ספר ההלכות

להרי"ף · רבי יצחק אלפסי · המאה הי"ב

Sefer ha-Halakhot of the Rif

Possibly the earliest extant manuscript of the Rif

12th century

An exact copy of the original manuscript

What you are holding is an exact copy of what is, by all current evidence, the earliest surviving manuscript of Sefer ha-Halakhot — the great halakhic compendium of R' Yitzchak Alfasi (the Rif, 1013–1103).

The Rif's work is a systematic abridgment of the Babylonian Talmud that pulls out the practical halakhic conclusions, tractate by tractate. It became the single most influential halakhic compendium of the medieval period — the framework on which the Rambam built his Mishneh Torah, the framework the Ba'alei ha-Tosafot argued against, and the textual base from which the Rosh, the Tur, and ultimately the Shulchan Arukh would later grow. Among the rishonim it was simply called "the small Talmud."

This copy was written in the 12th century — within decades of the Rif's own death — making it one of the closest surviving witnesses to the Rif's text as it left his hands and one of the most important reference points for the modern critical study of the work.

The original codex is held at The Library of The Jewish Theological Seminary in New York. To turn these pages is to be brought as close as anyone alive today can come to the Rif's own halakhic voice.

ECHOES OF HISTORY SERIES

Brought to the public and printed by the Baal Shem Tov House Press

Bringing Jewish History to life.

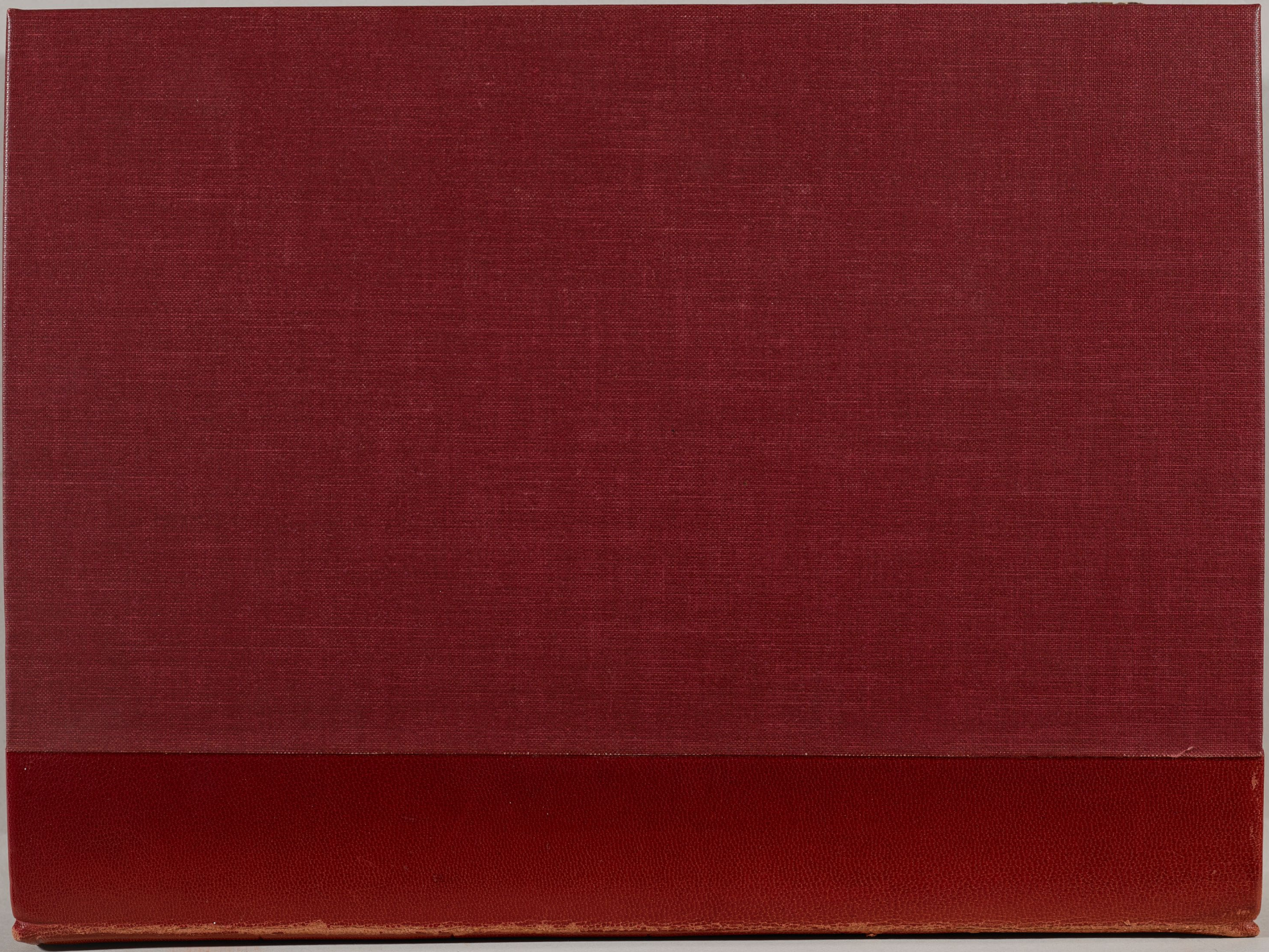
www.baalshemtovhouse.com

The original manuscript is held at **The Library of The Jewish Theological Seminary** in New York.

Image courtesy of The Library of The Jewish Theological Seminary.

Contact **office@baalshemtovhouse.com** for more information about the Baal Shem Tov House Press and its Echoes of History Series.

Copyright 2026 The Baal Shem Tov House
www.baalshemtovhouse.com
office@baalshemtovhouse.com

Restored
through the generosity of
Mrs. Sara Doris Singer
in memory of
Edward R. Abramowitz

Bab. #692
Mic. #7229

בעמיו ואמ רב אידי בר אבין כל המתעלם
ואחר כך יוצא לדרך הקבה עושה לו הצלחה שנא
ערוך לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו

מתני שוה בין הערוכים בין ברכה ראשונה
לשניה ובין שניה לשמע ובין שמע
להיה אם שמוע ובין והיה אם שמוע לויאמר ובין
ויאמר לאמת ויציב ר יהודה אומ בין ויאמר לאמת
ויציב לא יפסיק **גמ** אמ ר אבהו אמ ר
יוחנן מאי טעמא דר יהודה דכת וי
שהים אמת איבעיא להו חוזר ואומ אמת או אינו
חוזר ואומר אמת ר יוחנן חוזר ואומר אמת והבא
אמ רב נחמן אינו חוזר ואומר אמת והלכתא כוותיה

מתני אמ ר יהושע בן קרחה למה קרמה
שמע להיות אם שמע כדי שיקבל עליו
עול מלכות שמים תחלה ואחר כך יקבל עליו עול
מצות והיה אם שמוע להיות שוהיה אבל
שמע נוהג בין ביום ובין בלילה ויאמר אינו נוהג
אלא ביום אמ עולא כל הקורא קש בלא תעלין
קשו מיער עקית שקר בעצמו וה חייא בר אבא אמ
ר יוחנן כשהקריב תודה בלא מנחת זבח בלא
נסכים ואמ ר יוחנן הרואה לקבל עליו עוי
מלכות שמים עולימה נפנה ונוטל את ידיו ומניח
תעלין וקורא קש ומתעלל מעלה עליו הכתוב כאי
נפנה מזבח והקריב עליו קרבן שנא ארחץ בנקיון
כפי ואסובבה את מזבחך אמ ליה היהוא
מיבעי ליה הכי קאמר מרבנן דאתו
ממערבא ואמ מי שאין לו מים לטהר את ידיו יקרא
ויתפלל ויקריב קרבנותיו ואכלינן קדשים אמאי
מי כתיב ארחץ במים בנקיון כתיב
דמינקי ליה רב חסדא מאן
בעזרתא והני מילי בקש אבל לכתחלה אי
לאהדורי ועד כמה עד פרסה והנימיה לקמיה
אבל לאחוריה אמ מיל אינו חוזר ומינה מיל הוא
האינו חוזר הא ניחות מיניה מיל חוזר

מתני קורא את שמע ולא השמיע
ר יוסי אומ לא יצא קרא ולא דקדק
ר יוסי אומ יצא ר יהודה אמ לא יצא
לא יצא קרא ושנה חוזר
למקום שטעה **גמ** אמ רב יוסף
מחלוקת בקריאת שמע אבל בשאר
מצות דברי הכל יצא דתניא לא יברך אדם ברכת
המזון בלבו ואם בירך יצא קרא ולא דקדק
באותיותיה ר יוסי אומ יצא ר יהודה אומ לא יצא
אמ רבטבי אמ ר יוסי הלכה כר
להקל שאם לא השמיע לאזניו יצא ואם
באותיות יצא תני רבי

רמינו האלי : צ"ו קל"ד
02210

ולמדתם כדי שתהא למידה תמה כדי ליתן דיוה
בין הדברים עני רבא בתריה כגון נכל
לבבך בכל לבבכם עשב בשדך ואבדתם
מהרה על לבבכם הכנף עתיל אותו וזכרתם
תזכרו ועשיתם אתכם מארץ מצרים

ירוש ר לוי ור איבו דמן חיפא בשם ר סימו
צריך להתיז למען תזכרו ור יונה משום
ר חסדא צריך להתיז למען חסדו גרסי
בפרק מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים
בענין ששה דברים עשו אנשי יריחו על שלשת
מיחו בידם ועל שלשה לא מיחו בידם מיקשבין
דקלים מל היום וכורכין את שמע בידיהם עביד
אמ רב יהודה אומ שמע ישראל יהוה אחד
ולא היו מפסיקין בין אחד ובין בריך שם בפוד
מלכותיה רבא אמ מפסיקין היו שלא שהיו אומרין
היום על לבנו תני רבנן סיער כורכין את שמע
אומרי שמע ישראל ולא היו מפסיקין דברי ר מאיר
ר יהודה אומ מפסיקין שלא שהיו אומ בריך שם בפוד
מלכותו לעולם ועד ואלו מאי טעמא אמרינן ליה
כדי לשלש שמעון בן פזי ויקרא יעקב אל בניו
האספו ואגידה לכם ואלו ראובן בכורי אתה בקש
יעקב לגלות לבניו קץ הימים ונסתלקה הימנו
שכינה אמ שמא יש בכבשתי פסולי כאברהם שיצא
ממנו ישמעאל ומיצחק אמרו שיצא ממנו עשו
אמרו שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד בשם שאין בלבך
אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד באותה שעה שהוא
ואמ בריך שם פנה מלכותיה לעולם ועד אמרי
לבבם הכי נעבד רא אמ מר
ניפריה אמר יעקב התחינו שיהיו אומ אחד
בישאי אמ ר יצחק אמ ר אמי משל למלך
שהדיוה עיקי קדרת תאמה יש לה גנאי לא
תאמר יש לה שבח התחילו עבדיה והביאו לה
בישאי קרא וטעה יחזור למקום שטעה

גמ תני תנא קמיה דר יוחנן טעה בין פרק
לפרק ואינו יודע באמיצע פרק טעה
חוזר לפרק ראשון באמיצע הפרק חוזר לראש
הפרק בין כתיבה לכתיבה חוזר לפתיחה ראשונה
אמ ר יוחנן לא שנו אלא דלא אמ למען ירבו
ימיכם אבל אם אמ למען ירבו ימיכם וישיש נקט

מתני האומנין קורין בראש האילן
ובראש הנדבך מה שאין כן
לעשות כן בתפלה **גמ** תנו רבנן האומנין
קורין בראש האילן ובראש הנדבך
ומתפללין בראש הזית ובריש התאינה וכשהאר
האילנות יורדין למטה ומתפללין ובעל הבית כן
כך ובין כך יורד למטה ומתפלל לפי שאין דעתו

מיושבת עליו ירוש למה לי בראש
הזית ובראש התאנה ר' אבא
ור' סימון תחויהון אמרין מפני שטרחותם מרובה
רמי ליה רב מרי בריה דבת שמוא לרבא מנן
האומנין קורין בראש האילן ובראש הנרבך ל
למימרא דלא בעינן כוונה ורמינהי ר' שמעון
בן יוחאי אומר הקורא את שמע צריך שיכוין את
לבו שנא הכא שמע ישראל ולהלן הוא אומר הסכת
ושמע ישראל מה להלן בהסכת אף כאן בהסכת
אי שתיק אמר ליה מידי שמיע לך בהא אמר ליה
הכי אמר ר' יוחנן והוא שמבטלין במלאכתן וקורין
והתניא בית הלל אומרים במלאכתן וקורין
לא קשיא כאן בפרק ראשון כאן בפרק שני
האי פיהוקא דברי ר' יוחנן הוא דאמר ליה רבינא
מונה לילי פרק ראשון קרבתינן לעיל אבל
לרבא לאו משום דבעינן מונה בכוליה פרק
ראשון הוא דבטלין ממלאכתן לא משום דלא
לישנו ליה ערבי היא דגרסינן בפסקת
יומא בפרקא קמא אמר רב יצחק בר שמואל
בר מרתא משמיה דרב הקורא את שמע ולא
ירמוז בעיניו ולא יקרוץ בשפתותיו ולא יראה
באצבעותיו ותניא ר' ש עזר חשבה אומה הקורא
את שמע ימרמז בעיניו וקורץ בשפתותיו ומראה
באצבעותיו עליו הכתוב אומר ולא אותי קראת
ואוקימנא בפרק ראשון ומפרשי ליה רבנן
משום דקא משוי ליה ערבי הכא נמי אם לא
בטיל ליה מקרי אונה קא משוי ליה ערבי דאי
לא תימא הכי קשיא דרבא אדרבא דהתם אמר
רבא הלכה כל מאיר והכא קאמר רבא דבעינן
כוונה בפרי ראשון לא לאו שמע מינה דראמרינן
כי היכי דלא תקשי דרבא אדרבא גרסי
במסכת יומא תנו רבנן ודברת בם בם ולא
בתגלה ודברת בם בם יכול לרבר בלא
דברים אחרים ודברת בם עשה אותם קבע
תנו רבנן הפועלים שחזו עשיון מלאכתן
אצל בעל הבית קורין קש ומתפללין ואוכלין
עתן ומברכין לעצמה ולאחריה שתי ברכות
כיצד ברכה ראשונה כתקנה שנייה עותרת
בברכת הארץ וכולל בונה ירושלם בברכת
הארץ כו' כשעשיון כשכרן אבל בשעשיין
כסעודן או שהיה בעל הבית מסב עמהן מברכין
כתקנן ארבע מתני חיתן פטור מקש
בלילה ראשונה עד מיעאי שבת
אם לא עשה מעשה ומעשה ברבן גמליאל
שנשא אשה וקרא בלילה הראשון שנשא אמרו
ליה והלא למדתנו רבינו שחתן פטור מקש

בלילה הראשון אמר להם איני שומע לכם לבטל
ממני עול מלכות שמים אני שעה אחת
גמ מנא הני מילי דתנו רבנן בשמתך בביתך
פרט לעוסק במצוה ובלכתך בדרך
פרט להתן מכאן אמרי הכונס את הכתולה פטור
ואת האלמנה חייב רלא טריד מתני
רחץ בלילה הראשון שמתה
אשתו אמרי לי לא למדתנו רבינו שאבל אסור
להחזיק אם להם איני כשאר בני ארם אסטניס
אני גמ מאי טעמא אינות ראוריתא
כיום היא רבתי ואחריתה כיום מר
ורבנן הוא דגזרו כהו בלילה כי גזור רבנן בשאר
אינשי אבל באיסטני לא גזרו ביה רבנן חזינן
למקצת רבואתה דפסקי דהא דרבן גמליאל
דקסבר אינות לילה דרבנן לא קיימ לן כותיה
ואע"ג דכתי שבעת ימים לילות בכלל ימים ו
ומחזיא מילתא דסכיר ליה להני רבואתא דשבעת
ימי אבילות האוריתא נינהו וגמירי להא מילתא
מדכתי ועשו לאבי אבל שבעת ימים ולאו הכין
מילתא היא דהא בהדיא אמרינן בפרק טבול
יום ומחוסר כפורים הן היום הקריבו את חטאתם
ואת עולתם לצבור אני היום אסור והלילה מותר
ולדידהו בין ביום ובין בלילה אמור דברי ר
יהודה ר' שמעון אומר אינות לילה אינה מדברי
סופרים ואמרינן נמי התם עד מתי מתאוננים
ליה כל היום אותו היום בלא לילה ר' אומר כל זמן
שלא נקבר תופס לילי אמרינן רבנן קמיה
דרבא אמר יום קבורה תופס לילי מדרבנן
סי ית תופס לילי מראוריתא וסבר
ר ה דאוריתא והתניא הן היום הקריבו
את גם ואת עולתם אני היום אסור ובלילה
כיוצא ובדורות בין ביום ובין בלילה אסור דברי
ר' יהודה ר' אומר אינות לילה אינה מדאוריתא
שא מדברי סופרים לעולם דרבנן היא וחכמים
עשו חזוק לדבריהם יותר משל תורה ונרס' נמי
בנסחים אונן טובל ואוכל את קדשו לערב קסבר
אינות לילה דרבנן ונבי עשה לא תעשה דבריהם
כמקום כרת וביון דאשכחינן הני תנאי בו ולהו
דסכירא להו ריום ראשון בלוזר ראוריתא אבל
לילי דהוא ליל שני למיתה לא תפיס שא מדרבנן
ור' יהודה לחודיה הוא דסבר ריום מיתה תופס
לילי מראוריתא שמעינן דלית הלכתא כוותיה
דקיימא לן יחיד ורבים הלכה כרבים הילכך יום
ראי יום מיתה הוא ראיתיה מראוריתא
אב שני ואילך דרבנן היא והיינו סבר א
דרבנן לי אינות לילה דרבנן היא

ההלכתא כוותיה והני שבעה ימי נמי נעביהו
לאו עגל ויעגו לאביו אבל שבעת ימים אסמכינהו
רבנן שא אחאי קרא אסמכינהו רבתי והתבדי
חגיגם לאכל מה חג שבעת ימים אף אבלות שבעת
ימים ואי קשיא לך ההיא דנרסינן בפרק ואלו
מגלחין אבל אינו נוהג אבילות כרגל רבתי ושמחת
בחגך אי אבלות ל"ק הא עשה אתי עשה דחביב
ודוחה עשה דיחיד דשמעת מינה דאיכא דיבא
דאוריתא בתר דנפק ליה ימא קמא דהוא יום
מיתה ההיא לא קשיא מידי דהכי קאמ אבל אינו
נוהג אבלות כרגל לדברי הכל ואפי למאן דאמ
ים ראשון תופס לילו מדאוריתא ואי אבלות
דמענקרא היא אתיא עשה דרבים ודחי עשה
דיחיד מתני ובשמת טבי עבדו קבל
עליו תנחומין אמרו לו לא
למדתנו רבינו שאין מקבלין תנחומין על העבדים
אמ להם אין טבי עבדי כשאר כל העבדים בשר
הוה תנו רבנן העבדים והשפחות אין עומדין
עליהם בשורה ואין אומ עליהן לא כרסת אבלים
ולא תנחומי אבלים ומעשה שפחתו של ר
ע"עזיר ונכנסו תלמידיו לנחמו כיון שראה אותם
עלה לעליה ועלו אחריו נכנס לאחרין ונכנסו
אחריו נכנס לטרקלין ונכנסו אחריו אמ להם
כמדומה אני שאתם נכונין בפושרין ועכשו אפי
בריותיהן אי אתם נכונין לא כך שניתי להם
העבדים והשפחות אין עומדין עליהם בשורה
יאין אומרין עליהם ברכת אבלים ולא תנחומי
אבלים שא כשם שאומ לו לאדם על קרובו ועל
חמותו שמיתי המקום ימלא חסרונך מפרש
אין מסכדין עליהן ואין קורין אותם
ולא אימא עליהן ואין קורין אותם שא
שהן אברהם אבינו יצחק אבינו יעקב אבינו
יכן אין קורין אמהות שא לארבע שרה אמינו
רבקה אמינו רחל אמינו ולאה אמינו
מתני חתן אם רצה לקרות ק"ש בליל
הראשון קורא ושב אומ לא כל הריזה
לישון ישן והלכתא כתנא קמא
הדרן עלך היה קורא

מי שמתו מוטל לפניו עטור מקש ומן
התפלה ומן התפילין ומכל מצות
האמורות בתורה נישאי המטה וחלוציהן וחלוצי
חלוציהן את שלפני המטה ואת שלאחר המטה
את שלמטה יורד כהן עטורין ואת שאין לו את
יורד בהן חייבין ושו ושו עטורין מן הצואר
נמ מוטל לפניו אין אבי מוטל לפניו

לא ירמינהו מי שמתו מוטל לפניו אוכל בבית
אחד אם אין לו בית אחד אוכל בבית חבירו
אין לו בית חבירו עושה מחיצה ואוכל אין לו
דבר לעשות מחיצה מחזיר פניו ואוכל ואינו
מיסב ואוכל ואינו אוכל בשר ואינו שותה יין
ואין מכרך יאין מזמן ואין מברכין עליו ואין
מזמנין עליו ופטור מקש ומן התפלה ומן
התפילין ומכל מצות האמורות בתורה
ובשבת מיסב ואוכל בשר ושותה יין ומברך
ימזמן ומברכין עליו ומזמנין עליו חייב בקש
ובתפלה וכבל מצות האמורות בתורה רבן
גמליאל אומ מתוך שנתחייב בהן נתחייב בכולן
ואמ ר יוחנן תשמיש המטה אינה בכלל
מיחת אוכל בבית אחד ואפי הכי פטור מקש
ומן התפלה אמ רב אשי כל זמן שמוטל עליו
לקוברו כמוטל לפניו דתניא ואקברה את
מתי מלפני אלו הזיות שעתא קמייה הות רמיא
שא כל זמן שמוטל עליו לקוברו כמוטל לפניו
דמי תנו רבנן המשמר את המת אינו
שאינו מתו פטור מקש ומן התפלה ומן התפילין
ומכל מצות האמורות ואם היו שנים זה משמר
וזה קורא תנו רבנן לא יהלך אדם בבית
הקברות יתפלל קריאת שמע ויפטר תורה בזרוע
וקורא בהן ויתפלל ואם עשה בן עובר משום
לועג לרש חרף עושהו ודוקא בתוך ארבע
אמות דאמ מר מת תופס ארבע אמות לקש
אבל חוץ לארבע אמות שרי אמ ר זריקא
אמ ר שמעון בן לקיש אין אומרין לפני המת
שא דברי של מת אמ רב אבא בר כהנא לא
נצרכא שא לדברי תורה אבל מילי דעלמא לא
ואיבא דאמרי אמ רב אבא בר כהנה לא
נצרכה שא לדברי תורה וכל שכן מילי דעלמא
וכת רבינו האיי גאון ז"ל משמיה דקמאי
דכל שעה קמא עבדינן לה תנו רבנן המוליך
עצמות ממקום למקום חבירו זה לא יתנם בדסקיא
ויניחם על גבי החמור וירכב עליהן מפני
שנוהג כהן מנהג בזיון ואם היה מתירא מפני
הגנבים או מפני הלסטים מותר וכדרך שאמרו
בעצמות כך אמרו בספר תורה שאם היה
מתירא מפני הגנבים או מפני הלסטים מותר
להניחו על גבי החמור וירכוב עליו אמ
רחבא אמ רבי יחזרה כל הריואה את המת ואינו
מלוהו עובר משום לועג לרש חרף עושהו
ואם לוהו מה שכרו אמ ר אסי עליו הכתו אומ
מלוה ה' חונן דל וגמולו ישלם לו אמ ר
ישמעאל בן לוי כל המספר אחר מטתן של

תלמידי חכמים נוגעל בניהם שנא והמטיל
עקלקלותם יולידם את עולי האון

מתני׳ נושאי המטה וחלופיהן תנו רבנן
אין מיציאין את המת סמוך לקש
ואם התחילו אין מפסיקין תנו רבנן העם
העסוקים בהספד בזמן שהמת מוטל לפניהם
נשמטים אחד אחד וקורין אין המת מוטל לפניהם
הן יושבין קודין והוא יושב ודומם הן עומדין
ומתפללין והוא עומד ומצדיק עליו את הדין
ואומ׳ אתה צדיק על כל הבא עלינו כי אמת
עשית ואנחנו הרשענו יהי רצון מלפניך
ה׳ אלהינו ואלהי אבותינו שתגרור ערי צותי ועריות
עמך בית ישראל ברחמים

מתני׳ קברו את המת וחזרו אם
יכולין להתחיל ולגמור עד שלא ינעו לשורה
יתחילו ואם לאו לא יתחילו העומדים בשורה
הנעים עטורין והחצונים חייבין

גמ׳ הנא אם יכולים להתחיל ולגמור
אמ׳ רבי אחד או פסוק אחד יתחילו ואם לאו
לא יתחילו העומדים בשורה תנו רבנן
שורה הראה את הפנים עטורה ושאינה רואה את
הפנים חייבת ר׳ יהודה אומ׳ הבאים מחמת
האבל עטורין ומחמת כבוד חייבים אמ׳ רב
יהודה אמ׳ רב המוציא כלאים בכגדיו פושטו ואינו
ואמ׳ בשוק שנא אין חכמה ואין עצה לנגד ה׳
כל מקום שיש חולל השם אין חולקין כבוד לרב

מתני׳ נשים ועבדים וקטנים עטורין מק״ש
ומן התפלין וחייבין במזוזה ובתפלה
ובברכת המזון

גמ׳ ק״ש ותפלין דהוה ליה
מיצות עשה שהזמן גרמא וכל
מיצות עשה שהזמן גרמא נשים עטורות
תפלה ומזוזה וברכת המזון דהוה ליה מיצות עשה
שלא הזמן גרמא וכל מיצות עשה שלא הזמן
גרמא נשים חייבות ונשים בקדוש
היום דכתיב תורה דאמ׳ קרא זכור ושמור כתי
שישנו בשמירה ישנו בזכירה והני נשי הואיל
ואיתנהו בשמירה איתנהו בזכירה

מתני׳ בעל קרי מהרהר בלבו ואינו מברך
לא לפניה ולא לאחריה ועל המזון
מברך לאחריו ואינו מברך לפניו ר׳ יהודה אומ׳
מברך לפניהם ולאחריהם

גמ׳ אמ׳ רב
יהודה אמ׳ שמוא מפני קרא
קש מפק
לא קרא קש אינו חוזר וקורא מפק אמ׳ אמת
ויציב דאוריתא ור׳ טועיה אמ׳ מפק קרא קש מפק
לא קרא חוזר וקורא מפק התפלל מפק לא התפלל
אינו חוזר ומתפלל ור׳ יוחנן אמ׳ ולואי שיתפלל

אדם כל היום כלו הלכתא ולית כשמואל דאמ׳ ק״ש
דרבנן דקים לן דקריית שמע דאוריתא והלכתא
כר׳ יוחנן דאמ׳ ולואי שיתפלל אדם כל היום כלו
ומשרשי רבנן הני מילי ביחיד ואדעתא דרשות
אבל אדעתא דחובה אסור בעבור כיון אדעתא
דחובא כיון אדעתא דרשות אסור דק״ל לן תפלות
כנגד תמידין תקנום וכשם שאין העבור מכ״א
עולת נדבה כך אין העבור מתפלל תפלת נדבה
אבל היחיד מתפלל תפלת נדבה שכן היחיד
מכ״א עולת נדבה הילכך אין היחיד מתפלל
תפלת מוספין תפלת נדבה שאינו מתנדב קרבן
מוסף והא דאמ׳ רב יהודה אמ׳ שמוא היה עומד
כתפלה ונזכר שהתפלל פסוק ואפילו באמצע
תפלה מערשי לה רבנן כגון שהתפלל תפלתו
אדעתא דחובה ונזכר שכבר התפלל פסוק שאם
בא לגומרא גמיא כמי שהזקיב שני תמידין
בשחרית שהוא עובר משום בל תוסף ולעני פסוק
ואמ׳ באמצע ברכה אמ׳ ר׳ יוחנן מודה
דלא קאמ׳ ר׳ יוחנן ולואי שיתפלל אדם כל היום
כלו אלא תפלת נדבה בגון תחנונים ויוצא בהן
אבל תפלת חובה לא קאמ׳ אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמוא
התפלל ונפנם לבית הכנסת ומצא עבור
שמתפללין אם יכול לחדש דבר תפלתו כדי
שתהא תפלתו תחנונים יתפלל ואם לאו לא יתפלל
אמ׳ רב נחמן בי חיינן כי רבה בר אבוה אבעיה
להן הני בני כי רב דטעון ומתחלי בתפלת חוני
כשבת מהו שינמור אמ׳ להו נומי לי אותה ברכה
דבעי[ן] לעלויי שמנה עשרה ומשוכ
כ[ן] לא אטרחוה רבנן אמ׳ רב הונא
ה[כנסת] ומצא עבור שמתפללין
אם [יכול] להתחיל ולגמור עד שלא ינעו שליח
עבור לפניהם יתפלל ואם לאו אל יתפלל ור׳
יהושע בן לוי אמ׳ אם יכול להתחיל ולגמור עד
שלא ינעו שליח עבור לקדוש יתפלל ואם לאו
אל יתפלל במאי קא מפלגי רב הונא סבר
היחיד אומ׳ קדושה ור׳ יהושע בן לוי סבר אין תיבה
אומ׳ קדוש שנא אנקדשתי בתוך בני ישראל לכל
דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה
ורבולי עלמא מיהת מי פסק לא פסיק
איבעיא להו מהו שיפסיק באמן יהא שמיה הגדול
מבורך ואיפסקא הלא פסיקי גרסינן בפתח
כל כתבי הקדש אמ׳ ר׳ יהושע בן לוי כל העונה
אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו מקרין
לו שנא בעורעו ערעות משרש
טו[ם] ובבבו גרסינן בבמיא דמושה
בזמן ששלי[ח] אומ׳ מוריכ העם מה הם

סמוך לא אמ׳ חוזר ואומ׳ אלמ׳ קסבר קש דרבנן אמרת ויציב

דברי הם כדברי שלח ותפשטו מן תני מארי
ברייה דרב חונא ברייה דרב ירמיה בר אבא אל
יפטר אדם מחבירו לא מתוך שיחה ולא מתוך
שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים
בטלים שאין מתוך דברי הלכה שמתוך כך זוכרו
תנו רבנן המתפלל צריך שיכוין את לבו
אבא שאול אומ׳ סימן לדבר תכין לבם תקשיב א
איכא דאמרי אמ׳ רב חנא כרבינא אמ׳ ר׳ שמעון חסידא
המתפלל צריך שיראה את עצמו כאלו שכינה
שרויה עליו שנא׳ שויתי ה׳ לנגדי תמיד ונרמזין
בפרק מצות חליצה ר׳ חייא ור׳ שמעון ברבי חנו
יתבי נפק מלתא מכיניהו פתח חד מינייהו ואמ׳
המתפלל צריך שיתן עיניו למטה שנא׳ והיו
עיני ולבי שם כל הימים פתח אידך ואמ׳
המתפלל צריך שיתכוין את לבו למעלה שנא׳
נשא לבבינו אל כפים אל בשמים אדהכי
והכי אתא ר׳ ישמעאל בר׳ יוסי לגבייהו ואמ׳ להו
במאי עסקיתו אמרו לו כתפלה אמ׳ להו כך אמ׳
אבא המתפלל צריך שיתן את עיניו למטה ולבו
למעלה כדי שיתקיימו שתי מקראות הללו
אמ׳ ר׳ יהודה כך היה מנהגו של ר׳ עקיבא כשהיה
מתפלל עם הציבור היה מקצר ועלה וכשהיה
מתפלל בינו לבין עצמו אדם מניחו בזוית זו
ומצאוהו בזוית אחרת בפני הכרעות והשתחוואות
כיון שתפלל אדם בכל היום כולו כאדם מושרש על
ידי רבאל שנא׳ וזמנון תלתא ביומא הוה בריך על
ברכוהי ומצלי ומודה קדם אלהי׳ יכול משכא לעלה
תלתא תלת כל קבל די הוה עביד מן קדמא הוא
יכול יתפלל לכל רוח שיראה כאדם מושרש על ידי
כיון שנא׳ וכוין פתחין ליה בעלית׳ בגבר ירושלם
יכול יהא כוידן בבית את בבר מושרש על ידי
דוד שנא׳ ערב ובקר וצהרים אשיחה ואהמה יכול
ישמיענו הקדוש ברוך הוא בבר מושרש על ידי חנה שנא׳
רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע יכול ישאל
אדם צרכיו בשומעתא ואחר כך יתפלל
בבר מושרש על ידי שלמה שנא׳ לשמוע אל הרנה
ואל התפלה הרנה זו תפלה תחנה זו בקשה
אין אומרים לאחר אמת ויציב כדי שיהא סומך
גאולה לתפלה אבל אם בא לומר אחר תפלה
אפי׳ כסדר יום חכמים אומר ונרמזין בעז
בפרקא קמא ר׳ שמעון אומ׳ לעולם ישאל אדם
צרכיו ואחר כך יתפלל שנא׳ תפלה לעני כי יעטף
ולפני ה׳ ישפוך שיחו ואין שיחו אלא תפלה שנא׳
ויצא יצחק לשוח בשדה יכול לא יאמר
יתפלל אדם ואחר כך ישאל צרכיו שנא׳ אשר

כדברי זה ולא כדברי זה שאל שיחו אדם צרכיו
בשומעתא אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל שיחו
אדם צרכיו בשומעתא אמ׳ רב יהודה אמ׳
שמואל בר שילת משמיה דרב אעפ שאמרו שיחו
אדם צרכיו בשומעתא אם בא לומ׳ כסוף כל
הברכה וברכה מעין כל ברכה וברכה אומר
אמ׳ רב חייא בר אשי אמ׳ רב אעפ שאמרו שואל
אדם צרכיו בשומעתא אם יש לו חולים כתון
כיתי אומ׳ בברכת חולים אם צריך לטרנסי
אומרה בברכת השנים אמ׳ יהושע בן לוי
אעפ ששואל אדם צרכיו בשומעתא אם
בא לומ׳ אחר תפלתי אפי׳ בסדר ורוי של יוכפ
הכפורים אומ׳ ובהאי פרקא לקמן אמרינן לעולם
אל ישאל אדם צרכיו לא בשלש ראשונות ולא
בשלש אחרונות בא באמצעיות אמ׳ רב חנא
ראשונות דומה לעבד שמסדיר שבח לרבו
אמצעיות דומה לעבד שמבקש פרס מרבו
אחרונות דומה לעבד שקבל פרס מרבו והולך
לו דרש ר׳ שמלאי לעולם יסדור אדם שבחו
של הקב״ה ואחר כך יתפלל מנא לן ממשה דכתי׳
הנא החלות להראות את עבדך את
גדלך ואת ידך החזקה וכתי׳ בתריה אעברה נא
ואראה את הארץ הטובה ונרמזין בפרק קמא
אמ׳ ר׳ שמעון בר אבא כל האומ׳ תהלה לדוד בכל
יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא ונרמזין בפר
כל כתבי הקדש אמ׳ ר׳ יוסי יהא חלקי עם גומרי
הלל בכל יום איני והאמ׳ כל האומ׳ הלל בכל
יום הרי זה מחרף ומגדף כי קא אמרינן בפסוקי
דזמרא ומאי ניהו מתהלה לדוד עד כל הנשמה
תהלל י׳ ותקינו רבנן למימ׳ ברכה מקמיה
וברכה מכתריה ומאי ניהו ברוך שאמר וישתבח
לא מיבעי ליה לאינש לאשתעויי מכי מתחיל
ברוך שאמר עד דמסיים ליה שמנה עשרה
ונרמזין בסוף מסכת ראש השנה אמ׳ ר׳ שעיר
לעולם יסדיר אדם תפלתו ואחר כך יתפלל
אמ׳ ר׳ שעיר ומסתברא מלתא דר׳ שעיר בברכות
של ראש חדש ויום הכפורים ושל עבודה אבל
שאר ימות השנה לא צריך וכמה הוא עבודה
משלשים יום ולהלן אמ׳ רב חנא הלכתא גברתא
איכא למשמע מהני קראי דחנה ותחנה היא
מדברת על לבה אמ׳ ר׳ שעיר מכאן
שיתפלל בלחש ויחשבה עיני לשכינה
מכאן ששכור אסור להתפלל ייאכל
עד מתי תשתברון אמ׳ ר׳ שעיר מכאן
דבר כחבירו שאינו הגון שצריך להוכיחו
שיהא מקמץ

ושכר לא שתיתי מכאן לתושבין אותי ברכך
ואין בו צריך להודיעו ויען עלי ויאמר לכי
לשלום אמ׳ שעזר מכאן לחושד את חביריו
ברבר ואין בו צריך לפייסו ולא עוד אלא שצריך
לברכו שנא ושהי ישרש יתן את שאלתך
אני האשה הנעבת עמך בזה אמ׳ יהושע
בן לוי מכאן שאסור לישב בארבע אמות של
תפלה גרסינן בפרק הדר עם הנכרי כחצר אמ׳
רבא בר רב הונא שתוי אל יתפלל ואם התפלל
תפלתו תפלה שכור אל יתפלל ואם התפלל
תפלתו תועבה היכי דמי שתוי והיכי דמי שכור
שתוי שיכול לדבר בפני המלך שכור שאינו
יכול לדבר בפני המלך חסידים הראשונים
היו שוהין שעה אחת ומתפללין כדי שיכונו את
לבם מנא לן הני מילי אמ׳ יהושע בן לוי דאמ׳
קרא אשרי יושבי ביתך והדר עוד יהללוך סלה
אמ׳ יהושע בן לוי המתפלל צריך שישהא
שעה אחת קודם תפלתו ושעה אחת אחר
תפלתו קודם תפלתו מנין שנא אשרי יושבי
ביתך עוד יהללוך סלה לאחר תפלתו שנא
אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך
אני המלך שואל בשלומו לא ישיבנו
אמ׳ רב יוסף לא שנו אלא מלכי ישראל אבל מלכי
אומות העולם פוסק מתיבי ראה אנם בא
בנגדו ראה קרון בא בנגדו לא יהא מפסיק ועוד
שא מקצר ועולה לא קשיא הא דאיכא לקצר
מקצר ואי לא לא יפסיק אני נחש כרוך על עקיבו
לא יפסיק אמ׳ רב ששת לא שנו אלא נחש
אבל עקרב פוסק אמ׳ רב יצחק ראה שוורים
פוסק דתני רב הושעיא מדרכיהן משור תם
חמשים אמה ומשור מועד כמלא עיניו

מתני׳ מזכירין גבורות גשמים בתחיית
המתים ושואלין גשמים בברכת
השנים והבדלה בחונן הדעת ע״ק אומ׳
ברכה רביעית בעבודה שיעזר אומ׳ בהודאה
אמ׳ חייא בר אבא אמ׳ [illegible]
תקנו להם לישראל [illegible]
והבדלות בתחלה [illegible]
קבועה על הכוס חזר [illegible] בתפלה
והן אמרו המבדיל [illegible] צריך שיבדיל
על הכוס את מר עוקבא אמ׳ בנימין בר יפת שאל
[illegible] יוחנן [illegible] ואנא שמעית המבדיל
בתפלה צריך שיבדיל על הכוס אמ׳ ליה
רבינא לרבא [illegible] אמ׳ ליה בקדושה
מה לדושה אע״ג דמקדיש כיון דאיתא מקדש
אכסא אע״ג דמבדיל [illegible]

מבדיל אכסא בעי מיניה מרב ששת טעד
בזו ובזו אמ׳ להו חוזר לראש והלכתא כתנא קמא
דאמ׳ הבדלה בחונן הדעת וביום טוב שחל להיות
באחר בשבת קיימא לן כרב ושמואל דתקינו לן
מרגניתא בבבל ותודיענו

מתני׳ האומ׳ יברכוך טובים הרי זה
דרך המינות האומ׳ על קן צפור ירגיע רחמיך ועל
טוב יזכר שמך מודים מודים משתקין אותו
העובר לפני התיבה וטעה יעביר אחר תחתיו
ולא יהא סרבן באותה שעה ומנין היא מתחיל
מתחלת ברכה שטעה זה ההוא דנחית
ומעלי קמיה דר׳ חנינא ואמ׳ הא הגחיל והגביר
והנורא התזק והעזוז האמיץ והירוא אמ׳ ליה
סיימתינהו לכולהו שבחיה דמרך אנן הני תלת
דאמרין אי לאו דמשה רבינו כתבינהו באוריתא
ואנשי כנסת הגדולה תקנינהו לא הוה יכלין
למימר להו ואת אמרת יאזלת כולי האי משל
למלך בשר ודם שהיו לו אלף אלפים דינרי זהב
והיו מקלסין אותו בשל כסף והלא בנאי הוא לו
מודים מודים משתקין אותו וכל האומר
שמעשמע כלו אמ׳ מודים מודים והני מלי כדאמ׳
פסוקא פסיקא אבל אמ׳ מלתא מלתא מנדנה
ולא משתקינן אותו ותניא אבל הקורא פסוק
מקש וכופלו הרי זה מגונה אבל שתוקי לא
משתקינן ליה

מתני׳ העובר לפני
התבה וכו׳
תנו רבנן העובר
לפני התבה צריך לסרב ואם אינו מסרב דומה
לתבשיל שהקדיחתו מלה כייצר יעשה ראשונה
מסרב שנייה מהבהב שלישית פושט את הגליו
ויורד אמ׳ רב הונא טעה בשלש ראשונות
חוזר לראש באמצעיות חוזר לאתה חונן ב
באחרונות חוזר לעבודה ורב אשי אמ׳ אמצעית
אין להם סדר הא שמעתא פסקו לה קמאי
הלכתא כרב אשי ואמרינן אע״ג דמקשינן ליה
לרב הונא מהא דתנן מנין הוא מתחיל מתחלת
ברכה שטעה זה ופריק ההוא צירוקא שטיא
בעלמא הוא ולא סמכינן עליה ולא מפקינן
למתני׳ מן פשטה ודאי דה כין היא מלתא שא
יהיו חזינן לגאון דאמ׳ היכא דטעה באמצעיות
נגון דשכח מהם ברכה כן האמצעית וארבר
ליה לאחר שעבר את מקומה כיון דאמ׳ רב
אסי אין לה סדר אומרה כמקום שזוכרה ודיו
ואנן קשילן הא מילתא דגאון דהא בהדיא גרסי
שמעון הפקולי הסדיר שמנה עשרה ברכות
לפני רבן גמליאל על הסדר וגרסינן במגלה

תנא וכן בהלל וכן בקש וכן בתפלה תפלה
מנא לן דתנא שמעון הפקולי הסדיר שמנה
עשרה ברכות כנגד רבן גמליאל אמ׳ ר׳ ירמיה
ואיתימא ר׳ חייא בר אבא ואמרי לה במתניתין
מאה ועשרים זקנים ומהם כמה נביאים תקנו
שמנה עשרה ברכות על הסדר ושמעון מהא
דהיכא דלא אמרן על הסדר לא יצא דאם כן
היכי אמרן דהיכא דשנה ברכה במקומה וברך
ברכה של אחריה ואחר כך נזכר שטעה
שאומרה במקום שזיכרה ודיו הלא בטל את
סדר הקבוצת הברכות ונמצא כמכרך
למפרע ועוד הא תניא כהדיא בהאי
תוספתא רבתכינן קרא את המגלה וטערה
והשמיט בה פסוק אחד לא יחזור ויקרא אותו
הפסוק בפני עצמו לא מתחיל מאותו פסוק
וגומר ער סוף וכן בהלל וכן בתפלה וכן בקש
ואי אמרת דאמ׳ רב אסי אם טעה והשמיט
ברכה אחת ואחר כך נזכר שטעה שאומרה
במקום שזיכרה ודיו אם כן הוה ליה רב אסי הא
עלינו דאמתניתין וליבא למימר הכי דאי הוה ליה
רב אסי מעלינן אמתניתין הוה מיתבינן ליה
תיובתא מינה שמעינן דלא עלינן רב אסי על
הא דמתניתין לא דרב אסי לחוד ודמתניתין לחוד
והא דאמ׳ רב אסי אין להן סדר לאו לאו למימר
דאין להם סדר כלל לא דלא ליהוי כשלש ר
ראשונות וכשלש אחרונות דהו שלש ראשונות
היכא דטעה בחד מינייהו ואפי׳ בשלישית חוזר
לראש וכן בשלש אחרונות אבל באמצעיות
היכא דטעה בברכה ונזכר לאחר שעבר את
מקומה אינו חוזר לאותה חונן לא לתחלת אותה
ברכה שטעה בה ורב הונא סבר שבאמצעיות
חוזר לאותה חונן דסביר ליה רבולהו אמצעיות
כחדא ברכה דמיאן וליה הלכתא כוותיה ׃

מתני׳ שו ברכות שארם שוחה בהן אבות
בתחלה וסוף ובהודאה תחלה וסוף
יאם בא לשחות בסוף כל ברכה וברכה מלמדין
אותו שלא ישחה ׃ **גמ׳** אמ׳ ר׳ תנחום אמ׳
ר׳ יהושע בן לוי המתפלל צריך
שיכרע ער שיתפקקו כל חליות שבשדרה שנאמ׳
אמ׳ ענך שיראה איסר כנגד לבו ר׳ עקיבא אומ׳ כיון
שנענע בראשו שוב אינו צריך אמ׳ רבא והוא
דמיענע אנפשיה ומתחזי כמאן דכרע
ירושלמי בפרק מאימתי קורין הכל שוחחין עם
שליח עבור כהודאה ר׳ זעירא אמ׳ ובלבד במודים
תניא הכורע בהודאה של הלל ובהודאה של
ברכת המזון חבי זה מגונה גרסינן בפרק

הוציאו לו את הכף ואת המחתה אמ׳ לפסנדרי
אמ׳ ר׳ יהושע בן לוי המתפלל צריך שיפסע
שלש פסיעות לאחוריו ויאמר כך יתן שלום ואם
לא עשה כן ראוי לו כאלו לא התפלל ומשום
שמעיה אמרו נותן שלום לימינו ואחר כך נותן
שלום לשמאלו שנא׳ מימיני אשרית למו ואומ׳
יפול מצדך אלף ורבבה מימינך רבא חזייה לאביי
דהוה קא יהיב שלמא לימיניה ברישא אמ׳ ליה
מי סברת לימיניה דידך לשמאלא דידך דהוא
מינא דקודשא בריך הוא אמ׳ רב חייא בריה
דרב אשי חזינא להו לאביי ורבא דפסעי לדידהו
להני שלש פסיעות לאחוריהו התם איבעי ליה
למיקם כמשל להתלמיד הנפטר מרבו אם חוזר
לאלתר דומה כבלב ששב על קיאו אלא מיבעי
ליה למיקם התם ער שפתח שלוחא דעבורא
וכד פתח שליחא דעבורא תדר לדזכתיה ׃
ואיכא מאן דאמ׳ ער דמטי שליחא דעבורא לקדוש׳

מתני׳ המתפלל וטערה סימן רע לו ואי
שליח עבור הוא סימן רע לשלוחו
מפני ששלוחו של אדם כמותו אמרו עליו על
ר׳ חנינא בן דוסא שהיה מתפלל על החולים ואומ׳
זה חי וזה מת אמרו לו מניין אתה יודע אמ׳ להם
אם שגורה תפלתי בפי יודע אני שמקובל ואם
לאו יודע אני שמטורף ׃ המתפלל וטערה
אהייא אמ׳ רב ספרא משום חד רבי ר׳ אמי באבות ׃
דמתני לה אברייתא המתפלל צריך שיכוין
את לבו בכולן ואם אינו יכול לכוין את תחלתו
בכולן יכוין את לבו באחת מהן ׃ אמ׳ רב
ספרא משום חד רבי ר׳ אמי באבות אמ׳ ר׳ חייא
בר אבא אמ׳ ר׳ יוחנן לעולם אל יתפלל אדם אלא
בבית שיש בו חלונות שנא׳ וכיון פתיחן ליה בעלייתיה
נגר ירושלם ׃

הדרן עלך אין עומדין

כיצד מברכין

על העירות עד עירות
האילן אומ׳ בורא פרי

העץ חוץ מן היין שעל היין הוא אומ׳ בורא פרי הגפן
ועל פירות הארץ הוא אומ׳ בורא פרי האדמה
חוץ מן הפת שעל הפת הוא אומ׳ המוציא לחם
מן הארץ ועל הירקות הוא אומ׳ בורא פרי האדמה
ר׳ יהודה אומ׳ מיני דשאים ׃ תנו רבנן
קודש הלולים לו׳ מלמד שטענן ברכה לפניהן
ולאחריהן מכאן אמ׳ ר׳ עקיבא אסור לאדם שיטעום
כלום קודם שיברך ׃ תנו רבנן אסור לאדם
שיהנה מן העולם הזה בלא ברכה וכל הנהנה

יק"מ לן הכי קאמר רב ושמואל ורבי יוחנן כולהו סבירא
להו דשלקות בורא פרי האדמה והנאה נמי יוצאין
בקדיש דרבי ובמבושל שלא נמוח דברי ר' מאיר
ר' יוסי אומר יוצאין בקדיש דרבי אבל במבושל אע"פ
שלא נמוח ולא עליב ר' יוסי עליה דר' מאיר
שלא במיעה משום דבעינן טעם מיעה וליכא אבל
בעלמא אפי' ר' יוסי מודה דשלקות במילתיי' ו
ק"ל ומברך עליהן בורא פרי האדמה ואפי' תומי
וכרתי קרא קאי וסלקא וכרבא מברך עליהן
שהכל וכך שליך להו מברך עליהן בורא פרי
האדמה וכן כל מילי דלאו אחזקיהו רבנן
למיכל ינהיתיה מברך עליהן שהכל ואי
שליך להו מברך עליהן בורא פרי האדמה
אמ' ר' חייא בר אבא אני ראיתי ר' יוחנן שאכל זית
מליה וברך עליו תחלה וסוף ושמעינן מינה דכל
היכא דאיכא כזית בעי ברכה תחלה וסוף אבל היכא
דליכא כזית בתחלה בעי ברכה שאסור לאדם
להנות מן העולם הזה בלא ברכה ולבסוף לא בעי
ברכה אמ' רב אשי כי הוינן בי רב כהנא אמ' הכי
האי תבשילא דסלקא בורא פרי האדמה דלפתא
בורא מיני מזונות הדר אמ' אידי ואידי בורא פרי
האדמה האי דשדו ביה קמרא טפי לדביקי בעלמא
עבדי ליה מיא דסלקא ומיא דלפתא ומיא דשבוא
כולהו בורא פרי האדמה דקי"ל לן מיא דכולהו
סלקי כבולהו שלקי אמ' רב חייא בר אשי אמ' רב
עת הענומה בקערה מברכינן עליה המוציא ו
ובלינא דר' חייא דאמ' ר' חייא תכל מודים שצריך
שתכלה ברכה עם העת מתקיף לה רבא מאי
שנא ענומה דלא דכי כליא ברכה אפרוסה קא
כליא אי הכי על העת נמי כי כליא ברכה אפרוסה
קא כליא שלא אמ' רבא מברך ואחר כך בורא ותלמא
ברבא הביאו לפניהן עתיתין ושלמין אמ' רב
הונא מברך על העתיתין ופוטר את השלמין ור'
יוחנן אמ' שלימה מיצוה מן המובחר אבל פריסה
של חטין ושלימה של שעורים דברי הכל מברך
על הפריסה של חטין ופוטר את השלמה של
שעורין אמ' רב רחמן בר יצחק וירא שמים
מקיימין לשתיהן כי האדמר בריה דרבינא מניח
פריסה ושלימה מני פריסה בתוך שלימה ובוצע
אמ' ליה מאן שמך אמ' ליה שלמן אמ' ליה שלום
אתך ושלום למשנתך ששמת שלום בין התלמידים
אמ' רב שבא הכל מודים בעפה שמניח פריסה
בתוך שלימה ובוצע מאי טעמ' לחם ענוי אמ'
רחמנא אמ' רבא ובשבת חייב לבצוע על
שתי כברות מאי טעמ' לחם משנה כתיב
אמ' רב אשי כי הוינן בי רב כהנא הוה שקיל תרתי

זה וחוזר ומברך על זה ואי זה שׁוֹנֶה מקדים
אמ׳ רב יוסף ואיתימא ר׳ יצחק כל המוקדם
בפסוק זה הוא מוקדם לברכה ארץ חטה ושעורה
וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש
רב חסדא ורב המנונא הוו יתבי אתי לקמיהו
תמרי ורמוני שקל רב המנונא ובריך אתמרי
בריש׳ א אמ׳ ליה לא סבר לה מר להא דאמ׳ רב
יוסף ואיתימא׳ ר׳ יצחק כל המוקדם בפסוק הוא
קודם לברכה אמ׳ ליה זה שני לארץ וזה חמישי
לארץ אמ׳ ליה מאן יהיב נגרי דפרזלא ונ
ונשמעינך איתמר הביאו לפניהן תאנים
וענבים בתוך הסעודה אמ׳ רב הונא טעונין
ברכה לפניהן ואין טעונין ברכה לאחריהם
וכן אמ׳ רב נחמן ורב ששת אמ׳ טעונין ברכה
בין לפניהן בין לאחריהן שאין לך דבר שטעון
ברכה לפניו ואין טעון ברכה לאחריו אלא פת
הבאה בכיסנין בלבר ובלינה רבי חייא ראמ׳ ר׳
חייא פת פוטרת כל מיני מאכל ויין פוטר כל
מיני משקין אמ׳ רב פפא הלכה דברים
הבאים בתוך הסעודה מחמת הסעודה אין
טעונין ברכה לא לפניהם ולא לאחריהם
שלא מחמת הסעודה בתוך הסעודה טעונין
ברכה לפניהם ואין טעונין ברכה לאחריהם
לאחר הסעודה טעונין ברכה בין לפניהם בין
לאחריהם יקיים לן רב פפא שאלי את בן
זומא מפני מה אמרו דברים הבאים בתוך
הסעודה מחמת הסעודה אין טעונין ברכה
לא לפניהם ולא לאחריהם אמ׳ להן הואיל ופת
פוטרתן אי הכי יין נמי תפטור ליה פת אמ׳ ליה
יין גורם ברכה לעצמו רב הונא אכל מעט
הכאה בכיסנין תריסר ריפתי כני תלתא תלתא
לקבא ולא בריך אמ׳ רב נחמן עדיין כעין הוא
כלומ׳ זה רעב הוא שלא אמ׳ רב נחמן כל שאחרים
קובעין עליו מחמת סעודה צריך לברך
ומסקנא היא דאכיל ליה כתורת כסנין בתחלה
מברך כירא מיני מזונות ולבסוף ולא כלום
והיכא דאכיל ליה בתורת קביעותא מברך עליה
המוציא ושלש ברכות דאמ׳ רב יהודה משמיה
דשמואל לחמניות מערבין בהן ומברכין עליהן
המוציא ואוקימנה בדקבעו עלויהו
רב פפא אקלע לבי רב הונא בריה דרב נתן
כתר דגמור סעודתיהו יתיב רב פפא וקא אכיל
אמרי ליה לא סבר לה מר גמר אסור מלאכול
אמ׳ להו סלק אתמר ולית תחלתה הכי אלא
כל זמן שלא נטל ידיו לברכה מצי אכיל ד
דאמרינן ולית הלכתא ככל הני שמעתתא שלא

כי הא דאמ׳ ר׳ חייא כר אשי אמתיב שלש תניעות
הן תכף לסמיכה שחיטה תכף לגאולה תפלה
תכף לנטילת ידים ברכה
מתני׳ בירך על תיין שלפני המזון
פטר את היין שלאחר המזון בירך על הפרפרת
שלפני המזון פטר את הפרפרת שלאחר המזון
בירך על הפת פטר את הפרפראות על
הפרפראות לא פטר את הפת בית שמאי אומרי׳
אף לא מעשה קדרה בירך על היין אמ׳
רבה בר בר חנה אמ׳ ר׳ יוחנן לא שנו שלא בשבתות
וביומים טובים הואיל ואדם קובע סעודתו על
היין אבל בשאר ימות השנה ברך על היין שלפני
המזון לא פטר את היין שלאחר המזון עי היין
ששיתין לאחר הסעודה ועריין לא בירכו ברכת
המזון הוא הנקרא יין שלאחר המזון אבל אם
בירכו ברכת המזון יין שלאחר המזון צריך לברך
עליו ואינו נפטר בברכה שבירך על היין שלפני
המזון לא שנא חול ולא שנא שבתות ויומים טובים
כדרמינן בערבי פסחים אמימר ומר זוטרא
ורב אשי הוו יתבי בסעודתא וקאי עלויהו רב
אחא בריה דרב איקא אמימר בריך על כל
כסא וכסא מר זוטרא בריך אכסא קמא ואכסא
דברכתא רב אשי בריך אכסא קמא ותו לא בריך
אמ׳ רב אחא בריה דרב איקא אנן כמאן נעבוד
אמימר אמ׳ אנא נמלך אנא מר זוטרא אמ׳
אנא נעבדי כתלמידי דרב דרב בריונא ורב
חנניא תלמידי דרב הוו יתבי בסעודתא היה
קאי עלויהו רב יבא סבא אמרי ליה הב ונבריך
ולבסוף אמרי ליה הב ונשתה אמ׳ להי הכי אמ׳
רב כיון דאמריתי הב ונבריך אתסר לבי למשתי
וכן הלכתא רבי יצחק בר רב יוסף איקלע
לבי אביי ביום טוב חזייה דבריך והדר בריך
אמ׳ ליה לא סבר לה מר להא דר׳ יהושע בן
לוי דאמ׳ ר׳ יהושע בן לוי ברך על היין שלפני
המזון פטר את היין שלאחר המזון אמ׳ ליה
אנא נמלך אנא בא להם יין בתוך המזון
אעפ׳ בשבתות וימים טובים אינו פוטר את היין
שלאחר המזון משום דזה לשרות וזה לשתות
דקיימ׳ לן כתלמידי דרב דאמרי אינו פוטר
מתני׳ היו יושבין כל אחד ואחד מברך
לעצמו הסבו אחד מברך לכולן
בא להם יין בתוך המזון כל אחד ואחד מברך
לעצמו לאחר המזון אחד מברך לכולן והוא
אומ׳ על המונמר אעפ שאין מביאין את המונמר
שלא לאחר סעודה דיוקא הסבו הוא שאחר
מברך לכולן המוציא אבל לא הסבו לא ואי

אמרי נזיל ניכול נהמא בריבתא בלחן אע"ג
דלא הסבו אלא כל אחד ואחד אוכל מכברו
כמאן דקביע רמו ואחד מברך לכולן דתניא
עשרה שהיו מהלכין בדרך אע"פ שכולן אוכלין
מספר אחד כל אחד ואחד מברך לעצמו עד
וישבו אע"פ שכל אחד ואחד אוכל מכברו
אחד מברך לכולן ואוקימנא כגון דאמרי
נזיל ניכול נהמא בריבתא בלחן ויין נמי
כאן הסבה רא"ר יוחנן ואם הסבו אחד מברך
לכולן כורא פרי הגפן ואם לא הסבו כל אחד
ואחד מברך לעצמו שאלו את בן זומא
מניין מה אמרינן אלא להן יין בתוך המזון כל אחד
ואחד מברך לעצמו אמ' להן הואיל ואין בירת
הבליעה פנוי עיס והוא אומ' על
המוגמר אע"פ שאין מביאין
את המוגמר שלא לאחר סעודה הוא מכלל
דאיכא דעדיף מיניה מסיע ליה לרב דאמ'
רב חייא בר אשי אמ' רב הנוטל ידיו באחרונה
תחלה הוא מזומן לברכה אמ' ר' זירא אמ'
רבה בר ירמיה מאמתי מברך על המוגמר
משתעלה תמרתו אמ' רב חסדא אמ' רב
כל המוגמרות כולן מברכין עליהן בורא עצי
בשמים חוץ ממושך שמין חיה הוא שמברכין
עליה בורא מיני בשמים ומשחא דאפרסמא
מברכינן עליה בורא שמן ערב בשרתא
ומשחא כבישא ומשחא טחינה כולהו מברכינן
עליהו בורא עצי בשמים וסימלך וחלבי
דימא מברכינן עליהו בורא עצי בשמים
ונרגם דגנוניתא מברכינן עליה בורא עצי
בשמים דרבא בורא עשבי בשמים אמ' מר
זוטרא האי מאן דמורח באתרוגא או בחבושא
אומ' ברוך שנתן ריח טוב בפירות אמ' רב
יהודה האי מאן דעניק ביומי ניסן והזא אילנ
דקא מלבלבי אומ' ברוך שלא חסר בעולמו
כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות בדי
להתנאות בהן בני אדם אמ' רב זוטרא בר
טוביה אמ' רב מנין שמברכין על ריח טוב שנא
כל הנשמה תהלל יה אי זהו דבר שהנשמה
נהנית ממנו ואין הגוף נהנה ממנו הוי אומר
זה הריח תנו רבנן הביאו לפניהן שמן
בית שמאי אומ' מברך על השמן ופוטר את
התדש ובית הלל אומ' מברך על התדש ופוטר
את השמן אמ' רבן גמליאל אני אכריע שמן
זכינו לריחו וזכינו לסיכתו תדש לריחו זכינו
לסיכתו לא זכינו אמ' ר' יוחנן הלכה כדברי
המכריע רבא אמ' הלכה בבית הלל והלמת כתבא
רסתרא הוא תנו רבנן חביבו לפניהם
שמן ויין בית שמאי אומ' אומר אחד השמן בימינו ואת
היין בשמאלו ומברך על השמן ואחר כך מברך
על היין ובית הלל אומ' אוחז את היין בימינו ואת
השמן בשמאלו ומברך על היין ואחר כך מברך
על השמן וטחו בראש השמש ואם עשה תלמיד
חכם הוא טחו בטוטפת מפני שגנאי לו לתלמיד
חכם שיצא כשהוא מבושם לשוק תנו רבנן
ששה דברים נאנאי לו לתלמיד חכם אל יצא כשהוא
מבושם לשוק ואל יצא יחידי בלילה ואל יצא
במנעלים מטולאים ואל יסב עם אשה בשוק
ואל יסב בחבורה של עמי הארץ ואל יגע ב
באחרונה לבית המדרש וישאומ אל יפסיע ג
פסיעה גסה ואל ילך בקומה זקופה אל
יצא כשהוא מבושם במקום שהושרין עד
משכבי זכור ולא אמרן שלא בבגדו אבל בגופו
זיעה מעברה ליה ואל יצא יחידי בלילה
משום חשדא ולא אמרן שלא דלא קביע ליה
עידנא אבל קביע ליה עידנא מידע ידעי
דלעידניה קא אזיל ואל יצא במנעלים
המטולאים בטלאי על גבי טלאי ובפינתא
ובימות החמה אבל בגילדא או בימות הגשמים
לית לן בה ואל יסב עם אשה בשוק ואפילו
היא אשתו ואפי' היא כתו או אחותו לפי שאין
הכל בקיאין בקריבותיו ואל יסב בחבורה של
עמי הארץ דילמא אתי לא משוכי בתריהו
ואל יכנס באחרונה לבית המדרש דילמ
אשדי לי בפשונים ואל יפסיע
גסה רא"מ מי פסיעה גסה נוטלת אחד מחמש
מאות ממאור עיניו של אדם מאי תקנתיה
ליהדרי בקדושא דבי שמשי ואל יהלך ב
בקומה זקופה משום שנ' מלא כל הארץ כבודו

מתני' הביאו לו מלח בתחלה ועת עמו
מברך על המליח ופוטר את העת
שהעת טעלה לו זה הכלל כל שהוא עקר ועמו
טעלה מברך על העקר ופוטר את הטעלה
ומי איכא מידי דהאוי מליח עקר ועת טפל
אמ' רבא בר רב עגא אמ' רב אסי באוכלי
עיירות נגיסר שנו **מתני'** אכל תאנים
וענבים ורמונים מברך עליהם
שלש ברכות דברי רבן גמליאל וחכמים אומרי
ברכה אחת מענין שלש ר' עקיבא אומ' אכל
שלק והוא מזונו מברך עליו שלש ברכות
חשותה מים לצמאו אומ' שהכל נהיה בדברו
ר' טרפון אומ' בורא נפשות רבות וחסרונן
אמ' ר' יעקב בר אידי אמ' ר' חנינא כל שהוא

מחמשת המינין כתחלה מברך עליו בורא מיני
מזונות ולבסוף ברכה אחת מענן שלש · אמ׳
רבה בר מרי אמ׳ ר׳ יהושע בן לוי כל שהוא משבעה
המינין כתחלה מברך עליו בורא פרי העץ
ולבסוף ברכה אחת מענן שלש · אמ׳ ליה אבי׳
לרב רימי מאי ניהי ברכה אחת מענן שלש אמ׳
ליה רחמשת המינין על המחיה ועל הכלכלה
ועל תנוכת השדה על ארץ חמדה טובה ורחבה
שרצית והנחלת את אבותינו רחם ה׳ אלהינו על
ישרא עמך ועל ירושלם עירך ועל ציון משכן
כבודך וכנה ירושלם עירך במהרה בימינו ו
והעלנו לתוכה בשמחה ונאכל מפריה ונשבע
מטובה ונברכך עליה בקדושה ובטהרה כי אתה
טוב ומטיב אתה כרוך אתה ה׳ על הארץ ועל
המחיה · רפי׳ על העץ ועל פרי העץ ·
רחמרא על הנפן ועל פרי הגפן · מתקיף
במאי חתים רב חסדא אמ׳ על הארץ ועל הפירות
ור׳ יוחנן אמ׳ על הארץ ועל פירותיה · אמ׳ רב
עמרם ולא פליגי הא לן והא להו · פיס
השותה מים לעמאו אומ׳ שהכל נהיה בדברו ·
לאפוקי מאי אמ׳ רב אידי בר אבין לאפוקי דחנקתיה
אימיא · פיס ר׳ טרפון אומ׳ טורא נפשי
רבות וחסרונן · אמ׳ ליה רבה בר רב חנן לאבי׳
הלכתא מאי אמ׳ ליה נפיק חזי מה עמא דבר ·
תנו רבנן אחר שכר תמרים ואחר שכר ג
שעורים ואחר שמרי יין מברכין עליהן שהכל
נהיה בדברו אחרים אומ׳ שמרים שיש בהן טעם
יין מברכין עליהן בורא פרי הגפן · רבה ורב
יוסף דאמרי תרוייהו אין הלכה כאחרים ·

סליק פרקא

שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן · אכלו דמאי ומעשר ראשון שנטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפדו והשמש שאכל כדית וחכיתי מזמנין עליהן · אכל אם אכלו טבל ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפדו והשמש שאכל פרות מכדית והנכרי אין מזמנין עליהן · נשים ועבדים וקטנים אין מזמנין עליהן · עד כמה מזמנין עד כדית ר׳ יהודה אומ׳ עד כביצה · מנא הני מילי אמ׳ רב דאמי דאמ׳ קרא גדלו לי׳ אתי · אמ׳ רב חנן בר אבא מנין לעונה אמן שלא יביה קולו יתר מן המברך שנא׳ גדלו לי׳ אתי וגו׳ · אמ׳ אביי נקיטינן שנים שאכלו מיעוט לחלק · תנא נמי הכי שנים שאכלו מיעוט לחלק בד׳ בששניהם סומין אבל אחד סומא ואחד בור טיפש

מברך וכיוצא בו · אמ׳ רב רימי בר יוסף אמ׳
רב שלשה שאכלו ויצא אחד מהן לשוק קורין לו
ומזמנין עליו אמ׳ אביי והוא דקרוב היה ועני · אמ׳
מר זוטרא לא אמרו אלא בשלשה אבל בעשרה
עד דניתי ומפרשי רבנן פנון שישב בנגרן ושמע
קולו · שלשה שאכלו אחד מעסיק לשנים ואין
שנים מעסיקין לאחד · יהודה בר מרימר ומר
בר רב אשי ורבא מרפתי כריך ריפתא בהדי
הדדי אמרי הא דתנן שלשה שאכלו כאחת חייבין
לזמן הני מילי היכא דאיכא גדול אבל חילוק
ברכות עדיף לן בריך איניש אינש לנפשיה אתי
לקמיה דמרי מר אמ׳ להו ידי ברכה יצאתם ידי
דימין לא יצאתם וכי תימרו נהדור ונזמן אין זימון
למפרע · כא ומיבעי בשהן מברכין מהו ענינה
אחריהם רב זביד אמ׳ כריך ומבריך ורב פפא אמ׳
אמן ולא פליגי הא דאשכחינהו דקאמרי נברך
הא דאשכחינהו דקאמרי כריך אשכחינהו דקא
אמרי נברך אומ׳ כריך ומבריך אשכחינהו דקא
אמרי ברוך ענינה אמן · תאני חדא כל הענינה
אמן אחר כל ברכותיו הרי זה משבח ותניא איך
הרי זה מגונה לא קשיא הא דענני אמן בסוף כל
ברכה וברכה הא דענני אמן בכונה ירושלם ·
ירוש בפרק אין עומדין תני הצורם על שמע
והעובר לפני התיבה והנושא את כפיו והקורא
בתורה והמפטיר בנביא והמברך על אחת מכל
מצות האמורות בתורה לא יענה אחר אחריו
אמן ואם ענה הרי זה בור איתיבתא תני הרי זה
חכם אמ׳ ר׳ חסדא מאן דאמ׳ הרי זה בור בעונה
על כל ברכה וברכה ומאן דאמ׳ הרי זה חכם ב
בעונה אמן בסוף · אמ׳ ר׳ יוחנן משום ר׳ שמעון
בן יוחאי בעל הבית ביעגר כדי שיברך לבעל הבית · מאי
ואורח מברך כדי שיברך לבעל הבית · מאי
מברך יהי רצון שלא יבוש בעל הבית הזה בעולם
הזה ואל יכלם לעולם הבא · ר׳ מיסיף בה דברים
יתעלה מאד בכל נכסיך ויהיו מצליחין וקרובין
לעיר ואל ידך תקוק לעניך שום דבר הרהור עבירה
ועון ואל ישלוט שטן בכל מעשה ידיך מעתה
ועד עולם · ער היכן ברכת זימון רב נחמן אמ׳
עד נברך ורב ששת אמ׳ עד הזן לומ׳ שאם אכלו
שלשה כאחת והוצרך אחד מהן לצאת שיושב
עד שאומ׳ ברוך הוא שאכלנו משלו ויצא שזו
היא ברכת זימון ורב ששת אמ׳ עד הזן את הכל ·
ואמרי לימ׳ כתנאי דתני חדא שנים ושלשה
מברכין ברכת זימון ותניא אידך שלשה וארבעה
סבר עד נברך ורחימנן לה רב ששת מתריץ לטעמיה
ורב נחמן מתרץ לטעמיה רב ששת מתריץ לטעמיה

רכולי עלמא עד חזן מאן דאמרים ושלשה שפיר
מאן דאמ׳ שלשה וארבעה קסבר הטוב המטיב לאורית׳
ורב נחמן מיתרץ לט עמיה רכולי עלמא עד נברך
מאן דאמ׳ שלשה וארבעה שפיר מאן דאמ׳ שנים
ושלשה מזקים לה בברכת שוערים דאמ׳ מה ברכה
ראשונה כתקנה · שניה שותה בברכת הארץ
ואותם בברכת הארץ וכולל בונה ירושלם באמצע׳
הא שמעתא שקלו וטרו בה קמאי לא סלק להו
כל עיקר משום דהוה סבירא להאי דתניא שנים
ושלשה ברכות אינן וקשיא בברכת זימון איצליגו
בה נמי בגמ׳ רבנן מערבא ואותיבו אתם למאן
דאמ׳ עד נברך מיהא מתניתא רשנים ושלשה
מברכין ברכת המזון וברמעיינת ביה סליק לך
עירוש דהא שמעתא בלא קושיא ובלא ספק והכי
גרסינן התם שלשה שאכלו כאחת ובקש אחד
מהן לעשות רבי רב אמרי מברך ברכה ראשונה
והולך אי זו היא ברכה ראשונה רבי רב אמרי זו
ברכת זימון ר׳ זעירא בשם ר׳ ירמיה אמ׳ זו הזנת
הכל ר׳ חלבו ר׳ הנן אמרי זו הזן את הכל · התיב
רב ששת והא במתניתא פליגא שנים ושלשה שאמרו
חייבין בברכת המזון הא ארבעה לא ואם תאמר
זו ברכה ראשונה נמי ארבעה אשבח תנא תני
ארבעה ואם תאמר זו הטוב והמטיב שניא היא
דאמ׳ רב הונא הטוב והמטיב משתנו הרוני בתר
לקבורה תקנו הטוב והמטיב הטוב שלא הסריחו
והמטיב שנתנו לקבורה נמיעאת אומ׳ שנים
ושלשה רקתני גברי אינון והכי ניחושא שנים
ושלשה שאכלו ואין אחד מהן יודע לברך ברכת
המזון כולה שא אחד יודע ברכה ראשונה והשנה
יודע השניה והשלישית ואינו יודע הברכה
הראשונה או שאחד יודע לברך ברכה ראשונה
ואחר יודע לברך ברכה שניה ואחר יודע לברך
ברכה שלישית חייבין בברכת המזון לפי שאפשר
לברך כל אחד ואחד ברכה אחת שהוא יודע
ומיעאה ברכת המזון עולה מן שנים מהן או
משלשתן וגברי מינה דברכת המזון עם ברכת
הזימון אינה שא שלש ברכות בלבד לפיכך אינה
נחלקת שא שלשה אנשים בלבד ומשום הכי קתני
שנים ושלשה ולא קתני ארבעה דאם איתא דברכת
הזימון עד נברך הוה אמ׳ ארבעה ומריק אשבח
תנא תני ארבעה משום ואנא דאמרי כותיה ואם
תאמר הך תנא דתני ארבעה משום הטוב והמטיב
הוא דתני הכי דמיבי אמ׳ ליה גברא רבינאה ליה
לך למימר הכי דברכת הטוב והמטיב דרבנן היא
ולא סני לה תנא בהדיה דאורייתא דאמ׳ רב הונא
וכו׳ · הדין עירוש וחדין גמ׳ דבני מערבא

וחד טעמ׳ הוא עם גמ׳ דילן וכבר סלק עירושא
דהאי מתניתא כחזן וליכא בה קושיא כלל וקיימ לן
כרב נחמן דאמ׳ עד נברך וכן עמא דבר דהא יחיד
כר מברך מתחיל מברכת הזן אלמא ברכת הזימון
דלית שא בשלשה עד נברך האבלבר אכל ברכת
חזן אינה בכלל ברכת הזימון · להיכן הוא חוזר
כשהיא אומ׳ נברך שאכלנו משלו רב זביד משמיה
דאבי אמ׳ חוזר לראש ואומ׳ נברך בעם אחרת
ורבנן אמרי למקום שפסק שאומ׳ בריך הוא
שאכלנו משלו וכו׳ וכן הלכתא · תניא מהו אומ׳
בבית האבל הטוב והמטיב ר׳ עקיבא אומ׳ דיין
אמת ותנא קמא הטוב והמטיב אין דיין אמת לא
שא אמ׳ אף הטוב המטיב · מר זוטרא איקלע
לבי רב אשי אתרע מילתא בבריה פתאם ואמ׳
המלך החי הטוב והמטיב דיין אמת שופט בצדק
ושליט בכל מעשיו שאנחנו עמו ועבדיו ובכל אנו
חייבין להודות לו ולברכו וכן הלכתא · תנו
רבנן אין מכבדין לא בחדכים ולא בגשרים ולא
בירים מזוהמות שא בפתח הראוי למזוזה ·
תנו רבנן שנים ממתינין זה לזה בקערה שלשה
אין ממתינין והביאעג היא פשטי דיו תחלה ואם
בא להלוק בבוד לרבו או למי שהוא גדול ממנו
בחכמה הרשות בידו · וכרביעגג מבעג ליה
למביעגג מהיכא דבשיל שפיר · רבה בר רב
הונא עסיק ליה לבריה בי רב דיגאל בר רב קטינא
קדים וקא מתני ליה לבריה אין המסובין רשאין
לטעום עד שיטעום המברך ואין הביאעג רשאי
לטעום עד שיכלה אמן מפי העונין ורב חסדא
מפי רוב העונין שכל העונה אמן יתר מרבי אינו
שא טועה · תנו רבנן אין עונין לא אמן חטופה
ולא אמן קטופה ולא אמן יתומה ולא אמן קצרה
ולא יזריק ברכה מפיו בן עזאי אומ׳ כל העונה אמן
יתומה יהיו בניו יתומים חטופה יתחטפו ימיו
קטופה יתקטפו שנותיו קצרה יתקצרו ימיו
יכל המאריך מאריכין לו ימיו ושנותיו · רוש
אי זו היא אמן יתומה רב הונא אמ׳ התוא דמחייב
למברכה והוא ענני ולא ידע מאי ענני · רב
ושמוע הוו יתבי כסעודתא עאל אתא רב שימי בר
חייא חזא קא מסרהיב למיכל אמ׳ ליה רב מאי
דעתיך לאיצטריופי בהדן אנן אכלינן לן אמ׳ ליה
שמוע שו היו מיתי עריבי לי וניזליא לאבא מי דא
אכלינן שמא כל היכא דאימיתו להו מידי מיגו
למיכל מינוח מיצטרף בהדיהו וכן הלכתא ·
והלכתא גרול מברך ואעג דאתא בסוף סעודה ·
נרסי בפרק בני העיר אמ׳ רבה בר בר חנא אמ׳ ר׳
יוחנן כל תלמיד חכם שמברך לעניו אפילו בהן

נרזל עם הארץ אותו תלמיד חכם חייב מיתה
שנא כל משנאי אהבו מות אל תקרא משנאי אלא
משניאי אבל כהן תלמיד חכם מיצוה לאקדומיה
דאמ' מר וקד שתו לכל דבר שבקדושה לפתוח
ראשון ולברך ראשון ולי טול מנה יפה ראשון
עים והפותי מזמנין עליו הני מילי באותו
זמן אבל עכשו נוים נמורין הן ואין מזמנין עליהן
אמ' רב נחמן קטן היודע למי מברכי מזמנין
עליו ואין הלכה ואמרי דמטאת והוא שנבגם
בשנת שלש עשרה ואינג דלא פרח אבל קטן
שלא הגיע לשלש עשרה אינג דפרח אין
מזמנין עליו ואנן לא סבירא לן הכי דכיון דקרי
ליה קטן אפי בן עשר ובן תשע כשהוא יודע למי
מברכין מזמנין עליו והכי חזינן לנאון אמ'
רב יהודה בריה דרב שמוא בת שילת משמיה
דרב תשעה שאכלו דגן ואחד אכל ירק מעטרפין
ואפי טבל עמהן ביציר או ששתה כוס אחד
מעטרף ואפי שבעה שאכלו דגן ושלשה שאכלו
ירק מעטרפין לומ' נברך לשהינו אבל ששה
דבעינן רובא דמינכר והני מילי לענין איטרופי
לבי עשרה אבל להויא רבים ידי חובתן אינו
מויא עד שיאכל כזית דגן וקאמרי רבנן דיוקא
איטרופי לבי עשרה אבל לבי תלתא אינו מע
מיטרף עד שיאכל כזית דגן אמ' רב נחמן
משה תקן להן לישרא ברכת הזן בשעה שירד
להם מן יהושע תקן להן בהבת הארץ בשעה
שנכנסו לארץ דויד ושלמה תקנו בונה ירושלם
דויד תקן על ישרא עמך ועל ירושלם עירך
שלמה תקן על הבית הגדול והקדוש שנקרא
שמך עליו והטוב והמטיב ביבנה תקנוה
תנו רבנן סדר ברכת המזון כך היא ראשונה
ברכת הזן שניה ברכת הארץ שלישית בונה
ירושלם רביעית הטוב והמטיב ובשבת מתחיל
בנחמה ומסיים בנחמה ואומ קדושת היום
באמיצע מתחיל בנחמה שאומ נחמנו ה' אלהינו
ומסיים בנחמה שאומ והעלנו לתוכה ונחמנו
בה ובפניה כי אתה הוא בעל נחמות בא מנחם
ציון ישרא בבנין ירושלם תניא ר' שמעון אומ
כל שלא אמ ארץ חמדה טובה ורחבה בברכת
הארץ לא יצא ידי חובתו נחום הזקן אומ צריך
שיזכור בה ברית ר' יוסי אומ צריך שיזכור בה
תורה תלמוד אומ צריך שיקדים ברית לתורה
שזו נתנה בשלש בריתות וזו נתנה בשלש עשרה
בריתות רבי אבא צריך שיאמר הודאה תחלה
וסוף והצלחה לא יפרוט מאחת וכל הפוחת
מאחת הרי זה מגונה וכל תיבותיה מנחיל ארצות
בברכת הארץ ומשיני ישרא בבונה ירושלם הרי
זה מגונה וכל שאינו בברית ותורה בברכת הארץ
ומלכות בית בבונה ירושלם לא יצא ידי חובתו
תנו רבנן מהו חותם בה בונה ירושלם ר' יוסי
בר' יהודה אומ מושיע ישרא ובונה ירושלם
רבה בר רב הונא איקלע לבי ריש גלותא פתח
בחדא וסיים בתרתי במושיע ישרא ובבונה ירושלם
אמ' רב חסדא גבורתא למחתם בתרתי יהא תניא
ר' אומ אין חותמין בשתים קשיא ומסקנא אפי
פתח ברחם על ישרא עמך חותם בונה ירושלם
שנא בונה ירושלם ה' נוטא ר' אומ אין חותמין
בשתים איתיביה לי' לר' על הארץ ועל המזון
ארץ דעברא מזון על הארץ ועל הפירות ארץ
דעברא פירות מקדש ישרא והזמנים ישראל
מקדשינהו לזמנים מקדש ישרא וראשי חדשים
ישרא מקדשינהו לחדשים מקדש השבת וישרא
וראשי חדשים אמ' ליה חוץ מזו ומאי שנא הך
כל חדא והדא מאי עבדא כתיבא אבל הכא
הא בהא תליא וטעמ' מאי אין חותמין בשתים
משום דאין עושין מצות עשרה מצות חבלות
חבלות אמ' רבה ברבר חנא אמ' ר' יוחנן הטוב
והמטיב עריכה מלכות מאי קמל כל ברכה שאין
בה מלכות אינה ברכה והא קאמרה ר' יוחנן
דימנא אמ' ר' זעירא לומ' שיעריכה שתי מלכיות
חדא דילה וחדא דבונה ירושלם אי הכי נבעי תלת
חדא דילה וחדא דברכת הארץ וחדא דבונה
ירושלם לא ברכת הארץ טעמ' לא משום דהויא
לה ברכה הסמוכה לחבירתה ובדין הוא דאפי
בונה ירושלם לא בעיא דתנא לה ברכה הסמוכה
לחבירתה ואידי דאמ' ומלבית דוד לאו אורחא
דרנא דלא אמ' מלכות שמים רב עפא אמ'
עריכה שתי מלכיות לבר מדידה והיכא
דבריך ברכת המזון בשבת וטעה ולא הזכיר
של שבת אומ' בריך אשר נתן שבת מנוחה לעמו
ישרא לאות ולברית בריך מקדש השבת
ואי טעה ולא הזכיר של יום טוב אומ' בריך אשר
נתן ימים טובים לעמו ישרא לש ששון ולשמחה
בריך מקדש ישרא והזמנים והני מילי דאיתמר
מקמי דיתחיל אבל פתח בה טוב והמטיב אבל פתח בהטוב
והמטיב חוזר לראש והיכא דטעה ולא הזכיר
של ראש חדש אומ' בריך שנתן ראשי חדשים
לעמו ישרא לזכרון וליתי ביה חתימה ואי לא
אידכר לא לכתר רפתח הטוב והמטיב נמיר
ליה לברכה ולא בעי למהדר לרישא דאמ' רב
נחמן אמ' שמוא טעה ולא הזכיר של ראש חדש
בתפלה מחזירין אותו בברכת המזון אין מחזירין

אותו מאי טעמא תפלה דלא מצי עטר נעשיר
מהדרינן ליה ברכת המזון דמצי עטר נעשיר
דאי בעי אכיל ואי בעי לא אכיל לא מהדרינן ליה
ער כמה מזמנין עד כדית ר' יהודה אומ' עד
כביצה · והלכתא כתנא קמא · **מתני'**
כיצד מזמנין בשלשה אומ' נברך
בשלשה והוא אומ' ברכו בעשרה אומ' נברך אלהי
בעשרה והוא אומ' ברכו אחד עשר ואחד עשר
רבוא במאה אומ' נברך ל' אלהינו במאה והוא
אומ' ברכו בשם אומ' נברך ל' אלהינו אלהי ישראל
בשם והוא אומ' ברכו ברבוא אומ' נברך ל' אלהינו
אלהי ישרא' אלהי עצבאות ישב כרובים כרבוא והוא
אומ' ברכו בענין שהוא מברך כך ענכן אחריו ברוך
ל' אלהינו אלהי ישרא' אלהי עצבאות ישב כרובים על
המזון שאכלנו ר' יוסי הגלילי אומ' לעני רוב הקהל
הן מברכין שנא' במקהלות ברכו אלהים ל' ממקור
ישרא' · אמ' שמוא לעולם אל יוציא אדם את
עצמו מן הכלל לומ' שאנקפ שיש לו לומ' ברכו
נברך עדיף כדי שלא יוציא את עצמו מן הכלל
והכין מסקנא דנברך עדיף שא אם אמ' ברכו אין
תופסין אותי על כך · ותניא נמי הכי כן שאומ'
נברך כן שאומ' ברכו אין תופסין אותו על כך וה
והנקדנין תופסין אותו על כך שמברכותיו של
אדם נכר אם תלמיד חכם הוא אם עם הארץ הוא
כיצד אמ' בטובו חיינו הרי זה תלמיד חכם אמ'
מטובו חיינו הרי זה בור · יהושל שמוא אמ' אני
איני מוציא את עצמי מן הכלל · תיתיבון הרי
הקורא בתורה אומ' ברכו אמ' ר' אבין מכיון שהוא
אומ' המבורך אף הוא אינו מוציא את עצמו מן
הכלל · אמ' ר' יוחנן אמ' נברך שאכלנו משלו
הרי זה תלמיד חכם למי שאכלנו משלו הרי זה
ביר דמתחזי במאן דמברך לאינש מעלמא ·
והאי דאמרינן למי שנעשה לנו ולאבותינו את כל
הנסים הללו ניסא שאני דמוכח מילתא דקודשא
בריך הוא הוא דעבד להו ניסא · ואמ' ר' יוחנן
אמ' נברך שאכלנו משלו הרי זה תלמיד חכם
על המזון שאכלנו הרי זה בור דמתחזי כמאן
דמברך ליה למזון · אמ' רב הונא בריה דר'
יהושע לא אמרינן לא כתלתא דלא אדכר ש
שמים אכל בעשרה כיון דעני למימר לשהי
מוכחא מילתא דתנן כענין שהוא מברך כך
עונין אותו ברוך ל' אלהינו אלהי ישרא' אלהי עצבאות ישב
כרובים על המזון שאכלנו · פ"ק אחר
עשרה ואחד עשר רבוא · אוקימנא בר' עקיבא
דאמ' מה מיעינו בבית הכנסת אחר מרובין ואחד
מועטין אחר מרובין ואחד מועטין שאין אומ'
וקא נפסק רבא הלכתא כר' עקיבא ·
מתני' אמ' ר' עקיבא מה מיעינו בבית הכנסת
אחד מרובין ואחד מועטין אומ' ברכו
את ל' ר' ישמעאל אומ' ברכו את ל' המבורך ומנהגו
כר' ישמעאל · **מתני'** שלשה שאכלו כאחת
אינן רשאין לחלק ובן ארבעה
ובן חמשה ששה נחלקים עד עשרה ועשרה
אינן נחלקין עד שיהו עשרים · למה לי והא
תנינא חדא זמנא שלשה שאכלו כאחת חייבין
לזמן אמ' רב עוקבא אמ' שמוא הכי קתני שלשה
שישבו לאכול אוכל אחד ואחד אוכל לעצמו
אינן רשאין לחלק אי נמי כדרב הונא דאמ' שלשה
בני אדם שבאו משלש חבורות אינן רשאין לחלק
אמ' רב חסדא והוא שבאו משלש חבורות של
שלשה שלשה בני אדם · אמ' רבא לא אמרי
שא דלא קדימו הנך ואזמינו עליהו אכל קדימו
הנך ואזמינו עליהו ערח זימון מהני ·
מתני' שתי חבורות שהיו אוכלות בבית
אחד בזמן שמקיפתן רואין זו את
זו הרי זו מצטרפין לזימון ואם לאו זו מזמנין
לעצמן וזו מזמנין לעצמן · תאנא אם היה
שמש ביניהן שמש מצרפן · **מתני'** אין
מברכין על היין ער שיתן
מים דברי ר' אליעזר וחכמים אומ' מברכין · פ' אין
מברכין על היין בורא פרי הגפן ער שיתן לתוכו
מים ואם לא נתן לתוכו מים מברכין עליו בורא
פרי העץ דברי ר' אליעזר וחכמים אומ' מברכין עליו
בורא פרי הגפן ואנקפ שלא נתן לתוכו מים וקימ'
לן כחכמים · אמ' ר' יוסי בר חנינא מודים חכמים
לר' אליעזר בכוס של ברכה שאין מברכין עליו ער
שיתן לתוכו מים מאי טעמא אמ' ר' הושעיא בענין
מציה מן המובחר · תני רבנן ארבעה דברים
אמ' ר' בנת אין מניחין בשר חי על הפת ואין
מעבירין כוס מלא על הפת ואין סומכין את הקערה
[illegible] ובשום שאין זורקין את
[illegible] ולין
[illegible] ממאים כגון אמגוזי
ורמני וחבושי[illegible] תנו רבנן ממשיבין
[illegible]ן בענגריות לפני חתן [illegible] וזורקין לפניהם
קליות ואגוזים בימות ה[illegible] אבל לא בימות
הגשמים אבל לא חתיכות [illegible] קלפקאות לא
בימות החמה ולא בימות [illegible] אמ' רב
יהודה שבח והכבוס אכ[illegible] מפלקן
לער אחר ומברך תני [illegible] ותניא אידך
עולטן ותניא אידך מפלקן לער אחר ומברך ·
לא קשיא הא דקתני בולגן בפ[illegible] והא דתני

עילטן כמידי דלא ממאיס והא דתני מסלקין
ליצרדין כמידי דממאיס מידי דלא ממאיס נמי
נסלקה לצד אחר ובורך תרנמה ר' יצחק קסקאה
משמיה דר' יוסי בר אבין משמיה דר' יוחנן משום
שנא' מלא פיו תהלתך · מי שאכל ושכח ולא
בירך המזיא ונזכר עד שלא גמר סעודתו חוזר
ומברך ואם לאחר שגמר סעודתו נזכר אינו חוזר
ומברך משום דנראה ונרחה · אמ' זירא אמ'
רב אבהו ואמרי לה במתניתא עשרה דברים
נאמרו בכוס של ברכה טעון הדחה ושטיפה חי
ומלא עיטור ועיטוף ונוטל בשתי ידיו ואוחזו בימין
ומגביהו מן הקרקע טפח ונותן עיניו בו ומשגר
לאנשי ביתו במתנה · אמ' ר' יוחנן אנו אין לנו
אלא ארבעה הדחה ושטיפה חי ומלא הדחה
מבפנים ושטיפה מבחוץ חי ערב ברכת הארץ
ובברכת הארץ נותן לתוכו מים כדתנן מידים
חכמים לר' אליעזר בכוס של ברכה שאין מברכין
על יין ער שיתן לתוכו מים מאי טעמא בעינן
מיצוה מן המובחר · ומלא אמ' יוחנן כל
המברך על כוס של ברכה מלא נותנין לו נחלה
בלא מצרים שנא' ומלא ברכת ה' וה' יוסי בר חנינא
אמ' זוכה ונוחל שני עולמים אחד העולם הזה
ואחד העולם הבא שנא' ים ודרום ירשה ·
עיטור ר' יהודה מעטרו בתלמידים רב חסדא
מעטר ליה בנטל · עיטוף רב פפא מעטף וחותם
ומברך רב אשי ערים סודרא אריש'ה · נוטלו
בשתי ידיו דאמ' רב חנא בר פפא אמ' קרא שאו
ידיכם קדש · ואוחזו בימין אמ' ר' חייא בר אבא
אמ' יוחנן ראשונים שנו שמע מהו שתסייע
לימין אמ' רב אשי השתא דראשונים לא אפשיט
להו אנן נעביד לחומרא · ומגביהו מן הקרקע
טפח אמ' ר' אחא בר חנינא דאמ' קרא כוס ישועות
אשא · אמ' רב אסי אין מסיחין על כוס של ברכה
אמ' רב אסי אין מברכין על כוס של פירעונות
מאי כוס של פירעונות אמ' רב נחמן בר יצחק כוס
שני · תניא נמי הכי השותה כפלים לא יברך
משום שנא' הכן לקראת אלהיך ישראל · ונותן
עיניו בו דלא ניסח דעתיה מיניה · אמ' רב אבהו
ואמרי לה במתניתא א"ר בשהוא מהלך עומד
ומברך עומד ואוכל יושב ומברך מיסב ואוכל
יושב ומברך והלכך א"ב בגולה יושב ומברך ·
גרסי בערבי פסחים חברים שהיו מסובין ועקרו
רגליהם ליצאת לקראת חתן אי לקרואת כלה כשהן
יושבין צריכין ברכה למערב וכשהן חוזרין צריכין
ברכה לפתחלה לאשנא חברים שצריכין ברכה
לאחריהם כמקומן ולא שנא חברים שאינן צריכין
ברכה לאחריהם כמקומן כרכתבנוה התם ·

סליק פירקא

שו דברים שבין בית שמאי ובית הלל כסעודה
בית שמאי אומ' מברך על היום ואחר כך מברך
על היין ובית הלל אומ' מברך על היין ואחר כך
מברך על היום בית שמאי אומ' נוטלין לידים ואחר
כך מזגין את הכוס ובית הלל אומ' מזגין את הכוס
ואחר כך נוטלין לידים · תנו רבנן שו דברים
שבין בית שמאי ובית הלל כסעודה בית שמאי
אומ' מברך על היום ואחר כך מברך על היין
שהיום נירם ליין שיכא וכבר קדש היום וערין יין
לא נא ובית הלל אומ' מברך על היין ואחר כך
מברך על היום שהיין נירם לקדושה שתאמר
דבר אחר ברכת היין תדריא וברכת היום אינה
תדיא ותדיר ושאינו תדיר תדיר קודם · פיס
בית שמאי אומ' נוטלין לידים ואחר כך מזגין את
הכוס וכו' · האי כוס כוס של קדוש היום הוא ·

מתני'

בית שמאי אומ' מכבדין את הבית ואחר
כך נוטלין לידים ובית הלל אומ' נוטלין
לידים ואחר כך מכבדין את הבית · מאי טעמ'
דבית שמאי משום פירורין ובית הלל סברי הכא
בשמש תלמיד חכם עסקי שמניח פירורין שאין
בהן כזית ונוטל שיש בהן כזית מסייע ליה לר'
יוחנן דאמ' פירורין שאין בהן כזית מותר לאכלן
ביד · כמאי קמפלגי בית שמאי סברי מות
להשתמש בשמש עם הארץ · אמ' ר' יצחק בר
חנינא אמ' רב הזהרו בכוליה פרקין הלכ' כבית הלל
חוץ מהאי דהלכ' כבית שמאי · מתני'
בית שמאי אומ' נר ומזון
בשמים והבדלה ובית הלל אומ' נר ובשמים מזון
והבדלה · איכא מרבואתא מאן דאמ' דהאי מזון
דקתני במתניתי' ברכת המזיא היא וקא פשיט
מהא מתניתי' דמכדלי אריפתא וקס מוקים לה
למתניתין במיצאי שבת ליום טוב דבין דבעי
למימ' קדושא אריפתא משלשל לה להבדלה
אבתרא והאי דאצטריך למימר הכי משום דקשיא
ליה ההיא דאמימר דאיקלע לבי רב אשי ולא הוה
להו חמרא לאבדולי וכת טוית ומשום הכי אצטריך
לאיקומא להאי מתניתין במיצאי שבת ליום טוב
ומוקים לה לדאמימר בשאר ימות השנה כי היכי
דלא תקשי ליה מתניתין לדאמימר והא מילתא
ליתא דלא אשכחן הברכה על הפת כל עיקר והאי
דקתני במתניתין נר ומזון בשמים והבדלה לאו
אברכת המזיא קאי דשמעת מינה דמכדלינן
אריפת שנא אברכת המזון קאי דהיא שלשל ברכות

וכהדיא קתני בתוספתא אמ' ר' יהודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על ברכת המזון שבתחלה ועל הברלה שבסוף ובגמ' דבני מערבא מפרש וקשיא על דבית הלל במוצאי שבת היך עביד היה יושב ואוכל ותחשיך במוצאי שבת ואין שם לא אותו חכום את אמר יניחנו לאחר המזון וג' ומשלשלן כולן עליו מה נפשך בירך על היין ברכת המזון קודם ברכת הנר קודם בירך על הנר ברכת הבדלה קודמת נשמעינה מן הדא תני אמ' ר' יהודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על ברכת המזון שבתחלה ועל הבדלה שבסוף על מה נחלקו על הנר ועל הבשמים בית שמאי אומ' מאור ואחר כך בשמים ובית הלל אומ' בשמים ואחר כך מאור כדברי מי שהוא אומ' בשמים ואחר כך מאור כיצד יעשה על דברי בית הלל מברך על המזון ההלה ואחר כך על היין ואחר כך על הבשמים ואחר כך על הנר ועל הא מתניתין דתנן נר ומזון בשמים והבדלה ברסיגן נמי התם תני אמ' ר' יהודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על ברכת המזון שהיא בתחלה ועל הבדלה שבסוף אלמא בברכת המזון דהיא של ברכות עסיקינן ולאו ברכת המוציא ולית להבדלה על הפת עסק נהא מתניתי כלל הלכך אין מברילין על הפת כל עיקר מיהא דאמימר רבה טות לא שנא מוצאי שבת לחול ולא שנא מוצאי שבת ליום טוב ומאן דאמ' רב מוצאי שבת ליום טוב מברילין על הפת צריך להביא ראיה ומיהא מתנית' ליכא ראית כדברינן רב הונא בר' יהודה איקלע לבי רבא חזייה דברך אבשמים יאחר כך מאור אמ' ליה מכדי בזק לבית שמאי כן לבית הלל אמאור לא קאי דתנן בית שמאי אומ' נר ומזון בשמים והבדלה ובית הלל אומ' נר ובשמים מזון והבדלה עני רבא כתריהזי דברי ר' מאיר אבל ר' יהודה אומ' לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המזון שבתחלה ועל הבדלה שבסוף ועל מתני לקו על המאור ועל הבשמים שבית שמאי אומ' מאור ואחר כך בשמים ובית הלל אומ' בשמים ואחר כך מאור אמ' ר' יוחנן נהגו העם

מתני'

בית שמאי אומ' שברא מאור האש ובית הלל אומ' בורא מאורי האש תניא אמרו להם בית הלל לבית שמאי הרבה מאורות יש כאן אלא שנבראו לשמש ולנויים ולא על הנר ולא על הבשמים שלנויים ולא על הנר ולא על הבשמי

של נו"ן ואין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו נר של גוים משום דלא שבת ובשמים של גוים משום דסתם מסיבתן לע"ז תנו רבנן אור ששבת מברכין עליו ושלא שבת אין מברכין עליו מאי לא שבת לא שבת ממלאכת עבודה אבל אור של חיה ושל חולה מברכין עליו תניא נמי הכי עששית שהיתה דולקת והולכת כל היום כלי מביאין ממנה אור להבדלה תנו רבנן ישרא"ל שהדליק מנגי או נגי מישרא"ל מברכין עליו נגי מנגי אין מברכין עליו גזירה משום נגי ראשון ועמיר ראשון תנו רבנן היה מהלך חוץ לדרך וראה אור אם רוב גוים אינו מברך ואם רוב ישרא"ל מברך תני חדא אור של כבשן מברך עליו ותניא אידך אין מברכין עליו לא קשיא הא להתחלה הא לבסוף תני חדא אור שלבית המדרש מברכין עליו ותניא אידך אין מברכין עליו לא קשיא הא דאיכא אדם חשוב הא דליכא אדם חשוב תנו רבנן היו יושבין בבית המדרש והביאו אור לפניהם בית שמאי אומ' כל אחד ואחד מברך לעצמו מפני בטול בית המדרש ובית הלל אומ' אחד מברך לכולן משום כבוד עם הדרת מלך תנו רבנן נחלים לוחשות מברכין עליהן אוממיות אין מברכין עליהן היכי דאמי לוחשות אמ' רב חסדא כל שאנו מכנים קיסם ביניהן והולך מאליו לא על הנר ולא על הבשמים של מתים אמ' רב יהודה אמ' רב כל שמוציאין לפניו ביום בלילה אין מברכין עליו וכל שאין מוציאין לפניו ביום בלילה מברכין עליו מאי טעמא כל מידי דלאו לתורא עביד לא מברכין עליהו אמ' רב הונא בשמים של בית הכסא ושמן העשוי לעבר את הזוהמא אין מברכין עליו למימרא כל מידי דלאו לאורוחי עביד אין מברכין עליו תנו רבנן הנכנס לחנותו של בסם והריח הריח אפי' ישב שם כל היום כלו אינו מברך שלא שעת את נכנס ויצא נכנס ויצא מברך על כל פעם ופעם תנו רבנן היה מהלך חוץ לדרך והריח הריח אם רוב גוים אינו מברך אם רוב ישרא"ל מברך אמ' ר' חייא בר אבא אמ' ר' יוחנן היה מהלך בשוקי טיבריא בעגבי שבתות או בשוקי עפרוני במוצאי שבתות אינו מברך מפני שחזקתן לגמור את הכלים גרסי' בערך אין עומדין להתפלל רב ושמיש דאמרי תרויהו כל המברך ברכה שאין צריכה עובר משום לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו וכמה אמ' עולא כדי שתמיר

כיון אסר לצונדיון · חזקיה אמ׳ בר׳ שיבור בין
מלוכמא של טבריא למלוכמא של עכו׳ ·
אמ׳ ר׳ יהודה אין מחלוקין על האור כדרך שמחלי׳
על המיטות לומ׳ דאי מקלגי ממילא מכרך
אבל אהדורי לא מהדר · ת״ר כפרקין מקום
שנהגו אמ׳ ר׳ בנימין בר׳ יפת׳ א׳ ר׳ יוחנן מברכין
על האור בין במוצאי שבתות בין במוצאי יום
הכפורים וכן עבדא דרבי · מתיבי אין מברכין
על האור אלא במוצאי יואיל ותחלת ברי׳ תי׳
הוא וכשהוא רואהו מברך מיד · ר׳ יהודה
אומ׳ סורגין על הכוס · ואמ׳ ר׳ יוחנן הלכה
כר׳ יהודה לא קשיא כאן באור ששבת כאן
באור היוצא מן הנעצים ומן האבנים · שאין
מברכין למוצאי יום הכפורים שלא על אור שעשת
אבל על אור היוצא מן הנעצים ומן האבנים לא ·

מתני׳ מי שאכל ושכח ולא ברך בית שמאי
אומ׳ יחזור למקומו ויברך ובית הלל
אומ׳ יברך במקום שנזכר עד מתי הוא מברך
עד כדי שיתעכל המזון שבמעיו · בא להם
יין לאחר המזון אין שם שלא אותו הכוס כדברי
שמאי אומ׳ מברך על היין ואחר כך מברך על
המזון ובה״א מברך על המזון ואחר כך מברך
על היין ענינן אמן אחר ישר׳ מברך ואין עונין
אמן אחר טותי מברך עד שישמע את כל הברכה ·

גמ׳ אמ׳ רב זביד ואיתימא רב אחי בר אבין
מחלוקת בשוכח אבל בכזיר דברי
הכל יחזור למקומו ויברך · הניחתרי תלמידי
חד עבר בשונג בבית שמאי ואשכח ארנקא
וחד עבר בבית הלל בכזיר ואכליה אריא ·
עד כמה הוא מברך עד כדי שיתעכל המזון
במעיו · וכמה שעור עכול כל שלא רעב
מחמת אותה אכילה · ענינן אמן אחר ישר׳
המברך וכו׳ · תניא אחר כל ענינן אמן חוץ
מתינוקות של בית רבן הואיל ולהתלמד ·
עשויין והני מילי בעידנא דקא מנמרי לרדו
אבל מעידנא דקא מפטרי נעשייהו · אמ׳
רב יהודה אמ׳ רב ואמרי לה במתניתא תנא
רב יהודה אמ׳ רב והתקדשתם והייתם קדושים
אלו מים אחרונים כי קדוש זה שמן הטוב אני ·
שהיכם זו ברכה · נרס׳ בפרק כל הבשר
אמ׳ רב אידי בר אבין אמ׳ רב יצחק בר אשיאן
מים ראשונים מיצוה ואחרונים חובה ·
מיתיבי מים ראשונים ואחרונים חובה ואמצעונים
רשות מיצוה לגבי רשות חובה קרי ליה ·
גופיה מים ראשונים ואחרונים חובה ואמצעונים
רשות · מים ראשונים ניטלים בין בכלי בין שלא

בכלי על גבי קרקע אחרונים אין ניטלין אלא
בכלי ואמרי לה אין נוטלין על גבי קרקע איכא
בינייהו כנסא · עי עיצים · מים ראשונים
ניטלין בין בחמין בין בצונן אחרונים אין ניטלין
אלא בצונן אבל בחמין לא מפני שהחמין
מעצבנים את הידים ואין מעבירין את הזוהמא
ידוק חמין שהיר סולדת בהן אבל פושרין לית
לן בה · אמ׳ עצים רשות אמ׳ רב נחמן בר יצחק
לא שנו אלא בין תבשיל לתבשיל אבל בין תבשיל
לביצה חובה · אמ׳ רב יהודה בר חייא מפני
מה אמרו מים אחרונים חובה מפני שארם
אוכל אחר סעודתו מלח ויש בה מלח סדומית
שמשתמא את העינים · אמ׳ אביי ומשתכחא
בי קירטא בכותא · ואי אכיל מלחא בעי נטילת
ידים · אמ׳ חמי האור חזקיה אמ׳ אין נוטלין
מהן לידים יוחנן אמ׳ נוטלין מהן לידים
ואמ׳ ר׳ יוחנן שאלתי את רבן גמליאל ורבי אוכל
טהרות ואמ׳ לי כל גדולי גליל עשין כן ויקימא
לן בר׳ יוחנן בהא · חמי טבריא חזקיה אמ׳
אין נוטלין מהן לידים וריוחנן אמ׳ כל שכן
טובל בהן ידיו לא כל שכן אמ׳ רב פפא במקומן
כולי עלמא לא פליגי דשרי למשקל מינייהו
במנא כולי עלמא לא פליגי דאסיר כי פליגי
רפסיק מינייהו בבת בירתא חזקיה סבר גזרינן
בת בירתא אטו מנא וריוחנן סבר לא גזרינן ·
והלכתא כחזקיה דרבי רבי יוחנן הוא · מים
שנפסלו משתיית הבהמה בכלים נפסלים
בקרקע כשרים · עי יש אומ׳ מים מלוחים
שאין הכלב יכול ללקוק מהם ויש אומ׳ מים
ענבורים שקרובים להיות כטיט הגדיש ·
אמ׳ רב אידי בר אבין אמ׳ ר׳ יצחק בר אשיאן אין
נטילת ידים לחולין שלא משום סרך תרומה
ועוד משום מיצוה · מאי מיצוה אמ׳ אביי
מיצוה לשמוע דברי חכמים · ורבה אמ׳ מיצוה
לשמוע דברי ר׳ שעזיר בן ערך דכתי׳ וכל אשר
יגע בו הזב וידיו לא שטף במים אמ׳ ר׳ שעזיר בן
ערך מכאן סמכו חכמים לנטילת ידים מן
התורה · נרס׳ בספרי וכל אשר יגע בו הזב
וידיו לא שטף במים אע״פ לאחר מאה שנה לא
עלתה לו טבילה ואין טומאה יוצאה מכאן סמכו
חכמים לנטילת ידים מן התורה לחולין ·
אמ׳ ר׳ שעזיר אמ׳ ר׳ אושעיה כל שטיבולו במשקה
צריך נטילת ידים · אמ׳ ר׳ שעזיר אמ׳ ר׳
אושעיה לא אמרו נטילת ידים לעיסות אלא
משום נקיות בלבד · ועלינא דרב נחמן דאמ׳
רב נחמן הנוטל ידיו לעיסות אינו שלא מנקי הרוח

אמ' רבה כרבי חנא דימנא חדא הוה קאימנא
קמיה דר' אמי ור' אסי אייתו לקמייהו כלכלה
דעירי אכלה ולא משו ידייהו ולא ספו לי מינה
ובריך כל חד וחד לחודיה שמע מינה תלת
שמע מינה אין נטילת ידים לעירית ושמע מינה
אין זימון לעירית ושמע מינה שאכלי מיצוה שנים
ליחלק תנו רבנן קדוש ידים ורגלים כ
במקדש עד לפרק להולין עד לפרן לתרומה
עד לפרק וכל דבר שחוצץ בטבילה בנוף
חוצץ בנטילת ידים להולין ובקדוש ידים
ורגלים במקדש ואסיקנא משום ר' יהושע
בן לוי עד לפרק בין להולין בין לתרומה וכן
הלכתא אמ' רב נוטל אדם ידיו שחרית
ומתנה עליהם כל היום כלו אמ' להי רבינא
לבני פיתקא דערבית אתון דלא נעשי לכו
מיא משו ידיכו מעברא ואתנו עליהו כל יומא
איכא דאמרי דיקא בשעת הדחק יעליגד
דרב ואיכא דאמרי אפי שלא בשעת הדחק
והייגו דרב אמ' רבה האי אריתא דדלאי אין
נוטלין ממנה לידים ואין מטבילין בה את
הידים אין מטבילין בה את הידים משום
דהוו להו מים שאיבו ואין נוטלין ממנה לידים
דלא אתא מכח גברא ואי מקרב לגבי דוד לא
ראתו מכח גברא נוטלין ממנה לידים ואי בזע
דזולא בכונס משקה אין נוטלין ממנו לידים
דלאו כלי הוא ואמ' רבה כלי שאין בו רביעית
אין נוטלין ממנו לידים אמ' ליה רב אשי
לאמימר קפדיתו אמנה קפדיתו אחזית
קפדיתו אשינערא אמ' ליה אין איכא דאמרי
אמנה וחזיתא קפדינן אשינערא לא קפדינן
דתנן מי רביעית נוטלין לידים לאחר ואפילו
לשנים ולא היא שאני התם דקא אתו משירי
טהרה אתקין רב יעקב מנהר פקוד נטלא
בת רביעתא ואמ' רבא מנופת חבית ר
שתקנה נוטלין ממנה לידים וכפישה שתקנן
נוטלין מהן לידים שק וקופה אגב שתקנן אין
נוטלין ממנו לידים איבעיא להו מהו
לאכל במפה מיגזרינן דלמא ננגב ופת או לא
ומסקנא אמ' רבתחליפא בר אבימי אמ' שמואל
התירו במפה לאוכלי תרומה ולא התירו במפה
לאוכלי טהרות איבעי להו אוכל מחמת
מאכיל ערוך נטילת ידים או לא ומסקנא
והלכתא אוכל מחמת מאכיל ערוך נטילת ידים
מאכיל עצמו אינו ערוך נטילת ידים
אמ' ר זירא אמ' רב לא יתן אדם פרוסה לשמש
שלא מן יודעשנטל ידיו והשמש מברך על

כל כוס וכוס ואינו מברך על כל פרוסה ופרוסה
ור' יוחנן אמ' אף מברך על כל פרוסה ופרוסה
ולא עלינו הא דאיכא אדם חשוב הא דליכא אדם
חשוב תנו רבנן אל יתן אדם פרוסה לשמש
כדי שהכל בידו כדי שהכל ביד בעל הבית שמא
יאריע דבר קלקלה בסעודה והשמש שלא נטל
ידיו אסור ליתן פרוסה לתוך פיו גרסי בפרק
קמא דמסכת שוטה אמ' ר זריקא אמ' ר לעזר כל
המזלזל בנטילת ידים נעקר מן העולם
אמ' ר חייא בר אבא אמ' רב מים ראשונים ערוך
שיגביה ידיו למעלה אחרונים ערוך שישפיל
ידיו למטה תניא נמי הכי הנוטל ידיו ערוך
שיגביה ידיו למעלה כדי שלא יצאו מים חוץ
לפרק ויחזרו ויטמאו את הידים אמ' ר אבהו
כל האוכל כלא גיגנוב ידים כאלו אוכל לחם טמא
שנא ויאמר ככה יאכלו בני ישראל את לחמם
טמא וגו' גרסי במסכת יומא בעשק אמ' להם
הממונה תנו רבנן הלכה בסעודה אדם יוצא
להשתין מים נוטל ידיו אחת ונכנס לדבר עם
חביריו והעליב נוטל שתי ידיו ונכנס וכשהוא
נוטל לא יטול מברוך לא מבפנים נכנס ויושב
במקומו ונוטל ומחזיר פניו לאורחים אמ'
רב חסדא לא אמרו לא לשתות אבל לאכול
נוטל מברוך ונכנס מידעי ידעי דאינא רעתיה
אמ' רב נחמן בר יצחק אנא אפי לשתות מידע
ידעי דאינא רעתאי
הדרן עלך אלו רבריים

הרואה

מקום שנעשו בו נסים לישראל
אומ' כריך שעשה נסים לאבותינו
במקום הזה מקום שנעקרה ממנו ע"ז אומ'
בריך שעקר ע"ז מארצנו על הזיקין ועל
הזועות ועל הברקים ועל הרעמים אומ' בריך
שכחו מלא עולם על ההרים ועל הגבעות
ועל הימים ועל הנהרות ועל המדברות אומ'
בריך עושה מעשה בראשית ר' יהודה אומ'
הריאה את הים הגדול אימתי בזמן שריאתי
לפרקים על הגשמים ועל הבשורות טוב
אומ' בריך הטוב המטיב על השמוע
אומ' בריך דין האמת על נזק
על דיחיד לא מברכינן והא חני
איזל בעבר ימינא נעל עלי
ליה נסא ואיתנעל מיניה א
אמ' ליה פימטית התם א
במקום הזה אמרי א
עריכי לבריכי אניסא דיחיד הוא ובריה ובר בריה

עריכי לברוכי וגולי עלמא לא עריכי לנריוכי ׃

תנו רבנן הרואה מעברות הירדן ומעברות הים ומעברות נחלי ארנון ואבני אלנבוש של בית חורון ואבן שוחק עוג מלך הבשן כמשה שישב עליה משה בשעה שעשה מלחמה בעמלק ואשתו של לוט וחומת יריחו שנבלעה במקומה ערוך שיתן שבח והודאה לפני המקום ועל לוט ועל אשתו מברכין שתים על אשתו מברכין רישן האמת ועל לוט מברך זוכר הצדיקים רבתו ויהי בשחת אלהים את ערי הככר ויזכור אלהים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה ׃ אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב ארבעה צריכין להודות יורדי הים והולכי מדברות ומי שהיה חולה ונתרפא ומי שהיה חבוש בבית האסורין ויצא ׃ יורדי הים רבתי יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים וכתו המה ראו מעשה יי ונפלאותיו כמעולה וכתו ויאמר ויעמד רוח סערה ותרומם גליו וכתי יחוגו וינועו כשכור וכל חכמתם תתבלע וכתי וישמחו כי ישתוקו וינחם אל מחוץ רפצם וכתי יודו לי׳ חסדו ונפלאותיו לבני אדם ׃ הולכי מדברות רבתו תעו במדבר בישימון דרך עיר מושב לא מצאו רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף וכתו וידריכם בדרך ישרה ללכת אל עיר מושב וכתי יודו לי׳ חסדו ונפלאותיו לבני אדם ׃ מי שהיה חולה ונתרפא מיין רבתי אוילים מדרך פשעם ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם וכתי יודו לי׳ חסדו ונפלאותיו לבני אדם ׃ מי שהיה חבוש בבית האסורין ויצא רבתי ישבי חושך וצלמות אסירי עני וברזל וכתי יוציאם מחשך וצלמות ומוסרותיהם ינתק וכתי יודו לי׳ חסדו ונפלאותיו לבני אדם ׃

מאי מברך אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב נומל לחייבים טובות שגמלך כל טוב ׃ אמ׳ אביי וצריך לאודויי באפי נפשיה עשרה שנא׳ וירוממוהו בקהל עם ׃ אמ׳ מר זוטרא ותרי מיניהו רבנן שנא׳ ובמושב זקנים יהללוהו ׃ רב יהודה חלש על לגבי רב חנא בגרדאה ורבנן אמרי ליה ברוך רחמנא דיהבך ניהלן ולא יהבך לעשרא אמ׳ להו עשרה מאי דאודויי והא אמ׳ אביי וצריך לאודויי באפי נפשיה עשרה ועניא אמר ׃ אמ׳ רב יהודה אמ׳ עלשה צריכין שמיר היה וחולה כלה בכרעיתא חולה היה ונתן וכלה ׃ ויש אומ׳ אף אכל לחמיר חכם כלילה ׃ אמ׳ רב יהודה שלשה מקצרין שנותיו של ארם הנותן פנים תורה לקרות ואינו קורא ביום של ברכה

לברך ואינו מברך המניח את עצמו בחנות ׃ אמ׳ ר׳ יצחק אין מעמידין פרנס על העבור עד שנמלכין בציבור שנא׳ ראו קרא ׃ בשם כעלם האי מאן דחזא חלמא ולא ידע מי הוא אי כישא אי טבא יזיל ייקום קמי כהנא וימר רבונו של עלם אני שלך וחלומותי שלך חלום חלמתי ואיני יודע מהו בין שחלמתי אני לעצמי בין שחלמו כל הבירי אם טובים הם חזקם ואמצם ויתקיימו כחלומותיו של יוסף ואם עריכין הפואה רפאה כמי מירה על ידי משה וכמי יריחו על ידי אלישע וכצרעת מרים וכצרעת נעמן ובחליו של חזקיהו ובשום שהפכת קללת בלעם הרשע עיינו לברכה כך הפוך לי את חלומותי לטובה ויהיו לשלום ׃ וכעורין ונסק בחיי כהני ויימרון נולי עלמא אמן וכי מה ראה כהני אפיהו לימא השוכן בגבורתו השלום ישכון על עלינו את השלום ׃

מקום שנעקרה מינינו ע״ז אומ׳ כריך שעקר ע״ז מארצינו ׃ הני רבנן הרואה את המרקולוס אומ׳ כריך שנתן אלך אפים לעובדי רצונו ׃ אמ׳ רב הונא תרואה בכל השעה עריך לכריך חמש ברכות ראה בכל השעה אומ׳ ברוך שהחריב בכל השעה ראה ביתו של נבוכר נצר אומ׳ כריך שהחריב ביתו של נבוכר נצר השע׳ ׃

ראה מרקולוס אומ׳ כריך שנתן ארך אפים לעובדי רצונו ׃ ראה מקום שנוטלין ממנו עפר אומ׳ כריך אומה ועושה גוזר ומקיים ׃ מר בריה דרבנא נימא לכל הוה מצרי׳ עפרא בסודריה ועייל ליה אבראי וטאטתי׳ כמטאטי תשמיד ׃ אמ׳ מר זוטרא הרואה אפליסי שיניהן אומ׳ כריך רופא חולים ׃ אפליסי אומות העולם אומ׳ עושה אמנם הפרא יולידנה ׃

אמ׳ עולא נקיטינן אין אכלים פיגה משלשים רבוא ׃ תנו רבנן הרואה חכמי ישראל אומ׳ כריך שחלק מחכמתו ליראיו ׃ חכמי אומות העולם אומ׳ כריך שחלק מחכמתו לבשר ודם ׃ הרואה מלכי אומות העולם אומ׳ כריך שנתן מכבודו לבשר ודם ׃ מלכי ישראל אומ׳ כריך שחלק מחכמתו ליראיו ׃ אמ׳ ירמיה לעולם ישתדל אדם לגאת לקראת מלכי ישראל ולא לקראת מלכי ישראל בלבד לא אמ׳ לקראת מלכי אומות העולם שאם יזכה יבחין בין מלכי ישראל למלכי אומות העולם ׃ אמ׳ יהושע בן לוי הרואה את חביריו לאחר שלשים יום אומ׳ כריך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה לאחר שנים עשר חדש אומ׳ כריך מחיה המתים הרואה בתי ישראל בישובן אומ׳ כרוך מציב

נגיל אלמנה · כחורבנן אומ׳ ברוך דיין האמת ·
כתי אומות העולם כישובן אומ׳ כית נאים יפה ·
כחורבנן אומ׳ אל נקמות ׳ ׳ נקמות הופיע ·
הרואה קברי ישראל אומ׳ ברוך אשר יצר אתכם
ברוך זן אתכם ברוך והמית אתכם ברוך והעתיד
להקימכם לחיי העולם הבא ברוך בא׳ מחיה ר׳
המתים · הרואה קברי אומות העולם אומ׳
כושה אמכם חפרת ילדתכם · הרואה את
הכושי אומ׳ ואת הגיהור ואת הלוקן והגנוס אומ׳
ברוך משנה הבריות · הרואה את החגרי
את הסומא ואת הקטני ומוכי שחין ובהקנין אומ׳
ברוך דיין האמת ואם ממעי אמן הן אומ׳ ברוך
משנה הבריות · תנו רבנן הרואה את העיל
ואת הקוף ואת הקפוף אומ׳ ברוך משנה הבריות
ראה בריות טובות ואילנות טובות אומ׳ ברוך
שככה לו בעולמו · על הזיקין ועל הזועות
אומ׳ וכו׳ · מאי זיקין אמ׳ שמוש כוכבא דשביט ·
אמ׳ ר׳ יהושע בן לוי הרואה קשת בענן או ברוך
זוכר הברית · כמתניתא תנא נאמן בבריתי
וקיים במאמרו · על הרוחות · מאי רוחות
אמי אמ׳ זעפרא · על הברקים ועל הרעמים
אומ׳ ברוך שכחו מלא עולם או ברוך עושה בראשי
הי מינייהו דבעי מימי אמ׳ אבל על הרים ועל
הגבעות וכו׳ אינו מברך אא עשה בראשית ·
ירושלמי על הברקים ר׳ ירמיה ור׳ זעירא בשם
ר׳ חסדא דיו פעם אחת בכל יום · ר׳ יוסי בעי
מה אנו מקיימין אם בטורדין דיו פעם אחת בכל
ואם במעמיקין מברך על כל פעם ופעם ·
אמ׳ ר׳ אחא בר חנינא בשם רב חסדא ואם בטורדין
מברך פעם אחת כל היום כולו ודיו · ר׳ יוסי ·
מברך על כל פעם ופעם חיליה דר׳ יוסי בן הדא
היה יושב בחנותו של בשם כל היום כולו אינו
מברך אא פעם אחת אבל אם היה יוצא ונכנס
מברך על פעם ופעם · תנו רבנן הרואה
חמה בתקופתה ולבנה בחדושה וכוכבים במקום
מזלות כסדרן אומ׳ ברוך עושה בראשית ·
ר׳ יהודה אומ׳ הרואה את הים הגדול וכו׳
ופרקים עד כמה אמ׳ רמי בר אבא אמ׳ רב יצחק
עד שלשים יום · על הגשמים ועל הבשורות
טובות אומ׳ ברוך הטוב והמטיב והני מילי היכא
דאית ליה ארעא לרידיה ואיכא שותפות בהדיה
אבל ליכא שותפות בהדיה מברך שהחיינו ·
כדתניא קיבעו של רבי על שלו מברך שהחיינו
על שלו ועל של חבירו מברך הטוב והמטיב
ואי לית ליה ארעא אומ׳ מודים אנחנו לך
על כל טפה וטפה שהורדת לנו ושניטל מלא

שירה כים ולשוננו רנה כהמון גליו ושפתותינו
שבח כמרחבי הרקיע וכו׳ כד כתבנוה כתענית
והותם ברוך רוב ההודאות והל ההודאות
אמרי לי מת אבי ויורשתי ואי איכא אחי דקא
ירתי כהדיה כתחלה מברך דיין האמת ולנפוק
שהחיינו ׳׳

מתני׳ בנה בית חדש וקנה כלים חדשים
אומ׳ ברוך שהחיינו וקיימנו ·
חייב לברך על הדעה כשם שמברך על הטוב
היה מברך על הדעה מעון הטובה ועל הטובה
מעון הרעה הרי זו תפלת שוא והעושך לשוערי
הרי זו תפלת שוא · כיצד היתה אשתו
מעוברת ואומ׳ יהי רצון שתלד אשתי זכר הרי
זו תפלת שוא שמע קול צעקה בעיר ואמ׳ יהי
רצון שלא יהיו לו תוך ביתי הרי זו תפלת שוא ·
הנכנס לברך מתפלל שתים אחת בכניסתו
ואחת ביציאתו בן עזאי אומ׳ ארבעה שתים
בכניסתו ושתים ביציאתו ונותן הודאה לשעבר
ומועיד על העתיד לבא · גרסי׳ בבבא מציעא
בעורך המפקיד · תנו רבנן התולה למוד
את בנו אומ׳ יהי רצון מלפניך ׳ שהינו שתשרה
ברכה במעשה ידיו התיבו למוד אומ׳ כרון
השולחו כריבה בכרי הזה מדד ואחר כך ברוך
הרי זו תפלת שוא לפי שאין הברכה מצויה לא
בדבר השקול ולא בדבר המדוד ולא בדבר
המנוי שא ברכה בסמוי מן העין שנא ויבו ׳
אתך את הברכה באסמיך · בנה בית חדש ·
אמ׳ רב הונא לא שנו שא שאין לו ליוצא בהן
אבל יש לו ליוצא בהם אין עריך לברך וי יוחנן
אמ׳ אחד זה ואחד זה עריך לברך · לישנא
אחרינא אמרי לה אמ׳ רב הונא לא שנו שא שלא
קנה ליוצא בהם אבל קנה ליוצא בהן אין עריך
לברך וי יוחנן אמ׳ אחד זה ואחד זה עריך לברך ·
וקיימ לן כר׳ יוחנן וכלי שנא ביתרא ראמ׳ בין
בין קנה ליוצא בהן כין לא קנה ליוצא בהן וכין
שישלו ליוצא בהן וכין שאין לו ליוצא בהן עריך
לברך יכן הלכתא · הנכנס לברך מתפלל
שתים · תנו רבנן נכנסתו מהו אומ׳ יהי רצון
מלפניך ׳ שהי שתכנסני לברך זה לשלום ונכנס
לשלום אומ׳ יהי רצון מלפניך ׳ שהי אבותי
שתוציאני מברך זה לשלום · נשלום
אומ׳ מודה אני לפניך ׳ שהי · ויצאתי בשלום
זה לשלום כך תולכני לשלום · ותסמכני לשלום
ותצעידני לשלום ותציל · מכף אויב ואורב בדרך ·
הנכנס לבית הכסא אומ׳ התפכרו מכוכרים
קדושים משרתי עליון עשו כבוד לאלהי ישראל

שמרוני שמריני עזריני והמתינו לי עד שאעשה
ערבי שבן דרכן של בני אדם · כך נעזיק אומ
בריך אשר יצר את האדם בחכמה וברא בו
נקבים נקבים חלולים חלולים שאם יפתח
אחד מהם או אם יסתם אחד מהם שאי אפשר
להתקיים ולעמוד אפי שעה אחת בפני רופאן
כל בשר ומפליא לעשות · הנכנס לבית
המרחץ אומ יהי רצון מלפניך · שהי שתכניסני
לשלום ותיציאני לשלום ותצילני מזה ומיוצא
בו לעתיד לבא · וכי נעזיק מאי אמ רב מודה
אני לפניך · שהי שהצלתני מן האור
הנכנס להקיז דם מיהו אומ יהי רצון מלפניך
· שהי שיהא עסק זה לרפואה בני רוצא חים
אתה · וכי נעזיק מאי אמ בריך רוצא חיים
הנכנס לישן על מטתו או משמע עד והיה אם
שמוע · ואומ בריך המעביל חבלי שינה על
האדם ומאיר לאישון בת עין · יהי רצון מלפניך
· שהי שתתן חלקנו בתורתך ותדבקנו במצות
מצוה ואל תביאנו לידי עברה וישלוט בי
יצר טוב ואל ישלוט בי יצר הרע ותעמידני
ממטתי לחיים ולשלום והאירה עיני פן אישן
המות בריך המאיר את העולם בכבודו
וכי מיעתר לימא הכי · שהי נשמה שנתת בי
טהורה אתה בראתה ואתה יצרת בי ואתה
עתיד לטלה ממני ולהחזירה בי לעתיד לבא
כל זמן שהנשמה תהא בקרבי מודה אני לפניך
· שהי ואלהי אבותי רבון כל המעשים ארין
כל הנשמות ומושל על כל הבריות בריך אתה
· המחזיר נשמות לפגרים מתים בי
שמעקול תרנוגלא לימא בריך אתה · שהינו
מלך העולם שנתן לשכוי בינה להבין בין יום
ובין לילה · כי לביש אומ בריך המלביש
ערומים · כי מכסי סריגא אומ בריך אתה ·
שהינו מלך העולם אקבו להתעטף בציצית
כי מניח ידיה על עיניה אומ בריך עוקר
עיבים · וכי תריץ ויתיב אומ בריך · מתיר
אסורים · כי נחית לארעא אומ בריך רוקע
הארץ על המים · וכי קאים אומ בריך זוקף
כפופים · וכי משי ידיה אומ בריך אשר קבו
על נטילת ידים · כי משי אפי אמ בריך המעביר
שינה מעיני · נומה מעפעפי · יהי רצון מלפניך
· שהי שתתן חלקי בתורתך וקוף את יצרי
והשתעבד לך ותדבקני למצוה ואל
תדבקני לדבר עבירה ותנני לחן לחסד ולרחמי
בעיניך ובעיני כל רואי ותגמלני חסדים טובים
בריך אתה · הגומל חסדים טובים לעמו ישרא
כי אסר המיינה אומ בריך אזיר ישרא בגבורה
כי סאים מסאני אומ בא אמה שעשה לי כל
ערכי · כי מהלך אומ בריך המכין מיעדי גבר
גרס בפרק התפלת תנא מאיר אומ חייב
אדם לברך מאה ברכות בכל יום שנא ועתה
ישרא מה · שהיך שואל מעמך כי אם ליראה
אל תקרי מה שא מאה · אמ ר חייא בר אבא
בשבתות וימים טובים דלא נפשוי ברכות
ממלילהי באסטרמקי ומנרי · תנא היה ר
מאיר אומ חייב אדם לברך שלש ברכות בכל
יום שלא עשני גוי ובור ואשה · רב אחא בר
יעקב שמעיה לבריה רקא בריך שלא עשני ערב
ייני אשה · ערב זיל טעי · חייב לברך על
הרעה כשם שמברך על הטובה שנא ואהבת
את · שהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל
מאדך · בשני יצרך הטוב מרבר ביצר טוב
ויצר הרע בכל נפשך אפי הוא נוטל את נפשך
בכל מאדך בכל ממונך · דא בכל מדה
ומדה שהוא מודה לך היו מודה לו · חייב
לברך על הרעה בריך דיין האמת ומקבל
עליו בשמחה כענין שהוא מקבל את הטובה
שנא חסד ומשפט אשירה אני חסר אשירך
ואם משפטי אשירה · וכתי בשהים אהלל רבר
וכתי כוס ישועות אשא ובשם · אקרא שריה
ויגן אמצא ובשם · אקרא · נתן · לקח · יהי
שם · מבורך · לעולם יהא אדם רגיל לומ כל
דעביד רחמנא עביד לטב ולעולם יהיו דבריו
של אדם מועטין לפני הקבה שנא אל תבהל
את פיך ולבך אל יבהל להוציא דבר לפני
האלהים כי האלהים בשמים ואתה על הארץ
על כן יהיו דבריך מעטים · תניא אל יהלך
אחורי אשה בדרך ואפי היא אשתו נזדמנה
לו על הגשר יצלקנה לצדדין והעובר אשה
בנהר לא ינקה מדינה של גיהנם · רב נחמן
ואמרי לה במתניתא תנא אחורי ארי ולא אחורי
אשה אחורי אשה ולא אחורי בית הכנסת כשעה
שהעבור מתעללין ולא אמרן אלא דליכא פיתחא
אחרינא ודלא דדי טונא אסתניי ולא רכיב ה
חמרא אבל אישבא ליתי לך בה · תנו רבנן
המריצה מעות לאשה מידי לידה בשביל שיסתם
בה אפי נדול בתורה כמשה רבינו לא ינקה ג
מדינה של גיהנם שנא ידליך לא ינקה הע
לא יקיל אדם את ראשו בנגר שער המזרחי
מפני שהוא מכוון כנגר בית קדשי הקדשים
ולא יכנס להר הבית במקלו ובתרמילו ובאפ
ובאפונרתו ובאבק שעל רגליו ולא יעשנו

יח

קפנדריא ורקיקא מקל וחומר · אמ' רב
יהודה אמ' רב לא אמרו אלא מן העופא ולפנים
ובריואה · ואמ' ר' יוחנן ומקום שאין גדר
ובזמן שהשכינה שורה · תנו רבנן הנעלה
בכל מקום לא ינעה מזרח ומערב אל יעפון
וידרום ובגלגל עפון ודרום אסור ור' יוסי מתיר
שחיה ר' יוסי אומ' לא אסרו אלא בריואה ור' יהודה
אומ' בזמן שבית המקדש קיים אסור אין בית
המקדש קיים מותר · ור' עקיבא אוסר בכל
מקום · ור' עקיבא היינו תנא קמא אינא ביניהו
חוצה לארץ תנא קמא סבר בחוצה לארץ אסור
מותר ור' עקיבא סבר בחוצה לארץ אסור ·
רבא הוה רמי ליה הניהו לבני מזרח ומערב
כי היכי דלבני יעפון וידרום על אכי אפכינהו
על רבא תרצינהו אמ' מאן הא דקא מצער לי
הלכתה כר' עקיבא · תניא אמ' ר' עקיבא
פעם אחת נכנסתי אחר ר' יהושע לבית הכסא
ולמדתי ממנו שלשה דברים למדתי שלא
יפרע ער שישב ולמדתי שלא ינעה מזרח
ומערב אל יעפון וידרום ולמדתי שאין מקנחין
בימין אל בשמאל אמ' לו בן עזאי ער כאן העזת
פניך אמ' ליה תורה היא וללמוד אני צריך ·
אי זהו ענוע זה הנעה בלילה בדרך כשהוא
נעה ביום · אמ' עולא אחורי גדר נעדר
מיד ובבקעה כל זמן שמתעטש ואין קול
נשמע · רב אשי אמ' כל זמן שחברי רואה
את פרועו · תנא רבן שמעון בן גמליאל
אומ' עמוד החוזר מביא את האדם לידי הדחוק
סלון החוזר מביא את האדם לידי ירקון ·
אמ' לא יכנס אדם להר הבית · אמ' רב נחמן
איתי אמ' רבה בר אבוה הנכנס לבית הכנסת
סילוק שלא לעשות קפנדריא מותר לעשות
קפנדריא · מאי קפנדריא כמאן דאמ'
ארמקיעתא אדרי אהדר ואעיל בהאי ·
אמ' ר' חלבו אמ' רב הונא הנכנס להתעלל
מותר לעשות קפנדריא שנא' ובבא עם הארץ
לשבי · במועדים הבא דרך שער נגב יבא
דרך שער צפונה והבא דרך שער צפונה
יבא דרך שער נגב לא ישוב דרך השער אשר
נבוא בו נחזור יעא · אמ' ר' יהושע בן לוי
כל החוקק בזמן הזה בבית המקדש כשורוקק
בעיניו שנא' והיו עיני ולבי שם כל הימים ·
אמ' רבה ורקיקה בבית הכנסת שריא מאי טעמא
קו' ממנעל מה מנעל מותר אף רקיקה מותר ·
רבא אמ' כביתי מה ביתי קפנדריא אסור
רקיקה ומנעל שרי · אמ' ר' חייא בר אשי ר'

היינא מבית הכנסת ונכנס לבית המדרש
זוכה ומקבל פני תשכינה שנא' ילכו מחיל אל חיל
יראה אל אלהים בציון · אמ' ר' אלעזר אמ'
ר' חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם
שנא' וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך · ר' ה'
שלום בחילך ושלוה בארמנותיך למען אחי
ורעי אדברה נא שלום בך למען בית ה' אלהינו
אבקשה טוב לך · יראה בנים לבניך שלום על
ישראל ·

סליקא עיקרא ויסליקא מסכתא דברכות
שבח לש המערכות ·

מאמתי

מזכירין גבורות גשמים בתחיית
המתים ר' אלעזר אומ' מיום טוב
הראשון של חג ר' יהושע אומ' מיום טוב האחרון
של חג · אמ' ר' יהושע הואיל ואין הגשמים ממן
ברכה בחג למה הוא מזכיר אמ' לו ר' אלעזר אף
הוא אינו אומ' משיב הרוח ומוריד הגשם בעצרתו
אמרו לו אם כן לעולם יהא מזכיר ·

נמ

תנא בטל וברוחות לא חייבו חכמי
להזכיר ואם בא להזכיר מזכיר · מאי טעמא לעני
שאין נעצרין · אמ' ר' חנינא הילכך בימות
החמה אמ' משיב הרוח אין מחזירין אותו אמ' מוריד
הגשם מחזירין אותו · בימות הגשמים לא אמ'
משיב הרוח אין מחזירין אותו לא אמ' מוריד הגשם
מחזירין אותו · ולא עוד אלא אפי' אמ' מעביר
הרוח ומעריה הטל אין מחזירין אותו לעני שאין
נעצרין · ירושלמי · ר' זעירא
בשם ר' חנינא אמ' היה עומד בגשם מזכיר של
טל אין מחזירין אותו · בטל והזכיר של גשם
מחזירין אותו · והתנא בטל וברוחות לא
חייבו חכמים להזכיר ואם בא להזכיר מזכיר לא
דמי ההוא דמיקל לההוא דלא מצלי ולא מיקל
בגשם והזכיר של טל אין מחזירין אותו ·

הדעת

והתניא אם לא אמ' שאלה בברכת השנים או שלא
אמ' גבורות גשמים בתחיית המתים מחזירין אותו
ושאלה בברכת השנים אין מחזירין אותו מפני
שאומרה בשומע תפלה · ואותבינן עלה מהא
דתניא טעה ולא הזכיר גבורות גשמים בתחיית
המתים ושאלה בברכת השנים מחזירין אותו
הבדלה בחונן הדעת אין מחזירין אותו מפני שיכול
לאומרה על הכוס · ואסיקנן לא קשיא הא דאדכר
מקמי שומע תפלה הא דאדכר כתר שומע
תפלה · אי אדכר מקמי שומע תפלה אומרה
בשומע תפלה ואי אדכר כתר שומע תפלה חוזר
לראש · ושמעינן מינה דאי טעה ולא אמ'
גבורות גשמים בתחיית המתים חוזר לראש ואף
ע"ג דאדכר מקמי שומע תפלה ·

מתני' אין מזכירין את הגשמים אלא מפני
לגשמים · יהודה אומ' העובר לפני
התיבה ביום טוב האחרון של חג האחרון מזכיר
והראשון אינו מזכיר · ר' האחרון המתפלל
מוסף הוא מזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים
ובשחרית אינו מזכיר · וביום טוב הראשון של
עצרת העובר לפני התיבה בשחרית מזכיר גבורות
גשמים ובמוסף אינו מזכיר ·

גמ' מאי טעמא דר' יהודה כדי שיצאו המוערות בטל
ויכנסו בטל שהטל סימן ברכה לעולם · אמ' ר' אסי
אמ' ר' יוחנן הלכה כר' יהודה · ואקשינן לך
תדי יומי היכי עבדינן אמ' רב מתחיל במוספין
ומוסיף במנחה ערבית ושחרית וחוזר ומתחיל
במוספין · רבא אמ' כיון שהתחיל שוב אינו
עוסק · ורבן אמ' רב נשטת כיון שהתחיל שוב
אינו עוסק · והלכתה כיון שהתחיל שוב אינו
עוסק · אמ' ר' אבהו מאמתי מברכין על הגשמי
משיצא חתן לקראת כלה מאי מברך אמ' רב
יהודה מודים אנחנו לך · שהינו על כל טפה
וטפה שהורדת לנו · ור' יוחנן מסיים בה ואלו
עינינו מלא שירה כים ולשוננו רנה כהמון גליו
ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע ועינינו מאירות
כשמש וכירח וכו' · עד הן ידיו ויברכו את שמך
יי שהינו פריך רוב ההודאות · רוב ההודאות
ולא כל ההודאות אמ' רבא אימא הש ההודאות ·
אמ' רב עוקבא הילכך נימריה לכולהו ברוך
רוב ההודאות וש ההודאות ·

מתני' בשלשה כמרחשון שואלין
את הגשמים רבן גמליאל אומ' בשבעה בו בחמשה
עשר יום אחר החג כדי שיגיע האחרון שבישראל
לגשר פרת · אמ' ר' שמעון הלכה כרבן גמליאל ·
תניא הגניא אומ' ובגולה עד ששים בתקופה ·

אבעיא להו יום ששים כלפני ששים או כלאחר
ששים ומסקנא אמ' רב שבא הלכא יום ששים
כלאחר ששים ·

מתני' הגיע שבעה
עשר כמרחשון ולא ירדו גשמי
התחילו היחידים מתענין אוכלין ושותין משחשכה
ומיתרין במלאכה ברחיצה בסיכה ובנעילת
הסנדל ובתשמיש המטה · מאן יחידים
רבנן · ואמ' רב הונא היחידים מתענין שלש
תעניות שני וחמשי ושני · תניא נמי הכי
יחידים מתענין שני וחמשי ושני ומפסיקין בראשי
חדשים ובימים טובים הכתובים במגלת תענית
והאידנא דקא בטלה מגלת תענית אין מפסיקין
אלא בחנוכה ובפורים · ודוקא היחידים אבל
עבור לא רתניא אין גוזרין תענית על העבור
בראשי חדשים בחנוכה ופורים ואם התחילו
אין מפסיקין · תנו רבנן לא יאמר אדם תלמידי
אני ואין אני רואו בכך שלא כל התלמידין ראויין
לכך · אי זהו יחיד ואי זהו תלמיד יחיד שדאוי
למנותו פרנס על העבור · תלמיד כל ששואלין
אותו דבר הלכה ואומרה ואפי' במסכת נדה ·
תנו רבנן לא כל הרוצה לעשות עצמו יחיד
עושה והתלמידין עושין עצמן יחידין דברי ר'
מאיר · ר' יוסי אומ' עושה ודבור לטוב שאינו
שכח הוא לו שלא ענוב היא לו · תניא אידך לא
כל הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה והתלמידי
עושין דברי ר' שמעון בן שזור רבן שמעון בן
גמליאל אומ' דבר של שכח אינו עושה דבר ענוב
אינו עושה · תנו רבנן הרי שהיה מתענה
על החולה ונתרפא על העבדה הרי זה
מתענה ומשלים · ההולך ממקום
שמתענין למקום שאין מתענין הרי זה
מתענה ומשלים ממקום שאין מתענין
למקום שמתענין הרי זה מתענה עמהם שכח
ואכל ושתה אל יתראה בפניהם ואל יהג עדינן
בעצמו · אמ' רב יהודה אמ' רב כל המרעיב
עצמו בשני רעבון ניעל ממיתה משונה
אמ' ר' שמעון בן לקיש אסור לאדם לשמש מטתו
בשני רעבון שנ' וליוסף יולד שני בנים בטרם
תבא שנת הרעב · תנא חשוכי בנים משמשין
מיטותיהן בשני רעבון · תנו רבנן בזמן שאביר
שרויין בצער יחיד הפורש מהם שני מלאכי
השרת מלוין לו לאדם מניחין לו ויהיה
ראשו ואומ' לו פלוני שפירש מן הצבור אל יראה
בנחמת צבור · תניא בזמן שהצבור שרויין
בצער אל יאמר אדם אוכל ואשתה ושלום עליך
נפשי · ואם כן עליו הכתוב אומ' והנה ששון

13

ושמירה וגו׳ ומה כתו אחריו ונגלה באזני׳
עבואת אם יכוף העון הזה עד תמותון׳
זו מרת כינונית מרת רשעים מהו אומ׳ אדני׳
אקרחה ין ונסבאה שפר׳ ומה כתו אחריו חל
ה׳צריק אבר ואין איש שם על לב וכל
תי׳עצר עצמו עם ה׳עבור זוכה ויואה בנחמת
עבור שבן מעינו במשה רבינו ש׳עצר עצמו עם
ה׳עבור שנא וידי משה כבדים ויקחו אבן וישימו
תחתיו וישב עליה וכי לא היו לו למשה כר אחד
או כסת אחר לישב עליו אלא כך אמ׳ משה הואיל
וישרא שריין בעצר אף אני אהיה עמהם בעצר
שמא יאמר ארם מי מעיד בי אבני ביתי של
ארם וקורות ביתי ורהיטי ביתי מעידות שנא כי
אבן מקיר תצעק וכפים מעץ יענה׳
אמ׳ ר׳ זעירי אמ׳ רב הושע יחיד שקבל עליו תעני
שני ימים זה אחר זה אכל ושתה כל הלילה כלה
למחר מתפלל תפלת תענית׳ לן בתעניתו
אינו מתפלל תפלת תענית ליומ׳ אם לא קבל
תענית שלא יום אחד בלבר והתענה איתי היום
והלילה נלך ולן בתעניתי למחר אין מתפלל
תפלת תענית שהרי לא קבלה עליו מבעוד יום׳
אמ׳ רב חסדא כל תענית שלא שקעה עליו
חמה לא שמיה תענית׳ אמ׳ שמוש כל תענית
שלא קבלה עליו מבעוד יום לא שמיה תענית׳
אימא מקבלה אמ׳ רב במנחה ושמוש אמ׳ כתפלת
המנחה׳ אמ׳ רב יוסף כותיה דשמוש מסתברא
וכו׳ תני רבנן עד אימת אוכל ושותה עד
שיעלה עמוד השחר דברי ר׳ מ׳ שיעזר בר
שמעון אומ׳ עד קד את הבבר ויקיימא לן כר׳
אמ׳ רבא לא שנו שלא נמר אבל נמר אינו אוכל
איתיביה אביי ישן ועמד הרי זה אוכל ושלא
סילק׳ אימא דאמרי אמ׳ רבא לא שנו שלא ישן
אבל ישן אינו אוכל׳ איתיביה אביי ישן ועמד
הרי זה אוכל התם במתנמנם היכי רמי מתנמנם
אמ׳ רב אשי נים ולא נים תיר ולא תיר כגון דקרו
ליה ועני לא ידע לאהדורי סברא וכי מדכרו ליה
מדכר׳ תא מילתא לא אפסיקא כה הלכתא
בהדיא שא מדרזין לגמרא דקא טרח לפרושי
מתנמנם שמעון דהלכתה כהאי לישנא בתרא
ועד דאסורא דכגון הוא ולקולא עבדינן׳
הילכך בין סלק בין לא סלק אם לא ישן אוכל
ושותה עד שיעלה עמוד השחר הכי סבירא
דילן ואיכא מדיבוותא מאן דסתבר הכי קיימ׳ לן
דלגבי תענית דאכיל בלילי׳ ומעשיק אם נמר
וסלק לא יאכל אבל אם לא סלק ועמד עומד
לאכול אעפ שישן עומד ואוכל והאי מימרא דרבי

אתי כלשנא קמא׳ ולעניין תענית עשוסק
כה מבעוד יום חזינן לגאון רקאמ׳ הכי אעפ
שעוסק חוזר ואוכל עד שיבא השמש׳
ואנן מסתברא לן דהני מילי היכא דלא קבלה
לתענית אבל היכא דקבליה לתענית אסורי
ליה למיכל ולמשתי דהא בהדי׳א אמרי׳ זמן
על הכוס כיום הכשרים היכי ליעביר מברך
עליה ושתו ליה כיון דאמ׳ זמן קבליה ליה ואתסר
ליה למשתי׳ ולעניין משתא מיא היכא דאית
ליה למיכל אית ליה למשתי והיכא דלית ליה
למיכל לית ליה למשתי׳ והכין סדר רבינו
האיי גאון ז׳ל׳ גרסינן בפרק היה קורא מתור
בעא מיניה אשיאן תנא רבי ר׳ אמי מר אמי
השרוי בתענית מהו שיטעום אכילה ושתיה
קבל עליה והא לא קא אכיל או דילמא הנאה
קבל עליה והא קא אהניה אמ׳ ליה טועם ואין
בכך כלום׳ תנא נמי הכי מטעמת אינה
צריכה ברכה והשרוי בתענית טועם ואין בכך
כלום׳ ועד כמה רב אמי ורב אסי טעמי עד
רביעתא׳ ומפרשי רבנן דיצריך לאדהורי
כי היכי דלא ליכול כלום׳ ירושׁ
בנדרים בפרק קונם יין שאני טועם נדר
להתענית ואכל בכר אבר תעניתו׳ רבא
אמ׳ בשם רבנן רתמן והיא שאמ׳ יום סתם הא
אמ׳ יום זה מתענה ומשלים ולא אמרן שא אם
אכל אפ אם טעם לא׳ אמ׳ רב יהודה אמ׳
רב לווה ארם תעניתי ושרע׳ כי אמרתך
קמיה דשמוש אמ׳ לו פשיטא לא יהא שא נדר
מי לא משלים ואזיל למחר או ליומא אחריא
רב יהושע בריה דרב אידי אי קלע לבי רב
אשי אמרו ליה ליטעום מר מרי אמ׳ להו בתענית
יחיבנא׳ ולידוק מר ולעניונ לא סבר לה מר
להא דאמ׳ רב יהודה אמ׳ רב לווה ארם תעניתו
ושירע אמ׳ תענית חלום הוא דאמ׳ רבה בר
מחסיא אמ׳ רב חמא כר גוריא אמ׳ רב יוסף תענית
לחלום כאש בנעורת אמ׳ רב חסדא ובו ביום
ואמ׳ רב יוסף ואנו בשבת׳ אדכריה רב
יהודה לרב יצחק בריה ודרש יחיד שקבל עליו
תענית מתפלל תפלת תענית׳ והיכן אומרה
בין גאל לרושא׳ מתקיף לה רב יצחק וכי יחיד
קובע ברכה לעצמו שא אמ׳ ר׳ יצחק בשומע
תפלה׳ וכן אמ׳ רב ששת בשומע תפלה׳
והלכתא בשומע תפלה ושליח צבור אומרה
בין גואל לרושא׳ ירוש׳ ר׳ אבא
בשם רב אמ׳ אפלו יחיד שבזר על עצמו תענית
צריך שיזכיר מעין המאורע בשומע תפלה

14

שאילת שלום ועמי הארץ ששאלו מחזירין
להם בשפה רפה ובכיבד ראש והן מתעטפין
וישבין באבלים ובמנודין ער שירחמו עליהם
מן השמים אמ׳ שמעזר אין אדם חשוב רשאי
לעטוף על פניו שלא אם כן נענה כיהושע בן
נון שנא ויאמר יהושע קום לך למה זה אתה
נופל על פניך יעא ניסן וירחו נשמים
סימן קללה ירע אמ׳ יוסי בר
בון הרא דתימא בשלא ירדו גשמים כבר
אבל אם ירדו להם גשמים כבר סימן ברכה
הם׃

סליק פירקא מאמתי׃

סדר תעניות

שו כיצד מוציאין
את התיבה בראשונה
של עיר ונותנין אפר מקלה על גבי התיבה
ובראש הנשיא ובראש אב בית דין ובכל אחד
ואחד נוטל ונותן בראשו והזקן שבהם
אומ׳ לפניהם רבוי כבושין אחינו לא נאמר
באנשי נינוה וירא אלהים את שקם ואת
תעניתם שלא וירא אלהים את מעשיהם כי שבו
מדרכם הרעה וכן בקבלה הוא אומר
יקרעו לבבכם ואל בגריכם ושובו אל
יהוה׃ תנא שלש ראשונות ושניות
נכנסין לבית הכנסת ומתפללין בדרך
שמתפללין כל השנה כלה בשבע אחרונות
מוציאין את התיבה בראשונה של עיר ונותנין
אפר על גבי התיבה ובראש הנשיא ובראש
אב בד׳ וכל אחד ואחד נוטל ונותן בראשו
ר׳ נתן אומ׳ אפר מקלה היו מביאין
ובראש הנשיא ובראש אב בד׳ והדר כל אחד
ואחד נוטל ונותן בראשו ותנא ר׳ אומר
בגדולה מתחילין מן הגדול ובקללה מתחילין
מן הקטן הא נמי חשיבותא הוא לדידיה
דאמרי ליה אתחשיבת למיבעי עלן רחמי׃
וכל אחד ואחד נוטל ונותן בראשו
נשיא ואב בד׳ נמי נשוק לו אינהו ונותנו ברישיהו
מאי שנא רשוקיל אינש אחרינא ומנח עליהו
אמ׳ אבא דמן קסרי לפי שאינו רומה מתבייש
מעצמו למתבייש מאחרים תיבא מנח
ליה אמ׳ יצחק במקום תלין שנא לשום
לאבילי עיון ולתת להם שאר תחת אפר
ולמה מוציאין לרחוב אמ׳ ר׳ חייא בר אבא
לומ׳ שעקנו כעגעה ולא נענינו נבזה עצמינו
בעריסא ריש לקיש אמ׳ גליתינו וגליתינו
מכערת עלינו מאי ביניהו איבא ביניהו
גלוי מי בשתא למה מוציאין ארון

התיבה ברחובה של עיר אמ׳ יהושע בן לוי
כלי ענוע היה לנו ועתה זה כעונינו למה
מתכסין בשקים אמ׳ חייא בר אבא לומ׳ הרי
אנו חשובין לפניך ככהמה ולמה נותנין
אפר על גבי סנפיר תורה אמ׳ שמעון בן
פזי כלומ׳ עמנו אנכי בצרה ולמה נותנין
אפר בראש כל אחד ואחד פליני בה׳ לוי
בר לחמא ור׳ חמא בר חנינא חד אמ׳ הריאנו
חשובים לפניך כמתים וחד אמ׳ כדי שיבקשו
המתים רחמים עלינו יהזקן שבהם
אומ׳ לפניהם רבוי כבושין תנו רבנן ש
שם זקן חכם אומ׳ אין שם זקן חכם אומ׳ זקן
אם אין שם זקן אומ׳ חכם אין שם לא זקן
ולא חכם אומר אדם של צורה אחינו
לא שק ותענית גירמין לנו שלא תשובה ומע
ומעשים טובים גירמין שכן מצינו באנשי
נינוה שלא נאמ׳ בהם וירא אלהים את שקם
ואת תעניתם שלא וירא אלהים את מעשיהם כי
שבו מדרכם הרעה וכן החמס אשר בכפיהם
מאי ומן החמס אשר בכפיהם אמ׳ שמואל
אפי׳ גזל מריש ובנאו בבירה מקשקש כל
הבירה כולה והיה מחזיר מריש לבעליו׃
תנו רבנן אדם שישבו עבירה ומתורה ואינו
חוזר בה למה הוא דומה לאדם שתפס שרץ
בידו שאפי׳ טבל בכל מימות שבעולם לא
עלתה לו טבילה זרקו מידו מיד עלתה לו
טבילה שנא ומודה ועוזב ירוחם ואומ׳ נשא
לבבנו אל כפים והדר אל בשמים׃

מתני׳

עמדו בתענלה מורידין לפני
התיבה זקן ורגיל ומי שיש לו
בנים וביתו ריקם כדי שיהא לבו שלם בתפלה
ואומ׳ לפניהם עשרים וארבעה ברכות שמנה
עשרה שבכל יום מוסיף עליהם עוד שש ושו
תן זכרונות ושופרות אל בערתה לי ונו
אשא עיני אל ההרים ונו ממעמקים קראתיך
יי׃ תפלה לעני כי יעטוף ר׳ יהודה אומ׳ לא
היה צריך לומ׳ זכרונות ושופרות שלא אומ׳
תחתיהן רעב כי יהיה בארץ רבר כי יהיה
אשר היה דבר יי אל ירמיהו על דבר הבצורות
ואומ׳ חותמיהן תנו רבנן עמדו בתענלה
אע״פ שיש שם זקן וחכם אין מורידין לפני
התיבה שלא הרגיל ר׳ יהודה אומ׳ מיטעל
ואין לו ויש לו יגיענה בשדה וביתו ריקן
זקן ופרקן נאה שפל בידיך ומרוצה לעם
ויש לו נעימה וקולו ערב ורגיל לקדות כתורה
בנביאים ובכתובים ובקי בכל הברכות כולן

אמ' מר מיטפל ואין לי יבמתי ריקן תיינו מיטפל
ואין לי ייינו מיתו ריקן אמ' רב חסדא כיתי
ריקן מעבירה מאי זיקן ושרקן נאה שלא
עלו עליו שם רע בילדותי היתה לי נחלתי
כאריה ביער נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה
אמ' מר זוטרא בר טוביה אמ' רב ואמרי לה
אמ' מעזר זה שליח עבור הזורח לפני התיבה
שאינו הגון מתני' על הראשעורת
הוא אומ' מי שענה וכו'
מעשה בימי ר' חלפתא ור' חנינא בן תרדיון
שעבר אחד לפני התיבה וגמר את כל הברכה
ועניו כלם אחריו אמן תקעו הכהנים תקעו
מי שענה את אבריהם אבינו בהר המוריה הוא
יענה אתכם וישמע קול צעקתכם ברוך שומע
תפלה הריעו בני הכהנים הריעו מי שענה
ליצחק בנו על גבי המזבח הוא יענה אתכם
וישמע קול צעקתכם ברוך שומע צעקה
וגשבא דבר לפני חכמים אמרו לא נותנין כן
שא בשערי מזרח נלבר כל הכתוי במגלת
אסתר דלא למסנר בהון לפני אסור לאחריו
מותר תניא הימים האלו הכתובים במגלת
תענית הן ולפניהם ולאחריהם אסורין
שבתות וימים טובים הן אסורין לפניהם
ולאחריהן מותרין ומה הפרש בין זה לזה הללו
דברי תורה ואין דברי תורה צריכין חזוק והללו
דברי סופרים ודברי סופרים צריכין חזוק
והאידנא בטלה מגלת תענית כדתנן סיון בראש
השנה בפרקא קמא מתני' אין
נוזרין תענית על העבור כתחלת
בחמשי שלא להפקיע את השערים שא שלש
תעניות הראשונות שני וחמישי ושני ושלש
תעניות חמישי ושני וחמישי ר' יוסי אומר
כשם שאין הראשונות בחמשי כך לא שניות
ולא אחרונות אין נוזרין תענית על העבור
בראשי חדשים בחנוכה ובפורים ואם התחילו
אין מפסיקין דברי רבן גמליאל אומ' ר'
מאיר אעפ שאמ' רבן גמליאל אין מפסיקין ב
מידה היה שאין משלימין וכן תשעה באב
שחל להיות בשבת וכמה הוא התחלה ר'
אחא אומ' אחת והלכתה כר' יוסי אמ' רב יהודה
אמ' רב זו דברי ר' מאיר שאמ' משום רבן גמליאל
אבל חכמים אומ' מתענה ומשלים דרש מר
זוטרא משמיה דרב הונא הלכה מתענה ומ
ומשלים
סליק פרקא סדר תעניות

סדר תעניות הלו האמור ברביעה הראשונה אבל עמחן

ששנו מתריעין עליהן מיד וכשנפקו נשמים
בין נשם לנשם לארבעים יום מתריעין עליהן
מיד מפני שהוא בצורה ירדו לעמחין
אבל לא לאילן ולא לעמחין לזה ולזה
אבל לא לבורות שיחין ומערות מתריעין עליהן
מיד ורמינהי ראשונות ושניה לשאול
שלישית להתענות אמ' רב יהודה סדר
תעניות הלו אימתי בזמן שיעתה רביעה ראשונה
ושניה ולא ירדו נשמים אבל ירדו נשמים
ברביעה ראשונה ועמחו והזרו ושנו מתריעין
עליהן מיד אמ' רב נחמן דיקא לעמחין
אבל לא לאילן דאתא ניחא לאילן ולא
לעמחין דאתא רזיא לזה ולזה אבל לא
לבורות שיחין ומערות דאתא הכי והכי לא
לבורות שיחין ומערות לזה ולא לזה היכי
משכחת לה דאתא בשניכותא ועל הבורות
ועל השיחין ועל המערות בפרס הפסח
תנו רבנן מתריעין על האילנות בפרס החג
ואם אין להם מים לשתות מתריעין עליהן
מיד ואי זהו מיד שלהן שני וחמשי ושני
וכלן אין מתריעין עליהן שא בתפריסיא שלהם
ואפכרה שיש בה מיתה מתריעין עליה
ובזמן שאין בה מיתה אין מתריעין עליה
ומתריעין על הנובאי בכל שהוא רבן שמעון
בן גמליאל אומ' אף על החנב מתני'
וכן עיר שלא ירדו עליה גשמים
שנא והמטרתי על עיר אחת ועל עיר אחת לא
אמטיר וגו' וכן עיר שיש בה רבבו או מפולת
אותה העיר מתענה ומתריעת וכל סביבותה
מתענות ואינה מתריעת ר' עקיבא אומ' מתריעין
ולא מתענות תניא מפולת שאמרו בבריאות
ולא ברעועית מתני' אי זהו רבבה
עיר המוציאה חמש מאות
רגלי ויצאו ממנו שלשה מתים לשלשה ימים
זה אחר זה עחות מכאן אין זה רבבה תנו
רבנן עיר המוציאה חמש מאות רגלי כגון כפר
עמיקו ויצאו ממנו שלשה מתים לשלשה ימים
זה אחר זה זהו דבר ביום אחר או בארבעה ימים
אין זה רבבה עיר גדולה המוציאה שש וחמש
מאות רגלי כגון כפר עכו ויצאו ממנה תשעה
מתים בשלשה ימים זה אחר זה זהו דבר ביום
אחד או בארבעה אין זה דבר מתני'
ועל שא מתריעין בכל מקום על
השרפון ועל הירקון ועל הארבה ועל החסיל

מיחסרא והכי קתני בשלשה פרקים בשנה כהנים נושאין את ידיהם כל זמן שמתפללין ויש מהם ארבעה נעמדים ביום בשחרית ובמוסף ובמנחה ובנעילה ושוהין שלשה פרקים ת תעניות ומעמדות ויום הכפורים תניא שחרית ומנחה ומוסף ונעילה יש בהן נשיאות כפים ר יוסי אומ נעילה יש בה נשיאות כפים מנחה אין בה נשיאות כפים במאי קמפלגי ר מאיר סבר כל יומא טעמא מאי משום שכרות והאדנא ליכא שכרות ר יהודה סבר שחרית ומוסף דכל יומא לא שכיחה שכרות לא בזרינן מנחה ונעילה דכל יומא שכיחא שכרות לא בזרינן ור יוסי סבר מנחה דאיתיה כל יומא לא בזרינן אמ רב נחמן הלכה כר יוסי ושלא האידנא מאי טעמא פרסי כהני ידיהו במנחתא דתעניתא כיון דמסיך לשקיעת החמה קא פרסי כתפלת נעילה דמי דכולי עלמא מיחת כהן שמור אסור בנשיאות כפים מנא הני מילי אמ ר שמעון בן פזי אמ ר יהושע בן לוי משום ר קפרא למה נסמכה פרשת כהן מברך לערי נזיר לומ לך מה נזיר בין אף כהן אסור בין

מתני׳ משנכנס אב ממעטין בשמחה שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה אסורין לספר ולכבס ובחמשי מותרין מפני כבוד השבת אמ רב יהודה בריה דרב שמוא בר שילת משמיה דרב כשם שמנכנס אב ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה אמ רב נפא הילכך האי בר ישראל דאית לה דינא בהדי גוי באב לישתמיט מיניה דרי עמזליה באדר כריא ליה מזליה שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה אסורין לספר ולכבס אמ רב נחמן לא שנו אלא לכבס וללבוש אבל לכבס ולהניח מותר ורב ששת אמ אפי לכבס ולהניח אסור והלכתא כרב ששת שלח רב יצחק בר יעקב בר ניורי משמיה דר יוחנן אפילו שאמרו כלי פשתן אין בהן משום ניחוץ אסור ללובשן בשבת שחל תשעה באב להיות בתוכה תניא תשעה באב שחל להיות בשבת יכן ערב תשעה באב שחל להיות בשבת אוכל ושותה כל ערבו ומעלה על שולחנו בסעודת שלמה בשעתו ואסור לספר ולכבס מראש חדש ועד התעניות דברי ר מאיר ר יהודה אומ כל החדש כולו אסור רבן שמעון בן גמליאל אומ אין אסור אלא אותה שבת בלבד אמ ר יוחנן ושלשתן מקרא אחד דרשו רכתי והשבתי כל משושה חגה חדשה ושבתה וכל מועדה מאן דאמ מראש חדש ועד התענית מחנה ומאן דאמ כל החדש כולו אסור מחדשה ומאן דאמ אין אסור אלא אותה שבת בלבד מעיקרא אמ רבא הלכה כר מאיר ואמ רבא הלכה כר שמעון בן גמליאל ותדייהו לקולא ויצריכי דאי אשמעינן הלכה כר מאיר הוה אמינא אפי מראש חדש ועד התענית קמ"ל הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ואי אשמעינן הלכה כרבן שמעון בן גמליאל הוה אמינא אפי לאחריו אסור קמ"ל הלכה כר מאיר

מתני׳ ערב תשעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין לא יאכל בשר ולא ישתה יין רבן שמעון בן גמליאל אומ ישנה ר יהודה מחייב בכעית המטה ולא הודו לו חכמים אמ רב יהודה אמ שמוא לא שנו אלא משש שעות ולמעלה אבל משש שעות ולמטה מותר ואמ רב יהודה לא שנו אלא בסעודה המפסיק בה אבל בסעודה שאינו מפסיק בה מותר ותדייהו לקולא ויצריכי דאי אשמעינן בסעודה המפסיק בה הוה אמינא הני מילי משש שעות ולמטה קמ"ל משש שעות ולמעלה ואי אשמעינן משש שעות ולמעלה הוה אמינא אפי בסעודה שאין מפסיק בה קמ"ל בסעודה המפסיק בה תניא כלישנא קמא תניא כלישנא בתרא תניא כלישנא בתרא הסועד ערב תשעה באב אם עתיד לסעור סעודה אחרת מותר לאכול בשר ולשתות יין ואם לאו אסור לאכול בשר ולשתות יין תניא כלישנא קמא ערב תשעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין לא יאכל בשר ולא ישתה יין רבן שמעון בן גמליאל אומ ישנה אמ ר יהודה כיצד משנה היה רגיל לאכול שני תבשילין אוכל מן אחד היה רגיל לסעוד בעשרה בני אדם סועד בחמשה היה רגיל לשתות בעשרה כוסות שותה בחמש

בד"א משש שעות ולמעלה אבל משש שעות ולמטה מותר תנו רבנן כל חמיעות הנוהגות באבל נוהגות בתשעה באב אסור ברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה ואסור לקדש בתורה ובנביאים ובכתובים ולשנות במשנה ובתלמוד ובהלכות ובאגדות אבל קורא הוא במקום שאינו רגיל לקרות יקוקא במקום שאינו רגיל לשנות וקורא הוא בקינות ובאיוב ובדברים הרעים שבירמיה ותיטקית של בית רבן אינן בטלין דברי ר מאיר וחכמים אומ אף אינו

ר"ה ר"מ ור' יהודה אז מתחה ונעילה אין בהם נשיאות כפים ר

ר"ה נעילה כלכה כר' יוסי

קורא במקום שאינו רגיל ואינו שונה במקום
שאינו רגיל לשנות אבל קורא בקינות
ובדברים הרעים שבירמיה ותינוקות של בית
רבן בטלין כו משום שנא עקודי ישרים נ
משמחי לב ירוץ ר אחא
אומ יחיד בתשעה באב צריך להזכיר מענין
המאורע ומאי ניהו רחם ה׳ אלהינו ועל ישראל עמך
ועל ירושלם עירך ועל ציון משכן כבודך ועל
העיר החריבה והאבילה וכו והיכן אומרה
אמ ר׳ ירמיה כל דבר שהוא להבא אומרו בעבודה
וכל דבר שהוא לשעבר אומרו בהודאה
כדתנן ונותן הודאה לשעבר ויצועק לעתיד
לבא ונהיגו עלמא למימרא בבונה ירושלם
וסמכי נה אהא דאמ רב יהודה בריה דרב נ
שמוט את שילת משמיה דרב אשכח דאמר ו
שיש אדם ערבי בשומע תפלה אם בא לומר
בסוף כל ברכה וברכה אומ גרסינן בפרק
מקום שנהגו אמ שמוט אין תענית עבור
בכל שאת תשעה באב בלבד דרש רבא
עניות ומניקות מתענות ומשלימות כדרך
שמתענות ומשלימות ביום הכפורים ובין
השמשות שלו אסור אמ ר׳ אלעזר אסור לו
לאדם שיושיט אצבעו במים בתשעה באב נ
כדרך שאסור ביום הכפורים עיס ולא
יאכל בשר ולא ישתה יין תנא
אבל אוכל הוא בשר מליח ושותה יין מגתו
בשר מליח ער כמה אמ רב נחמן אמ שמואל
כל זמן שהוא בשלמים יין מגתו ער כמה
כל זמן שהוא תופס דתניא יין תוסס אין בו משום
גלוי וכמה תסיסתו שלשה ימים אמ
רב יהודה אמ רב כך היה מנהגו של ר׳ יהודה
בר אלעאי ערב תשעה באב מביאין לו ערת
חריבה במלח ושורה אותם במים ויושב בין תנור
ובירים ואוכל ושותה אחריה קיתון של מים
ורומה כמי שמיתו מוטל לפניו גרסי בסוף
ערך חזקת הבתים תני רבנן בשחרב הבית
האחרונה רבי צדוק בישראל שלא לאכל בשר
ושלא לשתות יין ניטעל להם ר׳ יהושע בר
חנניא אמ להם בני מנין לכם אמרי לא נאכל
בשר שהיו מקריבין ממנו על גבי המזבח ו
ועכשו בטל נשתה יין שהיו מנסכין ממנו על
גבי המזבח ועכשו בטל אמ להם אם כן
להם לא נאמר שכבר בטלו מנחות אמרו
אעשר בעיירות אמ להם בעירות לא נאכל
שכבר בטלו בגורים אשר בעירות אחרות
מים לא נשתה שכבר בטל נסוך המים מיד

שתקו אמ להם כאו ונאמ לכם שלא להתאבל
להתאבל כל עיקר אי אפשר שכבר נגזרה גזירה
להתאבל יותר מדאי אי אפשר שאין גוזרין גזירה
על הציבור שא אם כן רוב הציבור יכולין לעמוד
בה שא כך אמרו חכמים סור אדם ביתו בסוף
ומשייר בה דבר מועט וכמה אמ רב יוסף אמה
על אמה אמ רב חסדא ובנגר חפתח
עושה אדם כל צרכי סעודה ומשייר בה דבר
מועט מאי היא אמ רב עצא כסא דהרסנא
עושה אשה תכשיטיה ומשיירת בה דבר מועט
מאי היא אמ רב עצא בת צירעא אם אשכחך
ירושלם תשכח ימיני תדבק לשוני לחכי אם
לא אזכרכי ואם לא אעלה את ראש שמחתי
מאי על ריש שמחתי אמ רב יצחק זה אפר מקלה
שבראשי חתנים אמ ליה רב עצא לאביי היכא
מנח ליהי במקום תפלין שנא לשום לאבילי
ציון שאר תחת אפר תנו רבנן מקום שנהגו
לעשות מלאכה בתשעה באב עושין מקום שנהגו
שלא לעשות אין עושין ובכל מקום תלמידי
חכמים בטלים רבן שמעון בן גמליא אומר
לעולם יעשו בני אדם עצמן כתלמידי חכמים
ותנא רבן גמליא אומ כל העושה מלאכה
בתשעה באב אינו רואה סימן ברכה לעולם
ר עקיבא אומ כל האוכל ושותה בתשעה באב
אינו רואה בשמחתה של ירושלם וכל המתאבל
על ירושלם זוכה ורואה בשמחתה שנא שמחו
את ירושלם וגילו בה כל אוהביה שישו אתה משוש
כל המתאבלים עליה המתאבלים עליה
זוכין וראין בשמחתה ושאין מתאבלין עליה
אינן רואין בשמחתה וכל האוכל בשר ושותה
יין עליו הכתוב אומ ותהי עיניהם על עצמותם
אמ רבן שמעון בן גמליא לא היו ימים טובים
לישרא בחמשה עשר באב וביום הכפורים שנתנו
בנות ישרא ביצאות בכלי לבן שאולין שלא
לביש את מי שאין לו וכל הכלים טעונין טבילה
בנות ישרא ביצאות וחולות בכרמים ומה היו
אומרות בחור שא עניך וראה מה אתם בורר לך
אל תתן עיניך בנוי שא תן עיניך במשפחה וכן
הוא אומ יצאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה
בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת
לבו ביום חתנתו זו מתן תורה וביום שמחת
לבו זה בית המקדש שיבנה במהרה בימינו אמן

סליק עירקא וסליקא מסכת תענית

175
167

וכחמשה נושאין ונותנין ובומרין כשבערב
ואם נמרו בשלשה מעוברת · מכות בשלשה ·
מנא הני מילי אמ' רב הונא דאמ' קרא ונגשו
אל המשפט ושפטום הרי כאן שנים אין ב"ד ג
שקול מוסיפין עליהן עוד אחר הרי כאן שלשה ·

סליק נ"ירקא

רבי מתניות בשלשה זה בורר לו אחד וזה
בורר לו אחד ושניהן בוררין לתך עוד אחד
דברי ר' מאיר וחכמים אומ' שני דיינין בוררין
להן עוד אחד זה פוסל דיינו של זה וזה פוסל
דיינו של זה דברי ר' מאיר וחכמים אומ' אימתי
בזמן שהוא מביא ראיה שהן קרובין או פסולין
אבל אם היו כשרין או מומחין מפי ב"ד אינו
יכול לפוסלן · זה פוסל עדיו של זה וזה
פוסל עדיו של זה דברי ר' מאיר וחכמים אומ'
אימתי בזמן שהוא מביא ראיה שהן קרובין או
פסולין אבל אם היו כשרין אינו יכול לפוסלן ·
למה לי למעבד חכי אמרי במערבא משמיה
דר' זירא מתוך שזה בורר לו דיין אחד וזה בורר
לו דיין אחד ושניהן בוררין להן עוד אחד יצא
הדין לאמתו וחכמים אומ' שני דיינין בוררין
להן עוד אחר · אמ' רב יהודה אמ' רב כך
היו נקיי הדעת שבירושלם עושין לא היו חותמין
על השטר שלא אם כן היו יודעין מי חותם עמהן
ולא היו יושבין בבית דין שלא אם כן היו יודעין
מי ישוב עמהן ולא היו נכנסין לסנהדרי אלא
אם כן היו יודעין מי מסכ עמהן ·

מתני' אמ' לו נאמן על אבא נאמן על
אביך נאמנין על שלשה רועי בקר
ר' מאיר אומ' יכול לחזור בו וחכמים אומ' אינו
יכול לחזור בו היה חייב לו שבועה ואמ' לו דוד
לו בחיי ראשך ר' מאיר אומ' יכול לחזור בו וחכמי
אומ' אינו יכול לחזור בו · אמ' רב דימי
בריה דרב נחמיה בריה דרב יוסף בנון דקבליה
עליה בחד · נאמנין על שלשה רועי בקר ·
שלשה למה לי לדינא · ולא מיבעיא היכא
דקבליה עליה לקריב דיאוי להעיד במקום
אחר דאינו יכול לחזור בו שלא אפי' קבל עליו
בפסול דאינו ראוי להעיד במקום אחר אינו
יכול לחזור בו דאמ' רבה הרי שקבל עליו
קריב או בפסול לבני גמר דין יכול לחזור בו ל
לאחר גמר דין אינו יכול לחזור בו · והיכא
דקבל עליה קריב או בפסול בכתבי חזינן ל
לגאון דאמ' דאפי' קנו מינה בכ"ד מיד הדר

כיה דקנין טעות הוי דרחמנא אמ' על פי
שנים עדים · ורבוותא אמרי אי קבל עליה
חד קריב או פסול בכתבי וקנו מיניה לא מיבי
למהדר ביה דקימא לן אין לאחר קנין בלום
ומסתברא כותיהו דהא אפי' קבל עליה לבעל
דינו בכתבי וקנו מיניה אין יכול לחזור כדגרסי
בפרק שבועת הדיינין ההוא דאמ' ליה לחבריה
מהימנת בכתבי כל אימת דאמרת לא פרעינא
אזל פרעיה בפני תלתא אמ' רב שפיא בכתבי
הימניה בתלתא לא הימניה · אמ' רב יהודה
אמ' שמוא מחלוקת במחול לך אבל באתן לך
דברי הכל יכול לחזור בו ורחמנא אמ' באתן
לך מחלוקת · אמ' ריש לקיש מחלוקת
לפני גמר דין אבל לאחר גמר דין דברי הכל
אינו יכול לחזור בו ורחמנא אמ' לאחר גמר
דין מחלוקת · שלח ליה רב נחמן בר
רב חסדא לרב נחמן בר יעקב ילמדנו רבינו
לאחר גמר דין מחלוקת או לפני גמר דין
מחלוקת והלכה כדברי מי שלח ליה לאחר
גמר דין מחלוקת והלכה כדברי חכמים ·
רב אשי אמ' הכי שלח ליה במחול לך מחלוקת
או כאתן לך מחלוקת והלכה כדברי מי שלח
ליה באתן לך מחלוקת והלכה כדברי חכמים
אבל במחול לך דברי חפל אינו יכול לחזור
בו · וקימא לן כי הני תרי לישני דרב נחמן
בר יעקב · שלחו ליה מכי רב לשמואל
ילמדנו רבינו לפני גמר דין וקנו מיניה מאי
שלח להו אין לאחר קנין כלום · וכן חלכה ·

מתני' שור הפסוליין המשרחץ בקוביא
ומלוה ברבית ומפריחי יונים
וסוחרי שביעית · אמ' שמעון בתחלה
לא היו קורין אותן שם אומני שביעית מעובדו
האנשין וזרזו לקדושתן מוחרי שביעית אמ' ר'
יהודה אימתי בזמן שאין לו אומנות שלא הוא
אבל יש לו אומנות שלא הוא הרי זה כשלו
וחכמים אומ' כין יש לו אומנות שלא הוא וכין
אין לו אומנות שלא הוא הרי זה פסול ·
המשרחץ בקוביא מיזקא עביד אמ' רב ששת
לני שואין עימקין בישוביו של עולם · והמלוה
ברבית · אמ' רבה לוה ברבית פסול לעדות ·
בר בנתוס עבקו תרי שהדי ואשה ידוביה חד
קאמ' קמאי דידי אזיף ברביתא וחד אמ' לדידי
אזיף בריבית עפליה רבא לבר בנתוס ·
והאמ' רבא לוה ברבית פסול לעדות רבא
לטעמיה דאמ' רבא אדם קרוב אצל עצמו ואין
אדם משים עצמו רשע · נמסו נפי' רקא

פסוה
שבגלון
קיז

מגלה נקראת באחד עשר בשנים
עשר בשלשה עשר
בארבעה עשר בחמשה עשר לא פחות ולא יתר
כרכין המוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין
בחמשה עשר · כפרים ועיירות גדולות קורין
בארבעה עשר אע"פ שהכפרים מקדימין ליום
הכניסה · **נמ** היכא דמיזדא אמ' רב שימי
בר אשי שנא לקיים את ימי הפורים
האלה בזמניהם זמנים הרבה תקנו להם חכמים
ואימא שיתפסר ושבסר אמ' קרא ולא יעבור
אמ' רבה בר בר חנא אמ' יוחנן זו דברי ר' עקיבא
סתימתאה דדש זמנים זמניהם אבל חכמים
או' בזמן הזה הואיל ומסתבלין בה אין קורין אותה
אלא בזמנה כלום הואיל ועניהם של עניים בשוואת
למקרא מגלה כדי לחלק להם מעות פורים אין
קורין אלא בזמנה · ויש שנוהרין אותה הואיל
ומסתבנן בה כלום באותו זמן שהיו יכולין
להעמיד דתותיהם ואין באין לידי סכנה היו קורין
אותה באחד עשר בשנים עשר בשלשה עשר
בארבעה עשר · אבל בזמן הזה שמסתבנן
שהרי בדתותיהם אין קורין אותה אלא בזמנה שהוא
בארבעה עשר וחמשה עשר וכן הלכתא ·
כרכין המוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין
בחמשה עשר מנא להו אמ' רב יהודה דאמ' קרא
על כן היהודים הפרזים היושבים בערי הפרזות
עושים את יום ארבעה עשר ומפרזים בארבעה
עשר מוקפין חומה בחמשה עשר ושושן אע"פ
שאינה מוקפת חומה מימות יהושע בן נון קרא
בחמשה עשר דכתוב והיהודים אשר בשושן נקהלו
בשלשה עשר בו ובארבעה עשר בו ונח בחמשה
עשר בו מאי טעמא הואיל ונעשה בו נס · אמ'
יהושע בן לוי כרך וכל הספוק לו וכל הנראה עמו
נידון ככרך וקורין בחמשה עשר ועד כמה אמ' ר'
ירמיה כמהלך טבריא והייני מיל · ואמ' ר'
יהושע בן לוי כרך שישב ולבסוף הוקף נידון ככפר
מאי טעמא ואיש יהודי מכור בית מושב עיר חומה
שהוקף ולבסוף ישב ולא שישב ולבסוף הוקף ·
ואמ' ר' יהושע בן לוי כרך שאין לו עשרה בטלנין
נידון ככפר ואע"ג דאתי ליה מעלמא וכרך שהיה
מוקף חומה מימות יהושע בן נון אע"ג שאין לו
עכשו קורין בחמשה עשר דתניא ר' שמעון בר יוסי
אומ' אשר לו חומה אע"ג שאין לו עכשו והיה לו קודם
לכן · משפרסה ומשפרסה למה לי אמ' ר' יוסי
בר חנינא להביא משפרחות כהונה ולוויה שמכטלין
מעבודתן ובאין לשמוע מקרא מגלה · תניא
נמי הכי כהנים בעבודתן ולויים בדוכנם וישראל
במעמדם בולן מבטלין מעבודתן ובאין לשמוע
מקרא מגלה מכאן סמכו של בית ר' שמבטלין
תלמוד תורה ובאין לשמוע מקרא מגלה ·
אמ' רבה פשיטא לי עבודה ומקרא מגלה מקרא
מגלה עדיף מדר' יוסי בר' חנינא תלמוד תורה
ומקרא מגלה מקרא מגלה עדיף מדסמכו של
בית ר' תלמוד תורה ומת מצוה מת מצוה עדיף
מדתניא מבטלין תלמוד תורה להוצאת המת
ולהכנסת כלה · עבודה ומת מצוה מת מצוה
עדיף מולאחותו מקרא מגלה ומת מצוה מאי
כתיב דבעיא הדר פשטא מת מצוה עדיף דאמ'
מר גדול כבוד הבריות שדחה את לא תעשה
שבתורה · אמ' ר' יהושע בן לוי נשים חייבות
במקרא מגלה שאף הם היו באותו הנס ·
אמ' ר' יהושע בן לוי חייב אדם לקרות את המגלה
בלילה ולשוניתה ביום שנא' אלהי אקרא יומם ולא
תענה ולילה ולא דומיה לי · ואמ' ר' יהושע בן
לוי נזירים שיחל להיות בשבת עי' יום חמשה עשר
לבני כרכין שחל להיות בשבת שיאלין ודורשין
בענינו של יום דתניא משה תקן להן לישראל שיהיו
שואלין ודורשין בענינו של יום הלכות הפסח
בפסח · הלכות עצרת בעצרת והלכות החג בחג
אבל מקרא מגלה בשבת לא קרינן מאי טעמא
אמ' רבא מגלה הכל חייבין בקריאתה ואין הכל בקיאין
במקרא מגלה ובירה שמא יטלנה בידו וילך
אצל בקי ללמוד ויעבי' לה ארבעאמות ברשות
הרבים והיינו טעמ' דלילב והיינו טעמ' דשופר ·
ורמי' במשל סוכה מפני מה אין לולב דוחה
שבת ביום טוב ראשון והלא מצותו מן התורה
אפי' בגבולין ואוקימנא משום דלא ידעינן בקיבוע
דירחא ומפיקא לא מחוסר שבת והיינו טעמ'
דלולב והיינו טעמ' דשופר ומגלה ·
אמ' רב מגלה בזמנה ביחיד שלא בזמנה בעשרה
רב אפי' אמ' בין בזמנה בין שלא בזמנה בעשרה ·
הוה עובדא וחשלה ליה לההוא גברא אפי' ואע"ג דחש
לה רב להא גברא אפי' קיימא לן כרב דהא אמ' ר'
יוחנן מיתיה דאמרין לקמן אמ' ר' חייא בר אבא
אמ' יוחנן הקורא במגלה הכתובה בין הכתובים
לא יצא ולא אמרו שלא בעבור מגלה בדיחיד ויצא
ושמעינן מינה דקורין אותה ביחיד רב אמ'
בזמנה קורין אותה ביחיד · כתב רבינו האי
גאון ז"ל מנהגא רחמי לנא דמאן דקרי לה למגלה
קורא ושנשתו כאגרת אבל קורא ומברך בספר תורה
לא חזינן · **מתני'** אי זה עיר גדולה כדי
שיש בה עשרה בטלנין עשויה
מכאן תרי זה בפר בשו אמרו מקדימין אבל לא

מאחרין וכו' תנא עשרה בטלנין של בית הכנסת
כלו אמרו מקדימין ולא מאחרין מקדימין
מגלה ובתרומת שקלים מקדימין ולא מאחרין
דכתו' ולא עניה אבל סעודת פורים וסעודת
ראש חדש וספק מילה וזמן עצי הכהנים וחגיגה
ותשעה באב והקהל מאחרין ולא מקדימין תשע
באב לאקדומי פורענותא לא מקדמינן והכתי
דאמרי זמן חיובא לא מטי מתני' קראו
את המגלה באדר ראשון ונתעברה
השנה קורין אותה באדר שני אין בין אדר
ראשון לאדר השני אלא מקרא מגלה ומתנית
לאביונים גמ' מתניתין דקתני אין בין
אדר ראשון לאדר השני כארבעה עשר
יום והכי קתני אין בין ארבעה עשר של אדר
ראשון לארבעה עשר של אדר שני אלא מקרא
מגלה ומתנות לאביונים הא לענין הספד ותענית
זה וזה שוין ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנו
לאביונים תני רב יוסף ומשלוח מנות איש לרעהו
שתי מיתנות לארם אחד ומתנות לאביונים שתי
מתנות לשני בני ארם אביי בר אבין ורב
חייא בר אבין מחלפי סעודתייהו להדדי אמ'
רבא מחייב אינש לכסומי בפוריא עד דלא ידע
בין ארור מרדכי לארור המן אמ' רבא סעודת
פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו דאי
טעמ' מי משתה ושמחה נתו תני רב יוסף
שמחה מלמד שאסור בהספד משתה מלמד
שאסור בתענית יום טוב מלמד שאסור בעשיית
מלאכה רבא ברית דרבה אמ' הספד ותענית
קבלו עליהו מלאכה לא קבילו עליהו
דמעקרא כתי שמחה ומשתה ויום טוב ולבסוף
כתי משתה ושמחה ולו יום טוב לא כתו וכן
הלכתא וקיימא לן דהני יומי דאינון ארבסר
וחמיסר תרוייהו אסירי בהספד ובתענית דכתי'
במגלת תענית את יום ארבעה עשר ואת יום
חמשה עשר ימי פוריא אין דלא למספד נהון
ודלא להתענאה בהון ואמ' רבא לא נצרכה אלא
לאסר על זה בזה ושל זה בזה תנו רבנן
ארבעים ושמונה נביאים ושבעה נביאות שנתנבאו
להם לישראל לא פרתו ולא הרתו על מה שכתו'
בתורה אני את ארצי חוץ ממקרא מגלה מאי
דרוש אמ' ר' ירמיה בר' אבין אמ' ר' יהושע בן קרחא
קו' ומה מעברות לרוחות אמרו שירה מפיות להיים
לאפל שכן אם כן הלילא נמי נימא אמ' ר' יצחק
לעני שאין אומ' הלל על הנס שבו יצא לארץ
כתקוף לה רב נחמן בר רב יצחק והתני יציאת
מצרים רגש העשוי ברוצה לארץ הוא וקאמרינן

הלילא התם כדתניא עד שלא נכנסו ישראל לארץ
הוכשרו כל הארצות לומ' שירה משנכנסו ישראל
לארץ לא הוכשרו כל הארצות לומ' שירה אמ'
רב נחמן בר יצחק קראתה זו הלילא מתוקף
לה רבא בשלמא התם הללו עבדי ולא עבדי
פרעה הכא נמי נימא הללו עבדי ולא עבדי
אחשורוש אכתי עבדי אחשורוש אלא אין תירוץ לא
אמרינן הלילא בפוריא אמ' רבא דמן יצא
עשרת בני המן ועשרת כעך למימרינהו בנשימה
אחת מאי טעמ' פולהו בתרי הדדי נפק שמתייהו
אמ' ר' יונה אמ' ר' זירא ואו דוויזתא
למתרינהו בזקיפא מאי טעמייהו כדרבא
זקיפא אזדקיפו אמ' רב חינגא בר פפי אמ' רב
ר' שילא אשה נפר תמרתא כל השיירות כולן אורחין
על גבי לבינה ולבינה על גבי אריח חוץ מזו שהא
אריח על גבי אריח ולבינה על גבי לבינה מאי
טעמ' אמ' ר' עקיבא סדי שלא תהא תקומא
למגלה של רשעים

סליק ציר"א מגלה נזדאת

הקורא את המגלה למפרע לא יצא
קראה על עסק קריאה תתקבל
אינבל לשון לא יצא אבל קורין אותה ללועזות
בלע והלועז ושמע אשורית יצא יצא
יבן הלל ובן בקרית שמע ובן בתגלה את עלה
מיבא לן דתניא שמנעין השוקל השיירי שמענה
עשרה ג' דיכות לענני ובו גמליש אמ' ר' ירמיה
ואיתימא ר' חייא בר אבא ואמרי לה במתניתא תנא
מאה ועשרים שוקלים ומיתו כנגד נביאים תקנו
שמונה עשרה ברכות על ידי רחל מגלה
מנא לן דרשתו יתומים הא אלמנה נזכרים ונעשים
מה עשייה למפרע לא אף זכירה למפרע לא
הלל מנא לן אמ' רבא דאמ' קרא ממזרח
שמש עד מבואו מהלל שם משם שאינו שוה
לשמש לזרוח למפרע מן המערב למזרח כך
אין קורין את ההלל למפרע קריאת שמע
מנא לן דאמ' קרא והיו שלא יקרא למפרע
אבל קורין ללועזות בכל והיא שכתובה
בלעז ותניא נעתיק לגעטוש עברית לעכים
יונית ליונים יצא הלועז ששמע אשוריות
יצא ואע"ג דלא ידעי מאי קאמרי מידי דהוה אעשיב ועמי הארץ דלא
נפיק ידי חובתיהו דהא איכא מילות קריאה ידעי מאי קאמרי ואפי' הכי

ושרסומי ניסא מתני' קראה סירובין
ומתנגסין יצא היה כותבה דורשה
ומגיהה אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא
תיתה כותבה נפסי יבמי קרא בקוסמים ובקונקנתים

על הדפתרא ועל הנייר לא יצא עד שתהא
כתיבה אשורית ובדיו · מאי סירוגין פסקי
פסקי כגון שקורא מעט ושהה מעט וחוזר וקורא
ושוהה עד שקרא את כולה · תני רבנן קראה
סירוגין יצא קראה סירוסין לא יצא
ירוש׳ סירוגין קטועין סירוסין קרא חרא
ערא חרא · עי קורא אחר ומניח אחר כגון שקורא
פסוק ומניח פסוק שני וקורא שלישי וחוזר
וקורא פסוק שני שדלג הקורא כי האי גוונא לא
יצא דהוה קורא למפרע ר׳ מינה אומ׳ בשם
ר׳ יהודה אף בסירוגין אם שהה כדי לגמור את
כולה חוזר לראש · ומסקנא דלית הלכתא
כר׳ מונא ולא אפי׳ שהה יותר מכדי לגמור את
כולה יצא ובני התקיעות נמי אמרינן אמ׳ ר׳
יוחנן שמע תשע תקיעות בתשע שעות ביום
יצא ותניא כותיה · תנו רבנן השמיט ברי׳
סופר אותיות או פסוקים וקראן הקורא כמתוכן
כמתורגמן יצא · עי תרגום מוסיף כדי לבהר
טעמי של פסוק ונמצא קורא אותן הדברים
על פה כך זה הקורא אם קרא הפסוק או אותיות
על פה יצא · ורמינן עלה הא דתניא היו
בה אותיות מטושטשות או מקורעות אם
ר׳ שומן נכר כשרה ואם לא פסולה ופרקינן
לא קשיא הא בכולה הא במקצתה · תנו
רבנן השמיט בה הקורא פסוק אחד לא יאמר
אגמיר את כולה ואחזור ואקרא את הפסוק שלא
קורא מאותו פסוק ואילך · נכנס לבית הכנסת
ומיצא עבור שקראו חציה לא יאמר אקרא
את חציה עם העבור ואחזור ואקרא חציה
ראשון שלא קורא מתחלתה ועד סופה
ומתנמנם · היכי דמי מתנמנם אמ׳ ר׳ אשי
נים ולא נים תיר ולא תיר כגון דקרי ליה ועני
ולא ידע לאהדורי סברא וכי מדברו ליה מדמי
היה כותבה כורשה ומגיהה אוקימנא כגון
דמתיבה כולה ומנחה קמיה וקרו עפוקא עפוקא
כמגלתא דמנחא קמיה וכתיב ליה דאנייל
למאן דאמ׳ מאיש יהודי צריכא שתהא כתיבה
כולה · ויקיים לן כר׳ יוחנן דאמ׳ אסור לכתוב
אפי׳ אות אחת שלא מן הכתב חוץ מתגלין
ומזוזות דאמרינן אביי שרא להו לדבי בר חנן
למכתב תגלין ומזוזות שלא מן הכתב כמאן
כי האי תנא דתניא ר׳ יהודה אומ׳ משום רבינו
תגלין ומזוזות נכתבות שלא מן הכתב ואין
צריכות שרטוט והלכתא מזוזה צריכה
שרטוט תגלין אין צריכין שרטוט ואידי ואידי
נכתבות שלא מן הכתב מאי טעמא מיגרס גריסן

וצריך לשרטוטא למגלתא דאמ׳ ר׳ חייא בר
אבא אמ׳ ר׳ אסי מגלה צריכה שרטוט מאמתי
של תורה · גרסינן בביטן בעירקא קמא שלח
ליה מר עוקבא לר׳ שעזיר בני ארם העומדים
עלי ובידי למסרן למלכות מהו שרטוט וכתב
ליה אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני
אשמרה לפי מחסום בעיר רשע לנגדי אעצב
שרשע לנגדי אשמרה לפי מחסום שלח ליה
קא מיעערן לי טובא ולא מיגנא דאיקום
כהו שלח ליה רום לי׳ והתחולל לו׳ דום לו׳
והוא יעלם לך הללים חללים חשכם והערב
בבית המדרש והן כלין מאליהן ושמעינן מינה
דאפי׳ במקום עבור אסור למסר בר ישראל
למלכות לא שנא גופיה ולא שנא ממוניה ·
אמ׳ ר׳ יצחק שתים כותבין בלא שרטוט
שלש אין כותבין · במתניתא תנא שלש
כותבין ארבע אין כותבין · נים היתה
כתיבה בסם בסקרא בקומוס
ובקנקנתים על הדפתרא ועל הנייר לא יצא ·
דפתרא רמליח וקמיח ולא מעבדינן · נייר
מחקא · מתני בן עיר שהלך לכרך ובן
כרך שהלך לעיר אם עתיד
לחזור למקומו קורא כמקומו ואם לאו קורא
עמהן · מהיכן קורא ארם את המגלה ויצא
בה ידי חובתו ר׳ מאיר אומ׳ כולה ר׳ יהודה אומ׳
מאיש יהודי ר׳ יוסי אומ׳ מאחר הדברים האלה ·
בן עיר שהלך לכרך · אמ׳ רבא לא שנו אלא
שעתיד לחזור למקומו בלילי ארבעה עשר
ונתעכב ולא חזר אבל אין עתיד לחזור בלילי
ארבעה עשר קורא עמהן רבתי על כן היהודים
הפרזים היושבים בערי הפרזות מכרי כתי׳
היהודים הפרזות למה לי למכתב היושבים
בערי הפרזות הא קא משמע לן הפרוז בן
יומו נקרא פרוז ומדפרוז בן יומו נקרא פרוז
מיקף בן יומו נקרא מיקף · נים מהיכן
קורא אדם את המגלה ויצא בה
ידי חובתו ר׳ מאיר אומ׳ כולה · אמ׳ ר׳ חלבו
אמ׳ רב חמא בר גוריא הלכתה כדברי האומ׳
כולה · ואפי׳ למאן דאמ׳ מאיש יהודי צריכה
שתהא כתיבה כולה · אמ׳ ר׳ חלבו אמ׳ רב חמא
בר גוריא אמ׳ רב מגלה נקראת סער ונקראת
אגרת נקראת סנר שאם תערה נחושתן עשתן
עסולה ונקראת אגרת שאם הטיל בה שלשה
חכי גידים כשרה שתים בשתי קינות הירועה
ואחת בתוך הירועה אמ׳ רב נחמן בר יצחק
ובלבד שיהיו משולשין · אמ׳ ר׳ יוחנן הקורא

במגלה הכתובה בין הכתובים לא יעשה כן
אמותא לא אמרו אלא בעיבור אבל
ביחיד יצא · אמ רבא ובעיבור נמי לא אמרן
אלא דלא מיחסרא פירתא או מיתרא פירתא
אשאר יריעתא אבל מיחסרא פירתא או מיתרא
פירתא אשאר יריעתא בין דמתחזיא כמגלה
בפני עצמה אפי בעיבור נמי יצא · ואמ ר
יוחנן שיר התעד שמש יירין בתחלת היריעה
ובסופא הלכה למשה מסיני ומחולה אמותא
לא אמרו אלא שלא יקרע · מתני הכל
כשרים לקרות את המגלה
חוץ
מחרש שוטה וקטן ר יהודה מכשיר בקטן ·
אין קורין את המגלה ולא מיהלין ולא מזין ולא
טובלין וכן שומרת יום כנגד יום לא תטבול
עד שתעשה החמה וכולן שעשו משעלה עמוד
השחר כשר כל היום כשר לקרות את המגלה
ולקרות את ההלל ולתקיעת שופר ולנטילת
לולב ולתעלת המוספין ולורדי הפרים כו ·
זה הכלל רבי שמיעותו ביום כשר כל היום
ורבי שמיעותו בלילה כשר כל הלילה ·
סליק פירקא הקורא את ·

בני העיר שמברו רחובה של עיר לוקחין
ברמיו בית הכנסת בית הכנסת
לוקחין תיבה לוקחין מטפחות מטפחות
לוקחין ספרים ספרים לוקחין תורה אבל אם
מכרו תורה לא יקחו ספרים ספרים לא יקחו
מטפחות מטפחות לא יקחו יקחו תיבה תיבה לא
יקחו בית הכנסת בית הכנסת לא יקחו את
החזוב וכן במותריהן · אמ רבה בר בר חנה
אמ ר יוחנן זו דברי ר מנחם בר יוסי סתימאה
אבל חכמים אומ חרחוב אין בו משום קדושה
ור מנחם בר יוסי מאי טעמ הואיל והעם מ
מתפללין בו בתעניות ובמעמדות והבן אקראי
בעלמא הוא · בית הכנסת לוקחין
תיבה אמ ר שמוא בר נחמני
אמ ר יונתן לא שנו אלא בית הכנסת לוקחין תיבה
אמ ר שמוא בר נחמני אמ ר יונתן לא שנו
אלא בית הכנסת של ספרים אבל בשל כרכים
כיון דמעלמא קא אתו לה הוה לה דרבים ולא
מיבו מזבני לה · אמ רבא אשי והאי בי כנשתא
דמתא מחסיא ואגב דמעלמא אתו לה כיון
דארעתא דידי קא אתי אי בעינא מיזבנינה לה ·
אמ רבה לא שנו אלא שלא מכרו
שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר אבל
מכרו שבעה טובי העיר במעמד העיר אפלו

למשתא ביה שכרא שעיר דמי · רבינא
הוה ליה ההוא תלא דבי כנשתא בארעיה אתא
לקמיה דרב אשי אמ ליה זיל זבניה משבעה
טובי העיר במעמד אנשי העיר וזרעה ·
אמ רב חסדא לא ליסתור אינש בי כנישתא
עד דבאנו בי כנשתא אחריתי משום פשיעותא ·
ורסיכן בפרק השותפין והני מילי דלא
חזא ביה תיהי אבל חזא בה תיהי סתר ובאני
כיתא דרב אשי חזא בה תיהי בבי כנשתא
דמאתא מחסיה סתירה ובניה ולא אפיק
לעיוריה מינה ערך דתקין ליה שפכי ·
אמ רבא האי בי כנשתא חלופה וזבונה שרי
אוגורה ומשכונה אסיר מאי טעמא בקדושתא
קיימה כדמעיקרא · ליבני נמי חילופין
וזבונינהו שרי או זופינהו אסיר והני מילי
בעתיקתיה אבל בחדתא ליית לן בה ואפלו
למאן דאמ הזמנה מילתה היא הני מילי כגון
בנך למת דחזאי לאשתמושי ביה אבל הני
כי טווי לאריב דאמי וליכא למאן דאמ
מתנה משבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר
פליגי בה רב אחא ורבינא חד אסר וחד שרי
מאן דאסר אמ במאי תיעקר קדושתה ומאן
דשרי אמ אי לאו דהוה ליה הנאה מיניה
לא הוה יהיב ליה מתנה הרב היא לה מתנה
בזביניה והילכתא כמאן דשרי · תנו רבנן
תשמישי מיצוה גזרקין תשמישי קדושה גנגזין
ואלו הן תשמישי מיצוה · סוכה ולולב שופר
וציצית · ואלו הן תשמישי קדושה דלוסקמאות
ספרים ומזוזות ותיק של ספר תורה
וגרתק של תפילין וריצועיתיהן · אמ
רבה מרישהוה אמינא האי כורסיא תשמיש
דתשמיש הוה כיון דחזינן דמותבינן סיפרא
עילויה תשמיש קדושה הוא · ואמ רבא
האי תיבותא דאריעט מעברייה תיבותא
זוטרתי שרי · כורסיא אסיר מעברייה כורסא
זוטרא שרי דרגא לכורסיא אסיר · ואמ
רבא זבילי דמומשי וקומטרי דספרי תשמישי
קדושה נינהו וגנגזין פשיטא מהו דתימא
הני לאו לכבוד עבידי לנטורי עבידי נעלמא
וכאידרונא דמיאן קמל · אמ מר זוטרא
משמיה דרב ששת מטפחות ספרים שבלו
עושין אותן תכריכין למת מיצוה וזו היא
גניזתן · ואמ רבא ספר תורה שבלה גונזין
אותו אצל תלמיד חכם ואפי שונה הלכות ·
אמ רבאחא בר יעקב ובכלי חרש שלן ונתתם
בכלי חרש למען יעמדו ימים רבים ·

בבי נשתא אמ' אי משום יקרא דידי מיתא אתו
כולי עלמא · ר' זעירא ספריה לההיא מרבנן
בבית נשתא אמ' משום יקרא דידי ויקרא דידיה
מיתא אתו כולי עלמא · תנן התם וראשתמש
בתגא חלף אמ' ר' שמעון בן לקיש זה המשתמש
בכי ששונה חלפות דאמ' עולא לישתמש אינש
במאן דתני ארבעה ולא לישתמש במאן דמתני
ארבעה עם מי ששונה ארבעה סדרי משנה ועם
דמתני מי שנמצר תלמוד ארבעה סדרי ·

תנו רבנן מבטלין תלמוד תורה להוצאת חמת
זרה בשבת הכלה כו"א בשאין לו כל צרכו אבל
יש לו כל צרכו אין מבטלין וכמה כל צרכו אמ'
ר' שמעון בר אינא משמיה דרב תריסר אלפי
נגרי ושתא שני שיעורי ואמרי ליה תריסר שני
נגרי ושתא שני שיעורי · והני מלי
דמר ואנא אבל למאן דמתני ליה
שיעורא · פ"ס · ואין עושין אותו קפנדריא
כו' קפנדריא כמאן דאמ' אדמקיפנא אהדר
ואיזיל בהאי אמ' רב נחמן אמ' רבה בר אבוי
הנכנס לבית הכנסת על מנת שלא לעשות
קפנדריא מותר לעשות קפנדריא ·
פ"ס · עגלו בו עשבים לא יתלוש מפני
עגמת נפש · תניא לא יתלוש ויאכיל אבל
תולש הוא ומניח · תנו רבנן בית הקברות
אין נוהגין בהן קלות ראש ואין מרעין בהם את
הבהמה ואין מוליכין בהן אמת המים ואין
מלקטין בהם עשבים מפני כבוד המתים
ואם לקט שירבן במקומן · מתני'
ראש חדש אדר שחל להיות
בשבת קורין בפרשת שקלים חל להיות בתוך
השבת מקדימין לשעבר ומפסיקין לשבת
אחרת בשניה זכור בשלישית פרה אדמה
ברביעית החדש הזה לכם בחמשית חזקיהו
לכסדרן · לעל מפסיקין לראשי חדשים
לחנוכה ולפורים לתעניות ולמעמדות וליום
הכפורים · מאי פרשת שקלים רב אמ' עזו
את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי
ושמואל אמ' כי תשא · תניא כותיה דשמואל
ראש חדש אדר שחל להיות בשבת קורין בכי
תשא ומעתירין ביהוידע הכהן · אמ' ר' יצחק
נפרא ראש חדש אדר שחל להיות בשבת
מוציאין שלש תורות וקורין אחד בענינו של
יום ואחד בשל ראש חדש ואחד בכי תשא ·
ואמ' ר' יצחק נפרא ראש חדש טבת שחל להיות
בשבת מוציאין שלש תורות וקורין בהן אחד
בענינו של יום ואחד בשל ראש חדש ואחד בשל
חנוכה · ראש חדש טבת שחל להיות בחול
אמ' יצחק נפרא קארי תלתא בראש חדש ואחד
קארי בחנוכה זכן הלכה · ראש חדש אדר שחל
להיות בואתה תצוה אמ' אביי קארי שתא מואתה
תצוה עד ועשית כיור נחשת ואחד חוזר וקורא
מכי תשא עד ועשית כיור נחשת יקיימו פותיה ·
חל להיות בכי תשא עצמה אמ' אביי קארי שתא
מכי תשא עד ויקהל ואחד חוזר וקורא מכי תשא
עד ועשית כיור נחשת · תניא כותיה דאביי חל
להיות בכי תשא עצמה קורין אותה וכופלין אותה ·
איתמר ראש חדש אדר שחל להיות ערב
שבת רב אמ' שקד ימין וקורין בשבת שעברה
ושמואל אמ' מאחרין וקורין למחר וקיימ' לן כרב ·
פ"ס בשניה זכור איתמר עירים
שחל להיות ערב שבת רב אמ' מקדימין ושמואל
אמ' מאחרין והלכה כרב · ואפ' בני חמשה עשר
שחל עירים שלהן להיות בשבת מקדימין וקורין
בשבת שעברה · פ"ס בשלישית
פרה אדמה · תנו רבנן ראש חדש אדר שחל
להיות בשבת קורין בכי תשא ומעתירין ביהוידע
הכהן ואי זו היא שבת הראשונה כל שחל ראש חדש
אדר להיות בתוכה ואפ' בערב שבת · ואי זו
היא שבת שניה כל שחל עירים להיות בתוכה
ואפ' בערב שבת · בשלישית פרה אדמה
ומעתירין וזרקתי עליכם מים טהורים ואי זו היא
שבת שלישית כל שמסמכה לעירים מאחריה
ומשכחת לה בשחל ראש חדש ניסן באמצע שבת
אמאם חל ראש חדש ניסן להיות בשבת הויא לה
שלישית הסמוכה לראש חדש ניסן ·
פ"ס ברביעית החדש הזה לכם · ומעתירין
כח אמר י' בראשון באחד לחדש ואי זו היא שבת
רביעית כל שחל ראש חדש ניסן להיות בתוכה
ואפ' בערב שבת · פ"ס בחמישית
חזקיהו לכסדרן · לסדר מאי ר' אמי אמ' לסדר
עבודות וא' ירמיה אומ' לסדר העתרות וקיימ' לן
כרבי ירמיה · ירושלמי ר' אבא בשם ר' חייא בר אשי
אין מפסיקין בין עירים לפרה ר' לוי אמ' אין מפסיקין
בין פרה להחדש הזה וסימן פרשיות הללו בין
הכוסות הטו אם רעה לשתות ישתה בין שלישי
לרביעי לא ישתה וכרבי הוא שיקרים החדש לפרה
שבאחד בניסן חוקם המשכן ובשני ימים בניסן
שרחפה הערפה ולמה הקדימוה מפני שהיא טהרתן
של ישראל · נקוט האי סימנא כירר כר מיקלע
ראש חדש אדר הסמיך לניסן בשבת או בשני
בשבת או ברביעי בשבת או בשישי בשבת ערבין
לאפוקי בהלין פרשיאתא וסימן דבריו · והתני

והדין פרטא רמלתא כד מקלע ביום שבת
מפסיקין בחמיסר באדר וסימן זט"ו וכד מקלע
בתרין בשבא מפסיקין בשתא באדר וסימן כ"ו
וכד מקלע במעלי שבתא מפסיקין בתרי באדר
ובשתא עשר באדר וסימן ו"כ"ו

מתני' בפסח קורין בפרשת המועדות
שבתות כהנים בעצרת שבועות בראש
השנה בחדש השביעי באחד לחדש ביום הכפורים
אחרי מות ביום טוב הראשון של חג בפרשת
המועדות שבתורת כהנים ובשאר כל ימות החג
קורין בקרבנות החג בפסח קורין בפרשת
המועדות שבתורת כהנים והאידנא נהוג עלמ
למיקרי משך תורא קדש בפסא עסל במהבוא
שלח בוכרא ומפטירין ביום טוב הראשון בפסח
נלגל וביום טוב שני בפסח יאשיהו וביום האחרון
מפטירין ויידבר דוד ולמחר עוד היום בנוב
בעצרת ביום טוב הראשון בחדש השלישי
ומפטירין במרכבה וביום טוב שני שבעה שבועי
ומפטירין בחבקוק בראש השנה ביום
הראשון וי"י פקד את שרה ומפטירין בחנה
ביום שני והאלהים נסה את אברהם ומפטירין
הבן יקיר לי אפרים ביום הכפורים מחרית
קורין אחרי מות ומפטירין כי כה אמר רם ונשא
במנחה בעצרת ומפטירין ביונה בחג בשני
ימים טובים הראשונים קורין בפרשת המועדות
שבתורת כהנים ומפטירין ביום ראשון הנה יום
בא לי' וביום שני מפטירין ויקהלו אל המלך
שלמה ושאר כל ימות החג קורין בקרבנות החג
מסיק בסוכה פרק אחרון אתקין אמימר
בנהרדעא דמדלגי דלוגי וקא פריש נאון כך
המנהג בשתי ישיבות ביום ראשון וביום שני
שהם שני ימים טובים קורין ובחמשה עשר ים
בלבד וביום שלישי שהוא חולו של מועד קורא
כהן וביום השני ולוי קורא וביום השלישי וישרא
קורא וביום השלישי והרביעי קורא וביום השני
וביום השלישי ויום רביעי קורא כהן וביום השלישי
ולוי קורא ביום הרביעי וישרא וביום הרביעי
והרביעי קורא וביום השלישי וביום הרביעי ועל
פי הסדר הזה קורין בכל יום ויום עד יום שביעי
ביום טוב האחרון של חג קורין כל הבכור
ומפטירין ויהי בכלות שלמה ולמחר קורין ואת
הברכה ומפטירין ויעמוד שלמה לפני מזבח
ה' נא ויהי אחרי מות משה אמ' רב נחמן
בר אבא שבת שחלה להיות בראש של מועד
בין בניסן בין בתשרי מקרא קדש ראוי אתה
אומר אלי זנו אפטורי בניסן העצמות היבשות

מתני' בתשרי כיום כא בוג וגו'
בחנוכה בנשיאים בעזרים
ויבא עמלק בראשי חדשים ובראשי חדשיכם
במועדיות במעשה בראשית בתעניות ברכות
וקללות אין מפסיקין בקללות לא אחד קורא
את כולן בשני ובחמשי ובשבת במנחה
קורין בסדרן ואינו עולה להן מן החשבון שנא
וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישרא'
מצותן שיהו קורין כל אחד ואחד בזמנו
בחנוכה בנשיאים ומפטירין בנרית דזכריה
ואי מקלעי שתי שבתות שבת ראשון בנרית
זכריה ושבת שניה קורין בנרית דשלמה
בעזרים קורין ויבא עמלק בראשי חדשים
ובראשי חדשיכם ואי מקלעי בשבת מפטירין
והיה מדי חדש בחדשו אמ' רב חונא ראש
חדש שחל להיות באחד בשבת מאתמל
קרינן ויאמר לו יהונתן מחר חדש אמ'
רב יהודה בריה דרב שמוא בר שילת משמיה
דרב ראש חדש אב שחל להיות בשבת ג'
מפטירין חדשיכם ומועדיכם ובתשעה באב
קורין כבי תוליד בנים ומפטירין אסוף אסיפם
עיס כתעניות ברכות וקללות אין מפסיקין
בקללות מנא הני מילי אמ' רב
אחא בר גמדא אמ' ר' סימאי דאמ' קרא מוסר
ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו ר'
שמעון בן לקיש אמ' לעני אומ' כרכא על
העיר [illegible] אל היפי עביד תאנא כשהוא מתחיל
מתחיל בפסיק שלפניהם וכשהוא מסיים מסיים
בפסיק של אחריהן אמ' אביי לא שנו אלא
בקללות שבתורת כהנים אבל שבמשנה תורה
פיסק מאי טעמ' אמ' אביי הללו בלשון רבים
אמירות ומשה מפי הגבורה אמרן והללו
בלשון יחיד אמירות ומשה מפי עצמו אמרן
תניא ר' שמעון בן עזאי אומ' עזרא תקן
להן לישרא שיהיו קורין קללות שבתורת
כהנים קודם עצרת ושבמשנה תורה קודם
ראש השנה מאי טעמ' אמ' אביי ואיתימא ר'
שמעון בן לקיש כדי שתכלה שנה וקללותיה
עצרת נמי ראש השנה לאילן הוא דתנן
ובעצרת על פירות האילן בשני ובחמשי
תני תנאי מקום שמפסיקין בשבת שחרית
שם קורין במנחה במטרה בשני בשני בחמשי
בחמשי לשבת הבאה רבי ר' מאיר ר' יהודה
אומ' מקום שמפסיקין בשבת שחרית שם קורין
במנחה בשני ובחמשי לשבת הבאה וכן
הלכה תני רבנן פיתח והואה נולד ומבנן

והוזר ופיתח וקורא הברי' מאיר' יהודה אומ'
פיתח והואה ומברך וקורא וכן הלכה
ירושלמי בפרק אין עומדין להתפלל היה קורא
בתורה ונשתתק זה שהוא עומד תחתיו יתחיל
ממקום שהתחיל הראשון ואם תאמר ממקום
שעסק הראשונים נתברכו לפניהם ולא
נתברכו לאחריהם והאחרונים נתברכו לאחריהם
ולא נתברכו לפניהם וכתי תורת ה' תמימה
שתהא כולה תמימה אמ' ר' זירא אמ' רב
מתנה אמ' שמוש הלוחות והכימות אין כהן
משום קדושה אמ' ר' שמעטאי אמ' ר' יוחנן
הגולל ספר תורה יעמידנו על התפר שאם
יקרע יקרע בתפר אמ' ר' שמעטאי אמ' ר' יוחנן
הגולל ספר תורה גוללו מבחוץ ואינו גוללו
מבפנים ושהוא מהדקו מהדקו מבפנים
ואינו מהדקו מבחוץ ואמ' ר' שמעטאי אמ' ר'
יוחנן עשרה שקראו בתורה בחול שבכולן
גולל ספר תורה ראמ' ר' יהושע בן לוי עשרה
שקראו בתורה הגולל ספר תורה נוטל שכר
כולן שכר כולן סלקא דעתך לא אמ' אביי נוטל
שכר כנגד כולן אמ' רב משרשיא שני
תלמידי חכמים שיושבין בעיר אחת ואין נוחין
זה לזה כהלכה עליהן הכתי אומ' וגם אני נתתי
להם חקים לא טובים ומ' אני נתתי להם
חקים יהם לא טובים זה לזה לפי אני מביא
עליהם משפטים לא יחיו בהם והאוחז
ספר תורה עיים נקבר עיים עיים סלק דעת
שא נקבר עיים בלא אותה מיעוה אמ' ר'
יוחאי בריה דר' יוחאי סבא משמיה דר' יוחאי רבא
תגלל המטפחת ואל יגלל ספר תורה
וידבר משה את מועדי ה' וגו מיצותן שיהו קורין
כל אחד ואחד בזמנו תנו רבנן משה תקן
להן לישראל שיהו שואלין ודורשין בענינו של
יום הלכות פסח בפסח והלכות עצרת בעצרת
והלכות החג בחג

סליק פרקא

הקורא את המגלה

עומד ויושב יצא
קריאה אחד
קריאה שנים יצאו מקום שנהגו לברך יברך
שלא לברך לא יברך בשני וחמשי ובשבת
במנחה קורין שלשה אין פוחתין מהן יאין
מוסיפין עליהן ואין מעטירין בגביא והשבועה
והיתום נתורה מברך לפניה ולאחריה
הקורא את המגלה עומד וישב יצא תנא
מה שאין כן בתורה ומנא לן דקורא בתורה
צריך להיות עומד אמ' ר' אבהו דאמ' קרא ואתה

טה עמד עמדי אמ' רב יהודה אמ' רב מנין
לרב שלא ישב על גבי מטה וישנה לתלמידיו
על גבי קרקע שנא ואתה טה עמוד עמדי
פיס קריאה אחד קראוה שנים יצאו
תנא מה שאין כן בתורה תנו רבנן בתורה
אחד קורא ואחד מתרגם ובלבד שלא יהא אחד
קורא ושנים מתרגמין ובנביא אפי' אחד קורא
ושנים מתרגמין ובלבד שלא יהו שנים קורין
ושנים מתרגמין ובמגלה אפי' עשרה קורין
ועשרה מתרגמין מאי טעמ' כיון דחביבא להו
יהבי דעתייהו פיס מקום שנהגו לברך
יברך אמ' אביי לא שנו שלא לאחריה אבל
לפניה חייב לברך דאמ' ר' יהודה אמ' שמוא כל
המיצות טולן מברך עליהן עובר לעשייתן ומאי
משמעיהא עובר לשנא דאקדומי הוא דכתי
וירץ אחימעץ דרך הכבר ויעבור את הכושי
ואיבעית אימא מהכא ויעבר מלכם לפניהם וי'
בראשם לפניה מאי מברך רבשת מקטרז'א
איקלע לקמייה דרב ששת וברין מקרא מגלה
שעשעה נסים שהחיינו מ"ט סימן לאחריה
כאתרא דנהיגי מאי מברך אמ' ר' יוחנן ברוך הרב
את ריבנו והדן את דינינו והנוקם את נקמתנו
והנפרע לנו מצרינו והמשלם גמול לכל אויבי
נפשינו ברוך הנפרע להם לישראל מכל צריהם
רבא אמ' הא חמושיע אמ' רב עבא הילכך
נימרינהו לתרוייהו פיס בשני וחמשי
ובשבת במנחה קורין שלשה הני שלשה
כנגד מי אמ' ר' אסי כנגד כהנים לוים וישראל
אין פוחתין מעשרה עסוקים בבית הכנסת ויבדד
עולה מן המנין והני עשרה עסוקים כנגד מי
אמ' ר' יהושע כנגד עשרה בטלנין של בית
הכנסת רב יוסף אמ' כנגד עשרת הדברות
שנאמרו לו למשה בסיני ר' יוחנן אמ' כנגד
עשרה מאמרות שבהן נברא העולם והא
תשעה הוו בראשית נמי מאמר הוא דכתי
בדבר ה' נעשו אמ' רבא ראשון שקרא ארבעה
משבח שהרי הקיצות שבתוב עליהן אבג
לידע אי זה מהן נתרמה ראשון להקדיב ממנה
ראשון שמיצוה בראשון ואמיצני שקרא ארבע
משבח דתניא אל מול פני המנורה מלמד
שמסר פניהם כלפי נר מערבי ואמ' ר' נתן
מכאן שאמיצני משבח ואחרון שקרא ארבעה
משבח משום שמעלין בקדש ולא מורידין
רב עבא איקלע לבי כנשתא דאבי גבר קיא
קמיה ראשון ארבעה ושבחיה רב עבא
ועדשת האזינו קורין בסימן הז"ו לך שקורא

ראשון מן האדינו עד זכור ימית עולם וקורא שני
מן זכור עד ירכיבהו וקורא שלישי מן ירכיבהו עד
ויראו וינאץ הביעי מן ויראו עד לו תכמו וחמשי
מן לו תכמו עד כי אשא והששי מן כי אשא עד
סוף השירה גרסינן בפרק הקומץ את המנחה
אמ׳ יהושע כי אבא אמ רב שמעה פסוקין
שבסוף התורה יחיד קורא אותן בכית הכנסת

פיס תפותח והחותם בתורה

תאנא פותח מברך לעניה והותם מברך לאחריה
והאידנא דקא מברכי כולהו לעניה ולאחריה
תיינו טעמא תקינו רבנן גזרה משום הנכנסין

ומשום היוצאין מתני׳ בראשי חדשים
ובחלו של מועד קורין ארבעה
אין פוחתין מהן ואין מוסיפין עליהן ואין מפטירין
בנביא והפותח והחותם בתורה מברך לפניה
ולאחריה זה הכלל כל שיש בו קרבן מוסף ואינו
יום טוב קורין ארבעה ביום טוב חמשה ביום
הכפורים ששה בשבת שבעה אין פוחתין מהן
אבל מוסיפין עליהן ומפטירין בנביא והפותח
והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה

בעא מיניה עולא בר רב מרבה ערשת ראש חדש
ביצד קורין אותה צו את בני ישראל והויא תמניא
פסוקי היכי לעביד ליקרו תלתא תלתא תרי ואין
משיירין בפרשה פחות משלשה פסוקים ליקרו
ארבעה ארבעה וביום השבת תרי ובראשי הדשים
חמשה היכי לעביד ליקרו דהא וחד מהר אין
מתחילין בפרשה פחות משלשה פסוקין ליקרו
תרי דהא ותלתה מהר עשו להו תרי ואין משיירין
בפרשה פחות משלשה פסוקין ופשטינן רב
אמ דולב ושמוע אמ פוסק ועד דולב חוזר השני
ויקרא פסוק אחר משלשה שקרא הראשון ו
ומוסיף שנים אחרים נמצא שקרא שלשה פסוקי
ונשארו שלשה פסוקין קורא אותן השלישי ו
ושמוע אמ פוסק אחד לשנים ויקרא חציו ומניח
חציו שלח ליה רבא נריה דרבא לרב יוסף
הלכת מאי שלח ליה הלכת דולב יהלך אמעמד
דולב ותשעה באב ותענית צבור קורו שלש
דתניא זה הכלל כל שיש בו בטול מלאכה לעם
בגון תענית צבור ותשעה באב קורין שלשה
ושאין בו בטול מלאכה לעם בגון ראשי חדשים
ומועד קורין ארבעה אמ׳ שמעיה אין ארם
חשוב רשאי לעמוד על פניו שלא אם כן נעמד
ביהושע שנא ויאמר יי׳ אל יהושע קום לך למה
זה אתה נופל על פניך אמ׳ הייא בריה דרב
הונא הזיקא להו לאבוי ורכא דכי נפלי אאפי הו
דמיברו אמעלו פיס זה הכלל

כל שיש בו מוסף ואינו יום טוב קורין ארבעה ביום
טוב חמשה וכו׳ זה הכלל סימנא בעלמא
הוא דלא תימא יום טוב ומועד כי הדדי ניהו
שלא נקוט האי כללא בירך כל דטעי מילת מחבריה
טפי ליה גברא יתירא בראשי חדשים ומועד
ראיכא קרבן מוסף ארבעה ביום טוב דאסיר
בעשיית מלאכה חמשה ביום הכפורים ופענוש
כרת ששה בשבת דאסיר סקילה שבעה
תנו רבנן הכל עולין למנין שבעה ואפילו אשה
ואפי׳ קטן אבל אמרו חכמים אשה לא תקרא
בתורה מפני כבוד צבור איבעיא להו
מפטיר מהו שיעלה רב הונא ורב ירמיה בר
אבא חד אמ עולה וחד אמ אינו עולה והלכה
עולה דקאמרי בפרק בני העיר ראש חדש אדר
שחל להיות בשבת ואתה תצוה אמ אבי קדו
שתא מואתה תצוה עד ועשית כיור נחשת וחד
קורא מכי תשא עד ועשית כיור נחשת והיינו
מפטיר שמא מפטיר עולה למנין שבעה וכן
הלכתא לא מיהו אשכחן לרב שרונאי דאמ
משמיה דרבנן סבוראי דהיכא דקרו שתא
ואפסיקו בקדישא ותדר אפטירו אינו עולה
והיכא דלא אפסיקו בקדישא מקמי הפטרא
עולה למנין שבעה וטעמ דמסתכר הוא

תנא המפטיר בנביא לא יפחות מעשרים

ואחד פסוקין כנגד שבעה שקראו בתורה ואי
סליק עינא בציר מעשרים ואחד כנגד
עולותיכם סמו על זבחיכם לא בעינן עשרים
וחד ואי איכא תורגמן נמי לא בעינן עשרים וחד
שלא אפי׳ לאקרא שלא עשרה פסוקין שמיר ראמי
דתני ר חלפתא בן שאול לא שנו שלא במקום
שאין תורגמן אבל במקום שיש תורגמן פוסק
בעשרה בלא עניין ואמ רב נחמן בר אבא
דימנן סניאן הוא קאימנא קמיה דרב נחמן כי
הוה קרינן עשרה פסוקין במקום שיש תורגמן
אמ לן אפיקו ירושלמי משה תקן להם
לישראל שיהו קורין בתורה בשבתות וימים טובים
ובראשי חדשים ובחלו של מועד שנא וידבר
משה את מועדי יי׳ אל בני ישראל עזרא תקן
שיהו קורין שלשה בתורה בשני וחמישי ובמנחה
בשבת מתני׳ אין פוחתין על שמע
ואין עוברין לפני התיבה ואין נושאין
את כפיהן ואין קורין בתורה ואין מפטירין בנביא
ואין עושין מעמד ומושב ואין אומ ברכת אבלים
ותנחומי אבלים וברכת חתנים ואין מזמנין על
המזון בשם פחות מעשרה ובקרק עות תשעה
וכהן וארם כיוצא בהן מנא הני מילי אמ ל

21

ת"א כר אבא אמ' ר' יוחנן ראמ' קרא ונקדשתי בתוך בני ישרא"ל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה

פ"ס ואין עושין מעמד ומושב מאי טעמ' כיון דכתיב עמדו ידיהם שבו ידיהם שבו בכיצד מעשרה לאו אורח ארעא ירוש' אין פורסין על שמע פחות מעשרה התחילו בעשרה והלכו להן מקצתן נומר אין נושאין את כפיהן פחות מעשרה התחילו בעשרה והלכו להן מקצת נומ' אין קורין בתורה פחות מעשרה התחילו בעשרה והלכו להן מקצתן נומ' אין מפטירין בנביא פחות מעשרה התחילו בעשרה והלכו להן מקצתן נומ' ועל כולן הוא אומ' ועיזבי ה' יכלו

פ"ס ואין אומ' ברכת אבלים מאי ברכת אבלים ברכת רחמה אמ' ר' יצחק אמ' ר' יוחנן ברכת חתנים בעשרה וחתנים מן המנין ברכת אבלים בעשרה ואבלים מן המנין ואין מימנין על המזון כשם מאי טעמ' כיון דכתיב למימר ברוך להיהינו מכיצד מעשרה לאו אורח ארעא

מתני' הקורא בתורה לא יפחות משלשה פסוקים ולא יקרא לתרגמן יתר מפסוק אחד ובנביא שלשה פסוקים ואם היו שלשתן שלש פרשיות אחר אחר מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה ועד כמה הוא מדלג בכדי שלא יפסוק התרגמן הקורא בתורה לא יפחות משלשה פסוקין כנגד תורה נביאים וכתובים ואם היו שלשתן שלש פרשיות כנגן כיצד אמר ה' הנם נמכרתם כי כה אמר ה' מיצרים ירד עמי בראשונה ועתה מה לי פה נאם ה' כנגן שני קורין אחד אחד פ"ס מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה יחני מילי בשני ענינות אבל בענין אחד מדלגין ואע"פ שהן מרובין זה מזה כגון אחרי מות ואך בעשור וגו' ובנביא מדלגין אפי' בשני ענינים וזה וזה בכדי שלא יפסיק התורגמן כלומ' שלא ישהה בדילוג שא כדי שישלים התרגמן אותי פסוק ותניא נמי הכי מדלגין בתורה בענין אחר ובנביא בשני ענינים וכאן וכאן בכדי שלא יפסוק התרגמן ואין מדלגין מנביא לנביא ובנביא של שנים עשר מדלגין ובלבד שלא ידלג מסוף הספר לתחלתו גרס' בפרק כא לי כהן גדול לקרות ובלל ספר תורה ומניחה בחיקו ואומ' יתר ממה שקראתי לעניכם כתו' ובעשור שבחמש העקדים קורא על עסה אמאי ונגלול ספר תורה עד דמאטי לחמש ר' העקדים ונקדי ביה אמ' רב ששת זאת אומרת אין גוללין ספר תורה בעבור מפני כבוד עבור ועתי ספר תורה אחרינא ונקדי ביה רב הונא בר יהודה אמ' משום קבורי של ראשון וחני מילי חד גברא בתרי ספרי הוא דהאי קמא אכל תלתא גברי בתלתא ספרי כגון ראש חדש טבת שחל להיות בשבת לא האי קמא אמ' עולא מפני מה אמרו הקורא בתורה לא יסייע לתרגמן כדי שלא יאמרו תרגם כתו' בתורה יהושלמי ר' שמוש בר רב יצחק עאל לבי כנשתא חזא לבר נש קאים ומתרגם סמיך לעמוד א אמ' ליה אסיר לך כשם שנתנה באימה כך אנו עריכין לנהוג כה אימה אמ' ר' חגי ר' שמוש בר רב יצחק עאל לבי כנשתא חמא חזנא קאים וקא מתרגם ולא קאים ברנש תחותוי אמ' ליה אסיר לך כשם שנתנה על ידי מרסור כך אנו עריכין לנהוג בה עאל ר' יהודה בן פזי ועברה שאלה אנכי עומד בין ה' וביניכם בעת ההיא אמ' ר' חגי ר' שמואל בר רב יצחק עאל לבי כנשתא חזא חד סופר מ משיט תרגמא מנו סברא אמ' ליה אסיר לך דברים שנא בעה בעה ושנאמרו בכתב בכתב

תוס' בני הכנסת שאין להם מי שיקרא שא אחר עומד וקורא וישוב אע"פ שבעה בעמים קטן מתרגם על ידי גדול אבל אינו כבוד לגדול שיתרגם על ידי קטן שנא ואהרן אחיך יהיה נביאך

ראש הכנסת או חזן הכנסת לא יקרא עד ש שיאמרו לו אחרים קרא שאין אדם מכיבו לו חזן העומד לקרות אחר עומד ומחזן עליו עד שיקרא כיעד זקנים ישבים פניהם כלפי העם אחוריהם כלפי הקדש וכשמניחין התיבה פניה כלפי העם ואחוריה כלפי הקדש וכשהכהנים נושאין כפיהם פניהם כלפי העם ואחוריהם כלפי הקדש וחזן הכנסת וכל העם פניהם כלפי הקדש שנא ותקהל העדה אל פתח אהל מועד

אין פותחין פתחי כתי כנסיות שא למזרח שכן מציני בהיכל שפתוח למזרח שנא והחונים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד מזרחה גרס' בפרק הנזקין שודברים אמרו מפני דרכי שלום כהן קורא ראשון ואחריו לוי ואחריו ישרא מפני דרכי שלום ותניא וקדושתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון אמ' אביי נקיטינן אין שם כהן נתעדה חבלה ואמ' אביי נקיטינן אין שם לוי נהן קורא כלומ' במקום לוי ודוקא אותו כהן שקרא ראשון הוא שקורא שנית במקום לוי דאמ' ר' יוחנן כהן אחר כהן לא יקרא משום פנם ראשון לוי אחר לוי לא יקרא משום פנם שניהם שלחו ליה בני גלא לה' חלבו אחריהן מי קורא לא הוה בידיה אתא שיילוה לר' יצחק נפחא אחר

עבדי ישעיהו עתה ויחף הא למרת שהפיחח היא
היא החוזר חנוך על מתניו ומניח כתפיו
וזרועתיו פרועות ובירוש סוף משקין נמי
אמרי אמרו לו מת לו מת קורע מת לו מת אחד
מרחיק שלש אשבעות יקורע שלמי מלפניו
מתחיל מאחוריו שלמי מלמעלה מתחיל
מלמטה שלמו לו ואו ר חייא בר אדא רמין יצי
אמ נעשה כפוחח ר יהודה אומ אף מי
שלא ראה מאורות כו ויקיימלן כרבנן דאמ
סומא פטור על שמע ואעפ שלא ראה מאורות
מימיו דהא איתי ליה הנאה מינה כי ההיא מעשה
דר יוסי דאמ עמם אחת היתי מהלך באישון
לילה ואפלה וראיתי סומא ואבוקה אמרתי לו
בני אבוקה זו למה אמ לי כל זמן שאבוקה זו בידי
בני אדם רואין אותו ומיצילין אותי מן הפחתים
ומן הקוצים ומן הברקנים

מתני׳

כהן שישב בידו מומין לא ישא
את כפיו ר יהודה אומ אף מי שהיו בידו עבועות
אסתס לא ישא את כפיו מפני שהעם מסתכלין
בו האומ אינו עובר לפני התיבה בעבועים אף
כלבנים לא יעבור בסנדל אינו עובר אף יחף לא
יעבור העושה תפלתו עגילה סנדה ואין בה
מיזוה נתנה על מיצחו על פס ידו הרי זה דרך
מינות עפה זהב ונתנה על בית אונקלי של
הרי זה דרך החיצונים אמ ר יהושע בן לוי
ידיו בהקניות לא ישא את כפיו תניא נמי
הכי ידיו בהקניות לא ישא את כפיו עקומות ו
ועקושות לא ישא את כפיו אמ רב אסי חפני
ובטפי לא ישא את כפיו תניא נמי הכי אין
מורידין לפני התיבה לא אנשי חיצה ולא אנשי
בית שאן ולא אנשי טבעונין מפני שקורין לטפין
עינין ולעינין טפין אמ רב הונא זבלגן לא
ישא את כפיו תניא נמי הכי זבלגן לא ישא
את כפיו ואם היה רש בעירו מותר אמ ר
יוחנן סומא באחת מעיניו לא ישא את כפיו והא
ההיא דהוה בשיבבותיה דר יוחנן ונשא את כפיו
ההוא דש בעירו הוה תניא נמי הכי סומא
באחת מעיניו לא ישא את כפיו ואם היה דש
בעירו מותר ר יהודה אומ אף מי שהיו ידיו
עבועות אסטס תנא אם רוב אותה העיר
מלאכתן בכך מותר גרסי בראש השנה בפרק
ראוהו בית דין מנין לכהן שעלה לדוכן שלא
יאמר הואיל ונתנה לי רשות ולברך את שרצו
אוסיף ברכה אחת כגון יהי רצון שהי אלהינו
ואלהי אבותינו עליכם תל לאתוסופי על הדבר ואמרינן התם
רשו מתרמי לי עבורא אחרינא הדר מברך ושמעי

מינה רבים הפרים יהיה בחדא דיוקתא ואזל
לדיוקתא אחריתי ואשכח עבורא דלא מטו לברכת
כהנים כי מטו ברכת כהנים פרים להו יהיה ושעיר
דמי גרסי בשוטה פרק שביעי ושו נאמרין
בלשון הקדש מקרא בגבורים וחליצה ברבות
וקללות ואמרינן בגמ תנו רבנן כה תברכו
בלשון הקדש כה תברכו בעמידה כה תברכו
בנשיאות כפים כה תברכו כשם המעורש יכול
אף בגבולין כן תל ושמו את שמי במקום ששמי
שם רבתי לשום את שמי שם כה תברכו פנים
כנגד פנים כה תברכו בקול רם אמ אבי
נקיטינן לשנים אומ כהנים לאחד אינו קורא
מאי טעמ אמיר להם לשנים ולא לאחד וכן הלל
תני אבא בריה דר מנימין בר חייא עם שאחורי
כהנים אינן בכלל ברכה אמ רב חסדא אין
הכהנים רשאין לכוף קשרי אצבעות יהן ער
שיחזרו פניהם מן העבור ואמ רב חסדא
אין הקורא רשאי לקרות בהנים ער שיכלה אמן
מפי העבור ואין הכהנים רשאין להתחיל בברכה
ער שיכלה הרבור מפי הקורא ואין העבור
עונין אמן ער שתכלה ברכה מפי כהנים ואין
הכהנים מתחילין בברכה אחרת ער שיכלה
אמן מפי העבור ואין הכהנים רשאין לעקור
רגליהם ער שיגמור שליח עבור שים שלום
ועריכין הכהנים לשאת ידיהם כנגד כתפיתהן
כדתנן במדינה הכהנים נושאין ידיהם כנגד
כתפיתיה ובמקדש על גבי ראשיהן חוץ
מכהן גדול שאינו מגביה את ידיו למעלה מן
הציץ אמ ר יהושע בן לוי כל כהן מברך
מתברך ושאינו מברך אין מתברך שנ ואברכה
מברכיך ואמ ר יהושע בן לוי כל כהן שאינו
עולה לדוכן עובר בשלשה עשה כה תברכו
אמיר להם ושמו את שמי ואמ ר יהושע בן
לוי כל כהן שאינו עולה בעבודה שוב אינו עולה
שנא וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם מה
להלן בעבודה אף כאן בעבודה תני ר הושעיא
לא שנו אלא שלא עקר את רגליו אבל עקר את
רגליו עולה וכן הלכה ואעפ הלא מטו ליה לדוכן
אלא לאחר עבודה אמ ר שמעון בן פזי כל
כהן שלא נטל ידיו לא ישא את כפיו שנא שאו
ידיכם קדש וברכו את ה׳ וכהן הנושא את
כפיו מאי מברך אמ רב חסדא ביריך אשר קדשנו
בקדושתו של אהרן וצונו לברך את עמו ישרל
באהבה כך עקר כרעיה למסק אומ יהי רצון
מלפניך ה׳ אלהינו שתהא הברכה הזאת שעותנו
לברך את עמך ישרל לא יהא כה מכשול מעתה

ועד עולם · וכי מה הדר אני מעבירא אומ' רבון
כל העולמים עשינו מה שנזדרת עלינו עשה כמה
שהבטחתנו השקיפה ממעון קדשך וגו' · העם בשעת
ברכת כהנים מה הם אומ' אמ' רב חסדא ברבי
מלאכי ברבי " כל עבאיו ברבי " כל מעשיו וגו'
אמ' ר' חייא בר אבא אמ' ר' יוחנן כל האומרן בנבולין
אינו צא טועה · אמ' רב חננא בר עפא תדערבמך
דמכקדש נמי לא מכעי למימרינהו כלום יש עבר
שמברכין אותו ואינו מלביר כעכים · אמ' ר' אבהו
מריש הוה אמינא להו כיון דחזאי לר' אבא דמן
עכו דלא אמ' להו אטא נמי לא אמינא להו ·
אמ' ר' שעזר כל כהן שהרב את הנעש לא ישא את
כפיו שנא ידיכם דמים מלאו · גרסי' בפרק
בשלשה פרקים בשעה הכהנים נשאין כפיהן
ארבעה פעמים ביום שכור אפיר בעשיאות כפים
מנא להן אמ' שמעון בן פזי אמ' ר' יהושע בן לוי
משום בר קפרא למה נסמכה פרשת כהן מברך
לפרשת נזיר לומ' לך מה נזיר אסור ביין אף כהן
מסדר אסור ביין · תנו רבנן אין הכהנים רשאין
לעלות בספרדיהן לדוכן וזו אחת מתשע תקנות
שהתקין רבן יוחנן בן זכאי · עיי האומ
אינו עובר לפני התיבה וכו' · מאי טעמ' חישינו
שמא מינות נזדקק בו · מתני' האומ
ברכוך טובים הדי זה דרך
מינות · מעשה ראובן נקרא ולא מתרגם מע'
מעשה תמר ויהודה נקרא ומתרגם מעשה הענל
הראשון נקרא ומתרגם מעשה הענל השני נקרא
ולא מתרגם ברכת כהנים ומעשה דויד ואמנון
נקראין ולא מתרגמין אין מפטירין במרכבה ור'
יהודה מתיר ר' שעזר אומ' אין מפטירין בהודע ·
תנו רבנן יש נקראין ומתרגמין נקראין ולא
מתרגמין לא נקראין ולא מתרגמין מעשה בראשי
נקרא ומתרגם ולא חיישינן דילמא אתי לשיולי
מה למעלה מה למטה מה לפנים מה לאחור ·
מעשה לוט ובנותיו נקראין ומתרגמין ולא חיישי
לכבודו של אברהם מעשה יהודה ותמר נקרא
ומתרגם דשכח היא ליהודה משום ראוי מעשה
ענל הראשון נקרא ומתרגם ולא חיישינן לכבודן
של ישראל כי היכי דתהוי להו כפרה הקהלות והכרמי
נקראין ומתרגמין ולא יהא אחר מתחיל ואחר
גומר לא המתחיל גומר את כולן והני מילי קהלות
שמתירות כהנים ברכתבינן בפרק בני העיר א
אזהרות ועושין שבתוירה נקראין ומתרגמין
ולא חיישינן דילמא אתי למעבד מיראה מעשה
אמנון ותמר נקרא ומתרגם מעשה אבשלום בנשי
אביו נקרא ומתרגם ולא חישינן לכבודו של דויד
מעשה עגל כנבעה נקרא ומתרגם הודע את
ירושלם את תועבותיה נקרא ומתרגם ומעשה
באחד שקרא לפני ר' שיעזר הודע את ירושלם אמ'
לו צא והודעתתועבות אמך ולית הלכת' כוותיה ·
והמרכבה קורין אותה לרבים · מעשה ראובן
נקרא ולא מתרגם מעשה בר' חנניא בן גמליאל
שהלך לגבול והיה קורא ויהי בשכון ישראל וגו'
ואמ' לו לתרגמן אל תתרגם שא אחרון ושבחוהו
חכמים · מעשה הענל השני נקרא ולא מתרגם ·
פי משום כבודו של אהרן ושון מעשה הענל
השני מן ויאמר משה אל אהרן מה עשה לך העם
הזה ער ויבא משה את העם כי פרוע הוא ועיר
עפוק אחר ויבוף " את העם וגו' ברכת כהנים
נקראין ולא מתרגמין מאי טעמא משום ישא ·
מעשה דויד ואמנון נקראין ולא מתרגמין והא
אמרת מעשה אמנון ותמר נקרא ומתרגם לא
קשיא הא רבכתי אמנון בן דויד והא רבכתי אמנון
סתמא · תנו רבנן כל המקראות שבתוכן
כתורה לנערי קורין אותן לשפה ישנלנה ישבבנה
בעפולים נטחורים חרי יונים רבינים לאכול את
חוריהם לאכול את עוראתן ולטתות את מימי שניהם
את מימי רגליהם למחראות למועאות ר' יהושע
בן קרחה אומ' למחראות בשפה מפני שעבאי הוא
לעי ראמ' רב נחמן כל ליעגנותא אסירא כר
מליענותא דעבדה זרא דשריא רבתי כרע כל
קורס נבו וכהני קרסי ברעי יחדו ר' יצחי אמ' מהבא
לעגלות קיר עירו שכן שומרון כי אכר עליו עפו
וכמרירו עריו ועירו על כבודו כי גלה ממנו אל תקרי
כבודו אלא כבירו כלומ' כשנ' ניטל כבודו ובטלה תאותו
ואינו מועיל כלום וזה הוא לשון ליעגנות · אמ'
רב הונא בר מניה משמית דרב אחא בריה דרב
איקא שרי ליה לבר ישרט למימר ליה לעני שקלה
לעני ואנחה כשין תיי שלך · והאי מאן דסני
שמעניה שרי ליה לעזויה בעימל ושין פי בן שפחה
בן נויה · וגרסי במגה דרין כמאן קרינן לרשיעא
כר עריקא רשיעא כר רשיעא כי האי תנא כו ·
תוספת' תכתוב להם אין מכנין אותו ליחיד ליהיד
אין מכנין אותו לרבים ר' יהודה אומ' המתרגם פסו
כיעורתי הרי זה בראי והמוסיף הרי זה מגדף ת
תרגמן העומד לפני הכם אינו רשאי לא לפרוש
ולא להוסיף ולא לשנות שא אפ' כן הוא אביו או רבו ·
הדרן עלך הקורא

סליק פרקא וסליקא מסכתא דמגלה

אתחיל מסכת יום טוב בעזרת אשר לקוין טוב

ביצה שנולדה ביום טוב בית שמאי או תאכל
ובית הלל אומ' לא תאכל בית שמאי
אומ' שאור בזית וחמץ ככותבת ובית הלל אומ' זה
וזה כזית במאי עסקינן שיפא כתרנגולת העומדת
לאכילה מאי טעמייהו דבית הלל אוכלא ראיפרת
הוא ושא כתרנגולת העומדת לגדל ביעים מאי
טעמייהו דבות שמאי מוקצה הוא ואוקימ' רבה
כתרנגולת העומדת לאכילה וביום טוב שחל להיות
אחר השבת עסקינן ומשום הכנה וקסבר רבה כל
ביעה דמתילדא האידנא מאתמל גמרא רבה
לטעמיה דאמ' רבה והיה ביום הששי והכינו הוכל
מכאן לשבת והול מכאן ליום טוב ואין יום טוב מכין
לשבת ואין שבת מכינה ליום טוב אמ' ליה אביי
שא מעתה ביום טוב בעלמ' תשתרי גזירה יום טוב
דעלמא אטו יום טוב אחר השבת אמ' ליה אימי גזרינן
והא תנא השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים
גמורות מותר לאכלן ביום טוב ואם איתא נגזור
משום דמתילדא ביומיה אמ' ליה ביצים גמורות
כמעי אמן מילתא דלא שכיחא ומילתא דלא שכיחא
לא גזרו בה רבנן איתמר שבת ויום טוב רב
אמ' נולדה בזה אסורה בזה ור' יוחנן אמ' נולדה
בזה מותרת בזה וקא מיבעי ליה הכנה דרבה ורב
אית ליה הכנה דרבה ור' יוחנן ליח ליה הכנה דרבה
וקיימא לן כרב דאמ' רבה הלכתא כותיה דרב
כתני תלת בן לקולא בן להומרא חדא הא דאמרן
ואידך ראיתמר שני ימים טובים של גליות רב אמ'
נולדה בזה מותרת בזה ורב אסי אמ' נולדה בזה
אסורה בזה ואידך ראיתמר שני ימים טובים של
ראש השנה רב ושמוש דאמרי תרוייהו נולדה
בזה אסורה בזה וביצה דמתילדא בשבת
או ביום טוב לא מיבעיא למכלא דאסיר אלא
אפי' לטרטולא עמי אסיר דתנא אחת ביצה
שנולדה בשבת ואחת ביצה שנולדה ביום טוב
אין מטלטלין אותה לא לכסות בה הכלי ולא
לסמוך בה כדעני המטה אבל כונס עליה את
הכלי בשהות שלא תשבר וסמיקא אסירה ואם
נתערבה באלף לא בטיל כולן אסורות
והאי דאמרינן שבת ויום טוב נולדה בזה אסורה
בזה לא שנא שבת ואחריו יום טוב ולא שנא יום
טוב ואחריו שבת דקיימא לן נדרבה דאמ' רוב
מכין לשבת והול מכין ליום טוב ואין יום טוב
מכין לשבת ואין שבת מכינה ליום טוב
ותנא עמי הכי נולדה בשבת תאכל ביום טוב

ביום טוב תאכל בשבת יהודה אומ' משום ר'
שיעזר עדין היא מחלוקת שמאי אומ' תאכל ובית
הלל אומ' לא תאכל וקיימ' לן כבית הלל
ואמרינן אושעיא זכניה דרב אדא בר אהבה וכו'
ואושעיא זכניה דרב שבא וכו' ועשים שנשרו מן
הדקל בשבת אסור להסיקן ביום טוב משום הבנה
דרבה ואם נשרו מן הדקל ביום טוב אסור להסיקן
בשני עצמן ביום טוב משום דהוו ליה נולד ואסרו
להו רבנן גזירה שמא יעלה ויתלוש אבל אם נשרו
מן הדקל לתוך התנור עביר להו כדרב מתנא
דאמ' רב מתנא עשים שנשרו מן הדקל לתוך
התנור ביום טוב מרבה עליהן עשים מוכנים
ומסיקן ואע"ג דקא מהנך להו דכיון דרובא נעשו
הנך בטלו בריב ובהיתירא קא מיפך ואע"ג דקיימ'
לן אין מבטלין אסור לכתחלה הני מילי אסורא
דאורייתא אבל אסורא דרבנן אפי' לכתחלה ואע"ג
דקיימ' לן כרבא דאמ' כל דבר שיש לו מתירין
אפי' באלף לא בטיל ואפי' ברבנן לא בטיל והני
עשים שנשרו מן הדקל ביום טוב דבר שיש לו
מתירין הן דהיום הן אסורין ולמחר הן מותרין
הני מילי היכא דאיתא איסורא בעניה אבל היכא
דלא אלי איסורא אמ' רבה מתקנת רבנן
יוחנן בן זכאי ואילך ביצה מיתרת ביום טוב שני
של ראש השנה דתנן משחרב בית המקדש התקין
רבן יוחנן בן זכאי שיהו מקבלין עדות החדש כל
היום אמ' ליה אביי והא רב ושמוש דאמרי תרוייהו
ביצה אסורה ועריך לה הא לא קשיא הא לן
והא להו ואסיקנא רבא אמ' אף מתקנת רבן יוחנן
בן זכאי ביצה אסורה מי לא מודה רבן יוחנן בן
זכאי שאם לא באו עד מן המנחה ולמעלה
שנוהגין אותו היום קדש ולמחר קדש שמ' קדושה
אחת היא וביצה אסורה בתרוייהו ושמעינן
מינה רבני ארץ ישראל עבריכין למעבר שני ימים
של ראשה שנה אמ' רבא מת ביום טוב ראשון
יתעסקו בו עממין ביום טוב שני יתעסקו בו ישראל
ואפי' כשני ימים טובים של ראש השנה מה שאין
בן בביצה אמ' מר זוטרא לא אמרין שא ראשתי
אבל לא אישתי משהינן ליה ורבא אמ' אע"ג
דלא אישתי משהינן ליה מאי טעמ' יום טוב
שני לגבי מת כחול שויוה רבנן ואפי' למיגר ביה
גלימא ולמיגי ליה אמא רבינא הוה יתיב קמיה
דרב אשי בשני ימים טובים של ראש השנה חזייה
דהוה עציב אמ' ליה אמאי עציבת אמ' ליה דלא
אותיבי עציבי תבשילין אמ' ליה ולייתי מר האידנא
מילא אמ' רבא מניה אדם עציבי תבשילין מיום טוב
להבירו ומתנו אמ' ליה אימר דאמ' רבא בשני

ימים טובים של גליות כשני ימים טובים של
ראש השנה מי אמ' והא אמרי נהרדעי אף בביצה
אמ' ליה רב מרדכי בעירוש אמ' מר לא סבר לה
להא דנהרדעי אתמר אפרוח שנולד
ביום טוב רב אמ' אסור ושמואל ואיתימ' ר' יוחנן
אמ' מותר רב אמ' אסור מקישה הוא ושמואל אמ'
ואיתימ' ר' יוחנן מותר הואיל ומתיר עצמו בטחוי
ועגל שנולד ביום טוב מותר היאיל
על גב אמו והוא דקים ליה ביה שכלו לו חדשיו
אבל אי לא קים ליה ביה שכלו לו חדשיו אסור
ערב ליל שמיני וכבר ברדנו זה הענין בשכת בפר
ר' שיעזר אומ' אם לא הביא כלי תניא השוחט
את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרו
לאוכלן ביום טוב והשוחט את התרנגולת ומצא
בה ביצים גמורות מותרות לאוכלן בחלב
אמ' רב מרי בריה דרב נהמן בדק בקינה של
תרנגולת מערב יום ולמחר השכים ומצא בה
ביצים גמורות בידוע דמאתמל איתילידא
דקיימא לן כל שתשמישו ביום יוליד ביום וכל
בלילא ומאי ניהו תרנגולת ואע"ג דברק מערב
יום טוב אימר לא ברק יפה יפה ואע"ג דברק
יפה יפה אימר יצתא רובה וחזרה וכהר' יוחנן
דאמ' ר' יוחנן ביצה שיצתא רובה וחזרה מותר
לאוכלה ביום טוב וריקא דראיבא זכר בהדא
אבל ליבא זכר בהדא לא כיון דספנא מארעא
בלילא אפשר דילדא בלילא מתני'
השוחט חיה ועוף ביום טוב בית
שמאי אומ' יחפור בדקר ויכסה ובית הלל אומ'
לא ישחוט שלא אם כן היה לו עפר מוכן ומוכדים
שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה ושאפר כירה
מוכן הוא ומוכדים שאם שחט אמ'
ריקא אמ' רב יהודה והוא שיש לו דקר בעיץ
מבעוד יום והא קא עבירא כתישא אמ' רב חייא
בר אשי אמ' רב בעפר תיחוח ואפר כירה
מוכן הוא אמ' רב יהודה לא שנו שלא שהוסק
מערב יום טוב אבל ביום טוב אסור ואם ראוי
לעלות בו ביצה מותר תניא נמי הכי כשאמ'
אפר כירה מוכן הוא לא אמרן שלא שהוציא כ
מערב יום טוב אבל יום טוב אסור ואם ראוי
לעלות בו ביצה מותר הכנים עפר
לגנתו ולחורבתו מותר לכסות בו אמ' רב
יהודה מכנים אדם מלא קופתו עפר ועושה כו
כל צרכיו דרש מר זוטרא משמיה דמר
זוטרא רבה והוא שייחה לו קרן זוית וכו'
אסור למשחטיה ביום טוב דתנן כוי אין עוחטין
אותו ביום טוב ואם שחטו אין מכסין את דמו
ואפי' איכא עפר מוכן ואפי' באפר כירה מאי טעמ'
אמ' רמי בריה דרב ייבא סבא גזירה משום התרת
חלבו דמאן דחזי ליה דמכסייה לדמי ביום טוב אתי
למימר דמין חיה הוא דאי ספק הוא לא הוו מטרחי
ליה רבנן לכסוייה לדמי ביום טוב מספיקא ואתי
למישרא תרבא דיליה הילכך אין מכסין את דמי
ביום טוב כלל אבל לערב גמור אי יום טוב מכסין
את דמו דכיון דלא מכסי ליה ביום טוב ואע"ג
דמכסי ליה בחול לא אתי למימר הכי תני'
חייא לא כוי בלבד אמרו שלא שחט בהמה חיה
ועוף ונתערבו דמן זו בזו אסור לכסות ביום טוב
אמ' ר' יוסי בר' אסיאן לא שנו שלא שאין יכול לכסותו
בדקירה אחת אבל יכול לכסותו בדקירה אחת
מותר אמ' רבא שחט בעפר מערב יום טוב
אין מכסין אותו ביום טוב גלגל עסה מערב יום
טוב מעריש ממנה חלתה ביום טוב אפוה השמש
אמ' אביי גלגל עסה מערב יום טוב אין מעריש
ממנה חלה ביום טוב והלכת באפיה השמש
גרסי' בשרק משילין פירות ולא מגביהין תרומה
ומעשרות ואפי' לתנם לכהן בו ביום והני מילי
דטבל מאיתמל אבל גירא דטבלי האידנא
כגון עיסה לאפרושי ממנה חלה מפר ישן ויהבינן
ליה מתני' בית שמאי אומ' אין מוליכין
את הסולם משובר לשובך
אבל מטהו מהלכין להלון ובית הלל מתירין:
בית שמאי אומ' לא יטול שלא אם כן נתנגן מבעוד
יום ובית הלל אומ' עומד ואומר זה וזה אני נוטל
תנא אמ' ר' יהודה בסיה דברים אמורים
בסולם של שובך אבל בסולם של עלייה דברי
הכל אסור מתני' זמן שחורים ומיצא
לבנים לבנים ומיצא שחורים שנים
ומיצא שלשה אסורין שלשה ומיצא שנים מותרין
בתוך הקן ומיצא לבני הקן אסורין ואם אין שם
שלהן הרי אלו מותרין זמן שחורים ומיצא
לבנים עשיטא אמ' רבא הכא במאי עסקינן בגון
שזמן שחורים ולבנים והשכים ומיצא שחורים
במקום לבנים ולבנים במקום שחורים מהו דתימ'
אני אינהו נינהו ואיתעוכי איתעוך קמ"ל דהנך
אזלו להו לעלמ' והני אחרים נינהו תניא
כוותא ביוני שובך ויוני עלייה ובעפיורין שקננו
בטפיחין או בבירה אבל אווזין ותרנגולין ויוני
הדרסי אותן אין עריכין זמון מפני שהן ברשות
אדם מתני' בית שמאי אומ' אין נוטלין
את העלי לקשב עליו בשר
ובית הלל מתירין בית שמאי אומ' אין מתנין את
העור לפני בית הדריסה ולא יגביהנו שלא אם כן

1
24

יש עליו בשר ובית הלל מתירין · תניא ושוין
שאם קיבב עליו בשר שאסור לטלטלו · והני
מילי מחמה לצל אבל לגורך גופו או לגורך
מקומו מותר כדאוקימנא ליה בפרק כל הכלים ·

פיס בית שמאי אומ׳ אין נותנין את
העור לפני בית הדריסה וכו׳ · תנא ושוין
שמילחין עליו בשר לצלי אמ׳ אביי לא שנו אלא
לצלי דלא בעי מלחא טפי אבל לקדירה דבעי
מילחא טפי לא משום דמעכב ליה למשכא
במילחא · ירוש׳ מערים ומלח הכא
ומלח הכא ער דמלח כוליה מלומ׳ היה ממלח
על גבי העור מעט בכאן ומעט בכאן ער דמלח
כוליה · תנו רבנן אין מולחין את החלנים
ואין מחצבין בהן משום ר׳ יהושע ואיבא דאמרי
אמ׳ רב מתנא אין הלכה כר׳ יהושע וסוגיין בעלמ׳
דהלכתא מלישנא בתרא · אמ׳ רב יהודה אמ׳
שמוש׳ מלה אדם כמה חתיכות בבת אחת אע״פ
שאינו צריך אלא לחתיכה אחת רב אדא בר אהבה
מערים ומלח לה גרמא גרמא · מתני׳
בית שמאי אומ׳ אין מסלקין את
התרישין ביום טוב ובית הלל מתירין אף להחזיר ·
בית שמאי אומ׳ אין מיבאין לא את הקטן
ולא את הלולב ולא את הספר תורה לרשות
הרבים ובית הלל מתירין · מאי תריסין אמ׳
עולא תריסי חנויות ודיקא תריסי חנויות לאפוקי
תבלין דאי לא שדית ליה אף להחזיר לא פתח
ואתי לאמנועי משמחת יום טוב אבל דכתי
לא דבין דברשותיהו נינהו פתח ולא אתי לאמנועי
ובש״ש להן עיר מן העיר כולי עלמ׳ לא עליבי
דאסיר ואפי׳ רחנויות ושאין להן עיר כל עיקר
כולי עלמ׳ לא עליבי דשרי ואפילו דבתי כי עלינו
נעשה להן עיר באמיעגא בית שמאי סברי נזדי
משום שיש להן עיר מן העיר ובית הלל סברי
לא גזרינן · ואמ׳ עולא שלשה דברים הותרו
סוכן משום תחלתן ושוהן עיר לפני הדריסה
וחזרת הטייה במקדש ותריסי חנויות ··

פיס בית שמאי אומ׳ אין מיבאין לא
הקטן ולא את הלולב וכו׳ · בית שמאי סברי
לא אמרינן מתוך שהותרה הוצאה לגורך
הותרה נמי שלא לגורך · ובית הלל סברי
אמרינן מתוך שהותרה הוצאה לגורך הותרה
נמי שלא לגורך · נפ׳ לגורך לגורך אבילה
שלא לגורך בגון קטן ולולב וספר תורה
והוא הדין לכלים אבל אבנים וכיוצא בהן אע״פ
בית הלל אסרין וכן הלכה · וקיימ׳ לן דיום
טוב צריך עירובי תחומין ואינו צריך עירובי
חצרות ושתופי מבואות כשבת דתניא אמרו
בית הלל לבית שמאי אי אתם מודים שמערבין
לגדול ביום המעורים אע״פ שחייב בתענית ואסור
לו לאכול כך מערבין לנזיר בין ולישרץ בתרומה
שמעינן מינה דבין בית שמאי ובין בית הלל כ
כולהו סבירא להו דמערבין לגדול ביום המעורי
עירובי תחומין ועירובי חצרות כשבת וכן הלכה ·

מתני׳ בית שמאי אומ׳ אין מוליכין הלה ומתנות
לכהן ביום טוב כין שהורמו מאמש
בין שהורמו מהיום ובית הלל מתירין · תניא
אמ׳ ר׳ יוסי לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על
המתנות שמוליכין שלא על התרומה שבית שמאי
אומ׳ אין מוליכין ובית הלל אומ׳ מוליכין · אמ׳
רב יהודה אמ׳ שמוש הלכה כר׳ יוסי · רב טוביה
בר מתנה הוה ליה גרבא דחמרא דתרומה אתא
לקמייה דרב יוסף אמ׳ ליה מהו לאמטויי האידנא
אמ׳ ליה חכי אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמוש הלכה
כר׳ יוסי · אושפיסכניה דרבה בר רב חנן
הוה ליה אסיר ייתא דחמרא דלא אתא לקמיה
דרבה בר רב חנן אמ׳ ליה מהו לפריובי מיניהו
האידנא ביום טוב לא הוה בידיה אתא לקמייה
דרבא אמ׳ ליה מוללין מלילות ומערכין קטניות
ביום טוב · איתיביה אביי המוכל מלילות
מערב שבת למחר מנפח על יד על יד ואוכל
אבל לא בקנון ולא בתמחוי והמוכל מלילות
מערב יום טוב למחר מנפח על יד על יד ואוכל
ואפי׳ בקנון ואפי׳ בתמחוי אבל לא בטבלה ולא
בעגה ולא בסבכה מערב יום טוב אין ביום טוב
לא ועריך אפי׳ ביום טוב שרי ואיידי דתנא רישא
מערב יום טוב תנא סיפא מערב יום טוב וכן
הלכה · מתני׳ בית שמאי אומ׳ תבלין
נדוכין במדוך של עץ והמלח
בפך ובעץ הנדוד ובית הלל אומ׳ תבלין נדוכין
במדוך של אבן והמלח במדוך של עץ ·
אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמוש כל הנדוכין נדוכין
בדדכן ואפי׳ מלח · אמ׳ ליה רב לרב אחא ·
בר דלא כי רייקת אילי דוק והא דרב אוקמוה
רבואתא במלחא אבל תבלין לא בעיאן הטייה
ומסתיינ הדין סברא מיהא דאמרינן רב ששת
שמעקל בובנא אמ׳ האי מניה דביתיה הוא וא
ואקשינן ודלמא אעלויי אעלי ודוק ופריק שמעיה
דהויה ציל קליה והדר אקשינן ודלמא תבלין
הוו שמעינן דתבלין לא בעי הצלאה
וממילא שמעינן דהא אמ׳ רב לרב אחא בר
דלא אילי ודוק לענין מלח קאמ׳ ליה אבל

תברין לא בעו העלאה והכי אפסיק הלכה בהלכות
פסוקות והלכות גדולות תני רבנן אין עושין
שיפני ואין כותשין במכתשת ותניא הכי קאמ׳
מה טעם אין עושין שיפני לפי שאין כותשין במכתשת
והאי מתניתא אוקימנא לבני ארץ ישראל אבל לדידן
כותשין במכתשת קטנה דתניא אין כותשין
במכתשת גדולה אבל כותשין במכתשת קטנה
ואוקימנא לבני בבל רב נפי אקלע לבי שמוש
אייתו ליה דייסא ולא אכל ודילמא במכתשת קטנה
עבדוה חזייה דהוה דייק טפי ודילמא מאתמל
עבדוה חזייה דהוה קלוף עיהדיה טפי ואי בעי
אימ׳ שאני בית מר שמוש דאיכא פריעותא רעבדי
מתני׳ הבורר קיטנית ביום טוב בית שמאי אומ׳
בורר ואוכל ואוכל ובית הלל אומ׳ בורר
כדרכו כחיקו ובתמרוי אבל לא בטבלה ולא בנפה
ולא בכברה רבן גמליאל אומ׳ אף מדיח ושולה
תניא רבן שמעון בן גמליאל אומ׳ כ״ש כשהאוכל
מרובה על הפסולת אבל פסולת מרובה על
האוכל דברי הכל נוטל את האוכל ומניח את
הפסולת פסולת מרובה על האוכל פשיטא מי
איכא מאן דשקיל לא עריכא דעביש בטירחא וזוטר
בשיעורא ׃ מתני׳ בית שמאי אומ׳ אין
משלחין ביום טוב לא מנורת
ובית הלל אומ׳ משלחין בהמה חיה ועוף חיין
ושוחטין משלחין יינות שמנים וסלתות אבל לא
תבואה ר׳ שמעון מיתיר בתבואה תני רב
יחיש וכלבר שלא יעשה כשורה תנא אין שורה
פחותה משלשה בני אדם ר׳ שמעון מיתיר
בתבואה של חטין לעשות מהן עפסיות שעורים
ליתן לפני בהמתו ערשים לעשות מהן רפיסין
מתני׳ משלחין כלים בין תפירין ובין שאינן
תפירין אע״פ שיש בהן כלאים והן
לצורך המועד אבל לא סנדל מסומר ולא מנעל
שאינו תפיר ר׳ יהודה אומ׳ אף לא מנעל לבן מפני
שעריך אומן זה הכלל כל שנאותין ביום טוב
משלחין אותו כשלמ׳ תפירין הוו למיבש
שאינן תפירין הוו לכפויי שא כלאים למאי הוו
וכי תימא הוו למימך עליהו והתניא לא יעלה
עליך אבל אתה מציעין תחתיך אבל אמרו חכמי
אסור לעשות כן גזירה שמא תברך נימא אחת
על בשרו וכי תימא דמיפסיק מידי והא
אמ׳ ר׳ שמעון בן עזי אמ׳ ר׳ יסי בן שאול משום
קהלא קדישא דבירושלם אני עשר מעשות זו
על גב זו וכלאים ביניהם אסור לישן עליהן ושא
בויולין והא אמ׳ עולא מפני מה אמרו ויולין טמא
מפני שהשמש מתחמם בגגדו שא בקטין וכי

הא דאמ׳ רב חונא בריה דרב יהושע האי נמטא
נמרא דנרש שדי עדרלים ועברי דזוזי ודפשיטי
וכזרוני אין בהן משום כלאים לפי שאין דרך
חמים בכך גרסי׳ בגדה תנו רבנן בגד שאבד
בו כלאים הרי זה לא ימכרנו לגוי ולא יעשנו ב
מרדעת לחמור אבל עושה אותו תבריכין לבית
אמ׳ ושרש בר שבא אמ׳ רב חסדא בגד שאבד
בו כלאים צובעו ומיתר ר׳ עמרא וכי תימא לא אסיק
להו עיבעא בהדי הדדי וכיון דלא ידיע אמרינן
מנתר נתר אמ׳ רב אחא בר יוסף משמיה
דמר זוטרא האי מאן דאבר ליה חוטא דכותנא
בגליבא דעבדא ועתקיה ולא ידע אי עתיק שפיר
דמי מאי טעמ׳ דמראורייתא שעטנז אמ׳ רחמנא
עד שיהא שוע טווי ונוז ורבנן הוא דגזרו ביה והאי
כיון דעתקיה נתקיה מתקיף לה רב אשי
ואימא או טווי או נוז והלכתא כמר זוטרא כ
מדאפקיעהו בחדא מילתא פ״ק
זה הכלל וכו׳ זה הכלל
כל שנאותין ביום טוב משלחין אותו רב
ששת שרא להו לרבנן לשדורי תפילין ביום טוב
אמ׳ ליה אביי והא אנן תנן כל שנאותין ביום טוב
משלחין אותו הכי קאמ׳ כל שנאותין כו ביחול
משלחין אותו ביום טוב
סליק עירקא בי״ע

יום טוב שחל להיות ערב שבת לא יבשל
כתחלה מיום טוב לשבת אבל
מבשל הוא ליום טוב ואם הותיר הותיר לשבת
ועושה תבשיל מערב יום טוב וסומך עליו
לשבת בית שמאי אומ׳ שני תבשילין אכלו או
שאבד לא יבשל עליו בתחלה עיין ממנו כל
שהוא סומך עליו לשבת מנא הני מילי אמ׳
שמוש דאמ׳ קרא זכור את יום השבת לקדשו
זכרהו מאחר שבא להשביחו מאי טעמ׳ אמ׳
רבא כדי שיברור מנה יפה לשבת ומנה יפה
ליום טוב רב אשי אמ׳ כדאי שיאמר אין אוכין
מיום טוב לשבת קל וחומר מיום טוב לחול
תניא אמ׳ ע עיר אין לו לארם ביום טוב שא
או אוכל ושותה או ישב ושונא ר׳ יהושע אמ׳
חלקהו לשנים חציו אכילה ושתיה וחציו לבית
המדרש אמ׳ יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו
כתו אחד אימ׳ עצרת לו שהיך יכתו אחד אומ׳
עצרת תהיה לכם ר׳ יהושע סבר אי כולו לו אי
כולו לכם ר׳ יהושע סבר חלקהו לשנים חציו
לו וחציו לכם גרסי׳ בפסחים בפרק אלו
דבריים בפסח אמ׳ ר׳ יהושע הכל מודים בעצרת

דבעינן נמי לכם יום שנתנה בו תורה לישרא
אמ׳ רבא הכל מודים בשבת דבעינן נמי לכם
דכתי׳ וקראת לשבת ענג רב יוסף אמ׳ הכל מודים
בפורים דבעינן נמי לכם דמעקרא לבני אתחין
בני משתה ושמחה כתי׳ מר בריה דרבינא הוה
עביד כולי שתא בתעניתא לבר מיומי דעצרתא
ופריא ומעלי יומא דכפורי דתני רב חייא
ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש וכי
בתשעה מתענין והלא אין מתענין שני בשבת
שלא לומר לך שכל האוכל ושותה בתשיעי מעלה
עליו הכתוב כאלו מתענה בתשיעי ובעשירי
ושלחו מנות לאין נכון לו מאי לאין נכון לו
אמ׳ רב חסדא שלחו מנות למי שלא היה לו להניח
תבשילין לערובי אבל היה לו להניח ולא הניח
פושעני הוא מאי חדות הוא מעזכם
אמ׳ רב יוחנן משום ר׳ שמעון בר שמעון אמ׳ להם
לישראל בני לוו עלי וקדשו היום והאמינו כי
אני שוה עלכם תני רב תחליפא אחוה
דרבא חוזאה ואמרי לה אחוה דריאבני חוזאה
כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה
ועד יום הכפורים חוץ מהוצאת שבת והוצאת
ימים טובים והוצאת בני לתלמוד תורה שאם
עתיד שהתין לו ואם הוסיף מוסיפין לו
תניא אמרו עליו על שמואי הזקן כל ימיו היה אוכל
לכבוד שבת מצא בהמה נאה אמ׳ זו לכבוד
שבת מצא אחרת נאה מינה השנייה
ואוכל את הראשונה אבל הלל הזקן מדה
אחרת היתה לו שכל מעשיו לשם שמים רצתה
ברוך ה׳ יום יום תניא נמי הכי מחד שבך
לשבתיך וצית הלל אומ׳ ברוך ה׳ יום יום ועשה
תבשיל מערב יום טוב וכו׳ אמ׳ אביי לא שנו
שאתבשיל אבל צלי לא מאי טעמ׳ מידי
דמילתא בעינן ועד לא מידעתא וכן דייסא נמי
לא מידעתא דאמ׳ ר׳ זירא הני בבלאי טפשאי
דאכלי נהמא בנהמא תני ר׳ חייא עדשים
שבשולי קדירה סומך עליהם משום ערובי
תבשילין והני מילי דאית בהו כזית אמ׳ רב
יצחק בריה דרב יהודה שמנונית שעל גבי הסכין
אדם גורדו וסומך עליו משום ערובי תבשילין
והוא דאיכא כזית אמ׳ רב איתי אמ׳ רב דגים
קטנים מדוחים אין בהם משום ערובי תבשילין
אמ׳ רב יוסף ואם צלאן גוי סומך עליהן משום
ערובי תבשילין ואי עבדיעהו גמא דרב כנא אמ׳ ר׳
מאי טעמ׳ קמחא עקר אמ׳ ר׳ אבא אמ׳ רב
ערובי תבשילין צריכין בית בין לאחר בין
לבאה כלומ׳ והלא בעינן בית לכל אחד ואחד

ותבשיל זה אפי׳ צלי ואפי׳ כבוש ואפי׳ מבושל
ואפי׳ קוליוס האפענין שהדיחן במים מערב יום טוב
אמ׳ רב חסדא אמ׳ רב עירובי תבשילין צריכין דעת
נשיטא דעת מיניה ופינהו דלו
בעיקר תשמע דשמואל מערב אפולה נהרדעא
ר׳ אמי ור׳ אסי מערבין אפולה טבריא מפריז ר׳
יעקב מי שלא הניח עירובי תבשילין יבא ויסמוך
על שלי וער כמה אמ׳ רב נחומי בר זברא
משמיה דאביי עד תרום שבת ושמעינן
מהני כולהו דלא בעינן מי שהניחו לו אדא
בשמוד יענן ביום טוב עצמו שהוא ער ערב שבת
מערב לו מאתמול הולקוסומך עליו ומבשל
לכתחלה בשבת ומאן דמערב אחבריה או אגבי
מאתיה צריך לזכות דגרסי בעירובין בחלין
שבין שתי חצרות בעי רב נחמן עירובי תבשילין
צריך לזכות או לא אמ׳ רב יוסף ומאי תבעי
ליה אמ׳ שמוש צריך לזכות ומשהוא מזכה אינו
מזכה לא על ידי בנו ולא על ידי בתו הקטנים
ולא על ידי עבדו ושפחתו הכנענים מפני שידן
כידו אבל הוא מזכה על ידי בנו ובתו הגדולים
ועל ידי אשתו כדאמרינן לעניין שבת
ההוא סמיא דהוה מסדר מתניתא קמיה דרמי
שמוש יומא חד חזייה דהוה עציב אמ׳ ליה אמאי
עציבת דלא אותיבי עירובי תבשילין אמ׳ ליה
סמוך אריבי לשנה חזייה דהוה עציב אמ׳ ליה
אמאי עציבת דלא אותיבית עירובי תבשילין
אמ׳ ליה פושע את לכולי עלמ׳ שרי ולדידך אסור
תנו רבנן יום שחל להיות ערב שבת אין
מערבין לא בעירובי תחומין ולא בעירובי חצרות
ר׳ אומ׳ מערבין בעירובי חצרות אבל לא בעירובי
תחומין שאתה אוסרו בדבר המותר לו ואי אתה
אוסרו בדבר המותר לו שלח ר׳ לעזר לבניו
דא בשאתם שונין בכבר ר׳ מתיה וחכמים אוסרין
לא ר׳ אוסר וחכמים מתירין אמ׳ רבא בר רב
סחורא אמ׳ רב הונא הלכתא כותיה דר׳ לאסור
תנו רבנן יום טוב שחל להיות בשבת כיתה שמאי
אומ׳ מצניעין שמנה של שבת בטני עצמה
ושל יום טוב בטני עצמה ובית הלל אומ׳ מצניעין
שבע מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומ׳
קדושת היום נאמרה אלא אף חותם בה מקדש
השבת וישרא והזמנים תני תנא קמיה דרבי
מקדש ישרא והשבת והזמנים אמ׳ ליה אטו ישרא
מקדשי ליה והא שבת מיקדשא קיימא אלא
מקדש השבת וישרא והזמנים אמ׳ רב יוסף
הלכתא בי יכמד מתיתין רבינא תנו רבנן
שבת שחל להיות בראשחדש או כיחולו של מועד

ערבית ושחרית ומנחה מתעלל שבע ואומ
מעין המאורע בעבודה ואם לא אמ מחזירין
אותו ר' שמעון אומ בהודאה ובמוספין מתחיל
בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומ קדושת
היום באמצע רבן שמעון בן גמליאל אומ ר'
ישמעאל בנו של ר' יוחנן אומ בכל מקום שהוא
זקוק לשבע מתחיל בשל שבת ומסיים בשל
שבת ואומ קדושת היום באמצע אמ רב חונא
אין הלכה כאותו הזוג אמ רב חייא בר אשי
אמ רב מניה אדם עירובי תחומין מיום טוב
לחבירו ומתנה וכל שכן עירובי תבשילין ורבא
אמ מניה אדם עירובי תבשילין מיום טוב
לחבירו ומתנה אבל עירובי תחומין דלמקנא
ביתא ביום טוב לא חלבתא כיבא דבתרא הוא
ומסתברא לן דהני מילי בעירובי תחומין
דמקנא ביתא הוא אבל עירובי חצרות דבטול
רשות הוא מניח עירובו ביום טוב ראשון ומתנה
ונימא הכי אי האידנא חולא בהאי עירובא
משתרי לן לטולטוליה מביתא לשבתא
ומדרא לדידא ואי האידנא יומא טבא אין
בדברי כלום ולמחר כמעלי שבתא דהוא יום
טוב שני נימא הכי אי האידנא יומא טבא כבר
עבידנא עירוב עירובא מאתמול והשתא לא
עבידנא מידי ואי האידנא חולא הוא בהאי
עירובא נשתרי לן לטולטוליה בשבתא מביתא
לביתא ומדרא לדידא ואכי מניחין עירובי
תבשילין ומתנה כגון דאיתרמי להו שני ימים
טובים של גליות חמשא ומעלי שבתא דמכעי
ליה לאינשי דאנוחו עירובי תבשילין ממעלי
יומא טבא דהוא ארבעה בשבא ואי אשתלי
ולא אניח במעלי יומא טבא מניח ליה ביומא
טבא קמא דהוא חמשא בשבתא וביומא הכי
אי האידנא יומא טבא הוא למחר חולא הוא
ולא עבידנא מידי ואי למחר יומא טבא האידנא
חולא הוא ובהאי עירובא דקא מנחא לישתרי
לן למיפא ולבשולי מיומא טבא לשבתא
ודוקא בשני ימים טובים של גליות אבל בשני
ימים טובים של ראש השנה לא כראמרי
בארקא חמא רבינא הוה יתיב קמיה דרב אשי
ברישא שתא חזייה דהוה עביב אמ ליה אמאי
עביבת וכו תנו רבנן אין אופין מיום טוב
לשבת וכל שכן מיום טוב לחול באמת אמרו
ממלא אשה קדירה בשר ואגוז שאינה עריכה
שלא לחתיכה אחת ממלא נחתום חבית של מים
ואגוז שאינו עריך שלא לקיתון אחד אבל לאשות
לא יאפה שלא מה שעריך לו ר' שמעון בן ר' יוחנן

אומ אף ממלאה אשה את התנור פת מפני
שהפת נאפת יפה בשעת שהתנור מלא אמ
רבא הלכה כר' שמעון בן אלעזר איבעיא
להו מי שלא הניח עירובי תבשילין הוא נאסר
וקמחו נאסר או דלמא הוא נאסר ואין קמחו
נאסר למאי נפקא מינא לאקנויי קמחו לאחרים
אי אמרת הוא נאסר ואין קמחו נאסר לא עריך
לאקנויי קמחו לאחרים שלא אפו ליה אחרים שלא
אי אמרת הוא נאסר וקמחו נאסר עריך
לאקנויי קמחו לאחרים מאי תשמ מי שלא
הניח עירובי תבשילין הרי זה לא יאפה ולא
יבשל ולא יטמין לא לו ולא לאחרים ולא
אחרים אופין ומבשלין לו כיצד הוא עושה
מקנה קמחו לאחרים ואחרים אופין ומבשלין
לו שמע מינה הוא נאסר וקמחו נאסר שמ
איבעיא להו עבר ואפה מאי מי קנסיהו רבנן או
לא ואתינן למימר דאפה ולא מתניתא מי שהניח
עירובי תבשילין הרי זה אופה ומבשל ומטמין
ואם רצה לאכול את עירובו הרשות בידו אבל
עד שלא אפה עד שלא בשל עד שלא יטמין
הרי זה לא יאפה ולא יבשל ולא יטמין לא לו
ולא לאחרים ולא אחרים אופין לו ומבשלין לו
אבל מבשל הוא ליום טוב ואם היתיר הותיר
לשבת ובלבד שלא יערים ואם הערים אסור
ושמעינן מינה עבר ואפה אסור ורחי רבא שני
שני הערמה דאחמירו כה רבנן טפי ממיזד
ולא אפשיט בעיין פיס בית
שמאי אומ שני תבשילין ובית הלל אומ תבשיל
אחד מיתיתין דלאו כי האי תנא דתניא
אמ ר' שמעון בן שעזר לא נחלקו בית שמאי
ובית הלל על שני תבשילין שיעריך על פה
נחלקו על דג וביצה שעליו שבית שמאי אומ
שני תבשילין ובית הלל אומ תבשיל אחד
ושיין שאם ערער ביצה ונתן לתוך הדג או
שריסק קנלוטית ונתן לתוך הדג שהן שני
תבשילין אמ רבא הלכתא מתנא דידן ואליבא
דבית הלל דאמרי לא עריך אלא תבשיל אחד
פיס אכלו או שאבד לא יבשל
עליו לכתחלה אמ אביי נקיטינן התחיל
בפיסתו ואכל עירובי נומר מתני
הל להיות אחר השבת בית
שמאי אומ מטבילין את הכל מלפני השבת
ובית הלל אומ כלים מלפני השבת ואדם
בשבת הכולי עלמא מיחת כלים בשבת לא
מאי טעמ אמ רב יוסף גזירה משום סחיטה
תינח כלים דבני סחיטה נינהו דלאו בני

סה"ד נינהו מאי איכא למימר גזירה הני אטו
הני רב ביבי אמ' גזירה שמא ישהה · תנ"א
כותיה דרב ביבי כלי שנטמא מערב יום טוב אין
מטבילין אותו ביום טוב גזירה שמא ישהא ·
אמחב חסדא בהמה חציה של גוי וחציה של
ישר' מותר לשחטה ביום טוב מאי טעמא
אי אפשר לבזית בשר בלא שחיטה ·
עסה חציה של גוי וחציה של ישר' אסור
לאופה ביום טוב מאי טעמא דהא אי אפשי למעלה
כלישה · בעו מיניה מרב חני בני באנר
דרמו עליהו קימחא דבני חילא מהו לאופנהו
ביום טוב אמ' חזינא כי יהיבנא ריפתא לינוקא
לא קערי עילווה כל ריפתא וריפתא חזיר
לישר' ואי קערי אסיר וליתה להא דרב שא בין
כך ובין כך אסיר דאמ' ר' יהושע בן לוי מזמנין
את הגוי בשבת ואין מזמנין את הגוי ביום טוב
גזירה שמא ירבה בשבילו · מרי מר ומר
זוטרא כי הוה מיקלע להו גוי ביום טוב אמרו ליה
אי ניהא לך במאי דטרחנא מוטב ואי לא טרחנא
יתירא אדעתא דידך לא טרחינן · איתמר
האופה מיום טוב לחול רב חסדא אמ' לוקה רבה
אמ' אינו לוקה רב חסדא אמ' לוקה לא אמרינן
הואיל ואי מקלעי ליה אורחים חזי להו השתא
נמי חזי להו ורבה אינו לוקה אמרינן הואיל
והלכתא כרבה וכבר ברורוהו בפרק ושנ עוברין
בפסח · תנ"א אך אשר יאכל לכל נפש שומע
אני אפי' לנעשה בהמה במשמע כענין שנ' ומכה
נעשה בהמה ישלמנה הת' לכם לכם ולא לגיום
לכם ולא לכלבים דברי ר' יוסי הגלילי ר' עקיבא
אומ' נפש בהמה במשמע אם כן מה ת"ל לכם
לכם ולא לגיום ומה ראית לרבות את הכלבים
ולהוציא את הגיום מרבה אני את הכלבים
שמזונותן עליך ומוציא אני את הגיום שאין
מזונותן עליך והלכתא כר' יוסי הגלילי דסתם
לן תנא ביתיה דתנן עיסת הכלבים בזמן
שהרועים אוכלים ממנה חייבת בחלה ונאפית
ביום טוב וכו · וקיימ' לן סתם מתניתין ·
ומחלוקת דבריהם הלכה כסתם מתניתין ·

מתני' לא יחם אדם חמין לרגליו אלא אם
כן יחיו ראויין לשתייה ובית הלל אומ'
מתירין ועושה מדורה ומתחמם בנגדה ודוקא
חמין לרגליו הוא דשרו בית הלל אבל לכל גופו
לא כתנן אמרו להם חכמים אם ביום טוב
כחמין שהיחמו מערב יום טוב חזינן לגאון דקא
כתב הה"א דאמרינן לא יחיץ אדם כל גופו
בשבת בחמין שהוחמו מערב שבת דוקא בשבת

אבל ביום טוב שרי לרחוץ כל גופו בחמין
שהוחמו מערב יום טוב דלאו דבר שחייבין עליו
משום שבות ולא משום רשות ולא משום מצוה
אלא גזירה דרבנן היא וכי גזרי בשבת אבל ביום
טוב לא · **מתני'** שלשה דברים רבן
גמליאל
מחמיר בדברי בית
שמאי אין טומנין את החמין מיום טוב לשבת
ואין זוקפין את המנורה ביום טוב וכו' ואין
אופין שתין גרוסין שלא רקיקין אמרו לו מר
נעשיך לבית אביך שהיו מחמירין על עצמן
ומקילין לכל ישר' להיות אופין שתין גרוסין
בעא מיניה אבא בר מרתא מאביי מהו לכבות
את הנר ביום טוב משום דבר אחר אמ' ליה
אפשר בבית אחר אין לו בית אחר מאי אמ' ליה
אפשר לעשות מחיצה אין לו דבר לעשות
מחיצה מאי אמ' ליה אפשר לכבות עליה את
הכלי אין לו כלי לכבות עליה מאי אמ' ליה
אסור · את"ל אין מכבין את הבקערה
בשביל להוס עליה ואם בשביל שלא תתעשן
הקדירה או בשביל שלא תתעשן הבית מיתה
אמ' ליה ההוא ר' יהודה דאמ' לכם לכל ערמימם
כי קא אמינא אנא לרבנן ובין רבה ובין אמימר
גולהו דרו להו להא מתניתא ואוקמיה כר'
יהודה למימרא דלאו הלכתא היא · ושמעי'
מיהא דלית הלכתא כי הא מתניתא שלא אסור
לכבות את הקערה בין לחוס עליה בין שלא
תתעשן הקדירה או הבית הכל אסור · בעו
מיניה אבי' מרבה מהו לכבות את הדליקה
ביום טוב היכא דאיכא סכנת נפשות לא קא
מיבעיא לי דאמ' בשבת שרי כי קא מבעיא לי
משום אבוד ממון מאי אמ' ליה אסור · עלא
איקלע לבי רב יהודה קם שמעיה זקף שדנא
עי' הגביה את הנר כדי שיכבה · איתיביה
רב יחודה לעולא הנותן שמן בנר חייב משום
מבעיר והמסתפק ממנו חייב משום מכבה
ואתה ביין שהגבהת את הנר לאחוריו גרמית
לו כבוי כמו המסתפק ממנו אמ' ליה לאו אדעתאי
אמ' רב יחודה וקיימא שרי עי' כגון אביקה
שהא עשויה בחתיכות עצים קטנים נוטל ביום
טוב מאותן העצים שלא אחזה בהן האור שרי
בעא מיניה רב אשי מאמימר מהו לכחול
את העין ביום טוב היכא דאיכא סכנה כגון דירה
דיצה דמא ודמעתא וקרחא ותהלת אוכלה
לא קא מיבעיא לי דאמ' בשבת שרי כי קא מיבעיא
לי סוף אוכלא ועציר עינא מאי אמ' ליה אסור
וכן הלכתא · והני מילי מישר' אבל מגוי

שרי דהא אמימר שרא למיכחל עינא מני בשבתא
ואיבא דאמרי אמימר נופיהו כחל מני בשבתא
אמ' ליה לאמימר מאי דעתיך דאמ' רב עולא בריה
דרב עלאי ערבי חולה עושין על ידי נוי בשבת
ואמ' רב המנונא כל דבר שאין בו סכנה אומ' לגוי
ועשה הני מילי היכא דלא מסייע ומר הא קא
מסייע ליה דקא עמיץ ושתי אמ' ליה איבא רב
זביד דקאי כותך ואמרי ליה מסייע אין בומם
אמימר שרא ליה למיכחל עינא ביום טוב שני
של ראש השנה דסבירא ליה בנהרדעי דסבירא
להו שתי קדושיות הן ולית הלכתא כותיה דקיימ'
דקדושה ארבה היא לא מיהו גמרינן מינה
דאמימר דשרי למיכחל עינא ביום טוב שלי
של גליות ואין אופין פתפן נריסין אלא
רקיקין תניא בית שמאי אומ' אין אופין פת
עבה ביום טוב ובית הלל מתירין מאי פת עבה
פת מרובה ואמאי קרי ליה פת עבה משום דנפשא
בריאה **מתני'** אף הוא אמ' שלשה
דברים להקל מכבדין בית
המטות ומניחין את המוגמר ביום טוב ועשין
נדי מקולס ויכבסים אוסרין אמ' רב אסי מחלוקת
להריח אבל לגמר הבית או הכלים דברי הכל
אסור איבעיא להו מהו לעשן פ' לעשן ר'
העירות כדי להכשירן לאכילה אמ' רב יהודה על
גבי גחלת אסור מפני שהוא מכבה על גבי כלי
חרס מיתיב ואסיקנא רבא אמ' על גבי גחלת גמי
מיתיב מידי דהוה בשרא אגמריה וכן הלכתא
נרס' בפרק ר' ישעיה אומ' אם לא הביא כלי
תנו רבנן אין מסננין את החרדל במסננת שלו
ואין ממתקין אותו בנחלת ויתניא ממתקין אותו
בנחלת לא קשיא כאן בנחלת של מתכת כאן
בנחלת של עץ אמ' ליה אביי לרב יוסף מאי
שנא מבשרא אגמירי אמ' ליה התם ליכא בבוי
הכא איכא כבוי כעא מינה אביי מרבה מהו
לגבן אמ' ליה אסור ומאי שנא מלישה התם לא
אפשר הכא אפשר והא אמרי נהרדעא גבנתא
בת יומא מעליא הכי קאמ' אפי' בת יומא מעליא
וקיטורי ביה יריה מעשה אומן הוא ואסור שמעני
כפי בלשון ערבי תעריך אפמאס
מתני' שלשה דברים ר' ישעיה בן עזריה
מתיר וחכמים אוסרין פרתו
יוצאה ברצועה שבין קרניה ומקררין את הבהמה
ביום טוב ושוחקין את הפלפלין בריחים שלהם
ר' יהונתן אומ' אין מרקדין את הבהמה ביום טוב
מפני שהוא עושה חבורה אבל מקר עצמין וחכמים
אומ' אין מקרדין אף לא מקר עצמין

תנו רבנן אי זהו קירוד ואי זהו קרצוף קירוד קטנים
ועשין חבורה קרצוף גדולים ואין עושין חבורה
זשלש מחלוקות בדבר תנא קמא סבר לה כר'
שמעון דאמ' דבר שאין מתכוין מותר וקירוד אע"פ
דקא עביד חבורה שרי וכל שכן קרצוף דלא קא
עביד חבורא ור' יהודה סבר דבר שאין מתכוין אסור
קירוד דקא עביד חבורה אסיר קרצוף דלא קא
עביד חבורא שרי ורבנן סברי ליה כר' יהודה
דאמ' דבר שאין מתכוין אסור ונזרי קרצוף אטו
קירוד אמ' רבא אמ' רב נחמן הלכה כר' שמעון
שהרי ר' שמעון בן עזריה מודה לו אמ' ליה רבא
לרב נחמן ולימא מר הלכה כר' יהודה שהרי
חכמים מורים לו אמ' ליה אנא מר' שמעון סבירא
ליה ועזר שהרי ר' שמעון בן עזריה מורה לו וכן
הלכתא **מתני'** הריחים של פלפלין
טמאה משום שלשה כלים משום
כלי קבול ומשום כלי מתכות ומשום כלי כברה
ענגלה של קטן טמאה מדרס וניטלת בשבת
ואינה נגררת שלא על גבי כלים ר' יהודה אומ'
כל הכלים אינן נגררין חוץ מן הענגלה מפני שהיא
כובשת זו דברי ר' יהודה אבל ר' שמעון אומ' גורר
אדם מטה וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות
חריץ וקיימא לן כר' שמעון
הדרן עלך יום טוב

אין צדין דגים מן הביברין ביום טוב ואין
נותנין לפניהם מזונות אבל
צדין חיה ועוף מן הביברין ונותנין לפניהם
מזונות דברי שמעון בן נמליאל אומ' לא כל הביברין
שוין זה הכלל כל המחוסר עידה אסור ושאינו
מחוסר עידה מותר אמ' רב יוסף אמ' רב יהודה
אמ' שמואל הלכה כרבן שמעון בן גמליאל זה הכלל
כל המחוסר עידה אסור היכי דמי מחוסר עידה
אמ' רב יהודה אמ' שמואל כגון דאמרי הבא ומעורה
ונעבדנו **מתני'** מעבדות חיה ועוף ודגים
שעשאן מערב יום טוב לא יטול
מהן ביום טוב שלא אם כן יודע שנעבדו מערב יום
טוב מעשה בנני אחד שהביא דגים לפני רבן גמליאל
ראמ' מיתדין הן שלא ראוני לקבל פני
אמ' רב יוסף אמ' רב יהודה אמ' שמואל אין הלכה
כרבן גמליאל איבא דמתני לה להא אהא
דתנא סמך מיכן רבן גמליאל מתיר ור' יהושע
אוסר אמ' רב יהודה אמ' שמואל הלכה כר' יהושע
אמ' רב שבא הלכתא נוי שהביא דורון לישראל
אם יש מאותו המין במחובר בתוך התחום מותרין
מריץ לתחום אשורין והכא בשביל שרש זה מריץ

לתחום מיתר לשהא אחר · והאי דאמרינן
אם יש מאותו המין במחובר אמור לא מכניא ב
באכילה ראסור לא אצי לטלטול נמי אסיר משום
הרא הוי לאכילה דמוקצה הוא · נרסי בפרק
בכל מערבין ההוא בר טביא דאתאי לבי ריש גלותא
דאיתעור ביום טוב ראשון ואישחיט ביום טוב שני
רב נחמן ורב חסדא אכול ורב ששת לא אכל
דסבר קושיה אחת הן וקיימ לן כרב נחמן ורב
חסדא ורב ששת נמי קא הדרביה · ואמרינן
נמי התיא ליעתא דאתאי למחוזא חזייה רבא דקא
מכמשא אמ האי וראי מאיתמל עיקרא מאי א
אמרת מחוץ לתחום אתאי הכא בשבוע ישראל
זה מיתר לשהא אחר וכל שכן הא דאעתדא
דניים אתא שרא להו רבא למיזבן מיניה כיון דחזא
דקא מפשטי ומיתי אסר להו · הנהו בני גנאנא
דגזו להו ניים אמא ביום טוב לאורתא שרא להו ר
רבינא לאו דהי לאלתר אתו ושיילוה להבא אמ
להו בעינן בבדי שיעשו · אמ רבה בר רב הונא
אמ רב הסובר אמת המים מערב יום טוב ולמחר
השכים ומצא בה דגים מותרין הא כבר ניצודו
מערב יום טוב והוו להו מוכנים · ויהיה שקנטר
בפרדס נגון איל ועבי ויוצא בהן וילדי ענבים
שיין הם קטנים ואין ערוכין עדיין אינן ערוכין
זמין ומותרין ביום טוב ודוקא בפרדס הסמוך
לעיר דהוי לה ודעתיה עילויהו אבל בפרדס
שאינו סמוך לעיר ערוכין זמין הני מילי בדיהו
אבל באימיהו כיון דבעיא עדיה לא מהני ליה זמין ·
מתני' בהמה מוכנת לא ישחוט בה אם כן
יודע שיכול לאכול ממנה כזית צלי
כיוצא יום ר עקיבא אומ אצי כזית חי מביא
טביחתה שחוטה בשרה לא יביאנה במוט ובמטה
אבל מביאה בידו אבריים אבריים · **תנו** רבנן אין
הסומא יוצא במקלו ולא הריעה בראשו ואין
יוצאין בנכסא אחה האיש ואחר האשה ואם היו
יוצאין ברומיתה · **מתני'** בכור שנפל
לתוך לי יהודה אומ
וידוע שבו מום יעלה וישחט ואם לאו לא
ידוע ולא שמעון אומ כל שאין מומי ניכר מערב
יום טוב אין זה בן המובן כמאי קא מיבעלבי ביואין
מומין ביום טוב ר יהודה סבר יואין מומין
ביום טוב ור שמעון סבר אין יואין מומין
ביום טוב ואשכ דקיימ לן כר שמעון ור יהודה
הכא כר יהודה אבל בהא קיימ לן כר שמעון
דאמרינן אמי וחדיאה חזי ביכרא דבי נשיאה
דמי בפרדסא מהזי ביומא טבא אתו ואמרי ליה
לר אמי אמ להו שעיר עביד לא חזי אינו ולא

והא ר אמי נועיה הוה חזי ר אמי מאיתמל הוה
חזי וביומא טבא שיולי הוא דקא משייל היכי הוה
עובדא כי התוא גברא דאתייה בוכרא לקמיה דרבא
אמ אענייא רמעלי יומא טבא בהדי דקא יתיב רבא
וקא חייק רישיה דלי עיניה וחזייה למומיה אמ ליה
זיל האידנא ותא למחר אתא לקמיה אמ ליה הוו
אימא לי אי זו נועיא דעובדא היכי הוה אמ ליה הוו
מנחן שערי אחורי הוצא בהדאי דקא עיל רישיה
קרעיה לשפתיה אמ ליה ודלמא את גרמת ליה
אמ ליה לאו מכלל דגרמא אסור אמ ליה אין
דתנא כל מום לא יהיה בו אין לו שלא יהיה
כו מים בידים מנן שלא יגרום לו על ידי אחרים
שלא יבא בשוק או רבילה ויניח לו לגרר על גבי
אזנו כדי שיבא הכלב ויטלנו הלכל מום ואמ
כל מים · **מתני'** כהמה שמתה לא יזזנה
ממקומה מעשה ובאו ושאלו את
ר טרפון עליה ועל החלת שנטמאת ונבנס לבית
המדרש ושאלו ואמרו לו לא יזזם ממקומם ·
תרגימא זעירי בכהמת קדשים אם היתה
מסובנת מערב יום טוב טעמ דבהמת קדשים
דאין מאכילין אותה לכלבים הא רחולי שרי ל
לטלטולה רכיון דמסובנת הוא מערב יום טוב
דעתיה עלויה מאיתמל להאכילה לכלבים ולמ
שרי לטלטולה · **מתני'** אין נמנין על ר
הכהמה בתחלה ביום טוב אבל
נמנין עליה מערב יום טוב ושוחטין ומחלקין ביניהם
זה יהודה אומ שיקול אדם בשר כנגד כלי וכנגד
הקונים וחכמים אומ אין משניחין בבקר מאזנים
כל עיקר · מאי אין משנין אמ רב יהודה אמ שמוא
אין מוסקין דמים על הבהמה בתחלה ביום טוב
שא היכי עביד אמ רבא מביא שתי בהמות ומעמידין
זו כנגד זו ואומ זו כזו · תנא נמי הכי לא יאמר
אדם לחבירו הריני עמך בפלעתריני עמך בשתים
אבל אומר לו הריני עמך למחצה לשלישו ולרביעו ·
פיס וחכמים אומ אין משניחין בבקר מאזנים
כל עיקר · מאי כל עיקר אמ רב יהודה אמ שמוא
אצי לשומרי מן העברים אמ רב אידי בר אבין
והוא דתניא כתירטא מפני שנראה כשוקל בשר
ביום טוב · והא ר חייא ור שמעון כרבי דהוו
שקלי מנה כנגד מנה ביום טוב לא קיימ לן נויתיהו
א כרבן דאמרי אין משניחין בבקר מאזנים כל
עיקר · אמ רב יהודה אמ שמוא אסור לשקול
בשר בכים ואמ רב חייא בר אשי אסור לעשות
כית יד בבשר · אמ רבינא ובי שעיר רמי
אמ רב הונא מותר לעשות סימן בבשר כי הא
דרבה בר רב הונא מחתך להו בתלת קרנאתא ·

מתני׳ אין משחיזין את הסכין ביום טוב אבל
משיאה על גבי חברתה לא יאמר אדם
לטבח שקול בדינר בשר אבל שוחט והוא מחלק
ביניהם מאן תנא דמשחזת עצמה אסור אמ׳ רב
חסדא דלא כר׳ יהודה דתניא אין בין יום טוב
לשבת אלא אוכל נפש בלבד ור׳ יהודה מתיר
במכשירי אוכל נפש · אמ׳ ליה רבא לרב חסדא
דרשינן משמך הלכה כר׳ יהודה אמ׳ ליה יהא
רעוא כל כי הני מילי מעליתא תדרשון משמאי
אמ׳ רב נחמיה כריה דרב יוסף הוה קאימנא קמיה
דרבא והוה קא מעבר סכינא אעומא דדיקולא
ואמינא ליה לחדדה או להעביר שמנינותיה דו
אמ׳ ליה להעביר שמנינותיהו וחזיתיה לדעתיה
דלחדודיה קא עביד והאי דלא קאמ׳ ליה ולא
מידי קסבר הלכה ואין מורין כן · אמ׳ אביי
הוה קאימנא קמיה דמר הוה קא בעי מר או
להעביר שמנינותא ואמ׳ לי להעביר שמנינותא
וחזיתיה לדעתיה דלחדודיה קא בעי וקא סבר
הלכה ואין מורין כן · אמ׳ רבא סבין שעמדא
מותר לחדדה ביום טוב והני מילי דשפקא
אגב ריחקא וחוקא אגב ריחיא או אגב דיקולא
אבל במשחזת לא · דרש רב חסדא לא
תימא רב יוסף אחר סבין שנעבמה ואחר שעיר
שנרעף ואחד גרעינת תגור באנו למחלוקת
ר׳ יהודה ורבנן דתנן אין בין יום טוב לשבת אלא
אוכל נפש בלבד ור׳ יהודה מתיר במכשירי אוכל
נפש מאי טעמא דתנא קמא אמ׳ קרא הוא לבדו
יעשה לכם הוא ולא מכשיריו ור׳ יהודה אומר
לך אמ׳ קרא לכם לכם לבל צרכיכם ורבנן
ההוא מיבעי ליה לכם ולא לגיים לכם ולא לבלגים
ור׳ יהודה הא כתי׳ הוא וכתי׳ לכם ולא קשיא כאן
במכשירין שאפשר לעשות מערב יום טוב כאן
במכשירין שאי אפשר לעשותן מערב יום טוב ·
אבעיא להו מהו להראות סכין לחכם ביום
טוב רב מרי בריה דרבא שרי ורבנן אסרי ועירש
בעל הלבות טעמ׳ דמלתא דרשיינן הילמא
אזלינן חיץ לתחום לאחוי׳ אמ׳ רב יוסף תלמיד
חכם ריאה לעצמו ומשאילה לאחרים ·
אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל שנצרף אסור
לתקנו ביום טוב ואפ״ג דעשיט ליה בריה ·
ואמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל שעיר שיצלו בו בשר
אסור לטלטלו ביום טוב רב מלכיה ואיתימא
רב אחא בר אהבה שומטו ומניחו בקרן זוית ·
אמ׳ רב חייא בר אשי אמ׳ רב והוא שיש עליו בשר ·
רבינא אמ׳ אנ״ג שאין עליו בשר שרי מידי דהוה
אקוץ ברשות הרבים וקיימ׳ לן כרבינא ·

עיס לא יאמר אדם לטבח תן לי בדינר
בשר והיכי עביד כי הא דכסורא אמרינן תירטא
ועלבי תירטא בנרש אמרי חלקא ועלבא דחלקא
במאתא מחסיא אמרי ריבעא ועלבי דריבעא ·
מתני׳ אומ׳ אדם לחנוני מלא לי כלי זה אבל
לא במדה ר׳ יהודה אומ׳ אם הירד
כלי של מדה לא ימלאנו מעשה באבא שאול
בן בטנית שהיה ממלא מדותיו מערב יום טוב
ונותן ללוקחות ביום טוב וחכמים אומ׳ אף בחול
עשה כן מפני מיצוי המדות · אומ׳ אדם
לחנוני תן לי ביצים ואגוזים במנין שכן דרך ב
בעל הבית להיות מונה בתוך ביתו מאי אבל
לא במדה אמ׳ רבא לא יזכור שם המדה אבל
כלי העומד למדה לא ימלאנו · ארבריה
רב חסדא לרבנא עוקבא ודרש לא יסוד אדם
שעורים ויתן לפני בהמתו אבל קודר הוא קב
או קביים ונותן לפני בהמתו ואינו חושש ·
עי׳ קודר משער באומד דעתו · והנחתום
מודד תבלין ונותן לתוך הקדירה כדי שלא
יקריח תבשילו אמ׳ רב ירמיה בר אבא אמ׳ רב
מודדת אשה קמח לעיסתה כדי שתטול חלה
בעין יפה ושמואל אמ׳ אסור ותנא דבי שמואל
מותר אמ׳ אביי השתא דאמ׳ שמואל אסור ותנא
דבי שמואל מותר הלכה למעשה אתא לאשמועינן
דאסור וכן הלכתא · תנו רבנן אין שונין קמח
ביום טוב משום ר׳ יעקב ור׳ יהודה בן בתירא
אמרו שונין ושוין שאם נצטל לתוכו צרור או
קיסם ששונין · דביתהו דרב יוסף הוה נחלא
קמחא אגבא דמהולתא אמ׳ ליה מזי דאנא
ריפתא מעליא בעינא ממך · דביתהו דרב
יוסף הוה נהלא קימחא אפתורא אמ׳ רב אשי
הא דידן ברתיה דרמי בר אבא היא ואי לאו דחזא
בגינשא לא הוה עבדא · תנו רבנן חולך אדם
אצל הריעה הרגיל אצלו ואומר לו תן לי נרי
אחד או טלה אחד אצל טובי הרגיל אצלו
ואומ׳ לו תן לי כף אחת או ירך אחת אצל עטם
הרגיל אצלו ואומ׳ לו תן לי תיר אחד או גוזל
אחד אצל נחתום הרגיל אצלו ואומר לו תן
לי עשרים ביצים או חמשים אגוזים ועשרה
אפרסקין ועשרה רמונים ואתריוג אחד ובלבד
שלא יזכור לו סכום מקח ר׳ שמעון בן שעזר אומ׳
ובלבד שלא יזכור לו סכום מנין · עי׳ סכום
מקח כגון שיש עליו כסף לא יאמר לו תן לי
בכסף ויש לך עלי כסף אחר הרי לך בידי שני
כסעים וסכום מנין לא יאמר לו הרי יש לך
בידי חמשים אגוזים תן לי חמשים אחרים ויהא

הוא כר שלמיה משמיה דרב לא שנו אלא
בנקבות שלו אבל בזכרות שלו מיתר איבא
דתניא ליה אפוגא לא בקיאים אמ' רב חיננא
כר שלמיה משמיה דרב לא שנו אלא בזכרות שלו
אבל בנקבות שלו אסור מ"ט נקבות שלו הצר הרבה
והצר הצר הוא הזכרות בית שהוא מלא
עיירות וכו' אמ' שמואל חותמות שבקרקע עמהן
אבל לא מנקיע ולא חותך ושבבלים מתירין
ומנקיע וחותך אחד שבת ואחת יום טוב

מתני' אין שורתין את הטר מפני שהוא עושה
כלי ואין עושין פחמין ואין חותכין
את הפתילה לשנים ר' יהודה אומ' חותכין
באור לשני נרות מאי שנא נפסקין דלא
דקא מתקן מנא באור נמי קא מתקן מנא תני
ר' חייה חותכה נעי שתי נרות אמ' תא נתן
בר אבא אמ' רב מוחטין את הפתילה ביום טוב
מאי מוחטין אמ' רב חיננא בר שלמיה משמיה
לעזאזיי הושבה תני בר קפרא ששה דברים
נאמרו בפתילה שלשה להחמיר ושלשה להקל
אין נודלין אותה לפתילה ביום טוב ואין מהנהנין
אותה באור ואין חותכין אותה לשנים
להקל ממערה ביד ועושה אותה באור ואין
חותכין אותה לשנים את הניר לעלות בו מלח
ואין נורפין תנור וכירים אבל מבשין ואין מקיפין
שתי חביות לשפות עליהן את הקדרה ואין
סומכין בבקעת ואין בדלת ואין מנהיגין את
הבהמה במקל ביום טוב ואין נורפין תנור
וכירים תני ר' חייא ברי דרב יוסף קמיה דר'
יוחנן ואם איפשר לו לאושפיז שלא אם כן ניתני
מיתר רבותהו דר' חייא נעל לה ארתא
כתנורא ביומא טבא אמ' ליה ר' חייא חזי דאנא
ריפתא מעלייתא כעינא מינך אמ' ליה
רבא לשמעיה טוירי אווזא ואידרהם מחרוכה
אמ' ליה רבינא לרב אשי אמ' לן רב אחא מדוכל
דמר שרקין לה תנורא ביומא טבא אמ' ליה אנן
ארקתא דשרת סמכינן נלמ' אין אנו ניכלין טיט
ביום טוב שלא ארקתא דשרת סמכינן והוא
הטיט והרעש שבביות הנהר אמ' רבא והוא
דסריה מאתמל אמ' רבינא וקיטמא שרי
שהאפר אינו כר נבול ולפי מותר לבלל ביום
טוב לטוח בו התנור על הלחם או על הצלי
אמ' רב נחמן אבנים של בית הבמא מיתר
לערדן ביום טוב דכנין קבע אסרה תורה וכנין
עראי לא אסרה תורה ונזדרדנן על בנין עראי
משום בנין קבע והבא משום כבורו לא גזרו
רבנן אמ' רב יהודה האי מרורתא מלמעלה

למטה שרי מלמטה למעלה אסור וכן קדרה
וכן ביעתא וכן פוריא וכן חביתא מ"ט כשהוא עושה
מרורה של א"י לא יהא מניח עצים למטה
ומניח אחרים על גביהם מלמעלה ועלה שנמצא
כדרך בנין שלא אוחז את העץ למעלה ומניח
אחר תחתיו שאין זה דרך בנין וכן קדירה נשבר
בשעושה אותה לא יניח אבנים בתחלה ויתן
את הקדירה שנמצא כמאהיל אוהל שלא אוחז
את הקדירה בידו ומכניס אבנים תחתיה וכן
ביצים כשרוצה לצלות אותן אוחז את העליונה
ונותן אחרת תחתיה וכן פוריא שאוחז את הקרשים
בתחלה ומכניס את הדגלים תחתיהן וכן חביתא
כשרוצה להטותה על גבי אבנים מטה אותה
תחלה ואחר כך מכניס תחתיה אין סומכין
את הקדירה בבקעת וכן בדלת סלקא דעתא
אימא וכן הדלת תנא נמי הכי אין סומכין את
הקדירה בבקעת וכן הדלת שלא ניתנו עצים
שלא להסקה ואין מנהיגין את הבהמה במקל
ביום טוב משום רמיחזי כמאן דקא אזיל
לחיננא חיזרא רב נחמן אסר ורב ששת
שרי מ"ט עצים מכינו הקוצים נקראין חיזרא
רב נחמן אמר ליטול מהן עץ להכניס בתוך
הבשר כמו שעשוי לצלות כו את הצלי ורב
ששת שרי נרטיבא כולי עלמא לא צריכי דאסיר
רבמוקצה דמי כי צריכי כיבשתא מאן דאסר
אמ' לך לא ניתנו עצים שלא להסקה ומאן דשרי
אמ' לך מה לי לצלות בו מה לי לצלות בחלתו
והלכה כישתא שרי רטיבא אסיר דשרינא
אשה לא תכנס לכין העצים ליטול מהן אורך
ואור שנשבר אסור להסיקו ביום טוב לפי
שמסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים

מתני' ר' שמעון אומ' נוטל אדם קיסם
מלפניו לחצות בו את שיניו ומנקב
מן החצר ומדליק שכל מה שבחצר מוכן הוא
וחכמים אומ' מנקב מלפניו ומדליק תנא
ר' שמעון אומ' נוטל אדם קיסם מלפניו לחצות
בו את שיניו וחכמים אומ' לא יטול שלא מן האיבוס
של בהמה ושוין שלא יקטמנו קטמו לחצות
בו שיניו ולפתוח בו את הדלת בשוגג חייב
חטאת כמזיד ביום טוב סיגף את הארבעים רבי
ר' שמעון וחכמים אומ' אחד שבת ואחד יום טוב
אינו שלא משום שבות אמ' רב יהודה אנלי
בהמה אין בהן משום תיקון כלי כלומ' מותר
לקשם מהן קיסם לחצות בו שיניו וכן הלכה
ימותר לטלטל עצי בשמים להריח בהן ולהניף
בהן להרוחה ומולדו להריח בו וקיטמו להריח

כו אחר קשין ואחר רבין דלא שנא מיהא רתנן
שובר אדם את התבית לאכול ממנה גרונרות
ובלבד שלא יתכוין לעשיותה כלי ועיד ההוא
רבה בר רב אדא ירבין בר רב ארא אמרי כי הוינן
בי רב יהודה הוה מעשה וייהיב לן אלותא אלותא
ואשגח רחזין לקתתא דנפרי וחצצי

מתני׳ אין מוציאין את האור לא מן
העצים ולא מן האבנים ולא מן
העפר ולא מן המים אין מלבנין את הרעפים
לגלות עליהן ועיר אמי׳ שיעיר עמיר אדם על
המוקצה ערב שבת בשבי׳ית ואומ מכאן אני
אופל למחר והכמים אומ׳ עד שירשום ויאמר
מכאן ועד כאן תנו רבנן התנור והכירים
חדשים הרי הן ככל הכלים ועטלין בחיצר אבל
אין סכין אותה שמן ואין שטין אותן במטלית
ואין מציינן אותן בצבעונין כדי להסמן ואם כשביל
לאופות מותר תנו רבנן מולכין את הראש
ואת הרגלים ומהבהבין אותן באור אבל אין
טועלין אותן בחרסית ולא באדמה ואין נוזזין
אותן במסגרים ואין גוזזין את הירך בתספורת
שלו אבל מתקנין את הקונדס ואת העקבות
ומסיקין ואופין בעצי ומימין כאנטיכי
ואין אופין בעצי חדשה גזירה שמא תפחת
תנו רבנן אין נופחין במפוח טוס טוב אפל
נופחין בשפופרת ואין מתקנין את השפוד ואין
מחדדין אותו תנו רבנן אין מיצענין את הקנה
לעלות בו מלא אבל מיצענין את האגוז במטלית
ואין חוששין שמא תיקרע
הדרן עלך המביא כריין

משילין פירות

משילין פירות דרך ארובה ביום טוב
אבל לא בשבת ומפקין
את הפירות בכלים מפני הדלף ובן כרי יין וכרי
שמן ונותנן בלי תחת הדלף בשבת משילין
פירות וכי אמ׳ רב נחמן לא שנו שא באותו הגג
אבל מגג לגג לא אתנא עמי הכי לא ישיטם מגג
לגג אפי׳ גיתיהן שוין תנא לא ישלשלם
בחבל בחלונות ולא יורידם בסולמות ומכסין
את הפירות בכלים מפני הדלף אמ׳ עולא
אפי׳ אוארא דליבני ור׳ יצחק אמ׳ פירות הראויין
ואזדא׳ יצחק לטעמיה דאמ׳ יצחק אין כלי
ניטל שא לדבר הנטל בשבת כבר בירדנו במסכ
שבת שאין הלכה לר׳ יצחק ונותנין בלי תחת
הדלף בשבת תנא ואם נתמלא הבלי שופך
ושונה ואינו נמנע כי רחיא דאבי׳ דלף אתא
לקמיה דרבה אמ׳ ליה זיל עייליה לצוריך לחתם

כי היכי דלהוי כגרף של רעי ואפקיה אמ׳ ליה
וכי עשין גרף של רעי לכתחלה אהכי נעל
כי היכא דאכיי אמ׳ ליה תיתי לי דעבדי אדמר
אמ׳ שמוטי גרף של רעי ועביט של מימי רגלים
מיתר להויצאן לאשפה תניא נמי גרף של
רעי ועביט של מימי רגלים מיתר להוציאן ל
לאשפה וכשהוא מחזירו נותן לתוכו מים ומחזירו
וכי היכי דשרי לאפוקיה לרעי אגב מנא הם
הכי אמ׳ שרי לאפוקיה בעגינה דהא היא עבדתא
דאשתכח באי סנדמקיה דרב אשי ואמ׳ להונקטיה
כציוציתא ואפקוה ולא מיבעיא ביום טוב
דשרי לטלטוליה שא אפי׳ בשבת נמי שרי בד
גרסינן בפרק כל כתבי הקדש הלכתא כוותן
קערה על גבי הנר **מתני׳** כל שמייבין
עליו משום שבות ומשום
רשות ומשום מיאוס בשבת חייבין עליו ביום טוב
ושו הן משום שבות לא עליון באילן ולא ריובין
על גבי בהמה ולא שטין על פני המים ולא
מספקין ולא מטעינין ולא מרקדין ושו הן משום
רשות לא רנין ולא מקדשין ולא חולצין ולא
מיבמין ושו הן משום מיאוס לא מקדישין ולא
מעריכין ולא מחרימין ולא מגביהין תרומה
ומעשרות כל שו ביום טוב אמרי וקו בשבת
ואין בין יום טוב לשבת שא אוכל נפש בלבד
לא עולין באילן גזירה שמא יתלוש ולא ריובין
על גבי בהמה גזירה שמא יחתוך זמורה להנהיג
ולא שטין על פני המים גזרה שמא יעשה
חבית של שייטין ולא מספיקין ולא מטעינין
ולא מרקדין גזרה שמא יתקן כלי שיר
ירושלמי ולא מספקין הבא מחמתו נדחתי
ויחר אף כלק אל כלעם ויספק את בעביו ולא
מטעינין טעין שהוא לריעונו ר יונה וחבריה
חבריה אמרי בין הכי ובין הכי אסור ר יונה אמ
אחורי ידיהם שרי דהוה איתסכן ביומי והוו
מטעינין אחורי ידיהן בשבתא בהלולא דר
שמעון בר הוו מטעינין אחורי ידיהן כשבתא
עבר ר מאיר ושמע קולהן אמ׳ רבותי הותרה
שבת שמעו קליה אמ׳ מי הוא זה שבא לרוותינו
בתוך ביתינו שמעו מאיר קליה דר ועירך
נפקין פרי בתריה מפריה אפרה רוחא
נפקוליה מעל קדליה דר מאיר או דיקר מן
נוגתא וחמא קדליה דר מאיר מן אחורי לא דנין
ולא מקדשין ולא חולצין ולא מיבמין בגולדהו
גזרה שמא יכתוב לא מקדשין ולא מעריכין
ולא מחרימין גזרה משום מקח וממכר
ולא מגביהין תרומה ומעשרות ואפי׳ ליתנם לבהן

בו ביום והני מילי דטבולי מאתמל אבל עירו
דטבולי האידנא כגון עיסה לאפרושי מינה
חלה מערישין ההבינן לכהן ירוע
וכולן שעשו כין אניסין בין שוגגין בין מזידין
בין מוטעין מה שעשו עשוי בשבת ואין צריך
לומ ביום טוב ושמעתן מיהא דמאן דעבד
וקני בשבת מקרקעי או מטלטלי הקנאתו
הקנאה ואין בין יום טוב לשבת אלא אוכל
נפש בלבד ורמינהי משילין עירות דרך ארובה
ביום טוב אבל לא בשבת אמ רב נפמא לא קשיא
הא בית הלל והא בית שמאי דתנן בית שמאי
אומ אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלולב
ולא את ספר תורה לרשות הרבים ובית הלל
מתירין מתני הבהמה והכלים
כרגלי הבעלים המיסר
בהמתו לבנו או לרועה הרי הוא כרגליו ואת
הכלים המיוחדין לאחד מן האחין שבבית
הרי הן כרגליו ושאינן מיוחדין למקום שכולן
הולכין המיסר בהמתו לבנו או לרועה
הרי היא כרגליו איקימנא בשני רועים דלא
קנה אחד מהן לעז הרי היא כרגלי אבל אם
מסרה לרועה אחר הרי היא כרגלי הרועה
ואע לא מסרה לו שא ביום טוב הרי הוא כ
כרגלי הרועה תנו רבנן שנים ששאלו
חלוק אחד זה לילך בו שחרית לבית המדרש
וזה ליכנס בו ערבית לבית הכנסת זה עירב
עליו לעצמן וזה עירב עליו לדרום זה שעירב
עליו לעצמן מהלך לעצמן כרגלי מי שעירב
עליו לדרום וזה שעירב עליו לדרום מהלך
לדרום כרגלי מי שעירב עליו לעצמן ואם
מיצנע עליו את התחום הרי זה לא ידיזוהי
ממקומו עכ כל אדם ששבת עליו יש לו
שעים אמה לכל רוח ואם נתן את עירובו ב
בסוף שעים אמה למזרח יש לו להלך עיר
ממקום עירובו למזרח שעים אמה והיא שעים
אמה שהיתה לו במערב כשנתן את עירובו
בסוף שעים אמה למזרח העתיק את השעים
אמה שהיתה לו במערב לרוח המזרח ונאסר
להלך לרוח המערב אע אמה אחת ואם נתן
את עירובו בסוף שף אמה למזרח ממקום
שביתתו נמצא שהעתיק שף אמה אחת למזרח
מן השעים שיש לו ברוח מערב ושאר לו
במערב שף אמה ונמצא מהלך לרוח מזרח
שלשת שעים אמה ולרוח מערב שף אמה
עכשיו אם שאלו שנים חלוק אחד זה ילך בו
שחרית לבית המדרש ברוח מזרח וזה ילך

בו שחרית לבית המדרש ברוח מזרח וזה ילך
בו ערבית לבית הכנסת לרוח מערב או שהיה
בו המדרש בעצמן ובית הכנסת ברחוק ונתן
האחד שהוא צריך לילך לעצמן את עירובו
בסוף שף אמה בעצמן הרי נשאר לו אלף אמה
ברחום ואין לו להלך לרחום שא אלף אמה בלבד
וכיון שזה החלוק קנה שביתה ברגליו זה שעירב
לרחום אע שעירב בסוף שף אמה לרחום ויש
לו להלך ברחום שלשת שעים אמה אין לו
רשות להלך בזה החלוק שא עד שף אמה
בלבד שה יא ברגלי מי שעירב עליו לעצמן וכן
זה שעירב לעצמן כיון שחזירו עירב לרחום
בסוף שף אמה ולא נשאר לו בעצמן שא שף אמה
בלבד אע שיש לזה שעירב לעצמן להלך
לעצמן שלשת אלפים אמה אין לו להלך מזה
החלוק בעצמן חוץ משף אמה בלבד שהיא
כרגלי מי שעירב לרחום וזה הוא זה שעירב
עליו לעצמן מהלך כרגלי מי שעירב לרחום
וזה שעירב עליו לרחום מהלך לרחום כרגלי
מי שעירב עליו לעצמן ואם מיצנע עליו את
התחום הרי זה לא יזיזוהו ממקומו בלומ אם
נתן כל אחד מהן את עירובו בסוף שעים אמה
נמצא מי שעירב לעצמן אין לו להלך ברחום
אע אמה אחת ומי שעירב לרחום אין לו להלך
בעצמן אע באמה אחת וכיון שהחלוק קנה
שביתה כרגלי שתיהן הרי זה לא ידיזוהו ממקומו
איתמר שנים שלקחו חבית ובהמה בשותפות
אמ רב חבית מיותרת ובהמה אסור ושמוא אמ
אע חבית אסורה רב אמ חבית מיותרת קסבר
יש ברי ההמה אסורה משום דקא ינקי ת
תחומין מהדר בלומ כיון שהבהמה יונקין
אבריה זה מזה נמצאו תחומין שלה כשו הן
מעורבין זה בזה ולא יתבן בהן ברירה ושמוא
אמ אע חבית אסור קסבר אין ברירה ואמרינן
מאי היע עלה ר יוחנן אמ אין ברירה ור אושעיא
אמ יש ברירה ואסיקנה דר אושעיא כי אתליה
ברירה בדרבנן אבל בדאוריתא ליתא לר
ברירה ואיבעיא להכתא בהדיה כר אושעיא
דסבר בדרבנן יש ברירה וקם ליה רב ור
אושעיא בחדא שיטתא ושמוא ור יוחנן בחדא
שיטתא וכיון דקאי רב כר אושעיא שמעינן
דהילכתא כותיה דרב אמ שמוא שור
של עכום הרי הוא כרגלי כל אדם ושל רעי
הרי היא כרגלי אותה העיר מתני
השואל כלי מחבירו מערב
יום כרגלי השואל ביום טוב כרגלי המשאיל

30

האשה ששאלה מחברתה תבלין ומים
ומלח לעיסתה הרי זו כרגלי שתיהן כ
יהושע פוטר במים מפני שאין בהם ממש
מערב יום טוב כרגלי השואל עשיטא
לא צריכא שלא מסרו לו שלא ביום טוב
מסייעא ליה לר' יוחנן דאמר ר' יוחנן השוכ
כל מחבירו מערב יום טוב אעפ שלא נתנו
לו שלא ביום טוב הרי הוא כרגלו ביום
טוב כרגלי המשאיל ואעפ כרגל רשאיל מינה
מימר אמר הילמא משכח אחריבא ושאיל מינה
מתני' כור של יחיד כרגלי היחיד ושל
אותה העיר כרגלי אותה העיר
ושל עולי בבל כרגלי הממלא מי שרצו
עיירותיו בעיר אחרת ועירבו בני אותה העיר
לבא אעלו לא יבואו לו מעיירותיו ואם עירב
הוא הרי עיירותיו כמותו מי שיזמן אצלו
אורחין לא יזמין בירם מנות שלא אם כן זיכה
להן אחר במניותיהן מערב יום טוב אין משקין
ושוחטין את המדבריות אבל משקין ושוחטין
את הביתיות ושוחטין הלנות בעיר
את המדבריות הלנות באפר למה לו למימר
משקין מילתא אגב אורחיה קא משמע לן לושקי
אינש והדר לישחוט משום סירכא דאי אינא
סירכא משמטא תנו רבנן שוחטין המדבריות
ושוחטין הביתיות שיוצאות בפסח ורועות
ונכנסות ברביעה ביתיות שיוצאות ורועות
חוץ לתחום ובאות ולנות בתוך התחום רבי
שמעון אומר שוחטין הביתיות כל שיוצאות
ורועות באפר ואין נכנסות לישוב לא בימות
החמה ולא בימות הגשמים אשכחן
רבי אתא דפסקי הכא מילתא לקולא ואמרי
דסבירא לן כר' שמעון הלית ליה מיקצר
וכראמר רב נחמן עד לחלבה ורחל לגיזתה
ותרנגולת לביעה ותורי דרדיא ותמרי
דעיסקא פליגתא דר' יהודה ור' שמעון דר'
יהודה הוא דאסר ור' שמעון שרי וקאמרי
ההלכתא כר' שמעון ואנן לא סבירא לן הכי
דכי איתמר הילכתא כר' שמעון לענין שבת
איתמר והא דאמר רב נחמן עד לחלבה ורחל
לגיזתה וכו' לא קא פסק הלכתא כמאן מניהו
שלא הכי קאמר פליונתא דר' יהודה ור' שמעון
וכיון דקיימ"ל כר' שבת סבירא לן כר' שמעון
הלית ליה מיקצה וביום טוב כר' יהודה מימלא
שמעינן דהני מילי דאינון עד לחלבה ורחל
לגיזתה זכו מולחו ביום טוב אסירי ומאן דחזי
למיכל מיניה בשבת כגון תמרי דעיסקא

שרי למיכל מיניה ועוד דרב נחמן דאמר הכי
אשכחן ליה דסבירא ליה דהלכה ביום טוב
כר' יהודה דאית ליה מוקצה באמרינן בהאי
מסכתא בריש פירקא קמא במאי עסיקינן אלמ"ד
כרבנגולת העומדת לאכילה מאי טעמיה
דבית הלל אוכלא דאיעבד הוא ולא בתרנגולת
העומדת לגדל מצית מאי טעמיהו דבית שמאי
מוקצה הוא ופריך רב נחמן לעולם בתרנגולת
העומדת לגדל ביצים ודאית ליה מוקצה
אית ליה גולה ודלית ליה מוקצה לית ליה
גולה ובית שמאי כר' שמעון ובית הלל כר'
יהודה ומקשינן ומי אמר רב נחמן הכי והא
תנן בית הלל אומ' מעבירין מעל השולחן
עצמית וקליפין ובית שמאי אומ' מסלק את
הטבלה כולה ומגערה ואמר רב נחמן אין לנו
שא בית שמאי כר' יהודה ובית הלל כר'
שמעון ומפרקינן אמ' לך גבי שבת דסתם לן
תנא כר' שמעון דתנן מחתכין את הדלועים
לפני הבהמה את הנבלה לפני הכלבים מוקים
להו לבית הלל כר' שמעון גבי יום טוב דסתם
לן תנא כר' יהודה דתנן אין מבקעין עצים מן
הקורות ולא מקורה שנשכרה ביום טוב מוקים
להו לבית הלל כר' יהודה וכיון דאשכחן לר'
נחמן דסבירא ליה ביום טוב כר' יהודה ממילא
שמעינן דעד לחלבה ורחל לגיזתה ותרנגולת
לביצתה ותורי דרדריא ותמרי דעיסקא כולהו
לרב נחמן ביום טוב אסירי ומשיקלא וטריא
דגמרא נמי שמעינן דהלכה כר' יהודה ביום
טוב דקאמ' ושא כתרנגולת העומדת לגדל
ביצים מאי טעמייהו דבית שמאי מוקצה הוא
כלומ' שזה דבר דיוע הוא שהמוקצה אסור
ועיד אמרינן לקמן תניא אחרים אומ' לועז
אומ' ביעה תאכל היא ואמה במאי עסיקינן
אילימא בתרנגולת העומדת לאכילה עשיטא
היא ואמה שריא ושא בתרנגולת העומדת
לגדל ביצים היא ואמה אמרי דאלמ' הכין היא
הלכתא ולענין כיתית ומדבריות נמי
הכי סבירא לן בסתם מתניתין וכד פריש תנא
קמא דבריתא דאמ' שו הן מדבריות כל שיוצאות
בפסח ורועות ונכנסות ברביעה ביתיות
שיוצאות ורועות חוץ לתחום ובאות ולנות
בתוך התחום יל דקאמ' שו ושו ביתיות הן לית
הלכתא הלא קימא לן הלכתא כר' שא לגבי
יחיד אבל לגבי רבים לא והוו להו מדבריות
דאינן באות ולנות בתוך התחום מוקצות
דלאו דעתיה עלויהו דהא אינן באות בתוך

התחום

סליקא מסכתא דיום טוב ברחמי

שמיא

אתחיל מסכתא דעירובין

מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה ימעט ר' יהוד
אומ' אינו צריך והרחב מעשר אמות ימעט
ואם ישלו עודת פתח אע"פ שרחב מעשר אמו
אינו צריך למעט כיצד ממעטו נותן
עליו קורה מעשרים אמה ולמטה כי היכי דהוי
הללה עשרים דאמרינן מקצת קורה כתוך
עשרים ומקצתה למעלה מעשרים מקצת
סכך בתוך עשרים ומקצתו למעלה מעשרים
אמ' רבה במבוי כשר ובסוכה פסולה וכו'
ואמיקנא אמ' רבא אחד זה ואחד זה כשר חלל
סוכה דתנן חלל מבוי תקן עשרים אמה
היה גבוה מעשרים אמה ובא למעטו ממעטו
בקורה שרחבה טפח ויו הקורה מעומד הפר
היא והכר שלמטה נהכר שלמעלה כשם של
מעלה דיה טפח כדתנן דיה לקורה שתהא
רחבה טפח נדי לקבל אריח כך הקורה שממעט
בה למטה ממטה דיה שתהא רחבה טפח
ואם היה גבהו פחות מעשרה טפחים חוקק בו
ארבע אמות על ארבע אמות כדי להשלימו
לעשרה טפחים כאביי ואע"ג דצלינ עליה דר'
יוסי דהוי דביה לא סבירא ליה הכין ואמ' חוקק בו
ארבעה על ארבעה כיון דסוגיין כאביי דאמ'
משך מבוי לארבע אמות הלכתא כותיה
איתמר מבוי שנשתרץ מערבו וכלפי ראשו איתמר
משנא דרב אסי ורב אסי אם יש שם פס ארבעה
מתיר פירצה עד עשר ואם לא פחות משלשה
מתיר שלשה אינו מתיר ואוקימנא להא
דרב אסי ורב אסי בראית לה גידודי כלומ' יש
לו במקום שנשתרץ גידודין שהן כמו מפולרת
שמונעין בני רשות הרבים אמ' רב אסי
אבא אמ' רב הונא לחי הבולט מרובו של מבוי
כגון זה פחות מארבע אמות נידון כ
משום לחי ואין צריך לחי אחר להתירו ארבע
אמות נידון משום מבוי וצריך לחי אחר להתירו
ואותו לחי מוקים באידך גיסא אי נמי מוקים ליה
בהדיה ומטעי ביה עירתא או מבעיר ביה עירתא
אמ' רב הונא בריה דרב יהושע לא אמרן שא
במבוי שבע אמות ניתר בעומד מרובה על

אמ'

הפורץ רב אשי אמ' במבוי שמונה אמות אין צריך
לחי מה נעשך אי עומד נעשה ניתר בעומד
מרובה על הפרוץ פריץ נעשה נדון משום
לחי מאי אמרת דכי הדרי ניהו חוי סתם דדבריהם
וסתם דבריהם להקל האי שמעתא הזינא
ביה תרי פרושי דלא דיקי משום הא אית ב
פירכא ולהכי לא כתבינא להו והכי פירושה
לחי הבולט מרובו של מבוי כגון שיש על פי
המבוי כותל רביעי משוך כלפי רחבו כגון זה
אם אינו משוך שא פחות מארבע אמו
נידון משום לחי לפי שאין בו שיעור משך מבוי
ולפי אין צריך המבוי לחי אחר להתירו ואפי
בו ארבע אמות שהוא שער משך מבוי אינו
נידון משום לחי שא נידון כשאר כתלי מבוי
ועתתו של מבוי הרי הוא עומד כלא לחי ולפיכך
צריך המבוי לחי אחר להתירו ואותו לחי מוקים
ליה באידך גיסא אי נמי מוקים ליה בהדי ההוא
קמא ומטעי ביה עירתא על עיתייה דקמא או
מבעיר ביה עירתא מעתייה דקמא כי היכי
דליהוי ליה הכירא אמ' רב הונא בריה דר
יהושע לא אמרן שא במבוי שרחב שמנה אמו
דהוה ליה כותל רביעי פריץ שבו כעומד
שבו שהעומד ארבע אמות יהפריץ ארבע אמו
אבל מבוי שרחב שבע אמות ביון שהעומד
ארבע והפרוץ שלש ניתר בעומד מרובה על
הפרוץ קל וחומר מחצר ומהחצר שאינה
ניתרת כלחי וקורה שא בפס ארבעה ניתרת
בעומד מרובה על הפרוץ ואינה צריכה פס
ארבעה מבוי שנתתי בלחי וקורה אינו דין
שיתר בעומד מרובה על הפרוץ ואינו צריך
לחי אחר וכא רב אשי ואמ' אפי' במבוי שמנה
אמות אינו צריך לחי מה נעשה אי עומד נעשה
ניתר בעומד מרובה על הפרוץ ואי פריץ נעשה
כיון שאין במשך הלחי הבולט ארבע אמות
נידון פשום לחי מאי דכי הדרי ניהו חוי סתם
דדבריהם וסתם דבריהם להקל והלכתא
כרב אשי האי הוא דהאי שמעתא
יפיהושא בריא וניהירא הוא ואין בו קושיא ולא
משקי איתמר מבוי עקום כגון זה
רב אמ' תורתי כמעולש ושמו אמ' תורי רבו
כסתום וניתר בלחי וקורה תנו רבנן
כיצד מערבין מבואות המפולשים לרשות
הרבים עושה עורת פתח מבאן ולחי וקורה
מכאן חננית אומ' בית שמאי אומ' עושה דלת
מבאן ודלת מבאן ובשהוא יוצא ונכנס נוטל
ובית הלל אומ' עושה דלת מבאן ולחי וקורה

מיבאן איתמר רב אמי תלכה כתנא קמא
ושמואל אמי הלכה כחנניה ואליבא דבית שמאי
והלכתא כרב באסורי והני מילי במבואות
המעולשין לרשות הרבים הוא דסניא להי
ביצורת פתח מבאן ולהי וקורה מיבאן אבל
רשות הרבים גופה לא מערבא לא כרדלתות
מבאן ומיבאן והוא שנתעלית כלילה דאמ רבה
כר בר חנה אמ יוחנן ירושלם שמלא דלתותיה
נתעלות כלילה חייבין עליה משום רשות
הרבים דשמלא כל שדלתותיה נתעלות כלילה
אינה רשות הרבים וההוא מבוי דהוא בנהרדעא
דמו עליה חומריה דרב ויומרי דשמש
ואיצטריכה דלתות לא קשיא מידי משום דנהרדעא
אתריה דשמש הוא אמ רב מבוי שנפרץ
כמלאו לחצר ונפרצה חצר כנגדו לרשות
הרבים חצר מותרת ומבוי אסור חצר מותר
ואע"ג דקתני בה רבים דתניא חצר שהרבים
נכנסין בזו ויוצאין בזו רשות היחיד לשכרת
ורשות הרבים לטומאה ומבוי אסור משום דהוה
ליה מבוי מפולש לרשות הרבים
איתמר מבוי העשוי כנדל ע"י נדל שרוץ שיש
לו רגלים הרבה מבאן ומבאן כדתניא עד כמה
מרבה רגלים זה נדל וכן זה המבוי יש לו שבילין
מבאן ומבאן והן מפולשים אמ אביי עושה
צורת פתח לנדל ואינך כולהו משתרי כלהי
וקורה אמ ליה רבא כמאן דשמיע ליה אמ תורתי
כסתום והא ההוא מבוי עקום דהוה בנהרדעא
ותשו ליה לדרב נחמן אמ רבא עושה צורת
פתח לכולהו מחר ניסא ואידך ניסא מישתרי
כלהי וקורה מיהא שמעינן דהלכתא כרב דאמ
הלכה כתנא קמא דהא רבא כותיה סבירא ליה
וקיימ לן רבא הלכתא כרבא בר
מיגו לא קנם איתמר משום רב כהנא
רבה מבוי שיצירו אחד ארוך ועדן אחר קצר
פחות מארבע אמות מניח את הקורה בשלמות
ארבע אמות אינו מניח אלא כנגד הקצר
ע"מ שהיה הארוך עודף על הקצר ארבע
אמות היה ליה כמבוי בפני עצמו ויצריך מחיצ
כנגדן ואם לא היה הארוך עודף על הקצר
אלא פחות מארבע אמות אינו כמבוי בפני עצמו
ולע"מ מניח את הקורה עליו באלכסון רב אמ
אחד זה ואחד זה אינו מניח אלא כנגד הקצר
מאי טעמ קורה משום הכר היא ובאלכסון לא
הוי הכר ואם יש באלכסון יותר מעשר אמות
רבי הכל אינו מניח אלא כנגד הקצר
והלכתא מותר להשתמש תחת קורת המבוי

וכין להייס נמי מיתר כרבא והני מילי לפתחי
לרשות הרבים אבל פתוח לכרמלית לא
דאמ רב חנן בר רבא אמ רב תוך הפתח ערך
להי אחר להתירו בין דאית ביה ארבעה בין -
דלית ביה ארבעה ואוקימנא בפתחיה לכרמלית
משום דמיצא מין כמינו ונעיר והיכא דנעץ
מבחוץ והניח קורת מבוי עליהם לא מהניא
ולא מדי רבעינן קורה על גבי שתי יתידות
כשני כתלי מבוי וליכא איתמר נראה
מבפנים ושוה מבחוץ נידון משום להי
נראה מבחוץ ושוה מבפנים ר חייא ור שמעון
חד אמ נידון משום להי וחד אמ אינו נידון
משום להי והלכתא נידון משום להי
מבוי שהוא רחב עשרים אמה אמ אביי עושה
פס גבוה עשרה טפחים כמשך ארבע אמות
ומעמידו באמצע אי נמי עביד כדרב יהודה
דאמ מבוי שהוא רחב חמש עשרה אמה
מחזיק שתי אמות ועושה פס שלש אמות
והיכא דרחב עשרים אמה עביד הכי מיהאי
ניסא ומיהאי ניסא וליחוש דילמא שתי
פתחא רחבה ועייל בפתחא זוטא אמ רב יהודה
בר מתנה הזקה אין אדם מניח פתח גדול
ויוצא ונכנס בפתח קטן ואם יש לו צורת פתח
אע"ג שרחב מעשר אמות אינו צריך למעט
אמ רב חסדא צורת פתח שעשאה מן
הצד לא עשה ולא כלום ע"י רבינו האיי גאון
זל צורת פתח מן הצד כגון שעשאו מעדי
של כותל דהוה ליה פיתחא בקדן זוית ופיתחא
בקדן זוית לא עבדי אינשי ואמ רב חסדא
צורת פתח שאמרו צריכה שתהא ברוחב
כדי לקבל דלת ואפי דלת של קשין
תנא צורת פתח שאמרו קנה מבאן וקנה מבאן
וקנה על גביהן צריכין לינעץ אין צריכין לינעץ
ע"ז הקנים שבמזוזות המבוי אם היו גבוהות
עשרה טפחים ולא הניעץ לקורה של מעלה
מהו רב נחמן אמ אין צריכין לינעץ ורב ששת
אמ צריכין לינעץ והלכתא כרב נחמן דתניא
כותיה מאי היא דתניא כיצד מאיר מחייב
במזוזה וחכמים פוטרין ושוין שיש ברגליה
עשרה שחייבת למא כיון שיש ברגליה עשרה
אע"ג שאין הקירוי שבשפי כיפה מניע לרגליה
פתח האוי וחייב במזוזה הכא נמי כיון שיש
בקנים עשרה אע"ג שאין מניעין לקורה פיתחא האוי

מתני הכשר המבוי בית שמאי אומ להי וקורה
ובית הלל אומ או להי או קורה ר
ליעזר אומ להייס משום ר ישמעאל אמ תלמיד

לענין ר' עקיבא לא נחלקו בית שמאי ובית
הלל אומ' על מכוי שהוא פחות מארבע אמות
שהוא כלחי או קורה ועל מה נחלקו על מ'
מארבע אמות ועד עשר שבית שמאי אומ'
לחי וקורה ובית הלל אומ' או לחי וקורה אמ'
ר' עקיבא על זה ועל זה נחלקו ׳ כמאן
לא כחנניא ולא כתנא קמא אמ' רב יהודה
הכי קאמ' הכשר מכוי פתוס כיצד בית שמאי
אומ' לחי וקורה וכו' ׳ ופלוגתא דחנניא
ותנא קמא במכוי מפולש הי'א ׳ אמ' רב
אסי אמ' ר' יוחנן חצר צריכה שנו עסין משתי
רוחות כל מה במשהו ואם מרוח אחת צריך
שיהא הפס ארבעה טפחים ׳ תנו רבנן
לשון ים שנכנס לחצר אין ממלאין ממנו
בשבת ואם אם בן עשו לו מחיצה גבוהה
עשרה טפחים בד"א שעיר יצתה בית
מעשר אבל אין צריך כלים ׳ מימלא הוא
דלא מלינן הוא טלטולי מטלטלין ׳ והלא
נעריכה חצר למקום האסור לח הכא במאי
עסיקינן דאית ליה גידוד כמו עסין ׳ אמ'
רב יהודה אמ' רב מכוי שארכו כרחבו אינו
ניתר בלחי משהוא ׳ אמ' רב חייא בראשי
אמ' רב מכוי שארכו כרחבו אינו ניתר בקורה
טפח ׳ אמ' ר' זירא מכוין שמעתא דסבי
כיון שארכו כרחבו הוה ליה חצר וחצר
אינה ניתרת בלחי וקורה אלא בפחות מארבעה
אמ' רב נחמן נקיטינן אי זה הוא מכוי שנתר
בלחי וקורה כל שארכו יתר על רחבו ופחות
מחצרות פתיחות לתוכו ואי זה הוא חצר
שאינה ניתרת בלחי וקורה אלא בפחות מארבע
כל שאין ארכה יתר על רחבה אבל ארכה
יתר על רחבה ואפי' משהוא הויה ליה כמכוי
ומכוי בלחי וקורה סגיא ליה " מתני'
הקורה שאמרו רחבה לקבל
אריח והאריח חצי לבינה של שלשה טפחים
דיה לקורה שתהא רחבה טפח כדי לקבל
אריח לארכו רחבה לקבל אריח וברייאה
לקבל אריח ר' יהודה אומ' רחבה אצבע שאינה
ברייאה ׳ דיה לקורה שתהא רחבה טפח
טפח ומחצה בעי מלבן לה בטינא מהאי
גיסא ומהאי גיסא זקיפ ׳ אמ' רבה בר בר
רב הונא קורה שאמרו צריכה שתהא ברייאה
לקבל אריח ומעמידי קורה אנו צריכין שיהו
ברייאים כדי לקבל קורה ואריח ורב חסדא
אמ' אחד זה ואחד זה צריכין שיהו ברייאין
לקבל קורה ואריח ׳ תנו רבנן היוצאה

מכותל זה ואינה נוהגת לכותל אחר וכן
שתי קורות אחת יוצאה בכותל זה ואחת
בכותל זה אין מניעות זו לזו פחות משלשה
אין צריך להביא הא'ה קורה אחרת שלשה צריך
להביא קורה אחרת ר' שמעון בן גמליאל אומ'
פחות מארבעה אין צריך להביא קורה אחרת
וכן שתי קורות המתאימות לא בזו לקבל אריח
ולא בזו לקבל אריח אם מקבלות אריח לרחבו
טפח אין צריך להביא קורה אחרת ואם לאו
צריך להביא קורה אחרת ר' שמעון בן גמליאל
אומ' אם מקבלות אריח לארכו שלשה טפחי
אין צריך להביא קורה אחרת ואם לאו צריך
להביא קורה אחרת היו אחת למעלה ואחת
למטה ר' יוסי בר' יהודה אומ' רואין את
העליונה כאלו היא למטה ואת התחתונה כאלו
הוא למעלה ובלבד שלא תהא עליונה
למעלה מעשרים אמה ותחתונה למטה
מעשרה ר' יהודה אומ' רחבה אצבע שאינה
ברייאה וליתא לדר' יהודה דבענן רחבה
וברייאה וכן נמי הא דאמ' ר' יוסי בר' יהודה
רואין את העליונה כאלו היא למטה ליתה "
מתני' היתה של קש ושל קנים רואין
אותה כאלו היא מתבת עקומה
רואין אותה כאלו היא פשוטה עגולה רואין
אותה כאלו הוא מרובעת אם יש בהקיפה שלש
טפחים יש בה ריוחב טפח לחיים שאמרו נבהן
עשרה טפחים רחבן ועוביין כל שהו ר' יוסי
אומ' רחבן שלשה טפחים ׳ אמ' ר' זירא
הי'א בתוך מבוי ועקמומיתה חוץ למבוי הי'א
בתוך עשרים ועקמומיתה למעלה מעשרים
הי'א למעלה מעשרה ועקמומיתה למטה
מעשרה רואין כל שהו תנטל עקמומיתה
ואין בין זה לזה שלשה אין צריך להביא
קורה אחרת ואם לאו צריך להביא קורה
אחרת ורחבן ועוביין כל שהו ׳ וכמה כל
שהו תאני ר' חייא אצבע כחוט הסרבל
תאנא עשה לחצי מכוי יש לו חצי מבוי
פי' אם בא לחצי מכוי הפנימי עשה כו לחי
והניח החיצון בלא לחי יש לו להשתמש
באותו החיצון הפנימי מן הלחי ולפנים ומן
הלחי ולחוץ אסור להשתמש באותו החיצון
הפנימי מן הלחי ולפנים ומן הלחי ולחוץ
אסור להשתמש במכוי בפני עצמו אמ'
אמ' רבא עשה לחי למכוי זה נביזה מן
הקרקע שלשה או שהפליגו מן הכותל שלשה
לא עשה ולא כלום ואפי' לר' שמעון בן גמליאל

דאמ' אמרינן לבור הני מילי למעלה אבל
למטה כיון דהויה לה כמחיצה שהגדיים
שוקעין בה לא ר' יוסי אומ' רחבן שלשה
טפחים אמ' רב יוסף אמ' רב יהודה אמ'
שמוא אלכה כר' יוסי לא בהילמי ולא בלחיים
אמ' ליה רב הונא ברי' חינגא בהילמי אמרת לן
בלחיים לא אמרת לן רב רחומי מתני הכי אמ'
רב יהודה בריה דרב שמוא בר שילת משמיה
דרב אין הלכה כר' יוסי לא בהילמי ולא בלחיים
אמרי ליה אמרתה אמ' להו לא אמ' רבא
הלחים אמרה וגמרינא להמיניה מאי טעמ'
הדר ביה משום דר' יוסי נימקו עמי אמ' ליה
רבא בר רב חנן לאביי הלכתא מאי אמ' ליה
עיקר חזא מה עמא דבר כלומ' כרבנן נהוג
עלמא ולא כר' יוסי איתמר לחי העומד
מאיליו אביי אמ' הוי לחי ורבא אמ' לא הוי לחי
היכא דלא סמכינן עליה מאתמול כולי עלמא
לא פליגי דלא הוי לחי ורבא אמ' לא הוי לחי
כי פליגי היכא דסמכי עליה מאיתמל אביי
אמ' הוי לחי דהא סמכי עליה מאיתמל ורבא
אמ' לא הוי לחי דאנן סמכינן עליה מאתמל
כיון דלאו ארעתיה דהכי עבדיה לא הוי לחי
והלכתא כאביי כיעל קנם יהא חדא מיניהו
ובלחי בלחוד הוא דפליגי אבל מחיצה
העומדת מאיליה דברי הכל הוי המחיצה
מתני' בכל עושים לחיים ואפי' בדבר שיש
בו רוח חיים ור' מאיר אוסר ומטמא
משום גולל ור' מאיר מטהר וכותבין עליו גיטי
נשים ור' יוסי הגלילי פוסל שיירה שהעת
בבקעה והקיפוה כלי בהמה מטלטלין
גמ' בה ובלבד שיהא גדר גבוה עשרה טפחים
ולא יהו פרוצות יתירות על הבנין וכל פרצה
שהיא כעשר אמות מותרת מפני שהיא כפתח
יתר מכאן אסור איתמר ציץ כעומר רב
פפא אמ' מיתיר ורב הונא אמ' בריה דרב יהושע
אמ' אסור רב פפא אמ' הכי אגמריה רחמנא
למשה בסיני גדור גדור והלכתה כרב פפא
דריקא מתנתין כותיה דקתני ובלבד שלא
יהו פרצות יתירות על הבנין הוא כהדי
גיניהו שהי' מתני' מקיפין שלשה
חבלים זה
למעלה מזה וזה
למעלה מזה ובלבד שלא יהא בין חבל לחברו
שלשה טפחים שיעור חבלים עובין יתר על
טפח כדי שיהא הכל עשרה טפחים מקיפין

כקנים ובלבד שלא יהא כין קנה לחברו טפח
כשר כשיירה דברי ר' יהודה וחכמים אומ'
לא דברו בשיירה שלא בהויה כל מחיצה שאינה
על שתי ושל ערב אינה מחיצה דברי ר' יוסי
כר' יהודה וחכמים אומ' אחד משנים דברים
וארבעה דברים פטרו במחנה מביאין עציים
מכל מקום ופטורין מרחיצת ידים ומדמאי
ומלערב דרש רב נחמן משום ר' שמוא
חצר שתשמישה לאויר ואינה מוקפת שתי
וערב שלא שתי בלא ערב או ערב בלא שתי יחיד
נותנין לו בית סאתים שהן מאה אמה על
חמשים אמה כי בית סאה חמשים על חמשים
בית סאתים מאה מאה על חמשים שהן
שבעים אמה ושירים על שבעים אמה ושירים
מחצר המשכן כרכתי ארך החצר מאה באמה
ורחב חמשים בחמשים ונקראת חצר והיא
עמודים ועליהן קלעים כדרך הולכי מדברות
וכל מילי דשבת ממשכן גמרי להו הולכך
יחיד נותנין לו בית סאתים שנים נותנין להם
בית סאתים של שלש נעשו שיירה ונותנין להם
כל עורבן ואפי' שהוא שתי בלא ערב וכן ר'
הלכה אמ' רב גידל אמ' רב שלשה מיתרין
בשבת ואסורין בחמש ועירשה רב אשי הכי
הוערכו לשש כלומ' לבית שש סאין סאתים
לכל אחד ואחד והוקפו לשבע מיתרין שהרי
לא נשאר פנוי שלא בית סאה בלבד לא הוערכו
שלא לחמש והוקפו לשבע אפי' בחמש אסורין
שהרי בית סאתים פנוי שאין צריכין להן וכן
ואקשינן ושלא הא דקתני וחכמים אומ' אחד
יחיד ואחד שיירה נותנין להן כל צרכן ובלבד
שלא יהא בית סאתים פנוי מאי לאו מארם
וכיון שהן שלשה וכל אחד מהם יש לו בית
סאתים הרי יש להן שש סאין ולא נשאר פנוי
מארם שלא סאה אחת ואמאי אמרת אסורין
אפי' בחמש ופרקינן לאו פנוי דקתני מארם
שלא מכלים וכיון שלא היו צריכין לכלים אלא
חמש והוקפו לשבע הרי שניים פנויים מכלים
ולפי' אסורין אפי' בחמש דבטלה הקפתם
היו שלשה והקיפו בית שש סאין וקנו שביתה
ואחר כך מת אחד מהן הריהן מיתרין כמעקרא
ולא חישינן לזה שמת ואם קנו שש שנים
שביתה ואחר כך ניתוספו עליהן הרי הן אסורין
כמעיקרא ואע"פ שניתוספו עליהן מאי טעמא
שבת גזרמת ולא דיורין וחכמים אומ' אחד
משני דברים חכמים הינו תנא קמא איכא
ביניהן יחיד בישוב דרבנן בתראי סברי יחיד

כישוב שדי לטלטולי בתוך מחיצה של שתי
או של ערב כדי דהמדבר והלכתא כותיהו
ובטורין מרחיצת ידים אמ' אבוי לא שנו אלא מים
ראשונים אבל מים אחרונים חובה דאמ' רב יהודה
מפני מה אמרו מים אחרונים חובה מפני מלח
סדומית שמסמא את העינים אמ' אבוי ומישתכח
כיקוטרא בכורא אמ' ליה רב אחא בריה דרבא
לרב אשי כשמיכל אמ' ליה לא מיבעיא כלומר
שערוך נטילת ידים ומלעיב אמרי רבי
ר' יוחנאי לא שנו אלא עירובי חצרות אבל עירובי
תחומין חייבין דתנא ר' חייא לוקין על עירובי
תחומין דברי תורה קשיא לה' יתתן וכי לוקין
על לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין אלא
באזהרה בלבד היא ולפי לוקין עליה וקשיא לך
היכי אמרינן הכא לוקין על עירובי תחומין דבר
תורה ואנן קיימ"ל דלית תלה לה' עקיבה דאמ'
תחומין דאורייתא ואשכחינן בגמרא דבני
מערבא דרמי הינגעך סוף תחומי שבת שאינן
מחוורין דבר תורה ר' מנא בעא ניחא שלשים
אמה מחוור ארבעה שלשים אמה מחוור הוא
ר' שמעון בר ביסנא מכולן שלא מתחום שנים
עשר מיל כנגד מחנה ישראל ונמצא עכשיו
תחומי שבת מקן דרבנן ומקן דאורייתא משלשים
אמה ולמעלה עד שנים עשר מיל לוקה עליהן
מדרבנן ולה' עקיבה לוקה עליהן מדאורייתא
דכתי' מקירה עיר וחוצה שלש אמה סביב וכתי'
ומדותם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים
באמה וגו' אי אפשר לומ' אלף אמה שבבר נאמ'
שלשים באמה ואי אפשר לומ' שלשים באמה נאמ'
שלש אמה שלא אלף אמה מגרש ושלשים אמה
תחום שבת ורבנן סברי שלש אמה מגרש ושלשים
אמה שדות וכרמים ומשנים עשר מיל ולמעלה
לוקין עליהן מדאורייתא לדברי הכל דכתיב
אל יצא איש ממקומו והינו שנים עשר מיל
כנגד מחנה ישראל אבל שלשים אמה ולמטה
מותרין לדברי הכל ועריין הקושיא ב
במקומו עומדת שאין לנו עירוב תחומין אלא
עד סוף שלשים אמה בלבד ואם הניח עירוב חוץ
לשלשים אין עירובו עירוב ואסור לו לצאת חוץ
לשלשים אפי' אניה אחת ואם איסור זה מדרבנן
הוא לא ילקה עליהן דבר תורה אבל לדברי
ר' עקיבא יהאי תירוצא לא סליק אלי דנמרא
דילמא יקושיין בריסתיה עד השתא מד קאי קאי
סליק פירקא

עושין פסין לביראות ארבעה דיומרין
נראין כשמעה דברי ר' יהודה

ר' מאיר אומ' שמנה נראין כשנים עשר ארבעה
דיומרין וארבעה פשוטין גובהן עשרה טפחים
ורחבן ששה ועוביין כל שהו וכינהן כמלא שעורה
רבקות של שלש שלש בקר דברי ר' מאיר ר' יהודה
אומ' של ארבע ארבע קשורות ולא אחת
נכנסת ואחת יוצא מיותר להקריב לגבי כלבר
שתהא שתהא ערה ראשה ורובה מכבשים ושתה
מותר להרחיק כל שהוא ובלבד שירבה בעפין
אמ' ר' יצחק בר אדא לא הותרו פסי בראות אלא
לעולי רגלים בלבד והתניא לא התירו פסי בראות
שלא לבהמה בלבד מאי בהמה בהמת עולי רגלים
אבל אדם מטעם ועלה מטעם ויורד

מתני' ר' יהודה אומ' ער בית שאתים אמרו
לא אמרו בית סאתים שלא בניניה
ובקרפף אבל אם היה שם רוב או סהר או חצר
אפי' בית חמשת כורין מותר אפי' עשרה כורין מותר
ומותר להרחיק כל שהוא ובלבד שירבה בפסין
ר' יהודה אומ' אם היתה דרך רשות הרבים מפסקתה
יסלקנה לצדדין וחכמים אומ' אינו צריך אחד
בארה הרבים ובור הרבים ובאר היחיד עושין להם
פסין אבל בור היחיד עושין לה מחיצה גבוהה
עשרה טפחים דברי ר' עקיבא ר' יהודה בן נבא
אומ' אין עושין פסין שלא לבאר הרבים בלבד ולשאר
עושין חגירה גבוהה עשרה טפחים אמ' רב יוסף
אמ' רב יהודה אמ' שמואל הלכה כר' יהודה בן
נבא ואמ' רב יוסף אמ' רב יהודה אמ' שמואל לא
התירו פסי בית אות שלא לבאר מים חיים בלבד
וצריכה דאי אשמעינן הלכה כר' יהודה בן נבא
הוה אמינא דרבים אפי' מבוטלין ולא פקיעי מדר'
עקיבא קא אתי קמ"ל דלא התירו פסי בראות
שלא לבאר מים חיים בלבד אמ' שמואל באר מים
חיים הוה אמינא לא שנא דרבים ולא שנא יחיד
כר' עקיבא קמ"ל הלכה כר' יהודה בן נבא
אמ' רב ירמיה בר אבא אמ' רב אין בורגנין ולא
פסי בירואות לא בגבל ולא בשאר ארצות מורגנין
בבבל לא דשכיחי מים ובחיצה לארץ נמי לא
דלא שכיחי מיתבתא אמ' ליה רב חסדא
למרי ברי דרב חונא בריה דרב יחמיה בר אבא מרי
קא אתיתון מבי כש לבי כשתא דרב אחאי תלתא
פרסי בשבתא אמרי קא סמכיתו אבורגנין והאמ'
אביה דאביוך משמיה דרב אין מורגנין בבבל נפק
אחוי ליה הנהו מתנאתא דמיבלטן בשבעים אמה
ושירים **מתני'** יעיר אמ' רב יהודה בן
בבא הגינה
והרפת שהוא שבעים
אמה ושירים על שבעים אמה ושירים מוקצת
גדר גבוה עשרה טפחים מטלטלין בתוכה ופלגר

שיהא כה שומירה או בת דירה או שתהא סכיכה
לעיר ר' יהודה אומ אין בה שא כור שיהו מערבי
מטלטלין בתוכה ר' עקיבא אומ אפי אין בה שא ארבת
מטלטלין בתוכה ובלבר שתהא שבעים
ושירים ר' שיעזר אומ אפי אם היה
ארכה רחבה אפי אמה אחת אין מטלטלין
בתוכה ר' יוסי אומ אפי ארכה בשנים ברחבה כ
מטלטלין בתוכה ר' עקיבא הינו תנא קמא
ע' ר' יהודה איכא בינייהו דבר מועט דתניא אמ ר'
יהודה דבר מועט ש על שבעים ושירים ולא נתנו
בו חכמים שיעור מקמא ולא נתנו בו חכמים
שיעור מכלל דשרי בטלטול ר' עקיבה סבר שבעים
ושירים ותו לא ר' שיעזר אומ אם היה ארכה וכו'
והתניא ר' שיעזר אומ אם היה ארכה יתר משנים
ברחבה אפי אמה אחת אין מטלטלין בתוכה אמ
רב ביבי בר אביי קתני נמי מתניתין יתר משנים
ברחבה תנן אי הכי הינו ר' יוסי אינא בינייהו ריבוע
דרבנן אי הא דתנן ענגולות דברי ר' חנניה בן
אנטיגנוס וחכמים אומ מרובעת כדי שיהא בשבר
את הזוית לר' שיעזר דאמ אם היה ארכה יתר על
שנים ברחבה אפי אמה אחת אין מטלטלין בתוכה
משלמלה באלכסון אי הוה אלכסונה יתר על שנים
ברחבה אפי אמה אחת אין מטלטלין בתוכה דסבר
לה כר' חנניה בן אנטיגנוס דאמ בעינן שנים אמה
תחום השבת עגולות ולא מרובעות ולר' יוסי משה
לה בריבועה דסבר לה כרבנן דאמרי מרובעת
הולכך אם היה ארכה כשנים ברחבה כחצר המשתכן
דכתי ארך החצר מאה באמה ורחב חמשי
בחמשים מטלטלין בתוכה ואם יתר על זה אין
מטלטלין בתוכה וטעמ דר' חנניה בן אנטיגנוס
וטעמ דרבנן בהאי גלוגתא מיפרשא בפרק מי
שהיציאו גוים דילעיל דשנים אמה תחום שבת
בגזרה שוה מיהאי קרא ומדותם מחוץ לעיר
ר' חנניה בן אנטיגנוס סבר זה יהיה לכם מגרשי
הערים לזה אתה נותן ג' אלות ואי אתה נותן ג' אלות
לשובתי שבת ורבנן סברי תני חנינה כזה יהו כל
שובתי שבת איתמר רב אמ רב יוסף אמ רב יהודה
אמ שמוא הלכה כר' יוסי ורב ביבי אמ רב נחמן
אמ שמוא הלכה כר' עקיבא ותרויהו לקולא וצריכי
דאי אמ הלכה כר' יוסי היה אמינא עד שיהא כה
שומירה או בית דירה קמ"ל הלכה כר' עקיבא ואי
אמ הלכה כר' עקיבא היה אמינא אתך וקטין לא
קמ"ל הלכה כר' יוסי דאפי אתך וקטין אמ
רב נחמן אמ שמוא קרקף יתר מבית סאתים
שלא הוקף לדירה עירץ בו ג' יריעה יתר מעשר
אמות גודרו ומעמידו עד עשר לשם דירה ורין

דדמי כמי שהוקף כלו לדירה ומותר לטלטל
בכלו דהוה ליה כחצר מתני אמ ר'
שמעאי שמעתי מר שיעזר אפי היא
בבית כור ובן שמעתי ממנו אנשי חצר ששכר
אחד מהם ולא עירב ביתו אסור מלהכניס ומלהוציא
לו אבל להן מיתר ובן שמעתי ממנו שיוצאין ב
בערקבנן בפסח וחלוקין על כל תלמידיו ובקשתי
ליחבר ולא מצאתי והתניא אסור לו
ולהן אמ רב הונא בר חינא אמ רב ששת לא קשיא
הא ר' שיעזר והא ר' אמ רב ששת כשתמצא
לומר לר' שיעזר המבטל רשות חצרו רשות ביתו
לא ביטל ולר' חכמים המבטל רשות חצרו
רשות ביתו לא בטל משה ששרוין בחצר אחת
ושכח אחד מהם ולא עירב לר' שיעזר כשהוצרך
מבטל רשות אין צריך לבטל רשות לכל אחד
ואחד ואגלי אדעתיה ואמ בטלתי רשות חצרי
ורשות ביתי אפי לרבנן כיון דגלי גלי והואמבטלן
סליק פירקא

כל מערבין

ומשתתפין חוץ מן המים
ומן המלח והכל נלקח

בכסף מעשר חוץ מן המים ומן המלח הנזרע
מן המזון מותר במים ובמלח מערבין לנזיר ביין
ולישראל בתרומה סומכוסי אומ בחולין ולכהן
בבית הפרס ר' יהודה אומ אפי בכית הקברות
מפני שהוא יכול לעשות לחוץ ולאכל אמ
ר' יוחנן אין למדין מן הכללות ואפי במקום שנאמ
בו חוץ אמ רבינא ואיתימא רב נחמן בר יצחק אף
אנן נמי תנינא כל מערבין ומשתתפין חוץ מן
המים ומן המלח והא איכא כמהין יפטריות כאין
מערבין טהם שלא שמענו מינה דאין למדין מן
הכללות ואפי במקום שנאמ בו חוץ שמענו מינה
מן המים ומן המלח ודוקא מים בפני עצמן ומלח
בפני עצמו אבל מים ומלח כאחד מערבין
תניא כל האוכלין מעשרין לפסול את הגויה
בכחצי פרס וכמזון שתי סעודות לעירוב וכביצה
לטמא טמאת אכלין סבר רב יוסף למימר הא
דתניא וכמזון שתי סעודות לעירוב עד דאיכא
סעודה מיהאי סעודה מהאי אמ ליה רבה אפלי
למחצה לשלוש ולרביע אמ ליה ההוא ב
מדרבנן לרבא תפוחין בכמה ואסיקנא אמ רב
נחמן תפוחין בקב תניא ר' שמעון בן שיעזר
דאמ עכולה תכלין וליטרא ירק ועשרה אגוזים
וחמשה אפרסקין ושני רמונים ואתרוג אחד וכן
לעירוב מ' הא דתניא עכולה תבלין כו' כענין
ששנינו במשנתנו אין פוחתין לענייים כגירן מהצי
קב חטים וקב שעורים כו' ותבלין אין מערבין

עיקר או עיקר לשני ימים אי אינו מערב כל
עיקר כיצד הוא עושה מוליכו בראשון ומחשיך
עליו ואבלו ונוטלו וכא ובשני מחשיך עליו
ואוכלו והא לו ובשני מחשיך עליו ואוכלו וכא
לו נמצא מטמא בעיבוו באכל בראשון נ
עירוב לראשון ואנו עירוב לשני אמ' להן ר'
שמעון עזר מודים אתם לי שהן שתי קדושות
לרוח אחת מאי ניהי לשני ימים מאי ניהי לרוח
אחת היינו הדא הכי קאמרי ליה רבנן לר'
שמעון אי אתה מודה שאין מערבין ליום אחר
תיבעי לעצמן וחיבעי להדדים כראין מערבין
לשני ימים אחד למזרח ואחד למערב ור'
שמעון עזר התם קדושה אחת הכא שתי קדושות
אמ' להן ר' שמעון עזר אי אתם מודים לי שאם
ערב ברגליו בראשון מערב ברגליו בשני
באכל עירובי בראשון אינו יוצא עליו בשני
אמרו לו אבל הא לאו שתי קדושות הן ורבנן
הכא לחומרא או הכא לחומרא אמרו לו לר'
שמעון עזר אי אתה מודה שאין מערבין מיום טוב
לשבת אמ' להן אבלהא לאו קדושה אחת
היא ור' שמעון עזר התם משום הכנה ר' שמעון עזר
הלכה כארבעה זקנים ואלבא דר' שמעון עזר
האמ' שתי קדושות הן ומי אמ' רב הכי והא איתמר
שבת ויום טוב אמ' נולדה בזה אסורה בזה
אמ' רבה התם משום הכנה מאי הכנה כדתניא
ויהי ביום הששי והכינו הול מכין לשבת וחול
מכין ליום טוב ואין יום טוב מכין לשבת ואין
שבת מכינה ליום טוב אמ' ליה אביי לא הא
דתנן כיצד הוא עושה מוליכו בראשון ומחשיך
עליו ונוטלו ובא לו ובשני מחשיך עליו
ואוכלו ובא לו הא מכין יום טוב לשבת
אמ' ליה מי סברת סוף היום קנה עירוב תחלה
היום קנה עירוב ושבת מכינה לעצמה אלא
מעתה ערב פלגין שהוא טבול יום שמילאהו
מן החבית של מעשר טבל ואמ' הדי זו תרומה
מעשר לכשתחשך ועל מה תנן אם אמ' עירובי
ניה לא אמ' כלום אמ' ליה בענן סעודה הראויה
מבעוד יום וליכא ושא הא דתנן ר' שמעון אומ'
יום טוב שהוא ממוך לשבת אין מלפניה כין
הא בעינא סעודה הראויה מבעוד יום וליכא
וכין דעריב ליה עירובא קמא למזרח לא
מצי אזיל לרוח מערב למיכל ההיא עירובא
כתרא ראית ליה תתם מי סברת דמנח ליה
בסוף שתים אמה לכאן ובסוף שתים אמה
לכאן דלא מצי אזיל לגבי עירובא כתרא
לן דמנח ליה בסוף שתי אמה לכאן ובסוף

שתי אמה לכאן דמצי אזיל לגביה ושא הא
ראמ' רב יהודה עירב ברגליו בראשון מערב
ברגליו בשני עירב בבית בראשון מערב בבית
בשני מערב בבית בראשון מערב ברגליו בשני
הא קא מכין מיום טוב לשבת מי סברת האזיל
ואמ' מידי ראזיל ושתיק קאי ואע"ג דלא אמ'
מידי כיון דאי בעי מצי אמ' כמאן דאמ' דמי
ואע"ג דתניא לא יהלך אדם לסוף שדהו לידע
מה היא צריכה כיוצא בו לא יטייל אדם על
פתח המדינה כדי לינעל לבית המרחץ מיד
לא קשיא מירי דהתם מוכרא מילתא דאי
עיבדא מיבטל משבתיה ואי עם הארץ הוא אמרי שמעתא משבתיה
נופא אמ' רב יהודה ערב ברגליו בראשון מערב
ברגליו בשני ערב בבית בראשון מערב בבית
בשני ערב בבית בראשון מערב ברגליו בשני
ערב בבית בראשון אין מערבין בבית שאין מערבין
כתחלה בבית בשני אמ' שמוש ובאותה העת

מתני' ר' יהודה אומ' ראש השנה שהיה
יום שמא תתעבר מערב אדם שני
עירובין ואומ' עירובי בראשון למזרח בשני למער
בראשון למערב בשני למזרח ואם עירובי
בראשון בשני הריני כבני עירי ואם בשני ב
בראשון הריני כבני עירי ולא הודו לו חכמים
מאן חכמים ר' יוסי דתניא רבי שני מים טובים
של ראש השנה קדושה אחת היא שהרי אם
באו עדים מן המנחה ולמעלה ניהגין אורתי
היום קדש ולמחר קדש וכן הלכה אבל בשני
ימים טובים של גליות מודה ר' יוסי לחכמים
שהן שתי קדושות כתבעין למימר קמן
ועד אמ' ר' יהודה מתנה אדם על הכלכלה
ביום טוב ואוכלה בשני וכן ביצה שנולדה
בראשון תאכל בשני ולא הודו לו חכמים
תנו רבנן כיצד אמ' ר' יהודה מתנה אדם על
הכלכלה של עיריות ביום טוב ראשון ואוכלה
בשני היו לפנינו שתי כלכלות של טבל אומ'
אם היום חול תהא זו תרומה על זו ואם היום
קדש אין בדברי כלום וקורא עליה שם ומניח
למחר ואומ' אם היום קדש אין בדברי כלום
ואם היום חול תהא זו תרומה על זו וקורא עליה
שם ואוכלה והלכתא כר' יהודה בשני ימים טובים
של גליות אבל לא בשני ימים טובים של ראש
השנה ההוא גבר טבאי דאתא לבי ריש
גלותא ראיתיו עוד ביום טוב ראשון של גליות
ואשתחוט ביום טוב שני רב נחמן ורב חסדא
אכול דיקא סברי שתי קדושות הן רב ששת

לא אכל דקא סבר קדושה אחת הן אשכחיה
רב ששת לרבה בר שמעון אמ' ליה תני מר מידי
בקדושת אמ' ליה תניתא מודה ר' יוסי לחכמים
בשני ימים טובים של גליות אמ' ליה אי משכחת
להו לא תימא להו ולא מידי ההוא לשתא
דאתאי למהוזא חזייה רבא דמכמשא אמ' הא
דאי מאיתמל עקירה מאי אמרת מחוץ לתחום
אתאי הבא בשביל שרשי זה מותר לאכל
לשרשי אחר וכל שכן הא דאמרינן רבנים אתאי
שרא להו רבא למיזבן מיניה כיון דחזא דקא
מפשי ומייתי אמר להו הנהו בני גננא
דגזו להו גיזם אסא ביומא טבא לאורתא שרא
להו רבינא לאורחי לאלתר אתו ושילוה לרבא
אמ' להו בעינן בבדי שיעשו וכן הלכה

מתני' ר' יוסי אומ' העובר לפני התיבה
ביום טוב של ראש השנה אומ'
התחילו את יום ראש החדש הזה
אם היום אם למחר והלמחר הוא אומ' אם היום
אם לא אמינו ולא הודיו לו רבנים אמ' רבה
בי רב הונא אמינא לך מהו להזכיר של
ראש חדש בראש השנה כיון דתחלוקין כמיספקי
אמרי או דלמא אומ' דברון אחד ועולה לכאן
ולכאן ואמינא אמ' רבה אמרא זכרון אחד
עולה לכאן ולכאן ולא כיון אמ' רבא בי רב הונא
אמינא לך מהו לומר זמן בראש השנה וביום
הכפורים כיון דמזמן ליה זמן אתי אמרינן או
דלמא כיון דלא איקבעי רבנים לא אמרינן לא
הוה בידיה כי אתא לבי ר' יהודה אמ' אקדא
חדתא נמי אמינא ובן אמ' ליה רשות לא קא
מיבעיא לי חובה מאי ואמינא הלכת זמן
זמן בראש השנה וביום הכפורים והלכת זמן
אומרו ואפ' בשוק ולא בעי כוס

סליק עירקא

מי שהוציאוהו גוים או רוח רעה
אין לו שא ארבע אמות
החזירוהו כשר לא יצא הוליכוהו לעיר אחרת
נתנוהו בדיר או בסהר רבן גמליאל ור' שמעון בן עזריה אומ' מהלך את כולו ר' יהושע ור'
עקיבא אומ' אין לו אלא ארבע אמות מעשה שבאו
מערבין והצליחו סנגיתן כים רבן גמליאל
ור' שמעון בן עזריה הלכו את כולה ר' יהושע ור'
עקיבא לא זזו מארבע אמות שריצו להחמיר
על עצמן אמ' רב נחמן אמ' שמואל יצא

לרעת אשנב שהחזירוהו גוים אין לו אלא ארבע
אמות וכל שכן אם יצא לרעת וחזר לרעת שאין
לו אלא ארבע אמות כעין מיניה מרבה הוצרך
לנקבי מהו אמ' ליה נהול כבוד הבריות שהוחה
את לא תעשה שבתורה אמרי נהרדעי אי
נקה הוא עייל לתרומא כיון דעל על אמ'
רב פפא בירות שיצאו חוץ לתחום והזרו אפלי
במדיר לא הפסידו את מקומן מאי טעמ' אנסן
ניתנו אמ' רב נחמן אמ' שמואל היה מהלך
בבקעה ואינו יודע תחום שבת מהלך אלפים
פסיעות בינוניות וזהו תחום שבת ואמ' רב
יהודה אמ' שמואל שבת בבקעה והקונטרסין גוים
מחיצה בשבת מהלך שנים אמה ומטלטל
בתוכה על ידי זריקה ורב הונא אמ' מהלך
אלפים אמה ומטלטל בתוכה בארבע אמות
אבל בכלה על ידי זריקה לא גזרינן שמא ימשך
אחר חבירו באלפים מיחת לטלטל בי
אורחיה משום דהוי כמחיצה שנשברה נמלוה
למקום האסור לה תנ"א כותיה דשמואל
היה מיודד וכא וכלתה מדתו כחצי העיר מותר
לטלטל בכל העיר כלה וכלבר שלא יעבור
התחום ברגליו שיוצא חצי העיר היאך יכול
לטלטל בכל העיר כלה שא על ידי זריקה
הוליכוהו לעיר אחרת נתנוהו בדיר או בסהר וכו'
אמ' רב הלכה כרבן גמליאל בדיר וסניגיה ושמע
אמ' הלכה כרבן גמליאל בסניגיה אבל לא בדיר
ולא בסהר דכולי עלמא מיחת הלכה כרבן גמליאל
בסניגיה מאי טעמ' רבה אמ' הואיל ושבת כאויר
מחיצות מבעיר יום ר' זירא אמ' הואיל וסניגיה
נוטלתו מתחלת ארבע ומניחתו בסוף ארבע
מאי בינייהו איכא בינייהו שנפרצתו רבני הסניגיה
אי נמי בקופץ מסניגיה לסניגיה לרבה דאמ'
ושבת כאויר מחיצות הכא אסור דהא לא שבת
כאויר מחיצות לר' זירא מותר הואיל וסניגיה
נוטלתו מתחלת ארבע ומניחתו בסוף ארבע
ר' זירא מאי טעמ' לא אמ' כרבה מחיצות לרבה
מים הן עשויות ורבה מאי טעמ' לא אמ' כר' זירא
כמהלכת כולי עלמא לא פליגי דשרי כי פליגי
בשנפרצה ודוקיא דמתני כותיה כרבה דתנן
סניגיה דומיא דדיר וסהר מה להלן מהדיר וסוגר דקביע
אף סניגיה נמי דקביעא ויקא פשקי לה אתא הלכה
כשמואל ואע"ג דקיימ' לן הלכת כרבה באיסורי הכא
הלכתא כשמואל דהא תניא כותיה דשמואל
אומ' כל אותו היום ישבו ודנו בדבר ולמחר
הכריע אחי אבא ביניהן ואמ' ראיתי רבי זירא
גמליאל בסניגיה ורבי ר' עקיבא בדיר וסהר

יאנן לא סבירא לן הבי דהאי תניא לא גמרינן
מינה ולא דרבן גמליאל הוא עקיבא פליגי אבל סייע
לרב מיניהו לא גמרינן מינה דקיימ"ל דאין למדין
הלכה מפי משנה ומפי תלמיד וכי תימא האי
מברייע הוא ואמרי כל מקום ששנים חולקים
ואחר מכריע הלכה כדברי המכריע הא אמרי'
על הדין מימרא בפרק בירה דלמ"ד הני מילי
בבתי אבל בבריתא לא ועיר אחי אביו של ר'
חנניה חיינו ר' יהושע והיאך יהא הוא החולק
והוא המכריע הלכך הדרינן לכללא הלכה
כרב באיסורי וכשמואל בדיני ועיר הא אמרינן
לקמן בענין נחמיה בריה דרב העא כר חנילאי
ראי סלקא דעתך ברמלאי גברי עסקינן הא
אמ' רב הלכה כרבן גמליאל בדיר וסהר וסניגה
דאלמא הלכת כרשבוק רב **מתני'**
נעשם אחת לא נכנסו לנמיל
עד שיבוה אמרו לו לרבן גמליאל מה אנו לידך
אמ' להם מותר שכבר הייתי מסתבל והיינו בתוך
התחום עד שלא חשכה **תנא** שעופרת
היתה לו לרבן גמליאל שהיה מביט וצופה כה
אלפים אמה ביבשה וכנגדן שנים אמה בים
והרואה לידע עומקו של ניא מביא שעופרת
ומביט בה ביבשה וויודע כמה עומקו של ניא
נחמיה בריה דרב הונא כר חנילאי משכתיר
שמעתא ונעק חוץ לתחום אמ' ליה רב חסדא
לרב נחמן נחמיה תלמידך שרוי בצער אמ' לו
לך עשה לו מחיצה של ני אדם שנמצא כולו
הוא בתוך דיר או סהר שמיתר להלך בו ויכנס
ודוקא שיצא בלא דעת אבל יצא בדעת לא
והנהו דעבדי מחיצה נמי בעינן דעבדי לה שלא
לדעת אבל מעבר מחיצה לדעת אסור ואם
תאמר הא רב חסדא דעבד מחיצה לדעת
היה דאמ' ליה רב נחמן זיל עשה לו מחיצה
של בני אדם ויכנס רב חסדא שלא מן המנין
היה **הנהו** בני ננגא דאעליה מחיצה של
בני אדם נגרינהו שמש אמ' אם אמרו שלא
לדעת יאמרו לדעת **הנהו** זיקי דהוו שריין
בריסתקא דמחוזא בהדי דאתי רבא מפרקא
אעלנהו בליה לשבתא אחריתי אסור להו
דהוה ליה כלדעת ואסור **מתני'** מי
שיצא כרשות ואמרו לו כבר
נעשה מעשה שלוחנים אמה לכל רוח ואם
היה בתוך התחום כולו לא יצא שכל היוצאין
להציל חוזרין למקומן **מאי** קאמ' הכי
קאמ' אם היה בתוך התחום שלו כולו לא יצא
מביתו דמי פשיטא מהו דתימ' הואיל ועקר עקר

קמ"ל רב שימי כר חייא אמ' הכי קאמ' אם
היו תרומין שטתנו לו רבנים מובלעין בתוך
התחומין שלו כולו לא יצא מתוך תחומו דמי
ובהא קמפלגי דמר סבר בטלעת תחומין לאו
מלתא היא ומר סבר בטלעת תרומין מלתא היא
ואע"ג דלא שבת באויר מחיצות ואוקביה אביי
להבא מהא דתנן ר' שמעון אומ' שתים יכנס מאי
לאו ר' שמעון לטעמיה דאמ' הוא באמצען וארבע
אמות דיהבו ליה רבנן כמאן דמבלעין בתוך
תחומיה דמי וקאמ' יכנס שמא בטלעת תחומין
מלתא היא ער כאן לא קאי עליה רבנן עליה דר' שמעון
לא לדבר הרשות אבל לדבר מצוה מודו ליה
וקם רבה ולא פריק ולא מידי הילכך הלכתא
כרב שימי כר חייא דסבר בטלעת תחומין מלתא
היא ומפי כרשות כר' **שכל** היוצאין
להציל חוזרין למקומן אוקימנא חוזרין בכלי
זיין למקומן כדתניא בראשונה היו מניחין כלי
זיין בבית הסמוך לחומה בעם אחת היו בהם
איבים נכנסו ליטול זיין נכנסו אחריהן דחקו זה
את זה והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו בהן
איבים באותה שעה התקינו שחוזרין בכלי זיין
למקומן **אמ'** רב יהודה אמ' רב גוים שערו
על עיירות של ישראל אין יוצאין עליהן בכלי זיין
ואין מחללין עליהן את השבת **תניא** נמי הכי
גוים שערו על עיירות של ישראל אין יוצאין עליהן
בכלי זיין ואין מחללין עליהן את השבת בד"א
בשבאו על עסקי ממון אבל באו על עסקי נפשות
יוצאין עליהן בכלי זיין ומחללין עליהן את השבת
ובעיר הסמוכה לספר אפי' לא באו אלא על עסקי
תבן וקש יוצאין עליהן בכלי זיין ומחללין עליהן
את השבת **מתני'** מי שישן בדרך
ועבר והרי הוא סמוך לעיר
הואיל ולא היתה כוונתו לכן לא יכנס רבי ר' מאיר
ר' יהודה אומ' יכנס אמ' ר' יהודה מעשה היה וכנס
ר' טרפון בלא מתכוין **ישׁ** מי שעירש ואמ'
כיון שרעתו לילך לו העיר אע"פ שעבשו לא
הזכיר כלום אמ' ר' יהודה הרי הוא כמי שיצא
לעיר שמעברבן בה שמיתר לו לילך עד איתה
העיר אם היא בתוך ארבעת אלפים אמה שנמצא
כולו עבר כרבי ויש מי שאומ' שמשתנו כמי
ששבת כתוך תחום העיר הוא דר' מאיר סבר כיון
שלא היה יודע שזו העיר קרובה אליו בתוך
תחומו ועתכון לשבות כמקומו אין לו מקומו אלא
אלפים אמה ואם היתה העיר בתוך אלפים אמה
הרי זה לא יכנס ואם היתה במקצת אלפים אמה
יכנס עד תשלם אלפים אמה בלבר

ור׳ יהודה סבר שנו היה יודע שהעיר קרובה
לא היה קונה שביתה שלא עם בני העיר הרי הוא
כמי שקנה שביתה עמהן ומותר לישנם לעיר
ולהלך את כלה וחייבה לה שלשים אמה והאי
עירושא ממסתבר הוא ויכן נתב רב אחא מ
משבחא וקיימ לן כר׳ יהודה חדא דר׳
מאיר ור׳ יהודה הלכה כר׳ יהודה ועוד דגרסי
בהדיא בפרק חלון אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל
הלכה כר׳ יהודה ולא עוד אלא כל מקום ששנה
ר׳ יהודה בעירובין הלכה כמותו

מתני׳ מי שישן בדרך ולא ידע ער
שהשיכה ישלו שלשים אמה לכל רוח דברי ר׳
יוחנן בן נורי וחכמים אומ׳ אין לו אלא ד׳ אמות
בלבד ר׳ שלעזר אומ׳ הוא באמצען ר׳ יהודה
אומ׳ לאי זה רוח שירצה ומירה ר׳ יהודה שאם
בירר לו שאינו יכול לחזור בו אמ׳ ר׳ יעקב
כר אידי אמ׳ ר׳ יהושע בן לוי הלכה כר׳ יוחנן
בן נורי ואמ׳ ר׳ יהושע בן לוי הלכה כדברי המקל
בעירוב ותרתי למה לי אמ׳ ר׳ זירא צריכי דאי
אמ׳ הלכה כר׳ יוחנן בן נורי הוה אמינא כין
לקולא בין לחומרא קמ״ל דהלכה כדברי המקל
בעירוב עי לקולא דישן קונה שביתה כמי
חנעיר ועי לחומרא דחציי הצקר לי יוחנן
בן נורי קונין שביתה והיינו לחומרא קמ״ל
דהלכה כדברי המקל למימרא דחציי
הצקר לא קנו שביתה כרבנן שלא הרי הן
כרגלי כל אדם ולימא הלכה כדברי המקל
בעירוב ולא בעי הלכה כר׳ יוחנן בן נורי אמ
אביי איצטריך סלקא דעתך אמינא הני מילי
יחיד במקום יחיד ורבים במקום רבים אבל יחיד
במקום רבים אימא לא רב עקבא אמ׳ איצטריך
סלקא דעתך אמינא הני מילי בעירובי חצרות
אבל בעירובי תחומין אימא לא קמ״ל הלכתא
כר׳ יוחנן בן נורי דאמי בעירובי תרומין
רב אשי אמ׳ איצטריך סלקא דעתך אמינא
הני מילי בשירי עירוב אבל בתחלת עירוב אימא
לא קמ״ל הלכה כר׳ יוחנן בן נורי האפי׳
בתחלת עירוב דדברי ר׳ יוחנן בן נורי בתחלת
עירוב דמי ר׳ יעקב ור׳ זריקא אמרי כר׳
עקיבא מחבירו כר׳ יוסי מחברו כר׳ מחברו
למאי הלכתא ר׳ אסי אמ׳ הלכה כר׳ חייא כר׳ אבא
אמ׳ מנין ר׳ יוסי כר׳ חנינא אמ׳ נראין אמ׳
ר׳ יעקב כר אידי אמ׳ ר׳ יוחנן ר׳ מאיר ור׳ יהודה
הלכה כר׳ יהודה ר׳ יהודה ור׳ יוסי הלכה כר׳ יוסי
ואין צריך לומ׳ ר׳ מאיר ור׳ יוסי הלכה כר׳ יוסי
אמ׳ רב אסי אף אנו נאמר ר׳ שמעון ור׳ יוסי הלכה
כר׳ יוסי דאמ׳ ר׳ אבא אמ׳ ר׳ יוחנן ר׳ יהודה ור׳
שמעון הלכה כר׳ יהודה השתא במקום ר׳
יהודה ליתיה במקום ר׳ יוסי מיבעיא
איבעיא להו ר׳ מאיר ור׳ שמעון מאי תיקו
אעג׳ דרב פליג עליה דר׳ יוחנן בהני כללי
קיימ לן כר׳ יוחנן ואפי׳ בבריתא אמ׳ רב יהודה
אמ׳ שמואל חמצי הגוי אין קונין שביתה ור׳ חייא
בר אבין אמ׳ ר׳ יוחנן חמצי הגוי קונין שביתה
גזירה בעלים דנוי אטו בעלים דישראל
הניהו דכרי דאתו למכרכתא ביומא טבא שרא
להו רבא לבני מחוזא דאתו לה למכרכתא
על ידי ערוב למזבן מיניהו ולמיזל בהו
למחוזא אמ׳ ליה רבינא לרבא מאי דעתיך
דאמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל חמצי הגוי אינן
קונין שביתה והא אמ׳ ר׳ חייא בר אבין אמ׳ ר׳
יוחנן חמצי הגוי קונין שביתה גזירה בעלים דגוי
אטו בעלים דישראל ושמואל ור׳ יוחנן הלכה כר׳
יוחנן הדר אמ׳ רבא לזבנהו בני מבתתא
דנולה מברכתא לדידהו כארבע אמות דמיא
תני ר׳ חייא חרס שבין שני תחומי שבת
בי חרס כמי חרץ שהוא מלא מים והוא בין
שני תחומי שבת צריך מחיצה של ברזל
להפסיקו חיצין לתחום זה וחיצין לתחום זה
מחיך עליה ר׳ יוסי בר חנינא מאי טעמ׳ מחיך
עליה משום דקל הוא שהקילו חכמים במים
כדבעא רבי טבלא מרב מחיצה תלויה מהו
שתתיר בחורבה אמ׳ ליה אין מחיצה תלויה
מתרת אלא במים קל הוא שהקלו חכמים במים
הילכך אפי׳ מחיצה של קנים מתרת
וחכמים אומ׳ אין לו אלא ארבע אמות הני ארבע
אמות היכא כתיבן כדתניא שבו איש תחתיו
בתחתיו וכמה תחתין גופו שלש אמות ואמה
בדי פשוטו ידיו ורגליו דברי ר׳ מאיר ר׳ יהודה
אומ׳ גופו שלש אמות ואמה בדי ליטול חפץ
כנגד מראשותיו ומניח תחת מרגלותיו ומתת
מרגלותיו ומניח תחת מראשותיו מאי בינייהו
איכא בינייהו ארבע אמות מצומצמות דר׳ מאיר
סבר מצומצמות ור׳ יהודה סבר ארבע אמות
מרווחות והני ארבע אמות כאמה דידיה
יהבינן ליה ואי קשיא לך אמאי לא תני ליה גבי
יש שאמרו הכל לפי מה שהוא אדם משום הלא
פסיקא ליה דאיכא גנס באיברייו לא הוי ארבע
אמות דידיה תחתיו דבעינן למתן לו׳ה
ארבע אמות כארבע אמות דעלמא

מתני׳ היו שני מקצת אמותיו של
זה בתוך אמותיו של זה מבאין

ישכלין באמצע ובלבד שלא יוציא זה מתוך
שלו לתוך של חבירו ואם היו שלשה והאמצעי
מובלע בשתים הוא מותר עמהן והן מותרין
עמו ושנים החיצונים אסורין זה עם זה
אמ' ר' שמעון למה הדבר דומה לשלש חצירות
פתוחות זו לזו ופתוחות לרשות הרבים ערבו
שתים עם האמצעית היא מותרת עמהן והם
מותרות עמה ושתים החיצונות אסורות זו
עם זו אמ' רב יהודה אמ' רב זו דברי ר'
שמעון אבל חכמים אומ' רשות אחת משתמשת
עם שתי רשויות ואין שתי רשויות משתמשות
עם רשות אחת כלומ' האמצעית משתמשת
עם החיצונות ואין החיצונות משתמשות עם
האמצעית ואמ' שמוש לדברי חכמים שלשתן
אסורות אמ' רבא אמ' רב חמא בר גוריא אמ'
רב הלכה כר' שמעון מתני' מי שבא
בדרך והיה ירא שמא תחשך
והיה מכיר אילן או גדר ואמ' תהא שביתתי
תחתיו לא אמ' כלום שביתתי בעיקרו מהלך
ממקום רגליו עד עקרו שלפים אמה ומעקרו
לביתו שלפים אמה נמצא מהלך משחשכה
ארבעת אלפים אמה מאי לא אמ' כלום אמ'
רב לא אמ' כלום כל עקר ראוי לתחתיו של
אילן לא מיבי אזיל ושמוש אמ' לא אמ' כלום
לביתי אבל לתחתיו של אילן מיבי אזיל ונעשה
תחתיו של אילן חמר גמל בא למרוד מן הצפון
מורדין לו מן הדרום בא למרוד מן הדרום
מורדין לו מן המערב אמ' רבא מאי טעמיה
דרב משום דלא סיים אתריה איכא דאמרי
אמ' רבא מאי טעמיה דרב כל שאינו בזה אחר
זה אמ' בבת אחת אינו יכול שאין לאדם
לקנות ארבעאמות מקום שביתה אחרי שקנה
במקום אחר כך אין לו לקנות שעור שני מקומו
בבת אחת אמ' רב הונא בריה דרב יהושע
לא שנו שלא באילן שיש תחתיו שמנר אמות
אבל באילן שיש תחתיו שלשעה רבי מקיש
ביתו גבר כלומ' כיון שאין בתחיין שלשלש
אמות ומחצה מכל מקום שאתה מודד לא
תמצא ארבעאמות שלא ער שתמרוד חציו
אמה מן החציו האחד ונמצאת אותה חציו
אמה כמסויימת ונכנסת והיא מקיעת כיון
שביתתו תניא כותיה דרב מי שבא בדרך
והיה ירא שמא תחשך והיה מכיר אילן או גדר
ואמ' שביתתי תחתיו לא אמ' כלום תהא שביתתי
במקום עלוני מהלך עד מקום עלני הגיע
למקום עלוני מהלך את כולו והוא שלפים
אמה בד"א במקום המסויים כגון ששבת בתל
גבוה עשרה והוא מארבע אמות וער בי'
סאתים וכן בנקע שעמוק עשרה והיא מארבע
אמות וער בית סאתים אבל מקום שאינו מסויים
אין לו שלא ארבע אמות היו שנים אחד מכיר
ואחר שאינו מכיר מוסר שביתתו למכיר ומכיר
אומ' תהא שביתתנו במקום עלוני בד"א כשסיים
ארבעאמות שקבע אבל לא סיים ארבע אמות
שקבע לא יזוז ממקומו תניא כותיה ר'
דשמוש טעה וערב לשתי רוחות במדומה
הוא שמערבין לשתי רוחות או שאמ' לעבדיו
צאו וערבו עלי אחד ערב עליו לצפון ואחד
ערב עליו לדרום מהלך לצפון כעריבו לדרום
ולדרום כעריבו לצפון ואם מיבעיו עליו את
התחום לא יזיזוהו ממקומו אע"ג דקיימא
לן הלכת כרב באסורי הכא הלכתא כדשמוש
דהאי תניא דאתיא כותיה דשמוש שיכא בהדיא
תניא אחריתי דתנו רבנן שנים ששלו חלוק
אחד זה הלך בו שחרית לבית המדרש וזה
הלך בו ערבית לבית הכנסת ופי' ואם מיבעיו
עליו את התחום לא יזיזוהו ממקומן וקיימא לן
דהלכת' היא הילכך האיתניא דתניא כותיה
דשמוש הלכה היא ותרוייהו חד טעמ' נינהו
מהלך ממקום רגליו ובו אמ' רבא והוא
דבי דהיט מאטי אמ' ליה אביי והא חשבה לו
קתני חשבה לו לביתו לעיקרו של אילן אדיל
איכא דאמרי חשבה לו כי מפגי קליל קליל
אבל כי דהיט מאטי מתני' אם אינו
מכיר או אינו בקי בהלכה
ואמ' שביתתי במקומי זכה לו מקומו ויש לו
שנים אמה לכל רוח ענולות דברי ר' חנינה בן
אנטיגנס וחכמים אומ' מריבעית כטבלה
מריבעית כדי שיהא נשכר את הזוויות זהו
שאמרו העני מערב ברגליו ר' מאיר אומ' אין
לנו שלא עני ר' יהודה אומ' אחד עני ואחד עשיר
לא אמרו מערבין שלא להקל על העשיר שלא
יצא ויערב ברגליו אמ' רב נחמן מחלוקת
במקומו דר' מאיר סבר עני אין עשיר לא ור'
יהודה סבר אחד עני ואחד עשיר אבל במקום
עלוני דברי הכל עני אין עשיר לא שלא קסבר
ר' מאיר עקר ערוב בפת ולא אמרו מערבין
בפת שלא להקל על העשיר ר' יהודה קתני
לה תניא כותיה דרב נחמן אחד עני ואחד עשיר
בפת ולא יצא עשיר חוץ לתחום ויאמר
שביתתי במקום עלוני לפי שלא אמרו לערב
ברגל שלא למי שבא בדרך וחשבה לו דברי

אם יש בין שני החיצונים מאה וארבעים ואחת
ושלוש עשה אמצעית את שלשתן להיות כאחת
אתמר רב הונא אמ' נותנין קרקפ לזו וקרקפ
לזו והיא נר רב אמ' אין נותנין שא קרקפ אחת לשתי
עיירות נרש' בנדרים הנודר מן העיר מותר
לישנם לתחומין ואסור לישנם לעבורה מנלן ד
דעבורה רמתא כמתא דמי אמ' ר' יוחנן ראמ' קרא
ויהי נהיות יהושע בירחו מאי בירחו שימא בירחו
ממש והא כתי וירחו סוגרת ומסוגרת שא שמע
מינה בעיבורה מתני' אין מודדין אלא
בחבל של חמשים אמה לא פחות ולא
יתר ולא יפוד שא בגגר לבו היה מודד והגיע
לגיא או לנחל מבליעין וחוזר למדתן הגיע להר
מבליעין וחוזר למדתו ובלבד שלא יוציא חוץ
לתחום ואם אינו יכול להבליעין כזו אמ' ר' יוסתאי
בר' יצאי שמעתי שמקדרין בהרים תנא לא
פחות מפני שמרבה ולא יתר מפני שממעט
תני רב יוסף שלשה חבלים הן של מגג ושל
נערים ושל פשתן של מגג לשרה דתנן כפתוח
בחבל של מגג ונתנוח על גב משרבטה
של נערים לסוטה דתנן אחרכך מביא חבל
מעריו וקושרו למעלה מדידה ושל פשתן
למדידה היה מודד וכו' מדקתני חוזר
למדתו מכלל דאם אינו יכול להבליעין הולך
למקום שהוא יכול להבליעין ומבליעין ועופה
בגגר מדתו וחוזר תניא להא דתנו רבנן היה
מודד והגיע מדה לגיא אם יכול להבליעין בחבל
חמשים אמה מבליעין ואם לאו הולך למקום
שיכול להבליעין ומבליעין ועופה וחוזר למדתו
אם היה גיא מעוקם מקדר ועולה מקדר ויורד
הגיע לנחל אין אומ' יקוב את הנחל שא מודד
והולך ואי ניחא תשתיה מודדו מדידה יפה
אמ' רב יהודה אמ' שמוש לא שנו שא שאין חוט
המשקולת יורד כנגדו אבל חוט המשקולת
יורד כנגדו מדידה יפה ובמה
עמקו של גיא אמ' רב יוסף שלשים איתיביה אביי
עמוק מאה ויהוב חמשים מבליעין ואם לאו אין
מבליעין הוא דאמ' כאחרים דתניא אחרים אומ'
אפי' עמוק שלשים ורוחב חמשים מבליעין איכא
דאמרי אמ' רב יוסף אפי' יתר משלשים נמאן לא
כרבנן ולא באחרים התם שאין חוט המשקולת
יורד כנגדו הכא בשחוט המשקולת יורד כנגדו
וכי חוט המשקולת יורד כנגדו עד כמה אמ'
אביי ארבעה ינן תני רבי בר יחזקל הגיע
להר מבליעין וחוזר למדתו אמ' רב הונא בריה
דרב נחמן לא שנו שא בהר המתלקט עשרה
מתוך חמש אבל הר המתלקט עשרה טפחים
מתוך ארבע אמות מודדו והולך לו וכן הלכתא

וזה צורתו
חוץ לתחום
הוא נזירה
תחומין
שלא יבאו
ובלבד שלא יוציא
מאי טעמ' אמ' רב
שמא יאמרו מדת
באה לבאן פ'
לטעות הרואין
ויאמרו מדת תחומין בשה לבאן אם אינו יכול
להבליעין וכו' ביצר מקדר תנא תחתין
בגגר לבו ועליון בגגר מרגליתיו אמ' אביי נקיטינן
אין מקדדין שא בחבל של ארבע אמות אמ' רב
נחמן אמ' רבה בר אבוה אין מקדדין לא בערי נ
מקלט ולא בעגלה עריפה מפני שהן של תורה
מתני' אין מודדין שא מן המיומחה רבה למקום
אחר ומעט למקום אחר שומעין ר
למקום שרבה לאחר ומעט לאחר שומעין
למרבה אפי' עבר אפי' שתחה נאמנין לומ' עד
כאן תחום שבת שלא אמרו חכמים בדבר
להחמיר שא להקל פ' מומחה מן לשון
ומחה מקום משוה ומיושר למקום שרבה
אין למקום שמעט לא אימא אף למקום שרבה
רבה לאחר ומעט לאחר היינו קמיתא הכי קאמ'
רבה אחר ומעט אחר שומעין ליה שרבה אמ'
אביי ובלבד שלא ירבה יותר ממדת העיר ואלסופה
מתני' עיר של יחיד ועשת של רבים מערבין
את כלה של רבים ונעשת של יחיד
אין מערבין את כלה שא אם כן עשה לה חורבה
העיר החדשה שביהודה שיש בה חמשה דיורין
דברי ר' יהודה ר' שמעון אומ' שלש חצרות של
שני כתים תנו רבנן עיר של יחיד ונעשת
של רבים ורשות הרבים עוברת בתוכה כיצד
מערבין אותה עשה לחי מכאן ולחי מכאן או
קורה מכאן וקורה מכאן ונושא ונותן באמצע
ואין מערבין אותן לחציין או כלה או מקצתן מכוי
בפני עצמו ואם היתה של רבים והרי היא של
רבים ואין לה שא פתח אחד מערבין את כלה
הא דקתני עשה לחי מכאן ולחי מכאן וכו'
איקימא כר' יהודה דאית ליה האי סברא דתניא
יתר על כן אמ' ר' יהודה מי שיש לו שני בתים בשני
צדי רשות הרבים עשה לחי מכאן ולחי מכאן
או קורה מכאן וקורה מכאן נושא ונותן באמצע
אמרו לו אין מערבין רשות הרבים בכך ואין
מערבין אותה לחציין שא או כלה או מקצתן מכוי
בפני עצמו מאי שנא לחציין דלא דאמרי אהדדי
מכוי אמכוי נמי אמרי אהדדי הכא במאי עסיקינן
דעביד דקה וכי האמ' רב אידי בר אבין אמ'

רב חסדא אחד מבוי שעשה רקה על פתחו
אינו אוסר על בני מבוי עד דקה אינטבה
ר' זירא עריבה לכולה מאתא דבי ר' חייא ולא
שבק לה שיור אמ"ל היה אביי מאי טעמ' עבד מר
הכי אמ"ל היה ראמרו לי הנהו סבי דידה רב חייא
בר אשי הוה מערב לה כלה ואמינה שמעון מינה
דין של יחיד ונעשית של רבים הוא אמ"ל היה
לדידי אמרו לי הנהו סבי דידה אשעה הוא
לה התם מחד בי סאתא דאשתקיל לה
אשעה הוא לה כשני פתחים ואסיר אמ"ל היה
לאו אדעתאי אמ' רב נחמן אמ' רב סלם
מכאן ועתה מבאן סלם תורת פתח עליו
תורת מחיצת עליו ולא בעי שיור שמע מינה
דכל היכא דאיכא שני פתחים לא מערבין
לה שלא עד דעברי לה שיור וטעמ' דשיור כדי
שיכירו כי העריב הוא שהתיר הטלטול לעיכך
אסור השיור כדי להיות מוכיח על העירוב
תורת פתח עליו כבותל שבין שני חצירות
ריצה אחד מערב ריצו שנים מערבין
ר' שמעון אומ' שלש חצירות של שני פתחים
אמ' רב חמא בר גוריא אמ' רב הלכה כר' שמעון
ר' יצחק אומ' בית אחד וחצר אחת בית
אחד וחצר אחת סלקא דעתך שלא אפי' בית
אחד כחצר אחת אמ"ל היה אביי לרב יוסף הא
דר' יצחק גמרא או סברא אמ"ל היה גמירא נמיר
זמורתא תהא והלכתא כר' יצחק

מתני' מי שהיה במזרח ואמ' לבנו לערב
לי במערב במערב ואמ' לבנו לערב
לי במזרח אם יש ממנו ולביתו שנים אמרה
ולעירובו יתר מכאן מותר לביתו ואסור
לעירובו שנים אמה ולביתו יתר מכאן מותר
לעירובו ואסור לביתו הנותן את עירובו
בעבורה של עיר לא עשה ולא כלום נתנו
חוץ לתחום מה שנשכר הוא מפסיד
חוץ לתחום סלקא דעתך אימ' חוץ לעבורה
של עיר מה שנשכר הוא מפסיד כיצד
גגון שנתנו למזרח העיר כסוף אלף אמה
נמצא מהלך לרוח מזרח שלשת שנים אמה
והרי נשכר אלף אמה ואינו מהלך לרוח מערב
שלא אלף אמה כלבר נמצא האלף הנשכר ברוח
מזרח הפסיד אותו ברוח מערב ואקשינן
מה שנשכר הוא מפסיד ותו לא כלום אבל
העיר כארבע אמות דמיא התניא הנותן עירובו
בעבורה של עיר לא עשה ולא כלום נתנו
חוץ לעבורה של עיר אפי' אמה אחת מפסיד
את העיר כלה מתני' שמדת העיר עולה לח
למדת התחום ומשכיר את האמה אמ' רבה
בר עולא לא קשיא כאן שכלתה מדתו לחצי
העיר מפסיד את חצי העיר עם מדת התחום
שיש לו חוץ לעיר וכאן שכלתה מדתו בסוף
העיר אי מתני' דקתני מה שנשכר הוא
מפסיד בתחומין בלבד אבל בעיר לא הפסיד
כלום בשכלתה מדת אלפים אמה של תחום
בסוף העיר אמ' רב אידי אמ' ר' יהושע בן
לוי היה מודד ובא וכלתה לו מדתו בחצי העיר
אין לו אלא חצי העיר כלתה מדתו בסוף העיר
נעשית העיר כלה כארבע אמות ומשלימין לו
את השאר וכמה רבואתא פסקו להכין היא
הלכתא ואע"ג דאמ' רב אידי אין לי אלא דברי
נבואות לא איכפת לן בהכי דהא רבא דייק
ממתניתין ואמ' תרויהו תנאי אנשי עיר גדולה
מהלכין את כל עיר גדולה מאי טעמ' לאו משום
דאנשי עיר גדולה כלתה מדתן בסוף העיר
קטנה ולפי מהלכין את כלה ואנשי עיר קטנה
כלתה מדתן בחצי העיר הגדולה ולפי אין
מהלכין את כלה אמ' רב יוסף אמ' רמי
בר אבא אמ' רב הונא עיר היושבת על שפת
הנחל אם ישלנה דקה בתוך הנחל ארבע
מידדין לה שנים אמה מן הנחל פי כי
ריב העתים הנחל יבש ומשתמשין בו שאינו
מתמלא אלא בשעת הגשם וכיון שמשתמשין
בו נעשה ככלל העיר ואם לא עשה לנטע
הדקה אין מיודדין לה אלא מפתח לתיכן
ומאי שנא כל דקה דעלמ' ארבעה טפחים
והאי דקה ארבע אמות משום דהאי שהיא
על שפת הנחל בעיתא תשמישתא הילכך
אי הויא ארבע אמות אין ואי לא לא

מתני' אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר
קטנה ואין אנשי קטנה מהלכין את
כל עיר גדולה כיצד מי שהיה בעיר גדולה
ונתן את עירובו בעיר קטנה או מי שהוא בעיר
קטנה ונתן את עירובו בעיר גדולה מהלך
את כלה וחוצה לה שנים אמה ר' עקיבא
אומ' אין לו ממקום עירובו אלא שנים אמה
אמ' להם ר' עקיבא אי מודים לי בנותן את
עירובו כמערה שאין לו ממקום עירובו אלא
שנים אמה אמרו לו אימתי כזמן שאין לה
דיורין אבל יש בה דיורין מהלך את כלה
וחוצה לה שנים אמה נמצא קל תוכה מעל
גבה ולמודד שאמרו נותנין לו שנים אמה
שאפי' סוף מדתו כלה במערה וליתי רחש
ליה לדר' עקיבא שלא מהלך את כלה וחוצה

לה אלפים אמה תנו רבנן שבת בעיר גדולה ואפי׳ באנטוכיא ובמערה אפי׳ במערת צדקיהו מהלך את כלה וחוצה לה אלפים אמה׳

סליק פירקא׳

הדר עם הנכרי בחצר או עם מי שאינו מודה בעירוב

הרי זה אוסר עליו ר׳ שמעון בן יעקב אומ׳ לעולם אינו אוסר עד שיהיו שני שותפים אוסרין זה על זה כולי עלמ׳ בין לר׳ שמעון בין לר׳ שמעון בן יעקב דירת גוי לא שמה דירה ובגזירה שמא ילמוד שרגיו ממעשיו של בני נליגי רבי שמעון בן יעקב סבר כיון דגוי חשוד על שביעות רמים תרי דשביחי דדיירי גזרו בהו רבנן חד דלא שביח דדיירי לא גזרו ביה רבנן ור׳ מאיר זמנין דמקרי ודאיר ואמור רבנן אין ערוב מועיל במקום גוי ואין בטול רשות מועיל במקום גוי עד שישכור וגוי לא מיבר דחיישי לכשעים שוכרין מן הגוי ואפי׳ בפחות משוה פרוטה רשלח ר׳ יצחק בר גיורי משמא דר׳ יוחנן היו יודעין ששוכרין מן הגוי ואפי׳ בפחות משוה פרוטה

אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמוש הלכה בי׳ שמעון בן יעקב ורב הונא מנהג בי׳ שמעון בן יעקב ור׳ יוחנן אמ׳ נהגו העם בי׳ שמעון בן יעקב

גרסינן בתעניות בפרק בשלשה פרקים מאן דאמ׳ הלכה דרשינן לה בפרקא ומאן דאמ׳ מנהג מדרש לא דרשינן אי אתי לקמן מורינן להו ומאן דאמ׳ נהגו אפי׳ אורויי נמי לא מורינן להו אי עביד לא מהדרינן להו ובהא הלכתא במאן דאמ׳ הלכה דהא אביי אמ׳ ליה לרב יוסף הא דאמ׳ רב יהודה אמ׳ שמוש הלכה בי׳ שמעון בן יעקב וקיימ׳ לן משנת ר׳ שמעון בן יעקב קב ונקי מהו לאורויי במקום רבו כלומ׳ דהא דבר ברור הוא אמ׳ ליה כיעתך כניתחא בעני מינה מרב חסדא בשני דרב הונא ולא אודי לי ואפי׳ שדבר ברור הוא שמותר כי הביצים הגמורות אין מין בשר אמ׳ רבא ולא עדיפי מאיסורא אפי׳ בפניו ומי טעים דמי רבינא הוה יתיב קמיה דרב אשי חזייה להאי גברא דקא קטר חמרא בניתא דריקלא בשבתא רמא ביה קלא ולא אשגח אמ׳ להוי האי גברא בשמתא אמ׳ ליה רבינא לרב אשי כי האי גונא מי מחזי כאפקרותא אמ׳ ליה אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה׳ כל מקום שיש הלול השם אין חולקין כבוד לרב אמ׳ רבא בפניו אסור ואינו חייב מיתה תניא ר׳ שמעון אומ׳ לא מיתו בניו של אהרן עד שהורו הלכה בפני רבן מאי דרוש ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח ואפי׳ שהאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט ותלמיד היה לו לר׳ שמעון שהיה מורה הלכה בפני רבו אמ׳ ליה לאימא שלום אשתו תמיה אני שאם יויא זה שבתי ולא הויא שבתי אמרה לו וכי נביא אתה אמ׳ לה לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי שלא כך מקובלני כל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה אמ׳ אבא בר בהנא כל המשגר מתנותיו לכהן אחד מביא רעב לעולם שנא׳ ושם עזיאל היזירי היה כהן לדוד וכי לדוד הוא דהוה כהן לכולי עלמא לא הוה כהן אלא שהיה משגר לו מתנותיו וכתי ויהי רעב בימי דוד שלש שנים אמ׳ רב ברונא אמ׳ רב כל הלן בקלי׳ה שאיש ואשתו שרויין בה עליו הכתו׳ אומ׳ נשוי עמי תגרשון מבית תענוגיה

אמ׳ רב יוסף ואפי׳ אשתו נדה ההוא מבואה דהוה דר ביה המן בר ריסתק אמרו ליה אוגר לן רשותך לא אוגר להו בטיל לן רשותך לא נטיל להו אמ׳ ליה רבא לידיל חד מינכו ולשאיל מינה דוסתא וניתיב נה מידי דהוה ליה כשכיריה וכל קיטיה ואמ׳ רב יהודה אמ׳ שמוש אפי׳ שכיר ואפי׳ נותן את שכרו ודיו אמ׳ ליה אביי לרב יוסף היו חמשה שכירו ולקיטו מהו אמ׳ להו אם אמרו שכירו ולקיטו להקל אמרו שכירו ולקיטו להחמיר נושא אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמוש אפי׳ שכירו אפי׳ לקיטו נותן את שכרו ודיו אמ׳ רב נחמן כמה מעלי׳ה הא שמעתא אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמוש השותה רביעית יין אל יתעלל אמ׳ רב נחמן לא מעלי׳ה הא שמעתא דהא אנא כמה דלא שתינא רביעתא דחמרא לא יכי׳לנא דעתאי אמ׳ ליה רבא מאי טעמ׳ עביד מר הכי והא אמ׳ רב אחא בר חינגא מאי דכתי ורועה זונות יאבד הון כל האומ׳ שמועה זו נאה ושמועה זו אינה נאה כתו מאבד הונה של תורה אמ׳ ליה הדרי בי אפי׳ רבה בר רב הונא שתי אל יתעלל ואם התעלל תעלתו תעלה שכור אל יתעלל ואם התעלל תעלתו תועבה היכי דמי שתוי והיכי דמי שכור שתוי כל שיכול לדבר בפני המלך שכור כל שאין יכול לדבר בפני המלך אמ׳ רמי בר אבא דרך מיל ושינה מעניין את היין אמ׳ רב נחמן אמ׳ רבה בר אבוה לא שנו

שא ששתח רביעית אבל יתר מרבי יעית כל
שכן שדרך משכרתו ושיגה משכרתו
אין מעבירין על האוכלין אמ' ר' יוחנן משום ר'
שמעון בן יהוצדק לא שנו שלא בדורות הראשונים
שאין בנות ישראל פריצות בשפעים אבל בדורות
האחרונים שבנות ישראל פריצות בשפעים
מעבירין תנא שלמין מעבירין פתיתין מעבירין
והאי דרכתי ותהללנה אותי אל עמי בשעלי
שעורים ובפתותי להם ההוא דהוה שקלי
באגריהו תניא שבור מקחו מקח וממכרו
ממכר עבר עבירה שישנה מיתה ממיתין אותו
מלקיות מלקין אותו כללו של דבר הרי הוא
בפקח לכל הדברים שלא שפטור מן התעלה אמ'
ר' חנינא לא שנו שלא הגיע לשכריותו של
לוט אבל הגיע לשכריותו של לוט פטור מכלים
ר' שמעון בן לקיש ותלמידיו של ר' חנינא אקלעו
להההוא עינדק דלא הוה שוכר והוה משכיר אמרו
מהו למינד מינה כל היכא דלא מצי מסלדך
ליה לא תבעי לך דהא לא מצי מסליק ליה כי
תבעי לך היכא דמצי מסליק ליה מאי כיון דמצי
מסליק אגרינן מיניה או דלמא השתא מיהא לא
סלקיה אמ' להו ר' שמעון בן לקיש נשכור
וכשנלך אצל רבותינו שבדרום נשאל להם
אתו שיילוה לר' אפס אמ' להם יפה עשיתם
ששכרתם ר' חמא בר' יוסף ור' חייא בר אבא
ור' אסי אקלעו להההוא פונדק אתא גוי מריה
דפונדק בשבתא אמרו מהו למגר מיניה שוכר
כמערב דמי מה מערב מבעיר יום אף שוכר
מבעיר יום או דלמא שוכר כמבטל רשות דמי
מה בטול רשות אפי' בשבת אף שוכר אפי' בשבת
אמ' להו רב חמא בר יוסף נשכור אמ' להו רב אסי
לא נשכור אמ' להו ר' חייא בר אבא נסמוך ערב
דברי הזקן ונשכיר איתו שיילוה לר' יוחנן אמ'
להו יפה עשיתם ששכרתם והאמ' ר' יוחנן
שוכר כמערב דמי כי קאמ' ר' יוחנן שוכר כמערב
דמי לקולא מה מערב בשתי משוה עירוטה
אף שוכר בשתי משוה עירוטה ומה מערב אפי'
שפיח ולקיטו אף שוכר אפי' שכירו ולקיטו מה
מערב חמשה ששרויין בחצר אחת מערב
לבלן אף שוכר חמשה ששרויין בחצר אחת
אחד שוכר לבלן וכו הלכתא אמ' רב שמואל
אין בטול רשות מחצר לחצר ואין בטול רשות
בחורבה ור' יוחנן אמ' יש בטול רשות מחצר לחצר
ויש בטול רשות בחורבה וצריכא דאי אשמעינן
מחצר לחצר בהא קאמ' שמוש משום דהא
רשותא והא רשותא דחד אבל חורבא דרשותא

דתרוייהו חד אימא מידה ליה לר' יוחנן ואי אתמר
בהאבהא קאמ' ר' יוחנן אבל בהא מודה ליה
לשמוש צריכא וקיימ' לן דשמוש ור' יוחנן
הלכתא כר' יוחנן ועוד הא רבא כר' יוחנן מצירא
ליה כרבעינן למימר קמן בעגין ההוא ינוקא
דאשתצניך חמימי וההוא ינוקא דאשתצניך חמימי
מי מיא חמימי דאתקינו ליה מערב שבת
למימהליה עליהו בשבת אמ' רבא ליתו ליה
מגו ביתאי אמ' ליה אביי והא לא ערבו נסמוך
אשתוף והא לא שתיפי נמיר ליה לגוי ולדלתי
ליה אמ' אביי בעי לאותבי למיר ולא שנקן ר'
יוסף דאמ' רב יוסף כי היינן כי רב יהודה אמ' לן
בדאוריתא מותבינן תיובתא והדר עבדינן מעשה
כרבנן עבדינן מעשה והדר מותבינן תיובתא
כתר הכי אמ' ליה מאי בעית דתותביה דתניא
הזאה שבות ואמירה לגוי שבות מה הזאה שבות
ואינה דוחה שבת אף אמירה לגוי שבות ואינה
דוחה שבת אמ' ליה ולא שני לרבנן שבות ראית
ביה מעשה בין שבות דלית ביה מעשה אמ'
ליה רבא ברבי חנין לאביי מבואה דדיירין בה
תרי כרבנן לא להוי ביה לא עירוב ולא שתוף
אמ' ליה ומאי לעביד מר לאו אוירהיה אנא טריד
בנרמאי אינהו לא משנחי אי קני להו ריפתא
בסלתא זמנין רבעין ליה מאתמל ולא אפשר
למתבא נהליהו ולא היו שתוף רתניא אחד
מבני מבוי שכפף יין ושמן ולא נתנו לו בטל
השתוף ולקני להו מר רבעתא דחלא בחביתא
תניא אין משתתפין באוצר ואסיקנא להא
דתניא אין משתתפין באוצר לבית שמאי דלית
להו כירה אבל לבית הלל משתתפין באוצר
ההוא ינוקא דאשתצניך חמימי אמ' רבא
לשיילוה לאימיה אי צריכא לחים ליה נוי אגב
אימיה והא קא אכלה תמרי ההיא תינוקא היא
דנקיט לה ההוא ינוקא דאשתצניך חמימיה
אמ' רבא ליענו ליה מאנו מכי גברי לבי נשי דאיזיל
ואיתיב התם ואבטל ליה רשותי בהא חצר רידו
אמ' ליה רבינא לרבא והא אמ' שמוש אין בטול
רשות מחצר לחצר אמ' ליה אנא כר' יוחנן סבירא
לי דאמ' יש בטול רשות מחצר לחצר אי בשמוש
לא סבירא ליה למר ניתח מר אדוכתיה ולבטל
מר לדידהו ולידהדי אינהו ולבטלו ליה למר
דהא אמ' רב מבטלין וחוזרין ומבטלין היא
בשמוש סבירא לי דאמ' אין מבטלין וחוזרין
ומבטלין כי היכי דלא להוי מילי דרבנן טרוכא
וטלולא ואע"ג דאמ' רבא בשמוש סבירא לי
דאמ' אין מבטלין וחוזרין ומבטלין קיימא לן כר'

רהא רב אשי דהוא כתרא אפקה להא דרב
ושמיע דמפלגינתא דר' יעזר ורבנן קא מפלגי
דרב כרבנן ושמיע כר' יעזר ושמעינן מינה דהלכה
כרבה אמ' מבטלין ומזדרין ומבטלין ובן הלכה

מתני' אמ' רבן שמעון מעשה בצדוקי אחד
שהיה דר עמנו בכפר בירושלם אמ'
לנו אבא מהרו והוציאו את כל הכלים למבוי
עד שלא יוציא ויאסר עליכם ר' יהודה אומר
בלשון אחרת מהרו ועשו צרכיכם במבוי עד
שלא יוציא ויאסר עליכם כי צריקי זה נתן
רשות לכני מבוי וצריכין הם כני מבוי להוציא
בליהן להחזיק במבוי קודם שיוציא הצדוקי
כליו למכוי ויבטל נתיבתו כדתנן מי שנתן
רשותו והוציא בין בשוגג בין במזיד הרי זה אוסר
דברי ר' מאיר וכו' ולעי אמ' לחם אביי של
רבן גמליאל מהרו והוציאו את כל הכלים למכוי
עד שלא יוציא ויאסר עליהם תניא ישראל
משומד משמר שבתו בשוק מבטל רשות
בי אע"ג שהוא מרלל את השבת בסתר
ושאינו משמר שבתו בשוק אינו מבטל רשות
דהוה ליה כגני מפני שאמרו שהגוי נותן רשות
ומבטל רשות וכגוי עד שישנור ביצר אמ' לו
רשותי קנויה לך רשותי מבוטלת לך קנה ואין
צריך לזכות **מתני'** אנשי חצר ששכח
אחד מהם ולא ערב ביתו אסור
מלהכנים ומלהוציא לו ולהן ושלהן מותרין לו
ולהן נתנו לו רשותן הוא מותר ואן אסורין היו
שנים אוסרין זה על זה שאחר נותן רשות ומבטל
רשות ושנים נותנין רשות ואין נוטלין רשות
ביתו הוא דאסור הא חצרו מותר היכי דמי אילא
בטיל חצרו אמאי שריא ואי כבטל ביתו אמאי אסור
לעולם דבטיל וקא סבר רבנן המבטל רשות
חצרו רשות ביתו לא בטיל שלהן מותר לו
ולהן מאי טעמ' משום דהאי אורח לגביהו
נתנו לו רשותן הוא מותר והן אסורין ואמאי אינהו
נמי להוי אורחין לגביה חד לגבי חמשה הוי
אורח חמשה לגבי חד לא הוו אורחין היו שנים
אוסרין זה על זה כי היו שנים ששכחו ולא ערבו
עם בני החצר אע"ג שנתנו להן בני החצר רשותן
אין מותרין להכנים ולהוציא ששניהם לא ערבו
אוסרין זה על זה פשיטא לא צריכא דהדר
חד מינייהו ובטיל ליה מהו דתימא לישתרי קמ"ל
הבין דבערבא דבטיל ליה להוא לא הוה ליה
שהיותא בחצר לא תניא אחר שלא ערב נותן
רשותו לאחר שערב ושנים שערבו נותנין רשותן
לאחר שלא ערב ושנים שלא ערבו נותנין רשות
לאחר שלא ערב או לשנים שערבו אבל אין
אחר שערב נותן רשותו לאחר שלא ערב ואין
שנים שערבו נותנין רשותן לשנים שלא ערבו
כגון מיניה אביי מרבה חמשה שרויין בחצר אחת
ושכח אחת מהן ולא ערב בשהוא מבטל רשות
צריך לבטל לכל אחד ואחד או אין צריך אמ'
ליה צריך לבטל רשות לכל אחד ואחד איתיביה
אחר שלא ערב נותן רשות לאחר שערב היכי
דמי אי דליכא אחרינא בהדיה כהדי מאן ערב
שלא נשיטא דאיכא אחרינא בהדיה ויקתני לאחר
שערב ורבה הכא במאי עסקינן דהוה אחרינא
בחדיה ומית והלכת מדכה **מתני'**
מאימתי נותנין רשות בית
שמאי אומ' מבעוד יום ובית הלל אומ' משתחשך
מי שנתן רשותו והוציא בין בשוגג בין במזיד
הרי זה אוסר דברי ר' מאיר ר' יהודה אומ' במזיד
אוסר בשוגג אינו אוסר כמאי קא מפלגי בית
שמאי סברי בטיל רשות מקנא רשותא הוא
ומקנא רשותא בשבת אסור ובית הלל סברי
בטיל רשות אסתלוקי הוא ואסתלוקי בשבת
שפיר דמי **מתני'** בעל הבית שהיה שותף
לשכינין לזה בין ולזה בשמן צריכין לערב
ר' שמעון אומ' אחד זה ואחד זה אין צריכין לערב
אמ' רב וכבי אחר תניא מערבין לחצרות
בפת ואם רצו לערב בין אין מערבין משתתפין
במבוי בין ואם רצו לשתף בפת משתתפין
מערבין בחצירות ומשתתפין במבוי דברי שלא
תשתכח תורת העירוב מן התינוקות דברי ר'
מאיר וחכמים אומ' מערבין או משתתפין אמ'
רב יהודה אמ' רב הלכה כר' מאיר ורב הונא אמ'
מנהג כר' מאיר וי' יוחנן אמ' נהגו העם כר' מאיר
מתני' חמש חבורות ששכתו בטרקלין אחד
בית שמאי אומ' ערוב לכל חבורה
וחבורה ובית הלל אומ' ערוב אחד לכולן ומודים
שאם היו מקצתן שרויים בחדרים או בעליות
שצריכין ערוב לכל חבורה וחבורה אמ' רב
נחמן מחלוקת במקצתם אבל בכולהי עשרה
דברי הכל צריך לכל חבורה וחבורה איכא דאמרי
אמ' רב נחמן אף במקצתם מחלוקת מתיבי
אמ' רב יהודה הסכר כי גדיל סככה לא
נחלקו בית שמאי ובית הלל על מחיצות המגיעות
לתקרה שצריכין ערוב לכל חבורה וחבורה
ועל מה נחלקו על מחיצות שאין מגיעות
לתקרה שבית שמאי אומ' ערוב אחד לכל חבורה
וחבורה ובית הלל אומ' ערוב אחד לכולן

להך לישנא דאמ' רב נחמן מחלוקת במסיפס
תיובתיה ולהך לישנא דאמ' רב נחמן אף במסיפס
מחלוקת לימא תתיר תיובתיה אמ' לך רב נחמן
עלבי במחיצות והוא הדין למסיפס והאי דקא
מי עלבי במחיצה עשרה להודיעך כח בחן רבית
הלל אמ' רב נחמן אמ' רב הלכה כר' יהודה
הסכך **מתני** האחין שאובלין על
שלחן אביהם וישנים בבתיהם
צריכין ערוב לבל אחד ואחד לעצמו אם טבח
אחד מהם ולא ערב מבטל רשותו אימתי בזמן
שמוליכין את עירובן למקום אחר אבל אם היה
עירוב בא אצלן או שאין עמהן דיורין בחצר
אינן צריכין לערב שמעת מינה מקום ליניה
גורם אמ' רב יהודה אמ' רב במקבלי ערס שנו
תנו רבנן מי שיש לו בית שער אכסדרה
ומרפסת בחצר חבירו אינו אוסר עליו בית התבן
ובית הבקר בית העצים בית האוצרות הרי זה
אוסר עליו ר' יהודה אומ' לא אסרו אלא בית דירה
בלבד אמ' ר' יהודה מעשה בכן נפח שהיו לו
חמש חצירות באושה ובא מעשה לפני חכמים
ולא אסרו אלא בית דירה בלבד בית דירה סלקא
דעתך אלא אימא במקום בית דירה מאי
מקום בית דירה רב אמ' מקום עתא ושמואל
אמ' מקום ליניה והלכתא כרב ושמע מינה
דהלכה כר' יהודה בעא מיניה אביי מרבה
חמשה שגבו את עירובן בשיתן מוליכין את עירובן
למקום אחד עירוב אחד לכלן או צריכין עירוב
לכל אחד ואחד אמ' ליה עירוב אחד לכלן והא
אחין כמי שגבו רמי וקתני צריכין עירוב לכל
אחד ואחד התם בגון דאיכא אחריני בהדייהו
מנו דהני אמירי חני נמי אמירי והכי נמי מסתברא
מדקתני סופא אימתי בזמן שמוליכין את
עירובן למקום אחר אבל אם היה עירוב בא
אצלן או שאין עמהן דיורין בחצר אין צריכין
לערב שמעמינה בעא מיניה רב חייא בר
אבין מרב ששת בני כירב דברכי רפתא בבאגא
ואתו ויחי בבי רב כי משחיכן להו בכאנא
משחיכן להו או מבי רב אמ' ליה מבי רב ראגן
סהדי דאי איכא דמיתי להו רפתא להכא הכא
ניהא להו בעא מיניה רמי בר חמא מרב
חסדא האב ובנו האב ותלמידו כרבים רמי או
ביחידים רמי צריכין לערב או לא מבוי שלהן
שלהן נתר בלחי וקורה או לא אמ' ליה תניתך
האב ובנו הרב ותלמידו בזמן שאין עמהן דיורין
הרי הן ביחידים ואין צריכין לערב ומבוי
שלהם נתר בלחי וקורה

מתני חמש חצירות שפתוחות זו לזו
ופתוחות למבוי ערבו בחצירות ולא
נשותתפו במבוי מותרין בחצירות ואסורין במבוי
ואם נשתתפו במבוי מותרין כאן וכאן ערבו
בחצירות ונשתתפו במבוי ושכח אחד מבני ר
החצר ולא ערב מותרין כאן וכאן מבני מבוי
ולא נשתתפו מותרין בחצירות ואסורין במבוי
שהמבוי להחצירות כחצר לבתים **מתני**
כלה ר' מאיר היא דאמ' בעינן ערוב ובעינן שתוף
וטעמ' מאי אמ' ר' מאיר בעינן ערוב ובעינן שתוף
כדי שלא ישכח את התינוקות חבא כיון דרוכה
ערוב לא משתכח אמ' רב יהודה רב לא תנו
פתוחות זו לזו מאי טעמ' דקסבר רב אין המבוי
נתר בלחי וקורה עד שיהיו בתים וחצרות
פתוחות לתוכו וכיון שפתוחות זו לזו נעשו
כחצר אחת גופא אמ' רב המבוי אין נתר
בלחי וקורה עד שיהיו בתים וחצרות פתוחות
לתוכו ושמוש אמ' אפי' בית אחד וחצר אחת וה'
יוחנן אמ' אפי' חורבא וקיימ' לן כרב חדא דהא
שמוש הדר ביה לגביה דרב בעינן ההוא מבואה
דהוה רייר ביה אבין בר איהי והוה ליה ר' יוחנן
חד לגבי תרי ומתני נמי מסייעא ליה שהמבוי
לחצרות כחצר לבתים ועוד הא אמ' רב
נחמן בפרק קמא נקיטינן אין המבוי נתר בלחי
וקורה עד שיהא ארבו יתר על רחבו ועוד שיהיו
בתים וחצרות פתוחות לתוכו אמ' רב יהודה
אמ' רב מבוי שיצדי אחד גוי ויצרי אחר ישראל
אין מערבין אותו דרך חלונות להתירו דרך
פתחים וכן בחצר אין מערבין ישראל דרך ח
חלונות בבתים להתירן דרך פתחים משום
דאסור לעשות יחיד בשלשה גוי **מתני**
שתי חצירות זו לפנים מזו
ערבה הפנימית ולא ערבה החיצונה הפנימית
מותרת והחיצונה אסורה החיצונה ולא הפנימית
שתיהן אסורות ערבה זו לעצמה וזו לעצמה
זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה
ר' עקיבא אוסר את החיצונה שדרישת הרגל
אוסרתה וחכמים אומ' אין דרישת הרגל
אוסרת שכח אחד מן החיצונה ולא ערב
פנימית מותרת וחיצונה אסורה מן הפנימית
ולא ערב שתיהן אסורות נתנו את עירובן בשלשה
אחד שכח אחד בין מן הפנימית בין מן החיצונה
ולא ערב שתיהן אסורות ואם היו של יחידים
אינן צריכין לערב אמ' רבין אמ' ר' יצחק
שלש מחלוקות בדבר ר' עקיבא סבר אפי' רגל
המותרת בשלשה אוסרת שלא בשלשה

ורבנן סברי אפי' רגל האסורה במקומה אינה
אוסרת שלא במקומה ותנא דקתני חיצונה
ולא הפנימית שתיהן אסורות סבר רגל המותרת
במקומה אינה אוסרת שלא במקומה ורגל
האסורה במקומה אוסרת שלא במקומה
תנו את עירובן במקום אחר מאי מקום אחד
אמ' רב יהודה אמ' רב חיצונה ומאי קרו ליה מקום
אחר המיוחד לשתיהן ואם היו של יחידים
אין צריכין לערב אמ' רב ביבי משמיה דרב אדא
בר אהבה שלשה אסורין פי' אין נקראין
יחידים שלא בזמן שתי חצרות ובכל חצר
דר אחר אבל אם הם שלש חצרות ובכל חצר
דר אחר שנמצאו כלן שלשה אסורין מאי
טעמ' היאיל ואין קורא רבים בחיצונה דכל
שלשה רבים הן וכיון ששלשה דורסין בחיצונה
הרי הן רבים ואסורין ושמשו אמ' לעולם
מיתרין עד שיהיו בפנימית שנים ולא עריבו
לעני אוסרין בחיצונה אמ' ר' שמעון בן יהודה
הוא רבים ואוסר ומאי שנא ישרש היחיד לא
אסר דכל מאן דחזי ליה דמטלטל אי ידעי יחיד
הוא הא ידע דכל יחיד שרי לטלטולי ואי לא
ידע אמ' כדעתיה לא מטלטל שלא משום ד
דעיירובי בהדיה הדרי אי הכי גוי נמי נימא אי
ידע יחיד הוא הא ידע ואי לא אמ' כדעתיה
האי דמטלטל משום דאגר מינה הוא סתם גוי
אי איתה דאגר מעגא פאגר וכיון דלא פאגר
אמרי מטלטל במקום גוי הוא ולעני אסור

סליק פירקא

חלון שבין שתי חצרות ארבעה על ארבעה כתוך עשרה מ"ש

מערבין שנים ואם ריצו מערבין אחד מחות
מארבעה על ארבעה או למעלה מעשרה
מערבין שנים ואין מערבין אחד תנו רבנן
כלו למעלה מעשרה ומקצתו בתוך עשרה
כלו בתוך עשרה ומקצתו למעלה מעשרה
מערבין שנים ואם ריצו מערבין אחד ואי
חלון ענגל הוא צריך שיהא בהקיפי שבסתם
נפי חומשא דקי"ל לן כל שיש בהקיפו שלשה
טפחים ישבו רוחב טפח הילכך בעינן למהוי
הקף דהא חלון שכסר נפי חמשא כי היכי דהוי
ליה רוחב חמשה טפחים ושלשה חומשי טפח
דכי כצרת מינהו שמנה חומשין דאינון תרי
חומשי דארבעה טפחים דקי"ל לן כל אמתא
כרביעא אמתא ותרי חומשי באלכסונא הוי רוחב
חלון כרביע ארבעה על ארבעה כלא פחות ולא
יתר פחות מארבעה על ארבעה או למעלה
מעשרה וכו' אמ' רב נחמן לא שנו אלא חלון
שבין שתי חצרות אבל חלון שבין שני בתים
אפי' למעלה מעשרה נמי אם ריצו מערבין אחד
מאי טעמ' ביתא כמאן דמלי דמי וכן הלכה
כעגא מינה רבא מרב נחמן לול הפתוח מן
הבית לעליה צריך סלם קבוע להתירו או לא
כי אמרי ביתא כמאן דמלי דמי הני מילי מן
הצר אבל באמצע לא או דלמא לא שנא אמ'
ליה לא צריך סבור מינה סולם קבוע הוא
דאינו צריך אבל עראי צריך אמ' רב יוסף בר
מניומי אמ' רב נחמן אחד סולם קבוע ואחד
סולם עראי אינו צריך

מתני' כותל שבין שתי חצרות גבוה עשרה

ורוחב ארבעה מערבין שנים ואין מערבין אחד
היו בראשו צרות או אוכלין מכאן ועולין ואלו
עולין מכאן ואוכלין ובלבד שלא ירידו למטה
מגובה הכותל עד עשר אמות מערבין שנים
ואם ריצו מערבין אחד מפני שהוא כפתח יתר
מכאן מערבין אחד ואין מערבין שנים

גמ' אין כו' ארבעה מאי אמ' רב אויר שתי רשויות ש
שולטות בו ולא ידיד בו אפי' כמלא נימא ור' יוחנן
אמ' או מעלין מכאן ואוכלין ואו מעלין מכאן
ואוכלין תנן או עולין מכאן ואוכלין ואו עולין
מכאן ואוכלין עולין אין מעלין לא הכי קאמ' ש
בו ארבעה עולין אין מעלין לא אין בו ארבעה
אפילו מעלין ואזדא ר' יוחנן לטעמיה דכי אמ'
רב דימי אמ' ר' יוחנן מקום שאין בו ארבעה על
ארבעה מותר לבני רשות היחיד ולבני רשות
הרבים לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו האי
דקתני הכא ובלבד שלא ירידו למטה אוקימנא
בפרק כל גגות למטה מרבתים אבל לחצר
מורידין דקי"ל לן כר' שמעון דאמ' גגות וחצרות
רשות אחד הן ודאמרינן הכא ובלבד
שלא יחליפו אוקימנא בפרק כיצד משתתפין
כרשויות דאורייתא כגון רשות היחיד ורשות
הרבים אבל כרשויות דרבנן כגון בותל שבין
שתי חצרות שגבוה עשרה ואין רוחב ארבעה
מותר לכתף להחליף וכן הלכה אמ' רבה
בר רב הונא אמ' רב נחמן כותל שבין שתי חצרות
גבוה עשרה טפחים ויצרי אחד גבוה לארץ
נותנין אותו לזה ששוה לארץ היה לזה ת
תשמישו בגרות ולזה תשמישו בקשה נותנין
אותו לזה שתשמישו בגרות אמ' רב שזבי אמ'
רב נחמן חריץ שבין שתי חצרות עמוק עשרה
טפחים ויצרי אחד שוה לארץ נותנין אותו לזה

ששוה לארץ היה לזה תשמישו בנרת ולזה
תשמישו בקשה נותנין אותו לזה שתשמישו
בנרת ׃

מתני׳ חריץ שבין שתי חצרות עמוק עשרה
ורוחב בארבעה מערבין שנים ואין
מערבין אחד ואפי׳ מלא תבן או קש מלא עפר
או חצרות מערבין אחד ואין מערבין שנים ׃
נתן עליה נסר שרחב ארבעה טפחים וכן שתי
נזוזטראות זו כנגד זו מערבין אחד ואין מערבין
שנים חצרות מכאן מערבין שנים ואין מערבין
אחד ׃ אמ׳ רבא לא שנו אלא שנתן ארכו של
נסר לרחבו של חריץ אבל נתן ארכו של נסר
לאורך החריץ אפי׳ אין ברחבו של נסר אלא משהו
מערבין אחד שהרי מעטו להריץ ארבעה ׃
וכן נזוזטראות ׃ אמ׳ רבא הא דתנן וכן שתי
נזוזטראות זו כנגד זו מותר אבל זו שלא כנגד
זו או למעלה מזו לא אמרן אלא שיש ביניהן שלש
טפחים אבל אין ביניהן שלשה טפחים נזוזטרא
עמוקה היא ׃ **מתני׳** מתבן שבין שתי חצרות
גבוה עשרה טפחים מערבין שנים
ואין מערבין אחד זו מאכילין מכאן וזו מאכילין
מכאן ומתעטה התבן מעשרה טפחים מערבין
אחד ואין מערבין שנים ׃ אמ׳ רב הונא וכלבר
שלא יתן לתוך קופתו ויאכיל ואיקומי שרי הוא
והאמ׳ רב הונא אמ׳ רבינא מעמיד אדם את
בהמתו על גבי עשבים בשבת ואין מעמיד אדם
את בהמתו על גבי מוקצה בשבת דקאי לה
כאפה ואזלה היא ואכלה ׃ **מתני׳** כיצד
משתתפין בפירות מניח את החבית
ואומ׳ הרי זו לכל בני המבוי ומזכה להם על ידי
בני ובתי הגדולים ועל ידי עבדו ושפחתי העבריים
ועל ידי אשתו אבל לא על ידי בני ובתי הקטנים
ולא על ידי עבדו ושפחתו הכנענים מפני שידן
כידו ׃ אמ׳ רב יהודה חבית של שתופי מבוי
צריך להגביהה מן הקרקע טפח ׃ אמ׳ לבר
הני תרתי מילי סבי רעם ברישא אמרינהו חדא
קד ואידך המקדש אם טעם מלא לונמיו יצא
ואם לאו לא יצא ׃ אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל
החולק את עירובו אין עירובו עירוב כמאן כבית
שמאי דתנא המשה שגבו את עירובן ונתנוהו
בשני כלים בית שמאי אומ׳ אין עירובן עירוב ובית
הלל אומ׳ עירובן עירוב אימתי בזמן ששניהם בבית
אחד אבל אין שניהם בבית אחד אינו עירוב ׃
אפי׳ תימא בית הלל עד כאן לא קאמרי בית הלל
התם שאי דמליה למיא ייתי אבל עלייה מפלג
לא ׃ אמ׳ שמוט בית שמניחין בו עירוב אינו צריך
ליתן את השתי ׃ גרסי׳ בסוכה תנו רבנן בית
שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות עשוי
כמין המזוזה ומן המעקה ואינו מטמא בנגעים
ואינו נהלט בבתי ערי חומה ואין חוזרין עליו
מעירבי המלחמה ואין מערבין בו ואין משתתפין
בו ואין מניחין בו עירוב ואין עושין עמיר בין שתי
עירות ואין האחין והשותפין חולקין בו מאי
טעמ׳ הנך כלהו בית כתיב בהו והאי לאו בית הוא
ואין מערבין בו ואין משתתפין בו ואין מניחין
בו עירוב דלא חזי לדיורה והאי עירוב דאין מניחין
בו עירובי חצרות אבל שתוף מבוי מניחין בו דלא
גרע מחצר שבמבוי ואין עושין אותו עמיר בין
שתי עירות דאפי׳ כבורגנין נמי לא משיזפין ליה
מאי טעמ׳ בורגנין חזו למלתיהו והאי לא חזי
למלתיה ׃ אמ׳ רב נחמן נקיטינן אחד עירובי
תחומין ואחד שתופי מבוי צריך לזכות ׃
בעי רב נחמן עירובי תבשילין צריך לזכות
או לא אמ׳ רב יוסף מאי תבעי ליה הא אמ׳ שמואל
צריך לזכות ׃ ההוא טורדינא דהוה בשבותיה
דר׳ זירא אמרו ליה אוגר לך רשותך לא אוגר
להוא אתו לקמיה דר׳ זירא אמרו ליה מרדו
למינר מדביתהו אמ׳ ליה הכי אמ׳ ר׳ שמעון בן
לקיש משמא דגברא רבא אשתו של אדם
מעברת לו שלא מדעתו והם הכי אשתו של גוי
משכרת שלא מדעתו ׃ אמ׳ שמואל אחד מן
בני המבוי שרגיל להשתתף עם בני מבוי ולא
נשתתף בני מבוי נכנסין לתוך ביתו ונוטלין
ממנו שתוף בעל כרחו ׃ **מתני׳** נתמעט
האוכל מיסוף ומזכה ואינו צריך
להודיע נתוספו עליהן מיסוף ומזכה וצריך
להודיע ׃ סובא דשמעתא אם האוכל מן אחד
אפי׳ כלה מזכה ואינו צריך להודיע ואם שני
מינים ונתמעט מיסוף ומזכה ואין צריך להודיע
ואם כלה צריך להודיע ׃ ואוקימנא לקמן
בחצר של שני מבואות שמתוך שאתה מתירו
במבוי זה אתה אוסרו במבוי האחר אבל בחצר
שבמבוי אחד אינו צריך להודיע מאי טעמא
דזכות הוא וזכין לאדם שלא בפניו ׃
מתני׳ כמה הוא שיערו בזמן שהן מרובין
מיין שתי סעודות לכל בזמן שהן
מיעטין נגרי נרת להוצאת שבת לכל אחד ואחד
אמ׳ ר׳ יוסי בי״א בתחלת הערב אבל בשירי הערב
כל שהוא לא אמרו לערב בחצרות אלא שלא
לשנות את התינוקות ׃ וכמה הן מרובין אמ׳
רב יהודה אמ׳ שמואל משמיה עשר בני אדם
ואילך מאי שנא שמנה עשר דנקיט אמ׳ רב יצ

יצחק ברי דרב יהודה לרידי מפרשא לי מינה
דרבא כל שארו מחלקן ואין הנרונרת לכל אחד
ואחד הן הן מרובין ואם לאו הם הן מיעטין
ואגב איהיה קמ"ל דשתי סעודות הוי אין שמנה
עשר נרונרות: **מתני'** בכל מערבין וכל
ומשתתבין חוץ מן המים וכן
המלח דברי ר' יועזר ר' יהושע אומ' בכר הוא ערוב
אפי' מאפה מאה והיא שריסה אין מערבין בדר
בכר כאיסר והוא שלם מערבין בו: תנו רבנן
בכל מערבין ערובי תחומין ובכל משתתפין
שתופי מבואות ולא אמרו לערב בפת שא ערובי
חצרות בלבד: ומודין כר' יהושע דאמ' אין
מערבין ערובי חצרות שא בפת ואין מערבין שא
בפת שלמה ואפי' היא כאיסר ואין מערבין בפת
שריסה ואפי' היא מאפה סאה ומאי טעמ' דאין
מערבין בשריסה משום איבה: ירושלמי
ומעני מה אמרו מערבין בחצרות מפני דרכי
שלום ומעשה באחת שהיתה רכיבה ערב
הבירתה ושלחה ערובה עם חברתה בית בנה
ונסתרה וכפפתיה ונשקתיה אתא אמ' ליה
לאימיה אמרה הבן רחמה לי מתיך בן עשו שלום
הדא היא דכתי' ועל נתיבותיה שלום: אמ'
שמואל מערבין בפת אורז ואין מערבין בפת
דיחן אמ' מערבין בפת ערשים **מתני'**
נותן אדם מעה לחנוני או לנחתום
ואומ' כדי שיזכה בערובו דברי ר' יועזר וחכמים
אומ' לא זכו לו מעותיו ומידים חכמים בשאר
כל אדם שזכו לו מעותיו שאין מערבין לו לאדם
אלא לדעתו אמ' ר' יהודה בד"א בערובי תחומין
אבל בערובי חצרות מערבין לדעתו ושלא
לדעתו לפי שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין
לו: מוכרים בשאר כל אדם שזכו לו מעותיו
מאן שאר כל אדם אמ' רב בעל הבית וכן אמ'
שמואל בעל הבית ראמ' ר' שמוא לא שנו שא זכו
לו מעותיו של נחתום אבל בעל הבית קנה ולא
שנו בנחתום דלא קנה שא בראמ' ליה זכי לי
אבל אמ' ליה עריב לי קנה ולא שנו ראמ' ליה
זכירי לאקנה שא מעה אבל כלי קנה: אמ'
רב יהודה בד"א בערובי תחומין וכי אמ' רב
יהודה אמ' שמוא הלכה כר' יהודה ולא עוד שא
כל מקום ששנה ר' יהודה בערובין הלכה במותו
אמ' ליה רב הונא בנדתאה לרב יהודה אמ'
שמוא אפי' כמאני שנטלה קורתו או לחיו אמ'
ליה בערוב אמרתי ולא במחיצות אמ' ר'
יהושע בן לוי כל מקום ששנה ר' יהודה אימתי
וכמה אינו שא לשר' דברי חכמים ור' יוחנן אמ'
אימתי לפרש וכמה לחלוק:
סליק עירקא:

כיצד משתתפין

כתחומין מניח את
החבית ואומ' הרי
זו לכל בני עירי לכל מי שירד לבית האבל או
לבית המשתה כל מי שקבל עליו מבעוד יום
מותר משם שכה אסור שאין מערבין משתחשך:
אמ' רב יוסף אין מערבין שא לדבר מצוה מאי
קמ"ל תנינא לכל מי שירד לבית האבל או לבית
המשתה מהו דתימ' אורחא דמלתא קתני קמ"ל
לדבר מצוה דיוק: אמ' רב אפי קטן בן שש
יצא בערוב אמו הא יתר על בן שש צריך לערב
לעצמו: תנו רבנן מערבאדם על ידי בנו ובתו
הקטנים ועל ידי עבדו ושפחתו הכנענים כין
מדעתן כין שלא מדעתן אבל אינו מערב לא
על ידי בנו ובתו הגדולים ולא על ידי עבדו
ושפחתו העבריים ולא על אשתו שא מדעתן:
מתני' וכמה הוא עירוב מיון שתי סעודות
לכל אחד ואחד מזונו להיל אבל
לא לשבת דברי ר' מאיר ר' יהודה אומ' לשבת
אבל לא להיל וזה וזה מתני' להקל ר' יוחנן
בן ברוקא אומ' כמה בשבר יין מארבעסאין בסלע
ר' שמעון אומ' שתי ידות לבבר משלישלקב
חציה לבית המנוגע וחצי חציה לשפול מה את
הניה: תנא וקרובים דבריהם להיות שוים
דבריהן דמאן אי דר' יוחנן בן ברוקא ארבע
סעודתא לקבא ואי ר' שמעון תשעה סעודתא
לקבא אמ' רב חסדא יצא מהן מחצה לחנוני
אסתי למר תמני ולמר תשעה היינו דאמ' וקרובין
דבריהן להיות שוין: הילכך כד הויאן שמנה
סעודות בקב זה קבים בי ארבע מאות זוז כיל
הויאן שתי סעודות מאה זוז כיל סלסעודה חמשים
זוז קמה ראיגר רמשה ושבעים זוז כמשקל
ספרד: תנו רבנן ראשית עירוביכם כדי
שיסתכם וכמה שיסתכם כדי עיסת מדבר וכמה
עיסת מדבר והעומר עשירית האיפה הוא מכאן
אמרו שבעת רבעים קמח ועוד חייבין בחלה
שהן שתן שת לדישלמית חמש לעיבורי ד
מכאן אמרו האוכל כמדה הזאת הרי הוא כרוא
ומביך יתר מכאן הרי זה רבעתן עחות מכאן
הרי זה מקולקל כמעט: **מתני'** אשי
חצר ששכחו ולא ערבו כל
שבת עשרה טפחים למערבית עחות מכאן
להצר חולת הבור והסלע שגבוה עשרה טפחים
למערבית עחות מכאן להצר כד"א בסמוכה אבל

כמועלת אע"פ גבוה עשרה טפחים לחצר אי
זו היא חצר שמוכה כל שאינה רחוקה עשרה
טפחים · תנו רבנן אנשי חצר ואנשי עליה
ששכחו ולא ערבו אנשי חצר משתמשין בעשרה
התחתונים ואנשי העליה משתמשין בעשרה
העליונים כיצד זיז היוצא מן הכותל למטה
מעשרה בני החצר משתמשין בו למעלה
מעשרה אנשי עליה משתמשין בו · הנותן
את עירובו בבית שער אכסדרה ומרפסת אין
עירובו עירוב והדר שם אינו אוסר עליו בית התבן
ובית הבקר ובית העצים ובית האוצרות הרי זה
עירוב והדר שם אוסר עליו ר' יהודה אומ אם יש
שם תפיסת יד של בעל הבית אינו אוסר עליו ·
אמ רב יהודה אמ רב בני חבורה שהיו מ
מסובין וקדש עליהם היום את שעל השלחן
סומכין עליו משום ערוב · ואמרי לה משום
שתוף אמ רבא עלינו כאן שמסובין בבירדו
וכאן שמסובין בחצר דתניא עירובי חצירות
בבית שבחצר ושתופי מבוי בחצר שכמבוי
ר' יהודה אומ אם יש שם תפיסת יד לבעל
הבית היכי דמי תפיסת יד אמ ר' חנינא כגון
חצרו של בן ניזום · בי בן ניזום היה עשיר
וכל בית שהיתה בחצרו היה לובה סחורה
ומיני פרקמטיא ורבה בר חייא אמ אפי יתר
של מחרישה אמ רב נחמן הני דברי מר שמוש
תני דבר הנטל בשבת אוסר שאינו נטל
בשבת אינו אוסר · תניא נמי הכי יש לו
טבל ועששית וכל דבר שאינו נטל בשבת
אינו אוסר " **מתני'** המניח את בירדו
והלך בשבת לעיר אחרת אחד
נכרי ואחד ישרא אוסר דברי ר' מאיר ר' יהודה
אומ נכרי אוסר ישרא אינו אוסר שאין דרך
ישרא לבא בשבת ר' שמעון אומ אף המניח
את ביתו והלך את ביתו יהלך לשבות אצל
בתי כאותה העיר אינו אוסר שכבר הסיע מלבו
אמ רב הלכה כר' שמעון רוקא בתו אבל
כנו לא כדאמרי אינשי נבח בן כלבא עיל נבח
בן גוראתא עיק " **מתני'** כור שבין שתי
חצרות אין ממלין ממנו בשבת
אא אם כן עשו לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים
בין מלמעלה בין מלמטה בין מתוך אונגו אמ
רבן שמעון בן גמליאל בן שמאי אומ מלמטה
ובית הלל אומ מלמעלה אמ' יהודה לא
תהא מחיצה גבוהה מן הכותל שביניהן ·
אמ רבינא למטה ממש למעלה למעלה
ממש זה וזה בכור ורב יהודה אמ למטה מ

למטה מן המים כלומ יהיו הקנים משוקעים
למטה מעשרה טפחים תשעה טפחים ורואין ראשי
הקנים למעלה מן המים טפח · למעלה
למעלה מן המים ויריך להיות מחיצת הקנים
בתוך המים טפח שלא יהא זה דולה מרשות
זה ולא יהא דולה מרשות זה ומנהג כרוב יהודה "
מתני' אמת המים שהיא ענבית בחצר אין
ממלין ממנה בשבת אא אם כן עשו
לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים בכניסה
וביציאה ר' יהודה אומ כותל שעל גבה תדון
משום מחיצה אמ' יהודה מעשה באמה של
אבל שהיו ממלין ממנה בשבת על פי זקנים
אמרו מפני שלא היה בה כשעור · תנו רבנן
עשו לה בכניסה אין ממלאין ממנה אא אם כן
עשו לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים בכניסה
ר' יהודה אומ כותל שעל גבה תדון משום מ
מחיצה אמ' יהודה מעשה באמה של אבל
שהיתה מביאה מים מאבל לעצירי וממלין
ממנה מים על פי זקנים בשבת אמרו לו משם
ראיה שמא אין בעמקה עשרה ורחבה ארבעה ·
בי מחיצה זו של אמת המים צריכה להיות
משוקעת בתוך המים כדי שתחלוק בין המים
שברשות הרבים למים שברשות היחיד כמו
מחיצה של כור שצריכה להיות משוקעת
בתוכו לחלוק בין רשותי לרשות חברו "
מתני' גזוזטרא שהיא למעלה מן המים
אין ממלין ממנה בשבת אא אם
כן עשו לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים בין
מלמעלה בין מלמטה ובן שתי גזוזטראות
זו למעלה מזו עשו לעליונה ולא עשו לתחתונה
שתיהן אסורות עד שיערבו · אמ רבה בר
רב הונא לא תימא למלאת הוא דשרי אבל
לשפוך אסור אא אפי לשפוך נמי שרי ·
אמ רב שזבי נשיטוא הייני עוקה מהו דתימא
התם תימי הכא לא תימי קמ"ל "
מתני' חצר שנפחותה מארבע אמות
אין שופכין לתוכה מים בשבת אא
אם כן עשו לה עוקא מחזקת ג' אמות מן הנקב
ולמטה בין מכעבים בין מבחוץ אא שמכחוץ
צריך לקמוד ומכעבים אין צריך לקמוד
ר' שמעון בן יעקב אומ כיב שהוא קמוד ארבע
אמות ברשות הרבים שופכין לתוכו מים בשבת
וחכמים אומ אפי גג אי חצר מאה אמה לא
ישפוך על פי הכיב אבל שופך הוא לגג ויהן
יורדין לכיב החצר והאכסדרה מערבין
לארבע אמות · ובן שתי דיוטות זו בנגר זו

משתמשין
מן הכוח

מתני׳

מיכין בבי
ן ערובי חצ

מתני׳

סליק נדרים תביר

מתני׳

מתני׳

43
276

מקיבת נבלה ואמרי כגון שדעתו יפה שוחטה
היה חזר ר' יהושע ואמ' לו מפני שמעמידין
אותה בקיבת עגלי עד והלכת אין מעמידי
בעור קיבת נבלה אבל בקיבת נבלה ובקיבת
שחוטת נכרי ובקיבת טרפה שינקה מן הטהרה
מעמידין וכל שכן בקיבת טרפה שינקה מן
הכשרה מאי טעמ' הלב המכונס בעור קיבה
עדשא בעלמ' הוא "

סליק פירקא "

הזרוע והלחיים זהקיבה נוהגין בארץ יבחוצה
לארץ בפני הבית ושלא בפני הבית בחולין
ובמוקדשין לא אמ' רב חסדא המזיק
מתנות כהונה או שאכלן עטור מאי טעמא
איבעית אימא משום דכת' זה ואיבעית אימא
משום דהוה ליה ממון שאין לו תובען
ההוא ליואה דהוה חטף מתנתא אתו ואמרו
ליה לרב אמ' להו לא מסתייהו דלא שקלינן
מיניהו שלא מחטף נמי חטפי ורב אי אקרי עם
משקל נמי נשקול מיניהו ואי לא אקרי עם
דחמנא עטרינהו מספקא ליה אי אקרי עם אי
לא דרש מרימר הלכת כותיה דרב והלכתא
כותיה דרב חסדא כי אתא עולא אמר הבו
מתנתא לכהנתא אלמא קסבר עולא כהן ואפי'
כהנת אמ' רבינא אמ' לי מרימר הלכתא
כותיה דרב והלכת כותיה דרב חסדא והלכת
כעולא והלכת כרב אדא בר אהבה דאמ' לייה
שילדה מישרא בנה עטור מחמש סלעים
רב כהנא אכיל בשביל אשתו רב יימר אכיל
בשביל אשתו ורב אידי בר אבין אכיל בשביל
אשתו כוי חייב בכלהו מתנות דתניא
שור מה תל אם שור לרבות את חכלאים שה
מה תל אם שה לרבות את הכוי "

מתני בכור שנתערב במאה בזמן
שמאה שוחטין כלן עטורין את
כלן אחד שטוחט את כלן עטורין לו אחד
השוחט לכהן ולנכרי עטור מן המתנות יר
והמשתתף עמהם ערוך שירשום ואם אמ'
חוץ מן המתנות עטור מן המתנות אמ' לו
מפור לי בני מעיה של פרה זו והיו כהן מתנות
נותנן לכהן יאין מנבה לו מן הדמים לקח
ממנו במשקל נותנן לכהן ומנבה לו מן
הדמים אמאי יבא עליו כהן משני עבדין
ולימא ליה אי בכור הוא כוליה דילי הוא ואי לאו
בכור הוא חב לי מתנתאי אמ' ר' אושעיא בבא
ליד נתן ומכרו לשרט במומו עסיקין
בשיריו ובמערות ותרנגולין ואוזין שקנאן ב

עיס השוחט לכהן ולנכרי
ולישנו כהן ונכרי עטורין מן המתנות
אמ' רבא זאת אומרת הרין עם הטבח דרש
רבא פאת העם ולא מאת הכהנים כשהוא אומ'
מאת זובחי הזבח אפי' כהן טבח במשמ'
אושפיזכניה דר' טבלא כהן הוה והוה רחיקא
ליה מילתא אתא לגביה דר' טבלא אמ' ליה
זיל אשתתיף בהדי טבחי ישרט דמנו דעטרת
להו ממתנאתא משתתפי בהדך חייביה רב
נחמן אמ' ליה והא ר' טבלא עטרן אמ' ליה זיל
אפיק ואי לא מפיקנא לך ר' טבלא מאונך
אתא ר' טבלא לקמיה דרב נחמן אמ' ליה מאי
טעמ' עבידמר הכי אמ' ליה דכי אתא רב
אחא בר חינגא מדרימא אמ' ר' יהושע בן לוי
וכל זקני דרום אמרי כהן טבח שתים ושלש
שבתות עטור מן המתנות מכאן ואילך חייב
אמ' ליה ולעביד ליה מר כדרב אחא בר חינגא
אמ' ליה הני מילי דלא קבע מסחאתא אבל
האי קבע מסחאתא הכא אמ' רב כהנא
האי כהנא טבחא דלא מטרי מתנתא ליהוי
כשמתא אמ' רב הונא מתנות בהונה זרוע
לאחד קיבה לאחד לחיים לשנים ומתנורת
דתורא פליגי בהו אפי' גרמא גרמא והא דאמ'
ר' יוחנן אסור לאכול מכהמה שלא הורמה
מתנתיה וכל האוכל מכהמה שלא הורמו
מתנותיה נשו אוכל טבלים לית הלכת כותיה
דמתנות אין כהן משום קדושה שלא חופת טבח
הן ואי לא יהיב להו הוא ניהו דקאי באיסורא
אבל כשהיה שרי וגרסי נמי בפוף הדין
פרקא והרי מתנות דלא טבלי שלא דבר בחור
הוא דמתנות לא טבלי וכן הלכתא אמ'
רב חסדא מתנות כהונה אין נאכלות שלא עלי
יאין נאכלות שלא בחרדל מאי טעמ' אמ' קרא
למשחה לגדולה כדרך שהמלכים אוכלין
אמ' רבא בריך לן רב יוסף האי כהנא דחטף
מתנאתא חבובי מיעוה הוא או דלזולי מיעוה
היא ונשיטנא ונתן ולא שיטול מעצמו
אמ' אביי מריש הוה חטיפנא מתנתא אמינא
חבובי מיעוה הוא כיון דשמעתא להא דתניא
ונתן ולא שיטול מעצמו מחטף נמי לא חטיפנא
אמינא הבו לי כיון דשמעתא להא דתניא ר'
מאיר אומ' חלקם שאלו בפיהם מימר נמי
לא אמינא אי יהבו לי שקילנא כיון דשמעתא
להא דתניא העגונין מושכין את ידיהם
והגרגרנין חילקין משקל נמי לא שקילנא
כר ממעלי יומא דכפורי לאהזוקי נפשין

כבהני · ולפרוש ידיה אנסי ליה עדניה
כלומ' רולה במעיו הוה לא היה יכול לשהות
את נקביו ולעי לא היה פורש את ידיו ·
א"ר יוסף האי כהנא ראית ליה עורמא מר
מרבנן בשבבותיה ודחיקא ליה מלתא ליזכי
ליה מתנתא ואע"ג דלא אתו לידיה כמכרי כ
כהונה ולויה · רבא ורב ספרא איקלעו לבי
מר יוחנא בר בר הונא בר אדא ואמרי לה
לבי יוחנא בר חנא בר ביזנא עברי ליה ענלא
תלתא א"ל להו רבא לשמעיה זכי לי מתנאתא
דבעינן למיכל לישנא כחרדלא רבא אכל
רב ספרא לא אכל אקדיה לרב ספרא בחלמיה
מעדה בגד ביום קרח חומץ על גתר ושר
בשירים על לב רע · אתא לקמיה דרב יוסף
א"ל ליה דלמא משום דעברי אשמעתיה
דרב אקריון הכי א"ל ליה כי אמרי אנא בחבריה
שמעא בעל נרחיה מזכי וכי אמרי אנא היכא
דלא אפשר ליה רבא אפשר ליה ושא מאי טעמ
אקרוין כלפי רבא ולקריוה לרבא גזוף הוה
עי מההוא מעשה דתענויות דאטרח קמיה
שמיא ואתא מטרא בתקופת תמוז ואתחזי
ליה אבוה בחלמיה אימא דמטרח קמיה שמיא
בלי האי ושני דוכתיה ואשכח גדוכתיה ר
דמירשם נסבוני ההיא גזיפה דיליה ·
א"ל ליה אביי לרב דימי פשטיה דקרא במאי
כתי א"ל ליה לשונה לתלמיד שאינו הגון דא"
רב יהודה א"ר כל השונה לתלמיד שאינו
הגון נופל בגיהנם שנא כל חשך טמון לצפוניו
תאכלהו אש לא נפח ידע שריד באהלו ואין
שריד שא תלמיד חכם שנא ובשרידים אשר ה'
קורא · א"ר הונא אם היה כהן לו שותף
בראש פטור מן הלחי שותף ביד פטור מן
הזרוע שותף בבני מעים פטור מן הקיבה וחייא
בר רב א"א שותף באחד מהן פטור מכלן
והלכתא כרב הונא דהא איתמר חייא בר רב
מהא דתניא הראש שלי וכלח שלך אפי אחד
כמאה בראש פטור מן הלחי וחייב בכלן וכ
וסליקא להבתיובתא · תניא מקום שנהגו
למלוג בעבדים לא ימלוג הזרוע להפשיט את
הראש לא יפשיט את הלחי ואם אין שם כהן
מעלין בדמים ואוכלן מפני הפסד מאי טעמא
נתינה כתי כהו אבל לקט שכחה ופאה דלא
כתיב בהו נתינה אי ליכא עני דשקיל ליה לא
עריך לאסרוקינהו בדמי רכתי לעני ולגר ת
תעזוב אותם ולא לעורבים ולא לעטלפים ·
מתני · אי זה הזרוע מן הפרק של ארכובה

יער כף של יד והוא שיל נזיר וכנגדו כרגל
שוק ר' יהודה אומ' מן הפרק של ארכובה ועד
סובך של רגל אי זהו הלחי מן הפרק של להי
עד פיקה של גרגרת · תני רבן הזרוע זהוע
ימין אתה אומ' זרוע ימין או אינו אלא שמט תל
הזרוע לא אמ' זרוע אלא הזרוע כלומ' הזרוע
הירוע היוא של ימין · הלחיים להבוא עמר
שבראשי תיישים ושער שבזקן תיישים ·
הקיבה להביא חלב שעל הקיבה אמ' ר' יהושע
בן לוי כהנים נהגו בו עין יפה ונתנוהו לבעלים ·
אי זהו לחי מן הפרק וכו' · והתניא נוטלה
ואת בית השחיטה עמה לא קשיא מתניתין
דרבן בריתא ר' חנינא בן אנטיגנס דתניא מיגדמת
עסולה העיר ר' חנינא בן אנטיגנס על מוגרמת
שהיא כשרה וקיימ' לן כר' חנינא בן אנטיגנס
והיינו שיירבחטי

סליק פירקא

ראשית הגז נוהג בארץ ובחוצה לארץ נפני ה
הבית ושלא נפני הבית בחולין אבל לא בקדשין
חומר בזרוע ובלחיים ובקיבה מראשית הגז
שהן נוהגין בבקר ובצאן בכרובה ובמועט
וראשית הגז אינו נוהג אלא ברחלים ואינו נוהג
אלא בכרובה · א"ר נחמן בר יצחק האידנא
נהוג עלמא כתלתא סבי כר' שעאי בראשית
הגז דתניא ר' שעאי אומ' אין ראשית הגז נוהג
אלא בארץ וכדברי ר' יהודה בן בתירא דתניא
תורה ר' יהודה בן בתירא אומ' אין דברי
תורה מקבלין טומאה וכר' יר שיה בנלאים
דתניא ר' ישיה אומ' לעולם אינו חייב ע
שיזרע חטה ושעורה וחרצן בפעולת ד'
מתני · וכמה הוא מרובה בית שמאי אומרי
שתי רחלות שנא יהיה איש עגלת
בקר ושתי צאן וכית הלל אומ' חמש שנא וחמש
צאן עשויות חמש רחלות נוזזות מנה מנה ·
ופרס חייבות בראשית הגז דברי ר' יוסא וחכמים
אומ' חמש רחלות נוזזות כל שהן · תניא ר'
ישמעאל בר' יוסי אומר משום אביו ארבע שנא
וארבע צאן תחת השה · תניא א"ר אלעזר
דברי הם דברי תורה ודברי בר דברי קבלה
דברי בר הייבו שומעין וכל שכן שדברי הם
דברי קבלה ודברי בר דברי תורה והא אמ' מר
אין הכרעת שלישית מכרעת אמ' ר' יוחנן מפי
שמועה אמרו מפי חגי זכריה ומלאכי
פיס · נוזזות כל שהן · וכמה כל שהן
א"ר חנינא ופרס ובלבד שיהיו מהומשוי

ושמואל אמ' ששים סלעים ונותן סלע אחד לכהן
רבה בר בר חנא אמ' יוחנן ששים חמש לכהן
ואחת לו עולא אמ' שעזר כל שהן שנינו רב
ושמואל דאמרי תרויהו ראשית הגז בששים ואי
קשיא לך הא דתנן כמה הוא נותן לו משקל
חמש סלעים ביהודה שהן עשר סלעים בגלילי
מלובן לא קשיא הוא כישהוא שיש לו ביזות הרבה
ומבקש ליתן לכהן עפיקינן דאמרי כל חד וחד
לא תביר ליה מחמש סלעים ומינה דקאמ'
רב מינה בן ארבעים סלעים דהוה ליה מנה ופרס
ששים סלעים דאמ' שמואל זה יוחנן בן ששים
סבירא ליה והיא דקאמ' ששים חמש לכהן ואחת
לו ההיא משום ר' יאשי רבים חלוק הלכך ראשית
הגז בששים דהוה ליה ר' יאשי יחיד אצל רבים
וקיימ' לן דיחיד ורבים הלכה כרבים ׳ והזכן
קמאי בנין בעל הלכות ומר חפץ דפסקי הלכת
כמתניתי דקתני חמש רחלות שוה וחמש צמר
עשויות וכפשוטא דמתניתי דקתני וכמה הוא
נותן לו משקל חמש סלעים ביהודה וכן
ואתיא כר' יוחנן משום רביה ״ מתני׳
לא הספיק לתגו לו עד שיצבע
פטור לבנו ולא יצבע חייב הלוקח גז יצאנו של
נכרי פטור מראשית הגז לקח גז יצאנו של חברו
אם שייר המוכר חייב ואם לאו הלוקח
חייב ״

סליק פירקא ״

שלוח הקן נוהג בארץ ובחוצה לארץ בפני
הבית ושלא בפני הבית בחולין אבל לא במוקדשי
חומר בפסוי הדם משלוח הקן שנפסוי הדם
נוהג בחיה ובעוף בזמון ושאינו מזומן ושלוח
הקן אינו נוהג שלא בעוף ואינו נוהג שלא במזומן
ואי זהו שאינו מזומן כגון אווזין ותרנגולין שקננו
בעזרה קננו בבית וכן יונים הרדסיות פטורות
משלוח ׳ תנו רבנן כי יקרא קן צפור לפניך
מה תל לפי שנא' שלח תשלח יכול יחזור בהדס
ובגפנית עד שימצא וישלח תל כי יקרא ב
במורע לפניך קן קן מכל מקום צפור טהורה
ולא טמאה לפניך זו רשות היחיד בדרך זו רשות
הרבים באילנות מגין תל בכל עץ בבורות
שיחין ומערות מגין תל על הארץ וכי מאחר
שפופי לרבות כל דבר מה תל לפניך בדרך ב
בכל עץ לומ' לך מה דרך שאין קנונו בידך
אף כל שאין קנונו בידך מכאן אמרו יוני שובך
ויוני עליה ועפרין שקננו בטפיחין בבורות
בשיחין ובמערות ותרנגולין ואווזין שקננו ב

כעזרה חייב לשלח קננו בתוך הבית וכן יונים
הרדסיות פטור משלח ׳ אמ' רב יהודה המוצא
קפבים חייב לשלח שנא' הנותן כים דרך וגו' ׳
מתני׳ עוף טמא פטור משלח עוף טמא
רובץ על ביצי עוף טהור וטהור רובץ
על ביצי עוף טמא פטור משלח קורא זכר ׳
גיעזר מחייב וחכמים פוטרין ׳ אמ' אלעזר
מחלוקת בקורא זכר אבל בזכר העלמ' ריבר'
הכל פטור ׳ תניא נמי הכי זכר העלמ' פטור
קורא זכר ר' גיעזר מחייב וחכמים פוטרין ״
מתני׳ היתה מעושבת בזמן שפנגיה נוגעת
בקן חייב לשלח אין פנגיה נוגעת בקן
פטור אין שם שנא אפרוח אחד או ביצה אחת
חייב לשלח שנא קן קן מכל מקום היו שם אפרוחי
מפרחים או ביצים מוזרות פטור משלח שנא
והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים מה
אפרוחים בני קיימא אף ביצים בני קיימא יצאו
מוזרות ומה הביצים צריכין לאמן אף אפרוחים
צריכין לאמן יצאו מפרחים ׳ שלחה וחזרה
שלחה וחזרה אפי' ארבעה וחמשה פעמים חייב
לשלח שנא שלח תשלח אמ' הריני נוטל את
האם ומשלח אם הבנים לא אמ' בלום שנא שלח
תשלח את האם נטל את הבנים יחזירן לקן
וחזרה האם עליהן פטור משלח ׳ תנוטל
אם על הבנים ר' יהודה אומ' לוקה ואינו משלח
וחכמים אומ' משלח ואינו לוקה זה הכלל כל
מעוה שהיא בלא תעשה שיש בה קום עשה
אין חייבין עליה ׳ עד כמה משלחה אמ' רב כדי
שתצא מידו במה משלחה רב הונא אמ' כרגליה
רב יהודה אמ' כאניה וקיימ' לן כרב יהודה ׳
ההוא דגזיזהו לגפה וחזר שלחה ואחר כך
תעשה נגדיה רב יהודה אמ' ליה זיל רבי נחמא
ושלחה כמאן אי כר' יהודה לוקה ואינו משלח
אי כרבנן משלח ואינו לוקה לעולם כרבנן ומכת
מרדות מדרבנן ״ מתני׳ לא יטול אדם
אם על הבנים ואפי' לטהר בה את
המצורע ומה מצוה קלה שהיא באיסר אמרה
תורה למען ייטב לך והארכת ימים קו"ל למצות
חמורות שבתורה ״

סליק פירקא ״

וסליקא מסכת חולין ״

הלכות טומאה

ויאמר יי אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן
בני אהרן אין מטמאין למתים בנות אהרן
מטמאות למתים בני אהרן יכול חללים תלמוד
לומר הכהנים יצאו חללים ר' חזייה להיכא
גמרא דהוה קאי בבית הקברות אמ' ליה לאו
בן איש כהן אתה אמ' לו אבא גבה עיניים הוה
נתן עיניו בגרושה וחללו תניא אמורא
ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים
ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו אין לי
אלא המת מנין לרבות את חלל המת תלמוד
לנפש יכול הוא אומ' כי חלל הוא הנפש ומנין
לרבות כל הטמאות תלמוד לומר מת חלל
לנפש בעמיו בזמן שעמיו אין מטמא
אבל מטמא הוא למת מיצוה ותנן נמי
כהן גדול ונזיר שהיו מהלכין בדרך ופגעו
בת מיצוה וכו' ואי זהו מת מיצוה כדתני
אי זהו מת מיצוה כל שאין לו קוברין קורא
ואחרים עומדין אין זה מת מיצוה כי אם
לשארי אין שארי אלא אשתו שנא שאר אביך
הוא חקריב לא ארוסה ולא גרושה
ואמרי בגמרא תני ר' חייא בר אבא אשתו
ארוסה לא אונן ולא מטמא לה וכן היא לא
אוננת ולא מטמאה לו מתה אינו יורשה
מת הוא גופה מתיבתה ותנו רבנן לא יטמא
בעל מה תלמוד לומר שנא לאביו ולאמו וז
ולבנו ולבתו ולאחיו ולאחותו יטמא להן
בין כשרין בין פסולין יכול אף לאשתו מטמא
בין כשרה בין פסולה תל לא יטמא בעל יש
בעל מטמא ויש בעל שאינו מטמא הא כיצד
מטמא הוא לאשתו כשרה ואינו מטמא לאשתו
פסולה לאמו ולאביו ואע"פ שנתלללה
מטמא לה ולבנו ולבתו יכול אע"פ שנפלים
תל לאביו ולאמו מה אביו ואמו דבני קיימ' אף
בנו ובתו בני קיימ' יצאו נפלים ולבנו ולבתו
בין כשרין בין פסולין בתתן מי שיש לו בן מכל
מקום וכו' ובנו לו לכל דבר חוץ ממה שיש
לו מן השפחה ומן הנכרית ולאחיו ולאחותו
יכול אחיו ואחותו מאמו תל ולבנו ולבתו מה
בנו ובתו שהוא יורשן אף אחיו ואחותו שהוא
יורשן יצאו אחיו ואחותו מאמו שאינו יורשן
ולאחותו הבתולה ערט לאנוסה ומפיתה
יכול שאני מוציא את מוכת עין תל אשר לא
היתה לאיש שהויתה בידי איש ולא שהויתה
בדבר אחר וגרסי' בפרק חבא על במתו

תנו רבנן אחותו ארוסה ר' מאיר ור' יהודה אומ'
מטמא ר' יוסי ור' שמעון אומ' אין מטמא אנוסה
ומפיתה דברי הכל אין מטמא לה ומוכת עין
אין מטמא לה דברי ר' שמעון שהיה ר' שמעון
אומ' ראויה לכהן גדול מטמא לה ושאינה ראויה
לכהן גדול אין מטמא לה ובוגרת מטמא לה
דברי הכל מאי טעמ' דר' מאיר ור' יהודה
דרשי הכי ולאחותו הבתולה ערט לאנוסה
ומפיתה יכול שאני מוציא מוכת עין תל אשר
לא היתה לאיש מי שהויתה על ידי איש יצאת
מוכת עין שאין היותה על ידי איש
הקריבה לרבות את הארוסה אליו לרבות את
הבוגרת וכו' ר' יוסי ור' שמעון מאי טעמייהו
דרשי הכי ולאחותו הבתולה ערט לאנוסה
ומפיתה ומוכת עין אשר לא היתה לאיש
ערט לארוסה שהיתה הקריבה לרבות ארוסה
שנתגרשה אליו לרבות את הבוגרת וד'
יוסי מדשבקיה לבר זוגי מכלל דבמוכת עין
כל מאיר סבירא ליה ושמעינן מינה דמוכת
עין לד' יוסי ולד' מאיר ולד' יהודה מטמא לה
והוה ליה ר' שמעון יחיד ולית הלכת כותיה
ולגבי אחותו ארוסה קיימ' לן כד' יוסי וכד' שמעון
דהוו להו ר' יוסי ור' שמעון תרי ור' מאיר ור'
יהודה תרי וכיון דד' יוסי לגבי כל חד מהני ה
הלכת כותיה שמעינן דהלכת כד' יוסי ור' שמעון
הילכך אחותו ארוסה ואחותו אנוסה ומפיתה
אין מטמא לה אבל אחותו ארוסה שנתגרשה
ואחותו בוגרת או מוכת עין מטמא לה וכן
הלכת לה יטמא מיצוה לא ריצה ליטמא
מטמאין אותו בעל כרחו ומעשה ביוסף הכהן
שמתה אשתו בערבי פסחים ולא ריצה ליטמא
לה ודחפוהו חכמים וטמאוהו בעל כרחו
לה יטמא על הודאי הוא מטמא ואינו מטמא
על הספק לה יטמא ואינו מטמא לאחרים
עמה שלא יאמר הואיל ונטמאתי על אבא
אלך ואלקוט עצמות עלני לה יטמא אינו
מטמא על איבריה שאין מטמא אדם על אבר
מן החי מן אביו אבל מטמא על עצם כשעורה
מאביו בעמיו בזמן שהן עושין כמעשה
עמן לא בזמן שפרשו מדרכי עבור (עבודה) לא
מיבעיא מקרב לגבי מתא הוא דאסור אלא
אפי' ליכנס תוך ארבע אמות שלו אסור דאמ'
ר' יצחק אמ' ר' יוחנן משום ר' שיעזר בן יעקב
מת תופש ארבע אמות לטומאה וכן לקש
והיכא דמירחת מת תותי טלא אסיר ליה
למיעל תותי ההוא טלא ואפי' תותי אילו

נפסוק אחר כרף אחת · שעיר גליון מלמטה
טפח ומלמעלה שלש אצבעות כין כרף לכרף כ
כמלא רוחב שתי אצבעות וכחומשין מלמטה
שלש אצבעות ומלמעלה שתי אצבעות וכין
כרף לכרף כמלא רחב נידל וכין שטה לשטה
כמלא שטה וכין תיבה לתיבה כמלא אות קטנה
וכין אות לאות כמלא חוט השערה ולא יפחת
את הכתב לא מפני ריוח שלמטה ולא מפני
ריוח שלמעלה ולא מפני ריוח שכין פרשה
לפרשה נזדמנה לו תיבה בת חמש אותיות לא
יכתוב שנים כתוך הרף ושלש חוץ לרף אלא
כותב שלש כתוך הרף ושנים חוץ לרף נזדמנה
לו תיבה בת שתי אותיות לא יקיפנה כין הדפין
שא יחזור לתחילת השטה הטועה כשם נורר
את מה שכתב ותולה מה שגרר וכותב השם
על מקום הדפר רבי ר יהודה ר יצחק אומ
אף מוחק וכותב ר יוסי אומ אף תולה את השם
ר שמעון שזורי אומ כל השם תולין מקרא
השם אין תולין ר שמעון כן טעזר אומ משום ר
מאיר אין כותבין את השם לא על המחק ולא
על הגרד ואין תולין את השם רבה כרבי חנא
אמ ר יצחק כר שמואל כר מרתא הלכה מוחק
וכותב · אמ רב חנן אמ עולא הלכה כר
שמעון שזורי ולא עוד שא כל מקום ששנה ר
שמעון שזורי הלכה כמותו · הכותב את
השם אפי מלך ישראל שואל כשלומו לא ישיבנו ·
היה כותב שנים ושלשה שמות כאחת הרי
זה מפסיק כינהם ומשיב · הטוכל את
הקולמוס לכתוב את השם לא יתחיל מאותו
השם אכל מתחיל מאות שלפניו ·
המוחק את השם עכר כלא תעשה אמ ר
ישמעאל לכך נאמ ואכדתם את שמם מן המקום
ההוא יכול לא תעשון כן ליי שהיכם · תנו
רכנן יש שמות נמחקים ויש שמות שאין נמחקין
כגון ש שוה שהים וכו נדכתכנוהו כפרק
שכועת העדות · תנו רכנן וכתכתם שתהא
כתיבה תמה שלא יכתוב שפין עיינין עיינין
אלפין כתין כפין כפין כתין נמין ערדין ערדין
נמין דלתין רישין רישין דלתין ההין חתין חתין
ההין זיין יודין יודין ויין זיין נונין נונין זיין
טתין עפין עפין טתין כפופין פשוטין
כפופין ממין סמכין סמכין ממין פרשה סתומה
לא יעשנה פתוחה פתוחה לא יעשנה סתומה
או שכתבה כשורה או שכתב את השירה כיוצא
כה או שכתב כלא דיו או שכתב את האזכרות
כזהב הרי שו ינגזו · אמ רב זעירי אמ רב ח

חנגאל קרע הכא כתוך שני שטין יתפור כתוך
שלשה לא יתפור אמ ליה רבה זוטי לרב אשי
הכי אמ רב ירמיה מדפתי היא דאמ מר כתוך
שלשה לא יתפור הני מילי כעתיקתא אכל
כחדתתא יתפור ולא חדתתא חדתתא ממש
שא דמעציצא הא דלא מעציצא והני מילי כניירין
אכל כגרדין לא · כעי רב יהודה כר אדא
כין כרף לכרף כין תיבה לתיבה מאי תיקו ·
אמ אשיאן כר נרכך משמיה דרב מקב תוך
ההא כשר הא ירכו פסול · אמ ר זירא לדידי
מפרשא לי מן רב הושע ור יעקב כר אידי
מפרשא לי מן רב יהודה תיבו כשר ירינו אם
נשתייר בו מלא אות קטנה כשר ואם לאו
פסול · אגרא חמוה דר אבא איפסיקא ליה
כרעא דהא דהעם כניקבא אתא לקמיה דר
אבא אמ ליה אם נשתייר בו מלא אות קטנה
כשר ואם לאו פסול · רמי כר דיקולי דהוא
רמי כר תמרי איפסיקא ליה כרעא דוו ויהרג
אתא לקמיה דר זירא אמ ליה זיל אייתי לי
ינוקא לא חכים ולא טפש אי קרי ליה ויהרג
כשר ואי לאו פסול · אמ רבה שבעה אותיות
נקרקיטה ועניה ערכיכון שלשה זיינין ושו הן שעטנז נץ
גרסי כפרק הנזקין אמ ר שמואל כר נחמני
אמ ר יונתן כל ספר תורה שחסר ירועה אחת
אין קוריין בו · תנא ספר תורה שיש בו
שלש טעיות יתקן ארבע ינגז · תנא אם
יש כו רף שלמה מעלת על כל הספר ·
אמ רב יצחק כר מרתא משמיה דרב והוא
דכתב רוב הספר שפיר · אמ ליה אכיי לרב
יוסף אית כההוא רף שלש טעיות מהו אמ
ליה הואיל ואתיהיב לתקוני ליתקון והני מילי
כחסרות אכל ביתרות לית לן כה · תנא
הכותב ספר תורה כשניומר כחומשין לא יגמור
כאמצע הרף שא מקצר ועלה עד סוף הרף
איני והא אמ רב הושעיא כר גדל אמ רב
לעיני כל ישרא כאמצע הרף · כאמצע
שטה אתמר · רבן אמרי אף כאמצע שטה
דוקא רב אשי אמ כאמצע שטה דוקא ·
גרסי כפרק הקורא את המגלה אמ רבה כר
כר חנא אמ ר יוחנן אסור לכתוב אפי אות
אחת שלא מן הכתב · רב חסדא אשכחיה
לרב חנגאל דהוה כתיב ספרים שלא מן הכתב
אמ ליה ר ראויה כל התורה כלה ליכתב על
עיך שא הכי אמרו אסור לכתוב אות אחת
שלא מן הכתב · גרסי כמגלה אמ ר חייא
כר אכא אמ ר אסי מלמד שצריכה שרטוט

46
ת
279

כאמתה של תורה · גרסי׳ בהמוצא תפלין
כותבי ספרים תפלין ומזוזות לא התירו להפיך
רישה על פניה לא פורס עליה את הבגד ·
גרסי׳ בפרק השולח גט לאשתו אמ׳ רב נחמן
נקיטינן ספר תורה שכתבו מין ישראל כתבו
גוי ינגז נמיצא ביד מין ינגז כיד גוי אמרי לה
קורין בו ואמרי לה ינגז דחיישינן שמא גוי
כתבו · גרסי׳ בפרק הניזקין ההוא דאתא
לקמיה דר׳ אמי אמ׳ ליה ספר תורה שכתבתי
לפלוני אזכרות שבו אין כתובין לשמן אמ׳
ליה ספר תורה ביד מי אמ׳ ליה ביד הלוקח
אמ׳ לו נאמן אתה להפסיד שכרך ואין נאמן
אתה להפסיד ספר תורה · אמ׳ ליה ר׳
ירמיה נהי דאפסיד שכר אזכרות דכולי ספר
אמאי אפסיד אמ׳ ליה שאני אימ׳ כל ספר תורה
שאין אזכרות שבו כתובין לשמן אינו שוה
כלום · ההוא דאתאי לקמיה דר׳ אבדי׳ו
אמ׳ ליה ספר תורה שכתבתי לפלני גוילים
שבו לא עבדתים לשמן אמ׳ ליה ספר תורה
ביד מי אמ׳ ליה ביד לוקח אמ׳ ליה מתוך
שאתה נאמן להפסיד שכרך נאמן את
להפסיד ספר תורה · ומאי שנא מדר׳ אמי
התם איכא למימר טעי כדר׳ ירמיה הכא קא
מפסיד כולי אבריה ואתי שמעון מינה קישטא
קאמ׳ · ירושלמי במגלה בפרק ראשון
הלכה למשה מסיני שיהו כותבין בעזרות
בריו מפרגל וכורבים בשוער וטולים במטלית
ירובחין בדבק ותופרין בגידין ועריך שיהא
כותב על הגויל במקום שער ועל הקלף כ
במקום נחשתו ואם שנה פסול ולא יהא כותב
חציו של קלף וחציו של עור · ואין כותבין
שלא על עור בהמה טהורה שנא למען תהיה
תורת ׳׳ בפיך מן המותר בפיך ׳׳

סליקו להו הלכות ספר תורה ׳׳

הלכות מזוזה ׳׳

שתי פרשיות שבמזוזה מעכבות זו את זו ואפי׳
כתב אחד מעכבן ארבע פרשיות שבתפלין
מעכבות זו את זו ואפי׳ כתב אחד מעכבן ׳׳
ארבע עיניות מעכבות זו את זו שארבעתן
מצוה אחת ר׳ ישמעאל אומ׳ ארבעתן ארבע
מצות · שתי פרשיות שבמזוזה מעכבות
זו את זו · פשיטא אמ׳ רב יהודה לא נצרכא
שלא לקוצו של יוד הא נמי פשיטא לא נצרכא
שלא לאדך דאמ׳ רב יהודה אמ׳ רב כל אות שאין
גויל מקיף לה מארבע רוחותיה פסולה ·
אמ׳ אשיאן כר נדבך משמיה דרב נקב תוך
הא כשר ירבו פסול · אמ׳ ר׳ זירא לדידי׳
מפרשא לי מיניה דרב יהודה תוכו כשר ירבו
אם נשתייר בו מלא אות קטנה כשר ואם לאו
פסול · אמ׳ רבה שבעה אותיות צריכין
שלשה שלשה זיינין ואו הן שעטנ״ז גץ ·
תנו רבנן יכול יכתבם על האבנים ת״ל
כאן כתיבה ואמ׳ להלן נתיבה מה להלן
בספר אף כאן בספר · אמ׳ רבה ברבי חנא
אמ׳ ר׳ יוחנן מזוזה שעשאה שתים ושלש ואחת
כשרה ובלבד שלא יעשנה קקובה וכזנב ·
אמ׳ רב חסדא על הארץ בשטה אחרונה ·
איכא דאמרי כסוף שטה כימי השמים על הארץ
ואיכא דאמרי בתחלת שטה כרמרחקא שמיא
מארעא · וכבר עברו לה ספרי׳א תקנתא
בריש שטי כי היכי דתהוי על הארץ בריש ׳׳
שטה אחרונה שמע ׳׳ הדברים לבניך ובשבתך
בין והיה מצוה בכל יורה עשב בין והשתחויתם
השמים ואברתם ושמרתם אתם אתם ברך
ובשעריך אשר על הארץ · קדמאה לטטפת
בתראה לטוטפת ירך ירך תריהין חסרין
קדמאה מזוזת בתראה מזוזות · אמ׳ ר׳
חזינא לרב הונא דכריך ליה מאחר כלפי שמע
ועושה פרשיותיה פתוחות · מיתיבי אמ׳ ר׳
שמעון בן שעזיר מאיר היה כותבה על היוכסוסטוס
כמין קף ועושה לה ריוח מלמטה וריוח מלמעלה
ופרשיותיה פתוחות אמרתי לי מה טעם אמ׳
לי שאין סמיכה לה מן התורה ואמ׳ רב חננא
אמ׳ רב הלכה כר׳ שמעון בן שעזר תרגומה
אריוח וכמה ריוח אמ׳ רב מעשיאכר יעקב ואמרי
לה אמ׳ רב שמואל בר יעקב כמלא חטבא רספרי
רב נחמן בר יצחק אמ׳ מיצוה למעבדינ״ר
סתומות ואי עבדינהו פתוחות שפיר דמי ומאי
פתוחות דאמ׳ ר׳ שמעון בן שעזר אף פתוחות ·
תניא הלכה למשה מסיני תפלין על הקלף
ומזוזה על היוכסוסטוס קלף במקום צשר
היוכסוסטוס במקום שער ומפרשי רבנן הכי
מילי במעובד · והאי דאמרי מזוזה על
היוכסוסטוס למעוטי אבל אם כתבה על הקלף
כשרה ותפלין אין נכתבין שלא על הקלף בלבד ·
והלכתא מזוזה צריכא שרטוט תפילין אין
צריכין שרטוט אידי ואידי נכתבין שלא כן

הכתב מאי טעמ מגרס גרסן וכר קבע
ל ה למזוזה מברך אשר קדשנו במצותיו
ויצונו לקבוע מזוזה אמ רב יהודה אמ
שמוא תלאה במקל עסילה תניא נמי הכי
תלאה במקל או שהיתה אחורי הדלת סכנה
יאין בה מצוה של בית מונבז המלך היו עושין
לעונדך אותיותיהן כן זכר למצוה ואמ
רב יהודה אמ שמוא מצוה להניחה בתוך
חלל הפתח ואמ רב יהודה אמ שמוא
עשאה בשני הפין עסולה ואמ רב יהודה
אמ שמוא במזוזה הלך אחר הפֶּתַח עיר היכי
דמי הכר עיר בנין פתחא בין תרי בתי בין גברי
לנשי ריש גליותא בנא ביתא אמ ליה רב
נחמן קבע לי מזוזתא אמ ליה תלי דשי ברישא
אמ רב יהודה אמ שמוא עשאה כמין גֶּבֶר
עסילה איני והא כי אתא רב יצחק בר
יוסף אמ מזוזתא דבי ר כמין נגר עשויין והיא
פתחא דהוה ר נעיק לכי מדרשא לא הוה
עביד ביה מזוזתא לא קשיא הא דעביד א
כסיבתא הא דעביד א נאסתדיר א ורא
ההוא פתחא דהוה עייל בי רב חונא לבי
מדרשא והוה עביד ליה מזוזה התם רגיל
הות דאמ רב יהודה אמ רב במזוזה הלך אחר
הרגיל אמ ר זירא אמ רב מתנא אמ ג
שמוא מצוה להניחה בתחלת שליש העליון
אמ רבא מצוה להניחה בטפח הסמוך ר
לרשות הרבים מאי טעמ רבנן אמרי כי היכי
דתיעגע ביה מצוה מיד ורב חונא מסיר א
אמ כי היכי דלטרי יה אמ ר חנינא כא וראה
שלא כמדת הקבה מדת בשר ודם מדת
בשר ודם מלך מבפנים ועבדיו משמרין
אותי מבחוץ אבל הקבה משמר את ישראל
שנא ה שומרך ה צלך על יד ימינך רדש
רב יוסף בר רבא משמיה דרבא העמיק לה
טפח עסולה תנא העמיד לה מלבן של
קנים חותך שפופרת של קנה ומניחה אמ
רב אחא בריה דרבא לא שנו אלא שהעמיד
ולבסוף חתך אבל חתך והניח ולבסוף ה
העמיד לא תעשה ולא כן העשוי אמ רבא
הני פתחי שימאי פטורין מן המזוזה מאי
פתחי שימאי פליגי בה רב ריחומי ורב יוסף
חד אמ דלית בהו תקרה וחד אמ דלית בהו
שקפי אמ רבה בר רב שילא אפ רב חסדא
אכסדרה פטורה מן המזוזה ואנקט שיש לה
פצימין מאי טעמ להזוקי תקרה הוא דעביד
מיתיבי בית שער אכסדרה ומרפסת
חייבת במזוזה הכא במאי עסיקינן באכסדרי
דבי רב אכסדרה דבי אינדרונא מעליא היא
כאכסדרה רומיתא אמ רחבא אמ רב
יהודה בי ארזיקי חייב בשתי מזוזות מאי בי
ארזיקי אמ רב פפא סבא משמיה דרב בית
שער הפתוח לחיצר ובתים פתוחים לבית
שער תנו רבנן בית הפתוח לגינה
ולקיטונית ר יוסי אומ גדון בקטונית וחכמי
אומ נדון כבית שער רב ושמוא דאמרי
תרוייהו מגינה לבית מלי עלמא לא פליגי ר
דחייב מאי טעמ עקר בית הוא כי פליגי מבית
לגינה מר סבר עקר גגה ומר סבר עקר קיטונית
אביי ורבא עבדי כרב יוסף ורבה ורב אשי
עבדי כרב ושמוא והלכתא כרב ושמוא לחומרא
אתמר לול פתוח מן הבית לעליה אמ רב
הונא יש לו פתח אחד חייב במזוזה אחת שני
פתחים חייב בשתי מזוזות אמ רב פפא
שמעמינה מדרב הונא האי אנדרונא דאית
ליה ארבע וחמש פתחי חייב בכל פתח ופתח
פשיטא לא יצריכא דאיגלג דלא רגיל שאינח
אמ אמימר האי פתחא דאקרנא חייב
במזוזה אמ ליה רב אשי לאמימר והא לית
ליה פצימין אמ ליה ערי פצימיה רב
מרי איקלע לבי מר שמוא חזא דליכא שלא חד
פצימא משמאלא ועביד ליה מזוזה כמאן
כר מאיר אימר דאמ ר מאיר מימין משמאל
מי אמ דתניא ביתך דרך ביאתך מימין אתה
אומ מימין או אינו אלא משמש תלמוד לומר
ביתך מאי תלמודא אמ רבה דרך ביאתך
וכי עקר אניש רגליה דימינא עקר ברישא
רב שמוא בר אחא קמיה רב פפי אמ מהכא
ויקח יהוידע הכהן ארון אחד ויקב חור בדלתו
מאי ר מאיר דתניא בית שאין לו שלא פס אחד
ר מאיר מחייב במזוזה וחכמים פוטרין
מאי טעמייהו דרבנן מזוזת כת ור מאיר מאי
טעמייה דתניא מזוזות שומע אני מעט מזוזות
שתים כשהוא אומ בפרשה שניה מזוזות מה
תלמוד הוי רבוי אחר רבוי ואין רבוי אחר רבוי
אלא למעט מעטו הכת למזוזה אחת דברי ר
ישמעאל ר עקיבה אומ אינו צריך הרי הוא אומ
על המשקוף ועל שתי המזוזות מה תלמוד
לומ שתי שאין צריך זה בנה אב לכל מקום שנא
מזוזות הרי כאן אחת עד שיפרט לך הכתוב
שתים וכפה שיש ברגלים עשרה חייבת
במזוזה דתניא כיפה ר מאיר מחייב וחכמים
פוטרין ושוין שאם ישברגליה עשרה שהוא

חייבת · תנו רבנן בשעריך אחד שערי כתים ואחד שערי חצרות ואחד שערי מדינות ואחד שערי עיירות ורפת ולולין ומתבן וא ואיצרות יין ואוצרות שמן כלן חייבין במזוזה יכול אף אני מרבה בית שער אכסדרה וכ ומרפסת תל בית מה בית מיוחד לדירה אף כל המיוחד לדירה יצאו שו שאין מיוחדין לדירה יכול שאני מרבה אף בית הבורסקי ובית המרחץ ובית הכסא ובית הטבילה תל בית מה בית העשוי לכבוד אף כל העשוי לכבוד יצאו שו שאין עשוין לכבוד יכול שאני מרבה אף הר הבית והלשכות תל בית מה בית שהוא חול אף כל שהוא חול יצאו שו שהן קדש · ואי קשיא לך הא דתניא בית שער אכסדרה ומרפסת חייבות במזוזה התם בשבתים פתוחים לתוכן · ובית התבן ובית הבקר ובית העצים ובית האוצרות שהנעלים רוחצות בהן עטורות מן המזוזה · תנו רבנן בית הכנסת ובית האשה ובית השותפין חייבין במזוזה פשיטא מהו דתימ ביתך ולא ביתה ולא בתיהן חלל · ואימא הבי נמי אמ למען ירבו ימיכם וימי בניכם ושבחיתך למה לי כרבא דאמ רבא ביאתך ומי עקר אינש כרעיה דמינא עקר ברישא · ובית הכנסת שחייבת במזוזה דוקא שישבה דירה אי נמי בית הכנסת דכתים אבל דכרכים לא · גרסי בסוכה תנו רבנן בית שישבו ארבע אמות על ארבע אמות עטור מן המזוזה ומן המעקה וכו · תנו רבנן מזוזת יחיד נדרקת בשטן פעמים ומזוזת רבים פעמים אמ ר יהודה מעשה בארטבין אחד שהיה בורק מזוזת יחיד בשוק העליון של צפורי מצאו קסדור אחד ונטל ממנו אלף זוז · תנו רבנן המשכיר בית לחברו על השוכר להביא מזוזה וכשהוא יצא לא יטלנה בידו ויצא ובני נוטלה בידו ויצא · ומעשה באחד שנטלה בידו ויצא וקבר את אשתו ושני קבר בניו · מעשה לסתור אמ רב ששת אריש · בעי מינה מרב ששת מזוזה על מי מזוזה על מי והאמ רב מזוזה חובת הדר היא שלא מקום מזוזה על מי אמ להו רב ששת תניתוה כל דבר שאינו מעשה אומן השוכר עושהו והאי נמי לאו מעשה אומן הוא דאפשר בנובתא רקניא · תנו רבנן טלית שאולה כל שלשים יום פטורה מן הציצית והשוכר בית בחוצה לארץ והדר בעונדק בארץ ישראל פטור מן

המזוזה שלשים יום אבל השוכר בית בארץ ישראל חייב במזוזה לאלתר משום ישוב ארץ

סליקו להו הלכות מזוזה

הלכות תפילין

ארבע פרשיות של תפלין מעכבות זו את זו ואפי כתב אחד מעכבן פשיטא אמ רב יהודה אמ שמואל לא נצרכא שלא לקויטו של יד הא נמי פשיטא לא נצרכא שלא להא דאמ רב יהודה כל אות שאין נויל מקיף לה מארבע רוחותיה פסולה · תנו רבנן לטטפת לטטפת לטוטפות הרי כאן ארבע דברי ר ישמעאל עקיבא אומ אינו יכיל טט בכתפי שתים פת באפריקי שתים · תנו רבנן יכול יכתבם על ארבע עיירות ויניחם בארבע בתים בארבעה עיירות תל זכרון זכרון אחר אמרתי לך ולא שנים ושלשה הא כיצד כותבן על ארבע עיירות ומניחן בארבעה בתים בעיר אחד ואם כתבן בעיר אחד והניחן בארבעה בתים בעיר אחד יצא ויצריך ליתן ריוח ביניהם דברי ר וחכמים אומ אין יצריך ושוין שנותן משיחה וחוט בין כל אחד ואחד ואם אין חוצצין נכר פסולות · תנו רבנן כיצד כותבן תפלה של יד כותבה על עור אחת ומניחה בבית אחד בעיר אחד יאם כתבן על ארבע עיירות והניחן בבית אחד בעיר אחר יצא ויצריך לדבק שמא יהיה לך לאית כשם שאית אחד מבחוץ כך אית אחד מבפנים דברי ר יהודה ר יוסי אומ מודה לי יהודה בדבי שאם אין לו תפלה של יד ויש לו שתים של ראש שמעולה עיר על אחת מהן ומניחה · מודה הייתי עלנתיהו אמ רבא מדברי ר יוסי חזר בו ר יהודה טולה והא אמרת שלח ר חנינא משום ר יוחנן תפלה של ראש אין עושה אותה של יד ושל יד עושין אותה של ראש לפי שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה — הכא במא עסיקינן בחדתא ולמאן דאמ הזמנה מילתא היא דא דאתני עלה מעיקרא · תנו רבנן עפר וזהב או שהעלה עליהן עור בהמה טמאה פסולות עור בהמה טהורה כשרות ואפי שלא עברן לשמן רבן שמעון בן גמליאל אומ אף עור בהמה טהורה פסולות עד שיעבדנו לשמן · תני רב חיננא בר רבא משרונא ספר תורה

חייבת · תנו רבנן בשעריך אחד שערי כתים ואחד שערי חצרות ואחד שערי מדינות ואחד שערי עיירות ורפת ולולין ומתבן וא ואוצרות יין ואוצרות שמן כלן חייבין במזוזה יכול אף אני מרבה בית שער אכסדרה וכ ומרפסת תל בית מה בית מיוחד לדירה אף כל המיוחד לדירה יצאו שו שאין מיוחדין לדירה יכול שאני מרבה אף הר הבית והלשכות תל בית מה בית שהוא חול אף כל שהוא חול יצאו שו שהן קדש · ואי קשיא לך הא דתניא בית שער אכסדרה ומרפסת חייבות במזוזה התם בשבתים פתוחים לתוכן · ובית התבן ובית הבקר ובית העצים ובית האוצרות שהנעלים רוחצות בהן עטורות מן המזוזה · תנו רבנן בית הכנסת ובית האשה ובית השותפין חייבין במזוזה פשיטא מהו דתימ ביתך ולא ביתה ולא בתיהן חלל · ואימא הבי נמי אמ למען ירבו ימיכם וימי בניכם ושבחיתך למה לי כרבא דאמ רבא ביאתך ומי עקר אינש כרעיה דמינא עקר ברישא · ובית הכנסת שחייבת במזוזה דוקא שישבה דירה אי נמי בית הכנסת דכתים אבל דכרכים לא · גרסי בסוכה תנו רבנן בית שישבו ארבע אמות על ארבע אמות עטור מן המזוזה ומן המעקה וכו · תנו רבנן מזוזת יחיד נדרקת בשטן פעמים ומזוזת רבים פעמים אמ ר יהודה מעשה בארטבין אחד שהיה בורק מזוזת יחיד בשוק העליון של צפורי מצאו קסדור אחד ונטל ממנו אלף זוז · תנו רבנן המשכיר בית לחברו על השוכר להביא מזוזה וכשהוא יצא לא יטלנה בידו ויצא ובני נוטלה בידו ויצא · ומעשה באחד שנטלה בידו ויצא וקבר את אשתו ושני קבר בניו · מעשה לסתור אמ רב ששת אריש · בעי מינה מרב ששת מזוזה על מי מזוזה על מי והאמ רב מזוזה חובת הדר היא שלא מקום מזוזה על מי אמ להו רב ששת תניתוה כל דבר שאינו מעשה אומן השוכר עושהו והאי נמי לאו מעשה אומן הוא דאפשר בנובתא רקניא · תנו רבנן טלית שאולה כל שלשים יום פטורה מן הציצית והשוכר בית בחוצה לארץ והדר בעונדק בארץ ישראל פטור מן

תפלין ומזוזות שכתבן מין לשרף ותני חדא
יגנז מפני עבר מותי אשה גוי קטן ישרט משומר
פסולין שנא וקשרתם וכתבתם כל שישנו
בקשירה ישנו בכתיבה וכל שאינו בקשירה אינו
בכתיבה גרסי' בפרק שמנה שרצים תנו
רבנן כותבין תפלין על גבי עור בהמה טהורה
ועל גבי עור חיה טהורה ועל גבי גבלות וטרפות
שלהן ונכרות בשערן ונתערין בגידן והלכה
למשה מסיני שתפלין נכרות בשערן ונתפרות
בגידן אבל אין כותבין לא על גבי עור בהמה
טמאה ולא על גבי עור חיה טמאה ואין צריך
לומ' על עור נבלות וטרפות שלהן ואין נכרות
בשערן ואין נתפרות בגידן תנו רבנן כיצד
סודרן קדש והיה כי יביאך מימין שמע והיה
אם שמוע משמע והתניא אפכא אמ' אביי
לא קשיא כאן לימין הקורא כאן לימין המניח
אמ' רב חננאל אמ' רב החליף פרשיותיה פסולות
אמ' אביי לא אמרן שלא גויאתא לבריאתא וכו'
ובריאתא לגויאתא אבל גריאתא לית לן בה
וליתיה לרבי דלא שנא הכי ולא שנא הכי
פסולה אמ' רב חננאל אמ' רב האי תיתורא
דתפלי הלכה למשה מסיני אמ' אביי
מעכדתא דתפלי ושין של תפלין הלכה למשה
מסיני אמ' אביי האי קלשא צריך למברקיה
דלמא אית ביה ריעותא ובעינן נתיבה תמה
וליכא ורב דימי מנהרדעא אמ' קולמוסא
כדיק ליה אמ' ר' יצחק ריצועות שחורות
הלכה למשה מסיני והא רתניא תפלין
אין קושרין אותן שלא במיין בין לבנות בין ירקות
בין שחורות בין אדומות לא יעשה משום גנאי
ורבר אחר מפני מה הוא אבל מברזין שחורות
ותו לא מאי גנאי ודבר אחר איכא מפני מה
זמנין דמתהפכא תניא תפלין מרובעות
הלכה למשה מסיני אמ' רבא כתיבן
באלכסון נימא להא דתנן העושה תפלתו
ערולה סכנה ואין בה מיעוט אמ' רב פפא
מתני' כי עבידא אמצוה אמ' רב הונא
תפלין כל זמן שפע טבלן קיימת בשרה
ורב חסדא אמ' שתים כשרה שלש פסולה
אמ' רבא האמ' מר שתים כשרה לא אמרן
שלא בעתיקא אבל בחדתתא לית לן בה אמ'
ליה אביי לרב יוסף היכי דמי עתיקאתא אכל
בחדתתא לית לן בה אמ' ליה אביי לרב
יוסף היכי דמי עתיקתא והיכי דמי חדתתא אמ'
ליה כל היכא דכי מתלית בשלהא אליס חדתתא
ואידך עתיקאתא אביי הוה קאים קמיה
רב יוסף אפמיקא ליה ריצועה דתפלי אמ' ליה
מהו למקטריה אמ' ליה יקשרתם שתהא קשירה
תמה אמ' ליה רב אחא ברי' דרב יוסף לרב
אשי מהו למתפריה ועיילי תפרי לבאו אמ' ליה
פוק חזי מה עמא רבר אמ' רב שפי נרדומי
ריצועה בשרין ולא היא מראמרי כני ר' חייא
נרדומי ריצועה תכלת בשרין נרדומי אזוב
בשרין התם דתשמישי מצוה אבל הכא דתשמישי
קדושה לא מכלל דאית לי שערא וכמה
שערא אמ' רמי בר חמא אמ' ר' שמעון בן לקיש
ער אצבע צרדא רב הונא מהרי כפני רב אשי
מחוי ששיט רבא קטיר ליה ופשיט עזוי ליה
רב אחא בר יעקב קטר ליה ומתלית ליה
מרבי' דרבנא עביד כדרבן ופתייה דריצועא
כי אורכא דשערא אמ' רב יהודה בר שמוא
משמיה דרב קשר של תפלין הלכה למשה
מסיני אמ' רב יצחק וזייהן לבר רב
אשי הוה יתיב קמיה רמר זוטרא אתא לקמיה
ריצועה דתפלי אמ' לא סבר לה מר וזייהן לבר
אמ' ליה לאו אדעתאי וראו כל עמי הארץ
כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך תנא ר' שמעון
הגדול אומ' שו תפלין שבראש והקיזות
את כפי אמ' רב חנא בר ביזנא אמ' ר' שמעון ה
חסידא מלמד שהראה לו הקב"ה למשה קשר
של תפלין אמ' ר' יעקב אמ' רב יהודה קשר
של תפלין צריך שיהיה למעלה שיהיו ישראל
למעלה וצריך להיות מבפנים שיהיו ישראל
מכפנים אמ' רב שמוש בר בירי אמ' רב
ואמרי לה אמ' רב אחא אריכא אמ' רב הונא ואמרי
לה אמ' רב מעשיא בר ירמיה אמ' שמוש כל
המצות כלן מברך עליהן ענבו לעשייתן
אביי ורבא דאמרי תרויהו משעת הנחה עד
שעת קשירה אמ' רבה בר רב הונא אמ'
רב חסדא השח בין הפלין לתפלין חוזר ו
ומברך שח אין לא שח לא והאמ' רב חייא משמיה
דר' יוחנן על תפלה של יד היא אומ' אשר קדשנו
במצותיו וצונו ערי להניח תפלין ועל
של ראש הוא אומ' אשר קדשנו במצותיו וצונו
במצות תפלין אביי ורבא דאמרי תרויהו לא
שח אבל לא שח אינו מברך שלא אחת
גרסי' בפרק לולב וערבה תניא תפלין כל זמן
שמניחן מברך עליהן והכמים אומ' אינו מברך
שלא שחרית כלבר אתמר אביי אמ' הלכה

כשרין ברצועה

לית אשעלת בגבר ושח מברך אחת שח מברך שתים ובן הלבתא
זו אבל זו בגבר זן כפולה וחזינא בהלכות גדולות בהא מלתא טעותא
וזן נקבה זן ושלש פסולות ליה אמרי' להלכתא כדתכתבין דלא מברך שתים שלא היבא
ושח אבל לא שח אינו מברך שלא אחת
גרסי' בפרק לולב וערבה תניא תפלין כל זמן
שמניחן מברך עליהן והכמים אומ' אינו מברך
שלא שחרית כלבר אתמר אביי אמ' הלכה

כל רבא אמ' חלכה כרבנן · אמ' רב מרי ב
כהיה רבת שמוש הזינא ליה לרבא דלא עביד
כשמעתיה שא כל אימת דמנח להו מברך ל
עליהו אמ' רב עמא הזינא ליה לרב עפי דכל
אימת דמנח מברך תכלן רבנן דבי רב אשג
כל אימת דמשמשי כהו מברכי תנא שח כן
תפלה לתפלה עבירה היא וחוזר עליה מעלבי
המלה מה · אמ' ריש לקיש עבודי דרעא
אטטפתא אסור · תנא כשמניח מניח
של יד ואחר כך מניח של ראש וכשחולץ
חולץ של ראש ואחר כך של יד · בשלמא
כהנחה של יד קודם דכת' וקשרתם לאות
על יריך יהדר ויהיו לטוטפות בין עיניך שא
כחליצה מנלן אמ' רבה בר המנונא אסברא
לי והיו לטוטפות בין עיניך כל זמן שבין עיניך
יהיו שתים · תפלין של יד אינה מעכבת ה
של ראש ושל ראש אינה מעכבת של יד ·
תנו רבנן תפלין מאימתי מברכין על יתן משעת
הנחתן היה רוצה לישאל לדרך מניחן וכ
וכשמגיע זמנו ממשמש בהן ומברך ועד
מתי מניחן משתשקע החמה · ר' יעקב
אומ' עד שתבלה רגל מן השוק וחכמים אומ'
עד זמן שינה ומורים חכמים לר' יעקב שאם
חלצן לינעם לבית הכסא ושקעה שוב אין
מניחן · אמ' רב נחמן הלכה כר' יעקב ·
דאמרי אמ' רב נחמן אין הלכה כר' יעקב ·
תנא ושמרת את החקה הזאת למועדה
מימים ימימה ימים ולא לילות מימים ולא
כל ימים פרט לשבתות ויומים טובים דברי ר'
יוסי הגלילי ר' עקיבא אומ' לא נאמרה חקה זו
שא לענין פסח כלבר דכתיב ר' עקיבא לילה
זמן תפלין אבל שבתות ויומים טובים לאו זמן
תפלין ונפקא ליה מהאי קרא דתניא ר' עקיבא
אומ' יכול יניח אדם תפלין בשבתות ויומים טו
טובים תל והיה לאות יצאו שבתות ויומים טובים
שהן גופן אות · גרסי' יומים טוב בפרק ראשון
היה בא בדרך ותפלין בראשו ושקעה עליו
חמה מניח ידו עליהן ער שמגיע לביתו ואי
איכא בית המטוך לחומה רמנהרן בגויה מנח
להו התם · אמ' ר' יעזר המניח תפלין ב
משתשקע החמה עובר בעשה דכתיב תשמר
דעשה עשה דלאו לאו ול' יוחנן אמ' עובר בלאו
דכתיב השמר דעשה נמי לאו הוא · ואמ' ר'
שמעון אם לשמרן הרי זה מותר · אמ' רבינא
היה יתיבנא קמיה דרב אשי וחשך ולא פליק
תפלה אמרי ליה לשמרן קא בעי מר אמ'
ליה אין וחזיתיה לרעתיה דלאו לשמרן קא
בעי מר שא דכתיב הלכה ואין מורין כן וקיימ לן
כהגאשי ומאימתי זמן הנחתן מכדי שיראה
את חברו ברחוק ארבע אמות ויכירהו כראמרי
בפרק מאימתי לתפילין כאחדים לקריאת שמע
כותיקין · אמ' רבה בר בר חנא חייב אדם
למשמש תפלה בתפליו כל שעה קו' מציץ
ומה ציץ שאין כתוב בו שא אזכרה אחת אמרה
תורה על מצחו תמיד שלא יסיח דעתו ממנו
תפלין שיש בו כמה אזכרות על אחת כמה
וכמה · תנו רבנן על יד זה שמע אתה
אומר זה שמאל או אינו שא ימין תל אף ידי
יסדה ארץ וימיני טפחה שמים ואומ' ידי
ליתך תשלחנה וימינה להלמות עמלים רב
אשי ידכה ידכה · תנו רבנן אטר מניח ב
תפלין בימינו שהוא שמשו והתניא מניח ב
בשמאלו שהוא שמאל כל אדם כי תניא התיא
בשולט בשתי ידיו · תנא רבי מנשה על
ידך זה קיבורת בין עינך זה קדקד היכא א
אמרי דבי ר' נאי מקום שמוחו של תינוק רופס ·
אמ' מר על יד זה קיבורת מנא הני מילי
דתנו רבנן על יד כניכה של יד או אינו שא של
יד ממש אמרה תורה הנח תפלין בראש והנח
כיד מה של ראש בנובה אף של יד בנובה ר'
שיעזר אומ' אינו צריך הרי הוא אומ' על לבבנם
וקשרתם שתהא קשורה כנגר הלב · רב
חייא בר רב מכוין ומנח ליה בחדי לביה ·
רב אשי חזייה לאמימר דהויא עיירא בידיה
ומתחזיא תפליה אמ' ליה לא טבר לת מר והיה
לך לאות ולא לאחרים לאות אמ' ליה במקום
לך לאות · אמ' מר בין עינך זה קדקד מנא
הני מילי דתנו רבנן בין עינך בנובה של ראש
אתה אומ' בנובה של ראש או אינו שא בין עינך
ממש נאמ' כאן בין עינך ונאמ' להלן בין
עיניכם למת מה להלן בנובה של ראש מקום
שנעשה קרחה אף כאן בנובה של ראש ·
גרסי' בפרק המקבל תניא הנושא משואי על
ראשו ותפלין על ראשו אם תפליו רוצעות
אסור ואם לאו מותר · באי זה משאוי אמרו
במשאוי של ארבעת קבין · תני' חייא הם
המוציא זבל על ראשו ותפלין בראשו הרי זה
לא יסלקם לעדרין ולא יקשרם בידו מפני
שנוהגבהן מנהג בזיון · אבל קושרן על
זרועו במקום תפלין משום ר' שילא אמרו אף
מטפרת שלהן אסור להניחה על הראש שיש
בו תפלין וכמה אמ' אביי ריבעא דרי בעא דעוש

כד ע"א גרסינן בפרק מי שמתו איבעיא להו מהו שיכנס ארם בתפליו לבית הכסא קבוע וישתין בהם מים חיישינן שמא יפנה כהן או לא רבינא שרי ורב אחא בר מתנא אסר אתו ושיילוה לרבא ואסר גזירה שמא יפנה כהן תנו רבנן הנכנס לבית הכסא חולין תפליו ברחוק ארבע אמות ונכנס וכ וכשחוא יוצא מרחיק ארבע אמות ומניחן ש"ו רבי בית שמאי ובית הלל אומ' אוחזן בידו ונכנס ר' עקיבא אומ' אוחזן בכנדו ונכנס בכנדו סלקא דעתך משתלי ושרי להו שלא אוחזן בבגדו ובידו ונכנס ולא יניחם בחורין הסמוכין לרשות הרבים שמא נוטלין אותן עוברי דרכים ובא לידי חשד ומעשה בתלמיד אחד שהניח תפליו בחורין ה' הסמוכין לרשות הרבים ובאת זונה אחרת ונטלתן ואמרה להם ראו מה נתן לי פלני באתנני כיון ששמע אותו תלמיד עלה לגג ונעל ומת באותה שעה התקינו שיהא אוחזן בידו ונכנס אמ' ר' מאשה בר בריה דר' יהושע בן לוי הלכה גוללן כמין ספר תורה ואוחזן כימינו כנגד לבו אמ' רב יוסף בר מניומי אמ' רב נחמן ובלבד שלא תהא ריעותא יוצאה מתחת ידו טפח אמ' רב יעקב בר אחא אמ' ר' זירא גוללן כמין ספר תורה ובלילה עושה להן כיס טפח ומניחן אמ' רפה ברבר חנא אמ' ר' יוחנן לא שנו אלא שהניחן בכלי שהוא כלין אבל הניחן בכלי שאינו כלין אפי' פחות מטפח ודברים שהתירו בבית הכסא קבוע אסרו בבית הכסא עראי מאי טעמ' בית הכסא קבוע דליכא ניעוצות שרי בית הכסא עראי דאיכא ניעוצות אסור גרס' בפרק כל הבשר אמ' רב יהודה חולי מעים נפטורין מן התפלין תניא בית שיש בו ספר תורה או תפלין אסור לשמש בו מטה עד שיוציאם או עד שיניחם בכלי בתוך כלי אמ' אביי לא שנו שלא שהניחן בכלי שהוא כלין אבל הניחן בכלי שאינו כלין אפי' עשרה מאני בכלי אחר דמו אמ' רבא גלימא אקומטרא בכלי בתוך כלי דמי תנו רבנן לא יאחז ארם תפלין בידו וספר תורה בזרועו ויתפלל ולא ישתין בהן מים ולא יישן בהם לא שינת עראי ולא שינת קבע אמ' ר' יצחק תפלין צריכין גוף נקי כשיעור בעל קנפים מאי טעמ' אמ' אביי שלא יישן בהם רבא אמ' שלא יניח בהן אמ' ר' יצחק הנכנס לסעודת קבע חולץ תפליו ונכנס ופליגא דר' חייא בר אבא דאמ' ר' חייא בר אבא מניחן על שלחנו וכן הדיור לו ועד אימת אמ' רב נחמן בר יצחק עד זמן ברכה אמ' רבה האי סודרא דאזמניה למיסר ביה תפלי אסיר למיסר ביה זוזי אזמניה ולא עבד ביה עבדיה ולא אזמניה שרי למיעבר ביה זוזי מאי טעמ' הזמנה לאו מלתא היא וכן הלכה בעא מיניה רב יוסף בריה דרב נחוניא מרב יהודה מהו שיניח אדם תפלין תחת מראשותיו תחת מרגלותיו לא קא מיבעיא לי רבין דבזיון היא אסור כי קא מיבעיא לי מראשותיו מאי אמ' ליה הכי אמ' שמואל מותר ואפי' אשתו עמו וכן הלכתא מאי טעמייהו נטורינהו טפי עדיף והיכן מניחן אמ' ר' ירמיה בין כר לכסת שלא כנגד ראשו אמ' רב המנונא בריה דרב יוסף יומא חד קאימנא קמיה דרבא ואמ' לי זיל אייתי לי תפלי אתאי אשכחתיניהו בין כר לכסת שלא כנגד ראשו והיו ידענא דההוא יומא יום טבילה הוא ולאגמרה הלכה למעשה הוא דבעא אמ' ר' חנינא אני ראיתי את ר' שתלה תפלין מתיבי התולה תפלין יתלו חייו דורשי חומרות היו אומ' והיו חייך תלויין לך מנגד זה התולה תפלין ומסקנא דלי תלה בכיסיהו תלה אכל גופייהו אסור לתלות בין בריצועה בין בקשיבה אמ' עולא כל הקורא ק"ש כלא תפלין כשלו מעיר ערירית שקר בעצמו ר' חייא בר אבא אמ' ר' יוחנן כשלו הקריב תודה בלא מנחה זבח בלא נסכים אמ' רב ששת כל שאינו מניח עובר בשמנה עשה וכל שאין לו ציצית בבגדו עובר בחמשה עשה וכל שאינו עולה לדוכן עובר בשלשה עשה כה תברכו אמור ושמו וכן שאין לו מזוזה בפתחו עובר בשני עשה אמ' ר' שמעון בן לקיש כל המניח תפלין מאריך ימים שנאמ' ועליהם יחיו

סליקו להו הלכות תפלין

הלכות ציצית

תנו רבנן הכל חייבין בציצית בחנים לויים וישראל גרים ועבדים משוחררים ר' שמעון פוטר כנשים מפני שמיעות עשה שהזמן ג

גרמה היא וכל מצות עשה שהזמן גרמן
נשים פטורות וקיימ לן כר שמעון מאי טעמ
דר שמעון דתניא וראיתם אתו לכסות
לילה אתה אומ פרט לכסות לילה או אינו
אלא פרט לכסות סומא כשהוא אומ אשר תכסה
בה הרי כסות סומא אמור ומה אני מקיים
וראיתם אותו פרט לכסות לילה ומה ראית
לחבות כסות סומא ולהוציא כסות לילה
מרבה אני כסות סומא שישנו בראיה את
אחרים ומוציא אני כסות לילה שאינו בראיה
את אחרים ורבנן היאי תכסה בה מצוה
עביר ליה מבעי ליה לכדתניא על ארבע כ
כנפות כסותך אשר תכסה בה ארבע ולא
שלש אתה אומ ארבע ולא שלש או אינו אלא
ארבע ולא חמש כשהוא אומ אשר תכסה בה
הרי בעלת חמש אמור הא מה אני מקיים
ארבע ארבע ולא שלש ומה ראית מרבה אני
בעלת חמש שבכלל חמש ארבע מוציא אני
בעלת שלש שאין בכלל שלש ארבע
ואדרך נעקא ליה מאשר ארבע ציציות
מעכבות זו את זו שכלן מצוה אחת ר שמעון
אומ ארבעתן ארבע מציות ולית הלכתה כר
שמעון התכלת אינה מעכבת את הלבן והלבן
אינה מעכבת את התכלת תנו רבנן ר
יצחק אומ משום ר נתן שאמ משום ר יוסי ה
הגלילי שאמ משום ר יוחנן בן נורי אין לו ת
תכלת מטיל לבן תנא היה ר מאיר אומר
קשה עונש הלבן מעונש התכלת משל למלך
בשר ודם שאמ לעבדיו הביאו לי שני חותמות
לאחד אמ לו של טיט ולאחר אמ לו של זהב
פשעו שניהם ולא הביאו אי זהו עונש מרובה
זה שאמ לו של טיט תנו רבנן טלית
שהקטן מתכסה בה ראשו ורובו והגדול
יוצא בו עראי חייבת אין קטן מתכסה בה
ראשו ורובו אעפ שהגדול יוצא בו עראי פטור
תנו רבנן טלית כבולה חייבת בציצית
ר שמעון פוטר ושוין שאם נבלה ותברה
שהיא חייבת רבה בר רב הונא על לבי רבה
בר יצחק חזייה דמכסי טלית נבלה ורמו
ליה חוטא תכלתא אכבליה איפשיט קם
חוטא על רישיה אמ ליה לאו הייכו נמי דכת
באוריתא שרייה ואכסי אחרינא אמ ליה מי
סברת חובת הגוף הוא חובת טלית הוא זיל
רמי ליה אמ רב טובי בר קיסנא אמ שמוש
כלי קונפסא חייבין בציצית אמ ר אבא
ומירא שמוש בזקן שעשאה לכבודו שפטורה

מאי טעמא אשר תכסה אמ רחמנא והאי לאו
לכסויי עבידא בהאי שעתא רמי ליה משום
לועג לרש חרף עושהו כי שעשאה לכבודו
שעשאה להתכריכין שלו רב נחמן אשפחיה
לרב אדא בר אהבה דרמי חוטא ומברך אשר
קדשנו במציותיו ויצונו לעשות ציצית
אמ ליה מאי ציצי דקא שמענא ציצית אינה
צריכה ברכה ושקלינן וטרינן ואסיקנא
רבתא נליגי דמאן דאמ ציצית אינה צריכה
ברכה סבר חובת גברא הוא והוה ליה מצוה
שעשייתה אינה גמר מלאכתה וכל מצוה
שעשייתה אינה גמר מלאכתה אין צריך
לברך שהרי תפלין שעשייתה אינה גמר
מלאכתן ואין צריך לברך לעשות תפלין
ומאן דאמ ציצית צריכה ברכה קסבר חובת
טלית היא ועשייתה הוי גמר מלאכתה וכל
מצוה שעשייתה גמר מלאכתה צריך לברך
כגון המילה שעשייתה גמר מלאכתה וצריך
לברך והלכתה כרב דאמ חובת גברא הוא
דהא אנן לא מברכינן לעשות ציצית הילכך
הא דאמ שמוש כלי קונפסא חייבין בציצית
ליתה והכי כתב בעל הלכות ואיכא מאן
דאמ דהלכתה כשמוש דסבירא ליה חובת
טלית היא ואנן כתבינן מאי דסבירא לן
אמ רבה הא מילתא אמירתה אנא ואתמר
כמערבא משמיה דר זירא כותי היא של
בגד וכנפיה של עזר חייבת היא של עזר
וכנפיה של בגד פטורה מאי טעמ עיקר בגד
היא אמ רב יהודה טלית כל שלשים יום
פטורה מן הציצית מכאן ואילך חייבת וב
ושאולה עסיקינן אמ רבה אמ רב יהודה
טלית שנקרעה חוץ לשלש יתפור בתוך
שלש אל יתפור תניא נמי הכי טלית
שנקרעה חוץ לשלש יתפור בתוך שלש
ר מאיר אומ אל יתפור וחכמים אומ יתפיר
ושוין שלא יביא אמה על אמה ממקום
אחר וכה תכלת ותולה בה ובלבד שלא תהא
מונפסקת אתמר רב אמ אין מתירין כ
מבגד לבגד ושמוש אמ מתירין רב אמ אין
מדליקין מנר לנר ושמוש אמ מדליקין רב
אמ אין הלכה כר שמעון בגרירה ושמוש אמ
הלכה כר שמעון בגרירה אמ אביי כל
מילי דמר עביד כרב לבר מהני תלת דעביד
כשמוש מתירין מבגד לבגד ומדליקין מנר
לנר והלכה כר שמעון בגרירה דתניא ר
שמעון אומ גורר ארם מטה כסא וספסל

וכלבד שלא יתכוין לעשות חרץ
רבנן כמה חוטין נותן בית שמאי אומ׳ ארבעה
ובית הלל אומ׳ שלשה ושלש שאמרו בית הלל
אחת מארבעה לטפח של כל ארם אמ׳
רב פפא טפח דאורית שית בקטנה וחמש ג׳
באצבע ארבע בגודל אמ׳ רב הונא ארבעה
כתוך ארבע ומשולשת ארבע ורב יהודה אמ׳
שלשה כתוך שלש ומשולשת שלש
אמ׳ רב פפא הלכתא ארבעה כתוך שלש ומשו׳
ומשולש ארבע עי ארבעה חוטין בתוך
שלש אצבעות מטלית ומשולשת הציצית
ארבע אצבעות למימרא דאיכא שיעורא
והתנא ציצית אין ציצית שא יוצא ואין ציצית
שא כל שהוא וכבר עלו זקני בית שמאי ו
וזקני בית הלל לעלית יונתן בן בתירא ואמרו
ציצית אין לו שיעור כיוצא בו לולב אין לו
שעור מאי לאו אין לו שיעור כלל לא אין לו שעור
למעלה אבל יש לו שעור למטה והכי נמי
מסתברא מדקתני לולב אין לו שעור מאי אין
לו שעור אלימא אין לו שעור כלל יתנן כל
לולב שיש בו שלשה טפחים כדי לנענע בו
כשר שא אין לו שיעור למעלה אבל יש לו
שעור למטה רב אחא בר יעקב עביד
ארבעה עיקי ליה מיבק עייל בהו בגלימא
ואביק ליה מיבק קסבר בעינן תמניא בגלימא
כי היכי דלהוי גדיל גדילים במקום פתיל פו
רב ירמיה מדפתי עביד תמניא דאינון
שיתסר ולא אביק להו מיבק מר בריה
דרבינא עביד כדידן אמ׳ רבה בר בר חנה אדא
אמ׳ רב נפסק החוט מעיקרו פסולה ואי
אגדדימו אגדדומי ואשתייר מיניהו כדי
לענבן שפיר דמי ושריין גרסינן בסוכה
בפרק קמא תלאן ואחר כך פפק ראשי חוטין
שלהן פסולין תנו רבנן ציצית אין ציצית
שא ענף וכן הוא אומ׳ ויקחני ציצית ראשי
אמ׳ אביי ועדיך לפרושי כציציתא דארמאי
אמ׳ רב הונא אמ׳ רב מנין לציצית בגוי
שהיא פסולה שנא דבר אל בני ישרש ואמרת
אליהם ועשו להם ציצית בני ישרש ולא הגוים
אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב עשאה מן הקוצים מן
הנימין מן הגרדין פסולה מן הסיסין כשרה
כי אמרת קמיה דשמוש אמ׳ לי מן הסיסין נמי
פסולה בעינן טויה לשמה וליכא דלכתי בשמוש
עי סיסין פקעיות של מטוה אמ׳ רב גרדי
אמ׳ רב ציצית שתהא נוטפת על הקרן שטא
על בגדי בגדיהם אמ׳ ר׳ יעקב אמ׳ ר׳ יוחנן

ויצריך להרחיק כמלא קשר גודל ואצטריך
ר׳ יעקב ואצטריך דרב פפא דקאמ׳ כתוך שלש
דאי מדר׳ יעקב הוה אמינא כמה דמרחיק לי
טפי עדיף קמ״ל דרב פפא ואי מדרב פפא הוה
אמינא כמה דמקרב טפי מעלי צריכא
רבינא ורב סנא הוו יתבי קמיה דרב אשי א
אסתתר קרניה דגלימא דרבינא ובער ממלא
קשר גודל אמ׳ ליה רב סנא לא סבר לה מר
להא דר׳ יעקב אמ׳ ר׳ יוחנן אמ׳ ליה פשיטא עשיי
אתמר אמ׳ רב תכלת שבדף הובה בשרה
אפי׳ לא כרך שא הולא אחת כשרה שא הולא
אחת כשרה ונויי תכלת שליש גדיל ושני
שלישי ענף וכמה שעור הולא תנא ר׳ אומ׳ כדי
שיכריך וישנה וישלש תנא הניחת לא
יפחות משבע והמוסיף לא יוסיף על שלש
עשרה לא יפחות משכעה כנגד שבעה רקיעים
ולא יוסיף על שלש עשרה כנגד שבעה רקיעים
ושבעה אוירים שביניהם תנא מתחיל בלבן
ומסיים בלבן מתחיל בלבן הנקי מין הנקי
ומסיים בלבן מעלין בקדש ולא מורידין
רב ורבה בר בר חנא הוו יתבי חליף גברא ד
דמכסי גלימא כולה דתכלתא ודמיא ליה
תכלת וגדיל מגדיל אמ׳ רב יאי גלימא ולא
יאי תכלתא ורבה אמ׳ יאי גלימא ויאי תכלתא
כמאי עליבי רבה סבר כתיב גדיל וכתי פתיל
או גדיל או פתיל ורב סבר לעולם פתיל בעינן
וההוא לשיעורא הוא דאתא גדיל
שנים גדילים ארבעה עשה גדיל ופתיליהו
מתוכו אמ׳ ליה אביי לשמוע בר יהודה הא
תכלתא היכי יעבעינהי לה אמ׳ ליה מייתינן רם
חלזון וסמנין ורמינן ביורה ומרתחינן להו
ומייתינן כיעתא ושקלינן מיניה באודרא ושדינן
ההוא אודרא ושרינן לההיא דביעתא שמעת
מינה תלת שמעמינה טעמא פסולה ושמעמינה
טעימא פסולה ושמעמינה בעינן צביעה
לשמה היינו טעימא לשמה היינו צביעה
לשמה אמ׳ רב אשי מה טעם קאמ׳ מה טעם
טעימא פסולה משום דבעינן צביעה לשמה
וליכא תנו רבנן תכלת אין לה בדיקה ואין
בלקחת שא מן המומרה ספרים יש להם
בדיקה ואין בלקחים שא מן המומרה תבלין
ומזוזות אין להם בדיקה ובלקחים מכל אדם
ותכלת אין לה בדיקה והארב יערוך בר
יהודה בריך בנשם מייתי ליא ומייתי ד
שבללייתא מימי רגלים בני ארבעים יום
ותרולה בניוויהו מעניא ועד אורתא אי

283

אפרד חזותא פסולה ואי לאו כשרה ורב
אחא משמיה דרבא קמיה דרב עיירא אמ' מיתי
רמירא הרסנא דשעיר ואשה לה בגויה ד'
אם נשתנה למעליותא כשרה ואי לאו פסולה
וסימניך שנוי שקר שנוי אמת שלא מאין
כדיקה מישום טעמא מר ממשכי אייתי
תכלתא בשני רב אחאי ברקו ברדב יצחק גר
יהודה ואשתני לבריעותא ברקיה ברדב אחא
ואשתני למעליותא סבור למפסליה אמ' להו
רב אחאי האי לאו תכלת הוא ולאו קלא אילן
הוא שלא שמע כיצה שמועתא אהדדי אתמר
היכא דברקיה ברדב יצחק ולא איעריד ח
חיזותא כשרה ואי אפריד ברקינן לה ברדב
אויא אשתני למעליותא כשרה ואי לאו פסולה
שלחו מתם שמועתא אהדדי אתמר
ר' מני סרח ומני בהומרי מתניתא אמ' ליה ההוא
סבא הכי עביד קמאי רקמך ואצלוח בעסקיהו
תניא היה ר' מאיר אומ' מה נשתנה תכלת
מכל מיני צבעונין מפני שהתכלת דומה לים
והים דומה לרקיע והרקיע דומה לכסא ה
הכבוד שנא' וירא את שתי שרגלו ותחת רגליו
כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר
תנו רבנן אבן ספיר דמות כסא
רבן הלוקח טלית מציציות מן השוק כ
מישרש הרי היא בחזקתה מן הגוי מן התגר
כשרה מהדיוט פסולה אע"פ שאמרו אין אדם
רשאי למכור טלית מציציות לגוי שלא אם כן
התיר ציציותיה מאי טעמ' הכא תרגימו משום
ונה ר' יהודה אומ' שמא יתלה עמו בדרך
ויהרגנו תנו רבנן סדין בציצית בית שמאי
פוטרין ובית הלל מחייבין והלכה כבית הלל
אמ' ר' שעזר והלא כל המטיל תכלת בסדינו
בירושלם אינו שלא מן המתמיהין ומסקנא אמ'
רבא הא מלתא אמרתה אני ואתמר משמיה
דר' זירא במערבא כותי גזירה שמא יקדיר
סדינו תוך שלש ויתערנו והתורה אמרה
תעשה ולא מן העשוי שרייה ר' זירא לסדינו
ר' זירא אמ' גזירה נמי משום נסות ליתה
ואדרבא תלית לן תכלת רמינן לסדין ציצית
מימינה ושפיר דמי דאמרי איבעיא להו של
פשתן מהו שיפטור בשל צמר צמר בפשתים
הוא דפטור דכיון דתכלת הוא פטרא לבן
נמי פטר אבל פשתים לצמר לא או דילמא
לא תלבש שעטנז צמר ופשתים אמ' רחמנא
גדילים תעשה לך לא שנא צמר לפשתים
ולא שנא פשתים לצמר תשמע דאמ' רחמנא

אמ' ר' יהודה חוטי צמר פטורין בשל פשתן
וחוטי פשתן פטורין בשל צמר וחוטי צמר
ופשתן פטורין בכל מקום ואפי' כשרירין ופליגא
דרב נחמן דאמ' שרירין פטורין מן הציציות
למדת שחוטי פשתן פטורין בכל מקום ובטלית
של פשתן ומהא שמעינן דחוטי פשתן פטורין
בטלית של פשתן דאמרי אמ' ר' שעזר והלא
כל המטיל תכלת בסדינו בירושלם אינו אלא
מן המתמיהין ושרקינן שלא נזירה משום קלא
אילן ואקשינן ולא יהא שלא לבן דעלמ' והלא
הצמר הילכך פוטר בפשתים בציצית לבן
ושרקינן הני מילי היכא דליכא מיניה אבל ר
היכא דאיכא מיניה לא כלום לא פטרינן ליה
בצמר שלא בפשתים דהוא מיניה הוא דפטרינן
ליה כך שמעון בן לקיש דאמ' ר' שמעון בן לקיש
כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם
אתה יכול לקיים את שניהם מוטב ואם לאו
יבא עשה וידחה את לא תעשה וכיון דאיכא
פשתים לפשתים דמקיים עשה בגויה לא
דחינן ליה ללא תעשה ועבדינן צמר לבן
פשתים וחזינן למקצת דבואתא דאסרי
למרמא חוטי פשתן של פשתן לטלית של
פשתן ואתלו להו בהא דאמרינן סלק דעתך
אמינא כדרבא דרבי חתו הכנף מין בגף
וכתי לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדו
אי כיצר צמר ופשתים פטורין בין במינן בין
שלא במינן שאר מינין במינן פטורין שלא
במינן אינן פטורין וקאמרי מדקאמ' סלק דעתך
אמינא מדרבא מכלל דלית הלכתא כותיה
דאמ' צמר ופשתים פטורין בין במינן בין שלא
במינן וכו' וקספרי דכללה מלתא ליתא
הלכתא כרבא הילכך לא עבדינן ציצית שלא
מצמר כלבד אבל משאר מינין לא והאי סברא
ליתיה דכי אמרי' סלק דעתך אמינא כדרבא לא
אצמר ופשתין חפוטרין במינן קיימינן אלא
אפוטרין שלא במינן קיימינן דשמעת מינה
דקסבר רבא דשאר מינין כגון שירים וכלך
יכיצא מהן חייבין בציצית מראורית ולית
הלכתא כותיה שלא צמר ופשתים בלחוד הוא
דחייבן בציצית מדאורית אבל שירים וכלך
לא מחייבי בציצית מדאורית דקיימ' לן כתנא
דבי ר' ישמעאל דאמ' הואיל ונאמרו בגדים
בתורה סתם ופרט לך הכתוב באחר מהם צמר
ופשתים אף כל צמר ופשתים וצמר גמלים
וצמר ארנבים ונועה של עזים והשירים והכלך
והסריקין כלן פטורין מן הציצית היא דאמ'

רחבא אמ' יהודה חוטי עבד ופשתן חייבין
בציצית פליג עליה רב נחמן ואמ' שירין פטורי
מן הציצית ואוקמ' להא דתניא השירין והכלך
והסריקים חייבין בציצית חיובא מדרבנן ו
דייקינן מסופא דבריתא דקתני וכלן עבד
ופשתים פטורין בהם והם עצמן במינן ב
פטורין שלא במינן אינן פטורין אי אמרת
בשלמ' דרבנן היינו דפטרי במינן שלא אי אמרת
דאורית' הוא הפטר בהו ופריק רב
יהודה להאי דיוקא ואמ' הא לא קשיא כדרבא
דרבא רמי כתו הכנף מין בקף וכתי לא תלבש
שעטנז צמר ופשתים יחדו הא כיצד צמר
ופשתים פטורין בין במינן בין שלא במינן
שאר מינין במינן פטורין שלא במינן אינן
פטורין וקם ליה לרב יהודה כרבא בחדא ש'
שטתא דשאר מינין חייבין מדאורית' ולית
הלכת כותיהו ורב נחמן קם ליה כתנא דבי
ר' ישמעאל דאמ' הואיל ונאמרו בתורה בגדים
סתם ופרט לך הכתו באחד מהן צמר ו
ופשתים אף כל צמר ופשתים והלכת כותייהו
וחזינן נמי מאן דסבירא ליה דחוטי פשתן
בטלית של פשתן לא פטרי ואייתי ראיה
מיהא דאמר' מלבא אשפחיה לרב קטינא
דמכסי בסרינא אמ' ליה קטינא קטינא ס
סדינא בקיטא יסרבלא בסיתוא ציצית מה
תהא עליה אמ' ליה עשיתי אעשה בזמן ד
דאיכא ריתחא עשינן וקא אמרי אם איתא
דציצית של פשתן פטור בסדין אמאי לא
רמי ליה רב קטינא כסדיניה דקאמ' ליה מלבא
ציצית מה תהא עליה שא שמע מינה דחוטי
פשתן לא פטרי בסדין והאי סברא לאו
סברא מעליא הוא וליכא דאיה מהאי מעשה
למיסר חוטי פשתן בסדין של פשתן דהאי
ציצית דקאמ' ליה מלבא לרב קטינא מה תהא
עליה לאו אלבן קאי דאפשר למעבדי
מפשתן שא אתכלתא קאי דלא אפשר ל
למעבדי מפשתן דתכלת נמי מקרי ציצית
דתנו רבנן סדין בציצית בית שמאי פטורין
ובית הלל מחייבין וקאמ' ר' לעזר עלה והלא
כל המטיל תכלת בסדינו בירושלם איכו שא
מן המתמיהין דשמע מינה דהאי דתנו רבנן
סדין בציצית אתכלת קיימי דעמר ני ד ו
יגזרו ליה משום כסות לילה ומשום הנעשה
ולא מן העשוי אבל לענין לפשתים בפשתים
ליכא למגזר איהו ערוף רקא מקיים עשה
ולא תעשה וליכא דהא מלתא סניקא ועוד

דאיהו ערוף מצמר גפנים דצמר גפנים
חיובא דרבנן הוא ופשתים בפשתים חיובא
דאורית' הוא גרס' בפרק לולב הגזול תנו
רבנן קטן היודע לנענע חייב בלולב היודע
להתעטף חייב בציצית היודע לשמור תפלי'
חייב בתפלין ואבי' לוקח לו תפלין והיודע
לדבר אבי' מלמדו תורה וקרית שמע ואמ'
רב המנונא תורה תורה צוה לנו משה מורשה
קרית שמע פסוק ראשון ירגיל לשמור ידיו
אוכלין על ידיו טהרות וכו' תנו רבנן ור
וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ' שקולה
מצוה זו כנגד כל המצות כלן תניא ידך
וראיתם וזכרתם ועשיתם ראיה מביאה לידי
זכירה וזכירה לידי מעשה ר' שמעון בן
יוחאי אומ' כל הזהיר במצות ציצית כאלו מקבל
פני שכינה כתיב הכא וראיתם אותו וכתי התם
את ' אלהיך תירא ואותי תעבוד גרסינן
בפרק במה מדליקין אמ' ר' שמעון בן לקיש
כל הזהיר במצות ציצית זוכה ומשמשין ל
אותו שני אלפים ושמנה מאות עבדים שנא
כה אמר ' בימים ההם עשרה אנשים מכל
לשונות הגוים והחזיקו בכנף איש יהודי
ובסוף שיאל אותם מהברו גרס' בכל עת יהיו
בגדיך לבנים זו מצות ציציות ושמן על
ראשך אל יחסר זו מצות תפלין תנו
רבנן חביבין ישראל שחיבבן הקב"ה במצות
תפלין בראשיהן ובזרועותיהן ציצית בבגדיהן
מזוזה בפתחיהן ועליהן אמ' דוד שבע ביום
הללתיך ובשעה שנכנס רוב לבית המדרש
ואהה עיצמי ערום אמ' אוי לי שאני ערום מן
המצות כיון שנסתכל במילה נתקרר דעתו
דעתי אחר שיצא אמ' עליה שירה שנא ל
למנצח על השמינית מזמור לדוד על מילה
שנתנה בשמינית ר' לעזר אומ' כל מי ש
שיש תפלין בראשו ובזרועו ומזוזה בפתחו
וציציות בבגדיו מיחזקינן בו שלא יחטא שנא
והחוט המשולש לא במהרה ינתק ואומ'
חוטה מלאך ' סביב ליריאיו ויחלצם

סליקו להו הלכות ציצית

02210

מסכת פסחים ראשון

אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור
הנר כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך
בדיקה ולמה אמרו שתי שורות במרתף מקום
שמכניסין בו חמץ בית שמאי אומ׳ שתי שורות
על פני כל המרתף ובית הלל אומ׳ שתי שורות
תחיצונות שהן העליונות מאי אור רב הנא
אמ׳ נגהי ורב יהודה אמ׳ לילי דכולי עלמא
בין לרב הונא בין לרב יהודה אור אורתא הוא
ולא פליגי מר כי אתריה ומר כי אתריה באתריה
דרב הונא קרו נגהי ובאתריה דרב יהודה קרו
לילי ותנא דידן מאי טעמ׳ לא תני לילי
לישנא מעליא נקט דאמ׳ יהושע בן לוי ל
לעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו שהרי
עקם הכתׂ שמנה אותיות ולא הוציא דבר
מגונה שנא מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה
אשר איננה טהורה ותנא דבי שמעאל
לעולם יפער אדם בלשון נבזה שהרי בזב
קראו מרכב ובאשה קראו מושב ואומר
יתברך לשון עריות ואומ׳ ודעת שפרתי
כריר מללו הניהו תרי תלמידי דהוו יתבי
קמיה דר׳ חד אמ׳ מפני מה בויערין בטהרה
ומיסקין בטומאה וחד אמ׳ מפני מה בויערין
בטהרה ואין מיסקין בטהרה אמ׳ מוטב אני
בזה שיורה הוראות בישרא׳ לא היו יכולין
מועטין עד שהיקה הוראה בישרא׳ ומנו ר
יוחנן והשתא דקיימ׳ לן דאור אורתא הוא
דכולי עלמא חמץ לא איתסר אלא משש ש
שעות ולמעלה כדבעינן למימר קמן אמאי
מקדמינן ובדקינן באורתא נשהי עד למחר
ונבדוק בשית וכי תימא זריזין מקדימין למצות
כרכתׂ וישכם אבריהם בבקר נבדוק מצערא
אמ׳ אביי הלכך האי צורבא דרבנן לא
לישתרי בעירניה באורתא דתליסר נגהי ארבסר
דילמא משכא ליה שמעתא ואתי לאימנועי
ממיעוט המשכיר בית לחבירו בארבעה
עשר אם ער שמסר לו מעתה חל ארבעה
עשר על המשכיר לבדוק ואם משמסר לו
מעתה חל ארבעה עשר על השוכר לבדוק
איבעיא להו המשכיר בית לחבירו בחזקת
שהיא כדוק ומצאו שאינו כדוק מהו מי הוי
כמקח טעות או לא ופשט אביי דלא הוי מקח
טעות בין באתרא דיהבי אגרא ובדקי בין
באתרא דלא יהבי אגרא מאי טעמ׳ ניחא ליה
לאינש לקיומיה מעוה בין בגויפיה בין בממונה

תנן ר׳ מאיר אומ׳ אוכלין כל חמש ושורפין
בתחלת שש ר׳ יהודה אומ׳ אוכלין כל ארבע
ושורפין כל חמש ושורפין בתחלת שש
דכולי עלמ׳ מיחת חמץ משש שעות ולמעלה
אסיר מנא לן אמ׳ אביי יתיר קרא כתיבי כתי
שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם
וכתׂ אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם
הא כיצד לרבות ארבעה עשר לביעור ואימא
לילי ארבעה עשר לביעור ביום כתׂ ואימא
מיצערא אך חלק דהוא ליה מתחלת שבע
ועבדו רבנן הדחקה יתירא דלא ליגעל איסורא
דאוריתא תנו רבנן שבעת ימים שאור
לא ימצא בבתיכם מה תל׳ והלא כבר נאמר
לא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור לפי
שנא׳ לא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור
שלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים
ושל גבוה יכול יטמין ויקבל עקדונות מן
הגוים תלמוד לומ׳ לא ימצא אין לי אלא בגוי
שלא בכשותו ואינו שרוי עמך בחצר בני נ
שבבשותו ושרוי עמך בחצר מנין תל׳ לא
ימצא אין לי אלא בבתים בבורות שיחין ובמע
ובמערות מנין תל׳ בכל גבולך וערין
אני אומ׳ בבתים עובר משום בל יראה ובל
ימצא ובל יטמין ובל יקבל עקדונות מן
הגוים בגבולים שלך אי אתה רואה אבל אתה
רואה של אחרים ושל גבוה מנין ליתן את
האמור של זה בזה ואת האמור של זה בזה
תל׳ שאור שאור לגזירה שוה נאמ׳ שאור
בבתים ונאמ׳ שאור בגבולין מה שאור האמור
בבתים עובר משום בל יראה ובל ימצא ובל
יטמין ובל יקבל עקדונות מן הגוים אף שאור
האמור בגבולין עובר משום בל יראה ובל
ימצא ובל יטמין ובל יקבל עקדונות מן ה
הגוים ומה שאור האמור בגבולין שלך
אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים
ושל גבוה אף שאור האמור בבתים שלך אי
אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל
גבוה אמ׳ מר יכול יטמין ויקבל עקדונות
מן הגוים תל׳ לא ימצא והא אמרת רישא שלך
אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים
ושל גבוה לא קשיא הא דקביל עליה אחריות
הא דלא קביל עליה אחריות אי קביל עליה
אחריות אסור דהוה ליה כרדיה כראמ׳ להו
רבא לבני מחוזא בעירו חמירא דבני חילא
דכיון דשן מנגיב או מתביר ברשותיכו קאי
ובעיתו לשלומי כדירכו דמי ואי לא קביל

02210

עליה אחריות שרי · אמ' רבא כהמ'ד
ארנונא עטורה מן הכנורה ואע"ג דמעי מסלק
ליה כזוזי עיסת ארנונא חייבת בחלה ואע"ג דלא
מעי מסלק ליה כזוזי מאי טעמ' כהמה איתי ליה
קלא דלגבי הוא עיסה ליתי לה קלא · אמ' רב
יהודה אמ' רב המיצא חמץ ביום טוב פוטר עליו
את הכלי · ואמ' רב יהודה אמ' רב חמיעו של
גוי עושה לו מחיצה עשרה · ואמ' רב יהודה
אמ' רב המפרש והויצא בשיירא קודם שלשים
יום אין זקוק לבער תוך שלשים יום זקוק לבער ·
אמ' רבא האי דאמרית קודם שלשים יום אין
זקוק לבער לא אמרן אלא שאין רעתו להזור
אבל רעתו להזור אפי' קודם שלשים יום זקוק
לבער ואזדא רבא לטעמיה דאמ' רבא העושה
את ביתו אוצר קודם שלשים יום אין זקוק
לבער תוך שלשים יום זקוק לבער ולא אמרן
אלא שאין רעתו לשנותו אבל רעתו לשנותו קודם
שלשים יום נמי זקוק לבער · תני שלשים
יום מאי עבדתיהו דתניא שואלין בהלכות הפסח
קודם הפסח שלשים יום מאי טעמ' שהרי משה
עומד בפסח ראשון ומזהיר על פסח שני ·
אמ' רב יהודה הבודק צריך שיבטל היכי מבטל
דאמ' כל חמירא דרשותי ולא ידענא ביה
לבטולי ולהוי כעפרא · מאי טעמ' אמ' רבא
גזירה שמא ימצא גליסקא ויהפיה ויעתיד
עילוי · ובבטלה כי משכח לה דלמא משכח
לה כתר איסורא ולא מצי מבטל לה דלאו
ברשותיה קיימא דאמ' מר שמעון משום ר' ישמעאל
שני דברים אינן ברשותו של אדם ועשאן
הכתוב כאלו הן ברשותו בור הרשות הרבים וחמץ
משש שעות ולמעלה · ובבטלה בשית בינן
דאסורא דרבנן לאו ברשותיה קיימא ולא מצי
מבטל לה · דאמ' רב גדל אמ' רב המקדש אשה
בחמץ בשש שעות ולמעלה אפי' כרבי
קרדיתא דשריין ויבשין אין חוששין לקדושיו
דאיכורי הנאה ניהו · ובבטלה בארבע
ובחמש בין דלאו זמן איסורי הוא ולאו זמן
גיעוריה הוא דלמא נפשע ולא מבטל לה ·
והתניא היה יושב בבית המדרש ונזכר שיש לו
חמץ בתוך ביתו מבטלו בלבו אחד שבת ואחד
יום טוב בשלמא שבת משכחת לה בגון ארבע
עשר שחל להיות בשבת אלא יום טוב היכי משכחת
לה בתר איסוריה הוא היכי מצי מבטל
לה ומתרץ התם בתרמיד הישב לפני רבו ונזכר
שיש לו עיסה מגולגלת בתוך ביתו ומתיירא
שמא תחמיץ דלקדים ובטיל לה מקמי ד

דתחמיץ אבל כתר דהחמיצה לא מצי מבטיל
לה · אמ' רב יהודה הכודק צריך שיברך מאי
מכרך רב נפי אמ' משמיה דרבה על בעור
חמץ רב שפא משמיה דרבא אמ' לבער חמץ
והלכתא על בעור חמץ · ובעי ליה לנהוכי
כרישא והדר בדיק דאמ' רב יהודה אמ' רב
כל המצות כולן מברך עליהן ענבר לעשייתן ·
אמ' רב חסדא חוץ מטבילה כלבר מאי טעמ'
דאכתי גברא לא חזי · תניא נמי הכי טבל
ועלה בעליתו אומ' ברוך אתה ה' שהינו מלך
העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על הטבילה ·
ומפרשי להו רבנן בטבילת כר כלבר אבל
שאר חיובי טבילות מברכין ואחר כך טובלין ·
תא קיימ' לן נדה קוצה לה חלה ומחייבא ל
לברוכי להפרישו חלה · ותנן נמי זב שראה
קרי וגרה שפלטה שכבת זרע עריכין טבילה
טעמא דראה קרי ופלטה שכבת זרע הא לא
ראה קרי ולא פלטה שכבת זרע קורין קרי שמי
ומתעללין ואין עריכין טבילה · בודקין את
החמץ לאור הנר · תנו רבנן אין בודקין לא
לאור החמה ולא לאור הלבנה ולא לאור הנרות
שלא לאור הנר מפני שאור הנר יפה לבדיקה
ואע"ג שאין רואה לדבר זכר לדבר שבעת ימים
שאור לא ימצא בבתיכם · ואומ' ויחפש בנחל
ההל · ואומ' והיה בעת ההיא אחפש את
ירושלים בנרות · ואומ' נ' נשמת אדם
חופשו כל חדרי בטן · ואכתי רבנן מבשי ל
בורא בודקין אותה אני לאור החמה כל
מקום שאין מכניסין בו חמץ אינו צריך בדיקה ·
תנו רבנן חורי הבית העליונים והתחתונים
גגות יציע ורפת בקר ולולין ומתבן ואוצרות
יין ואוצרות שכר אין צריכין בדיקה · והתנא
אוצרות יין צריכין בדיקה · התם במסתפק
מהן · תני ר' חייא עשו אוצרות שכר נכנסו
באוצרות יין בארץ ישר' כמסתפק · אמ'
רב חסדא כי דנים אין צריך בדיקה · והתניא
צריך בדיקה הא נהכרבי הא בזוטרי · אמ'
רבה בר רב הושע כי מלחי וכי קורי צריכין בדיקה ·
אמ' רב עוקבא בי תמרי וכי עיבי צריכין בדיקה ·
תניא חור שבין ישר' להביירו זה בודק עד
מקום שידו מגעת וזה בודק עד מקום שיד
מגעת והשאר מבטלו בלבו · עלימו אימ'
כל עצמו אינו בודק מפני הסכנה שמא אמו
הגוי כשנים הוא עושה לו · אמ' רבא א"ר
אין עריכה בדיקה מפני שהעורבים מצויין שם

מתני' אין חוששין שמא נגרר חולדה

כרבא ולא יסיק בו תנור וכירים תנו
רבנן תנור שהסיקוהו בקליפי ערילה או בקש
בקשין של כלאי הכרם חרש יותץ ישן יוצן
אפה בו את הפת ר' אומ' הפת אסורה וחכמים
אומ' הפת מותרת בשלה על גבי גחלים הניחי
הכל הפת מותרת והתניא כיון חדש בין
ישן יוצן לא קשיא הא דתניא יותץ ר' שמעון
היא דסבר זה וזה גורם אסור והא דתניא יוצן
רבנן דסברי זה וזה גורם מיתר והלכתא
זה וזה גורם מיתר כרבנן והכי אסיקנא
בעי כערוך כל העלמין בענין זורעין תחתיה
ירקות בימות הגשמים דר' יוסי סבר זה וזה
גורם מותר ואמ' ר' יהודה אמ' שמואל הלכה
כר' יוסי ואמרי התם ההיא גיסתא דאיזדבל
בזבל עכו שלחה רב עמרם קמיה דרב יוסף
כי האי גוונא מאי אמ' ליה הכי אמ' רב יהודה אמ'
שמואל הלכה כר' יוסי ולענין אפה כו את
הפת הלכה כר' אמ' הפת אסורה משום דישב
שבח עצים בפת דתנא אמ' רב יהודה אמ' שמואל
ר' אומ' הפת מותרת וחכמים אומ' הפת אסורה
ומשום דסבר שמואל כהא דהלכה כר' אפילו
מחכיריו אפכה ותני לה כי היכי דתקום כרבנן
לאיסורא הילכך קערות וכוסות ויצלוחיות
שבשלן בעצי ערלה אסירי וקדירה נמי אסור
דהא מקבלא בישולא מקמי נאפו עצים
דהתירא כי עלינו בתנור למאן דאמ' זה וזה
גורם אסור אפור ולמאן דאמ' זה וזה גורם
מותר מותר ורמינהו לך דזה וזה גורם מותר
כדפרישינן מתני' חמץ של נכרי
שעבר עליו הפסח מותר
בהנאה ושל ישראל אסור בהנאה שנא' לא
יראה לך חמץ נכרי שהלוה את ישראל
על חמיצו לאחר הפסח מותר בהנאה וישראל
שהלוה את הנכרי על חמיצו לאחר הפסח
אסור בהנאה חמץ שנגלגל עליו מעולת
הרי הוא כמבוער רבן שמעון בן גמליאל אומ'
כל שאין הכלב יכול להפשיל אחריו הא'
דקתני חמץ של נכרי שעבר עליו הפסח מותר
בהנאה לאו למימרא דבאכילה אסור אלא
משום דקא בעי למיתנא ושל ישראל אסור בהנאה
תנא נמי גבי נכרי מותר בהנאה אבל חמץ
של נכרי שעבר עליו הפסח מותר באכילה
ומתניתי' ר' שמעון היא דאמ' חמץ בין לפני
זמנו בין לאחר זמנו אינו עובר עליו בבל תאכל
כלום ובריה האפי' ר' ישראל נמי לאחר הפסח
מותר לא היא דקתני ושל ישראל אסור קנסא
הוא דקנסו ר' שמעון היאל ועבר עליו בבל ת
יראה ובל ימצא וכי קנסו ר' שמעון בעיניה אבל
על ידי תעריבות לא קנסו הילכך של גוי דלא
עבר עליה בבל יראה ובל ימצא מותר אפילו
באכילה וכן הלכתא אמ' רבא הלכת חמץ
בזמנו כין בזמנו בין שלא בזמינו אסור ומדלא
קא יהיב שיעורא שמעמינה במשהו ושלא
בזמנו כין בזמינו בין שלא בזמינו מותר כר' שמעון
דר' שמעון לא קנסו שלא כראויה בעיניה אבל
על ידי תעריבות לא אמ' רב קדירות בפסח
ישברו ושמואל אמ' אל ישברו לא משהי להו
לאחר זמנן ועבידי להו כין בזמינן בין שלא
בזמינן והלכתא כשמואל דקאי כר' שמעון
תניא אין לשין את העיסה כחלב ואם לש כל
הפת כולה אסורה מפני הרגל עבירה
כיוצא בו אין שוטין את התנור באליה ואם שט
כל הפת כולה אסורה עד שיוסק את התנור
ואי שני בהו ועבדינהו כענין תורא שרי רבין
דשני בהו מידע ידיעי דמשום הכירא הוא
דעבר להו הכי דלא ליתו לידי תקלה ולפי
שריין והא כוביא דקא אכי בהו חמירא
כולה שתא אסיר למיכא ביה מעת כעסה
משום דהסיקו מבחוץ הוא ואי מליה נמרי
דהסיקו מבפנים שפיר דמי והני סכיני
דפסחא מגעילי להו ולקתניה ברותחין ובכלי
ראשון אמ' רב הונא בריה דרב יהושע
ועץ פארור מגעילי ברותחין ובכלי ראשון
כגלעין כך פלטו נקוט האי כללא בידך
דמאני דאגא ודלדזלא ושאר מיני מתכות
ובורמי דגללא דאשתמיש בהו חמירא כלה
שתא בכלי ראשון צריך למעבד הגעלה
בכלי ראשון ודאשתמש בהו בכלי שני
כגון קעריות וכיוצא בהן כי שרי להו ברותחין
בכלי שני ומשהי להו בנוויהו עד דפלטן
שפיר דמי דגמרינן מגיעולי גוים דפתנהו
כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש
ותנו רבנן הלוקח כלי תשמיש מן הגוים
דברים שלא נשתמש בהם כל עיקר מטבילן
והן טהורין דברים שנשתמש בהם על
ידי צונן כגון כוסות ויצלוחיות וקתונית
מדיחן ומטבילן והן טהורין דברים
שנשתמש בהם על ידי חמין כגון יורות
וקומקמין ומחמי חמין מגעילן ומטבילן
והם טהורים דברים שנשתמש בהם
על ידי האור כגון השפודין והאסכלאות
מלבנן ומטבילן והם טהורים עד כמה

דאסר בלישה שרי בקטוף ורבן גמליאל ורבנן
אסרי בין בלישה בין בקטוף ׳ ואי לאו דעבר
ר׳ יהושע בן לוי דהוא אמורא עובדא הוי עקיבא
הוה אמרינן הלכתא כרבנן דאסרי בין בלישה
בין בקטוף כדקתני לן בגמ׳ דוכתא דלא אפסיקא
בה הלכתא בהדיא ורבים הלכה כרבים
הלכה כרבים שלא השתא בין דאשכחן לר׳
יהושע בן לוי דהוא בתרא עבד עובדא כר׳
עקיבא שמעינן מינה דהלכתא כר׳ עקיבא ולא
מצית למימר דלית הלכתא כר׳ יהושע בן לוי
הדא דלא אשכחן אמורא דפליג עליה ועוד
דהא גמרא אייתי מינה ראיה ואי לאו הלכה
הוא היכי מייתי מינה ראיה שלא ידאי הלכה היא ׳
ואשכחן מקצת דבואתא דאסרי בין בלישה
בין בקטוף בין ביום ראשון בין בשאר ימים כ
דרבנן ׳ ואיכא דבואתא אחריני דשרו ואנן
בתבינן מאי דסבירא לן ׳ תנו רבנן לחם
עוני פרט לחלוט ואשישה יכול לא יצא אדם
ידי חובתו שלא בצע הדראה תלמיעות מעות
רבה ואפי׳ כמיעתי של שלמה אם כן מה ת׳ל
לחם עוני פרט לחלוט ואשישה פי׳ פרט
הדראה פת טובין ׳ תניא בית שמאי אומרין
אין אופין פת מרובה ביום טוב ובית הלל
מתירין ׳ והני מילי בשאר ימים טובים אבל
בימות הפסח אסיר למילש ולמיפא יתר על
חמשת רבעים קמח ועיר דהיינו שיעור חלה
והיינו דאמ׳ רב קבא מגלונאה לפסחא ׳
תנו רבנן יוצאין בפת נקיה ובהדראה ובסריקין
המיצויירין בפסח ואפי׳ שאמרו אין עושין
סריקין המיצויירין בפסח אמ׳ רב יהודה רבר
זה שאל ביתוס בן זונן לחכמים מפני מה אין
עושין סדיקין המצויירין בפסח אמרו לו מפני
שהאשה שוהה עליהן ומחמעתן אמ׳ להם
אצשר יעשנה ברפוס ויקבענה כיון אמרו
לו אמרו כל הסריקים אסורין סריקי ביתוס
מותרין ולא של נחתומין אמרו שלא של כל
אדם אבל של נחתומין כיון דפקיעי לא שהו
כהו ׳ תנן התם היו בשנין והאסקרטין
והסובגין וחלת המפרת והמדומע פטורה
מן החלה ׳ אמ׳ ריש לקיש הללו מעשר
אילפס הן יוי יוחנן אמ׳ מעשה אילפס היו בין
והללו שעשאן בחמה ידכולי עלמא בין לר׳ יד
יוחנן בין לריש לקיש הדראה ולבסוף הדביק
חייב בחלה הלחמא הוא כי פליגי בשהדביק
ולבסוף הדראה ריש לקיש סבר כמעשה חמה
הוי ועטירי יוי יוחנן סבר מעשה אילפס לא
שנא הדראה ולבסוף הדביק ולא שנא הדביק
ולבסוף הדראה נהמא הוא ויייב בחלה ואדם
יוצא ידי חובתו בפסח והלכתא כר׳ יוחנן ׳
והכין קא פסיק רב אחא משברא במעשה ׳
אילפס כר׳ יוחנן ׳ ובעל הלכות אמ׳ משמיה
רבינו ערך כר׳ שמעון בן לקיש דאמ׳ בשהדראה
ולבסוף הדביק הרלחם הוא אבל הדביק
ולבסוף הדראה פטורין מן החלה ׳ ואיכא
מאן דפסיק כר׳ יהודה דאמ׳ אין לחם שלא האפוי
בתנור בלבד אבל מעשה אילפס לא שנא
הדראה ולבסוף הדביק ולא שנא הדביק ולבסוף
הדראה אינו קדוי לחם ואינו חייב בחלה ואין
אדם יוצא ידי חובתו בפסח ואין מברכין
עליו המוציא ׳ ואשכחן עלה פירכא מהא
דגרסי בפרק החולין והאי חלוט דקא אמרי
מיעה הוא למאי הלכתא אמ׳ רבינא למ׳ שאדם
יוצא בהם ידי חובתו בפסח אלמא אע״ג ד
דחלטיה מעיקרא כיון דהדר אפיה בתנורא
באלפס לחם איקרי ואדם יוצא בו ידי חובתו
בפסח ׳ תניא ויאכין בכיצה נא ובמיצה
העשויה באלפס ׳ מאי מיצה נא אמ׳ רב
יהודה אמ׳ שמוש כל שפורסה ואין חוטין
נמשכין ממנה ׳ ויהיבא דאפה מיצה על
ארעא וקא מנטר לה שפיר נפיק בה ידי חובתו ׳
כדאמרי מר זוטרא קבע סעודתיה עלויה
ומכרך עליה המוציא ולבסוף שלש ברכות ׳
אמ׳ מר בר רב אשי הואיל ולחם הוא לעניין
המוציא ושלש ברכות אדם יוצא בו ידי חובתו
בפסח מאי טעמ׳ לחם עוני ת״ש ׳ והיכא
דאיכא זקן או חולה דלא יכיל למיכל מיצה
ביבישותא תרו לה במיא עד דמרככה ואכיל
לה עד לא מיתמחא ׳ דתנן יוצאין בריקיק
השרוי ובמבושל שלא נמוח דברי ר׳ מאיר
ר׳ יוסי אומ׳ יוצאין בריקיק השרוי אבל לא
במבושל אע״פ שלא נמוח משום דבעינן טעם
מיצה ולית הכא ׳׳ מתני׳ ׳׳ ירקות שאדם
יוצא בהן ידי חובתו בפסח
בחזרת ובעולשין ובתמכה ובחרחבינה ובמרור
יוצאין בהן בין לחין בין יבשין אבל לא שליקין
ולא מבושלין ולא כבושין ומעטרפין בכזית
ויוצאין בקרלה שלהן ובדמאי ובמעשר ראשון
שנטלה תרומתו ובמעשר שני והקדש שנפדו
חזרת חמא עולשין הנרבא ׳ תמכא אמ׳
רבא בר בר חנא תמכתא שמה וקיימין לה בלשון
ערבי שלים ׳ ובלעז מרובי ׳ חרחבינא
אמ׳ ריש לקיש אעותא דדיקלא יש שפרשו

שקרי עינה ויש שפרשו שהרקיק · ובלע
רומני · רבינא אשכחיה לרב אשי בריה דרבנא
דהוה מהדר אמרריתא אמ׳ ליה מאי דעתיך
דמרירן טעי והא אין הזרת תנן ותנא דבי שמוש
הזרת ואמ׳ ר׳ אישעיא מיצוה בהזרת ואמ׳ רבא
מאי חמא דחס רחמנא עלן · ואמ׳ ר׳ שמוש בר
נחמני אמ׳ ר׳ יונתן למה נמשלו מיצריים במרור
לומ׳ לך מה מרור זה תחלתו רך וסופו קשה
אף המיצרים תחלתן רך וסופן קשה אמ׳ ליה
תדמי ניה · ויצאין בהן בין לחין בין יבשין אמ׳
רב חסדא לא שנו שאקלה אבל עלין לחין אין
יבשין לא · **מתני** אין שורין את המורסן
לתרנגלין אבל חולטין ·
האשה לא תשרה את חמורסן שתוליך בירה אל
המרחץ אבל שפה היא על בשרה יבש · לא
יעלעס ארם חטין ויתן על פי מכתו מפני שהן
מחמיצות · תנו רבנן לו דברים שאין באין
לידי חמיץ האפוי והמבושל וחלוט שהלטו
בריתחין מבושל ארמבשיל אחמוני מחמע
אמ׳ רב עמא אפוי שבשלו קא אמרינן · תניא
ר׳ יוסי בר׳ יהודה אומ׳ קמח שנפל לתוכו דלף אפי
כל היום כלו אינו בא לידי חמוץ אמ׳ רב עמרא
יהוא דעביד טיף טיף כנגר טיף טיף · אמרי
דבי ר׳ שילא וותיקא שרי והתנא ותיקא אסור
לא קשיא הא במיא ומלחא הא במשרא ומלחא
וכין דלית ביה מיא משרא פירות נינהו ומי
פירות אין מחמיצין · ותיקא עציד ·
אמ׳ מר זוטרא לא למחי אינש קדירא בקמחא
דאבישונא דילמא לא בשיל שפיר ואתי לידי
חמוע · פי קמרא דאבישונא שתיתא דשכלי
רטיבתא · אמ׳ אביי לא ליחרך אינש תריתי
שבלי בהדי הדדי דלמא נפיק מיא דהא ונפלי
אהא ואתי לידי חמוע · אמ׳ ליה רבא אי
הכי אפי׳ חדא נמי שלא אמ׳ רבא מי פירות נינהו
ומי פירות אין מחמיצין וקיימ׳ לן כרבא · תנו
רבנן אין לותתין את השעירים בפסח ואם לתת
נתבקעו אסורות לא נתבקעו מיותרות · רב
חסדא אמ׳ מר עוקבא לא נתבקעו ממש אלא
כל ששולט מניחן על פי הבית יחן מתבקעות
מאליהן ושמוש אמ׳ נתבקעו ממש עבד שמוש
עובדא נתבקעו ממש · כיון דלא איפסיקא
בהא הלכתא כהדיא לא כמר עוקבא ולא
כשמוש עבדינן לחומרא כמר עוקבא דהוה
ליה ספיקא דאורית׳ וספיקא דאורית׳ לחומרא
והני מילי לענין מכלינהו הני שעירי בעזיניהו
אבל אי משתבחי בהרי בשולא ולא נתבקעו

כיון דאסור תערובת במשהו מדרבנן הוא לא
אפרינן להההוא בשולא דמשתבחי ביה · תרי
תלתא שעירי שלא אם כן נתבקעו כשמוש משום
דהוה ליה ספקא דרבנן וספיקא דרבנן לקולא ·
ויש אומ׳ הלכת כשמוש דמר עוקבא תלמידו
של שמוש הוה וקיימא לן דאין הלכה בתלמיד
כמקום הרב · ועוד הא עבד בה שמוש עובדא
אי לאו דקים ליה דהכי הלכתא לא הוה עביד
בה עובדא · אמ׳ רבא ובעל נפש לא יתות
כלומ׳ מי שמרקדק על עצמו במיצות לא יתות
אפי׳ חטין דשרירן אמ׳ רב נחמן דציית ליה לאבא
אכיל נהמא בחוכשיחו · בי רב חנא לתתי
בי רבה כר אבוה לתתי · והאידנא שרדי פך
מתיבתא דאין אנו בקיאין ללתות חילוך לא
שרי לן למלתת וחליטה נמי ליכא בזמן הזה
מאן דיד׳ למחלט חילוך אסור · ומנין
ליה לאינש לנטורי חטה דפסחא מערן קרייה
רא׳ קרא ושמרתם את המיצות ואמ׳ להו רבא
להנהו דמהפכי נפי כי מהפכיתו העיכו לשום
מצה כלומ׳ הזהרו בהן שלא יבוא עליהן מים ·
פי נפי עמרין · ההוא ארבא דטבעא ב
בחישתא שרי רבא לזבונה לגוים אותיבי
רבא בר ליואי לרבא בגד שאבד בו כלאים הדי
זה לא ימכרנו לגוים ולא יעשנו מרדעת ל
לחמור אבל עושה אותי תבריכין למת ·
לגני מאי טעמ׳ לא לאו משום ההדד ומזבן
ליה לישרט · הדר אמ׳ רבא ניזבניתו קבא
קבא לישרט כי היכי דכליא קמיה פסרא ·
תנו רבנן אין מוללין את הקדרות בפסח
והרוצה שימלול נותן את הקמח ואחר כך
נותן את החומץ · ויש אומ׳ נותן את החומץ
ואחר כך נותן את הקמח · עולא אמ׳ אחד
זה ואחד זה אסור משום לך לך אמרין נזירא
סחור סחור לכרמא לאתקרב וכן הלכתא ·
אבל כחסיסי שרי דהא רבא נפיק מחו ליה ב
כחסיסי · פי חסיסי מעה אעגיה שטוחנין
אותה ומבשלין אותה במים ומוללין בה את
הקדרות · **מתני** אין נותנין את הקמח
לתוך החרוסת ולא לתוך
החרדל יאם נתן יאכל מיד ולא מאיר אוסר ·
אין מבשלין את הפסח לא במשקין ולא במי
פירות אבל סכין ומטבילין אותו כהם · מי
תשמישו של נחתום ישעבו מפני שהן מחמיצין ·
אמ׳ רב כהנא מחלוקת לתוך החרדל אבל
לתוך חרוסת ישרף מיד · מי תשמישו של
נחתום ישעבו מפני שהן מחמיצין · תניא

שוינהן במקום מדרון ואין שוינהן במקום
האשבורן אמ' רב הונא אשה לא תלוש
שלא במים שלנו דרש רבא אשה לא תלוש
לא בחמה ולא בחמין ולא בחמי חמה ולא
במים הגרופים מ"ט ששאבו בו ביום ולא
הגביה ירה מן התנור עד שתגמור את הפת
כלומ' שלא תעסק בדבר אחר ותניח את ר
העיסה ויצריכה שני כלים אחת שמקטפת
בו ואחת שמצננת בו את ידיה איבעיא
להו עברה ולשה מאי מר זוטרא אמ' מותר
ורב אשי אמ' אסור וקימא לן כרב אשי
ולא מכעיא מיתב בשמשא ומילש דאסור
שלא אמ' מיתב תיתי דקיעא ביומא דעיבא
ומילש אסור ואע"ג דלא נפלה שמשא בההוא
דוכתא מאי טעמ' יומא דעיבא כלה
שמשא

סליק עירקא

שוינהן בפסח כותח הכלי וזיתום המערי
ושכר המדי וחומץ האדומי וזומא של יבנין
ועמילן של טבחים וקילן של סופרים ר' שמעון
אומ' אף טפולי נשים זה הכלל כל שהוא
מין דגן הרי זה עובר בפסח הרי שובאזהרה
ואין בהם משום כרת הא דתנן שכר
המדי וחומץ האדומי כראית בהו מיא עסקינן
אבל דלית להו מיא לא דקיימ' לן מי פירות
אין מחמיצין ובגמרא רבנן מערבא אמרין
וכלהו על ידי מוי כותח הכבלי משום
קומניתא דתמא ראית ביה ועקראת בכיתבון
חומץ האדומי דרמו בי שערי דיתום
המערי תאני רב יוסף תלתא שערי ותלתא
קידטמי ותלתא מלחא וזומא של יבנים
הכא תרגימו מיא דחיזרא ועמילן של
טבחים לפת תבואה שלא הביאת שלש שמניחין
אותה על פי הקדירה ושואבת את הזוהמא
וקילן של סופרים הכא תרגימו עירורא
דאושכפי סופרים נמי מרבקין בו נייר ותיכן
תנו רבנן כל מחמשת לרבות כותח
הכבלי ושכר המדי וחומץ האדומי וזיתום
המערי יכול יהא ענוש כרת תל"ת כל אכל
חמץ ובברתה על חמץ דגן גמור ענוש כרת
ועל עריבו בלאו דברי ר' שמעון וחכמים אומ'
על חמץ דגן גמור ענוש כרת ועל עריבו
בלא כלום יאע"ג דאמור רבנן ועל עריבו בלא
כלום מילקא הוא דלא לקי אבל אסורא איכא
וכי אמרי רבנן נמי דלא לקי הני מילי היכא
דלא איכא כזית בכרי אכילת ערס בגון כותח
הכבלי וכיוצא בו אבל היכא דאיכא כזית בכרי
אכילת ערס אפי' לרבנן חייב

מתני'

ביצק שבסריקי ערבה אם יש
כזית במקום אחד חייב לבער ואם לאו בטל
במיעוטו וכן לענין הטומאה אם מקניד עליו
חיוצץ ואם רויצה בקיומו הרי הוא כעריבה
ביצק החרש אם יש כיוצא בו שהחמיץ הרי
זה אסור ואם לאו בטל במיעוטו אמ' ר
יהודה לא שנו אלא במקום העשוי לחזק אבל
במקום שאין עשוי לחזק חייב לבער מכלל
דכזית אפי' במקום העשוי לחזק חייב לבער

תנו רבנן ערבת העברנן שנתן לתוכה קמח
תוך שלשה ימים חייב לבער אחר שלשה ימים
אינו חייב לבער אמ' ר נתן במה דברי אמורי
שלא נתן לתוכה עירית אפי' תוך שלשה ימים
אינו חייב לבער אמ' רבא הלכה כר' נתן
אפי' יום אחד אפי' שעה אחת תנו רבנן
הפת שעלתה ונפסלה מלאכול אדם והלב
יכול לאכלה מטמאת אוכלין בקיבה
ונשרפת עם הטמאה בפסח הא אם נפסלה
מלאכול הכלב אינה עריבה שריבה ותנן
נמי כל המיוחד לאכול אדם טמא עד שינפל
מלאכול הכלב הא אם נפסלה מלאכול הכלב
נפיק ליה מתורת אוכל והוה ליה עפר א
בעלמא ותניא נמי הכי בתוספתא הקילור
והאספלנית והרטיה שנתן לתיקון קמח אין
עריך לבער מלוגמא שנסרחה אין עריך
לבער ביצק החרש אין שם כיוצא בו
מהו אמ' ר אבהו אמ' רבי לקיש כדי שיהלך
אדם ממגדיל ניגוה לטבריא מיל

מתני'

כיצד מפרישין חלה בטומאה
ביום טוב ר' שמעון אומ' לא תקדא
לה שם ער שתאפה בן בתירא אומ' תטיל
לצונן אמ' ר יהושע לא זהו המץ
שמוזהרין עליו בבל יראה ובל ימצא אלא
מערישתה ומנחתה ערב הערב ואם החמיצה
החמיצה תניא ר' אומ' הלכה כר' שמעון
ול' יצחק אמ' הלכה כבן בתירא והלכתא כר'
שמעון כרנסק ר' דקיימ' לן הלכה כר' מחבירו
ועוד דהא ר' שמעון שיבא כהך אחריתי
דר' שמעון דאמ' אף הרודה וכותן לסל והסל
מערבן לחלה וחד טעמ' הוא וכבר נפסק
שמוש הלכה כר' שמעון דאמ' רב יהודה אמ'
שמוש הלכה כר' שמעון ואמ' ר חנינא ואפי'
בעבין ראין נושבות זו בזו הסל מערבן ל

לחלה שאמיהו הני מילי בארץ ישראל דחלה
דאוריתא היא וכיון שהיא חלה טמאה לא
חזיא לאכילה כלל לא לגדול ולא לקטן ולפי
שאסור לאפות ביום טוב דבר שאינו אוכל
נפש ונם אסור לשרוף קדשים ביום טוב ה
חוצרך לומר לא תקרא לה שם ערך שתאפה
רבינן דלא נקרא לה שם חלה עדיין לא נתקדש
וכל ריעתא וריצתא דאפיה אמרי הא היא ד
רחזיא לאכילה זכר מעשה לחרא מינרו
קריא לה חלה ואשתריין הנך כלהו ואיתסרא
להיא חלתה בלחוד שביק לה ערב מיעאי
יום טוב ושריף לה אכל חלת חוצה לארץ ג
מדרבנן היא לא ערוכה ולא מידי שנא קורא
לה שם ואפיא לה לכתחלה ואכיל לה כדרן
קטן דאמר שמואל אין חלת חוצה לארץ אסורה
שנא למי שטומאה יוצאה עליו מגופו באיש
ערשיראה קרי ובאשה ערשתה נדה ואי
ליכא כהן קטן עבדינן כר שמעיה דאמר לא
תקרא לה שם ערך שתאפה ולכי נפיק יומא
טבא שרפינן לה וכן הלכתא אתמר
האופה מיום טוב לחול רב חסדא אמר לוקה
ורבה אמר אינו לוקה רב חסדא אמר לוקה לא
אמרינן הואיל ואי מקלעי ליה אורחים חזיא
ליה השתא נמי חזיא ליה ורבא אמר אינו לוקה
אמרי הואיל ואסיקנא דכבלונתא דר שמעיה
ור יהושע קא מעלני דרבה אמר אמרינן הואיל
כר יהושע דר שמעיה סבר דהאי חלה חמץ
שמיזדהרין עליו כבל יראה וכל ימיא הוא מאי
טעמא דאמרי הואיל ואי בעני מתשיל עלה וכ
ומשויא ליה חול וחזיא ליה והדר מפרש ע
אחריתי השתא נמי כדיריה דמיא ומוזהרי
עליה כבל יראה וכל ימיא ור יהושע סבר לא
אמרי הואיל הילכך לא זהיו חמץ שמוזהרין
עליו כבל יראה וכל ימיא ואיפסיקא
הלכתא כהדיא כר שמעיה הילכך הלכתא כרבה
דקאי כר שמעיה דהלכתא כותיה

מתני רבן גמליאל אומר שלש נשים לשות
כאחת ואופות בתנור אחד זו
אחר זו וזו אחר זו וחכמים אומר שלש נשים
עסקות בבצק אחת לשה ואחת אופה ואחת
ערכת ר עקיבא אומר לא כל הנשים ולא כל
העצים ולא כל התנורים שוין זה הכלל תפה
ותלטוש בעצמן מתניתי בשלש בעקות
דרבן גמליאל סבר ששלש נשים מתחילות
ללוש כאחת שלש בעקות וכשמגיעות לאפיה
אופות זו אחר זו ואעפ שמתנת השלישית

ער כדי שלש הסיקות ושתי אפיות אין הבצק
בא לידי חמוץ כשיעור הזה וחכמים אומר
שלש נשים עסקות בבצק אחת לשה ואחת
עורכת ואחת אופה כתחלה לשה וכשמתחלת
לערוך מתחלת חברתה ללוש ובשמתחלת
הראשונה לאפות והשניה לערוך מתחלת
השלישית ללוש שנמצאו שלשתן עסקות
בבת אחת אופה שלה ואחת עורכת שלה
ואחת לשה שלה והיינו דאמרי תנא לשה
מקטפת וחברתה לשה תחתיה מקטפת אופה
וחברתה מקטפת תחתיה והשלישית לשה
אופה לשה וחברתה אופה תחתיה והשלישית
מקטפת וחוזרות חלילה וכל זמן שעסקות
בבצק אינו בא לידי חמוץ אמר רב קטינא
מגלגלין את הכל מלפני השבת חוץ מגלגלין
רבעים קמח ועיר חייבין בחלה הכי קאמר קטינא
מגלגלין קאי כי האי שעורא אמר רב יוסף
והני נשי דידן נהוג למיפא קפיזא קפיזא ל
לפסחא אמר ליה אביי מאי עתיך לחומרא
חומרא דאתי לידי קולא הוא דקא מפקין ליה
מחלה דעבדן כר שמעיה דתני ר שמעיה אף
הרודה וגותן לפל הפל מיעטן לחלה דכתי
והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה
ל אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר
שמעיה אמר ליה אביי והא איתמר עלה אמר ר יהושע
בן לוי לא שנו שלא בכרות של בכל שנה שכחות
זו בזו אבל בעבין לא והא אתמר עלה אמר ר
חנינא אפי בעבין **מתני** שאור ישרף
והאוכלו בטור סדוק ישרף
והאוכלו חייב כרת אי זהו שאור כקרנו ר
חגבים סדוק שנתערבו סרקיו זה בזה דברי
ר יהודה וחכמים אומר זה וזה האוכלו חייב כרת
אי זהו שאור כל שהחמיץ בעיני כארם ג
שעמדו שעריתיו הא דתנן וחכמים אומר
זה וזה האוכלו חייב כרת תני לה בתוספתא
בשם ר מאיר ואעפ הלכתא כותיה משום
דתנן לה במתניתין בלשון חכמים אמר רבא
מאי טעמא דר מאיר אין לך כל סדק וסדק
מלמעלה שאין בו כמה סדקין מלמטה

מתני ארבעה עשר שחל להיות בשבת
מכערין את הכל מלפני השבת דברי
ר מאיר וחכמים אומר בזמנן ר שמעיה בר עזיז
פעם אחת שבת אבא ביבנה וחל ארבעה עשר
להיות בשבת ובא זונין מכמונה של רבן גמליאל
ואמר הגיע עת לבער את החמץ אבא ובעירתי את החמץ
וקיימ לן כר

56
48

דברים המותרים ואחרים נהגו בהן אסור אי אתה
רשאי להתירן בפניהם אמ' רב חסדא בכותאי מאי
טעמ' משום דסרבי ומרמו מילתא למילתא ואתו
למשרא אסורא ולא כותאי בלבר הוא דאסור
למשרא להו שא כל מקום שאין בני תורה
כדתניא רוחצין שני אחים כאחד ואין רוחצין פשנה
שני אחים בבבול ומעשה ביהורה והלל בנו של
רבן גמליאל שרחצו שניהם כאחד בכבול ולעזה
עליהם מדינה מימינו לא ראינו כך ונשמט הלל
וייצא לבית הריצון ולא רצה לומ' להם כיוצא
אתם רתנא עם כל ארם רוחץ חוץ מאביו וחמיו
ובעל אחותו ר' יהודה מתיר באביו מפני כבוד
אביו תניא תלמיד לא ירחוץ עם רבו ואם רבי
צריך לו מותר ירושלמי ר' שעזר בר אבין
אומ' כל דבר שאינו יוצע בו שהוא מותר וטועה
בו באסור נשאל ומתירין לו וכל דבר שיוצע בו
שמותר ונהגו באסור נשאל ואין מתירין לו כל
הדברים תלי אותן במנהג נשנ"א דנהגן דלא
למעבד עבדא ברישא ירדא מנהג ודלא למעבד
באפיקי שבתא ער דתתפני סדרא מנהג ובשני
ובחמישי ער דתתפני העניתא מנהג כי אתא
רבה בר בר חנא אכל דאייתרא בי שני מקומות
הן נחלב שעל הקיבה אחר בקשת ואחר ביתר
שעל הקשת אסור ושעל היתר מותר כאתרא
דנהיגי התירא ואיכא מאן דנהיגי ביה איסורא
ובבבל נהגו כו אסור וכי אתא רבה בר בר חנא
מארץ ישרא לבבל אכל כחלב דאייתרא כמנהג
מקומו עול לגביה רב אויא ורבה בר בר חנן בין
דחזינהו כפייה אתו ואמרו ליה אבוי אמ' להו
שויטהו בותאי ורבה בר בר חנה לית ליה
נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם וחומרי
מקום שהלך לשם אמ' אבוי הני מילי בבבל
לבבל ומארץ ישרא לארץ ישרא אי נמי מבבל
לארץ ישרא אבל מארץ ישרא לבבל בין ר'
דאין בין להו עבדינן כותיהו רב אשי
אמ' אפי' תימא מארץ ישרא לבבל רבה בר בר
חנה רעתו לחזור הוה וקיימ' לן כרב אשי דהוא
בתרא בר נתן אמ' אתא מבי רב לשום
כריתא ביום טוב שני דעצרת אימא ראמרי
נהרדיה רב יוסף אמ' ליה אבוי ולשמתיה מר
שמיתיה דהארב ושמיט ראמרי תרויהו מנדין
על שני ימים טובים של גליות אמ' ליה הני מילי
בשאר אינשי אבל הכא צורבא מרבנן הוא דטבא
ליה עבדי ליה במערבא מימינו אנגדא דעורבא
מרבנן ולא מימינו אנגדא דעורבא אי מימינו אנגדא
מתקבצין אעל הרב ואין מלקין אותו ער

שיסבימו כלן להלקותו ולא מימנו אשמתא מי
משום דאין משמתין שא על דבר חמור ובדבר
חמור אין רולקין בכויד לרב שא משמתין אותו
מיד לפי השמתה חמורה היא מן המלקות
ונרסי בפרק שוו מגלדין מאי שמתא אמ' רב שם
מיתה מקום שנהגו לאכול עלי בלילי פסחי
אוכלין מקום שנהגו שלא לאכול אין אוכלין
מקום שנהגו להדליק את הנר בלילי יום הכפורי
מדליקין מקום שנהגו שלא להדליק אין מדליקי
ומדליקין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובמבואות
האפלין ועל גבי המחילין אמ' רב יהודה אמ'
רב אסור לארם שיאמר בשר זה לפסח מפני
שנראה כמקדש בהמתו ונראה כאוכל קדשים
בחוץ אמ' רב פפא רוק בשר אבל חטי
ושערי לא דעבידי אינשי דמנטרי לפסחא
וגרסי מקולם אע"ג דלא פריש ואמ' זה לפסח אסור
ראמ' ר' יוסי תורום איש רומי הנהיג את בני רומי
לאכול גדיים מקולמין בלילי פסחים שלחו
ליה אלמלא תורים אתה ניזדרני עליך נרוי
שאתא מאביל את ישרא קדשים בחוץ קדשי
קלק רעת שא אימא נעון קדשים ותורום איש
רומי נברא רבא הוה ועיר מטיל מלאי לבים
של תלמידי חכמים הוה ראמ' ר' יוחנן כל המטיל
מלאי לבים של תלמידי חכמים זוכה ויושב ב
כישיבה של מעלה שנא כי בעבל החכמה בעל
הכסף גרסי בסוף שני ריעי גזלות כתו ואתם
הדבקים כי' שהיכם וכי אפשר לארם שידבק
בשכינה והלא כבר נאמ' כי' שהיך אש אוכלה
הוא שא כל המשיא כתו לתלמיד חכם ועושה
פרקמטיא לתלמיד חכם והמהנה תלמיד חכם
מנכסיו מעלה עליו הכתו כאלו נדבק בשכינה
תנו רבנן אי זהו נרי מקולם כל שיצאו כלו
כאחד נחתך ממנו אבר או נשלק ממנו אבר
אין זה נרי מקולם מקום שנהגו להדליק
וכו' תנא בין במקום שאמרו להדליק בין
במקום שאמרו שלא להדליק שניהם לא
נתכוונו שא לדבר אחד כי' תשמיש המטה

מתני' מקום שנהגו לעשות מלאכה בב
באב עשין מקום שנהגו שלא
לעשות אין עשין ובכל מקום תלמידי חכמים
בטלים רבן שמעון בן גמליאל אומ' יעשו כל ארם
עצמן כתלמידי חכמים וחכמים אומ' ביהודה
היו עשין מלאכה בערבי פסחים עד חצות וב
ובגליל שא היו עשין כל עיקר והלילה בית שמא
אומרין ובית הלל מתירין עד הנץ החמה
ר' מאיר אומ' כל מלאכה שהתחיל בה קודם א

פשנה

גמרא

מתני

ארבעה עשר גומרה כארבעה עשר אכל לא
יתחיל בה כתחלה בארבעה עשר אע"פ שהוא
יכול לגומרה · וחכמים אומ' שלש אומניות
עושין מלאכה בערב פסחים עד חצות החייטין
והספרין והכובסין ר' יוסי בר' יהודה אומ' אף
הריצענין · תניא ר' מאיר אומ' כל מלאכה
שה"א לעורך המועד גומרה בארבעה עשר
ושלא לעורך המועד אינו גומרה · עושין
מלאכה בערבי פסחים עד חצות מקום שנהגו
נהגו אין להן נהגו לא · **מתני** · מושיבין
שובכין לתרנגולין כארבעה
עשר תרנגולת שברחה מחזירין אותה למקומ'
ואם מתה מושיבין אחרת תחתיה · גורפין
מתחת רגלי בהמה בארבעה עשר ובמועד
מסלקין לצדדין · מוליכין ומביאים כלים
מבית האומן אע"פ שאינן לעורך המועד
גורפין מתחת רגלי הבהמה · תנו רבנן הזבל
שבחצר מסלקין אותו לצדדין ואם נעשית
חצר כרפת בקר מוציאין אותה לאשפה ·
מוליכין ומביאין כלים מבית האומן אע"פ
שאינן לעורך המועד · ורמינהי אין מביאין
כלים מבית האומן ואם חושש להן מפנן
לחצר אחרת · ושנינן ליה לא קשיא הא
בארבעה עשר הא בחולו של מועד בארבעה
עשר מביאין ובחולו של מועד אין מביאין אא"
אם כן לעורך המועד וכן הלכתא ·

סליק פירקא ·

ערבי פסחים סמוך למנחה לא יאכל אדם
עד שתחשך ואפי' עני שבישראל לא יאכל עד
שיסב ולא ישתו לו פחות מארבע כוסות של יין
ואפי' מן התמחוי · בי סמוך למנחה מתשע
שעית ולמעלה דמנחה גופה מתשע שעות
ומחצה ולמעלה וסמוך לה תשע שעות ·
תניא לא יאכל אדם בערבי שבתות ובערבי
ימים טובים מן המנחה ולמעלה כדי שיכנס
לשבת כשהוא תאב דברי ר' יהודה ר' יוסי אומ'
אוכל והולך עד שתחשך והלכת כר' יוסי דק"מ
לן הלכה כר' יוסי מחברו · ומתניתי' דערבי
פסחים דברי הכל היא דמודה ר' יוסי בערב
הפסח משום חיובא דמיצה · ובערבי שבתות
ובערבי ימים טובים היכא דאתחיל ליה מקמיה
תשע שעית ואמשיך ליה בסעודתא עד דקדש
יומא עריס ליה למצה על השלחן ומקדש
והדר גמיר ליה לסעודתא · דתניא מפסיקין
לשבתות דברי ר' יהודה ר' יוסי אומ' אין מפסיקין
ומעשה ברבן שמעון בן גמליאל ור' יהודה ור'
יוסי שהיו מסובין בעלייה וקדש עליהם היום אמ'
להן רבן שמעון בן גמליאל לר' יוסי ברבי רצונך
שנעסיק ונחוש לדברי ר' יהודה חבירינו אמ'
לו בכל יום ויום אתה מחבב דברי נגדי ר' יהודה
ועכשו אתה מחבב דברי ר' יהודה בפני הגס
לכבוש את המלכה עמי בבית לא נעסיק שמא
יראו התלמידים ויקבעו הלכה לדורות אמרו
לא זזו משם עד שקבעו הלכה כר' יוסי ·
ואמרב יהודה אמ' שמואל אין הלכה לא כר'
יהודה ראמ' מפסיק סעודתו ועיקר את השלחן
ומקדש ואחר כך גומר סעודתו ולא כר' יוסי
דאמ' גומר סעודתו ואחר כך מקדש שא"כ פירס
מצה ומקדש ואחר כך שרי המויא וגמר
לסעודתיה ומברך ברכת המזון · תניא כותיה
דשמואל ושוין שאין מביאין את השלחן שא"א
בן קדש ואם הביא פירס מצה ומקדש ·
יהני מילי לקדוש אבל להבדלה אינו מפסיק
שא"א גמר סעודתו והדר מברך כדרבעינן למימר
קמן והא דאמ' רב תחליפא בר אבדימי אמ'
שמואל כשם שמפסיקין לקדוש כך מפסיקין
להבדלה לומר שפירס מצה ומבדיל ואחר
כך גומר סעודתו כדרך שהוא עושה בקדוש
ליתה · ואותן בני ארם שקדשו בבית הכנסת
אמ' רב ידי קדוש יצאו ידי יין לא יצאו ושמואל
אמ' אף ידי קדוש נמי לא יצאו ורב למה לי
לקדושי בביתיה כדי להויא בניו ובני ביתו
ושמואל למה ליה לקדושי בבי כנשתא לאפוקי
אורחין ידי חובתן דאכלי ושתו בבי כנשתא ·
ואזדא שמואל לטעמיה דאמ' שמואל אין קדוש
שא במקום סעודה · סבור מינה הני מילי
מבית לבית אבל מפתח לפתח לא אמ' להו ר'
רב חנין בר תחליפא זמנין דסניאן הוה קאימנא
קמיה דשמואל ואפי' מארעא לארעא הוה
מקדש · ואף רב הונא סבר אין קדוש שא
במקום סעודה ואף רבה סבר אין קדוש שא
במקום סעודה דאמ' אביי כי הוינן בי מר כי
היה מקדש אמ' לן טעמו מידי הכא דילמא
ארעיליתו לביתיכו מתעקרא להו שרגא ולא
מקדש לכו ולא מתאכיל לכו ובקדושא דהכא
לא נפקיתו דאין קדוש שא במקום סעודה וכן
הלכתא · וכן לרב וכן לשמואל תרויהו
סבירא להו ידי יין לא יצאו · ותניא כותיה
דתניא שנוי יין אין צריך לברך ושנוי מקום
צריך לברך וכן הלכתא · אמ' רב יוסף בר

אבא אמ' רב אע"פ שאמרו שנוי יין אין צריך
לברך לא אמרן אא בורא פרי הגפן אבל
מברך הטוב והמטיב יתיב רב אידי בר
אבין קמיה דרב חסדא ויתיב רב חסדא וקאמ'
משמיה דרב הונא הא דאמרת שנוי מקום
צריך לברך לא אמרן אא מבית לבית אבל
מפנה לפנה לא אמ' ליה רב אידי בר אבין הכי
תנינא לה במתניתא דבי רב חינק ואמרי לה
במתניתא דבי בר חינק כותיך ותו יתיב
רב חסדא וקאמ' משמייה דנפשיה הא דאמרת
שינוי מקום צריך לברך לא אמרן אא בדברים
שאינן טעונין ברכה לאחריהן במקומן כגון
פירות ויין אבל בדברים שטעונין ברכה
לאחריהן במקומן כגון פת ומיני דגן אין צריך
רומ' המיבא מאי טעמ' לקבניא הדר ורב
ששת אמ' אחד זה ואחד זה צריך לברך
מתיבי חברים שהיו מסובין ועקרו רגליהן
לצאת לקראת חתן או לקראת כלה כשרדן
יצאין אין טעונין ברכה למפרע וכשהן חוזרין
אין טעונין ברכה לכתחלה בד"א בזמן שהניחו
שם זקן או חולה אבל לא הניחו שם זקן או
חולה כשהן יוצאין טעונין ברכה למפרע
וכשהן חוזרין טעונין ברכה לכתחלה מדקתני
עקרו מכלל דברברים שטעונין ברכה
לאחריהן במקומן עסיקין וטעמ' דהניחו
שם זקן או חולה אבל לא הניחו שם זקן או
חולה כשהן יוצאין טעונין ברכה למפרע
וכשהן חוזרין טעונין ברכה לכתחלה וקשיא
לרב חסדא אמ' רב נחמן בר יצחק מאן תנא
עקירות ר' יהודה היא דתניא חברים שהיו
מסובין ועקרו רגליהם ללילך לבית הכנסת
או לבית המדרש כשהן יוצאין אין טעונין
ברכה למפרע וכשהן חוזרין אין טעונין ברכה
לכתחלה אמ' ר' יהודה בד"א שהניחו שם מקצת
חבירים אבל לא הניחו שם מקצת חבירים
כשהן יוצאין טעונין ברכה למפרע וכשהן
חוזרין טעונין ברכה לכתחלה וקאמרי
רבואתא הלכתא כרב ששת דתניא כותיה
אע"ג דשני רב נחמן בר יצחק לא סמכינן
אשנויא תנו רבנן בני חבורה שהיו מסובין
וקדש עליהן היום מביאין כוס ראשון ואומ'
עליו קדוש היום והשני אומ' עליו ברכת המזון
דברי ר' יהודה ר' יוסי אומ' אוכלין והולכין על
שתחשך נמרי כוס ראשון מברך עליו ברכת
המזון והשני אומ' עליו קדוש היום הא
מתניתא נמי אידחיה להא דאמ' רב יהודה

אמ' שמוא אין הלכה לא כר' יהודה ולא כר'
יוסי אא עורים מפה ומקדש מיהו אע"ג
דאדחיא להא נמרינן מינה רהיכא דנמזוג
סעירתיהו מקמי דקדוש יומא וארמשו ידיהו
קדוש יומא מקדמינן ומברכינן ברכת המזון
על כוס ראשון ואחר כך אומ' קדוש היום על
כוס שני כר' יוסי דאמ' נמרי כוס ראשון מברך
עליו ברכת המזון ועל שני אומ' עליו קדוש היום
אמאי ונמרינהו אחד כנסא אמ' רב הונא בר
יהודה אמ' רב ששת לעני שאין אומ' שתי קדושות
על כוס אחד מאי טעמ' אמ' רב נחמן בר יצחק
לפי שאין עושין מצות חבלות חבלית
ואי קשיא לך יום טוב אחר השבת דאמ' רבא
יקנהז דאלמא אומ' שתי קדושות על כוס
אחד התם לאו שתי קדושות הן דקדושא
ואבדלתא חדא מילתא היא אבל ברכת המזון
יקדוש תרתי מילי נינהו נועה יום טוב
שחל להיות אחר השבת רב אמ' יקנה ושמוא
אמ' ינהך מאי הוי עלה אביי אמ' יקנה ורבא
אמ' יקנהז והלכתא כרבא ורב דאמ' יקנה ולא
אמ' יקנהז בשבועי של פסח עסקינן דליכא
זמן רב הונא בר יהודה איקלע לבי רב
אתו לקמיהו מאור ובשמים פתח רבא בריך
אבשמים בריושא והדר אמאור אמ' ליה והא
בין בית שמאי ובין בית הלל מאור ואחר כך
בשמים דתנן בית שמאי אומ' נר ומזון בשמים
והבדלה ובית הלל אומ' נר ובשמים מזון
והבדלה ענה רבא בתריה דו דברי ר' מאיר
אבל ר' יהודה אומ' לא נחלקו בית שמאי ובית
הלל על המזון שבתחלה ועל הבדלה שהיא
בסוף על מה נחלקו על המאור ועל הבשמים
שבית שמאי אומ' מאור ואחר כך בשמים ובית
הלל אומ' בשמים ואחר כך מאור ואמ' ר' יוחנן
נהגו העם כבית הלל ואליבא דר' יהודה
אמימר ומר זוטרא ורב אשי הוו יתבי בסעודתא
וקאי עיליהו רב אחא בריה דרבא אמימר
בריך אכל כסא וכסא מר זוטרא בריך אכסא
קמא ואכסא דברכתא רב אשי בריך אכסא
קמא ותו לא בריך אמ' רב אחא נבריה דרבא
ואנן כמאן נעביד אמימר אמ' אנא נמלך אנא
ומר זוטרא אמ' אנא נעבדי כתלמידי דרב
כרונא ורב חנגאל תלמידי דרב הוו יתבי
בסעודתא הוה קאי עיליהו רב יבא סבא
אמרי ליה הב ונבריך ולבסוף אמרו ליה הב
ונשתה אמ' להו הכי אמ' רב כיון דאמריתו הב
ונבריך אתסר לכו למשתי פי משום דעקרי

דעתיהו ממשתיא הילכך אי בעי למחדר
ולמשתי ערוכי לבריכי בירא שרי הנפקן רב אשי
אמ' ליה הלכתא כתלמידי דרב דהא יוסי טוב
אחר השבת ויקאמ' רב יקונה והנה הברכה איטה
משפחת כל שכן אם אמ' הבו ונכריך ולא
היא התם כראמ' הבא ונבריך עקר העתיה
ממכרא וממשתיא הילכך אי בעי למחדר
ולמשתי ערוכי לבריכי הכא לא עקר העתיה
ממשתיא דהא איתיה לבפא בידיה ורעתיה
למשתי וברכות כלהו רקא מסדר עליה כלהו
כחדא נרכה רמיין ויקיימ לן כמר זוטרא
ונתלמידי דרב ובנמלך קיימ לן כאמימר
ראי נריך ליה אחר נפא אדעתא דלא למשתי
שלא ההוא נפא בלהוד והדר אמלך למשתי
ערוכי לבריכי בירא שרי הנפקן והדר שתי
רב יעקב בר אבא אקלע לבי רבא נריך רבא ש
אכפא קמא ואנפא רברכתא אמ' ליה למה לך
כלי האי הא מרכת חדא דימנא אמ' ליה אנא
רעבדי כתלמידי דרב וכו כי מטא לאברולי
קם שמעתי אדליק אנוקה משנרא אמ' ליה
למה לי למר כולי האי הא מנרא שרנא קמן
אמ' ליה ולא סבר לה מר אביקה להב דלדר
מצוה מן המובחר עתה ואמ' המבדיל בין
קדש לחול ובין אור לחשך ובין ישרט לגוים
ובין יום השביעי לששת ימי המעשה אמ' ליה
למה לי למר כולי האי והא אמ' רב יהודה אמ'
שמוש המבדיל בין קדש לחול זו היא הבדלתו
של ר' יהודה הנשיא אמ' ליה אנא כי הא דכיר א
לי דאמ' ר' יעזר אמ' ר' אושעיה הפוחת לא יפחות
משלשה והמוסיף לא יוסיף על שבע אמ'
ליה מר לא תלת אמ' ולא שבע אמ' אמ' ליה בין
יום השביעי לששת ימי המעשה מעין חתימתה
היא דאמ' רב תמליגא כר אבימי אמ' שמואל
כל הברכות כלן צריך שיאמר מעין חתימתה
סמוך לחתימתה ועומברייתאי אמרי מעין
פתיחתה סמוך לחתימתה ויקיימ לן כשנ
כשמוש הילכך יום טוב שחל להיות אחר השבת
כעי למימר סמוך לחתימתה בין קדושת שבת
לקדושת יום טוב הבדלת ויהלכתא אטוקה
להבדלה מצוה מן המובחר והמבדיל
לא יפחות משלש ולא יוסיף על שבע אע"ג דאמ'
רב יהודה אמ' שמוש המבדיל בין קדש לחול
זו היא הבדלתו של ר' יהודה הנשיא ועילא
נמי עניד נותיה ובפרק שואל אדם מחכירו
נמי אמ' ר' אמ' רב אשי כי היינן כי רב כהנא הוה
אמרי בין קדש לחול ואפיבין סילתי אפי' הכי

הא נהגו העם ליומ שלש ויקיימ לן נכי הא ר
דמנהגא מלתא היא הילכך צריך למימר שלש
המבדיל בין קדש לחול ובין אור לחשך ובין
ישרט לגוים אבל בין יום השביעי לששת ימי
המעשה מעין חתימתה היא ולית בבבל המנין
מהתם מאי חתים רב אמ' מקדש ישרט וש
ושמוט אמ' המבדיל בין קדש לחול והדלתא
כשמוט דהא לית עלה אביי ואיתימא רב יוסף
אהא דרב והלכתא אומ' הבדלות במוצאי
שבתות ובמוצאי ימים טובים ובמוצאי יום
הכפורים ובמוצאי יום טוב לחולו של מועד
ובמוצאי יום שבת ליום טוב אבל לא במוצאי
יום טוב לשבת גרסינן בשחיטת חולין
סוף פרק ראשון אמ' ר' זירא יום טוב שחל להיות
באמצע שבת אמ' המבדיל בין קדש לחול ובין
אור לחשך ובין ישרט לגוים ובין יום השביעי
לששת ימי המעשה מאי טעמא סדר הבדלות
היא מונה תניא לילי שבת ולילי יום טוב
יש בהן קדושה על הכוס ויש בהן הזכרה בנרנת
המזון רב חינגא בר שלמיה ותלמידי דרב
הוו יתבי בסעודתא הוה קאי עליויהו רב המנוא
סבא אמרו ליה זיל עין אי נגה יומא עבסורן
ולקבעיה לשבתא אמ' להן לא צריכיתו ל
למקבעיה רהיא קבעה בעשה דהכי אמ' רב
כשם שהשבת קובעת למעשר כך קובעת
לקדוש עיין דבר שאוכל ממנו כחול
עראי ועדין לא הוציא ממנו מעשר אסור לאכול
ממנו בשבת שלא אם כן עשר ניאי טעמ כיון
דכת' יקראת לשבת עונג וכעי לעונגי לשבת
במאכל וכמשתה אסתלקו להו כל צירות
מתירת עראי והוו להו כשבת במאן דאזמינהו
למיכל מיניהו סתורת קבע ואי עשרינהו מבעיד
יום מצי למיכל מיניהו בשבת ואי לא עשרינהו
מבעיד יום אסור לעשורי נהו משחשיכה ואפי
ספק חשכה וספק אין חשכה לא מצי לעשורינהו
כרתנן ספק חשכה ספק אינה חשכה אין מעשרין
את הודאי ומאותן העת קבעתן השבת למעשר
ואסור לאכל מיכן באותה השבת מפני שנקבע
למעשר ויקן מספק חשכה ספק אין חשכה
קבעה שבת עצמה לקדוש ולא צריכיתו למיד
אי חשכה אלא חשיכה למקבעה משום דהיא
קבעה בעשה הואיל וספק חשכה ספק אינה
חשכה הוא צריכו מבה וקדושו ותהדר ל
למעירתיכו סבור מינה כשם שקובעת לקדוש
יבעי למפסק מעירה לקדושי כך קובעת
להבדלה ויבעי למפסק מעירה ואבדולי אמ'

58

50

להו רב עמרם הכי אמ' רב להכדלה אינה קובעת
והני מילי לענין מפסק דלא פסיק לסעודתיה
אבל אתחולי בסעודה לא מתחיל ומפסק נמי
לא אמרן שלא באכילה אבל בשתיה עוסק ושתיה
נמי לא אמרן שלא ברמרא ושכרא אבל מיא לית
לן בה והא רבנן דכי רב אשי לא הוו קפדי
אמיא · וכן הלכתא · בעא מיניה רבינא מרב
נחמן בר יצחק מי שלא קדש בערב שבת מהו
שיקדש כל היום כלו ומפקנא אמ' רבינא
הלכתא טעם מקדש טעם מכדיל ומי שלא
קדש בערב שבת מקדש והולך כל היום כלו
ומי שלא הבדיל במוצאי שבת מבדיל והולך
כל היום כלו אבל לא על האור מיהא שמעינן
דאי לא אבדיל אכסא כליליא אע"ג דטעם
מיי לאבדולי למחר כדאמרינן טעם מי
מקדש טעם מכדיל והא דלא טעם אמימר
מידי יבת טווית ולמחר אבדיל וטעם מידי
לאו משום דאי טעים מידי לא מצי לאבדולי
הוא דעבר הכי שלא משום דאסור לאדם
שיטעום כלום קודם שיבדיל הוא דעבר הכי
לא שנא כליליא ולא שנא כיממא דאמרינן
אמרי ליה מר ינוקא ומר קשיטא כני רב חסדא
לרב אשי זמנין סגיאין איקלע אמימר לאתרין
ולא הוה לן חמרא ואיתינא ליה שכרא ואי
אבדיל ופת טווית למחר טרחינן ואיתינא
ליה חמרא ואבדיל וטעים מידי שמע מינה
תלת שמעמינה אסור לאדם שיטעום כלום
קודם שיבדיל ושמע מינה המבדיל כתפלה
צריך שיבדיל על הכוס ושמע מינה מי שלא
הבדיל במוצאי שבת מבדיל והולך כל היום
כלו לשנה איקלע לאתרין ולא הוה לן חמרא
אייתינא ליה שכרא אמ' חמר מדינה הוא
אבדיל וטעם מידי · תנו רבנן זכור את
יום השבת לקדשו זכרהו על היין אין לי אלא
ביום בלילה מנין תל זכור את יום השבת
תנא מהרר אליליא ונסיב ליה קבא ביממא
ועיר עקר קדושא בליליא הוא שלא אימא זכור
את יום השבת לקדשו זכרהו על היין בבניסתו
אין לי שלא בלילה ביום מנין תל זכור את יום
השבת · ביום מאי מברך אמ' רב יהודה
ברא פרי הגפן · רב אשי איקלע למחוזא
אמרי ליה לקדש לן מר קדושא רבה אמ' מאי
קדושא רבה מכדי כל היכא דאיתיה ברא פרי
הגפן ואניד ביה חזייה לההוא סבא דקא גרגין
ושתי ליה קרי אנעשיה הרכס עיניו בראשו
אמ' רב ברונא אמ' רב נטל ידיו לא יקדש וכן

אמ' רב אדא בר אהבה אמ' רב נטל ידיו לא
יקדש אמ' להו רב יצחק בר שמוש בר מרתא
אבתי לא נח נפשיה דרב ושכחינן לשמעתתיה
זמנין סגיאין היה קאימנא קמיה דרב זמנין דהוה
חביבא ליה רישתא מקדש אריפתא וזמנין
דחביבא ליה חמרא מקדש אחמרא אלמא
בחביבותא תלי מלתא ולאו בנטילה תלי
מלתא וכן הלכתא · תנו רבנן אין מקדשין
לא על היין ואין מברכין לא על היין אטו אשבחא
ואמיא לא מברכינן שהכל לא אמ' אביי הכי
קתני אין אומ' הבא כוס של ברכה לברך לא על
היין אבל שכרא לא והני מילי דלא קבע עלויה
אבל קבע עלויה לית לן בה · אמ' רב הונא
וכן תני גרויל רמן נרש המקדש וטעם מלא
לוגמיו יצא ואם לאולא יצא · וכמה טעמים
ליה כעומיה לא מבעי לברוכי עליה בברכת המזון
ולא למימר עליה קדושא ואבדלתא דאמ' מר
טעמי פגעי · גרסינן בפרק המוכר פירות
לחבירו אמ' ר' זוטרא בר טוביה אמ' רב אין אומ'
קדוש היום לא על היין הראוי לנסך על גבי
מזבח לאפוקי שריחו רע ואפיקי מעולה ואע"ג
דעבדיה כמסגרת אפי' הכי הקריבהו נדב
לפתחך · אבל יין מנתו מקדשין עליו
תנן ר' חייא יין מנתו לא יביא ואם הביא כשר
וכיון דאם הביא כשר אע"פ שכתחלה
מקדשינן ליה דאמ' רבא סוחט אדם אשכול
של ענבים ואומ' על יין קדוש היום ויין מזון נפי
אחשוביה אחשביה דאמ' ר' יוסי בר חנינא
מודים חכמים לר' אליעזר בכוס של ברכה
שאין מברכין עליו עד שיתן לתוכו מים הילכך
מקדשין עליו · יין של מרתף יין של ע
עמוקין לא יביא ואם הביא כשר וכיון דאם
הביא כשר אע"פ לכתחלה מקדשינן עליה ·
מיתיבי אמרי רבואתא לאו כל עמוקין שוין
לקדושי עליהו שלא פגעו רבנן בניפניהו ולא
דיבשן וכר עיברת להו נפקא מיניהו לחלוחית
הני היא דתרינן להו כמיא ומעברינן להדי
מקדשינן עליהו אבל אי כר עיברת להו לא
נפקא מיניהו לחלוחית לא מקדשינן עליהו ·
ואמרא דריחיה חלא וטעמיה חמרא מקדשינן
עליה ומברכין עליה בורא פרי הגפן דגרסינן
בפרק המוכר פירות אמ' רב יהודה יין הנמכר
בחנות מברכין עליו בורא פרי הגפן ורב חסדא
אמ' גבי חמרא דאקדים למה לי ואמרי אמ' ליה
אביי לרב יוסף הכי רב יהודה והא רב חסדא מר
כמאן סבירא ליה אמ' ליה אנא מתניתא דעבד

רתניא הבודק את החבית להיות מפריש
עליה תרומה והולך ואחר כך נמצאת חומץ
כל שלשה ימים הראשונים ודאי יין מכאן
ואילך ספק מאי קאמר אמר ר' יוחנן הכי קאמר כל
שלשה ימים הראשונים וראי יין מכאן ואילך
ספק מאי טעמא חמרא מעלאי עקר והא
טעמיה ולא אקיר ואם תמצא לומר בתר
דטעמיה אקיר הוה ריחיה חלא וטעמיה חמרא
חמרא וריחיה חלא וטעמיה חמרא חמרא
ואע"ג דתליג ר' יהושע בן לוי ואמר ריחיה חלא
וטעמיה חמרא חלא ולא ידעינן כמאן מינהו
קא עשיט רב יוסף הא אשכחן לאביי ורבא
דאעלו בהאי עלונתא בעי בפרק השוכר
את הפועל דאמר חלא לגו חמרא דברי
הכל בנותן טעם חמרא לגו חלא אביי אמר
במשהו ריחיה חלא וטעמיה חמרא חלא ורבא
אמר בנותן טעם ריחיה חלא וטעמיה חמרא
חמרא וקיימלן הלכתא כרבא וכיון דקים
ליה לר' יוחנן כרבא ור' יהושע בן לוי כאביי
ממילא משמעינן הלכתא כר' יוחנן
ושמרים דחמא עליהו מיא אע"ג דאית בהו
טעם יין לא מכרינן עליהו בורא ערי הגפן
דאמרינן בעא מיניה רב נחמן מרב חייא
שמרים שיש בהם טעם יין מהו אמר ליה מי
סברת חמרא הוא קיוהא בעלמא הוא
גיסי סמוך למנחה לא יאכל עד
שתחשך מאי טעמא דילמא אתי למיכל מעה
אכילה גסה אמר רב אסי אכל מטבל הוא
במיני תרגימא ע"י מטבל מטפל כלומר
מעכיר עתו במיני תרגימה בגון פירות וקטניות
וכיוצא בהן ר' צדוק מטבל בירקי
תניא נמי הכי השמש מטבל בבני מעים ונותן
לעני האורחין ואע"ג שאין ראויה לדבר זכר
לדבר נירו לכם ניר ואל תזרעו אל קוצים
רבא הוה שתי חמרא כל מעלי יומא דפסחא
כי היכי דנריר ליה ללביה כי היכי דתתהני
מצה לאורתא ואפי' עני שבישראל לא
יאכל עד שיסב איתמר מצת צריך הסבה
מחיר לא צריך הסבה יש אומרים משמיה
דרב נחמן צריך הסבה ואיתמר משמיה
דרב נחמן אין צריך הסבה ולא קלישני הא
בתרי כסי קמאי הא בתרי כסי בתראי
אמרי לה להאי גיסא ואמרי לה להאי גיסא
אמרי לה להאי גיסא תרי כסי בתראי בעו
הסבה דהויא לן חירות תרי כסי קמאי לא בעו
הסבה דאתי לא הויא לן חירות דאכתי

עבדים קאמרי ואמרי לה להאי גיסא תרי כסי
קמאי בעי הסבה דההיא שעתא הויא לן חירות
תרי כסי בתראי לא בעו הסבה דמאי דהוה
הוה והשתא דאתמר חבי ואתמר הכי בלהו
צריכי הסבה פרקדן לא שמיה הסבה
הסבת ימין לא שמא הסבה ולא עוד אלא שמא
יקדים קנה לושטו ואתי לידי סכנה אשה
אינה צריכה הסבה ואם אשה חשובה היא
צריכה הסבה בן אעל אבוי צריך הסבה
תלמיד אעל רבו מאי תשמע אמר אבוי כי
היינו כי מר הוה זגין אברכי דהדרי כי אתאן
לגביה רב יוסף אמר לן לא צריכיתו מורא רבך
כמורא שמים איבעיא להו שמש מאי זו
ואסיקנא דצריך הסבה אמר ר' יהושע בן
לוי נשים חייבות בארבע כוסות שאף הן היו
באותו הנס אמר רב יהודה אמר שמואל ארבע
כוסות הללו צריך שיהא בהן כדי מזיגת כוס
יפה שתאן חי יצא ידי ארבע כוסות ולא
יצא ידי חירות שתאן בבת אחת יצא ידי
חירות ולא יצא ידי ארבע כוסות השקה
מהן לבניו ולבני ביתו יצא אמר רב נחמן בר
יצחק והוא דשתי רובא דכסא תנו רבנן
ארבע כוסות הללו צריך שיהא בהן כדי
רביעית אחד אנשים ואחד נשים ואחד תינוקות
אמר ר' יהודה וכי מה תועלת לתינוקות ביין
אלא מחלק להם קליות ואגוזים כדי שישאלו
תניא אמרו עליו על ר' טרפון שהיה מחלק
קליות ואגוזים לתינוקות כדי שישאלו
תניא ר' שמעון הגדול אומר חוטפין מצה בליל
פסחים כשביל תינוקות שלא ישנו אמרו עליו
על ר' עקיבא מימיו לא אמר הגיע עת לעמוד
מבית המדרש חוץ מערבי פסחים וערבי יום
הכפורים לילי פסחים כשביל תינוקות שלא
ישנו וערבי יום הכפורים כשביל שיאפילו ב
בניהם תנו רבנן חייב אדם לשמח את
ביתו ברגל שנאמר ושמחת בחגך אתה ובנך
ובתך וגו' במה משמחן ר' יהודה אומר אנשים
קראוי להם ונשים קראוי להם אנשים קראוי
להם ביין ונשים קראוי להן כמאי תני רב יוסף
כגבול בגבדי עבעונין בארץ ישראל בכל נשותן
המגוחצין אמר ר' יצחק קיסטא דמוריסא
דהות ביעפורי היא הות לונא למקדשא ובה
משערינן רביעית לפסח אמר ר' יוחנן ת
תמנתא קמיתא דהות כטבריא הות יתירא
על דא רבעא ובה משערינן לפסח אמר רב
חסדא רביעית של תורה אעכנעים על אעכנעים

כרום איבעניים וחצי איבעי וחומש איבע
ובגודל · כרתניא ורחץ במים במי מקוה
את כל בשרו מים שכל גופו עולה בהן וכמה
הן אמה על אמה ברום שלש אמות ושערי
חכמים מי מקוה ארבעים סאה · מי רביעית
של תורה ביצה ומחצה והלוג ארבע רביעיות
שהן שש ביצים מנא לן דלוגא ארבע רביעאתא
הוי דתנן הין וחצי הין ושלישית ההין ורביעית
ההין לוג וחצי לוג ורביעית לוג אלמא לוגא
ארבע רביעתא הוי · הין שנים עשר לוג
רבת זה זה בגימטריא תריסר לוגי נמצאת
הין ארבעים ושמנה רביעיות שהן שבעים
ושתים ביצים · קב ארבעה לוגי שהן שש
עשרה רביעיות שהן עשרים וארבעה ביצים ·
ומנא לן דקבא ארבע לוגי הוי דתנן הלל אומ
מלא הין מים שאובין פוסלין את המקוה ל
שחייב אדם לומ כלשון רבו וכמה הין שנים
עשר לוג שמאי אומ תשעת קבין שהן שלשים
וששה לוג שמא קבא ארבע לוגי הוי סאה
ששת קבין שהן שני הינין שהן עשרים וארבעה
לוגי שהן ששה ותשעים רביעיות שהן מאה
וארבעים ואיבעי ביצים · איפה שלש סאין
שהן שמנה עשר קב שהן ששה הינין שהן
שנים ושבעים לוג שהן מאתים ושמנים וכ
ושמנה רביעיות שהן ארבע מאות ושלשים
ושתים ביצים · שיעור חלה עומר שהן ל
עשירית האיפה שהן ארבעים ושלש ביצים
וחומש ביצה וכן למצה · רביעית של תורה
איבעיים על איבעיים וכו · שיערו חכמים
מי מקוה ארבעים סאה סאה ששת קבין קב
ארבע לוגין לוג ארבע רביעיות · אמה ששה
טפחים טפח ארבע איבעיות בגודל ·
אמה על אמה ברום שלש ארבעים סאה חציין
אמה על אמה ברום אמה ומחצה דהוי תשעה
טפחים עשרים סאין · חציין אמה על אמה
ברום שלשה רביעי אמה שהן ארבעה טפחים
ומחצה עשר סאין · חציין אמה על חצי
אמה ברום ארבעה טפחים ומחצה חמש
סאין · חציין חצי אמה על חצי אמה ברום
ארבעה טפחים ומחצה שתי סאין ומחצה
שהן חמשה עשר קב נמצאו שלשה טפחים
על שלשה טפחים ברום ארבעה טפחים ומחצה
חמשה עשר קב · חציין שלשה טפחים
על שלשה טפחים ברום שני טפחים ורובע
שבעה קבין ומחצה · חציין שלשה טפחים
על טפח ומחצה ברום שני טפחים ורובע
ארבעה קבין פחות רביע קב שהן חמשה עשר
לוג · חציין טפח ומחצה על טפח ומחצה
ברום שני טפחים ורובע שבעה לוגין ומחצה
נמצאו שש איבעיות על שש איבעיות ברום
תשע איבעיות שבעה לוגין ומחצה
חציין שש איבעיות על שלש איבעיות ברום
תשע איבעיות ארבעה לוגין פחות רביע לוג
שהן חמש עשרה רביעיות וכמה הן שש איבע
על שלש ברום תשע מאה ושלשים ושתים
איבעיות נמצאו מאה ושלשים ושתים איבעית
חמש עשרה רביעיות לכל רביעית אחת עשרה
איבעיות חסר חומש שהן חשבון איבעיים על
איבעיים ברום איבעיים וחצי איבע וחומש
איבע בשבור וזה חשבון שבורם איבעיים
על איבעיים הרי ארבע ברום איבעיים הרי
ארבע נמצאו הכל שמנה וכשאתה מוסיף ר
חצי איבע על ארבע הרי שתי איבעיות ויש
עוד שמנה הרי עשר ועוד חומש על ארבע
הרי אחת פחות חומש ובירך עשר הרי אחת
עשרה איבעיות פחות חומש והן רביעית נמצא
רביעית של תורה איבעיים על איבעיים ברום
איבעיים וחצי איבע וחומש איבע בלא
פחות ולא יתר · עיס ולא יפחתו
לו מארבע כוסות של יין ואפי מן התמחוי
היכי קיימי רבנן ומתקני מלתא דאתי ניה ליה
סכנה דתניא לא יאכל תרי ולא ישתה תרי
אמ רב נחמן בר יצחק אמ קרא ליל שמורים
הוא לה׳ לילה המשומר וכא מן המזיקין ·
רבא אמ נוס של ברכה מיעטרף לטובה ואין
מיעטרף לרעה הבינא אמ כל חד וחד מיעוה
באני נעשיה הוא ואמרי רבואתא הואיל
וכל חד וחד מיעוה באניה נעשיה הוא יריבינן
לברוכי בורא פרי הגפן אכל נפא וכפא ומסייעו
להאי סברא מהא דתנן שחט מאה חיה במקום
אחד נפסי אחד לכלן מאה עעפות במקום אחד
נפסי אחד לכלן חיה ועוף במקום אחד נפסי
אחד לכלן י יהודה אומ שחט חיה יפסה ואחר
כך שחוט העוף ואמרי עלה אמ י חנינא מודה
י יהודה לענין ברכה שאינו מברך שא ברכה
אחת אמ ליה רבינא בריה דרבא לרב אשי מאי
שנא מדרב ברונא ורב חננאל תלמידי דרב
דתוו יתבי בסעודתא וקאי עילויהו רב ייבא
סבא ואמרי לה הב ועבריך והדר אמרו ליה
הב ונשתה אמ להו רב ייבא סבא הכי אמ רב
כיון דאמרי הב ועבריך אתסר לפי למשתי
חמרא ואהדר ליה הכי השתא אתם משתא

ובריבי בהדי הדדי לא אפשר הכא אפשר ד
ר' שמעון בחדא ידא ומכסי בחדא ידא שמעינן
השתא דבי היכי לענין ברכת המזון כיון דלא
אפשר למשתא ובחובי בהדי הדדי הוא הפסקה
וכדמסיק ליה לברכת המזון צריך לחזור
ולברך כדאיתא בפרי הגפן הכי נמי כיון דלא
אפשר ליה למקרא ולמשתי בהדי הדדי צריך
לחזור ולברך כתר דנמר הגדה וכתב רנמר
הלל לא בורא פרי הגפן וסכריא מעליא הוא והכין
מכעי למעבד אבל על הגפן זעל פרי הגפן
איבא מאן דאמר לא מברכינן שא בסוף ואיבא
מאן דאמר מברכינן כתר תרי דמקמי סעודה
וכתר תרי דלבתר סעודה והדין טעמא כתרא
טעמי דמסתבר הוא ושפיר דמי למעבד הכי

מתני מזגו לו כוס ראשון בית שמאי אומ׳
מברך על היום ואחר כך מברך
על היין ובית הלל אומ׳ מברך על היין ואחר כך
מברך על היום הביאו לפניו מטבל בחזרת
עד שמגיע לערפרת הפת הביאו לפניו
מצה וחזרת וחרוסת אע״פ שאין חרוסת מצוה
ר׳ שמעון בן עזריה אומ׳ מצוה ובמקדש מכאן
לפעמי נוהגי של פסח תנא ר׳ יוסי אומ׳ אע״פ
שטבל בחזרת מצוה להביא לפניו מצה
וחזרת וחרוסת ושני תבשילין מאי שני
תבשילין אמ׳ רב הונא סלקא ואריזא רבה מהדר
אסלקא ואריזא הואיל ועבד מציומיה דרב הונא
חזקיה אמ׳ אפי׳ דג וביצה רב יוסף אמ׳
שני מיני בשר אחד זכר לפסח ואחד זכר ל
לחגיגה הצד זכר לפסח והמכושל זכר לחגיגה
רבינא אמ׳ אפי׳ גרמא ובשולא עשיטא
היפא דאיכא שאר ירקי מכרך ברישא בורא פרי
האדמה ואכיל ולכי מטי בחזרת מברך על
אכילת מרור ואכיל שא היכא דליכא שאר ירקי
מאי אמ׳ רב הונא מברך אמרור בורא פרי
האדמה ואכיל ולכי מטא אחזרת מברך על
אכילת מרור ואכיל אמ׳ ליה רב חסדא לאחר
שמלא כריסו ממנו חוזר ומברך עליו שא אמ׳
רב חסדא מברך ברישא אמרור בורא פרי
האדמה ועל אכילת מרור ואכיל ולבסוף אכיל
כלא כרכה והלכתא כרב חסדא ואמאי מטבלין
תרי זמני כדי שיראו התינוקות וישאלו
רב אחא בריה דרבה מהדר אשאר ירקי לאפוקי
נפשיה מעלינתא אמ׳ רבינא אמ׳ רב
משרשיא כריה דרב חנן הכי אמ׳ הלל משמיה
דנביא לא ליכרוך איניש מצה ומרור בהדי
הדדי משום דסכירא ליה מצה בזמן הזה

האוריתא ומרור דרבנן אתי מרור דרבנן
ומבטל ליה למצה האוריתא ואפי׳ למאן דאמ׳
מצות אין מבטלות זו את זו הני מילי דאוריתא
דאוריתא דרבנן ודרבנן אכל דאוריתא
ודרבנן אתי דרבנן ומבטל דאוריתא
תניא אמרו עליו על הלל שהיה קורכן בבת
אחת ואוכלן שנא על מצות ומרורים יאכלוהו
אמ׳ ר׳ יוחנן חלוקין עליו חבריו על הלל
הזקן דתניא יכול לא יצא כהן ידי חובתו שא
אם קורכן בבת אחת ואוכלן כדרך שהלל
אוכלן תל על מצות ומרורים יאכלוהו ואפי׳
זה בפני עצמו וזה בפני עצמו והשתא דלא
אתמר הלכתא לא כהלל ולא כרבנן ואלן
בעינן זכר למקדש וכעינן נמי דליכול כל
חד מינייהו בפני עצמו כי היכי דלא ליתי מרור
דרבנן ולבטל מצה דאוריתא מברך אמצה
לחודה ואכיל ומברך אמרור לחודיה והדר
אכיל מצה ומרור בהדי הדדי כלא נרכה
זכר למקדש כהלל אמ׳ ר׳ שעיר אמ׳ ר׳
אושעיא כל שטבולו במשקה ערוך שולת
ידים אמ׳ רב פפא לא לישתי אינש מיד
כחרוסת דלמא אגב חוליה עייל ביה וקא ס
מבטל ליה למריריה ובעינן טעם מרור ולילא
אדכריה רב חסדא להביא עוקבא ודרש
נטל ידיו בטבול ראשון ערוך שיטול ידיו
בטבול שני למה לי הא משא ליה חדא זימנא
כיון דבעי למימר אגרתא והלילא דילמא
אסחיה לדעתיה ונגע בכמידי דמטמא
אמ׳ רב שימי בר אשי מצה לפני כל אחד ואחד
מרור לפני כל אחד ואחד ואין עוקרין את
השלחן שא לפני מי שאומ׳ ההגדה ורב כהנא
אמ׳ כלהו נבי לפני מי שאומ׳ ההגדה והלכתא
כרב כהנא ולמה עוקרין את השלחן אמרי
רבי ינאי כדי שיכירו תינוקות וישאל אביי הוה
יתיב קמיה דרבה חזא דקא מגביה פתורא
אמ׳ אטו אן אכלינן דקא מגבה יתו פתורא
אמ׳ ליה רבה לפטרתן מלימר מה נשתנה
אמ׳ שמוש לחם עוני לחם שעונין עליו הברים
תניא נמי הכי לחם עוני לחם שעונין עליו
דברים דבר אחר לחם עוני מה דרכו של
עני בפרוסה אף כאן בפרוסה דבר אחר
לחם עוני הוא מסיק ואשתי אופה אף כאן הוא
מסיק ואשתי אופה הילכך בפסח מברכין
על חרא ופרוסה אבל בשאר ימים טובים ג
בעינן על תרתי רעתא שלמתא פשבת אמ׳
רבא חייב אדם לבציע על שתי ככרות בשבת

מאי טעמא לקטו לחם משנה כתיב ופרשו
רבן בימים טובים נמי בעינן לבצועי על שתי
כפרות בשבת העקר חייבא בשבת משום דלא
הזה הכן נרית בשבת שאהוה נרית בערב שבת
זוני זוני כפה חזוה נרית בערבי שבתית הילכך
בעינן למבעי ביום טוב על תרתי ריפתא
שלימתא כדמחייבינן בשבתא וכפסח אתא
לחם עוני ונרעא לפלגא דהדא הילכך בעינן
על חדא ופלגא וכד כבעי מפי לה לפרוסה
בנוא דשלמתא ובעי ראמ רבשבא הכ
מירים בפסח שמניח פרוסה בתוך שלימה
ובעי מאי טעמ לחם עוני כתיב ביה ומשום
הכי נהגו למיכא שלש מצות משום פסח שהל
להיות בשבת אבעינן למבעי אתרתי שלימתא
דאי לאו שבת סגי ליה בתרתי הדא שלימה והדא
פרוסה דבעינן לחם עוני ומשום הכי בעינן
לחדא אבל בשבת בעינן תרתי שלימתא ומשום
הכי נהגו למיכא שלש מצות פיס
אלפא שאין חרוסת מצוה ר שעזיר כל צריך אמ
מצוה מאי מצוה ר לוי אמ זכר לתפוח
פי תחת התפוח עוררתיך יר יוחנן אמ זכר
לטיט אמ אניי הלכך צריך לקהויי וצריך
לממוכיה תנא כותיה דר יוחנן תבלין זכר
לתבן כבון קנמון וסנכל שהן רימין לתבן חרוסת
זכר לטיט אמ ר שעזיר כל צריך כך היו תנרי
חרך שבירושלם אומ כאו יקרו תכלין למצוה
מתני מזגו לו כוס שני וכאן הבן שואל
אם אין דעת בבן אבוי מלמדו מה
נשתנה הלילה הזה מכל הלילות שבכל הלילות
אין אנו מטבילין אפי פעם אחת והלילה הזה שתי
פעמים שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ או מצה
הלילה הזה כולו מצה שבכל הלילות אנו אוכלין
בשר צלי שלוק ומבושל הלילה הזה כולו צלי
ולפי דעתו של בן אבוי מלמדו מתחיל בגנות
ומסיים בשבח ודורש מארמי אובד אבי ער
שהוא נומר את כל הפרשה והשתא לא
לימא בשר צלי דלית ליה פסחא תנו רבנן
חכם בנו שואלו ואם לאו אשתו שואלתו
ואם לאו הוא שואל לעצמו ואפי שני תלמידי
חכמים הכקיאין כהלכות הפסח שואלין זה
את זה מה נשתנה הלילה הזה יכו מתחיל
בגנות ומסיים בשבח מאי גנות רב אמ מתחלה
עובדי אמ עבדים והאידנא בני חרין כתיב הוו
מתני רבן גמליאל היה אומ כל שלא אמ
שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו
ואלו הן פסח מצה ומרור פסח על שום שפסח

המקום על בתי אבותינו במצרים שנאמר
ואמרתם זבח פסח הוא לה׳ וגו׳ מרור על
שום שמררו המצריים את חיי אבותינו במצרים
שנא׳ וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר
ובלבנים וגו׳ מצה על שום שנגאלו שנא׳
ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עוגות
מצות וגו׳ לפיכך אנו חייבין להודות ולהלל
לשבח ולפרך למי שעשה לאבותינו ולנו את
כל הנסים האלו הוציאנו מעבדות לחירות ומ
משעבוד לגאולה ונאמר לפניו הללויה
עד היכן הוא אומ בית שמאי אומ עד אם הבנים
שמחה על אמ עד חלמיש למעינו מים
וחותם בגאולה ר טרפון אומ אשר גאלנו וגאל
את אבותינו ממצרים והגיענו הלילה הזה
לאכול בו מצה ומרור ואינו חותם ר עקיבא
אומ כן יהי׳ שהגיענו והגי אבותינו למועדים
ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום
שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך ונאכל
שם מן הזבחים ומן הפסחים שיגיע דמם על
קיר מזבחך לרצון ונודה לך שיר חדש על
גאולתנו ועל נפשנו בפדותה שהל ישרט
יקיימ לן בכל עקיבא אמ רבא ובריך
שיאמר ואותנו הוציא משם ואמ רבא
מצה צריך להגביה מרור צריך להגביה
כשר אין צריך להגביה שמא יאמרו בשר זה
לפסח הוא ונראה כאוכל קדשים בחוץ
וחותם בגאולה אמ רבא קרית שמע
והלילא נאל ישרט רעלותא נוט ישרט מאי
טעמ רחמי אינון אמ ר זירא דקדושה
וקדשנו במצותיו רעלותא וקדשנו במצותך
מאי טעמ רחמי אינון אמ רב אחא בר יעקב
וצריך שיזכיר יציאת מצרים בקדוש היום
כת הבא למען תזכור את יום צאתך ממצרי
כת התם זכור את יום השבת אמ רבא בר
שילת דרעלותא מעבריח חזין ישועה רא׳ טעמתא
מן דוד ועשיתי לך שם כשם הגדולים
אשר בארץ תני רב יוסף זה שאומ מן דור
אמ ריש לקיש ואעשך לגוי גדול זה
שאומרי שהי אברהם וגו׳ כתיב זה שאומר
שהי יצחק ואגדלה שמך זה שאומי אלהי
יעקב יכול יהו חותמין בכלן תל והיה ברכה
כך חותמין ואין חותמין בכלן אמ רבא
אשכחת יהו לסכי רבים כריתא דיתבי ויקא
אמרי כשבתא כין בעלותא כין בקדושא
מקדש השבת ביומא טבא כין בעלותא
כין בקדושא מקדש ישרט והזמנים יכן

הלכתא מזגו לו כוס שלישי מברך על
מזונו רביעי נומר עליו את ההלל ואומר
עליו ברכת השיר בין חכוסות הללו
אם רצה לשתות ישתה בין שלישי לרביעי
לא ישתה ירוש למה כדי שלא
ישתכר נמצר משיכר היא מה בין יין שבתוך
המזון ליין שלאחר המזון יין שלאחר המזון
משכר שבתוך המזון לא משכר אמ ליה
רבא לרבא שמעת מינה ברכה טעונה
כוס אמ ליה ארבעה כסי תקינו רבנן דרך
חירות הואיל ואינא כל חד וחד נעביד ביה
מצוה רביעי נומר עליו את ההלל ואומ
עליו ברכת השיר מאי ברכת השיר רב
יהודה אמ יהללוך וי יזחנן אמ נשמת כל
חי תנו רבנן חמשי אומ עליו הלל הגדול
דברי ר טרפון וישׁ אומ׳ רועי לא אחסר
מהיכן הלל הגדול אמ רב יהודה מהודו עד
על נהרות בבל רב אחא בי יעקב אמ מבי יעקב
בחר לו יה ער על נהריות בבל ומנהנא
דעלמא כרב יהודה בתרוייהו בברכת השיר
ובהלל הגדול

מתני׳

אין מפטירין
אחר הפסח אפיקומן
ישנו מקיצתן אכלו וכלן לא יאכלו ר יוסי
אומ נתנמנמו יאכלו נרדמו לא יאכלו מאי
אפיקומן אמ רב שלא יעקרו מחבורה לחבורה
ושמוא אמ כגון ארדיאלי וגוזלא לאבא חנניה
בן שילא ור יוחנן אמרי כגון קליות תמרים
ואגוזים תנא כותיה דר יוחנן אין מפטירין
אחר הפסח אפיקומן כגון תמרים קליות
ואגוזים אמ רב יוסף אמ רב יהודה אמ
שמוא אין מפטירין אחר מצה אפיקומן מר
זוטרא מתני הכי אמ רב יוסף אמ רב יהודה
אמ שמוא אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן
אבל לאחר מצה מפטירין מסתברא
דלישנא קמא אליבא דגמרא הוא ולישנא
כתרא אליבא דמר זוטרא הוא הילכך עבדינן
כלישנא קמא דהיא אליבא דגמרא והכי נהוג
עלמא כלישנא קמא בתר דאכלי כל מגדני
ומיני לציר אכלין בסוף כזית מצה דמנטרא
ולא טעמי לבתר הכי כלום ברי מכסא דברכת
המזון וכסא דהלילא ומאן דצחי ליה
רשותא למשתי שא מיא אבל חמרא לא
והיכא דליה ליה כלה סעודתא ממעי
דמנטרא שא כזית בלחוד דמנטר הוא
דאית ליה אכיל ברישא מהאיך דלא מנטר
ומברך עליה המוציא ולבסוף מברך על

כזית דמנטר לאכול מצה מצה ואכיל ומברך
אמרור ואכיל והדר בריך מצה ומרור ואכיל
בלא ברכה דתניא הסובבנין והדובשנין וה
והאסקרטין אדם ממלא כרסו מהם ובלבד
שיאכל כזית מצה באחרונה ומאן דלית
ליה חמרא בלילי פסחא מקדש אריפתא מידי
דהוה אשבתות וימים טובים והיכי עביד שדי
ברישא המוציא וכצנע ליה לרפתא ומנח ידיה
עילוה עד דגמר קדושא ובתר דגמר קדושא
מברך לאכול מצה ואכיל והדר מטכל נשאר
ירקי ועקר ליה לפתורא ובתר הכי אומ מה
נשתנה וכולה הגדה עד גאל ישׂרט ומברך
אמרור ואכיל והדר בריך מצה ומרור ואכיל
בלא ברכה ומאן דבעי לבריכי כתרי אי
תלתא כתי חיכי עביד מברך בי שא בכיתא
דילה ואכיל כל מאי דצריך ומברך ברכת
המזון והדר מברך לכל חד וחד בביתיה ושתו
איהו כסי דקידושא ובאגרתא ואכלי מצה
וירקי ואיהו לא אכיל בהדיהו ולא מידי ושביק
להו למגמר סעודתיהו ומכרכי איהו ברכת
המזון והדר אזיל לביתא אחרינא ועביד הכי
וכן לכל ביתא וביתא ולבסוף אזיל לביתיה
וגמר ושתי כסא דהלילא דגמרינן להא מ
מלתא מהא דתניא כל הברכות כלן אעפ
שיצא מוציא חוץ מברכת הלחם וברכת
הפירות שאם לא יצא מוציא ואם יצא אינו
מוציא ובעי רחמה ברכת הלחם של
מצה שהיא המוציא וברכת היין של קדוש
היום מהו כיון דחובה הוא מפיק או דלמא
ברכה לאו חובה ומשתינן לה מיהא דאמ
רב אשי כי חוינן בי רב עמרם הוה מקדש לן
וכי היה אתי אריפתיה מדברא הוה מקדש
ליה ושמעינן מינה שאעפ שברך לעצמו ה
תמוציא על המצה שהיא חובה כי איכא מאן
דלא שמע ולא נפיק ידי חובתיה הדר מפרך
ביה בין על המוציא בין על אכילת מצה בין
בורא פרי האדמה בין על אכילת מרור בין
בורא פרי הגפן כלהו חד טעמא אינון דמצוה
אינון וכן הלכה ואיהו כיון דבריך לזד
ברכת המזון לא יטעום מידי דקיימ לן אין
מפטירין אחר מצה אפיקומן ואי בעי
לאקדומי להנהו כתי בישא מברך להו ולא
אכיל ולא טעים מידי בה דיהו והדר לביתיה
ומקדש והדשות בידו שביר דמי אמ
רבא מצה בזמן הזה דאוריתא ומרור דרבנן
מאי שנא מרור דכתי על מצות ומרורים

62
54

עומר בעצרת מפני שהעצרת זמן תבואה הוא אמ׳
הקב״ה הקריבו לפני עומר כעצרת כדי שתתברך
התבואה שבשדות ומפני מה אמרה תורה הביאו
שתי הלחם בעצרת מפני שעצרת זמן פירות
האילן הוא אמ׳ הקב״ה הקריבו לפני שתי הלחם
בעצרת כדי שיתברכו לכם פירות האילן
ומפני מה אמרה תורה נסכו מים בחג מפני
שהחג זמן גשמי שנה אמ׳ הקב״ה נסכו מים בחג
כדי שיתברכו לכם בגשמי שנה ואמרו לפני בראש
השנה מלכיות זכרונות ושופרות מלכיות כדי
שתמליכוני עליכם בזכרונות כדי שיעלה זכרונכם
לפני לטובה ובמה בשופר אמ׳ אברהם למה
תוקעין בשופר של איל אמ׳ הקב״ה תקעו לפני
בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקדת יצחק
בן אברהם ומעלה אני עליכם כאלו עקדתם
עצמכם לפני אמ׳ יצחק למה תוקעין
בראש השנה למה תוקעין רחמנא אמ׳ ליתקעו שא
למה תוקעין ומריעין בראש השנה בשחרן ישבין
והוזרין ותוקעין ומריעין בשחרן עומדין כדי לערבב
את השטן ואמ׳ יצחק כל שנה שאין תוקעין
לה בראשה מריעין לה כסיפה מאי טעמא דלא
אינערבב שטן ואמ׳ יצחק אין הדין את האדם
מלא לפני מעשיו של אותה שעה שנא׳ המשמיעים
את קול הנער באשר הוא שם ואמ׳ יצחק
שלשה דברים מזכירין עניותיו של אדם ואלו הן
קיה נטוי ועין תצלה והמיסר דין על חברו הוא נעשה תחלה
ר׳ יוחנן כל המיסר דין על חברו הוא נעשה תחלה
שנא׳ ותאמה שרי אל אברם חמסי עליך וכת׳
ויבא אברהם להספיד לשרה ולבכותה ואמ׳
יצחק אדבעת דברים מקרעין בזר דינו של אדם
שן ועקרב ענקה שנוי השם ושנוי מעשה
ויש אומ׳ אף שנוי מקום ואמ׳ יצחק חייב
אדם להקביל פני רבו כרגל שנא׳ מדוע את הולכת
אליו היום לא חדש ולא שבת מכלל דבחדש
ושבת איבעי ליה למיזל אמ׳ כרוספדאי
אמ׳ יוחנן של שה סעיפים נעתחי ראש השנה
אחד של צדיקים גמורים ואחד של רשעים
גמורים ואחד של בינונים של צדיקים
גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים ושל
רשעים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר למיתה
בינונים תלויין ועומדין מראש השנה ועד
יום הכפורים זכו נחתמין לחיים לא זכו נחתמין
למיתה תנן התם בקדושין כל העושה מצוה
אחת מטיבין לו ומאריכין לו ימיו ונורל את
הארץ וכל שאינו עושה מצוה אחת אין מטיבין
לו ואין מאריכין לו ימיו ואינו נוחל את הארץ

וקא טריש רב יהודה הכי קאמ׳ כל העושה מצוה
אחת יתרה על זכיותיו מטיבין לו וכו׳ תנו
רבנן לעולם יראה אדם את עצמו כאלו הוא חציו
זכאי וחציו חייב עשה מצוה אחת אשריו שהכריע
עצמו לכף זכות עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע
עצמו לכף חובה שנא׳ וחוטא אחד יאבד טובה
הרבה כשכיל חטא יחידי שחטא זה אבד ממנו
טובה הרבה ר׳ שמעון בן יוחאי אומ׳ לעני
שהעולם נזון אחד רבים והיחיד אחד רבים לפיכך
צריך אדם שיראה עצמו כאלו כל העולם כולו
תלוי עליו עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את
עצמו ואת העולם כלו לכף זכות עבר עבירה
אחת אוי לו שהכריע את עצמו ואת העולם כלו
לכף חובה שנא׳ וחוטא אחד יאבד טובה הרבה
כשכיל חטא יחידי שחטא אבד ממנו ומן העולם
כלו טובה הרבה ר׳ שמעון בן יוחאי אומ׳
אפי׳ צדיק גמור כל ימיו ומרר באחריתו אבד
כל הראשונות שנא׳ צדקת יצדיק לא תציל נו
ביום רשעו ואפי׳ רשע גמור כל ימיו ועשה
תשובה באחריתו אין מזכירין לו שום רשעו שנא׳
והשערת הרשע לא תכשל בה ביום שובו מרשעתו
ונהוי כמריעה זכאי ומריעה חייב אמ׳ שמעון
כתוהא על הראשונות תניא כיצד שמאי אומ׳
שלש כתות הן ליום הדין אחת של צדיקים
גמורים ואחת של רשעים גמורים ואחת של
בינונים צדיקים גמורים נכתבים ונחתמין
לאלתר לחיי העולם הבא רשעים גמורים נכתבין
ונחתמין לאלתר לגיהנם שנא׳ ורבים מישיני
אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות
לדראון עולם בינוניים שעונותיהם וזכיותיהם
שקולים יורדין לגיהנם ומצטערין ועולים שנא׳
והבאתי את השלישית באש ובחנתים כאשר יבחן
אמרה חנה ה׳ ממית ומחיה מוריד שאול ועל
וכית הלל אומ׳ חסד מטה כלפי חסד ועליהם
אמ׳ דוד אהבתי כי ישמע ה׳ ועליהם נאמרה כל
העדשה כלה הרעתי לי יהושע בינוניים
רקא אמרי בית הלל רב חסד מטה כלפי חסד
דיוקא שאין בכלל עונותיהם עון פושעי ישראל
בגופן ומאי ניעה וקרקפתא דלא מנח תפילי
מעולם אבל אם בכלל מחצה עונות פושעי
ישראל בגופן יורדין לגיהנם ומצטערין ועולין
ברכת יהבאתי את השלישית באש ועליהם א
אמרה חנה ה׳ ממית ומחיה אבל עונותיהם
מרובים מזכיותיהם ובלל עונותיהם עון פושעי
ישראל בגופן וכן פושעי אומות העולם בגופן וכן
עוברי עבירה בגופן יורדין לגיהנם ונדונים

שנים עשר חדש ולאחר שנים עשר חדש
ולאחר שנים עשר חדש נופלת כלה ונשמתן
נשרפת ואפר מלמעלה תחת כפות רגלי הצדיקים
שנאמר ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות
רגליכם אבל המינין והמסורות ומשומדין
ואפיקורסין ושכפרו בתורה ושכפרו בתחיית
המתים ושפרשו מדרכי צבור ושנתנו אימתם
בארץ החיים והן הפרנסין המטילין אימה
יתירה על הצבור שלא לשום שמים ושחטאו
והחטיאו את הרבים כגון ירבעם בן נבט
ואביהו יורדין לגיהנם ונדונין בה לדורי דורות
שנאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי
כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה
אמר רב יהודה אמר רב כל פרנס המטיל אימה
יתירה על הצבור שלא לשום שמים אינו מגיע
כן תלמיד חכם שנאה לבן יראוהו אנשים לא
יראה כל חכמי לב נושא עון ועובר על
פשע תנא דבי ר' ישמעאל מעביר ראשון
ראשון וכך היא המדה בן אדם ישר ותמים
בדרכיו אם נכשל בחטא ועדיין לא בא חטא
אל ידו אותו החטא אין הקב"ה כותבו עליו שלא
מעבירו וכן מדתו של הקב"ה שלא
מתחלה כדבית הון כל אלה פעל ג' פעמים
שלש נקם נגר אמר רבא ועון עיבורי אינו נמחק
ראי איכא ריבה עינות מיחשב כהדיהו
אחרינא לבאון ושאלתם האי דתנא דבי ר'
ישמעאל מעביר ראשון ראשון וכך היא המדה
אמר רבא עון עיבורי אינו נמחק תא דבי ר'
ישמעאל קימא בארם ירא שמים שהוא קבוע
בעשיית מצות ושומר תמורות ובעתים חוטא
בקלות מחתו של הקב"ה שמעביר ראשון ראשון
ומוחלו ובתירת צדיקים הוא ועון עיבורי אינו
נמחק שנאתלוי ועומד ער שימות באותה
שעה מהשבין אם זכיותיו מרובין מעוונותיו
תרי עבדי אותן עונות ראשון ראשון ואינן
חשובין עליו וכלו לא עשאן אם נברו אותן עונות
ונמצאו מעשיו כלין כשמיצטרפין ונשקלין
זה עם זה רובן חובות הדי כל אחד ואחד
נחשב וזו היא מדה המניה בדרכי ה' וזו היא
מדה ששית משלש עשרה מדות בפרשת
ויעבור ורב חסד מטה כלפי חסד ועיר
יוחנן מעביר וקימאלן דהני מילי כלהו
בזמן שמת בלא תשובה אבל אם מת בתשובה
אין מזכירין לו שם מעונותיו שנאורשעת
הרשע לא תכשל בה ביום שובו מרשעו שנא
הקב"ה מוחל על כל עוונותיו ונותנו במחיצתן
של צדיקים אמר רבא כל המעביר על
מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו שנאנושא
עון ועובר על פשע למי הוא נושא עון למי
שעובר על פשע ויעבר ה' על פניו
אמר ר' יוחנן אלמלא מקרא כתוב אי אפשר
לאמרו מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח צבור
והראהו למשה כסיני ואמר לו כל זמן שישראל
חוטאין עשה לפני כסדר הזה ואני מוחל להם
אמר רב יהודה ברית כרותה לשלש עשרה
מדות שאינן חוזרות ריקם שנאהנה אנכי כרת
ברית אמר ר' יוחנן גדולה תשובה שמקרעת
גזר דינו של ארם שנאושב ורפא לו אי זהו
רבר שיצריך רפואה הוי אומר זה גזר דין
מתיבי תשב בנתיים מוחלין לו לא שב בנתיים
אפי' הביא כל אילי נביות שבעולם אין מוחלין
לא קשיא הא ביחיד הא בציבור גזר דין דרבים
מיקרע וגזר דין דיחיד לא מיקרע וגזר
דין דרבים מי מיקרע כתו' אחד אומר כבשי מרעה
לבך ירושלם למען תושעי ויתו אחר אומר אם
תכבסי בנתר ותרבי לך בורית נכתם עונך
לפני מאי לאו כאן קודם גזר דין כאן לאחר
גזר דין לא אידי ואידי לאחר גזר דין ולא
קשיא כאן בגזר דין שיש עמו שבועה כאן
בגזר דין שאין עמו שבועה ראמר ר' שמואל
בר נחמני מנין לגזר דין שיש עמו שבועה
שאינו נקרע שנאולכן נשבעתי נאם ה'
לבית עלי אם יכפר עון בית עלי בזבח ומנחה
עד עולם אמר רבא בזבח ומנחה אין
מתכפר אבל מתכפר הוא ברבתו תורה
ור' יצחק אמר יפה טענקה לאדם בין קודם
גזר דין בין לאחר גזר דין כתו' אחד אומר
כי לא היכו בכל קראינו אליו וכתו' אחר אומר
דרשו ה' בהמצאו התכ ביחיד ויחיד אימת
אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה שו עשרת
ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים
פיס בראש השנה כל באי עולם עוברין
לפניו כבני מרון מאי כבני מרון הכא
תרגימו כבני אמרנא ריש לקיש אמר כמעלת
בית חורון מתני' על ששה מדשים
שלוחין ויוצאין על נסכין
מפני הפסח ועל אב מפני התענית ועל אמו
מפני ראש השנה ועל תשרי מפני תקון
המועדות ועל כסלו מפני חנכה ועל אדר
מפני פורים אתמר רב ור' חנינא אמרי
כולה מגלת תענית ור' יוחנן ור' הושעיא לוי
אמרי לא כולה ותלמיד לא מבטל ולמיתא

כטלה קשיא הלכתא אהלכתא לא קשיא
כאן בחנוכה ועזירים כאן בשאר ימות ועל
תשרי מפני תקנת המועדות מכדי דר' יוחנן
כל היכא דמטו שלוחי ניסן ולא מטו שלוחי
תשרי לית לעבירותי ימי נזירה ניסן אטו תשרי

מתני' כל השופרות כשרין חוץ משל
פרה מפני שהוא קרן אמר ר' יוסי
והלא כל השופרות נקראו קרן שנא במשוך
בקרן היובל שפיר קאמ' ר' יוסי ורבנן כל
השופרות נקראו קרן ונקראו שופר דפרה
קרן אקרי שופר לא אקרי שנא כבוה שורי ה
הדר לו וקרני ראם קרניו שופר של ראש
השנה של יעל פשוט יצתה מעופה זהב ושתי
חצוצרות משני צדדין שופר מאריך וחצוצ
רות מקצרות שמיות היום בשופר
תנא בר"א בכל כנבולין מקום שיש
שופר אין חצוצרות חיצוצרות אין שופר
אמ' ר' יהושע בן לוי מאי קראה בחצוצרות
וקול שופר הריעו לפני המלך בפני המלך
הוא דבעי שופר וחצוצרות אבל בעלמא לא

מתני' שוה יכול לראש השנה לתקיעה
ולברכות ר' יהודה אומ' כראש
השנה תוקעין בכל זברים וביובלות בכל יעלים
אמ' לו שופר של ראש השנה ושל יום
הכפורים בקלפים של ראש השנה בקלפי
והא אנן תנן שופר של ראש השנה של יעל
בשיטו הוא דאמ' כר' יהודה ולימא הלכה כר'
יהודה אי אמ' הלכה כר' יהודה הוה אמינא
אני ביובל קמ"ל **מתני'** שופר שנפגם
וחברו בפסיק רבי שבתי
שופרות בפסול נקב וסתמו אם מעכב את
התקיעה בפסול יאם לאו כשר תנו רבנן
היה ארוך וקצרו כשר קצר והעמיקו על
גלדי כשר צפהו זהב בכתים הנחת עליו
פסול שלא בפקום הנחת בשר עצהו
זהב מבפנים פסול מבחוץ אם נשתנה קולו
מכמות שהיה פסול ואם לאו כשר
נקב וסתמו אם מעכב את התקיעה פסול ואם
לאו כשר נתן שופר בתוך שופר אם קול
פנימי שמע יצא אם קול חיצון שמע לא יצא
תנו רבנן בין מבפנים בין מבחוץ
פגר נדרו וכו' הכי קתני פסול לא יצא
אמ' רב פפא לא תימא דתקיבה בכיתנא אלא
שהרחיב את פיו עד שקצר את חברב
מאי שנעמ' כדרב מתנא דאמ' קרא והעברת
דרך העברתו מעגל דפוף שבתי שופרות

פסול הוסיף עליו כל שהוא בין בפנימו בין שלא
בפנימו פסול נקב וסתמו בין בפנימו בין שלא
בפנימו פסול ר' נתן אומ' בפנימו כשר שלא
בפנימו פסול אמ' ר' יוחנן והוא שנעשת ריבו
מכלל השלא בפנימו אפי' נשתייר ריבו פסול
נסדק לארכו פסול לרחבו אם נשתייר בו
שיעור תקיעה כשר ואם לאו פסול וכמה
שיעור תקיעה ר' רבן גמליאל כדי שיאחזנו
בידו ויראה לכאן ולכאן היה קולו דק או
עבה או צרור כשר שכל הקולות כשרין בשופר
שלחו ליה לאמטה דשמטו קדחו כזברותו
ותקעבו מהו אמ' להו יצא דמין בפנימו אינו
חוצץ **מתני'** התוקע לתוך הכור
או לתוך הדות ולתוך העטם
אם קול שופר שמע יצא ואם קול הבריה שמע
לא יצא היה עובר אחורי בית הכנסת או
שהיה ביתו סמיך לבית הכנסת ושמע קול שופר
או קול מגלה אם כדי לכוין יצא ואם לאו לא
יצא ואעפ"ש שזה שמע וזה כיון לבו
וזה שלא כיון לבו אמ' רב חונא לא שנו אלא
לאותן שעומדין על שפת הכור אבל אורחין
שעומדין בכור יצאו אמ' רב יהודה שופר
של ע"ז לא יתקע יאם תקע יצא דמיעות לאו
ליהנות נתנו אמ' רבא המורד הגאה
מחבירו מיתר לתקוע לו תקיעה של מצוה
והמורד הגאה משופר מיתר לתקוע לו
תקיעה של מצוה והמורד הגאה ממענן
טובל בו טבילה של מצוה בימות הגשמים
אבל לא בימות החמה תניא נתכוין שומע
ולא נתכוין משמיע נתכוין משמיע ולא נתכוין
שומע לא יצא עד שיתכוין שומע ומשמיע
דאמ' ליה ר' זירא לשמעיה אימתי ותקע לי
אלמא קסבר משמיע נמי בעי כונה כלום אעפ"
שמתכוין להוציא את עצמו ידי חובתו אין
חבירו השומע תקיעתו יוצא ידי חובתו עד
שיתכוין התוקע להשמיעו והני מילי ביחיד
אבל בשליח צבור כיון דעתיד לכולי עלמא
לא כעינן עד דמתנון ליה גופיה כדתנן היה
עובר אחורי בית הכנסת או שהיה ביתו סמיך
לבית הכנסת ושמע קול שופר או קול מגלה
אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא
מתני' חרש שוטה וקטן אין מוציאין את
הרבים ידי חובתן זה הכלל כל
שאינו מחויב בדבר אינו מוציא את הרבים
ידי חובתן תנו רבנן הגיד חייבין בתקיעת
שופר נהנים לויים וישראל גרים ועבדים

משוחררין טומטום ואנדרוגינוס ומי שחציו
עבד וחציו בן חורין אנדרוגינוס מוציא את
מינו ולא את שאינו מינו טומטום אינו מוציא
לא את מינו ולא את שאינו מינו מי שחציו
עבד וחציו בן חורין אינו מוציא לא את מינו ולא
את שאינו מינו מי שחציו עבד וכו' אמ'
רב נחמן אף לעצמו אינו מוציא תני אהבה
כריה דר' זירא כל הברכות כולן אפילו שיצא מיצא
חוץ מברכת הלחם וברכת היין שאם לא יצא
מוציא ואם יצא אינו מוציא בעי רחבא ב'
ברכת הלחם של מיצה שהיא מוציא וברכת
היין של קדוש היום שהיא כורא פרי הגפן מהו
כיון דרובה היא מפיק או דילמא ברכה לאוחמה
הוא ופשטינן אפילו שיצא מוציא דאמ' רב
אשי בי חוזאי מיהב כהנא ורב פפי הוה מקדיש
לן אכי הוה אתי ארסיה מהברא הוה מקדיש ליה
תנו רבנן לא יפרוס אדם פרוסה לאורחין
שאם כן אוכל עמהן פ' שאם אינו אוכל עמהן
במיצה שם מוציא לבטלה אבל פורס הוא
לבניו ולבני ביתו כדי להנהן במיצות כהלכה
ובמגלה אפילו שיצא מוציא

סליק עירקא

יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת
במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה
משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי
שהיו תוקעין בכל מקום שישבו בית דין
אמ' שעיר כשהתקין רבן יוחנן בן זכאי לא
התקין שא בנבנה בלבד אמרו לו אחד יבנה ואחד
כל מקום שישבו בית דין במדינה מאי טעמ'
לא אמ' רבה הכל חייבין בתקיעת שופר ואין
הכל בקיאין בתקיעת שופר נזדמה שמא יטלנו
בידו וילך אצל בקי ללמד ויעבירנו אחבע
אמות ברשות הרבים והיינו טעמ' דרולב והיינו
טעמ' דמגלה משחרב בית המקדש וכו'
אמ' רב הונא ועם בית דין מאי ועם בית דין בפני
בד לאפוקי שלא בפני בד דלא איתמר
אמ' ר' חייא בר גמדא אמ' ר' יוסי בן שאול אין
תוקעין אא' כל זמן שבד ישבין מתני'
בראשונה היה לולב נטל במקדש
שבעה ובמדינה יום אחד משחרב בית המקדש
התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא לולב נטל
במדינה שבעה זכר למקדש ושיהא יום הנף
נלי אסור סדר הברכות אומ' אבות וגבורות
וקדושת השם וכולל מלכיות עמהן ואינו תוקע
קדושת היום ותוקע זכרונות ותוקע שופרות
ותוקע ואומ' עבודה והודאה וברכת כהנים דברי
ר' יוחנן בן נורי אמ' לו ר' עקיבא אם אינו תוקע
למלכיות למה הוא מזכיר שא אמ' אבות וגבורות
וקדושת השם וכולל מלכיות עם קדושת היום
ותוקע זכרונות ותוקע שופרות ותוקע ואומ'
עבודה והודאה וברכת כהנים וקיים לן הלכה
כר' עקיבא מחבירו מתני' אין פותחין
מעשרה מלכיות ומעשרה
זכרונות ומעשרה שופרות ה' יוחנן בן נורי
אומ' אם אמ' שלש שלש יעא אין מזכירין
מלכיות זכרונות ושופרות של פורענות מתחיל
בתורה ומסיים בנביא ר' יוסי אומ' אם השלים
בתורה יצא ואיבעיא לן האי שלש דקאמ'
ר' יוחנן בן נורי שלש מן התורה שלש מן
הנביאים שלש מן הכתובים רהוו להו תשעה או
דילמ' אחד מן התורה ואחד מן הנביאים יאחד
מן הכתובים רהוו להו שלש מכלל ופשטינן
דאם אמ' שלש מכלן יצא פנגד תורה נביאים
וכתובים ואמרי לה פנגד כהנים לויים וישראל
אמ' רב המנונא אמ' שמואל הלכה כר' יוחנן
בן נורי ואסיקנא כסוף עירקא אמ' רב חנאל
כיון שאמ' ובתורתך כתוב לאמר שוב אינו
צריך יכן אמ' ר' יהושע כיון שאמ' ובתורתך
כתוב שוב אינו צריך כיון יחיד בין עצבור וכן
הלכתא אין מזכירין מלכיות זכרונות
ושופרות של פורענות זכרונות כמין
ויזכור כי בשד המה מלכיות כמין כי אני
נאם אם לא ברית יומם וכחקות שמים וארץ
אמלוך עליכם ואע' דאמ' רב נחמן בר יצחק
האי ריתחא לית ליה דרב המנונא עליה דשמואל
כיון דקבריתיה אשמה אתרומי ריתחא כוותיה
שרי לאי אורחיה אריעא שופרות כמין תקעו
שופר כגבעה אל אל אם אבא לתוכ מלכיות
זכרונות ושופרות מפיה עניה של אומתה
העולם אומ' מלכיותינו זכרונותינו לפני אדום
מלך עולם ועד שיעבדות כמונו שהיה
בשיעבוד תקעו ומפיה ליה ר' עבדות יגן עלינו
יאין מזכירין זכרון והוה אמינא לטובה כמין
זכרה לי אלהי לטובה יכמין זכרני ברצון
עמך פקדונות הכי קאמ' כמין זכרון
ר' נפקד את שרה כמין פקד פקדתי כתרי
ר' יוסי ר' יהודה אומ' פקדונות אינן בזכרונות
ואע' דקתני מלך ר' יוסי ור' יהודה הלכה כר'
יוסי הכא נהוג עלמא כר' יהודה מתחיל

64
56

כתורה ומסיים בנביא ר' יוסי אומ' אם השלים
כתורה יצא · ותריצנא הכי מתחיל כתורה
ומסיים בנביא ר' יוסי אומ' משלים כתורה ואם
השלים בנביא יצא וקיימ' לן כר' יוסי · תניא
אמ' שעזר בר' יוסי ותיקין היו משלימין אותה
בשל תורה בשלמא זכרונות ושופרות טובא
איכא שלא מלכיות תלתא הוין · שהיו עניו
ותרועת מלך בו · ויהי בישורון מלך ·
מלוך לעולם ועד ואנן בעינן עשר ולית כא
אמ' רב הונא תנא שמע ישרש · שהיו ·
אחד מלכות דברי ר' יוסי ר' יהודה אומ' אינה
מלכות · וידעת היום והשבות מלכות דברי
ר' יוסי ר' יהודה אומ' אינה מלכות · אתה
הראית לדעת מלכות דברי ר' יוסי ר' יהודה
אומ' אינה מלכות וקיימ' לן כר' יוסי ·

מתני' העמר לפני התכה ביום טוב של
ראש השנה השני מתקיע ובשעת
ההלל הראשון מקרא את ההלל · ומזדקאמ'
בשעת ההלל מכלל דבראש השנה לא ·
אמרינן הלל · מאי טעמ' דר' אבהו דאמ' ר'
אבהו אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבונו
של עולם מפני מה אין ישרש אומ' שירה ר'
לפניך בראש השנה וביום הכפורים אמ' להם
מלך יושב על כסא דין ומפרי חיים ומפרי ·
מתים פתוחין לפני וישרש יאמרו שירה לפני ·

מתני' שופר של ראש השנה אין מפקחין
עליו את הבל ואין מעבירין עליו
את התחים ולא עולין באילן ולא רוכבין על
גבי בהמה ולא שטין על פני המים ואין חותכין
איתו לא כדכר שיושבו משום שבות ולא בדכר
שהוא כלא תעשה אבל אם רצה ליתן לתוכו
מים או יין יתן ואין מעבבין את התינוקות ·
מלתקוע ומתעסקין בהם כדי שילמדו · וה
הכית עסק לא יצא והשומע מן המתעסק
לא יצא · מאי טעמ' יום טוב עשה ולא
תעשה הוא ושופר עשה הוא ולא אתי עשה
ודחי את לא תעשה ועשה · אין חותכין
איתו בדכר שהוא משום שבות סכינא ·
משום לא תעשה מגלא · אבל אם רצה
ליתן לתוכו · תנא אבא שאול אומ' יין או
מים מיתר כדי לערבתו מי רגלים אסור ·
מפני הכבוד · ומתעסקין בהן כדי שילמדו ·
אמ' שעזר ואפי' כשבת והני מילי בקטן
שהגיע לחינוך אבל בקטן שלא הגיע לחינוך
כיום טוב אין כשבת לא · ואית דאמרי אינהא ·

מתני' כמה תקיעות שלש של שלש ·
שלש · שיעור תקיעה כשלש תרועות ·
שיעור תרועה כשלש יבבות · תקע בראשונה
ומשך בשניה פשתים אין בידו שא אחת · מי
שבירך ואחר כך נתמנה לו שופר תוקע ומריע
ותוקע פעמים כשם ששליח ציבור כך כל
יחיד ויחיד חייב רבן גמליאל אומ' שליח ציבור
מוציא הרבים ידי חובתן · שיעור תקיעה כ
כשלש תרועות · והתנא שיעור תקיעה
כתרועה אביי אמ' תנא דידן חשיב תרועה ת
כהלכתו כבי כתקיעות דכהלכתו כבי · תנא כרא
קא חשיב חד נכא ולא פליגי · שיעור תרועה
כשלש יבבות · והתניא שיעור תרועה כשלשה
שברים אמ' אביי בהא וראי פליגי דתנ' יום תרועה
יהיה לכם ומתרגמינן יום יבבא יהא לכון וג
וגמרינן מאימיה דסיסרא דכתי בעד החלון
נשקפה ותיבב מר סבר גנוחי גנח ומר סבר
ילולי ילולי · תנו רבנן מנין שבשופר תל
והעברת שופר תרועה אין לי אלא ביובל בראש
השנה מנין תל בעשור לחדש אין תל בחדש
השביעי מה תל בחדש השביעי שהיו כל תרועות
של חדש השביעי שוות ומנין שפשוטה לפניה
תל והעברת ומנין שפשוטה לאחריה תל
תעבירו ואין לי אלא ביובל בראש השנה מנין תל
בחדש השביעי שאין תל בחדש השביעי מה
תל בחדש השביעי שיהו כל תרועות שלחדש
השביעי שוות ומנין של שלש שלש תל והעברת
שופר תרועה יום תרועה זכרון תרועה ·
ומנין ליתן את האמור של זה כזה ושל זה בזה
תל שביעי שביעי לגזרה שוה הא כיצד שלש
שהן תשעה שיעור תקיעה כתרועה ושיעור
תרועה כשלשה שברים · אתקין ר' אבהו
בקסרי תקיעה ושלשה שברים תרועה ותקיעה
מה נעשוך אי ילולי הוא תרועה נעביד שלשה
שברים לא נעביד אי גנוחי הוא שברים נעביד
תרועה לא נעביד מספקא ליה אי גנוחי הוא אי
ילולי הוא · מתקיף לה רב עויראי ולמא
גנוחי הוא ואתיא תרועה ומפסקא בין תקיעה
לשלשה שברים הדר עבד בבא אחרינא ת
תקיעה ושלשה שברים ותקיעה · מתקיף
לה רבינא ידלמ' ילולי הוא ואתו שברים ומפסקי
בין תקיעה לתרועה הדר עבד בבא תליתאה
תקיעה ותרועה ותקיעה אם כן מה אבהו למימ
לי ידלמ' גנוח וילולי אי הכי אפכא נמי הדר מא
ילולי וגנוח סתם אינש כי מתרע ביה מלתא
בריש מגנח והדר מילולי נמיא עכשו ·
שתוקעין תשרת שלש פעמים ותוקעין תשת

שלש פעמים ותיקעין תרת שלש פעמים
ונהגו העם לתוקעין כשהן יושבין ומברכין עליהם
ברכת התקיעה מפני שהצבור צריכין לשמוע
התקיעת על סדר ברכות לפי חזרין ותוקעין
תשרת פעם אחת ותשת פעם אחת ותשרת פעם
אחת ובדין הוא שיהו תוקעין על סדר
ברכות כסדר שתוקעו כשהן יושבין אלא כיון
שהברכות אין מעכבין את התקיעת הרי יצאו
ידי חובתן באותן שתוקעו כשהן יושבין דהי
להם לתקוע תשרת תשת תרת על סדר ב
ברכות פעם אחת שלא להטריח את הצבור
וכן המנהג בכל העולם ובשותי הישיבות
שא לו מקמי דיש מתיבתא המברך יום ראש
השנה על תקיעת שופר בתר ספר תורה והשתא
ודבר צריך לברך על התקיעות שעל סדר
ברכות או לא ואהדר להו הכי קא חזו רבנן
שנוערין בזה שסח ער שלא יתקע על סדר
ברכות אמר להזור ולברך איזו חוזר ולא
דמיא הא לתפלין דאמר רב חסדא סח בין תפל
תפלה לתפלה חוזר ומברך דהתך דשתי מצות
נינהו דתנן תפלה של יד אינה מעכבת של
ראש ושל ראש אינה מעכבת של יד ולא
עוד שלא הדר ומברך ההיא ברכה קמיתא
שלא ברכה אחריתי הוא מברך דמקשינן סח
אין לא סח לא והא שלח רב הונא משמיה
דר יוחנן על תפלין של יד אומר להניח תפלין
ועל של ראש אומר על מיצות תפלין
ומקשינן אביי ורבא דאמרי תרויהו לא סח
מברך אחת ואם סח מברך שתים ואעפ
קשה להשיח דתנא סח בין תפלה לתפלה
עבידה היא בידו וחוזרין עליו מעורכי המלחמ
וכל שכן האי שסח בין תקיעות מיושב לתקיעות
מעומד שלא שאינו חוזר ומברך שמיעה אחת
היא עצא וראה שהרי הלל שמברכין קודם
לקריאתו ואעפב כן ערך לפרק פוסק לא
הוצרך לחזור ולברך תקע בראשונה
ומשך בשניה בשתים אין בידו שלא כאחת
אמר ר יוחנן שמע תשע תקיעות כתשע שעות
ביום יצא תניא נמי הכי שמע תשע
תקיעות בתשע שעות ביום יצא מתשעה בני
אדם כאחד לא יצא תקיעה מזה ותרועה
מזה בזה אחר זה יצא ואפי בסירוגין ואפלו
כל היום כולו ומי אמר ר יוחנן הכי והאמ
ר יוחנן משום ר שמעון בן יהוצדק בהלל
ובמגלה אם שהה כדי לגמור את כלה חוזר
לראש לא קשיא הא דיריה הא דרביה

וקיימא לן כר יוחנן דאמ אפלי בתשעשעות
ביום יצא ובהלל ובמגלה אעפ ששהה
כדי לגמור את כלה אינו צריך לחזור לראש
שלא קורא ממקום שנפסק תנו רבנן
תקיעות אין מעכבות זו את זו ברכות אין מ
מעכבות זו את זו תקיעות וברכות של ראש
השנה שלו יום הכפורים מעכבות זו את זו
מאי שנא ראש השנה ויום הכפורים כדרבא
דאמ רבא אמ להן הקב"ה לישראל אמרו לפני
בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות
מלכיות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כ
כדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה ובמה
בשופר מי שברך ואחר כך נתמנה לו
שופר תוקע ומריע ותוקע שלש פעמים
טעמ דכרך ואחר כך נתמנה לו שופר אבל
אית ליה שופר מעיקרא כי שמע להו אסדר
ברכות שמע להו אמ רבא לא אמרו שלא
בחבר עיר תנא נמי הכי כשהוא שומען
שומען על הסדר ועל סדר ברכות בד"א בעכור
אבל ביחיד שומען על הסדר ושלא על סדר
ברכות יחיד שלא תקע חבירו תוקע לו
ויחיד שלא ברך אין חבירו מברך לו
מיכוה בתוקעין יותר מן המברכין כיצר שתי
עיריות באחת תוקעין ובאחת מברכין ה
הולכין למקום שתוקעין ואין הולכין למקום
שמברכין ואעפ דהא ודאי והא ספק
כשם ששליח צבור חייב כך כל יחיד ויחיד
חייב רבן גמליאל אומ שליח צבור מוציא
הרבים ידי חובתן תניא אמרו לו לרבן
גמליאל לדבריך למה צבור מתגלגלין אמ
להם כדי להסדיר שליח צבור את תפלתו
אמ להם רבן גמליאל לחכמים לדבריכם
למה שליח צבור יורד לפני התיבה אמרו
לו כדי להוציא את מי שאינו בקי אמ להם
כשם שמוציא את שאינו בקי כך מוציא את
הבקי אמ רבה נרבי חנא אמ ר יוחנן
מודים חכמים לרבן גמליאל וחכ אמ עדין היא
מהלוקת ומי אמ ר יוחנן הכי והאמ ר
יוחנן הלכה כרבן גמליאל בכרכות של ראש
השנה ויום הכפורים והלכה מכלל דפליגי
אמרבא מאן מודים ר מאיר והלכה מכלל
דפליגי רבנן תניא ברכות של ראש
השנה ושל יום הכפורים שליח צבור מוציא
הרבים ידי חובתן דברי ר מאיר וחכמים אומ
כשם ששליח צבור חייב כך כל יחיד ויחיד
חייב ושמעינן מינה דהלכה כרבן גמליאל

65
כיפור
57

ברכות של ראש השנה ויום הכפורים
כלכך אבל בשאר ימות השנה לא אמר משום
ששליח צבור חייב כך כל יחיד ויחיד שהוא
בקי שייב וקן הלתא ועם שבשדות
דאניסי ולא מצי למיתי בכי כנשתא בראש
השנה ויום הכפורים שליח צבור נמי מוצאין
ידי חובתן אבל דעיר אין שליח צבור מוציאו
ידי חובתן אלא עד דאתי לבי כנשתא ושמע
משליח צבור מתחלה ועד סוף ירוש
רבן גמליאל וכו ר הונא עצירא בשם ר
יוחנן הלכה כרבן גמליאל באילין תקיעתא
והוא שישנו שם מראש התפלה ומאי שנא
ברכות של ראש השנה ויום הכפורים ששליח
צבור מוציא הרבים ידי חובתן מה שאין כן
בשאר ימות השנה משום דנפישי ברכות
דכל שבתות וימים טובים של שאר ימות
השנה שבע והני תשע והאמר רב הונא
אמר רב כיון שאמר ובתורתך כתוב לאמר שוב
אינו צריך שאמר משום דאושי קראי אמר
שעזר לעולם יסדיר אדם תפלתו ואחר כך
יתפלל אמר רבא מסתברא מלתיה דר
שעזר של ראש השנה ויום הכפורים ושל
פרקים אבל של שאר ימות השנה לא צריך
וכמה הוא פרקים משלשים יום ולהלן
גרסי בערובין אמר רבא כי היגן כי רב כהנא
איבעיא להן מהו להזכיר של ראש חדש בראש
השנה כיון דהלוקין כמוסיפין אמרינן או דלמא
אומרי זכרון אחד ועולה לכאן ולכאן
ומסקנא אמר זכרון אחד ועולה לו לכאן ולכאן
ואמר רבא כי היגן כי רב הונא איבעיא להן
מהו לומר זמן בראש השנה וביום הכפורים
כיון דמזמן לזמן אתי אמרינן או דלמא כיון
דלא אקרו רגלים לא אמרינן לא הוה בי דיה
כי אתא לבי רב יהודה אמר אקרא חדתא אמינא
זמן אמר ליה רשות לא קא מיבעיא לי כי קא
מיבעיא לי חובה מאי ומסקנא והלכתא
אומרין זמן בראש השנה ויום הכפורים

סליק נירקא

וסליקא מסכת דראש השנה

הלכות יום הכפורים

יום הכפורים אסור באכילה ובשתיה וברחיצה
ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה
המילך והכלה רחיצו את ידיהם ונעליהם
והחזן מעביר את הסנדל דברי ר טיעו וחכמי
אומרין הני חמשה ענויין כנגד מי אמר רב חסדא
כנגד חמשה ענויין שבתורה שבת שבתון
שבת שבתון ובעשור אך בעשור והיתה לכם
לחקת עולם קראי חמשה הוו ואנן שתא
אנן שתיה בכלל אכילה ראמר ריש לקיש מנין
לשתיה שהיא בכלל אכילה דכתי ואכלת
לפני ה אלהיך מעשר דגנך תירושך ויצהרך
הירוש חמרא הוא ויקרי ליה ואכלתם שתיתם
נמי ועתה הכסף בכל אשר תאוה נפשך בבקר
ובצאן וביין ובשכר ובכל אשר תשאלך נפשך
ואכלת יין ושכר משלו ואקרי ליה
ואכלת אכילה ושתיה אמלן דכתי ענו
את נפשותיכם ותנא רבי שמעון נאמר
כאן תענו ונאמר להלן יעניך ויעיבך מה להלן
ענוי דרעבון אף כאן ענוי דרעבון סיכה
דאיקרי ענוי מנלן דכתי לחם חמודות לא
אכלתי ובשר ויין לא בא אל פי וסיך לא סכתי
ואקרי ענוי דכתי מיום אשר נתת אל לבך ל
להבין ולהתענות נשמעין דבריך רחיצה
דאיקרי ענוי מנלן דכתי ולאביתר הכהן אמר
המלך ענתות לך אל שדך כי התענית בכל
אשר התענה אבי וכתי כי אמרו העם רעב ועיף
ויצמא במדבר רעב מלחם ויצמא ממים ועיף
ממאי לאו מרחיצה ודילמא מנעילת
הסנדל אמר רב נחמן בר יצחק מהכא מים
קרים על נפש עינה ואימא משתיה מיכת
בנפש על נפש כתי אלמא עיף מרחיצה וכתי
וכי התענית בכל אשר התענה אבי נעילת
סנדל מנלן דכתי ודור עולה במעלה הזתים
עולה ובוכה וראש לו חפוי והוא הולך יחף
וכתי כי הבענית בכל אשר התענה אבי תשמי
המטה מנלן דכתי אם תענה את בנותי ואם
תקח נשים על בנותי אם תענה מהשמיש ואם
תקח מצרות תנו רבנן אסור לרחוץ כ
מקצת גופו בכל גופו ואם היה מלוכלך בטיט
ובצואה רוחץ כדרכו ואינו חושש ואסור
לסוך מקצת גופו בכל גופו ואם היה חולה
או שהיו לו חטטין בראשו סך כדרכו ואינו
חושש תנא רבי משה רבן גמליאל אומר מדיחה
אשה ידה אחת במים ונותנת עת לתינוק

66
58

יום הכפורים שאין בו לא אכילה ולא שתיה
אמרה תורה כבדהו בכסות נקיה והיה
תענוגל את הסנהדרי ר' שילעיר מאי טעמא
משום ענה ושמחו אמ' כל מחמת עקרב מותי

מתני' התינוקות אין מענין אותן ביום
הכפורים אבל מחנכין אותן קודם
לשנה וקודם לשתים בשביל שיהו רגילין
למצות השתא בבני שתים מחנכין בבני
שנה מיבעיא אמ' רב חסדא לא קשיא כאן
לחולה כאן לבריא אמ' רב הונא בן שמנה
ובן תשע מחנכין אותן לשעות בן עשר ובן
אחת עשרה משלימין מדרבנן בן שתים עשרה
משלימין מהאוריתא בתינוקת ורב נחמן
אמ' בן תשע ובן עשר מחנכין אותן לשעות
ובן אחת עשרה משלימין מדרבנן בן שתים
עשרה משלימין מהאוריתא בתינוקת ובן שלש
עשרה משלימין מהאוריתא בתינוק ור'
יוחנן אמ' בן עשר בן אחת עשרה מחנכין אותן
לשעות בן שתים עשרה משלימין מהאוריתא
בתינוקת ובן שלש עשרה משלימין מהאוריתא
בתינוק ואע"ג דקא פליג ר' יוחנן דאמ'
תינוקת בת שתים עשרה ותינוק שלש עשרה
משלימין מהאוריתא אכל השלמה מדרבנן
ליתא לי' קיימ"ל כרב הונא ורב נחמן ד
דבתראי אינון ומשלימין מדרבנן כדי לחנכן
במיצות כבן אחת עשרה בן תינוק כן לתינוק
ובן תשע ובן עשר מחנכין אותן לשעות שאם
היה רגיל לאכול בשתי שעות מאכילין אותו
בשלש בשלש מאכילין אותו כארבע

מתני' עוברה שהריחה מאכילין אותה
עד שתשוב נפשה חולה מאכילין
אותו על פי בקיאין ואם אין שם בקיא מאכילין
אותו על פי עצמו עד שיאמר די תנו רבנן
עוברה שהריחה כשר קדש או כשר חזיר ת
תובחין לה כוש כריוטב אם נתיישבה דעתה
מוטב ואם לאו מביאין לה שומן עצמי שאין
לך דבר שעומד בפני פקוח נפש יותר מעץ
וגלח עריות ושביעות רמים עד מנלן דתנא
ר' שעיר אומ' אם נאמר בכל נעשך למה נאמ'
בכל מאדך ואם נאמ' בכל מאדך למה נאמר
בכל נעשך אם יש לך אדם שמוציא ממונו חביב עליו
מגופו לכך נאמ' בכל מאדך ואם יש לך אדם
שגופו חביב עליו ממונו לכך נאמ' בכל נעשך
גלוי עריות דתנא ר' אומ' מי כאשר יקום איש
על רעהו ורצחו נעשו וכי מה למדנו מרוצח
עדה הרי זה בא ללמד ונמיא למד מקיש נר

נערה המאורסה לריעה מה ריעה יהרג ואל
יעבור אף נערה מאורשה יהרג ואל תעבור
שביעות רמים סברא הוא דהוא דאתא ר
לקמיה דרבא אמ' לי' מרי השבי זיל ר
קטליה לפלניא ואי לא קטלינא לך אמ' לי'
ליקטלך ולא תקטול יתיה מאי חזית דרמא
דידך סומק טפי דילמא דמא דחברך סומק
טפי ההוא עוברה דאריחא אתא לקמיה
דר' אמ' להו זילו לחישו לה דהאידנא יומי ד
דכפירי הוא לחישו ולחיש קרא עליה בטרם
אערך בבטן ידעתיך נפק מינה ר' יוחנן
ההוא עוברה דאריחא אתא לקמיה דר' חנינא
אמ' להו זילו לחישו לה ולא לחיש קרא עליה
זורו רשעים מרחם נפק מינה שכתי אורר פירי
חולה מאכילין אותו על פי בקיאין אמרי
רבי ינאי חולה אומ' צריך והופא אומ' אינו צ
צריך שומעין לחולה פשיטא ספק נפשות ד
להקל מהו דתימא האי דקאמ' חולה צריכנא
בעיתי הוא מבעית סכר אי לא אכילנא מאיתנא
קמ"ל לב יודע מרת נפשו חולה אומ' אינו
צריך והופא אומ' צריך שומעין לחולה פשיטא
ספק נפשות להקל מהו דתימא לב יודע מרת
נפשו קמ"ל שומעין לחולה והאי דקאמ' חולה
לא צריכנא תובא היא דנקיט לי' פי טירוף
הדעת ובן זהמיתו חיתו לחם ותובא דהוה
נקטה לי' דהוה רחקה נפשיה מזונא ואי
אמ' איהו ואחרינא בהדי לא צריכנא ואמרי תרי
אחרינ צריך מאכילין אותו על פיהם רבי אמרי
תרי נמאה ומאה נתרי הני מלי למימנא אבל
הכא ספק נפשות להקל ואי אמ' איהו
צריכא אע"ג דאיכא תרי דאמרי לא צריך מ
מאכילין אותו על פי עצמו מאי טעמ' לב יודע
מרת נפשו **מתני'** מי שאחזו כולמוס
מאכילין אותו אפי' דברים
טמאים עד שיאורו עיניו מי שנשכו כלב
שוטה אין מאכילין אותו מח עד כאן שלו
מתיא בן חרש מתיר ועיר אמ' מתיא בן חרש
החושש בפיו מטילין לו סם בשבת מפני שהוא
ספק נפשות וכל ספק נפשות דוחה שבת
יהלבתא מ' מתיא בן חרש דאמ' החושש בפיו
מטילין לו סם בשבת ולא פליגי רבנן עליה
דר' מתיא בן חרש שא בכלב שוטה אבל בחושש
בפיו לא פליגי דהא ר' יוחנן חש בעצמינא
שהוא כאב חשנים ועבר ליה סם בשבת דכמכה
של חלל הוא דאמ' רב נחמן בר יצחק אני
עצמי הואיל ומתחלת כעה גומרת בבני

מעים מאי סימנא רמי רמא מכביה וארבי
ליה רמא מרדדיה עי כשר שעל השנים
וכל ספק נפשות דוחה וכו׳ לאתויי מאי
אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל לאתויי ספק שבת
אחרת היכי דמי כגון דאמדוה לתמניא יומי
ויומא קמא שבתא מהו דתימ׳ ניעכביה עד
לאורתא כי היכי דלא נחיל עלי׳ תרי שבי
קמ׳׳ל תניא נמי הכי מחמין חמין לחולה
בשבת בין להשקותו בין להברותו ואין אומ׳
נמתין לו עד שיבריא שלא מחמין לו חמין מיד
וספקו דוחה את השבת ולא ספק שבת זו שלא
ספק שבת אחרת ואין עושין דברים לא על
ידי גוים ולא על ידי קטנים שלא על ידי נדולי
ישרא׳ ואין אומ׳ לעשות דברים הללו לא על
ידי נשים ולא על ידי בותיים מפני שמצטרפי
לדעת אחרת תנו רבנן מפקחין פקוח
נפש בשבת והזריז הרי זה משובח ואינו צריך
ליטול רשות מבי דינו ראה תינוק שנפל
לתוך המים פורש מיצודה ומעלהו והזריז
הרי זה משובח ואינו צריך ליטול רשות
מב״ד ואפי׳ דקא ציד בווריו ראה תינוק
שנפל לבור עוקר חוליא ומעלהו והזריז הרי
זה משבח ואינו צריך ליטול רשות מב״ד
ואפי׳ דקא מתקן דרגא לחול כשבת נגעלת
דלת בפני תינוק שובר הדלת ומיציאו והזריז
הרי זה משבח ואינו צריך ליטול רשות
מב״ד ואפי׳ דקא מתבר שפי מכבין ומפסיקין
מפני הדליקה והזריז הרי זה משבח ואינו
צריך ליטול רשות מב״ד ואפי׳ דקא ממכך
מכוכי ועריכא דאי אשמעינן מים משום
דאי לא מסיק מיית אבל בור אפשר דיתיב א
אפי׳מא רבי׳א ומקשקש ליה ואי אשמעינן
בור משום דקא מבעית אבל דלת אפשר
דיתיב ליה בהאי גיסא ומקשקש ליה באמ גיזי
עריכא מכבין ומפסיקין למה לי אמ׳
שלעזר לא נעריכא שלא אפי׳ לחצר אחרת
אמ׳ רב יוסף אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל לא הלכו
בפקוח נפש אחר הרוב היכי דמי אילימא
דאיכא תשעה ישרא׳ וחד נוי הא רובא ישראל
ניהו אי נמי מחיצה על מחיצה ספק נפשות
להקל ישלא דאיכא תשעה נוים וחד ישראל
הא נמי פשיטא דקבוע הוא וכל קבוע כמחיצה
על מחיצה לא צריכא דפרישי חד מינייהו
ואזיל לחצר אחרת מהו דתימא כל דפרישי
מיובה פריש ולא מפקחינן קמ׳׳ל אין הולכין
בפקוח נפש אחר הרוב איני והא אמ׳ אמי
אמ׳ יוחנן אפי׳ תשעה נוים ואחד ישראל
בחצר מפקחין בחצר אחרת אין מפקחין
לא קשיא הא דפרישי כלהו הא דפרישי מקצתיהו
מתני׳ מי שנפלה עליו
מפולת מפק הוא שם מפק אינו
שם מפק חי מפק מת מפק נברי מפק ישרא׳
מפקחין עליו מצאוהו חי מפקחין עליו ואם
מת יניחוהו מצאוהו חי מפקחין עליו
פשיטא לא צריכא דאפי׳ לחיי שעה תנו
רבנן עיר היכן הוא כורך עיר טבוריו ויש אומ׳
עיר חוטמו בדק ומצא עליונים מתים לא
יאמר כבר מתו התחתונים מעשה היה ונמצאו
עליונים מתים ותחתונים חיים אמ׳ רב
נפא מהלוקת ממטה למעלה אבל מלמעלה
למטה כיון דבריק עיר חוטמו שוב אינו בודק
רבת כל אשר נשמת רוח חיים באפיו
ומנלן דפקוח נפש דחי שבת אמ׳ רב יהודה
אמ׳ שמואל אמ׳ קרא אשר יעשה אותם האדם
וחי בהם ולא שימות בהם **מתני׳**
חטאת ואשם וראי מכפרין
מיתה ויום הכפורים מכפר עם התשובה
ותשובה מכפרת על עבירות קלות על עשה
ועל לא תעשה ועל החמורות הוא תולה
עד שיבא יום הכפורים ויכפר השתא על
לא תעשה מכפרין על עשה מיבעיא אמ׳ רב
יהודה הכי קאמ׳ על עשה ועל לא תעשה הנתק
לעשה שאל׳ מתיא בן חרש את׳ לעזר
בן עזריה ברומי שמעת ארבעה חלוקי כפיה
שהיית׳ ישמעינו דורש אמ׳ לו שלשה הן ותשובה
עם כל אחת ואחת מהן עבר ארם על
מיצות נעשה ועשה תשובה לא זז משם ער
שמוחלין לו מיד שנא׳ שובו בנים שובבים
ארפא משובתם עבר על לא תעשה ועשה
תשובה תשובה תולה ויום הכפורים מכפר
שנא׳ כי ביום הזה יכפר עליכם עבר ארם
על כריתות ועשה תשובה תשובה ויום הכפורי
תולין וייסורין ממרקין שנא׳ ופקדתי בשבט
פשעם ובנגעים עונם אבל מי שיש בידו
חלול השם אין בו כח בתשובה לתלות ולא
ביום הכפורים לתלות ולא ביסורין למרק
שלא כלן תולין ומיתה ממרקת שנא׳ ונגלה
באזני׳ צבאות אם יכופר העון הזה לכם
עד תמותון היכי דמי חלול השם אמ׳ רב
כגון אנא דשקילנא בשרא מטבחא ולא
יהיבנא דמי לאלתר יוחנן אמ׳ כגון
אנא דמסגינא ארבע אמות בלא תורה ובלא

תלין רב נחמן בר יצחק אמר כגון דאמרי
אינשי שרא ליה מריה לעלוניא רבי יצחק
בר אבדימי אמר כגון שחבירו כושין משמיעתו
תנו רבנן בזמן שאדם קורא ושונה ודבורו
בגרת עם הבריות ומקחו ומתנו בשוק נאה
נושא ונותן באמונה מה הבריות אומרות עליו
אשרי פלוני שלמד בתורה אשרי אביו ואשרי
רבו שלמדהו תורה אוי להם לבני אדם שלא
למדו תורה פלוני שלמד תורה ראיתם כמה
יפין דרכיו ומתוקנים מעשיו עליו הכתוב אומר
ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר
ובזמן שאדם קורא ושונה ואין דבורו בגרת
עם הבריות ואין מקחו ומתנו בשוק נאה ואינו
נושא ונותן באמונה מה הבריות אומרות עליו
אוי לו לפלוני שלמד תורה אוי לו לאביו ולרבו
שלמדהו תורה אשריהן בני אדם שלא למדו
תורה תורה ראיתם פלוני שלמד תורה כמה
מכוערין מעשיו וכמה מקולקלין דרכיו עליו
הכתוב אומר באמר להם עם ה׳ אלה ומארצו יצאו
אמר רבא בר חנינא גדולה תשובה שמביאה
רפיאה לעולם שנא שובו בנים שובבים ארפא
אמר לוי גדולה תשובה שמגיעת עד כסא
הכבוד שנא שובה ישראל עד ה׳ אלהיך היכי
דמי בעל תשובה כגון שבא דבר עבירה לידו
יפרוש מחוי רב יהודה בראותו פרק יבאו
מקום ובאותה אשה אמר רב יהודה רב רמי
בת מכשה פשעיו לא יצליח ופסתו אשרי נשוי
פשע כסוי חטאה לא קשיא כאן בעבירות שבין
אדם למקום כאן בעבירות שבין אדם לחבירו
תניא עבר עבירה פעם ראשונה מוחלין
לו שניה מוחלין לו שלישית אין מוחלין לו שנא
הן כל אלה פעל ה׳ פעמים שלש עם גבר
ותניא שלישית מוחלין לו רביעית אין מוחלין
לו לא קשיא תא ביחיד הא ביצבור גרסי
בפרק סדר תעניות תנו רבנן אדם שיש בו
עבירה וייתורה ואינו חוזר למה הוא דומה
לאדם שתופס שרץ בידו שאפי׳ טובל בכל
מימות שבעולם לא עלתה לו טבילה זרקו
מידו עלתה לו טבילה שנא ומורה ועוזב ירחם
ואמר נשא לבבנו אל כפים אל בשמים
תניא עבירות שהתורה עליהם יום הכפורים
זה לא יתודה עליהם יום הכפורים אחר ואם
שנה בהן יצריך שיתודה עליהם ואם לא שנה
בהם והתורה עליהם עליו הכתוב אומר בכולב שב
על קיאו כסיל שונה באולתו ר׳ שמעון בן
יעקב אמר כל שכן הרי זה משבח דכתי׳ כי נפשעו

אני ארע וחטאתי נגדי תמיד לא מה אני מקיים
ככולב שב על קיאו כדרב הונא דאמר רב הונא
עבר עבירה ושנה בה הותרה לו הותרה לו סלק
תערתך לא שנעשית לו כהתר ויצרין לעבירה
את החטא שנא ויעשו להם שהי זהב דברי ר׳
יהודה בן בבא ר׳ עקיבא אומ׳ אינו יצריך לא מה
אני מקיים ויעשו להם שהי זהב כדר׳ יוחנן דאמ׳
ר׳ יוחנן אמ׳ משה לפני הקב״ה בשביל נקף זהב
שהשפעת להם לישראל ער שאמרו די״ נרם
להם לעשות שהי זהב מערסמין את החנפין
מפני חלל השם שנא ובשוב צדיק מצדקתו
כל המזכה את הרבים אין מספיקין בידו לחטוא
עבירה כדי שלא יהיו תלמידיו נוחלין העולם
הבא והוא יזדרז לשאול שנא כי לא תעזב נפשי
לשאול ולא תתן חסידך לראות שחת וכל
המחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות
תשובה שלא יהיו תלמידיו יורדין לשאול והוא
נוחל העולם הבא שנא אדם עשוק כרם נפש
ערביר ינוס ולא יתמכו בו

מתני׳

האומר אחטא ואשוב אין
מספיקין בידו לעשות תשובה אחטא ויום
הכפורים מכפר אין יום הכפורים מכפר
עבירות שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר
שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר
ער שירצה את חבירו את זו דרש ר׳ שמעון בן
עזריה וכו׳ אמ׳ ר׳ יצחק כל המקניט את
חבירו אפי׳ בדברים צריך לפייסו שנא בני
אם עשית לרעך תקעת לזר כפיך עשה
זאת אישה והנעצל עם ממין ישלו כיצד התר
לו נפסת ידי ואם לאו הרבה עליו רעים אמ׳
רב יהודה וצריך לפייסו בשלש חבורות של
שלשה שלשה בני אדם שנא ישיר על אנשים
יאם מת אמ׳ ר׳ יוסי חבשו מביא עשרה
בני אדם ומעמידן על קברו ואומ׳ חטאתי לה׳
אלהי ישראל ולפלוני זה שחבלתי בו אמ׳
יוסי בר חנינא כל המבקש מטי מתבירו אל
יבקש לו יותר משלשה טפחים שנא אנא שא
נא פשע ועתה שא נא לפשע ודוקא
חבירו אבל רבו מפייסו לו עד דמפיים
עשרים וארבעה דברים מענכין את התשובה
ואלו הן רבילות לשון הרע ובעל חמה ובעל
מחשבה רעה והמתחבר לרשע והמרגיל
בעבירה שאינה מסעקת לבעליה והמסתכל
בערוה והחולק עם חגבר והאומר אחטא
ואשוב והמתכבר בקלון חבירו והפורש מן
העבור והמבזה אבותיו והמבזה רבותיו ה׳

ורבי הלל הרבים והמעכב את הרבים מלעשות
רבי מאיר והמטה את חבירו מדרך טובה לדרך
רעה והמשתמש בעבדו של אחר והמקבל שזוהי
על מנת להטות אחרים כדין והמיעא אבידה
ואינה מחזירה לבעליו והרואה בנו בתרבות
רעה ואינו מכהו בידו והאוכל שור עניים יתומים
ואלמנות והחולק על רבי חכמים והחושד
כשרים והשונא את התוכחות והמלעיג על
המצות תנו רבנן מיצות ידוי ערב יום
הכפורים עם חשכה רבי ר' מאיר והחכמים אומ'
עריך שיתורה קודם שיאכל שמא יארע קלקלה
בסעודה ואעפ"י שהתירה ערבית יתירה שחרית
שחרית יתירה מוסף מנחה ונעילה והיכן אומרה
אחר תפלתו ושליח צבור אומ' באמיתע מאי
אומ' רב אמ' אתה יודע ושמיש אמ' אתה יודע
עמקו של רב ר' מאיר אומ' וכתיתך כתו' לאמר
כי ביום הזה יכפר עליכם ר' יוחנן אמ' רבון
העולמים רב יהודה אמ' רבונותינו מלמנות
ויטאתינו עצמנו מספר רב המנונא אמ' שהי
ער שלא נוערתי וכו' אמ' בר המדודי לא
שנו שא"ר אמ' אבל חטאנו אבל אמ' אבל
הטאנו לא עריך ואמ' בר המדודי הוה קאימנא
קמיה דרב שמיש וכי מטי שליח צבור אבל
חטאנו קם אכרעיה אמ' שמעמינה עיקר וידוי
האי הוה תנו רבנן כי מתירה אומ' עויתי
פשעתי חטאתי וכן בשעיר המשתלח הוא אומ'
והתודה עליו את כל עונות בני ישרא' ואת כל
פשעיהם לכל חטאתם וכן במשה אומ' נושא
עון ופשע וחטאה ונקה רבי ר' מאיר וחכמים
אומ' עונות זו הזדונות וכן הוא אומ' הכרת תכרת
הנפש ההיא עונה בה פשעים זו המרדים וכן
הוא אומ' מלך מואב פשע בי אז תפשע לבנה
בעת ההיא חטאים זו שגגות וכן הוא אומ' נפש
כי תחטא בשגגה וכי מאחר שהתורה על
הזדונות ועל המרדים חזר ומתירה על
השגגות לא אומ' אנא השם חטאתי עויתי
פשעתי וכן ברוך הוא אומ' חטאנו עם אבותינו
העוינו הרשענו וכן בשלמה אומ' חטאנו
עוינו הרשענו וכן בדניש הוא אומ' חטאנו
והעוינו והרשענו ומרדנו שא מכן שאמ' משה
נושא עון ופשע וחטאה אמ' משה לפני הקב"ה
בשעה שחוטאין ישרא' ועושין תשובה עשרה
זדונות כשגגות אמ' שמוש אמ' רב הלכה
כחכמים תנן התם בשלשה פרקים נשנה
כתנים נושאים כפיהם ארבעה פעמים ביום
בשחרית בנוסף במנחה ובנעילת שערים
בתעניות ובמעמדות וביום הכפורים
מאי נעילת שערים רבא אמ' עלותא יתירתא
ושמוש אמ' מה אנו והלבתא כרב דאמרי עולא
בר רב נחת קמיה דרב עשא עתיר כאתה בחתנו
וסיים במה אנו ושכחיה אמ' רב אחא בריה
דרבא ויחיד אומ' אחר תפלתו אמ' רב תפלת
נעילה עיטרת של ערבית רב לטעמיה דאמ'
עלותא יתירתא הוא וכיון דעלי תו לא עריך
והאידנא נהגו עלמא לעלויי תפלת ערבית
אחר נעילה תנו רבנן הרואה קרי ביום
הכפורים יורד וטובל ולערב ישפשף לערב סלק
דעתך שא אימא ואם מבערב ישפשף בלומ' אם
ראה קרי ביום יורד ויטבול ואינו צריך לשפשף
מבני שהקרי שעל בשרו עודנו לא ואינו צריך
שפשוף לפי לא ישפשף ואם מערב שהוא ליל
יום הכפורים ראה קרי בש"יורד לטבול ביום ישפשף
בידו על מקום שעשל כו הקרי מפני שבבר יבש
על בשרו ולפי צריך שפשוף תנא דבי ר'
ישמעאל הרואה קרי ביום הכפורים עונותיו מחורין
לו והתניא עונותיו סדורין לו מאי סדורין סדורין
ליומר תני תנא קמא דרב נחמן בר יצחק
הרואה קרי ביום הכפורים יראג כל השנה כלה
ואם עלתה לו שנה מובטח לו שהוא בן העולם
הבא אמ' רב נחמן כר יצחק תרעא שכר העולם
רעב והוא שנע כי אתא רב דימי אמ' מציטחי

ומקני

סליקו להו הלכות יום הכפורים

הלכות סוכה

סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה
פסולה ר' יהודה מכשיר ושאינה גבוהה
עשרה טפחים ושאין לה שלש דפנות ושחמתה
מרובה מצלתה פסולה מנא הני מילי אמ'
רבה דאמ' קרא למען ידעו דוריתיכם כי בסוכות
הושבתי את בני ישרא' עד עשרים אמה אדם
יודע שהוא דר בסוכה למעלה מעשרים אמה
אין אדם יודע שהוא דר בסוכה מאי טעמ' משום
דלא שלטא ביה עינא ר' זירא אמ' מהכא
סוכה תהיה לצל יומם מחורב ער עשרים
אמה אדם יושב בצל סוכה למעלה מעשרים
אמה אין אדם יושב בצל סוכה שא כצל הענות
רבא אמ' מהכא בסכות תשבו שבעת ימים
אמרה תורה צא מדירת קבע ושב בדירת עראי
עד עשרים אמה אדם עושה דירתו דירת עראי

68
נז 60

למעלה מעשרים אמה אין אדם עושה דירתו
דירת עראי שא דירת קבע · לרבה דאמ' ל
למעלה מעשרים אמה אין אדם יורע שהוא
דר בסוכה משום דלא שלטא ביה עינא אפ היו
רפנות מניעות למכך כיון דשלטא ביה עינא
אע"ג דגביהה מעשרים אמה כשרה · ולה
זירא דאמ' ער עשרים אמה אדם יושב בצל
סוכה למעלה מעשרים אין אדם יושב בצל סוכה
שאבצל רפנות אי אית בה יותר מארבע אמות
כיון דרויחא איכא על סוכה וכשרה · ולרבא
דאמ' למעלה מעשרים אמה אין אדם עושה
דירתו דירת עראי שא דירת קבע ליתי ת
תקנתא דבין רפנות מניעות לסכך בין אין רפנות
מניעות לסכך בין ישבה יותר מארבע אמות
בין אין בה יותר מארבע אמות כיון שהיא גבוהה
למעלה מעשרים אמה פסולה · איכא מאן
דאמ' הלכתא כתנה דהא מלי עניה כרב ·
ואפן מסתברא לן דהלכתא כרבא דקיימא לן
סוכת דירת עראי כעינן ור' יהודה דמכשיר
סבירא ליה הסוכה דירת קבע בעינן ולית הלכתא
כותיה ואי הויא רפנות מניעות לסכך כל שכן
דהויא ליה דירת קבע ועוד דהא סוגיין בעינן סוכה
על גבי סוכה כותיה דרבא שיכא · היתה
גבוהה למעלה מעשרים אמה וכא למעט
כברים וכסתות לא חוי מיעוט ואע"ג דרבנן לינהו
כטלה דעתו אעל כל אדם תבן וכטלי חוי מיעוט
וכל שכן עפר וכטלי · היתה גבוהה מעשרים
אמה וגנה בה אעטכא כנגד הוקן האמצעי על
פני כלה אם ישנה הכשר סוכה כשרה מקיצר
אם יש משפעת אעטכא ולכותל ארבע אמות
פסולה ואם לא כשרה · היתה גבוהה למעלה
מעשרים אמה וגנה בה אעטכא באמצעיתא
אם יש משפעת אעטכא ולכותל לכל רוח ורוח
ארבע אמות פסולה ואם לאו כשרה שמ' אמ' ר'
הונא עקומה אפי משתי רוחות · היתה גבוהה
עשרה והוציאן יהודין בתוך עשרה סבר אפי'
למימה אם חמתן מרובה מצלתן כשרה אמ'
ליה רבא התם דירה סרוחה ואין אדם רה בדירה
סרוחה · היתה גבוהה מעשרה וחקק בה
כדי להשלימה לעשרה אם יש משפת חקיק
ולכותל שלשה טפחים פסולה פחות מכן
כשרה · ושאין לה שלש רפנות · תנו רבנן
שתים כהלכתן שלשה אפי' טפח
שמעון אומ' שלש כהלכתן וארבעה אפי' טפח
וקיימ לן כרבנן · ואותו טפח היכן מעמידו
אמ' ר' סימון אמ' ר' יהושע בן לוי עשה טפח

היתה גבוהה
מעשרים אמה
והוציאן יהודין
בתוך עשרים
אמה אם יצאו
מרובה מחמתן
כשר ואם לאו
לעו פסולה

שוחק ומעמידו בפרות משלשה סמוך לדופן
אמ' רב יהודה סוכה העשויה כמבוי כשרה
עי דופן מכאן ודופן מכאן והיא מפולשת כמו
מבוי מפולש כשרה · ואותו טפח מעמידו
לכל רוח שירצה · אמ' ר' סימון אמ' ר' יהושע
בן לוי עשה טפח ארבעה ומשהו ומעמידו בפחות
משלשה סמוך לדופן ומאי שנא התם דבעינן
טפח שוחק וסבי ומאי שנא הכא כסוכה העשויה
כמבוי דבעינן טפח ארבעה · התם דאיכא שתי
רפנות דעריבן סגי ליה בטפח שוחק הכא דליכא
שתי רפנות דעריבן אי איכא טפח ארבעה אין אי
לא לא · אמ' רבא ואיתה נתרת שא בעוריך
פתח · ואיכא דאמרי ואמ' רבא ונתרת נמי כ
בעורת פתח ואיכא דאמרי ואמ' רבא ועריכא
נמי עורת פתח · עי אם היתה הסוכה בשתי
רפנות לחך לישנא דאמרת אינה נתרת אלא
בעורת פתח לא איכפת לן בטפח בין ישנו
אינו · ולחך לישנא דאמרת ונתרת נמי בעורת
פתח נתרת בארת מהן או בעורת פתח או ב
בטפח · ולחך לישנא דאמרת ועריכא נמי
עורת פתח אינה נתרת שא בשניהם בעורת פתח
ובטפח שוחק והלכתא עריכא עורת פתח וטפח
שוחק · רפאשי אשכחיה לרב כהנא דעבד
ליה טפח שוחק וקא עביר ליה עורת פתח אמ
ליה לא סבר לה מר להא דרב דאמ' ונתרת נמי
בעורת פתח אמ' ליה אנא כאידך לישנא סבירא
לי ועריכא נמי עורת פתח · אמ' רבא סיכך
על גבי מבוי שיש לו לחי כשר ואמ' רבא סיכך על
גבי פסי ביראות כשרה מגו דהויא דופן לעניין
שבת הויא דופן לענין סכך · ועריכא דאי
אשמעינן מבוי שיש לו לחי דאיכא שתי רפנות
מעליתא אבל פסי ביראות דליכא שתי מחיצות
אימא לא עריכא · ואי אשמעינן גבי פסי ביראות
דאיכא שם ארבעה מחיצות אבל מבוי שיש לו
לחי דליכא שם ארבע מחיצות אימא לא עריכא
ושחכתה מרובה מצלתה פסולה · תנו
רבנן חמתה מחמת סכך ולא מחמת רפנות ר'
ישיה אומ' אף מחמת רפנות · אמ' אבי' ר'
ור' אשיה ור' יהודה ורבן שמעון בן גמליאל ובית
שמאי ור' שיעזר ואחרים כלהו סבירא להו סוכה
דירת קבע בעינן · אשיר הא דאמרן ר' מאיר
דתנא ר' אומ' כל סוכה שאין בה ארבע אמות על
ארבע אמות פסולה · ר' יהודה דתנן סוכה
שחיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה ור'
יהודה מכשיר · ר' שמעון דתנא שתים
כהלכתן ושלשה אפי' טפח ר' שמעון אומ' שלש

כהלכתן ורביעית אני טעה · רבן גמליאל
דתניא העושה סוכתו בראש הסניגיה רבן גמליאל
פוסל ור' עקיבא מכשיר · בית שמאי דתנן
מי שהיה ראשו ורובו בסוכה זשולחנו בתוך הבית
בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין · ר'
שיעזר דתנן העושה סוכתו כמן ערוך או שסמכה
לכותל ר' אליעזר פוסל מפני שאין לה גג ור'
וחכמים מכשירין · אחרים תנן אחרים
אומ' סוכה העשויה כשוכך פסולה לפי שאין
לה זוית אע"ג דקיימ' לן דכל' האי גונא שיטה
היא לית והלכתא כחד מיניהו הכא איכא תרי
מיניהו דהלכתא נינהו חדא העושה סוכתו כמן
ערוך דקיימ' לן דמתני' יחידאה היא ובריתא
אידנא דתניא ר' שיעזר מכשיר וחכמים פוסלין
ולא דמברי רבנן סוכה דירת קבע בעינן אלא
היינו טעמ' דפסלי רבנן דסברי שפועי אהלים
לאו כאהלים דמו ור' שיעזר סבר שפועי אהלים
כאהלים דמו · ואידך מי שהיה ראשו ורובו
בסוכה ושולחנו בתוך הבית יקימ' לן בהא ור'
והלכתא כבית שמאי ולאו טעמ' דבית שמאי
משום דבעינן דירת קבע אלא טעמ' דידהו משום
דגזרה שמא ימשך אחר שולחנו · אמ' ר'
משום ר' מאיר שתי סוכות של ענבים זו לפנים
מזו הפנימית אינה סוכה ויחייבת במזוזה ה
החיצונה סוכה ועטורה מן המזוזה ואתוי ר
חייצונה כבית שער לפנימית ותחייב במזוזה
משום דלא קביעה · תנו רבנן סוכת גנבים
סוכת גוים סוכת נשים סוכת בהמה סוכת נותיים
סוכה בכל מקום כשרה ובלבד שתהא מסוככת
כהלכתא אמ' רב חסדא והוא שעשאה לעל'
וכן סוכת רקבש סוכת רועים סוכת קייצים
סוכת כורנגין סוכת שומרי עיהות כשרה ובלבד
שתהא מסוככת כהלכתא והוא שעשאה לעל'
סוכה ישנה בית שמאי פוסלין ובית הלל
מכשירין אי זהו סוכה ישנה כל שעשאה קודם
לחג שלשים יום ואם עשאה לשים החג אפלו
מתחלת השנה כשרה מאי טעמ' דבית שמאי
דאמ' קרא חג הסכות שבעת ימים עשה סוכה
לשים חג ובית הלל ההוא מכני ליה לכדרב
ששת דאמ' רב ששת משום ר' עקיבא מנין ל
לעכי סוכה שאסורין כל שבעה תל חג הסכות
שבעת ימים ל"ו ותניא ר' יהודה בן בתירא אומ'
מנין שכשם שהל שם שמים על החגיגה כך
הל שם שמים על הסוכה תל חג הסכות ל"ו
מה חגיגה ל"א אף סוכה ל"ו **מתני'**
העשה סוכתו תחת האילן

כאו עשאה בתוך הבית · סוכה על גבי סוכה
העליונה כשרה והתחתונה פסולה · ר' יהודה
אומ' אם אין דיורין בעליונה התחתונה כשירה ·
פרס עליה סדין מפני החמה ותחתיה מפני
הגשר או שפרס על גבי הקנוף פסולה ·
אבל פרס הוא על גבי נקליטי המטה · עי'
קנוף הן ארבעה וכשהוא פורס על גביהן נעשו
כסכה בתוך סוכה ולעיכך פסולה · ונקליטין
שנים וכשהוא פורס עליהן הסדין אינה נעשית
כאהל לפי שאין לה גג ולעיכך כשרה ·
וגרסי' בירושלמי שכן הוא עשה חלל תחת
אילי ידיו פי' כשם שאם הגביה ארם שתי
דרועותיו כשהוא שוכב תחת הסדין ונעשית
עליו הסדין כאהל אין בכך כלום כך ר' שני
הנקליטין שבאמצע המטה כמו זרועותיו הם
חשובין ואין בכך כלום · אמ' רב חסדא לא
שנו אלא מפני הגשר אבל לנאותה כשרה ·
תנו רבנן סככה כהלכתא ועטרה בקרמין
ובסדינין המצויירין ותלה בה אגוזים ורמונים
ואשרקין ושרכילי ענבים ויינות שמנים
ועטרות של שובלין וסלתות אסור להסתפק
מהן ערב מוצאי יום טוב האחרון ואם התנר'
עליהן הכל לפי תנאו והוא דאמ' אינו בודל מהן
כל כך השמשות דלא חיילא עליהן קדושת
כלל · תנא נויי סוכה אין ממעטין בסוכה
אמ' רב אשי מן הצד ממעטין מנימן עבדיה
דרב אשי תמיטו כתנתיה במיא שטחא אמטללתא
אמ' ליה שקלה דלא לימרי קא מסלק בדבר
המקבל טומאה והא קא חזו דרטיבא לפי יבשה
קא אמינא לך · אתמר נויי סוכה המועלין
ממנה ארבעה רב נחמן אמ' כשרה רב חסדא
ורבה בר רב הונא אמרי פסולה וקימ' לן דיחיד
ורבים הלכה כרבים · אמ' רב יהודה אמ'
שמואל מיתר לישן בגולה בסוכה אע"ג שיש
לה גג והוא שאינה גבוהה עשרה טפחים ·
ואותבינן עלה הישן בגולה בסוכה לא יצא
ידי חובתו ועריך הכא במאי עסיקינן כשגבוהה
עשרה וכן הלכה ואם אין לה גג אע"ג שגבוהה
עשרה טפחים מותר כדבעינן למימר חמן
העשוי סוכתו כמן ערוך · **מתני'** הדלה
עליה את הגפן ואת הדלעת · את
הקיסום וסכך על גבן פסולה ואם היה הסכוך
מרובה מהן או שקיצצן כשרה · זה הכלל
כל דבר שאינו מקבל טומאה ונדולו מן הארץ
מסככין בו · אם היה הסכוך הרבה מהן
איקימנא בשחבטן דאי לאו הכי הוה קא מצטף

סכך פסול בהדי סכך כשר ופסולה · או
שקצצן כשרה · ויצריך לנענע כדי שיהא
נעשה לשום סוכה ולא אמרי קציצתן זו היא
עשייתן · וכן לענין ציצית נמי היכא דתלאן
וקשרן ואחר כך פסק ראשי חוטין שלהן פסולין
ולא אמרי פסיקתן זו היא עשייתן דתניא תלאן
ואחר כך פסק ראשי חוטין שלהן פסולין ·
זה הכלל דבר שגדולו מן הארץ ואינו מקבל
טומאה מסככין בו · מנא הני מילי אמ׳ ר׳
יוחנן אמ׳ קרא חג הסכות תעשה לך שבעת
ימים באספך מגרנך ומיקבך כפסולת גורן
ויקב הכתוב מדבר ר׳ חסדא אמ׳ מהכא עצי הדר
והביא עלי זית ועלי עץ שמן ועלי הדס ועלי עץ
תמרים ועלי עץ עבות לעשות סוכה ועשו סכות
היינו הדס והיינו עץ עבות אמ׳ רב חסדא הדס
שוטה לסכה ועץ עבות ללולב · **מתני׳**
חבילי קש וחבילי עצים וחבילי
זרדים אין מסככין בהן ואם התירן כשירות
וכולן כשרות להצנות · אמ׳ ר׳ חייא אמ׳ ר׳
יוחנן מפני מה אמרו חבלי קש וחבלי עצים
וחבלי זרדים אין מסככין בהם לא מפני שהן
פסולין לסכך אלא פעמים שארם בא מן
השדה וחבלתו על כתפו ומעלה ומניחה על
גבי סוכה ליבשן ונמלך עליה לסכוך והתורה
אמרה תעשה ולא מן העשוי · אמ׳ רב יהודה
סככה בהושין זכרים כשרה בנקבות פסולה
בית קבול הוא ואין דעתו למלאת שמיה קבול ·
אמ׳ רבה בר רב הונא אמ׳ רב סככה באניצי
פשתן פסולה בהויצי פשתן כשרה · מי הויצי
כתנא דלא דיק ולא נפיץ דעדין עץ הוא ·
אמ׳ רב יהודה הני שווישי ושוציי מסככין בהו
אבל אמ׳ כשוויצי מסככין בשווישי לא מסככין
מאי טעמ׳ דסני ריחיהו שביק להו ונפיק · אמ׳
רב חנן בר רבא הני הזמי והיבי מסככין בהו ·
אבל אמ׳ בהזמי מסככין בהיבי לא מסככין דכוין
דעתרי טרפיהו שביק להו ונפיק · אמ׳ רב
גדל אמ׳ רב האי אפקותא דריקלא מסככין בהו
אבל דאני דן אגד בידי שמים לא שמיה אגד
אבל דהדר אניד לה אגד בחד לא שמיה אגד ·
דרש מרימר הני אסוריתא דסורא מסככין
כהו ואבל דאגידן למנייא בעלמא הוא דאגידן ·
אמ׳ ר׳ אבא אמ׳ שמואל הני ערביי דאורבני
כיון שהתיר ראשי מדנין שלהן כשרין והא אגידי
מתתאי אמ׳ רב עמרם דשמי להו רב הונא כריה
דרב יהודה אמ׳ כל אגד שאינו עשוי לטלטל
לא שמיה אגד · **מתני׳** מסככין בגסרים

כל שבעה · תנו רבנן חתן וכל השושבינין
וכל בני החופה פטורין מן התפלה ומן התפלין
וחייבין בקריאת שמע · משום ר׳ שילא אמרו
חתן פטור וכל השושבינין וכל בני הרשה חייבין ·
תניא ר׳ חנניה בן עקביא אומ׳ כותבי ספרי
תפלין ומזוזות הן ותגריהן ותגרי תגריהן וכל
העוסקין במלאכת שמים לאייתויי מוכרי תכלת
פטורין מקריאת שמע ומן התפלה ומן התפלין
ומכל מצות האמורות בתורה לקיים דברי ר׳ יוסי
הגלילי שהיה ר׳ יוסי הגלילי אומר כל העוסק
במצוה פטור מן המצוה · תנו רבנן הולכי
דרכים ביום פטורין מן הסכה ביום וחייבין בלילה
הולכי דרכים בלילה פטורין מן הסכה בלילה
וחייבין ביום והולכי לדבר מצוה פטורין בין ביום
ובין בלילה · כי הא דרב חסדא ורבה בר רב
הונא כי הוו עיילי לשבתא דרגלא לבי ריש ג׳
גלותא הוו ננו ארקתא דסורא אמרי אנן שלוחי
מצוה אנן ופטורין · תנו רבנן שומרי העיר
ביום פטורין מן הסוכה ביום וחייבין בלילה ·
שומרי העיר בלילה פטורין מן הסוכה בלילה
וחייבין ביום שומרי גינות ופרדסין פטורין בין
ביום ובין בלילה · ולית הלכתא כוותיה ·
אבי אמ׳ תשבו כעין תדורו · רבא אמ׳ כדרכה
קורא לבנך · מאי כיניהו איכא בינייהו דקא
מנטר כרעיה דעיירי לאבוי פטור לרבא חייב ור׳
והלכתא כרבא · חולין ומשמשיהן פטורין
מן הסכה · תנו רבנן חולה שאמרו לא חולה
שיש בו סכנה שלא אפי׳ חשב בראשו אפי׳ חשבינהו ·
אמ׳ רבן שמעון בן גמליאל פעם אחת חשתי
בעיני בקסרי והתיר לי ר׳ יוסף בר׳ שמעון לישן
לי ולשמשי חוץ לסוכה · רב שרא ליה לרב
אחא בר אדא למנני בגילה בסוכה משום בקי ·
רבא שרא ליה לרב אדא בר אייא למנגא בר
ממטללתא משום סירחא דנורגסא · רבא
לטעמיה דאמ׳ רבא מיעטער פטור מן הסכה ·
והא אנן תנן חולין ומשמשיהן פטורין מן
הסכה חולין אין מיעטער לא אמרי חולין ·
ומשמשיהן פטורין מיעטער אין משמשיו לא ·
ואוכלין אכילת עראי חוץ לסכה · מעשה
שהביאו לו לר׳ יוחנן לטעום את התבשיל
ולרבן גמליאל כותבות ודלי של מים ואמרו
העלום לסוכה · ופשטנו לו לר׳ ערוך אוכל
פחות מכביצה נטלו במשה ואכלו חוץ לסוכה
ולא בירך אחריו · וכמה אכילת עראי אמ׳
אביי כדטעים בר בי רב ועייל לכלה · תנו
רבנן אוכלין אכילת עראי חוץ לסוכה ואין

כהלכתן ורביעית אפי׳ טפח · רבן גמליאל
דתניא העושה סוכתו מראש הספינה רבן גמליא
פוסל ור׳ עקיבא מכשיר · בית שמאי דתנן
מי שהיה ראשו ורובו בסוכה זשולחנו בתוך הבית
בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין · ר׳
שיעזר דתנן העושה סוכתו כמין צריף או שסמכה
לכותל ר׳ אלעזר פוסל מפני שאין לה גג ור
יהכמים מכשירין · אחרים דתנן אחרים
אומ׳ סוכה העשויה כשובך פסולה לפי שאין
לה זוית אע״ג דקיימ׳ לן דכל כי האי גונא שיטה
היא לית והלכתא כחד מיניהו הבא איכא תרי
מיניהו דהלכתא ינהו חרא העושה סוכתו כמין
צריף דקיימ׳ לן דמתני׳ יחידאה היא ובריתא
איכא דתניא ר׳ שיעזר מכשיר וחכמים פוסלין
ולא דסברי רבנן סוכה דירת קבע בעינן אלא
היינו טעמ׳ דפסלי רבנן דסברי שפועי אהלים
לאו כאהלים דמו ור׳ שיעזר סבר שפועי אהלים
כאהלים דמו · ואידך מי שהיה ראשו ורובו
בסוכה ושולחנו בתוך הבית יקיימ׳ לן בהא ור
והלכתא כבית שמאי ולאו טעמ׳ דבית שמאי
משום דבעינן דירת קבע לא טעמ׳ דירהו משום
דגזרה שמא ימשך אחר שולחנו · אמ׳ ר׳ לוי
משום ר׳ מאיר שתי סוכות של יוצרים זו לפנים
מזו הפנימית אינה סוכה יחייבת במזוזה ה
החיצונה סוכה ופטורה מן המזוזה ותהוי ח
חיצונה כבית שער לפנימית ותחייב במזוזה
משום דלא קביעה · תנו רבנן סוכת גבוב
סוכת גוים סוכת נשים סוכת בהמה סוכת גוזיים
סוכה בכל מקום כשרה ובלבד שתהא מסוככת
כהלכתא אמ׳ רב חסדא והוא שעשאה לעל
יכן סוכת דקבוש סוכת רועים סוכת קייצים
סוכת בורגנין סוכת שומרי ניהות כשרה ובלבד
שתהא מסוככת כהלכתא והוא שעשאה לעל
סוכה ישנה בית שמאי פוסלין ובית הלל
מכשירין אי זהו סוכה ישנה כל שעשאה קודם
לחג שלשים יום ואם עשאה לשם החג אפלו
מתחלת השנה כשרה מאי טעמ׳ דבית שמאי
דאמ׳ קרא חג הסכות שבעת ימים עשה סוכה
לשום חג ובית הלל ההוא מכעני ליה לכדרב
ששת דאמ׳ רב ששת משום ר׳ עקיבא מנין ל
לעני סוכה שאסורין כל שבעה תל חג הסכות
שבעת ימים ל״ו ותניא ר׳ יהודה בן בתירא אומ׳
מנין שפשם שהל שם שמים על החגיגה כך
הל שם שמים על חסנה תל חג הסכות ל״ו
מה חגיגה ל״ו אף סוכה ל״ו · מתני׳
העושה סוכתו תחת האילן

מתני׳ העושה סוכתו כמין צריף או שסמכה
לכותל ר׳ שיעזר פוסל מפני שאין לה
גג וחכמים מכשירין · אבי אשכחיה לרב יוסף
דתני בכילת חתנים בסוכה אמ׳ ליה כמאן כר׳
שיעזר שבקת רבנן ועברת כר׳ שיעזר · אמ׳
ליה כריתא אפכא תניא ר׳ שיעזר מתיר וחכמים
פוסלין אמ׳ ליה שבקת מתני׳ ועברת כבריתא
אמ׳ ליה מתני׳ יחידאה היא · תניא העושה
סוכתו כמין צריף או שסמכה לכותל ר׳ נתן
אומ׳ משמ׳ ר׳ שיעזר פוסל מפני שאין לה גג וחכמי
מכשירין והלכתא כרב יוסף · ושמעינן מינה
שהעושה סוכתו כמין צריף שישמיעו קורין לה
מכנם או שסמכה לכותל כנון שהעמיד הקורות
למטה בארץ רחוק מן הכותל והטה אותן וסמכן
לכותל שנמצאת הסכה שאין לה גג שהיא
פסולה ואם הגביה לסוכה מן הקרקע טפח או
שהרחיקה מן הכותל טפח פשוה שהרי יש לה
גג טפח · ושמעינן מינה שמותר לישן בסוכה
כבילה שאין לה גג ולא היא נסכה בתוך סכה ·
ושמעינן מינה שאסור לישן פסוכה כבילה
שיש לה גג דהויא ליה כסוכה בתוך סוכה ·
מתני׳ מחצלת קנים גדולה עשאה
לשכיכה מקבלת טומאה ואין מ
מסככין בה עשאה לסכוך מסככין בה ואין
מקבלת טומאה ר׳ שיעזר אומ׳ אחת גדולה ואחת
קטנה עשאה לשכיכה מקבלת טומאה ואין
מסככין בה ולסכוך מסככין בה ואינה מקבלת
טומאה · אסקה רב פפא דבקטנה נולי עלמ׳
לא פליגי דסתמא לשכיכה כי פליגי בגדולה
תנא קמא סבר סתם גדולה לסכוך ור׳ שיעזר
סבר סתם גדולה לשכיכה והלכתא כתנא קמא
תנו רבנן מחצלת של שיעה ושל גמי גדולה
מסככין בה קטנה אין מסככין בה · תניא אמ׳
ר׳ חנינא בשיטתי לגדולה מיצאני זקן אחד
ואמ׳ לי מסככין בכוריא וכשבאתי אצל אחי
אבא הודה לדבריו · ואמ׳ ליה חסדא והוא דלית
ליה נדנפא · אמ׳ עולא הני כוריתא דמחוזא
אלמלא קיר שלהן מסככין בהן · תניא נמי
הכי מסככין בכוריא ואם יש לו קיר אין מסככין
בה ואע״ג דקא שקיל לנדנפא לא מסככין בה
מידי דהוה אכלאות של כלים שאין מסככין בהן ·

סליק פירקא

הישן תחת המטה לא יצא ידי חובתו · אמ׳ ר׳
יהודה נוהגין היינו ישנין תחת המטות בשבי הזק

הזקנים · אמ׳ ר׳ שמעון מעשה בטבי עבדו
של רבן גמליאל שהיה ישן תחת המטה אמ׳ ליה
רבן גמליאל לזקנים ראיתם טבי עבדי שהוא
תלמיד חכם ויודע שעברים פטורין מן הסכה
וישן לו תחת המטה לפי דרכנו למדנו שהישן
תחת המטה לא יצא ידי חובתו · תרגומא
שמוש במטה עשרה רכיון דגביהה עשר טפחים
שהוא שעיר סכה נעשית כסוכה בתוך סוכה
ולפי׳ לא יצא ידי חובתו · **מתני׳** הסומך
סוכתו בנדעי המטה כשרה
ר׳ יהודה אומ׳ אם אינה יכולה לעמוד בפני
עצמה פסולה · אמ׳ אביי לא שנו שלא סמוך
אכל סמך על גבי המטה כשרה · סוסה ה
המדובלת ועלתה מרובה מחמתה כשרה ·
המעובה כמין בית אפפ שאין הכוכבים נראין
מתוכה כשרה · ושעלתה מרובה מחמתה
כשרה · האנהדדי פסולה · האנהדדי
ושחמתה מרובה מעלתה פסולה · האנהדדי
כשרה · לא קשיא כאן מלמעלה כאן מלמטה
אם החמה יתירה למטה שוין כשרה כירוע
שהיא לו מלמעלה מרובה ואם החמה יתירה
מלמעלה שוין פסולה לפי שהחמה מלמטה
היא מרובה על העלו · אמ׳ רב פפא היינו
דאמרי אינשי כזוזא מלעיל אסתרא מלתתא ·
מתני׳ העושה סוכתו בראש העגלה או
בראש הספינה כשרה ועולין לה
ביום טוב · בראש האילן או על גבי גמל כשר
ואין עולין לה ביום טוב · שתים בידי אדם ואחת
באילן או שתים באילן ואחת בידי אדם כשרה
ואין עולין לה ביום טוב שלש בידי אדם ואחת
באילן כשרה ועולין לה ביום טוב זה הכלל כל
שנתלה האילן והיא יכולה לעמוד בפני עצמה
כשרה ועולין לה ביום טוב · העושה סוכתו
בין האילנות והאילנות הנעות לסוכה כשרה ·
אמ׳ רב אחא בר יעקב כל מחיצה שאינה
יכולה לעמוד ברוח מצויה אינה מחיצה וכן
הלכה · שלוחי מצוה פטורין מן הסכה ·
מנא הני מילי דתנו רבנן כשכתוב בביתך פרט
לעוסק במצוה ובלכתך בדרך פרט לחתן וכו׳
אמ׳ אבא בר זבדא אמ׳ רב אבל הייב בסוכה
פשיטא מהו דתימא הואיל ואמ׳ רבא מיעטיה
רחמנא מן הסכה האי נמי מיעטיה הוא הוי קמ׳ל
הני מילי שעברה דממילא קא אתי אבל הכא
איהו דקא מיעטיה אעשייה דמיכעי ליה ליתובי
רעתיה · אמ׳ אבא בר זבדא אמ׳ רב חתן
והשושבינין וכל בני החפה פטורין מן הסכה

כל שבעה · תנו רבנן חתן וכל השושבינין
וכל בני החפה פטורין מן התפלה ומן התפלין
וחייבין בקריאת שמע · משום ר׳ שילא אמרו
חתן פטור וכל השושבינין ובל בני החפה חייבין ·
תנא ר׳ חנניה בן עקביא אומ׳ כותבי ספרי
תפלין ומזוזות הן ותגריהן והברי תגריהן וכל
העוסקין במלאכת שמים לאייתויי מיכרי תכלת
פטורין מקריאת שמע ומן התפלה ומן התפלין
ומכל מיצות האמורות בתורה לקיים דברי ר׳ יוסי
הגלילי שהיה ר׳ יוסי הגלילי אומר כל העוסק
במיצוה פטור מן המיצוה · תנו רבנן הולכי
דרכים ביום פטורין מן הסכה ביום וחייבין בלילה
הולכי דרכים בלילה פטורין מן הסכה בלילה
וחייבין ביום והולכי לדבר מיצוה פטורין בין ביום
ובין בלילה · כי הא דרב חסדא ורבה בר רב
הונא כי הוו עיילי לשבתא דרגלא לבי ריש
גלותא הוו ננו ארקתא דסורא אמרי אגן שלוחי
מיצוה אגן ופטורין · תנו רבנן שומרי העיר
ביום פטורין מן הסוכה ביום וחייבין בלילה
שומרי העיר בלילה פטורין מן הסוכה בלילה
וחייבין ביום שומרי גנות ופרדסין פטורין בין
ביום ובין בלילה · ולישנא סוכה הוא ולישנא

אביי אמ׳ תשבו כענין תדירו · רבא אמ׳ פרשה
קורא לגנב · מאי ביניהו איכא ביניהו דקא
מנטר כריא דעירי לאביי פטור לרבא חייב ור
והלכתא כרבא · חולין ומשמשיהן פטורין
מן הסכה · תנו רבנן חולה שאמרו לא חולה
שיש ביסכנה שא אפי׳ חש בראשו אפי׳ השבעינו ·
אמ׳ רבן שמעון בן גמליאל פעם אחת חשתי
בעיני בקסרי והתיר לי ר׳ יוסף בר שמעון לישן
לי ולשמשי חוץ לסוכה · רב שרא ליה לרב
אחא בר אדא למנני בגילה בסוכה משום ברי ·
רבא שרא ליה לרב אדא בר אויא למגנא בר
ממטללתא משום סירחא דנורגסא · רבא
לטעמיה דאמ׳ רבא מיעטיר פטור מן הסכה ·
והא אנן תנן חולין ומשמשיהן פטורין מן
הסכה חולין אין מיעטיר לא אמרי חולין ו
ומשמשיהן פטורין מיעטיר אין משמשיו לא ·
ואוכלין אכילת עראי חוץ לסכה · מעשה
שהביאו לו לר׳ יוחנן לטעום את התבשיל
ולרבן גמליאל כותבות ורלי של מים ואמרו
העלוס לסוכה · וכשנתנו לו לר׳ יצחק אוכל
פחות מכביצה נטלו במפה ואכלו חוץ לסוכה
ולא ביריך אחריו · וכמה אכילת עראי אמ׳
אביי כדטעים בר בי רב ועייל לכלה · תנו
רבנן אוכלין אכילת עראי חוץ לסוכה ואין

לולב הגזול

והיבש פסול לולב הגזול
של אשרה ושל עיר
הנדחת פסול נקטם ראשו פסול נפרצו עליו
פסול · נקטם ראשו אמר רב הונא אמ׳ חנינא
לא שנו אלא נקטם אבל נסדק כשר · ואי נסדק
ועביד כי המנך פסול והוא הלי שיש לו שני
ראשים וזו יצורתו · תניא לולב כפוף
קויץ סרוק עקום · דומה למגל פסול
חרות פסול דומה לחרות כשר · עקום דומה
למגל אמ׳ רבא לא אמרן אלא מלפניו אבל מ
מלאחריו כרייתיה הוא וכשר · אמ׳ רב נחמן
ויגדרין מלפניו דמי ואמרי לה מלאחריו דמי
הלכתא עבדינן לחומרא ומלפניו דמי ופסול ·
אמ׳ רבא האי לולבא דסליק טהאי היצא כעל
מום הוא ופסול · נפרדו עליו כשר · אמ׳ רב
נחמן הני מילי נפרדו דאיפרוד איפרודי · אי נפרצו עליו כגון שנשתרו מן ה
השדרה והן תלויין בה וזהו דעביד כחוליא כ
שהחוצין כשנחתכין מן השדרה נקראין חוליא
כדברי בהגזל קמא היצין ועבדי נהו חוליא
והוא כעין שביחה · נפרדו שנפרדו החוצין
כעין פתיחת החרות ולא ניתק אחד מחבירו
כשר · בעי רב נחמן נחלקה התיימת מהו ·
תשמע ראמ׳ יהושע בן לוי נחלקה התיימת
כמי שנטלה התיימת ופסול · אי תיימת גבה
דהויא תמתיים להו לשני ערי העלה ומשוי
להו חד כי חד כעלה לשנים ותאומה מ
מגבה אם נפרדו החוצין זה מזה ועמד כל
אחד ואחד כשהוא פסול לשנים והתיימת
שלהן קיימת כשר ואם נחלקה התיימת הרי
הוא כשנפרצו העלין ופסול · עיני הר הבזל
כשרות · אמ׳ אביי לא שנו אלא שראשו של
זה בצד עיקרו של זה אבל אין ראשו של זה
מגיע לצד עיקרו של זה פסולות · לולב שיש
בו שלשה טפחים כדי לנענע בו כשר · אמ׳
רב יהודה אמ׳ שמואל שיעור הדס וערבה שלשה
ולולב ארבעה כדי שיהא לולב יוצא מן ההדס
טפח · וי׳ פרנך אמ׳ ר׳ יוחנן שדרו של לולב
יוצא מן ההדס טפח · ואקשינן והא אנן
תנן לולב שיש בו שלשה טפחים כדי לנענע
בו כשר · אימא יכדי לנענע בו כשר · והאי
שיעורא דאמרי דלא להוי פחות מהאי שיעורא
אבל אי הוי טפי מהאי שיעורא כשר דקיימא לן
לולב אין לו שיעור למעלה אבל יש לו שיעור
למטה · מתני׳ הדס הגזול והיבש פסול
של אשרה ושל עיר הנדחת

פסול · תנו רבנן וענף עץ עבות עץ שהוא
עבות שענפיו חופין את עציו הוי אומר זה הדס ·
ותנו רבנן קלוע כמין קלוסה ורומה לשלשלת
זהו הדס · ר׳ שמעון בן יעקב אומ׳ ענף עץ
עבות ענף שטעם עציו וענפו שוה הוי אומ׳ זה
הדס · תניא עבות כשר ושאינו עבות פסול ·
היכי דמי עבות אמ׳ רב יהודה כגון דקיימי
תלתא טרפי בחד קינא · רב נחמן אמ׳ אפי׳
תרי וחד · רב אחא בריה דרבא מחדר אתרי
וחד הואיל ונפיק מעומיה דרב נחמן אמ׳ ליה
מר בר אמימר להב אשי אבא לההוא הדס
הדס שוטה קרי ליה · תנו רבנן נשתרו רוב
עליו ונשתיירו בו מעוט כשר ובלבד שתהא
עבותו קיימת ומשכחת לה באסא מצרא ה
דקיימי שבעה בחד קינא ואע״ג דתתרי ארבעה
מיניה האינון רובה נשתייר תלתא בחד קינא
והוה ליה עבות וכשר · תנו רבנן יבשו רוב
עליו ונשתיירו בו שלשה בדי עלין לחין כשר
אמ׳ רב חסדא ובראש כל אחד ואחד ·
נקטם ראשו פסול · תנו עולא בר חנינא נקטם
ראשו עלתה בו תמרה כשר · ואפסיקא
הלכתא לקמן בר טרפון דאמ׳ אפי׳ שלשתן
קטומין · הלכתא לא שנא עלתה לו תמרה
ולא שנא לא עלתה לו תמרה כשר · או שהיו
ענביו מרובין מעליו פסול · אמ׳ רב חסדא
דבר זה רבינו הקדוש אמ׳ המקום יהא בעזרו
לא שנו שלא שחורות אבל ירקות מינא דהדס
הוא וכשר · אמ׳ רב נחמן אמ׳ אדומות כ
כשחורות דמיין דאמ׳ חנינא האי שחור
אדום הוא שלקה · ואם מעטן כשר ואין
ממעטן ביום טוב · תניא לולב בין אגוד בין
אינו אגוד כשר · ר׳ יהודה אומ׳ אגוד כשר
ושאינו אגוד פסול מאי טעמא דר׳ יהודה לילף
לקיחה לקיחה מאגרת אזוב מה להלן אגידה
אף כאן אגודה דרבנן ליתי להו לקיחה לקיחה ·
והלכתא כרבנן דאמרי לולב אינו עריך א
אגר מיהו אגרינן לה דורא בעלמא · דתנו
רבנן לולב מצוה לאגדו ואם לא אגדו כשר
ואמרי מאי מצוה מצות זה לו ואנוהו התנאה
לפניו כמצות לולב נאה בסוכה נאה בשופר
נאה בטלית נאה נרסינן בפרק ארבעאבות
נזקין ולהדור מצוה עד שלוש במצוה
במערבא משמיה דר׳ זירא אמרי עד שלוש
משלו מכאן ואילך משל הקב״ה · והשתא
דקימא לן דלולב אין עריך אגד אי לא אתניה
כהושענא כיום טוב מבערב מנח ליה ביום

טוב ושפיר דמי · וכי אניד ליה ביום טוב לא
אניד ליה אלא באגודה של ירק ישנו זר שני ק
קיצוות של הוצא ונעניץ להו מלרע נכי הושענא
אי נמי דענוב ליה מענב · **מתני׳** ערבה
גדולה ויבשה פסולה · של אשרה
ושל עיר הנדחת פסולה · נקטם ראשה
וה׳ עפעפה פסולה · כמושה או שנשרו מקצת
עליה ושל בעל כשרה · תנו רבנן ערבי נחל
הנדלות על הנחל · ר״א ערבי נחל שעלה
שלה משוך כנחל · תניא אידך ערבי נחל
הנדלות על הנחל פרט לעפעפה הגזולה
בין ההרים · תנו רבנן אי זהו ערבה ואי זהו
עפעפה ערבה קנה שלה אדום ועלה שלה
משוך ויפה חלק · עפעפה קנה שלה לבן
ועלה שלה ענול ויפה דומה למגל ·
והתניא דומה למגל כשר דומה למסר פסול ·
כי תניא ההיא בחילפא גילי · ואמ׳ אביי שמע
מינה האי חילפא גילי כשר להושענא ·
מתני׳ ר׳ ישמעאל אומ׳ שלשה הדסים ושתי
ערבות ולולב אחד ואתרוג אחד ·
ואפי׳ שנים קטומין ואחד שאינו קטום ר׳ טרפון
אומ׳ אפי׳ שלשתן קטומין · ר׳ עקיבא אומ׳
כשם שלולב אחד ואתרוג אחד כך הדס אחד
וערבה אחת · אמ׳ רבי יהודה אמ׳ שמואל
הלכה כר׳ טרפון · תניא ר׳ שמעון אומ׳ יכול
אגרם כלם כאחד אמרת חכי נאמ׳ ונפיורך
והלא לא נאמ׳ אלא כפיות תמרים ומנין שמעכבין
זה את זה תל׳ ולקחתם שתהא לקיחה תמה ·
תניא ארבעה מינים שבלולב אין מוסיפין עליהן
ואין פוחתין מהם · לא מצא אתרוג לא יביא
לא פריש ולא רמון ולא דבר אחר יתן נמי
כמתני׳ ארבעה מינים שבלולב מעכבין זה את
זה ואמ׳ רב חנן בר רבא לא שנו אלא שאין לו אבל
יש לו אין מעכבין אמר רנטל לכל חד וחד לחודיה
נעניק ידי חובתיה תקיימ׳ לן לולב אין ערוך אגד ·
מתני׳ אתרוג הנזול והיבש פסול · של
אשרה ושל עיר הנדחת פסול של
ערלה פסול · של תרומה טמאה פסול ·
ושל טהורה לא יטול ואם נטל כשר וכו׳ · תנו
רבנן פרי עץ הדר עץ שטעם עצו ופריו שוה
היו אומ׳ זה אתרוג · ואימא פלפלין לא אפשר
היכי לעביד לנקוט חדא חדא לא מברא לקיחה ·
לינקוט תרתי או תלת פרי אחד אמ׳ רחמנא
ולא שנים ושלשה פירות הילכך לא אפשר ·
מתני׳ עלתה חזזית על רובו נטלה פטמתו
נקלף נסדק נקב וחסר כל שהוא

פסול · תני יצחק בר שילא נטלה רובנרדו
פסול · פי׳ פטמתו דר של אתרוג והוא רוטמו
כדתנן פטמא של רמון והוא שושנתו · פי׳ רובנרדו
קנה הענף הנתון באתרוג שהוא תלוי כו באילן
ובעיקר הענף סביבותיו כמין אסיתא והענף יוצא
ממנה ונמצא הענף בתוכה כביכנתא באסיתא ·
ואם נעקר הענף שהוא בוכנתו מעיקרו · ולא
נשתייר ממנו בתוך האסיתא כלום נמצא
מקומו כמו נומא שהיא באסיתא ונראה כמו
נקב וחסר ולפי׳ פסול ואם נחתך הענף מלמעלה
כמעט ונשתייר ממנו כל שהוא בתוך האסיתא
כשר וזהו נטל עיקרו כשר · נקלף אמ׳
רבא האי אתרוגא דאגלירא הואי הינא סומקא
כשר · והתניא נקלף פסול לא קשיא הא בגלה
הא בביקעתה אם נקלף כלו ולא נשתייר ממנו
כלום פסול ואם נשתייר מקיעתו כשר כמו הגלידה
שמקיעתה מתירה בה · נקב · תני עלא בר
חנינא נקב נקב מעכב שמשהו נקב שאינו
מעכב כגאיסר · עלתה חזזית על מעטו
נטל עיקרו נקב ולא חסר כל שהוא כשר ·
אמ׳ רב חסדא לא שנו אלא כמקום אחר אבל
כשנים ושלשה מקומות הוה ליה כמנומר ופסול
אמ׳ רבא וכחוטמו אפי׳ כל שהוא פסול ·
תניא אתרוג תפיח סריח כבוש שלוק בושי לבן
ומנומר פסול כדיר פסול · יש אומ׳ אף התיוס ·
אתרוג הכוסר ר׳ עקיבא פוסל וחכמים מכשירים
עלתה חזזית על רבו נטלה בוכנתו נקלף נסדק
נקב וחסר כל שהוא פסול · עלתה חזזית על
מיעוטו נטל עיקרו נקב ולא חסר כל שהוא כשר ·
גדלו כדפים ועשאו כמין כריה אחרת פסול ·
כושי פסול · והתניא כושי כשר רומה לכושי
פסול לא קשיא הא לן והא להו · פי׳ לבני ארץ
ישראל כושי פסול וכל שכן הדומה לכושי ולבני
נבל שאתרוגים שלהם כושיים הכושי כשר
והכושי הרבה שהוא דומה לאדם כושי פסול ·
גדלו כדפים ועשאו כמין כריא אחרת פסול ·
כמין כריתו כשר ואפי׳ העבריה דפי דפי ·
אתמר אתרוג שנקביהו עכברים אמ׳ רב אין זה
הדר · ולא היא דהא ר׳ חנינא מטפל בה ועניק
בה כלומ׳ שהוא אוכל ממנו כפי עודך שערה
והשאר יוצא ידי חובתו · ולר׳ חנינא קשיא
מתניתי׳ דתנן חסר כל שהוא פסול · לא קשיא
מתניתי׳ ביום טוב ראשון ודר׳ חנינא ביום טוב
שני וכן הלכתא · **מתני׳** שיער אתרוג
קטן ר׳ מאיר אומ׳ כאגוז ר׳ יהודה
אומ׳ כביצה · וכגדול כדי שיאחז בידו אחת

64

שנים דברי ר׳ יהודה ר׳ יוסי אומ׳ אפי׳ פשתי ידיו
והלכתא כר׳ יהודה בקטן והלכתא כר׳ יוסי בבחול

מתני׳ אין אוגדין את הלולב אא״כ במינו דברי
ר׳ יהודה ר׳ מאיר אומ׳ אפי׳ כמשיחה

אמ׳ ר׳ מאיר מעשה באשטי׳ ירושלם שהיו אוגדין
את לולביהן בגימונית של זהב אמ׳ לו ר׳ יהודה
משם ראיה במינו היו אוגדין אותו מלמטה ׃

ר׳ יהודה לטעמיה דקא סבר לולב צריך אגד
ואי אגיד ליה במינא אחרינא הוי להו חמשת
מינים וקיימ׳ לן בהא כר׳ מאיר ׃ אמ׳ להו רבה
לינהו רבללי הושענא דכי ריש גלותא שיירו
בה בית יד כי היכי דלא להוי חציצה ׃ רבא
אמ׳ כל לטאותיו אינו חוצץ ׃ ואמ׳ רבה לא
ליניקיו אינש הושענא בסירדא דבעינן וד
ולקחתם וליכא ׃ רבא אמ׳ לקיחה על ידי
דבר אחר שמה לקיחה ׃ אמ׳ רבה לא לירוץ אינש
ללולבא להושענא דנתני טרפיהו והוי חציצה
רבא אמ׳ מין במינו אינו חוצץ והלכתא כבללהו
נרבא ׃ אמ׳ רבא הדס של מצוה אסור להריח
בו ׃ אתרוג של מצוה מותר להריח בו מאי
טעמ׳ הדס דלריחא עביד כי מקצה ליה מריחא
קא מקצה ליה אתרוג דלאכילה עביד כי מקצה
ליה מאכילה קא מקצה ליה ׃ ואמ׳רבא הדס
במיחובר מותר להריח בו אתרוג כמחובר אסור
להריח בו מאי טעמ׳ הדס דלריחא עביד אי שהית
ליה לא אתי למקציי׳ה אתרוג דלאכילה עביד
אי שהית ליה אתי למקציי׳ה ׃ ואמ׳רבא לולב
בימין ואתרוג בשמ׳ ׃ מאי טעמ׳א האי תלת
מצות והאי חד מצוה ׃ אמ׳ ליה ר׳ ירמי׳ה לר׳
זריקא מאי טעמ׳ מברכינן אלולב הואיל וגבמינו
גביה מכלן ׃

מתני׳ והיכן היו מנענעין
אותו בהודו ל׳׃ תהלה וסוף זבאנא
׃׃ הושיעה נא דברי בית הלל בית שמאי אומ׳ אף
באנא ׃׃ הצליחה נא ׃ אמ׳ ר׳ עקיבא עונה חייתי
ברבן גמליא׳ל ור׳ יהושע שכל העם מטרפין ד
לולביהן והן לא נענעו אא״כ באנא ׃׃ הושיעה נא
נלכד ׃ כיצד הוא מנענע כראמר׳ התם לענ׳
שתי הלחם ושני כבשי עצרת כיצד הוא עושה
מעה שתי הלחם על שני כבשים ומניח ידיו
תרתיהם ומניף ומוליך ומביא מעלה ומוריד
אמ׳ ר׳ יוחנן בר אבא מוליך ומביא למי שארבע
רוחות שלו מעלה ומוריד למי שה שמים והארץ
שלו ׃ כמערבא מיתני הכי אמ׳ ר׳ חמא בר
עוקבא אמ׳ ר׳ יוסי בר חנינא מוליך ומביא כדי
לעצור רוחות רעות מעלה ומוריד כדי לעצור
טללים רעים אמ׳ רבא וכן לולב וכן המנהג ׃

ואיבא מאן דאמ׳ צריך לנענע שלשה פעמים
כהולכה והבאה חוץ ממוליך ומביא מעלה ׃
ומוריד וגמיר לה מגמרא דבני מערבא דנרסינן
התם רב חייא בר אשי בשם רב המשכים לעשות
לדרך מביאין לו שופר ותוקע לולב ומנענע
מגלה וקורא בה וכו׳ ׃ תניא צריך לנענע שלש
פעמים על כל דבר ודבר ׃ ר׳ זירא כעי הכין
חד והכין חד או דילמא הכין והכין חד כלומ׳
ההולכה אחת והבאה אחת או דילמא ההולכה
והבאה שניהן אחת דאלמא מנענע זה חוץ
ממוליך ומביא מעלה ומוריד הוא ׃

מתני׳ מי שבא בדרך ולא היה בידו לולב
לבשיכנס לכיתו ׃ טול על שולחנו
לא נטל בשחרית יטול בין הערבים שכל היום
כשר בלולב ׃ מי שהיה עבר או אשה או קטן
מקרין אותו ענה אחריהן מה שהן אומרין ותהא
לו מארה ׃ יאם היה בידול מקרא אותו ענה
אחריו הללויה ׃ תנו רבנן באמת אמרו כן
מברך לאביו עבר מברך לרבו אשה מברכת
לבעלה אבל אמרו חכמים תבא מארה לארם
שאשתו וכניו מברכין לו ׃ אמ׳ רבא הלכתא
גברא אתא איבא למנקט ממנהג דהלילא הוא
אומ׳ הללויה והן אומ׳ הללויה מכאן שמיצוה
לענות הללויה הוא אומ׳ הללו עבדי׳ והן אומ׳
הללויה מכאן שנדחל מקרא אותו ועונה אחריו
הללויה ׃ הוא אומ׳ הודו לי׳ כי טוב והן אומ׳ הודו
לי׳ מכאן שמיצוה לענות ראשי פרקים ׃
איתמר נמי אמ׳ רב חנן בר רבא מיצוה לענות
ראשי פרקים הוא אומ׳ אנא ׃׃ הושיעה נא והן
אומ׳ אנא ׃׃ הושיעה נא מכאן שקטן מקרא
אותו ועונה אחריו מה שהוא אומ׳ הוא אומ׳
אנא ׃׃ הצליחה נא והן אומ׳ אנא ׃׃ הצליחה נא
מכאן שאם כא לכעול כועל ׃ הוא אומ׳ כריך
הכא והן אומ׳ כשם ׃׃ מכאן ששומע כעונה
כעי מיניה מר חייא בר אבא שמע ולא ענה
מהו ׃ אמ׳ ליה הכימיא וספריא ודרשיא
וראשי עמא אמרי שמע ולא ענה יצא ׃
אתמר נמי אמ׳ ר׳ שמעון בן פזי אמ׳ ר׳ יהושע
בן לוי משום בר קפרא מנין לשומע כעונה
שנא׳ את הדברים אשר קרא המלך ׃ אשיהו
וכי ׳אשיהו קראן והלא שנן קראן רבת ויקרא
שפן את הדברים לפני המלך ׃ מכאן לשומע כעונה

תפלה ׃ **מתני׳** מקום שנהגו העם לכעול
כעול לעשות יעשו לברך אחריו
כברך הכל כמנהג המדינה ׃ הלוקח לולב
מחבירו כשביעית נותן לו אתרוג כמתנ׳ שאינו

* למקום ש ונהגו בו
שמרו ׃ לשה ב מש׳ מעשיו

רעת יומיף מכאוב אם יכול לאכול כזית עד
שיחטין עליו הפסח מאי טעמא איש לפי אכלו
כתיב ר׳ יהודה אומר עד שיהא בו הפרש אפילו
כיעד נותנין לו צריך וזורקו אנוז ונוטלו ׃

סליק נירקא ׃

לולב וערבה ששה ושבעה · ההלל והשמחה
שמנה סוכה ונסוך המים שבעה · החליל
חמשה ושמה · לולב שבעה כיצד יום טוב
הראשון של חג שחל להיות בשבת שבעה
ושאר כל הימים ששה · ושאר כל הימים אמאי
ששה טלטול בעלמא הוא ולרחי שבת
אמר רב גזירה שמא ילך אצל בקי ללמוד ויעבירנו
ארבע אמות ברשות הרבים והיינו טעמא
דשופר והיינו טעמא דמגלה · אי הכי ראשון
נמי ראשון דאית ליה עיקר מן התורה בגבולין
לא גזרו ביה רבנן הנך דלית להו עיקר מן ה׳
התורה גזרו ביה רבנן אי הכי האידנא נמי ליגזי
לא ידעינן בקבועא דירחא אינהו דידעי בקבועא
דירחא ליגזו כיון דאנן לא דחינן אינהו נמי
לא דחו · וראשון דאית ליה עיקר מן התורה
בגבולין מנא לן דתניא ולקחתם שתהא לקיחה
לכל אחד ואחר לכם משלכם להויא את
השאול את הגזול ביום ואפי׳ בשבת ראשון
ואפי׳ בגבולין הראשון מלמד שאינו דוחה שלא
יום טוב הראשון בלבד · אמר מר ביום ואפילו
בשבת פשיט טלטול בעלמא הוא איצטריך
קרא למשרי טלטול · אמר רבא לא נצרכה
שלא למכשירי לולב ואליבא דר׳ שיעזר דתניא
לולב יכול מכשיריו דוחין את השבת דברי ר׳
שיעזר מאי טעמא דר׳ אליעזר אמר קרא ביום
ואפי׳ בשבת ורבנן סברי ביום ולא בלילה ׃

מתני׳ ערבה שבעה כיצד יום שביעי של
ערבה שחל להיות בשבת שבעה
ושאר כל הימים ששה · אתמר ר׳ יוחנן ור׳
יהושע בן לוי חד אמר ערבה יסיר נביאים וחד
אמר ערבה מנהג נביאים · ואסיקנא אמר אבו
הוה קאימנא קמיה דר׳ שיעזר בר׳ עזריק ואיתי
ההוא גברא ערבה לקמיה חביט חביט ולא בריך
קסבר מנהג נביאים הוא · אמר ליה אמי ערבה
עריכה שיעור ואינה נטלת שלא בפני עצמה
ואין אדם יוצא ידי חובתו בערבה שבלולב
ורב חסדא אמר ר׳ יצחק אמר אדם יוצא ידי
חובתו בערבה שבלולב וכמה שיעורא אמר רב
נחמן שלשה כרי על לחין ורב ששת אמר אפי׳

עלה אחר כבר אחר · תנו רבנן העושה
לולב לעצמו אומר ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו
כי אומר אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת
לולב ואפי׳ שביך ביום ראשון מברך ביום
שני · והעושה סוכה לעצמו אומר ברוך
שהחיינו וקיימנו להשב בה מברך אשר קדשנו
במצותיו וצונו לישב בסוכה ואסיקנא דכל
שעה שנכנס לישב בה מברך אשר קדשנו
במצותיו וצונו לישב בסוכה דגמרינן לה
מתפלין דתניא תפלין כל זמן שמניחן מברך
עליהן יקיימ׳ לן כותיה דהא רבא כל זמן דמנח
להון מברך ורב מרי כל אימת דמנח לרדון
מברך ובן הלכתא · תנו רבנן העושה סוכה
לעצמו מברך שהחיינו · היתה עשויה ו
ועומדת אם יכול להדשה דבר מברך מיד
ואם לאו לכשיכנס לישב בה מברך שתים ·
אמר רבא שי חזינן ליה לרב כהנא דקא מסדר
להו כלהו אכסא אהלכתא סוכה ואחר כך זמן ·
תנו רבנן היו לפניו מצות הרבה אומר בריך
אשר קדשנו במצותיו וצונו על המצות ·
ר׳ יהודה אומר מברך אחת אחת בפני עצמה ·
אמר ר׳ זירא ואיתימא רב חיננא בר פפא הלכה
כר׳ יהודה · אמר ר׳ יוחנן אמר אתרוג בשביעי
אסור כשמיני מותר · סוכה אפי׳ בשמיני
אסורה · ולדידן דאית לן תרי יומי היכי
עבדינן אמר אביי אתרוג שמיני ספק שביעי
אסור תשיעי ספק שמיני מותר וכן הלכתא ·
הפריש שבעת אתרוגין לשבעת הימים
אמר רב כל אחד יוצא בה ואוכלה לאלתר ורב
אסי אמר כל אחת יוצא בה ואוכלה למחר
ויקיימ׳ לן ברב אסי דרבי ר׳ יוחנן כותיה ·
ולענין מתב סוכה בשמיני הלכתא מתב יתבינן
ברוכי לא מברכינן והיינו טעמא דלא
מברכינן רביון דיום שמיני עצרת הוא לא
אפשר לברוכי לישב בסוכה דקשיין אהדדי
דאי סוכה הא לאו שמיני עצרת הוא ואי
שמיני עצרת הוא לאו יום סוכה הוא ומשום
המשחק לן עברינן תרוייהו דתניא רחומרא יתבינן
בסוכה כלא ברכה ונהגין כיה מנהג יום שמיני
עצרת יום טוב לחומרא · אמר ר׳ יוחנן אומר
זמן בשמיני של חג ואין אומר זמן בשביעי של
פסח · ותניא נמי הכי שמיני לענין עזרת
קשה ימים בפני עצמו זמן בפני עצמו רגל
בפני עצמו קרבן בפני עצמו שיר בפני עצמו
ברכה בפני עצמה · ני ברכה בפני עצמה
שאומרי׳ בתפלה ובברכת המזון את יום

שמיני חג עצרת · רבי בנאי עצמו למאי
הלכתא לענין אבל דאמר רביעא יום אחר לפני
החג וחג ושמיני של חג הרי כאן עשריים ואחד
יום למען שלשים · ההלל והשמחה שמנה
מלמד שאדם חייב בכבוד יום טוב יראהרון
של חג בשאר כל ימות החג · סוכה שבעה
כיצד נמר מלאכול לא יתיר את סוכתו אבל
מוריד את כליו מן המטרה ולמעלה בשביל
כבוד יום טוב האחרון · אין לו מקום להוריד
מליו מהו רב חייא בר אשי אמר רב פוחת כדי
ארבעה וה׳ יהושע בן לוי אמר מדליק כדי את
הנר ולא פליגי הא לן דיום טוב ואסור לפחות
בה ארבעה · והני מילי בסוכה קטנה דמפסלא
בשתא אבל סוכה גדולה מעייל לניה מאני
מבלא ומפסלא · דאמר רבא מאני מכלא
בר ממטללתא מאני משתיא במטללתא ׳׳

סליק עירקא ויסליקא מסכת

סוכה ׳׳

מסכת מועד קטן ׳׳

תנו רבנן את חג המצות תשמור למד על
חולו של מועד שאסור בעשיית מלאכה דברי
ר׳ יאשיה ר׳ יונתן אומר קל וחומר ומה ראשון
ושביעי שאין קדושה לא לפניהם ולא לאחריהם
אסורין בעשיית מלאכה חולו של מועד שיש
קדושה לפניו ולאחריו אינו דין שיהו אסורין
בעשיית מלאכה ששת ימי בראשית יופיעו
שיש קדושה לפניהם ולאחריהם ומותרין ב
בעשיית מלאכה מה לששת ימי בראשית שכן
אין בהם קרבן מוסף ראש חדש יוכיח שיש בו
קרבן מוסף ומותר בעשיית מלאכה מה לראש
חדש שכן אינו קרוי מקרא קדש הא חולו של
מועד שקרוין מקרא קדש דין הוא שיהו אסורין
בעשיית מלאכה · תניא אידך כל מלאכת
עבודה לא תעשו למד על חולו של מועד
שאסור בעשיית מלאכה דברי ר׳ יוסי הגלילי ·
ר׳ עקיבא אומר אינו צריך הרי הוא אומר אלה
מועדי ה׳ מקראי קדש בזמה הכתוב מדבר אי נרא
בראשון הרי כבר נאמר שבתון הא אין הכתוב מדבר
שא בחולו של מועד שאסור בעשיית מלאכה ·
תניא אידך ששת ימים תאכל מצות וביום
השביעי עצרת מה שביעי עצור אף ששי עצור

אי מה שביעי אסור בכל מלאכה אף ששי
אסור בכל מלאכה תל השביעי שביעי אסור
בכל מלאכה ואין ששי אסור בכל מלאכה שלא
מסרך הכתוב שא לחכמים לומר לך אי זה יום
אסור ואי זה יום מותר אי זו מלאכה אסורה ואי
זו מלאכה מותרת · כדתנן משקין בית
השלחין בזמן שבשביעית בין ממעין שיצא
בתחלה ובין ממעין שלא יצא בתחלה · אין
משקין לא ממי גשמים ולא ממי קילון ואין
עושין עניאות לגפנים · מאי משמע דהאי
בית השלחין לישנא דערוגתא הוא דכתיב עיין
ויגע ומתרגמינן משלהי ולאי · ומאי משמע
דהאי בית הבעל לישנא דמתיבתא הוא דכתיב
כי יבעל בחור בתולה ומתרגמי כמא דמתותב
עולים עם עולימתא יתיתבון בניכי בגוייכי ·
בית השלחין אין בית הבעל לא מאי טעמא
במקום עפידא שרו רבנן במקום רוחא לא שרו
רבנן ואני במקום עפידא טירחא יתירא לא
שרו רבנן דקתני אבל לא ממי גשמים ולא
ממי קילון עד מי קילון כמו כיב בשלמא מי
קילון איכא טירחא יתירא דצריך לאשקויי
מינה בדוולא שא מי גשמים מאי טירחא איכא
איכא דאמר שעזר אמר ר׳ יוחנן גזירה מי גשמים
אטו מי קילון · רב אשי אמר מי גשמים נמי
לירדי מי קילון אתי · אמר זירא נהרות ה
המושכין מן האגמין מותר להשקות מהן
כחלו של מועד והוא דלא פסקי · תנו רבנן
הנפיקות והברכות שנהמלאי מים מערב
יום טוב אסור להשקות מהן כחלו של מועד
ואם היתה אמת חמים עוברת ביניהם מותר ·
אמר רב פפא והוא שרוכה של אותה שרחב
מאותה אמת המים שותה כון דקא משכח
ואתיא מימר אמר אי לא שתיא טרח ומא ת
תשתי לתדי ותלתא יומי · תנו רבנן בריכה
שנטנפה משדה בית השלחין זו מותר להשקות
ממנה בית השלחין אחרת · והא עבירא
דפסקא אמר ר׳ ירמיה והוא שלא פסק מעין ראשון
תניא ר׳ שמעון בן מנסיא אומר שתי ערוגות
זו למעלה מזו לא יחלה מן התחתונה וישקה
את העליונה יתר על כן אמר ר׳ שמעון
אני ערוגה אחת חציה נמוך וחציה גבוה
לא יחלה ממקום נמוך למקום גבוה ·
תנו רבנן מדלין מים לירקות מהי לאכלן
ואם נשביל ליציתן אסור · ואין עושין עניי
עניאות לגפנים תניא ושו הן עניאות כדרך

74
66-יד

שבעקרי זתים ושבעקרי נבלים והני מילי ח
חדתי אבל עתיקי שרי מתני' ר' שעזר
בן עזריה אומר אין עושין את האמה
לכתחלה במועד ובשביעית והכמים אומ'
עושין את האמה כתחלה במועד ומתקנין את
המקולקלת במועד אמ' ר' אבהו שאם היתה
עמוקה טפח מעמידו על ששה טפחים
אביי שרא להו לבני בי הרמך לשחופי נהרא
ר' זמינה שרא להוא לבני סכותא למיכרא
נהרא טמימא רב אשי שרא להו לבני מתא
מחסיא לאקרויי נהר כידן אמ' מיון דרבים
שתו מיניה כרבים הוא ותנן עושין כל צרכי רבים
מתני' ומתקנין את קלקולי המים שברשות
הרבים וחוטטין אותו ומיתקנין את
הדרכים ואת הרחובות ואת מקוות המים
חטיטה אין אבל הפירה לא אמ' ר' יעקב
אמ' ר' יוחנן שאין הרבים צריכין להם אבל
רבים צריכין להם אפי' הפירה מותר והוא
הדין לבורות שיחין ומערות של רבים ובורות
שיחין ומערות של יחיד חוטטין אותן ושפין
את סדקיהן אבל לא חופרין כשהיחיד צריך
להם ואם אין צריך להם אין חוטטין אותן ואין
שפין את סדקיהן אין צריך לומ' שאין חופרין
אותן אבל כונסין אותן לתוך המים ואע"פ שאין
צריך להם מתני' ועושין כל צרכי רבים
ומציינין את הקברות ויוצאין
על הכלאים תנו רבנן יוצאין לקוץ את
הדרכים ולתקן את הרחובות ולתקן את
האסתראות ולמור את המקוואות וכל מקוה
שאין בו ארבעים סאה מרגילין לתוכו ארבעים
סאה ומיון שאם לא יצאו ולא עשו כל אלה
כל המים שנשתכו שם מעלה עליהם הכתוב
כאלו שפכום תלמוד לומר והיה עליך רמים
ומציינין את הקברות אמ' ר' שמעון בן
פזי רמז לציון קברות מן התורה מנין שנא'
וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון ר' אבהו אמ'
מהכא טמא טמא יקרא טומאה קוראה וא
ואומרת לו פרוש אבי אמ' ולבני עיר לא תתן
מכשול ויוצאין על הכלאים אמאי שנא
כרמו של מועד אמ' ר' יעקב משום שפר מעירה
מוזלי גפן מתני' ר' שמעזר בן יעקב אומ'
מושכין את המים מאילן לאילן
ובלבד שלא ישקו את השדה כולה זרעים
שלא שתו מלפני המועד ולא ישקם במועד
וחכמים מתירין בזה ובזה אמ' רב יהודה
ואם היתה שדה מטגנת מותר תניא נמי

הכי וכו' ומסתברא דהלכה כר' שמעזר בן
יעקב ואע"ג דהוא יחיד כמקום רבים דהא
שמעתא דרב יהודה בוחיה אזלא דקאמ'
ואם היתה שדה מטוננת מותר והאי דדיק מינה
רבינא ואמ' שמע מינה האי תרביצא שרי לת
לתרבוצי בחולא דמועדא אקשיין ליה שדה
ניר מאי טעמ' לא אמלא לשויי חרשא הכא נמי
אמלא לשויי חרצא ולא פריק מתני'
ערין את האישות ואת העכברים
בשדה האילן ובשדה הלבן בדרכו במועד
ובשביעית מאי אישות אמ' רב יהודה כריא
שאין לה עינים מתני' ר' יהודה אומר
בשדה האילן כדרכו ובשדה
לבן שלא כדרכו תנו רבנן כיצד כדרכו
חופר גומא ותולה בה מעורה וכיצד שלא
כדרכו נועץ שפוד ומכה בקרדום ומדרה
האדמה מתקיף לה תניא ר' שמעון בן שעזר
אומ' כשאמרו בשדה הלבן כדרכו לא אמרו
אלא בשדה לבן הסמוכה לאילנות ומקרין
את הפרצה במועד ובשביעית כונה כדרכו
כיצד מקרין רב יוסף אמ' מהוצא ודפנאי
במתניתא תנא ערב בערוב ואינו טח בטיט
טיט אמ' רב חסדא לא שנו אלא כותל גנה
אבל כותל חצר גונה כדרכו וחוקא כונה אבל
סותר לא וכותל גיהה סותר וכונהו כדתני
כותל הגיהה לרשות הרבים סותר וכונה
מפני הסכנה מתני' ר' מאיר אומ' רואין
את הנגעים להקל אבל לא
להחמיר וחכמים אומ' להקל ולהחמיר ועיר
אמ' ר' מלקט ארם עצמית אביו ואמו מפני
ששמרה היא לו ר' יוסי אומ' אבל הוא לא ויימ
לן דר' מאיר ור' יוסי הלכה כר' יוסי מתני'
ולא יעורר על מתו ולא יספרנו
סמיך לרגל שלשים יום מאי שנא שלשים
יום אמ' רב כהנא ואמ' לה אמ' רב יהודה אמ'
רב מעשה בארם אחד שכנס מעתיו לעלות
לרגל וכא הספדן על פתח ביתו ונטלתן
אשתו ונתן לו נשבע איתו האיש מלעלות
לרגל כאותה שעה אמרו לא יעורר ארם
על מתו ולא יספדנו סמיך לרגל שלשים
יום ושמוש אמ' לפי שאין המת משתכח
מן הלב עד לאחר שלשים יום מאי ביניהו
איכא בינייהו דקא עביד בהנך מתני'
אין רואין כוכין וקברות במועד
אבל מהנכין את הכוכין ועושין נהרת במועד

יארון עם המת בחצר · ר' יהודה אומ' לא
אם כן ישעמו נסרים · אין חופרין וכו'
פ' להקבר בתן אחר המועד · מאי כוכין ו
ומאי קברות אמ' רב יהודה כוכין בחציר ד
וקברות בבנין · אבל מחנכין את הכוכין
במועד · כיצד מחנכין אמ' רב יהודה שאם
היה ארוך מקצרו במתניתא תנא מאריך בו
ומרחיב בו · וארון עם המת בחצר ·
תנינא להא דתנו רבנן עושין כל צרכי המת
גוזזין לו שערו ומכסין לו כסותו ועושין לו
ארון מנסרים המנוסרין מערב יום טוב ·
רבן שמעון בן גמליאל אומ' אף מביא נסרים
ומנסרן בצנעה והלכתא כרבן שמעון בן
גמליאל רשתם לן תנא כותיה · יהוש' · לא
שנו אלא באדם שאינו מצוי לו אבל אדם
שישנו מצוי לו אין עושין בשוק ·
כדמר ר' חנינא חכרין רבנן עבדי ליה ארון
בשוק יהבל מוזים שלא יקוץ לו ארזים ור'
וריבותא לא יחיב לו אבנים ואם היו חיבות
פליגתא דר' יוחנן ורבנן · מתני' אין
נושאין נשים במועד לא כתולות
ולא אלמנות ולא מיבמין מפני ששמחה היא
לו אבל מחזיר גרושתו · וכי שמחה מאי
הוי אמ' רב יהודה אמ' שמואל לפי שאין מערבין
שמחה בשמחה · ואמ' רב רבוא בר רב
קטינא אמ' רב מפני מה אין נושאין נשים במועד
שנא' ושמחת בחגך ולא באשתך ועולא אמ'
הייבו טעמ' דאין נושאין נשים במועד מפני
הטורח ר' יצחק נפחא אמ' משום בטול פריה
ורביה · תניא כל שו שאמרו אסורין לישא
במועד מותרין לישא ערב הרגל פ' דלחד
יומא לא משהי אינש נפשיה · ודאין מערבי
שמחה בשמחה מנא לן דתנ' ויעש שלמה
בעת ההיא את החג וכל ישרא' עמו קהל גדול
מלבוא חמת ער נחל מצרים לפני יהוה אלהינו
שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום
מכדי כתו ארבעה עשר יום שבעת ימים ושב
ושבעת ימים למה לי שמע מינה הני לחוד
והני לחוד · ס"ת ביום השמיני שלח את העם
וכ"ת וביום עשרים וארבעה לחדש השביעי
שלח את העם מבאן לתלמיד שנפטר מרבו
ילן באותה העיר שעריך לעטור ממנו ·
ועשה אותה תכשיט במועד ר' יהודה אומ'
לא תסור מפני שנוול היא לה · תנו רבנן
אין תכשיטי נשים כוחלת וסיקסת ומעברת
סרק על הניה ואית דאמרי מעברת מכין על

פניה של מטה · מתני' ההדיוט תופר
כרכבו והאומן מכליב · היכי
דמי הדיוט כל שאינו יכול להועיל מלא
מחט בבת אחת · ר' יוסי בר' חנינא אומ' כל
שאינו יכול לכוין אימרא בשפת הליזקו ·
והאומן מכליב מאי מכליב ר' יוחנן אמ' מנפיע
רבה בר' שמואל אמ' כלבתא · מתני'
ומסרגין את המטות ר' יוסי
אומ' ממתחין · תנא ושוין שאין מפשילין
חבלים לכתחלה · מתני' מעמידין תנור
וכירים במועד ר' יהודה אומר
מכבשין את הרחים לכתחלה מאי מכבשין
ר' יהודה אומ' מנקר רחיא · רב יהושע אמ' בת
עינא · דרש בר רמא נוקרין רחים בחול של
מועד משום רבינו אמרי סוס שרוכב עליו
וחמור שרוכב עליו מותר לטול עפרנו בחול
של מועד · אבל חמרא דרחיא לא · רב
יהודה שרא למשקל טוערא בחמרא דרחיא
בחלא דמועדא ולאוקומי רחיא ולמבני אמת
המים ברחיא ולמבני אורחיא · רבא שרי
לסריוקי סוסיא ולמבני ארקפטא ולמבני
איצטבא · רבא שרא למשקל דמא לחמרא
בחלו של מועד · אמ' ליה אביי · תניא
רמסייעא לך מקיזין דם לבהמה ואין מושכין
רפואה מן הבהמה בחלו של מועד ·
תוספתא · שוחטין מי זבלים ומי דקלין וכוס
העיקרין במועד שבראשונה היו אומ' אין
שוחטין מי דקלין ומי זבלים וכוס העיקרין
במועד עד שבא ר' עקיבא ואמ' שוחטין מי
זבלים ומי דקלין ומי עיקרין ומקיזין דם
לבהמה ולחיה ולעופות · ואין מושכין רפואה
מן הבהמה במועד · רבא שרא לכספוסי
קירמי מאי טעמ' מעשה הדיוט הוא ·
אמ' רב יצחק כר אמי אמ' רב חסדא קיטורי
בי ידיה אפור מאי טעמ' מעשה אומן הוא ·
אמ' רבה האי מאן דמתקן ארעא ארעתא
רבידרי מיתר ארעתא דארעא אסור
היכי דמי מוליא במוליא ונעצא בנעצא ·
ארעתא דנידרי שקל מוליא ושדא בנעצא
ארעתא דארעא · ואמ' רבה האי מאן דזבי
זביא ארעתא דציבי שדי ארעתא דארעא
אסור היכי דמי שקל רבדי ושבך זוטרי
ארעתא דציבי · שקל זוטרי ושבך רבדי
ארעתא דארעא · ואמ' רבה האי מאן
דשתר מיא לארעא ארעתא דכוותי שרי
ארעתא דארעא אסור היכי דמי פתח תגרי

75.
67

כגי חד מעלאי וחד מתתאי אדעתא דכוורי
פתח חד בבא אדעתא דארעא · ואמ רבה
האי מאן דשתח דיקלא אדעתא דחיותא
שרי אדעתא דדיקלא אסור · היכי דמי שקל
כוליה מיחד גיסא אדעתיה דחיותא מהאי גיסא
ומהאי גיסא אדעתא דדקלא · ואמ רבא
הני תחלני מגדינהו שרי מיצינהו אסור ·
רבפפא אמ כיון דמתלעי כפרקמטיא העומד
ליאבד דמי · ואמ רבא פרקמטיא כל
שהוא אסור · אמ ר יוסי בר אבין ובדבר האבד
מותר · רבינא הוה ליה ההוא עסקא דהוה
מזדבן בשתא אלפי דינרי שהיה לבתר חולא
דמועדא זבניה בתליסר אלפי דינרי · רבינא
הוה מסיק זוזי בבני אקרא דשטוותא אתא
לקמיה דרב אשי אמ לי מהו למיזל עליהו ה
האידנא אמ ליה כיון דהאדנא משכחת וביומי
אחריני לא משכחת להו כפרקמטיא העומד
ליאבד דמי ושרי · רבא שרא ליה לחייא
בר אשי למגדל אוחרי בחולא דמועדא מאי
טעמ מעשה הדיוט הוא אבל איזלי אסור מאי
טעמ מעשה אומן הוא · רב יהודה שרא
תנורא למגדל תנורא ולרבה בר עיסני למגדל
מהולתא · איני והא אמ רבא בר שמוש ושזין
שאין גודלין תנור לכתחלה · לא קשיא
הא דשרא רב יהודה בימות החמה דאפשר
למעבד בחולא דמועדא והא דאסר רב
בימות הגשמים · מתני ועושין מעקה
לגג ולמרפסת מעשה חדיוט
אבל לא מעשה אומן · היכי דמי מעשה הדיוט
רב יוסף אמ נהוצא דפנא · במתניתא תנא
צר בצרור ואינו טח בטיט · מתני
שפין את הסרקין ומעגלין
אותה במעגלא ובירגל אבל לא במחצלים
היצר והקורה והמנעול והמפתח
מתקנין במועד אם נשברו ובלבד שלא יכין
מלאכתו במועד · השתא במעגלה אמאי
שרי ביד וברגל מיבעיא הכי קאמ שפין את
הסרקין ומעגלין אותן כעין מעגלה ביד
וברגל אבל לא במחצלים אמ רבינא האידנא
רבואתא דרשי בחולא דמועדא ולא בעינן
שנוי בדבר האבוד כר יוסי דאומ זולף ובומר
וגף בדרכו וקיימ לן כותיה · מתני
בכשין שהוא יכול לאכול
במועד · בטומבריתא לכוב בוורי אזול בלי
עלמא ציד ואתו כוורי שרא להו למכל
מיניהו · אמ ליה אביי והא אנן בכשין שהוא
יכול לאכול במועד כובשן אמ ליה כיון ד
דמעקרא אדעתא דמיכלא איתינהו ואי שביק
להו עסרי בפרקמטיא האכירה דמי ושרי ·
ואית דאמרי שרא להו למיזל ולמיצד ואתויי
ממלה · אמ ליה אביי והא אנן תנן בכשין
שהוא יכול לאכול כובשן אמ ליה הני מתמלי
אגב איצצא כי היא דשמוש עכברי ליה שרצין
איצצי ואכיל ·

סליק עירקא ·

מי שהלך את זתיו וארעו אבל או אונס אר
שהטעוהו טוען קורה ראשונה ומניחו לאחר
המועד דברי ר יהודה ר יוסי אומ זולף ובומר
כדרכו · פתח באבל יוסים במועד · אמ
רב ששת בריה דרב אידי זאת אומרת דברים
המותרין בחולו של מועד אסור לעשותן בידי
בימי אבלו שלא אחרים עושין לו · תניא כותיה
דרב ששת בריה דרב אידי דברים העושין לאבל
בימי אבלו כגון זיתיו להצרך וכדי לבוף ופשתנו
להעלות מן המשרה ויצמרו לעליות מן היוחה
ומרביצין לו שרהיו משתביע עגת תמים שלו
האריסין והקבלנין והחבירין לשדה שלו הרי
אלו יעשו במועד · החמרין והגמלין והספ
והספנין בספינה שלו הרי אלו יעשו ואם היו
מוחכרין או מושכרין אצל אחרים מעיקרא
הרי אלו יעשו שביר יום אפי בעיר אחרת · לא
יעשה היתה מלאכת אחרים בידו בין קבולה
בין שאינה קבולה לא יעשה היתה מלאכתו
בביתו ביד אחרים לא יעשה בבית אחר יעשה ·
ירוש · שני אחין שנו שותפין שאירע
לאחד מהן רבר הרי אלו נועלין חנותן וכו ·
אמ שמוש מקבלי קבולת בתוך התחום אסור
חוץ לתחום מותר ואסיקנא הני מילי בשתתו
ובימים טובים והוא דליכא מתא דמקרבא
להתם כיון דשכיחי אינשי דאזלי מדוכתא
לדוכתא אסור · תנו רבנן מקבלין קבולת
במועד לעשותה לאחר המועד ובלבד שלא
ישקול ושלא ימדוד ושלא ימנה כדרך שהוא
עושה בחול · תנו רבנן אין מרביעין בהמה
בחלו של מועד כיוצא בו אין מרביעין בכבור
ולא בפסולי המוקדשין · תנו רבנן אין מד
מריירין שדה בחלו של מועד · מי אין מכניסין
צאן לדיר ליטול את זכלם ואם באו מאליהן
אין מסייעין אותן ואין מוסרין להם שומר לנעך
את צאנם היה שכיר שנה שכיר חדש שכיר
שבת שכור שבוע מסייעין אותן ומוסרין להם

שומר לנער את צאנם ר' אומ' בשבת בטובה
ביום טוב במזונות במועד בשכר אמ' רב יוסף
הלכה כר' **מתני'** וכן מי שהיה יינו בתוך
הבור וארעו אבל אוצרו שהטעיהו
זולף ונומר וגף כרבי ר' יוסי ר' יהודה אומ'
עושין להלמודים בשביל שלא יחמוץ אמ'
יצחק מאן תנא שנוי במועד כרבי האבר דלא
כר' יוסי אמ' רב יוסף הלכה כר' יוסי בעו
מיניה מרב נחמן בר יצחק מהו למישען חביתא
דשברא בהולא דמועדא אמ' להו סיני אמ' הלכה
כר' יוסי דחייש לנסידא ושברא נמי איתי בי
נסידא אמ' רב חמא בר גוריא אמ' רב הלכות
כותיים למאי הלכתא אמ' רב דימי בר רב קטינא
לומר שהן עקרות ואין למדות זו מזו דאמ' ר'
שמעון אין זופתין חביתא אבל זופתין כוותא
רב דימי מנהרדעא אמ' זופתין חביתא ואין זופתין
כוותא מר חייש לנסידא ומר חייש לטירחא
אמ' אביי הלכות מועד כהלכות שבת יש מהן
פטור אבל אסור ויש מהן מותר לכתחלה
תנו רבנן טוחנין חמה במועד לצורך המועד
ושלא לצורך המועד אסור ואם טחן והותיר הרי
זה מותר מטילין שכר במועד לצורך
המועד ושלא לצורך אסור ואם הטיל והותיר
הרי זה מותר קוצצין עצים במועד לצורך
המועד ושלא לצורך אסור ואם קצץ והותיר
הרי זה מותר רב חצדו ליה בהולא דמועדא
שמע שמואל ואקנח לימא שמואל ניחא ליה סב
סבירא ליה דתניא רבי האבר מותר בחלו
של מועד ושאינו אבר אסור כיצד בתלוש
מן הקרקע אבל במחובר לקרקע אפי' אבר כלו
אסור ויש לן ניחא ליה לא רבי חצדא ד
דחיטי הוה דאי לא שבקי ליה לא נסיר ורב
מאי טעמ' עביר הכי אין לו מה יאכל קוצר
ומעמר ודש וזורה וברור וטוחן ובלבד שלא
ירוש כעדרות ושמואל מאי טעמ' איקפד לא
סיימוה קמיה אי נמי ארם חשיב שאני רב
יהודה שרא למעקר כתנא בהולא דמועדא ג
משום דחזי להסיפה ולמקטל בשותא דחזי
לשברא ולמעקר שומשמי דחזיין לנוא דאית
בהו ר' יצחק הוה ליה ההוא פרישא דמטא
בהלא דמועדא קטפיה לשנה שהיו כולי
עלמא לפרדסיהו בהולא דמועדא אפקריה
ר' יצחק לפרדסיה ההוא שתא ירושלמי
אמ' לפין מקלקלתא ולא ילפין מתקנתא
ר' יעקב בר אחא כשם דבנין אמ' פרקמטי
אבורה שרי מטלטלתא במועדא הרא שיתא

שרי מיזבן מיניה במועדא **מתני'**
מכנים אדם פירותיו מפני
הגנבים ושולה פשתנו מן המשרה בשביל שלא
תאבד ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד
וכלן אם כוונו מלאכתן במועד אברו תנא וכלבר
שיכניסם בצנעה בתוך ביתו רב יוסף הוה ליה
הנך כשורי עלינהו ביממא אמ' ליה אביי והא
תניא ובלבד שיכניסם בצנעה צנעה דהאי
יממא דכיון דכלו ליה נעו גברי יתירי ובעו
מדבורא אושא מלתא ובלבד שלא יכוין
וכו' בעא מיניה ר' ירמיה מר זירא כיוון מלא
מלאכתו מהו שיקנסו בני אחריו אם תמצא
לומ' צרם אוזן בכבוד ומת קנסו בני אחריו
משום איסורא דאוריתא ואם תמצא לומ' מכר
עבדו ומת קנסו בני אחריו משום דכל יומא
מפקע ליה ממצות הבא מאי נבדא קנסו רבנן
לבריה לא קנסו רבנן וכן הצורם באוזן
הבכור ומת לא קנסו בני אחריו דהכי אסיקנא
לכל חד מינייהו בדוכתיה **מתני'** אין
לוקחין פתים ואבנים ועבדים ובהמה
שלא לצורך המועד או לצורך המועד שאין לו
מה יאכל בעא מיניה רבא מרב נחמן שכר
פעולה שאין לו מה יאכל מהו כלום מהו לשכור
את הפועל לעשות מלאכה שלא לצורך
המועד כרי שיטול שברו מפני שאין לו מה
יאכל ואסיקנא דשכר פעולה שאין לו מה יאכל
שרי **מתני'** אין מפנין מבית לבית
אבל מפנה הוא להציל והא
אמרת רישא אין מפנין אמ' אביי סופא
אתאן לבית שבחצר גרסינן כפרק מקום
שנהגו תנו רבנן הזבל שבחצר מסלקין אותו
לעדרין שברפת ושבחצר מוציאין אותו ל
לאשפה הא נופא קשיא קתני מסלקין א
אותו לעדרין והדר תני מוציאין אותו לאשפה
הא נופא קשיא קתני מסלקין את לעדרין
והדר תני מוציאין אותו לאשפה ותיובתא רבא
הכי קאמ' ואם נעשית חצר כרפת נקר מוציאין
אותו לאשפה וכן הלכתא **מתני'** אין
מביאין כלים מבית האומן
חושש להן מפנין להצר אחרת והני מילי
כלים שאין לצורך המועד אבל כלים שהן
לצורך המועד מביאין דתנן מביאין כלים כנגן
כרים מבית הנרך ונסת מבית הזגג אבל לא
עמר מבית הצבע ולא כלים מבית האומן
ואם אין לו מה יאכל נותן לו שכרו ומניחתו
אצלו ואם אינו מאמינו מניחו בבית הסמוך

להם ואם חושש להם שמא יגנבו מגנן לחצר
אחרת ׳ מתני׳ מחגין את הקציעות
בקש ׳ ר׳ יהודה אומ׳ מוכרי
עיירות נסות וכלים מוכרין בצנעה לצורך ה
המועד ׳ הציירין והרשותות והגרוסות עושין
בצנעה לצורך המועד ר׳ יוסי אומ׳ הן החמירו
על עצמן ׳ תנו רבנן חנות הפתוחה לסטיו
פיתה כדרכו ונועל ׳ הפתוחה לרשות הרבים
פיתה אחת ונועל אחת וערב יום טוב האחרון
של חג מוציא ומעטר השוק בפירות בשביל
כבוד יום טוב האחרון וכ׳ אמרין פיתה אחת
ונועל אחת בפירי אבל בתבלין מזבנו כי אורחיהו
דהא רב יהודה שרא להו להנהו קרוציתא דעפם
כדיתא למיזל ולזבוני כשוקא כי אורחיהו ׳

סליק פירקא ׳

ואלו מגלחין במועד הבא ממדינת הים והיוצא
מבית האסורין ומנודה שהתירו לו חכמים ומי
שנשאל לחכם והיתר והנזיר והמצורע והעולה
מטומאתו לטהרתו ׳ ושאר כל אדם מאי
טעמ׳ אסורין כדי שלא יעלו לרגל כשהן מנוולין
הבא ממדינת הים ׳ תניא ר׳ יהודה אומ׳ הבא
ממדינת הים לא יגלח מפני שלא יצא שלא
כרשות ׳ אמ׳ רבא לשוט דברי הכל אסור לגלח
למזונות דברי הכל מותר כי פליגי להריחה ר
יהודה מדמי לה לשוט ורבנן מדמו לה למזונות
והלכתא כרבנן ׳ אמ׳ שמואל קטן הנולד ב
במועד מותר לגלחו במועד שאון לך בירת
האסורין גדול מזה במועד אין מעיקרא לא א
אמימר ורב ששת ואיתימא רב אשי בריה דרב
אירי מתני הכי אמ׳ שמואל קטן מיתר לגלחו במוע
לא שנא טורד במועד ולא שנא מעיקרא ׳
אבל אינו נוהג אבלותו ברגל שנא ושמחת בחגך
אי אבלות המעיקרא היא אתי עשה דרבים ודחי
לעשה דיחיד ואי אבלות דהשתא אתי עשה
דיחיד ודחי עשה דרבים ׳ ומנודה נוהג
נדוי ברגל ולא שריא ליה ער ראתי ומפיים לבעל
דיניה וכהכי סלקא שמעתא ותני שהתירו לו ולא
קתני שהתירוהו ׳ דנין דיני ממונות ודיני נפשו
במועד ואי לא עייל דינא משמתינן ליה ׳
אבל אסור בתספורת מדקאמ׳ רחמנא לבני
אהרן ראשיכם אל תפרעו מכלל דכולי עלמא
אסירי ׳ מנודה אסור בתספורת דתניא מ
מנודין ומצורעין אסורין לספר ולכבס
מנודה שמת בי׳ מוקלין ארונו ר׳ אומ׳ לא שיעמידו
עליו גל אבנים בגל של ענין שבי׳ שולחין
ומניחין אבן על ארונו ללמדך שכל המתנדה
ומת בנדויו בי׳ סוקלין ארונו ׳ אבל חייב ב
בעטיפת הראש מדקאמ׳ רחמנא ליחזקו לא
תעטה על שופם מכלל דכולי עלמא מחייבי
מנודה מהו בעטיפת הראש אמ׳ רב יוסף תשמע
דתניא גבי תענית עבור והם מתעטפין וישכין
כאבלים וכמנורין ער שיתרחמו עליהם מן ה
השמים ׳ אמ׳ ליה אביי ודלמא שאני מנודה
לשמים רחמור ׳ הילכך מנודה לבני אדם
לא מחייב בעטיפת הראש ׳ אבל אסור להניח
תפלין מדקאמ׳ רחמנא ליחזקו פארך רבוש
עליך מכלל דכולי עלמא אסירי ודוקא יום ראשון
כדבעינן למימר קמן ׳ מנודה מהו בתפילין
תיקו ׳ אבל אסור בשאילת שלום דקאמ׳ רחמנא
ליחזקו האנך דום ׳ מנודה מהו בשאילת ש
שלום ולא אפשיט ׳ אבל אסור בדברי תורה
דקאמ׳ רחמנא ליחזקו האנך דום ׳ מנודה
מהו בדברי תורה אמ׳ רב יוסף תשמע מנודה
שוטה ושוטין לו בשכר ונשכרין לו ׳ מוחרם
לא שוטה ולא שוטין לו לא נשכר ולא נשכרין לו
אבל שוטה הוא לעצמו שלא יפסיד תלמודו ו
ועושה לו חנות קטנה כדי פרנסתו אמ׳ רב חסדא
זבני מ״א כפקתא דערבית שמע מינה שמותר
בדברי תורה ׳ אבל אסור בתכבוסת דקת
וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה
ויאמר אליה התאבלי נא ולבשי נגדי אבל
מנודה אסור בתכבוסת דתניא מנודין ומצורעין
אסורין לספר ולכבס ׳ אבל חייב בקריעה דקאמ׳
להו רחמנא לבני אהרן ובגדיכם לא תפרימו
מכלל דכולי עלמא מחייבי ׳ אמ׳ רב תהלינא
בר אבימי אמ׳ שמואל אבל שלא פרע ושלא פורם
חייב מיתה שנא׳ ראשיכם אל תפרעו ובגדיכם
לא תפרימו ולא תמותו הא אחר שלא פרע ושלא
פרם חייב מיתה ׳ מנודה מהו בקריעה תיקו ׳
אבל חייב בנעילת המטה דתני בר קפרא ר
רמות דיוקני נתתי בכם ובענוותיכם הפכתי
יהפכו מטתן עליה ׳ מנודה מהו בנעילת
המטה תיקו ׳ וכל תיקו דאמרי נהא לקולא ׳
אבל אסור בעשיית מלאכה דכת׳ והעברתי חגיכם
לאבל מה חג אסור בעשיית מלאכה אף אבל
אסור בעשיית מלאכה ׳ מנודה מותר בעשיית
מלאכה דתניא מנודה שוטה ושוטין נשכר ונשכרין
עמו ׳ אבל אסור ברחיצה דכת׳ וישלח יואב
תקועה ואל תסוכי שמן ורחיצה בכלל סיכה ׳
מנודה מהו ברחיצה ולא אפשיט ׳ אבל

אסור בתשמיש המטה דכת׳ וינחם דוד את
בת שבע אשתו ויבא אליה מכלל דמעיקרא
אסור · אמ׳ רבדרם כר נפא תנא באבל רב
רבתי אבל אסור בתשמיש המטה בימי אבלו
ומעשה באחר ששמש מטתו בימי אבלו ושמשו
חזירים על גגיתו · מנודה מהו בתשמיש
המטה ולא אנשיט · אמ׳ רבא מנלן ד
דקביעא דימנא דמשדרינן שליחא מבי דינא
ומזמנין לדינא דכת׳ היו לענני׳ את ועלניא
דכת׳ אתה והם ואהרן מחר · ומנלן דקביעא
דימנא דכת׳ קראו שם ערעה מלך מעריכם
שאון העביר המועד · ומנא לן דאי אתעקד
בשליחא דבי דינא דאתי ההוא שליחא ואמר
ולא מתחזי כלישנא בישא דכת׳ העיני האנשים
ההם תנקר לא נעלה · גרסי׳ בפרק הגוזל
אמ׳ רבא שליחא דבי דינא מהימן בפתרי וחני
מילי לשמתא אבל לעתיחא לא מאי טעמא
ממונא הוא דקא מחסר ליה דבעי למיתב
זוזא דעתיחא · ומנלן דמשמתינן דכת׳
אורו מרוז דהכי סבר גברא רבה פלניא דכת׳
מלאך יי׳ · דמחרימינן דכת׳ אורו ארור
לתאביל ושתי בהדי וקאי כארבעא אמית דכת׳
ישכיה · והשרטינן חטאיח בעבודיא דכתי׳
כי לא כאו לעזרת יי׳ · ומנלן דמפקרינן
נכסיה דכת׳ וכל אשר לא יבא לשלשת הימים
כעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו ·
ומנלן דנעכינן ולטינן ומחינן ותלשינן שער
ומשבענן דכת׳ ואריב עמם ואקללם ואכה
מהם אנשים ואמרטם ואשכיעם בשהים ·
ומנלן דכבינן ואסרינן ועבדינן הדרפה דכת׳
הן למות הן לשרושי מאי שרושי אמ׳ רב יהודה
הדרפה · גרסינן בפרק שבועת העדיות תנא
אחיר בי קללה בו נדוי בו שבועה · בו קללה
דכת׳ ואלה יעמדו על הקללה בהר עיבל ארור
האיש בו נדוי דכתי׳ אורו מרוז אמר מלאך יהוה ·
ואמ׳ עולא בארבע מאה שיפורי שמתיר ד
ברק למירוז איבא דאמרי גברא הוא ואיבא
דאמרי כוכבא הוא דכת׳ מן שמים נלחמו
הכוכבים · בו שבועה דכת׳ וישבע יהושע
ביום ההוא לאמר ארור האיש לפני יי׳ ואומ׳
ויהונתן לא שמע בהשביע אביו את העם ·
אמ׳ רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת
משמיה דרב מנדין לאלתר ושונין לאחר זמן
שלשים יום ומדרימין לאחר ששים · רב
הונא בר חינגא משמיה דרב שני וחמשי ושני
בלומ׳ אין מנדין אותו לאלתר לא עד דמתרין
ביה שני וחמשי ושני והני מילי למימנא אבל
לאפקורתא מנדין אותו לאלתר בלא התראה ·
ההוא טבחא דאתעקר כי רב טובי בר רב
מתנא אמנו אבי׳ ורבא ושמתוה לסוף אזל
פייסיה אמ׳ אבי׳ היכי לעביד לישרי ליה לא
חיילא שמתא עליה תלתין יומין לא לישרי ליה
קא בעי רבנן לאנטורי · אמ׳ ליה לרב אידי
בר אבין מידי שמיע לך בהא אמ׳ ליה הכי אמ׳
רב תחליפא בר אבימי אמ׳ שמואל טוט אסור
וטוט שרי אמ׳ ליה הני מילי למימנא אבל
לאפקורתא עד חיילא שמתא עליה תלתין
יומין אלמא קסבר אבי׳ הני בי תלתא דמשמתי
לא אתו בי תלתא אחרינא ושרו · אמ׳ אמימר
הלכתא הני בי תלתא דמשמתי אתו בי תלתא
אחרינא ושרו אמ׳ ליה רב אשי לאמימר תניא
אחד מן התלמידים שנדה ומת חלקו אינו
מופר מאי לאו אינו מופר כלל לא עד דאתו
בי תלתא אחרינא ושרו · האי דסבר אבי׳
דלא שרינן שמתא לאפקורתא ואע׳׳ג דמפיים
בעל דין לא עד דחיילא שמתא עליה דמשומד
תלתין יומין ליתיה עד דמפיים ליה לבעל דינה
דמפיים לאלתר שרינן ליה ממעשה דריש
לקיש וממעשה דרב הונא דשמעתיה להא
אתתא דשמעה דאפקה חזברת השם מעמא
כדבעינן למימר קמן הילכך האי דאמ׳ רב
תחליפא בר אבימי אמ׳ שמואל טוט אסור וטוט
שרי לא שנא באפקורתא ולא שנא בממונא
ולא שנא כי מפיים בעל דינה שרי לאלתר ·
תנו רבנן מנודה לרב מנודה לתלמיד מנודה
לתלמיד אינו מנודה לרב מנודה לעירו מנודה
לעיר אחרת מנודה לעיר אחרת אינו מנודה
לעירו מנודה לנשיא מנודה לכל ישראל לכל
ישראל אינו מנודה לנשיא · אמ׳ רבן שמעון
בן גמליאל אחד מן התלמידים שנדה וימת
חלקו אינו מופר ואיקימנא לעיל עד דאתו
תלתא אחרינא ושרו · תנו רבנן אין נזיפין
פחות משלשים יום ואין נזיפה פחותה משבע
ואע׳׳פ שאין ראויה לדבר זכר לדבר ואניה יהוך
ירק בעניה הלא תכלם שבעת ימים ·
ונזיפה דירדן כמה הוי יומא חד כי ההיא דאתא
דהוה יתבה כשכילה וקא פשטא כרעא היא
קא חלים צורבא מרבנן ולא איכנעה מקמיה
אמ׳ כמה חניפא האי דאתא דהוה יתבה כ
כשכילה אתאי לקמיה דרב נחמן אמ׳ ליה מי
שמעת שמתא מעומי אמרה ליה לא אמ׳ לה
זיל נהוג נזיפותא בנעשיך חד יומא ·

שויו שליח למישרא לא שויו שליח · אמ׳ ליה
רב אחא ברי׳ דרבא לרב אשי שמתיה ושרו ליה
כחלמא מאי אמ׳ ליה כשם שאי אפשר לכך כלא
תקן כך אי אפשר לחלום כלא רבים כטלים ·
אמ׳ רב הונא באושא התקינו אב בי׳ שסרח אין
מנדין אותו שלא אומ׳ לו הפכה ושב בביתך חזר
יסרח מנדין אותו מעני חלוד השם · ועלינא
דרוש לקישראמ׳ ריש לקיש תלמיד שסרח אין
מנדין אותו בעיר הסיא שנא׳ וכשלת היום וכשל
גם נביא עמך לילה נסתו בלילה · אמ׳ רב עוקבא
תיתי לי דלא שמתיה עזרבא מרבנן מעולם שלא
כי מחייב עזרבא מרבנן שמתא חיבי עביר כי
תא רבמערבא ממגו אנגרא דעזרבא מרבנן
ולא ממגו אשמתא · מאי שמתא שם מיתה
ושמוש אמ׳ שממה יהא אמ׳ ריש לקיש כשם ג׳
שנבנסת במאתים וארבעים ושמונה איברים כך
כשהיא יוצאת ממאתים וארבעים ושמונה איברים
כשהיא נכנסת רכת והיתה העיר חרם חרם בני
בנימטריא הכי הוו · כשהיא יוצאת רכת כרגז
רחם תזכור רחם בנימטריא הכי הוו · אמ׳ רב
יוסף שרי שמתא אגנוכתיה דכלבא ואיהו דיוקא
עכרה · ההוא כלבא דהוה אכיל מסני דרבנן
ולא ידעו מנוקא משמתי רבנן ליה אתלי׳ א
נורא ביה בגנוסתיה ואכלתה · מאי שיעורי
שנעריען ממנו · מאי תברי אמ׳ רב יהודה
בריה דרב יצחק תברי בתי · תניא רבן שמעון
בן גמליאל אומ׳ כל מקום שנתנו חכמים את
עיניהם או מיתה או עוני · והנזיר והמצורע ·
תניא כל שלו שאמרו מותר לגלח במועד שלא
היה להם פנאי לגלח אבל אם היה להם פנאי
לגלח ולא גלחו אסורין והנזיר והמצורע שנעשה
שהיה להם פנאי לגלח ולא גלחו מותרין שלא
ישהו קרבנותיהן · ואבל שחל שבועי שלו
ערב שבת וערב הרגל מותר לגלח ברגל כיון
דשביעי שלו בשבת אנוס הוא ולעי מותר לגלח
ברגל דק׳׳מ לן בא שאול דאמ׳ מקצת היום
ככולו ויום שביעי עולה לכאן ולכאן כרבינין
למימר קמן · תנו רבנן כל שאמרו מותר
לגלח במועד מותרין לגלח בימי אבלן והני מילי
בשתבעוהו אבליו אבל לא תבעוהו אבליו אסור ·
ושאר כל ארם שתבעוהו אבליו הכניד שעד ·
מיקל בתער אבל לא במספרים ומנכש בסותו
במים לא בנתר ולא בהול ורוחץ כל גופו בצונן
ולא ברחמין כדגרסינן בתענית אמ׳ ר׳ אבא הכהן
משום ר׳ יוסי הכהן מעשה ומתו בניו של ר׳ יוסי
בן חנינא ורחץ בצונן כל שבעה ואוקימנה

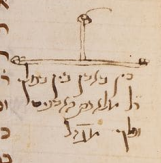
כשתבעוהו אבליו · תנו רבנן כשם שאמרו
אסור לגלח במועד כך אסור ליטול ציפרנים ב
במועד דברי ר׳ יהודה ר׳ יוסי מתיר אמ׳ עולא הלכה
כר׳ יהודה באבל הלכה כר׳ יוסי במועד ושמואל
אמ׳ הלכה כר׳ יוסי כזה וכזה ראמ׳ שמוש הלכה
כדברי המקל כאבל וקיימ׳ לן מותיה דשמואל
ולא שנא ציפרנים של יד ולא שנא ציפרנים של
רגל כלהו שרי מיהו הני מילי כשנטו אבל בגנסטר
אסור דאמ׳ רב חייא בר אשי אמ׳ רב וגנסטר א
אסור · והזיקן למקצת רבואתא דאמרי
חוקא בתוך שלשים אבל בתוך שבעה אסור
ואנן לא סבירא לן הכי שלא אפי׳ בתוך שבעה
שרי והני מילי כימי אבלו אבל במועד אפי׳ לו
בגנסטר שרי · ומותר לגלח שפה בחלו של
מועד · תנו רבנן שלשה דברים נאמרו ב
ציפרנים קוברן צרעתן שורפן חסיד זורקן רשע
וטעמ׳ מאי שמא תעבוד עליהן אשה עיברה
ותגיל · חוקא היכא דעבדי אבל איכניש להו
אכראי ליתלן בה דיוון דאשתני אשתני ·

מתני׳ ושו מכנסין במועד הבא ממדינת
חיים וממדינת השביה והיוצא מבית
האיסורין ומנודה שהתירו לו חכמים ומי ששאל
להכם והותר ומטפחות ידים ומטפחות ספרים
ומטפחות הסנג והזבין והזבות והנדות והיולדות
וכל העולים מטומאה לטהרה הרי שו מותרין
ושאר כל אדם אסורין · אמ׳ יוסי בר חנינא
מי שאין לו שא חלוק אחת מותר לכבסו במועד
שלח רב יצחק בר יעקב בר ביורי משמיה
דר׳ יוחנן כלי פשתן מותר לכבסן במועד ·

מתני׳ ושו כותבין במועד קדושי עשים ונשין
ושוברין דייתיקי מתנה ושרוזבלין
ואגרות שום ואגרים מזון שטרי חליצה ומיאון
ומעשה בית דין ונזרות בית דין ואגרות של רשות
עי׳ אגרות של רשות אגרות של שאילת שלום
והכין כי׳ כירושלמי אמ׳ שמוש מותר לארס אשה
בחלו של מועד שמא יקדמנו ארר ברחמים ·
תנא דבי ר׳ ישמעאל מארסין אבל לא כונסין
ואין עושין סעודת אירוסין ונשואין ולא מיבמין
מפני ששמחה היא לו · **מתני׳** אין כותבין
שטרי חוב במועד ואם אינו מא
מאמינו או שאין לו מה יאכל הרי זה יכתוב ·
אין כותבין ספרים תפלין ומזוזות במועד ואין
מגיהין אפי׳ את בספר העזרה ר׳ יהודה
אומ׳ כותב ארם תפלין ומזוזות לעצמו טוה
על ידכו לעיעתו · תנו רבנן כותב ארם
תפלין ומזוזות לו ולאחרים בטובה דברי רמאיר

78
78

ר' יהודה אומ' מעירים ומוכר את שלו וכותב
לעצמו ר' יוסי אומ' כותב ומוכר כדי פרנסתו
אוכי ליה רב לרב חנגאל וכן אודי ליה רבה לרב
חנגל הלכה כותב ומוכר כדי פרנסתו אמ'
רב יהודה אמ' שמואל וכן תאני ר' חייא כר אבא אמ'
ר' יוחנן הלכה כן כאבן בין כפלך והלכה כותב
ומוכר כדי פרנסתו תניא כתוספתא משקין

כותב אדם חשבונותיו כמועד ומחשב יציאותיו
כמועד ומקבלין קבולת כמועד למוצאי מועד
אבל לא ימוד ולא ימנה ולא ישקול כדרך שהוא
עושה בחול **מתני'** הקובר את מתו שלשה
ימים קודם לרגל נטלה ממנו
נדת שבעה ימים כטלה ממנו גזרת
שלשים מפני שאמרו שבת עולה ואינה מפסקת
והרגלים מפסיקין ואין עולין תנו רבנן
קיים בעייתי המטה שלשה ימים קודם הרגל
אינו ערוך לכבותה אחר הרגל דברי ר' שמעון
וחכמים אומ' אפי' יום אחר אפי' שעה אחת אמ'
ר' שמעון הזקן דברי בית שמאי הזהן דברי בית
הלל שבית שמאי אומ' שלשה ובית הלל אומ'
יום אחד אודי ליה ר' יוחנן לר' חייא כר אבא
אפי' יום אחד אפי' שעה אחת רבא אמ' הלכה
כתנא דידן דאמ' הקובר את מתו שלשה ימים
קודם לרגל ומסקנא אמ' ליה רב חביבא דעירת
לדבינא הלכתא מאי אמ' ליה אפי' יום אחד אפי'
שעה אחת וכן הלכתא אמ' רב נזירות
כטלו ימים לא בטלו שאם לא גלח ערב הרגל
אסור לגלח אחר הרגל ולית הלכתא כרב דקיימ
לן כאבא שאול אם הל שביעי שלו ערב הרגל
מגלח בערב הרגל ביום שביעי דקסבר מקצת
היום ככלו ויום שביעי עולה למנין שמנה שהוא
מכלל שלשים יום ואם לא גלח ערב הרגל ביום
שביעי שלו מיתר לגלח אר"ח הרגל רבש"ם
שמיצית יום אחד ושעה אחת מכטלין גזירת
שבעה כר מיצית שבעה מכטלין גזירת שלשים
ומודים חכמים לאבא שאול ביום שלשים
שמקצת היום ככלו אמ' רבא הלכה כרבי
המקל נאבל וכן הלכתא אמ' רב הונא ברי'
דרב יהושע הבל מוריס כשרבל שלישי להיות
ערב הרגל שאסור ברחיצה ער הערב והוא
הדין אפי' יום ששי מאי טעמ' דאמרי לא שלים
אבלות היריה שא רגל הוא דמפסקי לית אבלות
הלכתא אין מותר לרחוץ עד דעייל רגל
דקיימ לן כוותיה והלכה למעשה הקובר את
מתו כרגל לא חיילא עליה אבלות שא אחר הרגל
ינקיט שבעת ימי אבלות מיום טוב האחרון וש

ואע"ג דלא נהיג ביה אבלות עולה לו למנין
שבעה ולא נקיט אחר הרגל שא ששה ימים כר
כלבר ומאן דשכיב ליה שיכבא ביום טוב שני
שהוא יום האחרון או ביום טוב שני דעצרת טהב
בו אבלות שהוא יום מיתה ויום קבורה והכי אמכימי
רבנן דאבלות דיום ראשון דאוריתא דכת' ואספתי
רטאת היום וכת' ואחריתה כיום מר ויום טוב
האחרון מדרבנן וכין דאבלות יום ראשון
דאוריתא אתי עשה דיחיד דאוריתא ודחי עשה
דרבים דרבנן הקובר את מתו ברגל אע"ג
דאי שאין רגל עולה למנין של שבעה עולה לו
למנין שלשים דכי תנן והרגלים מפסיקין
ואין עולין למנין שבעה הוא דאין עולין דמיצות
שבעה אינה נוהגת ברגל אבל למנין שלשים
עולים הואיל ומצות שלשים נוהגת ברגל הוא
אינו מגלח ברגל וכן הלכתא מפני שאמרו
שבת עולה וכו' בעא מיניה ר' יוחנן משמעון
יש אבלות בשבת או אין אבלות בשבת
תניא כל שבעה קרעו ואם בא להחליף מחליף
וקורעו בשבת מחזיר קרעו לאחוריו ואם בא
להחליף מחליף ואינו קורע ודוקא על אביו
ועל אמו שאינו בשעת חמתם אינו קורעו ואותן
אין מתאחרין אמ' רב מעשיא כר תחליפא
אמ' כהנא אחי אמ' שמעון בן חזר חובה נתר
רשות עד"ז פריעת הראש חזרת הקדע
לאחוריו זקיפת המטה נתר נעילת הסנ
הסנדל תשמיש המטה רחיצה בחמין
אמ' יעקב אמ' ר' לא שנו שפריעת הראש חובה
אלא שאין מנעלים ברגלו אבל יש מנעלים
ברגליו מוכיחין עליו והוי פריעת הראש נמי
רשות ומסקנא דברים שבצנעה נוהג
בגלוי בסוי הראש ורחיצה בחמין ותשמיש
המטה ובועצא בהן נוהג בהן בצנעה דאמ'
אביי אשכחיה לרב יוסף דפרים ליה סודרא
ארישיה וקא אזיל ואתי בכיתיה אמ' ליה לא
סבר לה מר האין אבלות בשבת אמ' ליה הכי
אמ' ר' יוחנן דברים שבצנעה נוהג

מתני' ר' שמעון אומ' משהרבו בית המקדש
בעצרת בשבת רבן גמליאל אומר
ראש השנה ויום הכפורים ברגלים וחכמים
אומ' לא בדברי זה ולא בדברי זה שא בעצרת
ברגלים ויום הכפורים בשבת וקיימא לן
בעצרת ברגלים דאמרינן רחשו"ר ענייני כר
ששון על פתחא דבי נשיאה יום אחר לעצרת
בעצרת ועצרת הרי כאן ארבעה עשר ואמ' ר'
שמעון אמ' ר' אושעיא מנין לעצרת שאין לה

תשלומין כל שבעה שנא כחג המיצות וכחג
השבועות מקיש חג שבועות לחג המיצות
מה חג המיצות יש לו תשלומין כל שבעה
אף חג השבועות יש לו תשלומין כל שבעה
רבן גמליאל אומר ראש השנה וכו' אמר רב גידל
בר מנשיא אמר שמואל הלכה כרבן גמליאל
ארבריה דרב נפתא לרב אויא סבא ודרש יום
אחד לפני ראש השנה וראש השנה הרי כאן
ארבעה אמר רבינא יום אחד לפני החג
ושמיני של חג הרי כאן עשרים ואחד יום ולא
צריך למנקט אחר החג שא תשעה ימים
בלבד ומקצת יום שלשים וכן הלכתא
שלשים יום מנלן אתיא פרע פרע מנזיר מה
הכא ראשו יהיה פרוע וכתם תתם קדוש יהיה
גדל פרע שער ראשו מה להלן שלשים אף
כאן שלשים ותתם מנא לן אמר רב מתנדד
תתם נזירות שלשים יום מאי טעמא אמר קרא
יהיה יהוה בני מטריא שלשים ומנא לן לאבלות
שהוא שבעה דכתי והנפתי חגיכם לאבל מה
חג שבעה אף אבלות שבעה אימא נעצרת
יומא חד ההוא מבעי ליה לכדרי שמעון בן
לקיש דאמר ריש לקיש משום ר' יהודה עשאה
מנין לשמועה רחוקה שאינה נוהגת שא יום
אחד דכתי והנפתי חגיכם לאבל ואשכרן
עצרת דאקרי חג אחר יומא תנורבנן ג
שמועה קרובה נוהגת שבעה ושלשים ג
שמועה רחוקה אינה נוהגת שא יום אחר אי
זהו רחוקה ואי זו היא קרובה כיתוך
שלשים יום רחוקה לאחר שלשים דברי ר'
עקיבא וחכמים אומ' אחד שמועה קרובה
ואחד שמועה רחוקה נוהגת שבעה ושלשים
אמר רבה בר בר חנא גל מקום שאת מוצא
יחיד מיקל ורבים מחמירין הלכה כדברי
המחמיר חוץ מזו שאבל שר עקיבא מקל
וחכמים מחמירין הלכה כר' עקיבא דאמ'
שמואל הלכה כדברי המקל באבל רב
בר אחוה דר' נייא דהוק בר אחתיה דר' חייא
כי סליק להתם אמ' ליה איבו קיים אמ' ליה
אימא קיימת אימא קיימת אמ' ליה איבו קיים
אמ' ליה לשמעיה חלוץ לי מנעלי והולך
כלים אחרי לבית המרחץ שמע מינה תלת
שמע מינה אבל אסור בנעילת הסנדל ושמ'
מינה שמועה רחוקה אינה נוהגת שא יום
אחד ושמע מינה מקצת היום ככלו
אמ' ר' שמעון בר אבא שמע שמועה קרובה
בשבת ולמוצאי שבת בעשית רחוקה עולה
לו ואינו נוהג שא יום אחד תני ר' אדא דמן
קסרי קמיה דר' יוחנן שמע שמועה קרובה בשבת
ולמוצאי שבת בעשית רחוקה עולה למנין ואינו
נוהג שא יום אחד וכתב בעל ההלכות
שאם שמע יום שלשים שנוהג שבעה ושלשים
כשומע ביום תשעה ועשרים ומסתברא מתיה
ואיבא מאן דאמ' דשמועה ביום שלשים כשמועה
ביום אחד ושלשים ואינו נוהג שא יום אחד
בלבד ואית ליה כהיא דאמרין בבבורות
בפרק שני בכור לנחלה אמ' רב אשי הכל מודים
לענין אבלות דיום שלשים כיום שלפניו דאמ'
שמואל הלכה כדברי המקל באבל וקסברי יום
שלשים יום אחד ושלשים הוא ונמרינן מינה
ליום שמועה והא טעמא רבתא הוא ד
הא דאמרי בבבורות לענין נפל הוא דאמ'
רבן שמעון בן גמליאל כל ששהא שלשים יום
כאדם אינו נפל וקאמ' רב אשי שאם מת הולד
בתוך שלשים כשהו מת ביום שלפניו שהוא
תשעה ועשרים כלומ' כנפל הוא חשוב ואינו
מתאבל עליו ואיה לדבר הא גמרינן לה
מהאמ' שמואל הלכה כדברי המקל באבל
ושמעינן מינה דלקולא קאמ' רב אשי הכל
מודים לענין אבלות דיום שלשים כיום שלפניו
דאלמא לא מחייב עליה אבלותא הילכך לא
מצית אמרת כיום שלפניו שא כיום תשעה
ועשרים ואי הכי היכי גמרינן מינה דיום שלש
לענין שמועה רחוקה כיום אחד ושלשים שא
ואי זו טעות בידי קאמ' כך יאינו שא מה
שכתב בעל ההלכות דיום שלשים בתוך שלשי
הוא והויא לה שמועה קרובה והא דאמ'
הכיכא דמית הולד בתוך שלשים נפל הוא
ולא מחייב עליה אבלות הני מילי היכא דלא
קים ליה שכלו לו חדשיו אבל היכא דקים ליה
שכלו לו חדשיו מחייב לאתאבולי עליה
דגרסינן בפרק אם לא הביא כלי בריה דאמ'
בר יוסף אתיליד ליה ההוא ינוקא שכב בגו
תלתין יומין יתיב וקא מתאבל עליה אמ' ליה
אבוה עורניתא קא בעית למיכל אמ' ליה קים
לי בגוויה שכלו לו חדשיו ולענין שמועה
רחוקה דאינה נוהגת שא יום אחד בלבד
איבעיא להו קורע או אינו קורע ומסקנא אינו
קורע דליכא קריעה בלא שבעה שא בבבור
אבוי ואמו אבל בחמשה מיתי מיצוה לא
דתניא מי שאין לו חלוק לקרוע ונזדמן לו
חלוק בתוך שבעה קורע לאחר שבעה אינו
קורע ואמ' זירא כהא דחמשה מיתי מצוה

אבל על אביו ועל אמו קורע והולך תנו
רבנן כל האמור בתורת כהנים כהן מטמא
להן אבל לא מתאבל עליהן אביו ואמו בנו
ובתו אחיו ואחותו ואשתו הוסיפו אחיו ואחותו
בתולה מאמו ואחותו נשואה בין מאביו בין
מאמו וכל מי שמתאבל עליו מתאבל עמו
בבית כי האי דאמר ליה רב לחייא בריה וכן אמר
ליה רב הונא לרבה בריה באנעה נהוג אבלותא
שלא באנעה לא תינהוג אבלותא כלום כשמה
חמיו ואמר ליה רב לחייא בריה באני אתך נהוג
אבלותא בלא הנעה לא תינהוג אבלותא ולא
אמרי בכבוד אשתו שלא חמיו וחמותו אבל אחות
של אשתו או אחותה לא דתניא מי שמת חמיו
וחמותו אינו רשאי לכוף את אשתו להיות
כוהלת ופוקסת שלא כופה מטתה ונוהג עמה
אבלות וכן היא שמת חמיה או חמותה אינה
רשאה להיות כוהלת ופוקסת שלא כופה
מטתה ונוהגת עמו אבלות ותניא אידך
אע"פ שאין רשאי לכוף את אשתו באמת אמרו
מוזגת לו את הכוס ומיצעת לו את המטה ו
מרחיצת לו פניו וידיו ורגליו קשיין אהדדי
שלא לאו שמע מינה כאן בחמיו וחמותו כאן
בשאר קרובים שמע מינה תניא נמי הכי
לא אמרו שלא בכבוד חמיו וחמותו כלבר

נרסינן בכתובות בפרקא קמא הרי שהיתה
עתו אפייה וטברו טבוה ויינו מזוג ומת אביו
של חתן ואמה של כלה מכניסין את המת
להדר ואת החתן ואת הכלה לחופה וגומל
בעילת מצוה ופירש ונוהג שבעת ימי המשתה
ואחר כך נוהג שבעת ימי אבלות וכל אותן ר
הימים הוא ישן בין האנשים ואשתו ישינה בין
הנשים ואין מונעין תכשיטין מן הכלה כל
שלשים יום ורוקא אביו של חתן ואמה של
כלה דליכא אינש דטרח להו אבל אפכא לא
רפרם בר פפא אמר רב חסדא לא שנו שלא
שנתן מים על גבי בשר אבל לא נתן מים על
גבי בשר מדרבן אמר מר הוא ישן בין האנשים
ואשתו ישינה בין הנשים מסייע ליה לרי יוחנן
דאמר אע"פ שאמרו אין נוהגין אבלות במועד
אבל דברים שבצנעה נוהג ושל דברים
שארם אבל אסור בהן אסור במלאכה וברחיצה
ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה
ואסור לקרות בתורה ובנביאים ובכתובים
ולשנות במשנה ובמדרש ובהלכות ובאגדות
ואם היו רבים עוברין לו אינו נמנע
ומעשה ומת בנו של ר' בבית שערים ור' נכנס
לבית המדרש ודרש כל היום כלו ובתו של ר'
בבית שערים ונכנס לבית המדרש ודרש כל
היום כלו תנא ובלבד שלא יעמור התיורגמן
שלא כי היכי עביד כי הא דתניא מעשה ומת
בנו של ר' יהודה בר' לעאי ונכנס לבית המדרש
ונכנס ר' חנינא בן עקביא וישב בצדו ולחש הוא
לו' חנינא בן עקביא ור' חנינא בן עקביא למתורגמן
למתורגמן והתורגמן השמיע לרבים הא
דאמרינן אסור ברחיצה לא שנא רחיצה בחמין
ולא שנא רחיצה בצונן ורסינן בתענית בפרק
קמא והלכתא אבל אסור בין בחמין בין בצונן
ופניו וידיו ורגליו בחמין אסור בצונן מותר
ולסוך אפי' כל שהוא אסור ואם להעביר
הזוהמא מותר תנו רבנן אבל שלשה ימים
הראשונים אסור להניח תפלין ומסקנא אינו
אסור שלא יום ראשון בלבד דעקר מרירא חד
יומא הוא דכתי ואחריתה כיום מר וכיון שהניח
ביום שני שוב אינו חולץ אפי' כאן פנים חדשות
תנו רבנן אבל שלשה ימים הראשונים אסור
בעשיית מלאכה ואפי' עני המתפרנס מן
הצדקה מכאן ואילך עושה בצנעה בתוך
ביתו והאשה טווה בפלך בתוך ביתה תנו
רבנן אבל שלשה ימים הראשונים אינו הולך
לבית האבל מכאן ואילך יושב בתוך המתנחמים
ואינו יושב במקום המנחמים אבל שלשה
ימים הראשונים אסור בשאילת שלום ואם לא
ידעינן ושאלי בשלמיה מודעינן להו שהוא אבל
ולא מהדר להו שלמא ולא ערך לאורועינהו
ומשבעה ועד שלשים הוא שואל בשלום
שאחרים שרויין בשלום אבל אחרים אין שואלין
בשלומו שלא לאחר שלשים יום והני מילי בשאר
קרובים אבל על אביו ועל אמו אין שואלין
בשלומו עד לאחר שנים עשר חדש תנו
רבנן שלשה ימים הראשונים בא ממקום
קרוב מונה עמהם ממקום רחוק מונה לעצמו
מכאן ואילך אפי' בא ממקום קרוב מונה לעצמו
ר' שמעון אומר בא אפי' ביום שביעי ממקום
קרוב מונה עמהם ואפסיקא הלכתא כהדיא
כר' שמעון והוא שבא ומיעאן מנחמין איצל
גדול הבית וכמה מקום קרוב עשרה פרסי
סוגיא דחד יומא כיון דשמע ביומא קמא הוה
מיני למיתיה כמאן דאיתיה מעיקרא דמי
אמר להו רבא לבני מחוזא בגון אתון דלא
אזליתון בתר ערסא מכי מהדיתו אעיכו מבבא
דאבולא אתחילו ומנו תנו רבנן על כל
המתים כלן מרחה מטתו הרי זה משובח של

אביו ושל אמו הרי זה מנוולה היה ערב שבת או
ערב יום טוב או שהיו גשמים על מטתו הרי זה
משובח לפי שאינו עושה שלא לכבוד אביו ואמו
על כל המתים כלן רצה אינו ממעט רצה ממעט
בעסקו על אביו ועל אמו אינו ממעט על כל
המתים כלן רצה חולץ רצה אינו חולץ על אביו
ועל אמו חולץ כי חולץ כתפיו ומוציא זרועו
מן הקרע של חלוק ונמצא זרועו עם כתפיו
מגולין על כל המתים כלן נכנס לבית השמחה
אחר שלשים יום על אביו ועל אמו ער שנים עשר
חדש אמ רבה בר רב הונא ולשמחת מרעות
אינו צריך לשהות לאחר שלשים יום שלא מיתר
ליכנס מיד והני מילי בפיר עטתא אבל באריסותא
לאחר שלשים על אביו ועל אמו לאחר שנים
עשר חדש על כל המתים כלן קורע טפח
על אביו ועל אמו ער שיגלה לבי אמ ר אב
מאי קראה ויחזק דוד בבגדיו ויקרע ואין אחיזה
בחותה מטפח על כל המתים כלן אפי
לבוש עשרה חלוקים זו על גב זו אינו קורע שלא
עליון על אביו ועל אמו קורע את כלן ואפרקסתו
אינה מעכבת אחד האיש ואחד האשה שר
שמעון בן שעזר אומ האשה קורעת התחתון
ומחזירתו לאחוריה וחוזרת וקורעה את העליון
על כל המתים כלן רצה שצה שלו מבריל
רצה אינו מבריל על אביו ועל אמו מבריל
על כל המתים כלן שולל לאחר שבעה ומאחה
לאחר שלשים על אביו ועל אמו שולל לאחר
שלשים ואינו מאחה לעולם והאשה שוללתו
לשתר מעני כבודה כי אתא רבין אמ ר
יוחנן על כל המתים כלן קורע בכלי ועל אביו
ועל אמו ביד אמ ר חייא בר אבא אמ ר יוחנן
על כל המתים כלן קורע מבפנים על אביו ועל
אמו קורע מבחוץ אמ רב חסדא וכן לנשיא
נשיאה שכיב אמ ליה רב לרב ענן בר רבא כפי
אסיתא ויקום עלה ואחזי קריעה לעלמא
אמ ליה רבאשי לאמימר קריעה מעומר מעלן
אמ ליה מדכת ויקם איוב ויקרע את מעילו
ודלמא מילתא יתירתא הוא דעבר שלא מהכא
ויקם דוד ויקרע את בגדיו על חכם חולץ
מימין ועל אב בית דין משמל ועל נשיא מכאן
ומכאן תנו רבנן חכם שמת בית מדרשו
בטל אב בית דין שמת כל בתי מדרשות שבעיר
בטלין ונכנסין לבית הכנסת ומשנין את מקומן
היו יושבין בעזרה יושבין ברחוב יושבין
בעזרה נשיא שמת כל בתי מדרשות כלן
בטלין ובני בית הכנסת נכנסין לבית הכנסת

וקורין שבעה ויוצאין ר יהושע בן קרחא אומ
לא שיצאו ויטילו בשוק שלא יושבין ודווין ואין אומ
שמועה והגדה בבית הכנסת אמרו עליו על
ר הנינא בן גמליאל שהיה אומ שמועה והגדה
בבית האבל גרסי בעלי בפרק קמא תנו רבנן
שורפין על המלכים ואינו מדרבי האמורי שנא
בשלום תמות וכמשרפות אבותיך המלכים
הראשונים וכשם ששורפין על המלכים כך
שורפין על הנשיאים ומה הן שורפין עליהן מטתן
וכלי תשמישן מעשה ומת רבן גמליאל ושרף עליו
אנקלוס הגר בשבעים מנה צורבי תנו רבנן
אבל שבת ראשונה אינו יוצא מפתח ביתו שנה
יוצא ואינו יושב במקומו שלישית יושב ב
במקומו ואינו מדבר רבעית הרי הוא כבל אדם
תנו רבנן כל שלשים יום לנשואין מתה אשתו
אסור לישא אשה אחרת עד שיעברו עליו שלש
רגלים ר יהודה אומ רגל ראשון ושני אסור שלישי
מותר ואם אין לו בנים מותר לישא אשה לאלתר
מפני בתולי עריה ורביה הניח לו בנים קטנים
מיתר לישא לשתר מפני ערנסתן
ירוש בפרק החולץ ליכמתו רוץ מן האלמנה
מפני האבול וכמה אבול שלה שלשים יום
תרה רתימר בנשים אבל באנשים שלשה רגלים
בשיש לו בנים אבל אין לו בנים מיד בשיש לו
מי ישמשנו מיד בשאין לו בנים קטנים אבל אם
היו בנים קטנים מותר מיד כתרה מעשה שמתה
אשתו של טרפון ועד שהוא בבית הקברות
אמ לה לכי וגדלי בני אחותיך אעפ כנסה ולא
תכירה עד שיעברו עליו שלשים יום בכלי
מעשה שמתה אשתו של יוסף הכהן אמ
לאחותה לכי וטפלי בני אחותיך אעפ לא בא
עליה שלא לזמן מרובה מאי זמן מרובה אמ רב
עשא לאחר שלשים יום אין לו בנים מיתר
לישא אשה לאלתר מפני בתולי עריה ורביה
וכמה בנים יהא לו ויהא אסור לישא אשה לאלתר
כרתנן לא יבטל אדם מפריה ורביה שלא אם כן
יש לו בנים בית שמאי אומ שני זכרים ובית הלל
אומ זכר ונקבה שנא זכר ונקבה בראם ויקיימא
לן כבית הלל ואם היו לו בנים ומתו והיו
להם בנים נכר קיים פריה ורביה דתנו רבנן
בני בנים הרי הן כבנים ולא שנא ברא לברתא
ולא שנא ברתא לברא או ברתא לברתא או ברתא
לברא בגלהו קיים מצות פריה ורביה ורוקא
תרי מתרי אבל תרי מחד ברא לא תנו רבנן
אחר שלשים יום לניחוץ אחר כלים חדשים
ואחר כלים ישנים יוצא מתחת המנבש

80

ר' אומ' לא אסרו אלא כלים חדשים לנגים כלבר
וקיימ"ל כר' שמעון דהא רבא נפיק
בהימנותא דמתיא סומקתי חדתי כר' אלעזר
בר' שמעון · תניא כאבל רבתי בכל שלשים יום
אפור בתספורת אחר ראשו ואחר זקנו ואחר
זקנו ואחר כל שער שיש בו והאשה מיתרת
בנטילת שער ראחר שבעה · וברס' בפרק
החולץ בענין יוסי אומ' כל הנשים יתארסו חוץ
מן הארמנה מפני האיבול וכמה הוא אבול שלה
שלשים יום אמ' רבהסרא קל וחומר ומה במקום
שאסור לספר ולכבס אסור ליארס שלשים יום
של איבול שמותר לספר ולכבס אינו דין שמות
ליארס ושמע מינה שהאשה מיתרת בנטילת
שער כדקתני באבל רבתי · תנו רבנן מי
שמתו מוטל לפניו אוכל בבית אחר לו בית
אחר אוכל בבית חבירו אין לו בית חבירו עושה
מחיצה ואוכל אין לו רבר לעשות מחיצה מ
מחזיר פניו ואוכל ואינו מיסב ואוכל ואינו שותה
יין ואינו אוכל בשר ואינו מברך ואינו מזמן ואין
אין מברכין עליו ואין מזמנין עליו ועטור מקדש
ומן התפלה ומן התפלין ומכל מיצות האמורות
בתורה · רבן גמליאל אומ' מתוך שנתחייב
כעין חייב בכלן · אמ' יוחנן תשמיש המטה
איכא מיניהו דתנא קמא סבר בכל מיצות האמורות
בתורה חוץ מתשמיש המטה ראסיר · ורבן
גמליאל סבר חייב בתשמיש המטה וקיימ"ל כן
כתנא קמא · מתני' אין קורעין ואין חולצין
ולא מברין שלא מדיבור של מת
ואין מברין שלא על המטות זקופות ואין מוליכין
בבית האבל לא מטבלא ולא באקרסטלא ולא
בקנון שלא בכלים · ואין אומ' ברכת אבלים
במיערי אבל עומדין בשורה ומנחמין יושבין
את הרבים · מתניתי דקתני אין קורעין
ולא חולצין בהליתיה הכא ולא אדם בשר ולא
קאי בשעת יציאת נשמה אבל על הכם קורעין
וחולצין ומברין · דתניא הכם שמת הכל
חייבין הכל קורעין עליו הכל חולצין עליו הכל
מברין עליו ברחבה ועל אדם בשר נמי חייב
לקרוע · דתניא מפני מה בניו ובנותיו של
אדם מתים בשהן קטנים על שלא בכה והתאבל
על אדם בשר שכל הבוכה ומתאבל על אדם
בשר מוהלין לו על כל ענותיו בשביל בכור
שעשה · וברס' בשבת בפרק ר' יוחנן דאורג
אמ' שמעון בן עזי אמ' יהושע בן לוי משום
בר קפרא כל המוריד רמעות על אדם בשר
הקב"ה סופרן ומניחן בנבת שנא' נודי ספרת

ספרת אתה שימה רמעתי כנאדך · אמ' רב
ירמיה אמ' רב כל המתעצל בהספדו של אדם
כשר ראוי לקברו בחייו שנא' ויקברו אותו בגבעת
נחלתו מצינו להר גבעש מלמר שגגעש עליהן
ההר לקוברן · אמ' ר' חייא בר אבא אמ' ר' יוחנן
כל המתעצל בהספדו של הכם אינו מאריך ימים
מדה כנגד מדה וכו · ואי קאי בשעת יציאת
נשמה חייב לקרוע למה זה דומה לספר תורה
שנשרף שחייב לקרוע · כיון דעבידה דרב ספדא
לא קרעו רבנן עליה אמרי לא נמרינן מיניה אמ'
להו אביי מי תניא הרב שמת בהם שמת תניא
סבור מאי דהוה הוה אמ' להו תניא כל זמן שעשקין
בהספר סבור למקר ע"י אתר אמ' להו אביי תניא
חכם כבודו בהספדו · כיון דעבידה דרב הונא
סבור רבנן לאותובי ספר תורה אפורייה אמ' להו
רב חסדא מילתא דרחייה לא סבירא ליה אנן
ניקום ונעבר ליה אנא חזיתיה לרב הונא דבעי
למיתב אפורייה והוה יתיב עליה ספר תורה וקא
קרא ארבע ואותיב עליה ספר תורה אלמא
קסבר אסור לישב בבמטה שספר תורה עליה
לא הוה נפיק פורייה מבבא סבר לשלשולי
דרך גנות אמ' להו רב חסדא הכי גמירנא מיניה
חכם שמת בבודו של חכם שמת דרך ניתחים
סבור לאשנויי מפורייא לפורייא אמ' להו רב
חסדא הכי גמירנא מיניה חכם שמת בבודו
בבמטה ראשונה · גרסינן בפרק בני העיר
תנו רבנן מבטלין תלמוד תורה להוצאת המת
ולהכנסת כלה · אמרו עליו על ר' יהודה
שהיה מבטל תלמוד תורה להוצאת המת
ולהכנסת כלה בר"ה בשאין שם כל ערכו אבל
יש שם כל ערכו אין מבטלין וכמה כל ערכו אמ'
ר' שמוש בר אינא משמיה דרב תריסר אלפי גברי
ושיתא אלפי שיעורי ואמרי לה תריסר אלפי גברי
ומיניהו שיתא אלפי שיעורי עילא אמ' כגון דהייני
גברי מאיבולא לסברא רב ששת ואיתימא ר' יוחנן
כגתיתה כך עגילתה מה גתיתה בששים רבוא
אף גגילתה בששים רבוא והני מילי למאן דקרי
ותני אבל למאן דמתני לית ליה שיעורא
תנא העובר ממקום למקום אין עומדין עליו
בשורה ואין אומ' ברכת אבלים ותנחומי אבלים
ותנא אחריתי אחרי העובר ממקום למקום
עומדין עליו בשורה ואומ' ברכת אבלים קשיין
אהדדי לא קשיא כאן בששלדו קיימת כאן
בשאין שלדו קיימת · גרס' בהאי מסכתא
בפרקא קמא תנא המלקט עצמות אביו ואמו
מתאבל עליו כל היום כלו ולערב אין מתאבל

עליהן אמ׳ רב חסדא ואפי׳ ערוזין לו בסדינו׳
ירושלמי׳ תניא לקט עצמות
אין אומ׳ עליהן קינים ונהי ולא ברכת אבלים
ולא תנחומי אבלים ולו הן ברכת אבלים שאומ׳
בבית האבל ולו תנחומי אבלים שאומ׳ בעזרה
תניא אבל אומ׳ עליהן מה הן דברים רבנן
דקסרי אומ׳ קלוסין׳ תניא חכם כיון שהחזירו
פניהם מאחורי המטה שוללין׳ **מתני׳**
ואלו קדעים שאין מתאחין הקורע
על אביו ועל אמו ועל רבו שלמדו חכמה ועל
הנשיא ועל אב בית דין ועל שמועות רעות
ועל ברכת השם ועל ספר תורה שנשרף ועל
עירי יהודה ועל המקדש ומוסף על ירושלם
ואשמועות רעות מי קרעינן והא אמרורה
ליה לשמואל קטל שבור מלכא תרי שני במגדו
דקסרי ולא קרע ולא אמרו לא בריב עבוד׳
וכמעשה שהיה דכת׳ ויחזק דוד בכגדיו ויק
ויקרעם וגם כל האנשים אשר אתו ויספדו
ויבכו ויצומו עד הערב על שאול ועל יהונתן
בנו ועל עם ה׳ ועל בית ישראל כי נפלו בחרב
שאול זה נשיא יונתן זה אב בד עם ה׳ ובית
ישראל זו שמועות רעות ברכת השם מנלן
דכת׳ ויבא אליקים בן חלקיהו אשר על הבית
ושבנא הסופר ויואח בן אסף המזכיר אל
חזקיהו קרועי בגדים׳ תנו רבנן אחד
השומע ואחד השומע מפי השומע חייב לקרוע
והעדים אין חייבין לקרוע בשעה ששמעו אמ
ר׳ חלבו אמ׳ רב הונא הרואה ספר תורה שנשרף
קורע עליו שתי קריעות אחת על הגויל ואחת
על הכתב שנא׳ ויהי דבר ה׳ אל ירמיהו אחרי
שרוף המלך את המגלה ואת הדברים
ולא שאמרו שחייב לקרוע לא שנשרף בזרוע
וכמעשה שהיה עירי יהורה רכת ויבאו
אנשים משכם ומשילו ומשומרון שמונים
אנשים מגולחי זקן וקריעי בגדים אמ׳ ר
חלבו בירבי אמ׳ ר׳ לעזר הרואה ערי יהודה
בחורבן אומ׳ ערי קדשך היו מדבר ויקרע
ירושלם בחורבנה אומ׳ ציון מדבר היתה
ירושלם שממה ויקרע בית המקדש
בחורבנו אומ׳ בית קדשינו ותפארתנו אשר
הללוך אבותינו היתה לשרפת מאכלת אש
וכל מחמדיו להרעה ויקרע על המקדש
ומוסף על ירושלם כשנגנז במקדש ח
תחלה ואי נגנז בירושלם קורע על ירושלם
בנגני עצמה ועל המקדש בנגני עצמו׳
תנו רבנן וכלן רשאין לשוללן למוללן ללוקטן
לעשות כמן סולמות אבל לא לאחותן ובאחוי
שנסנדרי׳ תנו רבנן הקורע מתוך השלל
מתוך המלל מתוך הלקוט מתוך הסולמות
לא יצא מתוך האחוי יצא אמ׳ רב חסדא ובאחוי
שנסנדרי׳ תנו רבנן רשאי להעבו למטה
ולאחותו ר׳ שמעון בן עזר אומר באחוי
וקיימ׳ לן כותיה׳ וכשם שהמוכר אסור
לאחותו כך הלוקח אסור לציכך המוכר ערוך
להחדיע ללוקח׳ תניא ר׳ יוסי אומ׳ תחלת
קריעה טופח ותוספת בכל שהוא וקיימ׳ לן כותיה׳
ירושלמי בפרק יציאות שבת
לגלח ובאו ואמרו לו מת אביו הרי זה משלים
ראשו אחד המגלח ואחד המתגלח גרסי
בסוף נדרים אמרו לו מת אביו וקרע ואחר כך
נמצא יצא ידי קריעה׳ אמרו לו מת לו מת
וכסבור אביו הוא וקורע ואחר כך נמצא יצא
ידי קריעה׳ ותניא אחריתי אמרו לו מת
אביו וקרע ואחר כך נמצא בנו יצא ידי קריעה׳
ופריק רב אשי כאן בתוך כדי דבור כאן לאחר
כדי דבור הא דאמרת יצא ידי קריעה בשנמצא
בנו תוך כדי דבור והא דאמרת לא יצא ידי
קריעה לאחר כדי דבור׳ ותניא מי שיש לו
חולה בתוך ביתו ונתעלף וכמרומה שמת
וקרע ואחר כך מת לא יצא ידי קריעה׳
אמ׳ ר׳ יהושע בן לוי משום בר קפרא לא שנו
אלא שמת לאחר כדי דבור אבל מת בתוך כדי
דבור אינו חוזר וקורע וכן הלכתא׳ תנו
רבנן אמרו לו מת אביו וקרע והוסיף תחתון
מתאחה על יון אין מתאחה׳ מת בנו מת
אביו מתה אמו מת אחיו ומתה אחותו קורע
קרע אחר לבן׳ ר׳ יהודה בן בתירא אומ׳
על כלן קרע אחד ועל אביו אביו ואמו קרע
אחד לפי שאין מוסיפין על קרע של אביו ושל
אמו מאי טעמ׳ אמ׳ רב נחמן בר יצחק לפי
שאינן בתוספת׳ אמ׳ שמואל הלכה כר׳ יהודה
בן בתירא והאמ׳ שמואל הלכה כדברי המקל
באבל אבלות לחוד ויקריעה לחוד׳ ער
היכן קורע ומוסיף ער טבורו הגיע לטבורו מ
מרחיק שלש אצבעות ויקורע ניתמלא מלענין
מחזיר מלאחריו ניתמלא מלמעלה הופכו
מלמטה והקורע מלמטה ומן הצדדין לא
יצא ידי חובתו לא שכהן גדול פורם מלמטה
כל שבעה קורע לאחר שבעה מוסיף׳
תנו רבנן היוצא בבגד לפני המת הרי זה גואל
את החיים ואת המתים׳ רבן שמעון בן
גמליאל אומ׳ האומ׳ לחברו השאילני חלוקך

81
73

ואלך ואבקר את אבא שהוא חולה ומעאו
שמת קורעין ומאחו וכשיבא לביתו מחזיר לו
חלוקו ונותן לו דמי קרעו ואם לא הודיעו
הרי זה לא יגעבו תנו רבנן חולה שמת
לו מת אין מודיעין לו שמא תטרף רעתו עליו
ואין מקרעין לו ומשתקין את הנשים מפניו
ומקרעין לקטן מפני ענגמת נפש יקורע על
חמיו ועל חמותו מפני כבוד אשתו תניא
באבל רבתי הגוסס הרי הוא כחי לכל דבריו
ואין קושרין לחייו ואין עוקקין נקביו ואין מניחין
כלי מתכות וכלי מיקר על טטורו שנא ערך
אשר לא ירתק חבל הכסף ואין סכין ואין
מדיחין ואין מטילין אותו על החול ולא על גבי
המלח ער שעה שימות ואין מאמצין את עיניו
והנוגע בו הרי זה שופך דמים למה זה דומה
לנר המטפטף שכיון שנוגע בו אדם מיד נכבה
אין קורעין ולא חולצין ולא מסגירין עליו
ואין מכניסין עמו ארון בבית ער שימות
אמר רב נחמן תני באבל רבתי אבל לא יניח
תינוק בתוך חיקו מפני שמביאו לידי שחוק
ונמצא מתגנה על הבריות ואין מברין
לא על מטות זקופות תנו רבנן הולך לבית
האבל אם היה לבו נוקפו יברוחו על מטות
זקופות תנו רבנן ההולך ממקום למקום
אם יכול למעט בעסקי ימעט ואם לאו יגלגל
עמהן כלומ יקנה ערכי הדרך ודברים שיש
בהן חיי נפש תנו רבנן מאימתי כופין
את המטות משיצא מפתח ביתו דברי ר
ליעזר ר יהושע אומ משיסתם הגולל וקיימ
לן כר יהושע דאין אבלות נוהג ער שיסתום
הגולל תנו רבנן מאימתי זוקפין המטות
בערב שבת מן המנחה ולמעלה אמ רבה בר
רב הונא ואע"ג דלא שב בעלה ער שתחשך
ולמוצאי שבת אע"ג דלא נשתייר לו אלא יום
אחד חוזר וכופהו תנו רבנן הכופה
מטתו לא מטתו כלבר הוא כופה ולא כל מטות
שיש לו בתוך ביתו היא כופה ואפי עשרה
מטות בעשרה מקומות כופה את כלן ואפי
חמשה אחין ומת אחד מהן כלן כופין
מטותיהן ואם היתה מטה מיוחדת לכלים
אינו צריך לכפותו לא זוקפו רבן שמעון בן
גמליאל מתיר את קרביטין והוא נועל מאליו
אמר ר יהושע בן לוי הלכה כרבן שמעון בן
גמליאל אמר ר עקב בר אחא אמר ר אסי מטה
שנקלטיה יוצאות זוקפה מאליה ודיו
תנו רבנן היה ישן על גבי מטה על גבי כסא
על גבי אוריגיה גדולה מכלן על גבי קרקע
לא יצא ידי חובתו אמר ר יוחנן שלא קיים
גזירת המטה תנו רבנן מכבדין ומרמיצין
בבית האבל ומדיחין קערות כוסות וקיתוניות
ואין מביאין לו את הבשמים ולא את המוגמר
בבית האבל אין מולכין לבית האבל וכו
תנו רבנן מכבדין ומרבצין בבית האבל
ומביאין קערות וכוסות וקיתונות ואין מביאין
לו את המוגמר ולא את הבשמים בבית האבל
בראשונה היו מביאין עשירים בקלתות
של כסף עניים כסלי ערבה של נסרים קלופה
והיו עניים מתביישין התקינו שיהו הכל מביאין
בכלי נסרים מפני כבודן של עניים
בראשונה היו משקין עשירים גבלי זכוכית
לבנה עניים בכלי זכוכית עבועה והיו עניים
מתביישין התקינו שיהו הכל בכלי זכוכית
עבועה מפני כבודן של עניים בראשונה
כשהיו מוציאין היו מגלין פני עשירים וכ
ומכסין פני עניים שהיו פניהם משחירין בשני
ביצורת התקינו שיהו מכסין פני הכל מפני
כבודן של עניים בראשונה היו מוציאין
עשירים ברגש עניים בכליבה והיו עניים
מתבישין התקינו שיהו הכל מוציאין בכליבה
מפני כבודן של עניים בראשונה היתה
יציאתו של מת קשה לקריביו יותר ממיתתו
ער שהיו מניחין ובוחין ער שבא רבן גמליאל
ונהג קלות ראש בעצמו לצאת בכלי פשתן
אמר רב נחמן ואפי האידנא נהוג עלמא ביצורא
בר זוזא מתניתין בעד נמצר הרין ולא זו
בלבד אלא כל המלין מתו עובר בעשה ואם
לנו לכבודו להביא ארון ותכריכין אינו עובר
אמר ר יוחנן משום ר שמעון בן יוחאי מנין
למלין את מתו שעובר עליו בלא תעשה
וגרסי התם היו אביו ואמו מזרקין לו כלים
מציונ על אחרים להצילו אמר רבן שמעון
בן גמליאל שאם נגעו במטה אסורין ודוקא
דנגעי במטה הנקברת עמו משום מחלוקת
בתכריכי המת ותניא באבל רבתי כל
המיגיל כלים מן המת הרי זה נוזל את
המתים ויש מגילין ויש אין מגילין ער שלא
הגיע לארון מגיל משהגיע לארון אינו מגיל
אבל מלמדין את האדם שלא יהא חבלן מ
מפני שאמרו כל המרבה בלים על המת עובר
משום בל תשחית דברי ר מאיר ר יהודה
צדוק מנולו רבן שמעון בן גמליאל אומ
מרבה עליו את הדמה ר נתן אומ כסות

היורדת עמו כאה עמו לעתיד לבא שנאמר
תתהלך כחומר חותם יתיצבו כמו לבוש
וגרסי כסוף כתובו אמ' ר חייא בר יוסף עתידים
צדיקים לעמוד בלבושיהן קל וחומר מחטה
ומה חטה שנקברת ערומה יוצאה בכמה לבושין
צדיקים שנקברים בלבושיהן על אחת כמה
וכמה מתני' אין מניחין את המטה
ברחוב מפני שמרגלת את
ההספד ולא של עשים לעולם מפני הכבוד
נשים כמוער מענות אבל לא מטפחות ר'
ישמעאל אומ' הסמוכות למטה מטפחות
בראשי חדשים בחנוכה ובפורים מעוררין
ומטפרות ובזה ובזה אין מקונגות נקבר
המת אין מענות ולא מטפרות אי זהו ענוי שכלן
ענות כאחת קינה אחת אומרת וכלן ענות אחריה
שנא' ולמר נה בניתיכם נהי ואשה רעיתה קינה
אבל לעתיד לבא מהו אומ' ובלע המות לנצח
ומחה ה' דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו
יסיר וגרסינן בפרק המוכר פירות לחבירו
תנו רבנן אין פיחתין משבעה מעמדות ומשבות
למת בגון הכל הכלים אמר קהלת הכל הבל
אמ' ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי היכי
עבדי אומ' עמדו זקנים עמדו שבו יקרים
שבו יקרים שבו אמרו לו אם כן אף בשבת מותר
לעשות כן אחתיה דרמי בר שבא הוה נסיבא
ליה רב אויא שכיבא עבר לה משכב ומושב
אמ' רב יוסף טעה בתירתי טעה שאין עושין לא
בקרובים והוא עבר אבי ברחוקים וטעה שאין
עושין לא ביום ראשון והוא עשה ביום שני
אביי אמ' אבי כהא נמי טעה שאין עושין אלא
בבית והוא עשה בעיר רבא אמ' אבי כהא
נמי טעה שאין עושין לא במקום שנהגו והתם
לא נהוג גרסינן במגלה אין עושין מעמד
ומושב פירות מעשרה מאי טעמ' כיון דכתיב
למימר עמדו יקרים עמדו שבו יקרים שבו
בביציר מעשרה לאו אורח ארעא תנו
רבנן כל שלשים תינוק יוצא בריק ונקבר כ
באשה אחת ובשני אנשים אבל לא באיש אחד
ובשתי נשים ואין עומדין עליהן בשורה ואין
אומרי' ברכת אבלים ותנחומי אבלים
בן שלשים יוצא בדלוסקמי ר' יהודה אומ' לא
בדלוסקמי הנטלת בכתפו לא בדלוסקמי הנטלת
באגפים ועמדין עליו בשורה ואומ' עליו ברכת
אבלים ותנחומי אבלים בן שנים עשר
חדש יוצא כמטה ר' יהודה אומ' הוא בן טעה
ואיברותיו בנן שתים יוצא במטה ר' שמעון
אמ' היוצא כמטה רבים מיצה יבין עליו ר' עזר
בן עזריה אומ' נכר לרבים רבים מתעסקין בו
ושאינו נכר לרבים אין רבים מתעסקין בו
ומה הן בהספד ר' מאיר אומ' משום ר' ישמעאל
ענים בני שלש עשירים בני ארבע' יהודה אומ'
משום ר' ישמעאל ענים בני חמש עשירים בני שש
ובני זקנים כבני ענים אמ' גדיל בר מנשי אמ'
שמואל הלכה כר' יהודה שאמ' משום ר' ישמעאל
אמ' רבה בר רב הונא אין מוציאין בכלי תלמיד
חכם וכל שכן חנוכה ופורים והני מילי בפניו
אבל שלא בפניו לא אמ' רב פפא ויום שמועה
כבפניו רמי אמ' ר' יוחנן אבל כיון שנענע
ראשו שוב אין מניחמין רשאין לישב אצלו
אמ' ר' יוחנן הכל חייבין לעמוד בפני נשיא חוץ
מאבל וחולה אמ' ר' יוחנן למה אומרי' שבו
חוץ מאבל וחולה דמשמע שב באבלות שלך
שב בחולי שלך גרסי בפרק שואל אדם
מחבירו אמ' רב הונא מת שאין לו מנחמין כאין
עשרה בני אדם ויושבין במקומו ההוא
דשכיב בשבבותיה דרב יהודה ולא הוה ליה
מנחמין כל יומא הוה מכנוף רב יהודה בי
עשרה ואזיל ויתיב בריוכתיה לבתר שבעה
יומין אתחזי ליה בחלמיה אמ' ליה תנוח דעתך
שהנחת את דעתי אמ' רב יהודה אבל
יום ראשון אסור לאכול משלו מדקאמ' נחמן
ליחזקאל לחם אנשים לא תאכל מכלל דכולי
עלמא אסירי רבה ורב יוסף מחלצי ס
פעודתיהו להדדי ירושלמי
תבא מארה לשכנים שהצריכוהו לאכל לעשות
ולאכול אמ' רב יהודה אמ' רב מת בעיר כל
בני העיר אסורין בעשיית מלאכה ואי אית ליה
מאן דקאי בצרכיה שרי אמ' רב יהודה כל
המקדשה על מת יותר מדאי על מת אחר
הוא בוכה שנא' אל תבכו למת אל תנדו יותר
מדאי ואל תנודו יותר מכשיעור הא כיצד
שלשה לבכי שבעה להספד שלשים לגיהוץ
ולתספורת מכאן ואילך אמ' הקב"ה אי אתם
מרחמין עליו יותר ממני גרסינן בפרק
נגמר הדין איבעיא להו האי הספד יקרא רחמי
או יקרא רשעבו הוא למאי נפקא מינה האמ'
אל תספדוה לההוא גברא אי נמי לאפוקי
מיורשים ופשטינן יקרא דשעבוא הוא
תניא כאבל רבתי המרותך והמסורס וכן נערים
וכן שמונה חי וכן תשעה מת אין מתעסקין
עמהם לכל דבר המאכר עצמו לדעת אין
מתעסקין עמו לכל דבר לא קורעין ולא חולצין

ולא מספיקין עליו אבל עומדין עליו בשורה
ואומ׳ עליו ברכת אבלים מניח שהוא ככבוד לחיים
ובל שהוא נכבד לחיים הרבים מתעסקין בו
ואי זהו המאבד עצמו לדעת לא שעלה לראש
הגג ונפל ומת שא אמ׳ הריני עלה לראש
הגג וראו אותו שעלה לגג ונפל ומת זהו בחזקת
מאבד עצמו לדעת אבל אם ראו אותו חנוק
תלוי באילן הרוג ומושלך על גבי ספין אין מונעין
ממנו כל דבר הרוגי בית דין וכל העורשים
מדרכי עבור אין מתעסקין עמהם לכל דבר
אחיהם וקרוביהם לובשים לבנים ומתעטפין
לבנים אוכלין ושותין ושמחים אבדו שונאו של
מקום ועליהן הכת אומ הלא משנאיך י׳ אשנא
ובתקוממיך אתקוטט הרוב מלכות אין
מונעין מהם כל דבר ומאימתי מתחילין למנות
משנתיאשו מלשאול אבל לא מלגנוב
כיוצא בו מי שנפל בים מי שטבע בנהר מי
שאכלהו חיה אין מונעין ממנו כל דבר מאימתי
מתחילין למנות משנתיאשו מלבקש מציאותו
איברים איברים אין מיונין לו ער שנמצא ראשו
ורובו ר׳ יהודה אומ השדרה והגלגלת הן
הן רובו מי שהיה בעלה עליו עפה בעיר
אשתו עלובה בעיר אביו ואמו עלובין עמו בעיר
לא ישדה באותה העיר שא אם כן היתה עיר
גדולה כאנטוכיא ולא ישרה בעיר זה שאנעיר
זה ער מתי אסור ער שיכלה הבשר כלו
שאין הצורה נכרת בגידים אמ׳ ר׳ לוי
אבל שלשה ימים הראשונים יראה כשו חרב
מונחת לו בין כתפיו משלשה ועד שבעה כשו
מונחת לו בקרן זויית מכאן ואילך עוברת כנגדו
בשוק **מתני** ולא של נשים לעולם
מניחין הכבוד לא שנא
נביאה ולא שנא שאר כל הנשים רבתי ותמת
שם מרים ותקבר שם סמיך למיתת קבורה
אמ׳ רב יהודה אין המנחמין רשאין לישב
שא על גבי קרקע שנא וישבו אתו לארץ שבעה
ימים ושבעה לילות אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב
אין המנחמין רשאין לומ׳ דבר ער שיפתח האבל
שנא וישבו אתו לארץ ואין הובר אליו דבר ונפ׳
בתריה אחרי כן פתח איוב את פיהו והדר ויען
איוב אמ׳ אביהו מנין לא אבל שמסב
בראש שנא אפרח דרכם ואשב ראש ואשכן
כמלך בגדוד כאשר אבלים ינחם אמ׳
רמא בר חנינא מנין להתן שמסב בראש שנא
נתתן יכהן שאר מה כהן בראש אף חתן בראש
וכהן מנלן דתניא רבי שמעון הקדשתו לכל

רבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון
ולטול מנה יפה ראשון אמ׳ לוי הנפטר
מחבירו אל יאמר לו לך בשלום שא לך לשלום
שהרי משה שאמ׳ לו יתרו לך לשלום הלך והצליח
אבשלום שאמ׳ לו דוד לך בשלום הלך ועתלה
אבל הנפטר מן המת יאמר לו לך בשלום
שנא ואתה תבוא אל אבותיך בשלום ואמ׳ לוי
כל היוצא מבית המדרש לבית הכנסת ומבית
הכנסת לבית המדרש זוכה ומקבל פני שכינה
שנא ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון

סליק פירקא ויסליקא מסכת
מועד קטן

מסכת שבת

יציאות שבת שתים שהן ארבע בשבת ושתים
שהן ארבע בחוץ כיצד העני עומד בחוץ
ובעל הבית בשבת פשט העני ידו לשבת ונתן
לתוך ידו של בעל הבית או שנטל מתוכה
והוציא העני חייב ובעל הבית פטור פשט
בעל הבית את ידו לחוץ ונתן לתוך ידו של
עני או שנטל מתוכה והכנים בעל הבית חייב
והעני פטור פשט העני את ידו לשבת ונטל
בעל הבית מתוכה או שנתן לתוכה והוציא
שניהם פטורים פשט בעל הבית את ידו
לחוץ ונטל העני מתוכה או שנתן לתוכה
והכנים שניהם פטורים בעא מיניה רב מר
הטעינו חברי אוכלין ומשקין והוציאן לחוץ
מהו עקירת גופו בעקירת חפץ ממקומו דמי
או לא אמ׳ ליה חייב ואינו דומה לידו מאי טעמ׳
ידו לא נח גופו נח פשט העני ידו לשבת
והאבעינן עקירה והנחה מעל גבי מקום ד׳
ארבעה וליכא אמ׳ רבא ידו של אדם חשובה לו
כארבעה על ארבעה וכן כי אתא רבין אמ׳
ר׳ יוחנן ידו של אדם חשובה לו כארבעה על
ארבעה תנא היתה ידו מלאה פירות
והוציאה לחוץ אסור להחזירה ותניא אידך
מותר להחזירה לא קשיא הא בכזיד והא בשוגג
יאכל אימא הא והא בשוגג ולא קשיא כאן
לאותה שעה כאן לשעה אחרת כדבעא מיניה
רבא מרב נחמן היתה ידו מלאה פירות והוציא
לחוץ מהו שיחזירה לאותה שעה אמ׳ ליה מותר

לחיצר אחרת מאי אמ ליה אסור ומאי שנא
לכי תכול עלה כורא רמלחא התם אתעבידא
מחשבתו הכא לא אתעבידא מחשבתו ׃
אמ רב ביבי בר אביי חרביק פת כתנור התירו
לו לדרותה קודם שיבא לידי אסור סקילה
הא מלתא מקשיבה רבין מכרי דרייתא הפת
חכמה היא ואינה מלאכה כדגרסי בפרק כל
כתבי הקדש תנא רבי שמעון כל מלאכת
עבודה לא תעשו יצא דרדית הפת ותקיעת
שופר שהיא חכמה ואינה מלאכה מאי טעמ
לא שרי הכא קודם שיבא לידי אסור סקילה
הוא שרי הא לאו הכי אסירא והא לאו מלאכה
הוא ׃ ופריקו בת כמה פירוקי דלא דייקי
בגן ומשום הכי לא כתבינן להו אבל אנן הכי
סבירא לן בפירוקא דהאי קושיא אעג דרדרית
הפת חכמה ואינה מלאכה לא שרן רבנן שלא
היכא דשכח פת בתנור וקדש עליו היום
מעיל ממנו מזון שלש עירות לשבת משום
כבוד שבת ואפי הכי בעי לשנויי כדקתני
ולא ירדה במרדה שלא בסכין אבל דרייר
שלא לסעודת שבת לא שרו לה רבנן ודרייה
הכא לאו לסעודת שבת היא דהא לא חזיה
לאכילה ומשום הכי לא שרו ליה שלא כדי
שלא יבא לידי אסור סקילה ׃ תנו רבנן
המוצא מחנות לפלטיא דרך סטיו חייב
דמהלך לאו כעומד דמי וכן עזאי פוטר
רסבר מהלך כעומד דמי אמ ר יוחנן וכ
ומודה בן עזאי בזורק ׃ תניא נמי הכי
אחד המכניס ואחד המוציא ואחד הזורק
ואחד המושיט חייב בן עזאי אומ המכניס
והמוציא פטור והמושיט והזורק חייב ׃
תנו רבנן ארבע רשויות לשבת רשות היחיד
רשות הרבים כרמלית ומקום פטור אי זהו
רשות היחיד חריץ שהוא עמוק עשרה טפחי
ורחב ארבעה וכן גדר שגבוה עשרה ורחב
ארבעה זו היא רשות היחיד גמורה ואי זהו
רשות הרבים גמורה סרטיא ופלטיא גדולה
ומבואות המפולשין זו היא רשות הרבים
גמורה ׃ ואין מוציאין מרשות היחיד זו
לרשות הרבים זו ולא מכניסין מרשות הרבים
זו לרשות היחיד זו שאם הוציא והכניס ב
בשוגג חייב חטאת במזיד ענוש כרת ונסקל
בעדים והתראה אבל ים ובקעה והאסטונית
והכרמלית אינן לא כרשות היחיד ולא כרשות
הרבים יאין נושאין ונותנין בתוכה ואם נשא
ונתן בתוכה פטור ואין מוציא מתוכן לרשות
הרבים ולא מרשות הרבים לתוכן ואין מכניסין
מתוכן לרשות היחיד ולא מרשות היחיד ל
לתוכן ואם הוציא והכניס פטור ׃ חצרות
של רבים ומבואות שאינן מפולשין עירובי מ
מותרין לא עירבו אסורין ׃ ארם עומד על
האסקופא בטל מבעל הבית וניתן לו ובלבד
שלא יטול מבעל הבית ויתן לעני מעני ויתן
לבעל הבית ואם נטל ונתן שלשתן פטורין
אבל ים ובקעה והאסטונית והכרמלית
אין להן כרשות היחיד ולא כרשות הרבים ׃
אטו כלהו לאו כרמלית נינהו כי אתא רבי
אמ לי יוחנן לא נצרכה אלא לקרן זוית הסמוכה
לרשות הרבים אעג דרדקי רבים ועיילי
להתם כיון דלא ניחא תשמישתיהו כרמלית
רמיא ׃ כי אתא רבי אמ אין כרמלית
פרותה מארבעה אמ רב ששת ופחות ער ועקימת
עשרה דער עשרה הויא כרמלית למעלה
מעשרה מקום פטור ואקילו בה רבנן מקולי
רשות היחיד ומקולי רשות הרבים מקולי
רשות היחיד ראי איכא מקום ארבעה על
ארבעה הוא דהויא כרמלית ואי לא לא הויא
כרמלית ׃ מקולי רשות הרבים דער
עשרה הויא כרמלית למעלה מעשרה לא ׃
אמ רב גדל אמ רב חייא בר יוסף בית שאין לו
עשרה ויקרין משלימו לעשרה על גבו מותר
לטלטל בכולו כתותו אין מטלטלין בו אלא
ארבע אמות אמ אביי ואם הקיפו בו ארבע על
ארבע מותר לטלטל בכולו מאי טעמ הוי
חורי רשות היחיד וחורי רשות היחיד כרשות
היחיד דמי ׃ חורי רשות הרבים אמ אביי
כרשות הרבים דמי והלכתא כותיה דרבא ׃
וכיון דלאו כרשות הרבים דמי אי אית בהו
ארבעה על ארבעה טפחים וגביהי עשרה
טפחים הוו להו כרשות היחיד ואי אית בהו
ארבעה על ארבעה ולא גביהי עשרה הוו להו
כרמלית ואי לית בהו ארבעה על ארבעה
טפחים אעג דגביהי עשרה מקום פטור הן ׃
אמ רב חסדא נעץ קנה ברשות היחיד
וזרק ונח על גביו אפי גבוה מאה חייב שרשות
היחיד עולה עד לרקיע ׃ אמ אביי זרק
כוורת לרשות הרבים גבוה עשרה ורחבה
ששה פטור אינה רחבה ששה חייב פי כל
מקום שרחב ארבעה וגביה עשרה רשות
היחיד לעני הזורק כוורת לרשות הרבים פ
פטור כיון דגביהה עשרה ורחב ארבעה ׃

חולקת רשות לעצמה והוה ליה כזורק מרשות
היחיד לרשות היחיד שהוא פטור ולא אמרו
שעריכה רוחב ששה לפי שהיא עגולה
שאי אפשר שיהא חללה ארבעה על ארבעה
שלא יהא בה רוחב ששה כראמרי כל אמתא
ברבועה אמתא ותרי חומשי באלכסונא והדר
יהיב שרחב העיגול הוא אלכסונו של מרובע
החקוק בתוכו וזהו עיגולו כדי
שיתכאר למראית
העין ולפי הוערכנו
להיות רוחב העיגול
שהוא אלכסונו של
מרובע שני חומשין על
ארבעה טפחים שהם
שמונה חומשין לכל טפח כדי שיהא אורך ה
היצלע של מרובע החקוק בתוכו ארבעה טפחי
ועוד היסבנו שני חומשין לעובי שתי המחיצות
של בורות חומש מפאן וחומש מפאן הרי עשרה
חומשין שהן שני טפחים ונמצא כללן ששה
טפחים לא פחות ולא יתר רבא אמ אפילו
אינה רחבה ששה נטוירין מאי טעמ אי אפשר
לקרומית של קנה שלא יעלו למעלה מעשרה
כאמה על גיה שבעה ומשהו חייב שבעה וכ
ומחצה פטור רבא אשי אמ אפי שבעה ומחצה
נמי חייב מאי טעמ מחייטת לתוכן עשויות
אמ עולא עמוד גבוה תשעה ברשות הרבים
ורבים מכתפין עליו וזרק ונח על גביו חייב מאי
טעמ כל פחות משלשה מדרס דרסי ליה רבים
משלשה ועד תשעה לא מדרס דרסי ליה רבים
ולא כתובי מכתפין עלויה תשעה ודאי מ
מכתפי עליה אמ ליה אביי לרב יוסף גומא
מאי אמ ליה וכן בגומא רבא אמ גומא לא
מאי טעמ קסבר הלוך על ידי הדחק שמיה
הלוך תשמיש על ידי הדחק לא שמיה תשמיש
אמ רב יהודה האי זירזא דקני רמא וזקפא
רמא וזקפא לא מחייב עד העקר ליה עי
זירזא דקני חבלה של קנים כגון שהיתר
מוטלת על הארץ והגביה הקצה האחר והקצה
האחר מונח על גבי הארץ והעמידה והשליכה
לפניו וחזר והגביה הקצה האחר שהיה מונח
על הארץ והעמידה והשליכה אפי כל היום
כולו לא מיחייב שהרי לא עקר אותו מעל הארץ
אדם עומד על האסקופה ונוטל מבעל
הבית ונותן לו אל העני ונותן לו האי
אסקופה מאי ואסיקנא אסקופה מקום פטור
כגון דליתיה מקום ארבעה על ארבעה וכי הא

דר אתא רב דימי אמ ר יוחנן מקום שאין בו
ארבעה על ארבעה מיתר לבני רשות הרבים
ולבני רשות היחיד לכתף עליו ובלבד שלא
יהלכו אחרים אומ אסקופא משמשרת
שתי רשויות בזמן שפתח פתוח כלפנים פתח
נעול כלחוץ אמ רב יהודה אמ רב הכא
באסקופת מבוי עסקינן וחציו מקורה וחציו
אינו מקורה וקרויו כלפנים פתח פתוח
כלפנים נעול כלחוץ מתני לא ישב
אדם לפני הספר סמוך
למטה ער שיתפלל ולא יכנס אדם למחצץ
ולא לבורסקי ולא לאכול ולא לדין ואם התה
התחילו אין מפסיקין ומפסיקין לקרית שמע
ואין מפסיקין לתפלה האי סמיך למטה
אסיקנא סמוך למטה גדולה ואפי כתספורת
דירן ובתחלה אמאי לא גזירה שמא ישבר הזוג
ולא למחצץ אפי להזיע בעלמא ולכתחלה
אמאי לא גזירה שמא יתעלפה ולא לבורסקי
אפי לעוני בעלמא ולכתחלה אמאי לא
דילמא חזי פסירא בזבוניה וטריד ולא
לאכול אפי בסעודה קטנה ולכתחלה אמאי
לא דילמא אתי לאמשוכי ולא לדין ואפי
בגמר דין ולכתחלה אמאי אי דילמא חזי
טעותא וסתר דינא מאימתי תתחלת ת
תספורת אמ ר אבין משינית מעשירת של
ספרין על כרכי ומאמתי התחלת מרחץ
אמ ר אבין משיערה מעפרתו ממנו ומאימתי
התחלת בורסקי אמ ר אבין משיקשור בין כתפיו
כתי זרועותיו ומאמתי התחלת אבילה רב
אמ משיטול ידיו ר חנינא אמ משיתיר חגורו
ולא פליגי הא לן והא להו אמ זעירי הני
חברין בכללי למאן דאמ תפלת ערבית רשות
כיון דשרא ליה המיניה לא מטרחינן ליה
ולמאן דאמ חובה מטרחינן ליה והא תפלת
המנחה דחובה היא ותנן אם התחילו אין
מפסיקין ואמ ר חנינא משיתיר חגורו התם
לא שכיח שכרות תפא שכיח שכרות אינמי
במנחה כיון דקביעא ליה זימנא מירתת ולא
אתי למפא ערבית דכולי ליליא זמן תפלה
הוא לא מירתת ואתי למפא והשתא נהוג
כוליה עלמא בתפלת ערבית חובה ואע רשוא
ליה המיניה מטרחינן רבה בר רב הונא
רמי פזמקא עי נותן אנפלאות חשובות ברגליו
ובלען קביעולש ומצלי אמ הכין לקראת אלהיך
ישראל רבא שרי גלימיה ופכר ידיה ומצלי
אמ בעברא קמיה מריה אמ רבאשי חזינן

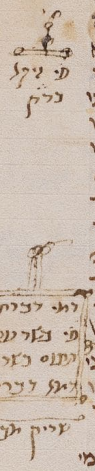

ליה לרב כהנא כי אתא ריתחא בעלמא פכר
יה ומיעל אמ כעברא קמיה מריה כי ליכא
ריתחא בעלמא מיעין נפשיה ומיעל אמ הכין
לקראת שלחיך ורבא אשכחיה לרב המנונא
רקא מאריך ביעלותא אמ ליה מניחין חיי העולם
ועיסקין בחיי שעה והוא סבר זמן תפלה לחוד
וזמן תורה לחוד ר' ירמיה הוה יתיב קמיה רב
זירא וקא גרים מטא עירין עלותא וקא מסהיב
קריה עליה מקיאנו משמוע תורה גם תבלתו
הועבה ורוקא מי שהודיתו אומנותו כדבעינן
למימר קמן מאמתי התחלת הדין רב המנונא
ור ירמיה חד אמ משיתעטעו הדיינין וחד אמ
משיתחילו בעלי דינין ולא פליגי הא דעסקי
ואתי כדינא והא דלא עסקי ואתי בדינא
ר אמי ור אסי הוו יתבי וגרסי ביני עמודי וכל
שעתא טפחי אעבירא דרשא ואמ מאן דאית
ליה דינא נעיל וניתי רב חסדא ורבה בר
רב הונא הוו יתבי ביני עמודא ודיינו דינא כולי
יומא והוה חליש ליביהו תנ לה הוי ב חיא מ
מידעתי ויעמד העם על מעמדו מן הבקר ועד
ערב וכי תעלה על דעתך שמשה יושב כל
היום גלו תורתו אימתי נעשית שא לומר לך
כל הדן דין אמת לאמיתו מעלה עליו הכתוב כאי
נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית כת הכא
מן הבקר ועד הערב ופת התם ויהי ערב ויהי בקר
אמ רב ששת עד מתי יושבין בדין עד זמן ק
סעודה והא שעה ששית שהיא שעת מאכל תלמידי
חכמים אמ רב אדא בר אהבה מתבלל
אדם תבלתו בבית המרחץ ורוקא מרחץ חדש
שעדיין לא רחצו בו בני אדם אבל במרחץ
שכבר רחצו בו בני אדם אסור להתבלל דתנא
הנכנס לבית המרחץ מקום שבני אדם עומדין
לבושין יש שם קרית שמע ותפלה ואין צריך
לומ שאילת שלום ומניח תפלין ואין צריך לומ
שחולץ מקום שבני אדם עומדין מקיצתם
ערומין ומקיצתם לבושין יש שם שאילת שלום
ואין שם קרית שמע ותפלה ואינו חולץ תפליו
ואין צריך לומ שאינו מניח לכתחלה מקום
שבני אדם עומדין ערומים אין שם שאילת
שלום ואינו צריך לומ קרית שמע ותפלה
וחולץ תפליו ואין צריך לומ שאינו מניח
אמ רב המנונא משמיה דעולא אסור לאדם
שיתן שלום בבית המרחץ משום שנא ויקרא
לו ה' שלום אמ רבה בר מחסיא אמ רב
חמא בר גוריא אמ רב שרי ליה לאיש למימר
הימניתא בבית הכסא ואע"ג דכתי הכי הנאמן
ההוא שהא מהימנא הוא אבל שם נופיה לא
אקרי מהימן הנותן מתנה לחברו אין צריך
להודיעו הני מילי במלתא דאיתעבידא לאגלויי
רבת ומשה לא ידע כי קרן עור פניו אבל מתנה
דלא עבידא לאגלויי צריך להודיעו שנא לדעת
כי אני ה' מקדשכם אמ לו הקב"ה למשה משה
מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני
מבקש ליתנה לישראל לך והודיע להם מכאן אמ
רבן שמעון בן גמליאל הנותן פת לתינוק צריך
להודיע לאמו כמאי מיירע"ה אמ רב עשא דשיקף
ליה מאיתתו המין ואע"ג דשבת מילתא דעבידא
לאגלויי מתן שכרה לא עבידא לאגלויי ואמ
רבה בר מחסיא אמ רב חמא בר גוריא אמ רב
לעולם אל ישנה אדם בני מבין הבנים שבשביל
משקל עשרת זוזים מילת שהיוסף יעקב ליוסף
משאר בנים לתקנאו בו אחיו ושהגלגל הדבר
יורדו אבותינו למצרים ואמ רבה בר מחסיא
אמ רב חייא בר גוריא אמ רב כל עיר שגבותיה
גבוהין מבית הכנסת סופה ליחרב שנא ולרומם
בית אלהינו ולהעמיד את חרבותינו כשם
שהמרומם בית אלהינו מעמיד את החרב כך מי
שאינו מרומם את בית אלהינו מחריב את העמד
ולא אמרן אא בבתי אבל בקושקי ואברויי לית
לן בה ואמ רבא בר מחסיא אמ רב יצחק תעניות
לחלום כאש בנעורת אמ רב חסדא ובו ביום
אמ רב יוסף ואפי בשבת רב הושעיא ברי
דרב אידי אקלע לבי רב אשי עבדו ליה עגלא
תלתא אמרי ליה ניטעום מר מידי אמ להו בתר
בתעניתי יתיבנא אמרו ליה נזקפיה מר מי לא
סגר לה מר להא דאמ רב יהודה לויה אדם ת
תעניתו ופורע אמ להו בתעניית חלום יתיבנא
דאמ רב חמא בר גוריא אמ רב יצחק תעניות לחלום
כאש בנעורת ואמ רב חסדא ובו ביום ואמ
רב יוסף ואפי בשבת ורוקא תעניית חלום דשרי
בשבת אבל תעניית אחר לא ובן הא דגרסי בפ'
אין עומדין אמ ר' שמעון משום ר' יוסי בן זמרא
כל היושב בתענית בשבת קורעין לו גזר דינו
של שבעים אמ רב נחמן חוזרין ונוטלין ממנו
דין עונג שבת מאי תקנתיה ליתיב תעניית
בתעניתא ומפרשי ליה דבנן בתעניית חלום
אבל תעניית אחר אסור להתענות בשבת
בתעניית יהושלמי ר' אחא ור' אבהו משום ר' יוסי
בר חנינא אסור להתענות ערב שש שעות בשבת
אמ ר' יוסי בר' אבין מתני' היא קודם חצות לא
ישלימו ערך כדין עבירא הוא לאחר חצות ישלימו
כבר עבר רובו של יום בקדושה ואם התחילו

89
76

אין מעמיקין ומעמיקין לקרית שמע ואין מעמיקין
לתפלה · אוקימנא ברברי תורה והא תנא ליה
רישא אין מעמיקין סושא אתאן לרברי תורה
דתניא הרבים שהיו עוסקין בתורה מעמיקין ל
לקרות שמע ואין מעמיקין לתפלה · אמ׳ ר׳
יוחנן לא שנו אלא בגון ר׳ שמעון בן יוחאי וחביריו
שתורתן אומנתן אבל בגון אנו מעמיקין בין לקל
בין לתפלה · **מתני׳** לא יצא החייט במחטו
סמוך להשקיעה · שמא ישכח ויצא
ולא הלבלר בקולמוסו ולא יצלא את כליו ולא
יקרא לאור הנר · בא׳ת אמרו החזן רואה
מהיכן התינוקות קורין אבל הוא לא יקרא ביוצא
בזה לא יאבל הזב עם חזבה מפני הרגל עברה ·
תנא דבי ר׳ ישמעאל יוצא אדם בתפליו ערב
שבת עם השכה מאי טעמ׳ כיון דא׳ רבה בר רב
הונא חייב אדם למשמש בתפליו כל שעה קל
וחומר מציץ ומה ציץ שאין בו אלא הזכרה אחת
אמרה תורה והיה על מצחו תמיד שלא יזוז
דעתו ממנו תפלין שיש בו הזכרות על אחת
כמה וכמה הילך מדבר הכיר להו · תניא
חנניא אומ׳ חייב אדם למשמש בבגדו ערב שבת
עם השכה · א׳ר יוסף הלכתא ורבתי לשבתא ·
לא יצלא את כליו לאור הנר · מאי טעמ׳ שמא
יטה · א׳ר יהודה א׳ש׳ שמואל אפי׳ להברין כין
כגדו לבגד אשתו לאור הנר לא · א׳ר רבא
לא אמרן אלא לבני מחוזא דלבשי לבנים אבל
אבל דהחליתא מדעת ידעי · תנו רבנן אין
פולין ברשות הרבים מפני הכבוד · כיוצא
בו א׳ר נחמיה ואמרי לה א׳ר יהודה אין עושין
אפיקטוזין ברשות הרבים מפני הכבוד ·
תנו רבנן המצלא כליו מוכל וזורק וכלבך שלא
יהרוג אבא שאול אומ׳ נוטל וזורק ובלבד שלא
ימלוך · א׳ר יוסי הלכה מוכל וזורק ·
וזהו סבורו אפי׳ בחול · תניא ר׳ שמעון בן שזור
אומר אין הורגין את המאבדת בשבת דברי בית
שמאי וכית הלל מתירין וכן היה ר׳ שמעון בן
שזור אומ׳ משום רבן שמעון בן גמליאל אין פיסקין
ברקק על העבור בשבת אפי׳ ליתום ויתומה
ואין משרבין על התינוקות ליארס ועל התינוק
ללמדו תורה וללמדו אומנות ואין מרבין
אבלים ואין מכחרין חולים בשבת דברי בית שמאי
ובית הלל מתירין · תנו רבנן הנכנס לבקר
את החולה אומ׳ שבת הוא מלזעזע ורפואה
קרובה לבא ר׳ מאיר אומ׳ יכולה שבת בזכותה
שתרחם ר׳ אמ׳ המקום ירחם עליך ועל חולי
ישראל ר׳ יוסי אומ׳ המקום ירחם אותך בתוך חולי
ישראל שבא איש ירושלם בכניסתו אומ׳ שלום
וביציאתו אומ׳ שבת הוא מלזעזע ורפואה קרובה
לבא ורחמיו מרובין שבתי בשלום · כמאן ד
אזלא הא דתניא מי שיש לו חולה בתוך ביתו
צריך שיערבנו בתוך חולי ישראל כמאן כר׳ יוסי ·
א׳ר בקושי התירו לנחם אבלים ולבקר חולים
בשבת פי׳ שמא יבא לזעזע בשבת · א׳ר חנה
בר׳ חנה כי הוה אזלינן בתריה דר׳ יוחנן ל
לשיולי מתעיירה זמנין א׳ל היה המקום יפקדך
לשלום וזמנין א׳ל רחמנא ליד כרך לשלום ·
דאמ׳ ר׳ יהודה לעולם אל ישאל אדם
צרכיו בלשון ארמי דא׳ר יוחנן השואל צרכיו
בלשון ארמי אין מלאכי השרת נזקקין לו לפי
שאין מלאכי השרת מכירין לשון ארמי שני
חולה דשכיבה עמי דא׳ר יוחנן מנין שהקב׳ה
סועד את החולה שנא׳ ה׳ יסעדנו על ערש דוי ·
תנו רבנן הנכנס לבקר את החולה לא ישב
על גבי המטה ולא על גבי כסא ולא על גבי
ספסל ולא על גבי מקום גבוה ולא למעלה
ממראשותיו של חולה ולא מתעטף וישב לפניו
מפני שהשכינה למעלה ממראשותיו שנא׳
ה׳ יסעדנו על ערש דוי · ולא יקרא לאור
הנר · ואמרבה אפי׳ גבוה שתי קומות גבוה
שתי מרדעות ואפי׳ עשרה טפחים זו על גב זו
חד הוא דלא קרי אבל שנים קורין והני מילי
בענין אחר אבל בשתי עניינים אפי׳ שנים אין
קורין · א׳ר הונא ובמדורה אפי׳ עשרה
בני אדם קורין כאחד אסיר · א׳ר נחמן ואם
אדם חשוב הוא שאין דרכו להטות את הנר
מיתיר · תני רבא שמש בורק קערות וכיוסות
לאור הנר יתניא אידך לא יבדוק לא קשיא כאן
בשמש קבוע כאן בשמש שאינו קבוע ואיבעית
אימא הא והא בשמש שאינו קבוע ולא קשיא
כאן כרמשהא כאן ברעבתא · א׳ר יהושע בן לוי
שמשקטיע כרמשהא מאי א׳ר הונא הלכה
ואין מורין כן · ר׳ ירמיה בר אבא א׳ר הלכה
ומורין כן שמניחן השתא רבן שמש קבוע וכן
שמש שאינו קבוע בורק כוסות וקערות לאור
הנר ורוקא ברעבתא ומאים ונבש נהוריה ולא
צריך לאעלויי אבל כרמשהא ודאי שמש
שאינו קבוע וראי אסיר ליה שמש קבוע פליגי
ופלגא בורק ואין מורין כן · א׳ר אמרו
החזן רואה מהיכן התינוקות קורין אבל הוא
לא יקרא · א׳ר רבה בר שמואל אבל מסרר
הוא ראשי פרשיות אבל כלה פרשה לא ותינוקות
של בית רבן אפי׳ כל הפרשה מסרר מפני

שאימת רבן עליהן ולא אתי לאטויי · ביוצא
בו לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה
איבעיא להו נדה מהו שתישן אצל בעלה היא
בבגדה והוא בבגדו תשמע ואת אשתי רעהו
לא טמא ואל אשה נדה לא יקרב מקיש אשתו
נדה לאשת רעהו מה אשת רעהו הוא בבגדו
והיא בבגדה אסור אף אשתו נדה הוא בבגדו
והיא בבגדה אסור · תנא דבי שילהי ס
מעשה בתלמיר אחד שקרא הרבה ושנה
הרבה ושמש תלמידי חכמים הרבה ומת
בחצי ימיו והיתה אשתו נוטלת תפליו ומ
ומחזירתן בבתי כנסיות ובבתי מדרשות
ואומרת להם כתו כי היא חייך ואורך ימיך
בעלי שקרא הרבה ושנה הרבה ושמש תל
תלמידי חכמים הרבה מפני מה מת בחצי
ימיו לא חיה אדם שהשיבה דבר אמ׳ אליהו
פעם אחת נתארחתי אצלה אמרתי לה
בתי בימי נידותיך מהו אצליך אמרה לי
חם ושלום אפי׳ באצבע קטנה לא נגעבי בימי
ליכונך מהו אצליך אמרה לו אכל עמי ושתה
עמי וישן עמי בקרוב בשר לא עלתה דעתי
לדבר אחר אמרתי לה בריך המקום שהרגו
שלא נשא פנים לתורה שהרי אמרה תורה
ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב כי אתא
רב דימי אמ׳ מטה אחרת היתה במערבי
אמרי רב יצחק בר יוסף אמ׳ יסיר מפיסיק
ביניהם " מתני׳ ושוהן מן החלכות
שאמרו בעליית חנניא בן
גרון · בית שמאי אומ׳ אין שורין דיו וסמנין
וכרשינין · תנו רבנן פיתחין מים לגנה
ערב שבת עם חשכה והיא מתמלא מאליו
והולכת כל היום כלו ומניחין מוגמר תחת
הכלים ומתגמרין והולכין כל השבת כלה
ומניחין קילור על גבי העין ואספלנית על גבי
המכה ומתרפאין והולכין כל השבת כלה
ואין נותנין חטים לתוך רחים של מים אלא
כדי שיטחנו ואוקימנא לבית שמאי דאית
להו שביתת כלים אבל לבית הלל לית להו
שביתת כלים ושרי · תנו רבנן לא תמלא
אשה קדירה עששית ותירמוסין ותניח ב
כתנור ערב שבת עם חשיכה ואם עשה כן
במוצאי שבת אסורין בכדי שיעשו · ביוצא
בו לא ימלא נחתום חבית של מים ויניח
לתוך התנור ערב שבת עם חשכה ואם עשה
כן למוצאי שבת אסורין בכדי שיעשו מאי
טעמא גזירה שמא יחתה בגחלים ואי אמרת

מיגמר וגעבירית מאי טעמא לא גזרינן התם לא
מחתי בהו ראי מחתי להו סליק בהו קוטרא
ועסדי ואונין של פשתן נמי לא גזרינן דכיון
דקשי להו זיקא לא מגלי להו · עמר ליוחה
נמי לא גזרינן ביורה עקורה וטוחה ליכא
למיחש להתייוי ולא למיגם נה · והשתא
דאמ׳ מר גזירה שמא יחתה בגחלים האי
קדרה חייתא שעיר דמי כשיל אסור ואי שרא
ביה נרמא חייא שעיר דמי מאי טעמ׳ דאסח
ליה לרעתיה דאמ׳ השתא ודאי לא בשיל
ולא אתי לאחתויי · והשתא דאמ׳ מר כל
מידי דקשי ליה זיקא לא מגלי ליה האי בשרא
דגדי׳א ושריק שעיר דמי דברחא ולא שריק
אסור דגדי׳א ולא שריק דברחא ושריק רב
אשי שרי ורב ירמיה מדפתי אסר · איכא
דאמרי גדי׳א בין שריק בין לא שריק שעיר דמי
דברחא נמי ושריק שעיר דמי כי עיבו דברחא
ולא שריק רב אשי שרי ורב ירמיה מדפתי
אפר וקא פסקי רבואתא כי האי לישנא בתרא
וכרב אשי · ואיכא מאן דפסק כרב ירמיה
מדפתי דאסר ואנן נמי כרב ירמיה מדפתי
סבירא לן דרחזי סוגיא דשמעתא כותיה ר
דאמרי אמ׳ רבינא האי קרא חייא ביון דקשי
ליה זיקא כגדי׳א דמי ושרי ממלל דאי נברחא
אסור ושמע מינה דברחא אסיר · בית שמאי
אומ׳ אין פורשין מצוידית היה עועית ודגים
שא כדי שיצורו מבעוד יום ובה מתירין
תנו רבנן לא ימכור אדם חפציו לגוי ולא
ישאילנו ולא ילוונו ולא ימשכננו ולא יתן לו
במתנה שא כדי שיגיע למקום קרוב ובית
הלל אומ׳ עד שיגיע לבית הסמוך לחומה
ר׳ עקיבא אומ׳ כדי שיצא משתה ביתו ר׳ יוסי
אומ׳ הרהן דברי ר׳ עקיבא הן הן דברי בית הלל
ולא בא ר׳ עקיבא שא לפרש דברי בית הלל
תניא בית הלל אומ׳ לא ימכור אדם חמצו
לגוי שא אם כן יורע לו שיכלה קודם הפסח
ובית הלל אומ׳ כל שעה שמותר לאכל מותר
למכור · תנו רבנן נותנין מזונות לעבו
הכלב כחצר ואם נטלן ויצא אין נזקקין לו
ביוצא בו נותנין מזונות לעבו הגוי כחצר ואם
נטלן ויצא אין נזקקין לו · תנו רבנן אין
משלחין אגרות ביד גוי ערב שבת שא אם כן
קיצץ לו רמיס בית שמאי אומ׳ כדי שיגיע ל
לביתו ובית הלל אומ׳ כדי שיגיע לבית הסמוך
לחומה והלא קיצץ אמ׳ רב ששת הכי קאמ׳
אם לא קיצץ בית שמאי אומ׳ כדי שיגיע לביתו

על שולחנו ורבו אמ' רבא ועריך נר אחרת להשתמש לאורה ואי איכא מרוויחא לא עריך אדם חשוב הוא אעג' דאיכא מרוויחא עריך מאי חנוכה דתנו רבנן כעשרים וחמשה בכסליו ימי חנוכה אינן דלא למספד בהון שבשנכנסו יונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו להדליק אלא יום אחד ונעשה בו הדליקו ממנו שמנה ימים לשנה אחרת קבעום שמנה ימים טובים אמ' רב נחמן בר יצחק רב נתן בר מניומי משמיה דרבא נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמבוי אמ' רבא נר חנוכה מצוה להניחה בטפח הסמוך לפתח היכא מנח ליה רב א אחא בריה דרבא אמ' מימין ורב ירמיה מדפתי אמ' משמאל והלכתא משמאל כדי שיהא מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל אמ' רב יהודה אמ' רב אשי אמור להדרעות מעות בנגר נר חנכה אמ' רב יהודה כל מילי דמר עביד כדי לבר מהני תלת דעביד בשמוש מדליקין מנר לנר ומתירין מבגד לבגד והלכתא כל שמעון בגרירה דתניא נורר אדם מטה כסא וספסל וכלכר שלא יתבטל לעשות חרץ אמ' רבה היה תופש נר חנוכה ועומד לא עשה ולא כלום מאי טעמא דהואה אומ' לערבו הוא דעקיט ליה ואמ' רבא הדלקה מכבים והוציאה לחוץ לא עשה ולא כלום מאי טעמא אומר לערבו הוא דארלקה חרש שוטה וקטן לא עשה ולא כלום מאי טעמא דהדלקה עושה מצוה ולאו הנחה עושה מצוה והני לאו בני מעבד מצוה נינהו אבל אשה ורבי מדלקה דאמ' יהושע בן לוי נשים חייבות בנר חנוכה שאף הן היו באותו הנס אמ' רב ששת אכפנאי חייב בנר חנוכה אמ' זירא מריש כי אתי בבי רב הואי משתעינא בהדי אושעיזי כתר רבי סיבנא אמינא השתא וראי לא עריבנא רקא מדלקי עלאי בני ביתאי והני מילי דמצי לאשתתויי בעריטי כי לא פתח נבא לבשיה אבל אי פתח נבא לבשיה מיחייב לאדלוקי באפי נפשיה משום חשדא אמ' רב חייא בר אשי אמ' רב המדליק נר חנוכה עריך לבר ורב ירמיה בר אבא אמ' הרואה נר חנוכה עריך לבר מאי מבר אמ' רב יהודה המדליק יום ראשון מבר שלש והרואה מבר שתים עי הרואה עד שלא הדליק הוא שמבר אבל אם בירך הוא בביתו ואחר כך ראה אינו מבר כלל מיבעי ליה המדליק מבר שתים והרואה מבר אחת מאי מבר אתה מבר בריך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר חנוכה ושעשה נסים ושהחיינו אמ' רב הונא חצר שיש לה שני פתחים עריכה שתי נרות אמ' רבא לא אמרן אלא משתי רוחות אבל מרוח אחת לא עריך אמ' יצחק בר רדיפא אמ' רב הונא נר שיש לה שתי פיות עולה לשני בני אדם אמ' רבא מלא קערה שמן והקיפה פתילות כשה עליה כלי עולה לכמה בני אדם לא כשה עליה כלי עשאה כמדורה ואפי' לאחד אינו עולה אמ' רבא פשיטא לי נר חנוכה ונר ביתו נר ביתו עריך משום שלום ביתו ונר ביתו וקדוש היום נר ביתו עריך משום שלום ביתו בעי רבא נר חנוכה וקדוש היום הימיניהו עריך קדוש היום עריך דהוי דאורייתא או דילמא נר חנוכה עריך משום פרסומי ניסא כתר רבעיא הדר פשטא נר חנוכה עריך משום פרסומי ניסא אמ' רב הונא הרגיל בנר חנוכה הויין לו בנים תלמידי חכמים והרגיל במזוזה זוכה לדירה נאה והזהיר בציצית זוכה לטלית נאה והזהיר בקדוש היום זוכה וממלא גרבי יין רב הונא הוה אזיל וחליף אפתחא דאכין נגרא חזא דהוו רגלי כשרגי אמ' גברי רבבי נפקי מהכא נפקי מיניהו רב אידי בר אבין ורב חייא בר אבין רב חסדא הוה רגיל דהוה חליף אפתחא דבי נשיא דרב שזבי חזא דהוו רגיל כשתגא אמ' נברא רבה נפיק מהכא נפיק מיניהו רב שזבי רבי יתהו דרב יוסף מאחרא ומדלקה אמ' ליה רב יוסף תניא לא ימיש עמיד הענן יומם ועמוד האש לילה מלמד שעמיד ענן משלים לעמוד האש ועמוד האש לעמוד ענן סברא לאקדומה אמ' ליה ההוא מבא תנא ובלבה שלא יקדים ובלבד שלא יאחר אמ' רבא דרחים רבנן הוו ליה כבי רבנן דמיקיר רבנן הוו ליה חתנותא רבנן דרחיל מרבנן הוא נועיה הואי עירכא מרבנן ואי לאו כר הבי הוא משתמעין מילי כעורבא מרבנן ולא בשמן שרפה מאי שמן שרפה שמן של תרומה הואיל ולשריפה עומד קרו ליה שמן שרפה הואיל ולשריפה עומד ביום טוב שחל להיות ערב שבת עסיקינן לכי שאין שורפין קדשים ביום טוב ותנא נמי הכי כל שאמרו אין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהן ביום טוב חוץ משמן שרפה לכי שאין שורפין קדשים ביום טוב איבעיא

תלמידיו מחבין ממנו כעבי כסותן אמ' להן בני
לא כך שניתי לכם סדרין בציצית בית שמאי
פוטרין ובית הלל מחייבין והלכה כבית הלל
ואינהו סבור גזירה משום כסות לילה תניא
ר' שמעון בן שזור אומ' אין מדליקין בערי מאי
טעמ' אמ' רבא מתוך שריחו נוח ג' גזירה שמא
יסתפק ממנו אמ' ליה אביי ולימא מה מפני
שהוא עף אמ' ליה חדא ועוד קאמינא חדא מפני
שהוא עף ועוד גזירה שמא יסתפק ממנו ׃
תנו רבנן אין מדליקין בטבל טמא בחול ואין
צריך לומ' בשבת ביו"ט אין מדליקין בנפט
לבן בחול ואין צריך לומ' בשבת בשלמא נפט
לבן מפני שהוא עף אבל טבל טמא מאי טעמ'
אמ' קרא ואני נתתי לך את משמרת תרומותי
בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה טהורה
ואחת תרומה טמאה מה תרומה טהורה אין
לה כח לא משעת הרמה ואילך אף תרומה
טמאה אין לה כח לא משעת הרמה ואילך ׃
מתני פתילת הבגד שקפלה ולא הבהבה
ר' שמעון אומ' טמאה היא ואין מדליקין
בה ר' עקיבא אומ' טהורה היא ומדליקין בה ור'
והלכה כר' עקיבא ׃ לא יקוב אדם שופרת
של ביצה וכו' ור' יהודה מתיר ולית הלכתא
כר' יהודה דלמא אתי לספוקי מיניה ׃ ואם
חברה היוצר מתחלה מותר מפני שהוא כלי
אחר ׃ תנא אם חברה בסיד ובחרסית מותר
והא אנן יוצר תנן יוצר כעין יוצר ׃
מתני המכבה את הנר מפני שהוא מ
מתירא מפני גוים מפני רוח רעה
ומפני לסטים ואם בשביל החולה שיישן כ
פטור ׃ סוגיא דשמעתא אם חולה שיש בו
סכנה מותר לכתחלה ואפי' לר' יהודה
אם חולה שאין בו סכנה לר' שמעון לא יכבה
ואם כבה פטור אבל אסור ולר' יהודה חייב
חטאת ׃ כרם על הנר כרם על השמן כרם
על הפתילה חייב ור' יוסי פטור בכלן חוץ מן
הפתילה מפני שהיא עושה פרם ׃ אסקה
ר' יוחנן בר' יוסי כר' שמעון סבירא ליה והכא
בפתילה שצריך להבהבה עסקינן רבהא אפי
ר' שמעון מודה דקא מתקן מנא ׃ **מתני**
על שלש עבירות נשים מיתות
בשעת לידתן על שאינן זהירות בנדה ובחלה
ובהדלקת הנר שלשה דברים צריך אדם לומ'
בתוך ביתו ערב שבת עם חשכה עישרתם
ערבתם הדליקו את הנר ספק חשכה ספק אין
חשכה אין מעשרין את הודאי ואין מטבילין את

הכלים ואין מדליקין את הנרות אבל מעשרין
את הרמאי ומערבין וטומנין את החמין
בשעת לידתן מאי טעמ' אמ' ר' יצחק היא קלקלה
בחדרי בטנה לשיכך תלקה בחדרי בטנה תיעה
נדה חלה והדלקת הנר מאי איכא למימ' כדדרש
ההוא גלילאה עליה דרב חסדא אמ' הקב"ה
רביעית דם נתתי בכם על עסקי דם הזה דכתי'
אתכם ראשית קראתי לכם על עסקי ראשית
הזהרתי אתכם נשמה נתתי בכם קרויה נר על
עסקי נר הזהרתי אתכם אם אתם משמרין אותה
מוטב ואם לאו אני נוטל נשמתן מתן ומאי שנא
בשעת לידתן אמ' רבא נפל תורא חדתי סכינא
אמ' ר' ינאי לעולם אל ילך אדם במקום סכנה
ויאמר שעושין לו נס שמא אין עושין לו נס ואם
עושין לו נס מנכין לו מזכיותיו ׃ אמ' ר' יוחנן
מאי קראה קטנתי מכל החסדים ומכל האמת
אמ' ר' יצחק בריה דרב יהודה לעולם יבקש א
אדם רחמים שלא יחלה שאם חלה אומ' לו הבא
זכות ותיפטר ׃ תנו רבנן מי שחלה ונטה
למות אומ' לו התודה שכן דרך כל המומתין
מתוך שאדם שיוצא לשוק דומה למי שנמסר
לסרדיוט חש בראשו דומה למי שנתנו
בקולר עלה למטה ונפל דומה למי שהעלוהו
לגרדום לרון אם יש פרקלטין גדולים נצל
ואם לאו אינו נצל ושל פרקלטין גדולים של
אדם תשובה ומעשים טובים ׃ תנ' ר' נתן
בעון נדרים אשתו של אדם מתה שנא' ואם
אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיך ׃
ר' אומ' בעון נדרים בניו ובנותיו של אדם מתים
בשתן קטנים שנא' את כל לחטיא את בשרך
ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה הוא למה
יקיצוף האלהים על קולך וחבל את מעשה
ידיך ושלום מעשה ידיו של אדם בניו ובנותיו ׃
תנו רבנן בעון נדרים בנים מתים דברי ר'
ישמעאל בנו של ר' שמעון בן יוחאי ר' יהודה הנ
הנשיא אומ' בעון בטול תורה ויש אומ' בעון
בטול מזוזה ויש אומ' בעון בטול ציצית ׃
אמ' ריש לקיש הזהיר בציצית זוכה ומשמשין
אותו שני אלפים ושמנה מאות עבדים שנא'
כה אמר ׃ עבאות אשר יחזיקו עשרה אנשים
מכל לשונות הגוים והחזיקו בכנף איש יהודי
וגו' ׃ תנא ר' נחמיה אומ' בעון שנאת חנם
מריבה רבה בתוך ביתו של אדם ואשתו מפלת
נפלים ובניו ובנותיו מתים כשהן קטנים ר'
יעזר בר' יהודה אומ' בעון חלה אין ברכה
במיונס ומארה משתלחת בשערים וזורעין

ר' תנחם את

ואחרים אוכלין שנא׳ אף אני אעשה זאת לכם
והפקדתי עליכם בהלה את השחפת אל תקרי
בהלה שא בחלה וכתי וזרעתם לריק זרעכם
ואכלוהו אויביכם ׀ ואם נותנין מתברכין שנא׳
ראשית ערסותיכם תתנו לכהן להניח ברכה
אל ביתיך ׀ בעון בטול תרומה ומעשרות שמים
נעצרין מלהוריד טל ומטר והיזק הזוה והשפר
בר ובני אדם רעין על הפרנסה ואין מניעין
עליה גם חם יגזלו מימי שלג שאול חטאו
תנא דבי ר׳ ישמעאל בשכיל דברים שצויתי אותם
בימות החמה ולא עשו יגזלו מהן מימי שלג ואם
נותנין מתברכין שנא׳ הביאו המעשר אל בית
האוצר ויהי טרף בביתי ובחנוני נא בזאת וגו׳
בעון הגזל הנכאי עולה והרעב הזה ובני אדם
אוכלין בשר בניהם ובנותיהם שנא׳ שמעו את
הדבר הזה פרות הבשן העשקות דלים וכו׳
בעון עוות הדין ועקוי הדין וקלקול הדין ובטול
תורה הרב ובזה רבה באה לעולם ודבר בא
לעולם וכיעורית באה ובני אדם אוכלין ואינן
שבעין ואוכלים לחמם במשקל שנא׳ והכאתי
עליכם חרב נוקמת נקם ברית ׀ בעון שבועת
שקר ושבועת שוא וחלול השם וחלול תורה
חיה רעה בעולם ובהמה כלה ובני אדם מתמעטין
והדרכים משתוממות שנא׳ ואם באלה לא
תוסרו לי אל תקרי באלה שא כאלה ׀ בעון
שפיכות דמים בית המקדש חרב ושכינה
מסתלקת מישראל שנא׳ ולא תחניפו את הארץ
ולא תטמא את הארץ אשר אני שוכן בתוכה
בעון גלוי עריות ועבד והשמטת שמטין ויובלות
גלית באה לעולם ומגלין אותן ממקומן ובאים
אחרים ויושבין תחתיהן שנא׳ כי את כל התועבות
האלה עשו אנשי הארץ וכתי ולא תקיא אתכם
הארץ כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם ׀
בעון נבלות הפה ערות רבות וגזירות קשות
מתחדשות ובחורי ישראל מתים ויתומים ושמנה
צועקים ואינן נענין שנא׳ על כן על בחוריו לא
ישמח ה׳ את יתומיו ואת אלמנותיו לא ירחם כי
כלו חנף ומרע וכל פה דובר נבלה בכל זאת
לא שב אפו ועוד ידו נטויה מאי ועוד ידו נטויה
אמר רב חנן בר רבא הכל יודעין נבלה למרה
נבנסה לחופה שא כל המגביל את פיו ומוציא
דבר נבלה מפיו אפי׳ חותמין עליו גזר דין של
שבעים שנה לטובה הופכין עליו לרעה ׀
אמר רבא בר שילא כל המגביל את פיו מעמיקין
לו גיהנם שנא׳ שוחה עמוקה בני זרות ׀
רב נחמן אמר אף השומע ושותק שנא׳ זעם

יפל שם ׀ אמר רב הושעיא כל הממרק עצמו
לדבר עבירה חבורות ופצעים יוצאים בו שנא׳
חבורות פצע ומרוק כרע ׀ תנו רבנן ארבעה
סימנין הן סימן לעבירה הדרוקן סימן לשנאת
הגם ירקון סימן לגסות הרוח עגיית סימן ללשון
הרע הדבי בי אסברא ׀ גרס׳ בסיטה אמר רב
חסדא אמר רב ירמיה בר אבא ארבעה נתות אין
מקבלות פני שכינה כת חנפים וכת לצים וכת
שקרים וכת מספרי לשון הרע ׀ כת חנפים
דכתי כי לא לפניו חנף יכא ׀ כת לצים דכתי
משך ידו את לוצצים ׀ כת שקרים דכתי
רובר שקרים לא יכון לנגד עיני ׀ כת מספרי
לשון הרע הכתי כי לא תעיז רשע אתה ולא ערוך
רע ׀ גרס׳ בערבין אמר ר׳ טעזר בן פרטא בא
וראה כמה גדולה כחה של לשון הרע מנין
ממרגלים ומה המוציא שם רע על העצים ועל
האבנים כך המוציא שם רע על חברו על אחת
כמה וכמה ׀ אמר ר׳ יוחנן משום ר׳ יוסי בן זמרא
מאי דכתי מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה
אמר לו הקב״ה ללשון לשון מה אעשה לך כנגד
איברין של אדם זקופין ואתה מיטל בין איברין
של אדם מבחוץ ואתה מגבפנים ולא עוד אלא
שהקנעתי לך שתי חומות אחת של עצם ואחת
של בשר מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה ׀
ואמר ר׳ יוחנן משום ר׳ יוסי בן זמרא כל המספר
לשון הרע כאלו כופר בעיקר שנא׳ אשר אמרו
ללשוננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו ׀ ואמר
ר׳ יוחנן כל המספר לשון הרע נענים כאים עליו
שנא׳ מלשני נסתר רעהו אותו אצמית וכתיב
לעמיתו ומתרגמינן לחלוטין ותני׳ אין בין
מצור למוסגר למעורע מוחלט ׀ והיינו דאמר
ריש לקיש מאי דכתי׳ זאת תהיה תורת המצורע
זו היא תורתו של מוציא שם רע ׀ היכי אמר ר׳
לישנא בישא כגון דאמר איכא גוראי כיעלי אהוא
מעיקרא ליה בלישנא בישא דאמר וכי היכא משתכחא
גוראי שא כי עלינא ראיכא טוואי ׀ אמר רבא כל
מלתא דמתמרא באפי מרה ליתי׳ משום
לישנא בישא אמר ליה אביי כל שכן חוצפא ׀
ולישנא בישא אמר ליה אנא כי הא דר׳ יוסי סבידא
לי דאמר ר׳ יוסי מימי לא אמרתי דבר וחזרתי
לאחוריי ׀ אמר רבה בר רב הונא כל מלתא
דמתמרא באפי תלתא ליתי׳ משום לישנא
בישא מאי טעמא חכרך חברא אית ליה וחברא
דחברך חברא אית ליה ׀ כי אתא רב דימי
אמר מאי דכתי׳ מכרך רעהו נקול גדול נבקר
השכם קללה תחשב לו משום דמכרך רעהו

בקול גדול קללה תשב לו אין כנון דאקלע
לאושפיזא וטרחו קמיה שפיר למחר נפיק לשוקא
ויתיב ואמ׳ רחמנא לכרכיה לפלניא דהכי טרח
קמאי ושמעי אינשי ואנסוה ליה תני רב דימי
אהוה דרב ספרא לעולם אל יסגיר אדם בטובתו
של חברו מתוך טובתו בא לידי רעתו אמ׳ ר׳
שמואל בר נחמני אמ׳ יונתן על שבעה דברים
נגנעים באים על לשון הרע ועל שפיכות דמים
ועל שבועת שוא ועל גלוי עריות ועל נסות הזוח
ועל הגזל ועל צרות העין על לשון הרע דכתי
מלשני כסתר רעהו אותו איבמית על שפיכות
דמים דכתי אל יפרת מבית יואב זב ומצורע
על שבועת שוא דכתי ויאמר נעמן הואל וקח
כפרים ועריעת נעמן על גלוי עריות דכתי
ויגגע יי׳ את פרעה על נסות הזוח דכתי וב
ובחזקתו גבה לבו עד להשחית והערעת זרחה
כמצרו ועל הגזל דכתי ויצוה הכהן ויגרו
את הבית תנא הוא מיגס מיגין שאינו שלו
יבא כהן ויפזר מכיונו ועל צרות העין
דכתי ובא את אשר לו הבית תנא דבי ר׳
ישמעאל מי שמיסר לו כליו שאינו מכניס אותו
לביתו ואינו מהנה לבני אדם מנפשיו אינו
והא רב עוירו בר ששון למה נסמכה פרשת
נגדי כהונה לפרשת קרבנות לומ׳ לך מה
קרבנות מכפרין אף נגדי כהונה מכפרין כתנת
מכפרת על שפיכות דמים דכתי ויטבלו את
הכתנת בדם מנקיים מכפרין על גלוי
עריות דכתי ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר
ערותם מיגנגת מכפרת על נסות הזוח
כדר׳ חנינא דאמ׳ ר׳ חנינא אמ׳ חקבה יבא דבר
של נובה ויכפר על נובה אבנט מכפר על
הרהור הלב היכא דאיתיה רכתי והיה על לב אהרן
חשן מכפר על הדיינין דכתי ועשית חשן
משפט אפוד מכפר על עין דכתי אין אפוד
ואין תרפים מעיל מכפר על לשון הרע אמ׳
חקבה יבא דבר שבקול ויכפר על מעשה קול
ציץ מכפר על עין שנים כתי והכה והיה על
מצח אהרן ונתת אתם מצח אשה זונה היה לך
מאנת הכלם לא קשיא הא דאהני מעשיו
הא דלא אהני מעשיו אי דאהני מעשיו נגנעים
באים עליו ואי דלא אהני מעשיו מעיל מכפר
איני והאמ׳ ר׳ מימון אמ׳ ר׳ יהושע בן לוי שני דברים
לא מיגינו להם כפרה בקרבנות ומיגינו להם
כפרה ברבר אחר ואלו הן שפיכות דמים ולשון
הרע שפיכות דמים כעגלה ערופה לשון הרע
בקטרת דתני ר׳ חנינא למדנו מקטרת שמנעת

שטא ויתן את הקטורת ויכפר על העם ותנא
רבי ר׳ ישמעאל על מה הקטרת מכפרת על
לשון הרע אמ׳ חקבה יבא דבר שבחשאי ויכפר
על מעשה שבחשאי קשיא שפיכות דמים
אשפיכות דמים קשיא לשון הרע אלשון הרע
לא קשיא הא בצינעה הא בפרהסיא אמ׳ ר׳
יהושע בן לוי מה נשתנה מצורע שאמרה תורה
ברך ישב אמ׳ חקבה הוא הבריל בין איש לרעהו
לפי אמרה תורה בדד ישב ואמ׳ ר׳ יהושע בן לוי
מה נשתנה מצורע שמביא שתי ציפרים לטהרתו
אמ׳ חקבה הוא עשה מעשה פטיט לפי אמרית
תורה יביא פטיט

מתני׳ שלשרה

דברים ערוך אדם לומ׳ בתוך
ביתו ערב שבת עם חשכה מנא הני מילי אמ׳
ר׳ יהושע בן לוי ראמ׳ קרא וידעת כי שלום אהלך
אמ׳ רבה בר בר חנא אשכחיר אמיר רבנן שלשה
דברים ערוך אדם לומ׳ מבעי ליה למימר יהיו
בניחותא כי היכי דלקבלו מיניה אמ׳ רב אשי אנא
אנא לא שמיע לי הא דרבה בר רב חזנא וקי
וקיימתיה מסברא גרסי בפרק ראשון ר
רגיטין אמ׳ רב חסדא לעולם אל יטיל אדם אימה
יתירתי על ביתו שהרי פלגש בגבעה הטילו
עליה אימה יתירה והעילה במה רבבות מישרא
אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב כל המטיל אימה יתירה
בתוך ביתו סוף בא לידי שלש עבירות גלוי עריות
ושפיכות דמים וחילול שבת ספק חשכה
וספק אין השכה וכו׳ ער מערבין וטומנין את
החמין איתימא דמערבין עירובי חצרות
אבל לא עירובי תחומין אמ׳ רבא אמרו לו
שנים בא וערב עלינו אחד ערב מבעוד יום
ואחד ערב בין השמשות זה שערב מבעוד
יום נאכל עירובו בין השמשות וזה שערב עליו
בין השמשות נאכל משחשכה ושניהם קנו עירוב
מה נעשך אי בין השמשות יממא הוא בתרא
ליקני עירוב קמא לא ליקני ואי בין השמשות
לילא הוא קמא ליקני בתרא לא ליקני בין השמשי
ספיקא דרבנן הוא וספקא דרבנן לקולא
אמ׳ רבה מפני מה אמרו אין טומנין בדבר
המוסיף הבל ואפי׳ מבעוד יום גזירה שמא ירתיח
כי׳ הא דתנן כמה טומנין ובמה אין טומנין אין
טומנין לא בנסת ולא בזכל ולא בחלה ולא בסיד
ולא בחול הני כלהו דבר המוסיף הבל ואין טומנין
בהן אפי׳ מבעוד יום גזירה שמא ירתיח אמ׳ ליה
אביי אי הכי בין השמשות נמי ליגזור סתם
קדרות בין השמשות רותחות הן ואמ׳ רבא
מפני מה אמרו אין טומנין בדבר שאינו מוסיף

משהשיכה עי רבר שאינו מוסיף בגון בסות
ובגבי יונה לא התירו להטמין בהן שלא מבעוד
יום אי נמי בספק חשיכה וספק אין חשכה כ
כרתנן ספק חשכה אין מעשרין את הודאי אבל
מעשרין את הדמאי ומעבדין וטומנין את ה
החמין מכלל שאם חשכה אין טומנין בהן את
החמין גזירה שמא יטמין ברמיץ ואתי לחתויי
בגחלים תני רבנן בין השמשות מן היום
ומן הלילה ספק כלו מן היום ספק נלו מן
הלילה מטילין אותו לחומרא לשני ימים ואי
זהו בין השמשות משתשקע החמה וכל זמן
שעני מזרח מאדימין הכסף התחתון ולא
הכסף העליון בין השמשות השוה לתחתון
לילה דברי ר יהודה ר נחמיה אומ כדי שיהלך
ארם משתשקע החמה חצי מיל ר יוסי
אומ בין השמשות כהרף עין זה נכנס וזה יוצא
ואי אפשר לעמוד עליו הא נופא קשיא
אמירת אי זהו בין השמשות משתשקע החמה
וכל זמן שעני מזרח מאדימין הא הכסף ה
התחתון ולא הכסף העליון לילה והדר תני
הכסף העליון והשוה לתחתון לילה הא הכסף
התחתון ולא הכסף העליון בין השמשות
אמ רבה אמ רב יהודה אמ שמוט כריך ותני
אי זהו בין השמשות משתשקע החמה וכל
זמן שעני מזרח מאדימין והכסף התחתון
ולא הכסף העליון כמו בין השמשות הכסף
העליון והשוה לתחתון לילה ורב יוסף
אמ רב יהודה אמ שמוט הכי קתני משתשקע
החמה וכל זמן שעני מזרח מאדימין יו
הכסף התחתון ולא הכסף העליון בין השמשו
הכסף העליון והשוה לתחתון לילה
אמ רבה בר בר חנא אמ ר יוחנן הלכה כר
יהודה לענין שבת והלכה ס יוסי לענין
תרומה דלא אכלי כהנים עד שלים בין השמ
השמשות דר יוסי הא דפסק ר יוחנן הלכה כר
כר יהודה לא ידענין אליבא דמאן אי אליבא
דרבה אי אליבא דר יוסקוכין דלא איכרר לן
כחר מינהו עבדינן ספק לחומרא דאיסורא
הוא וספיקא דאיסורא לחומרא ועוד דסוגין
בכולהו תלמודא דכל היכא דפליג רבה ורב יוסף
הלכה כרבה בר משרשה קנין ומחצה הילכך
משתשקע החמה אקדש יומא ואסור בעשיית
מלאכה אמ רב יהודה אמ שמוט כוכב
אחד יום שנים בין השמשות שלשה לילה
אמ ר יוסי בר אבין לא כוכבים גדולים שנראין
ביום ולא כוכבים קטנים שנראין בלילה ואין
נראין ביום שלא כינונים אמ ליה רבה
לשמעיה אתון דלא קים לכו כשעורא דרבנן
עד דאיכא שמשא בריש דיקלא אדליקו שתא
כיום המעונן בפיתוא חזו תרנגולי גרברא חזו
עורבי תנו רבנן שש תקיעות תוקעים ב
בערב שכת תקיעה ראשונה לבטל מלאכה
שכשרות תקיעה שניה לבטל עיר וחניותיה
שלישית להדלקת הנר רברי ר נתן ר יהודה הנשיא
אומ שלישית להלוץ תפלין שוהא כדי לעלות
דג קטן או כדי להדביק פת בתנור ותוקעים
ומריע ותוקע ושובת

סליק נידרא

כירה שהסיקוה בקש וכגבבה נותנין עליה
תבשיל כנפת או בעצים לא יתן עד שיגרוף
אותו או עד שיתן את האפר וכו איבעיא
להו האי לא יתן לא יחזיר הוא אבל לשהות
משהין אעצים שאינו גרוף ואינו קטום ומתניתי
חגניה הוא או דילמא האי לא יתן לא ישהא הוא
ראבי לשהות אין משהין אי לא גריף ולא קטום
ושקלינן וטרינן ומסקנא הכי דהאי לא יתן לא
ישהה הוא דאבי לשהות אי גריף וקטום אין אי
לא וכל שכן להחזיר ומנלן דהכי הוא מסקנא
דהא בתר דשקלינן וטרינן איבעיא מהו ל
לסמוך לה תוכה וגבה הוא דאסור אבל לסמוך
שעיר רמי או דלמא לא שנא מדאמרי תוכה
וגבה הוא דאסור שמעינן מינה דאסור לשהות
על גבי כירה שאינה גריפה וקטומה ועוד הא
אסיקנן לבעיין ואמרינן מאי הוי עלה תשמע
מתניא כירה שהסיקוה בנפת או בעצים סומכין
לה ואין משהין עליה לא אם כן גריפה וקטומה
וגחלים שעממו או שנתגו עליהם נעורת
של פשתן דקה הרי היא כקטומה דאלמא הכי
הוא הלכתא ור הושעיא נמי הכי סבירא ליה
ורבה בר בר חנא נמי הכי סבירא ליה ועוד הא
אמרי לקמן בענין תנור שהסיקוהו בקש או
בגבבה סבר רב יוסף למימר תוכו תוכו ממש
על גבי גביו ממש אבל לסמוך שעיר דמי
איתיביה אביי שהסיקוהו בקש או בגבבה
הרי הוא ככירה בנפת או בעצים הרי הוא כתנור
האסור דאי ככירה שרי כמאי עסיקינן אלימא
על גבי וכמאי אלימא בשאינה גריפה ואינה
קטומה לא כירה כי אינה גריפה ואינה קטומה
לא כירה כי אינה גריפה ואינה קטומה על
גבה מי שרי דאלמא הכין הוא הלכתא דכירה
כי ליתא גריפה וקטומה על גבה אסור והא

דאמ' רב ששת אמ' יוחנן דמתניתי להחזיר
תנן אבל לשהות משהין אע"פ שאינו גרוף ואינו
קטום ליתי הלכתא היא ואע"ג דסייעיה רבאאמ'
תרויהו תנינהו ההוא סיועא לאו דוקא ולאו גמרינן
מינה דעל מסקנא דגמרא סמכינן ומדרחזינן
למסקנא דגמרא וסוגיא דשמעתא דאסור
לשהות על גבי כירה שאינה גרופה ואינה קטומה
ממילא שמעינן דמימרא דרב ששת וס"ד
דרבא וכל מאן דרמי להון דרחיות אינון הלכך
כירה שאינה גרופה ואינה קטומה אסור לשהות
עליה חמין שלא הוחמו כל צרכן ותבשיל שלא
בשל כל צרכו אבל תבשיל שבשל כל צרכו
וחמין שהוחמו כל צרכן משהין אע"פ שאינה
גרופה ואינה קטומה וריקא רבר שהוא מעטמק
ורע לו כגון דיסא ולעדשא ותמרי וכיוצא בהן
אבל דבר שהוא מיעטמק ויפה לו כגון כרוב
ופולין וכשר טרוף אסור וכירה שהיא גרופה
וקטומה משהין עליה כל דבר בין בשל כל צרכו
בין לא בשל כל צרכו וכל שכן מיעטמק ויפה לו
דעיקר גזירה דילמא אתי לחתויי בגחלים היא
וכיון שהיא גרופה וקטומה לא אתי לחתויי
בגחלים וכן הלכתא ואי עבר ושהה על גבי
כירה שאינה גרופה וקטומה מדי דלא בשיל
כל צרכיה הא מלתא אינעי לן בגמרא ולא
אינשיטא ומסתברא דאי עבר ושהה אסור וחזר
כי הגאון זל לעת זקנותו ואמ' רמותר דהאי
תיקו דרבנן הוא ותיקו דרבנן לקולא מדי דהוה
אתורמוסין ועפסיות דתנו רבנן לא תמלוך
אשה קדירת עפסיות ותורמוסין ותתנם לתוך
התנור ערב שבת עם השכה ואם עשה כן לא
למוצאי שבת אסורין בכדי שיעשו וקא
מוקמינן לה גזירה שמא יחתה בגחלים חכא
דמשום יחתה בגחלים הכא נמי לא שנא
נרסינן בפרק מרובה תניא המבשל בשוגג
בשבת יאכל במזיד לא יאכל דברי ר' מאיר ר'
יהודה אומ' בשוגג יאכל למוצאי שבת במזיד
לא יאכל עולמית לא לו ולא לאחרים מאי
טעמ' דר' יוחנן בן דרדשי ר' חייא אשתא רבי
נשיאה ושמרתם את השבת כי קדשה היא לכם
מה קדש אסור באכילה אף מעשה שבת אסורי
באכילה אי מה קדש אסור בהנאה אף מעשה
שבת אסורין בהנאה תל לכם שלכם יהא
יכול אע"ג בשוגג תל מחללי מות יומת במזיד
אמרתי לך ולא בשוגג על בי בה רב אחא
ורבינא חד אמ' מעשה שבת דאוריתא וחד אמ'
מעשה שבת דרבנן מאן דאמ' מעשה שבת
דאוריתא כראמרי ומאן דאמ' דרבנן היא קדש
ואין מעשה קדש וקיימ' לן דרבנן התירה כלה
רב אחא ורביא הלכתא כדברי המקל ושמעינ'
מינה דליתה דר' יוחנן הסנדלר הילכך הלכת
כל יהודה דאמ' המבשל בשבת בשוגג יאכל
למוצאי השבת בין לו בין לאחרים במזיד
יאכל למוצאי שבת לאחרים ולא לו לעולם

גרסי' בחולין בפרק קמא אמ' רב דימי מ
מנהרדעא הלכתא השוחט לחולה בשבת
מותר לבריא באומצא מאי טעמ' כיון דלא
אפשר לכזית בשר בלא שחיטה כי קא שחיט
ארעתא דחולה קא שחיט המבשל לחולה
בשבת אסור לבריא גזירה שמא ירבה בשבילו

עיין תוס' ובית הלל אומ' אף מחזירין אמ'
רב ששת לדברי האומ' מחזירין מחזירין אע"פ
בשבת ואף ר' חושעיא סבר מחזירין ואע"פ בשבת
דאמ' ר' חושעיא פעם אחת היינו עומדים לעולא
מר חייא רבא והעלינו קומקמין חמין מדיוטא
התחתונה לדיוטא עליונה ומזגו לו את הבוס
והחזרנו למקומו ולא אמ' לנו דבר אמ' ר
זריקא אמ' אמי אמ' ר' תדאי לא שנו שלא שערן
בידי אבל הניחן על גבי קרקע אסור אמ'
חזקיה משמיה דאביי הא דאמרת עודן בידו
מותר לא אמרן שלא שרעתו להחזיר אבל אין
רעתו להחזיר אסור מכלל דעל גבי קרקע
אע"ג שרעתו להחזיר אסור בעי ר' ירמיה
תלאן במקל מהי הניחן על גבי מטה מהו
בעי רב אשי עיין ממיחם למיחם מהו תיקו

מתני' תנור שהסיקוהו בקש או בגבבה
לא יתן בין מתוכו בין מעל גביו
כופח שהסיקוהו בקש או בגבבה הרי הוא כ
כבירים בגפת או בעצים הרי הוא כתנור
תנו רבנן תנור שהסיקוהו בקש או בגבבה
אין סומכין לו ואין עריך לומ' בתוכו ואין עריך
לומ' על גביו ואין עריך לומ' בגפת או בעצים
כופח שהסיקוהו אמ' ליה רב אחא בריה
דרבא לרב אשי האי כופח אי כבירה דמי
אע"ג בגפת או בעצים נמי לישתרי ואי כתנור
דמי אע"ג בקש או בגבבה נמי לתסר אמ' ליה
נפיש הבליה מדבירה וזוטר מתנור ושמעינ'
מינה דכל מילי דלא בשיל כל צרכיה אסור
לשהויי על גבי כופח אע"ג דגרופה וקטומה
אבל חמין שהוחמו כל צרכן ותבשיל שבשל
כל צרכו שרי לשהויי על גבי כופח מידי ד
דהוה אכירה אסור לשהויי עלה כי לא גרופה
וקטומא מדי דלא בשיל כל צרכו שרי לשהויי

ניתוצים

עלה הכא נמי לא שנא ורוקא מצטמק וריע
לו דומיא דבירה אבל מצטמק ויבשה לו אסור
היכי דמי טופח ויכי דמי בירה אמ' ר' יוסי בר'
חנינא מצית מקום ששופת קדרה אחת בירה
מקום ששופת שתי קדרות מתני' אין
נותנין כיבה על המיח
שתגלגל ולא יפקיענה בסודרין ר' יוסי אומר
ולא יטמינה בחול ובאבק דרכים בשביל שתצלה
איבעיא להו גלבל מאי אמ' רב יוסף גלבל חייב
חטאת אמ' מר זוטרא אף אנן נמי תנינא חוץ מן
המליח הישן וקולים האיספנין שהרחתן היא
נמי מלאכתן ולא יפקיענה בסודרין ור'
יוסי מתיר והא תנן מניחין את הצונן בחמה
כשביל שיוחמו לימא ר' יוסי אמ' רב נחמן בחמה
כולי עלמא לא פליגי דשרי תולדות אור כולי ע
עלמ' לא פליגי דאסור כי פליגי בתולדות חמה
תנא קמא סבר גזרינן תולדות חמה אטו תולדות
האור ור' יוסי סבר לא גזרינן והלכת כתנא קמא
ולא יטמינה בחול ובאבק דרכים בשביל
שתצלה ובהא אפי' ר' יוסי מודי מאי טעמ' רבה
אמ' גזירה שמא יטמין בדמץ ורב יוסף אמ'
גזירה שמא ידיז עפר מקומו מעשה
שעשו אנשי טבריא והביא פלין של צונן לתוך
אמה של חמין אמרו להם חכמים בשבת בחמין
שהוחמו בשבת ואסורין ברחיצה ובשתיה ביום
טוב בחמין שהוחמו ביום טוב ואסורין ברחיצה
ובשתיה בשתיה אמ' הר' יעקב הלכה כאנשי
טבריא אמ' ליה רב נחמן בבר תברינהו אנשי
טבריא לסלועיהו והלכתא כרב נחמן
תניא אל ישתטף אדם כל גופו בין בחמין בין
בצונן רבי ר' מאיר ר' שמעון מתיר ר' יהודה
אומ' בחמין אסור בצונן מותר אמ' רב חסדא
מחלוקת בקרקע אבל בכלי דברי הכל אסור
אמ' רבה בר בר חנא אמ' ר' יוחנן הלכה כר'
יהודה הילכך בחמין אסור בין בכלי בין בקרקע
ורוקא חמי האיר אבל חמי טבריא שרי כרבעין
למימר קמן אתמר חמין שהוחמו
מערב שבת למחר אמ' רב רוחץ בהן כל גופו
אבר אבר ושמוש אמ' לא הותר להרחוץ שלא פניו
ידיו ורגליו תניא כותיה דשמוש חמין
שהוחמו מערב שבת למחר רוחץ בהן פניו
ידיו ורגליו אבל לא כל גופו אבר אבר ואין צריך
לומ' חמין שהוחמו בשבת ואין צריך לומ' חמין
שהוחמו ביום טוב מרחץ שפקקו נקביו
מערב שבת למוצאי שבת רוחץ בו מיד אמ'
ר' שמעון בן פזי אמ' ר' יהושע בן לוי משום בר

קפרא כתחלה היו רוחצין בחמין שהוחמו מערב
שבת התחילו הבליין להחם חמין בשבת אסרו
להם את החמין והתירו להם הזיעה ועדיין היו
רוחצין בחמין ואומ' מזיעים אנחנו אסרו להם את
הזיעה והתירו להם חמי טבריא והתירו להם את
הצונן ראו שאין הדבר עומד התירו להם חמי
טבריא וזיעה במקומה עומדת אמ' רבא
האי מאן דעבר אדרבנן שרי למקרייא עבריינא
תנו רבנן לא ישוט אדם בכריכה מלאה מים
ואפי' עומדת בחצר ואי אית ליה גדודי שרי
מאי טעמ' דאי נמי עקר ליה למיא הא אמרא גדודי
רמהדרי להו תנו רבנן מתרמס אדם בנגר
מדורה ומשתטף ויוצא בצונן ובלבד שלא
ישתטף בצונן ויבא ויתרמס בנגר המדורה
מפני שמפשיר מים שעליו תנו רבנן מיחם
אדם אלונטית ומניחם על גבי בני מעים בשבת
ובלבד שלא יביא קומקום של חמין ויניחו על
גבי בני מעים בשבת ורבי זה אף בחול אסור
מפני הסכנה תנו רבנן מביא אדם קיתון
של מים ומניחו בנגר המדורה לא בשביל
שיוחמו לא בשביל שתצטנן ענתן ר' יהודה אומ'
מביאה אשה בך של שמן ומניחתו בנגר המדורה
לא בשביל שיבשל לא בשביל שיפשר רק שם
שמעון בן גמליאל אומ' סכה אשה ורה שמן
ומחממתה בנגר המדורה וסכה לבנה קטן
ואינה חוששת אמ' רב יהודה אמ' שמואל
אחד שמן ואחד מים יד סולדת בו אסור אין יד
סולדת בו מותר היכי דמי יד סולדת בו אמ'
רחבה כל שכריסו של תינוק נכוית ממנו
אמ' רב יצחק בר אבדימי פעם אחת נכנסתי אחר
ר' לבית המרחץ ובקשתי להניח כף של שמן
באצבעי ואמ' לי טול בכלי שני ותן שמע מינה
תלת שמע מינה שמן יש בו משום בשול ושמע
מינה כלי שני אינו מבשל ושמע מינה הפשרה
לא זהו בשולו אמ' רבה בר בר חנה אמ'
יוחנן בכל מקום מותר להרחה חוץ מבית המרחץ
ובית הכסא אמ' אביי דברים של קדש אסור
לאמרן בלשון חול ודבריהם של חול מותר לאמרן
בלשון קדש ולעניין אפרושי מאיסורא אפי' בלשון
קדש נמי שרי רהא אמ' ליה לר' יצחק בר אבדימי
טול בכלי שני ותן ואמרינן נמי אמ' ר' יהודה אמ'
שמוש מעשה בתלמידיו של ר' מאיר שנכנסו
אחריו לבית המרחץ ובקש להדיח לו קרקע
ואמ' לו אין מדיחין לסוך לו קרקע אמ' לו אין
סכין עיס מוליד הנרוף שותין
הימנו בשבת היכי דמי מוליד הנרוף תנא מים

מבחוץ ונחלים מכנעים · אנטיכי אע"פ ר
שגרופה אין שיתין הימנה בשבת · מאי אנטיכי
אמ' רב נחמן פירודי · תניא כותית דרב נחמן
אנטיכי אע"פ שגרופה אין שיתין הימנה בשבת
מפני שנחשתה מרממתה · מתני'
מיחם שפנהו אין נותנין לתוכו
עונן כשביל שיחמו אבל נותן לתוכו או לתוך
הכוס כדי להפשירן · האלפס והקדרה ר
שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין אבל
נותן הוא לתוך הקערה או לתוך התמחוי
ר' יהודה אומ' לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו
חומץ ויציר · מאי קאמ' אביי אמ' הכי קאמ'
המיחם שפנהו וישכו מים חמין לא יתן לתוכו
מים מועטין כשביל שיחמו אבל נותן לתוכו
מים מרובין כדי להפשירם ומיחם שפנה ממנו
מים לא יתן לתוכו מים כל עיקר מפני שהוא
מצרף ור' יהודה הוא דאמ' דבר שאין מתכוין א
אסיר · אמ' רב לא שנו שלא שיעור להפשיר
אבל שעור לערף אסיר ושמוש אמ' אביי שעור
לערף מותר ור' שמעון הוא דאמ' דבר שאין
מתכוין מיתר ואי קשיא לך הא דאמ' שמוש ב
מכבין נחלים של מתכת כדישות הרבים שלא
יזיקו בה רבים אבל לא נחלת של עץ דאי כר'
שמעון סבירא ליה אפי' של עץ נמי כדבר שאין
מתכוין סבר לה כר' שמעון בשל עץ נמי סבר
לה כר' שמעון וכמלאכה שאינה צריכה לגופה
סבר לה כר' יהודה · אמ' רבינא הילך קוץ
בדשות הרבים מוליכי עחות פחות מארבע א
אמות ובכרמלית אפי' טוכא וכן הלכתא
אבל נותן הוא לתוכו או לתוך הכוס כדי להפשירן
תנו רבנן נותן אדם חמין לתוך עונן ולאד
עונן לתוך חמין דברי בית שמאי ובית הלל אומ
לא שנא חמין לתוך עונן או עונן לתוך חמין
מותר כדא בכוס אבל באבטי חמין לתוך עונן
ולא עונן לתוך חמין ור' שמעון בן מנסיא אוסר
ומסקנא דשמעתא דהלכתא כבית הלל דקאמ'
חזינן ליה לרבא דלא קניד מדתני ר' חייא תני
ר' חייא מערה אדם קיתון של מים לתוך ספל
של מים בין חמין לתוך עונן ובין עונן לתוך
חמין · מתני' האלפס והקדרה שהעבירן
מרותחין לא יתן לתוכן תבלין אבל
נותן הוא לתוך הקערה או לתוך התמחוי ר
יהודה אומ' לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו
חומץ ויציר וכו' · ותלכתא כתנא קמא סבר
רב יוסף למימר מלח הרי הוא כתבלין דבבלי
ראשון בשלה ובבלי שני לא בשלה אמ' ליה אבי

תני ר' חייא מלח אינו כתבלין דבבלי שני בשלה
ועלינא דרב נחמן דאמ' רב נחמן צריכה
מלחא בשילה בכשריא דתיזרא · איכא דאמרי
סבר רב יוסף למימר מלח הרי הוא כתבלין ד
דבבלי ראשון בשיל בבלי שני לא בשיל אמ'
ליה אביי תני ר' חייא מלח אינו כתבלין דבבלי
ראשון גמי לא בשיל והיינו דרב נחמן דאמ'
רב נחמן צריכא מלחא בשולא כבשריא דתיזרא
מתני' אין נותנין כלי תחת הגר לקבל כו
השמן ואם נתנו מבעוד יום מותר
ואין נאותין ממנו לפני שאינו מן המוכן · אמ'
רב חסדא אע"פ שאמרו אין נותנין כלי תחת
התרנגולת לקבל ביציתה מפני שמכשל כלי
מהכנו אבל כופה עליה כלי בשביל שלא ת
תשבר · אתמר מת תמוטל בחמה רב יהודה
אמ' הופכו ממטה למטה ורב חינגא בר שלמיה
משמיה דרב אמ' מניח עליו כבר או תינוק ו
ומטלטלו היכא דאיכא כבר או תינוק כלי עלמא
לא עליני דשרי כי עליני היכא דליכא כבר או
תינוק מר סבר טלטול מן הצד שמיה טלטול
ומר סבר טלטול מן הצד לאו שמיה טלטול
לימא כתנאי אין מעילין את המת מפני
הדליקה היכי דמי אי דאיכא כבר או תינוק מאי
טעמ' דתנא קמא דאסר אי ליכא מאי טעמא
ר' שמעון בן לקיש שא לאו בטלטול מן הצד
עליני דמר סבר טלטול מן הצד שמיה טלטול
ומר סבר לא שמיה טלטול לא דכולי עלמא
שרי טלטול והכא היינו טעמ' דר' שמעון בן
לקיש מתוך שאדם כהיל על מתו אי לא שהית
ליה טלטול דכבנן אתי לידי כבוי דאורייתא
אמ' רב יהודה כר שילה אמ' ר' יוחנן הלכא כר
שמעון בן לקיש במת · שמעינן מיהא ד
דטלטול מן הצד שמיה טלטול ולא שדי ליה
רבנן שא לגבי מת דלא ליתי לידי אסורא דאורית
אבל בעלמא אסור וקשיא לן ה"ד דגרס יצחק
כל הכלים בעניך עגה שהטמינה בתבן וחררה
שהטמינה בגחלים ר' שמעיה בן תראי אומ' תיחכין
לה בכוש או בכרכר והן נגעריות מאליהן
אמ' רב נחמן הלכה כר' שמעיה בן תדאי דסבר
טלטול מן הצד לא שמיה טלטול · ופרקינן
כי אמרי' טלטול מן הצד שמיה טלטול הני
מילי בגון אבנים וכיוצא בהם הומיא דמת
כדאמרינן התם בן שמנה חי הרי הוא כאבן
ואסור לטלטלו כמת דמי אבל עגה שטמינה
בתבן ועוגלא שטמינה בעפר וכיוצא בהן בגון
אוכלים שהוא צריך לאכלן בשבת טלטול מן

הצר כי הא מלתא לא שמיה טלטול · ואין
נאותין ממנו לפי שאינו מן המוכן · תני רבנן
מותר השמן שבנר ושבקערה אסור להסתפק
ממנו ור׳ שמעון מתיר · מטלטלין נר חדש
אבל לא ישן וכו׳ · תנו רבנן מטלטלין נר
חדש אבל לא ישן דברי ר׳ יהודה ר׳ מאיר אומ׳
כל הנרות מטלטלין חוץ מן הנר שהדליקו
בה באותה שבת · ר׳ שמעון אומ׳ כל הנרות
מטלטלין חוץ מן הנר הדלוק בשבת בכר
מותר לטלטלו ואע״ג דקיימ׳ לן כר׳ שמעון
לענין מוקצה בהא ליתי הלכתא כותיה דגרסי׳
בסוף מי שהחשיך עליגי בה רב אחא ורבינא
חד אמ׳ כל השבת כלה הלכה כר׳ שמעון חוץ
ממוקצה מחמת מיאוס ומאי ניהו נר ישן וחר
אמ׳ במוקצה מחמת מיאוס נמי הלכתא כותיה
לבר ממוקצה מחמת איסור ומאי ניהו נר
שהדליקו בה באותה שבת אבל מוקצה
מחמת חסרון כיס אפי׳ ר׳ שמעון מודה דתנן
כל הכלים נטלין חוץ מן המסר הגדול ואתר
של מחר ישה וקיימ׳ לן דכל היכא דעליגי רב
אחא ורבינא הלכה כדברי המקל הלכך נר
שהדליקו בה באותה שבת אע״ג שכבה אסור
לטלטלו דמוקצה מחמת איסור הוא וכן
מותר השמן שבנר ושבקערה שהדליקו
באותה שבת אסור להסתפק ממנו באותה
שבת · אמ׳ ר׳ זירא נמוטו שהדליקו בה
באותה שבת אסור לטלטלה בשבת לא
הדליקו עליה באותה שבת דברי הכל מותר
לטלטלה בשבת וכן הלכתא · ומטה שיש
עליה מעות אסור לטלטלה אין עליה מעות
מותר לטלטלה בשבת בין ״יחדה בין לא
״יחדה והוא שלא יהיה עליה בין השמשות
דמגי דאתקצאי לבין השמשות אתקצאי
לכולי יומא והוה במוקצה מחמת איסור
הילכך אסור לטלטלה · והלכתא מניחין
נר על גבי דקל בשבת ואין מניחין נר על גבי
דקל ביום טוב מאי טעמ׳ דשבת בדילי
מיניה לא אתי לאשתמושי במחובר וביום טוב
לא בדילי מיניה אתי לאשתמושי במחובר
הילכך בשבת מותר וביום טוב אסור · אמ׳
רב יהודה אמ׳ שמוט אין מוקצה לר׳ שמעון
לא גריוניות ועמוקין בלבר · ותשלמי
מאי שנא הני הואיל ומסריחות בנתים
אמ׳ רבא כי היכי דבי רחמן היה מטלטלין
כנונא אגב קיטמא ואע״ג דאיכא עליה שברי
עצים · תניא מלבנות המטה וכרעי המטה
ולוחין של ספסלים לא יחזיר ואם החזיר פטור
אבל אסור ולא יתקע ואם תקע חייב חטאת ·
רבן שמעון בן גמליאל אומ׳ אם היה רעוי מותר ·
בי רב חמא הוה להו מטה גללניתא והוו מחדרי
ליה ביום טוב אמ׳ ליה ההוא מרבנן לרב חמא
מאי דעתיך בנין מן הצר הוא נהי דאיסורא
דאוריתא ליכא אסורא דרבנן איכא אמ׳ ליה
אנא כרבן שמעון בן גמליאל סבירא לי דאם
היה רעוי מתיר וכן הלכתא · נותנין כלי
תחת הנר לקבל ניצוצות והא קא מבטל
כלי מהיכנו · אמ׳ רב הונא בריה דרב יהושע
ניצוצות אין בהם ממש ושרי לטלטולי ולא
קא מבטל כלי מהיכנו ולא יתן לתוכו מים
מפני שהוא מכבה · תניא נותנין כלי תחת
הנר לקבל ניצוצות בשבת ואין צריך לומר
בערב שבת · ולא יתן לתוכו מים מערב שבת
ואין צריך לומ׳ בשבת ״

סליק פירקא ״

כמה טומנין וכמה אין טומנין · אין טומנין לא
בגבשת ולא בזבל ולא בפסולת ולא בחול
כין להין כין יבשין וכו׳ · איכעיא להו גפת
של זתים תנן אכל רשומשמין שפיר דמי או
דלמא רשומשמין תנן וכל שכן זתים דלא
תשמע דאמ׳ ר׳ זירא משום חד דבי ר׳ יאי
קופה שטמן בה אסור להניח על גבי גפת
של זתים שמע מינה של זתים תנן · לעולם
אימא לך לענין הטמנה אפי׳ רשומשמין נמי
אסור לענין אסוקי הבלא דזתים מסקי הבלא
דשומשמין לא מסקי הבלא · רבה ור׳ זירא
אקלעו לבי ריש גלותא חזייה לההוא עבדא
דאנח כוזא דמיא אשומא דקומקמא נזדיה
רבא אמ׳ ליה ר׳ זירא מאי שנא ממיחם על גבי
מיחם אמ׳ ליה התם אוקומי קא מוקים הבלא
הכא אולודי קא מוליד · הדר חזייה דפריס
סודרא אשומא דכובאי ואנח נטלה עלוייה
נזדיה רבא אמ׳ ליה לר׳ זירא אמאי אמ׳ ליה
השתא חזית לסוף חזייה דקא עבר ליה אמ׳
ליה מאי שנא מפריונקא התם לא קציר עלויה
הכא קציר עלויה · ולא נתבן ולא כזגין
ולא במוכין · כעא מיניה רב אחא בר מתנא
מאבי׳ מוכין שטמן בהן מהו לטלטלן בשבת
אמ׳ ליה וכי מפני שאין לו לזה קופה של תבן
עומד ומטלטל קופה של מוכין · רב חסדא
שרא לאהדורי אודרי לבי סריא בשבתא
איתיביה רב חנן בר רב חסדא לרב חסדא מתי

91
83

מתירין בית חצואר בשבת אבל לא פיתחין
ולא נותנין המיכין לתוך הכר ולא לתוך הכסת
ביום טוב ואין צריך לומ' בשבת לא קשיא הא
בהדתי הא בעתיקי · תניא נמי הכי אין
נותנין את המיכין לא לתוך הכסת ולא לתוך
הכר ביום טוב ואין צריך לומ' בשבת גשרו
מחזירין אותו בשבת ואין צריך לומ' ביום טוב ·
אמ' רב יהודה אמ' רב השותה בית חצואר
בשבת חייב חטאת · מתקיף לה רב כהנא
וכי מה בין זה למגופת חבית אמ' ליה רבא זה
חיבור וזה אינו חבור · פיס
בזמן שהם לחים · איבעיא להו לחים מחמת
עצמן תנן או דלמא מחמת רבר אחר וסליקא
דמחמת עצמן · ומיכין לחים כגון מרטא
דביני אטמי וכסות לחה דעכידא ממרטא
דביני אטמי והוא היצמר שבין ירכותיה שיש
בו להלוחית קבועה שאינה עוברת "
מתני' טומנין בשלחין ומטלטלין אותן
בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן ביצד
הוא עושה נוטל את הכסות וחן נופלין ·
תיב' יוחנן בן עבמאי ור' יוחנן בן נזעזר ויתיב
ר' יוחנן בן אבא ויתבי וקא מיבעיא להו שלחין
של בעל הבית תנן אבל של אומן כיון דקפיד
עלויהו לא מטלטלי להו או דלמא של אומן
תנן יכל שכן מבעל הבית וסליקא בתנאי ·
ומסתברא דתלכה כר' יוסי דאמ' אחר זה ואחר
זה מטלטלין אותו דשלחא חזה ונתברר להו
שאין האומנין מקפידים עליהם וברפסק ר'
רבנא שרירא גאון זל משום הראשונים שהלכה
כר' יוסי · בגיזי צמר אין מטלטלין אותן
אמ' רבא לא שנו אלא שלא ייחדן להטמנה
אבל ייחדן להטמנה מטלטלין אותן · אתמר
נמי כי אתא רבין אמ' יעקב אמ' יוסי בן שאול
אמ' לא שנו אלא שלא ייחדן להטמנה אבל
אבל ייחדן להטמנה מטלטלין אותן ·
תני רבה בר רב חנה קמיה דרב חריות של
דקל שגדרן לעצים ונמלך עליהם לישיבה
צריך לקשר רבן שמעון בן גמליאל אומ' אינו
צריך לקשר הוא תני לה והוא אמ' לה הלכה
כרבן שמעון בן גמליאל · אתמר רב אמ'
קשר ושמוט אמ' חשב רב אשי אמ' שב אעפ
שלא קשר ואעפ שלא חשב והלכתא נמי
כרב אסי דאמ' כי תאי תנא דתניא ויעאין ב
בציקורין ובציפה אימתי בזמן שיעבדן לשמן
וכרבן במשיחה אבל לא יעבדן לשמן ולא
כרבן למשיחה אין ייצאין בהן ואם יצא בהן

שעה אחת מבעוד יום אעפ שלא יעבדן לשמן
ולא כרבן במשיחה מותר ליצאת בהן ורב
אשי נמי הא סייעיה ממתניתי' דתנן התקין שעל
גבי המטה לא ינענענו בידו אבל מנענען
בגופו ואם היה מאכל בהמה או שהיה עליו
נר אסור מנענענו בידו שמעמינה ·
אמ' רב יהודה אמ' רב השותה מלא קופתי עפר
ועושה בה כל צרכו · דרש מר זוטרא ה
משמי רמר זוטרא רבה והוא שייחד לו קרן
זוית · תניא בכל חופין את הכלים חוץ מכלי
כסף בגרתקון הא נתר וחול מותר אמ' רב
יהודה עפר לבנתא שרי פי למשא ביה ידא ·
אמ' רב יוסף כוסבא דיסמין שרי ואמ' רבא
עפר פלגלי שרי ואמ' רב ששת בגרא שרי
מאי בגרא אמ' רב יוסף תלתא אהלה תלתא
אסא ותלתא סגלי רב נחמן ברי דרב יוסף אמ'
כל היכא דליכא רובא אהלא שעיר דמי
בעא מיניה מרב ששת מהו לעצוע זתים בשבת
פי למשא ביה ידיה אמ' ליה אמ' ליה וכי בחול מי
התירו קסבר משום הפסד אוכלין · ר' שמעון
בן עזריה אומ' קופה מטה על צדה ונוטל שמא
יטול ואינו יכול להחזיר וחכמים אומ' נוטל
ומחזיר ואם לא כסהו מבעוד יום לא יכסנו
משתחשך כסהו ונתגלה מותר לכסותו ·
אמ' ר' אבא אמ' ר' חייא בר אשי אמ' רב הכל
מודים שאם נתקלקלה הגומא שאסור להחזיר
וכחוששין שמא נתקלקלה הגומא קא מיבעיא לן
ר' שמעון בן עזריה סבר חוששין ורבנן סברי
אין חוששין והלכת כרבנן · אמ' רב הונא
האי סליקוסתא דיצה שלפה יהדר דיצה שרי
ואי לא אסור פי סליקוסתא אגודה של בשמים
וכגון חבעלת השרון וכיוצא בו שטעינין
אותה בטיט או בארץ לחה כרי שלא תיבש
וקא סבר רב הונא אם נעשה מערב שבת
ושלפה והדר נעשה כדי שתהא מקומר
מרווח וכשיטלנה בשבת לא תקלקל גומאתא
מותר לטלטלה בשבת ואם לא אסור ולית
הלכתא כוותיה וכן הא דאמ' שמוש האי סכינא
דביני ירכי דיצה שלפה והדר דיצה שרי ואי
לא אסיר ואמ' מר זוטרא ואיתימא רב אשי
בגזרתא דקנו שרי ולית הלכתא דהא איתבינן
עליהו מהא דתנן הטומן לפת וצנונות תחת
הגפן אם היו מקיצת העליון מגולין אינו חושש
לא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום
מעשר ונטלין בשבת וסלקא להו כתיובתא
אלמא לא עריכי למרץ ולמשלף ש"מ לגלויי

מקצתן לכך נקן הלכתא · ממלא את הקיתון
וכו' · אמ' רב יהודה אמ' שמוש מותר להטמין
את הצונן אמ' ליה רב נחמן לדרו עבריה אב
אטמין לי צונן ואייתי לי מיא דארים קציל
ארמאה שמע' אמי אקפר אמ' רב יוסף מאי
טעמ' איקפר תרויהו כרכושתיה עבד חדא כרב
וחדא כשמוש · כשמוש דאמ' שמוש מותר להטמין
את הצונן · כרב דאמ' שמוש ברב יצחק
אמ' רב כל הנאכל נמות שהוא חי אין בו משום
בשולי גוים · והוא סבר ארם חשוב שני ·
תנו רבנן אע"פ שאמרו אין טומנין את החמין אפי'
בדבר שאינו מיסוך משחשכה אבל אם בא להוסיף
מיסוך כיצד רבן שמעון בן גמליאל אומ' נוטל את
הסדין ומניח את הגלופקרין או נוטל את ה
הגלופקרין ומניח את הסדין ובן היה רבן שמעון
בן גמליאל אומ' לא אסרו אלא באותו מיהם אבל
צונם ממיהם למיחם מותר טמן ופסה בדבר
הניטל בשבת או שטמן בדבר שאינו ניטל ופסה
בדבר הנטל בשבת הרי זה נוטל ומחזיר טמן
ופסה בדבר שאינו ניטל בשבת או שטמן בדבר
הנטל ופסה בדבר שאינו נטל אם מגולה
מקצתו נוטל ומחזיר ואם לאו אינו נוטל וג
ומחזיר · ר' יהודה אומ' נעזרת של פשתן דקה
הרי היא כזבל · מניחן מיחם על גבי מיחם
וקדרה על גבי קדרה וקדרה על גבי מיחם וטח
פיהם בבצק ולא בשביל שיוחמו שלא בשביל
שיהיו משומרין ובשם שאין טומנין החמין כך
אין טומנין את הצונן התיר להטמין את הצונן
יאין מדסקין לא את השלג ולא את הכדר בשבת
כשביל שיזובו ממיו אבל נותן לתוך הכוס או
לתוך הקערה ואינו חושש ·

סליק פירקא

כמה בהמה יוצאה וכמה אינה יוצאה יוצא
גמל באפסר ונאקה בחטם ולובדקים בפרומבא
והסוס בשיר זכר בעלי השיר יוצאין בשיר וג
ונמשכין בשיר ומזין עליהן וטובלין במקוה ·
מאי אנקה בחטם אמ' רבה בר בר חנא נאחתא
חורתי בזמא דעדלא והלובדקים בפרומבא
אמ' רבה בר רב הונא המרא לובא בנפני דעדלא ·
אמ' רב יהודה אמ' שמוש מחליפין לפני ר'
של זו בזו ושל זו בזו מהו נאקה באפסר לא
תבעי לך רבין דלא מנטרא כיה משואי הוא ·
כי תבעי לך גמל בחטם מאי כיון דסגיא ליה
באפסר משואי הוא או דילמא כל נטירותא לא
אמרי משואי הוא אמ' לפניו ר' שמעון בר' יוסי
כך אמ' אבא ארבע בהמות יוצאות באפסר בשבת
הסוס והפרד והגמל והחמור · במתניתא
תנא לובדקים וגמל יוצאין באפסר באפסר אין
בחטם לא אלמא כל נטירותא יתירתא משואי
הוא וכן הלכה · ואע"ג דאמ' שמוש הלכה כחנניה
דסבר נטירותא יתירתא לא אמרינן משוי הוא
ליה הלכתא כותיה דהא רב פליגי עליה דאמ'
נטירותא יתירתא משואי הוא ואותבינן עליה דרב
ולא קמה תיובתא שלא פריקו לה תלתא כתרתי
ומר אכפלו תלתא בתרי ראינון אביי ורבינא
ורבא ופריקו כולהו אליבא דרב שמע מינה
דהלכתא כותיה ועוד דהא קיימא לן דהלכתא
כרב באיסורי · הסוס בשיר וכו' · מאי יוצאין
ומאי נמשכין אמ' רב יהודה או יוצאין כריכין
או יוצאין נמשכין · ושמוש אמ' יוצאין נמשכין
ומפקנא דשמעתא דיו יוצאין כריכין ויוצאין
נמשכין · **מתני'** חמור יוצא במרדעת
בזמן שהיא קשורה לו
אמ' שמוש והוא שקשורה לו מערב שבת ·
תניא נמי הכי חמור יוצא במרדעת בזמן ש
שקשורה לו מערב שבת · ולא באוכף אע"פ
שקשור בו מערב שבת · בעא מיניה רב אשי
מר בר נתן מר חייא בר אשי מהו ליתן מרדעת על
גבי חמור בשבת אמ' ליה מותר וכו' · אבל טרסקל רב שרי ושמוש אסר והלכתא
כשמוש דקאמרי אזל ר' חייא בר עפס אמרה
לשמעתא דרב קמיה דשמוש אמ' ליה אי הכי
אמ' אבא לא ידע כמילי דשבת כלום · כי סליק
ר' זירא אשכחיה לר' בנימין בר יפת דיתיב וקאמ'
לה משמיה דשמוש נותנין מרדעת על גבי
חמור בשבת ואמ' ליה ישר כבר תרגמה אריך
בבבל אריך מני שמוש והא רב נמי אמרת
שלא שמעיה רקא מסיים בה אין תולין טרסקל
להסמה בשבת ואמ' ליה ישר ואי רב בטרסקל
שרי ועוד דהא אותבינן תרתי תיובתא לרב
ושמוש ואפריקו אליבא דשמוש ולא אפריקו
אליבא דרב · סבין ומפרכין לאדם ואין סבין
ומפרכין לבהמה ודוקא בגמר מכה ומשום
תענוג אבל איכא מכה ומשום צער מותר
נמי לבהמה · תניא בהמה שאכלה כדי שתין
הרבה לא יריענה בחצר בשביל שתתרגה וד'
יאשיה מקל דדיש רבא הלכה כר' יאשיה וד'
והשתא דדרש רבא הלכה כר' אשיה דמקל
משום צערא דבהמה ולא גזר משום שחיקת
סמנין שמע מינה דלית הלכתא כי היא מתנית

92
84

רתניא בהמה שאחזה רס אין מעמידין אותה
במים בשביל שתעטוף אבל אדם שאחזו רס
מעמידין אותה במים בשביל שתעטוף
בהמה מעמידין אותה במים בשביל שתעטוף
רהאיתנא דאסר משום שחיקת סממנין הוא דאסר
וקא אפסיקא הלכתא כר' אשיה דלא גזר משום
שחיקת סממנין תניא לא יצא הסוס בזנב
השיעל ולא בזהורית שבין עיניו ולא יצא הזב
בכיס שלו ולא עזים בכיס שבריהם ולא פרה
בחופס שבניה ולא סייחין בקרסטלין שבפיהם
ולא בהמה בסנדל שברגלה ולא בקמיע שאינו
מומחה לבהמה אע"פ שהוא מומחה לאדם אבל
יצאה כאגר שעל גבי המכה ובכבש שעל
גבי השכר ובשל"א המדולדלת בה ופיקק לה
זוג בעוארה ומטילת בחצר הזכרים יצאים
לבובים מאי לבובים אמ' רב הונא תותרי בי
מטלניות מריקמות שמיפין ומקשטין בהן את
הבהמה מאי משמע דהא לבוב לישנא ד
דקשוטי הוא דכתיב לבבתיני אחותי כלה עולא
אמ' עור שקושרין ללבהן כרי שלא יפלו עליהן
יאבים רב נחמן בר יצחק אמ' עור שקושרין
להן תחת זכרותן כרי שלא יעלו על הנקבות
ממאי מדקתני סופא הרחלים ויצאין שחוזות
מאי שחיזות שאוחזין אליה שלהן למעלה כרי
שיעלו עליהן זכרים מאי משמע דהאי ג
שחוזות לישנא דגלויי הוא דכתיב והנה אשר
לחראתו שוית זונה מאי נבולות שמנבלין
אליה שלהן למטה כדי שלא יעלו עליהן זכרים
נבונות מאי נבונות שמנבנין אותן למילת
כתנן שאת כעמר לבן מאי עמר לבן אמ'
רב ביבי בר רב אשי כעמר נקי רך של בן יומו
שמנבנין אותו למילת והעזים ויצאות
ערוות' ר' יוסי אוסר בכלן חוץ מן הרחלים
הנבונות ר' יהודה אומ' עזים ויצאות ערוות'
ליבש אבל לא לחלב אתמר רב אמ' הלכה
כר' יהודה ושמואל אמ' הלכה כר' יוסי ואיכא דמתני
להאי שמעתא באפי נפשיה רב אמ' ליבש מותר
לחלב אסור ושמואל אמ' אחד זה ואחד זה
אסור ואיכא דמתני לה אהא עזים ויצאות ע
ערוות ליבש אבל לא לחלב משום ר' יהודה
אמרי כך הלכה אבל מי מע"פ שזה ליבש וזו מתני
לחלב ומתוך שאין מבירין אחד זה ואחד זה
אסור אמ' שמואל ואמרי לה אמ' רב יהודה אמ'
שמואל הלכה כר' יהודה בן בתירא ורב אמ' הלכה
כתנא קמא והלכה כרב דאמ' הלכה כתנא קמא כר' יהודה
דאמ' עזים ויצאות ערוות ליבש אבל לא
לחלב וקיימ"ל כרב ושמואל הלכה כרב באיסורי

מתני' וכמה אינה יוצאה לא יצא הגמל
במטוטלת לא עקוד ולא גרול וכן
כל שאר בהמה תנא לא יצא הגמל במטוט
במטוטלת הקשורה לו בזנבו אבל יצא הוא
במטוטלת הקשורה לו בזכרו ובחוטרתו
אמ' רבה אמ' רב הונא יצא גמל במטולטלת
הקשורה לו בשליתה ולא עקוד אמ' רב
יהודה עקורת ידו ורגלו כיצחק בן אברהם
רגול שלא יכוף ידו על גבו ויקשיור ולא יקשור
גמל זה בזה וימשוך מאי אמ' רב אשי משום
רמחזי כמאן דאזיל לחינגא אבל מפנים
הוא חבלים לתוך ידו ובלבד שלא יכריך
אמ' רב אשי ער כאן לא שניכו שא לעניין כלאים
כלאים דמאן אלימא כלאים דאדם והאתנן
אדם מותר עם כלן למשיך ולהרוש ולהניח
שא כלאים דחבלים והא תנן התוקף תכיפה אחת
אינו חבור שא לעולם כלאים דחבלים והכי קאמ'
ובלבד שלא יכריך ויקשור אמ' שמואל ובלבד
שלא יוציא חבל מתחת ידו טפח והא תנא
רבי שמואל טפחים אמ' אביי השתא דאמ' שמואל
טפח ותנא רבי שמואל טפחים שמואל הלכה
למעשה קמ"ל טפח והתניא ובלבד שיגביה
אפסר מן הקרקע טפח כי תניא ההיא חבלא
רביני ביני מתני' אין רחמנא יצא כ
בזמן שאינה קשורה
כדרבינן לעיל מאי אינה קשורה לו אלימא
שאינה קשורה לו כלל פשיטא דלמ"ל נמי
יאתי לאתויי שא לאו שאינה קשורה לו מערב
שבת ולא בזוג אע"פ שהוא פקיק משום
רמחזי כמאן דאזיל לחינגא ולא בטולם
שבצוארו אמ' רב הונא בר חנא למאי עבדי
לה להיכא דאית ליה מכה דלא מצי האיך ליה
ולא כרצועה שברגלו דעבדי לה לניזדרא
ניזדרא הזינן בה תרי ליזרושי איכא מאן דאמ' כל
שפעמים דחוקות יקצורות ונוגעות דגליהן
ועקביהן זה בזה והן נזוקין עושין להן מטלית
אי רצועה על עקביהן כרי שלא ינזקו ואיכא
מאן דאמ' משתכח ע"ר רגל פרסה של רגל בהמה
קושרין אותה כרצועה כרי שתחלים ותחזור
לכמות שהיתה ואין התרנגולין יוצאין
כחוטין דעבדי להו לסימנא כי היכי דלא ליחלפן
ולא כרצועה שברגליהן כי היכי דלא להברו
כאני ואין הזכרים יוצאים בעגלה שתחת
האליה כי היכי דלא ליחמטו אליותיהו ואין
הרחלות ויצאות חנונות מאי חנונות אמ' רב

הונא עץ אחד יש בכרכי הים ויחנון שמו מ
מיאין קיסם ממנו ומניחין לה בחוטמה כדי
שתתעטש ויפלו דדנים שבראשה · אי הכי
זכרים נמי זכרים אידי דמנגחי נהדדי ממילא
נעלן · טמענן נדירא אמ' קיטמא דריתמא
אין הענגל יוצא בנימין · אמ' רב הונא בר
נירא אמ' ר' שעזר מאי משמע דהאי גימין ל
לישנא דמיקף רבית הלכף באגמין ראשו ·
ולא נירא בעיר הקושר דעבדי ליה כי היכי
דלא מציוה יאלי · ולא כריצועה שבין
קרניה · אתמר רב חייא בר אשי אמ' בין לנוי
בין לשמר אסור ורב חייא בר אבין אמ' שמוש
לנוי אסור לשמר מותר · והלכתא כרב
נדכתבינן לעיל הכל נטירותא יתירתא מג
משואי הוא · תרתי של ר' שעזר בן עזריה
היתה יוצאה בריצועה שבין קרניה · שלא
כריצין חכמים · תנא לא שלו היתה אלא
של שכנו היתה ומתוך שלא מיחה בה נקרית
על שמו · אתמר רב ור' חנינא ור' יוחנן
ורב חביבא מתנו בכוליה סדר מועד כלכי
האי זוגא חלופי ר' יונתן ומעיל ר' יוחנן כל
שאיפשר לו למחות באנשי ביתו ואינו מוחה
נתפש באנשי ביתו באנשי עירו ואינו מוחה
נתפש באנשי עירו בכל העולם כולו · ואינו
מוחה נתפש בכל העולם כולו · אמ' רב
עגא והני דבי ריש גלותא מתפשי אכולי עלמא ·

סליק נידרקא

כמה אשה יוצאה ובמה אינה יוצאה לא תצא
אשה לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן ולא
בריצועה שבראשה ולא תטכיל בהן ערב
שתרגם ולא בטוטפת ולא בסנבטין בזמן
שאין תפורין ולא בכבול לרשות הרבים ולא
בעיר של זהב ולא בקטלא ולא בגזמים ולא
בטבעת שאין עליה חותם ולא במחט שאינה
נקובה ואם יצאה חייבת חטאת · בגא
מינה רב כהנא מרב תיבי חליאתה מאי אמ'
ליה ארוגקא אמרת כל שהוא ארוג לא נזרו
ביה רבנן · ואיבא דאמרי אמ' רב הונא
בריה דרב יהושע חזינן להו לאחוותי דלא
קפדן עליהו · מאי איכא בין האי לישנא
להאי לישנא איכא בינייהו דטנופין להך לישנא
דאמרת כל שהוא ארוג לא נזדרו הני נמי א
ארוג נינהו להך לישנא דאמרת חזינן להו
לאחוותי דלא קפדי עלייהו בין דטנופין מקפד
קפדי עלייהו · תנן התם ושוחוצין באדם
חוטי צמר וחוטי פשתן והדיוטות שבראשי
הבנות ר' יהודה אומ' של צמר ושל שער אין
חוצצין מפני שהמים באין בהן אמ' רב הונא
וכלן בראשי הבנות שנינו · אבל חוטין ג
שבצואר אין חוצצין לפי שאין האשה חונקת
עצמה · והני מילי בחוטין אבל בחבקין
שבצוארי הן כגון קרטלא וכיוצא בהן חוצצין
האשה חונקת עצמה כדי שתראה בעלת
בשר · ר' יהודה אומ' של צמר ושל שער
אין חוצצין מפני שהמים באים כהם · אמ'
רב יהודה אמ' רב יוסף אמ' שמואל מודים חכמי
לר' יהודה בחוטי שער שאין חוצצין · ולא
בטוטפת · מאי טוטפת אמ' רב יוסף חומרתא
דקטפתא עי חולייא ירועה שתולין אותי
ביצואר עין הרע · אמ' ליה אביי יתהוי נקמיע
מומחה ותשתרי תא אמ' רב יהודה משמיה
דאביי אפזייניה ופי אפזייניה ציץ · תניא
נמי הכי יוצאה אשה בסנבטין חמוזהברד
ובטוטפת ובסרביטין הקבועין בה · אי זהו
טוטפת ואי זהו סנבטין אמ' אבהו טוטפת
המוקפת לה כראשה מאוזן לאוזן סנבטין
המגיעין לה עד לחייים · אמ' רב הונא תנא
עניות עושות משל עבעונין עשירות עושין
אותן של כסף ושל זהב · ולא בכבול לרשות
הרבים · אמ' ר' יוחנן מאי כבול זה איני יודע מהו
אי כבלא דעבדא תנן אבל כיפה של צמר
שניר רמי אדילמא כיפה של צמר תנן וכל
שכן כבלא דעבדא · אמ' ר' אבהו מסתברא
כמאן דאמ' כיפה של צמר תנן · תניא נמי
הכי יוצאה אשה בכבול ובאיצטמא מחיצר
לחיצר · מחיצר לחיצר וברשות הרבים לא
ושמואל אמ' כבלא דעבדא תנן אבל כיפה
של צמר שניר דמי והלכתא כר' אבהו דתניא
כותיה · וכי כיפה של צמר חוטי דעמרא
דגדילן ועבידא כיהוצא ורחב שתי אצבעות
שיעור ציץ · כראמרי כיפה של צמר היה
מונח בראש בראש כהן גדול ועליו ציץ נתון
שנא ושמת אותו על פתיל תכלת · מאי
איצטמא אמ' ר' אבהו בזייני ומאי בזייני כליא
עריוחי פי מטלת שתולין בה חוטין של מיני
צבעונין כגון קליבריא שתולין אותה לכלה
לכלות ממנה זבוב שאם יעמד לה זבוב על
עניה מתביישת היא לטרדו ומיטערית בו
כגון זה תולין לבהמה ולציכך אין בה משום
כלאים דלאו ארוג הוא ואינה מטמאה בנגעים

שאין בה שתי וערב יאין יוצאין בה לרשות
הרבים שאינה תפשיט · תנו רבנן שלשה
רברים נאמרו באצטמא אין בה משום כלאים
ואינה מטמאה בנגעים יאין יוצאין בה לרשות
הרבים · משום ר׳ שמעון בן שזעדר אמרו אף
אין בה משום עטרות כלות · אמ׳ שמואל יוצא
העבד בחותם שבצווארו אבל לא בחותם
שבכסותו · תניא נמי הכי יוצא העבד בחותם
שבצווארו ולא בחותם שבכסותו לא קשיא הא
דתניא לא יצא בשל מתפת והא דתניא יצא
בשל טיט ובדרב נחמן דאמ׳ רב נחמן אמ׳ רבה
בר אבוה רבי המקציר עליו יוצאין בו
ושאינו מקציר עליו יוצאין בו · תניא לא
תצא בהמה לא בחותם שבצווארה ולא ב
בחותם שבכסותה ולא בזוג שבכסותה ולא
בעיר של זהב מאי עיר של זהב אמ׳ רבה בר
בר חנה אמ׳ יוחנן ירושלם דהכא כרעבר
ליה ר׳ עקיבא לרביתהו · כלילא רב אסר
ושמואל שרי דאניסכא כלי עלמ׳ לא פליגי דאסור
כי פליגי דארוקתא מר סבר ניסכא עקר ומר
סבר ארוקתא עקר רב אשי מתני לקולא
דארקתא כלי עלמ׳ לא פליגי דשרי כי פליגי
דאניסכא מר סבר דלמא שלפא ומחזיק
ואתי לאתויי ומר סבר מאן דריכה למעך
בכלילא אשה חשובה ואשה חשובה לא
שלפא ומחזיק · אמ׳ ליה רב שמואל בר בר
חנא לרב יוסף בפירוש אמרת לן משמיה דרב
כלילא שרי · אמרי ליה לרב גברא רבא א
אריכא אתא לפתרעא ודרש כלילא שרי וכן
הלכתא · פי׳ ניסכא חוט כלומ׳ שהן חתכות
חתכות נקובות ומניחין בהן חוט להעמידן
ופי׳ ארקתא מטלית כגון שאותן חתכות
קבועות על המטלית · אמ׳ רב יהודה אמ׳
רב ששת קמרא שרי והוא חגור שבמתניו
ויש כו׳ חתכות קבועות כעין כלילא · איבא
דאמרי דארקתא ואמ׳ רב ספרא מירי דהוה
אמטלית מוהבת · ואיבא דאמרי דאניסכא
מידי דהוה אאבנט של מלכים וכיון דאניסכא
שרי ללישנא בתרא כל שכן דארקתא והלכה
כלישנא בתרא · אמ׳ רב אסי הא׳ ריסוקא
אי אית ליה מפרחתא שרי ואי לא אסור ·
ופי׳ ריסוקא חגור של עור שנקרא בלשון
שמעל מנתקא אי אית ליה מפרחתא שהן
כעין סנמטין שרי ואי לא אסור דלאו תכשיט
הוא ונעשה כמשוא · ולא בקטלא · מאי
קטלא מנקטא שראי ושמה בלשון שמעאל

מכנקא · ולא בנזמים · מאי נזמים נזמי
האף · ולא בטבעות שאין עליה חותם האיש
עליה חותם חייבת וכן הלכה · ולא במחט
שאינה נקובה למאי חזיא תרגמא רב אחא
גרשאה קמיה דרב יוסף הואיל ואשה חולקת
בה שערה · מתני׳ לא יצא האיש בסנדל
המסומר וכו׳ · מאי טעמ׳ לא
אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל שלפני השמד היה
והיו נוחבאין במערה ואמרי חנכנם יכנס והי
והיוצא אל יצא נהנך סנדלו של אחד מהם
כסבורין הם אחד מהם יצא והכירו בה
איבים ועבשו באין עליהם דחקו זה את זה
והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו בהן איבים
אמ׳ עולא בן שישע במערה היו יושבין
ושמעו קול מעל גבי המערה דחקו זה את זה
והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו בהן איבים
רמי בר יחזקל בבית הכנסת היו יושבין
ושמעו קול מאחורי בית הכנסת בסבורין
הם איבים באים עליהם דחקו זה את זה
והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו מה
איבים באותה שעה אמרו אל יצא האיש
בסנדל המסומר לא שנא ביום טוב ולא שנא
בשבת דבשבת מאי טעמ׳ לא משום דאיכא
נגוניא דאסורא ביום טוב נמי איכא נגוניא
דאיסורא · והיינו דתנן ביום טוב אין
משלחין סנדל מסומר ולא מנעל שאינו
תפור · אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל לא שנו
אלא לחזק אבל לנוי מותר · וכמה לנוי ל
יהודה אומ׳ חמש בזה וחמש בזה ול חנינא
אמ׳ שבע בזה ושבע בזה · אמ׳ ליה רב
חנן לרב שמן בר אבא אסברא לך לדידי
שתים מכאן ושתים מכאן ואחת בתרסיותיו
לר חנינא שלש מכאן ושלש מכאן ואחת
בתרסיותיו · אמ׳ ליה אביי לרבה בר בר
חנא אתין דתלמידי ל יוחנן עבידו כל יוחנן
אגן נעביד כל חנינא · כגון מיניה ההוא
רבעלנא מל אמי תערו מבגנים מהו אמ׳
ליה מיותר ולא ידענא מאי טעמ׳ כיון דתפרי כפנים
הוה ליה מנעל בסנדל גזרו רבנן במנעל לא
גזרו ביה רבנן · בעא מיניה ר׳ אבא בר זבדא
מל אבא בר אבינא עשאו כמן כלבוש מהו אמ׳
ליה מיתר · אתמר נמי אמ׳ ל יסי בר חנינא
עשאו כמן כלבוש מותר · אמ׳ רב ששת
חפתו כלו במסמרים כדי שלא תהא קרקע
אוכלתו מותר · תניא כותית דרב ששת

לא יצא כסנדל המסומר ולא יטיל בו מבית
לבית ואפי׳ ממטה למטה אבל מטלטלין ואותן
לבסות את הכלי ולסמוך בו פרעי המטה ור׳
שמעון בן שזעזר אוסר נשרו רוב מסמריו
ונשתיירו בו ארבעה או חמש מיתר ור׳ מתיר עד
שבע ׳ רבותי בעיר מלמטה וקבעו מסמרים
מלמעלה מיתר עשאו כמן טס או כמן יתד או
שחפתו כלו כמסמרים כרי שלא תהא קרקע
אוכלתו מותר ׳ ולא ביחיד בזמן שאין כ
כרגלו מכה ׳ טעמ׳ דאין ברגלו מכה הַאֻשָּׁ
כרגלו מכה נפיק באותו שאין בה מכה כחיא
כר׳ רב וכר׳ יוחנן דאמ׳ ליה לרב שמן עשית של
שמ׳ מכה ׳ ולא בתבלה ולא בקמיע ׳
אמ׳ רב שפא לא תימא עד דמתמחי גברא אע״ג
ומיתמחי קמיעא לא כיון דאתמחי גברא אע״ג
דלא אתמחי קמיעא דיקא נמי דקתני ולא
בקמיע בזמן שאינו מין המיומחה ולא קתני
בזמן שאינו מומחה שמע מינה ׳ תנו רבנן
אי זהו קמיע מומחה כל שרפא ושנה ושלש
אחד קמיע של כתב ואחד קמיע של עיקרין
אחד חולה שיש בו סכנה ואחד חולה שאין בו
סכנה ולא שנכפה שלא שלפה וקשור ומתיר
אבי ברשות הרבים וגלבה שלא יקשרנו בשיר
ובטלית ויוצא בו לרשות הרבים משום מראית
העין ׳ והתניא אי זהו קמיע מומחה כל שרפא
שלשה בני אדם כאחד לא קשיא הא לאתמוחי
גברא הא לאתמוחי קמיעא אמ׳ רב שפא פשיט
לי תלתא קמיעי לתלתא גברי תלתא תלתא
זמני אתמחי גברא ואתמחי קמיעא תלתא
קמיעי לתלתא גברי קמיעא אתמחי גברא לא
אתמחי ׳ כעי רב שפא תלתא קמיעי לחד
גברא מאי קמיעא וראי לא אתמחי גברא
אתמחי או לא אתמחי מי אמרי הא כיון דאתמי
ליה תלתא זמני אמי ליה או דלמא מזלידה
דההוא גברא הוא דמקבל קמיעי תיקו ׳
איבעיא להו קמיעין יש בהן משום קדושה או
לא ׳ למאי הלכתא אלימא לאצולינהו מפני
הדליקה ׳ תשמע מברכות והקמיעין אע״ג
שיש בהם אותיות של שם ומענינות הרבה של
תורה אין מצילין אותן מפני הדליקה ושרצין
במקומן ׳ ושא לענין גניזה תשמעינה שם
כתוב על ידות של כלים ועל כרעי המטה הרי
זה יגנז ויגנוז ׳ שא ליכנס בהן לבית הכסא
מאי ישבהן משום קדושה ואסור או דילמא
אין בהם משום קדושה ושרי ׳ ופשטינן אם
היו מחופות עור שרי למיעל בהו לבית הכסא
ואי לא אסור ׳ ותפלין דיינו טעמ׳ דאינו נכנס
בהן לבית הכסא שא חולצין ברחוק ארבע אמות
ונכנס משום שין שלהם דאמ׳ אביי שין של
תפלין הלכה למשה מסיני ׳ ולא בשירין ולא
בסקדא ׳ שירין זרא ׳ קסרא אמ׳ רב סנורתא
ונקראת בלשון ישמעאל בַּיְצָה ׳ מַגָּפַיִם אמ׳
רבה בר רב הונא פזמקי והי אכפאף מן חדיד
או מן נחאס ולים להא קיעאן ׳ מתני׳
לא תצא אשה במחט נקובה
ולא בטבעת שיש עליה חותם ׳ אמ׳ עולא
והלוכיהן באיש כלומ אם יצא האיש במחט
שאינה נקובה ובטבעת שאין עליה חותם חייב
חטאת והכי מסקנא דשמעתא ולאו הוצאה
כלאחר יד הוא ואע״ג שהוא דרך מלבוש שפיין
שנעמים שאדם נותן לאשתו כחול טבעת
שיש עליה חותם להוליכה לקוסטא ומנחתה
בידיה עד שמגעת לקוסטא נמצא דרך הוצא
הוצאתה בכך ואינו כלאחר יד וכיון שנעמים
נמי שהאשה נותנת לבעלה בחול טבעת שאין
עליה חותם להוליכה לאומן ומניחה באצבעו
עד שמגיע אצל האומן נמצא דרך הוצאתה
בחול בכך וכיון שדרך הוצאה בחול באצבע
אם יצא בהן בשבת חייב חטאת ׳ ולא בנוכליאר
מאי נוכליאר אמ׳ מכבנתא ׳ יש שפרשו
איתן טילסאן ויש שפרשו אותו מדי דמקיף
לה לרישא כראמ׳ ביומא מוקפין ועומדין כמן
נוכליאר ׳ כוכלית אמ׳ רב יוסף חומרתא ד
רפילון ׳ פי׳ חולדא של בושם שמתקשטת בה
להעביר ממנה ריח רע ועיקר פילון מלשון
גלולה דמתרגמינן רפילא במשה ׳ אמ׳
אמי ואמרי לה במתניתא שלשה דברים מביאין
את האדם לידי עניות ושתן המשתין מים
בפני מטתו ערום והמזלזל בנטילת ידים ומי
שאשתו מקללתו בפניו ׳ המשתין מים
בפני מטתו עניים לא אמרן שא אלא עד כמה
אמינא ליתן בה ׳ והמזלזל בנטילת ידים
כרי זריקא דאמ׳ ר זריקא אמ׳ ר שזעזר כל
המזלזל בנטילת ידים נעקר מן העולם אמ׳ רבא
לא אמרן שא דלא משא כלל אבל משא ולא
משא ליתן בה ולאו מילתא היא מדרב חסדא
דאמ׳ רב חסדא אנא משאי מלא חפנאי מיא
ויהבו לי מלא חפנאי טיבותא ׳ ושאשתו
מקללתו בפניו ׳ אמ׳ רבא על עסקי תכשיטיה
והוא דאית ליה ולא עביד לה ׳ מתני׳
לא יצא האיש לא בסייף ולא
בקשת ולא בתריס ולא בכלה ולא ברומח ואם

94
86

יצא חייב חטאת ר' שמעון אומ' תכשיטין הן לו
והכמים אומ' אינן לו אלא ענאי וכו' והלכה כרבנן
גמ' בירית טהורה ויוצאין בה בשבת
כלים טמאין ואין יוצאין בהן יתיב רבין ורב
הונא בקמיה דר' ירמיה ויתיב ר' ירמיה וקא מנמנם
ויתיב ר' אבין ואמ' בירית באחת בכלים בשתים
אמ' ליה אלו ואלו בשתים ומטילין שלשלת ביניהן
ונעשו כלים ונקרב את קרבן יכול אמרה
שעת מעשי מה מנה הכתוב תכשיטין שבחוץ
עם תכשיטין שבפנים לומ' לך כל המסתמ
באיבעי קטנה של אשה כלו הסתכל במקום
התורף מתני יצאה אשה בחוטי שער
בין משלה בין משל חברתה בין משל
בהמה בטבעת ובסכמטין בזמן שהן תפורין
בכבול ובציאה נברית בראש במוך שבאזנה
ובמוך שבסנדלה ובמוך שהתקינה לנדתה
בפלפל ובגרגיר מלח ובכל דבר שתתן לתוך
פיה ובלבד שלא תתן לבתחלה בשבת ואם
נפל לא תחזיר שן תיתבת ושן של זהב ר' מתיר
וחכמים אוסרין ויצריכא דאי אשמעינן דידה
משום דלא מיסא אבל דחברתא דמיסא
אימא לא צריכא ואי אשמעינן דחברתא משום
דבת מינה היא אבל דהמה דמנכר אימא לא
צריכא תנא ובלבד שלא תצא ילדה בשל
זקנה וזקנה בשל ילדה בשלמא זקנה בשל
ילדה שבח הוא לה אלא ילדה בשל זקנה גנאי
הוא לה נדי נסבה בכבול ובציאה נברית
אמ' רבה מל שאסרו חכמים לצאת בו לרשות
הרבים אסור לצאת בו לחצר חוץ מכבול
ובציאה נברית ור' יוחנן אומ' משום ר' שמעון בן יהוצדק
משמיה דר' ישמעאל הכל בכבול והלכה כרב
דסתם לן תנא כוותיה ולרב מאי שנא הני אמ'
עולא כרי שלא תתגנה על בעלה ונמצא בעלה
מגר שא כרתניא והיה בנדתה זקנים הראשונים
אמרו שלא תכחול ושלא תתקשט בנגרי
בעבעונין ער שבא ר' עקיבא ולמד אם כן נמצאת
מתגנה על בעלה ונמצא בעלה מגרשה אלא
מה תל' והיה בנדתה תהא בנדתה ער שתבא
בימים ובמוך שבאזנה תני רמי בר יחזקל
והוא שיקשור לה באזנה ורוקא קשר מהודק
ובמוך שבסנדלה תני רמי בר יחזקל והוא
שקשור לה בעקבה ובמוך שהתקינה לנדתה
סבר רמי בר חמא למימר והוא שקשור לה כין
ירבותיה אמ' ליה רבא אעפ"י שאינו קשור לה
בין ירבותיה מאי טעמ כיון דמיאס לא אתי לאתויי
בעא מיניה ר' ירמיה בר אבא עשתה לו בית

ר' מהו אמ' ליה עשתה לו בית יר פותר אתמר
נמי אמ' ר' נתן בר הושעיה אמ' יוחנן עשתה לו
בית יר מותר בפלפל ובגרגיר מלח פלפל
להיות העשה בתוצאה מלח דעביד לה להורשני
וכל דבר שתתן לתוך פיה ונגבילא או נמי דארציני
שן תיתבת ושן של זהב ר' מתיר וחכמים אוסרין
אמ' אביי ולשעבר ור' שמעון בן שעזר פליגי
סבירא להו לרבי שמעון בן שעזר כיון לא אתי לאתויי
ולאחוותיה מי הא דאמרן ר' שמעון בן שעזר היא דתניא
ר' שמעון בן שעזר אומר בבובלת ובצלוחית של פוליטון
ר' שמעון בן שעזר התניא ר' שמעון בן שעזר אומ'
כל שהוא למטה מן הסבכה יצא בו למעלה מן
הסבכה אין יוצא בו והלכו כלן שטה אחת הן ואין
הלכה כאחד מהן מתני יוצאין בפלע
שעל העינית הבנות יוצאות בחוטין
אבל בקסמין שבאזניהם וערביות רעלות
ומריות פרוצות וכל אדם אלא שדברו חכמים
בהווה גמ' מאי עניית בת ארעא אמ' נור ענלשין
שמעון עטה שארץ הבנות יוצאות בחוטין
אבוה דשמואל לא שביק להו לבנתיה דנפקן ב
בחוטי ולא שביק להן בניין אהדדי ועביד להו
מקוה ביומי ניסן ויומי עצי ביומי תשרי ולא שביק
להו לבנתיה נפקן בחוטי והא אנן תנן הבנות
יוצאות בחוטין אבוה דשמואל של עבעונין הוו
ולא שביק להו בניין אהדדי דלא ליתין גועא
נוכראה ואפ' בקסמין שבאזניהם וכו'
ערביות רעלות ומריות פרוצות לא תשרברו
חכמים בהווה אפ' ערביות רעלות נשים
ערביות יוצאות רעלות בכתפות הנטושות והשוחות
והרעלות ושמן בלשון ערבי גרץ ונשים
מריות יוצאות פרוצות בכנדיקן מתני
פורסת על האבן ועל האגוז ועל
המטבע ובלבד שלא תפרוק לכתחלה בשבת
והא אמרת רישא פורסת אמ אביי סופא אתאן
למטבע כלומ על המטבע בלבד הוא שלא ת
תפרוק לכתחלה בשבת אבל על האבן ועל
האגוז פורסת לכתחלה בשבת בעי אביי
מהו אשה מהו שתערים ותפרוק על גבי אגוז
להוציא לבנה קטן בשבת ועלתה בתיקו וכל
תיקו דאיסורא דאורייתא להומרא דרבנן לקולא
הקטע יצא בקב שלו דברי ר' מאיר ר' יוסי אוסר
והלכתא כר' יוסי ואם יש לו בית קבול כתיתין
טמא לוקטמין טהורין ואין יוצאין בשבת
מאי לוקטמין אמ' ר' אבהו חמרא דאוכמא
רבא בר שבא אמ' קשרי רבה בר רב הונא אמ'
פרמי גרסי כגרדים בפרק הנודר מן הירק

לשעבר
שן מיתבת
שבעונין
יתשמעון

תנא יוצאין בשק עבה ובסנים עבה ובירושה
ובחמיל מפני הגשמים · הרועים יוצאין ב
בשקים ולא רועים בלבד אמרו שלא כל אדם שלא
שדברי חכמים בחזוה · ותניא בתוספתא אבל
לא בתיבה ולא בקופה ולא במחצלת מפני
הגשמים · ועוד תניא בתוספתא יוצאין במוך
ובספוג שעל המכה ובלבד שלא יכריך עליה
חוט או משיחה · יוצאין בקליעת השוק
ובקליעת בצל שעל גבי המכה ואם נפל לא
יחזיר ואין צריך לומר שלא יתן לכתחלה בשבת
יוצאין באגד שעל גבי מכה וקושרו ומתירו
בשבת · איספלנית שפרשה מן האבר ·
יוצאין באספלנית ובמגיל ובדרטייה שעל
גבי המכה ואם נפל לא יחזיר ואין צריך לומר
שלא יתן לכתחלה בשבת והא דקתני אם נפל
לא יחזיר קא הוינן בה בגמרא דעריבין הלכה
מחזירין רטייה במקדש ותמן בירושלמי
מתני׳ הבנים יוצאין בקשרים ובני מלכים
בזגין וכל אדם שלא שדברי חכמים
בהזוה · מאי קשרים אמר רב ארא מרי אמר
נחמיה בר בריך אמר רב אידי בר אבין אמר רב
יהודה קשרי פאה · מאי איריא בנים אפי׳ בנות
נמי מאי איריא קטנים אפי׳ גדולים נמי אלא
מאי קשרים כי היא דאמר אבין בר חיננא אמר רב
חמא בר גוריא בן שישלו גענענין על אבוי נוטל
רצועה מן מנעל של ימין ותולה וקושר לו
בשמאל · אמר אבין בר הונא אמר רב חמא ס
סחופי כסא אטיבורא בשבת שפיר דמי ואמר
אבין בר רב הונא אמר רב חמא בר גוריא מותר
לסוך שמן ומלח בשבת כי היא דרב הונא מכי
רב זרב מבי ר׳ ור׳ חייא כי הוו מבסמי חוו
מייתו משחא ומלחא ושפו להו לגייתא דידהו
ולגייתא דרבי עיקו ואמרי כי היכי דצייל האי
משחא נציל חמרא דצלנית בר פלניא ·
ואמר אבין בר הונא אמר רב חמא בר גוריא מותר
לחניק בשבת · ואמר אבין בר הונא אמר רב
חמא בר גוריא לפופי נקא בשבתא שפיר דמי ·
תנו רבנן יוצאין באבן תקומה בשבת משום
ר׳ מאיר אמרו אף במשקל אבן תקומה ולא
שהפילה שלא שמא תביל ולא שעברה אלא
שמא תתעכר ותביל · אמר רב יימר בר
שלמיה והוא דאכוין ותקל להעואה והלכה כר׳
מאיר מדקא מתרעי אליביה והוא דאכוין ור׳
ותקל ועוד הא קאמרי בעריב אשי משקל
דמשקל מאי מדקא מיבעיא ליה משקל דמשקל
מכלל דר׳ מאיר סבירא ליה · פיס ·

ובני מלכים בזגין אוקמה רבה באריג בכסותו ·
מתני׳ יוצאין בביצת החרגול ובשן של
שועל ומסמר הצלוב משום
רפואה דברי ר׳ מאיר וחכמים אומ׳ אף בחוט
נמי אסיר משום דרכי האמורי · ביצת
החרגול העבדי לה לשיחלא · פי׳ רפיין הירך
כתתן השחול והכסול אי זהו שחול כל
שנשמטה ירכו · ושן של שועל דעבדי לה
לשנתא רחיה למאן דנאים · דמיתא למאן
דלא נאים · ובמסמר הצלוב משום רפואה
דברי ר׳ מאיר וחכמים אומ׳ אפי׳ בחול אסיר
משום דרכי האמורי · דעבדי לי לדורבנא
פי׳ זירפא כמו שירפא וקורין לה בלשון ערבי
אחתרקא ומסמר הצלוב מועיל ומעמידה
כדי שלא תוסיף משום רפואה דברי ר׳ מאיר
אביי ורבא דאמרי תרוייהו כל דבר שיש בו משום
רפואה אין בו משום דרכי האמורי הא אין בו
משום רפואה יש בו משום דרכי האמורי והא
תנא אילן שמפיר פיריותיו סוקרי כסיקרא וט
וטוענו באבנים גרזלות בשלמא טוענו באבנים
גרזלות כי היכי דלכחוש חיליה שלא סורקין ב
כסקרא מאי רפואה קא עבדי כי היכי דלחזיו
אינשי ולבעו עליה רחמי כדתניא וטמא טמא
יקרא צריך להודיע לרבים ורבים יבקשו
עליו רחמים · אמר רבינא כמאן תלין נגשא
ברקלא כמאן כי האי תנא פי׳ כיבשא כמו נער
נרכת ונער משרשיו יפרה ·

סליק עירקא ·

כלל גדול אמרו בשבת כל השוכח עקר שבת
ועושה מלאכות הרבה בשבתות הרבה אינו
חייב שלא חטאת אחת · והיודע עקר שבת
ועושה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב
על כל שבת ושבת · והיודע שהוא שבת
ועושה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב
על כל מלאכה ומלאכה · העושה מלאכות
הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב שלא חטאת
אחת · אמר רב הונא היה הולך במדבר ואינו
יודע אימתי שבת מונה ששת ימים ומשמר
יום אחד אמר רבא וכל יום ויום עושה בתנסתו
יהוא יומא ליומות דעביר מאתמל שתי פרנסות
ורלמא אתמל שבת הוא שלא כל יום ויום עושה
כדי פרנסתו ואפי׳ תהוא יומא והוא יומא נמאי
מנכר ליה בקדושא ואבדלתא · אמר רבא
אם היה מכיר סכום יום שיצא בו עשיה מלאכות

תרוייהו כל מידי דאית בה נמור מלאכה חייב ס
משום מכה בפטיש · **מתני׳** · ועוד בלל
אחד אמרו בל הכשר · להצניע
מצנענין במחתה ובו׳ · כל הכשר להצניע לאפוקי
לאפוקי מאי אמ׳ רב מתנא לאפוקי דם נדה
מר עוקבא אמ׳ לאפוקי עצי אשרה · מאן דאמ׳
דם נדה כל שכן עצי אשרה ומאן דאמ׳ עצי
אשרה אכל דם נדה מצנעליה לשונרא ·
ואידך כיון דחלשא לא מצנע ליה · **מתני׳**
המוציא תבן במלא עיני עגלה עגלה
כמלא עיני גמל עמיר כמלא עיני טלה עשבים
כמלא עיני הגדי · ואין מצטרפין זה עם זה ס
מפני שלא שוו בשיעורין · המוציא אוכלין
נטרוגרת מצטרפין זה עם זה מפני ששוו ס
בשיעוריהן חוץ מקליפיהן וגרעיניהן ועוקציהן
וסובלן ומירסנן וכו׳ · מאי עגלה אמ׳ רב יהודה
תבן של מיני קטניות · ר׳ יהודה אומ׳ חוץ
מקליפי עדשים המתבשלות עמהן · עדשים
אין פולין לא והתניא ר׳ יהודה אומ׳ חוץ מקליפי
פולים ועדשים לא קשיא הא כרבתי הא בעתיקי ·
עתיקי מאי טעמ׳ אמ׳ ר׳ אבהו מפני שנראים
כזבובים בקערה ·

פרק כירקא ·

המוציא יין כדי מזיגת הכוס · חלב כדי גמיעה ·
רבש כדי ליתן על הכתית שמן כדי לסוך אבר
קטן · מים כדי לשוף את הקילורית ושאר כל
המשקין כרביעית וכל השיפכין כרביעית וכו׳ ס
תנא כדי מזיגת כוס יפה מאי כוס יפה כוס של
כרכה · אמ׳ רב נחמן אמ׳ רבה בר אבוה כוס
של כרכה צריך שיהא בו רביערבי עית כדי ס
שימזגנו ויעמד על רביעית · חלב כדי גמיעה ·
תנו רבנן המוציא חלב של בהמה כדי גמיעה
חלב של אשה ולובן ביצה כדי ליתן במשיחה
קילור כדי לשוף במים · רבש כדי ליתן על
הכתית · תנא על עי כתית · שמן כדי לסוך
אבר קטן · תנא ר׳ שמעון בן שעזיר אומ׳ שמן
כדי לסוך אבר קטן של קטן בן יומו ·
מתני׳ · המוציא חבל כדי לעשות אוזן לקופה ·
גמי כדי לעשות תלאי לנפה או לכבה
לכברה ר׳ יהודה אומ׳ כדי ליטול ממנו מדת קטן
למנעל · תנו רבנן הוציא כדי לעשות אוזן
לכניפה מערית · סיב אחרים אומ׳ כדי ליתן
על פי משקה קטן של יין · רבב כדי לעשות
לשוט תחת אסטונית קטנה וכמה שיעורא ס
נסלע · פי אסטונית רחיק כדתני ירקיקי

מצות ומתרגמי אספנין פטירין · מוכן כדי
לעשות כדור קטן וכמה שיעירן באניז · נייר כדי
לכתוב עליו קשר מוכסן · תנא כמה קשר ס
מוכסן שתי אותיות · **מתני׳** · עור כדי לעשות
קמיע · קלף כדי לכתוב עליו
פרשה קטנה שכתבין שהוא שמע ישרא׳ ·
אמ׳ רב קלף הרי הוא כריכספטוס כותבין עליו
מזוזות אף קלף כותבין עליו מזוזות וכן הלכתא ·
אבל תפלין אין כותבין על הריכספטוס אלא
על הקלף · דיו כדי לכתוב שתי אותיות ·
כחול כדי לכחול עין אחת · יפת וגפרית וכו׳
רבן כדי ליתן בראש השפשף וכו׳ · אדמה
כחותם המרצופין וכו׳ · עפצים כדי לעשות
תרוד וכו׳ ר׳ יהודה אומ׳ כדי לעשות חף אמ׳
עולא חפי עיתתא · זבובית כדי לגרוד בה ראש
הכרכר · תנא כדי לפצוע בו שני נימין כאחת ·
ערור אבן כדי לדרוך בעוף ר׳ שעזיר בן יעקב
אומ׳ כדי לדרוך בבהמה · אמ׳ ר׳ יעקב כדי
שתהא בהמה מרגשת בה וכמה שיעורא תנא
ר׳ שעזיר בן יעקב אומ׳ משקל עשרה זוז ·
זונין על לבי מדרשא אמ׳ להן רבותי אבנים של
כית הכסא שיעורן בכמה אמרו לו מזוית נאגוז
בניצה אמ׳ ליה וכי טורטני יבנים נמנו וגמרו
בכולא היד · תנו רבנן שלש אבנים מקורזלות
מותר להכניס לבית הכסא וכמה שיעורן ר׳
מאיר אומ׳ כאגוז ר׳ יהודה אומ׳ כביצה והלכתא
נמנו וגמרו בכולא היד · אמ׳ רב יהודה אכל
לא את הפיים מאי פיים אמ׳ ר׳ זירא קרשינו
כבליאתא וכו׳ אדמה שהיא קרובה להתערך ·
אמ׳ ר׳ ינאי אם יש מקום קבוע לבית הכסא
מלא היד ואם לאו כהכרע · מדוכה קטנה של
בשמים · כי ראשו של בוכנא שדבין בו את ה
הבשם · ועדשוהו בתלמוד ארץ ישרא׳ מלא
רגל מדוכה קטנה של בושם · אמ׳ רב ששת
אם יש עליה עד מותר פרשו רבנן עד כמו
סמרטוט כרתנן התם משמשת בערים ויקון
תקוניה והדן עוותיה · אמ׳ ליה אביי לרב
יוסף ירדו עליהן גשמים ונטשטשו מהו בלומ׳
אם ירדו גשמים על האבנים המקורזלות האלו
ונטבענו בקרקע מהו מי חיישינן שמא יהא כמותר
או בטיהן או לא אמ׳ ליה אם היה רשומן נכר
מותר · בעא מיניה רבה בר רב שילא מרב
חסדא מהו לעלותן אחריו לגג אמ׳ נדיל נגור
הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה ·
אמ׳ רב הונא אסור לפנות כשדה הנירה בשעת
משום דרבה דאמ׳ רבה היתה לו נומא וטמנה

כבית חיב משום בונה כשרה חיב משום חורש ·
אמ׳ ריש לקיש צרור שעליו עושבים מותר
לקנח בו · והתולש ממנו פטור חייב חטאת ·
אמ׳ יוחנן אסור לקנח בחרס משום סכנה
ואתמר משום נפצים · מאי נפצים כי הא
דרב חסדא ורבה ברדב הונא הוי קא אזלי כ
כארבא אמ׳ להו ההוא מטרוניתא אותבן בהדינו
ולא אותבוה אמרה מלתא אמרתנהו אמרי ׳ א
איהו מלתא ושריוה אמרה להו מה אעביד לכו
דלא מקנח להו בחסבא ולא קטיל לכו כינא
אמינבו ולא אכליתו מכישא דאסר בינאה ·
היו לפניו צרור וחרס מקנח בחרס ואינו מקנח
בצרור ורוק בחרס דאונבי · היו לפניו צרור
ועלין רבחסדא ורב המנונא חד אמ׳ מקנח בצרור
ואינו מקנח בעלין ורב אמ׳ מקנח בעלין ואינו
מקנח בצרור · ורוקא עלין יבשין אבל לחין
משירין את השינים · אתמר הצריך לפנות
ואכל רב חסדא ור אבינא חד אמ׳ רוח רעה שורה
עליו וחד אמ׳ רוח זוהמא שורה עליו · הצריך
לפנות ואכל חומה לתנור שהסיקוהו על גבי
אפרו וח היא תחלת ריח הפה · אכל ולא שתה
אכילתו רם וזו היא תחלת חולי מעים · אכל
ולא הלך ארבעאמות אכילתו מתרכבת וזו היא
תחלת רוח רעה · רחץ ולא סך תחלה דומה
לזלוף מים על גבי חבית · רחץ בחמין ולא
שתה מהם דומה לתנור שחסיקוהו מבחוץ
ולא הסיקוהו מבפנים · רחץ בחמין ולא
נשתטף כיצד דומה לברזל שהכניסוהו לאור
ולא הכניסוהו כמים · הנצרך לפנות ואינו
נפנה רב חסדא אמ׳ יעמד וישב · אמ׳ ליה ר׳
זירא לרב חסדא תא ליתני ותא ליענסך בחיי
דבריתא הנכנס לפנות ואינו נפנה רב חסדא
אמ׳ יעמד וילך ארבע אמות וישב ויעמד וילך
ארבע אמות וישב · רב המנונא ימשמש ב
בצרורות באותו מקום · רב חנן מנהרדעא
אמ׳ יתפוך לעדרין ורבנן אמרי סיח דעתו ל
לדבר אחר · אמ׳ ליה רב אחא בריה דרבא לרב
אשי כל שבן שלא נפנה אמ׳ לית סיח דעתו מ
מדברים אחרים · אמ׳ ליה רב ירמיה מדפתי
אנא חזיתיה לההוא טייעא דקם ויתיב קם ויתיב
עד דשפיך ביקדרא · תנו רבנן הנכנס
לסעודת קבע צריך שיברוק את עצמו כיצד
מהלך ארבע פעמים של עשר עשר פסיעות
או ארבע פעמים של ארבע ארבע ונפנה ואחר
כך יכנס ·

סליק פירקא ·

אמ׳ עקיבא מנין לעז׳ שהיא מטמאה במשא
כנדה שנא׳ תזרם כמו דוה וכו · מנין לספינה
שהיא טהורה וכו · אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב לעולם
אל ימנע אדם עצמו מבית המדרש אפי׳ שנה
אחת · אמ׳ יוחנן לעולם אל ימנע אדם
עצמו מדברי תורה אפי׳ בשעת מיתה שנאמ׳
זאת התורה אדם כי ימות באהל אפילו בשעת
מיתה תורה · אמ׳ ריש לקיש אין דברי תורה
מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהן שנא׳
זאת התורה אדם כי ימות באהל · מנין
לעריובה שהיא ששה של ששה וכו · מנין שקושרין
לפולטת שבבת זרע וכו · מנין לשון זהורית וכו · אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב לעולם
יזדהר אינש ממקך דספרי תכך דשיראי
ואי לא דענבי ופה דתאיני וחחי דרומני כלהו
סכנתא · ההוא תלמידא דהוה יתיב קמיה
רבי יוחנן הוה קא אכיל תאיני אמ׳ ליה ר׳ חייא
ישב כתאנים אמ׳ קטליה טח לרין ·

סליק פירקא ·

המיצני לזרע ולדיגמא או לרפיאה והויצינאו
בשבת וכו׳ אמ׳ ר׳ שעזר המויצא משואי למעלה
מעשרה חייב שכן בני קהת · אמ׳ רב משום
ר׳ חייא המויצא משואי על ראשו פטור ואם
תאמר אנשי הויצל עושין כן בטלה דעתם אצל
כל אדם · **מתני׳** המתכוין להויצא לפנוי
ובא לארדיי פטור וכן כזית כן
המת וכו׳ · ההוא שכבא דהוה ברדוקדת שרא
להו רב נחמן בר יצחק לאפיקי לכרמלית ·
אמ׳ ליה ר׳ יוחנן אהוה דמר בריה דרבנא לרב
נחמן בר יצחק כמאן כר׳ שמעון אימר דפטור
ר׳ שמעון מחייב חטאת אסורא דרבנן אמאי
איכא אמ׳ ליה האלהים עילת כיה את ואני לו
יהודה מי קאימנא לרשות הרבים לכרמלית
קא אמינא גדול כבוד הבריות שדוחה את לא
תעשה שבתורה · **מתני׳** הנוטל עשרים
זו בזו או כשניו וכן שערו וכן שפמו
וכן זקנו וכן הגבות וכן הכוחלת וכן הפיקסס
וכו׳ · אמ׳ ר׳ שעזר מחלוקת כיר אבל בכרי
דברי הכל חייב · ואמ׳ ר׳ שעזר מחלוקת לעצמו
אבל לחברו דברי הכל פטור · וכן שערו וכן
שפמו וכן זקנו וכו׳ · ר׳ שעזר מחייב חטאת
וחכמים אוסרין משום שבות · התולש מעצין
נקוב חייב ושאינו נקוב פטור · ר׳ שמעון פטור
בזה ובזה · תנא הנוטל מלא פי הזוב חייב

וכמה מלא פי הזוג אמ' רב יהודה שתים
תניא כמי הטבול מלא פי הזוג חייב וכמה
מלא פי הזוג שתים ר' שיעזר אומ' אחת ומודים
חכמים לר' שיעזר במלקט לבנות מתוך שחוחות
שאפי' אחת חייב ודבר זה אפי' בחול אסור משום
שבא ולא לבש גבר שמלת אשה תניא ר'
שמעון בן שיעזר אומ' עצרתן שערש רובר
ועיצין שערשו רובן כיד מותר בכלי פטור
אבל אסור לא ערשו רובן כיד פטור אבל
אסור בכלי חייב חטאת אמ' רב יהודה הלכה
כר' שמעון בן אלעזר אמ' רבה בר בר חנא
אמ' ר' יוחנן והוא שערשו בלפי מעלה ומעורות
אותו אמימר שרא זילחא במחוזא פי'
התיר רבוץ הבית במחוזא שהיו קרקעות
שלהן עשויות כשיש אמ' טעמ' מאי אסרו
רבנן דלמא אתי לאשויי גומית הכא ליכא
גומית רבה תוספאה אשכחיה לרבינא
דקא מיטעיר מהבלא ואמרי לה מר קשישא
בריה דרבא אשכחיה לרב אשי דקא מיטעיר
בהבלא אמ' ליה לא סבר לה מר להא דתניא
הריעה לרבץ ביתו מביא ערבה מלאה מים
ורוחץ פניו בזוית זו וידיו בזוית זו ורגליו ב
זוית זו ונמצא הבית מתרבעת מאליו אמ'
ליה לאו אדעתאי תנא אשה חכמה
מרבעת ביתה בשבת והאידנא דסבירא לן
כר' שמעון אפי' לכתחלה מותר

סליק פירקא

הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים או
מרשות הרבים לרשות היחיד חייב וכו'
הזורק מן היבשה לים או מן הים ליבשה וכו'
איתמר ספינה רב הונא אמ' המוציא ממנה
דיד כל שהוא וממלא רב חסדא ורבה בר רב
הונא אמרי עושה מקום ארבעה וממלא
והלכתא כותיהו דהוה ליה רב הונא חד לגבי
תרי ואין דבריו של אחד במקום שנים
והלכתא כחו בכרמלית לא גזרו ספינות
קשורות זו לזו מטלטלין מזו לזו על ידי עירוב
כדרב ספרא וכדתניא ספינות קשורות זו לזו
מערבין ומטלטלין מזו לזו נפסקו נאסרו חזרו
ונקשרו בין שוגגין בין מזידין בין אנוסין בין
מוטעין חזרו להתירן הראשון וכן מחצלות
הפרוסות לרשות הרבים מערבין ומטלטלין
מזו לזו נגללו נאסרו חזרו ונתברשו בין ש
שוגגין בין מזידין בין אנוסין בין מוטעין חזרו
להתירן הראשון שכל מחייבה שנעשית בשטת
בין בשוגג בין במזיד שמה מחייבה איני
והא אמ' רב נחמן לא שנו אלא לדיוק אבל לטל
לטלטל אסור כי אתמר דרב נחמן אמזיד
אתמר

סליק פירקא

הבונה במה יבנה ויהא חייב וכו' העושה
נקב בלול של תרנגולין רב אמ' חייב משום
בונה ושמואל אמ' חייב משום מכה בפטיש
עייל שפיתא בקופינא רמרה פי' הכניס יד
הקרדום בתוך העץ שלו רב אמ' חייב משום
בונה ושמואל אמ' חייב משום מכה בפטיש
הכותב בין בימינו בין בשמאלו וכו' איקמה
אביי בשולטן בשתי ידיו הכותב שתי אותיות
וכו' כותב במשקין וכו' תנא כתבאות
אחת והשלימה לספר ארגז חוט אחד והשלימו
לבגד חייב הכותב שתי אותיות בשר
העלמות וכו'

סליק פירקא

ר' שיעזר אומ' האורג שלשה חוטין בתחלה ואחד
על האריג חייב וכו' העושה שתי בתי נירין
וכו' הקורע כחמתו וכו' תנא ר' שמעון בן
שיעזר אומ' משום ר' חלפתא בן אגרא משום ר'
יוחנן בן נורי הקורע בגדיו כחמתו והמשבר
כליו בחמתו והמפזר מעותיו בחמתו יהא
בעיניך כעובר עז שכך אומנותו של יצר
הרע היום אומ' לו כך עשה למחר אומ' לו לך
עבוד עז והולך ועובר אמ' ר' יוחנן מאי קראה
לא יהיה בך אל זר אי יהו ש זר שהיא בנועי
של אדם הוי אומ' זה יצר הרע ואי עביד
למימא אימתא אאינשי ביתיה שניר דמי
כי הא דרב יהודה שליף מסוביתא רב אחא
בר יעקב תבר מאני תבירי רב ששת רמי ליה
לאמתיה מינוני ארישא וכל המקלקלין
פטורין וכו' שיעור המלבן והמנפץ והעובע
וכו' ר' יהודה אומ' העבד עבודי למגדל
ועבדי לבית חייב וחכמים אומ' וכו' עבדי
שנכנס לבית ונעל אחר בפניו חייב נעלו
שנים פטורין תנו רבנן העבד חגבים ה
הגדין צר עם ויתושין חייב דברי ר' מאיר וחכמי
אומרי כל שבמינו נעבר חייב ושאינו נעבר
במינו פטור שב אחד על הפתח ולא
מלאהו שב השני ומלאהו וכו' אמ' ר' אבא
אמ' רב חייא בר אשי אמ' רב נבנסה לו עבור

89

תחת כנגדו ישב ומשמרה עד שתחשך ·
אמ׳ שמואל כל עטורי דשבת עטור אבל אסור
לבר מהני תלת דעטור ומותר · חדא הא
דאמרן וממאי דעטור ומותר דקתני סופא
למה הוא דומה לנועל את ביתו לשמרו ונ
נמצא צבי שמור בתוכו · ואדרך המעיס
מודסא בשבת אם לעשות לה פה חייב ואם
להוציא ממנה לחה עטור וממאי דעטור
ומותר דתנן מחט של יד מותר ליטול בה
את הקוץ · ואדרך הצד נחש בשבת אם
מתעסק בו שלא ישכנו עטור ואם להצילה
חייב וממאי דעטור ומותר דתנן כופין את
הקערה על גבי הגר בשביל שלא תאחוז האור
בקורת ועל צואה של קטן ועל עקרב שלא

תשוך

סליק פירקא

שמנה שריצים האמורים בתורה הצרעה וה
והחובל בהן חייב וכו · תנא הצד צרעש
בשבת עטור אבל אסור אבל ההורגו חייב
לרבי הכל · אמ׳ אביי האי מאן דתליש
צ׳ עטורי מצומא דחייב משום עוקר
דבר מגדילו · חיה ועוף שברשותו הצרעה
עטור והחובל בהן חייב · אין עושין הילמי
בשבת אבל עושה הוא מי מלח וטובל בהן
צתי ונותן לתוך התבשיל וכו׳ מאי קאמ׳ אמ׳
רב יהודה אמ׳ שמואל הכי קאמ׳ אין עושין מי
מלח מרובין אבל עושין מי מלח מועטין ·
תניא נמי הכי אין עושין מי מלח מרובין לתוך
הכבשן שבנסטרא אבל עושה הוא מי מלח
מועטין ואוכל צתי כהן לתוך התבשיל ·
אמ׳ ר׳ וכי מפני שהללו מרובין והללו מועטין
הללו מותרין והללו אסורין · אמרי מלאכה
מרובה אסורה מלאכה מועטת מותרת לא
ו׳ ושו אסורין ושו הן מי מלח המותרין נותן
שמן ומלח או שמן ומים ובלבד שלא יתן
מים ומלח לכתחלה ולית הלכתא כר׳ יוסי
ולא כתנא קמא דקאמרי בעירובין בפרק קמא
אמ׳ רב יוסף אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל אין הלכה
כר׳ יוסי לא כהילמי ולא בלחיים · תני
יהודה בר חביבא אין עושין מי מלח עדין מאי
מי מלח עדין רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו כל
שהביעה צבעה בהן וכמה אמ׳ אביי תרי תלתי
מלחא ותלתא מיא למאי עבדי לה אמ׳ ר׳
למוריסא · ותני יהודה בר חביבא אין מולחין
צגון וביצה בשבת רב חזקיה משמיה דאביי

צגון אסור ביצה מותרת וכן הלכה ·
אמ׳ רב נחמן מריש הוה מלימנא ביגלא ב
בשבתא אמינא אפסידנא קא מפסידנא ליה
דאמ׳ שמואל עולנא חוריצי מעלי ביום דשמעתיה
להא דבי אתא עולא אמ׳ במערבא מלחי ב
בשוריי בשוריי מילחא לא מלחנא טבולי ב
מטבלנא · יין לתוך העין אסור על גב העין
מותר ורוק תבל אפי׳ על גב העין אסור וכן
הלכה · אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל שורה אדם
קילורין מערב שבת ונותן על גבי עיניו בשבת
ואינו חושש · כר לואי הות קאי קמייה דמר
עיקבא חזייה דהות עמיץ ופתח אמ׳ ליה האי
לא שרא מר שמואל · תנא ר׳ מונא אומר
משום ר׳ יהודה טובה טיפת צונן שחרית יו
ורחיצת ידים ורגלים בחמין ערבית מכל
קילורין שבעולם והוא היה אומ׳ יד לעין תקיצץ
יד לחוטם תקיצץ יד לפי טבעת תקיצץ יד
לעה תקיצץ יד לגיגית תקיצץ יד מסמא יד
מחרשת יד מעלה עולישום פי׳ ריח רע ·
תנן התם במסכת נדה כל היד המרבה לנדוק
נשים משברית באנשים תקיצץ וכו׳ מאי
שנא אנשים ומאי שנא נשים אמרי נשים הלאו
בני חרגשה נינהו משברית אנשים דבני הרגשה
נינהו תקיצץ · אי הכי מאי איריא מרבה כי
לא מרבה נמי כי קתני מרבה אנשים ·
תנא ברייא לענין שבת זרע אבל לענין זבה
אף הוא משובח בנשים · ואפי׳ לענין שבת
זרע נמי אם בא לבדוק עצמו ביצירור או בחרס
יבדוק ומטלית עבה הרי הוא כחרס · תניא
ר׳ שמעון אומ׳ כל האוחז באמה ומשתין מים
כשהן מביא מבול לעולם אמרו לו לר׳ שמעון
והלא ניעוצות נתזין לו על רגליו ונראה
כברות שנבה ונמצא מוציא לעז על בניו
שהם ממזרים אמ׳ להם מוטב שיוציא לעז
על בניו ואל יעשה שועה רשע לפני המקום ·
תנא אדרך אמ׳ להם ר׳ שמעון לחכמים אעפ
שאשר שיעמוד על מקום גבוה וישתין או
שישתין בנעלי תיחוח ולא יעשה שועה אחרת
רשע לפני המקום · הרי אמ׳ להו ר׳ שמעון
כרישא אילימא קמיתא אמ׳ להו כרישא בתר
דאמ׳ להו אסורא הדר אמ׳ להו תקנתא הא הא
אמ׳ להו ברישא אמרי ליה אין שם מקום גבוה
ואין שם עפר תיחוח מאי אמ׳ להן מיטב שיוציא
לעז על בניו ואל יעשה שועה אחת רשע לפני
המקום ומכל כך למה שמוציא שכבת זרע
לבטלה דאמ׳ ר׳ יוחנן כל המוציא שכבת זרע

לבטלה חייב מיתה שנא׳ וירע בעיני ה׳ אשר ע
עשה ויומת גם אותו ׳ יצחק רבי ר׳ אסי אמ
כתו שיעבד רמים שנאמ׳ הנחמים באלים תחת
כל עץ רענן שוחטי הילדים בנחלים אלתקרי
שוחטי טא סוחטי ׳ רב אשי אמ׳ כתו עיובר
עד בת הכא תחת כל עץ רענן וכת התם על
ההרים הרמים ותחת כל עץ רענן ׳ שמיט
ורב יהודה הוו קיימי אגידא דרבי כשתא דשף
ויהיב בנהרדעא כליל׳א אמ׳ ליה רב יהודה
לשמוט ערוך אני להשתין מים אמ׳ ליה ר
שינא אחוז באמה ותשתין מים לחוץ אוחז
והא אמ׳ ר׳ שיעזד כל האוחז באמה ומשתין
כתו מביא מבול לעולם אמ׳ אביי כיון דלא
אפשר עשאוה כבולשת דתנן בולשת שנבנסה
לעיר בשעת שלום רבות פתוחות אסורות
סתומות מותרות בשעת מלחמה טו ואלו
מיתרות לעי שאין בפנאי לנפך אלמא כיון
דבעיתי לא מנסבי הכא נמי כיון דבעית לא אתי
להדהודי והכא מאי בעתיתא איכא ׳ איבעית
אימא כיעתיתא דלילי׳א איבעית אימא כיעתיתא
דרביה ואיבעית אימא כיעתיתא דשכיבא וא
ואיבעית אימא שני רב יהודה דאיכא כיעתיתא
דמריה עליה דקרי שמוט עליה דרב יהודה
לית דין לידר אתתא ואיבעית אימא נשואי הוה
דאמ׳ רב נחמן אם היה נשואי מותר איבעית
אימא כי הא אורי ליה דתני אבא כריה דרב
כנימין בר חייא אבר מסייע לכביניס מלמטה
איבעית אימא כי הא אורי ליה דאמ׳ ר אבהו אמ׳
ר יוחנן גבול יש לה מעטרה ולמעלה אסור
מעטרה ולמטה מותר ׳ אמ׳ רב נל המקשה
עיצמו לדעת יהא בגדוי ולימ אסור משום
דקא מגרי יצר הרע בעשיה ׳ ר אמי אמ׳
נקרא משומד שכך אומניתו של יצר הרע
היום אומ׳ לו עשה כך ולמחר אומ׳ לו לך עבוד
עז ועובד ׳ איבא דאמרי אמ׳ ר אמי כל
המביא עיצמו לידי הרהור אין מכניסין אותו
למחיצתו של הקב״ה שנא׳ וירע בעיני ה׳
אשר עשה וכת׳ כי לא תטע לך אשרה כל עץ
ליד נגיד רע ׳ אמ׳ ר שמעון בר אבא אמ׳ ר יוחנן
הרמים מלאו תמ׳ נאמרים ביד כרתנא דבי
ר ישמעאל לא תנאף לא תהרוג לא תגנוב וקרי בי׳ד
לא תנאף לא תהא נואף בין בי׳ד בין בהרהר וקרי
בי׳ד לא תאנוף בתינוקות ׳ תנו רבנן הגרים
והמשחקים בתינוקות מעבירין את המשיח ׳
בשלמא גרים כדר חלבו דאמ׳ ר חלבו קשים
גרים לישרא׳ כספחת בעור החי׳ א משחקים

עמוד ב

מתקלא

רשות

עלקא

בתינוקות מאי אלימא משכב זכור בני סקילה
נינהו ושלא דרך איברים בני מכות נינהו א נסבי
קטנות דלאו בנות אזהרה נינהו דאמ׳ ר אסי אין
בן דוד בא עד שיכלו נשמות שבגוף שנא׳ כי
רוח מלפני יעטף ונשמות אני עשיתי ׳
גרסינן כפרק אין מעמידין כמה אמ׳ מר זוטרא
בר טוביה אמ׳ רב עין שמרדה מותר לנוהלא
לנוהלא בשבת סכור מיה הני מילי היכא דשחיקי
סמני מאתמל אבל משחק ואתויי סימנין לא
אמ׳ להו החוא מרבנן ור׳ יעקב שמיה לדידי
מפרשא לי משמיה דר׳ יוחנן ור׳ יהושע בן לוי
ואפי׳ משחק ואתויי דרך רשות הרבים ׳
ההיא אמתא דהוה כי מר שמוט הקדיחא לה
עינא כשבתא עווה עויה וליבא דמשגח כה
פקע עינא ומיתא נפק מר שמוט ודרש עין
שמרדה מותר לנוהלה בשבת בגון מאי אמ
רב יהודה בירא ריגא דמא ודמעתא וקדחא
ותהלת אוכלא לאפוקי סוף אוכלא ופצורי
עינא דלא ׳ אמ׳ ר אבא אמ׳ מר זוטרא מעלין
אזנים כשבת תני רב שמוט כר יהודה בי אכל
לא בסם איבא דאמרי בסם אבל לא בי מאי
טעמ׳ בי מרזקי זריק ׳ אמ׳ יהושע בן לוי
מעלין אונקלי כשבת מאי אונקלי אמ׳ ר אבא
איטומכא דליבא בי לַמַּיְגְרָה והוא המקום
שהוא בנגר הלב שטיחן המאכל ויקורין אותו
ריפאי יון איסטומט אמ׳ שמוט האי פרעדא
סבנתא היא ומחללין עליה שבת ׳ אמ׳ רב
סטרא האי ענפתא פרוסקא דמלאכא דמיתותא
היא ׳ אמ׳ רב האי סימתא פרוסקא דאשתא
היא ׳ אמ׳ רב שמן בר אבא אמ׳ ר יוחנן מנה
של חלל אינה ערוכה אומר והאי אשתא
עבירתא כמכה של חלל דמיא ׳ ומהיכא
היא מכה של חלל פירש ר אמי מן השפה ולפנים
גרסינן בפרק לפנ אידיהן של גוים אמ׳ ר
חנינא הגולע נימא של מים מותר להחם בו
חמין בשבת ומעשה באחד שבלע נימא של
מים והתיר לו ר נחמיה להחם חמין בשבת
אדהכי והכי אמ׳ רב הונא בריה דרב יהושע
מגמגם׳לא ׳ תנן התם בפרק יומא ועיר
אמ׳ ר מתיא בן חרש החוש בעיו מטילין לו
סם בשבת מפני שהיא ספק נפשות וכל ספק
נפשות להקל ורוחה את השבת לאתויי מאי
לאתויי שבת היכי דמי בגון דאמריה לתמניא
יומי יומא קמא שבתא מהו דתימא ניעכביה
עד לאורתא כי היכי דלא נחול עליה תרי שבי
קמ׳ל ׳ תניא נמי הכי מחמין חמין להולה

בשבת כין להשקותו כין להברותו ואין אומ נמהין
לו עד שיכריא שלא מהמין לו מיד וספקו חמה
שבת ולא ספק שבת זו שלא ספק שבת אחרת
ואין עושין הברים הללו לא על ידי גוים ולא
על ידי קטנים שלא על ידי גדולים של ישראל
ואין אומ לעשות הברים הללו לא על ידי נשים
ולא על ידי כותים מפני שמעטרפין לערד
אחרת תנו רבנן מפקחין פקוח נפש ותזדיז
הרי זה משובח ואינו צריך ליטול רשות מכ"ד
כיצד ראה תינוק שנפל לים נהר מעורר
ומעלהו ותזדיז הרי זה משובח ואינו צריך ליטול
מכ"ד ואע"ג דקא עייד כורי ראה תינוק
שנפל לבור עקר חוליא ומעלהו ותזדיז הרי זה
משובח ואינו צריך ליטול רשות מכ"ד ואע"ג
דקא מתקן דרגא בחול ננעלה דלת בפניו
תינוק שובר הדלת ומיבאו ותזדיז הרי זה
משובח ואינו צריך ליטול רשות מכ"ד ואע"ג
דקא מתבר שניר מכבין ומפסיקין מפני
הדליקה ותזדיז הרי זה משובח ואינו צריך
ליטול רשות מכ"ד ואע"ג דקא ממקך מכוכי
ויצריכא כלהו כדרתניהו ביומא אמ' מר
עוקבא מי שנגפה ידו או רגלו עומתה ביין
ואינו חושש איבעיא להו חלה מאי אמ' ליה
ר' הלל לרב אשי כי הויגא כי רב כהנא אמרי
חלה לא אמ' רבא הני בני מחוזא ביין רמפנקי
אפי' חמרא נמי אסיר רמסי להו רבינא
אקלע לבי רב אשי חזייה דשרי להו חמרא
אגבא דכרעא ייתיב וקא עצית ליה כרלא
אמ' ליה לא סבר לה מר להא דאמ' רבא הני בני
מחוזא ביין רמפנקי אפי' חמרא מסי להו ומר
נמי הא מפנק אמ' ליה גב חיר גב הרגל שאני
ראמ' רב אדא כר מתנא אמ' רב גב חיר וגב
הרגל הרי הן כמכה של חלל ומחללין עליה
את השבת תנו רבנן רוחצין במי גרר במי
חמתן במי עכו במי טבריא אבל לא בים
הגדול ולא במי משרה ולא בימה של סדום
במים הגדול איקימנא במים הרעים שבו
אבל במים היפין שבו רוחצין ולא במי משרה
שבו איקימנא כדאישתני או לא אישתני רוחצין

מתני' אין אוכלין אזובין בשבת לפי
שאינו מאכל בריאים אבל אוכל
הוא את יועד ושותה את אכוב כל האוכלין
אוכל אדם לרפואה וכל המשקין שותה וכו'
כל האוכלים אוכל אדם לרפואה לאתויי מאי
לאתויי טהול לשנים וכרישין לבני מעין
כל המשקין שותה לאתויי מאי לאתויי מי

עלעים כחומץ אמ' ליה רבינא לרבא
מהו לשתות מי רגלים בשבת אמ' ליה תניתיה
כל המשקין שותה ומי רגלים לא שתו אינשי
תניא מנין לסירוס כארם שהוא אסור תל
ובאר עכם לא תעשו כאר עכם לא תעשו ככם
לא תעשו ואפי' מסרס אחר מסרס חייב דאמ'
ר' חייא כר אבא אמ' ר' יוחנן הכל מודים במחמץ
אחר מחמץ שהוא חייב שנא ומעך וכתות
ונתוך וכרות אם על כורת חייב על נותק לא
כל שכן שלא להביא נותק אחר כורת שהוא חייב

מתני' החושש כשניו לא יגמע בהם את
החומץ אבל מטבל הוא כדרכו
ואם נתרפא נתרפא וכו' לא יגמע כהואת
החומץ ויתניא לא יגמע ויפולט אבל יגמע
וכולעכי תן נמי מתניתי לא יגמע ויפולט תנן
תוספתא אין לועסין מסטכי בשבת
אימתי בזמן שמתכוין לרפואה ואם מפני ריח
הפה מותר לא ישוף אדם סם בשניו בשבת
אימתי בזמן שמתכוין לרפואה ואם מפני ריח
הפה מותר החושש בשניו לא יגמע כהואת
החומץ וייהא פולט אבל מגמע הוא ובולע
ומטבל כדרכו ואינו חושש החושש בגרונו
לא יערערנו בשמן אבל נותן שמן הרבה לתוך
אנגרון ובולע פיס החושש
כמתניו לא יסוך יין וחומץ אבל סך הוא את
השמן ולא שמן ורד בני מלכים סכין על
גבי מכות יין שמן ורד שכן דרכן לסוך בחול
ר' שמעון אומ' כל ישראל בני מלכים אמ'
רב הלכה כר' שמעון ולאו מטעמיה ראלו ר'
שמעון סבר אע"ג דלא שכיח שרי ורב סבר אי
שכיח שרי אי לא שכיח לא וכן הלכתא

פרק עירקא

אלו קשרים שחייבין עליהן קשר הגמלים וקשר
הספנין כשם שהוא חייב על קשרן כך הוא חייב
על התירן ר' מאיר אומ' כל קשר שהוא יכול
להתירו באחת מידיו אין חייבין עליו ושלך
קשרים שאין חייבין עליהן כקשר הגמלים וכ
וכקשר הספנין קושרת אשה מפתחי חרוק
וחוטי סבכה ושל ספיקיה ורעועות מערב
וסנדל ונודות יין ושמן וקדירה של בשר ר'
שמעון בן יעקב אומ' קושרין לפני בהמה שלא
תצא קושרין דלי בנפסיקיא אבל לא כחבל
ור' יהודה מתיר בכל אמ' ר' יהודה כל קשר שאינו
של קיימא אין חייבין עליו ושלך קשרים

שאין חייבין עליהן חיובא הוא דליכא הא
איסורא איכא ומאי ניהו קטרא דקטרי בזממא
וקטורא דקטרי באסתרידא ומפתחי
חלוק מותרין למיחלה וכו' ורצועות מנעל
וסנדל וכו' אומר התיר ר' רצועות מנעל
וסנדל תני חדא חייב חטאת ותניא אידך
פטור אבל אסור ותניא אידך מותר לכתחלה
קשיא מנעל אמנעל קשיא סנדל אסנדל
מנעל אמנעל לא קשיא הא דקתני חייב
חטאת בראשכבי דמעשה או מן הוא וקשר
של קיימא הוא והא דתניא פטור אבל
אסור כדרבנן דמעשה הרייטו הוא ולא שהוא
קשר של קיימא ולפיכך פטור אבל אסור
והא דתניא מותר לכתחלה כרבני מחוזא
דאמרי רצועות שיועאות מגופי של מנעל
יקושרין אותו על ההגל ועל השוק אחר
שנועלין את המנעל דלאו מעשה אומן הוא
ולא קשר של קיימא הוא וסנדל אסנדל
נמי לא קשיא הא דקתני חייב חטאת כדתייני
דקשרי אושלבי והוא נמי קשר של קיימא
כגון האי דקרו ליה השתא תאסומה דעביד
ליה לבי מדת אסתרדא דכרעי וקטרי ליה
קטרא מעליא ואם היתרו חייב חטאת ודקתני
פטור אבל אסור ברחומרתא דקטורי אינהו
והיכי דמי חומרתא מיבעי ליה
כחומרתא דכרבעי מעייק ידיה קטר מאברא
דחומרתא וכדבעי מריח ביה והא דתנן
דתניא מותר לכתחלה כסנדל דנעקי בתרי
דנעקיך ביה האי מריח ביה זמנין דנעקיך ביה
האי מעייק ליה ולאו קשר של קיימא הוא
לפי מותר לכתחלה ר' ירמיה הוה קא
אזיל בתריה דר' אבהו כברמלית אופסיקא
דצוערה דסנדליה אמ' ליה שקול גמי לך
דחזי למאכל בהמה וכריך עילויה אביי
היה קאי קמיה דרב יוסף בחיצר אי פסיק ר'
דצוערה דסנדליה אמ' ליה שבקיה דמאי שנא
מדר' ירמיה התם לא מנטר הכא מנטר
ר' שילא עזר כן יעקב אומ' קושרין לפני בהמה וכו'
אע"ג דאית ליה תרי איסורי מהו דתימא
חד מינייהו בטולי בטליה קמ"ל אמ' רב
יוסף אמ' רב יהודה אמ' שמואל הלכה כר' שילא עזר
כן יעקב קושרין דלי בפסיקיא אבל לא
בחבל וכו' אמ' ר' חייא בר אשי אמ' רב מביא
אדם חבל מתוך ביתו וקושרו בפרה ובאבוס
ואוקימנא בחבל של גרדי דחדיינו כלי קיואי
כני קיואי כלי אומנות האומרג האמ' רב נחמן

אמ' שמואל אם כלי קיואי הוא מותר לטלטלו
כשבת **מתני'** מקפלין את הכלים
אפילו ארבעה וחמשה בעמי
ומציינין את החמטות מלילי שבת ללילי שבת
אבל לא משבת למוצאי שבת וכו' אמרי
רבי יוחנן לא שנו אלא אדם אחד אבל כשני בני
אדם לא ובאדם אחד נמי לא אמרן אלא בחדשים
אבל בישנים לא וחדשים נמי לא אמרן אלא
בלבנים אבל בטבעונין לא ולא אמרן אלא שאין
להחליף אבל יש לו להחליף לא תנא של
בית רבן גמליאל לא היו מקפלין כלים שלהן ב
מפני שהיה להן להחליף אמ' רב הונא יש
לו להחליף יחליף אין לו להחליף ישלשל ב
בבגדיו וכברתי מעשות דרכך שלא יהא
מלבושיך של שבת כמלבושים של חול וכי
הא דר' יוחנן קרי למאניה מכברותי אמ'
ר' יוחנן מנין לשנוי בגרים מן התורה דכתי'
ועשו את בגדיו ותנא דבי ר' ישמעאל בגדים
שבשל כהן קדרה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו
אמ' ר' חייא בר אבא אמ' ר' יוחנן נאמי הוא
לתלמיד חכם שיצא במנעלים המטולאים
והא ר' חייא בר אבא נפיק אמ' מר זוטרא כריה
דרב נרמן בטלאי על גבי טלאי והני מילי
בצלאי ואמ' ר' חייא בר אבא אמ' ר' יוחנן
כל תלמיד שכם שנמצא רבב על בגדו חייב
מיתה שנא' וכל משאתי אהכו מות רבינא
אמ' רבב ולא עליבי הא בלבושא הא בגלימא
עי' רבב כגון קירא וזיפתא וכיוצא בה
ועי' רבב דם יבש וטעמו של דבר שנראה
בכתם נדה ובא לידי חשד אמ' ר' יוחנן
אי זהו תלמיד חכם שממנין אותו פרנס על
העבור זה ששואלין אותו דבר הלכה בכל
מקום ואומ' ואפי' במסכת כלה ואמ' יוחנן
אי זהו תלמיד חכם שבני עירו מעוזין לעשות
לו מלאכתו זה שמניח תאניו ועוסק בעסקי
שמים למאי נפקא מינה למטרח ליה בריצתיה
ונרסינן בירושלמי ר' יוחנן רמי כת ועשית לך
ארון עץ וכת ועשו ארון עצי שטים מכאן
שתלמיד חכם בני עירו מצויין לעשות לו
מלאכתו מבית ומחוץ תעצנו אמ'
רבה כל תלמיד חכם שאין תוכו כברו אינו
תלמיד חכם ואיתימא ר' אבא אמ' נקרא
תועבה שנא' אף כי תתעב ונאלה וגו' אמ'
שמואל בר נחמני אמ' ר' יוחנן מאי דכת' למה
זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב אין איי
לו לתלמיד חכם שעוסק בתורה ואין לו יראת

אינו דין שמגלגלין אשכחן והאי שמא מגלגלין
תניא ר' שמעון בן יהודאי אומר נאמרה שבועה
בכנים ונאמרה שבועה בחוץ מה שבועה
האמורה בכנים עשה בה סמיכת בורא אף
שבועה האמורה בחוץ עשה בה סמיכת בורא
עד היכן גלגול שבועה אמר רב יהודה אמר
רב דאמר ליה עבדי אתה ההוא שמיתי נמי
משמתינן ליה דתניא הקורא לחבירו עבד
יהא בנדוי ממזר סופג את הארבעים רשע
יורד עימו עד לחייו אמר רבה דאמר ליה השבע
לי שלא נמכרת לי בעבד עברי מתני'
כל הנעשה רמים באחד כיון
שזכה זה נתחייב זה כחליציו וכו' שמעת
מינה מטבע נעשה חליצין אמר רב יהודה חכי
קאמר כל הנשים רמים באחד וכו' וכבר
בירורא לה בפרק הזהב ופרישנא לה התם
שפיר מתני' כל מיצות הבן על האב
אנשים חייבין ונשים פטורות
כל מיצות האב על הבן אחד נשים ואחד אנשים
חייבין כל מיצות עשה שהזמן גרמא אנשים
חייבין ונשים פטורות ושלא הזמן גרמא אחד
אנשים ואחד נשים חייבין כל מיצות לא תע
תעשה בין שהזמן גרמא בין שאין הזמן
גרמא אחד אנשים ואחד נשים חייבין חוץ
מכל תקיף ובל תשחית ובל תטמא למתים
תניא להא דתנו רבנן האב חייב בבנו למולו
ולפדותו וללמדו תורה ולהשיאו אשה ור
וללמדו אומנות ויש אומ' אף להשיטו בנהר
ר' יהודה אומ' כל שאינו מלמד את בנו אומנות
כאלו מלמדו לסטות למולו מנלן דכתי וימל
אברהם את יצחק בנו בן שמונת ימים כאשר
צוה אותו אלהים אותו ולא אותה והיכא
דלא מה ליה אבוה מיחייב בי דינא למימהליה
דכתי המול לכם כל זכר והיכא דלא מוהלה
בי דינא מיחייב איהו לממהל נעשיה שנאמ
וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו
לפדותו מנלן דכתי וכל בכור בניך תפדה
והיכא דלא פדקיה אבוה מיחייב איהו למפ
למפרק נעשיה דכתי תפדה קרי ביה תפדה
ואיהו מנלן דלא מיחייבא דכתי תפדה
תפדה כל שמיצוה לפדות את עצמו
מיצוה לפדות אחרים וכל שאינו מיצוה
לפדות את עצמו אינו מיצוה לפדות את
אחרים ואיהו מנלן דלא מיפקדא
דכתיב תפדה תפדה כל שאחרים
מיצווין לפדותו מיצוה לפדות את עצמו וכל
שאין אחרים מיצווין לפדותו אינו מיצוה לפדות
אחרים מיצווין ללמדו מיצוה ללמד וכל שאין
אחרים מיצווין ללמדו אין מיצוה ללמד
ומנין שאין אחרים מיצווין ללמדה אמ' קרא
ולמדתם אותם את בניכם בניכם ולא
בנותיכם תנו רבנן הוא ללמוד ובנו
ללמוד הוא קודם לבנו ר' יהודה אומ' אם
היה בנו זריז וממולא בתלמודו ותלמודו
מתקיים בידו בנו קודמו כדרב יעקב בריה
דרבא בר יעקב שדריה אבוה לקמיר
דאבוי כי אתא חזייה דלא הוה מחדדן
שמעתתיה אמ' ליה אנא עדיפנא מינך תיב
את ואזילנא אנא תנו רבנן ללמוד תורה
ולישא אשה לימד תורה ואחר כך ישא
אשה ואם אי אפשר לו בלא אשה נושא אשה
ואחר כך ילמד תורה אמ' רב יהודה אמ' שמ
שמואל הלכה נושא אשה ואחר כך ילמד תורה
ר' יוחנן אומ' רחיים ביטוארי ויקשיץ בתורה
ולא עליבי הא לן והא להו אמ' רב פפא
וכן תנא דבי ר' ישמעאל עד עשרים שנה יושב
הקב"ה ומצפה לארם אימתי ישא אשה כיון
שהגיעו עשרים שנה ולא נשא אשה אומ'
תתרחש עצמותיו אמ' ליה רבא לרבינתן
בר אמי ידך על יצועי דבריך משתסר ועד
עשרין ותדרתי ואמרי לה מתמני סרי ועד
עשרין וארבע רכתי חנוך לנער על פי דרכו
גם כי יזקין לא יסור ממנה עד היכן חייב
אדם ללמד את בנו תורה תשמע דתניא

למדו מקרא אין מלמדו משנה ואמ' רב עמרם
מקרא זו תורה וכשם שחייב ללמוד את בנו
תורה כך הוא חייב ללמד את בן בנו תורה שנא'
והודעתם לבניך ולבני בניך אם בן מה תל
ולמדתם אותם את בניכם בניכם ולא בנותיכם
אמ' ר' יהושע בן לוי כל המלמד את בנו תורה
כאלו קבלה מהר חורב שנא' והודעתם לבניך
ולבני בניך וסמיך ליה יום אשר עמדת לפני
יי' אלהיך בחורב · גרס' אמ' רב עמרם משום ר'
יהושע בן חנניה לעולם ישלש אדם שנותיו
שלישן במקרא שלישן במשנה שלישן בתלמוד
ומי ידע כמה חיי לא עבידנא שלא ליומי
להשיאו אשה מנין דכתי קחו נשים והולידו
בנים ובנות וקחו לבניכם נשים גי · ללמדו
אומנות מנלן אמ' חזקיה דאמ' קרא ראה חיים
עם אשה אשר אהבת · אם אשה ממש הוא
כשם שחייב להשיאו אשה כך חייב ללמדו
אומנות ואם תורה היא כשם שחייב ללמדו
תורה כך חייב ללמדו אומנות · ויש אומ'
אף להשיטו בנהר מאי טעמ' חיותיה היא ·

מתני' כל מצות האב על הבן אחד אנשים
ואחד נשים חייבין · תניא להא
דתנו רבנן איש אמו ואביו תיראו אין לי אלא איש
אשה מנין כשהוא אומ' תיראו הרי כאן שנים ·
אם כן מה תל איש איש סמך ביראה לעשות
אשה אין סמך ביראה לעשות מעני שרשות
אחרים עליה · אמ' רב אידי בר אבין נתגרשה
שניהם שוין · תנו רבנן נאמ' כבד את אביך
ואת אמך · ונאמ' יי' מהונך השור
הכת כבוד אב ואם לכבוד המקום · נאמ'
איש אמו ואביו תיראו ונאמ' את יי' אלהיך תירא
הענוי הכת מוראת אב ואם למוראת המקום ·
נאמ' ומקלל אביו ואמו ונאמ' איש איש כי
יקלל שהיו השוה הכת ברכת אב ואם לברכת
המקום · בחכמה ובאי אי אינשי וכן ברון
מעני ששלשתן שותפין כו · תנו רבנן שלש
שותפין ישנו באדם אביו ואמו והקב"ה בזמן
שאדם מכבד את אביו ואת אמו אומ' הקב"ה
מעלה אני עליהן כאלו דרתי ביניהם ונכבדוני ·
תניא ר' אומ' גלוי וידוע לפני מי שאמ' והיה
העולם שהבן מכבד את אמו יותר מאביו כ
מעני שמשרדלתו ברבים לעני הקדים הכת
כבוד אב לכבוד אם · וגלוי וידוע לפני מ
מי שאמ' והיה העולם שהבן מתירא מאביו
יותר מאמו מעני שמלמדו תורה לעני הקדים
הכת מוראת אם למוראת אב דכתי איש א

אמו ואביו תיראו · גרסינן בפרק הנושא א
אשה תניא פכר את אביך · זו אשת אביך ·
ואת אמך זו בעל אמך · יכ' יתירה לרבות אחיך
הגדול והני מילי מחיים אבל לאחר מיתה
לא · אמ' ר' יהושע בן לוי אסור לו לאדם
שיהלך ארבע אמות בקומה זקופה שנ' מלא
כל הארץ כבודו · רב הונא ברי' דרב יהושע
לא הוה מסגי ארבע אמות בגלוי הראש אמ'
שכינה למעלה מראשי · שאלן תלמי'
אחת את ר' שועזר אבא אומ' השקיני מים
ואימא אומרת השקיני מים או זה מהן קודם
אמ' לו הנח כבוד אמך ועשה כבוד אביך ג
שאתה ואמך חייבין בכבוד אביך כא לעני ר'
יהושע אמ' לו כך · אמ' רב יהודה אמ' שמש
שאלו את ר' שועזר ער היכן כבוד אב ואם אמ'
להם צאו וראו מה עשה גוי אחד לאביו כ
באשקלון ורמה בן עתיה שמו פעם אחת
בקשו ממנו אבנים לאפר כשלשים רבוא שפי
ורב כהנא מתני כשמנים רבוא שכר והיא מעתה
תחת מראשותיו של אביו ולא עצרו לשנה
אחרת נתן לו המקום שכרו וגולדה לו ערה
ארמית בעדרי נבנסו חכמי ישראל אצלו אמ'
להם יודע אני בכם שאם אני מבקש ממכם כל
ממון שבעולם אתם נותנין לי שלא אין אני ג
מבקש מכם שלא אותו ממון שהפסדתי בשביל
אבא · אמ' ר' חנינא ומת מי שאינו מצווה
ועושה כך מצווה עושה על אחת כמה וכמה ·
כי אתא רב דימי אמ' פעם אחת היה לבוש
סריקין של זהב והיה יושב בין גדולי רומי ו
ובאתה אמו וקרעתה ממנו וטפחה לו על
ראשו וירקה לו בפניו ולא הבלימה · ועוד
שאלו את ר' שועזר ער היכן כבוד אב ואם אמ'
להן כדי שיטול ארנקי ויטילנו לים בפניו ואינו
מבלימו · ר' טרפון הוה ליה אימא זקינה
רבל אימת רהות בעיא למיסק לעזרייא נחית
וסלקא עליה אתא וקא משתבח בי מדרשא
אמ' ליה ערין לא הגעת להצי כבוד כלום
זרקה ארנקך בפניך לים ולא הבלמתה ·
תנו רבנן מכבדו בחייו מכבדו במותו בחייו
כיצד הנשמע כרבר אביו למקום לא יאמר
מהרוני כשביל עצמי טרחוני כשביל עצמי
שלא כלהו כשביל אבא · במותו כיצד היה
אומ' רבר שמועה מפיו לא יאמר כך אמ' אבא
שלא כך אמ' אבא מרי הריני כפרת משכבו והני
מילי בתוך שנים עשר חדש ומכאן ואילך
זכרונו לחיי העולם הבא · גרס' בסנהדרין

100

תניא הרי שהיה אביו עובר על דברי תורה לא
אמר לו אבא עברת על דברי תורה אל אומר
אבא כתוב בתורה כך תנו רבנן אי זהו מורא
ואי זהו כבוד מורא לא עומד במקומו ולא
יושב במקומו ולא סותר דבריו ולא מכריע
כנגדו מאכיל ומשקה מלבישו ומכסהו מכניס
ומוציא משל מי רב יהודה אמר משל בן
רב הושעיא אמר משל אב אורו ליה רבנן לר'
ירמיה ואמרי לה לבריה דר' ירמיה כמאן דאמר
משל אב והיכא דרויח בן והאב ליח ליה
כיצינן ליה לבן ושקלינן ליה מיניה בתורת
צדקה ויהבינן ליה לאבוה כי היא דרכא נפיא
ליה לרב נתן בר אמי ואפיק מיניה ארבעין מאה
זוזי לערקה וכן שררו מתיבתא שעזיר
בן מתיא או אבא אומ' השקיני מים ומצוה לעשות
מינה אני נכור אבא ועשה אני המצוה שאני
ואבא חייבן ברבר המצוה איסי בן יהודה אומר
אם איפשר למצוה שתעשה על ידי אחרים
תעשה על ידי אחרים אם רבא הכי מתני
הלכה כאיסי בן יהודה גרס' במגלה אמ'
רבא אמ' רב יצחק בר שמוע בר מרתא גדול
תלמוד תורה מכבוד אב ואם שכל אותן שנים
שהיה יעקב אבינו בבית עבר לא נעשו עליהן
אמ' רב יצחק בר שילא אמ' רב חסדא האב
שמחל על כבודו כבודו מחול הרב שמחל על
כבודו אין כבודו מחול ורב יוסף אמ' אפי' הרב
שמחל על כבודו כבודו מחול וסוגיין כרב יוסף
שא מיהו אע"ג דכבודו מחול הדור בעי למעבד
ליה כי הא דרבא הוה קא משקי בי הלילא לבריה
ודלא להוכסא לרב עשא ולרב הונא בריה דרב
יהושע ויקימי מקמיה לרב מרי ולרב פנחס בני
רב חסא ולא קימי מקמי ואיקפיד אמ' הני רבנן
רבנן והבן לאו רבנן וכן נמי עשיא שמחל
על כבודו כבודו מחול אבל מלך שמחל על
כבודו אין כבודו מחול שנא שום תשים עליך
מלך שתהא אימתו עליך תנו רבנן מפני
שיבה תקום יכול אפי' מפני זקן אשמאי תל זקן
אין זקן שאחכם שנא אספה לי שבעים איש
מזקני ישראל ר' יוסי הגלילי אומ' אין זקן
שאין תלמיד חכמה שנא כי קנני ראשית דרכו
יכול יעמוד מפניו ממקום רחוק תל והדרת
לא אמרתי שא קימה שישבה הדור אי הדור
יכול יהדרנו בממון תל תקום מה קימה שאין
בה חסרון כיס אף הידור שאין בו חסרון כיס יכול
יעמוד מפניו מבית הכסא ומבית המרחץ תל
תקום והדרת לא אמרתי שא קימה במקום שיש

הידור ואי זו היא הוי אומ' זה ארבע אמות
יכול יעמוד מפניו ממנו כרי שלא יהא רואהו חל
תקום ויראת רבך המסור ללב נאמ' בו ויראת
מאלהיך ר' שמעון בן שעזר אומ' מנין לזקן
שלא יטריח תל זקן ויראת איסי בן יהודה
אומ' מפני שיבה תקום תל שיבה במשמע
ר' יוסי הגלילי היינו תנא קמא איכא בינייהו
יניק וחכים תנא קמא סבר יניק וחכים לא ור'
יוסי הגלילי סבר אפי' יניק וחכים נמי מהקימה
שאין בו חסרון כיס אף הידור שאין בו חסרון כיס
מכאן אמרו אין בעלי אומנות רשאין לעמוד
מפני תלמידי חכמים בשעה שעוסקין במלאכתן
יכול לעמוד מפניו בבית הכסא ומבית
המרחץ תל תקום והדרת לא אמרתי קימה
שא במקום שיש בה הידור והני מילי בבתי גואי
אבל בבתי בראי חייב לעמוד מפניו יכול
יעמוד מפניו במקום רחוק תל תקום והדרת
לא אמרתי שא קימה שישבה הידור ואי זו היא
קימה שישבה הידור הוי אומ' זה ארבע אמות
אמ' אביי לא אמרן שא ברבו שאינו מוכתק
אבל ברבו מוכתק כמלא עינוי אביי מכי חזי
להו לאוני דרחמרא דרב יוסף קאים דקיימ' לך
דרכוב כמהלך דמי ומיחייב למיקם מקמיה
גרס' בבר הוציאו לו את הקב תלמיד הנעלב
מרבו אל יחזיר פניו וילך שא מיבדר פניו והולך
כי הא דר' שעזר כי הוה מפטר מיניה דר' יוחנן
הוה מסגי ואזיל לאחוריה כי הוה בעי לסגויי
קמיה ר' יוחנן הוה נחרין וקאים ר' שעזר אחיכתיה
עד דהוה מיכסי ר' יוחנן מינה ר' שמעון בן
שעזר אומ' מנין לזקן שלא יטריח תל זקן ויראת
אמ' אביי נקיטינן דאי מקום חיי אביי מקום
ר' זירא מקום איסי בן יהודה אומ' מפני שיבה
תקום אפי' כל שיבה במשמע אמ' יוחנן
הלכה כאיסי בן יהודה ירושלמי על
מגן אריך יימין ר' יוחנן קאים מקמיה סבי
דארמאי אמ' כמה הרשתקי עדיו עליהו דהני
רבא מיקם לא קאים הידור עדיף להו אביי
יהיב דא לסבי גרס' בישיבה נוחלין אמ' אמי
בישיבה הלך אחר חכמה בסמיכה הלך אחר זקנה
וגרס' נמי התם והלכה הולכין כבתר תלמיד
בפני הרב והלכתא אין הולכין קשיא הלכתא
אהלכתא לא קשיא הא דעליג עליה רביה יקרא
והא דלא עליג עליה רביה יקרא אמ' ר' שעזר
כל תלמיד חכם שאינו עומד בפני רבו נקרא
רשע ואינו מאריך ימים ותלמידו משתכח שנא
וטוב לא יהיה לרשע ולא יאריך ימים ותלמידו

משתכח שנא׳ וטוב לא יהיה לרשע ולא
יאריך ימים כצל אשר אינו ירא מלפני
האלהים מירא זו אינו יורע מהו כשהוא
אומ׳ תקום ויראת מלהיך הוי אומ׳ מורא זו
קימה גרסי׳ בפרק אלמנה נזונית אמ׳
ר׳ יהושע בן לוי כל מלאכות שהעבד עושה
לרבו תלמיד עושה לרבו חוץ מהתרת לו
מנעל והנעלת לו מנעל אמ׳ רבא לא שנו
שא במקום שאין מכירין אותו אבל במקום
שמכירין אותו לית לן בה אמ׳ רב אשי
ובמקום שאין מכירין אותו נמי לא אמרן
שא דלא מנח תפלי אבל מנח תפלי לית
לן בה אמ׳ ר׳ חייא בר אבא כל המונע
תלמידו מלשמשו כאי מונע ממנו חסד שנ׳
למס מרעהו חסד רב נחמן בר יצחק אמ׳
אף פורק ממנו יראת שמים שנ׳ ויראת שדי
יעזוב תניא שמעון העמסוני ואמרי לה
נחמיה העמסוני היה דורש כל אתין שבתורה
כיון שהגיע את׳ שלהיך תירא ופרש אמרו לו
תלמידיו כל אתין שדרשת מה תהא עליהן
אמ׳ להן כשם שקבלתי שכר על הדרי שרה
כך אני מקבל שכר על הפרישה ער שבא ר
עקיבא ודרש את׳ שלהיך תירא לרבות
תלמידי חכמים גרסי׳ בסוף הוריות
תנו רבנן כשהוא נשוא ונתנם כל העם עומדין
ואין יושבין עד שיאמר להן שבו כשאוב כר׳
נתנם עושין לו שתי שורות מכאן ומכאן ער
שנתנם ויושב במקומו חכם שנתנם אחד
עומד ואחר יושב ער שנתנם ויושב במקומו
בני חכמים ותלמידי חכמים מזמן שהרבים
צריכין להן מעמידין אפי׳ על ראשי העם ואף
על פי שאמרו אין שבח לתלמיד חכם שיתנם
כאחרונה יצא ליטורך נתנם ויושב במקומו
בני חכמים שממונין אמתיחין ערנסים על
היצבור בזמן שיש בהן דעת לשמוע נתנסין
ויושבין אחר אביהם והופכים את פניהם כלפי
אביהם אין בהם דעת לשמוע הופכין את
פניהם כלפי העם יצא ליטורך נתנם ויושב
במקומו אמ׳ רב נחמן לא אמרן שא לקטנים
אבל לגדולים לא הוה ליה למכרך נעשיה
מעיקרא דאמ׳ רב יהודה לעולם ילמוד ארם
עצמו להשכים ולהעריב כרי שלא יתרחק
ר׳ אלעזר בר׳ צדוק אומ׳ אף בבית המשתה
עושין אותן סנגין אמ׳ רבא בחיי אביהן
איבעיא להו מהו לעמוד מפני ספר תורה
ר׳ חלקיה ור׳ סימון ור׳ אלעזר בר׳ צדוק אמרו

קו׳ מפני לומריה עומדין מפניה לא כל שכן
פיס כל מיצות עשה שהזמן
גרמא תנו רבנן אי זו היא מיצות עשה ש
שהזמן גרמא סוכה ולולב ושופר וציצית ואי
זו היא מיצות עשה שלא הזמן גרמא מזוזה
ומעקה אבירה ושלוח הקן ובללא הוא
והרי מצה ושמחה והקהל רמיצות עשה ש
שהזמן גרמא ונשים חייבות יתו והרי תלמוד
תורה ופריה ורביה ופריון הבן רמיצות עשה
שלא הזמן גרמא ונשים פטורות אמ׳ ר׳ יהנן
אין למדין מן הכללות ואפי׳ במקום שנאמר
בהן חוץ פיס חוץ מכל תקיף
וכל תשרת וכל תטמא למתים איסי תני אף
כל יקרחו נשים פטורות ולית הלכת כאיסי
שא אחד אנשים ואחד נשים חייבין בקרחה
ירושלמי רב המנונא מפקר ל
להברא פקרין לנשיכון כר יהויין קיימין על
מתיא לא ליתלשן בשערייהן שלא יבאו לידי
קרחה שנא׳ כי עם קדוש אתה אחר אנשים
ואחר נשים תנו רבנן לא יקרחה קרחה
בראשם יכול אפי׳ קרח ארבע וחמש קרחות
לא יהא חייב שא אחת תל קרחה לחייב על
כל קרחה וקרחה בראשם מה תל
לעי שנא׳ לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין
עיניכם למת יכול לא יהא חייב שא על העינים
מנין לרבות כל הראש תל בראשם לחייב
על הראש כבין העינים ואין לי שא פהנים
שריבה בהן הכתוב מיצוה יתירות שרש מנין
נאמ׳ קרחה ונאמ׳ לחלן קרחה מה כאן חייב
על כל קרחה וקרחה וחייב על הראש כבין
העינים אף להלן חייב על כל קרחה וקרחה
וחייב על הראש כבין העינים ומה להלן על
מת אף כאן על מת מתני׳ כל מיצוה
שהיא תלויה בארץ אינה
נוהגת שא בארץ ושאינה תלויה בארץ נוהגת
בין בארץ בין בחוצה לארץ חוץ מן הערלה
והכלאים ר׳ אלעזר אומ׳ אף החדש מאי
תלויה ומאי שאינה תלויה אילימא תלויה
דכתי׳ בה ביאה שאינה תלויה דלא כתיבא בה
ביאה והרי תפלין ועטר חמור דכתי׳
בהו ביאה ונוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ
אמ׳ רב יהודה הכי קאמ׳ כל מיצות שחוסת הגוף
היא נוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ חוסת
קרקע אינה נוהגת שא בארץ חוץ מן הערלה
והכלאים ר׳ אלעזר אומ׳ אף החדש וקיימא
לן כר׳ אלעזר דסתם לן תנא בותיה דתנן

101
93

המקדש אסור מן התורה בכל מקום והערלה
הלכה והכלאים מדברי סופרים · אמ׳ ר׳ אסי
אמ׳ ר׳ יוחנן לזקין על הכלאים רבר תורה אמ׳
ליה ר׳ שמעון לא אסי והא אנן תנן והכלאים
מדברי סופרים לא קשיא כאן בכלאי הכרם
כאן בהרכבת אילן כרשמוש דאמ׳ שמוש את
חקותי תשמורו חקים שקיקתי לך ·
בהמתך לא תרביע בלאים שדך לא תזרע כ׳
כלאים מה בהמתך נהרכבה אף שרך נהרכבה
ומה בהמתך בין בארץ בין בחויצה לארץ
אף שדך בין בארץ בין בחויצה לארץ ·
ואלא הא כתי שדך ההוא למעוטי זרעים
שבחויצה לארץ · רב נחמן ורב ענן הוו
שקלי ואזלי באורחיה חזיוה להההוא גברא
דהוה קא זרע חיטי ושערי אמ׳ ליה ניתי מר
נישמתיה אמ׳ ליה לאו חיזרא את · כלומלא
נתחוור לך דבר זה מיתר · תי חזיוה להההוא
גברא דהוה זרע ביכי נועבי שערי אמ׳ ליה ניתי
מר נישמתיה אמ׳ ליה לאו ציהרא את ולא
קיימ׳ לן כר׳ אשיה דאמ׳ אינו לוקה עד שיזרע
חטה ושעורה וחריצן במפולת יד · רב
יוסף מערב בזרוני וזרע אמ׳ ליה אביי והא
אנן תנן והכלאים מדברי סופרים אמ׳ ליה
לא קשיא כאן בכלאי הכרם כאן בכלאי זרעים ·
כלאי הכרם שבארץ אסורין בהנאה בחויצה
לארץ נמי נזרו בהו רבנן רבארץ לא אסירי
בהנאה בחויצה לארץ נמי לא גזרו בהו רבנן
נמצא עכשו רין כלאים בחויצה לארץ נחלק
לשלשה פנים · יש מהן אסור מן התורה
ויש מהן אסור מיכן מדרבנן ויש מהן
מיתר · כלאי בהמה והרכבת אילן אסורין
מדאורית · וכלאי הכרם אסורין מדברי
סופרים וכלאי זרעים מותרין · מתני׳
כל העושה מעשה אחת מטיבין
לו ומאריכין ימיו ושנותיו ונוחל את הארץ
וכל שאינו עושה מעשה אחת אין מטיבין לו
ואין מאריכין את ימיו ואינו נוחל את הארץ ·
וכל שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא
בדרך ארץ אינו מן היישוב · וכל המחזיק
בשלשתן עליו הכתוב אומ׳ והחוט המשולש
לא במהרה ינתק · כל שאינו לא במקרא
ולא במשנה ולא בדרך ארץ אינו מן היישוב
אמ׳ יוחנן יעסול לעדות · תנו רבנן
האוכל בשוק רומה לכלב ויש אומ׳ פסול לעדות ·
אמ׳ רב אידי בר אבין אמ׳ רב הלכה כיש אומ׳ ·
סליק פירקא

האיש מקדש

בו ובשלוחו והאשה
מתקדשת בה
ובעלוחה האיש מקדש את בתו כשהיא נערה
בו ובשלוחו האומ׳ לאשה התקדשי לי בתמורה
זו התקדשי לי בזו אם יש באחת מהן שוה
פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת בזו
ובזו ובזו אם יש בכלן שוה פרוטה מקודשת
ואם לאו אינה מקודשת · היתה אוכלת
ראשונה ראשונה אינה מקודשת עד שיהא
באחת מהן שוה פרוטה · השתא בשלוחו
מקדש בו מיבעיא אמ׳ רב יוסף מיצוה בו ייתר
מבשלוחו כי הא דרב ספרא מחרך רישא ·
רבא מלח שיבוטא · ואיכא דאמ׳ איסורא
נמי איכא כדרב יהודה אמ׳ רב דאמ׳ רב יהודה
אמ׳ רב אסור לאדם שיקדש את האשה ער
שיראנה שמא יראה בה דבר מנוה ותתגנה
עליו ורחמנא אמ׳ ואהבת לרעך כמוך ·
וכי איתמר דרב יוסף אמוצא איתמר האשה
מתקדשת בה ובשלוחה השתא בשלוחה
מקדשה בה מיבעיא אמ׳ רב יוסף מיצוה בה
יותר מבשלוחה כי הא דרב ספרא מחרך
רישא רבא מלח שיבוטא אבל בהא איסורא
לית בה כדר׳ שמעון בן לקיש דאמ׳ ר׳ שמעון
בן לקיש טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו ·

האיש מקדש את בתו כשהיא נערה ·
כשהיא נערה אין כשהיא קטנה לא מסייעליה
לרב דאמ׳ רב יהודה אמ׳ רב אסור לאדם
שיקדש את בתו כשהיא קטנה ער שתגדיל
ותאמר בפלוני אני רוצה · תניא ר׳ יהושע
בן קרחה אומ׳ מנין ששלוחו של אדם כמותו
שנא׳ ושחטו אותו כל קהל ערת ישרא׳ כיון
שערבים וכי כל הקהל שוחטין והלא אין שוחטין
אלא אחר אלא מכאן ששלוחו של אדם כמותו ·
ולרבר עכירה לא אמרי׳ שלוחו של אדם
כמותו דקיימ׳ לן אין שליח לדבר עבירה
דאמרי׳ דברי הרב ורברי תלמיד דברי מי
שומעין · אמ׳ רב נחמן אמ׳ שמוש תימים
שבאו לחלוק בנכסי אביהן בית דין מעמידין
להם אפטרופוס ובוררין להם חלק יפה ואם
הגדילו יכולין למחות ורב נחמן דידיה אמ׳
אם הגדילו אינן יכולין למחות אם כן מה כח
בי יפה · וקיימ׳ לן כדידיה דרב נחמן
והני מילי היכא דלא טענו בשום רבר דאינן
יכולין למחות ברוחות דאם כן מה נח בית דין
יפה אבל אם טענו בשום רבר יכולין למחות
כדיתנן שום הדיינין שנויחת שתות או הותיר

טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו

שתות מכרן בטל · אמ׳ רבא אמ׳ רב נחמן
האיזן שחלקו הרי הן כלקוחות פרות משתות
נקנה מקח יתר על השתות בטל מקח שתות
קנה ומחזיר אונאה · אמ׳ רפא הא דאמרת
פרות משתות נקנה מקח היכא דלא שוי שליח
אבל שוי שליח אמ׳ ליה להתקוני שדרתיך ולא
לעותי · והא דאמרת שתות קנה ומחזיר
אונאה לא אמרין שא דלא אמרי נפלוג כשומא
רבי דינא אבל אמרי נפלוג כשומא דכי דינא
לא דהא תנן שוים הדיינין שפחת שתות או
שהותיר שתות מכרן בטל והא דאמרת יתר
משתות בטל מקח לא אמרין שא בביטלתלי
אבל כמקרקעי אין אונאה לקרקעות וכמקרי
וכמקרקעי נמי לא אמרין שא דפלוג בעיליא
אבל פליג במשחתא לא נדרבא דאמ׳ רבא
כל דבר שבמדה ושבמקחל ושבמנין אפילו
פרות מכרי אונאה חוזר · מיהא אשמעינן
דאין לקרקעות לא אונאה ולא בטול מקח ·
איתמר רב אמ׳ אין שליח נעשה עד · רבי י
שילא אמרי שליח נעשה עד · והלכת נעשה
עד · ירושלמי · חד כרש אפקיר
רבי נביה חבריה וכפר ביה אתא עבדא
לקומיה דר׳ ירמיה ועשה שליח עד והייבו שבועה
על ידי הפתח · אמ׳ רבא אמידב נחמן אמ׳
לשנים עצאו וקדשו לי את האשה הן הן שלחו
הן הן עידיו וכן בני רישין וכן בריני ממונות
כגון שאמ׳ לשנים תנו מנה זה לפלוני שאני
חייב לו הן אומ׳ נתננו ומלוה אומ׳ לא נטלתי
מנו דיכלין למימר אהדרינהו ללוה יכלין
למימר פרעוהו למלוה והני מילי מקמיה
דליתקון דבנן שבועת היסת אבל השתא
דתקון דבנן שבועת היסת כיון דאי בעי למימר
אהדרוניה ללוה מיחייבי לאישתבועי שבועת
היסת כדאמרינן נמי פרעוהו למלוה ·
מיחייבי בשבועת היסת דפרעוה למלוה ולא
מקבלא עדותן דנוגעין בעדותן ומלוה דאמ׳
לא נפרעתי כיון דלוה לא יכיל למימר ליה
ודאי פרעתיך דהא לא ידע אי פרעי ליה הנך
שלוחין או לא הוה ליה כדין חנוני על פנקסו
רבי היכי דאי אמ׳ ליה בעל הבית לחנוני תן
לפועלי כסלע מעות והוא אומ׳ נתתי והם אומ׳
לא נטלנו משתבעי הנך פיועלים דלא שקלי
מידי אמאגריהו מיניה דחנוני ושקלי מיניה
דבעל הבית דהא לא ידע אי פרע להו חנוני
או לא הם הפי משתבע מלוה בגזירה כעין
שבועת התורה דלא פרעי ליה מידי הנך

שליחים ופרע ליה לוה למלוה · פיס
האיש מקדש את בתו כשהיא נערה ·
תנן התם נערה האומ׳ התקבל גט זה לאשתי
נערה המאורסה היא ואביה מקבלין גיטה אמ׳
ר׳ יהודה אין שתי ידים זוכות כאחת שא אביה
מקבל גיטה בלבד אמ׳ ר׳ שמעון בן לקיש
כמחלוקת לנידושין כך מחלוקת לקדושין
ור׳ יוחנן אמ׳ מחלוקת לנידושין אבל לקדושין
דברי הכל אביה ולא היא וקיימא לן כר׳ יוחנן ·
בעא מיניה רבא מרב נחמן נערה מ״ד
שתעשה שליח לקבל גיטה מיד בעלה כיד
אביה דמיא מה אביה משוי שליח אף היא נמי
משוי שליח או דילמא כחצר אביה דמיא
ועד דמטי גיטא לידה לא מיגרשא אמ׳ ליה אין
עשה שליח · וכן הלכה · איתמר קטנה
שנתקדשה שלא לדעת אביה אמ׳ שמואל ·
צריכה גט וצריכה מיאון וכן אמ׳ רב צריכא
גט וצריכה מיאון צריכה גט שמא נתרצה
האב וצריכה מיאון שמא לא נתרצה האב
ויאמרו אין קדושין תופסין באחותה אמ׳ רב
נחמן והוא שהשכיבו אבל לא שדכו אפי׳ מיאון
אינה צריכה ויש אומ׳ צריכה מיאון והלכתא
כעולא ורבינא כרבעי למימר קמן · איתמר
מת אותו שקדשה ינבלה לפני אחים ליבום
אמ׳ רב הונא אמ׳ רב ממאנת למאמרו ואינה
ממאנת לדיקתני עשה כה מאמר צריכה גט
וצריכה חליצה וצריכה מיאון צריכה גט
שמא נתרצה האב בקדושי שני צריכה ח
חליצה שמא נתרצה האב בקדושי ראשון
וצריכה מיאון שמא לא נתרצה האב לא ב
בקדושי ראשון ולא בקדושי שני ויאמרו אין
קדושין תופסין באחותה לא עשה כה מאמר
אינה צריכה שא חליצה בלבד מאי אמרת
תבעי נמי מיאון נזירה שמא יאמרו אין קדושין
תופסין באחותה הכל יודעין דאחות חליצה
דרבנן דאמ׳ ר׳ שמעון בן לקיש כאן שנה ר׳
אחות גרושה אסורה מדברי תורה ואחות ח
חליצה אסורה מדברי סופרים · וכל שאסורה
מדברי סופרים תופסין בה קדושין וצריכה
גט הילכך לא בעינן מיאון כה · עולא אמ׳
קטנה שנתקדשה שלא לדעת אביה אפילו
מיאון אינה צריכה · תנהו נתרי דהוו קא
שתו חמרא תותי ציצי בכבל שקל חד סיניתו
נסא רחמרא יהב ליה לחבריה אמ׳ ליה מקדשא
כריתיך לברי אמ׳ רבינא אפי׳ למאן דאמ׳
חוששין שמא נתרצה האב שמא נתרצה

כי קרקעין

על מנת שאני עשיר · אין אומ׳ כר׳ שמעון
בן חלפתא וכר׳ שמעון בן עזריה שא כל שבני
עירו מכבדין אותו מפני עשרו · על מנת
שאני צריך אפי׳ רשע גמור מקודשת שמא
הרהר כדעתו תשובה · על מנת שאני
רשע אפי׳ צריך גמור מקודשת שמא הרהר
עכ״ד כדעתו וכתי׳ כה בעכ״ו למען תעוש את בני
ישראל בלבם · פ״ס
וכפולין אע״פ שאמרה בלבי היה להתקדש
לו אע״פ אינה מקודשת וכן הי׳א שהטעתו
ההוא גברא דזבנינהו לנכסי אדעתא
למיסק לארעא דישראל בעידנא דזכין לא
אמ׳ ולא מידי · אמ׳ רבא הוו דברים שבלב
ודברים שבלב אינן דברים · ההוא
גברא דזבנינהו לנכסיה אדעתא למיסק
לארעא דישראל סליק ולא איתדר ליה אמ׳
רבא כל דסליק אדעתא למירר חוא והא לא
מתדר ליה איכא דאמרי כל דסליק אדעתא
הוא והא סליק ליה · ההוא גברא דזבנינהו
לנכסיה אדעתא למיסק לארעא דישראל
לסוף לא סליק אמ׳ רבאשי אי בעי סליק ואיכא
דאמרי אי בעי לא הוה סליק מאי בינייהו
דאיתיליד אונסא באורחא · מתני׳
האומר לשלוחו צא וקדש
לי אשה בלונית במקום פלוני וחלך וקדשה
במקום אחר אינה מקודשת הרי היא כמקו
פלוני וקדשה במקום אחר הרי זו מקודשת ·
המקדש את האשה על מנת שאין עליה
נדרים ונמצאו עליה נדרים אינה מקודש
בנפה סתם ונמצאו עליה נדרים תצא
שלא בכתובה על מנת שאין בה מומין
ונמצאו בה מומין אינה מקודשת בנפה
סתם ונמצאו בהן מומין תצא שלא בכתובה
שכל המומין הפוסלין בכהנים פוסלין
בנשים · ותנן נמי בבתיובות בכי האי
גונא ואיתמר עלה אמ׳ ר׳ יוחנן משום ר׳ שמ
שמעון בן יהוצדק בשם נדרים אמרו שלא
תאכל בשר ושלא תשתה יין ושלא תתקשט
בבגדי צבעונין ואוקמה רב אשי אריש
דמתניתי׳ דקתני אינה מקודשת ודוק הני
דקלדי בהו אינשי אבל מילי אחריני דלא
קלדי בהו אינשי אע״ג דאמ׳ איהו קלידנא
לא הוי קלידיה קלידא · ויהוא מקודשת
וכל שכן אסופא דלא קלידי · ונרס׳ תו
הנפה איתמר קדשה על תנאי וכנפה סתם
רב אמ׳ צריכה ממנו גט ושמוא אמ׳ אינה
צריכה ממנו גט ויקיימ׳ לן כרב דהלכתא
כרב באיסורי · ונרס׳ תו התם אמ׳ רב
פעמא משמיה דרבא המקדש על תנאי ובעל
צריכה ממנו גט זה היה מעשה ולא היה כח
בחכמים להוציאה בלא גט ולאפוקי מהאי
תנא דאמ׳ רב יהודה אמ׳ שמוא משום ר׳
ישמעאל והא לא נתעשה אסורה הא נתעשה
מותרת ויש לך אחרת שאע״פ שלא נתעשה
מותרת ואי זו זו שקידושיה קדושי טעות
שאפי׳ בנה מרכב לה על פתיחה ממאנת
והולכת לה · ולית לדר׳ ישמעאל
וגרס׳ התם אמ׳ רב יוסף בר אבא אמ׳ ר׳ מנחם
אמ׳ ר׳ אבא המקדש בפחות משוה פרוטה
ובעל צריכה ממנו גט חזקה אין אדם עושה
בעילתו בעילת זנות · גרס׳ בגזירות
אמ׳ רב יצחק בר יוסף אמ׳ ר׳ יוחנן האומר
לשלוחו צא וקדש לי אשה ומת שליח א
אסור בכל הנשים חזקת שליח עושה ג
שליחותו אמ׳ רבא ומודה ר׳ יוחנן באשה
שאין לה לא בת ולא אם ולא אחות עשיטא
לא צריכה אע״ג דאית ליה השתא ולבתר
דשוי שליח איגרוש מאי טעמ׳ כי משוי אינש
שליח היכא דאיהו מצי לקדושי והיכא
דאיהו לא מצי לקדושי לא משוי שליח ·
מתני׳ המקדש שתי נשים בפרוטה או
אחת בפחות משוה פרוטה אע״פ
ששלח סבלונות לאחר מיכן אינה מקודשת
וכן קטן שקדש מא טעמ׳ דהני סבלונות
מחמת קדושי קמאי נינהו וקדושי קמאי
ליתי בהו משתא · איתמר אמ׳ רב חוא
חוששין לסבלונות וכן אמ׳ רבא חוששין
לסבלונות · פי׳ היכא דלא ידעינן אי
קדיש אי לא קדיש ואסיקנא אמ׳ רב פפא
באתרא דמקדשי והדר מסבלי חיישינן
מסבלי והדר מקדשי לא חיישינן ואפילו
מיענטא מקדשי והדר מסבלי וחיבא מסבלי
והדר מקדשי מהו דתימ׳ לא ניחוש למיענטא
קמ״ל · מתני׳ המקדש אשה ובתה
או אשה ואחותה כאחת
אינן מקודשות · מעשה בחמש נשים
ובהן שתי אחיות ולקט אחר בלבלה של
תאנים משלהן היתה ושל שביעית היתה
ואמ׳ להן הרי כולכן מקודשות לי בבלבלה
זו ויקבלתה אחת מהן על ידי כולן אמ׳ חכמים
אין אחיות מקודשות · איתמר קדושין
שאין מסורין לביאה בגון שאמ׳ לאב אחת

מבנותיך מקודשת לי בפרוטה זו אביי אמ
הוו קדושי רבא אמ לא הוו קדושי והלכתא
נותיה דאביי ביעל קגם והא חרא מיניהו
עיסה מעשה בחמש נשים
אמ רב שמע מינה ממתני ארבעני ונקיט רב
ליריה תלתי שמע מינה המקדש בפירות
שביעית מקודשת ושמע מינה קדשה
בגזל אינה מקודשת ואפי גזל שלה ממאי
מדקתני משלהן היתה ושביעית היתה טעמ
דשביעית דהפקר ניתנו הא שאר שני שביעי
לא ושמע מינה אשה נעשית שליח
לחברתה ואפי במקום שנעשית לה ערה
וכן אמ ר יוחנן המקדש בגזל אינה מ
מקודשת דאמ ר יוחנן גזל ולא נתיאשו ר
הבעלים שנהם אינן יכולין להקדיש זה
לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו
ואותבינן עליהו מיהא דתניא קדשה בגזל
ובחמס ובגניבה או שחטף סלע מירה ור
וקדשה בו מקודשת ועריק התם כגזל
דירה ואקשי והא מדקתני סופא או
שחטף סלע מירה מכלל דרישא בגזל
דעלמא עסיקינן ועריק ערישי קא משמ
קדשה בגזל ובגניבה ובחמס כיצר כגון
שחטף סלע מירה וקדשה בו ואקשינן והא
מתני דגזל דירה ואמ רב אינה מקודשת
ועריקינן לא קשיא הא דשדיך הא הלא שדיך
ושמעינן מיהא דגזל דעלמא היכא
הלא נתיאשו הבעלים אינה מקודשת כלל
כין שדיך בין לא שדיך וגזל דירה בדשדיך
היו קדושי ובדלא שדיך לא הוו קדושי ג
כדכתבי לעיל תהיא איתתא דהות
משיא ברעה כמשיכלא רמיא אתא ההוא
גברא חטף ויזא מחבריה שרא לה אמ ליה
מיקדשת לי אתי לקמיה דרבא אמ להו ליתי
דחשלה להא דתנו רבנן שמעון הצמ סתם גזלה
אוש בעלים היא תהוא גברא דקדוש
במיזא דשמכי אתא לקמיה דרבא אמ ליה
מאן נמי לך ויתי מילי במיזא אבל כישא ג
מצי אמ ליה אנא שקלי כישא אתנמי שקול
כישא עי מיזא דשמכי ראשי בעלים
ולפי שיש בהן גחלים וקטנים משום הכי
אמ ליה רבא מאן נמי לך תהוא דקדוש
בפרומא דשרא אתא מריה דביתא ואשכחיה
אמ ליה אמאי לא תיתיב מהאי חריצא אתי
לקמיה דרבא אמ להו לא אמרי כלך אעל
יעות שא לענין תרומה בלבר אבל האי מ

מחמת כיסופא הוא דאמ הכי עי פרומא
דשברא עב גאון כלי קטן וערין קורין בבבל
לכלי קטן פרמא ויש שפירש שכר
מתוך ומסתברא כפי הגאון מדאמרי פרמא
ויש שפירש שכר מתוך ומסתברא כפי
הגאון מדאמרי פרמא דשברא ולא אמרינן
שיכרא פרומא מתני המקדש
בערלה ובכלאי הכרם
ובשור הנסקל ובעגלה ערופה ובעפרי
מיורע ובשעיר נזיר ובפטר חמור ובבשר
בחלב ובחולין שנשחטו בעזרה אינה מקו
מקודשת מכרן וקדש בדמיהן הרי זו מקו
מקודשת מכרן וקדש בדמיהן
מנלן מדרבי רחמנא בעי והייתי חרם כמוהו
כל מה שאתה מהווה כמוהו מכלל דכל
איסורין שבתורה שרו ונוליף מינה
משום דהוו עי ושביעית שני כתובין הבאין
כאחד וכל שני כתובין הבאין כאחד אין
מלמדין עי האדאמרן שביעית
מאי היא דתניא כי יבל היא קדש תהיה לכם
מה קדש תופס את דמיו אף שביעית תופסת
את דמיה

סליק פירקא

האומר לחבירו צא וקדש לי אשה פלונית
והלך וקדשה לעצמו מקודשת לשני
וכן האומ לאשה הרי את מקודשת לי לאחר
וכו תנא מה שעשה עשוי שא שנהג בו
מנהג הרמאין ריבון חסידא אזל לקדושי
אתתא לבריה קדשה לנפשיה ותנא
מה שעשה עשוי שא שנהג בו מנהג הרמאין
לא יהבוה ניהליה איבעי ליה לאורועי סבר
אדהכי והכי אתי אינש אחרינא ומקדשלה
רבה בר בר חנה יהב זוזיה לרב אמ ליה
זבנא ניהליה להאי ארעא אזל זבנא לנפשיה
והתניא מה שעשה עשוי שא שנהג בו מנהג
הרמאין באנא האלמי חויא לרב נהגי ביה
כבוד לרבה בר חנה לא נהגי ביה כבוד אינעי
ליה לאורועי סבר אדהכי והכי אתי אינש
אחרינא וזבין לה רב גדל הוה מהנך
בארעא למזבן יתה אזל ר אבא זבנה אזל
רב גדל קבליה לר זירא אזל ר זירא קבליה
לר יצחק נפחא אמ לי המתן עד
שיעלה אצלנו לרגל כי סליק אשכחיה אמ
ליה עני המהנך בחדדה ובא אחר ונטלה
ממנו מאי אמ ליה נקרא רשע ושא מר

104
96

יודעת למי נתקדשתי וכא אחר ואמ' אני
קדשתיה שאין נאמן לכנוס תנא כותיה
רב אסי קדשתי את בתי ואיני יודע למי קדשתיה
וכא אחר ואמ' אנו קדשתיה נאמן לא כל ר'
הימנו לאסרה עליו והאשה שאמרה נתקדשתי
וכא אחר ואמ' אני קדשתיה שאין נאמן
לבנוס מפני שמחפה עליו וכן הלכתא
תנא בני זה בן שלש עשרה שנה ויום אחד
בתי בת שתים עשרה שנה ויום אחד נאמן
לנדרים ולערכין ולחרמין ולהקדשות אבל
לא למכות ולא לענשין מתני' קדשתי
את בתי קטנה קדשתיה וגרשתיה
בשהיא קטנה והרי היא קטנה נאמן קדשתיה
וגרשתיה בשהיא קטנה והרי היא גדולה אינו
נאמן נשבית ופדיתיה כן שהיא קטנה כן
שהיא גדולה אינו נאמן מי שאמ' בשעת
מיתתו ישלי בנים נאמן אין לי אחים אינו כן
נאמן המקדש את בתו סתם אין הכונרת נכרת
מאי שנא רישא נבי קדישין דנאמן ומאי
שנא סופא נבי שבויה דאינו נאמן אמ' רב אשי
רישא רחמנא המניה כדרב הונא דאמ' רב
הונא אמ' רב אשי רישא רחמנא המניה כדרב
הונא דאמ' רב הונא אמ' רב מנין לאב שנאמן
לאסור את בתו שנא את בתי נתתי לאיש הזה
לאיש אסרה הזה התירה לנשואין המניה
רחמנא לאב בשבויה לא המניה רחמנא
מתני' מי שיש לו שתי בתי בנות משתי
נשים ואמ' קדשתי את בתי הגדולה
ואיני יודע אם גדולה שבגדולות או גדולה
שבקטנות או קטנה שבגדולות שהיא גדולה
מן הגדולה שבקטנות כולן אסורות רבי
מאיר אומ' יוסי כולן מותרות חוץ מן
הגדולה שבגדולות קדשתי את בתי הקטנה
ואיני יודע אם קטנה שבקטנות או קטנה
שבגדולות או גדולה שבקטנות שהיא קטנה
מן הקטנה שבגדולות כולן אסורות רבי
מאיר אומ' יוסי כולן מותרות חוץ מן הקטנה
שבקטנות וקיימין דבי מאיר דבי יוסי הלכה
כר' יוסי מתני' האומר לאשה קדשתיך
והיא אומרת לא קדשתני
היא אסור בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו
קדשתני והוא אומ' לא קדשתיך הוא מותר
בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו קדשתיך
והיא אומרת לא קדשתה שא בתי היא אסור
בקרובות גדולה וגדולת מותרת בקרוביו
ומותר בקרובות קטנה וקטנת מותרת בקרוביו
קדשתי את בתך והיא אומרת לא קדשתה
שא אותי הוא אסור בקרובות קטנה וקטנה
מותרת בקרוביו ומותר בקרובות גדולה
וגדולה אסורה בקרוביו קדשתני והוא
אומ' לא קדשתיך וכו' איתמר אמ' שמואל
מבקשין הימנו ליתן גט אמר רב ואם
נתן מעצמו כופין אותו ליתן כתובה
איתמר אמ' רב נחמן אמ' שמוט המקדש כעך
אחד אין חוששין לקדושיו ואפי' שניהם מודים
וכן הלכתא ואי קשיא לך הא דתנן האו
לאשה קדשתיך והיא אומרת לא קדשתני
הוא אסור בקרובותיה התם כגון דאמ' לה
קדשתיך בשני פלוני ופלוני והלכו להם
למדינת הים גרסי בפרק חמש עשרה
נשים שטרות צרותיהן אמ' רב יהודה אמ'
רב אסי גו שקדש בזמן הזה חוששין לקדושיו
חיישינן שמא מעשרת השבטים הוא ודיקא
כריכתא דקביעי כי אמרתה קמיה
דשמוט אמ' לי בנך קרוי בנך ואין בנך הבא
מן הגויה קרוי בנך שא בנה והא איכא
בנות ואמ' רבא בן בתך הבא מן הגוי קרוי בנך
גמירי רבנתא דההיא דרא איצטרויי איצטרוי
עי' נבקעו בית הרחם שלהן ועשו עקרות
ואיכא דאמרי כי אמרתיה קמיה דשמוט אמ'
לי לא זזו משם עד שעשאום גוים גמורים שנ'
כי בנכרי כי בגוים זרים ילדו וגו' מר זוטרא
ורב אחא טבא בני רב מארי בר אסור פלוג
נכסיהו בהדי הדדי אתו לקמיה דרב אשי
אמרו ליה על פי שנים עדים אמ' רחמנא דאי
בעו למהדר לא מצו הדדי בהו ואנן לא
הדדינן או דילמ' דלא מתוקמא אלא
בסהדי אמ' להו לא איברו שהדי שא לשקרי
מהכא שמעינן דהיכא דמורו בעלי דינין
דקנו מהדדי דלא מצי חד מינהו למהדר
ביה ואע"ג דלא הויא מילתא קמיה שהדי דלא
איברו שהדי שא לשקרי אבעיא להו
זינתה אשתו בעד אחר מהו אמ' רבא הוי
דבר שבערוה ואין דבר שערוה פחות משני
עדים וכן הלכה והני מילי בדיני אדם
אבל בא לישאל בידי שמים אי מהימן ליה
בבתרי מיחייב לאפוקה ויהיב לה כתובתא
גרסי בכתובות בבר קמא אין האשה נאסרת
על בעלה בעד אחד שא בשני עדים וקנוי
וסתירה אפי' בעד אחד נמי תנן התם בסוף
נדרים בראשונה היו אומ' שלשה נשים יוצאות
ונוטלות כתובה האומרת טמאה אני לך

105

ה היא נאמנת ר' אחיה לכל משפחות ישראל
והמה יהיו לו לעם · תנו רבנן ממזרי
נתיני טהורין לעתיד לבא דברי ר' יוסי אמ'
רב יהודה אמ' שמואל הלכה כר' יוסי · תנו
רבנן גר נושא ממזרת והולד ממזר דברי ר'
יוסי ר' יהודה אומ' גר לא ישא ממזרת אחד
גר ועבד משוחרר וחלל מותרין בכהנת
והלכתא גר מותר בכהנת ומותר בממזרת
מותר בכהנת לא הוזהרו כשרות להנשא
לפסולין ומותר בממזרת כר' יוסי · אמ'
שמואל כיון שנתמנה אדם פרנס על הציבור
אסור בעשיית מלאכה בעני שלשה ·
ואמ' שמואל אין משתמשין באשה כין גדולה
כין קטנה ואמ' שמואל אין שואלין בשלום אשה
כלל ואפי' על ידי שליח · תניא כל הפוסל
בפסול ואמ' שמואל במומו פוסל · אמ' רב
שתיקותא הייני מיחסותא כי הא דכמערבא
כי מנצו בתרי כהדי הדדי חזותי מינייהו
דקדים שתיק אמרי הוא מיוחס טפי ·

מתני' א זהו שתוקי כל שמכיר את
אמו ואיני מכיר את אביו אפופי
כל שנאסף מן השוק ואיני מכיר לא את אביו
ולא את אמו אבא שאול היה קורא לשתוקי
כדוקי · אמ' רב יהודה אמ' רב אפופי כל
זמן שהוא בשוק אביו ואמו נאמנין עליו נאסף
מן השוק אין אביו ואמו נאמנין עליו
אמ' רבא ובשני רעכון אע"ג שנאסף מן השוק
נאמנין · תנו רבנן נאמנת היה לומ' זה
כהן וזה לוי וזה נתין וזה ממזר בד"א שלא
קרא עליה ערעור אפי' אחד אבל קרא עליה
ערעור אפי' אחד אינה נאמנת אע"ג דאמ' ר'
יוחנן אין ערעור בפחות משנים הני מילי היכא
דאית ליה חזקה דכשרות אבל היכא דלית
ליה חזקה דכשרות אחד גמי מהימן
נאמן בעל המקח לומ' לזה מכרתי ולזה לא
מכרתי כד"א שמקחו בידו אבל אין מקחו
בידו אינו נאמן · ויחזי זוזי ממאן נקט
לא צריכא דנקט מתרוייהו ואמ' אחד מרעתאי
ואחד בעל כרחאי נאמן דיין לומ' לזה זכיתי
ולזה חייבתי בד"א שבעלי דינין עומדין לפניו
אבל אין בעלי דינין עומדין לפניו אינו נאמן
ולחזי זכיותא מאן נקיט לא צריכא דקדיינין
זכותיהו והדר כדוכינהו כשורא דדיינו ·
אמ' רב נחמן שלשה נאמנין על הככור ושלו
הן חיה ואביו ואמו · חיה לאלתר · דתניא
נאמנת היה לומ' זה יצא ראשון וזה יצא שני

כד"א כשלא יצאה וחזרה אכל יצאה וחזרה
אינה נאמנת · אמו כל שכעה · אכיו
לעולם · עיס · אכא שאול היה
קורא לשתוקי ברוקי מאי ברוקי שכודקין
את אמו ואי אמרה לכשר נכעלתי נאמנת
ואע"ג דאיכא רוב פסולין איצלה · אמ' רבא
הלכה כאכא שאול · **מתני'** כל האסורין
לכא כקהל מותרין לכא זה
כזה ר' יהודה אוסר ר' שמעון ראכן כוראן
מותר וראן כסניקין וסניקין כוראן וסניקין
כסניקין אסור · ושוהן הסניקות שתוקי אפופי
וכותי · אמ' רב יהודה אמ' רב הלכה כר' שמעון
בת חלל זכר פסולה מן הכהונה לעולם
שהרי שנשא חללה תתי כשרה לכהונה ·
וחלל שנשא בת ישראל כתי פסולה מן הכהונה
ר' יהודה אומ' בת גר זכר כבת חלל זכר ·
מאי לעולם מהו דתימ' מידי דהוה אמצרי
וארומי מן להלן לאחר שלשה דורות אף כאן
לאחר שלשה דורות קמ"ל לעולם · תנו
רבנן אי זו היא חללה כל שנולדה מן הפסולין
מאי פסולין אילימא פסולה לו הרי מחזיר
גרושתו הפסולה לו וכניה כשרין רמתי כי
תועבה היא היא תועבה ואין כניה תועבין
שא כשרין · אמ' רב יהודה אמ' רב הכי קאמ'
אי זו היא חללה כל שנולדה מפסולי כהונה
נולדה אין לא נולדה לא והרי שמנה וגרושה
דלא נולדה וקא הויא חללה · אמ' רבי יצחק
בר אבין הכי קאמ' אי זו היא חללה שעיקרה
מדברי תורה ואין לפרש שא מדברי סופרים
כל שנולדה מן הפסולין שבכהונה ·
אמ' ליה רב עמרם לאביי שרי שבא על אחותו
זונה ודאי משוי לה חללה משוי לה אולא מי
אמרינן קל וחומר השתא מחייבי לאוין הויא
חללה מחייבי כריתות לא כל שכן או דילמ'
אין חללה שא מאיסור כהונה אמ' ליה אין
חללה שא מאיסור כהונה · אמ' רבא מנא
הא מילתא דאמור רבנן אין חללה שא מאיסור
כהונא דתניא לא יאמר גרושה כבהן גדול
יתיתי בקל וחומר מכהן הדיוט ואנא אמינא
השתא לכהן הדיוט אסירא לכהן גדול
מיבעיא לא נאמרה שא לומ' לך כשם
שחלוקה גרושה מזונה וחללה כבהן הדיוט
כך שמנה חלוקה מגרושה וחללה בכהן
גדול · חללה אין חללה שא מאיסור כהונה ·
זונה נאמ' כאן זונה ונאמ' להלן זונה מה
להלן עשה זרעו חולין אף כאן עשה זרעו

חולין · אמ' רב אשי הילכך כהן הבא על
אחותו בכיאה ראשונה עשאה זונה חזר וכא
עליה עשאה חללה · ר' שמעון בן יעקב אומ'
ישראל שנשא גיורת בתו כשרה לכהונה אבל
גר שנשא גיורת בתו פסולה לכהונה אחד
גרים ואחד עבדים משוחררין אפי' עד עשרה
דורות עד שתהא אימן מישראל · יוסי אומ' אף
גר שנשא גיורת בתו כשרה לכהונה · אמ'
רב המנונא משמיה דעולא הלכה כר' יוסי אמ'
רבה בר בר חנא הלכה כר' יוסי ומיום שחרב בית
המקדש נהגו הכהנים סלסול בעצמן כר'
שמעון בן יעקב · נשא אין מוציאין ממנו כר'
יוסי · מתני · האומ' בני זה ממזר אינו
נאמן · אפי' שניהם אומ' על העבר
שבמעיה ממזר הוא אין נאמנין · ר' יהודה אומ'
נאמנין · מאי טעמ' דר' יהודה כרתניא יכיר
יכירנו לאחרים מכאן אמ' ר' יהודה נאמן אדם
לומ' זה בני בכור וכשם שנאמן אדם לומ' זה
בני בכור כך נאמן לומ' זה בן גרושה וזה כן
חלוצה וחכמים אומ' אינו נאמן · ואפסיקא
הלכתא בהדיא כר' יהודה בעבי יש נוחלין וכפי'
החולץ ליכמתו עמי אמרי מעשה באחד שבא
לפני ר' יהודה אמ' לו נתגיירתי בני לבין עכמ'
אמ' לו יש לך עדים אמ' לו לאו יש לך בנים אמ'
לו הן אמ' לו נאמן אתה לפסול את עצמך ואי
אתה נאמן לפסול את בנך · ואקשי' ואבניה
לא מהימן והתניא יכיר יכירנו לאחרים מכאן
אמ' ר' יהודה נאמן אדם לומ' זה בני בכור כר' ואי
וכשם שנאמן אדם לומ' זה בני בכור כך נאמן
לומ' זה בן גרושה וזה בן חלוצה אמ' רב נחמן
בר יצחק הכי קאמ' ליה לדבריך ניי אתה ואין
ערות לניי · והלכתא כותיה דרב נחמן כר'
יצחק דאמ' משום דניי הוא ואין ערות לניי
אבל ישראל מהימן והני מילי אבנו אבל אבן
בנו לא מהימן כדתניא ר' יהודה או נאמן הוא
על בנו קטן ואין נאמן על בנו גדול ואמ' חייא
בר אבא אמ' ר' יוחנן לא גדיל גדול ממש ולא
קטן קטן ממש אלא קטן ויש לו בנים זהו גדול
גדול ואין לו בנים זהו קטן וכן הלכתא ·
מתני · מי שנתן רשות לשלוחו לקדש א
את בתו והלך הוא וקדשה אם
שלו קדמו קדושיו קדושין ואם של שלוחו ק
קדמו קדושיו קדושין אין ידוע שניהם נותנין
גט ואם ראשו אחד נותן גט ואחד כנוס · וכן
האשה שנתנה רשות לשלוחה לקדשה והלכה
היא וקדשה את עצמה אם שלה קדמו קדושיה
קדושין ואם של שלוחה קדמו קדושיו קדושין
אין ידוע שניהם נותנין גט ואם ראשו אחד נותן
גט ואחד כנוס · אתמר קדשה אביה ברצון
וקדשה היא עצמה בעיר והרי היא בעיר והרי
היא כוגרת לפנינו רב אמ' הרי כוגרת לפנינו
ושמואל אמ' חיישינן לקדושי שניהם אימרי
אילימא בתוך שלשה בהא לימא רב הרי כוגרת
לפנינו השתא הוא דבגר ולא לאחר שלשה
בהא לימא שמואל חוששין לקדושי שניהם
והאמ' שמואל אין בין נערות לבגרות אלא ששה
חדשים בלבד וכי תימא בעיר הוא דליכא הא
טפי איכא והא בלבד קאמ' לא צריכא בהוא
יומא דמשלם ששה רב אמ' הרי כוגרת לפנינו
מדהשתא כוגרת מעכשיו א"נ כוגרת ושמואל
אמ' השתא הוא דאיתיאת סימנין · והלכתא
כותיה דרב · מתני · מי שיצא הוא ואשתו
למדינת הים ובא הוא ואשתו
ובניו ואמ' אשה שיצאת עמי למדינת הים הרי
היא זו ושלישי בניה מביא ראיה על הבנים ועל האשה ·
אשה נשאתי במדינת הים הרי היא זו ואלו
בניה מביא ראיה על האשה ואין מביא ראיה על
הבנים מתה ושלישי בניה מביא ראיה על האשה
ועל הבנים · אמ' רבה בר רב הונא מתניתי
דקתני אינו מביא ראיה על הבנים בכרוכין
אחריה · תנו רבנן מביא ראיה על האשה
ואין צריך להביא ראיה על הבנים על הגדולים
ואין צריך להביא ראיה על הקטנים כדא' באשה
אחת אבל בשתי נשים מביא ראיה על האשה
ומביא ראיה על הבנים על הגדולים ומביא
ראיה על הקטנים · אמ' ר' שמעון בן לקיש לא
שנו אלא בקדושי הגבול אבל ביורסין לא · ור'
יוחנן אמ' אפי' ביורסין · יאזדא ר' יוחנן לטעמיה
דאמ' ר' חייא בר אבא אמ' ר' יוחנן מלקין על
החזקות וסוקלין ושורפין על ההזקות מלקין
על החזקות כדרב · יהודה דאמ' רב יהודה ה
הוחזקה נדה כשכנותיה בעלה לוקה עליה
משום נדה · סוקלין ושורפין על החזקות
כדרבן בר רב הונא דאמ' רבן בר רב הונא איש
ואשה תינוק ותינוקת שהגדילו בתוך הבית
נסקלין זה על זה ושורפין זה על זה · אמ'
שמעון בן פזי אמ' ר' יהושע בן לוי משום בר
קפרא מעשה באשה אחת שבאה לירושלם
ותינוק מורכב לה על כתיפה והגדילתו ובא
עליה והביאוה לב"ד וסקלוה לא מפני שהוא
בנה אלא מפני שכריך אחריה · מתני
לא יתיחד איש עם שתי נשים ·

אבל אשה אחת מתיחדת עם שני אנשים ר'
שמעון אומ' אף איש אחד מתיחד עם שתי נשים ·
לא יתיחד איש אחד עם שתי נשים · מאי
טעמ' תנא רבי שיהו הואיל והנשים רעתן
קלה עליהן · מנא הני מילי אמ' ר' יוחנן
משום ר' ישמעאל רמז לייחוד מן התורה מנין
שנא' כי יסיתך אחיך בן אמך וכי בן אם מסית
בן אב אינו מסית שא לומר לך בן מתיחד עם
אמו ואסור להתיחד עם כל עריות שבתורה ·
וייחוד הפנויה אסור מבית דינו של דוד
דגרסי' במסכת ע"ז בפ' אין מעמידין אמ' רב
יהודה אמ' רב כאותה שעה נזדו על הייחוד
ועל הפנויה וייחוד דפנויה נמי אסור מגזרת
שמאי והלל דאמ' באליאמ' אבימי ניתזאר
משמיה דרב כיתן ושמן ויין ובנותיהן כלן
משמונה עשר דבר הן · אבל אשה אחת
מתיחדת עם שני אנשים אמ' רב יהודה אמ'
רב לא שנו שא בכשרים אבל בפריצים אפילו
עשרה נמי לא מעשה היה והויציאוה עשרה
כמטה · אמ' רב יוסף תדע דמחברי ביה
עשרה וגנבי כשורא ולא מיכספי מהדדי ·
אמ' רב מלקין על הייחור ואין אוסרין על הייחור
אמ' רב אשי לא שנו שא ייחוד דפנויה אבל
ייחוד ראשת איש נמיאת מויבא לעז על
בניה · אמ' רב מלקין על לא טובה השמועה
שנא' אל בני לא טובה השמועה ונ' · אמ'
רבא בגבלה כעיר אין חוששין לה משום ייחור ·
אמ' רב יוסף פתח פתוח לרשות הרבים אין
חוששין לה משום ייחור " מתני'
בזמן שאשתו עמו · ישן
עמהם בפונדקי מפני שאשתו משמרתו ·
מיתיחד אדם עם כתו ועם אמו וישן עמהם
בקרוב בשר הנדילו זה ישן בכסותו · אמ'
רב יהודה אמ' רב אסי מתיחד אדם עם אחותו
וד עם בתו כי אמרית קמיה רשמוט אמ' לי
אסור להתיחד עם כל עריות שבתורה ואפילו
עם בהמה · אמ' רבא מתיחד אדם עם שתי
נמיות ועם שתי יבמות ועם אשה ויבמתה ועם
אשה ובת בעלה ועם אשה ותינוקת היורעת
טעם ביאה ואינה מוסרת עצמה לביאה ·
הגדילו זה ישן בכסותו וזה ישן בכסותו ·
וכמה אמ' רב אחא בר רב עוא אמ' רב אסי
תינוקת בת תשע שנים ויום אחד ותינוק בן
שתים עשרה שנה ויום אחד · איבא דאמ'
תינוקת בת שתים עשרה שנה ויום אחד
תינוק בן שלש עשרה שנה ויום אחד וזה וזה
היא דאיכא שדים נכונו ושערך צמח
אמ' רפרם בר פפא אמ' רב חסדא לא שנו
שא שכושה לעמד עריומה אבל אינה כושה
לעמוד עריומה לא · אמ' רבא לא אסרו
שא רמקדשא אבל לא מקדשא ליח לן בה ·
מתני' לא ילמד רוק סופרים לא תלמד
אשה סופרים ר' שמעון אומ' אף
מי שאין עמו אשה לא ילמד סופרים · ר'
יהודה אומ' לא ירעה רוק בהמה ולא ישנו
שני רוקים בטלית אחת וחכמים מתירין ·
כל שעסקו עם הנשים לא יתיחד עם הנשים
לא ילמד את בנו חמר נמל סנדל ספר חנוני
רועה מפני שאומנותן אומנות לסטים ·
לא ילמד רוק סופרים מאי טעמ' אלימא
משום חשדא דינוקי והתניא אמרו לו לר'
יהודה לא נרשדו ישרץ למשכב זכור ולא
למשכב בהמה שא רוק משום אמהתא ד
דינוקי אשה משום אבהתא דינוקי · ר'
יהודה אומ' לא ירעה רוק בהמה וכו' ·
תניא אמרו לו לר' יהודה לא נרשדו ישרץ
לא על הזכור ולא על הבהמה · תניא ר'
נהוראי אומ' מניח אדם כל אומנות שבעולם
ומלמד אני את בני תורה שכל אומנות
שבעולם עמדת לו לאדם בשעת ילדותו
ולעת זקנותו מת ומוטל ברעב אבל תורה
עומדת לו לאדם בילדותו ובזקנתו
בילדותו היא אומ' ויקויי " יחליפו כח יעלו
אבר כנשרים יהיו ולא ייגעו ילכו ולא ייעפו
ובזקנתו היא אומ' עוד ינובון בשיבה דשנים
ורעננים יהיו "

סליק פירקא

וסליקא מסכת קדושין

מסכת כתובות

בתולה נשאת ביום רביעי ואלמנה ביום
חמישי שפעמים בשבת בתי דינין יושבין
בעיירות יום שני ויום חמישי שאם היה לו טענת
בתולים היה משכים לבוא · אמ' רב יוסף
אמ' רב יהודה אמ' שמוא מפני מה אמרו ב
בתולה נשאת ביום רביעי שאם היה לו טענת
בתולים היה משכים לבוא ותנשא באחר

בשבת ואם היה לו טענת בתולים שכיח
לכך שקדו חכמים על תקנת בנות
ישראל שיהא טורח בסעודה שלשה ימים
אחד בשבת שני בשבת ושלישי בשבת
ובריבעי כונסה ועבשו ששנינו שקדו
איתא ששנינו הגיע זמן ולא נשאו אוכלות
משלו הגיע זמן באחד בשבת מתוך שאינו
יכול לכנוס אינו מעלה לה מזונות לעיכך
חלה הוא שחלתה היא או שפרסה נדר
אינו מעלה לה מזונות והא דאמרי אוכלות
משלו דוקא חולין אבל תרומה לא דקיימ
לן כמשנה אחרונה דתנן אין האשה אוכלת
בתרומה עד שתכנס לחופה אמ ר
שמואל בר רב יצחק לא שנו שלא מתקנת עזרא
ואילך שאין בר קבועין שלא בשני ובחמישי
אבל מקום שבתי דינן קבועין בבל יום אשה
נשאת בכל יום והוא דטריח ליה תניא
היכי שהיתה עתו אפויה וטבחו טבוח ויינו
מזוג ומת אביו של חתן או אמה של כלה
מכנסין את המת לחדר ואת החתן ואת
הכלה לחופה ובועל בעילת מצוה ועיקר
ונוהג שבעת ימי משתה ואחר כך נוהג
שבעת ימי אבלות וכל אותן הימים הוא ישן
בין האנשים ואשתו ישינה בין הנשים ואין
מונעין תכשיטין מן הכלה כל שלשים יום
ודוקא אביו של חתן או אמה של כלה
דליכא אינש דטרח להו אבל אינשא בגון
דמתה אמו של חתן או אביו של כלה לא
אמ ריפרם בר פטיא אמ רב חסדא לא שנו
שלא שנתן מים על גבי בשר אבל לא נתן
מים על גבי בשר מזדבן אמ רבא
וכברך אפלגא שנתן מים על גבי בשר מזדבן
אמ רב פפא וכפר אפלגא שלא נתן מים
על גבי בשר לא מזדבן ושמעי מיהא
דהיכא דאיפשר לזבוני וליכא נפסדא
דאינו נוהג שבעת ימי המשתה בריש
אמ מר הי ישן בין האנשים ואשתו ישינה
בין הנשים מסייע ליה לר יוחנן דאמ ר יוחנן
אפלגא שאמ אין אבלות במוער אבל דברים
שבצנעה נוהג דרש רב יוסף בריה
דרבא משמיה דרבא לא שנו שאשתו ישי
ישינה בין הנשים והוא ישן בין האנשים
שלא בשלא בעל אבל בעל אשתו ישינה
עמו בבית ודוקא חתן דפרסה אשתו
נדה אבל חתן שמת אביו או חמיו בין בעל
בין לא בעל הוא ישן בין האנשים ואשרתו
ישינה בין הנשים כל אותן הימים כדקתני
בבריתא תני בר קפרא בתולה נשאת
ביום רביעי ובעולת בחמישי היואיל ואמרה
בו ברכה לדגים שמנה נשאת בחמשי ובעולת
בששי היואיל ואמרה בו ברכה לארם
תניא מפני מה אמרו שמנה נשאת בחמישי
ובעולת בששי שאם אתה אומ תבעל בחמשי
למחר משכים לאומנותו יהילך שקדו ח
חכמים על תקנת בנות ישראל שיהא שמח
עמה שלשה ימים חמישי בשבת וערב שבת
ושבת איבעיא להו מהו לבעול בתחלה
בשבת ומסקנא והלכתא מותר לבעול ב
בתחלה בשבת ר אמ שרא למבעל
בתחלה בשבת אמרי ליה רבנן והא לא כתיבא
בתוכתה אמ להו אתעסיה מטלטלי ב
בתוכתה אמ רב חונא אמ ר אבא בר
זבדא אמ רב אחת בתולה ואחת בעולה
טעונה ברכה כל שבעה ודוקא שמנה שנשאת
לבחור אבל אלמנה שנשאת לאלמון אינה
טעונה ברכה שלא יום אחד בלבד שלא הא
רתניא טוקדו חכמים על תקנת בנות ישרא
כדי שיהא שמח עמה שלשה ימים במאי
אי בבחור הא אמרת שבעה אי באלמון הא
אמרת יום אחד איבעית אימא בבחור איבעי
אימא באלמון איבעי אימ בבחור שבעה לבית
ושלשה לשמחה ואיבעי אימ באלמון יום
אחד לברכה ושלשה לשמחה דליכא בתולה
דביאיה משכחה לברכה וליכא שמנה דנעור
מיום אחד אמ רב נחמן אמ לי הונא
מנין לברכת חתנים בעשרה שנא ויקח בעז
עשרה אנשים מזקני העיר גו ר אמ מהכא
בקהלות ברכו אלהים ממקור ישראל
תנו רבנן מברכין ברכת חתנים בבית חתנים
ר יהודה אומ אף בבית האירוסין מברכין אותה
אמ אביי וביהודה שנו מפני שמתייחד
עמה תניא אידך מברכין ברכת חתנים
בבית חתנים וברכת אירוסין בבית האירוסין
מאי מברכין ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו
על העריות ואסר לנו את הארוסות והתיר
לנו את הנשואות על ידי חופה וקדושין כאי
מקדש ישראל על ידי חופה וקדושין
תנו רבנן מברכין ברכת חתנים כל שבעה
אמ רב יהודה והוא שבאו שנים ראשונים מאי
מברך אמ רב יהודה שהכל ברא לכבודו
ברוך יוצר האדם ברוך אשר יצר את
האדם בעלמו בעלם רמות תבניתו והתקין

לו ממנו כגון עד׳ עד ברוך יוצר האדם
שוש תשיש ותגל עקרה בקבוץ בניה לתוכה
בשמחה ברוך משמח ציון בבניה שמח
תשמח רעים אהובים כשמחך יצירך בגן
עדן מקדם ברוך משמח חתן וכלה
ברוך אשר ברא ששון ושמחה חתן וכלה גילה
ורנה דיצה וחדוה אהבה ואחוה שלום
וריעות מהרה ה׳ אלהינו ישמע בערי יהודה
ובחוצות ירושלם קול ששון וקול שמחה
קול חתן וקול כלה קול מצהלות חופות
חתנים ממשתה ונערים מנגינתם ברוך
משמח חתן עם הכלה ומאי שנא הא
דמתחיל בה בברוך משום דאגלגל דליכא
פנים חדשות מברוך אשר ברא כל שבעה
הילכך ברכה בפני עצמה היא רב אשי
איקלע לבי רב כהנא יומא קמא בריך כלהו
מכאן אי איכא פנים חדשות בריך כלהו ואי
לא אמשושי שמחה בעלמא הוא מברך
שהשמחה במעונו ואשר ברא משבעה
ועד תלתין אין אמ׳ ליה מחמת הלולא בין
דלא אמ׳ ליה מחמת הלולא מברך שהשמחה
במעונו מכאן ואילך אמ׳ מחמת הלולא
מברך שהשמחה במעונו ואי לא אמ׳ מחמת
הלולא לא ובי אמ׳ ליה מחמת הלולא
עד אימת אמ׳ רב יצחק משמיה דרבא עד
תריסר ירחי שתא ומעיקרא מאימת מכי רמו
לשערי באסינתא אמ׳ ר׳ יצחק אמ׳ יוחנן
מברכין ברכת חתנים בעשרה כל שבעה
וחתנים מן המנין ברכת אבלים בעשרה
ואין אבלים מן המנין והוא שבאו פנים
חדשות מאי ברכת אבלים ברכת רחמה
אמ׳ ר׳ שמעון האומ׳ פתוח פתוח מצאתי
נאמן לאסרה עליו דשוייה אנפשיה חתכה
ראיסורא והני מילי באשת כהן אי נמי באשת
ישראל והוא שקבל בה אביה קדושין בחותה
מפת שלש שנים ויום אחד דהוה ליה חד
סניקא דאוריתא סניק באונס סניק בריצון
וסניקא דאוריתא לחומרא אבל אשת ישראל
שקדשה אביה יתרה על בת שלש שנים ויום
אחד מותרת דהויין תרתי סניקי סניק תחתי
זינתה סניק אין תחתיו זינתה ואם תמצא
לומ׳ תחתיו זינתה סניק באונס סניק בריצון
הילכך הויין להו תרי סניקי ותרי סניקי ד
ראוריתא לקולא אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל
האומר פתוח פתוח מצאתי נאמן להפסיד
כתובתה אמ׳ רבנחמן אמ׳ שמואל משום ר׳

שמעון בן שעזר חכמים תקנו לבעלות ישראל
לבתולה מאתים ולאלמנה מנה והם האמינוהו
שאם אמ׳ פתח פתוח מצאתי נאמן אפילו מ
מה הועילו חכמים בתקנתן אמ׳ רבא חזקה
אין אדם טורח בסעודה ומפסידה וחזינן
לגאון דקאמ׳ הני מילי לענין מנה מאתים
אבל לענין תוספת לא מהימן וטעמא
דמסתבר הוא דלא תקינו רבנן שלא מנה
מאתים אבל תוספת איהו כתב אפעויי
הלכך לא מהימן ההוא גברא דאתא
לקמיה דרב נחמן אמ׳ פתח פתוח מצאתי
אמ׳ להו רב נחמן אסבוה כופרי מברכתא
חביטא ליה והא רב נחמן הוא דאמ׳ נאמן
נאמן ומסבין ליה בוצריה רב אחא מ
משמיה כאן בבחור כאן בנשוי בחור לא נמיר
נשוי נמיר ההוא דאתא לקמיה דרבן
גמליאל אמ׳ לו פתח פתוח מצאתי אמ׳ לו
שמא הטית אמ׳ לו אמשול לך משל למה
הדבר דומה לאדם שהוא מהלך באישון
לילה ואפלה הטה מצאו פתוח לא הטה
מצאו נעול ההוא דאתא לקמיה דרבן
גמליאל אמ׳ לו בעלתי ולא מצאתי דם אמרה
לו ר׳ עדין בתולה אני אמ׳ להם הביאו לי
שתי שפחות אחת בתולה ואחת בעולה ר
הביאו לו הושיבן על פי חבית של יין בעולה
ריחה נודף בתולה אין ריחה נודף אמ׳ לו
לך זכה במקחך ולבחוק מעקרא בעוה ריחה
גמרא הוה שמיעא ליה ומעשה לא חזא
ליה וסבר לא קים לי בעוה דמילתא שפיר
ולאו אורח ארעא לזלזולי בבנת ישראל
ההוא דאתא לקמיה דרבן גמליאל הזקן אמ׳
לו ר׳ בעלתי ולא מצאתי דם אמרה לו ר׳
בתולה שלימה נבעלתי ולא ממשפחת
זונות אנא שאין להם לא דם נדה ולא
דם בתולים ברק רבן גמליאל בקרובותיה
ומצא כדבריה אמ׳ לו לך זכה במקחך
ההוא דאתא לקמיה דר׳ אמ׳ לו ר׳ בעלתי
ולא מצאתי דם אמרה לו ר׳ בתולה הייתי
ולא שני בעורת הוו ראה ר׳ שפניהן שחורים
צוה עליהם והכניסום למרחץ והאבילום
והשקום והכניסום להופה ובעל ומצא דם
אמ׳ לו לך זכה במקחך קרי ר׳ עליהם עפר
עורם על עצמם יבש היה כעץ גרסינן
בפרק נו נערות החרשת והשוטה
והבוגרת ומוכת עץ אין להם טענת בתולים
הסומא והאילונית יש להן טענת בתולים

והא אמ' רב בוגרת נותנין לה לילה הראשון
שמא אית לה בתולים ראית ליה לה בתולים
אמאי נותנין לה לילה הראשון האי דם נדה
הוא מערקי' אי דקא טעין טענת פתח פתוח
הכי נמי דיש לה טענת בתולים דכל בתולה
בוגרת פתחה סתום הוא שלא הכא במאי
עסיקי' דאין לה טענת בתולים דקא טעין ט
טענת דמים דאמרי' הך בתולה היא שלא שכלו
דמיה · נמיאו עכשו הבוגרות יש מהן
שיש להן דמים ומשום הכי אמ' רב נותנין
לה לילה הראשון ויש מהן שאין לה דמים
והיינו דקתני אין להן טענת בתולים אבל
טענת פתח פתוח יש להן וכן הלכתא ·

מתני' בתולה כתובתה מאתים ושמנה
מנה · בתולה שמנה גרושה
וחלוצה מן האירוסין כתובתן מאתים ויש
להן טענת כתולים הגיורת והשבויה והשפחה
שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו פחותות
מבנות שלש שנים ויום אחד כתובתן מאתים
ויש להן טענת בתולים הגרול שבא על הקטנ
והקטן שבא על הגדולה ומוסת עין כתבתן
מאתים רבי ר' מאיר וחכמים אומ' מוכרת
עין כתבתה מנה בתולה שמנה גרושה
וחלוצה מן הנשואין כתבתן מנה ואין להן
טענת בתולים הגיורת והשבויה והשפחה
שנפדו ושנתגיירו ושנשתחררו יתירות על
בנות שלש שנים ויום אחד כתובתן מנה ואין
להן טענת בתולים · אמ' רבא מוכת עין
לרבנן יש לה כתובה מנה כין הכיר בה כין
לא הכיר בה ובהלכתא · והא הדר ביה
מהיא קמיתא דאמ' הכיר בה מנה לא הכיר
בה ולא כלום · אבל בנסה בחזקת ב
בתולה ונמצאת בעולה אין לה כלום דתנן
הנושא את האשה ולא מצא לה בתולים היא
אומ' משארסתני נאנסתי ונסתחפה שדהו
והוא אומ' לא כי שלא ערש שלא ארסתיך והיה
מקחי מקח טעות ואמ' רבא מקח טעות לדברי
משמע דלית לה ולא כלום ובן הלכתא "

מתני' האוכל איבל חמין ביהודה שלא
בערים אינו יכול לטעון טענת
בתולים מפני שהוא מתיחד עמה אחד שמנת
ישרש ואחד שמנת נהנים פתובת מנה ·
בית דין של כהנים היו נוהגין לבתולה ארבע
מאות זוז ולא מיחו בידם חכמים · הטשא
את האשה ולא מצא לה בתולים היא אומרת
משארסתני נאנסתי ונסתחפה שדהו והוא
אומ' לא כי שלא ערש שלא ארסתיך והיה מקחי
מקח טעות ואמ' רבא מקח טעות לדברי
משמע רבן גמליאל ור' שמעון אומ' נאמנת
ור' יהושע אומ' לא מציה אנו חיין שלא הרי זו
בחזקת ערש שלא תתארס והטעתו ערש שתביא
ראיה לדבריה · אמ' רב יהודה אמ' שמואל
הלכה כרבן גמליאל · איתמר מנה לי בידך
והלה אומ' אינו יודע רב הונא ורב יהודה אמרי
חייב כריא ושמא בריא עדיף ורב נחמן ור'
יוחנן אמ' פשוט אוקי ממונא בחזקת מריה ·
לימא רב הונא ורב יהודה דאמרי כרבן גמליאל
ורב נחמן ור' יוחנן כר' יהושע אמ' לך רב נחמן
אנא דאמרי אפי' לרבן גמליאל ערכאן לא
קאמ' רבן גמליאל התם שלא דאמרי אוקי אתתא
בחזקתה אבל הכא מאי חזקה איתליה להאי
והכי נמי מסתברא כדקא שניין דאי לא
תימא הכי קשיא הלכתא אהלכתא דהא קימ'
לן כרב נחמן ברבי ובהא אמ' רב יהודה אמ'
שמוש הלכה כרבן גמליאל שלא לאו שמ' מינה
כדקא משנינן שמע מינה " **מתני'**
היא אומרת מוכת עין אני
והוא אומ' לא כי שלא ארוסת איש את רבן גמל'
ור' שמעון אומ' נאמנת ר' יהושע אומ' לא מציה
אנו חיין שלא הרי זו בחזקת ארוסת איש ערש
שתביא ראיה לדבריה · ראוה מרברת
עם אחד בשוק אמרו לה מה טיבו של זה
איש פלוני וכהן הוא רבן גמליאל ור' שמעון אומ'
נאמנת ר' יהושע אומ' לא מציה אנו חיין שלא
הרי זו בחזקת בעולה לנתין ולממזר ערש
שתביא ראיה לדבריה · אמ' יוחנן לדברי
המכשיר בה מכשיר אפי' בכתה ור' שמעון
אומ' אף לדברי המכשיר בה פוסל בכתה ·
וקיימא לן כר' יוחנן דרביה דר' שמעון הוא
ועיד דקאי כאבא שאול דאפסיקא הלכתא
כותיה בפרק עשרה יוחסין דתנן אבא שאול
היה קורא לשתוקי בריקי ואמרינן מאי בריקי
שבודקין את אמו ואי אמרה לפשר נבעלתי
נאמנת ואע"ג דאיכא פטולין אצלה ואמ' רבא
הלכה כאבא שאול · היתה מעוברת מה
טיבו של עובר זה מאיש פלוני וכהן הוא רבן
גמליאל ור' שמעון אומ' נאמנת ור' יהושע אומ'
לא מציה אנו חיין שלא הרי היא בחזקת בעולה
לנתין ולממזר ערש שתביא ראיה לדבריה ·
ההוא ארוס וארוסתו דאתו לקמיה דרב
יוסף היא אמרה מיניה והוא אכי אין מינאי
אמ' רב יוסף למאי ניחוש להו הרא דהא קא
מודה ועוד הא אמ' רב יהודה אמ' שמוש הלכה

כרבן גמליאל · אמ' ליה אביי וכהא כי לא
מודה מי מכשר רבן גמליאל והא אמ' ליה שמואל
לרב יהודה שיגעא הלכה כרבן גמליאל ואת לא
תעביד עוברא עד דאיכא ריב בשרין אילה
וחכא רוב פסולין אילה · ולטעמיך ת
תקשי לך הא גופא הלבה ואת לא תעביד
עוברא שא הא לכתחלה הא דיעבד הכא נמי
כדיעבד רמי דתא ארוס וארוסתו ניטהו ·

מתני'

אמ' ר' יוסי מעשה בתינוקת
שירדה למלאת מים מן העין
ונאנסה אמ' ר' יוחנן בן נורי אם ריב תעיד
משיאין לכהונה הרי זו תגשא לכהונה ·
אמ' רב יהודה אמ' רב כקרונה של עשרי היה
מעשה בי' יוסי דאמ' נבעלה בשעת קריעת
בשרה והוא שהיתה סיעה של בני ארם כשרין
עוברת שם דהויין תרי ריבי רב העיר ורב סיעה
וקן הלכה ·

גמ' סליק פירקא

תאשה שנתאלמנה או שנתגרשה היא אומ'
כתולה נשאתי והוא אומ' לא כי לא נשמנ"ד
נשתייר אם יש ערים שיצתה בהינומא וראשה
פרוע כתוכתה מאתים ר' יוחנן בן ברוקא אומ'
אף חילוק קליות ראיה · טעמ' דאיכא ערים
הא ליכא ערים הבעל מהימן · תנו רבנן
כיצר מרקרין לפני הכלה בית שמאי אומ' מה
כמות שהיא ובית הלל אומ' כלה נאה וחסודה
אמ' להן בית שמאי לבית הלל הרי שהיתה ר'
חגרת או סומא אומ' לה כלה נאה וחסודה והתורה
אמ' מדבר שקר תרחק · אמ' להן בית הלל
מי שלקח מקח רע מן השוק ישבחנו בעיניו
או יגננו בעיניו הוי אומ' ישבחנו בעיניו מכאן
אמ' חכמים תהא דעתו של אדם מעורבת עם
הבריות · אמ' ר' שמואל בר נחמני אמ' ר'
יונתן מותר להסתכל בפני כלה כל שבעה
כדי להכנה על בעלה ולית הלכתא כותיה ·
תנו רבנן מעבירין את המת מלפני הכלה וזה
וזה מלפני מלך ישראל אמרו עליו על אגריפס
שהמלך שעבר לפני הכלה ושבחוהו חכמים
שבחוהו מכלל דשפיר עבר והא אמ' רב אשי
אני למאן דאמ' נשיא שמחל על כבודו כבודו
מחול מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול
פרשת דרכים הוה · תנו רבנן מבטלין ר'
תלמוד תורה להוציאת המת ולהכנסת כלה
אמ' עליו על ר' יהודה בר' שלעאי שהיה מבטל
תלמוד תורה להוציאת המת ולהכנסת כלה
כהא בשאין לו כל צרכו אבל יש לו מל צרכו אין
מבטלין וכמה כל צרכו אמ' רב שמואל בר איניא
משמיה דרב תריסר שבבדרי ושיתא שפי שיפורי
ואיכא דאמ' לה תריסר שפי גברי ומינהו שיתא
שפי שיפורי · אמ' רב שמואל ואיתימא ר'
אמי ואיתימא ר' יוחנן כנתינתה כך נטילתה
מה נתינתה בששים רבו אף נטילתה בששים
רבוא והני מילי למאן דקרי ותני אבל למאן
דמתני לית ליה שיעורא · מתני'
ומודה ר' יהושע באומר
לחברו שדה זו של אביך היה ולקחתיה ממנו
נאמן שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ואם יש
עדים שהוא של אביו והוא אומ' לקחתיה ממנו
אינו נאמן · הערים שאמ' כתב ידינו הוא זה
אבל אנוסין היינו קטנים היינו פסולי ערות
היינו הרי זו נאמנין ואם יש ערים שהוא כתב
ידן או שהיה כתב ידן יוצא ממקום אחר אין
נאמנין · אמ' רמי בר חמא לא שנו אלא
שאמרו אנוסין היינו מחמת עבשות אבל אמ'
אנוסין היינו מחמת ממין אין נאמנין מאי ט
טעמ' לפי שאין משים עצמו רשע · אמ' רב
יהודה אמ' רב האומ' שטר אמנה הוא זה אינו
נאמן דקאמ' מאן אלימא דקא אמ' לווה עשיטא
כלכמיניה ושא דקאמ' מלוה תבא עליו כרכה
ושא דקא אמרי ערים אי דכתב ידן יוצא ממקום
אחר עשוטא ואי דאין כתב ידן יוצא ממקום
אחר אמאי לא מהימני אמ' אביי לעולם דקאמ'
מלוה וכגון שחב לאחרים וכדר' נתן דתניא ר'
נתן אומ' מנין לנושה בחבירו מנה וחברו בחברו
מנה מנין שמוציאין מזה ונותנין לזה ת"ל ונתן
לאשר אשם לו · רב אשי אמ' לעולם ר'
דקאמרי ערים ואין כתב ידן יוצא ממקום
אחר ודקאמרת אמאי לא מהימני כדרב כהנא
דאמ' רב כהנא אסור לאדם שישהא שטר אמנה
בתוך ביתו שנא ואל תשכן באהליך עולה ·
אמ' רב שישא בריה דרב אידי שמע מינה מדרב
כהנא ערים שאמ' אמנה היו רבריגו אין נאמנין
מאי טעמ' כיון דעולה היא אעולה לא חתימי
אמ' ר' יהושע בן לוי אסור לאדם שישהא שטר
פרוע בתוך ביתו משום שנא ואל תשכן באהליך
עולה · איתמר ספר שאינו מוגה אמ' ר' אמי
עד שלשים יום מותר לשהותו מכאן ואילך
אסור לשהותו משום שנא אל תשכן באהליך
עולה · אמ' רב נחמן ערים שאמ' אמנה היו
רבריגו אין נאמנין מורעא היו רבריגו אין נאמנין
מדבר רב אשי אמ' אמנה היו רבריגו אין נאמנין

מוד עא היו דבריגו נאמנין מאי טעמא לא נתן
ליכתב והאי לא נתן ליכתב וכן הלכתא
ערים שאמ תנאי היו דבריגו נאמנין כי אתו
לקמן אמרי להו קימו תנאיכו וחותו לריגא
ער אחר אמ תנאי וער אחר אמ אין תנאי
אמ רב עשא תרוייהו בשטרא מעליא קא ב
משהדי והא דקאמ תנאי הוה ליה חד ואין
דבריו של אחד במקום שניהם מתקיף
לה רב חונא בריה דרב יהושע אי הכי אעלו
תרוייהו נמי לא אמרי הני למעקר שהדותיהו
קא אתי האי נמי למעקר שהדותיה קא אתי
והלכת כרב הונא בריה דרב יהושע תנו
רבנן שנים שהיו חתומין על השטר ומתו ובא
שנים ואמרו כתב ידן הוא זה אבל אנוסין היו
קטנים היו עסוקי עדות היו הרי אלו נאמנין
ואם יש עדים שהוא כתב ידן או שהיה כתב
ידן יצא ממקום אחר משטה שקרא עליו
ערער והוחזק בבד אין נאמנין ומגביגן ביה
אמאי תרי ותרי ניתהי אמ רב נחמן אוקי תנ
תרי לבה די תרי ואוקי נכסי בחזקת מריהו
מדי דהוה אניכסי רבר שטיא רבר שטיא זבין
נכסי אתי בתרי ואמרי בשהוא חלום זבין
ואתי בתרי ואמרי בשהוא שוטה זבין אמ רב
אשי אוקי תרי לבה די תרי ואוקי ממונא בחזקת
בר שטיא ולא אמרין לא דאית ליה חזקה
דאבהתיה אבל ליה חזקה דאבהתיה
אמרי בשהוא שוטה זבין אמ ר אבהי אין
מזימין את העדים לא בפניהם ומכחישין
את העדים שלא בפניהם וחזמה שלא ב
בפניהם נהי דה חזמה לא הויא הכחשה מיהא
הויא אמ ר אסי אין מקיימין את השטר
משטר שקרא עליו בערער לא אם כן חוחזק
בבד אמרי נהרדעי אין מקיימין את
השטר לא או משטרי שתי שדות או משתי
כתיבות והוא שאכלים בעליהם שלש שנים
ובשעתי וכיוצא מתחת ידי אחר אבל מתחת
ידו לא חיישי שמא זייפי תנו רבנן
כותב אדם עדיתו על השטר ומעיד עליה
לאחר כמה שנים עד רבי האי גאון ז"ל
כגון שיש בידו עדות בקנין ונשתהא לזמן כ
מרובה ואחר כך תבעמלוה לכתוב לו אותה
עדות בשטר או שתבעו להעיד לו בה בבד
הרי זה כותב לו עדותו על השטר או מעיד
לו בה בבד ואפי לאחר כמה שנים ואינו חושש
שמא נעדרו אותו החוב או שמא נמחל
ואמ רב הונא והוא שזוכרה מעצמו ול יחנן
אמ אפי שאין זוכרה מעצמו לא אחרים
הזכיריהו ונזכר הרי זה מעיד אמ רבא
שמע מינה מדר יוחנן הני בתרי דידעי שהדותא
ואנשי חד מיניהו מדכר ליה חבריה ומדכר
ויש אומ כותב אדם עדיתו על השטר אינו
שטר שביד מלוה שלא בגון ספר או שמש שיש
לו לאדם בתוך ביתו לכתוב לו זכרונותיו ובא
אליו התובע ותבעו להעיד לו ומצא בזכרונותיו
כתוב שבים עלוני נמסרה לו עדות בכך וכך
לאיש עלוני הולך ומעיד לו עליה אפי לאחר
כמה שנים אמ רב הונא והוא שזוכרה מעצמו
ול יוחנן אמ אפי שאין זוכרה מעצמו לא מן
הכתב שלו נזכר מעיד ורייק רבא מדר
יוחנן דאמ אפי שלא נזכר מעצמו לא מן
הכתב הולך ומעיד הבי נמי תרי דידעי שהדותא
ואנשי חד מיניהו מדכר ליה חבריה ומדכר
ומשהיד בהדי חבריה ושפיר דמי והאי
דוקיא דרייק רבא לא סלקא לא אליבא דהדין
פירושא אבל לפירוש קמא לא סלקא דהייגו
עשטיה דל יוחנן ולא צריך רבא למידק ב
מיניה מידי הלכך פירוש בתרא עדיף
וטעמי מסתבר איבעיא להו לעצמו מאי
עי אם שכח הערד מהו שיזכירנו בעל דין רב
חביבא אמ אפי לעצמו מר ברר רב אשי אמ
לעצמו לא והלכתא לעצמו לא ואי צוחבא
מרבנן הוא אפי לעצמו כי הא דרב אשי הוה
ידיע ליה בשהדותא לרב כהנא אמ ליה מידכר
מר ההיא שהדותא אמ לו לאו ולאו הכי והכי
הוה לא ידענא לסוף אידכר רב אשי אזל
אסחיר ליה חזייה לרב כהנא דקא מהסס אמ
ליה מי סברת עלך קא סמיכנא אנא דרמאי
אנפשאי ואדכרי מתני' זה אומ זה
כתב ידי וזה כתב ידו של חברי
וזה אומ כתב ידי וזה כתב ידו של חברי
הרי אלו נאמנין זה אומ זה כתב ידי וזה
אומ זה כתב ידי עריבין שיצטרף עמהם
אחר דברי ר חכמים אומ אין עריבין לערף
עמהן אחר שלא נאמן אדם לומ זה כתב ידי
כשתמצא לומ לדברי ל על כתב ידן הן
מעידין ולעי עריך שיצטרף ממקן אחר
ולדברי חכמים על מנת שבשטר הן מעידין
ובתרוייהו סגיא וקיימא לן כרבנן אמ רב
יהודה אמ רב שנים החתומין על השטר ומת
אחר מהן עריבין שנים מן השוק להעיד
עליו כי היכי דלא ניפוק נכי ריבעא דמוקא
אפומא רחד סהדא וכן הלכתא

ואי ליכא שהד מאי אמ' אביי לכתוב חתמות
ידיה אחספא ושדי ליה בכי דינא דחזו ליה בי
דינא ומחזקו ליה דלא צריך איהו לאשהודי
אחתימת ידיה ואזל איהו ואשהדי אאידך
ודוקא אחספא אבל אמגלתא לא דילמא
משכח לה אינש דלא מעלי וכתב עלויה
מאי רבעי ותנן היוצא עליו כתב ידו שהוא
חייב לו גובה מנכסים בני חורין אמ' רב
יהודה אמ' שמואל ערד ודיין מצטרפין אמ' רמי
בר חמא נמה מעליא הא שמעתא אמ' ליה
רבא מאי מעליותא מאי דקא משהיד שהדא
לא קא מסהיד רינא ומאי דקא משהיד דינא
לא קא מסהיד סיהדא אמא לא מיצטרפי וכן
הלכתא אמ' רב הונא אמ' רב שלשה שישבו
לקיים את השטר שנים מהן מכירין חתימות
ידי ערים ואחד אינו מכיר ערב שלא חתמו
מעידין בפניו וחותם משחתמו אין מעידין
בפניו וחותם שמעמינה תלת שמע מינה ערב
נעשה דיין בדרבנן ושמעמינה דיינין המכירין
חתמות ידי עדים אין צריכין להעיד בפניהם
ושמעמינה דיינין שאין מכירין חתמות ידי
עדים צריכין להעיד בפני כל אחד ואחד
אמ' רב פפא האי אשרתא דדייני רכתיב
מקמי דליחזו שהדי חתמות ידיהו פסולה
משום דמיחזי כשיקרא ולית הלכתא
כרב פפא דגרסי בהאי מסכתא בפרק חבותב
ליתא לדרב פפא דאמ' רב נחמן אומ' היה ר'
מאיר אפי' מיאנו באשה חתמו ונתנו לה
כשר ואפי' רבנן לא פליגי עליה דר' מאיר שא
בניטי נשים דבעיקן כתיבה לשמה אבל בשאר
שטרות לא דאמ' אפי' אמ' ר' יוחנן שטר שלוה
בו ופרעו אינו חוזר וליוה בו שכבר נמחל
שעבודו טעמ' דנמחל שעבודו הא לשקרא
לא חיישינן ואיתא נמי להאי ממרא
בניטין בפרק כל גט שנסתב שלא לשם אשה
אמ' ר' אבא אמ' רב הונא שלשה שישבו לקיים
את השטר וקרא ערער על אחד בגזלנותא
ער שלא חתמו מעידין עליו שחזר בתשובה
וחותם דהא במיתב תלתא כחדא נינהו
משחתמו אין מעידין עליו שחזר בתשובה
וחותם דלאו במיתב תלתא כחדא נינהו
דבעידנא דחתמי הכי תרי לא הוה הא מיצטרף
כהדיהו וכשלחו בלחודיהו הוו יתבי ודוקא
ערער דגזלנותא הוא דמבטל לערעורא
דידהו אבל ערער דנגם משפחה ואתברר
השתא דכשר הוא כיון דמעיקרא כשר הוא

גלויי מילתא בעלמא הוא ולא בטיל ערעורא
דידהו וערער דגזלנותא נמי לא אמרן
אלא דקא משהדי תרי דגזלנא הוא וקא אתו
תרי אחריני ומשהדי דחזר ליה בתשובה
ולא קא מכחשי להכי אבל אי אתו תרי
אחריני ואמרי לאו גזלנא הוא לא חתים כלל
דהוו להו תרי בהדי תרי והוה ליה גברא
ספק פסול הלכך לא מחתמינן ליה כלל
דלא מפקינן ממונא אפומיה וראיה
לדבר הא דתנו רבנן שנים שהיו חתומין על
השטר ומתו ובאו שנים ואמרו פתב ידן הוא
זה אבל אנוסין היו או שהיה כתב ידם ויצא
ממקום אחר אין נאמנין ומקשינן ומגבינן
ביה אמאי תרי ותרי נינהו אמ' לא אמרי אוקי
גברא אחזקיה ומפקינן ממונא אפומיה
ועיד ראיה דגרסי בקדושין בפרק האומ' לחברו
היכי דמי אלימא דכתרי אשתבאי ובתרי
אמרי לא אשתבאי תרי ותרי נינהו מאי חזית
דסמכת אהני סמוך אהני כלומ' והוה ליה
יאוי המלך ספק חלל ושמעת מינה דלא
מוקמינן לה בחזקת כהונה כדהוה מעיקרא
אמ' ר' זירא הא מילתא מר אבא שמיע לי
ואי לאו ר' אבא רמן עבו שבחתיה שלשה
שישבו לקיים את השטר ומת אחד מהן
צריכין למכתב במותב תלתא הויא וחד
ליתיהי אמ' רב נחמן ואי כתיב ביה בי
דינא תו לא צריך ודילמא בר חיצוף הוא
כדשמוא דאמ' שמואל שנים שרצו דייניהם דין
שלא שנקראו בר חיצוף דכתו ביה בי דינא ד
דרבנא אשי ודילמא רבנן דבי רב אשי כשמוא
סבירא להו דכתו ביה אמ' לנא רבנא אשי
ואמרנא ליה לרבנא אשי מהני שמעתתא
שמעינן דלית הלכתא כשמוא דאמ' שנים
עדנו דייניהם דין מתני האשה
שאמרה אשת איש היידי
וגרושה אני נאמנת שהעד שאסר הוא העד
שהתיר ואם יש עדים שהיא אשת איש אינה
נאמנת תני רבנן אמרה אשת איש
אני וחזרה ואמרה פנויה אני אינה נאמנת
ואם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת
ומעשה באשה אחת גדולה שהיתה גדולה
בנוי ואמרי לה בנינוה וקצצו עליה בני אדם
לקדשה ואמרה להם מקודשת אני לימים
עמדה וקדשה את עצמה אמ' להם חכמים
מה ראית אמרה להם כתחלה באו עלי בני
אדם שאין מהוגנין ואמרתי להם מקודשת

אני ועכשיו שבאו אלי בני ארם שהן מהוגנין
לי עמדתי וקדשתי את עצמי וזו הלכה העלה
ר' אחא שר הבירה לפני חכמים באושא ואמרו
אם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת · בעא
מיניה שמוש מרב אמרה טמאה אני וחזרה
ואמרה טהורה אני מהו אמ' ליה אף בזו אם
נתנה אמתלא לדבריה נאמנת תנא מיניה
ארבענן זמנין ואנ' הכי לא עבר עובדא שמוש
בנעשיה · תנו רבנן שנים אומ' מת ושנים
אמ' לא מת שנים אומ' נתגרשה ושנים אומ'
לא נתגרשה הרי זו לא תנשא ואם נשאת לא
תצא ר' מנחם בר' יוסי אומ' תצא אמ' ר' מנחם
בר' יוסי אימתי אני אומ' תצא בזמן שבאו עדים
ואחר כך נשאת אבל נשאת ואחר כך באו עדי'
לא תצא · מכדי תרי ותרי נינהו הבא עליה
באשם תלוי קאי אמ' רב ששת בגון שנשא ד'
לעך אחד מעדיה היא גופה באשם תלוי קיימ'
באומרת כריא לי · אמ' ר' יוחנן שנים אומ'
מת ושנים אומ' לא מת הרי זו לא תנשא ואם
נשאת לא תצא שנים אומ' נתגרשה ושנים
אומ' לא נתגרשה הרי זו לא תנשא ואם נשאת
תצא מאי שנא רישא ומאי שנא סופא אמ'
רבא ראה ר' יוחנן דבריו של ר' מנחם בר' יוסי
בגירושין ולא ראה במיתה מאי טעמ' מיתה
אינה יכולה מכחישתו גרושין יכולה מכחישתי'
ואע"ג דאמ' רב המנונא האשה שאמרה
לבעלה גרשתני נאמנת חזקה אין האשה
מעיזה פניה בפני בעלה הני מילי היכא דליכא
עדים דקא מסייעי לה אבל הכא דאיכא עדים
דקא מסייעי לה מעיזה ומעיזה רב אשי אמ'
דאמרי עכשו מת עכשו נתגרשה מיתה ליכא
לברורה גירושין איכא לברורי דאמרינן לה אם
איתה דהכי הוא אחוי גיטיך · ושמעי מינה
דרב אשי דהיכא דקא משהדי לאחר זמן לא
שנא מיתה ולא שנא גרושין היכא דקא מכחשי
אהדדי לא תנשא לכתחלה ואם נשאת לא תצא
ולית הלכתא כר' יוסי בר' מנחם לא במיתה ולא
בגירושין וקיימא לן כרב אשי דהוה בתרא ·
תנו רבנן שנים אומ' נתקדשה ושנים אומ' לא
נתקדשה הרי זו לא תנשא ואם נשאת לא תצא
שנים אומ' נתגרשה ושנים אומ' לא נתגרשה
הרי זו לא תנשא ואם נשאת תצא · מאי שנא
רישא ומאי שנא סופא אמ' רב תצא תרגומא בעך
אחר · עך אומ' נתקדשה ועך אומ' לא
נתקדשה תרוייהו בפנויה קא משהדי והאי
דקאמ' נתקדשה הוה ליה חד ואין דבריו של
אחד כמקום שנים · סופא עך אומ' נתגרשה
ועך אומ' לא נתגרשה תרוייהו באשת איש קא
מסהדי והאי דקאמ' נתגרשה הוה ליה חד ואין
דבריו של אחד כמקום שנים · רבאשי אמ'
לעולם תרי ואפיך שנים אומ' ראינוה
שנתקדשה ושנים אומ' לא ראינוה שנתקדשה
הרי זו לא תנשא ואם נשאת תצא מאי טעמא
לא ראינוה אינה ראייה דאיכא דדיירי כולהו ב
בחד חצר לא אמרי אם איתא דקדיש קלא
אית לה למילתא משום דעבידי אינשי דמקדשי
בצנעה · סופא שנים אומ' ראיתה שנתגרשה
ושנים אומ' לא ראינוה שנתגרשה הרי זו לא ת
תנשא ואם נשאת לא תצא דלא עבידי אינשי
דמגרשי בצנעה · מתני' אמרה נשביתי
וטהורה אני נאמנת שהפה שאסר
הוא הפה שהתיר · ואם יש עדים שנשבית
והיא אומ' טהורה אני אינה נאמנת ואם · מת
משנשאת באו עדים הרי זו לא תצא · אמ'
אבוה דשמואל לא שנאשת ממש אלא כיון שהתיירה
להנשא אע"פ שלא נשאת והא לא תצא קתני לא
תצא מהיתרה הראשון · תנו רבנן אמרה
נשביתי וטהורה אני ויש לי עדים שטהורה אני
אין אומ' נמתין עד שיבאו עדים לא מתירין א
אותה מיד התירוה לינשא ואחר כך באו עדים
שנשבית הרי זו לא תצא ואם באו עידי טומאה
אע"פ שאין לה כמה בנים תצא · מתני'
שתי נשים שנשבו זאת אומרת
נשביתי וטהורה אני וזאת אומרת נשביתי וט
וטהורה אני אינן נאמנות ובזמן שהן מעידות
זו את זו הרי שתיהן נאמנות · וכן שני אנשים זה
אומ' כהן אני וזה אומ' כהן אני אין נאמנין ובזמן
שמעידין זה את זה הרי שתיהן נאמנין · ר' יהודה
אומ' אין מעלין לכהונה על פי עד אחד אמ' ר'
שמעון אימתי במקום שיש עיררין אבל במקום
שאין עיררין מעלין לכהונה על פי עד אחד רבן
שמעון בן גמליאל אומ' משום ר' שמעון בן חסמן
מעלין לכהונה על פי עד אחד · רשב"ג היינו
תנא קמא אמ' רב אשי במיגו דאין לעדות
קמיפלגי ובעלמא דחני תנאי דתניא אין עדות
מעוברת עד שיראו שניהם כאחד ר' יהושע בן
קרחה אומ' אפי' בזה אחר זה ואין עדותן מתקיימת
בבית דין עד שיעידו שניהם כאחד ר' נתן אומ'
שומעין דבריו של זה היום וכשיבא חבירו למחר
שומעין לו דבריו · והלכתא כר' יהושע בן קרחא
והלכתא כר' נתן · מתני' האשה שנתבשה
כיד גוים על ידי
ממון מותרת

לבעלה על ידי נפשות אסורה לבעלה ·
עיר שכבשה כרקום כל כוהנות שבתוכה
פסולות ואם יש להן ערים אפי עבד ואפי שפחה
הרי אלו נאמנין ואין ארם נאמן על ידי עצמו ·
אמ׳ זכריה בן הקצב המעון הזה לא זזה ירדה
מתוך ידי משעה שנכנסו גוים לירושלם עד
שיצאו אמ׳ לו אין ארם נאמן על ידי עצמו ·
אמ׳ שמואל בר יצחק לא שנו אלא שיש ישראל
תקיפה על אומית העולם אבל יד אומות העולם
תקיפה על עצמן אפי על ידי ממון אסורה ·
עיר שכבשה כרקום וכו׳ · אמ׳ רב אידי בר אבין
אמ׳ ר׳ יצחק בר אשיאן אם יש שם מחבואה אחת
מעלת על כל הכוהנות כלן ואפי אינה מחזקת
אלא אשה כלהודשריין דאמרי׳ בכל הדא והדא
הייני הא ואי אמרת לא נחבאתי ולא נטמאתי
נאמנת דאמרי׳ מה לי לשקר אי בעיא אמרה
נחבאתי · ואם יש להן ערים אפי עבד אפי
שפחה ואי שפחה דירדה היא לא מהימנא ·
גרס׳ בפרק אלו נערות הפורה את השביה
ומעיר בה כדי שלא ישאנה שמא עיניו נתן בה ·
פיס · אמ׳ זכריה בן הקצב המעון
הזה וכו׳ · תניא אעפ״י שהדלה בית בחיצרו
וכשהיא יוצאה בראש בניה וכשהיא נכנסת ג
נכנסת בסוף בניה והני מילי בשביה דכשביה
הקלו אבל בגרושה לא דתניא המגרש את אשתו
לא תנשא בשכונתו ואם היה כהן לא תדור עמו
כמכוי · זה היה מעשה ואמ׳ כפר קטן תדון
כשכונה · מי נדחה מפני מי היא נדחית
מפניו בחיצר של שניהם וכל שכן בחיצר של
שכירות משום טלטולא דגברא קשה ·
מראיתא אבל בחיצר שלה הוא נדחה מפ
מפניה · תנו רבנן לוה הימנה כנכסי אביה
אינה נפרעת אלא על ידי אחר אמ׳ רב ששת ואי
אתי לקמן לדינא לא מזדקקינן להו · רב
עמרם אמ׳ שמעתי משמתינן להו רב הונא בריה
דרב יהושע אמ׳ עגורי מנגדינן להו · אמ׳
רב נחמן תנא באבל רבתי בראשונה שנתגרשה
מן הנשואין אבל נתגרשה מן האירוסין נפרעת
על ידי עצמה שאין לכותבה מכרת
בקרקעותיו וברמיזותיו והני מילי דלא גיסי
אהדדי אבל גיסי אהדדי אפי מן האירוסין אינה
נפרעת אלא על ידי אחר · מתני׳ ואלו
נאמנין להעיד בגדלן מה
שראו בקטנן נאמן אדם לומ׳ זה כתב ידי של אבא
וזה כתב ידו של ר׳ וזה כתב ידו של אחי זכור

הייתי באשה פלונית שיצאת בהינומה וראשה
פרוע ושהיה איש פלוני ויצא מבית הספר ר
לטבול לתרומתו שהיה חולק עמנו על הגורן
ושהמקום הזה בית הפרס הוא ועד כאן היינו
כאן בשבת אבל אין ארם נאמן לומ׳ דרך היה
לפלוני במקום הזה מעמד ומספר היה לפלו
במקום הזה · אמ׳ רב הונא בריה דרב ג
יהושע והוא שהיה נדיר עומד על גביו כלומ
מעיד עמו כיון דקיום שטרות מדרבנן הימנוה
רבנן בדרבנן · זכור הייתי באשה פלונית ·
מאי טעמ׳ כיון דרב נשים בתולות נשאות
גלויי מילתא הוא · ושהיה איש פלוני יוצא
מבית הספר לטבול בתרומתו · וליחוש
דילמא עבר מסייע ליה לר׳ יהושע בן לוי דאמ׳
אסור לארם שילמד את עבדו תורה · ועד
כאן היינו באין בשבת · קסבר תרומין מדרבנן
ואין נאמן לומ׳ דרך היה לאיש פלוני במקום
הזה מאי טעמ׳ אפיקוי ממונא הוא ולא מהימן ·

סליק פירקא

ואלו נערות שיש להן קנס הבא על הממזרת
ועל הנתינה ועל הכותית הבא על הגיורת
ועל השבויה ועל השפחה שנפדו ושנתגיירו
ושנשתחררו פחותות מבנות שלש שנים ויום
אחד · הבא על אחותו על אחות אביו ועל
אחות אמו ועל אחות אשתו ועל אשת אחיו ועל
אשת אחי אביו ועל הנדה יש להן קנס אעפ
שהן בהכרת אין בהן מיתת בית דין · הא
דקתני הבא על אשת אחיו משכחת לה בבן
שהיו לאחיו בנים וקדש נערה ומת או נמי
אחיו מאמו שקדש נערה ומת או שברשה
דלאו בת חליצה ויבום היא ויקיימא על ר׳
בכרת ואשת אחי אביו נמי בבן שקדש אחי
אביו נערה ומת נערה אין קטנה לא · מאן
תנא אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב ר׳ מאיר הוא דתניא
קטנה מבת שלש שנים ויום אחד עד שתביא
שתי שערות יש לה מכר ואין לה קנס משתביא
שתי שערות ועד שתבגר יש לה קנס ואין לה
מכר דברי ר׳ מאיר שהיה ר׳ מאיר אומ׳ בל מקום
שיש קנס אין מכר וכל מקום שיש מכר אין
קנס וחכמים אומ׳ קטנה מבת שלש שנים ויום
אחד ועד שתבגר יש לה קנס קנס אין מכר
לא אימא אף קנס במקום מכר במקום שיש
מכר · בלומ׳ קטנה מבת שלש שנים ועד
שתביא שתי שערות שיש לה מכר יש לה

קנס אבל משתביא שתי שערות וער שתבגר
ישלה קנס ואין לה מכר דקיימא לן אמרה
העבריה יצאה מרשות ארון בסימנין
והכי בבי קנסא נינהו קרי כאן ולו תהיה לאשה
אשה הראויה לו אמ' שמעון בן לקיש אמ' קטן
נער נערה הנערה · חד לגופיה וחד
לאיתויי חייבי לאוין וחד לאיתויי חייבי כריתות
תנו רבנן היצאה משום שם רע בת סקילה
היא אמ' רב ששת הכי קאמ' ושייצא עליה
שם רע בילדותה אין לה לא קנס ולא פתוי ·
היכי דמי שם רע בגון דאתו בתרי ואמרי לדידן
תבעת לן באיסורא · אמ' רב עוקבא שמע
מינה האי שטרא דיעא לא מגבינן ביה חיובי
דמי שטרא דיעא בגון דאתו בתרי ואמרי
לדידן אמ' לן דייקנו לי האי שטרא דכין דקא
מהדר אזיופי אימר זיופי זייפ · מתני׳
ואו שואין להן קנס הבא על
הגיורת ועל השבויה ועל השפחה שנפרו
ושנתגיירו ושנשתחררו יתירות על בנות
שלש שנים ויום אחד ליהודה אומ' שבויה
שנפדית הרי היא בקדושתה אלמנה שהיא
גדולה · וליתה לדר' יהודה · מתני׳
הבא על בתו ועל בת בתו ועל
בת אשתו ועל בת בתה ועל בת בנה אין לה
קנס מפני שהוא מתחייב בנפשו שמיתתן
מיתת כ"ד שכל המתחייב בנפשו אין משלם
ממון שנא' ולא יהיה אסון ענוש יענש ·
נערה שנתארסה ונתגרשה ר' יוסי הגלילי
אומ' אין לה קנס ר' עקיבא אומ' יש לה קנס
וקנסה לעצמה והלכה כר' עקיבא מחברו ·
אמ' אביי בא עליה ומתה פטור שלו ונתן
לאבי הנערה ולא לאבי המתה · בא עליה
עד שלא נתארסה ונתארסה קנסה לאביה
הוא רעדין לא נפקא ליה מרשות האב
דתנן נערה המאורסה אביה ובעלה מעירין
נדריה אבל אם בא עליה ואחר כך נשאת או
בגרה קנסה של עצמה דכגרות ונשואין כ
מפקי מרשות האב והוא שלא עמדה בדין
קודם בגרותה ונשואיה אבל אם עמדה בדין
קנסה לאביה הוא · מתני׳ המפתה
נותן שלשה דברים והאונס ארבע
המפתה נותן בושת ופגם וקנס מוסיף עליו
האונס שהוא נותן את היצער מה בין אונס
למפתה אונס נותן את היצער ומפתה אינו
נותן את היצער אונס נותן מיד ומפתה
לכשיוציא אונס שותה בעציצו ומפתה אם

ריצה להויציא ויציא · ומפתה לכשיוציא
אשתו היא אמ' אביי אימ' לשלא יכנוס ·
תניא נמי הכי אלמנה שאמרו המפתה נותן ל
לכשלא יכנוס בשת ופגם נותן מיד אחד
האונס ואחד המפתה בין היא בין אביה יכולין
לעכב · תניא אידך אלמנה שאמרו אונס נותן
מיד כשתצא היא אין לה עליו כלום ·
מתני׳ כיצד הוא שותה בעציצו אפילו
היא חגדת ואפי' היא סומא נמיא
בה דבר זמה או שאינה ראויה לבא בישראל
אינו רשאי לקיימה שנא' ולו תהיה לאשה ·
אשה הראויה לו · ועתי עשה ונדחי את לא
תעשה כי אמרי ניתי עשה ונדחי לא תעשה
בגון מילה בצרעת דלא אפשר לקיימה
לעשה אבל הכא אי אמרה לא בעינא ליתיה
לעשה כלל · מתני׳ תומה שנתארסה
ונתגרשה ל
חייב והמפתה פטור אמ' רב אדא בר אהבה
אמ' רב הלכה כל שעזר קרי רב עליה דל שעזר
טובניה דחכימי · מתני׳ אי זהו בושת
הבל לפי המכיש והמתבייש ·
פגם רואין אותה כלו היא שפחה נמכרת
בשוק כמה היתה יפה וכמה היא יפה ·
קנס שוה בכל אדם וכל שיש לו קצבה מן
התורה שוה בכל אדם · כל מקום שיש
מכר אין קנס וכל מקום שיש קנס אין מכר
קטנה יש לה מכר ואין לה קנס יש לה קנס נערה
ואין לה מכר בוגרת לא מכר ולא קנס
פגם רואין אותה כלו היא שפחה נמכרת
בשוק · היכי שיימינן לה אמ' אבוה דשמוש
אומדין כמה אדם רוצה ליתן בין שפחה
בתולה לבעולה להשיאה לעבדו יש לרבנן
קורת רוח ממנו · כל מקום שיש מכר ·
אמ' רב יהודה אמ' רב זו דברי ר' מאיר אבל
חכמים אומ' יש קנס במקום מכר וכו' נדבת
כרמתבינן לעיל · איכא מאן דאמ' הלכתא
כר' מאיר משום דסתם מתניתין כותיה ·
ואנן לא סבירא לן הכי דהא אמ' רב יהודה
זו דברי ר' מאיר אבל חכמים אומ' וכו ·
דאלמא לא סבירא לן כר' מאיר · ועוד הא
אשכחן לרבא דהוא כתרא דסבירא ליה נ
כרבנן דבעי רבא יש בגר בקבר או אין בגר
בקבר ויש בגר בקבר ודבנה הוי או אין בגר
בקבר ודאביה הוי · שמע מינה דרבנן
סבירא ליה דאמרי קטנה יש לה קנס דלא
משכחת לה דיש לה בן קודם בגר לא היכא

רבא עליה באונס כשהיא קטנה · ועוד
דגרסי כאן נערה שנתפתתה אמר שמעון
בן לקיש המוציא שם רע על הקטנה עטור
שנא לאבי הנערה נערה מלא דבר הכתוב
ער אין לי שלא כאן נערה הא כל מקום שנא נער
אפי קטנה במשמע ומא כרבנן סבירא ליה
וכן הלכתא · בוגרת אין לה לא מכר ולא
קנס דיקינן מיניה הא בשתק וקנם אית לה
ודוקא אנוסה בוגרת אבל מפיתה בוגרת אין
לה כלום · מתני׳ האומר פתיתי בתו
של פלוני משלם כשתק וקנם
על פי עצמו ואינו משלם קנס · האומר
גנבתי שורו של פלוני משלם קרן על פי עצמו
ואינו משלם תשלומי כפל ולא תשלומי ד׳
ה׳ארבעה וחמשה · המית שורי את פלוני
או שורו של פלוני הרי זה משלם על פי עצמו
זה הכלל כל המשלם יתר על מה שהזיק אינו
משלם על פי עצמו ·

סליק פירקא ·

נערה שנתפתתה בשתה וקנסה וקנסה
לאביה יהיענך בתלושה עמדה ברין ער שלא
מת האב הרי הן של אב מת האב הרי הן של
יורשין לא הספיקה לעמוד ברין ער שמת
האב הרי הן של עצמה עמדה ברין ער שלא
כגרה הרי הן של אב מת האב הרי הן של אחין
לא הספיקה לעמוד ברין ער שבגרה הרי הן
של עצמה מעשה ידיה ומציאתה אפ׳ע שלא
גבת מת האב הרי הן של אחין · בעא מינה
ר׳ אבינא מרב ששת בת הנזונת מן האחין
מעשה ידיה למי במקום קיימי מה התם מ
מעשה ידיה לאביה הכא גמי מעשה ידיה
לאחין או דילמא לא דמי לאב התם מדידיה
מתזנא הכא לאו מדידיה מתזנא ופשיט רב
יוסף דמעשה ידיה לעצמה ודייק לה
ממתניתין דקתני מעשה ידיה ומציאתה
אפ׳ע שלא גבת מציאתה ממאן גביא אלא
הכי קאמ׳ מעשה ידיה כמציאתה מה מציאת
כחיי האב לאב לאחר מיתת האב לעצמה
אף מעשה ידיה כחיי האב לאב לאחר מיתת
האב לעצמה · ואיתמר נמי אמ׳ רב
יהודה אמ׳ רב בת הנזונת מן האחין מעשה
ידיה לעצמה אמ׳ רב נהנא מאי טעמ׳ דרב
רבת והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם ·
אותם לבניכם ולא בנותיכם לבניכם מגיד
שאין אדם מורישן זכות כתו לבנו וכן הלכתא ·

מתני׳

המארש את בתו וגרשה ארסה
ונתאלמנה כתבתה שלו השיאה
וגרשה השיאה ונתאלמנה כתבתה שלה ר׳
יהודה אומ׳ הראשונה של אב אמרו לו אם
משנשאת לאביה אין לו רשות בה · טעמ׳
דהשיאה וגרשה השיאה ונתאלמנה אבל
נתאלמנה תרי זימני תו לא שדייא לאנסובי ו
יסתם לן תנא כר׳ דאמ׳ בתרי זמני הויא חזקה
וכן הלכתא דגרסי בפ׳ק הבא על יבמתו ·
נשואין ומלקות וסתות ושור חמוער כרבן ג
שמעון בן גמליאל נשואין הא דאמרן ·
מלקיות דתנן מי שלקה ושנה בד׳ כונסין א
אותו לכיפה ומאכילין אותו שערין עד שכריסו
נבקעת · וסתות דתנן אין האשה קובעת
לה וסת עד שתקבענה שלשה פעמים ואינה
מטהרת מן הוסת עד שתעקר ממנה שלשה
פעמים · שור המועד דתנן אי זהו מועד
כל שהועידו בו שלשה ימים · פ׳ס
בתובתה שלה ומגבא מאימת גבי׳א אמ׳ רב
חונא מנה מאתים מן האירוסין ותוספת מן
הנשואין ורב אשי אמ׳ אחד זה ואחד זה מן
הנשואין מאי הוי עלה תשמע דאמ׳ רב יהודה
אמ׳ שמואל משום ר׳ שמעון בן יוחי מנה
מאתים מן האירוסין ותוספת מן הנשואין
וחכמים אומ׳ אחד זה ואחד זה מן הנשואין ·
והלכתא אחד זה ואחד זה מן הנשואין ·
אמ׳ רב נחמן שני שטרות היוצאין בזוז אחד
זה בטל שני את הראשון · אמ׳ רב פפא
ומורה רב נחמן דאי אוסיף לה דקלא לתוס
לתוספת כתביה · עשיטא ראשון במכר
ושני במתנה ליפות כחו הוא דכתב ליה
משום דינא דכר מיצרא וכל שכן ראשון
במתנה ושני במכר דאמרי משום דינא
דבעל חוב כתביה ודאי שניהם במכר שניהם
כמתנה בטל שני את הראשון מאי טעמא
דעדים אמ׳ אודויי אודי ליה רב אחא אמ׳ אימר
אחולי אחלי לשעבודיה קמיה · מאי ביניהו
איכא ביניהו לאורועי שהדי ומכנשי פירי ו
ולטסקא · פי׳ הא דאמ׳ רב נחמן בטל שני
את הראשון הני מילי בשטר קרקעות ומאי
דרמי להי כגון כתובת אשה אבל בהודאות
וה לואות גבי תרוייהו כל חד וחד לעצמו שיעבודא
דיליה ולא אמרי האי שטרא הייני האי שטרא
ואע׳ג דתרוייהו סכום חד דגרסי בגט פשוט
אמ׳ רבא האי מאן דנקיט תרי שטרי בר
חמשין ואמ׳ שוינהו ניהלי חד בר מאה לא

משוינן ליה עבוד דרבנן מילתא דניחא ליה
לליה וניחא ליה למלוה ניחא ליה למלוה כי
היכי דלא לפגום שטריה וניחא ליה ללוה כדי
שלא יכוף לפרעון אלמא גבי תרוייהו ׃

מתני׳ הגיורת שנתגיירה כתח עמה וזינתה
הרי זו בחנק אין לה פתח בית אביה
ולא מאה סלע ׃ היתה הורתה שלא בקדושה
ולידתה בקדושה הרי זו בסקילה ואין לה פתח
בית אב ולא מאה סלע היתה הורתה ולידתה
בקדושה הרי היא ככת ישראל לכל דבר ישלה
אב ואין לה פתח בית אב יש לה פתח בית אב
ואין לה אב הרי זו בסקילה ולא נאמר פתח בית
אביה אלא למיצוה ׃ תני שילא שלש מדות
בנערה באו לה עדים בבית חמיה שזינתה
בבית אביה סוקלין אותה על פתח בית אביה
כלומר ראו גדולים שגדלתם ׃ באו עדים
בבית אביה שזינתה בבית חמיה כשהיא ארוסה
סוקלין אותה על פתח שער העיר ׃ סרחה
ולבסוף בנרה תידון בחנק ׃ למימרא דהיכא
אשתני נועה אשתני קטלא ׃ ורמינהי נערה
המאורסה שזינתה ומשכנרה הויא עליה
שם רע הוא אינו לוקה ואינו נותן מאה סלע
היא וזוממיה מקדימין לבית הסקילה היא
וזוממיה סלקא דעתך אלא או היא או זוממיה
מקדימין לבית הסקילה אמר רבא מוציא שם
רע קאמרת שאני מוציא שם רע דחרוש הוא
דהא נערה המאורסה בעלמא שזינתה
בסקילה נכנסה לחופה ולא נבעלה וזינתה
בחנק ישו מויא שם רע בסקילה ׃ אמר ליה
רב הונא ברי דרב יהושע לרבא דילמא כי
חדית רחמנא היכא דלא אישתני נועה היכא
דאישתני נועה לא חדית רחמנא וכו׳ ׃ הא
שמעתא קא הוו בה רבואתא ופרישו בה כמה
עירושי וליכא דפרוש מיניהו דסליק ליה
בהזן ומשום הכי חזינן לפרושה ולברורה
שפיר ׃ ומהכא בעיא פרושא ׃ סרחה
ולבסוף בנרה תדון בחנק מאי טעמא בין דהו
סרחה השתא משכנרה דאשתני נועה תדון
בחנק הם הכי נמי היכא דסרחה ולבסוף בנרה
בין דאשתני נועה אשתני קטלא ותדון בחנק
כדהשתא ורמינן עלה הא מתניתא דתני בה
ומשכנרה הויא עליה שם רע הרי היא וזוממיה
בסקילה דהא הכא אעג דאשתני נועה לא
אשתני קטלא ופריק רבא לא תקשי לך מויא
שם רע משכנרה אסרחה ולבסוף בנרה דעלמא
מויא שם רע בנערה דבסקילה הדרוש הוא
דהא נערה המאורסה שזינתה בבית אביה
בסקילה נכנסה לחופה ולא נבעלה וזינתה
בחנק ישו מויא שם רע בסקילה ׃ אמר ליה
רב הונא ברי דרב יהושע לרבא דילמא כי
חדית רחמנא היכא דלא אישתני נועה היכא
דאישתני נועה לא חדית רחמנא וכו׳ ׃ הא
שמעתא קא הוו בה רבואתא ופרישו בה כמה
עירושי וליכא דפרוש מיניהו דסליק ליה
בהזן ומשום הכי חזינן לפרושה ולברורה
שפיר ׃ ומהכא בעיא פרושא ׃ סרחה
ולבסוף בנרה תדון בחנק מאי טעמא בין דהו
סרחה השתא משכנרה דאשתני נועה תדון
בחנק הם הכי נמי היכא דסרחה ולבסוף בנרה
בין דאשתני נועה אשתני קטלא ותדון בחנק
כדהשתא ורמינן עלה הא מתניתא דתני בה
ומשכנרה הויא עליה שם רע הרי היא וזוממיה
בסקילה דהא הכא אעג דאשתני נועה לא
אשתני קטלא ופריק רבא לא תקשי לך מויא
שם רע משכנרה אסרחה ולבסוף בנרה דעלמא
מויא שם רע בנערה דבסקילה הדרוש הוא
דהא נערה המאורסה שזינתה בבית אביה
בסקילה נכנסה לחופה ולא נבעלה וזינתה
בחנק ואעג דהשתא נמי נערה בתולה היא
כדמעיקרא כיון דאתיא לה לכלל רשות הבעל
אישתני דינא ולא דיינינן לה כדמעיקרא ואלו
מויא שם רע אחר כניסתה לחופה אעג דאתיא
בשותיה לא דיינינן לה כדהשתא לא נדמעיקרא
דיינינן לה בסקילה ׃ הרי נתברר הדרוש
הוא שחרשה תורה כמויא שם רע דלא ר
דיינינן לה כדה שתא לא כדמעיקרא והויל
וחדית ביה רחמנא בהא מילתא אחריתי דהיכא
דהויא עליה שם רע משכנרה אעג דאשתני
נועה תדון בסקילה כדמעיקרא ואפי׳ לדתני
שילא ׃ אבל נערה דעלמא דלא חדית בה
רחמנא מידי אם סרחה ולבסוף בנרה כדה שתא
דיינינן בחנק ואפי׳ להא תנא דתני ומשכנרה
הויא עליה שם רע היא או זוממיה בסקילה
ולא קשיין אהדדי ׃ ואקשי ליה רב הונא
בריה דרב יהושע לרבא ואמר ליה ממאי דהאי
דתני שילא סרחה ולבסוף בנרה תדון בחנק
משום דלא חדית בה רחמנא הוא אבל המויא
שם רע דחדית בה רחמנא בנערה דתדין
כדמעיקרא הכי נמי דחדית ביה במויא שם
רע משכנרה דתדון בסקילה כדמעיקרא דילמא
לא סבירא ליה לדתני שילא בנערה המאורסה
דחדית רחמנא בנערה בלחוד דלא אשתני
נועה אבל בנערת האשתני נועה לא חדית
רחמנא בה וכי היכי דסרחה ולבסוף בנרה
תדון בחנק הכי נמי סרחה ומשכנרה הויא
עליה שם רע תדון בחנק ׃ וכן נמי האי תנא
דתני ומשכנרה הויא עליה שם רע בסקילה
דילמא הכי נמי סבירא ליה דסרחה ולבסוף
בנרה תדון בסקילה ולא חדית בה רחמנא מ
מידי ואקשיין אהדדי ובטיל ליה לפירוכיה
דרבא ואתא רב נחמן בר יצחק לאוקומיה
להני תרתי מתניתא בתנאי ׃ לא קמו ואמר ליה
ר׳ יוחנן לתנא תני בהאי דתני שילא תדון בחנק
תדון בסקילה דלא אשפתך תנא דסכר הכא
דאישתני נועה אי שתני קטלא ׃ אמר ליה יוסי
בר חנינא המויא שם רע על היתומה עטור
שנא ונתן לאבי הנערה פרט לזו שאין לה אב
רבא אמר חייב ׃ וכן הלכתא ׃ אמר רישקיש
המויא שם רע על הקטנה עטור שנא ונתן
לאבי הנערה המשים כסף נערה מלא דבר
הכתוב ׃ האכל מקום שנהג אפי׳ קטנה
כמשמע ׃ תניא כיוצא בו העראת שם רע בא

לבית דין ואמ' פלוני לא מצאתי לכתך בתורים
אם יש ערים שדינתה תחתיו בסקילה דינתה
מעיקרא יש לה כתובה מנה נמצא שם רע
שאינו שם רע הוא לוקה ונותן מאה סלע בן
בעל כן לא בעל ר' שיעזר בן יעקב אומ' לא נאמרו
דברים הללו אלא בשכעל והוא שאמ' לעדים באו
והעידוני אבל באו עדים מאליהם פטור וכל שכן
שאם לא באו עדים שהוא פטור והאי דקתני הכא
דינתה מעיקרא יש לה כתובה מנה ליתה דקיימ'
לן כרבא דאמ' מקח טעות לגמרי משמע וליתה
לה ולא כלום כרבתבינן בפ' קמא שלח
רב כהנא משמיה דר' יוחנן מוציא שם רע אינו
חייב עד שיבעול כדרכה ויוצא שם רע בכדרכה
ומוציא שם רע ולא בעל לוקה מכת מרדות
מדרבנן מתני' האב זכאי בפתי בקדושי
בנכסי ובשטר ובביאה וזכאי
כמציאתה ובמעשה ידיה וכחפר כדריה וכ
ומקבל גיטה ואינו אופל פירות בחייה נשאת
יתר עליו הבעל שהוא אוכל פירות בחייה וחייב
במזונותיה ובפרקונה ובקבורתה ר' יהודה אומ'
אפי' עני שבישראל לא פחות משני חלילין ומ
ומקוננת תנו רבנן תקנו מזונות תחת
מעשה ידיה וקבורתה תחת כתובתה לפיכך
בעל אוכל פירות פירות מאן דכר שמיה
חסורי מיחסרא והכי קתני תקנו מזונות תחת
מעשה ידיה ופרקונה תחת פירות וקבורתה
תחת כתובתה לפי' בעל אוכל פירות
פ"ש ר' יהודה אומ' אפי' עני וכו' אמ'
רב חסדא אמ' מר עוקבא הלכה כר' יהודה
ואמ' רב חסדא אמ' מר עוקבא מי שנשתטה כ"ד
יורדין לנכסיו וזנין ומפרנסין אשתו ובניו
ובנותיו ורבר אחר תנא מי שהלך למדינת
הים ואשתו תובעת מזונות בית דין יורדין
לנכסיו וזנין ומפרנסין אשתו אבל לא בניו ו
ובנותיו ורבר אחר ומאי שנא מרמר עוקבא
רמר עוקבא שלא לדעת והכא לדעת
מאי רבר אחר רב חסדא אמ' תבשיט רב יוסף
אמ' צדקה מאן דאמ' תבשיט כל שכן צדקה
ומאן דאמ' צדקה אבל תבשיט לא ניחא ליה
דתניא ואמ' רב חייא בר אבין אמ' רב הונא
מי שהלך למדינת הים ומתה אשתו בית דין
יורדין לנכסיו וקוברין אותה לפי כבודה
כבודה ולא לפי כבודו אימא אף לפי כבודו
וקתני עולה עמו ואינה יורדת עמו ואפי' לאחר
מיתה אמ' רב מתנה האומ אם מתה אשתו
אל תקבריה מנכסיו שומעין לו מאי שנא כי

אמ' רבעלו להו נכסי קמי יתמי כי לא אמ' נמי
נכסי קמי יתמי רמז לא מחייבי יתמי בקבורתה
דתנן שמנה נזונת מנכסי יתומים ומעשה ידיה
משלהם מתה אין חייבין בקבורתה שא האומ
אם מת הוא אל תקבריהו מנכסיו אין שומעין
לו לא כלהימנו שיעשיר את בניו ויצייל עצמו
על העבור מתני' לעולם היא כרשות
האב ער שתכנס לחופה מסר
האב לשלוחי הבעל חרי היא כרשות הבעל
מאי לעולם לאפוקי ממשנה ראשונה דתנן
הניע זמן ולא נשאו אוכלת משלו ואוכלות
כתרומה קמ"ל לעולם ראלמא אין האשה
אוכלת כתרומה ער שתכנס לחופה כמשנה
אחרונה דתנן בית דין של אחריהם אמ' אין
האשה אוכלת בתרומה ער שתכנס לחופה
תנו רבנן הלך האב עם שלוחי הבעל או
שהלכו שלוחי האב עם שלוחי הבעל או שהיתה
לה חצר כרך ונכנסה עמו לתוך אפי'
שסתיכתה בבית בעלה מתה אביה יורשה
מסר האב לשלוחי הבעל או שהיתה לו חצר
בכרך ונכנסה עמו לשם שוואין אפי' שסתיכתה
בבית אביה מתה בעלה יורשה בהא לירושתה
אבל לתרומה אין האשה אוכלת בתרומה
ער שתכנס לחופה מתני' האב אינו
חייב במזונות כתו זו מדרש ר
דרש ר' שיעזר בן עזריה לפני חכמים בכרם
ביבנה הבנים יורשו והבנות יזונו מה הבנים
אינן יורשין שא לאחר מיתת אביהם אף הבנות
לא יזונו שא לאחר מיתת אביהן אמ' ר
אילא אמ' ריש לקיש משום ר' יהודה כר' חנינא
באושא התקינו שיהא אדם זן בניו ובנותיו
כשהן קטנים הלכתא כותיה או אין הלכתא
כותיה תא שמע כי הוו אתו לקמיה דרב
חסדא אמ' להו כפו ליה אסיתא בעבור
וליקום וליימ' עורבא בעני בניה והאי נברא
לא בעני בניה כי הוו אתו לקמיה דרבא
אמ' להו ניחא לך דליתן בנתך מערקה ולא
אמרן שא דלא אמיד אבל אמיד כייפינן ליה
בעל כרחיה לא יהא שא אחר כי היא דרכה
כפה ליה לרב נחום כר אמי ואפיק מיניה ארבע
מאה זוזי לערקה והני מילי בניו ובנותיו ק
קטנים אבל קטני קטנים אפי' דלא אמיד
לערקה כייפינן ליה בעל כרחיה כדרסין
כסוס אפי' דרש רב עולא רבה אפתרא דר'
נשרא אפי' שאמרו אין אדם זן בניו ובנותיו
קטנים אבל זן אותו קטני קטנים ועד כמה

ער בן שש · ותנן נמי אם היה מניקה
פיחתין ממעשה ידיה ומסיעין לה על
מזונותיה דשמעת מינה דחייב לזון בניו
ובנותיו כשהן קטנים · אמ' ר' אילא
אמ' ריש לקיש כל הכותב כל נכסיו לבניו
הוא ואשתו נזונין מהם ולית הלכת כותיה ·
אמ' ר' אילא באושא התקינו המבזבז אל
יבזבז יותר מחמש שמא יצטרך לבריות
והני מילי מחיים אבל לאחר מיתה לית
לן בה כמעשה דמר עוקבא דמפרש נפק
מציאת האשה · אמ' ר' יצחק באושא
התקינו שיהא אדם מגלגל עם בניו בתלמוד
תורה עד שתים עשרה שנה מכאן ואילך
יורד עמו עד לחייו · איני והאמ' ליה רב
לשמוט בת שלית ביציר מכר שית לא תקבל
מכאן ואילך ואסבי ליה כתורא לא קשיא
הא למקרא הא למשנה דאמ' אביי אמרה
לי אם בר שית למקרא בר עשר למשנה
בר תרי סרי לתעניתא מעת לעת ובתיבוקת ·
אמ' ר' יוסי בר' חנינא באושא התקינו הא
האשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה
הבעל מוציא מידי הלקוחות יקיימא לן
דבעל מוציא מיד הלקוחות בלא דמים
ואם איתא להני דמי דשקלה איתתיה
מהדר ליה ללוקח ולא יכיל בעל למימר
דילמא מציאה אשכחת · אשרי שומרי
משפט עושי צדקה בכל עת · וכי אפשר
לאדם לעשות צדקה בכל עת רבותינו
שביבנה ואמרי לה ר' לעזר אמ' זה הזן בניו
ובנותיו כשהן קטנים · ר' שמואל בר נחמני
אמ' זה המגדל יתום ויתומה ומשיאן ממיר
לפירקן · הון ועושר בביתו וצדקתו
עומדת לעד · רב הונא ורב חסדא חד
אמ' זה הלמד תורה ומלמדה וחד אמ' זה
הכותב תורה נביאים וכתובים ומשאיל
לאחרים · זה מדרש דרש ר' לעזר בן
עזריה וכו' · יתיב רב יוסף קמיה דרב
המנונא ויתיב רב המנונא וקאמ' כשם שאין
הבנים יורשין כתובת בנין דכרין אלא מן
הקרקע כך אין הבנות נזונות אלא מן הקרקע
והאידנא תקינו רבנן בתראי למיזן אפי'
ממטלטלי · מתני' לא נתכוין לה
בתולה ניכר
מאתים ואלמנה מנה מפני שהוא תנאי בד'
כתב לה שדה שוה מנה תחת מאתים
זוז ולא כתב לה כל נכסין דאית לי מאחרין

לכתובתיך חייב שהוא תנאי בד' · לא נתכוין
לה אם תשתבאי אפרוקיך ואותבינך לי
לאנתו ובכהנת אהדרינך למדינתיך חייב
שהוא תנאי בד' · אמ' אבוה דשמוט אשת
ישראל שנאנסה אסורה לבעלה חיישינן שמא
תחלתה באונס וסופה ברצון ונליבא דרבא
דאמ' רבא כל שתחלתה באונס ולבסוף
אומרת הניחו לי שאלמלא לא נדרקק לה
היא שוכרתו מיתרת מאי טעמא יצר ע
אלבשה · תניא כותיה דרבא והיא לא
נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת ויש לך
אחרת שאנסה שלא נתפשה מותרת ואי זו
זו זו שתחלתה באונס וסופה ברצון ·
אמ' רב יהודה הני נשי דבנהרדעי לא
לבבריהו דכל דעבידן להו מיראה עבדין
להו אכל שבקינהו ואזלן מעפשיהו ודאי
אסירן · תנו רבנן שבויי מלכות הרי הן
כשביין גנובי לסטות אינן כשביין ·
ובכהנת אהדרינך למדינתיך · אמ' אביי
שמנה לכהן גדול חייב לצרותה שאני קורא
בה ובכהנת אהדרינך למדינתיך ·
ממזרת ונתינה לישראל אינו חייב לצרותה
שאין אני קורא בה ואותבינך לי לאנתו ·
רבא אמ' כל שאסור שביה גרם לה חייב
לצרותה אסור רבר אחר גרם לה אינו חייב
לצרותה וחלבתא כרבא · מתני'
נשבית חייב לצרותה ·
אמ' הרי גיטה וכתובתה תצרה את עצמה
אינו רשאי לקח חייב לרצאתה · אמ' הרי
גיטה וכתובתה תרפא את עצמה רשאי ·
תנו רבנן נשבית לאחר מיתת בעלה אין
היבמין חייבין לצרותה · נסרא אחרינא ·
אין היורשין · ולא עוד אלא אפי' נשבית בחיי
בעלה ואחר כך מית בעלה אין היבמין חייבין
לצרותה שאין אני קורא בה ואותבינך ליה
לאנתו · הלכך לית להו צירי דכי תקין
רבנן ציחת לבעל תחת פרקונא הוא דתקין
והני כיון דלא מיחייבי כפרקונא לית להו
צירי · תדע דהא דתנן שמנה נזונת מנכסי
יתומים ומעשה ידיה שלהן ואין חייבין ב
בקבורתה דכיון דחייבין במזונותיה מעשה
ידיה שלהן וכיון דאין יורשין כתובתה אין
חייבין בקבורתה הכא נמי כיון דאין חייבין
לצרותה לית להו צירי · תנו רבנן נשבית
והן מבקשין ממנו על עשרה ברמיה פעם
ראשונה צירה מיכאן ואילך רצה צדרה

113
105

ריעה אינו פורה · רשב"ג אומ' אין פורין
את השבויין יתר על דמיהן מפני תקון ה
העולם · וכן הלכתא · תנו רבנן נשבית
והיו מכח שין ממנה ער עשרה בכתובתה
פעם ראשונה פורה מיכאן ואילך ריעה פורה
ריעה אינו פורה דברי ר' רבן שמעון בן גמל'
אומ' אם היה פרקונה כנגד כתבתה פורה
ואם לאו אינו פורה והלכה כר' · לקת חייב
להעמתה · תנו רבנן שמנה נזונת מנכסי
יתומים ואם היתה עריכה רפואה הרי הם
כמזונות רשב"ג אומ' רפואה שיש לה קיעבה
מתרפאת מכתיבתה רפואה שאין לה ק
קיעבא הרי היא כמזונות והלכה כרשב"ג ·
אמ' ר' יוחנן עשרה הקזות דם בארץ ישראל
רפואה שאין לה קיעבה · קרי ביה דר'
יוחנן הוה ליה איתת אבא חהות ערי כר
רפואה כל יומא אתו לקמיה דר' יוחנן אמ'
להו זילו קיצו לה מידי לחיצא דהויא ליה
רפואה שיש לה קיעבה · הדר אמ' ר' יוחנן
עשיגו עיצמנו בעריכי הדינין מעיקרא מאי
סבר ולבסוף מאי סבר מעיקרא סבר ומכשרך
אל תתעלם ולבסוף סבר אדם חשוב שאני ·

מתני' לא כתב לה בנין דכרין די יהויין
לך מינא אינון ירתין בסף כ
כתובתיך יתר על חלקהון עם אחוהין חייב
שהוא תנאי בית דין · בנן נוקבן די יהויין
לך מינאי תהויין יתבן בביתי ומתזנן כ
מנכסאי ער זמן די תנסבן לגוברין חייב ל
שהוא תנאי בית דין · אמ' ר' יוחנן משום ר'
שמעון בן יוחאי מפני מה תקנו כתובת בנן
דכרין כדי שיקבץ אדם ויתן לבתו כבנו ·
ועד כמה אמ' אביי · ורבא דאמרי תרי הו
ער עשיור נכסי ואימא דאב ליורות דבעל לא
ליורות אם כן אב נמי ממנע ולא כתיב ואימ
היכא דכתי אב ליורתו היכא דלא כתיב אב
לא ליורתו לא עלוב רבנן · בת נמי תיריות
כנחלה שויוה רבנן · בת בין הבנות תיריות
לא עלוב רבנן · תנבי מטלטלו בכתובה
שויוה רבנן תטרוף ממעבדי ירתון תנן ·
ואימא אע"ג דליכא מותר דיבר במקום רקא
מעקרא נחלה דאוריתא לא תקון רבנן ·
אמ' רבא פשיטא לי מוכרת כתובתה בין
לאחרים בין לבעלה יש לה כתובת בנין
דכרין מאי טעמא זוזי אנסוה · מוחלת
כתובתה לבעלה אין לה כתיבת בנן דכרין
מאי טעמא אחולי אחלתא · יתיב רבין בר

חיננא קמיה דרב חסדא ויתיב יקאמ' משמיה
דר' שעזר מוחלת כתובתה לבעלה אין לה
מזונות אמ' ליה אי לאו דקאמרת לה משמיה
דנברא רבא היה אמינא לך משיב רעה תחת
טובה לא תמוש רעה מביתי · בנן נוקבן
דיהויין ליכי מינאי וכו · רב תני עד ד'
תלקחין ולוי תני עד די תבגרן · בגיר ולא
אינסוב אינסוב ולא בגיר כולי עלמא לא פליגי
דלית לה כי פליגי בארוסה דרב סבר לית לה
ולוי סבר אית לה ער ריבגרן אורמטו זמניהן
לאיתנסבא כדתנן נותנין לכתולה שנים עשר
חדש משתבעבה הבעל לפרנס את עצמה
ותנן הניע זמן ולא נשאו אוכלות משלו
וכן תני לוי במתניתיה ער ריבגרן או דימטא
זמניהן לאתנסבא · כתנאי ער מתי הכת
נזונת ער שתתארס משום ר' שעזר אמרו
ער שתבגור רב כתנא קמא ולוי בר' שעזר
והלכתא כרב דקאי כתנא קמא · אמ' ליה
רב חסדא לרב יוסף מי שמיע לך מיניה דרב
יהודה בארוסה יש לה מזונות או אין לה
מזונות אמ' ליה משמע לא שמיע לי מסתברא
לית ליה כיון דלא קים ליה בגויה לא שדי
זוזיה בכרי אמ' ליה אי משמע לא שמיע לך
מסברא אית לה כיון דארוסה לא ניחא לה
דתיתזיל · וקא נסקי רבנן כי האי לישנא
כתרא והני מילי לאחר שנים עשר חדש ·
בעו מיניה מיכב ששת ממאנת יש לה מזונות
או אין לה מזונות עד מן האחין · אמ' להו
רב ששת תניתוה שמנה בבית אביה וגרושה
בבית אביה ושומרת יבם בבית אביה יש לה
מזונות ר' יהודה אומ' עודה בבית אביה יש
לה מזונות אינה בבית אביה אין לה מזונות
ר' יהודה הייגותנא קמא לא לאו ממאנת
איכא ביניהי דתנא קמא סבר אית לה ור'
יהודה סבר לית לה והלכה כתנא קמא ·
בת יבמה ובת אנוסה ובת שניה כלן עלו
כתיקו הלכך לית להו דכל תיקו דמסיק
חומרא לתיבעו ויקולא לנתבעו והני מילי
לאחר מיתה אבל בחיי אביהן חייב לזונן כ
כתקנת אושא ער שש שנים כדכתבי לעיל"

מתני' ואת תהא יתבא בביתי ומתזנא
מנכסאי כל יומי מיגו אלמנותיך
בביתי חייב שהוא תנאי כ' · תני רב יוסף
בביתי ולא בבית עקתי אבל מזוני אית לה
מר בר רב אשי אמ' אפי' מזוני נמי לית לה
ולית הלכתא כמר בר רב אשי · גרסי

הנושא את האשה תנו רבנן משתמשות במדור
שנשת משה כו בחיי בעלה ובשפרחות
שנשת משה בחיי בעלה · ונרסי התם מדור
שמנה שנפל אין היורשין חייבין לכנותו ולא
עוד אלא אפי היא אומרת הניחו לי ואני אכננו
משלי אין שומעין לה · בעי אביי שפעה מאי
תיקו · הלכך לא תשמע · אמ רב יהודה
אמ שמוא תובעת כתבתה גביה דין אין לה
מזונות · ודיוקא בכר אבל שלא בכר ישלה
מזונות · תניא מכרה כתובתה משכנה
כתובתה עשתה כתובתה אפיתיקי לאחר בין
בבית דין בין שלא בכר אין לה מזונות ·

מתני כך היו אנשי ירושלם כותבין
ואנשי גליל כותבין כאנשי ירושלם ·
ואנשי יהודה היו כותבין עיר שירשו היורשין
ליתן לה כתובתה לבנ אם רצו היורשין נותנין
לה קתגברתה ופוטרין אותה · איתמר רב
אמ הלכה כאנשי יהודה ושמוא אמ הלכה
כאנשי גליל · בכל וכל פרוארה נהוג כרב
נהרדעא וכל פרוארה נהוג כשמוא ועד
היכא נהרדעא עד רסגיא קבא דנהרדעא ·
איכא מאן דאמ מדקא יהבינן קעוותא ל
לנהרדעא מכלל דכולי עלמא כרב עבדי
והלכתא כותיה · ואנן לא חזינן אי סברא
דהאי רקא יהבינן קעוותא לנהרדעא לאו
למימרא דכולי עלמא כרב עבדי שא למימרא
דשאר בבל ופרוארה עבדי כרב אבל כולי
עלמ דלית להו מנהגא בשמוש עבדי דקיימ
לן הלכת כשמוא בדיני · ומ רב משה
נאון הכי סבירא ליה כרכתבינן · ואיתי ס
סיעתא להך סברא מיהא דתנן שמנה נזונת
מנכסי יתומים ואי בעיא לן בגמרא נזונת תנן
וכאנשי גליל או דילמא הנזונת תנן וכאנשי
יהודה ואסיקנא לעולם נזונת תנן וכאנשי
גליל · ועוד אייתי סיעתא מיהא דאמרינן
קריביה דר יוחנן היו ליה איתת אבא דהוו עבדי
מזונא אתו לקמיה דר יוחנן אמ להו זילו
אמרו ליה לחביבי דניחד לה ארעא למזונה
ואי סלק תעת סבירא ליה לר יוחנן כאנשי
יהודה דמה לי ליחודי לה ארעא ליתן לה כ
כתובה וליעטרה שא שמ כאנשי גליל סבירא
ליה · ובסוף יש נוחלין עבי אמרי שלח רבין
כאגרתיה מי שמת והניח אלמנה וכת שמעתי
נזונת מנכסיו נשאת הבת אלמנתי נזונת
מנכסיו מתה הבת אמ ר יהודה בן אחותו של
מי כה הניגא על ידי היה מעשה ואמרי
שמעתי נזונת מנכסיו · ושמעי מהני כלהו
דהלכה כאנשי גליל · איתמר שמנה רב אמ
שמין מה שעליה ושמוא אמ אין שמין מה שעליה ·
אמ רבא אמ רב נחמן אע דתנן במתניתין
כותיה דשמוא הלכה כותיה דרב דתנן אחד
המקריש ואחר המערין את עצמו אין לו לא
בכסית אשתו ולא במסות בניו ולא בעבדו ג
שעבדו לשמן ולא בסנדלים חדשים שלקחן
לשמן · אמ ליה רבא לרב נחמן וכי מאחר
דתנן במתני מיתיה דשמוא אמאי הלכתא
כותיה דרב אמ ליה לאוירה דשמוא דהטא וכי
מעיינת ביה שעיר הלכתא כותיה דרב · מאי
טעמ כי אקני לה אדעתא למיקם קמיה אדעתא
למשקל ומיפק לאחריני לא אקני ליה · וכן
הלכתא · רב כהנא מתני וכן בלקיט ומנח
כה סימנא לקיטא יתמא שלח ופיק ארמלתא
שלח ופיק · ושמעי מיהא דמאן דמנדש
לה לאיתתיה מדעתא דנפשיה אין שמין לומה
שעליה דלאו איהי קא מיבעיא למיפק אלא איהו
קא בעי לאפוקה · ההוא דאמ להי נדוניא
לברת זל נרוניא אמ רב אידי כר אבין עזרניא
ליתמי · ההוא דאמ להו ארבע מאה דמי
חמרא לברת איקר חמרא אמ רב יוסף רוחא
ליתמי · קריביה דר יוחנן היו להו איתת אבא
דהות קא מפסרא מזוני אתו לקמיה דר יוחנן
אמ להו זילו אמרו ליה לחביבי דניחד לה ארעא
למזונה אתו לקמיה דרישי לקיש אמ להו כל
שכן שריבה לה מזונות וכו · אמ ר אבהו
לדידי מפרשא לי מינה דר יוחנן אמ למזונות
רבה לה מזונות אמ כמזונות קצץ לה מזונות ·

פרק שלישי

אע שאמרו בתולה נוסה מאתים ושמנה מנה
אם רצה להוסיף אפי מאה מנה יוסיף ותשמנה
או נתגרשה בין מן האירוסין בין מן הנשואין נוסה
את הכל לשעזר כן עזריה אומ מן הנשואין נוסה
את הכל מן האירוסין בתולה מאתים ואלמנה
מנה שלא כתב לה שא על מנת לנוסקה
רצה לכתוב לא קתני שא להוסיף מסייע ליה
לר איבו דאמ ר אבו אמ ר יוחנן תנאי כתובה
ככתובה דמי · עקבא מינה למיכרת ·
למיורדת · לפוגמת ולתוכעת ולעוברת על
דת · לשבח · לשבועה · ולשבועת · ולכותב
כל נכסיו לבניו · לגבות מן הקרקע מן הזבורית
כל זמן שהיא בבית אביה כיוצא כתובתה לעולם ·

ולכתובת כנין דכרין · למיברת כיצר ·
מכרה כתובתה לבעלה או לאחר אינה יכולה
לומ עקר כתובה מכרתי ותוספת לא מכרתי
שא אף התוספת מכרה · למוחלת כיצר
שאם מחלה כתובתה מחלה גם התוספת ·
מוכרת ועוברת על דת אברו כתובתן ואברו
התוספת · לשבח · שאם הוסיף לה קרקע
או בהמה או עבדים והשביחו כשם ששבח כתובה
לבעל כך שבח תוספת לבעל · עי אחרינא ·
אין האשה נובה מן השבח לא כתובה ולא תוספת
דנרסי בפוף ישבבור לנחלה · בכור איבו נוטל
על נמ שנים בשבח ולא בראוי בבמוחזק ולא
האשה בכתובתה · ואקשי והאמ שמואל
בעל חוב נובה את השבח ופרקינן מקו
כתובה שבו · תובעת לא שנא תובעת כתובה
בבית דין ולא שנא תובעת תוספת אין לה
מזונות · לשבועה בשם שאינה נפרעת
כתובתה שא בשבועה כך אינה נפרעת תוספת
שא בשבועה · לשביעית שאם עבמה וזקבה
משמטת הכל בין הכתובה בין התוספת ·
לכותב נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל
שהו אבדה בין הכתובה בין התוספת לבבורת
בין הזבורית · בין הכתובה בין התוספת גובה
מן הזבורית יכל זמן שהיא בבית אביה גובה
כתובתה לעולם בין כתובה בין תוספת ·
ולכתובת כנין דכרין שיורשין בניה בין הכתובה
בין התוספת · איתמר כתובת בנין דכרין פוס
בריתאי אמרי לא טרפא ממשעבדי · רתון
תנן בני מתא מחסיא אמרי טרפא ממשעבדי
סבין תנן · והלכתא לא טרפא ממשעבדי
ירתון תנן · מטלטלי ואיתנהו בעיניהו בלא
שבועה ליתנהו בעיניהו פום בריתאי אמרי בלא
שבועה בני מתא מחסיא אמרי בשבועה ·
והלכתא בלא שבועה והוא דיריע דהני מטר
מטלטלי מחמת מטלטלי קמאי ניתהו · יחד
לה ארעא כארבע מיברא בלא שבועה בחד
מיברא פום בריתאי אמרי בלא שבועה בני מתא
מחסיא אמרי בשבועה והלכתא בלא שבועה ·
אמ לעדים כתבו וחתמו והבו ליה קנו מיניה
לא צריך לאימלוכי ביה לא קנו מיניה צומבריתאי
אמרי לא צריך לאימלוכי בני מתא מחסיא
אמרי צריך לאימלוכי ביה והלכתא צריך
לאמלוכי ביה · ר שעזר בן עזריה אומ וכו
אמ רב נחמן אמ שמוא הלכה כר שעזר בן עזרי ·
בעי ר אבין נבנסה לחופה ולא נבעלה מיהו
חיבת חופה קונה או חיבת ביאה קונה ופשטינן
מדתיבת חופה קונה · בעי רב אשי נבנסה
לחופה וערסה נדה מהו אם תמצא לומ חיבת
חופה קונה חופה דחזיא לביאה אין דלא חזיא
לביאה לא או דילמא לא שנא תיקו · הלכך
אינה קונה · מתני · ר יהודה אומ אם
רצה לכתוב לבתולה שטר של
מאתים והיא כותבת לו שנתקבלתי ממך
מנה · ולאלמנה מנה והיא כותבת לו
שנתקבלתי ממך חמשים זוז · ר מאיר אומ
כל העזחת לבתולה מאתים ולאלמנה ממנה
הרי זו בעילת זנות · אחתיה דרמי בר פ
נפא אנסיבא ליה לרב אדא אירכסא כתובתה
אתא לקמיה רב יוסף אמ ליה הכי אמ רב
יהודה אמ שמוא זו דברי ר מאיר אבל חכמי
אומ משהה ארם את אשתו שתים ושלש
שנים בלא כתובה · אמ ליה אביי והאמ
רב נחמן אמ שמוא הלכה כר מאיר בגזירתיו
אמ ליה אי הכי זיל כתוב לה · מתני
נותנין לבתולה שנים עשר
חדש משתבע לה הבעל לפרנס את עבמה
ובשם שנותנין לאשה כך נותנין לאיש ל
לפרנס את עבמו · ולאלמנה שלשים
יום · הביע זמן ולא נשאו אוכלות משלו
ואוכלות בתרומה ר טרפון אומ נותנין לה
הכל תרומה ר עקיבא אומ מחצה חולין וב
ומחצה תרומה · מנא הני מילי אמ רב
חסרא דאמ קרא ויאמר אביה ואמה תשב
הנערה אתנו ימים או עשור אחר תלך ·
מאי ימים אלימא תרי ומי משתעי אינש
הכי דאמרי ליה תרי יומי ואמ להו לאו ואמרו
ליה עשרה יומי שא מאי ימים שנה דכתי ימים
תהיה נאלתו · אמ ר זירא תנא קטנה בין ר
היא בין אביה יכולין לעבב כשלמא איהי מיאיא
מעבבא דאמרה לא יכילנא בבעל שא אביה
אי ניחא לה אביה מאי נפקא ליה מינה סבר
השתא לא ידענא ולמחר מימרדא ואתיא
ונעגלה עגילאי · אמ רחבה בר ליואי אין ב
שוסקין על הקטנה להשיאה כשהיא נדולה
קטנה אבל שוסקין על הקטנה להשיאה כשהא
נדולה ולא חיישינן דילמא עייל בה פחדא
מהשתא וחלשה · תנו רבנן המאריש את
הבתולה בין שתבעבה הבעל והיא מעבבת
בין שתבעבה היא והבעל מעבב נותנין לה שנים
עשר חדש משעת תביעה אבל לא משעת
אירוסין בנדה הרי היא כתביעה כיצר בנדה
יום אחד ונתקדשה נותנין לה שנים עשר חדש

ולארוסה שלשים יום · מאי ולארוסה
שלשים יום אמ' רב נחמן הכי קאמ' ארוסה
בוגרת שעברו עליה שנים עשר חדש ב
בבגרותה ונתקדשה נותנין לה שלשים יום
בשמנה · מתני' היבם אינו מאכיל
בתרומה עשת ששה חדשים
בעבי הבעל וששה חדשים בעבי היבם ואפי'
כלין בעבי הבעל חסר יום אחד בעבי היבם
אינה אוכלת בתרומה זו משנה ראשונה
וב"ד של אחריהם אמרו אין האשה אוכלת
בתרומה עד שבבנס והלכתא כותיהו ·
מתני' המקדיש מעשה ידי אשתו הרי
זו עושה אוכלת והמותר ר' מאיר
אומ' הקדש ור' יוחנן הסנדלר אומ' חולין ·
אמ' שמואל הלכה כר' יוחנן הסנדלר שאמ'
אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם ·
אמ' רב הונא אמ' רב יכולה אשה לומ' לבעלה
איני נזונת ואיני עושה קסבר כי תקינו רבנן
מזוני עיקר ומעשה ידיה משום איבה וכי
אמרה איני נזונת ואיני עושה הרשות בידה ·
ינרסי בהדיא בבר שני דייני גזילות והלכת
כרב הונא אמ' רב האמ' יכולה אשה שתאמר
לבעלה איני נזונת ואיני עושה · מתני'
ואלו מלאכות שהאשה עושה
לבעלה טוחנת ואופה מבכסת ומבשלת
מניקה את בנה ומיצעת לא את המטה וע
ועושה בעמר · הכניסה לו שפחה אחת
לא טוחנת ולא אופה ולא מכבסת · שתים
אינה מבשלת ואינה מניקה את בנה ·
שלש אינה מציעת לו את המטה ואינה עושה
בעמר · ארבע יושבת בקתדרא · ר'
שמעון אומ' אפי' הכניסה לו מאה שפחות
כופה לעשות בעמר שהבטלה מביאה לידי
זמה · טוחנת קרא אימא מטחנת ואיבעי'
אימא ברחיא דידה · מתניתין דלא כר'
חייא דתני ר' חייא אין אשה שלא ליופי ואין אשה
שלא לבנים ותני ר' חייא אין אשה שלא להבשיטה
ותני ר' חייא הרועה שיערן את אשתו ילבישנה
כלי פשתן והרועה שילבין את בתו יאכילנה
אפרוחים וישקנה חלב סמוך לפירקה ·
ומניקה את בנה · ירושלמי אמ' ר' חגי לא אמרו
שלא אחד אבל תאומים לא ולא כן חברתה ·
תנו רבנן נדרה שלא להניק את בנה בית ג
שמאי אומ' שומטת דד מעיר ובית הלל אומ'
כופה ומניקתו · נתגרשה אינו כופה ואם
היה מכירה נותן לה שכרה ומניקתו מפני

הסכנה · בן כמה הוא מכירה · אמ' רב
ירמיה בן שלשה חדשים ר' יצחק אמ' ר' יוחנן
בן חמשים יום אמ' רב שימי אמ' רב אשי הלכה
כר' יצחק שאמ' משום ר' יוחנן · סומא מנא
ידע בריחא וטעמ' · ההיא איתתא דאתת
לקמיה דשמואל היה יתיב קמיה רב דימי בר
יוסף אמ' ליה שמואל לרב דימי בר יוסף זיל
בדקה אותבא בדדא דנשי ושקלה לבריה
וקא מהדר ליה עילויהו כי מטא לנכה הוה
קא מסיי לאפה כבשתיהו לעינא מיניה אמ'
ליה נטוף עינך קום דדי בריך · תנו רבנן
יונק תינוק יהולך עד עשרים וארבע חדש
מכאן ואילך כיונק שקץ דברי ר' מיעזר ר'
יהושע אומ' אפי' ארבע וחמש שנים · כירש
לאחר עשרים וארבע חדש והזר הרי זה
כיונק שקץ · אמ' רב יוסף הלכה כר' יהושע
וכמה עדישתו אמ' רב יהודה בר חביבא
אמ' שמואל שלשה ימים · ירוש'
בד"א שנצירש מתוך בוריו אבל מחליו מחזי
מחזירין אותו · תניא דם שעל הנבר
נורדו ואוכלו ושל בין השנים מויעצו ובלעו
ואינו חושש · תנו רבנן מניקה שמית
בעלה בתוך עשרים וארבע חדש הרי זו
לא תגשא ולא תתארס עד עשרים וארבע
חדש דברי ר' מאיר ר' יהודה מתיר בשמונה
עשר חדש · וקימא לן כבא בר מאיר
דרב ושמואל האמרי תרוייהו צריכה להמתין
עשרים וארבע חדש חוץ מיום שמלד בו
וחוץ מיום שנתארסה בו ואפי' נתנה בנה
למניקה או גמלתו אסורה להנשא · עד
לאחר ועשרים וארבע חדש אבל מת מותר ·
מר בר רב אשי אמ' אפי' מת נמי אסור דילמ'
קטלא ליה ואזלא ומנסבא היה עובדא וכ
וחנקתיה · ולא היא ההיא שוטה הות דלא
חנקו נשי לבניהו · תנו רבנן הרי שנתנו
לה בן להניק הרי זה לא תניק עמו לא בנה
ולא בן חברתה · פסקה קימעא אוכלת
הרבה ולא תאכל עמו דברים הרעים ·
פסקה קימעא אוכלת הרבה · מהיכא אמ'
רב ששת משלה · ולא תאכל עמו דברים
הרעים נגון מאי אמ' רב כהנא כגון קשות
וחזין ואדמיה אבוי אמ' אפי' קרא וחבושא רב
עוקבא אמ' אפי' קורא וכופרי רב אשי אמ' שימני
ושברא והרסנא מיניהו פסקי חלבא ומיניהו
עכרי חלבא · אמ' רב הונא בריקלן רב
הונא בר חיננא היא אומרת להניק והוא ע

אמ' שלא לתוך לה שומעין עבדא דידה
הוא הוא אמ' להניק והיא אומרת שלא ל
להניק מהו ופשטינן ליה מל היכא דהיא לאו
ארחה לה שומעין היא ארחה והוא לאו ארחיה
מאי ופשיטנא ליה עילה עמו ואינה יורדת
עמי הכניסה לו שפחה וכו' אמ' רב
חנא ואיתימא ר' שמעון בר רבי לא שנו
לו ממש אלא כיון שראויה להכנס אע"פ שלא
הכניסה תנא אחד שהכניסה לו ואחד
שמיאתה לו משלו ארבע ושבת בקתדרה
אמ' רב יצחק בר חיננא אע"פ שאמרו ארבע
ושבית בקתדרה אבל מיזגת לו את הכוס
ומעגת לו את המטה ומרחצת לו פניו ידיו
ורגליו ואמ' רב יצחק בר חיננא אמ' רב
הונא כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה
נדה עושה לבעלה חוץ ממזיגת הכוס והו
והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו
היצעת המטה אמ' רבא לא אמרן אלא בפניו
אבל שלא בפניו לית לן בה מזיגת הכוס
דביתהו דשמואל מחלפא ליה מימינא לשמאלא
דביתהו דאביי מנרא ליה אפומא דכובא
דביתהו דרבא אבי סדיא דרב נפתא אשדשינא
ואמ' רב יצחק בר חיננא אמ' רב הונא הכל
משהין בפני השמש חוץ מכשר ויין אמ'
רב אסדא כשר שמן ויין ישן אמ' רבא כשר
שמן כל השנה כולה ויין ישן בתקופת תמוז
אמ' רב ענן בר תחליפא הוה קאימנא קמיה
דמר שמואל ואייתי ליה תבשילא דארדי ואי
לאו דיהיב לימיניה אסתכי ורב נפתא אמ'
אפי' תמרי דהטוניתא כללא דמילתא כל דאית
ליה ריחא ואית ליה קיוהא אבוה בר איהי
ומנימין בר איהי חד סבי מכל מינא ומינא ל
לשמניה וחד סבי מחד מינא מר משתעי
אליהו בהדיה ומר לא משתעי אליהו בהדיה
ועשה בעמר בעבשתים לא
מתניתין מני ר' יהודה היא דתניא אין כופין
אותה לעמיר לפני אביו ולא לפני בנו ולא
ליתן תכן לפני בקרי אבל כופה ליתן תבן
לפני בהמתו ר' יהודה אומ' אף אינו כופה
לעשות מפני שהפשתן מסריח את הפרות
ומשרביט את השפתים ורוקא נפיתנא ר'
רומאה ר' יעזר אומ' אף הכניסה לו מאה
שפחות כופה אותה לעשות בעמר וכו'
אמ' רב מלכיו אמ' רב ארא בר אהבה הלכה
כר' יעזר רשב"ג אומ' אף המדיר אשתו
מלעשות מלאכה יוציא ויתן כתובה שהכתלה

מכיאה לידי שעמום היינו תנא קמא אלא
ביניהו דמטלטלא בגוריתא קיסניתא אי
נמי בנרדשיר למאן דאמ' שהכתלה
מכיאה לידי זמה הא נמי מכיאה לידי זמה
ולמאן דאמ' מכיאה לידי שעמום וכבר
איצטריקא הלכתא כר' יעזר מתני'
המדיר את אשתו מתשמיש
המטה בית שמאי אומ' שתי שבתות ובית הל
אומ' שבת אחת והתלמידים היו באין
לת תלמוד תורה שלא ברשות שלשים יום
הפועלים שתים בשבת תעונה האמורה
בתורה הטיילין בכל יום החמרים אחת בשבת
הגמלים אחת לשלשים יום תסעדנו אחת
לשלשה חדשים דברי ר' יעזר בית שמאי
גמרי מיולדת נקבה ובה נמרי מנדה
במאי קא מיפלגי מר סבר ילפינן מידי דשכיח
ממידי דשכיח ומר סבר ילפינן מידי דהוא
גרים לה ממידי דהוא גרים לה אמ' רב
מחלוקת במפרש אבל בסתם יוציא ויתן כ
כתובה ושמואל אמ' אף בסתם נמי יתתין
שמא ימיאנ עתה לנדרי והלכתא כשמואל
הטיילין בכל יום מאי טיילין אמ' רב כגון
רב שמואל בר שילת דאכיל מדידיה ושתי
מדידיה ונפני בטול אפדניה ולא חליף דרבנן
דמלכא אכפיה החמרין אחת בשבת
אמ' ליה רבא בר רב חנן לאביי איכפיל תנא
ותנא המדיר את אשתו מתשמיש המטה
שבת אחת יוציא ויתן כתובה אטייל ופועל
אמ' להו אפולחו קתני יוציא ויתן כתובה
והא שנה חדשים קאמ' והיכי יוציא ויתן
כתובה אשבת אחת אמ' ליה איכו דיממה מי
שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו
עזה לבו רעב וזה אין לבו רעב וזו כיון
שהדירה הויא לה כמי שאין לה פת בסלה
ומשום הכי יוציא ויתן כתובה אשבת אחת
אמ' ליה רבא בר רב חנן לאביי חמר ונעשה
גמל מאי אמ' ליה ועיסה אשה בקב ותפלות
מתשעה קבין ועשרת דברי ר' יעזר
אמ' רב רבא אמ' רב הלכה כר' יעזר
עינה של תלמידי חכמים אימת אמ' רב יהוד
מערב שבת לערב שבת אשר בריו יתן
בעתו אמ' רב זה המשמש מטתו מערב שבת
לערב שבת מתני' המדירת על בעלה
פיחתין לה מכתובתה שבעה
דינרין בשבת ר' יהודה אומ' שבעה טרפעיקין
ועד מתי הוא פוחת ער כנגר כתובתה

אחריונה דתנן בראשונה שהיו מתכוונין לשם
מצוה היו אומ' מצות יבום קודמת למיאוס
חליצה ועכשיו שאין מתכוונין לשם מצוה חזרו
לומ' מצות חליצה קודמת למצות יבום
ודיתה למשנה אחרונה קשיתי' בעי החולץ אמ'
רבאסי בר אבא אמ' ר' יוחנן חזרו לומר מצות
יבום קודמת למצות חליצה אמ' רב נחמן
אכשור דרי מעיקרא סבירה ליה כאבא שאול ולבסוף
סבירה ליה כרבנן דתניא אבא שאול אומ' הכונס
את יבמתו לשם נוי לשם אישות לשום רבר
אחר כגון שנתכוון בעריות וקריב אני בעיני להיות
הולך ממזר וחכמים אומ' יבמה יבא עליה
מכל מקום וכיון דלבסוף סבירה ליה כרבנן
נשקא לך משנה אחרונה מהלכתא ובטיל לה
מימרא דשמואל דאמ' אין כותבין אגרת מרר על
שומרת יבם והא מילתא דכתבינן איצטלינו
כה תרתין מתיבתא חדא מתיבתא סבירא
להו דלא הויא מירדת וממכי אתא דשמואל דאמ'
אין כותבין אגרת מרר על שומרת יבם
ומתיבתא אחריתי סבירא להו דהויא מירדת
מאי טעמ' דכתבינן ואיהו עריק וטעי מסתבר
וכותיה עבדינן ר' יהודה אומ' שבעה טרפעיקין
וכמה טרפעיק אמ' רב ששת ג'
אסתירא וכמה אסתירא פלגא דזוזא
ירוש' הכא אתמר שבעה והכא אתמר תלת
אמ' ר' יוסי בר' חנינא היא חייבת לו שבעה פוחת
לה שבעה הוא חייב לה שלש מוסיף לה שלש
ר' יוסי בר' חנינא לטעמייה דאמ' בבמרא דילן אף
ממלאכה הויא מירדת אבל גמ' דילן דסבירי
לה דמתשמיש הוא דהויא מירדת יהבינן לה
טעמ' כנגר שבעת ימי שבת איהו דמפרחת קא
פרחית ולא מיחזי כשכר שבת יהבינן ליה שכר
שבת ואיהי דאוסופי קא מוספא ומיחזי כשכר
שבת לא יהבינן לה שכר שבת ואיהי דאוסופי
קא מוספא ומיחזי כשכר שבת לא יהבינן לה
שכר שבת שא מוסיף לה על כתובתה חמשים
דינרין בשבת דהויא פלגא דזוזא לכל יומא
דשיתא יומי שבת ושבת נופיה ליתי לה

מתני' המשרה את אשתו על ידי שליש
לא יפרוט לה מקביים חטים או
מארבע קבין שעורים אמ' ר' יוסי לא פסק שעורים
שא ר' ישמעאל שהיה סמוך לארוסה ונותן
לה חצי קב קטנית וחצי לוג שמן וקב נרוגרות
או מנה כבילה ואם אין לו פוסק לעיניהן פירות
ממקום אחר ונותן לה מעות ואם אין לו
מעות מחערת ונותן לו כפה לראשה וחגור
למתניה ומנעל ממועך למועך וכלים של
חמשים זוז משנה לשנה ואינו נותן לה לא
חדשים בימות החמה ולא שחקים בימות
הגשמים שא נותן לה כלים של חמשים זוז והיא
מתנסה בכליותיהן בימות החמה והשחקים
שלה ואו יין לא קאמ' מסייע ליה לר' שעזר
דאמ' ר' שעזר אין פוסקין יינות לאשה והכי מילי
בדלא רגילה אבל רגילה פוסקין דאמרי רביתהו
דרב יוסף בריה דרבא אתת לקמיה דרב יוסף
אמרה ליה פסוק לי מזוני פסק לה פסוק לי
חמרא פסק לה פסוק לי שראי אמ' לה שיראי
למה ליך לחבריך ולחבריותיך תני רבנן
מותר מזונות לבעל מותר בלאות לאשה
מותר בלאות לאשה למה לה אמ' רב פפא
שמתנסה בהן בימי נדותה כדי שלא תתגנה
על בעלה אמ' אבי נקיטינן מותר בלאות
לאלמנה ליורשין התם כדי שלא תתגנה על
בעלה הכא תתגנה ותתגנה

מתני' נותן לה מעה נפף לערבה
ואוכלת עמו מלילי שבת ללילי שבת ואם אינו
נותן מעה כפף לערביה מעשה בידיה שלה ומה
היא עושה לו משקל חמש סלעים שתים ביהודה
שהם עשר סלעים בגליל או משקל עשר סלעים
ערב ביהודה שהם עשרים סלעים בגליל
ואם היתה מניקה פוחתין לה ממעשיה בידיה
ומוסיפין לה על מזונותיה בד"א בעני שבישראל
אבל במכובר הכל לפי כבודו מאי אוכלת
רב נחמן אמ' אוכלת ממש ורב אסי אמ' תשמיש
רבת אכלה ומחתה ציה ואמרה לא טעלתי
און ויקימא לן הלכה כרב נחמן בדיני
אמ' רב הונא מנין לאכסני שאסור בתשמיש
המטה שנא וישכימו בבקר וישתחוו לפני ה'
וישובו ויבאו אל ביתם הרמתה וידע אלקנה
את חנה אשתו השתא אין מעיקרא לא
ואם היתה מניקה פוחתין לה ממעשה בידיה
ומוסיפין לה על מזונותיה דרש ר' עולא
רבה אפתרא דבי נשיאה אעלמא שאמרו אין אדם
זן בניו ובנותיו קטנים אבל זן אותם קטני קטנים
יעד כמה עד בן שש כחד אסי דאמ' קטן בן שש
יוצא בעריב אמו ומתניתא מסייעא ליה
דתני אם היתה מניקה פוחתין לה ממעשה
בידיה ומוסיפין לה על מזונותיה איתמר אמ'
ר' יהושע בן לוי מוסיפין לה יין שהיין יפה לחלב

סליק פירקא

מציאת האשה ומעשה ידיה לבעלה וירושתה
ואוכל פירות כחייה כשתה ופנמה שלה ר'
יהודה בן בתירא אומ' בזמן שבסתר לה שני
חלקים ולו אחד בזמן שבגלוי לו שני חלקים
ולה אחד · שלו נותנין לו מיד ושלה ילקח
בהן קרקע והוא אוכל פירות · תנן התם
קונם שאיני עושה לעיך איני צריך להפר
ר' עקיבא אומ' יפר שמא תערוק עליו יותר
מן הראוי כי אתא רבין אמ' יוחנן בהערפיה
שלא על ידי הדחק כולי עלמא לא פליגי ד'
דבעל הויא כי פליגי בהלפה שעל ידי הדחק
תנא קמא סבר לבעלה ור' עקיבא סבר ל'
לעצמה · והלכת כתנא קמא · והכין
קא פסק רב האי גאון ז"ל · שלו נותנין לו
מיד וכו' · קא כתב רבי האי גאון ז"ל כך
העלו בישיבה אע"ג דיחיד והבים הלכה כרבים
כדו הלכה כר' יהודה בן בתירא מדקא מקשו
רבנן ומפרקי אליבא ד' יהודה שמ' הלכתא
כותיה · מתני' הפוסק מעות לחתנו ומת
חתנו · אמ' חכמים יכול הוא
שיאמר לאחיך הייתי רוצה ליתן ולך אי אפשי
ליתן פסקה להבנים לו שלש דינר הוא פוסק
מנגדן חמשה עשר מנה וכנגד השום הוא
פוסק פחות חומש · שם במנה ושורה
מנה אין לו אלא מנה שום במנה נותנת ג'
שלשים ואחד ודינר בארבע מאות נותנת
חמש מאות מה שהחתן פוסק הוא פוסק
פחות חומש · תנו רבנן אין צריך לומר
ראשון תלמיד חכם ושני עם הארץ שאפי'
ראשון עם הארץ ושני תלמיד חכם יכול הוא
שיאמר לאחיך הייתי רוצה ליתן ולך אי אפשי
ליתן · ירושלמי ולאו דברים הנקנין
באמירה הן · תני בר קפרא פוסק על מנת
לכנוס · כי כל הפוסק לחתנו דעתו על
מנת לכנוס הוא וביון שמת חתנו ולא כנס
אינו חייב לתת לאחיו · וחזינן מאן דפריש
כה פירוש אחרינא ואנן לא סבירא לן שאי
דבתבינן · ירושלמי מה ראו לומר
בכסף אחד ומחצה ובשום פחות חומש
אמ' ר' יוסי בר חנינא שמיו דעת האשה שרויה
לבלות כליה פחות חומש שמיו דעת האיש
שרויה לישא וליתן בכספים ולעשותן אחד
ומחצה אמ' ר' יוסי הדא אמרה אין אדם רשאי
למכור כלי אשתו · מתני' פסקה
להבנים לו כספים
סלעים
נעשים ששה דינרין והחתן מקבל עליו עשרה
דינרין לקופה לכל מנה ומנה רשב"ג אומ' הכל
כמנהג המדינה והלכת כותיה · עשרה דינרי
לקופה · מאי קופה אמ' רב אסי קופה של
בשמים · ואמ' רב אסי לא נאמרו דברים הללו
אלא בירושלם · מתני' המשיא את בתו
סתם לא יפחות לה מחמשים
זוז יפסוק להכניסה ערומה לא יאמר הבעל
כשתבא לביתי אכסה בכסותי אלא מכסה ו'
ועירה בבית אביה וכן המשיאין את היתומה
לא יפחתו לה מחמשים זוז ואם ישבבים מ'
מפרנסין אותה לפי כבודה · אמ' אבי ר'
חמשים זוזי פשיטי · תנו רבנן יתום ויתומה
שבאו להתפרנס מפרנסין את היתומה ואחר
כך מפרנסין את היתום מפני שהאיש דרכו
לחזר ואין האשה דרכה לחזר · מתני'
יתום ויתומה שבאו לשאת משיאין
את היתומה ואחר כך משיאין את היתום מפני
שבשתה של אשה קרובה משל איש · תנו
רבנן יתום שבא לישא שוכרין לו בית ומעינין
לו מטה וכל כלי תשמישו ואחר כך משיאין לו
אשה שנא' די מחסורו אשר יחסר לו · די
מחסורו זה בית אשר יחסר לו · זה אשה ·
תנו רבנן די מחסורו אתה מצוה עליו לפרנסו
ואי אתה מצוה עליו לעשרו · אשר יחסר
לו אפי' סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו ·
פעם אחת לא מצא לו עבד לרוץ לפניו ורץ
לפניו שלשה מילין · אין לו ואינו רוצה ל
להתפרנס פותחין לו לשם מתנה ואם אינו
מקבל נותנין לו לשם הלואה · תנו רבנן
העכטו זה שאין לו ואינו רוצה להתפרנס נותנין
לו לשם הלואה וחוזרין ונותנין לו לשם
מתנה · תנעביטנו זה טיש לו ואינו רוצה
להתפרנס נותנין לו לשם מתנה וחוזרין
ונפרעין ממנו אחר מיתה דברי ר' יהודה ·
וחכמים אומ' יש לו ואינו רוצה להתפרנס
אין נזקקין לו אלא מה אני מקיים תעביטנו
דברה תורה כלשון בני אדם · תני ר' חייא
בר רב מדפתי ר' יהושע בן קרחה אומר כל
המעלים עיניו מן הצדקה כאלו עובר ע"ז כתי'
הכא השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל
לאמר וכתי' התם יצאו אנשים בני בליעל
מקרבך מה להלן ע"ז אף כאן ע"ז · תנו רבנן
המסמא עיניו והמקפה את שוקיו והמעבה
את כריסו ליטול מן הצדקה ואינו צריך אינו
נפטר מן העולם עד שיבא לידי כך · תנן
התם אין מחייבין אותו לעני למכור את ביתו

ואת כלי תשמישו ולא והתניא היה משתמש
בכלי זהב משתמש בכלי כסף בכלי כסף
משתמש בכלי נחשת אמר רבא כריה דרבה
במחרישה דכספא יש שפירשו שהיא
המגרדת שמתגרדין בה במרחץ רב פפא
אמר לא קשיא כאן קודם שיבא לידי גבוי כאן
לאחר שיבא לידי גבוי אי כל זמן שאינו
נוטל שלא בענגה אין מחייבין אותו למכור
כלי תשמישו אבל אם הושרך ליטול מן הגבוי
של קופה של צדקה אין נותנין לו שלא לאחר
שמכר מתני תומה שהיא אתרה
אמה או אחיה לדעתה וכתבו
לה במאה או בחמשים זוז יכולה היא
משתגריל להויא מידן מה שראוי להנתן
לה ר יהודה אומר אם השיא הבת הראשונה
ינתן לשניה כדרך שנותנין לראשונה וחכמים
אומרים שאם עני הוא עני וה עשיר או עשיר
והעני שלא שמין את הנכסים ונותנין לה
אמר שמואל לערנסה שמין באב אומדין אלו
היה האב קיים כמה היה נותן לכתבו לצרכי
הבעל ונותנין לה מאי עני ומאי עשיר אימא
עני עני בנכסים עשיר עשיר בנכסים מכלל
דתנא קמא סבר אפי היה עשיר והעני
כרמעקרא יהבינן ליה הא ליתא ליה שלא לאו
עני עני ברעת עשיר ברעת ויקתני
שמין הנכסים ונותנין לה שמא לא אדלינן
בתר אומדנא ופרקינן הוא דאמר כר יהודה
דתנן ר יהודה אומר אם השיא הבת הראשונה
ינתן לשניה כדרך שנתן לראשונה ולימא
הלכה כר יהודה אי אמר הלכה כר יהודה
הוה אמינא רוקא השיא דגלי דעתיה אבל
לא השיא לא קמל טעמיה דר יהודה דאזלינן
בתר אומדנא לא שנא השיא ולא שנא לא
השיא והאי דקתני השיא להודיעך כחן דרבנן
דאפילו השיא וגלי דעתיה לא אזלינן בתר
אומדנא אמר ליה רבא לרב חסדא הדשתן
משמך הלכה כר יהודה אמר ליה הא דעיא
דכל כי הני מילי מעלייתא תדרשון משמאי
ומי אמר רבא הכי והתניא ר אומר בת הנזונת
מן האחין נוטלת עשיר נכסי ואמר רבא ר
הלכתא כר לאקשיא הא דאמרינן הא דלא
אמרינן כלומר אי דעינן אומדן דעתיה
יהבינן ליה כמה דאמר ואי לא דעינן אומדן
דעתיה יהבינן ליה עשיר נכסי והכי נמי
מסתברא דאמר רבא רב אחא בר אהבה מעשה ונתן
לה ר אחד משנים עשר בנכסים שמה הא
דאמרינן הא דלא אמרינן שמע מינה
הזיגן לגאון דכתב הכי הא דאולינן בתר
אומדן דעתיה דאב לגריעי מעשיר נכסי הוא
אבל לאוסופי על העשיר לא דלא אשכחן
בהדיא מאן דאמר מוסיפין על העשיר
ובפרק נערה שנתעברה אמרי אמר ר יוחנן
משום ר שמעון בן יוחאי מפני מה תקנו
כתובת בנין דכרין כדי שיקנו ארם ויתן
לבתו כבנו ועד כמה אביי ורבא אמרי תריהו
עד עשיר נכסי הלכך ליתי לן לאשקי מנכסי
דיתמי טובי מעשיר נכסי ונאין אחר אמר
כי אמר ר יהודה אם השיא הבת ראשונה ינתן
לשניה כדרך שנתן לראשונה דאלמא כתר
אומדן דעתיה דאב אזלינן סתמא קאמר לא
שנא לפחות מן העשיר ולא שנא להוסיף
על העשיר וכיון דאיפסיקא הלכתא כהדיא
כר יהודה פיתיה עברינן דהיכא דיתבינן
מאי אומדן דעתיה דאב יתבינן ליה כמה
דאמיר בין לפחות מן העשיר בין להוסיף
עליו ואי לא ידעינן אומדן דעתיה יהבינן
ליה עשיר נכסי נופא ר אומר בת הנזונת
מן האחין נוטלת עשיר נכסי אמרו לו להברין
מי שיש לו עשר בנות ובן אין לו לבן במקום
בנות כלום אמר להם כך אני אומר ראשונה
נוטלת עשיר נכסי שניה כמה ששיירה
שלישית כמה ששיירה וחוזרות וחולקות
בשוה כל חדא וחדא דנפשה שקלה הכי
קאמר אם באו כלן לינשא כאחת חולקות בשוה
וכן הלכה תנו רבנן הבנות בין בגרו
עד שלא נשאו בין נשאו עד שלא בגרו אבדו
מזונותן ולא אבדו פרנסתן דברי ר שמעון
בן שעזר אומר אף אבדו פרנסתן כיצד
עושות שומרות להן בעלים ומושיבין להן
פרנסתן אמר רב נחמן אמר לי הונא הלכת
כר איתיביה רבא לרב נחמן תומה
שהשיאתה אמה או אחיה וכתבו לה במאה
או בחמשים זוז יכולה היא משתגדיל ר
להויא מידן מה שראוי להנתן לה טעמא
דקטנה הא גדילה וייתירה לא קשיא הא
דמחאי הא דלא מחאי הכי נמי מסתברא
דאם כן קשיא דר נתן דתניא ר נתן אומר בת
הנזונת מן האחין נוטלת עשרה נכסי נזונת
אין שאינה נזונת לא שנא לאו שמה הא דמחאי
הא דלא מחאי שמע מינה אמר ליה ר
רבינא לרבא אמר לך רב אחא בר אהבה משמך
בגרה ולא נשאת אינה צריכה למיחות נשאת

ולא כגרה אינה צריכה למחות כגרה ונשאת
צריכה למחות · ומי אמ' רבא חכי והאמ'
רבא לרב נחמן יתומה שהשיאתה אמה או
אחיה וכו' ושני ליה הא דמחאי הא דלא מחאי ·
לא קשיא הא דמתזנא מיניהו הא דלא מיתזנא
מיניהו · שמעינן השתא מכל הני דהיכא
דכנרן או אנסיבן או מתזנן מיניהו אית להו
צרנסה ואע"ג דלא מחאן ואי לא מיתזני מיניהו
צריכי למחוי ואי לא מחו לית להו צרנסה ·
אמ' רב הונא אמ' ר' צרנסה אינה כתובה
מאי אינה כתנאי כתובה כרתניא האומ' אל
יזונו בנותיו מנכסיו אין שומעין לו אל יתצרנסו
בנותיו מנכסיו שומעין לו שהצרנסה אינה
כתנאי כתובה · וכן הלכתא · ואיכא נסחי
דאית בהו איפכא · והנהו נסחי דאית בהו
איפכא לית הלכתא כר' · תלא ליה רב ל'
ביני עמוי · האחין ששעבדו מהו · היה
יתיב ר' חייא קמיה אמ' ליה מכרו או משכנו ·
אמ' ליה מאי נפקא לך מינה בין מכרו בין
משכנו מיצאין לצרנסה ואין מיצאין למזונו
ור' יוחנן אמ' אחד זה ואחד זה אין מיצאין ·
וליתה לדר' יוחנן דקיימ' לן כר' ראמ' מיצאין
לצרנסה ואין מיצאין למזונות · איתמר
מי שמת והניח שתי בנות וכן וקדמה הראשונה
ונטלה עשיר נכסים ולא הספיקה שניה לכתובת
עד שמת הבן אמ' ר' יוחנן שניה ייתירה אמ'
לו ר' חנינא גדולה מזו אמרו מיצאין לצרנסה
ואין מיצאין למזונות ואת אמרת שניה ויתירה ·
ומסתברא לן דהלכתא כהא דר' יוחנן ·
משום דאיכא רוח ביתא והא רב אשי דהוא
בתרא חכי סבירא ליה דאמרי אמ' ליה רב יימר
לרב אשי שא מעתה אשכח מציאה בעלמא
דאיכא רוח ביתא הכי נמי דלא יהבינן להו
עשיר נכסי אמ' ליה אנא רוח ביתא מהני נכסי
קאמינא · אבל ירוש עפק הלכתא כר' חנינא ·
דגרסי' התם מי שמת והניח שתי בנות וכן
אחד ונטלה הראשונה עשיר נכסים ומת וכן
ר' חנינא סבר מימר אף השניה נוטלת עשיר
נכסים והשאר חולקות בשוה ר' טבי בשם ר'
יאשיה טעמיה דר' חנינא אם מן המשועבד
גובה לא כל שכן מלפניה · ר' זעירא בעא
קומי ר' אמי היאך עבדין עובדא אמ' ליה כר'
חנינא · וכן נפק עובדא כר' חנינא · אמ'
אמימר בת ישראל הויא דאי בעי לסלוקה בזוזי
לא מצי מסלק לה · ורב אשי אמ' כעלת
חוב הויא ומצי מסליק לה בזוזי והלכתא כרב

אשי · ואף אמימר הדר ביה והשתא דאמרת
כעלת חוב הויא דאבא אוראי למאי עפקא
מינה למגבא מבונונית שלא בשבועה ומזבורית
בשבועה מאי תשמע דרבינא אגבייה לברתיה
דרב אשי ממר בריה דרב אשי בבונונית ושלא
בשבועה וממר בריה דרב חמא כריה דרב אשי
מזבורית ובשבועה שמ' בעלת חוב דאחי היא
שמ' · אמ' רבא הלכתא ממקרקעי · ולא
ממטלטלי כן למזוני כן לצרנסה כן לכתובת
אשה והאידנא תקינו רבנן במתיבתא למגבא
כתובה אפי' ממטלטלי דקיימ' לן דתנאי כתובה
ככתובה דמי · אבל צרנסה דליתה מתנאי
כתובה כדקיימ' קימא · שלח ליה רב נחמיה
בר יוסף לרבה בר רב הונא זוטי לדהדרעא כי
אתיא הדיא איתתא לקמך אגביה עשור נכסי
אפי' מאצטרובילי דרהיא · אמ' רב אשי כי
הוינן בי רב כהנא מגבינן אפי' מעמלא דבתי ·

מתני' המשלישי מעות לבתו והיא אומרת
נאמן בעלי עלי עשה שלישי מה
שהושלש בידו דברי ר' מאיר אמ' ר' יוסי אינה
אלא שדה והיא רועה למוכיה הרי היא מכורה
מעכשיו כדא בגדולה אבל בקטנה אין מעשה
קטנה כלום · תנו רבנן המשלישי מעותיו
לחתנו ליקח בהן שדה לבתו והיא אומרת
נתנו לבעלי מן הנשואין הראשות בידה מן
האירוסין עשה שלישי מה שהושלש בידו דברי
ר' מאיר ר' יוסי אומ' גדולה בין מן האירוסין בין
מן הנשואין הראשות בידה קטנה בין מן האירוסין
בין מן הנשואין עשה שלישי מה שהושלש בידו
איבא בינייהו גדולה מן האירוסין ר' מאיר ס"ל
סבר אע"ג דגדולה היא מעויה לקיים דברי המת
ולעני עשה שלישי מה שהושלש בידו ור' יוסי
סבר כיון דגדולה היא הרשות בידה · והאי
דקתני במתני' כדא בגדולה ר' מאיר היא וחסורי
מיחסרא והכי קתני עשה שלישי מה שהושלש
בידו דברי ר' מאיר כדא מן האירוסין אבל מן
הנשואין אין מעשה קטנה כלום · איתמר
אמ' רב יהודה אמ' שמוא' הלכה כר' יוסי ורבא
אמ' רב נחמן הלכה כר' מאיר · וקימא לן הלכה
כרב נחמן בדיני · תניא האומר תנו שקל
לבני בשבת והס ראויין לתת להן סלע נותנין
להם סלע ואם אמ' אל תתנו להן שא שקל אין
נותנין להם שא שקל ואם אמ' מתו ירשו ש
אחרים תחתיהם בין שאמ' תנו ובין שאמ' אל
תתנו אין נותנין להן שא שקל · אמ' רב חסדא
אמ' מר עוקבא הלכתא בין שאמ' תנו ובין שאמ'

אל תתנו נותנין להן כל צרכן והא קימא לן
הלכה כר׳ מאיר דאמ׳ מציה לקיים דברי המת
הני מילי כמילי אחרניתא אבל בהא מינח ניחא
ליה והאי דאמ׳ הבי לזיזיהו הוא דעבד ׃
תנן התם הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר
במטלטלין אמ׳ רבי לא שנו אלא שאין להם
אפוטרופוס אבל יש להן אפוטרופוס אין מקחן
מקח ואין ממכרן ממכר ממאי מדקתני אין
מעשה קטנה כלום ולא קתני יעשה שליש מה
שהושלש בידו כדקתני בברייתא שמ׳ אין מעשה
קטנה כלום בין במקום שליש בין במקום אפוטרופוס

סליק פירקא

המדיר את אשתו מלהנות לה ער שלשים יום
יעמיד פרנס יתר מיכן יוציא ויתן כתובה ׃
יהודה אומ׳ בישהש חדש אחר יקיים שנים יוציא
ויתן כתובה ׃ ובכהנת שנים יקים שלשה
יוציא ויתן כתובה ׃ המדיר את אשתו שלא
תטעם באחר מכל תבשילין יוציא ויתן כתובה
׃ יהודה אומ׳ בישהש חדש אחר יקיים שנים
יוציא ויתן כתובה ובכהנת שנים יקיים שלשה
יוציא ויתן כתובה ׃ המדיר את אשתו שלא
תתקשט באחר מכל המינין יוציא ויתן כתובה
׃ יוסי אומ׳ בענויות שלא נתן קיצבה ובעשירות
שלשים יום ׃ וכיון דמשעבד להו היכי מצי
מדר להו כל כמיניה למפקע שעבידה והא תנן
קונם שאיני עושה לצייך אינו צריך להפר שמא
כיון דמשעבדא ליה לאו כל כמיניה למפקעה
ליה לשעבודיה הבא נמי לאו כל כמיניה ל
למפקע ליה לשעבודא באומר לה עבי מעשה
ידיך במזונותיך אי הכי פרנס נמי למה לה
בד מפקא לה דברים גדולים ולא מפקא לה דברים
קטנים דהויא רגילה כהי בבינשא והות מגלגלא
בהדיה והשתא אמרה ליה עד האידנא דלא
אדרתן מיבנא לגלגולי בהדך השתא דאדרתן
לא מגלגלא בהדך ׃ ומאי שנא עד שלשים
יום עד שלשים יום לא שמעי אינשי ולא זילא
ביה מילתא טפי שמעי אינשי וזלא ביה מילתא
ופרנס לאו שליחותיה עביד באומ׳ כל הזן אינו
מפסיד ׃ אמ׳ רב לא שנו אלא במפרש אבל
בסתם יוציא לשתר ויתן כתובה ושמוש אמ׳
אבי בסתם נמי לא יוציא שמא ימצא פתר
לנדרו ׃ תנן המדיר את אשתו שלא תטעם
אחד מכל התבשילין יוציא ויתן כתובה בשלמא
לרב כאן בסתם כאן במפרש אלא לשמוש קשיא
הכא במאי עסיקינן שנדרה היא וקיים לה איהו
וסברא מסנא סני לי וכי תימא לימא איהו אי
אפשי באשה נדרנית ולא יתן כתובה קסבר
האיתנא הוא נותן אעבעבין שניה והלכתה ׃
כשמוש ׃ מתני׳ המדיר את אשתו שלא
תלך לבית אביה כזמן שהם
עמה בעיר חדש אחר יקיים שנים יוציא ויתן
כתובה ׃ המדיר את אשתו שלא תלך לבית
האבל או לבית המשתה יוציא ויתן כתובה כ
מפני שנעגל בפניה ואם היה טוען משום דבר
אחר רשאי ׃ אמ׳ לה על מנת שתאמרי לאיש
פלוני מה שאמרת לי או מה שאמרתי לך או
שתהא ממלא ומערה לאשפות יוציא ויתן
כתובה ׃ בשלמא לבית המשתה איכא
נעגל בפניה אלא לבית האבל מאי נעגל בפניה
איכא תנא למחר היא מתה ואין כל בריה סופרה
ואיכא רבי אמ׳ אין כל בריה סופרה ׃ תנא היה ר
מאיר אומ׳ מאי דכתי טוב לכת אל בית אבל כ
מלכת אל בית משתה וגו׳ ער וחחי יתן אל
לבו מאי והחי יתן אל לבו דברים של מיתה
דיסף יספרוניה דיקבר יקברוניה דילני א
אלוייניה דיטען יטענוניה ׃ ואם היה טוען
משום דבר אחר רשאי ׃ מאי דבר אחר אמ׳
רב יהודה אמ׳ שמוש מחמת בני אדם פרוצין
הכאין שם אמ׳ רב אשי לא אמרן אלא דאתחזק
אבל לא איתחזק לאו כל כמיניה לאחזוי דרי
אינשי בעריי ׃ אמ׳ לה על מנת שתאמרי
לאיש פלוני מה שאמרת לי יתימא אמ׳ רב יהודה
אמ׳ שמוש דברים של קלון ׃ או שתהא ממלא
ומערה לאשפות ׃ תעביד אמ׳ רב יהודה
אמ׳ שמוש שתהא ממלא ונופעת ׃ אי אומ
לה כשעת תשמיש תתחשבי כדי שתנפעי
שכבת זרע ולא תתעברי ׃ כמתניתא תנא
על מנת שתמלאי עשרה כדי מים ותערי
לאשפות ׃ בשלמא לשמוש משום הכי יוציא
ויתן כתובה אלא למתניתא מאי נעקא לן מינה
יתעביד אמ׳ רבה ברבר חנא מפני שנראית
כשוטה ׃ אמ׳ רב נחמן המדיר את אשתו
שלא תשאל ושלא תשאיל נפה וכברה רחים
ותנור יוציא ויתן כתובה מפני שמשיאה שם
רע בשכנותיה וכן היא שנדרה שלא תשאל
ושלא תשאיל נפה וכברה רחים ותנור ושלא
תארוג בגדים נאים לבנה תבא שלא בכתובה
מפני שמשיאו שם רע בשכנותיו ׃ מתני׳
וגו׳ ויצאות שלא בכתובה העכרת
על דת משה ויהודית ׃ יא׳ זו היא דת משה

אבל אשה אחת גרידתא שאין שם ספק ד
דהוה ליה למירק ביה · הדין הוא דירושא
דפריש ולא קא פריש מאי ניהו שתי המרות
ומאי ספק דאית בהי · ואיכא מיניהו מאן
דפריש בטעות אשה אחת כגון שתי נשים
כגון שקדש אשה על מנת שאין עליה נדרים
ונדרשה · לימים חזר וכנסה סתם ונמצאו
עליה נדרים · ואיכא מיניהו מאן דאמ
כגון שקדש אחת על מנת שאין עליה נדרים
ומטה אחר כן שליח לקדש לו אשה אחרת
והטעוהו וקדשו לו אשה ראשונה בסתם
ודברים הן כלן דברים שאין הדעת מקבלתן
ואנן הכי אסתברן דפריש דהאי שמעתא
איתמר קדשה על תנאי וכנסה סתם רב אמ
יריבה חימנו נט ושמוש אמ אינה צריכה
חימנו נט · אמ רבה מחלוקת דרב ושמוש
בטעות שתי נשים כגון שקדש אשה אחרת
על תנאי וחזר וקדש אשה אחרת סתם ואח
ר כנס הראשונה סתם רב סבר כיון שחזר
וקדש אשה אחרת סתם ולא מקניד והתנה
עליה כמו שהקניד והתנה על הראשונה
שמ אחו ליה אחליה לתנאיה דקא אתני עלה
דקמיתא תדע שהרי כנסה סתם ולא אדכריה
לתנאיה הלכך אי איכא עליה נדרים לא
אמרינן קדושי טעות הוו ולא בעיא גיטו
מיניה שא כדבעי לאפוקה משום הדין תנאה
אמרינן מהדר הוא דקא הדר ביה השתא
מהדיא מחיל · וצריכה גיטא מיניה
ושמוש אע"ג דקדיש ליה אשה אחרת סתם
לא אמרי מהדר קא הדר ביה מתנ' דהיאך
ואחולי אחליה לגבה דידה ואע"ג דכנים לה
סתם וקא בעיל לה תנאו קיים דכל הבועל
על דעת תנאו היא בועל וקדושיו קדושי טעות
הן ואינה צריכה ממנו גט אבל אם לא קדש
שא אשה אחת על מנת שאין עליה נדרים
אע"ג שכנסה סתם אם נמצאו עליה נדרים
אני לרב אינה צריכה חימנו גט דלא אמרי
בהא אחולי אחליה לתנאיה שא קדושי טעות
הוו ואינה צריכה ממנו גט דהא לא אחליה
לקניא דידיה לגביה אתתא אחריתי דנימא
כי היכי דלא קניד אהאי הכי נמי דלא קניד
אהיך קמיתא ואחולי אחליה לההיא קניד
קמא דקא קניד יאתני עלה · אמ ליה אביי
והא מתני דקתני כנסה סתם ונמצאו עליה
נדרים דכטעות אשה אחת דמי וקא מיתבינן
תיובתא מיניה לשמוש אלמא אע"ג דינ רב

ושמוש בטעות אשה אחת · איכא מאן ד
דקשיא ליה מאי טעמ אמרינן אמתניתין
דכטעות אשה אחת דמי ולא אמרינן דטעות
אשה אחת היא · וטעמ דמילתא משום
דלא קתני בה בחדיא המקדש את האשר
על מנת שאין עליה נדרים וכנסה סתם ונ
ונמצאו עליה נדרים תצא שלא בכתובה
שארב הוא דקא פריש לה הכי ובטיל ליה האי
מימרא דריבה והדר ריבה וקאמ מחלוקת
בטעות אשה אחת כגון שתי נשים דכי היכי
דבשתי נשים אע"ג דקדיש לה לחדא עלי
תנאי כיון דהדר וכנים לה סתם ולא קניד
אתנאיה אמרינן אחולי אחליה לתנאיה
אבל טעות אשה גרידתא כגון שקדש על
תנאי ובעל לשתר דלא מציתי למימר אחולי
אחולי לתנאיה דהא כחד עיבורא הוא וכמאן
דאתני בבעילה דמי ואע"ג דב מודה דלא
אדכריה גיטא משום דקדושי טעות הן שעל
תנאי בעל · ודייקינן להאי פירושא נ
מדקתני בטעות אשה אחת כגון שתי נשים
כנסה וקתני בטעות אשה אחת גרידתא
וכעל דאלמא כנסה לאחר זמן משמע וכעל
לאלתר משמע הלכך כדכנסה לאחר זמן
ולא קא קניד אתנאיה בשעת כניסה ודיא
קא בדיק מי איתיה לתנאיה או לא אמרינן ש
אחולי אחליה לתנאיה אבל קדש ובעל לשתר
מוכחא מילתא דעל תנאי בעל ולא אמרינן
אחולי אחליה לתנאיה ודייקינן מיניה ש
מדקתני במתני' ובבעלונתא דרב ושמואל
דתרוייהו טעות אשה אחת כגון שתי נשים
וכנסה סתם טעמ דכנסה סתם הא לא כנסה
סתם שא קניד ובדיק לתנאיה בשעת כניסה
אע"ג דב מודה דלא בעיא גיטא דעל דעת
תנאו בעל וקדושי טעות הן והיינו טעות
אשה אחת גרידתא והיכא דקדיש ובעל
לאלתר נמי דכותה הוא וחד טעמא הוא
והכי תיובתא גמורה היא דקא מותיב ליה אבי
לרבה ליתי בהו שא לשון בעילה למימרא
דאע"ג לשתר בעל עליה ובדיק רבא להניהו
תיובתא כולהו וקא מסיים ליה מר' יוחנן
דאמ רב אחא בר יעקב אמ ר' יוחנן הנישקדש
על תנאי ובעל אינה צריכה ממנו גט ·
ושמעינן מיהא דה דא היא טעות אשה אחת
גרידתא דלא צריכה גיטא משום דמקרי
טעות הוא · ור' יוחנן אע"ג הכי ליתי
תלמיתא כותיה דהא אסקינן אמ רב כהנא

משמיה דעולא המקדש על תנאי וכעל עריסה
חימנו נט זה היה מעשה ולא היה כח כמים
להויציא כלא נט ולאפוקי מהאי תנא דאמ׳
רב יהודה אמ׳ שמוש משום ר׳ שמעון והיא לא
נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת ויש לך
אחרת שאינה נתפשה מותרת ואי זו זו זו
שקדושיה קדושי טעות שאני כנה מיוחכ לה
על כתנה ממאנת והולכת לה שמא ליתה ל
לרב׳ שמעון ונרסי׳ תוכ כפרק בא מימן
חתחתין בעניין תינוקת שהביאה שתי שערות
אינה יכולה למאן ר׳ יהודה אומ׳ ער שיראה
השחור אמ׳ ר׳ אבהו אמ׳ ר׳ שעזר הלכה כר׳
יהודה ומודה ר׳ יהודה שאם נבעלה לאחר
שהביאה שתי שערות שוב אינה יכולה למאן
חכמיא דרב כהנא סבור למעבר עוברא כר׳
יהודה ואינה דבעלה אמ׳ להו רב כהנא לא כך
היה מעשה בכתו של ר׳ שמעון שכאת לביית
המדרש למאן ובנה מיוכב לה על כתיפה
ואותו היום הוזכרו דבריו של ר׳ שמעון ובתה
בכיה גדולה בבית המדרש אמרו רבי שאמ׳
אותו צדיק יכשל בו זרעו דאמ׳ רב יהודה
אמ׳ שמוש משום ר׳ שמעון והיא לא נתפשה
אסורה הא נתפשה מותרת ויש לך אחרת
שאינה שלא נתפשה מותרת ואי זו זו זו
שקדושיה קדושי טעות שאני כנה מיוחכ
על כתנה ממאנת והולכת לה ונמנו וגמרו
עד מתי הכת ממאנת עד שתביא שתי שערות
ערוש ולא עכיר עוכרא אמ׳ רב יוסף אמ׳
ר׳ מנחם אמ׳ ר׳ אבא המקדש בפחות משוה
פרוטה וכעל עריסה ממנו נט חזקה אין אדם
עושה כעילתו בעילת זנות עיש
שכל המומין הפסלין בכהנים פוסלין בנשים
תנא הוסיפו עליהן ריח רע זיעה ושומא וריח
הפה וקול עבה ודדין גסין טפח מחבריתיה
וטעה בין דד לדד ונשיכת כלב ונעשה
המקום צלקת תנא שומא שיש שכה שער
הרי זה מום אין כה שער גדולה אין זה מום
קטנה הרי זה מום ואי זו היא גדולה כי רבן
גמליאל עד כאיסר האיטלקי מתני׳
היו כה מומין ועידה נבית
אביה האב צריך להביא ראיה שמא תארסה
טלדו כה מומין שו ונסתחפה בדרכו נכנסה
לרשות הבעל צריך להביא ראיה שער שלא
נתארסה היו בה מומין שו והיה מקחו מקח
טעות דברי ר׳ מאיר וחכמים אומ׳ בא׳ במומין
שבסתר אבל במומין שבגלוי אינו יכול לטעון
ואם ישׁ מרחץ באותה העיר אף במומין שבסתר
אינו יכול לטעון מפני שהוא כורק מיד ק
קרובותיו אמ׳ שמוש המחליף פרה בחמור
משך בעל החמור את הפרה ולא הספיק בעל
הפרה למשוך עד שמת חמורו של בעל החמור
להביא ראיה שהיתה חמורו קיימת בשעת
משיכת הפרה מאי טעמ׳ כל שנולד ספק
נרשותו עליו להביא ראיה ותנא תונא כלה
מיתיבי מחט שנמצא בעובי בית המטמרת
מצד אחד כשרה משני צדדין טריפה נמצא
עליה קורט דם בידוע שהוא לפני שחיטה
לא נמצא עליה קורט דם בידוע שהוא לאחר
שחיטה הוגלד פי המכה בידוע שהוא
שלשה ימים קודם שחיטה לא הוגלד פי
המכה המוצא מחבירו עליו להביא הראיה
ואי לא יהיב טבח דמי בעל בהמה בעי לאיתויי
ראיה ומפיק אמאי מפיקא ברשות טבח
אתיליד ופריק דיהב טבח דמי ומאי מפקא
מתמא דמי לתא כמה דלא יהב אינש זוזי
לא יהבינן ליה חיותא איכא מאן דאמ׳
דליתה להא דשמוש חמא אותבינן עליה
ואינה דפריק האי פרוקא שנויא בעלמ׳ הוא
ולא מהבינן עליה שא בין נולד ברשותו בין
שלא נולד ספק ברשותו המוציא מחברו
עליו להביא ראיה ואיכא מאן דאמ׳ האי
מתני דכולה בין דמסייעא ליה לשמוש כ
ממלא שמעי דהאי פירוקא דשמוש פרוקא
הוא ולאו שנויא בעלמא הוא ראי לא תימא
הכי קשיא הלכתא אהלכתא הלך הלכתא
כשמוש והכמים אומ׳ בא׳ במומין שבסתר
אמ׳ רב נחמן ונפקא מומין שבסתר דמי
והני מילי דקביעי ליה זמן אבל לא קביעי ליה
זמן כמומין שבגלוי רבי מתני׳ האיש
שטלדו בו מומין אין כופין
אותו להויציא רשב׳ב אומ׳ בא׳ במומין קטנים
אבל במומין גדולים כופין אותו להויציא
שו הן מומין גדולים עיר רבן שמעון בן גמלי
נסמית עינו נקטעה ידו נשברה רגלו
איתמר ר׳ יעקב בר אבא אמ׳ ר׳ יוחנן הלכה
כרשב׳ב ורבא אמ׳ רב נחמן הלכה כדברי
חכמים והלכתא כרב נחמן דקיימא לן
כרב נחמן בדיני מתני׳ ואלו שכופין
אותן להויציא מוכה שחין
וכעל צוליעוס והמקמץ והמצרף נרשת
והבורסי בין שהיו כם עד שלא נשאו וכין
משנשאו נולדו ועל כולן אמ׳ ר׳ מאיר אעפ

ההוא גברא דנפלה ליה במה בפום כדיתא
בעא אחוה למפסלה בגיטא מינה אמ' ליה
מאי דעתיך משום נכסי בניגבא לך
אמ' רב יוסף כיון דאמור רבנן לא זבין אשה
דזבין לא הוי וה"מ דניה זביני דתניא מי שמת
והניח שומרת יבם והניח נכסים כמאה מנה
אע"פ שכתובתה אינה אלא מנה לא ימכור שבל
נכסיו אחריו למתובתה כי אתא רבין אמ'
ריש לקיש בין יבם ואחר כך חלק בין חלק ו
ואחר כך יבם לא עשה כלום והלכתא
לא עשה ולא כלום תניא' אבא אומ' שאלתי
את סמכוס הרופא שימכור בנכסי אחיו כיצד
יעשה אם היה כהן יעשה פעודה ייבייס ואם
ישראל הוא מגרש בגטו ומחזיר תניא היא
שהיה נושה באחיו מנה והניח שומרת יבם
לא יאמר הואיל ואני יורש החזקתי שאמוציאין
מידו וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות
הא מתניתי' מאיר היא דאמ' מטלטלי משתעבד
משתעבדי לכתובתה ואע"ג דלית הלכתה
כותיה כיון דתקינו רבנן השתא למגבא
כתובה מטלטלי עבדינן כותיהו מתני'
הניח אחיו מעות ילקח בהן קרקע
והוא אוכל פירות התלושין מן הקרקע וילקח
בהן קרקע והוא אוכל פירות המחוברין
לקרקע אמ' מאיר שמין אותן כמה הן יפין
בפירות וכמה הן יפין בלא פירות והמותר
ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות וחכמים
אומ' פירות המחוברין לקרקע שלו והתלושין
מן הקרקע כל הקודם בהן זכה בהן קדם הוא
זכה קדמה היא ילקח בהן קרקע והוא אוכל
פירות פירות המחוברין לקרקע שלו והא
קתני כל נכסיו אחראין לכתובתה אמ' ריש
לקיש תני שלה מתני' בנשה הרי
היא כאשתו לכל דבר ובלבד
שתהא כתובתה על נכסי בעלה הראשון
לכל דבר למאי הלכתא אמ' יוסי בר חנינא
לומ' שמגרשה בגטו ומחזירה דאמ' קרא
ולקחה לו לאשה מיון שלקחה נעשית כאשתו
ובלבד שתהא כתובתה על נכסי בעלה
הראשון ואי לית לה מראשון תקינו לה
רבנן משני כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה מתני' לא יאמר לה הרי
כתבתיך מונחת על השלחן
שא כל נכסיו אחראין לכתובתה גרשה אין לה
שא כתובתה החזירה הרי היא ככל הנשים ואין
לה שא כתובתה תנו רבנן בראשונה היו
נותנין לבתולה מאתים ולאלמנה מנה והיו
מזקינין ולא היו נושאין נשים התקינו שיהו נ
מניחין אותה בבית אביה וכשהיא בועט עליה
אומ' לה לכי אצל כתובתיך התקינו שיהו מניחין
אותה בבית חמיה עשירות היו עושין אותה של
כסף ושל זהב עניות היו עושין אותה עביט של
מימי רגלים ועדין כשכועס עליה אומר לה
טלי כתובתיך ואצאי עד שבא שמעון בן שטח
ותקון שיהא כותב לה כל נכסי אחראין לכתובתה

סליק פירקא

הכותב לאשתו דין ודברים אין לי בנכסיך הרי
זה אוכל פירות בחייה ואת מתה יורשה אם
כן למה נתכ' לה דין ודברים אין לי בנכסיך
שאם מכרה ונתנה קיים כתב לה דין ו
דברים אין לי בנכסיך ופירותיהן הרי זה אינו
אוכל פירות בחייה ואם מתה יורשה ר' יהודה
אומ' לעולם הוא אוכל פירי פירות עד שיכתוב
לה דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן
ובפרי פירותיהן עד עולם כתב לה דין
ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן ובפרי
פירותיהן כריך ובמיתיך אינו אוכל פירות
בחייה ואם מתה אינו יורשה רשב"ג אומ' אם
מתה יירשנה מעכשיו שהתנה על מה שכתוב
בתורה וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו
בטל תניא היא האומר לאשתו וכי כתב
ליה מאי הוי ותניא האומר לחבירו דין ודברים
אין לי בנכסיך על שדה זו ואין לי עסק בה וידי
מסולקות ממנה לא אמ' כלום אמרי דבי ר'
ינאי בכותב לה ועודה ארוסה וכדרב כתנא
דאמ' רב נהנא נהלה הכאה לו לארם ממקום
אחר אדם אדם מתנה עליה שלא יירשנה
וכדרבא דאמ' רבא האומר אי אפשי בתקנת
חכמים כגון זו שומעין לו מאי כגון זו כדרב
הונא אמ' רב דאמ' יכולה אשה שתאמ' לבעלה
איני נזונת ואיני עושה אי הכי אפי' נשואה נמי
אמ' אביי נשואה ידו כיודה רבא אמ' ידו עדיפא
מידה נפקא מינה לשומרת יבם שאם מתה
נפסיה לבעלה ואם מת בעלה והניח אשרתו
שומרת יבם כל נפסיה שנפלו לה נהיי בעלה
לא נתריקנה בהן הרשות לעצמה שא עדין
רשות בעלה עמה שהרי יש ליבמה בהן רשות
מחמת בעלה הנח ידו עדיפא מידה
איבעיא להו קנו מידו של בעל ועודה ארוסה
מהו אמ' רב יוסף מדין ודברים קנו מידו רב

מעליתא דהוה אמ' אבוך הא דאמ' שמואל
המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול
ואפי' ירש מוחל מורה שמוש במכנסת שטר
חוב לבעלה וחזרה ומחלתו שאינו מחול
מפני שידו כידה · ובפר' מי שמת אמרינן
ומורה שמוש שאם נתנו במתנת שכיב מרע
שאינו יכול למחול · וחזינן למקשת ר
רבואתא דאמ' הייגו טעמ' דמוכר שטר חוב
לחבירו דיכול למוחלו בין הוא בין ירש משום
דיכיל למימר עייבית בחושבנאי ולא פש לי
גביה ולא מידי אי נמי אסתפקא לי מילתא
אי פריע אי לא פריע ומספקא לא מגבינן ג
שטרא הלכך שכיב מרע לא מצי למימר
הכי משום דסתמיה דשכיב מרע מידק דייק
והדר יהיב אינו יכול למחול · ואגן מסתברא
לן דחאי טעמ' פריכא הוא דאי איתיה
להאי טעמ' אפי' המכנסת שטר חוב לבעלה
הוה יכלה למחול ומדלא יכלה למחול
שמעינן דליתא להאי טעמ' · ועוד שכיב
מרע נופיה אמאי אינו יכול למחול הא קיימא
לן בשכיב מרע דכל שהו עמד חוזר במתנתו
ואע"ג דסתמיה מידק דייק והדר יהיב לא ודאי
האי טעמא טעמ' פריכא הוא דשכיב מרע ג
נופיה יכול למחול · והאי דאמרי מורה
שמוש שאם נתנו במתנת שכיב מרע שאינו
יכול למחול לאו אשכיב מרע נופיה קיימינן
לא איירש קיימין וכאי טעמ' דאין ירש יכול
למחול משום דמתנת שכיב מרע עשאוה
כמתנה דאוריתא דמטיא לה לידי מקבל
והיינו דאמרינן דברי שכיב ככתובין וכמסורין
דמו ומשום הכי לא יכיל ירש למחול דלית
ליה מאי דמחיל וכהדיא אמרי בפר' מי שמת
דטעמא דמלתא כדכתבינן · דאמרי התם
אמ' רבא אמ' רב נחמן מתנת שכיב מרע ר
דעלמ' היא גזירה שמא תטרוף רעתו עליו
ואקשינן ומי אמ' רב נחמן הכי והאמ' רבא
אמ' רב נחמן אע"ג דאמ' שמוש המוכר שטר
חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול ואפי' ירש
מחול מודה שמוש שאם נתנו במתנת
שכיב מרע שאינו יכול למחול אי אמרת
בשלמא דאוריתא משום הכי אינו יכול ר
למחול אי אמרת דרבנן אמאי אינו יכול
למחול ופריך אינה של תורה ועשאוה כשל
תורה דמטיא לידה דמקבל ושמעת מינה
דמשום דעשאוה כשל תורה הוא דאינו יכול
למחול ואירש קיימין ולאו אשכיב מרע

נופיה כדקא פשטינן · ועוד אי תא דאמ'
שמוש וחזר ומחלו מחול משום דיכיל למימר
עייבית בחושבנאי ולא פש לי גביה
הוא הכין הוה אימני ליה למימר המוכר
שטר חוב חבירו וחזר ואמ' לא פש לי גביה
ולא מידי מהימן ולא הוה אמ' וחזר ומחלו
ומחול · ומדקאמ' וחזר ומחלו מחול ג
שמעינן דאפי' אמ' אית לי גביה שאר הרי הוא
מחול לו מחול · וטעמ' דמכנסת שטר
חוב לבעלה האינה יכולה למחול הא קא
פריש ליה בהדיא מפני שידו כידה דכי היכי
דאיהו לא מצי מחיל משום דילה הכי
נמי איהי לא מצי מחלה משום דיליה ד
דכדיליה דמי דאין קנין לאשה בלא בעלה
קדיבתיה דרב נחמן זבוניתיה לכתובתה
בטובת הנאה איגרשה ושכיבא אתיו יורשין
וקא תבעי לבריתה אמ' רב נחמן ליכא ד"ר
דליסבא עיבה דתידיל ותחיל לכתובתה
דאמה לגביה אבוה ותהדר ותירתה מיניה
כשכועה אזלא אחילתה אמ' רב נחמן עשינו
עצמנו כעורכי הדיינין מעיקרא מאי סבר
ולבסוף מאי סבר מעיקרא סבר ומבשרך
אל תתעלם ולבסוף סבר ארם תשוב שאני
ומיהא נמי שמעינן דליתה לההיא טעמ'
דאמרי עייבית בחושבנאי ולא פש לי גביה
ולא מידי דאי מהאי טעמ' אמרינן וחזר
ומחלו מחול ואפי' ירש מוחל לא היה איפשר
ליה לרב נחמן דליסבה עיבה בני הא מילתא
דחויא לה טענתא דשקרא וחם ליה לרב
נחמן לאגמורי טענתא דשיקרא לאינשי
נופיה אמ' שמוש המוכר שטר חוב לחבירו
וחזר ומחלו מחול ואפי' ירש מוחל אמ' רב
הונא בריה דרב יהושע ואי פקח הוא מקרקש
ליה זוזי וכתיב ליה שטרא בשמיה · אמ'
אמימר מאן דדאין דינא דגרמי מעביה ביה
מניה דמוחל שטרא מעליא ומאן דלא
דאין דינא דגרמי מגבן ביה דמי נייר
בעלמא אפנייה רפרם לרב אשי ואגבי ניה
בכשורא לעלמי · והלכתא כותיה ·

אמ' אמימר משמיה דרב חמא האי מאן
דאיכא עליה כתובת אשה ובעל חוב ואית
ליה ארעא ואית ליה זוזי פ' וליכא חד מיניהו
דקדים לבעל חוב מסלקינן ליה בזוזי ר
לאשה לא מסלקינן לה בארעא · האי
כדיניה והאי כדיניה ואי ליכא לא ארעא ולא
חדא לא חד לבעל חוב והבינן לאשה והבינן

טעמ' נינהו והר דינא נינהו וליכא שנויי א
כיניהו · וכבר אבטיל ליה ההיא סברא ו
וליכא למסמך עלה הילכך כין ששטר חוב
וכתובה יוצאין ביום אחר כין ששניהן כעין לוה
ולוה ואחר כך קנה כין מטלטלין בזמן הזה
הואיל ושעבודא דידהו כהדי הדדי קאתי וליכא
דינא דקרקיבא לחר מיניהו אי ליכא שלא מדי
דשקיל הדמיניהו לבעל חוב יהבינן לאשה
לא יהבינן דיותר ממה שהאיש רוצה לישא
אשה רוצה להנשא · אמ' ליה רב פפא לרב
חמא ודאי דאמרתו משמיה דרבא האי מאן
דמסקי ביה זוזי ואית ליה ארעא ואמ' ליה זיל
שקול מארעאי אמרי ליה זיל זבין את ואייתי
והכ ליה אמ' ליה לא דההוא דשמיעלך תולה
מעיתיו בבני חוה הוא עשה שלא כהוגן לעיכך
עשו בו שלא כהוגן · אמ' ליה רב כהנא לרב
פפא לדידך דאמרת שריעת בעל חוב מציה
אמ' לא ניהא לי למעבר מציה מאי אמ'
ליה תנינא כו"א במיעוט לא תעשה אבל
במיעוט עשה כעין שאומרין לו עשה סוכה
ואינו עושה לולב ואינו נוטל מכין אותו עד
שתצא נפשו · מתני' המושיב את
אשתו חנונית או שמנר
אפטרופיא הרי זה משביעה כל זמן שירצה
לא הושיבה חנונית ולא מנה אפטרופא הרי
זה אינו יכול להשביעה ר' שעיר אומ' אפי' על
פלכה ועל עיסתה · חזינן לרבותא
דאמרי לית הלכתא לא כתנא קמא ולא כר'
שיעזר שלא הלכתא כר' שמעון דקתני סופא
ר' שמעון אומ' כל זמן שתובעת כתובתה יור
ישין משביעין אותה אינה תובעת כתובתה
אין הירשין משביעין אותה · ואמרינן ר'
שמעון אהייא ואסקה רב נפא לאפוקי מדר'
שיעזר ומחליקתו למימרא דהילכתא כר'
שמעון ואנן לא סבירא לן הכי דהלכתא כתנא
קמא דהוא סתם מתניתי וקיימ' לן בכל הוכתא
דלא איפסיקא ביה הלכתא בהדיא דהלכא
כסתם והכא לא אפסיקא הלכתא בהדיא
דרבנפא לא אתא לאפוקי הלכתא אלא
לצדושי בעלמא הוא דאתא והכי קאמ' רב
נפא ר' שמעון לאפוקי מדר' שיעזר ומחלוקתו
קאתי ולעולם הלכה כתנא קמא · ועוד
הא קתני לה כהדיא נבי הלכתא פסיקתא
דתנן שו נשבעין שלא בטענה השותפין וז
והאריסין והאפטרופין והאשה הנושאת
והנותנת בתוך הבית יבן הבית · וקיימ' לן

דהני כולהו הלכתא נינהו ולא מציית למימר
דהך אשה אלמנה היא דאשה סתם קתני
כין שלמנה כין אשת איש · ועיד דסוגיא
דשמעתא כתנא קמא אזלא הילכך הלכתא
כתנא קמא דאמ' המושיב את אשתו חנונית
או שמינה אפטרופיא הרי זה משביעה כל
זמן שירצה · מתני' כתב לה נדר
ושבועה אין לי עליך אינו
יכול להשביעה אבל משביע הוא את ירשיה
ואת הבאין ברשותה נדר ושבועה אין לי
עליך ועל ירשיך ועל הבאין ברשותך אינו
יכול להשביעה לא אותה ולא ירשיה ולא
הבאין ברשותה אבל ירשיו משביעין אותה
ואת ירשיה ואת הבאין ברשותה · נדר
ושבועה אין לי ולא לירשי ולא הבאים ברשותי
עליך ועל ירשיך ועל הבאים ברשותך אינו
יכול להשביעה לא ירשיו ולא הבאים
ברשותך לא אותה ולא ירשיה ולא הבאים
ברשותה · הלכה מקבר בעלה לבית
אביה או שחזרה לבית חמיה ולא נעשית
אפטרופיא אין הירשין משביעין אותה על
העתיד לבא ואין משביעין אותה לשעבר ·
תוספתא · שו הן הבאים ברשותה כל
שמכרה להן או נתנה להן כמתנה · כתב
לה נדר ושבועה אין לי עליך · שבועה מאן
עביד תא אמ' רב יהודה אמ' רב על אפטרופא
שנעשית כחיי בעלה ורב נחמן אמ' רבה בר
אבוה אפוגמת כתיבתא · הא דאמ' רב על
אפטרופיא שנעשית בחיי בעלה אסוגיא
מתניתין לה דתנן הלכה מקבר בעלה לבית
אביה וכו' · ירשים משביעין אותה על
העתיד לבא ואין משביעין אותה לשעבר ·
שבועה מאי עבידתה אמ' רב יהודה אמ' רב
על אפטרופיא שנעשית כחיי בעלה ·
אמ' רבה אמ' ר' חייא דלא נדר ודלא שבועה
הוא דאינו יכול להשביעה אבל ירשין
משביעין אותה נקי נדר ונקי שבועה כין
הוא כין ירשיו משביעין אותה הכי קאמ'
לה מנקית משבועה · שלח ליה ר' זכאי
למר עוקבא כין דלא נדר כין נקי נדר כנכ
כנכסיו הוא דאינו יכול להשביעה אבל
ירשים משביעין אותה · מנכסיא אילין
כין הוא כין ירשיו אין משביעין אותה ·
אמ' רב נחמן אמ' שמוט משום אבא שאול
כן אימא מריש כין דלא נדר כין נקי נדר
כין דלא שבועה כין מנכסי כין מנכסאי

אילין בין הוא בין יורשיו אין משביעין אותה
אבל מה אעשה שהרי אמ' חכמים הבא
ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע שא בשבועה
אמ' רב נחמן אמ' שמוט הלכה כאבא שאול
בן אימא מריס והני מילי דכתב לה
דלא נדר דלא שבועה אי נמי נקי נדר נקי
שבועה בלחוד ולא כתב לה בין ממני בין
מיורשי אחרי אבל אי כתב לה בין ממני בין
מיורשי גובה שלא בשבועה ואפילו היא
פונטת כתיבתה בין ממנו בין מיורשיו אחרי
כסתם מתני דקתני נדר ושבועה אין לי ולא
ליורשי ולא לבאים ברשותי עליך ועל
יורשיך ועל הבאים ברשותיך אינו יכול
להשביעה לא הוא ולא יורשיו וכו'
ואמרי שבועה מאי עבידתיה ואמ' רב נחמן
אמ' רבה בר אבוה אפונטת כתיבתה
והני מילי כבא ליפרע מנכסי יתומים אבל
יתומים שבאו ליפרע מן הליוה בשטר שיש
בו נאמנות ללוה בגון מלוה דכתב ליה
ללוה כל אימת דאמרת פרענא ליה להאי
שטרא מהימנת עלי כדאמ' ליה פרענא
מהימן דקיימ' לן דתנאי שבממון תנאו קיים
ואפי' מת מלוה ונפל ליה שטרא קמי יתמי
ואמ' להו כבר פרעוה ליה לאבוכון מהימן
ואע"ג דלא כתב ליה מהימנת עלאי ועל
ירתאי מאי טעמא דשטרא מעקר עקיר
דהא לא מצי למימר ליה אי פרעתן הוה
לך למקרעיה אי נמי מדכתב תברא עליה
משום דאמ' ליה אנא אהימנתא דכתבת
לי סמכי הלכך לא שנא גבי דידי ולא
שנא גבי ירתיה כי אמ' פרעתיה נאמן אלא
מיהו נאמן ובשבועה דבין דלא כתב לה
מהימנת ואפי' משבועה לא פטרינן משבועה
חיישינן דילמא הכי קאמ' ליה מהימנת עלי
לבטולי לשטרא דידי דליהוי כמלוה על
פה דשו מעיקרא כי אמ' שטרא פרעוה הוא
לאו כל כמינה ואי אמ' ליה אשתבע לי
דינא דמשתבע ליה ושקיל ולא מצי איהו
לאשתבועי ואפטורי אבל השתא
דכתב לה כל אימת דאמרת שיטרא פרעתא
היא מהימנת עלי ולא פטריה משבועה
איכא למימר מאי נאמן דקאמ' ליה נאמן
לבטוליה לשטרא ולא אמרי ליה לאו כל
כמינך דמבטלת ליה לשטרא דאי שטרא
פרעוה הוא איבעי לך למקרעיה אי נמי
מכתב תברא עילויה שא כדאמרי שטרא
פרעוה היא בטל ליה שטרא והוה ליה נמ
כמלוה דקא טעין ליה על פה מנה לי ביד
ואמ' ליה אידך נתתיו לך דמשתבע שבועת
היסת ומיפטר ואשכחינן לשון נאמנות
כי האי גונא דאמרי בעא מיניה רב עמרם
מרב חסדא המפקיד אצל חברו ואמ' לו
הזדרתי לך מהו מגו דאמ' ליה נאמנתי
מהימן כי אמ' החזרתיו לך מהימן או דילמ
אמ' ליה שטרך בידי מאי בעי אמ' ליה נאמן
ולימ' ליה שטרך בידי מאי בעי ולאו שבועה
בעי הכא נמי מאי נאמן נאמן ובשבועה
הלכך האי מלוה כיון דכתב ליה ללוה
מהימנת עלי סתם ולא פטריה משבועה
בהדיא אמרי יד בעל השטר על התחתונה
והאי נאמן דכתב ליה לבטוליה שטרא הוא
דכתב ליה הכי אבל מידי שבועה לא מיפטר
והכין שדר רב האי גאון ז"ל הלכה כ
מקבר בעלה וכו' יורשין משביעין אותה
על העתיד לבא ואין משביעין אותה לשעבר
אבל בן מיתה לקבורה משבעינן לה ורב
מתנה אמ' אפי' בין מיתה לקבורה לא
משבעינן לה דאמרי נהרדעי לאכרגא
ולמזוני ולקבורה מזבנינן בלא הכרזתא
עי' דאדמכרזי אתי מתא לאינוולי הבא
נמי אי אמרת משבעינן לה על מאי דזבינא
לקבורה לא מזבנא ואתא מיתא לאינוולי
הלכך לא משבעינן לה וכן הלכתא
מתני' הפונטת כתובתה לא תפרע
שא בשבועה ויורד אחד מ
מעידה שהיא פרועה לא תפרע שא בשבועה
מנכסים משועבדין ומנכסי יתומים ותפרע
שלא בפניו לא תפרע שא בשבועה
מנכסי משועבדין כיצד מכר כל נכסיו
לאחרים והיא נפרעת מן הלקוחות לא
תפרע שא בשבועה ואפילו דכתב לה בעלה
נאמנות לא תפרע שא בשבועה דלא
מהניא נאמנות שא היכא דהימניה לוה
למלוה עליה דידיה ועל ירתיה בתריה
אבל היכא דאיכא עליה חוב לאינש אחרינא
או כתובת אשה או לוקח דזבן מיניה לא
מהניא ומסתייעא הדין סברא מיהא
דגרסי בפרק האשה שנתלמנה אמ'
רב יהודה אמ' רב האומ' שטר אמנה הוא
זה אינו נאמן ואמרי דקאמ' מאן אימא
דקאמ' ליה פשיטא כל כמיניה שא דקאמ'
מלוה תבא עליו ברבה וכן אמ' לך

לעולם דקאמ' מלוה וכגון שחב לאחרים
וכר' נתן דתניא ר' נתן אומ' מנין לנושה
בחבירו מנה וחבירו בחבירו מנין שמוציאין
מזה ונותנין לזה תל ונתן לאשר אשם לו
אלמ' כל היכא דהוא חייב לאחרים וליכא
נביה מהיכא פרע אין הודאתו הודאה והא
נמי דכותה מנכסי יתומים כיער מת
והנח נכסים ליתומים והיא נפרעת מן ה
היתומין לא תפרע שלא בשבועה ושלא
בפניו כיער הלך לו למדינת הים והיא נ
נפרעת שלא בפניו לא תפרע שלא בשבועה
ר' שמעון אומ' כל זמן שתובעת כתובתה
יורשין משביעין אותה תובעת כתובתה
אין יורשין משביעין אותה איבעיא להו
פיגמת כתובתה בערים מהו אם אית לה
דפרעה בערים הוה ערע ליה או דלמא א
אתרמויי אתרמי ליה ומסקנא בין בערים
בין שלא בערים לא תפרע שלא בשבועה
איבעיא להו פוחתת כתובתה מהו מי אמרינן
הייכו פוגמת או דילמא פוגמת מודיא כמקצ
והא לא מודיא במקצת תשמע הפוחתת
כתובתה לא תפרע שלא בשבועה פוחתת
כתובתה כיער היתה כתובתה שלם זוז ואמ'
לה התקבלת כתובתיך והיא אומרת לא
התקבלתי ואינה שלא מנה נפרעת שלא
בשבועה במאי גביא בהאי שטרא האי
שטרא הפקא בעלמא הוא אמ' רבא כריר
דרבה באומרת אמנה היתה לי ביני לבינו
ושמעינן מיהא דאי לא אמרינן הכין דהוה
ליה ההוא שטרא חספא בעלמא ולא גביא
ביה ולא מידי ערב אחר מעידה שהיא
פרעה לא תפרע שלא בשבועה סבר רמי ב
חמא למימר שבועה דאוריתא דכת' לא יקום
עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת לכל
עון ולכל חטאת הוא דאינו קם אבל קם הוא
לשבועה ואמ' מר כל מקום ששנים מ
מיי'בין אותו ממון אחר מחייבו שבועה
אמ' רבא שתי תשובות בדבר חדא דכל
הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין והא
נשבעת ונוטלת היא ועוד אין נשבעין על
שעבוד קרקעות שלא אמ' רבא מדרבנן
כדי להפיס דעתו של בעל הבית אמ'
רב עמא ואי עקה הוא מייתי לה לשבוערד
דאוריתא היכי עביד יהיב לה כתובה באפי
שהדא קמא ושהדא בתרא ומוקים להו להנך
קמאי בהלואה מתקיף לה רב אשי ל

יכלה למימר שתי כתובות הוואי שלא אמ' רב
אשי דמודע להו איבא למיבעי הכא
מכדי קיימ' לן דכל שבועתא דבמתניתין כין
שבועה דאוריית' בין שבועה דרבנן כלהו חד
טפסא אית להו לאתויי חציצא כירה למאי
הלכתא אמ' רב עמא. אי עקה הוא מייתי לה
לידי שבועה דאוריתא ומאי נעקא ליה מינה
דאי לענין אנקוטי חציצא בידא הא נמי
מנקטינן לה חציצא בידא ואי לענין אפוקי
שבועה דרבנן מפקינן ובדאוריתא לא
מפקינן הא נמי אשכ'ח דרבנן היא לא
מיתפסא דלא מפקינן שבועה בדרבנן אלא
מתבע לגבי תובע משום דאמ' ליה אנת ליה
לך גבאי ולא מידי אי קושטא קאמרת דאית
לך גבאי אשתבע ושקול הילכך אי בעי
למשקל משתבע ושקיל ואי לא עקר דמחייב
תובע שבועה ליתא לא מיבי לאפוקה עלי'
דנתבע דכי אמ' ליה אשתבע את דלית לי
גבך או דפרעת לי כך וכך ותפטר יכול תיפוך
למימר ליה אנא לא בעינא לאשתבועי ואפטורי
ואשכ'ח דהא מילתא טבא היא לדידי לא
לאשתבועי ואפטורי אנא לא בעינא לה את
אי ניחא לך לאשתכועי ומשקל לחיי ואי לא
זיל דלית לך בבאי ולא מידי ורמיא ר
להה'יא דאמרי כל האומ' אי אפשי בתקנת
חכמים בגון זו שומעין לו והאי תובעת היא
ולא מציא לאפוקה שבועה ואם כן למאי
הלכתא מייתי לה לידי שבועה דאוריתא
ומסתברא לן דתשובת ההדין בעיא דאשכ'ח
דלא מהני לה מידי לענין הני אנפי מהני
לה לאנפה אחרינא דאי קדמה ותפשה
בתובתה בלא שבועה ואמרה לא משתבענא
מיון דקיימ' לן דרבנן דכי לא משתבע לא
נחתינן לנכסי ובדאוריתא נחתינן לנכסי
השתא דמייתי לה לידי שבועה דאוריתא
אי אמרה משתבענא ולא מהדרינא ליה
מידי דדידי קא שקילנא נחתינן לנכסי
ומפקינן מינה בעל כרחה דאי שבוערד
דרבנן היא לא מפקינן מינה עיס
מנכסים משועבדים ומנכסי יתומים וכו
תנן התם וכן היתומים לא יפרעו שלא בשבועה
יתומים ממאן אלימא מלוה דשתא אטוהין
שקיל בלא שבועה אינהו בשבועה תבי
קאמ' וכן היתומים מן היתומים לא יפרעו שלא
בשבועה אמ' ר' זריקא אמ' רב יהודה לא
שנו שלא שאמ' יתומים אמ' לנו אבא לויר'

ונראעתי אבל אמ' אמ' לנו אבא לא לויתי ב
נראעין שלא בשבועה שכל האומ' לא לויתי
כאומ' לא פרעתי רמי והנראעת שלא
בפנינו לא תפרע שא בשבועה אמ' ר' אחא
שר הבירה מעשה שבא לפני ר' יצחק נפחא
באנטוכיא ואמ' לא שנו שא כתובת אשה משם
ח"ש אבל בעל חוב לא ורבא אמ' רב נחמן אפי'
בעל חוב שלא יהא כל אחד ואחד נוטל מן
מעיתיו של חבירו והולך ויושב לו במקומו ת"ש
היס דאמ' הא דאמ' רבא אמ' רב נחמן הלכה
היא וטעמ' דילה טעמ' מעליא הוא שא מיהו
חזינא לרביאתה דלא חיישינן להא דרבא אמ'
רב נחמן וסמכי להו בהא מילתא אגמרא דבני
מערבא דמתמהי התם ונראעין מן האדם
שלא בפניו בשהריבית אוכלת בו וכו' נוכין
רבית בשערב לי מן הניי דאלמ' מילתא עסיקא
הוא גביהו דאין נראעין מן האדם שלא בפניו
ואין מסתברא לן דלא ערוף הא דא דאמרינן
בגמרא דבני מערבא מיהא דאמרי בגמ' הילן
משום ר' יצחק נפחא לא שנו שא כתובת אשה
משום דינא דבעל חוב לא וכבר דחאה
רב נחמן אבל ודאי אי מציגן לשדורי ליה
ולאודועי משדרינן ומודעינן ליה כי היא
דאמרינן התם ההוא דינא דאחתיה
למלוה לפנסי דליה מקמיה דליתבעיה ללוה
סלקיה רב ענן בריה דרב יצא קסבר נפסיחי
דבר אנש אינון ערבין ביה ויכיל לן המלוה
את חבירו על ידי ערב לא יתבע מן הערב
תחלה ואי לא אפשר לשדורי ליה ולאודועי
עבדינן כרב נחמן מתני' הוציא
נט ואין עמו כתובה נוכח כתובתה
כתבה ואין עמה נט היא אומרת אבד גיטי והוא
אומ' אבד שברי וכן בעל חוב שהוציא
שטר חוב ואין עמו פרוסבול הרי זו לא יפרע
רשב"ג אומ' מן הסכנה ואילך האשה נוכח
שלא בנט ובעל חוב נוכח שלא בפרוסבול
שני גיטין ושתי כתובות נוכח שתי כתובות
ונט או כתובה ושני גיטין או כתובה ונט ומתה
אינה נוכח שא כתובה אחת שהמגרש אשתו
והחזירה על דעת כתובתה הראשונה
קטן שהשיאו אביו כתובתה קיימת שעל
מנת כן קיימא גר שנתגייר ואשתו עמו
כתבתה קיימת שעל מנת כן קיימה
הוציאה נט ואין עמה כתובה נוכח כתובתה
אוקמה שמעון במקום שאין כותבין כתובה
והלכת כותיה שתי כתובות ונט אינה נוכח

שא כתובה אחת איבעיא כהאי גביא אי
כעיא בהאי גביא לימא תהוי תיובתיה דרב נחמן
דאמ' רב נחמן שני שטרות היוצאין בזה אחר
זה בטל שני את הראשון ולאו מי איתמר עלה
אמ' רב שבא ומירה רב נחמן דאי אוסיף כה
ריקלא לתוספת כתביה ושעבודיה דקמאקים
הכא נמי דאוסיף ליה גרסי בפ' נערה
שנתפתתה איתמר הוציאה עליו שתי
כתובות ואחת של מאתים ואחת של שלש
מאות אמ' רב הונא באת לגבות מאתים נוכח
מזמן ראשון שלש מאות נוכח מזמן שני
ואמרינן חמש מאות מאי טעמ' לא גביא ביון
דלא כתב לה ואוסיפית לך תלת מאה אמאתי
הכי קאמ' ליה אי מזמן ראשון גבית מאתי
ואם מזמן שני גבית תלת מאה ומדלא
כתב לה נמי ואוסיפית לך מאה אמאתי אחולי
אחלתיה לשעבודא קמא הלכך כתגביא תלת
מאה גביא מזמן שני תנו רבנן נט כתובה
ומיתה אם נט קודם לכתיבה נוכח שתי כתובות
ואם כתובה קדמה לנט אינה נוכח שא כתובה
אחת שהמגרש את אשתו והחזירה על דעת
כתובתה הראשונה החזירה והני מילי ב
דאהדרה סתם אבל אי כתב לה כתובה
אחריתי נביא תרויהו כדקתני רישא שני גיטין
ושתי כתובות נוכח שתי כתובות קטן ב
שהשיאו אביו כתובתה קיימת שעל מנת כן
קיימה אמ' רב הונא לא שנו שא מנה מא
מאתים אבל תוספת אין לה תניא כותיה
דרב הונא חדשו נוטלות מה שחדשו ולא
חדשו בתולה נוכח מאתים ושמנה מנה אבל
תוספת לה

סליק פירקא

מי שהיה נשוי שלש נשים ומת הראשונה קודמת
לשניה ויורשי הראשונה קודמין ליורשי שניה
נשא האשונה ומתה נשא שניה ומת הוא שניה
ויורשיה קודמין ליורשי הראשונה אוקימא
להא דקתני שניה ויורשיה קודמין ליורשי
הראשונה בפוף שר כל השבעין שבתורה
בשנשבעה ומתה אבל מתה ולא נשבעה אין
יורשיה של שניה נוטלין כתובתה דאן ארם
מוריש שבועה לבניו שמע מינה ממתני'
תלת שמ' אחת בחייו ואחת במותו יש
להן כתובת כנין הכרין ולא חיישי' לאנעוי'
ממאי מהקתני שניה ויורשיה קודמין ליורשי
ראשונה מקדם היא וקדמי הא איכא שקלי

סלקי ומשום הכי קא פריש"נא להון ואיחנא
בעירושיהון לפום מאי דחזין ומאן דמעיין
בהון קאים על בורייהון ואפי הכי חזינן
למכתב מיניה הכא מאי דצריכנא ליה
מחוורתא דשמעתא ופסקא דדינא
דמי שהיה נשוי שלש נשים ומת כתובתה
של זו מנה ושל זו מאתים ושל זו שלש מאות
ואין שם אלא מנה חולקות בשוה ושקלא כל
חדא מיניהו תלתא דהוא תלתין ותלתא ור
ותולתא כדקתני במתניתין וליכא מאן ד
דעליג בהאי נכא אבל היו שם מאתים או
שלש מאות בהני תרי נבי עליגי ל ול נתן דר
נתן סבר חד מנה מיניהו עליגי בשוה כדמ
כדמעיקרא דליכא מיניהו מאן דאית ליה
ביני מחד מנה והוה ליה שעבודא דכולהו
בהאי מנה קאתו בהדי הדדי הלכך עליגי
ליה בלהו בשוה וכר שקלא האי דאית
לה מנה מנתא דילה מהאי מנה אסתלקא
לה ולית לה ממנה תנינא אתליתאה ולא
מידי משום דלית לה בהון שעבודא והאי
מנה תנינא עליגי ליה דאית לה מאתי ודאית
לה תלת מאה בשוה דמשעבד לתרויהו וכד
שקלא דאית לה מאתי ממנה תנינא עליגו
ריריה אסתלקא ליה מהאי מנה תליתאה
לגמרי דלית ליה בגויה שעבודא ושקלא
ליה דאית לה תלת מאה לחודיה דלדילה
משתעבד הדין סברא דר נתן וקאמ
ר אין אני רואה דבריו של ר נתן בשו תרי
נבי דסופא היו שם מאתים היו שם שלש
מאות אלא הני נמי חולקין בשוה דכל חדא
מיניהו שקלא מאה הואיל וכל חדא מיניהו
ליה לה ביניר ממאה כסברא דר נתן בבבא
קמא והוא הדין בשהיו שם מאתים דכל חדא
וחדא מיניהו לא מטי לה שיעורא דידיה
ואי איכא ארבע מאה עליגין תלת מאה מיניהו
בשוה דשקלא כל חדא מיניהו מאה ומאה
יתירא עליגי ליה דמאתי ודלת מאה בשוה
דכבר אסתלקא לה דמנה ולא נשא לה מידי
וכן נמי אי איכא חמש מאה עליגי כל"ה
לתלת מאה בשוה ומאתי יתירי עליגי להו
תרתי בשוה ואי אשתכח בתר הכי מירי ג
שקלא ליה הך דאית לה תלת מאה ואי לא
לא הדין היא סברא דר סבר דאזלינן
בתר מאי דשוו להדדי דכל היכא דני עליגין
ביניהו בשוה לא מטי לחדא מיניהו טע
מדילה עליגין ביניהו בשוה והם הכי עבדינן
נר דמטי לחדא מיניהו שיעורא דאית ליה
וכר דמטי לחדא מיניהו שיעור מאן דאית ליה
מסלקינן ליה ומאי דשש בתר הכי עליגינן
ליה חנך ער דמטי נמי לחדא מיניהו מאי
דאית לה ומאי דשש שקלא ליה היאך ער
דמשתלמא כל מאי דאית לה אבלל נתן
סבר האזלינן בתר שיעורא זוטא דבכולה"ו
דעליגי ליה בלהו בשוה ומאי דשש מממונך
הזינן מאי דשוו הנך תרתי בשעבורא עליגי
ליה ושארא שקלה ליה הך דאית לה טעי
מדכולהו ער דמטי שיעורא דמשתכח ל
לשיעורא רבה דבכולהו דהוא תלת מאה ואי
איכא טופיאנא על תלת מאה בנין דאישתכ
ארבע מאה ניין דליכא בכולהו מאן דאית
ליה ארבעמאה עליגי להו לתלת מאה כד
מעיקרא והאיך מאה יתירא הדר ביה דינא
לכדמעיקרא דחזינן מאי דשוו ביה בלה"ו
להדדי ומשתעבד לכלהו עליגי ליה בשוה
לעים מאי דפריש"נא בסברא ד"ה ביה בעליונתא
קמיתא והם הכי עבדינן ער דמשתכחי
שית מאה דהוא כללא דממונא דכולהי וכ
ושקלא כל חדא וחדא מיניהו שיעורא דילה
ער גמירא וטעמ דר עקיבא וטעי מסתבר
הלכך הלכתא כוותיה ומאן דלא סבר ליה
בהאי פירושי ליעיין בסו מסכתא בההוא עיינו
דכתיבנא ליה בלשון ערבי עים
וכן שלשה שהטילו לכיס והותירו או פחתו
כך הם חולקין פי לפי מעות בראשתרמי
בכבא דסופא דמתני אמ שמונה שנים
שהטילו לכיס זה מנה וזה מאתים והותירו
או פחתו השכר לאמצע אמ רבה מסתברא
מילתא דשמוע בשלקחו שור לחרישה ועומד
לחרישה אבל לקחו שור לחרישה ועומד
לטביחה זה נוטל לפי מעותיו וזה נוטל לפי
מעותיו פי כגון שנמלכו עליו להעמידו
לטביחה לחלוק באיכריו ואחר כך נזדמן
להם שמכריהו בשהוא חי זה נוטל לפי מעותיו
וזה נוטל לפי מעותיו הואיל ושו טבחוה"ו
וחלקו באיבריו הרי זה נוטל שליש מנונו
וזה נוטל שני שלישים ורב המנונא
אמ אפי לקחו שור לחרישה ועומד לטביחה
השכר לאמצע הואיל וכשהוא חי מכריהו
ועדין לא חלקו טכיין שלא חלקו עדיין השור
השיתצות קיימת ולפי השכר לאמצע
ואותבינן עלה דשמוע מיהא דתנן וכן שנים
שהטילו לכיס זה מנה וזה מאתים והותירו

127

או פחתי כך הן חולקין מאי לאו הותירו ר
הותירו ממש פחתי פחתו ממש וחולקין לפי
מעית ותיובתא דשמוש אליבא דתרויהו בין
לרבה בין לרב חמנונא אמ' רב נחמן אמ'
בר אבוה הותירו זוזי חדתי פחתי אסתירי
דיצמאתא וקמא לה מתני כעזריקא דרב
נחמן · והכין הלכתא דמתני דקתני חולקין
לפי מעית לאו שהותירו ממש ופחתו ממש
לא הותירו או פחתי מחמת שינוי טבעך
ומנונא בר קאי קאי אכל אם הותירו ממש
או פחתו ממש הלכתא כשמוש ושיבא דרב
המנונא דאמ' לקרקוע שור לחרישה ועומר
לטביחא השכר לאמעך דסתמא קאמ' שמוש
השכר לאמעך לא שנא לקרקוע שור לחרישה
ועומר לחרישה ולא שור לחרישה ועומר
לטביחא ומתני' מסייעא ליה דתניא שנים
שהטילו לבים זה מנה וזה מאתים השכר
לאמעך יאמעך ראוקמה רבה בשלקרקוע שור
לחרישה ועומר לחרישה שנויא בעלמ' היא
ולא סמכי אשנויא · **מתני'** מי שהיה
נשוי ארבע נשים ומת
הראשונה קודמת לשניה ושניה קודמת
לשלישית ושלישית לרביעית · הראשונה
נשבעת לשניה ושניה לשלישית ושלישית
לרביעית ורביעית נפרעת שלא כשנועה אמ'
בן ננס מפני שהיא אחרונה שכבר אף היא
לא תפרע שלא בשבועה · היו כלן יוצאין כיום
אחד כל הקודמת לחברתה אפי' שעה אחת
זכתה וכך היו כותבין בירושלם שעות היו כלן
יוצאות שעה אחת ואין שם שאר מנה חולקות
בשוה · במאי קא מיפלגי אמ' שמוש בגון
שנמצאת שידה אחת מהן שאינה שלו ונכעל
חוב מאוחר שקדם וגבה קא מיפלגי תנא קמ'
סבר דמיה שגבה לאגבה וכן נמי סבר מה
שגבה גבה ורב נחמן אמ' רבה בר אבוה רכולי
עלמא מה שגבה לא גבה וקיימ' לן הכי רמה
שגבה לא גבה · והא דרמי בעבדין כפר
אין בערבין בעניין אמ' ערכי עלי וחזר ואמ'
ערכי עלי ולא היו בידו שאר חמש סלעים כעל חוב
מאוחר שקדם וגבה מה שגבה גבה · קא
חזינא לרבינו שריבא בגון דל דכתי הכין אינא
למימר הני מילי בהקדש דאין הקדש מיצוא
מידי הקדש אכל הדיוט מוציא מיד הדיוט
ולעי' מה שגבה לא גבה · והני מילי כ
במקרקעי אבל במטלטלי מה שגבה גבה
דלית בהון דין קדימה משום דלית להו קלא

דאמ' רבא עשה עבדו אפותיקי ומכרו בעל
חוב גובה ממנו שורו וחמורו אפותיקי ומכרו
אין בעל חוב גובה ממנו מאי טעמ' דאי איתי
ליה קלא והאי לית ליה קלא · אמ' רב הונא
הני תרי אחי ותרי שותפי ראית להו כהדי חד
דינא ואזל חד מינייהו כהדיה לדינא לא מצי
אתרך למימר את לאו כעל הכרים ידי את
שלא שליחותיה עביד · אקלין רב נחמן
לסורא שיילוה כי האי גונא מאי אמ' ליה מתני'
היא הראשונה נשבעת לשניה ושניה לשלישית
ושלישית לרביעית ושו' ראשונה לשלישית
לא קתני מאי טעמ' לאו משום דשליחותיה
עבד · מידמי התם שבועה לאחד שבועה
למאה הכא אמ' ליה אי הואי אנא הוה טעינא
טפי ו · ולא אמרן שלא דלא איתיה למתא
אבל איתיה במתא איבעי ליה למיתי · אתמר
שני שטרות היו באין כיום אחד רב אמ' חולקין
ושמוש אמ' שורא דדייני והלכתא כשמוש
והאי שמעתתא כשטרי קרקעות היא · כגון
שני שטרות של שני לקוחות על שדה אחת
או שני שטרות של מקבלי מתנה אבל שתי
שטרות של הודאות והלואות היו באין כיום
אחד חולקין וכהא לא פליג שמוש דתנן מי
שהיה נשוי שלש נשים ומת כתובתה של זו
מנה ושל זו מאתים ושל זו שלש מאות ואין
שם שאר מנה חולקות כשיעור · וכבר בירורא
להאי שמעתתא דשני שטרות היו באין כיום
אחד בעי הכותב · אמיה דרמי בר חמא
כיעורא כתבינהו לנכסיה לרמי בר חמא ל
לאורתא כתבינהו לרב עוקבא בר חמא אתא
רמי בר חמא לקמיה דרב ששת אוקמיה
בנכסי אתא רב ששת לקמיה דרב נחמן אמ'
ליה מאי טעמ' עבד מר הכי אמ' ליה ומאי טעמ'
עבד מר הכי אמ' ליה משום דקדים אמ' ליה
אטו אן בירושלם יתבינן דכתבן שעות ושא
מר מאי טעמ' עבד הכי אמ' ליה שודא דדייני
אנא נמי שודא דדייני · אמ' ליה חדא דאנא
דיינא ומר לאו דיינא ועוד מעיקרא לאו כתורת
הכי אתית לה · תאי עובדא דאימיה דרמי
בר חמא מתנת בריא היא כשטר בלחוד סהא
קנין כדתנן נפסים שיש להן אחריות נקנין
בכסף בשטר ובחזקה דאי אית ביה קנין הוה
קיימ' כירא דמאן דקדים אפי' שעה אחת
וכבר פרישנא עיקר הדין שמעתא פירוש
רויהא בלשון ערבי וכתיבנא ליה בסוף הדין
מסכתא · הנהו תרי שטרי דאתו לקמיה

ייתיב לחתך
ויצאתי לך

רב יוסף חד הוה כתיב ביה בחמשה בניסן
וחד הוה כתיב ביה בניסן סתמא אוקמיה רב
יוסף להא דחמשה בניסן בנו כסי אמ׳ ליה אידך
ואנא אפסיר אמ׳ ליה את ידך על התחתונה
אימר בר עשרין ותשעה בניסן את אמ׳ ליה
ונכתוב ליכי טרשא מאיר ואי לא מצי אמ׳ ליה
אתכר חד בניסן את והנחתי לך מקום לגבית
ממנו מאי תקנתיהו ליכתבו הרשאה זה
לזה מתני׳ מי שהיה נשוי שתי נשים
ומכר את שדהו וכתבה הראשונה
למוכר ודין ודברים אין לי עמך השניה מוציאה
מיד הלוקח והראשונה מיד השניה והלוקח
מיד הראשונה וחוזרות חלילה עד שיגעשו כ
פשרה ביניהם וכן בעל חוב וכן אשה בעלת
חוב וכי כתבה ליה מאי הוי והתניא האומ׳ ל״ן
ודברים אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה וידי
מסולקות ממנה לא אמ׳ כלום הכא במאי עסקי׳
בשקנו מידה וכי קנו מידה מאי הוי תימא
נחת רוח עשיתי לבעלי מי לא תנן לקח מן
האיש והזר ולקח מן האשה מקחו בטל שמא
יכולה היא שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי
הכא נמי יכולה היא שתאמר נחת רוח עשיתי
לבעלי ועריק רב אשי מתני׳ הקתני הלוקח
מוציא מיד הראשונה ולא מצי למימר נחת
רוח עשיתי לבעלי בשני לקוחות לחד
לא כתבה ליה ולחד כתבה ליה האמרינן
לה אם איתה דנחת רוח עברת מקמא איבעי
לך למעבד כדתניא כתבה לראשון ולא
חתמה לו לשני וחתמה לו אברה כתובתה
ומתני׳ רקתני לקח מן האיש והזר ולקח מן
האשה מקחו בטל דאלמא יכולה היא שתאמר
נחת רוח עשיתי לבעלי כחד לוקח דליכא
למימר לה תכי וכן הלכתא וכן בעל חוב
וכן אשה בעלת חוב תנא וכן בעל חוב
ושני לקוחות וכן אשה בעלת חוב ושני לקוחות

סליק פירקא

אלמנה נזונת מנכסי יתומים ומעשה בירה
שלהן ואין חייבין בקבורתה יורשיה ויורשי
כתובתה חייבין בקבורתה אמ׳ ר׳ יוסי כך
חנינא כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה
אלמנה עושה ליורשין חוץ ממדוכת הכוס
והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו
אמ׳ ר׳ שמעון שתאמנה מיטלטלין במזונותי
מה שתפשה תפשה וכן כי אתא רב דימי

אמ׳ מעשה בכלתו של ר׳ שכתאי שתפסה
דסיקיה מלאה מעות ולא היה כח בחכמים
להוציא מידה אמ׳ רבינא לא אמרן אלא
למזוני אבל לכתובה מפקינן מתקיף לה
מר בר אשי מאי שנא לכתובה ממקרקעי ולא
אתי ממטלטלי מזוני נמי ממקרקעי ולא
ממטלטלי שאני מאי דתפס תפס הכא נמי מאי
דתפס תפס אמ׳ ליה רב יעקב כך נעתלי
לרבינא הכי אמרינן משמיה דרבינא כותך
שמא תפיסה לכתובה ממטלטלי לא מהניא
וקשיא לן הא דרבי לקמן ההיא איתתא
דתפסה בכתובתה נסא רבי אתת לקמיה
דרבא אמ׳ ליה דחש לה לתא דר׳ שמעון דאמ׳
לא אמרי׳ מקצת נכסי ככל נכסי ורבי תי
כבר שבועת העדות שמעת מינה משביע עידי
קרקעות ורחיין דילמא דתפיסה ממטלטלי
דשמעת מינהו דתפישת מטלטלי לכתובה
מהניא וחזינן לחד מרבואתא דקאמ׳
הא דאמ׳ רב יעקב בר נעתלי לרבינא משמיה
דרבא ליתה דהא תדיר ביה רבא בהאי מעשה
דהיא איתתא דתפשה נסא רבי
בכתובתה כי היכי דלא תיקשי דרבא אדרבא
דקסבר דהני כולהו שמעתתא בשתפסה
מחיים ואנן לא חזינן האי גירוקא דאם
איתא דקשיא דרבא אדרבא לא הוה שתיק
גמרא מינה שלא היה ליה לאקשויי דרבא
אדרבא ולשנויי הדר ביה רבא ולכתורי הכי
מיניהו דהדר ביה מינה ומדלא אקשי הכי
שמעינן דלא קשיא דרבא אדרבא שלא הכי
תרתי דרבא תרי טעמי נינהו ולא קשיין אהדדי
דהאי דאמ׳ רבא תפישה לכתובה לא מהניא
בשתפשה לאחר מיתה ואפי׳ הכי למזוני מהניא
והא דאמרי׳ בההיא איתתא דתפשה נסא
דנסבא בכתובתה דמהניא בשתפשה מחיים
וכן הא דרבי בבר שבועת היגדות דניתה
והאידנא תקינו רבנן כתובה אפי׳ ממטלטלי
וכיון דמזוני תנאי כתובה נינהו ותנאי כ
כתובה נכתובה דמו נזונת נמי ממטלטלי
כן שתפסה כן שלא תפשה אמ׳ ר׳ יוחנן
משום ר׳ יוסי בן זמרא שמנה ששהתה שתים
ושלש שנים ולא תבעה מזונותיה אברה כ
מזונותיה השתא שתים אברה שלש מיבעיא
לא קשיא כאן בעניה כאן בעשירה אי נמי כאן
בענועה כאן בפרועה אמ׳ רבא לא אמרן
שלא למרעין אבל להבא ישלה נעי ר
יוחנן יתומים שאמרו נתננו והיא אומרת לא

נטלתי על מי להביא ראיה נכסי בחזקת יתמי
קיימי ועל היתומים להביא ראיה או דילמא
נכסי בחזקת שלמנה קיימי ועל הייתומים
להביא ראיה · תשמע דתני לוי אלמנה
כל זמן שלא נשאת על היתומים להביא ראיה
נשאת עליה להביא ראיה · כעין מיני׳
מרב ששת מוכרת למזונות מהו שתחזור
ותטרוף לכתובתה קא מיבעיא להו כדרב
יוסף דאמר רב יוסף ארמלתא דזבינה אחרייתא
איתמי ובירינא דזבין אחרייתא איתמי מאי
מי אמרי׳ מיון דאחרייתא איתמי טרפא או
דילמא מיצו אמרי לה נהי דאחרית דעלמא
לא קבילת עיליך אחרית דעשיך קבולי
קבילת אמ להוי תניתיה מוכרת ויהולכת עד
כדי כתובתה וממיך לה שיתגבה כתובתה
מן השאר שמע מינה שייר אין לא שייר לא ·
מיתא שמעין דלית לה לזבוני שא עד כדי
כתובתה אבל יותר מכדי כתובתה לא ·
יקשיא לן הא דרגרסי בבר שני דייני גזילות ·
האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים וכאה
ואמרה מת בעלי ויצתה ניזונת ויצתה גובה
כתובתה אמרה גרשני בעלי מתפרנסת
ויהולכת עד כדי כתובתה ואוקמה שמואל
בששמעו בו שמת · ומקשינן ומאי שנא
עד כדי כתובתה ופרקינן איהי אפסדה ·
אנפשה דאמרה גרשני · ושמע מינה
דאי לא אמרה גרשני בעלי ניזונת ויהולכת עד
לעולם · ואטרחן בה עיריקא למקצת
רבואתא דאמרי הא דאמרי עד כדי כתובתה
בנכסין מועטין · והך אחריתי בנכסים
מרובין · והאי עיריקא דחיקא היא ולא
אשכחינן לה עיקר · ועוד כמה הם נכסים
מרובין וכמה הן נכסים מועטין בהאי דינא
הילכך ליכא למסמך על האי עיריקא ·
ואנן אסתברא לן עיריקא דהאי קושיא ·
הא דתניא מוכרת ויהולכת עד כדי כתובתה
אבל יותר מכתובתה לא כדלא אפשר
לה לאיתזוני שא בזבוני דמקרקעי
הילכך ליתי שא כדי כתובתה והך אחריתי
דשמעת מינה ניזונת לעולם כדאיעשר לה
לאיתזוני בעידי דמקרקעי ומאגרא דברתי
ומאי דדמי ליה ודיקין מדקתני מתניתי
מוכרת ובהא לא קתני מוכרת שא ניזונת
כיצד מוכרת אמ רב דימי בר רב קטינא א
אמ רב הונא מוכרת לשנים עשר חדש
ולוקח מפרנס אחר לשלשים יום ·

א׳ בעיא להו זבין ולא אצטריכו ליה זוזי ר
הדרי זבינו וחוא דגלי ארעתיה דמשום
דיצריך לזוזי למעבד בהו כך וכך הוא ר
דמזבן אבל אי לא גלי ארעתיה לא מיחייב
לזקוף לאהדורי ליה משום דחזו להו דברים
שבלב ודברים שבלב אינן דברים ·
ההוא גברא דזבנינהו לנכסיה אדעתא
למיסק לארעא דישראל סליק ולא איתדר
ליה אמ רבא כל דסליק אדעתא למידר
הוא סליק והא לא איתדר ליה · איכא
דאמ אדעתא למיסק הוא והא סליק ליה ·
ההוא גברא דזבנינהו לנכסיה רבעא ר
למיסק לארעא דישראל לסוף לא סליק אמ
רב אשי אי בעי סליק איכא בינייהו דאתיליד
אונסא באורחא · מתני׳ אלמנה בין
מן הארוסין בין מן הנשואין
מוכרת שלא בכתית דין ר שמעון אומ מן
הנשואין מוכרת שלא בב״ד מן הארוסין לא
תמכור שא בב״ד · שמנה בן מן הארוסין
גרסי בפרק שו מציאות אמ רב יוסף בר
מניומי אמ רב נחמן אינה עריכה בד׳ מומחין
אבל עריכה בית דין הדיוטות כגון גברי
דמהימני ובקיאי בההיא שומא · בשלמ
מן הנשואין משום מזוני שא מן הארוסין
מאי טעמא עולא אמ משום חינה ורבי
יהודה אמ לעי שאין אדם רוצה שתתבזה
אשתו בב״ד מאי בינייהו איכא בינייהו גרושה
אמ רבה בר ירמיה אמ שמוש כל מקום
שאמרו חכמים מגורשת ואינה מגורשת
בעלה חייב במזונותיה והני מילי בחיי בעלה
אבל לאחר מיתת בעלה לא׳ מתני׳
מכרה כתובתה או מקצתה
משכנתה או מקצתה נתגתה לאחר או
מקצתה לא תמכור את השאר שא בבית דין
וחכמים אומ מוכרת היא אפי׳ ארבעה וחמשה
פעמים ומוכרת למזונות שלא בב״ד וכותבת
למזונות מכרתי וגרושה לא תמכור אלא
בבית דין · מתניתי מני ר שמעון היא
דתנא מכרה כתובתה משכנה כתובתה
עשותה כתובתה אפותיקי לאחר אין לה
מזונות דברי ר מאיר ר שמעון אומ אפי׳
שלא מכרה שא מקצתה ולא משכנה שא
מקצתה לא תמכור את השאר שא כב״ד ·
וליתא לדר׳ שמעון דאמרי ההיא אתתא
דתפשה כסא דכספא בכתובתה אתרע
לקמיה דרבא אמ לה רחש לה להא דר׳

רתנן שום היתומים שלשים יום ושום ההקדש
ששים יום ומכרזין בבקר ובערב · אי
מהתם הוה אמינא הני מילי שליח אבל בית דין
לא קמ"ל דאפי' בית דין · איתיביה רב אשי
לאמימר שום הדיינין שפיחת שתית או שהותיר
שתות מכרן בטל הא שוה בשוה מכרן קיים
מאי לאו דלא אכריז לא בראכריז והא מדסיפא
בראכריז הוי רישא בדלא אכריז דקתני סופא
אם עשו אגרת בקרת אפי' מכרן שוה מרד
במאתים או שוה מאתים במנה מכרן קיים לא
רישא וסופא בראכריז ולא קשיא כאן ברברים
שמכרזין עליהם כאן ברברים שאין מכרזין
עליהם · רישא דקתני עחת שתות או
הותיר שתות מכרן בטל ואע"ג דאכריז ברברי
שאין מכרזין עליהן אי נמי בשעה שאין מ
מכרזין עליהן אי נמי במקום שאין מכרזין
דיון דלא בעי הכרזה בין אכריז בין לא אכריז
חד דינא הוא אם עיחת שתות או הותיר שתות
מכרן בטל שוה בשוה מכרן קיים · וסופא
דקתני אם עשו אגרת בקרת אפי' מכרי שוה
מנה במאתים או שוה מאתים במנה מכרן
קיים ברברים שמכרזין עליהן ובשעה שמכ
שמכרזין עליהם ובמקום שמכרזין דיון
דאכריז עליהו ברחזי בין עחתי בין הותירו כ
מכרן קיים · ושוין הן דברים שאין מכרזין
עליהן העגרים והשטרות והמטלטלין מאי
טעמ' אמ' עירא עגרים שמא ישמעו ויברחו
ומטלטלין שמא יגנובו · שעה שאין כ
מכרזין · דאמרי נהרדעי לאכרוא ולמזוני
ולקבורה מזבנין בלא אכרזתא · מקום
שאין מכרזין בגן נהרדעא דאמ' רב נחמן כ
מעולם לא עשו אגרת בקרת בנהרדעא סבור
מינה משום דבקיאי בשומא אמ' להו רב יוסף
בר מיומי לדידי מיפרשא לי מיניה דרב כ
נחמן משום דקרו ליה להו בני אכלי נפסי
דאכרזתא · אמ' רב יהודה אמ' שמואל
לדידי מפרשא לי מיניה דרב מטלטלין של
יתומים שמין אותן ומוכרין אותן לשתר
ורב חסדא אמ' אפימי מוכיחין אותן לשוקים
ולא פליגי הא דמקרב שוקא הא דמרחק שוקא
רב נהמן הוה בידיה שכרא חב משרשיא
בר חקלאי יתמא שהייה ער דגלא אמ' אע"ג
דהוה ביה איעא מייתי ביה זוזי חריצא
דינא הוה ליה בידיה חמרא דחבינא זוטי יתמא
בר אחתיה הוה ליה לדידיה חמרא הוה מסיק
ליה בספרא אתא לקמיה דרב אשי אמ' ליה

מהו למשקליה בהדי נשקליה דילמא מתנים
נשבקיה דילמ' מתקיף · אמ' ליה זיל לא עדיף
מדידך · תנ' התם בערכין · שום היתומין
שלשים יום ושום ההקדש ששים יום ומכרזין
בבקר ובערב המיקדיש נכסיו והיתה ערלה
בתובת אשה ר' ליעזר אומ' כשהוא מגרשה ·
ירונה הנאה ר' יהושע אומ' אינו ערוך וקוהיה
רשב"ג אומ' הערב לאשה בכתובתה והיה בעלה
מגרשה ירד הנאה שמא יעשו קונוגיא על
נכסיו ויולך זה ויחזיר את אשתו · מאי שנא
בבקר ובערב אמ' רב יהודה בשעת הוצאת
פועלים ובשעת הכנסת פועלים · בשעת
הוצאת פועלים דאי איכא דניחא ליה למזבן
אמ' להו לפועלים זילו וקנו לה ניהלי בשעת
הכנסת פועלים דאמ' להו ניזיל עשיילינהו ·
תניא נמי הכי שום היתומים שלשים יום ושום
ההקדש ששים יום ומכרזין בבקר ובערב
בשעת הוצאת פועלים ובשעת הכנסת פועלים ·
אומ' שדה פלונית בסימנה ובמצרניה
כך היא יפה ובכך היא שומה כל הרוצה ליקח
יבא ויקח על מנת ליתן לאשה בכתובתה ·
ולבעל חוב את חובו למה לי למימר נולי האי
על מנת ליתן לאשה בכתובתה ולבעל חוב
בחובו דאיכא דניחא ליה לבעל חוב · איכא
דניחא ליה באשה דשקלא על יד על ואיכא
דניחא ליה בבעל חוב דמיקל בזוזי · אמ'
רב חסדא בא להכריז רעונים שלשים בשני
וחמישי ששים ואע"ג דכי חשיב להו מר ליומי
דאכרזתא לא הוו אלא תמני סרי יומי כיון
דמשמא מילתא שמעי אינשי · אמ' רב יהודה
אמ' רב אסי אין נזקקין לנכסי יתומים אלא אם
כן היתה ריבית אוכלת בהן ור' יוחנן אמ' אף
לשטר שיש בו ריבית או לכתובת אשה משום
מזונו ורב אסי אמ' לך בתובת אשה הא תקינו
לה רבנן מעשה ידיה · ואידך זימנין דלא
ספקא · תנן שום היתומין שלשים יום ·
במאי עסיקינן אלימא בבעל חוב גוי מי יצאית
אלא פשיטא בכפל חוב ישראל ואי דקא אכיל
ריבית מי שבקינן ליה ואלא דלא קא אכיל ריבית
ויקתני נזקקין כשלמא לר' יוחנן מוקי לה פ
בתובת אשה אלא לרב אסי קשיא אמ' לך רב
אסי ולר' יוחנן מי ניחא שבקינן מזוני רודאי
קא מפסדא ונקיטינן הכרזה דלא ידעינן אי
מרוחינן אי לא מרוחינן הא לא קשיא בתובעת
כתובתה בב"ד וכדרב יהודה דאמ' רב יהודה
אמ' שמואל התובעת כתובתה בב"ד אין לה

מזונות אי חכי אזדקיקי נמי לא מזדקיקין
ליה השתא מכל מקום לרב אסי קשיא לעולם
בבעל חוב גוי וכגון שקבל עליו לדין בדיני
ישראל אי הכי ריבית נמי לא לישקול שקבל לזו
ולא קבל לזו · מרימר אגבי כתובה לאשה
מנכסי ריתמי אמ' ליה רב יהודה למרימר
והאמ' רב יהודה אמ' רב אין גזקקין לנכסי יר
יתומין שלא אם כן היתה ריבית אוכלת בהן וכ
יוחנן אמ' אי לשטר שיש בו רבית אי לכתובת
אשה משום מזוני ואפי' יוחנן לא קאמ' שלא
במלוה דקא מפסדה מזוני אבל גרושה לא ·
אמ' ליה ההיא דר' יוחנן משום חינה תנינן
לה · עי' כשתטול כתובתה יהא לה חן ותנשא ·
אמ' רב נחמן מריש לא הוה מזדקיקנא
לנכסי יתמי כיון דשמעתא דהא דאמ' רב הונא
חברין משמיה דרב יתמי דאכלי דלאו דידהו
גזלו בתר שבקיהו מכאן ואילך מזקיקנן
להו ומעקרא מאי טעמ' לא רב פפא אמ' ג
פריעת בעל חוב מיצוה ויתמי לאו בני
מעכב מיצוה נינהו רב הונא בריה דרב יהושע
אמ' אימר צדקי אתפשיה מאי ביניהו איכא
ביניהו שחייב מידה אי נמי רשמתוה ומית
בשמתיה · והלכתא כרב הונא דשמיה דרב
יהושע · רבא אמ' משום שובר · אמ' ליה
רב הונא בריה דרב יהושע לרבא ומי חיישת
לשובר והא תנן והנערעת שלא בפניו לא
תפרע שלא בשבועה ואמ' ר' אחא שר הבירה
מעשה ובא לפני ר' יצחק נפחא לאנטוכיא
ואמ' לא שנו שלא כתובת אשה משום חינא
אבל בעל חוב לא · ורבא אמ' רב נחמן אפילו
בעל חוב נמי ואי חיישת לשובר התם נמי ליחוש
אמ' ליה התם דראמרן טעמ' שלא יהא כל
אחד ואחד נוטל מעותיו של חברו והולך ויושב
לו במדינת הים · אמ' רבא הלכתא אין נזק
נזקקין לנכסי יתומים ואם אמ' תגו שדה זו
מנה זו נזקקין ואין מעמידין אפוטרופוס שדה
סתם ומנה סתם נזקקין ומעמידין אפוטרופוס ·
אבל נמצאת שדה שאינה שלו נזקקין
ואין מעמידין אפוטרופוס · אמרי נהרדעי
בכלהו נזקקין ומעמידין אפוטרופוס לבד
מנמצאת שדה שאינה שלו דאחזוקי לא
מזדקיקין להו דהא אמ' רבא הלכתא אין
נזקקין ואי מזדקיקנן מיקמיקן אפוטרופא
דאמרי נהרדעי בכלהו נזקקין ומעמידין
אפוטרופוס לבד מנמצאת שדה שאינה שלו
דאחזוקי שהדי בשקרא לא מחזקינן ·

מתני' הממאנת והשניה והאילונית
אין להן כתובה ולא עירות ולא
מזונות ולא כליות אם מיתחלה נשאה לשם
אילונית ישלה כתובה · שמנה לכהן גדול
נדושה וחליצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה
לישראל ובת ישראל לנתין ולממזר יש להן
כתובה · ירושׁ ויתומה אין להה כתובה
כיתומה שמאנה · כשם שקנסו לה שאין
לה כתובה כך קנסו בו שאם קדשה בליטרא
דהב מאכר הכל · אמ' שמואל לא שנו אלא
מנה מאתים אבל תוספת יש להן · תניא
נמי הכי נשים שאמ' חכמים אין להן כתובה
כגון הממאנת והשניה והאילונית אין להן
מנה מאתים אבל תוספת יש להן · ונשים
שאמרו חכמים יוצאות שלא בכתובה כגון
עוברת על דת משה ויהודית וחבריותיה אין
להן תוספת וכל שכן מנה מאתים והיוצאה
משום שם רע נוטלת מה שכתבניה ויוצאה
מזייעץ ליה לרב הונא דאמ' רב הונא זונתי
לא הפסידה מלאותיה קיימין · כלאותיה
הן בליות נכסים הנכנסין והיוצאין עמה
בנכסי מלוג כגון נכסי יצאן ברזל · רבתי
קטנה יוצאה בנט ואין להה כתובה וכל שכן
ממאנת · ושמואל תני ממאנת אין להה
כתובה יוצאה בנט יש להה כתובה וקיימא לן
כשמואל · ואידא שמואל לטעמיה דאמ'
שמואל ממאנת אין להה כתובה יוצאה בנט
יש להה כתובה · ממאנת לא פסלה מן
האחין ולא פסלה מן הכהונה יוצאה בנט
פסלה מן האחין ופסלה מן הכהונה ממאנת
אינה צריכה להמתין שלשה חדשים יוצאה
בנט צריכה להמתין שלשה חדשים מיקמ'
תנינא הממאנת באיש הוא מיתר בקרובותיה
והיא מותרת בקרובו ולא פסלה מן הכהונה
נתן לה נט הוא אסור בקרובותיה והיא
אסורה בקרובו ופסלה מן הכהונה ·
צריכה להמתין שלשה חדשים איטריכא
ליה דלא תגן · ולא עירות · ירוש שאינה
יכולה להוציא ממנו ביזית שאכל · ולא
מזונות · גרסי בפ' שני דייני גזילות כיצד
אמרו ממאנת אין לה מזונות אי אתה יכול
לומ' גיושבת תחת בעלה שהרי בעלה חייב
במזונותיה שא כגון שהלך בעלה למדינת
הים ולותה ואכלה ועמדה ומיאנה · ולא
בליות · אמ' ליה רב הונא בר חייא לתב נתנא
אמרת לן משמיה דשמואל לא שנו שלא נכסי

מלוג אבל נכסי צאן ברזל אית לה ·
ואוקימנה אשניה · וקנסו רבנן לדידיה
בדידה · שמשלם לה נכסי צאן ברזל ·
ולדידה בדידיה שאין לה כתובה · לישנא
אחרינא · וקנסוה רבנן לדידיה בדידה
ולדידיה בדידה · לדידה בדידה נכסי
מלוג דאינון דידה דברשותיה קיימי קנסוה
רבנן ולית לה · ולדידיה בדידיה נכסי
צאן ברזל דלאו ברשותה קיימי שא ברשותיה
דבעל דאם מתו מתו לו ואם היתירו היתירו
לו קנסוה רבנן ואית לה דאי ליתיבון משלם
לה מדידיה · אבל ממאנת אי דאיתיבון
לבלאותיה בין דנכסי מלוג בין דנכסי צאן
ברזל אידי ואידי שקלא לחו ואי ליתנהו
אידי ואידי ליתלה · ואילונית דלא
הכיר בה אי דאיתנהו אידי ואידי אית לה
ואי דליתנהו נכסי מלוג דברשותה קיימי
אית לה נכסי צאן ברזל דלאו ברשותה
קיימי ליתלה · ואילונית שהכיר בה
ישלה כתובה כדתנן ואם מתחלה נשאה
לשם אילונית ישלה כתובה · עיש
שמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה
לכהן הדיוט וכו · אמ' רב הונא אילונית
אשה שאם הכיר בה ישלה כתובה ואינה
אשה שאם לא הכיר בה אין לה כתובה ·
ושמנה לכהן גדול אשה גמורה דבין הכיר
בה בין לא הכיר בה ישלה כתובה · ורב
יהודה אמ' אחת זו ואחת זו אשה ואינה אשה
שאם הכיר בה ישלה כתובה ואם לא הכיר
בה אין לה כתובה · והלכתא כרב יהודה
דתניא כותיה · בנסה בידוע ונמצאת
בידוע ישלה כתובה · בנסה סתם אין לה
כתובה · ורב הונא מתניתין אטעיתיה
היא סבר מדקתני תנא באילונית וקאמ'
ואם מתחלה נשאו לשם אילונית ישלה
כתובה ולאקא מעלין הכא בשמנה מכלל
דשמנה אע"ג דסתמא נמי ישלה כתובה
ולא היא כדקתני ליה לשמנה אפלונתא
דאילונית · הילכך שמנה לכהן גדול
גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזר ר"ת
ועתניה לישרשית לנתין ולממזר
הכיר בהן ישלה כתובה בין מנה בין מאתים
בין תוספת ישלהן עירית ומזונות ובלאות
דכיון דאית להו כתובה אית להו נמי תנאי
כתובה ומזונות דאית להו הני מילי לאחר
מיתה · בנן שלא הספיק להוציא עד
שמת אבל בחיי הבעל כיון דבעמיד והוציא
קאי דהכי אסיקנא בנפ' יש מותר לבעליהן ·
לא הכיר בהן אין להן כתובה מנה מאתים
ולא עירות ולא מזונות ולא בלאות אבל
תוספת ישלהן בשמעון · ובלאות דאמרי
דלית להו מסתברא לן דכיון דידעא דידהי
כדין האילונית ודין האילונית דלא הכיר בה
אי איתנהו לבליות אידי ואידי אית לה בין
נכסי מלוג בין נכסי צאן ברזל ואי ליתנהו
נכסי מלוג דברשותה קיימי אית לה נכסי
צאן ברזל דלאו ברשותה קיימי ליתלה
הכי נמי כיוצא בה · אבל שניה לא שנא
הכיר בה ולא שנא לא הכיר בה אין לה כ
כתובה מנה מאתים אבל תוספת ישלה
ולא עירות ולא מזונות ולא בלאות של
נכסי מלוג בדלית להו · אבל איתנהו
אית לה · נכסי צאן ברזל בין איתנהו בין
ליתנהו אית לה כדרב הונא וקנסו רבנן
לדידה בדידה ולדידיה בדידיה · ומעלן
דשניה לא שנא הכיר בה ולא שנא לא הכיר
בה חד תנא הוא דאית לה חדא מדוקא מעלי
תנא באילונית ולא קא מעלין בשניה לא
שנא הכי ולא שנא הכי אין לה כתובה ועוד
דרבי יש מותרות לבעליהן תנו רבנן ·
שמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן
הדיוט ישלהן כתובה בי מזונות ובליות
והיא עסולה ולדה עסול וכושפין אותו לדונא
שניות מדברי סופרים אין להן כתובה
לא עירות ולא מזונות ולא בליות והיא
כשרה ולדה כשר וכושפין אותו להוציא ·
אמ' ר' שמעון בן שזור מפני מה אמרו
שמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה ישלה
כתובה מפני שהוא כשר והיא עסולה וכל
מקום שהוא כשר והיא עסולה קנסו אותו
בכתובתה ומפני מה אמרו שניות מדברי
סופרים אין להן כתובה מפני שהוא כשר
והיא כשרה וכל מקום שהוא כשר והיא
כשרה קנסו אותה בכתובתה ר' אומ' הללו
דברי תורה ואין דברי תורה עריכין היזק ·
ד"א זו הוא מרגלה וזו היא מרגלתו ·
וכבר קיימ' לן דהא דקתני שמנה לכהן גדול
ישלהן כתובה בשהכיר בה אבל לא הכיר
בה אין לה כתובה אבל תוספת ישלה
ומדאלמנה דישלה כתובה בשהכיר בה קתני
שניה נמי דקתני בדידה בשהכיר בה קתני
אין לה כתובה ואי הכיר בה אין לה כתובה

123
131

כל שכן אם לא הכיר בה אין לה כתובה כו׳
ושמעינן מה לא שנא הכיר בה ולא שנא
לא הכיר בה אין לה כתובה · גרסי׳ בגדה
סוף פרק ראשון תנו רבנן אשה שאין לה
וסת אסורה לשמש ואין לה כתובה ולא פירות
ולא מזונות ולא בלויות ויוצא ולא יחזיר
עולמית רבי׳ מאיר ל׳ חנינא בן אנטיגנוס
אומ׳ משמשת בשני עדים והם הם עותיה
ותקיניה שאם תשמש בעם ראשונה שניה
ושלישית בערים ומיצא דם על ערי שלו אי
שלה בכל פעם ופעם הן הן עוויתיה שהוחזקה
נדה כל ימיה וייצא בלא כתובה ואין לה
לא פירות ולא מזונות ולא בלאות דלאו בת
תשמיש היא דלא חזייא לביאה ולא יחזיר
עולמית ואע״ג דהדר איתקן דאי אמרת יחזיר
זמנין דאזלא ומנסבא ומיתקנה ואמ׳ אלו
הייתי יודע שכן הוא אפי׳ היו נותנין לי מאה
מנה לא הייתי מגרשה ונמיצא גט בטל
ובניה ממזרין ואם שמשה בשני ערים אחד
לו ואחד לה שלשה פעמים ולא נמיצא דם
באחד מהם הן תקוניה והרי היא ככל הנשים ·
אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל הלכה כר׳ חנינא
בן אנטיגנוס ·

סליק עירקא

הנושא את האשה ופסקה עמו שיהא זן את
בתה חמש שנים חייב לזונה חמש שנים
נשאת לאחר ופסקה עמו שיזין את בתה
חמש שנים חייב לזונה חמש שנים ולא יאמ׳
הראשון לכשתבא איצטריכא ליה דאי
מזונותיה למקום שהיא אמה וכן לא יאמרו
שניהם הרי אנו זנין אותה כאחד קמ״ל אחד
זנה ואחד נותן לה דמי מזונות נשאר
הבעל חייב במזונותיה והם נותנין דמי
מזונות מתו בנותן מזונות מנכסים בני
חורין יהיא נזונת מנכסים משועבדין מפני
שהיא כבעלת חוב · הפקחין היו כותבין
שאני זן את בתך חמש שנים כל זמן שאת
עמי · אתמר האומר לחברו חייב אני
לך מנה ר׳ יוחנן אמ׳ חייב ל׳ שמעון בן לקיש
אמ׳ פטור · היכי דמי אי דאמ׳ להו אתם
ערי מאי טעמא דריש לקיש דאמ׳ פטור ואי
דלא אמ׳ להו אתם ערי מאי טעמא דר׳ יוחנן
דקא מחייב לעולם דלא אמ׳ להו אתם ערי
וריש לקיש אמ׳ פטור לא אלימא מילתא
דשיטרא · והלכתא כר׳ יוחנן · ומדמקשי

עליה דריש לקיש מפתני׳ הנושא את האשה
ופסקה עמו לזון את בתה חמש שנים חלית
לא גביה גביה מעיקרא ולא מידי שא״א
חייב נפשיה במידי דלא הוה חייב ביה ·
ותו אקשינן עלה מיהא כתב לכהן שהוא
חייב לו חמש סלעים חייב ליתן לו חמש סלעים
ובנו אינו ערוי דלית ליה לכהן מעיקרא ולא
מידי נביה · ואיקימנא עמי דר׳ יוחנן כר׳
ישמעאל דאמ׳ ערב היוצא לאחר חתום
שטרות גובה מנכסים בני חורין דלית ליה
גביה ולא מידי שא״א חייב נפשיה ·
שמעינן מהני כלהו דצלותא דר׳ יוחנן וריש
לקיש כמאן דקביל על נפשיה מילתא דלא
הוה מיחייב כה היא וכיון דהלכתא כר׳ יוחנן
דאמ׳ חייב אני לך מנה בשטר חייב ואפי׳ לו
לא אמ׳ אתם עדי כל שכן אם אמ׳ אתם ערי
דהכא אפי׳ ר׳ שמעון בן לקיש מודה וכל שכן
אי קנו מיניה · והא דאמרינן בגמ׳ דבני
מערבא אהא מתני׳ במה הוא מתחייב לזון
בת אשתו לא כן אמ׳ ר׳ יוחנן וריש לקיש ה׳
הכותב שטר חוב לחבירו בחזקת שחייב לן
ונמיצא שאינו חייב לו אינו חייב ליתן לו כלום
דשמא דר׳ יוחנן וריש לקיש לא אפלגינן
בהא מילתא כל עיקר דתרוייהו סבירא להו
דאינו חייב לא חיישינן לה שא״א דאמ׳ דילן
סמכינן דסבר דהא מילתא בצלותא דר׳
יוחנן וריש לקיש היא ופיימ׳ לן הלכה כר׳
יוחנן · אמ׳ רבי גדל אמ׳ רב כמה אתה נותן
לבנך כך וכך ולבתך כך וכך יעמדו וקדשו
קנו הן הן הדברים הנקנין באמירה ·
אמ׳ רבה מסתברא מילתיה דרב בבתו
נערה דקא מטי הנאה ליריה בכסף קדושיה
אבל בתו בוגרת דכסף קדושיה לעצמה לא ·
והלהים אמ׳ רב אפי׳ בוגרת דאי לא תימא
הכי אפי׳ הכי מאי הנאה איכא ליה שא״א בהדיא
הנאה דקא מתחתני אהדדי נמרי ומקני
אהדדי וכן הלכה · ירוש׳ אבל לא
האח על ידי אחותו ולא אשה על ידי בתה
ואפי׳ היא קטנה · וגרס׳ נמי התם ובלבד
מן הנשואין הראשונים · אמ׳ ליה רבינא
לרב אשי דברים הללו ניתנו ליכתב או לא
ניתנו לכתב · ואי קשיא לך הא דתנן מתו
בנותיו נזונות מנכסים בני חורין והיא נזונת
מנכסים משועבדים מפני שהיא כבעלת
חוב רשמעת מינה דניתנו ליכתב · התם
בשקנו מידו דסתם קנין לסתבה עומד ·

לא יאמר הראשון כשתבא
אצלי אזונת וכו׳ אמ׳ רב חסדא זאת אומרת
בת אצל האם לא שנא גדולה ולא שנא קטנה
תניא מי שהניח בן קטן ובת גדולה אומ׳ הא
גדל אצלנו והיא אומרת הא גדל אצלי אין
מניחין אותו אצל מי שראוי לירשו מעשה
היה ושחטוהו בערב הפסח פ״ס
וכן לא יאמרו שניהם הרי אנו זנין כאחד וכו׳
הוא גברא דאורח רחיא לחברייה לטחינה
לסוף איעתר זבן רחיא וחמרא אמ׳ ליה
לאגירא עד האידנא הוה טחינא נגך כאגר
רחיא דידי השתא דלא צריכנא הב לי אגר
רחיא אמ׳ ליה לא מיטחן טחינא לך כאגרא
דילך כדמעיקרא סבר רבינא למימר הייגו
מתני׳ וכן לא יאמרו שניהם הרי אנו זנין אותה
כאחד שא אחד זנה ואחד נותן לה מזונות
חכא נמי כיון דלא צריך לטחינה שקיל
מניה דמי אמ׳ ליה רב עוירא מירמי
התם חדא כריסא איתא לה תרי כריסי ליתא
לה הכא אמ׳ ליה טחין זבון טחין אותיב ולא
אמרן שא דלית ליה לאגירא טחינה אבל
איתא ליה טחינה כופין אותו על מדת סדום
ייהיב ליה דמי מתני׳ שמנה שאמרה
אי אפשי לזוז מבית בעלי
אין היורשין יכולין לומ׳ לה כבי לבית אביך ואנו
זנין אותך שא זנין אותה ונותנין לה מדור
לפי כבודה אמרה אי אפשי לזוז מבית אבא
יכולין יורשין לומ׳ לה אם את אצלנו יש לך
מזונות אם אין את אצלנו אין לך מזונות ואם
היתה טוענת משום שהיא ילדה והם ילדים
נותנין לה מזונות והיא בבית אביה תנו
רבנן משתמשת במדור שנשתמשה בו
בחיי בעלה בכלי כסף ובכלי זהב שנשתמשה
בחיי בעלה בכרים וכסתות שנשתמשה בחיי
בעלה בעבדים ובשפחות שכך כתב לה
כל יומי מיגר שמנותיך בביתי תני רב יוסף
בביתי ולא בבית עקתי אמ׳ רב נחמן יתומי
שמכרו במדור שמנה לא עשו ולא כלום
ומאי שנא מדר אפי׳ אמ׳ ר׳ יוחנן יתומים
שקדמו ומכרו בנכסים מועטין מה שמכרו
מכרו התם לא תפשה מחיים הכא תפשה
מחיים אמ׳ אביי נקיטינן מדור שמנה
שנפל אין היורשין חייבין לבנותו ולא עוד שא
אפי׳ היא אומרת הניחו לי ואני אבננו משלי
אין שומעין לה בעי אביי שפצה מאי
תיקו הלכך לא תשמע אמרה אי אפשי

לזוז מבית אבא וכו׳ ולא הכו לה כי יתבר
התם מסייע ליה לרב הונא דאמ׳ רב הונא נרמת
הבית מרובה ולי הכו לה כפי נרמת הבית
אין הכי נמי מתני׳ כל זמן שהיא
בבית אביה גובה כתובתה
לעולם וכל זמן שהיא בבית בעלה גובה כתובת
עד עשרים וחמש שנה שתעשה טובה בנכסיו
כתובתה דברי ר׳ מאיר שאמ׳ משום רבן גמליאל
וחכמים אומ׳ כל זמן שהיא בבית אביה
גובה כתובתה לעולם וכל זמן שהיא בבית
אביה גובה כתובתה עד עשרים וחמש שנה
מתה יורשיה מוכרין כתובתה עד עשרים
וחמש שנה אמ׳ ליה רבא אתת קידם
שקיעת החמה גביא לאחר שקיעת החמה
אחלתה אמ׳ ליה כל מדת חכמים קרוב
בארבעים סאה הוא טובל בארבעים סאה חסר
קרטוב אינו טובל הא דקתני יורשיה
מוכרין כתובתה עד עשרים וחמש שנה
איקימנא כגון בת הנשכנין שבתורה בשנשבעת
ומתה שלח ליה רב נחמן בר רב חסדא
לרב נחמן בר יעקב למדנו רבי בשטר
כתובה יוצא מתחת ידה והלכה כדברי מי
שלח ליה בשאין שטר כתובה יוצא מתחת
ידה אבל שטר כתובה יוצא מתחת ידה גנבה
כתובתה לעולם והלכה כדברי חכמים
כי אתא רב דימי אמ׳ ר׳ שמעון בן פזי אמ׳ ר׳
יהושע בן לוי משום בר קפרא לא שנו אלא
מנה מאתים אבל תוספת אין לה ור׳
אבהו אמ׳ ר׳ יוחנן אפי׳ תוספת יש לה דאמ׳ ר׳
איבו אמ׳ ר׳ נתאי תנאי כתובה כתוספת דמי
וכן הלכתא חמותיה דר׳ חייא אריכא
מדפתי אחת אחוה הויא זנה עשרים וחמש
שנים בבי נשא לסוף אמרה ליה הב לי
מזוני ליתי לך מזוני הב לי כתובה אמ׳ לה לא
מזוני אית לך ולא כתובה אית לך תבעתא ב
בדינא קמיה דרב חסדא בר שילא אמ׳ ליה אימא
לי גופא דעובדא היכי הוה אמ׳ ליה זניתך
עשרין וחמשה שנין בבי נשא וחיי דמר
דבכתנאי אמטיי לה אמ׳ ליה טענמא מאי
אמור רבנן כל זמן שהיא בבית בעלה גובה
כתובתה לעולם דאמרי מחמת כפופא היא
דלא תבעה הכא נמי מחמת כפופא הוא דלא
תבעה זיל הב לה אשנה ביה כתב לה ארכתא
אנבסיה אתא לקמיה דרבא אמ׳ ליה חזי מר
היכי דנן אמ׳ ליה שפיר קא דייק אמ׳ ליה אידך
אהדר עירי מן ההוא יומא עד השתא אמ׳ לה

132
124

אהוי לי אדרבתיך חזא דלא כתיב ביה
ואשתמודענא דנפסיא אילין דמיתנא איכון
אמ ליה האי אדרבתא לאו שפיר כתיבא אמ
ליה והא מה היא דאמ אחריות טעות סופר
הוא אמ ליה כהא אפי רבה בר רב שילא מודה
טעי היא סבר הני והני דידיה נינהו ולא היא
דמנן דמנבו לה ואזלא ומשברא להו אמ שקול
דידך והב לידידי׳

סליק פירקא

שני דיני נזלות היו בירושלם ארמון וחנן
בן אבשלום הנן אומ שני דברים וארמון אמ
שבעה מי שהלך למדינת הים ואשתו
תובעת מזונות הנן אומ תשבע בפסוף ולא
תשבע בתחלה נחלקו עליו בני כהנים
גדולים ואמרו תשבע בתחלה ובפסוף אמ ר
דוסא בן הרכינס כדבריהם אמ רבן יוחנן בן
זכאי יפה אמרת חנן לא תשבע שא בפסוף
מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מזונות
וכו אתמר רב אמ פיסקין מזונות לאשת
איש אמ שמוש ומורה לי אבא בשלשה חדשים
הראשונים שאין פיסקין מה טעם לפי שאין
ארם מניח ביתו ריקם והלכת פיסקין
מזונות לאשת איש תניא מי שהלך בעלה
למדינת הים ואשתו תובעת מזונות בני כהנים
גדולים אומ תשבע חנן אומ לא תשבע ואם
בא בעל ואמ פסקתי לה מזונות נאמן
תניא אידך מי שהלך למדינת הים ואשתו
תובעת מזונות אם אמ לה יצאי מעשה ידיך
במזונותיך רשאי אם קדמו ופסקו מה שפסקו
פסקו תניא האשה שהלכה היא ובעלה
למדינת הים ובאה ואמרה מת בעלי ירשתי
נזונת ירשתי נובה כתובתה אמרה
גרשני בעלי מתברנסת והולכת עד כדי
כתובתה עד כדי כתובתה אין יותר מכדי
כתובתה לא ושמעינן מינה דלית
להא דגרסי רבני מערבא אדם שגירש את
אשתו ולא נתן לה כתובתה חייב במזונותיה
עד שיפרענה עד פרוטה אחרונה דאי
איתה להאי מימרא הוה ליה למתני נזונת
והולכת עד שיתפרע כל כתובתה ומדקתני
עד כדי כתובתה שמעינן דכי מטו מזונותיה
עד כדי כתובתה שרינה כתובתה במזונותיה
ולא שקלה בתר הכין נלוס ואע"ג דאוקמה
שמוש להא מתניתא בששמעון בו שמת
ההוא שנוייא בעלמ הוא דהא לית הלכת כותיה

מתני׳

מי שהלך למדינת הים ועמד
אחר ופרנס את אשתו חנן אומ
אבד מעותיו נחלקו עליו בני כהנים גדולים
ואמרו שבעבור המוציא יטול אמ ר יוסא
בן הרכינס כדבריהם אמ רבן יוחנן בן זכאי יפה
אמ חנן הניח מעותיו על קרן העבי תניא
כיצד אמרו ממאחר אין לה מזונות אי אתה
יכול לומר ביושבת תחת בעלה שהרי בעלה
חייב במזונותיה שא בשהלך בעלה למדינת
הים ולותה ואכלה ועמדה ומיאנה טעמא
דמאנה הא לא מיאנה יהבינן לה ושמעי
מיהא דאפי חנן דאמ הניח מעותיו על קרן ה
העבי הני מילי פרנס אבל לותה ואכלה נ
מיציאין ממנו ותו גרסי בפרק ישמותיו
לבעליהן בעא מיניה ר שעזיר מ׳ יוחנן
שמנה למחן גדול נרושה וחלוצה לכהן
הדיוט מי ישלהן מזונות או לא ואמרו היכי
דמי אילימא בישבת תחת בעלה בעמוד ור
ויהיבא קאי מזוני אית לה לא צריכא בגון ג
שהלך בעלה למדינת הים ולותה ואכלה
מאי מזוני תנאי כתובה נינהו ומדאית לה
כתובה אית לה מזוני וכו שמעי נמי מיהא
רכל אשה שהלך בעלה למדינת הים ולותה
ואכלה שהבעל חייב לפרוע וכן הלכה
תנן התם המוכר הנאה מתבירו שוקל לו
שקלו ופירע את חובו ומחזיר לו אבר דבו
ובמקום שנותנין שכר תפול הנאה להקדש
בשלמא שוקל לו שקלו דתנן תורמין על
האבור ועל הגבוי ועל העתיד לבוא ומחזיר
לו אבדתו נמי מיבוה עביד שא פירע את חובו
הא קא משתרשי ליה אמ רב הושעיא הא מני
חנן היא דאמ הניח מעותיו על קרן העבי
יתוב רבא בר ממל הפירע שטר
חוב לחבירו שלא מדעתו פלונתא דרחנן ובני
כהנים גדולים אמ ר יומי טעמ דבני כהנים
גדולים התם לית עלה בדעתו שתמות
ברעב ברם הכא מעייל היוצא ליה והוא כ
מחיל לי אגב דהויא גביה משכון ר יהושע
בן לוי אומ אין לך נתפס על חבתו וחייב ליתן
לו שא באחרון ובגלגלת רב אמ כל הנתפס
על חבירו חייב ליתן לו חילוה דרב מהכא
הנוזל שדה ונטלוה מסיקין ולא שמע
דאמ ר יוחנן קנס קנסו בגזלן מתני׳
אדמון אומ שבעה מי שמת
והניח בנים ובנות בזמן שהנכסים מרובין
הבנים יורשו והבנות נזונות נכסים

מיעטין הבנות יזונו והבנים ישאלו על
הפתחים אדמון אומ׳ בשביל שאני זכר
הפסדתי אמ׳ רבן גמליאל ראוי אני את דברי
אדמון ודית הלכתא כאדמון
מתני׳ הטוען את חבירו נדרי יין ונדרי
שמן והודה לו כקונקנים אדמון
אומ׳ הואיל והודה מקצת הטענה ישבע
וחכמים אומ׳ אין הודאה מקצת ממין הטענה
אמ׳ רבן גמליאל ראוי אני את דברי אדמון
היכא דאמ׳ ליה מלוה עשרה נדי שמן יש
לי אצלך שמן טענן ליה קונקנים לא טענן
ליה עשרה כדין מלאין שמן יש לי אצלך
שמן וקונקנים קא טענן ליה כי פליגי היכא
דאמ׳ ליה עשרה נדי שמן יש לי אצלך
אדמון סבר יש בלשון הזה לשון קונקנים
והוה ליה מודה במקצת הטענה וישבע
ורבנן סברי אין בלשון הזה לשון קונקנים ואין
כאן הודאה מקצת טענה שלא מה שטענו
לא הודה לו ומה שהודה לו לא טענו דהוה
ליה כמי שטענו חטים והודה לו בשעורין
דפטור וקיימ׳ לן כאדמון דאמ׳ יש בלשון
הזה לשון קונקנים והוה ליה מודה מקצת
הטענה דאמרי אמ׳ ר׳ זירא אמ׳ רבה בר
ירמיה שני דברים שאמ׳ חנן הלכתא כמותו
וכויצא בו שבעה דברים שאמ׳ אדמון יש
מתן שהלכה כמותו ויש מהן שאין הלכה
כמותו ולא כויצא בו כל מקום שאמ׳
רבן גמליאל ראוי אני את דברי אדמון הלכה
כמותו ואיזה אין הלכה כמותו ודאמ׳
רבן גמליאל ראוי אני את דברי אדמון הלכה
אילו מי שמת והניח בנים ובנות
והטוען כדי שמן והפוסק מעות לחבירו
מי שמת והניח בנים ובנות נפקא ליה
מהלכתא דקיימ׳ לן כרבנן דאמרי נכסים
מיעטין הבנות יזונו והבנים ישאלו על
הפתחים פשו להו תרתי דהלכתא נהו
כאדמון כויצא בו רחנן הא דאמרי לעיל
אמ׳ רב הושעיא חנן היא דאמ׳ הניח מעותיו
על קרן העבי כויצא בו דאדמון הא
דאמרי בשבועות טענו שור ושה וחמור
והודה לו באחת מהן חייב ואמ׳ ר׳ חייא בר
אבא תלמוד עריך בבי ר׳ יוחנן הא מני אדמון
היא ונכר ברירנא בשבועות שהלכה
טענו שור ושה וחמור והודה לו באחד
מהן שהוא חייב **מתני׳** הפוסק
מעות לחבירו ופשט לו
את הרגל תהא יושבת עד שתלבן ראשה
אדמון אומ׳ שלי אני פסקתי לעצמי היתי יושבת
עד שילבן ראשי אבא פסק עלי מה אני יכולה
לעשות אי כנוס או פטור אמ׳ רבן גמליאל
ראוי אני את דברי אדמון מתני׳ דלא כי
האי תנא דתניא אמ׳ ר׳ יוסי בר׳ יהודה לא
נחלקו אדמון וחכמים על הפוסק מעות
לחבירו ופשט את הרגל שלא תהא יושבת
עד שילבן ראשה על מה נחלקו על שפסקה
היא על עצמה שחכמים אומ׳ תהא יושבת
עד שילבן ראשה אדמון אומ׳ יכולה היא
שתאמר כסבורה אני שאבא נותן לי עבשיו
שאין אבא נותן לי או כנוס או פטור אמ׳ רבן
גמליאל ראוי אני את דברי אדמון וקיימא
לן כתנא דידן והשתא דתקינו רבנן
למודרת למיתב ליה ניטא לשתי לא שתא
פסק לה אבוה ולא שנא פסקה איהי כי
דאמרה ליה כנוס או פטור כייפינן ליה
ויהבינן ליה ניטא בעל כרחיה **מתני׳**
העורר על השדה והוא חתום
עליה ער אדמון אומ׳ השני נוח לי והראשון
קשה ממני וחכמים אומ׳ אכר את זכותו
עשאה סימן לאחר אכר את זכותו
אמ׳ אמי לא שנו שלא ער אבל דיין לא דתנו
ר׳ חייא אין העירים חותמין על השטר שלא אם
כן קראוהו והדייני חותמין אעפ״י שלא
קראוהו עשאה סימן לאחר אכר את
זכותו אמ׳ אביי לא שנו שלא לאחר אבל
לעצמו לא אכר אי לאו דעבד הכי לא הוה
מזבין ליה ירוש לא מקום רבר
עשאה העורר סימן לאחר שלא אמי אחר
לאחר והעורר חתום ער אכר את זכותו
ההוא דעשאה סימן לאחר שכיב ואיקיים
אפטרוניא אתא לקמיה דאביי אמ׳ ליה
עשאה סימן לאחר אכר את זכותו אמ׳
ליה ודילמ׳ אי הוה אבוהין קיים הוה טענין
ואמ׳ תלם אחר עשיתי לי נאמן זיל הב ליה
מיהא תלם אחר אמ׳ ליה ליתן לי רכבא ר
דדיקלא דקאי עיליה תלם אמ׳ ליה זיל הב
ליה מיהא תלם אחר דאיכא עליה רכבא
דדיקלא אמ׳ ליה אי הוה אבוהין קיים טענין
ואמ׳ חזרתי ולקחתיו ממנו אמ׳ ליה
שפיר קאמרת דאמ׳ ר׳ יוחנן אם טענן ואמ׳
חזרתי ולקחתיו ממנו נאמן עכ״ל והוא
דהויא ארעא בידיה אבל ליתה בידיה אינו
נאמן אמ׳ אביי האי מאן דמוקים

133
125

אעטרוגא לוקים כי האי דירע לאעויבי
בזכותא דיתמי מתני מי שהלך
למדינת הים ואברה דרך
שרהו ארמון אומ׳ ילך לו בקיצרה וחכמים
אומ׳ יקח דרך במאה מנה או יצרח באויר
שעיר קאמ׳ ארמון אמ׳ רב יהודה אמ׳
רב כגון שהקיניזיה ארבעה בני אדם מארבע
רוחותיה א״ה הכי מאי טעמ׳ דארמון אמ׳
רבה ארבעה ראתו מכח ארבעה וארבעה
ראתו מכח חד כולי עלמא לא פליגי דמיצו
מדחו ליה כי פליגי בחד ראתי מכח ארבע
ארמון סבר מכל מקום ארחאי נבך היא
ורבנן אמרי אי עייתת עייתת ואי לא מהדרנא
שטרא למריהו ולא מיצית לאשתעויי דינא
בהדיהו ההוא דאמ׳ דקלא לברת אתי
אחי פליגי ולא יהבי דקלא לברת סבר רב
יוסף למימר הייגו מתניתין אמ׳ ליה אבוי מי
דמי התם כל חד וחד מיבי מדחי ליה הכא
דקלא גביהו מאי תקנתיהו ליתבו להו דיקלא
וליהדרו ולפלוג פרישא מתני
המוציא שטר חוב על
חברו והלה היוצא שמכר לו השדה ארמון
אומ׳ שו הייתי חייב לך היה לך ליערע את
שלך כשמכרת לי את השדה וחכמים אומ׳
זה היה עקום שמכר לו את הקרקע שיכול
למשכנו עליו באתרא דיהבי זוזי
והרי כתבי שטרא כולי עלמא לא פליגי דמיבי
אמ׳ ליה היה לך לפרוע את שלך כי פליגי
באתרא דכתבי שטרא והרי יהבי זוזי
ארמון סבר איבעי ליה למסר מורעא
אטרא ורבנן חברא חברא אית ליה וחבירא
דחברך חברא אית ליה מתני שנים
שהוציאו שטר חוב זה על זה
ארמון אומ׳ שו הייתי חייב לך כיצד אתה לוה
ממני וחכמים אומ׳ זה גובה וזה גובה
שנים שהוציאו שטר חוב זה על זה רב נחמן
אמ׳ זה גובה וזה גובה ורב ששת אמ׳ תפוכי
מטרתא למה לי שא זה עומד בתוך שלו
וזה עומד בתוך שלו רמולי עלמ׳ עדית
ועדית כינונית וכינונית זבורית וזבורית
ודאי תפוכי מטרתא הוא כי פליגי דאית ליה
לחד עדית וכינונית ואית ליה לחד זבורית
מר סבר בשלו הן שמין ומר סבר בשל כל
אדם הן שמין ויקיימא לן דהלכתא כרב
נחמן בר יצחק שלש ארצות לנשואין
יהודה ועבר הירדן וגליל אין מוציאין
מעיר לעיר ולא מכרך לכרך אבל באותה
הארץ מוציאין מכרך לכרך ומעיר לעיר
אבל לא מכרך לעיר ולא מעיר לכרך וכ
ומוציאין מנוה הרע לנוה היפה אבל לא כ
מנוה היפה לנוה הרע רשבג אומ׳ אף לא
מנוה הרע לנוה היפה מפני שהנוה היפה
בודק בשלמא מכרך לעיר לא רבכרך
שביחי כל מילי בעיר לא שכיחי כל מילי שא
מעיר לכרך מאי טעמ׳ לא מפני שישיבת
הכרכין קשה דאמ׳ ר׳ יוסי בר׳ חנינא מפני
שישיבת כרכין קשה שנא ויברכו את העם
לכל האנשים המתנדבין לשבת בירושלם
תוספ׳ שלש ארצות לנשואין
יהודה ועבר הירדן וגליל בד״א בזמן
שהיה מיהודה וארס אשה ביהודה אבן גליל
שארס אשה בגליל אבל בן יהודה שארס
בגליל כופין אותו לשאת שעל מנת כן
נשואה וכו׳ מוציאין מעיר שריבה נוים
לעיר שריבה ישר״ל ולא מעיר שריבה ישר״ל
לעיר שריבה נוים מתני הכל מעלין
לארץ ישר״ל ואין הכל מוציאין
הכל מעלין לירושלם ואין הכל מוציאין
אחד אנשים ואחד נשים ואחד עברים
נשא אשה בארץ ישר״ל וגרשה בארץ ישר״ל
נותן לה ממעות ארץ ישר״ל נשא אשה בארץ
ישר״ל וגרשה בקטפיטקיא נותן לה ממעות
ארץ ישר״ל נשא אשה בקטפיטקיא וגרשה
בארץ ישר״ל נותן לה ממעות ארץ ישראל
רשבג אומ׳ ממעות קטפיטקיא נשא אשה
בקטפיטקיא וגרשה בקטפיטקיא נותן לה
ממעות קטפיטקיא הכל מעלין לארץ
ישר״ל לאיתויי מאי לאיתויי עברים
ומאן דתני עברים לאיתויי מאי לאיתויי ג
מנוה היפה לנוה הרע ואין הכל מוציאי
לאיתויי מאי לאייתויי עבד שברח מחוצה
לארץ הכל מעלין לירושלם לאיתויי
מאי לאיתויי מנוה היפה לנוה הרע ואין
הכל מוציאין לאיתויי מאי לאיתויי אפי מנוה
הרע לנוה היפה תנו רבנן הוא אומ׳
לעלות והיא אומ׳ שלא לעלות כופין אותה
לעלות ואם לאו תיצא בלא כתובה היא
אומ׳ לעלות והיא אומ׳ שלא לעלות כופין
אותו לעלות ואם לאו יוציא ויתן כתובה
היא אומרת לצאת והיא אומ׳ שלא לצאת
כופין אותה שלא לצאת ואם לאו תיצא ב
בלא כתובה הוא אומ׳ לעלות והיא אומ׳

שלא לצאת כופין אותו שלא להוציא ואם
לאו יוציא ייתן כתובה · נשא אשה בארץ
ישראל · הא נשא קשיא אמרת נשא אשה
בארץ ישראל וגרשה בקפוטקיא נותן לה
ממעות ארץ ישראל שמא כתר שעבורא אזלינן
והדר תני נשא אשה בקטטוטקיא וגרשה
בארץ ישראל נותן לה ממעות ארץ ישראל
אלמא כתר נוביא אזלינן · אמ׳ אבא מר
מקולי כתובה שנו כאן · רשב״ג אומ׳ נותן
לה ממעות קפוטקיא · קסבר כתובה ד
ראוריתא · תנו רבנן המוציא שטר חוב על
חבירו כתוב בכבל מגבהו ממעות בכל כתוב
בארץ ישראל מגבהו ממעות ארץ ישראל
כתוב בו סתם הוציאו בכבל מגבהו ממעות
בבל הוציאו בארץ ישראל מגבהו ממעות ארץ
ישראל · כתוב בו כספ סתם מה שירצה ·
ליה מגבהו מה שאין לו בכתובה · אהייא
אמ׳ רב משרשיא אחישא ולאעקי מדרשב״ג
דאמ׳ כתובה דאוריתא · קמ״ל כתובה דרבנן
וכן הלכתא ·

סליק פירקא וסליקא מסכתא ·

מסכת גיטין ·

המביא גט ממדינת הים צריך שיאמר בפני
נכתב ובפני נחתם רבן גמליאל אומ׳ אף המביא
מן הדרום ומן החבר ר׳ יועזר אומ׳ אני מכיר
לורין ללוד והכמים אומ׳ אינו צריך שיאמר
בפני נכתב ובפני נחתם שמא המביא ממדינת הים
והמולך והמביא ממדינה למדינה במדינת
הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם
רשב״ג אומ׳ אפי׳ מהגמוניא להגמוניא ·
מאי טעמא אמ׳ רבא לפי שאין עדים מצויין
לקיימו האיש עדים מצויין לקיימו אין צריך
לומ׳ בפני נכתב ובפני נחתם אבל לשמה ·
בקיאין ירבה אמ׳ לפי שאין בקיאין לשמה את
ליה דרבא דאמ׳ בעינן עדים מצויין לקיימו
וברין הוא דליבעי תרי אליבא דתרויהו אלא
משום ענוה אקילו בה רבנן · וסובין נחבא
דהיכא דאיכא עדים דמקיימי ליה לא צריך
למימר בפני נכתב ובפני נחתם · כך
הדיא בגמ׳ לאיתויי גיטא אתא לקמיה דד׳
אמי דהוה ממונה אגיטין אמ׳ ליה צריך אתה
לעמוד על כל אות ואות אתא לקמיה דר׳ אמי
ר׳ אמי אמרו ליה לא צריכת וכי תימ׳ אעכיד
להומרא אתה מוציא לעז על הגיטין הראשונים
רבה בר בר חנא אייתי גיטא דפלניתא
איכתיב קמיה ושלניה לא איכתיב קמיה אתא
לקמיה דר׳ יעזר אמ׳ ליה אפי׳ לא כתב בו אלא
שטרה אחת לשמה שוב אינו צריך · רב
אשי אמ׳ אפי׳ לא שמע שאקן תלמיסא ויקן
מגלתא והלכתא כרב אשי · כשני כמה
נותנו לה השליח · ר׳ יוחנן אמ׳ בפני שנים
ר׳ חנינא אמ׳ בפני שלשה · רכולי עלמ׳ בעיני
תלתא לקיימו והכא בהא קמיפלגי ר׳ יוחנן
סבר שליח נעשה עד ועד נעשה דיין ור׳ חנינא
סבר אין דברכנן עד נעשה דיין הכא ר
חיישינן דילמ׳ מתייא איהי גיטא וסמכי עלה
ור׳ יוחנן סבר לא חיישינן להכי דמידע ידע
דלא סמכי עלה והלכתא כר׳ יוחנן דתניא
בותיה המביא גט ממדינת הים נתנו לה ולא
אמ׳ לה בפני נכתב ובפני נחתם יוצא והולד
ממזר דברי ר׳ מאיר וחכמים אומ׳ אין הולד
ממזר כיצד יעשה יטלנו ממנה ויחזור ו
ויתננו לה בפני שנים ויאמר לה בפני נכתב
ובפני נחתם · ר׳ חנן משתעי דב נהנא אייתי
גיטא ולא ידענא אי מסורא לנהדרעא אי
מנהדרעא לסורא אתא לקמיה דרב אמ׳ ליה
צריכנא למימר בפני נכתב ובפני נחתם או
לא אמ׳ ליה לא צריכת ואי עברת אהנירך
דאי אתי בעל ומערער לא משגחינן ביה ·
תנו רבנן עבד שהביא גיטו וכתוב בו עצמך
ונכסי קנויין לך עצמי קנה נכסים לא קנה
עצמו קנה מידי דהוה אגט אשה דתנן ה
האשה עצמה מביאה את גיטה ובלבד שתהא
צריכה לומ׳ בפני נכתב ובפני נחתם ·
נכסים לא קנה דצריך לקיימיה כשאר ג
שטרות דעלמא · איבעיא להו כל נכסי ר
קנויין לך מהו כנון שלא היה כתוב בו עצמך
ונכסך קנויין לך שלא כך כתוב כל נכסי קנויין
לך מהו אמ׳ אביי מתוך שלא קנה נכסים לא
קנה עצמו דלא עלינן רבורא · רבא אמ׳
אחר זה ואחר זה עצמו קנה נכסים לא קנה
ועלינן רבורא · אמ׳ ליה רב אדא בר
מתנה לרבא כמאן דר׳ שמעון דאמ׳ עלינן
רבורא דתנן הכותב נכסיו לעבדו יצא בן חורין
שייר קרקע בכל שהו לא יצא בן חורין ר׳ שמעון
אומ׳ לעולם הוא בן חורין עד שיאמר כל נכסי
נתונין לפלוני עבדי חוץ מאחר מרבוא שבהן

דתנא קמא סבר כיון דשייר קרקע כל שהו
סתם לא יכיל עבדא לברורי להכי הוא כל שהו
דליקני איהו שאר נכסי הלכך לא קני בנכסים
ולא מידי וכיון דלא קנה בנכסים כלום עצמו
נמי לא קני דלא קנה נכסים קנה עצמו ושמעון כ
סבר אפילו דלא קנה נכסים קנה עצמו ופלגין
דבורא והאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב
נחמן אפילו שקלם ר' יוסי את ר' שמעון דתנא
כשנאמרו דברים לפני ר' יוסי קרא עליו המקרא
הזה שפתים ישק משיב דברים נכוחים הלכה
כר' מאיר אמר ליה הכי אמרינן משום
דלאו ברות גיטא הוא דמתנינן לה דכיון ד
דשייר ליה קרקע כל שהו וכתב הכי בגיטא
הוה ליה לרביה זכותא בגוויה דגיטא וכגון
זה אינוגט כריתות דבעינן דליהוי גיטא
דחירותא כוליה לעבדא וליכא ומשום
הכין לית הלכתא כר' שמעון דקאמר לעולם
הואיל בן חורין וכו' אבל דבורא פלגין
דהא אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן
שכיב מרע שכתב כל נכסיו לעבדו ועמד
חוזר בנכסים ואינו חוזר בעבד חוזר
בנכסים מתנת שכיב מרע היא ואינו חוזר
בעבד שהרי יצא עליו שם בן חורין אלמא
פלגין דבורא וסלקא שמעתתא בהכין

מתני המביא גט בארץ
ישראל אינו צריך לומר בפני
נכתב ובפני נחתם ואם יש עליו עדי
יתקיים בחותמיו המביא גט ממדינת
הים ואינו יכול לומר בפני נכתב ובפני נחתם
אם יש עליו עדים יתקיים בחותמיו אחד גיטי
נשים ואחד שחרורי עבדים שוין למילך
ולמכיא וזו אחת מן הדרכים ששוו בגיטי
נשים לשחרורי עבדים כל גט שיש עליו
עד כותי פסול חוץ מגיטי נשים ושחרורי
עבדים ומעשה שהביאו לפני רבן גמליאל
לכפר עיתני גט אשה והיו עדיו ערים מותים
והכשיר ערער כמה אילימא ערער
אחר והאמר יוחנן אין ערעור בשטרות משנים
ושא ערער תרי יתקיים בחותמיו תרי ותרי
ניתהו מאי חזית דממכת אחני סמוך אהני
שא ערער בעל מאי ואינו יכול לומר אילימא
חרש והתנן הכל כשרין להביא את הגט חוץ
מחרש שוטה וקטן אמר רב יוסף הכא במאי
עסיקינן בגון שנתנו לה בשהוא פקח ולא
הסניק לומר בפני נכתב ובפני נחתם ערב
שנתחרש כל גט שיש עליו עד כותי

פסול וכו' והאירנא כל עד כותי פסול כן
בניטי נשים כן בשאר שטרות ועבדים דגרסי
בשחיטת חולין בפרי ראשון לא דזו משם עד
שעשאום גוים כמורים כן לשחיטה כן לייז
נסך ואפי' ליתן רשות ולבטל רשות דים כגוי
כדתניא מפני שאמרו שרשו נותן רשות ומבטל
רשותו כגוי עד שישכור וכל שכן לעדות
דרינו כגוי והלכתא עדי הגט אין חותמין
שא זה בפני זה מאי טעמא אמר רב אשי גזירה
משום כולכם **מתני'** כל השטרות
העולין בערכאות של גוים אפילו
שחותמיהן גוים כשרין חוץ מגיטי נשים ו
ושחרורי עבדים ר' שמעון אומר אף שו כשרין
לא הוזכרו שא כזמן שנעשו בהדיוט
קא פסיק ותני לא שנא מכר ולא שנא מתנה
בשלמא מכר מכי יהיב זוזי קמיהו הוא דקני
ושטר לראיה בעלמא הוא ואי לאו דיהיב זוזי
קמיהו לא הוו מרעי נפשייהו וכתבי ליה שטרא
שא מתנה במאי קני ליה בהאי שטרא הא
שטרא חמפא בעלמא הוא אמ' שמואל
דיבא דמלכותא דיבא ואיבעית אימ' תני
חוץ מגיטי נשים רבינא סבר לאכשורי
בגטעניא דאירמאי אמ' ליה רבים ערכאות
תנן ודוקא ערכאות דלא מקבלי שוחדא
אמ' רבא האי שטרא פרסאה דמסר ליה
ניהליה באפי שהדי שרשו מגבין ביה מכני
לרי והוא דידע למקרייה והא בעינא כתב
שאינו יכול להזדייף וליכא בחתמיהן
והא בעי צריך שיחזיר מעיניו שוב שטר בשיט
כשיטה אחרונה וליכא בדמיהדר אי הכי
ממשעבדי נמי ליתי ליה קלא **מתני'**
האומ' תנו גט זה לאשתי ושטר
שחרור זה לעבדי אם רצה לחזור בשניהם
יחזור דברי ר' מאיר וחכמים אומ' בגיטי נשים
אבל לא בשחרורי עבדים לפי שזכין לו לאדם
שלא בפניו ואין חבין לו שלא בפניו שאם
ירצה שלא לזון את עבדיו רשאי שלא לזון
את אשתו אינו רשאי אמ' להם והלא הוא עתיד
את עבדו מן התרומה כשם שהוא עתיד
את אשתו מן התרומה אמרו לו משום שהוא
קניטו אמ' ר' יוחנן התופש לבעל חוב
במקום שחב לאחרים לא קנה ואם תאמר
משתנו כל האומ' תנו כאומ' זכו רמי
שמעינן מינה שהתופש לבעל חוב במקום
שאין חב לאחרים קנה וחכמים אומרים בגיטי
נשים אבל לא בשחרורי עבדים לפי שזכין

לו לארם שלא בפניו · והני מילי לחזרה
דלא מצי רביה למהדר ביה אבל עבדא
לא נפיק לחירותא עד דמטי ניטא לידיה
דתנן האומ תנו גט זה לאשתי ושטר שחרור
זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה דאין
נט לאחר מיתה ושמעת מינה דלחזרה
הוא דזכין לו לעבד אבל מיפק לחירות עד
דנפיק ומטי ניטא לידיה · ואשכחן
נמי ה"א גיטא כדאמרי לקמן הילך מנה
לעלוני שאני חייב לו אמ רב חייב באחריותו
ואם בא לחזור אינו חוזר · גרסינן בפ"ק
האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים
שלום ביתו לבינה · בעא מיניה רבא מרב
נחמן המזכה גט לאשתו במקום מהו
מי דמנא ליה זכות הוא לה וזכין לאדם
שלא בפניו או דילמ כיון דרחמנא
ליה ליבמה חוב הוא לה ואין חבין לאדם
שלא בפניו אמ ליה תניתוה וחושטין לדבריה
חולצת ולא מתייבמת · אמ ליה
רבינא לרבא המזכה גט לאשתו במקום
קטנה מהו כיון דאית ליה קטנה בהדי
זכות היא לה או דילמא ניחא דנופלה עדיף
לה תשמע דאמ ר' שמעון בן לקיש טב
למיתב טן דו מלמיתב ארמלו ·
עיס שאמ רבה שלא לזון אינו רשאי ·
שמעת מינה יכול הרב לומר לעבד עשה
עמי ואיני זנך · ומסקנא תשמע דאמ
ר' יוחנן הקוטע יד עבדו של חברו נותן
שוכרו ריפויאתו לרבו ואותו העבד נזון מן
הצד קושיא שמעת מינה יכול הרב לומ לעבדו
עשה עמי ואיני זנך שמ · תפואתו דרבנו
הוא דידיה היא רבעי איתסויי בה לא צריכא
דאמדוה לחמשא יומי ועבדו ליה סמא
חריפא ואיתסי בתלתא יומי מהו דתימ
נעגרא דידיה הוא קא משמע לן דה"ה
טופי אנא דרביה הוא · מתני' האומ
תנו גט זה לאשתי · ושטר
שחרור זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר
מיתה תנו מנה לעלוני ומת יתנו לאחר
מיתה · מתניתין בשכיב מרע והיינו
טעמ דנותנין דדברי שכיב מרע ככתובין
וכמסורין דמו · לא שנא אמ תנו לו מנה
זה ולא שנא אמ תנו מנה סתם קני ולא
אמרי מנה קבור קאמ ובהדי' אמרי בגמ
והלכת למנה קבור לא חיישינן · אמ
רב הונא אמ רב האומ מנה לו בידך תנהו
לעלוני במעמד שלשתן קנה לא שנא
מלוה ולא שנא עקדון בכלהי קנה אמ מר
זוטרא הני תלת מילי שויניהו רבנן כהלכת
בלא טעמא · חדא הא דאמרי' ואידך
דאמ רב יהודה אמ רב הכותב כל נכסיו
לאשתו לא נעשאה שלא אפטרופיא · ואידך
דאמ' ר' חנינא המשיא אשה לבנו גידול בניה
קנאו · אמ ליה רב לרב אחא כר דלא קנא
דמוריקא אית לי גבך חבייה לעלוניא באפיה
קאמינא לך דלא הדרנא בי מכלל דאי נעי
למיהדר מצי הדר ביה הכי קאמ רבנן
הללו לא נתן לחזרה · הניהו גיטאי דעבדו
חושבנא בהדי הדדי פוש חמשא אי סתירי
גביה חד מיניהו אמרי ליה הבינהו ניחליה
למר"ה ארעא בטסקא באפי מארי ארעא
וקנו מיניה לסוף עבד חושבנא בין דיליה
לנפשיה ולא קעש ליה גביה ולא מידי אתא
לקמייה דרב נחמן אמ ליה מאי אעביד לך
חדא דאמ רב הונא אמ רב מנה לו בידך
תנהו לעלוני במעמד שלשתן קנה ועוד
הא קנו מינך · אמ ליה רבא אטו מי קאמ דלא
יהיבנא דליכא נמאי קאמ אמ ליה אם כן
קנין בטעות הוא וחוזר · הא מילתא
צריכותא כיון דרבואתא דלא עבדינן בה עובדא
שלא היכא דאיכא שהדי דקמיהון עבדו
חושבנא והכין הוה חושבנא ואשתכח
דטעותא הוא אי נמי דקא מודה ליה דהכי
היה חושבנא ובהכין מיתוקם האי עובדא
אבל היכא דליכא סהדי דמסהדי דהכין
הוא חושבנא שלא איהו דקא טעין הכי וחבריה
לא מודיה ליה לא מהניא האי טעותא מידי
ומימרא דמסתברא הוא · דאי לא
תימא הכי כל שטרי דעלמא נמי ניימר
דבטעותא הוא מילתא ונפטר · שלא לאו
שמעמינה דהאי מימרא דאמרי רבואתא
מימרא מעלייתא ותריצא היא · איתמר
הילך מנה לעלוני שאני חייב לו תן מנה
לעלוני שאני חייב לו אמ רב חייב באחריותו
ואם בא לחזור אינו חוזר ושמוט אמ מתוך
שהוא חייב באחריותו אם בא לחזור חוזר ·
תניא כותיה דרב הילך מנה לעלו שאני
חייב לו הילך מנה לעלוני עקדון שיש לו
בידי תן מנה לעלוני עקדון שיש לו בידי
חייב באחריותי ואם בא לחזור אינו חוזר ·
עקדון לימא ליה אין רצונו שיהא בעקדונ
יד אחר אמ' זירא בשהוחזק כפרן אבל

לא התוחזק בעברן וכא לחזור חוזר · וכי
קאמרי דהולך מנה כזכה הני מילי בכולה
אי נמי בעבדון כשהוחזק בערך אבל במתנה
הולך לאו כזכה דקיימא לן דשליח מתנה
בשליח הגט כשם ששליח הגט הולך לאו
כזכה כך שליח מתנה הולך לאו כזכה ואי
בעי למתרר מיבי חדר ביה · הולך מנה
לעצמו והלך ובקשו ולא מצאו יחזרו
למשלח מת משלח אי בריא הוה חזינן אי
מת מקבל בחיי נותן יחזרו ליורשי משלח
דקיימא לן דהולך בבריא לא כזכה ואי מית
נותן בחיי מקבל יחזרו ליורשי מי שעשתלחו
לו דקיימא לן מיצוה לקיים דברי המת ·
ואי שביב מרע הוה חזינן אי איתיה למקבל
בשעת מתן מעות יחזרו ליורשי מי שעשתלחו
לו דקיימא לן דברי שביב מרע כבת בין ·
ובמסירין דמו · ואי ליתיה למקבל בשעת
מתן מעות יחזרו ליורשי משלח דקיימא לן
דאין קנין למת · וכן הלכתא ·

סליק בירקא

המביא גט ממדינת הים ואמ בעבני נכתב
אבל לא בעבני נחתם · בעבני נחתם אבל
לא בעבני נכתב · בעבני נכתב כלו · ובעבני
נחתם חיצו בעבני נכתב חיצו ובעבני נחתם
כלו בעסול · אחד אומ בעבני נכתב ואחד
אומ בעבני נחתם עסול · שנים אומ בעבינו
נכתב ואחד אומ בעבני נחתם עסול ור יהודה
מכשיר אחד אומ בעבני נכתב ושנים אומרי
בעבינו נחתם כשר · בעבני נכתב חיצו
ובעבני נחתם כלו בעסול · חיצו אלימ
חיצו ראשון והאמ ר שעזיר אבי לא כתב בו
שטרי אחית לשמיה שוב אינו צריך · וא
אמ רב אשי כחיצו אחרון · בעבני נכתב
כלו ובעבני נחתם חיצו בעסול · אמ רב אשי
ואבי אמ אני הוא דאמר שני בעסול · מאי
טעמ או כלו בקיום הגט או כלו בתקנת
חכמים · אבל אם העבירו שנים על חתימת
יד שני אי נמי העיד הוא ואחר על חתימת
יד שני כשר דליכא מדי דכי אמ חד כשר
יכי אמרי תרי לעסול ולא נמי מידי דלו אסיק
איהו לנולא מילתא כשר וכי איתא אחר
כהדיה בעסול · אחד אומ בעבני נכתב
ואחד אומ בעבני נחתם עסול · אמ רב
שמוש בר יהודה אמ ר יוחנן לא שנו וא
שאין הגט יוצא מתחת יד שניהם אבל

הגט יוצא מתחת יד שניהם כשר שמד
קסבר שנים שהביאו גט ממדינת הים אין
צריכין שיאמרו בעבינו נכתב ובעבינו נחתם
אמ ליה ר אסי וא מעתה מוצא דקתני
שנים אומ בעבינו נכתב ואחד אומ בעבני
נחתם עסול ור יהודה מכשיר טעמ דאין
הגט יוצא מתחת יד שניהם הא גט יוצא
מתחת שניהם מכשרי רבנן אמ ליה אין ·
וכי אין הגט יוצא מתחת יד שניהם במאי
עסקינן מר סבר דילמא אתי לאיחלופי בקיום
שטרות דעלמא ומר סבר לא גזרינן ·
רבה בר בר חנא חלש עובל לגביה דרב יהודה
ורבנן לשיולי ביה בעון מיניה שנים שהביאו
גט ממדינת הים צריכין שיאמרו בעבינו
נכתב ובעבינו נחתם או אין צריכין אמ להן
אין צריכין ומה שו אמרו בעבינו נתגרשה
מי לא מהימני · אחד אומ בעבני נכתב
ושנים אומ בעבינו נחתם כשר · רב
אשי אשכחיה לר אמי דיתיב ויקאמ אמ ר
יוחנן ואבי גט יוצא מתחת יד עדי חתימה
כשר · שמא קסבר שנים שהביאו גט
ממדינת הים אין צריכין שיאמרו בעבינו
נכתב ובעבינו נחתם וכן הלכה ·

מתני׳

נכתב ביום ונחתם ביום בלילה
ונחתם בלילה · בלילה ·
ונחתם ביום כשר ביום ונחתם בלילה בעסול ·
ור שמעון מכשיר שהיה ר שמעון אומ
כל גיטין שנכתבו ביום ונחתמו בלילה נ
בעסולין חוץ מגיטי נשים · איתמר מעני
מה תקנו זמן בגיטין ר יוחנן אמ משום בת
אחותו ור יהושלקיש אמ משום עיריות ·
ר יוחנן אמ משום בת אחותי סבר דילמא
זניא ומחבי עלה אכל משום עיריות לא
קסבר יש לבעל עיריות עד שעת נתינה ·
וריש לקיש אמ משום עיריות קסבר אין
לבעל עיריות משעת נתיבה · אבל משום
אחותו לא קסבר זנות לא שביחא · איבא
מאן דאמ הלכת כר שמעון בן לקיש ראמ
משעת כתיבה כדקיימא לן לענין שלשה
חדשים · ורוב במעשה באחד שהיה
נשוי בת אחותו וזנתה ערב שהיא אשתו
עמד וברשה והקדים זמן הגט אמ מוטב
תדון בעבריה ולא באשת איש · איתמר
מאימתי מיונן לגט רב אמ משעת נתינה
ושמוש אמ משעת כתיבה · תניא כותיה
דשמוש המשליש גט לאשתו ואמ אל תתני

לה שלא לאחר שלשה חדשים משנתנו לה
מותרת להנשא מיד ולבעל שאין חוששין
שהרי לא נתייחד עמה ובן הלכה אמ
שמוע מתובה במעשה בר רמיא מה מעשה בר
נכתב ביום ונחתם בלילה אף כתובה נכתבת
ביום ונחתמת בלילה כתובתיה דחייא
בר רב אי כתיבא ביממא ואחתימה בלילי
הוה רב כתם ולא אמ לחזי ולא מירי לימ כשמוע
סבירא ליה לא עסיקין באותי ענין הוו
ותניא אמ ר שמעון בר צדוק לא שנו שאין
עסיקין באותי ענין אבל עסיקין באותי ענין
כשר איתמר אמ לעשרה נכתם כתובי
בעו לאשתיי אמ ר יוחנן שנים משום עדים
וכלן משום תנאי וריש לקיש אמ כלן משום
עדים מאי ביניהו איכא ביניהו רחתים כתרי
מניהו ביומיה ואיך מטאן ועד עשרה ימים
ל ר יוחנן דאמ משום תנאי כשר ולריש לקיש
דאמ משום עדים פסול אינמי כגון
שנמיצא אחד מהן קרוב או פסול מאן דאמ
משום תנאי כשר מאן דאמ משום עדים
פסול וקיימו לן בר יוחנן מחתם לכתחלה
קרוב או פסול אמרי לה כשר ואמרי לה
אמרי לה כשר תנאי היא ואמרי לה
פסול אתי לא יחלוקי בקיום שטרות דעלמ
מתני כגון כותבין בריו בסיקרא ב
בקיומים ובקנקנתום וכגון דבר
שהוא של קיימא אין כותבין לא במשקין
ולא בפירות ולא בכל דבר שאינו של
קיימא על הכל כותבין על העלה של זית
ועל הקרן של פרה ונותן לה את הפרה
ועל יד של עבר ונותן לה את העבד ר יוסי
הגלילי אומ אין כותבין לא על דבר שיש בו
רוח חיים ולא על האוכלין וכגון דבר שהוא
של קיימא לאיתויי מאי לאיתויי הא דתני ר
חנניה כתבו כמי טריא ועניבא כשר
ודוקא במגלתא דלא עניבא אבל במגלתא
דעניבא פסיל דקיימ לן אין מי מילין על גבי
מי מילין תני ר חייא כתבו באבר וכשיחור
כשחור כשר איתמר עדים שאין יודעין
לחתום אמ רב מקרעין להן נייר חלק
וממלאין את הקרעין דיו והני מילי
בניטין אבל בשטרות לא ההוא דעבד ב
עובדא בשאר שטרות נגדיה רב כהנא
תניא כותיה דרב עדים שאין יודעים לחתום
מקרעין להן נייר חלק וממלאין את הקרעים
דיו ושאין יודעים לקרות קורין לפניהם

וחותמין אמ רשב"ג בד"א בניטי נשים אבל
בשחרורי עבדים ושאר כל השטרות אם יודעין
לקרות ולחתום חותמין ואם לאו אין חותמין
אמ ר יעזר מאי טעמא דרשב"ג שלא יהו
בנות ישראל עגונות אמ רבא הלכה כרשב"ג
רב נחמן קרו קמיה ספרי דרייני וחתים
ודוקא רב נחמן וספרי דרייני דאית ליה אימתא
עליהו אבל רב נחמן וספרי אחריני אי נמי
ספרי דרייני ואינש אחריני לא רב נפק
כי הוה אתי לקמיה שטרא פרסאה דעביד
בערבאות של גיים מקרי ליה לשני גוים זה
שלא כפני זה כמסית לפי תומו ומגבי ביה
ממשעבדי אמ רב אסי אמ לי הונא בר
נתן הכי אמ אמימר האי שטרא ערסאה
רחתימי עליה שהדי ישראל מגבינן ביה
ממשעבדי והא לא ידעי למקרי בדידעי
והא בעינן כתב שאינו יכול להזדייף ולייכא
בדעניין והא בעי צריך שיחזור מעניינו
של שטר באחרונה שטה ולייכא ברמהדר
וקא משמע לן בכל לשון כשר בין בניטין בין
בשטרות אמ רבינא אמ לי אמימר הני
אמ מרימר משמיה דרב דימי מנהרדעא
הני כתרי דיהבי גיטא קמיהו צריך למקרייה
והא דתניא הרי זה גיטך נטלתי וזרקתו
ליס או לגל דבר האבד וחזר ואמ שטר
פסים הוא שטר אמנה הוא מגרשת דקרייה
שהרי כרישא ובתר הכי עייליה לבי דיה
יהדר אפקיה מהו דתימ ליחוש דילמא
חלופי חלפיה קמ"ל דלא חיישינן על קרן
של פרה ונותן לה את הפרה וכו בשלמ
יד עבר לא איכשר למקנייה הלכך יהיב
ליה כוליה שמא קרן של פרה נקניה ונתניה
ניהלה אמ קרא וכתב להס ספר כריתות ונתן
בידה מי שאינו מחוסר כתיבה קניבה ונתינה
יצא זה שמחוסר כתיבה קניבה ונתינה
שלחו מתם נתבו על איסורי הנאה כשר
ובן הלכה מתני אין כותבין במחובר
לקרקע כתבו על המחובר
תלשו וחתמו ונתנו לה כשר ר יהודה עוסל
עד שתהא כתיבתו וחתימתו בתלוש
ר יהודה בן בתירא אומ אין כותבין לא על
הנייר מחוק ולא על הדפתרא מפני שיכול
להזדייף וחכמים מכשירין כתבו על
המחובר והא אמרת רישא אין כותבין אמ
רב יהודה אמ שמוע והוא ששייר מקום התיקף
ור יעזר היא דאמ עגידי מסירה כרתי והכי

קאמ"ל אין כותבין טופס כמחובר גזירה שמא
יכתוב תורף כתבו לטופס תלשו וכתבו
לתורף ונתנו לה כשר וחכמים מכשירין
מאן חכמים ר' שעזר היא דאמ' עירי מסירד
כרתי והני מילי בגיטין אבל בשאר שטרות
בעי כתב שאין יכול להזדייף כרסתבי לעיל
מתני' הכל כשרין לכתוב את הגט ואפי'
חרש שוטה וקטן האשה
כותבת גיטה והאיש כופב את שוברו שאין
קיום הגט שלא בחותמיו הכל כשרין
להביא את הגט חוץ מחרש שוטה וקטן
וסומא ונכרי קבל קטן והגדיל חרש
ונתפקח סומא ונתפתח שוטה ונשתפה
נכרי ונתגייר עבול אבל נפקח ונתחרש
וחזר ונתפקח נתפתח ונסתמא וחזר ונתפתח
שפוי ונשתטה וחזר ונשתפה כשר
זה הכלל כל שתחלתו וסופו כדעת כשר
והא לאו בני דיעה נינהו אמ' רב הונא
והוא שהיה גדול עומד על גביו אמ' רב
יהודה אמ' שמואל והוא ששייר מקום ה
התורף ונכרי אע"פ ששייר עומד על
גביו פסול משום רבעי לשמה ונכ
אדעתא דנפשיה עביד הכל כשרין
להביא את הגט חוץ מחרש שוטה וקטן
כשלמא חרש שוטה וקטן דלאו בני
דעה נינהו נכרי נמי לאו בני כריתות נינהו
שלא סומא אמאי לא אמ' רב יוסף הכא כחיצה
לארץ עסיקין דכעי למימר בפני נכתב
ובפני נחתם כשר להביא את הגט ודייק
רב אשי מדקתני זה הכלל כל שתחלתו וסופו
כדעת כשר ולא קתני כל שתחלתו וסופו
כפשוטו שמע מינה אמ' אסי אמ' ר' יוחנן
אין העבד נעשה שליח לקבל גט אשה מיד
בעלה לפי שאינו כתורת גיטין וקדושין
יהושע עבד וקבל ר' יעקב כשם רב
הושעיא אמ' מעשה היה וכהנת הוית ולא חשו
חכמים משום ריח גט אמ' ר' יוחנן נ
נראין דברים שהעבד מקבל גט לתברו כ
מיד רבו של חברו אבל לא מיד רבו שלו
ואם לחשך אדם לומ' שנינו האומ' לשפחתו
הרי את משוחררת ויולדך בן חורין אם היתה
עוברה זיכתה לו הא מני ר' היא דאמ' המשחרר
חלקי עבדו קנה וקסבר עובר ירך אמו הוא
ונעשה כמי שקנה לו אחד מאיבריה
ולית להא כדבעינן למימר קמן
מתני' אף הנשים שאין נאמנות לומ'
מת בעלה נאמנות להביא גיטה כנגן חמותה
ובת חמותה ועדתה ויבמת ובת בעלה
מה בין גט למיתה כתב מוביח האשה
עצמה מביאה גיטה ובלבד שיאריכה לומר
מת בעלה כך אין נאמנות להביא גיטה
ופריק אביי ברייתא דקתני אין נאמנות בארץ
רבי אתי בעל ומערער לא משנחינן כיה ר'
דאיבא למימר לקילקולה דייקה והא קא
מפווגה הלכך לא מהימנא ומתניתי
דקתני נאמנות להביא גיטה בחוצה
לארץ ראי אתי בעל ומערער לא משנחינן
כיה ותניא כותיה דאביי וכן הלכתא
האשה מביאה גיטה ובלבד שיאריכה לומ'
כפני נכתב ובפני נחתם אשה מכי מטי
גיטא לידה אי נרשה לה ראמ' לה היי את
שליח להולכה עד דמטית לכי דינא פלונא
וכי מטיא לכי דינא פלונא אימא קמיה כי
דינא בפני נכתב ובפני נחתם ונישוי שליחא
וניתבו ניהליך

פרק שירקא

כל גט שנכתב שלא לשם אשה פסול כיצד
היה עובר בשוק ושמע סופרים מקרין איש
פלוני ממקום פלוני מגרש פלונית ואמ' זה
שמי וזה שם אשתי פסול לגרשבו יתר
מכן כתב לגרש את אשתו ונמלך מעאו ר
חבירו ואמ' לו שמי כשמך ושם אשתי כשם
אשתך פסול לגרשבו יתר מיכן יש לו
שתי נשים ושמות שתיהן שוות כתב לגרש כו
הגדולה לא יגרש בו הקטנה יתר מיכן
אמ' לסופר כתוב ואי זו שאריעה אגרש ל
פסול לגרשבו רישא במאי אמ' רב ב
פנא כסופרין העשויין להתלמד אמ' רב
וכולן פסלין מן הכהונה חוץ מן הראשון
ושמואל אמ' אף הראשון נמי פוסל
ואזדא שמואל לטעמיה דאמ' שמואל כל
מקום ששנו חכמים גט פסול פוסל
חליצה פסולה פוסלת מן האחין כמערבא
אמרי משמיה דר' שעזר שמעאל חלוצה פוסלין
ופסולין קטן ואפליא פסולין ואינן פוסלין
וזעירי אמ' כולן אינן פוסלין חוץ מן האחרון
ור' יוחנן אומ' אף אחרון אינו פוסל והלכתא
כולן אין פוסלין חוץ מן האחרון דמרחיצין
לכלהו דסבירא להו דאחרון פוסל ולית כא
מאן דפליג אלא ר' יוחנן היה ליה ר' יוחנן יחיד
וכלהו רבים וקיימ"ל יחיד ורבים הלכה נתבים

מתיא · ההוא דאמ׳ להו אי לא מצייסנא
ער תלתין יומין ליהוי גיטא אזל צייסה ולא
איצייסה אמ׳ רב יוסף מי יהיב לה תבקבא תי׳
דהיכי ולא איצייסה שמא אין אונס בגיטין
וכן הלכה · ואמרי תו כפרק דלקמן ההוא
דאמ׳ להו אי לא נסיבנא מהכא לריש ירחא
דאדר ליהוו ניטא כימטא ריש ירחא דאדר
אמ׳ להו אנא ריש ירחא דניסן אמרי אי משום
אונס אין אונס בגיטין אי משום גלויי דעתא
בגיטא פליגתא דאביי ורבא היא · ושמע
מינה דהלכתא אין אונס בגיטין · מתני׳
המליה מעיות את הכהן ואת הלוי
ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקן כ
מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין ואינו חושש
שמא מת הכהן או הלוי או העשיר העני כ
מתי צריך ליטול ראשות מהיורשין ואם הלוין
בפני ב׳ אינו צריך ליטול רשות · המניח
פירות להיות מפריש עליהן תרומה ומעשרות
מעית להיות מפריש עליהן מעשר שני כ
מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין · ואם
אבדו הרי זה חושש מעת לעת דברי ר׳ שמעון
ר׳ יהודה אומ׳ בשלשה פרקים כורכין את
היין בקרים של מוצאי החג ובהוצאת סב
סמדר ובשעת כניסת מים לכוסר · אמ׳
שמעון חליקין עליו חבריו על ר׳ שמעון בן
שמוע דתנן מקיה שנמדד ונמצא חסר כל
טהרות שנעשו על גביו למטרע בין בראשית
היחיד בין בראשית הרבים טמאות · ר׳
יהודה אומ׳ בשלשה פרקים מוכרין את
התבואה לבעלי הזרע ובשעת הזרע ובפרס
הפסח · בשלשה פרקים מוכרין את
היין בפרס הפסח ובפרס עצרת ופרס החג
ושמן מעצרת ואילך למאי הלכתא אמ׳
רבא ואיתימא רב עמי לשותבי מכאן ואילך
מאי אמ׳ רבא כל יומא פרקיה ·

פרק שלישי

השולח גט לאשתו והניע השליח או ששלח
אחריו שליח ואמ׳ לו גט שנתתי לך בטל
הוא הרי זה בטל קדם אצל אשתו או ששלח
אצלה שליח ואמ׳ לה גט ששלחתי לך בטל
הרי זה בטל ואם משהגיע גט לידה אינו יכול
לבטלו · תנו רבנן בטל הוא אי אפשי כו
רבי׳ו קיימין · פסול הוא אינו גט לא אמ׳
כלום אמ׳ רב ששת ואמרי לה במתניתא גט
זה לא יועיל לא יתיר לא יעזיב לא ישלח לא
יגרש יהא כחרס רבריו קיימין אינו
מועיל אינו מתיר אינו מעזיב אינו משלח
חרס הוא כחרס הוא אינו מגרש לא אמ׳ כלום ·
איבעיא להו הרי הוא חרס מהו אמ׳ ליה רב
אחא בריה דרבא לרב אשי מאי שנא מהרי
הוא הקדש הרי הוא הפקר · אמ׳ רבא בר
איבו אמ׳ רב ששת מקבל מתנה שאמ׳ לאחר
שבאת מתנה לידו מתנה זו מבוטלת תבטל
אי אפשי בה לא אמ׳ כלום בטלה היא אינה
מתנה דברי ר׳ יימין · אמ׳ אביי נקיטינן
שליח מתנה כשליח הגט למאי נפקא מינה
להולך לאו כזבה · איבעיא להו גט שבטלו
חוזה ומגרש בו או אינו חוזר ומגרש בו רב
ששת אמ׳ חוזר ומגרש בו ורב נחמן אמ׳ אינו
חוזר ומגרש בו והלכתא כרב נחמן ·

מתני׳

בראשונה היה עושה ב׳ במקום
אחר ומבטלו התקין רבן גמליאל
שלא יהו עושין כן מפני תקון העולם ·
איתמר בפני כמה מבטלו רב נחמן אמ׳ פני
שנים ורב ששת אמ׳ בפני שלשה · רב ששת
אמ׳ בפני שלשה ב׳ קתני ורב נחמן אמ׳ פני
שנים לבי תרי בני בית דין קרו ליה ·
והלכתא כרב נחמן דקאי ר׳ בותיה · תנו רבנן
בטלו מבוטל דברי ר׳ שכב אומ׳ אינו יכול
להוסיף על תנאו · תנו רבנן אמ׳ לעשרה
כתבו גט לאשתי יכול לבטל זה שלא בפני
זה דברי ר׳ רבן שמעון בן גמליאל אומ׳ אינו
יכול לבטל שלא זה בפני זה רבא אמ׳ רב נחמן
הלכה כר׳ בשתיהן ולית ליה לרב נחמן מה
כח ב׳ עשה והאמ׳ רב נחמן יתומים שבאו
לחלוק בנכסי אביהם ב׳ מעמידין להן
אפוטרופוס וכורדין להם חלק עשה ואם
תגדילו אין יכולין למחות ראם כן מה כח ב׳
עשה התם ממונא הכא איסורא · גרסינן
בערכין בפרק האומר משקלי עלי
אמ׳ רב ששת האי מאן דמסר מודעא אגיטא
מודעיה מודעא עשיטא לא צריכא דעשויה
ואירצי מהו דתימא בטולי בטליה למודעיה
קמ׳ל · ואימא הכי נמי אם כן נתני וכן
אתה אומ׳ בגיטי נשים כופצין אותי ער שיתן
מאי ער שיאמר רוצה אני ער דמבטל ליה
למודעיה קמא · גרול בר עילאי שדר
להו ניטא לרביתהו אזל שליח אשכריה הוה
יתבא בטולא אמ׳ לה הא ניטך אמתא ליה
זיל השתא ברי׳ מיהא אתא ובעי ואמ׳ ליה

נרסינן במסכת כריתות אמ׳ ריש לקיש הנותן מתנה לחבירו ואמר הלך אי אפשי בה כל המחזיר בה זה גזלן ויעקיעינן בה ע״ג

מיבעי לאו שאם כלום דקנאי לא אמ׳ כלום ללא יבה הדרה למריה קמ״ל אי הוו נמי כל הכלתניין בה זה בה לא

ורן לעיל

תניא ר׳ יהודה נותן

אמ' זעתה ברוך הטוב והמטיב וטטיל ביטא · כמאי קמיפלגי בגלויי דעתא ביטא מילתא
היא · והלכתא כאבוי · מתני' בראשונה
היה משנה שמו ושמה שם
עירו ושם עירה התקין רבן גמליאל הזקן שיהא
כותב איש פלוני וכל שם שיש לו אשה פלונית
וכל שם שיש לה מפני תקון העולם · אמ'
רב אשי והא שיתחזק בתרי שמי · ההוא
דהוו קרו לה מרים ופיורתא שרה אמרי נ
נהדעי מרים וכל שם שיש לה ולא שרה
וכל שם שיש לה · מתני' אין שמנה
נפרעת מנכסי יתומים
שלא בשבועה נמנעו מלה שביעה התקין רבן
גמליאל הזקן שתהא נודרת ליתומים כל מה
שירצו ונבה כתובתה · העדים חותמין
על הגט מפני תקון העולם · התקין הלל
פרוסבול מפני תקון העולם · אמ' רב יהודה
אמ' שמוט לא שנו אלא בבד אבל חוץ לבד
משביעין אותה ורב אמ' אפי' חוץ לבד אין
משביעין אותה רב לטעמיה דרב לא מגבי
כתובתא דאלמנתא · ולגבייה ולידרה ·
בשני דרב קילי נדרי · אמ' ליה רב יהודה
לרב ירמיה בי ראה אדרה בבד ואשבעה חוץ
לבד ולית קלא ולית קיק באורני דבעינ
דעבידנא כה מעשה · אמ' ר' זירא אמ'
שמוט לא שנו שמדירין שלא שמנה אבל נדושה
משביעין אותה · התקין רבן גמליאל שתהא
נודרת ליתומים · אמ' רב הונא לא שנו שלא
שלא נשאת אבל נשאת אין מדירין אותה
מאי טעמא דמיפר לה בעל אין הבעל נ
נמי לבי מנסבה מפר לה בעל אין הבעל נ
מפר בחודמין · אמ' אמימר הלכתא אפי'
למאן דאמ' נדר שהודר ברבים ישלו הפרה
על דעת רבים אין לו הפרה והני מילי לדבר
הרשות אבל לדבר מצוה יש לו הפרה
דההוא מקמי דרדקי דאדריה רב אחא דהוה
עשיר בניוקא ואהדריה רבינא דלא אשכח
דדייק כותיה · עיס העדים
חותמין על הגט וכו' · מפני תקון העולם
דאוריתא היא דכתב נספי' וחתום והעד
ערים אמ' רבא לא צריכא לה' שעזר דאמ' עירי
מסירה נרתי תקינו רבנן עירי חתימה דזימנין
דמייתי שהדי אי נמי זמנין דאזלי למרינת
הים · מיהא שמעי' דלא צריכין לעירי
מסירה שלא היכא דליכא עירי חתימה אבל
היכא דאיכא עירי חתימה סגיא בלא עירי
מסירה והוא דעביק ביטא מתיתי ידיה · ואם
תאמר והא אתמר בפני כמה נותנו לה' יוחנן
ור' חנינא חד אמ' בפני שנים וחד אמ' בפני ג
שלשה · התם משום דבעינן לקיומו ועוד
לכתחלה בעינן עירי מסירה וכי קאמרי' אנן
דיעבד · התקין הלל פרוסבול וכו' · ומי
איכא מידי דמדאוריתא משמטא שביעית
ומקנן הלל הלא תשמט אמ' אביי בשביעית
בנמן ור' היא דתניא ר' אומ' וזה דבר השמטה
שמוט כל בעל משה ידו · בשתי שמטות
הכתוב מדבר אחת שמטת קרקע ואחד ג
שמטת כספים בזמן שאתה משמט קרקעות
אתה משמט כספים בזמן שאין אתה משמט
קרקעות אין אתה משמט כספים ותקינו רבנן
דתשמט זכר לשביעית · ראה הלל שנמנעו
מלהלוות זה את זה והתקין פרוסבול · ומי
איכא מידי דמדאוריתא לא משמטא ומתקני
רבנן דמשמטא אמ' אביי שכ ואל תעשה הוא
רבא אמ' הפקר ב"ד הפקר דאמ' יצחק מנין
שהפקר ב"ד הפקר שנא' וכל אשר לא יבא
לשלשת הימים כעצת השרים והזקנים יחרם
כל רכושו · ר' שעזר אמ' מהכא אלה הנחלות
אשר נחלו שעזר הכהן ויהושע בן נון וגו' · וכי
מה ענין אבות אצל כנים שלא לומ' לך מה
אבות מנחילים את בניהם כל מה שירצו אף
ראשים מנחילים את העם כל מה שירצו ·
אמ' שמוט האי פרוסבול עולבנא דרבנן
הוא אי ישר חילי יותר מהלל אבטלינהו ·
רב נחמן אמ' אקיימיניה · והא מקיים וקאי
שלא חכי קאמ' אימא בה מילתא אעשה שלא כתב
כמי שכתב רמי · רבנן דרב אשי מסרין
מילויהו להדדי ר' יונתן מסר מיליה לר' חייא
בר אבא אמ' ליה מי צריכנא מירי אחריני
אמ' ליה לא · תנן התם אין כותבין פרוסבול
שלא על הקרקע ואם אין לו מזכהו על שהחזו
כל שהו · וכמה כל שהו אמ' ר' חייא כראשי
אמ' רב אפי' קלח של כרוב · אמ' רב יהודה
אמ' שמוט השאילי מקום לתנור או לכירה
כותבין עליו פרוסבול · הני רבנן אין לו
קרקע ולערב יש לו קרקע כותבין עליו פרוסבול
לו ולערב אין לו קרקע ולדחייב לו יש לו
קרקע כותבין עליו פרוסבול מדר' נתן דתניא
מנין לנושה בחברו מנה וחברו בחברו מנין
שמוציאין מזה ונותנין לזה תל ונתן לאשר
אשם לו · מתני' עבד שנשכר
ועדאוהו לשם עבד ישתעבד

לשם בן חורין לא ישתעבד רשב"ג אומ' כן
כך ובין כך ישתעבד · עבד שעשאו
רבו אפותיקי לאחרים ושחררו שוחת הדין
אין העבד חייב כלום שלא מצאנו תקין העולם
כופין את רבו ועשאה אותו בן חורין וכותב
שטר חוב על דמיו רשב"ג אומ' אינו כותב שלא
משחרר · במאי עסיקינן אילימא לשם
יאוש לשם עבד אמאי ישתעבד ·
לאחר יאוש לשם עבד אמאי ישתעבד
אמ' רבא לעולם לאחר יאוש לשם עבד
ישתעבד לרבו שני לשם בן חורין לא ישתעבד
לא לרבו ראשון ולא לרבו שני לרבו שני לא
דהא לשם בן חורין פרקיה לרבו ראשון לא
דהא לאחר יאוש הוה · רשב"ג אומ' כין
לצני יאוש בין לאחר יאוש ישתעבד לרבו
ראשון כדחזקיה דאמ' מצני מה אמרו כין
כך ובין כך ישתעבד שלא יהא כל אחד
ואחד הולך ומפיל עיצמו לביסית ומפקיע
עיצמו מיד רבו · וחזינן לנאיין דקא
עסק הלכת כרבנן דקיימ"ל כן יחיד ורבים
הלכה כרבים · אמ' רב שמן בר אבא א"ר
אמ' יוחנן עבד שברח מבית האסורין יצא
לחירות ולא עוד אלא שכופין את רבו וכותב
לו גט חירות · ודוק לאחר יאוש · ואי
קשיא לך דלר' יוחנן אדר' יוחנן דהתם אמ'
הלכה כרשב"ג דאמ' ישתעבד לרבו ראשון
והכא אמ' יצא לחירות לא קשיא התם טע
טעמ' מאי ישתעבד לרבו ראשון משום
דחזקיה הכא ליכא למגזר משום דחזקיה
השתא לקטלא מסר נפשיה אשלי מצי
נפשיה לביסית · תניא נר שמת ובזבזו
ישראל נכסיו והיו בהן עבדים בין גדולים
בין קטנים קנו עיצמן בני חורין אבא שאול
אומ' בגדולים קנו עיצמן בני חורין קטנים
כל המחזיק כהן זכה בהן אמ' ר' יעקב בר
אידי אמ' ר' יהושע בן לוי הלכה כאבא שאול
דר' חייא בר אבא אמ' ר' יוחנן אין הלכה כאבא
שאול מההוא מעשה דקדושין דגרסי התם
רב יהודה הנדיאה גר שאין לו יורשים הוה
חלש עאל מר זוטרא לשיוליה ביה חזייך
דתקיף ליה עלמא טיבא אמ' שלוף לי
מסאני ואמטינהו לגו ביתאי אינא דאמרי
גדול הוה וזה פירש למיתה וזה פירש
לעבדות ואיכא דאמרי קטן חוה וכו' אבא
שאול דתניא גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו
וכו' שמא הלכה כאבא שאול · אמ' רב

יהודה כל המשחרר עבדו עובר בעשה שנ'
לעולם בהם תעבודו · תנו רבנן לעולם
בהם תעבדו רשות דברי ר' שמעון ר' עקיבא
אומ' חובה · וקיימ"ל לן הלכה כר' עקיבא
מחבירו · הילכך כרב יהודה דקאי כותיה ·
היא אמתא דהואי בעיתא דחות
קא מעבדא איסורא בהדי אינשי אמ' אביי
אי לאו דאמ' רב יהודה כל המשחרר עבדו
בעשה עשה הוה כיפנא ליה למרה וכתב
לה גט חירות רבינא אמ' מהא מודה רב
יהודה משום איסורא וקיימא לן כרבינא
דבתרא הוא · אמ' רבה בהני תלת מילי
נחתי בעלי כתים מנכסיהון משום דמפקי
עבדיהו לחירות ודייירי נכסיהו בשבתא ·
ורקבעי סעודתייהו בשבתא בעידן בי
מדרשא דאמ' ר' חייא בר אבא אמ' ר' יוחנן
שותי משפחות היו בירושלם אחת קבעה
סעודתה בשבתא ואחת קבעה בערב שבת
ושתיהן נעקרו · אמ' ר' זירא אמ' ר' אמי
אמ' ר' חנינא אמ' ר' עבד שנשא אשה בת
חורין בעני רבו יצא לחירות ולא עוד אלא
כופין את רבו וכותב לו שטר שחרור ודוקא
בשרבו השוו אשה · אמ' ר' יהושע בן
לוי עבד שה ניח תפלין בעני רבו יצא לחירות
מיתיבי לוה ממנו רבו או שעשאו רבו
אפוטרופוס או שהניח תפלין בעני רבו או
שקרא שלשה נפסוקין בבית הכנסת בעני
רבו הרי זה לא יצא לחירות · אמ' רבה
בר רב שילא בשרבו הניח לו תפלין ·
אמ' עולא אמ' ר' יוחנן הפקיד עבדו יצא
לחירות ועריך גט שחרור · כי אתא ר'
דימי אמ' ר' יוחנן מי שאמ' בשעת מיתתו
עלונית שעשתני אל ישתעבדו בה יורשין
כופין את היורשין וכותבין לה גט שחרור
אמ' לעני ר' אמי ור' אסי אי אתית מודה שכנגד
עבדים שלא כי אתא רב שמעו מר' יהודה
אמ' ר' יוחנן מי שאמ' בשעת מיתתו עלונית
שעשתה לי קורת רוח יעשוה לה קורת
רוח כופין את היורשין ועושין לה קורת רוח
מאי טעמ' מצוה לקיים דברי המת · מאי
קורת רוח דעבדין לה דאי אמרה הואי ע
עיבידתא לא מיענא למעבדה לא בייפין
לה · אמ' אמימר המפקיר עבדו ומת
אותו העבד אין לו תקנה מאי טעמ' נופיה
לא קני ליה איסורא הוא דאיכא גביה ואיסורא
לבריה לא מוריתי · ולית לה לאמימר

131
139

ראמרינן התם דסקרתא דעבדי דאיזדכן
לנשים כלו מרוותא דידהו אתו לקמיה ד
דרבינא אמ להו זילו הדרו אבני מרותיכו
קמאי ונכתבו לכו גיטא דחירותא אמרו ליה
רבנן לרבינא והא אמ אמימר המפקיר ל
עבדו ומת אותו העבד אין לו תקנה אמ להו
אנא כרב דימי מסבירא לי אמרו ליה דרב ד
דימי טעותא היא אמ להו מאי טעותא דלא
אמרה בלשון שחרור הא אמרה בלשון ל
שחרור הכי נמי והלכתא כרבינא
ההוא עבדא דהוה לבי תרי קם חד מינייהו
שחריה לצליניה אמ אידך השתא שמעינ
בי רבנן ומעסרו ליה מנאי אזל אחניי ד
לבנו קטן דקטן מקנא קני אקנויי לא מקני
שלחה רב יוסף בריה דרבא קמיה דרב ל
נפא שלח ליה כאשר נעשה יעשה לנמיה
ישוב בראשו אנן קים לן בינוקא דמקרבא
דעתיה לבבי זוזי מיקמיגן ליה אפטרופא
ומקרקיש ליה בזוזי וכתב לה גיטא דחירותא
יש שעושאלין טאן ואומ וכי מאחר ד
דמוקמינן אפטרופא למאי הלכתא אמרינן
דיניקן בינוקא דמקרבא דעתיה גבי זוזי
ומה דרי רבנן תשובה משום דחיישינן
דילמא מסתריך ביה ינוקא כההוא עבדא
וניין דמקרקשינן ליה בזוזי מציים ולא אתי
לאסתרוכי ביה תנו רבנן האומ נעשיתי
עלוני עבדי בן חורין נעשה בן חורין הרי הוא
בן חורין אינשו בן חורין לי אומ קנה וחכמי
אומ לא קנה אמ לי יוחנן וכלן בשטר
תנו רבנן האומ נתתי לעלוני נתתיה
לי הרי היא לי הרי היא שלי אתנגה לו לי אומ
קנה וחכמים אומ לא קנה אמ לי יוחנן
וכלן בשטר תנו רבנן האומ עשיתי עלו
עבדי בן חורין והוא אומ לא נעשאני חיישינן
שמא זכה לו יגל יד אחרי כתבתי וחתמתי
ונתתי לו והיא אומ לא כתב ולא חתם ולא
נתן לי הודאת בעל דין כמאה עדים
האומ נתתי שדה לעלוני והוא אומ
לא נתן חיישינן שמא זיכה לו על יד אחר
כתבתי ונתתי לו והוא אומ לא כתב ולא נתן
לי הודאת בעל דין כמאה עדים מי
אוכל לעיניה דרחמנא אמ נותן אוכל לעיניה
וחכמים אומ משלשין את העיניה ולא
עלוני הא באנא הא בברא גרסי בקדושי
בסוף עני האומר לרבו האומ לשפחה הרי
את בת חורין וילדה עבד וילדה כמוה ן

חורין דברי ר יוסי הגלילי וחכמים אומרין
דבריו קיימין משום שצא האשה וילדיה
תהיה לאדניה קרא מנאי תלמודיה לרבנן
אמ רבא קרא לר יוסי הגלילי דקתני וולדה
כמוה שצא האשה וילדיה תהיה לאדניה
בזמן שהאשה לאדניה וילדה לאדניה אין
האשה לאדניה אין וילדה לאדניה והלכת
כחכמים

מתני׳

עבד שעשאו רבו
הפיתיקי וכו׳ מי שחררו
אמ רב רבו ראשון שורת הדין אין העבד
חייב כלום לרבו שני כדריבא דאמ רבא הקדש
חמץ ושחרור מפקיעין מידי שעבוד אלא
מפני תקון העולם כיפין את רבו שני ועושה
אותו בן חורין שמא ימצאנו בשוק ויאמר לו
עבדי אתה וכותב שטר על דמיו רשב אומ
אינו כותב שא המשחרר וקמיפלגי במדיק
שעבודו של חבירו רשב סבר חייב ורבנן
סברי פטור תנו רבנן העושה שדהו
אפיתיקי לאחרים ושטעה נהר נובה משאר
נכסים ואם אמ לו לא יהא לך פרעון אלא
מזה אינו נובה משאר נכסים תניא
איזהו העושה שדהו אפיתיקי לבעל חוב
ולכתובת אשה נותן משאר נכסים רשב
אומ בעל חוב נובה משאר נכסים כתובת
אשה אינה נובה משאר נכסים שאין דרכה
של אשה לחזר על בתי דינין רוע
כעד שמנה לכתן בדול העושה שדהו
אפיתיקי לאשה בכתובתה או לבעל חובו
ומכרה מכורה והלוקח חושש לעצמו רשב
אומ לאשה בכתובתה אינה מכורה שלה
עלת על דעת שתהא מחזרת על בתי דינין
הוי בשמכרן לשנעה אנן קיימן אכל אם לא
מכרן לשנעה דברי הכל אינן מכורין

מתני׳

מי שחיציו עבד וחציו בן חורין
עובד את רבו יום אחד ואת עצמו
יום אחד דברי ר מאיר ר יהודה אומר עצמו
תקנתם את רבו ואת עצמו לא תקנתם
רשא שפתח אינו יכול פת חורין אינו יכול
יבטל והלא לא נברא העולם שא לעבירה
ורבים שנא לא תהו בראה לשבת יצרה
שא מפני תקון העולם כופין את רבו ועושה
אותו בן חורין וכותב שטר על חציו דמיו
חזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי
תנו רבנן המשחרר חציו עבדו ר אומ קנה
וחכמים אומ לא קנה אמ רבא מחלוקת
בשטר אבל בכסף דברי הכל קנה והלכת

אותיה · ועבד של שני שיתנין בין בשטר
בין בפסק דברי המלקנה הכל חד מיניהו לא
שייר בקנינו · והמשחרר שני עבדים כשט
אחד לא קנו · תניא פכלל עבד · יצא בין
לחירות ויצריך גט שחרור דברי ר׳ שמעון ·
מאיר אומ׳ אינו צריך לו עקיבא אומ׳ צריך ·
המכר ענין לעבי חכמים אומ׳ ניראין דברי ר׳
מאיר כשן ועין היאיל והתורה זכתה לו ודברי
ר׳ עקיבא כשאר איברין הואיל וקנסם חכמים
הוא קנסם קראי קא דרשינן לא אימ׳ הואיל
ומדרשן חכמים הוא · והלכת כר׳ עקיבא
דקיימא לן תלכה כר׳ עקיבא מתביה ואלף
ראמרי׳ כל מקום שאתה מוצא שנים חולקין
ואחד מפריע הלכה כדברי המכריע הני מילי
כמתני׳ אבל כברייתות לא קיימ׳ לן הכי · דגרסי
בעלי פירה דלמא הני מילי כמתניתין אבל
בברייתא לא · ובכה ביירנו זה הענין בקי
בקדושין · אמ׳ רבה בר רב הונא בר חיננא
אמ׳ יצחק מעשה באשה אחת שחציה שפחה
וחציה בת חורין וכפו את רבה ועשה אותה
בת חורין כמאן כר׳ יוחנן בן ברוקא דאמ׳ עבד
שניתם הוא אומ׳ ייברך אותם שהים ויאמר
לחם עדי ורבו · אמ׳ רב יצחק לא ה תם
מנהג הפקר נהגו בה · מתני׳ המוכר
עבדו לגוים או לחוצה לארץ
יצא בן חורין · אין עודין את השבויין יתר
על כדי דמיהן משני תקון העולם · אין
מכיריהן את השבויין משני תקון העולם רבן
שמעון בן גמליאל אומ׳ משני תקנת שבויין ·
ואין לוקחין ספרים תפלין ומזוזות מן הגוים
יתר על דמיהן משני תקון העולם · תנו
רבנן המוכר עבדו לגוים יצא לחירות וצריך
גט שחרור מדברי ראשון · שלח ר׳ אמי
מני אמי כר נתן תיחת ויצאה לכל ישראל
עבד שחציו עבדו לבעלים ואין רבו יכול
להוציאו לא כדי שישתמש ולא כדי אומות
העולם מותר לוקחו דמיו וכיתב ומעלה
בערכים משני שיהוא כמציל מידם · אמ׳
יהושע בן לוי המוכר עבדיו לגוים קונסין אותו
עד עשרה כדמי · אמ׳ ריש לקיש המוכר
בחמת נסה לגוים קונסין אותו עד מאה כדמי
בלום שמחייבין אותו להחזירה מיד הלוקח
ואם אינו מקבל ממנו מוסיף לו כדמים עד
שמגיע למאה גרמים שנטל ממנו ואם לא
החזיר אחר כך עושין אותו · וחזינן לאון
דקאמ׳ לא מגבינן הא קנסא · לא בארץ ישרא

עשרים וכך נעשה כעבד כנעני

אבל בחוצה לארץ לא דלא מגבינן קנסות
בכבל · בעא מיניה ר׳ חמיה מר׳ אסי מכבי
ומת מהו שיקנסו בנו א׳ אחריו הפשיט ליה לד׳
לדידיה קנסו רבנן לאביה לא קנסו ורבנן
נרסי בעי נט החולץ אמ׳ יהושע בן לוי הלוקח
עבד מן הגוי ולא רעה למול מגלגל עמו כל
שנים עשר חדש וחוזר ומוכרו לגוים ·

פ״ם או לחוצה לארץ וכו׳ · תנו
רבנן המוכר עבדו לחוצה לארץ יצא לחירות
וצריך גט שחרור מדברו שני · היזא עבדא
העיר מחוצה לארץ לארץ אזל מייה נתייה
ואשכחיה אתא לקמיה דר׳ אמי אמ׳ ליה ·
לכתוב לך שטרא ארמיה וכתב ליה גיטא
דחירותא ואי לא משקעינן ליה מינך מדר׳
אחאי כר׳ אשיה דאמ׳ לא תסגיר עבד אל
אדניו אשר יינצל אליך וגו׳ · בינבד שפרח
מחוצה לארץ לארץ הכתוב מדבר · גרסי׳
בה׳ מסכתא כעבד קטן בעו מיניה מי חיישא
כי אמא המוכר עבדו לסוריא כמוכר לחוצה
לארץ דמי או לא אמ׳ להו תניתוה ר׳ מאיר אומ׳
עבו כארץ ישרש לגיטין לנישטין אין לעבדים
לא וכל שכן סוריא דמרחקא טפי ·

פ״ם אין לוקחין ספרים תפלין ומזוזות וכו׳ ·
אמ׳ היכ נחמן נקיטינן ספר תורה שכתבו מן
ישראל מיד כתבו גוי ענגז נמיא בידו מיד ענגז
בידנ׳ אמרי׳ לה קודין בו ואמרי לה ענגז חיישי׳
שמא כתבו גוי · מתני׳ המוציא את
אשתו משום שם רע לא
יחזיר משום נדר לא יחזיר ר׳ יהודה אומ׳ נדר
שידעו בו רבים לא יחזיר ושלא ידעו בו רבים
יחזיר ר׳ מאיר אומ׳ כל נדרי שיצריך חקירת
חכם לא יחזיר ושאינו צריך חקירת חכם
יחזיר אמ׳ ר׳ שמעון לא אפרו זה נאה מעני זה ·
אמ׳ ר׳ יוסי בר׳ יהודה מעשה בויחר שאמ׳
לאשתו קונם שאני מנישיך ובישה והתירו
לו חכמים שיחזיר׳ינה מעני תקון העולם ·
אמ׳ רב יוסף כר מנימי אמ׳ רב נחמן הוה שמא
לה משום נדר אני מוציא׳ך משום שם רע
אני מוציא׳ך קסבר טעמא מאי משום קלקלא
אי אמ׳ ליה הכי מצי מקלקל לה ראי לא מצי
מקלקל לה כדתניא אמ׳ ר׳ מאיר מעני מיה
אמרו המוציא את אשתו משום שם רע לא
יחזיר משום נדר לא יחזיר שמא תלך ותנשא
לאחר ונמצאו הבריים כדאין ואמר שמואל היתי
יודע שכן אע׳ הוא נתתנין לי מאה מנה לא
הייתי מגרשה ונמצא נט בטל ובניה ממזרין

140
1.32

לעבד אומ' ליה הוי יודע שהמוציא את אשתו ב
משום שם רע לא יחזיר משום כרך לא יחזיר
וכן הלכה אבל אם נמצא אינו מוציא דגרסי
בעי כיצד אשת אחיו שלח ליה רבה
ברי' דרב חנא לרבא כרי' רב נחמן
למדנו רבינו מנחם מהו שיוציא אמ' ליה הנח
הניתוק המשולש איש והויצאה מתחת
ידו אלמא שמנחם יוצא ואשקנא ולא הויא התם
אלומ' אלמית ליקליה הכא אמרי ליה קים ליה
בקליה וליתיה ומעשה כעידן מאן
תנא דתקנו מעשה חסורי מיחסרא והכי
קתני כיצד שנידרה היא אבל נדר הוא יחזיר וא
ואמ' ר' יומי בר' יחודה מעשה בעידן וכו'
מאי קונם אמר רב הונא באומר יאסרו כל
עירות שבעולם עלי אם אינו מגרשה מעני
תקון העולם מאי מעני תקון העולם אמ'
רבינא הכי קאמ' אין כזו מעני תקון העולם
מתני' המוציא את אשתו משום אלונית
ר' יהודה אומ' לא יחזיר וחכמים
יחזיר נשואת לאחד והיו לה בנים והיא תינקת
כתובתה ר' יהודה אומ' אומרין לה שתניקתיך
יצה מדבידיך והאמרי לה השתא הוא דבריאת
מתני' המוכר עבדו ושפחתו אין עדין
אותו אבל עודין את הבנים לאחר
מיתה אביהם המוכר שדהו לנכרי וחזר
ולקחה ממנו שדה לוקח ומביא בכורים
אמ' רב אסי והוא שמכר ושנה ושלש והוא
גברא דזבין נכסיה ללודאי אתא לקמיה דר'
אמי אמ' ליה תנן המוכר עבדו ושפחתו אין
עודין אותן אבל עודין לאחר מיתת אביהן
משום קלקולה וכל שכן היכא דאיכא קטלא
אמרי ליה דבנן לרב אסי דהוו שהינו משומד
הוא דקא חזי ליה דיקא אכיל נכסי וטרפית
אומר לתאגון ויהא דאכיל והא זמנין דאיכא
איסורא ואיתימא קמיה וקא שביק היתירא ויש
ואכיל איסורא אמ' ליה זיל לא שכיחות ר'
דאפרחך

שלקפורקא

הנזקין שמין להן בעירית ובעל חוב בבינונית
ר' מאיר אומ' אף כתובת אשה בבינונית
אין נכסים מגבים משועבדין במקום שיש
שם נכסים בני חורין ואפי' הן זבורית אין נכסי
מגבים יתומים שאמן מן הזבורית תנא אמ'
שמעון בן שערה מפני מה אמרה תורה הנזקין
שמין להן בעירית מפני הנזקין והחמסנין כדי

שיאמר אדם מפני מה אני נותל וחומס ולמה
כית דין יורדין לנכסי ונוטלין שדה נאה שלו
וסומכין על מה שכתב בתורה מיטב שדהו ומיטב
כרמו ישלם לפי אמרה תורה הניזקין שמין
להן בעירית ומפני מה אמרה תורה בעל
חוב בבינונית שלא יראה אדם דירה נאה
לחברו ויאמר אקפוץ ואלוני כרי שאגבנו ב
כחובי לפי אמרו בעל חוב בבינונית אלא
מעתה יהא זבורית אתא נועל דלת בפני לוין
כתובת אשה כזבורית שיותר ממה שהאיש
רוצה לישא אשה רוצה להנשא אמ' מר
זוטרא בריה דרב נחמן משמיה דרב נחמן
שטר חוב היוצא על היתומים אפי' שכתוב בו
שבר אינו גובה שלא מן הזבורית ורבא עליב
עליה ואקשי ליה ועריק הלכך הלכת כותיה
והלכת יתומים שאמרו גדולים ואין צריך לומ'
קטנים בין לשבועה בין לזבורית אין
נשבעין מנכסים משועבדין במקום שיש שם
בני חורין ואפי' הן זבורית לא שנא מכר ולא
שנא מתנה דתניא שביב מרע שאמר תנו
מאתים זוז לעלוני ושלש מאות לעלוני ואתבע
מאות לעלוני אין אומ' כל הקודם בשטר זכה
לפי יצא עליו שטר חוב גובה מכלי אכל אם
אמ' תנו מאתים זוז לעלוני ואחריו לעלוני
ואחריו לעלוני אומ' כל הקודם בשטר זכה
לפי יצא עליו שטר חוב גובה מן האחרון אין
לו גובה משלפניו אין לו גובה משלפניו לפניו
ואפי' רקיעים לן בינונית וכתרא זבורית מזבורית
נבי בינונית לא גבי שמעי מינה רכמתנה
נמי עבוד רבנן תקנתא וכן הלכתא
ואפי' דרחינן ואיתימא כבעל חוב אי נמי אין
נעשה לא אחרון אי נמי ברשות קרקעות להדדי
הויא דרחיתא בעלמא היא ולא סמכי עלה
נישמ' בעי מי שהיה נשוי איבעיא להו אשר
אשת רוקן בני חרי מהו לי טריף ממשעבדי
ואפי' קא הלתא אשתדוף בני חרי טריף
ממשעבדי מתני' אין מוציאין לא מבית
בירות ולשבר קרקעות ולמזון
האשה והבנות מנכסים משועבדים מפני
תקון העולם המוציא מיניאה לא ישבע
מלפני תקון העולם מאי טעמא אמ' רוש לקיש
לפי שאין כתובים ואפי' המזון האשה והבנות
כמאן דכתיבי דמו מעיקרא כי אתקון
אתקון כתיבן הן אצל בני חורין ואין כתובים
אצל משועבדים מתני' יתומים
שממכו אצל בעל הבית או

ותנן בפ' אלו נקה

שמעה להן אביהן אפטרופוס חייבין לעשות
פירותיהן · אפטרופוס שמינהו אבי היתומי
ושבק · מנוהו בד' לא ישבע · אבא שאול
אומ' חלוק הדברים · המטמא והמרמע
והמנסך בשוגג פטור במזיד חייב ·
הכהנים שנכנסו במקדש מזידין חייבין ·
תנו רבנן אפטרופין תורמין ומעשרין להאכי
להאכיל אבל לא להניח · ועושין להן סוכרה
ולולב ואיצטבא וכל דבר שיש לו קיצבה ·
לאיתויי שופרי ולולחין מפר תורה · תפלין
ומזוזות וכל דבר שיש לו קיצבה לאיתויי ב
מגלה · ואין פוסקין עליהן צדקה ואין ב
מנדין על ידן את השמיים וכל דבר שוכן
לו קיצבה לאיתויי תנחומי אבלים · ואין
אפטרופין ראשון לדין ולחוב על מנת לזכות
בנכסי יתומים · ואין האפטרופין ראשון
למכור בריחוק ולגאול בקריב ברע ולגאול
בינה · מאי טעמא דלא משתדלי
ואין אפטרופין ראשון למכור שדות וליקח
עבדים אבל מוכרין עבדים וליקחין בהן
שדות רשב"ג אומ' אף לא למכור עבדים
וליקח בהן שדות מאי טעמא דלמא לא
משגיחין · ואין אפטרופין ראשון להיות א
עבדים להיות אבל מוכרין אותן לאחרים
ואחרים מעבידין אותן לחירות ר' אומ' אומר
אני אף הוא נותן דמי עיניהן ויוצא מעניי ב
שהוא כמוכר לו ועבדיך להשוב עמהן ב
באחרונה דברי ר' רשב"ג אומ' אינו עבדיך
ואין עושין אפטרופין נשים ועבדים וקטנים
ואם מינן אבי היתומים הרשות בידן ·
הזכין לאין דקא עסק הלכתא כרשב"ג יקי
וקאמ' לא אמרי הלכה כ"ש לגבי חביריו
אבל גבי אביו לא · ההוא דהוה בטעבותה
דר' יהושע בן לוי דהוה מזבן ארעא וזבין
תורי ולא אמ' ליה ולא מידי דתניא אמ' ר
יוסי מימי לא קראתי לאשתי אשתי ולשורי
שלי שא לאשתי ביתי ולשורי שדי ·
הנהו יתמי דהוו קמיה נבי הוא סברתא היא
להו תורתא שקל זבנתה ניהליהו אתו קריבים
לקמיה דרב נחמן אמרו ליה מאי עביד דתך
דמזכנא אמ' לחי יתימים שממכו אעיל
בעל הבית תגן והא איקר בי שותא דלוקחין
איקר והא לא נקיטי יתמי דמי אמ' להו אפ
כן הויגו דרב נחילאי דאמ' רב נחילאי בר
אידי זול לא יהא כח הדיוט חמור מכח ה
הקדש אמשכו להו נערי ליתמי איקור לא

יהא כח הדיוט חמור מכח הקדש זול
סבור מינה היינו דרב נחילאי בר אידי אמ'
להו רב שישא בריה דרב אידי הא רעה להו
ליתמי דזימנין דאמרי להו נשרפו חטיך
בעליה · יהב זוזי ליתמי אעירי איקור
לא יהא כח הדיוט חמור מכח הקדש זול
סבור מינה היינו דרב נחילאי בר אידי אמ'
להו רב אשי הא רעה הוא לדידהו ודזימנין
דמיעטרכי לזוזי ולייקא מאן דיהיב להו
אמ' רב אשי אנן ואמי שבחניורה ומנו רב
בהנא חתימיגן בשטרא דאימיה דנערי
יתמא דזבין ארעא לברגא ולמזוני בלא
אפריזתא · עמרים עבנעא אפטרופא
דיתמי הוה אתו קריבים לקמיה דרב נחמן
אמרו ליה קא לבישו ומכסי מיתמי אמ' להו
כי היכי דלי שתמגן מיליה הוה קא אכיל ו
ושיתי ולא אמיד אימר מיבאוד אשכח והא
קא מפסיד · אמ' להו איתי לי שהרי דמעטיד
ומסלקינן ליה הא אמ' רב הונא חברין משמיה
דרב האי אלמנטריונים דאפסיד מסלקינן ליה
איתמר אפטרופא דאפסיד רב הונא
אמ' רב מסלקינן ליה דבי ר' שילא אמרי
לא מסלקינן ליה והלכתא מסלקינן ליה
וקאמרי רבוותא מנו דמסלקינן ליה
משבעינן ליה · והאי דאפסיקא הלכה
דלא משבעינן ליה הני מילי היכא דלא
איעותרה עליה בעידנא אבל היכא דאשתרי
עליה נפסדא מסלקינן ליה ומשבעינן ליה ·
אפטרופוס שמינהו אבי יתומים שבוע
מנוהו בד' לא ישבע אבא שאול אומ' חלוק
הדברים · אמ' רב חנן בר אמי אמ' שמואל
הלכה כאבא שאול והני מילי בטענת שמא
אבל בטענת בריא משבעינן ליה כגון
דגדלי יתמי וטענו ליה בטענת בריא וכפר
בהו כגון הא ודאי משתבע · נעים
תמטמא והמדמע והמנסך ומו · תהוא
דאתא לקמיה דר' אמי אמ' ליה מפר תורה
שכתבתי לעליוני אזכירית שבי אינן נתונין
לשמען אמ' לו מפר תורה בידי מי אמ' לו יכ
לוקח אמ' לו נאמן אתה להפסיד שכרך
ואי אתה נאמן להפסיד מפר תורה אמ' לו

כי תא אדב הורה אמ' להו היחזקיו רב ששת
אמ' להו אשרתא ואין כופלין שלום לבני
רב חסדא מקדים ויהיב להו שלמא ר"ב
נחמן בר יצחק אמ' להו שלמא למר
תניא לא יפנם אדם בביתו של גוי כיום אידו
ויתן לו שלום מעאו בשוק נותן לו כשעה
רבה ובכובד ראש

סליק פירקא

האומר התקבל גט זה לאשתי אם ראה
להחזיר יחזיר האשה שאמרה התקבל
לי גיטי אם רצה להחזר לא יחזיר
לעז אם אמ' הבעל איעשי שתקבל לה אלא
הולך ותן לה אם רצה להחזיר יחזיר
רשב"ג אומ' אף האומרת טול לי גיטי אם רצה
להחזיר לא יחזיר נשיטא איש הוי שליח
להולכה שכן בעל מוליך גט לאשתו אשה
הויא שליח לקבלה שכן אשה מקבלת גיטה
מיד בעלה איש לקבלה ואשה להולכה מאי
ועשטיין דאיש הוי נמי שליח לקבלה שכן
אב מקבל גט לבתו הקטנה ואשה הויא שליח
להולכה שכן אשה עצמה מביאה גיטה
דתנן האשה עצמה מביאה גיטה וכלבד
שתהא צריכה ליומ' בפני נסתם ובפני נחתם
ואוקימנא בהולכה אתמר התקבל לי
גיטי ואשתך אמרה הבא לי גיטי והוא אומר
הילך כמו שאמרה אמ' רב נחמן אמ' רבה בר
אבוה אפילו הניע גט לידה אינה מגרשת
דהא עקרה שליח לשליחותיה לבסוף אמ' שליח
לקבלה הויא להולכה לא הויא הבא לי
גיטי ואשתך אמרה התקבל לי גיטי והוא אומ'
הילך כמו שאמרה כיון שהניע הגט לידה
מגרשת דהא לא עקר ליה שליח לשליחותה
שלא מעכשיו הוא דממעיט כשליחותיה וכן
הלכתא תנו רבנן התקבל לי גיטי ואשתו
אמרה התקבל לי גיטי והוא אומ' הולך ותן
לה זכה לה והתקבל לה רצה להחזיר לא
יחזיר לו אומ' בפלן רצה להחזיר לא יחזיר
אבל אם אמ' איעשי שתקבל לה שלא הולך
ותן לה רצה להחזיר יחזיר איתמר
התקבל לי גיטי ואשתו אמרה התקבל לי גיטי
והוא אומ' הולך ותן לה אמ' אבא כרב הונא
אמ' רב נעשה שליחו ושליחה ואם מת ולא
הניע גט לידה חולצת ולא מתייבמת שמא
מסתפקא לן אי הלכה כר' נתן אבל אמ' לה
הילך בן לך בן נתן כזה דמי אמ'

רב אין האשה נעשה שליח לקבל לה גיטה
מיד עד שיחזו שלבעלה וי"ו חניא אמ' אשרה
עשה שליח לקבל לה גיטה מיד שליחו של
בעלה מאי טעמ' דרב איבעית אימ' משום בזיון
דבעל ואיבעית אימ' משום חיבה הכא לאחר
מיכן מאי בינייהו איכא בינייהו דקרמך
איהי ושויא שליח מעיקרא הא מילתא
חזינא כה בעלונתא ביני רבוואתא איכא מאן
דפסק הלכתא כר' חנינא ומסיימא ליה
למימריה מהאי מעשה דההוא גבירא דשדר
לה גיטא לרביתהו אתא שליח אשכחה
דקא ליישא אמ' לה הדי זה גיטיך אמרה ליה
ליהוי בקדרון נבר אמ' רב נחמן אם אתא
לדר' חנינא עבי דנא כה עיברא אמ' ליה דבא
ואם איתה עברת כה עיברא והא לא חזרה
שליחות אעבל הבעל שליחות בימי' אמי
שלח להו לא חזרה שליחות אעבל הבעל
ר' חייא בר אבא נתישב פרשב הדרו
שלוחה בימו' ר' חייא בר אבא אמ' מילי תאי
שלחו לי ואזול כי היכי דמספקא להו לדרתן
הכי נמי מספקא לן הוי דבר שבערוה וכל
דבר שבערוה חולצת היה עובדא ש
ואיצטריכא רב יצחק בר שמוש גט והליעה גט
מחיים וחליעה לאחר מיתה אמ' מדלא
אסתפקא למאן דאסתפקא ליה שא משום
דלא חזרה שליחות אעבל הבעל ומאן דבטליה
לגיטא נמי לא בטליה שא משום דלא חזרה
שליחות אעבל הבעל מכלל דעשיטא להו
בכולהו דהלכתא כל חניא דאי סבירא להו ר
חלכה כרב אע"ג חזרה שליחות אעבל הבעל
לא מספקא ליה דגט עסול הוא הלכך חלצה
כל חניא וזו היא סברא לרבינו האי גאון
ז"ל ומסתברא כותיה היא דהוו קרו
לה נשאתא אתו שהדי כתוב מפאתא אמ'
רב יצחק בר שמוש בר מרתה משמיה דרב
עשו ערים שליחותן מתקיים לה רבא מי קאמ'
כתובו חסבא והבו לה שא אמ' רבא אי ודאי
כתוב שהדי גיטא מעליא ואבד עשו ערים
שליחותן מתקיים לה רב נחמן מי קאמ' להו
כתובו ואנן בכיסיהו שא אמ' רב נחמן כותבין
ונותנין אע"ג מאה פעמים וכן הלכתא
בעא מיניה רבא מרב נחמן אמ' לשנים כתבו
ותנו לשליח מהו קליקי סלקינהו או דילמא
למשרחיהו חיישי אסיקנא תיקו יתיקו
דאיסורא לחומרא הלכך לא מצו איניהו ל
למיהוי שלוחים להולכה דחיישינן דילמא

סלוקי סלקינהו · רשב"ג אומ' אף האומ'
האומרת טול לי גיטי וכו' · תנו רבנן טול
לי והא לי בידך כלן לשון קבלה הן וכן הלכה ·

מתני' האשה שאמרה התקבל לי גיטי
ערכה שני ביתי ערים שנים
שנים שיאמרו בגיטי קבל וקרע ואפי' הן הראשונים והם
האחרונים או אחר מן הראשונים ואחד מן
האחרונים מצטרף עמהן · איתמר
בעלה אומ' לבקרון ושליש אומ' לבירושין
רב הונא אומ' בעל מיומן ורב חסדא אומ'
שליש נאמן רב הונא אמ' בעל נאמן דאם
איתה דלבירושין יהביה ניהליה לדידיה הוה
יהיב ליה ורב חסדא אמ' שליש נאמן דהא
הימניה ואותיב ר' אבא לרב הונא מיהא ד
דתניא חודאת בעל דין כמאה עדים דמי
וחשליש נאמן משניהם יקריק שאני ממון
דאתיהב למיזלה ואקשינן והא תניא וכן
לגיטין ושריק גיטי ממון והלכת כרב הונא
ומודה רב הונא דאי אמרה קמאי דידי
דלבירושין יהביה ניהליה מהימנא מנו דאי
בעיא אמרה לדידי יהביה ניהלי קבל
לה ליה לי אמ' רבא הא מני ר' שמעזר היא דאמ'
עדי מסירה כרתי קרע למה לי רב יהודה
אמ' רב בשעת השמד שנו · איתמר בעל
אמ' לבירושין ושליש אומ' לבירושין והיא
אומרת נתנו לי ואבר ממני אמ' ר' יוחנן
היו דבר שבערוה ואין דבר שבערוה פחות
משנים אמאי ונהימניה לשליח מיקא ג
נפיק גיטא מתותי ידי דליחמניה ולימא
חזקת שליח עשה שליחותו דאמ' רב יצחק
בר יוסף אמ' ר' יוחנן האומר לשלחו יצא
וקדשלי אשה ומת שליח אסור בכל הנשים
חזקת שליח עשה שליחותו כי אמרינן
חזקת שליח עשה שליחותו לחומרא אבל
לקולא לא · וליהמנה לירדה מדרב
המנא דאמ' רב המנוא האשה שאמרה
לבעלה גרשתני נאמנת חזקה אין האשה
מעיזה פניה בבעלה הני מילי היכא
דליכא דמסייע ליה אבל היכא דאיכא בעל
ושליש דמסייעי לה מעיזה והשתא
דאמרת חזקת שליח עשה שליחותי ל
לחומרא אי בעלה כהן הוא דלא שריא ליה
ולעלמא לא משתריא ערך דיהיב לה גיטא
אחרינא ואי מייתי ועדיין לא יהב לה גיטא
אחרינא אסירא לכהן ואי אית ליה יבם חולצת

ולא נעזיבמת · **מתני'** נערה
המאורסה היא ואביה מק
מקבלין גיטה אמ' ר' יהודה אין שתי ידים זוכות
כאחת ולא אביה מקבל גיטה בלבד וכל שאינה
יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש ·
במאי קמיפלגי רבנן סברי ירתיה זכי לה
רחמנא ור' יהודה סבר במקום אב ידה ולא
כלום · וקיימ"ל דיחיד ורבים הלכה כרבים
וכי פליגי רבנן עליה דר' יהודה בגירושין אבל
בקדושין רבי הכל אביה ולא היא כדגרסינן
בגמ' האיש מקדש · אמ' יוחנן מחלוקת
לגירושין אבל לקדושין רבי הכל אביה ולא
היא · וגרס' נמי התם כגון מיניה רבא
מרב נחמן נערה מהו שתעשה שליח לקבל
גיטה מיד בעלה כלום בחיי אביה מי אלימא
ידה כיד אביה לשוייה שליח או לא ואמ' ליה
אין עושה שליח · והני מילי בחיי אביה
אבל לאחר מיתת אביה כגון שהביאה שתי
שערות עושה שליח לקבלה · וכל שאינה
יכולה יכולה לשמור גיטה אינה מגרשת ·
תנו רבנן קטנה שהיא יודעת לשמור גיטה
מגרשת ושאינה יודעת לשמור גיטה אינו
מגרשת ואי זו היא קטנה שיודעת לשמור
גיטה כל שמבחנת בין גיטה לרבי אחר ·
אמ' רבא שלש מרות בקטן צריר וזורקו
אגוז ונוטלו זוכה לעצמו ואין לאחרים ·
וכנגדו בקטנה מתגרשת בקדושי אביה עי
כגון שמת אביה אבל בחיי אביה והיא ברשות
אביה אביה מקבל את גיטה ולא היא ·
תעלומות מקחן מקח וממכרן ממכר ב
במטלטלין והם כבר שיתכבר שבע כבר
תמני כבר תשע כבר עשר כל חד וחד לעם
חורביה · וכנגדו קטנה מתקדשת למישן
הגיעו לעונת נדרים נדריהן נדר והקדישן
הקדש וכנגדו בקטנה חולצת · ולמאי
בנכסי אביו ערך שיהא בן עשרים · ושמעינן
מיהא דאתא דהביא הבן שתי שערות אינו
מוכר בנכסי אביו ערך שיהא בן עשרים ·
אמ' רב יהודה אמ' רב אסי נותנין לו צרור
וזורקו אגוז ונוטלו זוכה לעצמו ואינו זוכה
לאחרים חבץ מחזיר לאחר שעה זוכה לעצמו
וזוכה לאחרים ושמואל אמ' אחד זה ואחד זה
זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים שאין זוכה
לאחרים ערך שיביא שתי שערות וכן הלכת ·

מתני' קטנה שאמרה התקבל לי גיטי
אינו גט ערך שיגיע גט לידה לפי

אם רצה להחזיר יחזיר שאין הקטן עושה
שליח ואם אמ' לו אביה התקבל לכתי גט אם
רצה להחזיר לא יחזיר · האומר תן גט
זה לאשתי במקום פלוני ונתנו לה במקום
אחר פסול הרי היא במקום פלוני ונתנו לה
במקום אחר כשר · האשה שאמרה התקבל
לי גיטי במקום פלוני וקבלו לה במקום אחר
פסול ול' שעזיר מכשיר הבא לי גיטי ממקום
פלוני והביא לה ממקום אחר כשר · הבא
לי גיטי אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לידה
התקבל לי גיטי אסורה לאכול בתרומה מיד
התקבל לי גיטי במקום פלוני אוכלת
בתרומה עד שיגיע גט לאותי מקום ול' שעזיר
אוסר מיד · ל' שעזיר מכשיר · סבר מראה
מקום הוא לו · ולית הלכתא כותיה חדא
דקיימ"ל הלכה כסתם מתני · ועוד הא
אוקימנא בפ' גט פשוט בשטה · דברי
התם אמ' אביי רשב"ג ול' שמעון ול' שעזיר קלהו
סבירא להו מראה מקום הוא לו · ל' שעזיר
דתנן האשה שאמרה התקבל לי גיטי ממקום
פלוני וקבלו לה ממקום אחר פסול ול' שעזיר
מכשיר · מתני' האומר כתבו גט ותנו
לאשתי גרשוה כתבו אברת
ותנו לה הרי זו · כתבו ויתנו צטרוה צרנסוה
עשו לה בנימוס עשוי לה כראוי לא אמ' כלום ·
תנו רבנן שלחוה שבקוה תרכוה הרי זו
כתבו ויתנו צטרוה צרנסוה עשו לה כנימוס
עשוי לה כראוי לא אמ' כלום · מתני'
כראשונה היו אומ' היוצא
בקולר ואמ' כתבו גט לאשתי הרי זו · כתבו
ויתנו חזרו לומ' המערים והיוצא בשיירה ר'
שמעון שזורי אומ' אף המסוכן · הלכתא
כר' שמעון שזורי דברי בשחיטת חולין אמ'
יונתן הלכה כר' שמעון שזורי במסוכן ובתרומת
מעשר של רמאי · גמ' יוצא בקולר הוה
סי קא נקיק אמ' להו הבו ארבעין מאה זוזי לרבינא
מחמרא דנהר עקיד קשי' ליה לר' אבא ר'
חמרא לא אמ' דמי חמרא לא אמ' מחמרא קאמ'
ואידך מחמרא כדי לעצות את כרו ·
אמ' רב הונא גיטו כמתנתי מה מתנתי אם
עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר ומה גיטו
שנתן דלא אמ' תנו ראמ' תנו
שנתן דלא קנו מיניה · למימרא דהני
אריבעה דתנן במתניתין נלהו כשכיב מרע
רמצוה מחמת מיתה נינהו · וכן הלכתא ·
מתני' מי שהיה מושלך בבור ואמ' כל

השומע קולי · כתיב גט זה לאשתי הרי אלו
יכתבו ויתנו · הברי"א שאמ' כתבו גט לאשתי
רצה לשחקבה · מעשה בברי"א שאמ'
כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת
אמ' רשב"ג אם מעצמו נפל הרי זה גט ואם
הדוח דחתני אינו גט · מעשה בברי"א וכו'
מעשה לפתור חקורי מיחסרא והכי קתני
ואם הוכיח סופו על תחלתו הרי זה גט ·
ומעשה נמי בברי"א שאמ' וכו' · ההוא גברא
דעאל לבי בנשותא אשכחיה למקרי ינוקא
הוא ובריה דיתבי ויתיב אחרינא גביהו אמ'
ליה בתרי מינכו לי כתבו גט לאנתתיה לסוף
שכיב מקרי דרדקי · משוי אינש שליחא
לברא במקום אבא או לא רב נחמן אמ' לא
משוי אינש לבריה שליחא במקום אבא
והלכתא משוי אינש שליחא במקום אבא ·
מתני' אמ' לשנים תנו גט זה לאשתי
או לשלשה כתבו גט ותנו לאשתי
הרי זו · כתבו ויתנו אמ' לשלשה תנו גט לאשתי
אמרו לאחרים ויכתבו מפני שעשאן בית דין
דמר' ל' מאיר וזו הלכה העלה חנניא איש אונו
מבית האסירים מקום אני באומר לשלשה
תנו גט לאשתי אמרו לאחרים ויכתבו מפני
שעשאן ב"ד · אמ' ר' יוסי נמנו לשליח אף
אנו מקבלין שאפילו אמ' לב"ד הגדול
שבירושלם תנו גט לאשתי שיו למדו ויכתבו
ויתנו לה והלכתא כר' יוסי · ראמ' שמואל
אמ' ל' הלכה כר' יוסי ראמ' מילתא לא מיפסדא
לשליח ואמרו נמי אמ' ל' רמיה שולחו ל' יהד
מכי רב לשמעו' למדנו רבינו אמ' לשנים
כתבו ותנו גט לאשתי ואמרו לסופר וכתב
וחתמוהו מהו שלח להו תיבא · זכן הלכה
ואפילו אמ' אמרו לסופר ויכתוב ולעדים
ויחתומו הרי הגט בטל דתנן כצרקין דלקמן
אמרו לו נכתוב גט לאשתך אמ' להם כתובו
אמ' לסופר וכתב ולעדים וחתמו אעפ"י שכתבוהו
וחתמוהו ונתנוהו לו וחזר ונתנו לה הרי
הגט בטל עד שיאמר לסופר כתוב ולעדים
חתמו · ישקלינן וטרינן מה בנמי ואפקה
רב אשי כולה ר' יוסי היא ולא מיבעניא קאמ' לא
מיבעניא היכא דלא אמ' תנו שא אמי אמ' נמי
תנו לא · ולא מיבעניא היכא דלא אמ' לבי
תלתא שא אמי אמ' לבי תלתא נמי לא ·
ולא מיבעניא היכא דלא אמ' תאמרו שא אפילו
אמ' אמרו לסופר ויכתוב ולעדים ויחתומו
לא · ותניא כותיה דרב אשי כתב סופר

מתני׳ הרי זה גיטך על מנת שתשמשי
את אבא על מנת שתניקי את
בני כמה הוא מניקתו שתי שנים ר׳ יהודה
אומ׳ שמונה עשר חדש מת הבן או שמת
האב הרי זה גט · הרי זה גיטך על מנת
שתשמשי את אבא שתי שנים או על מנת
שתניקי את בני שתי שנים מת הבן או שמת
האב או שאמ׳ האב אי אפשי שתשמשני שלא
בהקפדה אינו גט רשב״ג אומ׳ בזה גט ·
כלל אמ׳ רשב״ג כל עיבה שאינה ממנה הרי
זה גט · ומי בעינן כולי האי ורמינהי שמשתו
יום אחד הניקתו יום אחד הרי זה גט אמ׳
רב חסדא לא קשיא מתני׳ רבנן בריתא רבן
שמעון בן גמליאל דמיקל כתנאי · ולית
הלכתא כרשב״ג · רבא אמ׳ לא קשיא כאן
בסתם שתי שנים כאן במפרש יום אחד ·
רב אשי אמ׳ סתם כמי כמפרש יום אחד דמי
ומתניתין ובריתא חד טעמא אינון ולא קשיא
ואי מתניתין כמפרש יום אחד דמי מה לי
שתי שנים ומה לי שמונה עשר חדש יום
אחד סניא הכי קאמ׳ יום אחד משתי שנים
לאפוקי לאחד שתי שנים דלא · יום אחד
משמונה עשר חדש לאפוקי לאחר שמונה
עשר חדש דלא כלום אם שמשתו אביו
יום אחד או הניקתו לבנו יום אחד בתוך
שתי שנים או בתוך שמונה עשר חדש
הרי זה גט אבל לאחר שתי שנים ושמונה
עשר חדש לא והלכתא כרב אשי דבתרא
הוא · ואפילו דאקשינן ליה ואסיקנא
בקושיא הלכתא כותיה דהא לא אסיקנא
בתיובתא · ואיכא מאן דאמ׳ בין דאמ׳
מתניתי כותיה דרבא הלכתא כותיה ·
תנו רבנן הרי זה גיטך על מנת שתשמשי
את אבא שתי שנים על מנת שתניקי את
בני שתי שנים אפילו שלא נתקיים התנאי
הרי זה גט · לפי שלא אמ׳ אם תשמשי
ואם לא תשמשי אם תניקי ואם לא תניקי
דברי ר׳ מאיר וחכמים אומ׳ נתקיים התנאי
הרי זה גט לא נתקיים התנאי אינו גט ור
והלכתא כרבנן · ואפילו תימ׳ לן דבעינן
תנאי כעיול הני מילי באם תשמשי ואם לא
תשמשי בעינן שניהן אם יעברו כאחד ואם
לא יעברו כאחד אתקין שמוט בגיטא דשכיב
מרע אבל בעל מנת לא רקיימ׳ לן כרב
האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי ·
תנו רבנן אמ׳ לה בפני שנים הרי זה גיטך
על מנת שתשמשי את אבא שתי שנים וחזר
ואמ׳ לה בפני שנים הרי זה גיטך על מנת
שיתתן לי מאתים זוז לא בטלו דבריו ה
האחרונים את הראשונים ריצה משמשתי
ריצה נותנת לו מאתים זוז · אם אמ׳ לה
בפני שנים הרי זה גיטך על מנת שתתני
לי שלש מאות זוז בטלו דבריו האחרונים
הראשונים ואין אחד מן הראשונים ואחד
מן האחרונים מיצטרפין אייא אינימא
אסוגא הרי בטל לא אריש מהו דתימא
כל לקיומיה תנאה מיצטרפין קמ״ל דלא ·
מתני׳ הרי זה גיטך אם לא באתי מיכן
ועד שלשים יום והיה הולך
מיהודה לגליל הגיע לאנטיפטרס וחזר
בטל התנאי הרי זה גיטך אם לא באתי מ
מיכן ועד שלשים יום היה הולך מגליל ל
ליהודה הגיע לפני עיתני וחזר בטל התנאי ·
הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן ועד
שלשים יום והיה הולך למדינת הים הגיע
לעכו וחזר בטל התנאי הרי זה גיטך כל
זמן שאעכור מלפניך שלשים יום והיה
הולך ובא הולך ובא היאיל ולא נתיחד ל
עמה הרי זה גט · והא לא עבר אמ׳ רב
חונא מאי פניך תשמיש ואמאי קרי ליה
פניך לישנא מעליא ר׳ יוחנן אמ׳ לעולם
פניך ממש מי קתני הרי זה גט ומגורשת
הרי זה גט קתני דלא הוי גט ישן וכי מאלו
תלתין יומין הוי ניטא · תניא כותיה דר׳
יוחנן הרי זה גיטך כל זמן שאעכור מפניך
פניך שלשים יום והיה הולך ובא הולך ובא
הואיל ולא נתיחד עמה הרי זה גט ולא
תנשא לאחר עד שיעברו שלשים יום הגט
ישן אין חוששין שהרי לא נתיחד עמה ·
וליחוש שמא פייס אמ׳ רבה בר רב הונא
הכי אמ׳ אבא מרי משמיה דרב באומ נאמנת
עלי לומ׳ שלא פייס · ואיכא דמתני לה
אמיתני מעכשיו לא באתי מכאן ועד שנים
עשר חדש ומת בתוך שנים עשר חדש הרי
זה גט וליחוש שמא בא אמ׳ רבא כר רב
הונא הכי אמ׳ אבא מרי משמיה דרב באומ
נאמנת עלי לומ׳ שלא באתי · מאן
דמתני לה אמתני כל שכן אבריתא ומאן
דמתני לה אבריתא אכל מתני לא אם
לא באתי קאמ׳ והא לא אתא ״ מתני׳
הרי זה גיטך אם לא באתי
מכאן ועד שנים עשר חדש ומת בתוך

145
137

שנים עשר חדש אינו גט הרי זה גיטך מ
מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר
חדש ומת בתוך שנים עשר חדש הרי זה
גט אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש
כתבו גט ותנו לאשתי כתבו בתוך שנים עשר
חדש ותנו לאחר שנים עשר חדש אינו גט
אמ אביי חגל מידים היכא דאמ לה
לכשתצא חמה מנרתיקא לכי נפקא אמ
לה וכי מאירת בליליא הוי גט לאחר מיתה ואין
גט לאחר מיתה על מנת שתיבא חמה
מנרתיקה מעכשיו קאמ לה והוה לה מחיים
כדרב הונא אמ רב דאמ כל האומ על מנת
כאומר מעכשיו דמי לא נחלקו שלא כאן
תיבא מי סגיר כי יומי דאמ זמנו של שטר
מוכיח עליו והוה ליה כמה יום אם מתי כ
כמעכשיו אם מתי וכו מבר לא אמרי כר
יומי והוה ליה כאם מתי גרירא והלכתא כרבנן
הרי זה גיטך מעכשיו אם לא באתי מכאן
ועד שנים עשר חדש ומת בתוך שנים עשר
חדש הרי זה גט ואיבעיא להו כי שדינן לה
לשתר שדינן לה דהא ודאי לא אתא או ד
דילמא לאחר שנים עשר חדש שדינן לה
לכי מקיים תנאיה ולא איבעיא להו ולחומרא
עבדינן ולא לטרינן לה מלא חליצה ולא
שדינן לה לעולמא שלא לאחר שנים עשר
חדש לכי מקיים תנאיה

מתני׳

כתבו ותנו גט לאשתי אם
לא באתי מכאן ועד שנים עשר חדש ומת
בתוך שנים עשר חדש כתבו בתוך שנים
עשר חדש ונתנו לאחר שנים עשר חדש אינו
גט רבי יוסי אומ בזה גט כתבו לאחד ר
שנים עשר חדש ונתנו לאחר שנים עשר
חדש ומת אם גט קודם למיתה הרי זה גט
ואם מיתה קודמת לגט אינו גט אין ידוע
זו היא שאמרו מגורשת ואינה מגורשת
אמ ליה רב יהודה לרב אשי לימא קסבר ר
יומי כתב גט על תנאי בשד לא לעולם אימא
לך לפסול ושאני הכא מדהוה ליה למימר
אם לא באתי כתבו יתנו ואמ כתבו ותנו אם
לא באתי שמ הכי קאמ כתבו מעכשיו ותנו
אם לא באתי ורבנן לא שנא הכי ולא
שנא הכי והלכתא כרבנן תנו רבנן לאחר
שבוע שנה לאחר שנה חדש לאחר חדש
שבת לאחר שבת מאי יתיב ר זירא קמיה
דרב יוסף ואמרי לה קמיה דר יוחנן ויתיב
וקאמ חד כשבא ותלת כתרי שבא

ארבעה חמשה ומעלי קמיה שבתא
תניא ר אומ לאחר הרגל שלשים יום
נעקר ר חייא דרשה משמיה דר וקלסוה משמיה
דרבים ולא קלסוה אלמ ליה הלכת כותי
דר

סליק פירקא

הזורק גט לאשתו והיא בתוך ביתה או בתוך
חצירה הרי זו מגורשת זרק לה לתוך כיתו או
לתוך חצרו אע היא עמו במטה אינה מגורשת
לתוך חיקה או לתוך קלתה הרי זו מגורשת
חצרה מה שקנתה אשה קנה בעלה אמ
רבא אטו ידו דעבד למאן דאמ בשטר על
ידי עצמו לא כיד רבו דמיא שלא ניטו
וירו באין כאחד הכא נמי ניטו וחצרה באין
כאחת החוא שכיב מרע דכתיב ניטל
לרביתהו בבבא דמעלי שבתא לא אסבוק
למיהביה ניהלה למחר תקיף ליה עלמא
אתו לקמיה דרבא אמ להו זילו אמרו ליה
נקנייה ניהלה להחוא דופתא דיתיב בה
ניטלא ותיזיל איהי ותיחוד ותלבתה ותחזיק
בה דתנן נעל ונדר ופרץ כל שהוא הרי זו
חזקה והוה ליה ניטה וחצרה באין כאחת
וכן הלכה

גמ׳

א בתוך חצרה אמ עולא והיא שעומדת
בתוך ביתה או בתוך חצרה ור הושעיא אמ
אע היא בטבריא וחצרה בציפורי והלכתא
כעולא דהכין אסקה רב אשי בעל שנים א
אוחזין בטלית ביתיה דאמ רב אשי חצר
אתרבי מידה ולא נרע משליחות גבי גט
דחוב הוא לה ואין חבין לו לאדם שלא בפניו
הילכך בעינן והיא שעומדת בבבא ביתה או
שעומדת בבבא חצרה נבי מתנה דזכות
הוא לה זכין לאדם שלא בפניו אע הוא
עמה במטה אינה מגורשת אמ רבא
לא שנו שלא במטה שלו אבל במטה שלה
מגורשת שמעת מינה בלוי של לוקח
גרשות מוכר קנה לוקח לא עריבא במטה
דנביה עשרה ואע ראיבא מקום כרעי
המטה כרשותא דבעל מקום כרעי המטה
לא קבדי אינשי לתוך חיקה או לתוך
קלתה הרי זו מגורשת משי טעמ לפי
שאין אדם מקפיד לא על מקום חיקה ולא
על מקום קלתה ולא על דבי שהוא בקלתה
מאי היא טישקא דאכלה בה תמרי

מתני׳

אמ לה כגמי שטר חוב זה או

שמיאתו מאחריו קורא והתני הוא ניטא אינו
גט עד שיאמר לה הוא ניטיך נתן כיריה והיא
יושבה בעזרה קורא והתני הוא גיטא אינו גט
עד שיאמר לה הוא ניטיך · היתה עומדת
כרשות הרבים וזרקו לה בעזרה רשות
קרוב לו אינה מגרשת · וכן לענין קדושי
וכן לענין החוב אמ' לו זרוק לי חובי וזרקו לו
קרוב למלוה זכה הלוה קרוב ללוה הלוה
חייב מחצה על מחצה וחלוקין · מעשה
לאחוריו כי אמ' לו הוא ניטיך מי הוי גט הוה
ליה טלי ניטיך מעל גבי החרקע ואמ' רבא
טלי ניטיך מעל גבי קרקע לא אמ' כלום אימא
שלעתו מאחריו והא בעינא ונתן כירה ולוכא
לא עריכא דעייך ליה הרציה ושקלתיה ·
היתה עומדת כרשות הרבים · היכי דמי
קרוב לה אמ' ליה שמוט לרב יהודה · כדי
שתשוח ותטלנו ואת לא תעביר עכ"ד עד
דמטי ניטא לידיה · אמ' ליה רב מרדכי
לרב אשי הוה עובדא ואערכיה חליצה ·
אמ' ליה אסי אמ' יוחנן לקדושין ולניטין אמרו
ולא לדבר אחר · איתיביה ר' אבא ולענין
החוב אמ' לנזרוק לי חובי וכו' · ופריק הא
כמאי עסיקינן דאמ' ליה זרוק לי בתורת ניטין
אי הכי מאי למימרא מהו דתימ' מצי אמ'
ליה משטה הייתי בך קמ"ל דלא · אמ'
רב חסדא גט כירה ומשיחה בידו ראין אם
יכול לחתקו ולהביאי אצלו אינה מגרשת
ואם לאו מגרשת מאי טעמ' כעינן פריעת
וליכא · מתני' כיצד שמאי אומ' פוטר
פוטר · אדם את אשתו בגט
ישן וכית הלל אוסרין · אוזהו גט זכר
שנתיחד עמה מאחר שכתבו לה · כמאי
קמיפלגי כית שמאי סברי לא אמרי נזירה
שמא יאמרו ניטה קודם לכנה · אמ'
אבא אמ' שמוט ואם נשאת לא תצא ·
ואיכא דאמ' אמ' אבא אמ' שמוט ואם
נתגרשה תנשא לכתחלה · מתני'
כתב לשם מילות שאינה
הונגת לשם מלכות יון לשם מלכות מדי
היה כמזרח וכתב במערב כמערב וכתב
כמזרח תצא מזה ומזה ועריכה גט מזה
ומזה ואין לה כתובה ולא פירות ולא מזונות
ולא בלאות על זה ועל זה ואם נטלה מזה
ומזה תחזיר והולך ממזה מזה ומזה ולכן
זה וזה מטומאין לה ולא זה וזה בטהרין כ
במיאתה ולא במעשה היה ולא כתבו

נדריה היתה כת ישראל עסקלה מן הכהונה
כת לוי מן המעשר כת כהן מן התרומה ואין
ירושיו של זה ואין ירושיו של זה יורשין כתוכתה
מתו אחיו על זה ואחיו של זה חולצין ולא
מתיבמין · שינה שמו ושמה שם עירה
ושם עירו תצא מיזה ומזה וכל הדרכים הטו
בה · אמ' עולא מנני מה תקנו מלכות
בגיטין משום שלום מלכות ומשום שלום
מלכות תצא והולד ממזר אין ר' מאיר
לטעמיה דאמ' רב המנונא משמיה דעולא
אומ' היה ר' מאיר כל המשנה ממטבע שטבעו
חכמים בגיטין הולד ממזר אמ' רב המנונא
אמ' רב זו דברי ר' מאיר אבל חכמים אומרי
הולד כשר ומודים חכמים לר' מאיר שאם
שנה שמו ושמה ושם עירו ושם עירה שהולד
ממזר אמ' רב אשי אף אנן נמי תנינא שנה
שמו ושמה שם עירו ושם עירה תצא מזה
ומזה וכל הדרכים הטובה · האמאן ד
דקתני ליה אלימא ר' מאיר אי הכי נערבינהו
ונתניהו שלא שמעינן תנא הוא · מתני'
כל העריות שאמרו צרותיהן
מותרות הלכו היצרות השנאו
ועמאו אילונית תצא מזה ומזה כל הדרכים
הטובה · זו דברי ר' מאיר שאמ' משום ר'
עקיבא ריבו אבל חכמים אומ' אין ממזר
ביבמה וקיימא לן כחכמים · מתני'
כתב הסופר וטעה ונתן גט
לאשה ושכר לאיש ונתנו זה לזה לאחר
זמן הגט יוצא מתחת יד האיש והשיבר
מתחת ידי האשה תצא מזה ומזה כל הדרכי
הטובה · ר' שמעון אומ' אם לשתר יצא אינו
גט ואם לאחר זמן יצא הרי זה גט לא כיל
הימנו של ראשון לאבר זכותו של שני ·
היכי דמי לאחר זמן והיכי דמי לשתר אמ' ר'
יהודה אמ' שמוט כל זמן שיושבין זה הוא
לאלתר עמדו זה היא לאחר זמן ורב אחא
בר אהבה אמ' לא נשאת זהו לשתר נשאת
זהו לאחר זמן · ומדקא מערשי דברי
ר' שמעון שמעון הלכתא כותיה · ומסתברא
כדקא פריש רב אחא בר אהבה דדקא
מתניתין כותיה · ואמאי דשריק שמואל
שנויא בגמלא הוא ולא מסכיון אשנויא ·
מתני' כתב לינרש את אשתו ובמלך
בש אומ' עשלה מן הכהונה וכה
אומ' אעפ שנתן לה גט על תנאי ולא נעשה
התנאי לא עסלה מן הכהונה · והיכא

דכתב לה ניטא לדידיתהו דאמר לה הרי את מגורשת ממני ואי את מותרת לכל אדם
אעג"נ דלא משתריא עד דאמר לה לחוד
דתניא ואשה גרושה מאישה אעג"נ שלדבר
נתגרשה שלא מאישה עסולה לחזור וה"ג
ר"ח גמ' רבא מנשיא מדיל לשמוש למדנו
יסף פרי"ח דרב מנשיא מדיל לשמוש למדנו
רבינו יצא עליה קול איש פלוני כהן כתב נט
לאשתו והרי היא עושבת תחתיו ומשמשתו
מהו שלח ליה תעא והדר עריך כדיקדוק נ
מאי היא דאי מגליא מילתא דקרי לתינוק
כתיבה דילמא נתן קאמרי ותעא והאמ
רב אשי כל קלא דרבתר עשואין לא היישתנו לה
מאי תעא דקאמ' שמוט משני אם כן אתה
מוציא לעז על בנו של ראשון כיון דמשני
מפקת לה ומראשון לא מפקת לה אתו למימ
סמוך למיתה נרשה מתני המגרש
את אשתו ולנף עמו כעונרקי
ביה שמא אמ' אינה צריכה הימנו נט שני
וכית הלל אומ' צריכה ממני נט שני ומודים
בשנתגרשה מן האירוסין שאין צריכה הימנו
נט שני מעני שאין לבו נס כה נגנסה בנט קדח
תעא מזה ומזה וכל הדרכים השובה
מתני כשלא ראוה שובעלה וכדאיכא עידי
יחוד ולימא עידי ביאה עלויני בית שמאי סברי
לא אמרי הן הן עידי יחוד הן הן עידי ביאה
ובית הלל סברי אמרי יחוד הוא הן הן עידי
ביאה ומודים בשנתגרשה מן האירוסין
שאין צריכה הימנו נט שני דלא אמרי הן הן
עידי יחוד הן הן עידי ביאה משום דאין לבו
נסמה

פרקין נירקא

המגרש את אשתו ואמ' לה הרי את מותרת
לכל אדם חוץ מפלוני פלוני עזר מתיר וחכמים
אוסרין כיצד עשה שלוחו ממנה ויחזור ויתננו
לה ויאמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ
כתבו לתוכו אעג"נ שחזר ומחקו פסול
איבעיא להו אי חוץ אי על מנת חוץ
חוץ הוא ובחוץ הוא דעלויני רבנן עלויה
אעג"נ דהא שייר ליה בנט אבל בעל מנת מוחל
ליה מידי דהוה אבל תנאי דעלמא או דילמא
על מנת הוא ובעל מנת הוא דעלויני אעג"נ
עליהו דרבנן אבל בחוץ מודה להו דהא שייר
לה בנט ועשו רבינא דחוץ הוא אבל בעל מנת
מודו ליה אמ' רבא הרי זה ניטיך עלך

מתני מנת שלא השתי יין במי חיי וחייבי אין זה
כריתות כל ימי חיי עלויני הרי זה כריתות
מאי שנא חיי עלויני דילמא מאית ומקיים ליה
לתנאיה הוא נמי דילמא מאית ומקיים ליה
תנאיה שלא אמא כל ימי חייבי אין זה כריתות
כל ימי חיי עלויני הרי זה כריתות תנו
רבנן הרי זה ניטיך על מנת שתנשא לעלוני
חתי זלא תנשא ואם נשאת לא תצא
מאי קאמ' אמ' רב הכי קאמ' הרי זו לא תנשא
לא לו ולא לאחר לו שמא יאמרו נשותיהן
נותנין במתנה לאחר לא תנשא דבעי
קיומיה לתנאיה ואם נשאת לו לא תצא לאחר
תצא תנו רבנן הרי זה ניטיך על מנת
שתעלי לרקיע על מנת שתרדי לתהום על
מנת שתכלי קנה כת מאה אמה על מנת
שתעברי באויר על מנת שתעברי הים הגדול
כהגליך אינו נט ר' יהודה בן תימא אומר
כזיה נט כלל אמ' ר' יהודה בן תימא כל
שאי אפשר לולקיים מו כסופו והתנה עליו
מתחלתו אינה נא כמעלינן ברבים וכשר
אמ' רב נחמן אמ' רב הלכה כר' יהודה בן
תימא אמ' רב נחמן כי יצחק מתני נמי
דיקא דקתני כל שאפשר לו לקיימו כסופו
והתנה עליו מתחלתו תנאו קיים הא אי אפשר
תנאו בטל שמע מינה ואם כתבו כתיבו
אעג"נ וכו' אמ' רבי סטרא כתובו בתוכו תנן
עשיטא כת בו כתיבו תנן מהו דתימ' הני
מילי לאחר התורף אבל לענין התרף אפי' על
עה נמי פסול קמ"ל ורבא אמ' לא שנו אלא
לאחר התורף אבל לענין התרף אפי' על עה נמי
פסול ואזדא רבא לטעמיה דאמ' רבא
להנהו רכתבי ניטי שתקו לבעל עד רכתביתי
לתרעיה דגיטא והדרתא כפיא תנו
רבנן כל התנאין פוסלין בגט דברי ר' וחכמים
אומ' מה שפוסל על עה פוסל בכתב וכל שאינו
פוסל על עה אינו פוסל בכתב חוץ שפוסל
על עה פוסל בכתב על מנת שאינו פוסל
בעל עה פוסל בכתב אמ' רבא מחלוקת
לאחר התורף ר' סבר נדרין לאחר התרף
אפו לענין התרף ורבנן סברי לא גזרו אבל
לענין התרף דכולי עלמא פוסל ומתניתין דקתני
כתבו לתיבו ואוקימנא כחוץ אבל על מנת
לא פשיט לאחר התרף ורבנן היא וכו' הלכתא
מתני הרי את מותרת לכל אדם חוץ
לאביו ולאביך לאחי ולאחיך
לעבדי ולשבדי וכל מי שאין עליו קדושין כשור

הרי את מותרת לכל אדם שלא שמנה לפקן
גדול ברושה וחלושה לכהן הרי זו ממזרת
ונתינה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר
וכל מי שיש על קדושין אפי׳ בעבירה פסול
נעשין של גט הרי את מותרת לכל
אדם ר׳ יהודה אומ׳ ודין הוא ליכי מינאי
ספר תירוכין ואגרת שבוקין למהך
להתנסבא לכל גבר דתיצבין גופו
על גט בן חורין הרי אתה בן חורין הרי
אתה לעצמך אמ׳ אבי מאן דכתיב ביטא
לא ליכתוב דין דמשמע דין שלא ידין ולא
ליכתוב אגרת דמשמע איגרת שלא ואגרת
דתהויין די תיצבין תלתא תלתא ידין
מאי טעמ׳ דמשמע תהויין תיצבין ותורכיה
לואו הוכדו דמשומע וכדי ולא ליכתוב
למיהך דמשמע כי חוכא שלא למהך ולא
ליכתוב לאתנסבא דמשמע לא תנסבא שלא
להתגסבא איבעיא להו מי בעינן ודין
או לא בעינן ודין תשמע דאתקין רב
ביטי איך גלוני בר עלוני פטר ותריך ית
גלונית אנתתיה מקדמת דנאמין יומא דנן
ולעלם ושו ודין לא קאמ׳ ולטעמיך כולהו
מי קאמ׳ שלא בעינן הכא נמי בעינן מן יומא
דנן לאפוקי מדר׳ יוסי דאמ׳ זמנו של
שטר מוכיח עליו ולעולם לאפוקי מדשנא
מיניה רבא מרב נחמן דשנא מינה רבא
מרב נחמן היום אין את אשתי ולמחר את
אעזתי מהו גט כריתות
בכך משכת בכך וכך לירח עלוני בשנת כך
וכך לכריאת עלמא במניגא דגלונא
למימני ביה בריכתא גלונית אנא לגלוני
בר עלוני וכל שום דאית לי דממתא עלונית
עבידי כרעות נפשי פלא אניסנא ועטרית
ותקניתי ישבקית יתיכי ליכי את גלונית
כת עלוני וכל שום דאית ליכי דממתא כ
גלונית דהויית אנתתי מן קדמת דנא וכדן
עטרית יתיכי ליכי את גלונית כת עלוני
וכל שום דאית ליכי דממתא גלונית די
תהויין רשאה ושלטאה בנפשיכי למהך
להתנסבא לכל גבר די תיצבין ואינש לא
ימחה בידיכי מן שמי מן יומא דנן ולעלם
ודין דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין ואגרת
שבוקין כדת משה וישרא׳ל
ראובן בן יעקב עד
איעזר בן גלעך עד
גופו של גט שחרור הרי אתה בן חורין

הרי אתה בן חורין אתקין רב בניטי דזבינו
הגבדי דעבדא דקן מיצדק לעבדות
ועטיר ועתיר מן חרורי זמן עלוהי ומן עדוכי
מלכא ומלכתא ורשם דאינש לא אית עלהי
ומיגקי מכל מום ומן שחין עד צהב חדת
ועתיק מתני׳ שלשה גיטין פסולין
ואלו נשואת הולד כשר
כתב בכתבו ידו ואין עליו עדים יש עליו עדים
אין בו זמן יש בו זמן ואין בו שלא עד אחר בו
שלשה גיטין פסולין ואלו נשואת הולד כשר
ר׳ שמעון אומ׳ אפילו שאין עליו עדים שלא שנתנו
לה בפני עדים כשר ובובה מנפסים משועבדין
שאין העדים חותמין על הגט שלא מפני תקון
העולם ותו ליכא והא איכא גט ישן התם
לא תיצא הכא תיצא הניחא למאן דאמ׳
הכא תיצא שלא למאן דאמ׳ הכא לא תיצא מאי
איכא למימר הכא תנשא לכתחלה הכא
הגמ׳ כתב בכתבו ידו ואין עליו עדים
אמ׳ רב כתב ידו שנינו אתיא אילימא
ארישא נפשיטא כתב ידו קתני שלא אמיעדתא
הרי יש עליו עדים שלא אפשוטא יש בו זמן ואין
בו שלא עד אחר וקתני שלשה גיטין פסולין
ואם נשואת הולד כשר אמ׳ רב דוקא
כתב ידו ועד אבל כתב סופר ועד אין הולד
כשר ורקתני כתב סופר ועד כשר חתם
סופר ועד הוא אבל כתב סופר ועד לא מהני
ולא מידי וכן אמ׳ יוחנן כתב ידו שנינו
וכן הלכתא שלשה גיטין שנפסלין אם
נשואת באחד מהן זמנין אמ׳ רב תיצא וזמנין
אמ׳ רב לא תיצא שלה בנים לא תיצא
אין לה בנים תיצא רבא אמ׳ לעולם לא
תיצא וכן אמ׳ יוחנן לעולם לא תיצא וכן
הלכתא הלכך לגבי גט ישן תנשא לכ
לכתחלה ר׳ שמעון אומ׳ אפילו שאין עליו
עדים שלא שנתנו לה בפני עדים כשר אמ׳
ר׳ יהודה אמ׳ רב הלכה כר׳ שמעון בגיטין
אבל לא בשטרות ושמואל אמ׳ אף בשטרות
וכן אמ׳ ר׳ יעקב בר אידי אמ׳ ר׳ יהושע בן לוי
הלכה כר׳ שמעון בגיטין וכן אמ׳ ר׳ יוסי בר
חנינא אמ׳ ריש לקיש הלכה כר׳ שמעון בגיטין
והלכתא כל שמעון בגיטין ומיהא שמעינן
דלא בעינן עידי מסירה היכא דאיכא עידי
חתימה דהא רב הוא דאמ׳ אם נשאת בעד
אחד וכתב ידי סופר שהולד ממזר והוא
אמ׳ הלכה כר׳ שמעון בגיטין ואי סלקא דעתך
דבעינן עידי מסירה היכא דאיכא עידי

147
139

חתימה השתא הכא דליכא עידי חתימה
כלל ואפי' עד אחד מכשר רב היכא דאיכא
עד אחד ועידי מסירה פסיל והוה ליה הולד
ממזר אטו עד אחד מגרע גרע מהיכא דליכא
עד כלל שא ודאי מפסיל רב בעד אחד ומכשר
היכא דאיכא עידי מסירה אפי' ליכא עד אחד
שמעינן דהאי דפסיל בעד אחד היכא דליכא
עידי מסירה הוא ואי איכא בחתימה שני עדים
מכשר ואפ"ג דליכא עידי מסירה והייני דקתני
שאין העדים חותמין על הגט שא מפני ת
תקון העולם כלומ' אי ליכא בגט חתימה שא וכ
ניתן בעידי מסירה בלבד זמנן דמייתו עידי
מסירה ואתי בעל ומערער ומקלקל להה
הלכך תקנו שיהו העדים חותמין בגט דאי
אתי בעל ומערער מפקא ליה לגיטא וכ
ומקיים א"ליה בעידי חתימה ודחיא ליה ואי
לא סגיא לן בעידי חתימה שא עד דאיכא
עידי מסירה מאי מקנט תקון העולם איכא
אע"ג דמקיימא ליה לגיטא בעידי חתימה
מיגרוש דילמא לא אתיהיב ליה בעידי מסירה
שא ודאי כל היכא דאיכא עידי חתימה לא
בעינן עידי מסירה וכל היכא דאיכא עידי
מסירה לא בעינן עידי חתימה דבחר מיניהו
סגיא שא מיהו הני מילי בדיעבד אי נמי
דאשתכחו עידי מסירה בפומלין דלא אמרי
עדין אשת איש היא שא הואיל וישנן לעידי
חתימה והן כשרין והגט יוצא מתחת ידה
גירושין מעליא אינן אבל לכתחלה
בעינן עידי מסירה והם העקר שאין העדים
חותמין על הגט שא מפני תקון העולם כ
כראמרי דאי אבר גיטא קיימי עידי מסירה
ואי מיתו עידי מסירה קיימי עידי חתימה
וחזינן לרבן דאמ' היו יודעין דהאי דאמ'
שעזר כתב סופר ועד הולך ממזר משום
דהויא הא מילתא לה שעזר ממזיף מתיבו
שהולך ממזר ואפ"ג דהאי מילי דרבנן
סתרי למילי דידן חזינן למכתבינהו משום
דמלאכת שמים היא

מתני' שנים שטלחו שני גיטין
ושניהן
ונתערבו נותן שניהם לזו ושניהם לזו לבני
אם אבר אחד מהן הרי השני כטל
חמשה שכתבו כלל בתוך הגט איש פלוני
מגרש לפלונית ופלוני לפלונית והעדים ח
חותמין למטה כלן כשרין ונותן לכל אחת
ואחת היה כותב טופט לכל אחת ואחת וו
והעדים למטה את שהעדים נקרין עמו כשר

היכי דמי כלל היכי דמי טופס אמ' ר' יוחנן
זמן אחד לכלן זהו כלל זמן לכל אחד ואחד
כגון חד בשבא בחד בשבא זהו טופס וריש
לקיש אמ' אפי' זמן אחד לכלן הוי טופס
ושא היכי דמי כלל דתניבי הרי אנו פלוני
ופלוני ופלוני גרשנו נשותינו פלוני ופלונית
ופלונית אי הכי נמיצאו שתי נשים ג
מתגרשות בגט אחד והתורה אמרה וכתב
לה ולא לה וחברתה דחדר כתב הכי
פלוני גרש פלונית ופלוני גרש פלונית
תניא כותיה דר' יוחנן ותניא כותיה דריש
לקיש וכו' והלכתא כר' יוחנן **מתני'**
שני גיטין שכתבן זה בצד זה
ושני עדים עברים באין מתחת זה לתחת
זה ושני עדים יונים באין מתחת זה לתחת
זה את שהעדים הראשונים נקרין עמו כשר
עד אחר עברי ועד אחר יוני עד אחר יוני
ועד אחר עברי באין מתורת זה לתחת זה
שניהם פסולין זעירי תני שניהם כשרין
ותנא דידן דילמא נפל ית חתם וכלהו אחר
היא דחתימי והלכתא כתנא דידן
מתני' שייר מקצת הגט וכתבו כדף
השני והעדים מלמטה כשר
כתבו עדים בראש הדף מן הצד או מאחריו
בגט פשוט פסול הקיף ראשו של זה
בצד ראשו של זה והעדים באמצע פסולין
ראשו של זה בצד סופו של זה והעדים ג
מלמטה את שהעדים נקרין עמו בסוף כשר
אמ' ויב אשי והוא דידיע במתחתא דמנלתא
מתני' גט שכתבו עברית ועדיו יונית
יונית וסריו עברית עד אחר ל
עברית ועד אחר יונית אחד יונית ואחד
עברית כשר כתב סופרי ועד כשר איש פלוני
בן איש פלוני ולא כתב עד כשר כך היו
נקיי הדעת שבירושלם אומ' כתב חניכתו
וחניכתה כשר גט מעושה בישראל
כשר וכגוים חובטין אותו ואומרין לו נעשה
מה שישראל אומרין לך כתב סופר ועד
כשר אמ' ר' ירמיה חתם סופר שענו
ההוא כתובת חתנים דאתת לקמיה דר'
אבהו ידע ליה לטופסא דשטרא ולחתמות
דיה רחד סהדא סגיר לאבשורה אמ' ליה
ר' ירמיה חתם סופר שענו כתב חניכתו
וחניכתה כשר תנו רבנן חניכת אבות
בניטין עד עשרה דורות ר' שמעון בן עזר
אומ' עד שלשה דורות כשר מיכן ואילך פסול

כמאן אזלא הא דאמ׳ רבינא חניכת אבות
בניטין עד שלשה דורות כמאן כר׳ שמעון בן
עזיר וכן הלכת׳ אמ׳ רב הונא מאי קראה
כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם ׳ גט
מעושה כישרו׳ כשר ׳ אמ׳ רב נחמן אמ׳
שמוט גט מעושה כישרו׳ כדין כשר שלא
כדין פסול ועוסל ובנים כדין פסול ועוסל
שלא כדין אפי׳ ריח הגט אין כו ׳ אבי׳
אשפחיה לרב יוסף דהוה קא מעשה בניטי
אמ׳ ליה והא אנן הדיוטות אנן ותניא היה ר׳
טרפון אומ׳ כל מקום שאתה מוצא אגריות
של נשים אע״פ שריניהם כדין ישרו׳ אי אתה
רשאי להזדקק להם שנא׳ ואלה המשפטים
אשר תשים לפניהם לפניהם ולא לפני נוכרים ׳
הא לפניהם ולא לפני הדיוטות ׳ אמ׳
ליה אנן שליחותיהו קא עבדינן מידי דהוה
אהודאות והלואות אי הכי גזילות והבלות
נמי כי עבדינן שליחותיהו במלתא דשכיחא
במלתא דלא שכיחא לא עבדינן שליחותיהו ׳

מתני׳ יצא שמו בעיר מקודשת הרי
זו מקודשת מנורשת הרי זו
מנורשת ובלבד שלא יהא שם אמתלא אי
זו היא אמתלא גרש עליני את אשתי על תנאי
זרק לה קדושיה ספק קריב לי ספק קריב
לה זו היא אמתלא ׳ מנורשת ואסרינן
לה אגברה והא אמ׳ רב אשי כל קלא דבתי׳
נשואין לא חיישינן לה הכי קאמ׳ מקודשת
הרי זו מקודשת מנורשת ומנורשת הרי זו
מנורשת מאי טעמ׳ שהרי קול ישובר׳ עמו
אמ׳ עולא לא שישמעון קול הברה אלא
פרי שיהו נראות דולקות ומטות מוצנעת
ובני אדם נכנסין ויוצאין ונשים טוות לאור
הנר ושמחות לה ואומריות עלונית נתקדשה
היום עלוני נתקדשה היום ׳ וכן תני לוי
במתניתא לא שישמעו קול הברה שלא כדי
שיאמרו בעלוני וכו ׳ וכן אמ׳ רבה בר בר
חנה אמ׳ ר׳ יוחנן לא שישמעו קול הברה וכו ׳
אמ׳ רב שמוט בר יהודה אמ׳ ר׳ אבא אמ׳
רב הונא אמ׳ רב לא שישמעו קול הברה
שלא כדי שיאמרו בעלוני מהיכן שמע מעלוני
ובעלוני מעלוני והלכו להם למדינת הים ׳
ההיא דנפק עלה קלא דאי קדשה לבר כי
רב אתיא רב חמא לאביה אמ׳ ליה אימא לי
גופא דעובדא היכי הוה אמ׳ ליה על תנאי
קדישׁ אדעתא דלא תיזיל לבי חוזאי ואזל
ואמ׳ ליה כיון דבעידנא דחזוה קלא לא הוה

אמתלא לא כל כמינך דמחזרת אמתלא ׳
אמ׳ רבא יצא לה שם שמזנה בעיר אין חוששין
לה כתנאי אכלה בשוק גרגרה בשוק הניקה
בנה בשוק על כלם ר׳ מאיר אומ׳ תיצא ׳
עקיבא אומ׳ משישאו ויתנו כה מוזרות בלבנה
אמ׳ ר׳ יוחנן בן נורי אם כן לא הנחת בת
לאברהם אבינו שיושבת תחת בעלה ׳
והתניא אמרה כי מיצא כה ערות דבר ׳
ולהלן הוא אומ׳ עלעי שנים עדים או שלשה
עדים יקום דבר מה לחלן דבר ברור אף
כאן דבר ברור ׳ תני רבנן יצא עליה קול
שהיא בעולה אין חוששין לה שהיא חלוצה
אין חוששין לה שהיא נשואה אין חוששין לה
ארוסה אין חוששין לה שנתקדשה בעיר
אחרת אין חוששין לה שהיא שפחה אין ר׳
חוששין לה שהקדישו בעליו את נכסיו אין
שהנקיר את נכסיו אין חוששין לו בלבד שלא
יהא שם אמתלא ׳ אמ׳ רבה בר ריב הונא
אמתלא שאמרי אפי׳ מכאן ועד עשרה ימים ׳
ורב זביד אמ׳ במקום אמתלא חוששין
לאמתלא והאי דקתני ובלבד שלא יהא שם
אמתלא מקום אמתלא קאמרי ׳ ממתבי׳
ניתיה דהא דרבה בבר רחאה ר׳ יוחנן לעולא
אמ׳ רב אשי מל קיל דלא אתחזק בכי
דינא לאו קלא הוא ׳ ואמ׳ רב אשי כל
קלא דבתר נשואין לא חיישינן ליה הא בתר
ארוסין חיישינן ליה ׳ רב חביבא אמ׳ אפי׳
לבתר ארוסין נמי לא חיישינן ליה ׳
והלכתא לא חיישינן ליה ׳ אמ׳ רב חייא בר
אבא שלחו ליה מבי רב לשמוש למרנן רבי
יצא קול ובא אחר וקדשה קדושי מעליי מהו
שלח להו תצא והעמידו דבר על בוריו
והודיעוני מאי היא דאי מגליא מילתא דקדושי
קמא קדושי מעליא ניעהו לא צריכה גט משני
לא מצאו חדבר על בוריו מהו אמ׳ רב הונא
מגרש ראשון ונושא שני אבל מגרש שני
ונושא ראשון לא מאי טעמ׳ אתי למימר ׳
מחזיר גרושתו מן הארוסין ׳ רב ששת
בריה דרב אידי אמ׳ אף מגרש שני ונושא ר׳
ראשון מאי טעמ׳ מימר אמרי עייני רבנן
בקדושי דקדושי טעות הוו ׳ יצא עליה
קול מזה ומזה מהו אמ׳ רב יצא אף זו מגרש
ראשון ונושא שני אמימר אמ׳ מותרת לשניהם
והלכתא מותרת לשניהן ומדאמ׳ רב יצא
אף זו מגרש ראשון ונושא שני שמעינן דקר
קמיתא נמי הכין היא ולא כרקאמ׳ רב ששא

כריה הרב אירי " מתני כיצד שמאי
אומ' לא יגרש אדם את
אשתו אא"כ מצא בה ערוה שנא' כי
מצא בה ערות דבר ' ובה"א אומ' אפי'
הקריחה תבשילו שנא והיה אם לא תמצא
חן בעיניו ' אמ' ליה רב פפא לרבא לא
מצא בה לא ערוה ולא דבר מהו אמ' ליה
מדגלי רחמנא גבי אונס לא יוכל לשלחה
כל ימיו ' בעמוד והחזיר קאי מכלל ד
ה"ה כמאי דעבד עבד ' שמעינן מינה
ר"ה כגון דלא מצא בה לא ערוה ולא דבר
לכתחלה לא יגרש ' אמ' ליה רב משרשיא
לרבא בלבו לגרשה ויושבת תחתיו ומשמשתו
מהו קרי עליה אל תחרוש על רעך רעה
והוא יושב לבטח אתך ' תניא"ה ר'
מאיר אומ' כשם שה"ר עות במאכיל כך הדעת
נעשים ' ישלך אדם שזבוב נופל לתוך
כוסו זורקו ואינו שותהו זו היא מדת פפוס
בן יהודה שנועל דלת בפני אשתו ויוצא
וישלך אדם שזבוב נופל לתוך כוסו זורקו
ושותהו זו היא מדת כל אדם שרואה את
אשתו מדברת עם שכניה ועם קרוביה
ומניחה ' וישלך אדם שזבוב נופל לתוך
התמחוי מוציאו ואוכלו וזו היא מדת אדם
רעה שרואה את אשתו ויוצאה וראשה פרוע
ופרים משני עברין ורוחצת עם בני אדם '
עם בני ס"ה שא"א במקום שבני אדם
רוחצין ואינו חושש ' זו מציאה מן התורה
לגרשה שנא כי מצא בה ערות דבר וכת'
ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר '
הכתו קראו אחר שאין זה בן זוגו של ראשון
שזה הוציא רשעה מביתו וזה הכניס רשעה
לתוך ביתו ' זכה השני משלחה שנא'
ושנאה האיש האחרון ' לא זכה קוברתו
שנא או כי ימות האיש האחרון כראי' הוא
במיתה ' שזה הוציא רשעה מתוך וזה
הכניס רשעה לתוך ביתו ' ונרס' בפרק
הבא על יבמתו אמ' רבא אשה רעה מצוה
לגרשה שנא גרש לץ ויצא מדין כישנא שלח '
אמ' רב יהודה אם שנאת שלח ' יוחנן
אמ' שגיי המשלח ' ולא פליגי הא בזוג
ראשון הא בזוג שני ' דאמ' ר' שעזר כל המגרש
אשתו ראשונה אפי' מזבח מוריד עליו
דמעות שנא' וזאת שנית תעשו כסות דמעה
על מזבח ' בכי ואנקה ואמרתם על מה ונ'
ונרס' בפ' החולץ ליבמתו ' תניא ר'
שמעון בן יעקב אומ' לא ישא אדם אשה רעה
ורעתה לגרשה משום שנא' אל תחרוש על
רעך רעה והוא יושב לבטח אתך ' תנו
רבנן האוהב את אשתו כגופו והמכבדה
יותר מגופו והמדריך בניו ובנותיו בדרך
ישרה והמשיאן סמוך לפירקן עליו הכתו'
אומ' וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא
תחטא "

סליק נידה וסליקא מסכתא

מסכת יבמות

חמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן וצרות
צרותיהן מן החליצה ומן היבום ער סוף כל
העולם בתו ובת בתו ובת בנו ובת אשתו ובת
בנה ובת בתה חמותו ואם חמותו ואם חמיו
אחותו מאמו ואחות אמו ואחות אשתו ואשת
אחיו מאמו אשת אחיו שלא היה בעולמו ' ואלו
הרי הן פוטרות צרותיהן וצרות צרותיהן מן
החליצה ומן היבום ער סוף כל העולם ' וכלן
אם מתו או מאנו או נתגרשו או שנמצאו א
אילונית צרותיהן מותרות ואי אתה יכול לומ'
בחמיותו ובאם חמותו ובאם חמיו שנמצאו
אילוניות או שמאנו ' גמ' מנא הני
מילי רתנו רבנן ואשה אל אחותה לא תקח
לצרור לגלות ערותה עליה בחייה ' עליה
מה תלמוד לומ' שא"א במה יבא עליה שומע
אני אפי' אחת מכל העריות האמורות בתורה
הכתו מדבר ' נאמ' כאן במה יבא עליה
מה להלן במקום מיצה אף כאן במקום מיצה
ואמ' רחמנא לא תקח ' אין לי אלא היא ערתה
מנין תלמוד לומ' לצרור לא צרור ' ואין לי
אלא אחות אשה שאר עריות מנין אמרת קל
וחומר מה אחות אשה מיוחדת שהיא עריה
וחייבין על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת
אסורה ליבם אף כל שהיא עריה וחייבין על
זדונה כרת ועל שגגתה חטאת אסורה ליבם
ואין לי אלא הן צרותיהן מנין אמרת קל וחומר
מה אחות אשה מיוחדת שהיא עריה וחייבין
על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת ואסורה
ליבם צרתה אסורה אף כל שהיא עריה וחייבין
על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת ואסורה
ליבם צרתה אסורה ' מכאן אמרו חמש
עשרה נשים פוטרות צרותיהן וצרות צרותיה

שעשו בהוראת כ"ד כרבית והיה אם מעיני
העדה נעשתה בשגגה וגו' ואמור רבנן
כאן בעדה נאמ' להלן עדה מה עדה האמורה
להלן עד שיהיו כולן רואין להוראה אף עדה
האמורה כאן עד שיהיו כולן רואין להוראה
ותנן נמי הורו בד' ועשו כל הקהל או רובן
על פיהן מביאין עד ובעדן מביאין לעולם
ושעיר לחטאת ותנן נמי במתניתי הורו
כ"ד של אחד מהשבטים ועשה אותו שבט
על פיהן אותו שבט חייב ושאר שבטים פטורי
רבי י' יהודה וחכמי' אומ' אין חייבין אלא על
הוראת כ"ד הגדול שנא' ואם כל עדת ישרא'
ישגו ולא עדת אותו השבט ואעפ"ג דהאי
קרא בשאר מיעוט הוא דכתי' הא גמרי מעיני
מעיני בגזירה שוה אלא האי עירו והאי עירוש
עריכא היא ולאו דסמכא היא והכין עירוש
מצינו שחלקתו בין יחידין למרובין
שהיחידין בסקילה וממון עלטו ומרובין
בסיף וממון אבר יכול כשם שחלק במיתתן
של מרובין ועשאה בסיף כך נחלוק בקרבנותי
ולא יביאו קרבן היחידים שהיא שעירה של
תורה אחת יהיה לכם כלומ' תורת כל מי
שאינו מביא קרבן יצבור בהוראה אחת היא
ואין בה חלוקה אלא הכל מביאין קרבן יחיד
שהוא שעירה האי עירו דהך בריית"ד
ואתקיף לה רב חלקיה מהגרוניא טעמ' דכת'
רחמנא תורה אחת היא לאו הכי הוה אמינא
נחלק קרבן הני מרובין מיחיד מאי ליתי
ליתי עד משיח בשאר מיעוט הוא דמיתי
ליתי כשבה יחיד בשאר מיעוט הוא דמיתי
ליתי שעיר נשיא בשאר מיעוט הוא דמיתי
עד לעולה ושעיר לחטאת יצבור בעדה הוא
דמיתי ואי אינשר לטו שיביא קרבן יצבור
חלא מייתי קרבן יצבור שלא יעשו
בהוראת כ"ד כרבי ישית אבל עיר הנדחת
וכיוצא בהן לא ושא מאי ליתי שעירה
כלומ' מהנשאר לנו מהקרבנות שאינשר
להן שיביאו שעירה יחיד נמי היינו קרבנו
והנה לא חלקנו בקרבנותיהן גלום ר'
הילכך אי אתה מוצא דרך לעשות חלוקה
בקרבנותיהן ואם כן לר' למה הוצרך הכתו
לומ' יזורה אחת ועדיקין אצטריך
הואיל ויצבור בהוראה מייתו עד לעולה
ושעיר לחטאת הני מרובין העיר הנדחת
ליתו אינבוא אי נמי צריך ואין לו תקנה קא
משמע לן תורה אחת יהיה לכם לומר לך
שתקנתן בקרבן יחיד ואי אתא חולק ב
בקרבנותיהן האי הוא עירו דהאי
שמעתא ועירו בריר"א והיר"א הוא ולית
ביה קושיא ולא אפשק ולא אצטריכינן למכתבא
להא דלר' הגיא שלא כי חיכי לברורה משום
דקשיא להני דתנאי מתני' יהודה
היא דאסר באנוסת באנוסת אביו לפי קתני
חמש עשרה נשים ותו לא וקתני לה לאמו
גבי שש עריות שעריותיהן מותרות אבל רבנן
דשרו באנוסת אביו שש עשרה הן שפטורות
עריותיהן וערות עריותיהן וכן תני לוי
במתניתיה אמו נעגמים פטורת ערית"ד
ונעגמים אינה פטורת ערית"ה ביצד ה
היתה אמו נשואת אביו ונשאת לאחיו מאביו
ומת זו היא אמו שאינה פטורת ערית"ה
עפ משום דלא תפטי לאחיו ביה קדושין ולית
ליה בה הוי אמשום דערוה היא היתה
אמו אנוסת אביו ונשאת לאחיו מאביו ומת
זו היא אמו שפטורת ערית"ה ואעפ שאנו
חכמים במשנתינו חמש עשרה נשים
ישלך להוסיף שש עשרה בנין זאת
עים וכולן אם מתו או מאנו או נתגרשו
או שנמצאו אילונית עריותיהן מותרות
רוע ובתו ממאנת ולאו נשואי תורה
הן תפטור בקטנה שהשיאה אביה ונתגרשה
שהיא טיתומה בחיי האב בבלי בעי
האיש מקדש מתיב רב כהנא וכולן
אם מתו או מאנו או נתגרשו או נמצ"ה
אילונית עריותיהן מותרות דקדשה"ה
מאן אילימא דקדשה אביה במיאן סבי לה
נט מעליא בעיא שלא לאו דקדשה איהי נעשה
וקתני דבעיא מיאון הוא מותיב לה והוא
מערק לה כגון שנעשה בה מעשה יתומה
בחיי האב בעי' יוחנן המחזיר גרושתו
משנשואת ערית"ה מהו תשמע המחזיר
גרושתו משנשואת היא ועריתה חולצת"ה היא
ועריתה סד"א או היא או ערית"ה ולאו
תריצי קא מתרעת תריץ הכי היא חולצת
ערית"ה או חולצת או מתיבמת ומסקנא
כי האי תיריצא דאמרו כי אתא רבין אמ' ר'
יוחנן אחד ערית ממאנת עפ ממאנת ביבם
ואחד ערית אילונית ואחד ערית המחזיר
גרושתו משנשואת כולן מותרות ודוקא
עריותיהן אבל אינהו נופיהו כדליכא בהדיהו
עריות כל חדא מינייהו אית להו דינא באפי
נפשה ממאנת ביבם דלית לה עדיה

150
142

הבעל צרותיהן חולצות ולא מתיבמות וכלן
שנבעלו אילוניות או שהיו נשואות לאחרים
צרותיהן מותרות בין בחיי הבעל בין לאחר
מיתת הבעל וכל טיבולה למאן דלא מאנה
צרתה חולצת ולא מתיבמת · מתני׳
שש עריות המיורות משו ומעני
שהן נשואות לאחרים צרותיהן מותרות ·
אמו ואשת אביו ואחות אביו ואחותו מאביו
ואשת אחיו מאביו ואשת אחי אביו הכא כרת
והכא כרת הכא ממזר והכא ממזר · מאי
חמורות שאינן יכולות להנשא לאחין שלא
בעבידה · מתני׳ בית שמאי מתירין
את הצרות לאחין ובית הלל
אוסרין · חלצו בית שמאי פטלין מן
הכהונה ובית הלל מכשירין נתיבמו בית
שמאי מכשירין ובית הלל פוסלין ואע״פ שזו
פוסלין וזו מכשירין לא נמנעו בית שמאי
לישא נשים מבית הלל ולא בה מבית שמאי ·
וכל הטהרות והטמאות שהיו זו מטהרין
וזו מטמאין לא נמנעו מלנשות טהרות
זו על גב זו וזו על גב זו · ואקשי אהא
דתנן בש מתירין את הצרות לאחין ·
ותו אהא דתנן מגלה ניקראת באחר עשר
בשנים עשר בשלשה עשר בארבעה עשר ·
קרי בהן לא תתגודדו לא תעשו מצות
אגודות אגודות · ואסקה רבא כי אמרי
לא תתגודדו בגון בי״ד אחד בעיר פלג
מורים כדברי בה׳ ופלג מורים כדברי בית
שמאי אבל שתי כתי דיינין בעיר אחת לית לן
בה וכל שכן שתי כתי דיינין בשתי עיירות ·
תנו רבנן שאו חולצות או מתיבמות
חולצות לא מתיבמות מתיבמות ולא
חולצות לא חולצות ולא מתיבמות עריות
שאמרו לא חולצות ולא מתיבמות מוסיף
עליהן אשת סריס חמה ואשת אנדרוגינוס
ואשת אח מן האם ואשת גר ואשת עבד
משוחרר ואילונית לא חולצת ולא מתיבמת ·
החרשת והשוטה מתיבמות ולא חולצו
אסד מצוה ואסור קרושה חולצות ולא
מתיבמות עקרה וזקנה ושאר כל הנשים או
חולצות או מתיבמות · שאו חולצין או
מיבמין חולצין ולא מיבמין מיבמין ולא
חולצין לא חולצין ולא מיבמין עריות שאמרו
לא חולצין ולא מיבמין · מוסיף עליהם
סריס חמה ואנדרוגינוס ואח מאם ובר ועבד
משוחרר דהיכא דאיכא שני אחים תאומים
והיתה הורתן שלא בקדושה ולידתן בקדושה
לא חולצין ולא מיבמין אבל חייבין משום
אשת אח · תרשת והשוטה מיבמין
ולא חולצין · הספיקות כנון שקדש אחת
משתי אחיות ואין יודעין אי זה מהן קדש או
שנתערב ולדה בולה כלתה או מי שליבם
שהת אחר בעלה שלשה חדשים חולצין
ולא מתיבמין · פצוע דכא וכרות שפכה
סריס אדם והזקן חולצין ולא מיבמין · ואם
בעלו קנו ואסור לקיימן משום שנאת לא יכא
פצוע דכא וכרות שפכה בקהל יי · ושאר
כל האדם או חולצין או מיבמין ·

סליק פירקא

כיצד אשת אחיו שלא היה בעולמו שנים
אחים וימת אחד מהן וגולד להן אח ואחר כך
יבם השני את אשת אחיו וימת תראשונה ·
יוצאת משום אשת אחיו שלא היה בעולמו ·
והשניה משום צרתה · עשה בה מאמר ·
וימת שניה חולצת ולא מתיבמת · שני אחין
וימת אחד מהן ויבם השני את אשת אחיו
שלא היה בעולמו ואחר כך גולד להן את
וימת תראשונה יוצאה משום אשת אחיו ·
שלא היה בעולמו והשניה משום צרתה ·
עשה בה מאמר וימת שני חולצת · ולא
מתיבמת · ר׳ שמעון אומ׳ מיבם לאי זו
שירצה יי · גמ׳ · אשת אחיו שלא היה
בעולמו היכא כתיבא אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב
ראמ׳ קרא כי ישבו אחים יחדו אחים שהיתה
להן ישיבה את בעולם פרט לאשת אחיו
שלא היה בעולמו · יחדו המיוחדין בנחלה
פרט לאחיו מאמו · אמ׳ רב יהודה אמ׳ ש
שמואל שומרת יבם שמתה אסור באמיה שמא
קסבר יש זיקה · ואדרא שמואל לטעמיה
דאמ׳ שמואל הלכה כר׳ יהודה בן בתירא דתנן
שומרת יבם שקדש אחיו את אחותה משום
ר׳ יהודה בן בתירא אמרו אומ׳ לו המתן ער
שיעשה אחיך הגדול מעשה · ועריכא
דא׳ אשמעינן יש זיקה הוה אמינא הני מילי
בחד אבל בתרתי אין זיקה קמ״ל · ואי
אשמעינן הלכה כר׳ יהודה בן בתירא הוה
אמינא הני מילי מחיים אבל לאחר מיתה
תקעה לה זיקה קמ״ל · מתני׳ כלל
תקעה · ובן הלכתא · אסור
אמרו ביבמה כל שאסורה

אחות נמי שיבם.

ערוה לא חולצת ולא מתייבמת אחותה שהיא
יבמתה או חולצת או מתייבמת אסור מיבוא
שניות מדברי סופרים · אסור קדושה
לממנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן
הדיוט ממזרת ונתינה לישראל ת"ש ראל
לנתין ולממזר · אחותה שהיא יבמתה
או חולצת או מתייבמת · אחותה דמאן
אילמא אחותה דאסור מיבוא כיון דמדאורייתא
רמיא קמיה קא פגע באחות זקיקתו אלא
אחותה דאסור ערוה כגון שלשה אחים
שנים מהן נשואין שתי אחיות ומתו הנשואין
את האחיות והיתה אחת מהן אסורה עליו
אסור ערוה אסור בה ומותר באחותה רעה
חולץ רעה מיבם · וזו היא שאמרו א
אחותה שהיא יבמתה או חולצת או מתייבמ
אסור מיבוא ואמאי קרי ליה אסור מיבוא
אמ' אביי מיבוא לשמע מדברי חכמים אסור
קדושה לממנה לכהן גדול ואמאי קרי ליה
אסור קדושה דבת קדושים יהיו להו"ם
לממנה לכהן גדול גרושה וחלוצה וכו'
לא שנא מן הנשואין ולא שנא מן האירוסין
תנו רבנן מה הן שניות אם אמו ואם אביו
ואם אשת אביו ואשת אבי אמו ואשת אחי
האם בין מן האם בין מן האב ואשת אחי
האב מן האם וכלת בנו וכלת בתו
ומותר אדם באשת חמיו ובאשת חורגו
ואסור בבת חורגו וחורגו מותר באשת"ד
ובבתו · אשת חורגו · זאת אומרת אני
מותרת לך ובתי אסורה לך · בת חורגו
ראוריתא היא דכתי' את בת בנה ואת בת בתה
לא משום רקא בעי למתנא סיפא אשת
חורגו זאת אומרת אני מותרת לך ובתי
אסורה לך דאע"ג דבתי אסורה מראורית'
ברידי לא גדרו רבנן תנא רישא נמי בת
חורגו · אי הכי אשת חמיו נמי תימא
אני מותרת לך ובתי אסורה לך · הא
עסיקא ליה והא לא עסיקא ליה דזמנין
דמתה אשתו ומותר באחותה · אמ'
רב ארבע נשים יש להן הפסק ונקיטרב
ליה תלת · אשת אחי האב מן האם
ואשת אחי האם מן האב וכלת בתו
וזעירי מוסיף אף אשת אבי אמו · תני ר'
חייא שלישי שבבנו ושבבתו ושבבן אשתו
ושבבת אשתו שניה · רביעי שבחמיו
ובחמותו שניה · אמ' ליה רב אשי לרב
כהנא שניות דבי ר' חייא יש להן הפסק או
אין להן הפסק ואתינן למפשטה מיהא
דאמ' רב ארבע נשים יש להן הפסק ארבע
ותו לא מידי דשמעינן מינה דהני ר' חייא
אין להן הפסק · ודחינן כי קאמר רב להא
מתניתא קאמ' · ואתינן למפשטה מדר'
חייא גופיה דתני שלישי ורביעי אין טעון לא
ודחינן ודלמא משלישי ואילך מרביעי
ואילך ולא אפשיטא בהדיא · ירוע
תני בר קפרא מיסיף אם אבי אבי ואם
אבי אמו אשת אחי אבי אסורה לו ובתו
מותרת לו ואחי אבי מותר באשתו ובתו
אשת אחי אמו אסורה לו ובתו מותרת
לו ואחי אמו מותר באשתו ובבתו
נושא אדם אשת בן אחיו ואשת בן אחותו
ובת אחיו ובת אחותי · המחזיר גרושתו
משגשאת חולצת ולא מתייבמת צרתה
מתייבמת לעולם אין אדם עסקל את אשתו
ואפי' בא על אחותה או על אמה או על
בתה · כל העריות האמורות בתורה
הבא עליהן שוגג או מזיד פסלה מן ר
הכהנה · מה בין עריות לשניות
עריות עבר ושואה יצאה בלא נטו והולד
ממזר · שניות יצאה בנטו והולד
כשר וזו וזו אין להן בתובה עריות פוטרות
צרותיהן שניות חולצות ולא מתייבמות
צרת שניה אי חולצת או מתייבמת
וגרים אסורין בעריות כדי שלא יאמרי
באנו מקדושה חמורה לקדושה קלה
אבל בשניות מותרות · אמ' רב נחמן
גרים הואיל ואתו לידן נימא בהו מילתא
אחים מן האם לא יעידו ואם העידו עדותן
עדות אחין מן האב מעידין לפתחלה
אמימר אמ' אפי' אחים מן האם מעידין
לכתחלה ומאי שנא ערוה לכל מסורה
ערות לכ"ד מסורה וגר שנתגייר בקטן
שנולד דמי · מתני' מי שיש לו
אח מכל מקום זוקק את אשת
אחיו ליבום ואחיו לכל דבר הוא חוץ ממי
שיש לו מן השפחה ומן הנכרית · מי
שיש לו בן מכל מקום פוטר את אשת
אביו מן היבום · וחייב על מכתו ועל
קללתו ובני הוא לכל דבר חוץ ממי שיש
לו מן השפחה ומן הנכרית · מכל
מקום לאייתויי מאי אמ' רב יהודה לאיתויי
ממזר · ושמע מינה דחייבי לאוין ד
דאוריתא בני יבום נינהו כדקיימ"ל דמל

מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם
אתה יכול לקיים את שתיהן מוטב ואם לאו
יבא עשה וידחה את לא תעשה שבא מאי
טעמא אמור רבנן חולצין ולא מיבמין גזירה
כיבמה ראשונה אטו ביבמה שניה והאי
דקתני גבי ציצוע דכא וכרות שפכה ואם
בעלו קנו ואסורין לקיים בביאה שניה שמא
לא יבא ציצוע דכא וכרות שפכה בקה ל
ואחיו הוא לכל דבר למאי הלכתא
ליורשו וליטמא לו חוץ ממי שיש לו
מן השפחה ומן הנכרית מאי טעמא
אמ' קרא האשה וילדיה תהיה לאדניה
אשכחן שפחה נכרית מנין אמ' ר' יוחנן
משום ר' שמעון בן יוחאי אמ' קרא כי יסיר
את בנך מאחרי בנך קרוי בנך ואין בנך
הבא מן הגויה קרוי בנך שבא בנה והיב
על מכתי ועל קללתי קרי כאן ועשיא
בעמך לא תאור בעושה מעשה עמך כג
בשעשה תשובה והני מילי לענין ח
ייבא אבל לענין איסורא אפי' לא עשרה
תשובה אמור לבן להכות אביו ולקללו וג
דגרס' בסנהדרי פ' שו הן הנחנקים
אמ' רבה בר רב הונא וכן תנא דבי ר' ישמעא
לכל אין הבן נעשה שליח לאביו לא להכותו
ולא לקללו חוץ ממסית ומריח שהרי
אמרה תורה לא תחמול ולא תכסה עליו
הא דתנן ובנו הוא לכל דבר חוץ ממי
שיש לו מן השפחה ומן הנכרית
קאמרי רבוותא הני מילי שפחה דאחרים
דומיא דנכרית דלית לה קנין בגויה אבל
שפחה דידיה לא דאין אדם עושה בעילתו
בעילת זנות ואיתמר משמיה דרב עטרתא
גאון ז"ל הכין האי תנן וכל מי שאין
לה עליו ולא אחרים קדושין הולד כמוה
ואי זו זו הולד שפחה ונכרית הני מילי
שפחה דאחרים דומיא דנכרית דלית ליה
קנין בגויה אבל אם בא על שפחה
דידיה וילדה ממנו בת אע"ג דלא נקיטא
גט חירות בתי היא דהא אמור רבנן אין
אדם עושה בעילתו בעילת זנות ואם בא
עליה חייב משום בתו ואם בא עליה חייב
משום אחותי וחזי לגאון אחר דמספקא
ליה מילתא ומתוך דבריו נקיטינן כהא
מילתא לחומרא לגבי איסורא דהיכא
דאית ליה אחתא ומית ולית ליה זרעא
שאי דאוליד מן השפחה נקיטינן

לחומרא וחולצת והיא אחתא ולא מתיבמ
ולענין ממונא נקיטינן לקולא ולא ירית
ליה אבל איהו גופיה לא מזכי ליה יורשין
ואיבעי למנסב בת ישראל מיצרכינן ליה גט
שחרור ואי קדיש מקמיה גט שחרור מצרכי
לה גיטא מיניה ואי בעי מנסב שפחתה לא
שבקינן ליה

מתני'

מי שקדש אחת משתי אחיות ואינו
יודע אי זו קדש נותן גט לזו וגט לזו ומת
ולו אח אחד חולץ לשתיהן היו לו שנים
אחד חולץ ואחד מיבם קדמו וכנסו
אין מיציאין אותן מידן שמעת מינה ר
קדושין שאין מסורין לביאה הוו קדושי הכא
במאי עסקינן שהוכרו ולבסוף נתערבו
האי קושיא והאי פירוקא אלבא דרבא הוא
דסבר קדושין שאין מסורין לביאה לא
הוו קדושין ולית הלכתא כותיה דקיימ
לן כאביי דיעל קמ"ל והוא חד מיניהו
הלכך בין הוכרו בעודת קדושין ולבסוף
נתערבו בין לא הוכרו כלל נותן גט לזו וגט
לזו כגון שטא דאמתני' היו לו שנים אחד חולץ
ואחד מיבם דיקא מחלץ והדר יבומי אבל
יבומי בריש לא דקא פגע באחות זקוקתו

מתני'

שנים שקדשו שתי אחיות זה
אינו יודע אי זו קדש זה אינו
יודע אי זו קדש זה נותן שני גיטין וזה נותן
שני גיטין מתו ולזה אח ולזה אח זה חולץ
לשתיהן וזה חולץ לשתיהן לזה אח אחד
ולזה שנים היחידי חולץ לשתיהן והשנים
אחד חולץ ואחד מיבם קדמו וכנסו
אין מיציאין אותן מידן לזה שנים ולזה
שנים אחיו של זה חולץ לאחת ואחיו של זה
חולץ לאחת אחיו של זה מיבם חלוצתו
של זה ואחיו של זה מיבם חלוצתו שלזה
קדמו שנים וחלצו לא ייבמו שנים שבא אחד
חולץ ואחד מיבם קדמו וכנסו אין מ
מיציאין אותן מידן מיצוה בגרול ליבם
ואם קדם הקטן זכה אחד חולץ ואחד
מיבם דיקא מחלץ והדר יבומי אבל
יבומי בריש לא דקא פגע באחות זקוקתו
לזה שנים ולזה שנים וכו ומאי שנע
מיהא דתנן ארבעה אחין שנים מהן נשואין
שתי אחיות ומתו הנשואין את האחיות הרי
שו חולצות ולא מתיבמות התם משום דיקא
הכא כל חד וחד אומר דידיה קא מרמינא
ליה קדמו וכנסו אין מיציאין אותן מידן

כל נקט ס

תני שילא ואפי שניהם כהנים · מאי טעמא
איסור הלוויה לכהן מדרבנן הוא וספק ר
הלוויה לא נזדרו בה רבנן · מצוה בנחיל
ליבם · תנו רבנן והיה הכבור מכאן שמע
שמצוה בגדול ליבם · אשר תלד ·
פרט לאילונית שאינה יולדת · יקום על
שם אחיו לנחלה · אתה אומ לנחלה
או אינו שלא שאם היה שמו יוסף קורין לו יוסף
יוחנן קורין לו יוחנן נאמ כאן יקום על שם
אחיו ונאמ להלן על שם אחיהם יקראו כ
בנחלתן מה שם האמור להלן נחלה אף
שם האמור כאן בנחלה · ולא מחה שמו
מישרט פרט לסריס ששמו מחוי · אמ
רבא אע"ג דכל התורה אין מקרא יוצא מידי
פשוטו הכא אתיא גזירה שוה אפיקתיר
לגמרי · מתני · הנטען מן השפרחה
ונשתחרה מן הנכרית ונתגיירה
תרי זה לא יבנום ואם בנם אין מוציאין מידו ·
הנטען מאשת איש והוציאוה מתחת
ידו אע"פ שכנס ויצא · אמ רב ובעדים ·
כלומ אם הוציא אותה בעלה בעלה בעידי
טומאה מחמת זה הנטען וכנסה זה הנטען
מוציאין אותה מתחת ידו · אבל אם
הוציא אותה כגלה כלא עידי טומאה שא
בעדי דבר מכוער בלבד וכנסה זה הנטען
אין מוציאין אותה מתחת ידו · ורייקא
רב מדקתני הוציאוה ולא קתני הוציאה
מכלל דבד הוציאוה ובד אין מוציאין אלא
בעדים · ואותבינן עליה דר מיהא דתניא
בד"א בשאין לה בנים מן הנטען הוא שמוציאין
אותה מתחת ידו אבל יש לה בנים מן
הנטען לא תצא ואם באו עידי טומאה אפי
יש לה כמה בנים תצא דאלמא מפקינן לה
מן הנטען בלא עידי טומאה · ואוקמה
רב כר דתניא כוכל יצא ואשה חוברת ב
בסיגר אמ ר הואיל ומכוער הדבר תצא
רק למעלה מן הכלה אמ ר הואיל ומכוער
הדבר תצא והלכתא כותיה דרב · והלכת
כותיה דר · קשיא הלכתא אהלכת דהא
רב לא מפיק לה מן הנטען שא בעידי טומאה
ור מפיק לה בעידי דבר מכוער · לא
קשיא הא בקלא דפסיק עבדינן כרב ולא
מפקינן לה שא בעידי טומאה · ובקלא
דלא פסיק עבדינן כר ומפקינן לה בעידי
דבר מכוער · וקלא דלא פסיק ער כמה
אמ אביי אמרה לי אם רומי רמתא יומא
ופלגא · ולא אמרן שא דלא פסיק ביני
ביני אבל פסיק ביני ביני הא פסיק · והוא
דפסיק שלא מחמת יראה אבל פסיק מחמת
יראה כמה דלא פסיק רמי מחמת יראה
הוא דפסק · ולא אמרן שא היכא דליכא
אויבים אבל איכא אויבים רמפקי לה לקלא
לאו קלא היא דאמרי אויבים הוא דמפקי לה
לקלא · ושמעי מיהא דתניא כד"א בשאין
לה בנים וכו · דהיכא דאית לה בנים מן
הנטען אע"ג דאיכא ערים כדבר מכוער
לא מפקינן לה אבל אי איכא עידי טומאה
שזינתה עמו כשהיא תחת בעלה מפקינן
לה מינה ואפי יש לה כמה בנים · והני
מילי מבועל שהוא נטען אבל מבעל עצמו
לא מפקינן לה שא בעידי טומאה בין יש לה
בנים בין אין לה בנים כדגרסי בקדושין בפ'
האומ לחברו · איבעיא להו זינתה אשתו
בער אחד מהו אמ רבא הוי דבר שבערוה
ואין דבר שבערוה פחות משנים · והיכי
דמי עידי טומאה כדגרסי בפרק הערים
נעשין זוממין · ורבנן היכי דיני כשמואל
דאמ שמואל במאתים משיראו המאתים
ובכל אדם ער שיכנים כמכחול כשפופרת ·
וכן הלכה · ואם הוציא אותה בעלה בדבר
מכוער והלכה ונשאת לאחר ואפקיה תהוא
אחר לקלא ולבתר כן גרשה לא תנשא ההוא
נטען לכתחלה ואם נשאת לו וכנסה לא
תצא · שלח ליה רבה בר רב הונא
לרבא בר"ר רב נחמן ילמרנו רביט הא
דתנן המוציא את אשתו משום שם רע
משום נדר לא יחזיר אם חזר וכנס מהו
שיוציא ואסיקנא איט מוציא · ולא רמי
לנטען דנטען כיון דכנס אלמיה אלמיה
לקלא ולעי יוציא · אבל במחזיר את
אשתו אמרי קום ליה בקליה וליתה ·
מתני · המביא גט ממדינת הים ואמ
בפני נכתב ובפני נחתם לא
ישא את אשתו כית הרנתיו הרגנוהו לא ישא
את אשתו ר יהורה אומ הרגתיו לא תנשא
אשתו הרגנוהו תנשא אשתו · טעמ ר
דממדינת הים רעליה קא סמכינן אבל
מארץ ישרט דלאו עליה קא סמכינן ישא
את אשתו · מת הרגתיו לא ישא אשתו
ניהו דלא ישא את אשתו אבל לאחר תנשא
אשתו ולא אמרי רשע הוא והתורה אמרה
אל תשת ידך עם רשע · אל תשת רשע

עד דקיימ לן כרבא דאמ אדם קרוב אצל
עצמו ואין אדם משים עצמו רשע
וגדלן דאוריתא עסיל לעדית אשה ׃

מתני׳ הרוכם שאסר את האשה בנדר
על בעלה הרי זה לא ישאנה
מאנה או שחליצה בפניו ישאנה מפני שהוא
בר וכולן שהיו להן נשים ומתו מותרות
להנשא להן וכלן שנשאו לאחדים ומתו או
נתגרשו מותרות להנשא להן וכלן מותרות
לבניהם ולאחיהם מתני׳ דקתני לא
ישאנה ביחיד מומחה דקיימ לן בהערת
נדרים ביחיד מומחה וכיון דיחיד הוא אתי
לידי חשדא ולפי לא ישאנה אבל בידיעא רבי
תלתא לא חשידי כדתנן מאנה או שחליצה
בפניו ישאנה מפני שהוא בר ולאו בר
דוקא שלא אפי תרי נמי לא חשידי דתניא ערים
החתומים על שדה מקח ועל גט אשה לא
חששו חכמים לדבר זה שלא אם ראה אחד
מהן לקנות אותה שדה או לישא אותה אשה
הרשות בידו ולא חיישינן לחשדא והאי
דקתני במתני׳ מפני שהוא בר קמל דמיאן
בשלשה לאפוקי ממאן דאמ מיאן בשנים
ולית הלכתא כותיה דקיימ לן דמיאן ב
בשנים כי אפשיקא הלכתא בהדיא בעי אין
ממאנין ׃ ירושלמי שאין שנים מעידין
לחטוא מפני אחד וכלן מותרות לבניהן ׃
ולאחיהן שאין אדם מעיז לחטוא לא מפני
בנו ולא מפני אחיו ׃ אבעיא להו כנסה
מהו שיויא ואפיקנה משמיה דרב אשי דאם
כנס אינו מויא דברנעה לא מפקינן
יכלן שהיו להן נשים ומתו וכו ׃ מתו אין
נתגרשו לא ׃ והתניא אפי נתגרשו מותרו
להנשא להן לא קשיא הא דחואי קטטה הא
דלא חואי קטטה ואיבעי אמ הא והא
דלא חואי קטטה הא דארגיל הוא הא דארגיל
היא ׃ וכלן מותרות לאחיהן ולבניהן
וכל שכן לאביהן משום דזיז מיניה עירו
מתבייש ממנו ומאי שנא מיהא דתניא
הנשתן מן האשה אסור באמה ובבתה
ובאחותה ׃ נשי לגביה נשי שכיחא דאזלן
גברי לגביה גברי לא שכיחא דאזלי ׃ אי
נמי נשי דלא אסירא שכיבתן אהדדי לא
קשדן אהדדי גברי דאסירא שכיבתן אהדדי
קפדי אהדדי ׃

סליק ני׳ דקא ׃

ארבעה אחין שנים מהן עשואין שתי אחיות
ומתי הנשואין שתי אחיות הרי זו חוליצות
ולא מתיבמות קדמו וכנסו יועציאו ר שמעיה
אומ בית שמאי אומ יקיימו ובית הלל אומ
יוציאו ׃ אמ רבה בר רב הונא אמ רב
שלש אחיות יבמות שנפלו לשני אחין יבמין
זה חולץ לאחת וזה חולץ לאחת ואמצעית
צריכה חליצה משניהם דחליצה עסולה
היא וחליצה עסולה צריכה לחזר על כל
האחין ׃ ושמוש אמ אחד חולץ לכלן ׃
והאמ שמוש חלץ לאחיות לא נפטרו צרות
לצרות נפטרו אחיות שמ חליצה מעולה
בעינן כי קאמ שמוש דחליצה מעולה בעינן
למפטר צרה אבל נעשה פטורה ׃ נופא
אמ שמוש חלץ לאחיות לא נפטרו צרות
לצרות נפטרו אחיות חלץ לבעלת הגט
לא נפטרה צרה לצרה נפטרה בעלת הגט
חלץ לבעלת מאמר לא נפטרה צרה
לצרה נפטרה בעלת מאמר ואקשי מאי
שנא חלץ לאחיות דלא נפטרי צרות משום
דהויא לה אחות אשה בזיקה חלץ לצרות
נמי לא ליפטרי אחיות משום דהויא לה
אחות אשה בזיקה ועריק רב אשי משום
דלא אלימא זיקה לשויויה לצרה כעיקר ׃
ופא פשיק רבותא הלכה כשמוש ׃ אמ
רב הונא אמ רב שתי אחיות יבמות שנפלו
ליבם אחד חלץ לשניה הותרה חלץ לא
לראשונה הותרה מתה ראשונה מותרת
כשניה ואין צריך לומ מתה שניה שמותר
בראשונה משום דהויא כבמה שיש לה תקנה
ונאסרה וחזרה והותרה תחזר להתירה
הראשון ור יוחנן אמ מתה שניה מותרת
בראשונה אבל מתה ראשונה אסור בשניה
מאי טעמא כל כמה שאין אני קורא בה
כשוערת נפילה כמה יבא עליה הרי היא
כאשת אח שיש לה בנים ואסורה ׃ ורב
הני מילי היכא דקאי באפה אסור אחות
אשה דאוריתא אבל הכא זיקה דרבנן היא
וקיימ לן כר יוחנן ׃ **מתני׳** היתה
אחת מהן אסורה
על זה
אסור עליה אסורה ומיתר באחותה והשני
אסור בשתיהן ׃ אסור מיעה ואסור קדוש
חולצות ולא מתיבמות ׃ היתה אחת
מהן אסורה על זה אסור עליה והשניה אסורה
על זה אסור עליה האסור לזה מיתר לזה
והאסור לזה מיתר לזה וזו היא שאמרו

ואחותה שהיא יבמתה או חולצת או
מתייבמת · שלשה אחין שנים מהן ב
נשואין שתי אחיות או אשה ובתה או אשה
ובת בתה או אשה ובת בנה ומתו הנשואין
את האחיות הרי אלו חולצות ולא מתייבמות
ולי שמעון פוטר · היתה אחת מהן ג
אסורה עליו איסור עריות אסור בה ומותר
באחותה אסור מצוה ואסור קרושה חולצין
ולא מתייבמות · שלשה אחין שנים
מהן נשואין שתי אחיות ואחר מופנה ומת
אחד מבעלי אחיות ועשה בה מופנה ב
מאמר ואחר כך מת אחיו השני בש אומ
אשתו עמו והלא זו תיצא משום אחות
אשה ובית הלל אומ מויבא את אשתו בנט
ואשת אחיו בחליצה · וזו היא שאמרו
אי לו על אשתו ואי לו על אשת אחיו ·
שלשה אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות
ואחד נשוי נכרית ומת אחד מבעלי אחיות
וכנס נשוי נכרית את אשתו ומת השני ד
ויבאה משום אחות אשה והראשונה ב
משום צרתה עשה בה מאמר ומת נשוי
נכרית חולצת ולא מתייבמת · והוא
הדין אע"ג דלא עשה בה מאמר ומת נכרית
מחלץ הלצה יבומי לא מיבמא דהויא לה
צרת אחות אשתו בזיקה האי דקתני ה
מאמר לאפוקי מב"ש דאמרי מאמר קונה
קנין גמור ואע"י חליצה גמי לא תבעי קמ"ל
דציבור חליצה · שלשה אחין שנים
מהן נשואין שתי אחיות ואחד נשוי נכרית
ומת נשוי נכרית וכנס אחד מבעלי אחיות
את אשתו ומת הראשונה ויבאה משום
אחות אשה והשנית משום צרתה עשה
בה מאמר ומת השניה חולצת ולא
מתייבמת · שלשה אחין שנים מהן
נשואין שתי אחיות ואחד נשוי נכרית ומת
אחד מבעלי אחיות וכנס נשוי נכרית את
אשתו ומתה אשתו של שני ואחר כך מת
נשוי נכרית הרי זו אסורה עליו עולמית
הואיל ונאסרה עליו שעה אחת ·
שלשה אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות
ואחד נשוי נכרית ונרש אחד מבעלי א
אחיות את אשתו ומת נשוי נכרית וכנסה
המגרש ומת זה היא שאמרו יכלן אם מתו
או נתגרשו או מאנו יבמותיהן מותרות ·
טעמי דגירש אחר מבעלי אחיות את אשתו
ואחר כך מת נשוי נכרית הוא שהנכרית
מותרת אבל אם מת נשוי נכרית ואחר כך
גירש אחד מבעלי אחיות את אשתו וכנסה
המגרש ומת נכרית מחלץ חלצה יבומי
לא מיבמא דהויא לה מיבמא צרת אחות
אשה בזיקה ואע"ג דגירש לה לאחות אשה
לא משתריא ליה נכרית דגזרינן משום זיקה
דעלמא · ואי קשיא לך עריה מן הנשואין
דהא כיון דגירש לה לעריה או שמתה ואחר
כך מת הוא משתריא ערימה לא גזרו משום
הך דלא נתגרשה · התם כיון דעריה
היא מגמר גמירי לה אינשי אינשי וקלא
אית לה הכא זיקה דרבנן היא · אי נמי
התם גבי עריה כיון דנדשה מקמיה דנפלה
לה קמי יבם מהנו בה גירושין דכי נפלה
ערה קמי יבם בהיתירא נפלה קמיה
אבל הכא גבי נכרית כיון דבשעת נפילה
באיסור זיקה נפלה קמיה לא מהנו בה
גירושין · והאי טעמא טעמא עדיף מההוא
קמא · וכלן שהיו בהם קנין קדושין או
קנין גירושין חולצות ולא מתייבמות ·
כיצד קנין קדושין זרק לה קדושיה קנין
קרוב לו קנין קרוב לה זהו קנין קדושין
כיצד קנין גירושין · כתב בכתב ידו
ואין עליו עדים יש עליו עדים ואין בו זמן
יש בו זמן ואין בו לא עד אחד זהו קנין
גירושין · ובן אם היתה עומדת ברשות
הרבים וזרק לה גיטה קנין קרוב לו קנין
קרוב לה קנין גירושין הוי וחולצת ולא
מתייבמת כראית במס קדושין דאמ רבא
כל שיש בקדושין יש בגירושין ישבגירושין
מה שאין בקדושין וזהו דציקדושין דקתני
במתני לאו דוקא הוא לא משום רתנא זהו
בקדושין תנא נמי זהו בגירושין · וזהו
דקדושין למעוטי מאי למעוטי זמן דליכא
בקדושין ומעכ"ת מה לא תקנו זמן בקדושין
בשלמא למאן דאמ משום פירי אתקין
זמן בגיטין משום הכי לא אתקין זמן בקדושי
דארוסה לית ליה פירי · אלא למאן דאמ
משום בת אחותו שלא תזנה לתקון ·
ואסיקנה משום דלא אפשר היכי ליעביד
לנחיה גבה דידה מחקא ליה לזמן לנחת
גביה דידיה דימנין דזני בת אחותו ומחצה
עליה לנחיה גבי עדים אי דדבירי ליתו
לסהדי אי דחזי מכתבא ואתי סהדי ומקהדי
מעיקם אמ רחמנא ולא מצי כתבם הילך
לא איצטריך · אי הכי בגירושין נמי לימא

הכי בגירושין כיון דלה צלה ריירה קאתי ל
לגלויי עלה דלאו אשת איש היא לא מחקא
ליה לזמן דקדושין דלחובא דיירה קארצי
דמגלי עלה דאשת איש היא מחקא ליה
לזמן · הא מילתא מקשו כה רבנן היכי
אמרי הכא רחמנא אמ מציהם ולא מצי
כתבם והא תנן נאמן אדם לומ זה כתב
ידו של אבא וזה כתב ידו של רבי וזה כתב
ידו של אחי ואי סד רבעינן מציהם ולא
מצי כתבם השתא אעג דאמרי אינהו זה
כתב וידינו בעינן עד דירעי לה לסהדותא
ומסהדי כה על פה ואי לא מסהדי על פה
לא הויא עדות · כי אמרי אחריני זה
כתב ידו של בעלוני הויא עדות · ומסתברא
לן כי אמ רחמנא מציהם ולא מצי כתבם
דלא הויא ליה עדות שבכתב עדות ·
הכי מילי היכא דאיתיה לשטרא תותי ·
ידיה דסהדי דכמה דלא נפקא לה סהדו
סהדותא מתותי ידיהון דסהדי כמה דלא
מסהדי בה עד השתא דמיא דהא אי בעי
נכשוי ליה לשטרא ולא מסהדי הלכך
אי מדכרי ליה לסהדותא ומסהדי כה
השתא על פה הויא עדות ואי לא לא הויא
עדות אבל שטרא דנפיק מתותי ידיה ·
בעל דין לא אמרי ביה מצי כתבם הוא והא
מעידנא דחתמי בשטרא ויהבי ליה למריה
ולא יכלי למהדר בהו והוו להו כמי שנחק
שנחקרה עדותן בבד דאמ רישו לקיש
עדים החתומין על השטר נעשו כמי
שנחקרה עדותן בבד הלכך מציהם קיימן
ביה ולא מצי כתבם הוא ומהאי טעמ
מקיימי ליה לשטרא בחתימת ידי עדים
ולא איכפת לן אי מדכרי לסהדותא או לא
מדכרי · ועד האי מקרא מלא נתי שחת
בכסף יקנו וכתיב בספר וחתום ויערך
עדים · למימרא דכי האי גונא עדות
מעליא ומציהם היא ולא מצי כתבם הוא ·
והתיא תנרסי בכתובות תנו רבנן כותב
אדם עדותו על השטר ומעיד עליה לאחר
כמה שנים ואמ רב הונא והוא שזוכרה
מעצמו וכו · הכי נמי מתוקמא כגון
עדות דאיתיה תותי ידי דסהדי ומשום
הכי אמ רב כהנא והוא שזוכרה מעצמו ·
ובכל פרשתיה בדוכתה דירה ולית בה
קושיא · מתני שלשה אחין נשואין
שלש נשים נכריות ומת

אחד מהן ועשה כה השני מאמר הדי אלו
חולצות ולא מתיבמות שנא ומת אחד
מהן ובן אין לו לא תהיה אשת המת החוצה
לאיש זר יבמה יבא עליה וגו · שעליה ·
זיקת יבם אחר ולא שעליה זיקת שני יבמין ·
ר שמעון אומ מיבם לאי זו שירצה ·
וחולץ לשניה · יאי זיקת שני יבמין ד
עדאוריתא חליצה נמי לא תבעי לא מדרבנן
וגזירה שמא יאמרו שתי יבמות הבאות
מבית אחר מתיבמות · ויבם לחדא
ויחלוץ לחדא גזירה שמא יאמרו בית
מקיצתו בנוי ומקיצתו חלוץ · ויאמרו ·
אי דמיבם והדר חליץ הכי נמי לא גזירה
דילמא חליץ לה ברישא והדר מיבם וקם
ליה באשר לא יבנה ורחמנא אמ כיון ר
שבנה שוב לא יבנה · אמ רבא נתן נט
למאמרו ומת הותרה ערוותה אבל היא
אסורה דמחלוצה בבעלת גט דעלמא ·
איכא דאמרי אמ רבא נתן נט למאמרו
ומת הותרה אפי היא מאי דעבד שקלה ·
והא דאמרי בזיקת שני יבמין מחלץ
חליצה יבומי לא מיבמא לא תימא הכי
מילי היכא דאיכא ערוה דאיכא למגזר
משום ערוה לא אפי היכא דליכא ערוה
יבמה ואיכא עלה זיקת שני יבמין מחלץ
חליצה יבומי לא מיבמא דתנן בפר האשה
בן תשע שנים הבא על יבמתו ומת חולצת
ולא מתיבמת ואמ רבא עלה הא דאמרי
רבנן זיקת שני יבמין מחלץ חליצה יבומי
לא מיבמא לא תימא הכי מילי היכא דאיכא
למגזר משום ערוה דהא הכא דליכא ערוה
מחלץ חליצה יבומי לא מיבמא ·

מתני שני אחין נשואין שתי אחיות
ומת אחד מהן ואחר כך מתה
אשתו של שני הרי זו אסורה עליו עולמית
הואיל ונאסרה עליו שעה אחת · שנים
שקדשו שתי נשים ובשעת כניסתן לחופה
החליצו של זה בזה ושל זה בזה הרי זו
חייבין משום אשת איש ואם היו אחין אף
משום אשת אח ואם היו אחיות אף משום
ואשה אל אחותה · ואם היו נדות אף
משום נדה · ומצרישין אותן שלשתן
חדשים שמא מעוברות הן ואם היו קטנות
ולא היו ראויות לילד מחזירין אותן. מיד
ואם היו כוהנות נפסלו מן הכהונה ·
החלוצו ברשיעי עסיקינן אמ רב יהודה תני

הוחלפו · ומאן תנא דאית ליה איסור
כולל ואיסור מוסיף ואסור בת אחת אמ' רב
יהודה אמ' רב ר' מאיר היא דתנן ישׁ אוכל
אכילה אחת וחייב עליה ארבע חטאות ואשם
אחד · טמא שאכל חלב והוא נותר ומן
המוקדשין ביום הכפורים ר' מאיר אומ' אם
היה שבת והוציאו חייב אמרו לו אינו כן ה
השם ר' מאיר שיבא רמאן וכו' · האי
שמעתא חזינא בה פירושי לרבואתא וכולהו
לא דיקי דקסברי איסור בת אחת דב' האי
מתני' דיש אוכל אכילה אחת · בכלל
אכילה היא וקא מפרשי לה כגון דאטמי קורם
שיביא שתי שערות והשתא אייתי שתי
שערות דב' היא שעתא איחייב ליה באיסור
חלב ואיסור טומאה בבת אחת ולאו הכין
כדמפרר בפירושא דילן · ועוד אסתבר
להו דהאי דאמר' ומאן תנא דאית ליה
טעה בדבר מצוה חייב אמתניתין דיש אוכל
אכילה אחת קימי · ומוקמי להאי נותר
בשהוציאו לשחקצו דשרי בתו מצוה כי היכי
דליהוי טעה בדבר מצוה · ולאו הכין הוא
דהאי מתניתין דיש אוכל אכילה אחת לית
בה טעה בדבר מצוה לא אמתני' דהחליפו
קימי ועלה אמר' טעה בדבר מצוה כ
כדמפרשינן לקמן · ולהכי כתבי להאי
שומעתא כי היכי לפרושה ולברורה שפיר ·
והכין הוא נמ' ומאן תנא דאית ליה איסור
כולל ואיסור מוסיף ואיסור בת אחת · פי'
כיון דאיצטריגו ר' יוסי ור' שמעון בשמעתא
קמיתא ולא איתברר דאית ליה לחד מיניהו
איסור כולל ואיסור מוסיף ואיסור בת אחת ·
אעטריכינן הכא למיבעי מאן הוא האי
תנא דתני הא מתני דאית ליה איסור כולל
ואסור בת אחת ואיסור מוסיף · ומחדדינן
אמ' ר' יהודה אמ' רב ר' מאיר היא דתנן
בכריתות ישׁ אוכל אכילה אחת וחייב עליה
ארבע חטאות ואשם אחד וכו' · והכין פירו'
איסור כולל ואיסור מוסיף ואיסור בת אחת
דמתני' דהכא · דכיון שקדש ראובן
אשה נאסרה עליו אחותה ונאסרה היא
עצמה על שמעון אחיו משום אשת אח
ומשום אשת איש בבת אחת · וכשקדש
שמעון אחיו את אחותה מגו דאיתוסף בה
איסורא לגבי אחיו איתוסף איסורא לגבי
דידיה ונמצא חייב עליה משום אשת אח
ומשום אחות אשה וזהו איסור מוסיף ·

וכן נמי משום אשת איש מגו דאיתוסף בה
איסורא לכולי עלמא איתוסף בה איסורא
לגבי דידיה · נמצא ראובן שחייב על
אשת שמעון משום אחות אשה ומשום אשה
איש באיסור מוסיף ושמעון חייב על אשת
ראובן משום אשת אח ומשום אשת איש
בבת אחת ומשום אחות אשה באיסור כולל
דמגו דאיתסר בכולהו אחוותא איתסר נמי
באשת ראובן בכלל והיינו איסור כולל וכ
וכשפירשו נדות מגו דאיתוסף איסורא
בכל אחת מהן לגבי בעלה איתוסף נמי
איסורא בה לגבי אחוה · זה הוא פירו' איסור
כולל ואיסור מוסיף ואיסור בת אחת דההיא
מתני' דכריתות כבר מיפרשא בגמ' דכריתו'
והכין הוא בגמ' דהתם · אמ' מר ישׁ אוכל
אכילה אחת וחייב עליה ארבע חטאות ואשם
אחד נימא איתיליה לר' מאיר איסור חל על
איסור מהי דאיסור חל על איסור ליתי ליה
איסור כולל ואיסור מוסיף ואיסור בת אחת
איתי ליה טהור מעיקרא לא אסר שׁא בחלב
הוה טמא מגו דאיתסר בחתכות טהורות
איתסר נמי בהאי חלב והיינו איסור כולל ·
וחלב מעיקרא לא אסיר שׁא באכילה ·
אקדשיה מגו דאיתוסף בה איסור הנאה
איתוסף בה איסורא נמי לגבי חלב והיינו
איסור מוסיף · ועד כאן להדיוט הוא
דאסור אבל לגבוה שרי · הוה ליה נותר
מגו דאיתסף ביה איסור ניגבי גבוה איתוסף
ביה איסור נמי לגבי הדיוט גם זה איסור
מוסיף חל עליה יום הכפורים מגו דאיתוסף
ביה איסורא לגבי חולין איתוסף ביה איסורא
נמי לגבי חלב והיינו איסור כולל שנכלל
החלב באיסור החולין · האי הוא פירו'
דפריש בגמ' וליכא הכא איסור בת שׁא לדברי
ר' מאיר הוא דמשכחת לה דאמ' ר' מאיר
אם היה שבת והוציאה חייב · וקא פריש
בגמ' האי דאמ' ר' מאיר אם היתה שבת והוציאו
חייב מכלל דביום הכפורים לא מיחייב ·
אהוציאה שׁא הכי קאמ' אף אם היתה שבת
והוציאו חייב שתים אחת משום שבת ואחת
משום יום הכפורים דשבת ויום הכפורים
בבת אחת קא אתי ומיחייב עלה תרתי ·
ומיהא שמעי' לר' מאיר דאית ליה איסורא
אחת ולאו מגופה דאכילה ושו היתה בכלל
אכילה איסור בת אחת הוה מפרש ליה
גמ' כדקא פריש להנך ולהכי אמר' ר' מאיר

היא ולא תנא קמא דר' מאיר היא ולאו משום
דסתם משנה ר' מאיר היא כדפרישו ר'
רבותא דהאי סתמא לאו ר' היא דאמ' ר'
מאיר מוסיף עליה ושו היא האי סתמא לר'
מאיר הוה ליה למתנא יש אוכל אכילה
אחת וחייב עליה שלש חטאות דברי ר' מאיר
וחכמים אומ' אחת אבל היצאה אינו השם
והאי היצאה דניתר לאו לשריפה אפקיה
כדפרישו הני רבותא ולישנא דקתני
מתניתין דכריתות טועה בדבר מצוה כלל
לא כמתניתין דהחלוץ של זה בזה הוא ד
דאיכא טועה בדבר מצוה משום דהה"א
בעילה בעילת זנות היא כדאמ' התם ובועל
בעילת מצוה ופיר"ש וכיון דאוקימנא כר'
מאיר אקשינן ור' מאיר דחייב בטועין מצוה
חטאת אליבא דמאן וכו' אי ממתני'
דכריתות קאי עלה קאמ' טועה בדבר מצוה
אמאי לא אקשה לי הכי במתני' דכריתות
דהיא דכותה ועיר מכדי ר' מאיר
לא אמ' אם הוציאו לשרפי מצא להו
לאוקומיה למימריה דלשריפה אפקיה
ולא קשיא עלה אליבא דמאן לימא להו אנא
לאו לשרפי אמרי ועיר אי לשרפי אפקיה
אמאי אכילה לא האי עירו חבטא כ
בעלמא הוא ולא דסמכא הוא והכי אתכרו
בירושא מעליא דלית בהאי מתנית' דכריתות
טעה בדבר מצוה לא כתני' דהחלוץ ה
הוא דאיתיה ולישנא לעריושא להא
שמעתא לא כדפרישינן ציס
ואם היו קטנות ולא היו לאויות לולד מחזירין
אותן מיד ואי קשיא לך הא דתניא
קטנה או שאינה ראויה לולד כולן צריכות
לחמתין שלשה חדשים ההיא גזירה
היא והכא חילוף וחילוף לא שכיח ומילתא
דלא שכיחא לא גזרו בה רבנן תניא
אנוסה ומפותה צריכות להמתין שלשה
חדשים דברי ר' יהודה ר' יוסי מתיר לארס
ולינשא מיד אמ' רבא מאי טעמ' דר'
יוסי אשה מזנה מתהפכת כדי שלא ת
תעבר ור' יהודה סבר אימר לא נתהפכה
יפה יפה וחזינן למקצת מרבותא
דמפקי בהא הלכה כר' יהודה ואנן לא
ידעינן מה יכא גמרי לה להאי מפקא דהא
קיימא לן דר' יהודה ור' יוסי הלכה כר' יוסי
ואי אמרת משום דקאי ר' יהודה נסתם
מתני' דקתני וכמפרישין אותן שלשה חדשי

שמא מעוברות הן דהא ראנוסות ניתנו יקתני
מפרישין ליכא למימר הכי דהכא אע"ג ר' יוסי
מודה דמפרישין דלא קאמ' ר' יוסי אלא
באשה מזנה דידעינן דמזנה היא כדי
שתתהפך והא איכא למימר דהוחלפו למימרא
דטועין היא מילתא ואי אמרת משום
דקתני בפ' החולץ וכן שאר כל הנשים
לא ינשאו ולא יתארסו עד שיהיו להם שלש
חדשים אחד בתולות ואחד בעולות ואחד
שמנות ואחד גרושות ואחד עשואות ואחד
ארוסות ותניא הרי שהיתה רדויה ללך
בבית אביה או שהיה לה בעס עם בעליה או
שהיתה חולה או שהיתה שהיה בעלה חולה
או זקן או עקרה או קטנה או אילונית או
זקינה או שאינה ראויה לילד כולן צריכות
להמתין שלשה חדשים הני כולהו לא
שכיחא בהו לא אנוסה ולא מפיתה הלכך
קשיא לך הך פסוקא ולא קיימין על עיקרא
דמילתא מהיכא נמירי לה

סליק פירקא

החולץ ליבמתו ונמצא מעוברת וילדה
בזמן שהולד של קיימא הוא מותר בקרובותיה
והיא מותרת בקרובי ולא פסלה מן הכהונה
אין הולד של קיימא הוא אסור בקרובותיה
והיא אסורה בקרובי ופסלה מן הכהונה
הכונס את יבמתו ונמצאת מעוברת
וילדה בזמן שהולד של קיימא יוצא וחייבי
בקרבנו אין הולד של קיימא יקיים ספק בן
תשעה לראשון ספק בן שבעה לאחרון
יוצא והולד כשר וחייבין באשם תלוי
אתמר החולץ למעוברת והעלילה יוחנן
אמ' אינה צריכה חליצה מן האחין חליצת
מעוברת שמה חליצה ויבמת מעוברת
שמה ביאה וריש לקיש אמ' צריכה חליצה
מן האחין חליצת מעוברת לא שמה חליצה
ויבמת מעוברת לא שמה ביאה תניא
כותיה דריש לקיש החולץ למעוברת
והעלה צריכה חליצה מן האחין אמ'
רבא הלכה כריש לקיש בתלת חדא הא
ואידך המחלק נכסיו על פי דיבה לאחר
ומיעט לאחר והשוה להן את הבכור דבריו
קיימין ואם אמ' משום ירושה לא אמ' כלום
כתב בן בתחלה בן בסוף בן באמצע
משום מתנה דבריו קיימין ואמ' ר' שמעון
בן לקיש לעולם לא קנה עד שיאמר פלוני

את אשתו כגט ואשת אחיו בחליצה
אמ שמואל הלכה כר' יהודה בן בתירא
איבעיא להו מתה אשתו מהו ביבמתו
רב ור' חנינא אמרי זמתה אשתו מיתר ביבמתו
שמואל ורב אמי אמרי מתה אשתו אסור
ביבמתו אמ רבא מאי טעמא דרב
משום דהוי א יבמה שהותרה ונאסרה וחזרה
והותרה תחזור להתירה הראשון והלכה
כותיה דרב יוחנן כותיה קאי דאמ רב הונא
אמ רב שתי אחיות יבמות שנפלו לפני יבם
אחד חולץ לראשונה הותרה לשניה הותרה
מתה ראשונה מותר בשניה ואין צריך
לומ מתה שניה שמותר בראשונה משום
דהוי א יבמה שהותרה ונאסרה וחזרה
והותרה תחזור להתירה הראשון ור'
יוחנן אמ מתה שניה מותר בראשונה משום
דהוי א יבמה שהותרה ונאסרה וחזרה והו
והותרה תחזור להתירה הראשון אבל מתה
ראשונה אינו מותר בשניה שכל יבמה שאין
אני קורא בה בשעת נפילה יבמה יבא עליה
הרי היא כאשת אח שיש להבנים ואסורה
וקימי רב ור' יוחנן בחד טעמ לענין יבמה
שהותרה ונאסרה וחזרה והותרה תחזור
להתירה הראשון והלכתא כותיהו

מתני' היבמה לא תחלוץ ולא תיבם
עד שיהיו לה שלשה חדשים
ובן שאר כל הנשים לא ינשאו ולא יתארסו
עד שיהיו להן שלשה חדשים ובן שאר
כל הנשים לא ינשאו ולא יתארסו עד שיהיו
להן שלשה חדשים אחר בתולות ואחד
שמנות ואחר גרושות ואחר נשואות ואחר
ארוסות ר' יהודה אומ הנשואות יתארסו
והארוסות ינשאו חוץ מן הארוסה שביהודה
מפני שלבו גס בה ר' יוסי אומ כל הנשים
יתארסו חוץ מן האיבול תניא מעשה
באחד שבא לפני ר' יוסי אמ לו מהו לחלוץ
בתוך שלשה חדשים אמ לו לא תחלוץ ור'
ותחלוץ ומה בכך קרא עליו מקרא זה ואם
לא יחפוץ האיש והא תפץ מיבם כל
העולה ליבום עולה לחליצה ושאינו עולה
ליבום אינו עולה לחליצה תנו רבנן
שלשה חדשים הראשונים נזונת משל בעל
מכאן ואילך אינה נזונת לא משל בעל ולא
משל יבם עמ ברין וברה נזונת משל יבם
נפלה לפני יבם קטן מאי מיבם ליתא לה
מבעל עליבוי נה רב אחא ורבינא חד אמ

איתא לה וחד אמ ליתא לה והלכתא ליתא
לה משמיא קפסוה יהוש חלה כמי שכרה
שכרה הלך למדינת הים כמי שכרה
תנו רבנן יבמה שחלצו לה בתוך שלשה
חדשים אינה צריכה להמתין שלשה חדשים
אחר שלשה חדשים אינה צריכה להמתין
שלשה חדשים שלשה חדשים שאמ
משעת מיתת הבעל ולא משעת חליצת
יבם ומאי שנא מנט דרב אמ משעת
נתינת ושמואל אמ משעת כתיבה אמ
רבא קל וחומר לאיסור כרת התרתה לאיסור
לאו כל שכן וכן שאר כל הנשים לא ינשאו
ולא יתארסו עד שיהיו להם שלשה חדשים
בשלמא יבמה כדאמרי' שלא שאר כל הנשים
מאי טעמ לא אמ רב יהודה אמ שמואל דאמ
קרא להיות לך לאלהים ולזרעך אחריך
להבחין בין זרעו של ראשון לזרעו של שני
וגר וגיורת צריכות להמתין שלשה חדשים
להבחין בין זרעו שנזרע בקדושה לזרע שלא
נזרע בקדושה רבא אמ הינו טעמא
דכל הנשים לא יתארסו ולא ינשאו עד
שיהיו להן שלשה חדשים גזירה שמא ישא
אחותו מאביו וייבם אשת אחיו מאמו ויוציא
את את אמו לשוק ויפטור את יבמתו לשוק
גמ אם לא תמתין האשה אחר בעלה ג'
חדשים אפשר שתהא מעוברת מבעלה
הראשון ואומ בנו של אחרון הוא ונמצאת
שישא בתו של ראשון שלא מאמו ונמצא
שנשא אחותו מאביו ואיפשר שימות בנו של
אחרון בלא זרע ומיבם זה את אשתו ב
בחזקת שהוא אחיו מאביו והוא אינו שאחיו
מאמו ואיפשר שימות האחרון בלא בנים
ואשתו זקיקה ליבם ומדמין שזה הוא בנו
ומוציא אמו לשוק בלא חליצה ובם איפשר
שימות בנו של ראשון בלא זרע ואין לו אח
אחר מן האב שא זה והם מדמין שזה בנו של
אחרון הוא ואין לאותו המת אח ליבם את
אשתו ונמצאת יבמתו נעטרה לשוק בלא
חליצה אחר בעולות ואחר נשואות
וכו' ר' טעזר לא על לבי מדרשא אשכחיה
לר' אסי אמ ליה מאי אמור האידנא בבי
מדרשא אמ ליה הכי אמ ר' יוחנן הלכה כר'
יהודה מפני דיחיד אה עליו אין דתניא
הרי שהיתה חולה או עקרה או קטנה או אלונית
או זקנה או שאינה ראויה לילד בנין שנשאת
בת ארבעים שנה או כגון שהתה אחר

שנים עשר חדש ולא היה בדעתה להניקו
הני אינן ראויין לילד בלן צריכות להמתין
שלשה חדשים דברי ר' מאיר ור' יהודה מתיר
ליארס ולינשא מיד · אמ' ר' חייא בר אבא
חזר בו ר' יוחנן · אמ' רב יוסף ממתניתא
דכרמא הדר ביה דתניא אמ' ר' ישמעאל בנו
של ר' יוחנן בן ברוקא כך שמעתי מפי חכמי
בכרים ביבנה כלן צריכות להמתין שלשה
חדשים והלכתא כר' מאיר · חדא דהא
ר' יוחנן דאמ' הלכה כר' יהודה הדר ביה
ועוד דקיימ' לן הלכה כר' מאיר בגזירותיו
דגרסי' בפ' אע"פ · אמ' רב נחמן אמ'
שמואל הלכה כר' מאיר בגזירותיו ·
אמימר שרא לארס ביום תשעים אמ' ליה
רב אשי לאמימר והא רב ושמואל דאמרי
תרויהו צריכה להמתין שלשה חדשים חוץ
מיום שמת בו וחוץ מיום שנתארסה בו אמ'
ליה ההוא לענין מניקה איתמר דרב ושמואל
דאמרי תרויהו צריכה להמתין כ' חדשים
חוץ מיום שנולד בו וחוץ מיום שנתארסה
בו · והלכתא צריכה להמתין עשרים
וארבעה חדשים חוץ מיום שנולד בו וחוץ
מיום שנתארסה בו · וצריכה להמתין
שלשה חדשים חוץ מיום שמת בו וחוץ
מיום שנתארסה בו · **מתני'** ארבעה
אחין נשואין ארבע נשים
ימתו וריצה הגדול ליבם את כולן הרשות
בידו · מי שהיה נשוי שתי נשים ומת
ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת
צרתה · היתה אחת כשרה ואחת פסולה
אם היה חולץ חולץ לפסולה ואם היבם
מיבם מיבם לכשירה · **גמ'**
תרשות בידו ושבקינן ליה · והתניא וקרא
לו זקני עירו הן ולא שלוחן ורבי אליעזר
שמשיאין לו עליה ההוגנת לו שאם היה ילד
והיא זקנה הוא זקן והיא ילדה אומ' לו מה
לך אצל ילדה מה לך אצל זקנה כלך
אצל שכמותך ואל תכנים קטטה לתוך
ביתך · הכא במאי עסקינן כגון שנשתייבמה
ליה ואי אתפשר ליה מאי איריא ארבע אפילו
טובא נמי שא עצה טובה קמ"ל ארבע אין
טפי לא כי היכי דנמטו להו עינה בחדש ·
וכן מי שהיה נשוי שתי נשים ומת ביאתה
של אחת מהן או חליצת פוטרת צרתה ·
וניבם לתרויהו · אמ' ר' חייא בר אבא
אמ' ר' יוחנן אמ' קרא אשר לא יבנה את בית

אחיו בית אחר הוא בונה ואינו בונה שתי
בתים · ונחלוץ לתרוייהו אמ' מר זוטרא
בר טוביה אמ' רב אמ' קרא בית חלוץ הנעל
בית אחד הוא חולץ ואינו חולץ שתי בתים ·
ינחלוץ לחדא וניבם לחדא אמ' קרא ואם
לא יחפוץ האיש לקחת את יבמתו ואחפץ
מיבם כל העולה ליבום עולה לחליצה וכל
וכל שאינו עולה ליבום אינו עולה לחליצה ·
ועוד כדי שלא יאמרו בית מקצתו בנוי
ומקצתו חלוץ · ויאמרו אי רמיבם
והדר חלוץ הכי נמי שא רילמא אתי ליבומי
אחר חליצה ורחמנא אמ' אשר לא יבנה
את בית אחיו · כיון שלא בנה שוב לא יבנה ·
היתה אחת כשרה ואחת פסולה ·
אמ' רב יוסף כאן שנה ר' לא ישפוך אדם מי
בורו ואחרים צריכין להם · **מתני'**
המחזיר את גרושתו והנושא
את חליצתו והנושא את קרובת חליצתו
ויציא והולד ממזר דברי ר' עקיבא וחכמים
אומ' אין הולד ממזר · אמ' רבה בר בר
חנה אמ' ר' יוחנן הכל מודים בגוי ועבד
הבא על בת ישראל שהולד ממזר · מאן
הכל מודים שמעון התימני אומ' דאמ'
דאמ' שמעון התימני אין הולד ממזר
מחייבי לאוין חני מילי מחייבי לאוין דתפשי
בהו קדושי אבל בגוי ועבד הבא על בת
ישראל דלא תפשי בהו קדושין מחייבי כ
כריתות רמו · ואותבינן עליה ר' יוחנן
ושקלינן וטרינן מה טובא ואסיקנא לכפול
דהלכתא עבד וגוי הבא על בת ישראל הולד
כשר בין בפנויה בין באשת איש · ואיבא
מרבואתא דמסיימי בהו דהאי דאמרינן ה
הולד כשר הני מילי לישראל אבל לכהונה
הולד פגום דאי ברייתא היא אסירא לכהן ב
מקמי דאי ניסקא וכלהו אימוראי דמכשרו
מודו שהולד פגום לכהונה קל וחומ' מישראל
ומה ישראל לכהן גדול שאין איסורה שוה
בכל בנה פגום זו שאיסורה איסור שוה
בכל אינו דין שיהא בנה פגום · ובי תיכא
איכא למערך מה לאלמנה שכן היא עצמה
מתחללת הכא נמי כיון דכא עליה עשאה
זונה והלכה דאמ' ר' יוחנן מנין לגוי ועבד
שבאו על הכהנת ועל הלויה ועל בת ישראל
שפסלוה שנא' ובת כהן כי תהיה לאלמנה
וגרושה וזרע אין לה מי שיש לו לאלמנות וגרו
ונרושין בה יצא גוי ועבד שאין להן לאלמנות

156
148

וגירושין בה וחזינן למקצת רבואתה
אחריני דפסק והלכתא גוי ועבד הבא על
בת ישר"ל הולד כשר ולא מסיימי בה שהולד
פגום ואנן מספקא לן אי הוי פגום אי לא
מדחזינן לגמרא בתר שקלא וטריא דפסק
והלכתא גוי ועבד הבא על בת ישר"ל הולד
כשר ולא אמ' והלכתא הולד פגום
שלחו ליה בני מכסא לרבא ילמדנו רבי
מי שחציו עבד וחציו בן חורין הבא על בת
ישר"ל הולד מהו שלח להו השתא בעבד
כולו אמרת כשר מי שחציו עבד וחציו בן
חורין מיבעיא אמ' רב יוסף מרא ז'
דשמעתא מנו רב יהודה והאמ' רב יהודה
מי שחציו עבד וחציו בן חורין הבא על
בת ישר"ל אותו הולד אין לו תקנה ואסיקנה
כי אתמר דרב יהודה בגון שבא על אשת איש
שנמצא עד חיבות שבו משתמש באשת
איש רב אשי אכשריה לרב מרי בר רחל
ומגיה בפרסי דבכל ואע"ג דאמ' מר כל
מעיימית שאתה משים לא יהו שם מקרב
אריך כיון דאימיה מישר"ל מקרב אחיך קרינ
ביה עבריה דרב חייא בר אמי אטבלה
לההיא גויה לשום אנתתיה אמ' ר' אסי ילינא
לאכשוריה בה ובברתה בה כדרב אסי
דאמ' מי שלא טבלה לנדתה בבריתה דאמ'
ר' יהושע בן לוי גוי ועבד הבא על בת ישר"ל
הולד כשר החוא דקרי ליה בר ארמאה
אמ' ר' יהושע בן לוי מי לא טביל לשם קידוויי
סוגיא דשמעתא הכי היא ואי קשיא
לך הכי ר' יוחנן דאמ' גר צריך שלשה מ'
מאי טעמא משעבד כתיב ביה וקיימ"ל דהלכת'
היא לא קשיא הא דרב אסי ור' יהושע
בן לוי דיעבד הוא דלא פסלינן לבריה הואיל
וטבל לשם קידוויי הא לאו גיורא הוא לא
הוה טביל לשם קידוויי והא ר' יוחנן
לבתחלה הוא דלא נהגינן ביה מנהג גר
ומנסכינן ליה לבת ישר"ל עד שיטבול בפני
שלשה אמ' רב חמא בר גוריא אמ' רב
הלוקח עבד מן הגוי וקדם וטבל לשם בן
חורין קנה עצמו בן חורין מאי טעמ' דגוי
נושא לא קני מעשה ידיו הוא דקני ומאי
דקני הוא דמקני לישר"ל וכיון דקדם וטבל
לשם בן חורין אפקעיה לשעבודיה מיניה
כדרבא דאמ' רבא הקדש חפץ ושחרורו
מפקיעין מידי שעבוד ואותיב רב
חסדא מעשה בכלודיא הגיורת שקדמו ר'

עבריה ושפחותיה וטבלו בפניה ובא מעשה
לפני חכמים ואמרו קנו עצמן בני חורין
טעמ' דבפניה הא שלא בפניה לא קנו אמ'
ליה רבא בפניה בין בסתם בין במפרש ר'
שלא בפניה במפרש אין בסתם לא
אמ' רב אויא לא שנו שלא בלוקח עבד מן
הגוי אבל גוי נופיה קני רבת ונם מבני
התושבים הגרים עמכם מהם תקנו אתם
קונים מהן ולאחם קונים מכם ולא הם
קונים זה את זה ולא הם קונים מכם
למאי אילימ' למעשה ידיו שלא גוי לא קני ליה
לישר"ל למעשה ידיו שלא לאו לגופיה וקאמ'
רחמנא אתם קונים מהם נופא ואע"ג
דעריך רב אחאי אימא בכסף ובטבילה
הלכתא כרב אויא אמ' שמוי עריך ל
לתקנו במים כי כדי שתעלה לו טבילה
תנו רבנן גר שמל ולא טבל ר' טועדא
אומ' הרי זה גר שכן מצינו באבותינו שמלו
ולא טבלו טבל ולא מל ר' יהושע אומ'
הרי זה גר שכן מצינו באמהות שטבלו
ולא מלו וחכמים אומ' טבל ולא מל
מל ולא טבל אינו גר עד שימול ויטבול
אמ' ר' אחא בר אבא אמ' ר' יוחנן הלכתא
לעולם אינו גר עד שימול ויטבול אמ'
רבה עובדא הוה כי ר' חייא ורב יוסף מתני
רב אושעיא בי יוסי ורב ספרא מתני רב
אושעיא כריה דר' חייא איתי לקמיה גר שמל
ולא טבל אמ' לו שב כאן ונטבילינך למחר
שמע מינה תלת שמע מינה גר צריך שלשה
ושמע מינה לעולם אינו גר עד שימול ויטבול
ושמע מינה אין מטבילין את הגר בלילה
ובן הלכתא והיכא דאתא גוי ואמ' בפר
נתגיירתי וטבלתי בכ"ד פלוני לא מהימן
עד דמיתי סהדי דאמ' ר' חייא בר אבא אמ'
יוחנן הלכתא בין בארץ ישר"ל בין בחוצה
לארץ צריך להביא ראיה תנו רבנן
ושפטותם צדק בין איש ובין אחיו ובין גירו
מכאן אמ' ר' יהודה גר שנתגייר בבית דין
הרי זה גר בינו לבין עצמו אינו גר ומעשה
כאחר שבא לפני ר' יהודה אמ' לו נתגיירתי
בינו לבין עצמי אמ' לו יש לך עדים אמ' לו
לאו יש לך בנים אמ' לו הן אמ' לו נאמן אתה
לפסול את עצמך ואי אתה נאמן לפסול
את בניך מאי טעמ' לדבריו גוי הוא ואין
עדות לגוי וכן הלכתא תנו רבנן גר
שבא להתגייר אומ' לו מה ראית שבאת

להתגייר אי אתה יודע שישראל בזמן הזה
רחויין ורחוצין ומסוכין ומטורפין ויסורין
באין עליהן אם אמ' יודע אני ואיני כדאי מקבלין
אותו מיד ומודיעין אותו מקצת מצות קלות
ומקצת חמורות ומודיעין אותו עון לקט וכ
שכחה ופאה ומעשר שני ומודיעין אותו עונש
של מצות ואומ' לו הוי יודע שעד שלא באת
למדה זו אכלת חלב אי אתה ענוש כרת
חללת שבת אי אתה ענוש סקילה וכשם
שמודיעין אותו עונשן של מצות כך מודיעין
אותו מתן שכרן אומ' לו הוי יודע שהעולם
הבא אינו עתיד לא לצדיקים וישראל בזמן
הזה אין יכולין לקבל לא רוב טובה ולא
רוב פורענות ואין מרבין עליו ואין מרקדקין
עליו קבל מלין אותו מיד ואם נשתהו עיצין
המעכבין את המילה חוזרין ומלין אותו שנית
נתרצה מטבילין אותו מיד ושני תלמידי
חכמים עומדין לו על גביו שמודיעין לו
מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות
טבל ועלה הרי הוא כישראל לכל דבריו
והאשה עשים מושיבות אותה במים עד
עונרה ושני תלמידי הכמים מיסרין לה
מכחוץ שמודיעין לה מקצת מצות קלות
ומקצת מצות חמורות אחד גר ואחד עבד
משוחרר ובמקום שנרה טובלת שם
גר ועבד משוחרר טובלין וכל דבר שחוצץ
בטבילה חוצץ בגר ועבד משוחרר ובנרה
מודיעין אותו עשרין של מצות מאי
טעמ' דאי פריש נפריש ואין מרבין
עליו ואין מדקדקין עליו דאמ' קרא
ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל
לדבר אליה קבל מלין אותו מיד מאי
טעמ' השהויי מיצוה לא משהינן נתרצה
מטבילין אותו מיד נתרצה אין לא נ.
נתרצה לא מאי טעמ' דמיא מרדו מכה
ושני תלמידי חכמים עומדין לו על גביו
ואמ' ר חייא בר אבא אמ' יוחנן גר צריך
שלשה הא אמ' ליה ר' יוחנן לתנא תני טבל
ועלה הרי הוא כישראל לכל דבריו למאי
הלכתא אמ' ר' יוסי בר חנינא דאי הדר ביה
כישראל משומד הוי דאי קדיש אשה בקדושיי
קדושין אחר גר ואחד עבד משוחרר
אסקה רב פפא לענין טבילה אבל לקבל
אינו צריך דכבר קביל עליה מעיקרא דתנא
גר ואחד עבד לקוח מן הגוים צריך לקבל
הא לקוח מישראל אינו צריך לקבל

תני רבנן וכבתה את אביה ואת אמה יכה ג
מים כה"א שלא קבלה עליה אבל קבלה
עליה מטבילה ומיתה כה מיד וגרסינן בפרק
בתולה נשאת אמ' רב הונא גר קטן מט
מטבילין אותו על דעת כ' דזכות הוא לו
וזכין לאדם שלא בפניו והא קימ"ל דגרי
בהפקירא ניחא ליה הני מילי בגרוד
דטעים טעמ' דאיסורא אבל קטן זכות הוא
לו תנו רבנן מקיימין עבדים שאינן
מולין דברי ר' ישמעאל ר' עקיבא אומ' אין
מקיימין אמ' לו ר' ישמעאל הרי הוא אומ' ועבש
בן אמתך והגר אמ' לו ר' עקיבא בלוקח
עבר בין השמשות ולא הספיק למולו הנתו
מדבר וכו' אמ' ר' יהושע בן לוי הלוקח
עבד מן הגוי ולא רצה למולו מגלגלין עמו
כל שנים עשר חדש וחוזר ומוכרו לגוים
אמרוה קמיה דרב פפא כמאן דלא כר' עקיבא
דאי ר' עקיבא הא אמ' אין מקיימין אמ' להורג
פפא אפי' תימא ר' עקיבא עד כאן לא קאמ'
ר' עקיבא התם שלא היכא דלא פסקה למילתא
אבל היכא דפסקה פסקה שלח רבין ב
משמיה דר' נחמן כל רבית אמרו לי משמו
אי זהו עבד עברי שמותר לקיימו זה שלקחו
רבו על מנת שלא למולו אמרוה רבנן
קמיה דרב פפא כמאן דלא כר' עקיבא דאי
ר' עקיבא הא אמ' אין מקיימין אמ' להו רב
פפא אפי' תימא ר' עקיבא הני מילי היכא דלא
אתני בהדיא אבל היכא דאתני בהדי אתני
והאי דלא שני ליה לר' עקיבא לר' ישמעאל
חד מתרי תלתא טעמי נקט **מתני**
אי זהו ממזר כל שאר בשר
שהוא בלא יבא דברי ר' עקיבא שמעון התימני
אומ' כל שחייבין עליו כרת בידי שמים
והלכה כדבריו ר' יהושע אומ' כל שחייבין
עליו מיתת כ' אמ' ר' שמעון בן עזאי
מצאתי מגלת יוחסין בירושלם וכתוב בה
איש פלוני ממזר מאשת איש לקיים דברי
ר' יהושע גמ' ור' יהושע ליכתוב ר
רחמנא או לא יקח או לא יגלה לא יקח ולא
יגלה למה לי לא הכי קאמ' מלא יקח
וערל לא יגלה הוי ממזר טפי לא הוי ממזר
טעמ' דר' יהושע חזינא ביה לרבואתא תרי ב
פירושי וחד מיניהו דכתב בעל הלכות
גדולות ועיינא ולית כא חד מיניהו נחוש
דלא איתברר להו מהו מלא יקח ערל לא
יגלה ושניו לישנא רבמ' ושוויה מלא

157
149

יקח ולא יגלה ושבקיה לוערי ולהכי חזינן
לפרושה ולכרורה שפיר והכין עירושה
אמ"ל יהושע אי ס"ד פרקא שמעינן ליפתוב
רחמנא לשמעון התימני לא יקח איש את אשה
אביו ולא יגלה כנף אביו ואנא אמינא הואיל
ואשה אב כתיבא בפרשת עריות למאי הלכתא
שנה בה הכתוב הבא שלא לחרש בה רבה
כראמרי' כל פרשה שנאמרה ונשנית לא נשנית
שלא בשביל דבר שנתחדש בה · למסמכה
ללא יבא ממזר לומר לך המערית הוי מ
ממזר דהויא ליה אשת אב דבר שהיה בכלל
ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו
יצא שלא ללמד על הכלל כולו יצא · לכאי
הלכתא כתב רחמנא ולא יגלה והלא הואי
בכלל ערשת עריות · ולי עקיבא דסבר
דמחייבי לאוין חוי ממזר למה לי למכתב
רחמנא לא יקח ליכתוב רחמנא ולא יגלה
כנף אביו דהא מחייבי לאוין בר"ד הוא ואנא
דענא דכל שכן לאו שיש בו כרת למאי הלכתא
כתבינהו רחמנא לתרוייהו שלא לומ לך דמלא
יקח ער לא יגלה הוי ממזר · עי ער ולא
ער בכלל לומ מלא יקח איש את אשת אביו
לחודיה את גמר דהוא חייב מיתות ב"ד והוה
ליה דבר שהיה בכלל חייבי מיתות ב"ד ויצא
מכללם ללמד על כולם ולא תגמור מלא
יגלה דהא לשמעון התימני חייב כרת ולר'
עקיבא כלאו · דלאו כתב רחמנא לא יגלה
שלא דלא למנמר מינה והיינו דאמ' מלא יקח
וער לא יגלה הוי ממזר טעי לא דהוא לא
יגלה לא הוי ממזר · ואי קשיא לך והא ר'
איסא פיעור דבא · דפסיק ביני ביני
פיעור דבא לא פסיק משום דאינו מוליד ולא
אתי מיניה לא כשר ולא ממזר הלכך לא פסיק
הדין הוא פירושא כלא קושיא ובלא ספק
והלכתא כשמעון התימני ולאו משום דתנן
והלכה כרבי דבהדיא קי"ל דין אין למדין
הלכה לא מפי משנה ולא מפי תלמוד שלא
משום דתני לה נבי הלכתא פסיקתא
דתנן בקדושין כל מקום שאין לה עליו קדושין
אבל יש לה על אחרים קדושין הולד ממזר
ואי זה זה הבא על אחת מכל הערית האמורו
בתורה · גרס' בעל קמא אמ' ר' טעזר אף
על פי שנחלקו בית שמאי ובית הלל ביערות
מודים שאין ממזר שלא ממי שאיסורו איסור
ערוה ועגוש כרת · תניא הכל מודים בבא
על הנדה ועל השוטה ועל שומרת יבם שאין

שאין הולד ממזר · סליק עירקא ·

רבן גמליאל אומ' אין בעל אחר בעל אין מאמר
אחר מאמר ולא בעילה אחר בעילה ולא
חליצה אחר חליצה וחכמים אומ' יש בעל ויש
מאמר אחר מאמר אבל לא אחר בעילה
ולא אחר חליצה כלום · גמ' ער באן
לא עליני שלא בעל אחר בעל וכמאמר אחר
מאמר אבל בעל אחר ביבמה ומאמר אחר
ביבמה מהני גלוי' אם נתן בעל ליבמתו פסלה
על ידי אחין · מאי טעמ' אמור רבן גמליאל בעל
ביבמה מהני משום דמהני בעלמא דאי
אמרת לא מהני אמרי בעל להוציא וחליצה
להוציא ומהדר לא מהני חליצה נמי לא
מהנא ואתי למבעל אחר חליצה · ומאי
טעמ' אמור רבנן מאמר ביבמה מהני
משום דמהני בעלמא דאי אמרת לא מהני
אמרי מאמר לקנות ויבואה לקנות ומרמא
ומדמאמר לא קני ביאה נמי לא קניא ואתי
למבעל אחר ביאתו על ערירתה · ומאי
טעמ' אמור רבנן תאי ביאה פסולה יש אחריה
כלום דתנן נתן בעל ובעל ערירה בעל וחליצה
ותנן נמי עשה מאמר לזו ובעל לזו
ערירות שני ניטין וחליצה אי ביאה אחר בעל
הוא גזירה ביאה אחר בעל משום ביאה אחר
חליצה ואי ביאה אחר מאמר הוא גזירה
ביאה אחר מאמר משום ביאה אחר ביאה
ומאי טעמ' אמור רבנן האי חליצה
פסולה אין אחריה כלום כדתנן נתן בעל נתן וחלץ
אין אחר חליצה כלום מאי לגזור ליגזור
דחליצה אחר בעל משום חליצה אחר
חליצה כל הכי תחלוץ ותזיל ליגזור חד
חליצה אחר מאמר משום חליצה אחר ביאה
אטו חליצה אחר מאמר מי לא בעיא בעל
למאמרו חליצה אחר ביאה נמי בעי בעל
לביאתו · תנו רבנן כיצד אמ' רבן גמליאל
אין בעל אחר בעל · שתי יבמות שנפלו לפני
יבם אחר ונתן בעל לזו ובעל לזו רבן גמליאל
אומ' חולץ לראשונה ואסור בקרובותיה
ומותר בקרובות שניה וחכמים אומ' אסור
בקרובות שתיהן וחולץ לאחת מהן ובן אחותה
אומ' בשני יבמין ויבמה אחת · כיצד אמ'
רבן גמליאל אין מאמר אחר מאמר · שתי
יבמות שנפלו לפני יבם אחר עשה מאמר
בזו ומאמר בזו רבן גמליאל אומ' נותן בעל
לראשונה וחולץ לה ואסור בקרובותיה

ומיתר בקרובות שניה וחכמים אומ׳
נותן נט לשותיהן ואסור בקרובות שתיהן
וה לייבה לאחת מהן וכן אתה מוצא בשני
יבמין ויבמה אחת וליתה לדרבן גמליש
דקיימ׳ לן כרבנן **מתני׳** כיצד
עשה בה מאמר ביבמתו
ונתן לה גט יצריכה ממנו חליצה עשה
בה מאמר וחלץ יצריכה ממנו גט עשה
בה מאמר ובעל הרי זו כמיצותה אמ׳
רב הונא מיצות יבמה מקדש ואחר כך
בועל ואם בעל בלא מאמר קנה ולוקה
מפת מדרשות מדרבנן דרב מנגיד מאן
דמקדש בביאה ומאן דמקדש בשיקצא
ומאן דמקדש בלא שדוכי ומאן דמכטל
ניטא ומאן דמסר מודעא אניטא ומאן
דמבזי שליחא דרבנן ומאן דמשהי ג
שמתא דרבנן תלתין יומין ולא אתי תבע
שמתיה וחתנא דהאיר בבי חמוי
דהאיר אין דחליף לא והא ההוא דחליף
אבבא דבי חמויה וגנדיה רב ששת
ההוא מידם הוה דימא חמותיה מינית
נהדעי אמרי בבלהו לא מנגד רב בר
ממאן דמקדש בביאה בלא שדוכי ואיכא
דאמרי אפי׳ בשדוכי נמי משום פריצותא
תנו רבנן כיצד מאמר נתן לה כסף
או שוה כסף וכו והא ליבא דכש אבל
לבית הלל נתן לה פרוטה או שוה פרוטה
ושטר כתובת יבמין כיצד אני פלוני
בן פלוני קבלתי פלונית יבמתי עלאי
לזונה ולפרנסה בראוי ובלבד שתהא
כתובתה על נכסי בעלה הראשון ואי
לית לה מראשון תקינו לה רבנן משני
כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה
מתני׳ נתן נט ועשה מאמר פריכה
נט וחליצה נתן גט
ובעל פריכה נט חליצה נתן גט וחלץ
אין אחר חליצה כלום אמ׳ רב יהודה
זו דברי ר׳ עקיבא דאמ׳ אין קדושין תופסין
בחייבי לאוין אבל חכמים אומ׳ יש אחר
חליצה כלום כלומ׳ שאם חזר וקדשה
אחר חליצה פריכה הימנו גט תניא
נמי הכי אמ׳ ר׳ אין דברים הללו אמורים
אלא לדברי ר׳ עקיבא שהיה עושה חליצה
כעריות אבל חכמים אומ׳ יש אחר חליצה
כלום ואני אומר אימתי בזמן שקדשה
לשם אישות אבל קדשה לשם יבמות
וכנסה לשם יבמות אין אחר חליצה כלום
תניא אידך החולץ ליבמתו וחזר וקדשה
ר׳ אומ׳ אם קדשה לשם אישות פריכה ממנו
נט לשם יבמות אינה פריכה ממנו גט
והאי נמי דתנן אבל לא אחר בעילה כלום
ותנן נמי הכעילה בזמן שהיא בתחלה
אין אחריה כלום אליבא דהאי תנא הוא אבל
לרבנן הבעילה נמי יש אחריה כלום
כגון שתי יבמות הבאות מבית אחד שעלה
לשני אחין ובא אחר מהם על אחת וחזר
הוא או אחיו וקדש את צרתה צריכה המנו
נט דקיימ׳ לן דחייבי עשה הוא כדאמרינן
בפ׳׳ק איתמר הבא על יבמתו וחזר
הוא או אחד מן האחין ובא על צרתה פליגי
בה רב אחא ורבינא חד אמ׳ בעשה וחד אמ׳
בכרת וקיימ׳ לן כל היכא דפליגי רב אחא
ורבינא הלכה כדברי חמיקל וכבר ברירנא
לה בפרק קמא האי פלוגתא רי׳ ורבנן
בהחולץ ליבמתו וחזר וקדשה קא טרינן
בגמ׳ לפרושי טעמייהו ואיתמרי נמי כמה
מימרי וחד מיניהו מימרא דרב שרביא
דאמ׳ בחליצה פסולה קמיפלגי דר׳ סבר
חליצה פסולה פוטרת ורבנן סברי פסולה
אינה פוטרת וקשיא להו לרבותא
היכי אמרי רבנן חליצה פסולה אינה
פוטרת והא כתיב חליצה פרקין חליצה פסולה
פוטרת דתנן אין אחר חליצה כלום
ועיין אי לא מפטרא בחליצה פסולה גמאי
מיפטרא וקא פריש׳ בהפרישו דלא
מסתברי לן דלכולהו אית להו פריכא והכי
לא כתיבנא להו ואנן קא פרישנא פירוש
ברירא ונהירא והכין פירש רב שרביא סבר
ר׳ ורבנן בעלונתא דרב ושמוש קא מיפלגי
דפליגי בה בפרק ארבעה אחים דמאן
דאמ׳ הכא אינה פוטרת סבר לה כרב דאמ׳
חליצה פסולה יכיון לחזר אחריה על כל
האחין וכיון דפריכה לחזר על כל האחין
אם חזר ויבמה לשם יבמות קודם חליצת
אחין פריכה ממנו גט דהא ערין אנידע
באחין ולא אפטרה כהיא חליצה פסולה
לגמרי ומאן דאמ׳ פוטרת סבר לה
כשמוש דאמ׳ חליצה פסולה אינה פריכה
לחזר על כל האחין דלא בעינן חליצה
מעולה אלא למפטר צרה אבל נעשה
פטורה וכיון דפטורה נעשה ואינה פריכה
לחזר על כל האחין אם חזר וקדשה לשם

יבמות איבה צריכה הימנו נט דהא עריא
מינה זיקת יבמין לגמרי דהא לא אגידא
בהה"א ביתא כלל · הא"י עירושא דהא"י
מימרא דרב שריבה כלא קושיא וכלא ספק
וכלהו טעמי דאיתמרו בגמ' כעלונתא דר'
ורבנן לא סמכינן עליהו דלאו אליבא
דהלכתא ניתהו שא אוקמתא בעלמ' נינהו
וליתה לדר' דקיימ' לן הלכה כר' מציירו ולא
מחבירין · הלכך בין קדשה לשם יבמות צריכה ממנו גט
מדרבנן "

סליק ליה פירקא

הבא על יבמתו בין בשוגג בין במזיד בין ב
באונס בין ברצין אפי' הוא שוגג והיא מזידה
הוא מזיד והיא שוגגת הוא אנוס והיא לא
אנוסה היא אנוסה והוא לא אנוס אחד
המעיידה ואחד הבומר קנה ולא חלק בין
ביאה לביאה אמ' עולא מנין להעראה
מן התורה דכת' ואיש כי ישכב את אשת
דוה וגלה את עריותה את מקורה הערה
והיא גלתה את מקור דמיה · מכאן
להעראה מן התורה · אשכחן נדה שאר
עריות מנלן אמ' ר' יוחנ' ואיתימא רב הונא
כריתי דרב יהושע אמ' קרא כי כל אשר יעשה
מכל התועבות האלה ונכרתו הנפשות ונ'
תזקשי כל העריות לנדה מה נדה בר
בהעראה אף כל העריות בהעראה · בעא
מיניה רבינא מרבא המעיירה בזכור מהו ·
בזכר משכבי אשה כתי' וכתן דבאשה חייב
בזכר נמי חייב שא המעיירה בבחמה מהו
אם אינו ענין להעראה דכתי' גבי אחות אב
ואחות אם דכת' ועריות אחות אמך ואחות
אביך לא תגלה כי את שארו העירה ענין י
ישאו · ראתיא דהקישא ר' יוחנ' תנ"ד
לענין העראה בהמה · והעראה דחייבי
לאוין מנלן מדגלי רחמנא זרע גבי שפחה
חרופה מכלל דחייבי לאוין בהעראה ·
אמ' רבא חעראה זו נשיקה משל לאדם
שמניח אצבעו על פיו אי אינשר שלא ידחוק
את הבשר · כי אתא רב שמוא בר יהד
אמ' יוחנן העראה זו הכנסת עטרה גמר
ביאה ביאה ממש מכאן ואילך אינו אלא
בנשיקה ופטור ופליגא דרשמואל ·
עיס אחד המעיירה ואחד הגומר
קנה · מאי קנה רב אמ' קנה לכל ושמואל

אמ' לא קנה לדברים האמורים בפרשה
לירש בנכסי אחיו ולפטור אשת אחיו מן
היבום אבל להאכילה תרומה לא · מן
האירוסין דברי הכל לא אכלה כי עליבי מן
הנשואין רב אמ' אכלה דהא הוק אכלה מ
מעיקרא ושמוא אמ' אינה אוכלת כי רבי
רחמנא ביאת שוגג כמזיד לדברים האמורי
בפרשה אבל לענין תרומה לא · וקיימ'
לן כל היכא דפליגי רב ושמוא הלכת כרב
באיסורי ושמוא בדיני · אין לי שא יבם
דקני לה יבם בהעראה אשה לבעלה מנין
אתיא קיחת קיחה · יאי קשיא לך הא ד
דברס' בעבי קמא דקדושין לענין קדושי כ
ביאה · איבעיא להו תחלת ביאה קונה או
סוף ביאה קונה ואמ' מרימר משמיה דרבא
כל הבועל על דעת גמר ביאה בועל
דאלמא לא קני לה בהעראה שא בגמר ביאה
הוא דקני לה · היתם בביאת אירוסין
עסיקינן כגון דבא עליה בתר דקדיש לה
ועדיין לא נבנסה לחופה עמו משום הכי
קני לה בהעראה לירשה ולטמא לה
ולכל מילי דאישות דהא אית ליה בגוד
קנין מעיקרא דומיא דיבמה מה יבמה
דאית ליה ליבם זיקה בגוה אף אשה לבעלה
דאית ליה קנין בגוה מעיקרא · אבל חר
דלית ליה קנין בגוה מעיקרא שא השתא
הוא דבעי ליה למקני לה בביאה לא סגיא
ליה שא בגמר ביאה דכל הבועל דעתו על
גמר ביאה · מתני' ובן הבא על אחת
מכל העריות האמורות בתורה
או פסול שמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה
לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישרא בת
ישרא לנתין וממזר פסל ולא חלק בין
ביאה לביאה · אמ' רבשעת אשת ישרא
שנאנסה אע"פ שמותרת לבעלה פסולה
לכהונה · אמ' רבה אשת כהן שנאנסה
בעלה לוקה עליה משום טומאה · אמ'
רב שימי בר חייא בבעלה לבהמה כשרה
לכהונה · תניא נמי הכי בבעלה לבני שאנו
איש אע"פ שהיא כפקילה כשרה לכהונה ·
כי אתא רב דימי אמ' מעשה בריבה אחת
שהיתה מכברת את הבית ורבעה כלב
כיופרי והתירה ר' לכהונה " מתני'
שמנה לכהן גדול גרושה
וחלוצה לכהן הדיוט מן האירוסין לא ישאנו
בתרומה ר' שמעון מפשירין ·

נתאלמנה או נתגרשה מן הנשואין פסולות
מן האירוסין כשרות · תניא׳ שמעון בן
יוחאי אומ׳ גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום
אחד כשרה לכהונה וליתה לדר׳ שמעון בן
יוחאי · דאמרי ההוא כהנא דנסיב גיורת
פחותה מבת שלש שנים ויום אחד אמ׳ ליה
רב נחמן מאי האי אמ׳ ליה דאמ׳ ר׳ יעקב בר
אידי אמ׳ ר׳ יהושע בן לוי הלכה כר׳ שמעון
בן יוחאי אמ׳ ליה זיל אפיק ואי לא מפיקנא
לך לר׳ יעקב בר אידי מאונך · **מתני׳**
כהן גדול לא ישא את האלמנה
בין שמנה מן האירוסין בין מן הנשואין ולא
את הבוגרת ר׳ שמעון מכשירין ב
בוגרת · ולא ישא מוכת עץ · ארס
את האלמנה ונתמנה להיות כהן גדול יבנוס
ומעשה בהושע בן נמלא שקדש את
מרתא בת ביתוס ומינהו חמלך להיות נדוד
וכנסה · שומרת יבם שעגלה לכהן הדיוט
ונתמנה להיות כהן גדול אע״פ שעשה כה
מאמר לא יבנוס · כהן גדול שמת אחיו
חולץ ולא מייבם · תני רבנן אנוסת עצמו
ומפיתת עצמו לא ישא ואם נשא נשוי
אנוסת חברו ומפיתת חברו לא ישא ואם
נשא ר׳ שמעון בן יעקב אומ׳ הורד חלל וחכ
וחכמים אומ׳ הורד כשר ואם נשא נשוי
אמ׳ רב הונא אמ׳ רב ומיצניאה כנט׳
אנוסת חברו ומפיתת חברו לא ישא ואם נשא
ר׳ שמעון בן יעקב אומ׳ וכו׳ · וקא מיפלגי
בישׂ חלל מחייבי עשה ר׳ שמעון בן יעקב סבר
ישׂ חלל מחייבי עשה ורבנן סברי אין חלל
מחייבי עשה · מאי טעמא דר׳ שמעון
בן יעקב דכתי׳ שמנה ונרושה וחללה זונה
את אלה לא יקח כי אם בתולה מעמיו
הא בעולה לא יקחו ולאו הבא מכלל עשה
עשה · וכתי׳ ולא יחלל זרעו בעמיו אכלתו
ורבנן אלה הפסיק הענין ור׳ שמעון בן
יעקב סבר אלה למעוטי נדה · כמאן אזלא
הא דתניא אלה מאלה אתה עושה חלל
ואי אתה עושה חלל מנדה כמאן כר׳ שמעון
בן יעקב · אמ׳ רב נחמן אמ׳ רב הלכה כר׳
שמעון בן יעקב · **מתני׳** כהן הדיוט
לא ישא את האילונית
שא אם כן יש לו אשה ובנים ור׳ יהודה אומ׳
אע״פ שיש לו אשה ובנים לא ישא את האילונית
שהיא זונה האמורה בתורה · וחכמים אומ׳
אינה זונה שא גיורת משוחררת ושנבעלה
בעילת זנות · כהן הדיוט לא ישא את
האילונית שא אם כן יש לו אשה ובנים ·
מאי טעמ׳ משום פריה ורביה לא שנא כהן
ולא שנא מישראל שא משום דקא בעי למתנא
סומא ר׳ יהודה אומ׳ אע״ג שיש לו אשה ובנים
לא ישאנה מפני שהיא זונה האמורה בתורה
ראזונה בהנים הוא דמפקרי אבל ישׂ
לא מפקרי משום הכי תנא רישא כהן
תניא ר׳ שמעון בן יעקב אומ׳ פנוי הכא על
הפנויה שלא לשם אישות עשאה זונה ·
אמ׳ רב עמרם אין הלכה כר׳ שמעון בן יעקב ·
לא יבטל אדם מפריה ורביה שא אם כן
יש לו בנים · בית שמאי אומ׳ שני זכרים
ובית הלל אומ׳ זכר ונקבה שנא׳ זכר ונקבה
בראם · נשא אשה ושהה עמה עשרה
שנים ולא ילדה אינו רשאי ליבטל · נשה
מותרת להנשא לאחר · ורשאי השני ר
לשהות עמה עשר שנים ואם הפילה מונה
משעה שהפילה · אמ׳ רב נחמן אמ׳
שמואל אע״ג שיש לו לארם כמה בנים אסור
לו לעמוד בלא אשה שנא׳ לא טוב היות הארם
לבדו אעשה לו עזר כנגדו · איתמר היו
לו בנים בניותו ונתגייר ר׳ יוחנן אמ׳ קיים
מצות פריה ורביה וריש לקיש אמ׳ לא קיים
מצות פריה ורביה · היו לו בנים בניותו
ונתגייר ר׳ יוחנן אמ׳ אין לו בכור לנחלה
וריש לקיש אמ׳ יש לו בכור לנחלה והלכת
כר׳ יוחנן · אמ׳ ר׳ אבא תכל מודים בעבר
שאין לו חיים שנא׳ שבו לכם פה עם החמור
עם הרומה לחמור · איתמר היו לו בנים
ומתו · אמ׳ רב הונא קיים מצות פריה
ורביה ור׳ יוחנן אמ׳ לא קיים מצות פריה
ורביה · רב הונא אמ׳ קיים משום רב
אסי ראמ׳ רב אסי אין כין רוד בא ער שיכלו
כל הנשמות שבגוף · והא הזה ליה · ור׳
יוחנן אמ׳ לאקיים לשכת יצרה כעניו והא
ליכא · מיתיבי בני בנים הרי הן כבנים מת
אחר מהן או שנמצא סרים לא קיים מצות
פריה ורביה ותיובתא דרב הונא תיובתא ·
בני בנים הרי הן כבנים · סבר אביי ר
למימר ברא לברא ונחתא לברתא וכל שכן
ברא לברתה אבל נרתא לברא לא אמ׳ ליה
רבא לשבת יצרה בעי והא איכא · דנולי
עלמ׳ תרי מחד לא · וכן הלכתא · תניא
ר׳ יהושע אומ׳ נשא אשה בילדותו ישא אשה
בזקנותו היו לו בנים בילדותו יהיו לו בנים

כזקנותו שנא בבקר זרע זרעך ולערב אל
תנח ידיך · אמ רב מתנה הלכה כר׳ יהושע
והא מילתא דרבנן היא אבל דאוריתא כיון
שיש לו זכר ונקבה קיים מיבות פריה ורביה
אמ׳ ר׳ יהושע בן לוי כל היודע באשתו
שהיא יראה שמים ואינו מיקדה נקרא חוטא
שנא׳ וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך
ולא תחטא · ואמ׳ ר׳ יהושע בן לוי חייב
אדם לפקוד את אשתו בשעה שהוא יוצא
לדרך שנא׳ וידעת כי שלום אהלך ·
וכמה אמ׳ רבה עונה · והני מילי לדבר
הרשות אבל לדבר מיצוה מטריד ·
תנו רבנן האוהב את אשתו כגופו והמכבדה
יתר מגופו והמדריך את בניו ואת בנותיו
כדרך ישרה והמשיאן סמיך לפרקן עליו
הכתוב אומ׳ וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך
ולא תחטא · תנו רבנן האוהב את שכניו
והמקרב את קרוביו והנושא בת אחיותיו והמלוה
סלע לעני בשעת דחקו עליו הכתוב אומ׳ אז
תקרא ויי יענה · נים נשא אשה
ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה אינו רשאי
ליבטל ויוציא ויתן כתובה שמא לא זכה
ליבנות ממנה ואעפ שאין רואיה לדבר זכר
לדבר שנא׳ מקץ עשר שנים לשבת אברם
בארץ כנען למדך שאין ישיבת חוצה
לארץ עולה לו מן המנין לבי היה הוא חולה
או היא חולה או שניהם חבושין בבית האסורין
אין עולה להן מן המנין · אמ רב יהודה
בריה דרב שמוש בר שילת משמיה דרב
לא שנו אלא בדורות הראשונים ששנותיהן
מרובות אבל בדורות האחרונים ששנותיהן
מועטות שתי שנים ומחצה כנגד שלשה
עיבורין · רבא אמ׳ רב נחמן שלש נשים
כנגד שלש פקידות דאמ׳ מר בראש השנה
נפקדה שרה רחל וחנה · אמ רבא
ליתנהו להנהו כללי מכדי מתני מאן תקין
ר׳ והא כימי ר׳ אי מעיט שני דכת׳ ימי שנותינו
בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים
שנה · נרשה מותרת להנשא לאחר
ורשאי השני לשבת עמה עשר שנים ·
שני אין שלישי לא מתניתין מני ר׳ היא
דאמ׳ בתרי זמני הויא חזקה דתניא מלה
בנה ראשון ומת שני ומת שלישי לא תמול
דברי ר׳ רשב׳ב אומ׳ שלישי תמול רבי עקיבא לא
תמול · ואסיקנא נשואין ומלקיות כר׳ ·
וסתות ושור המועד כרשב׳ב · נשואין

הא דאמרן · מלקיות דתנן מי שלקה
ושנה כב׳ד כופין אותו לכיתה ומאפילין אותו
שוערים עד שפריסו נפקעת · וסתות דתנן
אין האשה קובעת לה וסת עד שתקבענה
שלשה פעמים ואינה מטהרת כן הוסת עד
שתעקר ממנה שלש פעמים · ומסתברא
רמילה כנשואין דבתרי זמני הויא חזקה ד
דספק נפשות הוא וספק נפשות להקל ·
אמ רבא לא ישא אדם אשה לא ממשפחת
נכבין ולא ממשפחת מצורעין · זה אי
דאיתחזק בתלתא זימני אבל בתרי זמני
אקראי בעלמא הוא · תנו רבנן נשאת
לראשון ולא היו לו בנים לשני ולא היו לו בנים
לשלישי ולא היו לו בנים לא תנשא שוב למי
שיש לו בנים ואם נשאת למי שאין לו בנים
תצא בלא כתובה · איבעיא להו נשאת לו
לשלישי ולא היו לה בנים מהו דליתבעיה
הך קמאי מצית אמרה להו השתא הוא
דכחשי ואם נשאת לרבעי לכתר דאפקה
שלישי בלא כתובה והיו לה בנים לא מפקא
משלישי כלום דאמ׳ לה השתא דבריאת ·
הוא אמ׳ מינה והיא אמרה מיניה אמ׳ ר׳
אסי דברים שבינו לבינה נאמנת מאי טעמא
היא קים לה ביורה כחץ הא לא קים ליה ביורה
כחץ · וחזקן לאין רקאמ׳ דהא דאמ׳ ר׳
אמי דברים שבינו לבינה היא נאמנת לדברי
משנה ראשונה היא דלא עבדינן בה עובדא ·
דתנן בראשונה היו אומ׳ שלש נשים יוצאות
ושטלית כתובה וחדא מיניהו האומרת ה
השמים כיני לביך · והא אדחיא לה דתנן
חזרו לומר שלא אשה נותנת עינה באחד
ומקלקלת על בעלה · שא האומרת השמי
כיני לביך יעשו דרך בקשה · ואין לא
סבירא לן הכי דלא אתא ר׳ אמי לאשמועינן
דין משנה ראשונה שא הא דר׳ אמי על מתני
דהכא אמירה דתנן נשא אשה ושהה עמה
עשר שנים ולא ילדה אינו רשאי ליבטל ותני
עלה יוציא ויתן כתובה · וקא מיבעיא לן
השתא דשהה עמה עשר שנים ולא ילדה
וקאתי ואמ׳ מינה הוא דלאו כת אולדי היא
ולית לה עלי כתובה דבעינא לאשוקי
ולמינסב איתתא אחריתי דכת אולדי וקא
אמרה איהי האי דשהינא גבך עשר שנין ולא
מולידנא מיכך הוא דאינו יורה כחץ הלכך
איתעית לאפוקן הב לי כתובתי מאי · וקאמ׳
ר׳ אסי דברים שבינו לבינה היא נאמנת ד

היהי קים לה ביורה כחץ הלכך לא מצי
לאפוקה ערך היהיב לה כתובתה ולית כא ל
למיחש בכי הא מילתא שמא עיניה נתנה
באחר דהא אנן מפקינן לה בעל כרחה
אכל משנה ראשונה לאו על הדין עקר
נאמרה שלא שהית עם בעלה עשר
שנים היא וקא אתיא איהי למתבעיה לאפוקה
ולמיתן לה כתובתה ואיהי לא בעי לאפוקה
כלל למשנה ראשונה ויצא ויתן כתובה
ולמשנה אחרונה דחיישי שמא עיניה
נתנה כאחר יעשו דרך בקשה אכל הך
דר אמי טעמא אחרינא הוא כדפרשי הלכך
עברינן כה עובדא דהלכתא היא והיכא
דשהתה עשר שנים ולא ילדה וקא בעי
לאפוקה ולמיסב איתתא אחריתי מפקינן
לה מיניה בעל כרחיה ואפי כשוטי ואפילו
אמרה איהי דיירנא בהדיה כשהדי לא
שבקינן לה שלא ייצא ויתן כתובה כדגרסי
בבלי המדיר אמ אידיל אינסיב איתתא
איבדיק נפשאי אמ ר אמי אף בזו יוצא ויתן
כתובה והכא אמ נושא אדם כמה
נשים והיא דאיפשר ליה למיקם בסניקיהו
ויימ לן כרבא אמ הוא אפילה בגו
עשר והיא אמרה לא אפלי אמ ר אסי אף
בזו נאמנת דאם איתה דאפילה לא מחזקא
נפשה בעקרתא תנו רבנן הפילה
וחזרה וחפילה הוחזקה לעפלים הוא
אמ אפילה תרי והיא אומ תלת אמ ר יצחק
בן טעזר הוה עובדא כי מדרשא ואמרו
היא נאמנת דאם איתא דלא אפילה נפשה
בגפלי לא מחזקא וכחני כלהו ייצא
ויתן כתובה שמא לא זכה ליבנות ממנה

מתני׳ האיש מצוה על פריה ורביה
אכל לא האשה ר יוחנן בן
ברוקא אומ על שניהם הוא אומ ויברך אותם
אלהים ויאמר להם פרו ורבו טעמ דרבנן
מהכא ומלאו הארץ וכבשה איש דרכו ל
לכבוש ואין אשה דרכה לכבוש רב
יוסף אמ מהכא אני ש׳ שדי פרה ורבה ולא
קאמ להו פרו ורבו ולית הלכתא כר
יוחנן בן ברוקא היא איתתא דאתת
לקמיה דרב נחמן אמ לה לא מפקדת
אפריה ורביה אמרה ליה לא בעיא הך איתתא
חוטרא לידא ומרא לקבורה אמ כי
האי ודאי כייפינן ליציא ויתן כתובה וכן
הלכתא ישמי שאומ כתובה זו דמחייבינן

ליה לבעל בתביעת האשה מנה מאתים
אכל תוספת לא אלג דתנאי כתובה נכתובה
דמו הכא אומדן דעתא הוא דכי אקני לה
אדעתא למיקם קמיה אדעתא דמימא
ליה אפקן והב לי כל מה דקבילת עלוך
לא אקני לה ואי קשיא לך הממאנת
וחברותיה שאין לה כתובה מנה מאתים
ויש להן תוספת התם סהדיא קתני
לה מכדי ירע דקטנה היא דילמ מיחרטא
ונפקא אמאי דכתב לה שלא ריצה לזלזל
בנכסיו וכן בחברותיה שעומדות ל
ליצאת הוא הדין והיא חראיה וכשם ע
שמצאנו שיש תוספת בלא כתובה כך
יש כתובה בלא תוספת כגון זו
והמחייב בזו כתיבה ותוספת צריך להביא
ראיה ברורה דמכלל לא מפקינן ממונא
אמ ר שענא משום ר יהודה בר שמעון
מותר לשנות בדברי שלום שנא כה תאמרו
ליוסף אנא שוא נא לפשע אחיך וחטאתם
וגו ר נתן אומ מצוה שנא ויאמר שמוש
איך אלך ושמע שאול והרגני ויאמר
ענלת בקר תקח בידיך ואמרת לזבוח
לה׳ כאתי ואמ ר שענא משום ר יהודה
בר שמעון כשם שמצוה על אדם לומר
דבר הנשמע כך מצוה על האדם לומר
דבר שאינו נשמע ר אבא אומ חובה
שנא אל תוכח לץ פן ישנאך הוכח לחכם
ויאהבך׳

סליק פירקא

שמה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן
הדיוט הכניסה לו עבדי מלוג ועבדי יצאן
ברזל עבדי מלוג לא יאכלו בתרומה
ועבדי יצאן ברזל יאכלו בתרומה ושו
הן עבדי מלוג אם מתו מתו לה ואם הותירו
הותירו לה ואגלג שהוא חייב במזונותיהם
לא יאכלו בתרומה ושו הן עבדי יצאן
ברזל אם מתו לו ואם הותירו הותירו לו
חואיל וחייב באחריותן הרי הן אוכלין בתרומה
גמ אתמר המכנסת
שם לבעלה היא אומרת כלי אני נוטלת
והוא אומ דמים אני נותן לה חדין עם מי
רב יהודה אמ חדין עמה ר אמי אמ הדין
עמו רב יהודה אמ הדין עמה משום
שכח כית אביה דידה הוו ר אמי אמ חדין
עמו כיון דאמ מר אם מתו מתו לו ואם

הוה ירו הוה ירו לו כרשותיה קיימי וכדידיה
רמי תניא כותיה דרב יהודה ותניא כותיה
דר' אמי תניא כותיה דר' אמי עברי יצאן
ברזל יוצאין בשן ועין אבל לא לאשה
ותניא כותיה דרב יהודה המכנסת שום
לבעלה אם ריצה הבעל למכור לא ימכור
ולא עוד אלא אפי' הכניס לה שום משלו אם
ריצה הבעל למטר לא ימכור מכרו שניהם
לפרנסה זה היה מעשה לפני ר"ש ואמ'
הבעל מויא מיד הלקוחות אמ' רבא
אמ' רב נחמן הלכה כר' יהודה ודייקי
רבואתא מדקתני במתניתין בעברי יצאן
ברזל והוא הדין בנכסי יצאן ברזל אם מתו
מיתו לו ולא קתני אם פרחתו לו דוקא
בעין מתו ממש דלא משתמשי מעין
מלאכתן כלל כמאן דליתנהו דמיין הוא
דחייב באחריותן ומשלם דמיהן אבל אי
איתנהו אעג"נ רבלו טובא ופרחתו אי משמשי
מעין מעין מלאכתן נוטלתן האשה ואינו
משלם דמים שדין עברי יצאן ברזל ודין
נכסי יצאן ברזל אחד הוא כדין אלו כך דין
אלו ואנן לא חזינן להאי דיוקיא דהא
מקשינן בגמ' למאן דאמ' כל היכא דמיחייב
באחריותן אבלי בתרומה מיהא דתנן
כהן ששכר פרה מישראל אע"ג שמזונותיה
עליו לא יאכילנה כרשיני תרומה וקא
מפרקינן ותסברא נמי דמי חייב באונסיה
בנחישה וביתרות דמיה מי מיחייב
מרקא מפרקינן הכי גבי שביתת פרה
מכלל דלגבי יצאן ברזל מיחייב אפילו
בנחישה וביתרות דמים ולהכי אבלי ב
בתרומה ושמ' מינה דליתה להאי
דיוקיא דרייקי קמאי אלא מיהו אע"ג
דדינא דגמ' הכי הוא לא מחייבינן לבעל
השתא בנחישה וביתרות דמים דכיון דלא
נהני עלמא הכי מ"מ דמיתקבל לנכסי
יצאן ברזל וכתיב להו עליהו אדעתא ד'
דמנהגא הוא דמקבל להו עליהו
הלכך לא מחייב אלא לפים מנהגא
והאי מכרו שניהם לפרנסה דקאמ' ר"ש ב
הבעל מויא מיד הלקוחות לא אישטיטא
כהדיא שפיר דנעביד בה עיבורא
ההיא אתתא דעיילה ליה לגברא אעטלא
דמילתא בכתובתא שכיב שקלוה יתמי
פרסיה אמיתנא אמ' רבא קנייה מיתנא
אמ' ליה נעאי בריה דרב יוסף בריה דרבה

לרב כהנא והאמ' רבא אמ' רב נרומן הלכה
כר' יהודה אמ' ליה מי לא מודה רב יהודה
דמחוסר גוביינא אלו מנגיב לאו יורשין ר
חייבין לשלומי כיון דלו מנגיב יורשין חייבין
לשלומי ברשותיהו קאי רבא לטעמיה
דאמ' רבא הקדש חמץ ושחרור מפקיעין
מידי שעבוד גרס' בסנהדרין בפרק
נגמר הדין היה אביו או אמו מזדקקין לו
כלים מיעוה על אחרים להצילן אמ' רבן
שמעון בן גמליאל בד"א בשלא נגעו המטה
אבל נגעו במטה אסורין ודוקא במטה
הנקברת עמו משום דמיחלפא בתכריכי
המת אמ' רב יהודה הכניסה לו שני
כלים באלף זוז ושכחו ועמדו בשני אלפים
זוז אחד נוטלת בכתובתה ואחד נותנת
בו דמים ונוטלתו משום שבח בית אביה

מתני' כת ישראל שנשאת לכהן הכניסה
לו בן עברי מלוג בין נכסי יצאן ברזל הרי
אלו יאכלו בתרומה כת ישראל שנשאת
לכהן ומת הניחה מעוברת לא יאכלו עבדיה בתרומה מפני
חלקו של עובר שהעובר פוסל ואינו
מאכיל רבי ר' יוסי דקסבר ר' יוסי עובר
כמעי אמו דהוא ואית ליה קנייה ולפי
פוסל עבדים מלאכול בתרומה בשביל
היורשין מפני חלקן שהוא זר ולית
הלכת כותיה אלא כרבנן דאמרי אין
קנין לעובר ואין לו חלק עד שיוולד הלכך
אפי' כמעי גרושה לא פסיל להו לעבדי
מלוג עד שיוולד ותנן נמי בבבא יוצא
דופן תינוק בן יומו פוסל בתרומה
פי' אם בן גרושה הוא שהוא חלל אינו פוסל
העבדים מלאכול בתרומה אלא אוכלין
בשביל אחין הכשרין עד שיהא בן יום א
אחד אבל עובר כמעי אמו גרושה לא
פסיל דלית ליה קנין בגויהו וכן הלכת

מתני' העובר והיבם והאיחסין והחרש
ובן תשע שנים ויום אחד
פוסלין ולא מאכילין ולא בן תשע ודאי
אלא אפי' ספק שהוא בן תשע שנים ויום
אחד ספק שאינו בן תשע שנים ויום אחר
ספק הביא שתי שערות ספק לא הביא

מוכיחין עליו שערו ויצפרניו שלא גמרו
טעמא דלא גמרו הא גמרו בר שבעה הוא
ואשתהויי הוא דאשתהי · תנו רבנן אי
זהו סריס כל שהוא בן עשרים שנה ולא ה
הביא שתי שערות ואפי הביא שתי שערות
לאחר מיכן הרי הוא כסריס לכל דבריו ·
ואלו הן סימניו כל שאין לו זקן ושערו לקוי
ובשרו מחליק רשב אומ משום ר יהודה
בן יאיר כל שאין מימי רגליו מעלין רתיחה ·
ויש אומ כל המטיל מים ואין עושה גיפה
ויש אומ כל ששכבת זרעו דוהה · ויש
אומ כל שאין מימי רגליו מחמיצין אחרים
אומ כל שרוחץ בימות הגשמים ואין בשרו
מעלה הכל ר שמעון בן שזור אומ כל שקולו
לקוי ואין ניכר בין אשה לאיש ואי זו היא
אילונית כל שהיא בת עשרים ולא הביאה
שתי שערות ואפי הביאה לאחר מיכן הרי
היא כאילונית לכל דבריה · ואלו הן סימניה
כל שאין לה דרדין ומתקשה כשעת תשמיש
רבן גמליאל אומ כל שאין לה שיפולי מעים
כנשים ר שמעון בן שזור אומ כל שקולה
עבה ואינה נכרת בין אשה לאיש ·
איתמר סימני סריס רב הונא אמ ער שיהו
כלן ר יוחנן אמ אפי אחר מהן היכא דהביא
שתי שערות בינתן כולי עלמא לא פליגי
ער שיהו כלן כי פליגי בשלא הביא רב הונא
אמ ער שיהו כלן ור יוחנן אמ אפי באחד
מהן ק״מ לן כר יוחנן · מתני׳
הסריס לא חולץ ולא מייבם
וכן אילונית ולא חולצת ולא מתייבמת ·
הסריס שחלץ ליבמתו לא עשלה מן ה
הכוונה כעלה עשלה מפני שבגילתו כג
בגילת זנות · וכן האילונית שחלצה
לה אחין לא עשלה כעלוה עשלה מפני
שבגילתן בגילת זנות · גמ · קתני
סרים רומיא דאילונית מה אילונית בידי ג
שמים אף סריס בידי שמים אבל בידי
אדם חולץ וסתמא כר עקיבא דאמ בידי
אדם אין בידי שמים לא · ושמעינ מינה
דהלכתא כר עקיבא דהוה ליה מחלוקת
ואחר כך סתם הלכה כסתם · אנדרוגינוס
טשא אבל לא נשא · ר שיעזר או מחייבין
עליו סקילה כזכר · אמ רב ליתה למתני׳
מקמי ברייתא דתניא ר יוסי אומ אנדרוגינוס
בריה בפני עצמה היא ולא הכריעו בו
חכמים אם זכר הוא אם נקבה הוא ·

אדרבה ליתה לברייתא מקמי מתני׳ דין
מ״ש בקתני ר יוסי לבר זוגיה דהוא ר שמעון
שמעינן מינה הדר ביה · אמרי כפי רב
משמיה דרב הלכה כר יוסי כאנדרוגינוס
ובהדרכה · וכן הלכה ·

סליק נידרקא

ישמיותרות לבעליהן ואסורות לבמיהן
מותרות לייבמיהן ואסורות לבעליהן מותרי
לשו ולשו ואסורות לשו ולאלו מותרות
לבעליהן ואסורות ליבמיהן · כהן הדיוט
שנשא את האלמנה ויש לו אח כהן גדול
הלל שנשא כשרה ויש לו אח כשר ישרא
שנשא כת ישרא ויש לו אח ממזר ממזר
שנשא ממזרת ויש לו אח ישרא מותרות
לבעליהן ואסורות ליבמיהן · ואלו מותרות
ליבמיהן ואסורות לבעליהן · כהן גדול
שקדש את האלמנה ויש לו אח הדיוט
כשר שנשא חללה ויש לו אח חלל ישרא
שנשא ממזרת ויש לו אח ממזר ממזר
שנשא ישראלית ויש לו אח ישרא מותרות
לבמיהן ואסורות לבעליהן · ואלו אסורות
לשו ולשו · כהן גדול שנשא שפנה וש
לו אח כהן גדול או כהן הדיוט כשר ששא
חללה ויש לו אח כשר · ישרא שנשא
ממזרת ויש לו אח ישרא ממזר שנשא
כת ישרא ויש לו אח ממזר אסורות לאלו
ולשו ושאר כל הנשים מותרות לשו ולשו ·
אמ רב יהודה אמ רב לא הוזהרו כשרות
להנשא לנתינים · מתיב רבין בר רב
נחמן לא יקחו מלמד שהאשה מוזהרת
על האיש אמ ליה כל היכא דמיזהר הוא
היא נמי מוזהרת כגון גרושה לכהן שהוא
מיזהר שלא ישאנה ואף היא מיזהרת
שלא תנשא לו וכל היכא דאינו מוזהר הוא
היא נמי אינה מיזהרת כגון חלל שאינו
מוזהר שלא לישא הכהנת הכהנת נמי
אינה מוזהרת שלא להנשא לחלל · וכן
הלכה · וגרסינן בקדושין בפ׳ עשרה
יוחסין · והלכתא גר מותר בכהנת
לא הוזהרו כשרות להנשא לנתינים ·
ומותרי כממזרת כר יוסי דאמ קהל גרים
לא אקרי קהל · מתני׳ שניות
מדברי סופרים ·
לבעל ולא שניה ליבם אסורה לבעל
ומותרת ליבם · שניה ליבם ולא שנוה

לנעל אסורה ליבם ומותרת לנעל
שניה לזה ולזה אסורה לזה ולזה אין לה
כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא כלאית
והולד כשר וכופין אותו להוציא אלמנה
לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט
ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין
ולממזר יש להן כתובה בעי מינה בני
בני ביה דרי מרב ששת שניה לבעל ולא שניה
ליבם יש להן כתובה מיבם או לא כיון דאמ
מר כתובתה על נכסי בעלה הראשון אין לה
או דילמא כיון דאלו לית להו מראשון ת
תקינו להו רבנן משני אית להו ופשט להו
אם היתה שניה לבעל אין לה כתובה ואפי
מיבם בעא מיניה ר׳ שמעון בן עזר מר יוחנן אמר
לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט יש
להן מזונות או אין להן מזונות היכי דמי אילימא
דיתבה תותיה בעמוד והיא קאי מזוני אית
להו לא צריכה שהלך בעלה למדינת הים
ולית ואכלה מאי מזונות תנאי כתובה נינהו
ומראית להו כתובה מזוני או דילמא כתובה
דלמשקל ומיפקאית להו אבל מזוני דילמא
תתעכב ויתיב גביה לית להו אלא יהתניא
אית להו כי תניא ההיא לאחר מיתה וכן הלכה

תנו רבנן אמנה לכהן גדול גרושה
וחלוצה לכהן הדיוט יש להן כתובה פירות
מזונות וביאות והיא פסולה ולדה פסול
וכופין אותו להוציא שניות מדברי סופרים
אין להן כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא
ביאות והיא כשרה וולדה כשר וכופין אותו
להוציא אמר ר׳ שמעון בן עזר מפני
מה אמרו אמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה
לכהן הדיוט יש להן כתובה מפני שהוא
כשר והיא פסולה וכל מקום שהוא כשר והיא
פסולה קנסו אותו בכתובתה ומפני מה
אמרו שניות מדברי סופרים אין להן כתובה
מפני שהוא כשר והיא כשרה ולדה כשר
וכל מקום שהוא כשר והיא כשרה קנסו
אותה בכתובתה ר׳ אומר הללו דברי
תורה ואין דברי תורה צריכין חזוק והללו
דברי סופרים ודברי סופרים צריכין חזוק
דא זו היא מרגלתא וזו היא מרגלתא
האשה שקנסו אמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה
לכהן הדיוט יש לה כתובה הני מילי
בשהכיר בה אבל לא הכיר בה יש לה
תוספת אבל מנה מאתים אין לה וכן
ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין

ולממזר כיוצא בהן והא דקתני הכא
שניה אין לה כתובה מנה מאתים הוא דלית
לה אבל תוספת יש לה וכבר בירנום בני
שמנה נזונות והאי דקתני יש לה מזונות
לאחר מיתת בעלה הוא דאית לה כראוקימנא
לעיל בת ישראל מאורשת לכהן מעיכת
מכהן שומרת יבם לכהן וכן בת כהן לישראל
לא תאכל בתרומה

סליק פירקא

האשה שהלך בעלה למדינת הים ובאו
ואמרו לה מת בעלך ונשאת ואחר כך בא
בעלה תצא מזה ומזה ויצריכה גט מזה
ומזה ואין לה כתובה ולא פירות ולא מזונות
ולא בליות לא על זה ולא על זה ואם נטלה
מזה ומזה תחזיר והולד ממזר מזה
ומזה ולא על זה וזה מטמאין לה ולא זה
וזה זכאין במציאתה ובמעשה ידיה ולא
בהפר נדריה היתה בת ישראל ונפטלה
מן הכהונה בת לוי מן המעשרות בת כהן מן
התרומה ואין יורשין של זה יורשין כתובתה
מתו אחיו של זה ואחיו של זה חולקין ולא
מיבמין ר׳ יסי אומר כתובתה על נכסי בעלה
הראשון ר׳ שמעון אומר הראשון זכאי במציאתה
ובמעשה ידיה ובהפרי נדריה ר׳ שמעון אומר
ביאתה או חליצתה מאחיו של ראשון כ
פוטרת צרתה ואין הולד ממזר ואם נשאת
שלא כרשות מותרת לחזור לו אוקימנא
לרישא דמתניתי דקתני תצא מזה ומזה
שנשאת ברשות כ׳ בעער אחד ואי אית
ליה שני ערים לא צריכא לכ׳ ומשום הכי
תצא מזה ומזה וסופא דקתני נשאת
שלא ברשות מותרת לחזור לו שלא ברשות
כ׳ שלא בשני ערים ולפי מותרת לחזור לו
דהויא לה אניסה דאמרי מאי הוה לה למעבד
וכן אמ רב לא שנו שלא שנשאת בער אחר
אבל נשאת בשני ערים לא תצא מהיתרה
הראשון ולית הלכתא הכין שלא לא שנא
נשאת על פי בית דין בעד אחד ולא שנא
נשאת על פי שני ערים ואם כא בעלה
הראשון תצא מזה ומזה וכל הדרכים השוו
בה דאמרי לקמן רב פפא סבר למעבד
עובדא במאי הוה לה למעבד אמ ליה רב
הוא בריה דרב יהושע לרב פפא והתנן הני
מתנאתא אמ ליה ולא שניהו אמ ליה
אשכחוי ליקום ונסמוך השמא לית הלכתא

162
154

כרב דאמר לא תצא מהיתירה הראשון
ולא כר שמעון דאמר שלא בדשורה
מותרת לחזור לו אלמא רב הכין הלכך
לא סמכינן עלה **מתני׳** ויצרכה גט
מזה ומזה כשלמא
מראשון תבעי גט שלא משני אמאי זנות
כעלמא הוא אמר רב הונא גזירה שמא יאמרו
גרש זה ונשא זה ונמצאת אשת איש יוצאה
כלא גט אי הכי סופא נמי דקתני אמרו
לה מת בעליך ותתקדשה ואחר כך בא בעלה
מותרת לו הכא נמי נימא גזירה שמא יאמרו
גרש זה ונשא זה וקדש זה ונמצאת אשת
איש ויוצאה בלא גט סופא אמרי ר
קדושי טעות הוו רישא נמי אמרי נשואי
טעות הוו שלא הניחא ליה לרבי עקיבא איסורא קנסוה
רבנן סופא דלא עבד איסורא לא קנסוה
רבנן עיין ואין לה כתובה
מאי טעמא תקינו רבנן כתובה כדי שלא תהא
קלה בעיניו להוציאה ולא מזונות ולא
עידות ולא בלאות מאי טעמא תצאי
כתובה נכתובה דמו ניתן דלית לה כתובה
ליתי לה תנאה ולא עידות כי שאכל
תבעל מנכסי מלוג לאחר שנשאת לשני
ולא בלאות מה שבלה מנכסי צאן ב
כדרב דאמר לגמרי אינו משלם לה תחזיר
לא הבלית שהן קיימין יש לה ונוטלתן
כדרבי נכסים בעי שמעה נזונת
והיכא משום שם רע ניטרלת מה שפגינה
ויוצאה מסייע ליה לרב הונא דאמר
ניתנה לא הפסידה כלאותיה הקיימין
ירושלמי ולא עידות אמר רבי אבינא
שאינה יכולה להוציא ממנו עידית שאכל
הא דתימא בשנשלה כתובה או מזונות
משכבא הראשון אבל אם נטלה ערב שלא בא
ראשון כמה דלא מפקה מיניה כך היא לא
מפקינן מיניה אמר ר יצחק מניין
שהעקר בית דין הפקר שנא וכל אשר לא
יבוא לשלשת ימים בעצת השרים והזקנים
יחרם כל רכושו ר שמעון אמר מהכא
אלה הנחלות אשר נחלו אלעזר הכהן ויהושע
בן נון וראשי האבות וכי מה ענין ראשים
אצל אבות אלא לומר לך מה אבות מנחילים
לכל מי שירצו אף ראשים מנחילין כל מי
שירצו והולד ממזר מזה ומזה
כשלמא משני הוי ממזר שלא מראשון אמאי
אשתו היא וישראל מעליא היא וקא שרינן

לה ממזרת אמר שמואל אסור בממזרת
וכן כי אתא רבין אמר ר יוחנן אסור בממזרת
ואמאי קרו ליה ממזר לאסרו בבת ישראל
תנא אמר ר שמעון בן יעקב שמעתי שבדרום
ועונשין שלא מן התורה ולא לעבור על דברי
תורה שלא לעשות סייג לתורה ומעשה
באחר שרכב על הסוס בשבת בשני יונים
והביאוהו לבית דין וסקלוהו לא מפני שראוי לכך
שלא שהה שעה צריכה לכך ושוב מעשה
באדם אחד שהטיח באשתו תחת התאנה
והביאוהו לידי קיהו לא מפני שראוי לכך שלא
מפני שהשעה צריכה לכך לא זה וזה
מטמאין לה רבי אם לשארו הקרוב אליו
אמר מר שארו זו אשתו וכת לא יטמא בעל
בעמיו להחלל יש בעל שמטמא ויש
בעל שאין מטמא הא כיצד מטמא הוא לו
לאשתו כשהיא ואינו מטמא לאשתו פסולה
אין ירושיו של זה ירושיו של זה ירשין כתובת
כתובה מאי עבידתה והא אמרת ליתי לה
כתובה אמר רב שבא כתובת בנין דכרין מהו
דתימא איהי דעבדא איסורא קנסוה רבנן לו
לזרעה לא קנסוה רבנן קמ"ל מתאחיו
של זה ואחיו של זה חולצין ולא מייבמין
אחיו של ראשון חולץ מדאורייתא ולא מצו
מדרבנן ואחיו של שני חולץ מדרבנן
ולא מייבם לא מדאורייתא ולא מדרבנן
מתני׳ האשה שהלך בנה ובעלה למדינת
הים ובאו ואמרו לה מת בעליך
ואחר כך מת בניך ונשאת ואחר כך אמרו
לה חילוף היו הדברים תצא והולד ראשון
והאחרון ממזר תני רבנן זו דברי
עקיבא דאמר אין קרושין תופסין בחייבי לאוין
אבל חכמים אומר אין ממזר ביבמה אמר
רב יהודה אמר רב מנין שאין קדושין תופסין
ביבמה שנאמר לא תהיה אשת המת החוצה
לאיש זר לא תהא כה הויה לזר ושמואל
אמר בענייתינו צריכה גט מסתברא ליה
לשמואל האי לא תהיה אי ללאו הוא דאתא אי
דלא תפסי בה קדושי הוא דאתא אמר
רב מרי בר רחל לרב אשי הכי אמר אמימר
הלכתא כשמואל אמר רבא השתא דאמר
אמימר הלכתא כותיה דשמואל אם היתה
סתן חולץ לה ושריא ליה איתגור
איתגור אם כן מציבו חוטא נשכר שלא אם
היה יבמה ישראל נותן לה גט השני והותרה
לו אמר רב נחמן אמר רב חייא בר רב

בעלה ממזרת

ותחולה מה בעליך וגם מה סיף ורביעה וגם נאמר
גם תחלף קדשים היו הצד וקולף רעיון ותחון ואחור
נאמר גם תחלפנו ושלח וגם נאמר גם היה בקיבוץ
ותחלפן נזיר ותעזבו רבן

קדושין אין בה נשואין ישבה משום דמיחלפא
בבעל האשה שהלך בעלה למדינת הים
ע"כ קדושין אין בה אם נתקדשה לאחר קודם
שיחלוץ לה יבמה אינה נאסרת על יבמה אבל
אם נשאת נאסרת על יבמה משום דמיחלפא
באשה שהלך בעלה למדינת הים
ואיתמר משמיה דמר רב יהודה נאון זצ"ל
שומרת יבם שנשאת בלא חליצה אין לה בנים
תצא מזה ומזה מבעל בנט ומיבם
כחליצה ואסורה להם עולמית משום דמ
דמיחלפא באשה שהלך בעלה למדינת הים
אבל אם נתקדשה ולא נשאת אם היה יבמה
ישראל נותן לה חמקדש נט ומותרת ליבם
ואסורה עולמית למי שקדשה שלא יהא
חוטא נשכר נשאת והיו לה בנים אם
היה בעלה ישראל חולץ לה היבם ויושבת
תחת בעלה ואפוקי לא מפקינן לה דכיון דא
ראשה שהלך בעלה למדינת הים ונשאת
ונשאת הולד ממזר מזה ומזה אם אתה אומ'
תצא אתה מיציא לעז על בניה ואם היה
הבעל כהן וישלה בנים ממנו אינה חולצת
ולא פורשת ממנה ואסור לו לבא עליה כל ימי
חייו של יבם ואם מת היבם מותרת לבעלה
ואם מתו בניה בלא לעז בחיי היבם תצא מבעל
בנט ומיבם כחליצה אלה הדברים נאמרו
בשם מר רב יהודאי נאון ז"ל ואיכא מאן
דאמ' דהני מילי לאו דסמיכא נינהו דליתנהו
בגמרא ועיר הגרסי כהדיא בתלמוד
ארץ ישראל ובמסכת ניטין בפרק הזורק
יבמה שנשאת בלא חליצה ר' ירמיה אומ' זה
חולץ וזה מקיים ור' יוחנן אמ' תצא ולא אילא
אמ' תצא אמ' תנ זבידא מתניתי מסייעא
ליה לר' יוחנן הבונם את יבמתו ועברתה
נשאת לאחר ובמצאת זו אילונית תצא מזה
ומזה ושלשה עשר דבר כה והא מתני'
בשיש לה בנים היא דקתני והולד ממזר מזה
ומזה שמעינן מינה דאפי' יש לה בנים
אמ' ר' יוחנן תצא מדאמרי' מתניתא מסייעא
ליה לר' יוחנן ואסיקנא שו רבדי ר' מאיר שאמ'
משום ר' עקיבא רביה וחכמים אומ' אין ממזר
ביבמה הא לעצמה מזה ומזה דברי הכ
תצא ואמ' ר' יוחנן תצא ר' יוסי שאל לר'
פנחס היך ר' סבר אמ' ליה כר' ירמיה דאמ'
זה חולץ וזה מקיים אמ' ליה חזור בך ואי
לא אתיבנא לך זקן ממרא השתא
חזינן דהני לא אפרישו בין ישלה בנים לאין

לה בנים לא סתם שנינו תצא ור' יוחנן אמ'
תצא מנלן להתיר מסנק ומסתברא
דלא אמ' ר' ירמיה זה חולץ וזה מקיים לא בישׁ
לה בנים וכריר הוא אילין מילי דאשכחן
למקצת רבואתא ומילי דסברא נינהו דלא
שבקינן תלמוד ערוך ואזלינן בתר סברא ד
היודאי אי איתנהו להני מילי דגאון לא היה
שתיק נמיהו מינהו בעו מיניה מרב ששת
ער אחר ביבמה מהו מי אמרי טעמ' דער אחר
משום מילתא דעבידא לאיגלויי לא משקר
הכא נמי לא משקר או דילמ' טעמ' דער אחר
דהיא גופה דיקה ומינסבא והכא נמי זמנין ד
דסנא ליה לא דיקא ומינסבא מאי ופשטו רב
ששת דער אחר מהימן איכא דאמרי הא
לא תבעי לך דאפי' היא נמי מהימנא דתנן
האשה שאמרה מת בעלי תנשא לא כי
קא מיבעיא לי למשרי יבמה לעלמא ופשטו
רב ששת דמהימן ורבא נמי פשטו ד
דער אחר מהימן ביבמה מקל וחומר לאיסור
כרת התרתה לאיסור לאו לא כל שכן
וקאמרי רבואתא אע"ג דדחיקן להא דרב ששת
ולהא דרבא הכי דחיקתא לאו דסמכה נינהו
לא קיימ"ל דער אחר נאמן ביבמה כדפשטו
רב ששת וכדפשטו רבא וכן הלכתא

מתני' אמרו לה מת בעליך ונתקדשה
ונחר כך בא בעלה מיתרת לו
ואע"פ שנתן האחרון והצד לא פסלה מן
הכהונה זה מדרש דדרש ר' שמעון בן
מתיא ואשה גרושה מאישה לא יקחו ולא
מאיש שאינו אישה אמ' רב הוא הדין ליה ל
למשמר כן מתיא למדרש בהאי קרא מדגניתא ודלית בה יוסף
ואשה גרושה מאישה אפי' לא נתגרשה אלא
מאישה נפסלה מן הכהונה כגון דאמ' להדרי
את מגרשתי ממני ואי את מותרת לכל אדם
אע"ג דלעלמ' לא הוו גרושין ולא שדיא
לאינסובי בהאי גיטא לדידיה מיהא איפסלה
דאי כהן הוא מפסלא מיניה והינו דאמ' הכא
דפסיל לכהונה **מתני'** מי שהלכה
אשתו למדינת הים ובאו ואמ'
לה מתה אשתו ונשא אחותה ואחר כך באת
אשתו מותרת לחזור לו ומיתר בקריבות שניה
ושניה מותרת בקריבתו ואם מתה הראשונה
מותר בשניה אמרו לו מתה אשתך
ונשא את אחותה ואחר כך אמ' לו קיימתיה
ומתה הולד ראשון ממזר והאחרון אינו ממזר
ר' יוסי אומ' כל שהוא פוסל על ידי אחרים פוסל

על ידי עצמו וכל שאינו פוסל על ידי אחרי
אינו פוסל על ידי עצמו יאעג"ג דאמרינן
אשתו וגיסו למדינת הים דאהנו כהני נשואין
דקא מיתסרא אשת גיסו אגיסו אשת גיסו
אסירא אשתו שריא ולא אמרי' מתוך
שנאסרה אשת גיסו אגיסו אסורה עליו
ל"מ מתני' דלא כר' עקיבא דאי ר' עקיבא הויא
ליה אחות גרושתו דתניא כל ערויות שאמרו
אין צריכות גט ממנו חוץ מאשת איש שנשאת
על פי בית דין או על פי ערים ר' עקיבא מוסיף
אף אשת אח ואחות אשה בין דאמ' ר' עקיבא
בעיא ממילא איתסרא עליה דהויא לה אחות
גרושתו ולאו מי איתמר עלה אמ' רב
נרל אמ' רב חייא כר' יוסף האי אשת אח היכי
דמיא כגון שקדש אחיו את האשה והלך לו
למדינת הים ושמע שמת אחיו ועמד ויבם
את אשתו ואחר כך בא אחיו האמרי אינשי
הך קמא תנאה הוה ליה בקדושין והאי שפיר
קא נסיב והאי אחות אשה נמי היכי דמי
כגון שקדש אשה והלכה למדינת הים
ושמע טמתה ונשא את אחותה דאמרי
אינשי הך קמייתא תנאה הוה ליה בקדושין
והאי שפיר נסיב אבל בנשואין דליכא למימר
תנאה הוה ליה בנשואין לא אמ' ר' עקיבא
דצריכה הימנו גט הילכך הויא מתניתין
כותיה וכיון דמתני' כותיה הלכת כותי
יחזינן מאן דכתב כל האסורות לאדם
איסור ערוה וכא עליהן אין צריכות ממנו
גט חוץ מאחות אשתו ואשת אחיו שנשאת
על פי בד מפני שיש להן היתר אחר איסורן
גזירה שמא יאמרו בהיתר נשואה ויבעלה
כלא גט ולא קא מפלגי בין נשואין לקדושין
ואנן כתבי מאי דסכירא לן תניא ושכב
איש אותה שכבת זרע שכיבתה אוסרתה
ואין שכיבת אחותה אוסרתה והלא דין הוא
ומה במקום שבא על איסור קל שהיא אשת
איש שאין האיסורה אוסרה כל ימיו נאסר
באיסור מקום שבא על איסור חמור
שהיא אחות אשה שאחותה אסורה על
בעלה כל ימי חייה אינו דין שנאסר באיסור
אמ' ר' יהודה לא נחלקו בית שמאי ובית
הלל בבא על אחות אשתו שלא פסל את
אשתו על מה נחלקו בבא על חמותו שבש
אומ' פוסל ובה לא פסל אמ' רב יהודה
אמ' שמואל אין הלכה כר' יהודה ההוא
דעבד איסורא בחמותיה אתייה רב יהודה

ונגדיה אמ' ליה אי לאו דאמ' שמואל אין הלכה
כר' יהודה אסרתה לאיתתך עלך איסור עולם
ר' יוסי אומ' כל שפוסל על ידי אחרים פוסל
על ידי עצמו וכל שאינו פוסל וכו'
איבעיא להו מאי קאמ' ר' יוסי אמ' ר' אמי ר' יוסי
אריש רמתניתי קאי דשמעתיה לתנא קמא
האמ' לא שנא דאזיל אשתו וגיסו למדינת
הים ובאו ואמרו לו מתה אשתך ומת גיסך
ונשא אחותה יאחר כך באו אשתו וגיסו
אשת גיסו אסורה על גיסו ומותרת אשתו לו
אמ' לו ר' יוסי אריסתו וגיסו דאיכא למימר
תנאה הוה ליה בקדושין והאי דנסיב לאחותה
שפיר קא נסיב ובעיא גיטה מיניה דלא לימרו
אשת איש יוצאה בלא גט תפסל לה על ידי
אחרים דהיינו גיסו דבין דנעקא מיניה בגיטא
אפסלה מבעלה פוסל נמי על ידי עצמו
ואיתסרא ליה איתתיה עליה דהויא לה אחות
גרושתו אבל הכא דאזל אשתו וגיסו
למדינת הים וקא נסיב לאחותה דליכא ל
למימר תנאה הוה ליה בנשואין ושפיר קא
נסיב להאי דרבי איבא למימר באירוסין דלא
בעיא גיטא ולא קא פסיל על ידי אחרים הא
לא איתסרא אשת גיסו אגיסו ואינו פוסל נמי
על ידי עצמו ושריא ליה איתתיה דהא ליתה
אחות גרושתו אמ' רב יהודה אמ' שמואל
הלכה כר' יוסי ואסתפק לן כגמ' הא דאמ'
שמואל הלכה כר' יוסי אלבא דמאן אי אלבא
דר' אמי אי אליבא דר' יצחק נפחא ובין
דלא אתברר כמאן מיניהו פסק לא שריגן
לאשה גיסו אגיסו מתני'
אמרו לו מתה אשתך ונשא
את אחותה מאביה מתה ונשא אחותה מאמה
מתה ונשא אחותה מאביה מתה ונשא
אחותה מאמה מותר בראשונה ובשלישית
ובחמישית ובטורות ערוותיהן ואסור
בשניה וברביעית ואין ביאתה או חליצתה
של אחת מהן פוטרת צרתה ואם כא
על השניה לאחר מיתת הראשונה מותר
בשניה וברביעית ובטורות ערוותיהן ואסור
בשלישית ובחמישית ואין ביאת אחת מהן
פוטרת צרתה בן תשע שנים ויום אחד
הוא פוסל על ידי אחים וקאחים פוסלין על
ידי שהוא פוסל תחלה והאחין תחלה
וסוף מיצר בן תשע שנים ויום אחד עבא
על יבמתו פוסל על ידי אחין באו עליה אחין
או עשו כה מאמר או נתנו בט או חלצו פוסלין

164
156

על ידו . ולבסוף לא נסיל והא תני רב
זביד בי׳ אושעיא המעשה מאמר ביבמרתו
ואחר כך בא אחיו שהוא בן תשע שנים ויום
אחד עליה נפסלה . אמרי ביאה נפסיל
ואני בסוף . מאמר תחלה נפסיל ולבסוף
לא נפסיל . גרס׳ בני יוצא דופן . בן
תשע שנים ויום אחד שכא על יבמתו קנאה
ואינו נותן גט עד שיגדיל . ואקשי׳ ולבי
גדיל כגט סני ליה והתניא עשו ביאת בן תשע
כמאמר בגדול מה מאמר בגדול עריך
גט למאמרו אף ביאת בן תשע צריך גט
לביאתו וחליצה לדיקתו וברקי הכי קאמ׳
לשויגדיל יבעיל ויתן גט . בן תשע שנים
שכא על יבמתו ומת חולצת ולא מתייבמת
נשא אשה ומת הרי זו פטורה . תניא להא
דתנו רבנן שוטה וקטן שנשאו נשים ומתו
נשיהם פטורות מן החליצה ומן היבום .

סליק פירקא

נושאין על האנוסה ועל המפותה והאונס
והמפתה על האנוסה חייב . נושא אדם
אנוסת אביו ומפותת אביו אנוסת בנו ומפותת
בנו ר׳ יהודה אוסר באנוסת אביו ומפותת
אביו . תניא להא דתנו רבנן אנס אשה
מותר לישא בתה .
והא דתנן הנטען מן האשה אסור בבתה
ובאמה ובאחותה מדרבנן . ומתני דתנן
נושאין לבתחלה לאחר מיתה תנן . מנא
הני מילי דמי שאנס אשה מותר לישא בתה
דתנו רבנן נאמרה בכלן שביבה ונאמר כאן
קיחה . ואיש אשר יקח את אשה ואת
אמה זמה היא לומ׳ לך דרך לקוחין אסורה
תורה . רבא אמ׳ אנס אשה מותר לישא
בתה מהכא עריות בת בנך או בת בתך לא
תגלה . הא בת בנה דידה ובת בריתה
דידה גלי . והא כתי׳ עריות אשה ובתה
לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה ונו׳
הא כיצד כאן באונסין כאן בנשואין . אצ״ך
אנא עריות שאר בתי בהי בנשואין איכא ג
שאר באונסין ליכא שאר . מתני׳
הגיורת שנתגיירו בניה
עמה לא חולצין ולא מיבמין ואני׳ הוריתו
של ראשון שלא בקדושה ולידתו בקדושה
והשני הוריתו ולידתו בקדושה וכן השפחה
שנשתחררו בניה עמה . בני יודן אמתא
אשתחרור שדא להו רב אחא בר יעקב ל
למנסב נשי אהדדי אמ׳ ליה דבא והא רב
ששת אסר אמ׳ ליה הוא אסר ואנא שריבא
מן האב ולא מן האם כולי עלמא לא פליגא
דשרי מן האם ולא מן האב כולי עלמא לא
פליגי דאסור כי פליגי מן האב ולא מן האם
מאן דשרי בתר אבא שרינן ליה דהא בני
פלוניא קרו ליה . ומאן דאסר בני
פלוניתא כמי קרו ליה . ואיבא דאמרי
פליגי רב אחא בר יעקב ואני באחין מן האם
מאי טעמ׳ בר שנתגייר כקטן שנולד דמי
ואקשינן ליה לרב אחא בר יעקב ופריק
ואעלמא כיון דלא אפסיקא הלכתא בהדיא
כותיה עבדי׳ לחומרא כרב ששת . תניא
שני אחין תלמים גרים וכן מחוררין לא
חולצין ולא מיבמין ואין חייבין משום אשת
אח היתה הוריתן שלא בקדושה ולידתן ב
בקדושה לא חולצין ולא מיבמין אבל חייבין
משום אשת אח . היתה הוריתן בקדושה
ולידתן בקדושה הרי הן כישראל לכל דבריהם .

סליק פירקא

מצות חליצה בשלשה דיינין ואני שלשתן
הדיוטות . חליצה במנעל חליצה
כשרה . באנגיליא חליצתה פסולה .
סנדל שיש לה עקב כשר ואין לה עקב פסול .
מן הארכובה ולמטה חליצת כשירה מן
הארכובה ולמעלה חליצתה פסולה .
ומאחר דאני הדיוטות דיינין למה לי הא
קמ״ל דבעינן שיודעין להקרות כשאר דיינין .
תניא להא דתנו רבנן מצות חליצה בשלשה
שיודעין להקרות ר׳ יהודה אומ׳ בחמשה .
אמ׳ רבא אמ׳ רב נחמן הלכה מצות חליצה
בשלשה הואיל ויסתם לן תנא בותיה במקום
מחלוקת דתנן סמיכת הזקנים ועיברת
עגלה בשלשה דברי ר׳ יוסי ר׳ יהודה אומר
בחמשה חליצה והמיאון בשלשה ולא
קא מפליג ר׳ יהודה שמעון מינה הדר ביה .
אמ׳ רבא עריבי דיינו למקבע דיוכתא ד
דכת׳ ועלתה יבמתו השעריה אל הזקנים
עמ׳ רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע
עבדי עובדא בחמשה כמאן כר׳ יהודה והא
ר׳ יהודה הדר ביה ר׳ יהודה דפרסומי מילתא
בעלמא . אמ׳ רב כהנא היה קאימנא
קמיה דרב יהודה אמ׳ לי מקתיב ארדא דקלי

למלוי חמשא לפרסומי מילתא · רב
שמוע בר יהודה וזה קאים קמיה דרב יהודה
אמר ליה סק ותא אזדוא דקני למלוי חמשא
לפרסומי מילתא · אמר ליה תנינא בבית
דין של שרש ולא בכר של נרים ואנא נר אנא
אמר רב יהודה בנון רב שמוע בר יהודה מרענא
שטרא אפומיה · אמר רבא נר דן את חברו
רבר תורה דכתי שום תשים עליך מלך מקרב
אחיך גומי · עליך הוא דבעינן מקרב אחיך
אבל נר דן את חברו ואם היתה אמו מישרש
דן ואבי ישרש · ולענין חליצה עד שיהא
אביו ואמו מישרש מאי טעמא תניי ביישראל
תחיבי · חליצה במעגל חליצתה כשרה
אמר רבא אמר רב כהנא אמר רב אם יבא שיהו
ויאמר חולצין במעגל לכתחלה אין שומעין
לו שכבר נהגו העם בסנדל · ומעגל
לכתחלה לא גזרה משום מעגל המרוצה
אי נמי משום חיבי מעגל · אמר רבא אי
לאו דחזיתיה לחביבי דחלץ בסנדלא דאית
ביה שניצי אגן לא חליצנא ליה במנדלא
דטיינא מאי טעמא משום דמיחזי כטפי והאי
דיקן אעגל דאית ביה חומרתא קפדינן ביה
מיתיבי כי היכי דתיהוי חליצה מעליא · כי
סנדלא דטיינא כגון האי דקרי ליה שמעתים
תאסומא דעביד לה לבי מרת אסתורא ד
רבי עקיבא ועביד ליה חומרתא ומכניע ריעותא
דשנדיל כולהי ומעייל להו ברחומרתא וכד
בעי מעייק לה וגרבעי מרווח לה · אמר
רב יהודה אמר רב התרת יבמה לשוק בשמטת
רוב העקב · מיתיבי התיר ריעותי מנעל
וסנדל או שנשמט רוב הרגל חליצתה פסולה
טעמא דשמט הוא הוא שמטא היא חליצתה
כשרה רוב הרגל אין רוב העקב לא · הייבו
רוב הרגל היינו רוב העקב ואמאי קרו ליה
רוב העקב משום דכוליה חילא דכרעא עליה
דחיק · מסייע ליה לרי יצחק אמר רבי יצחק בין
שהתיר הוא ושמטה היא בין שהתירה היא
ושמט הוא חליצתה פסולה עד שתתיר
היא ותשמט היא וכן הלכה · אמר רב יהודה
אמר רב יבמה שנפלה בין האחין מותרת
להנשא לאחר מכן ואין חוששין שמא חלצה
לאחר מכן טעמא דלא חזינא הא חזינא חיישינן
שמא כיולה · ואעג דתנינא בין שנתכוין
הוא ולא נתכוונה היא בין שנתכוונה היא ולא
נתכוין הוא חליצתה פסולה עד שיתכוונו
שניהם כאחת הני מילי למשרית אבל לאחין

מפסלא · אמר רב יהודה אמר רב סנדל
התפור בפשתן אין חולצין בו שטא ואנעלך
תחש · בעא מיניה ר שעזר מרב הוא של
ערי ותרסיותיו של שער מהו אמר ליה מי לא
קרינא ביה ואנעלך תחש אי הכי אפי כולו של
שער נמי אמר ליה ההוא קורקא מקרי · הא
דתנן באנפיליא חליצתה פסולה איקמה
רבא באנפיליה של גבר אבל באנפיליא של
ערי חליצתה כשרה · תניא החולצת מן
הגדיול בין ישב בין מוטה והחולצת מן הטומא
חליצתה כשרה אמר אמימר האי מאן דחליץ
צריך למדחסיה לכרעיה · נפחא אחרי
לתרויצי לכרעיה · אמר ליה רב אשי לאמימר
והתניא בין עומד בין מוטה אמר ליה לעולם
דדחיץ ליה לכרעיה · אמר אמימר האי
מאן דמסגי אלוחתא דכרעי לא ליחלוץ
אמר רב אשי למאי דקאמר אמימר לאבר איבו
חליץ ולא כר קיבי חליץ · איבא מאן דאמר
ליה הלכתא כאמימר מדאמר רב אשי למאי
דקאמר אמימר יכו · מכלל דאיהו לא סבירא
להו · ועוד דהא תנן מארכובה ולמעלה
חליצה פסולה מארכובה ולמטה חליצתה
כשרה · ואנן לא סבירא לן הכי דאמאיתא
להך סברא הוה ליה אמימר חולק אמתניתין
וליכא למימר דעלויי אמימר אמתניתין
ועוד אי עליוי אמתניתין הוה מותבינן עליה מינה
תיובתא מינה ומדלא אותבינן עליה מינה
ממתניתין שמעינן מינה דמתני טעמא לחור
ודאמימר טעמא לחוד דסבירא ליה לאמימר
דאעג דאפסיקה רגלה בעי לתרוצה לרגלה
על ארעא וחליץ כדאמר בהדיא האי מאן
דחליץ צריך למדחסיה לכרעיה והאי דמסני
אלוחתא דכרעיה לא מצי לתרוצי לכרעיה
על ארעא הלכך לא חליץ · וליכא בין מימרא
דיליה ובין מימרא דמתניתין דקתני בין
הארכובה ולמטה חליצתה כשרה עלותא
ומתני דקתני מן הארכובה ולמטה חליצתה כשרה דיה לאו דנקטיעה דגלו אלא
בגון שקשר ריצועות מן הסנדל למטה מן
הארכובה · וכין שהיתירתן יבמה משם
מעל רגלו קרינא ביה · והכי גרסי בירושלמי
כי מתניתא בקשור מן הארכובה ולמטה
וגרסי נמי התם · עיקר חליצה התרת
ריצועות וכין שהתירתן מעל שוקו מקום
מיצוה הוא · דמעל רגלו אמר רחמנא
ושוקו כעל רגלו הוא · הלכך לא קשיא

לראמימר רמתני טעמ לחוד וראמימר
טעמ לחוד והאי ראמ רב אשי נמי למאי
רקאמ אמימר וכו׳ לא שמעי מינה דלא
סבירא ליה דאמימר ראי לא סבירא ליה כ
כראמימר הוה אמ׳ כהדיא ליה הלכתא כאמימר
ומדלא אמ׳ הכי לא מצינן למדחי שמעתא
דאמימר מכי הא מילתא קלישתא הלכך
איתה לראמימר ׳׳ **מתני׳** חלצה בסנדל
שאינו שלו בסנדל של ערק בשל
שמאל פיסול חליצתה כשרה ׳ חלצה
בנחל שהוא יכול להלך בו בקטן שהוא חופה
את רוב רגלו חליצתה כשרה ור׳ שמעון פוסל ׳
חלצה בלילה חליצתה כשרה ור׳ שמעון
פוסל בשמאל חליצתה פסולה ור׳ שמעון
מכשיר ׳ תנו רבנן נעלו אין לו ולא נעלו
של כל אדם מכין תל נעל מכל מקום אם
כן מה תל נעלו נעלו הראוי לו פרט לדרוך
שאינו יכול להלך בו ובקטן שאינו חופה את
רוב רגלו ופרט לסנדל וסולים שאין לו עקב ׳
אביי הוה יתיב קמיה דרב יוסף אתת ההיא
כמה לחלוץ אמ׳ ליה הב לי סנדלך יהב ליה
השמאל א אמ׳ ליה אימור ראמור רבנן דיעבד
לכתחלה מי אמור ׳ אי הכי בסנדל שאינו
שלו נמי אימר ראמור רבנן בדיעבד לכתחלה
מי אמור אמ׳ ליה הכי קאמינא לך הבלי ואקני
לי ׳ וכן הלכה ׳ בסנדל של ערק חליצתה
כשרה ׳ ורוקא מחופה עור אבל שאינו
מחופה עור אלא עד דרי עבד לא ׳ רבה בר
חיא קטספאה עבד עבדא במוק ׳ וביחידי
ובלילה ׳ אמ׳ שמואל כמה רב נוברייה דעביד
כיחידאה דתניא אמ׳ ר׳ ישמעאל בר׳ יוסי אני
ראיתי את ר׳ ישמעאל בן שישעי שחלץ במוק
וביחידי ובלילה ׳ למימרא דלית הלכתא כוותי ׳
מתני׳ חלצה ורקקה ולא קראה
חליצתה כשרה ׳ קראה
ורקקה ולא חלצה חליצתה פסולה חלצה
וקראה ולא רקקה ר׳ שמעון אומ׳ חליצתה
פסולה ור׳ עקיבה אומ׳ חליצתה כשרה ׳
אמ׳ ר׳ שמעון כך היה מעשה לאיש ׳ רבר שהוא
מעשה מעקב ׳ אמ׳ לו ר׳ עקיבא משם ראיה
נסה יעשה לאיש דבר שהוא מעשה באיש ׳
שלחו ליה לאבוה דשמואל יבמה שרקקה ׳
תחלוץ מכלל דאיפסלא מאחין ׳ ואיבא
דאמרי הכי שלחו ליה יבמה שרקקה תחלוץ
ואינה צריכה לריוק פעם אחרת דכסדרן לא
מעכבא דתניא כיון שהקריס חליצה לרקיקה

ובין שהקדים רקיקה לחליצה מה שעשה
עשוי ׳ שילחו ליה לאבוה דשמואל יבמה
שרקקה רם תחלוץ לפי שאפשר לרם כלא
צחיצוחי רוק ׳ וריוקא במיצעית אבל ב
בשותתת לא ׳ וגדמית חולצת בשניה דלא
כתי וחלצה בידיה ׳׳ **מתני׳** החרש
שנחלץ והחרשת שחלצה
והחולצת מן הקטן חליצתה פסולה ׳
קטנה שחלצה תחלוץ משתגדיל ואם לא
חלצה חליצתה כשרה ׳ חלצה בשנים
או בשלשה ונמצא אחד מהן קרוב או פסול
חליצתה פסולה ׳ ר׳ שמעון ור׳ יוחנן הסנדלר
הסנדלר מכשירין ומעשה שחלצה בינו
לבינה בבית האסורין ובא מעשה לפני ר׳ עקיבא
והכשיר ׳ החרש שנחלץ והחרשת שחלצה
חליצתן פסולה ׳ אמרי דבי ר׳ יאי לפי
שאינן באמר ואמרה ׳ ומתני׳ דקתני חלצה
ורקקה אבל לא קראה חליצתה כשרה
כדיכלא למקרי כי זירא ראמ׳ ר׳ זירא כל הראוי
לבילה אין בילה מעכבת בו ׳ והחולץ מן
הקטן חליצתה פסולה ׳ אמ׳ רב יהודה אמ׳
רב זו דברי ר׳ מאיר אבל חכמים אומ׳ אין חליצת
קטן כלום ראפי׳ לגבי אחין לא פסלה אלא
ערין זקוקה הוא ליבם ׳ קטנה שחלצה
תחלוץ לכשתגדיל ואם לא חלצה חליצתה
כשרה ׳ אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב זו דברי ר׳
מאיר דאמ׳ מקשי׳ אשה לאיש אבל חכמים
אומ׳ איש כתו בפרשה אבל אשה כין ברולה
כין קטנה ׳ רבא אמ׳ עד שתגיע לענרת
הנדרים ׳ והלכתא עד שתביא שתי שערות ׳
חלצה בשנים או בשלשה ונמצא אחד
מהן קרוב או פסול חליצתה פסולה ר׳ שמעון
ור׳ יוחנן הסנדלר מכשירין ׳ אמ׳ רב יוסף
בר מניומי אמ׳ רב נחמן אין הלכה כאותו הזוג
דאי עבד בתרי חליצתה פסולה וכן הלכה ׳
תנו רבנן חליצה מוטעת כשרה ואי זו זו
היא מוטעת אמ׳ ריש לקיש כגון שאומרי׳ לו
חלוץ לה ובכך אתה כונסה אמ׳ ליה ר׳
יוחנן אני שונה בין שנתכוון הוא ולא נתכוונה
היא ובין שנתכוונה היא ולא נתכוון הוא חלי׳
חליצתה פסולה ואת אמרת חליצתה כשרה
לא היכי דמי חליצה מוטעת שהיא כשרה
כגון שאומרי׳ לו חלוץ לה על מנת שתתן לך
מאתים זוז ׳ תניא נמי ר׳ כי רוייצה מוטעת
כשרה ואי זו היא חליצה מוטעת כל שאומ׳ לו
חלוץ לה על מנת שתתן לך מאתים זוז ׳

ובא מעשה לפני ר' חייא והכשיר · ההיא
איתתא דאתת לקמיה דר' חייא בר אבא דהות
כעירה וצבי יבם ליבומה למיכל ממונה אמ'
לה מתי לא ניחא לך אמרה ליה לא אמ' ליה
חלוץ לה ובכך אתה כונסה לבתר דחלוץ
לה אמ' ליה השתא מיחא מינך אפסילנא
זיל חלוץ לה חליצה מעליא כי היכי דתשתרי
לעלמא · תנו רבנן חליצה מוטעת
כשרה נטו מוטעה פסול חליצה מעושת
פסולה נטו מעושה כשר · היכי דמי אילימ'
דאמ' רוצה אני אפי' נטו נמי אי דלא
אמ' רוצה אני אפי' נטו נמי לא · הכי קאמ'
חליצה מוטעת לעולם כשרה ונטו מוטעה
לעולם פסול · חליצה מעושה ונטו מעושה
זמנין כשר וזמנין פסול ולא קשיא הא דאמ'
רוצה אני הא דלא אמ' רוצה אני דתניא אל
פתח אהל מועד יקריב אותו · מלמד ש
שכופין אותו יכול בעל כרחו תל לרצונו
הא כיצד כופין אותו עד שיאמר רוצה אני ·
וכן אתה אומר בגיטי נשים כופין אותו עד
שיאמר רוצה אני · אמ' רבא אמ' רב
סחורא אמ' רב הונא חולצין אפי' שאין
מכירין וממאנין אפי' שאין מכירין לפיכך
אין כותבין נטו חליצה אלא אם כן מכירין ר'
חייש' לבד טוענין דילמא לא דייקי בתר
עדים · ורבא דריה אמ' אין חולצין אלא
אם כן מכירין ואין ממאנין אלא אם כן מכירין
לפי כותבין גטו חליצה אפי' שאין מכירין
וכותבין נטו מיאון אפי' שאין מכירין ולא חייש'
לבד טוענין מאי טעמ' בי דינא בתר בי דינא
הוא דלא דייקי אבל בתר עדים דייקי ·
וכבר כתבנוהו בפ' ש נוחלין והלכת כרבא ·

מתני' מיצות חליצה בא הוא ובמתו
לבית דין והם נותנין לו עיצה
ההוגנת לו שנא' וקראו לו זקני עירו ודברו
אליו והיא אומרת מאן יבמי להקים לאחיו
שם בישרא והוא אומ' לא חפצתי לקחתה ·
ובלשון הקדש היו אומרין · ונגשה יבמתו
לעיני הזקנים וחלצה נעלו מעל רגלו ·
וירקה בפניו · ויוק שנראה לדיינין ועתה
ואמרה ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את
בית אחיו · עד כאן היו מקרין אותה ·
וכשהקרא ר' הורקנוס תחת האלה בכפר
עכו וגמר כל הפרשה הוחזקו להיות מקרין
את כל הפרשה · ונקרא שמו בישראל
בית חלוץ הנעל · מיצוה בדיינין ולא מיצוה

כתלמידים ר' יהודה אומ' מיצוה על כל העונ'
העומדים שם לומ' חלוץ הנעל חלוץ הנעל
נותנין לו עיצה ההוגנת לו · מאי היא עיצה
ההוגנת לו שאם היה ילד הוא והיא זקינה
הוא זקן והיא ילדה אומ' לו מה לך אצל ילדה
מה לך אצל זקינה כלך אצל שכמותך ואל
תבגים קטטה לתוך ביתך · גרס' בסנהדרין
בפ' שלישי · והיכמה הולכת אחר יבם ר'
להתירה אמ' ר' אמי אפילו מטכריא לעזרי
שנא' וקראו לו זקני עירו ולא זקני עירה ·
אמ' רב יהודה מיצות חליצה קריאה וקורא
וחליצת ורוקקת וקריאה מאי קמ'ל מתניתי'
היא הא קמ'ל דמיצוה הכי ואי אפשר ליתלן נה'
אמ' אביי מאן דמקרי נטו חליצה לא לקריה
לדידה לא לחודיה · ואבה יבמי לחודיה
דמשמע אבה יבמי · לא לא אפה יבמי נפת
אחת · ולא לקרייה לדידיה לא לחודיה
והפיצתי לחודיה דמשמע הפיצתי לקחתה
לא לא הפיצתי לקריתה בבת אחת ·
רבא אמ' אסוקי מילתא לית לן בה · רב
אשי אשכחי לרב כהנא דקא מיצטער ומקרי
לה לא אבה יבמי · אמ' ליה לא סברלה
מר להא דאמ' רבא אסוקי מילתא לית לן
בה · אמ' ליה מודה רבא בלא אבה יבמי ·
ואסוקי מילתא היא כל זירא דאמ' כל הראוי
לבילה אין בילה מעכבת בו וכל שאינו ראוי
לבילה בילה מעכבת בו · הכא נמי אם
ראויה למקריה בבת אחת · קריאתה שלא
בבת אחת לא מעכבא · אמ' אביי האי מאן
דתנ' גיטה דחליצה צריך למתב הכי
ואקדינוה לדידה מן מאן יבמי עד לא אבה
יבמי · ואקדינוהו לדידיה מן לא חפצתי
לקחתה · ואקדינוה לדידה מן כפרה
יעשה לאיש ועד חלוץ הנעל · מר זוטרא
משרטט וכתי' ליה לכולה פרשה · מתקיף
לה מר בר רב אשי הכי כתיב כולה פרשה
והא לא ניתן ליכתב · והלכת כמר זוטרא ·
אמ' אביי רוק שקלטתו הרוח ולא כלום הוא
אריך והיא נויצה וקלטתו הרוח איכא נפנויו
היא ארוכה והוא נוץ בעיניך ער דמטי ר'
להדי אפי' והדר אזיל · אמ' רבא צריכי
דיינין למחזי רוקא כדנפיק מפומה דימה
לתת לעיני הזקנים וירקה · ונקרא שמו
בישרא בי מיטה בדיינין · תניא אמ' יהוד
פעם אחת היינו יושבין לפני ר' טרפון ובאה
יבמה להחלוץ · ואמ' לנו עמנו כלכם ואמרו

חלוץ הנעל חלוץ הנעל חלוץ הנעל

סליק פירקא

סדור חליצה בישא צריכין בית דין
למקנע דוכתא ביממא ועבדין סנהדרא
ראית לה עקב ושנאתי ולא תעיר בכיתנא
ומשוי ליה ברגליה דימינא ומקרו ליבמה
מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל לא אבה
יבמי בלשון הקדש ומקרו ליבם לא
חפצתי לקחתה ויצריך יבם לדחוסיה
לכרעיה אארעא ואתיא יבמה ושריא שנאתה
דסנהדרא ושלפה ליה מרגליה ושדיא רוקא
מעומה ובתר הכין מקרי ליה ככה יעשה
לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו ונקרא
שמו בישראל בית חלוץ הנעל וכל דיתבין
תמן ענו בתרה חלוץ הנעל תלתא זימני
וכד כתיב גט חליצה צריך למרגליה ב
במסהנדרא ולא כדיתא ויצריך למכתב
במיתב תלתא כחדא הוינא ומיחתם עליה
תלתא וכלבד שיודעין להקריות

דין הוא גט חליצה

כיום פלוני דהוא יום כדין לירח פלוני דהוא
כדין וכריאת עולם למנינא דגלגלא
בממא פלונית אנחנא רייני דמקיעתנא
חתימין לתתא במותב תלתא בחדא הוינא
בני דינא יסליקת קדמנא פלונית בת פלוני
אלמנת פלוני והקדבת קדמנא גברא חד
דשמיה פלני בר פלוני וכן אמרת לנא
פלניתא דא פלוני בר פלוני אחוהי דפלוני
בר פלוני הוא מאבוהי הוינא נסיבנא ליה
ושגיב וחיי לרבנן ולכל ישראל שבק ובר
וברת ירית ומחסין ומוקים שמא בישראל לא
שבק והדין פלוני אחוהי חזי ליבומי
יתי כען רבנן דייני אמרי ליה אי יבבי ליבומי
יתי יבם ואי לא ליטלעלי קדמיכון דגליה
דימינא ואשרי מסאני מעל רגליה וארוק
באנפוהי ואשתמודעניה לפלוני דנא
דאחוהי דפלוני מאביה ואמרנא ליה אי יבבי
ליסומי יתה יבם ואי לא איטלע לך דגלך
ימינא ותשרי סינך מעל רגלך ותירוק
באנפך ועני ואמר ליית אנא יבבי ליבומי יתה
מיד אקדינוה לפלוניתא דא מאן יבמי
להקים לאחיו שם בישראל לא אבה יבמי
ואף להאי פלוני אקדינא ליה לא חפצת

לקחתה ואטלע לה דגליה דימינא ושדיד
סיניה מעל רגליה ורקת באנפוהי רוקא
דאיתחזי לנא מן עומא על ארעא ותוב
אקדינוה ונקרא שמו בישראל בית חלוץ הנעל
ואנחנא הייני וכל מאן דהוו יתבין תמן
עינא בתרה חלוץ הנעל תלתא זמני
ומדאתעביד עובדא דנא קדמנא שדינוה
לפלוניתא דא למהך לאתנסבא לכל גבר
לכל מאן דתיבי ואינש לא ימחה בידה
מן יומא דנן ולעלם ובעת מינא פלוניתא
דא ניטא דחליצתה דנא וכתבנא וחתמנא
ויהבנא לה לזכו בדת משה וישראל
וחתימין תלתא עליה ולא בעיא לאמתוני
בתר חליצה תלתא ירחי לא שריא לאלתר
לאינסובי לכל מאן דבעיא ואין אומרי
דברין לא בעמידה

מיאות יבום

מאן דשביב בלא זרעא ואית ליה אחין
מאבוהי דהוה ליה ישיבה בעלמו כדת
ישבו אחים יחדו מחייב איהו ליבומי
לאתתיה וכד בעי ליבומי ליקדש והדר
מיבם דאמר רב מיאות יבום מקדש ואחר
כך בועל שבא ולקחה לו לאשה ויבמה
ומקמי הכין היה כתובת יבמה על נכסי
בעלה הראשון והשתא תקינו להו רבנן
משני כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה

כתובת יבם

כיום פלוני דהוא כדין וכדין לירח פלוני
איך פלוני בר פלוני אתא קדמנא וכן אמר
פלוני אחי דמן אבא שכיב וחיי לרבנן ולכל
ישראל שבק ובר וברת מוריית ומחסין
ומקיים שמא בישראל לא שבק ושבק
ההיא איתתא דשמה פלונית בר פלוניתא
דממתא פלונית וחזי לי מן אוריתא ליבומה
כרכת בם ער אוריתא דמשה יבמה יבא
עליה ויבביאת פלוניתא דא ואיתיבמת
לפלוני בר פלוני יבמה בריל לאוקומי שמא
בישראל כדכת והיה הבכור אשר תלד יקום
על שם אחיו המת ודא נדוניא דהנעלת
פלוניתא בת פלוניתא דא מבית אביה לבית
יבמה כדין וכדין וכתב לה פלוני לפלונית
במתה עשרין וחמשה זוזי דכסף לה דהוו
כתיבין בכתובתה דכתב לה בעלה קדמאה
ואוסיף לה מדיליה כדין וכדין וקביל עליה
פלוני דנא אחריות תוספת כתובתה דא

יבמות

עליה׳ ועל ירתיה׳ בתריה מקרקעי ומטלטלי
אפי׳ מגלימא דעל כתפיה וכו׳ כרכתבי׳ בשאר
כתובות דעלמא ׳׳

סליק נידרקא

בית שמאי אומ׳ אין ממאנין שא ארוסות ובית
הלל אומ׳ ארוסות ונשואות בית שמאי אומ׳
נבעל ובית הלל אומ׳ בנבעל וביבם
בית שמאי אומ׳ בנכסיו ובית הלל אומ׳ בפניו
ושלא בפניו ׳ בית שמאי אומ׳ בכ׳ ובית
הלל אומ׳ בבית ׳ שלא בבית דין אמרו כ׳׳ה
לבית שמאי ממאנת והיא קטנה אפי׳ ארבעה
או חמשה פעמים אמרו להם בית שמאי
אין בנות ישרט הפקר שא ממאנת וממתנת
עד שתגדיל ותמאן ותנשא ׳ אמ׳ ר׳ השועא
ממאנת במאמרו ואינה ממאנת בזיקרגו
לומ׳ ראעב דממאנת במאמרו ולא בעיא גט
צריכה חליצה לזיקתו מאי טעמ׳ מאמר
וביאה דאיהו עביד בה מיבא עקרא דיקה
דרחמנא רמא עליה לא מיבא עקרא
עילא אמ׳ ממאנת אף לזיקתו ולא בעיא חליצ
מאי טעמא נשואין למאי קא עקרא ׳
איתיביה רבה לעולא כל היכולה למאן ולא
מיאנה צריתה חולצת ולא מתיבמת אמאי
תמאן השתא ותעקרינהו לנשואין קמאי
ותתיבם צריתה ופריק צרת ערוה שאני
רתני רמי כ׳ יחזקאל מאנה ביבם אסורה לאביו ואמא בשעת
לאביו מאנה ביבם אסורה לאביו ואמא בשעת
עבילה נראית כבלתו הכא נמי בשעת עבילה
נראית כצרת כתו והלכתא כעולא ׳ אמ׳
רב מאנה כזה אסורה לאחיו מידי דחוה ל
אבעלת גט בעלת הגט לאו כיון דל
דו ראיתסרא לה לחו׳ איתסרא לה לגלהו
הכא נמי לא שנא ׳ ושמוא אמ׳ מאנה כזה
מיתרת לאחיו ולא רמיא לבעלת חגט בעלת
הגט הוא דקא רחילה הכא איהי נקא דרמיא
נעשה דקאמרת ליה לא רעיגא כך ולא עבינא
כך ׳ כך הוא דלא רעיגא הא כאחיך רעיגא
והלכתא כשמוא דקאי ר׳ יוחנן כיתיה רבי
אתא רבין אמ׳ ר׳ יוחנן מאנה בזה מותרת
לאחיו ׳ וכן הלכתא ׳ בש אומ׳ בפניו ובית
הלל אומ׳ בפניו ושלא בפניו ער כאן לא קאמרי
בית הלל שא דלא בעינן מומחין אבל שלשה
בעינן דתנן החליצה והמיאון בשלשה ׳
ותניא נמי הכי מיאון בית שמאי אומ׳ בכית דין
ובית הלל אומ׳ שלא בבית דין ובבית דין

ושו ושו מורים שצריך שלשה ר׳ יוסי בר׳ יהודה
ור׳ שמעון בר׳ שמעון מכשירין בשנים אמ׳ רב
יוסף בר מניומי אמ׳ רב נחמן הלכה כאותו הזוג ׳

מתני׳

אי זו היא קטנה שצריכה למאן
כל שהשיאתה אמה או אחיה ל
דעתה ׳ השיאוה שלא לדעתה אינה צריכה
למאן ר׳ חנניה בן אנטיגנוס אומ׳ כל תינוקת
שאינה יכולה לשמור קרושיה אינה צריכה
למאן ר׳ שיעזר אומ׳ אין מעשה קטנה כמשתה
בת ישראל לכהן לא תאכל בתרומה בת כהן
לישראל לא תאכל בתרומה ׳ אמ׳ רב יהודה
ואמרי לה במתניתא בראשונה היו כותבין כגון
מיאן לא רעינא ביה ולא עבינא ביה ולא אנא
בעיא להתנסבא ליה כיון דחזו דקא נעיש ר
דבורא אמרי אתי לאיחלופי בגיטא תקינו הכי
ביום פלוני מאנה פלונית את פלוניתא בת
פלוני באנפא ׳ תנו רבנן אי זהו מיאון
כל שאמרה אי אפשי בפלוני בעלי אי אפשי כ
בקדושין שקדשוני אימא ואחי ׳ תיר על כן
אמ׳ ר׳ יהודה אפי׳ הושיבה באצריון והולי כורה
מבית אביה לבית בעלה ואמרה אי אפשי לעלי
בעלי הרי זה מיאון ׳ תיר על כן אמ׳ ר׳ יהודה
אפי׳ ארחין מסובין בבית בעלה והיא עומדת
ומשקה עליהן ואמרה אי אפשי בפלוני בעלי
הרי זה מיאון ׳ תיר על כן אמ׳ ר׳ יהודה אפי׳
שגרה בעלה אצל חנוני להביא לו חפץ משלו
והלכה והביאה לו חפץ משלו ואמרה אי
אפשי בפלוני בעלי הרי זה מיאון יאין לה
מיאון גדול מזה ׳ ר׳ חנינא בן אנטיגנוס או
מל תינוקת שאינה יכולה לשמר קדושיה
אינה צריכה למאן מלמ׳ בבי שלא נתקדשה
רמיא ׳ אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמוא הלכה כר׳
חנינא בן אנטיגנוס ׳ הנא קטנה שלא
מיאנה ועמדה ונשאת משום ר׳ יהודה בן ב
בתירא אמרו נשואיה הן הן מיאוניה ׳ איבעיא
להו עמדה ונתקדשה מאי ׳ תא שמע דתנא
קטנה שלא מאנה ועמדה ונתקדשה משום
ר׳ יהודה בן בתירא אמרו קדושיה הן הן מיאוניה
והלכתא כר׳ יהודה בן בתירא ואפילו נשואין
תקמא ר׳ שיעזר אומ׳ אין מעשה קטנה כלום
ואין בעלה זכאי במיציאתה ולא כמעשה ידיה
ולא כהפר נדריה ואינו יורשה ואינו מטמא
לה ׳ כללו של דבר אינה כא שתו לכל דבר
שא שצריכה מיאון ר׳ יהושע אומ׳ מעשה ר
קטנה כלום ובעלה זכאי במיציאתה וכמעשה
ידיה ובהפר נדרה ויורשה ומטמא לה כללו

נמי אי שרית לשניה זו למאן אחר מיתת אתו
למשרי ערית בתו · וסובין דמיאון דידיה
מבטל ניטא דידיה אבל מיאון דחבריה לא
מבטל ניטא דידיה דכיון דמכרת ברמי זותיו
ובקרייעותיו אזלא ומשבשא ליה ועביד לה
דממאנת ביה בחבריה ומהדר לה איהו ה
הילכך לא אתי מיאון דחבריה ומבטל ניטא
דידיה · פיס הממאנת באיש
ונשאת לאחר וגרשה לאחר ומאנה בו וכו׳
זה הכלל כל שיוצאת ממנו בגט אסורה
לחזור לו · אמ׳ ל יצחק בר אשיאן אמ׳ רב
משום שאסרה לו כך אסורה לאחיו ואע״ג דאיהו
היה מכרת ברמי זותיו ובקרייעותיו ואפי הכי
גזירה אחיו אטו הוא · וכן הלכה ״

מתני המגרש את האשה והחזירה מ
מותרת ליבם ול שעזר אסר
קטנה שהשיאה אביה ונתגרשה יתומה בחיי
האב והחזירה אסורה ליבם · מאי טעמא
דר שמעזר דגזר הני אטו הני יתומה בחיי
האב · וקיימ לן כרבנן · תנא מורים ר
חממים לר שמעזר בקטנה שהשיאה אביה
ונתגרשה · יתומה בחיי האב והחזירה
שאסורה ליבם מפני שניהושיה בירושין ג
גמורין ואין חזרתה חזרה גמורה בי״א בזמן
שגרשה כשהיא קטנה והחזירה כשה״א ב״ג
גדולה או גרשה כשהיא קטנה והחזירה
כשהיא קטנה וגדלה אצלו ומת או חולצת
או מתיבמת משום ר שמעזר אמרו חולצת
ולא מתיבמת · בעא מיניה רבא מרב
נחמן צרתה מהו ומסקנא או חולצת או
מתיבמת · בעא מיניה רבא מרב נחמן
צרתה מהו ומסקנא או חולצת או מתיבמת

מתני שני אחין נשואין שתי אחיות יר
יתומות קטנות ומת בעלה של
אחת מהן תצא משום אחות אשה וכן שתי
חרשות גדולה וקטנה מת בעלה של קטנה
יוצאה משום אחות אשה מת בעלה של
גדולה ר שמעזר אומ מלמדין את הקטנה
שתמאן כו׳ רבן גמליא אומ אם מאנה מאנה
ואם לאו תמתין עד שתגדיל ותיבם הלזו
משום אחות אשה ר יהושע אומ אוי לו על
אשתו ואוי לו על אשת אחיו מוציא את אשתו
בנט ואשת אחיו בחליצה · אמ׳ רב יהודה
אמ שמואל הלכה כר שמעזר · איתמר קטנה
שלא מיאנה והגדילה ועמדה ונשאת רב
אמ אינה צריכה גט משני ושמואל אמ צריכה

גט משני · ואוקימנא להא דאמ רב יהודה
אינה צריכה גט משני — כשבעלה הראשון
אחר שגדלה אצלו אבל אם לא בעלה הי
הראשון אחר שגדלה אצלו קדושי קטנה הוי
ולא כלום צריכה גט משני ·
ושמואל סבר אע״ג דבעלה הראשון אחר ג
שגדלה אצלו צריכה גט משני שכל הבועל
על דעת קדושין הראשונים הוא בועל ·
ואיתמי עלה דרב מיהא דתניא המקדש את
הקטנה קדושיה תלויין מאי קדושיה תלויין
לאו דכי גדלה גדלי בהדה ואע״ג דלא בעל
וצריך לאמויי להא דקטנה מילתא דתליא
וקיימ אי בעל אין ואי לא בעל לא · ולא
איצטריכא הכא להכא בהדיא · וחזינן
מאן דכתב דהא מילתא ספיקא היא ועבדינן
בה להומרא דהא תניא המקדש את הקטנה
קדושיה קדושין ואע״ג דשנינן לה אשנויי לא
סמכינן אי לא בעל ונתקדשה לאחר
צריכה מזה ומזה והאי סברא סברא מעליא
היא · דרמס בחדיא בפלי יוצא דופן בעינן
שתי שערות של בת · אמ רב דימי מנהרדעא הלכתא חושפין שמא נשרו ·
והני מילי היכא דקדיש תוך זמן ובעל לאחר
זמן דהוי ספיקא דאוריתא אבל מעיקרא לא
כגון דקדיש ובעל תוך זמן ולא בעל לאחר
זמן לא חיישינן שמא נשרו ש״ב דרקינן לה
אי אייתיאת שתי שערות אמרינן גדולה היא
ולא ממאנה ואי לא אשכחן שתי שערות
אמרי ערין קטנה היא ותיבעי במיאון משום
דנשואי קטנה מדרבנן הם והוה ליה ספיקא
דרבנן וספיקא דרבנן לקולא · ושמעינן
מיהא דקטנה שלא מאנה והגדילה אע״ג שלא
נבעלה לאחר שגדלה אינה יוצאה במיאון
ש״א צריכה גט מדרבנן וכיון דמדרבנן הוא
דצריכה גט תפסי בה קדושי שני וצריכה
ממנו גט · ומסתברא לן דאם רצה השני
לכונסה שמגרש ראשון ונושא שני אבל מגרש
שני ונושא ראשון לא · כי ההיא דנרסינן
בגיטין בפלי המגרש את אשתו ולא מעידו
דבר על בוריו מהו אמ רב הונא מגרש ראשון
ונושא שני אבל מגרש שני ונושא ראשון לא
גזירה דילמ אתו למימר מחזיר גרושתו מן
האירוסין והא נמי כיוצא בה · ורוקא
היכא דלא בא עליה קודם קדושי ראשון
אבל בא עליה קודם קדושי ראשון אסירא
לתרויהו וצריכא גט מתרויהו דהויא לה

כאשה שהלך בעלה למדינת הים שהיא
אסורה על זה ועל יצריכה גט מזה ומזה
אבל ממזר ליתבה נשואין דרבנן נינהו
ולא נשואין דאוריתא · והיכא דבעל ל
לאחר שגדלה קנאה קנין גמור מדאורית
ואינה צריכה גט משני כרב · וליתא
לדשמואל דאמ׳ כל הבועל על דעת נשואין
הרי אשונים הוא בועל · והא דתניא ה
המקדש את הקטנה קדושיה תלויין ·
מכל מקום היא תיובתא לשמואל ·

מתני׳ מי שהיה נשוי שתי יתומות
קטנות ביאתה או חליצתה של
אחת מהן פוטרת צרתה · וכן שתי חרשות
קטנה וחרשת אין ביאת אחת מהן פוטרת
צרתה · פקרת וחרשת ביאת פקרת
פוטרת את החרשת ואין ביאת החרשת
פוטרת את הפקרת · גדולה וקטנה
ביאת גדולה פוטרת הקטנה ואין ביאת
הקטנה פוטרת את הגדולה · וכן שתי
חרשות · וחרשת בה חליצה היא ·
והתנן חרש שנחלץ והחרשת שחלצה ור
והחולצת מן הקטן חליצתה פסולה ·
אמ׳ רב גרסל אמ׳ רב כי קתני וכן שתי חרשות
אביאה אבל חרשת וראי לאו בת חליצה היא
קטנה וחרשת אין ביאת אחת מהן פוטרת
צרתה · כייבר התירתן אמ׳ רב חסדא אמ׳
רב מנום החרשת ומויבאה בגט וקטנה
תמתין עד שתגדיל ותחלוץ · ולר׳ שיעזר
מלמדין את הקטנה שתמאן בו ומיבם
להרשת · וכן הלכה ·

מתני׳ מי שהיה נשוי שתי יתומות
קטנות וכו׳ · ר׳ שיעזר אומ׳ נפלן מלמדין
את הקטנה שתמאן בו · אמ׳ רב יהודה
אמ׳ שמואל הלכה כר׳ שיעזר · וכן אמ׳ ר׳
שעזר הלכה כר׳ שיעזר ·

מתני׳ יבם
קטן שבא על יבמה
גדולה זה בא על יבמה גדולה תגדלנו ·
היבמה שאמרה בתוך שלשים לא נבעלתי
כופין אותו שיחלוץ לה לאחר שלשים מבקשין
ממנו שיחלוץ לה ובזמן שהוא מודה אפי׳
לאחר שנים עשר חדש כופין אותו עד שיחלוץ
לה · הנודרת הנאה מיבמה בחיי בעלה
כופין אותו שיחלוץ לאחר מיתת הבעל
מבקשין ממנו שיחלוץ לה ואם נתבונה לכך
אפי׳ בחיי בעלה מבקשין ממנו שיחלוץ לה ·
ועד שכופין אותו לחלוץ נפגמה ליבם

אמ׳ רב כשגיטה יוצא מתחת ידה שכיון ש
שנתן לה גט קודם בעילה פסלה על ידי·
עצמו · תניא יבמה שאמרה בתוך שלשי
ים לא נבעלתי בין שהוא אומ בעלתי בין
שהוא אומ׳ לא בעלתי כופין אותו שיחלוץ
לה לאחר שלשים יום מבקשין ממנו שיחלוץ
לה · היא אומרת נבעלתי והוא אומ׳ לא
בעלתי הרי זה יוציא בגט · הוא אומ׳ בעלתי
והיא אומרת לא נבעלתי אעפ׳ שחזר ואמ׳
לא בעלתי צריכה גט וחליצה · הניהו
שניהם מודים דאתו לקמיה דרבא אמ׳ להו
רבא חלינו לח ושרי לה תגרא לאלתר ·
אמ׳ ליה רב משרשיא לרבא והא תניא צריכה
גט וחליצה אמ׳ ליה אי תניא תניא · תנן
התם בראשונה היו אומ׳ שלש נשים יוצאות
ונטולות כתובה · האומרת טמאה אני
לך השמים ביני לבינך · ונטולה אני מן
היהודים · חזרו לומ׳ שלא תהא עיניה נתונ
באחר ומקלקלת על בעלה · לא האמרת
טמאה אני לך תביא ראיה לדבריה ·
השמים ביני לבינך · עשו דרך בקשה ·
נטולה אני מן היהודים · פר׳ חלקו וכ
ומשמשתו ותהא נטולה מן היהודים ·
איבעיא להו נטולה מן היהודים לגבי יבם
מהו מי מסקא אדעתא דמאית בעלה
ונפלה קמיה יבם ואין כופין אותו שיחלוץ
לה או לא · רבא אמ׳ יבם אינו כבעל וכופין
אותו שיחלוץ לה וכן הלכתא · ונפיקא
מינה דלא הויא מורדת וטעמ׳ דרבא בחיי
בעלה הא לאחר מיתת בעלה הויא מורדת ·
ושמעת מינה דליתה לדשמואל דאמ׳
אין כותבין אגרת מרד על שומרת יבם ·

סליק ליה פרקא

נרסינן במסכת גרה · בת אחת עשרה שנה
ויום אחד נדריה נדרים · בת שתים עשרה
שנה ויום אחד נדריה קיימין וכודקין כל
שתים עשרה · בן שתים עשרה שנה ויום
אחד נדריו נדרים בן שלש עשרה שנה
ויום אחד נדריו קיימין וכודקין כל שלש עשר
קורם לזמן הזה אעפ׳ שאמרו יודעין אנו
לשום מי נדרנו לשום מי הקדשנו אין נדריהן
נדר ואין הקדישן הקדש לאחר הזמן הזה
אעפ׳ שאמרי אין אנו יודעין לשם מי נדרנו
ולשם מי הקדשנו נדריהן נדר והקדשן הקדש·

איבעיא להו תוך זמן כל זמן שהיא שנת
שתים עשרה לתינוקת ושנת שלש עשרה
לתינוק כלפני זמן או כלאחר זמן · ואסיקנא
והלכתא תוך זמן כלפני זמן · תנא בן תשע
שנים ויום אחד שהביא שתי שערות שומא מן
תשע שנים ויום אחד ועד בן שתים עשרה
שנה ויום אחד שהביא שתי שערות ועדין בו
שומא · ר' יוסי בר' יהודה אומ' סימן בן שלש
עשרה שנה ויום אחד דברי הכל סימן
אמ' רבא קטנה כל שתים עשרה שנה ממאנת
וחולצת מכאן ואילך אינה ממאנת ואינה
חולצת · אינה ממאנת למא נדולה
היא ואי גדולה היא תחלוץ וכי תימא מספקא
ליה והא אמ' רבא קטנה שהגיע למלל שנותה
אינה צריכה בריקה חזקה הבאה סימנין הני
מילי בסתמא אבל היכא דברקיוה ולא אשכחן
שתי שערות לא · אי חכי תמאן חושטין
שמא נשרו · הניחא למאן דאמ' חושטין
שלא למאן דאמ' אין חושטין מאי איבא למימר
אמ' למאן דאמ' אין חושטין הני מילי
לענין חליצה אבל לענין מיאון חיישינן
מכלל דלמאן דאמ' חושטין חלוצה והא
חושטין כעלמ' קאמ' שלא לעולם דלא ברקן
ולענין חליצה חיישינן וכי קאמ' רבא חזקה
למיאן אבל לחליצה בעיא בריקה · אמ'
ריב דימי מנהרדעא הלכתא חושטין שמא
נשדו והני מילי דקדישו תוך זמן ובגדל לאחר
זמן דהוי ספיקא דאוריתא אבל מעיקרא לא ·

מתני' משל משלו חכמים באשה
שנה בוחל · ועמל · פנה עזרה
תינוקת · בוחל שלמי הנערים · בזו ובזו
אביה זכאי במעשיה ובמעשה ידיה ובהשבר
נדריה · עמל · כל שבגדה ואין לאביה
רשות בה · אי זהו סימנה ר' יוסי הגלילי אומ'
משיעלה קמט תחת הדד · ר' עקיבא אומ'
משיטו הדדין · בן עזאי אומ' משישחיר
העטמת · ר' יוסי אומ' מד שיתן ידו על
העוקץ ושוקע ושוהה לחזור · אמ' שמוש
לא שיעלה הקמט ממש שלא שתחזיר ידה
לאחוריה ונראית כמי שיעלה הקמט תחת
הדד · שמוש ברק כאמתיה ויהב לה ארבעה
זוזי דמי בשתה · שמוש לטעמיה דאמ'
שמוש לעולם נהם תעבורו לעבודה נתתים
ולא לבושה · שמוש מיחד להו כהדי עבדי
רב מיחלף להו קמיהו כי היכי דיהבי עיניהו
עליהו · רב ששת מסר להו לערבאי ואמ'
להו איזדהרו מישרבט · ר' יוסי אומ' כדי
שיתן ידה על העיקץ והוא שוקע ושוהה להזור ·
אמ' שמוש עקיבו של דד · תנו רבנן
משום ר' שמעון בן גמליאל אומ' משום ר' יוחנן בן ברוקא אומ'
משיכסוף ראש החוטם · משיכסוף אזקיניה
לה שלא אמ' רב אשי משיעבור ראש החטם ·
ר' יוסי אומ' משתקיף ראשהעטרה · ר' שמעון
אומ' משיתמעך הקף ויקיה ר' שמעון בן יוחאי
אומ' שלשה סימנין נתנו חכמים באשה מלמעלה
וכנגדן מלמעלה שנה מלמעלה בידוע שלא
הביאה שתי שערות · בחל מלמעלה
בידוע שהביאה שתי שערות · עמל
מלמעלה בידוע שנתמעך הקף · מאי קף
אמ' רב הונא מקום תגרוף יש באשה למעלה
מאותו מקום כיון שמתגדלת מתמעך והולך
שאלו את ר' הלכה כדברי מי אמ' להם
הלכה כדברי כלם להומרא · כלום אפשר
בת אחד מן הסימנין הללו וקדשה עצמה
בחיי אביה קדושיה קדושין וצריכה גט ואם
נדרה אין אביה מפר נדרה ואם קדשה אביה
שלא לדעתה צריכה גט · **מתני'** בת
עשרים שנה שלא הביאה שתי
שערות יביאו ראיה שהיא בת עשרים והיא
האילונית לא חולצת ולא מתיבמת · בן
עשרים שנה שלא הביא שתי שערות יביאו
ראיה שהוא בן עשרים שנה והוא הסרים לא
חולץ ולא מייבם שלו דברי בית הלל · בית
שמאי אומ' זה וזה בני שמונה עשרה · ר'
אליעזר אומ' הזכר כדברי בית הלל והנקבה
כדברי בית שמאי מפני שהאשה ממהרת
להביא לעני האיש · ורמינהי אחד בן
תשע שנים ויום אחד ואחד בן עשרים שנה
שלא הביא שתי שערות · אמ' ר' שמואל
בר רב יצחק אמ' ר' והוא שנולדו בו סימני
סירוס · אמ' רבא ריקא נמי דקתני והוא
הסרים שמעמיה · וכי לא נולדו בו סימני
סרים ערב כמה תני ר' חייא ערב רוב שנותיו ·
כי אתי לקמיה דר' חייא אמ' להו אי כחיש א
אברייה ואי בריא אמ' להו דילו אכחשוה והני
סימנין דזמנין ראתי מחמת בחישותא וזמנין
ראתי מחמת בריותא · אמ' רב הלכתא
בכוליה פרקין מעת לעת · ועולא אמ' דתנן
תנן דלא תנן לא תנן כלום שנת עשרים שלא
שנינו בה ויום אחד לא בענין מעת לעת ·
והלכתא כעולא דתניא כותיה ר' יוסי בן כיפר

169

אומ' משום ר' לעזר שנת עשרים שיעור
ממנה שלשים יום הרי היא שנת עשרים ולמ
דבריה · ואמ' רב יצחק בר נחמני אמ' ר'
לעזר משתברא כל יוסי בן כיפר מרחולי
ערקין קתני יום אחד והכא לא קתני שמע
מינה משתברא כותיה · כא סימן התחתון
ער שלא כא העליון או חולצת או מתיבמת
כא העליון עד שלא כא התחתון אעפ שאי
אפשר · מאי אולמ' לא חולצת ולא מתיבמת
והכמים אומ' או חולצת או מתיבמת
מפני שאמרו אפשר לעליון לבא ער שלא
יבא התחתון · אעפ שאי אפשר והלא
כא כא לד' מאיר ואעפ שאי אפשר לרבנן
ניתני כא עליון עד שלא בא התחתין ואנא
ידענא דמשום דאי אפשר אי לאו תנא אעפ
שאי אפשר הוה אמינא רובה תחתון אדמי
כרישא ומיעט עליון אתי כרישא ור' מאיר
לטעמיה דחייש למיעוטא והני מילי בסתמא
אבל היכא דברקן ולא אשכחן מודו לד' מאיר
דעליון קדים ואתי קמ"ל דאי אפשר שא ודאי
תחתון אתי ומנתר נתר והלכתא כרבנן
דיחיד ורבים הלכה כרבים · דכדי עלמא
מיהא אתרתון סמכינן מנא הני מילי אמ' רב
יהודה אמ' שמואל וכן תנא דבי ר' ישמעאל
אמ' קרא איש או אשה כי יעשו מכל תועבת
האדם למעול מעל השוה הכתוב אשה לאיש
לכל עונשין שבתורה מה איש בסימן אחד
אף אשה בסימן אחד · ואימא אי האי אי
האי · כאיש · מה אישתתחתין ולא עליין
אף אשה נמי תתחתין ולא עליין · תניא נמי
הכי אמ' ר' לעזר בר' יצחק בר היו מעיר שיץ
כיבנה כיון שבא תחתון שוב אין משביחין על
העליון · תנו רבנן כל הנבדקות נבדקות
על ני נשים וכך היה ר' לעזר מוסר לאשתו
ולי שמעת מיסר לאמו · ר' יהודה אומ לפני
הערק ולאחר הערק נשים בודקות אותן תוך
הערק אין נשים בודקות אותן שאין משיאין
סניקות על ני נשים · ר' שמעון אומ אף
תוך הערק נשים בודקות אותן ונאמנת אשה
להחמיר אבל לא להקל כיצד גרולה היא
שלא תמאן קטנה היא שלא תחלוץ אבל
אינה נאמנת למ' קטנה שתמאן וברולה
שתחלוץ · אמ' מר' יהודה אומ כין לפני
הערק בין לאחר הערק נשים בודקות אותן
בשלמא לפני הערק בעיא בדיקה דאי משתברי
לאחר הערק שומא גינהו שא לאחר הערק

למה לי והאמ רבא קטנה שהביעה לבעל
שנותיה אין צריכה בדיקה חזקה הביאה
סימנין כי קאמ' רבא חזקה למיאן אבל לחליצה
בעיא בדיקה · ותוך הערק אין נשים
בודקות אותן קסבר תוך הערק כלאחר הע
הערק לאחר הערק דאיכא חזקה דרבא ס
סמכינן אנשים ובדקי נשים תוך הערק ר
דליכא חזקה דרבא לא סמכינן אנשים ולא
בדקן נשים · ר' שמעון אומ תוך הערק נשים
בודקות אותן קסבר תוך הערק כלפני הערק
ובעיא בדיקה דאי משתבחי לאחר הערק
שומא גינהו · ונאמנת אשה לומ' להחמיר
אבל לא להקל · הא מאן קתני לה איבעיא
אימא ר' יהודה ואתוך הערק ואיבעי אימא ר'
שמעון ולאחר הערק ולית ליה חזקה דרבא
אשכחן לחד מתניתא דכתב הכין
וקיימ' לן כרבה כר' שמעון דסבר תוך זמן כלפני
זמן דסוגין דעסקינן הלכה תוך זמן כלפני
זמן וכין דר' שמעון דקיימ' לן כותיה דחי ר
חזקה דרבא שמע מינה הך חזקה דרב יד
דחייה היא ולא סמכינן עלה · ותוב האי
דאמ' רב נחמן אמ' שמוא בודקין למיאונין
וקיימ' לן כותיה אדברייו שאל מעריש זה
ואנן לא סבירא לן הכי חדא דהאי חזקה דרבא
הלכה היא וליכא לדחויה דהא קא מותבינן
תיובתא מיניה לר' יהודה · ופריק כי אמ'
רבא חזקה למיאן אבל לחליצה בעיא בדיקה
ואי לאו הלכה היא לא הוה מותבינן מינה
תיובתא · ועוד דהא קיימ' לן דר' יהודה ור'
שמעון הלכה כר' יהודה וכין דר' יהודה אית
ליה חזקה דרבא שמעינן ממילא דחזקה ד
דרבא הלכה היא וכל שכן דסתם מתני ור'
לעזר ור' שמעון ור' יהודה כלהו קיימי בחדא
שיטתא וסבירא להו דלתרוך הערק נשים
בודקות אותן דתויא ליה דרבא והוה ליה ר'
שמעון יחיד אצל רבים וקיימ' לן דאין הלכה
כיחיד במקום רבים הלכך ליתה לדר' שמעון
שא לענין תוך זמן כלפני זמן כלחוד ולא א
אמרינן כיון דהלכתא כותיה כהא היא הלכת
כותיה עמי כהא דלאו מילי דתלין כהדדי
גינהו שא כל מילתא מיניהו קיימא נאבי נעשה
ולא שיכא בה בחכירתה תרע דהא רבא הוא
דאמ' קטנה שחגיע לכלל שנותיה אינ
צריכה בדיקה חזקה הביאה סימנין והוא
הענסק הלכתא דתוך זמן כלפני זמן והואיל
וכן היכי נמרי מינה למדרחי חזקה דרבא שא

ודאי טעמא פריכא היא ולימא למסמך עלה
אלא מדר' יהודה אית ליה חזקה דרבא וקיימ
לן דר' יהודה ור' שמעון הלכה כר' יהודה
שמעינן דחזקה דרבא הלכה היא וכל שכן
דלא אתברר ר' שמעון ליה חזקה אלא נפקא
כדרך אפשר ויש לומ' הא דאמרי ליה ליה
חזקה דרבא דהכי אמרינן האי מאן קתני לה
ואיבעי' אימ' ר' יהודה ואתוך הפרק ואיבעית
אימא ר' שמעון ולאחר הפרק וליה ליה ר
חזקה דרבא וכיון דאפשר ר' שמעון קתני
לה אתוך הפרק לא אתברר ר' שמעון ליה
ליה חזקה דרבא ומכל מקום בין רסבי
דסבירא ליה לר' שמעון חזקה דרבא בין
דלא סבירא ליה חזקה דרבא הלכה היא
מהני טעמי דאמרי' הלכך כל הנברקורד
נברקית עלעי נשים הלכה היא בין
לחליצה בין למיאון דסמכינן אחזקה דרבא
ורא"מ רב נחמן אמ' שמוט בורקין לענטין
ולקדושין ולחליצה ולמיאון וראי איכא
לאקשויה אררבא דאמ' קטנה שהגיע למלל
שנותיה אינה צריכה בריקה חזקה הביאה
סימנין מלמ' דאמרי הכי הא דאמ' רב נחמן
אמ' שמוט בורקין למיאונין וקיימ לן הלכה
היכי משכחת לה אי קודם זמן ותוך
זמן הא קיימ לן דשיתא נינהו ולא עברינן
טהו עובדא ואי לאחר זמן הא אמ' רבא
קטנה שהגיעה לכלל שנותיה אינה צריכה
בדיקה חזקה הביאה סימנין ואע"ג דברקינה
אחר זמן ולא אשכחן בה מידי הא אינפיקא
הלכתא דחיישי' שמא נשרו ואם כן הא דאמ'
רב נחמן אמ' שמוט בורקין למיאונין היכי
משכחת לה ואנן עיינינן בה ואשכחינן
ליריוקא כסיעתא דשמיא והדין הוא
ליריוקא דהך קושיא הא דאפסיקא
הלכתא כהדיא דחושבין שמא נשרו לא
אפסיק הכין אלא היכא דקדיש תוך זמן ובעל
לאחר זמן דחויא לה סליקא דאוריתא כר
כדמתבינן לעיל אבל היכא דלא בעל אחר
זמן דהוו להו נשואין דרבנן לא חיישינן
שמא נשרו ולא אמ' רבא דלא ברקינן לה
דלא אמ' רבא חזקה הביאה אלא לענין איסורא
דאוריתא דעברינן לחומרא ולא ברקינן
דחיישינן שמא נשרו אבל כסליקא דרבנן
ברקינן אי משכחינן שתי שערות לא ממאנה
דהויא לה גדולה ואי לא משכחינן שתי
שערות לא חיישינן שמא נשרו אלא אמרינן

קטנה וממאנה והא דאמ' רב נחמן אמ'
שמוט בורקין למיאונין היכא דקדיש לפני
זמן או תוך זמן ובעל בתוך זמן ולא בעל
אחר זמן דלאו נשואין דאוריתא נינהו אלא
נשואין דרבנן נינהו ואפריקא קושיא
כהוגן הדין הוא סברא הילן וסברא מעלא
הוא ותריצא וחזינן למקיצת רבואתא
בהאי ענינא דכתבן מילי דלא מסתברי לן
ומשום הכי לא כתבינן להו

מתני'

תינוקת שהביאה שתי שערות
חייבת בכל מיצות האמוריות בתורה וחולצת
או מתייבמת וכן התינוק שהביא שתי שערות
חייב בכל מיצות האמורות בתורה וראוי
להיות בן סורר ומורה משהביא שתי שערות
עד שיקיף זקן התחתון ולא העליון אלא שדברו
חכמים בלשון נקיה תינוקת שהביאה
שתי שערות אינה יבולה למאן ר' יהודה אומ'
משירבה שחור על הלבן וליה הלכתא
כר' יהודה ואע"ג דאמ' ר' אבהו אמ' ר' שמעון הלכה
כר' יהודה ליה הלכתא כיתיה דגרסינן
בפ' מי שמתו ולמיאונין לאפוקי מדר'
יהודה דאמ' משירבה שחור על הלבן
אמ' רב הונא שתי שערות שאמרו צריך שיהא
בניקרן נומא רב מלכיו אמ' רב אדא נומות
אע"ג שאין בה שערות אמ' רב יהודה
אמ' שמוט שתי שערות שאמרו אפי' אחת על
הקף ואחת על הביצים תניא נמי הכי
שתי שערות שאמרו אפי' אחת בנבה ואחת
בכריסה אחת על קשרי אצבעותיה של יד
ואחת על קשרי אצבעותיה של רגל דברי
ר' שמעון בן יהודה איש כפר עכו שאמ' משום
ר' שמעון ורבנן אמ' אפי' עד שיהיו שתי
שערות במקום אחד והלכתא כרבנן
תנו רבנן עד מתי הבת חממאנת עד שתביא
שתי שערות דברי ר' מאיר ר' יהודה אומ' עד
שירבה שחור על הלבן ר' יוסי אומ' עד
שתקיף העטרה בן שלקות אמ' עד שתכלכל
ואמ' ר' שמעון מיאתי חנניה בן חכינאי
ביצידן ואמ' לי' כשתביא איצל ר' עקיבא
אמור לו עד מתי הבת ממאנת ואם יאמר
לך עד שתביא שתי שערות אמור לו והלא
בן שלקות העיד במעמד כולכם ביבנה עד
שתכלכל ולא אמרתם דבר וכשבאתי אצל
ר' עקיבא אמ' לי כלכול זה איני יודע בן
שלקות איני מכיר עד מתי הבת הממאנת
עד שתביא שתי שערות וכן הלכה

דעתה דאשה · פשיטא מהו דתימ כיון
דאמ לה בנסי שטר חוב זה בטוליה ר
קמל האם איתה דבטליה לעדים הוה אמ
להו ומדלא אמ להו לא בטליה והאי דקאמ
לה הכי מחמת נסיונא הוא דקאמ להו ·

מתני׳ שני אחין חרשין נשואין שתי
אחיות פקחות או שתי אחיות
חרשות הן נשואין לשני אחין פקחין או לשני
אחין חרשין או לשני אחין אחד חרש ואחד
פקח הרי אלו פטורות מן החליצה ומן היבום
ואם היו נכריות יבנסו ואם רצו להוציא יוציא ·

שני אחין אחד פקח ואחד חרש נשואין
שתי אחיות פקחות מת חרש בעל פקחת מה
יעשה פקח בעל פקחת תצא משום אחות
אשה · מת פקח בעל פקחת מה יעשה
חרש בעל פקחת מוציא את אשתו בנט ואשת
אחיו אסורה לעולם · שני אחין פקחין ג
נשואין שתי אחיות אחת פקחת ואחת חרשת
מת פקח בעל חרשת מה יעשה פקח בעל
פקחת תצא משום אחות אשה · מת פקח
בעל פקחת מה יעשה פקח בעל חרשת מוציא
את אשתו בנט ואשת אחיו בחליצה · שני
אחין אחד פקח ואחד חרש נשואין שתי אחיות
אחת פקחת ואחת חרשת · מת חרש בעל
חרשת מה יעשה פקח בעל פקחת תצא כ
משום אחות אשתו · מת פקח בעל פקחת
מה יעשה חרש בעל חרשת מוציא את אשתו
בנט ואשת אחיו אסורה לעולם · שני אחין
אחד פקח ואחד חרש נשואין שתי נכריות כ
פקחות מת חרש בעל פקחת מה יעשה פקח
בעל פקחת או חולץ או מיבם · מת פקח
בעל פקחת מה יעשה חרש בעל פקחת בונס
ואינו מוציא לעולם · שני אחין פקחין
נשואין שתי נכריות אחת פקחת ואחת חרשת
מת פקח בעל חרשת מה יעשה פקח בעל
פקחת בונס ואם רצה להוציא מוציא ·
מת פקח בעל פקחת מה יעשה פקח בעל
חרשת או חולץ או מיבם · שני אחין אחד
פקח ואחד חרש נשואין שתי נכריות אחת
פקחת ואחת חרשת מת חרש בעל חרשת
מה יעשה פקח בעל פקחת בונס ואם רצה
להוציא יוציא · מת פקח בעל פקחת
מה יעשה חרש בעל חרשת בונס ואינו מוציא
לעולם ·

סליק פירקא

האשה שהלכה היא ובעלה למדינה הים שלום
בינו לבינה ושלום בעולם באה ואמרה מת
בעלי נאמנת ותנשא מת בעלי תתיבם ·
שלום בינו לבינה ומלחמה בעולם קטטה בינו
לבינה ושלום בעולם באה ואמרה מת בעלי
נאמנת ר יהודה אומ לעולם אינה נאמנת שלא
אם כן באה בוכה ובגריה קרועין · אמרו
אחת זו ואחת זו תנשא כה אומ לא שמענו שלא
הבאה מן הקציר בלבד אמרי להם בית שמאי
אחת הבאה מן הקציר ואחת הבאה מן הזיתים
ואחת הבאה ממדינת הים לא דברו נקציר
שלא בהווה · חזרו בית הלל להודות כדברי
בית שמאי · אמ רבא מאי טעמ דמלחמה
משום דאמרה ברדאמי · סד נכל הני
דאקטול הוא פלוט · ואפ תמיא לומ כיון
דשלום בינו לבינה עדיא ליה וחזיה זמנין
דמחו ליה בנגרא או ברומחא וסברא ודאי
מאית לה ואיכא דעבדי לה סמתרי והיי לעי
אינה נאמנת · אמ רבא ורעבון גדיע ממלחמה
דלו במלחמה כי אמרה מת בעלי נמלחמה
הוא דלא מהימנא הא מת על מטתו מהימנא
ושו דעבון לא מהימנא עד דאמרה מת וקנחתי
מעליות הרי הן כמלחמה דאמרה ברדאמי
שלוח נהשים ועקרבים הרי הן כמלחמה
דאמרה ברדאמי · דבר אמרי לה כמלחמה
ואמרי לה אינו כמלחמה אמרי לה כמלחמה
דאמרה ברדאמי · ואמרי לה אינו כמלחמה
דסמכה אהא דאמרי אינשי שב שכון הוה מותא
ואיניש בלא שניה לא שכיב · עשנו עלינו
בית עשנו עלינו מערה הוא מת ואני נצלתי
אינה נאמנת דאמרי לה כי היכי דלדידך
אתרחיש ניסא לדידיה נמי אתרחיש ניסא
נפלו עלינו נויים נפלו עלינו לפטיס הוא מת
ואני נצלתי נאמנת כדרב אידי דאמ אשה בלי
זינה עליה · כלומ שמניחין אותה לבא
עליה · ההוא גברא דבשלהי הילולה א
אתלי ביה נורא בנגאניה אמרה להו רביתהו
חזו גברא חזו גברא אתו חזו גברא חרוכה דשרי
ופסתא דידא דשדיא · רבא אמ נאמנת
ורב חייא בר אבין אמ האי גברא חרוכא דלמא
אינש מעלמא אתי לאעולי ואכלתיה נורא
והאי פסדרא פס ידא דחתנא הוא ומשום נפשו
ערך ליה ואזל לעלמא · איבעיא להו עד
אחד במלחמה מהו טעמא דעד אחד דמהימן
משום דמלתא דעבידא לאיגלויי היא ולא
משקר או דילמא טעמ דעד אחד משום דהוא

163

נעה דייקא ומינסבה והכא זמנין דסנאי ליה
ולא דיקה ומינסבה ואתין למעבד ה מיהא
דתנא מעשה בשני תלמידי חכמים שהיו כאין
עם אבא יוסי בן סימאי בספינה וטבעו ה שיא
ר את נשותיהן על פי נשים דהא מים
כמלחמה דמו ומאה נשים כאיש אחד דמו וכו׳
וקתני השוא ר את נשותיהן אלמ׳ עד אחד נאמן
כמלחמה ודחינן ותסברא והא מים שאין להן
סוף נינהו ומים שאין להם סוף אשתו אסירה
לא היכי דמי כגון דקאמרין ואסקינהו לקמן
וחזינהו לשתי וקאמרי סימנין דידהו דלאו
עליהו סמכינן לא אם סימנין סמכינן וליכא ל
למגמר מינה דסמכינן אנשים והוא הדין לעד
אחד ולא אפשיט בעין לא מיהו ביון
דאמרי בפרקא דלקמן ההוא גברא דטבע
בדגלת ואסקוה אגשרא דשביסתנא ואסבה
רבא אפומה דעושבינא לבתר חמשה יומין
שמעון מינה דעד אחד במים שאין להם
סוף נאמן ודיוק היכא דקאמ׳ אסקוה ל
לקמאי וחזיתיה לשתי ואשתמודעינא לה
דאיהי פלוני בר אסיקנא למעשה דשני תלמידי
חכמים שהיו כאין עם אבא יוסי בן סימאי בספינה
וכדאמרינן בההוא גברא דטבע בדגלת וכו
ואסקוה אגשרא דשביסתנא והוא הדין לעד
אחד בממלכה תיכא דאמ׳ מת וקבריתיו ואי
לא קא משהרי הכי אמ׳ רבי מהדי לא סמכינן
עליהו וכל שכן עד אחד או אשה דחיישי׳ דלמ׳
באומדן דעתא קא משהדי וכן הלכתא
ההוא גברא דאפקיד שושמי גבי חברייה אמ׳
ליה הב לי שושמי אמ׳ ליה שקלתינהו אמ׳
ליה ואנא כן יכן הדין ובחביתא דמיין אמ׳ ליה
דידך שקלתינהו והני אחריני נינהו סבר רב
חסדא למימר היינו שני תלמידי חכמים וכו׳
דלא אמרי אזול הני דעלמא והני אחריני
נינהו אמ׳ ליה רבא מידמי התם קאמ׳ סימני
הכא קאמ׳ שושמי מאי סימנא איתי בהו ודקא
ודקאמ׳ ליה כן יכן הויאן אימר איתרמויי איתרמי
ליה מאי הוי עלה רב יימר אמ׳ לא חיישי׳ שמא
פינן ריבנא אמ׳ חיישינן שמא פינן וכן הלכתא
יצחק רינו גליותא בר אחוה דרב ביבי הוה
קא אזיל מקורטבה לאסבמיא ושכיב שלחו
מיתם יצחק רינו גליותא בר אחתיה דרב ביבי
הוה קא אזיל מקורטבה לאסבמיא ושכיב מי
חיישי ליתרי יצחק או לא אבי אמ׳ חושעין
רבא אמ׳ אין חושעין וקיימ׳ לן כוותיה
ההוא
ניטרא דאשתכח בסורא וכתיב ביה הכין

כסורא מתא אנא ענן כי חייא מנהרדעא כ
פטר יתריך ית פליגיתא אנתתיה ובדקו
רבנן מסורא ועד נהרדעא ולא הוה ענין בר
חייא אחרינא לבר מענין בר חייא מחניא הוה
נהרדעא ואתו סהדי ואמרי כי אכתיב תאי גיטא
ענן מחניא בר חייא נגין הוה בנהרדעא
אמ אבי אבי לדידי דחיישינא הכא לא חיישינא
רהא קא אמרי סהדי דחיזוא יומא כי אכתיב
תאי גיטא ענן בר חייא מחניא נגין הוה בנהרדעא
בנהרדעא מאי קא בעי בסורא אמ ריבא אפילו
לדידי דלא חיישינא הכא חיישינא דילמ׳ בגמלא
שרחא אזל או נמי בקביעה או נמי מילי מסרי
כראמ׳ להו רבא לספריה וכן אמ׳ להו רב הונא
לספריה כי איתנבו בשילי כתובו בשילי ואגיג
דמסרן לכו מילי בהני וכי איתנבו בהיני כתובו
בהיני ואגיג דמסרי לכו מילי בשילי והלכתא
כיבא קטטה כינו לבינה היני רמי
קטטה בינו לבינה אמ רב יהודה אמ שמואל
באומרת לבעלה נדשתני בפני עדיני ושלחני
ושיילנהו ואמרו לא היו רבדים מעולם
איבעיא להו ער אחר בקטטה מהו ת׳ל אפשיט

מתני׳ בית שמאי אומ׳ תנשא ותטול
כתובה ובית הלל אומ׳ תנשא ולא
תטול כתובה אמרו להם בית שמאי
התרתם העריה חמורה ולא תתירו את הממון
הקל אמרו להם בית הלל מיבעי שאין
האחין נבנסין לנחלה על פיה אמרו להם כש
יהלא מספר כתובתה גלמוד שכך כתב לה
לבשתנשא לאחר יתטלי מיה שסתוב ליכי
חזרו בית הלל להוריות כדברי בית שמאי
אמ רב חסדא טעמא דמתניתין מפני שתלין
על פיה תם דרשו מדרש כותבה אנו לא
נדרוש מדרש הוראה יקום על שם אחיו
המת והדר קם אמ רב נחמן פאה ליבטלין
ואמרה מת בעלי והתיזו ליבמה מתירין א
אותה לינשא מיד ונותנין לה כתובתה
תנו לי כתובתי אף להנשא אין מתירין אותה
מאי טעמ ארעתא דכתיבה אתאי אבעיא
להו התירוני לינשא ותנו לי כתובתי מהו דין
ראמרה תנו לי כתובתי ארעתא דכתובה
אתאי או דילמא כל מילי דאית ליה לאינש
קאמ להו כבני דינא ואם תמיכא להו כל מילי
דאית ליה לאינש קאמ להו כבני דינא תנו לי
כתובתי והתירוני לינשא מיד הכא ודאי ארעתא
דכתובה אתאי ולא מידמנו או דילמ משום
דלא ידענא במאי משתריא תיקו

מתני׳ הכל נאמנין להתירה חוץ
מחמותה ובת חמותה ויבמתה
ויבמתה ובת בעלה ויבמתה מה כין נתו למיתה
כתב מוכיח ערד אומ׳ מת ונשואת ובא
אחר ואמ׳ לא מת אחי זו לא תיצא ערד אומ
מת ושנים אומ׳ לא מת אעפ שנשואת תיצא
שנים אומ׳ מת וערד אחר אומ׳ לא מת אעפ
שלא נשואת תנשא אחת אומרת מת
ואחת אומרת לא מת זו שאמרה מת תנשא
ותטול כתובה וזו שאמרה לא מת לא תנשא
ולא תטול כתובה אחת אומרת מת ו
ואחר אומרת נהרג הואיל והן מכחישות זו
את זו הרי ׳ו לא ינשאו ר׳ יהודה אומ׳ ר׳
שמעון אומ׳ הואיל וזו ווזו מורות שאינו קיים
הרי ׳ו ינשאו ערד אחד אומ׳ מת וערד
אחד אומ׳ לא מת אשה אומרת מת ואשה
אומרית לא מת הרי זו לא תנשא תניא
ר׳ יהודה מוסיף את אשת אב והכלה אמרו
לו אשת אב הרי היא בכלל בת הבעל כלומ׳
כשם שבת הבעל אינה מעידה לאשת אב
כך אשת אב אינה מעידה לבת הבעל ובלה
הרי היא בכלל חמות וכשם שאין החמות
מעידה לכלתה משום דסניא לה כך הכלה
אינה מעידה לחמותה דסניא לה כרכיתנב
כשם הפנים לפנים כן לב האדם לאדם
ערד אומ׳ מת ונשואת ובא אחר ואמ׳ לא מת
לא תצא מהיתירה הראשון ערד אומ׳ מת
ושנים אומ׳ לא מת אעפ שנשואת תיצא
פשיטא אין דבריו של אחר במקום שנים
לא צריכא בנפטרו ערות ר׳ כגון שתי
נשים וכדר׳ נחמיה דתניא ר׳ נחמיה אומ׳ מ
מקום שהאמינה תורה ערד אחד הלך אחר
רוב ריעות ועשו שתי נשים ואיש אחד בשני
אנשים ואיש אחד ואיבעית אימא כל
היכא דאתא ערד אחד כשר מעיקרא אצילו
מאה נשים כערד אחד דמו שלא כגון ר׳
דאתאי אשה מעיקרא ותריצה לה׳ נחמיה
הכין ר׳ נחמיה אומ׳ כל מקום שהאמינה תורה
ערד אחר הלך אחר רוב דעות ועשו שתי ע
נשים ואשה אחת כשני אנשים ואיש אחד
דאין דבריו של אחר במקום שנים אבל
שתי נשים ואיש אחד כנגלגא ועלגא דמו
שנים אומ׳ מת וערד אחר אומ׳ לא מת
אעפ שלא נשואת תנשא מאי קמל נפטרו
ערות וכדר׳ נחמיה דאזלין בתר רוב ריעות
לחומרא אבל לקולא לא קמל דאפי׳ לקולא

אחת אומרת מת ואחת אומרת לא מת
זו שאמרה מת תנשא ותטול כתובה וזו
שאמרה לא מת לא תנשא טעמ׳ דאמר
לא מת הא אשתיקא תנשא והא אין צרה
מעידה לה כריתה לא מת איצטריכא לה ד׳
אמינא האי מימת מיית והאי דקאמרה לא
מת לך לקולא דצרתה קא מיכוונה ותמות
נעשה עם פרשתים הוא דקא עברה ותנשא
קמ׳ דלא תנשא מתני׳ האשה
שהלכה היא ובעלה
למדינת הים ובאה ואמרה מת בעלי תנשא
ותטול כתובתה ויצרתה אסורה היתה בת
ישראל לכהן תאכל בתרומה דברי ר׳ טרפון
ר׳ עקיבא אומ׳ לא זו הדרך מויציאתה מידי
עבירה ערד שתהא אסורה להנשא ואסורה
לאכל בתרומה אמרה מת בעלי ואחר כך
מת חמי תנשא ותטול כתובה וחמותה
אסורה היתה בת ישראל לכהן תאכל כ
בתרומה דברי ר׳ טרפון ר׳ עקיבא אומ׳ וכ׳
אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל הלכה כר׳ טרפון
מתני׳ קדש אחת מחמש נשים ואינו
יודע אי זה מהן קדש וכל אחת
ואחת אומרת אותי קדש נותן גט לכל אחת
ואחת ומניח כתובה ביניהן ומסתלק דברי
ר׳ טרפון ר׳ עקיבא אומ׳ לא זו הדרך מויציאתו
מידי עבירה ערד שיתן גט וכתובה לכל אחת
ואחת מהן גזל אחד מחמשה בני אדם
ואינו יודע אי זה מהן גזל וכל אחד ואחד
מהן אומ׳ אותי גזל מניח גזילה ביניהם וכ
ומסתלק דברי ר׳ טרפון ר׳ עקיבא אומ׳ לא
זו הדרך מויציאתו מידי עבירה ערד שיתן
גזילה לכל אחד מהן אוקי למתני׳
שמעון בן שעזר ומאי קדש דקתני במתניתי
קדש בביאה דתניא ר׳ אמ׳ ר׳ שמעון בן שעזר
לא נחלקו ר׳ טרפון ור׳ עקיבא לכשקדש ע
אחת מחמש נשים ואינו יודע אי זו מהן קדש
שמניח כתובה ביניהן ומסתלק על מה
נחלקו על שבגזל שר׳ טרפון אומ׳ מניח כ
כתובה ביניהן ומסתלק ור׳ עקיבא אומ׳
ישלם כתובה לכל אחת ואחת ולא נחלקו
ר׳ טרפון ר׳ עקיבא על שלקח מקח מחמשה
בני אדם ואינו יודע מאי זה מהן לקח שטוען
דמי מקח ביניהן ומסתלק על מה נחלקו
על שבגזל שר׳ טרפון אומ׳ שמניח גזילה
ביניהן ומסתלק ור׳ עקיבא אומ׳ ישלם גזילה
לכל אחד ואחד ר׳ עקיבא סבר אעפ

שא אם כן ראוהו מת בתוך שלשה ימים
למיתתו אבל אם לא מצאוהו עד אחר שלשה
ימים אין מעידין עליו מפני שהמת משתנה
ואינו ניכר אחר שלשה ימים והני מילי כ
ניכשה אבל בימים אינשי שישהא ארבעה
וחמשה ימים ואינו משתנה דתניא מעמיד
עמיתי לבוף כראמרי התם גברא דטבע
כרגילת ואסקוה אבושיא דשבסתנא ואסכה
רבא לרביתהו אפוכמא דשושביניה לכתר
חמשא יומין והני מילי היכא דרחזיו
כשעה ראוסקוה אבל אי אשתהי מתפח תפח
ואינו ניכר מתני עבד למים כן שיש
להן סוף כן שאין להן סוף
אשתו אמורה אמ' ר' מאיר מעשה באחד
שנפל לבור הגזיל ועליה לאחר שלשה ימים
אמ' ר' יוסי מעשה בסומא שירד לטבול וירד
מושכו אחריו ושהו כדי שתצא נפשם והשיאו
את נשותיהם שוב מעשה בעקיא באחד
ששיעשלוהו למים ולא עלתה בידם אלא רגלו
אחת ואמרו חכמים כן הארכובה ולמעלה
תנשא מן הארכובה ולמטה לא תנשא תנו
רבנן נפל כן למים שיש להן סוף כן שאין להן
סוף אשתו אמורה דברי ר' מאיר וחכמים אומ
מים שאין להן סוף אשתו אמורה ושיש להן
סוף אשתו מותרת וכן הלכתא ומאן דמורי
במים שאין להן סוף ראשתו מותרת בר שמתא
הוא דאמרי התם גברא דטבע באבמא ד
דסמקי ושויא רב שרלא דרביתהו אמ' ליה רב
לשמעאל שמעתיה אמ' ליה ישלח ליה
ברישא שלחו ליה מים שאין להן סוף אשתו
אמורה או מותרת שלח להו אשתו אמורה
ואבמו דסמקי מים שאין להן סוף או מים שיש
להן סוף שלח להו מים שאין להן סוף ומה
מאי טעמ עבד הכי מטעמ שעשי אנא סברי
כיון דקזו יקיימו כמים שיש להן סוף רמו ולא
היא כיון דאיכא גלי אימר גלי אשפלוה לדוכתא
אחריתי קרי שמשו עליה דרב לא יאונה
ליצדיק כל און קרי עליה דשמשו ותשועה
ברוב יועץ היכי דמי מים שיש להן סוף
אמ' אבי כגי שועמר ויאין מארבע רוחותיו
דאם איתה דמליק מחזא חזו ליה ואי
אמרת ניחוש למחילה של דגים מחילה של
דגים כמים שיש להן סוף לא שכיחא תניא
אמ' רבן גמליאל פעם אחת הייתי מהלך בספינה
ורואה ספינה אחת שנשתברה בים והייתי
מצטער על תלמיד חכם שהה ומנו ר' עקיבא
כשעלית ליכשה בא ורן לפני כהלכה אמרתי
לו בני מי הערך אמ' לי רף של ספינה נזדמנה
לי וישבתי עליו וכל גל ונל שבא על נעניתי לו
ראשי מבאן אמרו אם יבאו רשעים על אחם י
ינענע להן בראשו באותה שעה אמרתי כמה
גדולים דברי חכמים שאומ' מים שאין להן סוף
אשתו אסורה ושיש להן סוף אשתו מותרת
תניא אמ' ר' עקיבא פעם אחת הייתי מהלך
בספינה וראיתי ספינה אחת שנשתברה כים
והייתי מצטער על תלמיד חכם שהה ומנו
מאיר כשעליתי למדינת קפטקיא בא וישב לפני
ורן כהלכה אמרתי לובני מי הערך אמ' לי גל
טרדני לחברו וחברו לחברו והקיאני ליבשה
באותה שעה אמרתי כמה גדולים דברי חכמים
שאמרו מים שאין להן סוף אשתו אסורה ושיש
להן סוף אשתו מותרת תנו רבנן ראוהו
שנפל לגוב אריות אין מעידין עליו להפרישה
מלאה נחשים ועקרבים מעידין עליו תנו
רבנן נפל להתוך כבשן האש מעידין עליו ליוהה
מליאה מים ושמן מעידין עליו משום ר' אחא
אמרו של שמן מעידין עליו מפני שהוא מצוי
של יין אין מעידין עליו מפני שהוא מבהה
אמרו לו תחלתו מכה וסופו מבעיר
מתני אפי' שמע מן הנשים אומרות מת
פלוני דיו ר' יהודה אומ' אפי' שמע
מן התינוקות אומרין הרי אנו הולכין לספיד
ולקבור איש פלוני כן שהוא מתנון כן
שאינו מתכוין ר' יהודה אומ' כישראל אעפי
שמתכוין וכנגי אם היה מתכוין עריותו אינו
עדות ר' יהודה אומ' אפי' שמע מן התינוקות
וכו' ודילמא לא אזול אמ' רב יהודה אמ'
שמואל דקאמרי הרי באנו מלספיד ומלקבור
איש פלוני ודילמא צורא בעלמא שביבלהו
ואסיקו ליה בשמיה דקאמרי כן וכן רבנן
הוו תמן וכן וכן ספרני הוו התם וכנגי
אם היה מתכוין אין עריותן עדות אלא נגני
דעריותו עדות היכי משכחת לה במסיח לפי
תומו כי ההוא דהוה קא אזיל ואמ' מאן איכא
כי חייא מאן איכא כי חייא שביב חייא ואסכה
רב יוסף לרביתהו היהוא דקאמ' ואזיל ווי
לעישא זריזא דהוה בעים כדיתא שביב
ואסכה רבא ואיתיבא רב יוסף לרביתהו
ההוא דהוה קאמ' ואזיל מאן איכא כי חסא טבעל
חסא אמ' רב נחמן השהים אמליה כווי לחסא
מדיבוריה דרב נחמן אזלא רביתהו דחסיה
ואינסבא ולא אמ' לה ולא מידי אמ' רב אשי

165 173

שמע מינה הא דאמור רבנן מים שאין להן סוף
אשתו אסורה הני מילי לבתחלה אבל אי נסכה
לא מעכבין ליה מינה ואיכא דאמרי אסכה
רב נחמן לדביתהו אמר חסא גברא רבה הוה
אם איתא דסליק קלא את ליה למילתא ולא
היא לא שנא גברא רבה ולא שנא לאו גברא
רבה ראי עבר אין לכתחלה לא ההוא גוי
דאמר ליה לבר ישראל קטול אפשתא ושרי ל
להיתא ואי לא קטיל לא לך בפלניא בר ישראל
דאמרי ליה בשילקדירה בשבתא ולא בשיל
וקטלתיה שמעא דביתהו אתאי לקמיה דרבא
פשטו ליה מיהא מתניתא גוי שהיה מוכר בשוק
בירות ואמר בירות הללו של עדלה הן של
נטערבעין הן של עזקה לא אמר כלום שלא
נתכון לא ליה שביק מקחו אבא יודן איש
לידן אמר מעשה בישראל אחד שהיה מהלכין
בדרך ובא גוי ואמר חבל על יהודי שהיה עמי
שמת בדרך וקברתיו והשיאו את אשתו
שוב מעשה בקולד של שני בני אדם שהיו
מהלכין לאנטוכיא ובא גוי ואמר חבל על קולד
של שני בני אדם שהיו מהלכין לאנטוכיא
שמתו וקברתים והשיאו את נשותיהם
ושוב מעשה בשנים בני אדם שהיו מהלכין
לכרקום ביתתר ובא גוי ואמר חבל על ששים
בני אדם שהיו מהלכין בכרקום ביתתר שמתו
וקברתים והשיאו את נשותיהם גרסינן
בפרק כל גט שנכתב שלא לשם אשה תניא שמע
מכית רבין ישראל שהיה אומר איש פלוני מת איש
פלוני נהרג יבמו את אשתו מקימינטרין
של אומית העולם איש פלוני מת איש פלוני
נהרג אל ישאו את אשתו והא קימלן דמסיח
לפי תומו מהימן הני מילי במילתא דלא שיך
בה אבל במילתא דשיך בה עבידי לאחזוקי
שקריהו רבתי אשר פיהם דבר שוא וגו

משנה מעידין לאיש הנר ולאור הלבנה
ומשיאין על פי בת קול ומעשה
שעמד אחד על ראש ההר ואמר איש פלוני
ממקום פלוני מת והלכו ולא מיצאו שם ארם
והשיאו את אשתו ומעשה בצלמון
כאחד שאמר אני איש פלוני בן איש פלוני נשכנו
נחש והייתי מת והלכו ולא הכירוהו והשיאו
את אשתו ומעשה שעמד ורילמא שר
הוא אמר רב יהודה אמר שמואל שראו לו דמורת
ארם וחזו ליה נמי בבואה דבבואה דנמירי ב
בבואה את ליה בבואה דבבואה ליה ולא
חיישינן דילמא ערה היא דתנא רבי ישמעאל

כשעת הסכנה כותבין ונותנין אפילו שאין מכירין
ירוש מיצאו בשטר כתוב וחתום מת
איש פלוני או נהרג ירמיה אומר ישאו את
אשתו רבין כר כהנא אמר אין משיאין את
אשתו מתניתא מסייעא לדרבין ודרבין מסייעא
ליה לר ירמיה דתני על פי עדים ולא על פי
כתבם ולא על פי תורגמן ולא על פי עד אחד
ועכשיו הוו משיאין עד מפי עד וכתיבה על פי
כתבם ועל פי תורגמן משיאין מתניתא
מסייעא לר נתן דתניא יכה כח הערים מכח
השטר שהעדים שאמרו מת פלוני נהרג
משיאין את אשתו מיצאו בשטר מת פלוני
אין משיאין את אשתו ניקח השטר מכח
העדים שזממילה את חבירו בשטר מנכסים
משועבדין על ידי עדים גובה מנכסים בני חורין
תנן התם כיצד אשת אחיו שלא היה בעולמו
המביא גט ממדינת הים ואמר בפני נכתב ובפני
נחתם לא ישא את אשתו מת הרגתיו הרגנוהו
לא ישא את אשתו לא יהודה אומר הרגתיו
לא תנשא אשתו הרגנוהו תנשא אשתו
מת הרגתיו לא ישא את אשתו הוא ניחו דלא
ישא את אשתו אבל לאחר תנשא אשתו ולא
אמרי דישע הוא והתניא אמרה אל תשת רשע
עד דקים לן כיבא דאמר רבא אדם קרוב אצל
עצמו ואין אדם משים עצמו רשע ושמעי
מיהא דישע עבול לעריות אשר וגרסינן
בריאשה שנה בעל אמר רב מנשה זאת אומרת
גזלן דדבריהם כשר לעריות אשה ובברק
כיער אשת אחיו נמי אקשינן מינה דאמר רב
מנשה גזלן דדבריהם כשר לעריות אשה
גזלן דדבריו תורה כעול לעריות אשה שמע
מינה דעבול מדברי תורה הוא דעבול לעריות
אשה אבל עבול מדרבנן כגון משחק בקוביא
וחבריו כשרין לעריות אשה ומסתברא
לן דעבול מדברי תורה מסיח לפי תומו מ
משיאין אשה על פי בת קול ומעשה
בגיטין בפר כל גט שנכתב שלא לשם אשה
עבול שלשה דבריים אמר לעזיר חכמים
וקיימו את דבריו על עיר שהקילו כיקום ועל
סביעה המטרפת בים ועל הדיא דין שהן
בחזקת קיימין אבל עיר שבבשה כרקום וסביעה
שאבדה כים והיזיא לידרג נותנין עליו חומרי
חיים וחומרי מתים גמ אמר
עקיבא כשידרתי לעבוד
שנה מצאתי נחמיה איש בכלי אמר לי שמעתי
שאין משיאין את האשה בארץ ישראל על פי

עד אחד לא יהודה בן אבא בלבד נמתי לה
כן הדברים אמ' לי אמור להם משמי אתם
יודעין שהמדינה הזאת משובשת בגיסות
כך מקובלני מרבן גמליאל הזקן שמשיאין
את האשה על פי עד אחד ושכאתי והדעתי
הדברים לפני רבן גמליאל שמח לדברי אמ'
מעינו חכי ליהודה בן אבא מתוך הדברים
נזכר רבן גמליאל שנהרגו הרוגים בתל ארזא
והשיא רבן גמליאל הזקן את נשותיהן על פי
עד אחד והוחזקו להיות משיאין עד מפי עד
מפי אשה מפי עבד מפי שפחה ר' יהושע אומ' אין משיאין את האשה על פי
עד אחד אמ' ר' עקיבא לא על פי אשה
ולא על פי קרובים אמרו לו מעשה בבני
לוי שהלכו לינואר עיר התמרים וחלה אחד
מהם והניחוהו בפונדקין בחזרתן אמרו
לפונדקית איה חברינו נמה להם מת וקברתיו
והשיאו את אשתו לא תהא כהנת בפונדקית
אמ' להן לבשותא פונדקית והלכתא
משיאין את האשה עד מפי עד מפי אשה
מפי עבד מפי שפחה מפי קרוב אמ' לו
מעשה בבני לוי וכו' מאי גריעותא ד'
דפונדקית אמ' רב כהנא פי' נקלת היתה
ומסיחה לפני תומה היתה וזה מקלן וזה
תרמילן וזה קבר שקברתיו והא אית
חבירינו קאמרי לה כיון דחזיתנהו בכותך
אמרו לה איה חבירינו ונמת להם מת
וקברתיו שמע' מינה דהיכא דמתחיל
הגוי ומסיח לפני תומו אע"פ דהדרינן ומגלגלן
למילתא מיניה שפיר לא נעיק לה
מיזירת מסיח לפני תומו לא נאמן ומשיאין
על פיו

סליק פירקא וסליקא מסכתא

מסכת סנהדרין

דיני ממונות בשלשה גזלות וחבלות בשלשה
נזק וחצי נזק ותשלומי כפל ותשלומי ארבעה
וחמשה האונס והמפתה והמוציא שם רע
בשלשה דברי ר' מאיר וחכמים אומ' המוציא
שם רע בעשרים ושלשה מפני שש כו דיני
נפשות תנו רבנן דיני ממונות בשלשה
ואם היה מומחה לרבים דן אפי' יחידי
אמ' רב נחמן כגון אנא דאינא דיני ממונות
ביחידי וכן אמ' חייא כגון אנא דאינא דיני
ממונות ביחידי ואיבעיא להן כגון אנא ד'
דגמירנא וסבירנא ונקיטנא רשותא מבי ריש
גלותא אבל אי לא נקיט רשותא מבי ריש ג
גלותא דיניה לאו דינא הוא או דילמא כגון
אנא דגמירנא וסבירנא אע"ג דלא נקיטנא
רשותא מבי ריש גלותא תא שמע דמר
זוטרא בריה דרב דן דינא וטעה אתא לקמיה
דרב יוסף אמ' ליה אי את קרית להו זיל שלם
ואי אינה יקרו לך לא תשלם שמע מינה דדינא
דינא אע"ג דלא נקיט רשותא מבי ריש גלותא
שמע מינה אמ' רב האי מאן דבעי למיזן
דינא וכי טעי ליפטר ולא לישלם לינקוט ר'
רשותא מבי ריש גלותא והני מילי מהכא
להכא ומהתם להתם ומהכא להתם אבל
מהתם להכא לא מהניא רשותא דהכא שבט
והתם מחוקק דתניא לא יסור שבט מיהודה
ומחוקק מבין רגליו לא יסור שבט מיהודה
או ראשי גליות שבבבל שדורין את ישראל
בשבט ומחוקק מבין רגליו או בני בניו של
הלל שלמדין תורה ברבים תניא
תלמיד אל יורה הלכה בפני רבו אפי' כן
רחוק ממנו שלש פרסאות כנגד מחנה שכינה
תניא רבן שמעון בן גמליאל אומ' הדין כשלש
עשרה בשנים עשה כח עשרה מכח הדין
שבנים שרבו דין בעלי דינין יכולין לחזור בהן
ושנים שעשו עשרה אין בעלי דינין יכולין
לחזור בהן והוא שקבלו מידם דקים להן עשרה
עריכה קבלן ושנים שרבו דן דקאמר
רבן שמעון בן גמליאל בעלי דינין יכולין לחזור
בהן דאלמא אין דיניהן דין הבי מילי שאין
מומחין ולא קבלוהו עליהן בעלי דינין אבל
אי הוו מומחין או קבלוהו עליהן בעלי דינין
הוי דיניהן דין ואפי' חד מומחה דיניה דין
כדתניא לעולם ר' יהושע בן קרחה אומ
מיעוט לבינוני שנא אמת ומשפט שלום עשו

כשערים וכי יש שלום במקום משפט ויש
משפט במקום שלום לא אי זהו משפט שיש
עמו שלום הוי אומ׳ זה בצוע וכן בדוד הוא
אומ׳ ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו
אי זהו משפט שיש עמו צדקה הוי אומ׳ זה
בצוע אמ׳ רב הלכה כר׳ יהושע בן קרחה
דאמ׳ מיכוה לביצוע מאי מיצוה מיצוה למימר
להו הכי דינא בעיתי אי נעשרה בעיתו
והיכא מקמי נבחי דיין אבל לאחר נבחי דיין אי
אתה רשאי לבצוע היכי דמי נבחי דין אמ׳ רב
יהודה אמ׳ רב מכי אמ׳ איש פלוני אתה זכאי
ואיש פלוני אתה חייב והא דאמ׳ שמעון
בן מנסיא שבים שבאו לפניך לדין עד שלא
תשמע את דבריהם או משתשמע את דבריהם
אי אתה יודע להיכן הדין נוטה אתה רשאי
לומ׳ להם לכו ונבצעו אבל משתשמע את
דבריהם ואתה יודע להיכן הדין נוטה אי אתה
רשאי לומר להם לכו ונבצעו שנא ולענכי
התגלגל הריב נטוש ליתה תניא ר׳ יהודה
בן לקיש אומ׳ שנים שבאו לפניך לדין עד אחד
דן ואחד חזק עד שלא תשמע את דבריהם
או משתשמע את דבריהם ואי אתה יודע
להיכן הדין נוטה אתה רשאי לומ׳ להם איני
יודע לכם שמא נתחייב חזק ונמצא רודף
את הדין אבל משתשמע את דבריהם ואתה
יודע להיכן הדין נוטה אי אתה רשאי לומר
להם איני נזקק לכם שנא לא תגורו מפני איש
ואמ׳ רב חנן אל תכנס דבריך מפני איש
אמ׳ רב חונא מאי משמע דהאי לא תגורו לא
לישצא דכנסיה הוא אמ׳ רב נחמן בר יצחק ויין
לא תשתה לא תאבור אמ׳ יהושע בן לוי
מנין לתלמיד שיושב לפני רבו ורואה זכות
לעני וחובה לעשיר מנין שלא ישתוק שנא
ולא תגורו מפני איש ויהיו הערים יורשין
את מיה דהם מעירין ולעבי מי הם מעירין ועל
מי הם מעירין שנא ונעמידו שני האנשים אשר
להם הריב לעני ויהיו הדיינין יודעין
את כי הן דינין ולעבו כי הן דנין ומי עדיך
לעשרן מיכן שנא להם נעמד בעברית ש בקרב
שהיכ ישנו זכן מצינו ביהושפט שאמ
לשופטים שנא ויאמר אל השופטים דעו כ
מה אתם עושים כי לא לאדם תשפטו כי
אם ליי ושמא יאמר הדיין מה לי ולערה
הזאת שנא ועמכם בדבר משפט אין לו לדיין
שלא מה שעיניו רואות גרסי׳ בעי כי דיבים
חללים הפילה זה תלמיד שלא הגיע להוראה

ומורה ועצומים כל הרוגיה זה תלמיד ש
שהגיע להוראה ואינו מורה ובעי יציאת
שבת גרסי׳ ר אמי ור אסי הוו יתבי ביני עמודי
וכל שעתא ושעתא הוו טפחי אעיברא דרשא
יאמורי מאן דאית ליה דינא נעול רב
חסדא ורמי בר רב חונא הוו יתבי כולי יומא
בדינא והוה קא חליש לביהו תנא להו חייא
בר רב מדפתי ויעמוד העם על משה מן
הבקר עד הערב וכי תעלה על דעתך שמשה
היה יושב ודן כל היום כולו תורתו אומרת
נעשית לא לומ׳ לך כל דיין שדן דין אמת
לאמתו אפי׳ שעה אחת מעלה עליו הכתוב
כאלו נעשה שותף להקב׳׳ה במעשה בראשית
ומנ׳׳ה הכא ויעמד העם על משה מן הבקר עד
הערב וכתי התם ויהי ערב ויהי בקר עד
מתי יושבין ברון אמ׳ רב ששת עד זמן סעודה
והיא שעה ששית שהיא שעת מאכל תלמידי
חכמים אמ׳ שמואל בר נחמני אמ׳ ר
יונתן כל דיין שדן דין אמת לאמתו גורם
שתשרה שכינה בישרא שנא אלהים נצב
בעדת ל וכל דיין שאין דן דין אמת לאמתו
גורם לשכינה שתסתלק מישרא שנא משוד
ענים מאנקת אביונים עתה אקום יאמר י׳
יאמ׳ שמואל בר נחמני אמ׳ ר יונתן כל
דיין שנוטל ממון מזה ונותן לזה שלא כדין
הקב׳׳ה גובה ממנו נפשות שנא אל תגזל
דל כי דל הוא וגו כי ריב יריב ה׳ את
קובעיהם נפש ואמ׳ שמואל בר נחמני
אמ׳ ר יונתן לעולם יראה דיין עצמו כאלו
חרב מונחת על ירכו שנא והיחנכן פתוחה דו
מתחתיו שנא הנה מטתו שלשלמה ששים
גבורים סביב לה מגבורי ישראל איש חרבו על
ירכו מפחד בלילות מפחדיה של גיהנם
עדומה לילה דרש ר יאשיה ואיתימא
ר שמעון בר נחמני מאי דכתי בית דוד כה
אמ׳ ר יונו לבקר משפט וכי בבקר תולין דין
והלא כל היום כולו הן דנין לא אם ברור לך
הדבר שהוא כבקר אמרהו ואם לאו אל
תאמרהו ר חייא אמ׳ ר יוחנן מהכא אמור
להכמה אחותי את אם בינה לך הדבר כי
כאחותך שהיא אומרה לך מן התורה אמרהו
ואם לאו לא תאמריהו ונרסי׳ בעי אין
ממאנין אלא אריסות מאי דתנ׳ רבי יהודה בי
ערב זר ושועה תוקעים בוטה רעה אחת
רעה תבא למקבלי נרים ולערבו של יערין
ולתוקע ניעצמו לדבר חלכה ומעידי תוקע

עצמו לדבר הלכה כגון דיין דאתי דינא
ליה ומרמי מילתא למילתא ואית ליה דבא
ולא אזיל ושאיל מיניה · ואמ' שמואל
גי' נחמני אמ' · ונתן לעולם יראה דיין עצמו
כאלו חייב מיומת לו בן בתפיו · אמ' יהושע
בן לוי עשרה שיושבים בדין קולר תלוי באוויר
כולם ואפי' כמקום אחד ואפי' תלמיד היושב
לפני רבו · רב הונא כי הוה אתי דינא לקמיה
מכנף ומייתי עשרה רבנן מבי רב אמ' כי היכי
דלמטיין שיבא מכשורא · כי אתא רב
דימי אמ' דרש רב נחמן בר יצחק מאי דכתי'
מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות
יהרסנה אם הומה דיין למלך שאינו ערירי
למלום יעמיד ארץ ואם הומה לכהן המחזר
על הגרנות יהרסנה · גרס' בפרק שני
דיני נזיקין קדינא הוה שקיל איסתירא מחיב
ואיסתירא מזכאי והוה דאן להון היכי עביד
הכי והכתי ושחור לא תתקן ומפקנא אבר
בטלה דידה הוה שקיל דהוה תהי מכרא
דחמרא ויתיב ליה זוזא בכל יומא וכי היה אתי
דינא לקמיה אמ' להו חבו לי זוזא אגר בטלני
כי היא דרב הונא כי הוה אתי דינא לקמיה
אמ' להו הבו לי גברא דדלי מהדיקאי ואידון
לדינא ורוקא בטילא דמוכח אבל בטילא
דלא מוכח אסיר · אמ' רבה בר ריב הונא
היכי דינא דשאיל שאיתא אסיר למידן ד
דינא ולא אמרן אלא דלית ליה לאושולי · א
אבל איתי ליה לאושולי לית לן בה · אמ' מר
עוקבא לא לידון אינש דינא לא לפשרן דדחים
ליה ולא למשרי דמני ליה דרחים ליה לא חזי
ליה חוסמא דמני ליה לא חזי ליה זבוניא ·
רבינא רבנן ועיילוה לא תקון אינו צריך לומר
שחר ממון שאני שחור דברים עמי אשור
מדלא גלי ביעני לא תקון · היכי דמי שחד
דברים כי הא דשמואל הוה קא עבר כמעברא
אתא ההוא גברא יהב ליה ידא אמ' ליה מאי
עביתך אמ' ליה דינא אית לי אמ' ליה עסילנא
לך לדינך · אמימר הוה יתיב וקא דאן דינא
עדיין גמרא והוה יתיב ליה כרישא אתא חמוא
נבריה שקליה אמ' ליה מאי עביתך אמ' ליה
דינא אית לי אמ' ליה עסילנא לך לדינך ·
מר עוקבא הוה שדי דוקא קמיה אתא ההוא
גברא כסיה אמ' ליה מאי עביתך אמ' ליה
דינא אית לי אמ' ליה עסילנא לך לדינך ·
גרס' בפרק עשרה יוחסין כיון שנתמנה
אדם פרנס על הצבור אשור בעשרית מלאכה
כגבי שלשה · גרס' בפרק י' שמעתי אומ'
שלשה אבנים אמ' שמעון בן לקיש כל המעמיד
דיין שאינו הגון על ישראל כאלו נוטע אשרה שנ'
שופטים ושוטרים תתן לך וסמיך ליה לא
תטע לך אשרה אמ' רב אשי ובמקום תלמידי
חכמים כאלו נטעה איצל מזבח שנ' לא תטע
לך אשרה כל עץ איצל מזבח ה' אלהיך ·
אמ' שמעיר מכין לדיין שלא יפסע על ראשי
עם קדש שנ' ולא תעלה במעלות על מזבחי
וסמיך ליה ואלה המשפטים אשר תשים
לפניהם · דרש בר קפרא מנא הא מילתא
דאמור רבנן הוי מתונין בדין דכתי' ולא תעלה
במעלות על מזבחי וסמיך ליה ואלה המשפטים
אשר תשים לפניהם אשר תלמד
מיבעי ליה אמ' ירמיה ואיתימא ר' חייא בר אבא
אלו כלי הדיינין מאי ניהו חוטרי וסנדלי שיערי
ורצועי · ואיתא את שופטיכם כנגד מקל
ורצועה הכת מדבר · שמוע בין אחיכם
אמ' מתניתא אזהרה לדיין שלא ישמע דברי
בעל דין קודם שיבא בעל דין חברו ואזהרה
לבעל דין שלא יטעים הברי לדיין קודם שיבא
בעל דין חברו · ובגמ' דסוטה אמרי' רשע
ערים היכי דמי אמ' רבינא זה המטעים דברי
לדיין קודם שיבא בעל דין חברו · ושפטתם
צדק · אמ' שמעון בן לקיש צדק את הדין
כלבך ואחר כך חתבהו · כת ואצוה אתכם
וכת ואצוה את שופטיכם אמ' שמלאי אזהרה
לעבור שתה אימת דיין עליהם ואזהרה לדיין
שיסבול את העבור ועד כמה אמ' חנן ואיתימ'
ר' שכתוב כאשר ישוא האומן את היונק · כת
כי אתה תבא וכת כי אתה תביא אמ' יוחנן
משה אמ' ליהושע יקנים שבדור עמהם הקב"ה
אמ' ליהושע טול מקלך והך על קדקדן
פרנס אחד בדור ואין שני פרנסין בדור ·
וכן בדור הוא אומ' שמעוני אחי ועמי אם אחי
למה עמי ואם עמי למה אחי אמ' ר' שעיר אמ'
ליחם דור לישראל אם אתם שומעים לי אתם
אחי ואם לאו אתם עמי ואני רודה אתכם במקל ·
אמ' רבא אני תלתא דיני דיתבי בבי דינא
ואזיל שליחא דבי דינא וקאמ' משמא דרחמ'
מיניחו לא כתבינן עליה פתיחא עד דאמ'
משמא דכולהו והני מילי כלא יומא דדינא אבל
ביומא דדינא מידע ידעי דמיכנני כנופייתנני ·

משנה · מכות כשלשה עבור החדש כשלש
עבור השנה בשלשה דברי ר' מאיר
רבן שמעון בן גמליאל אומ' בשלשה מתחילין

קמא אמ׳ רב יוסף פליגי רבנן לאוגסו הוא ואחר
מיצטרפין להרגו לרבונו ר׳ שנא הוא והתורה
אמרה אל תשת רשע ער רבא אמ׳ אדם קרוב
אינו עצמו ואין אדם משים עצמו רשע ׳
ואמ׳ רבא פליגי בא על אשתו הוא ואחר מ
מיצטרפין להרגו אבל לא להרגה ׳
ההוא טבחא דנפק טריפתא מתותי ידיה
שמיע ליה לרב נחמן ועבריה אזל רבי מזייה ורבי
טוביה סבר רב נחמן לאכשוריה אמ׳ ליה
רבא האי אערומי קא מערים שא מאי תקנתיה
כדרב אידי בר אבין דאמ׳ רב אידי בר אבין
לבש שחורים ויתכסה שחורים וילך למקום
שאין מכירין אותו ויחזיר אבדה בממון חשוב
אינמי ויניא טרפה מתחת ידו בממון חשוב
משלו ׳ תנו רבנן משחקין בקוביא ב
שאמרו שא משחקין בפסיפסין ולא בפסין
בלבד אמרו שא אבל קליגי אגוזים וקליגי
רמונים מאימתי חזרתן משישבח את
בפסיפסין ויחזרו בהן חזרה גמורה דאפילו
בחנם לא עבדי ׳ ומליה בריבית אחד
המלוה ואחד הלוה מאימתי חזרתן משיקדו
משיקרעו את שטריהן ויחזרו בהן חזרה
גמורה דאפי׳ לבני לא מוזכי ׳ ומעריחי
יונים שא המעורים ביונים ולא יונים בלבד
אמרו שא אפי׳ בחמה חיה ועוף ומאמרדי
חזרתן משישברו את עיניהן ויחזרו בהן
חזרה גמורה דאפי׳ במדבר לא עברי
וטחרי שביעית שא שנושאין ונותנין בפירות
שביעית ומאימתי חזרתן משתגיע שביעית
אחרת ויבדלו ׳ אמ׳ נחמיה לא חזרת
דגרים בלבד אמרו שא חזרת ממון כיצד
כיתב אני פלוני בן פלוני נגפתי מאתים זוז
מפירות שביעית והרי הן נתונין במתנה
לעניים ׳ ותנא הוסיפו עליהן הגזלנין
והמסכנין ועוד הוסיפו עליהן הרועים והגבאין
והמוכסין ׳ הרועים אמ׳ רבא רועה שא
שאמרו אחד רועה בהמה דקה ואחד רועה
בהמה גסה ׳ והגבאין מעיקרא סבור
מאי דקיץ להו שקלי בין דחזו דשקלי טפי
ממאי דקיץ להו גזרו בהו רבנן ׳ אמ׳
ריב יהודה סתם רועה עסול סתם גבאי כשר
ואוקימנא להאי דאמר יהודה בשלשה שנים
אוחזין בטלית ברועה ידיה אבל רועה
דעלמא סתמיה כשר ראי לא תימא חכי
אנן חיותא לרעיא היכי מסרינן והכתיב ולפני
עור לא תתן מכשול שא חזקה אין אדם

חוטא ולא לו ׳ והמוכסין מעקרא סבור
סבור הינא דמלכותא דינא כיון דחזו דחטפי
ושקלי פסלינהו רבנן ׳ אמ׳ יהודה
אימתי בזמן שאין לו אומנות שא הוא וכו׳
אמ׳ אביי אמ׳ שעזר הלכה כר׳ יהודה ׳
ואמ׳ אביי אמ׳ שעזר כולן צריכין הכרזה
בבית דין אבל פסולי דאוריתא לא בעו
הכרזה דאמרינן ההיא מתעתא דהוו חתמי
עלה תרי גזלני סבר רב נפא לאכשורה
מאי טעמ׳ דלא אכרזינן עליהו אמ׳ ליה רבא
נהי דגזלן דרבנן בעי הכרזה דאוריתא מי
בעי ׳ סתם רועה עליבי בה רב אחא ובינא
חד אמ׳ בעי הכרזה וחד אמ׳ לא בעי הכרזה
הלכתא בעי הכרזה דק׳ימא לן כמר
דעליבי רב אחא ורבינא הלכה כרבי המקל
הילכך לא הוי פסל ער דמכרזי עליה ׳
אמ׳ רב נחמן אוכלי דבר אחר פסולין לעדות
מאי ניהו צדקה של גוים ולא אמרן אלא
בפרהסיא אבל בצינעה לא ובפרהסיא נמי
לא אמרן שא דהוה ליה לאיתזוני בצנעה
וקא מבזי נפשיה בפרהסיא אבל לא הוה
ליה לאיתזוני בצנעה חיותיה היא ׳ אמ׳
נחמן החשוד על העריות כשר לעדות אמ׳
רב ששת ארבעה בכתפיה וכשר התם יצאו
תוקפו ׳ אמ׳ רבא ומודה רב נחמן לעדות
אשה שנפטל בין לאפוקה בין לעיולה ׳
חזינן לחד מרבוותא דקא פסק הלכתא
כרב ששת וקא יהיב טעמא למילתא משום
דהלכתא כרב ששת באיסורי ׳ ואמ׳ רב
נחמן נגב תשרי וגגב ניסן לא שמיה גגב
והני מילי באריסא וברבר מועט וברבי שלא
נעמרה מלאכתו ׳ אריסיה דרב זביר חד
גגב נפא דשערי וחד גגב קיבורא דאהיני
ופסלינהו ׳ הנהו קבוראי דקברו מיתא
ביום טוב ראשון שמתינהו רב נפא ופסלינהו
סבר רב הונא בריה דרב יהושע לאכשוריהו
אמ׳ ליה רב נפא והא רשעים נינהו סברי
מצוה קא עבידנא והא שמתינהו ולא בעו
למישרא שמתייהו סברי כפרה עבדי לן
רבנן ׳ איתמר ער זומם אבי אמ׳ למעלא
הוא נפסל רבא אמ׳ מכאן ולהבא הוא נפסל
עד למערב מעידנא האסהיד בבית דין נמי
האסהיד בבית דין בניסן והוזם בבית דין
באותה עדות בתשרי כל עדות שהעיד מ
מניסן ועד תשרי לא הויא עדות אמ׳ רב אשי
הלכתא מותיב ראבי ביגל קמפ

משומד אוכל נבלות לתאבון הכרי הכל
עסול כאן ואכיל נבלה כעין נמי ושקיל א
ארבעה זוזי ומשהיד להכעיס אבי אמ
עסול ורבא אמ כשר רשע דחמס בעין ו
והלכתא כאבי והמועלין בשבועות
פסולין לעדות אחר שבועת ממון ואחד
שבועת שוא דלית הלכתא כרבא דאמ
רשע דחמס בעין ירוש החשוד
בשבועה מאמתי מקבלין איתו משיבא לב
שאין מכירין אותו ויאמר להם חשוד אני
כר חמא קטל נפשא אמ ליה ריש גלותא ר
לרב אחא כר יעקב פוק עיין בדיניה אי ודאי
קטל נפשא לפתיחה לעיניה נפק אשכח תרי
סהדי דודאי קטל נפשא אזל איהו אייתי תרי
ונסליה לחד מיניהו חד אמ קמאי דידי נגב
קבא חיושלא וחד אמ קמאי דידי נגב קתא
רבודס׳א אמ ליה מאיר אי יסי הלכה כר
יסי ראמ הזמ כריני ממונות כשר בריני
נפשות אמ ליה רב עפי הני מילי היכא דלא
סתם לן תנא כר מאיר הכא הא סתם לן ר
תנא כר מאיר קם כר חמא נשקיה אפרגיה
וקביל עליה כדניה כולהו שנה והלכת
כר מאיר דאמ עד זומם עסול לכל התורה
כולה גרסי בקדושין כל מי שאינו לא
כמקדא ולא כמשנה ולא כדרך ארץ איגו
מן הישוב אמ ר יוחנן ונעסול לעדות תנו
רבנן האוכל בשוק לדי זה כלב ויש אומרים
ונעסול לעדות אמ רב אידי הלכה כיש
אומרים מתני אלו הן הקרובין אחיו
ואחי אביו ואחי אמו ובעל
אחותו ובעל כנות אביו ובעל אחות אמו
ובעל אמו וחמיו וגיסו הן וכניהן וחתניהן
וחורגו לבדו אמ ר יוסי זו משנת
עקיבא אבל משנה הראשונה דיודו וכן דודו
כל הדאי לי לישה ומל הקריב לי כאותה
שעה היה קרוב ונתרחק כשור ר יהודה אומ
אף מתה אשתו ויש לו בנים ממנה הרי זה
קידוש אמ רב נחמן אחי חמותו לא יעיד
לזכן אחי חמותו לא יעיד לו ותנא תונא
בעל אחותו ובעל אחות אביו ובעל אחות
אמו הן וכניהן וחתניהן עי מכניהן וד
וחתניהן נמי מיבעי להו שאדם לחתן בעל
אחותו נקיבא אחי אחותו וגנו הוא בן אחי
חמותו וכו על זה הדרך אמ רב אשי
כי היינן ב רב עולא איבעיא להן אחי חמיו
מהו בן אחי חמיו מהו בן אחות חמיו מהו

אמ לך חביתוה אחיו ואחי אביו ואחי אמו
הן וכניהן וחתניהן עי שאדם לחתן
אחיו נקרא אחי חמיו וכן הארם לחתן אחי
אביו נקרא בן אחי חמיו רב איקלע ל
למיזגן גיילא בעו מיניה מהו שיעיד אדם
כאשת חורגו אמ להו כסורא אמרי בעל
כאשתו בעום כדיתא אמרי אשה כבעלה
אמ רב הונא אמ רב מנין שהאשה כבעלה
שנא ערות אחי אביך לא תגלה אל אשתו
לא תקרב דודתך היא וכי דודתו היא יהלא
אשת דודו היא שלא הא למד דאשה כבעלה
רב חסדא מכשר באחי האח ובן הלכתא
אמ רב חסדא אבי חתן ואבי כלה מעידין
זה את זה ולא דמי להא דרבי שלא כאביי לרבא
גרסי בפרק ישנו הלין שלח ליה רבי אבא
לרב יוסף בר חמא הלכה שלישי בשני נשי
רבא אמ אף כראשון מרבר רב אשי
אכשור באבא דאבא ולית הלכתא כותיה
וכבר פירשנוהו שם ואשתו ארוסתו
אלמ דיתני ר חייא בר אמי אשתו ארוסתו לא
אונן ולא מטמא לה וכן היא לא אונרת
ולא מטמאה לו מתה אינו יורשה וכו לעני
ערות עסול לגבי דהתם בשאירו ולא
רחמנא ואסתי לאו שארו הוא היא אבל
לענין ערות משום אקריבי דעתא הוא והא
מיקרב דעתיה לגבה והורגו לבדו
תנו רבנן והורגו לבדו ר יוסי אומ גיסו לבדו
וכל שכן חורגו אמ רב יהודה אמ שמוא
הלכה כר יוסי אמ גיסו לבדו וכל שכן חורגו
עי רנאון זל ר יוסי דסבר גיסו לבדו
אמל בנו וחתנו לא מכשר בבעל בת אחות
אשתו ולא תפתבד לך דבבנו וחתנו דמיסו
דלאו מן אחות אשתו פליגי דאמ רבן גיסו שלא
מן אחות אשתי לא עריבא למימר דהא בעל
אמו ובעל אחותו דכניהן פסולין הני מילי
דאיתיבן מן אמו או מן אחותו אבל בי איתבן
מן אשה אחרת כשרין דמקשינן בעל אמו
הוא ובעל הייבו אחיו ואתא רב ירמיה למימר
מאשה אחרת דקאמ לא נצרכא שא לאחי
האח ולא קם מימריה דאמרי רב חסדא
אכשור כאחי האח אמרו לו והאמ רב יהודה
לא נצרכא שא לאחי האח אמ להו לא סבירא
לי אם כן הינו אחיו תנא אחים מן האב ו
וקתני אחים מן האם וכיון דבני בעל אמו
ובעל אחותו ובעל אחות אביו ובעל אחות
אמו שעסולין בזמן שהם באין מאמו או

מאחיותו או מאחות אביו או מאחות אמו
אכל בניהן מאשה אחרת כשרין אף כאמו כן
נאמ כגיסו הוא ובנו ואחתנו אף כבנו מאשה
אחרת כשר ועכשו שהוא לבדו למדנו שכנו
מאחות אשתו של זה כשר הוא לו וכן אחתנו
שהרי נאון ז"ל ואמן קשיא לן תאי מימרא
דאם כן הא דיתנן ובעל אחות אמו הן ובניהן
היבי משכחת לה בעל אחות אמו לאו היינו
גיסו הוא ובנו שלא שמע מינה האי דאמרי גיסו
לבדי לאפוקי כן גיסו מאשה אחרת הוא אבל
כן גיסו כאחות אשתו פסול והכי מפורש
בירושלמי גיסו אית תנא תני יש לו בנים וח
ואחתנים ואית תנא תני אין לו בנים ואחתנים
משום דמר יש לו בנים ואחתנים מאחות אשתו
ומאן דמר אין לו בנים ואחתנים מאשה אחרת
ועוד הא דאיתא ואמ אף כאמו כן שלו נאמ
כגיסו הוא ובנו ואחתנו אף כבני מאשה אחרת
כשר והא מתניתו דתנן ובעל אחות אמו ד
דהוא בנו מאחות אשתו וקתני סופא וגיסו
הוא ובנו ואחתנו ולא קתא מכשר בנו כן
מאחות אשתו כן מאשה אחרת ומהיכא
נפקא ליה מהאי דיקא שלא דהאי רבותי שנשר
הם ואין לומר עליהן ומתני דפסול בתחילו
אקימנא כי יהודה דלא יוסי דעלך עליה כ
בבריתא ואמ גיסו לבדו לאפוקי בנו מאשה
אחרת והוא שהיה כשר אבל בנו מאחות
אשתו דברי הכל פסול ואפשיקא הלכתא
כי יוסי היא קרוב ונתרחק וכו' אמ
רבא אמ רב נחמן אין הלכה כר' יהודה
גיסו כן כשר מי שמת היה יודע לו בעדות
עד שלא נעשה גולן ונעשה בגולן הוא אינו
מעיד עליו מיתב דו אבל אחרים מעידין עליו
מיתב דו וקשיא לן עלה איהו לא מהימן
ואחרינ מהימני ואיקימנא בשוחזק כתב
היה בבר וקא מפרש רבן כגון שהוחזק
אותו הכתב עבמו בבר קודם שנעשה גולן
היה יודע לו בעדות עד שלא נעשה חתנו
ונעשה חתנו הוא אינו מעיד עליו כתב ידו א
אבל אחרים מעידין עליו כתב ידו וגרסי
בפרק שני נוחלין היה יודע לו בעדות עד שלא
נעשה חתנו ונעשה חתנו נקרי ונתרחש
פתח ונסתמא שעני ושתטה בשוטה אבל אם
היה יודע לו בעדות עד שלא נעשה חתנו
ונעשה חתנו ומתה בתו נקרי ונתרחש וחזר
ונתפקח שעני ונשתפה וחזר ונשתפה לפתח
ונסתמא וחזר ונתפתח כשר זה הכלל כל

שתחלתו בכשרות וסופו בכשרות כשר
ושמעינן מיהא דהיכא דרתחלתו בפסלות אף
על פי שסופו בכשרות פסול ותנן נמי
בהדיא הערים שאמרו כתב ידנו הוא וה אבל
אנסין היינו קטנים היינו עבדי ערדית היינו הרי
שלו נאמנין שמא כל היכא דפסולין מעיקרא
אע"ג דהשתא כשרין ינהו לא מקבלא
שהרי ותיהו בהיא שהדותא הוא יל ומעקרא
כדאיתמסרא להו היא עדית לאו כני עדות
היו כתני האוהב והשונא אי זהו אוהב
זה שושבינו והשונא כל שלא
רבי עמו שלשת ימים באיבה אמרו לו לא
נחשדו ישראל על כך ולית הלכתא כר
יהודה עמי בהא והוא לא אויב לו ולא נ
מבקש רעתו הדא לדיין דפסול למיתן
למאן דסני ליה משום דלא חזי ליה זכותא
אבל עד כשר והדא לדתנא איסי בן יהוד
אומ והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו מכאן
אזהרה לשני תלמידי חכמים ששונאין זה
את זה שאסורין לישב בדין זה עם זה
כתני כיצד בודקין את הערים מפניהן
אותן ומאיימין עליהם ומוציאין
אותן לחוץ ומשיירין את הגדול שבהן ואמ
לו כיצד אתה יודע שזה חייב ליה אם אמ
הוא אמ לו שהוא חייב לו איש פלוני אמ לו
שהוא חייב לו לא אמ כלום עד שיאמר בפנינו
הודה לו שהוא חייב לו מאתים זוז בפנינו
הזדה לו ממיעל ליה ייב האמ רב יהודה אמ
רב ויצרך שיאמר אתם עדי תניא נמי
הכי מנה לי בידך אמ לו הן למחר אמ לו
וצעזו לי אמ לו משוטה אני בך בפטור ולא עוד
אלא הטמין לו עדים אחרים הגדה ואמ לו מנה
לי בידך אמ לו הן ויצתר שעידו לו איש פלוני
ופלוני אמ לו לאו מתידא אני שמא תכפני בדין
למחר אמ לו תן לי משטוה אני בך בפטור והני
מילי דקא טעין אידך אבל אנן לא טעינן ליה
ולא מיבעיא היכא דאמ ליה משטה אני בך
דפטור אלא אפי אמ לא הוו רבים מעולם
משוי נמי טעמא כל מידתא דפרי לא דברי
לה אינשי והוא דאטמין ליה לחבריה
סהדי בכילופא אמ ליה מנה לי בידך אמ לו
אמ ליה עידי ושכבי להוו שהדי אמ ליה לא
אמ הב בהנא הא קאמ לא והא דאמ רב
יהודה אמ רב וצריך שיאמר אתם עדי לא
שנא כי אמ ליה ושתיק מלתיה ולא שנא כי
אמ מליתו ושתיק ליה והוא דהוו קרו

ליה קנרשו אמ' מאן מסיק ביה שא פלוני מאה
זוזי תבעיה ברינא קמיה דרב נחמן אמ' ליה ו
ארם עשוי שלא לְהַשְׁכִּיעַ את עצמו
ההיא דהוו קרו ליה עכברא דשכיב ארינ
כי הוה שכיב אמ' אי חזה לי לאו פרעתינ
לפלוני ופלוני בתר דשכיב תבעיה לבניה קמי
רב חייא אמ' ליה ו כשם שארם עשוי שלא
להַשְׁכִּיעַ את עצמו כך ארם עשוי שלא לְהַשְׁכִּיעַ
את בניו הוה ליה כפני שנים וקנו מיניה
כותבין לא קנו מידו אין כותבין בפני שלשה
ולא קנו מידו מאי רב אמ' כותבין ורב אסי אמ'
אין הזה עוברא וחשדיה רב להא דרב אסי
אמ' רב אדא בר אהבה האי אודיתא זימנין כ
כתבין וזימנין לא כתבין מיבעי ליתבי לא
כתבינן בנוף ואיתי הוא כתבינן מדרב אשי
אמ' אעפ"י בנוף ואיתי הוא ואמ' הוו עלי דיינין
לא כתבינן עד דקנעי דוכתא בבי דינא וכ
ומזמני להו לדינא הא מילתא חזינא
כה פלונתא ביני רבוותא איכא מאן דאמ' לית
הלכתא כמר בר רב אשי ואיכא מאן דאמ'
הלכתא כמר בר רב אשי דכל היכא דלא אפשר
כהדיא לית הלכתא כמר בר רב אשי חדתא
כותיה בר מהני תרי מילי מיעך שבועה וחזרי
יסימנך חעך לבן והאי סברא דרבינו
האי גאון ז"ל הוה כמטלטלין וקנו מידו
כותבין לא קנו מידו אין כותבין במקרקעי ולא
קנו מידו מאי אמימר אמ' אין כותבין מר זוטרא
אמ' כותבין #זלכתא כותיה ומטלטלי
אע"ג דאיתנהו בעיניהו כיון דמחוסרי נוביאנא
לאו כמקרקעי דמו הלכך אין כותבין
ההיא אודיתא דלא הוה כתיב בה אמ' לן כתונו
יחתומו והבו ליה אבי ורבא דאמרי תרוייהו
היינו דריש לקיש דאמ' חזקה אין העדים
חותמין על השטר שאם כן נעשה נרתק
מתקיף לה רב הונא כריה רב יהושע מי איכא
מידי דאנן לא ידעינן וספרי דבי רבינא ידעי
שנו לספרי דאבי וידעי לספרי דרבא וידעי
ההיא אודיתא דהוה כתיב בכל לישנא רבי
רבינא ולא הוה כתיב בה כמותב תלתא כחדא
הוינא סבר רבינא למימר הא עמי ריש לקיש
היא דאמ' אין העדים חותמין על השטר אלא
אם כן נעשה גרוד אמ' ליה רב נתן בר אשי
לרבינא הכי אמרינן משמיה דרבא כל כי
האי גונא חושטין לבר טוענין ואי כתיב בה כי
רבינא דפלוני ואמרינא ליה לרב שלוני דמשמ
תלתא לא צריך מיהא שמעינן מהלית

דלית הלכתא כשמואל דאמ' שנים שהיו
דיינין זה תנו רבנן הרי שבא ואמ' אני
ראיתי את אביכם שהטמין מעות בעיי"ד
תיבה ומברתי ואמ' של פלוני הן של מעשר
שני הן בבית לא אמ' כלום בשלמא רבי יוסי
כללו של דבר כל שיטה יכול לי טלטל דברי
חייסין ואם לאו לא אמ' כלום הרי שראו את
אביהן שהטמין מעות בעיי"ד תיבה ומברתי
ואמ' של פלוני הם של מעשר שני הם ראוין
אם כמוסר דברי חייסין ואם כמעיד לא
אמ' כלום הרי שהיה מעטער על מעות שהניח
לו אביו ובא בעל החלום ואמ' לו כך וכך הם
במקום פלוני הן של פלוני הן של מעשר שני
הן מנעשה היה ובא לפני חכמים ואמרו הרי
חלומות לא מעלין ולא מורידין

מתני' היו מכניסין את השני ושומעין
את דברי הנמצאו דבריהן מפוזרין נושאין
ונותנין ברבר שנים אומ' זכאי ואחד אומ'
חייב זכאי שנים אומ' חייב ואחד אומ' זכאי חייב
אחד אומ' חייב ואחד אומ' זכאי ואחד אומ'
איני יודע ואפי' שנים מזכין או מחייבין ואחד
אמ' איני יודע יוסיפו הדיינין
גמ' אמ' ר' סימון צריך הדיין לשנות טענות הדין
שנא' ואמר המלך זאת אומרת זה בני החי
ובנך המת רב הונא מיקל לדיינא ראמ'
מקבלין אתנן חד שהיד שא אינון יכולין את
לא תימר רב הונא כר היה חזי זכו לבר
נש ולא הוה ידעליה הוה פתח ליה משום
פתח פיך לאלם ר' אבהו בשם ר' יוחנן
הַמַּקְנִמִין אחורי הגדר לא עשה כלום
אבא בשם ר' הונא אמ' צריכין העדים להיות
עומדין בשעת עריתן שנא' ועמדו שני
האנשים ר' ירמיה בשם ר' אבהו אמ' אף
הנידונין צריכין להיות עומדין בשעה ש
שמקבלין דינן שנא' אשר להם הדיב
לא יומתו אבות על בנים למה נאמ' והלא נגר
נאמ' איש בחטאו יומת שא שילא יהו העדים
קרובי בעלי דינין ומנין אף הדיוטן שנא' ובנים
לא יומתו על אבות מנין שלא יהו הדיינין
והעדים קרובין זה זה הגע עצמך שאם
הוזמו לא מפיהם הן נהרגין ומנין שלא
יהו העדים קרובין זה ליה הגע עצמך שאם
הוזם אחר מהן כלום נהרג עד שיזם חברו
אם אתה אומ' כן לוא נמצא נהרג על פיו
ומנין שלא יהו הדיינין קרובין זה ליה אמרה
תורה הרוג על פי כ"ו מטין הדיוט על פי שנים

ליעמני מלמעלה כשא"ל

בבית דין אם יש על עיר עירים יתקיים בחותמיו
אין על עיר עירים או שיוציא מתחת ידי שליש
או שיוציא לאחר חיתום שטרות הרי זה כשר
אלמא שליש מהימן תיובתא דרב נחמן
תיובתא כי אתא רב שמשׁ בר יהודה
אמר ר׳ יוחנן לעולם מביא ראיה וסותר ערי
שיסתום טענותיו כיצד אמרו לו הבא עדים
אין לי עדים הבא ראיה אין לי ראיה ואחר כך
באו עדים ממדינת הים או שהיתה דסיקיא
של אביו מונקדת ביד אחרים מביא וסותר
כי אתא רב דימי אמר ר׳ יוחנן התיקף את
חברו בדין אחד אומר נדין כאן ואחד אומר נלך
למקום העיר כופין אותו עד שילך למקום
העיר אמר לפניו ר׳ לעזר ר׳ מי שנושה בחברו
מנה יוציא מנה על מנה לא כופין אותו וכן
בעירו איתמר נמי אמר רב ספרא שנים
שנתעצמו בדין אחד אומר נדין כאן ואחד
אומר נלך לבית העיר כופין אותו וכן בעירו
ואם אמר כתבו ותנו לי מאי זה טעם רעתוני
כיתבון ויתנון לי ואם היערך דבר לשאול
מבית דין הגדול שבירושלם כותבין וש
ושולחין ושואלין והיבמה תלך אחר היבם
להתירה ועד כמה אמר ר׳ ירמיה אפי
היא בסנדליא והוא בעפרי אמר אבהו מאי
קראה ושלחו לו זקני עירו ולא זקני עירה
אמר אמימר הלמתא כופין אותו והולך
למקום העיר אשכחיה רב אשי לאמימר
והאמר ר׳ לעזר כופין אותו וכן בעירו אמר
ליה הני מילי היכא דניחא ליה למלוה אבל
היכא דלא ניחא ליה למלוה עבד ליה לאיש
מלוה

סליק עירבא

אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה
וחקירה שנאמשמעתא אחר יהיה לכם מהבין
דיני ממונות לדיני נפשות דיני ממונות
בשלשה ודיני נפשות בעשרים ושלשה
דיני ממונות פותחין בזכות בין לחובה
ודיני נפשות פותחין לזכות ואין פותחין
לחובה דיני ממונות מטין על פי אחד בין
לזכות בין לחובה ודיני נפשות מטין על פי
אחד לזכות ואין מטין על פי אחד לחובה
ודיני ממונות מי בעינן דרישה וחקירה
ורמינהי שטר שזמנו כתוב באחד בניסן
בשמטה ובאו עדים ואמרו היאך אתם
מעידין על השטר הזה והלא ביום פלוני

עמנו והייתם במקום פלוני השטר כשר
והעדים כשרים חיישינן שמא אחרו וכתבוהו
ותנן נמי שטרי חוב המוקדמין פסולין וה
המאוחרין כשרין ואי סלקא דעתך בעינן
דרישה וחקירה מאוחרין כשרין כשרין אמ
רב פפא לא קשיא כאן ברין מרומה כאן
ברין שאינו מרומה תניא ערק ערק
תרדוף וכת בערק תשפט עמיתך אחד
לדין ואחר לעשרה הא כיצד שתי ספינות
שהיו עוברות בנהר ופוגעות זו בזו אם עוברות
שתיהן נכתת אחת טובעות זו אחר זו עוברות
וכן שני גמלים שהיו עולין במעלות בירד
חורין ופגעו זה בזה אם עוברין שניהם כאח
אחת נופלין בזה אחר זה עולין טעונין
ושאינה טעונה תרחה שאינה טעונה מפני
טעונה קרובה ושאינה קרובה תרחה שאינה
שאינה קרובה מפני קרובה היו שתיהן חריגות
שתיהן רחוקות שתיהן טעונות תעמול פשרה
ביניהן ומעלות שכר זה לזו תוספת
חמרין שרגלין של אחד מהן רעות אין רשאין
לעבור עליו נפל רשאין לעבור עליו היה
אחד מהן רכוב ואחד טעון מעבירין את הרכוב
מפני הטעון אחד טעון ואחד ריקן מעבירין
את הריקן מפני הטעון אחד רכוב ואחד
ריקן מעבירין את הריקן מפני הרכוב היו
שניהן טעונין שניהן רכובין שניהן ריקנין
עושין עשרה ביניהן וכן שתי ספינות
שהיו באות זו כנגד זו אחת עריקה ואחת
טעונה וכי תנן רבנן ערק ערק ת
תרדוף הלך אחר בית דין יפה אחד ל׳ לעזר
ללוד אחר רבן יוחנן בן זכאי לבירו חיל
תניא אידך ערק ערק תרדוף הלך אחר
חכמים לישיבה אחר ל׳ לעזר ללוד אחר
רבן יוחנן בן זכאי לבירו חיל אחר ר׳ יהושע
לפקיעין אחר ר׳ עקיבא לבני ברק

מתני׳

דיני ממונות מחזרין בין לזכות
בין לחובה ודיני נפשות מחזרין
לזכות ואין מחזרין לחובה דיני ממונות הכל
מלמדין זכות והכל מלמדין חובה ודיני נ
נפשות הכל מלמדין זכות ואין הכל מלמדין
חובה דיני ממונות המלמד זכות מלמד
חובה וחמלמד חובה מלמד זכות ודיני
נפשות המלמד חובה מלמד זכות אבל
המלמד זכות אינו יכול לחזור וללמד חובה
ורמינהי דן את חברו חייב את הזכאי
וזיכה את החייב טמא את הטהור וטהר את

השמא מה שעשה עשוי ושלם מכ"ת אמ'
רב יוסף לא קשיא כאן במומחה כאן בשאינו
מומחה ומה קתני סוף סוף אם היה מומחה לבית
דין בשוה"ב משלם אמ' רב נחמן לא קשיא כאן
בשיש בידו ממנו פחמה כאן בשאין בידו
ממנו פחמה וכמאן דב שעת אמ' לא קשיא
כאן שטעה בדבר משנה כאן שטעה בשקול
הדעת דאמ' רב ששת אמ' אביי טעה בדבר
משנה חוזר טעה בשקול הדעת אינו חוזר
אמ' ליה רב חמנואל לרב ששת אביי טעה בדבר
חייא ד' הושעיא אמ' ליה אין כדרב ושמואל
אמ' ליה אין כדידי דידהו אמ' ליה אפי' אנן
קטלי קני פאנמא אנן היכי דמי שקול ה'
הדעת אמ' רב עוירא כגון תני תנאי
אמרה תלינן ואחדדי ולא איתמר תלתא
לא כמר ולא כמר ומיבעי ליה כמר מיבעי ליה
ואזל איהו ועבד כאידך היכי שקול הדעת
רב חסדא אמ' לא קשיא כאן שעשאו ונתן בידו
כאן שלא נשא ונתן כיון בשעה שחייב
את הוכאי משכחת לה שעשאו ונתן בידו שלא
ידעו שחייב היכי משכחת לה דאמ' ליה
עשור את תה אבל לא נשא ונתן בידו אמ' רבינא
כגון שהיה לו משכון בידו ונטלו ממנו
טמא את הטהור דאגבו ביה שרץ טהר את
הטמא שעירבו עם תרומתו יקימא לן
כרב חסדא חדא דיהודה ליה מסקנא דשמעתא
בית שמאי ועוד דיהא איקימנו להא דתנתין
בחכמתה בפקידות בשעשאו ונתן בידו ולהאוקמא
רב חסדא היכא יקימא לן נמי כיון ששת
דאמ' טעה בדבר משנה חוזר ובכמה חזכתי
אמרינן נמי שטעה בדבר משנה
וחוזר בראמרינן תתם אמ' מר בית דין
שמכרו שלא בתכרוזה נעשו כמי שטעה בדבר
משנה וחוזרין ואמרינן נמי בשבועת
האי דיינא דאשבוגבי שרי נעשה כמי
שטעה בדבר משנה וחוזר ובתא מסכתא נמי
אמרינן אמ' ליה רבסורא דטעה כמאי אילימא
דטעה בדבי משנה והא אמ' רב ששת אמ'
אמי טעה בדבר משנה חוזר אלמא הכי הלכתא
אלא מיהו אע"ג דקימא לן דטעה בדבר משנה
חוזר עיוקא דיתמי מתניאתא לאו כדאביי
דב ששת הוא אלא כדאמרי רב חסדא דסבירא
ליה דתרוייהו מתני' בשטעה בשקול הדעת
ונתן והאי דקתני מה שעשה עשוי בשעשאו
ונתן בידו ומעמ דמילתא משום הפסד ממונו
של בעל דין דהיכא דליתיה לבעל
דין כגון שעשאו הדיין ונתן בידו דחייב לשלם
מביתו אמרינן מה שעשה עשוי והיכא דאית
ליה לבעל הדין עסידא כגון שלא נשא הדיין
ונתן בידו דאינו חייב לשלם לא אמרי' מה שעשה
עשוי אלא אמרינן מחזירין בין לזכות בין לחובה
והדין הוא טעמא דרב חסדא ומכין הילכתא
וכן דיקימא לן דטעה בדבר משנה חוזר
וקימא לן כרב חסדא דאוקים להני תרתי
מתניתין בשטעה בשקול הדעת אדרבי יוסי
תא שמע דתניא רב יוסף ורב נחמן ושמעון
השקמוני הוו יתבי קמיה דרב משרשיא לא שנא
מומחה ולא שנא שאינו מומחה ולא שנא
נשא ונתן בידו ולא שנא לא נשא ונתן בידו
כגון שזיכה חייב ורב חסדא לא מייב כגון נשא ונתן
בידו לבין שלא נשא ונתן בידו אלא הוכא דטעה
בשקול הדעת אבל היכא דטעה בדבר משנה
אפי' לרב חסדא חוזר לא שנא נשא ונתן
ולא שנא לא נשא ונתן כיון דזיכה אינה ערכה
לעבדים ולא לעבדים אבל היכא דשגה
בשקול הדעת הא מילתא דאי צריכא שגה
ודקדוקא וכבר עיינתן אנן ודיקינן להאי
מילתא ואשכחנא בה חמשה כללי
נבא חדא מומחה ונקיט רשותא מרישא
ונילתא ולבירן דינא וטעה בשקול הדעת
נבא תניינא מומחה דלא נקיט רשותא אכל
קבלוהי בעלי דינא עליהו נבא תליתאה
מומחה דלא נקיט רשותא ולא קבלוהי עליהו
בעל דינא נבא רביעאה דליתיה מומחה
וקבלוהי עליהו בעלי דינא למירן להו דינא
אינמי נקיט רשותא מרישא ונילתא ודן דינא
וטעה נבא חמישאה דליתיה מומחה
ולא קבלוהי עליהו בעלי דינא אלן חמש
נבי דדיקינן בהאי עניינא ואמרינן לברוי
דינא דכל נבא ונבא מיניהו נבא קמא
דהתם דינא מומחה ונקיט רשותא מרישא
גלותא וטעה בשקול הדעת לא שנא נשא ונתן
בידו ולא שנא לא נשא ולא נתן בידו עטור
מלשלם כראמרינן אמ' רב האי מאן דבעי
למידן דינא וכי טעי ליפטר ולא לשלם לנקט
רשותא מרישא גלותא וכיון דהוה ליה שבור
מלשלם הדיו דינא כדאביי שנא בטעמיה
דרב חסדא דכל היכא דאיכא פסידא לפר
דינא הדיו דינא נבא תניא
ולא נקיט רשותא מבי דישא נילתא אבל קבלוהי
עליהו בעלי דינא נמי כמאן דנקיט ר'
רשותא מרישא גלותא ואי טעי חוזר ואינו משלם

לא שנא נשא ונתן ביד ולא שנא לא נשא ולא
נתן ביד כראמרינן רבה בר רב הונא דן דינא
וטעה אתא לקמיה רבב יוסף אמ' ליה אי קבלוך
עילויהו לא תשלם ואי לא זיל שלים ואמרינן
נמי מר זוטרא בריה דרב נחמן דן דינא וטעה
אתא לקמיה רבב יוסף אמ' ליה אי את קרית
להו זיל שלים ואי אינהו קרו לך לא תשלם
והכי תניא ותו מימרין ענהו ומתני דדן את הדין
נמי שמעת מינה הכי דהא אוקמוה שעשוך
ונתן ביד ואוקימנא בעיזקא קמא בדקבלוהי
בעלי דינא וקתני סופא אם היה מומחה לרבים
פטור אלמא מומחה וקבלוהי בעלי דינא פטור
אעפ' שנשא ונתן ביד כגון תליתאה
מומחה דלא נקיט רשותא מבי דיש נשותא
ולא קבלוהי בעלי דינא ודן דינא וטעה בשקול
הדעת אם נשא ונתן ביד משלם ואינו חוזר
כראמרינן בהאי מעשה דרבה בר בר חנא א
קבלוך עלויהו לא תשלם ואי לא זיל שלים
אם לא נשא ונתן ביד הדר דינא ואינו משלם
נטעמא דרב חסדא כגון רביעאה
דליתיה מומחה וקבלוהי בעלי דינא אי נמי
נקיט רשותא מבי דיש נשותא וטעה בשקול
הדעת ונשא ונתן ביד משלם עשוי וישלם
מביתו כדתנן דן את הדין דיכה את החיב כ
טמא את הטהור מה שעשוה עשוי וישלם
מביתו ואוקמה רב חסדא בשנשא ונתן ביד
ומהאמרינן בסופא אם היה מומחה לרבים
פטור שמעינן דרישא דקתני ישלם מביתו
בדליתיה מומחה והאי מתניתין אוקימנא
בערקא קמא כדקבלוהי בעלי דינא עלויהו
דאמרינן אמ' אביי שנים שדנו דיני ממונות
אין דיניהן דין איתיביה רבא לרב אבהו דן את
הדין זיכה את החייב חייב את הזכאי טמא את
הטהור טהר את הטמא מה שעשה עשוי
וישלם מביתו אמ' ליה הכא במאי עסקינן
כגון דקבלוה עליהו אי הכי אמאי ישלם מביתו
דאמרינן ליה כי קבילנא לך עילאן אדעתא
דדיינת לן דינא דאורייתא וקימא לן כר' אבהו
ואם לא נשא ונתן ביד פטור מלשלם והדר
דינא כטעמיה דרב חסדא וכדאוקימנא
למתני' דיני ממונות מחזירין כדן לזכות כדן
לחובה בשלא נשא ונתן ביד
חמישאה דליתיה מומחה ולא קבלוהי
בעלי דינא ולא נקיט רשותא הוא ודאי לאו
דיניה דינא בין טעה בין לא טעה כראמ' רבא
שנים שדנו אין דיניהן דין וכל שכן יחיד הילכך

מעמד דלא טעה ובעא חד מיניהו למהדר ל
למידן דינא קמי דינא מומחה מעי הדר ביה
וליתי ליה להאיך לעבובי עליה ואי טעה וקא
אנים ליה לבעל דין ואפיק מיניה ממונא ושנא
ונתן ביד מיחייב לשלומי מדיליה והדר איהו
ושקיל מהאיך משום דדיניה לאו דינא ואם לא
נשא ונתן ביד הדר מרי דינו לחבריה ושקיל
מינה ואי ליתיה דישקול מינה משלם ליה
איהו מדיליה דכיון דלאו דינו הוא הוה ליה
נזק דאבד ממון חברו וקימא לן דדיינינן
דינא דגזלנו וקא חזינן ביהושע לחד
מרבוותא בהני נבי דערישונא וקאמר המומחה
שטעה בשקול הדעת ולא נשא ונתן ביד דדיניה
דינא וטעה משלם וקא גמיר לה
מיהא דגזלנו כדיני ממונות הוא ההוא דהוו
קרו ליה עכברא דשכיב אריניה כי שכיב אמ'
אי חוו לי לאו עכרתיניהו עליוני ותליוני רמשך
כי כתר דשכיב תגגן הך לעליוני ותליוני
ליתמי ברינא קמיה דר' ישמעאל בר' יוסי אמ'
להו כי קאמרינן אדם עשוי שלא להשביע
את עצמו היינו מילי מחיים אבל לאחר מיתה
לא אמרי לזיל שלימו להו יתומים אתו לקמיה
דר' חייא אמ' להו כשם שאדם עשוי שלא
להשביע את עצמו כך אדם עשוי שלא להשביע
את בניו אי הכי נהדוך לן ההוא עלמא דיהבינן
להו אמ' להו נכבי הוזיה זמן וקא מהדר ליה
ובשקול הדעת טעה לא הדר דינו והאי שקול
הדעת דקא גמר מיניה מדיהאי דיהושע לא
דמי לשקול הדעת תיכא דאלו הכא קא אמרי
כהדיא היכי דמי שקול הדעת פגין תני תנאי
אית תני אמוראי דעלוני אהדדי ולא איזדמר
הילכתא כחד מינייהו סוגיין בעלמא פחד
מינייהו ואזל איהו ועבד כאידך היינו שקול
הדעת וטעמא דהא מילתא דכיון דסוגיין ב
בעלמא פחד מינייהו ואזל איהו ועבד כאידך
איגלאי מילתא דזוטיי טעה לא כיון דלא
איתמר כה הילכתא פהדיא ולמי דבר משנה
הוא ושנו שקול הדעת דאי עלית בי' ישמעאל
בר' יוסי והא חייא לית ליה לברורי
טעותא דר' ישמעאל בר' יוסי הילכך ליכא מ"ד
להדורי לעיבורא דידיה ומשום הכי קתני
בכבר הורה זמן היינו למינמר מהאי
מעשה למי שנוהג בשקול הדעת שאינו
חוזר וקאמר נמי מומחה שטעה בשקול הדעת
ולא נשא ונתן ביד ושאינו מומחה וטעה
בשקול הדעת ולא נשא ונתן ביד שניהם

בכתוב יכם

תניא צריך צריך

מה שנעשה עשוי ואין חייבין לשלם שהרי לא
נשאו ולא נתנו ביד ואם כן ששניהם מודים
שעשו עשוי מתני׳ דקתני דיני ממונות מחזירין
בין לזכות בין לחובה ואוקמה רב חסדא ב
בשלא נשא ונתן ביד היכי משכחת לה
וחזינן ליה נמי דקאמר האי דאוקימנא למתני׳
דרן את הדין זיכה את החייב וחייב את הזכאי טמא את הטהור וטהר את הטמא
מה שנעשה עשוי וישלם מביתי׳ בשנשא ונ
ונתן ביד כי היכי דלא ניסתמיה כר מאיר
דדאין דינא דגרמי והשתא דסבירא לן
כר׳ מאיר מי שאינו מומחה שטעה בשקול
הדעת אע״פ שלא נשא ונתן ביד אם אין הדבר
מצוי שיחזור לבעליו ונתברר כי הוא גרם
לממונו של זה שיאבד הרי זה חייב לשלם
והאי סברא נמי ליתה דהאי דאמר ר
שלא אמר רבא מתני׳ דתנן מה שנעשה עשוי
וישלם מביתי׳ והוא שנשא ונתן ביד דברי
הכל הוא ואע״ג דר׳ מאיר רבי איתא ליה לר׳
מאיר דינא דגרמי בנזקין הוא דאית ליה
הכי אבל נבי דינא ליתה להאי סברא דאם
כן אין לך שאינו מומחה שנעשה דיין לעולם
ועוד אי משום דינא דגרמי קא מחייבת
ליה אע״ג טעה כדבר משנה נמי אם אין ר
הדבר מצוי שיחזור לבעליו ונתברר כי
הוא גרם לממונו של זה שיאבד לדבריו
יהא חייב ולמה יהא פטור והלא הוא גרם
לאבד ממונו של זה וכי מפני שהוא טועה
בדבר משנה יהא נשכר ועוד הרי רב חסדא
נמי אוקמה למתניתי׳ בשנשא ונתן ביד ולאו
לדחוייה מדר׳ מאיר קאמר ש״מ בסברא קא
מוקים לה למתני׳ ואוקמתא דממכא הוא
מוקים לה ולאו אוקמתא דרחייה בעלמא
הוא הילכך דינא כרקא מוקים רב חסדא
וליכא למידא מיניה ולית ביה ספיקא

מתני׳ דיני ממונות דנין ביום ונומרין
בלילה ודיני נפשות דנין ביום
ונגמרין ביום מנא הני מילי אמר אחא
בר פפא דאמר קרא ושפטו את העם בכל
עת אי הכי תחלת דין נמי כדרבה דרבה
רמי כתי׳ ושפטו את העם בכל עת וכתי׳ ביום
הנחילו את בניו הא כיצד יום לתחלת דין
ולילה לגמר דין **מתני׳** דיני ממונות
נומרין בו ביום בין לזכות
בין לחובה ודיני נפשות נגמרין בו ביום ל
לזכות וביום שלאחריו לחובה לפיכך אין
דנין לא בערב שבת ולא בערב יום טוב
ירושׁ אסור לדון דיני ממונות בערב
שבת והא מתני׳ פליגא אין דנין דיני נפשות
לא בערב שבת ולא בערב יום טוב דיני נפשות
הוא דלא דייני בערב שבת הא דיני ממונות
דייני בערב שבת אמרי כאן להלכה כאן
לדברי תורה ירושׁ תני הער אינו
מלמד לא זכות ולא חובה שנא ועד לא
יענה בנפש ומנין אפי׳ אחד לא יענה שנ׳ עד
אחד לא יענה ומנין אפי׳ הנדון בעצמו הוא
לא יענה שנא לא יענה בנפש אמר
יהודה שלשה שנכנסו לבקר את החולה
רצו כותבין ריבו עושין דין שנים כותבין
ואין עושין דין דהוי להו עדים ואין עד נעשה
דיין סומא באחת מעיניו כשר לדון
דיני ממונות דאמרי׳ ההוא סומא באחת
מעיניו דהוה בשיבכותיה דר׳ יוחנן דהוה
קא דאין דינא ולא הוה אמ׳ ליה ר׳ יוחנן ולא
מידי והיכי עביד הכי והא אמ׳ יוחנן תלתה
כסתם משנה ותנן כל הכשר לדון כשר
להעיד ויש שכשר להעיד ואין כשר לדון
ואמ׳ יוחנן לאיתויי סומא באחת מעיניו
שאינו כשר לדון ר׳ יוחנן סתמא אחרינא
אשכח דתנן דיני ממונות דנין ביום ונגמרי
בלילה דהא כל אינשי בלילא כסומא באחת
מעיניו ביום דמו וקתני דגומרין בלילה
וכיון דגומרין בלילה דין הוא לסומא באחת
מעיניו שידון ביום לכתחלה מאי אילמא
דהאי סתמא מהאי סתמא איכעית אימא
סתמא דרבים עדיף דרך סתמא ר׳ מאיר
היא ואיבעית אימא משום דתנינו לה נבי
חלבתא דרבינא למימרא דהאיך אנב גרוא
נסבא ולאו עיקר היא הכל כשרין
לדון דיני ממונות ואין הכל כשרין לדון
דיני נפשות הכל לאיתויי מאי אמ׳ רב
יהודה לאיתויי ממזר והא תנינא לה חדא
זימנא בכדידה כל הראוי לדון דיני נפשות
ראוי לדון דיני ממונות ויש שראוי לדון דיני
ממונות ואינו ראוי לדון דיני נפשות והוינן
בה כל לאיתויי ממזר והרא לאיתויי גר
והאי גר דקא אמרי׳ כשר לדון דיני ממונות
בשאמו מישראל דגרסי׳ בפרק מעשת חליצה
אמ׳ רבא גר דן את חברו גר דכר תורה שנ׳
שום תשים עליך מלך עליך הוא דבעינן
מקרב אחיך אבל גר דן את חברו ואם היתה
אמו מישראל דן אפי׳ ישראל ולענין חליצה

172 (80

ער שיהא אבוי ואמו מישרש מאי טעמא תרי
כישרש סתיבי ונרסי נמי בקדושין החולץ
ליבמתו רב אשי אפשריה לרב מרי בר חמל
ומניח בבריסי דבכל ואע"ג דאמר מר כל
משומות שאתה משים לא יהו אלא מקרב א
אחיך כיון דאימיה מישרש מקרב אחיך קרינא
ביה ונרסי נמי בקדושין פרק עשרה
יוחסין או שבזכניה דרב ארא בר אחב כר
אהבה בוירא הוה הוו קא מינצו איהו ורב כיבי
מר אמ' אנא עבידנא שררותא רמתא ומר
אמ' אנא עבידנא שררותא דמתא ארתו
לקמייה דרב יוסף אמ' לחו תניא שום תשים
עליך מלך מקרב אחיך כל משומות שאתה
משים לא יהו אלא מקרב אחיך אמ' ליה רב א
ארא בר אחבה ואע"ג אמו מישרש אמ' ליה אמו
מישרש מקרב אחיך קרינא ביה הילכך לא
מתוקמא הא דאמרינן הכא לא ייתו גר אלא
בשאמו מישרש

סליק פירקא

היו בודקין את העדים בשבע חקירות באי זו
שבוע באי זו שנה באי זה חדש בכמה בחדש
באי זה יום באי זו שעה באי זה מקום ר' יוסי
אומ' וכו' אמ' ר' יוחנן ערמתי מברכין על
החדש ערשתחמלא בנימתה וכמה
אמ' ר' יעקב אמ' רב יהודה ערשבעה נהרדעי
אמרי ערששה עשר אמ' ר' יוחנן כל
המברך על החדש בזמנו כאלו מקבל פני
שכינה שנ' הכא החדש הזה לכם וכתי התם
זה אלי ואנוהו תנא דבי ר' ישמעאל לא
לא זכו ישרש אלא להקביל פני אביהם שבשמי
בכל חדש וחדש דיין אמ' אביי הילכך
מעוממ

סליק פירקא

נגמר הדין היו מוציאין אותו לסקלו ובית
הסקילה היה חוץ לבית דין וכו' תניא ר'
שיעזר אומ' שמעתי שבית דין מכין ועונשין
שלא מן התורה ולא לעבור על דברי תורה
אלא כדי לעשות סייג לתורה ומעשה באחד
שרכב על הסוס בשבת בימי יונים והביאוהו
לבית דין וסקלוהו ולא שראוי לכך אלא
שהשעה צריכה לכך שוב מעשה באחד
שהטיח אשתו תחת התאנה והביאוהו לבית
דין וסקלוהו ולא שראוי לכך אלא שהשעה
צריכה לכך מתני' ולא זו בלבד
אמרו אלא כל המלין את מתו עובר בלא תעשה
הלינו לכבודו להביא לו ארון ותכריכין אינו
עובר עליו אמ' ר' יוחנן משום ר' שמעון
בן יוחאי מנין למלין את מתו שעובר עליו
בלא תעשה שנא כי קבר תקברנו מיכן למלין
את מתו שעובר עליו בלא תעשה ולא
היו קוברין אותו בקברי אבותיהם זכל כך למה
לפי שאין קוברין רשע אצל צדיק שנא ויהי
הם קוברים איש והנה ראו את הגדוד וישלכו
את האיש בקבר אלישע וילך וינגע האיש בעצמות
אלישע ויחי ויקם על רגליו עמד וכן
ולביתו לא הלך קבריה דרב הוו שקלי
מיניה עפרא לאשתא בת יומא אתו ואמרי
ליה לשמואל אמ' להו יאות הן עבדין קרקע
עולם היא ואינה נאסרת דכתי וישלך את
עפרה אל קבר בני העם מה עני במחובר לא
אף הכא במחובר לא והא רתניא שלשה
קברות הן קבר הנמיא וקבר הידוע וקבר
המזיק את הרבים קבר הנמיא מיתר לענותו
פינהו מקומו טהור ומיתר בה נאה קבר הידוע
אסור לענותו פינהו מקומו טמא אסור בהנאה
קבר המזיק את הרבים מותר לענותו פינהו
מקומו טהור ואסור בהנאה בקבר בנין עסיקין
אבל קבר דחפירה דליכא עליה בנין לא
מיתסר מאי טעמא קרקע עולם הוא
איתמר האורג בבר למת אביי אמ' אסור ורבא
אמ' מותר הזמנה לאו מילתא היא והלתנא
קרבא אמ' רב חסדא הלכי סוררה
דאזמניה למייצר ביה תעלילי ועבר ביה תעלילי
אסיר למייצר ביה בשביל אזמניה ולא עבר
ביה עבר ביה ולא אזמניה שרי למייצר ביה
בשביל תניא מיתר המתים למתים
מיתר המת ליורשיו ביצד גבו למת סתם
זהו מיתר המתים למתים גבו למת על ידו זהו
מיתר המת ליורשיו היה אביי ואמו כ
מזרקין בו כלים מצוה על אחרים להוציאו
אמ' רבן שמעון בן גמליאל בד"א שלא נגעו
במטה אבל נגעו במטה אסורין ותוך דנגעו
במטה הנקברת עמו משום דמיתחל לה
בתכריכי המת כיצד שעשאו להניח בו
תפלין וחמה בו תפלין אסור להניח בו מעות
לא חמה בו תפלין מותר להניח בו מעות
נרדב חסדא דאמ' אזמניה ולא יצר ביה עבר
ביה ולא אזמניה מותר הואמ' לאומן
עשה לו תיק של ספר או נרתיק של תפלין
עד שלא נשתמש בהן קדש מותר להשתמש

כהן חול נישנשתמש בהן קדש אסור להשת
להשתמש בהן חול׃

סליק פירקא׃

ארבע מיתות נמסרו לבית דין סקילה שריפה
הרג וחנק ר׳ שמעון אומ׳ שריפה סקילה חנק
ויהרג ואל יעבור הנסקלין וכו׳ אמ׳ רבא בפ׳
משמ׳ דרבא ארבע מיתות לו׳ שמנו חכמים
על הסדר נאמרו מנא׳ מדקא מעלי׳ ר׳ שמעון
שמע מינה דוקא קתני תניא היה ר׳ מאיר
אומ׳ מה תל׳ את אביה יא׳ מחללת שאם היו
נוהגין בו קדש נהגין בו חול בכור נוהגין בו
כזין אומ׳ ארור שוה גדל ארור שזה יצא
מחלציו אמ׳ רב אשי כמאן דקיימן האידנא
דשיעא כר׳ שיעא אפילו לרשיעא כר׳ עקיבא
כמאן כי האי תנא אמ׳ ר׳ יהושע בן קרחה
בכל יום רגין את האדם בבכורי וכו׳ אמר
יהושע שזמע הזכרה מפי הגי בזמן הזה אינו
חייב לקרוע שאם אין אתה אומ׳ כן נתמלא כל
הבגד כולו קרעים הנודר בשמו והמקדיש
בשמו הרי זה כלא תעשה מנא לן דתנא ושם
שהים אחרים לא תזכירו שלא יאמר אדם ר׳
לחברו שמור לי כיצד ע״ז פלוכת לא ישמע על
ידך אזהרה שלא יגרים לאחרים שיזירו בשמו
ויקיימו בשמו מסייע ליה לאביה דשמואל דאמ׳
אביה דשמואל אמור לישראל שיעשה שותפות
עם הגוי שמא יתחייב לו שבועה ונשבע לו בע״ז
שלו והתורה אמרה לא ישמע על פיך
אמ׳ ר׳ יוחנן כל ע״ז דכתיבא באוריתא מותר
להזכיר שמה כגון האי דכתי׳ כרע כל קומס נבו
העומדים לגד שולחן אמ׳ רב נחמן בר
יצחק כל לישנותא אסירא כר׳ מאיעותא ר׳
רע״ק דשדי׳ א דכתי׳ כרע כל קומס נבו וכתי׳ כריעו
קרסו יחדו וכתי׳ לענגלות כיתאון יגורי שכן
שמיין כי אבל עליו עמו וכמריו עליו יגילו
על כבודו כי גלה ממנו אל תקרי בפורו אלא
כבדו תנו רבנן וחובי חבר אחר חבר גדול
ואחר חבר קטן אפי׳ נשים ועקרים
אמ׳ אבי׳ הילכך האי מאן דיצמיד זכותא וכ
ועקרבא אע״ג דקא מכוין דלא ליזקו אינשי
אמרי ודוקא נשואים ועקרבים נופיהו
אבל לחישה על נשיכתן שרי׳ א כראמ׳ לקמן
בפ׳ חלק לוחשין נחישת נשים ועקרבים
כשטת נרסי׳ נהאי פירקא שאני עדים
זוממין הואיל וישנן בזיה והרין פירוקא
אישתבשו ניהו כולהו נוסחי דילן איכא מיניהו

ראית בי׳ הואיל וישנן כאם ואיכא נוסחי ד
ראית בהו הואיל וישנן כאו ושאילו עלה מקמי
רבי האיי גאון ז״ל וקאמ׳ להו דלית׳ בנוסחי
דילן לא כאם ולא כאו אלא הכי הוא בנוסחי דילן
הואיל וישנן באיה ואיכא נוסחי דאית בהו הואיל
וישנן באין ותרויהו חד טעמא אינון כי איה
ואין בלשון ארמית שניהם טעם אחד כמו ג
שאתה אומ׳ הן בלשון מקרא ואין בלשון משנה
כולם טעם אחד הן לו׳ הן תורף דברי׳ וד
ורברים ברורין הן אלא שלא בלה טעמן ולא עלה
בפירוש נהונן לפי ששני דברים לו׳ מעשה
ואינן מעשה שלא פירקנו זה הפירוק להראות
שערוריתן מעשה אלא להראות שאין ערוותן
מעשה ולהכי איבטל ליה האי פירושא ואינו
בו כמה פירושין אחרים אליבא דההוא נוסחא
דאית בהו הואיל וישנן כאם ואין אחד מהם
נכון ולהכי לא כתבנא ליה ואגן עיינין
בה אליבא דנוסחי דמתיבתא ואשכחינן דהא
נוסחא דוקא וטעמא בריר׳ הוא וליתי ניה
קושי׳א והדין פירושא דהדין פירוקא אקשינן
ואמרינן ולר׳ יוחנן מאי שנא כעיצת קומתו
לרבנן דהוי מעשה ומאי שנא הקיצת שפתיו
דמגדף דלא הוי מעשה ופריק רבא שנמגדף
הואיל וישנו בלבו ולעיכך אין הקיצת שפתיו
חשובה מעשה שהרי יתכן לדבר בלבו בלא
הקיצת שפתים ולפי הקיצת שפתיו ומחשבת
לבו שאין בה הקיצה אחר הם ואותיב ל
דיר׳א וקאמ׳ א׳ מהאי טעמא הוא דלא חשבת
להקיצת שפתיו דמגדף מעשה אמאי תני
יצאו עדים זוממין שאין בהן מעשה והא ל
ליתנהו בלב ופריק רבא שאני עדים זוממין
הואיל וישנן באיה כלומ׳ אפי׳ שאינן בלב
שאינן מעשה יש בהן צד אחר שאינו מעשה
כמו הלב שאינו מעשה ומאי ניהו הואיל וישנן
באיה כגון שהעיד אחד מן העדים והשלים
עדותו ואמרנו לחברו בך אתה מעיד כמו
שהעיד חברך ואמ׳ איה או אין הרי עדותו
עדות ואם נמצאו זוממין חייבין והא מילתא
אתיא על עיקר מתני׳ דתנן והשני אומ׳ אף
אני כמהו ואמ׳ ר׳ שמעון בן לקיש עלה שמע
מינה אף אני כמהו כשר בדיני ממונות ובדיני
נפשות ומעלה הוא דעבור רבנן וכו׳
וכיון דישנן בזיה ובאין עדותן עדות אפי׳
שאינן בהקיצת שפתיו שהרי אותיות שו כ
מאותיות הגדין הן ואין בהן הקיצת שפתים
שיש בהן מעשה ולפי אפי׳ שמיעד בהקיצת

שפתים אינו חשוב שהרי אינשי לחן להעיד
כלא הקיצת שפתים ונמצאת ערותן כלא
הקיצת שפתים והקיצת שפתים אחד הן
הילכך אין הקיצת שפתותיהן חשובה מעשה
הדין הוא בירושא דין בירוקא כלא קושיא
ובלא ספק וכן אתה מוצא במדרש רבותינו
כתבראם בהא ברואם ומה עשקו עול הא לא
כל האומרים ארם קומץ את כיו בעת שמוציאין
אבל הא לאו כך הקבה ברואם בלא יגיעה ובלא
מעשה וזו היא לעתיד לבוא תנו רבנן
מנחש זה האומר עתיד עבדי לנפל
מידו בני קוראין לו מאחוריו עורב קורא לו עבי
הבזיקו ברחך נחש מימיו שועל משמאלו
אל תתחיל כו שחרית הוא ראש חדש הוא
מוצאי שבת הוא תנו רבנן לא תנחשו
כנון שהמנחשין בחולדה בעופות ובכוכבים

סליק פוראקא

כן סורר ומורה מאימתי נעשה כן סורר ומורה
משיביא שתי שערות עד שיקיף זקן התחתון
ולא העליון אלו דברי חכמים רבי שמעון נקדיה
שנא כי היה לאיש בן סורר ומורה כן ולא בת
בן ולא איש הקטן פטור שלא בא לכלל מצות
ואם שמיצילין אותן בנפשותן הרודף אחר
חברו להרגו ואחר הזכור ואחר הנערה
המאורשה אבל הרודף אחר זכרה והמחל
את השבת והעובד ע"ז אין מיצילין אותן בנפשותן
תניא מנין לרואה את חבירו שטובע בנהר
או חיה גוררתו או לסטין באין עליו שהוא חייב
להצילו בנפשו תל"מ לא תעמד על דם רעך ולא
מיבעיא איצוליה בנפשיה דחייב אלא מטרח ו
ואגיר אגירי נמי חייב תנו רבנן אחד הרודף
אחר חברו ואחר הזכור ואחר הנערה המאורשה
ואחר חייבי כריתות ואחר חייבי מיתות בית דין
מצילין אותן בנפשו שמנה להן גדול אין
מצילין אותן בנפשו נעבדה עבדה אין מצילין
אותן בנפשן אמ' יוחנן משום ר' שמעון
בן יוחאי נמנו ונמרו בעלית בית ניתזה בלוד
כל עבירות שבתורה אם אומ' לו לאדם עבור
ואל תהרג עבור ואל תהרג חוץ מע"ז וגלוי
עריות ושפיכות דמים ע"ד כדתניא ר' אליעזר
אומ' אם נאמ' בכל נפשך למה נאמ' בכל מאדך
ואם נאמ' בכל מאדך למה נאמ' בכל נפשך
אם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו
לכך נאמ' בכל מאדך וכו' גלוי עריות

ושפיכות דמים גדר דתניא ר' אומ' מני כאשר
יקום איש על רעהו והרגהו עבש וכי מה למדנו
מיוצא מעתה לא הרי זה בא ללמד ונמצא
למד מקיש נערה המאורשה להרג ואל יעבר
ויוצא מניה נמי לן סברא הוא דההוא
דאתא לקמיה דרבא אמ' ליה מאן לי מאדי
דידאי זיל קטליה לפלניא ואי לא קטילנא לך
אמ' ליה ליקטלך ולא תקטליה מאן לימא לן
דרמא דידך סומק טפי דילמא דמא דההוא
גברא סומק טפי כי אתא רב דימי אמ'
יוחנן לא שאנו לא בשעת השמד
אבל בשעת השמד יהרג ואל יעבר כי אתא
רבין אמ' יוחנן אף שלא בשעת השמד לא
אמרו לא בציניעה אבל בפרהסיא אפי' מיצוה
קלה יהרג ואל יעבר מאי מיצוה קלה אמ' רבה
בר יצחק אפי' ערקתא דמסאנא כי
הגוים שבאותו הזמן היו עושין רצועות מעלקין
אדומות וישראל היו עושין אותן שחורות כדי
שלא ילבשו כלבושן ואם אומ' גוי לישראל
עשה רצועות מנעליך אדומות בפרהסיא אומ'
כדי שיהרוג אותך יהרג ואל יעשה ואפי' שהיא
מיצוה קלה וכמה בפרהסיא אמ' יוחנן
אין פרהסיא פחותה מעשרה בני אדם
בעיר ת"ר מניין תשעה שהם ואחד גוי מהו
ועשרה עד דהווי עשרה כולהו ישראל
והא אסתר שלשים היתה אמ' אביי אסתר
קריקע עולם היתה רבא אמ' הניאות עיבמי
שאני דאי לאו תימא הכי הני קוקי ורמוקי
היכי יהבינן לה' ולא חיישינן שמא עיבמן הכא
נמי הניאות עיבמו שני ואזדו להכא לט עמיה
דאמ' הכא הוא גוי דאמ' ליה אשתיניה פשכתא
קטל אמפשתא ושדי לחיותיה ואי לא קטילנא
לך עבור ואל יהרג שודי לך הכי יהרג ואל
יעבור מאי כעמא לעבודיה קום מכוין
והא רברבי בבל אין מעמידין פרהסיא בשוק
על גוים היה ר' ישמעאל אומ' מנין שאם אומ'
לו לישראל עבוד ע"ז ואל תהרג עביד ויהל
יהרג ואל יחלל אפילו שיעמוד כל העם
כנגדו ישמעאל ואל תחלל את שם קדשי
ת"ל ונקדשתי בתוך בני ישראל הכל היו בכלל לא
תעבדום וכשערטו לך תכתוב ויהרגוהו ולא
שימות בידם יצא אנוס ויהרג ת"ל ולא תחללו
את שם קדשי דאפי' אנוס ויהרג בציבור והכי
בעידנא דשמד עדיף מיניה דעבר נמי בצנעה
יעבור ואל יהרג ליתנהו דקמיפלגי בה ר' יוחנן
דאמ' בכל נעשך אפי' הוא נוטל את נפשך

ורבי נמי ביומא כפר יום הכפורים בעינן
עיברה שהריחה שאין לך דבר שעומד בפני
עקיפה נפש חוץ מע"ז וגילוי עריות ושפיכות
דמים ע"ז מנא לן דתניא ר' שמעון אומ' אם
נאמ' בכל נפשך למה נאמ' בכל מאדך וגו'
והדין מסקנא דגמרא הוא ושמעינן מינה
דהא דר' ישמעאל ודרבא לאו הלכתא נינהו
אמ' רב יהודה אמ' רב מעשה באדם אחד
שנתן לבו באשה אחת והעלה לבו טינא
באו ושאלו לחכמים ואמרו אין לו תקנה עד
שתבעל לו ואמרו חכמים ימות ואל תבעל
לו תעמוד לפני עריומה ימות ואל תעמוד
לפניו ערומה תסבור עמו אחורי הגדר ימות
ואל תסבור עמו אחורי הגדר עליני כה
ר' יעקב בר אידי ור' שמואל בר נחמני חד
אמ' אשת איש היתה וחד אמ' פנויה היתה
בשלמא למאן דאמ' אשת איש היתה שפיר
אלא למאן דאמ' פנויה היתה אמאי טולי האי
רב עגבא אמ' משום עגמ משפחה רב אחא
ברדיפא דרב איקא אמ' כדי שלא יהו בנותיך
ישחטו ע"י זיונות בעריות ולינסכה מיסב לא
מיתכא דעתיה כדר' יצחק דאמ' מיום שחרב
בית המקדש ניטל טעם באה וניתן לעוברי
עבירה ודת מים גנובים ימתקו ולחם סתרים
יגעם

סליק נידקא

והן הנשתכין הבא על אשה ובתה ובת
בתן יש בכלל אשה ובתה בתו ובת בתו ובת
בנו ובת אשתו ובת בנה ובת בתה חמותו
ואם חמותו ואם חמיו תניא אל תחלל
את בתך להזנותה ר' שמעון אומ' זה המשיא
בתו לזקן ר' עקיבא אומ' זה המשיא בתו
ליגרת אמ' רב כהנא משום ר' עקיבא
אי זהו עני הישע עריים זו חמשוא בתו
ליגרת ואמ' רב כהנא הוי זהיר מן היועץ
לפני דרכו תניא האוהב את אשתו
כגופו והמכבדה יותר מגופו והמדריכה
את בניו בדרך ישרה והמשיא את בנותיו
סמוך לנישואין עליו הכתוב אומ' וידעת כי
שלום אהלך תניא תדע שהיא אביו
שבשר על דברי תורה לא יאמר לו אבא
עבירת על דברי תורה לא יאמר לו אבא
כתוב בתורה כך דרש ר' אחא בר חנינא
מאי דכתיב את התרים לא אכל ועיניו לא נשא
אל התרים לא אכל שלא אכל בזכות

אבות ועיניו לא נשא אל גלולי בית ישראל
שלא הלך בקומה זקופה ואת אשת רעהו
לא טמא שלא ירד לתוך אומנות חבירו ואל
אשה נדה לא קרב שלא נהנה מקונה של
צדקה וכת צדיק הוא חיה יחיה
והבועל ארמית קנאין עונשין בו והני מילי
בתוך המעשה ובעיר הסמיא וכמעשה שהיה
אבל לאחר עבירה אי נמי בעגלה לא ואם
הרגו לאחר עבירה נהרג עליו וגרסינן
אין מעמידין בהמה בית דינו של חשמונאי
גזרו הבא על הגויה בעגלה חייב עליה משום
עשה נדה שפרחה אשת איש ואמרי להו משום
עשה גדה שפרחה נויה זונה כי אתא
רבין אמ' הבא על הגויה חייב עליה משום
עשה

סליק נידקא

כל ישראל יש להן חלק לעולם הבא שנ' ועמך
כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ ואלו שאין
להן חלק לעולם הבא האומ' אין תחיית המתים
מן התורה ואין תורה מן השמים ואפיקורוס
ר' עקיבא אומ' אף הקורא בספרים החיצונים
והלוחש על המכה ואומ' כל המחלה אשר
שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני יי
רופאיך אבא שאול אומ' אף ההוגה את
השם באותיותיו אמ' רב יהודה אמ' שמואל
כל המיצער הלכה מפי תלמיד כאלו
גוזלו מנחלת אבותיו שנא' תורה צוה לנו
משה מורשה קהלת יעקב מורשה היא
ששת ימי בראשית אמ' רב חנא בר
ביזנא משום ר' שמעון חסידא כל המונע
חלכה מפי תלמיד אפי' עוברין שבמעי אמן
מקללין אותו שנא' מונע בר יקבוהו לאום
ואם למדהו זוכה לברכות כיוסף שנא' וברכה
לראש משביר אמ' רב ששת כל המלמד
תורה בעולם הזה זוכה ומלמדה בעולם
הבא שנא' ומרוח גם הוא יורה אמ'
שמואל כל הרוגג המוריג את הציבור בנחת
זוכה ומנהיגין לעולם הבא שנא' כי מרחמם
ינהגם ואמ' שמואל בית שאן דברי
תורה נשמעין בו בלילה אש אוכלתו שנא'
כל חשך טמון לצפוניו ואמ' שמואל
כל המתעשר ואין תלמיד חכם נהנה ממנו
אינו רואה סימן ברכה בעשרו לעולם שנא'
אין עוזיך לאכלו על כן לא יחיל טובו ואין
עוזיך אלא תלמיד חכם שנא' ובשריהם

182
174

אשר ה׳ קורא ואמ׳ לעזר כל שאינו
משייר עת על שולחנו אינו רואה סימן ברכה
לעולם שנא׳ אין שדי לאכלו ואמ׳
לעזר כל המחלל ברבורו כאלו עובד ע״ז שנ׳
אלי ימשני אבי והייתי באניני כמתענתע ואין
תעתוע שלא ע״ז שנא׳ הבל המה מעשה
תעתועים ואמ׳ לעזר כל המסתכל
בעריוה קשתו נגערת שנא׳ עריה תעיר קשתך
ואמ׳ לעזר הוי קבל וקים והאומ׳ אין
תורה מן השמים תנו רבנן כי דבר ה׳
בזה זה האומ׳ אין תורה מן השמים דבר אחר
כי דברי ה׳ בזה זה אפיקורוס ואת מצותיו הפר
זה המפר ברית כשר וכן הוא אומ׳ את בריתי
הפר המרית תמרית הנפש תהיא הכרת
בעולם הזה תכרת בעולם הבא מכאן אמ׳
לעזר המוציאי המחלל את הקדשים וחמכוה
את המועדות והמפר בריתו של אברהם
אבינו והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה
אע״פ שיש בידו תורה ומעשים טובים אין לו
חלק לעולם הבא תניא ר׳ מאיר אומר
כל הלומד תורה ואינו מלמדה זהו בי דבר
ה׳ בזה ר׳ נתן אומ׳ כל שאינו משגיח על ד׳
המטנה ר׳ נהוראי אומ׳ כל שאפשר לו לעסוק
בתורה ואינו עוסק זהו כי דבר ה׳ בזה
אמ׳ שמעון בן לקיש כל המלמד בן חברו
תורה מעלה עליו הכתוב כאלו עשאו ואת
הנפש אשר עשו בחרן אמ׳ אביי כל
המעשה את חברו לדבר מצוה מעלה עליו
הכתוב כאלו עשאה שנא׳ מטר אשר הכית בו
את היאור וכי משה הכה והלא אהרן הכה
אלא מתוך שאמ׳ לו ועשית מעלה עליו הכתוב
כאלו עשאו ואפיקורוס מאי אפיקורוס
רב זוטרא אמרי זה המבזה תלמידי ח
חכמים ר׳ יוחנן ור׳ יהושע בן לוי אמרי זה
המבזה תלמידי חכמים ר׳ יוחנן ור׳ יהושע
בן לוי אמרי זה המבזה את חברו בפני ת
תלמידי חכמים ואיבא דאמרי המבזה
תלמיד חכמים זהו המגלה פנים בתורה
אפיקורוס כגון מאי כגון דאמרי מאי אהנו
לן רבנן לדידהו קרו לדידהו תנו אמ׳ ליה
אביי ההוא מגלה פנים בתורה הוא דכתי
אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ
לא שמתי אמ׳ ר׳ יוחנן כרי יצחק דיקא
נמי דקתני ועשאתי לכל המקום בעבורם
שלא אפיקורוס כגון מאי כגון דיתיב קמיה
רביה ונפלה ליה שמעתא בריכתא אחריתי
ואמ׳ הכי אמרינן ולא אמ׳ מר
רבא אמ׳ כגון דבי בנימין אסיא דאמ׳ מאי
אהנו לן רבנן מעולם לא שרו לן עורבא ולא
אסרו לן בר יונה רב פפא אמ׳ כגון דאמ׳
הני רבנן רב נחמן אמ׳ זה הקורא לחבו
בשמו דאמ׳ יוחנן מפני מה נענש נחזי
מפני שקרא לרבו בשמו שנא׳ ויאמר אדני
המלך זאת האשה וזה בנה אשר החיה אלישע
ר׳ עקיבא אומ׳ אף הקורא בספרים החיצונים
תאנא בספרי מינין רב יוסף אמ׳ אף
ספר בן סירא כספרי מינין הוא ואמאי משום
דכתי ביה זלדקן קורטמן עברקן סניס נ
נעץ בכוסיה לא יצחי דאמ׳ במאי איכול נתמא
דלי נהמא מקמיה ודאית ליה מבירתא
ברזיקניה כל דירי ארעא לא יכלין ליה
תנו רבנן הקורא בספוק משיר השירים ועושה
אותו כמין זמר והקורא בספוק בבית ר
המשתאות בלא זמנו מביא רעה לעולם
מפני שהתורה חוברת שק ועומדת לפניו
הקב״ה ואומרת לפניו רבונו של עולם ג
עשאוני בניך ככנור שמנגנין בו נגנים אמ
לה הקב״ה כתי מה יעשו בני בשעה שהן
שמחין אמרה לפניו רבונו של עולם אם
תלמידי חכמים הם יעסקו בתורה ובמשנה
ובתלמוד ובהלכות ובאגדות ואם עמי
הארץ הם יעסקו בהלכות הפשוטות במקרא
ובהלכות בעברית בעשרה חג ברחב
והלוחש על המכה ואומ׳ כל המחלה וכי
ר׳ יוחנן אמ׳ וברוקק לפני שאין מזכירין
שם שמים על הרקיקה איתמר רב
אמ׳ אפי נגון בערעת ושמיש אמ׳ אפי ויקרא
אל משה גרסי בפרק ידיעות היטמאה
שיר של נגעים בנגורות ונגבלים ובתפים
ואומ׳ ישב בסתר עליון עד כי אתה ה׳ מחסי
ואומ׳ מזמור לדוד ה׳ מה רבו צרי עד לוי
היושעה ר׳ יהושע בן לוי מפרש להני
קראי ונאני ויהיכי עביד הכי והאמ׳ יהושע
בן לוי אסור להתרפאות בדברי תורה להגן
שאני ושא אסור היכי דמי כגון דאית
ליה מכה ואי דאית ליה מכה באשוי סני
והא תנן הלוחש על המכה ואומר כל המחלה
אין לו חלק לעולם הבא הא איתמר עלה
וברוקק לפני שאין מזכירין שם שמים על
הרקיקה תנו רבנן מבין וממשמשין
בבני מעים בשבת ולוחשין לחיות ורישים
ועקרבים ומעבירין כלי על גבי העין בשבת

אמ' רבן שמעון בן גמליאל כמה דברי אמורי
בכלי העטוי בשבת אבל בכלי שאינו ניטל
בשבת אסור תניא אידך סבין וממשמשי
בבגדי מעים בשבת ובלבד שלא יעשה כדרך
שהוא עושה בחול היכי עביד אמ' רב
אחא בר חנינא סך ואחר כך ממשמש ור'
יוחנן אמ' סך וממשמש בבת אחת
תנו רבנן אין שואלין דבר מן השוה בשבת
ר' יוסי אומ' אף בחול אסור אמ' רב הונא
הלכה כר' יוסי ואף ר' יוסי לא אמ' שלא מפני
הסכנה תנו רבנן שרי שמן ושדי בעים
מותרין לשאול בהן מפני שמכזבין
אמ' רב חסדא ואיתימא ר' ירמיה בר אבא א'
ארבע נתיות אין מקבלות פני שכינה כת
לצים כת חנפים כת מסגרי לשון הרע
כת שקרנין כת לצים דכת משך ידו
את לוצצים כת חנפים דכת כי לא
ליפגיו חנף יבא כת מסגרי לשון הרע
דכת כי לא יחפץ רשע אתה לא יגורך רע
כת שקרנין דכת דובר שקרים לא יכון
אמ' ריב כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו
שנא' ולא יהיה כקרח וכעדתו ירוש
ר' שמעון בן שזור אומ' לא תוסיפון לשוב
בדרך הזה עוד לישבה אי אתה חוזר אלא
אתה חוזר למחורה ולפרקמטיא ולכיבוש
הארץ

סליק עורקא

ושוהן הנישנקין המכה אביו ואמו וכו'
איבעיא להו בן מיזו שיקוים להו לאביו ואסיקנא
רב כהנא לו ישקוק ליה לביה למשקל מלוא
מי פריה דחביבא לא שביק ליה לבריה
למעבד כותיה מאי טעמא דמלוא חבילו והוה
ליה שבעות אשה
בעו מיניה מרב ששת
בן מיזו שיעשה שליח לאביו להכאתו וד'
ילקללתו ומסקנו אמ' רבן בר רב הונא וכן
תנו רבי ר' ישמעאל לפי אין הבן נעשה
שליח לאביו להכותו ולקללו חוץ ממסת
ומיית שהי אמירה תיירה לא תחמול ולא
תכסה עליו

סליק עורקא. מסכת מכות

כיצד העדים נעשין זוממין מעידין אנו
את איש פלוני שהוא בן חלוצה או בן נרושה
אין אומרין יעשה זה בן נרושה או בן חלוצה
ונחתינן שא ליקוח ארבעים מעידין אנו את

איש פלוני שגרש את אשתו ולא נתן לה
כתובתה והלא בן היום בין למחר טופל ליתן
לה כתובתה אומדין כמה אדם רוצה ליתן
בכתובתה של זו שאם תאלמנה או תגרשה
ואם מיתה יירשנה בעלה אמ' עולא
רמז לעריות שלוקין מן התורה מנין שנאמ'
והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע
והיה אם בן הכות הרשע משום דהצדיקו
את הצדיק והרשיעו את הרשע יהיה אם
בן הכות הרשע שא ערים שהרשיעו את
הצדיק ואתי אחריני והצדיקו את הצדיק
דמעיקרא ושוינהו להני רשעים והיה אם בן
הכות ותיעוק לי משום לא תענה משום דהוה
ליה לאו שאין בו מעשה וכל לאו שאין בו
מעשה אין לוקין עליו וכן לאו שניתן
לאזהרת מיתת בית דין אין לוקין עליו
תנו רבנן ארבעה דברים נאמרו בעדים זוממין אין נעשין בן נרושה ובן חלוצה ואין
נולין לערי מקלט ואין משלמין את הכופר
ואין נמכרין בעבד ומשום ר' עקיבא אמרו
אין משלמין על פי עצמן מאי טעמא דר'
עקיבא קסבר קנס הוא וקנס אינו משלם על
פי עצמו מעידין אנו את איש פלוני שגרש
וכו' כיצד שמעון ריב חסדא אמ' בבעל
ריב נתן בר הושעיא אמ' רב פפא
באשה וכתובתה כיצד גאין כך נראין
הדברים ריב חסדא אמ' בבעל הישנו זקן
שהוא במיטת העולם קרוב למיתה יתר כן
הבחורים מחולה הוא או בר אישי לו נכסים
הרבה שקדוב בעיניו לגרשה ולתת לה כתובה
הישנו בינתיים מריבה שקדוב לגרשה אם לאו
רב נתן בר הושעיא אמ' בחילוף הדברים
הללו החולה היא אם בר אישי הזקנה היא אם
ילדה כי הלוקח מקח כזה שם הוא כואת אמ'
רב פפא באשה וכתובתה מדאמרינן אמ'
רב פפא ולא אמרי רב פפא אמ' גמרינן
דעל טעמיה דריב נתן בר הושעיא הוא דסמך
ופרושיה פרשיה או דהוסיף ביה היכי דמי
דקא שמין באשה כמו שמפרש למעלה ועד
שמין כתובתה הישנה הרבה שהלוקח ירחם
לכו לתת לה יותר שאם תאלמנה או
תגרשה הוא לוקח הרבה וממציא בעבדו
לשכן בממונו או מעט יש בה שאעפ שיתגרש
או תתאלמן אין שם רבר הרבה

מתני'

מעידין אנו את איש פלוני שהיב
לחבירו אלף זוז על מנת ליתן לו

מכאן ועד שלשים יום והוא אומ' מכאן ועד
שנים עשר חדש אומדין כמה אדם רוצה
ליתן ויהיו בידו שוה זוז בין נותנן מכאן ועד
שלשים יום בין נותנן מכאן ועד שנים עשר
חדש תניא המלוה את חבירו סתם אינו
רשאי לתבענו פחות משלשים יום אחר מלוה
בשטר ואחר מלוה על פה **מתני'**
מעידין אנו את איש פלוני
שהוא חייב לחברו מאתים זוז לוקין ומשלמין
שלא השם המביאו לידי מכות מבאן לידי
תשלומין רבי מאיר וחכמים אומ' כל
המשלים אינו לוקה מאי טעמייהו דרבנן
כדי רשעתו בת רשעה אחת אתה מחייבו
ואי אתה מחייבו שתי רשעיות **מתני'**
משלמין כמכין ואין משלשלין
במכות כיצד העידוהו שהוא חייב לחברו
מאתים זוז ומיצאו זממין משלשין ביניהן
העידוהו שהוא חייב מלקות ארבעים ומיצאו
זממין כל אחד ואחד לוקה ארבעים אין
העדים נעשין זוממין עד שיזימו את עצמן
כיצד אמרו מעידין אנו את איש פלוני שהרג
שהרג את הנפש אמרו להן היאך אתם מעידין
שהרי הנהרג זה או ההורג היה עמנו במקום
פלוני באותו היום אין אנו זוממין אבל אם אמרו
לחם היאך אתם מעידין שהרי אתם הייתם
עמנו אותו היום במקום פלוני הרי אנו זוממין
ונהרגין על פיהם אמ' רבא בא שנים
ואמרו בעברא דחר בשבא כמורא הרג פלוני
את הנפש ובאו שנים אחרים ואמרו פעינא
דחר בשבא עמנו הייתם בנהרדעא חזינן אי
מעברא לענא מצו אזלי מסורא לנהרדעא
לא הוו זוממין ואי לא הוו זוממין פשיטא מהו
דתימא ניחוש לגמלא פרחא קמל
מתני' באו אחרים והזימום ובאו אחרים
והזימום ובאו אחרים והזימום
ואפ' כן מאה כולן יהרגו וכו' הא מתני'
חזינן בה בידושא לכוותא דלא דאיק דקא
סליק ארעתיהו דהאי דקתני באו אחרים
והזימום כגון דאתו שהדי ואזימו להני סהדי
דאזימו לסהדי קמאי והדר אתו סהדי אחריני
ואזימו להך דאזימו למזימין קמאי וכן עד
כמה זימנין הני מזמי להני והני מזמי להני
ולאו הכי בידושא דמתני' לא הכי בידוש
קתני בדישא אבל אמרו להם היאך אתם
מעידין שהרי אתם עמנו הייתם אותו היום
במקום פלוני הרי אנו זוממין ונהרגין על פיהם

והדר תני באו אחרים והזימום כלומ' שהוזמו
העדים הראשונים באו אחרים והעידו באותה
עדות עצמה והזימום אותם השנים שהזימו
לראשונים ועדיין כאן בית שלישית והעידו
באותה עדות עצמה והזימום אותם השנים
שהזימו לבית ראשונה ושניה וכן לכל בית
שתבא ותעיד על אותו פלוני שהרג את
הנפש אותן שנים עומדין בנגדה ומזימין
אותה ואפ' מאה בת ואותן השנים מזימין
אותן כולן יהרגו על פיהם ופליג' יהודה
וקאמ' איפטים היא זו כלומ' וכי זו הערות יחה
של איפטים היא שכל הנוגע בה יצטבע
אין נהרגת אלא בית ראשונה מלבד וטעמייהו
דר' יהודה כדמתברר לקמן וריקינן
ליה להאי פירושא מדאמרי' ההיא איתתא
דאייתא סהדי ואשתקור אזלא אייתת סהדי
אחריני ואישתקור וקאמ' שמעון בן לקיש
היחזקה זו ואמ' לו' יוחנן אם היא היחזקה
כל ישראל מי היחזקו ואמרי ליפא רישי לקיש
דאמ' כר' יהודה ור' יוחנן דאמ' כרבנן דכיון
דקאמרי רבנן אפ' תן מאה יהרגו שמע מינה
דסברי רבנן אע"ג דאתזמא בית ראשונה אי
אתיא בית שניה ומשהדא על אותו פלוני
שהרג את הנפש מקבלינן שהדותא וקטלינן
אפומה וכי אתזמא בית שניה נמי ואתיא
לה בית שלישית ומסהדא בהיא סהדותא
מקבלינן סהדותה וקטלינן אפומה ולהכי
נר מתזמו כולן יהרגו דכר בית וכת קריקן
בה ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו
והיה ליה ר' יוחנן דאמ' אם היא היחזקה כל
ישראל מי היחזקו למימרא דמקבלינן ם
סהדותא דמאן דאתי ומסהיד בתר דאשתקור
שהרי קמאי כרבנן ור' שמעון בן לקיש ד
דאמ' כיון דאשתקור שהדי קמאי ליתא ג
מקבלינן שהדותא דמאן דאתי ומשהיד
במאי דקא משהדי הנך קמאי כר' יהודה
דאמ' אין נהרגת אלא בית ראשונה כלבר דכיון
דאיתזמא לה בית ראשונה לא מקבלינן ג
שהדותא דבית שניה דאתיא למשהד בתרה
ומשום הכי אי משהדא ומיתזמא לא קטלינן
לה דלא קיימין בה ועשיתם לו כאשר זמם
לעשות לאחיו דהא לא קטלינן אפומה
ורייקינן נמי מהאמ' יוחנן אפ' דאמרי אפ'
לר' יהודה ערכאין לא קאמ' יהודה התם
שא דאמרי אטו כולי עלמא גבי הני הוו קיימי
כלומ' דהא כל מאן דאתי ומשהיד על ההוא

עלוני שהרג את הנפש אמרי ליה הני שהדי
נבן הוית וכי כולי עלמא נביהו הוו קיימי
ולהכי לא מקבלינן שהדותיהו שלא בכדד
ראשונה בלבד אבל בכל כת וכת לא ושמעת
מינה דלאו הני מזמי להני והני מזמי להני
פדעדישו קמאי שלא תרי שהדי כלחוד הוא
דקא מזמי לכל מאן דאתי ומשהיד על
אותו האיש שהרג את הנפש ומתניתי נמי
ריקא דקתני אפי' תן מאה כולן יהרגו ואי
סלקא דעתך דהני מוזמי להני והני מוזמי
להני אמאי כולן יהרגו הא לא מיחייב קטלא
שלא מאן דקים עליה הזמה כלחוד ועוד
ר' יהודה הקאמר אי נהרגת שלא כת ראשונה
בלבד לההוא לישנא קמא היכי מתברר
טעמיה הילכך ליכא לפרושי שלא כדפרשי
ההיא איתתא דאייתאי שהדי אחריני
אמר רישי לקיש הוחזקה זו אמר ליה ר' לעזר
אם היא הוחזקה כל ישראל מי הוחזקו והלכה
כר' לעזר מתני' אין העדים זוממין
נהרגין עד שיגמר הדין
שהיו העדים זוממין עד שיהרג הנידון שכן
נפש תחת נפש אמרו להם חכמים והלא
כבר נאמר ועשיתם לו כאשר זמם לעשות
לאחיו והרי אחיו קיים אם כן למה נאמר נפש
תחת נפש יכול משקבלו עדותן יהרג תל
נפש תחת נפש הא אין נהרגין עד שיגמר
הדין על פי שנים עדים או שלשה
עדים אם מתקיימת העדות בשנים למה
נתרו לך הכתוב שלשה שלא להקיש שנים
לשלשה מה שלשה מזימין את השנים אף
שנים מזימין את השלשה ומנין אפי' תן
מאה תל עדים ר' שמעון אומר מה שנים אין
נהרגין עד שיהו שניהם זוממין אף שלשה
אין נהרגין עד שיהו שלשתן זוממין ומנין
אפי' הן מאה תל עדים אמר רבא והוא
שהעידו כל אחד מהן בכדי דכותהו של חבירו
מתני' ר' עקיבא אומר לא בא השלישי
שלא להחמיר עליו לעשות דינו
כיוצא בו אם ענש הכתוב לניטפל לעוברי
עבירה בעוברי עבירה על אחת כמה וכמה
משלם שכר לניטפל לעושי מצוה בעושי
מצוה מה שנים נמצא אחד מהן קרוב
או פסול עדותן בטלה אף שלשה נמצא
אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה ומנין
אפי' מאה תל עדים אמר יוסי בר"א
בדיני נפשות אבל בדיני ממונות תתקיים

עדות כשאר ר' אומר אחד דיני נפשות ואחד
דיני ממונות בזמן שהתרו בהן אבל בזמן
שלא התרו בהן מה יעשו שני אחים שראו זה
שהרג את הנפש היכי אמרינן להו אמר
רבא הכי אמרינן להו למחזי אתיתין או לא
לאשהודי אתיתין אי אמרי לאשהודי אתינן
נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה
ואי אמרי למחזי אתינן מה יעשו שני אחים
שראו באחר שהרג את הנפש איתמר
אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יוסי וכן
נחמן אמר הלכה כר' והלכתא כר' וחזינן
לגאון דקאמר הני מילי בעדות על פה אבל
בשטר שיש בו שלשה עדים ושנים מהן
קרובים זה לזה אם לא נודע בעדות בריחה
שישבו שלשתן להעיר ונתבו עדותן זה נפני
זה דהאמי כמאן דאמרי למסהד אתינן לא
מבטלינן ליה לשטרא מספק שלא תתקיים
עדות בשאר דאמרי דילמא חד שביק ריחא
למאן דקשיש מיניה ובא זה הקרוב ואתם
שלא מדעת חכרו יחש כתב כל
נכסיו לשנים בני אדם והעדים בשדרים לזה
ונפסולין לזה ר' יוחנן אמר פסול ריש לקיש
אמר כשר אמר שלעזר מתני מסייעא
ליה לר' יוחנן מה שנים נמצא אחד מהן
קרוב או פסול עדותן בטלה אף שלשה נמי
ומנין אפי' מאה תל עדים והיכא דליכא
בשטרא שלא תרי וחד מיניהו פסול אי נמי תרי
קריבי להדדי אפי' מסריה ניחליה באנפיה
שהדי אחריני הכשרי לא מהני מידי דהוה
ליה מזייף מתוכו כדגרסי' בפרק דיני ממונות
בענין התיא מתניתא דהוו חתימי עלה תרי
גיסי ואמר ליה רב יוסף זיל איתי תרי שהדי
דמסריה ניהלך באנפי שהדי אמר ליה והא
מודה ר' שלעזר במזייף מתוכו שהוא פסול
ואמר ליה רב יוסף לההוא זיל לא שבקו לי
דאוקמה בידך מתני' היו שנים
רואין אותו מחלון זה ושנים
רואין אותו מחלון זה ואחד מתרה בו נאמעט
בזמן שמקיצתן רואין אלו את אלו הרי אלו
עדות אחת ואם לאו הרי אלו שתי עדיות לפי
אם נמצאת אחת מהן זוממת הוא והן
נהרגין והשניה פטורה אמר רב יהודה
עדות מיהדרת כשרה בדיני ממונות דכת
לא יומת על פי עד אחד מאי אחד אילימא
עד אחד ממש מדישא שמעת מינה על פי
שנים עדים שלא מאי עד אחד אחד

176 184

ובדיני נפשות הוא דלא אבל בדיני ממונות
כשרה מתני׳ ר׳ יוסי בר׳ יהודה אומ׳
לעולם אינו נהרג עד שיהו
שנים עדים מתרין בו שנא׳ על פי שנים עדים
דבר אחר על פי שנים עדים יקום דבר
שלא תהא סנהדרין שומעת מפי תורגמן
הטהו לעזאזל דאתו לקמיה דרבא אוקים רבא
תירגמן ביניהו והיכי עביד הכי והתנן שלא
תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן רבא
מידע הוה ידע מאי דהוו אמרי אהדורי הוא
דלא הוה ידע אלעא ושוביה קריבי
דערבא היו סבור רב פפא למימר גבי מלוה
ולוה דחיקי ניהו אמ׳ ליה רב הונא כריה
דרב יהושע לרב פפא ואי ליתי ליה ללוה
לאו בתר ערבא אזיל אמ׳ שמואל במנאים
משיראו במנאים ולא בגניבא במבחול
בשפופרת׳

סליק פירקא

ושוהן הגולין וכו׳ תאנא תלמיד שגלה
מגלין רבו עמו שנא׳ וחי עביד ליה מירי
דתהוי ליה חיותא אמ׳ זירא מיכן שלא
ישנה אדם לתלמיד שאינו הגון
מתני׳ ושוהן הלוקין וכו׳ הנוטל
האם על הבנים ר׳ יהודה אומ׳
לוקה ואינו משלם וחכמים אומ׳ משלם
ואינו לוקה זה הכלל כל מיצוה בלא תעשה
שיש בה קום עשה אין חייבין עליה תני
תנא קמיה דר׳ יוחנן כל מיצות לא תעשה
שיש בה קום עשה קיים עשה שבה עטור
בטל עשה שבה חייב אמ׳ ליה ר׳ יוחנן מאי
קאמרת קיים עטור לא קיים חייב בטל
חייב לא בטל עטור תני קיימו ולא קיימו כ
כלומ׳ אעפ״ כ שלא בטלו לעשה כיון שלא קיים
לוקה על לא תעשה מתני׳ הקורח
קרחה בראשו והמקיף פאת
ראשו והמשחית פאת זקנו והשורט שרטה
אחת על מת חייב שרט שרטה אחת על
חמשה מתים או חמש שריטות על מת אחד
חייב על כולהן ואחת חייב על הראש שתים
אחת מכאן ואחת מכאן ועל הזקן שתים
מכאן ושתים מכאן ואחת למטן ר׳ שמעון
אומ׳ אם עשלו כולו כאחד אינו חייב שלא אחת
ואינו חייב עד שיטלנו בתער ר׳ שמעון אומ׳
אפי׳ לקטו במלקט וברהיטני תנו
רבנן לא יקרחה קרחה יכול אפי׳ ארבע

וחמש קרחות לא יהא חייב שלא אחת תל
קרחה לחייב על כל אחת ואחת בראשם
מה תלמוד לומ׳ לפי שנא׳ לא תתגודדו ולא
תשימו קרחה וגו׳ יכול לא יהו חייבין
שלא על בין העינים בלבד מנין לרבות כל
הראש תל בראשם אין לי שלא כחוקים שריבה
בהן הכתוב מיצות יתירות שרבו מנין נאמ׳
כאן קרחה ונאמ׳ להלן קרחה מה כאן
חייב על כל קרחה וחייב על הראש כבין
העינים אף כאן חייב על כל קרחה וחייב על
הראש כבין העינים ומה להלן על המת
אף כאן על המת וכמה שעיר קרחה
רב הונא אמ׳ כדי שיראה מראשו ור׳ יוחנן
אמ׳ משום ר׳ שמעון בן יעזר כגריס
גמ׳ והמקיף פאת ראשו תנו
רבנן פאת ראשו סוף ראשו ואי זהו סוף ראשו
זה המשוה עצמו לאחורי אזנו ולפדחתו
תני תנא קמיה דרב חסדא אחד המקיף
ואחד הניקף לוקה ואוקמה רב אשי במסייע
דהוה ליה כעושה מעשה ולני לוקה
ומאן דמקיף לגופיה מי שייא חייב דקיימ לן
הקפת כל הראש שמה הקפה ומאן
דמקיף ליה לקטן חייב דגרסי׳ בטוהרות
איתמר המקיף את הקטן רב הונא אמ׳ חייב
רב אדא בר אהבה אמ׳ פטור אמ׳ ליה רב
אדא בר אהבה לרב הונא ברך דידך מאן
מקיף ליה אמ׳ ליה חובה אמ׳ ליה חובה
תקבריניך לבנה כולהו שניה רב אדא בר
אהבה לא איקיים ליה לרב הונא זירעא מחוצה
והלסה כרב הונא וקימא לן כאשר
שהקיפה או שניקבה פטורה דכת׳ לא תקיפו
פאת ראשכם מי שיעשו בה שריתת פאת
זקן שנו בהקפת פאת ראש והכי נשי הואיל
וליתנהו בהשחתת פאת זקן ליתנהו בהקף
בהקפת פאת ראש ותנן נמי כל מיצוה
בלא תעשה בין שהזמן גרמא בין שלא הזמן
גרמא אחד אנשים ואחד נשים חייבין חוץ
מבל תקיף ובל תשחית ובל תטמא למתים
אמ׳ רב מיכל אדם את כל גופו בתער
מיתיבי המעביר בית השחי ובית הערוה הרי
זה לוקה כי קאמ׳ רב בשאר אבריים אבל בית
השחי ובית הערוה לא ושאר אבריים מי
שרי והתניא שתער אינו מזיבי׳ יהיה אלא
מדברי סופרים כי קאמ׳ רב במספרים וכי
תנא ההיא בתער והא רב בתער אמ׳ אימא
בעין תער אמ׳ ר׳ חייא בר אבא אמ׳ יוחנן

המעביר בית השחי וכית הזריעה הרי זה
לוקה ומאי לוקה מכת מרדות מדרבנן
ההוא ראיחייב נגרא קמיה דר' אמי אינלאי בית
השחי דידיה חזייה דב אמי ר"א מינלאי אמ'
להו שבקוה דמן חבריא הוא בעא מיניה
רב מר' חייא מהו להקל אמ' ליה אסור אמ'
ליה רב והא קא גרדי וקא מצטער מיניה אמ'
ליה כי פרתי גבול של לה כל זמן שהוא גדל
גושה בעא מיניה רב מר' חייא מהו לחוך
אמ' ליה אסור בבגדו מאי אמ' ליה מותר
איסא דאמרי הני בעא מיניה בתגלה בבגדו
מאי אמ' ליה אסור ולית הלכתא כותיה
המשחית שאת וקמו תנו רבנן שאת
זקן מוף זקנו שבודית הזקן והשורט
שירטה אחת על המשה מתים וכו' תנו
רבנן ושרטו לנפש ושרטו יכול אפי' שרט על
כיתו שנפל ועל פצינתו שטבעה בים תל
לנפש אינו חייב שא על המת בלבד אמ'
שמעון המשרט בכלי חייב שריטה וגרידה
אחת היא שא ששריטה כיד וגרידה בכלי הוא
ראמ' כי יוסי דסבר שריטה וגרידה אחת היא
תני תנא קמיה דריב נחמן על מת בין כיד
בין בכלי חייב על ע"י כיד חייב בכלי פטור והא
איבעא לת ויתנודדו נמשבתום בחרבורת
וברמחים שא אימא ביד פטור בכלי חייב וכן
הלכתא דמסקנא הוא חייב על הראש
שתים מחוי רב ששת בי פירקי דרישא
ועל הזקן שתים מיכן ושתים מיכן ואחת
מלמטן מחוי רב ששת בי פירקי דדיקנא
ואינו חייב עד שיטלנו בתער תנו
רבנן ואת זקנם לא ינלחו יכול נלחו כ
במספרים יהא חייב תל לא נשחית יכול
לקטוץ במלקט וברהיטני יהא חייב תל לא
יגלחו הא כיצד גלוח שיש בו השחתה הרי
אומ' זה תער מתני' הכותב כתובת
קעקע קעקע ולא כתב כתב
ולא קעקע אינו חייב עד שיכתוב ויקעקע
בדיו ובכוחל ובכל דבר שהוא רושם ר' שמ'
שמעון בן יהודה אומ' משום ר' שמעון אינו
חייב עד שיכתוב שם השם שנא וכתבת
קעקע לא תתנו בכם אני ה' אמ' ליה רב
אחא בריה דרבא לרב אשי עד דכתי אני ה'
ממש אמ' ליה לא פרתני בר קפרא אינו חייב
עד שיכתוב שם ע"ז שנא וכתבת קעקע לא
תתנו בכם אני ה' אני ולא אחר אמ' ר'
מלכיה אמ' רב אדא בר אהבה אסור לארם

שיתן אפר מקלה על גבי מכתו מפני שנראה
ככתובת קעקע רב ביבי בר אביי קפיד
אפי' אריבדא דכוסילתא רב אשי אמ' כל
מקום שיש מכה מכתו מוכחת עליו
מתני' נזיר שהוא שותה ביין כל היום אינו
חייב שא אחת אמרו לו אל תשתה
אל תשתה והוא שותה חייב על כל אחת ואחת
היה מטמא למתים כל היום אינו חייב אלא
אחת אמרו לו אל תטמא אל תטמא חייב על
כל אחת ואחת היה מגלח כל היום אינו
חייב שא אחת אמרו לו אל תגלח אל תגלח
חייב על כל אחת ואחת היה לבוש כ
כלאים כל היום אינו חייב שא אחת אמרו לו
אל תלבש אל תלבש והוא פושט ולובש חייב
על כל אחת ואחת ישן חורש תלם אחר
וחייב עליו משום שמנה לאויר החורש בשור
ובחמור והם מוקדשין וכלאים בכרם ושבועת
ביום טוב וסתן ונזיר נכנסין הטמאות וכו'
אמ' רב ביבי אמ' רב אסי לא פושט ולובש ממש
שא מכנים ומוציא בית יד אונקלי שלו מחוי
רב אחא בריה דרב איקא עיולי ואפוקי
ביב אשי אמ' אפי' לא שהה שא כדי לפשוט
ולילבוש חייב מתני' כמה מלקין
אותו ארבעים חסר אחת שנא
במספר ארבעים מנין הסופם לארבעים
ר' יהודה אומ' ארבעים שלמות שנא במספר
וכו' כל חייבי כריתות שלקו נעשו כריתן
כריתתן שנא ונקלה אחיך לעיניך משלקה הרי
הוא אחיך דברי ר' חנינא וכו' אמ' רב אדא
בר אהבה אמ' רב הלכה כר' חנינא בן נמליש
ר' חנינא בן עקשיא אומ' מריצה המקום לזכות
את ישראל לפי הרבה מלהם תורה ומצות שנ'
יה חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר

סליק פירקא וסליקא מסכתא

מסכת שבועות

שבועית שתים שהן ארבע ידיעות הטומאה
שתים שהן ארבע יציאות שבת שתים שהן
ארבע מראות נגעים שתים שהן ארבע
כל שיש בה ידיעה בתחלה וידיעה בסוף זה
ויעלים בפנים הרי זה בעולה ויורד שבה

1787 685

ידיעה בתחלה ואין כה ידיעה בסוף שער
הנעשה בפנים ויום הכפורים תולין ערטיוע
לו ויבא עולה ויורד אין כה ידיעה בתחלה
וישכה ידיעה בסוף שעיר החיצון ויום הכפורים
מכפרין שנ' מלבד חטאת הכפורים וגו'
על מה שזה מכפר זה מכפר מה בפנימי אין
מכפר שא על שישכה ידיעה אף החיצון אין
מכפר שא על שישכה ידיעה ובפנ' שאין
כה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף שעירי גלים
ושעירי ראשי חדשים מכפרין דברי ר' יהודה
ר' שמעון אומ' שעירי גלים מכפרים אבל לא
שעירי ראשי חדשים ועל מה שעירי ראשי
חדשים מכפרים על טומאת אכל את הטמא
ר' מאיר אומ' כל השעירים כפרתן שוה על
טומאת מקדש וקדשיו אמ' רב יהודה אמ'
רב מאי קרעמיה דר' יהודה רבת ושעיר עזים
אחר לחטאת לי' חטאת שאין מכיר בו שא"ל
שעיר זה יהא מכפר והאי מיבעי לי' דיכול
לדידי' שמעון בן לקיש דאמ' מה נטותנה שעיר
של ראש חדש שנאמ' בו לי' אמ' הקב"ה שעיר
זה יהא כפרה על שמעטתי את הירח אף כן
לימא קרא על מאי לי' שמעת מינה תרתי
עיקר הא מילתא כבר שנו טרפות דאמרינן
התם ר' שמעון בן פזי רמי כתי' ויעש שהים את
שני המאורות הגדולים וכתי' את המאור הקטן
אמ' ירח לפני הקב"ה רבונו של עולם אפשר
לשני מלכים להשתמש בכתר אחד אמ' לה
הקב"ה לכי ומעטי את עצמיך אמרה לפניו
רבונו של עולם מפני שאמרתי לפניך דבר
הגון אמעט עצמי אמ' לה ולמשול ביום
ובלילה מאי רבותיה כשורצא כטיהרא מאי
מצנא אמ' לה לכי ומנוך שנ' ויתי מיכ
ושנים לירידיה נמי לימסבינא דלא מנו ביה
רבתי והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים
אמ' לה עדיקים יקראו על שמך יעקב הקטן
שמוש הקטן דוד הקטן הוה מיתבא דעתה
אמ' הקב"ה הביאו כפרה על שמעטתי את
הירח והיינו דאמ' ר' שמעון בן לקיש מה נשתנה
שעיר של ראש חדש שנאמ' בו חטאת לי'
אמ' הקב"ה שעיר זה יהא כפרה על שמעטתי
את הירח מכאן שאמ' לה הקב"ה ולמשול
ביום ובלילה ולא נתישבה דעתה ואמ' לה
עוד לכי ומנו בך שנ' ויתי ושנים ולא
נתישבה דעתה ואמ' לה עדיקים יקראו על
שמך ועדיין לא נתישבה דעתה אמ' לה הבה
הנני עושה לך בכור שמישכ את דעתך

תחת שמעטותיך ומאי ניהו שיהו שורצ בכל
חדש וחדש מקריבין קרבן לשבי לכפר בו
עונותיהם לפי שאמ' הקב"ה הביאו כ
כפרה לשבי שיהו חדשו לכפר עליהם כדי
שתשמו עלי מקריבין זה מכפרת את הכבוד
שאמרתי לפני לעשות לירח בשביל שמעטתיו
וזהו שנ' הביאו כפרה עלי שמעטתי את הירח
וישו ר' יוסי בר' חנא כשם
דוסא הגעבר לשבי מתשרה ביום כיוב של הש
השנה אין צריך להזכיר של ראש חדש חר
בר אבי עבר קומי תיבות ולא אדכר ריחמא
וקלסוניה והכין נמי אמ' קרא בשבת ילין
בגויזבין שאומ' זכרון אחר ועלה לבאן ולכאן
תנו ריבי ר' ישמעאל בן יוחאי מכאן הדין
נוהגת בא זכרי ויכפר על החיב ואל יבא חיב
ויכפר על החיב

פרק ראשון

ידי עונת הטומאה שתים שהן ארבע נטמא
ונעלמה ממנו טומאה וזכר לקדש נעלם
ממנו קדש וזכר לטומאה נעלמו ממנו
זה וזה אכל את הקדש ולא ידע ומשאכל
וידע הרי זה בועדה ויורד היה משמש
עם הטהורה ואמרה לו טמאתי לי ידוע מיר
ח' שיבואתו הטהורה לו כבאתו לא היכי
עביד אמ' רב הונא משמה דיבא נותן עצתו
בקרקע עד שימות טהורה

הלכות נדה

תנו רבנן והזהרתם את בני ישר מטומאתם
מכאן אמרו אשה מזהירה לבני שיזהרו
מנשות הן ממך למתן וכמה אמ' רבא עונה
וכמה נעבר אחד יום ולילה אמ' ר' יוחנן ב
משום ר' שמעון בן יוחאי כל שאינו פורש מאשתו
ממך לוסתה אפ' הוא לילה בגם בנני אהרן ב
מתים שנא' והזהרתם את בני ישר מטומאתם
והדוה בנדתה וממך ליה אחרי מות
שני בני אהרן אמ' ר' חייא בר אבא אמ' ר' יוחנן
כל המקיים מאשתו ממך לוסתה הויין לו בנים
זכרים שנא' ולהבדיל בין הקדש ובין החול
ובין הטמא ובין הטהור וממך ליה אשה כי
תזריע וילדה זכר ר' השענן בן לוי אמ'
תיאך לו בנים שראויין להזדווג שנא' ולהבדיל
ולהזהיר אמ' בנימין בר יפת אמ' עזרא
הסופר עשה עצמו כשערת תשמישו ר' יוסי

בנים זכרים שנא׳ והתנדבתם ק׳
קדושים וכתיב כתריה אשה כי תזריע ויי׳
וילדה זכר ׳ עי׳ יקדש את עצמו בשעת
תשמיש בנון הא דאמרינן שאלי את אימא
שלום אשתו של ר׳ יועזר מפני מה בניך
עיניין ביותר׳ אמרה להן אינו מספר עמי
לא כתחלת הלילה ולא בסוף הלילה אלא
בחצי הלילה וכשהוא מספר עמי מגלה׳
טענה ומכסה טענה וזימה כמי שכפאו שד
אמרתי לה מה טעם אמ׳ לי מפני שלא׳
אתן עיני באשה אחרת ונמצא בנו כאיין
לידי ממזרות ׳ וכנון הא דאמרי הנה
נחלת׳ בנים שכר פרי הבטן ׳ אמ׳ ר׳
חמא בר חנינא בשכר שמשהין עצמן
על הטפין בשעת ביאה כדי שיזדעזעו נשותיהן
תחלה הקב״ה נותן להם שכרן בנים ׳
וכנון הא דאמ׳ ר׳ חמא חמא ישראל קדושים הם
ואין משמשין מטותיהן ביום ׳ וכנון הא
דתנו רבנן הבא מבית הכסא אל ישמש
מטתו עד שישהא כיעור חצי מיל מפני
ששדי של בית הכסא מלווהו ואם שמש
חוייאן לו בנים נכפין ׳ וכנון הא דאמרי׳
הבא והזרתם אותרה לבני ישראל שיפרשו
מנשותיהן ממיך ליסתן ׳ גרסי׳ בנדה
כל אשה שאין לה עת אסורה לשמש ואין
לה נתונה ולא עיריות ולא מזונות ולא
בלאות ולא יחוד עילמית דברי ר׳ מאיר ר׳
חנניא בן אנטיגנוס אומ׳ משמשת בשני
עדים והן הן עדות הן הן תקוניה ׳ ובנר
פרשנוהו בכתובות סוף פרק שמנה אמ׳ ר׳
יהודה אמ׳ שמוא הלכה כר׳ חנניה בן ׳
אנטיגנוס ׳ תנו רבנן נשאת וראת
דם מחמת תשמיש עשתה עניה ראשונה
ושניה ושלישית מכאן ואילך לא תשמש
לא תתגרש ותנשא לאחר
והיתה רואה דם בשעת תשמיש משמעתה
עניה ראשונה ושניה ושלישית מכאן ואילך
לא תשמש לא תתגרש ותנשא לאחר ׳
ער כמה מותרת לינשא ער שלשה ׳ תני׳
מיכן לא תנשא ער שתברוק עצמה כיצד
בודקת עצמה מביאה שפופרית ובתוכה
מכחול ומוך בראשו ונמצא דם על ראשו
בידוע שהוא מן המקור ואם לאו בידוע
שהוא מן הצדדין ואם יש לה וסת תולה
בוסתה ואם יש לה מכה תולה במכתה
ואם היה דם מכתה משונה מדם ראייתה
אינה תולה ׳ ונאמנת אשה לומ׳ מכה
של בתוך המקור שממנה יוצא הדם
שפיופרת אבנורי מכנר לה אמ׳ ר׳
שמוא של אבר ועיה ריצוף לתוכה ׳
אמ׳ ליה רבן שמעון בן גמליאל לר׳ ותכחוש
עצמה בביאה שלישית של בעל ראשון
אמ׳ ליה לעי שאין כל האיברים שוות ׳
ותברוק עצמה בביאה ראשונה של בעל
שלישי לעי שאין כל הכחות שוות ׳
תנו רבנן ואשה כיתהיה זבה אין לי אלא
אשה נמורה מנין לרבות את הקטנה תל
ואשה מכאן אמרו בית יום אחר לנדה מת
עשרה ימים לדיבה ׳ עי׳ כיון דלא הויא
זבה שא עד שתראה שלשה ימים אחר
שבעת ימי נדה לא משכחת לה למיהוי
זבה פחות מעשרה ימים ׳ כי תהיה
זבה יכול אפי׳ זבה מכל מקום תהא טמאה
תל והיא גלתה את מקור דמיה לימד על
הדמים שאינן שא מן המקור יכול כל
מראה זוב תהא טמאה תל דם אי דם י׳
יכול אין לי שא מראה דם אחר כשהוא
אומ׳ דמיה מלמד שהרבה דמים טמאין
בה האדום והשחור וכקרן פרכם וכמימי
ארמה וכמזג בית שמאי אומ׳ אף כמימי
תלתן וכמימי בשר יבל ובית הלל מטהרין ׳
עי׳ בית הלל דרשי והיא גלתה את מקור
דמיה הרי פרין שנים וטהרה ממקור דמיה
הרי כאן שנים הרי ארבעה ׳ והא אנן
תמשה תנן אמ׳ ר׳ חנינא האי שחור אדום
הוא שא שלקה ובית שמאי סברי הני תרי
אחריני נמי מילקא לקו ׳ ומנא לן
דאיכא דם טהור באשה דילמ׳ כל דם
דאתי מינה טמא אמ׳ ר׳ חמא בר יוסף אמ׳
ר׳ הושעיא דאמ׳ קרא כי יפלא ממך דבר
למשמעו בין דם לדם בין דם טהור לדם
טמא ׳ בכשרה מלמד שהיא מטמא
בנגעים כבחוץ והלא דין הוא אם הזב שהוא
טעון ביאת מים חיים אין מטמא בנגעים
כבחוץ נדה שאינה טעונה ביאת מים
חיים אינו דין שלא תהא מטמא בנגעים
כבחוץ תל בכשרה מלמד שהיא מטמא
בנגעים כבחוץ אין לי שא נדה זבה מנין
תל זובה ׳ שבעת ימים תהיה בנדתה
לא ניתנתה כל שבעה יכול עד שתהא
רואה דם כל שבעה תל תהיה אעפ״י שאינה
רואה ׳ ימנן שאינה טובלת מבעוד

178.196

יום חל שבעת ימים תהיה בנדתה תרא
בנדתה כל שבעה ואשה כי יזוב רוב רמה
בין גיורת בין שפחה בין משוחררת בין בת
ישראל ימים שנים יכול ימים הרבה אמ
ר עקיבא בל תשמען מרובה ושמועה מועט
תפשת מרובה לא תפשת תפשת מועט תפשת
מ אמ ר נחמיה וכי למה בא הכתוב לפתוח
או לגעיל והלא לא בא לגעיל שא לפתוח אם
אתה אומ ימים עשרה אינן שא מאה אלא
מאתים שא אלף שא ריבוא ושאתה אומ ימים
שנים עתחתה אמר מוטו משום ר יהוד
ימים שנים יכול ימים הרבה אם מרובין הן
והלא כבר נאמ רבים הא לא דברי הכתוב שא
בימים מועטים וכמה הן חוי אומ שנים
רבים שלשה יכול רבים עשרה אמ ימים ואמ
רבים מה ימים מיעטו ימים שנים אף רבים
מיעטו רבים שלשה יכול שנים ושלשה הרי
הושה וכי נאמר ימים ורבים יהלא לא נאמר
שא ימים רבים הא כיצד הימים הללו יהיו
מחזרין על שנים וכמה הן חוי אומ שלשה
יכול הרואה שלשה כתחלה תהא זבה ומה אני
מיין ואשה כי תהיה זבה בריאה דם יום אחר
אבל בריאה שלשה כתחלה תהא זבה תל על
נדתה אחר נדתה היא מטמאה ואינה מטמא
כתחלה ואין לי שא סמיך לנדתה מוצלב
מנדתה מנין תל או כי תזוב על נדתה אין לי
שא מוצלב מנדתה יום אחר מנין שנים שלשה
ארבעה חמשה ששה שבעה שמונה תשעה
עשרה מה מצינו ברביעי שהוא ראוי לספירה
ילדה אף אני אביא את שהן ראויין לספירה
שיהו ראויין לזיבה ע מה מצינו ברביעי
שהוא ראוי לספירה וראוי לזיבה שאם ראתה
שלשה ימים אחר נדתה הוחזקה זבה
ומתחלת לספור מיום רביעי ואם לא ראתה
ביום ראשון הסמוך לנדתה שא שראתה ביום
שני ובשלישי וברביעי נעשית זבה וספורת
מיום חמשי הנה הרביעי ראוי לספירה וראוי
לזיבה אף אביא את הששה שהן תשלום עשר
שיהו ראויין לזיבה ומנין לרבות ארת
אחד עשר תל בלא עת נדתה אי יכול שאני
מרבה את שנים עשר אמרת לא ומה ראית
לרבות את אחד עשר ולהוציא את שנים עשר
מרבה אני את אחד עשר שראוי לספירת או
כי תזוב ומיציא אני את שנים עשר שאין ראוי
לספירת או כי תזוב ע אם ראתה תשיעי
ועשירי ואחד עשר הרי היא זבה גמורה ועריכה

ספירת שבעה בענין שנא או כי יזוב זוב דמה
אם לא ראתה שא עשירי ואחרי עשרי ושנים
עשר איני זבה גמורה ואינה יכריכה טבילת
שבעה ששנים עשר אינו מצטרף לאחד עשר
לפי שאינו מימי זיבה שאת תחלת נדה הוא ולפי
אינו מצטרף עמהן להיותן שלשה אין לי שא
הרואה שלשה שהיא זבה גזירה מנין לרואה
שנים שהיא זבה קטנה תל מי ומנין אפי יום
אחד תלכל ומנין ששומרת יום כנגד
יום תל טמא יהיה יכול נעשה ששומרת אחד
ראחד קרי תשמור שנים לשנים ודין הוא ומה
אם הזב שאינו סופר אחד לאחד סופרי שבעה
לשתי ראיות זבה שהיא סופרת אחד לאחד
אינו דין שתסבור שנים לשנים תל יהיה לה
אין לה שא יום אחר ואם טהורה מזוברי
כשתעסוק מזובה וסברת לה לעצמה
שבעת ימים יכול כדין סמוכין בין מלזין תל
ואחר תטהר אחר אחר לכולן ר שמעון
אומ אחר תטהר אחר המעשה תטהר כיון
שטמאה טהורה להתעסק בטהרות אבל אמרו
חכמים לא תעשה כן שמא תבא לידי מכשול
האי דמיבעין להני אחר עשר יום שבין דם
נדה לדם נדה מקראי לאו דברי הכל הוא
דקימא לן אחד עשר יום שבין דם נדה לדם
נדה הלכה למשה מסיני כללא דעקיטין
מהנו מיניה אתא דנדה ראוריתא היכא ד
ראתחילא וחזיא רמא חד יומא ההוא יומא
קמא דחזיא ביה הוי תחלת נדה ומשלמא
עליה שבעה יומי לא שנא חזיא דם בכולהו
שבעה ולא שנא דלא חזיא שא אחד יומא ובד
נפקי שבעה יומי טבלה ליל שמיני ומשתריא
לבעלה ואי חזיא דם יום שמיני הרי עיילא
לה בתוך אחד עשר יום שבין דם נדה לדם
נדה שהן ימי זיבות ובין דחזיא בהו חד יומא
הויא לה זבה קטנה והישיכן דילמא אתיא
למחזי למחר הילכך בעיא שימור יום תשיעי
שי לא חזיא יום תשיעי טבלה לערב ונ
משתריא ואי חזיא ביום תשיעי בעיא שימור
יום עשירי ועריין זבה קטנה היא ואי לא חזיא
יום עשירי טבלה לערב ומשתריא ואי חזיא
גם כיום עשירי הויא לה זבה גמורה והא חזיא
תלתא יומי ריצופין ובעיא למיהב שבעה
נקיים חכין דינא בהלין יומי זיבות אי חזיא
דם חד יומא משמרת כנגדו חד יומא ואי
חזיא תרי יומי משמרת להו חד יומא לבר
מיום אחד עשר דלא בגי שימור הואיל ונפקין

ימי זיבות ותוך שבעה ימים שנים עשר תחלת
נדה ואחת בית מדי הוא לה נדה בפ"ל שבעה
הדין הוא דיאוריתא דחזו עברן בנורד
ישראל כל זמן דהוו דבנן בקיאי בחזותא דדמא
וכיון דאימעלנו רבנן דחזו בקיאי בהכי וקלשא
לה דעתיהו ולא הוו יכלי לאפרושי בין דם טפא
לדם טהור כדאמרי' אמ' ורבן חכמתיה דר'
חנינא גרמא לי דלא אחזי דמא מטמאנא כ
מטהר מטהרינא מטמא אמ' זירא טיבעא
דכבדא גרים לי דלא אחזי דמא ומה רבא דיגלע
בטיבעא דלא חזי אפא אחזי וחזו נמי דעתי
דלא ידעי תקון יסתות חשוו רבנן דילמא משלמי
דם טמא לדם טהור ונפלין ואתו לידי איסורא
דכרית ותיא איעשור למחזי כל דם ויחזיא בשיתא
יומי טהור ולבסוף טמא לא תך דחזיא בשבעה
בליחוד דיצריכה למישדם על ידה שבעה יומי
וכיון דסבירא לי' דם דכולהו שבעה טמיא
הוא אמרי כבר שלמו לן שבעה יומי וטבלן
לאורתא ואתו לידי איסורא חילף חשו רבנן
למילתא ועבדו הרחקה יתירא למליקי
מציקי ואצריכו למיתב שבעה נקיים על כל דם
דלא לגלגל אחזרה ואיכא למימר
אמ' רב יהודה אמ' שמואל ותקון לי בפוריית ניאת
יום אחרי תעניב עונתה הוא עונים תשב חמשה
והן שלשה תשב שבעה נקיים אמ' זירא
בנות ישראל הן החמירו על עצמן שאע"פ שראות
דם טיפה כחרדל יושבות עליה שבעה נקיים
ואע"ג דאיכא תקנתא דלא בסוריית ליכא למיחש
כה למילתא דאסורא גלל עברו רבנן הרחקה
יתירא ואנהגו בנות ישראל למעבר כל זירא דהא
אמרי חיא חד זירא הלכה פסוקה היא כדאמרי'
התם בעמן אין עומדין לחזקני למשך דין
הלכה אלא מתוך הלכה פסוקה היכי דמי הלכה
פסוקה אמ' אביי כי הא דאמרי זירא בנות ישראל
הן החמירו על עצמן שאפי' ראות דם טיפה
כחרדל יושבות עליה שבעה נקיים וחכין
נמי עבדין ביומי טוהרי דילידת ואע"ג דתקימו
לן בריב דאמ' מעיין אחר הוא התורה טמאתו
והתורה טיהרתו כיון דאיכא ילדת בזוב ד
דציריכה שבעה נקיים ביומי טוהר עבדין נמי
הרחקה יהבה כל זירא וכל דם דחזיא ביומי
טוהר יתבה עליה שבעה נקיים ובתר הכי
טבלה נמי מקוה משתריא לבעלה ואע"ג דלא
נפקו ימי טוהרי כיון דיתבה בהו שבעה נקיים
ותו לא חזיא שריא
תיטרקת
שלא הגיע זמנה
לראות

ונשאת בית שמאי אומ' נותנין לה ארבעה
לילות ובית הלל אומ' עד שתחזיק המכה הגיע
זמנה לראות ונשאת בית שמאי אומ' נותנין לה
לילה הראשון ובית הלל אומ' עד מוצאי שבת
ארבעה לילות ויעדה בבית אביה בית שמאי
אומ' נותנין לה בעלית מיצוה ובית הלל אומ' כל
הלילה שלה גמ' עד שתחזיק המכה
אמ' רב נחמן בר יצחק ואע"ג דאתה ממאי מיקחתי
מיפא ראתה ועדה בבית אביה ועליון בין ר
ראתה ולא ראתה מכלל דאי שוא בין ראתה בין
לא ראתה תניא נמי הכי בית הלל אומ' עד
שתחזיק המכה בין ראתה בין לא ראתה עד
שתחזיק המכה עד כמה אמ' רב שמואל בר יצחק
לדידי מעיינא לי מינה דרב עמרם דאמר
יושבת ואינה רואה על גבי קרקע ורואה על
גבי כרים וכסתות שניהם רואה בידוע שלא חתך
המכה על גבי כולן ואינה
רואה בידוע שחיתך המכה וזה דם נדה הוא
משמשות וראתה דם מחמת תשמיש הוא
אינה משמשת וראתה דם מחמת נדה הוא
ואמרי על הדין פיסקא דמתני בפירקא קמא
אמ' רב גדל אמ' שמואל לא שנאנו אלא שלא נפסק
דם מחמת תשמיש וראתה שלא מחמת
תשמיש אבל פסק דם מחמת תשמיש
שלא מחמת תשמיש טמאה עבר עליה פלגה
אחר בלא תשמיש והראתה טמאה נשתנו מחמת
דמים שלה טמאה עוס הגיע
זמנה לראות ונשאת וכו' אתמר שמעה ממנו
בימים רב אמ' לא הפסידה לילות ולוי אמ'
הפסידה לילות רב אמ' שמעה בימים לא הפ
הפסידה לילות עד מוצאי שבת תנן ולוי אמ'
שמעה בימים הפסידה לילות מאי ארבעה לילות
דקתני ארבע עונות ולרב למה לי למיתנא
ארבעה לילות וללוי נמי ניתני ארבע עונות
אורח ארעא קמ"ל דבלילא ונתני ארבעה לילות
יתי לא עד מוצאי שבת למה לי הא קא משמע
לן דשרי למבעל כתחלה בשבת כדשמואל
דאמ' שמואל פריצה דחוקה מותר ליכנס לה
בשבת ואע"ג שמשיר צרורות איתמר
בעל ולא מיצא דם וחזר ובעל ומצא דם רחנינא אמ'
אומ' טומאה ורב אסי אמ' טהורה ר חנינא אמ'
טמאה אם איתה דהוה דם בתולים מעיקרא
הזה את רב אסי אמ' טהורה דילמא איתרמילה
כדשמואל דאמ' שמואל כול אני לבעל כמה
בתולות כלו דם ואידך שאני שמואל דרב נחמן
והילכתא כר' חנינא דפסק אסורא לחומרא

179 (187)

אמ' רב כיוצרת נותנין לה ליל' הראשון והני
מילי דלא דאמתה אבל דאמתה אין נותנין לה
שאנ בעולת מיעוט ותו לא ת"ש ראתה
ועזרה בבית אביה וכו' רב ושמואל דאמרי
תרוייהו הילכתא בועל בעולת מעוט ופורש
התניא רבותינו מזרזו ונמנו שהוא בועל בעולת
מיעוט ופורש אמ' נעורא בי הוו בה ר' יוחנן
ור' שמעון בן לקיש כתינוקת לא הוו מזקקי מינה
כרימיק ונעורא מכי אתא רבי בועל
בעולת מיעוט ופורש ישוב שמואל אמ'
כל הדא הילכתא דרישא דקתני אחד יורד
דנרה ליתי לה אבל לא למעשה
ערק אבוה דשמואל מקמי מלכות ואשאת בגו קומי
ר' יוחנן מהו לתלות ברם
המטי ולא הזר מחזי לבעל בגו לה שכיר
הוא מרי רבי וכו' אמ' רבי תבעוה לטבא
ונתבייש ברבים לישב שבעה נקיים הלא
שנינו גרושה דשכיח בה דמים ולא שנא קטנה
גדולה טעמא דמשום דמחמדנא קתני
מחמדנא ותנו רבנן חזקת
והיכן מבית אבל ומבית המשתה נשאין להן
מחזקת ונשאין עכשיו בין עירוב
בין שנות בלא בשו"ת בחזקת טהורה
אבל הניחו בחזקת טומאה עולם הוא בחזקת
טומאה ערשת אמר לו הזהר לי הזהרתי לך
בכתובות אמ' הזהרתי בחזקה נדרה
בשכנותיה פיקח לה בקה משום נדה
והיכא דלא הזהרתי בחזקה ותבעה בעל לה אמרה
לו טמאה אני הזהרתי ואמרית לו טהורה אני
אינה נאמנת שמא עתה אמרתלא לה ברירה
נאמנת והגו רבנן הזהרה בנדותה וקנסם
הראשונים אמרו תיקנה בנדותה שלא תכחיל
ולא תצבוע עד שתראה שבעה נקיים
ולימד שם בן נמעאת מתגנבה על בעלה
ונמצאת בעל לה מנשואיה ואה מה מקיים והזה
בנדותה תהא בנדותה ער שתטבול במים
וקים לן דנדה וזבה אין צריכות מים חיים
דתנא אין בין זב לזבה אלא שהזב טעון בדיקת
מים חיים וזבה אינה טעונה בדיקת מים חיים
אלא מי מקוה בלבד שנ' הגוף על לה כתן
וכמה תן אמה על אמה גדים שלש אמות
שעורי חפצים מי מקוה אר"ב בעגלים קטנה
תנו רבנן לא יכנס אדם מים ראשונים בכל
אבר מלא עד שיטבול כולו פתח דבר
הוא טהור תל מעין מה מעין ב' ד' שמים אף
מקוה בידי שמים או מה מעין מטהר בכל

שהוא אף מקוה מטהר בכל שהוא תל אר
המעין מטהר בכל שהוא והמקוה בארבעים
סאה או מה מעין מטהר בזוחלין אף
מקוה מטהר בזוחלין תל אר המעין מטהר
בזוחלין והמקוה בשבורין ותנן נמי במתניתין
הזוחלין במעין והטובלין במקוה תעיר ר' יצחק
על הזוחלין שרבו על המאבן שחן בשרין הלל
אומ' מלא הין מים שאובין פסלין את המקוה
שחיב אדם לומ' שנו רבו שמא ת"ש
חבין וחכמים אומ' לא כיצד זה ולא כרבי זה
ער שיהאו שני בתים משערין השלשת שבירושלם
וזעירו משום שמערה ואבטולין שיעלשת ונתן
מים שאובין פסלין את המקוה וקמ"ל את
דעתיהם הא דתנן שלשת לוגין מים
שאובין פסלין את המקוה הני מילי דלית
בה שיעורא אבל יש בה שיעור מעכלי
דתנן תיבה בארבעים סאה ממלא בפרק ונותן
לתוכו ותיבה בארבעים
מים שאובין ונמשכין ממאבן שעיר
דמי אמ' שמואל
שחיב
קבעו
פסלו את המקוה
ביום נדתה ויום הבא עבר עליה
דם נדה בתוכה לית תובעות ליה כלום ושלא
בימנה תצבוע לה בין כך ובין כך נדה
נדה בין בימנה בין שלא בימנה לא תצבוע ושלא
בימנה בין כך ובין כך אינה נדה
אידי כד אתין כנרש ליטבול ביממו דמטמא
משום ארוסה רב אחא בר יעקב כפיניה
משום נבי משום צנה רב אחא בר יעקב
מכנאות פונסרין כלילה
דצרי מבריכה ור' נשיח דאמ' סעף צבות
משזיין ולהי לי טבילן ביממא דשבעה משום ד'
שמעון דתנא אחר טבול יום אחר לפלג
אומ' אחר תנורה מעשה טהרה אפל
אמרו חכמים אשוה לעשות כך שמא תבא לידי
סלק אמ' רבי אשר לא תחוק ולא בנתר
ולא בסודא ולא בגרר מקוק מודא מסרך מזיא
אמ' אמ' משמי' דרבא ואיבא דאמרי
דרש מרימר משמיה דרבא אשה לא תחוק
אלא בחמין ואיבעי להו בחמי טבריא מהו
אמ' רבי יעקב אלי אמר רב בתוך ביתו
שהרא אשה בשעת טבילה מדיחה קמטיה

ואע"ג דתנן בית הקמטין ובית הסתרין אין
צריכין שיבאו בהן מים נהי דבי את מים לא
בעינן מקום הראוי לבא בו מים בעינן בדי
דירא דאמר כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת
בו וכל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו
אמר רבון בר רב אדא אמר יצחק מעשה
בשפחתו של ר' שטבלה ועלתה ונמצא לה
עיצם בין שניה והצריכה ר' טבילה אחרת
ותנן במתני' נרה שנתנה מעות בפירה
וירדה וטבלה טהרה מטומאתה
היא על גב ריחי ותנה שערה בפיה קצירה
וירה קדירה שפתותיה מלו לא טבלה האוחז
בארם ובכליו וטבילין טמאים כשהוא
מדיח את ידיו במים טוחרין ר' שמעון אומר
ידיה כדי שיבאו בהן המים בית הסתרים
ובית הקמטים אינן צריכין שיבאו בהן המים
אלו חוצצין בארם חוטי עמר וחוטי
פשתן ויתר עליהן שבראשי הבנות קיללחי
הלב וחזקן ובית הסתרים שבראשי לעלוף
שחוץ לגיד ועלה שחוץ למכה והרטיה
שעליה ושוף חיבש ועלדו צואה שעל
בשרו ובצק שתחת הציפורן והמלמולין
שיש היון ושיט היבורין וצף יוני אי זהו כיט
היון זה טיט הבורות שנא ויעלני מבור שאון
מטיט היון ושל שוק חוצצין קיללחי ראש
ובית השחי ובית הסתרים באישו לעלוף
שבעין ועלה שעל המכה ושוף הלה ולכלוכי
צואה שתחת הציפורן וציצורך המחלחלת
אמר רבא טבילה ועלתה ונביא עליה
דיבי חוצץ על בשרה אם איתי היום שהעלה
טבילה אינה צריכה לחוף ולטבול ואם לאו
צריכה לחוף ולטבול איבא דאמרי אם
ממוך לחפלגה טבילה אינה צריכה לחוף
ולטבול ואם לאו צריכה לחוף ולטבול מאי
בינייהו מפוך לחפלגה טבילה אמר רב
שמואל בר יצחק אשה לא תטבול בגמל בני
מפני שמתביישת מבני אדם ואינה טובלת
היזק אמר רב נחל אמר רב נתנה תכשיל
לבנה ושכחה לא עלתה לה טבילה אמר
רמי בר אבא האי דיברא דכוסילתא עד תלתא
יומי לא חזיבי מכאן ואילך חזיבי אמר מר
עקבא לעלוף שבעין לה אינו חוצץ כש חוצץ
ואימתי נקרא יבש משעה שמתחיל לדוק
אמר שמואל כיוצא שבתוך העין אינו חוצץ שעל
גב העין חוצץ ואם היו עיניה עירחות על גב
העין כמי אינו חוצץ ור' יוחנן אמר פתחה עינה
ביותר או שעצמה עינה ביותר לא עלתה
לה טבילה ולית הלכתא כבל הני שמעתתא
שא כי איתמר הכי לענין טהרות איתמר אבל
לבעלה שביר רמי בי הא דאמר ריש לקיש אשה
לא תטבול שלא דרך גדלתה כרבנן האיש ג
נראה כעורך וכמוסק זתים אשה נראית כ
כאורגת וכמניקה את בנה אמר רבה בר
רב הונא נימה אחת קשורה חוצצת שלש
אינן חוצצות שתים אינו ידוע ור' יוחנן אמר
אנו אין לנו שלא אחת אמר ר' יצחק הבר
תורה רובו ומקציר עליו חוצץ ושאינו מ
מקציר עליו אינו חוצץ ומיעוטו אעפ ג
שמקציר עליו אינו חוצץ וגזרו על רובו שאינו
מקציר משום רובו המקציר ועל מיעוטו
המקציר משום חבו המקציר שלחרבן
באיגרתיה אשה לא תרוץ בערב שבת ותנמל
במוצאי שבת ותמיה את עצמך היאך אשה
חושבת ביום וטובלת בלילה יהא בעינן ממך
לחפלגה טבילה והלכתא אשה חפלגה
בלילה קשיא הלכתא אהלכתא דרב שמעי
הלכתא אשה חופלגת בערב שבת וטובלת
למוצאי שבת לאקשיא הא דאיפשר הא
דלא איפשר

סליקא הלכות נדה

שבועות שתים שחן ארבע שבועה שאוכל
ושלא אוכל שאכלתי ושלא אכלתי שבועה
שאוכל ואוכל כל שהוא חיב רבי עקיבא
אומרי לו לר' עקיבא היכן מצינו באוכל כל
שהוא שהוא חיב שוה חיב אמ לתן היכן מצינו
במריבי ומביא קרבן שזה מדבר ומביא קרבן
שבועה שלא אוכל ואכל ושתה אינו חיב
אלא אחת שבועה שלא אוכל ושלא אשתה
ואכל ושתה חיב שתים אמר רב חייא בר
אבין אמ שמוש שבועה שלא אוכל ושתה חיב
איבעית אימא מברא ואיבעית אימא קרא ס
מברא דאמ ליה אביי לרבה בר בר חנה מי
מידי ואזלי ואכלי ושתו ואיבעית אימא
קרא שתים כמלל אביהו דכתי ותתם הנפש
בגל אשר תאוה נפשך וגו' יין חמרא הוא וסת
ואכלת תנו רבנן מנסתא שבועה איסר
שבועה איסר איסר אם אתה אומ איסר שבועה
חיב ואם לאו פטור מאי קאמ אמ אביי הכי
קאמ מכסתא שבועה איסר מתניס בשבועה
איסור איסר אם אתה אומ מתניס בשבועה
כמוציא שבועה מעיי רמי חיב ואם לאו פטור

רבא אמ הכי קאמ מבטא שבועה איסר נמי
שבועה איסריה דאיסר הטילה הכתו בין נדר
לשבועה דכת ואם בית אישה נדרה או אסרה
אסר על נפשה בשבועה הויבו בלשון נדר
נדר בלשון שבועה כלומ איסר יש
בו נדר ויש בו לשון שבועה אם הויבא מעי
נדר זה הוא איסר שהוא נדר ואם הויבא מעי
שבועה זה הוא איסר שהוא שבועה אבל
מתניס בשבועה ליכא ואזרו לטעמיהו ד
דאיתמר מתניס בשבועה אבי אמ כמויבא ג
שבועה מעי דמי ורבא אמ לאו כמויבא ג
שבועה מעי דמי וקימ לן כרבא והיכי
דמי מתניס בשבועה כגון דאשתבע דלא
ליכול הדין בשרא וכתרי הכין אמ הרי זו תפת
עלי כזה הבשר אינבי כגון דשמע חבריה
דאשתבע דלא ליכול הדין בשרא ואמ איהו
ואנא נמי רבותך לאו כמויבא שבועה מעי
דמי אבל מתניס בנדר חאיל נדרא
עליה כדתנן הריני נזיר ושמע חברו ואמ
ואנו וחברו ואמ ואני הרי כולן נזירין ותניא
נמי אי זהו איסר נדר האמור בתורה אמר
הרי עלי נדר שלא אוכל בשר ושלא אשתה
יין כיום שמת בו אביו כיום שנהרג בו גדליה
בן אחיקם כיום שראה ירושלם בחורבנה
אסור ואמ שמעון והוא שנדור ובא מאותו
היום דכת איש כי ידור נדר ליי עך שידור
בדבר הנדור מתני שבועה שלא
אוכל ואכל פת חטים
פת שעורים פת כוסמין אינו חיב אלא אחת
שבועה שלא אוכל פת חטין פת שעורין פת
כוסמין ואכל חיב על כל אחת ואחת
שבועה שלא אשתה ושתה משקין הרבה
אינו חיב אלא אחת שבועה שלא אשתה יין
ושמן ודבש ושתה חיב על כל אחת ואחת
שבועה שלא אוכל ואכל אוכלין שאינן
ראויין לאכילה ושתה משקין שאינן ראויין
לשתיה כטור שבועה שלא אוכל ואכל
נבלות וטרפית שקיבים ורמשים חיב ר
שמעון פוטר אמ קונם אשתי נהנית
לי אם אכלתי היום והוא שאכל נבלות
וטרפות שקיבים ורמשים הרי אשתי אסורה
עליו שבועה שלא אוכל ואכל נבלות
וטרפית וכו חיב האי מושבע ומה
סיני הוא אמ יוחנן נכולל דברים המותרין
עם דברים האסורין דמינו דחילא שבועה
על דברים המותרין חילא נמי על דברים
האסורין מתני אחד דברים של
עצמו ואחד דברים של
אחרים אחד דברים שיש בהן ממש ואחד
דברים שאין בהן ממש כיצד אמ שבועה
שאתן לאיש פלוני ושלא אתן שפתתי ושלא
נתתי שאישך ושלא אישך שישנתי ושלא
ישנתי שאזרוק צרור לים ושלא אזרוק ג
שזרקתי ושלא זרקתי ר ישמעאל אומ אינו
חיב אלא על העתיד לבוא שנא להרע או
להטיב אמ לו ר עקיבא אם כן אין לי אלא
דברים שיש בהן הרעה והטבה דברים שאין
בהן הרעה והטבה מנין אמ לו מריבוי הכתו
אמ לו אם ריבה הכתו לך ריבה הכת לך
תנו רבנן חומר בנדרים מבשבועות
וחומר בשבועות מבנדרים חומר בנדרים
שהנדרים חלין על דבר מצוה כרבר חדשות
מה שאין כן בשבועות חומר בשבועות
שה שבועות חלות על דברי שאין בו ממש
כדבר שישבו ממש מה שאין כן בנדרים
כיצד אמ שבועה שאתן לפלוני ושלא אתן
מאי אתן אילימא עדקה לעני מושבע
מהר סיני הוא ולא חילא שבועה עליה אלא
מתנה לעשיר שאישן ושלא אישן
איני והאמ יוחנן האומ שבועה שלא אישן
שלשה ימים מלקין אותו ישן לאלתר חתם
האמ שלשה וחסא דלא אמ שלשה
ימים שאזרוק צרור לים ושלא
אזרוק וכו איתמר שבועה שזרק איש
לפלוני צרור לים שבועה שלא זרק רב אמ
חיב ושמואל אמ פטור רב אמ חיב איתיה
בלאו ויהן ושמואל אמ פטור ליתיה בלהבא
אמ אביי ומודה רב כאומ לחברי שבועה
שאני יודע לך עדות ואשתכח דלא ידעליה
דפטור הואיל וליתיה באיני יודע לך עדות
כו עד ימי אמ אביי הכי והאמ אביי ומודה
רב כאומר לחברו שבועה שאני יודע לך
עדות ואשתכח דלא ידע ליה דפטור הואיל
וליתיה באיני יודע לך עדות האי קושיא
חזיוא בה לרבואתא נמה בירושי ולא סליק
ליה חד מינייהו בהונן ולהכי כתיבנא לה
לברורה משום רקשיה היא ועמומה והדין
פירושא כיון דאקשו ליה רבנן לאביי ואימא
במזיד מיחייב חדא בשוגג מיחייב תרתי
חדא משום שבועת העדות וחדא משום
שבועת בטוי ואהדר להו לאו הינו דאמרי
לכו לאחת אחת אתה מחייבו ואי אתר

מחייבו שתים שמע מינה ׳ס׳ב׳ירא ליה לאביי
דלא דבעינן למהוי כנגד הן בשבועת בטוי
איתיה כלאו דשבועת העדות שבועה שאיני
יודע לך עדות ואשתכח דאיתיה בלאו והן
והוה סליק ארעתין דמיחייב עלה תרתי חדא
משום שבועת בטוי וחדא משום שבועת העדות
ולהכי איצטריך קרא במכתב לאחת למעוטה
לשגגת שבועת בטוי דלאו ליחייב עלה בהדי
שבועת העדות למהוי תרתי באיני יודע לך
עדות חדא משום שבועת ביטוי וחדא משום
שבועת העדות דמשכחת לה בשבועת ביטוי
דאיתיה באיני יודע לך עדות והא את הוא דאמרת
מוחזק רב באומן לחבירו שבועת שאני יודע לך
עדות ונשתכח דלא ידע ליה בפטור הואיל
וליתיה באיני יודע לך עדות משום דהויא לה
שבועת שוא ולהכי איצטריך ליה בהאי דשבועת
בטוי משום דלאו דשבועה דאיני יודע לך עדות
לא דשבועת בטוי היא שלא לשבועת העדות
הוא ומשום שבועת העדות הוא חיב ולאו משום
שבועת בטוי והכי הוה סליק ארעתין להיזקיה
חדא משום שבועת בטוי ואין לשבועת בטוי
באיני יודע לך עדות שום שבועה בעולם ולמאי
איצטריך קרא למעוטה דלא תהוי תרתי עם
שבועת העדות ועמידה הקשו ופרקינן הדר
ביה ואי בעית אימא חדא מיניהו רבפפא
אמרה ולא מקשי מאמורא על חבריה
הדין הוא פירוש דהאי קושיא מבעיא בלא
ספק והרוחנו בה יתר מדאי ואע"ג שאין דרכנו
להרויח כל כך תנו רבנן לכל אשר יבטא
האדם בשבועה פרט לאנוס היכי דמי כדרב
כהנא ורב אסי דרב כהנא ורב אסי כי הוו קימי
מקמייה דרב מר אמ' שבועתא חכי אמ' רב
ופי' אמ' שבועתא הכי אמ' רב כי אתו לקמייה
אמ' כחד מיניהו אמ' ליה אידך ואנא בשיקרא
אשתבעי אמ' ליה את ליבך אנסך אמ'
שמוט נמר בלבו ערוך להויא בשפתיו שפא
בשפתים וכן אם נמר בלבו להועיא את חטים
והועיא את שעורים אינו אסור בחטים ולא
בשעורים אינו אסור בחטים שהרי לא הועיא
בשפתיו ואינו אסור בשעורים שהרי לא נתכון
לומ' שעורים דבעינן עד שיהא בפיו ולבו שוין
אבל אם נמר בלבו להויא את חטים והויא
את סתם אסור בפת חטים דפת חטים שמה
שמה והנה פיו ולבו שוין דתניא בשפתים ולא
בלב נמר בלבו מנין תל לכל אשר יבטא האדם
ואמרי' הא נפיא קשיא אמרת בשפתים ולא
בלב והדר אמרת נמר בלבו מנין ותרעה
רבא הכי בשפתים ולא שנמר בלבו להויא
את חטים והויא את שעורין נמר בלבו
להויא את חטים והויא את סתם מנין תל
לכל אשר יבטא הארם ותנן נמי המתכוין לומ'
עולה ואמ' שלמים שלמים ואמ' עולה נו
שני נכנס לבית הזה ואמר לזה שני נהנה לזה
ואמ' לזה לא אמ' כלום ער שיהא פיו ולבו שוין

מתני' נשבע לבטל את המצוה ולא
ביטל פטור לקיים את המצוה
ולא קיים פטור תנו רבנן יכול נשבע
לבטל את המצוה ולא ביטל יהא חיב תל
להרע או להיטיב מה הטבה רשות אף הרעה
רשות אויצא נשבע לבטל את המצוה ולא
ביטל שהוא פטור יכול נשבע לקיים את המצוה
ולא קיים שיהא חיב תל להרע או להטיב מה
הרעה רשות אף הטבה רשות אויצא נשבע
לקיים את המיצוה ולא קיים שהוא פטור יכול
נשבע להרע לעצמו ולא הרע יהא פטור
תל להרע או להטיב מה הטבה רשות אף הרעה
רשות אביא נשבע להרע לעצמו ולא הרע
שהרשות בידו יכול נשבע להרע לא חרים ולא
הרע יהא חיב תל להרע או להטיב מה הטבה
רשות אף הרעה רשות אויצא נשבע להרע
לאחרים שאין הרשות בידו מנין לרבות ר
הטבת אחרים תל או להטיב ואי זו היא הרעת
אחרים אכה את פלוני ואצטרע את מוחו

מתני' שבועה שלא אוכל כגר זו שבועה
שלא אוכלנה ואכלה אינו חיב
אחת וזו היא שבועת בטוי שחייבין על דדונה
מכות ועל שנבלתה קרבן עולה ויורד שבועת
שוא חייבין על זדונה מכות ועל שוגגתה פטור
למה לי למתנא שבועה שלא אוכל שבועה
שלא אוכלנה הא קמ"ל טעמא דאמ' שלא אוכל
והדר אמ' שלא אוכלנה אכל אמ' שלא אוכלנה
והדר אמ' שלא אוכל מחייב תרתי וכדרבא דאמ'
רבא שבועה שלא אוכל כגר זו כיון שאכל
ממנה כזית חייב שבועה שלא אוכלנה אינו
חייב עד שיאכל את כלה אמתא נשבע
על כגר ושייר ממנה כזית נשאל עליה אכלה
כלה אין נשאל עליה אמימר אמ' אפי' אכלה
כלה נשאל עליה אי בשוגג מחוסר קרבן ואי
במזיד מחוסר מלקות והלכתא כאמימר אפי'
כפתיהו על העמוד ועדיין לא לקה נשאל
עליה ואע"ג דאמ' שמוט כפתוהו על העמוד
ירץ מכית דין פטור אלמא כמי שלקה דמי

התם רץ הבא לארץ · **מתני׳** אי זו
הוא שבועת שוא נשבע
את הירוץ לארם אמ׳ על העמוד של אבן שהוא
של זהב על האיש שהוא אשה על האשה שהי׳א
איש נשבע על הבר שאיפשר לו אם לא ראיתי
נחש בקורת בית הבר אם לא ראיתי נמל פורח
באויר · אמ׳ לערים באו והעידוני שבוערה
שלא נעירך זו היא שבועת שוא · אמ׳ ליה
רבינא לרבאשי ודילמא עברא רבא חזא ואסיק
לה שמא נמלא רבי קא משתבע ארעתא ד
דריה קא משתבע וסוגיא דשמעתא דאפילו
הכי לא אזלינן בתר דעתיה דכיון דכולי עלמ
לא קרו נמלא נטלה דעתו אעל כל ארם
והויא ליה שבועת שוא · נשבע לבטל
את המצוה שלא לעשות סכה שלא לעשות
לולב שלא להניח תפלין שבועת שוא שחייבין
על זדונה מטות ועל שגגתה כפטור ·
שבועה שאוכל ככר זו שבועה שלא אוכלנה
הראשונה שבועת בטוי והשניה שבועת שוא
אכלה עבר על שבועת שוא לא אכלה עבר
על שבועת בטוי · נשבע לבטל את
המצוה וכו׳ · יחש שבועה שלא אוכל
מצה אמור לאכול מצה בלילי הפסח שבועה
שלא אוכל מצה בלילי הפסח לוקה ואוכל
מצה בלילי הפסח שבועה שלא אשב
בצל אפור לישב בצל סוכה · שבועה שלא
אשב בצל סוכה לוקה ויושב בצל סוכה ·
מתני׳ אכלה עובר על שבועת שוא לא
אכלה עובר על שבועת בטוי ·
השתא משום שבועת בטוי מיחייב משום
שבועת שוא לא מיחייב הרי יצאת שבועה ל
לשקר אמ׳ ירמיה תני אף על שבועת בטוי ל
שאם לא אכלה עבר על שבועת שוא וע
שבועת בטוי · ירוש׳ כיצד עושה ·
אומ׳ לו שיאכלנה מוטב לו שיעבר על שבועת
שוא ולא על שבועת שוא ושבועת בטוי אמ׳
שבועה שלא אוכל ככר זו שבועה שאוכלנה
הראשונה שבועת בטוי והשניה שבועת שוא
מוטב שיעבור על שבועת שוא לחזור ולא על
שבועת שוא ושבועת בטוי · חזקיה אמ׳
אהן דמשתבע על תרין ראינון תרין לוקה ·
משום שבועת שוא בשום ׳ שמענן בן לקיש
אמרי אהן דחמי מטרא נחית ואמ׳ קירי פירי
בירכסון לוקה משום שבועת שוא שהיא אמת
שנא׳ לשוא הכיתי את בניכם · **מתני׳**
שבועת בטוי נוהגת באנשים

ובנשים ברחוקים ובקרובים בכשירים ובפסולין
בבני בית דין ושלא בבני בית דין ומפי עצמו
והייבין על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה
ויורד · שבועת שוא נוהגת באנשים ובנשים
ברחוקים ובקרובים בכשרים ובפסולין בבני
בית דין ושלא בבני בית דין מפי עצמו והייבין
על זדונה מכות ועל שגגתה עשור ווי וזו משמע
מפי אחרים חייב לא אמרתי היום ולא הנחתי
תפלין היום משביעבני ואמ׳ אמן חייב · אמ׳
שמואל כל העונה אמן אחר שבועה כמוציא
שבועה מפיו דאמי דכתי׳ ואמרה האשה אמן
אמן ·

סליק פירקא

שבועת העדות נוהגת באנשים ולא בנשים ב
ברחוקים ולא בקרובים בכשרים ולא בפסולין
ואינה נוהגת שלא בראויין להעיד בבני בית דין
ושלא בבני בית דין מפי עצמו ומפי אחרים ב
איזן חייבין ער שיכפרו בהן בב׳ בית דין דברי ר
מאיר וחכמים אומ׳ בין מפי עצמו ובין מפי א
אחרים אינן חייבין ער שיכפרו בהן בבית דין ·
מנא הני מילי דעדות באנשים היא ולא בנשים
דתנו רבנן ועמדו שני האנשים בערך הכתו
מדבר וכו׳ · תניא דרך ועמדו שני האנשי
מצוה בנרונין שיעמודו · אמ׳ יהורה ב
שמעתי שאם ריצו בית דין להושיב את שניהן
מושיבין אינו אסור שלא יהא אחר יושב ואחר
עומד אחר מדבר כל ערכו ואחר אומ׳ לו קיצר
דבריך · תנו רבנן בערך תשפוט עמיתך
שלא יהא אחד עומד ואחד יושב אחר מדבר
כל ערכו ואחד אומרין לו קיצר דבריך ·
דא בערך תשפוט עמיתך עם שאתך בתורה
ובמצות השתדל לרוצו יפה · שלח ליה רב
יוסף לרב נחמן עולא חברנו עם שאתך בתורה
ובמצות היא אומ׳ כא שלח לי לחנוני ליה הדד
אמ׳ למשדא ליה תגריה ואי נמי לשוראי דריני ·
אמ׳ עולא מחלוקת בבעלי דינין אבל בעדים
דברי הכל בעמידה דכתי׳ ועמדו שני האנשים
ובעלי דינין נמי בשעת גמר דין דברי הכל דכתי׳
כישיכה והכל כעמידה דכתי׳ וישב משה לשפוט
את העם ויעמד העם על משה · היכי דמי
גמר דין איש פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה
חייב · אמ׳ רבה בר רב הונא האי שורבא
מרבנן ועם הארץ ראית להו דיצא בהדי הדדי
כי אתי לקמן מותבינן ליה לעורבא מרבנן ולעם
הארץ נמי אמרינן ליה תב ואיקאים ליתלן ה

ואמרבה בר רב הונא האי צורבא מרבנן ועם
הארץ דאית להו דינא בהדי הדדי לא ליקום
צורבא מרבנן וליתיב קמיה רביה דבאעי ליה
למדייניה דמיחזי דמסדר לדיניה והני מילי
דלא קביע ליה עידנא אבל קביע ליה עידנא
אמרי בעידניה הוה יתיב ואמ רבה בר רב
הונא האי צורבא מרבנן דידע ליה דוחתא
לחבריה ודלא ביה מילתא דניזיל לגבי דיינא דקביר מיניה לא ליזיל אמ רב
שישא בריה דרב אידי אף אנן נמי תנינא
מיצא שק או קופה אם אין דרכו ליטול הרי
זה לא יטול והני מילי בממונא אבל באיסורא
ליזיל ולסהיד אין חכמה ואין תבונה ואין
עצה לנגר יי כל מקום שיש בו חלל
השם אין חולקין כבוד לרב רב יימר הוה
ידע ליה שהדותא למר זוטרא אתא לקמיה
דאמימר אותבינהו לתליתיהו אמ ליה רבן
אשי לאמימר והאמ עגילא מחלוקת בבעל
דינין אבל בעדים דברי הכל בעמידה אמ
ליה האי עשה ואי עשה עשה דכבוד תורה
עדיף תנו רבנן מנין לדיין שלא יעשה
סניגין לדבריו תל מדבר שקר תרחק
ומנין לדיין שלא ירשיב תלמיד כור לפניו
תלמוד לומ מדבר שקר תרחק ומכין לדיין
שיודע בחבירו שהוא גזלן וכן עד שיודע ב
בחבירו שהוא גזלן שלא יעטרף עמו תל
מדבר שקר תרחק מנין לדיין שיודע
בדיין שהוא מרומה שלא יאמר אחתכנו ויהא
הקולר תלוי ביצואר עדים תל מדבר שקר
תרחק ומנין לתלמיד שריואה רבו שהוא
טועה בדין שלא יאמר אמתין לי עד שיחתכנו
ואסתרנו ואדונגו משלי כדי שיקרא הדין
על שמי תל מדבר שקר תרחק ומנין
לתלמיד שיושב לפני רבו וראה זכות לעני
וחובה לעשיר מנין שלא ישתוק תל מדבר
שקר תרחק ומנין שאמר לו רבו יודע
אתה בי שאם נותנן לי מאה מנה שאיני
משקר מנה יש לי אצל פלוני ואין לו עלי
שום ער אחד בא ויעטרף עמו מנין שלא
יעטרף עמו תל מדבר שקר תרחק האי
מלא תענה ברעך עד שקר נפקא שום אי אמ
ליה אנא וראי איתי לי חד שהדא תא את וקום
התם ולא תימא מידי מנין שלא יעמד תל
מדבר שקר תרחק ומנין לנושה
בחברו מנה שלא יאמר אטעננו במאתים
כדי שיורה לי במנה ויתחייב לי שטוענה או
ואגלגל עליו שבועה ממקום אחר תל מדבר
שקר תרחק ומנין לנושין בו מנה וטענוהו
מאתים שלא יאמר אכפיתי בו בבית דין ואזוה
לה חוץ לבית דין כדי שלא אתחייב לו שבועה
ויגלגל עליו שבועה ממקום אחר תל מדבר
שקר תרחק ומנין לשלשה שנושין
מנה באחד שלא יהא אחד בעל דין ושנים
מעידים כדי שיוציאו מנה מנה לכל אחד
ואחר ויחלוקו תל מדבר שקר תרחק
ומנין שיושבין לדין אחד לבוש סמרטוטין
ואחר לבוש איטולא בת מאה מנה שאומרי
לו לבוש כמותו או הלבישהו כמותך תל
מדבר שקר תרחק כי אתו לקמיה דרבה
בר רב הונא אמ להו שלוני פזמקיכו ויחתו
לדיניה ומנין לדיין שלא ישמע דברי
בעל דין קודם שיבא בעל דין חבירו תל
מדבר שקר תרחק רב כהנא מתני לה
מלא תשא ולא תשא ואשר לא טוב עשה
בתוך עמיו רב אמ זה הבא כהרשאה ושמוע
אמ זה הלוקח שדה שיש עליה עמידין
ואינה נוהגת שלא בראוי להעיר לאפוקי
מאי רב עסא לאפוקי מלך אבל משחרך
בקוביא מדאודיתא מיחזא חזי ורבנן הוא
דנפסליה ורב אחא בר יעקב אמ למעיטי
משחק בקוביא וכל שכן מלך מתני
וחייבין על זדון עם שגגה ועל
שגגתה עם זדון העדית ואין חייבין על שגגת
שגגתה ימה דן חייבין על זדונה קרבן עולה
ויורד שבועת העדות כיצד אמ לעדים
באו והעידוני שבועה שאין אנו יודעין לך
עדות משביע אני עליכם ואמרו אמן הרי זו
חייבין השביע עליהם חמשה פעמים
חוץ לבית דין והודו בפזורין כפרו חייבין על
כל אחת ואחת השביע עליהם חמשה
פעמים בפני בית דין וכפרו אין חייבין אלא
אחת אמ ר שמעון מה טעם מפני שיש
שאינו יכולין לחזור ולהזהיר מנא לן
דאפכירה בבית דין הוא דמחייבי ואפכירה
חוץ לבית דין לא מחייבי אמ אביי דאמקרא
אם לא יגיד ונשא עונו שלא במקום שהוא מגיד
זה מתחייב זה ממון אבל שבועה בין
בבית דין בין שלא בבית דין חייב שלא שאם
השביע עליו חמשה פעמים חוץ וכפר בבית
דין חייב על כל אחת ואחת ואם השביע עליו
חמשה פעמים בבית וכפר אינו חייב שלא אחת
מפני שאינו יכול לחזור ולהזהיר

מתני׳ כפרו שניהם כאחת שניהם
חייבין כזה אחר זה הראשון
חייב כפר אחר והודה אחר הכופר חייב
היו שתי סתי עדים כפרה הראשונה ואחר כך
כפרה השניה שתיהן חייבות מפני שהעדות
יכולה להתקיים בשתיהן כפר אחד
והודה אחד הכופר חייב השתא כזה
אחר זה דתרוייהו כפרי אמרת הראשון חייב
והשני פטור כפר אחד והודה אחר מיבעיא
לא צריכא שכפרו שניהם יקדם אחד מהן
והודה בתוך דברי שלו חבירו והא קתני
דתוך דברי דיבור דברי דמי חוץ ממנך
ועוד ומחייש ומגיש והא רמר שמעון
מה טעם מפני שאין יכולין להזור ולהודות
לאחר תוך דברי דיבור אבל תוך כדי דיבור
יכולין להזור ולהודות ונפ תוך דברי דבור
דברי שאלת תלמיד לרב שולים עליך רבי
והיכא דמנא זוזי להברייה באפי שהדי ולא
ידעי הנך שהדי אי הלואה יהבינהו ליה אי
פירעון פרעינהו נהליה אי מיתנה יהבינ
ליה ואמ ליה הב לי מנה דיהבית לך ואמ
ליה אירך לא היו דברים מעולם חזרך
כפרן ומחייב לשלומי ואי אמ ליה הני זוזי
דהוה מסקינא דך ניגהו אי נמי מתנה יהבתון
לי נפ אפי עדים דיאין אותו כיון דלא ידעי
דהלואה יהבנון ליה בשטר מלשלם אבל
נשבע שבועת הסת דלית ליה גביה ולא
מידי דאמרינן יתיב רב יהודה וקא מיבעיא
ליה מנה לי מנה בבני גלוני ובלוני ועדים
מכחיש מהו אמ ליה רב המנונא והלא
מה טוען אי דאמ לא היו דברים מעולם
היוחס פרעון אי דאמ נמתנה נתתם לי כי
אתו עדים מאי הוי אמא יכיל למימר מתנה
נתתם לי ההיא דאמ ליה לחבריה מנה
מיתי לך בצר עמיה זה יהוא אמ לא
עמדתי בצר עמיה זה מעולם אתו שהדי
ואשהידו דאשתין מים ביצד אותו עמוד
אמ ר שמעון בן לקיש הוחזק כפרן רבא
אמ כל מילתא דלא רמיא עליה דאינש
עביד ליה ולאו אדעתיה יכן הלכתא

מתני׳ משביע אני עליכם לכשתרעו
לי עדות שתבאו ותעידוני הרי
שו פטורין מפני שקדמה שבועה לעדות
תנו רבנן משביע אני עליכם לכשתרעו לי
עדות שתבאו ותעידוני יכול יהו חייבין תל
והוא עד או ראה או ידע שקדמה עדות
לשבועה ולא שקדמה שבועה לעדות
מתני׳ עמד בכית הכנסת ואמ משביע
אני עליכם אם אתם יודעין לי עדות
שתבאו ותעידוני הרי שו פטורין עד שיהא
מתכוין להם אמ שמע אפי עדיו עומדין
לו ביצרו כשיטא לא צריכא דמיחוי עליהו
מהו דתימא כמאן דיחדינהו רמי קמל
תניא נמי הכי ראה סיעה של בני אדם ועדיו
ביניהם אמ להם משביע אני עליכם אם אתם
יודעים לי עדות שתבאו ותעידוני יכול יהו
חייבין תל והוא עד והוא לא ייחד עידיו יכול
אפי כל העומדים כאן תל והוא עד והרי ייחד
עדיו **מתני׳** אמ לשנים משביע אני
עליכם איש פלוני ופלוני אם
אתם יודעים לי עדות שתבאו ותעידוני
והם שיורעים לו עדות עד מפי עד או אחד
מהן קרוב או פסול הרי שו פטורין
שלח ניר עבדיו וכו משביע אני עליכם
מיזה אני עליכם אוסרכם אני הרי שו חייבין
בשמים ובארץ הרי שו פטורין באלף
דלת ביוד הא בשדי בעבאות כחנון ברחום
כארך אפים ורב חסד ובכל הכינויין הרי שו
חייבין המקלל בכלן חייב רברבי ר מאיר
וחכמים פוטרין המקלל עצמו וחברו
בכלן עובר בלא תעשה יכהו השהים כן יכהו
השהים זו היא האלה האמורה בתורה
אל יככה ויכרכך וייטב לך ר מאיר מחייב
וחכמים פוטרין תנו רבנן יש שמות
שנמחקין ויש שמות שאין נמחקין שו הן
השמות שאין נמחקין שהוה שהים שהיך
שהיכם אהיה אלף דלת יוד הא שדי צבאות
הרי שו אין נמחקין אבל הגדיל הנבור ו
והנורא האדיר החוק והאמיץ חנון ורחום
ארך אפים ורב חסד הרי שו נמחקין
תנו רבנן כתב אלף למד משהים יור הא
מי הרי זה אינו מוחק שין דלת משדי
ערבי בית מצבאות הרי זה נמחק יוסי
אומ צבאות כלו נמחק לפי שלא נקרא
הקב"ה צבאות שא על שם צבאות ישרש
אמ שמוע אין הלכה כר יוסי תנו ר
רבנן כל הטעל לשם כין מלפניו כין מל
מלאחריו הרי זה נמחק כיצד לו למד
נמחק כי בית נמחק וי ואו נמחק
שהינו נו נמחק שהיכם כם נמחק
שהיהם הם נמחק אחרים אומ אינו נמחק
שכבר קדשו השם אמ רב הונא הלכה

כאחרים · וכבל הכנויין הרי שלו חייבין ·
תנו רבנן אין אלה שבועה וכן הוא אומר
והשביע הכהן את האשה בשבועת האלה ·
אמ' אבהו מנין לאלה שהיא שבועה דכתי
ויבא אתו באלה וגו' · וכתי וגם במלך ג
נבוכר עבוכר נאצר מרר אשר השביעו באלהים
תניא ארור בו נרויי בו קללה בו שבועה בו
נרויי דכתי אורו מרוז אמר מלאך ' ואמ' עולא
באדבעמאה שיעורי שמתה ברק למרוז א
איכא דאמרי גברא רבא הוה ואיכא דאמרי
כוכבא הוה דכתי מן שמים נלחמו הכוכבים
וגו' · קללה דכתי ואלה יעמדו על הקללה
בהר עיבל · ארור האיש בו שבועה דכתי
וישבע יהושע בעת ההיא לאמר ארור האיש
וגו' ואומ' ויהונתן לא שמע בהשביע אביו את
העם · אמ' עזיר לאו שבועה שבועה ·
אמ' רבא והוא דאמ' לאו תרי זימני הן הן תרי
זימני דכתי ולא יהיה עוד המים למבול לשחת
ולא יהיה עוד מבול וגו' · וכתי כי מי נח
זאת לי אשר נשבעתי וגו' · ומדלאו לאו ג
שבועה הקהן שבועה · המקלל עצמו ו
וחבירו בכלן עובר בלא תעשה ' דתי רק השמר
לך ושמור נפשך מאד ובכל מקום שנאמ'
השמר פן ואל אינו בלא תעשה חבירו
דכתי לא תקלל חרש · ירוש' הא
דתנן עובר בלא תעשה מהו ללקות חבריא
אמרי אינו לוקה · אמ' יוסי משום רחוה
ליה לאו שאין בו מעשה · וחזקן לנאון ד
דאמ' לוקה דאמרי אמ' ר' יוחנן משום ר' יוסי
הגלילי כל מצות לא תעשה שבתורה לאו שיש
בו מעשה לוקין עליו שאין בו מעשה אין לוקין
עליו חוץ מנשבע ומימר ומקלל את חבירו
בשם '

סליק פירקא

שבועת הפקדון ניהנת באנשים ובנשים
כרחוקים ובקרובים בכשרים ובפסולין בבני
כית דין ושלא בבני כית דין מפי עצמו ומפי
אחר אינו חייב עד שיכפיר בו בכית דין דברי
ר' מאיר וחכמים אומ' בין מפי עצמו בין מפי
אחר כיון שכפר בו חייב · וחייב על זדון ג
שבועה ועל שגגתה עם זדון הפקדון ואינו
חייב על שגגתו ומה הוא חייב על זדונו אשם
בנסף שקלים וכו' · ירוש' וכחש בעמיתו
פרט למכחש באחד מן השותפין פרט למכחש
בערים וכשרים אמ' יוסה הדא אמרה שנים

של זו מאחר אע"ג דלא כתבין ערבאין ואחראין
זה לזה ·

סליק פירקא

שבועת הדיינין הטענה שתי כסף והודאה
שוה פרוטה ואם אין הודייה מכן הטענה
פטור כיצד שתי כסף יש לי בידך אין לך בידי
שלא פרוטה פטור שתי כסף ופרוטה יש לי
בידך אין לך בידי שלא פרוטה חייב · מנה
לי בידך אין לך בידי פטור · מנה לי בידך
אין לך בידי שלא חמשים דינרין חייב · מנה
לאבי בידך אין לו בידי שלא חמשים דינר פטור
מפני שהוא כמשיב אבידה · נרסי' בשנים
אוחזין בטלית תאני ר' חייא מנה לי בידך
והלה אומ' אין לך בידי כלום והעדים מעידין
אותו שיש לו חמשים משלם חמשים ומשתבע
על השאר שלא תהא הודאת פיו גרילה מהעת
ערדים מקל וחומר וכן הלכתא · ותני ר' חייא
מנה לי בידך והלא אומ' אין לך בידי שלא חמשים
והילך חייב וכד ששת אמ' הילך פטור וסנין
כרב ששת דאמ' הילך פטור דקא מקשינן
בפרק השואל בעניין היו לו שני עברים אחד
גדול ואחר קטן המוכר אומר קטן מכרתי ו
והלוקח אומר גדול לקחתי ישבע המוכר ג
שהקטן מכר אמאי ישבע מה שטענו לא הודה
לו ומה שהודה לו לא טענו ועור הילך הוא
מדקא מקשינן שמעינן מינה דהילך פטור
כרב ששת וכן הלכתא · נרסי' בפ' ישנו
נוחלין שלח ליה ר' אבא לרב יוסף בר חמא
המיצא שטר חוב על חבירו מלוה אומ' לא
נפרעתי כלום ולוה אומר פרעתי מחצה
ועדים מעידין אותו שפרעו כלו נשבע ונוטל
מחצה מנבסים כני חורין אבל מנבסים משועבדין
לא מאי טעמ' אמרי לקוחות אגן אעדים סמכין
ואנן לך עקיבא דאמ' משיב אבידה הוי הני
מילי היכא דליכא שטרא אבל היכא דאיכא
שטרא אירתתי מירתת · היכי משבעינן
ליה אמ' רב יהודה דכתי ואשביעך בי' יהו' ה
האמירה בתורה דכתי ואשביעך בי' יהו' ה
השמים · אמ' ליה רבינא לרב אשי כמאן
כי חנינא דאמ' בעינן שם המיוחד אמ' ליה
אפי' תימא רבנן דאמרי בבנוי חייב מאי שבועה
האמירה בתורה לאתפוסיה חנצא בידיה כר'
כי יעיר עבר אכרהם דכתי שים נא ירך תחת
ירכי יכתי יישם העבר את ידו · וכרבא דאמ'
רבא האי דינא דאשבע כי' יהו' ולא א

דרבא דמסונא לא · יהלכתא כמאן דמתני
לה אריסא וכבר כיררוה בתחלת בבא ב
מציעאה · מאי איכא בין שבועה דאוריתא
לשבועה דרבנן איכא ביניהו למיפך שבועה
דאוריתא אם אמ׳ הנתבע ישבע הוא ו
ויטול ואמ׳ התובע איני זז מדין תורה לא
אפקינן דרבנן אפקינן · ולמר בר רב אשי
דאמ׳ דאוריתא אפקינן שבועה מאי איכא
בין דאוריתא לדרבנן איכא ביניהו למיחת
לנכסיה דאוריתא אי לא בעי לאשתבועי
נחתינן לנכסיה בדרבנן לא נחתינן לנכסיה
ואם המחויב שבועה נחשד על השבועה
בדאוריתא נשבע שבענדו ונוטל בדרבנן
תקנתא היא ויתקנתא לתקנתא לא עבדינן ·
ולית הלכתא כמר בר רב אשי דאמ׳ דאורי
נמי אפקינן שבועה · מיבאת חרש שוטה
וקטן ישן בהן גדל מפני דרכי שלום ר׳ יוסי
אומ׳ בזל גמור נפקא מינה להויבאי בדיינין
דאי לא מהדר קסבר ר׳ יוסי דנחתינן לנכסיה
ולרבנן דסברי לא נחתינן לנכסיה מאי ג
עבדינן ליה משמתינן ליה ונטרינן ליה ה
תלתין יומין דאינון זמן נעודיה ואי לא אתי
לבתר תלתין ויתבע למשדא שימתיה ס
מנדינן ליה ושרינן ליה ושבקינן ליה ·
אמ׳ רב עמרם האי מאן דמניק שטרא אחבריה
ואמ׳ ליה שטרא עריעא הוא לאו כל כמינה
לא דאמרינן ליה זיל שלים ואי אמ׳ לי שתבע
לי אמרינן ליה אשתבע ליה · אמ׳ ליה
רבא דא בריה דרבא לרב אשי וכי מה בין זה
לפונג שטרו אמ׳ ליה התם אעג׳ דלא טען
טענינן ליה הכא זיל שלים אמ׳ ליה ואי אמ׳
לישתבע לי אמרינן ליה אשתבע ליה ואי
עורבא מרבנן הוא לא מזדקקינן ליה ·
איכא מאן דאמ׳ האי שבועת הסת היא ואיכא
מאן דאמ׳ כעין שבועת התורה היא והכין ס
סבירא לן כמאן דאמ׳ כעין שבועת התורה
היא דומיא דפונג שטרו

מתני׳

מנה לי בידך אמ׳ לו הן
למחר אמ׳ לו תנהו לי נתתיו לך עכשיו אילך
בידי חייב · מנה לי בידך אמ׳ ליהן אל
תתנהו לי לא בפני עדים למחר אמ׳ לו תנהו
לי נתתיו לך חייב מפני שיצריך ליתנו בפני
עדים · אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב אסי המלה
את חביריו בעדים אינו צריך לפרעון בעדים
ואם אמ׳ לו אל תפרעני לא בעדים צריך
לפרעון בעדים ואם אמ׳ לו פרעתיך בפני
עלוני ועלוני והלכו להם למדינת הים אסיקנא
משמיה דרבא דאינו נאמן וכן הלכתא ·
התוא דאמ׳ ליה לחבריה כי פרעת לי לא תפרוק
לא באנפי ראובן ושמעון אזל פרעיה באנפי
שהדי אחריני אמ׳ אביי באנפי שהדי אמ׳ ליה
באנפי שהדי פרעיה רבא אמ׳ להכי אמ׳ ליה
ראובן ושמעון כי היכי דלא לידחיה ·
איכא מאן דמוקים לה הכי כגון דהני שהדי
ליתנהו גבן דלא נטרינן להו עד דאתו ומשהדי
לא כיון דאמ׳ ליה לא תפרעני לא באנפי פלו
ופלו ופרעיה איהו באפיה אחריני אמרינן
ליה זיל השתא פרעיה ואי אתי עלוני ועלוני
ומשהדי דפרעיה ליה מיחייב לאהדורי ליה ·
ואנן לא סבירא לן הכי דהאי דינא היכא
דאמ׳ ליה אל תפרעני לא בעדים סתם הוא
דאתמר כדכתבינן לעיל · אבל האי ג
מעשה תנינא לא אתי לאשמועינן לא דינא
אחרינא דהוא אלים מההוא דינא אחרינא
דכי אמ׳ ליה לא תפרעני לא באנפי ראובן ו
ושמעון הא אפסילו להו שאר אינשי לגביה
ההוא פרעיה ובין דקביל עליה הדין תנאה
תנאי ממון הוא וקיים דהא בהדיא אמרינן
דאי אמ׳ ליה מהימנת לי ככתבי ואתו כתבי
ומשהדי פרעיה דלא משגחינן בהו משום
דפסלינהו בתנאה דקביל עליה והאי דינא
נמי הכין הוא הדין סברא דילן ודייקי להאי
סברא מיהא דאסיקנא משמיה דרבא רמאן
דאמ׳ ליה לחבריה אל תפרעני לא בעדים
שעריך לפרעני בעדים ואם אמ׳ לו בכר
פרעתיך בפני עלוני ועלוני והלכו להם
למדינת הים אינו נאמן ואי האי דינא ג
אחרינא הכי הוא היכי אמ׳ רבא להכי אמ׳
ליה ראובן ושמעון כי היכי דלא לידחייה
דמשמע דאי לא אמ׳ ליה ראובן ושמעון מצי
מדחי ליה והאמ׳ רבא אעג׳ דלא אמ׳ ליה
ראובן ושמעון לא מצי מדחי ליה לא שמע
מינה האי דאמ׳ רבא להכי אמ׳ ליה ראובן
ושמעון כי היכי דלא לידחייה אעג׳ דאיתנהו
לשהדי גבן ומשהדי דפרעיה הוא דלא ג
מקבלינן מיניהו כלל לא אמרינן ליה זיל
פרעיה דכמאן דפסול להו דאמי · ועוד
דייקינן נמי מההוא דאמ׳ ליה לחבריה כי
פרעת לי פרעון בפני בתרי דתאנו הלכתא
אזל פרעיה באנפי שהדי אתניסו זוזי אתא
לקמיה דרב נחמן ואמ׳ ליה אין קבולי קב
קבילתינהו מיניה ואנא אמינא ליהוו פקדון

נבאי ער דמייתי תרי רתנו הלכתא ומקיים
תנאיה אמ' בין רמוריית דישקילתינהו מיניה
בירענן האי טעמא ריקא מירה הא לא מודה
אע"ב דאיכא שהדי דערעיה לא מהימן דבין
דלא תנו הלכתא כמאן דעסיל טהו דאמי
ההוא דאמ' ליה לחבריה כי ערעית לי ערעי
באפי שהדי דתנו הלכתא אזל ערעיה שהדי
אתניסו זוזי אתא לקמיה דרב נחמן אמ' ליה
אין קבלתינהו מיניה ואנא אמינא
ליהוו פקיין נבאי ער דמייתי תרי דתאני
הלכתא ומיקיים תנאיה אמ' ליה כין דקא
מירית דישקילתינהו מיניה בירענן הוי מאי
אמרת לקיומי תנאיה ויל איתיהו דהא אנא
ורב ששת דמרין הלכתא וסבורי ויליף
תלמודא ההוא דאמ' ליה לחבריה
הב לי מאה זוזי דאויפתך אמ' ליה לא היו
דברים מעולם אתו שהדי אמרי אוקפיה
ובערעיה אמ' אבי אין אמאן ניסמוך אהני
איהו הא קאמרי אוקפיה והא קאמרי בערעיה
רבא אמ' כל האומר לא ליתי באומ' לא בערעתי
דמי והייב לשלם ובן הלכה ההוא דאמ'
ליה לחבריה הב לי מאה זוזי דמסיקנא בך
אמ' ליה ולא בערעתך באפי עדיני ועדיני אתו
עדיני ועדיני ואמרי לא היו דברים מעולם
אמ' רב ששת תוחזק בערן ויבא אמ' כל
מילתא דלא רמיא עליה דאינש לא אדעתא
ההוא דאמ' ליה לחבריה הב לי שית מאה
זוזי דמסיקנא בך אמ' ליה ולא בערעתיך שית
מאה קבי עפצי דקיימי בשיתא שיתא אמ'
ליה כארבעה ארבעה הוו קיימי אזל אייתי
שהדי דארבעה ארבעה הוו קיימי אתיה לקמיה
דרבא חייביה אמ' ליה ראמי בר חמא
היא אמרית רישא כל מילתא דלא רמיא
עליה דאינש לאו אדעתיה אמ' ליה רבא
קיבעוהא דתייעא מדברי דבירי אינשי
ההוא דאמ' ליה לחבריה הב לי מאה זוזי
דמסיקנא בך והא שטרא אמ' ליה ולא בערעתך
אמ' להו הנהו סטראי ניהו אמ' רב נחמן
אתרע שטרא רב ענא אמ' לא אתרע שטרא
ולרב ענא מאי שנא מהו דאמ' ליה
לחבריה הב לי מאה זוזי דמסיקנא בך והא
שטרא אמ' ליה לאו אתוני יהבת לי ואתירת
ויתיבת אמסחא וקבילת זוזך ואמ' להו
הנהו סטראי ניהו ואמ' רב ענא אתרע שטרא
הכי השתא התם כין דקא מורי דאתוני יהב
ומתורי שקל אתרע שטרא הכא אימור

סטראי ניהו מאי הוי עלה רב ענא אמ' לא
איתרע שטרא רב שישא כריה דרב אידי אמ'
איתרע שטרא והילפתא אתרע שטרא והני
מילי דערעיה באפי שהדי ולא אידכר ליה
שטרא אבל ערעיה בין דיליה לדיי ליה מנו
ריכיל למימר לא היו דברים מעולם יכיל
למימר סיטראי ניהו וכדר אבי בריה דר'
אפרהו דמפרש בכתובות בפרק המוכר
תאי איתרעיה שטרא דהכא אינא כאן
דמפרש לה דילמא איבטיל ליה לגמרי לא
דאי אית ביה נאמנות אתרעיה דכי נאמנות
ולא גבי ביה לא בשבועה ודיים מדאמרין
איתרע שטרא ולא אמרין איבטיל שטרא
ואיכא מאן דאמ' דאיבטיל ליה שטרא לגמרי
ומשתבע ליה בשבועת היסת דליכא גבייה
להאי מלוה ולא מידי ומעלמא והכין היא
סברא דרב האי ורב שרירא גאונים ז"ל
ומסתייע האי סברא מהאי דאמ' לעיל אתוני
יהבת לי ומתורי שקלת ואמ' רב ענא אתוני
שטרא רבין דאתוני יהב ומתורי שקל הא
ודאי בערען דשטרא הוא וסברי נמוקי ליה
שיעבודיה דשטרא ואיכא למימר מהאי
דשטרא בדקאי קאי ודאי איבטיל ליה
שטרא לגמרי ומהאי איתרע דרב ענא
לגמרי הוא איתרע שטרא דרב נחמן גמי
ביטל שטרא לגמרי הוא ויעוד מיהמר
והני מילי דערעיה באפי שהדי ולא אידכר
ליה שטרא דמינו דלא יכיל למימר לא היו
דברים מעולם לא יכיל למימר סטראי
ניהו עמעינן דאבטיל ליה שטרא לגמרי
דבין דלא יכיל למימר סיטראי ניהו ודאי
איבטיל ליה שטרא לגמרי דהוה ליה שטרא
פרוע הילכך משתבע ליה שבועת היסת
דליית ליה למלוה גביה ולא מידי ומעלמא
ההוא דאמ' ליה לחבריה מהימנת לי כל
אימת דאמרית לאו ערעינא אזל ערעיה באפי
שהדי אבי ורבא ואמרי זגרויהו הא הימניה
מתקיף לה רב ענא ניהי חזי מניה טפי
מן נפשיה טפי מן שהדי מי הימניה וקיימא
לן גרב ענא ההוא דאמ' ליה לחבריה
מהימנת לי כתתרי כל אימת דאמרית לאו
ערעינא אזל ערעיה באפי תלתא אמ' רב
ענא כתתרי הימניה כתלתא לא הימניה
מתקיף לה רב הונא בריה דרב יהושע כי
אזלינן בתר רוב דעות הני מילי לענין אומדנא
דכמה דנפישי בקיאי טפי אכל לענין עדות

תרי כמאה ומאה כתרי אבל אמ ליה כתלתא
ואזל ברעיא כאבי ארבעה פיון דנחית לרעית
נחית וכן הלכתא **מתני** הטוען את
חביריו כדי שמן והודה לו
בקנקנים אדמין אומ הואיל והחזיר מקצת
הטענה ישבע וכו׳ וכבר פירשטה בפרק
שני דייני גזילות **מתני** אין נשבעין
על טענת חרש שוטה וקטן
ואין משביעין את הקטן אבל נשבעין לקטן
ולהקדש מאי טעמא דאמ קרנוס כי יתן איש אל
רעהו ואין נתינת קטן כלום אבל נשבעין
לקטן ולהקדש והא אמרת רישא אין נשבעין
אמ׳ ליה בגדיים הבא בטענת אביו עסיקינן
ואמא קרי ליה קטן דלבית מילי דאבוה קטן
הוא ומתני תן ר׳ שמעון בן יעקב היא דתניא
ר׳ שמעון בן יעקב אומ בעמים שאדם נשבע
על טענת עצמו כיצד מנה לאביך כיון
והאכלתיו פרס חייב וזהו שנאמ׳ שנשבע על
טענת עצמו וחכמים אומ׳ אינו אלא כמשיב
אבידה ופטור ור׳ שמעון בן יעקב לית ליה
משיב אבידה ופטור אלא בדרבא קא מפלגי
דאמ ליבא מצי מהאמרה תורה מורה במה
במקצת הטענה שבע חזקה אין אדם מעיז
פניו בפני בעל חובו והאי בכולה בעי הניכרי
והאי דלא כפרי ליה משום דאין אדם מעיז פ
פניו בפני בעל חובו ובכולה בעי הלודי ליה
והאי דלא אודי ליה אשתמוטי הוא דקא מ
משתמיט ליה טבר ער רהדי ליה ובדעבדא ליה
הילכך אמרה תורה רמי שבועה עליה כי היכי
דלודי ליה בכולה ר׳ שמעון בן יעקב
סבר לא שנא בו ולא שנא בבנו אינו מעיז ר
הילכך לאו מעיז אברה הוא ורבנן סברי
כו הוא דאינו מעיז אבל בבנו מעיז ומדלא
העיז משיב אברה הוא והלכתא כר׳ שמעון
בן יעקב מדאמרי משנת ר׳ שמעון בן יעקב
קב ונקי ועוד רבנן כותה דאמרינן
בעיקא דלקמן תני ר׳ אמי שבועת תהיה
בין שניהם ולא בין הראשון ואמרי היכי דמי
אילימא דאמ ליה מנה לאבא ביד אביך ואמ
ליה חמשין אית ליה וחמשין לית ליה מה לי
הוא מה לי אבוה כלום מאי שנא הוא ומהאי
שנא אבוה כשם שאם אמ מנה לאבא ביד
ואמ ליה חמשין אית ליה וחמשין לית ליה
חייב שבועה כך אם אמ ליה מנה לאבא ביד
אביך ואמ ליה חמשין אית ליה וחמשין לית
ליה חייב והאי סברא לא מסתבר שלא אלינא
ר׳ שמעון בן יעקב דאמ לא שנא בו ולא שנא
בבנו אינו מעיז וכראוקימנא דרב כראמ
בריא לי הילכך לאו משיב אברה הוא ושמעי
מיהא דהלכה כר׳ שמעון בן יעקב דהא סוגיין
כותיה כדאמרי התם היכי דמי שקיל הדעת
בגון תרי תנאי או תרי אימורא דעליני אליבא
דהדדי ולא איתמר הילכתא כחד מיניהו ו
וסוגיין כגלמ כחד מיניהו ואזל איהו ועבד
כאידך היינו טעה בשקול הדעת ודאי פלוגתא
דהכא בשקול הדעת ניהו הילכך אי אמ
בריא לי שיש לאבא בידך מנה ואמ ליה אין
חמשין אית ליה וחמשין לית ליה חייב אבל
לא אמ כריא לי בטוח והיינו דתנן מנה לאבא
בידך אין לו בידי אלא חמשים דינר פטור ו
ואוקמה רב להאי מתני בדלא אמ בריא לי
ואפילו דחזינן לקמאי דפסקו הלכתא כרבנן
דאמרי משיב אבדה הוי אנן כתבינן מאי
דסבירא להו מהני טעמי הפרשיון וטעמי ד
דברייתא אינן לית בהו ספיקא **מתני**
אין נשבעין על דברים שאין נשבעין עליהם
העבדים והשטרות והקרקעות והקדשות
ואין בהן תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה
וחמשה שומר חנם אינו נשבע שומר שכר
אינו משלם והני מילי בפני עצמן אבל על ידי
גלגול נשבעין דתנן נכסים שאין להם אחריות
זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע
עליהן כפני עצמן נמי לא אמרין אין נשבעין
עליהן אלא בשבועה דאורייתא אבל דרבנן
נשבעין הרמסי בפרי הכותב בענין העומדת
כתובתה לא תפרע אלא בשבועה סבר רמי בר
חמא למימר שבועה דאוריתא וכו׳ אמ
רבא שתי תשובות בדבר חדא דכל הנשבעין
שבתורה נשבעין ולא משלמין והיא נשבעת
ונוטלת ועוד אין נשבעין על שעבוד קרקעות
אלא אמ רבא מדרבנן הפרע ייתי ולא פרע
לא ייתי ורמי רבנן עליה שבועה כי היכי דת
דתירוץ ר׳ מאיר אומ יש דברים שהן כ
מקרקע ואין חכמים מודים לו כיצד עשה
גבים טענות מפרתי לך והלא אומ אינו אלא
חמש ר׳ מאיר מחייב וחכמים אומ כל המחזר
לקרקע הרי הוא כקרקע אוקימנא דבענבים
העומדות ליבצר קמיפלגי דר׳ מאיר סבר
כבעורות דמיין ורבנן סברי לאו כבעורות דמיין
מתני אין נשבעין אלא על דבר שבמדה
שבמשקל ושבמנין כיצד בית
מלא מפרתי לך והלא אומ אינו יודע אלא מה

193
185

שהנחת אתה נוטל פטור · זה אומ׳ ער הזי
וזה אומ׳ ער החלון חייב · אמ׳ אביי לא שנו
אלא דאמ׳ ליה בית סתם אבל אמ׳ ליה בית זה
ידיעא טענתיה ורבא אמ׳ אפי׳ בית זה פטור
ואינו חייב ער שיטענו רבי שכמדה ושבמשק
ויורה לו ברבר שכמדה ושבמשקל ושבמנין ·
תנא כותיה דרבא תבואה שלי בידך אין
לך בידי פטור · מנורה גדולה שלי בידך
אין לך בידי אלא מנורה קטנה פטור · אזור
גרוף שלי בידך אין לך בידי אלא אזור קטן
פטור · כור תבואה שלי בידך אין לך בידי
אלא ליתך חייב · מנורה בת עשר ליטרין
בידך אין לך בידי אלא בת חמש ליטרין חייב מלוי
שלי דבר אינו חייב ער שיטוענו ברבר שכמדה
שבמשקל ושבמנין ויורה לו בדבר שכמדה
ושבמשקל ושבמנין · כללי של רבי לאיתויי
מאי לאיתויי בית זה ומאי שנא מנורה גדולה
ומנורה קטנה רפטור רמה שטענו לא הורה
לו ומה יהורה לו לא טענו בת עשר ובת חמש
נמי מה שטענו לא הורה לו ומה שהורה לו לא
טענו אמ׳ אבא בר ממל שאני מנורה הואיל
ויכול לנוררה ולהעמירה על חמש ליטרין ·

מתני׳ המלוה את חברו על המשכון
ואבד המשכון ואמ׳ לו סלע
הלויתיך עליו ושקל היה שוה והלה אומ׳ לא
כי אלא סלע הלויתני עליו וסלע היה שוה פטור
סלע הלויתיך עליו ושקל היה שוה והלה אומ׳
לא כי אלא סלע הלויתני עליו ושלשה דינרין
היה שוה חייב · סלע הלויתני עליו ושתים
היה שוה והלה אומ׳ לא כי אלא סלע הלויתיך
עליו וסלע היה שוה פטור סלע הלויתני עליו
ושתים היה שוה והלה אומ׳ לא כי אלא סלע
הלויתיך עליו וחמשה דינרי היה שוה חייב ·
מי שהפקדון אצלו שמא ישבע זה
ויוציא הלה את הפקדון · אף״א אילימא
אסופא תיפוק רשבועה בכמליה היא אלא אמ׳
שמוש ארישא וקא אמ׳ ר׳ חייא אמ׳ רב ארישא וכן
אמ׳ ר׳ יוחנן ארישא מאי ר׳ שנא סופא דרישא
דתנן סלע הלויתיך עליו ושקל היה שוה והלה
אומ׳ לא כי אלא הלויתני עליו ושלשה דינרין היה
שוה חייב דשבועה בכלוה היא דקא מורה
כמקצת טענה וכיון דלוה נשבע ששלשה
דינרין היה שוה והמלוה נשבע שאינה כרשותו
אמר׳ מי נשבע תחלה מלוה נשבע תחלה
שאינה כרשותו ואחר כך נשבע הלוה כמה
היה שוה שמא ישבע הלה תחלה ויוציא

המלוה את המשכון וגמיא שם שמים כ
מתחלל · והיינו תא המלוה חכירו על
המשכון שומר שכר לא שנא משכנו כשעת
הלואתו ולא שנא משכנו שלא בשעת הלואתו
ולא שנא הלוהו ביהות ולא שנא הלוהו מעות
כללהו שומר שכר הוי שאם אבר או נגנב והיה
המשכון כנגד היחוב אין על הלוה למלוה כלום
אלא יצא משכונו ברחובו ואם היחוב יתר על ה
המשכון משלם הלוה היתר על המשכון ואם
היה המשכון יתר על היחוב משלם המלוה
ללוה היתר על היחוב · ואם אבר באונס
ששומר שכר פטור גם המלוה על המשכון
פטור ונשבע חובו מן הלוה ער נמירא ועריך
שבועה כשבועת הדיינין ·

סליק פירקא

כל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין
ושו נשבעין ונוטלין השכיר והנגזל והנחכל
ושכנגדו חשוד על השבועה ויחנוני על פנקסו
השכיר כיצד אמ׳ לו תן לי שכרי שיש לי בידך
והוא אומ׳ נתתי והלה אומ׳ לא נטלתי הרי זה
נשבע ונוטל ר׳ יהורה אומ׳ ער שיהא שם
מקצת הורייה אמ׳ לו תן לי שכרי חמשים זוז
שיש לי בירך והוא אומ׳ נתקבלתי ממך והב ·
כל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא מטלמין
מנא לן דכתי ולקח בעליו ולא ישלם מי שבעליו
לשלם לו השבועה · אלו נשבעין ונוטלין
השכיר · מאי שנא שכיר דתקינו ליה רבנן
משותבע ושקיל · אמ׳ רב נחמן אמ׳ שמוש
תקנות קבועית שנו כאן עקרוה רבנן לשבועה
מבעל הבית משום רבעל הבית טרוד בפועליו
ושריוה אשכיר משום כרי חייו רשכיר ולית ליה
ליה בלא שבועה כרי להפיס דעתו של בעל
הבית אי הכי אפי׳ קציצה נמי לישתבע שכיר
רהכי קץ ליה ולשקול ועל מה תניא אומן אומ׳
שתים קצצת לי והלה אומ׳ לא קצצתי אלא
אחת המוציא מחבירו עליו הראיה קציצה
מירבר רכירי לה אינשי אי הכי אפי׳ עבר זמנו
נמי נשבע ונוטל ועל מה תנא עבר זמנו אינו
נשבע ונוטל חזקה אין בעל הבית עובר בבל
תלין · והא אמרת בעל הבית טרוד בפועליו
הוא תני מילי מיקמי רלימטי זמן חיוביה כי מטי
זמן חיוביה ראמי אנפשיה ומרבר ·
רשב״ג אמ׳ בן בעל הבית על ידי שעסקין
מרובין תקינו שבועה לשכיר ורבותה תקינו

נאמן ולא אמרן שלא בבעל הבית שאינו עשוי
למכור את כליו וכו׳ והאי טעמא רבינא
היאיל ולית בה כל הלין אפי׳ מהימן ובשבועת
הסת שלו דברי נאון וודאי שבנה היא וליכא
למיסבך עלה דהאי שמעתא דרב יהודה ב
כראיתיה לבעל הבית בביתיה אמירא ואירו
קא מסר לה ניהליה כרבי רינן אבל האי עובדא
טעמא אחרינא הוא דהא לאו באפיה שקליה
וודאי כל מאי דאיתיה בביתיה דאינש כרשותיה
ובחזקתיה האוי ולא מצי אינש לאפוקי מיניה
מידי שלא כראייה ומאן דשקיל מיניה מידי קמייה
שהדי ולית ליה ראיה דלהילוכה הוא מיחייב
לאהדוריה לחבריה והשתא דשקליה קמיה
חד שהדא הכי דייניה כיון דשלו אתו תרי שהדי
ומשהדי דבאפיה ועתה לביתיה דחבריה ושקל
מיניה ההוא מידי מיחייב לאהדוריה דכל מאי
דאיתיה בביתיה דאינש כרשותיה ובחזקתיה
קאי וכי ליכא שלא חד שהדא מיחייב שבועה
דאמר מר כל מקום ששנים מחייבין אותו ממון
אחר מחייבו שבועה וכיון דאודי דאפקיד
מביתיה הוה מחויב שבועה ואינו יכול לישבע
וכל המחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם
והא מילתא דמיא להההוא דחטף נסכא ב
מחבריה אתא לקמיה דר׳ אמי הוה יתיב ר׳ אבא
קמיה אזל אייתי חד שהדא דמחטף חטפה
מיניה אמר ליה אין חטפי וידידי חטפי אמר ר׳ אמי
היכי נידיינוה דייני להאי דינא לישלם ליכא
תרי שהדי ליפטריה איכא חד שהדא לישתבע
דלא חטפיה הא קא מודה דאין חטפי וידידי
חטפי אמר ליה ר׳ אבא הוה ליה מחויב שבועה
ואינו יכול לישבע וכל המחויב שבועה ואינו
יכול לישבע משלם פיס
והוא אומר לא נטלתי הרי זה נשבע ונוטל
אמר רבא אפי׳ שומר של בעל הבית נשבע
ונוטל ואפי׳ אשתו של שומר נשבעת ונוטלת
מן הגזלן כגון שהיו הם בבית בשעת שנטלתן
הגזלן ולא היה שם הנגזל ולפי שאין הנגזל
יכול לישבע וליטול נשבע השומר ונוטל
רבמקומו הוא עומד בעי רב יוסף שבידו
ולקיטו של בעל הבית מאי נשבע ונוטל כמו
השומר או לא תיקו אמר ליה רב יימר לרב
אשי טענו כסא דכספא מאי אמר ליה חזינן אי
אינש דאמיד הוא או אינש דמהימן דמפקדי
אינשי גביה משתבע ושקיל ואי לא לא
מתני׳ הנתבל כיצד היו מעירין אותו
שנכנס לתוך ביתו שלם ויצא

חבול אמר לו חבלת בי והוא אומר לא חבלתי הרי
זה נשבע ונוטל ר׳ יהודה אומר עד שיהא שם
מקצת הודייה אמר לו חבלת בי שתים והוא אומר
לא חבלתי שלא אחת אמר רב יהודה אמר ג
שמוש לא שאנו שלא במקום שהוא יכול לחבל
בעצמו אבל במקום שאינו יכול לחבל בעצמו
נוטל שלא בשבועה וירלמא בכותל נתחכך
תניר׳ חייא שעלתה לו נשיכה בגבו וכן אצלי
וירו וירלמא לאחר דליכא אחר מתני׳
ושכנגדו חשוד על השבועה
אחד שבועת הערות ואחד שבועת הפקדון
ואפי׳ שבועת שוא היה אחד מהן משחק בקוביא
ומלוה בריבית ומעריח יונים וסוחר שביעית
שכנגדו נשבע ונוטל היו שניהם חשודין
על השבועה חזרה שבועה למקומה דברי ר׳
יוסי ר׳ מאיר אומר יחלוקו וליתני נמי ג
שבועת בטוי כי קא תני שבועה דכי קא משתבע
בשיקרא קא משתבע אבל שבועת בטוי דאינא
למימר דבקושטא קא משתבע רילמא מקיים
לי לא קתני הא תינח דאוכל ולא אוכל אבלתי
ולא אבלתי מאי איכא למימר תנא שבועת שוא
וכל דדמי ליה היו שניהן חשודין וכו׳
אמר ליה רבא לרב נחמן היכי תנן אמר ליה לא
ידענא הילכתא מאי אמר ליה לא ידענא
תני רב זביד כר אושעיא ר׳ יוסי אומר יחלוקו וכן
אמר רב יוסף בר מניומי עבד רב נחמן עובדא
כר׳ יוסי דאמר יחלוקו חזרה שבועה
למקומה להיכן חזרה אמר ר׳ אמי רבותינו
שבבל אמרו חזרה שבועה למיכי רבותינו
שבארץ ישראל אמרו חזרה שבועה למחייב
לה רבותי שבבל רב ושמואל דתנן וכן היתומים
לא יפרעו שלא בשבועה והויין בה יתומים ג
מאן וכו׳ רבותי שבארץ ישראל אמרו
דהחולא גברא דחטף נסכא מחבריה אתא ל
לקמיה דר׳ אמי ויתיב ר׳ אבא קמיה אייתי חד
סהדא דמחטף חטפה מיניה אמר ליה אין חטפי
וידידי חטפי אמר ר׳ אמי היכי נידייניה דייני להא
דינא נימא ליה זיל שלים ליכא תרי שהדי ג
ניפטריה איכא חד שהדא לימא ליה אשתבעינהו
קאמר אין חטפי וידידי וחטפי אמר ליה ר׳ אבא
אם כן הוה ליה מחויב שבועה ואינו יכול לישבע
וכל המחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם
אמר רבא פותיה רב אבא מסתברא דתני ר׳
אמי שבועת שוא תהיה בין שניהם ולא בין היורשין
היכי דמי אילימא דאמר ליה מעה לאבא ביד אבין
ואמר ליה חמשין אית לי וחמשין ליתי ליה מה

מזו הכת ועד אחד מזו הכת אפי' לרב הונא
עדותן בטלה דהא אחד מהן פסול ׃

מתני' אמ' לחנוני הן לי בדינר פירות
ונתן לו ואמ' לותן לי את הדינר
אמ' לו נתתיו לך ונתתו כאנפולי ישבע בעל
הבית נתן לו את הדינר אמ' לו תן לי את
הפירות אמ' לו נתתים לך והוא אומ' לתוך
ביתיך ישבע החנוני ר' יהודה אומ' כל
שהפירות בידו יהו על העליונה ׃ תניא
אמ' ר' יהודה אימתי בזמן שהפירות עבורין
ומונחין ברשות הרבים ושניהן עוררין עליהן
אבל אם הפשילן בקופתו לאחוריו המוציא
מחבירו עליו הראיה ׃ הא דאמ' ר' יהודה
אימתי בזמן שהפירות עבורין ומונחין ברשות
הרבים לאו הכא דידיה בלחוד קאמ' אלא
בין אליבא דידיה בין אליבא דרבנן האי דינא
דאפליגו ביה בזמן שהפירות עבורין ומונחין
ברשות הרבים הוא דאפליגו אבל אם
הפשילן בקופתו לאחוריו המוציא מחבירו
עליו הראיה לדברי הכל בין לר' יהודה בין
לרבנן דקיימ' לן הכל היכא דאמ' ר' יהודה
אימתי אינו אלא לדברי חכמים והוא
הדין בענין השלחני ובעל הבית הדין ב
בשותפין אחרי הוא ולענין הדין פירושא הא
דאמ' ר' יהודה כל שהפירות בידו יהו על
העליונה אבעל חבית קאי דקסבר ר' יהודה
הבתרי בבי ישבע בעל הבית כיסבר כש
בשלחני ובבר נירשנו הלכה זו לפי מנהג
בלשון ערבי ואנו כותבין אותה בסוף מסכת
זו בסיועתא דשמיא ׃ **מתני'** אמ'
לשלחני תן לי בדינר מעות
ונתן לו אמ' לו תן לי את הדינר אמ' לו נתתיו
לך ונתתו באנפולי ישבע בעל חבית נתן לו
את הדינר אמ' לו תן לי את המעות אמ' לו
נתתים לך והשלכתם לתוך כיסך ישבע
השלחני ר' יהודה אומ' אין דרך השלחני
להיות נותן איסר ער שיטול את דינרו ׃
כשם שאמרו הפוגמת כתוכתה לא תגריע
לא בשבועה ועד אחר מעידה שהוא פרוטה
לא תגרוע לא בשבועה ומנכסים משועבדים
יחנגיעת שלא בפניו לא תגרע לא בשבועה ׃
וכן היתומים לא יגרעו לא בשבועה שלא
פקדנו אבא ושלא אמ' לנו אבא ושלא מצינו
בין שטרותיו של אבא ששטר זה פרוע ׃
העיד ר' יוחנן בן ברוקא שאנפלו גולד הבן
לאחר מיתת האב הרי זה נשבע ונוטל רבן
שמעון בן גמליאל אומ' אם יש עדים שאמ'
האב בשעת מיתתו שטר זה אינו פרוע נוטל
שלא בשבועה ׃ כן היתומים וכו' ׃ יתומים
ממאן אלימא מלוה אבוהון שקיל בלא
שבועה אינהו מיבעיא הכי קאמ' וכן היתומין
מן חיתומין לא יגרעו לא בשבועה ׃ ואמר
עלה בפרק הכותב אמ' ר' זריקא אמ' ר' יהודה
לא שנו לא שאמרו יתומין אמ' לנו אבא לויתי
ופרעתי אבל אמ' לנו אבא לא לויתי נפרעין
שלא בשבועה שכל האומר לא לויתי כאומ'
לא פרעתי דמי ׃ רב ושמואל דאמרי תרוויהו
לא שנו לא שמית מלוה בחיי לוה אבל מת
לוה בחיי מלוה כבר נתחייב מלוה לבני לוה
שבועה ואין אדם מורישׁ שבועה לבניו ׃
שלחוה לקמיה דר' נעזיר אמ' ליה שבועה זו
מה טיבה לא יורשין נשבעין שבועת יורשין
וגובין ׃ אקלעו לרב נחמן לסורא עול לגביה
רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי ליה תא
לעיקרא להא דרב ושמואל אמ' לחו איכפת
לי ואתאי כל הני ערטי למיעקרא להא דרב
ושמואל לא הבו דלא ליסוק עלה דאמ' רב
נפקא הפנים שטרייו ומית יורשין נשבעין
שבועת יורשין וגובין ׃ מדאמ' רב נחמן
הבו דלא ליסוק עלה ואשכחן לרב נפקא ולא
הונא בריה דרב יהושע ולרמי בר חמא ולתני
דבילהו בתראי גינהו וסברי הבו דלא ליסוק
עלה שמעיין דסהא מילתא דרב ושמואל
עבדינן ואע"ג דאמ' רב חמא השתא דלא
איתמר הלכתא לא כרב ושמואל ולא כר' נעזיר
הא דיינא דעבד כרב ושמואל עבד כר' נעזיר
עבד לא עבדינן לכתחלה לא כרב ושמואל
ודיינא דעבד כר' נעזיר עבד ולא מהדרינן
לעובדא מינה דמאי דעבד עבד ׃ אמ' רב
נפקא האי שטרא דיתמי לא קדעינן ליה עד
דגדלי יתמי דילמא משכחי דיינא דעבד
כר' נעזיר ולא נבין מיניה משום רב ושמואל
ההוא דשכיב ושכח ערבא אתו בני מלוה
וקא תבעי ליה לערבא סבר רב נפקא למימר
האי נמי דלא ליסוק עלה אמ' ליה רב
הונא בריה דרב יהושע לרב נפקא אתו ערבא
לאו בתר יתמי אזיל ׃ ההוא דשכיב ושכח
אחא אתא ההוא אחא וקא תבע לשטרא
דאחוה מיתמי סבר רמי בר חמא למימרהאי
נמי דלא ליסוק עלה כליומ' האי דינא אחריש
הוא ולא נמרי ליה מרב ושמואל משום ר'
דאתינן לאוסופי עלה דרב ושמואל אמ' ליה

רבא הוא הדין בעצמו דין תומים הוא ולא
הוסבנו כלום מה לי שלא בקרבנו אבא מה
לי שלא בקרבנו אחי בשיטא כשם שאין התומי
נשבעין שלא בקרבנו אבא כך אין האחין נשבע
שלא בקרבני אחי ונובה מן התומין וכן הלכה

מתני׳ השותפין והאריסין והאפטרופין
והאשה הנושאה ונותנת בתוך הבית ובן
הבית אומר לו מה אתה טוענני ריצוני שתשבע
לי חייב חלקו השותפין והאריסין אינו
יכול להשביען נתגלגלה עליו ממקום אחר
מגלגלין עליו את הכל והשביעית פ
משמטות את השבועה ואלו נשבעין שלא
בטענה אטו בשפטני עמיקין הכי קאמ׳ ואלו
נשבעין שלא בטענת מריא שלא בטענת שמא

תנא בן הבית שאמרו לא שנכנס ויצא
מריגליו שלא מכנים לו ניעלים ומוציא לו
ניעלים מכנים לו נירות ומוציא לו ניחרד
ומאי שנא הני משום דכמורו והוא שיש ביניהם
כפירת טענה שתי כסף פרב חלקו
השותפין והאריסין אינו יכול להשביען והוא
הדין לשאר שאם חלקו אינו יכול להשביען
ואם אמ׳ הנתבען כבר חלקנו ולא אשתייר ל
ליה גבאי ולא מירי והלה אומ׳ לא חלקנו ו
ועדין אית לי גביה כך וכך לא משבעינן ליה
בגדירה על טענת שמא אבל משבעינן ליה
על טענת בריא שבועת הסת ונשבע על טענ
שמא בגלגול שבועה ואי לאחרי שחלקו אתא
וקא תבע ליה בטענת שמא בלחוד מחרימין
ליה חרם סתם עלי מאן דגזל ליה מידי כ
מההוא שותפיותא או מההוא אפטרופיותא
איבעיא להו מהו לגלגל בדרבנן ואסיקנא
דמגלגלין בדרבנן שמע מינה אמ׳ רב
הונא לגל מגלגלין חוץ משכיר שאין מגלגלין
ורב חסדא אמ׳ לגל אין מגלגלין חוץ משכיר
דמקילין מאי ביניהו איכא ביניהו לענוה לו
גלום שאנגע שלא טענן טוענין לו גרס
בקדושין בעי ראשון אמ׳ עילא מנין לגלגול
שבועה מן התורה ואמרת האשה אמן אמן
ותנא תונא אמן שלא שטיתי ארוסה ונשואה
שומרת יבם ובנוסה היכי דמי אילימא דקני
לה כשהיא ארוסה וקא משקה לה כשהיא
ארוסה ומי שתיא והתנן ארוסה ושומרת יבם
לא שותה ולא נוטלת בכתובה מאי טעמ׳ תחת
אישך אמ׳ רחמנא ולא ארוסה ושומרת יבם
ולא דקני לה כשהיא ארוסה וקא משקה לה

כשהיא נשואה ומי בדקי לה מיא והכתי ונקה
האיש מעון בומן שהאיש מנוקה מעון מים
בודקין את אשתו והכא אין האיש מנוקה
מעון דהא איתסרא עליה כשהיא אריסה
ונשואה שלא דקני לה כשהיא אריסה וכפסיד
לחופה ולא נבעלה ואסתתר וקא משקה
לה והאמ׳ רב הושעיא מבלערי אישך שקדמה
שביבת גיעול ולא שקדמה שביבת גיעול לא
שומע מינה על ידי גילגול שמע מינה
אשכחן סוטה דאסירא ממונא מנא לן ונגד
רבי ישמעאל קו ומה סוטה שלא ניתנה
ליתבע בערי אחר מגלגלין ממון שניתן ל
ליתבע בערי אחרי אינו דין שמגלגלין אשטרין
בורדאי שמא מנלן תנא ר׳ שמעון בן יוחאי
אומ׳ נאמרה שבועה בנביים ונאמרה שבועה
בחוץ מה שבועה האמורה בנביים עשה בה
סנגין כורדאי אף שבועה האמורה בחוץ עשה
בה סנגין כורדאי עד היכן גילגול שבועה
אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב דאמ׳ ליה עברי אתית
היזוא שמזדי משמתינן ליה דתנא ההוא
לעברו עברי יהא בנדוי ממזר סונב את
הארבעים ושוע יורד עמו עד לחיי אמ׳ רבא
ראמ׳ ליה השבע לי שלא נמנרת לי בעבד
עברי וכו ירוש חדבר נש אדל
בעי למידן קומי ר׳ יעויא וחייבו שבועה על
תרין דינרין אמ׳ ליה לאו תרין דינרין אניא
חייב לך הא טריפין לך אמ׳ ליה ומילת בגלגת
ובלונית אמ׳ ליה לי זעירא או התיב ליה כל
מה דתבע לך או אשתבע ליה על כל מה
דהוא מגלגל עלך וקא חזינן דאתי
ליה האי עובדא משום הדיא דרישין בני
מערבא ביתחלת ערק המעקיר אמ׳ הריני
נשבע ראת אותן מגלגלין עליו חוץ ואמ
הריני משלם אמ׳ לי יוסי לא חייבתו התורה
שבועה להחמיר עליו אלא לחקל עליו שאם
רצה לשלם ישלם ואם איבו רוצה לשלם
ישבע ופריק כי קאמ׳ לי יוסי בשבועה
האמורה בתורה כגון שבועת השומרין וכיו
וכיוצא בה אבל שבועה שהיא תקנת חכמים
לא כי היכי דלא תיקשי הא דר׳ יעויא דחייבה
לאשתכוענן על כל מה דמגלגלין עליה
ואלן לא סבירא לי׳ הכי ומגלגל שבועה
דאורייתא הוא וכל דתיקון רבנן כעין דאורייתא
תקון ואי לאו דמתי׳ בין בשבועה דאורייתא
כי האי גוונא לא הוה מחייב ר׳ זעירא בשבועה
דרבנן הכי שלא הא מילתא פליגתא דרתנא

אמ' ר' יצחק אישכפר עטוש אמ' יוחנן אין
הלכה כאותו הזוג · **מתני'** ושלהן איריהן
קלנדא וסטורניא · וקראטיסים
ויום ניגוסיא של מלכים ויום הלירה ויום המיתה
רבי' מאיר וחכמים אומ' כל מיתה שיש בה
שריפה ישנה עד אין בה שריפה אין בה עד
יום תגלחת זקנו ובליוריתו ויום שעלה בו מן
הים ויום שיצא מבית האסורין אינו אסור אלא
אותו היום ואותו האיש · אמ' רב חנין בר רבא
קלנדא שמנה ימים אחר התקופה
מרטניא שמנה ימים לפני התקופה וסימניך
אחור וקדם צרתני · בעי רב מתנה רומי
שעשתה קלנדא וכל העיירות הסמוכות לה
משתעברות לה אותן עיירות אסורות או מותרות
ר' יהושע בן לוי אומ' קלנדא לכל אסורה ור'
יוחנן אמ' קלנדא אינה אסירה אלא לעובדיה ·
בלבר והלכתא כר' יוחנן דתניא כותיה · ר'
שמעון בן שזור אומ' ישראל שברחו לארץ
עובדי ע"ז בטהרה הן · ביער גוי שעשה משתה
לבנו וזימן לו היהודים שבעירו אע"פ שאוכלין
משלהן ושותין משלהן ועומר עליהם מעלה
עליהן הכתוב כאלו אוכלו מזבחי מתים שנא' וקרא
לך ואכלת מזבחו מאי וקרא לך משעת קריאה ·
כל תלתין יומין בין אמ' מחמת הלולא בין לא
אמ' מחמת הלולא אסיר מכאן ואילך אי אמ'
מחמת הלולא אסיר ואי לא אמ' מחמת הלולא
מותר · וכי אמ' מחמת הלולא עד אימת אסיר
אמ' רב עמא בריסר ירחי שתא ומעיקרא מאימת
אסיר מכי רמו שערי באסיתא · וחכמים
אומ' כל מיתה שיש בה שריפה · תנו רבנן
שורפין על המלכים ולא משים דרכי האמורי
שנא' בשלום תמות ובמשרפות אבותיך ונו' ·
וכשם ששורפין על המלכים כך שורפין על
הנשואים ומה הן שורפין עליהן מטתן וכלי
תשמישן · מעשה ומת רבן גמליאל ושרפו
עליו אנקלוס הגר כשבעים מנה יצרי ·
מתני' עיר שיש בה ע"ז חוצה לה מותר
היה חוצה לה ע"ז תוכה מותר
מהו לילך לשם בזמן שהדרך מיוחדת לאותו
מקום אסור · ואם יכול להלך בה במקום אחר
מותר · עיר שיש בה ע"ז חנויות מעוטרות
ושאינן מעוטרות זה היה מעשה בבית שאן
ואמרו חכמים המעוטרות אסורות ושאינן
מעוטרות מותרות · תנו רבנן עיר שיש בה
ע"ז אסור ליכנס לתוכה ולא מתוכה לעיר אחרת
רבי' מאיר וחכמים אומ' כזמן שהדרך
מיוחדת לאותו מקום מותר · ישב ר' קיץ בפני ע"ז
לא ישוח ויטלנו מפני הנראה כמשתחוה לע"ז
ואם אינו נראה כמשתחוה מותר · פרצופות
המקלחות מים בפני ע"ז הרי זה לא יניח פיו
על פיהם וישתה מפני שנראה כמנשק לע"ז ·
כיצד בו לא יניח פיו על גבי הסילון וישתה
מפני הסכנה · מאי סכנה סכנת עלוקה
מסייעליה לר' חנינא דאמ' ר' חנינא הבולע נימא
של מים מותר להחם לו חמין בשבת ומעשה
באחר שבלע נימא של מים והתיר לו ר' נחמיה
להחם לו חמין בשבת ארהכי והכי אמ' תנא הונא
בריה דרב יהושע ניגמרלה · תנו רבנן
לא ישתה אדם מים לא מן הנהרות ולא מן ה
האגמים בלילה ואם שתה רמו בראשו מפני
הסכנה מאי סכנה סכנת שברירי · תניא ר'
נתן אומ' יום שע"ז מנחת בו את המכס מכריזין
ואומ' כל מי שיטול עטרה ויניח בראשו ובראש
חמורו יניחו לו את המכס ואם לאו אל יניחו
לו יהודי הנמצא שם מה יעשה יניח ונמצא
נהנה לא יניח ונמצא מהנה מכאן אמרו ה
הנושא ונותן בירוד של גוים בהמה תעקר
כסות וכלים ירקבו מעיות וכלי מתכות יוליך
לים המלח · אי זה עיקר מנשר פרסותיה מן
הארכובה ולמטה והני מילי בלוקח מן התגר
דשקלי מיניה מוכסא אבל בלוקח מבעל הבית
דלא שקלי מיניה מוכסא שרי דתניא הולכין
לירוד של גוים ולוקחין מהן עבדים כהמה
ושפחות כתים ושדות וכרמים וכותב ומעלה
בערכאות שלהן מפני שהוא כמעיל מירדם
ואם היה כתן מיטמא בחוצה לארץ לדון וד
ולעיער עמהן וכשם שמטמא בחוצה מיטמא
בבית הקברות בבית הקברות סלקא דעתך
טומאה דאוירתא היא שלא אמ' בבית הפרס דרבנן
ומיטמא ללמוד תורה ולישא · אמ' ר' יהושע
אימתי בזמן שאינו מוצא ללמוד אבל בזמן
שמוצא ללמוד לא יטמא ר' יוסי אומ' אף בזמן
שמוצא ללמוד יטמא לפי שאין מן הכל
זוכה אדם ללמוד · אמ' ר' יוסי מעשה ביוסף
הכהן שהלך אחר רבו לציידן אמ' ר' יוחנן הלכה
כר' יוסי · תניא אין מקדישין ואין מעריכין ואין
מחרימין בזמן הזה ואם הקדיש או העריך או
החרים בהמה תעקר פירות נכות וכלים ירקבו
מעות ומלי מתכות יוליך לים המלח ואי זהו
עיקור נועל דלת בפניה והיא מתה מאליה
ואי פריק ליה בשוה פרוטה שעיר דמי דאמ'

שמוטל הקדש שוה מנה שחללו על שוה פרוטה
מחולל ׳ מתני ׳ ואלו דברים אסור למכור
לגוים איצטרובילין ובצנות שוח
ועטוטרת ולבונה ותרנגול לבן ר׳ יהודה אומ׳
מוכר הוא תרנגול לבן בין התרנגולין ובזמן
שהוא כפני עצמו קוטע את אצבעו ומוכרו
שאין מקריבין חסר לעז׳ ושאר כל הדברים
סתמן מותר ופירושן אסור ר׳ מאיר אומ׳ אף
דקל טב וחצב ונקלכס אסור למכור לגוים ׳
מאי איצטרובילין אמ׳ רב ספרא פירי דארזא
עטוטרת אמ׳ רבה בר בר חנא אמ׳ ר׳ יוחנן
ימלן בעטוטרותיהן שניגו ׳ לבונה אמ׳ ר׳
יצחק לבונה זבה ׳ תנא דיבלין מוכרין
להם חבילה וכמה חבילה עד ר׳ יהודה בן
בתירא אין חבילה פחותה משלשה מינין וניחוש
דלמא אזיל ומזבין להו לאחריני ומקטרי
אמ׳ קרא לפני עור לא תתן מכשול ׳ לפני
מפקדין לפני דלפני לא מפקדינן ׳
ותרנגול לבן אמ׳ ר׳ יונה אמ׳ ר׳ זירא זבד זביד
מתני אמ׳ ר׳ יונה אמ׳ ר׳ זירא תרנגול ׳ למי
תרנגול למי מותר למכור לו ׳ תרנגול לבן ר׳
למי תרנגול לבן למי אסור למכור לו ׳
ושאר כל הדברים סתמן מותר ופירושן ע״י
אסור ׳ סתמן חיטי חיארתא ופירושן לעז׳ ׳
מתני ׳ מקום שנהגו למכור בהמה דקה
לגוים מוכרין מקום שנהגו שלא
למכור אין מוכרין ׳ ואל ישנה אדם מפני
המחלוקת בכל מקום אין מוכרין להם בהמה
גסה עגלין וסייחין שלימין ושבורין ר׳ יהודה
מתיר בשבורה בן בתירא מתיר בסוס ׳
אין מוכרין להם בהמה גסה ׳ מאי טעמא
נהי דלהדבעה לא חיישינן דגוי חם על בהמתו
שלא תעקר עביד בה מלאכה בשבת ונעביד
כיון דזבנה קגייה גזירה משום שאלה גזירה
משום שכירות גזירה משום נסיוני דימנן
דמזבן לה ניהליה סמוך לשקיעת החמה
דמעלי שבתא ואמ׳ ליה נסייה ניה ליה
ושמעה ליה לקליה ואזלא מחמתיה ונחא
ליה דתיזיל והוה ליה כמחמר אחר בהמתו
בשבת ׳ רב אחא שרא לזבוני חמרא אגב
סמסירא אי משום נסיוני הא לא ידעה ליה
לקליה ואזלא מחמתיה אי משום שאלה
אי משום שכירות סמסירא כיון דלגוי שעתיה
הוא דמזבן לא מושיל ולא מוגר ועוד חיישי
דלא מיגרי מומחא ומשום חבי לא מושיל
ולא מוגר ׳ רב הונא זבן ההיא פרה לגוי
אמ׳ ליה רב חסדא מאי טעמא עביד מר הכי
אמ׳ ליה אימר לשחיטה זבנה ׳ אמ׳ רב נחמן
אמ׳ רבה בר אבוה כדרך שאמרו אסור למכור
לגוי כך אסור למכור לו שדה החשוד למכור
לגוי ׳ תנו רבנן אין מעמידין בהמה
בפונדקיות של גוים זכרים אצל נקבות ונקבות
אצל זכרים ואין מוסרין בהמה לרועה שלהן
ואין מתייחדין עמהן ואין מתלוין עמהן ואין
מוסרין להם תינוק ללמדו סופר ולמדו
אומנות ׳ תנו רבנן אין מוכרין להם לא
זיין ולא כלי זיין ואין משחיזין את הזיין להם
ואין מיכרין להם לא סכין ולא קנלדרין ולא
כלים ולא שלשלאות של ברזל ׳ כדרך
שאסור למכור לגוי כך אסור למכור לישראל
החשוד למכור לגוי החשוד למכור ללסטים
ישראל ׳ תנו רבנן אין מוכרין להן תריסין ויש
אומ׳ מוכרין להן תריסין מאי טעמא דתנא
קמא דכי שלים זייניהו קטלי בהו ויש אומ׳
מוכרין להם דכי שלים זייניהו מיערק ערקי
אמ׳ רב נחמן אמ׳ רבה בר אבוה הלכה כיש
אומ׳ ׳ אמ׳ רב אדא בר אהבה אין מוכרין
להן עששית של ברזל ׳ אמ׳ רב זביד ב
בפרזלא הנראה יהאידנא רקא מזבנין
אמ׳ רב אשי לפרסאי דמגנו עילוין ׳ בן
בתירא מתיר בסוס ׳ תנא בן בתירא מתיר
בסוס מפני שהוא מלאכה שאין חייבין עליה
חטאת ׳ אמ׳ יוחנן הלכה כבן בתירא ׳
מתני ׳ אין מוכרין להם רובים ואריות
ולא כל דבר שיש בו נזק לרבים ׳
אין בונין עמהם בסלקי וגרדין אצטרא
ובימה אבל בונין עמהן במסיות ומרחצאות
הגיע לכיפה שמעמידין בה עד׳ אסור לבנותה
אמ׳ רב חנן בר אבא היה נסה הרי היא כ
כבהמה דקה לגרכים אבל לא למכירה וכן
הלכתא ׳ הרחק מעליה דרכך ׳ זו
המינות והרשות ואל תקרב אל פתח ביתה
זו זונה ׳ וכמה אמ׳ רב חסדא עד ארבע אמות
תנו רבנן ההולך לאצטרוטרין ולברקום
וראה את הנחשים ואת החברים לקיין מלין
לולין סגלדין וסגלדיון הרי זה מושב לעגים
ועליהם הכתוב אומ׳ אשרי האיש אשר לא הלך
בעצת רשעים וגו׳ כי אם בתורת יי׳ חפצו וגו׳
הא למדת שהדברים הללו מביאין את
האדם לבטול תורה ׳ דרש ר׳ שמעון בן
עזי מאי דכתי׳ אשרי האיש אשר לא הלך
וכי מאחר שלא הלך מהיכן עמד ומאחר שלא

עמד מהיכן ישב ומאחר שלא ישב מהיכן לץ
לא לומר לך שאם הלך סופו לעמד ואם
עמד סופו לישב ואם ישב סופו ללוץ ואם לץ
עליו הכתוב אומ אם חכמת חכמת לך ולצת
לברך תשא אמ׳ שעזר כל המתליצץ
יסורין באים עליו שנא ועתה אל תתלוצצו
פן יחזקו מוסריכם אמ׳ להו רבא לרבנן
במטותא מינכו לא תלוצון דלא ליד׳ בי
יסורין עליכו אמ׳ רב קטינא כל המתלוצץ
מזונותיו מתמעטין שנא משך ידו ארח
לוצצים אשרי איש ירא את י׳ איש ולא
אשה אמ׳ רב עמרם אמ׳ רב יאמרי לרה
אמ׳ רב נחמן אמ׳ רב אשרי איש שעשה
תשובה כשהוא איש על פלבי מים אמ
ר׳ חנחום בר חניגאי לעולם ישליש אדם
שנותיו שליש במקרא שליש במשנה שליש
בתלמוד ומי ידע כמה האוי כי קאמרי ביומי
אשרי פרייו יתן בעתו ועלהו לא יבול
אמ רבא אם פריו יתן בעתו ועלהו לא יבול
ואם לאו על הלמ׳ ועל המלמ׳ הכתוב אומ
לא כן הרשעים וגו והיינו דאמ׳ אמא
אמ׳ רב חונא אמ׳ רב מאי דכתי כי רבים
חללים העילה ועצומים כל הרוגיה כי רבים
חללים העילה זה תלמיד שלא הגיע
להוראה ומורה ועצומים כל הרוגיה
זה תלמיד שהגיע להוראה ואינו מורה
ער כמה ער ארבעין שנין הגיע לכיפה
שמעמידין שם עז אסור לבנותה אמ׳
שעזר ואם בנין שמיז מותר מתני׳
אין מוכרין להם כמחובר
לקרקע אבל מוכר הוא משיקוץ ר׳ יהודה
אומ מוכר הוא על מנת לקוץ מנא הני
מילי אמ׳ ר׳ יסי בר חנינא אמ קרא לא תחנם
לא תתן להם חנייה בקרקע תניא נמי הכי
לא תחנם לא תתן להם חנייה בקרקע
ד׳א לא תתן להם חן ד׳א לא תתן להם
מתנות חנם לא תתן להם חן מסייע ליה
ליב דאמ׳ רב יהודה אמ׳ רב אסיר לארם
לומ כמה נאה גוי זה תני רבנן ונשמרת
ממל דבר רע שלא תסתכל אדם באשה נאה
ואפי בניוה באשת איש ואפי מכוערת ולא
בבגדי יבבע אשה לא בחמור ולא בחמורה
לא בחזיר ולא בחזירה לא בעקב ולא בעקבי
בעקבת בשעה שעוקקין זה לזה ולא
בכבדי יבבע אשה אמ׳ רב יהודה אמ רב
שמוא אפי שטוחין ומונחין על גבי הכותל

אמ׳ ליב פעא וכמכיר את בעליהן תנו רבנן
ונשמרת מכל דבר רע שלא יהרהר אדם ביום
ויבא לידי טומאה בלילה מכאן אמ׳ עגחס
בן יאיר זהירות מביאה לידי זריזות זריזות
מביאה לידי נקיות נקיות מביאה לידי פרישות
פרישות מביאה לידי טהרה טהרה מביאה
לידי קדושה קדושה מביאה לידי יראת חטא
יראת חטא מביאה לידי ענוה ענוה מביאה
לידי חסידות חסידות גרולה מכולן שנא או
דברת מחזון לחסידיך ועליגא דר׳
יהושע בן לוי דאמ׳ ר׳ יהושע בן לוי ענוה גרולה
מכולן שנא׳ רוח י׳ עליהם משח ל׳ ונו
חסידים לא נאמ׳ שא ענוים הא למדת שענוה
גרולה מכולן ירוש זריזות מביאה
לידי נקיות דכת׳ וכלה מכעך נקיות לידי
טהרה דכת׳ וכפר עליו הכהן וטהר טהירה
לידי קדושה וטהרו וקדשו קדושה לידי ענוה
כי כה אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו מרום
וקדוש אשכון וגו ענוה לידי יראת חטא דכת׳
ענקב ענוה יראת י׳ יראת חטא לידי רוח הקד
דכת׳ אז תבין יראת י׳ ודעת אלהים תמצא
רוח הקדש לידי חסידות דכת׳ אז דברת בחזון
להסידיך חסידות לידי תחיית המתים
דכת׳ ונתתי רוחי בכם וחייתם תחיית המתים
דכת׳ הנני שולח לכם את אליה הנביא
ר׳ יהודה אומ מוכר הוא על מנת לקוץ וקוצץ
דברי ר׳ יהודה ר׳ מאיר אומ אינו מוכר לו אלא
קוצה קמה על מנת לקצור וקוצר
דברי ר׳ יהודה ר׳ מאיר אומ אינו מוכר לו אלא
קוצה איבעיא להו בהמה על מנת לשחוט
ושוחט מהו היתם הוא דלאו כרשותיה קיימי
ולא מצי משהי להו אבל בהמה כיון דברשותיה
קיימא משהא לה או דילמא לא שנא תשמע
בהמה על מנת לשחוט ושוחט דברי ר׳ יהודה
ר׳ מאיר אומ אינו מוכר אלא שחוטה והלכת
כר׳ מאיר דסתם מתני כותיה מתני׳
אין משכירין להם בתים בארץ
ישראל ואין ערוך לומ שדות וכפריא משכירין
להם בתים אבל לא שדות ובחוצה לארץ
מוכרין להם בתים ומשכירין להם שדות
דברי ר׳ מאיר ר׳ יסי אומ אף בארץ ישראל
משכירין להם שדות ובחוצה לארץ מוכרין
דו ושו אמ׳ רב יהודה אמ שמוא הלכה כר׳ יסי
אמ׳ רב יוסף ובלבד שלא יעשם שכונה
תאנא אין שכונה פחותה משלשה בני אדם
מתני׳ אף במקום שאמרו להשכיר

ולא לבית דירה אמרו מפני שמכניס לתוכה
ע"ז שנא ולא תביא תועבה אל ביתך ובכל מקום
לא ישכור לו את המרחץ מפני שנקראת על שמו
תנא רבן שמעון בן גמליאל אומ' לא ישכור
מרחצו לגוי מפני שנקראת על שמו וגו' זה
עושה בו מלאכה בשבתות וימים טובים אבל
שדהו לגוי מאי שרי ראמרו ארישותיה קא עביד
מרחץ נמי אמרי ארישותיה קא עביד ארישותיה
למרחץ לא עבדי אינשי הניהו מוריקי דגוי
נקיט בשבתא וישרט נקיט בחד בשבתא אתו
לקמייה דרבא שרא להו רבא איתיביה רבינא
לרבא ישרט וגוי שקבלו שדה בשותפות לא
יאמר ישרט לגוי טול אתה חלקך בשבת ואני
חלקי בחול ואם התנו מתחלה מותר ואם כאן
לחשבון אסור איכסיף לסוף אגלאי מילתא
דהתנו מעיקרא הוה גרס' בפ' ארבע כ
מיתות אמ' אביה דשמוט אסור לארם שיעשה
שותפות עם הגוי שמא יתחייב לו שבועה ונשבע
לו בע"ז והתורה אמרה לא ישמע על פיך

סליק עירקא

אין מעמידין בהמה בפיגרקאות של גוים מפני
שחשודין על הרביעה ולא תתיחד אשה עמהם
מפני שחשודין על שפיכות דמים בת
ישרט לא תילד את הנכרית אבל נכרית מילדת
בת ישרט בת ישרט לא תניק בנה של נכרית
אבל נכרית מניקה בנה של בת ישרט ברשותה
תנ' רב יוסף ארמלתא לא תרבי כלבא ולא
תשדי ברבי רב משום חשדא לא תתיחד
אשה עמהם מפני שחשודין על הערוות
מאי איריא גוי אפילו ישרט נמי דהא תנן לא
יתייחד איש עם שתי נשים לא צריכא שאשתו
עמו ישרט אשתו משמרתו גוי אין אשרט
משמרתו לא יתיחד אדם עמהן מפני
שחשודין על שפיכות דמים תנו רבנן
ישרט שנתגייר לו גוי בדרך טופלו לימיכו ר'
ישמעאל בני של ר' יוחנן בן ברוקא אומ' בסוף
טופלו לימינו במקל טופלו לשמאלו היו עולין
במעלה ויורדין בירידה לא יהא ישרט למטה
וגוי למעלה שא ישרט למעלה וגוי למטה
ואל ישוח לגבי שמא יריץ את גלגלתו שמא
לאן אתה הולך ירחיב לו את הדרך כדרך ש
שהרחיב יעקב לעשו רכת ער אשר אבא אל
אדני שעירה וכת ויעקב נסע סכתה מעשה
בתלמידי ר' עקיבא שהיו מהלכין לכויב ופגעו
בהן לסטים אמרו להם לאן אתם הולכין אמרו
להן לעבו כיון שהגיעו לכויב פרשו אמרו להם
תלמידי מי אתם אמרו להם תלמידי ר' עקיבא
אשרי ר' עקיבא ותלמידיו שלא פגע בהן ארם
רעמעלם בת ישרט לא תילד את הנכרית
תנו רבנן בת ישרט לא תלד את הנכרית מפני
שמילדת בן לע"ז ונכרית לא תילד בת ישראל
מפני שחשודין על שפיכות דמים רבי ר' מאיר
וחכמים אומ' נכרית מילדת בת ישרט בזמן
שאחרות עומדות על גבה אבל לא בינה לבינה
ורמינהי יהודית מילדת ארמית בשכר אבל
לא בחנם אמ' רב יוסף בשכר שדי משום
איבה סבר רב יוסף למימר אולדי בשבת
שדי משום איבה אמ' ליה אביי יכלה למימר דידן
דמנטרי שבתא מחללין עליהו דידכו דלא
מנטרי שבתא לא מחללין עליכו סבר
רב יוסף למימר אונקי בשכר שדי משום איבה
אמ' ליה אביי יכלה למימר אי נכויה היא בעינא
לאינסובי ואי אשת איש היא מידהיסנא באפי
נברא סבר רב יוסף למימר הא דתנא הגוים
והרועים בהמה דקה לא מעלין ולא מורידין
אפוקי בשכר שדי משום איבה אמ' ליה אביי ימל
למימר ליה קאי בריה באיברא אי נמי קטינא לי
זימנא לבי ריאר תני ר' אבהו קמיה ר' יוחנן
הגוים והרועים בהמה דקה לא מעלין ולא מורי
מורידין המינים והמשומרים ואפיקורסין כ
מורידין אבל לא מעלין אמ' ליה אני שונה לכל
אבירת אחיך לרבות את המשומר ואת אמרת
מורידין סמי מכאן משומר ולישני כאן
במשומר אוכל נבלות לתאבון כאן במשומר
אוכל נבלות להכעיס קסבר אוכל נבלות להכעיס
מין הוא שמעינן מיהא לרברי הכל משומר
אוכל נבלות להכעיס לא קריבא ביה לכל אבירת
אחיך איתמר משומר פליגי ביה רב אחא
ורבינא חר אמ' לתאבון משומר להכעיס מין
וחר אמ' להכעיס משומר ואי זהו מין העובר ע"ז

אמ' מר מורידין אבל לא מעלין השתא אחותי
מחתינן ליה אסוקי מיבעיא אמ' רב יוסף כר אחא
אמ' רב ששת לא נצרכא שא שהיתה לו מעלה
בבאר מנרה ונקיט לה עילתא רלא תיחות
חיתא עילויה רבה ורב יוסף דאמרי תרויהו
לא נצרכא שאם היתה אבן על פי הבאר מכסה
ונקיט ליה עילא בעינא לעבורי חיותא רבינא
אמ' לא נצרכא שאם היה סולם בבאר מסלקו
ונקיט ליה עילא בעינא לאחותי כרי מאיבא"

מתני'

מתרבין מהן רשני ממין אבל לא מין

עשות ואין מסתברין מהן בכל מקום דברי
ר' מאיר וחכמים אומ' ברשות הרבים מותר אבל
לא בינו לבינו רשוי ממון בהמתו רשוי עשורת
נופו · אמ' רב חסדא אמ' מר עוקבא אע"פ
שאמרו אין מתרצין מהן אבל אומ' לו סם פלוני
יפה לו סם פלוני רע לו מיתב סבר שאול משאיל
כי היכי דשאיל לדידי שאיל נמי לאחריני ולא
אתי לאורועי עשיה · אמ' רבה בר בר חנה
אמ' ר' יוחנן ספק חי ספק מת אין מתרצאין מהן
ודאי מת מתרצאין מהן והא איכא חיי שעה
לחיי שעה לא חיישינן רבת' אם אמרנו נבא
העיר והרעב בעיר וגו' והא איכא חיי שעה
שא לחיי שעה לא חיישי' · אמ' רבה בר בר חנה
אמ' ר' יוחנן כל מכה שמחללין עליה את השבת
אין מתרצאין מהן · איכא דאמרי אמ' רבה בר
בר חנה אמ' ר' יוחנן כל מכה של חלל אין מתרצ
מתרצאין מהן מאי בינייהו איכא בינייהו נב היר
ונב הרגל דאמ' רב אדא בר מתנא אמ' רב נב
היר ונב הרגל הרי הן כמכה של חלל ומחללין
עליה את השבת · אמ' רב שמן בר אבא אמ'
ר' יוחנן מכה של חלל אינה צריכה אומר והא
אשתא עמירתא כמכה של חלל דמיא ·
ומהיכן מכה של חלל ר' אמי מן השפ
ולמעלה · תא דתניא היה ר' ישמעאל אומ' מנין
שאם אומ' לו לאדם עבוד עכו"ם ואל תהרג שיעבור
ואל יהרג ת"ל וחי בהם ולא שימות בהם ליתה
דקיימא לן כר' שיעזר דאמ' אם נאמ' בכל נעשך
למה נאמ' בכל מאדך ואם נאמ' בכל מאדך
למה נאמ' בכל נעשך אם יש לך אדם שממונו
חביב עליו מנוסה לכך נאמ' בכל מאדך ואם יש
לך אדם שגופו חביב עליו מממונו לכך נאמ'
בכל נעשך וכבר נרידנא לה להא מילתא בפ'
קמא סורה ומורה · נשים בכפסחים בפ' כל שעה
אמ' ר' יעקב אמ' ר' יוחנן בכל מתרצין חוץ מעבו
אשרה היכי דמי אי דאיכא סכנה אפי' עבודת
אשרה ואי דליכא סכנה אפי' אסורין שבתורה
נמי לא לעולם דאיכא סכנה ואפי' הכי בעבו
אשרה לא דתניא ר' שיעזר אומ' אם נאמ' בכל
נעשך למה נאמ' בכל מאדך · כי אתא רבין
אמ' ר' יוחנן בכל מתרצאין חוץ מעבו' וגילוי עריות
ושפיכות דמים · עבו' הא דאמרן גילוי עריות
ושפיכות דמים דתניא ר' אומ' מפי כאשר יקום
איש על רעהו וירצחו נפש וכי מה ענין רוצח
אצל נערה המאורסה אלא הרי זה בא ללמד
ונמצא למד מקיש רוצח לנערה המאורסה
מה רוצח יהרג ואל יעבור אף נערה המאורסה
יהרג ואל יעבור · ורוצח נפקא מנלן דתניא
הוא כי היא הנאנסת לקמיה דרבא אמ' ליה אמ'
לי מאי דוחקיה לי' קטליה לפלניא ואילא קט
קטילנא לך אמ' ליה מאי חזית דדמא דידך
סומק טפי דילמא דמא דחברך סומק טפי ·
מר בר רב אשי אשכחיה לרבינא דקא שקיל לה
לברתיה גוהדקי דעיל לה אמ' ליה אימר דאמור
רבנן כשעת סכנה שלא בשעת סכנה מי אמור ·
אמ' ליה הא אישתא עמירתא בשעת הסכנה
דמי לאיכא דאמ' הכי קאמ' ליה מידי דרך הנאתן
קא עבידנא · איתמר הנאה הבאה לו לאדם
בעל כרחו אבי' אמ' מותרת ורבא אמ' אפורה
אשכר ותקמיכון לא אשכר ותקמיכון כוליי
עלמ' לא עלינו דאסור לא אשכר ולא מיכון
כולי עלמא לא עלינו דשרי כי עלינו אשכר ולא
קא מיכון · איכא דאמרי אמ' עשר ולא קא מ
מיכון היינו פלוגתא דר' יהודה ור' שמעון דת'
יהורה דאמ' רבר שאין מתכוין אסור אסור לר'
שמעון דאמ' דבר שאין מתכוין מותר מותר
כי עלינו דלא אשכר ותקמיכון אבי' אמ' מותר
ורבא אמ' אסור והלכתא כרבא · עכ"ל
ואין מסתברין מהן בכל מקום דברי ר' מאיר
וחכמים אומ' וכו' תנו רבנן מפני שדרכי
מן הגוי וראוה במראה ואינו חושש היכי דמי
אי ברשות הרבים למה לי מראה ואי ברשות
היחיד כי ראוה במראה מאי הוי עלה ברשות
היחיד וכי ראוה במראה מיחזי כאדם חשוב
וגבי המסתבר מישרש פיון שהגיע לכלורייתו
שומט את ידו וכמה אמ' רב מלכיה אמ' רב
אדא בר אהבה שלש אצבעות לכל רוח ·

מתני' שני דברים של גוים אסורין ואפי'
אסור הנאה היין והחומץ של גוים
שהיה מתחלתו יין וחרש קדרו אני ועורות
לבובין בן שמעון בן גמליאל אומ' כומן עו
שהקרע שלהן עניבל אסור משוך כשר · כשר
הנבנם לבית ע"ז מותר והיוצא אסור מפני
שהוא וכחו מתים דברי ר' עקיבא ההולכים
כתרגית אסור מלשאת ומלתת עמהן והנאין
מותרין · יין מנלן אמ' רב נחמן אמ' רבה
בר אבוה אמ' קרא אשר חלבו יאכלו
ישתו יין נסיכם מה זבח אסור בהנאה אף יין
אסור בהנאה וזבח נפקא מנא לן דתנ' ויעמד
לבעל בערו ויאכלו זבחי מתים מה מת אסור
אף זבח אסור ומת נפקא מנלן את"ש שם שם
מענלה עגילה כת הכא יתבת שם מרים וכת
הכא וערבי שם את העגלה בנחל מה להלן

אסור אף כאן אסור והתם מצא לן אמרי דבי
ר' ינאי בעיר נתיב בה בקדשים וחזמץ
של גוים וכו' אמר רב אשי חומץ שלנו בידי
גוים ויין מבושל שלנו בידי גוים לא צריך ס"ד
חותם בתוך חותם או משום נסוכי לא מינסך
או משום חלוקי כיון דאיכא חותם אחד לא
טרח ומזיף תנו רבנן יין מבושל ואלונתית
של גוים אסורין אלונתית כבדיתא מותרת
ואי זו היא אלונתית כדתנן לגבי עבדת עושין
יינמילין ואין עושין אלונתית ואין יינמילין
יין ורבש ופלגלין אלונתית יין ישן ומים
צלולים ואפרסמון אמר רבא יין מזוג
ישבו משום גלוי וישבו מעות יין נסך מ
מבושל אין בו מעות גלוי אין בו משום יין
נסך ומיא בין ביממא בין בלילא אית ביה
משום גלוי ולא אמרינן אימת ישן עליהם
רב לא הוה שתי מיא מבי ארמאה ולא מבי
ארמלתא משום דלא זהירי בגלויא
אמר רבא האי חמרא דאקרים ערב תלתא יומי
ישבו משום גלוי וישבו משום יין נסך מכאן
ואילך אין בו משום גלוי ואין בו משום יין
נסך ונהדרינן אמיי מכאן ואילך אין
בו משום יין נסך וישבו משום גלוי מאי ט"ס
טעמא מיקרי ושתי תנו רבנן יין תוסס
אין בו משום גלוי וכמה תסיסתו שלשה ימים
אמר ר' חייא בר אשי אמר שמואל מי שעבטל
אין בו משום גלוי אמר רבא לעבד וחייא ר"ל
ט"ס כנגד טיף טיף אמר חייא בי
אשד אמר שמואל עי תאנה אין בו משום גלוי
כמאן כי האי תנא דתנא ר' יעזר אומר אוכל
ארם תאנים וענבים ואינו חושש משום שנא
שומר פתאים ה' אמר רב סנבא משום ר'
יהושע בן דימא שלשה מיני ארם הן של בחור
ושל בינוני ושל זקן של בחור שוקע ושל
בינוני מלגלג ושל זקן עף של בחור שוקע
למאי הלכתא לכדתניא חבית שנתגלתה
אגב שנשתו ממנה תשעה לא ישתה ממנה
עשירי מעשה היה ושתו ממנה תשעה
ולא מתו ושתה עשירי ומת אמר ר' ירמיה זהו
שוקע וכן אכטיח שנתגלתה אגב שאכלו
ממנה תשעה לא יאכל ממנה עשירי מעשה
היה ואכלו ממנה תשעה ולא מתו ואכל
עשירי ומת אמר ר' ירמיה זהו שוקע תנו
רבנן מים שנתגלו לא ישתם ברשות הרבים
ולא ירבץ בהן את הכבית ולא יגבל בהן את
הטיט ולא ישקה מהן לא בהמתו ולא בהמת
חבירו ולא ירחוץ מהן פניו ידיו ורגליו
אחרים אומ' מקום שיש סירטא אסור מקום
שאין סירטא מותר גרסי' בשחיטת חולין
בפרק ראשון תנן התם שלשה משקין אסורין
משום גלוי המים והיין והחלב ושאר כל המשקין
מותרין כמה ישהו ויהיו אסורין כדי שיצא
הרחש ממקום קריב וישתה ובמה מקום
קריב אמר ר' יצחק בריה דר' יהושע כדי שיצא
הרחש מתחת אזן הכלי וישתה ויחזור לתוכו
וגרסי' בפרק בן טרפעות מנימין בגרקאה
אינגלי ליה טמתקא דרובשא וכו' ומסתבר
מההוא מעשה דרבש ועיר ישבו משום גלוי
גרסי' בתחלת כיצד אמר ר' יוסי בן שאול
משום ר' האי תומא שחיקא סבנתא לגלויא
שיעור המים המנולין כדי שתאבד בהן
המרה ר' יוסי אומ' בכלים כל שהן ובקתקעת
וכו' יש שעה רשאי אם המים המנולין ג
מרובין כדי שתאבד בהן המרה שהיא סם
של רחש אין חוששין להן שהסם נטל בהן
ואינו מזיק ואם אין בהן זה השיעור אסורין
מפני הסכנה ויש אומ' חלוק שאם אין
בהן זה השיעור והמים עלולין מיתתן שלו
היהבהן סם היה נראה אבל אם המים מחנים
אסורין שרחוששין שמא שבו בהן סם ואנו ניני
נקורי תאנים וענבים והקשיאן והדלעין
והאבטיחים והמלפפונות אפילו הן לבד
אחד גדול ואחד קטן אחד תלוש ואחד
מחובר כל שיש בו לחה אסור נשיכת נחש
אסורה מפני סכנת נפשות משמרת של
יין אסורה משום גלוי ור' נחמיה מתיר
אמר שמואל כל השרצים שלהן אוכל של
נפש מפיות ועוף שורצים מלקה
ירושע אמר מונא עדיין אנו למיחש
למאי דבי ר' אחא חושבין אסיר למיתן פריטי
גו עבמא ניסתא תותי בי שיחא תבשילא
תותי בי עריסא ממעגן סכינא גו תרנגא אונו
עוגלא אמר ר' יוסי בן כון כל זיעת ארם
כל זיעת ארם סם המות חוץ מזיעת הפנים
תנו רבנן אחד הלוקח ואחד השוכר בית
בריעבדו של נכרי ומלאהו יין ומצאתו חותם
ביד שודאי ר' יעזר מתיר בטוהיה וחכמים
אוסרין ר' יעזר לא חייש לדיוקא ורבנן חייש
לדיוקא אמר חייא בריה דרמי בר נחמני
אמר רב חסדא אמר רב ואמרי לה אמר רב חסדא
אמר זעירי הלכה כר' יעזר בן גמליאל דלא
חייש לסיתומא גרסי' בפרק השוכר

את הפועל לעשות עמו בין נסך וכי מאחר
דקימ"ל כרבן שמעון בן גמליאל דלא חייש
למיתומא וכותיה דר' יעזר דלא חייש לזיופא
האידנא מאי טעמא לא מותבינן חמרא כי
גוים חיישי לשיבי ועירוש מינקת שמניחין
כמגופת חבית נקב מאחר שטוחין את פיה
כדי שתצא ממנו הרוח שלא ישבר הכלי
וחושעין שמא יכנס משם מינקת וישתה
מן היין וינסכו · אמ' ר' יוחנן הכל משתמר
חותם בתוך חותם ואפי' יין היכי דמי חותם
בתוך חותם אבנא דחביתא שריקא ואתיא
הוי חותם בתוך חותם אי לא לא הוי חותם
בתוך חותם דיקולא אפומא דחביתא ומהדק
הוי חותם בתוך חותם לא מהדק לא הוי חותם
בתוך חותם · נוד בריסקא צרורה ואתי
ואתזמה ניד למטה הוי חותם בתוך חותם
ניד למעלה לא הוי חותם בתוך חותם ·
ואי כאיף עומיה לבאו ועייר הוי חותם בתוך
חותם · איתמר מפני מה אסרו שכר של
גוים רמי בר חמא אמ' ר' יצחק משום חתנות
ר' יצחק אמ' משום כילויא ודוקא באתריא
דמצלו מיא · רב עמא מעקין ליה לבבא
דחנותא ושתי · רב אחא מיתני ליה לביתיה
ושתי ותרויהו משום חתנות מיתיו רב אחא
עבד הדרקה יתויא · אמ' רב יוסף תאי
חלא דשמרא דארמאי אסור משום דמעייבי
ביה חדדיא דיין נסך · אמ' רב אשי ומאוצר
שדי אם איתה למערבי ביה מיסרא סרי
וחרש הדדיאני מאי חרש הדדיאני אמ' רב
יהודה אמ' שמואל חרש של אדריינוס קיסר
ועורות לבובין · תנו רבנן אי זהו עיור
לבוב כל שוקדיו נכנסי הלב וקדור כמין
ארובה יש עליו קורט דם אסור אין עליו
קורט דם מותר · אמ' רב הונא לא שנו
שלא שלחו אבל שלחו אסור אימר מלח
העבירתהו · רבן שמעון בן גמליאל אומר
בזמן שהקדש שלו עגול אשר משוך מותר
אמ' רב יוסף אמ' רב יהודה אמ' שמואל
הלכה כרבן שמעון בן גמליאל · מתני'
בשר הנכנס לבית ע"ג מותר
והיוצא אסור ההולכין כתרעית אסור מלשאת
ומלתת עמהן והבאין מותרין · אמ'
שמואל גוי ההולך כתרעית בהליכה אסור
ובחזרה מותר ישר"ל ההולך כתרעית ב
בהליכה מותר ובחזרה אסור · והתניא
ישר"ל ההולך כתרעית בין בהליכה בין

בחזרה אסור אמ' רב כי תניא התם בישראל
משומד · תנו רבנן גוי ההולך לירוד
בהליכה אסור ובחזרה מותר ישר"ל ההולך
לירוד בהליכה אסור ובחזרה מותר דאמרי
עז' זבין ועז' איבא גויה אמרינן גלימא
זבין חמרא זבין ישר"ל נמי גלימא זבין חמרא
זבין אם איתה דמזבין הכא מזבין · רבריקי
הבא גוי חמרא זבין גלימא זבין לא עריכנא
ליה דהא אמיקנא בפרק השוכר את הפועל
דרמי ע"ז ביד גוי מותר · והבאין מותרין ·
אמ' שמעון לא שנו אלא שאין קשורין זה בזה
אבל קשורין זה בזה אסורין אימר דעתן
לחזור · מתני' נודות הגוים וקנקניהם
יין · ישר"ל כנוס בהן אסורין
אסור הניאוה הרי עבים והזבין של גוים אסורין
ואסורין אסור הנאה דברי ר' מאיר וחכמים
אומ' הלחין אסורין והיבשין מותרין המורים
ונביעת בית אוביקי אסורין ואסורין אסור
הנאה דברי ר' מאיר וחכמים אומ' אין איסורן
אסור הנאה · בי עזיי ט"ו אנס זיקי
מרב יצחק בר יוסף דמא בהו חמריא ו
ואהדרינהו ביהליה אתא שאיל בי מדרשא
אמ' ליה ר' ירמיה בך הורה ר' אמי הלכה
למעשה ממלאין מים שלשה ימים ומערין
ואמ' רבא צריך לערין כל מעת לעת
לעת סבור מינה הני מילי דיזין אבל דידהו
לא כי אתא רבין אמ' ר' שמעון בן לקיש ו
אחד שלנו ואחד שלהן סברי רבא בריה
דרבה למימר קמיה דרב אשי הני מילי נ
נודות אבל קנקנים לא אמ' ליה רב אשי לא
שנו נודות ולא שנו קנקנים · תני רב
זביד כר' אושעיא הליקח קנקנים מן הגוים
חדשים נותן לתוכן יין ישנים נותן לתוכן
ציר או מוריים לכתחלה · בעא מיניה ר'
יהודה נשיאה מר' אמי החזירן לכבשן ונר
ונתלבנו מאי אמ' ליה ציר שורף אור לא
כל שכן · איתמר נמי אמ' ר' אמי אמ' ר' יוחנן
קנקנים של גוים שהחזירן לכבשן האש
ביין שנשרו זפתן מהן מותרין · אמ' רב אשי
לא תימא עד דנתיא גוא אפילו רבי אימי מתני
קנקנא פליגי בה רב אחא ורבינא חד אסר
וחד שרי והלכתא כמאן דאסר · איבעיא
להו מהו לתת לתוכן שכר רב נחמן ורב
יהודה אסרי ורבא שרי · רבינא שרא ליה
לרב חייא בריה דרב יצחק למחמא בהו
שביעית אזל ימא בהו חמרא ואתי הכי לא

חש לה למילתא אמ' אקראי בעלמא הוא
והלכתא כרבא וכרבינא דכתראי אינון
והלכתא קנקנים של גוים לאחר שנים עשר
חדש מיתתן רבי פרזק רופילא אנס הנהו
גובי מעים כריתאי רמא בהו חמרא אהדרינהו
ניהליה אתו ושיילוה לרב יהודה אמ' להו דבר
שאין מכניסו לקיום משכשכן במים ומיתתן
אמ' רב יהודה הני גובי דארמאי דבר שאין
מכניסו לקיום הוא משכשכן במים ומיתתן
כסי רב אתי אסר ורב אשי שרי אי שתי כהו
גוי בעגם ראשונה בולי עלמא לא פליגי דאסירי
כי פליגי בפגם שניה איכא דאמרי פגם ראשון
ושני כולי עלמא לא פליגי דאסירי כי
פליגי בפגם שלישית והלכתא פגם ראשונה
ושניה אסור שלישית מותר וקא פריש גאון
דהני כסא דצהרא טנהו אמר רב זביד
קונא חיורא ואוכמא שרי ירוקא אסיר משום
מיצרף ואיתימא פומי קרטופני כלהו אסירי
והלכתא כותיה דבר חייא ברסי בפני שני דייני
גדולות והלכתא כרב זביד במאני דקונייא
והני מילי לענין יין נסך דתשמישו בצונן
אבל לענין חמץ בפסח דתשמישו על ידי
חמין בין ירוקי בין חיוארי בין אוכמי כולהו
אמירי דחזינא להו דמריתי ובלעי והתורה
העידה על כלי חרש שאינו יוצא מידי דעבוד
לעולם החרעגים והזגים של גוים
אסורין ואסורן איסור הנאה וכו' תנו רבנן
החרעגים והזגין של גוים להין אסורין יבשין
מיתרין שהן להין ושהן יבשין אמ' רב יהודה
אמ' שמואל לחין כל שנים עשר חדש יבשין
לאחר שנים עשר חדש אמ' רבה בר רב
חנא אמ' ר' יוחנן כשהן אסורין אסורין אפילו
בהנאה כשהן מותרין מיתרין אפי' בשתיה
ומעורש בירושלמי אותן מתוך הבור
דאינו נעשה יין נסך עד שיהיו לבור אמ'
רב זביד הא דתנן החמרא דארמאי לפתר
תריסר ירחי שתא שרי אמ' רב חביבא
האי אבטא דטייעי בתר תריסר ירחי שתא
שרי ועי' בלשון ערבי אלמיעל אלערבי
והמוריים תני אבימי בריה דר' אבהו מוריים
אומן מיתה הוא תאני לה והוא אמ' לה בעגם
ראשון ושני מותר ושלישי אסור ראשון ושני
מותר כיון דשמיעא לא צריך למרמא בהו
חמרא שלישי קלישי שומניה ורמו ביה חמרא
ההוא ארבא דמוריאסא דאתאי לעמילא
דעבו אותיב ר' אבא רמן עבו נטורי בהדה
אמ' ליה ר' אבא לר' אבא רמן עבו עד האידנא
מאן נטרה אמ' ליה עד האידנא למאי ניחוש
לה אי משום דמעברי ביה חמרא קסטא ד
דמוריאסא כלומא קסטא דחמרא כארבעה
לומי והילמא מאורבאי אתאי דנפיש חמרא
התם עקולי ופשורי איכא מתני' אמ'
ר' יהודה שאל ר' שמעון את
ר' יהושע כשהיו מהלכין בדרך מפני מה אסרו
גבינת הגוים אמ' לו מפני שמעמידין אותה
בקיבת הנבלה וכו' וכבר כירדנו ענין קיבת
הנבלה בפ' כל הבשר אסור לבשל בחלב
מתני' ושו רבריס של גוים אסורין ואין
אסורן אסור הנאה חלב שחלבו
גוי ואין ישראל רואהו והפת והשמן שלהן
והשלקות רבי ובית דינו התירו את השמן
והכבשין שדרכן לתת לתוכן יין וחומץ יוצרת
טחבה ועיר שאין בה דגה והחילק וקורט של
חלתית ומלח סלקונדרית הרי זו אסורין ואין
איסורין אסור הנאה חלב למאי ניחוש
ליה אי משום חלופי טהור חיואר טמא דזוק
ואי משום אי עדיבי נינסי דאמ' מר טהור עומד
טמא אינו עומד אי דקא בעיליה לגבנה
הכי נמי הכא במאי עסיקינן דקא בעי ליה
לכמכא ונשקיל מיניה קליל ונוקים כיון ד
דכטהור נמי איכא נסיובי דרא חיימי ליכא
למיקם עליה השתא דאתית להכי גבנה נמי
איכא דקאי ביני איטפי את אמ' רב כהנא
אמ' ר' יוחנן לא התירוה בבית דין מכלל ד
דאיכא מאן דשרי אין הכי אתא רב דימי אמ'
פעם אחת יצא ר' לשדה והביא גוי אחד לפניו
את עירני מאפה פאה אמ' ר' כמה נאה את
זו מה ראו חכמים לאסרה משום
חתנות שא מה ראו חכמים לאסרה בשדה
כסבורין העם לומר התיר ר' את הפת ולא
היא לא התיר ר' את הפת רב יוסף ואיתימא
רב שמואל בר' יהודה אמ' לא כך היה מעשה
שא אמרו בעגם אחת הדרך ר' למקום אחר
וראה מקום רחוק לתלמידים ואמ' ר' אין כאן
פלטר כסבורין העם לומ' פלטר וגוי והוא
לא אמ' שא פלטר ישרא אמ' ר' חלבו אש
למאן פלטר גוי הני מילי במקום דליכא
פלטר ישרא אבל במקום דאיכא פלטר
ישרא לא אמ' ר' יוחנן אפי' למאן דאמ'
פלטר גוי הני מילי בשדה אבל בעיר לא
איבו מעכבת ואכיל אבי מערי דמתא אמ' להו
רבא ואיתימא רב נחמן לא תשתעו מיניה

מעקי טנטני לשוקא ולא חיישי למאן דאסר
וכבשין שרכן לתת לתוכן יין וחומץ
אמ שמואל לא שנו אלא שרכן אבל בירוע
אסור בהנאה ומאי שנא ממוריס לרבנן
דשרו התם לעבודי זוהמא הכא למתיקי
טעמ והלכתא כוותיה ואע"ג דפליג עליה
רב יוחנן אין הלכה כתלמיד במקום הרב
והחילק מאי חילק אמ רב חנן בר רבא אמ
רב סולתנית מפני מה אסורה מפני שעירבונן
עוילין עמה תנו רבנן אין לו עכשיו ועתיד
לגדל לאחר זמן כגון הסולתנית והאפין
כמותר יש לו עכשיו ועתיד להשירן כשעה
שעולה מן הים כגון אקונס ואפונס וכספתא
ואכספתאס ואטונס מותר אמ אביי
חמרא דימא שרי תורא דימא אסיר וסימנך
טמא טהור וטהור טמא כללא דמילתא
כל דאית ליה קליפי שרי וקורט של
חלתית מאי טעמ משום דמפסקי ליה
בסכינא ואע"ג דאמ מר נותן טעם לפגם
מיתר אגב חורפיה דחלתיתא מחליא ליה
שמנונית והוי כנותן טעם לשבח ואסיר
עבדיה דר' לוי הוה מזכין חלתיתא בשוקא
כי נח נפשיה דלוי אתו לקמיה דר' יוחנן
אמ ליה מהו למיזבן מיניה אמ להו עבדו
של חבר הרי הוא כחבר ובתו של חבר הרי היא
כחבר עבדו של חבר הרי הוא כחבר חבר
שמת אשתו ובניו ובנותיו הרי הן בחזקתן
עד שיחשדו וכן חיצר שמוכרין בה
תבלת הרי היא בחזקתה עד שתפסל
אמ רב חביית אסור בחיותם אחר חתכה
דג שאין בה סימן ובשר ויין ותבלת אסורין
בחיותם אחר חתיכה מותרין בחיותם אחר
חלתית חלב מוריס עת ונכנה מותרין בחותם
אחר תנו רבנן אין לוקחין ממח מחג
בסוריא שלא מן המומחה לא יין ולא מוריס
ולא חתכת דג שאין בה סימן שלא מן המומחה
ולא מלח סלקנדרית שלא מן המומחה
וכן חלתית וכן גבנה וכלן אם נתארח אצל
בעל הבית מותר מסייע ליה לר' יהו
יהושע בן לוי דאמ ר' יהושע בן לוי שיגר לו
בעל הבית מותר מאי טעמ בעל הבית
לא שביק היתירא ואכיל איסורא וכי משדך
ליה ממאי דאכיל משדך ליה ומלח
סלקנדרית מאי מלח סלקנדרית אמ רב
יהודה אמ שמואל מלח שבכל סלוקרי רומי

אוכלין אותה מתני' ואלו מותרין
באכילה חלב שחלבו גוי
ויש רבי יואהו והרבש והרבריות אע"פ
שמנטעית אין בהן משום הבשר משקה
והכבשין שאין דרכן לתת בהן יין וחומץ
וטרית שאין טרופה ויציר שיש בה רגה ועלה
של חלתית וזיתי גליסקא מגולגלין ר' יוסי
אומ השליקין אסורין החגבים מן הסלילה
אסורין מן ההפתק מותרין יכן בתרומה
תניא להא דתנו רבנן יושב ישרט בצד
עברו של נוי וגוי חולב ומביא לו ואינו חושש
היכי דמי אילימא דליכא דבר טמא בעדרו
פשיטא ואי איכא דבר טמא אמאי לעולם
דאיכא טמא בעדרו ואי קאי אחזי ליה ואי יתיב
לא חזי ליה מהו כיון דראי יתיב לא חזי ליה
ניחוש דילמא מיית ומערב ביה קמל בין
דאי קאי חזי ליה אירתויי מירתת ולא מ
מערב והדבש רבש למאי ניחוש
ליה אי משום איערובי מיסרא סרי אי משום
בישולי גוים נאכל כמות שהוא חי ואי משום
גיעולי גוים נותן טעם לפגם מותר
וטרית שאינה טרופה ויציר שיש בה רגה
תנו רבנן אי זו היא טרית שאינה טרופה כל
שראשה ושדרה נכר אי זו יציר שיש
בה רגה כל שכלכית אחת או שתי כלכיות
שומטות בה השתא אחת אמרת שתי תרי
מיבעיא לא קשיא כאן בסתומות כאן בפתוחות
בסתומות אחת בפתוחות שתים
איתמר רב הונא אמ עד שיהא ראש ושדרה
ניכר רב נחמן אמ או ראש או שדרה אמ
רב יוסף אלכתא עד שיהא ראש ושדרה
שכל אחד ואחר ניכר אמ רב בהונא
אמ רב קרבי דגים וביצי דגים אין נלקחין
אלא מן המומחה אין שם מומחה מאי אמי
רב הונא עד שיאמר אני מלחתים תנו
רבנן כסימני ביצים כך סימני קרבי דגים
ואלו הן סימני ביצים כל שכורכת וענולגולת
ראשה אחר כך וראשה אחר חד טהורה
שני ראשיה כרין שני ראשיה חדין טמאה
חלבון מבחוץ והלמון מבפנים טהורה
חלבון מבפנים והלמון מבחוץ טמאה
חלמון וחלבון מעורבין זה כזה בירוין שהיא
ביעת השרץ דיתי קלוסטא מגולגלין
נשיטא לא יצריכא דרפו טובא מהו דתימ
חמרא רמיא בהו קמל הני מחמת מישהא
רנפיש בהו והחגבין מן הסלילה אסורין

מן ההפתק מותרין תנו רבנן החגבים
והקנריסין והקפלוטאות הבאות מן האויר
ומן ההפתק ומן הסניגה מותרין והנמכר
בסלילה לפני חנוני אסורין מפני שמזלף
עליהם יין וכן יין תפוחים הבא מן האויר
ומן ההפתק ומן הסניגה מותר והנמכר
בקטלילא לפני חנוני אסור מפני שמערב
בו את היין האי חגבים דקתני הכא בכושין
נינהו ולא שלוקין ולפני מותרין אבל שלוקין
אסורין ודיקי מדקתני להו נבי קנריסין וכו
וקנפלוטות וכמושין נינהו ועוד דייקינן
מיהא דאמרי לעיל אמ' רב ברונא אמ' רב נחמן
שוחיטת אור באדם כל חגבין שבו אסורין והוינן
א' משום ניעולי גוים כי האי גוונא מי אסור
פלוגתא הני לא נתכון לבשלם ואמאי אסירי
מילתא שאם נתכון לבשלם ודאי אסירי

סליק פרקא

כל העלמין אסורין מפני שהן נעבדין לעפר
אחת בשנה דברי ר' מאיר וחכמים אומ' אינו
אסור אלא כל שיש בידו מקל או עצי' או
גרזין השובב אומ' כל שיש בידו כל דבר
אמ' רב יהודה אמ' שמואל באנדידטי של
מלכים שגגו ר' יוחנן בעמודין על גתות מדברה אמ'
מחלוקת בשל גרמים אבל בשל נעצים
דברי הכל אסורין דלמעלה הוא עבדי להו
מתני' המוצא שברי עלמים הרי אלו
מותרין מוצא תבנית יד או
תבנית רגל הרי אלו אסורין מפני שכיוצא בהן
נעבד אמ' שמואל אפי' שברי ע"ז והאי
מדקתני מוצא תבנית יד או תבנית רגל הרי
אלו אסורין בעמודין על בסיסן שהן כמו שנעשו
מתחלה ולא כמו שנשברו איתמר ע"ז
שנשברה מאי היא ר' יוחנן אמ' אסורה וריש
לקיש אמ' מותרת וקיימ"ל כר' יוחנן
אפריזין שקנגו בעצי אשירה ואין ערי כין
לאמן מותרים אבל ביצים או אפרוחים
שיצרכין לאמן מתני' המוצא
כלים ועליהם עורות החמה
ויצורת הלבנה ויצורת הדרקון יולכם לים
המלח רשב"ג אומ' על המכובדין אסורין ועל
המבוזין מותרין ר' יסי אומ' שוחק וזורה לרוח
או מטיל לים אמרו לו אף הוא עשה ובל
וכל לא ידבק בידך מאומה מן החרם

תנו רבנן אי זו היא צורת הדרקון עירש"י
שמעון בן שעזיר כל שיש לו ציצין בין פרקיו
מחוי רב אסי בין פרקי צואר אמ' ר' חמא
בר' חנינא הלכה כר' שמעון בן שעזר אמ'
רבה בר בר חנה אמ' ר' יהושע בן לוי פעם
אחת הייתי מהלך אחר ר' שעזר הקטן בדרך
ומצאתי טבעת ועליה דרקון מצא גוי קטן
ולא אמ' כלום מצא גוי גדול אמ' לו בטלה
ולא בטלה סטרו ובטלה שמע מינה תלת
שמע מינה נכרי מבטל ע"ז שלו ושל חבירו
ושמע מינה נכרי מבטל ע"ז בעל כרחו ושמן
מינה היוד"ע בטיב ע"ז ומשמשיה אינו מבטל
גרס' בפרק השוכר את הפועל גר תושב
מהו שיבטל ע"ז דעלה מבטל דלא עלה לא
מבטל או דילמא כל דבר מיניה מבטל והאי
בר מיניה הוא ופשט רב נחמן מסתברא דעלה
מבטל דלא עלה לא מבטל תנן התם
דמות צורות לבנות היו לו לרבן גמליאל
בעלייתו בטבלה בכותל שבהן מראה את
ההדיוטות ואומ' לו מזה אתה בא ומי
שרי והכתי' לא תעשון אתי לא תעשון בדמות
שמשי המשמשין לפני כמרחם כגון חמה
ולבנה כוכבים ומזלות להתלמד שאני דכתי'
לא תלמד לעשות אבל אתה למד להבין
ולהורות תניא אידך לא תעשון אתי לא
תעשון בדמות שמשי המשמשין לפני במרום
כגון חיות ואופנים ושרפים וחיות הקדש
ומלאכי השרת תניא כל הפריצופות
מותרין חוץ מפריצוף אדם אמ' רב הונא
בריה דרב יהושע מפרקיה דאנייי שמיע לי
לא תעשון אתי לא תעשון אותי תנו רבנן
לא יעשה אדם בית תבנית היכל אכסדרה
תבנית אולם חצר תבנית עזרה שלחן ת
תבנית שלחן ומנורה תבנית מנורה אבל
עושה של חמשה ושל ששה ושל שמונה
ושל שבעה לא יעשה אפי' של שנים מיני
מתכות תנו רבנן טבעת שרוחתמר
בולט אסור להניחה ומותר לחתום בה
חותמה שוקע מותר להניחה ואסור לחתום
בה רבן שמעון בן גמליאל אומ' על המכוב
המכוברין זו הן המבוזין אמ' רב מכוברין
למעלה מן המים מטוזין למטה מן המים
ושמואל אמ' זו ושו מכוזין הן ושו שעל
המכוברין שעל השירים ושעל הנזמים ועל
הטבעות תניא כותיה דשמואל מכוברין
שעל השירים ושעל הנזמים ועל הטבעות

ובזוזין שעל היורות ועל הקומקמסין ועל
מחמי חמין ועל הסכלין ועל הסדינין ועל
המטבעות: **מתני'** שאל פרקלוס
בן פלוסטוס את רבן גמליאל
שהיה רוחץ במרחץ של אפרודיטי אמ' לו
כתו' בתורתכם ולא ירבק בידך מאומה מן
החרם מפני מה אתה רוחץ במרחץ של
אפרודיטי אמ' לו אין משיבין במרחץ כשיצא
אמ' לו אני לא באתי בגבולה היא באת בגבולי
אין אומ' עשה מרחץ נוי לאפרודיטי אלא
נעשה אפרודיטי נוי למרחץ דבר אחר
אם נותנין לך כל ממון שבעולם אתה נכנס
לבית ע"ז ערום ובעל קרי ומשתין בפניה וזו
עומדת על הכיב וכל העם משתינין לפניה
לא נאמר שלא יהיה את שהוא נוהג בו
משום שוה אסור ואת שאינו נוהג בו משום
שוה מיתר והיכי עביד הכי והאמ' רבה
בר בר חנה אמ' יוחנן בכל מקום מותר
להסתכל חוץ מבית המרחץ ומבית הכסא
וכי תימ' כדשון הול קאמ' ליה והאמ' אביי
דברים של חול מיתר לאמרן בלשון קדש
ודברים של קדש אסור לאמרן בלשון חול
תנא כשיצא אמ' לו אין משיבין במרחץ:
מתני' הגויים העובדים את ההרים והגבעות הן מותרין את שעליהן
אסורין שנא' לא תחמד כסף וזהב עליהן
ולקחת לך וגו' ר' יוסי אומ' שהיהם על ההרים
ולא ההרים שהיהם ומפני מה אשרה אסורה
מפני ששיבה תפיסת יד ארם וכל שיש בה
תפיסת יד ארם אסור אמ' לו עקיבא אני
אדון לפניך כל מקום שאתה מוצא הר גבוה
וגבעה נשאה ועץ רענן דע ששיש בה ע"ז
מי שהיה נותלו סמוך לבית ע"ז ונפל אסור
לבנותו כיצד יעשה כונס לתוך שלו ארבע
אמות ובונה היה שלו ושל ע"ז ידון מחצה
על מחצה אבניו ועציו ועפרו מטמאין כשרץ
שנא' שקץ תשקצנו ר' אומ' נגדה שנא' תזרם
כמו דוה צא תאמר לו מה הנדה מטמאה
במשא אף ע"ז מטמאה במשא והא קא
שביק רוחא לע"ז דגדר ליה בהזמי והיינו אי
נמי דעביד ליה בית הכסא לתינוקות:
מתני' שלשה כתים הן וכו' איזו היא
אשרה כל שתחתיה ע"ז ר' שמעון
אומ' כל שעובדין אותה מעשה בציפרין באילן
שהיו עובדין אותו והיה תחתיו גל אמ' להן
ר' יהושע בדקו את הגל הזה בדקו ומצאו
בו עורה אמ' הואיל ולעורה הן עובדין ה
התיר להן את האילן לא שב בעלה ואם
שב טהור ולא יעבור תחתיה ואם עבר טמא
היתה גוזלת את הרבים ועבר תחתיה
טהור זורעין תחתיה ירקות בימות הגשמים
אבל לא בימות החמה והחזרין לא בימות
החמה ולא בימות הגשמים ר' יוסי אומ' לא
ירקות בימות הגשמים מפני שהגמיה נושכת
עליהם והיה להם לזבל היתה גוזלת
את הרבים ועבר תחתיה טהור איבעיא
להו עבר או עובר ר' יצחק בן שמעון משמיה
דחזקיה אמ' אם עבר וה' יוחנן אמ' עובר ולא
פליגי הא דאיכא דרכא אחריתי הא דליכא
דרכא אחרינא ואמ' ליה רב ששת לשמעיה
כי מטית להתם ארהיטני ר' יוסי אומ' אף
לא ירקות בימות הגשמים וסברי ר' יוסי
זה וזה גורם אסור והתניא ר' יוסי אומ' נוטעין
יחור של ערלה ואין נוטעין אגוז של ערלה
מפני שהוא ערי ואין מרכיבין נבלות של
ערלה אמ' רב יהודה אמ' רב מודה ר' יוסי
שאם נטע והבריך והרכיב מותר שמא לא
יסי זה וזה גורם מותר ואסיקנא ר' יוסי
לטעמיהם דרבנן האמ' להו לדידי זה וזה
גורם מותר לדידכו דאמרי זה וזה גורם
אסור אף לא ירקות בימות הגשמים מפני
שהגמיה נושרת עליהן והיה להן לזבל
אמ' רב יהודה אמ' שמוע הלכה כר' יוסי
ההוא גברא דאדכר ליזבל ע"ז שולחה רב
עמרם קמיה דרב יוסף כי האי גוונא מאי אמ'
ליה הכי אמ' רב יהודה אמ' שמוע הלכה כר'
יוסי דאמ' זה וזה גורם מותר **מתני'**
נטל ממנה עצים אסורין בהנאה
הסיק בהן את התנור אם חדש יתץ אם ישן
יזצן אפה בו את הפת אסורה בהנאה
נתערבה באחרות כלן אסורות בהנאה ר'
שמעון אומ' יוליך הנאה לים המלח אמרו לו
אין פריון לע"ז אמ' רב חסדא אמ' רב
הלכה מר שמעון דאמ' אם נתערבה הפת או
הבגד באחרים יוליך הנאה לים המלח וכ
ומשתרו ליה כלהו ההוא גברא דאיתעתא
ליה חבית דסתם יינן בחמריה אתא לקמיה
דרב חסדא אמ' ליזל שקול ארבעה זוזי דמי
חביתא ושדי בנהרא ואידך תשרי לך בהנאה
מתני' כיצד מבטלה קירסם וזירה
ונטל ממנה מקל או שרביט או
עלה הרי זו מבוטלה שפיה לערכה אסורה

195

שלא לצרכה מותרת ואותן שפאים מה
תהא עליהן פליגי בה רב הונא ורבי
אמי מותרין ורב אמי אסורין תניא כמאן דאמ
מותרין נני ששפה ע"ז לצרכו היא ושפאיה
מותרין לצרכה היא אסורה ושפאיה מותרין
וישרט ששפה ע"ז בין לצרכו בין לצרכה
הוא ושפאיה אסורין איתמר ע"ז שנשפחה
מאליה אמ' רב צריכה לבטל כל קיסם וקיסם
ושמוש אמ' אין ע"ז צריכה ליבטל שלא דרך
נדילתה והלכתא כרב דק"מ לן הלכתא
כרב באסורי ורוקא בשהדיוט יכול להחזירה
אבל אין הדיוט יכול להחזירה מותרין
תנו רבנן הלוקח ניסטאות מן הגוים ומעבד
בהן ע"ז אם ער שלא נתן מעות משך יחזיר
ואם משנתן מעות משך יוליך ליכ המלח

סליק ערכא

ר' ישמעאל אומ' שלש אבנים זו בצד זו כצד
מרקולים אסורות ושתים מותרות וחכמים
אומ' את שהוא נראה עמו אסור ואת שאינו נ
נראה עמו מותר מיתא בראשו מעות או
כסות או כלים הרי זו מותרין ערכילי ענבים
ועטרות של שלגים ינות שמנים וסלתות ומל
דבר שכיוצא בו קרב לגבי מובר אסור
אמ' רב נ"ל אמ' רב חייא בר יוסף אמ' רב מנין
לתקרובת ע"ז שאין לה בטילה עולמית רכת
יעבדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים מה
מת אין לו בטלה לעולם אף תקרובת ע"ז אין
לה בטלה לעולם אמ' רב שימי בר חייא
כל שהוא לענים מן הקלקלין אפי' מים ומלח
אסר חוץ מן הקלקלין דבר של נוי אסור נ
שאינו של נוי מותר מתני' ע"ז שהיה
לה נענה או מרחץ נהנין מהן
שלא בטובה ואין נהנין מהן בטובה היה שלה
ושל אחרים נהנין מהן בטובה ושלא בטובה
אמ' אביי בטובת בומרים שלא ב
בטובה שלא בטובת בומרים לאפוקי טובת
ע"ז דשרי איכא דמתני לה אסופא היה
שלה ושל אחרים נהנין ממנה בטובה ושלא
בטובה אמ' אביי בטובה בטובת אחרים שלא
בטובה של בטובת בומרים מאן דמתני
לה אסופא כל שכן ארישא ומאן דמתני לה
ארישא אבל אסופא כיון דאיכא אחרים בהדה
אפי' בטובת בומרין נמי שפיר דמי
מתני' ע"ז של נכרי אסורה מיד ושל

ישרט משתעבד הנכרי מבטל ע"ז שלו ש
חבירו וישרט אינו מבטל ע"ז של נכרי
המבטל ע"ז ביטל משמשיה ביטל משמ
משמשיה מבוטלין והיא אסורה כיצד
מבטלה קטעראש אזנה ראש חוטמה ראשי
אצבעותיה פחסה אגפ שלא חסרה בטלה
רקק בפניה השתין בפניה גררה וזרק בה את
העזאה הרי זו אינה בטילה מכרה או משכנה
ר' אומ' ביטל וחכמים אומ' לא ביטל וכי
מאחר שלא חיסרה כיצד בטלה אמ' ר' זירא
שפחסה בפניה מתני' ע"ז שהניחוה
עובריה בשעת שלום מותרת
בשעת מלחמה אסורה בימסיות של מלכים
הרי זו מותרין מפני שמעמידין אותן בשעה
שהמלכים עוברין שאלו את הזקנים
כרומי אם אין רצונו בע"ז מפני מה אינו מ
מבטלה אמ' להם זו לרבר שאין צורך לעולם
בו הן עוברין היה מבטלה הרי הן עוברין ל
לחמה וללבנה ולכוכבים ולמזלות שאבר
עולמו מפני השוטים אמ' להם אם כן יאבר
דבר שאין בו צורך לעולם ויקיים דבר שצורך
לעולם כו אמרו להן אף אנו מחזקין ידי
עוברין של שלא יאמרו תרעי שהן שוהות
שהרי אין לא בטלו מתני' ליקחין
נת בעוטה מן הנכרי אע"פ שהוא
נוטל בירו ונותן לתוך התפוח אינו נעשה
ין נסך עד שירד לבור ירד לבור מה שבבור
אסור והשאר מותר רוכרין עם הנכרי
בנת אבל לא בוערין עמו ישרט שהוא עושה
בטומאה לא דורכין ולא בוערין עמו אבל
מוליכין עמו חביות לבת ומביאין עמו מן
הבת נחתום שהוא עושה בטומאה לא
לשין ולא עורכין עמו אבל מוליכין עמו בת
לפלטר אמ' רב הונא יין כיון שהתחיל
לימשך עושה יין נסך והתנן אינו נעשה יין
נסך עד שירד לבור תתם בבת פקיקה ומלאה
תשמע ירד לבור מה שבבור אסור והשאר
מותר אמ' רב הונא לא קשיא כאן במשנה
ראשונה כאן במשנה אחרונה דתניא כראש
בראשונה היו אומרי דורכין עם הנכרי בבת
ולא חיישינן לרב הונא חזרו לומ' אין ד
דורכין עם הנכרי בבת משום רב הונא וכן
הלכתא ההוא גוי דהוה סליק לדקלא
לאיתויי לוליבא בהדי דקא נחית בעא בחמרא
שלא בכוונה שרייה רב לזכוניה לגיים אמ' ליה
רב נחמנא ורבי אמי לרב והא מר הוא תקאמ תינוק

בן יומו עושה יין נסך אמ' להו אימר דאמרי
אנא כשתיה דהנאה מי אמרי · גופא אמ'
רב תינוק בן יומו עושה יין נסך אבל הלוקח
עברים מן הגוים ומלו וטבלו לשתר אינן
עושין יין נסך ורב נחמן אמ' שמואל קטן בן יומו
אינו עושה יין נסך שאינו עושה יין נסך אלא
היודע בטיב ע"ז ומשמשיה אבל הלוקח
עברים מן הגוים שמלו וטבלו עושין יין נסך
ער"ש שתקע שם ע"ז מפיהם וכמה אמ' ר'
יהושע בן לוי ער' שנים עשר חדש ואצלוג
רבואתא נהא מילתא איכא מאן דסבירא
ליה כרב דהלכתא כרב באיסורי ואיכא מאן
דסבירא ליה כשמואל ואמ' מרקא מערש
ר' יהושע בן לוי מימרא דשמואל שמעמינה
כותיה סבירא ליה אבל בני השפחות שמלו
ולא טבלו לדברי הכל גרולים עושין יין
נסך קטנים אין עושין יין נסך ואם מלו וטבלו
מיד אין עושין יין נסך · ההוא עובדא
דהוה במחוזא עאל גוי לחנותא אמ' להו
אית לכו חמרא לזבוניה אמ' ליה לא הוה
יתיב חמרא בדילא שדא ביה ידיה שכשך
ביה אמ' הא ליאו חמרא הוא שקליה ויאך
כריתחיה שדייה לדינר שדייה רבא לזבונה
לגוים · איצטלוג עליה רב הונא ברי חיננא
ורב הונא ברי' דרב נחמן ואסרי
איקלע רב נחמן למחוזא עאל רבא לגביה
אמ' ליה כי האי גוונא מאי אמ' ליה אסור ואפי'
בהנאה והא מר הוא האמ' וכי שכשוך עושה
יין נסך אמ' ליה אימור דאמרי אנא לכר
מדמי דההיא חמרא אבל דמי דההוא
חמרא מי אמרי וקיימ"ל כרב נחמן דתניא
כותיה דתניא אבדמים גוי שקדח במינקת
והעלה יין לגיו או שטעם מן הכוס והחזירו
לחבית זה היה מעשה ואסרו וממאי דהאי
ואסרו דקתני כהנאה הוא מדלא קתני
מכר כדקתני סופא דקתני סופא חרם גוי
שהושיט ידו לחבית של יין וכסבור של
שמן היא ונמשכאת של יין זה היה מעשה
ואמרו מכר · וכחו של גוי שלא בכוונה
לא גזרו ביה רבנן ושרי אפי' כשתיה והיכי
דמי כגון דקא מורידן ממנא למנא ולא
נגעבחמרא וסבר דשברא הוא כי האי גוונא
שרי ואפי' בשתיה כדאמרי ר' יוחנן בן אחא
ור' יוסי בן נהוראי הוו יתבי וקא שתו חמרא
וכו · אמ' ר' יוחנן יין שמזגו גוי אסור
משום לך לך אמרינן גזירא שחור שחור
לכרמא לא תקרב בעי מיניה מרב כהנא
גוי מהו שיוליך ענבים לגת אמ' להו אסור
משום לך לך אמרי נזירא · איתיביה
רב יימר לרב כהנא גוי שהביא ענבים לגת
בסלין וברדידין אעג שהיין מזלף עליהן
מותר אמ' ליה הביא קאמרת אנא לכתחלה
קאמינא · אמ' רב אסי האי גוי דנסביה
לחמריה דישראל אעג דלזבוניה ומשקל
דמי אסיר מי שקל דמיא מההוא גוי דנסביה
שרי מאי טעמ' מיקלא קלייה · ההיא
חביתא דאשתקל ברזא דילה אתא גוי ג'
נקטיה אמ' רב ענבא כל דבהדי ברזא אסיר
ואידך שרי ואיכא דאמ' אמ' רב ענבא דעל
ברזא אסיר אידך שרי אמ' רב ענבא גוי
ארנא וישראל אכובא חמרא אסיר גוי אכובא
וישראל ארנא חמרא שרי ואי מצדד ג'
אצרודי אסיר · בי גוי שקיל מגודנא
ויהיב לגו כובא וישראל אחיד ליה חמרא ג'
אסיר משום דקא אתי מכחו אבל ישראל
דקא שקיל מגו דנא ויהיב לגו כובא אע"ג דגוי
אחיר ליה לכובא חמרא שרי דגוי לא קא
עביד ולא מידי ואי מצדד באצרודי לכובא
אסיר · אמ' רב ענבא גוי דדראי דיקא וקא
אזיל וישראל אחוריה מליא שרי חסירא אסיר
כובא מליא אסירא חסירא שרי · רב אשי
אמ' זיקא בין מליא בין חסירא שרי אין דרך
נסוך בכך והלכתא כרב אשי · ההיא
חבתא דיפקעה לארכה אתא ההוא גוי חבקה
שריא רבא לזבונה לגוים והני מילי דפקעה
לארכה אבל לפיתיה אפי' בשתיה נמי שרי
מאי טעמ' מעשה לבנה קא עביד · ההוא
דאשתכח במעצריתא אמ' רב אשי אי איכא
טופח על מנת להטפיח נעי הדחה וניגוב
ואי לא בי' רחיה בעלמא סגי לה ·

מתני נסרי שבמצא עומד בצד הכור
של יין אם יש עליו מלוא אסור
אין עליו מלוא מותר נגעל הכור ועלה ומדרו
בקנה והיה מטפח על בית חבית מרותחת
כל שהו היה מעשה ואמרו מכר ר' שמעון
מתיר נטל חבית וזרקה בחמתו לכור זה
היה מעשה ואמרו מכר ור' שמעון מתיר
על אותו היין נגעל הכור ועלה אמ'
רב ענבא לא שנו אלא שעלה מת אבל עלה
חי אסור מאי טעמ' אמ' רב ענבא משום רמזה
ליה דרמי ליה כיום אידם כל אלה היה
מעשה ואמרו מכר ור' שמעון מתיר ולית

דקיימ לן כל היכא דבלועי אביי ורבא הלכת
כותיה דרבא בר מיערל קסם פ"ס
זה הכלל כל שבהנאתו בנותן טעם
אסור וכל שאין בהנאתו בנותן טעם מותר
כגון חומץ שנפל לתוך נרסין אמ' רב
יהודה אמ' שמואל הכי הלכתא ואמ' רב
יהודה אמ' שמואל לא שנו אלא שנפל לתוך
נרסין רותחין אבל נפל לתוך נרסין צוננין
והרתיחן נעשה כהשביח ולבסוף קנם אסור
ואמ' ריש לקיש נותן טעם לפגם שאמרו
לא שיאמרו קדירה זו חסירה מלח חסירה
תבלין או יתירה מלח יתירה תבלין לא כל
שאינה חסירה כלום ואינה נאכלת לא מענין
זה איכא דאמרי אמ' ריש לקיש נותן
טעם לפגם שאמרו קדירה זו חסירה מלח
יתירה מלח חסירה תבלין יתירה תבלין לא
השתא מיחת נבימא אמ' ר' אבהו אמ'
ר' יוחנן כל שטעמו וממשו אסור ולוקין
עליו וזהו כזית בכדי אכילת פרס טעמו
ולא ממשו אסור ואין לוקין עליו רוב הטעם
לפגם מותר ולמא נותן טעם לפגם מותר
הא קמ"ל דאפילו האיכא מידי אחרינא רמגמא
כהדיוט והלכתא כל שנים כתרי דריש לקיש
תוא"ע עכברא דנפל לחביתא דשכרא
אסריה רב להוא שכרא אמרי בנן קמיה
דרב ששת למא קסבר רב נותן טעם לפגם
אסור אמ' להו רב ששת כעלמא קסבר רב
נותן טעם לפגם מותר והאי חדוש הוא
דתנא ממאס מאיס ובדילי אינשי מיניה
ואפי' הכי אסריה רחמנא הילכך בטעמא
נמי אסיר אמ' רבא הלכתא נותן טעם
לפגם מותר ועכברא בשכרא לא ידענא
מאי טעמיה דרב אי משום דקסבר עכברא
בשכרא נותן טעם לפגם ואסור ולית הלכת
כותיה ואי טעמיה דעכברא בשכרא אשכוחי
משכח איבעיא להו נפל לנו חלא מאי
אמ' ליה רבה לרב אשי הוה עובדא בי רב
כהנא ואסר רב כהנא אמ' ליה ההוא
אימרטוטי אימרטט רב אחא שיער
בחלא בחמשין דב שמואל בריה דרב שיער
בשכרא בששים והלכתא אידי ואידי בששים
דתניא בילמא אשכוחי משכח בחלא
ובשכרא מתני' נכרי שהיה מעביר
על שדהו כדי יין ממקום
למקום אם היה בחזקת משתמר מותר ואם
מוציאין שהוא מבלין כדי שישתום ויסתום
ויגוף רבן שמעון בן גמליאל אומ' כדי שיעתה
ויגוף ותניב היכי דמי בחזקת משתמר
כדתנן היו חמריו ושעליו טעונין טהרות
אעפ"י שבלינן כדי מיל טהרותיו טהורות ואם
אמ' להן לכו ואני אבא אחריכם כדי שנתעלמו
עיניו מהן טהרותיו טמאות מתני'
המניח נבלי בחנותו אפי'
שהוא יושב ונבנס מותר ואם מוריעין שהוא
מבלין כדי שישתום ויסתום ויגב רבן שמעון
בן גמליאל אומ' כדי שיעתה ויגוף ויגב
המניח יין בקרון או בספינה והלך בקפדריא
ונכנס למדינה ורחץ מותר ואם הודיעו
שהוא מבלין כדי שישתום ויסתום ויגב
רשכב אומ' כדי שיעתה ויגוף ויגב היה אוכל
עמו על השלחן והניח לפניו לבין על השלחן
ולבין על הדלפקי והניחו ויצא שעל השלחן
אסור ומה שעל הדלפקי מותר ואם אמ' לו
הוי מוזג ושותה אף מה שעל הדלפקי אסור
חביות פתוחות אסורות וסתומות כדי
שיעתה ויגוף ויגב אמ' רבא הלכה כרבן
שמעון בן גמליאל הואיל ותנן סתמא כותיה
דתנן חביות פתוחות אסורות וסתומות כדי
שיעתה ויגוף ויגב וכי מאחר דקימא לן
כרבן שמעון בן גמליאל דלא חיישל לסתומא
וכותיה דר' יעזר דלא חיישל לזיופא האידנא
מאי טעמא לא מיתבינן חמרא נבי נייסי
חיישינן לשיבי פי מינקת ההוא ביתא
דהוה יתיב ביה חמרא דישראל ונפל עליו
אחריה לדשוא באפיה והוה איכא בזוזא
כרשא אמ' רבא כל דבהדיה בזוזא שדי דהאי
ניסא ודהאי ניסא אסיר ההוא אושפיזא
דהוה יתיב ביה חמרא דישראל ונפל עליו אשתכח
ליה ביני דיני אמ' רבא אם נתבשל עליו בגגג
שדי ואי לא אסיר ההוא ישראל ונפל דהוו
שתו חמרא שמע ישראל קל עלויי כבי כנשתא
קם נפק אמ' רבא חמרא שדי מימר אמ'
השתא מדכר ליה לחמריה והדר אתי
ההיא רביתא האשתבחא כי דני דהוה נקיטא
חופיא בידא אמ' רבא חמרא שדי אימר
מגבינא דחביתא שקלתה ואפ"ג דליכא השתא
חופיא אנפה אימי איתרמוי איתרמי לה
ההיא מסוכיתא דמסריה מפתחא לגייה
אמ' ר' יצחק בן שעזר הוה עובדא בי מדרשא
ואמרי לא מסר לה לא שמירת מפתח
כלבר מתני' בולשת שנכנסה
לעיר בשעת שלום חביות

כהו חיטרי שרי להו והני דיקולי דחלתא
דארמאי דאתי בחבלי מדיחין בעבדתיה
מנגבן בכיתנא מישנן ואי אית בהו קיטרי שרי
להו **מתני׳** הלוקח כלי תשמיש מן
הגוים את שדרכו להטביל
מטביל להגעיל מגעיל ללבן באור ללבן
השלגי והאסכלה מלבנן באור והסכין שפיה
והיא טהורה תנא וכלן צריכין טבילה
בארבעים סאה מנא הני מילי אמ׳ רבא דאמ׳
קרא תעביר באש וטהר הושף לך הכתוב טהרה
אחרת אמ׳ רב נחמן אמ׳ רבא בר אבוה
אלו כלים חדשים דהא ישנים כי מלבנן באור
כחדשים דמו ואלו הכי בעו טבילה מתקיף
לה רב ששת אי הכי אלו זוועדסרבלא נמי
אמר רבא כלי סעודה אמורין בפרשה
אמ׳ רב נחמן אמ׳ רבה בר אבוה לא שנו אלא
בלקוחין ובמעשה שהיה אבל שאולין לא
רב יצחק בר יוסף זבן מאני דמרדא חדתא
מגו סבר לאטבולי אמ׳ ליה ההוא מרבנן
ור׳ יעקב שמיה לרידי מפרשא לי מיניה
דר׳ יוחנן כלי מתכות אמורין בפרשה
אמ׳ רב אשי הני כלי זכוכית כיון דכי נשברו
יש להם תקנה ככלי מתכות דמו קוניא
עליבי בה רב אחא ורבינא חד אמ׳ מתחלתן
וחד אמ׳ כסופן והלכתא כסופן מתחלתן
כלי חרש ולבסוף מרפו להו כמיני מיכות
בדיל ועופרת הילכך ככלי מתכות דמו
וצריכי טבילה משנתא בעיא ולא
איפשיטא תנו רבנן הלוקח כלי תשמיש
מן הגוים דברים שלא נשתמש בהן כל עיקר
מטבילן והן טהורין דברים שנשתמש בהן
על ידי עובד כוכבים וקיתונית וצלוחית
מדיחין ומטבילין והן טהורין דברים שנשתמש
בהן על ידי חמין כבון היורית והקומקמוסין
ומחמי חמין מגעילין ומטבילין והם טהורין
דברים שנשתמש בהן על ידי האור כבון
שפודין ואסכלאות מלבנן ומטבילין והן
טהורין וכלן שנשתמש בהן עד שלא יגעיל
עד שלא יטביל עד שיא לבן מותר דקיימ׳
לן נותן טעם לפגם מותר שלא אסרה תורה
אלא קדירה בת יומה ועד כמה מנגב עד
שתשיר קליפתן וכי מגעיל אמ׳ רב הושע
יורה קטנה לתוך יורה גדולה ויורה גדולה
מהדר להדלשא אפיומא וממלייה מיא ומרתח
לה כבולען כך בולטו מה בולען בני יעיות
כך בולטו בני יעיות והסכין שפיה והיא

טהורה אמ׳ רב הונא וניעבה עשרה
פעמים בקרקע אמ׳ רבא ובמקום קשה
אמ׳ רב כהנא ובסכין יפה שאין בה גומות
תניא נמי הכי סכין יפה שאין בה גומות נועבה
עשרה פעמים בקרקע אמ׳ רב הונא בריה
דרב יהושע לאכל בה עונג

סליק פירקא וסליקא מסכתא

מסכת בבא קמא

ארבעה אבות נזיקין השור והבור והמבעה
והבער׳ לא חרי השור כחרי המבעה ולא
חרי המבעה כחרי השור לא זה וזה ששינן
רוח חיים כחרי האש שאין בה רוח חיים לא זה
וזה שרירין לילך ולהזיק כחרי הבור שאין
רגיל לילך ולהזיק העבר השוה שבהן שחמן
להזיק ושמירתן עליך וכשהזיק חב המזיק
לשלם תשלומי נזק במיטב הארץ
מדקתני אבות מכלל דאיכא תולדות ת
תולדותיהן כיוצא בהן או לא כיון דקתני
לן רבנן שלם ממונא וחצי נזק קנסא ומוער
שהזיק משלם נזק שלם מן העלייה ותם
שהזיק משלם חצי נזק ומנלן דגמרינן
תולדות דהני אבות או כיוצא בהן נילף מועד
מיניחו תולדה דילה כותיה ומשלם
נזק שלם מן העלייה ותם תולדה דילה
כותיה המשלם חצי נזק ומנלן או דילמא
תולדותיהן לאו כיוצא בהן ואסקנת׳ תולדותיו
כולן כיוצא בהן כר׳ מתולדה דרגל ומאי
ניהי חצי נזק צרורות ההלכתא גמירי לה
דחצי נזק הוא דמשלמא ואמאי קרו לה
תולדה דרגל לשלם מן העליה ולפטרה
כרשות הרבים ומאי עליה מעולה שבנזקיו
כדתנן הניזק שמין להן בעדית ובעל חוב
בבינונית וכתובת אשה בזבורית
תנו רבנן שלשה אבות נאמרו בשור הקרן
והשן והרגל תולדה דקרן מאי היא נגיחה
נשיכה רביצה בעיטה נשיכה תולדה דשן
היא כי אמרינן תולדה דשן היכא דיש הנאה
להזיקה הא אין הנאה להזיקה רביצה
ובעיטה תולדה דרגל היא הני מילי היכא

206
198

דהזיקן מיצוי הכי אין הזיקן מיצוי תולדה
דשן מאי היא נתחנכה בכותל להאתויי
טונפה צירות להאתויה תולדה דרגל
מאי היא חזיקה בנונפה דרך הלוכה בשערה
דרך הלוכה תולדה דבור מאי היא
אבנו מביכו ומשאו שהניחן ברשות הרבים
תולדה דמבעה מאי היא אי אליבא דשמואל
דאמר מבעה זה השוך היא אמרתא להו אי לרב
דאמר מבעה זה אריחו ניעץ תולדה
דהבער מאי היא אבנו מביכו ומשאו שהניחן
בראש הגג ונפלה ברוח מצויה והזיקו
ושילהו בין אבות בין תולדות מועדין מתחלתן
ניהו לבר מקדן דתם ולבסוף מועד ושן
ורגל ברשות הרבים בטוחין משום דאורחיהו
הוא תניא רחייה עשרים וארבעה אבות
נזיקין ושלהן השור והבור והמבעה והבער
ושומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר ונזק
ועגיר וריעי ושבת ושלומי בעל
ותשלומי ארבעה וחמשה ונגב וגזלן ועריס
זוממים והאונס והמפתה והמוציא שם רע
והמטמא והמדמע והמנסך הרי עשרים ושש
וארבעה ומפורי הרי עשרים וחמשה והאי
דקרי להו אבות לאו מיכלל דאיכא לבולהו
תולדות אלא לשלם ממיטב הוא דקרו להו הכי
מטמא ומדמע ומנסך בולהו הזיק שאינו
נכר הוא ולא שמיה הזיק אלא קנסא הוא דקנסוה
רבנן משום דעבד איסורא הרגיל בערוך
השולחן נט לאשותו אמ אבי טימא טהרותיו
של חבירו ומה לא קנסו בנו אחריו מאי טעמא
הזיק שאינו נכר לא שמיה הזיק קנסא דרבנן
הוא לדידיה דעבד איסורא קנסוה רבנן לבוייה
דלא עבד איסורא לאו קנסוה רבנן בעריך
הנוקין תנן המטמא והמדמע והמנסך בשונג
עבודה במזיד חייב על זה חזקיה ולי יוחנן
חזקיה אמ רבי תורה אחד שונג ואחד מזיד
חייב מאי טעמ הזיק שאינו נכר שמיה הזיק
ומה טעם אמרו בשונג בעבודה כדי שיודיעו
יוחנן אמ דבר תורה אחד שונג ואחד מזיד
בטור מאי טעמ הזיק שאינו נכר לא שמיה
הזיק ומה טעם אמרו במזיד חייב שלא יהא
כל אחד ואחד הולך ומטמא טהרותיו של
חבירו ואומר בטור אני ואותבינן עליה
חזקיה מיהא דיתבן גזל מטבע ונגנב ל תרומה
ונטמאת חמץ ועבר עליו בפסח כו אמ
לו הרי שלך לפניך אי אמרת הזיק שאינו נכר
שמיה הזיק הא גזלן הוא וממונא בעי שלומי

וסילקא בתיובתא יקמא רבי יוחנן דאמ לא
שמיה הזיק עיס ובשה זיק חב
חמזיק לשלם תשלומי נזק במיטב הארץ
תניא רבנן מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם
מיטב שדהו של ניזק ומיטב כרמו של ניזק
דברי ר ישמעאל ר עקיבא אומ לא בא הכתוב
אלא לגבות לניזקין מן העידית ניזקל וחומר
להקדש ואסיקנה דבהא פליגי ר ישמעאל
סבר כר ניזק שימינן ר עקיבא סבר בר מזיק
שימינן כלומ שאם חיתה עידית וניזק ב
בזיבורית דמזיק ר ישמעאל סבר משלם ל ה
מזיבורית דיריה ר עקיבא סבר לא משלם
ליה אלא מעידית דידיה ותנא נמי בהדיא
מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם מיטב שדהו
של ניזק ומיטב כרמו של ניזק דברי ר ישמעאל
ר עקיבא אומ מיטב שדהו של מזיק ומיטב
כרמו של מזיק וקימ לן דהלכה כר עקיבא
מתקיף לה רבי יוחנן דבענן מיטב שדהו
ומיטב כרמו היכא דאיכא ליה ממקום אחר אבל
היכא דליכא ליה ממטלטלי כל מידי דאיכא
ליה מיטב ניהו ואפי סובין דאי לא מיזדבן
הכא מיזדבן הכא תנא כסף ישיב לבעליו
לרבות שוה כסף ואפי סובין ואפי
דתניב רב הונא ורב אסי אהא קימ לן כחב
עלה ורב הונא בריה דרב יהושע דבתראי
אינון תניא הרי שהיו לו בתים שדות
וכרמים ואין מוצא למכור מאכילין אותו
מעשר עני עד מחיצה היו ביה רבה היכי דמי
אי דזול ארעתא דכולי עלמ ודיליה נמי
זלא בהדיהו אפי ניחתא נמי לא ליסבו ליה
ולא דאיקור ארעתא דכולי עלמא ודיליה
אידי דעייל ונפיק אדוזי זלא ארעא אפילו
טובא נמי לישבו ליה הדר אמ לא נערכא
שלא רבימי ניסן יקריא ארעא וביומי תשרי
זלא דכולי עלמ נטרי עד ניסן ומזבני האי
הואיל ואיעטריכו ליה דוזי השתא עד עלמא
אורחיה למיזל לאו אורחיה למיזל
תניא רבנן אין לו אלא נידית ניזקין
ובעל חוב וכתובת אשה גובין מן העידית
בינונית בולן גובין מן הבינונית זיבורית
בולן גובין מן הזיבורית היה לו עידית ובינו
בינונית וזבורית ניזקין בעידית ובעל חוב
וכתובת אשה בבינונית בינונית וזיבורית
ניזקין ובעל חוב בבינונית וכתובת אשה
בזיבורית עידית וזיבורית ניזקין בעי דידית
ובעל חוב וכתובת אשה בזיבורית

ותניא אחריתי כינונית וזיבורית עיקרן כ
בכינונית ובעל חוב ובתובת אשה כזיבורית
קשיאן אהדדי אמ' רבינא כד עיילא קא מיפלגי
ראמ' עיולא דבר תורה כעל חוב כזיבורית ד
שנאמ' כחוץ תעמוד והאיש אשר אתה נושה
בו וגו' מה דרכו של אדם להוציא פחות
שבכליו ומה טעם אמרו בעל חוב בכינונית
שלא תנעול דלת בפני לוין מאן דאמ' בעל
חוב ובתובת אשה בזיבורית ליח דעיולא
ומאן דאמ' נזקקין ובעל חוב בכינונית אית ליה
דעיולא" תנו רבנן מכרן לאחד או לשלשה
בני אדם כאחד כולן נכנסו תחת הבעלים
זה אחר זה כולן נוטלין מן האחרון אין לו נוטלין
משלפניו אין לו נוטלין משלפני עניו
האי מכרן לאחד היכי דאמי אילימא בבת
אחת השתא לשלשה בני אדם כאחד ד
דאינא למימר דחד מינייהו קדים ואמרת
נכנסו תחת הבעלים מכרן לאחד בבת אחת
מיבעיא חד מינייהו הנחתי לך מקום לנטות
ממנו זלא אמרינן בכי הא כולן נכנסו תחת
הבעלים ולא הכא במאי עסיקי בגון שלקח
עירית באחרונה והיינו טעמא דלא אתי כולהו
נכו מעירית משום דאמ' להו לוקח טעמא
מאי אמור רבנן הנחתי לך מקום לנטות
ממנו משום תקנתא דידי אנא לא ניחא
לי כהאי תקנתא כדרבינא דאמ' רבינא כל האומ
אי אפשוי כתקנת חכמים נגון זו שומעין לו
מאי נגון זו כדרב הונא דאמ' רב הונא
אמ' רב יכולה אשה שתאמר לבעלה איני
נזונת ואיני עושה בשיטא מכר לוקח
זיבורית ובינונית ושייר עירית לפניו אזל
כולהו נכו מעירית דאחרונה היא וכינונית
הא ליח דאמרי למימר להו נכו מבינונית
דלא ניחא לי כתקנתא דרבנן לא מכר
עירית ושייר כינונית וזיבורית לפניו מאי
סבר אביי למימר אתו כולהו נכו מעירית
אמ' ליה רבא מה מכר לו הראשון לשני כל
זכות שתבא לידו וכיון דטו אותה לעירית
נביה דידיה מצי למימר להו נכו מבינונית
דלא ניחא לי כתקנתא דרבנן לוקח שני
נמי מצי למימר להו נכו מבינונית דכי זכין
לי לוקח ארעא דא בכל זכותא דאית ליה
בגויה זכנה נהלי וכן הלכה אמ' רבא
ראובן שמכר כל שדותיו לשמעון והלך
שמעון ומכר שדה אחת ללוי וכא בעל חוב
דראובן ראה מזה נוכח ראה מזה נוכח ולא

ואפי' קנא מכרן לאחד וכו'
נזה אחר זה וא"ל קא זיבורית
באחרונה מיצי אמ' לכל אחד
ואחד הנזקק

אמרן לא דזבן כינונית אבל זבן עירית וזיבורית
אמ' ליה להכי טרחי וזבני ארעא דלא חזיא לך
ואפי' זבן כינונית נמי לא אמרן לא דלא שייר
כינונית דכוותיה גבי שמעון אבל שייר כינונית
דכותה גבי שמעון אמ' ליה הנחתי לך מקום
לנטות ממני אמ' אביי ראובן שמכר שדה
לשמעון באחריות וכא בעל חוב דראובן וקא
טריח לה מיניה ואזל ראובן קא משתעי דינא
בהדיה לא מצי למימר ליה לאו בעל דברים
דידי את אמ' ראמ' להאי מפקת לה מניה עלי
דידי הדר ואיכא דאמרי אביי שלא באחריות
נמי ראמ' ליה לא ניחא לי רתהוי ליה לשמעון
תרעומת עלי אמ' אביי ראובן שמכר שדה
לשמעון שלא באחריות ויצאו עליה עמיקין
אם עד שלא החזיק בה יכול לחזור בו
משהחזיק בה אינו יכול לחזור בו מאי טעמ'
אמ' ליה חיתא דקטיירי מברת וקבילת
מאי מת מחזיק בה מכי דייש מצרי איכא
דאמרי אביי באחריות נמי ראמ' ליה אחולי
טירעך ואשלים לך יש שפרשו מכיריש
מצרי כגון שזיבתה אותה השדה שקנה ממך
לשדה שלי והיה ביניהן מצר ועכשיו כשקנה
אותה השדה הסמיכה לשדהו אם רש אותו
המצר שביניהן ומחה אותו עד שתערבו ג
שדי השדות ונעשו שתיהן שדה אחת הרי
החזקין ואיכו יכול לחזור בו ואם עריין המצר
קיים ולא עירבו עם השדה יכול לחזור בו
איתמר שלשה אחים שחלקו וכא בעל חוב
ונטל חלקו של אחד מהן רב אמ' נוטל
מחלוקת ושמוא אמ' ויתר ירב אסי אמ' נוטל
ריבית בקרקע ורבי יעבמעית וכבר אעסיקא
הלכתא כהריא כעזיק האומ לחברו בית
כור עפר אני מוכר לך כרב דאמרינן התם
והלכתא כטלה מהלוקת הילכך על גבי
שני אחים שחלקו אחר נטל קרקע ואחר נטל
כספים וכא בעל חוב ונטל את הקרקע דינא
הוא דאזיל הגזי ושקיל פלגא כספים ולא
מצי אידך למימר ליה להכי שקלי כספים
דאי מיגבו לא מישתלמנא מינך ולהכי ג
שקילת ארעא דאי מיטרפא לא מישתלמת
מיכאי מתני כל שחבתי כשמירתו
הכשירתי את נזקו הכשרת
כמקצת נזקו חבתי כתשלומי נזקו כהכשר
כל נזקו נכסים שאין כהן מעילה נכסים שהן
של בני ברית נכסין המיוחדין חוץ מדשות
המיוחדת למזיק ורשות הניזק והמזיק וכ

207
199

וכשהזיק חב המזיק לשלם תשלומי נזק
במיטב הארץ תנו רבנן הכשרתי במקצת
נזקו בתשלומי נזקו כהכשר כל נזקו כיצד
ההופך בור תשעה וכא אחר והשלים לעשרה
האחרון חייב חכתי בתשלומי נזקו
חכתי כנזקו לא קתני אלא בתשלומי נזקו ת
תניא להא דתנן רבנן תשלומי נזק מלמד
שהבעלים מיטעלין בגבלה תנא אם
טרף יכיאהו ער יביא ערים שנטרפה
באותם ועטור אבא שאול אומ יכיאהו ער
יביא אדורה לבית דין ודכולי עלמא פרט
גבלה דניזק האוי ובטורח גבלה קמיפלגי
כדתניא אחריני אומ מנין לבעל הכור
שעליו להעלות שור מבוריו שנא כסף ישיב
לבעליו והמת יהיה לו אמ שמיו אין שמין לא
לנגב ולא לנזלין שלא לנזקין ולשואל
ההוא גברא דשאל נרגא מחבריה תכריה
אתא לקמיה דרב אמ ליה זיל שלים ליה
נרגא מעליא אמרי ליה רב כהנא ורב אסי
לרב דימא הכי שתיק רב והלכתא שמין הוא
מנא תכירא כמה הוי שוי מעיקרא קמי ד
דאיתכר וכמה הוא שוי השתא לבתר דאיתנ
ושקיל מלרי נרגא נרגא דיליה וממלי ליה
ההוא שואל דמי נרגא שלימא אמ עולא
אמ׳ שעד נכור שנטרף בתוך שלשים
יום אין מידין אותו וכן תאני ר׳מי בר חמא
מתוך שנא׳ ארך פרה תערית את בכור האדם
יכול אפי׳ נטרף בתוך שלשים יום תל׳ אך
חלק ואמ עולא אמ׳ שעד האחין ש
שחלקו מה שעליהן שמין כי שקנו מנכסי
אביהן קודם חליקה מה שעל בניהן
ובנותיהן אין שמין ובירושלמי אמרי
שכבדים של בניהן ובנותיהן של תל ושל
שבת שמין אמ רבא בעמים אפי׳ מה
שעליהן נמי אין שמין היכי משכחת לה בנדל
אחי דילשתמעו מיליה אמ רבא שומר
שמסר לשומר חייב ולא מיבעיא שומר שכר
שמסר לשומר חנם דנדעתי גרעה לשמירתו
שלא אפי׳ שומר חנם שמסר לשומר שכר
חייב מאי טעמ דאמ ליה את מהימנת לי
כשבועה האיך לא מהימן לי בשבועה
נכסים שהן של בני כרית למעוטי מאי למעוטי
דנכרי נכסים המיוחדין למעוטי
מאי אמ רב יהודה למעוטי זה אומ שור ד
הזיק וזה אומר שוורך הזיק במתניתא תנא
ערט לנכסי הפקר כגון דינרי תורא דהעקר
לתורא דידן ומיקמי דליתעסיה קרם וזכה
כו אחר הפטור ראבינא אמ למעוטי נגח
ואחר כך הקריש אפי׳ נגח ואחר כך הפקיר
פטור שנא והועד בבעליו והמית עד שתהא
מיתה ויעמדה בדין ונמר דין שיין כאחד
חוץ מרשות המיוחדת למזיק דאמ
ליה תורא דידך ברשותי מאי נגי ורשות
הניזק וחמזיק אמ רב חמרא אמ אכימי
חצר השותפין והכקעה חייב בה על השן
ועל הרגל והכי קאמ חוץ מרשות המיוחדת
למזיק הפטור ורשות הניזק והמזיק כשהזיק
חב המזיק כול ר׳ שעזר אומ חצר
השותפין והבקעה פטור בה על השן ועל
הרגל והכי קאמ חוץ מרשות המיוחדת
למזיק הפטור ורשות הניזק והמזיק נמי
פטור כשהזיק חב המזיק לאיתויי קרן
אינו והא תנא רב יוסף חצר השותפין ה
והבונדק חייב בה על השן ועל הרגל ותיובתא
דר׳ שעזר אמ לך ר׳ שעזר ותיסברא והתניא
ארבעה כללות היה ר׳ שמעון בן שעזר אומ
בנזקין כל שהוא רשות לניזק ולא למזיק
חייב בכלל למזיק ולא לניזק פטור בכלל לה
ולזה כנון חצר השותפין והבקעה פטר בה
על השן ועל הרגל ועל הגניחה ועל הגניפה
ועל הנשיכה ועל היכיעה ועל הבעיטה
תם משלם חצי נזק מועד משלם נזק שלם
לא לזה ולא לזה כנון חצר שאינה של
שניהם חייב בה על השן ועל הרגל על
הגניפה ועל הנשיכה ועל הרביעה ועל
הבעיטה תם משלם חצי נזק ומועד משלם
נזק שלם קתני מיהת חצר השותפין ור
והבקעה פטר בה על השן ועל הרגל קשיין
אהדדי לא קשיא כי תניא ההיא בחצר ה
המיוחדת לזה ולזה כין לפירות כין לשוורים
דייקא נמי דקתני הכא דומיא דפונדק דהא
פונדק מיוחד לפירות ואינו מיוחד לשוורים
והכא דומיא דבקעה דמיוחדת כין
לפירות כין לשוורים שמע מינה וכן הלכתא
נופא ארבעה כללות היה ר׳ שמעון כן
שעזר אומ כנזקין כל שהוא רשות לניזק
ולא למזיק חייב בכל חייב על הכל לא קתני
אלא חייב בכלמני ר׳ טרפון היא דאמ משונה
יזרן בחצר הניזק נזק שלם משלמא אימא
סופא לא לזה ולא לזה כנון שאינה של
שניהם מאי לא לזה ולא לזה אילימא לא לזה
ולא לזה אלא לאחר היא בעינא ובור בשדה

אחר וליכא שלא לאו לא ליה ולא ליה שלא
דחד וקתני סיפא תם משלם חצי נזק
ומיעד משלם נזק שלם אימא לרבנן
דאמרי קרן בחצר הניזק חצי נזק הוא
דמשלם רישא ר' טרפון וסיפא רבנן אין
תא אמר ליה שמע לרבי יהודה שיננא שמיק
מתניתין ותא כתראי רישא ר' טרפון וסיפא
רבנן רבינא משמיה דרבא אמר בורח ר'
טרפון הוא ומאי לא ליה ולא לזה לא ליה
ולא ליה לעצמות שלא ולחד ולזה ר'
לשוויים דלגבי שן חויא ליה בחצר הניזק
ולגבי קרן חויא ליה רשות הרבים אי הכי
ארבעה שלשה הוו אמר רב נחמן בר יצחק
שלשה בללות כארבעה מקומות

מתני' שום נסף שוה נסף בפני בית
דין על בני עדים בני חורין
ובני פריה ורבים בכלל הנזק והניזקין
והמזיק בתשלומין מאי שום נסף
אמר רבי יהודה שום זה לא הוא שלא בנסף
תניא ליה ר' תגו ורבנן פרה שהזיקה
כולו וטלה שהזיק כדה אין אומר תיגא
טלה בכדה ופריה בטלית שלא שמין אותה
כדמים שוה נסף כיצד תניא שוה נסף
מימרי שאין בית דין נזקקין שלא לנסים
עיש ליתן אריות מאי משמעא אמר רבא
בני עירא דבי רישוה כל נסף ומאי ניהו
קרקעות דאין להן אונאה והני עבדים
ושטרות נמי שלא אמר רב אשי שוה נסף ולא
נסף עיימו והני כולהו נסף ניכרו ותתניא
ישב ליבות שוה כסף ואצי שיבין הכא
במאי עסיקינן ביתמי כלומר הא דתניא
אין בית דין נזקקין שלא לנסים עישלהם
אחריות ביתמי הוא דמטלטלי לבעל חוב
לא משועבדי אימא סיפא יתד
יתנם מטלטלין בית דין נוכן לה מהן ואי
ביתמי אין נוכן לי מהן כראמר רבא אמר רב
נחמן בשתנשו מחיים הכא נמי בשתנשו
מחיים והשתא דתקינו רבנן לבעל
חוב שיהא גובה מן המטלטלין נוכרי
מיתמי בין במקח קעי בין ממטלטלי ובן
הלכה בפני בית דין צריכי לבית דין
הדיוטות על בני עירים בני חורין בני
ברית בני חורין למעוטי עבדים בני ברית
למעוטי נוים וחני לאו בני עדות נינהו
והתנים בגלל הנזק ראמר רב יהודה אמר
רב ובן תניא דבי ר' ישמעאל אם קרא איש

או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם השוה
הכתוב אשה לאיש לכל ענשין שבתורה
והניזק והמזיק בתשלומין ירושלמי
מילמר עזה משלם חצי נזק ומפקיר
חצי נזק איתמר בני ניזקא רב פפא
אמר בלגן ניזקא ממונא ורב הונא בריה דרב
יהושע אמר בלגן ניזקא קנסא והלכתא בלגן
ניזקא קנסא בר מחצי נזק שבורות דהלכתא
גמירי לה דממונא הוא והשתא דאמרת
בלגן ניזקא קנסא האי כלבא דאכל אימרי
ושוורא דאכיל תרנגולי לא מגבינן כגבל
והני מילי ברבריבי אבל בזוטרי אורחיה
הוא ואי תנסי לא מפקינן מיניה ואי אמר
אזמנוה לדינא בהדאי לארץ ישראל מזמנינן
ליה ואי לא אזיל משמתינן ליה בין כך
ובין כך משמיתינן ליה לסלוקי היזקיה
מיהו נתן דתניא ר' נתן אומר מנין שלא יגדל
אדם כלב רע בתוך ביתו ולא יעמיד פוס
רעוע בתוך ביתו הלל ולא תשים דמים
בביתך **מתני'** חמשה תמין זה
וחמשה מועדין הבהמה
אינה מועדת לא ליגח ולא ליגוף ולא לשוך
ולא לירבוץ ולא לבעוט השן מועדת לאכול
את הירוי לה הרגל מועדת לשבור נדרן
הילוכה שור המועד ושור המזיק ברשות
הניזק והאדם ויתו ליכא והאיכא הזאב
והארי והדוב והנמר והברדלס והנחש
אמר רבינא חמשה מיחסרא והני קתני
חמשה תמין חוט ואם הועדו חמשתן מועדין
ושן ורגל מועדין מתחילתן וזה הוא שור
המועד ושור המזיק ברשות הניזק מחלוקת
ר' טרפון היא ורבנן ר' טרפון אומר ניזק שלם
וחכמים אומר חצי נזק ושן מועדין אחרים
ניוצא ביזן הזאב והארי והדוב והנמר
והברדלס והטחש הרי הן מועדין שלשה
אומר כזמן שהן בני תרבות אינן מועדין
והנחש מועד לעולם מה בין תם
למועד שלא שהתם משלם חצי נזק ומגופו
ומועד משלם נזק שלם מן העליה
מאי עליה אמר רבי אלעזר שעמד מעולה שכנכסיו
בן הוא אומר וישקב אמא עם אביותיו ויקבר
ויקברוהו במערת כפלי בית דוד ואמר
שלעזר אצלי מעולין שבמשפחה ומאן ניהו
דוד ושלמה וכבוד עשו לו במותו אמר
רבא שהושיבו שיניה על חברו פליגי כהו
ניהו ובנו חד אמר שלשה וחד אמר שבעה

208
200

וחד אמ' שלשים "

סליק פירקא

כיצד הרגל מועדת לשבור כדרך הלוכה
הבהמה מועדת להלך כדרכה ולשבר ה
היתה מבעטת או שהיו צרורות מתגזין נ
מתחת רגליה ושברה את הכלים משלם
חצי נזק דרסה על הכלי ושברתו ונפל על
כלי אחר ושברתו על הראשון משלם נזק
שלם ועל האחרון משלם חצי נזק ת"ר
רבן הבהמה מועדת להלך כדרכה ולשבר
כיצד בהמה שנכנסה לחצר הניזק והזיקה
בגופה דרך הלוכה ובשעירה דרך הלוכה
ובאיכוף שעליה בפרומביא שבפיה כזוב
שבצוארה וחמיר במשאו משלמין נזק שלם

מתני' התרנגלים מועדין להלך
כדרכן ולשבר היה דליקשור
בריגלו או שהיה מהדס ושבר את הכלים
משלם חצי נזק תנו רבנן תרנגלין
שהיו מפרחין ממקום למקום ושברו כלים
בכנפיהן משלמין נזק שלם ברוח שבכנפיהן
משלמין חצי נזק תניא אידך תרנגלין
שהיו מהדסין על גבי עיסה או על גבי פירות
וטינפו או ניקרו משלמין נזק שלם העלו
עפר או צרורות משלמין חצי נזק אמ'
רבא כל שבזב טמא בנזקין משלמין
נזק שלם וכל שבזב טהור בנזקין משלמין חצי
נזק ורבא צחורות אתא לאשמועינן לא
עגלה מושכת קמ"ל תניא כותיה דרבא
הרגל מועדת לשבר כדרך הלוכה כיצד
בהמה שנכנסה לחצר הניזק והזיקה בגופה
דרך הלוכה בשעירה דרך הלוכה באיכוף
שעליה בפרומביא שבפיה בשליף שעליה
בזוב שבצוארה וחמיר במשאו ועגלה
מושכת משלמין נזק שלם תרנגלין
שהיו מחטטין בחבל דלי ונפסק החבל
ונשבר הדלי משלמין נזק שלם והוא דקא
אזיל מיניה תאני רמי בר
יחזקאל תרנגול שהושיט ראשו לאויר כלי
זכוכית ותקעו בו ושברו משלם נזק שלם
והוא דהוו ליה בזדוני אבל אי לא הוו ליה
בזדוני משונה הוא וחצי נזק הוא דמשלם
אמ' רב יוסף אמרי בבי רב סום שצנף
וחמור שנער ושיבר את הכלים משלם
חצי נזק **מתני'** כיצד השן מועדת
לאכל את הראוי לה בהמה

מועדת לאכל פירות או ירקות אכלה כסות
או כלים משלם חצי נזק כדא' ברשות
הניזק אבל ברשות הרבים פטור ואם נהנת
משלם מה שנהנת כיצד משלם מה שנהנת
אכלה מתוך הרחבה משלם מה שנהנת
מצדי הרחבה משלם מה שהזיקה מפתח
החנות משלם מה שנהנת מתוך החנות
משלם מה שהזיקה תנו רבנן השן נ
מועדת לאכל את הראוי לה כיצד בהמה
שנכנסה לחצר הניזק ואכלה אוכלין שאין
ראיין לה ומשקין שאין ראויין לה משלמת
נזק שלם וכן חיה שנכנסה לחצר הניזק
ויורקה בהמה ואכלה בשר משלמת נזק
שלם וכן פרה שאכלה שעורין וחמור שאכל
כרשינין וכלב שלקק את השמן וחזיר
שאכל חתיכה של בשר משלמין נזק שלם
אמ' רב נחמן השתא דאמרת כל מידי דלאו
אורחיה ואכלה ליה על ידי הדחק שמה
אכילה האי שונרא דאכל תמרי וחמרא ד
דאכל ביניתא משלמין נזק שלם
ההוא חמרא דאכליה ללחמא ופלסיר
לסלא חייביה רב יהודה אנהמא נזק שלם
ואסלא חצי נזק אמאי כיון דאורחיה למיכל
נהמא אורחיה נמי לפלוסי סלא דאכיל
והדר פליס ההוא ברחא דחזא ליעתא
אפיומא דדינא סריך וסליק אכליה לליעתא
ותבריה לדינא חייביה רבא אליעתא יש
ואתא נזק שלם מאי טעמא כיון דאורחיה
למיכל ליעתא אורחיה נמי לפריוכי ומפסק
אמ' אביי כהמה ברשות הרבים ונ
ונשטה עוארה ואכלה מעל גבי חבריתה
חייבת מאי טעמא על גבי חבריתה כחצר
הניזק ראמי והוא דקעצה אבל עומדה לא
דהיינו אורחא דאיתמר אמ' ר' הושעיה בהמה
ברשות הרבים הלכה ואכלה פטורה
עומדה ואכלה חייבת ואמרינן מאי שנא
הלכה דאורחיה הוא עומדה נמי אורחה
הוא פקיעצת בד"א ברשות הניזק אבל
ברשות הרבים פטורה אתייא אמ' רב י
אבולאי ושמואל אמ' לא שנו אלא פירות או
ירקות אבל כסות וכלים חייבת דלאו משעה
הוא דעכיד דמנח גלימא ברשות הרבים
ומיתפח ואם נהנת משלם מה שנהנת
וכמה רבה אמ' רמי עמיר ורבא אמ' רמי
שעורין בזול איכא מאן דפסק כרבה
דהוה רביה דרבא ואיכא מאן דפסק כרבא

דהוא כתרא אמ' רב חסידא אמ' רב הונא
הרר נחצר חבירו שלא מדעתו אינו צריך
להעלות לו שכר משום שנא' ושאיה יכת שער

אמ' מר כר רב אשי לדידי חזי לי ומנח
כי תירא אמ' רב יוסף ואיתימא רב הונא ביתא
דמיתבא יתבא מאי ביניהו איכא ביניהו דקא
משתמשי כיה בתיבנא ועציבי ודוקא בחצר
דלא קימא לאגרא ואע"ג דההוא גברא עביד
למיגר מאי טעמ' דזה נהנה וזה לא חסר הוא

עיס מעידי הרחבה משלם מה
שהזיקה אמ' רב ובמחזרת ושמוש אמ'
מחזרת נמי עבידה ושמוש היכי משכחת לה
דמיחייבה כגון דשבקתא לרחבה ואזלא
ויקמא לה בעידי הרחבה **מתני'**
הכלב והגרי שקפצו

מראשו הגג ושברו את הכלים משלמין נזק
שלם מפני שהן מוערין כלב שנטל את ה
החרדה והלך לו לגדיש אפל את החררה
והדליק את הגדיש על החררה משלם נזק
שלם ועל הגדיש משלם חצי נזק תנו
רבנן הכלב והגרי שקפצו מראש הגג ממעלה
למטה חייבין ממטה למעלה פטורין מנזק
שלם וחייבין בחצי נזק בראפוך מיפך כ
כיצד בפיקרא וגדיא בסירכא אבל כלבא
בסיתכא וגדיא בפיקרא בין מלמעלה למטה
ובין ממטה למעלה חייבין בנזק שלם
ובן ארם ותרנגול שרילגי בין ממעלה ר
למטה ובין ממטה למעלה חייבין ארם כ
מוער לעולם ותרנגול אורחיה הוא
כלב שנטל את החררה וכו' איתמר
אשו ר' יוחנן אמ' אשו משום חצן כלומר
כשהביאו הזיק ריש לקיש אמ' אשו משום
ממונו כלומ' כמו שורו שהזיק אמ' רבא
קרא ומתניתא מסייעא ליה לר' יוחנן קרא
כי תצא אש ומצאה קוצים תצא מעצמה
שלם ישלם המבעיר את הבערה שמעמינה
אשו משום חצן מתניתא גמי הכי גניזקי
ממונו וסיים בניזקי גופי לומ' לך אשו משום
חצן אי הכי טמון באש היכי משכחת
לה לא מאן דאית ליה משום חצן אית ליה
משום ממונו כגון שהיה לו לגדור ולא גדר
דהתם לענין גלוי שורו הוא ולא טעים באפיה
וכי מאחר דמאן דאית ליה משום חצן אית
ליה נמי משום ממונו מאי ביניהו איכא ביניהו
לחייבו בארבעה דברים דמאן דאית ליה
משום חצן מחייב ליה בארבעה דברים

ולמאן דלית ליה משום חצן לא מיחוב
בארבעה דברים תניא הנכנס לחצר
בעל הבית שלא ברשותו ונגחו שורו של בעל
הבית ומת השור בסקילה והבעלים פטורין
מן הכופר בעלין פטורין מן הכופר מאי טעמ'
דאמ' ליה מאי בעית ברשותי שורו נמי לימא
ליה מאי בעית ברשותי לענין קטלא לא א
אמרינן הטהו עיזי רביתרכו דהוו קא
מפסדי ליה לרב יוסף אמ' ליה לאביי זיל
ענגיניהו אמ' ליה אמאי איזיל דאי אזילנא
אמרו לי לגדור מר גדרא לארעיה ואי גדר
שן דחייב רחמנא היכי משכחת לה נשחתה
אי נמי דנפל גורא בלילא וקימ' לן כרב יוסף
וליתה לדאביי שינויא בעלמא הוא
מכרין רבה ואיתימא רב יוסף רסלקין לעלא
ורנחתין לתתא הני עיזי דשוקא מתרינן
במריהו זימנא תרי ותלתה אי עייתי עייתי ואי
לא אמרינן ליה תא תיב אמסחתא וקביל
עזך **מתני'** אי זהו תם מוער ואיזהו
מוער שהעידו בו שלש

ר' יהודה ל' מועדים פעמים ותם שיהוא התינוקת ממשמשן
בו תנו רבנן אי זהו מוער כל שהעידו ר' ישמעאל
בו שלשה ימים ותם שהתינוקות ממשמשין
בו ואינו נוגח דברי ר' יוסי ר' שמעון אומר
מוער כל שה עידו בו שלשה פעמים
ולא אמרו ימים אלא להזרה בלבד אמ'
נחמן אמ' רב ארא בר אהבה הלכה כר' יהודה
במוער שהרי ר' יוסי אמרו מורה לו והלכה
כר' מאיר כתם שהרי ר' יוסי מורה לו ור' יוסי
נימקו עמו איבעיא להו המשפה כלבו
של חברו מהו משמה ורבי פטור כעל כלב
מאי מצי למימר ליה מאי עבדי לך אי רילמ'
אמרינן ליה כיון דידעת ליה בבלבך רמשמ
ליה ומישתמי לא איבעי לך לשהוייה ואסקא
רבא אם תימצי לומר המשפה כלבו של
חברו חייב כעל כלב שיסהו כעצמו פטור
מאי טעמ' כל המשנה וכא אחר ושינה בו פטור
אמ' ליה רב פפא הכי אמרינן משמא דרישׁ
לקיש שתי פרות נרשות הרבים את רבוצה
ואחת מהלכת בפטה מהלכת ברבוצה
פטורה רבוצה כמהלכת חייבת אמ' ליה אי
משום הא לא תסיינן אנא בהיא חיובי
מחייבנא דאמרה לה כי אתית לך רשותא
לסגויי עלך לבעוטי בידית לך רשותא וכן
הלכתא **מתני'** שור המזיק ברשות
הניזק כיצד נגף נשך רבץ

כעין כרשות הרבים משלם חצי נזק כרשו
הניזק חצי נזק ר׳ טרפון אומ׳ נזק שלם
איבעיא להו רגל שדרסה על גבי תינוק ג
כחצר הניזק מהו שתשלם את הכופר מי
אמרינן מידי דהוה אקרן קרן לאו כגון ד
דעבד זימנא תרי ותלתה אורחה הוא ו
ומשלמא כופר הכא נמי לא שנא או דילמא
קרן כוונתה להזיק הא אין כוונתה להזיק
ואסיקנא הא איכא כופר כרגל מתני׳
אדם מועד לעולם בין שוגג

בין מזיד בין ער בין ישן סימא את עין חברו
ושיבר את הכלים משלם נזק שלם
ירושלמי אמ׳ ר׳ יצחק מתניתא כשהיו
שניהן ישנים אבל אם היה אחד מהן ישן
ובא חברו וישן אצלו זה שבא לישן אצלו
הוא המועד קתני סימא את העין חברו
רומיא דשיבר את הכלים מה התם נזק אין
ארבעה רבדים לא אף הכא נמי נזק אין אדם
ארבעה רבדים לא אדם מועד לעולם
מנא לן אמ׳ חזקיה וכן תאנא דבי חזקיה
אמ׳ קרא ופצע תחת פצעו לחייבו על השוגג
כמזיד ועל האונס פריצון אמ׳ רבא
היתה אבן מונחת לזריקה ולא הכיר בה
מעולם ועמד ונפלה לעניין נזקין חייב לענין
ארבעה רבדים פטור לענין שבת מלאכת
מחשבת אסרה תורה לענין גלות פטור
לענין עבד פלונתא דרבן שמעון בן גמליאל
ורבנן דתניא הרי שהיה רבו רוצה ואמ׳ לו
כחול לי עיני וסימא חתור לי שוני והצילה
שיחק כאדון ויצא לחירות רבן שמעון בן
גמליאל אומ׳ אמ׳ קרא ושיחתה ער שיתכוין
לשחיתה הכיר בה ושברה ועמד ונפלה
לעניין נזקין חייב לענין ארבעה רבדים פטור
לענין גלות כשוגג מיכלל דהויא ליה ירושה
והא הויא ליה לענין שבת מלאכת מחשבת
אסרה תורה לענין עבד פלונתא דרבן שמעון
בן גמליאל ורבנן נתכוין לזרוק שתים וזרק
ארבעה לענין נזקין חייב לענין ארבעה
רבדים פטור וכו׳ ואמ׳ רבה זרק כלי
מראש הגג ובא אחר ושברו במקל פטור
מאי טעמ׳ מנא תכירא תבר ואמ׳ רבה
זרק כלי מראש הגג נטו והיו תחתיו כרים
וכסתות וקרם וסילקן או בא אחר וסילקן
פטור כעירנא דשרא מיפסק פסיקי גיריה
מיסתברא לן דלית הילכתא בהא כרבה
משום דסכירא ליה הלא דינן דינא הגרמי

דהא הוא דאמ׳ בפרק הניזוק לקמא השוכר
שטרותיו של חברו פטור מדיני אדם וחייב
בדיני שמים וקימ׳ לן דלית הלכתא הכין
דאמרינן כפייה רפרם לרב אשי ואגבי׳
בפשורה לצלמי

סליק פירקא

המניח את הכד ברשות הרבים ובא אחר
ונתקל בה ושברה פטור ואם הזיק בה בעל
החבית חייב כניזקו נשברה כדי ברשות ב
הרבים והוחלק אדם כמים או שלקה בחרסית
חייב ר׳ יהודה אומ׳ במתכוין חייב ובשאינו
מתכוין פטור ושברה פטור אמאי
פטור לימא ליה איבעיא לך עיוני ומיזל
אמרי נכי רב משמיה דרב כממלא רשות
הרבים כלו חביות ושמוט אמ׳ באפלה שנו
ור׳ יוחנן אמ׳ בקרן זוית ימסקאנא אמ׳ ליה
ר׳ אבא לרב אשי אמרי במערבא משמיה
דר׳ אלעאי לפי שאין דרכן של בני אדם
להתבונן בדרכים היה עובר ב
כנהרדעא וחייב שמוט בפיס בדיתא וחייב
רבא בשלמא שמוט כשמעתיה ליא רב
לימא כשמוט סבירא ליה אמ׳ רב שבא התם
קרנא דבי עצורי היה דכיון דברשות קא
עבדי איבעי ליה עיוני ומיזל הא לא עבדי
ברשות לא אמרינן ליה איבעי לך עיוני ומיזל
לפי שאין דרכן של בני אדם להתבונן ב
בדרכים הדין הוא סברא דילן וחזינן
למקצת רבואתא בהאי דינא מאי דלא
אסתבר לן משום הכין לא כתבינא ליה
שלח ליה רב חסדא לרב נחמן הדי אמרו
להכוכה שלש לבעיטה חמש לסנקירת
שלש עשרה לצרא דמרא לקוניצא דמרא
מאי שלה ליה חסדא חסדא קנסה קא מיגבית
נכנל אימ׳ לי זיז נופא דעוכדא היכי הוה אמ׳
ליה דה היא נרנותא דבי תרי כל יומא הוה
דלי חד מיניהו יומא חד אזל חד מיניהו וקא
דאלי ביומא דחבריה אמ׳ ליה יומא דילי הוא
לא אשגח ביה שקל לצרא דמרא מחייה אמ׳
ליה לימחייה במאה פנדי דמרא אפי למאן
דאמ׳ לא עכיד אינש דינא לנפשיה כמקום
עסידא עכיד אינש דינא לנפשיה
דאיתמר רב יהודה אמ׳ לא עכיד אינש דינא
לנפשיה רב הונא אמ׳ עכיד אינש דינא
לנפשיה היכא דאיכא עסידא כולי עלמא
לא פליגי דעכיד אינש דינא לנפשיה כי

פליגי היכא דליכא פסידא רב יהודה אמ
לא עביד אינש דינא לנפשיה דכיון דליכא
פסידא ליזיל לקמיה דיינא רב נחמן אמ
עביד אינש דינא לנפשיה דכיון דדינא קא
עביד אמ ליה לא מצינא רא"ט רח
והילכתא כרב נחמן דקיימ לן הלכתא כרב
נחמן בדיני והאי דקאמרי לרכובה
שלש וכו קא מפרשי רבנן דהני דמי
עגל כלחוד הוא לכר מדמי בשת ורבנן
אחריני אמרי דהא דמי הכל הוא ומסייני
להאי מימרא ממעשה דחנן בישא דלא
חייבוה שא פלגא דזוזא דתנן התוקע ר
לחברו נותן לו סלע והוא פלגא דזוזא ואנן
הכין סבירא לן נשברה כדו ברשות
הרבים והוזלק אחד כמים או שלקה כול
מתניתי ר מאיר היא דסבר מתקל
פישתן הוא אבל חכמים אומ נתקל אנוס
הוא ולני פטור דתניא נשברה כדו ולא
סילקה נפלה נמלך ולא העמידה ר מאיר
מחייב בהזיקן וחכמים אומ פטור מדיני
ארם וחייב בדיני שמים ומודים חכמים
לר מאיר בא אנו סבינו ומשאי שהניחן ב
ברשות הרבים והזיקו שחייב ומורה ר מאיר
לחכמים במעלה קנקנין לגג על מנת
לנגבן ונפלו ברוח שאינה מצויה והזיקו
שהוא פטור ואמ אכיי בתרתי פליגי פליגי
בשעת נפילה ופליגי לאחר נפילה פליגי
בשעת נפילה נתקל פישתן מאיר סבר
נתקל פישתן הוא ורבנן סברי נתקל לאו
פישתן הוא ופליגי לאחר נפילה במפקיד
נזקיו פטור ואם נתכוין לזכות בחרסיה
חייב והיכו דאמ ר יהודה במתכוין חייב
ושאינו מתכוין פטור דסבירא ליה כרבנן
דאמרי נתקל לאו פישתן הוא ואפי לאחר
נפילה נמי פטור דכיון דאנוס בשעת נפילה
הוי להו הנך מים וחרסים כהפקר דממילא
דהא איהו לא עבר ולא מידי אבל אם נתכוין
לזכות בחרסיה חייב דהא לאו הפקיר ר
נינהו וכן הלכה ומפקיר נזקיו דעלמ
כדלא אנוס פלוגתא דר יוחנן ור שמעי חד
אמ חייב וחד אמ פטור מאן דאמ חייב
אמר לך אנא דאמרי אפי לרבנן דלא
אמרי רבנן מפקיר נזקיו פטור שא היכא
דהוא אנוס אבל מפקיר נזקיו דעלמ חייב
ואיסתיים דר יוחנן הוא דאמ חייב והילכת
כותיה ולעניין אנו סבינו ומשאי
שהניחן ברשות הרבים קימא לן כשמואל
דאמ מולן מכורו למדנו ובכולן אני קורא
בהן שור ולא אדם חמור ולא כלים והנימולי
לעניין קטלא אבל לענין נזקין אדם נמי חייב
וכלים פטור בין אפקרינהו בין לא אפקרינהו
רכל תקלה בור היא אמ ר שמעון לא
תימ מתקל באבן שהניחה ברשות הרבים
ונישלח בה הוא דחייב אבל מתקל בקרקע
ונישלח באבן פטור שא אפי נתקל בקרקע
ונישלח באבן חייב כמאן כר נתן דאמ כל
היכא דליכא לאישתלומי מיהאי מישתלים
מיהאי ובן הלכתא מתני השוכר
את המים ברשות הרבים
והזיק בהן אחד חייב בנזקי המעניע את
הקיץ ואת הזכוכית והגודר בקוצים
וגדר שנפל ברשות הרבים והזיק בהן אחד
חייב בנזקי תניא כל שו שאמרו עיתקן
ביבותיהן ונורבין מערותיהן בימות החמה
אין להן רשות בימות הגשמים אפי שיש
להן רשות אם הזקו חייבין לשלם
המעניע את הקיץ ואת הזכוכית וכו
אמ ר יעקב אמ ר יוחנן לא שנו שא מעריח
אבל מעמיקם פטור מעמיקם מאי טעמ
פטור אמ רב אחא בריה דרב איקא לפי
שאין דרך בני אדם להתחכך בכותלים
תנ רבנן המעניע קיוטותיו וזכוכיותיו בתוך
פתלו של חבירו ובא בעל כותל וסתר את
כותלו ונפלו לרשות הרבים והזיקו חייב
אמ ר יוחנן לא שנו שא בכותל רעוע אבל
בכותל בריא פטור המעניע וחייב בעל כותל
אמ ראביניא זאת אומרת המכסה כורי
בדליו של חבירו ובא בעל דלי ונטל את
דליו והזיק חייב בעל הבור תנו רבנן
חסידים הראשונים היו מעניעין קיוטותיהן
וזכוכיותיהן בתוך שדותיהן ומעמיקין להם
שלשה טפחים כדי שלא תעלם המחרישה
רב ששת שדי להו בנורא רבא שדי להו
בריגלת אמ רב יהודה האי מאן דבעי ל
למיהוי חסידא ליקיים מילי דנזקין ראביניא
אמ מילי האבות ואמרי לה מילי דברכות
מתני המוציא תבנו יקעו לרשות
הרבים והזיק בהן אחד חייב
בנזקו והקודם בהן זכה ההופך את הגלל
לרשות הרבים והזיק בהן אחד חייב בנזקו
לימא מתניתין דלא כר יהודה דתניא
ר יהודה אמ בשעת הוצאת זבלים ארם

210
202

מוציא זבלו לרשות הרבים ויצורכו כל
שלשים יום כדי שיהא נשתן ברגלי אדם
וברגלי בהמה שעל מנת כן הנחיל יהושע
לישראל את הארץ ופריק רב נחמן בר יצחק
מתניתין שלא בשעת הוצאת זבלים ורבי
הכל ואפי הכי ליתה להך יהודה דתניא
בזבלים בשעת היוצאת זבלים דהא אוקימנא
בסוף בבא מציעא בשיטה ראמ אבי הבן
שמעון בן גמליאל ור' יהודה ור' שמעון כולהו
סבירא להו כל שנתנו לו חכמים רשות
והזיק פטור מלשלם וכל כי האי גוונא ד
קימא לן דלית הילכתא כחד מיניהו ׃

מתני שני קדרין שהיו מהלכין זה
אחר זה ונתקל הראשון בשני ונפל
ונתקל השני בראשון הראשון חייב בנזקו
של שני זה בא בחביתו וזה בא בקורדיבו
נשברה כדי של זה בקורתו של זה פטור
של זה רשות להלך ולזה רשות להלך היה
בעל קורה ראשון ובעל חבית אחרון נשברה
חבית בקורה פטור ואם עמד בעל הקורה
חייב ואם אמר לבעל חבית עמוד פטור
היה בעל החבית ראשון ובעל הקורה
אחרון נשברה החבית בקורה חייב ואם
עמד בעל החבית פטור ואם אמר לו
לבעל הקורה עמוד חייב וכן זה בא בנרו
וזה בא בפשתנו שנים שהיו מהלכין
ברשות הרבים אחד רץ ואחד מהלך או
שהיו שניהם רצים והזיקו זה את זה ג
שניהן פטורין המבקע ברשות היחיד
והזיק ברשות הרבים והזיק ברשות היחיד
זה והזיק ברשות היחיד אחר חייב ׃

ברשות הרבים מ"ד ברשות היחיד

שני קדרין וכו׳ אוקמה ר׳ יוחנן ב
בשהיה לו לעמוד ולא עמד ולפי חייב ואפי
לרבנן דאמרי נתקל לאו פושע הוא הכא
כיון שהיה לו לעמוד ולא עמד נפק ליה
מדין אנוס וקם ליה בדין פושע אבל אם
לא היה יכול לעמוד פטור ולא אמרינן
היה לו להזהיר משום דטרוד הוא וכן
הלכתא ואי קשיא לך ההוא קמיתא
נשברה כדו ולא סלקה דאמרינן אנוס
הוא ולא מיחייב אינש דהוה ליה לסלקה
ולא סלק התם בנשברה כדו ולא סלקה
כיון דאנוס הוא כשעת נפילה הוו להו הנך
חרסים כהעקר דממילא ולפי אינש שהיה
יכול לסלקם ולא סלקם פטור דמשעת
נפילה איתפקרי להו אבל הכא איהו

נופיה נפיל ובנופיה איתקיל חבריה
הילכך אינש שהוא אנוס בשעת נפילה אם
היה יכול לעמוד ולא עמד חייב דבנופיה לא
הוי העקר והשתא הואיל ויכול לעמוד
ולא עמד לאו אנוס הוא תניא הקדירין
והזגגין שהיו מהלכין זה אחר זה ונתקל
הראשון ונפל והשני בראשון והשלישי
בשני ראשון חייב בנזקו של שני ושני חייב
בנזקו של שלישי ואם מחמת ראשון נפלו
ראשון חייב בנזקי כולן ואם הזהירו זה
את זה כולן פטורין וחייבין על נזקי נופן
ופטורין על נזקי ממונם אמ רבא
ראשון חייב בנזקי שני בין ראיתזק בנופו
בין ראיתזק בממונו ושני חייב בנזקי שלישי
כראיתזק בגופו אבל לא בראיתזק ב
בממונו מאי טעמא דאמ ליה האי בירא
לאו אנא בריתיה ואם מחמת ראשון נפלו
מחמת ראשון היכי נפיל דשדי בשלדא
אי נמי כחוטרא דמסמואתא כלומ שנפל
לריחב הדרך ונתקל עליו אחד מכאן וזה
ראשו ואחד מכאן ומרגליתיו זה כא
כחביתי וזה וכו׳ בעא מיניה רבא בר
נתן מרב חסדא המזיק את אשתו בתשמיש
המטה מהו כיון דברשות קא עביד פטור
או דילמא אימעי ליה לעיניו ואסיקנה אמ
רבא קל וחומר ומה יעד שזה לרשותו
נכנס וזה לרשותו נכנס נעשה כמי שנכנס
לרשות חברו וגזלה זה של רשות חברו
נכנס לא כל שכן אלמא חייב בנזקה ׃
שנים שהיו מהלכין ברשות הרבים וכו ׃
תניא אסי בן יהודה אומ רץ חייב מפני
שהוא משנה ומודה אסי בערב שבת
בין השמשות שהוא פטור מפני שהוא
רץ ברשות אמ ליה יוחנן הלכה כאסי
בן יהודה ואם היו שניהן רצין והזיקו
זה את זה אפי בחול שניהן פטורין
המבקע ברשות היחיד תנו רבנן
הנכנס לחנותו של נגר שלא ברשות
ונתזה בקעת וטפחה לו על פניו ומת
פטור ואם נכנס ברשות חייב במאי חייב
אמ ליה יוסי בר חנינה חייב בארבעה דברים
ופטור מגלות יתיב רב נחמן בר יצחק
קמיה דרבא מתני ארישא הנכנס לחנותו של
נגר שלא ברשות ונתזה בקעת וטפחה
לו על פניו ומת פטור מגלות מאן
חייב בארבעה דברים

רמתני לה אסיפא כל שכן ארישא ומאן ד
רמתני לה ארישא אבל סופא כיון דכרעות
על חייב גלות רב זביד משמיה דרבא
מתני לה אהא ומיבא ליה לממיבא עיבמו
מיכן אמר שמעון בן יעקב אם משיבאת אבן
מתחת ידו הויבא הלה את ראשו וקיבלה
הרי זה פטור אמר יוסי בר חנינא פטור מגלות
וחייב כארבעה רבדים מאן דמתני לה אהא
כל שכן אקימיתא ומאן דמתני הך אבל הא
פטור לגמרי ומיסתברא כמאן דמתני
אקמיתא דפטור בהא לגמרי מתני
שני שוורין תמין שחבלו זה
בזה משלמין במיתר חצי נזק שניהן מיערין
משלמין במיתר נזק שלם ותם במועד
משלם במיתר חצי נזק וכן שני אנשים
שחבלו זה בזה משלמין במיתר נזק שלם
ארם במועד ומיעך בארם משלם במיתר
נזק שלם ארם בתם ותם בארם ארם בתם
משלם במיתר נזק שלם ותם בארם משלם
במיתר חצי נזק ר עקיבא אומר אף תם שה
שחבל בארם משלם במיתר נזק שלם
תוספת כיצד משלם במיתר
חצי נזק שור שוה מאתים שנגח לשור שוה
מאתים והכחישו חמשים זוז חזר האחרון
והכחישו שלשה של זהב האחרון משלם
לראשון חצי דינר זהב שהן שנים עשר זוז
ומחצה מתני שור שוה מנה שנגח
לשור שוה מאתים ואין
הנבלה יפה כלום נוטל את השור שור שוה
מאתים שנגח לשור שוה מאתים ואין
הנבלה יפה כלום אמר ר מאיר על זה נאמר
ומכרו את השור החי וחצו את כספו
אמר לו יהודה וכן הלכה קיימתה ומכרו
את השור החי וחצו את כספו ולא קיימתה
וגם את המת יחצון ואי זה זה שור שוה
מאתים שנגח שור שוה מאתים והנבלה
יפה חמשים זוז זה נוטל חצי החי וחצי המת
וזה נוטל חצי החי וחצי המת מיכרי
כין לר מאיר כין לר יהודה האי מאה ועשרין
וחמשה שקיל והאי מאה ועשרין וחמשה
שקיל מאי ביניהו ואסיקנה שכח נבלה איכא
ביניהו ר מאיר סבר שכח נבלה הניזק הוי
ור יהודה סבר עלני אבל פחת נבלה כולי
עלמא הניזק הואי ששמין לנבלה כמה שויא
בשעת מיתה ואי פחתה פחתה לניזק
ורבולי עלמא נמי וגם את המת יחצון פחת
שפחתתו מיתה מחצין בחי כנגן שור שוה
מאתים שנגח לשור שוה מאתים והנבלה
יפה חמשים זוז כמה פחתתי מיתה מאה
וחמשים הילכך משלם ליה שבעין וחמשה
וחמשין דנבלה הא מאה ועשרין וחמשה
והינו דקאמר תאי מאה ועשרין וחמשה שקיל
והאי מאה ועשרין וחמשה שקיל
מתני יש חייב על מעשה שורו ופטור
על מעשה עיבמו חייב על מעשה
עיבמו ופטור על מעשה שורו כיצד שורו
שביש פטור והוא שבייש חייב שורו שסימא
את עין עבדו והפיל את שני פטור והוא
שסימא את עין עבדו והפיל את שני חייב
שורו שחבל כאביו ובאמו חייב והוא שחבל
כאביו ובאמו פטור שורו שהדליק את הגדיש
בשבת חייב והוא שהדליק את הגדיש בשבת
פטור מפני שהוא נידון בנפשו שור
שהיה רודף אחר שור אחר והזיק זה אומר
שורך הזיק וזה אומר לא כי שלא כסלע לקה
המויצא מחברו עליו הראיה היו שנים
רודפין אחר אחד זה אומר שורך הזיק וזה או
שורך הזיק שניהן פטורין ואם היו שניהן
של איש אחד שניהם חייבין היה אחד
גדול ואחד קטן הניזק אומר גדול הזיק והמזיק
אומר לא כי שלא קטן הזיק אחד תם ואחד מ
מועד הניזק אומר מועד הזיק והמזיק אומר
לא כי שלא תם הזיק המויצא מחברו עליו
הראיה היו הנזקין שנים אחד גדול
ואחד קטן והמזיקין שנים אחד גדול ואחד
קטן הניזק אומר גדול הזיק את הגדול וקטן
את הקטן והמזיק אומר לא כי שלא קטן את
הגדול וגדול את הקטן אחד תם ואחד מועד
הניזק אומר מועד הזיק את הגדול ותם את
הקטן והמזיק אומר לא כי שלא תם את הגדול
ומיעד את הקטן המויצא מחברו עליו ה
הראיה אמר רבה בר נתן טענו חטים
והודה לו כשעורים פטור לימא מסייעא ליה
דתניא טענו חטים והודה לו כשעורים
פטור אי מהתם הוה אמינא מאי פטור פטור
מדמי חטים ולעולם חייב כשעורים קמ"ל
דפטור לגמרי ומותכינן עליה מיהא
דתנן הניזקין שנים אחד גדול ואחד קטן
והמזיקין שנים אחד גדול ואחד קטן הניזק
אומר גדול הזיק את הגדול וקטן את הקטן
והמזיק אומר לא כי שלא קטן את הגדול וגדול
את הקטן המויצא מחברו עליו הראיה

211
203

הא לא מיתי ראיה שקיל כראמ מדיק אמאי הטין
ושערין ניהו ופריק ראוי ליטול ואין לו ואקשינן
והתניא הרי זה משתלם לקטן מן הגרוע ולגדול
מן הקטן ופריק רתפס והכין נמי לעמן
טענו הטס והודה להו כשערים אי תפס שערים
לא מפקינן מיניה והכין קא פסק ר חננאל ז"ל
כראמרינן אם היו שניהן של איש אחד
שניהן חייבין אוקימנא בר עקיבא ראמ תורא
רשותכי ניהו וטעמ ראיתנהו לתרוייהו ורלא
מצי מדחי ליה אבל ליתנהו לתרוייהו מצי
אמ ליה זיל איתי ראיה דהאי תורא אידך
ואי שלים לך

סליק פירקא

שור שנגח ארבעה וחמשה שוורים זה אחר
זה ישלם לאחרון שבהם אם ישבו מותר
יחזיר לשלפניו ואם ישבו מותר יחזיר שלפניו
והאחרון אחרון נשכר רבי ר מאיר ר שמעון
אומ שור שוה מאתים שנגח שור שוה מאתים
ואין הנבלה יפה כדים זה נוטל מנה וזה נוטל
מנה חזר ונגח שור אחר שוה מאתים האחרון
נוטל מנה ושלפניו זה נוטל חמשים זוז וזה
נוטל חמשים זוז חזר ונגח שור אחר שוה
מאתים האחרון נוטל מנה ושלפניו חמשים
זוז ושנים הראשונים ריבי זהב והלכה
כר שמעון דהא אוקימנה למתניתין דישראל
ר ישמעאל דאמ בעלי חובות ניהו וסופא ר
עקיבא דאמ שותפי ניהו וקימא לן הלכה
כר עקיבא מהברו וכין רקאי ר שמעון כותיה
הילכתא כותיה והיכא דתפשו ניזק לגבות
ממנו נעשה עליו שומר שכר לנזקין ומיחייב
בנזקיה והיינו רקתני אם ישבו מותר בנזקיו
יחזיר לשלפניו ופרישנא אם ישבו מותר
בנזקיו יחזיר לשלפניו ובהא אפי ר שמעון
מודה והוא גברא דתקע ליה לחבריה
שלהבה רב טובי בר מתנה לקמיה דרב אסי סלע
צורי תנן או סלע מדינה תנן ופשטה מיהא
דאמ רב יהודה אמ רב אסי כל נכסי קצוב
האמור בתורה בסף צורי ושל רבריהם בסף
מדינה אמ ליה ההוא גברא הואיל ועלינה
דזוזא הוא לא בעינא ניתביה לעניי הדר אמ
להו ניתביה נהלי איזיל איבדי ביה נעשאי אמ
ליה רב יוסף כבר זכו ביה עניי ואע"ג דליכא
עניי הכא דליזכו ביה אחי ד עניים אחן דאמ
רב יהודה אמ שמוא יתומין אין צריכין
לזכות וכן תני דאמי בר חמא היתומין אין
צריכין לזכות רבן גמליאל וכית דינו אביהם
של יתומים איכא מאן דפשט מיהא ד
רמא דיהיב מידי לעבד כאמירה ופעמ למהדר
ביה מיני הדר ביה ואמ הכי מדאמ רב יוסף ואף
ע"ג דליכא עניי הכא דליזכו ביה אחי ד עניים
אחן שמעינן דדינא דעניים כדינא דהדיוט
דאמי רבהדיוט אי אמ ליה לחבריה מנה לי
בירך תנהו לעליוני כמעמד שלשתן קנה ואי
לא לא קנה והם הכי דינא דעניים ומשום
הכין אמ רב יוסף אע"ג דליכא עניים הכא ד
דליזכו ביה כדינא דמעמד שלשתן אחן ד
עניים אחן ואחן אמרינן ליכא למישמע מינה
הכי רבהדיא אמרינן בפרק זה צדקה
אלמא בריבור בלחוד מיחייב והאי דאצטריך
רב יוסף הכא למימר ואע"ג דליכא עניי הכא
אחן ד עניים דאלמא אי לאו הכין הוה מצי
למהדר ביה לאו משום דדין עניים כדין ה
הדיוט דאמי אלא משום דהוא ליה זוזא
לאו כרשותיה הוה קאי דיהא לא אתא לידיה
כראמרינן אמ רב כל ממון שאינו יכול
להועיאו כדיינין והקדישו אינו קדוש ואקשי
ואקשינן תא יכול להועיאו כדיינין והקדישו
קדוש והא אמ ר יוחנן גזל ולא נתיאשו ה
הבעלים שניהן אינן יכולין להקדיש זה לפי
שאינו שלו וזה לפי שאינו כרשותו ואוקימנה
להא דרב כמקדקעי דכי יכול להועיאו כ
כדיינין ברשותא דמריה קאי ושמעת מינה
דבמטלטלי אפי ממון שהוא יכול להועיאו
כדיינין והקדישו אינו קדוש ומשום הכין אמ
ליה רב יוסף אחן ד עניים אחן דלא גרע כ
מדינא דהדיוט דקאי כמעמד שלשתן
אבל מידי דאיתיה ברשותיה ואמ הדי הוא
לעניים נכר זכו ביה עניי ולא מצי למהדר
ביה כראמרינן בפרק זה צדקה ואמ תמצא
וצדקה מיחייב עלה לאלתר דהא קימי עניים
אבל ודאי איבעא לשנויי להוא מידי
דיהב לעניי ערב דלא אמטייה לידי גבאי כמידי
אחרינא דכותה מצי למעבד הכין כדברסינן
בערכין אמ רב נחמן אמ רבה בר אבוה אמ
רב סלע זו לערקה מיתה לשנותה בין לעצמו
בין לאחר לא שנא אמ עלי ולא שנא אמ זו
ותנו רבנן האומר סלע זו לערקה ער שלא
באת לידי גבאי מותר לשנותה משבא לידי
גבאי אסור לשנותה

מתני׳

שור שהוא מועד למינו ואינו מועד לשאינו מינו מועד לארם ואינו מועד

לבהמה מועד לקטנים ואינו מועד לגדולים
למין שהוא מיעד לו משלם נזק שלם ולמין
שאינו מועד לו משלם חצי נזק אמרו לפני
ר׳ יהודה הרי שהיה מועד לשבתות ואינו
מועד לימות החול אמ׳ להן לשבתות משלם
נזק שלם ולימות החול משלם חצי נזק ג
מאימתי יהא תם משיחזור בו שלשת ימי
שבתות איתמר רב זביד אמ׳ ואינו ג
מועד תנן רב פפא אמ׳ אינו מועד תנן רב
זביד אמ׳ ואינו מועד תנן הא סתמיה הוי
מועד רב פפא אמ׳ אינו מועד תנן סתמיה
לא הוי מועד וסובין נרב פפא אם תמצא
לומ׳ איתא לדרב פפא נגח שור חמור וגמל
נעשה מועד לכל תנו רבנן ראה שור
לא נגח שור נגח שור לא נגח שור נגח שור
לא נגח נעשה מועד לסירוגין לשוורים
תנו רבנן ראה שור נגח חמור לא נגח סוס
נגח גמל לא נגח פרד נגח עירוד לא נגח
נעשה מועד לסירוגין לכל

מתני׳

שור של ישראל שנגח לשור
של הקדש ושל הקדש שנגח לשור של
ישראל פטור שנא שור רעהו ולא שור של
הקדש שור של ישראל שנגח לשור
של נכרי פטור ושל נכרי שנגח לשור של
ישראל בין תם בין מועד משלם נזק שלם
מה נעשתה אי רעהו דיוקא רנכרי כי נגח ד
רישראל נמי פטור אי רעהו לאו דיוקא אפילו
דישראל כי נגח דנכרי ליחייב אמ׳ ר׳ אבהדי
אמ קרא עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים
מה ראה ראה שבע מצות שיקבלו עליהם
בני נח ולא קיימום עמד והתיר ממונם
לישראל

מתני׳

שור של עקר שנגח
לשור חרש שוטה וקטן
חייב ושור חרש שוטה וקטן שנגח לשור
של עקר פטור שור חלש שוטה וקטן ג
שנגחו מעמידין להן אפטרופין נתפקר
החרש ונתשפה השוטה והגדיל הקטן חזר
לתמותו דברי ר׳ מאיר ר׳ יוסי אומ׳ הרי זה
מחזקתו שור האסטדין אינו חייב מיתה שנ
כי יגח ולא שיגיחוהו שור שנגח את
הארם ומת מועד משלם את הכיפר ותם
פטור מהכיפר וזה וזה חייבין מיתה וכן
בבן וכן בבת נגח עבר או אמה ניתנין שלשי
שלשים לבין שהוא יפה מאה מנה בין שאינו
יפה שא רינר זהב שור שהיה מתחכך
בכותל ונפל על הארם ומת נתכוון להרוג

את הבהמה יהרג את הארם לנכרי והרג
ישראל לנפלים והרג בן קיימה פטור
שור האשה שור היתומים שור האפטרופין
שור המיבר שור ההקדש שור גר שמת
ואין לו יורשין פטורין מן המיתה לפי שאין
להן בעלין שור היועצ ליסקל וד
והקדישו בעליו אינו מוקדש שחטו בשרו
אסור אם עד שלא נגמר דינו הקדישו בעליו
הקדש שחטו בשרו מותר מסרו לשומר
חנם ולשואל לנושא שכר ולשוכר נבנסו
תחת הבעלים ויצא ותזיק מועד משלם
נזק שלם ותם משלם חצי נזק קשרו ב
בעליו כמוסרה ונעל בפניו וראוי ויצא
והזיק אחר תם ואחר מועד דברי ר׳ מאיר
ר׳ יהודה אומ׳ תם חייב ומועד פטור שנאמ
ולא ישמרנו בעליו שמור הוא זה ר׳ עזריה
אמ׳ אין לו שמירה לא סכין כלומ׳ אינו
מפטר מדין שמים עד בשחיטתו ואמרינן
מאי טעמ׳ דר׳ עזריה אמ׳ אביי כדתניא לעתן
אומ׳ מניין שלא יגדל אדם כלב רע בתוך
ביתו ולא סולם רעוע בתוך ביתו תל ולא
תעשים דמים בכיתך

סליק פירקא

שור שנגח את הפרה ונמצא עוברה בעזה
ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה ואם
משנגחה ילדה חצי נזק לפרה
ורביע לולד וכן פרה שנגחה את השור
ונמצא ולדה ביערה ואין ידוע אם עד שלא
נגחה ילדה ואם משנגחה ילדה משלם
חצי נזק מן הפרה ורביע מן הולד אמ׳
רב יהודה אמ׳ שמוע זו דברי סומכוס ראמ׳
ממין המוטל בספק חולקין אבל חכמים
אומ׳ זה כלל גדול בדין המוציא מחבירו
עליו הראיה וקימא לן דיחיד ורבים הלכה
כרבים למה לי למימר זה כלל גדול בדין
ראפי׳ ניזק אומ׳ בריא ומזיק אומ׳ שמא אי
נמי לכי תא דאיתמר המוכר שור לחבירו
ונמצא נגחן רב אמ׳ הרי זה מקח טעות
ושמוע אמ׳ יכול לומ׳ לו לשחיטה מכרתיו
לך אמרי וניחזי אי גברא דזבין לדריא דרי
אי גברא דזבין לנכיסתא לא
עריכה בגברא דזבין להא ולהא ופו
כד כתבניה בערוך המוכר פירות לחבירו
ולא צימחו עד ושמוע אמ׳ כי אזלינן בתר
רובה באסורא אבל בממונא לא המוציא

מחלוקת בין
רבנן

מחברו עליו הראיה · אמ"ר שמואל בר
נחמני אמ"ר יונתן מנין למועיא מחברו
עליו הראיה שנא' מי בעל דברים יגש אליהם
יגש ראיה אליהם · מתקיף לה רב אשי
הא למה לי קרא סברא הוא דכאיב ליה
כיבא הוא אזיל לבי אסיא לא קרא לברב
נחמן הוא דאיצטריך ליה דאמ' רב נחמן אמ'
רבה בר אבוה מנין שאמ' נזקקין לתובע מתני שאין
תחלה שנא' מי בעל דברים יגש אליהם
יגיש דבריו אלהים · אמרי נהרדעי מ
משמא דר"ב נחמן ופעמים נזקקין לנתבע
והיכי דאמי דקא זלי ניכסיה · וקנסה
שנגחה השור וכו' · חצי נזק ורביע
נזק מאי עביד ליה אלגו ניזקא הוא דבעי
שלומי ואפקה רבא כגון דפרה דחד יולד
דחד והכי קאמ' איתא לפרה משתלים חצי
נזק בת הפרה ליתה לפרה משתלים רביע
נזק מולד משום דלא ידעינן אי הוה וולד
כחדה בעידנא דנגחה או לא דאי נשיטא לך
דהוה ולד בהדה כי נגחה משתלים חצי
נזק כוליה מולד וביון דלא ידעינן משלם
רביע נזק דהוה ליה ממון המוטל בספק
וחולקין זו דברי סימכוס כר' כתבינן אבל
חכמים אומ' המועיא מחברו עליו הראיה ·

הילכך אי איפשיט לן דהוה ולד בהדה כי
נגחה והשתא ליתה לפרה משתלים כוליה
חצי נזק מולד · ואי לא איפשיט לן
וליתה לפרה דלעולם מיגה ליה וליה
מידי · גרסי' בבריך המוכר פירות לח'
לחברו שור שהיה רועה על גב הניר וגמצא
שור הרוג בעדי אעגב שזה מנוגח וזה מועד
ליגח זה מגושך וזה מועד לישוך אין אומרי'
בידוע שזה נשכו וזה נגחו · אחא אומ' גמל
האוחר בין הגמלים וגמיצא גמל הרוג ב
מצרו בידוע שזה הרגו וקימ"ל כתנא קמא
אמ' רבא פרה שהזיקה גובה מולד רה
מאי טעמ' נופה היא תרנובלת שהזיקה אינו
גובה מביעתה מאי טעמ' בישא בעלמא
הוא · ואמ' רבא לעולם אין שמין לא לפרה
בפני עצמה ולא לולד בפני עצמו אלא
שמין לולד על גב פרה שאם אתה אומ כן
אתה מכחיש את המזיק וכן אתה אומ במקום
בקיטע יד עבדי של חברי וכן אתה מוצא
בגמזיק שדה של חברו אמ' ליה רב אחא
בריה דרבא לרב אשי ואי דיצא הוא ניכחוש
מזיק אמ' ליה משום דאמ' ליה פרה מעכר

מעברתא שיימנא לך · בשיטא עדיה
לחד ולד לחד ביטמא לבעל פרה ניערא
מאי רב פפא אמ' לבעל פרה רב אחא בריה
דרבאיקא אמ' חולקין והלכתא חולקין ·

מתני' הקדר שהכניס את קדרתו
לחצר בעל הבית שלא ברשות
ושברתן בהמתו של בעל הבית פטור ואם
הוזקה בהן בעל הקדרות חייב ואם הכניס
ברשות בעל החצר חייב · הכניס פירותיו
לחצר בעל הבית שלא ברשות ואכלתן
בהמתו של בעל הבית פטור ואם הוזקה
בהן בעל הפירות חייב ואם הכניס ברשות
בעל החצר חייב · אמ' עולא אמ' רב לא
שנו אלא שהחלקה בהן אבל אכלה פטור
מאי טעמ' היה לה שלא תאכל · הדיא
איתתא דעל למיגא בהדיא בי תא אתא
ברחא דמריה דביתא אפליה לליש' חביל
ומית חייבה רבא לשולמי דמי ברחא נימא
עליגא דרבא אדרב דאמ' רב היה לה שלא
תאכל הכי השתא התם שלא ברשות לא
קביל עליה נטירותא הכא ברשות קביל
עליה נטירותא ומאי שנא מהאשה שנכנסה
לטחון חטין אצל בעל הבית שלא ברשות
ואכלתן בהמתו של בעל הבית פטור ואם
הוזקה חייבת טעמ' דשלא ברשות הוא ב
ברשות פטורה אמרי לטחון חטין כיון דאמ'
בעיא עבי עיתא לא מסלקי מיהתא דחמי
עשיהו עילויהו דידהו רמיא נטירות אבל
למיפא כיון דבעיא היא עבי עיתא מסלקי
מסלקי מרואתא דחצר נעשיהו הילכך עלה
דידה רמיא נטירותא" **מתני'**
הכנים שוריו לחצר בעל
הבית שלא ברשות ונגחו שורו של בעל הבית
או שנשכו כלבו של בעל הבית פטור נגח
הוא שוריו של בעל הבית חייב נפל לכור והבאיש
את מימיו חייב היה אביו או כני בתוכו משלם
את הכופר ואם הכניס ברשות בעל חצר
חייב · אומ' בכולן עד שיקבל עליו בעל הבית
לשמור · אמ' רבא הכניס שוריו לחצר
בעל הבית שלא ברשות וחצר בה בירות
שיחין ומערות בעל שור חייב בני זקי חצר
ובעל חצר חייב בנזקי הבור ואע"ג דאמ' מר
כי יכרה איש בור ולא שור בו הכא כיון דאית
עליה לאיתויי וממלא ליה ולא קא מתי
וממלא כמאן דכריה הוא דאמי · אמ'
רבא הכניס שוריו לחצר בעל הבית שלא

שבר ק

רשות והזיק את בעל הבית או בעל הבית
הוזק בו חייב הרבית גללים ונטענו כליו של
בעל הבית פטור דהוו להו גללים בור ולא
מיצינו בור שחייב בה את המלים ואמ' רבא
נפנם לחצר בעל הבית שלא ברשות והזיק
את בעל הבית או בעל הבית הוזק בו חייב הזיקו
בעל הבית פטור אמ' רב פפא לא אמרן שלא
דלא הוה ידע ביה אבל הוה ידע ביה אפילו
הזיקו בעל הבית חייב מאי טעמ' משום דאמ'
ליה נהי דאית לך רשותא דאפיקן לאזיקן
ליתי לך רשותא ואזדי לטעמיה דאמ'
רבא ואי תימ' רב פפא שניהם ברשות שניהן
שלא ברשות הזיקו זה את זה חייבין הוזקו
זה בזה פטורין טעמ' דשניהן ברשות ושניהן
שלא ברשות אבל אחד ברשות ואחד שלא
ברשות שברשות פטור ושלא ברשות חייב
היה אביו או בנו בתוכו משלם את הכופר
אמאי הא תם הוא ותם אינו משלם את
הכופר אמ' רב כמוער ליפול על בני אדם
בכורות אי הכי קטלא הוא ליחזי ליוקא
ובעל אם ובנים ברשות בעל חצר
חייב ר' אומ' בכל ערך שיקבל עליו בעל
הבית לשמור איתמר רב הונא אמ' רב
הילכתא כתנא קמא ושמואל אמ' הלכתא
כרב והלכתא כשמואל דקימא לן הלכתא
כשמואל בריני מתני' שור שהיה
מתכוין לחבירו והכה את האשה
ויצאו ילדיה פטור מדמי ולדות אדם שהיה
מתכוין לחבירו והכה את האשה ויצאו
ילדיה משלם דמי ולדות כיצד משלם דמי
ולדות שמין את האשה כמה היתה יפה עד
שלא ילדה וכמה היא יפה משילדה אמ' רבן
שמעון בן גמליאל אם כן משהאשה ילדה
משכחת לא שמין את הולדות כמה הן יפין
וניתנן לבעל אם אין לה בעל ניתנין ליורשים
היתה שפחה ונשתחררה או גיורת פטור
שור שהיה מתכוין וכו' טעמ' דניתכוין
לחבירו הא נתכוין לאשה נופה משלם דמי
ולדות לימא תיובתיה דרב אדא בר
אבא דאמ' שוורים כי נתכוונו לאשה נמי
פטורין מדמי ולדות והאי דקתני שור שהיה
מתכוין לחברו אידי בעני מיתנא סיפא אדם
שהיה מתכוין לחברו דהכי קתני קרא תנא
רישא נמי שור שהיה מתכוין לחברו
וקימא לן כרב אדא בר אהבה חדא דכי אתא
רבתא מדרומא אייתי מתניתא בידיה כוותיה
ועוד דהא דרב פפא כותיה שיכא דאמ' רב
פפא שור שנגח את השפירה וייצאו ילדיה
ישלם דמי ולדות מאי טעמ' דמאר
מעברתא הוא דאזיק דאמ' קרא שכו לכם פה
עם החמור עם הרומה להמור מתני'
החופר בור ברשות היחיד וכ'
ופתחו לרשות הרבים ברשות הרבים ופתחו
לרשות היחיד ברשות היחיד ופתחו לרשות
היחיד אחר חייב החופר בור ברשות
הרבים ונפל לתוכו שור או חמור ומת חייב
אחר החופר בור שיח ומערה חרי עין ונעלין
אם כן למה נאמר בור שלא מה בור שהוא
כדי להמית עשרה טפחים אף כל דבר שהוא
כדי להמית עשרה טפחים היו פחותין מעשרה
טפחים ונפל לתוכו שור או חמור ומת פטור
אם הוזק בו חייב תנו רבנן החופר בור
ברשות היחיד ופתחו לרשות הרבים חייב זה
הוא בור האמור בתורה דברי ר' שמעון ר'
עקיבא אומ' הפקיר רשותו ולא הפקיר בורו
זה הוא בור האמור בתורה אמ' רבא בבור
ברשות הרבים כולי עלמא לא פליגי דחייב נ
מאי טעמ' דאמ' קרא כי יפתח בי יכרה אם על
פותח חייב על כורה לאו כל שכן שאל שעל
עיסקי בתיחה באה לו שעל עיסקי כריה
באה לו לא נחלקו שלא בבור כי נחלקו ור עקיבא
סבר בעל הבור ישלם אמ' רחמנא מה ראית
ליה עסיקינן ור ישמעאל סבר מאי בעל בור
בעל הקלא ורב יוסף אמ' בבור ברשות היחיד
כולי עלמא לא פליגי וכו' והלכתא כרבה
דקימא לן דכל רבה ורב יוסף הלכתא כותיה
דרבה בר משרשיא קנין ומחצה וקימא לן
הלכה כר' עקיבא מחבירו הילכך לא שנא בור
ברשות הרבים ולא שנא בור ברשות היחיד
אם הפקיר רשותו ולא הפקיר בורו חייב
תנו רבנן חפר ופתח ומסר לרבים פטור חפר
ופתח ולא מסר לרבים חייב וכך היה מנהגו
של נחומא חופר שיחין שהיה חופר ופותח
ומוסר לרבים וכשבא רבי אעקל חכמים אמרו
קיים זה הלכה תנו רבנן לא יפקיד אדם
מרשותו לרשות הרבים ומעשה באחד שהיה
מפקיד מרשותו לרשות הרבים ומצאו חסיד
אחד אמ' לו ריקה מפני מה אתה מפקיד מן
מרשות שאינה שלך לרשות שלך ליגלג
עליו לימים נצרך אותו אדם ומכר את שדהו
והיה מהלך באותה רשות הרבים ונכשל
באותן אבנים אמ' לו אמ' לי אותו חסיד

מעני מה אתה מסקל מרשות שאינה שלך
לרשות שלך · החופר בור ברשות הרבים
ונפל לתוכו שור או חמור ומת וכו׳ · אמ׳ רב
בור שחייבה עליו תורה להבלו ולא לחבטו אמ׳
קסבר חבטו קרקע עולם הזיקתיו ושמואל
אמ׳ להבלו וכל שכן לחבטו ואם תאמר להבלו
ולא לחבטו התורה העידה על הבור ואעפ׳ מלא
פיפיון של צבר מאי ביניהו דעבר נובהה ב
ברשות הרבים לרב אגובהא לא מיחייב לשמוט
מיחייב נמי אגובהה והלכתא כרב דתני רב
חנניא לסיועיה ואיכא מאן דאמ׳ הלכתא כ
כשמואל דהלכתא כותיה כדיני · ההוא תורא
דנפל לאריתא דרלאיי שחטיה מאריה לעת ערב
טרפיה רב נחמן דלא אשהייה מאריה לעת
אלמא קסבר רב נחמן יש חבטא בפירות מעשר
אותיביה רבא לרב נחמן תנן היו פירותין מעושרה
טמאים ונפל לתוכו שוד או חמור ומת פטור
מאי טעמ׳ לאו משום דלית ביה חבטא אמ׳
ליה לא משום דלית ביה הבלא חבטא או הכי
הזקן נו חייב האלית ביה הבלא אין הבל למיתה
ויש הבל לנזקין · מתני׳ · בור של שני
שותפין ונפל עליו הראשון
ולא כסהו השני ולא כיסהו השני חייב כיסהו
הראשון וכא השני ומצאו מגולה ולא כיסהו
השני חייב כיסהו כראוי ונפל לתוכו שור או
חמור ומת פטור לא כיסהו כראוי ונפל לתוכו
שור או חמור חייב נפל לפנינו מקול הכריא
חייב לאחריו מקול הכריא פטור נפל לתוכו
שור וכליו ונשתברו חמור וכליו ונתקרעו
חייב על הבהמה ופטור על הכלים נפל לתוכו
שור חרש שוטה וקטן חייב בן או בת עבר או
אמה פטור · אחד השור ואחד כל
הבהמה לנפילת הבור ולהפרשת הר סיני
לתשלומי כפל ולהשיב אבדה לפריקה
ולחסימה ולנבלאים ולשבת וכן חיה ועוף
ניוצא מהן אם כן למה נאמ׳ שור או חמור
אלא שדבר הכתוב בהווה · וכיון דכיסהו
כראוי היכי נפל אמ׳ רב יצחק בר רב חנא ג
שהתליע מתוכו · אמ׳ ר׳ שמעון המוכר
בור לחברו כיון שמסר לו דליו קנה היכי ד
דמי אי בכספא ליקני בכספא אי בחזקה
ליקני בחזקה אמרי לעולם בחזקה ובאגי
מימר ליה דך חזק וקנה וכיון שמסר לו דליו
כמאן דאמ׳ ליה לך חזק וקנה דאמי · ואמ׳
ר׳ יהושע בן לוי המוכר בית לחבירו כיון שמסר
לו מפתח קנה היכי דאמי אי בכספא ניקני

בכספא אי בחזקה ניקני בחזקה אמרי לעולם
בחזקה ובעי למימר ליה לך חזק וקנה וכיון
שמסר לו מפתח כמאן דאמ׳ ליה לך חזק וקנה
דאמי · ואמ׳ שמעון בן לקיש משום ר׳
יאני המוכר עדר לחברו כיון שמסר לו מ׳
משכוכית לא צריך למימר ליה לך משוך וקני
וקנה הכמאן דאמ׳ ליה לך משוך וקנה דאמי
מאי משכוכית הכא תתימו כרבושתא ר׳ יעקב
אמ׳ עיזא דאזלא ברישא כדדריש ההוא
גלילאה עליה דרב חסדא כר רבי דרעא על
עאניה עביר להו נגידא סמיסא · נפל
לפנינו מקול הכריא חייב לאחריו מקול הכריא
פטור אמ׳ רב לפנינו לפנינו ממש לאחריו ל
לאחריו ממש וזה וזה בבור רב לטעמיה דאמ׳
בור שחייבה עליו תורה להבלו ולא לחבטו
ושמוש אמ׳ בבור בין לפנינו בין לאחריו חייב
שמוש לטעמיה דאמ׳ בור שחייבה עליו תורה
להבלו וכל שכן לחבטו לא היכי דאמי לא
לאחריו מקול הכריא דפטור כגון שנתקל
בבור ונפל לאחריו חוץ לבור · תאני רב
חנניא לסיועיה לרב ונפל אד שיעל כדרך
נפילה מיכן אמרו נפל לפנינו מקול הכריא
חייב לאחריו מקול הכריא פטור וזה וזה בבור
אמ׳ מר נפל לפנינו מקול הכריא חייב
אמאי נימא כורה גרם ליה אמ׳ רב שימי בר
אשי הא מני ר׳ נתן היא דאמ׳ כל היכא דאיכא
לאשתלומי מהאי משתלים מהאי דתניא
שור שדרסף את חברו לבור בעל השור
חייב בעל הבור פטור ר׳ נתן אומ׳ בעל השור
משלם מחצה ובעל הבור משלם מחצה
והתניא ר׳ נתן אומ׳ בעל הבור משלם שלשה
חלקים ובעל השור רביע לא קשיא הא
כתם והא כמועד ובתם מאי קסבר ר׳ נתן
אי קסבר ר׳ נתן האי כוליה הזיקה עבר והאי
כוליה הזיקה עבר האי משלם פלגא והאי
משלם פלגא ואי קסבר האי פלגי הזיקה
עבר והאי פלגי הזיקה עבר בעל הבור
משלם פלגא ובעל השור משלם ריבעא
ואי ריבעא ניפסוד אמ׳ רבא ר׳ נתן ריבעא
הוא ונחית לעומקא דרינא לעולם קסבר
האי כוליה הזיקה עבר והאי כוליה הזיקה
עבר משום דאמ׳ ליה בעל השור לבעל
הבור תמותאי ושותפותאי מאי אהניא לי
איבעית תימא לעולם קסבר האי פלגי
הזיקה עבר והאי פלגי הזיקה עבר ודקא
קשיא לך בעל הבור משלם פלגא ובעל

השור משלם ריבעא ואידך ריבעא ניפסיד
משום דאמ׳ ליה בעל השור לבעל הבור אנא
תוראי אנת קטלתיה מאי דאית לי לאשתלומי
מהאידך מישתלמנא ושארנא מישתלימנא
מינך · אמ׳ רבא הניח אבן על פי הבור וכא
השור ונתקל בה ונפל לבור באנו למחלוקת
ר׳ נתן ורבנן ומיסתברא דהילכתא כר׳ נתן ד
דקיימ׳ מתניתין כותיה · נפל לתוכו שור
וכליו ונשתברו וכו׳ · מאי טעמא דאמ׳ קרא
ונפל שמה שור או חמור שור ולא אדם חמור
ולא כלים · נפל לתוכו שור חרש שוטה
וקטן חייב מאי שור חרש אמ׳ רבא׳ שור שהוא
חרש שור שהוא שוטה שור שהוא קטן אבל
שור שהוא פקח פטור מאי טעמ׳ דאמ׳ ליה
איבעי ליה עיניו ומיזל · תניא נמי הכי נפל
לתוכו שור חרש שוטה וקטן וסומא מהלך
בלילה חייב פקח כיום פטור ·

סליק פירקא

הכונס צאן לדיר ונפל בפניה כראוי ויצאתה
והזיקה פטור לא נפל בפניה כראוי ויצאתה
והזיקה חייב נפרצה בלילה או שפרצוה
לסטים ויצאתה והזיקה פטור הוציאוה לסטים
חייבין · תנו רבנן אי זהו כראוי ואי
זהו שלא כראוי דלת שיכולה לעמוד ברוח
מצויה זה הוא כראוי דלת שאינה יכולה
לעמוד ברוח מצויה זה הוא שלא כראוי אמ׳
ר׳ יעקב ואמרי לה במתניתא ארבעה דברים
מיעטה תורה בישמירתן ואלו הן בור ואש
שן ורגל בור רבת ולא יכסנו הא כיסהו פטור
אש רבת שלם ישלם המבעיר את הבערה
עיר הערבי כעין ושלח · תניא ארבעה
דברים אמ׳ יהושע כל העושה אותם פטור
מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן פורץ
גדר בפני כחמת חברו והכופף קמתו של
חברו לפני הרליקה והשוכר עירי שקר
להעיד והיודע עדות לחברו ואינו מעיד לו ·
אמ׳ מר הפורץ גדר לפני כחמת חברו היכי
דמי אילימא בכותל בריא כדיני אדם נמי
איחייבי מיחייב אכותל שאינו בריא ·
הכופף קמתו של חברו לפני הרליקה היכי
דמי אילימא דמטיא ליה ברוח מיצויה בדיני
אדם נמי איחייבי מיחייב שאינו ברוח שאינה
מיצויה דאשי אמ׳ טומן קמתו איתמר משום
דשויא טמון באש · והשוכר עירי שקר
היכי דמי אילימא לנגשיה ממונא בעי שלומי
שלא להבריה · והיורט ערות לחברו
ואינו מעיד לו אפי׳ בחד שהדא משום דמר
דמחייבין ליה אעומיה שבועה דאוריתא
ואיכא נמי מילי אחריאתא דפטור מדיני
אדם וחייב בדיני שמים הנותן סם המות
לפני בהמת חברו פטור מדיני אדם וחייב
בדיני שמים והמבעית את חברו פטור
מדיני אדם וחייב בדיני שמים נשברה נד
ולא סילקא נפלה גמלו ולא העמידה ר׳
מאיר מחייב בהזיקן וחכמים אומ׳ פטור
מדיני אדם וחייב בדיני שמים ·

מתני׳

הניחה בחמה או שמסרה ביד
חרש שוטה וקטן וייצתה והזיקה
חייב מסרה לרועה נכנס הרועה תחתיו
נפלה לגינה ונהנת משלם מה שנהנת ידה
כרשה והזיקה משלם מה שהזיקה שמן
בית סאה באותה שדה כמה היתה יערה
וכמה היא יצה׳ ר׳ שמעון אומ׳ אבלה יערות
גמורין אם סאה סאה ואם סאתים סאתים ·
תחתיו רמאן אילימ׳ תחתיו דבעל תניא
חדא זימנא מסרו לשומר חנם ולשואל ר׳
לנושא שכר ולשוכר כולן נכנסו תחת
הבעלים שלא תחתיו דשומר כגון שמסרה
הרועה לברזיליה דאורחיה דרועה למימסר
לברזיליה אבל לרועה בעלמא לא רקימ׳
לן עומר שמסר לשומר חייב · איתמר
שומר אגדה רבה אמ׳ כשומר חנם ראמי
ורב יוסף אמ׳ כשומר שכר ראמי רבה אמ׳
כשומר חנם דאמי מאי הניא רקא מטיא
ליה מינה ורב יוסף אמ׳ כשומר שכר ראמי
בההיא הניא דלא בעי מיתב ריפתא לעגיא
דאמ׳ רב העוסק במיצוה פטור מן המיצוה
והוי עלה שומר שכר וקיימ׳ לן כהא דרב יוסף
דאמרינן בפרק השוכר את האומנין ובפרק
שבועת הדיינין דכולי עלמ׳ אית להו דרב
יוסף אלמא הילכתא כותיה · נפלה
לגינה ונהנת משלם מה שנהנת · ואפי׳
נחבטה על גבי יתקות או על גבי פירורי
והוזקו משלם מה שנהנת וכל שכן אם
אכלה היכי נפל רב כהנא אמ׳ שהוחלקה
במי רגליה רבא אמ׳ כגון שדרחפוה חבריתי
חבריתיה כל שכן שהוחלקה במי רגליה
ולמאן דאמ׳ שהוחלקה במי רגליה אבל
דחפוה חבריתיה נשיערה היא ומשלמת
מה שהזיקה דאמ׳ ליה איבעי לך לאעבורי

214
206

חדא חדא והכי הלכתא אמ' רב כהנא לא
שנו אלא באותה עירובה אבל מערובה לעריבה
משלמת מה שהזיקה ר' יוחנן אמ' אפילו
מערובה לערובה ואפי' כל היום כולו ערב
שתיצא ותחזור אמ' רב נחמן לא תימא ערב
שתיצא לרעת ותחזור לדעת אלא כיון שיצת
לדעת אגב שחזרה שלא לדעת מאי טעמא
כיון דאלגא להתם כל אימת דמשמטר
להתם רהטא וכן הלכתא כיצד משלם
מה שהזיקה שמין וכו' היכי שימין
אמ' ר' יוסי בר חנינה סאה בששים סאה חזקיה
אמ' קלח בששים קלחים ר' ינאי אומ' תרקב
בששים תרקבין וסוגין כחזקיה דאמ' קלח
בששים קלחים כלומ' אם אכלה קלח אחד
שמין אותו בששים קלחים וכן כל דבר ג
שאוכלת שמין אותו בששים כמותר בין
מעט בין הרבה תנו רבנן אין שמין קב
מפני שמשביח ולא בית כור מפני שעונם
מאי קאמ' אמ' רב הונא בר מנות הכי קאמ'
אין שמין קב בבני עצמו מפני שמשביח ניזק
ולא קב בבית כור מפני שעונים ניזק שלא
בששים כחזקיה ההוא גברא דקץ
קשבא מחבריה אתא לקמיה דרישי גלותא
אמ' ליה לדיליה חזיאן לי ותלת תלאתה
בקינא היאן ושתין מאה זוזי זיל הב לדה
תלתין ותלתה ותולתא אמ' בהדי דיש ג
גלותא דאתין דינא דפרסאי למה לי אתא
לקמיה דרב נחמן אמ' ליה בששים
רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע עברי
עובדא כותיה דרב נחמן בששים איכא ד
דאמרי הכי שמוריקלא אגב קטינא דארע
דארעא כעשים והלכתא כותיה דרב פפא ג
כדיקלא ארמא והלכתא כותיה דרישי
גלותא בריקלא פרסאה ר' שמעון
אומ' אכלה פירות נמורין משלם פירות
נמורין אם סאה סאה אם סאתים סאתים
מאי טעמא כי אמ' רחמנא ובער בשדה אחר
מלמד ששמין אותה על שדה אחרת הני
מילי מידי דערין לשדה אבל הני כיון
דלא ערכי לשדה כגון כיהו בעי לשלומי
אמ' רב הונא בר חייא אמ' רב ירמיה בר אבא
דן רב כר' מאיר ונפסק הילכתא כר' שמעון דן
כר' מאיר כי היא דתנא כתכה לראשון וילא
חתמה לו לשני וחתמה לו אברה כתובתה
רבי ר' מאיר ר' יהודה אומ' יכולה היא שתי'
שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי אתם מה

לכם עלי ופסק הלכתא כר' שמעון
כי היא דתנן ר' שמעון אומ' אכלה פירות
גמורין משלם פירות גמורין אם סאה סאה
ואם סאתים סאתים מתני' המגדש
בתוך שדה חברו שלא
ברשות ואכלתן בהמתו של בעל השדה פטור
השדה חייב לימא תנן סתמא דלא כרבי
ראי' ר' האמ' ער שיקבל עליו בעל הבירה
לשמור אמ' רב פפא הכא בנטר בי ד ר'
עסיקין דכיון דאמ' ליה עייל עייל ואינטר
לך קאמ' ליה מתני' השולח את
הבערה בידחרש שוטה
וקטן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים
שלח ביד פיקח הפקח חייב אחד הביא
את האור ואחר הביא את העצים המביא
את העצים חייב אחד הביא את העצים
ואחד הביא את האור המביא
את האור חייב בא אחרי וליבה המלבר
חייב אם ליבתו הרוח הרי כולן פטורין
אמ' ריש לקיש משמא דחזקיה לא שנו אלא
שמסר לו גחלת וליבה אבל מסר לו ג
שלהבת חייב מאי טעמא מעטיו דריה קא
גרמי ור' יוחנן אמ' אפי' מסר לו שלהבת
פטור מאי טעמא עבותא דחרש קא נרים
ולא מיחייב עד דמסר ליה נואזא אוסילתא
ושרגא דהחוא וראי מעשיו דריה קא גרמי
ומיסתברא לן דהילכתא כריש לקיש משמא
דחזקיה דחזקיה רבו של ר' יוחנן הוא
ואיכא מאן דאמ' כיון דלא אשכחן לר' יוחנן
דפליג בהדי חזקיה הלכתא כר' יוחנן
ליבה וליבתו הרוח אם יש בלבתו כדי
ללבותה חייב ואם לאו פטור ומאי שנא
מזורה ורוח מסיעתו הני מילי לענין שבת
דמלאכת מחשבת אסרה תורה אבל הכא
גרמא בעלמא הוא וגרמא בנזקין פטור
מתני' השולח את הבערה ואכלה
עצים ואבנים או עפר חייב שנ'
כי תצא אש ומצא קוצים ונאכל גדיש
עברה גדר שגבוה ארבעה אמות או דרך
הרבים או נהר פטור המדליק בתוך
שלו עד כמה תעבור הדליקה ר' אלעזר בן
עזריה אומ' רואין אותה כשהיא באמצע
בית כור ר' אלעזר אומ' שש עשרה אמ' כדרך
רשות הרבים ר' עקיבא אומ' חמשים אמה
ר' שמעון אומ' שלם ישלם המבעיר את
הבערה הכל לפי הדליקה ואקשינן

לפי הנזק בבעה"ב ג' חייב
ולפי הבערה בבעל בקלי

למימרא דלית ליה לר' שמעון שיעורא ר
לפטור והא תנן ר' שמעון אומ' לא נאמרו כל
השיעורין הלו אלא שאם חזיק יהא פטור ב
מלשלם כלומ' כיון שאמ' ר' שמעון הכל לפי
הדליקה מראין דבריו שאין לר' שמעון פטור
אלא אם עברה הדליקה והזיקה חייב בין עברה
הרבה בין עברה מעט ונמצא שאין לו שיעור
לפטור ושנינן אמ' רב נחמן אמ' רבה
בר אבוה אמ' רב הכל לפי גובהה של דליקה
כלומ' שלא אמ' ר' שמעון הכל לפי מה שתעכור
הדליקה לפניה ותדליק אלא הכל לפי גובהה
של דליקה קאמ' שאם תעבור הדליקה יתר
מן הראוי לגובהה פטור ואם לא עברה אלא
נראו לגובהה והזיקה חייב והנה איתי ליה לר'
שמעון שיעורא לפטור ולא קשיא דידיה
אדידיה אמ' רב יוסף אמ' רב יהודה אמ' שמוא
הלכה כר' שמעון ואי קשיא לך מאי שנא
התם נבי תנור רקא יהבי רבנן שיעורא ואפ'
הכי אם הזיק משלם מה שהזיק ומאי שנא
הכא דפטור לא תקשי לך הכא כלפי צורך
שעה קא מדליק וקא מרחיק ליה בשיעורא
וקא עברה הדליקה יתר משיעורא וקא מ
מזקא אנום הוא דמאי הוה ליה למעבד ר
הילכך מכה בידי שמים היא ולפיכך פטור
דלא יכיל לאהדוריה אבל התם נבי תנור
רתריר הוא מדליק איבעי ליה לעיוני אי איכא
הזיקא לחבריה מדליק הזיקא וכיון דלא
עבר הכי פושעני הוא ולפי חייב תרע דהא
רבנן עליה דר' שמעון בתנור דקא
יהיב שיעורא לחיוב והכא אינהו נפיהו קא
יהבי שיעורא לפטור

מתני'

המדליק את הגדיש
והיו בו כלים ונדלקו ר' יהודה אומ' ישלם כל
מה שבתוכו וחכמי אומ' אינו משלם אלא
גדיש של חטים או גדיש של שעורים היה גדי
כפיות לו ועבר ממיך לו ונשתק עמו פטור
עבר כפיות לו וגרי ממיך לו ונשתק עמו חייב
ומודים חכמים לר' יהודה במדליק את הבירה
שמשלם כל מה שבתוכה שדרך בני א
אדם להניח בבתים תנו רבנן ר
המדליק את הגדיש והיו בו כלים ונדלקו
ר' יהודה אומ' ישלם כל מה שבתוכו וחכמי
אומ' אינו משלם אלא גדיש של חטים או גדיש
של שעורים ורואין מקום כלים כמלא
תבואה בדמדליק בתוך שלו והלכה
ואכלה בתוך של חברו אבל במדליק בתוך
של חברו משלם כל מה שבתוכו ומודה ר'
יהודה לחכמים במשאיל מקום לחברו ל
להניח הגדיש והגריש והטמין שאינו משלם שא
רמי גדיש בלבר אבל השאילו מקום להניח גדיש
חטים והגריש שעורין שעורין והגריש חטין
חטין וחיפן בשעורין שעורין וחיפן בחטין
שאינו משלם אלא רמי שעורין בלבר
אמ' רבא הנותן רינר זהב לאשה ואמר לה
הזהרי בו שלכסף הוא הזיקתו משלמת של
זהב משום דאמ' לה מאי הוה ליך נביה ר
דאזקתה בשעה בו משלמת של כסף משום
דאמרה ליה נטירותא דזוזא קבילי עלי שו'
נטירותא דדהבא לא קבילי עלי אמ' רב
שמעית מילתא לר' יהודה ולא ידענא מאי היא
אמ' שמוא לא ידע אבא מאי שמיע ליה לר'
יהודה לר' יהודה דמיחייב על נזקי טמין
באש עשו בו תקנת ניגזל באשו כלומ' דמשל
דמישתבע ושקיל כדתנן ושו נשבעין ונוטלין
וחד מיניהו ניגזל בעי אמימר עשו ת
תקנת ניגזל בכסור או לא כלומ' כגון שיש
עדים שמסר בו ואיכא ממונו אבל אין עדים
ידענין כמה איבד לו מי עשו בו תקנת ניגזל
כמסור דמישתבע ושקיל או לא תיקו ונלתיקו
דממונא לקולא ההוא גברא דנטש
בכספתא דחבריה שדייה בנהרא הוה קא
טעין מרה הכי הוה לי בבוה והכי הוה לי בגוה
יתיב רב אשי וקא מיבעיא ליה כי האי גונא
מאי אמ' ליה רבינא לרב אחא בריה דרבא
לרב אשי לאו הינו מתניתין דתנן מודים ר
חכמים לר' יהודה במדליק את הבירה שג
שמשלם כל מה שבתוכה שכן דרך בני ארם
להניח בבתים אמ' ליה אי דקא טעין זוזי הכי
נמי לא עריכא דקא טעין מרגניתא מי מנחי
אינשי מרגניתא בכספתא או לא תיקו
מיהא שמעינן דלית הילכתא כר' יהודה לענין
טמון כאש דאי סלקא דעתך הלכתא כר' יהודה
אמאי קא מיבעיא ליך מי עבידי אינשי דמנחי
מרגניתא בכספתא או לא הא קימין לן דר'
יהודה בתרי פליג ביהדי רבנן עליה במדליק
בתוך שלו והלכה ואכלה בתוך של חברו
דר' יהודה סבר מיחייב אטמין ורבנן סברי
לא מיחייב אטמין ופליגי במדליק של חברו
דר' יהודה סבר משלם כל מה שבתוכו ואפ'
אנקי ורבנן סברי כלים שדרכן להטמין
בגריש כגון מורגים וכלי בקר הוא דמשלם
וכלים שאין דרכן להטמין בגריש שא מר

25
207

מ"ד אינעיא ליה לרב אשי הכי שמעינן מינה
דכרכון סבירא ליה · ועוד הא אשכחנן
בהדיא דרב אשי כרבנן סבירא ליה מדקא
מפריק בענין הכופף קמתו של חברו לבני
הרליקה טומן קמתו איתמר משום דקא
מנחיה טמון באש אלמא טמון באש לרב
אש פטור כרבנן · וחזינן מאן דעסק
הלכתא כר' יהודה ואיתי לה טעמא מיה א
דאמ' רב שמעית מילתא לר' יהודה וכו'
והאי לאו טעמא הוא דמדאמ' לר' יהודה
דמיחייב על נזקי טמון באש שמעינן דלית
הלכתא נותיה ואי אמרת למאי הלכתא
אמרינן להא דר' יהודה למיגמר מינה לרבנן
במקום דעבידי אינשי דמנחי כענין האי דכתיב
נכספתא דחבריה ושרייה בנהרא אי נמי כענין
המדליק את הבירה דמורי כה רבנן לר' יהוד
דמשלם שכן דרך בני אדם להניח בבתים
דמישתבע על מה דעבידי אינשי דמנחיה
בגויה ושקיל · אמ' ליה רב יימר לרב ש
אשי טענינן כסא דכספא מאי אמ' ליה חזינן
אי אינש דאמיר הוא למהוי ליה כסא דכספא
אי נמי אינש מהימנא דמפקדי אינשי נכיה
מישתבע ושקיל ואי לא לאו כל כמיניה ·

ירושלמי חד בר נש אפקיד נביה ח
חבריה חד שק ערור אירעו אינס הדין אמ'
סינון הוה מלא והדין אמ' מטקסין הדה מלא
אתא עובדא קומי רב ואמ' הדי זה נשבע ונוטל
כעי' יוחנן מהו שיטענו דברים שאינן
ראויין לו נשמעינה מן הדא אריסיה דבר זיזא
אפקיד נבי חד ברנש ליטרא דדהבא מיתת
בר זיזא ומית אריסיה אתא עובדא קומי
ישמעאל בר' יוסי אמ' מאן לא ידע דכל מה
דאית ליה לאריסיה דבר זיזא לבר זיזא הוא
יתיהבון לכנוי דבר זיזא הוה ליה לבר זיזא
בנין דברבין ודקיקין אמ' יסבון דברביא פלגא
ומן דקיקיא רבן יסבון פלגא דמר' ישמעאל
בר' יוסי אתא עובדא קומי' חייא אמ' איזמן
חדא ליתלה אנא שמעינה כלום יתיהבון
לבנוי דאריסיה אמ' ליה מריה דפיקדונך
כבר יהבית עלנא אמ' ליה מה שנתתה על פי
בית דין נתתה ומה שאתה נותן על פי בית
דין אתה נותן מהו דיימרון כנוי דאריסי
לבנוי דבר זיזא הבו לן מה דנסבתון יכלין
מימר להון מה שנעשה על פי בית דין נעשה
מהו דיימרון דקיקיא לדברביא נחלוק עמון
יכלין מימר להון מציאה מצאנו אמ' יצחק
ליה בין דקיקיא לדברביא שאי כמי שנתן לו
מתנה · אמ' ליה רב אחא בריה דרב אויה
לרב אשי מה בין גדלן לחמסן אמ' ליה חמסן
יהיב דמי גזלן לא יהיב דמי אמ' ליה אי יהיב
דמי חמסן קרית ליה והאמ' רב הונא תליוה
וזבין זביניה זביני אמ' ליה הא דאמ' רועה
אני הא דלא אמ' רועה אני · גץ שיצא
מתחת הפשיטו ויצא והזיק חייב גמל שהוא
טעון נפשתן וכו' ·

סליק פירקא

מרובה מרת תשלומי כפל ממרת תשלומי
ארבעה וחמשה שמרת תשלומי כפל גוהגת
בין בדבר שיש בו רוח חיים ובין בדבר שאין
בו רוח חיים ומרת תשלומי ארבעה וחמשה
אינה נוהגת אלא בשור ובשה בלבד שנא' כי
יגנב איש שור או שה וגו' · אין הגונב אחר
הגנב משלם תשלומי כפל ולא המוכר
והטובח מאחר הגנב משלם תשלומי ארבע
וחמשה אמ' ליה בר אבא אמ' ר' יוחנן הטוען
טענת הגנב בפקדון משלם תשלומי ארבע
וחמשה והוא הנשבע ואחר כך באו עדים
אבל בלא שבועה אינו משלם שלא קרן
וגנב עצמו משלם תשלומי כפל אפי' בלא
שבועה טבח ומכר משלם תשלומי ארבע
וחמשה · אמ' רב קרן כענין שגנב תשלומי
כפל ותשלומי ארבעה וחמשה כשעת העב
והעמדה בדין ואלו כענין שגנב בחושן
והשמינה בחושן תניא כוותיה והשמינה
משלם תשלומי כפל ותשלומי ארבעה
וחמשה כענין שגנב משום דאמ' ליה אנא
מפטימנא יאת שקלת ואי גנב נמי שמינה
והסרישה משלם תשלומי כפל ותשלומי
ארבעה וחמשה כענין שגנב משום דאמרינן
מה לי קטלה כולה מה לי קטל עיבורא שלא
כי קאמ' רב בייקרא זולא ולאו כענין דהזויה
זוזא והשתא ארבעה דהא אמ' רבא האי מאן
דגזל חביתא דחמרא מחבריה מעיקרא
שויא זוזא ולבסוף שויא ארבעה תברה
או שותייה משלם ארבעה איתכר ממילא
משלם זוזא שלא כי קאמ' רב כענין דמיעיקרא
שויא ארבעה והשתא שויא זוזא שמשלם
קרן כענין שגנב תשלומי כפל ותשלומי
ארבעה וחמשה בשעת העמדת בדין והני
מילי לענין יוקרא וזולא אבל גנב טלה
ונעשה איל ענל ונעשה שור משלם תשלומי

באתרא דחיקא דלא איעשר למימטי מינה
להך אתרא דאי כתיב ביה ההוא שטרא בחד
יומא כגון האי הוא דהוי זומם ואי לא הוי כי
האי גונא לא הוי זומם וכיון דההכין היא מילתא
ליכא למימר מעידנא דאסהיד בשטרא
דהא הוא שהדותא לא הות כלל ואיפשר
דההוא יומא דאסהיד בבי דינא ביה ביומא
קא חתם בהיהוא שטרא ואם כן היכי מצי דיינן
למילהו שטרייה דאינשי דאי נתיבו מקמי
חכי מספיקא הילכך ליכא למימר דמיב
דמעיקרא סהדותא לא מעידנא דקא מסהיד
בבי דינא כגון דאסהיד בבי דינא בעשרה
באייר ואיתזם בעשרה בניסן אבוי סבר
למערע הוא נפסל ומעידנא דאסהיד בבי
דינא דהוא עשרה באייר הוה ליה השיע וכל
וכל סהדותא דאסהיד מעשרה באייר ואילך
לא הויא עדות וריבא סבר מיכן ולהבא הוא
נפסל דהוא מעידנא דאיתבייר לן דזומם
הוא והילכתא כאבוי והכין אשכחן בירושלמי
כגון האי בירושא דברתי התם היו עומדין
ומעידין עליו מעשרה בניסן שגנב שור באחר
בניסן וטבח ומכר בעשרה בניסן והוזמו
בחמשה עשר בניסן כל עדות שהעידו
מעשרה בניסן עד חמשה עשר בניסן למערע
הרי זו פסולות אבל ודאי אי איכא שהדי
דמסהדי עליהו דקמיהו קא חתמי בההוא
שטרא נפסלין להו מההוא יומא דקא חתמי
ביה בשטרא אי נמי לא ידעי הי ניהו יומא
דקא חתמי ביה אבל חזיוה להההוא שטרא
דמחתים וקאי מקמי דאשהידו עליה בבית
דין בכמה יומי נפסלין להו מההוא יומא
דקאמרי שהדי חזיניה להאי שטרא בידא
דמריה ביום פלוני דמחתים וקאי דקיימ לן
עדים החתומין על השטר נעשו כמי שנחקרו
ערותן בבית דין הילכך מעידנא דקא חר
חתמיה בשטרא הוו להו רשעים והתירה
אמרה אל תשת רשע עד ורמיא לעדי
דבית דמיעידנא דקא חתמי בשטרא דדבית
קא נעבדי עול לא תשימון עליו נשך
כרם צריך את למידע דלא קימי הזמה
אסהדי דשטרא לא עד דקאמרי בבית דין
בעידן שהדותיהו שטרא דנא כדימנו
כתבנוהו ולא אוחרנוהי וכתבנוהי ואי לא
קא משהדי הכי לא קימא עליהו הזמה והוי
איניהו כשרין ושטרא כשר דתנו רבנן שטר
שזמנו כתוב באחד בניסן בשמטה ובאו עדים

ואמרו היאך אתם מעידים על השטר הזה
והלא באותו היום עמנו הייתם במקום פלני
השטר כשר והעדים כשרין חישינן שמא
איחרו וכתבוהו וכל הני מילי דכתבינן
לתדייני פירושא דרבואתא קא כתבינן להו
אבל מתניתין ומתניתא כולהו לא איידו
בעדים זוממין לא בעדות על פה אבל
בעדות בשטר לא אשכחן להו דאיירו בה
כלל דמילתא חיקותא היא דקא עדשינן
הלא תראה שלא עדשוה בירושלמי לא

מתני׳ בעדות על פה גנב על שני ושבח ומכר על
פי עד אחד או על פי עצמו משלם תשלומי
כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה
גנב ושבח בשבת גנב ושבח לעכו״ם זרה
גנב משל אבוי ומת אבוי ואחר כך שבח ומכר
ומכר גנב והקדיש ואחר כך שבח ומכר
משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי
ארבעה וחמשה ר׳ שמעון אומ׳ קדישו
שהוא חייב באחריותן חייב ושאינו חייב
באחריותן עטור אימר מודה בקנס
ואחר כך באו עדים רב אמ׳ עטור ושמואל
אמ׳ חייב אמ׳ רב המנונא מימתבר׳ מילתיה
דרב באומר גנבתי ובאו עדים שגנב שהרי
חייב כגון עצמו בקרקע אבל אמ׳ לא גנבתי ובאו
עדים שגנב וחזר ואמ׳ טבחתי ומכרתי הרי
ובאו עדים שטבח ומכר חייב שהרי עטור
עצמו מכלום איתמר נמי אמ׳ חייב
רבי אבא אמ׳ יוחנן גנבתי ובאו עדים
שגנב עטור שהרי חייב עצמו בקרקע וכו׳
וכן הלכה

מתני׳ מביאין חוץ מאחד
ממאה בו או שהיתה בו
שותפות וכו׳ תנו רבנן הגונב את ה
הקיטעת ואת החיגרת ואת הסומא וכן ר
הגונב בהמת שותפין חייב ושותפין שגנבו
עטורין והתניא שותפין שגנבו חייבין אמ׳
רב נחמן לא קשיא כאן בשותף שטבח לדעת
חברו כאן בשותף שטבח שלא לדעת חבירו
תנו רבנן גנב ונתן לאחר וטבח גנב
ונתן לאחר ומכר גנב והקדיש גנב והקיף
גנב והחליף גנב ונתן במתנה גנב וערע
כחובי גנב וערע בהקיפו גנב ושלח ס
סבלונות לבית חמיו חייב מאי קמ״ל אשמע
אשמעינן גנב ונתן לאחר וטבח דיש שליח
לדבר עבירה ואע״ג דבכל התורה כולה
אין שליח לדבר עבירה הכא יש שליח לדבי

עבירה מאי טעמא וטבחו או מכרו מה מכירה
לא אימשר רלאו על ידי אחר אף טביחה על
ידי אחר נמי מיחייב אשמעינן סופה גנב
והקריש מה לי מכרו להדיוט מה לי מכרו
לשמים ויקימא לן כמתניתין דתנן גנב
והקריש ואחר כך טבח משלם תשלומי כפל
ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה ואי
קשיא לך מה לי מכרו להדיוט מה לי מכרו
לשמים התם מעיקרא תורא דראובן והשתא
תורא דשמעון הכא מעיקרא תורא דראובן
והשתא תורא דראובן קתני גנב ברשות
הבעלים וטבח ומכר חוץ מרשותן או שגנב
חוץ מרשותן וטבח ומכר ברשותן או שגנב
וטבח ומכר חוץ מרשותן משלם תשלומי
ארבעה וחמשה אבל אם גנב וטבח ומכר
ברשותן פטור מתני׳ היה מושכו
ויוצא מת ברשות הבעלים
פטור חגביהו או שהוציאו מרשות הבעלים
חייב נתנו לבכורות בנו ולבעל חובו
לשומר חנם ולשואל לנושא שכר ולשוכר
והיה מושכו ויוצא ומת ברשות הבעלים
פטור הגביהו או שהוציאו מרשות הבעלים
ומת חייב בעי אמימר תיקנו משיכה
בשומרין או לא תיקנו משיכה בשומרין
אמ׳ רב יימר תא שמע נתנו לבכורות בנו
לבעל חובו לשומר חנם ולשואל לנושא
שכר ולשוכר והיה מושכו ויוצא ומת ב
ברשות הבעלים פטור מאן פטור שומר
שמע מינה תיקנו משיכה בשומרין שמ׳
איתמר נמי אמ׳ ל עזר כרך שתיקנו ב
משיכה בלקוחות כך תיקנו משיכה בשומרי
תניא נמי הכי כדרך שתיקנו בלקוחות כך
תיקנו משיכה בשומרין וכשם שהקרקע
נקנת בכסף ובשטר ובחזקה כך שכירות
קרקע נקנית בכסף ובשטר ובחזקה
מתני׳ אין מגדלין בהמה דקה בארץ
ישרא׳ וכו׳ תני רבנן רועה
שעשה תשובה אין מחייבין אותו למכור מי
שא מוכר על ידי על ידי ובן מי שגדר גדר
ליקח בית ולישוא אשה בארץ ישרא׳ אין
מחייבין אותו ליקח מיד שא עד שימצא
את ההגון לו ומעשה באשה אחת שהיה בנה
מצר לה וקפצה ונשבעה כל מי שיבא עלי
איני מחזירתו וקפצו עליה בני אדם שאינן
מהוגנין לה נשבא רבה אצל חכמים אמרו
לא נתכוונה לו שא להגון לה תנו רבנן

עשרה תנאין התנה יהושע שמר עין בחורשין
ומלקטין עצים משרותיהן ומלקטין עשנים
מכל מקום חוץ מטרה תלתן וקוטמין נטיעה
בכל מקום חוץ מגריעיות של זית ומעין היצא
בתחלה בני העיר מסתפקין ממנו ומחכין
בימה של טבריה ובלבד שלא יפרום קלע
ויעמיד את הספינה וינעגן לאחורי גדר
ואפי׳ בשדה מלאה גרגום ומהלכין בשדות
הרשות עד שתרד רביעה שניה ומסתלקין
לצדדי הדרכים מפני יתרות הדרכים ו
והתועה בין הגרמים מפסיד ועגילה מפסיד
ויורד ומת מציאה קונה מקומו איתמר
אמ׳ רב ארא אמ׳ רב תנאין שהתנה יהושע
אפלו בבגל ושמוש אמ׳ אפי׳ בחועה לארץ
ומת מציאה קונה מקומו והוא שאינו מוטל
על המצר אבל אם היה מוטל על המצר
מתוך שניתן לפנותו מפניהו לכל מקום
שירצה הני חד סרי הוו אמרי מהלכין
בישבילי הרשות שלמה אמרה עשר
תקנות תיקן עזרא שיהו קורין במנחה בשנת
יקורין אבשני וכחמשי ושיהו כתי דינין קבועין
בשני וכחמשי ומכבסין בחמשי בשבת ו
ואוכלין שום בערב שבת ושתהא אשה משמת
ואופה ושתהא אשה חוגרת בסינר ושתהא
אשה חושבת וטובלת ושיהו רוכלין מחזרין
בעיירות ותיקן טבילה לבעלי קריין
ושיהו קורין בתורה בשני וכחמשי דמעיקרא
הוה מתקנה תלתה גברי תלתה עסוקי
דתניא יולכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו
מים דורשי רשומות אומ׳ אין מים שא תורה
שנא הוי כל צמא לכו למים כיון שהלכו שלש
ימים כלא תורה עמדו ותקנו להם נביאים
שבניהם שיהו קורין בשבת ומפסיקין באחר
בשבת וקורין בשני ומפסיקין שלישי ורביעי
וקורין בחמישי ומפסיקין ערב שבת כדי
שלא יהיו שלשה ימים כלא תורה אתא
עזרא ותיקן תלתא גברי עשרה עסוקי נגר
עשרה כטלנין ורנין בשני וכחמשי
ארשכחי ראתו למיקרי בסיפרי ושיהו
מכבסין בחמשי בשבת משום כבוד שבת
ושיהו אוכלין שום בערב שבת משום ענה
רבת אשר בריו יתן בעצתו אמ׳ רב יהודה זה
המשמש מטתו מערב שבת לערב שבת
ושתהא אשה משכמת ואופה כדי שתהא את
מצוייה לבעיים ושתהא אשה חוגרת בסינר
משום צניעותא ושיהו רוכלין מחזרין

מטהינו כו׳ חיים חייר שו נותן לו דמי כולו
איתמר הסהו על ידו ועצמתה ידו וסופא
להזור אמ אביי נותן לו דמי שבת גדולה
ודמי שבת קטנה ורבא אמ אינו נותן לו
לא דמי שבתו שבכל יום והלכתא כרבא
עי שבת גדולה דמי ידו ששמין אותו כמה
הוא שוה ביר וכמה הוא שוה בלא יד ושבת
קטנה רואין אותו כשהוא שומר קישואין
ושבת גדולה דאמ אביי בעצמתה ידו וסופה
להזור לאו דמי ידו לגמרי הוא לא ששמין
אותו כמה היה שוה קודם שעצמתה ידו
ושמין אותו כמה הוא שוה עכשיו לאחר
שעצמתה ידו וסופה להזור ויהיב ליה ה
ההיא דביני כיני ושבת קטנה דרואין אותו
כשהוא שומר קישואין שכבר נתן לו דמי
ידו שעצמתה וסופה להזור וקאמ רבא
כיון דסופא להזור אין נותן לו דמי שבת
גדולה ושבת קטנה דרואין אותו כשהוא
שומר קשואין לא סאגי ליה בהכי ההא לא
יהיב ליה דמי שבת גדולה ושבת קטנה
יהיב לו שבתו שבכל יום ויום ממלאברה
דבטל מינה וכן הילכתא ומסתברא
כמעלי בטל שימין ליה איתמר
הקוטע יד עבד עברי של חברו אמ אביי
נותן לו שבת גדולה לעבד ושבת קטנה
לרב ורבא אמ הכל לעבד ויולקח כרך
קרקע והרב אוכל פירות ולבי נפיק לחרות
נפקא ארעא כהדיוט ואם עלית אצל
עצמו ואצל רבו לא עלית והיכי דמי
דפסקיה לדיש אויה או לריש נחירי
הכי לעצמו ירוש אמר
יוחנן הקוטע יד עבדו של חברו רבו נוטל
חמשה דברים והלה מתברנס מן היצדקה
דמצוות ישדנ לענ־נס עברים הקטעים
ולא שלמים . והא׳ יוחנן אכיל קופר
ויהיב לעבדיה שתי חמר ויהיב לעבדיה
וקרי עלוי הלא בבטן עשני עשהו אמ תמן
מירת הדין והכא מדת רחמים בעא
מיניה ר אלעזר מרב החובל בבת קטנה
של אחרים חבלה למי מי אמרינן כיון
דקאני רחמנא שבח נעורים לאביה חבלה
נמי לאביה הוא דהא אפחתה מכספה או
דילמ שבח נעוריים לאביה הוא דאקט
ליה ריחמנא לאב דאי בעי למימסרה
למוכה שחין מיבי מסר ליה אבל חבלה
כיון דאי בעי חבל בה לא מצי חבל בה
לא אקני ליה רחמנא אמ ליה לא דיכתר
התורה לאב שבח נעורים בלבד ור יוחנן
אמ אפי פיעניה פיעניה סלקא דעת עיברה
דידה הוא אפי ר אלעזר לא קא מיבעיא ליה
לא חבלה דאפחתה מכספה אבל פיעניה
דלא אפחתה מכספה לא קא מיבעיא ליה
אמ ר יוסי בר חנינה שפיעניה בפניה ר
דאפחתה מכספה והלכת כר יוחנן
הילכך ניזקה דאפחתה מכספה דאביה
הוי ושבת אפי רב מורה דכיון דמעשה ידיה
דאביה הוא שבתה נמי דאביה הוא אבל ענין
דלא אפחתה מכספה דברי הכל דידה
הוא והוא הדין לנושתה

מתני׳

זה חומר באדם מבשור
וחומר שור באדם מבשור שהאדם משלם
נזק שלם ר׳ יוסי שבת ושבת ומשלם דמי
ולדות ושור אין משלם לא נזק שלם דמי
ולדות המכה את אביו ואת אמו ולא
עשה בהן חבורה והחובל בחבירו ביום
הכפורים חייב בפולן החובל בעבד עברי
חייב בפולן חוץ מן השבת כזמן שהוא שלו
החובל בעבד כנעני של חברו חייב בפולן ר
יהודה אומ אין לעבדים בושת והלכתא
עבד פסול לעדות ויש לו גר פיזה כשור לערות
ויש לו בושת חרש יש לו בושת שוטה אין לו
בושת קטן מיכלמו ליה ומכלים את ליה אי
לא ליתי ליה

מתני׳

חרש שוטה וקטן פציעתן רעה החובל
בהן חייב והן שחבלו באחרים עטורין העבר
והאשה פציעתן רעה החובל בהן חייב והן
שחבלו באחרים עטורין אבל משלמין לאחר
זמן נתגרשה האשה נשתחרר העבד חייבין
לשלם אימיה דרב שמוט בר אבא מ
מאקריקנא הוה נסיבא ליה לר אבהו ענוה
כתבתינהו לניכסה לרב שמוט בר אבא נח
אזל רב שמוט בר אבא לקמיה דר ירמיה
בר אבא אוקומי בניכסיה מיהא דתנן הכותב
נכסיו לבנו לאחר מיתתו האב אינו יכול למכר
מפני שכתובין לבן והבן אינו יכול למכור
מפני שהן בירושת האב מכר האב מכורין
עד שימות מכר הבן אין ללוקח כהן כלום
עד שימות האב וכי מאית אב מיהת איתת
ליה ללוקח ואלא רמית הבן בחיי האב דלא
אתו לידיה דבן קנה לוקח כר שמעון בן לקש
דאמ לא שנא מת האב כחיי הבן דאתו לידי
דבן לא שנא מת הבן בחיי האב דלא אתו

2410
28

לידי דבן קנה לוקח אתו לקמיה דרב יהודה אמ' להו הכי אמ' שמואל זו אינה רומה למשנתינו משום תקנת אושא דאמ' ר' יוסי בר חנינה באושא התקינו האשה שמכרה בני כסי מלוג בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות וכן הלכתא אמ' רבא הלכתא טובת הנאה לאשה ואין הבעל אוכל פירות מאי טעמ' חד פירא תקינו ליה רבנן פירא דפירא לא תקינו ליה רבנן ואי קשיא לך הואיל וטובת הנאה לאשה אמאי קתני גבי אשה פגיעתן רעה תזבין לכתובתה הנאה ותשלם השתא התם משום דשמואל דאמ' שמואל המוכר שטר חוב לחברו וחזר ומחלו מחול ואפי' יורש מוחל ואי מחייבת לזכויי לכתובתה בטובת הנאה ותתיב ליה ודאי הדרא מחלה לכתובתה לגבי בעלה ואפסידי ללוקח בידים לא מפסדינן ואי אמרת תזבין לכתובתה להוא גברא דראזקתיה דאי מחלה לכתובתה לגבי בעלה ליתי ליה פסידא אבל לגבי בעל ודאי מחלה ואטרוחי בי דינא בכדי לא מטרחינן ליה

מתני' המכה אביו ואמו ועשה בהן חבורה והחובל בחברו בשבת פטור מפולן מפני שנדין בנפשו החובל בעבד כנעני שלו פטור מכולן התוקע לחברו נותן לו סלע ר' יהודה אומ' משום ר' הגלילי מנה סטרו נותן לו מאתים זוז לאחר ידו נותן לו ארבע מאות זוז צרם באזנו תלש בשערו רקק והגיע בו חרוק העביר טליתו ממנו וקרע רשתה של אשה נותן ארבע מאות זוז חכל לפי כבודו אמ' ר' עקיבא אפי' ענים שבישראל רואין אותן כבני חורין שירדו מנכסיהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב ומנשה באחד שפרע ראשה של אשה בשוק וכאת לפני ר' עקיבא וחייבו ליתן לה ארבע מאות זוז אמ' לו ר' תן לו זמן ונתן לו שימרה עומדת על פתח חצרה שבר את הכד בפניה וכו באסר שמן וגילה את ראשה והיתה מטפחת ומנחת על שערה העמיד לה ערים וכאת לפני ר' עקיבא ואמ' לו רבו לזו אני נותן ארבע מאות אמ' לו אמרת כלום שהחובל בעבדו אינו שאני רשאי פטור ואחרים שחבלו בו חייבין תקוצץ נטיעותיו אינו שאינו רשאי פטור ואחרים שקיצצו את נטיעותיו חייבין איבעיא להו יש אומר לנזקין ואין אומר לנזקין מי אמרינן לקטלא הוא דאמרינן בהכי נפקא נשמה בהכי לא נפקא נשמה אבל לנזקין כל דהוא דילמא לא שנא ולמימר גברא לא מיבעיא לן דודאי אמרינן ליה לגברא במה מיקצר וכמה לא מיקצר שנא כי קא מיבעיא לן למימר הצעה מי עביד האי נזקא או לא ופשטינן תשמע שמעון התימני אומ' מה אברוק מיחד רבי שמסר לעדה ולעדים ערטו לשיצתה אבן מתחת ידי ערים שהוא פטור והכא שבת וריפוי כתיבא ביה שמע מינה יש אומר לנזקין שמע מינה תניא הכהו על עינו וסימאה על אזנו וחירשה עבד יוצא בהן לחירות בנגד עינו ואינו יוצא בנגד אזנו ואינו שומע אין העבד יוצא בהן לחירות המבעית את חבירו פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים תקנן באזנו וחרשו פטור אחזו ותקע לו באזנו וחרשו חייב וכל הני חמשה דברים נזק ויצער ורפוי ושבת ובושת אומדין אותן ונותן לו מיד אמדוהו והיה מתנונה והולך אין נותנין לו שלא כמה שאמדוהו אמדוהו והבריא נותנין לו כל מה שאמדוהו מסיים ליה להכא דאמ' רבא האי מאן דאמדוה לבוליה ומא עלך ריומא קא עביד עבידתא יהיב ליה רבוליה יומא משמיא היא דרחמו עלויהי רקק והגיע בו חרוק אמ' רב פפא לא שנו אלא בו אבל בבגדו לא אמרי במערבא משמא דר' יוסי בר חנינה זאת אומרת בישו בדברים פטור מכלום

ירושלמי תני רב לבעטה אחת לארכובה שלש לסקולקינית חמש עשרה חד אמ' בשום ריש לקיש המביש את הזקן נותן לו בשתו שלם חדי ברנש אקפד לי' יהודה בר חנינה אתא עובדא קמיה דריש לקיש וקנסיה ליטרא דדהבא הכל לפי כבודו איבעיא להו תנא קמא לקולא קאמ' או דילמא לחומרא קאמ' לקולא קאמ' דאיכא עני דלא בעי למישקל האי או דילמ' לחומרא קאמ' דאיכא עשיר דיבעי למיתבא ליה טעי תשמע מדקאמ' ר' עקיבא אפי' עניים שבישראל רואין אותן כבני חורין שירדו מנכסיהן שהן בני אברהם יצחק ויעקב שמע מינה תנא קמא לקולא קאמ' שמע מינה ומעשה באחד שפרע ראשה אמי יהבינן זמן לחבלות והאמ' ר חנינה אין נותנין זמן לחבלות אמרי כי לא

211

עומדת לילד ודמי רחל טענה להגיז גזל
פרה ותעבדה אצלו וילדה רחל ונטענה
אצלו וגזזה משלם בשעת הגזלה זה הכלל
כל הגזלנין משלמין בשעת הגזלה תנו
רבנן הגוזל את הרחל וגזזה או שילדה משלם
אותה ואת גיזתיה ואת ולדותיה דברי ר' מאיר
ר' יהודה אומ' גזלה חוזרת בעיניה ר' שמעון
אומ' רואין אותה כמות היא שומה אצלו בכסף
במאי קמיפלגי ר' יהודה סבר שבח שעל גבי
גזלה הגגזול הוא ור' שמעון סבר דגזלן
הוא ורב פפא אמ' דכולי עלמ' שבח שעל
גבי גזלה דגזלן הוא לא למחצה לשלישי
ולרביע איכא בינייהו ר' יהודה סבר שבח שעל
גבי גזלה כוליה דגזלן הוא ור' שמעון סבר
למחצה לשלישי ולרביע הוא דשקיל גזלן
והא דתנן גוזל פרה ותעבדה אצלו וילדה
רחל ונטענה אצלו וגזזה משלם בשעת
הגזלה הוא הדין דאפי' לא ילדה נמי בשעת
הגזלה הוא דמשלם ואירי דנסיב וישא וילדה
תנא סופא נמי ילדה ומתניתין ר' יהודה היא
תניא כותיה דרב פפא ר' שמעון אומ' רואין
אותה כמות היא שומה אצלו בכסף למחצה
לשלישי ולרביע והלכתא כר' יהודה ואליבא
דרב פפא דתניא כותיה תנו רבנן הגזלנין
ומלוי רבית שהחזירו אין מקבלין מהן והמקבל
מהן אין רוח חכמה נוחה היימנו והני מילי
כשאין גזלה קיימת אבל גזלה קיימת מקבלי
מהן אמ' רבא גזל והשביח ימכר גזל
והשביח והורישו מה שהשביח מכר מי
שהשביח הורישו בעי רבא השביח
ליקח מהו כתר רבעיה הדר פשטיה מה מכר
ראשון לשני כל זכות שתבוא לידו בעי
רבא השביח גוי מהו אמ' ליה רב אחא מדפתי
לרבינא תקנתא לגוי ניקום נעביר אמ' ליה
לא צריכה כגון דזכנה נהליה לישראל אמ'
ליה סוף סוף הכא מחמת הגוי הוא כגוי
אמ' ליה לא צריכא כגון דגזלה ישראל וזבנה
ניהליה לגוי ואשכחה גוי וזבנה לישראל מי
אמרינן כיון דמעיקרא ישראל ולבסוף ישראל
עבדו להו רבנן תקנתא או דילמא כיון
דאיכא גוי באמצע לא עבדו להו רבנן תקנתא
תיקו אמ' רב פפא האי מאן דגזל ענבים
מחבריה ועבדה לבינתא לא קאני מאי טענ'
הדר משוי לה ענבים ועבדה לבינתא
קאני מאי אמרת הדר עביד לה לבינתא
אחריתי היא ואמ' רב פפא האי מאן דגזל

נסאבא מחבריה ועברה זוזי לא קאני מאי
טענ' הדר עברה נסאבא זוזי ועברינהי
נסאבא קאני מאי אמרת הדר עביד להו זוזי
הניהו זוזי אחריני ניתהו ושמעינן מיהא
דרב פפא דשינוי החזר לבריתו לא הוי שינוי
ולעני לא קאני וכן הלכה הלכך מתניתין
דקתני הגוזל עצים ועשאן כלים משלם כ
בשעת הגזלה עצים ושעשאן נינהו בגון בוע
כוכאני וכן אוקמה רב אשי דהוא כתרא
זה הכלל כל הגזלנין משלמין בשעת הגזלה
כל לאיתויי מאי לאיתויי הא דאמ' ר' אלעא
גנב טלה ועשה איל ענל ועגשה שור נעשה
שינוי בידו וקנאי טבח ומכר שלו הוא טובח
ושלו הוא מיכר ההוא גברא הגזל תורי
מחבריה אזל כרב כהו כרבא וזרע בהו זרעא
למוקי אהדדינהו למריהו אתא לקמיה דרב
נחמן אמ' להו זילו שיומו ליה שכחא דאשכח
אמ' ליה רבא תורי אשכחי ארעא לא אשכח
אמ' ליה עלמו שבחא קא אמינא אמ' ליה סוף
סוף בזלה היא והא הדרא בעיניה דתנן כל
הגזלנין משלמין בשעת הגזלה אמ' ליה האי
איניש גזלנא הוא ובעיא לאקנסיה מיהא
שמעינן דקנסינן בכי האי גוונא ואפי' בחוצה
לארץ הא רב רחמן בכבל הוה ועיר הגרסי
בפרק ניגמר הדין תניא אמ' ר' שמעיר שמעתי
שבית דין מכין ועונשין שלא מן התורה ולא
לעבור על דברי תורה שלא לעשות סייג לתורה

מתני' גזל בהמה והזקינה עברים
והזקינו משלם בשעת הגזלה
ר' מאיר אומ' אומ' לו בעברים הרי עבדך
לפניך גזל מטבע ונסדק פירות והרקיבו
יין והחמיץ משלם בשעת הגזלה מטבע
ונפסל תרומה ונטמאת חמץ ועבר עליו
הפסח בהמה ונעברה הא עבירה או שנפסלה
מעל גבי המזבח או שהיתה יוצאה להסקל
אומר לו הרי שלך לפניך אמ' רב פפא
לא הזקינה ממש שלא אפי' כחשה והא אנן
הזקינה תנן אמרי כחשה כיעין הזקינה מה
הזקינה הדא הדרה אף כחשה הדא הדרא
אבל כחשה הרי הרי שלך לפניך
ר' שמעון אומ' לו הרי שלך לפניך
הרי שלך לפניך אמ' רב חיננא בר אבהו מי
אמ' רב הלכה כר' מאיר אמ' רב הניאל
כר' רב קטינא אמ' רב התיקו בעבדו של חברו
ועשה כו מלאכה פטור והוא שלא ביטלו
ממלאכה מאי טעמ' ניחא ליה לאינש דלא

ניסתרו עבריה רב יוסף בר חמא הוה
תקיף עבדא מאינשי דמסיק בהו זוזי ועבידי
בהוא מלאכה אמ"ל ליה רבא בריה מאי טעמא
עביד מר הכי אמ"ל ליה ראמ' רב דניש בר רב
קטינא אמ' רב התוקף עבדו של חברי ועשה
בו מלאכה פטור אמ"ל ליה הני מילי היכא דלא
מסיק בהו זוזי מר כיון דמסיק בהו זוזי מיחזי
כרבית ר"א אמ' רב יוסף בר מניומי אמ' רב
נחמן אע"ג שאמרו הדר בחיצר חברו שלא
מדעתו אינו צריך להעלות לו שכר הלווהו
ודר בחצרו צריך להעלות לו שכר אמ"ל ליה
הדרי בי איתמר התוקף ספינתו של
חברו ועשה בה מלאכה אמ' רב ריצה שכירה
נוטל ריצה פחתה נוטל ושמואל אמ' אינו
נוטל שא"א פחתה אמ' רב נפא ולא פליגי הא
דעבידא לאיגרא והא דלא עבידא לאגרא
ואיבעית תימא הא והא דעבידא לאגרא ולא
קשיא הא דנחית לה בתורת אגרא והא
דנחית לה בתורת גזלנותא גזל מטבע
ונסדק וכו' אמ' רב הונא נסדק נסדק
ממש נפסל שנפסלתי מלכות ורב יהודה
אמ' אפי' נפסלתי מלכות נמי היכו נסדק שא"
היכי דמי נפסל שנפסלתי מדינה זו ויוצא
במדינה אחרת איתמר המלוה את
חברו על המטבע ונפסל המטבע אמ' רב
נותן לו מטבע היוצא באותה שעה ושמואל
אמ' יכול לומ' לו לך והויציאו במישן אמ' רב
נחמן מיסתברא מילתיה דשמואל דאית ליה
אדרחא למישן אבל לית ליה אורחא למישן
לא בעא מיניה רבא מרב חסדא המלוה
את חברו על המטבע והוסיפו עליו מהו אמ'
לו נותן לו מטבע היוצא באותה שעה אמ'
ליה ואפילו כי נפיא אמ' ליה אין ואפילו
כי תרטא אמ' ליה אין והא קא זילי פירי אמ'
רב אשי נחזה נמי אי מחמת טיבעא זיל מגבי
ליה ואי מחמת תרעא זיל לא מנכי ליה והא
קא שכח לענין נסכא שא"א כי הא דרב עבדא
ורב הונא בריה דרב יהושע עבדו עובדא בזוזי
דאגרדמים טייעא ער עשרה תמניא פירי
כגון דהוה ליה גבי חבריה מאה זוזי כל זוזא
מיניהו אית ביה תמניה פריטי ואוסיפו עליה
השתא ועבדוניה לזוזא עשרה פריטי חזינן
אי לא קא זילי פירי מחמת ההיא תוספת שא"
תרעא כדקאמ' קאמי יהיב ליה השתא מאה
זוזי מיהאי טיבעא דהוה סכום כל מה דאית
ליה גביה מההוא טיבעא קמא ולא מנכי ליה
כלום ואע"ג דקא שבח לענין נסכא חומשא
מלבד דאינון תרתי פריטי בכל זוזא כיון ד
דלא גביה שבחא בפירי לא איכפת לן בהאי
תוספת דאיכא בנסכא והינו דקאמ' רב חסדא
נותן לו מטבע היוצא באותה שעה ואי
קא זילי פירי מחמת ההיא תוספת אפי' לא
אוסיפו עליה שא"א כל שהוא מנכי ליה מהאי
טיבעא כותיה ואי אוסיפו עליה טעה נ
מחומשא אע"ג דלא זילי פירי לא יהיב ליה
מיהאי טיבעא דנפיק שא"א כשיעורא דאית ליה
מטיבעא קמא וכל שכן אי קא זילי פירי דמנכי
ליה כל ההוא טיבעא דאוסיפו עליה עד
גמרא והוא הדין למלוה את חברו על המטבע
ופחתו ממנו והוא הדין נמי במקום
שנושאין ונותנין בכספים של משקל ופחתו
מן הכסף שבהן או שהוסיפו עליו הכל ענין
אחד הוא והא דאמ' רבא הזורק מטבע
של חברו לים הגדיל פטור והצורם באוזן
פרתו של חברו פטור והשורף שטרותיו של
חברו פטור ליתי הלכתא כותיה בטלהו והא
אסיקנא אמ' אמימר למאן דדאין דינא דגרמי
מגבי ביה דמי שטרא מעליא ולמאן דלא
דאין דינא דגרמי מגבי ביה דמי נייר בעלמא
היה עובדא וכפייה רפרם לרב אשי ואגבייה
כי כשורה לצלמי וכן הלכתא שא מיהוא
הני מילי היכא דקא מודי ליה דקושטא קא
טעין עליה ומחמת דשריף ליה לשטרייה
היא דלא מצי גבי ליה אבל היכא דלא קא
מודי ליה דקושטא קא טעין אי נמי מודי ליה
ולאו מחמת דשריף ליה לשטרייה לא מצי
גבי ליה לא מיחייב כראמרינן מתקף
לה ראמי בר חמא היכי דאמ' אי ראיכא שהדי
דרעי מאי היה כתיב ביה בשטרא ניכתוב
ליה שטרא אחרינא או דלמא שהדי מנא
ידענין אמ' רבא תהא במאמינו נירות
וחרקיבו משלם כשעת הגזלה והתניא צר
נירות והרקיבו אומ' לו הרי שלך לפניך אמ'
רב פפא לא קשיא כאן שחרקיבו כולן כאן
שהרקיבו מקצתן מתני' נתן
לאומנין לתקן וקלקלי חייבין
לשלם נתן לחרש שידה תיבה ומגרל לתקן
וקלקל חייב לשלם הבונה שקבל עליו את
הכותל לסותרו ושכר את האבנים או שהחזיק
חייב לשלם היה סותר מצד זה ובונה מצד
אחר פטור ואם מחמת המטה חייב
אמ' רב אסי לא שנו שא שנתן לחרש שידה

דאמ' לא קנינהו כשינוי ור' שמעון אמ' הא והא
ר' מאיר ולא קשיא כאן לאכילה כאן לסחורה
וכיון דקימא לן כר' יהודה חזינן אם לסחורה
נותן לו בתורת שותפות אם פרחתי פרחתי
לשליח מפני שהוא משנה ואם היתירו הותירו
לאמצע דארעתא דרווחא יהביטהו ניהליה
ואם לא נתן לו בתורת שותפות אלא לקנות
לו בהן חטין לסחורה ולא יטול ממנה כלום
אם פרחתי לשליח מפני שהוא משנה
ואם הותירו הותירו לבעל המעות וכן אם נתן
לו מעות לקנות לו חטין לאכילה וקנה לו
שערין אם פרחתי לשליח ואם הותירו
הותירו לבעל המעות דלא אמרינן הותירו
לו לאמצע אלא שנתן לו מעות בתורת שותפות
ליקח בהן חטין וליקח בהן שעורים וליקח בהן
שעורין וליקח בהן חטין אבל שלא בתורת
שותפות בין לסחורה בין לאכילה אליבא דר'
יהודה דאמר אם הותירו הכל לבעל ה
המעות ואם פרחתי לשליח וכן הלכה
תנו רבנן הלוקח שדה בשם חבירו אין
כופין אותו למכור ואם אמ' לו על מנת כן
כופין אותו למכור מאי קאמ' אמ' אביי הכי
קתני הלוקח שדה בשם חברו אין כופין את
המוכר למכור ואם אמ' לו על מנת כן כופין
את המוכר למכור עמ' כגון ראובן שקנה
שדה משמעון ואמ' לו ללוי קניתי אותה וכתב
לו שטר מכר בשם לוי לאחר כן חזר אליו
ואמר לו אותה חשדה שקניתי ממך ואמרתי
לך ללוי קניתיה לא ללוי קניתיה שלא לעצמי
קניתיה ועתה כתוב לי שטר מכר בשמי אין
מחייבין את המוכר לכתוב לו שטר אחד של
מכר בשמו ואם אמ' לו כתחלה שדה זו ל
לעצמי אני קונה אותה ואני כותב שטר מכר
בשם לוי שלא יודע כי לעצמי קניתי ולאחר
כן תכתיב לו שטר מכר בשמי כופין את המוכר
לכתוב לו שטר אחר בשמו ואפילו אמ'
לעדים בפניו שטר אחד עיד תיכתבו לי על
שדה זו מחייבין את המוכר לכתוב לו
שטר מכר בשמו רב כהנא יהב זוזי
אכיתנא לסוף יקר כיתנא זבניה נהליה
מריותיה דרבי תנא אתא לקמיה דרב אמ'
ליה איזיל אשקול זוזי אמ' ליה אי כי קא מזבני
ליה לכיתנא אמרי האי כיתנא דכהנא הוא
זיל שקול ואי לא לא תשקול רב לטעמיה
דאמ' רב עשיון אמנה בעירות ואין עשיון א
אמנה בדמים וליט הלכתא כותיה דרב

רקימא לן כר' יהודה אי זהו נשך מה
לי הן ומה לי דמיהן מתני' הגיזל
את חברו שוה פרוטה ונשבע
לו ילכנו אחריו ואפי' למדי ולא יתן לא לכנו
ולא לשלוחו אבל נותן הוא לשליח בית דין
ואם מת מחזיר ליורשיו ולא יתן לא לכנו
ולא לשלוחו איתמר שליח שעשאו
בערים רב חסדא אמ' הוי שליח ורבא אמ' לא
הוי שליח ר' יוחנן ור' שמעון דאמרי תרוויהו
שליח שעשאו בערים הוי שליח ואם תאמר
משנתינו לא יתן לא לכנו ולא לשלוחו התם
כממציא לו שליח דאמ' ליה הכי אית לי זוזי
נכי פלניא ולא קא משדר להו ניהלי איתחזי
ליה דילמא אינש הוא דלא קא משכח
לשדורי לי והלכתא כרב חסדא דקימי
לי' יוחנן ור' שמעון כותיה והוה ליה רבה יחיד
אעל רבים ולית הלכתא כותיה ולא מיהו הני
מילי היכא דכאעני מאן דאיתיה לממונא ניהדי
למיתביה ניהליה דכיון דשליח הנעשה
בערים האי שליח אי יהביטהו ניהליה ואפסו
לא מיחייב באחריותיהו אבל אי לא בעי ההוא
דאיתיה לממונא בידיה למיתבינהו ניהליה
כהאי שליחות לא כיעין ליה ברישא
למיתבינהו ניהליה דהא אמרי נהרדעי כל
אורכתא דלא כתיב בה זיל רון וזכי והעמק
לנפשך לאו אורכתא היא דאמ' ליה לאו בעל
דבריס רידי את אמ' רב יהודה אמ'
שמוש אין משלחין מעות בדיוקני ואפי' עדים
חתומין עליה ור' יוחנן אמ' עדים חתומין עלה
משלחין והלכתא כשמוש וליתה לדר' יוחנן
בהא ולישמוש מאי תקנתיה כי הא
דר' אבא הוה מסיק ביה זוזיה ברב יוסף בר
חמא אמ' ליה לרב ספרא כהדי דאתי
איתינהו ניהליה אמ' ליה רב אמי כתוב לך
התקבלתי אמ' ליה לא אמ' ליה זיל ברישא
ניכתוב לך התקבלתי לסוף אמ' ליה אי כתב
לך נמי התקבלתי ולא כלום דלמ' אראתית
שכיב ר' אבא ועבל זוזי קמי יתמי והתקבלתי
דר' אבא ולא כלום הוא אמ' ליה ואלא מאי
תקנתא אמ' ליה ניקנינהו ניהלך אגב ארעא
ית' את כתוב לך התקבלתי כי הא דרב שבא
הוה מסיק תריסר אלפי זוזי כי הוואי אקנינהו
ניהלי לרב שמוש בר אחא אגב אסותא דביתיה
כי אתא נפק לאפיה ערתיוך והיכא
דאמ' ליה חד לחבריה שדר לי זוזאי בהדי
פלניא ושדרינהו ניהליה בהדי ההוא פלניא

213
221

ראמ ליה ואיתנסו פטור מלשלומי רתנן ב
בהשואל את הפרה אמ לו השואל שלחה לי
ביד בני ביד עבדי ביד שלוחי או ביד בעך ביד
עבדך ביד שלוחך או שאמר לו המשאיל הריני
משלחה לך ביד בני ביד עבדי ביד שלוחי או
ביד בעך ביד עבדך ביד שלוחך ואמ לו השואל
שלח ושלחה ומתה חייב ובן בשעה שמחזירה
והיכא נמי דאתנו ביניהו מעיקרא דכל מה
דמשדר כל חד להבריה איתי ליה רשותה
לשדורי ליה דמיה בהדי מאן דבאנעי תנאי
ממון הוא וקיים ואיתי ליה רשותא לשדוריה
בהדי מאן דחזי ואי איתנים באורחא בדשותא
דמריה איתנים והיכא דשדר ליה לחבריה
כתבא ואמ ליה שדר לי ההוא מידי דאית לי
נבך ויהביתו ניהליה לא מיחייב באחריותהון
דהכין נהוגו האידנא תגארי וקימ לן בבי הא
דמנהג מילתא היא והכין שדרו מתיבתא
והני מילי מדעתיה אבל בעל כורחיה לא
ראמ ליה לאו בעל דברים הדי את כר
כתבינן לעיל ונכרא דמורכן ליה ליתי ליה
רשותא לאורובי אינש אחרינא כההיא א
אדכתא דיבול למימר ליה אין רצונ שיהא
פקדוני ביד אחר נרסי בפרק השולח
נט לאשתיו אמ אבוי נקטינן בעל בניכסיה
אשתו ערוך הרשואה ולא אמרן שא דליכא
ערוך באדעא איכא ערוך מגו דמשתבעי ליכא
אערוך מישתבעי נמי אגופא

מתני

נתן לו את הקרן ולא נתן לו
את החומש מחל לו על זה ועל זה חוץ
מפחות משוה פרוטה בקרן אינו צריך לילך
אחריו נתן לו את החומש ולא נתן לו את
הקרן מחל לו על החומש ולא מחל לו על
הקרן מחל לו על זה ועל זה חוץ משוה
פרוטה בקרן הרי זה צריך לילך אחריו

אמ רב הונא אמ רב מנה לי בידך והלה אומ
אין לך בידי ונשבע ואחר כך באו עדים פטור
שנא ולקח בעליו ולא ישלם כיון שקבלו ר
הבעלים שבועה שוב אין משלמין ממון ולית
הלכתא כרב דאמרינן אמ ליה ראמי כר
חמא לרב נחמן מיכדי דרב לא סבירא לך
משכחני נפשך אדרב למה לך אמ ליה כ
לפרושא לדרב בעלמא ואיא רב קרא קאמ
קרא לכל הנשבעין שבתורה נשבעין ולא
משלמין הוא דאתא שנא ולקח בעליו ולא
ישלם מי שעליו לשלם הוא נשבע

והלכתא כרב נחמן ואפי אתא חד מהדא
דאית ליה גביה מנה ואישתבע שבועה
דאורייתא ובתר הכי אתא מהדא אחריתא כ
מצטרף בהדי קמא ומיחייב לשלומי אמ
רב ששת הכופר בפקדון נעשה עליו נזלן
וחייב באנסיו מותיב ראמי בר חמא ופשטנגרו
חשוד על השבועה אחר שבועת הערוב
ואחר שבועת הפקדון ואם איתה מכפירה
איבעיל ליה אמרי הכא במאי עסקינן דקאי
באגם דרלאו כפירה הוא סבר אישתמיט ליה
ער דמיתינא לה אמ ר חייה בר אבא
אמ ר יוחנן הטוען טענת גנב בפקדון אינו
חייב עד שיכפור בפקעת וידה בפקעת
מאי טעמ דאמ קרא כי הוא זה ופליגא דר
חייא בר יוסף דאמ ר חייה בר יוסף עירובי
פרשיות כתיב באן וכי כתיב כי הוא זה אמלוה
הוא דכתיב מאי שנא נבי מלוה כ
כדהכא דאמ רבא מפני מה אמרה תורה
מורה בפקעת טענה ישבע חזקה אין אדם
מעיז פניו בפני בעל חובו נבי מלוה הוא דאינו
מעיז אבל בפקדון מעיז וקימא לן
כר חייה בר יוסף ושמעינן מינה דלית הלכת
כראמי בר חמא דאמ ארבעה שומרין נעשין
בפקעת והוראה בפקעת נגנבה
באונס והוכר הגנב אמ אביי אם שומר חנם
הוא ריצה עושה עמו דין ריצה נשבע ואם
שומר שכר הוא עושה עמו דין ואינו נשבע
ואם קדם ונשבע ואחר כך הוכר הגנב אם
שומר חנם הוא ריצה עומד בשבועתו ריצה
עושה עמו דין ואם שומר שכר הוא עושה עמו
דין וכן הלכת

סליק פירקא

הגוזל ומאכיל את בניו והמניח לפניהם
פטורין מלשלם ואם היה דבר שיש בו אחריות
נכסין חייבין אין פורטין לא מתיבת המוכסין
ולא מכיס של גבאין ואין נוטלין מהן צדקה
אבל נוטל הוא מתוך ביתו או מן השוק
נטלו המוכסין חמורו ונתנו לו חמור אחר
נטלו לסטים כסותו ונתנו לו כסות אחרת
הרי זו שלו מפני שהבעלים מתאשין מהן
המעיל מיד הבים ומן הנהר ומן הלסטים
אם נתיאשו הבעלים הרי זו שלו וכן נחיל
של רבורים אם נתיאשו הבעלים הרי זו שלו
אמ רב חסדא גזל ולא נתיאשו הבעלים
ובא אחר ואכלו ריצה מזה גובה ריצה מזה

מה־כן כי פתרי והני מילי לשמתא אבל
לפתיחא לא מאי טעמא ממונא הוא דקא מ
מחסר ליה דבאעי מיתב ליה ווצא דפתיחא
ואמ רבה קבעינן ויהבינן זמנא אפומא
דאתתא ואפומא דשיבבא ולא אמרן אלא
דליתיה במתא אבל איתיה במתא לא
מאי טעמא לא אמרי ליה סברי אשברייה
שליחא ואמ ליה ואעג דליתיה במתא נמי
לא אמרן אלא דאתי ביומיה אבל לא אתי ב
ביומיה לא מאי טעמא אישתלי ולא אמרו ליה
ואעג דאתי ביומיה לא מאי טעמא אישתלי
ולא אמרו ליה ואעג דאתי ביומיה נמי לא
אמרן אלא דליתיה אורחא אבבא רבי דינא לא
אבל איתיה אורחא אבבא רבי דינא לא
מאי טעמא לא אמרי ליה סברי אשבחיה ואמ
ליה אמ רבא האי מאן דכתבי פתיחא
עילויה אדלא אתא לדינא כי אתי לדינא
קבעינן ליה לפתיחיה אדלא אתאי לדינא
לא קבעינן לפתיחיה עד דיבאיית ולא היא
כי אמ אתאי קבעינן ליה לפתיחיה
אמ רב חסדא קבעינן זמן דייתי לדינא
שני וחמישי ושני זימנא וזימנא דתתר ז
זימנא וער למחר לא כתבינן פתיחא
רב אשי איקלע לבי רב נהונא אשכח נהרא
חזייה לההוא איתתא דאקבעה זמנא ביעב
ביעברא וקא כתבי עילוה פתיחא לאורתא
אמ ליה לא סבר לה מר להא דרב חסדא
דאמ רב חסדא קובעין זמן שני וחמישי ושני
אמ ליה הכי מילי גברא דלא שכיח במתא
אבל איתתא כיון דשיבחא במתא ויתבר
ולא קא אתיא מעיקרא מי גדית היא
אמ רב לא מקבעינן זימנא לא ביומי ניסן
ולא ביומי תשרי לא במעלי שבתא ולא ב
במעלי יומא טבא אבל מניסן לבתר ניסן
ומתשרי לבתר תשרי מקבעינן וממעלי
שבתא לבתר שבתא לא מקבעינן משום
רמי טרייה בשבתא אין פורטין לא
מתבת המוכסין ולא מכיס של גבאין
מוכסין והאמ שמוא דינא דמלכותא דינא
אמר רב חינגה בר פתנא אמ שמוא במוכס
שאין לו קיבעה רבי ינאי אמרי במוכס ה
העומד מאליו וכן הא דתנן נודרין
להדיוט ולחרמין ולמוכסין במוכס העומד
מאליו או מוכס שאין לו קיבעה תניא
אסור להבריח בה מן המכס ר שמעון אומר
משום ר עקיבא מותר להבריח בה מן המכס

בשלמא לענין כלאים בהא קמיפלגי מר סבר
דבר שאין מתכוין אסור ומר סבר מותר ש
להבריח מן המכס מי שרי והאמ שמוא דינא
דמלכותא דינא אמ רב חינגה בר פתנא אמ
שמוא במוכס שאין לו קיבעה רבי ינאי
אמרי במוכס העומד מאליו רב אשי אמ ה
הכא במאי עסיקינן במוכס גוי וכדתניא
ישראל וגוי שבאו לפנין לדין אם אתה יכול
לזכות בדין ישראל זכהו ואמור לו כך דיננו
בריבי אומות זכהו ואמור כך דינכם ואם
לאו באין עליו בערכאין דברי ר ישמעאל
ר עקיבא אומ אין באין עליו בפרהסיא מפני
קדוש השם ויקיים לן ברב אשי דרב
הוא אמ רב ביבי בר גוזלא אמ ר שמעון
מסירא גזילו של גוי אסור אבידתו מותרת
גזילו אסור כדרב הונא דאמ רב הונא אמ
רב מנין לגזל הגוי שהוא אסור שנא ואכלת
את כל העמים אשר ה אלהיך נתן לך בזמן
שמסורין בידך ולא בזמן שאין מסורין בידך
אבידתו מותרת כי הא דאמ רב חמא בר ב
גוריא אמ רב מנין לאבידת גוי שהיא מותרת
שנא כן תעשה לחמורו כן תעשה לשמלתו
כן תעשה לכל אבידת אחיך אבידת אחיך
ולא אבידת גוי תניא ר פנחס בן יאיר
אומ כל מקום שיש חלול השם אף אבדתו
אסורה אמ שמוא וטעיתי מותרת כי
הא דשמוא זבן לקנא דרהטבא בכלל ד
דעליזא מן ההוא גוי כארבעה זוזי ואבלע
לי זוזא יתירא רב סחנא זבן מארי
ועשרין חביאתא דחמרא בכלל מאה מההיא
גוי אמ ליה חזי דעלך קא סמיכנא רב
אשי הוה שקיל ואזיל בארבא חזא הנהו
שבשי דגונבא דתלו לבר מערדיסא ותלו
בהו קיטופי אמ ליה לשמעיה סק חזי אי
דישראל הוא לא תיתי ואי דגוי הוא איתי ג
שמעיה ההוא גוי אמ ליה דגוי שרי אמ ליה
הכי קא אמינא ליה אי דגוי הוא איתי דשקיל
רמי ואי דישראל הוא לא תיתי דלא שקיל ד
רמי גופא אמ שמוא דינא דמלכותא ה
דינא אמ רבא תדע דקטלי דיקלי ונשרי
גישרי ועברינן עליהו אמ רב תאי מאן
דמשבח בבי דרי פרעע מנאתא דמלכא והני
מילי בשותפי אבל באריסא לא דאמ רב
בר מתא אבר מתא מיעבט והני מילי ביבול
ארעא ובגזיתא דשתא אבל חליף ליה שתא
כיון דמעייל מלכא לא מכרינן רבא

ואיתימא רב הונא דסלקין לעילא ורנחתין
לתתא האי בר ישרא דירעי לגיי בשה דיותא
אישרא חבריה ואזיל מסהיד ליה כי גויים
משמתינן ליה מאי טעמא כיון דגוים מפקי ב
ממונא אפימא דחד סהדא משמתינן ליה
והכי מילי נמנישתא אבל בירואר אינהו נמי
כל חד שהדא למומתא שארו ליה
אמ' רב אשי האי בר ישרא דזבין ליה ארעא
לגיי אמיערא דישרא חבריה משמתינן ליה
מאי טעמא משום דאמ' ליה ארבעת
אריא אמיערא משמתינן ליה ערב דארעא
מקביל כל אונסא דאתי ליה מרמתיה
המעיל מן הנהר ומן הלסטים אם נתיאשו
הבעלים הרי שלו אם נתיאשו אין הא
סתמא לא אמ' רב אשי לא שנו שלא כלסטים
גוי דריבי בניתיה אבל ישרא דאמרי מי יאמר
אפי' סתמא נמי איאושי מיאש מתני'
אמ' ר' יוחנן בן ברוקה נאמנת
אשה או קטן לומ' מיכן יצא נחילו זה ומהלך
בהיך ונוטל את נחילו ואם הזיל משלם מה
שהזיק אבל לא יקוץ את הסוכה על מנת ליתן
דמים ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה
אומ' קוצץ ונותן דמים אמ' רב אשי אין
מסיח לפי תומו כשר שלא לעדות אשה בלבר
אמ' ליה רבינא לרב אשי והא נחילו של רבורס אמ' ליה לקקיון רבנן וההיא עובדא נמי דהוה
קמיה דר' מעשה באדם אחד שהיה מסיח
לפי תומו ואמ' אני ואימא נשבינו לבין הגוים
יצאתי לשאוב מים ודעתי על אימ' ללקוט
עצים ודעתי על אימא והשיאה ר' לכהונה
משום דבשבויה היקלו הא דתניא ר'
ישמעאל בר' יוחנן בן ברוקה אומ' תנאי בית דין
שיהיה זה יורד לתוך שדה חבירו וקוצץ
סוכה של חבירו ומעיל נחילו ונותן דמי
סוכה מתוך נחילו וכן תני בית דין הוא
שיהא זה שופך את יינו ומעיל דבשנו של
חבירו ונוטל דמי יינו מתוך דבשנו של חבירו
וכו' חזין מאן דאמ' הכי כולהי הלכתא
נינהו ואלן לא סבירא להו הכי דקתני
דתנן אין לו אלא שכרו ונרסינן נמי בסוף פרי
מרובה בעניין שהתנה יהושע ותו
ליכא והא איכא האדאמ' ר' יהודה בשעת
הוצאת זבלים אדמויצא וכלו ועוכרו כל
שלשים יום ברשות הרבים כדי שיהא נישוף
ברגלי אדם וברגלי בהמה שעל מנת כן
הנחיל יהושע לישראל את הארץ והא איכא

הא דר' שמעון בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אמ'
וכו' ופרקינן ריחידאי לא קא אמרינן
דשמעית מיניה דהא ר' יהודה והכי ר' שמעון
בנו של ר' יוחנן בן ברוקה כולהי לא הלכתא
נינהו מתני' המכיר כליו וספריו ניר
אחד אם יצא לו שם נגלה
בעיר שבעה כמה הויא ויטול ואם לאו לאו
כל הימנו שלי אומ' מכרן לאחר ולקחן זה
ממנו זה כא בחביתי של יין וזה
כא בכדרו של דבש ושלך זה את יינו והעיל
את הדבש לתוכה אין לו אלא שכרו ואם אמר
לו איעיל את שלך ואתה נותן לי את דמי שלי
חייב ליתן לו שטף נהר חמורו וחמור
חברו שלו יפה מנה ושל חברו יפה מאתים
הניח את שלו והציל של חברו אין לו אלא
שכרו ואם אמר לו איעיל את שלך ואתה נותן
לי דמי שלי חייב ליתן לו וכי יצאו לו
שם גניבה בעיר מאי האוי דילמא הוא גניבו
רקא מפיק שמא אמ' רב יהודה אמ' רב הכא
במאי עסיקינן כגון שבאו בני אדם ולנו בתוך
ביתו ועמ"ה והטבון בלילה ואמ' ננגבו כלי
ננגבו כלי ודילמא עלה מצא רב כהנא
מסיים בה משמיה דרב כגון שהיתה מחתו
החתורה ובני אדם שלנו בתוך ביתו יצאו
ואנבקר אות של כלים על כתפיהם והכל
אומ' ננגבו כליו של פלני ודלמא כליו
שקיל ספרים לא שקיל ואסיקנה אמ' ר' אבהו
באומרין הללו כליו של פלני והללו ספריו
של פלני אמ' תבא לא שנו שלא בפעל
הבית העשוי למכור את כליו אבל בפעל
הבית שאינו עשוי למכור את כליו לא צריך
כוליה האי ודילמא איעבוריכו זוזי ליה וזבין
אמ' רבאשי הרי יצא לו שם גניבה בעיר
איתמר ננב ומכר ואחר כך הוכר הגנב
רב משמיה דר' חייא אמ' הדין עם הראשון
ר' יוחנן משמיה דר' ינאי אמ' הדין עם השני
אמ' רב עוקבא רכולי עלמא גילמא דמאריה
הדר והכא כעשו בו תקנת השוק קא
מפלגי ומאי הדין הדין דלוקח רב משמיה
דר' חייא אמ' הדין עם הראשון דיניא דלוקח
למשקל זוזיה בהדי ננב סבר לא עשו בו
תקנת השוק ר' יוחנן אמ' הדין עם השני
דיניא דלוקח למשקל זוזי בהדי בעל הבית
קא סבר עשו בו תקנה השוק והלכתא כר' יוחנן
דקא סבר עשו בו תקנה השוק אמ'
רב ננב מפורסם לא עשו בו תקנת השוק

215
223

איתמר נגב בחובו ופרע בהקיפו לא עשו
בו תקנת השוק מאי טעמא דאמרינן ליה
לאו ארעתא דהאי מידי דיהיב לך יהבת ליה
זוזי משכנתא שוה מאתן במנה עשו בו תקנת
השוק שוה מאה כמאה אמימר אמר לא עשו
בו תקנת השוק ומר זוטרא אמר עשו בו תקנת
השוק זביני שוה בשוה עשו בו תקנת השוק
שוה מאה כמאתן רב ששת אמר לא עשו
בו תקנת השוק והלכתא נכולהו עשו בו
תקנת השוק לבר מנגב ופרע בחובו נגב וכ
ופרע בהקיפו דלא עשו בו תקנת השוק

אבימי בר נאזי חמיה דראבינא הוה מסיק
ביה ארבעה זוזי בההוא נברא נגב ואיתי נלימא
יהב ליה וייהב ליה ארבעה זוזי אחריני אתא
לקמיה דרבינא אמר ליה ארבעה זוזי קמאי
דנגב ופרע בחובו הוא לא בעית למיתבא
ליה הני ארבעה זוזי בתראי ודאי זיל הב
ליה ושקול נלימך מתקיף לה רב
כהנא דילמא נלימא בהנהו ארבעה זוזי
קמאי יהבת ניהליה דהוה נגב ופרע בחובו
ארבעה בתראי הימוני הימניה כי מעיקרא
איגלגל מילתא ומטת לקמיה דרבא אמר
להו הלכתא כרב כהנא נרשא נגב
סיפרא זבניה לפלונא בתמן זוזי אזל
פלונא זבניה לבר מחוזא במאה ועשרין
לסוף היסר הגנב אמר אביי מרא סיפרא יהיב
ליה לבר מחוזא תמנין ושקיל סיפרי
ואזיל בר מחוזא שקיל ארבעין מפלונא
מתקיף לה רבא השתא בלוקח מן הגנב
עשו בו תקנת השוק בלוקח מן הלוקח לא
כל שכן אלא אמר רבא מרא סיפרא יהיב ליה
לבר מחוזא מאה ועשרין ושקיל סיפרי
ואזיל מרא סיפרא שקיל ארבעין מן פלונא
ושקיל תמנין מן גנבא וכן הלכה זה כא
כחביתיו של יין וכו אמאי לימא ליה
אנא מהפקירא קא זביפנא כראמר ר ירמיה
בשעקל בית הבר כחך עליה מתניתין נמי
בשעקל בית הבר כחך עליה אם אמר
לו אעגיל את שלך ואת נותן לו דמי שלו חייב
לתן לו ולימא ליה משטה אני כך
מי לא תנא הרי שהיה בורח מבית האסורים
והיתה מעבורת לפניו ואמר לו טול דינר
והעבירני אין לו אלא שכרו שמא אמר ליה כ
משטה אני כך הכא נמי לימא ליה משטה
אני כך אמרי הא לא רמיא אלא לסופה אם
אמר לו טול דינר בשכרך והעבירני נותן לו
שכרו ומשלם מאי שנא רישא ומאי שנא
סופא אמר ראמי בר חמא בעייד ששולה הנים
מן הים מסיקינן ראמר ליה אפסדתן מיהא
שנף נהר חמורו וחמור חברו כולו
בעא מיניה רב כהנא מרב ירד להעגיל ועלה
שלו מאליו מהו אמר ליה ההוא משמיא הוא
דרחימו עליה כי הא דרב ספרא הוה שקיל
ואזיל בההיא שיירתא לונהו אריא כל
אורתא הוו שארו ליה חמרא רחר מיניהו
ההוא אורתא דמטא נבי רב ספרא שדייה
ניהליה לחמריה לא אתא אריא קרים רב
ספרא למחר זכה ביה בחמריה אמר ליה רב
אתא מריפתי לרבינא למה ליה לרב ספרא
דאקדים זכה ביה פשיטא כי אפקריה א
אדעתא דאריא אפקריה אדעתא דכולי
עלמא לא אפקריה אמר ליה לרווחא ד
המילתא הוא העכר בעא מיניה רב
מרי ירד להעגיל ולא העגיל מהו אמר ליה
זו שאלה היא אין לו אלא שכרו אותיביה
השוכר את הפועל להביא לו כרוב ודרימסקינן
לחולה ומצאו שמת או שהבריא נותן לו
שכרו מושלם אמר ליה התם עבד שליח ב
שליחותיה הכא לא עבד שליח שליחותיה

תנו רבנן שירה שהיתה במדבר ועמד
עליה ניים לטוראפה מהשבין לשני ממון ואין
מהשבין לשני נפשות ואם שכרו תייר לפניהם
מהשבין אף לשני נפשות ולא ישנו ממנהג
החמרין וישאין החמרין להתנות כל מי
שתאבר לו חמור מעמידין לו חמורו אברה
נבוסיא עי בפשיעה אין מעמידין לו שלא
בבוסיא מעמידין לו ואם אמר תנו לי ואני
אשמיר אין נזקקין לו עי אם אמר תנו לי דמי
חמור שלי שאיני רוצה ליקח חמור ואני
אשמור עמכם כבראשונה אין נזקקין לו
פשיטא לא צריכא דאית ליה חמרא
אחרינא מהו דתימא אמר להו הא אירד
חמרא אחרינא בהדיכו קא משמע לן
דאמרי ליה אתרי מסרת נפשך טפי על
חד לא מסרת נפשך טפי תנו רבנן
ספינה שנדיתה מהלכת בים ועמד עליה
נחשול לטבעה והקילו ממשואה מהשבין
משאוי ואין מהשבין לשני ממון ולא ישנו כ
ממנהג הספנין וישאין הספנין להתנות
ביניהן כל מי שתאבד לו ספינה מעמידין
לו ספינה אחרת אברה בבוסיא אין מעמידין
לו שלא בבוסיא מעמידין לו פירש למקום

שאין הספנין הולכין אין מעמידין לו
תנו רבנן שייירה שהיתה במדבר ועמד
עליה גייס וטרפה ועמד אחד מהן והציל
היציל לאמצע אם אמר לעצמי אני מציל
היציל לעצמו היכי דאמי אי היכולין להציל
אפי' אמ' נמי ולא כלום הוא ואי דאינן יכולין
להציל אפי' לא אמ' נמי אמ' ראמי בר חמא
הכא בשותפין עסיקין וכגון זה שיתף חולק
שלא מדעת חברו אמ' מיצלג פליג לא
אמ' לא פליג והכא אמ' הכא בפועל עסיקין
וכדרב דאמ' רב פועל יכול להחזור בו אפי'
בחצי היום אמ' מיהדר הדר ביה לא אמ'
לא הדר ביה רב אשי אמ' הכא במאי
עסקינן להציל על ידי הדוחק לא אמ'
אמרי ליה אי אמרת לך היה מסרין נפשין
אמ' ויתיבו אינהו אסוחי אסוחי דעתייהו
הני תלתה עירושי כולהי הלכתא גינהי
תימצא שמחלו עלייהן מוכסין
מחלו לאמיצע ואם אמרי משום פלוגי
מחלנו מה שמחלו מתלי לו "מתני'
הגוזל את השדה ונטלוה
מסיקין אם מכת מדינה היא אומ' לו הרי
שלך לפניך אם מחמת הגזלן חייב
להעמיד לו שדה שטפה נהר אומ' לו הרי
שלך לפניך אם מחמת הגזלן חייב
להעמיד לו שדה היכי דאמי אילימא
דאנסוהי לכולהי אלעתיה ואנסוה נמי
להא מתדייק מדאשה שמעת מינה אם
מכת מדינה היא אומר לו הרי שלך לפניך
הא לאו מכת מדינה חייב להעמיד
שדה הכא במאי עסקינן כגון דאנסוה
ואמרי ליה אחוי לן דעתך ואחוי נמי להדיוט
ההוא גברא דאחוי אכריא דחיטי דבי
ריש גלותא אתא לקמיה דרב נחמן חייבה
רב נחמן לשלומי מיהא רחמנן ואם מחמת
הגזלן חייב להעמיד לו שדה וקימא
דאחוי אחוי תב הוצ בר יהודה
א"ל קלנך לבי אביוני אתא לקמיה דרבא אמ'
ליה כלום בא מעשוה ליך אמ' ליה יש
שאנסוהו גויים והראה ממון חבירו בא
לידי וחייבתיו אמ' ליה קום אהדר לעובדא
למאריה דתניא ישראל שאנסוהו גויים
והראה ממון חבירו פטור ואם נטל ונתן
ביד חייב אמ' רבא ואם הראה מעצמו
כמי שנטל ונתן ביד דאמי איכא
מאן דאמ' כי היכי דישראל שאנסוהו גויים
להביא ממין חברו והביא פטור ואנן לא
סבירא לן הכי דכי מעיינת בה בשמעתא
לא סלקא אלבא דהאי סברא כל עיקר
דהאי דתניא ואם נשא ונתן ביד חייב במאי
עסקינן אי באנוס האמרת פטור ואי מעצמו
מאי איריא נשא ונתן ביד אפילו הראה נמי
חייב אלא לאו הכי קאמ' ישראל שאנסוהו גויים
והראה ממון חברו פטור ודוקא הראה אבל
נשא ונתן ביד חייב ואפי' דאנוס לא שנא
אסדהו להראות והלך הוא והביא ולא שנא
אנסוהו להביא והביא נמי מיסתברא
דאמרינן ההוא גברא דאחוי אחמרא דרב
עינתס ודרב מארי בני רב חסדא אמרו ליה
דידי אמטי בהדן ואמטא בהדיהו אתא
לקמיה דרב אשי פטריה אמרי ליה רבנן
והתניא אם נשא ונתן ביד חייב אמ' להו הני
מילי היכא דלא אוקמינהו עילויה אבל
הכא כיון דאוקמינהו עילויה מיקלא קלייה
אי אמרת בשלמא הא דתניא חייב אפי'
דאנוס היינו דקא מקשו מינה רבנן לרב
אשי לא אי אמרת הא דתניא חייב כדלא
אנוס אבל היכא דאנוס פטור היכי קא מקשו
מינה רבנן לרב אשי והא ההוא גברא דפטריה
רב אשי אנוס הוא ועוד אמאי קאמ' להורב
אשי הני מילי היכא דלא אוקמינהו עילויה
לימא להו הני מילי היכא דלא אנוס אבל האי
אנוס הוא לא שמע מינה כי לא אוקמינהו
עילויהו אפי' דאנוס חייב וכי תימא מאי
שנא מדאה מנושא ונותן ביד דהאי פטור
והאי חייב ותדייהו אנוסי האי גרמא והאי
בידים ומסתייע נמי האי סברא מיהא
דאותיביה רב ביהו לרב אשי אמ' לו אנוס
הושיט לי עקיץ עמיר זה או אשכול של
ענבים זה והושיט לו חייב והא הכא דאפי'
דקאי עילויה כי יהיב ליה בידיה חייב ופריק
הכא במאי עסקינן דקאי בתרי עיברי
נהרא דלא מצי שקיל ליה ומשום זה חייב
ואפי' דאנוס ליה בתר הכי חייב ושמעת
מינה דמאן דשקיל ליה לממונא דחבריה
וממטי ליה בידיה לגבי אנס חייב ואפי'
דאנוס ההיא שיתא דהוה קא מינצו
עלה בתרי האי אמ' רידי היא והאי אמ' דידי
היא קם חד מיניהו מסרה לפרהגמנא
דמלכא אמ' אבוי יכיל למימר אין מסרי
ורידי מסרי אמ' ליה רבא כל כמינה אלא
אמ' רבא משמתינן ליה עד דמיתי לה

דמסור או לא ואסיקנא תיקו ושמעת מינה
הכל שכן שאסור לאברהם ביר אמ' ר' יוחנן
כל הנעזל את חברו שוה פרוטה כגון נוטל
נשמתו ממנו שנא כן ארחות כל בוצע בצע
את נפש בעליו יקח ואומ' אל שאול ואל
בית הרמים וגו' מאי ואומ' וכי תימא הני
מילי בירים אבל בברמא לא תא שמע אל
שאול ואל בית הרמים וגו' וכי היכן
מצינו בשאול שהרג את הנבעונים שלא מתוך
שהרג את נב עיר הכהנים שהיו מספקין להן
מים ומזון העלה עליו הכתוב כאלו הרגן
החייט ששייר מן החוט וכו' וכמה כדי
לתפור בו אמ' רב אשי אמ' רב יהודה מלא
מחט וחוץ למחט ואסיקנה מלא מחט וחוץ
למחט כמלא מחט ירושלמי
תאני בר קפרא מלא משיכת מחט

סליק פירקא וסליקא מסכתא

מסכת בבא מציעא

שנים אוחזין בטלית זה אומ' אני מצאתיה
וזה אומר אני מצאתיה זה אומ' כולה שלי
וזה אומ' כולה שלי זה ישבע שאין לו פחות
מחציה וזה ישבע שאין לו פחות מחציה
ויחלוקו זה אומ' כולה שלי וזה אומר חציה
שלי האומ' כולה שלי ישבע שאין לו בה פחות
משלשה חלקים והאומ' חציה שלי ישבע
שאין לו בה פחות מרביע זה נוטל שלשה
חלקים וזה נוטל רביע למה לי למיתנא
זה אומ' אני מצאתיה וזה אומ' אני מצאתיה
וזה אומ' כולה שלי ליתני חדא אמ' רב עמרם
יאיתימא רב שימי בר אשי רישא במציאה
וסיפא במקח וממכר מקח וממכר ליחזי
זוזי ממאן נקיט לא צריכא דנקיט מתרויהו
מחד מדעתיה ומחד בעל כרחיה ולא ידע
מיהו מדעתיה ומיהו בעל כרחיה הלכך
זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה וזה ישבע
שאין לו בה פחות מחציה ושלני לה לטלית
ושלני להו לדמי תנו רבנן הודאת
בעל דין כמאה עדים אימתי בזמן שטענו זה
והודה ואם חזרה מפי עצמו יכול הוא לחזור

בו שהפה שאסר הוא הפה שהתיר הודאת בעל
דין במאה עדים והשלישי נאמן משניהם זה אומר
כך וזה אומ' כך והשלישי אומ' כך השלישי נאמן
אמתי בזמן שהשלישות יוצא מתחת ידו אין
השלישות יוצא מתחת ידו הרי הוא ככל אדם
נאמן בעל המקח לומר לזה מכרתי ולזה לא
מכרתי אמתי בזמן שהמקח יוצא מתחת ידו
אין המקח יוצא מתחת ידו הרי הוא ככל אדם
ואמרינן עלה וניחזי זוזי ממאן נקיט לא צריכא
דנקט מתרויהו ואמ' חד מדעתאי וחד בעל
כרחאי ושמעינן מינה דהיכא דאין מקח יוצא
מתחת ידו של מוכר אינו נאמן לומר מיהאי
נקיטנא מדעתאי ומיהאי נקיטנא בעל כרחאי
וקשיא לן הא דגרסינן הכא ולא ידע מיהו אי
מדעתיה ומי הוא בעל כרחיה מיבעי לאו ידע
מי הוא מדעתיה ומי הוא בעל כרחיה נאמן
ואפילו דאין המקח יוצא מתחת ידו דהא שנים
אוחזין בטלית ומסתברא לן דהאי דקתני
שנים אוחזין בטלית לאו אכולה מילתא
קתני שלא אמציאה בלחוד קתני אבל מקח
וממכר בראיתיה בידא דמוכר הוא וקתני
בבריתא ומשם הכי אמרינן ולא ידע מי הוא
הוא מדעתיה ומי הוא בעל כרחיה הא ידע
מהימן אבל ליתיה בידא דמוכר שלא שניהם
אדיקין הוו אין בעל המקח נאמן לחודיה לומ'
לזה מכרתי ולזה לא מכרתי שלא עד דמעטרף
אחרינא בהדיה כשאר עידיות דעלמא
תאני רב תחליפא כד מערבא קמיה דר' אבהו
שנים אוחזין בטלית זה נוטל עד שמקיים
ידו מגעת ויזה נוטל עד שמקיים ידו מגעת
והשאר חולקין בשוה מחוי ר' אבהו וכשנו עה
ושא מתניתין דקתני דעלני כי הדדי היכי
משכחת לה אמ' רב עמרם מתניתין דתפיישי
בכרכשאתא אמ' רב אשי הלכך הא
סוברא כיון דאית ביה שלש על שלש כמאן
דעסיק דאמי וקני ליה ומאי שנא מדרב חסדא
דאמ' גט ביחה ומשיחה בידו אם יכול לנתקו
ולהכי אעלי אינה מגורשת ואם לאו
מגורשת התם כריתות בעינן והיכא
נתינה בעינן והאיכא אמ' רבא ואם היתה
טלית מוזהבת חולקין בשיטא לא צריכא
דמקרב לגביה חד מיניהו מהו דתימ' אמ' ליה
עלונ לרחבה כי היכי דשקיל ליה לכולי
דהכא קמ"ל דאמ' ליה מאי חזית דעלגת
הכי עלי לארכה בעי זירא תקפיה
אחד בשבועה מהו היכי דמי אי דאשתיק אודויי

אודו ליה ואי קא צווח מאי הוה ליה למעבד
לא צריכא דאשתיק ולבסוף צווח מי אמרינ
מדאשתיק אדעתיה אודו ליה או דילמא כיון
דקא צווח השתא אגלאי מילתא דהדר
דאשתיק מעיקרא סבר הא קא חזו לי רבנן
אמ' רב נחמן בר יצחק בד"א ששניהן ארוקין
בה אבל היתה טלת יוצא מתחת ידו של
אחד מהן המוציא מחבירו עליו הראיה היכי
דמי אילימא כר קתני עשיטא שלא לאו כגון
דתקפה אחד בפנינו לא הכא במאי עסקינן
דאתו לקמן כי הפשוטי לה תרוויהו ואמרינן
להו זילו פלגיה ונעביד אזול והדר אתו כי
תפשי לה חד מינייהו האי אמ' אודויי אודי ליה
והאי אמ' ברמי אגזתא נהליה דאמרינן ד
ליה עד השתא חשרת ליה בנזלנא השתא
מוגדת לה נהליה בלא סהדי הילכך מיקמיץ
לה בידא דחבריה ואמרינן ליה להאי זילי
את איתי ראיה דברמי אגזתא נהליה וא
ואיבעית אימ' כגון דאתו לקמן מעיקרא כי
תפיש לה חד מינייהו ואידך קא מסרך בה
סייכי קמ"ל דסירוכא הלכם הוא ובעיין
לא איפשיט ההוא מסותא דהוה קא
מינצו עלה ביתרי האי אמ' דידי היא והאי
אמ' דידי היא קם חד מינייהו אקדשא קדשה
או לא קדשה תא שמע דאמ' רב כל ממון
שאינו יכול להוציאו בריינין והקדישו אינו
קדוש הא יכול להוציאו והקדישו קדוש
יאעב"ג דלא אפקיה והאמ' יוחנן גזל ולא
נתייאשו הבעלין שניהן אינן יכולין להקדיש
זה לכי שאינו שלו וזה לכי שאינו ברשותו
מי סברת במסותא מטלטלא עסקינן ל
במסותא מקרקעא עסקינן הכי יכול ל
להוציאה כדיינין ברשותא דמארה קימא
וכן הלכתא ומטלטלא נמי דקאמרי
אעב"ג שהוא יכול להוציאו בריינין והקדישו
אינו קדוש הני מילי היכא דכפריה רעריך
להוציאו בריינין אבל היכא דאית ליה
עיקרין גבי חבריה וכי תבעליה מיניה יהיב
ליה ניהליה כמקרקעא האמי דקימא לן
דעקרין ברשותא דמריה הוא והכין נמי
איתמר משמא דרבון כר אמרינן תנו
רבנן שנים ארוקין בשטר מליה אומ' שלי
הוא ונעל ממני ומצאתיו וליה אומ' שלך
הוא ופרעתיו לך יתקיים השטר בחותמו
דברי ל רבן שמעון בן גמליאל אומ' יהלוקו
אמ' אמימר יתקיים השטר בחותמו ד
ונב ליה טליזמה

דברי ר' וליית ליה לר' הא רתנן שנים אוחזין
בטלית זה אומ' אני מצאתיה וזה אומ' אני
מצאתיה יהלוקו אמ' רבא אמ' רב נחמן
במקיים דברי הכל יהלוקו כי פליגי בשאין
מקיים רב סבר מודה בשטר שכתבו צריך
לקיימו ואי מקיים ל"מ ליה פליג ואי לא לא
פליג מאי טעמא דסבא בעלמא הוא מאן
קא משוי ליה שטרא ליה ליוה הא קאמ'
עריענא ורבן שמעון בן גמליאל סבר מודה
בשטר שכתבו אינו צריך לקיימו ואע"ג
דלא מקיים ליה פליג וקימא לן כר' דאמ'
מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו ויהלוקו
דקאמרינן לרמי ולאו לשטרא ראי לא תימא
הכי הא דתנן היו שנים רכובין על גבי בהמה
חולקין הכי נמי דפליגי לה בשלמא טהורה
חזיא לבשורה שלא טמאה אפסדוה שלא לרמי
הכא נמי לרמי פנים

זה ישבע ולזה פחות מחציה וזה ישבע ל"ק
שאין לו בה פחות מחציה ויחלוקו ובי
מישתבע לא לימא שבועה שבולה שלי משום
דלא יהבינן ליה כולה ולא לימ' נמי שבועה
שוויה שלי משום דקא מרע ליה לחבירה
שלא נימא הכי כולה שלי ולדבריהם שבועה
שיש לי בה מחצית ומאחר שזה תיפסד
ועומד וזה תופס ועומד שבועה זו למה אמ'
ל' שבועה זו תקנת חכמים הוא שלא יהא כל
אחד ואחד הולך ותוקף בטלתו של חברו
ואומ' שלי היא ולימא מגו דאתפיס מפיקא
משתבע נמי מפיקא אמ' רב ששת
בריה דרב אידי פרשי אינשי מספק שבועה
ולא פרשי אינשי מספק ממונא מאי טעמא
מימון אפשר בחזרה שבועה לא אפשר
בחזרה אמ' רב אידי בר אבין הכותב
בטלוה כשר לערות בספקין נפסל לעדות
והני מילי דאסהידו סהדי דההיא שעתא
דכפריה כבית דין הוה איתיה לספקין בביתיה
והוה ידע ביה אינמי הוה נקיט ליה בידיה
ואי לא הואי כי האי גונא לא מיפסל האמרינן
דילמא איגנבה מיניה וסבר אכפריה השתא
ער דהאישנא ומשכחנא לה ומהדרנא
לה ניהליה וגרסי בפרק הגוזל עצים אמ'
רב ששת הכותב בספקין נעשה עליו גזלן
ורמי ליב באמסיו מותיב בר אמי וכשכנג רי
חשוד על השבועה כיצר אחד שבועת
הערדית ואחד שבועת הספקין ואם איתא
מכפיריה אפסיל ליה אמרי הכא במאי

227
219

להאי סברא הילכך בפרק שני דיני גזלות
וכבר פרישנה התם מתני׳ מצא שטרי חוב אם ישׁ בהן אחריות
נכסין לא יחזיר שבית דין נפרעין מהן אין
בהן אחריות נכסין יחזיר שאין בית דין נפרעין מהן טעמייהו דרבנן דאמרי כיון דלא יחזיר לא יהבי אינשי זוזי ואתי למיטרח לקוחות שלא כדין וכיון דכך וכיון דכך לא יחזיר דסבירא להו אחריות טעית סופר היא ואפי׳ שטר שאין בו אחריות נוכה מנכסין משועבדין הילכך אם אין החייב מורה לא יחזיר דחישינן לפירעון ואם החייב מורה לא יחזיר דחישינן לקנוניא וכן הלכה והא דתנן כותבין שטר ללוה אפי׳ שאין המלוה עמו ולא חישינן לקנוניא אינהי לשמא כתב ללות בניסן ולא לוה עד תשרי ואתי למיטרח לקוחות שלא כדין אוקימנא בשטרי הקנאה כגון שטר שיש בו קנין שנשתעבד שקט מיד של לוה שישב וירצו למלוה כך וכך שעביד ליה נכשיה והשתא דטריח כדין כ טריח אבל שטר שאין בו קנין דלא שעבוד ליה נכשיה עדין אין כותבין ללוה עד שיהיה המלוה עמו כיון דשקיל ליה מלוה שטרא אשתעבד לוה מהיום ואפי׳ ראמ עדיו בחיותמיו זכין לו לומ׳ דמשתעבד ליה משעת חתימה לית הלכתא כותיה דהא רבא גלי עליה בהאי סברא דאמרינן לקמן תנו רבנן מצא שובר בומן שהאשה מורה יחזיר לבעל והיינו דאמרי יחזיר ניחוש שמא כתבה ליתן בניסן ולא נתנה עד תשרי ואזלא היא וזבינתה לכתבתה בטוכת הנאה מניסן ועד תשרי ומפיק ליה לשובר דכתב בניסן ואתי למיטרח לקוחות שלא כדין ואמ׳ רבא שמע מינה איתה דשמוט ראמ׳ המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול ואפי׳ יהיש מוחל כיר׳ דאמרינן אי לקנוניא בעיא הוה ליה למחול לבעל ותחדר וליפלוג בהדיה ומד לא מחלה ליה לבעלה שלא כתבה ליה שובר שמעינן מינה דרוקא כתבה ליה וליכא קנוניא על לקוחות ושמעינן מיהא ראיתא לדשמוט ראמ׳ המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול אבל אמ׳ אפי׳ תימא ליתה לדשמוט הכא כמאי עסיקינן דלא חישינן לקנוניא כגון שחיה שטר כתובה יוצא מתחת ירה שכיון ששטר כתובה יוצא מתחת ירה לא

חישינן דלמא זבינתיה בטוכת הנאה דאם איתה דזבינתה בטוכת הנאה כתובה מאי בעיא נבה נבי לוקח הוא דהויא רבא אמ׳ אי משום שטר כתובה חישינן לשתי כתובו וקא יהבה ליה ללוקח חדא ופשו נבה חדא ומדלא חישינן לה מילתא שמעינן דאיתה לדשמוט ואבי׳ לשתי כתובות לא חיישו ועוד שובר בזמנו וטורף בלומ׳ אפי׳ דזבינתיה לכתובתה בטוכת הנאה מניסן ועד תשרי כיון דכתבה ליה לשובר בניסן זכה הבעל דהוה קרקע דכתובה משעת חתימת עדים בשובר ואפי׳ הלא מטא לידיה דהויא לה כמחילה וכשהוא טורף עכשו מניסן כדין טורף והינו דאמרינן אבי׳ לטעמייה דאמ׳ עדיו בחיותמיו זכין לו דאי אית ליה להבעל האי סברא דאבי׳ לא הוה שמיע ליה מהאי מתניתא דאיתה לדשמוט וקימא לן רבה היכא דאלגי אבי׳ ורבא הלכה כרבא׳ אי אמרת האי דאיפליג בה דיה רבה הוא רבה נמי רביה דאבי׳ הוא ואין הלכה בתלמיד במקום הרב ועוד הא אמרינן בפרק המפקיד מאימת אכיל פירי אמ׳ רבה מכי מטיא אדרכתא לידיה אבי׳ אמ׳ עדיו בחותמיו זכין לו אמ׳ אבי׳ ראובן שמכר שדה לשמעון באחריות ואתא בעל חוב קא טריף לה מיניה דיש עליה דראובן לאו בעל דברים הידי את דאמ׳ ליה מפקת מינה עלי הדר ואיכא דאמרי אפלו שלא באחריות נמי אמ׳ ליה לא ניחא לי דתהוי ליה לשמעון תרעומת עלי ואמ׳ אבי׳ ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות וייצאו עליה עסיקין עד שלא החזיק בה יכול לחזור בו משהחזיק בה אינו יכול לחזור בו ראמ׳ ליה חיתא רקטירי סברת וקבילת מאימת הוי חזוק מכי דיש אמערי׳ כגון דאית ליה ארעא נבה ואיכא מיצרא ביניהו אי דיש ליה להוא מיצרא רבי׳ בני ושוינן לתרוייהו ארעא חדא הרי החזיק ואינו יכול לחזור בו איכא דאמרי אפי׳ באחריות נמי אמ׳ ליה אחוי טירתך ואשלים לך איתמר המוכר

השראה דו הכתב יוסף בן שלמה מנחם
בפני עדים ... ומאשר שהוא ...

שדה לחברו ונמצאת שאינה שלו אמ
רב יש לו מעות יש לו שבח ושמוט אמ
יש לו שבח אין לו מעות אמ רבא הלכתא
יש לו מעות ויש לו שבח ואפקע שלא כדין
ליאת השבח הכי קאמר שאינה שלו ולקחה
מעות יש לו שבח אין לו אחריות טעות
סופר היא כין בשטרי הלואה כין בשטרי
מקח וממכר עכ"ל הא דאמ רבא שבח
אין לו לאו שבח דאתי מחמת הויאה הוא
כגון שלקח שדה באלף זוז והויא בר
מאתים זוז וחזרה להיות שוה אלף ומאתים
לא האי שבחא דקאמ רבא שבחא דאתי
ממילא הוא כגון שלקחה בשלף זה והוקרה
ועמדה בשלף ומאתים כגי הא אמ רבא
שבח אין לו דכיון שהכירה שאינה שלו
ולקחה הוי זוזי גביה דמוכר כי מליה ואי
שקיל מיניה שבחא השתא הוה ליה כגנוב
כגיטל שכר מעותיו דה"ל רבית אי נמי
משום דסכר לה נהר דאמ אדם יודע
שקדקע אין לו ונתן לשם עקדון ומשום
הכין אמ רבא שבח אין לו אבל שבחו
דאתי מחמת הויאה שקיל ליה מיניה דל
כר"ת ענן למימר קמן וגרסי' נמי
כפרק הנזל עגים אמ רבא גזל והשביח
ומכר נזל והשביח והורישו מה שהשביח
מכר ומה שהשביח הורישו בעי רבא
השביח לוקח מהו כתר רבעיה הדר פשטה
מה מכר ראשון לשני כל זכות שתביא לידו
ושמעינן מינה דשבח דאתי מחמת הויא
הויאה דלוקח הוי הילכך שקיל ליה מיניה
דינדל אמ שמוט כעל חוב גובה את
השבח כין שבחא דאתי ממילא כין שבחא
דאתי מחמת הויאה אמ רבא תדע שכך
כותב לו מוכר ללוקח אנא איקום ואישתי
ואידכי ואמרוק זכיני אלין אגון ושבחיתון
ועמליהון ויצבי זכוותא דנא וקבול עלותי
אמ ליה רב אדא בר מתנא לרבא לא מעתה
מתנה דלא כתיב כה הכי נמי דלא
טריף כעל חוב שבחא אמ ליה אין הכי נמי
אמ ליה ויפה מתנה מכח מכר אמ ליה אין יפה
ומסתברא דהאי שבחא דלא טריף ממתנה
שבחא דאתי מחמת הויאה הוא אבל
שבחא דאתי ממילא טריף וכן הלכתא
תנא המוכר שדה לחבירו והשביחה
ובא כעל חוב וטרפה אם השבח יתר על
הויאה נוטל את השבח מכעל קרקע
ואת ההויאה מכעל חוב ואם הויאה
יתירה על השבח אין לו אלא הויאה כשיעור
שבח מכעל חוב ואקשינן ושמוט הא כמאי
מוקים לה אי כבעל חוב קשיא כולה דאמ
שמוט כעל חוב גובה את השבח
ואמאי גוטל ההויאה מכעל חוב ואי
כלוקח קשיא דישא דאמ שמוט לוקח מגזלן
ליה ליה שבחא ופריק ואי כעי תימ גלוקח
מגזלן וכגון שיש לו קרקע אי נמי כשקנו
מידו ואי כעיתימא כבעל חוב ולא קשיא
כאן כשבח המניע לכתפים וכאן כשבח
שאין מניע לכתפים והא מעשים ככל יום
וקא מגבי שמוט אפ כשבח המניע לכתפ
לכתפים לא קשיא הא דמסיק ביה שיעור
ארעא ושבחא והא דלא מסיק ביה אלא
שיעור ארעא הניחא למאן דאמ אית ליה
זוזי ללוקח לא מצי מסלק ליה לכעל חוב
שפיר לא למאן דאמ אי ליכ ליה זוזי ללוקח
מצי מסלק ליה לכעל חוב לימא ליה אי
הוה אית לי זוזי הוה מסלקנא לך מכולה
ארעא השתא דלית ליה זוזי גריא כארעא
דשיעור שבחאי הכא במאי עסיקינן כגון
דשויה ניהליה השתיקי דאמ ליה לא יהא
לך פרעון אלא מזו כללא דנקטינן
מהא שמעתא דהיכא דמסיק כעל חוב כ
כמוכר שיעור ארעא ושבחא ולית ליה
ללוקח זוזי לסלוקיה לכעל חוב אינמי אית
ליה זוזי ללוקח והויא ההיא ארעא השתיקי
לכעל חוב דינא הוא דטריף כעל חוב
להא ארעא כולה והדר לוקח כדמי דילה
כוליה עליה דמוכר דקיימא לן כשמואל
דאמ כעל חוב גובה את השבח ואמ רבא
תדע שכך כותב לו מוכר ללוקח אנא איקום
ואישתי ואדכי וכו והיכא דלא מסיק
ביה אלא שיעור ארעא כלא שבחא ולא
שויה ניהליה השתיקי ליה לכעל חוב
למיגבא מההיא ארעא אלא שיעור זוזיה
ושארא הוי ללוקח והכי מילי היכא דחזיא
ללוקח אכל אי לא חזיא ללוקח שקיל ליה
לדמיה מכעל חוב כראמרינן התם כל
שאלו יחלק ושמו עליו חולקין ואם לאו
מעלין אתו כרמים והיכא דשויה
ניהליה השתיקי ולא קא מסיק ביה שיעור
ארעא ושבחא שקיל ליה כעל חוב לכולה
ארעא ושבחא דידה שימינן ליה אי השבח
יתר על הויאה שקיל לוקח הויאה מינה

224

דבעל חוב דהוצאה גביה דידיה היא ואיהו
קא מיתהני בה ומאי דעביד ליה משבחא
שקיל ליה מניה דמוכר שכך כותב לו אנא
איקום ואישבעי ואדכי ואימריך זביני אלין
איגון ועמליהון ושבחיהון והינו טעמא דלא
שקיל ליה מבעל חוב דאמ' ליה ארעיך
אשבחא הילכך שקיל ליה ממוכר כראמרינן
כראמרין ואי הויא הוצאה יתירה על
השבח לא שקיל ליקח מיניה דהוצאה
לא שיעור שבח ושקיל ליה מבעל חוב
דשבחא גביה ניהו ואי לאו הוצאה ליכא
שבחא ומאי דעביד ליה ללוקח מהוצאה
לא שקיל מניה כלום לא מבעל חוב ולא
ממוכר דהא איכא פסידא גביה מעיקרא
דליכא שבח כנגדה הדין כללך
דשמעינן מיהא שמעתא בריבא דבעל
חוב בהדי לוקח ועוד שמעינן מינה בדיבא
דלוקח בהדי גזלן ונגזל דהיכא דזבן
לוקח ארעא מגזלן ואשבחא ואתא נגזל
לאפוקה מניה דלוקח דינא הוא דשקיל
ליה נגזל ולשבחא דאיתי בה וחזינן ליה
לשבחא או הוי יתר על היוצאה שקיל ליה
להוצאה מנגזל דשבח הוצאה גביה
דנגזל הוא ואיהוא מתהני ביה ומאי דעביד
ליה משבחא שקיל ליה מגזלן שכך כותב
לו אנא איקום ואידכי וכו והני מילי
כשלא הכיר בה שאינה שלו אבל הכיר
בה שאינה שלו ולקחה אין לו אלא הוצאה
מלבד מנגזל ומאי דעביד ליה מן שבחא
פסיד ליה ולא שקיל מיניה כלום כראמ'
רבא הכיר בה שאינה שלו ולקחה מעות
יש לו בשבח אין לו ואי הוצאה יתירה על
השבח אין לו הוצאה לא שיעור שבח
מנגזל ולא שקיל מיניה דגזלן כלום
שלא קרנא רשקיל מיניה בעידן זביני ב
כלאחד בין הכיר בה שאינה שלו ולקחה
בין לא הכיר בה דהא איכא פסידא גביה
מעיקרא ואיכא מאן דאמ' הא
דשמוש שכויא היא ולא סמכינן עלה
ולעולם נוטל הלוקח ההוצאה מבעל
חוב כפישוטה דהא מתניתא דלא גרע
מה יורד לשדה חברו שלא ברשותו
דקיימא לן שמין לו ויזדו על התחתונה
ואנן מסתברא לן דלא דאמי לוקח ליורד
לשדה חברו שלא ברשות דהיורד לשדה
חברו ונטעה שלא ברשות ארעתא דשקיל
ממרה דארעא הוא דמשבח גה בגופיה
ובממוניה אבל לוקח כי מפיק מן כממוניה
או משבח בידיה לאו ארעתא דישקיל ליה
מבעל חוב הוא דעביד הכי לא ארעתא
דאי מפיק לה בעל חוב מיניה הדר עליה
דמוכר ושקיל מיניה לכוליה ממוניה בין
קרנא בין הוצאה בין שבחא דאתי ממילא
והינו דקא מסייע ליה רבא לשמוש ואמ'
תדע דבעל חוב גובה את השבח שכך כ
כותב מוכר ללוקח אנא איקום ואידכי
ואימריך זביני אלין איגון עמליהון ושב
ושבחיהון ועבדי זבונא דנא וקביל עלוהי
דכ עמליהון שבחא דמשבח לוקח בידיה
דהדר שקיל ליה מיניה דמוכר וכל שכן
שבחא דאשבח כממוניה דלא שקיל
ליה לא דמוכר לעים הדין תנאה וקביל
עליה ובהאי טעמא לא שקיל ליה
מבעל חוב היכא דמסיק ביה במוכר שיעבד
ארעא ושבחא והרי מתנה דלא כתיב בה
האי תנאה לא טריף בעל חוב שבחא דילה
ושמעת מינה דמשום הדין תנאה הוא דטריף
בעל חוב שבחא בין שבחא דאתי ממי
ממילא בין שבחא דאתי מחמת הוצאה
אמ' שמוש בעל חוב גובה את השבח
אין פירות לא ע"כ הני פירות דלא גבי להו
בעל חוב פירות דאכל לוקח גינהו אבל
פירות דאיתינהו אידנא מיחברי בארעא
גבי להו בעל חוב והינו דאמרינן והא
מעשים בכל יומא וקא מגבי טמוש אע"
בשבח המניע לכתפים והם הפירות
שהגיעו ליבצר ולהנטל על הכתף בעא
מיניה שמוש מרב הלוקח שדה מחברו
ונמצאת שאינה שלו המקרקעי בטל אם
חזר המוכר ולקחה מבעלים הראשונים
מהו מקחו קיים או לא אמ' ליה מה מוכר
לך ראשון לשני מל זכות שתבוא לידו כ
כלום כיון שחזר הגזלן ולקחה מנגזל
וקנאה קנין גמור נתקיימה ביד הלוקח
שלקחה מגזלן דכי זבנה גזלן ללוקח
בכל זכות שתבוא לידו זבנה ניהלי
מאי טעמא מר זוטרא אמ' ניחא ליה דלא
נקריה גזלנא ומשום הכי טרח וזבין
לה מנגזל כי היכי דתיקום בירא דלוקח
רב אשי ניחא ליה דליקום בהימנותיה
מתנה נמי מאי ביניהו איכא ביניהו מתנה
מאן דאמ' ניחא ליה דליקום בהימנותיה

מתנה נמי עכ"ל לעיקר לעיל

ומאן דאמ׳ ניחא ליה דלא נקריוה גדלנא
אמ׳ ליה מאי גדלי מינך והלכתא כרב אשי
דסוגיא דשמעתא כוותיה פשיטא דבנא
אורתה יהבא במתנה לאו לאוקומה בירא
דליקה קא בעי נעלה ליה בירושה ירושה
ממילא קא אתיא ולאו איהו טרח בתרה גבי
בחובו חזינן אי הוה אית ליה ארעא אחריתי
לנגזל ואמ׳ הגזלן אנא הא בעינא לאוקומה
בירא דליקה קא בעי ואי לא לא פרועי זוזיה
הוא רקא בעי יהבוה ניהליה במתנה עליוני
בה רב אחא ורבינא חד אמ׳ הדרא וחד אמ׳
לא הדרא מאן דאמ׳ הדרא סבר ירושה
דמיא דממילא קא אתיא ומאן דאמ׳ לא
הדרא סבר כזביני דמיא ואי לאו דטרח ד
קמיה לא הוה יהיב ליה מתנה להכי טרח
קמיה כי היכי דליקום בהימנותיה ועד אימת
ניחא ליה דליקום בהימנותיה אמ׳ רב הונא
עד שעת העמדה בדין חייה בר רב אמ׳ עד
דמטיא אדרכתא לידיה רב נחמן אמ׳ עד
דמתחלן אכרזאתא והלכתא כרב נחמן
והכין קא פסק רבינו האי גאון זלה״ה הוי
מימרא דכתב בספר מקח וממכר ואמ׳
לית הלכתא כותיה דרב דאמ׳ מה מכר לו
ראשון לשני כל זכות שתבוא לידו דהאי
מימרא דיליה בההוא מימרא אחרינא
דאמ׳ רב האומ׳ לחברו שדה זו שלי לוקח
לכשאקרענה קנויה לך מעכשו קנה ואמרינ׳
עלה מכדי רב כמאן אמרה לשמעתיה
כר׳ מאיר דאמ׳ אדם מקנה לחברו דבר
שלא בא לעולם וקימא לן דלית הלכתא
כר׳ מאיר דקאמרינן בהאשה רבה אמ׳ רב
נחמן בר יצחק רב הונא כרב ורב כר׳ יאי
ור׳ יאי כר׳ חייה ור׳ חייה כר׳ ור׳ כר׳ מאיר
ור׳ מאיר כר׳ שיעזר בן יעקב ור׳ שיעזר בן
יעקב כר׳ עקיבא כולהו סבירא להו אדם
מקנה לחברו דבר שלא בא לעולם והני
כולהו שיטה נינהו ולית הלכתא כחד מ
מיניהו אלמא ליתא הלכתא כרב בהא וכ
ומדליתיה בהא ליתה עמי בהאי אחריתי
דתרוייהו חד טעמ׳ נינהו קא הדר ביה מיניה
בתשובה וקסבר דהלכתא כרב בהא ד
דמדחזינן מר זוטרא ורב אשי ורב אחא
ורבינא דבתראי אינון שקלי וטרו אלכא
דרב שמעינן דהלכתא כרב ועוד גרסינן
בגרק אי זה הוא נשך בענין הא דאמ׳ רבא
התם ניתן ליכתב הכא לא ניתן ליכתב לא
הא דתניא לשבח קרקעות כיצד היו שנים
שדה מתברו ומכרה לאחר והשבירה כ
כשהוא גובה גובה את הקרן מנכסים מ
משועבדים ושבח מנכסין בני חורין נמא
לא ניתן ליכתב ומפרקינן הכי השתא התם
אי למאן דאמ׳ ניחא דלא נקריוה גדלנא
אי למאן דאמ׳ ניחא ליה דליקום בהימנותיה
מעיקרא למריה ומיקים לשטרא הכא אברהי
אברהי קא מברה ליה מיניה שטריה מיקים
ליה שמא הלכתא כותיה דרב דאי לאו
הלכתא היא לא הוו מפריק מינה
תניא מי שאירש מאבא מכור לך מה ש
שתעלה מיצורתי מכור לך לא אמ׳ כלום
מה שאירש מאבא היום מכור לך מה
שתעלה מיצורתי היום מכור לך דבריו
קיימין מאי שנא ראשא ומאי שנא סופא
אמ׳ ר׳ יוחנן סופא משום כבוד אביו ומשום
כדי חייו ירושלמי בלווה
בתכריכי אביו כי כגון שהיה אביו גוסס ולא
היו לו תכריכין ומכר מה שהוא יורש מאביו
היום לקנות לו תכריכין אמ׳ שמואל
המיצא שטר הקנאה בשוק יחזירו לבעליו
מאי טעמ׳ אי משום כתב ללוות ולא לווה
כיון דקנא מיניה הא שיעכיר נפשיה ואי
משום עירעון לעירעון לא חיישינן אמ׳ מ
עמרם אף אנא נמי תנינא וכל מעשה בית
דין הרי זה יחזיר אמ׳ ליה ר׳ זירא מתניתין
בשטרי חלוואתא ואדרכאתא דלאו בני
עירעון נינהו אבל היכא דחישינן לעירעון
לא יחזיר וליתה להא דשמש דהא איתותב
לעיל בהאי עירקא ועוד ר׳ יוחנן עליב
עליה וקימא לן דשמוש ור׳ יוחנן הלכה כ
יוחנן אמ׳ ר׳ אבהו אמ׳ ר׳ יוחנן המוצ
שטר חוב בשוק לא יחזירו לבעלים ולא
מבעיא היכא דלא כתוב בו הנפק ומאי
ניהו קיום בית דין דאיכא למימר כתב
ללות ולא לווה שא אפי׳ כתוב בו הנפק לא
יחזיר מאי טעמ׳ חישינן לעירעון
איתיבי׳ ר׳ ירמיה לר׳ אבהו וכל מעשה בית
דין הרי זה יחזיר אמ׳ ליה ירמיה ברי לא
כל מעשה בית דין שוין שא שהוחזק כשרן
אמ׳ רבא ומשום שהוחזק כשרן חדא זימנא
תו לא פרעכלל דילמ׳ הדר ופרע שא אמ׳
רבא מתניתין חלוואתא ואדרכאתא
וכדר׳ זירא וכשרן הואיל ואתא ליתן
נימא ביה מילתא דאמ׳ רב יוסף כר מניומי

221

אמ' רב נחמן אמרו לו צא תן לו ואמר פרעתי
נאמן כא מלוה ליכתוב אין כותבין ונותנין לו
ח"ב אתה לית לן ואמרי פרעתי אינו נאמן כא
מלוה לכתוב כותבין ונותנין לו רב זביד משמ'
רב נחמן אמ' בין ח"ב אתה ליתן לו ובין צא
ותן לו ואמר פרעתי נאמן כא מלוה לכתוב
אין כותבין ונותנין לו וקימ' לן כרב זביד ואע"ג
דקימ' לן ערעות בבית דין במלוה הכתובה
בשטר רמ"א כר אמרינן לעיל בין לרבה ובין
לרבה בר רב הונא מלוה על פה הוא ואיך
נובה מן המשועבדין ופרקינן הכא במאי
עסיקינן בשעמד ברין דאלמא העמדה כדין
כשטר רמ"א הני מילי היכא דלא עיית לדינא
אינמי עיית ואיתברר דלא פרע אבל הכא
דעאית לדינא ועפק לה מבי דינא ארעתא
דקכליה עליה לדינא ואמ' פרעתי נאמן ואפ"
כא מלוה לכתוב אין כותבין ונותנין לו דחיישי'
דלמ' פרע ליה לא אי איכא לפלוגי ב
נכסים חכי הוא דאיכא לפלוגי צא תן ואמר
פרעתי ערים מעידין איתו שלא פרעו הוחזק
כפרן לאיתו ממון ומשלם ח"ב אתה ליתן
לו ואמ' פרעתי וערים מעידין איתו שלא פרע
לא הוחזק כפרן מאי טעמ' אשתמוטי הוה דקא
משתמיט ליה סבר עד דמעייני רבנן בדינאי

אמ' רבה בר בר חנה אמ' ר' יוחנן האומר
לחברו מנה לי בירך והלה אומ' לו אין לך
בידי כלום והעדים מעידין איתו שיש לו וחזר
ואמר פרעתי הוחזק כפרן לאיתו ממון וכ
ומשלם והני מילי דכפריה בבית דין כי הא
דשבתאי בריה דר' מרינום כתב איצטלא
דמילתא לכלתיה בכתובתה וקיבלה עילויה
איכסא כתובתה אמ' לה לא היו דברים
מעולם אתא לקמיה דר' חייא אתו שהדי
ואשהידו ביה דכתב לה אמ' ליה ר' חייא דילמא
לה הדר אמ' פרעתיה אמ' ליה ר' חייא הוחזקת
כפרן לאיתה איצטלא זיל שלים אמ'
ר' אבין אמ' ר' יוחנן היה חייב לחברו
שבועה בית דין ואמ' נשבעתי והעדים
מעידין אותו שלא נשבע יחזר ואמ' נשבעתי
הוחזק כפרן לאותה שבועה וחייב לישבע
ושמעינן מיהא דהיכא דתחייב לחברו שבו
שבועה בבית דין ויצא מבית דין ולאחר זמן
תבעו חבירו באותה שבועה ואמ' נשבעתי
ולא כאו עדים שלא נשבע שהוא נאמן ואינו
חייב לישבע אמ' אבי אמ' ר' יוחנן ר
חמשא שטר חוב בשוק וכתוב בו הנפק וכתוב

כו זמנו בו ביום יחזירו לבעל ודוקא בשחייב
מודה דהא ליכא למיחש דאי משום כתב ר
ללוות ולא לזה הא כתיב בו הנפק ואי משום
פרעון דילמא פרעיה למלוה והאי דאמ' לא
פרעתיה דקא באעי למהדר למיזק האידנא
וחיישי משום פשיטי דספרא ואישתכח דקא
טריף לקוחות בשטר שנמחל שיעבודו הא
נמי ליכא למיחש דכיון דלית ליה למלוה
רווחא בהא מילתא דזכוניה בו ביום הוא
לא שכיח דאמ' שמעין כי רבנן ומפסדין לו

אמ' ר' חייא כר אבא אמ' ר' יוחנן הטוען
אחר מעשה בית דין לא עשת כלום מאי ק
טעמ' כל תנאי בית דין כמאן דנקיט שטרא
כיריה דאמי אמ' לפניו ר' חייא בר אבא לא
משתעינו היא זו היצויאה גט ואין עמו כתובה
גובה כתובתה אמ' ליה אי לאו דלאי לך
חסבא מי משכחת מרגניתא תותה

מתני'

מצא ניטי נשים ושחרורי
עבדים ריאתיקי מתנה ושוברין
הרי זה לא יחזיר שני אומ' כתובין היו ונמלך
עליהן שלא ליתנן טעמא דנימלך
עליהן שלא ליתנן הא אמ' תנו נותנין ואפלו
לזמן מרובה ורמינהי המביא גט ואבר ממנו
אם מצאו לאלתר כשר ואם לאו פסול ב
במקום שהשיירות מצויות והא דשמעת
מינה דמחזיר ואע"ג לזמן מרובה במקום ג
שאין השיירות מצויות והוא שהוחזקו שני
יוסף בן שמעון בעיר אחת ור' זירא אמ' אע"ג
דלא הוחזקו שני יוסף בעיר אחת

במקום שהשיירות מצויות לא יחזיר הא
מילתא כיון דלא אפסיקא מה הלכתא בהדיא
עבדינן כה לחומרא ולא מהדרינן גט לזמן
מרובה שא במקום שאין השיירות מצויות
לא מהדרינן ואע"ג דלא הוחזקו שני יוסף בן
שמעון באותה העיר כלישנא בתרא דר'
זירא אי נמי כר' ירמיה דאמ' כגון דאמרי
עדים מעולם לא חתמנו שא על גט אחד
של יוסף בן שמעון דלא חישינן דילמא
איתרמי שמא כשמא ועדים כעדים אי נמי
כרב אשי דאמ' כגון דקאמרי עדים נקב יש
בו בצר את עלוני והוקא בצר את פלני
אבל נקב בעלמא לא תנו רבנן מצא
גט אשה בשוק בזמן שהבעל מורה יחזיר
לאשה אין הבעל מורה לא יחזיר לא לזה
ולא לזה והני מילי היכא דלא נתנה האשה
מימי הגט אבל היכא דנתנה האשה מימי

אבל אם השיירות מצויות

הגט אע"פ שאין הבעל יחזיר לאשה
כראמרינן לקמן היא אומרת סימני הגט והוא
אומ' סימני הגט יתן לה ושחרורי
עבדים תנו רבנן מיצא גט שחרורו
בזמן שהרב מודה יחזיר לעבד אין הרב
מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה בזמן שהרב
מודה מיחת יחזיר לעבד אמאי ניחוש דילמ'
כתב ליתן בניסן ולא נתן עד תשרי ואזל
עבדיא וקנא ניכסי מן ניסן ועד תשרי ואזל
הרב וזבנינהו ומציק ליה לגט שחרור דכתיב
בניסן יאתי למיטרף לקוחות שלא כדין
ואסיקנא כי אתי למיטרף אמרינן ליה זיל
איתי ראיה אימת ניטא בירך דיאתיקי
ומתנה תנו רבנן אי זהו ריאתיקי רא
תהא למיקם ולחיות מתנה כל שכתוב בה
מהיום ולאחר מיתה נא אי רכתיב בה
מהיום ולאחר מיתה הוא דהויה מתנה ואי
לא לא הויא מתנה אמ' אביי הכי קאמ' אי
זו היא מתנת בריא שהיא כמתנת שכיב כ
מרע דלא קני נא לאחר מיתה כל שכתוב
בה מהיום ולאחר מיתה שני אומ'
כתובין היו וניכתוב עליהן שלא ליתנן האמ'
תנו נותנין ורמינהי מיצא דיותקאו
והניותקאות ומתנות אע"פ ששניהן מורים
לא יחזיר לא לזה ולא לזה ועריק רב זביד
מתניתין דשמעת מינה אם אמ' תנו נותנין
וברייתא דקתני אע"פ ששניהן מורים לא
יחזיר לא לזה ולא לזה תרוויהו כשכיב כ
מרע ולא קשיא מתניתין דקתני נותנין
בדיריה רבר מיהדר היא דאמרינן אי יהבה
לאינש אחרינא ליית לה עסירא דקמא
ובתרא בתרא זאבי דהא הדר ביה מקמא
וברייתא דקתני אע"פ ששניהן מורים לא
יחזיר לא לזה ולא לזה בבריה בנן דאשתכח
בתר דמית אבוה דאע"פ דבריה מורה בה
לא יחזיר דהישינן דלמא כתבה היא לאינ
לאינש אחרינא ויהבה ליה והשתא קא
הדר ביה וסבר אנא לא מיצינא למהדר
אימא דאב יהבה להאי דניהדרו ליה כת
כתבא וליזיל וליפקה מיניה דהאי דהוא
זכי מיניה וניפלוג בהדיה הילכך לא יח
יחזיר נא אמרינן ליה אי קישטא קא אמרת
דיהבה ליה אבוך ולא קא הדר ביה זיל
את השתא כתוב ליה שטרא אחרינא ד
דאינמי לא יהבה אבוך ליה וכתבתה את
לאינש אחרינא ליית ליה לההוא קמא

עסירא רקמא ובתרא קמא זכי וכן נמי
מתנת בריא אע"פ ששניהן מורים לא יחזיר
לא לזה ולא לזה דאמרינן דילמא כתבה
להאי מעיקרא ואימליך ולא יהבה ליה והדר
כתבה לאינש אחרינא ויהבה ליה והשתא
קא הדר ביה וסבר מהדר לא מיצינא הדרנא
בי אימא להו להאי יהבוה וניהדריה לתנא
דאי מעיק האי כתביה דקדים זכי וזיל
וניפלוג בהדיה נא אמרינן ליה האי כתבא
לא יהבינן להאי דילמא יהבתה את לאינש
אחרינא וקא הדרת ביה נא אי קושטא
קאמרת זיל את כתוב ליה להאי שטרא
אחרינא דאי יהבת לאינש אחרינא ליית לה
עסירא דכי נפקין תרתי קמיתא זכיא
תנו רבנן מיצא שובר שהאשה מודה יחזיר
לבעל אין האשה מודה לא יחזיר לא לזה
ולא לזה בזמן שהאשה מודה מיחת יחזיר
לבעל ולירוש דילמא כתבה ליתן בניסן
ולא נתנה ער תשרי ואזלא זביניתיה לתנא
לתתובתה מניסן ועד תשרי בטובת הנאה
ומציק ליה לשובר דכתי בניסן ואתי למיטרף
לקוחות שלא בדין אמ' רבא שמע מינה
איתה לד שמוטי ראמ' המוכר שטר חוב ר
לחבירו יחזר ומחלו מחול ואפי' ורש מוחל
וכן הלכתא מתני' מיצא אגרות
שום אגרות מזון שטרי ח
חליצה ומיאונין ושטרי בירורין מעשה
בית דין הרי זה יחזיר מיצא בחפיסה או
בדלוסקמא תכריך של שטרות או אגודה
של שטרות הרי זה יחזיר כמה היא אגודה
של שטרות שלשה קשורין זה בזה רבן
שמעון בן גמליא אומ' אחד לה משלשה
יחזיר ללוה שלשה לוין מאחד יחזיר ר
למלוה מיצא שטר בין שטרותיו ואין ידוע
מה טיבו יהא מונח ער שיבא אליהו אם יש
עמהן סימפונות יעשה מה שבסימפונות

מאי בירורין הכא תרגימו שטרי טענתא
והוא שימוש בית דין ר ירמיה אומ' זה בוחז
לו אחד וזה בו אחד כדתנן דיני ממונות
בשלשה זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד

מיצא בחפיסה או בדלוסקמא

מאי חפיסה אמ' רבה בר בר חנה חמרי
קטנה מאי דלוסקמא אמ' רב עמרם בר
שמונא טליקא דסבי תכריך של שטר
שטרות תלתה דכריכי חד בריש חבריה
אגודה של שטרות תלתה דהאמו

230

אהדדי וכריכי מאי מכריז שטרי
רבן שמעון בן גמליאל אומר אחד לוה משלשה
יחזיר ללוה ראי סלקא דעתך ממלין נעשל
מאי בעון נבי הדרי והילמא לקיומינהו אזול
רמקיימי והילמא מירא רספרא נעיל לא
משהי אינש קיומיה בירא רספרא
שלשה לוו מאחד יחזיר למלוה ראי סלקא
דעתך מלווין נעשל מאי בעון נבי הדרי והלמא
למכתבינו אזול ונעיל מירא רספרא רכתיבי
בתלת ירי ספרא והילמא לקיומינהו אזול
לוה לא מקיים שטריה אמר רב ירמיה
בר אבא אמר רב סימפון היינא מתחת ידי
מלוה אינך שכתוב בכתב ידו אינו אלא
כמשחק ופסול ולא מבעיא היכא דלא
כתיב בכתב ידו דאיכא למימר סברך
איתרמי ליה וכתב ליה אבי היכא דכתיב ב
בכתב ידו סבר דלמא מיתרמי ואתי ליה
בין השמשות ואי לא יהיבנא ליה תברא לא
יהיב לי זוזי אכתביה אנא ואנחיה דבי אתי
אתן ליה תברא ואשקול זוזאי ואי קשיא לך
הא דתנן ואם יש עמהן סימפונות יעשה
מה שבסימפון התם שנמצא השטר בין
שטרות קרועין דאמרינן מדראמי ליה בין
שטרות קרועין שמע מינה האי שובר דיקא
הוא וסימפון שיש עליו עדים ונמצא
ביד ירשי מלוה משאלינן להו למה די
דחתימין עלוהי אי פרע שטרא אי לא פרעון
ואי לא ידעי שהדי אינמי דליתנהו דלישלמו
אי איתי בית אישתא דרייני כשר ואם
אין עליו עדים ויצא מתחת ידי שליש כשר
דהא הימניה לשליש וסימפון היינא לאחר
חיתום שטרות כגון שכתב בגופו של שטר
לאחר חתימת העדים שטר זה פרוע כשר
דאי לאו דפריע לא הוה מרע ליה לשטריה

סליק פירקא

אלו מציאות שלו ושלו חייב להכריז שלו מציאות
שלו אלו מציאות מעוזרין מעות מעוזרות
כריכות ברשות הרבים ועיגולי דבלה וכיכרות
של נחתום ומחרוזות של דגים וחתיכות
של בשר וגיזי צמר הבאות ממדינתן ואניצי
פשתן ולשונות של ארגמן הרי אלו שלו דברי
ר מאיר יהודה אומר כל דבר שיש בו שנוי
חייב להכריז כיצד מצא עיגול ובתוכו חרש
כגר ובתוכו מעות ר שמעון בן שזעזר אומר
כל כלי אנפוריא אינו חייב להכריז

עירות מעוזרין בכמה אמר ר יצחק קב ב
בארבע אמות היכי דאמי אי דרך עגילה אפי
טובא נמי הרי שלו ואין דרך הנחה אפי
ביציר מהכי נמי לא אמר רב עוקבא בר חמא
במפנשתא רבידרי עסיקינן קב בארבע אמו
לא טרח אינש ולפי הרי הוא שלו ביציר מהני
טרח אינש ולבעל הגרן נינהו איתמר
יאוש שלא מדעת אביי אמר לא הוי יאוש ורבא
אמר הוי יאוש בדבר שיש בו סימן כולי עלמא
לא פליגי דלא הוי יאוש ואיבעי רשמעוני
דמיאש לבסוף לא הוי יאוש דכי אתא לידיה
באיסורא אתא לידיה דלכי ידע דנעיל מינה
לא מיאש אמר סימנא אית לי בגויה יהיבנה
סימנא ושקילנא ליה בזוטו של ו ובשלולית
של נהר אינך דאית ביה סימן רחמנא שדייה
דאמר ר יוחנן משום ר שמעון בן יהוצדק
מנין לאבידה ששטפה נהר שמותרת שנא
כן תעשה לחמורו כן ועו מי שאבודה ממנו
ומעויה אעל כל אדם כי פליגי בדבר שאין
בו סימן אבל אמר לא הוי יאוש דלא ידע
דנעיל מינה ורבא אמר הוי יאוש דלכי ידע
דנעיל מינה מיאש דלא מצי יהיב סימניה
ושקילנא ליה והלכתא כיתיה ביעגל קגם
והא חדא מיניהו אמר רב זביד כללא
דאבידתא כיון דאמר ליה לחסרון איש אמר
רב זביד משמא דרבא הלכתא פרעות
ברשות הרבים הרי שלו ברשות היחיד
אי דרך עגילה הרי שלו אי דרך הנחה
חייב להכריז זה וזה בדבר שאין בו סימן
אבל בדבר שיש בו סימן בין ברשות הרבים
בין ברשות היחיד בין דרך עגילה בין דרך
הנחה חייב להכריז בעון מינה מדב
ששת משקל הוי סימן אי לא הוי סימן אמר
להו רב יוסף תניתוה מצא כלי נסק וכלי
נחשת וגסטרא ואבך וכל מיני מתכות
לא יחזיר עד שיתן אות או עד שיכוין ב
משקלותיו ומדמשקל הוי סימן מדה ומנין
נמי הוי סימן ומקום נמי הוי סימן דקא ג
מקשינן לקמן ונהוי במקום סימן ומפרקינן
במידין מדקא מקשינן ומדמשטינן הכי
שמע מינה דמקום הוי סימן אמר ר שמעון בן
יעזר אומר כל כלי אנפוריא אינו חייב ד
להכריז מאי כלי אנפוריא אמר רב יהודה
אמר שמואל כלים חדשים שלא שבעתן העין
ולית בהו סימן נעקא מינה לאהדורי לעושנא

מרבנן בטביעות עינא אי שבעתן העין קים
ליה בגוייהו ומהדרינן ליה בטביעות עינא
אי לא שבעתן העין הרי זו שלו דהא לא קים
ליה ליצורבא מרבנן בגוייהו דאמ' רב יהודה
הני תלת מילי עבידי רבנן דמשנו בריבוריהו
כמסכתא ובעיריא ובאושפיזא למאי נפקא
מינה אמ' מר זוטרא לאהדורי ליה אבידתא
בטביעות עינא אי ידעינן ביה דלא משני
שלא בהני תלת מילי מהדרינן ליה ואי לא לא
מהדרינן ליה גרסי בפרק הבא על
יבמתו אמ' ר' אלעזא משום ר' יהודה בר שמעון
מותר לשנות ברבי שלום שנא' כה תאמרו
ליוסף וגו' ר' נתן אומ' מצוה שנא' ויאמר שב
שמעו איך אלך ושמע שאול והרגני וגו'
ומסתברא לן דהאי דלא חשיב הא בהדי הך
תלת מילי משום דהא לא איצטריכא ליה
דמצוה היא כי איצטריכא ליה הך דרשות
גופיה מר זוטרא חסידא אגלגיב ליה
כספא לאושפיזיה חזיה להאי גברא
דמשא יריה וגניב אגלימא דחבריה אמ'
האי הוא דלא איכפת ליה אממונה דחבריה
בעתיה ואורי ומורה ר' שמעון בן שעז
בכלים חדשים שבעתן העין שחייב להחזיר
שלו הן כלים חדשים שלא שבעתן העין
שאינו חייב להחזיר בדי מחטין ועצוריות
ומחרוזות של קרדומות וכל שלו שאמרו
שמצאן אחד אחד אבל מצאן שנים שנים
חייב להחזיר מאי בדי סיכי הכל דתלי
ביה מירי בר קרו ליה כי ההיא דאמרינן ב
בסוכה עלה אחד בכר אחד וכן היה
ר' שמעון בן שעזיר אומ' המציל מן הארי ומן
הדוב ומן הנמר ומן הברדלס ומזוטו שלים
ומשלוליתו של נהר והמוצא בספרטיא וב
ועלטיה ברזולה ובכל מקום שהרבים מצויין
שם הרי זו שלו מפני שהבעלים מתיאשין
מהן איבעיא להו כי קאמ' ר' שמעון בן
שעזיר בדוב גיים אבל בדוב ישראל לא או
דילמא בדוב ישראל נמי ואם תמצא לומר
אפי' בדוב ישראל פליגי רבנן עליה או לא ולא
איפשיט ומונין דברוב גיים מיתר וברוב ישראל
נוטל ומכריז רב יהודה היה שקיל וא
ואזיל בתריה דמר שמוא בשוקא דציפא
אמ' ליה מצא כאן ארנקי מהו אמ' ליה הרי
זו שלו בא ישראל ונתן סימניה מהו אמ' ליה
חייב להחזיר אמ' ליה תרתי אמרת הרי זו
שלו והדרת אמרת חייב להחזיר אמ' ליה

לגבים משורת הדין כי הא דאבוה דשמואל
אשכחינהו להנך חמארי כמדברא ואהדרינהו
למריהו ולבתר תריסר ירחי שתא לגבים מ
משורת הדין דאמ' ר' יוסי יהודעת להסיזו בית
חייהם את הדרך זו גמילות חסדים ילכו זו
ביקור חולים בה זו קבורה ואת המעשה זה
הדין אשר יעשון זו לגבים משורת הדין
רבא הוה קא אזיל בתריה דרב נחמן בשוקא
דרבנן אמ' ליה מצא כאן ארנקי מהו אמ' ליה
הרי הוא שלו בא ישראל ונתן סימניה מהו אמ'
ליה הרי הוא שלו והלה עומד ומצווח אמ' ליה
נעשה כיצוח על ביתו שנגלל ועל מפתנו
שטבעה בים

מתני'

מצא פירות ושו חייב להכריז
כמות שהוא מעות בכים או כיס בכמות שהוא
ציבורי פירות וציבורי מעות של שלשה מטבעות
זה על גבי זה כריכות ברשות היחיד וכרות
של בעל הבית גיזי צמר הלקוחות מבית
האומן כדי יין וכדי שמן חייב להכריז
טעמ' דפירות בכלי או כלי בכמות שהוא מעות
בכים או כיס בכמות שהוא הא כלי ולפניו פירות
כיס ולפניו מעות הרי זו שלו פירות המעורת
והפירות תנינא להא דתנו רבנן מצא כלי
ולפניו פירות כיס ולפניו מעות הרי זו שלו
מקצתן בכלים ומקצתן על גבי קרקע חייב
להכריז רחיישי' דילמא לבעל כלי ניפהו ואי
קשיא לך הא דתניא מצא דבר שאין בו סימן
ומאי ניהו פירות בצר דבר שיש בו סימן ומאי
ניהו כלי חייב להכריז דאלמא חיישין לפירי
דילמא לבעל כלי ניהו וקתני מצא כלי ולפניו
פירות הרי זו שלו ולא חישינן לפירי דילמא
לבעל כלי ניהו אמ' רב פפא לא קשיא הא
דקתני חייב להכריז כד אישתיירי ביה מירי
דחישינן דילמא הני דקמיה מיניה אישתצך
והא דקתני הרי זו שלו כדלא אישתיר ביה מירי
דאמרינן אם איתה דמיניה דמנא אשתצך
היה משתייר ביה מיניהו מירי ומדלא אית ביה
במצא מירי שמע מינה אינש אחרינא ואי
אשולייה מיניהו דלית ליה סימנא בגוייהו ולפ
הרי הן שלו ואיבעית תימא הא והא דלא
אישתייר ביה ולא קשיא הא דקתני חייב
להכריז כד מהדרי אפיה דמנא כלפי פירי
דאמרינן מהאי מצא נעזל ואית ליה למריהו
סימנא בגוייהו ולא איכפת ליה מיניהו והא דקתני
הרי הן שלו דלא מהדרי אפיה במנא לגבי
פירי ואיבעית תימא הא והא דמהדרי אפיה

לגבי ציירי ולא קשיא הא דקתני הרי זו שלו
בראית ליה אוגנים לענא דאמרינן אי מהאי
מנא נעשל הוה משתייר ביה מידי והא דקתני
חייב להכריז בדלית אוגנים לענא דאמ
אפשר דמיניה נעשל והאי דלא אשתייר ביה
מידי משום דלית ליה אוגנים דליעכביה
הלכך חייב להכריז שלש מטבעות
זה על גבי זה אמ' יצחק מגדלאה והוא
שנעשוין כמגדלין אבל משלחני שלחוני
כמעוזרות דאמו והרי הן שלו כי משלחני
מקצת מטבע זה על מקצת מטבע זה כר
מתרגמינן בתרגום ארץ ישראל שכל את ידיו
שלחיצונין לירוחי מאי מכריז אמ'
דאבינא טיבעא מכריז תנו רבנן המוצא
סלע בשוק ומצאו חברו ואמ' לו שלי היא
חרשה היא נידונית היא של מלך פלני היא
לא אמ' כלום ולא עוד שאפי כתוב עליה
לא אמ' כלום שאין מימין למטבע דאמרינן
אפוקי אפקה ומאינש דאחרינא נפל

מתני

מצא אחר הנפה או אחר הגרר
גודלות מקושרין או בשבלין
שבשדות הרי זה לא יגע בהן מצא כלי
באשפה אם מכוסה לא יגע בו ואם מגולה
טהור ומכריז מצא בגל או בכותל ישן הרי
זו שלו מצא בכותל חדש מחיצין ולחוץ
שלו מחיצין ולפנים של בעל הבית ואם היה
משכירו לאחרים אפי' מצא בתוך הבית
הרי זו שלו מאי טעמ' אמרינן הני אינש
אצנענהו הכא ואי שקיל להו האי לית ליה
למריהו סימנא בניויהו למיתב ולמשקלנהו
הלכך לישבקינהו דליתו מאריהו לישקלינהו
אמ' ר' אבא בר זברדא אמ' רב כל פתח הנח
לכתחלה לא יטול ואם נטל לא יחזיר
מצא בגל או בכותל ישן הרי זו שלו
תנא מפני שיכול לומר של אמוריין הן והוא
רשותך טעני מצא בכותל חדש
אמ' רב אשי סכינא בתר קתא וכיסא שנאיה
ומתניתין דקתני מחיצין לחוץ שלו וכול
כאורדא ונפכא תנא אם היה כותב
ממולא מהן חולקין ואם היה משכירו
לאחרים אפי' מצא בתוך הבית הרי זו שלו
אמאי ליזיל בתר בתרא אמ' ריש לקיש משום
בר קפרא בגון שעשאו עינרך לשלשה בני
אדם כאחת ואוקמה רב מנשיא בר יעקב
בשלשה גוים ורב נחמן אמ' אפי' תימא
בשלשה ישרט מאי טעמא ההוא רבנל

מיניה מיאש מימר אמ' מכרי אינש אחרינא
לא היה הכא אינהו הוא דשקלינהו איידעתייהו
לאהדורה הוה מהדרין ליה לאלתר ניהליה
ומדלא אהדרוה דעתייהו למיזלה ואזדא רב
נחמן לטעמיה דאמ' רב נחמן דאת סלע שנפלה
משנים חייב להחזיר מאי טעמ' ההוא דנפל
מינה לא מיאש מימר אמ' מכרי אינש אחרינא
לא הוה בהדאי האי הוא דהוה בהדאי נקטינא
ליה ואמינא ליה את שקלתה משלשה אינו
חייב להחזיר מאי טעמ' איאושי מיאש אמ'
למאן נקיטנא כל חד נקיטנא ליה אמ' לאו
אנא שקלתה ורבא עליב עליה ואמ' אפילו
שלשה חייב להחזיר ואפי' רלית כה שור
פריטה לכל חד וחד מאי טעמ' אימור שותפי
ניהו וחד מיניהו אהולי אהליה למנאתיה
לגביתו דחנך והלכתא כרבא רבתרא הוא
אמ' רבא ראה סלע שנפלה נטלה לפני
יאוש על מנת לגזלה עובר בכולן משום גל
תגזול ומשום השב תשיבם ומשום לא תוכל
להתעלם ואפ"ג דאהדרה לאחר יאוש מתנה
בעלמא הוא דקא יהיב ליה ואיסורא דעבד
עבר נטלה לפני יאוש על מנת להחזיר
ולאחר יאוש נתכון לגזלה עובר משום השב
תשיבם המתין לה עד שיתאשו הבעלים
ונטלה אינו עובר שא משום לא תוכל
להתעלם ואמ' רבא האי מאן דחזייה
לחבריה דנפל מיניה זוזא בי חלא ואשכחיה
ושקליה לא מיחייב לאהדוריה מאי טעמא
איאושי מיאש מיניה ואפ"ג דאיתי ארבורי
ומארבל אמ' כי היכי דנפיל מינאי נפיל

מתני

מאינש אחרינא ומשכחנא
מצא בחנות הרי זו שלו בין
תיכה לחנוני הרי זו של חנוני לפני השלחני
הרי זו שלו בין כסא לשלחני הרי זו של שלחני
לקח עיירות מחברו או ששלחה לו חברו עיירות
ומצא בתוכן מעות הרי זו שלו ואם היו עיירות
נוטל ומכריז לפני השלחני הרי זו שלו
אמ' שמואל אפי' ערוירות ומונחין על גבי
שלחן הרי זו שלו ממאי מדקתני בין כסא
לשלחני הרי של שלחני ולא קתני על השלחן
הרי של שלחני ולא קתני נמי מצא בחנות
הרי זו שלו כרקתני בריש אלא קתני לפני
השלחן הרי זו שלו כרקתני בריש מכלל
דהאי לפני דקתני אפי' לפני על השלחן הרי
זו שלו לקח עיירות מחברו וכו אמ'
ריש לקיש משום ר' יאני לא שנו אלא בלוקח מן

התגר אבל בלוקח מבעל הבית חייב להחזיר
ודוקא שדשן בעל הבית בעצמו אי נמי על
ידי עבדיו ושפחותיו הכנענים מפני שידן
כידו אבל לקחם בעל הבית מן התגר אין
חייב להחזיר מתני׳ אף השמלה
היתה בכלל כל שו ולמה
יצאה להקיש אליה מה השמלה מיוחדת
שיש לה סימנין ויש לה תובענין אף כל דבר
שיש בו סימנין ויש לו תובענין חייב להכריז
בכלל מאי בכלל כל אברת אחיך שיש
לה תובענין לאפוקי לאחר שוש דלית לה
תובענין תנו רבנן אשר תאבר ממנו ג
פרט לאבדה שאין בה שווה פרוטה שאינו
חייב ליטפל בה ולא להחזירה סימנין
וסימנין יניח ולא יתן לא לזה ולא לזה
סימנין ועדים יתן לבעל עדים סימנין וסימנין
ועד אחד עד אחד כמאן דליתיה דאמי ויניח
עידי ארינה ועידי נפילה יתן לעידי נפילה
דאמרינן זבוני זבנה ומטיא לידו דהאי
נפלה מיניה מדת ארכו ומדת רחבו יתן
למדת ארכו דאיכא למימר האי שיעורי קא
משער לה כר מיכסי בה מאריה וקאזי אבל
מדת ארכו לא מישתעד מדת ארכו
ורחבו ומדת משקלותיו יתן למדת מ
משקלותיו הוא אמ׳ סימני הגט והיא
אומרת סימני הגט יתן לה ויקוא בנקב יש
בו ביצר את פלני הוא אומ׳ סימני החוט ג
שקשור בו הגט והיא אומרת סימני החוט
יתן לה ויקוא במדת ארכו אבל ברחיזר א
וסומקא לא הוא אומ׳ בחלישה מנח
והיא אומרת בחלישה יתן לו דמירע ידעי
רכל אית בחלישה מנח ליה מתני׳
ער מתי חייב להכריז עד כדי
שיודעין בו שכנים דברי ר׳ מאיר ר׳ יהודה אומ׳
שלשה רגלים ולאחר הרגל האחרון שבעת
ימים כדי שילך לביתו שלשה וייחזור שלש
ויכריז יום אחד תאנא שכיני אברה
שכיני מקום שנמיצאת בו אבדה תנו
רבנן בראשונה כל מי שמוציא אבדה היה
מכרין עליה שלש רגלים ואחד הגל אחרון
שבעת ימים כדי לילך לביתו שלשה ויחזור
שלשה ויכריז יום אחד משחרב בית המקדש
התקינו שיהיו מכריזין בבתי כנסיות ובבתי
מדרשות משרבו האנסין דאמרי אבירתא
למלכא חתקינו שיהא מוריד לשכינו ג
ומיודעיו ודיו מתני׳

אמר את האברה ולא אמר את סימניה הרי
זה לא יתן לו הרמאי אע״פ שאמ׳ את סימניה
הרי זה לא יתן לו שנא׳ ער דרש אחיך אותו
עד שתדרוש את אחיך אם רמאי הוא אם
אינו רמאי איתמר רב יהודה אמ׳ אברה
מכריז רחישינן לרמאי ורב נחמן אמ׳ גלימא
מכריז ולא חישינן לרמאי ראם כן אין לדבר
סוף ומאי אמר את האברה ולא אמר את
סימניה דקתני במתניתין דלא אמ׳ סימנין
מיבהקין דידה והלבתא פרב נחמן
והרמאי אע״פ שאמ׳ את וכו׳ תנו רבנן
בראשונה כלמי שאבדה לו אברה היה נותן
סימניה ונוטלה משרבו הרמאין התקינו
שיהו אומ׳ לו הבא עדים שאין רמאי אתה
וטול אבוה דרב עפא אירכס ליה חמרא
אתא לקמיה דרבא ברתב הונא אמ׳ ליה זיל
אייתי שהדי דלאו רמאי את אזל אייתי שהדי
אמ׳ להו ידעיתו ביה דרמאי הוא אמרו ליה
אין אמ׳ להו אנא רמאה אנא אמרו ליה אין
לאו רמאי את קאמרינן אמ׳ רבה בר רב הונא
מסתברא לא מיתי אינש חובתא לנפשיה
והני והאי מיטענא קא טענ ולא אמרינן
בכי האי שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד
מתני׳ כל דבר שעשה ואוכל עשה
ויאכל וכל דבר שאין עשה ואוכל
יכול שנא׳ והשבתו לו ראה היאך תשיבנו
לו מה יהא כרמים ר׳ טרפון אומ׳ ישתמש
בהן לפיכך אם אבדו חייב באחריותן ר׳
עקיבא אומ׳ אל ישתמש בהן לפיכך אם
אבדו אינו חייב באחריותן יעשה ויאכל
עד כמה אמ׳ שמואל עד שנים עשר חדש ר
תניא נמי הכי כל דבר שעשה ואוכל יעשה
ויאכל כגון פרה וחמור מיטפל בהן שנים
עשר חדש מיכן ואילך שם רמיהן ומניחן
עגלים ומייחין מיטפל בהן שלשה חדשים
מיכן ואילך שם רמיהן ומניחן אוזין ותרנ
יתרנגלין מיטפל בהן שלשה חדשים ג
מיכן ואילך שם רמיהן ומניחן אמ׳
ריב נחמן בר יצחק תרנגולת כבהמה גסה
רמיא תניא נמי הכי תרנגולת ובהמה גסה
מיטפל בהן שנים עשר חדש מיכן ואילך
שם רמיהן ומניחן עגלים ומייחין מיטפל
בהן שלשים יום מיכן ואילך מיכרן בבית
דין אוזין ותרנגלין וכל דבר שטיבולו ג
מרובה יתר משכרו מיטפל בהן שלשה
ימים מיכן ואילך מיכרן בבית דין קשיא

מדרב יהודה אמר רב נפקא דאמר קרא יהודה
אמר רב אפס כי לא יהיה בך אביון שלך קודם
לשל כל אדם שלא לזק ואינה לפי כבודו
וקשיא לן והא השבת אבדה נמי עשה ולא
תעשה היא עשה דאמרן לא תגשה רכתי
לא תוכל להתעלם ומאי שנא לגבי טמאת
כהן דקא חשיב ליה לעשה וללא תעשה דאית
בה ולגבי השבת אבדה לא קא חשיב ליה
ללא תעשה דאית בה ומשנינן לא קשיא
השבת אבדה דאיהי קא רחיא לא קא חשיב
ליה ללא תעשה דאית בה דלא ערוך ליה
דלאו איהו דראחי שלא עשה לחודיה הוא
דראחי וטמאת כהן דמירחיא היא קא חשיב
ליה לעשה בה דרי לא תעשה כי היכי דלא
לידחי להו עשה דהשבת אבדה דלא אשכחן
עשה דקא דאחי שלא ללא תעשה לחודיה
אבל ללא תעשה ועשה לא אשכחן ליה
דדחי הילכך עשה דהשבת אבדה לא דחי
ליה ללא תעשה דטמאת כהן משום דאיכא
בהדיה עשה דוחה את לא תעשה ועשה
תרע דהא דרבענן למיהוי השבת אבדה
מירחיא מקמי עשה דכבוד אב ואם קא
חשבינן עשה דהשבת אבדה כהדי לא תע
תעשה דאית בה כי היכי דלא לידחי ליה
עשה דכבוד אב ואם דאמרינן לקמן
תנו רבנן יכול אמר לו אביו היטמא או שאמ
לו אל תחזור יכול ישמע לו תל איש אמו
ואביו תיראו וגו טעמ דכתי רחמנא את
שבתותי תשמורו הא לאו הכי נפיק ליה
עשה ולא תעשה הוא ואין עשה דוחה את
לא תעשה ועשה אמר רב הכישה נחייב
בה אביי הוה יתיב קמיה דרבה חזא דהנהו
עיזי שקיל קלא שדא בהי אמ ליה אידחייבת
בהי זיר אהדדינהו דרכו להחזיר
בשדה ואין דרכו להחזיר בעיר כעיא ולא
איפשיטו הילכך לא יחזיר אמר רבה כל
שכשלו מחזיר בשל חברו מחזיר כל שכשלו
טוען ופורק בשל חברו טוען ופורק
ישמעאל בר יוסי הוה קא אזיל בגבי הוא
גברא דהוה דרי בתכא דאבוי והן חריות
של דקל אותבינהו וקא מיפקתח אמ ליה
דלי לי אמ ליה כמה שויאן אמ ליה פלגא
דזוזא יהב ליה פלגא דזוזא אפקרינהו זכה
בהו אמ ליה דלי לי יהב ליה פלגא דזוזא
אהדרינא פירי דהזא דקא בעי למיזכה בהו
אמ ליה לכולי עלמא מופקר ודהילך לא
מופקר ואפקר דלא הוי הפקר כי האי גוונא ר
ישמעאל בר יוסי בפומלתא בעלמא הוא דאוק
דאוקמיה אכל איהו לכולי עלמא אפקריה
והאר ישמעאל בר יוסי זקן ואינה לפי כבודו
היה ר ישמעאל בר יוסי לפנים משורת הדין
הוא דעבד דתנו רב יוסף והודעת להם זו בית
חייהם וכו אמר יוחנן מפני מה חרבה
ירושלם מפני שהעמידו דבריהם על דין
תורה ולא עשו לפנים משורת הדין

מתני׳

אי זו היא אבדה מצא חמור
ופרה רועים ברדך אין זה
אבדה חמור וכלים העוכים ופרה רצה בין
הכרמים הרי זו אבדה החזירה וברחה הרי זו
וברחה אצל ארבעה וחמשה פעמים חייב
להחזיר שנא השב תשיבם לאחיך היה נטל
מן הסלע לא יאמר לו תן לי סלע שנא נותן
לו שכרו כפי על אם יש שם בית דין מתנה
עמו כפי בית דין ואם אין שם בית דין בפני
מי יתנה שלו קודם תניא מצא טלית
באיסרטיא קרדים באיסרטיא פרה רצה בין
הכרמים הרי זו אבדה טלית בצד גדר קרדום
בצד גדר פרה רועה בעשבים אין זו אבדה
שלשה ימים זה אחר זה הרי זו אבדה ראה
מים שוטפים ובאים הרי זה נותן בפניהן
אמר רבא לכל אבדת אחיך לחנות אבדת
קרקע עיין החזירה וברחה
החזירה וכו ואימא השב הדא זמנא תשיבם
תרי זמני אמר רבא השב אפי מאה פעמים
משמע תשיבם אין לי שא ביתו לגינתו ולחנותו
מנין תל תשיבם מכל מקום והיכא דאהד
דאהדרה לרוכתא דמינטרא לא צריך דעת
בעלים דאמ ר שעזר כל השומרין צריכין ר
דעת בעלים חוץ מהשב אבדה לבעלים שהרי
ריבתה תורה השבות הרבה שלח תשלח
שלח אפי מאה פעמים תשלח אין לי אלא
לרבר הרשות לרבר מצוה מנין תל תשלח
עזוב תעזוב אין לי שא בעלין עמי אין בעליו
עמו מנין תל תעזוב מכל מקום מות יומת
אין לי שא בכמיתה הבתובה כו מנין שאם אין
אתה יכול להמיתו בכמיתה הכתובה בו שאתה
רשאי להמיתו בכל מיתה שאתה יכול תל
לא יומת מכל מקום וכן הכה תכה
השב תשיב לי אין לי שא שומשכנו ברשות
בית דין משכנו שלא ברשות בית דין מנין
תל תשיב מכל מקום חבול תחבול אין
לי שא שמשכנו ברשות בית דין משכנו שלא

ברשות בית דין מנין תל תחבול מכל מקום
והכי תרי קראי למה לי חד לכסות יום וחד
לכסות לילה פתוח תפתח אין לי שא לעניי
עירך לעניי עיר אחרת מנין תל תפתח מכל
מקום נתן תתן אין לי שא מתנה מרובה
מחנה ממועטת מנין תל תתן מכל מקום
הענק תעניק אין לי שא שנתברך הבית בגללו
לא נתברך הבית בגללו מנין תל תעניק מכל
מקום והעבט תעביטנו אין לי שא שאין
לו ואינו רוצה להתעשר יש לו ואינו רוצה
להתעשר מנין תל תעביטנו מכל מקום זו
דברי ר' יהודה אבל חכמים אומ' יש לו ואינו
רוצה להתעשר אין נזקקין לו ומה אני
מקיים תעביטנו דברה תורה בלשון בני אדם
הוכח תוכיח אין לי שא הרב לתלמיד תלמיד
לרב מנין תל תוכיח מכל מקום גרסי'
בפרק כמה בהמה יוצאה כל שאינשי לו
למחות באנשי ביתו ואינו ממחה נתפס על
אנשי ביתו באנשי עירו ולא מיחה נתפס על
אנשי עירו על כל העולם כולו ולא מיחה
נתפס על כל העולם כלו אמ' רב נחמן אמ'
רבי חייא גלותא מיתפשי אכולי עלמא
גרסי' בערכין תנו רבנן לא תשנא את
אחיך בלבבך יכול לא תכנו ולא תסטרנו
ולא תקללנו תל בלבבך בשעה שבלבב
תכת' מדבר ומנין להוא דבר מגונה לחברו
שחייב להוכיחו תל הוכח הוכיחו ולא קבל
מנין שיחזור ויוכיחו תל תוכיח יכול אפילו
עשרה משתמנין תל לא תשא עליו חטא
תניא אמ' ר' טרפון תמיה אני אם יש ברור
הזה שמקבל תוכחה אם אמ' לו טול קיסם
מכין שיכר אומ' לו טול קוזח מבין עיניך אמ'
ר' שמעון בן עזריה תמיה אני אם יש ברור
הזה שיכול להוכיח אמ' ר' עקיבא תמיה אני
אם יש ברור הזה שיודע להוכיח אמ'
ר' יוחנן בן נדבי מעיד אני עלי שמים וארץ
שהרבה פעמים שלקה עקיבא בן יוסף על
ידי שהייתי קובל עליו לפני רבן גמליאל
בדבי וכל שכן שהוסיף בי אהבה לקיים מה
שנא' אל תוכח לץ פן ישנאך וגרסינן בפרק
שני דייני גזלות אמ' אביי האי יצורבא מתבן
דרחמו ליה בני מאתיה משום דלא מוכח
להו בכולי האי ובפרק קבא על
יבמתו אמרינן אמ' ר' שמעון משום ר' יהודה
בר' שמעון כשם שמצוה על אדם לומר
דבר הנשמע כך מצוה על האדם שלא

לומ' שאינו נשמע ר' אבא אומ' חובה שנא'
אל תוכח לץ פן וגו' עזבה תעזוב עימו תוכיח
רב אמ' ערב הכאה ושמואל אמ' ערב קללה ור'
יוחנן אמ' ערב נזיפה כתנאי ר' שמעון אומ' ערב
הכאה ור' יהושע אומ' ערב קללה בן עזאי
אומ' ערב נזיפה אמ' רב נחמן בר' יצחק ושלש
ושלשתן מקרא אחד דרשו שנא' ויחר אף
שאול ביהונתן ויאמר לו בן נעות וגו' ויטל
שאול את החנית עליו להכותו מאן דאמ' ערב
הכאה רכת' להכותו ומאן דאמ' ערב קללה
רכת' לבשתך ולבשת ערית אמך ולמאן דאמ'
ערב נזיפה רכת' ויחר אף שאול ולמאן דאמ'
ערב נזיפה הא כת' הכאה וקללה שאני התם
אגב חביבותא יתירתא דהויא ליה ליונתן כדור
מסר נפשיה טפי ערב היכן לא ישנה
ארם מאכסניא שלו רב אמ' ערב הכאה ושמו
אמ' ערב שיפשפלו כליו לאחוריו וכל כך למה
דאמ' מר אכסני פנים ונפנם אמ' רב
יהודה אמ' רב מנין שלא ישנה ארם מאכסניא
שלו מן התורה שנא' המקום אשר היה שם
אהלו כתחלה וגו' ר' יוסי ברי חנינה אמ'
מה בא ילך למסעיו מאי ביניהו איכא
ביניהו אכסניא דאקראי עים
היה בטל מן הסלע לא יאמר לו תן לי סלע
שלא נתתן לו שכרו כפועל תנא כפועל בטל
והא לאו בטל הוא אמ' אביי כפועל בטל
של אותה מלאכה דבטל מינה אם יש
שם בית דין וכו' איסור ורב ספרא עברי
עיסקא בהדדי הדדי אזל רב ספרא עלך
כלא דעת ראימור אתי לקמיה דרבא אמ'
ליה זיל איתי תלתא דעלנא קמיה אי נמי
תרי מנו תלתה אי נמי תרי דעלנא קמיה ני
תלתא אמ' ליה מנא לך הא דתנן אם ישלשם
בית דין מתנה בפני בית דין אמ' ליה מי ראמי
התם אפוקי ממונא ממר ומיתן למר הכא
אנא רידי שקלי נלויי מילתא בעלמא הוא
בביתרי סגיא תרי דתנן אלמנה מוכרת
שלא בבית דין ולאו מי איתמר עלה אמ' רב
יוסף בר מניומי אמ' רב נחמן אינה צריכה
בית דין מימחין אבל צריכה בית דין הדיוטת
מתני מצאה ברשת אינו חייב בה
ברשות הרבים חייב בה היתה
בין הקברות הרי זה לא ישמא לה אם אמור
לי אביו הטמא לה או שאמר לו אל תחזיר
הרי זה לא ישמע לו פרק ועמך פרק ושלח
אפי' ארבעה וחמשה פעמים חייב שנא' עזוב

תעזוב הלך וישב לו ואמ' הואיל ועליך מצוה
אם רצית לפרוק פרוק פטור שנא עמו
היה זקן או חולה חייב מצוה מן התורה ל
לפרוק אבל לא לטענן ר' שמעון אומ' אף
לטענן ר' יוסי הגלילי אומ' אם היה עליו יותר
ממשאו אין זקוק לו שנא תחת משאו משו'
שהוא יכול לעמוד כו' תנו רבנן הרואה
שאמ' לו אביו היטמא או שאומ' לו אל תחזיר
יכול ישמע לו תל' איש אמו ואביו תיראו
ואת שבתותי תשמורו כולכם חייבין בכבודו
עיס מצוה מן התורה
לפרוק אבל לא לטענן פרישנא מצוה מן
התורה לפרוק עמו בחנם ולא לטענן בחנם
שנא בשכר תניא להו דתנו רבנן ג
פריקה בחנם טעינה בשכר ר' שמעון אומ'
זה וזה בחנם וקימא לן כרבנן תנו
רבנן אוהב לפרוק ושונא לטענן מצוה
לטענן עם השונא כדי לכוף את יצרו שונא
שאמרו שונא ישרו ולא שונא שכאומות
שניהם אוהבים שניהם שונאים מצוה
לפרוק משוס צער בעלי חיים תנו
רבנן כי תראה יכול מרחוק תל' כי תפגע
או כי תפגע יכול בגיעה ממש תל' כי תראה
הא כיצד ראיה שישבה בגיעה ושיעורו ח
חכמים אחד משבע ומחיצה במיל וזה הוא
ריס ומדרה עמו עד פרסה אמ' רבה בר רב
הונא ונוטל שכר עיס ר' יוסי
הגלילי אומ' אם היה עליו יתר ממשאו אין
זקוק לו ליתה לדר' יוסי הגלילי
מתני' אברתי ואברת אביו של ר
קודמת אברתי ואברת רבו
של קודמת אברת אביו ואברת רבו של
רבו קודמת לשל אביו שאביו הביאו לחיי
העולם הזה ורבו הביאו לחיי העולם הבא
ואם היה אביו שקול כנגד רבו אברת אביו
קודמת אביו ורבו נושאים במשא מנח ג
את של רבו ואחר כך מניח את של אביו ג
אביו ורבו שבויים בשביה פודה את רבו
ואחר כך פודה את אביו ואם היה אביו
תלמיד חכם פודה את אביו ואחר כך פודה
את רבו מנא הני מילי אמ' רב יהודה
אמ' רב דאמ' קרא אפס כי לא יהיה כך אביון
שלך קודם לשל כל אדם אמ' רב יהודה
אמ' רב כל המקיים בעצמו בך סוף בא לידי
בך כלומ' כל הנמנע מלעשות מיצוה או
מלסייע את חבירו כדי שלא יגיעו סוף כאי

לידי עוני תנו רבנן רבו שאמרו ג
שלמרו חכמה ולא רבו שלמרו מקרא ו
ומשנה דברי ר' מאיר ר' יהודה אומ' כל שרוב
חכמתו ממנו ר' יוסי אומ' אפי' לא האיר עיניו
שנא במשנה אחת זה הוא רבו אמ' רבא
כנון רב סחורא לי' דאסברן זומא לקטרא
קרינן מאניה על חמוה מכבנן ר
דאסברי' אחר ירד אמת שיחי ואחר ג
פיתח כנגרו מכוון ולא היה יכול להוריד
ידו אמ' עולא תלמידי חכמים שנכנסו
עומדין זה מפני זה וקורעין זה על זה
ולעניין אבדה במקום אביהן אין מחזירין
עד שיהא רבו מובהק

סליק פירקא

המפקיד אצל חברו בהמה או כלים וננעלו
או שאבדו שלם ולא ריעה לה שבע שהרי
אמרי שומר חנם נשבע ויוצא נמצא ה
הנגב משלם תשלומי כפל טבח ומכר
משלם תשלומי ארבעה וחמשה ולמי ג
משלם למי שהפיקדון אצלו נשבע ולא
ריעה לשלם נמצא הנגב משלם תשלומי
כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה
וחמשה למי משלם לבעל הפיקדון
שלם ולא ריעה לישבע אמ' ר' חייה בר אבא
אמ' ר' יוחנן לא שילם ממש שנא כיון שאמ'
הריני משלם אף על פי שלא שילם
תניא כוותיה דר' יוחנן השוכר פרה מחברו
ונגנבה ואמ' הריני משלם ואיני נשבע י
ואחר כך נמצא הנגב משלם תשלומי
כפל ותשלומי ארבעה וחמשה לשוכר
אמ' רב הונא אמ' הריני משלם משבינין ג
אותו שבועה שאינה ברשותו מאי טעמ'
חישיבו שמא עיניו נתן בה אמ' רב
שפא שומר חנם שאמ' פשעתי מקני ליה
כפילה דאי בעי פטר נפשיה בגניבה
ואבדה שומר שכר שאמ' נגנב מקני
ליה כפילה דאי בעי פטר נפשיה בשבועה
ומתה שואל אפילו ששלם לא מקני
ליה כפילה במאי הוה ליה למיפטר נפשא
במתה מחמת מלאכה מתה מחמת
מלאכה לא שכיחא וליתה לדרב ג
שפא בשואל שנא אם שילם מקני ליה
כפילה דקימא לן כרב דביר דאמ' שואל
עד שישלם מאי טעמ' הואיל וכל הנייה
שלו אי עביד מילתא יתירתא ושלם מקני

שומר קמא לשלומי דהא ליכא שבועה דלימא
ליה אנת מהימנת לי בשבועה האיך לא מהימן
לי בשבועה ואע"ג דאמ' אין רצוני שיהא פקדוני
ביד אחר כראמרינן בגיטין בהשולח גט לאשתו
ואם אמ' לו טול לי ממנה חפץ פלוני הרי זה לא
ישלחו ביד אחר שאין רצוני שיהא פקדוני
ביד אחר ואמרינן עלה אמ' ריש לקיש כאן
שניה ר' אין השואל רשאי להשאיל ולא השוכר
רשאי להשכיר הני מילי לכתחלה אבל דיעבד
דיעבד אף על גב דאינו רשאי אי איכא עדים
דלא פשע בה לא מיחייבין ליה דהא גבי
השוכר עדה מחכרו והשאילה לאחר ומתה
פרכה ביון דליכא פשיעותא דהא כרכה
מתה לא מיחייב שוכר לשלומי מידילי'
ואע"ג דהשאילה לאחר ושמע מינה דלא
סבירא לן כר' מאיר דאמ' כל המעביר על דעת
בעל הבית נקרא גזלן הנהו גיאי דכל
יומא הוו מפקדי מדיהו גבי ההיא סבתא יומא
חד אפקידו חד מינייהו שמע דקא רבי הילולא
אפקריה ונפה דההיא סבתא אדאזל ואתא
איגנוב אתא לקמיה דרב פטריה דלא יכלי
למימר אנת מהימנת לי בשבועה ההיא לא
מהימנת לן דהא אינהו גופייהו כל יומא גפה
דההיא סבתא הוו מפקדי איתמר פשע
בה וי"א לאנס ומתה כרכה אביי אמ'
חייב וכל דיינא דלא דאין כי האי גונא לאו
דיינא הוא ולא מיבעיא למאן דאמ' תחלתו
בפשיעה וסופו באונס חייב דהא חייב אלא
אפי' למאן דאמ' תחלתו בפשיעה וסופו באונס
פטור הכא מאי טעמ' מלאך המות הוא דאגמא
קטלה רבא משמיה דרבה אמ' פטור
וכל דיינא דלא דאין כי האי גונא לאו דיינא הוא
ולא מיבעיא למאן דאמ' תחלתו בפשיעה
וסופו באונס פטור דהא פטור אפי' למאן
דאמ' תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב הכא
פטור מאי טעמ' מלאך המות הוא דאנסה
מה לי הכא ומה לי התם ומידה אבי דאי
הדרא לבי מרה ומתה פטור מאי טעמ' דהא
הדרא לה ולאו הבלא דאגמא קטלא
ומידה רבא כל היכא דגנבה גנב מאנסה
ומתה כדידה כי גנב דחיישינן מאי טעמ'
אי נמי שבקה מלאך המות כי גנב הוה קימא
איכא מאן דאמ' הלכתא כאביי ואע"ג דקימא
לן כל היכא דמלינן אביי ורבא הלכתא כרבא
בהא הילכתא כאביי דהא סהדיא אמרין ור'
והלכתא תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב

ואנן לא סבירא לן שא הלכה כרבא דקימא
לן כל היכא דמלינן אביי ורבא הלכה כר' יעקב
קג"ם ואע"ג דקימא לן תחלתו בפשיעה וסופו
באונס חייב הני מילי היכא דנטרינהו באחריות
דהוי נטירותא לענין מידי אחרינא ואיכא
אורחא אחרינא דאיעביד ליה לא הוה מטי
ליה האי אונסא כגון ההיא דאמרינן ההוא
גברא דאפקיד זוזי גבי חבריה אותבינהו
בצריצא דאורבני ואיגנוב אמ' רב יוסף אע"ג
דלענין נזקי נטירותא היא לענין נזק
פשיעותא היא תחלתו בפשיעה וסופו באונס
חייב ההוא אינסא הגנבה מחמת פשיעותא
דנורא הוא ומשום הכין מיחייב דלא נטרה
כד איבעי ליה אבל הכא לענין מתה כרכה
מאי אורחא דאית ליה למעבד ני היכי ולא
ליקטלה מלאך המות הילכך אע"ג דקימא
לן תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב הכא
פטור מהאי טעמא דכתיבין והיכי טעמיה
דרבא וטעמ' דרייא הוא וליכא עליה דאביי
והלכתא כותי ואע"ג דאקשינן עליה דאביי
ופריק ההוא גירוקא שינויא בעלמ' הוא ולא
סמכינן עליה יאי קשיא לך ההיא דנרסינן
בפרק השוכר את הפועלים אותיביה אביי
לרבא רועה שהיה רועה והניח עדריו ובא
לעיר ובא זאב וטרף ארי ודרס אין אומ' לו
היה שם היה מעיל לא אומ' אותו אם היה יכול
להעיל חייב ואם לאו פטור מאי לאו דעבד
בעידנא דעיילין אינשי לא בעידנא דלא עיילין
אינשי אי הכי אימ' פטור ואם לאו פטור אמאי
פטור תחלתו בפשיעה וסופו באונס הוא
וחייב דשמעת מינה דהיכא דתחלתו ב
בפשיעה אפי' אתנים שלא מחמת פשיעה
חייב ההוא מימרא דאביי ורבא הוא ולא
עריף מהאי מימרא דאית להו הכא ובבר
דחייה רבא והאי מתניתא דרועה שהיה
רועה בפשאטה סבירא לן דאומדין אותו
אם היה יכול להעיל חייב ואם לאו פטור
ודקא מוקים לה אביי דעל בעידנא דעיילי
אינשי ונקם מוקים לה רבא דשמע קל ארי
ועל שינויי גופיהו ולא סמכינן אשינויי שאפילו
דעל בעידנא דעיילין אינשי אי הוה יכול
להעיל אפי' על ידי רועים ומקלות חייב ואם
לאו פטור

מתני'

אמר לשנים
נזלתי את אחד מכם מה
יאני יודע אי זה הוא אביו של אחד מכם ר'
הפקיד אצלי מנה ואיני יודע אי זה הוא נותן

המתן שלשית אמ' לו המתן רביעית אמ' לו
המתן חמשית אמ' לו יצא ומוכרה בשוק
תניא היורד לנכסי שבויין אין מוכיחין אותן
מידו ולא עוד אלא אפי' שמע שמשמשין ובאין
וקדם ותלש ואכל הרי זה זריז ונשבח: ואלו
הן נכסי שבויין הרי שנשבה אביו או אחיו או
אחד מן המורישין והלכו להן למדינת הים
ושמעי בהן שמתו היורד לנכסי נטושין מ
מוכיחין אותן מידן: ואלו הן נכסי נטושין הרי
שהיה אביו או אחיו או אחד מן המורישין נאן
הלכו להן למדינת הים ולא שמענו בהן שמתו
וקפץ וירד לתוך הנחלה אמ' רבן שמעון בן
גמליאל שמעתי שהנטושין כשבויין: היורד
לנכסי נטושין מוכיחין אותן מידו ואלו הן
נכסי רטושין הרי שהיה אביו או אחיו או אחד
מן המורישין ואין יודע להיכן הלכו מאי שנא
הכא דקרי להו נטושים ומאי שנא הני דקרי
להו רטושין נטושים דבעל כרחן רכת ור
והשביעית תשמטנה ונטושתה רטושים
המדעתן רכת אם על בנים רוטשה
אמ' רב נחמן אמ' שמואל שבוי שנשבה מורידין
קרוב לנכסיו יצא לדעת אין מורידין קרוב
לנכסיו ובורח מחמת מרדין הרי הוא כשבוי
ומורידין קרוב לנכסיו תנא וכולן שמין
להן בעדים הכין דלא סמכא דעתיהו דחישי
דילמ' אתי מארה הארעא ומפיק לה מיניהו
תקינו להו דשמין להן בעדים כי היכי דלא
ליפסדתהו אמ' רב יהודה אמ' שמואל
שבוי הנשבה והניח קמה לקיצור ענבים
לבצור תמרים לגדור זתים למסוק בית דין
יורדין לנכסיו ומעמידין להן אפטרופוס
ויקוצר ובוצר וגודר ומוסק ואחר כך מ
מורידין קרוב לנכסיו דחישינן דילמ' שמיט
ואכיל להו ולוקים אפטרופא לעול
אפטרופא לדיקנאי לא מוקמינן אמ'
רב הונא אין מורידין קטן לנכסי שבוי ולא
קרוב לנכסי קטן ולא קרוב מחמת קרוב
לנכסי קטן כיון דלא מאחי אתי לאחזוקי
בהו ולא היא לא שנא אחי דאבא ולא שנא
אחי דאמא ולא שנא ארעאתא ולא שנא
בתי ולא שנא עביד איטרא ולא שנא לא
עביד איטרא לא מחתינן איתמר
משמא דרב עמח גאון זיכל מעות קטן מ
ממנין עליהן אפי' קרוב דאמרינן מעיינינן
אינש דמעלי ושפיו ניכסיה ולא עלוג רבנן
כין דחוק לקרוב ואף רב הונא דאמ' ולא קרוב
בנכסי קרקע במקרקעי קאמ' ולא במעות
הילכך מעות קטן יהבינן להו אפי' לקרובין
ההיא סבא דהוה לה תלת בנאתא אית
אישתבאי איחי והדא ברתה הנך תרתי נא
שביבא חדא מיניהו ושבקא ינוקא אמ' היכי
ליעביר לוקמיניהו לנכסי בירא דאחתיה
דלמא שכיב סבתא ואין מורידין קרוב לנכסי
קטן לוקמיניהו בירא דינוקא דילמא לא שכיב
סבתא ואין מורידין קטן לנכסי שבוי אמ'
אביי הילכך עלגא יהבינן לא חתא ועלגא
אירך מוקמינן ליה אפטרופא רבא אמ' ג
מיגו דמוקמינן ליה אפטרופא לעלגא מוקמינן
נמי לאירך עלגא שמעון דשכיב סבתא
אמ' אביי תולתא יהבינן לאחאתא ותולתא
יהבינן לינוקא ואירך תולתא דינקא יהבינן
לאחאתא ודינקא מוקמינן אפטרופא ל
לינוקא רבא אמ' מיגו דמוקמינן אפטרופא
לדינקא מוקמינן אפטרופא נמי לאירך
דינקא והלכתא כרבא מארי בר איסק
ואמרי לה הונה בר איסק אתא ליה אחאמני
הוזאי אמ' ליה לא ידענא לך אתא לקמיה
דרב חסדא אמ' ליה שפיר קאמ' לך רכתיב
ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו מלמד
שיצא בלא חתיסת זקן ובא בחתימת זקן
אמ' ליה זיל איתי סחדי דאחוה את אמ' ליה
איתי לי שהדי ורחלי מיניה רגברא אלמא
הוא אמ' ליה לאירך זיל את איתנהו אמ' ליה
דינא הכי המוציא מחברו עליו הראיה אמ'
ליה דינא לך ולכל בר נש דחביריך אמ' ליה
סוף סוף אתו שהדי ומשהדי ליה אמ' ליה
תרתי לא עבדי לסוף אתו שהדי דאחוה
הוא אמ' ליה זיל עלוג ליה אמ' ליה ליעלוג
לי נמי מעריסי ובוסתני דשתל אמ' ליה
שפיר קאמ' לך דתנן הניח בנים גדולים
וקטנים השביחו הגדולים את הנכסים השביחו
לאמעלא אמ' ליה אביי מי דמי התם גדולים
ידעי וקא מחלי נבי קטנים הכא מי ידע ר
דעחיל אינלגל מילת ומטת לקמיה דר' י
אמי אמ' להו גדולה מזו אמרי שמין להן
בעדים השתא דידיה נמי לא יהבינן ליה
אהדדיה לקמיה דרב חסדא אמ' להו מי דמי
התם ברשות בית דין נחית הכא לאו ברשות
נחית ועוד קטן הוא ואין מורידין קרוב ל
לנכסי קטן אהדדיה לקמיה דר' אמי אמ'
ליה לא סיימוה קמאי דקטן הוא והלכתא
כרב חסדא וקושיא דאביי ליתה משום

דקטן הוא ואין מורידין קרוב לנכסי קטן
חילוק אע"ג דלא ידע דנחיל השביח לאמעלא
אבל גדול ולא ידע דאיתיה דנחיל גביה
לא השביח לאמעלא שמין לו בעדים

מתני' המפקיד פירות אצל חבריו
הרי זה יוציא לו חסרונות לחטין
ולאורז תשעת חיצי קבין לכור לכוסמין ולדגן
עשתן שלש סאין לכור הכל לפי הזמן

תנא וכן לכל כור וכור וכן שנה ושנה כו'
בשעירבן עם פירותיו אבל יחד לו קרן זוית
אומר לו הרי שלך לפניך ובשעירבן עם
פירותיו נמי לא אמרן אלא דאיסתפק מהן וז
ולא ידע כמה איסתפק אבל ידע כמה אי
איסתפק מיהו חזינן דיריה כמה הוו וד
ידחבריה כמה הוו ומפקינן מאי דאיסתפק
מיניהו והוא חושבאנה יהבינן מיניה לכל
סאה חושבאנה כו' שמדד לו במות
הגורן והחזיר לו בימות הגורן אבל מדד
לו בימות הגורן והחזיר לו בימות הגשמים
אינו מויציא לו חסרונות מפני שהן מותירות

מתני' יויציא לו שתות ליין ר' יהודה אומ
חומש יויציא לו שלשת לוגין ג
שמן למאה לוג ומחיצה שמרים לג ומחיצה
בלע אם היה שמן מזוקק אינו יויציא לו שמרי
קנקנים שנים אינו יויציא לו בלע ר' יהודה
אומ אף המוכר שמן מזוקק לחברו כל ימות
השנה הרי זה מקבל עליו לוג ומחיצה ג
שמרים למאה והלכתא כתנא קמא

תנא אחד הלוקח ואחד המפקיד לפקטים
דכי היכי דמקבל מפקיד פקטים מקבל
לוקח נמי פקטים והני מילי דיהיב ליה זוזי
בתשרי ושקיל מניה בניסן כמדה דתשרי
אבל היכא דיהיב ליה בניסן ושקיל מיניה
בניסן כמדה דניסן לא מקבל לוקח פקטים

מתני' המפקיד חבית אצל חבריו ולא
יהדו לה הבעלים מקום וטלטלה
ונשברה אם מתוך ידו נשברה לערכו חייב
לערכה עטור ואם משהניחה בין לערכו
בין לערכה עטור יהדו לה הבעלים מקום
וטלטלה ונשברה בין מתוך ידו בין משהניחה
לערכו חייב ולערכה עטור חא מתניתי
קא הוו בה רבנן ודיקי מדקתני רישא אם
משהניחה בין לערכו בין לערכה עטור
אלמא לא בעינן דעת בעלים ומני ר' ישמע
היא דאמ' לא בעינן דעת בעלים דתניא הג

הגונב טלה מן העדר וסלעון מן הכיס למקום
שגנב יחזיר דברי ר' ישמעאל ר' עקיבא אומ
צריך דעת בעלים והדר תני סיפא כין מתוך
ידו בין משהניחה לערכו חייב אתאן לר'
עקיבא דאמ' בעינן דעת בעלים רישא ר' יג
ישמעאל וסופא ר' עקיבא כמאן מיניהו נעביר
ובא רב ששת ופריש לה כגון שטלטלה
להביא עליה גוזלות וקסבר שואל שלא מדעת
גזלן הוי ואוקמא בולה כר' ישמעאל דאמ' לא
בעינן דעת בעלים וסיפא דקתני משהניחה
חייב שהניחה במקום שאינו מקומה דלא
הויה אהדרה דהא יחדו לה הבעלים מקום
ולא אהדרה איהו להתם דאמ' ר' ישמעאל
לא קאמ' דלא בעינן דעת בעלים אלא היכא
דאהדרה לדוכתא דשקלה מינה דהינו
דשוית בעלים דתניא למקום שגנב יחזיר
דברי ר' ישמעאל אבל האי דאפקדה גביה
יחד לה מקום גביה כיון דלא אהדרה
לההוא דוכתא דייחד לה לרשותא דבעלים
אהדרה אלא לרשותא דנפשיה אהדרה
ומשום הכי מיחייב דברשותיה קימא וד
יוחנן לא סבר לה להא דרב ששת דקסבר
ר' יוחנן הניחה במקום משמע ור' עקיבא
היא והויא לה מתניתין דישא ר' ישמעאל
וסופא ר' עקיבא הלכך לא גמרינן מינה
אלא הדרינן לכללא ר' ישמעאל ור' עקיבא
הלכה כר' עקיבא ואשכחן ליה לר' יוחנן
דסבירא ליה כר' עקיבא דאמרינן לקמן
בהאי גוירקא אמ' יוחנן הלכה כר' עקיבא
לעולם ואמרינן מאי לעולם אמ' אסי
שלא תאמר הני מילי היכא דליכא עדים
אבל היכא דאיכא עדים לא אינמי אהדרה
לדוכתא ואיתכר לאפוקי מדר' ישמעאל
דאמ' לא בעינן דעת בעלים קמ"ל דבעינן
דעת בעלים הילכך לטעמיה דר' עקיבא
דאמ' בעינן דעת בעלים המפקיד חבית
אצל חבירו וטלטלה לערכו ונשברה
בין מתוך ידו נשברה בין משהניחה חייב
לא מיבעיא לא יחדו לה הבעלים מקום
דלאו למקומה אהדרה אלא אפי' יחדו לה
הבעלים מקום דלמקומה אהדרה חייב
דבעינן דעת בעלים ולטעמיה
דרב ששת דאוקמא כולה כר' ישמעאל
הויא לה האי מילתא סתם דמתניתין וכ
ומחלוקת דבריתא והלכתא כסתם מתני
ולעניין לאו טעמא אם הניחה במקומה

ש״ח דלה הבעלים אפי׳ טלטלה לצרכו פטור
דלא בענין דעת בעלים ומיסתברא לן דהלכת
מ״ש כאן דאוקמה בתרי תנאי וסבירא ליה
דהלכתא כר׳ עקיבא דאמ׳ בענין דעת בעלים
שלא מיהו כי קא סבר ר׳ עקיבא דבענין דעת בעלים
הני מילי בשומר שנגנב וגזל מרשותו כגון
המפקיד חבית אצל חברו וכייצא בו דהכין
אוקימנה בפרק הגוזל להא דתניא הגונב טלה
מן הערד וסלע מן הכיס למקום שנגנב יחזיר
דברי ר׳ ישמעאל ר׳ עקיבא אומ׳ צריך דעת בעלים
דאיהו במקום בעלים קאי ור׳ עקיבא סבר כלתו
לה שמירתו ולפי צריך דעת בעלים דהא
איהו לאו במקום בעלים קאי וכשלא החזיר
דאמי דעדיין ברשותיה קימא אבל גנבא
בעלמא דשקיל לה לגניבתא מבי מרה לא
איצטריכא ליה ר׳ ישמעאל ור׳ עקיבא שלא הא מילתא
מתניתין היא בפרק הגוזל דתנן הגונב טלה
מן הערד והחזירו מת או נגנב חייב באחריותו
לא ידענא בו הבעלים לא בגניבתו ולא בחזירתו
ומנו את הצאן ויהיא שלימה פטור מלשלם
ואיצטריכא ליה לרב ושמואל ור׳ יוחנן ורבי שבא דתנ׳
איתמר רב ולוי חד אמ׳ שליחות יד צריכ׳
חסרון ורוב אמ׳ אינה צריכה חסרון והלכתא
אינה צריכה חסרון דרבא דהוא כתרא הכי
סבירא ליה והלכתא שואל שלא מדעת גזל
הוי מתני׳ המפקיד מעות אצל
חברו צרכן והפשילן לאחוריו
או שמסרן לבנו ולבתו הקטנים או נגנבו בפניהם
שלא כראוי חייב שלא שימר כדרך השומרים
ואם שימר כדרך השומרים פטור טעמ׳
דקטנים הא גדולים פטור ולא יכיל למימר
ליה אנא מהימנית לי בשבועה האיך לא מהימן
לי בשבועה מאי טעמ׳ אמ׳ רבא כל המפקיד
על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד כשלמ
כולהי לא שמר כדרך השומרים שלא צרכן
והפשילן לאחוריו מאי הוה ליה למעבד אמ׳
רבה אמ׳ ר׳ יצחק אמ׳ קרא ועברת הכסף בירך
אעלם שצרורין יהו בירך ירושלמי
אמתי שומר חנם חייב שבועה בזמן דליכא
עדים אבל איכא עדים דלא פשע פטור אף
מן השבועה ואי איכא דפשע חייב לשלם נתנן
במקום שנהג ליתן את שלו אם ראוי לשמירה
פטור ואם לאו חייב אמ׳ שמואל נפסיקם
אין להן שמירה שלא בקרקע ומיהא שמואל
בערב שבת בין השמשות דלא אטרחוה רבנן
ואי שהה למויצאי שבת שיעור למיקבריה

ולא קבריה חייב ואי עבדא מרכבן הוא אימור
דלמא בעי זוזי לאצבדלתא אמ׳ רבא ומודה
שמואל בכותל והאידנא דאיכא טפיחאי אין להן
שמירה שלא בטפח הסמוך לקרקע או בטפח
הסמוך לשמי קורה ועריך לעמוקי להו כי היכי
דיהיב עפרא עלויהו טפח ההוא גברא
דאפקיד זוזי גבי חבריה אזל ואותבינהו מבי
בעריפא דארמאי ואיגניבו אמ׳ רב יוסף אעפ״ג
דלענין גנבי נטירותא היא לענין נזקא עשיוהו
היא תחלתו בפשיעה וסופי באונס חייב וכן
הלכתא ההוא גברא דאפקיד זוזי
גבי חבריה לסוף אמ׳ ליה הב לי זוזאי אמ׳ ליה
לא ידענא היכן אתבתינהו אתו לקמיה דרבא
אמ׳ ליה כל דלא ידענא פשיעותא היא זיל
שלים ההוא גברא דאפקיד זוזי גבי
חבריה אזל ואשלימנהו לאמיה אותבינהו
בקרטליתא ואיגניבו אמ׳ רבא חיכא דריין
ריינו להאי דינא נימא ליה לדידיה שלים
אמ׳ כל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא
מפקיד נימא ליה לאימיה אמאי לא קברתינהו
אמרה לא אמ׳ לי דלאו דידיה נינהו ראי אמ׳ לי
פקדון נינהו הוא קברינא להו נימא ליה לדידיך
אמאי לא אמרה לה דפקדון נינהו אמ׳ כל
שכן דאי אמינא לה דדידי נינהו טפי מיזדהר
בהו שלא אמ׳ רבא נשבע איהו דהנהו זוזי
אשלמנהו לאימיה ומישתבעא אימיה דהנהו
חזי נופיהו אתבתינהו בקרטליתא ואיגנוב
ומיפטר נרסי׳ בפרק החובל ההוא
ארנקא דצרקה דאתאי לעימכדיתא אפקדיה
רב יוסף גביה דההוא גברא פשע ביה אדתו
נגבי מגבוה חייביה רב יוסף אמ׳ ליה אבי ור
והתניא לשומר ולא להלוקח לעניים אמ׳ ליה
עניי דעם כריתא מיקץ קיץ להו לשמור הוא
החיא אפטרופא הימני הזכן להו תורא
ליתמי ולא הוי ליה ככי ושיני למיכל בהו ומית
אמ׳ ראמי בר חמא היכי ניריבו דייני להאי דינא
נימא ליה לאפטרופא שלים אמ׳ אנא לבקרא
מסרתיה נימא ליה לבקרא שלים אמ׳ אנא
בהרי תורי אוקמיתיה ואוכלא שדאי ליה ולא
הוה ידענא דלא איכיל מיכרי בקרא שומר
שכר הימני הוא איבעי ליה לעיוני אי איכא
פסידא ליתמי דאשכחיה למארי תורא ושקל
יתמי זוזי מיני ושלא מאי כי דקא טעין מארי
תורא אמ׳ איבעי להו לאורען מאי מידעין
ליה מידע ידיע רמקח טעות הוא הכא במאי
עסיקינן בספסרא דזבין מהכא ומזבין הכא

משתבע איהוא דלא הוה ידענא ומשלם
כחרא דמי בשר בזול החזא בברא
דאפקיד בשוקא גביה חבריה והוה ליה לדידיה
נמי כריא דשויתא אמ' ליה לפרסיא מיהא
דמי אזל איהו דמא מאידך המופקר אמ' רב
עמרם היכי נירעו דייני להאי דינא נמי
לדידיה אמ' אנא אמרי ליה מיהא דמי אזל
איהו דמא מאידך נימא ליה לפרסיא אמ' לא
אמ' לי מיהא דמי ומיהא לאתרמוי ואי שהה
שיעור לאיתויי ליה מכשותיה הילכה ולא איתי
ליה גלי ארעתיה דניחא ליה למירמא מהאי
דפקדון שלא הכא במאי עסיקין כדלא שהה
וקא מישתרשי ליה דבסמא בריה דרבא אמ'
כך הוה היוא שיברא חלא דב אשי אמ' נבייסי
ומשלם ליה דמי גבייסי פירו בייסי כשות
שאינה מתוקנת והיא עריכא דיפוך

מתני' המפקיד מעות אצל השלחני
אם עדרין לא ישתמש בהן לפי
אם אבדו אינו חייב באחריותן ואם מיתו הן
ישתמש בהן ולפי אם אברו חייב באחריותן
אצל בעל הבית כך וכן כך לא ישתמש
בהן לפי אם אברו אינו חייב באחריותן והחנוני
בבעל הבית דברי ר' מאיר ר' יהודה או כשלחני
משום רעדרין לא ישתמש בהן אמ' רב יהודה בעדרין והתימין שאנו
אמ' רב כשר משונה ואיבא דאמרי באנשי
רב מארי קשר משונה מאי תיקו הלכך לא
ישתמש בהן לפי אם אברו חייב באחריותן
אמ' רב הונא ואפי' נאנסו ורב נחמן אמ' נאנסו
לא אבל בהדיא דאי מתרמי ליה זכינא
דאית ביה רווחא זכין בהו היו עליהו שומר שכר
והלכתא כרב נחמן והני מילי דיכא דאברו ועדין
לא ישתמש בהו אבל אי אשתמש בהו היו להו
הלואה גביה וקמו להו כרשותיה ואי איתניסו
איתניסו ליה וכהא אפי' רב נחמן מודה וכך כתב
רבנו האי גאון ז"ל

מתני' השולח
ר' נפתלין בית שמאי אומרי
לקח בחסר וביתר וביה הלל אומ' כשעת הוצ
הוצאה ר' עקיבא אומ' כשעת התביעה החושב
לשלוח ר' נפתלין בית שמאי מחייבין וביה
הלל אומ' אינו חייב עד שיעשה שישלח ר'
כיצד הטה את החבית ויוטל ממנה רביעית
ונשברה אינו משלם שלא רביעית הגביהה
ונטל ממנה רביעית ונשברה משלם את הכל
איכימנה לפלונתא רבית שמאי וביה
הלל דכשנה גזלה היא דבית שמאי סברי

גזלה דעגזל האוי וביה הלל סברי שבר גזלה
דגזלה האוי כגון שגזל רחל שאינה טעונה
ונטענה אצלו וגזלה או שלא היתה מעוברת
ותעברה אצלו וילדה דבית שמאי סברי
משלם אותה ואת גזותיה ואת ולדותיה וביה
הלל סברי גזלה חוזרת בעיניה וכפלונתא
דהני תנאי דתניא הגוזל את הרחל גזזה
וילדה משלם אותה ואת גזותיה ואת ולדותיה
דברי ר' מאיר ר' יהודה אומ' גזלה חוזרת בעיניה
אבל כיוקרה וזולא לא פליגי ודיקין מדקתני
בית שמאי אומ' ילקה בחסר וביתר ולא קתני
כיוקר וכזול שמע מינה כשבח גזלה פליגי
אבל כיוקרא וזולא לא פליגי והא דאמ'
רבא לעניין יוקרא וזולא דברי חכל היא דאמ'
רבא האי מאן דגזל חביתא דחמרא מחבריה
מעיקרא שויא זוזא והשתא שויא ארבעה
תברה או שתיה משלם ארבעה בשעת הוצאה
כין העולם איתבר ממילה משלם זוזא כ
כשעת הוצאה מבית בעלים מאי טעמ' כיון
דכי איתה הדרה למרה בעינה ההיא שעתא
דקא שאתי לה או דקא תבר לה קא גזיל לה
איתבר ממילה משלם זוזא מאי טעמ' השתא
לא עכיר לה דלא מירי אמאי קא מחייבת לי
אההיא שעתא דגזלה אההיא שעתא דגזלה
זוזא הוא דהוה שויא וכן הלכתא והיכא
דמעקרא שויא ארבעה והשתא שויא זוזא בין
שתייה כין תברה בין איתבר ממילה משלם
ארבעה כר מעיקרא דבחסר ליכא מאן דאמ'
דמשלם כר השתא דתנן כל הגזלנין משלמין
כשעת הגזלה פ"ק ר' עקיבא
אומ' כשעת התביעה כלומ' אם גזל רחל
שאינה טעונה ונטענה אצלו וגזזה ואחר כך
תבעו כבית דין גזלה חוזרת כעיניה ואינו מש
משלם לא את גזותיה ולא את ולדותיה אבל
אם כשעה שתבעו כבית דין היתה טעונה אע"פ
שקרם וגזזה לאחר תביעה או שילדה משלם
אותה יאת גזותיה ואת ולדותיה דברי ר' עקיב
אמ' רב יהודה אמ' שמוש הלכה כר' עקיבא ו
ומידה ר' עקיבא כמקום שיש עדים שלא היתה
טעונה כשעה שגזל שמשלם כשעת הגזלה
ואע"פ שהיא טעונה כשעת התביעה דאמ' קרא
לאשר הוא לו יתננו כיום אשמתו וכיון דאיכא
עדים מההיא שעתא איחייב ליה אשמה וכי
היכא דלויי מילתא בעלמא הוא ור' יוחנן אמ'
חלוק היה ר' עקיבא אפי' כמקום שיש עדים
והלכה כמותו והכא אמ' הלכה כבית הלל

יקימא לן כרבא רבתרא הוא ׳ פ"ס
החושב לשלוח יד בפקדון בית שמאי מחייבי
וכו׳ מנא הני מילי דתנו רבנן על כל
דבר פשוע בית שמאי אומ׳ מלמד שחייב על
חמ׳ משבת כמעשה ובית הלל אומ׳ אינו חייב
עד שישלח יד בפקדון שנא׳ אם לא שלח
ידו במלאכת רעהו אמרי להן בית שמאי לבית
הלל והלא בבר נאמ׳ על כל דבר פשוע אמרו
להן בית הלל והלא בבר נאמ׳ אם לא שלח
ידו במלאכת רעהו אם כן מה תל׳ על כל
דבר פשוע שיכול אין לו שא הוא אמ׳ לעבד ו
ולשלוחו מנין תל׳ על כל דבר פשוע ׳
הטה את חבית וכו׳ אמ׳ רבא לא שאנו
שא נשברה אבל החמיצה משלם את כולה
מאי טעמ׳ גירי דידיה אהנובה ׳ הגביהה
ונטל וכו׳ אמ׳ שמוש לא נטל ממש שא
כיון דהגביהה ליטול אעפ׳ שלא נטל כמי
שנטל דאמי וחייב וכן הלכתא דקימא לך
שלוחת יד אינה צריכה הסרון ואפ׳ למאן
דאמ׳ צריכה הסרון בהא מיחייב דניחא
ליה למחוי האי חבית בסיס להאי רביעית ׳
נרס׳ בפרק חזקת תנו רבנן אין מקבלין
פקדונות לא מן הנשים ולא מן העבדים
ולא מן התינוקות קיבל מן האשה יחזיר
לאשה מתה יחזיר לבעלה קבל מן העבד
יחזיר לעבד מת יחזיר לרבו קבל מן הקטן
יעשה לו סגולה מאי סגולה איכא דאמרי
ספר תורה ואיכא דאמרי ריקלא דאכיל
מיניה תמרי וכולן שאמרו בשעת
מיתתן של פלו הן מהימני יעשה כפירושן
ואי לא יעשה עפירוש לפירושן ואיכא דאמרי
אי אמידי יעשה כפירושן ואי לא יעשה כ
פירוש כפירושן נרס׳ בסתיכות בפרק הבות
לאשתו ׳ ההוא דאפקיד נסא דכספא
בי חסא שביב חסא ולא פקיד אתו לקמיה
דרב נחמן אמ׳ ידענא ביה בחסא דלא אמיד
ועיר הא קא יהיב סימנא ולא אמרן שא אלא
רגיל דעייל ונפיק לגביה אבל רגיל דעייל
ונפיק לגביה אמרינן האי אינש אחרינא
אפקיד גביה והא מיחזא וכיון דמית
אתי וקא תבע ׳ ועיד ההוא דאפקיד
שבע מרגניאתא בי ידי בסדינא כל ס
מיאשא כול ׳ ועיד ההוא דאפקיד כ
מטכסא בי רב אמי וכו׳ וכולהו עסקו
דינא דרב נחמן ושמעינן מיניה דאי אפקיד
אינש גבי חבריה מידי ואי אית ליה שהדי
דהאי מידי בעיניה אפקדיה גביה שקיל ליה
ואפ׳ ליתמי ולית להו ליתמי למיטען דילמ׳
בתר זבניה אבונן מינך ומסתינא נמי מיהא
דגרס׳ בפרק חזקת ׳ מיתיב רב נחמן
בר יצחק אומן אין לו חזקה הא אחר יש לו
חזקה היכי דאמי אי דאיכא עדים אחר אמאי
יש לו חזקה שא לאו דליכא עדים מדמקשינן
ומפרקינן בדליכא עדים מיכלל דאי איכא
עדים אין לו חזקה וכן מסקנא ׳ מתניתי
בפרק הגוזל הגוזל את הגוזל או לוה ממנו
או שהפקיד לו ביושב לא יחזיר לו במדבר
על מנת לעצאת למדבר יחזיר לו במדבר ׳
האומ׳ לחבירו גזלתיך והלויתני והפקדת
אצלי ואיני יודע אם החזרתי לך אם לא
החזרתי לך חייב לשלם אבל איני יודע אם
גזלתיך אם הלויתני אם הפקדת אצלי אם
לא הפקדת פטור משלם ׳ ורמינן עלה
הא רתניא מלוה משתלמת בכל מקום
אברה ופקדון אין משתלמין שא במקומן
ותריץ אביי הכי קאמ׳ מלוה ניתנה ליתבע
בכל מקום אברה ופקדון לא ניתנו ליתבע
שא במקומן ׳ גרס׳ בפרק שלום בינו
לבינה ההוא גברא דאפקיד שושמי גבי ח
חבריה אמ׳ ליה הב לי שושמאי אמ׳ ליה
שקלתינהו אמ׳ ליה הב לי שושמאי אמ׳ ליה
דמיאן דירך שקלתינהו והני אחרינא ניתנו
מי חישינן שמא בינן או לא רב יימר אמ׳ לא
חיישינן ורבינא אמ׳ חישינן והלכתא חישינן
בפרק המוכר את הבית ׳ בעא מיניה
רב עמרם מרב חסדא המפקיד אצל חבירו
בשטר ואמ׳ לו החזרתי לך מחו מי אמרינן
מיגו דיכיל למימר ליה נאנסו מהימן כי אמ׳
ליה החזרתי לך נמי מהימן או דילמא מצי
אמ׳ ליה שטרך בידי מאי בעי ועשיט לידך
מיגו דאי אמ׳ ליה נאנסו מהימן ולא מיבי
למימר ליה שטרך בידי מאי בעי כי אמ׳ ליה
החזרתי לך נמי נאמן ולא מצי למימר
ליה שטרך בידי מאי בעי ואידי ואידי בשבועה
חמירא דמנקטינן ליה חפצא בידיה ׳
ירושלמי בפרק הכונס עאן לרחיד חד
בר נש אפקיד גבי חבריה חד שק צרור אירע
אונס הדין אמ׳ סינין הוה מלא והדין אמ׳
מטקמין הוה מלא אתא עובדא קומי רב ואמ׳
הרי זה נשבע | ונוטל ׳

סליק פירקא ׳

רעה לריהרו הזמנין דמעטרבו לזודי
וליכא דיהיב להו מתני׳ ההוא
ארבעה בסף מעשרי ואחד עשר
בסף לסלע שתות למקח ער מתי מיתר
להחזיר ער כדי שיראה לתגר או לקרובו
הורה ר׳ טרפון בלוד ההוא שמנת בסף
לסלע שליש למקח ושמחו תגרי לוד אמר
להם מיתר להחזיר כל היום אמרו יניח
לנו ר׳ טרפון מקומנו וחזרו לדברי חכמים
איתמר רב כהנא אמ׳ שתות מקח
שנינו ושמוט אמ׳ שתות מעות נמי שנינו
רכילי עלמא שוי שיתא בחמשה או שיתא
בשבעה לא פליגי דכיון דבתר מקח אזלינן
אונאה היא כי פליגי שוי חמשה בשיתא
או שוי שבעה בשיתא לשמוט ראמ׳ בתר
מעות נמי אזלינן אונאה היא לרב כהנא
ראמ׳ בתר מקח אזלינן שוי חמשה בשיתא
ביטול מקח הואי שוי שבעה בשיתא מחילה
היא ושמוט אמ׳ כי אמרינן מחילה וביטול
מקח היכא דאיכא משני צרדין אבל היכא
דליכא אלא מצר אחר אונאה היא והלכתא
כשמוט דתניא כותיה אמ׳ רב עפא
הלכתא פרות משתות נקנה מקח יתר
על שתות בטל מקח שתות קנה ומחזיר
אונאה זה וזה בכדי שיראה לתגר או לק
לקרובו וכן הלכה והיכא דזבן אינש
מידי ולאחר זמן איגלי ליה דאית ביה מומא
דהוה ביה מעיקרא מקמי דליזבניה אית
ליה להדוריה למריה ולא אמרינן בני הא
שהא ליה בכדי שיראה לתגר או לקרובו
דלא אמור רבנן הכי אלא נבי אונאה אבל
גבי מומין מקח טעות הוא וכל אימת ד
דמיגלי ליה מהדר ליה למריה והכין כתב
רבינו האיי גאון ז״ל פ״ס
ער מיתי מיתר להחזיר וכו׳ אמ׳ רב נ
נחמן לא שנו אלא לוקח אבל מוכר לעולם
חוזר אדשתבי דר׳ אמי בר חמא
זבין חמרא וטעה חזיה דהוה עציב אמ׳
ליה אמאי עציבת אמ׳ ליה דזבינו חמרא
וטעאי אמ׳ ליה הדר בך אמ׳ ליה שהיו לו
בכדי שיראה לתגר או לקרובו שדרית
לקמייה דרב נחמן אמ׳ ליה לא שנו אלא לוקח
אבל מוכר לעולם חוזר מאי טעמ׳ לוקח
נקיט מקחו בידו וכל היכא דאזיל מחיו
ליה ואמרי ליה אי טעה אי לא טעה מוכר
ליתיה למקח בידו אלא ער דמיתרמי ליה
זבינתא כזבוניה וידעאי טעה אי לא טעה
הילכך לעולם חוזר ער דמיתברר דאיתר
דאיתרמי ליה כזבינתיה וידע דטעה ולא
קא הדר ביה אמ׳ רב חסדא לא שנו
אלא בלוקח מן התגר אבל בלוקח מבעל
הבית אין לו אונאה אמ׳ ליה רב דימי נישר
וכן אמ׳ ר׳ שמעון נישר והא אנן תנן כשם
שאונאה להדיוט כך אונאה לתגר מאן ר
הדיוט לאו בעל הבית אמ׳ רב פפא בעד
ריוחא אבל מאני תשמישי דיקירי עליה אי
לא רמי ליתירי לא מזבן להו מתני׳
אחד הלוקח ואחד המוכר יש
להן אונאה כשם שאונאה להדיוט כך
אונאה לתגר ר׳ יהודה אומ׳ אין לתגר אונאה
מי שהיטל עליו ידו על העליונה ריצה אומ׳
לו תן לי את מעותי או תן לי מה שאונאתני
מנא הני מילי דתנו רבנן וכי תמכרו ממכר
אל תינו אין לי אלא שנתאנה לוקח נתאנה
מוכר מנין תל׳ או קנה איתמר האומר
לחבירו על מנת שאין לך עלי אונאה רב
אמ׳ יש לו עליו אונאה ושמוט אמ׳ אין לו
עליו אונאה ואיתבינן עליה דרב מיהא
דתניא הנושא ונותן באמונה והאומ׳ לחברו
על מנת שאין לך עליו אונאה אין לו עליו
אונאה ועריק רבא לא קשיא כאן בסתם
וכאן במפרש סתם ותניא נמי הכי בהא בסתם
אבל במפרש מוכר שאמ׳ ללוקח חפץ ג
שאני נותן לך במאתים יודע אני בו שאינו
שוה אלא מנה על מנת שאין לך עלי אונאה
אין לו עליו אונאה וכן לוקח שאמר למוכר
חפץ זה שאני לוקח ממך במנה יודע אני
ששוה מאתים על מנת שאין לך עלי אונאה
אין לו עליו אונאה וכן הלכתא תנו
רבנן הנושא והנותן באמונה לא יחשב את
הרע באמונה או זה וזה בשוויו ומעלה עליו
שכר כתף שכר חמור שכר פונדק שכר
עצמו אינו מעלה שכבר נתן לו שכרו מ
משלם מהיכא יהיב ליה אמ׳ רב פפא ב
בצרדויי דיהבי ארבעה למאה וכן הסוחרי
בבגדים שהבגד נקרא ערדא כדאמרינן
במשקין והארנא נהוג עלמא אפי׳ בצרדא
בר זוזא והסוחרים בבגדים נקראין צרדוי
על שם סחורתן פ״ס מי
שהיטל עליו ידו על העליונה מתניתי׳
ר׳ יהודה היא הנושא היא ולית הלכתא כותיה

דהא קא פסק רבא הלכת שתית קנה ומחזר
אונאה **מתני׳** כמה תהא הסלע
חסרה ולא יהא בה אונאה
ר׳ מאיר אומ׳ ארבע איסרות מאיסר לדינר
ר׳ יהודה אומ׳ ארבעה פונדיונות מעדריון
לדינר ר׳ שמעון אומ׳ שמנה פונדיונות משני
פונדיונות לדינר מאי שנא בסלע
דפליגי ומאי שנא נטלת לא פליגי אמ׳ רבא
מאן תנא טלת עד שתית מחיל אינש דאמרי
אינשי עשוק לבזיך ושוי לכרסיך סלע כיון
דלא פאני ריה לא מחיל והלכתא כרבא
היכך הילכת נמי כר׳ שמעון בסלע דסתם
לן תנא נטלת כותיה וכר פסק רבא נטלת
כותיה כראמרינן אמ׳ רבא הלכת פחות מע
משהות נקנה מקח וכו׳ סלע שנטבמה
באמצע לא ימכרנה לא להדג ולא להרם
משני שמדמין בה את אחרים שא נוקבה
ותולה בעיואר בנו או בעיואר בתו ואם נפגמה
מן היצר לא יעשנה משקל בין משקלותיו
ולא ידקדק בין ברוטותיו ולא יקבנה ויתלנה
בעיואר בנו או בעיואר בתו שא או ישחוק או
יחתוך או יקוץ או יוליך לים המלח
אבל אם חסרה ועמדה על מחיצה יקיים
עמדה על פחות ממחיצה יקוץ משם ר׳
אמי ראמ׳ ר׳ אמי ריגר הבא משקל מותר
לקיימו מסלע אפור לקיימו עמידה על יתר
ממחיצה יקוץ עד שיעמידנה על מחיצה
ואם לא חסרה שא פחות משתות יקיים
מתני׳ ערמתי מיתר להחזיר בכרכין
ערשיראה לשלחני בכפרים
ערערבי שבתות אם היה מכירה אפי׳ לאחר
שנים עשר חדש מקבלה ממנו ואין לו עליו
שא תרעומת למעשר שני ואינו חושש
שאינה שא נעשת רעה מאי שנא בסלע
דקא מפליג בין כרכים לכפרים ומאי שנא
בטלת דלא קא מפליג אביי כי תנן סלע
בכרכים תנאדרבא אמ׳ טלת לכל אינש קים
ליה בגויה סלע כיון דלא קים ליה בא אלא
שלחני ערשיראה לשלחני הילכך בכרכים
דאיכא שלחני ערשיראה לשלחני בכפרים
דליכא שלחני ערערבי שבתות ערדסלקין
לעוקא אם היה מכירה וכו׳
ערישנא הכי אם היה מכירה אפי׳ שנים עשר
חדש מקבלה ממנו בחזקת חסירות ואם לא
קיבלה ממנו אין לו עליו שא תרעומת
שאינה שא נעשת רעה אמ׳ רב פפא שמע

מינה האי מאן דמוקים אדוזא מיקרי נעשת
רעה והני מילי דנפיק על ידי הדחק
מתני׳ ההונאה ארבעה כסף והטענה
שתי כסף וההוראה שוה פרוטה
חמש פרוטות הן ההוראה שוה פרוטה והאשה
מתקדשת בשוה פרוטה והנהנה שוה פרוטה
מן ההקדש מעל והמוצא שוה פרוטה חייב
להכריז והגוזל את חברו שוה פרוטה ונשבע
לו יולי כנו אחריו אפי׳ למרי וליתני נמי
ההונאה בפרוטה אמ׳ רב כהנא זאת אומרת
אין אונאה לפרוטות ולימ׳ אמ׳ יש אונאה ל
לפחותות ולית הלכתא כיותיה **מתני׳**
שו הדברים שאין להן אונאה
העברים והשטרות והקרקעות וההקדשות
אין בהן לא תשלומי כפל ולא תשלומי
ארבעה וחמשה שומר חנם אינו נשבע ג
נושא שכר ואינו משלם ר׳ שמעון אומ׳
קדשים שהוא חייב בראשיתן אין להן אונאה ר׳ יהודה
ושאיט חייב בראשיתן אין להן אונאה ר׳ יהודה
אומ׳ אף המוכר ספר תורה בהמה ומרגלית
אין להן אונאה אמרו לא אמרו שא אלא
מנא הני מילי דתנו רבנן וכי תמכרו ממכר
לעמיתך וגו׳ אין לי שא הבה הנקנה מידלד
יצאו קרקעות שאין מטלטלין יצאו עבדים
שהוקשו לקרקעות יצאו שטרות דאמ׳ קרא
ממכר מי שגופו מבור ונעשו קנוי יצאו שו
שאין נעשו מכור ואין נעשו קנוי שא לראיה
שבהן בעי ר׳ זירא שכירות יש לה אונאה
או אין לה אונאה ממכר אמ׳ רחמנא שכירות
לא או דילמא לא שנא אמ׳ ליה אביי מי כתיב
וכי תמכרו ממכר לעולם ממכר סתמא
כתיב והאי ליומא מכירה היא בעי ר׳
ירמיה אונאה אין להן ביטול מקח יש להן
או אין להן אמ׳ רב נחמן אמ׳ חסא פרישׁ ר׳
אמי אונאה אין להן ביטול מקח יש להן
ר׳ יונה אמ׳ אהקרישות ור׳ ירמיה אמ׳ אקרקע
אקרקעות ותרויהו משמא ר׳ יוחנן אמרי
אונאה אין להן ביטול מקח יש להן מאן
אהקרישות כל שכן אקרקעות ומאן דאמ׳
אקרקעות אבל אהקדשות לא כר׳ שמואל
דאמ׳ שמוט הקרש שויה מנה שחללו על שוה
פרוטה מחול הא מידת חזינה נה
פליגתא כיני ראביאתא איכא מאן דסביר
ליה כי האי מימרא דר׳ אמי ור׳ יוחנן האונאה
אין להן ביטול מקח יש להן ואיכא מאן ד
דסביר ליה כר׳ יוחנן ואמ׳ רביטול מקח

244
233

רקאמ"ר יוחנן לאו יתר משתות הוא אלא
על חד תרין הוא וסמיך ליה דהאי מימרא
אנמרא רבני מערבא דאמרי אמ"ר יוחנן
אם היה הדבר מועלם יש בו אונאה מתניתא
פליגא על ר' יוחנן שהרי דברים שאין להן אונאה
העברים והשטרות והקרקעות נתתי לך
בדבר שאינו מועלם וקא פריש לדבר שאינו
מועלם כגון שלא הגיעה הונאה למחצה
במחצה ואיבא מאן דמספקא ליה
מילתא ולא קא פסיק בה מידי ואנן ניקום
במילתא שפיר ואיתמר לן דהאי מימרא
דר' אמי ורבי יוחנן ליתיה משום דחזינן לרב
נחמן דהוא בתרא דסבירא ליה אין אונאה
לקרקעות כלל ואפי' שוה מאה במאתים
דאמרינן בפרק מי שהיה נשוי זבין
במאתים ושויא מאה סבור
אמ' ליה לתקוני שדרתיך ולא לעוותי אמ'
ליה מה יקוקא בריה דרב חסדא לרב אשי
הכי אמרי נהרדעי משמא דרב נחמן אין
אונאה לקרקעות ועוד נרסי בפרק האיש
מקדש בו ובשלוחו אמ' רבא אמ' רב נחמן
האחין שחלקו הרי הן כלקוחות בפחות משתות
נקנה מקח יתר על שתות בטל מקח שתות
קנה ומחזיר אונאה אמ' רבא הא דאמרת
בפחות משתות נקנה מקח לא אמרן אלא
דלא שוו שליש אבל שוו שליש אמ' ליה
לתקוני סדרתיך ולא לעוותי והא דאמרת
יתר על שתות בטל מקח לא אמרן אלא
במטלטלי אבל במקרקעי אין אונאה לקרקע
ועוד אמרינן בבבא קמא שוה כסף מלמד
שאין בית דין נזקקין לו לנכסין שיש להן
אחריות ומאי ניהו קרקע מאי משמעא אמ'
רבה בר עולא דבר השוה כל כסף מאי היא
קרקעית דאין להן אונאה שמעינן מהני כ
כולהי דאין לקרקעית לא אונאה ולא ב
ביטול מקח והא דר' אמי ור' יוחנן ליתא
הקימא לן כרב נחמן דבתרא הוא והלכתא
כותיה בריני ועוד דרב נחמן נותיה הוא
דאמרה משמא דרשמא משמי' דר' אמי והא
לא סבירא ליה כותיה והא דאיתמ' בגמרא
דבני מערבא משמיה דר' יוחנן לא ערוך כ
מיהא דאיתמר משמיה בגמרא דילן והא
אידחי ליה מדרב נחמן דאמ' והא דרב נחמן
לא איתמרא בהדא דזכתא לא איכפת לך
נהי דבמה מילי בגמרא לא מיפרשן ב
בזכותיהו ומיפרשן בזכותא אחרינא ר

הדא שונים אם היה בן גרים לא יאמר לו
זכור מעשה אפותיך שנא׳ וגר לא תונה
ולא תלחצנו וגו׳ תנו רבנן לא תוכו
איש את עמיתו באונאת דברים הכתוב
מדבר אתה אומ׳ באונאת דברים או אינו
אלא באונאת ממון כשהוא אומ׳ וכי תמכרו
אל תונו הרי אונאת ממון אמור הא מה
אני מקיים ולא תונו איש את עמיתו באונאת
דברים חכת מדבר הא כיצד היה בעל
תשובה לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים
היה בן גרים לא יאמר לו זכור מעשה א׳
אבותיך הראשונים אם היה גר ובא ללמוד
תורה לא יאמר לו פה שאכל נבלות וט
טרפות שקצים ורמשים יבא וילמד תורה
שנתנה מפי הגבורה היו חלאין באין עליו
וסודין באין עליו או שהיה מקבר בניו לא
יאמר לו ברוך שאמרו חברו לאיוב הלא
יראתך כסלתך וגו׳ זכר נא מי הוא נקי אבד
וגו׳ אם היו חמרין מבקשין תבואה לא
יאמר להן לכו אצל גילני שמוכר תבואה
וידע בו שאינו מוכר תבואה מעולם ר׳
יהורה אומ׳ אף לא יתלה עיניו על המקרן
בשעה שאין לו דמים שהרי דבר מסור ללב
נאמ׳ בו ויראת משלהיך אמ׳ ר׳ יוחנן
משום ר׳ שמעון בן יוחאי גדול אונאת דברים
יתר מאונאת ממון שזה נאמ׳ בו ויראת וזה
לא נאמ׳ בו ויראת ר׳ שמעון אומ׳ זה בגופו
וזה בממונו וד׳ שמוש בר נחמני אמ׳ זה נתן
להשבון וזה לא נתן להשבון תאנ׳
תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק כל המלבין
פני חברו ברבים כאלו שופך דמים אמ׳
ליה שעיר קאמרת דחזינא ליה דאזיל
סומקא ואתי חיורא אמ׳ ליה אבוי לרב דמי
במעיבא במאי דהירי אמ׳ ליה באחוורי
אנני דאמ׳ ר׳ חנינה כל היורדין לגיהנם
עולין חוץ משלשה שיורדין ואינן עולין
ואלו הן המכנה שם לחברו והמלבין פני
חברו ברבים והבא על אשת איש היכן מכנה
היכן מלבין ויאמר דרש בייי בשמיה
אמ׳ רב חסדא גר טוכיה אמ׳ רב נוח לו לאדם
שיפיל עצמו בתוך כבשן האש ואל ילבין
פני חברו ברבים מנלן מתמר דכתי׳ היא
מוצאת אמ׳ רב חנינה בריה דרב
אידי מאי דכתי׳ לא תונו איש את עמיתו
שאתך בתורה ובמצות אל תונהו
אמ׳ רב חסדא כל השערים ננעלין חוץ

משערי אונאה שנא׳ הנה יי׳ נעצב על חומת
אנך וגו׳ אמ׳ שעזר הכל על ידי שליח
חוץ מאונאה שנא׳ ובירו אנך אמ׳ אבהו
שלשה אין הקדוש ברוך הוא נגעל בפניהם ואלו הן
אונאה וגזל ועל אונאה דכתי׳ הנה יי׳ נעצב
על חומת אנך גזל דכתי׳ חמס ושוד
ישמעכה על פני וגו׳ אחד המאנה את
הגר ואחד הלוחצו עובר בשלשה לוין

מתני׳

אין מערבין בירות בפירות
אפי׳ חדשים בחדשים ואין עיר
לומ׳ חדשים בישנים באמת בין התיחו ר׳
לעזר קשה ברך מפני שמשביחו ואין
מערבין שומרי יין בין אבל נותן לו שמרי
מי שנתערב מים בייגו לא ימכרנו בחנות
שמא אם כן מוריענו ולא לתבר אגפי שמוריעו
שאינו להמות בו מקום שנהגו להטיל מים
בין יטילו תנו רבנן אין צורך למר
חדשות עומדות משלש וישנות מארבע
וקא מזבין ליה חדשות ראין מערבין שמא
חדשות מארבע וישנות משלש וקא מזבין
ליה חדשות אין מערבין מפני שארם
רוצה לישנן באמת בין התירו לענ
קשה וכו׳ אמ׳ רב נחמן ובין הגיתות
שנו והאידנא דקא מערבי שלא בין הגיתות
סברי כר׳ אחא דתניא ר׳ אחא מתיר ברבר
הניטנעם תניא השועה יין לחמרין
הרי זה לא יערב שמרים של אמש בשל יום
ושל יום בשל אמש אבל מערב של אמש
בשל אמש ושל יום בשל יום מקום
שנהגו להטיל מים בין יטילו תנא
אפי׳ למחיצה ולשלוש ולריביע אמ׳ רב זבין
הגיתות שנו

מתני׳

התנר נוטל
מחמש נחנות
ונותן לו לתוך
מגורה אחת מחמשת גיתות ונותן לתוך
עטום אחד ובלבר יתבין לערב ר׳ יהודה
אומ׳ לא יחלק חנוני קליות ואגוזין לתינוקות
מפני שמרגילין לבא אצלו והחכמים מתירין
ולא יפתחות את השער וחכמים אומ׳ זכור
לטוב ולא יבור את הגריסין כדברי אבא
שאול וחכמי מתירין ושזין שלא יבור על
פי מגורה שאינו שלא כנונב את העין ואין
מערכסין לא את הארם ולא את הבהמה
ולא את הכלים מאי טעמייהו דרבנן
משום דאמ׳ ליה אנא מגליגנא אמגוזי את
עלוב שיסקי ולא יבור את הגריסין
דברי אבא שאול וחכמים מתירין

2042
234

מאן חכ"ר אחא היא דתניא ר' אחא מתיר
ברכר הנראה אין מערכסן לא את
הארנ ולא את הבהמה וכו' תנו רבנן
אין משרבטין את הארם ולא את הבהמה
ואין נופחין בקרבים ואין שורין את הבשר
במים מאי אין משרבטין הכא תרגימו
מיא דחיזרא רבא שרא לעלומי ניריה רב
נחמן שרא לעלומי דיקולי והא אנן תנן
אין מערכסן לא את הארם ולא את הבהמה
ולא את הכלים לא קשיא הא בחרתי היא
בעתיקי

סליק פירקא

אי זה הוא נשך ואי זה הוא תרבית אי זה
הוא נשך המלוה סלע בחמשה דינרין
ומאתים חטים בשלש מעני שהוא נושך
אי זהו תרבית המרמה בעירות כיצר לקח
ממנו חטים מדינר דהב הכור וכן השוער
עמדו חטים בשלש דינרין אמר לו תן לי
חטי שלי מיומדן ולוקח אני לי בהן יין אמר
לו הרי חטיך עשויות עלי בשלשים דינרין
והרי לך איצלי בהן יין ויין אין לו תנו
רבנן את כספך לא תתן לו בנשך וגו'
אין לו לא נשך בכסף ורבית באוכל נשך
באוכל מנין תל נשך אוכל רבית בכסף
מנין תל נשך כסף אם איני עניך לנשך כסף
שהרי נאמר את כספך לא תתן לו בנשך
תנהו עניך לרבית כסף ואין לי אלא כלווה
כמלוה מנין נאמר נשך כלווה ונשך כמלוה
מה נשך האמור כלווה לא חלקתה בין
בין בכסף ובין באוכל בין בנשך בין ברבית
אף נשך האמור כמלוה לא תחלוק בין בין
בכסף ובין באוכל בין בנשך בין ברבית
מנין לרבות כל דברי שנא' נשך כל דבר
אשר ישך תנו רבנן לא תעשו עול
במשקל במדה וגו' כמדה זו מדידת
קרקע שלא ימוד לאחד בימות החמה
ולאחד בימות הגשמים במשקל שלא
יטמין משקלותיו במלח במשורה שלא
ירתיח קל וחומר ומה משורה שהיא אחד
משלשים ושלשה כלוג הקלידה עליו תזה
קל וחומר להין וחצי ההין ועלישית ההין
אמר רבא למה לי דכתיב יציאת מצרים
ברבית יציאת מצרים במשקלות יציאת
מצרים גבי יציאת אמה הקבה אני הוא
שהבחנתי במצרים בין טיפת נכ[illegible] לטיפה

שאינה של בכור אני הוא שעתיד ליפרע
ממי שתולה מעותיו בי' גוי ומלוה אותן
לישראל ברבית וממי שטומן משקלותיו
במלח ומי שתולה קולא אילן בכבדו ואומר
תגלת היא פיס אי זו היא
רבית אטו האי דאמרין ערי השתא לאו
רבית הוא אמר רבה עד כאן של תורה כ
מיכאן ואילך של דברי סופרים קצוצה
מכאן ואילך אבק רבית אמר אלעזר
רבית קצוצה יוצא בדיינין אבק רבית אינו
יוצא בדיינין ורחמן אמר אפי' רבית קצוצ
אינה יוצא בדיינין והלכתא כר' אלעזר
אמר רב נחמן בר יצחק מאי טעמא דר' אלעזר
רבית וחי אחיך עמך אהדר ליה רבי חי בהדך
וכי קאמרינן רבית קצוצה יוצא בדיינין
הני מילי מינייה דידיה אבל מירתיה לא
כראמרינן בין ראשע ויצ"ק ילכש ותנן ר'
רבנן הניח להן אביהן מעות של רבית אעפ"י
שהן יורשין שהן של רבית אין חייבין להחזיר
ואם הניח להן אביהן לא זה ולא זית וכל דכר
המסים חייבין להחזיר מפני כבוד אביהן
ואקשינן והני מי מחייבי בכבוד אביהן קרי
כאן ונשוא בעמך ראת אזר בעשיר מעשה
עמך ואוקימנה בשעשה תשובה ולא הספיק
להחזיר עד שמת טעמא דעשה תשובה
הוא דחייבין להחזיר הא בר המסים אפי'
אם מת ולא עשה תשובה אפי' דכר מסים
אין חייבין להחזיר דאמר קרא אל תקח מאתו
נשך ותרבית ליריה אזהריה רחמנא
לבריה לא אזהריה רחמנא תנו רבנן
שנים שהיו מהלכין בדרך וביד אחד מהן
קיתון של מים אם שותין שניהם מתים
ואם שותה אחד מגיע לישוב דרש בן פטורין
מוטב ישתו שניהם וימותו ואל יראה אחד
מהן במיתתו של חברו עד שבא ר' עקיבא
ולימד וחי אחיך עמך חייך קודמין לחיי
חברך פיס לקח ממנו
חטים מדינר הזהב הכור וכן השוער וכו'
וכי אין לו מאי האי והתניא אין פוסקין על
הצירות עד שיצא השוער יצא השוער כ
פוסקין אעפ"י שאין לזה ישלזה אמר רבא
בבא לחוב בדמיהן עסקינן כדתנן
אושעיה הרי שהיה נושה בחבירו מנה והלך
ועמד לו על גבו אמר לו תן לי את מעותי
שאני יוצה ליקח בהן חטין אמר לו חטים
שלי שאני נותן לך צא ועשם עלי כשוער

תשיך פועל
"ושא

של עכשיו הניע זמן יין למכור אמ"ל תן לי
חטיי שאני מוכרן ולוקח אני סתן יין אמ"ל
יין ישׁ לי שאני נותן לך עצא ועשׂם עלי כשעך
של עכשיו הניע זמן שמן למכור אמ"ל תן לי
יין שאני מוכרו ולוקח אניבו שמן אמ"ל שמן
ישׁ לי שאני נותן לך עצא ועשׂם עלי כשעך
של עכשיו כיצד ישׁ לו מותר אין לו אסור ומאי
לקח דקתני במתניתין לקח בהלואתו
אמ"ר חבא שמע מינה מדר' אושעיה תלת שמע
מינה מעמירין מליה על גב פירות ולא
אמרינן דלא כאסרו חבא לירו ושמע מינה
והוא דיש לו ושמע מינה איתה לדר' יוחאי
ראמ"ל מה לי הן ומה לי רמיהן אמ"ר חבא השתא
ראמ"ל יוחאי מה לי הן ומה לי רמיהן מה"ט לי
רמיהן ומה לי הן נמי אמרינן ופוסקין על
שער שבשוק ואע"ג שאין לו ואי קשיא לך הא
דתניא בכיצד ישׁ לו מותר אין לו אסור התם
שלקח בהלואתו הכא בזוזיה וכיון תאנו
רב ספרא כרבית דבי ר' חייה ישׁ רבים שהן
מותרין ואסור לעשותן מפני הערמת רבית
כיצד אמ"ל הלויני מנה אמ"ל מנה אין לי
חטים במנה ישׁ לי שאני נותן לך נתן לו חטים
במנה וחזר ולקחם ממנו בעשרים וארבעה
סלע מותר ואסור לעשות כן מפני הערמת
רבית רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו האי
מאן דיהיב זוזא אתרעא עריך לאיתחזויי
בבידרי למאי אי למיתבא לא קאני ואי לקבולי
עליה מי שפיר כי לא מיתחזי נמי מקבל
לעולם לקבולי עליה מי שפיר ומאן דיהיב
זוזי אתרעא לביתרי תלתה יהיב אי מיתחזי
ליה סמכא דעתיה ואי לא אמ"ל ליה אמינא
אשכחת עירי דשפירי מדידי ושקלת
אמ"ר אשי השתא דאמרת משום מיסמך
דעתה הוא אבל אשכחיה בשוקא ואמ"ל ליה
סמכא דעתיה אמ"ר נחמן כללא
דרביתא כל אינר עטר לי אפיק
נחמן האי מאן דיהיב זוזי לקיראה וקא אזלן
ארבעה ואמ"ל ליה יהיבנא לך חמשה איתינהו
שרי ליתנהו אפיר פשיטא לא צריכא דאיכ
ליה אשראי בהדיתא מיהו דתימ כיון דאירד
ליה אשראי בערב שיבא בני או עד שאמצא
מעתה דאמי קמל כיון דמחסורי נוכיאנא
בהין דליתינהו דאמי אמ"ר נחמן האי
מאן דאוזיף פשיטי מחבריה ואישתכוח
טעיתא אי בכדי שהדעת טועה מיחייב
לאהדורי ואי לא מתנה הוא דיהיב ליה

והיכי דאמי בכדי שהדעת טועה בעישורייתא
והימושייתא כגון שמצא תוספת חמשה או
תוספת עשרה חייב להחזיר דאיכא למימר
דילמא חמשה חמשה היה מני או עשרה עד
עשרה הוה מאני וקא טעי בחדא עשרה או
בחדא חמשה אי נמי כגון דקא מאני חמשה
ומנה חדא והדר מאני חמשה ומנה חדא
ליזיל בכמה חמשה קא מאני או כמה עשרה
קא מאני וטעה וערבינהו להנהו סימאני
בהדי הכי נמי טיעותא היא ומיחייב
לאהדורי ואי לא מתנה הוא דיהיב ליה אמ"ל
ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי אי אינש
תקיפא דלא יהיב מתנה מאי אמ"ל ליה דלמא
מינזל גזליה וקא מבלע ליה כחשבון חתינא
הגזול את חברו והבליע לו בחשבון יצא
ואי אינישׁ מעלמ"ד דלא שקל וטרא כהדיה
מאי אמ"ל ליה דלמא אינישׁ אחרינא נזליה
ואמ"ל ליה זיל אוזיף ליה לפלניא ואבלעליה
בחשבון אמ"ר חבא האי מאן דיהיב זוזי
לגינאה וקא אזלי עשרה קארי בני זרתא
וחתיא ואמ"ל ליה יהיבנא לך בני נרמירא
גרמידא כיון דמימילא קא רבו שפיר דאמי
ואי קשיא לך הא דתניא ההולך להלוך את
עזיו ולגזוז את חבליו ולרדות את פורתו
מצאו חברו ואמ"ל מה שעזי חולבות ממך
לך מה שרחלי גוזזות מכור לך מה שכורתי
רודה מכור לך מותר אבל אמר לו מה
שעזי חולבות כך וכך בכך וכך מנור לך
מה שרחלי גוזזות כך וכך בכך וכך מכור
לך מה שכורתי רודה כך וכך בכך וכך
מכור לך אסור ואע"ג דמימילא קא רבו כיון
דליתנהו בהדיא שעתא אסור התם לאו
מיניה קא רבו רשקלי ליה להאי חלב וגיזה
ואתי אחרינא הכא קארי מיניה קא רבו
ראי שקלי ליה להאי קרא לא אתי אחרינא
וכר שביק ליה התם לית ליה לדידיה שיורא
בניה הילכך שעיר דאמי אמ"ר אבי
שרי ליה לאיניש למימר ליה לחבריה הילך
ארבעה זוזי דמי חבירתא אי תקנא תקנא
כרשותך ואי יקרא או זילא כרשותי אמ"ל ליה
רב שרביה לאביי האי קרוב לשכר וריחוק
להפסד הוא אמ"ל ליה כיון דקא מקבל עליה
זולא ויקרא התם לזה ולזה הוא

מתני' המלוה את חברו לא ידור נחיצו
חנם ולא ישכור ממנו בעיתות
מפני שהוא רבית מרבין על השכר

243
235

ואין מרבין על המכר כיצד השביר לו את
החצר ואמר לו אם מעכשו אתה נותן לי
הרי היא שלך בעשר סלעים לשנה ואם של
חרש בחרש מסלע בחרש מותר מכר לו
את השדה ואמ' לו אם מעכשיו אתה נותן לי
הרי היא לך כסף זוז ואם לניר בשנים עשר
מנה אסור אמ' רב יוסף בר מניומי אמ'
רב נחמן אע"פ שאמרו הדר בחצרו של חברו
שלא מדעתו אינו צריך להעלות לו שכר
הלוהו ודר בחצרו צריך להעלות לו שכר
ואמ' בחצר דלא קימא לאגרא ונברא לדלא
עביד למיגר איכא דאמרי אמ' רב יוסף
בר מניומי אמ' רב נחמן אע"פ שאמרו הדר
בחצר חברו שלא מדעתו אינו צריך להעלות
לו שכר הלוהו ודר בחצרו צריך להעלות
לו שכר מאן דאמ' הלוהו וכל שכן הלוהו ומאן
דאמ' הלוהו אבל הלוהו לא מאי טעמא כיון
דמעיקרא לאו אדעתא דהכי אזניה ליה
לגבה והלכתא כלישנא קמא דאמ'
הלוהו ודר בחצרו צריך להעלות לו שכר
אבל להוציא ממנו ברייתן בהלוהו ודר
בחצרי מפקינן מיניה אגרא דהויא ליה תבית
קבוצה אבל הלוהו ודר בחצרו דלאו אדעתא
דהכי אוזניה אבל רבית היא ואינה יוצאה
בריינן דהויא ליה כרבית מוקדמת ורבית
מאוחרת ולא תימא דהני מילי היכא דפרע
ליה זוזיה דאוזניה ודר קא תבעי באגרא
ביתיה לא אפי' קא תבעי ליה מיקמיה דליפרעיה
לא מייבעי ליה לכפויי ליה שיעור אגרתא
כד אמרינן לקמן אמ' רב אשי השתא דאמרת
אבל טפי לא מפקינן מיניה אבל שיעור זוזי
נמי לא מסלקינן ליה בלא זוזי מאי טעמא
כל סלוקיה בלא זוזי אפוקי מיניה הוא
רב יוסף בר חמא הוה תקיף עבדי דאינשי
דמסיק בהו זוזיה ועביד בהו עבידתא אמ'
ליה רבא בריה מאי טעמ' עבד מר הכי אמ'
ליה אנא כרב נחמן סבירא לי דאמ' רב נחמן
עבדא נהים כריסיה לא שויי למריה ולמה
ולמדתיה למאי מתבעי אמ' ליה אימר דאמ'
רב נחמן כגון דראו עבריה דמתקיד כיני
כובי עברי אחרני דמעבר עבדי מי אמ' אמ'
ליה אנא כי האי סבירא לי דאמ' רב דניש בר
רב קטינא אמ' רב התיקון עבדו של חברו
ועשה בו מלאכה שטוח הניחא ליה דלא
ניסתרו עבריה אמ' ליה הני מילי היכא דלא
מסיק ביה זוזי מרבין דמסיק ביה זוזי מחזי
כרבית דאמ' רב יוסף בר מניומי אמ' רב נחמן
אע"פ שאמרו הדר בחצר חברו שלא מדעתו
אינו צריך להעלות לו שכר הלוהו ודר
בחצרו צריך להעלות לו שכר אמ' ליה הר
הדרי בי אמ' אביי האי דמסיק אדעתא
זוזי דרביתא בחבריה וקא אזלא אדעתא דידיה
כשוקא ויהב ליה רמשה כי מפקינן מיניה
אתבעה מפקינן מיניה ואידך אוזולי אוזיל
גביה רבא אמ' רמשה מפקינן מיניה רבתות
רבית' אתאי לידיה והלכתא כרבא ומן
מאן דמסיק בחבריה זוזי דרביתא ויהב ליה
גלימא כגוניהו כי מפקינן מיניה גלימא מי
מפקינן מיניה מאי טעמ' כיון דלא למ'רו
גלימא דמיפסי וקאי גלימא דרביתא הוה
אמ' רבא האי מאן דמסיק תריסר זוזי
דרביתא בחבריה ואוגר ליה חצר דמיתגרא
בעשרה בתריסר כי מפקינן מיניה תריסר
מפקינן מיניה אמ' ליה רב אחא מדפתי
לראבינא ולימ' ליה כי אגרנא דהוה קא
משתרשי לי השתא דלא קא מישתרשי לי
כי ראגרי כולי עלמא הוא דאגרנא אמ' ליה
לא משום דאמ' ליה סברת וקבילת
מרבין על השכר ואין מרבין על המכר
מאי שנא רישא ומאי שנא סופא רבה ורב
יוסף דאמרי תרוייהו שכירות אינה משתלמת
שלא לכסוף והאי כיון דלא מאטי דימני
למיגבה לאו אגר נטר לי הוא מישום רשויא
הכי והאי דקאמ' ליה אם מעכשיו אתה נותן
לי הרי היא שלך בעשר סלעים בשנה אי זולי
הוא הקא מודיל גביה וסופא כיון דזכיני מנהו
כעין למשקל זוזי מהשתא הילכך אגר נטר
לי הוא ואסיר תוספת הלוקח
מכר מחברו על מנת ליתן לו מיכאן ועד
שנים עשר חרש רשאי שיאמר לו תן לי מיד
בפרות ואינו חושש משום רבית ירושלמי תני
ישנ רבריס שהן כמו רבית ומותרין כיצד
לוקח ארפ שטרותיו של חברו ומלוותו של
חברו בפרות ואינו חושש משום רבית
אמ' רבא דיקי כה רבנן בהא מילתא ואוקמה
אקרא כשביר שנה בשנה יהיה עמך שכירות
של שנה זו אינה משתלמת שלא לשנה אחרת
אמ' רב ענבא טר שא דירי שרי מאי טעמ'
שיכראי לא נפיש וזוזי לא ערכינא אנא הוא
דקא עבידנא מילתא נבי לוקח אמ' ליה
הנשתי בריה דרב אידי לרב שבא מאי חזי
מר דאזיל בתר דידיה ויל כתר לוקח דאלי

יחצרים לו חק רבית
חלק אחרי סלעא

הוה ליה זוזי הוה שקיל כד השתא השתא
דלית ליה זוזי שקיל כי יוקרא דלקמיה וקא
חסר טובא ולא אמ' רב חמא טרשא דידי ו
ודאי טרי מאי טעמ' ניחא ליה דליקום כר שתי
רכל היכא דאזלי שבקי להו מיכסי ונקיטי
להו שוקא והלכתא כרב חמא ולית' לדרב
מתני' מכר לו את השדה
ונתן לו מקצת דמים ואמ
לו אימתי שתרצה הבא מעות וטול את
שלך אסור הלוהו על שדהו ואמר לו אם
אין אתה נותן לי מיכן ועד שלש שנים הרי
היא שלך הרי היא שלו יכך היה ביתוס בן
זונן עושה על פי חכמים מי איכל נ
פירות רב הונא אמ' מוכר איכל פירות רב
ענן אמ' משלשין ולא פליגי הא דרב הונא
בדאמ' ליה לכי מיתית זוזי קני מעכשו
תאני רב סברא בבריתא רבי ל היא פעמים
ששניהן מותרין פעמים ששניהן אסורין
פעמים שהלוקח אסור ומוכר מותר פעמים
שהלוקח מותר ומוכר אסור עאני רבא
בתריה פעמים ששניהן מותרין דאמ' ליה
קני השתעיד זוזך פעמים ששניהן אסורין
דאמ' ליה לכי מיתית קני מעכשו מוכר
מותר ולוקח אסור דאמ' ליה לכי מיתית
קני לוקח מותר ומוכר אסור דאמ' ליה קני
מעכשיו וזוזי הלואה נבך מישכן לו
בית מישכן לו שדה ואמ' לו לכשתר עד
יתמכרם לא תמכרם ולא בדמים הללו
אסור בשוויהן מותר מכר לו בית מכר
לו שדה ואמ' לו לכשיהו לי מעית תחזירם
לי אסור לכשיהו לך מעית אחזירם לך נ
מותר מאי שנא רישא ומאי שנא סופא
אמ' רבא סופא דאמ' ליה מדעתי
ההוא גברא דזבן ליה ארעא לחבריה שלא
באחריות חזייה דהוה עציב אמ' ליה אמאי
עציבת אי טריחי לך מיכך מנבינא לך ש
שופרא שבתא ועירי אמ' אמימר עטומי מילי
בעלמא הוא אמ' ליה רב אשי לאמימר והא
אמ' רבא סיפא דאמ' מדעתי אלמא תנאה
מעליא הוא אמ' ליה נעשה כמאן דאמ' ליה
מדעתו ההוא שקיב מרעך דסתב לך
ניטא לרביתהו אי גיד ואי תנח אמרה ליה
דביתהו אמאי קא מיתנחת אי קימת דידך אט
אמ' רב זביר עטומי מילי כעלמא הוא כדידה
קימא למיטרא תנאה בגיטה אמ' ליה מהו
דתימ' הוא גופיה ארעתא דידה קא נמר
ויהיב קמל עיס הלוהו
על שדהו וכו אוקימנא למתניתין ד
אמ' ליה קני מעכשו אבל אי לא אמ' ליה קני
מעכשיו לא קני דקיימא לן כל דהאי אסמכת
היא לא קניא רב בר שבא הוה מסיק
ביה רב כהנא זוזי אמ' ליה אי לא פריענך
לך ביום פלוני גבי מהאי חמרא סבר רב
פשא למימר כי אמרינן אסמכתא לא קניא
הני מילי בארעא דלאו לזבונה קימא אבל
חמרא כיון דלזבונה קאי זוזי דאמי ו
אמ' ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרב ג
פשא הכי אמרינן משמא דרבא כל דאי
לא קאני אמ' רב נחמן השתא דאמור
רבנן אסמכתא לא קניא הדרא ארעא
והדרי עירי למימרא דסבר רב נחמן מחילה
מטעות לא הויא מחילה והא איתמר המוכר
פירות דקל לחבירו אמ' רב הונא עד שלא
באו לעולם יכול לחזור בו ומשבאו לעולם
אין יכול לחזור בו ור נחמן אמ' אף משבאו
לעולם יכול לחזור בו ואמ' רב נחמן מודיע
דאי שמיט ואכיל לא מפקינן מיניה ותם
זביני הכא הלואה בזבוני דליכא איסורא
לא הויא מחילתו מחילה ההיא איתתא
דאמרה ליה להוא גברא זיל זבון לי ארעא
מקריבאי אזל זבן לה אמ' ליה אי הוו לי זוזי
מהדרא לה נהלי אמ' ליה את גואלה אחי
אמ' רבה בר רב הונא כל את גואלה אחי ממכא
דעתיה ולא גמר ומקני ארעא הדרא עירי
כרבית קצוצה חזו ויצאין בריינין או דלמא
אבק רבית הוו ואין יצאין בריינין אמ' רבה
בר רב הונא מסתברא כאבק האוו ואין יוצ
יצאין בריינין וכן אמ' רבא כאבק רבית
האוו ואין יוצאין בריינין אמ' ליה אביי לרבא
משכנתיה מאי משום דלא קץ לה הכא נמי
לא קץ ליה או דלמא התם זביני אבל ס
משכנתיה הלואה היא וכרבית קצוצה היא
אמ' ליה משום דלא קץ ליה הכא נמי לא
קץ ליה אמ' רב פפי עבד רבינא עובדא
וחשיב ואעיק עירי דלא כרבא בר רב הונא
נקיימא לן כרבינא בזביני וכל שכן ג
כמשכנתיה דהלואה היא ודוקא במשכנתא
גלא נביתא אבל משכנתא בנביתא אלימא
רב אבינא שריא ואיהו גופיה הוה אמי
בנביתא דגמר לה משיירה אחוזה דאשכ
דקא הויא עירי דשויא טובא אמ' רחמא

לה בארבעה זוזי הכא נמי לא שנא רב
כהנא ורב נחמן ורב אשי לא אכלי בנכיתא
דסבירא להו דאסירא והתם בשרה אחוזה
דקדש הוא ורחמנא אוקמיה אעידיין אבל
הכא הלואה הוא ומחזי כרבית הילכך אלינא
דהו אבק רבית הוא ואינה יוצאה בדיינין
תיימא לן כוותיהו ליתה לדרבינא בהא
ולא במאי כי נפיל במשכנתא דסורא דכתבי
הכי במישלם שניא אלין תיפוק ארעא דא
בלא כסף אמ׳ מר בריה דרב יוסף ב
משמיה דרבא הא משכנתה באתרא דמסלקי
כך מייתי ליה זוזי אבל טפי לא מפקינן מיניה
ולא מחשבינן משטרא לשטרא ביתמי ש
אבל שיעור זוזיה מסלקינן ליה אבל טפי
לא מפקינן מיניה ומחשבינן משטרא ל
לשטרא אמ׳ רב אשי השתא דאמרת אבל
טפי לא מפקינן מיניה אבל שיעור זוזיה נמי
לא מסלקינן ליה בלא זוזי מאי טעמא כל
סלוקיה בלא זוזי אפסוקי מיניה הוא מאי טע
אבק רבית ואבק רבית אינו יוצא בדיינין ו
והלכתא כרב אשי תאי משנתא ב
בנכיתא היא כי היכין דלא תיקשי הלכתא
אהלכתא דהא משכנתא בלא נכיתא קימא
לן נה כראביגא דרבית קיצוצה היא ויוצא
בדיינין דהויא לה בהלוינו על מנת שתאכל
תבואת שדה זו בחנם דהיכו רבית קיצוצה
ואיכא מאן דסבירא ליה הלכתא כראביגא
בזכיני בלחוד אבל משכנתא אבק רבית
היא ומוקים לה כמשכנתא בלא נכיתא
רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע אמרי
תרוויהו תאי משכנתא באתרא דמסלקי כל
אימת דמיתי זוזי אין בעל חוב גובה ממנה
ואין הכבוד טוטל בה פי שנים ושביעית
משמטתה באתרא דלא מסלקי לא עד
משלם זמנא בעל חוב גובה ממנה והכבוד
נוטל בה פי שנים ואין השביעית משמטתה
אמ׳ מר זוטרא משמא דרב פפא תאי
משכנתא באתרא דמסלקי כך מיתי זוזי ב
מסלקי ליה ואפי מתמרי דנפל אכורי א
ואי אשבחינהו מסנסני קננהו עשיטא
באתרא דמסלקי ואמ׳ לא מסתלקנא הא
קאמ׳ לא מסתלקנא לא באתרא דלא
מסלקי ואמ מסתלקנא מאי אמ׳ רב פפא
לא צריך למיקנא מיניה ורב ששא בריה
דרב אידי אמ׳ צריך למיקנא מיניה והלכתא
צריך למיהוא מיניה אמ׳ רב אשי ב
איכא ליה ג

כי אכל פירות בכיס יוצא מיניה שהלוה אין מוציאין ממנו משום ריבית.

שטר אחר שטר.

אמרי לה סבי דמתא מחסיה שתים משכנת
שתא למאי נפקא מינה דאי אכיל שתא
מסלקנא ואי לא מסלקינא ליה הני שמעתתא
דמשכנתא כולהו במשכנתא בנכיתא נינהו
ואפ״ג דסבירא להו דמשכנתא בנכיתא אסירא
הני מילי לכתחלה אבל אי ועבד הכין דינא
כי הני שמעתתא דאבק רבית היא ואינה
יוצאה בדיינין ואמ׳ רב אשי אמרו לי
סבי דמתא מחסיה מאי משכנתא דשלונה
נניה למאי נפקא מינה לדינא דבר מיצרא
אמ׳ רבא ליתי הלכתא לא כטראשי עטנאי
ולא כשטרי מחוזנאי ולא כחביתי נרשאי
טראשי עטנאי טרשא דרב נפקא דקא כתבינן
לעיל שטרי מחוזנאי דזקפי להו חוזרה ע
אקרנא וכתבי ליה בשטרא מי יימר דהוי
חוזרא חביתי נרשאי דכתבי הכי מישכן
ליה נלניא ארעיה לנלניא והדר חברי
מיניה אימת קנייה דמיקנייה ניהליה ואידנא
דקא כתבי הכי וקנינא מיניה ושהינא כמה
עידנין והדר חכרה מיניה שפיר דאמי נ
שלא תנעל דלת בפני לוין ולאו מילתא היא
אבל הלכתא דקא כתבינן כמשלם
שניא תפוק ארעא דא בלא כסף והכין נפקי
רבנן קשישי מתני׳ אין מושיבין
חנוני למחצית שכר ולא יתן
לו מעות ליקח בהן פירות למחצית שכר
שאם כן נותן לו שכרו כפועל אין משיבין
תרנגולין למחצה ואין שמין עגלים וסיחין
למחצה שאם כן נותן לו שכר עמל
ומזונו אבל מקבלין עגלין וסיחין למחצה
ומגדלין אותן עד שיהיו משולשין וחמור
עד שתהא טוענת שמין פרה וחמור
וכל דבר שדרכו לעשות ולא בל מקום
שנהגו לחלוק את הולד מיד חולקין מקום
שנהגו לגדלו יגדלו רבן שמעון בן גמליאל
אומ׳ שמין עגל עם אמו וסיחה עם אמו ומג
ומפרין על שדהו ואינו חושש משום ריבית
תנא כפועל בטל מאי כפועל בטל אמ׳
אביי כפועל בטל של אותה מלאכה דבטל
מינה תנו רבנן אי ההוא שכרי בין
מריבה בין ממועט דברי ר׳ מאיר ר׳ יהודה
אומ׳ אפי לא טיבל עמו שאם כיצד ואפי לא
אכל עמו שאם נתגרת אחת זה הוא שכרו
ר׳ שמעון בן יוחאי אומ׳ נותן לו שכרו משלם
והלכה כר׳ מאיר דסתם מתניתין כותיה
מיהו הא דאמ׳ ר׳ מאיר בין מריבה בין ממועט

לאו בכולהו יומא דשותפיותא קאמר לא בכל
יום ויום עד משלם יומי דשותפיותא קאמר
דיהיב ליה כל יומא כפועל בטל של אותה
מלאכה דבטל מינה והינו דקאמר בין מיוכח
בין ממוגמג כר עפקי ומתנו אהדדי לעניים
דהיא עיכבתא דבטל מינה ואי באענ למיעפק
לכל יומי שותפיותא עפקי כדרבא דאמר אי
שקיל מליה באנר דארי תולתי בהעפר
ואי שקיל תולתא באנר דארי עלגא בהעפר
והוא טוביאנא דשקיל ליה מן מנאתיה
דמלוה האוי לשכר עמלי ומזונו והני מילי
בחנוני וכיוצא בו דלית ליה עיסקא אחרינא
לדיליה שא הדין עיסקא בלחוד כדתניא ר
חמשיב את חברו בחנות למחצית שכר אם
היה אומן לא יעסיק באומנותו לפי שאין עיניו
על החנות בשעה שעיסק באומנותו אבל
מאן דאית ליה עיסקא אחרינא ולא קא מבטיל
ליה מינה לא באעי כאריה כולי האי נר
דאמרין אמר רב מותר שלוש בשכרך נ
מותר ושמוש אמ לא מצא מותר שלוש ש
לך לביתי דיקם שא אמ שמוש קיצץ לו
דינר ואקשינן וסכר רב לא קיצצינן ליה דינר
והאמ רב דיש עגלא לשטמא מאי לאו דאמ
ליה מותר שלוש בשכרך כגון דאית ליה
בהמה לדידיה דאמרי אינשי נכיל לתורך
נכול לתירי והלכתא כרב דקימא לן הלכת
כרב באיסורי ר שעזיר מתניתא זכן
בהמה ויהב לה לאריסיה מעטים ליה ויהיב
ליה דישא באגריה ויהיב ליה עלב דוחרך
אמרה ליה איתיתי אי משתתפת בהדיך
יהיב לך נמי באליתא אשתתפ וזכון בהדי
הדדי עלנו לאליתא אמ ליה תא נעלניך
לדישא אמ ליה השתא כי מעיקרא נמי לא
אמ ליה עד האידנא זוזי היו בידי ואי לא
יהבנא לך טבי שרתא מיחזי כי רבית השתא
שותפי אגן מאי אמרת קא טרחת טבי עני
עירתא אמרי אינשי אריסא למרי אמינא
משתעבד ירושלמי תני
הנותן מעות לחברו ליקח בהן עירות
למחצית שכר ולא לקח אין לו עליו שא
תרעומת ואם ירוע שלקח ומכר הרי זה מ
מויציא ממנו על כרחו והנותן מעות לחברו
ליקח בהן עירות למחצית שכר רשאי
הלוקח ליקח מכל מין שירצה ולא יקח לא
כסות ולא עצים תנו רבנן מקום
שנהגו להעלות שכר כתף למעלין מעלין

לתהמה מעלין לעלות ולדרות בשכר עמלו
ומזונו מעלין ואין משנין ממנהג המדינה
רבן שמעון בן גמליאל אומ שמיך עגל עם אמו
וסיח עם אמו ואפי במקום שנהגו לחעלות
שכר כתף למעלית וליתה לדרבן שמעון בן
גמליאל אלא בעיגן שכר עמלו ומזונו
מתני׳ שמין פרה וחמור כול
תנו רבנן השם בהמה לחברו
ער מתי חייב ליטעל בח סומכוס אומ טתונות
שמעה עשר בני דרדות עשרים וארבעה חדש
ואם בא לחלוק בתוך זמנו חברו מעכב עליו
אבל איבו רומה טיעולה של שנה זו לטעולה
של שנה אחרת תניא אידך השם בהמה
לחברו ער מתי חייב ליטעל בולדות נדקה
שלשים יום ובנפה חמשים יום ר יוסי אומ
בדקה שלשה חדשים מפני שטיעולה מרובה
מאי טיעולה מרובה מפני ששיניה דקות
מיבן ואילך נוטל מחצה שלו וחצי מחצה
בשל חברו רב מנשיא בר גידל שקל
מחצה בשלו וחצי מחצה בשל חבירו אתא
לקמיה דאביי אמ ליה מאן עלב לך ועוד מקום
שנהגו לגדל הוא ותנן מקום שנהגו לגדל
יגדלו הנהו תרי כותאי דעבוד עיסקא
בהדי הדדי אול חד מיניהו עלב בלא דעתא
דחבריה אתו לקמיה דרב עפא אמ ליה מאי
עבקא לך מינה הכי אמ רב נחמן זוזי כמאן
דפליגי דאמו לישנא זבן חמרא בהדי
הדדי קם אידך עלב בלא דעתא דחבריה אתו
לקמיה דרב עפא אמ ליה מאן עלב לך אמ
ליה קא חזינא דכתבא דידיקא אזיל ואתי
מר אמ רב עפא הא ודאי ערוך לאורויתא
אמ ליה זוזי מי היו טבי והוו חסירי אמ ליה
לא אמ ליה חמרא כולה עלמא ידעי דאיכא
בסיס ואיכא דלא בסיס נופה אמ רב
נחמן זוזי כמאן דפליגי דאמו והני מילי טאני
וטאבי תקלי ותקלי אבל טבי ותקלי לא
רב חמא הוה מזנח זוזי בפשיטי ניכמא כדו
זוזיה דרב חמא איהו סבר מאי שנא מימרא
ולא היא מרא הדרא בעיניה זוזי לא הדרי ב
בעיניהו ואם תמצא לומר הדרי בעיניהו מרא
ידוע פחתה זוזי לא ידוע פחתיהו אמינא
שרי ליה לאינש למימר ליה לחבריה הילך
ארבעה זוזי ואיזמיה לפלניא בחמשא זוזי לא
אסרה תורה שא רבית הבאה מלוה למלוה
ואמ רבא שרי ליה לאינש למימר ליה
לחבריה הילך ארבעה זוזי ואזמיה

ר"ש נ"ע לבקר.
ה"ג עיסור רבית

לפלניא לאוזופן זוזי מאי טעמא שכר אמירה
קא שקיל וכן הלכתא ומפרין על שרהו
ואינו חושש משום רבית תנו רבנן כ
מפרין על שדהו ואינו חושש משום רבית כ
כיצד השכיר שדה לחבירו בעשרת כורין לשנה
ואמ' לו תן לי מאתים זו ואפרנסה ואני אעלה
לך שני כורין מיתר אבל אין מפרין לא על
החנות ולא על הספינה אמ' רב נחמן
אמ' רבה בר אבוה בעמים שמפרין על החנות
ועל הספינה חנות לעשות בה צורתא כי היכי
דיעבו בה אינשי ושויא אגרא טפי ספינת א
לעשות לה איסקריא כיון דשפירא איסקריא
טפי אגרה טפי אמ' רב ספינה אגרא וכ
ופגרא אמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב אי
אגרא לא פגרא ואי פגרא לא אגרא שתיק רב
אמ' רב פפא הלכתא ספינה אגרא ופגרא נהגו
בני נופרא אגרא בשעת משיכה שברא בשעת
שכירה וכן הלכתא אמ' רב ענן אמ' כ
שמוש מעות של יתומים מותר לה לוורדן
ברבית אמ' ליה רב נחמן משום ריתמי ניתהו
סאפינא להו איסורא יתמי דאכלי דלא ידעי להו
נידלו בתר שבקיהו אמ' ליה אימ' לי איזי נופיה
דעובדא הכי הוה אמ' ליה דההוא דורא דבני
רב עקיבא והוה כי מר שמוש תקיל ויהיב ליה
תקיל ושקיל ליה שקיל אגריה ושקיל פחתיה
מה נפשך אי אגרא לא פחתא ואי פחתא
לא אגרא אמ' ליה כי הא אפי' כריקנני שרי
למיעבר הכי רקא מקבל עליה הסכא דנחשא
דכמה דמיקלי נחשא ניצרי דמיה אמ'
רבה בר רב שילא אמ' רב חסדא ואמרי לה אמ'
רב יוסף בר חמא אמ' רב ששת מעות של יר
יתומים מותר להלוותן קרוב לשכר ורחוק
להפסד וכן הלכתא תנו רבנן קרוב
לשכר ורחוק להפסד רשע קרוב להפסד
ורחוק לשכר חסיר קרוב לזיה ולזה ורחוק
לזה ולזה זו היא מידת כל אדם אמ' ליה
רבא לרב יוסף הני זוזי דיתמי היכי עבדינן להו
אמ' ליה מותבינן להו בבי דינא ויהבינן להו
זוזא זוזא אמ' ליה והא קא כליא קרנא אמ' ליה
מר היכי עביד אמ' ליה מברקינן נברא ראית
ליה דהכא עריכא ונקטינן מיניה ויהבינן להו
ניהליה קרוב לשכר ורחוק להפסד דהכא
עריכא אין אבל דבר מסויים לא דלמ' פקדון
נינהו גביה ואתי מרי דפקדון ויהיב סימנא
ושקיל ליה אמ' רב אשי תינח אי משתבח נברא
ראית ליה דהכא עריכא אי לא משתכח נברא

ראית ליה דהכא עריכא ניכלו זוזי דיתמי
לא אמ' רב אשי מברקינן נברא דמשפי כ
ניכסיה ומהימן ושמעינא דאוריתא ולא
מקבל עליה שמיתה דרבנן וייהבי נמי להו ניהליה
בבי דינא קרוב לשכר ורחוק להפסד
מתני' אין מקבלין צאן ברזל מישראל
מפני שהוא רבית אבל מקבלין
צאן ברזל מן הגוים ולוין מהן ומלוין אותן ב
ברבית וכן כגר תושב מלוה מעותיו של נכרי
מדעת הנכרי אבל לא מדעת ישראל
תנו רבנן אעפ שאמרו אין מקבלין צאן ברזל
מישראל אבל מקבלין צאן ברזל מן הגוי השם
פרה לחברו ואמ' לו הרי פרתך עשויה עלי
בשלשים דינר ואני אעלה לך פלגא בחרש
מותר לעני שלא עשאה דמים והלא עשאה
דמים אמ' רב ששת לא עשאה דמים מחיים
שא לאחר מיתה מרבה הוט בעשר ו
ותרבית לחונן דלים יקבענו אמ' רב
כגון שבור מלבא אמ' רב נחמן אמ' לי הונא
לא נצרכא שא אפי' רבית דעני איתיבי
רבא לרב נחמן לוין מהן ומלוין אותן ברבית
אמ' רב חייה בריה דרב הונא בבבלי חייו
ראביגא אמ' הכא בתלמידי חכמים עסיקין
טעמא מאי עזיר רבנן שמא ילמד ממעשיו
כיון דתלמיד הוא לא נביר ממעשיו איכא
דמתני לה להא דרב הונא אהא דתני רב יוסף
אם כסף תלוה את עמי עמי ועני עמי קודם
עני ועשיר עני קודם עני עירך ועני עיר א
אחרת עני עירך קודמין אמ' מר עמי
ועני עמי קודם פשיטא אמ' רב נחמן אמ' לי
הונא תאנא לא נצרכא שא ראפי' גבי ברבית
וילפ' בחנם תניא אמ' ר' יוסי בא וראה
כמה סמויות עיניהם של מלוה ברבית אדם
קורא לחבירו רשע ירוד עמו להיות והן מביאין
עדים ולברר מגילה וקולמוס ודיו כותבין
וחותמין שכשר זה בשהי ישרש תניא ר
שמעון בן שעזר אומ' כל שיש לו מעות ומלוה
אותן שלא ברבית עליו הכתוב אומ' כספו לא
נתן בנשך וגו הא למדתה שכל המלוה
ברבית מתמעט תנו רבנן אל תקרי כש
כאתו נשך ותרבית אבל אתה נעשה לו
ערב ערב למאן אלימא לישרש והתנן אלו
עוברין בלא תעשה המלוה והלוה והערב
והעדים שא ערב לגוי והא כיון דגוי דיניה
אזיל בתר ערבא אישתכוח דישרש הוא ד
דשקיל מיניה רבית אמ' רב ששת שקבל

עליו לדון כדיני ישראל אי קבל עליו לדון
כדיני ישראל רבית נמי לא ניטקול שקיבל
עליו לזו ולא קבל עליו לזו
פ"ס
מלוה ישראל מעותיו של נכרי וכו' תנו
רבנן מלוה ישראל מעותיו של נכרי מרעית
נכרי אבל לא מרעת ישראל כיצד ישראל
שלוה מעות מן הגוי כרבית וביקש להחזירם
לו מצאו ישראל אחר ואמ' לו תנם לי ואני
אעלה לך כדרך שאתה מעלה לו אסור
ואם העמידו אצל גוי מותר וכן גוי שלוה
מעות מישראל ברבית וביקש להחזירם לו
מצאו ישראל אחר ואמ' לו תנם לי ואני אעלה
לך כדרך שאתה מעלה לו מותר ואם העמידו
אצל ישראל אסור הא דקתני רישא ואם
העמידו אצל גוי מותר אוקמה רב בגבא בגון
שנטל הגוי ונתן בידו אבל אם נתן ישראל
אסור ואפי' העמידו אצל הגוי מאי טעמא
כיון דקימא לן ראין שלוחות לגוי אישתכוח
דישראל הוא מינהו רשקיל רביתא תנו
רבנן ישראל שלוה מעות מן הגוי ברבית וזקפן
עליו במלוה ונתנייר אם עד שלא נתנייר
זקפן עליו במלוה נוכה את הקרן ונוכה
ברבית ואם משנתנייר זקפן עליו במלוה
נוכה את הקרן ואינו נוכה את הרבית וכן
גוי שלוה מעות מישראל ברבית וזקפן עליו
במלוה ונתנייר אם עד שלא נתנייר זקפן
עליו במלוה נוכה את הקרן ונוכה את הרבית
ואם משנתנייר זקפן עליו במלוה נוכה את
הקרן ואינו נוכה את הרבית ר' יוסי אומ' גוי
שלוה מעות מישראל ברבית בין כך ובין כך
נוכה את הקרן ונוכה את הרבית אמ' רבא
אמ' רב סחורא אמ' רב הונא הלכה כר' יוסי
אמ' רבא מאי טעמיה ר' יוסי שלא יאמרו
בשביל מעותיו נתנייר זה תנו רבנן
שטר שכתוב בו רבית קונסין אותו ואינו
נוכה לא את הקרן ולא את הרבית רבי
מאיר וחכמי אומ' גוכה את הקרן ואינו נוכה
את הרבית כמאי קא מיפלגי ר' מאיר סבר
קנסינן היתירא משום אסורא וחכמים סברי
לא קנסינן התירא אטו איסורא וקימא לן
כרבנן תנן התם שטרי חוב חמוקדמין
פסולין והמאוחרין כשרין מוקדמין אמאי
פסולין נהי דלא נבי מזמן ראשון ניגבי
מזמן שני אמ' יוחנן נזירה שמא יגבה
מזמן ראשון הילכך כמלוה על פה הוא
דלא גאבי ממש עברי וכן הלכתא

ההוא גברא דמשכין ליה פרדיסא לחבריה
לעשר שנין אמלה תלת שני אמ' ליה אי
מזבנת לה נהלי מוטב ואי לא כבישנא לשטר
משכנתא ואמינא לקוחה היא בידיקם
אקנייה לבנו קטן והדר זבנה ניהליה זבינו
ודאי לא הזו זבינו זוזי כמלוה על פה דמו ואינו
נובה מנכסין משועבדין ופשטו רבא דכמלוה
על פה דאמו ואינו גובה מנכסין משועבדין
מאי טעמ' משום דלא ניתן ליכתוב

מתני' אין פוסקין על העירות עד
שיצא השער היה הוא תחלה
לקוצרים פוסק עמו על הגרישו ועל העניט
של ענבים ועל המעטן של זתים ועל הבצים
של ייצר ועל הסיד מישקענו בכבשן ופוסק
עמו על הזבל כל ימות השנה ר' יוסי אומר
אינו פוסק עמו על הזבל אא"כ היה לו
זבל באשפה ובמים מתירין ופוסק עמו
כשער הגבוה ר' יהודה אומ' אפי' שלא פוסק
עמו יכול לומ' לו תן לי בזה או תן לי את
מעותי אמ' ר' אסי אמ' ר' יוחנן אין פוסקין
על שוער של עיירות מאי טעמ' משום דלא
קביע תרעיהו תנו רבנן אין פוסקין על
העירות עד שיצא השער יצא השער פוסקין
ואפי' שאין לזה יש לזה היו חדשות מארבע
וישנות משלש אין פוסקין עד שיצא השער
יצא השער לחדש ולישן היו ללקוטרת
מארבע ולבל אדם משלשו אין פוסקין עד
שיצא השער ללוקט ולמוכר אמ' רב
נחמן פוסקין ללקוטות כשער לקוטות אבל
לבעל הבית בשער לקוט לא מאי טעמא
מאן דיהיב זוזי לבעל הבית אעירי שעירי
יהיב אמ' רב הונא אין לוין על שער
שבשוק עי' סאה בסאה ומי אמ' רב הונא הני
והא בעו מיניה מרב הונא בני בי רב דיזלי
בתשרי ופרעי בטבת שרי או אסיר ואמ' להו
הא חטי בהינו הא חטי בשלי אי באפי זבניה
ופרעיה אמ' ליה מעיקרא אין לוין אמ' רב הונא
כיון דשמעה להא דאמ' רב שמואל בר חייה
בר יהודה אמ' ר' עזר לוין אמ' איהו נמי לוין
וכן הלכתא דלוין סתם ועירעין סתם על
שער שבשוק תנו רבנן המוליך חבילה
ממקום למקום מצאו חברו ואמ' לו תנה
לי ואני אעלה לך כדרך שמעלין לו באותו
מקום ברשות מוכר מותר ברשות לוקח
אסור המוליך עירות ממקום למקום
מצאו חברו ואמ' לו תנם לי ואני אעלה לך

246
238

ירית שיש לי באותו מקום אם יש לו ירות
באותו מקום מותר ואם לאו אסור
רחמרין מעלין במקום היוקר כמקום הזול
ואין חוששין מאי טעמא רב פפא אמ משום
דמגלו להו תרעא רב אחא בריה דרב איקא
אמ ניחא להו דמוזלי גביהו מאי ביניהו איכא
ביניהו סעסרא חדתא מאן דאמ משום ד
דמגלו להו תרעא סעסרא חדתא ליתיה נקי
בתרעי ולא יכיל לגלויי להו תרעי ומאן דאמ
משום דמוזלי סעסרי גבאיהו דרחמאי ס
סעסרא חדתא נמי מוזיל גביהו רב
שעורים אחוה דרבא הוה תקיף אינשי דלא
מעלו ומעיל להו רבי הקא דבא אמ ליה
שביר קא עבדית דתניא ראיתו שאין הוא נוהג
כשורה מנין שאתה רשאי להשתעבד בו תל
לעולם בהם תעבוד ובאחיכם יכול אפי נוהג
כשורה תל איש באחיו לא תרדה בו בפרך
אמ רב חמא האי מאן דיהיב זוזי להבריה למז
למזבן ליה חמרא ונשתע ולא זבין ליה משלם
ליה כהקא זיל אפרוואתא דלשבט אמ אמימר
אמריתה לשמעה קמיה דרב זביד מנהרדעא
אמ לי כי אמ רב חמא הני מילי בין סתם אבל
בין זה לא משלם מי יימר למזבני ליה ניהלה
רב אשי אמ אפי בין סתם נמי לא משלם מאי
טעמא אסמכתא היא ואסמכתא לא קנינ
ולהב אשי מאי שנא מיהא דתנן אם אוביר ולא
אעביד אשלם במיטבא אמ ליה תתם בידי
הכא לאו בידי וקימא לן כהב אשי אמ רבא
חני בי תלתא דיהבי זוזי להר למיזבן להו מידי
וזבן להר מיניהו זבן לכולהו ולא אמרן אלא
דלא צר והתם אינש אינש לדעתיה אבל
צר והתם אינש לדעתיה למאן דזבן זבן למאן
דלא זבן לא זבן. ספ"ג ב"מ
אמ רב בעבי משמיה
דרבא האי סיטומתא קניא למאי הלכתא רבן
חביבא אמ למקנא ממש רבנן אמרי לקבולי
עליה מי שפרע ובאתרא דקני ממש קאני
עיסק עמו על הגדיש אמ רב מחוסר
שתים עיסק שלש אינו עיסק ושמואל אמ בידי
אדם אפי מאה עיסק בידי שמים אפי אחרת
אינו עיסק והלכתא כרב דאיסורא היא וקימ
לן הלכתא כרב באיסורי על הבעים
של יוצר תנו רבנן אין עסקין על הבעים
של יוצר עד שיעשו דברי ר מאיר אמ ר יוסי
בי"א בעפר הלבן אבל בעפר שחור כגון כפר
חגניה וחברותיה כפר שיחין וחבריותיה עסקין

ואפי שאין לזה יש לזה אמימר יהיב זוזי
מדמעיילי עפרא כמאן אי כר מאיר האמ עד
שיעשו ואי כר יוסי האמ אפי שאין לזה יש לזה
לעולם כר יוסי ובאתריה דאמימר לא הוה ע
עפרא אי מעיילי עפרא סמכא דעתיה ויהב ליה
זוזי ואילא לא סמכא דעתיה ועסק עמו
כשעיר הנביה ההוא גברא דיהיב זוזי
לנרוניא דבי חמוה לסוף זל נרונא אתי לקמיה
דרב פפא אמ ליה אי עסקת ליה כשעיר הנביה
שקול כי השתא ואי לא עסקת שקול כי מ
מעיקרא ומאן דהדר ביה מינכו מקכל מי
שפרע יהבי מילי בתרא דמזבן ומזבן אדעתא
דנפשיה אבל אדעתא דמרי זוזי הוא דזבין
שליחא שויא ומאן דזבן זבן ומחייב לקבוליה
מיניה כתיעא דזבן ליה ידקא דלא שבי ב
בשליחותיה אבל היכא דשבי אמ ליה לתקונ
שדרתיך ולא לעיתי מתני׳ מלוה
אדם את אריסו חטים בחטים
לזרע אבל לא לאכל שהיה רבן גמליאל מלוה
את אריסו חטים בחטין בזול והוקרו או בייקר
והוזלו ונוטל מהן כשער הזול לא מעבי ג
שהלכה קן צ"א שריצה להחמיר על עצמו
תנו רבנן מלוה אדם את אריסו חטין בחטין
לזרע בדא שלא ירד אבל ירד אסיר מאי שנא
תנא דידן דלא קא מעלני בין ירד ללא ירד
ומאי שנא תנא בבא דקא מעלני בין ירד ללא
ירד אמ רבא רב אידי אסברה היא באתרא ד
דתנא דידן ארישא יהיב ביזרא בין ירד ובין לא
ירד כמה דלא יהיב ביזרא מצי מסלק ליה
כי קא נחית לבעיר מהכי קא נחית באתיא
דתנא ברא מרא דארעא יהיב ביורא אי לא
ירד מצי מסלק ליה יכי קא נחית לבעיר
מהכי קא נחית ואי ירד דלא מצי מסלק ליה
אסור תנו רבנן אומ אדם לחברו הלויני
כור חטים וקוצץ לו דמים הוזלו נוטל חטין
הוקרו נוטל דמיהן מתני׳ לא יאמר
אדם לחברו הלויני כור חטים
ואני נותן לך לבירן לא אומ לו הלויני עד שיבא
בני או עד שאמצא המפתח והלל אוסר וכך
היה הלל אומ לא תלוה אשה כבר לחברתה
עד שתגעשנה בדמים שמא יוקרו חטים ונמצאו
נאות לידי רבית אמ רב הונא יש לו
סאה ליה עליה כמה כורין תאני ר חייה לסוף
לו יצחק טפת יין אין לו טיפת שמן אין לו

כשלוחתיה כטלא ליה שלוחותיה והוו להו ב
כמאן דעבדי בפתם דרישא השקלי כמנהג ד
המדינה ואי אפי' איכא מאן דמיתגר כתלתא
ואיכא מאן דמיתגר כארבעה לא שקלי אלא
תלתא דדעתיה דאינש אתרעא זילא ועליהו
הידהו רמיא לגלויי ליה לבעל הבית הלא ה
מיתגרינן לך שא כארבעה והני מילי היכא
דלא שויא עבידתיהו ארבעה אבל היכא ו
דשויא עבידתיהו ארבעה כגון דטרחיה א
אנגשיהו ועבדי ליה עיבדתא דשויא ארבעה
שקלי ארבעה מבעל הבית דאמרי ליה אי
לאו דאמרלן שלוחך כארבעה לא הוה טרחינן
ועבדינן לך מאי דשויא ארבעה פ' מסלה לא
ידיעא עבידתיהו מאי דשויא כגון דיפקא דמי
מיא ואינון אמרי דשויא עבידתן ארבעה לא
שקלי שא תלתה ממנהגא אבל איתי להו ת
תרעומת עליה דשלוחיא דאמרי ליה אי לאו
דאמרת לן בארבעה לא הוה טרחינן כולי האי
פשיטא אמ' ליה בעל הבית בתלתה ואזל
איהו ואמ' להו בארבעה ואמרי ליה כמה שאמ'
בעל הבית דעתיהו אעיילויי ואי שויא עיבדתיהו
ארבעה שקלי ארבעה מבעל הבית ולא אמרינן
ארעתא דתלתא קא עבדי והאי דקא מיבעי מאי
דשוי ארבעה אזולי הוא דקא מיזלי נכיה
שא אמ' ליה בעל הבית בארבעה ואזל איהו אמ'
להו בתלתה ואמרי ליה כמה שאמ' בעל הבית
מאי אדיבורא דשליח קא סמכי דאמרי ליה
מהימנת לו דהכי אמ' בעל הבית וסבור וחתול
ואע"ג דעבדי מאי דשוי ארבעה לא שקלי שא
תלתה או דילמא הכי קאמרי ליה כדקאמ' בעל
הבית מיתגרינן ולאו כדקא אמרת את אע"ג
דעבדי מאי דשוי ארבעה שקלי ארבעה דהא
סבר בעל הבית וקכיל דיהיב להו ארבעה
ולא איעשיט הילכך ליתי להו שא תלתה
תניא השוכר את הפועלים ויהטען את בעל הבית ו"ו בעל
הבית הטעה אותן אין להן זה על זה שא תרעומת
בד"א שלא הלכו אבל הלכו חמרים ולא מצאו
תבואה פועלים ומצאו שדה כשהיא לחה
נותן להן שכרם משולם אבל אינו דומה הכא
טעון לבא ריקן ועשה מלאכה ליושב ובטל
בד"א שלא התחילו מלאכה אבל התחילו
במלאכה שמין להן את מה שעשו כיצד קבל
קמה לקצור בשתים סלעים קצר חציה
והניח חציה בגר לארוג בשתי סלעים ארג
חציו והניח חציו שמין להן את מה שעשו היה
יכול שהשה דינרין נותן להן סלע או יגמרו ב

מלאכתן ויטלו שתי סלעים ואם סלע נותן להן
סלע דוסא אומ' שמין להן את מה שעתיד
לעשות יכול ששה דינרין נותן להן שקל או
יגמרו מלאכתן ויטלו שתי סלעים סלע נותן
להן סלע בד"א בדבר שאינו אבוד אבל בדבר
האבוד שוכר עליהן או מטען כיצד מטען
אומר להן סלע קצצתי לכם כאן וטלו שתים
וער כמה שוכר עליהן ער ארבעים וחמשים
זוז בד"א במקום שאין פועלים לשכור אבל
יש פועלים לשכור ואמרו לו צא ושכור מאלו
אין לו עליהן שא תרעומת תני תנא קמיה
דרב פועלים ומצאו שדה כשהיא לחה נותן
להן שכרן משולם אבל אינו דומה הכא טעון
לבא ריקן ועושה מלאכה ליושב ובטל אמ'
ליה חביבי אמ' אי הואי אנא לא יהיבנא ליה
כלל ואת אמרת כפועל בטל ושא קשיא הך
לא קשיא הא דסרה לארעיה מאורתא והא ד
דלא סרה לארעיה מאורתא כי הא דאמ' רבא
האי מאן דאגר אגירי לריפקא ומלאי ארעיה
מאי אי סרה לארעיה מאורתא עסידא דפועלים
לא סרה לארעיה מאורתא עסידא דבעל הבית
ונותן להן כפועל בטל אמ' רבא האי
מאן דאגר אגירי לדולא ופסק נהרא בפלגיה
דיומא אי לא היה רגיל דעסיק עסידא דפועלים
היה רגיל דעסיק בני מתא עסידא דפועלים
לאו בני מתא עסידא דבעל הבית ואמ' רבא ג"ה בעל ב"ב ת"ש
האי מאן דאגר אגירי לדולא ואתא מיטרא
עסידא דפועלים אתא נהרא עסידא דבעל
הבית ואמ' רבא האי מאן דאגר אגירי לעיבדתא
ושלים עיבדתא בפלגיה דיומא אי אית ליה
עיבדתא אחריתי דניחא מיתא אי נמי דכוותה
עבדי קשיא לא עבדי אכל נותן להן שכרן
כפועל בטל ואי אכלושוי ניהו דאי לא עבדי
חלשי נותן להן שכרם משולם תוס
השוכר את הפועל להביא שליחות פ
ממקום למקום והלך ולא הביא נותן להן
שכרו משולם השוכר את הפועל להביא
קנים ודרקנין לברם והלך ולא הביא נותן להן
שכרו משולם השוכר את הפועל להביא ל
ענבים ותפוחים ורמסקנים לחולה הלך
ומצאו שמת או שהבריא לא יאמר לו טול
מה שהבאתה כשכרך שא נותן לו שכרו ב
משולם אמ' רב הלכה כר' יוסא דאמ'
קבלן ירו על התרתונה שאם חזרבו שמין לו
את מה שעתיד לעשות ודוקא קבלן אבל פועל
יכול לחזור בו ואפי' בחצי היום ושמין לו את

מה שעשה מאי טעמא דכתיב כי לי בני ישראל
עבדים ולא עבדים לעבדים והני מילי בהדי
שאינו אבד אבל בהדי האבד לא שנא פליגי
ולא שנא קבלן לא מצו למהדר בהו אלא
היכא דאניסי אבל בהדא אניסי ואין שם פ
פועלין לשכר שוכר עליהן או מטען דתניא
השוכר את הפועל ולחציו היום שמע שמת
או שאחזתו חמה אם שכיר הוא נותן לו
שפרו ואם קבלן הוא נותן לו קבלנותו ודיקינן
מינה טעמא דאניס הא לא אניס לא מצי הדרי
ביה ואיקמה רב נחמן בר יצחק בדבר האבר
ודברי הכל שמעינן מינה דבדבר האבר
אבל פועל אינו יכול לחזור בו פ"ס
שוכר עליהן או מטען וער כמה אמ רב
נחמן ער כדי שכרן איתיבי רבא לרב
נחמן ער ארבעים וחמשים זוז אמ ליה כי תניא
ההיא שבאת חבילה לידו אבל אם לא באת
חבילה לידו אינו שוכר עליהן שא ער כדי
שכרן ואם שכר ביתר נותן משלו
מתני' השוכר את האומנין וחזרו בהן
ידן על התחתונה אם בעל הבית
חזר בו ידו על התחתונה כל המשנה ידו על
התחתונה וכל החוזר בו ידו על התחתונה
תניא הניתן לחברו על הבית ועל
הערה כל המשנה וכל החוזר בו ידו על
התחתונה כיצד הי שמכר שדה לחברו כ
כשלף זוז ונתן לו מהן מאתים זוז בזמן ט
שהמוכר חזר בו יד לוקח על העליונה ריצה
אמ לו תן לי את מעותי אותן לי קרקע כנגד
מעותי ומהיכן מנכיהו מן העירית וכ
שהלוקח חוזר בו יד מוכר על העליונה רצה
אמ לו הילך מעותיך או הילך קרקע כנגד
מעותיך ומהיכן מנכיהו מן הזבורית רבן
שמעון בן גמליא אומ מלמדין אותן של לא
יחזורו כיצד כותב לו אני פלוני בן פלוני
מכרתי שדיה פלונית לפלוני באלף זוז ונתן לי
מהן מאתים זוז והריני נושה בו שמנה מאות
זוז אוקימנה להא מתניתא בדקא עייל
ונפיק אזוזי ומשום הכין קאמ רבן שמעון בן
גמליא אי כתיב ליה אני על כן על מכר דדי
שדה פלני לפלני בשלף זוז ונתן לו מהן מאתים
זוז והריני נושה בו שמנה מאות זוז לא מצי
הדר ביה ואי לא מצי הדר ביה אבל היכא ד
דלא קא עייל ונפיק אזוזי אעג דלא כתיב ליה
הכי קאני דתניא התיתן ערכין לחברו ואמר
לו אם אני חוזר בך ערכוני מחול לך והלה
אמ לו אם אני חוזר בך ערכוני מחול לך והלה
נתקיימו התנאין דברי ר' יוסי ר' יוסי לטעמיה
דאמ אסמכתא קניא ר' יהודה אומ דיו שיקנה
כנגד ערכונו אמ רבן שמעון בן גמליא כה"ג
בזמן שאמ לו ערכוני יקנה אבל מכר לו שדה
באלף זוז ופרעו מהן חמש מאות זוז קנה
ומחזיר לו את שאר אבל לאחר כמה שנים
ואקשינן דרבן שמעון בן גמליא אדרבן שמעון
בן גמליא ומשנינן הך רקא עייל ונפיק אזוזי
והא דלא קא עייל ונפיק אזוזי דאמ רבא האי
מאן דמזבין מידי לחבריה וקא עייל ונפיק
אזוזי לא קנה לא קא עייל ונפיק אזוזי קנה
והיכא דקא עייל ונפיק אזוזי אבל לא עש וביה
שא חד זוזא לא קאני דאמרינן ההוא גברא
דזבין לרב חמרא לחבריה פש ליה חד זוזא
קא עייל ונפיק עלויה יתיב רב אשי וקא מעיין
בה כי האי גונא מאי אמ ליה רב מר דכי
אשי הכי אמרינן משמיה דרבא לא קאני אמ
ליה רבא בריה דרב יוסף לרב אשי והא אמ
אמרינן משמיה דרבא דקאני אמ ליה תיתרגים
שמעתיך כמוכר שדהו מבעו רעתה
עיל האמרינן האי רקא עייל ונפיק אזוזי כי היכי
דלא להדר ביה לוקח הוא רקא עביד הכי ר
הולכך אעג דקא עייל ונפיק אזוזי קנה ואי
האוי בה רווחא ללוקח האוי גרסינן
בקדושין פרק ראשון מכר לו עשר שדות
בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה
כולן בה"א שנתן לו דמי כולם אבל לא נתן
לו דמי כולן לא קנה שא כנגד מעותיו
מתני' השוכר את החמור להוליכה
כהר והוליכה בבקעה בבקעה
והוליכה כהר אפ זו עשרת מילין וזו עשרת
מילין ומתה חייב שכר את החמור והבריקה
או שנשאת כאנגריא אומ לו הרי שלך לפניך
מתה או נשברה חייב להעמיד לו חמור
השוכר את החמור להוליכה כהר והליכה
בבקעה אם הוחלקה בעטור ואם הוחמה חייב
בבקעה והוליכה כהר אם הוחלקה חייב ואם
הוחמה בעטור ואם מחמת המעלה חייב
מאי שנא רישא דלא קא מיפלגי בין החלקה
להוחמה שא קא פסק ותאני חייב ומאי שנא
סיפא דקא מפלג אמרי רבי ר' יצחי רישא
שמתה מחמת האויר ר' יוסי בר חיננא אמ
שמתה מחמת אוכיצנא רבא אמ שהפישה
נחש דאמ ליה אי לאו דשניית בה לא היה
מאטי לה האי ר' חייה בר אבא אמ ר' יוחנן

240

הא מני ר' מאיר היא דאמ' כל המעביר על ד'
דעת בעל הבית נקרא גזלן דתניא ר' שמעון
בן שעזר אומ' משום ר' מאיר הנותן דינר לעני
ליקח לו חלוק לא יקח לו טלית טלית לא יקח
לו חלוק מעני שמעביר על דעתו של בעל הבית
וליתה לדר' מאיר וכן נמי הא דתניא מגבית
עניים לפורים ואין מדקדקין כרבי ואין ה
העני רשאי ליקח מהן ריצועה לסנדלו אלא
אם כן התנה במעמד אנשי העיר דברי ר'
יעקב שאמ' משום ר' מאיר ורבן גמליאל מקיל
ליתה לדר' מאיר דתרוייהו בחד טעמ' שיכן
וברבן גמליאל סבירא לן דמקדל
השוכר את החמור והבריקה וכו' אמ' רב
לא שנו שהמשכיר אומ' לשוכר הרי שלך
לעניך שלא באנגריא חוזרת אבל באנגריא
שאינה חוזרת חייב להעמיד לו חמור ושמואל
אמ' בין אנגריה חוזרת בין אנגריה שאינה
חוזרת אם כדרך הליכתה ניטלה אומ' הרי
שלך לעניך חייב המשכיר להעמיד לו חמור
אחר והלכתא כשמואל דקיימ' לן הלכה כשמואל
בדיני תנ"ט השוכר את הפועל
ונאחז באנגריא לא יאמר לו הריני לעניך
שלא נתנו לו שכרו כמה שעשה השוכר
את החמור והבריקה או נשטת אומ' לו הרי
שלך לעניך בה"א ששכרה למשאוי אבל
עמדה לרכוב עליה חייב להעמיד לו חמור
אמ' רב פפא וכלי זכוכית כלרכוב דאמי
איתמר השוכר את החמור לרכוב עליו ומתה
לה בחצי הדרך אמ' רב אם יש ברמיה ליקח
יקח לשכור לא ישכור ושמואל אמ' ישכור
במאי קא מיפלגי רב סבר לא מפלגין קרנא
ושמואל סבר מפלגין קרנא ואם אין ברמיה
לא ליקח ולא לשכור ניתן לו שכרו של חצי
הדרך משום דאמ' ליה שו' בעית למיתי ער
הכא לאו אגרא הוא בעית למיתב הילכך
ניתן לו שכרו של חצי הדרך ואין לו ער
המשכיר שו' תרעומת ודוקא דאמ' ליה
חמור זה אני משכיר לך אבל אמ' ליה חמור
סתם חייב להעמיד לו חמור אחר
ואף על פי שאין ברמיה לא ליקח ולא לשכור
והלכתא כשמואל דאמ' מפלגין דקיימא לן
הלכתא כשמואל כדיני ואי קשיא לך הך דגרסי
בפרק המקבל בענין ההוא גברא דמשכין
ליה פרדיסא להכריה לעשר שנין קש לחמש
שנין אבי אמ' עירא האי ורבא אמ' קרנך
תאי וליקח בו קרקע והוא אוכל פירות ת

דשמעת מינה רבן לאביו בן לרבא תרוייהו
איתי להו דלא מפלגין קרנא התם הוא שאפשר
לזמונה ולמזבן ארעא מרמיה ומיכל מינה
פירי אבל הכא לא אפשר דשמוש נמי לא
אמ' דמפלגין קרנא שלא היכא דאין ברמיה
ליקח אבל היכא דיש ברמיה ליקח יקח ולא
לשכור תנו רבנן תשוכר את הספינה
וטבעה לך בחצי הדרך משום ר' נתן אמרו
אם נתן לא יטול ואם לא נתן לא יתן
היכי דמי אילימ' בספינה זו ויין סתם אם נתן
אמאי לא יטול נימא ליה הב ספינתא דאנא
מיתינא חמרא ושא בספינה סתם ויין זה אם
לא נתן אמאי לו יתן הב חמרא ואנא מיתינא
ספינתא אמ' רב עקבא אי אתה מוצא אלא
בספינה זו ויין זה אבל בספינה דאנא מיתינא
חמרא ואיהו לא יכיל לאיתויי דהא טבעה
לה ואי מייתי ליה אחריתי אמ' ליה לא שקילנא
שלא ההיא דאגרתא מיכך הילכך אעלב רשקל
ליה לאיגרא מהדרי ליה נחליה
ספינה סתם ויין זה אעלב שלא נתן יתן משום
דמצי אמ' ליה הב ההוא ייגא דאנא מיתינא
ספינתא אחריתי דלא אוגרנא לך שלא ספינה
בעלמא ויין דלא יכיל לאיתויי ליה ההוא
חמרא בעניני יהיב ליה כוליה אגריה
ומיסתברא לך דמנכי ליה כראמרינן התם
אינו דומה הבא טענן לבא ריקן ועושר
מלאכה לושב ובטל ספינה סתם
ויין סתם הינו טעמ' דחולקין דבעל ספינה
מצי אמ' ליה לבעל יין הב ייגא דאנא מיתינא
ספינתא ובעל יין מצי אמ' לבעל ספינה
הב ספינה דאנא מיתינא חמרא וכיון דחאי
לא מיתי ספינתא והאי לא מיתי חמרא הוו
מילי דירדהו שקילי כהדדי נחולקין תנו
רבנן השוכר את הספינה ועלקה בחצי ר'
הדרך נותן לו שכרו של חצי הדרך ואין לו
עליו שו' תרעומת
וטענה בגוה כגון דזבניה לטוענה לאינש
אחרינא ונחית איהנפליג אידך ברוקטיה
דשקיל ליה לההוא עלגא דאגרא דשל ליה
מההוא אחרינא דפליג ברוכתיה כגון האי
הוא דלית ליה עלגא שו' תרעומת משום
שינוי דעתא אי נמי משום דבאין אשלא
יתירא אבל היכא דפריק ליה לטוענה רבניה
כוליה אגריה בעי למיתב ליה ואי משכח
לאוגריה לאינש אחריינא ברוכתיה מוגר
ובעי למיתב אגר תרתי ספינתא ואפי

הכי אית לי נמי תרעומת עליה משום שינוי
רעתא ואשלא יתירא תנו רבנן השוכר
את החמור שוכר מניח עליה כסותו ולגינתו
ומזונותיו של אותה הדרך מכאן ואילך חמר
מעכב עליו חמר מניח עליה שעורים ותבן
ומזונותיו של אותו היום מיכאן ואילך שוכר
מעכב עליו היכי דמי אי דשכיח למיזבן חמר
נמי לעכב ואי לא שכיח למיזבן שוכר נמי לא
ליעכיב אמ' רב פפא דשכיח למיזבן מאונא
לאונא שוכר לאו דשכיח למטרח חמר דרכיה
תנו רבנן השוכר את החמור לרכוב עליו
איש לא תרכוב עליו אשה אשה תרכב עליו א
איש אשה בין גדולה בין קטנה ואפילו היא
מעוברת ומניקה מתני' השוכרת את
הערה לחרוש בהר וחרש
בבקעה ונשבר הקנקן בבקעה וחרש
בהר ונשבר הקנקן חייב לרוש בקטנית ד
ורש בחבואה בשור בחבואה ורש בקטנית
חייב מפני שקטנית מחלקת והיכא
דלא שנו מנא משלים רב פפא אמ' דנקיט
ערשא משלים רב ששא בריה דרב אידי
אמ' תנקיט מנא משלים והלכתא מאן דנקיט
מנא משלים ואי אר"ע דמחזקא בנרגרי
תרוייהו משלמי דתרוייהו פשיעי אמ' ר
יוחנן המוכר ערה לחבירו ואמ' לו ערה זו
נשכנית היא רבענית היא כטעונית היא היה
בה מום אחר וסנגי בין המומין הרי זה מקח
טעות מום זה ומום אחר אין זה מקח טעות
עי' עריה זו לא היתה נשכנית לא רבענית ולא
כטעונית אבל היה בה מום אחר שאינו ניכר
ומנאו המוכר עם שו המומין שאינן בה אע"פ
שהזכירו לו ומנאו בתוך שו המומין הרי זה כ
מקח טעות שהוא אומ' לו כשראיתי שאינה
לא נשכנית ולא רבענית ולא כטעונית אמרתי
בשם שאין שו המומין בה כזה המום האחר
אינו כה ולהשכיח דעתי הוא אומ' לי כך ה
הילכך הרי זה מקח טעות ואינו יכול לומר
לו כבר הודעתיך אבל הראהו מום אחר ג
שהוא ניכר ורואה לעין ואמ' לו ערה זו יש בה
מום זה ויש בה עיר מום פלוני ולא היה נראה
לעינים אין זה מקח טעות שהרי לא הטעהו
ולא אמ' לו שאין מומים שבה תניא כיוצא
בו ר' יוחנן המוכר שערה לחבירו ואמ' לו ג
שערה זו שוטה היא ניבעת היא עקומית
היא היה בה מום אחר וסנגי בין המומין הרי
זה מקח טעות מום זה ומום אחר אין זה

מקח טעות אמ' ליה רב אחא בריה דרבא
לרבאשי היו כה כל המומין הללו מאי אמ' ליה
רב מרדכי לרבאשי הכי אמרינן משמא דרבנן
חיו בה כל המומין הללו אין זה מקח טעות
מתני' השוכר את החמור להביא עליה
חטים והביא עליה שעורים עטור
תבואה והביא תבן חייב מפני שהנפח קשה
כמשאוי להביא לתך חטים והביא לתך שעורי
עטור ואם הוסיף על משאוי חייב וכמה יוסיף
על משאוי ויהיה חייב סומכוס אומ' משום ר'
מאיר סאה לגמל ושלשת קבין לחמור
איתמר אביי אמ' קשה כמשאוי תנן ניפרא כי
תיקלא ואם הוסיף על משוא שלשת קבין
חייב כלומ' אם שכר את החמור להביא עליה
לתך חטים והביא עליה לתך שעורים אע"פ
שהשעורין קלין מהן מן החטין כיון שהשעורין
עפיחין יתר על החטין הרי הן חשובין כמשקל
החטין ואם הוסיף עליהן שלשת קבין חייב
ורבא אמ' קשה למשאוי תנן תיקלא כי תיקלא
וניפרא האוי תוספת כלומ' אינו חייב ער
שיעשה מן השעורים כמשקל החטים וכין
שהמשקל אחד הרי הנפח תוספת וחייב לאביי
אם שכר את החמור להביא עליה לתך חטים
והביא עליה לתך שעורים חייב לרבא אינו
חייב עד שיביא שש עשרה שעורים שהן כ
כמשקל לתך חטים והנפח תוספת והא דתנן
כמה יוסיף על משואו ויהא חייב סמכוס אומ'
משום ר' מאיר סאה לגמל ושלשת קבין ר
לחמור אוקמה רבא בריא שני שא חטין והביא
חטין או שעורים והביא שעורין אם הוסיף ג
שלשת קבין חייב והלכתא כוותיה תנו
רבנן קב לכתף ואבוביב לעריבה כור לספינה
שלשת כורין לבורגי נרזולה אמ' רב פפא שמ'
סתם ספינתא תלתין כורין מדקתני נבי לתך
של חמור אם הוסיף שלשת קבין שהן חלק אחד
משלשים חלקים חייב שמע מינה שכל מי
שמוסיף על השיעור הראוי חלק משלשים
חייב ולשום הבן בין רקתני כור לספינה קא
גמר מינה דאמ' רב פפא שמתם ספינה שלשים
כור דהוו כור חלק משלשים חלקים קב
לכתף אם איתיה דלא מצי בר דעת הוא נ
נשדיה אמ' אביי בשוכר אלתר רבא אמ'
אפי' תימ' שלא בכסנו לא עריכה לאגרא יתירא
רב אשי אמ' קסבר מחמת הולשא הוא והלכת
כותיה מתני' כל האומנין שומרי שכר
הן וכולן שאמרו טול את שלך

מגא ניר חייב בשמשן

שגג קיטמן בנאה

והבא מעות שומר חנם שמור לי ואשמור לך
שומר שכר שמור לי ואמ' לו הנח לפני שומר
חנם תניא שומר כיצד משלם ר' מאיר
אומ' כשומר חנם ר' יהודה אומ' כשומר שכר
וכן הלכתא וכולן שאמרו טול את שלך
והבא מעות שומר חנם והוא הדין לגמרתין
הא הבא מעות וטול את שלך שומר שכר וכן
הלכתא פ"ק שמור לי וכו'
ואשמור לך שומר שכר אמאי שמירה בבעלים
היא אמ' רב ענבא דאמ' ליה שמור לי היום
ואשמור לך למחר תני רבן שמור
לי ואשמר לך השאילני ואשואילך שמור לי
ואשאילך השאילני ואשמור לך כולן נעשו
שומרי שכר זה לזה ואמאי שמירה בבעלים
היא אמ' רב ענבא דאמ' ליה שמיה לי היום
ואשמור לך למחר הניהו דאמ' ליה
יומא חד אזיל חד מיניהו אפי' להר חברין
ההוא יומא אמרו ליה לחר מיניהו זיל אפי'
אמ' להו נטרו לי גלימאי פשעו ביה ואינגניב
אתו לקמיה דרב ענבא חייבינהו אמרו ליה
רבן לרב ענבא אמאי פשיעה בבעלים היא
איכסיף לסוף אינלאי מילתא דההיא שעתא
שיכרא הוה שאתי הניהו ביתרי חד
אריך וחד נועא דהוה קא אזלי באורחא אריכא
רכיב חמרא ומיכסי סריגה נועא מיכסי סרבלא
וקא מסאני בכרעיה מאטו נהרא למעבר
אותביה נועה לסרבלא אחמארא ושקליה
לסריגא שטפיה מיא לסריגא אתי לקמיה
דרבא חייביה אמרו ליה רבן לרבא והא שאלה
בבעלים היא איכסיף לסוף אינלאי מילתא
דבלא דעתיה שקליה ובלא דעתיה אנח ליה
ההוא גברא דאגר ליה חמרא לחבריה אמ'
ליה לא תזיל באורחא דנהר פקוד האיכא
מיא זיל באורחא דגרש דליכא מיא אזל באורחא
דנהר פקוד ומית חמרא אתא לקמיה דרבא
אמ' ליה אין באורחא דנהר פקוד אזלי ומיהו
לא הוה תמן מיא אמ' רבא מה לי לשקר איבעי
אמ' באורחא דגרש אזלי אמ' ליה אכי מה לי
לשקר במקום עדים לא אמרינן וכן הלכתא
שמור לי ואמ' לו הנח לפני שומר חנם
אמ' רב הונא שמור לי ואמ' לו הנח לפניך אינו
לא שומר חנם ולא שומר שכר איבעי
להו הנח סתמא מאי ולא איכפשיט ולקולא
עבדינן ופטור מתני' הלוהו עבד
המשכון שומר שכר ר' יהודה
אומ' הלוהו מעות שומר חנם הלוהו פירות

שומר שכר אבא שאול אומ' מותר אדם להת
להשכיר משכונו של עני להיות פוסק עליו
והולך מפני שהוא נמשיך אכרה קימא
לן כסתם מתניתין דקתני הלוהו על המשכון
שומר שכר לא שנא הלוהו פירות ולא שנא
הלוהו מעות לא שנא מישכנו בשעת
הלוואתו ולא שנא משכונו שלא בשעת
הלוואתו בכולהו שומר שכר האי מאי טעמ
דמיצות קא עביד ובההיא הנאה דלא בעי
למיתב ריפתא לעניא משום דקא עסיק
במיצוה דקים לן העוסק במיצוה פטור מן
המיצוה האי עליה שומר שכר ומהאי טעמ
דקאמ' רב יוסף דשומר אכירה כשומר שכר
דאמי וקים לן כוותיה הא דאמ'
שמוש האי מאן דאוזפיה אלפא זוזי לחבריה
ואנח ליה קתא דמגלא עילויה אכר קתא
דמגלא אבר אלפא זוזי ליתה לא אם ניגנב
המשכון או אבר מין דשומר שכר חייב
בגנבה ואכרה איהו נמי מיחייב ומאי דפיש
ליה בתר דמי משכונה שקיל ליה מיניה
דלוה ואי באונס אבר דשומר שכר פטור
איהו נמי פטור ושקיל ליה לכוליה חוב דיליה
מיניה דלוה ער גמירא אבא שאול אומ'
מותר אדם להשכיר משכונו של עני וכו'
אמ' רב חנן בר אמי אמ' שמוש הלכה כאבא
שאול ואפ"ג דאבא שאול לא אמ' לא כמר פסק
וקרדום ויאיל ונפיש אגריהו וזוטר פחתיהו

מתני' המעביר חבית ממקום למקום
ושברה בן שומר חנם בין שומ
שכר ישבע אמ' שעיר תמיה אני אם יכולין
זה וזה לישבע אמ' יוחנן שכועה זו
תקנת חכמים היא שאם אי אתה אומ' כן לך
אדם שמעביר חבית לחברו ממקום למקום
היכי משתבע אמ' רבא שכועה שלא שברתיה
ומיסתברא לן דהא דרבא אליבא דר' מאיר
היא דמברא ליה ניתקל פושע הוא וכרבן הוא
דלישלים שא תקינו רבנן דמישתבע שלא
שברה בכוונה ומיפטר דלא מצי לאישתבועי
דלא פשיע בה דפושע ניהו גביה אבל לרבנן
דמברי ניתקל לאו פושע הוא הכי משבעינן
ליה שלא בפשיעה ושברה בין בשומר חנם
בין בשומר שכר וליתה לדר' יהודה דאמ'
שומר שכר משלם דקימא לן סתם מתניתין
ועוד תקנת חכמים היא שאם אתה אומ' כן
אין לך אדם שמעביר חבית לחבירו ממקום
למקום ואי איכא שהדי דמשהדי דשלא

בפשיעה ניטברה מיפטר אפי משבועה
דתניא אסי בן יהודה אומ אין רואה שבועת
התביעה בין שניהם היאיש רואה יביא ראיה
ויפטר ההוא גברא דהוא קא מעבר
חביתא דחמרא לחבריה בריסתקא דמחוזא
והבריה בידא דמחוזא אתא לקמיה דרבא
אמ ליה רסתקא דמחוזא שביחי בה אינשי
איתי ראיה דלא פשעת בה ואפשר אמ
ליה רב יוסף בריה נמאן כאסי אמ ליה אין
כאסי יסביר לך כותיה מדאשתבע ריבא
לאיתויי ראיה דלא פשע כה שמעינן דהיבא
דאיכא שבועה דלא פשע הוא דמשבענן
ליה ולא משבענינן ליה דשלא בכוונה תברה
והך דאמ רבא שבועה שלא בכוונה שבחזקה
לטעמא דר מאיר קאמ דהשתינן וליה לא
סביר ליה דרבא גופיה הוא דאמר
קמיתא והוא אמ האי בתריתא ההוא
גברא דאמ ליה לחבריה זבון לי ארבעמאה
דני חמרא לסוף אמ ליה זבנית לך ארבעמאה
דני חמרא ותקוני להו את לקמיה
דיבא אמ ליה ארבעמאה דני חמרא כי
תקילי קלא את ליה למילתא זיל אייתי
ראיה דבי זבנת ליה חמרא הוי ואיפטר אמ
ליה רב יוסף בריה נמאן כאסי אמ ליה
כאסי יסביר לך כוותיה הא דתני אסי
חזיה בה תרי טגמיה איכא מאן דאמ
לאפטוריי ניתבע משבועה הא דתני אסי
כפישוטן של דברים ואי ליכא ראיה מישתבע
ומיפטר ואיכא מאן דאמ אנן לא ידעינן
דמאן אמ את ליה ראיה דמיתי ראיה
ומיפטר ואם כן מאי את אמ אסי לאשמועינן
גמ הא את אסי לאשמועינן דהיכא דיש
ריאה ליכא שבועה שמא יביא ראיה ויפטר
או ישלם אכל שבועה ליכא ואכרעי הנך
דלא האי טעמא כתרא וסיועיה מהאי מעשה
דרבה בר רב הונא דתבריו ליה הנהו
שקילאי חביתא דחמרא ושקליה לגלימיהו
ואמ ליה ריבא דינא הכי ולא אמ ליה אין וכו
ואף לא אמ ליה שבועה את לך נביה הוולא
מכולא שמעמינה במקום שיש ראיה הוה
ואמ להו רבה אייתי ראיה ואיפטרו או שלמו
והודה לו רב וכא לו מדרך אחרית למען
תלך בדרך טובים וגו וכותיה מיסתברא
דאי לא תימא הכי למאי איצטריך רב יוסף
בריה דרבא לאתמוהי עליה דרבא כמאן
כאיבי יסביר לך כותיה אלא משום דאית

טז במולתא דיחוקא ברעתא משום הכין
אתמה רב יוסף עליה דאביה ואמ ליה אבוה
אין אלא דתמיהא מילתא הכין סבירא לך
אתקין רב חייה בר יוסף באתריה דרב
באגרא משלם פלגא אונסא זוטרא הוא
נגיש לחד וזוטר לתרי דאמי לאונס ולא
דאמי לאונס

סליק נזיקא

השוכר את העגלים ואמר להן להשכים
ולהעריב מקום שנהגו שלא להשכים ושלא
להעריב אינו יכול לכופן מקום שנהגו לזון
יזון למפרע במתיקה יספק הפל כמנהג
המדינה מעשה בר יוחנן בר מתיה שאמ
לבנו עא ושכור עיגלים ובשק להן מזונות
ונשבע אצל אבי אמ לו בני אפי אתה עשה
להן כמעורת שלמה כשעמדה לא יצאתה
ידי חובתך עמהן שהן בני אברהם יצחק
ויעקב שלא עד שלא יתחילו במלאכה עא
ואמור להן על מנת שאין לכם שבת וכן
וקטנית בלבד רבן שמעון בן גמליאל אומ
לא היה יצריך הכל כמנהג המדינה
הכל לאיתויי מאי לאיתויי הא דתנו רבנן
השוכר את הפועל ואמ לו בואחר ושנים מבני
העיר נותן לו בפרוזות שבשכירות דברי
יהושע וחכמים אומ משמעין ביניהן
יהושע אמ הושעיה זאת אומרת המנהג
מבטל הלכה מתני ואוכלין מן
התורה העושה במחובר לקרקע
בשעת גמר מלאכה ובתלוש מן החובל
עד שלא נגמרה מלאכתו כדבר שניהם
מן הארץ תניא כי תבא בכרם רעך
נאמ כאן כי תבא ונאמ להלן ולא תבא עליו
השמש מה להלן בפועל הכתוב מדבר אף
כאן בפועל הכתוב מדבר רעך ולא הקדש
ואבלת ולא מוצץ ענבים ולא ענבים ורבר
אחר כנפשך כך נעשו של פועל מה עשך
אתה אוכל ופטור אף פועל אוכל ופטור
שבעך ולא אבילה גסה ואל כליך לא תתן
בזמן שאתה נותן לכליו של בעל הבית אתה
אוכל ובזמן שאין אתה נותן לכליו של בעל
הבית אי אתה אוכל אשכחן אדם
במחובר רכתש כי תבא בכרם רעך ושור כ
בתלוש רכתש לא תחסם שור כלישה אדם
בתלוש ושור במחובר מנא לן אמ ראביא
מיכדי שור שור משבת גמר ליכתוב רחמנא

242
250

לא תדוש בחסימה לא תחסום שור דבת
ר' חמנא למה לי לאקושי חוסם לנחסם ונ
ונחסם לחוסם מה חוסם אוכל במחובר אף
נחסם אוכל במחובר ומה נחסם אוכל
בתלוש אף חוסם אוכל בתלוש תנו
רבנן הרי יש מיוחר דבר שבירולי
קרקע ופועל אוכל בו אף כל בירולי קרקע
פועל אוכל בו יצא החולב והמחבץ והמגבן
שאין בירולי קרקע ואין פועל אוכל בו
תניא אידך יש מה יש מיוחר דבר שבירולי
קרקע בשעת גמר מלאכה פועל אוכל
בו אף כל בירולי קרקע בשעת גמר מלאכה
פועל אוכל בו יצא המגבש בבצלים וב
ובשומים שאין גמר מלאכה ואין פועל אוכל
בו ואפילו רשלין קטיני מבני אלימי
תניא אידך יש מה יש מיוחד דבר שלא
נגמרה מלאכתו למעשר ולחלה ופועל
אוכל בו אף כל דבר שלא נגמרה מלאכתו
למעשר ולחלה פועל אוכל בו יצא הבורל
בתמרים ובגרוגרות והלש והמקטף וה
והאופה הואיל ונגמרה מלאכתן למעשר
ולחלה אין פועל אוכל בו איבעיא
להו מהו שיהבהב כאור ויאכל והיכא דבעי
ממלאכתו ומהבהב לא קא מיבעיא לן ר
היכא דאיכא אשתו ובניו דמהבהבי ליה
ולא קא בטיל ממלאכתו מאי מי האי כ
בענבים ודבר אחר או לא ולא אפשיט ר
הילכך לא יהבהבו לו תניא אין הפועל
רשאי לעשות מלאכתו בלילה ולהשכיר
עצמו ומאכיל מזונותיו לבני מעני גדל
מלאכתו של בעל הבית רשאי בעל הבית
להשקות לפועלין יין כדי שלא יאכלו ענבים
הרבה ודשאין פועלים לטבול פתן בציר
כדי שיאכלו ענבים הרבה רשאי בעל הבית
להרעיב ולסנף את פרתו כדי שתאכל הרבה
בשעה שרשה ודשאי השוכר להאכילה
בקיעי עמיר כדי שלא תאכל הרבה בשעה
שדשה חמור וגמל אוכלין ממשאוי שעל
גבן כדרך הלסתן ובלבד שלא יטול בידו
ויאכילם היה משמר ארבעה חמשה מקשאות
לא ימלא כריסו מאחד מהן שלא אוכל מכל
אחת ואחת לפי חשבון ורוקא מקשאות
עקורין אבל מחוברין אינו אוכל כלל
דקיימ לן כשמואל דאמר משמר לאו בגעשה
מעשה דאמי כדבענן למימר קמן תנו
רבנן הפועלין שהיו עודרין בתאינים וגודרין

בתמרים וכוורין בענבים וניטקין בזיתים
הרי אוכלין ופטורין שהתורה זיכתה להם
וכשתם לא יאכלו שלא אם כן מנטלי רשות
של בעל הבית ולא יסעדו במלא ויאכל
דהוה ליה כענבים ודבר אחר תנו
רבנן המרבם כתבואה אינו עובר משום בל
תחסום אבל מעני מראית העין מביא ק
קרנטלין ותולה בעיקין שרש הרשע בערוגו
של גוי עובר משום בל תחסום וגוי ש
בערתו של ישרא אינו עובר משום בל
תחסום בעו מיניה מריב ששת היתה
אוכלת ומתרזת מהו משום המעלי לה
הוא והא לא מעלי לה או דילמ משום דחזי
ומצטערא והא קא חזיא ומצטערא אמ
להו רב ששת תניתוה ל שמעון בן יוחאי אומ
מביא פרשינין ותולה לה מפני שהכרשינין
עיות לה מן הכל שמע מינה משום המעלי
לה הוא שמע מינה בעא מיניה ר נתן
מר סימאי חסמא מכחוץ מהו שור ברישו
אמ רחמנא והא ליכא או דילמ לא תדוש
בחסימה בעינן והא איכא אמ ליה מבי
אניך אתה למד ין ושבר אתה וכנך אתך
בבואכם בבואכם היא דאסיר הא מישתא
ומיעל שרי ולהבדיל בין הקדש ובין תרומ
אמ רחמנא לא בשעת בואה לא תהא שמיות
הכא נמי בשעת דישא לא תהא חסימה
תנו רבנן החוסם את הפרה וחמזוג כבלאים
פטור ואינו חייב עד הדש והמנהיג בלבר
איתמר חסמה בקול והנהיג בקול ר
יוחנן אמ חייב ורש לקיש אמ פטור ר יוחנ
אמ חייב עקימת עיז חות מעשה ור שמעו
בן לקיש אמ עקימת עיז לא הויא מעשה
והלכת כר יוחנן תנו רבנן החוסם את
הפרה ודש כה לוקה ומשלם ארבעת קבין
לפרה ושלשת קבין לחמור אמאי אינו ל
לוקה ומת אינו לוקה ומשלם ואפקה רב
פפא משעת משיכה הוא דאדייב במזונות
במזונותיה ומילקא לא לאקי עד שעת
חסימה מתו להבנים מין עשאינו מינו
לדיר ת שמ דאמ שמו ל במנאצים משיראו
מנאצים ובכלאים עד שיבנים כמכרוב
בשטיפרת אמ רב הונא מין ומיכו
מותר להבנים כמכחול בשטיפרת ול
ולצריכותא לא חיישינן מאי טעמ בעיב תמה
טריף מתני היה עושה בריו ר
אבל לא כרגליו כרגליו

בקיל נעבדן בקיל
ומקל

243
251

שני זאבים אונס ר' יהודה אומר בשעת משלחת
זאבים אף זאב אחד אונס שני כלבים
אינו אונס יהוא הבכלי אמר משם ר' מאיר מרוה
אחת אינו אונס משתי רוחות אונס
הלסטים הרי זה אונס תארי הדוב והנמר וה
והברדלס והנחש הרי אונסין אימתי בזמן
שבאו מאיליהן אבל אם הוליכן למקום גדודי
חיות ולסטים אין להן אנסין תני רבנן
חזעה שהוא רועה והניח עדרו ובא לעיר ובא
זאב וטרף ארי ודרס אין אומרים לו היה שם היה
מציל אלא אומדין אותו אם היה יכול להציל
חייב ואם לאו פטור אמר רב יהודה
אמר רב רועה שהיה לו לקרס ברועים ובמקלות
ולא קירס חייב לא שנא שומר חנם ולא שנא
שומר שכר לא ששומר חנם כחנם ושומר
שכר בשכר ועד כמה עדי כדי דמיהן והיכן
מצינו בשומר שכר שחייב באונסין דתניא
שקיל דמיהן מבעל הבית הלסטים הרי
זה אונס ואמאי ליקום גברא כללי גברא אמר
רב יהודה אמר רב בלסטים מזויין ואפי' רועה
מזויין פטור דהאי מצי מסר נפשיה והאי לא
מצי מסר נפשיה מתני' כיצד
כדרכה הרי זה אונס סינפה
ומתה אינו אונס עלתה לראשי עוקים ועגלה
הרי זה אונס מתנה שומר חנם להיות פטור
משבועה והשואל להיות פטור מלשלם
ושא שכר והשוכר להיות פטורין משבועה
ומלשלם עגלתה לראשי עוקים וכו'
והוא שתקפתו ועלתה תקפתו ועגלה
כל המתנה על מנת לכתוב שבתורה תניו בטל
וכל שאינשר לו לקיימו בסופו והתנה עליו
מתחלתו תנאו קיים תנא מתנה שומר
חנם להיות כשומר אמר שמואל כשקנו מידו ור'
יוחנן אמר אפי' תימר שלא קנו מידו בהיא ה
הנאה דקא נפיק עליה דאינש מהימנא הוא
נמר ומשעבד נפשיה וכן הלכתא
וכל שאינשר לו לקיימו בסופו והתנה עליו
מתחלתו תנאו בטל אמר רב טבלא אמר
רב זו דברי ר' יהודה בן תימא אבל חכמי אומ'
אפילו שאי אפשר לו לקיימו בסופו והתנה עליו
מתחלתו תנאו קיים תניא כוותיה דר' יהודה בן תימא
יונתן היא דתניא האומר לאפוטרופוס כל נכסים
שתהא אשתי נודרת מיכן ועד שאבוא ממקום
פלוני הפר לה והפר לה יכול יהוא מופרין
תל אישה יקימנו ואשה יפרנו דברי ר' אשיה
ור' יונתן אומ' מעינו בכל מקום ששלחו

כן תימא כל שאי אפשר לו לקיימו בסופו ור
והתנה עליו מתחלתו אינו נא כמבליגי
כדבריהם וכשר אמר רב נחמן אמר רב הלכה
כר' יהודה כן תימא

טליק פירקא

השואל את הפרה ושאל בעלה עמה השוכר
את הפרה ושכר בעלה עמה שאל את הפרה
ושכר בעלה עמה שאל את הבעלים א שכרן
ואחר כך שאל את הפרה ומתה פטור שנא
אם בעליו עמו לא ישלם אבל שאל את הפרה
ואחר כך שאל את הבעלים או שכרן ומתה
חייב שנא בעליו אין עמו שלם ישלם
איתמר עשיעה בבעלים בעליני כה רב אחא
ורבינא חד אמר חייב וחד אמר פטור וקימ לן
כל היכא דבעליו רב אחא חייב רבינא חלבר
כדברי המקיל תני רבנן ממשמע שנ
אם בעליו עמו לא ישלם אינו יודע שבעליו
אין עמו שלם ישלם שנא לומ לך היה עמו
בשעת שאלה אינו צריך להיות עמו בשעת
שבורה ומתה היה עמו בשעת שבורה ומתה
צריך להיות עמו בשעת שאלה ותניא
אידך ממשמע שנא בעליו אין עמו שלם
ישלם אינו יודע שאם בעליו עמו לא ישלם
שנא לומ לך כיון שיצאת מרשות המשאיל
שנה אחת בבעלים ומתה פטור וכן הלכת
ושואל חייב במזונותיה שה שאלה כל ימי
שאלתה שאל מן השותפין ונשאל לו
אחד מהן שותפין ששאלי ונשאל לאחד
מהן איבעיא לך אי היה שאלה בבעלים אלא
ולא אישתיט שאל מן האשה ונשאל לו
בעלה עלובתא דר' יוחנן ור' שמעון בן לקיש
ר' יוחנן דסבר קנין פירות כקנין הגוף דמי
הויא שאלה בבעלים ולר' שמעון בן לקיש
דסבר קנין פירות לאו כקנין הגוף דאמי לא
הויא שאלה בבעלים וקימ לן כהא דר' שמעון
בן לקיש אמר ליה רבינא לרב אשי
האומ לשלוחו צא והשאל עם פרתי מהו מי
אמרינן בעליו ממש אמר רחמנא והא ליכא
או דילמא שלוחו של אדם כמותו ופשטו רב
אחא בריה דרב רבלונתא דר' אשיה ור'
יונתן היא דתניא האומ לאפוטרופוס כל נכסים
שתהא אשתי נודרת מיכן ועד שאבוא ממקום
פלוני הפר לה והפר לה יכול יהוא מופרין
תל אישה יקימנו ואשה יפרנו דברי ר' אשיה
ור' יונתן אומ' מעינו בכל מקום ששלחו

של אדם כמיתו ולא אילפיקא הלכתא בה
בהדיא אלא מדחזינן לרב עילוש דבעא מינה
דרכה האומ לעבדו צא והשאל עם עירתי
מיהו אמ ליה מיסתברא יד עבר כיד רבו
דמיא והויא לה שאלה בבעלים מכלל ד
דאקר דלאו ידו כידו לא הויא לה שאלה
בבעלים והם הכי נמי לענין נדרים אינן
מיגדרין כעני רמי בר חמא בעל בגנסי אשתו
שואל הוי או שוכר האוי אמ רבא לעולם
חורבא שבישתא מאי קא מיבעיא ליה אי
שואל האוי שאלה בבעלים היא אי שוכר
האוי שכירות בבעלים ני קא מיבעיא ליה
לרמי בר חמא נזיק דאברא איהי מגלמא
והדר נסבה או ליבא דרבנן דאמרי שוב
משלם לשומרי לאתיבעי לך דודאי שאלה
בבעלים היא אלא מיבעי לך אליבא דר יוסי
דאמ תחזור ברה לבעלים הראשונים
דכמאן דשואל מיניהו דאמי מאי שואל
הוי וכמאן דשואל בבעלים דאמי ומשלם
או דילמא שוכר האוי ושוכר בעטור במתה
בידיעה ולא משלמת אמ רבא בעל לא
שואל האוי ולא שוכרי האוי לא לוקח האוי
מדר יוסי בר חנינא דאמ ר יוסי בר חנינא
באושא התקינו האשה שמכרה נכסי מלג
בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד
הלקוחות איבעיא להו כחש בשור
מחמת מלאכה מהו ופשיט רבא לא
מיבעיא כחש בשור מחמת מלאכה דעטור
לא אלא מתה מחמת מלאכה עטור דאמ
לאו לאוקומי בבילתא שאלתה הוא
נגריא דשואל נרנא מחבריה ואיתבר א
אזא לקמיה דרבא אמ ליה זיל איתי שהדי
דילא פשענת ביה ועטירת ואי ליבא שהדי
מאי תשמע דההוא גברא דשאיל נרנא ג
מחבריה ואיתבר אתא לקמיה דרב אמ
ליה זיל שלים ליה נרנא מגליא אמרי ליה
רב הכנא ורב אסי לרב הינא הכי והלכתא
כרב הכנא ורב אסי דמהדר ליה תבריה ושמין
ליה כמה הוה שוה מעיקרא וממלי לידיה
דמי מינה ההוא גברא דשאיל חולא
מחבריה ואיבעי אתא לקמיה דרב פפא
אמ ליה זיל איתי שהדי דלא שנית ביה
ותפטור ואי לא משכח שהדי משתבע
דלא שנ ביה ומיפטר כדין השואל את
הפרה כדקא טעין דמתה מחמת מלאכה
אמ רבא האי מאן דבעי דנישאול מידי
מחבריה ומיפטר נימא ליה אשקיין מיא
דהדיו שאלה בבעלים ואיפקח הוא נימא
ליה משוך בדישא והדר אישתי אמ
רבא מקדי דרדקי ושתלא וטברא ואומנא
וספר מתא מולהי בעדן עבדתיהו פשאלה
בבעלים היא מארי בר חנינא אוגר
כודניא תיה לבי הוזאי נעץ לדליה לטוענה
בהדיהו פשוט ביה ומתה אתא לקמיה דרבה
חייבנהו אמרי ליה רבנן לרבא פשיעה
בבעלים היא איכסיף לסוף איגלאי מילתא
דלמיסר טוענה הוא דנפק ואיבא
דאמרי לאו מיפשע פשעני בה שא איגנוב
אגנוב ומתה בדרכה בינגב אתא לקמיה
דרבא חייבנהו אמרי ליה רבנן לרבא גנבה
בבעלים היא איכסיף לסוף איגלאי מילתא
דלמיסר טוענה הוא דנפק

מתני

השואל את הפרה שאלה חצי
יום ושכירה חצי יום שאלה היום ושכרה
למחר שאל אחת ושכר אחת ומתה
המשאיל אומ שאולה מתה ביום שהיתה
שאולה מתה בשעה שהיתה שאולה מתה
והלא אומ אינו יודע חייב השוכר
אומ שכורה מתה ביום שהיתה שכורה מתה
בשעה שהיתה שכורה מתה והלא אומ אינו
יודע פטור זה אומ שאולה וזה אומ שכורה
ישבע השוכר שטכורה מתה זה אומ אינו
יודע וזה אומ איני יודע יהלוקו שמעת
מינה מנה ליבידך והלה אומ איני יודע
חייב כדאמ רב נחמן בשיש עסק שבועה
ביניהן הכא נמי שיש עסק שבועה ביניהן
חייבי דאמי עסק שבועה כדרבא דאמ רבא
מנה ליבידך והלה אומ אין לך בידי אלא
חמשים והשאר איני יודע מתוך שאינו יכול
לשבען משלם ומשבחת לה דישא כתרתי
וסיפא בתלת דישא כתרתי דאמ ליה שתי
פריתי מסרתי לך פלגיה דיומא בשאלה
ופלגיה דיומא בשכירות אי נמי חד יומא
בשאלה וחד יומא בשכירות ומתי תרויהו
בעידן שאלה אמ ליה שוכר אין חדא בעידן
שאלה מתה ואידך לא ידענא אי בעידן
שאלה מתה אי בעידן שכירות מתה דמיזן
שאינו יכול לישבען משלם סיפא בתלת
דאמ ליה שלש פרות מסרתי לך תריתי ב
בשאלה וחדא בשכירות ומתי הני תרתי
דשאלה ואמ שואל אין חדא דשאלה מתה
ואידך לא ידענא אי דשאלה מתה ואך

דקיימא דשביעית היא או דשביעית מתרה
והך דקיימא דשאלה היא דמיתוך שאינו יכ
יכול לישבע משלם גרסי בפרק ר
הגוזל אמ רבא הניח להן אביהן פרה שאולה
משתמשין בה כל ימי שאלתה מתה אין
חייבין באונסיה בספיהן של אבינו היא
טבריה ואכלוה משלמין דמי כשר בזול
הניח להן אביהן אחריות נכסין חייבין לשלם
וכפרק שור נערות נמי איתיה זה אומ
שאולה וזה אומ שכירה וכו אמאי מה
שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא
טענו אמ עולא על ידי גלגול דאמ לידך
אישתבע לי איזו דמתה כדרכה ומגי
דמישתבע כדרכה מתה מישתבע נמי
דשכירה מתה זה אומ איני יודע
וזה אומ איני יודע יחלוקו הא מני
סומכוס היא דאמ מכוין המיטל בספק חולקין
אבל חכמים אומ המוציא מחברו עליו
הראיה מתני השואל את הפרה
ושלחה לביד בנו ביד פ' האומנין
עבדו ביד שלוחו או ביד בנו או ביד עבדו
או ביד שלוחו של שואל ומתה פטור אם א
אמ לו השואל שלחה לו ביד בנך ביד עבדך
ביד שלוחך או ביד בני ביד עבדי ביד שלוחי
או שאמ לו המשאיל הריני משלחה לך ביד
בנך ביד עבדך ביד שלוחך או ביד בנו ביד
עבדו ביד שלוחו ואמר לו השואל שלח
ושלחה ומתה חייב יכן בשנעה שמחזירה
ביד עבדו חייב יד עבד כד רבו דמיא
וכלו עדיין לא יצאת מרשות המשאיל
דמיא אמ שמואל בעבד עברי דלא קאני
ליה גופיה וכן הלכתא וכן בשוער
שמחזירה אמ רב פפא אמ רב חסדא
לא שנו שלא שהחזירה בתוך ימי שאילתה
אבל לאחר ימי שאילתה פטור איבעיא
להו פטור משואל וחייב כשומר שכר או
דילמא שומר שכר נמי לא האוי אמ אמימר
מיסתברא פטור משואל וחייב כשומר
שכר הואיל ונהנה מתנה האוי תניא כותיה
דאמימר הלוקח כלים מבית האומן לשנן
לבית חמיו ואמ לו אם מקבלין אותן ממני
אני נותן לך דמיהן ואם לאו אני נותן לך
לפני טומאת הניאה שבהן ונאנסו בבית הלוקח
חייב יבחזירה פטור מפני שהוא כשואל
שכר גרסי בגדרים אמ שמואל הלוקח מן הקונסין
כלי מן האומן לבקרו ונאנס בידו חייב והני

מילי דקיימא דמיה ואסיקנא כזבינא חריצא
אבל בזבינא דראמי על אניה לא דהנאדר
מוכר היא ההוא גברא דעל לבי טבריא
אגבה אטמא דישראל אתא לקמיה דרב
מיניה אתא לקמיה דרב ימי חייביה לשלומי
והני מילי דקיימא דמיה והוא דקא כאעי לה
לכולה תחוא גברא דזבין ליה חמרא
לחבריה ואמ ליה קא ממטינא ליה לרוכתא
בלנית אי מיזדבנה מוטב ואי לא מהדרנא
ליה נהלך לא איזדבנא נהדי קא הדר
אתי איתנים אתא לקמיה דרב נחמן חייביה
אותיביה רבא לרב נחמן נאנסו בהליכה חייב
ובחזירה פטור מפני שהוא כנושא שכר אמ
ליה חזירה דראי הולכה היא או משכח לזבוני
מי לא מזבין ליה אמ רב הינא השואל
קורדום מחבירו ביקע בו קנאו ולא מצי
משאיל הדר ביה לא ביקע בו מצי משאיל
הדר ביה ובליגא דר טעזד דאמ ר טעזד
כדרך שתקנו משיכה בלקוחות כך תיקנו
משיכה בשומרין וכשם שקדיקע נקנה
בכסף ובשטר ובחזקה כך שכירות קדיקע
נקנה בכסף ובשטר ובחזקה אמ שמו
האי מאן דגזל חביצא דתמרי מחבריה
ואית ביה חמשין תמרי אגב הדדי מיזדבן
בחמשין נכי חדא לחודה מיזדבן ב
בחמשין משלם חמשין פריטי נכי חדא וכן
במזיק ולא לימא ליה אנא חדא חדא הוה
מזבינגא לה מאי טעמ שמין בית סאה כו
באותה שדה תנן פירש שמין כבמה שזיא
בית סאה בכלל כל השדה וכן הלכתא
אמ רבא הני שקולאי דתברו חביתא חמה
לחנואה ביומא דשוקא מיזדבנא בחמשו
בשאר יומי מיזדבנא בארבעה אהדדו ליה
ביומא דשוקא ניהדרו ליה חביתא דחמרא
בשאר יומי ניהדרו ליה בארבעה ולא אמרינ
שלא הוה ליה חמרא לזבוני אבל הוה
ליה חמרא לזבוני לא ומנכי להו אגר ט
טירחיה ודמי בר זינייתיה מתני
המחליף פרה בחמור
וילדה וכן המוכר שפחתו וילדה זה אומ ער
שלא מכרתי וזה אומ משלקחתי יחלוקו
היו לו שני עבדים אחד גדול ואחד קטן וכן
שתי שדות אחת גדולה ואחת קטנה הלוקח
אומ גדולה לקחתי והלה אומ איני יודע
אין לו אלא קטן זה אומ גדול וזה אומ קטן
ישבע המוכר שקטן מכר זה אומ איני יודע

אין לו אלא קטן זה אומ גדול וזה אומ קטן ישבע
המוכר שקטן מכר זה אומ איני יודע וזה אומ
איני יודע יחלוקו אמאי יחלוקו ניחזי
ברשותא דמאן קימא ולהוי אידך תמיציא ב
מחבירו עליו הראיה אמ ר חייה בר אבון אמ
שמוש בפרה עומדת באגם ושפרה רקימא
בסימטא ונוקמה אחזקה דמרה קמא ולהוי
אידך המוציא מחברו עליו הראיה ואוקימנה
בסומכוס דאמ ממין המיוחד בספק חולקין
ותני זה אומ שמא עד שלא מכרתי וזה אומ
שמא משלקחתי אבל נברא וברי או בבריא
ושמא אע"ג דקימ כאגם ובסימטא מוקמינן
ליה אחזקה דמרה קמא והוי ליה אידך
המוציא מחברו עליו הראיה ותניא נמי
כי האי גונא המחליף פרה בחמור וילדה
וכן המוכר שפחתו וילדה זה אומ ברשותי
ילדה והלה שותק דבר זה אומ איני יודע
וזה אומ איני יודע יחלוקו זה אומ ברשותי
וזה אומ ברשותי ישבע המוכר שברשותו
ילדה דברי ר מאיר וחכמי אומ אין נשבעין
לא על העבדים ולא על הקרקעות
חייו לו שני עבדים וכו' נשבע ישבע המוכר
שהקטן מכר אמאי מה שטענו לא הודה
לו ומה שהודה לו לא טענו ועוד הילך הוא
ואין נשבעין על העבדים אמ ר הושעיה כגון
שטענו עבד בכספותי ושדה בעמיריה ואכתי
כספית מה שטענו לא הודה לו ומה שהודה
לו לא טענו אמ רב עבי ברליי הילכך
משתבע על הכספות ועל העמרים משום
דמודה מקצה טענה הוא ומני דמישתבע
אכספות משתבע נמי אעבד כרתנן נכסין
שאין להן אחריות זוקקין את הנכסין שיש
להן אחריות לישבע עליהן
מתני
המוכר זתיו ועשו פחורת
מרביעית לסאה הרי זו של הזתים זה אומר
זיתי גדלו וזה אומ ארצי גדלה יחלוקו שטף
הנהר את זתיו ונתגן לתוך שדה חברו זה
אומ זיתי גדלו וזה אומ ארצי גדלה יחלוקו
היכי דאמי אי דאמ ליה קוץ לשתר אבי
בחית מרביעית נמי לבעל הקרקע אי דאמ
ליה כל אימת דבעית קוץ אבי רביעית נמי
לבעל הזתים לא צריכה דאמ ליה סתמא
בחית מרביעית לא קפדי אינשי ארביעית
קפדי אינשי אמ ריש לקיש רביעית
שאמרו חוץ מן ההוצאה שטף הנהר
את זתיו וכו' אמ רבון אמ ריש לקיש

לא שנו שחולקין אלא שנעקרו כנושיהן וכתוך
שלש אכל לאחר שלש הכל לבעל הקרקע
דאמ ליה אי אנא נטעי לאחר שלש מי לא הוה
אכילנא כוליה ולימא ליה אי את נטעת בתוך
שלש לא הוה אכלת השתא קא אכלת עלנא
כה דאי משום דאמ ליה אי אנת נטעי הוה
קטינא וזרענא תותיהו סילקא וירקא
תנא אם אמ הלה זתי אינו נוטל אין שומעין
לו מאי טעמ אמ ר יוחנן משום ישוב ארץ
ישרל איתמר חיורה לתוך שחה חברו
ונטעה שלא ברשות אמ רב שמין לו ויהו על
התחתונה ושמוש אמ אומ כמה אדם רוצה
ליתן בשדה זו לטעון אמ רב פפא ולא פליגי
כאן בשדה העשויה ליטע וכאן בשדה שאינה
עשויה ליטע ההוא דאתא לקמיה דרב
אמ ליה זיל שום ליה אמ ליה לא בעינא זיל
שום ליה ויהו על התחתונה אמ ליה לא ב
בעינא לסוף חזייה רקא גדרה וקא מנטר לה
אמ ליה גליתי ארעתך הניחא לך זיל שום
ליה ויהו על העליונה איתמר היורד
לתוך חורבתו של חברו ובנאה שלא ברשות
ואמ עצי ואבני אני נוטל תנ נחמן אמ שומעין
לו ורב ששת אמ אין שומעין לו מאי הוי עלה
אמ ר יעקב אמ ר יוחנן בבית שומעין לו
בשדה אין שומעין לו שדה מאי טעמא משום
ישוב ארץ ישרל איבא דאמרי משום כחשא
דארעא מאי ביניהו חוצה לארץ ואי
אמ ליה בעל הקרקע טול עציך ואבניך
דלא בעינא בניין הא מילתא ליתה בנמרא
בהדיא ושדרו מיתיבתא דרבי היכי דראמ
בעל בניין עצי ואבני אני נוטל שומעין לו
הם הכי נמי אי אמ ליה בעל קרקע טול עציך
ואבניך שומעין לו אבל אי שביק ליה בעל
בניין ואזל ליה וחזינן כתר הבין לבעל הקרקע
דקא גדר ומנטר ליה מיחייבינן ליה ברמי
בניין עד גמרא וירו על העליונה כי ההוא
דאתא לקמיה דרב וכו' והאי טעמ טעי
עדיף ומיסתבר מה ההוא טעמ דכתיב בספר
מקח וממכר דלא יהא שאם ספק הא קימא לן
דספק ממונא חומרא לתובע וקולא לנתבע
וכל שכן דטעמ דמיסתבר הוא
מתני המשכיר בית לחברו בימות
הגשמים אינו יכול להוציאו מן
החג ועד הפסח בימות החמה של שלשים יום
ובכרכים אחד ימות החמה ואחד ימות הגשמי
שנים עשר חדש והחנות אחד כרכים ואחד

עיירות שנים עשר חדש רבן שמעון בן גמליאל
אומ׳ חנות של נחתומין ושל צבעין שלש שנים
מאי שנא בימות הגשמים רבי אגר אינש
ביתא לכולהו ימות הגשמים אגר בימות ח
החמה כי אגר אינש ביתא לכולהו ימות החמה
אגר אמ׳ רב יהודה להודיעך קתני והכי קאמ׳ ר
המשכיר בית לחברו סתם אינו להועיל בימות
הגשמים מן החג ועד הפסח לא אם כן ר
הודיעו שלשים יום מעיקרא תניא נמי הכי
בשאמרו שלשים יום וכשאמרו שנים עשר
חדש לא אמרו לא להודיעו וכשם שהמשכיר
חייב להודיעו כך שוכר צריך להודיעו דאמ׳
ליה אי אודעתן הוה טרחנא ומיתיבנא ביה
אינש מעליא אמ׳ רב אסי אם נכנס יום
אחד בימות הגשמים מהני שלשים יום אינו
יכול להוציאו מן החג ועד הפסח אמ׳
רב הונא אם כא לרכות בדמים מרבה והוא
דאיקור בתי אבל לא איקור כתי לא
פשיטא נפל ליה ביתא אמ׳ ליה לא עדיפת
מינאי זכניה או אורתיה או יהבי במתנה אמ׳
ליה השוכר לא עדיפת מנבראי דאתית מ
מחמתיה פלליה לברייה חזינן אי הוה אופשר
לאורועיה ולא אורעיה איבעי ליה לאורועיה
ואי לא אמ׳ ליה לא עדיפת מינאי
ירושלמי תני ללינה אין פחות מיום אחד
לשביתה אין פחות משני ימים לנישואין אין
פחות משלשים יום ואם השכירו בזמן ידוע
והגיע זמנו אפי׳ בימות הגשמים הגיע מאי
טעמ׳ דהא ידע דזמניה בטבת או בשבט הוא
ההוא גברא דזבן ארבא דחמרא לא
אשכח רוכתא לאותביה אמ׳ ליה להיא א
איתא איתלך דוכתא לאוגורי אמרה ליה
לא קידשה יהבה ליה חוכתא ועיילה אזל
לביתיה כתב לה ניטה ושדר לה אזלא היא
ואגרא אגירי מיניה וביה ואפיקתיה ואותבתיה
בשבילה אמ׳ רב הונא כריה דרב יהושע כ
כאשר עשה כן יעשה לו לא מיבעיא חצר
דלא קימא לאגרא שא אפי׳ חצר דקימא
לאגרא האמרה ליה לכולי עלמא ניחא לי
לאוגורי לדידך לא ניחא לי דדמית עלי כי
אריא ארבא רבן שמעון בן גמליאל אומ
חנות של נחתומין ושל צבעין שלש שנים
תנא מעני שהקיטן מרובה מתני׳
המשכיר בית לחברו המשכיר
חייב בדלת ובקנה ובמנעול וכל דבר שמעשה
אומן אבל דבר שאין מעשה אומן השוכר
עושהו והזבל לבעל הבית אין לו לשוכר שא
היוצא מן התנור ומן הגירה בלבד תנו
רבנן המשכיר בית לחברו משכיר חייב להע
להעמיד לו דלתות לפתוח לו חלונות לחזק
לו תיקרה לסמוך לו קורה שוכר חייב לעשות
לו סולם לעשות לו מעקה לעשות לו מרזב
ולהטיח את גגו בעו מיניה מרב ששת
מזוזה על מי מזוזה ואמ׳ רב מזוזה חובת
הדר הוא שא מקום מזוזה על מי אמ׳ להו
רב ששת תניתוה כל דבר שאין בו מעשה
אומן השוכר עושהו ואי נמי לאו מעשה
אומן הוא דאפשר בנובתא קנינא תנו
רבנן המשכיר בית לחברו על השוכר ל
לעשות מזוזה וכשהוא יוצא לא יטלנה בידו
ויצא ובגוי נוטלה בידו ויצא ומעשה באחד
שנטלה בידו ויצא וקבר את אשתו ואת בנו
מעשה לסתור אמ׳ רב ששת אגרישא
והזבל של בעל הבית בכמאי עסקינן אילימ
בחצר דאגירא ליה לשוכר ותורי דשוכר
אמאי של בעל הבית בכמה עסקינן אילימ
בחצר דאגירא ליה לשוכר ותורי דשוכר
אמאי של בעל הבית שא בחצר דמשכיר
ותורי דאתו מעלמא וקימן בהו מפייעו ליה
לר׳ יוסי בר חנינה דאמ׳ חצרו של אדם קונה
לו שלא מדעתו ושכרפת שבחצר
הרי זו של בעל הבית אמ׳ רב אשי זאת אומרת
המשכיר חצרו סתם לא השכיר רפת שכה
מתני׳ המשכיר בית לחברו לשנה ג
נתעברה השנה נתעברה לשוכר
תשכיר לו לחדשים נתעברה השנה נתעברה
למשכיר ומעשה בציפורי באחד ששכר
מחברו לחברו בשנים עשר זהובים לשנה
מדינר זהב לחדש ובא מעשה לפני רבן
שמעון בן גמליאל ולפני ר׳ יוסי ואמרו יחלקו
את חדש העיבור אמ׳ רב אי הואי התם
הוה יהיבנה ליה למשכיר מאי טעמ׳ קסבר
תפוש לשון אחרון ושמוש אמ׳ נקא באמצע
החדש עסקינן אבל בא בתחלת חדש
כולו למשכיר בסוף החדש כלו לשוכר מאי
טעמ׳ משום דתניס ורב נחמן אמ׳ קרקע
בחזקת בעליה קיימת ואף על גב דאתי
בסוף החדש כולו למשכיר ואיג׳ דאפיך
מינך ואמ׳ מדינר זהב לחדש בשנים עשר
זהובים לשנה כוליה למשכיר וקימא לן כ
כוותיה ושמעין מינה דליתיה להא דאמ׳
רב איסתירא מאה מעו מאה מעי

246
2.54

דלא יהיבנא לך באילנות קמל דאיבעי
ליה לעדושי שלא להשכיר אין
משכירין פשיטא לא יצריכא דכולי עלמא
מקבל ארעא בריבעא ואזל איהו וקיבלה
מתולתא מהו דתימא מיעי אמ' ליה האי
דטעאי לך פלגו דינקא ארעתא דיהבת
לי באילנות קמל דאיבעי ליה לעדושי
כשם שחולקין בתבואה וכו' אמ' רב
יוסף כוכרא וטעתא וארכבתא וקני דהידוא
דבעל הבית הידוא גופיה דאישא כללא
דמילתא עיקר בלמ' לי סיוע לבעל הבית
נטירותא יתידתא דאישא ואמ' רב
יוסף מרא וזבילא ורסנוקא דבעל
הבית אישא עביד בי אורי כשם
שחולקין בין כך חולקין בזמורות ובקנים
קנים מאי עבידתיהו אמרי דבי ר' ינאי קנים
המחולקין המעמידין תחת הגפנים
ומה טעמא קאמ' מה טעם שניהם חולקין
בקנים משום דמעיקרא שניהם מספקין
את הקנים מתני' המקבל שדה
מחבירו והיא בית השלחין
בית האילן יבש המעין נקיעץ האילן אינו
מנכה לו מן הכורו ואם אמ' לו השכיר לי
בית השלחין זו או שדה אילן זה יבש המעין
נקיעץ האילן מנכה לו מן הכורו היכי
דאמי אילימא דיבש נהרא רבה מכת
מדינה היא אמ' רב פפא ריבש נהרא זוטא
דאעשר לאיתויי בדולא מן נהרא רבא
אמ' רב פפא הני תריתי מתניתין קמיתא
משכירת לה בין בחכרנותא בין בקבלנותא
מכאן ואילך דאיתיה בקבלנותא ליתיה
בחכרנותא ודאיתיה בחכרנותא ליתיה
בקבלנותא תניא במסכת דמאי מה בין
שוכר לחוכר השוכר במעות וחחוכר בפירות
אבל חוכר ומקבל שניהם כפירות אלא
שמקבל נותן לבעל הקרקע שליש
תבואתו או רביע לפי מה שהמקבל על עצמו
והחוכר נותן לו פירות קיצוכין ואם אמ' לו
חכור לי בית השלחין זו או שדה אילן זה
יבש המעין נקיעץ האילן מנכה לו מן הכורו
אמאי ולימא ליה שמא בעלמא אמרי לך
מי לא תניא בית כור עפר אני מוכר לך אף
על פי שאין בו שלא לתך הגיעו שלא מכר
לו שלא שמא והוא דמיתקרי בית כור כרם
אני מוכר לך אפר שאין בו גפנים הגיעו
שלא מכר לו שלא שמא והוא דמיתקרי כרם

פרדס אני מוכר לך אפר שאין בו רמונים
הגיעו שלא מכר לו שמא והוא דמיתקרי
פרדס אמ' שמואל אי אמ' מחכיר לחוכר שמא
ואי אמ' חוכר למחכיר קפידא ורבינא אמ'
אידי ואידי דאמ' ליה מחכיר לחוכר ומדקא
זו פשיטא דקאי בגוה עסיקין בית השלחין
זו למה לי הכי קאמ' ליה בית השלחין כד
קימא השתא הילכך אם יבש תמעין מנכה
לו מן חכורו דאמ' ליה בשביל המעין
חכרינא לה מכך והלכתא כרבינא
מתני' המקבל שדה מחבירו ומשזכה
בה הבירה שמין אותה כמה היא
ראויה לעשות ונותן לו שכר כיתב לו אם
אובד ולא אעבד אשלם במיטבה
תניא ר' מאיר היה דורש לשון הדיוט אם
אובד ולא עבד אשלם במיטבה ר'
יוסי היה דורש לשון הדיוט רתשא ר' יוסי אי
מקום שנהגו לעשות כתובה מלוה גובה
מלוה בי מקום שנהגו לעשות האב על
עיצמו לכתוי הנדוניא שמויציאה לבעלה
כמלוה כלומ' בלא כפל גובה כתו ממנו
מלוה כלומ' עד גמרא לכפל גובה מחצה
נהר בולאי מעבו תולתא מרימר מגבי
שבחא אמ' ליה רבינא למרימר והתניא
לכפול גובה מחצה לא קשיא הא דקנו
מיניה והא דלא קנו מיניה רבינא משטר
ומתיב לבנתיה אמרי ליה ניקני מיניך
רמר אמ' להאי מיקנא לא מיכפל ואי
מיכפל לא מיקנא ההוא גברא דאמ'
להו הבו ארבע מאה זוזי לכתבתה דברתא
שלחה רב אחא כריה דרב איקא לקמיה
דרב אשי ארבע מאה דאינון תמני מאה
או ארבע מאה דאינון מאתי אמ' רב אשי
חזינן אי אמ' הבו לה ארבע מאה דאינו
תמני מאה ואי אמ' כתובו לה ארבע מאה
דאינון מאתי איכא דאמרי אמ' רב אשי
חזינן אי אמ' לכתבתא ארבע מאה דאינון
תמני מאה ואי אמ' כתובתא ארבע מאה
דאינון מאתי ולא היא לא שנא כתובתא
ולא שנא לכתובתה ארבע מאה דאינון
מאתי ערב דאמ' הבו לה סתמא כלא שום
כתובה ההוא גברא דקביל ארעא
אמ' ליה אי מובדנא לה יהיבנא לך אלשא
זוזי אובד תולתא אמרי נהרדעי בעי
למיתב ליה תלת מאה ותלתין ותלתי
ותולתא רבא אמ' אמכתא היא ואסמכתא

לא קנינא ורבה מאי שנא מיהא דתנן אם
אוביד ולא אעבד אשלם במיטבה התם
קאמ' מילתא יתירתא הכא גוזמא בעלמא
ומיסה'בר'א לך דמיחייב שיתפ' למיתן ליה
שיעיר מאי דאובד דלא קאמ' רבא דהויא
אסמכתא ולא קאני שלא בהוא שיעורא יתיר
דהוה ליה גוזמא ולא קאני אכל שיעור מאי
דאובד יהיב ובני הא מילתא לא אמרינן
אסמכתא היא דהא תנן שמין אותה כמה היא
ראויה לעשות ונותן לו דכיון דשיעור מאי
דאובד הוא דיהיב שיעבידי שיעבוד נפשיה
ועבד ומקני הכא לענין אלפא זוזי מאי דאסיק
על שיעורא דראויה לעשות הוא דהוא
אסמכתא ולא שעבוד נפשיה אבל דראויה
לעשות איתיה בכלל אלפא זוזי ושעבודי
משתעבד בגויה ומיחייב ביה ומאי רלי"ש
עליה אמרינן אסמכתא היא ולא מיחייב
בה ואשכחנן לרבא גופיה כי האי גוונא
בעניין ההוא שלחא ליה מפס רינא
מיסתליקנא בלא שבועה ראמ' רבא אסמכתא
היא ולא קניא ואקשינן ומאי שנא מהא
דתנן אם אוביד ולא אעבד אשלם במיטבה
ושנינן התם מאי דאפסיד משלם הכא נמי
מאי דקא אפסיד מנבינן ליה ואידך יהבינן
ליה והא נמי דאלפא זוזי דכוותה מאי
דאפסיד והוא מאי דאובד משלם ואידך לא
ההוא גברא דקביל ארעא לשושמי
זרעא חיטי עבד חיטי נשושמי סבר רב פחא
למימר מנכי ליה כרשא דארעא אמ' ליה
רבאשי אמרי אינשי תיכחוש ארעא ולא
ליכחוש מידה הילכך לא מנכי ליה
ההוא גברא דקביל ארעא לשושמי
זרעא חיטי ועבדה חיטי טבי מן שושמי סבר
רבינא למימר חיטי טבי מן שושמי לא
עבידי שא מן השבר שהשביחה החובר
יהיב ליה שברא דבי כיני אמ' ליה רבא
מדעתי לדבינא הוא אשבר ארעא לא
אשכח אמרי נהרדעי האי עיסקא
עלמא מילתא ועלמא עיקרון עניד רבנן
מילתא דטרחא ליה לליה וניחא ליה למלוה
ניחא ליה למלוה דאי מיתנים מיצרע
מיחת עלמא דתורת מלוה ואי אימא רווחא
שקיל עלמא דאמ' עיקרון נרשותא דמאריה
קאי וכמאן דאי עסיק ביה אהוי דאמי ולא
מיתחזי כרבית משום דקא שקיל אגריה
מיניה וניחא ליה דאי מיתנים לא משלם

שא עלמא דכתורת מלוה ואי אימא רווחא
שקיל מיהת עלמא אמרי נהרדעי
השתא דאמרת עלמא מלוה אי באעי למשתי
ביה שיכרא שאתי רבא אמ' להכי קרו ליה
עיסקא דאמ' ליה לאיעסוקי ביה יהבי לך ולא
למישתי ביה שכרא אמ' רב אידי בר
אפין ואם מת נעשה מטלטלין אצל בניו רבא
אמ' לה כיקרו ליה עיסקא דאם מת לא יעשה
מטלטלין אצל בניו יהלכתא כרבא בתרויהו
הילכך אי איכא שהדי דהני מטלטלי מחמת
ההוא עיסקא נינהי שקיל ליה מלוה בלא
שבועה ואי מיתמי ואי איכא דמיתנא נתונה
או חוב וליכא נכסי למיתנא ליה מהני
מטלטלי דעיסקא ולא מידי שא שקיל להו
מריחו להוריה דדידיה נינהו דלא קנגהו
מיתנא שא לאיעסוקי בהו בלחוד וכיון דמית
הדר עיסקא למריה ואי איכא ביה רווחא
בהה יא שעתא דמית ליה שקלי מיניה יורשים
או בעל חוב מנא תא דהוה שקיל מיתנא ואי
ליכא ביה רווחא לא שקלי מיניה מידי אלא
הדר עיסקא למריה וכן הלכתא
גרסי בפרק המוכר את הבית שטר
היצא על היתומים דייני גולה אמרי נשבע
ונובה כולו ודייני ארץ ישרא אמרי נשבע
ונובה מחצה ומסקנא אמ' רבא הלכה נשבע
ונובה מחצה דהוא בתורת מלוה אבל פלגא
דהוא כתורת פיקדון הישינן שמא נאנס או
נמי דלמא שרעיה רקים לן המפקיד אצל
חבירו בשטר ואמ' ליה החזרתי נאמן והא
דלא אמ' החזרתי כר איתיה בריי אימור מלאך
המות היא דאנסיה ומשום הכין לא נאבי ליה
מיתמי היכא דשקיל אינש עיסקא
מרבריה אדעתא לאיעסוקי ביה ואזל ליה
לדוכתא אחריתי ובעא למיעלניה לההוא
עיסקא אי זוזי דעיסקא קמי ניידא אדעתא
למשקל לאיהו עלמא דהוא עליה נתירד
מלוה לאיעסוקי ביה לעשויה ומפקיד ליה
להההוא עלמא אחרינא דהוא כתורת פיקדון
נבי אינש מעלמא כי הכי דלא ליתן להחוא
למארי עיסקא הא מילתא חזינה נה בעיא
מיקמי קיצת רביאתא ואהדרו ראש עלמא
דלית ליה לשותפו למעלי כלא דעתא דשוי
דשיות עין אי עביד הכין ואתני קמי ניי תלתא
מאי דעבד עבד ולית ליה למארי עיסקא
למישקל מיניה רווחא ואיתי ליה ראי
מהיא דאמרינן איסור ורב ספרא עבד

עיסקא בהדי הדדי אזל רב ספרא עלנ
בלא דעתא דאיסור אתו לקמייה דרבא א
אמ ליה זיל איתי תלתה דעלנת קמיהו אי
נמי תרי מינו תלתה דעלנת קמיהו וכו
ואנן לא סבירא לן הכין דמיהא שמעתא
דרבא דאמ להכי קרו ליה עיסקא דאמ
ליה לאיעסוקי ביה יהבי לך ולא למישתף
ביה שכרא שמעינן דלית ליה לשותפ ל
למיפלגיה לממונא ולמישקל פלגא ל
לאיעסוקי ביה לנפשיה דלאו אדעתא דעביד
ביה הכי יהבי ניהליה הילכך אי אתני ליה
הדין תנאה בפני כל בית דין שבעולם לא
מהנו ליה הדין תנאה ולא כלום ועוד אי
אמרת דמהני תנאה בההוא פלגא דהוא
עליה בתורת מלוה ואע"ג דלאו אדעתא
דהכי יהביה נהליה מה ני נמי בדידך ב
פלגא דהוא בתורת פיקדון ומשוי ליה
לפוליה גביה כי מלוה ושקיל ליה לדווחא
לחוריה ואע"ג דלאו אדעתא דהכי יהביה
ניהליה ואפ כן מאי אהני לך האי דעבד
רבנן עיסקא פלגא מלוה ופלגא פיקדון
הואי ומילתא תליא ביהב לחה ואי בעא
למיתני עלה ולבטולה מצי מבטל לה שא
האי מימרא ודאי מימרא פריכא הוא ולאו
דממכא הוא והא דאיסור והב ספרא דאזל
רב ספרא פלג פלגא דעתא דאיסור והנהו
תרי כותאי דעבדו עיסקא בהדי הדדי ד
דשמעת מיניהו דאית ליה לשותפ למיפלג
קמיה בית תלתה בלא דעתא דשותפי לאו
כר האי ממונא לחבריה הוא שא כר הואי
ממונא לתרוויהו הוא דמצי שותפ למעבד
הכי דכי קא שקיל ממוניה הוא דקא שקיל
ומגופיה דעבדא שמעת דהאי עיסקא ד
דעבדו איסור ורב ספרא בהדי הדדי דמנ
דממונא דתרוויהו הוה דקא אמ ליה רב ס
ספרא לרבא מי דאמי התם אפיקי ממונא
ממר ומיתן למר הכא אנא דידי שקל
נלויי מילתא הוא ובית דבי סבא וכו
אלמא רב ספרא ממונא דידיה שקל ולא
ממונא דאיסור שקל הילכך ליכא למימר
מהאי מעשה דאיסור ורב ספרא שא למאן
דבעי למישקל ממונא דנפשיה אכל למאן
דבעי מישקל ממונא דחבריה לא ומי הא
שמעתא דרבא שמעינן דלית ליה למיעבד
הכין וכן הלכתא אמ רבא חד עיסקא
ותרי שטרי עסידא דמלוה תרי עיסקי וחד

שטרא פסידא דלווה כנגן דיהב ליה מלוה
ללוה מאה ירושן בפאתן דינרי וכתב ליה חד
שטרא כמאה דינרין וחד שטרא במאה דינרין
וזבן לחמשין ירושן מיניהו כמאה ותלתין
דינרי וזבן לא ידך דמשוין ירושן בשבעין דינרי
אי כתיב להו בחד שטרא הוה אתי הני תלתין
דרווחא ממלו להנך תלתין דפסידא והשתא
דכתבי להו בתרי שטריה בין דמדינא שקיל
מלוה תולתא באגר ודרי פלגא כהפסד ל
אישתבח דקא פסיד כוקרנא דיליה חמשה
דינרין דקא שקיל עשרה מהנך תלתין ד
דאגר ודארי חמשת עשר דינרי מהנך ר
תלתין דפסידא והיינו פסידא דמלוח תרי
עיסקי וחד שטרא פסידא דלווה דאתו תלתין
דאגר ממלו להנך תלתין דאיפסידא ושקיל
מלוה קרנא דיליה ולא שקיל ליה כלום דאלו
איכתיבו כיתרי שטרי הוה לוה שקיל חמשה
דינרי דווחא והיינו פסידא דלווה דהשתא לא
שקיל מידי ואמ רבא האי מאן דקביל
עיסקא מחבריה ופסיד וטרח ומלייה ולא
אודיעיה לא מצי אמ ליה דרי מהאיך פסידא
בהדאי דאמ ליה להכי טרחת ומליתיה דלא
ליקרו לך מפסיד עיסקי אמ רבא הני
כתרי דעבור עיסקא בהדי הדדי ורווח ואמ
ליה ליפלוג ואמ ליה איזך נירווח טפי דינא
הוא דמעכב ואי אמ ליה הב לי פלגו דווחא
אמ ליה דווחא לקרנא מישתעבד ואי אמ
ליה הב לי פלגו דווחא ופלגו קרנא אמ ליה
עיסקא להדדי מישתעבד ואי אמ ליה הב לי
פלגו דווחא ואימטי לך פסידא דדינא בהדך
אמ ליה מזלא דביתרי עדיף אשכחן
למקצת דבואתא דכתבי דהא דרבא ליתה
דאפ כן אין לדבר סוף והאי מימרא לאו ד
דסמכא הוא אלא אשכח לדחויי מימרא
דליכא עליה פלוגתא בלא דאיה ועוד דלא
אמ רבא דאיתי ליה למימר הכי שא היכא
דידיעא מילתא לפום מנהגא דאי שביק
ליה לעיסקא לחמיה מיתוסף ביה דווחא
אבל היכא דידיעא מילתא לפום מנהגא
דאי שביק ליה לחמיה לא מיתוסף ביה מידי
לא קאמ רבא הכין וכל שכן היכא דמיעכב
ליה חישינן לפסידא הילכך איתה להאי דרבא
ונרסי תו בפרק כל גט שנכתב תנא
יהודה אומ בשלשה פרקים מוכרין את
התבואה לפני הזרע ובשעת הזרע ובפרס
הפסח שלשה פרקים מוכרין את היין בפרס

הפסח ובפרס העיברת ובפרס החג ושמן
מעיברת ואילך למאי הילכתא אמר רבא ואיתימא
רב פפי לטוהבי מיכן ואילך מאי אמר רבא
כל יומא עיריקיה והא רבא הוא מרה דשמעתא
הכא ומרה דשמעתא התם דשמעתא מינה
דלא אמר רבא דטותבינא מעכב אשותבי
בזביני אלא לפום מנהגא דעלמא אבל לעולם

מתני׳ המקבל שדה מחברו ולא ריצה לגבש
מחברו

אמר לו מה איכפת לך היאיל ואני נותן חכורך
אין שומעין לו שהוא אמר לו למחר את יוצא
ממנה והיא מעלה לך עשבים ואי אמר
ליה לסתרי הכי כריבנא לה אמר ליה ניזרא
דעבל נבל ולא מהני פרבא דלסתרי הכי
כליום דכי נעיק מינה מסקא עשבי

מתני׳ המקבל שדה מחברו ולא עשת
אם יש בה כדי להעמיד כרי חייב
ליטעול בה אמר ר׳ יהודה וכי מה קעבד כרי
אלא אם יש בה כרי נעלה תנו רבנן
המקבל שדה מחברו ולא עשת אם יש בה
כרי להעמיד כרי חייב ליטעול בה שבן
כויהב לו אנא איקום ואיבר ואזרע יאחצור
ואיעמר ואידוש ואידרי ואקים כריא קדמיך
ותיתי את ותיטול פלגא ואנא בעמלאי וכ
ובנעקת ידי פלגא וכמה כרי להעמיד
כרי אמר ר׳ יוסי בר חנינה כרי שתעמיד ה
החיטת כרי שלא יהא כיום שלה ויאה פני
החמה איתמר ליה אמר שלש סאין רבי
ר׳ יעקי אמרי סאתים אמר ריש לקיש סאתים
שאמרי חוץ מן ההוצאה **מתני׳**
המקבל שדה מחברו וכ
ואפלה חגב או נשרפה אם מכת מדינה
היא מנכה לו מן חכורו ואם אינה מכת
מדינה אינו מנכה לו מן חכורו ר׳ יהודה
אם קבלה ממנו במעות וכן בין כך ובין כך אינו
מנכה לו מן חכורו היכי דאמי מכת
מדינה אמר רב יהודה בגון דאשתרוק
רוביה דבאגי ואשתרוק נמי הלקן שערי
מאי אמר ליה אי זרעתיה חיטי נמי הוו
מישתרפא או דילמא אמר ליה אי זרעתיה
חיטי הוה מיקיים בי ותיגדר אמרי ויקם לך
נשתרפו כל שורותיו של מחכיר הכא
אשתרוק רוביה דבאגי מאי בינן דלא
אשתרוק רוביה דבאגי לא מנכא ליה או
דילמא כיון דאשתרוק כולהי ארעאתי אמר
ליה משום לתך הוא מיסתברא דאמר ליה

אי משום ליתאי הוא הוה משתייר לי
עיורתא כדרכת כי נשאדנו מעט מהרבה
נשתרפו כל שדותיו של חובר ואישתרוק
רוביה דבאגי מאי כיון דאשתרוק רוביה
דבאגי מנכי ליה או דילמא כיון דאשתרוק
כולהי ארעאתיה אמר ליה משום לתך
הוא מיסתברא אמר ליה משום לתך הוא
ואמאי הכא נמי לימא ליה משום ליתאי
הוא הוה מישתייר לי עיורתא כדרכת כי
נשאדנו מעט מהרבה משום דאמר ליה
משכיר אי היית חזית לאישתיורי לך הוה
משתייר מן דעבשך אמר רב יהודה
אמר שמואל לא שנו שמנכה לו אלא שזרעה
ועמרה ואכלה חגב אבל לא זרעה כלל
חייב דאמר ליה אי זרעתיה הוה מיקיים כי
לא יבושו בעת רעה ובימי רעבון ישבעו
אמר ר׳ שמעון בן לקיש לא שנו אלא שזרעה
ועמרה ואכלה חגב אבל זרעה ולא עמרה
מטיא לה כל היכי זרע לה ואזיל וער אימת
אמר רב עמרא ער דאתי ארישי מדברא וי
ויקימא כימה ארישיהו ר׳ יהודה אומר
אם קבלה ממנו במעות וכו והוא
גברא דקביל ארעא בזוזי למעבר כרי
תומי אניא דנהרדי מלכא סבא איסתכר
נהר מלכא סבא אתא לקמיה דרבא אמר
ליה זיל נכי ליה אמרו ליה רבנן לרבא
והתנן ר׳ יהודה אומר אם קבלה ממנו במעות
בין כך ובין כך אינו מנכה לו מן חכורו אמר
להו ליתי דחש לה להא דר׳ יהודה

מתני׳ המקבל שדה מחברו כעשרת
כורין חטים לקת נותן לו
מתוסה היו חטיה יפות לא יאמר לו הרינו
ליקח לך מן השוק שלא נותן לו מתוסה
גברא דקביל ארעא לאספסתא עברה
אספסתא וחרשה וזרעה שערי לקיין ה
הנהו שערי שלחה רב חביבא מסורא
דפרת לראבינא כי האי גוונא מאי כי לקת
נותן לו מתוסה דאמי או לא אמר ליה מיהמי
התם לא עבדה ארעא שליחותיה הכא
עבדה ארעא שליחותא ההוא גברא
דקביל פרדסא מחבריה בעשרה רני חמרא
תקוף ההוא חמרא סבר רב כהנא למימר
תינו מתניתין לקת נותן לו מתוסה אמר
ליה רב אשי לרב כהנא מי דאמי התם לא
עבדה ארעא שליחותא ומודה רב אשי
בעינבי הקרנ ושדה שלקת בעמריה

256
248

דכי לקח נותן לו מתוכה דאמי

מתני המקבל שדה מחברו לזרעה
שעורים לא יזרענה חטים חטים
יזרענה שעורים רבן שמעון בן גמליאל אוסר
קטנית לא יזרענה תבואה תבואה יזרענה
קטנית רבן שמעון בן גמליאל אוסר

מתני ליה רב יהודה לראובן בר רב נחמן
תבואה לא יזרענה קטנית אמ ליה והא תנן
תבואה יזרענה קיטנית אמ ליה לא קשיא
הא לן והא להו אמ ליה רב יהודה
לראובן בר רב נחמן אבון אחי תחלי דכיתנא
אין נהן משום גזל ורקימא אגבולין יש כהם
משום גזל ואם הוקשו לזרע אפי דבי ניתנא
יש כהן משום גזל מאי טעמ מאי דאפסיד
אנפסיד איתמר אילן העומד על המצר
אמ רב הנוטה לכאן לכאן והנוטה לכאן
לכאן ושמואל אמ חולקין וכן הלכתא
אמ ליה רב יהודה לדבון ברב חסדא
ראבון אחי לא תיזבון ארעא סמיך למתא
דאמ אבא אמ רב הונא אמ רב אסור לאדם
שיעמיד על שדה חברו בשעה שעומדת
בתמותיה משום עינא בישא ואי מהדר
לה טורדא דיתקא ליתלן בה אמ ליה
רב יהודה לרב אדא משוחאה לא תזלזל
כמשחתא דכל פורתא ופורתא חזי
לגרכמא דישקא אמ רב נחמן הכל
לאגלי נגרא ואנן מיתמי אבל מרבנן לא
רבנן לא צריכי נטי דיתא לכריא דעתיה
אנן מרבנן ואי קא נעקרין בכלודא דרבנן
לאו בני אכלודא נינהו אמ רב יהודה
לכריא דנהרא תתאי מסיעי עילאי עילאי
לא מסיעי תהאי וחלופה כמיא דמיטרא
תניא נמי הכי חמש גנות המסעקות מים
מבוענין אחד ונתקלקל המעין כולן מתקנות
עם העליונה נמצאת תחתונה מתקנת
עם כולן ומתקנת לעצמה וכן חמש חצרות
המסעקות מים לביב אחד ונתקלקל הביב
כולן מתקנות עם התחתונה נמצאת
עליונה מתקנת עם כולן ומתקנת לעצמה
אמ רב יהודה אי מאן דאחזיק ביני אחי
וביני שותפי חיצונא הוי סלדקי לא מסלקין
ליה ורב נחמן אמ מסלקין ליה ואי משום
דינא דבני מערא לא מסלקינן ליה ניהדרי
אמרי אנן משום דינא דבני מיערא מסלקי
ליה משום שנא ועשית הישר בעיני
אמ ליה אי זבון ואמ ליה זבון צריך למיקנא

מיניה אי לא רב נחמן אמ לא צריך למיקנא
מיניה נהדרי אמרי צריך למיקנא מיניה
והלכתא צריך למיקנא מיניה השותא
דאמרת צריך למקנא מיניה אקוד וזד
כרשותיה דבר מיערא זבן במאה ושויא
מאתי חזינן אי לפולי עלמא קא מזדל ומזבן
יהב ליה מאה ואי לא יהב ליה מאתי
זבן במאתי ושויא מאה סבור מינה מצי אמ
ליה לתקוני שדרתיך ולא לעויתי אמ מ
משמא דרב נחמן אין אונאה לקרקעות
זבן גריוא דארעא מיערא נימסי
חזינן אי ערית היא אי זבורית היא זביניה
זביניה ואי לא אי ערומי קא מערים
מתנה ליה משום דינא דבר מיערא אמ
אמימר ואי נתיב בה אחריות איתה משום
דינא דבני מיערא דאמרין האי מיזבן קא
זבין לה ומשום הכין קא כתיב ליה אחריות
ואי דכתיב משום מתנה אערומי הוא
משום דינא דבר מיערא ודתא הוא דחזינן
כמה עוינא ויהיב ליה בר מיערא ונחית
לארעא ואי אודי דמיזבן זבנה ואי דכתב
לה בשום מתנה משום דינא דבני מיערא
הוא דעבד הכין ואמ בכך וכך זבינתה
ולוקא שהדי ומשחדי בכמה זבנה מיסתברא
לן דמישתבע ושקיל הואיל וכשליחא הוא
לגבי בר מיערא והיכא דכתב ליה בשטר
מתנה וקבילת ליה לפלוני דינא אחריות
מתנתא דא דאי נעקא מחמתיה מן ידיה
יהיבנא ליה כך וכך זוז ואדעא לא שויא
ההוא שיעורא אעני דלא קא מודי דמיזבן
זבנה לא שקיל לה בר מיערא אלא מדמי
דקביל עליה מארי ארעא דמה נעשה
אי במתנה יהבה ניהליה מתנה ליה בה
משום דינא דבר מיערא ואי מיזבן קא
זבנה ניהליה לא עביד אינש דמקביל
על נפשיה לחברייה מאי דלא שקיל מיניה
הילכך אי יהיבנן מיערא כולהו דמי
דמקביל עליה מארי ארעא שקיל ואי לא
לא מכר כל נכסיו לאחד ליתיב ביה משום
דינא דבני מיערא לבעלים הראשונים
ליתיב ביה משום דינא דבני מיערא
זבן מגיו וזבין לגבי ליתיב ביה משום דינא
דבר מיערא זבן מגיו אמ ליה אריא
אברחי לך ממיערך זבן לגבי לאוכר
ועשית הישר והטוב בעיני הוא שמיד
ואי משמתינן ליה עד דמקביל עליה

אמ' יהבינן ליה שבחיה ומסלקינן ליה ומורה
רב כהנא דאי אמ' מסתלקנא בל שבחא דמסלק
ליה נלא שבחא רבא אמ' אסמכתא היא ואסמכת
לא קניא ורבא מאי טעמא מיהא דתנן אם אביר
ולא אעבד אשלם במיטבה התם מאי דאפסיד
משלם הכא נמי מאי דקא אפסיד מבהינן ליה
ואידך יהבינן ליה רוניא שתאלא דרבינא
היה אפסיד וסילקיה אתא לקמיה דרבא אמ'
ליה חזי מר מאי עבד לי אמ' ליה שפיר עבד
לך והא לא אתיבי לא צריכת לאתרויי רבא
לטעמיה דאמ' רבא מיקרי דרדקי שתלא פ
טבחא ואומנא וספר מתא כולהו כמותהן ו
ועומדין דאמו כללא דמילתא כל דפסיד תלא
הדר כמיתבי ועומד דאמי אמ' רב מניומי
בריה דרב נחוני באתרא דשקיל שתלא פלגא
ודרישא תולתא היא שתלא דבעי איסתלוקי
יהבינן ליה שבחיה ומסלקינן ליה כי היכי דלא
לעסור בעל הבית דאמי בנין דהוה ליה
מוליה שבחא תריסר סילעי לשתלא שיתא
ולמארי ארעא שיתא ואי בעי שתלא לאיסתל
לאיס תלוקי שקיל ארישא דניתית בדיוקתיה
תולתא דאינון ארבעה סילעי נשוי להו מתריסר
סילעי תמניא שקיל מארי ארעא מינייהו ג
שיתא סלעי דאינון מנאתא דיליה נשוי להו
מתריסר דאינון ריבעא דתמניא ודינקא דר
דתריסר שקיל להו שתלא והינו דקא אמרינן
ריבעא דהוא דינקא כי היכי דלא לפסור בעל
הבית ממנאתא דיליה כלום ההוא
גברא דמשכין פרדיסא לחבריה לעשר שנין
קש לחמש שנין אבי אמ' הואיל ובזמנו קש
פירא האוי רבא אמ' אפי' הכי קרנא האוי וילקח
בו קרקע והוא אוכל פירות דלא מכלונן קרנא
והלכתא כרבא ההוא שטרא דהורד
כתיב ביה שנין סתמא מלוה אוֹ שלש ולוה
אומ' שתים וקדם המלוה ואכל את הפירות
מי נאמן רב יהודה אמ' קרקע בחזקת בעליה
קימא ורב כהנא אמ' פירות בחזקת אוכליהן
והלכתא כוותיה דרב כהנא דאמ' פירות בחזקת
אוכליהן והא קימא לן כוותיה דרב נחמן דאמ'
בפרק השואל קרקע בחזקת בעליה קימא ואף
על גב שבא בסוף התרשו כולו למשכיר התם לאו
מילתא דעבידא לאינלויי היא הכא מילתא
דעבידא לאינלויי היא ואטריחי תני זמניה לא
מטרחינן מלוה אומ' רמש ולוה אומ' שלש
אמ' ליה הבא שטריך אמ' ליה אירכם לי אמ'
רב יהודה מלוה נאמן דאי בעי אמ' לקוחה היא

בידי אמ' ליה רבינא לרבאשי אלא
מעתה רבי משמעתא דסורא דכתבי בחזוק
הכי במשלם שנים אילין תיעוק ארעא דלא נלא
נסק היכא דכבשיה לשטר משכנתא ואמ' לי
לקוחה היא בידי היכי נמי דמהימן אמ' ליה הא
תקינו רבנן דבארי צריא ויהיב טיסקא ארעא
דלית ליה לא טיסקא ולא צריא מאי אמ' ליה
איבעי ליה למיחוי ואי לא מחי איהוא אפסיד
נעשיה וכן הלכתא ערים אומ' למוכר
ירדתי ובעל הבית אומ' לשלוש הורדתיני מי
נאמן רב יהודה אמ' בעל הבית נאמן והא
נחמן אמ' הכל כמנהג המדינה והלכתא כרב
נחמן יתומים אומ' אנו השבחנו ובעל
חוב אומ' אביכם השביח סבר רב חנא למימר
על בעל חוב להביא ראיה מאי טעמא ארעא
בחזקת יתמי קימא ובעל חוב ליתי ראי
ולישקול אמ' ליה ההוא סבא הכי אמ' יוחנן
על היתומים להביא ראיה מאי טעמא ארעא
כיון דלגובינא קיימא כמאן דנבי דמיא ואיתמי
ניתו ראיה ונישקלו אמ' אביי אף אנן נמי ר
תנינא סבור זה כרם וסבור זה כרם קיימין
ואינו נותן דמים אלמא כיון דלמיקץ קאי
אמרינן ליה זיל קוץ ורמי איתי ראיה ושקול
הכא נמי כיון דלגובינא קיימא כמאן דנבי
רמי ויתמי ניתו ראיה ונישקלו איתו
יתמי היאך ראינהו אשכחו סבר חנינא
למימר בארעא מסלקינן להו ולא היא כדמי
מסלקינן להו מדדב נחמן דאמ' רב נחמן
אמ' רבה בר אבוה שלשה שמין להן את השבח
ומעלין אותן כדמים ושוקן בכור לפשוט וב
ובעל חוב ליתמי ובעל חוב לקוחות והני מילי
היכא דשויא ליה להיא ארעא ניהליה דמלוה
הפיתיקי ולא קא מסיק ביה גא שיעור ארעא
בלחוד רכיון דלא מסיק ביה בלוה גא שיעור
ארעא בלא שבחא ליה למישקל שבחא
דאשבח יתמא או שכחא דאשבח ליקו
ידיעא הוא דשביק להו מלוה גריוא בההיא
ארעא כשיעור שבחייהו או בעני או דיהבי ליה
זוזיה ומסלקי ליה לא כיון דהויא ההיא ארעא
ניהליה אפתיקי כמאן דקאני לה דאמי והוה
ליה יתמא או לוקח כמאן דאשבח בארעא
דלא דיליה הילכך שקיל ליה בעל חוב לטולה
ארעא ומסלק להו משבחיהו בדמי והני
מילי ברהוי שבח כנגד הוצאה אבל אי
הויא הוצאה יתירא על השבח ליתו להו
הוצאה גא שיעור שבח ואי הוי שבח יתר על

ישמעו ויחמו ויפלו נתנו: אלהי ולהי אבותי שתצליחני ותרחם
אני מבקש ממך שלמה הטרי ורחם

היוצאה שכירי לוקח היוצאה מבעל חוב וה
והשבח הגר ממוכר שכך כותב לו מוכר
ללוקח בא איקור ואידכי ואימרוך ואישתי
זכינו חלן איגון ועמליהן ושבחיהן ויתמי
שכירי ליה להיוצאה מבעל חוב ושבחא ליכא
כמאן דשקלי ועיקרא דהא מילתא נפ
בדירנה לה בפרק שנים אוחזין בטלית

מתני׳ המקבל שדה מחברו שבעשנים
כשבע מאות דינר אין השביעית

מן המנין שבוע אחד בשבע מאות דינר
השביעית מן המנין שכיר יום נובה כל
הלילה ושכיר לילה נובה כל היום יצא בלילה
נובה כל הלילה וכל היום שכיר שבת
שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע יצא ביום
נובה כל היום יצא בלילה נובה כל הלילה
וכל היום תנו רבנן מנין לשכיר יום
שנובה כל הלילה שנא לא תלין פעלת
שכיר אתך עד בקר מנין לשכיר לילה
שנובה כל היום תל ביומו תתן שכרו ולא
תבוא עליו השמש איפוך אנא שכירות אין
משתלמת אלא בסוף תנו רבנן משמ
ממשמע שנא לא תלין פעלת שכיר אינו
יודע שעד בקר ומה תל עד בקר מלמד
שאינו עובר על לא בקר ראשון בלבד
מיכן ואילך מאי אמרת עובר משום תשהא
אמר ר יוסף מאי קראה אל תאמר לרעך
לך ושוב וגו איתמר האומ לחברו יצא
ושכור לי פועלין שניהן אינן עוברין משום
בל תלין זה לשלי שלא שכרן וזה לשלי שאין
פעולתן אצלו ויהו דאמ להו שכרכם על
בעל הבית אבל אי לא אמ להו הכי
השליח עובר דפעולתן אצלו היא כדתניא
השכר את הפועל לעשות בשלו והראהו
בשל חבירו נותן לו שכרו משלם וחוזר
ונוטל מבעל הבית מה שחתנה אותו

גמ׳ שכיר שעות נובה וכו
אמ רב שכיר שעות היום נובה כל היום
שכיר שעות הלילה נובה כל הלילה ושמוע
אמ אב שכיר שעות היום נובה כל הלילה
וכל היום תנן שכיר שעות נובה כל הלילה
וכל היום והייבתא דרב אמ לך רב לעולם
קתני שכיר שעות היום נובה כל היום שכיר
שעות הלילה נובה כל הלילה והלכתא
כרב דקיימ לן הילכתא כרב באיסורי
כל הנובע שכר שכיר עובר בחמש
עשרה משום בל תעשוק ומשום בל תגזול
ומשום בל תלין פעלת שכיר ומשום ביומו
תתן שכרו ומשום לא תבא עליו השמש
אי זהו עושק ואי זהו גזל אמ אביי לא שכרתיך
מעולם זה הוא עושק נתתיו לך זה הוא גזל
רבא אמ זה הוא עושק זה הוא גזל לא שנחת
שכרתיך מעולם ושכרתיך ונתתי לך שנחך
חד טעמ הוא ולמת חלקן הכתו לעושק וגזל
ואמ לא תעשוק את רעך ולא תגזול לעבור
עליו בשני לוין ואליו הוא נושא את
נפשו מנבי מה עלה זה בכבש ונתלה באילן
ומסר לך את עצמו לא שתתן לו שכרו רבי
אחר ואליו הוא נושא את נפשו כל הכוכש
שכר שכיר כאלו נוטל נפשו ממנו

מתני׳ אחד שכר האדם ואחר שכר
בהמה ואחר שכר הכלים יש
בהן משום ביומו תתן שכרו ויש בהן משום
בל תלין פעלת שכיר אתך עד בקר אמתי
בזמן שתבענו אבל לא תבענו אינו עובר
עליו המחרתו אעל החנוני או אעל השלחני
אינו עובר עליו השכיר נשבע בזמנו ונוטל
עובר זמנו אינו נשבע ונוטל אם יש עדים
שתבענו הרי זה נשבע ונוטל תנו רבנן
לא תלין פעלת שכיר יכול אפי לא תבענו תל
אתך לדעתך יכול אפי אין לו תל אתך ומא
שיש אתך אעל חנוני או אעל שלחני תל
אתך ולא שמחתי אעל חנוני ואעל שלחני

גמ׳ אעל החנוני וכו
איבעיא להו חוזר או אינו חוזר רב ששת אמ
אינו חוזר רבה אמ חוזר אמ רבה מנא
אמינא להו דקתני אינו עובר מיעבר הוא
הלא עובר הא מהדר חדר והלכתא נרבה
דדיקא מתניתין בותיה ואי קשיא לך הא
דאמרינן בגיטין בפירקא קמא אמ רב הונא
אמ רב מנה לי בידך תנהו לשלני במעמד
שלשתן קנה דאלמא לא מצי למהדר
התם מנה לי בידך קאמ ליה דקא מקני
ליה להאי מאי דאית ליה גביה דהאיך אבל
הכא לית ליה גבי חנוני מידי דמקני ליה
להאי שא בהקפה הוא דבעני מיתן ליה הילכך
כר לא יהיב ליה חנוני מצי למהדר על
בעל הבית ואי קשיא לך הא דאמרי בגמרא
דבני מערבא בעני חנוני על שנקסו חדר
חתימה בשלא העמידן אצלו אבל אם העמיד
הפועלין אצל חנוני אין בעל הבית חייב
לפועלין כלום דאלמא קנו ואע״ג דליה
לבעל הבית גביה דחנוני כלום בני מערבא

250
288

251

ירות יכול לא
לומ לא יהבל דחים
חרין שהן שני כלים
ייב על זה בעצמו
דבר מיוחדין שהן
וכה חייב על זה בעצמו
ההוא גברא דחבל
חבריה אתא לקמיה
והדרה דהויא לה דברי
נפש ותא קום עליה בדינא
אם יהו שלם ואם יכה ישבע רבא אמ
לא צריך למיקם עליה בדינא יכול לטעון
ער כדי דמיה ונשבע ונוטל ואכיל ליה
האי סברא ומאי שנא מהנהו עיזא דאכלי
חושלא בנהרדעא ואתא מארי חושלא תביס
בהו וקא טעין טיכא ואמ אביוה דשמוש יכול
לטעון ער כדי דמיהן התם לאו מידי דעביד
לאושולי ולאוגורי הכא מידי דעביד לאושולי
ולאוגורי הוא דשלח ר חנינה בר אבא דברים
העשויין להשאיל ולהשכיר ואמ לקוחין הן
בידי אינו נאמן ורבא ליה האי סברא
והא רבא אפיק זוזי דסרבלא וסבר ר
דאגר ל מיתמי דברים העשויין להשאיל
ולהשכיר ואמ לך רבא מי ראמי התם בזוזא
דסרבלא עביד אינש דמושיל ומיגר הכא
בסכינא דאשכחתא לאו מידי דעביד ל
לאושולי ולאוגורי היא דכיון דמיתגבא קניין
אינשי ולא מושולי ולהלתא קרבא
מיהא שמעתא שמעינן דמאן דאפקיר גבי
חבריה מידי דברים העשויין להשאיל
ולהשכיר או אושולי לדידיה ויהיב ההוא
השתא דהוה דיליה בשהדי ואע"ג דבי אושוליה
לעשויי דיה דלאו בני שהדי ואמ הלה לקוח
אמ לו טול מה שלך הוא בידי אינו נאמן ואפילו
לו ואם משקבל עליו ההוא מידי נבי וטעני
ואני נוטל את שלי אין שכיון הוא גבי אבוהין
דמר אמ ליה זיבלו לרשות הרבים מהיכן
מיבעי ליה המקבל זבל אין שורין טיט ברחבי
הרבים וכן לובנים לבנים נובלין טיט ברשות
הרבים אמ לא ללבנים הכונה ברשות
הרבים מביא והבונה כונה ואם הזיק
משלם מר שתזיק כן שמעון כן גמליאל אומ
אף מתקן חוצאת מלאכתו לענין שלשים
יום יכול ת"ל ושאמרו מותרי לקלקל
ברשות הרבים אם הזיק משלם ויכול לעלם וכו'
אמ אביי הכי קתני עיקרון כן

סליק פירקא

הבית והעליה של שנים שנפלו שניהן חולקין
בעצים ובאבנים ובעפר רואין שואבנים
ראויות להשתכר היה אחר מהן מכיר
מקצת אבני נוטלן ועליות לומן החשבון
מדקתני סיפא רואין שואבנים ראויות
לה שתבר מיכלל דרישא למיקם על
המילתא או דתבטא בפלאי בהבטא נפל

השותפין שרצו לעשות מחיצה בחצר
בונין את הכותל באמצע מקום שנתנו
לבנות גויל נזית בעצים לבנים כונים הכל
במגזר המדינה בגויל זה נותן שלש טפחים
וזה נותן שלשה טפחים בגזית זה נותן

ולהוי אידך המוציא מחברו עליו הראיה
לא צריכא דנקט ברשותא דתרויהו אינמי
ברשות הרבים אי בעי תימא שוויתפין כי הא
דאי נונא לא קפדי אהדדי ואף על גב דבנינהו
חד לרשותיה לא הויא ליה חזקה אם
היה אחד מהן מכיר מקצת אבניו נוטלן
ואידך מאי קאמר ליה אי דאמר ליה אין בשיטא
ואי לא אמר ליה אין אמאי נוטלן לא צריכא
דאמר ליה חמשין מינייהו אית לך ואידך ח
חמשין לא ידענא דהוה ליה מחויב שבועה
ואינו יכול לישבע כדרבא דאמר האומר
לחברו מנה לי בידך והלה אומר אין לך
בידי שלא חמשים והשאר אינו יודע מתוך
שאינו יכול לישבע משלם הולכך נוטלן
ועולות לו במדשבון שלימות מתני
הבית והעליה של שנים נג
נעתחה העליה ואין בעל הבית רוצה לתקן
הרי בעל העליה יורד ורד למטן עד שיתקן
לו את העליה ר יוסי אומר התחתון נותן את
התקרה והעליון את המעזיבה וכמה בתחתה
רב אמר גריבה ושמואל אמר בארבעה ר אמי
בריבה אבל בארבעה טרסקין והאיצטבא למעלה
והציר למטה ושמואל אמר בדינרא אין ארם
דדהציר למעלה והציר למטה והלהתך
כשמואל מתניתין בשוכר ומשכיר
היא ודוקא דאמר ליה עלייה זו שעל גבי ביתי
זה אני משכיר לך השער ביתי לעליה
כי הא דרבון בר רב אדא אמר יצחק מעשה
ארם אחד שאמר לחברו הלות זו שעל גבי
הערסק זה אני משכיר לך ונעקר הערסק
ממקומו ובא מעשה לפני ר חייה ואמר חייב
אתה להעמיד לו הערסק כל זמן שהדלת
קיימת ומשום הכי יורד בעל העליה
ורד למטן עד שיתקן לו את העליה וכשהוא
דר שניהן הן דרין דאמר ליה אדעתא לאשוקן
לא אגרי לך אבל אמר לו עלייה זו אני
משכיר לך אינו רשאי להתקן ואף על
אינו יורד ואי אמר למטן
עליה סתם
אחרת
התקרה אבל
שאמרו חייבי
נותנין לו מזון וכו
ואם מך הוא מעבירין
לא לאשתו וכני

תתאי כי משי עלי
לתחתון מי מתקן
מתקן ר אלעא ור חי
מתקן מאן דאמ עלי
להרחיק את עצמו ומ
קסבר על הגיזק להרח
מיעלגי בעלונתא דר
מרחיקין את האילן מן ה
אמה בחרוב ובשקמה חמ
מלמעלה מן הארץ אם הי
ונותן רמים אם האילן קדם לס
זה קדם וסליק זה קדם לא יקוץ ר יוסי אומ
אלא שהבור קדם לא יקוץ שדה קדם בתוך
שדה וזה נטע בתוך שלו אלמא ר יוסי סבר על
הגיזק להרחיק את נטעמו ורבנן סברי על
המזיק להרחיק את נטעמו אמר רב יהודה
אמר שמוש הלכה כר יוסי הילכך כר יוסי הילכ
הילכתא כר הייא בר יוסף דאמ תחתון
מתקן דקאמר ר יוסי דהלכתא כותית
ואע"ג דאמ רב אשי כי הוינן בי רב כהנא הוא
אמרינן מודה רב יוסף בגדייה הני מילי לאו
גדייה ניתנו רמיתם תימי ואדר אזלי ועני
ושמעינן מינה דהיכא דליכא מלעי
דתימיבת מיא והדר אזלי דגדייה ניתנו
יעלין ניתקן מתני הבית והעלי
של שנים שנפלו אמ בעל
העליה לבעל הבית לבנות והוא אינו
רוצה לבנות הרי בעל העליה נוטה את
הבית ויושב בתוכו עד שיתן את יציאותיו
ר יהודה אומ וכו אשמעינן בקמיתא
שבירות וקא משמע לן בהא קמן אמ
רב אחא בריה דרבא משמיה דעולא
שבא לשנות בניין שופין לו בנזי ה חוכר
שומעין לו בכלים שוכרין לו בהמה רחים משום
שומעין לו בא לסכך בבבל רחים ורכב לא
בשקמה אין שומעין אמרו שא כל דבר שעשין
אין עושין נפש שנפש הוא חובל אמ
לחי רב הונא חבל רחיקה שתים משום רחים
ומשום נפש הוא וחבל רכב ליקה שתים
משום רחים ומשום כי נפש הוא חובל רחים
ורכב ליקה שלש משום רחים ורכב ומשום
כי נפש הוא חבל ורב יהודה אמר חבל
רחים אחת רכב ליקה את רחים ורכב
ליקה שתים כי הוא חובל לשאר כלים
הוא כותי רב יהודה חבל

260
252

ר נתן אומ התחתון נוטל שני חלקים והעליון
נוטל שלש אחרים אומ התחתון נוטל שלש
חלקים והעליון ביע אמ רבא נקוט דד נתן
ליה דרישא הוא ונחית לעומקא דדינא
קסבר כמה מפסדה עלייה בבית תולתא
הילכך אית ליה תולתא וכן הלכתא

מתני' בבית חבר שהוא גבוי כסלע
ובעל הבנה יותר וזורע למטה ועד שעשה
לבית כדי ליעקן והמותל והאילן שבבית
לרשות הרבים והזיק עצום מלשלם נתנו
לו זמן לסתור את הכותל ולקוץ את האילן
ונפלו בתוך הזמן פטור לאחר הזמן חייב
וכמה נפחת רב אמ מריבו אבל בארבעה
אדם זורע חיצו למעלה וחיצו למטה
ושמוט אמ בארבעה אין אדם זורע חיצו
למעלה וחיצו למטה הלכה כשמואל
נתנו לו זמן לסתור את הכותל וכו' וכמה
זמן אמ"ל וחכמים זמן בית דין שלשים יום

מתני' מי שהיה מתלוי סמוך לבנית
חבירו ובעל אמ לו בנה את
אבניך אמ לו הבעלך אין שומעין לו ואם
משקבל עליו אמ לו הילך יציאותיך ואני
נוטל את שלי אין שומעין לו מדקתני
הילך יציאותיך מיכלל דבנינהו הא לא
בנינהו לא קאני אמאי כיון דאמ ליה הבעלך
תקני ליה חיצרו מרי יוסי בר חנינה דאמ
ר' יוסי בר חנינה חיצרו של ארם קונה לו
שלא מדעתו התם דעתיה למיתן ליה
הכא דעתיה לרחויה ומשום הכין לא קאני
עד דאמרתני ליה באפיה **מתני'** השוכר את הפועל
לעשות עמו בתבן וביקש אמ לו תן לו שכרי
אמ לו טול מה שעשית בשכרך אין שומעין
לו ואם משקבל עליו אמ לו הילך שכרך
ואני נוטל את שלי אין שומעין לו
הגמיא זיבלו לרשות הרבים המוציא
מוציא והמקבל זבל אין שורין טיט ברשות
הרבים ואין לובנים לבנים נובלין טיט ברשות
הרבים אבל לא ללבנים הכונה ברשות
הרבים מביא והבונה כונה ואם הזיק
משלם מר שתזיק בן שמעון בן גמליאל אומ
אף מתקין חוצאת מלאכתו לעני של שלשים
יום תני כל שאמרו מותרי לקלקל
ברשות הרבים אם הזיק חייבין לשלם וז"ל
אמ אבי הר שמעון בן

ברשות

טעמים ומחיצה וזה נותן טעמים ומחיצה
בטעמים זה נותן טעמים וזה נותן טעמים
בלבנים זה נותן טעם ומחיצה וזה נותן טעם
ומחיצה לפי אם נעביר הכותל המקום והאבנים
של שניהם מאי מחיצה עלה דתנא ברכת ותהי מחיצה תעזרה וגו׳ וכיון דרבו
להלוק כותל בעל כרחן אלמא
הזיק ראיה שמיה הזיק ואי הזק ראיה שמיה
הזיק מאי איריא רבו אפלוגתא דלא רבו נמי
עלה דאמר ר׳ יוחנן משנתינו בשאין בה דין
חלוקה אפלוגתא דלא בעי למיכתב שלא חד מיניהו
עלה דתזיק ראיה שמיה הזיק ואי משנתינו
בשאין בה דין חלוקה בי רבו מאי האוי
ליה דרבו בהו אמר ר׳ אסי אמר ר׳ יוחנן בשקנו
מידם וכי קנו מידם מאי האוי קנין רבדים
בעלמא הוא ולהדרו בהו שקנו מידם ברוחות
עלו קיבל רוח מורמת עליהן מערכת
רב אשי אמר זה שהלך זה בעצמו והחזיק
בהדי הכי לא קנו הדדי בהו
שנהגו לבטית נויל וכו׳
דלא משפיין גזית אבני דמשפיין ברכת נל
אלה אבנים יקרות ממדות גזית מגוררות
במגרה מבית ומחוץ וכו׳ כעסם א״ר
לבנים לפני בניל והתניא אחת טעמי
וכו׳ איבעיא להו חתיכות שיש אם כלא סידן
ואפיקנה הן וסידן כהכל ממטבע המדינה
הכל לאיתויי מאי לאיתויי אתא דתניא כ
בהועא והשנא לפי אם נעביר הכותל
המקום והאבנים של שניהם פשיטא לא
צריכא דעביד לה שותפות רחה מיניהו אי נמי
לבעניהו דלא לשותפות מהו דתימא להוי אידך
כהמוציא מחבירו עליו הראיה קמ״ל דלא
ושמעינן מיהא דמילתא דידיעא לתרי שותפי
אע״ג דאיתה השתא ברשותה דחד מיניהו
לא נפקא מחזקה דאידך מאי טעמא משום
דשיתפי לא קפדי אהדדי הילכך ליתי להו
חזקת חד אחבריה לא כראיה אי נמי לאחר
חלוקה מתני׳ וכן בנטה מקום
שנהגו לגדור מחייבין
אבל נכקעה מקום שלא נהגו לגדור אין
מחייבין אותו לא אם רצה נוטע לתוך שלו
ובונה ועושה חזית מכחוץ לפי אם נעביר
הכותל המקום והאבנים שלו ואם עשו
מרעית שניהן נוטע את הכותל באמצע
ועושין חזית מיכן ומיכן לפי אם נעביר הכותל

המקום והאבנים של שניהן המקוף את
חברו משלש רוחותיו וגדר את הראשונה ואת
השניה ואת השלישית אין מחייבין אותו ר׳ יוסי
אומר אם עמיד וגדר את הרביעית מגלגלין עליו
את הכל אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה
כר׳ יוסי ראמר אם עמיד וגדר את הרביעית מגלגלין
עליו את הכל לא שפיר עמיד מקוף ולא שניא
עמיד מקוף איתמר רב הונא אמר הכל
לפי מה שגדר וחייה בר רב אמר הכל דמי קנים
בזול רונא אקפיה ראמבנא מארבע רוחותיו
אמר ליה הב לי הגדרי אמר ליה לא אמר ליה הב
לי דמי קנים בזול אמר ליה לא הב לי אגר שדרא
אמר ליה לא אתא לקמיה דרבא אמר ליה זיל
עיסיה ואי לא דייינא לך כר׳ יוסי ואל יפוא דרב
הונא דאמר הכל לפי מה שגדר וכן הלכתא
מתני׳ כותל חצר שנפל מחייבין אותו
לבנותו ער ארבע ארבע אמות
בחזקת שנתן ער עיבי ראיה שלא נתן מארבע
אמות ולמעלה אין מחייבין אותו סמך לו כותל
אחר אע״פ שלא נתן עליו את התיקרה מגלגלין
עליו את הכל בחזקת שלא נתן ער עיבי
ראיה שנתן אמר רישי לקיש הקובע זמן
לחברו ואמר לו פרעתיך בתוך זמני אינו נאמן
ולאוי שיפרענו בזמנו והלכתא פרישי לקיש
ואפי׳ מיתמי ואע״ג דאמר הבא לוערע מנכסי
יתומים לא יפרע שלא בשבועה חזקה לא עביד
אינש דפרע בני זימניה איבעיא להו
תבען לאחר זמנו ואמר לו פרעתיך בתוך זמני
מהו מי אמרינן מיה לי לשקר במקום חזקה או
לא ולא איפשיטו וכל כי האי נונא חומרא ר
לתובע וקולא לניתבע הילכך משתבע שבועת
היסת דפרעיה ומיפטר עיס
סמך לו כותל אחר אמר רב הונא סמך
לעלגא סמך לבולא ורב נחמן אמר למאי דסמך
סמך ודלא סמך לאסמך והלכתא כרב נחמן
ומירה רב נחמן באשי וזא וקיבעתא דשורי
אמר רב נחמן בי קרי לא האוי חזקה ואע״ג דמיה
מלטא אמר אמינא לכי מפייס לי לאתיתרא
אשיתאי אמר רב נחמן אחזיק להודרי
אחזיק לפשורי לפשורי אחזיק להולדי אחזיק
לניטפיה אחזיק לשוקבי לשוקבי אחזיק לנטפי
אבל לערישא ראורבני לא רב יוסף אמר אפי
לערישא ראורבני עבד רב [illegible] אמר
נחמן אמר [illegible] כית לחברו
בבירא דיולה משתמש בדיזה ובדם

261
253

עד א כגאמות ובעבי הכותל במקום שהניח
אבל בתרבץ אפרנו לא ורב נחמן דידיה
אמ' אפ' בתרבץ אפרנו אבל ניחבה שאחורי
בתים לא ורבא אמ' אפ' ניחבה שאחורי בתים
אמ' רבינא האי כשורא דמטלתא עד
תלתין יומין לא האוי חזקה בתר תלתין יומין
האוי חזקה ואי סוכה דמיעוטא היא עד שבעה
יומי האוי חזקה ואי חבריא בטינא לאלתר
האוי חזקה אמ' אביי שני בתים כשני
עירי רשות הרבים זה עושה מעקה לחבירו
גגו וזה עושה מעקה לחבירו גגו זה שלא כגגו
זה ומעריך מאי איריא רשות הרבים אפילו
רשות היחיד נמי רשות הרבים איצטריכא
ליה סלקא דעתך אמינא אמ' ליה סוף סוף הא
כעית איצטנועי מבני רשות הרבים קמ"ל
דאמ' ליה בני רשות הרבים ביממא חזו לי
כלילי' לא חזו לי את כלילי' נמי חזית לי
בני רשות הרבים כי קאמנא חזו לי כי יתיבנא
לא חזו לי את כי יתיבנא נמי חזית לי בני
רשות הרבים כי מעיינו חזו לי כי לא מעיינו
לא חזו לי את כי לא מעיינת נמי חזית לי
אמ' רב נחמן אמ' שמוש גג הסמוך לחבירו
חבירו עושה לו מעקה גבוה ארבע אמות
אבל בין גג לגג ורב נחמן הידיה אמ' בין
גג לגג אינו זקוק לארבע אמות אבל זקוק
הוא למחיצה עשרה למאי אי להזיק ראיה
ארבע אמות בעינן אי לנתפס עליו כגגב
בבתחות מיקן סגיא לגלם לנתפס עליו כגגב
ובעשרה לא מיבי משתמיט ליה בעיי
מעשרה מיבי משתמיט ליה אמ' אי מיבעי
הוא רקא מי קימצלנא איתמר שתי
חצירות זו למעלה מזו אמ' רב הונא תחתון
כונה כעגדו ועולה ועליון כונה כנגדו ועולה
ורב חסדא אמ' עליון מסייעלו מלמטה ועולה
תניא כותיה דרב חסדא שתי חצירות זו
למעלה מזו לא יאמר העליון הריני כונד
מכנגדי ועולה שא מסייע לו מלמטה ועולה
היתה חצרו למעלה מגגו של חברו אין
זקוק לו הניחו ביתרי דהוו ליה חד עילאי
וחד תתאי אימא אמ' ליה לעילאה
תא ליבניה אמ' ליה אנא שעיר דאירנא כיון
אבנייה אנא ליית לי דוכתא דריירנא כיון
מינרנא לך לא מיבעינא דאיטרח לא קא
מיתרח לי אמ' ליה חוק לך בארבע או שוף
עול שוף שוק אמ' רב חמא דינא דקא אמ'
ליה ותני מילי דלא מטו כשורי דמטו

מעשרה אבל מטו כשורי למטה מעשרה
מיבי אמ' ליה למטה מעשרה רשותא דתתא
היא ולא מישתעבדנא לך והני מילי היכא
דלא אתנו אהדדי אבל אתנו אהדדי מתני
ובאנו ועד כמה אמ' רב הונא בריה דרב
יהושע כר נקיט איסורייתא דמחוזא והדר
ההוא גבריא דחזו קא כאני אשיתא אחורי
כוי רחבריה אמ' ליה קא מאפלת עלי אמ'
ליה סבירנא ליה ועבידנא לך כוי מלעיל
מרעת ליה לאשיתאי סתרנא לה עד הכא
ובניא לה ועבידנא לך כוי מלעיל חדא
אשיתא עלנא חדתא ושלנא עתיקא לך
קימא סתרנא לה לכולה ובניא לה ועבידנא
לך כוי מלעיל ליה לי דוכתא דדיירנא
בה אזגרנא לך לא מצינא דאיטרח אמ' רב
חמא דינא קאמ' ליה ואשך דדייר ביה
לתיבנא ועיבי הניהו בתרי ארי
דעליונו חד מטייה אספלידא וחד מטייה
תרבעא אתא ההוא דתרבעא קא כאני
אשיתא אשומא דאספלידא אמ' ליה קא
מאפלת עלי אמ' ליה ברירי קא בניא אמ'
רב חמא דינא קאמ' ליה אמ' ליה רב אחא
לרב אשי ומאי שנא מיהא דתנן האחים
שחלקו אחד נטל שדה פרדס ואחד נטל
שדה לבן יש לבן פרדס ארבע אמות
בשדה לבן שעל מנת כן חלקו אמ' ליה
חתם דעלו לחלקי הכא רלא עלו בשעטנז
עסיקין רעלו באושיאתא והודרי ולא
עלו באוירא ולומ' ליה אדעתא דהכי
עליגנא דראירנא כה כאכהתי אמ' ליה
מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי
ניהדעי לטעמיה דאמ' רב נחמן אמ'
שמוש האחין שחלקו אין להן דרך זה
על זה ולא חלונות זה על זה ולא סולמות
זה על זה ולא אמת המים זה על זה יהדרו
בהן שהלכות קמועות הן ורב אמ' יש להן
ההוא שטרא דיתמי דשקל תברא עליה
אמ' רב חמא לא מיקרעו קרעינן ליה ולא
אגבויי מגבוין ביה אגבויי לא מגבוין ביה
דהא נפיק תברא עילאויה ומיקרע לא
קרעינן ליה דילמא לכי גדלי יתמי מיתו
דאיכא זמרעי ליה לתברא שלחה רב אחא
בר רב לקמיה דרבינא הלכך מאי אמ'
ליה הלכתא כותיה דרב חמא לגבי מתכא
דאחזוקי סתרי בשוקאי לא מחזקינן מר
זוטרא בריה דרב מארי אמ' נהא נמי

וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת אִיּוֹב

268
254

[illegible] מיתר להנות ממנו מישבי העיר
כל ששהה שם שלשים יום אסור להנות ממנו אמ'
ניחות מיכן מותר להנות ממנו אמ'
אפי' אמ' יוחנן הכל לפני העיר ואפי' מיתמי
אבל מרבנן לא דרבנן לא צריכי נטירותא
אמ' רב פפא לשורא ולפרשא ולטהוזינא אפי'
מיתמי כללא דמילתא כל מידי דאית ליה
ליתמי נטירותא בעויה רמיקן עלייהו
רבא רמא צדקה איתמי דבר מריון אמ' ליה
אביי והאמ' רב שמוש בר יהודה אין פוסקין
צדקה על היתומים אפילו לפרקין שבויים אמ'
ליה אנא לאחטוביהו קא עבידנא
תנו רבנן קופה נגבית בשנים ומתחלקת בשלשה
נגבית בשנים שאין עושין שדרה על היבור
בממון פחות משנים ומתחלקת בשלשה
מפני שהיא כדיני ממונות תמחוי נגבה בג'
בשלשה ומתחלק בשלשה מפני שגבויו וחלוקו
שוה ומפני מה קופה נגבית בשנים ותמחוי
נגבה בשלשה שהקופה דבר קיצוב הוא על
כל אחד ואחד ואין הגבאין מיסיחין ולא גוררין
אבל תמחוי אינו דבר קיצוב שא לפי עומק שעה
הוא נגבה לעניי עולם וצריכין לקיצוב על
כל אחד ואחד מראוי [illegible]נמצא כדיני ממונות
ולפיכך צריך שלשה תמחוי נגבית
בכל יום קופה מעיב שבת לערב שבת תמחוי
לעניי עולם קופה לעניי העיר ושאין בני העיר
לעשיות קופה תמחוי ותמחוי קופה ולשנותן
לכל מה שירצו ושאין בני העיר להתגורר
על השערים ועל המידות ועל שכירות
המוגלים ולהסיג על קיבותן גרסינן
מתניתין עניים אמ' רב נחמן אמ' רבה בר אבוה
אמ' רב סלע זו לצדקה מותר לשנותה בין
לעניבמו בין לאחר לא שנא אמ' עלי ולא שנא
אמ' זו ותנו רבנן האומר סלע זו לצדקה עד
שלא באת לידי גבאי מותר לשנותה משבאת
לידי גבאי אסור לשנותה וגרסי' התם
נמי אמ' רב ישחק שהתנדב מנורה או נר לבית
הכנסת אסור לשנותה סבר לי' חייא בר אבא
למימר לא שנא לדבר הרשות ולא שנא
לדבר מצוה אמ' ליה רב מי הכי אמ' ר' יוחנן
לא שנו שא לדבר הרשות ואני מילי ער שלא
נשתקע שם בעלים אבל לדבר הרשות מותר
לשנותה אמ' מר אין עושין שדרה על
העיבור בממון פחות משנים מנא לן אמ' רב
נחמן בר כהן דאמ' קרא והם יקחו את הזהב
וגו' שדרה הוא דלא עביד הא הימנו מהימן

מסייע ליה לרב חנינא דאמ' מעשה ומנה ר'
שני אחין בקופה מאי סדרותא אמ' רב
נחמן אמ' רבה בר אבוה לעני שממשכנין על
הצדקה ואפי' בערב שבת אינו הכת
ופקדתי על כל לוחציו ואמ' יצחק בר שמוא
בר מרתא משמיה דרב שבאי צדקה לא
קשיא הא דאמיר והא דלא אמיד כי האדכא
כפא לרב נתן בר אמי ואפיק מיניה ארבע
מאה זוזי לצדקה והמשכילים יזהירו
כזוהר הרקיע זה דיין שדרן דין אמת לאמתו
ומצדיקי הרבים ככוכבים שבגבאי צדקה
במתניתא תנא והמשפילים יזהירו כזוהר
הרקיע זה דיין שדרן דין אמת לאמתו ומצדיקי
הרבים ככוכבים לעולם ועד שבמלמדי ת
תינוקות כגון רב שמוש בר שילת דרב אש
אשכחיה לרב שמוש בר שילת דהוה קאזי
בגיניתיה אמ' שבקתיה לאומנתך אמ' ליה
האי תלמיד שנין דלא חזינא לי והשתא דעתי
עלייהו ורבנן מאי אמ' ראבינא ואוהביו
כצאת השמש בגבורתו תנו רבנן גבאי
צדקה אינן רשאין לערוש זה מזה בשוק
אבל זה ערוש לשער וזה ערוש לחנות וגומן
מיצא מעות בשוק לא יתנם לתוך כיסו
שא נותנן לתוך ארנקי של צדקה ולכשיגיע
לביתו יטלם כיוצא בו היה נושה בחבירו מנה
ופרעו בשוק לא יתנם לתוך כיסו שא יתנם
לתוך ארנקי של צדקה ולכשיגיע לביתו
יטלם תנו רבנן גבאי צדקה שאין
להם עניים לחלק פורטין לאחרים ואין
פורטין לעצמן כיצד גבאי תמחוי שאין
להן עניים לחלק מוכרין לאחרים ואין מוכרין
לעצמן אמ' אביי מריש לאהיה יתיב
מר אליבא דרבי כנישתא בני מדרשא כיון ד
דשמעה להא דתניא ושאין בני העיר לעשות
קופה תמחוי ותמחוי קופה ולשנותן לכל מה
שירצה אמ' אביי מריש הוה עביר מר
תרי כיסי חד לעניי מתא וחד לעניי עולם
כיון דשמעה להא דאמ' ליה שמוש לרב ת
תחליפא בר אבימי עביר ואתני איהו נמי ג
עביד ומתני אמ' רב אשי אנא אתניי
נמי לא צריכנא כיון דכל דאתו ארעתא דידי
אתי מאי רבעינא עבידנא ביה הנהו
טבחי דאתנו כהדי הרדי כל תעביר ביומא
דחבריה לקרעיניהו למישביה אזל חד עבד
ביומא דחבריה קרעינהו למשביה אתא ל
לקמייה דרבא חייבנהו אתיבי רב יוסף בר

שלמיה להכא והסיע על קיצתן לא אהדר
ליה אמ' רב נחמן שמיר עבד דלא אהדר ליה
הני מילי דליכא אדם חשוב אבל איכא אדם
חשוב לאו כל כמיניהו דתנו תנן
אין מחשבין בערקה עם גבאי צדקה ולא
בהקדש עם הגזברין ואע"ג שאין ראויה להבר
זכר לדבר אך לא יחשב אתם הכסף הניתן
על ידם כי באמונה הם עושים אמ' רב
הונא בורקין למזונות ואין בורקין לכסות
איבעית אימא סברא ואי בעית אימא קרא אסברא
דהאי קא מיבזי ואי לא מיבזי קרא דהכא כת
הלא פרוש להעב להמך פרוש כת והתם כת
כי תראה עריום וכסיתו לאלתר ורב יהודה
אמ' בורקין לכסות ואין בורקין למזונות
איבעית אימא סברא ואיבעית אימא קרא אסברא
דאי קא מיצטער והאי לא מיצטער קרא הכא
כת הלא פרוש להעב פרוש והב ליה לאלתר
והתם כת כי תראה עריום כי יראה לך בעדים
תניא כותיה דרב יהודה אמ' כסוני בורקין
אחריו פרנסוני אין בודקין אחריו תנן
התם אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום
מפני בזיונו דיו מארבעה פאין כפלא לן נותנין
לו לפרנסת לינה מאי פרנסת לינה אמ' רב
נחמן פורא וביסדיא ואם היה עני
המחזר על הפתחים אין נזקקין לו במתנה
מרובה אבל נזקקין לו למתנה מועטת
אמ' רב אסי לעולם אל ימנע אדם עצמו
משלישית השקל בשנה שנא והעמדנו עלינו
מצות לתת עלינו שלישית השקל בשנה ונו'
ואמ' רב אסי שקולה צדקה כנגד כל
המצות שנא' והעמדנו עלינו מצות מצוה
אין כתוב כאן שנא' אמ' ר' שמעון בן
נזדל מעשה יותר מן העושה שנא' והיה מעשה
הצדקה ונו' ר' שמעון היה היה פרוטה
לעניים והדר מעלי אמ' אני בצדק אחזה פניך
אשבעה בהקיץ תמונתך אמ' רב נחמן בר
יצחק זו תלמידי חכמים שמרבין שיבה
מעניהן והקבה משביען מזו שכינה לעולם
הבא כלומ' בשכר הקיצה שמקיצין את עצמן
מן השינה זוכין לשכוע מתמיהתו של הקבה
תנו רבנן רבי מחסידו אתה מצוה עליו
לפרנסו ואי אתה מצוה עליו לעשרו אשר
יחסר לו אשי סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו
לפנינו וכו' כד כתבינן בצדק מצאת האשה
אמ' הורמין אימיה דשמואל מלכא שדרה
ארבעמאה ארנקי דדינרי לקמיה דר' אמי
ולא קבליניהו שדרתינהו לקמיה דר' אמי
וקבליניהו שמעי' אמי איקפד אמ' ליה להי
כיבוש קצירה תשברנה נשים כאות מארות
אותה ורבא משום שלום מלכותא ור' אמי
משום שלום מלכותא איבעי ליה למיתבינהו
לעניי אומות העולם ורבא נמי לעניי אומות
העולם יהבינהו ור' אמי דאיקפד לא סיימוה
קמיה גרסינן בפרק ריני ממונות אמ'
ת נחמן אוכלי דבר אחר ומאי ניהוא צדקה
של גוים פסולין לעדות ולא אמרנא אלא
בפרהסיא אבל בצנעה לא ובפרהסיא נמי
לא אמרן אלא דהויה ליה לאיתזוני בצנעה וקא
מבזי נפשיה בפרהסיא אבל לא הוה אפשר
ליה לאיתזוני בצנעה חייתיה הוא

מתני'

אין חולקין את החצר עד שיהא
בה ארבע אמות לזה וארבע
אמות לזה ולא את השדה עד שיהא בה
תשעה קבין לזה ותשעת קבין לזה ר' יהודה
אומ' תשעת קבין לזה ותשעת קבין לזה
ולא את הגגה עד שיהא בה חצי קב לזה
וחצי קב לזה ר' עקיבא אומ' בית הובגן ולא
את הטרקלין ולא את המרתף ולא את השובך
ולא את הבור ולא את המרחץ ולא את בית
הבד עד שיהא בהן לזה ולזה וכדי לזה אומתי
בזמן שאין שניהן רוצין אבל כשהן שניהם
רוצין אפי' פחות מכן יחלוקו וכתבי הקדש
אע"פ ששניהן רוצין לא יחלוקו אמ'
אסי אמ' ר' יוחנן ארבע אמות שאמרו חוץ
משל פתחים תניא נמי הכי אין חולקין את
החצר עד שיהא בה שמונה אמות לזה ושמונה
אמות לזה והא אנן ארבע אמות תנן אלא
לאו שמע מינה כדאמ' אסי אמ' ר' יוחנן שמע
והני מילי בשאין אחד מהן מכיר את חלקו
שכל אחד ואחד מהן יש לו רשות להשתמש
בכולה אבל אם כל אחד מהן מכיר את חלקו
ואינו יכול להשתמש בחלקו של חבירו חולקין
ואע"פ שאין שם שמונה אמות לזה ושמונה אמות
לזה ממאי מדאמרינן בריש פירקין ואי הזיק
ראיה שמיה הזק מאי אריא ראיו אפי' לארצו
נמי נלמי אמ' ר' יוחנן משנתינו בשאין בה רין
חלוקה ואית ליה כה רין חלוקה כי ראו מאי
האוי להדדו בהו ושריק שקנו מידם ברוחות
ר' אשי אמ' קנין שהלך זה בעצמו והחזיק
וזה בעצמו והחזיק שמעת מינה מתניתין
דקתני ראו בשאין כל אחד מהן מכיר את
חלקו הא הילכך קנין רקנו מידם ברוחות

ההוא דזקר ארעא אמיצרא דפית נר ניקא
ליה עלוני לי אמיצראי אמ רבה
כנון זה כופין על מדת סדום מתקיף לה רב
יוסף אמרי מעלין ליה בניכסי דבי בר מריון
והלכתא כרב יוסף חדא אהאי נגרא
וחדא אהאי נגרא אמ רבה כנון זה כופין על
מדת סדום מתקיף לה רב יוסף זימנין דראי
מידויל והא לא מידויל והלכתא כרב יוסף
תחזיתו אחר נגרא אמ רב יוסף כנון זה וראי
כופין על מדת סדום מתקיף לה אבי בעינא
לאפושי ארישי והלכתא כרב יוסף אפושי
ארישי ולא כלום הוא חד גיסא גיגרא
וחד גיסא נהרא פליגי ליה קרנא זוג כנון
זוז ניס ולא את הטרקלין וגו׳
אין בהן כדי לזה וכדי לזה מאי אמ רב
יהודה אית דינא דגוד או אגוד ורב נחמן
אמ ליתי דינא דגוד או אגוד אמ אמימר
חלכתא אית דינא דגוד או אגוד ותנינא נמי
הכי כל שאין יחלק ושמו עליו חולקין ואם
לאו מעלין אותו בדמים תניא טוב
אחת שיעור ואני פחות שומעין לו רשב״ג
אומ אין שומעין לו מאי טעמיה דרשב״ג
משום דאמ ליה אי בדמי ליתי לי למיתן לך
ואי במתנה לא ניחא לי רבות ושנא מתנות
יהיה וקא פסקי רבנן הלכתא כרשב״ג
משום דמיסתבר טעמיה ובכתבו
הקדש אע״פ ששניהן חוצו לא יחלוקו
אמ שמע לא שנו שלא בפרך אחד אבל בשני
פרוכות אם רצו לחלוק חולקין ואם לאו
אית דינא דגוד או אגוד ודוקא בגון תורה
ותלוים תורה ותוספת תלים ותלים חולקין
איבא מאן דאמ לא אמרינן אית דינא
דגוד או אגוד שלא תינא דכל חד מיניהו ליתי
ליה דמי לא אמרינן אית דינא דגוד או אגוד
וקא גמר לא מדאקשינן מיהא דתנן שני
אחים אחד עני ואחד עשיר שהניחן להן
אבותיהן מרחץ ובית הבד עשאן לשכר השכר
לא מבטל עשאן לא מיבטל עשאן לעיבורי הרי
העשיר אומ לעני קח לך עבדים וירחצו
במרחץ קח לך זתים ובצו ועשם בבית הבד
לשמע מינה ליתי דינא דגוד או אגוד וקשיא
לרב יהודה ולרבקין שאני התם דגוד איבא
לאיבור ליכא וקא אמ שמע מינה דלא
אפי׳ אמ דינא דגוד או אגוד שלא כומן שוד
ארבע מאות לקנות ואנן לא סבירא לן
דתובע לנתבע גיד או אגוד

אמרינן ליה דינא קא אמ לא ולא איכפת
לן בנתבע בין איתי ליה בין לית ליה מידי
דשני אהין שו אמ ליה עשיר לעני נזיד או
אגיד הוה איכא מן דינא למימר ליה לעני
איתי לך למינד גוד ואי לא אגיד ליה לאחוד
שא כיון דעשיר לא בעי למיגד ולא לאוגודי
ועני דהוא תובע לא יכיל למימר ליה לעשיר
גוד את או אגוד אנא משום דליתי ליה דמי
למיגד כהו משום הכין איבטל ליה דינא
דגוד או אגיד דלא קימא דינא דגוד או אגוד
שא ער דאמ תובע לנתבע גוד או אגוד
אבל אמ תובע גוד ולא אמ או אגוד או
אמ אגוד ולא אמ גוד לא כיעינן ליה לאידך
הילכך כי אמ תובע גוד או אגוד לא
איכפת לן בנתבע בין ליתי בין איתי
ליה דאיתי ליתי ליה אמרינן ליה אגוד ליה
לחברך

סליק נירקא

לא יחעור אדם בור טמוך לחבריו ולא שיח
ולא מערה ולא אמת המים ולא נטיעת של
כוסכין שא אם כן הרחיק מבתלו של חברו
שלשה וסד כסיד מרחיקין את הזרעים
ואת המחרישה ואת מי רגלים מן חכיתל
שלשה טפחים מרחיקין את הרחים שלשה
מן השובך שהן ארבעה מן הכבש ואת התנור
שלשה מן הכליא שהן ארבעה מן השפה
נתח בבור וסיים בכותל ליתנו שא אם כן
הרחיק מבורו של חבריו שלשה טפחים
אמ אביי ואיתימא רב יהודה קליתל בירה
שניכו שנמצא מרחיק מחיל הבור ששה
טפחים והא קמ״ל דינותל בור שלשה טפחי
נעקא מינה למלזה ומכאן הודיעך האומ
לחבירו בור וכותליה וכו׳ עליה הכותל שלש
טפחים איתמר רבי לשמיך בעד
המיעד אביי אמ סומך רבא אמ אינו סומך
בשדה שאינה עשויה לבורות דברי הכל
סומך כי פליגי בשדה העשויה לבורות אביי
אמ סומך ואני לרבנן דאמרי מרחיקין את
האילן מן הבור עשרים וחמש אמה התם
דבעידנא דקא נטע איתיה לבור אבל הכא
בעידנא דקא חפר ליתיה לבור ואפי׳
איכו סומך ואפי׳ לר יוסי דאמ
שלו וזה נוטע בתוך שלו
דקא נוטע ליתנהו
אבל

משרה וירק לא כלעין מחוקי הא דרכים
יוסי מתיר בחרדל לדבריהם דרבנן
לרבות טוענין ליורש תניא הבא מרחיק
יהושע אבי צריך טענה לזקף אי צטריכא
ליה לזקף תניא לזקף חצר ובה זיזין וכצעה
וכצעריות הרי זו כחזקתה צריכא דאי
אשמעינן נבי רשות הרבים הוה אמינא כונס
להתוך שלו הוה אבל נבי שובך דליכא למימר
הכי אימא לי ואי אשמעינן נבי שובך אבל
דיחיד הוא אימ' יוסי יסיה א
אחיל נביה אבל רשות הרבים
נביה רמוכר ולמאן דיס צריכא
כחזקתו והאמ' רב נחמן אמ' רבה בר אבוה
חזקה לנזקין רב מארי אמ' נקוטרא
זכיה בית הכסא מתני
והיינו כשמשים
הרי היא של מוכר אבל נפ
קרוב לזה שלו הלכ
שוכרן יחלוקו אמ'
הוא כין אחר הדוב ואע"ג דרובה
וקיבבא האוירתא אמ' הכי רובה
הלכתא מרחיקין
מן העיר עשרים וחמש
ובחרוב וכשקמה חמשה אמה אבא שא
אומ' כל אילן סרק חמשים אמה אם
קדמה קוצץ ואי
קדם קוצץ ונות
זה קדם קוצץ וא
נוטן קבועה מן הע
אדם נוטן קבועה
לו חמשים אמה ל
של חברו ונוטן כדי
מרחיקין את הגבלות ואת
הבורסקי מן העיר חמשים אמה אין
בורסקי שא למזרח העיר לעולם אומ
רוח הוא עושה חוץ מעשרה מרחיקין חמשים
אמה ומרחיקין את המשרה מן הירק את
הכרישין מן הבצלים ואת החרדל מן הדבו
הרבורים ר' יוסי מתיר בחרדל תניא ר' יוסי
מתיר בחרדל שיכול לומ' לו ער שאתה אמ
לי הרחק חרדלך מן רבורי הרחק רבורך מן
חרדלי שבאות ואוכלות לגלוגי חרדלי טעמיהו
דרבנן רסברי על המזיק להרחיק את עצמו
הילכך מרחיקין את המשרה מן הירק ואת
הכרישין מן הבצלים ואת החרדל מן הרבורים
ר' יוסי סבר על הניזק להרחיק את עצמו ואע"

משרה וירק לא כלעין מחוקי הא דרכים
יוסי מתיר בחרדל לדבריהם דרבנן
לדוחי על הניזק להרחיק את עצמו ומולהו
לא כלעין מחוקי שא לדיכי דאמריתו על המזיק
להרחיק את עצמו תיפח משרה וירק דהני
מזקי הני והני לא מזקי הני שא חרדל ורבורים
תרויהו מזקי אה דרבי ורבנן רבורים לחרדל
לא מזקי אי בבניתא לא משרה לה ואי
באטרפא דרב פארי וקימ' לן כר' יוסי
וחזינן בגדושא דאון דלית הלכתא כר' יוסי
חרדל ודקיחים וקאמ' נמי דלעניין משרא
נבון מיניה ר' יוסי מחוקין ובטעמ' דמילת
שפ חוץ לשלוש ר' יוסי ולאו בנוניה דדינוא
לרבים אי הואי גירישא בכר מעשית
מרא משכחת לה ר' יוסי
בליג דהכין קאמ' להדי אמ' משרא וירק
מי לא כלעין מחוקי והקאמ' רמירה ר' יוסי
בגיריה ובגרמא דגיריה אי ואי הכין היא
שא הכא במשרת וירק ליכא לא בגיריה
גרמא גיריה דמיא מיתם תימי והדר אזלי
ואי פורה ר' יוסי במשרה וירק וכי ישיר ובצלין
ליכא הזיקיה דלא מורה ביה ר' יוסי דהאי
להזיקא דהני שא לאחר זמן בעניין זה חופר
בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו ולענין חרדל
והבורים נמי מיסתברא לן דהלכתא בותיה
דהא אוקימנה למתני כלוקח ולית חד
מיניהו דקתים רמה נפשך אי סבירא לתר
כרבן דאמרי רבורים לחרדל לא מזקדי
שא חרדל הוא דמזיק רבורים אפי הכי הלכה
כר' יוסי דלאו גיריה הוא דהא ליכא חד מיניהו
דקדים ועיר אפי קדים בעל רבורים לאו גיריה
רבעל חרדל ניתהו דכי שארי כיתא כעפרא
לא משכחא ליה ואי לבתר דסליק לאו גיריה
ניתהו ולא גרמא דגיריה ניתהו לא גרמא
כעלמא ניתהו והילכך הלכה כר' יוסי בבולה
מתניתין כין במשרה וירק כין בחרדל ורבורים
ובדקא פרישי דאביגא דהוא בתרא שא
צריך ודאי לאחוקי משרא מירק כי היכי
דלא להוי גיריה דסליק עירקין מורה ביה
ר' יוסי בגיריה דאי לא מרחיק כי האי שיעורא
גיריה הוא או גרמא דגיריה הוא מתני
מרחיקין את האילן מן הבור
עשרים וחמש אמה ובחרוב ובשקמה חמשים
אמה כין מלמעלן כין מן הצד אם הבור
קדמה קוצץ וניתן רמים ואם האילן קדם
לא סגף זה קדם וסגף זה קדם לא יקוץ ר'

סליק פירקא

מתני׳ לא יטע אדם אילן סמיך לשוה חבירו שלא אם כן ריחק ממנו ארבע אמות אחד גפנים ואחד כל האילן היה גדר בנתנים זה סומך לגדר וזה סומך לגדר היו שדשיו זיעין לתוך שדה חבירו מעמיק שלשה טפחים כדי שלא יעכב המחריטה היה חופך בוד שיח ומערה קיצץ וירד והעציצים שלו תנא ארבע אמות

גמ׳ מאי כדי עבודת הכרם אמר שמואל לא שנו אלא בארץ שרשו אבל נכבל שתי אמות מיבעי נמי הכי לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו שלא אם כן ריחק ממנו ארבע אמות והא אנן תנן ארבע אמות שלא ניזוקין שמע מינה קיצץ וירד והעציצים שלו ורוקא חויץ לשש עשרה אמה אבל לתוך שש עשרה אמה לבעל האילן

מתני׳ אילן שהוא נוטה לשדה חבירו קיצץ מלא מדלעת על גבי המחריטה וכחרוב ובשקמה כנגד המשקלת בית השלהין כל האילן כנגד המשקלת אבא שאול אומר אילן סרוק כנגד השלהין אילן שהוא נוטה לשדות הרבים קיצץ כדי שיחזיר הגמל עוכר בריכבו לא אמרו אלא טענן עשתן או זמורות לא שמעון אומר כל האילן כנגד המשקולת מפני הטומאה

למיד בם בריות שיחין ומערות ומרחצאות רגור אבתי הבדין ובית השלחין ועברים שאינו עשוי לדירות תהיה חזקתן שלש שנים מיום ליום שדה הבעל חזקתה שלש שנים ואינה שנים ליום חזקתן שלש שנים מאי טעמא אמר רבא שתא חריפא מזדהר אינש בשטיה ומזדהר אמר ליה רב הונא שלש שנים ולא מעתה מיחזי כגזלן ולא יהא רשאי לא יהא רשאי שאכלן ריטעות אמר רב חמא ולא מיבעי ליה דתנן חזקת בתים והא בתים דתנן חזקת בתים ואמר אבי מאן משורר אמר רבי שיבאני מדע ידעי כן אמר רבא אמר כגון דאתו בי אמר ליה אביי והתנן כיה תלתין ותנן בעיריתן נמי דאי אמר ליה הילכתא אמר ליה רבא אמר ליה

הכי דלא תחזוק אהדדי לגמרי נמי לא
הוי חזקה והא מלי דלא כתוב איטרא אבל
כתוב איטרא מקלא איתליה אמר רבא ש
אכלה כולה חזק מכת ריבוע קנאה כולה
חזק מכית ריבוע אמר רבינא בריה דרב
יהושע לא אמרן שהא דברי זוזיעה הוא אבל
לאו כר זריעה הוא קני ליה אגב ארעא מ
מתקיף לה רב כיסי בר אבי שהא מעתה צנמה
במאי יקנה לאו באוחזי בה חיותא ומשטח
בה עירי וכן הלכתא החוא דאמר ליה
לחבריה מאי בעית בהאי ארעא אמר ליה
מיגך זבינתיה ואכלתיה שני חזקה אמר ליה
אנא בשכוני גואי ואי אתא לקמיה דרב
נחמן אמר ליה זיל ברור אכילתך אמר ליה
רבא רבינא הכי המיצא מחבירו עליו הראיה
והמי דרבא אדרבא דאמר ליה לחבריה ניכסי
דב מזבנא לך הואי הדא ארעא ג
מוחזיא דב כסין אמר ליה האי לאו דב כיסין
הוא איקרויי הא דמיקריא דב כיסין אתא
לקמיה דרב נחמן איקמיה בידיה דלוקרי
אמר ליה רבינא הכי המיצא מחבירו עליו
הראיה קשיא דרבא אדרבא קשיא
נחמן אדרב נחמן דרבא אדרבא לא קשיא
התם מוכר קאי בניכסי הכא לקוח קאי ב
בניכסי דב נחמן אדרב נחמן לא קשיא
פון דמולי עלמא לא אדעי להו דב כיסין והאי
הוא דאמר לאו דב כיסין הוא דאליה המיא
לעליי דלאו דב כיסין הוא הכא לא יהא
שא דתניטו שטרא בידיה מילא אמרינן ליה
קיים שטרך וקום בניכסין האי מעשה
דעבוני גואי חזיון בה תרי גירושי איכא
מאן דאמר יש מערער ליה ליה שהדי
דהאי ארעא דליה הוא דאי אית ליה ש
שהדי דהאי ארעא דיליה הוא והאי אמר
מיגך זבינתיה ואכלתה שני חזקה ליה
הוא אמר רבא בני הא המוציא מחבירו
עליו הראיה דהא רבי נוסיה הוא דאמר
בני הא דלוקח אני לאיתויי שהדי אכלה
שני חזקה אמר רבא דאתו ביתרי ואמרי
אנן אגרין מיניה ודרגן בה תלת שנין ביממא
ובלילא ואם כן היכי אמר רבא הכא המוציא
מחבירו עליו הראיה שא האי מעשה ליכא
לאוקומיה שא כגון דלא ידיע דהאי ארעא
דיליה הות שא האי לוקח הוא דאמר דיליה
הות והוא אמר מיניה זבינתה והות ליה הפ

שאמך הוא ופה שהתיר ומשום הכי אמר
רבא המוציא מחבירו עליו הראיה וב
נחמן סבר אגב דליה ליה להאי שהדי
דארעא דיליה הות כי קא מוחה הא ליקח
דדיליה הות ואמר לה מינה ואכלה
שני חזקה בעי שהדי דאכלה שני
חזקה וקא עסק דלמתא פי האי מעשה
וכמעשה דבי סיסין כיבא ואיבא משן
דאמר האי מעשה ליבא לאוקומיה בני הא
גואי דהיכא דליכא שהדי דהאי ארעא
למערער הות כולי עלמא לא עבדי דלא
ערך ליקח לאיתויי ואיתא דלא אמר
אנא דיהיבנא שני חזקה ובגל שכן אי אמר אכלתה
שני חזקה דתנן ומודה לי יהושע באומר
לחבירו שדה זו שלי אביך היית ולקחתיך
ממנו נאמן שהטה שאטר הוא חבי
שהתיר ואמרינן עלה ולתני מודה ל
יהושע באומר לחבירו עבד זו שלך היית
ולקחתיך ממך נאמן שהטה שאטר הוא
הטה שהתיר ואמרינן עלה למיתנא אפ
ש גגדים שהיא שלי והוא אומר לקחתי
מכבר איכא נאמן היכי דמי אי דאכלה שני
חזקה אמאי לא מהימן ואי דלא אכלה שני
חזקה עשיטא דלא מהימן ושמעינן מיה
דהיכא דאמר שדה זו שלך היית ולקחתיך
ממך נאמן ואמי ליתה בידיה שני חזקה
והא מילתא מודו בה כולהו תנאי ולימא
מאן תנא עלה ואם כן היכי מחזקינן לרב
נחמן דעליך עלה מילתא שא האי מעשה
היכי דמי אי דאית ליה ארעא וב
ובידיה דלהשא מערער הות ואמר ליה להאי
מחזיק מאי בעית בהאי אדעא אמר ליה
מיגך זבינתה ואכלתה שני חזקה אמר ליה
היכי זבינתה מינאי ואנא בשכוני גואי הואי
ולא הויא בתחום במתא בהדהוא עידן ד
דאת טענן דזבנתה מינאי אמר ליה רב נחמן
זיל בריר אכילתך דאכילה דקים לא בה
חזקה היא ומוקמינן לארעא בידך כולמ
איתי שהדי דקימת את והאי מוכר במתא
אנן חד יומא כי היכי דהויא אכילתך אכילה
דאמרינן אינשי דובנתה מיניה בהדהוא
יומא ואי לא הויא לך חזקה שלך כיחזקה
שאין עמיה טענה אמר ליה רבא דינא הכי
המוציא מחבירו עליו הראיה דסבר רבא
תובעני הוא דבעי איהויי שהדי דלא הוה בב
כמהא בהדהוא יומא דטענן האי דזבניה

258 266

עריס לא אמרינן והלכתא כותיה הדר אמ
ליה אין דאבהתך חיא וזבנתה מינך והאי דאמי
לך דאבהתי דסמכי ליה עלה כר אבהתי טוען
וחוזר וטוען או אינו טוען וחוזר וטוען עולא אמ
טוען וחוזר וטוען נהרדעי אמרי אינו חוזר וטוען
ומודה עולא היכא דאמ ליה של אבותי ולא של
אביתיך דאינו חוזר וטוען והיכא דהא קאי בבי
דינא ולא טען ונפק לבראי והדר אתא לבי דינא
וטען דאינו טוען וחוזר וטוען מאי טעמא
אנמרינהו ומודו נהרדעי היכא דאמ ליה
של אבותי שלקחוה מאבותיך דטוען וחוזר ו
וטוען והיכא דאשתעי דיניה אבהאי ולא טע
ואתא לבי דינא וטען וחוזר וטוען מאי טעמא
עבי אינש דלא מגלי טענתיה שלא בבי דינא
אמ אמימר אנא מפאבי נהרדעי אנא וסבירא
ליה דטוען וחוזר וטוען והלכתא טוען וחוזר וטוען
והיא דיהיב אמתלא לטענתיה קמא כר אמרינן
לעיל אה אומ של אבותי יזה אומ של אבותי
האי איתי שהדי דאבהתיה היא ואכלה שני
חזקה והאי איתי שהדי דאכלה שני חזקה אמ
רב נחמן אוקי אכילתא בהדי אכילתא ואזדי
ארעא בחזקת אבהתא אמ ליה רבא והא עדית
מיכחשת היא אמ ליה האי דאיתכחוש כאכילתא
כאבהתא מי איתכחוש הדר איתי שהדי
דאבהתיה היא אמ רב נחמן אקני אהיתניה ואקן
אסיקנא ולזילותא דבי דינא לא חיישינן והלכתא
כרב נחמן בין כאחיתיה בין כאסוקיה ושבקינן
להו כל דאלים גבר ההוא דאמ ליה לחבריה
מאי בעית כהאי ארעא אמ ליה מינך זכינת
והא שטרא אמ ליה שטרא דזייפא הוא נחזין
לחישׁ ליה לרבה אין זייפא הוא מיהוא שטרא
מעליא הוה לי ואידכס ואמינא אינקוט האי בידי
כל דהוא אמ רבה מה לי לשקר אלא אמ ליה
שטרא מעליא הוא אמ ליה רב יוסף אמאי קא
סמכת אהאי חסטא בעלמא הוא ההוא
דאמ ליה לחבריה הב לי מאה זוזי דמסיקנא
בך והא שטרא אמ ליה שטרא זייפא הוא לא שטרא
לחישׁ ליה לרבה אין שטרא זייפא הוא לא שטרא
מעליא הוה לי ואידכס ואמינא אינקוט האי
שטרא בידי כל דהוא אמ רבה מה לי לשקר
אי בעי אמ שטרא מעליא הוא אמ ליה רב יוסף
אמאי קא סמכת אהאי חסטא בעלמא הוא
אמ רב אידי בר אבין הלכתא כותיה דרבה כארעא
והלכתא כותיה דרב יוסף בזוזי הלכתא כותיה
דרבה כארעא היכא דחימי ליקמי וקא מערשי
רבה בר רב שילא לאו דעיורי עיורי
שא כגון שטר אמנה הוא דאי בעי למימר שי
מעליא הוא מיבי אמ ומיבי לקיומי בבי דינא
ומשום הכין מוקמינן לה לארעא כידיה את
שטרא דזייפא בעיירא אע רבה מירת דחסם
בעלמא הוא ולא אמרינן כיה מה לי לשקר
היא ערבא דאמ ליה ללוה הב לי מאה זוזי ול
רעיתינהו ניהלך והא שטרא אמ ליה לוה
עיתך אמ ליה לאו הדרת אוזפתינהו מי
שלחה רב אידי בר אבין לקמיה דרבי יי
גופא מאי אמ מאי תיבעי ליה תא איתי דאמ
הלכתא כותיה דרבה כארעא והלכתא כותיה
דרב יוסף בזוזי והני מילי היכא דאמ ליה
אה דהדרתינהו ניהלי והדר אוזפתינהו מינא
אבל אי אמ ליה אהדרתינהו ניהלך מרחץ
דשויי וסומקי אסתי איתיה לשעבודיה דשניא
רבה בר שישו נפק עלה דקא אכי
ארעא דיתמי אתא לקמיה דאביי אמ ליה אי
לי זוגשיה רעברא דיבי חזה אמ ליה האי אר
משכנתא הות גביא מאביהון דיתמי והוה אי
לי זוזי אחרינו גביה ואמינא אי מה דרעא לד
ארעא ליתמי ואמינא להו הבו לי זוזאי אמור
רבנן הבא לישרע מיניכסי יתומים לא ישרע
כשטרא לא איכול ארעא שיעור זוזאי דמיבו
רבעינא אמינא לקוחה היא בידי מהימנא מי
אמינא דאית לי זוזי מהימנא אמ ליה לקוחה
היא בידך לא מצית אמרת דהא נפק עלא
קלא דארעא דיתמי היא שא זיל אהדרא
לארעא ליתמי וכי גדלי יתמי תא אשתע
דינא בה דיהוא קריביה דרב אדי בר
אבין שביק ושבק ריקלא רב אידי בר אבין אמ
אנא קריביה וההוא גברא אמ אנא קריביה ט
אזל רב אידי בר אבין איתי שהדי דאיהו קריב
טעי איכא דאמרי לסף אודי ליה דאיהו קריב
טעי איקמה רב חסדא כידיה אמ ליה להדיר לי
עירי דאכל מהה היא שעתא עד האידנא אמ זה
שאמרין עליו אדם גדול הוא אמאן קא סמיך
אהאי האי קאמא דאנא מקרבנא טעי אכי ורב
לא סבירא להוא הא דרב חסדא דכיון דאוד
אידי והלכתא כותיה זה אומ של אבוי
וזה אומ של אבותי הא איתי דאבהתיה
היא והאי איתי שהדי דאכלה שני חזקה אמ רב
חסדא מה לי לשקר אי בעי אמ ליה מינך זכיתי
ואכלתה שני חזקה אבוי ורבא לא סבירא להו
הא דרב חסדא מה לי לשקר כמקום עריס
לא אמרינן הילכך הדרא ארעא להאי דאית

267
259

עד שלא מכרתי וזה אומ׳ משלקחתי יחלוקו
התם להאי אית ליה דרדא דמומנא ולהאי
אית ליה דרדא דמומנא חבא אי רמר לא
תמר ואי רמר לא דמר חזקתן שלש
שנים מיום ליום אמ׳ רבה ואי לית ליה
צנא דצירי לאלתר תו חזקה אמ׳ רבא ואם
טען ואמ׳ לצירות הורדתיו נאמן והני מילי
בתוך שלש אבל לאחר שלש לא דאיבעי
ליה למחוי וכר לא מחי איהו אפסיר אנפשיה
אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב הבא מחמת גוי הרי
הוא כגוי מה גוי אין לו חזקה לא בשטר אבל
ישראל חבא מחמת גוי אין לו חזקה לא בשטר
אמ׳ רבא ואי ישראל קמאי זבנה גוי מיניה וזבנה
ניהלי מהימן מגוי דאי בגוי אמ׳ אנא זבינתה
מינה אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב האי מאן
דנקיט מגלא ותובלא ואמ׳ בעינא אגזריה
לדיקלא דפלניא דזבניה נהלי מהימן לא
חציף אינש למיזר דיקלא דלא דליה
אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב האי מאן דאחזיק ג
מעודא דארעי ולבר לא האי חזקה מאי ט
טעמ׳ מימר אמ׳ מאן דזרע ערך אכלי ליה
אמ׳ רב יהודה אכלה עירלה שביעית
וכלאים הרי זו חזקה אמ׳ רב יוסף אכלה
שחת לא האוי חזקה אמ׳ רבא ואי קאי שחת
בצואר מחוזא הרי זו חזקה אמ׳ רב נ
נחמן תבעתיה לא הוי חזקה אפיק כורא
ועייל כורא לא הוי חזקה דבי ריש גלותא
לא מחזקינן בהו והעברים עברים
יש להן חזקה והאמ׳ ריש לקיש הגודרות ך
אין להן חזקה אמ׳ רבא אין להן חזקה ל
לאלתר אבל יש להן חזקה לאחר שלש ג
שנים אמ׳ רבא קטן המוטל בעריסה
יש לו חזקה לאלתר פשיטא לא עריכא דאית
ליה אימ׳ מהו דתימ׳ אימיה עיילתיה להתם
קמ״ל אימא לא מנשיא ברא הנהו עיזי
דאכלי חושלא בגרדעא אתי מרי חוש לא
תעים בהוא והוה קא טען טובא אמ׳ אבוה
דשמוש יכול לטעון עד כדי דמיתן איני וה
והאמ׳ ריש לקיש הגודרות אין להן חזקה
שאני עיזי דמסירן לריעה והא איכא צפרא
ובניא בגרדעא אתרא דשכיחי טייעי ומידה
לידה משלמי להו

מתני׳ ר׳ שמעון
אומ׳ שלשה חדשים בראשונה
ושלשה חדשים באחרונה ושנים עשר חדש
באמצע שמונה עשר חדש ר׳ עקיבא אומ׳
חדש אחד בראשונה וחדש אחד באחרונה
ושנים עשר חדש באמצע ארבעה עשר ך
חדש אמ׳ ר׳ ישמעאל בר״י בשדה הלכן אבל
בשדה האילן אפילו את תבואתו ומסיק את
זיתיו וכנס את קציעיו הרי זו של שלש שנים
אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל הלכה כר׳ ישמעאל
ור׳ עקיבא אבל חכמים אומ׳ עד שיגדוד שלש
גדידות ויבצור שלש בציריות וימסוק שלש
מסיקות תנו רבנן נאר אינה חזקה
ויש אומ׳ הרי זו חזקה והלכה לא הוי חזקה
מאי טעמ׳ מימר אמ׳ כל שיבי דכראבא ליעלו
בה זה החזיק באילנות וזה החזיק
בקרקע אמ׳ רב זביד זה קנה אילנות וזה קנה
קרקע מתקיף לה רב פפא יכי מאחר שאין
לו לבעל האילנות בקרקע כלום לימכר
ליה עקור אילנך וזיל שקול לא אמ׳ רב פפא
זה קנה אילנות וחצי קרקע וזה קנה חצי
קרקע והלכתא גריב פפא אמרי נהרדעי
נהרדעי מכרן ריצופין כגון שאין בין אילן
לאילן ארבע אמות אין לו קרקע וכן הלכתא

מתני׳ שלש אריעות לחזקה יהודה
ועבר הירדן וגלילי היה ביהודה
והחזיק בגלילי והחזיק ביהודה אינה
חזקה עד שיהא עמו במדינה אמ׳ ר׳ יהודה
לא אמרו שלש שנים אלא כדי שיהא באספמיא
יחזיק שנה וילך ויודיעו שנה ויביא לשנה
אחרת מאי קסבר אי קסבר מחאה
שלא בפניו היא מחאה אפי׳ יהודה וגלילי
נמי ואי קסבר מחאה שלא בפניו לא הוי
מחאה אפי׳ יהודה ויהודה נמי אמ׳ אבא
בר ממל אמ׳ רב לעולם קסבר מחאה שלא
בפניו היא מחאה ומשנתינו בשעת חורם
שאני ומאי שנא יהודה וגלילי בשעת חורם
דאמי אמ׳ רבא הילכך אין מחזיקין
בניכסי כורח ומחאה שלא בפניו היא מחאה
תרתי לא קשיא כאן בגורח מחמת ממון
כאן בגורח מחמת מריבין ואפי׳ מחאה
בפני אדם שאין יכולין לומ׳ לו הויא מאי טע
חכרך חברא את ליה וחברא דחברך ך
חברא את ליה היכי דאמי מחאה אמ
רב זביד פלניא גזלנא הוה לא הוי מחאה
אמ׳ להו לא תימרו ליה אמ׳ רב פפא לדידיה
לא תימרו ליה לאחריני אמרי ליה וחברך
חברא את ליה וחברא דחברך חברא את
ליה אמרי ליה לא אמרינן ליה אמ׳ רב
זביד הא קאמרי ליה לא אמרינן ליה רב
פפא אמ׳ לדידיה לא אמרינן לאחריני

ע״ב קנדיות

אמרינן ליה וחברך חברא אית ליה וחברא
דחברך חברא אית ליה אמ' לחו לא
תעיקו לכו שיתא אמ' רב פפא הא קאמ' להו
לא תעיקו למו שותא אמרי ליה לא נפקא
לן שיתא אמ' רב פפא הא קאמרי ליה לא נפקא
לן שיתא רב הונא בריה דרב יהושע אמ' כל
מילתא דלא רמיא עליה דאינש לה בלהו
אדעתיה גידול בר מיומי הויא ליה ההוא
מחיתא למחויי אשכחינהו לרב הונא ולחייד
בר רב ולרב חלקיה בר טובי ומחא קמיהו
לישנא הדר אתא למחויי קמיחו אמרי ליה
לא צריכת הכי אמ' רב כיון שמיחה שנה ראשונה
שוב אין צריך למחות אמ' רישי לקיש
משום בר קפרא וצריך למחות בסוף כל
שלש ושלש תאני בר קפרא עירער
וחזר ועירער אם מחמת טענה הראשונה
עירער אין לו ואם לאו יש לו חזקה אמ'
רב אמ' רב נחמן מחאה בפני שנים ואין צריך
לומ' כתובו הודאה בפני שנים וצריך לומ'
כתובו הודאה בפני שנים וצריך לומ'
כתובו קנין בפני שנים ואין צריך לומ' כתובו
קיום שטרות בשלשה קנין בפני שנים ואין
צריך לומ' כתובו רסתם קנין לכתיבה עומד
קיום שטרות בשלשה דמעשה בית דין הוא
רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו לא כתבינן מודעא
אא"ל עלה דלא אמית לבי דינא אני ורבא דאמרי
תרוייהו אעל עלי ועלך אמרי נהרדעי
כל מודעא דלא כתיב בה אנן ידעינן באונסיה
דפלניא לאו מודעא הוא מודעא דמאי או דלמא
או דמיתנה גלויי מילת בעלמא הוא ואפ"ג
מודעא דזביני האמ' רבא לא כתבינן מודעא
אזבני מודה רבא הכא דאנים וכמעשה
דערריסא ההוא גברא דמשכין פרדיסא
לחבריה לתלת שנין בתר דאכלה תלת שנין
אמ' ליה אי מזכנת לה נהלי מוטב ואי לא
בבישנא לשטר משכנתא ואמינא לקוחה
היא בידי כי האי ודאי כתבינן אמ' רב יהודה
הא מתנתא טמירתא לא מגבינן בה היכא
דאמי מתנתא טמירתא אמ' רב יוסף דאמ'
להו לשהדי זילו איטמרו וכתובו ליה ואיכא
דאמרי אמ' רב יוסף דלא אמ' להו תיתבו
בשוקא ובבריאתא ותכתובו ליה מאי ביניהו
איכא ביניהו סתמא אמ' רבא והויא
מודעא לחברתה אמ' רב עוקבא הא דרבא
לאו בגירוש אתמר אא"ל מכללא איתמר
דההוא גברא דאזל לקידושי איתתא אמרה

ליה אי כתבת לי לכולהו ניכסך הויא לך
לאיתתא ואי לא לא הויא לך אזל כתבינהו
ניהלה לכולהו נכסיה שמעבריה קשישא
קם קמיה ושוח אמ' ליה וההוא גברא מה תהוי
עליה אמ' ליה זיל איטמרו בעבר ימינא וכתובו
ליה אתא לקמיה דרבה לדינא אמ' להו לא
מר קנה ולא מר קנה מאן דחזא סבר משום
דהויא מודעא לחביתה ולא היא התם מוכחא
מילתא דמשום אונסא הוא דכתב להו הכא
מר ניחא ליה דליקני ומר לא ניחא ליה דליקני
איבעי להו סתמא מאי רבינא אמ' לא חיש
חיישי רב אשי אמ' חיישינן והלכתא חיישינן
כתב רבי האיי זל לא רגילינן בצואת למיחש
לסתמא ומעשים בכל יום בר נפקא עקרתא
דמיטרה מחמת מיתה במתנה מקיימינן לה
וגבונן בה ולא חישינן למאי דלא כתב בה
ערה"ס ועיר כתב זל שכיב מרע דאמ'
לא תגלו הא תפקדתא שלא לאחר מיתתי
לא היא מתנתא טמירתא דלכי מתקיימא
לאחר מיתתו ההוא עירנא לאו טמירתא היא
דהא אמ' להו לסהדי לאחר מותי גלו והא
ודאי רבר מיכיר רעבידא לאיגלויי היא ראמ'
להון לבתר מיתה ליסהדו בצואתו ולוכא
למיחש בה למתנתא טמירתא מתני'
כל חזקה שאין עמה טענה
אינה חזקה אמ' לו מה אתה עושה בתוך שלי
שלא אמ' לו אדם רבר אינה חזקה מכרתה
לי נתתה לי בסתנה הרי זו חזקה והבא
מחמת ירושה אינו צריך טענה רב ענן
שקל בידקא כארעיה אזל אהדר נדא כארעא
דחבריה אתא לקמיה דרב נחמן אמ' ליה זיל
אהדר אמ' לי והא אחזיק לי כמאן כר' יהודה
וכר' ישמעאל כל כמיני לטתר הוי חזקה ליה
הלכתא כיתיהו והא קא אחיל דאתא וסיים
אגידא בהדאי אמ' ליה מהילה בטעות הואי
את גופיך אי הוה ידעת מי הוה לך למעבד
הכי כי היכי דאת לא הוה ידעת איהו נמי לא
הוה ידעי ר' יהודה מאי היא רתנן אמ'
ר' יהודה לא אמרו שלש שנים אלא כדי שיהא
באפשמיא יחזיק שנה וילך ויודיענו שנה ויבא
לשנה אחרת דשמעת מינה דבפני לשתר
הויא חזקה ר' ישמעאל מאי היא רתח
לחצר השותפין בא לפני ר' ישמעאל בר' יוסי
אמ' לו החזקתה בני החזקתה בא לפני
רבי אמ' לו יגעת בו ופתחת יגע בני וסתום
רב כהנא שקל בידקא כארעיה אזל אהדר

260
268

טרא בארעא דלא ירתיה אתא לקמיה דרב
יהודה אזל אמיתי תרי שהדי חד אמר תלת
אמיתא עייל חד אמר תרי אמיתא עייל
אמר ליה זיל אהדרו תרי מגו תלתא כמאן כר'
שמעון בן שזעזר דתניא ר' שמעון בן שזעזר אומר
לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על שתי כיתי
עירים שאחת אומרת מנה ואחר אומרת
מאתים שיש בכלל מאתים מנה ועל מה
נחלקו על פת אחת שבית שמאי אומרים נחלוק
עירותן ובית הלל אומרים יש בכלל מאתים מנה
הא מיתיבא איברתא ממערבא דלית
הלכתא כר' שמעון בן שזעזר אמר ליה לכי תיתי
ההוא גברא דדר בקשתא בעליתא ארבעין
שנין אתא מריה דביתא אשכחיה אמר ליה
מאי בעית בראי ביתא אמר ליה אנא מפלניא
זכינתא דזבנא מינך אתא לקמיה דר' חייא
אמר ליה אי אית לך שהדי דדר בר אהו מקמך
אפי' חד יומא מוקימנא לה בידך ואי לא לא
אמר רב הונא יתיבנא קמיה דחביבי ואמרי
ליה וכי אין אדם עושי ליקח ולימכור כלילה
וחזיתיה לדעתיה דאי אמר ליה קמאי דידי זב
זבנה מיניה הוה מהימן מיגו דאי בעי אמר אנא
זבנתה מיניה מהימן אמר רבא נותיה
דר' חייא מיקתברא רקתני והא מחמרד
ירושה אינו צריך טענה טענה הוא דלא
בעי הא ראיה דדר בה אבוה בעי וכן הלכתא
איבעי להו נראה בו מאי אמר אביי היינו
היא רבא אמר עביד אינש דסאיר ולא זבין
והלכתא כרבא שלשה לקחות
מיעטרפין וכולן בשטר כיצד דלהוי להו
קלא דלישמעו מארי ארעא ואי לא מיחה הויא
חזקה ואע"ג דלא אכלה כל חד מהני שלשה
לקוחות שלא חדא שתא הרי זו מיעטרפין
והויא חזקה על מארי ארעא תנו רבנן
אכלה האב שנה והבן שתים האב שתים
והבן שנה האב שנה והבן שנה הלוקח שנה
הרי זו חזקה תנו רבנן אכלה בעני
האב שנה ובעני הבן שתים בעני האב שתים
ובעני הבן שנה בעני האב שנה ובעני הבן
שנה ובעני הלוקח שנה הרי זו חזקה ואמאי
כיון דזבנה אין לך מחאה גדולה מזו ואוקמה
רב בעבד להאי תניא במוכר שדותיו סתם
ולית ליה להאי ליקח קלא דלא מינכרא זבני
דהאי ארעא האי זבנא בכלל ארעתיה אבל
אידנא מארה קמא באפיה עבשה מיין דאית
לה קלא אין לך מחאה גדולה מזו

מתני'

האומנין והארסין והאפטרופין
אין להן חזקה אין לאיש חזקה
בנכסי אשתו ולא לאשה בנכסי בעלה ולא
לאב בנכסי הבן ולא לבן בנכסי האב ר"א
במחזיק אבל בניתן מתנה והאחין שחלקו
והמחזיק בנכסי הגר בעל גדר ושרץ כל שהו
הרי זו חזקה אמר שמואל השותפין מחזיקין
זה על זה ומעידין זה לזה ונעשין שומרי שכר
זה לזה מחזיקין זה על זה בראית פה דין
חלוקה וקנית לפולה ואביל לה שאני
חזקה ולאקא ממחי ביה שותפיה אבל אי לית
לה פה דין חלוקה שותפין אין לו חזקה
ומעידין זה לזה במידי דקא מיסתלק מיניה
וקנו מיניה וקא מקביל עליה אחריות ואתיא
מחמתיה דאי אתי בעל חוב דידיה טריף לה
להה"א ארעא משותפיה משלם ליתי מדידיה
דאי לאו הכי הוה ליה נוגעין בעידותו דאמרינן
ומעידין זה לזה אמאי נוגעין בעידותן הכא
במאי עסיקינן רכתב ליה דין ודברים אין לי על
שדה זו וכי כתב ליה מאי והתניא האומר
לחברו דין ודברים אין לי על שדה זו אין לי
עסק בה וי"א מסולקות ממנה לא אמר כלום
הכא במאי עסיקינן בשקנו מידו מאי הוי הרי
מעמידה בפני בעל חובו ואמר רבין בר שמואל
משמא דשמואל המוכר שדה לחבירו שלא
באחריות אין מעיר לי עליה מכני שמעמידה
בפני בעל חובו הכא במאי עסיקינן דקביל
עליה אחריות דמאן אילימא אחריות דעלמא
נגון דאי נפיק עלה ערער פחמית גזלנות מי
המשלים ליה מהיליה כל שכן דהוה ליה נוגע
בעידותי דניתא ליה דלא נפקא ארעא מידיה
כי היכי דלא להדר עליה ומשלם דמי אלא
אחריות דאתיא מחמתיה כגון דאי אתי בעל
חוב דידיה וטריף לה משותפין משלם ליה
מהיליה דהשתא וראי לאו נוגע בעידותו הוא
ונעשין שומרי שכר זה לזה אמאי שמירה
כבעלים היא אמר רב שפא דאמר ליה שמיר לי
היום ואני אשמור לך למחר אמר שמואל
שותף ביורד כרשות דאמי למאי הלכתא אמר
רב נחמן אמר רבה בר אבוה לומי כשנתן המגיע
בכתפים ובשרה שאינה עשויה ליטען כשדה
העשויה ליטען תנא בני העיר שנגנבה
ספר תורה שלהן אין דנין בדייני אותה העיר
ואין מביאין ראיה מאנשי העיר אמאי ליסלקן
נעשיהו ביתרי מיניהו ולידינו שאנו ספר תורה
דלא שמיעה קאי ולא מצו לסלוקי נפשיהו

מסלקי ומשהדי וכן הלכה תנורבנן
מכר לו בית מכר לו שדה אין מעיר עליו
מכר לו פרה מכר לו טלית מעיר לו עליו
מפני שאין אחריותה עליו מאי שנא רישא
ומאי שנא סופא אמר רב ששת רישא בראובן
שגזל שדה משמעון ומכרה ללוי ואת"ל
יהודה קא מערער דלא ליתי שמעון ו
ולוסחיד ללוי דניחא ליה רתיקום בידיה
דהדרא ליה והוה ליה נוגע בעדיותו ואקשינן
וכיון דאשהזיד ליה דלוי היא מאי נפקא ליה
מינה הא לא מצי למהדר ולמימר דדילי
היא ולית ליה השתא נוגע בעדיותו ושרקינן
דאמר יהודה הא ארעא לאו דיהודה היא
ולא קא מסהיד דלוי היא וכיון דהכין קא
מסהיד הוה ליה נוגע בעדיותו דיכיל
למיעקא מלוי ואקשינן ובבהיא זכות"ל
דמעיק לה מלוי ליעקא מיהודה בלוסי למה
לי לשמעון לאסוהודי דלאו דיהודה היא
לשבקה ער דנחית לה יהודה ומעיק לה
מיניה טפיהיא זכותא דבאעי לאעוקה מיניה
דלוי ומפרקינן דאמר השני ניח לי
והראשון קשה ממני כלומ' לוי ניח לי ויהודה
קשה ממני ומשום הכין כיון דמסהיד דלא
דיהודה היא נוגע בעדיותו הוא ואיבעי אמר
לאו משום דיהודה קשה לא כגון דאית ליה
ליהודה סהדי דדילוי היא בן בתשטא בן
בעוקרא ואית ליה לשמעון נמי שהדי דדילוי
היא ולוי ליתי ליה לא מחר שהדא דדילוי
היא לא שביק ליה ליהודה דאית ליה תרי
סהדי דמעיק לה מלוי לא יכיל לאעויקי
מיניה דיהודה אעג דאית ליה תרי סהדי ד
דדילוי היא בידא דיהודה קימא דאמור
רבנן ארעא היכא דקימא תיקום הילכך
צריך ליה שמעון לאסהודי בהדי ההוא חד
סהדא דאית ליה ללוי דלא דיהודה היא כי
היכי דתקים ארעא בידיה דלוי ניחא לי'
דהדרא ליה למחר ולמחרא והוה ליה
שמעון נוגע בעדיותי ולהכי אין מעיר לו
עליה ואקשי' א בגמל וניגזל קימא
מתניתא ולאו לוקח ומוכר בעלמא ניהו
אמאי קא מיקמית לה בליקח מגזלן ליקמה
בגזלן נועיה ולימא הכי רישא בראובן שגזל
שדה משמעון ואתא יהודה קא מערער דלא
ליתיה שמעון ולוסהיד דלאו דיהודה היא
דניחא ליה רתיקום בידיה דראובן כי היכי
דוזדהא ליה ועדי האי דקא מוקמינן לה

כליקח מגזלן ולא מוקמנן לה בגזלן נועה
משום דקא בעי למיתנא סיפא מכר לו פרה
מכר לו טלית דדוקא מכר דהוה ליה יאוש
ושינוי רשות וקנייה לוקח ולא הדדא
למרה ומשום הכין מעיד לו עליה דלא
נוגע בעדיותיו הוא דהא לא הדדא ליה אבל
גזלן דהדדא מיניה למרה לא ליסהוד
דנוגע בעדיותו הוא דהא לא הדדא לו
אבל גזלן דהדדא מיניה למרה לא ליסהוד
דנוגע בעדיותי הא וכיון דלא סאבי ליה
דלא למיתנ סיפא מכר משום הכין תנא
רישא נמי מכר ואקשינן וסיפא נהי דמנפה
מי יאש דקני לה ליקח ביאוש בעלים ושינוי
רשות מדמיה דירה מיאש והא אית ליה נ
מדינא למישקל דמי דהדהיא עדיה או דמי
דהדהיא מגזלן נועיה וכיון דאית ליה למישקל
דמי דירה מגזלן א שביק ליה ליהודה ד
דלאעוקה מלוי לא מצי שקיל דמה מראובן
דכיון דמיתי יהודה שהדי דדילוי היא לא
מצי שמעון למישקל דמה מראובן משום
דאמ' ליה לאו עדיה דירך הות א"ל דיהודה
הות וכבר אהדדא מיניה דלוי הילכך כד
מסהיד ליה שמעון ללוי דלאו דיהודה היא
נוגע בעדיותי הוא ואמאי מעיד לו עליו
ומפרקינן לא צריכה דמיתי גזלן דמידמיך
נמי מיאש דאמי מכניה לא מצי למישקל
דמי דתנן הגוזל ומאכיל את בניו והמניח
לפניהם עטורין מלטלם תו אקשינן
ולוקחמא בירש ולימא הכי רישא בראובן
שגזל שדה משמעון ומת וירשה בנו ואתא
יהודה קא מערער לא ליתיה שמעון ל
לישהיד לבן ראובן דניחא ליה דהדרא
ליה אבל גזל ממנו עדיה וטולית ומת וירשה
בנו מעיר לו עליה אמאי קא מיקמית לה
בליקח אליבא דרבא דאמ' בפרק
הגוזל רשות יורש לא כרשות לוקח דאמי
ולא קנייה יורש להכי א גזלה דכמאן דלא
נעקלה לה גזלה מרשות גזלן דמיא דליכא
שינוי רשות ומחייב היורש לאהדורי גזלה
בעינה למרה ליכא לאקשויי דהא ליכא
לאוקימה ביורש משום דלא מצי שמעון
לאסהודי ליורש דניחא ליה דהדרא ליה
הערה והטולת והוה ליה נוגע בעדיותו
א אליבא דרבי בר חמא דאמ' רשות יורש
כרשות לוקח דאמי ואשתני ליה רשות
גבי יורש כד אשתני גבי לוקח וקניה יורש

להה"א נזל"ד הוה ליה יאוש ושנוי רשות
כר אקני לה לוקח מאי איכא למימר אמאי
לא קא מיקים לה ביורש ועוד קשיא ליה
לאביי מצני שאין אחריותיה עליו ומצני
שאחריותיה עליו מצני שחוזרת ואינה ה"מ
חוזרת מיבעי ליה ע"כ ה"ק לוקח מגזלן
עסיקינן והאי ראינו מעיד בשדה ובית משום
דניחא ליה דהדרא ליה והא דמעיד בפרה
וטלית משום דלא הדרא ליה אי הכי האי
דיקתני מצני שאחריותה עליו ואין אחריותה
עליו מפני שחוזרת לו ואינה חוזרת לו ה"מ
מיבעי ליה לתנא ומדלא תני תנא הכי שמע
שמעינן דלאו בלוקח מגזלן עסיקינן ו
וצריכא דאי לא פירושא דרב ששת ופרישנא
למתניתא כדרבין בר שמואל דאמ' רבין בר
שמואל משמא דשמואל המוכר שדה לחבירו
שלא באחריות אין מעיד לו עליה מפני ש
שמעמידה בפני בעל חובו אבל פירה וטלית
לא מכיון דלא משתעבדא ליה
לבעל חובו ולא הדרא ליה דמעיד לו
עליה המוכר שהרי אין מעמידה בפני בעל
חובו ולא אפ' עשאה אפותיקי נמי לבעל
חובו ומכרה מעיד לו עליה דהא לא ה"מ
משתעבדא ליה לבעל חוב ולא הדרא
ליה כי מזבין ליה כדרבא דאמ' רבא עשה
עבדו אפותיקי ומכרו בעל חוב גובה ממנו
שורו וחמורו אפותיקי ומכרו אין בעל חוב
גובה ממנו מאי טעמא האי אית ליה קלא
והאי לית ליה קלא [ואקשינן א]
לא חישת לפרה וטלית ואפ' עשאה אפותיקי
ומכרו בעל חוב גובה ממנו שורו וחמורו
אפותיקי ומכרו אין בעל חוב גובה ממנו מאי
טעמא האי אית ליה קלא והא לית ליה קלא
ואקשינן א לא חישת לפרה וטלית ואפ'
עשאה אפותיקי לבעל חוב משום דלא ה"מ
משתעבדא ליה ולא הדרא ליה כדרבא
ליחוש דילמא אקני ליה להאי פרה וטלית
לבעל חוב דידיה אגב מקרקעי קנין גמור
ולא ליהדר ליה ללוקח עלה דניחא ליה
משום דהדרא לבעל חוב דידיה כדרבא
דאמ' רבא אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי
[אבל] מקרקעי אגב מטלטלי ואמ' רבא
והוא דכתב ליה דלא נאסמכתא ודלא
כטעמי דשטרי ופרקי הכא במאי עסיקינן
דמעיד לו עליה ולא חיישינן להכי כגון
שלקח אותה פרה או אותה טלית ומכרה

לאלתר דלא שהית לה גביה דליחוש דלמא
אקנייה לבעל חוב דידיה ואקשינן וליחוש
דילמא דאיקני אמ' ליה לבעל דידיה כר
מתבין האידנא שקניתי ושעקידנא לי לקנוי
והילכך אע"ג דלקח ומכר לאלתר קניה
בעל חוב מעידנא דזבנה וכיון דזבין לה
לאו דידיה קא מזבין והדרא להא לבעל
חוב ולעולם הכין לא יעיד לו עליה שהדי
מעמידה בפני בעל חובו ומדלא חישת
להכי דקתני מעיד לו עליה שמעת מינה
דאיקני וקנה ומכר דאיכא לן בפרק מי
שמת ולא איפשיטא בהדיא לא ממתניתין
ולא מברייתא תפשוט מהאי תניא דלא
קנה ופרקין חבא במאי עסיקינן כגון
דקאמרי עדים ידענא ביה בההוא דלא
הות ליה ארעא מעולם דהא ליכא למיחש
דילמא אקניה כדאיקני אגב ארעא ומשום
הכי מעיד לו עליה ואקשינן והאמ'
רב נחמן אע"ג דאמור רבנן המוכר שדה
לחבירו שלא באחריות וכא בעל חוב
וטרפה אינו חוזר עליו בממאת שדרך
שאינה שלו חוזר עליו הכא נמי אע"ג דהאי
פרה או חמור כר מזבין ליה לאטרוף לה
בעל חוב ולא הדרא ליה כיון דכי נפקא האי
פרה או חמור מיניה דלוקח מחמת שנמצא
שנמצאת שאינה של מוכר איכא מן דינא
למהדר לוקח עליה דמוכר ושקיל מניה
זוזי דשקל מיניה הכי מעיד לו עליה הא
נוגע בעדותו הוא דניחא ליה דתיקום בידיה
דכי נפקא מיניה דלוקח הדר לוקח ושקיל
מיניה דמי דאמ' ליה הא קאתו שהדי ויקא
משהיד דלאו דידך הות ופרקין הכא ב
כמאי עסיקינן דמעיד לו עליה ולא חיישינן
להכי במכיר פה לוקח בההיא חמור שהיא
בת חמורו דמוכר ואינה גזלה בידו דכיון
דדעת דדיליה היא אע"ג דאתו סהדי דלאו
דיליה היא ליכא מן דינא למהדר עליה
דמוכר למישקל מיניה דמי דהודאת בעל
דין כמאה עדים והילכך מעיד לו עליה דלא
נוגע בעדותו הוא ורב זביד אמ' אפילו
נמצאת שדה שאינה שלו אינו חוזר עליו
דאמ' ליה להכי זבנת לך שלא באחריות
רב זביד עליך אדרב נחמן והלכתא כותיה
נופה אמ' רבין בר שמואל משמא דשמואל
המוכר שדה לחבירו שלא באחריות אין
מעיד לו עליה מפני שמעמידה בפני בעל

חובו היכי דמי אי ראית ליה ארעא אחריתי
עלה הדר ולית ליה מן דינא למיטרף ליה
להאי ואמאי אינו מעיר ואי דלית ליה ארעא
אחריתי מאי הוה ליה למעבד הא ליכא גביה
דלוה מאי דשקיל בעל חוב ולא מאי דשקיל
לוקח ואמאי אינו מעיר לעולם דלית ליה
ארעא אחריתי והיכי טעמ' האינו מעיר דניחא
ליה דתיקום ארעא בידא דלוקח כי היכי
דלית בעל חוב וליפקה מיניה משום דלא
ניחא ליה דלהוי ליה רשע ולא ישלם סוף
סוף לגביה דלוקח נמי ליה רשע ולא ישלם
הוא ולא נעיק ליה מהאי שמא ומיון דסוף סוף
לא נעיק ליה מהאי שמא לאו טעמא בעלמא הוא
הוא ואמאי אינו מעיד ופרכי לגביה לוקח לאו
ליה רשע ולא ישלם הוא דאמ' ליה להכי זבני
לך שלא באחריות הדין הוא דאירושא
דהא שמעתא וודאי שמעת רבנאי צילותא
היא וחזינא בה גירושא דלא דייק ומשום הכין
קא שרשנא לה מטרי רבא ואיתימא
רב עמרם דסלקין לעילא ודנחתין לתתא האי
גברא ישראל דזכין ליה חמארא לישראל חבריה
וקא אתי נוי ואנים לה מיניה דינא הוא דמעלי
ליה ולא אמרן שלא שאינו מכיר בה שהיא בת
חמורו אבל מכיר בה שהיא בת חמורו לא
ולא אמרן שלא רקא אנים לה בלא אוכפא
אבל אנים לה ולאוכפה לא מחייב לעצוייה
דכמה דשקר לגבי אוכפא הם הכי שקר
לגביה חמור אמימר אמ' אפי' אינו מכיר בה
שהיא בת חמורו ואפי' בלא אוכפא נמי לא
מיחייב לעצוייה מאי טעמ' מידע ידעי דסתם
נוי אונסא הוא רבת אשר ניהם דבר שוא וכו'
והלכתא כאמימר אומן אין לו חזקה
אמ' רבא לא שנו שלא שמסר לו בעדים אבל
מסר לו שלא בעדים מתוך שיכול לומר לו
לא היו דברים מעולם כי אמ' לקוחה היא
בידי מהימן מותיב רב נחמן בר יצחק
אומן אין לו חזקה אומן הוא דאין לו חזקה
הא אחר יש לו חזקה היכי דאימא בדים
אחר אמאי יש לו חזקה שלא לאו הלכא עדים
ליקתני אומן אין לו חזקה ותיובתא דרבא ת
תיובתא הילכך אומן כין דמסר ליה
בשהדי כין דלא מסר ליה בשהדי לית ליה
חזקה אבל אחר אי מסר ליה בשהדי לית
ליה חזקה ולא יכיל למימר הדרית זבינתה
מינך ואי לא לא אפקיד גבי בשהדי אית ליה
חזקה וכי אמ' זבנתה נהלי מהימן ובשבועה

והנו מילי דברים שאינן עשויין להשאיל
ולהשכיר כר נתבין בפרק הפיקדון והאי
דאמרינן דלית ליה חזקה כין אומן כין אחר
הני מילי היכא דראה כרתניא ראה עבדו ביד
אומן וטלית ביד כובס אמ' לו מיד טיבו אעלך
אמ' לו אתה מכרתו לי אתה נתתו לי במתנה
לא אמ' כלום אבל אי לא ראה אע"ג
דמסריה ניהליה בשהדי מגו דאי בעי למימר
אהדרתיה ניהלך מהימן כי אמ' זבינתיה
נהליה מהימן דאמרינן אמ' ליה אכיי
לרבא תא אחוי לך למאי דיקום בריתא אמ'
ליה הכי לי סרבלאי לא היו רברבים מעולם
הא אית לה שהדי רחזיוה גבך אמ' ליה ההוא
אחרינא הוה אפקיה דליחזייה אמ' ליה עבשו
לא מפקנא ליה אמ' ליה שפיר קאמ' ליה
ראה תביא אמ' רב אשי ואי פיקח הוא
משוי ליה ראה הדין סברא דרבואתא
ואנן קשי לן הא סברא דהא רכה ראית ליה
מיגו איתותב וסלקא ליה בתיובתא ושמעת
מינה דהאי דיעה דאומן לא אמרינן ביה מינו
הילכך כין ראה בין לא ראה אע"ג דיכיל למימר
לא היו דברים מעולם היכא דליכא סהדי אינמי
החזרתים לך בראיכא שהדי כי אמ' זבינתינהו
נהלי לא מהימן והאי דאמרינן ראה תניא אלא
למיגרא דאי לא ראה ואמ' זבינתה נהלי מהימן
שלא דאי אמ' ליה לא מפקינא להו לא אמרינן
ליה אפקניהו דליחזינהו ולהכי תניא ראה
פרים אין לו חזקה אמאי עד האירנא פלגא
והשתא כולה אמ' ר' יוחנן כעדים בתי אבות
אמ' רב נחמן עדים שהוריד פרים מתחתיו
יש לו חזקה מאי טעמ' לא עביד אינש הכי
לארעיה ושתיק אמ' ר' יוחנן פרים שהילך
לאריסין אין לו חזקה אימור קרמנא שויה
שלח ליה רב נחמן ברב חסדא לרב נחמן
בר יעקב למה לנו עדים מעיד או אינו מעיד
הוה יתיב רב יוסף קמיה אמ' ליה הכי אמ' שמש
מעיד והתניא אינו מעיד לא קשיא הא ר
ראית בה פירא בארעא והא דלית בה פירא
בארעא תנו רבנן ערב מעיד ללוה והוא
ראית ליה אחריתי לוקח ראשון מעיד ללוקח
שני והוא ראית ליה למיכר ארעא אחריתי
קבלן אמרי לה מעיד ואמרי לה אינו מעיד
אמרי לה מעיד כי ערב דאמי והוא ראית ליה
ארעא אחריתי ואמרי לה אינו מעיד דניחא
ליה דניקמיו בידיה תרויהו דכי אתי בעל חוב
מאי דניחא ליה שקיל אמ' ר' יוחנן אומן

262
270

אין לו חזקה בן אומן יש לו חזקה אריס אי לו
חזקה בין אריס יש לו חזקה גזלן ובן גזלן אין לו
חזקה בן בן גזלן יש לו חזקה היכי דאמי אי דקא
אתי בטענתא דאבוהי אפי' הנך נמי לא ואי
דאתו בטענתא דנכשיהו אפי' בן גזלן נמי יש
לו חזקה לעולם דאתי בטענתא דאבוהי וכגון
דאמרי ערים בנכינו הורה לו הנך איכא למימר
קושטא קאמרי גזלן אע"ג דאודי ליה לא מדדב
כהנא דאמ' אי לאו דאודי ליה הוה ממטי ליה
ולהמריה לשהואן אמ' רבא פעמים שכן
כנו של גזלן אין לו חזקה היכי דאמי דקא אתי
בטענתא דאבא דאבוה היכי דאמי גזלן
אמ' יוחנן כגון שהוחזק בגזלנות על אותה
שדה ורב חסדא אמ' כגון של בית אבי שהרג
עשרות על עסקי ממון תנו רבנן אומן
אין לו חזקה ירד מאומנותו ישלו חזקה
ערים אין לו חזקה ירד מערסותו יש לו חזקה
כן שחלק ואשה שנתגרשה הרי הן כשאר כל
אדם אמ' רב נחמן אמ' לי הונא וכולן
שהביאו ראיה ראיתן ראיה ומעמידין שדה בידו
גזלן שהביא ראיה אין ראיתו ראיה ואין
מעמידין שדה בידו בידי מסיים בה משמא
דרב נחמן קרקע אין לו אבל מעות יש לו אבל
כ"ג שאמרו ערים בנכינו מנה לו אבל הורה
לו לא כדרב כהנא דאמ' רב כהנא אי לאו
דאודי ליה הוה ממטי ליה ולהמריה לשהואן
ודוקא בדמסר מודעא אזכיני אבל אי
לא מסר מודעא אע"ג דאנס זכיניה זכיני
דקיימ' לן כרב הונא דאמ' תליוה וזבן זכיניה
זכיני מאי טעמא סברא הוא דאנב אונסיה
נמר ומקני ואמ' רבא הלכתא תליוה וזבן
זכיניה זכיני ולא אמרן שלא אמרן שלא דלא
כשדה זו לא ובשדה זו נמי לא אמרן שלא דלא
ארעי ליה זוזי אבל ארעי ליה זוזי ולא אמרן
שלא דלא הוה ליה לאישתמוטי אבל הוה ליה
לאישתמוטי לא והלכתא בבולהו תליוה וזבן
זכיניה זכיני ואפי' בשדה זו דהא אשה כשרה
זו דמיא ואמ' אמימר תליוה וקדישו קידושיה
קידושין רב אשי אמ' אשה ודאי לאו קידושיה
קידושין הוא עשה שלא כהוגן לפיכך עשו כן
שלא כהוגן וכן הלכתא ואמרינן נמי
טוב תלא לעני בכינרא וזבין חתם רבה בר
בר חנה אמודעא ואאשקלתא אמ' רב הונא
מאן דחתם אמודעא שעיר חתם ומאן ד
חתם אאשקלתא שעיר חתם מה נפשך
אי מודעא לאאשקלתא ואי אשקלתא לא

מודעא הכי קאמ' אי לאו מודעא מאן דחתם
אאשקלתא שעיר חתם רב הונא לטעמיה
דאמ' רב הונא תליוה וזבין זכיניה זכיני ו
ושמעינן מינה האומ' אנס זכיניה זכיני ואי
מסר מודעא לא הוו זכיניה זכיני ואמרינן
נמי בריש הדרן עלך אלו מודעא אזכיני
האמ' רבא לא כתבינן מודעא אזכיני ופרקי'
מורה רבה היכא דאנס כגון מעשה תעדיסא
דשמעת מינה דאע"ג דאנס בזכיניה ערוך
מודעא לנטוליה וכן הלכתא אמ' רב
נחמן אמנה היו דבריו אין נאמנין מודעא היו
דבריו אין נאמנין מר בר רב אשי אמ' אמנה
היו דבריו אין נאמנין מודעא חיו דבריו נ
נאמנין מאי טעמא מודעא ניתן ליכתב אמנה
לא ניתן ליכתב והלכתא כמר בר רב אשי
ואין לאיש חזקה בנכסי אשתו הא ראיה יש
ותימא נחת רוח עשיתי לבעלי מי לא תנן
לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו
בטל אלמ' יקולה היא שתאמר נחת רוח
עשיתי לבעלי הכא נמי תימא נחת רוח עשיתי
לבעלי הא איתמר עלה אמ' רבה בר רב
הונא באותן שלש שדות אחת שכתב לה
בכתובתה ואחת שייחד לה בכתובתה ואחת
שכתב לה שום משלו למעוטי מאי אלימא
למעוטי שאר נכסים שהן נכסי יצאן בראל
כל שכן דהויא לה איבה דאמ' לה עיניך נתת
בגירושין ובמיתה ושא למעוטי מלוג והאמ'
אמימר אישה שמכרו בנכסי מלוג לא
עשו ולא כלום לעולם למעוטי נכסי מלוג
וכי איתמר דאמימר כגון דזבין איהו לחודיה
ומית דאתי איהו ומשקא אי נמי זבינתה
איהי לחודיה ומיתה דאתי איהו ומעיק בתר
בתקנת אושא כדר' יוסי בר חנינה דאמ' ר
יוסי בר חנינא באושא התקינו האשה שמכ
בנכסי מלוג בחיי בעלה ומתה הבעל מועיל
מיד הלקיחות אבל זבינו תרוייהי לעלמא
לא שנא זבין איהו בריש והדר זבינא אי
ולא שנא זבינא איהי והדר זבין הוא אי נמי
זבינה איהי לדידיה הוו זכיניהו זכיני ולית
למימר נחת רוח עשיתי לבעלי וכן הלכתא
נרמ' בכתובות הלכה מי שהיה נשוא
שתי נשים ומכר את שדהו וכתבה הראש
ללוקח דין ודברים אין לי עמך השניה מ
מיד הלוקח והראשונה מיד השניה
וכי כתבה לו מאי הוי ואתניא האומר לח
דין ודברים אין לי על שדה זו ואין לי עסק

ורי מסולקות ממנה לא אמ כלום ופרקינן
בשקנו מידה ואקשינן וכי קנו מידה מאי
האוי תימא נרת רוח עשיתי לבעלי וכו׳
ושמעינן מינה דבין נכסי דיראה דאיתון נכסי
צאן ברזל ובין נכסי דבעל דאית להו בהון
שעבוד כתובה אם לקח מן האיש והוזל ולקח
מן האשה בכולהו יכולה לומ׳ נרת רוח עשיתי
לבעלי וקן הלכה אמ רב אין מחזיקין
בנכסי אשת איש ורבי גזלה אמרי מחזיקין
בנכסי אשת איש אמ רב מיסתברא טעמיהו
דרבי גזלה אמרו ליה רב כהנא ורב אמי
לרב הרר ביה מר משמעתיה אמ להו מיס
מיסתבר טעמיהו אמרי כדרב יוסף דאמ
רב יוסף אשת איש צריכה למחות באחר
והיכי דמי כגון שאבלה מקצת חזקה בחי׳
הבעל ושלש שנים אחר מיתת הבעל
דמיגו דמצי אמ ליה מינך זבינתה ואכלתה
שני חזקה כי קאמ לה נמי את זבינתר
נחליה ואנא זבינתה מיניה מחיימן אמן
רב המוכר שדהו לאשתו קנתה והבעל
אוכל פירות כמתנה קנת ואין הבעל אוכל
פירות ור׳ שמעון אמ אחד זה ואחד זה קנת
ואין הבעל אוכל פירות אמ רבא הלכתא
המוכר שדהו לאשתו לא קנת והבעל אוכל
פירות תרתי לא קשיא כאן במעות שאין
טמונים במעות טמונים לא קנת דאמרינן
לגלויי זוזי הוא דבעא כמעות שאינן טמונין
קנת והבעל אוכל פירות ובמתנה לדברי
הכל קנת ואין הבעל אוכל פירות תנו
רבנן אין מקבלין עקדיונות לא מן הנשים
ולא מן העבדים ולא מן התינוקות קיבל
מן האשה יחזיר לאשה ומתה יחזיר לבעלה
קבל מן העבד יחזיר לעבד מת יחזיר לרבו
קבל מן התינוק יעשה לו סנדלה מת יחזיר
לאביו מאי סנדלה רב חסדא אמ ספר תורה
רבה בר רב הונא דיקלא דאכיל מיניה
אמרי וכולן שאמרו בשעת מיתתן של בעלי
הון יעשה כפירושן ואיכא דאמרי יעשה
כפירושן דביתהו דרבה בר בר
חנה כי הא דקא שכבא אמריה כיבי דמרת
ליה מרת אתא לקמיה דרב אמ ליה אי
אמרת יימנא עלך דברתך עשה כפירושה ואי
לא עשה כפירושה איכא דאמרי הכי
אמרה ליה אי אמירא לך ברתיך עשה כפירוש
מי לא עשה כפירושה
חשלום תוספתא האומ תנו מאתים דינר

לבית הכנסת תנו ספר תורה לבית הכנסת
יתנו לבית הכנסת הרגיל בו ראם היו שנים
והיה רגיל בשניהן יתנו לשניהם האומ תנו
מאתים דינר לעניים יתנו לעניי אותה
העיר פיס ולא לאב בנכסי
הבן אמ רב יוסף ואני חלקו רבה אמ חלקו
לא והלכתא חלקו לא תניא נמי הכי בן
שחלק ואשה שנתגרשה הרי הן כשארם
אדם איתמר אחד מן האחין שהיה
נושא ונותן בתוך הבית והיו אונות ושטרות
יוצאות על שמו ואמ שלי הן שנעבדו לי
מבית אבי אימה רב אמ עליו להביא ראיה
שנעבדו לי מבית אבי אמו ושמואל אמ על
האחין להביא ראיה שהן משל אמעון אמ
שמואל ומודה לי אבא שאם מת על האחין
להביא ראיה ואע״ג דלא טענינן להו ליתמי
מאי דלא טיש אבוהון דהא רבא אפיק זוזא
דסרבלא וסיפרא דאגרתא מיתמי בדברים
העשויין להשאיל ולהשכיר בהא מילתא
טענינן להו ליתמי מאי דלא טענין אבהון
וקימ לן בהא כיתיה דרב דהא תניא כותיה
אחד מן האחין שהיה נושא ונותן בתוך
הבית והיו אונות ושטרות יוצאות על
שמו ואמ שלי הן שנעבדו לי מבית אבי
אימה עליו להביא ראיה וכן האשה שהיתה
נושאה ונותנת בתוך הבית והיו אונות
ושטרות יוצאות על שמה ואמרה שלי הן
שנעבדו לי מבית אבי אבא או מבית אבי
אימה עליה להביא ראיה אמ רב חסד
חסדא לא שנו שעליו להביא ראיה אלא
שאין חולקין בעיסתן אבל חולקין בעיסתן
אימור מעיסתי קימוק ועל האחין להביא
ראיה וכן הלכה ואם מת נמי על האחין
להביא ראיה דמודה בה רב לשמואל ולית
בה עלונתא כדא כמחזיק כו׳
אטו כל הני דאמרינן לאו בני חזקה נינהו
אמ רבה הכי קאמ כדא בחזקה שיש עמה
טענה כגון אומ לא מכרתי ולוקח אומר
לקחתי אבל חזקה שאין עמה טענה כגון
הניותן במתנה והאחין שחלקו והמחזיק
בנכסי הגר דלמיקנא בעלמא הוא דקא נקי
כיון שנעגל וגרר ושרץ כל שהוא הרי זו ח
חזקה תאני רב שרביה כקידושין
דבי לוי נעגל גרר שרץ מל שהוא נענוי
הרי זו חזקה כענוי אין שלא כענוי לא אמ
רבה בענוי לא צריך למימר ליה לך חזק

263
27

יקנה ואמ שמואל לא שנא מכר ולא שנא
מתנה ורבי אבא בר אבין אמר רבי יוחנן אפילו
שהוא אמר בהילוך לא קנה רבינא הילך
בה לארכה ולרחבה קנה מקום הלוכו
רבי לוי בשם רבי שמעון בן יהוצדק אומר אין הילוך מועיל
כלל ומודים חכמים לר' שמעון בשביל
של כרמים הואיל ונעשה להילוך נקנה
בהילוך כלומר שאם מכר לחברו שביל
להלך בו לכרמים ואמר לו לך חזק וקנה
והלך והילך בו קנאו הואיל ונעשה להילוך
נקנה בהילוך כי אתא לקמיה דרב יצחק
בר אמי אמר להו הבו ליה כי היכי דדרי טונא
דשבשתא והדר ולא אמרן אלא דלא מטיימי
מחייתא כי היכי דשקיל כרעא ומנח כ
כרעא וכמה כל שהוא כדשמואל דאמ
שמואל גדר גדר והשלימו לעשרה ברוך
עירבה גדי שיכול ליכנס כתיבה הרי זו
חזקה האי גברא היכי דאמי אילימא מעיקרא
לא הוה קא סלקי ביה והשתא נמי לא סלקי
ביה מאי עבד ואלא מעיקרא הוו קא מלדחי
ביה והשתא לא קא סלקי ביה טובא עבד
אלא מעיקרא הוו קא סלקי ביה בנירא והשתא
נמי עיילי ביה ברוחקא מאי עבד אלא מעיקרא
לא הוו עיילי ביה והשתא עיילי ביה טובא
עבד אלא מעיקרא הוו עיילי ביה ברוחקא
והשתא עיילי ביה ברווחא אמ'
אסי אמ' יוחנן נתן צרור והועיל נטל
צרור והועיל הרי זו חזקה מאי נתן ומאי
נטל אילימא נתן דסכר מאי מינה נטל
דאפיק מאי מינה האי מכריח ארי מנכסי
חבירו הוא אלא נתן צרור דעמר לה מיא
נטל צרור דפתח לה מיא ואמ'
אסי אמ' יוחנן שתי שדות בנכסי הגר
ומצר אחד ביניהן החזיק באחת מהן
לקנותה קנאז לקנות אותה ואת חבירתה
אותה קנה חבירתה לא קנה לקנות את
חבירתה אף אותה לא קנה בעי' זרא
החזיק באחת מהן לקנותה ואת חבירתה
ואת המצר מהו מי אמהינן האי מצר דחאי
ארעא והאי ארעא הוא וקני או דילמא
האי לחודיה קאי והאי קאי לחודיה תיקו
בעי' שעיר החזיק כמצר לקנות את
שותיהן מהו מי אמרינן מי
דתדייתי וקאני או דילמא תשמשתא לחוד
והאי לחודיה קאי חוד אמ' לא קמ"ל
אמ' רבה בר המוכר את בית הבר מכר

מזה החזיק בחייטן לקנותו קנאו לקנות
אותו ואת חפציו חייטן קנה בנכסי לא
קנה לקנות בעכסי חייטן לא קנה החזיק
בנכסי לקנות קנאו לקנות אותו ואת
החייטן שבו כסי קנה חייטן לא קנה לקנות
אתה חייטן אף בנכסי לא קנה
רב נחמן הבונה עלטורין בחלים בנכסי
הגר ובא אחר והעמיד להן דלתות קנה
משי טעמ קמא ליכני בעלמ הוא דהשתא
אמ רבי יוסף אמ' שעיר המצא
עלטרין בנויין בנכסי הגר ובא אחר וסת
בהן מיד אחר או כיון אחר קנאו כמה
אמ רב יוסף אמה אמ רב חסדא
הפתח אמ רב עמרם הא מני
שמיעא לי מרב ששת ואנה ירינהו לעי
ממתני' זין המעיין מעשות בנכסי הגר
קנה אלמה לי עניין ממתניתין דתני
כיצד בחזקה התיר לי כנעלו או שהנעיל
לו מנעלו או שהולך אחריו מלוי לבי
המרחץ נרו סכו הלבישו העשיטו
הנעילו הגביהו חנאו אמ' שמעון לא
תהא חזקה גדולה מהגבהה דאי שהגבה
שהגבהה קונה בכל מקום מאי קאמ
או שהגביה את רבו חנאו הגביהו רבו
לדידיה אמ' שמעון לא תהא חזקה
גדולה מהגבהה שהגבהה קונה בכל
מקום אמ' ירמיה בירושא אמ'
יהודה האי מאן דשדא ליעתיה לבי
עלמי דבר לא קאני מאי טעמ כיון
דשדא ליכא שבחא כיקא שבח ממילא
קא שבח אמ' שמואל האי מאן
דשפשח דיקלא אדעתא דדיקלא קאני
אדעתא דחייתא לא קני היכי דאמי שקל
מיתרי ניסי אדעתא דדיקלא מחד ניסא
אדעתא דחייתא אמ' שמואל האי מאן דזכי
וזכיא אדעתא דארעא קאני אדעתא דעיבי
לא קאני היכי דאמי שקל דבדבי וזוטרי
אדעתא דארעא שקל דבדבי ושבק זוטרי
אדעתא דעיבי ואמ' שמואל האי מאן
דתקיל תקלא אדעתא דארעא קני אדעתא
דבי דרי לא קני היכי דמי מולא גמולא ונצא
בנצא אדעתא דבדרי שקל מדיא ושדי
בנצא אדעתא דארעא ואמ' שמואל
האי מאן דפתח מיא לארעיה אדעתא דארעא
אדעתא דמארי לא קני היכי דמי אי דעבר
היו בה שי דמפיק וחד דמעייל אדעתא

שניהן במכר שניתן במתנה אין להן דרך זה
על זה וכל שכן חיצון במתנה וגנמי במכר
חיצון במכר וגנמי במתנה מאי סבור מינה
ראין להן דרך זה על זה ולא ה"א מאי שנא
מיהא דתנן בה"א במוכר אבל בניתן מתנה
נותן את כולן אלמ' מאן ה"ב מתנה בעין יפה
ה"ב הכא נמי מאן ה"ב מתנה בעין יפה ה"ב

מתני' המוכר את הבית מכר את הדלת
אבל לא את המפתח מכר את
המכתשת הקבועה אבל לא את המטלטלת
מכר את האצטרובל אבל לא את הקלת
מכר תנור מכר כירים ובזמן שיאמר לו הוא
וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין תנו
רבנן המוכר את הבית מכר את הדלת ואת
הנגר ואת המנעול אבל לא המפתח מכר
את האצטרובל אבל לא את הקלת ובזמן
שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן
מכורין בין כך ובין כך לא מכר את הכור ולא
את הרחת ולא את היציע תנו רבנן
עינור שרחקו ולבסוף קבען פיסל את המקוה
קבען ולבסוף חקקו אינו פיסל את המקוה

מתני' המוכר את החצר מכר בתים
בורות שיחין ומערות אבל לא
את המטלטלין ובזמן שאמ' לו הוא וכל מה
שבתוכה הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא
מכר לא את המרחץ ולא את בית הבר
שבתוכה ר' שמעון אומ' המוכר את החצר
לא מכר שלא אויירה של חצר תנו רבנן
המוכר את החצר מכר בתים החיצונים ובתים
הפנימים ובתי החולפאות וחניות הפתוחות
לתוכה נמכרות עמה ושאינן פתוחות לתוכה
אין נמכרות עמה פתוחות לבאן ולבאן שו
ושו נמכרות עמה ר' שמעון אומ' המוכר את
החצר לא מכר שלא מילסה של חצר
אמ' מר פתוחות לבאן ולבאן שו ושו נמכרות
עמה והתני ר' חייה שו ושו אין נמכרות עמה
לא קשיא הא דריב תשמישתיהו לגבי והא
דריב תשמשתיהו לבר אמ' רבא אמ'
רב נחמן מכר לו חלסית ומצולה החזיק
בחלסית קנה מצולה החזיק במצולה קנה
חלסית פשיטא דהא אמ' שמעון המוכר עשר
שדות בעשר מרינות כיון שהחזיק באחת
מהן קנה כולן מהו דתימא התם הוא דסרנא
דארעא חד אבל הכא הא תשמשתא לחור
והא תשמשתא לחור אימ' לא קמ"ל

מתני' המוכר את בית הבר מכר
את הים ואת הממל הכתילות אבל לא מכר
לא את העבידים ולא את הגלגל ולא את
החורה ובזמן שאמ' לו הוא וכל מה שבתוכו
הרי כולן מכורין ר' שמעון אומ' המוכר את בית
הבר מכר את החורה ים טלעתא ממל
אמ' רבא בר ממל מרתתא כתילות אמ'
ר' יוחנן פלונסות של ארז שמעמידין בהן
את החורה עבידים נבשי גלגל חומרתא
חורה חורה תנו רבנן המוכר את בית
הבר מכר את הסירים ואת היקבים ואת
המעריכות מכר את החתים התחתונה אבל
לא את העליונה ובזמן שאמ' לו הוא וכל מה
שבתוכו הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא
מכר את העבידים ולא את הגלגל ולא את
השקים ולא את המרצבין ר' שמעון אומ'
המוכר את הבר שלא על שם קורה

מתני' המוכר את המרחץ לא את
הנסרין ולא את הסספלין ולא את הוילאות
ובזמן שאמ' לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן
מכורין בין כך ובין כך לא מכר לא את המגורות
של מים ולא את האויריות של עצים
תנו רבנן המוכר את המרחץ מכר את בית
הנסרין ואת בית היקבים ואת בית הסספלים
ואת בית הוילאות אבל לא נסרין עצמן ולא
יקבים עצמן ולא ספלים עצמן ולא וילאות
עצמן ובזמן שאמ' לו הוא וכל מה שבתוכו
הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר לא
את הבריכות המסקות למים בין בימות
החמה בין בימות הגשמים ולא בית כינוס
העצים ואם אמ' לו מרחץ וכל תשמישו אני
מוכר לך הרי כולן מכורין ההוא דאמ'
ליה לחבריה בית הבר וכל תשמישיו אני
מוכר לך הוו ליה הנהו חנואתא אבראי ר'
רשטחי בהו שושמי אתא לקמיה דרב יוסף
אמ' ליה תניא בית הבד וכל תשמישיו אני
מוכר לך הרי כולן מכורין אמ' ליה אביי והא
תאני ר' חייה אין כולן מכורין אמ' רב אשי ח
חזינן אי אמ' ליה בית הבר וכל תשמישתו
אני מוכר לך ואלין מערנה קאני ואי לא לא
קאני

מתני' המוכר את העיר מכר
בתים בורות שיחין
ומערות והמרחצאות והשובכות ובית הבדין
ובית השלהין אבל לא את המטלטלין
ובזמן שאמ' לו הוא וכל מה שבתוכה אפלו
היו בה מהמה ועבדים הרי כולן מכורין

רבן שמעון בן גמליאל אומר המוכר את
העיר מכר את הסנטר ולית לה לרבן
שמעון בן גמליאל המוכר את השדה
מכר את האבנים שהן לצרכה ואת הקנים
שבכרם שהן לצרכו ואת התבואה המחוברת
לקרקע ואת מחיצת הקנים שהיא ברחותה
מבית דיבוע ואת השומרה העשויה בטיט
ואת החריב שאינו מורכב ואת בתולת
שקמה אבל לא מכר את האבנים שאינן
לצורכה ולא את הקנים שבכרם שאינן
ליצרכן ולא את התבואה התלושה מן
הקרקע ובזמן שאמר לו היא וכל מה שמתוכה
הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר לא
את מחיצת הקנים שהיא בית דיבוע ולא את
השומרה שאינה עשויה בטיט ולא את
החריב המורכב ולא את סדין השקמה
אמר חייה בר אבא אמר יוחנן לא מחיצת
מחיצת הקנים בלבד אמרו אלא אפילו
עריגה קטנה של בשמים וישל לה שם כבני
עצמה אין נמכרת עמה היכי דאמי אמי
רב עקיבא והוא דקרו לה בי ורדי רבלניא
אמר רב יהודה האי מאן דזבין ארעא
לחבריה צריך למיכתב ליה קני לך דיקלין
ותאלין והיזבין ואגב דכי לא כתיב לדקני
אגב הכי שנא דשטרא הוא אמר
לבר מדיקלא בלחוד חזינן אי דיקלא טבא
הוא שיזרי שריה ואי דיקלא בישא הוא וכל
שכן הנך ארעא ודיקלי חזינן אי איתי
ליה דיקלי יהיב ליה תרי דיקלי ואי לא זבין
ליה תרי דיקלי ואי משערבי ערוק ליה
תרי דיקלי הא דאמרינן הכא זבין לי ד
תרי דיקלי לאו חיובי מחייבנא ליה
למזבן ליה תרי דיקלי דרבר שלא בא
לעולם הוא אלא דשותא יהיבנא ליה
למיזבן ליה תרי דיקלי דאי אמר
זבינגא לך תרי דיקלי לא מצי אידך
למימר ליה לא שקילנא אלא ארעא דאית
בה תרי דיקלי אלא כד זבין ליה תרי דיקלי
מיחייב לקבולה להיא ארעא ואגב דלית
בה תרי דיקלי ארעא בדיקלא חזינן
איתי בה דיקלא קאבי ואי לא מקח טעות
הוא דעבר ליה ארעא בי דיקלי לית
ליה דיקלי מאי טעמא ארעא דחזיא לדיקלי
קאמר ליה אמר ליה לבר מאילני אי
איכא דיקלי לבר מדיקלי ואי איכא נובעני
לבר מנובעני ואי איכא אילני לבר מאילני

דיקלי ואילני לבר מאילני אילני ונובעני לבר
מאילני נובעני ודיקלי לבר מנובעני
אמר רב כל שעולין לו בחבל הוי שיור ואידך
לא הוי שיור ודייני גוברא אמרו כל שהעול
כובשו לא הוי שיור וכל שאין העול מבשל
הוי שיור ולא פליגי הא בדיקלי והא באילני

מתני׳

לא את הבור ולא את הגת ולא
את השובך כין חריבין בין של
שלימין יצריך ליקח לו דרך דברי עקיב
וחכמים אומר אימתי צריך ליקח לו דרך
ומודה ר׳ עקיבא בזמן שאמר לו חוץ מאלו
שאינו צריך ליקח לו דרך מכרן לאחר ר׳
עקיבא אומר אינו צריך ליקח לו דרך וחכמ׳
אומר צריך לו דרך בה״א במוכר אבל בנותן
מתנה נותן את כולן האחין שחלקו זכו
בשדה זכו בכולן המחזיק בגיבסי חבר ר
החזיק בשדה החזיק בכולן המקדיש את
השדה הקדיש את כולן ר׳ שמעון אומר
המקדיש את השדה לא הקדיש לא את
חרוב המורכב וסדין השקמה מאי שנא
מכר ומאי שנא מתנה עירש׳ יהודה בן
נקוסא לבני זה היה לו לערש וזה לא היה
לו לערש ההוא דאמר להו הבו לעלניא
ביתא דמחזקא מאה נולני ואשתבח ד
דמחזיק מאה ועשרין אמר מר זוטרא מאה
אמר ליה מאה ועשרין לא אמר ליה אמר ליה
רב אשי מי לא תנן בה״א במוכר אבל בנותן
מתנה נותן את כולן אלמא מאן דיהיב מ
מתנה בעין יפה יהיב הכא נמי מאן דיהיב
מתנה בעין יפה יהיב וכן הלכתא
אמר רבי חונא אגב דאמור רבנן הקנה שני
אילנות בתוך של חבירו הרי זה לא קנה
קרקע מכר קרקע ושייר שני אילנות לעצמו
יש לו קרקע ואגב לו עקיבא דאמר מוכר
בעין יפה מוכר הני מילי גבי בור ורוחת דלא
מכחשי בארעא אבל גבי אילנות דמכחשי
בארעא שפיר דא לא אמרינן ליה
עקור אילנך שקול וזיל ורמסי נמי
בפרק חומת העיר טעמא מכר קרקע ושייר
אילנות לעצמו יש לו קרקע ואגב לו עקיבא
דאמר מוכר בעין יפה מוכר הני מילי גבי
בור ורוחת דלא מכחשי בארעא אבל גבי
אילנות דקא מכחשי בארעא שפיר דמי
דאלא אמר ליה עקור אילנך וזיל שקול
והא דרב הונא עריסא דאי מתתם היה
אמינא הני מילי תלתה אבל תרי לא קמ

265
277

רב הונא דאמי תרי מכר אי לנורדא
ושייר קרקע לעניו עליונתא דר' עקיבן ורבנן
לר' עקיבא דאמ' מוכר בעין יפה מיכר את
ליה לרבנן ליית ליה ואיפקיק הלכך בהדיא
כר' עקיבא דאמ' מוכר בעין יפה מוכר ׃

סליק פירקא

המוכר את הספינה מכר את התורן ואת
הנס ואת הענין ואת כל המנהגין אותה אבל
לא מכר לא את העבדים ולא את המרצענין
ולא את האנתיקי ובזמן שאמ' לו היא וכל
מה שבתוכה הרי כולן מכורין מכר את
הקרון לא מכר את הפרדות מכר את
הפרדות לא מכר את הקרון מכר את העמד
לא מכר את הבקר מכר את הבקר לא מכר
את העמד ר' יהודה אומ' הדמים מוריעין
כיצד אמ' לו מכור לי צימדך במאתים זוז
זוז הדבר יהיו שאין העמד במאתים זוז
וחכמים אומ' אין הדמים ראיה תורן
איסקריא וכן הוא אומ' ארז מלבנון לעשות
תורן עליך גם ארדא וכן הוא אומר
שש ברקמה ממצרים היה מפרשך להיות
לך לנס ענינן תני ר' חייה גו' עיגונין
שלה וכן הוא אומ' הלהן תעגינה ואת
כל המנהגין אותה אמ' ל' אבא גו' משוטות
וכן הוא אומ' אלונים מבשן עשו משוטיך
ואי כעין תימ' מהכא וירדי מאניותיהם כל
תופשי משוט תנו רבנן המוכר את
הספינה מכר את האסכלה ואת בית המים
שבתוכה ר' נתן אומ' מכר את הספינה מכר
כיצית סומכים אומ' מכר את הדונית
ולית הלכתא כוותיהו תניא ספינה
נקנית בכרי ר' וחכמים אומ' לא
קנה עד שימשכנה או עד שישכור את
מקומה ואוקמה ברשות הרבים והוא
האמ' ליה לך משוך וקנה דר' סבר מראה
מקום הוא לו ורבנן סברי קנידא ולא קאני
ליה במשיכה אבל אי אמ' ליה לך חזק וקנה
כולי עלמא לא פליגי דקני במסירה ומאי
עד שימשכנה ברשות הרבים למימטא
אבל משיכה ברשות הרבים לא קני דאמ'
ורבא דאמרי תרויהו מסירה קונה ברשות
הרבים ובחצר שאינה של שניהן משיכה
קונה בסימטא ובחצר שהיא של שניהן
והגבהה קונה בכל מקום איתמר
ספינה רב אמ' כיון שמשך כל שהוא קנה
ושמואל אמ' לא קנה עד שימשוך את כולה
והלכתא כשמואל אמ' רב יוסף בר מנא
דזבין ליה שטרא לחברי עייל למיכתב
ליה קני לך הוא דכי שיעבודא דאית ביה
אמ' רב אשי אמרינן ל' שמעתא קמיה דרב
כהנא ואי לא כתיב ליה הכי לא קאני אגב
לעיר על מי יצלוחיתו הוא עריך אמ' לו
אין לעיר ולעיר אמ' אמימר הלכת
אין אותיות נקניות בממירה אמ' ליה רב אשי
לאמימר נמרא או סברא אמ' ליה גמרא רב
אשי אמ' סברא נמי הוא מילי נינהו ומילי
במילי לא מקנין ואע"ג דלא מקנין
בממירה על גב קרקע מיקנין דהא מטלטל
לא מיקני בחליפין ואגב אורגא מיקני כי
הא דרב יוסף הוו ליה תריסר אלפי זוזי כי
הוואי אקנינהו לרב ושמואל בר אחא אגב
אסופא דביתיה כי אתא נפק לאפיה ער
תויר אמ' רבה בר יצחק אמ' רב שני
שטרות הן אמ' זכו נשדה זו לפלו וכתבו
לו את השטר חוזר בשטר ואינו חוזר ב
בשדה על מנת שתכתבו לי את השטר
חוזר בזה ובזה ורב חייה בר אבין אמ' רב
הונא שלש שטרות הן דתני ר' חייה גו' עיגונין יו
ואידך אם קדם המוכר וכתב השטר ל
ללוקח באותה ששנינו כותבין שטר למוכר
אע"ג שאין הלוקח עמו כיון שהחזיק זה
בקרקע נקנה בשטר בכל מקום שהוא
וזו היא ששנינו נכסים שאין להן אחריות
נקנין עם נכסים שיש להן אחריות בכסף
ובשטר ובחזקה ולא את האנתיקי
מאי אנתיקי עיסקא דכנויה
פיס מכר את העמד לא מכר את
הבקר לא מכר את העמר היכי דאמי
אלימ' באתרא דקארו ליה לעמר בקר
עשיטא מהו דתימ' עמד זבין ליה בקר לא
זבין ליה ושא דקרו ליה לעמד נמי בקר
כוליה לא זבין ליה עריכה דקרו ליה לעמד
לעמד עמד ולבקר בקר וקרו ליה
לעמד נמי בקר ר' יהודה סבר חדמים
מוריעים ורבנן סברי אין הדמים ראיה
או אין הדמים ראיה נהוי ביטול מקח
וכי תימ' כי האי גוונא קסברי רבנן לא הוי
אונאה והתנן ר' יהודה אומ' אף המוכר
ספר תורה ובהמה ומרגלית אין להן
אונאה אמרו ליה לא אמרו אלא את זו מאי

אין הדמים ראיה והוי ביטול מקח ואיבעית
תימ כי אמור רבנן כאן בכדי שהרעת טועה
כאן בכדי שאין הרעת טועה " **מתני'**
המוכר את החמור לא מכר
את כליו נחום המדי אומ מכר את כליו ר
יהורה אומ פעמים מכורין ופעמים שאין
מכורים כיצד היה חמור לפניו וכליו עליו
אמ לו מכור לי חמורך זו כליו מכורין חמורך
ההיא אין כליו מכורין אמ עולא מחלוק
בשק דיוקיקיא וכומני דתנא קמא סבר סתם
חמור לרכיבה עומד ונחום המדי סבר חמור
למשוי עומר אבל אוכף ומרדעת דברי
הכל קנה ואיבעיא להו אישק ודוסקיא
וכומני דאי עלין בהו רבנן ונחום המדי ב
בעדן עליו מחלוקת אבל בשאין עדן עליו
מודה להו נחום המדי לרבנן דאינו מכורין
או דילמ בשאין עדן עליו מחלוקת אבל
בשאין עדן עליו מודו ליה רבנן לנחום
המדי המכורין א דילמ בין בזו בין בזו כ
מחלוקת ולא אישתיט הילכך בין בזו בין
בזו אין מכורין רכל המוצא מחבירו
עליו הראיה מאי כומני אמ רב יצחק
בר שמוא מתכתא דנשי אמ אביי ר
שעיר ורבן שמעון בן גמליאל ור מאיר ור
נתן וסומכוס ונחום המדי כולהו סבירא להו
כל רמזבן אינש איהו ותשמישתיה מזבין
ר שיעזר מאי היא דתנן ר שיעזר אומ המוכר
את בית הבר מכר את הקורה רבן שמעון
בן גמליאל דתנן המוכר את העיר מכר את
הפנטר ר מאיר דתנן ר מאיר אומ
המוכר כרם מכר כל תשמישי כרם
ר נתן וסומכוס ביצית והוגית נחום המדי
הוא דאמרן והני כולהו שיטה אינון ולית
הילכת כחד מיניהו " **מתני'**
המוכר את החמור
מכר את הסייח מכר את העדרה לא מכר את
בנה מכר בור מכר ממיו מכר אישתו מכר
ויבלא מכר כוורת מכר רכורים מכר שובך
מכר יונים הלוקח פירות שובך מחביריו
מעריח בריכה הראשונה פירות כויר ר
נוטל שלשה נחילים ומסרס חלות רבש
מניח שתי חלות זתים לקוץ מניח שתי
נרופיות היכי דאמי אי דאמ ליה היא
ובנה מאי שנא חמור אמ ויב שפא דאמ
ליה חמור מינקה אני מוכר לך

בשלמא עדה להלבה עומדת שא חמור מאי
תאמ ליה שמעמינה היא ובנה קאמ ליה
תוספת המוכר שפחה לחברו מכר
לו כלים שעליה אפי מאה מנה אבל לא
מכר לא את השירים ולא את הנזמים ולא
את הטבעות ולא את הקטלאות שבאוזרה
שפחה וכל מה שעליה אני מוכר לך אפי
שוש עליה כלום שהן מאה מנה הרי בולן
מכורין שפחה מעוברת אני מוכר לך עדה
מעוברת אני מוכר לך מכר את הולד ג
שפחה מניקה אני מוכר לך עדה מניקה
אני מוכר לך לא מכר את הולד מכר
בור מכר מימיו אמ רבא מתניתין יהיראה
היא ולא סבירא לן כיתיה דתנא מכר בור
לא מכר מימיו ר נתן אומ מכר בור מכר
מימיו הלוקח עירות שוכך מחבריו
מעריח בריכה ראשונה והתניא מעריח
בריכה ראשונה ושניה אמ רב כהנא לא
קשיא הא דקתני בריכה ראשונה ושניה
בה והא דתנן בריכה ראשונה בראשה משום
דמיעטוותה אברתה ואזוא דשבקינן ליה
עירות כוורת נוטל שלשה נחילים
ומסרס במתניתא תנא נוטל שלשה
נחילים בזה אחר זה מיכאן ואילך נוטל
אחד ומניח אחר זתים לקוץ מניח
שתי נרופיות תנו רבנן הלוקח אילן
מחברו לקוץ מגביה מן הקרקע טפח
וקוצץ בתולת שקמה שלשה טפחים
סדן השקמה שני טפחים בקנים ובנצבים
מן העקק ולמעלה בדקלים ובארזים חופר
ומשרש לפי שאין נזען מחלף "
מתני' הקונה שני אילנות בתוך של
חברו הרי זה לא קנה קרקע
ר מאיר אומ קנה קרקע הנדילו לא ישפה
העולה מן הנזע שלו ומן השרשין לבעל
הבית ואם מתו אין לו קרקע קנה שלש
קנה קרקע הנדילו ישפה העולה מן ר
השרשין שלו ואם מתו יש לו קרקע
היכי דאמי מן הנזע והיכי דמי מן השרשין
אמ ר יוחנן אחזו הריאה בני החמה זה
הוא מן הנזע ושאינו ריאה בני החמה זה
הוא מן השרשין ולחוש דילמא
מסקא ארעא שירטוט ואמ ליה תלתא
זבנת לי ואי לי נמי ארעא שא אמ ר יצחק
יקוץ וכן אמ ר יוחנן יקוץ קנה שלשה
קנה קרקע וכמה אמ ר חייה בר אבא אמ

ר׳ יוחנן הרי זה קנה תחתיהן וכיניהן וחוצה
להן כמלוא אירה וסלו ואותן מלוא אורה
וסלו אין זה וזה רשאין לזורעה וכמה
יש ביניהן רב יוסף אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל
מארבעאמות וער שמונה רבא אמ׳ רב נחמן
משמונה וער שש עשרה אמ׳ רבא הלכתא
מארבע אמות וער שש עשרה תניא כותיה
דרבא כמה יהו מקורבין ארבעאמות וכמה
יהוא מרוחקין שש עשרה אמה על שש עשרה
אמה הרי זה קנה את הקרקע ואת האילנות
שביניהן לפי יבש האילן או נקצץ יש לו
קרקע פרות מיכן או יתר על כן או שלקחן
בזה אחר זה הרי זה לא קנה את הקרקע
ולא את האילנות שביניהן לפי יבש האילן
או נקצץ אין לו קרקע בעי ר׳ ירמיה
כשהוא מורר ממקום קצר הוא מודד או
ממקום רחב הוא מורר אמ׳ ליה רב נבוה
מי פתיל לרב אשי תא שמע האי כופר
שבגפן אין מודדין שלא מעיקר השני כיצר
הן עומדין רב אמ׳ כשורה ור׳ יוחנן אמ׳
כחצוצא מאן דאמ׳ כשורה כל שכן כחצוצא
מאן דאמ׳ כחצוצא אבל כשורה והלכתא
כר׳ יוחנן מכר לו שנים בתוך שדהו
ואחר על המיצר שנים בתוך שלו ואחר
בתוך שלו תבירו או שהפסיק טר את אמת
המים ביניהן או רשות הרבים שלו כולן עליו
בתיקו וקימא לן בכל תיקו דממונא חומרא
להתובע ויקולא לנתבע

מתני׳ המוכר את הראש
בבהמה נפסה לא מכר את הרגלים מכר
את הרגלים לא מכר את הראש מכר את
הקנה לא מכר את הכבר מכר את הכבר
לא מכר את הקנה בהמה נפסה אבל
בבהמה דקה מכר את הראש מכר את
הרגלים מכר את הרגלים לא מכר את
הראש מכר את הקנה מכר את הכבר מכר
את הכבר לא מכר את הקנה ארבע
מדות במיכרין מכר לו חטין יצית ונמצאו
רעות הלוקח יכול להחזיר בו רעות ונמצאו
יצית המוכר יכול להחזיר בו רעות ונמצאו
רעות יצית ונמצאו יצית אין אחר מודין
יכול להחזיר שחמתית ונמצאת לבנה לבנה
ונמצאת שחמתית עגים של זתים ונמצאו
ונמצאו שקמה של שקמה ונמצאו של
זית יין ונמצא חומץ חומץ ונמצא יין
שנתם יכולין להחזיר כהן אמ׳ רב חסדא
מכר לו שיה חמש כשש והוקרו ועמדו על שמנה
מי נתאנה לוקח לוקח יכול להחזיר בו ולא מכר
מאי טעמא דאמ׳ ליה לו לא אוניתן לא מציית
הדרת בך השתא דאוניתן מציית הדרת בך
ותנא תונא יצית ונמצאו רעות לוקח יחזיר בו
מכר לו שוה שש בחמש והזלו ועמדו על
שלש מי נתאנה מוכר מוכר יכול להחזיר בו
ולא לוקח משום דאמ׳ ליה אי לאו אוניתן לא
מציית הדרת בך השתא דאוניתן מציית
הדרת בך ותנא תונא רעות ונמצאו יפות
מוכר יכול להחזיר בו חזינן דקא
מיקים להא דרב חסדא לענין קבולי מי שפרע
וכר מעיינית בה כשמעתא לא סלקא בהאי סב
סברא כל עיקר ומסתברא לן אנן דלא קימא
הא דרב חסדא שלא אליבא למאן דאמ׳ מי
שהוטל עליו וכו על העליונה והא דרב חסדא
ליתה דהא קא פסק רבא הלכתא שתות קנה
ומחזיר אונאה שלא מיהו כי ליתה לדרב חסדא
בשתות הוא דליתה אבל בביטול מקח איתה
כגון שמכר לו שוה ארבע בחמש ולא הספיק
בכדי שיראה לתגר או לקרובו ער שהוקרו
ועמדו בשבע לוקח יכול להחזיר בו ולא מוכר
דאמ׳ ליה לוקח למוכר אי לאו אוניתן לא
מציית הדרת בך השתא דאוניתן מציית הדרת
בך וכן מוכר שמכר שוה חמש בארבע והוזל
ועמד על שלש מוכר יכול להחזיר בו ולא
לוקח דאמ׳ ליה אי לא אוניתן לא מציית
הדרת בך השתא דאוניתן מציית הדרת בך
ואע״ג דרחינן ואמרינן מימאי דילמא הא
דרב חסדא תרויהו מצי הדרי בהו ומתניתין
הינו טעמ׳ משום דרע רע יאמר הקונה לא
בטילא הא דרב חסדא דילמא רחינן מימרא
בר לימ׳ וטעמ׳ דרב חסדא טעמא דמיסתבר
הוא

מתני׳ המוכר פירות לחבירו
משך ולא מדד מדד ולא משך
לא קנה ואם היה פקח שוכר את מקומן ר׳
הלוקח פשתן מחבירו חדי זה לא קנה ער
שיטלטלנו במקומו אם היה מחוכר לקרקע
יתלש כל שהוא קנה רב ושמואל דאמרי
תרויהו כליו של אדם קונין לו בכל מקום חוץ
מרשות הרבים ר׳ יוחנן ורש לקיש דאמרי
תרויהו אפי׳ ברשות הרבים לפי שאינה רשות
היחיד והכי נמי מיסתברא דאמ׳ ר׳ אבהו אמ׳
ר׳ יוחנן כליו של אדם כל מקום שיש לו רשות
להניחו קנה יש לו רשות להניחו אין אין לו
רשות להניחו לא שמע מינה והא רתניא

ארבע מירות במוכרין עד שלא נתמלאת
המירה למוכר משנתמלאת המירה ללוקח
כדא כמדה שאינה של שניהן אבל אם היתה
מדה של אחר מהן ראשון ראשון קנה רשות
ברשות הרבים ובחצר שאינה של שניהן
וברשות לוקח כיון שקבל עליו מוכר קנה
לוקח ברשות מוכר לא קנה עד שיגביהנו
או עד שיוציאנו מרשות כרשות המופקדין
אצלו לא קנה עד שיגביהנו או עד שיוציאנו
מרשותו דשמעת מינה כליו של לוקח ק
קונה לו ברשות הרבים לאו רשות הרבים
ממשכין שא סימטא הא דקתני אם היתה
מדה של אחר מהן ראשון ראשון קנה ואעג
שלא נתמלאת המדה אוקימנא בשהיו לה
שנתות כמדה זהן הלכה אביי ורבא
דאמרי תרויהו מסירה קונה ברשות הרבים
ובחצר שאינה של שניהם משיכה קונה
בסימטא ובחצר של שניהן והגבהה קונה
בכל מקום בעא מיניה רב ששת
מרב היונא כליו של לוקח ברשות מוכר
קנה אי לא קנה אמ ליה לא קנה והני
מילי בדלא אמ ליה קני בהכין אבל אמ ליה
קני קאני דאמרינן אמ ליה דאביונא לרב
אשי תשמע דרב ושמואל דאמרי תרויהו
כליו של ארם קונין לו בכל מקום חוץ כ
מרשות הרבים כל לאיתויי מאי לאו לאיתויי
בין ברשות מוכר בין ברשות לוקח לא שני
חתם דאמ ליה זיל קני תניא משך
חמרין וניועלין והכניסן לתוך ביתו בין מד
מדד עד שלא נפסק ובין נפסק עד שלא מדד
שניהן יכולין לחזור בהן נירקן והכניסן
לתוך ביתו נפסק עד שלא מדד אין שניהן
יכולין לחזור בהן מדד עד שלא נפסק שניהן
יכולין לחזור בהן ואיקמה מר בדרב אשי
במסכלי דתומי הליתנן בכלי אבל כליו
של מוכר ברשות לוקח לא קנה לוקח
אמ ליה חון בר מר זוטרא לרבינא מיכדי
נירקן והכנסן לתוך ביתי קתני מה לי נפסק
מה לי לא נפסק אמ ליה נפסק סמכא דעתיה
לא נפסק לא סמכא דעתיה רב ושמואל
דאמרי תרויהו כור בשלשים אני מוכר לך
יכול לחזור בו ואפי נפאה אחרונה כור
בשלשים סאה בסלע אני מוכר לך ראשון
ראשון קנה ומשכחת לה בסימטא אי נמי
ברשות לוקח והוא דאיתנהו בכליו של מוכר
דאי ברשות הרבים הא קיימ לן דאין כליו
של לוקח קונה ברשות הרבים ואי
מוכר הא קיימא לן נמי דכליו של לוקח ברש
מוכר לא קנה לוקח ואי ברשות לוקח ברל
בדליתינהו בכליו דמוכר הא קאמרינן כליו
של לוקח ברשות לוקח כיון שקבל עליו מוכ
קנה לוקח ואעג שלא מדד הולכך לא
משכחת לה שא כדאמרינן תנן התם
נכסין שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר
ובחזקה ושאין להן אחריות אין נקנין אלא
במשיכה אמ רבא לא שנו שא בדברים שאין
דרכן להגביה אבל דברים שדרכן להגביה
בהגבהה אין במשיכה לא וכן הלכתא
ואי קשיא לך הא דתניא בהמה גסה נקנית
במסירה והדקה בהגבהה דברי ר מאיר ור
שמעון וחכמים אומ זו וזו נקנית במשיכה
והא בהמה דקה דבת הגבהה היא וקאנ
לה במשיכה שאני בהמה דמסרכא
תניא כיוצא במשיכה קורא לה והיא נאה
או שהכישה כמקל ורצתה לעבור יכין
שנעקרה יד ורגל קנאה ר אחי ואמרי לה ר
אחא אומ עד שתהלך מלא קומתה והלכת
כתנא קמא תנן התם בקידושין בהמה
גסה נקנית במסירה והדקה בהגבהה דברי
ר מאיר וחכמים אומ בהמה דקה נקנית
במסירה נכסין שיש להן אחריות נקנין ג
בכסף ובשטר ובחזקה ושאין להן אחריות
אין ניקנין שא כמשיכה נכסין שאין להם
אחריות נקנין עם נכסין שיש להן אחריות
בכסף ובשטר ובחזקה יזיקקין את הנכסין
שיש להן אחריות לישבע עליהן דרש
רב בקמחונא בהמה גסה נקנית במשיכה
אשכחיניהו שמוש לתלמידיה דרב אמ להו
מאי אמ רב בבהמה גסה אמרי ליה הכי אמ
בהמה גסה נקנית במשיכה והא אנן במסיפ
תנן ורב נמי כי אמ במסירה אמ והדר ביה
והיא דאמ כי האי תנא דתניא וחכמים אומ
זו וזו נקנית במשיכה וכן הלכתא נכסין
שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזק
בכסף מנא להן אמ חזקיה אמ קרא שדות
בכסף יקנו בכסף הוא דקנו ושטר
לראיה בעלמא אמ רב לא שנו אלא
במקום שאין כותבין את השטר אבל במקום
שכותבין את השטר לא קנה עד שיכתוב
את השטר ואי צריש לריש כי הא דרבה
אידי כר אבין כי הא זבין ארעא אמ אי בעינא
בכספא ואי בעינא בשטרא איקני אי בעינא

275
67

נכסים אי קני דאי בעי למהדר לא מצי
הדרי ביה ואי בעינא בשטרא אי קני
בעינא למהדר הדרינא בי בשטרא מנא
לן רבה ואקח את ספר המקנה אמ
שמואל לא שנו אלא בשטר מתנה אבל במכר
לא קנה ער שיתן לו דמים ואי קשיא לך הא
דתניא בשטר כיצד כתב לו על הנייר או על
החרס ואע"ג שאין בו שוה פרוטה שרי מפורש
לך שרי נתונה לך הרי זו מכורת ונתונה
דאלמא בשטר מכר נמי קנה התם במוכר
שדהו משני רעתה ורב אשי אמ במתנה
ביקש ליתנה לו ולמה יכתב לו לשון מכר
כדי ליטול את כוחו בחזקה מגא לן
אמ חזקיה דאמ קרא וישבתם בעריכם אשר
תפשתם במה תפשתם בישיבה דבי ר' ישמ
שמעל תנא וירשתם אותה וישבתם בה
כמה ירשתם בישיבה ושאין להן
אחריות אין ניקנין אלא במשיכה תקנתא
דרבנן היא דאמ ר' יוחנן רבה תורה מעורת
קונה אם נותנו קנוי ממונו לא כל שכן ומה
טעם אמרו משיכה קונה גזרה שמא יאמר
לו נשתעבד חטיך בעליה נכסין שאין
להן אחריות נקנין עם נכסין שיש להן
אחריות בכסף ובשטר ובחזקה מנא הני
מילי אמ חזקיה דאמ קרא ויתן להן אביהן
מתנות רבות לכסף ולזהב ולמגדנות עם
ערים בצורות ביהודה איבעיא להו
מי בעינן צבורין בה או לא אמ רב יוסף תשׁ
ר' עקיבא אומ קרקע כל שהיא חייבת בלבאה
ובכורים ובוידוי וליכתוב עליו פרוזבל ול
ולקנות עמה נכסים שאין להן אחריות ואי
אמרת בעינן צבורין בה קרקע כל שהיא
למאי חזיא תרגמה שמואל בר ביסנא קמיה
דרב כגון שנעץ בה מחט אמ ליה רב יוסף
קבסתן כלומ היעבת את בני מעי להקיא
אי נפל תנא לאשמועינן מחט אמ רב אשי
ומאן לימא לן דלא תלא בה מרגלית א"ר
דשויא כמה שבניו אסיקנא והלכתא צבורין
לא בעינן אגב וקני בעינן כלומ צריך המקנה
לומ ליה לקונה קני לך הא ארעא וקני לך
אגבה הנך מטלטלי דאית לי במקום פלו
יכיון דקני להה"א ארעא קני נמי להנך
מטלטלי כל היכא דאיתנהו איבעיא
להו שדה במכר ומטלטלין במתנה מהו
תשמ עשור שאני עתיד למיר נתון ליהושע
ומקומו מושכר לו שמע מינה דקני

איבעיא להו שדה לאחד ומטלטלין לאחד
מהו תא שמע עשור אחד שאני עתיד למיר
נתון ליעקב בן יוסף כדי שיזכה בו לעניים
ומקומו מושכר לו אלמא שדה לאחד ו
ומטלטלין לאחר קני ורחינן מאי מושכר
משכר למעשר ואי בעי תימא שאני ר' עקיב
דיר עניים הוא ובקונה אחר רמי ולא איע
איבעיא אמ רבא לא שנו אלא שנתן
לו דמי כולן אבל לא נתן לו דמי כולן לא
קנה אלא כנגד מעותיו מסייעא ליה
לשמואל דאמ שמואל מכר לו עשר שדות
בעשר מדינות פיון שהחזיק באחת מהן
קנה כולן זוקקין את הנכסין שיש להן
אחריות לישתעבד עליהן וכו כך כתבנורה
בשבועות עיש הלוקח עשתן
מחברו וכו ואם היה מחובר לקרקע
ותלש כל שהוא קנה משום רתלש כל
שהוא קנה אמ רב ששת הכא במאי עסיקינן
דאמ יפה לי קרקע כל שהוא קנה כל מה
שעליה **מתני'** המוכר יין ושמן
לחברו והוקרו או שהוזלו
ער שלא נתמלאת המדה למוכר משנתמל
המדה לליקח אם היה סרסור ביניהן ו
ונשברה המדה נשברה לסרסור והייב
להטיף לו שלש טיפין הרביעה ומיצת הרי
הוא של מוכר החנוני חייב להטיף לו שלש
טיפין ר' יהודה אומ אם היה ערב שבת עם
חשכת פטור מתניתין במדת סרסור
ומשכחת לה בסימטא אינמי ברשות לוקח
כתני' השולח תינוק אצל חנוני ומדר
לו באיסר שמן ונתן לו את
האיסר שבר את העלוחית ואיבד את האיסר
חנוני חייב ולי יהודה פטור שעל מנת כן
שלחו ומורים חכמים להי יהודה בזמן
שהעלוחית ביד התינוק ומדר החנוני
לתוכה חנוני פטור בשלמא איסר
שמן בהא פליגי רבנן סבר לאורויעיה
שדריה ולי יהודה סבר לשדורי ליה שדריה
אלא עלוחית אברה מדעת היא תיגמר
רבא ולי זירא כגון שנטלה חנוני למיד בה
לאחרים וקסבר רבנן שואל שלא מדעת
גזלן הואי הילכך קמא ליה ברשותיה ואף

על גב דאהדדיה לתינוק לא מיפטר מינה
ערב רמי בר חמא אמ' שמואל ר
הנוטל כלי מן האומן על מנת לבקרו ונאנס
בידו חייב והני מילי דקיבי דמיה וכו' כר כתבי
לה בפרק השואל ההוא גברא דאיתי
קארי לפום בדיתא אתא כל חד וחד ושקל
קם אקדשיוהו אתא לקמיה דרב כהנא אמ'
ליה אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו והני
מילי דקיבי דמיהו אבל לא קיבי דמי הדו
כרשותיה קימי וקדשי
מתני'
הסיטון מקנח את מדותיו
אחר לשלשים יום ובגלל הבית אחת לשנים
עשר חדש רבן שמעון בן גמליאל אומ' חילוף
הדברים החנוני מקנח מדותיו בעמים
בשבת וממחה משקלותיו בעם אחת בשבת
ומקנח מאזנים על כל משקל ומשקל
אמ' רבן שמעון בן גמליאל כלום אבל
ביבש אינו צריך והייב להכריע לו טפח שקל
לו עין בעין נותן לו גירומין אחד מעשרה
בלח ואחד מעשרים ביבש הא דתנן
וחייב להכריע לו טפח במקום שנהגו אבל
אם היה שוקל לו עין בעין נותן לו גירומין א
אחד מעשרה בליטרא לעשר ליטרין דלח
דהוי ליטרא חד למאה ליטרין ואחד מעשרי
בליטרא לעשרין ליטרין דיבש דהוי ליטרא
חדא לארבע מאה ליטרין מדאוריתא דאמ'
רישלקיש אמ' קרא אבן שלמה ויצרק אמרה
תורה צדק משלך ותן לו אמ' לוי
קשה גזלו של הדיוט יותר משל הקדש
שהדיוט הקדים חטא למעילה וזה הקדים
מעילה לחטא ואמ' לוי קשה עושק
של מדות יותר משל ערייות שזה נאמר כהן
אל וזה נאמר כהן אלה ואלה קשה
מאל ומאי עדיפיהו הני אפשר בתשובה והני
לא אפשר בתשובה
מתני' מקום
שנהגו למוד ברקה לא ימוד
בנפה בנסה לא ימוד ברקה למחוק לא
יגרוש לגרוש לא ימחוק תנו רבנן מנין
שאין נודשין במקום שמוחקין ואין מוחקין
במקום שנודשין תל אינה שלמה ומנין שאם
אמ' הריני נודש במקום שמוחקין ומוסיף לו
ברמים הריני מוחק במקום שנודשין ומפחית
לי ברמים שאין שומעין לו תל אינה שלמה
ויצדק אמ' רמי בר חמא אמ' יוחנן
מעמירין אגרדמים בין למדות בין לשערים
מפני הרמאין תנו רבנן המבקש ל
לשקול לו ליטרא שוקל לו ליטרא חצי ליטרא
שוקל לו חצי ליטרא רביע ליטרא שוקל לו
רביע ליטרא היה מבקש ממנו שלשה רביעי
ליטרא לא יאמר לו שקול כנגד שלשה רביעי
ליטרא אלא שוקל לו ליטרא ונותן רביע ליטרא
עם הכשר תנו רבנן היה מבקש ממנו
לשקול לו עשרה ליטרין לא יאמר לו שקול
אחת אחת והכריע אלא שוקל לו עשרה בבת
אחת והכרעה אחת לכולן תנו רבנן
נפש מאזנים תלויה באויר שלשה טפחים
ונבוהה מן הארץ שלשה טפחים קנה ומותנה
שלה שנים עשר טפח של צמרין ושל זגגין
תלויה באויר שני טפחים קנה ומתנה שלה
תשעה טפחים של חטני ושל בעל הבית
תלויה כאויר טפח ונבוהה מן הארץ טפח
קנה ומתנה שלה ששה טפחים טורטני
תלויה באויר שלש אצבעות ונבוהה מן הארץ
שלש אצבעות קנה ומתנה שלה אינו יודע
יהך קמיתא דמאי דנרומני תנו רבנן
אין עושין משקלות לא של אבץ ולא של אבר
ולא של ניסטרין ולא מיני מתכות אבל עושה
הוא של צונבא ושל זכוכית תנו רבנן
אין עושין את המחק לא של רלעת מפני שהוא
מקל ולא של מתכת מפני שהוא מכניס
אבל עושה הוא של זית ושל אגוזים ושל שקמה
ושל אשכרוע תנו רבנן אין עושין את
המחק צרור אחר קצר וצרור אחר עבה ולא
ימחוק מעט מעט מפני שמפחיתו למוכר
ולא ימחוק בבת אחת מפני שמפחיתו ל
ללוקח ועל כולן אמ' יוחנן בן זכאי או לי
אם אומר אוי לי אם לא אומר אוי לי אם אומ'
שמא ילמדו הרמאין אוי לי אם לא אומר
שמא יאמרו הרמאין אין תלמידי חכמים
כך אין במעשיהן ידנו סוף סוף אמרה או לא
אמרה אמ' רב שמואל בר רב יצחק אמרה וסמך
אהאי קרא רכת כי ישרים דרכי ה' וגו'
תנו רבנן לא תעשו עוול במשפט וגו' במדה
זו מדירת קרקע שלא ימוד לאחר בימות
החמה ולאחר בימות הגשמים במשקל
שלא יטמין משקלותיו במלח ובמשורה
שלא ירתיח והלא דברים קל וחומר ומה
משורה שחיא אחת משלשים ושלשה כלוג
הקפידה עליו תורה הין וחצי הין ושלשית
החין ורביעית החין לוג ורביעית לוג על
אחת כמה וכמה אמ' רב יהודה אמ'
רב לא ישהא אדם מדה חסרה בתוך ביתו

276
168א

ואפי' עביט של מימי רגלים אמ' רב פפא לא
אמרן אלא באתרא דלא חתמי אבל באתרא
דחתמי ער דחזי חתמא לא שקיל · תניא
נמי הכי לא יעשה אדם מדה חסרה ויתירה
בתוך ביתו ואפי' עביט של מימי רגלים אבל
עושה הוא סאה תרקב וחצי תרקב קב וחצי
קב רובע וחצי רובע תומן ועוכלא וכמה עוכלא
אחד מחמשה ברובע · וכמדת הלח
עושה אדם הין חצי ההין ושלישית ההין ורבי
ורביעית ההין לוג וחצי לוג ורביעית ושמינית
ואחד משמנה בשמינית וזה הוא קרטוב ·
אמ' שמואל אין מוסיפין על המדות יתר
משתות ולא על המטבע יתר משתות ·
תנו רבנן אוצרי עירות ומעקיני שערים
ומקטיני אפה ומלוי ריבית עליהם הכתוב אומר
לאמר מתי יעבר החדש ונשברה שבר וגו'
אחריו כתיב נשבע יי' בגאון יעקב · אמר רב
עושה אדם את קבו אויר תניא נמי הכי אין
אוצרין עירות בארץ ישראל דברים שיש בהן
חיי נפש כגון יינות שמנים וסלתות אבל
תבלין כמין ופלפלין מותר בהא דלוקח מן
השוק אבל במכניס משלו מותר ומותר
לאצור עירות שלש שנים ערב שביעית
ושביעית ומוצאי שביעית ובשני בערות אמרי'
קב חרובין לא יאצור מפני שמכניס מארה
בשערים · תנו רבנן אין מוציאין עירות
מארץ ישראל דברים שיש בהן חיי נפש כגון
יינות שמנים וסלתות ר' יהודה בן בתירה
מתיר ביין מפני שהוא ממעט את התפלה
ובשם שאין מוציאין מארץ לחוצה לארץ
כך אין מוציאין לסוריה ולא מאפרכיא
לאפרכיה ור' מתיר מאפרכיא לאפריכיה ·
תנו רבנן משתכרין בארץ ישראל ברברים
שיש בהן חיי נפש כגון יינות שמנים וסלתות
אמרו עליו על ר' שמעון בן עזאי שהיה
משתכר ביין ושמן בארץ ישראל בין כך
ובין כך בתדיר כסבר יין רממעט התפלה
מותר שמן באתריה דר' שמעון בן עזאי
שביר משיחא טובא · תנו רבנן אין
משתכרין בעמים בביצים בגליני בהמה רבה
ושמואל חד אמר תגארא לתגארא וחד אמר זוגא
אחריה · תנו רבנן מתריעין על פרקמטיא
פרקמטיא ואפי' בשבת אמ' ר' יוחנן כגון כלי
פשתן בכבל ויין ושמן בארץ ישראל משום
דמינהו רובא דחייתיהו · אמ' רב יוסף
והוא דזול יקם עשרה בשיתא · תנו רבנן

אין יוצאין מארץ ישראל לחוצה לארץ שלא אם כן
עמדו סאתים חטים בסלע אמ' ר' שמעון
אימתי בזמן שאינו מויציא ליקח אבל בזמן
שמויציאין ליקח אפי' עמדו סאה בסלע לא
יצא · אמ' ריבא בר בר חנה אמ' ר' יוחנן
לא שנו שלא מעית בזול ויורות ביוקר אבל
מעות ביוקר אפילו עמדו ארבעסאין בסלע
יצא ואמ' ר' יוחנן נהירנא בר הוו קיימי ארבע
סאין בסלע והוה נפישי נפיחי כפן כטבריה
מדלית איסר · ואמ' ר' יוחנן נהירנא כ
כרלא הוה מיתגרין בעלייא למידנח קרתא
מריח עיתא הוו מייתין · ואמ' ר' יוחנן
נהירנא כד הוה בענין נוקא חרובא והוה
נגיד חוטא דרובשא על תרין דרעוהי ·

סליקפירקא

המוכר עירות לחבירו ולא עימחו אפי' זרע
עשתן אינו חייב באחריותן רבן שמעון בן
גמליאל אומ' זרעוני גנה שאין נאכלין חייב
באחריותן · תנו רבנן המוכר זרעוני גנה
לחברו זרעים שאין נאכלין זרען ולא עימחו
חייב באחריותן זרעים הנאכלין זרען ולא
עימחו אינו חייב באחריותן ואם התנה
עמו בתחלה לזרע חייב באחריותן מי
נותן לו רמי זרע ויש אומ' אף ההוציא
והלכתא כתנא קמא · והני מילי דלא
עמחו מחמת עצמן אבל אם לא עמדו
מחמת רבה אחר כגון שלקו בברד או ביוצ
בו אינו חייב באחריותן · איתמר ר
המוכר שור לחברו ונמצא נגחן רב אמ'
הרי זה מקח טעות ושמואל אמ' יכול לומ' לו
לשחיטה מכרתיו לך ולחזי האי גברא אי
לשחיטה זבן אי לדריא זבן בברא דזבן
להא ולהא ולחזי דמי היכי לא עריבנא ד
ראיקור ביסרא וקם כרריא · ואי דליכא
לאישתלומי מיניה לישקול תורא בזוזיה
דאמרי אינשי מ"מ רשות דבארי אינרע
דאיכא לאישתלומי מיניה רב אמ' הרי זה
מקח טעות זיל בתר רובא ורובא לדריא
זבני ושמואל אמ' כי אזלינן בתר רובא באיסורא
אבל בממונא לא והלכתא כשמואל ·
ומדמקשינן ואי דליכא לאישתלומי מיניה
לישקול תורא בזוזיה ופרקי דאיכא זוזי
לאישתלומי שמע' דאי איכא לאינש זוזי
נביה חבריה ואמ' ליה שקול מינאי מטו דלא

או מידי אחריטא כזיזך ואיכא גביה זוזי לאו
כל כמיניה דיהיב ליה מטולטלא בזוזי דלא
יהיב ליה זוזי כדאית ליה גביה · גרסי
בפרק שור שנגח את הפרה תנו רבנן מחט שנמצאת
בעובי בית הכוסות מצר אחד משויה משני
צדדין עסולה נמצא עליה קורט דם
ביד"ע שהיא קורם שחיטה לא נמצא עליה
קורט דם ביד"ע שהיא לאחר שחיטה הוגלו
ע' המכה ביד"ע שהיא שלשה ימים קודם
שחיטה לא הוגלו ע' המכה המוציא מ
מחבירו עליו הראיה למאי נפקא מינה
למקחו ממכר להודיע כי מקח טעות הוא
ושנינו בכתובות בפרק כל פסולי המוקדשין
השוחט את הבכור ומכרו ונודע שלא הראהו
מה שאכלו אכלו ויחזיר להן את הדמים
ומה שלא אכלו יקבר ויחזיר להן את
הדמים · השוחט את הפרה ומכרה
ונודע שהיא טרפה מה שאכל אכל ויחזיר
להן את הדמים מה שלא אכל יחזיר את
הכשר ויחזיר להן את הדמין מכרוהו
לגוים או הטילוהו לכלבים שלמו לו דמי
טרפה ותנו רבנן המוכר בשר לחבירו
ונמצא בשר בכוד עירות ונמצאו טבלים
יין ונמצא יין נסך מה שאכלו אכלו ויחזיר
להן את הדמין · תניא המוכר עבד
לחבירו ונמצא גנב או קובייסטים הגיעו
לוסטים מזיין או מוכתב מלבות אומ' לו
הרי שלך לפניך · מתני' המוכר
עירות לחבירו
הרי זה
מקבל עליו רובע לסאה תאנים מקבל עליו
עשר מתליעות דמאה מרתף של יין מקבל
עליו עשר קוסמות דמאה קנקנים בשוין
מקבל עליו עשר פיטמאות למאה
תניא נמי הכי המוכר פירות לחבירו חטין
מקבל עליו רובע קיטנירית לסאה שעורין
מקבל עליו רובע כישובת לסאה עדשים
מקבל עליו רובע עפרורית לסאה
הני שיעורי כולהו באתרא דליכא מנהגא
אבל באתרא דאיכא מנהגא כמנהגא
עבדינן רקימא לן בכל כי האי גוונא הכל
כמנהג המדינה · אמרו הנא יאם בא
לגעות מנעה את כולו דהיכא דאיכא עניא
טעי מהאי שיעורא הואיל ונתחייב לגעות
מנעי ליה לכוליה עניא ולא מוקים ליה
אהאי שיעורא דמתני' אמרי ליה דינא וש
ואמרי לה קנסא אמרי לה דינא דמאן

דיהיב זוזי אפירי שפירי יהיב רובע לא טרח
אינש יתר מרובע טרח וכיון דטרח טרח
בכוליה · ואמרי לה קנסא רובע שפיחא
יתר מרובע לא שכיח ואיהו הוא דעריב וכיון
דעריב קנסוה רבנן בכוליה · אמ' רבה
כר חייא קטפסאה משמא דרב הבורר צרור
מתוך גרגו של חבירו נותן לו דמי חטים
דאי שביק להו הוו מזדבני אגב חיטיהו
מרתף של יין מקבל עליו עשר קוסמות
למאה · והני מילי בדלא אמ' ליה למיקפה
אבל אמ' ליה למיקפה נותן לו יין שכולו יפה
דתני רב זביד בר אושעיה מרתף של יין
אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה מרתף
זה של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו
יפה ומקבל עליו עשר קוסמות למאה וזה
הוא איפר ששנו חכמים ותניא בברייתא
מרתף של יין אני מוכר לך אפי' כולו חומץ
הגיעו וקשיאן אהדדי ומשנינן דרב זביד
דאמ' ליה למיקפה דברייתא דלא אמ' ליה
למיקפה הלכך מרתף של יין ואמ' ליה
למיקפה נותן לו יין שכולו יפה מרתף זה
של יין ואמ' ליה למיקפה נותן לו יין שכולו
יפה ומקבל עליו עשר קוסמות למאה
מרתף זה של יין ולא אמ' ליה למיקפה
נותן לו יין הנמכר בחנות מרתף זה
ולא אמ' ליה של יין אפילו כולו חומץ הגיעו
ואיבעיא לן מרתף של יין סתם ולא אמ' זה
ולא אמ' למיקפה מאי פליגי בה רב אחא
וראבינא חד אמ' מקבל וחד אמ' אינו מקבל
מאן דאמ' מקבל דאיך מדרב זביד ומאן
דאמ' אינו מקבל דאיך מברייתא ואקשינן
ולמאן דדאיך מדרב זביד קשיא לברייתא
יפריך חסורי מיחסרא והכי קתני בר"א
דאמ' ליה למיקפה הא לא אמ' ליה למיקפה
מקבל וקימא לן רכל היכא דצלינן רב
אחא ואבינא הלכה כדברי הפקל וקימ'
לן נמי רכל ספק ממונא חומרא לתובע
וקולא לנתבע הילכך מקבל ומוקמינן לה
למתניתין ברברי המקל על המוכר שהוא
הנתבע ולא צריכנא לאוקומי מתני' דאמ'
ליה זה ולא מפקינן לה מן פשטה
קנקנין בשרין מקבל עליו עשר פיטמאות
למאה תנא פיטמאות שאמרי לא רעועות
ולא נאות ומנופצות · מתני' המוכר
יין לחברו והחמיץ אינו
חייב באחריותו ואם ידוע שיינו מחמיץ

הדר יתיב מקח טעות אמ' לי' מכושם אני
מוכר לך ח"ב ל"ה העמיד לו נר העצרת וישן
משל א שתקר מישון משל שלש שנים
אמ' ר' יוסי ברחנינה לא שנו אלא בקנקנים דליקח
אבל בקנקנים דמוכר מצי אמ' ליה הא חמרך
והא קנקנך וכי קנקנים דמוכר מאי הוי ל
לימא ליה לא איבעי לך לשהוייה לא ערי כה
דאמ' ליה למיקבה ממאי מדקתני אם ירוע
שיינו מחמיץ הרי זה מקח טעות אמאי לימא
ליה לא איבעי לך לשהוייה אלא לאו שמע מינה
מתני' דראמ' ליה למיקבה שמע מינה
ופליגא דר' חייא בר יוסף דאמ' ר' חייא בר יוסף
חמרא מדלא דמרי נרים שנא ואף כי היין
כונר נבר יהיר לא ינוה והדלתא בר יוסי
בר חנינא אמ' רב כל המתנאה בטלית
תלמידי חכמים אין מכניסין אותו למחיצתו
של הקב"ה כתיב הכא לא ינוה וכתיב התם אל
נוה קדשך איתמר המוכר חבית יין ל
לחברו והחמיצה אמ' רב כל שלשה ימים
כרשות המוכר מיכאן ואילך ברשות לוקח
ושמואל אמ' חמרא אסתנא דנברא שואר
עבר רב יוסף עיבורא בשוכרא מותיב רב כ
כחמרא מותיב רשמואל הא דשמואל אי בקנקנין
דמוכר קאמ' בדלא אמ' ליה למיקבה היא
ואי בקנקנים דלוקח קאמ' אפי' דאמ' ליה
למיקבה כי היכי דלא תיקשי אדר' יוסי בר
חנינה דתריהי הלכתא נינהו ולא קשיא
אהדדי אמ' רבא הא מאן דמזבין ליה
חביתא דחמרא לחבריה ארעיתא דליזבנה
ותקוף אפלגא או אתולתא דינא הוא דמקבל
לה מיניה ולא אמרן אלא דלא שני ביה כבדרזה
אבל שני ביה כבדרזא לא ולא אמרן אלא דלא
מטא ימא דשויקא אבל מטא ימא דשויקא
לא ואמ' רבא הא מאן דמקביל חמרא
מחבריה ארעיתא דממטי ליה אפרוזדא
דלישנא ואדמאטי התם דלדינא הוא
דמקבל ליה מיניה איבעיא להו הורד
חלא מאי אמ' ליה רב הלל לרב אשי כי הוינן
בי רב נחמן אמ' לן חלא לא נמאן כי חייא
בר יוסף איכא דאמרי אמ' חלא נמאן
כי יוסי בר חנינא מיהא שמעינן והלכתא
כי יוסי בר חנינא ישן משל
אשתקד וכו' תנא מתישן והולך חתך

מתני' המוכר מקום לחברו לעשות
לו בית וכן המקבל מחברו לו
לעשות לו פתחנות לבנו או בית אלמנות
לכתו עשרה ארבע אמות על שש דברי ר'
עקיבא ר' שמעון אומ' רפת בקר היא זו הרוצה
לעשות רפת בקר עשרה ארבע אמות על
שש בית קטן שש על שמונה גדול שמונה
על עשר טרקלין עשר על עשר חומה כחצי
ארכו וכחצי רחבו ראיה לדבר רבן שמעון
בן גמליאל אומ' כביכן ההיכל מאי טרקלין
ביודעי תנא יקנתינר שניכ עשר על
שנים עשר מאי קנתינר תרכץ אפדנא

מתני' מי שיש לו בור לפנים מחבירו
של חבירו נכנס כשעה שדרך
בני אדם נכנסין וויצא בשעה שדרך בני
אדם יוצאין ואין מכנים בהמתו ומשקה
מבורו אלא ממלא ומשקה מכחוץ זה עושה
לו פיתחת וזה עושה לו פיתחת
פיתחת להיכא אמ' יוחנן שניהם לבור בני
בשלמא בעל חבור כעי לאשתמורי כמיא
דיניריה אלא לבעל הבית למה לי האמ' ר'
לעזר משום חשדות אשתו

מתני' מי שיש לו גנה לפנים מגנתו
של חבירו נכנס בשעה שדרך בני אדם
נכנסין ויוצא בשעה שדרך בני אדם יוצאין
ואין מכנים לתוכה תגרין ולא יכנס מתוכה
לתוך שדה אחרת והחיצון זורע את הדרך
נתנו דרך מן היער מדעת שניהן נכנס
בשעה שהוא רוצה ומכנים לתוכה תגרין
ולא יכנס מתוכה לתוך שדה אחרת וזה
וזה אינן רשאין לזרעה אמ' רב יהודה
אמ' שמואל אמה בית השלחין אני מוכר לך
נותן לו שתי אמות לתוכה ואמה מיכן ואמה
מיכן לאגפיה אמה בית הקילון אני מוכר
לך נותן לו אמה אחת לתוכה וחצי אמה
מיכן וחצי אמה מיכן לאגפיה ואותן
אגפין מי זורעין רב יהודה אמ' שמואל בעל
השדה זורעין רב נחמן אמ' שמואל בעל
השדה טטען מאן דאמ' זורעין וכל שכן
נוטען מאן דאמ' נוטען אבל זורעין הלחולי
מחלחלי ואמ' רב יהודה אמ' שמואל
אמת המים שכלו אגפיה מתקנה מאותיה
השדה מאי טעמא אמ' רב פפא שעל מנת
כן קבל עליו בעל השדה

מתני' מי שהיתה דרך הרבים
עוברת בתוך שדהו נטלה ונתן להן מן
היצר מה שנתן נתן ושלו לא היגיעו דרך
היחיד ארבע אמות ודרך הרבים שש עשרה
אמה דרך המלך אין לה שיעור דרך הקבר

חתנו ומתה בתו נקח ונתחרש וחזר ונתב
ונתפקח שפוי ונשתטה וחזר ונשתפה פתח
ונסתמא וחזר ונתפתח כשר זה הכלל כל
שתחלתו בכשרות וסופו בכשרות כשר
תיובתא דכולהו תיובתא · שלח ליה ר'
אבא לרב יוסף בר חמא האומ' על תינוק בן
הבנים בכור הוא נאמן כי יהודה ור' יוחנן
אמ' אינו נאמן ברבנן · שלח ליה ר' אבא
לרב יוסף בר חמא האומ' תיטול אשתי כאחר
מן הבנים נוטלת כאחד מן הבנים אמ'
רבא בנכסין של עכשיו ובבנים הבאין לאחר
מיכן · שלח ליה ר' אבא לרב יוסף בר
חמא המוציא שטר חוב על חברו מלוה
אומ' לא נפרעתי כלום ולוה אומ' פרעתי
מחיצה והערים מעידין אותו שיפרעון כלו
נשבר וגובה מחיצה מנכסין בני חורין אבל
מנכסים משועבדים לא מאי טעמ' אמרי
לקוחות אנן אעדים סמכינן · ואפי' לר'
עקיבא דאמ' משיב אבידה הוי הני מילי
היכא דליכא שטרא אבל הכא דאיכא
שטרא איבעיתו מירתת · מתקיף לה
מרבר רב אשי אדרבה · דרש מר
זוטרא משמא דרב שימי הלכה בכל חני
שמעתתא כר' שלח ליה ר' אבא לרב יוסף
בר חמא אמ' ליה רבינא למר זוטרא דרב
נחמן מנו אמ' ליה אין גובין מתינוק כן ש
אמ' רב נחמן אין גובין · ושא הלכתא
לאפוקי מאי לאפוקי מדרבא מוסיף היא
ואי לאפוקי מדמר בר רב אשי ליתי הלכתא
כמר בר רב אשי ואי לאפוקי מדשמוש ורב
ששת ורב ענבא הא איתיב אמ' ליה לאפוקי
מדר' יוחנן דאמ' האומ' על תינוק בין הבנים
בכור הוא אינו נאמן ולאפוקי נמי מאתקפתא
דמר בר רב אשי דאתקיף עלי' אבא בר
כהניא שטר חוב **מתני'** המחלק
נכסיו לבניו על פי
רבה
לאחר ומיעט לאחד והשוה להן את הכל
דברי קיימין ואם אמ' משום ירושה לא
אמ' כלום נתב בן בתחלה בין באמיצע
בן בסוף משום מתנה דברי קיימין ·
היכי דמי מתנה בתחלה והיכי דמי מתנה
באמצע והיכי מיתנה בסוף כי אתא רב
דימי אמ' ר' יוחנן תנתן שדה על פנית לעלו
וירשה זו היא מתנה בתחלה · וירשה ותנתן
לו זו היא מתנה בסוף · וירשה ותנתן לו
וירשה זו היא מתנה באמיצע ברוקא אדם
אחד ושדה אחת אבל אדם אחר ושדי
טרזות שדה אחת ושני בני אדם לא ור'
שמעון אמ' אפי' אדם אחד ושתי שדות שדה
אחת ושני בני אדם אבל שתי שדות ושני
בני אדם לא כי אתא רבין אמ' ירש פלני שדה
על פני ותנתן שדה על פלני לפלני ר' יוחנן אמ'
קנה ור' שמעון בן לקיש
אמ' לעולם לא קנה עד שיאמר על פלני
ועל פלני ירשו שדה על פלו ועל פלו שנתתים
להם במתנה וירשום ואותיב רב אשי ל
לכולהו מיהא דתניא נכסאי לך ואחריך
ירש פלו ואחריך ירש פלני מת ראשון
קנה שני מת שני קנה שלישי ואם מת שני
בחיי ראשון יחזרו נכסים ליורשי ראשון
והא הכא דכשתי שדות ושני בני אדם
דמי וקתני דקתני יסלקא לה בתיובת
ואמרינן לימא נמי תהוי תיובתא דרישלקי
דאמ' לא קנה עד שיאמר על ועל ועל שדה
על ועל ועל שנתתים להם במתנה וי
וירשום ותסברה ואמ' רבא הלכתי כותיה
דרישלקיש בהני תלת לא קשיא בריתא
בתוך כדי דבור ולשמעון בן לקיש לאחר
כדי דבור והלכתא תוך כדי דבור כדבור
דמי לבד מעברה זרה וקרושין ·

מתני' האומ' איש פלני ירשני ·
במקום שיש בת בתו תירשנו
במקום שיש בן לא אמ' כלום שהתנה על
הכתוב שבתורה ור' יוחנן בן בריוקה אומ' אם
אמ' על מי שראוי לירשן דברי קימין ·
תניא נמי ר' שמעון לא נחלק אבא וחכמים
על אחר במקום בת ובת במקום בן שלא
אמ' כלום ועל מה נחלקו על בן בין הבנים
ובת בין הבנות שאבא אומ' ירש וחכמים
אומרים לא ירש אמ' רב יהודה אמ' שמוש הלכה
כר' יוחנן בן בריוקה וקן אמרה הלכתא כר'
יוחנן בן בריוקה אמ' רבה מאי טעמיהו ר'
יוחנן בן בריוקה דאמ' קרא והיה ביום הנחילו
את בניו התורה נתנה רשות לאב להנחיל
לכל מה שירצה · והוקא היכא דליכא
בכור אבל היכא דאיכא בכור אי אמ' בלשון
ירושה לא אמ' כלום כדתנן ריבה לאחד
ומיעט לאחד והשוה להן את הבכור דברי
קיימין ואם אמ' משום ירושה לא אמ' כלום ·
ועוד תניא אבא חנן אמ' משום ר'
שמעון מה תל לא יוכל לבכר לעני שלא והיה
ביום הנחילו את בניו התורה נתנה רשות

שיהא בן משעת לידה רב ס"ז אבי אמו אף אינו
נמול לשמנה שנא' אשה כי תזריע וילדה
זכר וביום השמיני ימול ער ש"ה זכר משעת
לידה אמ' רבה תנא כותיה דר' אמי בן
ולא טומטום בכור ולא סנפיר בן ולא טומטום
כהן אמי בכור ולא סנפיר לאפוקי מידרש רבא
שתי נשים שילדו שני זכרים כמחבא כותבין
הרשאה זה לזה אמ' ליה רב ענבא לרבא
והא שלח רבין באיגרתיה דבר זה שאלתני
את רבותי ולא אמרו לי דבר כרם כך אמרו
משם ר' יוחאי הוכרו ולבסוף נתערבו כותבין
הרשאה זה לזה לא הוכרו אין כותבין הרשאה
זה לזה הדר אוקים רבא אמורא עליה ודרש
דברים שאמרתי לעניכם טעית בהם כך
אמרו משום ר' יוחאי הוכרו ולבסוף נתערבו
כותבין הרשאה זה לזה לא הוכרו ולבסוף
נתערבו אין כותבין הרשאה זה לזה
גרס' בנהרא בעדיק תינוק בן יום אחד זוקק
ליכום ועיטור מן היכום ומאכיל בתרומה ועושל
מן התרומה וניחול ומנחיל ואמ' רב ששת נוחל
כנכסי האם להנחיל לאחין מן האב ורוקא
בן יום אחד אבל עובר לא מאי טעמ' דהוא
מאית כרישא ואין הבן יורש את אמו בקבר
להנחיל לאחין מן האב איני והא הוה עובדא
ועבכיס תלתה עירבוסי אמ' מר בר רב אשי
מידי דהוה אזנב הלטאה דמעבכסת
ואמ' מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא בן
שנולד לאחר מיתת אביו אינו מיטעט בחלה
בכורה מאי טעמ' וילדו אמ' רחמנא פסוריא
מיתנו הכי בפיס כריתא מתנו אמ' מר בריה
דרב יוסף משמיה דרבא בכור שנולד
לאחר מיתת אביו אינו נוטל פי שנים מאי
טעמ' יכיר אמ' רחמנא והאי ליתיה דיכיר
והלכתא בכל הני לישני דאמ' מר בריה דרב
יוסף משמיה דרבה מתני בבכורות
יש בכור לנחלה ואינו בכור לכהן בכור לכהן
ואינו בכור לנחלה בכור לכהן ולנחלה אינו
בכור לא לכהן ולא לנחלה אי זהו בכור
לנחלה ולא לכהן הבא אחר הנפלים ואפילו
שיצא ראשו חי וכן תשעה שיצא ראשו מת
והמשלת מן בהמה חיה ועוף רבי מאיר
וחכמי אומ' עד שיהא כו מיעורת האם
והכי קתני מתני' אין מפלין ושעיר מריקם
והיוצא מחותך הבא אחריו בכור לנחלה
ואינו בכור לכהן תנא כיצד יכירנו
לאחרים מיכן אמ' יהודה נאמן אדם לומ'

זה בני בכור וכשם שנאמן לומר זה בני בכור
כך נאמן לומ' זה בן גרושה או בן חלוצה
וחכמים אומ' אינו נאמן והלכתא כר' יהודה
ואפי' היו מוחזקין בזה שהוא בכור ואמ' אביו
על אחר שהוא הבכור נאמן ורמי כגרסי
עשרה יחסין אמ' רב נחמן שלשה נאמנין
על הבכור ושלשתן חיה ואביו ואמו חיה לאחר
אמו כל שבעה אביו לעולם אמ' ל' יוחנן
אמ' בני וחזר ואמ' עבדי הוא אין נאמן עבדי
הוא וחזר ואמ' בני הוא נאמן המשמעל
עבדא מאמ' וחלופה אמית המכס
דתניא היה עובר על המכס ואמ' בני הוא וחזר
ואמ' עבדי הוא נאמן עבדי הוא וחזר ואמ' בני
הוא אין נאמן מתיבי היה משמש בבן
ובא ואמ' בני וחזר ואמ' עבדי אין נאמן היה
משמש בעבד ובא ואמ' עבדי וחזר ואמ' בני
אין נאמן אמ' רב נחמן בר יצחק דקדי ליה
עובדא מיצר מאה דאמרי אינשי מיצר עפרא
עובדא מאה זוזי שלח ליה אבא לרב
יוסף בר חמא עבדי בנסת והוא אומ' לא
נגמתי כית טיבו אצלך אתה מסרתי לי אתה
נתתי לי פמיתנה רעונך השכבן ומוול ושכבן
יכול לחזור בו וחכמי אומ' אינו יכול לחזור
בו הא קא משמעלן הכאתן לך מתלין קא
והלכתא כדברי חכמים שלח ליה ר'
אבא לרב יוסף בר חמא הלכה נוטין מן העבדים
ורב נחמן אמ' אין נוטין שלח ליה ר'
אבא לר' יוסף בר חמא הלכה שלישי כשני
בשור רבא אמ' אף ר' ראשון מר בר רבא אשי
אפשר דאבא דאבא ליתי הלכתא כמר ברבי
אשי קסבר מר בר רב אשי דאבא
אבא שלישי בר' ראשון הוא ומשום הכי קא מכשר
ליה ולית הלכתא כותיה דאב וכבן ראשון
כר' ראשון הניחא לאבא דאבא שני כר' ראשון
שלח ליה ר' אבא לר' יוסף בר חמא היה יודע
לו בעדות קרקע ער שלא נתמה ונסתמא
עסול ישמעו אמ' כשר אישתר דמכשיר
אבל בי"מ לא ורמי ליה אמ' ר' יוחנן
איעשר דמכוין
אבל נסכים לא
איעשר דמכוין בירת משקלי
מי מכי היה ר' יוחנן בעדות ער שלא נעשה
ונתמה ונתמנו ונתקדש ונתחרש
ונשתטה אבל היה יודע
לו בעדות ער שלא נעשה ונתמנו ונעשר

לאב להנחיל לכל מי שירצה שיכול והלא
דין הוא ומה עשיו שיצה כוחו שנתבטל בראוי
בבמוחזק התורה נתנה רשות לאב להנחיל
לכל מי שירצה בכור שהורע כוחו שאינו
נתבטל בראוי כבמוחזק לא כל שכן תל לא
יתכן לכבר וכו׳ אמ׳ ר׳ זריקה אמ׳ ר׳
אמי אמ׳ ר׳ חנינה אמ׳ ר׳ הלכה כר׳ יוחנן בן
ברוקה אמ׳ ליה ר׳ אבא הויה איתמר במאי
קמיבעלי דיסכר הלכה ערוכה ומי סכר
מעשה רב תנו רבנן אין למדין
הלכה לא מפי תלמוד ולא מפי מעשה
עד שיאמרו לו הלכה למעשה שאל ואמרו
לו הלכה למעשה ילך ויעשה מעשה
ובלבד שלא ידמה מאי ובלבד שלא ידמה
אמ׳ רב אשי ובלבד שלא ידמה בטרפעית
דתניא אין אומ׳ בטרפעית זו דומה לזו שהרי
חותכה מיכן ומתה חותכה מיכן והיתה
אמ׳ ליה ר׳ אסי לר׳ יוחנן כי אמ׳ לן מר הלכה
נעביד מעשה אמ׳ ליה עד האימא לי הלכה
למעשה אמ׳ להו רבא לרב עמרם ולרב
הינא בריה דרב יהושע כי אתי לסקא דדינא
דידי לקמיה וחזיתו ביה עירבא לא תיקרבעניה
עד דאתיתו לגבאי דאיתי ליה טעמא אמינא
לכו ואי לא אהדרנא כי לאחר מיתה לא מיקרע
תיקרעוניה ולא מנמר תנמרו מיניה לא
מיקרעתיקרעוניה דאי האי דלמא אמינא
לכו טעמא ומנמר נמי לא תנמרו מיניה האין
לדין נלא מה שעיניו רואות בעי רבא
בבריא היאך כי קאמ׳ ר׳ יוחנן בן ברוקה
בשביב מרע אבל בבריא לא אי דילמא לא
שנא ולא אפשיט הלכך לא עבדינן
כה עובדא בבריא אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמוע
הכותב כל נכסיו לאשתו לא נעשאה אלא
אפטרופיא עשיטא בני הגדול לא
עשאי נלא אפטרופיא בני קטן מאי אמ׳ רב
חנילאי בר אידי משמיה דשמוע אפי קטן
המיטל בעריסה ומפרשי רבנן דיוקא
הכיתב אבל אמ׳ ירשני נלאי בני שפיר
דמי ויחת לך וקיימ׳ לך כר׳ יוחנן בן ברוקה
יאי קשיא לך הניא דאמרין לקמן אמ׳ רב
הונא שביב מרע שכתב נכסיו לאחר אם
ראוי ליורשו גוטל משום ירושה ואם לאו
נוטל משום מתנה ואמ׳ ליה רב נחמן
נעבא נגובי למה לך אי סבי׳ לך הלכת
כר׳ יוחנן בן ברוקה אמ׳ הלכתא כר׳ יוחנן בן
ברוקה דשמעתיך מר׳ יוחנן בן ברוקה אלא

דשמעת מינה דאמ׳ ר׳ יוחנן בן ברוקה אפי
בכתיבה נמי לומי שראוי לירשו דבריו קיימין
הניא כשאר יורשים היא בנון בת בין הבנות
יאה בין האחין אבל בן בין הבנים בכתיבה
לא עשאי אפטרופוס כדאמ׳ שמוע ורב והונה
לא עלינא עליה ולא עלינא נמי אדר׳ יוחנן
בן ברוקה שא מל חדא וחדא קימא באפי
נעשה ולא עליבי אחדדי ואי אמרת מאי טע
דבנו לא קאני בכתיבה שא אמרינן אפטרופוס
הוא דשויה ובכולהו יורשים קאני האמילתא
כבר אמרינן עלה בגמרא דהילכתא לאו טעמא
היא ולית לן שא מאי דאמור רבנן
עשיטא בנו ואחר במתנה ובנו אפטרופוס
אשתו ואחר לאחר במתנה ואשתו אפטרופוס
אשתו אריסה ואשתו נדושה דברי הכל
קנגי איבעי להו אשה אעבד האחין ואשה
אעבד בני הבעל מהו אמ׳ רבינא משמיה
דרבא בכולהו לא קאנו לבר מאשתו אריסה
ואשתו גרישה ורב עוירא משמיה דרבא
אמ׳ בכולהו קנו לבר מאשה אעבד בנים ואי
ואשה אעבד בני הבעל והלכתא כרבינא
בעי רבא בבריא היאך כשביב מרע הוא ד
רניחא ליה דלשתמעון מיליה אבל בבריא
האי קאי הוא או דילמא בבריא נמי ניחא ליה
דלשתמעון מיליה מהשתא תשמע
הכותב עירית נכסיו לאשתו גובה כתובתה
מן הקרקע למחצה ולשליש ולרביע גובה
כתובתה מן השאר כת כל נכסיו לאשתי
ויצא עליו שטר חוב לי יעזר אומ׳ תיקרע
מתנתה ותעמוד על כתיבתה וחכמי אומ׳
תיקרע כתובתה ונמצאת קרחת מיכן ומ׳
ומיכן אמ׳ יהודה הנחתום מעשה ואירע
הדבר בבת אחותי בלה ואמרו חכמים
תקרע כתובתה ותעמוד על מתנתה
ונמצאת קרחת מיכן ומיכן טעמ׳ דיצא עליו
שטר חוב הא לא יצא עליו שטר חוב קניא
ובמאי אילימ׳ בשביב מרע הא אמרת לא
עשאה שא אפטרופוסא שא לאו בבריא לא
לעולם בשביב מרע ור עוירא מוקים לה
בכולהו לבר מאשה אעבד הבנים ואעבד בני
הבעל ורבינא מוקים לה באשתו נדושה
ואשתו אריסה ובעין לא אעשיט אמ׳
רב יוסף בר מניומי אמ׳ רב נחמן הלכה תקרע
כתובתה ותעמוד על מתנתה ונמצאת
קרחת מיכן ומיכן מאי אומרן דהא הניא רבינא
ליה ליה קא רבתיבה לה לכולהו

ניכסיה אפי׳ חד יומא דאמרי אינשי נהוי חד
יומא בכסא דמוקדא וליתבר ותניא הרי
שה לך בנו למרינת הים ושמע שמת בנו ועמד
וכתב כל נכסיו לאחר ואחר קד בא בנו מתנתו
מתנה ר׳ ישמעאל בן מנסיא אומ׳ אין מתנתו כ
מתנה ששוה היה שכנו קיים לא היה כותבן אמ׳
רב נחמן הלכה כר׳ שמעון בן מנסיא אלמא
אזלינן כתר אומדן דעתא וכן הלכתא
תנן התם כל הכותב נכסיו לבניו וכתב לאשתו
קרקע של שהוא איבדה כתובתה משום
דכתב לה קרקע כל שהוא אבדה כתובתה
אמ׳ רב במזכה להן על ידיה ושמוט אמ׳
כמחלק להן לפניה והיא שותקת ר׳ יוסי בר
חנינא אמ׳ באומר לה טלי קרקע זו בכתובתי
ומקולי כתובה שאנו אמ׳ ליה רב יהודה
לרב נחמן הא תנן והא שמוט והאר׳ יוסי בר
חנינא מר כמאן סבירא ליה אמ׳ ליה שני
אומ׳ כיון שעשאה שותף כיון הבנים אברה
כתובתה איתמר נמי אמ׳ רב יוסף בר
מניומי אמ׳ רב נחמן כיון שעשאה שותף כיון
הבנים אברה כתובתה בעי רבא נברי׳
היאך שכיב מרע הוא וירעה דלית ליה
וקא מחלא אבל בכריא סברא הדר קני
ומקני לי או דילמ׳ השתא מיהת הא לית ליה
תיקו ההוא דאמ׳ להו פלגא לברתי
ופלגא לברתי ותולתא לאיתתי בתירי איקלע
רב נחמן לסורא עאל רב חסדא לגביה אמ׳
ליה כי האי גונא מאי אמ׳ ליה הכי אמ׳ שמוש
אפי׳ לא הקנה לה שא דקל אחד לכיחותיו
איברה כתובתה אמ׳ ליה מי דאמי התם
אקני ליה בגופה דקרקע הכא כיון הוא
אמ׳ ליה מטלטלי קא אמרה מטלטלי
והאי לא קאמינא ההוא דאמ׳ להו
תולתא לברתי ותולתא לברתי ותולתא ל
לאיתתא שכיבא חדא מכנתיה סבר רב נפק
למימר לית לה שא תולתא אמ׳ ליה רב נתנא
אילו הדר קאני נכסי אחריני מילא שקלא
השתא נמי שקלא עיל שכיבא חדא
מכנתיה נחייה ההוא דפלגינהו לנכסי
לבניה ולאיתתיה ושייר דיקלא סבר רבינא
למימר לית לה שא דקלא אמ׳ ליה רב ימר
לרבינא אי לית לה נכסי דיקלא נמי לית
לה שא מנו דנחתא לדיקלא נחתא נמי
לכולהו נכסי ההוא דהוה קא שכיב
אמרו נכסיה למאן דילמא לפלו׳ ואמ׳ להו
שא למאן אמ׳ רב הונא אם ראוי ליורשו נוטלן
משום ירושה ואם לאו נוטלן משום מתנה
סבר רב אחא בר אהבה למימר אם ראוי
ליורשו אלמנתו ניזונת מנכסיו ואם לאו אין
אלמנתו ניזונת מנכסיו במתנה דרבנן לא
כל שכן כי מתנת שכיב מרע דרבנן
היא כדגרסי בפרק מי שמת רבא אמ׳ רב נחמן
מתנת שכיב מרע מדרבנן בעלמ׳ היא גזירה
שמא תיטרף דעתו עליו אלמ׳ במתנת שכיב
מרע שבמלתו ניזונת מנכסיו ואיכא
נוסחי אחרינא דאית בהו הכי אטו ירש כ
מיגרע גרע ולית בהו השתא ומה ותרויהו
לישנא דגמר׳ נינהו שא חדר נוסחא קישא
וחר נוסחא רויחא ואי קשיא לך ההיא דתנן
אין מוציאין לאכילת עירות ולשבח קרקעות
ולמזון האשה והבנות מנכסין משועבדין
מפני תיקון העולם והכא קא אמרינן אלמנתו
ניזונת מנכסיו ההיא במשעבדי מחיים כגון
מתנת בריא ומכירה אבל מתנת שכיב מרע
דלא קניא שא לאחר גמר מיתה כראמרינן
מתנת שכיב מרע אמתי קיימא אבי אמ׳ עם
גמר מיתה ורבא אמ׳ לאחר גמר מיתה והלכה
כרבא לא דחיא תקנתא דרבנן דמזונות א
אלמנה ומתנת שכיב מרע תרויהו תקנתא
דרבנן ניהו ובהדי הדדי קא אתו לאחר
גמר מיתה הילכך לא דחיא חדא מיניהו לח
לחבריתה ותרויהו קנו האי סברא דילן וחזינן
לרבואתא דסמכי להו אהאי נוסחא דלית
כה השתא ומה וקא מפרשי לה הכי אטו
ירש מיגרע גרע שא כין משום ירושה כין
משום מתנה אין אלמנתו ניזונת מנכסיו ומ
ומסיימי ליה למילתא מחתן אין מוציאין
לאכילת העירות ולשבח קרקעות ולמזון
האשה והבנות מנכסין משועבדין מפני תיקון
העולם ואן הא קא בירכא לה וגלינא
טעמ׳ כסיעתא דשמיא שלח רב אחא
בר רב עוא לרבי׳ יוחנן בן ברוקא נכסי
לך ואחריך לבניך אם הראשון ראוי ליורשו
אין לשני במקום ראשון כלום שאין לשון מ
מתנה שא לשון ירושה וירושה אין לה הפסק
אמ׳ ליה רבא לרב נחמן והא אפסקא הוא
סבר יש לה הפסק ורחמנא אמ׳ אין לה הפסק
תניא האומ׳ תנו שקל לבני בשבת ואין
ראויין לתת להן סלע נותנין להן סלע ואם אמ
אלתתנו להן שא שקל אין נותנין להן אלא
שקל ואם אמר אם מתו וירשו אחרין תחתיהן
בין שאמ׳ תנו ובין שאמ׳ אל תתנו אין נותנין

272
280

להן שא שקל · ונרסי בפרק מציאת
האשה אמ' מר חסדא אמ' מר עוקבא הלכתא
כיון שאמ' תנו בין שאמ' אל תתנו נותנין להן
כל צרכן והא קימא לן הלכתא כר' מאיר דאמ'
מציה לקיים רברי המת הני מילי במילי
אחרניאתא אבל בהא מינח ניחא ליה והאי
דאמ' הכי לזרוזינהו הוא דעבר "מתני'
הכותב נכסיו לאחרים והניח את
בניו משעשה עשוי אבל אין רוח חכמים נוחה
הימנו רבן שמעון בן גמליאל אומ' אם לא היו
בניו נהונים בו בשורה זכור לטוב ·
איסגא להו מי פליגי רבנן עליה דרבן שמעון
בן גמליאל או לא תא שמע דאמ' ליה שמואל
לרב יהודה שינא לא תהוי בי עבודי אחסנתא
אבי מיברא בישא לברא טבא וכל שכן מיברא
לברתא דלא ידעת היכי מינהו זרעא מעליא
נפיק מיניה · ורוש אמ' אבא
בר ממל הכותב נכסיו לאחרים והניח עבדיו
הכת אומ' ותהי עונותם על עצמותם "
מתני' האומ' זה בני נאמן זה אחי נאמן
ונוטל עמי בחלקו מת יחזרו
נכסים למקומן נעלו לו נכסים ממקום אחר
יירשו אחיו עמו ומציאת דייתיקי
קשורה על ירכו הרי זה אינה כלום זיכה בה
לאחר בין מן היורשין ובין שאינו מן היורשין
רבי יוסי אומר · האומר זה בני נאמן למאי
הלכתא אמ' רב יהודה אמ' שמואל ליירשן ולילך
וליעטור את אשתי מן היכום ואעפ"י רמוחזק
לן ראית ליה אחי · ובעל שאמ' גרשתי
את אשתי אינו נאמן ואם מתחולצת ולא
מתיבמת דאמרינן ההוא דהוה קא שכיב א"ל
אמרו ליה אתתיה למאן אמ' להו חזיא לכהנא
רבה אמ' רבה מאי ניחוש לה חברא דאמ' חזיא
לכהנא רבה ועייר האמ' ר' חייא בר אבין אמ'
ר' יוחנן בעל שאמ' גרשתי את אשתי נאמן
אמ' ליה אביי והא כי אתא ר' יצחק אמ' ר' יוחנן
בעל שאמ' גרשתי את אשתי אינו נאמן אמ' ליה
ולאו קא משנינן להאי כאן למפרע כאן להבא
אמ' ליה ואשינוי ניקום ונסמוך אמ' ליה רבא
לרב נתן בר אמי זיל חוש לה · ההוא
דמוחזק לן דליית ליה אחי ואמ' כשעת מיתה
דליית ליה אחי אמ' רב יוסף מאי ליחוש לה
חברא דהא מיוחזק לן דליית ליה אחי ואמ' כשעת
מיתה דליית ליה אחי אמ' ליה אביי הא אמרי
איכא ערים במדינת הים האמרי ראית ליה
אחי אמ' ליה השתא מיהא ליתנהו קמן לאו

היינו דר' חנינא דאמ' ר' חנינא עיירייה בצד
אסתן ותאסר אמ' אביי אם תיקלנו בשפויה
רמנוולה נעשה לנכרי שביה נקל באשת איש
אמ' ליה רבא לרב נתן בר אמי זיל חוש לה ·
עיסי זה אחי אינו נאמן ויטול
עמו בחלקו ואינך כאי קאמרי אי אמרי דאין
אחיון הוא אמאי בחלקו ותו לא ואי דקא אמרי
לאו אחיון הוא נעלו לו נכסים ממקום אחר
אמאי יירשו אחיו עמו לא עריכא דקא אמרי
אין אנו יודעין נעלו לו נכסים ממקום
אחר יירשו אחיו עמו · בעי רבא שבח
ששבחו נכסין מאליהן מהו בשבח המגיע
לכתפים לא תיבעי לך רבי נעלו לו נכסים
ממקום אחר ראמי או לא תיקו · מי שמת
ומציאת דייתיקי וכו · תנו רבנן דייתיקי
דהא תהא למיקם ולהיות מתנה כל שכיתוב
בה מהיום ולאחר מיתה הוא דהויא מתנה
מעכשיו לא הויא מתנה אמ' אביי הכי קאמ'
אי זו היא מתנת בריא שהיא כמתנת שכיב
מרע דלא קני שא לאחר מיתה כל שכיתוב
בה מהיום ולאחר מיתה · יתיבתיה בר
רב הונא באכסדרה רבי רב וקאמ' משמא
ר' יוחנן שכיב מרע שאמ' כתבו ותנו מנה
לעבדי ומת אין כותבין לו ונותנין לו שמא לו גמר
להקנותו ואין שטר לאחר מיתה ורב יהודה
אמ' שמואל הלכה כותבין ונותנין ואשקימנא
בפרק במיצה את טוחו והיכי דמי מיצה את
נוחו רא"ל אף כתובו וחתומו והבו ליה ואי
לא אמ' הכי חישינן שמא לא גמר להקנותו
שא בשטר ואין שטר לאחר מיתה "
מתני' הכותב נכסיו לבניו ערוך שכתו
מהיום ולאחר מיתה דברי ר'
יהודה ר' יוסי אומ' אינו ערוך הכותב נכסיו
לבנו לאחר מותו האב אינו יכול למכור
מפני שהן כותבין לבן והבן אינו יכול למכו
מפני שהן ברשות האב מכר האב מכורין
עד שימות מכר הבן אין לוקחה בהן מלום
עד שימות האב האב תולש ומאכיל לכל
מי שירצה ומה שהניח תלוש הרי הוא של
יורשין · וכי כתב ליה מהיום ולאחר
מיתה מאי האוי והא תנן מהיום ולאחר מיתה
אינו נתן ואם מת חוללת ולא מתיבמת
התם מספקא ליה אי תנאה הוי או חזרה הוי
הכא הכי קאמ' גופא קני מהיום ופירי לאחר
מיתה · ר' יוסי אומ' אינו ערוך קסבר זמנו
של שטר מוכיח עליו · בעא מיניה רבא

מיבעי ליה נחמן בהקנאה מהו פיר שטר שיש
בו קנין אמ' ליה אינו צריך אמ' רב פפא
איכא אקניתא דצריך ואיכא אקניתא דלא
צריך אקנייה וקנינא מינייה מהשתא משמ'
קנינא מינייה וקנינא מינייה לא משמע מר'
מהשתא ומשום הכין צריך מהיום ואם איקנא
אמ' רבא אמ' רב נחמן בהקנאה אינו צריך
בין אקנייה וקנינא מינייה בין קנינא מינייה
ואקנייה בריזכרן פתגמא דהוה באנפנא

עליבי רב' יוסי סבר אע"ג דלא כתב לה
בה מהיום זמנו של שטר מוכיח עליו ופסק
רב הלכה כר' יוסי דאמ' זמנו של שטר מוכיח
עליו ואשכחנן בגיטין בפרק המגרש דאתקין
רב גיטי מן יומא דין לאפוקי מדר' יוסי דאמ'
זמנו של שטר מוכיח עליו וקשיא לך דרב
אחדב דהכא קא פסק הלכת כר' יוסי והתם
אתקין מן יומא דין לאפוקי מדר' יוסי ותזיין
למקיעת דבואתא רשני לא דאמי מתגר
לגבי דהכא מכונא והכא איסורא וטעמ'
דמיסתבר הוא כי היכי דלא תקשי דרב אדרב
ורב נחשון גאון פליג ואמ' הכין נהיגי בב
במתיבתא כר' יהודה פתקנת רב בגיטין

הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו

איתמר מכר הבן בחיי האב ומת הבן בחיי
האב ר' יוחנן אמ' לא קנה לוקח וריש לקיש
אמ' קנה לוקח ר' יוחנן אמ' לא קנה לוקח
קנין פירות כקנין הגוף דאמי וריש לקיש
אמ' קנה לוקח קנין פירות לאו כקנין הגוף
דאמי והלכת' כריש לקיש בהני תלת חדא
הא ואידך דכי אתא רבין אמ' תנתן שדרה
עלני לעלני ויירש על ר' יוחנן ז
אמ' קנה וריש לקיש אמ' לא קנה עד שיאמ'
עלני ועל יורשו שדה עלי ועל ועל שנותיהם
להן בביתנה ויירשום ואידך דאיתמר החולץ
למעוברת והניחלה ר' יוחנן אמ' אין עריכה
חליצה מן האחין חליצת מעוברת עומה
חליצה ור' שמעון בן לקיש אמ' עריכה
חליצה מן האחין חליצת מעוברת לא
שמה חליצה תניא נמי הכי לך ואחריך
לעלני וירד ראשון ומכר ואכל שני מיד
הלקוחות דברי ר' רבן שמעון בן גמליאל אי
אין לשני אלא מה ששייר ראשון בלבד ור'
ומיהו נמי דלך ואחריך לעלני וירד ראשון
ומיסר ואוכל דברי ר' רבן שמעון בן גמליאל
אומ' אין לר' ראשון אלא אכילת פירות בלבד
קשיא דל' אדר' קשיא דרבן שמעון בן גמליאל

אדרבן שמעון בן גמליאל דר' אדר' לא קשיא
הא לגופא והא לפירא דרבן שמעון בן גמליאל
אדרשובב לא קשיא הא לכתחלה הא
דיעבד אמ' אבי אי זהו רשע ערום זה
המשיא עצה למכור בנכסין כרשובב כי
אתא רבין אמ' ר' יוחנן ואמרי לה אמ' רבא
בר כרחינה אמ' ר' יוחנן הלכה כרשובב ומיזה
רבשובב שאם נתנו במתנת שכיב מרע
לא עשה כלום מאי טעמ' אמ' אבי מתנת
שכיב מרע לא קאני שא לאחר מיתה וכבר
קדמוי אחריך וגרסי בהאי עיקרא
בענין ההוא דאמ' להו ניכסאי לסבתא
ובתרא ליתרת הויא ליה ברתא דהוות
נסיבא ושכיב בריי סבתא ואמרין בסופא
אמ' רבא מיסתבר טעמ' דבני מערבא דאי
קרים סבתא וזבין זבינו וזבינו ושמעין
מיהא נמי דהלכתא כרשובב דאמ' אין לשני
שא מה ששייר ראשון בלבד ואיכא מאן
דאמ' ליה הלכת כרשובב רקאי כר' יוחנן
דאמ' קנין פירות כקנין הגוף דאמי והאי
דפסק ר' יוחנן הלכתא כותיה משום דסמיא
ליה קנין פירות כקנין הגוף דאמי ואנן לא
סבירא לן הכי ראם כן קשיא מעשה דהאי
סבתא שא רבן שמעון בן גמליאל הינו
טעמיה דסבר אחריך שאני דהיכא דאמ'
נכסי לך ואחריך לעלי אין לשני לא גופא
ולא עיקרא שא אחריו של ראשון ולא אמרי
פי' לאחר וגופא לאחר שא היכא דאמ' מעכשיו
ובהא מודה רשובב שאם מכר הראשון
שחשני מיניה מיד הלקוחות דהיינו מתני
דתנן מכר האב מכורין עד שימות ולא
פליג רשובב ורקא מוקים רב נחמן בר
יצחק לר' רשובב דבקנין פירות כקנין הגוף
דאמי פליג לא קשיא לן מידי דלא עריך
מיהא דאמ' רב הונא כל האומ' אחריך כאומ'
מעכשיו דאמי דהוה ליה פירות לזה והגוף
לזה וכבר איחייא לה ממעשה דהאי
סבתא אמ' ר' זירא אמ' ר' יוחנן הלכה
כרשובב ואני היו בהן עברים והוציאן לחירו
עשיטא מהו דתימ' אמ' ליה מעבדא ברירו
איסורא לא יהבי לך קמ"ל אמ' רב יוסף
אמ' ר' יוחנן הלכה כרשובב ואני עשיתי
תבריבין למות עשיטא מהו דתימא לשוויינהו
איסורי הכאה לא יהבי לך קמ"ל
היה אתתא דהוה אית לה דיקלא כארעא
דרב ביבי בר אביי כל אימת דהוה אזלא

דין טוענין ומאי שנא מדרבא דאמ' אין חולצין
שא אם כן מכירין ואין ממאנין שא אם כן
מכירין לכ' כותבין גט חליצה ואע"ג שאין
מכירין וכותבין גט מיאון אע"ג שאין מכירין
מאי טעמ' חישינו לבית דין טועין כי הינא התם
כי הינא לא דייקי בתר ערים דיקי פי'
האב תולש ומאכיל לכל מי שירצה וכו'
תלוש אין מחובר לא והא תניא שמין את
המחוברין ללוקח כ' ללוקח מן האב והנה הן
אינו נוטל פירות המחוברין שא בדמייהן ועל
מה תנן ומה שהניח תלוש הרי הן של יורשין
תלוש אין מחובר לא אמ' עולא לא קשיא כאן
בבנו באחר הואיל ודעתו של אדם קרוסה
אצל בנו ולכ' מוחל לו בפירות המחוברין
כשעת מיתתו ואין היורש יורשין אבל לוקח
שהוא אינו מוחל לבנו של מוכר ולכ' שמין
לו מתני' הניח בנים גדולים וקטנים
אין הגדולים מתפרנסין על
ידי הקטנים ולא הקטנים ניזונין על ידי הגדו'
הגדולים שא חולקין בשוה נשאו גדולים ישאו
קטנים ואם אמרו קטנים הרי אנו נושאין
כדרך שנשאתם אתם אין שומעין להן שא
מה שנתן להן אביהן נתן אמ' רבא האי
גברא אחיי חלבש ואיכסי מביתא מאי רעבר
עבר ואי קשיא לך הא דתנן אין הגדולים
מתפרנסין על הקטנים התם בשתא
כ' אדם ריקן שאין לו ממנו הנאה וכ"ש
שפירש שרבא מלבוש של משי נשאו
גדולים ישאו קטנים מאי קאמ' אמ' רב יהודה
הכי קאמ' נשאו גדולים לאחר מיתת אביהן
ישאו קטנים לאחר מיתת אביהן נשאו גדולים
כחיי אביהן ואמרו קטנים לאחר
מיתת אביהן הרי אנו נושאין בדרך שנשאתם
אותם אין שומעין להן שא מה שנתן להם
אביהן נתן מתני' הניח בנות גדולות
וקטנות אין הגדולות
מתפרנסות על הקטנות ולא הקטנות ניזונות
על הגדולות שא חולקות בשוה נשאו גדולות
ישאו קטנות זה חומר בבנות מבבנים שר
שהבנות ניזונות על הבנים ואין ניזונות על
הבנות כ' אם הבנות קטנות והבנים
גדולים ניזונות הבנות הקטנות עם הבנים
הגדולים בלי חשבון ואע"ג שהקטן צריך
הוצאה במזונותיו יתר מן הגדול אבל הבנים
עם הבנים אין הקטנים ניזונין על הגדולים
בלי חשבון שא חולקין את הנכסין בשוה וכל

אחת נזונות מחלקה לצרכה שלה לה
אבות בר בניכה לרבא ילמדנו רבנו לותה
ואכלה ועמדה ונשאת בעל יורש האוי או לוקח
האוי יורש האוי ומלוה על פה גבה מן היורשין
או דלמא לוקח האוי ומלוה על פה אינו גובה
מן הלקוחות אמ' ליה תניתה נשאו גדולות
ישאו קטנות ותאני ר' חייה נשאו גדולות
לבעל ישאו קטנות מבעל דאלמא בעל יורש
האוי ודחיכן דלמא שאני ערנסה דאית לה
קלא ומלוה בשטר דמיא אבל בעל לוקח
האוי ולא איפשיטו בעיאן הילכך מלוה על פה
לא גבי מיניה מבעל ואיהו אפסיד עפשיר
דלא איבעי ליה לאזופי בלא שטרא שלח
רבין באיגרתיה מי שמת והניח שמנה ובת
שמנתי ניזונת מנכסיו נשאת הבת אלמנתו
ניזונת מנכסיו מתה אמ' ליה הורה בן אחותי
שלי יוסי בר חנינה על ידי היה מעשה ואמרו
שמנתי ניזונת מנכסיו דשויה רבנן כי יורש
משום עפסידא דשמנתו והא דאמ' ר' חנינא
באושא התקנו האשה שמכרה ניכסי מלוג
בחיי בעלה ומתה מבעל מוציא מיד הלקוחות
שזייה רבנן כי לוקח משום עפסידא דידיה
ולא חישינן לעפסידא דלקוחות דאיהו אפסידו
אנפשיהו דלא אבעי להו למזבן באיתתא
דיתבא תותי גבריא

סליק פירקא

מי שמת והניח בנים ובנות בזמן שהנכסין
מריבין הבנים ירשו והבנות יזונו נכסין
מ"מ ועטין הבנות יזונו והבנים ישאלו על
העתחים אדמון אומ' בשכיל שאני זכר העסתי
אמ' רבן שמעון בן גמליאל רואה אני את דברי
אדמון ולית הלכת כאדמון ואע"ג דתני
בעתק שני דייני גזלת אמ' רב יצחק משמא
דחזקיה כל שאמ' רבן גמליאל רואה אני את
דברי אדמון הלכתא כמותו כהאי לית הלכת
כוותיה דסוגיא דשמעתא כתנא קמא סלקא
וכמה מרובין אמ' רב יהודה אמ' שמואל
כל שיזונו מהן שלו ושלו עד שיבגרו איתמר
נמי כי אתא רבין אמ' ר' יוחנן ואמרי לה אמ'
רבה בר בר חנה אמ' ר' יוחנן כל שיזונו מהן
שלו ושלו עד שיבגרו הן הן מריבין ואין ממעטין
ואי ל"ת לשלו ושלו עד שיבגרו מאי אמ' רבה
מיצאין להן מזונות לבנות עד שיבגרו
והשאר לבנים והני מילי במקרקעי אבל

282
274

במטלטלי כיון דמיתקנתא הבתראי הוא
דמיתזני אע"ג דמועטין ניהו ניזונין מהן אלו
ואו דלא תקינו להו רבנן שלא למהוי בבני
אכל למהוי יתר על לבנים ולמשקל הכל לא
והכין שדר בא"י לרבינו פשיט מרבנן
ונתמעטו בכר זכו בהן יורשין מועטין ונתרבו
מאי תשמע דאמ' ר' אמי אמ' ר' יוחנן יתומים
שקדמו ומכרו בנכסין מועטין מה שמכרו
מכרו איבעיא להו בעל חוב מהו
שימעט בנכסין מזונות בת אשתו מהו שתמעט
בנכסין שמנה ובת אי זה מהן קודם ואפשיט
מינייהו חדא דאמ' ר' אבא אמ' ר' אסי עשו
שמכרו אצל הבת בכת אצל אחין בנכסין
מועטין מה בת אצל אחין הבת ניזונת והבנים
ישאלו על הפתחים אף אלמנה אצל הבת
אלמנה ניזונת והבת תשאל על הפתחים והנך כולהו
לא אפשיטו ולקולא עבדינן ולא ממעטי
דניכסי בחזקת בנים קיימי ולא מפקינן
מיניהו שלא בראיה מתני' הניח בנים
ובנות וטומטום בזמן
שהנכסין מרובין הזכרים דוחין אותו אצל
הנקבות נכסין ממועטין הנקבות דוחין אותו
אצל הזכרים האומר אם ילדה אשתי זכר
טול מנה ילדה זכר נוטל מנה אם נקבה
מאתים ילדה נקבה נוטלת מאתים
ילדה טומטום אינו נוטל ואם אמר כל מה
שתלד אשתי יטול הרי זה יטול ואם אין שם
ירש שהוא נוטל את הכל מתניתי'
בשביב מרע והא דתנן ילדה טומטום אינו
נוטל אוקמה רבא ברבן שמעון בן גמליאל
דתניא ילדה טומטום ואנדרוגינוס אין קדושה
חלה עליהן ולית הלכתא כרשב"ג שלא אם
ילדה נוטל בפחות שבשניהם ההוא
דאמ' להו לרביתהו נכסאי להאי דמיעברת
אמ' רב הונא הוה מזכה לעובר והמזכה לעובר
לא קנה אותיביה רב נחמן לרב הונא האומר
אם ילדה אשתי זכר יטול מנה ילדה זכר
נוטל מנה אמ' ליה משנתינו אינו יודע מי
שנאה ור' יצחק אמ' ר' יוחנן המזכה
לעובר לא קנה ואם תאמר משנתינו הואיל
ודעתו של ארם קרובה אצל בנו אמ' לי'
שמוש לרב עוק איתי לי כי עשרה ואימא לך
קמיהו המזכה לעובר קנה והמזכה לעובר לא
קנה ההוא דאמ' להו לרביתהו נכסי לבני
דייהו ליך מנאי אתא בריה קשישא אמ' ליה
ההוא גברא מה תהוי עליה אמ' ליה זיל קני

כחד מינהו הנהו זראי לא קני דהא לתנהו
האי קנה אי לא קנה ומסקאנה הלא קנה
מאי טעמא דשלו אמ' ליה קני כחמור מי קאמינא
הכא נמי לא קנה דאיתמר קני כחמור
לא קני את וחמור רב נחמן אמ' קנה מחצה
ורב המנונא אמ' לא קנה ולא כלום ורב
ששת אמ' קנה הכל ויקים לן והלכתא כרב
נחמן בריה ההוא דאמ' להו לרביתהו
נכסי ליך ולבניך אמ' רב יוסף קנאה
עלנא אמ' רב יוסף מנא אמינא להו דתניא
אומ' ויהיתה לאהרן ולבניו מחצה לאהרן
ומחצה לבניו והלכתא כרב יוסף ההוא
דשרר ניסקי דשירי לביתיה אמ' ר' אמי
דראין לבנים לבנים והראוין לבנות לבנות
ולא אמרן שלא דלית ליה כלאתא אבל אית
ליה כלאתא לכלתיה שרר ואי נפתיה לא
נסיבן לא שביק נפתיה ומשרר לכלתיה
ירושלים בפרק שני הייני נזקות
מי ששלח מדינת הים ואמ' יתנו אלו לבני
בנותיו בכלל ואם בשעת מיתה אמ' שו לבני
אין הבנות בכלל ההוא דאמ' להו נכסי
לבני הנו ליה ברא וברתא מי קרו אינשי לברא
בני או לא אמ' אביי תשמע ובני רן חושים רבא
אמ' ובני פלוא אליבא רב יוסף אמ' ובני איתן
עזריה ההוא דאמ' להו נכסי לבני הזה
ליה ברא וכר ברא מי קאמ' אינשי לבר ברא
בני או לא רב חביבא אמ' קרו אינשי לבר ברא
בני ומר בר רב אשי אמ' לא קרו אינשי לבר
ברא בני תניא כותיה דמר בר רב אשי המודר
הנייה מבנים מותר בבני בנים גרסינן
בסוף כתובות ההוא דאמ' להו דיקלא לברתי
שכיב ושבק תרי בני דיקלי מי קרו אינשי לתרי
בני דיקלי אי לא אמ' ליה רב מרדכי
לרב אשי הכי אמ' אבימי מהגרוניא קרו אינשי
לתרי בני דיקלי גרסי' בפרק
הכותב ההוא דאמ' להו נכסי לטוביה שכיב
אתא טוביה אמ' ר' יוחנן הרי בא טוביה אמ'
לטוביה ואתא רב טוביה לטוביה אמ' לרב טוביה
לא אמ' ואי אינש דנים ביה אתו שני טוביים
שכן ותל חכמים תלמיד חכם קודם קרוב
ותלמידי חכמים תלמיד חכם קודם
איבעיא להו שכן וקרוב מאי תשמ' טוב שכן קרוב
מאה רחוק שניהם שכנים שניהן קרובין שנה
תלמידי חכמים שהרי דרייני גרסינן
בפרק האומר התקפ גט זה לאשתי נביא
ייצא בקולר הוה כי שקיל אמ' להו הבו ארבע

מאה זוזי לרבינא מחמרא דנהרדעא קשיא
ליה לרבי אבא חמרא לא קאמר מחמרא קאמר
ואידך מחמרא נמי לפנות את כוחו של חמור
מיתיבי מחמרא נמי לפנות את כוחו
גרסינן בפרק יום טוב שחל להיות ערב שבת
ההוא גברא דאמר להו הבו ארבע מאה זוזי
לעלניא ולינסיב ברתי אמר רב פפא ארבע
מאה זוזי שקיל ברתי ואיבעי נסיב ואיבעי
לא נסיב אבל אמר לינסוב ברתי והבו
ליה אינסיב אין ואי לא נסיב לא מאי טעמא
דלישנא קמא לישנא דמתנה הוא בין בזוזי
בין בברתי הילכך אי בעי תרויהו שקיל ואי
בעי חד מינהו שקיל אבל לישנא בתרא
ברתא תנאה זוזי מתנה הילכך אי מקיים
ליה לתנאה שקיל זוזי ואי לא לא

מתני׳ הניח בנים גדולים וקטנים
והשביחו הגדולים את הנכסין
השביחו לאמצע ואם אמרו גדולים רצו
מה שהניח לנו אבא הרי אנו עושין ואוכלין
השביחו לעצמן וכן האשה שהשביחה את
הנכסים השביחה לאמצע ואם אמרה ראו
מה שהניח לי בעלי הריני עושה ואוכלת
השביחה לעצמה אמר רב הונא בריה
דרב יוסף בריה דרבא משמיה דרבה לדב
שנו לא שנשבחו מחמת נכסים אבל שנבחו
מחמת נכסים מחמת עצמן השביחו לעצמן
רב ספרא שבח אביה זוזי שקלינהו ועבד
בהו עיסקא אתו אחוה תבעוה בדינא קמיה
דרבא אמר להו רב ספרא גברא רבה הוא לא
שביק ניכסיה וטרח לאחריני שהשביחה
את הנכסים אשה מאי עבידתה אמר רחמיה
באשה יורשת כגון דאשכח כת שמעון
אחיו ומת שמעון והניח בנים ובנות ומת
ראובן בלא בנים נמצאת אשת ראובן יורשת
בעלה עם אחיותיו בנות שמעון
אמר רבינה המשיא אשה לבנו גדול בבית
קנאו דוקא גדול ודוקא בתולה ודוקא אשתו
הראשונה ודוקא שהשיאו ראשון פשיט
יחד לו בית ועליה בית קנה עליה לא קנה
בית ואכסדרה מהו שנו כאן לענין מזה
מהו תיקו מיתיבי יחד לו אביו בירה
וכלי בית כלי בית קנה בית לא קנה אמר ר׳
ירמיה כגון שהיה אומרו של אביו מונח שם
נהרדעי אמרי אפי׳ שובכא דיוני רב
עוירא אמר אפי׳ אציעא דמנא מר זוטרא
אנסביה לבריה ותלא ליה סנדלא רב
אשי אנסביה לבריה ותלא ליה שישא דמנא
אמר מר זוטרא הני תלת מילי שוונה
רבנן בהלכתא בלא טעמא חדא הא ואידך דאמר
רב יהודה אמר שמואל הכותב נכסיו לאשתו לא
עשאה שא אפטרופיא ואידך דאמר רב הונא
אמר רב מנה לי בירך תנהו לעלונו במעמד
שלשתן קנה **מתני׳** האחין השותפין
שנפל אחד מהן לאמצע
נפל לאמצע חלה ונתרפא נתרפא משל
עצמו האחין שעשו מקצתן שושבינות בחיי
האב חזרה השושבינות חזרה לאמצע פי׳
שהשושבינות נגבית בבית דין אבל שלח לו
חבירו כדי יין וכרי שמן אינן נגבין בבית דין
מפני שהן גמילות חסדים תנא לאומנות
המלך תנו רבנן אחין מן האחין שמנהו
גבאי או עילמוטום אם מחמת האחין לאחין
ואם מחמת עצמו לעצמו תנו רבנן
אחד מן האחין שנטל מאתים זוז ללמוד
תורה או ללמוד אומנות יכולין האחין לומר
לו אם את אצלנו יש לך מזונות אם אין את
אצלינו אין לך מזונות מסיעא ליה לרב
הוכיח רב אמר רב הונא ברכת הבית מרובה
וליתבו ליה לפני ברכת הבית אין הכי נמי
חלה ונתרפא נתרפא משל עצמו
שלח רבין משמא דר׳ אלעזר לא שנו אלא
שחלה בפשיעה אבל חלה באונס נתרפא
מן האמצע היכי דמי בפשיעה כדאמר ר׳
חנינא דאמר ר׳ חנינא הכל בידי שמים חוץ
מצנים פחים שנאמר צנים פחים בדרך עקש
פיסקא האחין שעשו מקצתן שושבינות
שושבינות בחיי האב חזרה השושבינות
חזרה לאמצע והתניא שלח לו אביו
שושבינות כשהיא חוזרת חוזרת לו אמר רב אסי
לא קשיא מתניתין בסתם ברייתא במפרש
ברתניא שלח לו אביו שושבינות סתם כשהיא
חוזרת חוזרת לאמצע שמואל אמר
מתניתין ביבם דהוה ליה ראוי ואין היבם נוטל
בראוי בכמוחזק מכלל דהאיך משלם ולימ
תנו לי שושבינו ואשמח עמו אמר רב יוסף הכא
במאי עסקינן כגון ששמח עמו בשבעת ימי
המשתה ולא הספיק לפזר עד שמת
אמר רב פפא הלכתא בין שמת אחים בין
אריסה בין הדר ביה איהו מיהרי הדרי
קידושי לא הדרי הדרא בה איהי אפילו
קידושי הדרי אמימר אמר קדושי לא הדרי
נזרה שמא יאמרו קדושין תופסין כאחותה

שהשובינות נגבית מבית
תנו רבנן חמשה דברים נאמרו
בשובינות נגבית בבית דין וחוזרת בעונתה
ואין בה משום ריבית ואין השביעית משמטתה
ואין הכביד עליה כפי שנים נגבית בבית
דין וחוזרת בעונתה כי מלוה דמיא ואין בה
משום רבית דלאו ארעתא דהכי יהב לה
ואין השביעית משמטתה ואין הכביד עליה
כפי שנים דהוה ליה ראוי ואין הכביד
עליה כפי שנים דהוה ליה ראוי ואין הכביד
עליה בראוי כמוחזק אמר רב נחמן
כללא דשובינותא היא במתא איבעי ליה
לאורועיה שמעקל עליה ולא איבעי ליה למיתי
לאורועיה איבעי ליה לאורועיה לא אורועיה
תרעומת אית ליה עליה שלומי משלם ועד
כמה אמר אביי נחום בני נגבא ער זוזא אתא
בבריסיה אכלה ער ארבעא משלם עלבא
מיכן ואילך אינש אינש כי חשיבותיה
תני רבנן עשה עמי כפיומכי ובקש לעשות
עמי כיבנוני יכול לומר כפיומכי אני עושה
עמך כדרך שעשיתה עמי עשה עמי
בתחילה ובקש לעשות עמי כאלמטה יכול
לומר לו כבתחילה אני עושה עמך כדרך
שעשיתה עמי עשה עמי בשניה ובקש
לעשות עמי בראשונה יכול ליטרח לו לכך
לכשתשא אשה אחרת אני עושה עמך עשה
עמי באחרת ובקש לעשות עמי בשתים
יכול לומר לו באחת אני עושה עמך כדרך
שעשיתה עמי

מתני׳

השולח
סבלונות לבית חמיו
שילח שם במאה מנה ואכל שם סעודת
חתן אבי כריה אין לו גבין לאכל שם
סעודת חתן הרי אלו גבין שילח סיבלונות
מרובין שבאו עמה לבית בעלה הרי אלו
גבין סבלונות מימעטין שתשמש כרין
בבית אביה אין לו גבין אמר רבה חוקא
דינר אפי לתחות מדינר לא אכל תנן
שתה מאי הוא תנן שלוחו מאי שם תנן
שבריו לו מאי תא שמע האמר רב יהודה אמר
שמואל מעשה באחד ששיגר לבית חמיו
מאה קיסונות של כדי יין ושל כדי שמן ושל
כלי כסף ושל כלי זהב ושל כלי מילת
ורכב בשמחתו והלך ועמד על פתח בית
חמיו והויאו לו פום
העלה ר אחא שרי
ואמרי סבלונות העשוין
ושאין עשויין

שתה אבל שברו לו או שאכל שליחו לא
איבעיא להו מחו שישלש
שבח סבלונות מהו תיקו
בעי רבא ס
בבלונות העשויין לבלות ולא בלו מהו ולא
איבעיא להו יתיב רבן סבא קמיה דרב
נחמן יתיב ר בין שמעת הוא ובין מתה הוא
ואמ הדר ב איהו סבלונות הדרי מאכל
ומשתית לא הדר דרא כה איהי אמ כישא
דירקא תדרי אמר רב נחמן בריה דרב יהושע
ושמין להן דמי כשהן בזול ושריטו קמא
תא שמע דבר זוזא חשבין ליה ארבעה
דינרי דהוו תרי תולתי דזוזא

מתני׳

שלוח מעשר נכסיו
לאחרים שיש קרקע כל שהוא מתנדבי
קיימת אם אין קרקע כל שהוא אין מתנתו
קיימת לא כתיב כה שכיב מרע והוא
אומ שכיב מרע היית ואין אומרין בריא היה
צריך להביא ראיה שהיה שכיב מרע דברי
ר מאיר וחכמים אומ המיגיא מחברו עליו
הראיה מאי טעמא דאזלינן בתר
אומדנא דאי הוה ידע דחיי לא חזר כתיב
לכולהו נכסיה לאחריני אבל אי שייה חתקע
כל שהוא אמרינן למיסק עליה שיריר
הילכך מתנתו קיימת יתניא נמי הכי
הרי שהלך בנו למדינת הים ושמע שמת
בנו ועמד וכתב כל נכסיו לאחר ואחר כך
בא בנו מתנתו מתנה ר שמעון בן מנסיא
אומ אין מתנתו מתנה שמא היה יודע שבנו
חיים לא היה כותבן ואמ רב נחמן הלכה
כרבן שמעון בן מנסיא תנו רבנן
הרי שהיה חולה ומוטל במטה ואמרו לו
נכסיו לפלוני ואמ להם דומה היית שיש לו
בן עכשיו שאין לו בן נכסיו לבנו היה חולה
ומוטל במטה ואמרו לו נכסיו לפלוני אמר
להם דומה הייתי שאשתו מעוברת עכשיו
שאין אשתו מעוברת נכסיו לבנו ונודע שיש
לו בן אי נהיתה אשתו מעוברת אין מתנתו
מתנה אמ רבא אמ רב נחמן אמ שמוא
המודיה שטר חוב לחבירו וחזר ומחל מחול
אבל יודע מאמרו ומודה שאם נתנו
במיתת שכיב מרע שאינו יכול למחול
עיר הא אמ שמואל אינו יכול למחול
איורש קאי אלא אשכיב מרע גופיה דקיימ
לן בשחזר מידע כל שעה חוזר חוזר
כמתנתו יכבר מיה לה להא מלתא
שלח בעדיה אמ רבא

אמ' רבא אשה לא תחוף לא כעתר ולא כאהל עתר
מקטף מזיא ואהל מסכיך מזיא · אמ' אמימר משמא
דרבא ואיכא דאמרי דרבי מדימר משמא דרבא אשה
לא תחוף לא בחמין ואפי' בחמי חמה דרחמין משרו מזיא ·
ואמרינן לעולם ילמד אדם בתוך ביתו שמתהא אשה
כשעת טבילה מדיחה קמטיה ואע"ג דתנן בית הקמטין
וכית הסתרים אין צריכין שיקאו מהן מים והני רבי אחא
מים לא בעינן מקום הראוי לניאו בו מים כעין כך זירא
דאמ' כל הראוי לטבילה אין בילה מעכבת בו ושאינו ראוי
לטבילה בילה מעכבת בו · אמ' רבין כר רב אדא אמ' ר'
יצחק מעשה בשפחתו של ר' טובלה ועלתה ובועלה
עצם כין שיניה והצריכה ר' טבילה אחרת · ותנן נמי
בבתיניתי' נדה שנתנה מעית כעיה וירדה וטבלה טהורה
מטומאתה אכל טמאה היא על גב רוקה נתנה שערה
בעיה קעיצה ירה קריצה שפתותיה כשו לא טבלה ר'
האוחז באדם ובכלים ומטבילין טמאים בטהרה מריח
את ידיו בפיו טהורים ר' שמעון אומ' ירקה כדי שיבאו
בתן חמים · ותנן נמי שו' חוצצין באדם חוטי עמר
וחוטי בשתן והרצועות שבראשי תבנות קלקי חלב
והזקן וכית הסתרים כאשה לעלוף שחוץ לעין ונגלה
שהוץ לכפה והרטיה שעליה וסרקו הכבש ונגלה צואה
שעל כשרו וכיצד שתחת הצפרן והמלמולין וטיט
היון וטיט הוצרין ועץ יוני אזה הוא טיט היון זה טיט
הכורית וכן הוא אומ' ויעלו מטר שאון מטיט היון ·
ושו שאיץ חוצצין קלקי הראש וכית השחי וכית הסתרים
באיש לעלוף שבעין ונגלה שעל המכה וסרקו הגלח וכ'
ולכלוכי צואה שעל בשרו וצואה שתחת הצפורן
ועבירן תמרוקדלת · אמ' רבא טבלה ועלתה וכ'
ונביצא דבר חוצץ על בשרה אם איתי היוב שחענגה
טבלה איגה צריכה לחוף ולטבול ואם לאו צריכה
לחוף ולטבול · איכא דאמרי אם סמיר לחענגה
טבלה איגה צריכה לחוף ולטבול ואם לאו צריכה
לחוף ולטבול · מאי בינייהו סמיר לחענגה טבלה ·
אמ' ר' שמוש בר יצחק אשה לא תטבול כנמלים מפני
שמתביישת מבני ארם ואינו כהוגן · אמ' רב נחמן
אמ' רב נתנה תבשיל לכנה וטבלה לא עלתה לה טניה
אמ' רמי בר אבא ראי דיברא רנוסילתא עד תלתא יומי
לא חייץ מיקן ואילך חייץ · אמ' מר עוקבא לפלוף שבעין
לח אינו חוצץ כש חוצץ אינו מתי נקרא כש מישתחיל
לירק · אמ' שמוש כוחל שבתוך העין אינו חוצץ שעל
גב העין חוצץ ואם עגיגה עזרחות על גב העין נמי אינו
חוצץ · וחנן אמ' פתחה עגיגה כיותר או שעי עצמה
עגיגה ביותר לה עלתה לה טבילה · ולית הלכתא כהני
הני שמעתתא אלא כי אתא תמיהא הני שמעתתא טהרות
איתמיהו אכל בעלה עוקר דמי כי אתא רב אמ' ר' שמעון
בן לקיש אשה לא תטבול ביום גדולתה כדרתנן האשה
נראה כעדים וכמוסק זתים ואשה נראית כאורנת וכ'
וכמניקה את בנה · אמ' רבה בר רב הונא ניקה אחת
קשורה חוצצת שלש איגה חוצצת שתים אינו יודע
ור' יוחנן אמ' אנו אין לנו אלא אחת · אמ' ר' יצחק רבי

R 692

אבנך הזוחט

R 692

הלויתני עליו ושלשה דינרין היה שוה חייב
הלויתני עליו ושתים היה שוה ואלה אומ' לא כי שלא
הלויתני עליו וסלע היה שוה פטור סלע הלויתני
שתים היה שוה ואלה אומ' לא כי שלא סלע הלויתיך
חמשה דינרין היה שוה חייב מי נשבע מי שהפקדון
שמא ישבע זה ויביא הלה את הפקדון
אילימא מסופא תיפוק לי דשבועה גבי מלוה היא
אמ' שמואל ארישא וקא אמ' ר' חייא כר' רב ארישא וכן
יוחנן ארישא מאי רישא סופא דרישא דתנן
הלויתיך עליו ושקל היה שוה ואלה אומ' לא כי שלא
הלויתני עליו ושלשה דינרין היה שוה רשבועה
וה היא רקא מודה במקצת הטענה וכיון דלוה
ג שלשלה דינרין היה שוה והמלוה נשבע שאינה
תי אמרינן מי נשבע תחלה מלוה נשבע תחלה
ה ברשותו ואחר כך ישבע הלווה כמה היא שוה
ישבע הלווה תחלה ויביא המלוה את המשכון
בא שם שמים מתחלל והלכת המלוה את
על המשכון שומר שכר הוי לא שנא משכנו כ
ת הלואתו ולא שנא משכנו שלא בשעת הלואתו
א הלוהו בירית ולא שנא הלוהו מעות בגולה
שכר האי שאם אבד או נגנב והיה המשכון
החוב אין על המלוה ללווה כלום ולא על הלווה
ת כלים שלא ייצא משכונו כחיובו ואם החוב יתר
משכון משלם הלווה היתר על המשכון ואם היה
ר יתר על החוב משלם המלוה ללווה היתר
חוב ואם אבד באונס ששומר שכר פטור גם
ה על המשכון פטור ונוטה חיובו מן הלווה עד
א ויצריך שבועה בשבועת השומרים

סליק פירקא

שבעין שבתורה נשבעים ולא משלמין שלא נשבעין
השביר והנגזל והנחבל ושכנגדו חשוד
שבועה והחנוני על פינקסו השביר בייצר
תולי שפרי שיש לי בידך הוא אומ' נתתי והלה
א נטולתי הרי זה נשבע ונוטל ר' יהודה אומ' ער
שם מקיצת הוריה אמ' לו תן לי שכרי חמשים
ך לי בידך והוא אומ' נתקבלת מהם דינר זהב
נשבעין שבתורה נשבעין ולא משלמין מנא
ת ולקח בעליו ולא ישלם מי שעליו לשלם לו
נה ליש שלא נשבעין ונוטלין השביר
נא שביר דתקינו ליה רבנן המשתבע ושקיל אמ
מן אמ שמואל תקנות קבועית שאנו כאן עקריה
שבועה מבעל הבית משום רבעל הבית טריח
ליה ושדיוה א אשביר משום כרי חייב השביר
ליה בר' שבועת כרי להפיס דעתו של בעל
אי הכי אפי' קיצה נמי לי שתשבע שביר דהכי
ה ולשקול ועל מה תניא אומן אומ' שתים קיצצת
לה אומ' לא קיצצתי שלא אחת המייצא מחברו
ה' איה קיצצה מירמר דכירי לה אינשי אי הכי
עבר זמנו נמי יהא נשבע ונוטל על מה תניא

עבר זמנו אינו נשבע ונוטל חזקה אין בעל הבית עובר
בבל תלין והא אמרת בעל הבית טריח כפועליו הוא
הכי מילי מוקמי הלמטי זמן חיובה כי מאטי זמן ח
חיובה ראמי אנפשיה ומידכר יהושלמי
אמ' אבין בעל הבית על ידי שעסקין מרובין תקינו
שבועה לשכיר ורכותה תקינו לבעל הבית שאם
עבר זמנו אינו נשבע ונוטל תאני ר' חייא לפיוצה
אם יש ערים שתבעו בזמנו אפי' אחר שנה נשבע
ונוטל אמ' ר' יוסי אין לו אלא אותו היום בלבד וקיימא
לן כר' יוסי אמ' רב נחמן אמ' שמואל לא שאנו
שהשכיר נשבע ונוטל אלא שעברו בערים אבל
שכרו שלא בעדים מהיכן שיכול לומ' לו לא שכרתיך
מעולם יכול לומ' לו שכרתיך ונתתי לך שכרך אמ'
ליה ר' יצחק יישר וכן אמ' ר' יוחנן איתמר נמי אמ'
רב מנשיא כר זבידי אמ' רב לא שנו אלא שעברו בערים
אבל שכרו שלא בעדים מהיכן שיכול לומ' לו לא
שכרתיך מעולם יכול לומ' לו שכרתיך ונתתי לך
שכרך וכן הלכתא אמ' רב ירמיה בר אבא שלחו מני
רב לשמוע למדנו רבינו אומן אומ' שתים קיצצת לי
והוא אומ' לא קיצצתי לך אלא אחת כל זמן שהטלת
כור אומן על בעל הבית להניא ראיה מחני
הנגזל כייצר הייתי מעירין אותו שנכנס
לתוך ביתו למשכנו שלא ברשות אמ' לו תן לי כלי
שנטלת והוא אומ' לא נטלתי הרי זה נשבע ונוטל ר'
יהודה אומ' עד שיהא שם מקיצת הוריה אמ' לו תן לי
שני כלי שנטלת והוא אומ' לא נטלתי שלא אחר
למשכנו וירלמא לא משכנו מי לא אמ' רב נחמן
האי מאן דנקיט מגלא יתיב ליה ואמ' איזיל אייתי
ריקלא דלא ואשתכח דגזיר לא אמרינן הוא גזריה
עביר אינש הגזים ולא עביר אינש ומשכנו ולהזי מאי
משכנו אמ' רבה בר בר חנה כטוענו כלים הניטלין תחת
כנפיו דאמ' רב יהודה אמ' רב האוהו שהטמין כלים
תחת כנפיו וייצא ואמ' לקוחין הן בידי אינו נאמן ולא
אמרן שלא בבעל הבית שאין עשוי למכור את כליו
אבל בעל הבית שעשוי למכור את כליו נאמן ולא
אמרן שלא באינש דלא ציניע אבל באינש דציניע
היינו אורחיה ובאינש דציניע גמי לא אמרן אלא
בדברים שדרכן להטמין אבל דברים שאין דרכן
להטמין אינו נאמן ולא אמרן שלא זה אומ' שאולין וזה
אומ' לקוחין אבל בנובין לא אחזוקי אינשי בנגבי לא
מחזקינן ובכולהו לא אמרן שלא בדברים שאין עשויין
להשאיל ולהשכיר אבל דברים העשויין להשאיל
ולהשכיר אינו נאמן דשלח רב הונא בר אבין דברים
העשויין להשאיל ולהשכיר ואמ' לקוחין הן בידי אינו
נאמן שמועה זו למדתי ממנה מה שערים
השער הראשון הוא ששנינו הנגזל כייצר היו מעירין
אותו שנכנס לתוך ביתו למשכנו שלא ברשות וכו'
כגון שהעדים מעירין עליו שנכנס למשכן את חברו
ולא היה תחת כנפיו כלום וייצא וכלים מוטלין תחת
כנפיו והלך לו לביתו ולא ידעו מה הן כלים שנטל

אמ' רבא אשה לא תחוף לא כעתר ולא כאהל עתר
מקטף מזיא ואהל מסכיך מזיא · אמ' אמימר משמא
דרבא ואיכא דאמרי דרש מדימר משמא דרבא אשה
לא תחוף לא בחמין ואע"פ שחמי חמה רחמין משרו מזיא
ואמרינן לעולם ילמד אדם בתוך ביתו שתהא אשה
כשעת טבילה מרחיה קמטיה ואעג"ג דתנן בית הקמטין
וכית הסתרים אין צריכין שיבאו כהן מים עהי רבי אחד
מים לא בעינן מקוה הראוי לבוא כו מים בעינן כל זירא
דאמ' כל הראוי לכילה אין כילה מעכבת כו ושאינו ראוי
לכילה כילה מעכבת כו · אמ' רבין כר רב אדא אמ'
יצחק מעשה בשפחתו של ר' טבילה ועלתה ובעיא
עיבם כין שיכיר והעריכה ר' טבילה אחרת · ותנן נמי
בפ"ת נידה שתנה פעית כעיה ויורדה וטבלה טהרה

תורה יזכו ומיקניה עליו חוצץ ושאינו מקנידו ע
חוצץ ומיעטו אע"ג שמקנידו עליו אינו חוצץ ונו
יזכו שאינו מקנידו פשום יזכו המקנידו על מיע
המקנידו פשום יזכו המקנידו · שלח רבין כאנ
אשה לא תחוף צעניב שבת ותטבול למוצאי שב
על עצמה היא אשה חופפת כים וטובלת כלילה
בעינן סמוך לחשיפה. טבילה והלכתא אשה חופפ
קשיא הלכתא אהילכתא דרש אמימר הלכתא
חופפת בערב שבת וטובלת למוצאי שבת לא הי
האעשה הא דלא אעשר

סליקו הלכית נדה

שבועות שתים שהן אחכע שבועה שאוכל ושלא

ושמוש נמי דאמ' אף ראשון עיסל יחיד
הוא ולית הלכתא כותיה · ולגבי אמצעיים
אע"ג דרב ושמוש תרוייהו סבירא להו דעסלי
כיון דר' אסי וזעירי ור' יוחנן כולהו סבירא ר
להו דלא עסלי הוו להו רב ושמוש מיעוט
והלכה כרבים · הלכך לא עסיל אלא
אחרון בלבר · מתני' הכותב טופסי
גיטין צריך שיניח מקום
האיש ומקום האשה ומקום הזמן · שטרי
מלוה צריך שיניח מקום המלוה ומקום
הלוה ומקום המעות ומקום הזמן ·
שטרי מקח צריך שיניח מקום הלוקח ומקו
המוכר ומקום המעות ומקום השדה ומקום
הזמן מפני התקנה ר' יהודה עיסל בכולן ר'
שמעון מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים שאנו
יכתוב לה לשמה · אמ' ר' זירא אמ' רבה
בר שילא אמ' רב המנונא סבא אמ' רב אדא
בר אהבה אמ' רב הלכה כר' שמעון קרי עליה
ר' שמעון טובניה דחכימי · אמ' רב עמרם
האי אשרתא דרייני דמכתבא מקמי דליחזו
שהדי חתמות ידייהו עסולה משום דמתחזי
כשיקרא · וליתה מדרב נחמן דאמ'
רב נחמן אומ' היה ר' מאיר אומ' מצאו באשפה
וחתמו ונתנו לה כשר ואנן רבנן לא עלינן
עליה ר' מאיר שמא בביטי נשים רבעינ כתיבה
לשמה אבל בשאר שטרות לא דאמ' ר' אסי
אמ' ר' יוחנן שטר שלוה בו וערעו אינו חוזר
ולוה בו שכבר נמחל שעבודי טעמ' דנמחל
שעבודו הא לשקרא לא חיישי וכן הלכת ·
מתני' המביא גט ואבר ממנו אם מ'
מצאו לאלתר כשר ואם לאו
נפסל מצאו בחפיסה או ברליסקמא ומניחו
כשר · המביא גט והניחו זקן או חולה
נותנו לה בחזקת שהוא קיים · בת ישרא
הנשואה לכהן והלך בעלה למדינת הים
אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים ·
השולח חטאתו ממדינת הים מקריבין אותו
בחזקת שהוא קיים · ורמינהי מצא גיטי
נשים ושחרורי עבדים דייתיקי כתנה וכ
ושיברין הרי זה לא יחזיר שאני אומ' כתובין
היו ונמלך עליהן שלא ליתנם טעמיא דלא
אמ' תנו הא אמ' תנו נותנין ואנן לזמן מרובה
אמ' רבא לא קשיא כאן במקום שהשיירות
מצויות כאן במקום שאין השיירות מצויות
ואנן במקום שהשיירות מצויות והוא שהוחזקו
שני יוסף בן שמעון בעיר אחת · ר' זירא
רמי מתני' אברייתא ומשני כאן במקום שה
שהשיירות מצויות כאן במקום שאין השיירות
מצויות · איכא דאמרי והוא שהוחזקו שני
יוסף בן שמעון הוא דלא נהדר והיינו דרבה
ואיכא דאמרי אע"ג דלא הוחזקו הוא דלא נ
נהדר ועליבא דרבה · ר' ירמיה אמ' כגון
דאמרי ערים מעולם לא חתמנו אלא על גט
אחד של יוסף בן שמעון · רב אשי אמ'
כגון דאמרי ערים נקב יש ביבר אות עלינו
והלכה כרב אשי דהוא כתרא הלכך לא
מהדרינן גט לזמן מרובה במקום שהשיירות
מצויות אלא כגון דאמ' ערים מעולם לא
חתמנו אלא על גט אחד של יוסף בן שמעון
דהא מילתא ליתה כפיקא אי נמי כדאמרי
נקב יש ביבר אות עלינו דהוה ליה סימן
מובהק כתב אשי אבל נקב בעלמא לא ·
תנו רבנן אי זהו לאתר ר' נתן אומ' כל שלא
שהה כדי שתעבור שיירה ותשרה ר' שמעון
בן אלעזר אמ' כדי שיהא אדם עומד ורואה
שלא עבר אדם שם · ויש אומ' שלא שהה
אדם שם · אתמר אמ' רב יהודה אמ' שמוש
הלכה כל ששהה אדם שם · רבה ברבר
חנא אמ' ר' יצחק בר שמוש בר מרתא הלמה
שלא עבר אדם שם · ראינו לגאון שפסק
שלא שהה אדם שם · ומסתברא לן דרבי
הא מילתא דהיא אסורה לחומרא עבדינן
שלא עבר אדם שם אבל אם עבר אדם שם
והוחזקו שני יוסף בן שמעון חיישינן שמא
ממנו נפל ויצריכין אנו ליתן סימן מובהק
כרב אשי אי שיאמרי ערים מעולם לא
חתמנו אלא על גט אחד של יוסף בן שמעון
כדאמרי לעיל · המביא גט והניח זקן
או חולה נותנו לו בחזקת שהוא קיים
רוקא חולה דרוב חולים לחיים אבל גוסס
דרוב גוססין למיתה לא · מתני'
שלשה דברים אמ' ר'
אלעזר בן פרטא לעני חכמים וקיימו את דבריו
על עיר שהקיפוה כרקם · ועל ספינה
המטורפת בים · יעל היוצא ליהרג שהן
בחזקת קיימין · אבל עיר שכבשה נכרים
וספינה שאברה בים והיוצא ליהרג נותנין
עליו חומרי חיים וחומרי מתים ·
בת ישרא לכהן ובת כהן לישרא לא תאכל בתרומה
תניא שמע מכלל ישרא שהיו אומ' איש
פלוני מת איש פלוני נהרג ישיאו את אשתו
מקומטריסין של אומות העולם איש פלוני

נחמן אמ' מגופה של קרקע קנו מידו בין בעזרה
על קנינו בין בעמה ׳ מתני׳ ר' יהודה אומ'
לעולם הוא אוכל עירי עירות
עד שיכתוב לה וכו' ׳ תנו רבנן שלהן עירות
שלו הן עירי עירות הכניסה לו קרקע ועשתה
עירית הן הן עירות מכר עירות ולקח בהן קרקע
ועשתה עירות הן הן עירי עירות רשב"ג אומ' אם
מתה ״רשנה מעני שהתנה על מה שבתוב
בתורה ובל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו
בטל ׳ אמ' רב הלכה כר"שב"ג ׳ ירוש'
אילין דכתבין אין מיתת בלא בני כל מה דילה
תה דר לבי נשה תנאי ממין הוא וקיים ׳
מתני׳ מי שמת והניח אשה ובעל חוב ויורי
ייהרשין והיה לו עקדון או מלוה ביד
אחרים ר' טרפון אומ' יתנו לכושל שבהן ׳ ר'
עקיבא אומ' אין מרחמין בדין שלא יתנו ליורשין
שבלן צריכין שבועה ואין היורשין צריכין שבועה ׳
הניח עירות התלושין מן הקרקע בל הקודם
זכה זכתה האשה יתר על כתובתה ובעל חוב
יתר על חובו ׳ והמותר ר' טרפון אומ' יתנו
לכושל שבהן ר' עקיבא אומ' אין מרחמין בדין
שלא יתנו ליורשין שבלן צריכין שבועה ואין
היורשין צריכין שבועה ׳ מאן בושל בעל חוב
ואמאי קרי ליה כושל דלא נבי שלא בראויה ומאי
שנא בקרון או מלוה משום דמטלטלי לבעל
חוב לא משתעבדי והני כיון דלא אתו לרשות
יורשין משתעבדי לבעל חוב מדר' נתן דאמ'
מנין לנושה בחברו מנהו חברו בחברו מנין.
שמיבאין מזה ונותנין לזה שנא ונתן לאשר
אשם לו ׳ ור' עקיבא מאי שנא מותר בלר"ו
נמי היורשין הוו אין הכי נמי ואידי דתנא ר'
טרפון מיתר אמ' איהו נמי מותר ׳ ור' עקיבא
תפישה לא מהניא בלל ורבא אמ' רב נחמן ג'
מהניא בשתפס מחיים אבל לאחר מיתה לא ׳
והלבה בר' עקיבא דקיימ' לן הלבה בר' עקיבא
מחבירו אמרי נמי דין דיניה בר' טרפון ואהדיה
רישו דקושי לעובדא מיניהו שלא מיהו הני מילי
בזמן דהוו מטלטלין לא משתעבדי לבעל חוב
אבל האידנא דמטלטלי משתעבדי לבעל חוב
נבי בעל חוב מיניהו דיתמי בין שתפש בין שלא
תפש ׳ והוא נקרא דיתמי דתפשי תורא
מיניה בעל חוב אמ' אנא מחיים תפשנא ליה
יבקרא אמ' לאחר מיתה תפשיה אתא לקמיה
רב נחמן אמ' ליה אית לך שהדי דלאחר
מיתה תפשיה אמ' ליה לא מגו דיכיל למימר
לקוח הוא בידי יכיל נמי למימר מחיים תפשנא
ליה והאמ' ר' שמעון בן לקיש הגדרות אין
להם חזקה שאני התם דמסירן לרועה ׳
אביומי בריה דר' אבהו חזו מסקי ביה זוזי בי
חוזאי שדרינהו ביד חמא בריה דרבה בר אבוה
אזל פרעינהו אמ' להו הבו לי שטרא אמרו ליה
סטראי נינהו אתא לקמיה דר' אבהו אמ' ליה
אית לך סהדי דשדעתינהו אמ' ליה לא מגו
דיכלי למימר לא היו דברים מעולם יכלי למימר
סטראי נינהו ׳ ובבר בדרינהו בפני שבועת
הדיינין בירור יפה ׳ לענין שלומי שליח מאי
אמ' רב אשי אי אמ' ליה שקול שטרא והב זוזי
משלם הב זוזי ושקול שטרא לא משלם ולא
היא בין כך ובין כך משלם דאמ' ליה לתקוני
שדרתיך ולא לעותי ׳ והני מילי היכא דאמ'
ליה שקול שטרא מיניהו אבל אי לא אמ' ליה
שקול שטרא מיניהו לא מיחייב לשלומי ׳
וכן נמי אי לא אמ' ליה פרעינהו באפי שהדי
לא מיחייב לפרעינהו בשהדי דתנן החנוני
על פנקסו כיצד לא שיאמר לו כתוב בפנקסי
שאתה חייב לי מאתים זוז שלא שיאמר לו תן
לבני מאתים חטין ולשועלי בפלע מעות הוא
אומ' נתתי והם אומ' לא נטלנו הוא נשבע ונוטל
והן נשבעין ונוטלין והאי חנוני היב לפעלים
דלא באפי שהדי ולא מחייב ׳ וגרסינן נמי
בקדושין בפרק האיש מקדש בו ובשלוחו אמ'
רבא אמ' רב נחמן האומר לשנים זאו וקדשו
לי אשה בלומית הן הן שלוחיי הן הן עדיי וכן
בגירושין וכן בדיני ממונות ׳ ואסיקנא והשתא
והשתא דתקון רבנן שטעת היסת משתבעי
ערים דיהבנא ליה ומשתבע מלוה דלא שקיל
ושרע ליה לוה למלוה ׳ ושמעינן מינה
דלא מיחייב שליח למפרע באפי שהדי ׳
ההיא איתתא דאפקידו גבה מלוגא דשטרי
אתו יורשין קא תבעי ליה מינה אמרה להו
מחיים תפיסנא להו בי בתורת משכון ׳
אתו לקמיה דרב נחמן אמ' לה אית לך שהדי
דתבעה מינך מחיים ולא יהבת ניהליהו אמ'
ליה לא אם כן הויא תפישה דלאחר מיתה
ותפישה דלאחר מיתה ולא בלום הוא ומטלטלי
לבעל חוב לא משתעבדי ובין דלא תפשא
לה מחיים קם ליה בדשות יורשין ׳ והדין
דינא דגמרא הוא אבל השתא תקינו רבנן
דמיגבא למגבא בעל חוב מיתמי ממטלטלי
ומסתברא לן דהאי דינא עד כאן לא אמרו רב נחמן
לאיתויי שהדי דמחיים תפשא ליה במלוגא
דשטרי בלחוד הוא דדינא הכי ולא גמרינן

את עצמה לשבוע חציצה ביריה נעשה כמי
שטעה בדבר משנה וחוזר · ואמ׳ רב עמא
האי ריינא דאשבע בתעלי נעשה כמי שטעה
בדבר משנה וחוזר והלכתא כותיה דרבא דהא
לא נקיט מידעם ביריה ולא הלכתא כותיה דרב
עמא דהא נקיט חציצה ביריה · שבועה
מעומד ותלמיד חכם מיושב · שבועה בספר
ותלמידי חכמים לפתחלה בתעלין · תנו
רבנן שבועת הדיינין אף בלשונה נאמרה
בי כבל לשון אומ׳ לו הוי יודע שכל העולם נזדעזע
בשעה שאמ׳ הקב״ה בסיני לא תשא את שם
יהיה לשוא · כל עבירות שבתורה נערעין
ממני וכאן ממני וממשיתו שנא׳ אל תתן את
פיך לחטיא את בשרך ואין בשרו שלא קרובו של
ומבשרך אל תתעלם · כל עבירות שבתורה
נערעין ממנו וכאן ממנו ומכל העולם כולו שנא׳
אלה יכחש וריצוח וגנוב ונאוף · וכתי׳ בתריה
על כן תאבל הארץ · כל עבירות שבתורה
יש להן זכות תולין לו ער שנים ושלשה דורות
וכאן נערעין לאלתר שנא׳ היוצאתיה נאם
יהים הוצאתיה לאלתר ובאה אל בית הגנב
זה גונב דעת הבריות שאין לו ממין אצל חבירו
וטוענין ומשביעין ואל בית הנשבע בשמי לשקר
כמשמעו ולנה בתוך ביתי וכלתו ואת עציו
ואת אבניו הא למדת דברים שאין אש ומים
מכלין אותן שבועת שוא מכלה אותן אם אמ׳
איני נשבע ליטרין אותו מיד ואם אמ׳ הריני
נשבע אותן העומדין אומ׳ זה לזה סורו נא מעל
אהלי הרשעים האלה וכשמשביעין אותי אומ׳
לו הוי יודע שלא על דעתך אנו משביעין אותך
שא על דעתנו ועל דעת בית דין · הטענה
שתי כסף · אמ׳ רב עצירת טענה שתי כסף
ושמוש אמ׳ טענה עצמה שתי כסף אפילו לא
כפר שא בפרוטה או לא הודה שלא בפרוטה חייב ·
והלכתא כותיה דרב דאמ׳ עצירת הטענה
שתי כסף דהא תני ר חייא למיועי לרב סלע יש
לו בידך אין לך בידו שלא סלע חסר שתי כסף
חייב חסר מעה פטור · שתי כסף ופרוטה
יש לו בידך אין לך בידו שלא פרוטה חייב אמ׳ רב
נחמן אמ׳ שמואל לא שנו שלא כטענת מלוה
והודאת לוה אבל טענת מלוה והעדת עד אחד
אפי׳ לא טענו שלא בפרוטה וכפר בו חייב דכתי׳ לא
יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת לכל
עון ולכל חטאת הוא ראינו קם אבל קם לשבועה
ואמ׳ מר מקום ששנים מחייבין אותו ממין אחד
מחייבו שבועה וכן הלכה · אמ׳ רב נחמן אמ׳
אמ׳ שמוש טענו חטים ושעורים והודה לו
באחר מהן חייב ואמ׳ ליה ר׳ יצחק יישר וכן אמ׳
ר׳ יוחנן יישר וכן הלכתא דהא רב עמא דהוא
בתרא קא פסק הכי ואמ׳ טענו כלי ופרוטה והודה
בכלי וכפר בפרוטה פטור הודה בפרוטה
וכפר בכלי חייב הרא כרב דאמ׳ כפירת הטענה
שתי כסף והרא כשמוש דאמ׳ טענו חטים ושעורי
והודה לו באחר מהן חייב · ועור נרס׳ כפי
שנים אוחזין בטלית ולמאן דאמ׳ הילך פטור
קרקע מאי איצטריך למעוטה משבועה האכל
קרקע הילך הוא אמ׳ לך כי איצטריך קרא היכא
דחפר בה בורות שיחין ומערות אי נמי היכא
דטענו כלים וקרקעות והודה בכלים וכפר
בקרקעות אי אמרת בשלמא בעלמא כי האי
גונא חייב היינו דאיצטריך קרא למעוטי קרקע
כי האי גונא משבועה שלא אי אמרת בעלמא כי
האי גונא פטור אמאי איצטריך קרא למעוטי
קרקע משבועה האכל טענו חטים ושעורים
והודה לו באחר מהן פטור שלא לאו מדשנינן
הכי בקרקע מכלל דטענו חטים ושעורי
והודה לו באחר מהן חייב · תניא טענו חטים
והודה לו בשעורים פטור וכן נמלוש מחייב
וגרס׳ בפרק המניח את הבד אמ׳ רבה בר נתן
טענו חטים והודה לו בשעורים פטור · לימא
מסייעא ליה דתניא טענו חטים והודה לו
בשעורים פטור אי מהתם הוה אמינא מאי
פטור פטור מדמי חטים ולעולם חייב בשעורים
קמל דפטור לגמרי · ואקשינן עלה ופריק
וקמא לה הא דרבה בר נתן ולא אפריכא ר
הילכך הלכתא כותיה · אמ׳ רב ענין אמ׳
שמוש טענו חטים וקרם והודה לו בשעורים
אם כמערים חייב ואם כמודה חייב כלומ׳ עודנו
מכקש לומ׳ ושעורים וקרם הוא והודה לו
בשעורים אם לפי תומו עשה כן פטור משבועת
התורה ואם כמערים חייב · ואמ׳ רב ענין
אמ׳ שמוש טענו שתי חטים והודה לו באחר
מהן חייב לכך יצאו כלים למה שהן ·

מתני׳ מנה יש לי בידך אין לך בידי פטור ·
אמ׳ ת נחמן ומשבישין אותו
שבועת הסת · מאי טעמא חזקה אין אדם
תובע ממון שלא אם כן יש לו רב חביבא מתני לה
אסופא מנה לי בידך אמ׳ לו הן למחר אמ׳ לו
תנהו לי אמ׳ לו נתתיו לך פטור אמ׳ רב נחמן
ומשבישין אותי שבועת הסת מאן דמתני לה
אריש כל שכן אסופא ומאן דמתני לה אסופא
הכא הוא דאיכא דרבא דמחוסר אכל הכא הילכא

3x6
224

וקיימי תרויהו בריצא · גרסינן בגיטין
בפירקא קמא שלח ליה מר עוקבא לר'
אעזר בני אדם העומדין עלי ובידי למוסרן
למלכות מהו שירטטו וכתב ליה אמרתי
אשמרה דרכי מחטוא בלשונו אשמרה לפי
מחסום בעוד רשע לנגדי · אעפ"י שרשע
לנגדי אשמרה לפי מחסום שלח ליה קא
מצערן לי טובא ולא מיצינא דאיקום בהו
שלח ליה דום לי' והתחולל לו דום לי' והא
יעיל לך דחלים השכם והערב עליהם לבית
המרזח והן כלים מאליהן · ושמעינן
מינה דאפי' במקום יעור אסיר למסר
ברישא למלכות לא שנא גופיה ולא שנא
ממוניה · היהוא גברא דאפקידו גבי
נסא דכספא אגב גאבי עיליה שקליה
יהביה ניהליה אתו לקמיה דרבא פטריה
אמ' ליה אביי האי מיצל עיצמו בממון חברו
הוא אמ' ליה אשי נחזי אנן אי אמיד עליה
אתו ואי לא אמיד ודאי אההוא כסא הוא
דאתו · היהוא גברא דאפקידו גביה
ארנקא דדיינין שבוים אתו גבי עליה
שקליה יהביה ניהליה אתא לקמיה דרבא
פטריה אמ' ליה אביי האי מיצל עיצמו
בממון חברו הוא אמ' ליה אין לך שבוים
גדול מזה · היהוא גברא דיהוה קא סלקי
אינשי למעברא הוה קא ממיק חמריה קא
באני דני טבנן אינשי מלא ביה חד מיניהו
לחמריה שדייה בנהרא טבעיה אתא לקמיה
דרבא פטריה אמ' ליה אביי האי מיצל
עיצמו בממון חברו הוא אמ' ליה האי רודף
הוא רבא לטעמיה דאמ' רודף שהיה רודף
אחר חברו להרגו ושבר את הכלים של
נרדף בין של כל אדם פטור מאי טעמא
מתחייב בנפשו הוא ונרדף שהיה רודף מפני
הרודף ושבר את הכלים של רודף פטור
של כל אדם חייב של רודף פטור לא יחא
ממונו חמור מגופו של כל אדם חייב שיציל
עיצמו בממון חברו ורודף שהיה רודף אחר
הרודף להציל ושבר את הכלים בין של רודף
בין של נרדף בין של כל אדם פטור ולא מן
הדין לא שנאמ' אתה אומן כן אין לך אדם
שהוא מציל את חברו מיד הרודף ·

מתני' הגוזל את חברו או לוה ממנו
או שהפקיד לו בישוב לא יחזיר
לו במדבר על מנת לצאת במדבר יחזיר
לו במדבר האומ' לחברו גזלתיך והלויתני
והפקדתה אצלי ואיני יודע אם החזרתי
לך אם לא החזרתי חייב לשלם אבל אני
יודע אם גזלתיך אם הלויתני אם הפקדתה
אצלי אם לא הפקדת פטור משלם
ורמינהי מלוה משתלמת בכל מקום אבדה
ופקדון אין משתלמין אלא במקומן
ושמעינן השתא ממתניתין ומכריתא ·
דהמלוה את חברו בישוב אית ליה רשותא
למיגבא מיניה ברברא אפי' בעל כורחיה
דלוה אבל אי לא בעי מלוה לאיפרועי ·
ברברא לית ליה רשותא ללוה למימר
ליה למלוה הא זוזי דאית לך גבאי לא קימיה
באחריותיה דלוה ער רפרע ליה למלוה
בישוב כר אוקפיה בישוב · והני מילי מלוה
אבל אברה דאשכחה בישוב אי נמי פקדון
דאיתעקר גבי בישוב לית ליה למארי ·
אבירתא או מארי פוקדנא רשותא למתב
למתבעיה לחבריה בגויהו כדברא חיכא
דליתנהו גביה וכי תימא דלא מיחייב חבריה
לאהדורינהו ניהליה ברברא היכא דליתנהו
גביה הם הכי אי איתנהו גביה ולא נאנאי
מארי'הו למישקלינהו ברברא לית ליה ·
רשותא להאיך לאותבינהו גביה ולמיזל לא
מיחייב באחריותהון עד דמהדר להו לישוב ·

האומ' לחברו גזלתיך והלויתני והפקדת
אצלי ואיני יודע אם החזרתי לך ואם לא
החזרתי חייב ודוקא ברקא תבעליה חבריה
דכיון דבריא ליה שגזל או שלוה ומסתפק
ליה אם החזיר ואם לא החזיר חייב דאין ספק
מוציא מיד ודאי אבל אי לא תבעי ליה חבריה
לא איהו אמ' מרעתא דנפשיה וחבריה לא
קא תבע ליה אינו חייב לא בבא לצאת ידי
שמים · יהיכא תבעי ליה חבריה ואמ'
ליה מנה לי בידך והוא אומ' לא ידענא אי
לינא מיניך אי לא פטור והינו דתנן אבל אם
אמ' איני יודע אם גזלתיך אם הלויתני אם
הפקדת אצלי אם לא הפקדת פטור ורב
הונא ורב יהודה דאוקמוה למתניתא בדלא
תבעי ליה הילכתא כותיה לא אע"ג דקא תבע
ליה פטור דקימא לן כרב נחמן וכל יוחנן
דאמרי מנה לי בידך והלה אומ' איני יודע
פטור ואם בא לצאת ידי שמים חייב ·

מתני' הגונב טלה מן העדר והחזיר
ומת או ניגנב חייב באחריותו
אם לא ידעו בו הבעלים לא בגניבתו ולא
בחזירתו ומנו את היצאן והיא שלמה פטור

אמ' רב נחמן משמיה דרבא מכי כנשתא לכי
רבנן שרי מכי רבנן לכי כנשתא אסיר ׃
ורב נחמן משמיה דרבא אמ' אינבא ׃ והלכת
כרב נחמן דאמ' ר' יהושע בן לוי בית הכנסת
מיתר לעשות בית המדרש דאלמא בית המדרש
עדיף ׃ תנו רבנן מניחין תורה על גבי תורה
ותורה על גבי חמשין וחמשין על גבי נביאים
ונביאים על גבי כתובים ׃ אבל לא נביאים
וכתובים על גבי חמשין ולא חמשין על גבי
ספר תורה ׃ אמ' רבה בר בר חנה אמ' ר' יוחנן
משום רבן גמליאל אין מוכרין ספר תורה אפי'
ישן ליקח בו חרש אמ' ר' יוחנן משום ר' מאיר
אין מוכרין ספר תורה שלא ללמוד תורה ולישא
אשה ׃ תני רבנן לא ימכור ארם ספר תורה
אלא שאינו צריך לו יתר על כן אמ' רבן
שמעון בן גמליאל אפי' אין לו מה יאכל ימכר
ספר תורה או בתו אינו רואה סימן ברכה לעולם
פיס וכן במיתריהן ׃ אמ' רבא
לא שנו שלא שמכרו והותירו אבל גבו והותירו
מותר ומכרו והותירו נמי לא אמרן שלא שלא
התנו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר
בשעת מכירה אבל התנו שבעה טובי העיר
במעמד אנשי העיר מותר אפי' לרבנסיא ׃
מאי רבנסיא פרשא רמתא ׃ אמ' רבה בר
בר חנה אמ' ר' יוחנן בני העיר שהלכו לעיר
אחרת ופסקו עליהן צדקה נותנין ואשה
באין מביאין אותה עמה ומפרנסים בה עניי
עירם ׃ תניא נמי הכי בני העיר שהלכו לעיר
אחרת ופסקו עליהן צדקה נותנין ואשה
באין מביאין אותה עמהן ומפרנסין בה עניי
עירם ׃ ויחיד שהלך לעיר אחרת ופסקו
עליהן צדקה נותן לעניי אותה העיר ׃
רב הונא גזר תענית ולא ירדו גשמים רב הונא בר
חנילאי ובל בני מאתי רמו עליהו צדקה והוו
כי בעו למיזל אמרו ליתבינהו רן מי לזיל
ליפרנס נהו עניי מאתן אמ' להו תנינא בד"א
בשאין שם חבר עיר אבל יש שם חבר עיר תנתן
לחבר עיר ודירי ודודכו עלי סמיכו ׃ אין
מוכרין משל רבים ליהיר מפני שמורידין אותו
מגדולתו דברי ר' מאיר אמרו לו אם כן אף מעיר
גדולה לעיר קטנה ׃ אין מוכרין בית הכנסת
שלא על תנאי אמתי שיריצו יחידיהו דברי ר'
מאיר וחכמים אומ' מוכרין אותו ממכר עולם
חוץ מארבעה דברים למרחץ לבורסקי לבית
הטבילה ולבית המים ר' יהודה אומ' מוכרין אותו
לשם חצר והלוקח מה שירצה יעשה ׃

ועיר אמ' ר' יהודה בית הכנסת שחרב אין מספידין
בתוכו ואין מעבירין בתוכו הבלים ואין פורשין
בתוכו מצודות ואין שוטחין על גבי פירות ואין
עושין אותו קפנדריא שנא' והשמיתי את מקדשיכם
קדושתן אף בשהן שוממין עדיין עושין אותם לא
תלוש מפני עגמת נפש ׃ אמ' רב יהודה אמ'
שמוש מיתר ארם לה שתין מים בתוך ארבע
אמות של תפלה ׃ שאלו תלמידיו את ר'
זכאי כמה הארכת ימים אמ' להם מימי לא
השתנתי מים בתוך ארבע אמות של תפלה
ולא כניתי שם לחבירי ולא בטלתי מקדוש
היום אימא זקנה היתה לי לעם אחת לא היה
לי קדושא מברה משה של ראשה והביאה לי
קדוש היום ׃ תאנא בשמתה היא הניחה לו
שלש מאות גרבי יין בשמת הוא הניח לבניו
שלשת אלפים גרבי יין ׃ פיס
ועיר אמ' ר' יהודה בית הכנסת כו' ׃
תני רבנן בתי כנסיות ובתי מדרשות אין נוהגין
בהן קלות ראש ואין אוכלין בהן ואין שותין בהן
ואין נאותין בהן ואין מטיילין בהן ואין נכנסין
בהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמי
אבל קורין בהן ושונין בהן ומספידין בהן הספד
של רבים ומכבדין אותן ומרביצין אותן אמ'
ר' יהודה אמתי בישובן אבל בחורבנן מניחין אותן
על בהן עשבים לא יתלוש מפני עגמת נפש ׃
אמ' רב אסי בתי כנסיות של בבל על תנאי הן
עשויות ואעפ"ב אין נוהגין בהן קלות ראש ומאי
ניהי חשבונות ראמ' רב ששת בית הכנסת שמישבין
בו חשבונות לסוף מלינין בו מת מיצוה ׃ ואין
נאותין בהן ׃ אמ' רבא חכמים ותלמידיהן מותרי
ראמ' ר' יהושע בן לוי מאי ני רבנן ביתא דרבנן ׃
ואין נכנסין בהן בחמה מפני החמה ובגשמים
מפני הגשמים ׃ רבינא ורב אחא בר אבא הוו
קימי קא שילי שמעתא מרבא אתא זילחא
דמטרא עילי לבי כנשתא אמרי האי דעיילינן
לבי כנשתא לאו משום דמטרא הוא שלא משום
דשמעתא בעא עילותא ׃ אמ' ליה רב אחא
בריה דרבא לרב אשי כי איצטריך ליה לאינש
למקם גברא מבי כנשתא מאי אמ' ליה אי צורבא
מרבנן הוא לימ' שמעתא ואי תנא הוא לימ'
הלכתא ואי קרא הוא לימ' פסוקא ואי לאו כר
תכי הוא לימ' ליה לינוקא מאי פסוקין אי נמי
נשחי פירתא וניקום ׃ ומספידין בתוכו
הספד של רבים ׃ מחוי רב חסדא כגון הספדא
דקאכי ר' ששת מחוי רב ששת כגון הספדא
דקאי ר' חסדא ׃ תפרים ספרא לכלתיה

ועל היה רעה ועל החרב מתריעין עליהן מיד
מפני שהיא מכה מהלכת · תנו רבנן על
השרפון ועל הירקון בכל שהוא ארבה חסיל
אפי׳ לא נראה אלא כנף אחד מתריעין עליהם
מיד · תנו רבנן היה רעה שאמרו בזמן שהוא
משולחת מתריעין עליה בזמן שאינה משולחת
אין מתריעין עליה · כיצד נראתה בעב ג
משולחת · בשדה אינה משולחת · נראתה
ביום משולחת · בלילה אינה משולחת ·
טרפה שני בני אדם ואכל אחד מהם משולחת
אכלה שניהם אינה משולחת · עלתה לגג
ונטלה תינוק מעריסתו משולחת · ועל החרב
תנו רבנן אין צריך לומ׳ חרב שאינה של
שלום שלא אפי׳ חרב של שלום שאין לך חרב
של שלום יותר משל ערוגה נכה ואפיפ נכשל
בה ישיהו המלך שנא וישלח אליו מלאכים
לאמר מה לי ולך מלך יהודה לא עליך אני
הולך היום כי אם בית מלחמתי אני הולך ואלהים
אמר לבהלני חדל לך מאלהים אשר עמי פן
ישחיתך · מאן שהים אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב
זו עבודה זרה · אמ׳ היאיל ויקא בטח בעי
יבילנא ליה וכתי ויחרו המורים למלך אשור
ואמ׳ רב יהודה אמ׳ רב שעשהו בכברה ״

מתני׳ מעשה שירדו זקנים מירושל
לעריהם וגזרו תענית על שערה
כמלא פי תנור שרפון באשקלון ועוד גזרו
תענית על שאכלו זאבים שני תינוקות בעבר
הירדן ר׳ יוסי אומ׳ לא על שאכלו אלא על שנראו ·
ועל זו מתריעין בשבת על עיר שהקיפוה
גוים או נהר או ספינה המטורפת בים · ר׳
יוסי אומ׳ לעזרה ולא לעגלה שמעון התימני
אומ׳ אף על הדבר ולא הורו לו חכמים ·

תנו רבנן עיר שהקיפוה גוים או נהר וספינה
המטורפת בים ויחיד הנדרף מפני גוים ומפני
רוח רעה ומפני הלסטים מתריעין עליהן
בשבת ועל כולן רשאין לסגף עצמן בתענית
ר׳ יוסי אומ׳ אין היחיד רשאי לסגף עצמו בתענית
מפני מיצטרך לבריות ואין הבריות מרחמות
עליו · **מתני׳** על כל ערה שלא תבא
על העבור מתריעין עליהן
חוץ מרוב הנשמים מעשה שאמרו לחוני
המעגל התפלל שירדו גשמים אמ׳ להם צאו
והכניסו תנורי פתחים בשביל שלא ימוררו
התפלל ולא ירדו גשמים עג עו נה ועמר
כתיכה ואמ׳ רבונו של עולם בנך שמו פניהם
על׳ שאני בבן בית לפניך נשבע אני בשמך

הגדול שאיני זז מכאן עד שתרחם על בניך ·
התחילו גשמים מנטפין אמ׳ לא כך שאלתי
אלא גשמי בורות שיחין ומערות ירדו בזעף אמ׳
לא כך שאלתי אלא גשמי רצון ברכה ונדבה
ירדו כתקנן עד שעלו ישרא׳ מירושלם להר
הבית מיובו הגשמים אמרו לו כשם שהתפללת
עליהן שירדו כך התפלל עליהן שילכו להם
אמ׳ להם יצאו וראו אמ׳ נמחית אבן טוענים ·
מאי טעמ׳ אמ׳ ר׳ אבא אמ׳ שמיעל לפי שאין
מתפללין על רוב הטובה שנא הביאו את המעש
אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובחנוני נא ב
בזאת אמר י׳ צבאות אם לא אפתח לכם את
ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי
די · מאי עד בלי די אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב
עד שיבלו שפתותיכם לומ׳ די · אמ׳ רב יהודה
אמ׳ רב ובגדלה מתריעין עליהן מיד · תניא
נמי הכי בזמן שהגשמים מרובין אנשי משמר
שולחין לאנשי מעמד תנו עיניכם באחיכם
שבגולה שלא יהיו בתיהן קבריהן · תנו
רבנן עד מתי יהיו נשמים ויהיו עבור פיסקין
מתעניתן כמלא ברך המחרישה רבי ר׳ מאיר
ר׳ יהודה אומ׳ כחריבה טפח בבינונית טפחים
בעבודה שלשה טפחים · וקיימ׳ לן כר׳ יהודה ״

מתני׳ היו מתענין וירדו להם גשמים קודם
הנץ החמה לא ישלימו · לאחר
הנץ החמה ישלימו · ר׳ שמעון אומ׳ קודם
חצות לא ישלימו לאחר חצות ישלימו ·
רב יהודה גזר תעניתא וירדו להם גשמים
אחר הנץ החמה סבר לאשלומי אמ׳ ליה ר׳
אמי קודם חצות ואחר חצות שנינו ״
ירוע קודם חצות לא ישלימו ערי כרמין
עבירא הוא אחר חצות ישלימו כבר עבר רובו
של יום בקדושה · **מתני׳** מעשה
שגזרו תענית בלוד ויהדו להם
גשמים קודם חצות אומ׳ להם ר׳ טרפון צאו
אכלו ושתו ועשו יום טוב יצאו ואכלו ושתו ועשו
יום טוב ובאו בין הערבים וקראו הלל הגדול ·
ולמדו הלל הגדול מעקרא אבי׳ ורבא דאמרי
תרוייהו אין אומ׳ הלל הגדול אלא בנפש שבעה
וברס מלאה ״

סליק פרקא סדר תעניות ·

בשלשה פרקים בשנה כהנים נושאין
את ידיהם ארבעה פעמים
ביום בשחרית ובמוסף ובמנחה ובנעילה
שערים בתעניות ובמערות וביום הכפורים ·
תעניות ומעמדות מיאת בהו מיסף חסורי

263
255

אי נמי אחזיק כל חד מיניהו בכנאתיה איסר
איסתלק ליתנין ליה ממנאתא דחבריה
ופלג לא מיבי לעכובי אהדדי ואע"ג דליתי
בה דין חלוקה דהא ליכא כל חד מיניהו רשו
רשותא בכנאתא דחבריה אמ' רב הונא
חיצר לפני פתחיה מתחלקת ורב חסדא אמ'
נותן לכל פתח ופתח ארבע אמות והשאר
חולקין כשוה תניא כותיה דרב חסדא
פתחים שבחיצר ישנ להן ארבע אמות לכל
אחר ואחר היה לזה פתח אחד ולזה שני
פתחים זה שיש לו פתח אחד נוטל ארבע
אמות וזה שיש לו שני פתחים נוטל שמנה
אמות היה לו פתח רחב שמנה אמות נוטל
שמונה אמות נגגר הפתח ברוחב ארבע
אמות בחיצר והני ארבע אמות על
שמנה דקאמרינן ארבע אמות על שמנה
רוקא ולא פגיא בביציר מארבע אמות ואע"ג
דאיכא עשר אמין כאורכא אי ליכא בפותיא
ארבע אמין ליתי בה דין חלוקה דכיון דליתי
בפותיה ארבע אמין לא חזיא לתשמישתא
אמ' אמימר האי חציר דסורי ישנ לו
ארבע אמות לכל רוח ולא אמרן שא דלא
יחד ליה פתחא אבל יחד ליה פתחא אין
לו ארבע אמות לפי פתחו אמ' רב הונא
אכסדרה אין לה ארבע אמות ארבע אמות
טעמ' מאי משום פירוק משאי איפשר דעייל
לגאוי ומפריק מיתיב רב ששת אחד
שערי בתים ואחד שערי אכסדראות ישנ
להן ארבע אמות כי תניא ההיא באכסדרא
רוחבית דלא איפשר למיעל לגאוי ומפריק
תנו רבנן בית שער אכסדרה ומרפסת
ישנ להן ארבע אמות היו חמשה בתין פתוחין
למרפסת אין להן שא ארבע אמות
גרסי' בפומבדיתא בית שאין בו ארבע אמות על
ארבע אמות פטור מן המזוזה ומן המעקה
ואין הארון השות עין חולקין בו דלא חזי לדירה
בעא מיניה רב הונא מר אמי אחד מבני
מבוי שבקש להחזיר פתחו למבוי אחר בני
מבוי מעכבין עליו או אין מעכבין עליו אכסנה
לפני בני אדם מתחלקת או לפני פתחים
מתחלקת אמ' לו בני מבוי מעכבין עליו
ואכסנה לפני בני אדם מתחלקת תניא
[illegible] שבחיצר מתחלק לפני פתחים
ואכסנא לפני בני אדם מתחלקת יש שפירשו
[illegible]

לפי שהארם ויש שפירשו אכסנה זו היא
אכסדרה של מלך או של עבריו כשנובין אותה
נובין אותה לפני בני אדם ולא לפני פתחים
הא דאמרינן בני מבוי מעכבין עליו הני מילי
מבוי שאינו מפולש מפני שמרבה עליהן את
הדרך אבל מבוי מפולש אין מעכבין עליו
דהוה ליה רשות הרבים אמ' רב הונא
אחד מבני מבוי שבקש לפתוח כנגר פתחו
בני מבוי מעכבין עליו שמרבה עליהן את
הדרך מיתיבי חמש חצרות הפתוחות
למבוי כולן משתמשות עם החיצונה והחיצונה
משתמשת לעצמה והשאר משתמשות
עם השניה והשניה משתמשת לעצמה
ומשתמשת עם החיצונה נמצאת הפנימית
משתמשת עם כולן ומשתמשת לעצמה
תנאי היא דתניא אחד מבני מבוי שבקש
להחזיר פתחו למקום אחר מבני מבוי מעכבין
עליו היה פתוח ובקש לפתחו אין בני מבוי
מעכבין עליו וחמש חצרות הפתוחות
למבוי כולן משתמשות עם החיצונה והחי
והחיצונה משתמשת לעצמה והשאר
משתמשות עם השניה והשניה משתמשת
עם החיצונה ומשתמשת לעצמה נמצאת
פנימית משתמשת עם כולן ומשתמשת
לעצמה דברי ר' שעזר אומ' חמש חצרות
הפתוחות למבוי כולן משתמשות כמבוי וקם
ליה רב הונא כר' שמעון בן שעזר וליתי
לדרב הונא דהא רב פליגא עליה דר' שמעון
בן שעזר וקימא לן הלכה כר' מחברו
היה פתוח ובקש לפתחו אין בני מבוי מעכבין
עליו אמ' רבה לא שנו שא שלא ערץ את
בעימיו אבל ערץ את בעימיו בני מבוי מעכבין
עליו אמ' ליה אביי לתנא דמסיעא לך
בית פתוח ישלו ארבע אמות ערץ את בעימיו
מטמא כל סביביו אמ' רב ענן אמ'
שמיט מבואות המפולשין לרשות הרבים
ובקשו בני מבואות להעמיד להן דלתות בני
רשות הרבים מעכבין עליהן דזמנין דרתקי
בני רשות הרבים ועילי להתם אמ' רב יהודה
אמ' רב מאיר שהחזיקו בו רבים אסור לקלקל
עיש ולא את השרה עד שיהא כר
תשעה קבין לזה ולא פליגי מר כי אתריה ומר
כי אתריה עשיטא חלק בכור וחלק
פשוט יהבינן ליה אחד מיארבא ובם מא
אמ' אביי היא היא רבא אמ' אמ' מר
הבכור הויתו בכבור ואין חלו

המיטלטלין קונין זה את זה ואמ' ר' שמעון בן
לקיש אני ים מלא מעות בכיס מלא מעות ג
ותרגמה ר' אבא בדינרא ניאקא ואינרא חר
פסלתו מלכות וחר פסלתו מדינה דכיון דלא
סאני הוה ליה עירא ומיקני בחליפין
איתמר רב ולוי חד אמ' מטבע נעשה חליפין
וחד אמ' אין מטבע נעשה חליפין אמ' רב פפא
מאי טעמיה דמאן דאמ' אין מטבע נעשה
חליפין משום דרעתיה אצורתא ואצורתא
עכירא דבטלא ומן אמ' עלא אין מטבע נעשה
בחליפין ומן אמ' רבה בר בר חנה אמ' ר' יוחנן
אין מטבע נעשה חליפין והלכתא אין מטבע
נעשה חליפין דאמ' מטבע נעשה חליפין
יחיד הוא אצל הכים ויקימא לן ריחיד ורבים
הלכה כרבים ועיר דהא רב עפא דהוא
בתרא הכי אפקא כרבעין למימר קמן
והא דתנן בקידושין כל הנעשה כמים כאחד
כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפיו תרייצנא
הכי כל הנישום כמים כאחד כיון שזכה זה
נתחייב זה בחליפיו והכי נמי מיסתברא דקתני
סיפא כיצד החליף שור בפרה או חמור בשור
שמע מינה והאי שמעתתא דכל הנעשה
כמים כאחד חזינן בה עירושא דלא דייק
ומשום הכין חזינן לעירושה ולכרוכה שפיר
אקשינן ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא ד
מתניתין דקתני כל הנעשה כמים כאחד
דמטבע ניהו דאלמא מטבע נעשה חליפין
מאי כיצד ועריך הכי קאמ' ועירות נמי עכרי
חליפין כיצד החליף כשר שור בפרה או כשר
חמור בשור וכו' ואקשינן הניחא לרב ששת
דאמ' עכרי חליפין אפשר לתרוצי מתני
הכין שא לרב נחמן דאמ' עכרי לא עכרי חליפין
ולא אפשר לתרוצי מתניתין דלאו הלכתא
מאי כיצד ועריך הכי קאמ' וישרמים שהן
בחליפין כיצד החליף כמי שור בפרה או כמי
חמור בשור וכו' קתני כרישא מטבע
שניתן בתורת חליפין שנעשה חליפין והדר
תאני דישמטבע שלא ניתן בתורת חליפין
וקונה בחליפין ועלה קתני כיצד ופיר תורת
חליפין מטבע בעינן שהוא עתים בידו ומר
ומתניסו לחברו בחפץ בעינן יהוץ ומצוי
ופיר תורת המים כגון שקיצץ מוכר בחפץ
שלו המים כך וכך ממטבע פלו ואפ"ג שאין
כיד הקונה מאותו מטבע כלום ונפ אינו כ
מצוי ברשותו והינו דקאמ' וישרמים שהן
בחליפין כיצד החליף כמי שור בפרה או כמי
חמור בשור ופיר כגון שמכר ראובן שור לר'
לשמעון בחמשים זוז ומשכו שמעון לשור
ונתחייב ברמיו והיתה לשמעון פרה והוא רוצה
למוכרה אמר לו ראובן לשמעון מכור אותה
לי בחמשים זוז רמי השור שיש לי בידך אם
אמ' לו הן הרי היא לך ברמים שיש לך בידי
קנה הואיל וזכה ברמים וברשותו הן נתחייב
זה בחליפיו שהיא הפרה ואפ"ג שעדיין לא
משך אותה ואם מתה או כחשה ברשותו מתה
וברשותו כחשה הנה שו הרמים בחליפין ואפ"ג
פי שלא ניתנו בתורת חליפין וטעמ' דהא
מילתא דרב נחמן סבר לה כר' יוחנן דאמ'
דבג תורה מעות קונות ומה טעם אמרו משיכה
קונה גזרה שמא לו נשרפו בעליה
ומילתא דשכיחא גזרו בה רבנן ומילתא דלא
שכיחא לא גזרו בה רבנן וכל האי שיקלא ו
וטריא אף על גב דלא אעטריכנן ליה אלא
למאי דסליק אדעתין מעיקרא דמטבע נעשה
חליפין וכבר איתברר דאין מטבע נעשה חליפין
ומתניתין כבר תרייצנא כל הנישום כמים
כאחד ונקט ליה החוא תירוצא האי תירוצא
אחרינא נמי אפ"ג דלא עריכין ליה הלכתא
הוא דסבירא לן דישרמים שהן בחליפין ואי
לאו דסבירא לן הכי לא הוה מתרייצנא כ
מתניתין הכא דהא הוא תירוצא דעכרי עכרי
חליפין דלאו הלכתא הוא קא דחינן ליה
ואפיקנא כי האי תירוצא בתרא ונקט ליה האי
תירוצא אליבא דרב נחמן כר' יוחנן דהלכתא
כותיה אמ' רב פפא אני למאן דאמ' אין
מטבע נעשה חליפין איקנויי מיקני בחליפין
מידי דהוה אעבדי לרב נחמן פירי לרב נחמן
לאו דאף על גב דאינהו לא עבדי חליפין כ
מיקני בחליפין טיבעא נמי איקנויי מיקני
בחליפין ואותבינן עליה דרב פפא ואפיקנה
דאין מטבע נקנה בחליפין ואף רב פפא הדר
ביה דרב פפא הוו ליה תריסר אלפי זוזי כי
הוזאי ואקנינהו נהליה לרב שמוש כר אחא
אגב אפופא דכיתיה וכי אתא נפק לאפיה ער
תיוך אמ' רבא אמ' רב הונא מכור לי נשו
קנה ומחזיר אונאה סבר לה כר' יוחנן דאמ'
דבר תורה מעות קונות ומה טעם אמרו ב
משיכה קונה גזרה שמא יאמר לו נשרפו
חטיך ומילתא דשכיחא גזרו בה רבנן ומילתא
דלא שכיחא לא גזרו בה רבנן פשיטא
דמיין ואין מפקיר עליהן הא קא אמרינן דק
דקאני דבחליפין דמו חליפין ומקניר עליהן

120

שהתנה עמה יכולה היא שתאמר סבורה הייתי
שאני יכולה לקבל ועכשיו איני יכולה לקבל
וחכמים אומ' מקבלת היא על כרחה חוץ ממיכה
שחין מעני שהוא ממקתו ומעשה בעיזדן נבורסי
שמת והילו את טרפי אמ' חכמים יכולה היא
שתאמר לאחיך הייתי יכולה לקבל ולך איני
יכולה לקבל · מאי פעל פוליפוס אמ' רב
יהורה אמ' שמוט ריח החוטם כמתניתא תנא
ריח הפה · מקמץ אמ' רב יהורה אמ' רב
יהודה זה המקמץ עצאת בלבים · מיצרף
נחשת · זה המיצרף נחשת מעיקרו ·
ומעשה בעיזדן נבורסי שמת והיה לו אח וכו'
גרסי כפר ושו'ן הלוקין אמ' רב ששת משום ר'
שמעזה בן עזדיה מנין ליבמה שנפלה לפני ג
מיכה שחין מנן שחוסמין שאין חוסמין אותה
שנא לא תחסום שור בדישו וסמיך ליה כי
ישבו אחים יחדו · אמ' רב האומר איני זן
ואיני מפרנס ויוצא ויתן כתובה אזל ר' אלעזר
אמרה לשמעתא קמיה ד' שמוט אמ' אכסיה
שערי לשעזר עד שכופין אותו להוציא ויכניסה
לזון · והלכת כשמוט ואעפ"ג דאתמרא נמי
משמיה ד' יוחנן כותיה דרב הא דתניא ר' זירא
ואמ' על דא אכסיה שערי לשעזר בבבל ·
אמ' רב יהודה אמ' רב אסי אין מעשין שא לעסולת
כי אמרתה קמיה דשמוט אמ' כגון אלמנה
לכהן גדול או גרושה וחלוצה לכהן הדיוט
ממזרת ונתינה לישראל וכת ישראל לנתין
ולממזר אבל נשא אשה ושהא עמה עשר
שנים ולא ילדה אין כופין אותו להוציא ורב
תחליפא בר אבימי אמ' שמוט אפי' נשא אשה
ושהא עמה עשר שנים ולא ילדה כופין אותו
להוציא · וכלהו בין הני דרבנן דתנן כמת
ושו שכופין אותו להוציא בין הני דאוקימנא
בגון שמעה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן
הדיוט כלהי ניתנין להי בשוטי דברבריס לא
יוסי עבד · וכל הני דמדרבנן אי אמרת
הויא כהדיה שבקינן לה כר ממיכה שחין ומי
שנשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה
אעפ"ג דאמרת דיורנא בהדיה כשהדי לא שבקינן
לה שא יוציא ויתן כתובה ומותרת להנשא
לשני ואעפ"ג שאין לו בנים כדגרסי כפר הבא על
יבמתו · תנו רבנן נשאת לראשון ולא היו
לו בנים לשני ולא היו לו בנים לשלישי לא
תנשא שא למי שיש לו בנים ואם נשאת למי
שאין לו בנים תיצא בלא כתובה · תניא אמ'
ר' יוסי סח לי זקן אחד מאנשי ירושלם עשרים
וארבעה מיני שחין הם וכלן אמ' חכמי השמש
המטה קשה להם ובעלי ראתן קשה מכולן ג
ממאי הוי רתניא הקידרם ושמש הויין לו בנים
נבעין הקידרם ושמשו הויין להם בנים בעלי
ראתן · מכריז ר' יוחנן הזהרו מזבובי בעלי
ראתן · ר' זעירא לא הוה יתיב בזיקיה ר' טעזר
לא הוה עייל באהליה · ר' אמי ור' אסי לא הוו
אכלי מביעי דההוא מבואה ·

סליק פירקא

האשה שנפלו לה נכסים עד שלא תתארס
מודים בית שמאי ובית הלל שמוכרת ונותנת
וקיים · נפלו לה נכסים משנתארסה בש
אומ' המכור וכה אומ' לא תמכור טו ושו מודים
שאם מכרה ונתנה קיים אמ' ר' יהודה אמר
לפני רבן גמליאל הואיל וזכה באשה לא יזכה
בנכסים · אמ' להן על החדשים אנו בושים
שא שאתם מגלגלין עלינו את הישנים ·
תניא ר' יהודה אומ' אמרו לפני רבן גמליאל
הואיל והארוסה אשתו והנשואה אשתו מה
נשואה מכרה בטל אף ארוסה מכרה בטל אמ'
להם אף הנשואה לא תמכור ואם מכרה
ונתנה קיים אמרו לו הואיל וזכה באשה לא
יזכה בנכסים אמ' להן על החדשים אנו בושים
שא שאתם מגלגלין עלינו את הישנים · רב
ושמוט דאמרי תרוייהו בין שנפלו לה נכסים עד
שלא תתארס ובין שנפלו לה נכסים משנתא
משנתארסה ונשאת הבעל מוציא מיד הלקוחות
דתניא רבותי חזרו ונמנו בין שנפלו לה עד
שלא תתארס ובין שנפלו לה משנתארסה
ונשאת הבעל מוציא מיד הלקוחות · וכן
הלכתא · מתני' נפלו לה משנשאת
טו ואלו מודים שיוציא הבעל
מיד הלקוחות · לימא תניא לתקנת אושא
דאמ' ר' יוסי בר' חנינא באושא התקינו האשה
שמכרה בגבסי מלוג כחיי בעלה ומתה הבעל
מוציא מיד הלקוחות · לא מתני' בחיי
ולפירית תקנת אושא בגובה של קרקע ו
ובאחר מיתה · מתני' ר' שמעון חולק
בין נכסים ידועין לנכסים שאינן
ידועין נכסים הידועין לבעל לא תמכור שאם
מכרה ונתנה בטל ושאינן ידועין לבעל תמכור
שאם נתנה ומכרה קיים · טו הן ידועין ואלו
הן שאינן ידועין אמ' ר' יוסי בר' חנינא ידועין
מקרקעי שאינן ידועין מטלטלי וד' יוחנן אמ'

מן העולם הזה בלא ברכה מעל מאי תקנתיה
ילך אצל חכם מעקרא וילמדנו ברכות כדי שלא
יבא לידי מעילה אמ' רב יהודה אמ' שמואל כל הנהנה
מן העולם הזה בלא ברכה כאלו אוכל מקדשי שמים
שנא' לה' הארץ ומלואה ' ר' לוי רמי כתו' לה'
הארץ ומלואה וכתי' השמים שמים לה' לא קשיא
כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה ' אמ' רב
יהודה אמ' שמואל וכן אמ' ר' יצחק אמ' ר' יוחנן שמן
זית מברכין עליו בורא פרי העץ ודוקא היכא דהשש
בגרונו ושתי ליה על ידיה אינגריון דהוה ליה שמן
עיקר דתניא החושש בגרונו לא יגרערנו בשמן
אבל נותן הוא שמן הרבה להיות אינגרון ובולע
אבל היכא דאכיל ליה על ידי הפת הויה ליה הפת
עיקר ותנן זה הכלל כל שהוא עקר ועמו טפילה
מברך על העקר ופוטר את הטפילה ואי שתי ליה
משתא אזוקי מזיק ליה ולא מברך עלייה '
קימחא דחיטי רב יהודה אמ' בורא פרי האדמה
והב נחמן אמ' שהכל נהיה בדברו ' קורא רב
יהודה אמ' בורא פרי האדמה ושמואל אמ' שהכל
נהיה בדברו והלכתא כשמואל ' אמ' רב יהודה
אמ' רב עלף של ערלה זורק אביונות ואוכל
קפריסין ' רבינא אשכחיה למר בר רב אשי דקא
זריק אביונות ויקא אכיל קפריסין והכין הלכתא
דזריק אמ' האביונות ואוכל אפי הקטפריס ומברכי
ערלה לאו פרי הוא נברכה נמי לאו פרי הוא
ולא מברכינן עלייה בורא פרי העץ אלא בורא פרי
האדמה ' אלפרי דטיבתא אומ' בורא פרי האדמה
יבישתא ולא כלום דלאו אוכלא אינון וכן זנגבילא
דטיבתא מברך עליה בורא פרי האדמה ויבישתא
ולא כלום ' חביץ קדרה וכן דייסא דכעין
חביץ קורא כגון דאיכא בת דוכשא רב יהודה אמ'
שהכל ורב נהוראי דרך דרב ושמואל האמרי תרוייהו
כל שרוב מחמשת המינין מברכין עליו בורא
מיני מזונות ואותבינן על רב ושמואל האמרי כל
שהוא מחמשת המינין מברכין עליו בורא מיני
מזונות דאלמ' לחידהו לא מברכינן עלייה בורא
מיני מזונות מהא דתניא הכוסס את החטה מברך
עליה בורא פרי האדמה טחנן אפאן ובשלן בזמן
שהפרוסות קיימות כתחלה מברך עליו המוציא
ולבסוף שלש ברכות ואם אין הפרוסות קיימות
כתחלה מברך עליו בורא מיני מזונות ולבסוף
ברכה אחת מענן שלש והכוסס את האורז מברך
עליו בורא פרי האדמה טחנן אפאן ובשלן אע"פ
שהפרוסות קיימות כתחלה מברך בורא מיני
מזונות ולבסוף בלא ברכה אחת מענן שלש ומלא
להו כתיובתא הילכך לגבי אורז כמברך ליה

מברך בורא מיני מזונות ולבסוף בורא נפשות
רבות כרתניא לה להא מתניתין תני גבי אורז
ולבסוף אינו מברך עליו ולא כלום מברך בורא
נפשות רבות והני מילי בראיתיה לאורז בעיניה
אבל על ידי תערובת לא ' רקיימ"ל בהא בבב
ושמואל דאמרי תרוייהו כל שיש בו מחמשת המינין
מברכין עליו בורא מיני מזונות דלא אתותב רב
ושמואל אלא לענין כל שהוא מחמשת המינין דאיתיה
בעיניה אבל כל שיש בו מחמשת המינין דלא
איתיה בעיניה אבל על ידי תערובת לא איתותב
הילכתא קיימא לן כותייכו דליכא מאן דפליג
ועוד דסוגין כותייהו ופת חוחן בתחלה מברך
שהכל ולבסוף בורא נפשות רבות ורהטא בין
דמפשי בה קמחא ובין דלא מפשי ביה קמחא
מברך עליו בורא מיני מזונות כרב ושמואל דאמרי
כל שיש בו מחמשת המינין מברך עליו בורא מיני
מזונות ולבסוף ברכה אחת מענן שלש ' אמ'
רב יוסף האי חביצא אי אית בה כזיתין כזית מברך
עליו המוציא ושלש ברכות ואי לית בה כזיתין
כזית כתחלה מברך עליו בורא מיני מזונות ולבסוף
ברכה אחת מענן שלש ורב ששת אמ' אפי' כזיתין
שאין בו כזית אמ' רבא והוא דאיכא עליה תוריתא
דנהמא וכן הלכתא ' אמ' אביי טריתא פטורה
מן החלה ' מאי טריתא איכא דאמרי מחתא גניל
ואיכא דאמרי נהמא דהנרקא ואיכא דאמרי לחם
העשוי לכותח דתני ר' חייא לחם העשוי לכותח
פטור מן החלה ואם עשאה כעבין חייבת כלמודין
פטורה ' האי טריתא דארעא מברך עלה
בורא מיני מזונות ואיקבע סעודתיה עליה מברך
עליה המוציא ושלש ברכות ' מר זוטרא קבע
עליה ומברך עליה המוציא ושלש ברכות '
אמ' מר בר רב אשי האיל ואדם יצא כה ידי חובתו
בפסח מאי טעמא לחם עוני אמ' רחמנא '
ואמ' מר בר רב אשי האי רובשא דתמרי מברכינן
עליה שהכל מאי טעמ' זיעא בעלמא הוא '
תמרי דעברינהו טרימא מברכינן עליהו בורא פרי
העץ ' מאי טעמ' כמלתיהו קיימי כר מעקרא
שתיתא רב אמ' שהכל נהיה בדברו ושמואל אמ'
בורא מיני מזונות ' אמ' רב חסדא ולא פליגי
הא בעבה הא ברכה עבה דלאכילה עברי להו בורא
מיני מזונות ורכה דלרפואה עברי לה מברך
שהכל ' עיס ועל הירקות הוא אומ'
בורא פרי האדמה ' קאתני ירקות דומיא דפת
מה פת שנשתנה על ידי האור אף ירקות שנשתנו
על ידי האור ' אמ' רבנאי משמיה דאבי זאת
אומרת שלקות מברכין עליהן בורא פרי האדמה

לי הוא מה לי אכזה שא לאו דאמ׳ ליה מנה
לאבא בר אבך ואמ׳ ליה חמשין דינרא וחמשין
לא ידענא אי אמרת בשלמא אביו כי האי גוונא
חייב אצטריך קרא למעוטי גבי יורשים שא אי
אמרת אביו כי האי גוונא פטור אצטריך קרא
למעוטי גבי יורשים ורב ושמואל האי
שבועת ה׳ תהיה בין שניהם מאי חדשי ביה
מיבעי ליה לכדתניא שמעון בן טרפון אומ׳
שבועת ה׳ תהיה בין שניהם מלמד שהשבועה
חלה על שניהם ומסתברא לן דהלכתא כר׳
אבא דאמ׳ כל המחויב שבועה ואינו יכול לישבע
משלם הילכך אם היו שניהן חשודין חזרה
שבועה למחויב לה ומתוך שאינו יכול לישבע
משלם והכי קיימינן בפל ריכתא כר׳ אבא וכל
היכא דמחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם
כגון הא דאמרי בחזקת הבתים אי רמיא לר׳
אבא להא דרמיא לחר שהדא ולתרתי שני
ולפירי וכדאמרי נמי בעסק שבועה היכי דמי
עסק שבועה כדרבא דאמ׳ מנה לי בידך אין
לך בידי שא חמשים והשאר איני יודע מתוך
שאינו יכול לישבע משלם דאמרי הכא אמ׳
רבא כותיה דר׳ אבא מסתברא וכו׳ אבל
לענין וכן היתומים מן היתומים כלחור עבדינן
כרב ושמואל כדבעינן למימר קמן יחזינן
מאן דסבר לענין היו שניהן חשודין דהלכתא
כר׳ יוסי דאמ׳ יחלוקו והא רב נחמן עבד עובדא
כותיה והא לאו מילתא היא חדא דהא רבא
דהוא בתרא קאמ׳ כותיה דר׳ אבא מסתברא
מדתנו ר׳ אמי שבועת ה׳ וכו׳ וקימא לן דרבא
ולא אישתיכא ועוד דהא אמרי בפרק שבועת
העדות אמ׳ אביי הכל מודים בשנגנדי חשוד
על השבועה ופרשי׳ לה כגון שהיו שניהם חשודין
דאמ׳ הזדה שבועה למחויב לה מתוך שאינו
יכול לישבע משלם ושמעינן מיהא דאביי
דהכין היא הלכתא דהיו שניהן חשודין חזרה
שבועה למחויב לה ולא שחזרה לסיני הילכך
ליתה לדרב נחמן דעביד עובדא יחלוקו וכר׳
יוחנן קימא ליה דר׳ אבא מדאביי ומדרבא דבתרא
ניהו מתני׳ החנוני על פנקסו כיצד
לא שיאמר לו כתוב בפנקסי
שאתה חייב לי מאתים זוז שא אמ׳ לו תן לבני
מאתים חטים ולפועלי בסלע מעות היא אומ׳
נתתי והן אומ׳ לא שלתי היא נשבע ונוטל והן
נשבעין ונוטלין אמ׳ כן נמנם כיצר שו ושו כאן
לידי שבועת שוא שא הוא נוטל שלא בשבועה
והן נוטלין שלא בשבועה תניא אמ׳ ר׳

טורח שבועה למה אמ׳ ליה ר׳ חייא תניא שניהן
נשבעין ונוטלין מבעל הבית ואמ׳ רבא
ופועלין נשבעין לבעל הבית במעמד חנוני כי
היכי דליכספי מיניה איתמר שנו כיתי
ערים המכחישות זו את זו אמ׳ רב הונא זו באה
בפני עצמה ומעידה וזו באה בפני עצמה
ומעידה ורב חסדא אמ׳ בהדי סהדי שקדי למה
לי והלכתא כרב הונא חדא דרב הונא רבי׳
ורב חסדא כראמרי בפרק הדר עם הנכרי
אמ׳ רב יוסף ביעתא בכותחא בעגאי מיניה
ורב חסדא בשניה ורב הונא ולא אורי לי
ועוד דגרסי בפרק חזקת בענין הנהו שה דר׳
ראי כחוש באבילתא לימא רב נחמן כרב הונא
ורבא כרב חסדא ואמרי אליבא דרב חסדא
כולי עלמא לא פליגי השתא לעדות אחרת
לא מהימני לאותה עדות מיבעי שא בין להבא
בין לרב נחמן ליתה לדרב חסדא מלוה
ולוה ושני שטרות שטר אחד במאה ושטר שני
במאתים וכת אחת חתומה על זו וכת אחת
חתומה על זו יר בעל השטר על התחתונה
שכיון שכת אחת מהן שקרנית ואין אנו יודעין
אי זו היא ידו על התחתונה נוטל השטר של
מאה ונשבע זה על המאתים ופטור שני
מלוין ולוה אחד היינו מתניתין כגון שהלוה
מסרים את שני המלוין ואומ׳ אין לאחד מהן
עלי כלום ואנו יודעין שכת אחת מהן נאמנת
וכת אחת שקרנית ואין אנו יודעין אי זו היא
לפי ערכך כל אחד מן המלוין לישבע שבאמת
העידו עליו ונוטל כמו שנשבעין החנוני ור
והפועלין ונוטלין שניהם מבעל הבית שיודעין
אנו בוראי שאחד מהן נאמן ואחד מהן שקרן
שני לוזין ומלוה אחד בעיא ולא איפשיטו
הילכך הוה ליה ספק ממונא וליתי ליה לתובע
ולא מידי שא משתבע כל חד מיניהו דליכא
גביה להדין מלוה ולא כלום ומפטר
ואיכא מאן דאמ׳ כתא הוה ליה ממון המוטל
בספק וחולקין ואנן לא סבירא לן הכי דלא
אמרינן ממון המוטל בספק חולקין שא היכא
דליתיה לממונא בידא רחד מיניהו אבל היכא
דאיתיה לממונא בידא רחד מיניהו לא אמרי
ממון המוטל בספק חולקין שא המוציא מחבירו
עליו הראיה ומסתברא לן דהני מילי דר
דאתו כולהו לבי דינא בהדי הדדי אבל היכא
דאתא מלוה בהדי חד מיניהו גבי מיניה דהיינו
רב הונא דאמ׳ זו באה בפני עצמה ומעידה
וזו באה בפני עצמה ומעידה ער אחד

102
94F

הבן לא אמרינן · אמרו ליה רבנן לרבינא
והלמ שליה שוויה לא חציף אינש לשוויה
לאביה שליה והלמ ארעווי ארעי קמיח ושתיק
אמ להו רבא בר שימי בפירוש מר לא סבר
לה להא דרב ושמוש · ומראשכחן לרבינא
דהוא כתרא דלא סבר לה להא דרב ושמוש ·
שמעינן דלית הלכת כרב ושמוש וכלהו רבואתא
קמאי חבי פסקו כבן רב אחא משבחא ובעל
הלכות פסוקות ובעל הלכות גדולות ורבינו
האיי גאון ז"ל בתשובותיו · הני כלהו פסקו
הלכתא כרבינא ודחו להא דרב ושמוש · בין
בקטנה בין בנערה דהיכא דקדשא קטנה או
נערה נפשה בלא דעתא דאביה דלא הוו
קדושיה קדושין בין בתריצה תאב בין לא בתרצה ·
ואיבא מאן דאמר להא דרב ושמואל
משום דאשכח לאביי ורבא דשקלי וטרו
אליבא דרב ושמוש דאמרי איהי אמרה ל
לקריבאי ואיהו אמ לקריבאי פתחיה ואמ לה
תהוי לקריבך אדאכלי ושתו אתא קריבה
באגרה וקדשה אמ אביי שארית ישראל לא יעשו
עולה ולא ידברו כזב ולא ימצא בפיהם לשון
תרמית · רבא אמ חזקה אין ארם טורח
בסעודה ומפסידה מאי ביניהו איבא בינייהו
דלא טרח · ודאי הא דאביי ורבא אליבא
דרב ושמוש שיבא לא מיהו הא רבינא דהוא
כתרא לא סבירא ליה הא דרב ושמוש · ואנן
מסתברא לן דלא שיבא הא דאביי ורבא שיבא
דרב ושמוש שלא הכי קאמרי אשה דאמ תהא
לקריבך לא חיישינן שמא לרעת אביה וכר
נתקדשה ויקא משדר לה קדושי בחשאי לאביי
כראית ליה ולרבא כראית ליה · ואי אפילו
תימא הא לאביי והכא כרב ושמוש שיבא הא
רבינא דהוא כתרא לא סבירא ליה הא דרב
ושמוש ויקימא לן הלכתא ככתראי
נתקדשה לדעת אביה והלך אביה למדינת
הים ועמדה ונשאת אמ רב אוכלת בתרומה
עד שיבא אביה וימחה · ורב אסי אמ אינה
אוכלת בתרומה שמא יבא אביה וימחה
ונמצאת זרה למערב · הוה עובדא וחש לה
רב להא דרב אסי · איבא מאן דאמ דהלכת
כרב הא לא אמרינן דהדר ביה רב · ואיבא
מתנאתא מאן דאמ כיון דחש לה רב להא
דרב אסי הלכת כרב אסי והכין מסתברא ·
אמ רב שמוש בר יצחק ומודה רב שאם מתה
אינו יורשה אוקי ממונא בחזקת מריה ·
עיסה היתה אוכלת ראשונה

אינה מקודשת עד שיהא באחת מהן שויר
פרוטה · פירש ר' אמי מאי עד שיהא באחת
מהן שוה פרוטה עד שיהא באחריונה שוה פ
פרוטה אבל בקמיצתא לא דכיון דאדעתיה
בתריתא הויין להו קמיצתא כמלוה והמקדש
כמלוה אינה מקודשת הלכך א' איבא באחרונה
שוה פרוטה דהוייא ליה כמקדש כמלוה ·
ופרוטה דרעתיה אפרוטה ואי לית ליה שוה
פרוטה אינה מקודשת וכן הלכתא ·

מתני' התקדשי לי בכוס זה של יין
ונמצא רבש רבשו ונמצא של
יין בריר זה של כסף ונמצא של זהב של
זהב ונמצא של כסף על מנת שאני עשיר
ונמצא עני ונמצא עשיר אינה מקודשת
ר' שמעון אומ אם הטעה לשבח הרי זו מקודשת
על מנת שאני כהן ונמצא לוי לוי ונמצא
כהן נתין ונמצא ממזר ממזר ונמצא נתין
בן עיר ונמצא בן כרך בן כרך ונמצא בן עיר
על מנת שביתי קריב למרחץ ונמצא רחוק
רחוק ונמצא קרוב על מנת שיש לי בת ושפחה
מגורלת ואין לו על מנת שאין לי ויש לו ועל
כולן אע"פ שאמרה בלבי היה להתקדש לו
אע"פ אינה מקודשת וכן היא שהטעתו ·
אמ עולא מחלוקת בשבח ממון אבל בשבח
יוחסין דברי הכל אינה מקודשת · מאי טעמ
דאמרה ליה מסאנא דרב מגרענאי לא בעינא ·
וקיימא לן כתנא קמא דאמ הטעה לשבח
ממון אינה מקודשת · על מנת שאני קורא
כיון שקרא שלשה פסוקים בבית הכנסת דברי
ר' מאיר ור' יהודה אומ עד שיקרא ויתרגם
תרגום דירן והני מילי דאמ לה קרינא אבל
אי אמ לה קראה אנא עד דקרי אוריתא נביאי
וכתובי בלוקא · על מנת שאני שונה
חזקיה אמ הלכות ור' יוחנן אמ תורה ומסתברא
כחזקיה הדא דתניה רבי יוחנן הוא ועזרא והא
מסקנא כותיה קא מסקינן והני מילי דאמ
לה תנינא אבל אמ לה אנא עד דתני
הלכתא ספרא וספרי תוספתא · ונ' הלכתא
משנה · על מנת שאני תלמיד אין אומ כ
כשמעון בן עזאי כשמעון בן זומא שלא כל ששונין
אותו דבר הלכה בתלמודו אומ ואני במסנת
נלה · על מנת שאני חכם אין אומ כחכמי
יבנה כל עקיבא וחביריו שלא כל ששואלין אותו
דבר חכמה בכל מקום ואומ על מנת שאני
גבור אין אומ כאבנר בן נר וכיואב בן צרויה
שלא כל שחביריו מתיראין ממנו מפני גבורתו ·

45
278

המיסך על הארץ ואפי אבנים היוצאות מן
הגדר כדתנן בפרק יש מביאין את הטומאה
וחוצצין הזיזין והגזריות והשובכות והשקופין
והסלעים והגחלים והשפכים והסככות וכו
והפרעות שהן יכולין לקבל מעזיבה רבי
דברי ר' מאיר וחכמים אומ' מעזיבה בינונית ש"ו
הן סככות אילן שהוא מיסך על הארץ והפרעות
היוצאות מן הגדר והיכא דמירחת מר
בביתא ופתיחא טויתא מן ההוא ביתא לביתא
אחרינא וכן עד כמה בתי אי חזיאן הנהו כוי
בכל הדא מינייהו טפח על טפח אתסרו להו
הך בתי כלהו למיעל כהן בטוייהו וכן עליותא
דעל גבי ביתא אי איכא ארובה בין ביתא לעליותא
פצותח טפח והוה מת בחד מיניהו איתסר
ליה לכהן למיעל לתרוייהו ואי סכר ליה לחדא
בעצים או באבנים או בדבר שאינו מקבל
טומאה אפסיקא ליה טומאה ושרי ליה לכהן
למיעל בההיא ביתא דלית ביה מיתא והיכא
והיכא דאיכא דרתא דמוקפת זיזין אי נמי
דמוקפת אפסדרה והוה מיתא בחד ביתא
מהך בתי דבההיא דרתא איתסר ליה לכהנא
למיעל תותי הך כלהו זיזין או גו אפסדרה
שרי ליה לכהנא למתב בגו ביתא שדרך
טומאה לעאת ואין דרכה להכנס כדתנן
זיז שהוא סובב את כל הבית ואוכל בפתח שלש
אינבעות טומאה בבית כלים שתחתיו טמאים
טומאה תחתיו ר' שמעון מטמא את הבית וכ'
יהושע מטהר והיכא דנפל אינש ו
ונשבירה מפרקתי ונחתך עמה רוב כשר
אע"ג דלא נפקא נשמתיה מת הוא ומטמא
באהל דאמ' רב יהודה אמ' שמוש נשברה
מפרקתו וירוב בשר עמה מטמא באהל
דהוה ליה כמאן דהותז כליה רישיה ותנן
הותזו ראשיהן אע"ג שמפרכסין טמאין כנגן
זב הטלאה שהיא מפרכסת ואם תאמר
מעשה עלי דמפרקת בלא רוב בשר הוה
זקנה שני דכתי כי זקן האיש וכבד מאד
אמ' ר' שמוש בר נחמני אמ' ר' יונתן קרעו כהב
מטמא באהל אמ' ר' שמוש בר רב יצחק ומגבו
אבל גוסס אינו מטמא עד שתיצא נפשו דתנן
אדם אין מטמא עד שתיצא נפשו ואפי' מנ"ד
ואפי' גוסס והיכא דשחטו שנים או רוב
שנים אינו מטמא באהל עד שתיצא נפשו
דאמ' רב יהודה אמ' שמוש שחטו שנים ורמז
ואמ' כתבו ותנו גט לאשתי הרי שי' יכתבו ויתנו
אסיר ליה לכהן למיעל לבית הקברות
דקבר מטמא כמת רבי' וכל אשר יגע על פני
השדה בחלל חרב או במת או בעצם אדם
או בקבר יטמא שבעת ימים ואפי' לבית
הפרס נמי אסיר ליה למיעל ומאי היא שדה
שנחרש בה קבר נדתנן החורש בקבר הרי
זה עושה בית הפרס ער כמה עושה מלא
מענה מאה אמה בית ארבעת סאין דהויא
מאה על מאה ואי אזיל לרבר מצוה כגון
מינסב אתתא או ללמוד תורה וליכא אורחא
אחריתי שרי ליה למיעל בבית הפרס דתנו
רבנן הולכין לירוד שלניים ולוקחין בהמה
עברים ושפחות בתים שדות וכרמים ופתב
ומעלה בערכין מפני שהוא מעיל מידם ואם
כהן היא מטמא לדון ולערער עמהן בחוצה
לארץ וכשם שמטמא בחוצה לארץ כך
מטמא בבית הקברות בבית חקברות סלקא
דעתך לא בבית הפרס דרבנן ומטמא
ללמוד תורה ולישא אשה אמ' ר' יהודה אימתי
בזמן שאין מוציא ללמוד אבל מוציא ללמוד
לא יטמא ר' יוסי אומ' אפי' מוציא ללמוד יטמא
לפי שאין מן הכל אדם זוכה ללמוד אמ' ר'
יוחנן הלכה כר' יוסי

סליקו להו הלכות טומאה

הלכות ספר תורה

אמ' ר' יהושע בר אבא אמ' רב גדל אמ' רב
הלוקח ספר תורה מן חשוק כחוטף מיצוה
מן השוק כתבו מעלה עליו הכתי כתו קבלו
מהר סיני אמ' רב יהודה אמ' רב אפי' הגיה
בו אפי' אות אחת מעלה עליו הכת' כתו כתבו
תנו רבנן אין עושין ספר תורה לא ארבו יתר
על הקיבו ולא הקיבו יתר על ארבו שאלו את
ר' שעור ספר תורה בכמה אמ' להם בני ד'
ששה טפחים בקלף איני יודע תנו רבנן
עושה אדם בת משלש רפין ער שמנה פחות
או יתר לא יעשה ולא ירבה ברפין מפני
שנראית כאגרת ולא ימעט ברפין מפני שעיניו
משוטטות שנ' כגון למשפחותיכם שלשה
עגמים בדף אחת נדמניה לו יהיה כת
תשעה לא יחלוק שלשה לאן וששה לכאן
שנ' חמשה לכאן וארבעה לכאן בד"א בתחלת
הספר אבל בסוף הספר אפי' דף אחת אפי' לו
עסוק אחד בסוק אחד פלק דעתך שנ' אימא

דאיסורא דרבנן עבר דקדש בביאה קנסוה
רבנן ומשלם כתובה לכל אחת ואחת
וכל שכן גזל דאיסורא דאוריתא עבד וכ"ש
טרפען סבר אפי' גזל דאיסורא דאוריתא עבד
לא קנסוה רבנן שלא מניה גזילה ביניהן וכ"ש
ומסתלק וכל שכן מי שקדש בביאה דלא
קנסוה רבנן ויקימא לן הלכה כר' עקיבא
מחבירו דלא מחבירו ור' טרפון חבירו של
ר' עקיבא הוא דגרסינן בפ' הבוחר לאשתו
דכולי עלמא ר' טרפון חברו של ר' עקיבא
הוא **מתני'** האשה שהלכה היא
ובעלה למדינת הים ובאו
ואמרה מת בעלי ואחר כך מת בני נאמנת
מת בני ואחר כך מת בעלי אינה נאמנת ור'
וחושבין לדבריה וחולצת ולא מתיבמת
ניתן לי כן במדינת הים אמרה מת בני ואחר
כך מת בעלי נאמנת מת בעלי ואחר כך מת
בני אינה נאמנת וחושבין לדבריה וחולצת
ולא מתיבמת ניתן לי כאן במדינת הים
ואמרה מת בעלי ואחר כך מת יבמי ואחר
כך מת בעלי נאמנת הלכה היא ובעלה
ויבמה למדינת הים ובאה ואמרה מת בעלי
ואחר כך מת יבמי מת יבמי ואחר כך מת
בעלי אינה נאמנת שאין האשה נאמנת
לומר מת יבמי שתנשא ולא מתה אחותה
שתכנס לביתה ואין האיש נאמן לומר מת
ארוי שאיבם את אשתו ולא מתה אשתו
שישא את אחותה **גמ'** בעא מיניה רבא מרב
נחמן המזכה גט במקום יבם מהו כיון דאניא
ליה זכות הוא לה וזכין לאדם שלא בפניו
או דילמא כיון דזמנין מרחמא ליה ליבמה
חוב הוא לה ואין חבין לאדם שלא בפניו אמ'
ליה תניתוה וחושבין לדבריה וחולצת ולא
מתיבמת אמ' ליה רבינא לרבא המזכה
גט לאשתו במקום קטטה מהו כיון דאית
לה קטטה בהדיה וכיוצא הוא לא או דילמא
ניחא דגופה עדיף לה תשמע דאמ'
שמעון בן לקיש טב למיתב טן דו מלמיתב
ארמלו

פרק שירקא

האשה שהלך בעלה ויצרתה למדינת הים
ואמרו לה מת בעליך הרי זו לא תנשא ולא
תתיבם ער שתדע שמא מעוברת היא
יצאה מלאה חוששת ר' יהושע אומ' אינה
חוששת לא תנשא ולא תתיבם
ולעולם אמ' זעירי לעצמה שלשה לחברתה
תשעה וחולצת ממה נפשך ר' חנניה אומ'
לעצמה שלשה לחברתה לעולם ותחלוץ
ממה נפשך אביי בר אבין ור' חנניה בר'
אבין דאמרי תרויהו גזירה שמא יהא ולד של
קיימא ונמצאת מעבירה כרוז לכהונה
וליצרכא דילמ' איכא דהוו בחליצה ולא
הוי בה כרוזה ואמרי קא שרי חלוצה לכהן
והלכתא כר' חנניה דהכין איתיקמא
בעלי החולץ כותיה **מתני'** שרי
יבמות זאת אומ' מת בעלי
וזאת אומרת מת בעלי הרי זו אסורה מפני
בעלה של זו וזו אסורה מפני בעלה של זו
לזו ערים שמת בעלה ולזו אין ערים שמת
בעלה זו שיש לה ערים אסורה מפני בעלה
של זו וזו שאין לה ערים מותרת לזו
בנים ולזו אין בנים זו שיש לה בנים מותרת
וזו שאין לה בנים אסורה נתייבמו ומ"ד
היבמין אסורות להנשא ר' שמעון אומ' הואיל
והותרו ליבמיהן הותרו לכל אדם אין
מעידין שלא על פריצוף בנים עם החוטם אף
על פי שיש סימנין בנועיו ובכליו אין מעידין שלא
ער שלשה ימים ואפי' ראוהו מגייד או עלוב
על היבלובא והחיה אוכלת בו אין מעידין
ער שתצא נפשו ר' יהודה בן בבא אומ'
לא כל הארם ולא כל המקומות ולא כל העתים
שוין תנו רבנן פריחת בלא פריצוף ו
פריצוף בלא פריחת אין מעידין עד שיהיו
שניהם עם החוטם אמ' אביי ואיתימא
רב כהנא מאי קראה הכרת פניהם ענתה בם
ואפי' שיש סימנין בנועיו ובכליו תנו
רבנן אין מעידין על השומא ולא על העזר בן
מחבאי אומ' מעידין על השומא אמ' רבא
דכולי עלמא סימנין דרבנן והכא בשומא
סימן מובהק הוא עליו או חיה אוכלת בו
אמ' רב יהודה אמ' שמואל לא שנו אלא מקום
שאין נפשו יוצאה אבל מקום שנפשו יוצאה
מעידין ואמ' רב יהודה אמ' שמואל שחט
בו שנים או רוב שנים וברח מעידין עליו
איני והאמ' רב יהודה אמ' שמואל שחטו שנים
או רוב שנים וברח מעידין עליו איני
והאמ' רב יהודה אמ' שמואל שחטו שנים או
רוב שנים ורמז ואמ' כתבו נט לאשתי והרי
הן יכתבו ויתנו חי הוא וסופו למות אין
מעידין שלא ער שלשה ימים עד אין מעידין

ובית הלל אומ׳ כדי שיגיע לבית הסמוך ל׳
לחומה והא אמרת רישא אין משלחין לא
קשיא הא דקביע ריואר במתא הא דלא קביע
ריואר במתא אי קביע ריואר במתא משלחין
לא קביע ריואר במתא אין משלחין כלל
שמעין השתא דהיכא דקיצץ לו דמים משלחין
בין מגיע בין לא מגיע והיכא דלא קיצץ לו
דמים אי קביע ריואר במתא משלחין בכדי
שיגיע לבית הסמוך לחומה ואי לא קביע ריואר
במתא אין משלחין כלל אם כן קיצץ ע׳׳י דואר
איש ידוע שכל כתב אליו יבל והוא משכיר
ומשלח כל אגרתי למי שנשתלחה לו
תנו רבנן אין מעלין בספינה פחות משלש
ימים קודם לשבת כדא בדבר הרשות אבל
לדבר מצוה מעלין ופוסק עמו על מנת
לשבות ואינו שובת דברי ר׳ רבן שמעון בן
גמליאל אמ׳ אינו צריך ומיצור ליצידן אפי׳
בערב שבת מעלין ישמי שאומ׳ הא דתנא
אין מעלין בספינה פחות משלשה ימים
בזמן שהספינה נושאת ואין בימים עשרה
טפחים ומשום גזרת תחומין נגעי בה אבל
למעלה מעשרה טפחים לא גזרו ומשום הכי
נהגו העם להעלות בים הגדול ״ גרסי׳ בפרק
לולב וערבה בשם ר׳ שעיר בר צדוק אל יהלך
אדם בערבי שבתות יותר משלשה פרסאות
אמ׳ רב כהנא לא אמרן אלא לביתיה אבל
לאושפיזיה אמאי דנקיט סמיך איכא דאמרי
אמ׳ רב כהנא לא נצרכה אפי׳ לביתיה ואמ׳ רב
כהנא בדידי הוה עובדא ואפי׳ כסא דרהדסנא
לא אשכחי תנו רבנן אין צרין על העיירות
של גוים פחות משלשה ימים קודם לשבת
ואם התחילו אין מפסיקין ואפי׳ בשבת וכך היה
שמאי הזקן עושה בירתה ואפי׳ בשבת
גרסינן בעירובין אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב גוים
שצרו על עיירות של ישראל אין יוצאין בכלי
זין ואין מחללין עליהן את השבת כדא
שבאו על נפקי ממון אבל באו על נפשות
נפשות יוצאין עליהן בכלי זין ומחללין
עליהם את השבת ובעיר הסמוכה לספר
אפי׳ לא באו אלא על עסקי תבן וקש יוצאין
עליהם בכלי זין ומחללין עליהם את השבת
מתני׳ אמ׳ רבן שמעון בן גמליאל נוהגין
היו בית אבא שהיו נותנין כל לבן
שלהן לכובס נכרי שלשה ימים קודם לשבת
ושיין שלו ושטיעגין בקורות בית הבד וב
ובעגולי בית הגת מאן תנא דכל מידי

ראתי ממילא שעיר דמי אמ׳ ר׳ יוסי כדי חגיגא
ר׳ ישמעאל היא דתנן השוחט והבוסר והמלילות
שרסקן מבעוד יום ר׳ ישמעאל אומ׳ יגמור מ
משתחשך ר׳ עקיבא אומ׳ לא יגמור ואתמר
עלה אמ׳ רבה בר״ב חנא אמ׳ ר׳ יוחנן כיצד יד
דיכה כולי עלמא לא פליגי דאסור כי פליגי
במחוסרין שחיקה הורה ר׳ יוסי כדי חגיגא כר
ישמעאל שמן של בדרין ומחצלת של
בדרין רב אסר ושמואל שרי ע׳׳י שמן של בדרין
שמן היוצא מתחת תקורה של בית הבד
בשבת ומחצלות של בדרין הם המחצלות
המוקצות לבית הבד הני כראבי דזוגי
רב אסר ושמואל שרי ע׳׳י מחצלות כדוכות
ומוטחות לסחורה ונקשרות שתים עם שתים
ונקראות זוגי והלכתא כשמואל דקאי כר׳ ג
שמעון דלית ליה מוקצה אמ׳ רב נחמן
עד להלבה ותרנגולת לביצתה ורחל לגיזתה
ותמרי דעסקא ותורי דדדיא פליגתא דר׳
יהודה אית ליה מוקצה ור׳ שמעון לית ליה
מוקצה וקיימא לן כר׳ שמעון לענין מוקצה
דהא אשכחיקא כותיה הלכתא בהדיא בסוף
פרק מי שהחשיך והכא נמי אמרי ההוא
תלמידא דאורי בחדתא דארגיז כר׳ שמעון
שמתיה רב המנונא והא כר׳ שמעון סבירא
ליה אתריה דרב הוה ובאתריה דרב אינעי
ליה למעבד הכי ושמעינן מינה דהלכתא
כר׳ שמעון **מתני׳** אין צולין בשר
בעל ובייצה שלא כדי שיצולו תוך כדי יום.
וכמה כדי שיצולו אמ׳ ר׳ זירא אמ׳ ר׳ אלעזר
אמ׳ רב כמאכל בן דרוסאי איתמר נמי
אמ׳ ר׳ יוסי אמ׳ ר׳ יוחנן כל שהוא כמאכל בן
דרוסאי אין בו משום גיעול גוים **מתני׳**
משלשלין את הפסח לתנור
עם חשכה ומאחזין את האור בכורת בית
המוקד ובגבולין כדי שתבית את האור ב
בריבוי ר׳ יהודה אומ׳ בפחמין כל שהן
מאי טעמ׳ דרבני חבורה זריזין הן ולא אתי ל
לאתויי הגחלים ומאחזין את האור ב
בכורת בית המוקד דכתנים זריזין הן
ובגבולין כדי שיבית האור בריבוי מאי ריבוי
רב אמ׳ ריב אחד ואחד ושמואל אמ׳ כדי שלא
יאמרו הבא עצים ונגיח תחתיהן תנו ר׳
חייא לסיועיה לשמואל כדי שתהא שלהבת
עולה מאליה ולא שתהא עולה על ידי דבר
אחר עץ יחידי רב אמ׳ ריב עקיבו ושמואל אמ׳
כריב הקישו אמ׳ רב מתנא הילכך בעינן

להו מהו להזכיר של חנוכה בברכת המזון
כיון דמדרבנן הוא לא מדברינן או דלמא
משום פרסומי ניסא מדברינן אמ' רבא אמ'
רב סחורה אמ' רב הונא אינו מזכיר ואם כא
להזכיר מזכיר בהודאה איבעיא להו מהו
להזכיר של ראש חדש בברכת המזון אם ת
תמצא לומ' חנוכה דרבנן לא עריך ראש חדש
דאוריתא עריך או דילמא כיון דלא אסור
בעשיית מלאכה לא עריך רב אמ' מזכיר ור
חנינא אמ' אינו מזכיר אמ' רב זריקא נקוט
דרב בידך דתני רב הושעיא כותיה דתני רב
הושעיא ימים שיש בהן קרבן מוסף בגון חולו
של מועד וראש חדש ערבית שחרית ומנחה
מתפלל שמנה עשרה ואומ' מעין המאורע
בעבודה ואם לא אמ' מחזירין אותו ואין בהם
קדושה על הכוס ויש בהן הזכרה בברכת המזון
וימים שאין בהם קרבן מוסף בגון חנוכה ופורים
ושני וחמישי ותעניות ומעמדות שני וחמישי
מאי עבידתיהו לא שני וחמשי של תעניות
ומעמדות ערבית שחרית ומנחה מתפלל
שמנה עשרה ואומ' מעין המאורע בשומע
תפלה ואם לא אמ' אין מחזירין אותו ואין בהן
קדושה על הכוס ואין בהן הזכרה בברכת
המזון מהא שמעינן רבי טעה ולא אמ' עננו
בתפלת תענית אין מחזירין אותו ושמעינן
מינה רבי טעה ולא הזכיר על הנסים בתפלה
בחנוכה ובפורים אין מחזירין אותו שאין
מחזירין לא ביום שיש בהן קרבן מוסף אבל
יום שאין בהם קרבן מוסף בגון תעניות
ומעמדות וכגון חנוכה ופורים אין מחזירין
אותו ותניא כתיספתא בהדיא כל יום שאין בו
מוסף כגון חנוכה ופורים ערבית שחרית
ומנחה מתפלל שמנה עשרה ואומ' מעין
המאורע בהזדאה ואם לא אמ' אין מחזירין
אותו ובכל יום יש בו מוסף כגון ראש חדש
וחלו של מועד שחרית מתפלל שמנה עשרה
ואומ' קדושת היום בעבודה ואם לא אמ'
מחזירין אותו איבעיא להו מהו להזכיר
של חנוכה במוסף כיון דלית ליה מוסף לא
מדברינן או דלמא יום הוא שנתחייב בארבע
תפלות רב הונא ורב יהודה אמרי אינו
מזכיר רב נחמן ור' יוחנן אמרי מזכיר והלכת
כותיהו דאמ' ר' יהושע בן לוי יום הכפורים שחל
להיות בשבת המתפלל תפלת נעילה
עריך להזכיר של שבת יום הוא שנתחייב ב
בחמש תפלות הכא נמי יום הוא שנתחייב

בארבע תפלות ולפי מזכיר והא דאמ' רב
אמ' רב ראש חדש שחל להיות בשבת המפטיר
כנביא אינו עריך להזכיר של ראש חדש
שאלמלא שבת אין נביא בראש חדש לית הלכתא
מתיה מיהא דר' יהושע בן לוי אמ' רבא יום
טוב שחל להיות בשבת שליח צבור הירד לפני
התבה ערבית אינו עריך להזכיר של יום טוב
שאלמלא שבת אין שליח צבור יורד לפני התבה
ערבית ביום טוב וכן הלכתא ואי קשיא לך
הא דר' יהושע בן לוי דאמ' יום הוא שנתחייב
בחמש תפלות הכא בשבת כדין הוא דלא
עריך שליח צבור לירד לפני התבה ערבית
ודבגן הוא דתקון משום סכנה אבל התם ביום
הכפורים יום הוא שנתחייב בחמש תפלות
והני תמני יומי דחנוכה מחייבין למגמר בהו
הלילא בכל יומא דאמ' ר' יוחנן משום ר' שמעון
בן יהוצדק שמנה עשר יום יש בשנה שהיחיד
גומר בהן את ההלל ואלו הן שמנת ימי החג
ושמנת ימי חנוכה ויום טוב הראשון של פסח
ויום טוב הראשון של עצרת ובגולה אחר
ועשרים יום תשעת ימי החג ושמנת ימי חנוכה
ושני ימים טובים של פסח ושני ימים טובים
של עצרת אבל הלל דראש חדש לאו
דאוריתא הוא לא מנהגא דרבנן הוא ומשום
הכי לא גמרין הלילא בראש חדש לא מדלגין
דלזני דאמרי רב אקלע להתם בכל הזנהו
דקא קרו הלל בהאש חדש סבור לאפסוקינהו
שמע דקא מדלגי אמ' שמ' מינה מנהג אבותיהם
בידיהם תנא יחיד לא יתחיל ואם התחיל
גומר הילכך אי בעי למקרי הלילא בראש חדש
קא קרי ליה בלא ברכה מתני' אין
מדליקין בשמן שרפה ביום
טוב ר' ישמעאל אומ' אין מדליקין בעטרן מפני
כבוד השבת וחכמים מתירין בכל השמנים
בשמן שומשמין וכו' אין מדליקין בעטרן
אמ' רבא מתוך שהיחו רע גזירה שמא יניחנו
ויצא אמ' ליה אביי ויצא שאני אומ' הדלקת נר
בשבת חובה דאמ' רב חנן בר רב חסדא ואמרי
לה אמ' רב חנן בר רב הדלקת נר בשבת חובה
ומברך עליו להדליק נר של שבת
רחיצת ידים ורגלים בחמין ערבית רשות
ואני אומ' מיצוה מאי מיצוה דאמ' רב יהודה אמ'
רב כך היה מנהגו של ר' יהודה נר לעאי ערב
שבת מביאין לו עריבה מלאה חמין ורוחץ בה
פניו ידיו ורגליו ומתעטף ויושב בסדינין ה
המצויינין והיו מה למלאך עבאות והיו

אכל לא כידיו אפי' נתיבש הרי זה יאכל
ר' יוסי בר' יהודה אומר עד שיעשה כידיו והרגליו
היה בתאנים לא יאכל בענבים בענבים לא
יאכל בתאנים אכל מונע הוא את עצמו עד
שמגיע למקום חישות ואוכל וכולן לא אמרו
אלא בשעת גמר מלאכה אבל מעני השב
אברה לבעלים אמרו השועלים אוכלים
בהליכתן מאומן לאומן ובחזירתן מן הגת
ובחמור משתהא עירקת אמ' רב נחמן
אמ' רבה כה אבוה בועלין עד שלא הילכו שתי
וערב כנת אוכלין בענבים ואין שותין יין
משהלכו שתי וערב כנת אוכלין בענבים וש
ושותין יין ועושה בגבן זה אינו אוכל מעכו
אחר וחמור כשתהא עירקת מהיכא אכלה
אימא עד שתהא עירקת **מתני'**
אומד בזיעת קשות אפילו
כריגר כיתבת יאפי כריגרר שיעזר חסמא
אומ' לא יאכל בועל יתר על שכרו והכמים
מתירין אבל ממדרין את האדם שלא יהא
רעבתן וייהא סותם את השתה בעניו
קיצץ אדם על ידי עצמו ועל ידי בנו ובתו
הגדולים ועל ידי עבדו ושפחתו הגדולים
ועל ידי אשתו מפני שיש בהן דעת אבל
אינו קיצץ לא על ידי בנו ובתו הקטנים
ועל ידי עבדו ושפחתו הקטנים ולא על ידי
בהמתו מפני שאין בהן דעת איבעיא
להו פועל משלו הוא אוכל או משל שמים
הוא אוכל למאי נפקא מינה ראמ' תנו לאשתי
וכני אי אמרת משלו הוא אוכל יהבינן אלא
אי אמרת משל שמים הוא אוכל לדילה זכי
ליה רחמנא לאשתו וכניו לא זכי להו רחמנא
מאי ומסקנא תלונתא דתנאי היא דתנן
חקתני איגו קיצץ על ידי עבדו ושפחתו
הקטנים בין גדולים בין קטנים מכר משלו
הוא אוכל וקיימ לן כתנא דידן **מתני'**
השוכר את הפועלים לעשות
עמו בנטוע רבעי שלו הרי זו לא יאכלו ואם
לא הודיען עירה ומאכילן נתגברו עיבו עליו
נתפתחו חביותיו נתחרתכו הלועיו הרי אלו
לא יאכלו ואם לא הודיען מעשר ומאכיל
שומרי פירות אוכלין מהלכת המדינה
אבל לא מן התורה ארבעה שומרין הן שומר
חנם והשואל נושא שכר והשוכר שומר חנם
משכנע על הכל והשואל משלם את הכל
נושא שכר והשוכר משכנין על השכר ועל
השבויה ועל המתה ומשלמין את האברה

ואת הגבבה **גמ'** שומרי פירות אמ' רב לא
שנו אלא שומרי גבות ופרדסים אבל שומרי
גיתות וערמות אוכלין מן התורה קסבר
משמר כעושה מעשה דאמי ושמוש אמ' לא
שנו שומרי גיתות וערמות אבל שומרי
גנות ופרדסים אינו אוכל לא מן התורה ולא
מהילכות מדינה קסבר משמר לא כעושה
מעשה דאמי אמ' רב אשי כוותיה דשמוש
מיסתברא דתנן ואלו אוכלין מן התורה העושה
במחובר לקרקע כשעת גמר מלאכה ממלל
דאיכא דלאו אכיל מן התורה אלא מהלכת
מדינה אימא סיפא שו שאין אוכלין מאי שאין
אוכלין אילימא שאין אוכלין מן התורה אלא
מהלכת מדינה הינו רישא אלא לאו שאין אוכ
אוכלין לא מן התורה ולא מהלכת מדינה
ומאי ניהו עושה במחובר לקרקע כשעור
שאין גמר מלאכה וכל שכן שומרי גנות
ופרדסים וכן הלכתא ארבעה שומרים
הם וכו' מנא הני מילי דתנו רבנן פרשה
ראשונה נאמרה בשומר חנם שניה בשומר
שכר שלישית בשוש הני ארבעה שומרים
שלשה הראו רשוכר כנושא שכר הוא אמ'
רב נחמן בר יצחק ארבעה שומרים והיינן
שלשה ההוא רעיא ההוה קא מעכר
חייתא אגורה דנהר נפא שריג חד מיניהו
ונפל למיא אתא לקמיה דרבא ופטריה אמ'
מאי הוה ליה למעבר הא נטר הא נטרי אינש
רב חסדא ורבה בר אבוה לא מסברא להו הא
דרבה אמ' ליה כי יהבי לך אגרא לנטורי לי
נטירותא מעליותא והלכתא כותיהו דהא רב
נפא עבד עובדא מותיהו דאמרינן רב אדא מן
סבולא הוה קא מעבר חיותא אנמלא דנרש
דחפא חדא לחבריתה שרתה במיא אתא ל
לקמיה דרב נפא חייביה אמ' ליה מאי הוה לו
למעבר אמ' ליה איבעי לך לעבורי הדא חדא
אמ' ליה ידעת כיה כבר אחתך דמיצי מעבר
חדא חדא אמ' ליה כבר עזרו קמאי דקמך
וליכא דמשתכח בהו איבו אפקיד כיתנא
כיחניא אזל שבי שמטיה מיניה לסוף הוכר
הגנב אתא לקמיה דרב נחמן חייביה לימא
ליה אדרב הונא כר אבין דאמ' נגנבה נטענה
ואחר כך הוכר הגנב אם שומר חנם הוא רצה
נשבד"ה עשה עמו דין ואם שומר שכר הוא
עושה עמו דין ואינו נשכע אמ' רבא התם נגרי
דעבדי מסקא הוו דאו רמא קלא הוו אתו מלין
ליה **מתני'** זאב אחד אינו אונס

מספקא לן אי תנאה הוי אי חזרה הוי הלכך
חולצת ולא מתיבמת: **מתני'** הרי זה
גיטך מהיום אם מתי מחולי
זה ונעמד והלך בשוק וחלה וימת אומרין
אותו אם מחמת חולי הראשון מת הרי זה גט
ואם לאו אינו גט אמ' רב הונא כ
כמתנתו מה מתנתו אם עמד חוזר אף גיטו
אם עמד חוזר ולית הלכתא כרב הונא
דהא אמיקנא רבא לא צריכא ליה תא דרב
הונא גזירה שמא יאמרו ישנו לאחר מיתה
הלכך אם עמד אינו חוזר שוא היכי עביד
כדאתקין שמואל כרבעו למימר קמן
אמ' שעיר משמיה דרבא שכיב מרע
שניתק מחולי לחולי מתנתו מתנה
ההוא גברא דזבן ארעא לחבריה קביל עליה
כל אונסא דמתיליד בה אמ' ליה רבא אחא כר
תרליפא לרבינא אונסא דלא שכיח הוא
אגבל מילתא ומטת לקמיה דרבא אמ'
אונסא דלא שכיח הוא רב ששא ורב הונא
כריה רב יהושע זבון שומשמי אגודא דנהר
מלכא אגירו מלחי למעברינהו קבילו עליהו
כל אונסא דמתיליד למוף אסתבר נהר מלכא
נקטו מילחי אמרו להו אגירו חמרי ואפקינהו
ניהלן דהא קבלתון כל אונסא דמתיליד אתו
לקמיה דרבא אמ' להו קאקי חזורי משלהי
גלימא דאינשי אונסא דלא שכיח הוא והלכתא
כרבא: **מתני'** לא תיחד עמו אפי' על
גבי עדים אפי' עבד אפי' שפחה
חוץ משפרתה מפני שלבה גס פה מה היא
כאותן הימים ר' יהודה אומ' כאשת איש לכל
דבר ר' יוסי אומ' מגורשת ואינה מגורשת
תנא וכלבר שימות ולבי מאיה הוי גיטא והא
קיימא לן דאין גיטא לאחר מיתה אמ' רבא
באומר מעת שאני כעולם תנו רבנן
ימים שבנתים בעלה זכאי במציאתה ובהפ
נרדיה ויורשה ומטמא לה כלהו של רבר
הרי היא כאשתו לכל רבר שאינה צריכה
הימנו גט שני דברי ר' יהודה ר' מאיר אומ'
בעילתה תלויה ר' יוסי אומ' בעילתה ספק
וחכמים אומרי מגורשת לכל רבר ולכלבר
שימות ולא יתיחד עמו אפי' כנה קטן
עמה לפי שאינה בושה לשמש כנגדו האוה
שנים שנתיחדה עמו צריכה הימנו גט
שני אחר אין צריכה הימנו גט אחר בשחר
ואחר בין הערבים זה היה מעשה ואמרו
אין מעכבין:

מתני' הרי זה גיטך על מנת שתתני לי
מאתים זוז הרי זו מגורשת והיא
שתתן על מנת שתתני לי בתוך שלשים
יום נתנה לו בתוך שלשים יום מגורשת לאחר
שלשים יום אינה מגורשת אמ' רשב"ג
מעשה בצידן באחד שאמ' לאשתו הרי זה
גיטך על מנת שתתני לי אצטלית ואברה
אצטלית ואמרו חכמים תתן לו את הפיה
מאי והיא תתן אבהונא אמ' והיא תתן רב
יהודה אמ' לכשתתן מאי כינהו איכא בינייהו
שנתקרע הגט או אבר לרב הונא דאמ' והיא
תתן אין צריכה הימנו גט לרב יהודה דאמ'
לכשתתן צריכה הימנו גט שני והלכתא
כרב הונא רקיימ' לן כל האומ' על מנת כאומר
מעכשיו דמי ותניא נמי כותיה הרי זה
גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז וחזר
ואמ' מחולין לך מהו אמ' ליה אינה מגורשת
דלעניות קא מיכוין והא לא עניא
ההוא גברא דאמ' ליה לאריסיה כולי עלמא דלי
תלת דולתא ואכלי ריבנא את דלי ארבעה
ואכול תלתא לסוף אתא מיטרא ולא דלא
אמ' רב יוסף הא לא דלא רבה אמ' הא לא
אצטריך והלכתא כרבה וקשיא לי ההיא
דאמ' רבה בר שיכר את האומנין האי מאן
דאמר אגירי לדולא ואתא מיטרא פסידא
דציעלים ומסתברא לן דשאני אריס
מציעל דאריס כשותף דמי ואי אתניסא
הא אהניא לא היה שקיל מידי הילכך כיון
דקביל עליה דדאלי ארבעה קנא ליה תלתא
וכיון דדלא אצטריך פקעה מנתיה דיליה
אמ' רשב"ג מעשה בצידן אמ' רבה בר בר
חנא אמ' ר' יוחנן כל מקום ששנה רשב"ג
כמשנתינו הלכה כמותו חוץ מערב ויצידן
ודאיה אחרונה הילכך אצטלית רוקא
בעיא למיתב ליה ואי אברה אעפ"י דיהבה ליה
דמי דידה לא הוי גט אתקין שמואל בגיטא
דשכיב מרע אם לא מתי לא יהא גט ואם
מתי יהא גט ואם לא מתי לא יהא גט אם
לא מתי לא יהא גט לא מקרים אינשי פרעונתא
לנפשייהו ואם מתי יהא גט ואם לא מתי
לא יהא גט בעניין הן קורים ללאו תנו
רבנן הרי זה גיטך והנייר שלי אינה מגורשת
על מנת שתחזיר לי את הנייר הרי זו מגורשת
מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא אמ' רב אשי
הא מני ר' היא דאמ' כל האומר על מנת כאומ'
מעכשיו דמי וכן הלכתא

לה · יותר משהאיש רוצה לישא אשה
רוצה להנשא · שמעי מיהא דאמימר
דכל היכא דכי הדדי נינהו וליכא רינא דקדימה
לאו מינייהו כגון מטלטלין בזמן הזה וליכא
למ שיעורא אחר מינייהו לכעל חוב יהבינן
לאשה לא יהבינן דיותר ממה שהאיש רוצה
לישא אשה רוצה לינשא · והכין שרר
רבי האי נאון ז"ל למר אטרחם קבסי · ואיכא
מאן דאמ' דהאי דאמימר ליתה שלא כשטרא
כתובה ושטר חוב שניהם יוצאין ביום אחד
דדייני' סהא שודא דדייני כי אמרו שני שטרות
היוצאין ביום אחד רב אמ' חולקין ושמוש אמ'
שודא דדייני ואתא אמימר לאשמועינן דהיכא
דאחד מינייהו בעל חוב ואחד מינייהו כתבת אשה
שודא דדייני סהא מילתא דלבעל חוב יהבינן
לאשה לא יהבינן דיותר ממה שהאיש רוצה
לישא אשה רוצה להנשא אבל היכא דשטר
חוב וכתובה כגון לוה וליה ואחר קרקע אי
נמי מטלטלין בזמן הזה דקים לן חולקין והא
אמרו גבי הא מילתא לבעל חוב יהבינן לאשה
לא יהבינן דהא לאו שודא דדייני הוא הלכך
כתובה ושטר חוב נמי חולקין כבעלי חובות ·
והאי מימרא לאו מימרא מעליא הוא דהא
אמרו כגון דזמנם ביום אחד שלא קאמ'
האי מאן דאיכא עליה כתובת אשה ובעל חוב
למימרא דכי היכא דכי הדדי נינהו וליכא
רינא דקדימה לבעל חוב יהבינן לאשה לא ·
ועוד דהא אמ' שמוש בשני שטרות היוצאין
ביום אחד שודא דדייני דקא נמרינן מינך
לאו שטרי בעלי חובות נינהו שלא שטרי קרקעין
נינהו כגון מעשה דרמי בר חמא ורב עוקבא
בר חמא דמערשי לקמן · אבל בשטרי
הוראות והלואות לא קאמ' שמוש דשודא ד
דדייני נינהו דהא תנן היו בלין יוצאות בשעה
אחת ואין שם שלא מנה חולקות בשוה וליכא
למימר דשמוש עליה אמתניתין דאם איתא דעליה
שמוש אמתניתין אדמותבינן עליה מברי דתנא
דקתני שני שטרות היוצאין ביום אחד חולקין
בשוה ופריק הא נמי לר מאיר היא דאמ' עיד'
חתומה כרתי · לותביה ממתני' שלא ודאי
מדלא אותבינן ליה ממתני' שמעמיה דלא
עליה דשמוש אמתני' שלא דשמוש לחוד
ומתניתין לחוד · ואע"ג דחזינן בירושלמי
דאקשיה על שמוש וקאמ' הכין · מתני'
עליה על שמוש מי שהיה עשוי שלש עשרה וכו
ואין שם שלא מנה חולקות בשוה ולית תמן
שודא דדייני · אמרא דידן ממכי ומרחזין
לגמרא דילן דלא אקשינן לשמוש שמעינן
דלית הוא עליה עילויה · ולגמרא דכאן
מעמיא דסבר דמתני' עליה אדשמוש ב
מסתברא לן דהלכתא כרב סבירא ליה דקיימ
מתניתין כוותיה · וממילא הדדין תרי גמרי
לחד טעמ' דבהוראות והלואות חולקין ·
ומסתיעא נמי האי סברא מיהא דנרסינן בפ'
חזקת הבתים זה אומ' של אבותי של
אבותי אמ' רב נחמן דאלים גבר ואקשי ומאי
שנא משני שטרות היוצאין ביום אחד דרב
אמ' חולקין ושמוש אמ' שודא דדייני ושניהן
התם ליכא למיקם עלה דמילתא · והדרינן
ואקשינן ומאי שנא מיהא דתנן המחליף פרה
בחמור וילדה ובן המוכר שפחתו וילדה זה
אומ' ערך שלא מכרתי וזה אומ' משלקחתי
יחלוקו · ושניהן התם אין כאן דררא דממונא
למר ואין כאן דררא דממונא למר הכא אי דמר
לאו דמר ואי דמר לאו דמר מדקא משניהן
הכא כאין כאן דררא דממונא למר ואין כאן
דררא לממונא למר ולא קא משניהן הכא
בשני שטרות היוצאין ביום אחד שלא קא
משניהן הכא דליכא למיקם עלה דמילתא ש
שמעינן דשני שטרות היוצאין ביום אחד
דאמ' שמוש שודא דדייני ליכא דררא דממונא
למר ודררא דממונא למר שלא אי דמר לאו
דמר ואי דמר לאו דמר כעין זה אומ' של אבותי
זה אומ' של אבותי דליכא דררא דממונא
למר ודררא דממונא למר ומשום הכי ב
משניהן הכא דליכא למיקם עלה דמילתא
ולא קא משניהן כאין כאן דררא דממונא למר
וכו' · הרי איפשיטא לך דשני שטרות ר
היוצאין ביום אחד דדייני דהו שודא דדייני
ליתה בשטרי הוראות והלואות · שלא כשטרי
קרקעית בלחוד דאי איתה בשטרי הוראות
והלואות הא איכא דררא דממונא למר ודהא
דממונא למר · ועוד הא אי לאו דשני
שטרות דבעלי חובות היוצאין ביום אחד
חולקין לא הוה נמי לוה וליה ואחר קרקע
דחולקין משום דשעבודא דתרוויהו בהדי
הדדי קא אתו ומשום הכי תנן היו כלין יוצאות שעה
אחת ואין שם שלא מנה חולקות בשוה וחד ויומא
כאתרא דלא כתבי שעות כחדא שעתא ב
כאתרא דכתבי שעות דמי הלכך תרוויהו חד

איסתירא איסתירא לא כשמואל דאמ' הלך
אחר הפחות שבשלשונות דמספקא לן אי
תפשינן לשון ראשון אי תבשינן לשון אחרון
הילכך הלך אחר הפחות שבשלשונות
כרקימ' לן דמספקא לא מפקינן ממונא
אבל אי תנאי לא מפקינן מיניה דהוה ליה
לאחר תגישה ניתבע והני מילי במטלטלי
אבל במקרקעי קימא לן כרב נחמן דאמ'
קרקע בחזקת בעליה קימת והוקא במילתא
דלא עבידא לאינלויי כרבענן למימר
כעי רקא דלקמן בעו מיניה מר' נאי
שוכר אומ' נתתי ומשכיר אמ' לא נטלתי
על מי להביא ראיה אימת אילימא בתוך
זמנו תנינא דתנן כל שלשים יום בחזקת
שלא נתן עד שיביא ראיה שנתן לאחר
שלשים בחזקת שנתן עד שיביא ראיה שלא
נתן לא צריכא ביומא דמישלם זימניה
מיבעי' איניש דצריע ביומא דמישלם זימניה
או לא אמ' להו ר' יוחנן תניתוה שכיר בזמנו
נשבע ונוטל שכיר הוא דרמו רבנן שבועה
עליה משום דבעל הבית טריד בשבועליו
אבל הכא שוכר מהימן ובשבועה
אמ' רבא אמ' רב נחמן האי מאן דאומר ליה
ביתא לחבריה לעשר שנין וכתב ליה שטרא
וליכא זמן בשטרא ואמ' ליה נקיטת הא
חמש שנין מהימן אמ' ליה רב נחמן מריעתי
להבינא לא מעיתה אוזפית מאה זוזי
בשטרא ואמ' ליה צריעאי לך עלנא הכי נמי
דמהימן אמ' ליה הכי השתא התם שטרא
לגוביאנא קאי אם איתה דצריעה איכעי
ליה למיכתב על גבי או נמי מיכתב עליה
תברא אבל הכא אמ' ליה האי דכתבי לך
שטר ביה כי דלא תחזק עליהו אמ' רב
נחמן שואל בטיבו לעולם אמ' רב מארי
בירה דבת שמואל והוא דקנו מיניה אמ' רב
אשי ומהדר ליה קתני עיל נאון מי
ששאל כלי מחברו להשתמש בו ואמ' לו
מלשון הזה השאילני בטובתך כלי זה
להשתמש בו ולא קבע זמן לחזרתו
ישתמש בו ואין חייב להחזירו לבעליו
משתמש בו עד שיכלה הכרזל ומהדר
ליה קתני והוא דקנו מיניה ראושליה לה
סתם ולא קבעו ליה זמן אמ' רבא האי
מאן דאמ' ליה לחבריה אושלן מתא למירפק
ביה האי צריסא רפיק ביה ההוא צריסא
צריסא סתם רפיק צריסא דבעי צריסאי

רפיק ואזיל מל צריסאי דאית ליה קתיה
אמ' רב עמרם האי מאן דאמ' ליה לחבריה
אושלן האי גרגיתא ונפל לא באני ליה שאל
בי גרגיתא באני ואזיל שואל כמה גרגיתא
בארעיה דמשאיל ער דמיתרמי ליה ויצריך
למקנא מיניה דמשאיל

מתני'

המשכיר בית לחברו ונפל
חייב להעמיד לו בית אם היה קטן לא יעשנו
גדול גדול לא יעשנו קטן אחד לא יעשנו
שנים שנים לא יעשנו אחד ולא יפחות מן
החלונות ולא יסיף עליהן שלא מדעת שניהן

גמ' אוקימנה למתניתין בדקאי אגודא דנהרא
ואמ' ליה בית כזה אני משכיר לך מהו דתימ'
האי דאמ' ליה כזה דקאי אגודא דנהרא
קא משמע לן מאי כזה אמידת ארבו וחבו
קאמ' לפי אם נפל והיה גדול לא יעשנו
קטן קטן לא יעשנו גדול אחד לא יעשנו
שנים אבל אי אמ' ליה בית זה אני מ
משכיר לך ונפל אינו חייב לבנותו ואי אמ'
ליה בית סתם אני משכיר לך ונתנו לו בית
ונפל וריצה לעשותו שנים עושה שלא
השכיר לו שלא בית סתם והוא שקרוי בית

סליק פירקא

המקבל שדה מחברו מקום שנהגו לקצור
יקצור לעקור יעקור לחרוש אחריו יחרוש
הכל כמנהג המדינה כשם שחולקין
בתבואה כך חולקין בתבן ובקש כשם
שחולקין בין כך חולקין בזמורות ובקנים
ושניהם מפסידין את הקנים תנא
מקום שנהגו לקצוד יקצוד ואינו רשאי
לעקור יעקור ואינו רשאי לקצור
ושניהם מעכבין זה את זה לקצור אינו
רשאי לעקור האי אמ' בעינא דתיזבל ארעאי
והאי אמ' לא מיבעינא דאיטרח לעקור אינו
רשאי לקצור האי אמ' בעינא דתינקר
ארעאי והאי אמ' בעינא תיבנא הכל
כמנהג המדינה הכל לאיתויי מאי לאיתויי
הא רתנו רבנן מקום שנהגו להשכיר אילנות
על גב קרקע משכירין מקום שנהגו שלא
להשכיר אין משכירין להשכיר משכירין
עשיטא לא צריכא דאגב דבלי עלמ' יהבי
אדעתיהו לשוכר ושקלי מיניה תותחא ש
ואזל איהו ויהבה בריבענא מהו דתימ' אמ
ליה האי דבעאי לך עלנו דינקא ארעתא

נובה מאי טעמא כיון דלא איאוש בעלים
ברשותייהו קימי והא דתנן הנוזל
ומאכיל את בניו והמניח לפניהם פטורין
מלשלם לאחר יאוש הוא ואין גזלה קיימת
אבל גזלה קיימת אפילו לאחר יאוש חייבין
להחזיר דתאני ר אושעיא הנוזל ומאכיל
את בניו פטורין מלשלם והמניח לפניהם
גזלה קיימת חייבין אין גזלה קיימת פטורין
ואם הניח להן אחריות נכסין חייבין לשלם
ואמרינן אין גזלה קיימת פטורין לימא
תהוי תובתיה דרב חסדא ופרקינן לא רב
חסדא מוקים לה לאחר יאוש והשתא
דמטלטלי מישתרי לבעל חוב חייבין לשלם
ממטלטלי דשבק אבוהן בין לפני יאוש בין
לאחר יאוש בין אכלי בין לא אכלי דהוה ליה
כמלוה על פה וקימא לן השתא דמלוה על
פה נוטה מן היורשין בין ממקרקעי בין
ממטלטלי אבל ודאי הניח להן אביהן
מערת של רבית אין חייבין דתנא הניח להן
אביהן מערת של רבית אעפ שהן יודעין שהן
של רבית אין חייבין להחזיר ואם הניח להן
אביהן פרה וטלית וכל דבר המסויים חייבין
להחזיר מפני כבוד אביהן ואמרינן עלה
אמ רמי בר חמא דאת אומרת רשות יורש
כרשות לוקח דאמי רבא אמ לעולם אימא
לך רשות יורש לאו כרשות לוקח דאמי
ושאני הכא דאמ קרא אל תקח מאתו שלך
ותרבית וגו לדידיה הוא דאזהריה רחמנא
לבריה לא אזהריה רחמנא והאי דאמרינן
חייבין להחזיר מפני כבוד אביהן הני מילי
בשעשה תשובה ולא הספיק להחזיר עד
שמת כדאוקימנא בפרק אי זהו נשך
אמ רבא הניח להן אביהן פרה שאולה
משתמשין בה כל ימי שאלתה מתה אין
חייבין באנסיה כשבורין של אביהן היא
טבחוה ואכלוה משלמין דמי כשר בזול
וכו כדכתי בכתובות בפרק שו נערות
תנו רבנן והשיב את הגזלה מה תלמוד
לומר אשר גזל יחזיר כעין שגזל מיכן אמרו
הנוזל ומאכיל את בניו פטורין מלשלם
והמניח לפניהם בין גדולים בין קטנים
חייבין משום סומכוס אמרו גדולים חייבין
קטנים פטורין בר חמוה דרב ירמיה טרח
בגאלא באפיה דר ירמיה אתא לקמיה דר
אבא אמ לו שלו הוא תובע אמ לו מיתינא
שהרי האחזיק בה בחיי אביה אמ ליה וכי

מקבלין עדים שלא בפני בעל דין ולא
והאתניא בין גדולים בין קטנים חייבין אמ
ליה הרי מחלוקתך בצידך משום סומכוס
אמרו גדולים חייבין קטנים פטורין
אמ אי כעל עלמא ואקאי כסומכוס לאפקועי
לדידי אוגלגל מילתא ומטת לקמיה דר
אבהו אמ להו לא שמיעא לכו הא דאמ רב
חמא בר יוסף אמ ר אושעיא תינוק שתקנ
בעבריו וירד לתוך שדה חברו ואמר שלי
הוא אין אומן נמתין לו עד שיבדיל לא מיצאין
אותה מידו ולכשיגדיל אם יש לו עדים יבא
עדים ונראה התם הוא דלא קימא בחזקה
דאבוה אבל הכא דקימא בחזקה דאבוה
לא אמ ר אסי אמ ר שבתי מקבלין
עדים שלא בפני בעל דין תאהי בה ר יוחנן
וכי מקבלין עדים שלא בפני בעל דין קנלה
מיניה ר יוסי בר חנינה כגון שהיה הוא הולך
או עריין הולין או שהיו עדיו מבקשין ללוך
למדינת הים ושלחו לו ולא בא אמ
רבא הלכתא מקיימין את השטר שלא
בפני בעל דין ואפי עומד ויצווח ואי אמ
קבלנו זמנא דמיתינא שהדי ומרענא ליה
לשטרא קבלינן ליה ואי לא אתי בזמניה
נטרינן ליה שני וחמשי ושני ואי לא אתא
כתבינן עתיחא עליה ומשמתינן ליה תשעין
יומין תלתין יומין קמאי לא כתבינן אדרכתא
אנכסיה דאמרינן דילמא אזוזי קא טרח
תלתין יומין מעניי לא כתבינן אדרכת א
אנכסיה אמרינן דילמא החוא דקא זבין נפיה
קא טרח אזוזי מיכן ואילך ודאי כתבינן א
אדרכתא אנכסייה והני מילי דקא משתמיט
אשתמוטי ואמ אתינא אתינא אבל אמ
לא אתינא לשתר כתבינן אדרכתא א
אנכסיה והני מילי מלוה אבל פקדון ל
לאלתר כתבינן אדרכתא אנכסיה והני
מילי אמקרקעי אבל אמטלטלי לא כתבינן
מאי טעמא דילמא שמיט ואכיל להי ומיתי
האיך שהדי ומרע ליה לשטרא וליכא
לאישתלומי מיניה ואפי איתי ליה למלוה
מקרקעי לא כתבינן ליה אדרכתא אמט
אמטלטלי דחיישינן דילמ מיכספן הנך
מקרקעי וליכא לאישתלומי מיניה
וכי כתבינן אדרכתא אנכסיה מירעינן ליה
והוא דמיקרב כגון דאזיל שליחא בתלתא
בשבא ואתי בארבעה וקאי בחמשה בני
רינא אמ רבא שליחא דבי דינא נ

מאי אמ' רב אדא בר אהבה תא שמע הרי
שהיה עירה ועומר בא חברו ואמ' לו צ
עירתך למה לחמור אני צריך יש לי חמור
שאני נותן לך עירתך בכמה בכך ובכך משך
בעל החמור את העירה ולא הספיק בגל העירה
למשוך את החמור עד שמת החמור לא קנה
בעל החמור את העירה שמע מינה חליצין וכ
ומקציר עליהן לא קנה אמ' רבא בשעבדני עסיקי
עסיקין דלא קפדי שא כל חליצין מיקפד קפדי
וקנה הבא במאי עסיקין כגון דאמ' ליה החמור
בעירה וטלה ומשך את העירה ועדין לא משך
את הטלה דלא הות משיכה מעלייתא וכן ר
הלכתא כמאי קונין רב אמ' בכליו של קונה
ולוי אמ' בכליו של מקנה רב אמ' בכליו של קונה
ניחא ליה לקונה דלהוי מקנה קונה כי היכי
דליגמר ולוקני ולוי אמ' בכליו של מקנה סבר
לה כר' יהודה דתניא וזאת לעניים בישראל
על הגאולה ועל התמורה וגו' גאולה
זו מכירה וכן הוא אומ' ואם לא יגאל ונמכר
בעריכך תמורה זו חליצין וכן הוא אומ'
לא יחלענו ולא ימיר אותו לקיים כל דבר
שלפ איש נעלו ונתן לרעהו מי נתן למי כועז
נתן לגואל ר' יהודה אומ' גואל נתן לבועז
והלכתא כרב דאמ' בכליו של קונה חדא
דקם ליה רב כתנא קמא דסתם הוא ולוי קם
ליה כר' יהודה דיחיד הוא ועזיר דמסקנא ר
דשמעתא כרב סלקא תנא קונין בכלי
ואע"ג שאין בו שוה פרוטה אמ' רב נחמן לא
שנו אלא בכלי אבל בעירות לא ורב ששת אמ'
אע"ג בעירות וליתה דרב ששת חדא דחלכא
כרב נחמן בריני ועזיר דהא אמקינן אמ' רב
ששא בריה דרב אידי כמאן כתבינן האיתא
וקנינא מיניה במנא דכשר למקניה כיה
במנא לאפוקי מדרב ששת דאמ' קונין ב
בעירות דכשר לאפוקי מדשמואל דאמ' קונין
במרוקא למיקניא לאפוקי מדרלוי דאמ' בכליו
של מקנה למיקניא ולא לאקנויי ביה רב
נמי אמ' למעוטי מטבע דרב זביר ואיתי רב
אשי למעוטי איסורי הנאה איכא דאמרי ביה
אמ' רב שבא למעוטי מטבע דכשר אמ' רב
זביר ואיתימא רב אשי למעוטי איסורי הנאה
אבל מיזקא לא עריך מתני' ניצר
משך ממנו בעירות ולא
לו מעות אינו יכול לחזור בו נתן לו מעורת
ולא משך ממנו בעירות יכול לחזור בו אבל
אמרי מי שפרע מרור המבול עתיד ליפרע

ממי שאינו עומד בריבורו ר' ישמעאל אומ'
כל שהכסף בידו יכול העליונה אמ'
יוחנן רבי תורה מעות קונות אם ניתנו קונה
ממנו לא כל שכן ומה טעם אמרו משיכה
קונה גזירה שמא יאמר לו נשרפו חטיך בעלייה
סוף סוף לאו שלומי בעו שא גזרה דלמא עלה
דליקה באונס ראי מוקמת לה בראשתיה
מסר בעשיה וטרח ומציל ואי לא לא טרח
ומציל שמעינן מיהא רבמה דלא משכיח
לוקח לזיבנא ואיתנים דלמיכר איתנים ואת
ליה לוקח למימר ליה תן לי את מקחי או
תן לי את מעותי ואם היתה עליתו של לוקח
מושכרת למוכר אין הלוקח יכול לחזור בו
ואי איתניסו איתניסו ליה טעמ' מאי תקינו
תקינו רבנן משיכה שמא יאמר לו נשרפו
חטיך בעלייה הכא ברשותא דלוקח ניתהו
אי נמי דליקה באונס איהו טרח ומציל להו
ואע"ג דהני מילי לר' שמעון נשמעין לרבנן
תנא ר' שמעון אומ' אע"פ שאמרו טלת קונה
דינר זהב ואין דינר זהב קונה טלת מכל מ
מקום כך הלכה אבל אמרו מי שפרע מאנשי
דור המבול ומאנשי דור הפלגה ומאנשי ס
דום ועמורה ומעריים שטבעו בים הוא יפרע
ממי שאינו עומד בריבורו והנושא ונותן ב
ברבים לא קנה והחוזר בו אין רוח חכמים
נוחה הימנו אמ' רבא אנו אין לנו עליו אלא
אין רוח נוחה הימנו ודוקא דברים כלא מעות
אבל דברים ומעות קאי כאבל אמרו ודברים
ומשכון לא קאי כאבל אמרו הגרס בקדושין
בעירקא קמא בני רב הונא בר אבין זבון הוא
אמתא בעריטי ולא האוו בהדיהו זוזי אותיבו
נסבא עילוה לסוף איקר אמתא אתו לקמייה
דר' אמי אמ' להו פריטי אין כאן נסכא אין כאן
עיס אבל אמרו מי שפרע וכו'
איתמר אביי אמ' אורועי מוד עינן ליה אבל
מילט לא ליטעון ליה רבת ונשיא בעמך לא
תאור רבא אמ' מילט נמי ליטעון ליה רבתיב
בעמך בעושה מעשה עמך והלכתא כרבא
ושמעינן מינה רבי חאי גונא לאו עושה מעשה
ישרט הוא איתמר רב אמ' ערבון כנגדו
הוא קונה ור' יוחנן אמ' כנגר כולו הוא קונה
וקימא לן דכל היכא דפליגי רב ור' יוחנן הל
הלכה כר' יוחנן איתמר רבים רב אמ'
אין בהן משום מחסרי אמונה ור' יוחנן אמ'
יש בהן משום מחוסרי אמונה ואף ר' יוחנן
לא אמ' שא במתנה מעוטה משום דסמכא

הלכתא כרבי חמא דאמר איתיה דתברא
מעלייא הוא אבעי ליה לאפוקי מחיי אבוהן
ומדלא אפקיה בחיי אבוהן שמע מינה
ציריה וכן הלכתא מתני׳
כופין את לבנות בית שער
ודלת לחצר רבן שמעון בן גמליאל אומר
לא כל החצרות ראויות לכית שער כופין
אותו לבנות לעיר חומה ודלתים וכריח
רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל העיירות
ראויות לחומה כמה יהא בעיר ויהא כאנשי
העיר שנים עשר חדש קנה בה בית
דירה הרי הוא כאנשי העיר מיד בעא
מיניה ר׳ אלעזר מר׳ יוחנן כשהן גובין לעי
שבח ממון הן נוטלין או לעי קרוב בתים
הן נוטלין ואלעזר ברי קבעבה מסמרות
תוספת מי שיש לו פתח
במבוי אין כופין אותו לעשות דלת
למבוי שיכול לומר ריצוני שאיכנס בחבילתי
עד שתהי כופין בני מבוי זה את זה שלא
להושיב ביניהן לא חייט ולא בורסי ולא
כל אחד מבעלי אומניות ולשכנו אינו
כופהו רבן שמעון בן גמליאל אומר אף לשכנו
כופהו מי שיש לו בית בחצר אחרת בני
חצר משעבדין אותו להצור עמהן בחזית
שיחין ומערות ואמת המים ושאר כל
הדברים אין משעבדין אותו ואם חידשו
עמהן באותה העיר משעבדין אותו
על הכל כופין בני מבוי זה את זה לעשות
לחי וקורה למבוי כופין בני מקצה זה את
זה לעשות ביניהן חריץ ובן חריץ כופין
בני העיר זה את זה לבנות להן בית הכנסת
ולקנות להן ספר תורה ונביאים וכתובים
יהודה נשיאה רמא שורא ארבען
אמ׳ ליה ריש לקיש רבן לא צריכי נטירותא
רב נחמן בר רב חסדא חמא כרבנן
ארבען אמ׳ ליה רב נחמן בר רב יצחק
עבר מר אראוריתא ואדעבוי ואדיתבי
אראוריתא דכת׳ אף חובב עמים כל
קדושיו בידך אמ׳ משה לפני הקב״ה
רבונו של עולם אפי׳ בשעה שאתה מחבב
עמים כל קדושיו יהו בידך והם תכו
להגליך ישא מדבריותיך תני רב יוסף שו
תלמידי חכמים שמכתתין רגליהן מעיר
לעיר וממדינה למדינה לישא ולית
בריבורו של מקום רבי׳ דכת׳ גם
כי יתנו בגוים עתה אקבצם ואמ׳ עולא

הלכתא כרבי חמא דאמר איתיה דתברא
מעלייא הוא אבעי ליה לאפוקי מחיי אבוהן
ומדלא אפקיה בחיי אבוהן שמע מינה
ציריה וכן הלכתא מתני׳
כופין את לבנות בית שער
ודלת לחצר רבן שמעון בן גמליאל אומר
לא כל החצרות ראויות לכית שער כופין
אותו לבנות לעיר חומה ודלתים וכריח
רבן שמעון בן גמליאל אומר לא כל העיירות
ראויות לחומה כמה יהא בעיר ויהא כאנשי
העיר שנים עשר חדש קנה בה בית
דירה הרי הוא כאנשי העיר מיד בעא
מיניה ר׳ אלעזר מר׳ יוחנן כשהן גובין לעי
שבח ממון הן נוטלין או לעי קרוב בתים
הן נוטלין ואלעזר ברי קבעבה מסמרות
תוספת מי שיש לו פתח
במבוי אין כופין אותו לעשות דלת
למבוי שיכול לומר ריצוני שאיכנס בחבילתי
עד שתהי כופין בני מבוי זה את זה שלא
להושיב ביניהן לא חייט ולא בורסי ולא
כל אחד מבעלי אומניות ולשכנו אינו
כופהו רבן שמעון בן גמליאל אומר אף לשכנו
כופהו מי שיש לו בית בחצר אחרת בני
חצר משעבדין אותו להצור עמהן בחזית
שיחין ומערות ואמת המים ושאר כל
הדברים אין משעבדין אותו ואם חידשו
עמהן באותה העיר משעבדין אותו
על הכל כופין בני מבוי זה את זה לעשות
לחי וקורה למבוי כופין בני מקצה זה את
זה לעשות ביניהן חריץ ובן חריץ כופין
בני העיר זה את זה לבנות להן בית הכנסת
ולקנות להן ספר תורה ונביאים וכתובים
יהודה נשיאה רמא שורא ארבען
אמ׳ ליה ריש לקיש רבן לא צריכי נטירותא
רב נחמן בר רב חסדא חמא כרבנן
ארבען אמ׳ ליה רב נחמן בר רב יצחק
עבר מר אראוריתא ואדעבוי ואדיתבי
אראוריתא דכת׳ אף חובב עמים כל
קדושיו בידך אמ׳ משה לפני הקב״ה
רבונו של עולם אפי׳ בשעה שאתה מחבב
עמים כל קדושיו יהו בידך והם תכו
להגליך ישא מדבריותיך תני רב יוסף שו
תלמידי חכמים שמכתתין רגליהן מעיר
לעיר וממדינה למדינה לישא ולית
בריבורו של מקום רבי׳ דכת׳ גם
כי יתנו בגוים עתה אקבצם ואמ׳ עולא

הנסוק הוה בלשון אחרי ואמ׳ אם כופין
יתנו בגוים עתה אקבצם ואם לאו ויחדל
מעט ממשא מלך שרים רבי׳ יוחנן
רבתוב מנדה כלו והלך לא שליט למירמא
עליהם ואמ׳ רב יהודה מנדה זו מעת המלך
כלו זו כס׳ גולגולתא והלך זו ארנונא בגין
תשורה או ארוחא שעושין למלך כשעובר
עליהן גרסי׳ בנדרים אמ׳ שרי ליה
לאינש לא דיעבד נפשיה כאתרא דלא ידעין
ליה רבתי ועברך ירא את מעריכי
והא כתי יהלך זה ולא פיך הא באתרא
דידעין ליה והא באתרא דלא ידעין ליה
אמ׳ רבא שרי ליה לעיורבא מבבל למימר
עיורבא מרבנן אנא שרי לי תגראי בישא
רבתי ובני דוד כהנים היו מה כהן נוטל
חלק בראש אף תלמיד חכם נוטל חלק
בראש ויכהן מנא לן דכתי וקדשתו כי
את לחם וגו ותנא דבי׳ ישמעאל וקי
וקדשתו לכל דבר שבקדושה לעתוה
ראשון ולברך ראשון וליטול מנה ראשון
ואמ׳ רבא שרי ליה לעיורבא מבבל למימר
לא יהיבנא כרגא רבתי מנדה בלו והלך
לא שליט וגו ואמ׳ רב יהודה מנדה
זו מעת המלך רב פפא רמא לברצ
איתמי אמ׳ ליה רב שישא מיית דרב אירי
לרב פפא ודילמא לא מידזיל אמ׳ ליה מ
משקל שקלינן מיניהו או מידזין מידזין
ואו לא מהדרינן ליה נה ליהו אמ׳ מר
יהודה הכל לאיגלי נפשא ואפי׳ מיתמי
אבל מרבנן לא רבנן לא עריבי נטירותא
לכריא דפתיא שהוא תיקון החובה של
עיר אפי׳ מרבנן ואי קא נעקא לתקורה
בכלוזא רבנן לאו בני מיפק בכלוזא נינהו
שאין דרכן של תלמידי חכמים להזדלל
בבני עמי הארץ אכלווא המון עם
ניסק כמה יהא בעיר ויהא וכו
ולכלמי בענן שנים עשר חדש ורמיכי
שלשים יום לקופה שלשה חדשים לתמחוי
ששה לכסות תשעה לקבורה שנים עשר
חדש לענפי העיר אמ׳ ר׳ אמי אמ׳ ר׳ יוחנן
כי תנן נמי מתניתין לענפי העיר תנן
ושמעינן מיניה דכל הני מילי חיובא נינהו
ומעכבין מיניהו בעל כרחן דומיא דענפי
העיר תניא חמודה הניה מבני העיר
ובא ארם ונשתהה שם כל ששה שם
שנים עשר חדש אסור להנות ממנו פ

לשמה ואתם הערים לשמה אע"פ שכתבוהו
וחתמוהו ונתנוהו לה הרי הגט כטל ער
שישמעו קולו שיאמר לסופר כתוב ולעדים
חתמו · ישמעו לאפוקי ממאן דאמ' מוחה
ל' יסי כאומ אמרו · קושי לאפוקי מדרב
כהנא אמ' רב דאמ' רב כהנא אמ' רב חרש
שיכול לדבר מתוך הכתב כותבין ונותנין גט
לאשת שמא ליח הלכתא כותיהו · נרסינן
בעי כל הגט רב אמ' מתנה אינה כגט לומר
כגט הוא דאם אמ' כתבו גט לאשתי לא משוי
שליח למכתב גט משום כיון דכעל כי אמ' כתבו שטר
מתנה לשלוחי על שדה שלי מעי לשוויי שליח
למיכתב ושמוש אמ' מתנה הרי היא כגט
טעמ' דשמוש כגט משום רמילי ינהו ומילי
לא מימסרן לשליח והם הכי נמי במתנה
מילי נינהו ולא ממסרן לשליח ויש לן הר
הלכתא כשמוש בריני · מתני' אמ'
לעשרה כתבו גט לאשתי · רמרו
ויכתבו ויתנו לה · אמ' לעשרה כתבו גט
לאשתי אחד כותב וכולן חותמין לעי אם מת
אחד מהן הרי הגט בטל · תנו רבנן אמ'
לעשרה כתבו גט לאשתי אחד כותב על ידי
כולן כלכם כתיבו אחד כותב כמעמ"ד כולן
הוליכו גט לאשתי אחד מוליך על ידי כולן
כלכם הוליכו אחד מוליך כמעמ"ד כולן ·
והשתא תקינו רבנן בגיטא דכולכם כתיבו
כל חד מנפיק אוכילו כל חד מנכון ·

פרק עירקא

מי שאחזו קורדיקוס ואמ' כתבו גט לאשתי לא
אמ' כלום · כתבו גט לאשתי ואחזו קורדיקוס
וחזר ואמ' אל תכתיבו אין מדברי האחרונים
כלום · נשתתק ואמרו לו נכתוב גט ל
לאשתך והרבין בראשו בורקין אותו שלשה
פעמים אם אמ' על לאו ועל הן הרי זה
יכתבו ויתנו · אמרו לו נכתוב גט לאשתך
אמ' להן בתובו אמרו לסופר וכתב ולעדים
וחתמו אע"פ שנתכוונו וחתמוהו ונתנוהו לו
וחזר ואמ' אל תתנו הרי הגט בטל ער שיאמר
לסופר כתוב ולעדים חתומו · אמ' כתבו
גט לאשתי ואחזו קורדיקוס וחזר ואמ' אל
תכתובו אין דברי האחרונים כלום · אמ'
שמעון בן לקיש וכותבין ונותנין גט לאלתר
ור' יוחנן אמ' אין כותבין שא לשישתעה

מאי טעמ' דריש לקיש דקתני אין דבריו ה
האחרונים כלום · ור' יוחנן מאי אין דבריו
האחרונים כלום דלכי תתעיל לא עדיך מחדר
אמליכי ביה ולעולם אין כותבין שא עד שישתעה ·
והלכה כר' יוחנן · נשתתק ואמרו לו נכתוב
גט לאשתך וכו' · וניחוש דילמא שיחרה
דלאו לאו נקטיה שיחה דחן נקטיה אמ'
רב יוסף בר מניומי אמ' רב נחמן דאמ' ליה ב
כסירונין חד הן ותרין לאו חד לאו ותרין הן
רבי ר' ישמעאל תנא אומ' לו דברים של ימות
החמה בימות הגשמים ושל ימות הגשמים
בימות החמה מאי היא עידי · תנו רבנן כשם
שבודקין אותו לגיטין כך בודקין אותו למשאות
ולמתנות ולעדויות ולירושות · לעדויות
אמ' רב יוסף בר מניומי אמ' רב ששת בגדולת
אשה דאקילו בה רבנן משום עגונה אבל
עידויות דעלמא לא דרחמנא אמ' מפיהם
ולא מפי כתבם · ירושות לאו ירושות דעלמא
שא ירושת בני הבכור דנכסי דיריה נינהו דנל
מאן דבעי מזכה בהו · ומשאות ומתנות
נמי דידיה אבל לאשהודי בבריקה לא ·
וכי אמר' רבודקין לגיטין דוקא למי שנשתתק
אבל לחרש לא דתנו רבנן חרש לא הלכו
אחר רמיזותיו ואחר קנוטותיו ואחר כתב
ידו שא במטלטלין אבל לא בגיטין · והאי
חרש דלא בדקינן לעניין גיטין דוקא שנשא
כשהוא עקר ואחר כן נתחרש אבל חרש
מעיקרו בדקינן ליה דתנן חרש שנשא עקרת
וחרשת שנשא חרשת רצה יוציא רצה יקיים
כשם שכונס כרמיזה כך מיצא כרמיזה ·
עקר שנשא עקרת ונתחרשה רצה יוציא
רצה יקיים נשטית לא יוציא נתחרש הוא או
נשטה לא יוציא עולמית · ותנן נמי חרש
רומו וגרמז בן ביתירא אומ' קושט ונקנץ
במטלטלין · ואמ' רב נחמן במחלוקת
במטלטלין כך מחלוקת בגיטין · עוס
אמרו לו נכתוב גט לאשתך וכו' · כבר כתבינן
ליה בפרקין דמקמי הא' מתני'
זה גיטך אם מתי זה גיטך
מהלי זה זה גיטך לאחר מיתתי לא אמ' כלום
מהיום אם מתי הרי זה גט · מהיום ולאחר
מיתה אינו גט ואם חולצת ולא מתיבמת ·
אמ' אביי אם מתי שתי לשונות משמע מעכשו
ומשמע לאחר מיתה אמ' ליה מהיום כמעכשו
רמי לא אמ' לה מהיום כמאן דאמ' לאחר
מיתה רמי · מהיום ולאחר מיתה וכו ·

בהן וכי אמ׳ להן לעירוב אשארא תניא׳ שמעון
בן אלעזר אומ׳ יין כדי לאכל בו מזון שתי סעודות
חומץ כדי לטבל בו זתים ובצלים כדי לאכל
בהן מזון שתי סעודות ויין האמרין יין מבושל
אבל יין שאינו מבושל מערבין בשתי רבעיורת
ובצלים נמי האמרין באימהית אבל בעלין לא
יעלין נמי האמרין אין מערבין בהן דלא אבצעול
זרתא זרתא אבל אבצעול זרתא זרתא לית לן
בה אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל כל שהוא ליתן כדי
לאכל בו שתים סעודית לא שאינו ליתן שלא
באכל רמית שהוא כדי לאכול ממנו שתי סעודות
כשר חי כדי לאכל ממנו שתי סעודות כשר
רבה אמ׳ כדי לאכל בו ורבי יוסף אמ׳ כדי לאכל
ממנו יחלבה כרבה אמ׳ רב שימי בר חייא
מערבין בבוצינים חיות וכמיה אמ׳ רב נחמן כר

מתני׳ מערבין שתים
יצחק סיני אמ׳ שתים כדמאי ובמעשר ראשון שנטלה
תרומתו ובמעשר שני והקדש שנפדו והכהנים
בחלה ובתרומה אבל לא בטבל ולא במעשר
שני והקדש שלא נפדו השולח את עירובו
ביד חרש שוטה וקטן או ביד שאינו מודה בעירוב
הרי זה אינו עירוב ואם אמ׳ לאחר לקבלו ממנו
הרי זה עירוב השולח את עירובו ביד חרש
שוטה וקטן איקימנא בעירובי תחומין אבל
בעירובי חצירות ביד קטן הוי עירוב דקיימ׳ לן
כרב הונא דאמ׳ קטן גובה את העכוב או ביד מי
שאינו מודה בעירוב מאן לא מודה בעירוב
אמ׳ רב חסדא כותי ואם אמ׳ לאחר לקבלו
ממנו הרי זה עירוב ולחוש דילמא לא ממטי
ליה בעיניה ולחוש דילמא לא שקיל
ליה מינה חזקת שליח עשה שליחותיה

מתני׳ נתנו כאילן למעלה מעשרה טפחי
הרי זה אותו עירוב נתנו כבור
אפי׳ עמיק מאה אמה הרי זה עירוב נתנו בראש
הקנה או בראש הקנטס כל זמן שהוא תלוש
ונעוץ אפי׳ גבוה מאה אמה הרי זה עירוב
נתנו בממגל ונעגל בעגינו אבר המפתח הרי זה
עירוב ר׳ שמעון אומ׳ אם אין ידוע שהמפתח
במקומו אינו עירובי האי אילן היכא קאי
אלימא דקאי ברשות היחיד מה לי למעלה
מה לי למטה רשות היחיד עולה עד לרקיע
ושא דקאי ברשות הרבים ונתכוין לשבות היכא
אלימא נתכוין לשבות למעלה הוא במקום אחד
ועירובו במקום אחר הוא ושא דנתכוין לשבות
למטה הא קא משתמש באילן לעולם דקאי
ברשות הרבים ונתכוין לשבות למטה והא מני

ר׳ היא דאמ׳ כל דבר שהוא משום שבת לא גזרו
עליו כל בין השמשות נתנו בכור היכא קאי
אלימא דקאי ברשות היחיד פשיטא כי היכי
דרשות היחיד עולה עד לרקיע הם הכי נמי
לתחת ושא דקאי ברשות הרבים [illegible]
היכא אי למטה הוא ועירובו במקום [illegible]
הכא בכור העומד בכרמלית עסיקין ועתכוין
לשבות למעלה ור׳ היא דאמ׳ כל דבר שהוא מ
משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות

נתנו בראש הקנה או בראש הקנטס בזמן שהוא
תלוש ונעוץ תלוש ונעוץ אין שאינו תלוש
ונעוץ לא גזרה שמא יקטום נתנו במגדל
ונעגל בעגינו אמאי הוא במקום אחר ועירובו
במקום אחר היא אביי ורבא דאמרי תרוייהו הכא
במגעיל דקטיר במותנא עסיקין ובני סביני
למעסקיה ור׳ שמעון סבר לה כר׳ נחמיה דאמ׳
אפילו תרוד אפי׳ טלית אין נטלין שלא לעורך
תשמישך ולפי׳ אסור ורבנן סברי כל המלוי
נטלין לעורך ושלא לעורך מתני׳
נתגלגל חוץ לתחום נעל עליו
גל או נשתקע תרומה ונטמאת מבעוד יום אינו
עירוב משתחשכה הרי זה עירוב ואם סמך ל
מאיר ור׳ יהודה אומ׳ הרי זה חמר וגמל ר׳ יוסי
ור׳ שמעון אומ׳ סמך עירוב כשר אמ׳ ר׳ יוסי העיד
אבטולמס משום חמשה זקנים על סמך עירוב
כשר אמ׳ רבא לא שנו שלא שנתגלגל חוץ
לארבע אמות אבל נתגלגל לתוך ארבע אמות
הנותן את עירובו יש לו ארבע אמות

מתני׳ מתנה אדם על עירובו ואומ׳ אם באו
גוים למזרח עירובי למערב ואם באו
למערב עירובי למזרח ואם באו לכאן ולכאן
למקום שארצה אלך לא באו לכאן ולכאן הרי אלו
כבני עירי ואם בא חכם למזרח עירובו למזרח
למערב עירובו למערב בא לכאן ולכאן למקום
שארצה אלך לא בא לא לכאן ולא לכאן הרי
כבני עירי ר׳ יהודה אומ׳ אם היה אחד מהם רגי
ילך לו אצל רבו שניהם רבותי למקום שירצה
ילך ורבנן זמנין דניפא ליה לאיניש בחרביה
טעני מרב מתני׳ ר׳ שמעון אומ׳ יום
טוב הסמוך לשבת כין מלפניה
כין מלאחריה מערב אדם שני עירובין ואומ׳
אם עירובי הראשון למזרח כשני למערב ואם
עירובי הראשון למערב כשני למזרח ואם
עירובי הראשון כשני הריני כבני עירי ואם
עירובי בשני כראשון הריני כבני עירי וחכמים
אומ׳ או מערב לריח אחת או אינו מערב כל

כרבן גמליאל ואת לא תעביד עבודה עד דאיכא רוב כשרין אצלה והכא רוב פסולין אצלה ולטעמיך תקשי לך היא נופה הלכה ואת לא תעביד בה עבודה שלא הא לכתחלה הא דאיעבד והכא בדיעבד הוא

מתני' העבד פוסל משום ביאה ואינו פוסל משום זרע כיצד בת ישראל לכהן וכת כהן לישראל וילדה ממנו בן הלך הבן ונכבש על השפחה וילדה ממנו בן הרי זה עבד היתה אם אביו בת ישראל לכהן לא תאכל בתרומה מאי טעמא האשה וילדה תהיה לאדוניה והוא יצא כבני

סליק ליה פירקא

הערל וכל הטמאים לא יאכלו בתרומה נשיהם ועבדיהם יאכלו פצוע דכא וכרות שפכה הם ועבדיהם יאכלו נשיהם לא יאכלו ואם לא ידעה משנעשה פצוע דכא וכרות שפכה הרי זו יאכל אי זהו פצוע דכא כל שנפצעו הביצים שלו ואפי' אחת מהן כרות שפכה כל שנכרת הגיד שלו ואם נשתייר מן העטרה אפילו כחוט השערה כשר פצוע דכא וכרות שפכה מותרין בעבירת ומשוחררת ואינן אסורין שלא לבא בקהל שנא לא יבא פצוע דכא וכרות שפכה בקהל תנו רבנן אי זהו פצוע דכא כל שנפצעו ביצים שלו ואפי' אחת מהן ואפי' ניקבו ואפילו נימוקו ואפי' חסרו אמר ר' יוחנן בן בריוקא שמעתי מפי חכמים בכרם ביבנה כל שאין לו שלא ביצה אחת אינו שלא כסרים חמה וכשיר אמר רב יהודה אמר שמואל פצוע דכא בידי שמים כשר

אמר רבא היינו דקרינן ביה פצוע ולא קרינן ביה פצוע כמתניתא תנא כתי לא יבא פצוע דכא וכרות שפכה וכתי לא יבא ממיר מה להלן בידי אדם אף כאן בידי אדם אמר רבא פצוע בכלן דך בכולן כרות בכולן פצוע בכלן בין שנפצעו הגיד בין שנפצעו הביצים בין שנפצעו חוטי ביצים דך בכולן בין שנדרך הגיד בין שנדרכו הביצים בין שנדרכו חוטי ביצים כרות בכלן כין שנכרת הגיד בין שנכרתו ניקבי ביצים בין שנכרתו חוטי ביצים תנו רבנן ניקב

פסול משני שהוא שותת נסתם כשר משני שהוא מוליד וזהו פסול החוזר להכשירו זהו למעוטי מאי למעוטי קרים שעלה מחמת מכה בריאה ממקום אחר אמר רבה בר רבהונא המטיל מים משני מקומות פסול אמר רבא לית הלכתא לא כאבא ולא כבריה כברא הא דאמרן אבא מאי היא דאמר רבהונא נשים המסוללות זו בזו פסולות לכהונה ולא אפילו שיעזה דאמר פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה זונה הני מילי איש אבל אשה שריצותה בגלמא היא וכל שכן שאין הלכה כר' שיעזה

מתני' עמוני ומואבי אסורין ואסורין אסור עולם אבל נקבותיהן מותרות מיד מצרי ואדומי אינן אסורין עד שלשה דורות אחר זכרים ואחד נקבות אמר שמעון קרי הרכרים ומה במקום שאסר הזכרים איסור עולם התיר הנקבות מיד מקום שלא אסר הזכרים עד שלשה דורות אינו דין שנתיר הנקבות מיד אמרו לו אם הלכה נקבל ואם לדין ישתשוכה אמר להן לא כי אלא הלכה אני אומר ממזרים ונתינים אסורין איסור עולם אחר זכרים ואחד נקבות אמר יהושע שמעתי שהסרים חולץ וחולצין לאשתו ואין הסרים לא חולץ ולא חולצין לאשתו ואין לו לפרש אמר עקיבא אני אפרש סרים אדם חולץ וחולצין לאשתו שהיתה לו שעת הכושר אלישע אומר לא כי שאם סרים חמה חולץ וחולצין לאשתו שיש לו רפיאה סרים אדם שאין לו רפיאה לא חולץ ולא חולצין לאשתו משני שאין לו רפיאה העיד יהושע בן בתירה על עצמו מגופת שהיה בירושלם סרים אדם ויבמו את אשתו לקיים דברי עקיבא היכי דמי סרים חמה אמר רבי יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן כל שלא ראה שעה אחת בכשרותו מנא הני מילי אמר אביי כל שמטיל מים ואינו עושה כיפה אמר רבי אבהו סימני סרים ואילונית וכן שמונה אין עושין בהן מעשה עד שיהו בן עשרים וכן שמונה מיקא חי והתניא בן שמונה הרי הוא כאבן ואסור לטלטלו בשבת אכל שיהא אמו עליו וכו ומניקתו משני הסכנה הכא במאי עסקינן כשלא נמרו סימניו תניא אידך בן שמונה כל שלא כלו לו חדשיו אומר סימניו

קרבן חטאת לא חולצין ולא חולצין עליהן

של רבה הרי היא כאשתו לכל דבר שלא שייעצה
במיאון והלכתא כר' יהושע חדא
דקיימא לן כר' שיעזר ור' יהושע הלכה כר' יהושע
ועוד דרב ושמואל תרויהו דחו להא דר'
שיעזר וסברי להא דר' יהושע כדגרסינן
בכתובות בפ' שמנה נזונת רב תני קטנה
ייצאה בגט אין לה כתובה וכל שקנו ממאנת
שמואל תני ממאנת אין לה כתובה ייצאה
בגט יש לה כתובה ממאנת לא פסלה מן
האחין ייצאה בגט פסלה מן האחין ופסלה
מן הכהונה ממאנת אינה צריכה להמתין
שלשה חדשים ייצאה בגט צריכה להמתין
שלשה חדשים מאי קמ"ל תניא הממאנת
באיש הוא מיתר בקרובותיה וכו' צריכה
להמתין שלשה חדשים איצטריכא ליה דלא
תימא ואמרי נימא כתנאי ר' שיעזר אומ' אין
מעשה קטנה כלום ואין בעלה זכאי במציאתה
וכו' ור' שיזבן אומ' מעשה קטנה כלום ד
ליתי רב דאמ' כר' שיעזר ושמואל דאמ' כר' יהושע
ואמרי שיבא דר' שיעזר כולי עלמ' לא פליגי
כלומ' דלית הלכתא כותיה שא כי פליגי
שיבא דר' יהושע ושמואל כר' יהושע ורב
עד כאן לא קאמ' ר' יהושע התם שא מדירה
לדידיה אבל מדיריה לדידך לא אמ'
ושמעי' מינה כין לרב כין לשמואל הא דר' שיעזר
ליתיה ותנן נמי מאימתי יורש אדם את
אשתו קטנה בשא אומ' משתעמוד בקומתה
וכית הלל אומ' משתכנס לחופה ור' שיעזר אומ'
משתבעל ותריצנא לדר' שיעזר משתגדיל
ותבעל וקמו להו כית שמאי וכית הלל
כחרא שטתא דמעשה קטנה כלום ובעלה
יורשה והוה ליה ר' שיעזר יחיד במקום רבים
ותנן נמי בגיטין בפ' הניזקין העיד ר'
יוחנן בן נורבא על החרשת שהשיאה אביה
שייצאה בגט ועל קטנה בת ישראל שנשאת
לכהן שאוכלת בתרומה ואם מתה בעלה
יורשה וקן הלכתא מתני'
הממאנת באיש הוא
מיתר בקרובותיה והיא מיתרת בקרוביו ולא
פסלה מן הכהונה נתן לה גט הוא אסור ב
בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו ופסלה
מן הכהונה נתן לה גט והחזירה ומיאנה בו
ונשאת לאחר ונתגרשה או נתאלמנה או
נתגרשה אסורה לחזור לו זה הכלל כל שייצאת ממיאון אסורה לחזור

לו ממיאון אחר גט מותרת לחזור לו
הממאנת באיש ונשאת לאחר וגרשה לאחר
ומאנה בו לאחר וגרשה לאחר ומאנה בו זה
הכלל כל שייצאת ממנו בגט אסורה לחזור
לו במיאון מיתרת לחזור לו הא מתניתין
אקשינן רישא אמופא רקתני רישא מאנה בו
והחזירה ונתן לה גט ונשאת לאחר ונתגרשה
או נתגרשה אסורה לחזור לו טעמ' דנתגרשה
או נתגרשה הא מאנה מותרת לחזור לו
שמא אתי מיאון דחבריה ומבטל גיטא דידיה
יקתני סופא הממאנת באיש ונשאת לאחר
וגרשה לאחר ומאנה בו זה הכלל כל שייצאת
ממנו בגט אסורה לחזור לו במיאון מותרת
לחזור לו הא מתני' אקשינן רישא
אסופא רקתני רישא מאנה בו והחזירה ונתן
לה גט ונשאת לאחר ונתגרשה או נתגרשה
אסורה לחזור לטעמ' דנתגרשה או נתגרשה
הא מאנה מותרת לחזור לו שמא אתי מיאון
דחבריה ומבטל גיטא דידיה וקתני סופא
הממאנת באיש ונשאת לאחר וגרשה לאחר
ומאנה בו לאחר וגרשה לאחר ומאנה בו כל
שייצאה בגט אסורה לחזור לו שמא לא אתי
מיאון דחבריה ומבטל גיטא דידיה
ועריק ר' שיעזר תכיתא מי ששנה זו לא שנה זו
ועלא אמ' בגין שלשלה בגיטין דמחזי
כגדולה ומשום הכי לא אתי מיאון דחבריה
ומבטל גיטא דידיה ומאן תנאי דאמ' ר'
שיעזר תנא קמא ור' שמעי' בר' יוסי דאמ' רב
יהודה אמ' רב מאי דכתי' מימינו בכסף שתינו
בשעת חסכנה נתבקשה הלכה זו הרי
שייצאתה מראשון בגט ומשני כמיאון מהו
שתחזור לראשון שכיון אדם בארבע
מאות זוז ובא ושאל את ר' עקיבא בבית
האסורים ואסר את ר' יהודה בניעיבין ואסר
אמ' ר' שמעי' בר' יוסי לא לזו הוצרכנו
לאסור כרת חתרתה לאיסור לאו לא כל שכן
ברם כך היתה שאלה הרי שהיתה אשת
אחי אמו שהיא שניה לו ונשאת לאחיו מאביו
ומת מהו שתמאן עכשיו לעקור נשואין ה
הראשונים ותתיבם צרתה יש מיאון אחר מיתה
במקום או לא שכהו אדם אחד בארבע מאות
זוז ובא ושאל את ר' עקיבא בבית האסורין
ואסר את ר' יהודה בן בתירא בניעיבין ואסר
ע' אע"ג דקיימ' לן כיש מיאון לאחר מיתה הכא
בשניה לא דהא בתו לא מיאנת לאחר מיתה
ותתיבם צרתה משום דרמי בר יחזקאל הכא

ענלין וסייחין אענלים וסייחין אוזין ותרנגלי
אאוזין ותרנגלין לא קשיא הא ברבי הא
בזוטרי ושאינו עשה ואוכל מכר
תנו רבנן והשבותו לו ראה היאך תשיבנו
לו שלא יאכיל ענל לענלים וסייח לסייחין
אוז לאוזים ותרנגול לתרנגלים מה
יהא ברמים ר טרפון אומ ישתמש בהן לעני
אם אברו וכו ר טרפון סבר כיון דשרי
ליה רבנן לאישתמושי בהו הוה ליה שואל
עליהו ואע"ג דלא אשתמש בהו כמאן דא
דאשתמש בהו דאמי והייב אנפין והאי אברו
דקתני במתניתין כרבה דאמ בפרק הזהב
נגנב ליסטים מזיין אברו שטבעה ספינתו
בים ולא עקיבא סבר לא ישתמש בהן יכיון
דלא שארי ליה רבנן לאישתמושי בהו לא
היי שואל עליהו הילכך אם אברו בליסטים
מזיין אינו חייב באחריותן דהוה ליה כשומר
שכר דאינו חייב באונסין אמ רב יהודה
אמ שמואל הלכה כר טרפון כיד דחכה
הוו זוזי דיתמי אתא לקמיה דרב יוסף אמ ליה
מהו לאישתמושי בהו אמ להו הבי אמ רב
יהודה אמ שמואל הלכה כר טרפון אמ ליה
אביי והא איתמר עלה אמ ר הלכו אמ רב
הונא לא שנו אלא ברמי אברה הואיל וטרח
בהו אבל מעות אברה לא והני כמעות אברה
דאמו אמ ליה זיל לא שבקין לי דאשתי לך

מתני מיצא ספרים קורא בהן אחת
לשלשים יום ואם אינו יודע
לקרות גוללן אבל לא ילמד בהן כתחלה
ולא יקרא אחר עמו מיצא כפות מעברה
אחת לשלשים יום ושוטחה לערכה אבל
לא לכבודו כלי כסף וכלי נחשת ישתמש בהן
לצרכן אבל לא לשחקן כלי זהב וכלי זכוכית
לא יגע בהן עד שיבא אליהו מיצא שק או
קופה אם אין דרכו ליטול הרי זה לא יטול
אמ שמואל המוצא תפלין שם דמיהן וכ
ומניחן לאלתר דמילתא דשכיחא הא ברבי
ברחבו פ' ניד חיוב תנו רבנן השואל ספר תורה
מחברו הרי זה לא ישאילנו לאחר ואפילו
וקורא בו ובלבד שלא ילמד בו כתחלה וכן
המפקיד ספר תורה אצל חברו גוללו כל
שנים עשר חדש ופותחו וקורא בו ואם בשבילו
פותחו אסור מאי קאמ הכי קאמ כשהוא ג
גוללו פותחו וקורא בו מיתיר ואם בשבילו
פותחו אסור אמ מר השואל ספר
תורה מחברו לא ישאילנו לאחר מאי איכא

ספר תורה אפי' כלמילי נמי דאמ ר שמעון
בן לקיש בן שנה ר אין השואל רשאי להשאיל
ולא השוכר רשאי להשכיר ספר תורה
איצטריכא ליה סלק דעתי אמינא ניחא ליה
לאינש דלתעביד מיצוה בממוניה קמ"ל
אפי' הכי לא שאיל פ"ס אבל
לא ילמד בהן כתחלה ולא יקרא אחר עמו
תנו רבנן מיצא ספרים קורא בהן אחרת
לשלשים יום ולא יקרא פרשה וישנה ולא
יקרא פרשה ויתרגם ולא יפתח בו יתר
משלשה רבנן ולא יהו שלשה קורין כאחד
אחד הא שנים קורין ואי קשיא לך הא דתנן
ולא יקרא אחר עמו התם בשני ענינות הכא
בענין אחר פ"ס מיצא כסות
מעברה אחת לשלשים יום הני מילי בדעבדא
אבל בדרכיתא לא דניעור קשי ליה ודעבדא
נמי לא אמרן אלא בחד גברא ובידא אבל כתרי
גברי או בחויטרא לא תניא לא ישטחנה
לא על גבי מטה ולא על גבי מגור לערכו ולא
לערכו אבל שוטחה על גבי מטה ועל גבי
מגור לערכה נזדמנו לו אורחין לא ישטחנה
לא על גבי מטה ולא על גבי מגור בין לערכו
בין לערכה דחישינן להו משום עינא אינמי
משום גנבי תנו רבנן המוצא כלי עץ
משתמש בהן כדי שלא ירקבו כלי נחשת
משתמש בהן כחמין אבל לא על ידי האור
מפני שמשחיקין כלי כסף משתמש בהן ב
ביצונן אבל לא בחמין מפני שמשחירין מג
מגרעות וקרדומות שתמש בהן בדרך אבל
לא בקשה מפני שמפחיתין כלי זהב וכלי
זכוכית לא יגע בהן עד שיבוא אליהו כדרך
שאמרו באברה כך אמרו בקדקדן עקרין
מאי עבידתיה גביה אמ רב חמא אמ רב
ששת בקדקדן שהלכו למדינת הים
פ"ס מיצא שק או קופה אם אין
דרכו ליטול הרי זה לא יטול מנא הני
מילי דתנו רבנן והתעלמת מהן פעמים
שאתה מתעלם ניצר היה כהן והיא בבית
הקברות זקן ואינה לפי כבודו או שהיתה
שלו מיוכה משל חברו לכך נאמ והתעלמת
קרא למאי אילימא לכהן והיא בבית
הקברות עשיטא השבת אברה עשה רבתי
השב תשיבם לאחיך וטמאת כהן עשה ולא
תעשה עשה רבתי וקדשתו לא תעשה רבתי
לנגש לא יטמא ואין עשה דוחה את לא
תעשה ועשה ואלא לשלו מיוכה משל חברו

ג' הלכות
ועבדה

מלשלם אמ' רב לרעת צריך דעת שלא
לרעת מנין פוטר וכי קתני ומנו את הצאן
והיא שלימה אפולה ור' יוחנן אמ' לרעת מנין
פוטר שלא לרעת אפי' מנין נמי לא בעי וכי
קאתני ומנו את הצאן והיא שלימה ארישא
ורב חסדא אמ' לרעת מנין פוטר שלא
לרעת צריך רעת וכי קתני ומנו את הצאן
והיא שלימה אריש' אמ' רבה מאי טעמ' דרב
חסדא משום דאנקטה נגרא בריתא מיסתב
מיסתברא לן דהלכתא כרב חסדא דהא רבה
כותיה סבירא ליה ועוד דטעמא דיליה ג
מיסתבר והני מילי בבעלי חיים משום ד
דאנקיט להו ניגרא בריתא אבל מידי דלאו
בעלי חיים כגון סלע מן הכיס וכיוצא בו
הלכתא כר' יוחנן דקיימא לן דכל רב ושמוע
ור' יוחנן הלכתא כר' יוחנן ורב חסדא לא
עליך עליה דר' יוחנן שא בבעלי חיים משום
דאנקטינהו ניגרא בריתא אבל במידי דלאו
בעלי חיים לא עליך הילכך הלכתא כר' יוחנן
דאמ' לרעת מנין פוטר שלא לרעת אפילו
מנין לא צריך והא דתני חדא הגוזל את חברו
והבליע לו בחשבון יצא ותניא אידך לא יצא
אמיקנה דכולי עלמא מנין פוטר וכולי
עלמא אית להו דר' יצחק דאמ' אדם עשוי
למשמש בכיסו בכל שעה ושעה והא והא
דאהדר לכיסיה ולא קשיא הא דקתני דאית
ליה זוזי בכיסיה דכיון דאדם עשוי למשמש
בכיסו הרי מנאו לאחר שהחזירו ולפי' יצא
דמנין פטור והא דקתני לא יצא דאה דר
למיסא דלית ביה זוזי לא משמש ביה הולכך
לא יצא דהא לא משמש ביה הולכך אי
מיתביר אי מגניב מרשותא דגזלן אגניב
ומיחייב באחריותיה ובפרק אי זה
הוא נשך אמרינן אמ' רב נחמן האי מאן דיזיף
פשיטי מיבריה ואשכח בהי טפיאתא אי
בכרי שהרעת טועה חייב להחזיר ואי לא
מתנה בעלמא הוא דיהב ליה אמ' ליה רב אחא
בריה דרבא לרב אשי אי אינש תקיפא דלא
יהיב ליה מתנה מאי אמ' ליה אימור מיזדר
גזליה ואבלע ליה בחשבון דתניא הגוזל את
חברו והבליע לו בחשבון יצא וכן הלכתא
והא דתניא הגונב טלה מן העדר וסלע
מן הכיס למקום שגנב יחזיר דברי ר' ישמעאל
ר' עקיבא אומ' צריך דעת בעלים אוקימנה
בשומר שנגב מרשותו דר' ישמעאל סבר לא
קנתה לה שמירתו ולפיכך לא צריך דעת

בעלים ראיהו במקום בעלים קאי ור' עקיבא
סבר קנתה לה שמירתו ולפי' צריך דעת
בעלים דהא איהו לאו במקום בעלים קאי
וכולו לא החזיר האמי דעדיין ברשותיה קיימא

מתני' אין לוקחין מן הרועים עמר וחלב
וגרזים ולא משומרי עירות עצים
ועירות אבל לוקחין מן הטשים כלי פשתן
בגלוסקי וענבים בשרטין וכולן שאמרו הטמן
אסור ולוקחין בעצים ותרנוגלין מכל מקום

מוכין שהכובס מוציא הרי זו שלו וכ
ושהסורק מוציא הרי זו של בעל הבית ר
הכובס נוטל שלשה חוטין והן שלו יתר מיכאן
לבעל הבית ואם היה שחור על גבי לבן נוטל
את הכל והן שלו החייט ששייר מן
החוט כדי לתפור בו ומטלית שהיא שלש
על שלש חייב להחזיר לבעלים מה שחרש
מוציא במעצר הרי זו שלו ובכשיל הרי זו
של בעל הבית ואם היה עושה אצל בעל
הבית אף הנסורת של בעל הבית רבה
זכן שכשתא מאריש' אמ' ליה אכי והתנן
ולא משומרי עירות עצים ועירות אמ' ליה
הני מילי שומר דלית ליה בגייה אבל האי
אריש' כיון דאית ליה בגייה אימור מדנפשיה
קא מזכין תנו רבנן שומרי עירות אימתי
לוקחין מהן בזמן שהן יושבין ומוכרין זר
והסלין לפניהם והטורטני לפניהם וכולן
שאמרו הטמן אסור ולוקח מהן מפתח
הגינה אבל לא מאחורי גינה גבאי
צדקה לוקחין מן הנשים ומן העבדים ומן
התינוקות דבר מועט אבל לא דבר מרובה

האבינא איקלע למחוזא איתי בני
מחוזא כבלי ושירי רמו קמיה וקבל מיניהו
אמ' ליה רבה תוספאה והתניא לוקחין מהן
דבר מועט אבל לא דבר מרובה אמ' ליה
הני לבני מחוזא דבר מועט הוא איתמר
נזלן מאימתי מותר להנות ממנו רב אמ'
עד שיהא רוב משלו ושמוע אמ' אפי' מיעוט
משלו אורי ליה רב יהודה לאדא בר אהלא כ
כרבי האומ' אפי' מיעוט משלו ממון
מוסר רב הונא ורב יהודה חד אמ' אסור לאברו
ביד וחד אמ' מותר לאברו ביד מאן דאמ'
מותר לאברו ביד לא יהא ממונו חמור מגופו
ומאן דאמ' אסור לאברו ביד סבר דלמ' הוה
ליה זרעא מעליא ויכין רשע ויצריך לכשי
יסורין דאסיר לאברו ראיבעיא לן התם עשו
תקנת נגזל במסור המשתבע ושקיל מיניה

ושמע מינה כתובת בנין דכרין לא טרפא
ממשעבדי דאי סלקא דעתך טרפא ממשעבדי
ליתו בני ראשונה ונטרפיניהו לבני שניה
ושמע מינה כתובה נעשית מיתה לחבירתה
ממאי מדלא קתני אם יש שם מותר דינר
אמ' מר זוטרא משמיה דרב פפא הלכת אחת
בחייו ואחת במותו יש להן כתובת בנין דכרין
וכתובה נעשית מותר לחבירתה והני מילי
באחת בחייו ואחת במותו אבל מתו שניהם
בחייו ער שיהא שם נותר על שתי כתובות
דינר · דתנן מי שהיה נשוי שתי נשים מתה
ואחר כך מת הוא ויתומין מבקשין כתובת
אמן ואין שם אלא שתי כתובות חולקות כשוה
היה שם יותר דינר או נוטלין כתובת אמן ואו
נוטלין כתובת אמן ואם אמרו היתומים הרי
אנו מעלין על נכסי אבינו יותר דינר כדי שיטלו
כתובת אמן אין שומעין להם אלא שמין את
הנכסים כבה היו שם נכסים בראוי אין כ
כבמוחזק ר' שמעון אומ' אפילו שיש שם נכסין
שאין להן אחריות אינם כלום ער שיהו שם
נכסים שיש להן אחריות יותר על שתי כתובות
דינר · והיכא דאיכא בעל חוב ואיכא מיתר
על שתי כתובות מאי דשקיל בעל חוב כולי
עלמ' לא פליגי דהכי מיתר והני שקלי כתובת
אמן והני שקלי כתובת אמן · תנו רבנן
לזו שלו זוז ולזו חמש מאות זוז אם יש שם
מיותר דינר או נוטלין כתובת אמן ואלו
נוטלין כתובת אמן ואם לאו חולקין כשוה ·
נשיטא מרובין ונתמעטו כבר זכו בהן
יורשין מועטין ונתרבו מאי אמ' רב נחמן כשם
שמרובין ונתמעטו כבר זכו בהן יורשין כך
מועטין ונתרבו זכו בהן יורשין · התוא
גברא דהוו מסקי ביה שפא זוזי הוו ליה תרי
אפרני זבנינהו חרא בחמש מאה וחרא ב
חמש מאה אתא בעל חוב טריף ליה לחדא
מיניתו והדר אתא ויקא טריף ליה לאידך
שקל שפא זוזי ואסתלק ואזל לגביה אמ' ליה
אי שויא לך ההיא שפא זוזי לחיי ואי לא שקול
שפא זוזי ואסתלק סבר רמי בר חמא למימר
תייגו מתני אם אמרו יתומין הרי אנו מעלין
על נכסי אבינו יותר דינר אין שומעין להם
אמ' ליה רבא מידמי התם אית להו עסידא
ליתמי הכא מאי עסידא איכא שפא יהיב שפא
קא שקיל · וטרפא בכמה כתבינן
רבינא אמ' כאלפא ורב עוירא אמ' בחמש מאה
והלכתא בחמש מאה · התוא גברא

דהוו מסקי ביה מאה זוזי שכיב ושבק קטינא
דארעא דהות שויא חמשין זוזין אתא בעל חוב
קא טריף ליה אזל יתמי יהבי ליה חמשך זוזי
הדר אתא קא טריף ליה אתא לקמיה דאבי אמ'
להו מיצוה על היתומים לפרוע חובת אבוהן
הנך חמשין זוזי קמאי מיצוה עבדיתו ובני קא
טריף ברין קא טריף ולא אמרן שלא דלא אמרו
ליה הנך חמשין זוזי דמי קטינא אבל אמרו ליה
הנך חמשין זוזי דמי קטינא סלוקיה · התוא
גברא דזבנה לסתיבתה דאימיה בכתובת הנאה
ואמ' להו אי אתיא אם ומעיערא לא מפצינא
לך שכיבא ולא אעיערא אתא איהו וקא מעיער
סבר רמי בר חמא למימר איהו כמקום אמיה
קאים אמ' ליה רבא נהי דאחריות דאמיה לא
קביל אחריות דידיה מי לא קביל · אמ' רמי
בר חמא ראובן שמכר שדה לשמעון שלא
כאחריות וחזר שמעון ומכרה לראובן כ
באחריות ואתא בעל חוב דראובן וקא טריף
ליה מיניה דינא הוא דאזיל שמעון ומפצי ליה
אמ' ליה רבא נהי דאחריות דעלמא לא קביל
אחריות דנפשיה מי לא קביל עילויה ומודה
רבא בראובן שירש שדה מיעקב ומכרה
לשמעון שלא באחריות וחזר שמעון ומכרה
לראובן באחריות ואתא בעל חוב דיעקב וקא
טריף לה מיניה דינא הוא דאזיל שמעון ומפצי
ליה מאי טעמ' בעל חוב דיעקב כבעל חוב
דעלמא דמי · נרסי' בבעל חזקת הבתים
אמ' רב פפא אע"ג דאמיר דבנן המוכר שדה
לחבירו שלא באחריות וכא בעל חוב וטרפה
אינו חוזר עליו בגמארת שאינה שלו חוזר
עליו ורב זביד אמ' אפי' בגמארת שדה שאינה
שלו אינו חוזר עליו דאמ' ליה להכי זבני לך
שלא באחריות · והלכתא כרב זביד · נרסי'
בעי מי שאמזג קורדיקוס התוא גברא דזבין
ארעא לחבריה קביל עליה כל אונסא דמתיליד
לסוף אפיקין ביה נהרא אתא לקמיה דרבינא
אמ' ליה דיל שפי ליה התוא קבלת עליך כל
אונסא דמתוליד בה · אמ' ליה רב אחא בר
תחליפא לרבינא אונסא הוא שכיח הוא אנלגל
מילתא ומטא לקמיה דרבא אמ' ליה אונסא
הוא שכיח הוא · רב פפא ורב הונא כריה
דרב יהושע זבון שומשמי אניא דנהר מלכא
אגירו מלאחי לאעטוינהו וקמילו עליהו כל
אונסא דמתיליד לסוף אסתבר נהרא מלכא
סבר נקטו מלחי אמרי ליה אגירו חמרי ואשקינהו
נהלן דהא קבלתון כל אונסא דמתיליד אתו

53
45

מלבנן אמ' מני עד שתשיר קליפתן ואמרי
כיצר מנערלין אמ' רב הונא מניח יורה קטנה
לתוך יורה גדולה ושרה גדולה מאי תשמ
דההוא דודא דהוא בי רב עקביא אהדר ליה
לשא אפיסא ומליא מיא וארתחא אמ
רבא מאן חכים למעבר הני כרב עקביא
דגברא רבה הוא קסבר כבולעו כך פולטו
מיה בולען בניצוצות אף פולטו בניצוצות
והני מלי בשאר ימות השנה אבל בפסחא
דאסור למעבר לה לישא עביד לה גרגנא
דטיגא ומרתח לה בעי מינה מאמימר
הני מאני דקוניא מהו לאישתמושי בהו
בפסחא ירקי לא תבעי לך דודאי אסירי כי
תבעי לך חיוורי ואיכמי והיכא דאית בהו
קרטופני לא תבעי לך דודאי אסירי כי תבעי
לך דשיעי מאי אמ' ליה חזינא להו דמדייתי
ומדמדיתי ודאי בלעי והתורה העידה על
כלי חרס שאינו יוצא מידי דפנו לעולם
ומאי שנא מדלענין יין נסך דדרש מרימר
קונא בין חיורי בין אוכמי בין ירוקי שרי אמ'
ליה זה תשמישו על ידי צונן וזה תשמישו
על ידי חמין הא דדרש מרימר לענין
יין נסך דקונא ירוקא שרי לית הלכתא כוותיה
דקיימ"ל כרב זביד דאמ' ירוקא אסור משום
דמצריף וכבר ברירא לה במסכת ע"ז ודקא
מקשינן הכא מדמרימר לאו מירוקי קא
מקשינן שא מחיורי ואוכמי קא מקשינן
אמ' רב חנין בר רב יצחק אמ' רב חייא בר אשי
אמ' שמואל כל הכלים של חרס שנשתמש בהן
חמץ בצונן מותר להשתמש בהן מיד
בצונן חוץ מבית שאור הואיל וחמוציו קשה
ואמ' אביי ובית חרוסת בבית שאור שחמוציו
קשה דמי אמ' רבא הני אגני דבבי מחוזא
הואיל ותדירי למילש בהו חמירא ומשרי
בהו חמירא בבית שאור שחמוציו קשה דמי
ואע"ג דרויחן ושליט בהו אוירא אסירי וה
והאידנא נהוג עלמא דלא משתמשי בפסחא
כמאני דפחרא שא בחדתי אבל בעתיקי לא
נכרי שהלוה את ישראל על חמיצו אחר
הפסח מותר בהנאה וישראל שהלוה את
הנכרי על חמיצו אחר הפסח אסור בהנאה
נכרי שהלוה את ישראל כגון שהרהינו אצלו
ואמ' לו קני מעכשיו אי לא מיתינן לך זוזי כ
מכאן ועד יום פלוני ואי לא אמ' ליה קני מעכשיו
לא קני ליה הני וקם ליה ברשיתא דישראל
ואסיר וכן הלכתא חמץ שנעלה עליו

מפולת הרי הוא כמבוער אמ' רב חסדא
ועריך שיבטל בלבו רבן שמעון בן גמליא
אומ' כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו
תנא כמה חפישת הכלב שלשה טפחים
מתני' ואלו דברים שאדם יוצא בהן ידי
חובתו בפסח בחטים ובשעורים
ובכוסמים ובשבולת שועל ובשיפון
יוצאין ברמאי ובמעשר ראשון שנטל
תרומתו ובמעשר שני והקדש שנפדו
והטהנים בחלה ובתרומה אבל לא בטבל
ולא במעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ולא
במעשר שני והקדש שלא נפדו חלות תודה
ורקיקי נזיר עשאן לעצמו אין יוצאין בהן
למכור בשוק יוצא בהן תנא כוסמין
מן החטים שבולת שועל שבלי תעלי הני
אין אורז ודוחן לא מנא הני מילי אמ' שמעון
בן לקיש וכן תנא דבי ר' ישמעאל וכן תנא דבי
ר' אליעזר בן יעקב אמ' קרא לא תאכל עליו חמץ
שבעת ימים תאכל עליו מצות דברים הבאים
לידי חמוץ אדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח
במצה יצאו שאינן באין לידי חמוץ שא
לידי סרחון אמ' רבה בר בר חנא אמ' ר
שמעון בן לקיש עיסה שנשלושה ביין ושמן
ודבש אין חייבין על חמיצה כרת מאי טעמ
דריש לקיש משום דהוו להו מי פירות ומי
פירות אין מחמיצין תניא אין לשין את
העיסה ביין ושמן ודבש ואם לש רבן גמליא
אומ' תשרף מיד וחכמים אומ' תאפה מיד
אמ' ר' עקיבא שמתי היתה אצל ר' אליעזר ור'
יהושע ולשתי להן עיסה ביין ושמן ודבש ולא
אמרו לי דבר ואע"פ שאין לשין כו מקטפין כו
אתאן לתנא קמא וחכמים אומ' את שר
שלשין בו מקטפין בו ואת שאין לשין בו אין
מקטפין בו ושוין שאין לשין את העיסה ב
בפושרין הא מתניתא אוקמא בגמרא
ביום שני אבל ביום ראשון לא ואפי' לר' עקיבא
משום דהוי א ליה מצה עשירה ומסתברא
לן דהלכתא כר' עקיבא דאמ' יום ראשון ד
דבעינן לחם עוני לא ויום שני דלא בעינן הכי
שרי דהא ר' יהושע בן לוי' בותיה סבירא ליה
דאמ' להו לבני יומא קמא לא תלושו לי בחלבא
מכאן ואילך לושו לי ולישנא בתרא לא תלושו
לי בדובשא מכאן ואילך לושו וודאי דהא
מתניתא בשמן על ידי מים היא שנויה דהא
קטופ שמן על ידי מים הוא שלשין במים
תחלה ומקטפין בשמן ותנא קמא מאי ד

281
273

למיגזרה קפיד עלה אמ' קא דיישת לך
לא דעתי אקניתא ליה כל שני חייה אדל
אקנייה לבנו קטן אמ' רב פפא משום דאתו
ממולאי אמריתי מילי ממולי אתא אפי' רבן
שמעון בן גמליאל לא אמ' אלא לאחר אבל
לעצמו לא ונרסי בפרק מי שהיה
נשוי אמ' אביי נכסי לך ואחריך לפלוני
ונשאת בעל לוקח האי ואין לאחריך במקום
בעל מלום כמאן כי האי תנא דתניא נכסי לך
ואחריך לפלוני ויורד הראשון ומכר ואכל השני
מוציא מיד הלקוחות דברי ר' רבן שמעון בן
גמליאל אומ' אין לשני אלא מה ששייר ראשון
בלבד אמ' אביי נכסי לך ואחריך לפלוני
ועמדה ומכרה ומתה הבעל מוציא מיד
הלקוחות ואחריך מיד הבעל ולוקח מיד
אחריך ומוקמינן להו ביורד דלוקח ומאי שנא
כיהא דתנן חזרות חלילה עד שיעשו פשרה
ביניהן התם אית להו פסידא לכלהו הכא
לוקח הוא דאית ליה פסידא ואי קשיא לך
דאמ' אביי נכסי לך ואחריך לפלוני ועמדה
ונשאת בעל לוקח הואי ואין לאחריך במקום
בעל מלום והכא קאמ' ואחריך מוציא מיד
בעל התם דאמ' להו כשהיא בטוהה חכא ד
דאמ' להו כשהיא נשואה מאי קאמ' להו אחריך
לוקני בעל לא לוקני אמ' רב יהודה
אמ' שמואל הכותב נכסיו לאחר ואמ' הלה אי
איתשי בהן קנה ואפי' עומד ויצווח ור' יוחנן
אמ' לא קנה אמ' ליה אבא בר ממל ולא עלינו
כאן ביצווח מעיקרו ובאן בשותק ולבסוף האי
צווח האי רינא בשכיב מרע הוא דהדרי ביה
שכיב מרע בכתובין וכמסורין דאמו אבל
במתנת בריא לא קני ערמטי שטרא לידיה
אמ' רב נחמן בר יצחק זכה לו על ידי אחר
ושתק ולבסוף צווח באנו למחלוקת רשב"ג
ורבנן דרבנן סברי מראישתיק קנגהו והאי
דקא יצווח מהדר קא הדר ביה ורבן שמעון בן
גמליאל סבר הוכיח סופו על תחלתו והאי דלא
קא יצווח עד השתא סבר כי לא מאטו לידי
מאי איצווח תנו רבנן שכיב מרע ש
שאמ' תנו מאתים זוז לפלוני ושלש מאות לפלוני
וארבע מאות לפלוני אין אומ' כל הקודם
בשטר זכה לפי יצא עליו שטר חוב גובה
מכולן אבל אמ' תנו מאתים זוז לפלוני
ואחריו שלש מאות לפלוני ואחריו ארבע ש
מאות לפלוני אומ' כל הקודם בשטר זכה לפי
יצא עליו שטר חוב גובה מן האחרון אין ל

גובה משל לפני אין לו גובה משל לפני
האי דקתני יצא עליו שטר חוב גובה מכולן
לפי ממין הוא גובה שנוטל מכל אחד ואחד
לפי מה שנוטל אזלינן בתר דעתא דנותן
דכיון דיהב ליה מיניהו ארבע מאה ולחד
תלת מאה ולחד מאתי הדי אתברר דדעתיה
דנותן למשקל בעל ארבע מאה חדא ותו
ותולתא במאי דשקיל בעל תלת מאה ותרתי
במאי דשקיל בעל מאתי ושקיל בעל תלת
מאה חדא ופלגא במאי דשקיל בעל מאתי
ומשום הכין עלינו לשום ממונא דכל חד
וחד דהכין היא דעתא דנותן ובתר דעתא
דיליה אזלינן והכין דינא נמי כר לא מישתכח
כללא דממונא כוליה דפלגין מאן דמישתכח
לשום הדין חושבנא דאזלינן בתר דעתיה
ולשום תפקדתיה פלגין לממוניה אבל
בעלי חובות פלגין לשום שעבודא ולא לשום
ממונא כדברירין ברין מי שהיה נשוי
תנו רבנן שכיב מרע שאמ' תנו מאתים
זוז לפלוני בני בבור בראוי לו נוטלן ונוטל
בכורתו בבכורתו ידי על העליונה ריצה
חלקן בבירה נוטל ריצה מאתים זוז נוטל
ושכיב מרע שאמ' תנו מאתים זוז לפלונית
אשתי בראוי לה נוטלתן ונוטלת כתובתה
בכתובתה ידה על העליונה ריצת ניטלתן
ריצת נוטלת כתובתה ושכיב מרע
שאמ' תנו מאתים זוז לפלוני בעל חוב בראוי
לו נוטלן ונוטל חובו בחובו אין לו לא חובו
משום דאמ' כראוי לו נוטלן ונוטל חובו ו
דילמא בראוי לו בחובו קאמ' אמ' רב נחמן
אמ' לי הונא הא מני ר' עקיבא היא דדייק
לישנא יתירא דתנן לא את הבור ולא את
הדיות אע"ג שכתב לו עמקא וריומא ויצרך
ליקח לו דרך דברי ר' עקיבא וחכמים אומרי
אינו צריך ליקח לו דרך ומודה ר' עקיבא
בזמן שאמ' לו חוץ מלו שאינו צריך ליקח
לו דרך אלמא כיון דלא צריך וקאמ' לטעויי
מילתא קא אתו הכא נמי כיון דלא צריך
וקאמ' לטעויי מילתא קא אתי וכן הלכתא
תנו רבנן שכיב מרע שאמ' מנה יש
לו אצל פלוני הערים ויתבין אע"ג שאין כ
מכירין לפיכך כשהוא גובה אין צריך להביא
ראיה אמ' רב נחמן אמ' לי הונא מאי אומ'
אין כותבין וחכמים אומ' כותבין ואע"ג מאי
לא אמ' שמואל משום בית דין טוענין אמ' רב
דימי מנהרדעא הלכתא אין חוששין לבית

ר מאיר ר יהודה אומ אחד עני ואחד עשיר
מערבין בחבל ויצא עשיר חוץ לתחום ויאמר
תהא שביתתי במקומי וזהו עקרו של ערוב
והתירו לו לבעל הבית לשלח עירובו ביד בנו
ביד עבדו ביד שלוחו בשביל להקל עליו וכו׳
והלכת כרב נרמן מתני לה ר חייא בר אשי
לה״א בר בר קמיה דרב אחד עני ואחד עשיר
ואמ׳ ליה אתנייה הלכה כר יהודה

מתני מי שיצא לילך לעיר שמערבין בה
יחחזירו חבירו הוא מותר לילך וכל
בני העיר אסורין דברי ר יהודה ר מאיר אומ כל
שיכול לערב ולא ערב הרי זה חמר גמל
מאי שנא הוא ומאי שנא אינהו אמ רב הונא הכא
במאי עסקינן כגון שיש לו שני בתים וביניהן
שתי תרומי שבת איהו כיון דנפיק ליה לאורתא
הוה ליה עני הכא בני העיר דאמרו ליה ערב
עלן עשירים ניהו תניא נמי הכי מי שיש לו
בתים וביניהן שני תחומי שבת כיון שהחזיק
בדרך קנה ערוב דברי ר יהודה ר יתר על כן אמ
ר יוסי בר יהודה אפי׳ מצאו חבירו ואמ לו לין
פה עת חמה היא עת צנה היא למחר השכים
והולך אמ רבה לומ שביתתי במקום פלוני
אע״ג שהחזיק כלי עלמ לא עליני דעריך כי
עליני לומ ר יהודה סבר עריך שיחזיק בדרך
ויעריך שיאמר שביתתי במקום פלני ור יוסי
בר יהודה סבר אינו עריך שא להחזיק בדרך
אבל לומ אינו עריך דכיון שגמר בלבו לשבות
במקום פלני והחזיק בדרך קנה שביתתו
במקומו והלכת כרב יוסף ואליבא ר יוסי
בר יהודה דקא אמרי רב יהודה בר איש תיתא
איתי ליה בלכלה דנהרי לרב נתן בר הושעיה
כי הוה קא אזיל שבקיה ער דנחית דרגא אמ
ליה בית הבא למחר זיל קדים כרב יוסף ואליבא
דר יוסי בר יהודה

מתני מי שיצא חוץ
לתחום אפי׳ אמה אחת לא יכנס
ר שמעון אומ שתים יכנס שלשה אל יכנס
מי שהחשיך חוץ לתחום אפי׳ אמה אחת לא יכ
יכנס ר שמעון אומ אפי׳ חמש עשרה אמה יכנס
שאין המשוחות ממעטין את המדות מפני
הטועין תנא מפני טועין המדה והלכת כתנא
קמא אמ ר חנינא רגלי אחת בתוך התחום ורגלי
אחת חוץ לתחום יכנס רבת אם תשיב משבת
דרך רגליך קריין
סליק פירקא

כיצד מערבין את העירים כית בבנס
וכית יוצא עגום נבנס

ושגוס יוצא היו שם נדוריות נכוהות עשרה
טפחים נשרים ונפשות שישבהן בית דירה
מוציאין את המדה בנגרן ועושין אותו נטבלא
מרובעת כדי שיהא נשכר את הזויות תנו
רבנן כיצד מערבין את העירים ארוכה כמות
שהיא עגולה עושין לה זויות מרובעה אין עושין
לה זויות היתה מצר אחד וקצרה מצד אחד
רואין אותה כאלו היא שוויה היא בית אחד יוצא
ממנה כמין פגום או שהיו שני בתים יוצאין נמן
שני פנימין רואין אותה כאלו חוט מתוח עליהן
ומורד ממנה ולהלן שפים אמה היתה עשויה
כמין קשת או כמין גם רואין אותה כאלו היא מלאה
בתים וחצרות כגון זו

אמ מר ארוכה כמות
שהיא פשיטא לא צריכא
דאריכא וקטינא מיהו דתימ נעביד באריכה קמל
דלא מרובעת אין עושין לה זויות פשיטא לא
צריכא דמרבעה ולא מרבעה ברבוע עולם
עשוה לעצמן עולם ודרומה לדרום עולם מהו
דתימ נרבעה ברבוע עולם קמל דלא אמ
רב הונא עיר העשויה בקשת אם ישבין שני ראשיה
בחית מארבעת שפים אמה מורדין לה מן הקשת
היו שם גדוריות עשרה טפחים מאי גדוריות
אמ רב יהודה שלש מהיצות שאין עליהן תקרה
תנו רבנן לו שמת מתעברין עמה נפש שיש בה
ארבע אמות על ארבע אמות והגשר והקבר שיש
בהן בית דירה ובית הכנסת שיש בה בית דירה
לחזנין בית ע״ש שיש בה בית דירה לסומרים ור
והאורזות והאוצרות שבשרות שישבהן בית
דירה יהבורגנין שבתוכה והבית שכים הרי שו
מתעברין עמה ושו שאין מתעברין עמה נפש
שנפרעה משתי רוחותיה אילך ואילך הנשר
והקבר שאין בהן בית דירה ובית הכנסת שאין
בה בית דירה לחזנין ובית ע״ש שאין בה בית דירה
לסומרין והאורזות והאוצרות שאין בהן בית דיור
יבור ושיח ומערה ובור והשוכר שבתוכה והבית
שכפיפה אין שו מתעברין עמה אמ רב הונא
יושבי צריפין אין מודדין בהן שא מפתח כיתן
תנו רבנן הכא לרבעה מרבעה כרבוע עולם נותן
עצמה לעפון עולם ודרומה לדרום עולם
וסימנך עגלה כעצמן ועקרב כדרום וכו׳

מתני נותנין קרפף לעיר דברי ר מאיר
וחכמים אומ אין נותנין קרפף אלא
לשתי עיירות כלבד אם יש לזו שבעים אמה ושיריס
ולזו שבעים אמה ושיריס עשה קרפף את שתיהן
להיות כאחת וכן שלשה נפריס המשולשים

אלו ואלו ידיעין הן שאינן ידועין כל שיושבת
כאן ועבדו לה נכסים כמדינת הים · הרי
איתתא דבעיא דתברחינהו לנכסה מגברא
כתבתינהו לברתיה לסוף אגסיבא ואיגרשה
אתא לקמיה דרב נחמן קרעיה רב נחמן
לשטרא אמר לא שביק אינש נעשיה ויהיב
אפי לברתיה · מיתיבי הרוצה שתברוח
נכסיה מבעלה כיצד הוא עושה כותבת שטר
עסים לאחר דברי רשב"ג וחכמים אומ' ריצה
לעוחק בה עד שתכתוב לה מהיום לכשארצה
טעמא דכתבא ליה הא לא כתבה ליה הכי
קנניהו לוקח אמ' זירא לא קשיא הא בכלן
הא במקיצתן עד דכתבה ליה הכי
אבל בנולין אפי לא כתבה ליה הכי קני
כדגרסי' מתני' מי שמת חמשה עד שיכתבו
כל נכסיהן וחדא מינייהו המברחת נכסיה
מבעלה · ואי לא קנניהו לוקח נקנינו
בעל אמ' אביי עשאום כנכסים שאינן ירועין
לבעל ואליבא דר' שמעון ושמעינן מינה
דהלכתא כר' שמעון · מתני' נפלו לה
נכסים ילקח בהן קרקע
והוא אוכל פירות · פירות התלושין מן ה
הקרקע ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות
והמחוברין לקרקע אמ' ר' מאיר שמין כמה הן
יפין בלא פירות והמותר ילקח בהן קרקע
והוא אוכל פירות וחכמים אומ' פירות חמחוב
המחוברין לקרקע שלו והתלושין מן הקרקע
שלה ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות ·
ר' שמעון אומ' מקום שיצה כחו בכניסתה
הירע כחו ביציאתה מקום שהירע כחו ב
בכניסתה יצה כחו ביציאתה · פירות
המחוברין לקרקע בכניסתה שלו וביציאתה
שלה · והתלושין מן הקרקע בכניסתה
שלה וביציאתה שלו · פשיטא אמ' חד
מינהו נזבון ארעא ואמ' אידך נזבון בתי זבני
ארעא · בתי ודקלי · בתי · דקלי ואילני
דקלי · אילני וגופני אילני · אבא זרדתא
פירא דבוארי אמרי לה פירא ואמרי לה קרנא ·
כללא דמלתא גזעו מחליף פירא אין גזעו
מחליף קרנא · נסר אחרי · גזעו מחליף
קרנא אין גזעו מחליף פירא · הלכך מה היכא
דקתני ילקח בו קרקע אין קונין שלא דבר שגזעו
מחליף · תניא ולד בהמת מלוג לבעל ולד
שפחת מלוג לאשה · חנניה אומ' עשו ולד
שפחת מלוג כולד בהמת מלוג דשקיל ליה
בעל · מאי טעמייהו דרבנן דקסברי חיישינן
למיתה הלכך בהמת מלוג דאי מתה איכא
עירה ולא קא כליא קרנא הוי ולדה לבעל
שפחת מלוג דאי מתא קא כליה קרנא הוי
ולדה לאשה ור' חנניה סבר לא חיישינן למיתה
שא אפי ולד שפחת מלוג דבעל הוי · אמ'
רב הונא בר חייא אמ' שמואל הלכה כחנניה ·
אמ' רבה ומודה חנניה שאם נתנרשה נותנת
דמים ונוטלתן משום שבח בית אביה ·
אמ' ר' זירא אמ' ר' הושעיא אמרי דבי ר' ינאי
ואמרי לה אמ' ר' זירא אמ' ר' הושעיא אמ' ר' ינאי
הגונב ולד בהמת מלוג משלם תשלומי
כפל לאשה לדברי הכל מאי טעמ' פירא תקינו
ליה רבנן פירא דפירא לא תקינו ליה רבנן
ואי קשיא לך הא דתנן ר' יהודה אומ' לעולם
הוא אוכל פירות וכו' ותנו רבנן שו' הן פירות
ושו' הן פירי פירות · הכנסה לו קרקע ועשתה
לו פירות הן הן פירות מכר פירות ולקח בהן
קרקע ועשתה פירות הן הן פירי פירות דשמא
ישלבעל פירי פירות · והכא אמרי פירא
תקינו ליה רבנן פירא דפירא לא תקינו ליה
רבנן · לא קשיא שאני הכא דקא שקיל ליה
לפירא נועיה ומשום הכי לא שקיל ליה ל
לכנל דהוה ליה פירא דפירא אבל היכא
דזבין ליה פירי וזבן בהו ארעא אי לא שקיל
להו לפירי אשתכח דלא שקיל לא פירא ולא
פירי דפירא הלכך שקיל ליה לפירי דפירא
דבמקום פירא קיימי · אמ' רבא אמ' רב
נחמן הכניסה לו עד להלבה ורחל לנזתרה
ותרנגולת לביציתה ודקל לפיריותיו אוכל
והולך עד שיכלה הקרן אי לא היה לה אלא
חלב וגזה וביצה בלבד · וכן לא היה לה
בדקל של פיריותיו בלבד · אמ' רב נחמן
עיילא לה גלימא פירא הוי מכסי ואזיל עד דכלי
פירות התלושין מן הקרקע וכו' · וקיימא
לן כר' שמעון · מתני' נפלו לה עבדים
ושפחות זקנים ומכרו
וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות רשב"ג
אומ' לא תמכור מפני שהן שבח בית אביה ·
נפלו לה זתים וגפנים · זקנים ומכרו לע
לעינים וילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות ·
רשב"ג אומ' לא תמכור מפני שהן שבח בית
אביה · אמ' רב כהנא מחלוקת בשדה שאינה
שלה דרבנן סברי כיון דלית ליה קרקע ת
תמכור משום רקא כליא קרנא אבל בשדה
שלה לא תמכור משום שבח בית אביה ·
ירוש' מתני' בשאין עושין כרי טפולה

ליה כפילה כריכתא לא מקני ליה כפילה
ותניא כותיה השואל עירה מחברו ונגנבה
וקדם השואל ושלם ואחר כך נמצא תגנב
משלם תשלומי כפל לשואל אמ'
השומר איני משלם וחזר ואמ' אני משלם
הא אמ' הריני משלם ומקני ליה כפילה
אבל אמ' הריני משלם וחזר ואמ' איני מ
משלם אמ' הריני משלם ומת ואמר ו
הבנים אין אנו משלמין שילמו הבנים גנן
לא הספיק לתבוע אביהן עד שמת ואחר
כך תבע את בניו ושלמו לו שלומי הבנים
לבנים שלם הוא בעצמו מחיצה שאל
שתי ערות ושלם אחת מהן שאל משותפין
ושלם לאחד מהן שותפין ששאלו ושלם
אחד מהן שאל מן האשה ושלם לבעל
האשה ששאלה ושלם לאחד בעלה כל ל
עלי בתיקו וחולקין רקימא לן ממון המוטל
בספק חולקין והכי מילי בארץ ישר' אבל
בבבל קנסא הוא ולא מנבינן ליה ואי קדים
חד מיניהו ותפס לא מפקינן מיניה בין בבבל
בין בארץ ישר' גרסי בפרק הגזל תבעניהו
בעלים לשומר ונשבע ושלם ואחר כך
נמצא הגנב קרוב לשומר כפל למי אבוי
אמ' לבעל פיקדון כיון דאטרחיה בשבועה
דלא מקניא ליה כפילה רב אמ' למי שהפקדון
איצלי ביון ושלם איקניא ליה כפילה וקיימ
לן כרבא וגרסי התם אמ' רב ששרת
הכופר בפקדון נעשה עליו גזלן וקנאו וחייב
באנסיו ואוקמנה בראיתיה לפקדון בביתיה
והוה ידעינא דכפרה אבל לא
הוה איתיה לפקדון בביתיה או נמי לא הוה
ידעינא לא מחייב באנסיו שא עד דמישתבע
דלא אפקיד גביה מידי ההיא גברא
כיפ דאפקיד גביה חבריה אמ' ליה הב לי כישאי
אמ' ליה לא ידענא היכא אנחתינהו אתא
לקמיה דרב נחמן אמ' ליה כל דלא ידענא
פשועתא היא זיל שלים לא שילם אגביה
רב נחמן לאפרניה מיניה לסוף אשכחוה
כיפי ואיקור אמ' רב נחמן הדרי כיפי למריהו
והדרא אפרנא למרה אמ' רבא הוה יתיבנא
קמיה דרב נחמן וכיירקין המפקיד הוה קא
ואמינא ליה שילם ולא ריצה לישבע ולא
אחדר לי ולא מידי ושעיר עבד דלא אחדד
לי מאי טעמא התם לא אטרחיה לבי דינא
הכא אטרחיה לבי דינא דהא אגביה ל
לאפרניה מיניה בעל כרחיה לימא

קסבר רב נחמן שומא הדרא לעולם לא
שאני התם דשומא בטעות היא דהא הואי
כיפי מעיקרא אמר נהרדעי שומא
הדרא ער תריסר ירחי שתא אמ' אמימר
אנא נהרדעאה אנא וסבירא לי דשומא
הדרא לעולם והלכתא שומא הדרא לעולם
משום שנא ועשית הישר והטוב בעיני ה
פשיטא שמו ליה לבעל חוב ואזל אירי
ושמה לבעל חוב דיליה אמרינן ליה לא
עריצת מגברא דאתית מרמתיה זבנא
אורתה יהבי במתנה חני אדעתא דאדעת
נחות ולאו אדעתא דזוזי נחות ולא הדרא
שמו ליה לאשה ואינסיבא או שמו מינה
דאיתתא ואינסיבא בעל בנכסי אשתו ל
לוקח האוי לא מהדר ולא מהדרינן ליה
דאמ' ר' יוסי בר חנינה באושא התקינו האשה
שמכרה בניכסי מלוג בחיי בעלה ומתה
הבעל מיד הלקוחות אגביה איהו
מרעתיה בחזבו עליני בה רב אחא ורבינא
חד אמ' הדרא וחד אמ' לא הדרא מאן דאמ'
לא הדרא דהא מרעתיה אגביה והא זבינא
מעלייא הוא ומאן דאמ' הדרא סבר לאו
מרעתיה היא דאגביה ולא זבני מעלי
ניהו והא דאגביה ולא אתא לכי זיבנ ה
מחמת כיסופא הוא דאגביה וקימא
דכל היכא דעלי רב אחא ורבינא הלכה
כדברי המקל הילכך אי אגביה הל
למלוה מרעתא דנעשיה שלא בבית דין
לא הדרא מאימת אכיל פירי ה
ה דיהבינן ליה כשומא אמ' רבא מכי מטי
אדרבתא ליה אבוי אמ' עריין בריותי
זכין לו רבא אמ' מכי שלמאן יכיה אכרזתא
מתני השוכר פרה מחבירו יהשאילה
לאחר ומתה כדרכה ישבע
השוכר שמתה כדרכה והישאילה משלם
לשוכר אמ' ר' יוסי כיצד והלה עושה סחורה
בפרתו של זה אא תחזור פרה לבעלים
אמ' רב יהודה אמ' שמוש הלכה כר' יוסי
אמ' רבא הלכתא שומר שמסר לשומר
חייב ולא מיבעיא שומר שכר שמסר לשו
לשומר חנם דקיימא לן שמירתו שא
אבל שומר חנם שמסר לשומר שכר דעלי
עליה לשמירתו חייב דאמ' ליה את מהימנת
לי בשבועה האיך לא מהימן לי בשבועה
שמעינן מינה דהיכא דאיכא ערים דנטרה
שומר כתרא כי אורחה ונא נסה לא מיחייב

לקמיה דרבא אמ' להו קאקי חיואדי משלחי
גלימא דאינשי אונסא דלא שכיח הוא ·
אמ' רבא ראובן שמכר בל שדותיו לשמעון
וחזר שמעון ומכר שדה אחת ללוי ובא בעל
חוב דראובן ריצה מזה גובה ריצה מזה גובה
ולא אמרינן לא דזבן לוי בינונית אבל זבן עדית
וזבורית מיבי אמ' ליה להכי טרחי וזבני ארעא
דלא חזיא לך · ובינונית נמי לא אמרינן לא
שבק בינונית דבותה גבי שמעון אבל שבק
בינונית גבי שמעון מיבי אמ' לך הנחתי לך
מקום לגבות ממנו · אמ' אביי ראובן שמכר
שדה לשמעון באחריות ובא בעל חוב דראובן
וקא טריף לה מיניה דינא הוא דאזיל ראובן
ומפצי ליה ולא מיבי אמ' ליה לאובעל דברים
דידי את משום דאמ' ליה אי מפקת לה מיניה
עליה דידי הדר · ואיבא דאמ' אפי' שלא
באחריות נמי דאמ' ליה לא ניחא לי דתיהוי לה
תרעומת עלי · אמ' אביי ראובן שמכר שדה
לשמעון שלא באחריות וייצאו עליה עסיקין
עד שלא החזיק בה יכול לחזור בו משהחזיק
בה אינו יכול לחזור בו מאי טעמ' דאמ' ליה
ריתא דקטירי סברת וקבילת · משהחזיק
בה מאימתי מכי ריש אמיצרי · איבא דאמ'
אפי' באחריות נמי דאמ' ליה אחוי טרענך
ואשלם לך " מתני' מי שהיה נשוי ב'
שלש נשים · ומת בתחתה של
זו מנה ושל זו מאתים ושל זו שלש מאות
ואין שם שלא מנה חולקות בשוה · היו שם
מאתים של מנה נוטלת חמשים ושל מאתים
ושל שלש מאות שלשה שלשה של זהב היו
שם שלש מאות של מנה נוטלת חמשים
ושל מאתים מנה ושל שלש מאות ששה של
זהב · וכן שלשה שהטילו לכיס והוציאו
או פחתו כך היו חולקין · הא מתני' ובמ'
דירה שקלו וטרו בה קמאי ולא סליקא להון
כל עיקר וכין דחזו דלא סלקא להו בהובן
הדדי לשקול הדעת ופסקו הלכת רבנין
לעים ממונא וסמכי להו בהאי סברא על
מימרא דר' האמ' אין אני רואה דבריו של ל'
נתן בלו · שלא חולקין בשוה וקא טרחו להא
דאמ' חולקין בשוה שהוא לפי מעות ·
והדין סברא כדמעיינת בה בגמ' משכחת לה
סברא פריכא ולא סלקא אליבא דגמ' בל עיקר
ולא אליבא דמתניתי' דבהדיא תנן במתניתין
אין שם שלא מנה חולקות בשוה · ותנן
בבא תליתאה היו שם שלש מאות של מנה
נוטלת חמשים של מאתים מנה ושל שלש
מאות ששה של זהב והיינו לפי מעות ·
אי אמרת בשלמא דלא סבירא ליה לתנא
רחולקין לפי מעות משום הכי קתני בבבא
דרישא חולקות בשוה דשקלא בל חדא
מיניהו תלתא ותלתין ותולתא וקתני בבבא
תליתאה של מנה נוטלת חמשים ושל מאתים
מנה ושל שלש מאות ששה של זהב ·
ואלא דסבירא ליה לפי מעות הוי לא קתני
לה חולקות לפי מעות שלא קא פריש לה
לחושבנא כי היכי דלא ליתני חולקין לפי
מעות דלאו מעיקר דינא הוא דבעינן לה לפי
מעות שלא איתרמויי היא דאתרמי ליה הכין
שלא אי אמרת דסבירא ליה לתנא רחולקין לפי
מעות והאי דקתני חולקין בשוה לפי מעות
הוא ובבא תליתאה נמי לפי מעות נתני או
אידי ואידי חולקין בשוה מאי טעמ' קתני בבא
דרישא חולקין בשוה ובבא דסופא קא פריט
ליה לחושבנא והוה סבי ליה למתני חולקין
בשוה אי נמי חולקין לפי מעות שלא ואי דלית
ליה לתנא דחולקין לפי מעות בבי הא מילתא
בלל שלא האי דקתני חולקין בשוה בל חדא
מיניהו שקלא תולתא דהוא תלתין ותלתא
ותולתא והא דקאמ' אין אני רואה דבריו של ל'
נתן בלו שלא חולקין בשוה אתרי בבי בתרא
עליב דלא קתני בהו חולקין בשוה וסבירא
ליה לר' דבבולהו תלתא בבי חולקין בשוה
וטעמ' דיליה דרבעי למימר קמן · ואף רבי
האיי גאון זל' לא הוה סבירא ליה האי מימרא
דקמאי דמימרא פריכא היא · ועיין מה
איהו ואסתברא ליה על דרך שנים אוחזין
בטלית · והוה סבירא ליה הבין במה שנין
ושמיע לך דהדר ביה מינה בסוף שנירי
בראגלי ליה דלא סלקא ליה שמעתא בהוגן
והדר ליה לסברא דקמאי זל' רחולקין לפי
מעות · ואנן עיינן בה טובא ואיגלילן
טעמ' שעיר בסיועתא דשמיא ועבישנא ליה
למתני ולגמרא דילה ובירנא עיקרא דילה
מדברי רבותי זל' בעירושא מגליא ומילי
דבהירן ולית בהון ספיקא ובדמעיינת בהון
מתברר לך דודאי היא דעתא דתנאי ואמוראי
בלא ספק וליכא למיחש לחזור מיניה דאיהו
דינא דקושטא והלכה למשה מסיני ופרישנא
לה בלשון ערבי וכתיבנא לה בסוף האי מסכת
בהדי פירוש תרתי שמעתתא אחרנייתא
מהאי מסכתא · דחזינן בהון פירושי דלא

ר׳ ירמיה נהי דאפסיד שכר אזכרות רבולי
ספר אמאי אפסיד אמ׳ לו שאני אומ׳ כל
ספר תורה שאין אזכרות שבו כתיבין לשמן
אינו שוה כלום · ההוא דאתא לקמיה
דר׳ אבהו אמ׳ לו ספר תורה שכתבתי לעלוי
גוילים שבו לא עבדתים לשמן אמ׳ לו ספר
תורה ביר מי אמ׳ לו ביר לוקח אמ׳ לו מתוך
שאתה נאמן להפסיד שכרך נאמן אתה
להפסיד ספר תורה מאי שנא מדר׳ אמי
חתם איכא למימר טעי בדר׳ ירמיה הכא
קא פסיד כוליה אגריה וקא אתי ואמ׳ שמע

מתני העיד
ר׳ יוחנן בן גודגדא על
חרשת שהשיאה אביה שיעצאה בגט ועל
קטנה בת ישראל שנשאת לכהן שהיא
אוכלת בתרומה ואם מתה בעלה יורשה
ועל מריש גזול שבנאו בבירה שיטול את
דמיו ועל החטאת הגזולה שלא נודעה
לרבים שהיא מכפרת מענין תקון המזבח ·
אמ׳ רבא מעדיותו של ר׳ יוחנן בן גודגדא
נשמע אמ׳ לעדים ראו גט זה שאני נורבן
לאשתי וחזר ואמ׳ לה בנסי שטר חוב זה
מגורשת מי לא אמ׳ ר׳ יוחנן בן גודגדא הלא
בעינן דעתא הכא נמי לא בעינן דעתא ולא
אמרי בטולי בטליה אלא משום פסולי עדים
קאמ׳ לה הכי · ועל המריש הגזול
שבנאו בבירה וכו׳ · תנו רבנן גזל מריש
ובנאו בבירה בית שמאי אומ׳ יקעקע כל
הבירה ויחזיר מריש לבעליו ובית הלל או׳
אין לו אלא דמי מריש מפני תקנת השבים ·

מתני׳ לא היה סיקריקין ביהודה בהרוגי
מלכות מהדרוני המלחמה
ואילך שבו סיקריקין ולקח מסיקריקין וחזר
ולקח מבעל הבית מקחו בטל מבעל הבית
וחזר ולקח מסקריקין מקחו קיים לקח מן
האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל מן
האשה וחזר ולקח מן האיש מקחו קיים ·
זו משנה ראשונה כד׳ של אחרים אמרו
הלוקח מן הסיקריקין נותן לבעלים רביע
אימתי כזמן שאין בידן לוקח אבל יש בידן
לוקח הן קודמין לכל אדם · ר׳ הושיב כד׳
ונמנו שאם שהת בפני סיקריקין שנים עשר חדש
כל הקודם לוקח יקח אבל נותן לבעלים
רביע · לקח מן הסיקריקין וכו׳ · אמ׳ רב
לא שנו אלא דאמ׳ ליה חזק ויקני אבל בשטר
קנה ושמואל אמ׳ אף בשטר לא קנה עד

שיכתוב אחריות · ואותבינן עליה דרב
מיהא דתניא ר׳ שמעון בן אלעזר אומ׳ לקח
מן האשה בכתובתה וחזר ולקח מן האיש
מקחו קיים מן האיש ולקח מן האשה מקחו
בטל עד שיכתוב אחריות · ופריק מאי
אחריות נמי בשטר · והלכתא כשמואל
דקיימ׳ לן כל היכא דתליגי רב ושמואל ולאו
איתמר הלכתא כחד מינייהו הלכה כשמואל
בדיני ועיד דתניא דמסייעא ליה ולירוקא
דרב שניא היא ולא סמכינן אשנויא ·
ואי קשיא לך הא היא דגרסי בחזקת הבתים
אמ׳ רב הונא תליוזבין זביניה זביני ·
ואותיב רב המנונא עליה דרב הונא מהא
מתני׳ לקח מסקריקין וחזר ולקח מבעל
הבית מקחו בטל ואמאי התם נמי נימא אגב
אונסיה גמר ומקני · ופריק הא איתמר
עלה אמ׳ רב לא שנו אלא דלא אמ׳ ליה לך
חזק ויקני אבל בשטר קנה ואקשינן ולשמואל
דאמ׳ אף בשטר לא קנה מאי איכא למימר
ופריק מודה שמואל היכא דיהיב ליה זוזי
ואסיקנא והלכתא בכולהו זביניה זביני ·
ואבי בשדה זו בין אריבי ליה זוזי בין לא
אריבי ליה זוזי אלא בשטר בלבד קנה וכי
אמ׳ ליה בתר הכין תא שקיל זוזך לא מצי
למהדר ביה · למימרא דהלכתא כרב
ולא צריכין לכתובת אחריות · תניא
לא תשיא מידי דהא אמרי מורה שמואל
היכא דיהיב זוזי ואלעזר דאיתסיקא הלכתא
בין אריבי בין לא אריבי ליה זוזי · התם
גבי תליוזבין דעתיה למיתן ליה זוזי
ודעתיה דמוכר למשקל מיניה זוזי אבל
הכא גבי אשה וסיקריקין ליכא מאן דיהיב
ליה זוזי הלכך לא מהניא כתיבת שטר
עליהו עד דכתבי אחריות · אמ׳ רב יוסף
נקיטינן אין דין אנפרות בבבל מאי טעמא
כיון דאיכא ביה דיאור ולא אזיל קביל אימור
אחולי אחליה · עיסה זו משנה
ראשונה וכו׳ · תנו רבנן זו משנה ראשונה
וכד׳ של אחריהם אמרו הלוקח מסיקריקין
נותן לבעלים רביע זיד בעלים על העלוה
ריצו מעות נוטלין ריצו קרקע נוטלין אימתי
בזמן שאין בידם לוקח אבל יש בידם לוקח
הן קודמין לכל אדם · ר׳ הושיב כד׳ ונמנו
ונמנו שאם שהת בפני סיקריקין שנים עשר
עשר חדש כל הקודם לוקח זכה ונותן
לבעלים רביע בקרקע או רביע במעות ששוה

כלעיל ובבא

רוב עבדיו ורוב הקיסו · אמ׳ רב הונא קנים
ערי כפר רוב · אגרן אין עריכין רוב · נרעינין
ערי כפר רוב לתוך כחות לות אין ערי כפר רוב
מתקיף לה רב הסדא אדרבה איפכא מסתברא
אתמר נמי אמ׳ רב קנים שאגרן ערי כפר רוב ·
תני רב יוסף ארבע מדורות אין ערי כפר רוב של
זעת ושל נערית ושל רבב ושל קירא במתנית
תנא אף של קש ושל נבבא · פי׳ נבבא קש
מזנבות השבלים ·

סליק פירקא ·

כמה מדליקין ובמה אין מדליקין · אין מדליקין
לא בלכש ולא בחוסן ולא בכלך ולא בפתילת
האידן ולא בפתילת המדבר ולא בירוקה שעל פני
המים לא בזפת ולא בשעוה ולא בשמן קיק ולא
בשמן שרשה ולא באליה ולא בחלב · נחום המדי
אומ׳ מדליקין בחלב מבושל וחכמים אומ׳ אחד
מבושל ואחד שאינו מבושל אין מדליקין בו ·
לכש שוכא דארזא שוכא דארזא עץ בעלמא הוא
בעמרניתא דאית ביה · ולא בחוסן אמ׳ אביי
כיתנא דדייק ולא נעיש · ולא בכלך אמ׳ שמוש
שאלתינהו לכולהו נחותי ימא ואמרו לי כולכא
שמיה · יצחק בר זעירי אמ׳ קישקא שמיה · ולא
בפתילת האידן · אחונא בעמרניתא רבינו בינו
ולא בפתילת המדבר · שברא · פי׳ מין עשב
שעליה רחבים · ולא בירוקה שעל פני המים
מאי היא אמ׳ רב פפא אוכמתא דארבי · פי׳
אוכמתא דארבי · סביבה המתעכבת במקום אחד
במים גדל סביבה ירקרוקות וכשקולפ׳ ארם
אותו יכול לעשות מהם פתילה · תנא הוסיפו
עליהן של צמר ושל שעור · ולא בזפת · זפתא ·
ולא בשעוה · קירותא · תנא עד כאן בפסוגי
פתילות מכאן ואילך בפסגל שמנים · פשיטא
שעוה איצטריכא ליה מהו דתימ׳ נגזר בפסוגי
פתילות אטו בפסגל שמנים קמ׳ל דלא ·
תוספתא · כל שו שאמרו אין מדליקין בהן
בשבת אבל עושין מהן מדורה לשבת בין להתחמם
בנגרה בין להשתמש לאורה בין על גבי קרקע
בין על גבי מנורה ולא אסרו לעשותה שלא פתילה
לנר בלבד · ולא בשמן קיק מאי שמן קיק אמ׳
שמוש עוף יש אחד יש בכרכיהים וקיק שמו ·
רבי יצחק בריה דרב יהודה אמ׳ משמא דקדמא
ריש לקיש אמ׳ קיקין דיונה · אמ׳ רב יוסף
פתילות שאמרו אין מדליקין בהם מה טעם
לפי שאין האור מתפשטת בהם · שמנים שאמ׳
חכמים אין מדליקין בהם מה טעם לפי שאין

נמשכין אחר הפתילה · כעא מיניה אביי
מרבה שמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהם
מהו שיתן לתוכן שמן כל שהוא וידליק מי נזדיקן
דילמא אתי לאדליקו בעיניהו או לא · אמ׳ ליה
אין מדליקין אמ׳ ליה מה טעם לפי שאין מדליקין ·
והתורך רבר שמדליקין בו על גבי רבר שאין
מדליקין בו אין מדליקין בו כלל · להדליק אבל
להקטית מותר פי׳ להעבות ראש הפתילה כדי
להרבות אורה · אמ׳ רב כרונא אמ׳ רב חלב
מהותך ויקרבי דגים שנימוחו נותן לתוכן שמן
כל שהו ומדליק ·

הלכות חנוכה ·

אמ׳ זירא אמ׳ רב מתנא אמ׳ רב פתילות ושמנים
שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת אבל
מדליקין בהן בחנוכה בין בחול בין בשבת ·
מרקאמ׳ מדליקין בהן בחנוכה בשבת שמע
מינה אסור להשתמש לאורה ויכין ראסור
להשתמש לאורה לא אתי לאטויי ותו מדמדליקין
בהן בחנוכה בשבת ראי כביה לא מצי מידחיק
לה שמ׳ כבתה אין זקוק לה רתניא מעותר
משתשקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק
לאו ראי כביה הדר מדליק לה שמ׳ ראי לא אדליק
מדליק אי נמי לשיעורא בלומ שאם היתה דולקת
והולכת ער השיעור הזה וריצה לכבותה או
להשתמש לאורה חרשות בירו · עד שתכלה
רגל מן השוק עד כמה אמ׳ יוחנן עד רכליא
רגלא רתרמודאי פי׳ עגים רועים אצלם ונקי
ונקראים תרמודאי ובני אדם המביאים אותם
נקראים תרמודאי ומתעכבין אחר שקיעת החמה
כמו חצי שעה עד שמניעין לבתיהם · תנו
רבנן מצות נר חנוכה איש וביתו והמהדרין נר
לכל אחר ואחר והמהדרין מן המהדרין בית
שמאי אומ׳ יום ראשון מדליק שמונה מכאן ואילך
פוחת והולך בה אומ׳ יום ראשון מדליק אחד
מכאן ואילך מוסיף והולך טעמייהו דבית שמאי
כנגד ימים הנכנסין אי נמי כנגד פרי החג וט
טעמייהו רבית הלל כנגד ימים היוצאין אי נמי
דמעלין בקדש ולא מורידין · אמ׳ רבה בר
בר חנא אמ׳ יוחנן שני זקנים היו בירין אחד
עשה כדברי בש ואחר עשה כדברי בה זה נותן
טעם לדברי הנגר צרי החג וזה נותן טעם
לדברי דמעלין בקדש ולא מורידין · תנו
רבנן מצות נר חנוכה להניחה על פתח ביתו
מבחוץ ואם היה דר בעלייה מניחה בחלון ה
הסמוכה לרשות הרבים ובשעת הסכנה מניחו

הן בידך ולא מכרתי לך כלום אם בעל
הבית אינו עשוי למכור את כליו ואותן כלים
אין דרך בני אדם להיצטנע ואותו האיש אינו
צנוע אינו נאמן שלא חייב הוא להחזיר את
הכלים לבעל הבית וישבע בעל הבית שבועת
הסת שלא מכר לו כלום והשער החמשי
אם בעל הבית עשוי למכור את כליו
אע"פ שאין זה הליקח צנוע ואותן כלים אין
דרך בני אדם להטמין תחת כנפיהם ואמ'
לקוחין הן בידי נאמן והשער הששי
אם אמ' לקוחין הן בידי ולא אמ' בעל הבית
שאולין הן בידך שלא אמ' לו גנובין הן בידך נ
נאמן לומ' לקוחין הן בידי ואע"פ שאין בעל
הבית עשוי למכור את כליו ואותן כלים אין
דרך בני אדם להיצטנע ואותו האיש אינו צ
צנוע ראחזקי אינשי בגנבי לא מחזקינן
והשער השביעי אם אותן הכלים דרך
בני אדם להשאילן ולהשכירן וזה אומ' לקוחין
אינו נאמן ואע"פ שדרך אותו בעל הבית ל
למכור את כליו ואותו האיש צנוע ואותן כלים
דרך בני אדם להיצטנע דשלח רב הונא בר
אבין דברים העשויין להשאיל ולהשכיר ואמ'
לקוחין הן בידי אינו נאמן ורבא אציק זוזא
דסרבלא ומפרא דאגדתא מיתמי בדברים
העשויין להשאיל ולהשכיר והשער
השמיני אם הוא מיוחזק ומפורסם בגנבה
וראוהו שהטמין כליו תחת כנפיו ויצא ואמר
לקוחין הן בידי אם היה בעל הבית אינו עשוי
למכור את כליו ואותן כלים אין דרך בני אדם
להטמין ואין דרך אותו האיש להיצטנע אע"פ
שזה אומ' גנובין וזה אומ' לקוחין אינו נאמן
דדיקינן טעמא דלא מחזקינן אינשי בגנבי
הא מיחזק ועומד מעיקרא מחזקין
והשער התשיעי ראוהו שיצא וכלים
מגולין בידו ואמ' לקוחין הן בידי נאמן והוא
שאינן עשויין להשאיל ולהשכיר ולא שנא
בעל הבית עשוי למכור את כליו ולא שנא
אינו עשוי למכור את כליו דאמרי אצטרוכי
אצטריכו ליה זוזי והבין דדיקינן טעמא ד
דראוהו שהטמין כלים תחת כנפיו ויצא
ואמ' לקוחין בידי הוא דאינו נאמן הא יצא
ולא הטמין תחת כנפיו כיון שאינן מדברים
העשויין להשאיל ולהשכיר ואמ' לקוחין הן
בידי נאמן והנן נמי אומן אין לו חזקה אמן
הוא דאין לו חזקה הא אחרי יש לו חזקה
והשער העשירי אם ראוהו שנטלן מרשות

חבירו שלא בפניו ואמ' לקוחין הן בידי אינו
נאמן לא שנא הטמין תחת כנפיו ולא שנא
לא הטמין לא שנא בעל הבית עשוי למכור
את כליו ולא שנא אינו עשוי למכור את כליו
דהא שמעתא דרב יהודה בראיתיה לבעל
הבית גביה קימא דאי לא תימא הכי הא דר'
שמעון בן לקיש דאמ' הגודרות אין להם ח
חזקה דכיון דגודרות ניהו אמרי האי לא
מיזבן קא זכין להו שלא אשכוחי אשכח להדו
אבראי וקא תפיש בהו ואמ' לקוחין הן בידי
הילכך אינו נאמן ואי סד דמאן דתפיש מידי
לחבריה באפי שהדי דלאו באפי חבריה ואמ'
לקוח הוא בידי נאמן השתא תפישה דלאו
באפי חבריה נאמן הגודרות דסליקא ניהו
דאיכא למימר דילמא באפי מריה זבין ניהו
לא כל שכן דאית להו חזקה שלא מדאמרינן
הגודרות אין להם חזקה שמעינן דמאן ד
דחזפיש מידי מרשותא דחבריה קמיה שהדי
דלאו באפי חבריה ואמ' לקוח הוא בידי אינו
נאמן ומהתם מעשה נמי דהנחו עזי
דאבלי חושלא בנתיהעא שמעת הכי הילכך
לא קימא לך שמעתא דרב יהודה שלא בראיתה
לבעל הבית גביה ומסתיין נמי האי סברא
מהתיא שמעתא אחריתי דרב יהודה דאמ'
רב יהודה האי מאן דנקיט מנלא ותובלי
ואמ' אגזריה לדקלא דפלוניא דזבנית ניהלה
נאמן מאי טעמא לא חציף אינש למיזד
דיקלא דלאו דידיה מדאי אצטריכן לגלויי
טעמ' משום דלא חציף אינש למגזר דיקלא
דלאו דידיה שמ' דמידי אחריני דלית ביה
כי האי טעמא לא מהימן והא מילתא
נשרטא היא ולית בה סבירקא והיינו דאצטר
דאצטריכן לגרושה משום דחזינן תשובה
משמא דנאוין דשאילי מקמיה פגעסק חד
גברא דאמ' ליה לחבריה איתי לי חד סחדא
דאמית לה לביתאי ופתחת ליה דלאו באפי
ושקלת מיניה חד טעינא דביתנא ואמ' ליה
אין פתחי ושקלי ואת אמרית לי שקלי לה
בחושבנא דאי לך גבאי וקא מהדר להדי
נאון דליכא עלויה שלא שבועת הסת דלא
שקיל שלא דידיה וקאמ' ליה מיבעיא ליכא
דליכא שלא עד אחד שלא אפי איכא שני עדים
נמי חכי דיניה דמשום שבועת חסרת
דלא שקליה שלא במאי דאית ליה גביה ומעתר
דאמרי אמ' רב יהודה האומר שהטמין כליו
תחת כנפיו ויצא ואמ' לקוחין הן בידי אינו

עדים מה העדים אין קרובין זה לזה אף הדיי
הדיינין אין קרובין זה לזה והלכתא אם
העדים קרובין בין למלזה בין ללזה בין ר
לערב פסולין להעיד דאי ליתי כתר עשרה
אזיל תניא אין דנין לא זה את זה ולא
זה עם זה ולא מעידין לא זה את זה ולא זה
עם זה ולא זה בפני זה מיטתב היכי
דמתניתין ר יוחנן אמ זכאי ור שמעון בן לקיש
אמ פלוני ופלוני מזכין ופלוני מחייב ר שמעון
אומ מדבריהם נדרכה פלוני מתני׳
נמרו את הדבר היו מכנסין
אותן ובודל שבדיינין אומ איש פלוני אתה
זכאי ואיש פלוני אתה חייב ומניין לכשיצא
לא יאמר אני מזכה וחברי מחייבין אבל מה
אעשה שחברי רבו עלי על זה נאמר הולך
רכיל מגלה סוד תניא ר נחמיה אומ
כך היה מנהג של אנשי ירושלם מכנסין
לבעלי דינין ושומעין דיניהן ומכנסין לעדים
ושומעין דבריהם ומוציאין כל אדם לחוץ
ונושאין ונותנין בדבר ונומרין הדבר ואחר
כך מכנסין לבעלי דינין ובודל שבדיינין
אומ איש פלוני אתה זכאי ואיש פלוני אתה
חייב תניא אין עדיותן מצטרפת עד
שיראו שניהם כאחד ר יהושע בן קרחה
אומ אפי בזה אחר זה ואין עדיותן מצטרפת
עד שיעידו שניהם כאחד ר נתן אומ שומעין
דבריו של זה היום ולכשיבא חברו למחר
שומעין דבריו והלכתא כר יהושע
בן קרחא והלכתא כר נתן ואפי הודאה אחר
הודאה או הודאה אחר הלואה או הלואה
אחר הלואה או הלואה אחר הודאה מצטרפת
כר יהושע בן קרחה נדרדעי אמרי
אפי אחר אומ מנה שתור ואחד אומ מנה
לבן מצטרף כמאן כר שמעון בן לעזר
דתניא ר שמעון בן לעזר אומ לא נחלקו
בית שמאי ובית הלל על שתי כתי עדים
שכת אחת אומרת מאתים וכת אחת אומ
מנה שישנבלל מאתים מנה על מה נחלקו
על כת אחת שבית שמאי אומ ישבכלל מאתים
עדיותן ובית הלל אומ אין בכלל מאתים
מנה ובן הלכך אחר אומ חבית שליין
ואחד אומ של שמן הוה עובדא וחייביה ר
אמי וזביתא דחמרא מיגו חביתא דמשחא
כמאן כר שמעון בן לעזר אמר דאמר ג
שמעון בן לעזר היכא דיש בכלל מאתים
מנה כי האי גוונא מי אמ לא לדמי אחד

אומ מדיוטה העליונה ואחד אומ בדיוטה
התחתונה אמ ר חנינא מעשה בא לפני ר
ויצירף עדותן ומנין לכשיבא לא יאמר
אני מזכה וכו׳ ההוא תלמידא דאפיק ג
מילתא מבי מדרשא דר אמי לבתר עשרין
ותרתין אפקיה ר אמי מבי מדרשא ואפריז
עליה דין גלי רזיא מתני׳ כל זמן
שמביא ראיה סותר את הדין
אמרו לו כל ראיות שיש לך הבא מבאן ועד
שלשים יום הבא בתוך שלשים יום סותר
ואם לאו אינו סותר אמ רבן שמעון בן גמליאל
ומה יעשה זה שלא מצא בתוך שלשים ומ
ומצא לאחר שלשים אמ רבה בר ר
הונא הלכה כרבן שמעון בן גמליאל
מתני׳ אמרו לו הבא עדים ואמ אין לי
עדים הבא ראיה ואמ אין לי
ראיה לאחר זמן מצא עדים ומצא ראיה
הרי זו אינה כלום אמ רבן שמעון בן גמליאל
ומה יעשה זה שלא היה יודע שיש לו עדים
ומצא עדים ולא היה יודע שיש לו ראיה
ומצא ראיה ראיה שהוא מתחייב ואמ
קרובי איש פלוני ופלוני והעידוני או שהוציא
ראיה מתוך עיניתי הרי זו אינה כלום
אמ רבה בר ר הונא אין הלכה כרבן שמעון
ההוא ינוקא דאתא לקמיה דרב נחמן
אמ ליה איתלך עדים אמ ליה לא אמ ליה
ולית לך ראיה אמ ליה לא חייביה רב נחמן
הוה קא נבי ואזיל שמעיה הנך אינשי אמרו
ליה מאי טעמא כבית דאתאי לקמיה דרב
נחמן לדינא ואמ לי אית לך ראיה ואמרי
ליה לא והייבן רב נחמן אמרו ליה אנן דעינן
כמילי דאכוך אתי לקמיה דרב נחמן אמ
להו רב נחמן כי קאמרינן לאחר זמן מצא
עדים ומצא ראיה התם זו אינה כלום הני מילי
בגדול במילי דאכוה אבל קטן אפי רבן
מודו במילי דאכוה לא ידע ההוא
איתתא דעניק שטרא מתותי ידה בבי דינא
דרב נחמן אמרה ליה ידענא בהאי שטרא
דצריעא היא הימנה רב נחמן אמ ליה רבא
בשלמא כר ראמ אותיות נקנות במסירה דאי
בעניא אמרה לקוח הוא בידי אמ ליה לא
שני הכא דאי בעניא קלתיה איכא
דאמרי לא הימנה רב נחמן אמ ליה רבא
והא איכעניא קלתיה אמ ליה כיון דאיתחזק
שטרא בבי דינא אבעניא קלתיה לא אמרינן
איתיביה רבא לרב נחמן סימפון היושא

מתני׳ שתי שערות האמורות בנערה
ובנגעים והאמורות בכל מקום
כמה הוא שיערין כדי לכוף ראשן לצד עיקרן
רבי ר׳ ישמעאל ר׳ שמעון אומ׳ כדי לקרוץ ב׳
בציפורן ר׳ עקיבא אומ׳ כדי שיהו נטלות בזוג
אמ׳ רב חסדא אמ׳ רב עוקבא הלכה כדברי
כולן להחמיר׳׳

סליק פירקא

חרש שנשא פקחת ופקח שנשא חרשת ריצה
ויבא ריצה יקיים כשם שכונס ברמיזה כך
מוציא ברמיזה · פקח שנשא פקחת ונ
ונתחרשה ריצה ויבא ריצה יקיים · נשטית
לא ויבא נתחרש הוא או נשטה לא ויבא
עולמית · אמ׳ רמי בר חמא מאי שנא חרש
וחרשת דתקינו להו רבנן נשואין דתניא שוטה
וקטן שנשאו נשים ומתו נשיהם פטורות מן
החליצה ומן היבום · חרש וחרשת דקימ׳
תקנתא דרבנן תקינו להו רבנן נשואין שוטה
ושוטה דלא קיימא תקנתא דרבנן דאין אדם
דר עם נחש בכפיפה לא תקינו להו רבנן ג
נשואין · ומאי שנא חרש דתקינו ליה רבנן
נשואין ומאי שנא קטן דלא תקינו ליה רבנן
נשואין חרש דלא אתי לכלל נשואין תקינו ר
ליה רבנן נשואין קטן דאתי לכלל נשואין לא
תקינו ליה רבנן נשואין · והרי קטנה דאתיא
לכלל נשואין ותקינו להו רבנן התם כדי שלא
יהיו נוהגין בה מנהג הפקר · ומאי שנא
קטנה דאית לה כתובה ומאי שנא חרשת
דלית לה כתובה · דאם כן ממנעי ולא נסבי
לה · וקטנה דאית לה כתובה מנלן דתנן
הממאנת והשניה והאילונית אין להן כתובה
אבל יוצאה בגט ישלה כתובה · וחרשת
דלית לה כתובה מנלן דתניא חרש ושוטה
שנשאו נשים פקחיות אע״פ שנתפקח החרש
ונשתפה השוטה אין להן עליו כלום ריצו
לקיים יש להן כתובה מנה · פקח שנשא
חרשת או שוטה שנשא פקחת אע״פ שכתב
לה מאה מנה כתובתה קיימת מפני שהוא
ריוצה ליזוק כנכסיו טעמ׳ דריצה הא לא ריצה
לא דאם כן ממנעי ולא נסבי לה · אי הכי
פקחת לחרש נמי ליתקון לה כתובה דאם כן
ממנעה ולא מינסבה להו יתר ממה שהאיש ר
ויוצה לישא אשה חיצה להנשא · והא
האמרי׳ פקחת שנשאת לחרש לית לה כתובה
הני מילי דאם יבה ליה מעצמה אבל אנסבוה

ליה בני דיניא וכתבו לה כתובה אי לא
כדאמרי׳ ההוא חרש דיהוה בשבבותיה דרב
מלכיו אנסקה אתתא וכתב לה ארבעמאה
זוזי מנכסיו אמ׳ רבא מאן חכים למעבד כי הא
מילתא אלא רב מלכיו דגברא רבא הוא·
קסבר גט ריצה שעריה לשומשו מי לא זבנין
ליה כל שכן הכא דאיכא תיריתי · נשטית
לא ויבא · אמ׳ ר׳ יצחק דבר תורה שוטה
מתגרשת מידי דהוה אפקחת בעל כרחה
שלא מה טעם אמרו אינה מתגרשת שלא
יהנו בה מנהג הפקר · היכי דמי אילימא
ביודעת לשמור גיטה ויודעת לשמור עצמה
מי נהנו בה מנהג הפקר שלא ראינה יודעת
לא לשמור גיטה ולא לשמור עצמה דבר
תורה שוטה מתגרשת והא אמרי דבי ר׳ יאי
ונתן בירה מי שיש להיד לגרש את עצמה
יצתה זו שאין לה יד לגרש את עצמה
ותנא דבי ר׳ ישמעאל ושלחה מביתו · מי
שמשלחה ואינה חוזרת · לא עריכא דיודעת לשמר גיטה
ואינה יודעת לשמור את עצמה · דבר
תורה מתגרשת דהא יודעת לשמור את
גיטה ואמורי רבנן לא תתגרש שמא יהנו
בה מנהג הפקר · אמ׳ אביי דיקא נמי
דקתני נבה דידה לא ויבא וגביה דידיה
לא ויבא עולמית שמע מינה הא ראוריתא
והא דרבנן שמע מינה · **מתני׳** אמ׳
ר׳ יוחנן בן נורי מפני מה · אמרו
האשה שנתחרשה ויבא והאיש שנתחרש
אינו מויבא אמרו לו אינו דומה האיש המגרש
לאשה המתגרשת שהאשה יוצאה לריצוי
ושלא לריצוי והאיש אינו מויבא שלא לריצוני
העיד ר׳ יוחנן בן נורגרא על החרשת
שהשיאה אביה שיוצאה בגט ועל קטנה
בת ישרא שנשאת לכהן שאוכלת בתרומה
אמרו לו אף זו כיוצא בה · אי אף זו שנשאת
כשהיא פקחת ונתחרשה כיוצא בה כשם
שחרשת שהשיאה אביה אע״פ שנשואיה
נשואי תירה מתגרשת כך זו הפקחת
שנשאת ואחר כך נתגרשה אע״פ שנשואיה
נשואי תירה מתגרשת · העיד ר׳ יוחנן בן
נורגרא וכו׳ · אמ׳ רבא מעריתי של ר׳
יוחנן בן נורנדא נלמוד אמ׳ לעדים ראו גט
שאני נותן לה וחזר ואמ׳ לה בנסי שטר חוב
זה מגורשת · מי לא אמ׳ ר׳ יוחנן בן נורנדא
דלא בעינן העתה ראשה הכא נמי לא בעינן

בכית לבית ומקום למקום אם כן מיצר ל
לחצר ומעיר לעיר אין לדבר סוף ר' יהודה
אומ' בורקין אור לארבעה עשר ובארבעה עשר
שחרית ובשעת הביעור וחכמים אומ' אם לא
בדק אור לארבעה עשר ובארבעה עשר שחרית
ובשעת הביעור וחכמים אומ' אם לא בדק אור
לארבעה עשר יבדוק בארבעה עשר לא בדק
בארבעה עשר יבדוק בתוך המועד לא בדק
בתוך המועד יבדוק לאחר המועד ומה שהוא
משייר ניחנו בערבה בדי שלא יהא צריך בדיקה
אחריו ר' בי בתוך המועד ולאחר המועד בתוך
הפסח ולאחר הפסח אמ' מי יניחנו בערבה
שלא יהא צריך בדיקה אחריו ר' בגון שהניח
עשר ומיצא תשע אבל אם לא ידע כמה הניח
אע"פ שלא הצניע אינו צריך לחזור ולבדוק
הא תנן אין חוששין שמא נדדה חולדה מבית
לבית וכו' וחיכא רבדק ולבתר הכי הא עבדא
דעל רביתא ובפומיה דתרעתא אשכר על
להחוא ביתא ואשכח בירדין לא אמרו מיכל
אכלה עכברא להחוא ביתא והני בירדין דידה
אינון שלא אמרי בירדין מעלמי אינון וצריך
למבדק על החוא ביתא דעכברא דאמ' רבא
תינוק נכנס וכבר בידו וכבר נכנס אחריו ומיצאו
בירדין אין צריך בדיקה שדרכו של תינוק
לערר עכבר נכנס וכבר נצני וגכנס אחריו ומיצא
בירדין צריך בדיקה שאין דרכו של עכבר לערר

כיתני

ר' נתחייב שש ר' יהודה אומ' אוכלין
כל ארבע ועתולין כל חמש ושורצין בתחלת שש
מאי טעמ' לא אוכלין כל חמש נזירה משום
יום המעונן דתניא רבי יהודה אומ' אני ארבעה
ומחלף ליה חמש כשבע אי הכי אפי' ארבעה
נמי לא ליכול אמ' רבא ארבע ימין סעודה לכל
הוא ולא אתי למטעי אמ' רב נחמן אמ' רב
הלכה כר' יהודה תנו רבנן ארבעה עשר
שחל להיות בשבת מבערין את הכל מלפני
השבת ושורפין תרומות טמאות וטהורות
ומשייריו מזון שתי סעודות מן הטהורות ברי
לאכל עד ארבע שעות דברי ר' שיעזר איש ברתותא
שאמ' משום ר' הושע זכן הלכתא

סליק נירקא

בל תשחית שמותר באכול מאכיל לבהמה ולחיה
ולעופות ומוכרו לנכרי ומותר בהנאתו עבר
זכו אסור בהנאתו לא יסיק בו תנור וכירים

ר' יהודה אומ' אין בעיר חמץ שלא שריפה וחכמים
אומ' מפיר ונזרה לרוח או מטיל לים מתניתי'
דלא כר' יהודה דאי ר' יהודה הא איכא חמשה דאינו
אוכל וכא כיל וכבר נפסק רבב הלכה כר' יהודה
ומיתיבי בהנאתו פשיטא לא צריכא שחרבו
קורים זמנו וכדרבא דאמ' רבא חרבו קורים זמנו
מותר בהנאתו אפי' לאחר זמנו אמ' חזקיהו
מנין לחמץ בפסח שאסור שנא' לא יאכל חמץ
לא יהא בו התר אכילה אמ' ר' יעקב אמ' ר'
יוחנן בכל מתרצאין במקום שכנה חוץ מעצי
אשרה דתניא ר' שיעזר אומ' אם נאמ' בכה"ל
נעשך למה נאמ' בכל מארך אם נאמ' בכל
מארך למה נאמ' בכל עשרך אם שלך אדם
שמונו רבים עליו מנעי לך נאמ' בכל מארך
ואם שלך אדם שגזפו רבים על ממונו לכך
נאמ' בכל נעשך כי אתא רבין אמ' ר' יוחנן
בכל מתרצאין חוץ מע"ז ונולי ערירות ושביעית
דמים ע"ז היא דאמרן גלוי ערירות ושביעית
דמים דתניא ר' אומ' בי כאשר יקום איש על
רעהו ורעהו נעשה כן הדבר הזה וכי מה ענין
רועה אצל נערה המאורסה שאהרי זה בא
ללמד ונמצא למד מקיש רועה לנערה הבאתה
מה נערה המאורסה נתן לה עילה בנפשו אף
רועה נתן להעילו בנפשו יכול שנערה המאורסה
לרועה מה רועה יהרג ואל יעבור אף נערה
המאורסה יהרג ואל יעבר ירועה גופיה
מנלן סברא הוא בי ההוא דאתא לקמיה דרבא
אמ' לו מרי דזרא זיל קטליה לערלי ואי לא
קטלינא לך אמ' ליה ליקטלך ולא תקטליה מאי
חזית דרמא דירך סומק טפי דלמא דמא
דההוא גברא סומק טפי מר ברר אשש
אשכחיה לרביעא רקא שיף לבי רתיה בגוהרקי
דערלה אמ' ליה אימר דאמור רבנן בשעת הסכנה
שלא בשעת הסכנה מי אמור אמ' ליה האי אשתא
צמירתא בשעת הסכנה דמיא ואיכא דאמרי
הכי אמ' ליה מידי דרך הנאתן קא עביד
איתמר הנאה הבאה לו לאדם בעל כרחו אביי
אמ' מותרת ורבא אמ' אסורה אפשר וקא מכוין
ולא אפשר וקא מכוין כולי עלמא לא פליגי
דאסיר לא אפשר ולא מכוין כולי עלמא לא
פליגי דשרי כי פליגי דאפשר ולא מיכוין
איכא דאמרי אפשר ולא מכוין הייבו פלוגתייהו
ר' יהודה ור' שמעון לר' יהודה דאמ' רבר שאין
מתכוין אסור אפי' לר' שמעון דאמ' רבר שאין
מתכוין מותר מותר כי פליגי דלא אפשר וקא
מיכוין אביי אמ' מותר ורבא אמ' אסור וקיימ' לן

3044
196

הלכתא גיטיה מתני' המטהר
יינו של נכרי ונותנו ב
בירושתו בבית שהוא פתוח לרשות הרבים
בעיר שיש בה גויים וישראל מותרי בעיר
שכולה גוים אסור ערב שישב ומשמר
ובגמ' הבעל אחרי הלוקח ואחד השובר בית
בייתיהו של גוי ומלהו יין וישראל דר באותה
חצר מותר ואע"ג שאין מפתח ביניהן
בחצירי אחרית מותר והוא שמפתח וחותם
בידו וחכמים אומ' לעולם אסור ערב שישב
ומשמר או ערב שיבא ממונה שאינו בא
לקיבין יינו של בני ברתותו וישראל ל
דר באותה חצר מותר ואע"ג שאין מפתח
וחותם בידו בחצירו אחרית אסור ואע"ג
שמפתח וחותם בידו וקיימ לן כתנא קמא
דקאמ' שועזר דלא חייש לזילותא
ההוא מרבא דחזיה תיב חמרא וישראל וגוי
אשתכרו גוי דקאי בידי דגוי אמ' רבא אם
נתכוין עליו לנסכ חמרא עשוי ואי לא אסיר

מלוקין נידרקא

דשיכר את הפועל לעשות עמו ביין נסך
לעשות עמו במאה ואע"פ שאמ' לו העבד
לו חביות של יין נסך ממקום פלוני שכירו
מותר השוכר את החמור להביא עליו
יין נסך שכירו אסור לישב עליה ואע"פ
שהכוח לגוי עליה שכירו מותר איבעיא
להו שכירה לכתחלה יינו מהו ביין ראשוני
חמור ביין נסך שכירו נמי אסור או דילמא
התם ושומאתו קלה שכייה נמי קיל
תשמע דההוא דאבר ארביה לכותי יינו
יהבו ליה חיטי באגריה אתא לקמיה דרב
נחמן אמ' ליה זיל קלינהו וקבריינהו בקברי
אבנגא להו דמי עיבורי מהו
תפסה דמיד או לא תשמע דיתנא
שהיה נושה בגוי מנה מכר עיר והביא לו יין
נסך והביא לו מיתה ואם אמ' לו התן עיר
שאמכור עיר והביא לך יין נסך ואבוא לך
אסור מאי שנא דישנא ומאי שנא סושא משום
דרועה בקיומו שכירו לעשות עמו
כמלאכה אחרת יפו אוקימה רבא בגון
דאמ' ליה העבר לי חבית חבית בכדיטורה
דתניא השוכר את הפועל ואמ' לו העבר
לי מאה חביות מריטות ונמצאת חבית
חבית של יין נסך ביניהן שכירו אסור

מתני' יין נסך שנפל על גבי ענבים
ידיהם יין מותרות ואם היו מבוקעות אסורות
מעשה בביתוס בן זונן שהיה מביא גרוגרות
בסלונית ונשתכרו חביות של יין נסך על
גביהן ובא מעשה לפני חכמים והתירו
מעשה לסתור חסורי מיחסרא והכי קתני
ואם נותן טעם לפגם מותר ומעשה בביתוס
בן זונן זה הוא ביתא דחיטי דעבדי
עליה חביתא של יין נסך שריא ובא למטהרה
ולמלייה ולזבונה לגוים שלא בפני ישראל
כי היכי דלא ליתו ישראל למיכן מיכה
ואקשה עליה דרבא ממתניתי דתנן יין נסך
שנפל על גבי ענבים רוסים והן מותרות
ואם היו מבוקעות אסורות ופריך רב פפא
שאני חיטי הואיל ואגב צירייהו במבוקעות
דמיין חמרא עתיקתא בענבי דכרי
הכל בנותן טעם חמרא חדתא בענבי
אבל אמ במשהו ורבא אמ בנותן טעם
אבל אמ במשהו בתר טעמא אזלינן ואידי
ואידי חד טעם הוא והוה ליה מין במינו ומין
במינו במשהו ורבא אמ בנותן טעם בתר
טעמא אזלינן והאי שמא לחוד והאי שמא
לחוד והוה ליה מין בשאינו מינו ומין
בשאינו מינו בנותן טעם הלא רחמרא
והלא רשיכרא חמירא רחיטי וחמירא
דשערי אבל אמ בנותן טעם רבא אמ במשהו
אבל אמ בנותן טעם בתר טעמא אזלינן
והאי טעמא לחוד והאי טעמא לחוד והוה
ליה מין בשאינו מינו ומין בשאינו מינו ב
בנותן טעם רבא אמ במשהו בתר טעמא
אזלינן והאי הלא מיקרי והאי הלא מיקרי
והוה ליה מין במינו ומין במינו במשהו
הלא לפני חמרא רבי הכל בנותן טעם
חמרא לפני הלא אבל אמ במשהו רבא אמ
בנותן טעם אבל אמ במשהו ורחיקה
הלא וטעמיה חמרא בתר טעמא אזלינן
והוה ליה מין במינו ומין במינו במשהו
רבא אמ בנותן טעם הויה הלא טעמיה
חמרא בתר טעמא אזלינן והוה ליה מין
בשאינו מינו ומין בשאינו מינו בנותן טעם
הא כתתיה אפי לשרשי עציר דמי ישהו
לפני אבל אמ אסור רבא אמ מותר אבל
אמ אסור היכא מילתא היא רבא אמ מותר
היכא לאו מילתא היא והלכתא כרבא

הזהב קונה את הכסף והכסף אינו קונה את
הזהב הנחשת קונה את הכסף והכסף אינו
קונה את הנחשת מעות הרעית קונות את
היציות והיציות אינן קונות את הרעית אסימון
קונה את המטבע והמטבע אינו קונה את
אסימון מטלטלין קונין את המטבע והמטבע
אינו קונה את המטלטלין וכל המטלטלין
קונין זה את זה תניא הזהב קונה את
הכסף כיצד נותן לו דינר זהב בעשרים וד
וחמשה דינר של כסף הרי זה קנה כסף כל
מקום שהוא אבל אם נתן לו עשרים וחמשה
כסף בדינר זהב הרי זה לא קנה ערך שימשך
תנחשת קונה את הכסף כיצד נתן
לו שלשים איסר בדינר כסף הרי זה קנה כסף
כל מקום שהוא אבל אם נתן לו דינר של
כסף בשלשים איסר הרי זה לא קנה ערך ט
שימשוך ותיכין בגמרא מאי כל מקום שהוא
דאי אמ' ליה מארנקי חדשה יהיבנה לך לא
מיבי יהיב ליה מארנקי ישנה דאמ' ליה לישתן
בעינא להו מתני ליה ר' לר' שמעון בר'
הזהב קונה את הכסף אמ' לו ר' כבר שניתה
לנו בילדותיך הכסף קונה את הזהב וכו'
כללא דמקטינן מיהאי שמעתא דרהבא לגבי
כספא עירא הואי כוקנותיה דר' דסתם לן
הזהב קונה את הכסף וכיון דרהאי עירא לגבי
כספא לעניו הלואה נמי אסור ללות דינר
בדינר שמא שלונו דינר שעויה בשעת הלואה
עשרים וארבעה דינרי כסף ובשעת פירעון
שוה עשרים וחמשה ולא מיצית למימר
דכספא הוא דזל דהא אמרית כספא טיבעא
הוי לגבי דרהבא שא דרהבא הוא דזל דהוא
עירא לגבי כספא הילכך אסור ללות דינר
בדינר כמו שאסור ללות סאה בסאה
אבל לענין פירי ושאר מטלטלי דרהבא טיבעא
הואי דלא אשכחן מאן דסבר דרהבה לגבי
עיד עירא האי שא בית שמאי בפקום בית
הלל אליבא דלישנא קמא ואדעתא דר' נ
שמעון בן לקיש אבל אליבא דר' יוחנן אפילו
לבית שמאי טיבעא האי לגבי פירי ואי אפי'
תוי' הלכתא כבית שמאי בפקום בית הלל
לא מיצית אמרית דרהבא עירא האי לגבי
פירי דרהא עלויתא דר' יוחנן ור' שמעון בן לר'
לקיש אליבא דבית שמאי היא דר' יוחנן מוקים
לבית שמאי ובית הלל דתרויהו אית להו
דמחללין פירות על דינרין דשמעת מינה
דדינרי לגבי פירי טיבעא האוו ור' שמעון בן
לקיש היא דמוקים לבית שמאי דלית להו
דמחללין פירות על דינרין דסברי דרהבא
לגבי עירא עירא האי וקימא לן דכל היכא
דעלויי ר' יוחנן ור' שמעון בן לקיש הלכתא
כר' יוחנן בר מהנחותלת וכל שכן דבית שמאי
בפקום בית הלל אינה משנה וכל שכן דמוניין
בכוליה תלמודא כבית שנא מתרא ולישנא ב
בתרא בין לר' יוחנן בין לריש לקיש תרוייהו
אית להו דבין לבית שמאי ובין לבית הלל
דהבא וכספא תרוייהו טיבעא ניתהו ליכא
מינהו חד עירא לגבי חבריה וכל שכן לגבי
פירי והא דקא אמרי בית שמאי לא יעשה
אדם סלעיו דינרי זהב בזרה הוא דגזרי שמא
ישהא עליותיו ואשכחן נמי האי
תנא דאמ' דינר של כסף אחד מעשרים
וחמשה בדינר של זהב למאי נפקא מינה
לפירין חבן דסבר דרהבא טיבעא האוי
כספא דר' בילדותיה והוא לה הא מילתא
פלוגתא דרתנאי ולא אפסיקא בה הילכתא
בה דיש שא כיון דאשכחן לר' יוחנן דסבר
דרהבא לגבי כספא עירא הוי כוקנותיה דר'
ולגבי פירי טיבעא האוי וליכא מאן דפליג
עליה בכולהו אמוראי שמעינן דהכין הלכתא
רבי אחא רבון אמ' ר' יוחנן אע"ג שאמרו אסור
ללות דינר בדינר אבל מחללין מעשר שני
עליו ולטם תרין סברא הא דתניא אמ' ר ג
שמעון אע"ג שאמרו טלית קונה דינרי זהב
ואין דינר זהב קונה טלית הלכתא היא וליכא
לדחויי הדין הוא סברא דילון ור' חנינא
נמי הכין סבירא לה דרהבא אע"ג דלגבי כ
כספא עירא האי ושאר מטלטלי טיבעא
האוי בין לענין מקח וממכר בין לענין מת
מתנה בחליפין אבל רבי האי נאון זצ"ל
פליג על הא מילתא ואמ' דרהבא עירא האי
לכל מילי ומיקני בחליפין ואנן כתבינן מאי
דסבירא לן ברם צריכין לברורי ד
דלאו כל דינרי דרהבא האוי טיבעא לגבי
פירא שא דינרי דסגיין כהוא אתרא וזבני
ומזכני בהוא אינשי הוא דהוו טיבעא אבל
דינרי דמי נפלן ולא זבני ומזכני בהו אלא
מאן דיכון להו אזיל בהו לבי טיבעא אינמי
אזיל בהו לדוכתא אחריתי דסגין בה או
דמזכין להו למאן דאמ' דאזיל בהו להתם
כגון אילין וראי לא הוו טיבעא כלל אלא
פירי אינון לכל מילי והכין דינא נמי בטיבעא
דכספא באתרא דלא סגין כדתנן כיצ

רעתיה אבל במתנה מרובה דלא סמכא
רעתיה לא והלכתא כר׳ יוחנן תניא ר׳
יוסי בר׳ יהודה מה תל והין ערוך והלוג הין
בכלל אינה שלא שיהא הן שלך ערוך ולאו
שלך ערוך ופירשה אביי שלא ידבר אחת
כלב ואחת בפה ירושלמי ר׳ יעקב
בר זבדא ר׳ אבהו בשם ר׳ יוחנן אמ׳ ליתן ב
מתנה לחברו ובקש לחזור בו מותר לחזור
בו שלא בשעה שאומרה צריך לומר בדעת
גמורה רב מפקיר לשמשיה אימר
נימר לך תתן מתנה לבר נש אי הוה מסכין
הב ליה מיד ואי עתיד אימלך ביתינות
ההוא גברא דיהב זוזיא אשושמי לסוף
איקור שושמי הדרו ביה אמרי ליה תא ע
שקול זוזך הליכא שושמי לא שקלי נדהו
איגנוב אתו לקמיה דרבא אמ׳ להו לא
מיבעיא שומר שכר דלא האוי שלא אפי שומר
חנם נמי לא האוי אמרי ליה רבנן לרבא
והא בעי לקבולי מי שפרע אמ׳ להו אין הכי
נמי אמ׳ רב פפא אמ׳ לי רבינא דאמ׳
ליה ההוא מרבנן וחב טאבות שמיה ואמרי
לה רב שמואל בר זוטרא שמיה דאי הוה
יהבי ליה כל הללי דעלמא לא הוה משני
בריבוריה בדידי הוה עברא דאתא ההוא
גברא אפניא דמעלי שבתא וקאי אבבא
אמ׳ לי אית לך שושמי לזבוניה אמרי ליה
לא אמ׳ לי להוו זוזי גבך דחשכת לי אמינא
ליה הא ביתה קמך לא מיבעיא שומר שכר
דלא הוי שלא אפי שומר חנם לא האוי אמרי
ליה והא אמרי ליה רבנן לרבא והא בעי
לקבולי מי שפרע אמ׳ לי לא היו דברים
מעולם והלכתא כי האי מעשה בתרא דמאן
דאמ׳ ליה לחבריה הא ביתא קמך ליתיה
לא שומר שכר ולא שומר חנם אבל
מעשה קמא ליתיה וקאמ׳ לאו הכין הוה
מעשה ולא קא דאין רבא האי דינא דלא
הוי לא שומר שכר ולא שומר חנם אלא
בההוא דאמ׳ ליה לחבריה הא ביתא קמך
אבל האי מעשה דיהבו ליה זוזי אשושמי
וקא הדר ביה ואמ׳ ליה לחבריה תא שקול
זוזך הליכא שושמי לא אתא לקמיה דרבא
ולא אמ׳ ביה רבא מידי וקיבלה מיניה
רבינא דהוה בתרא דאלמ׳ לאו תכין דיניה
דהאי מעשה ולא איתמר בגמרא בהדיא
מאי דיניה אבל חזינן לרב האיגאון דכתב
בתשובת רמים שקלינן להנפקינון ולמ

ולמעבר בהון מאי רבעי מיחייב באחריותהן
דהוו להו בהלואה גביה ואפי׳ אמ׳ ליה למיה
תא שקול זוזך ולא אתא ואיתניסי מיחייב
בהו ואפי׳ דמשלם כאפי לקבולי מי שפרע
ומילי דטעמ אינון דוראי מאן יהיב זוזי
בזבינא לא יהיב להו שלא אדעתי דליתי ליה
גבי חבריה שלא ההוא זבינא בלחוד הילכך
קימי הנהו זוזאי ברשותיה דמזכנה דדיליה
אינון ואית ליה להנפקינון בכל מאי דבעי
הילכך אפי׳ הלא הנפקינון והדר ביה ואמ׳
ליה לחבריה תא שקול זוזך כי ליכא עליה
דההוא מן דינא למשקל זוזיה עיד דמקבל
ליה ההוא עליה מי שפרע הילכך כל כמה
דלא קביל מוכר עליה מי שפרע קימי
זוזיה ברשותיה ואי איתניסי איתניסי ליה
ואפי׳ דאיתנהו לזוזיה בעיניהו וכל שכן
אי הנפקינון בערכיה דאפי׳ דהו פקדון
גביה והנפקינון קמי להו ברשותיה והוו
להו הלואה גביה וכל שכן הא דלדיליה
אינון ההוא גברא דיהב זוזא אחמרא
שמע דקא בעי מינסביה רבי פדת לא
אמ׳ להו הבו לי זוזאי דלא בעינא חמרא
אתא לקמיה דרבא אמ׳ ליה כדרך שתיקנו
משיכה במוכרין כך תיקנו משיכה בלקוחות

גרסי׳ בפרק הניזקין חמריה רמר
עוקבא יתמא משכוה בארבעה ארבעה
איקר ונקס בשיתא שיתא אתי לקמיה דרב
נחמן אמ׳ להו הינו דרב נהילאי בר אידי
דאמ׳ רב נהילאי בר אידי אמ׳ שמואל נכסי
יתומים הרי הן כהקדש ולא מיקנו אלא
בכספה אימשוך פירי מיתמי איקור הינו
דרב נהילאי בר אידי זיל לא יהא כוח הר
הדיוט חמור מכח הקדש אימשיכו לדידו
ליתמי איקור לא יהא כח הדיוט חמור מכח
הקדש זיל סבור מינה הינו דרב נהילאי
בר אידי אמ׳ להו רב ששא בריה דרב אידי
הא רעוה היא ליתמי דזימנין דמיעטרכי
לפירי וליכא דיהיב להו יהוב זוזי דיר
דיתמי אפירי זיל לא יהא כח הדיוט חמור
מכח הקדש איקור סבור מינה הינו דרב
נהילאי בר אידי אמ׳ להו רב ששא בריה
דרב אידי היא רעוה לדידהו דזימנין דאמרי
להו נשרפי חטיכם בעלייה יהבו זוזי
ליתמי אפירי איקור לא יהא כח הדיוט
חמור מכח הקדש זיל סבור מינה הינו
דרב נהילאי בר אידי אמ׳ להו רב אשי הא

הקרקע שהן שלישי המעות שנטל הסיקריקון
דקיימא לן כשמואל דאמר רבינא בקרקע שהוא
שלישי במעות דכל דזבין נכי ארעא זבין
מתני׳ חרש רומז ונרמז בן בתירא אומ׳
קונצץ ונקנץ במטלטלין
הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר כ
במטלטלין אמ׳ רב נחמן מחלוקת ג
במטלטלין אבל בגיטין דברי הכל ברמיזה
ואיכא דאמ׳ אמ׳ רב נחמן במחלוקת במטלטלי
כך מחלוקת בגיטין והא אנן במטלטלין
תנן אימא אף במטלטלין הפעוטות
מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין וע׳
כמה מחוי רב יהודה לרב יצחק בריה נכר
שית וכר שבע רב כהנא אמ׳ מבר שבע
וכבר תמני במתניתא תנא כבר תשע כבר
עשר ולא פליגי כל חד וחד לפום חורפיה
וטעמ׳ מאי אמ׳ ר׳ אבא בר יעקב אמ׳ ר׳ יוחנן
משום ברי חייו ואמרי לה בעי מציאת
האשה אמ׳ תעדם לא שנו אלא שאין
שם אפוטרופוס אבל יש שם אפוטרופוס אין
מקחן מקח ואין ממכרן ממכר וטעותו
עי׳ כמה אמ׳ ר׳ יונה אמ׳ דורא ער שתורת
בגדול ומתנו מתנה אחת מתנת
בריא ואחת מתנת שכיב מרע אחת מתנת
מיובה ואחת מתנה מועטת מתני׳
ג׳׳ו דברים אמרו מפני דרכי
שלום כיצד קורא ראשון ואחריו לוי ואחריו
ישראל מפני דרכי שלום מערכין נכית
ישן מפני דרכי שלום כור הקרוב לאמה
מתמלא ראשון מפני דרכי שלום
מציודית חיה ועופות ורגים ישבהן משום
גזל מפני דרכי שלום ר׳ יוסי אומ׳ גזל גמור
מציאת חרש שוטה וקטן ישבהן משום
גזל מפני דרכי שלום ר׳ יוסי אומ׳ גזל גמור
העני המנקף בראש הזית ומה שתחתיו גזל
מפני דרכי שלום ר׳ יוסי אומ׳ גזל גמור אין
ממחין ביד עניי גוים בלקט שכחה ופאה
מפני דרכי שלום משאלת אשה לחברתה
החשודה על השביעית עשה וכברה רחים
ותנור אכל לא תבור ולא תטחן עמה אשת
חבר משאלת לאשת עם הארץ עשה וכברה
ובדרת וטוחנת עמה ומרקדת אבל משתטיל
לה מים לא תגע באצלה שאין מחזקין ידי
עוברי עבירה וכלן לא אמרו אלא מפני דרכי
שלום מחזקין ידי גוים בשביעית אבל לא על
ידי ישראל ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום

תנו רבנן וקדשתו לכל דבר שבקדושה
לפתיחה ראשון ולברך ראשון וליטול מנה
ראשון אמ׳ אביי נקיטינן אין שם כהן
נתעלה חבילה ואמ׳ אביי נקיטינן אם
אין שם לוי קורא אותו כהן שקרא ראשון
שלחו ליה בני גלילא לר׳ חלבו אחריהן מי
קורא לא הוה בידיה אתא שיילוה לר׳ יצחק
נפחא אמ׳ ליה אחריהן קורין תלמידי חכמי
הממונין על העבור ואחריהן תלמידי חכמי
הראויין למטתן פרנסין על העבור ואחריהן
בני תלמידי חכמים שאבותיהן ממונין על
העבור ואחריהן ראשי כנסיות וכל העם
רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו אין קורין כ
בחומשין בביתא כנסת משום כבוד עבור
רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו האי ספרא
דאפטרתא אסיר למקרי ביה בשבתא מאי
טעמא דלא ניתן ליכתב מר בר רב אשי אמ׳
לטלטוליה נמי אסור מאי טעמ׳ דלא חזו
למקרי ביה בשבתא ולא היא שרי לה
למקרי ביה ושרי לטלטולי דר׳ יוחנן ורישׁ
לקיש מעיני נספרא דאפטרתא בשבתא והא
לא ניתן ליכתב שאין כיון דלא אפשר עד
לעשות ליה תפרי תורתך קרינן ביה
ניתבן מגלה להתינוק להתלמד טה וכן ר
הלכה פס כור הקרוב לאמה
מתמלא ראשון וכו איתמר בני נהרא
רב אמ׳ תתאי שתו ברישא ושמואל אמ׳ עילאי
שתו ברישא כדמיזל כולי עלמא לא
פליגי כי פליגי במיסבר ואשקויי והשתא
דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר מאן
דאלים גבר מציודית חיה ועופות ורגים
ישבהן משום גזל מפני דרכי שלום
כאוזלי ואוהדי כולי עלמא לא פליגי כ
פליגי בלוחי וקוקרי ר׳ יוסי סבר גזל גמור
הוא ואע׳׳ג דמדבריהם מיעיין אותו בדיינין
ורבנן סברי לא והלכתא כרבנן העני
המנקף בראש הזית וכו תנא אם נטל
ונתן ביד חבירו זה גזל גמור אין ממחין
ביד עניי גוים עם עניי ישראל תנו רבנן
מפרנסין עניי גוים עם עניי ישראל ומבקרין
חולי גוים עם חולי ישראל וקוברין מתי גוים
עם מתי ישראל מפני דרכי שלום מחזקין
ידי גוים בשביעית מחזקין והאמ׳ רב
דימי בר ששא משמיה דרב אין עודרין
עם הגוים בשביעית ואין כופלין שלום לגוי
לא עריכא למימר להו הוחזקו בעלמא

אין לה שיעור המעמר רייני ציפורי אמרו
בית ארבעת קבין דרך היחיד ארבע א
אמות הניא אחרים אומ׳ כדי שיעבור חמור
כמשאו אמ׳ רב הונא הלכה כאחרים ורייני ג
גוללה אמרו שני גמרין ומחצה ואידי חד
שיעורא הוא דרך הקברי אין לה שיעור
תנו רבנן המוכר קברו ודרך קברו מעמדו
ובית הספידו כאין בני משפחה וקוברין אותו
על כורחו המוכר מקום לחברו לעשות
לו קבר וכן המקבל לחברו

סליק פירקא

האומר לחברו בית כור עפר אני מוכר לך
היו שם נקעים עמוקים עשרה טפחים או
סלעים גבוהים עשרה טפחים אין נמדדין
עמה פחות מכן נמדדין עמה ואם אמר לו
בבית כור אפי׳ היו שם נקעין עמוקין עשרה
טפחים או סלעים גבוהין עשרה טפחים נמי
נמדדין עמה היו שם נקעין עמוקין
עשרה טפחים אין נמדדין עמה מאי
טעמא אמ׳ רב נפא אין ארם רוצה ליתן מעותיו
במקום אחד וירא׳ לו בשנים ושלשה מקומות
אמ׳ ר׳ יצחק טרשים שאמרו בית ארבעת קבין
אמ׳ מר עוקבא בר חמא והוא שמובלעין
בחמשת קבין ברוכה של שדה אמ׳ ר׳ חייא
בר אבא אמ׳ ר׳ יוחנן והוא שמובלעין תנא
אם היה סלע יחידי אפי׳ כל שהוא אין נמדד
עמה ואם היה סמוך למצר אפי׳ כל שהוא
אין נמדד עמה

מתני׳ בית כור
עפר אני מוכר לך פרת בחבל
פחות כל שהוא יכנה יתר כל שהוא יחזיר
ואם אמ׳ לו הן חסר הן יתר אפי׳ פחת רובע
לסאה או אם חותירו רובע לסאה הגיעו יתר
על כן עשה חשבון איבעיא להו כור
כור עפר סתמא מאי ועשתו רב אשי דסתמא
נמי כהן חסר וקן יתר דאמי

מתני׳ מהו מחזיר לו מעות ואם
רצה מחזיר לו הקרקע ומשני מה אמרו
מחזיר לו מעית ליפות כוחו של מוכר שאם
שייר בשדה בית תשעת קבין ובנגה בירך
חצי קב וכרבריה עני יבא בית רובע מחזיר
לו את הקרקע ולא רובע בלבד הוא מחזיר
לו שלא כל המותר ליפות כוחו של מוכר
אמרין ליפות כוחו של לוקח לא אמרינן
והתניא פחת שבעת קבין ומחצה לכור

הגיעו יתר על כן כופין את המוכר למכור
ואת הליקח ליקח התם כגון דהות יקירא
מעיקרא וזול השתא דאמרינן ליה אי ארעא
הבת ליה הב ליה כי זולא דהשתא והניא
כשהוא נותן לו כשעה שלקח ממנו התם
כגון דהות זלא מעיקרא ויקרא לה השתא
שאם שייר בשדה בית תשעת קבין אמ׳
רב הונא תשעת קבין שאמרו אפילו בכקעה
גדולה ורב נחמן אמ׳ נותן שבעת קבין ומחצה
לכל כור וכור ואי איכא יתירא למליותא
תשעת קבין הדרי והלכתא כרב נחמן
תנא אם היה סמוך לשדהו אפי׳ כל שהוא
מחזיר לו קרקע ולא את הרובע בלבד
הוא מחזיר לו שלא את כל המותר כלפליא
תני רבין בר רב יצחק לא את המותר בלבד
הוא מחזיר לו שלא את הרבעון כולן

מתני׳ מדה בחבל הן חסר והן יתר בטל
הן חסר הן יתר מדה בחבל: חן
חסר הן יתר מדה בחבל ביטל מדה בחבל
את הן חסר את הן יתר דברי רבי נחמיה
ובמצריו פחות משתית הניעו ער שתית יצא

אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמוש זו דברי רבי נחמיה
אבל חכמים אומ׳ הלך אחר פחות שבשעות
זו ולא סבירא ליה מאי טעמ׳ ספיקא הוא ולא
מפקינן ממונא מספיקא ורב סבר כבן נגס
דאמ׳ תפוס לשון אחרון דאמ׳ רב הונא אמרי
כבי רב אסתירא מאה מעי מאה מעי אסתירא
אסתירא ויקים לן רבכל היכא דפליגי רב ושמוש
בדיני הלכתא כותיה דשמוש והא דפליג רב
נחמן עליה דשמוש התם במעשה כיוצא
באחר ששכר מרחץ מחברו בשנים עשר
זהובים לשנה מדינר זהב לחדש וכא מעשה
לפני רבן גמליאל ולפני ר׳ יוסי ואמרו יחלוקו
את חדש העיבור ואמ׳ שמוש בבא
באמצע החדש עסקינן אבל בא בתחלת
החדש כולו למשכיר בא בסוף החדש כולו
לשוכר ורב נחמן אמ׳ בא בסוף החדש כולו
למשכיר לאו טעמייה דרב נחמן דתפשינן
לשון אחרון דהא אפי׳ מיקל ואמ׳ מדינר זהב
לחדש בשנים עשר זהובים לשנה קאמ׳ רב
נחמן דיהבינן ליה כוליה למשכיר שלא הינו
טעמייה דרב נחמן דקרקע דחזקת בעליה
קימא ולא מפקינן ממונא מחזקיה מספיקא
שלא מוקמינן לממונא בחזקת מריה והוה
ליה אידך המוציא מחברו עליו הראיה והכי
נמי עכרינן נבי מדה בחבל הן חסר הן יתר

הא ישׁ לו לזוה עליה כמה טיפין והלל
אוסר ולית הלכתא כוותיה וקר היה הלל
וכו׳ אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמוא׳ זו דברי הלל
אבל חכמים אומ׳ לזין סתם ופירשין סתם ורוקא
על שער שבשוק ברחב הונא אי נמי היבא דאית
ליה מהיא מינא כדתני׳ חייא למיועה לך
יצחק טיפת יין אין לו טיפת שמן אין לו הא יש
ליה עליה כמה טיפין ואמרינן נמי בפרק חזהב
רב יזיף ריגרי מברתיה רב חייה ואיקור אתא
לקמיה דרב חייה אמ׳ ליה זיל הב לה ריגרין טבין
ותקילין אי אמרת בשתא טיבעא האוי שעיר
שא אי אמרת פירא האוי ליה סאה בסאה ואסיר
ופרקי רב ריגרין הוו להו וכיון דאית ליה
נעשה כאומר לו הלויני עד שיבא בני או עד
שאמיצא המפתח ואמ׳ רב יהודה אמ׳
שמוא׳ בני חבורה המפקידין זה על זה עוברין
משום מרה ומשום משקל ומשום מנין ומשום
לזין ופירשין כיום טוב וכדברי הלל אף משום
רבית ומתנה הוא דקא יהבי להדדי אמ׳
ליה שמוא׳ לאביי כראיתי הלויני מאה פר
פלפלין במאה ועשרין ואריך

מתני׳

אומ׳ אדם לחברו נכש עמי וכו׳
ואנכש עמך עדיר עמי ואנכש עמך אבל לא
יאמר לו נכש עמי ואעדיר עמך עדיר עמי
ואנכש עמך כל ימי גדיר אחת כל ימי רביעה
אחת לא יאמר לו חרוש עמי בגדיר ואני עמך
ברביעה רבן גמליאל אומ׳ יש רבית
מוקדמת ויש רבית מאוחרת כיצד נתן עיניו
ללות ממנו היה משלח לו ואומ׳ בשביל
שתלויני זו היא רבית מוקדמת לוה ממנו
והחזיר לו את מעותיו היה משלח לו ואומר
בשביל מעותיך שהיו בטלות אצלי זו
היא רבית מאוחרת ר׳ שמעון אומ׳ יש רבית
בדברים לא יאמר לו דע אם כן איש פלוני
ממקום פלוני הניא׳ שמעון בן יוחאי
אומ׳ מנין לנושה בחברו ואינו רגיל להקדים
לו שלום שאמור להקדים לו שלום תל נשך
כל דבר אפי׳ ריבוי אסור

מתני׳

ואלו עוברין בלא תעשה המלוה
והערב והעדים וחכמים אומ׳ אף הסופר
עוברין על לא תתן לו ולא תקח ממנו ועל לא
תהיה לו כנושה ועל לא תשימון עליו נשך
ועל לפני עור לא תתן מכשול ונו׳ אמ׳
אביי מלוה עובר בכולהו לוה עובר משום לא
תשיך ולפני עור לא תתן מכשול ערב עדים
אינן עוברין שאם משום לא תשימון עליו נשך

כי אתא רב דימי אמ׳ מנין לנושה בחברו מה
ויוד ע בו שאין לו שאסור לעבור לפניו תל לא
תהיה לו כנושה רבמי ורבסי דאמרי תרויהו כשא
דנו בשני דיינין שכא הרבבת אנוש לראשך כאנו
כאש וגו׳ אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב כל מי שיש
לו מעות ומלוה אותן שלא בעדים עובר משום
ולפני עור וגו׳ תנו רבנן שלשה עוקצין
ואינן נעקצין ואלו הן מי שיש לו מעות ומלוה אותן
שלא בעדים והקונה ארון לעצמו ומי שאשתו
מושלת עליו קוטה ארון לעצמו מאי היא תולה
נכסיו ביד בניו איכא דאמרי הכותב נכסיו לבניו
בחייו איכא דאמרי הכישל ליה בהא מתא ולא
אזיל למתא אחריתי

סליק פירקא

השוכר את האומנין והטעו זה את זה אין להן
זה על זה שאת תרעומת שכר את החמר ואת
הקדר ופרעדין וחלילין לבלה או למת ופעלין
להעלות פשתנו מן המשרה וכל דברהאבר
וחזרו בהן מקום שאין שם ארם שוכר עליהן
או מטעין חזרו זה בזה לא קתני שא הטעו
זה את זה דאטעו פועלים אהדדי וכו׳
אבל חזרו זה בזה ולא באו לעשות מלאכה
כדבר שאינו אבר אפ׳ תרעומת אין להן זה על
זה ואיבעיתימ׳ האיתנא חזרו הטעו קרי ליה
ויש להן זה על זה הרעומת דתניא וכו׳
כללא דנקטינן מיהא שמעתא דהיכא דאמ׳
ליה בעל הבית לשלוחו עא ושכור לי פועלים
בארבעה ארבעה זוזי ואזל שליח ואמ׳ להו
בתלתא תלתא זוזי ואמרי ליה אין סבור וקבל
ואעפ דשוא עיברתיהו ארבעה לא שקלי שא
תלתא דאוזלי קא מוזלי גביה אבל אית להו
עליה הרעומת דאמרי ליה הואיל וקאמ לך
בעל הבית בארבעה אמאי ביערת לן זוזא לית
לך אל תמנע טוב מבעליו והיכא דאמ׳
ליה בעל הבית בתלתה ואמ׳ להו איהו בארבעה
אי אמ׳ להו עושו כם עלי פועלים מינה
דידיה ארבעה נחקא עסק להו והדר איהו
שקיל תלתא מבעל הבית כדתנא השוכר את
הפועל לעשות בשלו והראהו בשל חברו נותן
לו שכרו משלם וחוזר ונוטל מבעל הבית
מה שההנה אותו יאי אמ׳ להו שכרנם
על הבית חזיקן היכי פועלים כהיא
דיכתא אי כארבעה יהיב להו בעל הבית ארבעה
ואי כתלתה יהיב להו תלתה רכיון דשני שליח

מלאכיות
ז פרקין

כאן יש בכולהו נוסחא

שמעון דאמ' לא אמרי מקצת כסף ככל
כסף שלח ליה רבה בריה דרבא לרב
יוסף מוכרת שלא בב"ד צריכה שבועה או
אינה צריכה שבועה ותבעי לך הכרזה אמ'
ליה הכרזה לא מיבעיא לי דאמ' זירא אמ'
רב נחמן שמנה ששמח לעצמה לא עשתה
כלום תיכי דמי או דאכריז אמאי לא עשתה
כלום לא עשתה כלום שא לאו דלא אכריז
ולעצמה הוא דלא עשתה כלום הא לאחר
מה שעשתה עשתה לעולם דאכריז
ודאמרי לה מאן שם לך כי ההוא גברא
דאפקידו גביה כיסתא דיתמי אזל שמר
לנפשיה בארבע מאה זוזי לסוף איקר וקם
בשית מאה אתו לקמיה אמ' ליה מאן שם
לך והלכתא צריכה שבועה ואינה
צריכה כתובה מתני' שמעה שהיתה
כתיבתה מאתים ומכרה שוה
מנה במאתים או שוה מאתים במנה ג
נתקבלה כתובתה היתה כתובתה מנה
ומכרה שוה מנה ודינר במנה מכרה בטל
ואפי' היא אומרת אני אחזיר הדינר ליורשין
מכרה בטל רשב"ג אומ' לעולם מכרה קיים
עד שיהא שם נדן שתשתייר בשדה בת ת
תשעת קבין ובגבה בית חציו קב וכדברי ר'
עקיבא בית רובע היתה כתובתה
ארבע מאות זוז מכרה לזה במנה ולזה
במנה ולאחרון יצא מנה ודינר במנה של
אחרון בטל ושל כלן מכרן קיים מאי
שנא שוה מאתים במנה דאמרי לה את
אפסרת שוה מנה במאתים נמי תימא אנא
ארוחי אמ' רבה בר אבוה אמ' רב נחמן באן
שנה ר' הכל לבעל המעות כרתנא הוסיפו
לו אחת יתירה הכל לשליח רבי ר' יהודה
ר' יוסי אומ' חולקין והתנא ר' יוסי אומ' הכל
לבעל המעות אמ' רמי בר חמא אמ' ר' יצחק
לא קשיא כאן ברבר שאין לו קיצבה כאן
ברבר שיש לו קיצבה אמ' רב פפא הילכך
ברבר שיש לו קיצבה חולקין ברבר שאין לו
קיצבה הכל לבעל המעות ומתניתי' דכר
שאין לו קיצבה הוא כי דבר שיש לו קיצבה
כגון פירות הנמכרין מטן ידוע או משקל
ידוע או מדה ידועה בכך וכך אם נתן לו
אותו המוכר רבר הידוע וחזר והוסיף לו
אחת יתירה חולקין ולמה חולק השליח עם
בעל הבית תואיל ובאה לו לשליח הנאה
על ידי בעל הבית חולק עמו איבעיא

להו אמ' לשליחו זיל וזבין מארבעא דילי
ליתכא ואזל איהו וזבין בורא מאי מי אמרינן
ומיסיף על דבריו הוי ולתכא מיחת קני ליה
או דילמ' מעכיר על דבריו הוי ולתכא מיחת
לא קני איכא דאמרי הא לא תבעי לך
דודאי מוסיף על דבריו חוי כי תיבעי לך דאמ'
ליה זבין לי בורא ואזל וזבין לתכא מאי מי
אמרי מצי אמ' ליה דטבא לך עבדי לך או
דילמ' מצי אמ' ליה לא ניחא לי דלפשו
שטרי עיליאי ולא איפשיטא בהדיא
וסוגיין דמעכיד על דבריו הוי פשיטא
אמ' לחד קבידא ואי זבין לתרי לא הוי זביני
זביני אמ' מתמא מאי רב הונא אמ' לאחד ולא
לשנים רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרי
לאחד ואפי' לשנים לאחד ואפי' למאה
אקלע רב נחמן לסורא עיל לגביה רב חסדא
ורבה בר רב הונא אמרו ליה כי האי גוונא מאי
אמ' להו לאחד ואפי' לשנים לאחד ואפי' לו
למאה ואע"ג דטעה שליח לא קאמינא
והא מר הוא דאמ' אין אומרה לקרקעית הני
מילי היכא דטעה בעל הבית אבל טעה
שליח אומ' לו לתקוני שדרתיך ולא לעיתי
יכן הלכתא מתני' שום הדיינין ג
שפחת ג שתות או שהותיר
שתות מכרן בטל אמ' רבן שמעון בן גמליאל
אם כן מה כח ב"ד יפה אבל אם עשו אגרת
בקרית אפי' מכרו שוה מנה במאתים או שוה
מאתים במנה מכרן קיים איבעיא להו
שליח כמאן אמ' רבא אמ' רב נחמן שדיירי
בדיינין רב שמוש בר בי סנא אמ' רב נחמן ג
שליח כמנה והלכתא שליח כמנה דאם
טעה בכל שהו מכרו בטל אמ' רב הונא
בר חינגא אמ' רב נחמן הלכה כדברי חכמי
ולית ליה לרב נחמן מה סח בית דין יפה
והאמ' רב נחמן אמ' שמוש תימים שבאו ל
להליך בנפשי אביהן ב"ד מעמידין להן
אפוטרופוס ובודקין להם חלק יפה ואם
תנדילו יכולין למחות ורב נחמן דיה אמ'
הנדילו אין יכולין למחות אם כן מה כח ב"ד
יפה לא קשיא הא דטען הא דלא טען אי דלא
טען אמאי יכולין למחות איבא נרוחות
והלכתא כרב נחמן אמ' רב יוסף ארמלתא
דזבינא אחריותא אאיתמי ובי דינא דזבין א
אחריותא אאיתמי אמ' אמימר משמיה
דרב יוסף ב"ד שמכרו בלא הכרזה נעשו כמי
שטען כדבר משנה וחוזרין נעשו ודאי טען

השמים ביני לבינך נטולה אני מן היהודים
חזרו לומר שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר
ומקלקלת על בעלה · שלא האומרת טמאה
אני לך תביא ראיה לדבריה · השמים ביני
לבינך יעשו דרך בקשה נטולה אני מן
היהודים יפר חלקו ותהא משמשתו ותהא
נטולה מן היהודים · ההיא איתתא
דכל יומא דתשמיש הוה קיימא ומתייא מיא
ומשיא ידיה דגברא יומא חד איתיאת ליה
מיא למשא אמר ליה הדא מילתא לא הות
האידנא אמרה ליה אם כן חד מן גוים אהלוי
דהוו הכא האידנא אי אנת לא הוית דילמא
חד מנהין הוה אמר רב נחמן עיניה נתנה
באחר ולית משטא במילתא · ההיא
איתתא דלא הות בדיחא דעתה קהדי גברא
אמר לה האידנא מאי שנא אמרה ליה מעולם
לא עברית בדרך ארץ כי האידנא אמרה
ליה אם כן מהני גוים גפטוי דהוו הכא
האידנא אי אנת לא הויית דילמא חד מינהו
הוה אמר להו רב נחמן לא תשגחון בה עיניה
נתנה באחר · ההוא גברא דהוה מהדרן
בביתא היא ואיתתא עאל אתא מריה ד
דביתא עדתיה נואף להיצא ועריק אמר רבה
איתתא שריא אי איתא דעבד איסורא א
אירכוסי היה מירכס · ההוא נואף דעאל
לביתא דההיא איתתא אתא גברא סליק
נואף איתיב כבאלי כבא הוי מחתן תחתי
תמן וטעמינון חויא בעא מריה ביתא למיכל
מהנך תחלי בלא דעתא דאיתתיה אמר ליה
ההוא נואף לא תיכול מנהין דטעמינון חויא
אמר רבא איתתא שריא אם איתה דעבד
איסורא ניחא ליה דליכול ולימות דכתי כי
נאפי ודמים בידיהם · נשיטו מהו דתימ
איסורא מיהוה הוה והאי דאמר ליה ניחא
ליה דלא לימות בעלה דתתהוי אנתתיה
עיליה מים גנובים ימתקו ולחם סתרים
ינעם קמ"ל · מתני' כל מקום שיש
קדושין ואין עבירה הולד חולל
אחר הזכר ואי זו זו זו כהנת לויה וישראלית
שנשאו לכהן ולוי ולישראל וכל מקום שיש
קדושין ויש עבירה הולד חולל · אחר הפגום
ואי זו זו שמנה לכהן גדול נדושה וחליצה
לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל כת
ישראל לממזר ולנתין וכל מי שאין לה עליו
קדושין אבל יש לה קדושין על אחרים הולד
ממזר ואי זה זה שבא על אחת מכל
העריות שבתורה וכל מי שאין לה עליו ולא
על אחרים קדושין הולד כמוה · ואי זו זו
ולד שפחה ונבריה · מנלן אמר רב הונא דכתי
שובו לכם פה עם החמור עם הדימה לחמור
אשכחן דלא תפסי בה קדושין ולד כמוה
מנלן אמר קרא האשה וילדיה תהיה לאדניה
גבריה מנלן אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון
בן יוחאי אמר קרא כי יסיר את בנך מאחרי
בנך קדיוי בנך ואין בנך הבא מן הגויה קרוי
בנך שא בנה · האי בשבעה גויים כתי אמ
קרא כי יסיר את בנך מאחרי לרבות כל
המסירין · הניחא לר' שמעון דדריש טעמיה
דקרא שא לרבות מנלן אמ קרא ואחר כן
תבא אליה ובעלתה מכלל דמעיקרא לית
בה חוייה · אשכחן דלא תפסי בה קדושין
ולדה כמוה מנלן אמ קרא כי תהיין לאיש
וילדו לו כל היכא דקיינן ביה כי תהיין קיימא
ביה וילדו לו וכל היכא דלא קיימא ביה כי
תהיין לא קיימא ביה וילדו לו · **מתני'**
ר' טרפון אומ יכולין הן ממזרים
לטהר כיצד ממזר שנשא שפחה הולד עבד
שחררו נמצא הבן בן חורין ר' עקיבא אומ הרי
זה עבד וממזר · אמ רב יהודה אמ
שמוא הלכה כר' טרפון ואיבעיא לן ר' טרפון
לכתחלה קאמ או דילמ דיעבד ואפיקנא
דלכתחלה קאמ · ודיקא ממזר לשפחה
אבל ממזרת לעבד לא דעבד אין לו חייס
והייבו דאמ ר' יהושע בן לוי בסף מטהר כ
ממזרים דכתי וישוב מערף ומטהר כסף וטהר
את בני לוי וזקק אותם כזהב וכבסף והיו לה
מגישי מנחה בצדקה ועריבה לוי מנחת יהודה

סליק פירקא

עשרה יוחסין עלו מבבל כהני לויי ישראלי
חללי גרי חרורי ממזרי נתיני שתוקי אסופי
כהני לויי וישראלי מותרין לבא זה בזה
וישראלי חללי גרי וחרדי מותרין לבא זה בזה
גרי חרורי ממזרי נתיני שתוקי ואסופי
מותרין לבא זה בזה · אמ ר' אבין בר רב
אדא אמ רב כל הנושא אשה שאינה הוגנת
לו כשהקבה מעיד על השבטים אינו מעיר
עליו שנא ששם עלו שבטים שבטי יה עדות
לישראל · אמ ר' חמא בר חנינא כשהקבה
משרה שכינתו אין משרה אותה שא על
משפחות המיוחסות שבישראל שנא בעת

לויעזר בי עדוק דקאי כר' לעזר איש כרתותא
חזלבת כוותיה · ירושלמי אמ' לוי
האוכל מיצה בערב הפסח כבא על ארוסתו בבית
חמיו לוקה · **מתני'** ההולך לשחוט את
עפרו ולמול את בנו ולאכול את
סעודת אירוסין בבית ונזכר שיש לו חמץ בתוך
ביתו אם יכול לחזור ולבער ולהזור למצותו
יחזור ואם לאו יבטל בלבו · להציל מן הגייס
ומן החנחר ומן הדליקה ומן המפולת יבטל בלבו ·
לשבית שביתת הרשות יחזור מיד ·

תניא ר' שמעון בן לעזר אומ' כל סעודה שאינה
של מצוה אין תלמיד חכם רשאי ליהנות ממנה
בגון מאי אמ' יהושע בגון בית כהן לישרא ל בת
תלמיד חכם לעם הארץ דאמ' יוחנן בת כהן
לישרא ל אין זיווגן עולה יפה מאי היא אמ' ר' חסדא
או אלמנה או גרושה או זרע אין לה · במתניתא
תנא או קוברה או קיברתו או מכיאתו לידי עגיית ·

איני והא אמ' יוחנן הדיוטה שיעשר כדרך
כזדעו של אהרן כל שכן תורה וכהונה מעשרתו
לא קשיא הא בתלמיד חכם הא בעם הארץ ·

תנו רבנן כל תלמיד חכם המרבה סעודתו בכל
מקום סוף מחריב את ביתו ומאלמן את אשתו
ומיתם את בניו ליו ותלמודו משתכח ומחלוקות
רבות עליו ודברי אין נשמעין ומחלל שם
שמים ושם אביו ושם רבו וגורם שם רע לבנו
ולבן בנו ער סוף כל הדורות · וגרסי בפרק
ארבע מיתות אמ' ר' לעזר למה תלמיד חכם
דומה בעני עם הארץ כתחלה דומה לקיתון
של זהב ספר עמו דומה לקיתון של כסף נהנה
ממנו דומה לקיתון של חרס כיון שנשבר אין
לו תקנה · תנו רבנן לעולם ימכור אדם כל
מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם וישיא בתו
לתלמיד חכם משל לענבי הגפן בענבי הסנה
דבר כעיר יאין מתקבל · תנו רבנן לעולם
ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד
חכם שאם מת או גולה מובטח לו שבניו
תלמידי חכמים ואל ישא בת עם הארץ שאם
מת או גולה בניו עמי הארץ · תנו רבנן ששה
דברים נאמרו בעם הארץ אין מוסרין לו עדות
ואין מקבלין ממנו עדות ואין מגלין לו את הסוד
ואין ממנין אותו אפוטרופוס על היתומים ואין
מיטרין לו קופה של צדקה ואין מתלוין עמו
בדרך וישנ אומ' אין מבריזין על אכסניתו ·
ותנא קמא אמאי לא קתני אין מבריזין על אכסניתו
זמנין דנציק מיניה זרעא מעליא ואכיל ליה
ומתחיים ביה יכין ויצדיק ילבש והלכתה כתנא

קמא · ואי קשיא לך הא דאמרי התם נמאן
מקבלינן האידנא סה דוקא מעם הארץ בפאן
כי יוסי הוא עם הארץ דחתם לאו בעם הארץ
דהכא דלו התם ליתיה במקרא ובמשנה אבל
בדרך ארץ ובמצות איתיה בגון דלא חשיד
אשבועתא ולא חשיד אגזלנות ולא אחד אעבד
מאבוי דנפסילותא אבל עם הארץ דהכא דחשיד
אפל הני דאמרן הוא דהא חשוד על הנגיעה
לעי אין ממנין אותי אפוטרופוס וחשיד נמי
אשמיכות דמים לעי אין מתלוין עמו בדרך
ועיד שהוא חשוד על הערויות כראמ' ר' לעזר
מותר לנחרו ביום הכפורים כגון שהיה רץ
אחר הזכור או אחר נערה המאורסה ביום הכפורים
שמותר להציליו כשבת כדתנן ושו שמציליו
אותן כשבת וכו' ·

סליק פירקא ·

מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד
חצות עושין מקום שנהגו שלא לעשות אין
עושין · ההולך ממקום שעושין למקום שאין
עושין או ממקום שאין עושין למקום שעושין
נותנין עליו הומרי מקום שיצא משם וחומרי
מקום שהלך לשם ואל ישנה אדם מפני ר
המחלוקת · מאי אירא ערבי פסחים אפלו
ערבי שבתות וימים טובים נמי דתנא כל העושה
מלאכה בערבי שבתות ובערבי ימים טובים מן
המנחה ולמעלה אינו רואה סימן ברכה לעולם ·
התם מן המנחה ולמעלה הוא דאסור הא קמוך
למנחה שרי הכא מחצות אי נמי התם סימן ברכה
הוא דלא חזי שמותי לא משמתינן ליה הכא
שמותי נמי משמתינן ליה · תנא העושה
מלאכה בערבי שבתות ובערבי ימים טובים מן
המנחה ולמעלה ובמוצאי שבתות ובמוצאי
ימים טובים ובכל מקום שיש נרנור עבירה ר
לאתויי תענית צבור אינו רואה סימן ברכה
לעולם · רבא רמי כתי כי גדול מעל שמים
חסדך וכתי כי גדול עד שמים חסדך הא כיצד
כאן לעושין לשמה כאן לעושין שלא לשמה כדרב
יהודה אמ' רב דאמ' רב יהודה אמ' רב לעולם
יעסוק אדם בתורה ובמצות אפי שלא לשמן
שמתוך שלא לשמן בא לשמן · בני בי בישן
נהוג דלא הוו אזלי מצור לעירן כמעלי שבתא
אתו בניהו לקמיה דר' יוחנן אמרי ליה אבהתין
הוה אפשר להו אגן לא אפשר לן מאי · אמ'
להו גבר קבלו עליהם אבותיכם וכתי שמע בני
מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך · תנא

רכווריי לתתח חד בכא ארעתא דארעא
תהיא איתתא דאברה היקילא כתבעיחא תלסר
שנין אתא ההוא גברא ויקא תיקיה עירתא
אתא לקמיה דלוי ואמרי לה קמיה דמר עיקבא
איקמע ליה אתא קא צוחא קמיה אמ' לה מאי
אעבד ליך דלא אחזיקת כר מחזקי אינשי
אמ' רב היער עצורה כנכסי תגר קנה דרב לאקנויי
לנפתא רב יהב ליה אפיצורתא איתמר
שדה המסוימת במיצריה אמ' הונא אמ' רב כיון
שהקיש בה מכוש אחד קנה את כולה ושמואל
אמ' לא קנה אלא במקום מכושו בלבד והלכתא
כוותיה כיון דהא רב נחמן סבירא ליה הכין ועבד
בה עובדא איטה מסוימת במיצריה עד
כמה אמ' רב יהודה אמ' שמואל נכסי הגוי חדי הן
כמדבר כל המחזיק בהן זכה מאי טעמא גוי מכי
מטו זוזי לידיה הוא דמסתלק ליה ושדי לא
קניא ער רמטי שטרא לידיה הילכך הוו להו
כנכסי מדבר וכל המחזיק בהן זכה והני מילי
כאתרא דלית ביה תרמאנא למלכא אבל
באתרא דאית ביה תרמאנא למלכא ואמ' לא
פליגי אלא באנרתא לא קאני דאמ'
שמואל דינא דמלכותא דינא שלח רב
הונא בר אבין ישרש שלקח שדה מן הגוי וכא
אחר והזיק בה שין מועיאין אותה מידו וכן
היה ר' אבין זיל אלעזא וכל רבותינו שוין בדבר
אמ' רבא הני תלת מילי אישתניו לי עיקבן בר
נחמיה ריש גלותא משמיה דשמואל דינא
דמלכותא דינא דאריש'אן דפרסאי ארבעין
שנין הני זואהדרי דזבנה ארעא לטיסקא
זביניהו זביני והני מילי לטיסקא אבל לכרגא
לא מאי טעמא כרגא אקרקפי נברי מנח
אמ' רב אשי פרדכת מסייע מתא והני מילי
דאצלויה אינהו אבל אחריסקי סיעתא דשמא
היא אמ' אסי אמ' זחנן המצר והחצב
מעסיקין בניכסי הגר אין שם לא מצר ולא
חצב מאי פירש' מרינוס משמו כל שנקראת
על שמו היכי דאמי אמ' רב שבא כנון רקאדו
להביה גרניתא דעלנא יתיב ר' אחא
כחרב עיא קמיה דר' אסי ויתיב קאמ' משמיה דר'
יוסי בר' חנינא חצובא מפקעת בנכסי הגר
מאי חצובא אמ' רב יהודה אמ' רב שבו תיחם
יהושע לישרש את הארץ נרסינן כפרק
שור שנגח את הפרה אמ' רבא משכונו שלו
ישרש כיר הגר וכא ישרש אחר והחזיר
מועיאין אותו מידו מאי טעמא כיון דנים דינר

ליה נר פקע ליה שעבודיה משכונו שלנר כיר
ישרש וכא ישרש אחר והחזיק כו זה קנה כנגר
מעותיו וזה קנה את השאר ואקשינן ואמאי
תקני ליה חצר מדר' יוסי בר חנינא דאמ' חצרו
שלאדם קונה לו שלא מדעת ואפיקנא והלכתא
דלית ליה למשכון כחצרו אבל איתיה למשכון
כחצרו קנא ליה חצרו ולית ליה למחזיק ולא
מידי

מתני'

שנים מעידין אותו שאמר
שלש שנים ומצאו זומין
משלמין לו את הכל שנים כראשונה ושנים
בשלישית משלשין כיניהן שלשה אחין ואחד
מצטרף עמהן הרי לו שלש עדויות והן עדות
אחת
מתניתין דלא כר עקיבא דאי
עקיבא דאמ' דבר ולא חיצי דבר וכו' הא
שמעתא קא מקשינן בה רבואתא הכי מאי שנא
גבי שני חזקה דמתקיימת בשלש ניתי ערים
ומאי שנא גבי שתי שערות שאין מתקיימת
בשני כיתי ערים אם שתי כיתי ערים לגבי
שתי שערות חצי חצי דבר למה לא יהו שלש
כיתי לגבי שני חזקה חצי חצי דבר והא לא
קיימא חזקה ערא כוכא כולהו ולא אשכחו לה
עיריקא והדין הוא עיריקא לא דמיא חזקה
לשתי שערות דעדות כל שהא ושהא משנו
חזקה דבר מעליא הוא דהא מיחייב לאחדורי
עירי דתרתי שני אפימיהו כדלא אתיא כר
שלישית וכר את אתיא כר שלישית ומשהדיא
דאכלה שנה ושלישית הרי מלא ליה תלת שנין
וקימא ליה חזקה ואי לאו דינא דחזקה הוה
מיחייב לאחדורי עירי לתלת שנין שאכין
דמלא ליה תלת שני קימא ליה חזקה וקימא
ארעא בידיה ודיריה הוה אכיל והינו טעמא
דמצנדלי לעניין חזקה דמגו דהויא עדות לעניין
עירי הויא עדות לעניין חזקה דהא בהא תליא
אבל שתי שערות ליכא למימר בהו הכי דהיין
דלא מסהדי שא בחדא הדא שערה אחת אומ'
אחת בגבה ואחת אומרת אחת בכפיסה ואין
בעינן שתי שערות במקום אחד לא הויא עדותן
עדות דחדא שערה חצי דבר היא ולא מהניא
דלא עבדינן בה עובדא וכמאן דליתיה דמיא
יהויאן לה כשלש שנים שאין דעשות הילכך
לא מצטרפי והרי איתברר לך דשנאן שני
חזקה משתי שערות ואיפרך קושיין כהוגן
שמעון אחד אומ' אכלה חמש
דבי לוי נגעל גדר ב' יורים הרי זו חזקה מתקף
הרי זו חזקה כפניו אין שמעתה אחר אומ'
רבה כפניו לא צריך למימר וחמשית ואחר

אע"ג דלגבי יבם דמאנה כו' לאו כת חליצה
ויבום הוא לגבי אחיו של יבם שריא וחולצת
או מתיבמת דאמ' שמוע מאנה בזה מותרת
בזה ואילונית לא חולצת ולא מתיבמת דאמ'
קרא והיה הבכור אשתלד פרט לאילונית
שאינה יולדת · ומחזיר את גרושתו כ
משנשאת ומת חולצת ולא מתיבמת ·
אמ' רבא הלכתא צרת אילונית מותרת
ואפ' הכי כה ואפ' צרת נתו אילונית ·
והא קתני וכולן אם מתו או נתגרשו או
שנמצאו אילוניות צרותיהן מותרות שנמ'
שונמצאו אין מעיקרא לא תני שהיו · אמ'
רב יהודה אמ' רב צרת שוטה אסורה מאי
טעמ' טומאה כתיבה בה בערויות · מתיב
רב יוסף נפנגה עמי לפתר או לחורבה
ושהתה עמי כדי טומאה אסורה לבעלה
ואסורה לאכול בתרומה ואם מת חולצת
ולא מתיבמת · אמ' ליה אמינא לך אנא
שוטה וראי ואת אמרת לי שוטה ספק ·
תניא ר' יוסי בן כיפר אומ' משום ר' אלעזר
בן עזריה המחזיר גרושתו מן הנשואין אסור
מן האירוסין מותרת · לא יוכל בעלה
הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה אחרי
אשר הוטמאה ונו' · והכמים אומ' אחד זה
ואחד זה אסורה · מה אני מקיים אחרי
אשר הטמאה לרבות שוטה הנסתרת ·
יקיים לן כרבנן דאמרי בין מן הנשואין בין מן
האירוסין אסורה ואם החזיר הולד כשר עכ
כי תועבה היא תועבה ואין בניה תועבין
והני מילי שרגל אבל בהן הולד חלל ·
וגרושה שזינתה לאחר שנתגרשה מותרת
לחזור לבעלה מאי טעמ' הויא ואישות כתיבה
בה · פ"ה · ואי אתה יכול לומ'
בחמותי ואם חמותי וכו' · תאני רב ביבי
קמיה דרב נחמן שלש נשים משמשות במיר ·
ואלו הן קטנה מעוברת ומניקה · קטנה
שמא תתעבר ושמא תמות · מניקה שמא
תגמול את בנה וימות · מעוברת שמא
יעשה עוברה סנדל ואי זו היא קטנה מכרך
אחת עשרה שנה ויום אחד ועד שתים עשרה
שנה ויום אחד · פחות מיכן או יתר על
כן משמשת כדרכה והולכת דברי ר' מאיר
וחכמים אומ' זו וזו משמשות כדרכן והולכות
ומן השמים ירחמו משום שנא' שומר פתאים
ה' · מדקאמ' שמא תתעבר ושמא תמות
מכלל דאיכא קטנה דמיעברא ולא מיתה אם
כן מיעינו חמות ממאנת ותגן אי אתה יכול
לומ' בחמותי ואם חמיו שבמעי אילוניות
או שמאנו · ועריך רב חסדא בנים הרי
הן כסימנן כלומ' קטנה שילדה כנערה
שהביאה סימנן דמיא ואינה ממאנת ·
ואיבא דאמרי אמ' רב ספרא בנים עדיפי
מסימנן למאי נפקא מינה אפ' לר' יהודה
דאמ' ער שירבה שחור על הלבן בנים
מודה · ורב זביד אמ' אין בנים. בלא
סימנין ונבדוק חיישי' שמא נשתיו ואפ' למאן
דאמ' אין חוששין שמא נשתיו משום ערי
לידה חוששין · מתני' כיצד פטורות
צרותיהן היתה · בתו או אחת
מכל הערויות הללו נשואה לאחיו ולו אשה
אחרת ומת כשם שבתו פטורה כך צרתה
פטורה · הלכה צרת בתו ונשאת לאחיו
השני ולו אשה אחרת ומת כשם שצרת
בתו פטורה כך צרת צרתה פטורה ואפ'
הן מאה · מנא הני מילי אמ' רב יהודה
אמ' קרא לצרור התורה רבתה צרות הרבה
אצל ערוה אחת · רב אשי אמ' צרת
צרה לא צריכה קרא סברא הוא צרה מאי
טעמ' אסורה דכמקום ערוה קיימ' צרת
צרת נמי כמקום ערוה קיימא · מתני'
כיצד אם מתו הן צרויותיהן
מותרות היתה בתו או אחת מכל הערויות
הללו נשואה לאחיו ולו אשה אחרת ומתה
בתו או נתגרשה ואחר כך מת אחיו מותרת
שיבולה למאן ולא מאנה צרתה חולצת
ולא מתיבמת · לא שנא גרש ולבסוף
כנס ולא שנא כנס ולבסוף גרש צרתה
מותרת · פ"ה · וכל שיבולה
למאן ולא מאנה צרתה חולצת ולא מתיבמת ·
אמאי תפתא השתא ותעקר יבהו לנשואין
קמאי ותתיבם צרתה · ל"מ מסייעא
ליה לר' אושעיא דאמ' בפ' כית שמאי אומ'
אין ממאנין לא אריסות · ממאנת בפאמרו
ואינה ממאנת בזיקתו · לא צרת ערוה
שני דתני רמיה בר יחזקאל מאנה בבעל
מותרת לאביו מאנה ביבם אסורה לאביו
שמא כשעת נפילה נראית כשלתו הכא נמי
כשעת נפילה נראית כצרת כתו · תוס'
אימתי אמרי שאם מתו או נתגרשו צ
צרויותיהן מותרות בחיי הבעל אבל לאחר
מיתת הבעל צרותיהן אסורות · מאנו
בחיי הבעל צרותיהן מותרות לאחר מיתת

שתי שערות פוסלין ולא מאכילין ·
על הבית עליו ועל כת אחיו ואין יחיע אי זה
מהן מת תחלה צרתה חולצת ולא מתיבמת ·
האי עובר אי בת כהן לישראל הוא פסיל ליה
דכתי בנעוריה · פרט למעוברת אי בת
ישראל לכהן היא לא מאכיל ליה הילוד מ
מאכיל שאינו ילוד אינו מאכיל ·
והיכם אי בת כהן לישראל היא פוסל לה ·
ושבה אל בית אביה בנעוריה פרט לשומרת
יבם · אי בת ישראל לכהן היא לא מאכיל
לה קנין כספו אמ' רחמנא והאי קנין דאחיו
הוא · והאירוסין אי בת כהן לישראל הא
פסיל לה דקני לה בכי תהיה אמ' רחמנא
והא קני לה בתוך הויה · אי בת ישראל
לכהן היא לא מאכיל לה מאי טעמ' משום
דעולא דאמ' רבי תורה ארוסה בת ישראל
אוכלת בתרומה מה טעם אמרי אינה
אוכלת גזירה שמא ימזגו לה כוס בכותית
חמיה ותשקה לאחיה ולאחותה · והחרש
אי בת כהן לישראל הוא פסיל לה דהא קנייה
כתקנתא דרבנן ואי בת ישראל לכהן היא לא
מאכיל לה קנין כספו אמ' רחמנא והאי לאו
בר קנין הוא · בן תשע שנים ויום אחד ·
קסבר יבם בן תשע · למאי אי להאכיל נרול נמי
קטן בן יומו נמי פסיל אי להאכיל נרול נמי
לא מאכיל · אמ' רבא בן תשע שנים
ויום אחד דהנך פסולין קתני רפסלי ב
בביאתן וג' דתנא בן תשע שנים ויום אחד
גר עמיני ומאבי מצרי ארמי כותי נתין
חלל ממזר שבאו על הכהנת ועל הלויה
ועלבת ישראל פסלוה · והא מדקתני ס
סוטא אי אינן ראויין לבא בישראל הרי ש ב
פסולין מכלל דרישא לאו בפסולין עסקינן
רישא בפסולי כהונה סופא בפסולי קהל ·
קתני רישא להכי פסולין נבי עובר והיבם
והבריז לפסול הכותית מהתרומה וקתני
להו לפסול את הקחל לינשא לכהונה ·
נופא בן תשע שנים ויום אחד נר עמיני וכו ·
מנא הני מילי אמ' רב יהודה אמ' רב דאמ'
קרא ובת כהן כי תהיה לאיש זר היא בתרומת
הקדשים לא תאכל בין שנבעלה לפסול לה
פסלה · אשכחן כהנת לויה וישראלית מנלן
מבת יבם · אשכחן לכהונה לתרומה
מנלן קל מגרושה ומה גרושה שמיתרת
בתרומה בפסולה לכהונה זו שאסורה בתרומה
אינו דין שתהא בפסולה לכהונה · וכי

מזהירין מן הדין נלויי מילתא בעלמא הוא ·
וגי' ועבר בפסלי מרה' יוחנן דאמ' ר' יוחנן
משום ר' ישמעאל מנין לבני ועבד שבאו על
הכהנת ועל הלויה ועל בת ישראל שפסלוה
שנא' ובת כהן כי תהיה שמנה וגרושה מי שיש
לה אלמנות וגירושין כה יצא בני ועבד שאין
להם אלמנות וגירושין כה · אשכחן ב
כהנת לויה וישראלית מנין · הבא מי
מבת יבם · מתני' האונס והמפתה
והשוטה לא פוסלין ולא
מאכילין · ואם איתא דאיין לבא נתחל הדי
שו בפסולין כיצד היה ישראל שבא על בת כהן
תאכל בתרומה עברה לא תאכל בתרומה
נתחתך העובר שבמעיה תאכל היה כהן
הבא על בת ישראל לא תאכל בתרומה עברה
לא תאכל ילדה תאכל עמיא כחן של בן
נחזל משל אב · והשוטה תנינא להא
דתנו רבנן שוטה וקטן שנשאו נשים ומתו
נשותיהן פטורות מן החליצה ומן היבום ·
איתמר הבא על ארוסתו בבית חמיו רב
אמ' הולד ממזר ושמוש אמ' הולד שתוקי ·
איבא דאמרי בבא קולי עלמ' לא עלי ·
דבתריה דידיה שדינן ליה שלא כי איזמר
הכי איתמר ארוסה שעברה רב אמ' הולד
ממזר ושמוש אמ' הולד שתוקי · הא
שמעתא קא חזינן בה בפ' עשרה יוחסין
ואסיקנא הכי אמ' רב הולד ממזר ולאו ממזר
ממש הוי שלא פקפ ממזר הוי ואסור בממזרת
ושתוקי דאמ' שמוש ברוקי הוא דברקינן לה
לאימיה אי אמרה לכשר נבעלתי דהוא
ארוס נאמנת · והלכתא בהא כשמואל
דקם ליה כאבא שאול דתנא אבא שאול
היה קורא לשתויי ברוקי ואמרי מאי ברוקי
דברקינן לה לאימיה ואי אמרה לכשר
נבעלתי נאמנת ואע"נ דרוב פסולין אצלה
ואמ' רבא הלכתא כאבא שאול · הלכך
הלכה כשמוש דקאי כותיה אבל ודאי אי
ברקינן לה ואמרה לא ידענא הולד פפק
ממזר הוי ובהא לא פליג שמוש · נרסי
בכתובות ההוא ארוס וארוסתו דאתו לקמיה
דרב יוסף הוא אמ' מינאי והיא אמרה מיניה
אמ' רב יוסף למאן ניחוש לה הראהא
קא מודה ועוד האמ' רב יהודה אמ' שמוש
הלכה כרבן נמליאל דאמ' נאמנת · אמ'
ליה אביי ובהא כי לא מודה לא מנשר רבן
נמליאל והאמ' ליה שמוש לרב יהודה הלכה

עסיקין דקיי כאנם דליכא בציר סבר
אישתמיט ליה ער דמיתינא לה תרע דאמ
רב אידי בר אבין אמ רב חסדא הכופר כ
כמלוה כשר לעדות בפקדון פסול לעדות
אלמא כל היכא דאית ליה לאישתמוטי ב
בפקדון כמלוה דאמי ולא מיפסיל ער
דמשתבע תאני ר חייא מנה לי בידך
והלה אומ אין לך בידי כלום וערים מעידין
אותו שיש לו חמשים זוז נותן לו חמשים
וישבע על השאר שלא תהא הוראת פיו
גדילה מהערת עדים מקל וחומר וכן
הלכתא ואמ ר חייא מנה לי בידך
והלה אומ אין לך בידי שא חמשים והילך
חייב מאי טעמ הילך נמי כמודה מקצת
טענה דאמי ותנא תונא שנים אוחזין ב
בטלית והא הכא כיון דתפיס אנן שהדי
דמאי דתפיס הילך הוא וקתני ישבע ורב
ששת אמ הילך פטור מאי טעמא כיון ר
דקאמ ליה הילך הני חמשין דקא מוד י
ליה בגויהו כמאן דנקיט להו מלוה דאמי
ובאידך חמשין הא לא קא מודי ליה הילכך
ליכא הודיה מקצת טענה ולרב ששת ר
קשיא מתניתין אמ לך רב ששת מתניתין
תקנת חכמים היא כדר יוחנן וסוגיין כרב
ששת דאמ הילך פטור דקא מקשינן מינה
בפרק השואל בעניז היולו שני עבדים
אחר גדול ואחר קטן חמוכר אומ הקטן
מכרתי והלוקח אומ הגדול לקחתי ישבע
המוכר שהקטן מכר אמאי ישבע מרה
שטענו לא הודה לו ומה שהודה לו לא
טענו ועד הילך הוא מדקא מקשינן הכי
שמעינן דרב ששת סבירא לן דאמ הילך
פטור ולרב ששת דאמ הילך
פטור קרקע מאי איצטריך קרא למעוטי
משבועה הא כל קרקע הילך היא אמ לך
רב ששת כי איצטריך קרא היכא דחפר בה
בורות שיחין ומערות אי נמי היכא דטענו
כלים וקרקעות והודה בכלים וכפר בקרק
בקרקעות מיהא שמעינן דהיכא
דטענו חטים ושעורים והודה לו באחד
מהן חייב דאי לא תימא הכי מאי איצטריך
קרא למעוטי הודה בכלים וכפר בקרקעות
הא חטים ושעורים ניתנו שא לאו שמע מינה
טענו חטים ושעורים והודה לו באחד מהן
חייב תנו רבנן שטר שכתוב בו
סלעין דינרין מליה אומ חמש וליה אומר

שלש ר שמעון אומ הואיל וחזרה מקצת
טענה ישבע ר עקיבא אומ אינו שא כמשיב
אבידה ופטור והלכתא כר עקיבא דקיימא
לן הלכה כר עקיבא מחבירו וכי פליג ר
שמעון בן שזור עליה דר עקיבא חיכא דא
ליה שלש אבל היכא דאמ ליה שתים אפי
ר שמעון בן שזור מודה דפטור משום דהוא
שטר שעבוד קרקעות ואין נשבעין ער
כפירת שעבוד קרקעות ושמעינן מינה ד
דהיכא דאמ ליה מנה לי בידך חמשים כ
מיניהו בהדין שטרא וחמשין על פה ואמ
ליה אידך חמשין דבשטרא אית לך גבאי
אבל דעל פה לית לך גבאי דמשלם חמשין
תשבע שבועת היסת ומיפטר ליה
שטר שעבוד קרקעות ותנן טענו כלים
וקרקעות הודה בכלים וכפר בקרקעות ד
בקרקעות וכפר בכלים הודה מקצת קרק
קרקעות פטור ר ההוא דעיא דכל יומא
היה מסרין ליה חיותא כשהדי ההוא יומא
מסרו ליה בלא סהדי לסוף אמ להו לא היו
דברים מעולם אתו סהדי אמרי דאכל ר
תרתי מיניהו אמ רב זוטרא אי איתא דדר
חייא קמיה משתבע גדלן הוא אמ ליה
אביי אי איתה משתבע גדלן הוא אמ ליה
לשכנגדי קאמינא השתא נמי ניחייבך ד
מדרב נחמן דתנן מנה לי בידך אין לך
בידי פטור ואמ רב נחמן משביעין אורתו
שבועת היסת דרב נחמן תקנתא היא
ותקנתא לתקנתא לא עבדינן מיהא
שמעינן דהילכתא כמאן דמתני להא דרב
נחמן אי שא דמתיתין דקתני מנה לי
בידך אין לך בידי פטור אמ רב נחמן ומ
ומשביעין אותו שבועת היסת וכל שכן א
אמיפא דקתני מנה לי בידך אמ ליהן אמ
לו תנהו לי נתתיו לך פטור אמ רב נחמן
ומשביעין אותו שבועת היסת ותיפוק
לי דהוה רועה ואמ רב סתם רועה פסול
הני מילי רועה רידיה אבל רועה דאחריני
סתמיה כשר ראי לא תימא הכי אנן חיותא
לרעיא היכי מסרינן והסתו ולענני עור
לא תתן מכשול שא חזקה אין אדם חוטא
ולא לו מתני היו שנים רוכבין
על גבי כהמה או שהיה ן
אחד רכוב ואחד מנהיג זה אומ כולה שלי
וזה אומ כולה שלי זה ישבע שאין לו בה
פחות מחציה וזה ישבע שאין לו בה פחות

מן החליעה ומן היבום עד סוף כל העולם
יכול שאני מרבה אף שש עריות חמורות
משו שיהו צרותיהן אסורות אמרת קל
וחומר מה אחות אשה מיוחדת שהיא עריה
וחייבין על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת
ואפשר להנשא לאחין ואסורה ליבם ויצתה
אסורה אף כל שהיא עריה חייבין על זדונה
כרת ועל שגגתה חטאת ואפשר להנשא
לאחין ואסורה ליבם צרתה אסורה יצאו
שש עריות חמורות משו הואיל ואי אפשר
להנשא לאחין צרותיהן מותרות שאין צרה
שלא מאחר אזהרה שומענו ענוש מנין
אמ"ק כי כל אשר יעשה מכל התועבות
האל ונכרתו הנפשות העושות מקרב עמם
ול"ק ליה ערת עריה דאסירא מהכא
דתניא ל"ו אומ' ולקח ולקחה לאסור צרות
של עריות והכי קאמ' ליכתוב רחמנא
ולקח מאי ולקחה היכא דאיכא תרי לקוחין
דאי בעי האי נסיב ואי בעי האי נסיב שד"א
ואי לא תרוייהו אסירן ול"ק האי עליה מאי
עביד ליה מיבעי ליה להא דתניא רבנן ונודעה
החטאת אשר חטאו עליה מה תלמוד ל"
אומ' נאמ' כאן עליה ונאמ' להלן עליה מה
להלן דבר שחייבין על זדונה כרת ועל
שגגתה חטאת אף כאן דבר שחייבין על
זדונו כרת ועל שגגתו חטאת ורבנן דמג
דמעקי ליה להאי עליה לערת במקום יבום
האי סברא דר' מנא להו נעקא להו מדמקרי
ל' יהושע בן לוי לבריה תורה אחת יהיה לכם
לעושה בשגגה וכת' יהנשא אשר תעשה
ביד רמה הוקשה כל התורה כלה לעז' מה
עז' רבר שחייבין על זדונה כרת ועל
שגגתה חטאת ול"ק האי תורה אחת מאי
עביד ליה מיבעי ליה לכדתניא לע"י שמיענו
שחלק הכתו' בין יחידים למרובים יחידים
בסקילה לע"י ממון פלט ומרובין בס"ד
לע"י ממון אבד יכול נחלוק בקרבנותיהן
בקרבנותיהן תל' תורה אחת יהיה לכם וגו'
האי שמעתא קשיא להו לרבי אתא וקא
הוו בה טיבא ולא סלקא להו כל עיקר
איכא מיניהו מאן דאמ' כי מדרש זה דל"
בענין תורה אחת לא יתכן שהרי חלק הכתו'
בין מרובין ליחידים גם בקרבן ע"ז שהרי
יחידים מביאין פר לעולה ושעיר לחטאת
וביון שצירש הכתוב וחלק לא הוה ס"ד
שחייבין אנו לחלוק חלוקה אחרת כדי

שיהא צריך לאשמועינן תורה אחת
ואיכא מיניהו מאן דפרשה וסיין דחזא דלא
סלקא ליה כהונן אמ' ליכא למיפתר בה
טעמי מן הכין ואיכא מיניהו מאן
דצריקה לתהויא קושיא וקאמ' הכי וראי
שהמקרא מחלק בין יחידים למרובים בקרבן
ע"ז דכתי' וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות
האלה וגו' והיה אם מעיני העדה נעשתה
בשגגה ועשו כל העדה פר בן בקר וגו'
ואם נפש אחת תחטא בשגגה והקריבה עז
בת שנתה לחטאת ביחיד הוא דחלק
הכת' ואם נפש אחת וגו' אבל ביחידים לא
חלק והאי דקתנו בברייתא יכול נחלק
בקרבנותיהן לא על יחיד דחלק ביה קרא
קאמ' לא על יחידים שהן רבים ומאן מינהו
עיר שהודחה מיעוטה שהן בסקילה ביחיד
וקאמ' האי תנא שחלק הכת' בעיר הנדחת
בין מיעוט העיר שהן יחידים לרוב העיר
שהן מרובין לא בסקילה וממון פלט ולא
בס"ד וממון אבד ולענין קרבן לא חלק
לא בנפש אחת למרובים אבל באלו
מיעוט העיר במיתתן חלק יכול הואיל
וחלק במיתתן לרובן ביחיד בסקילה נחלק
נמי בקרבנותיהן ולא יבואו קרבן עבור
תל' תורה אחת יהיה לכם וגו' לא הותרכה
דבריו של מפרש זה וקאמ' דלית ביה
קושי' וכר מעייתי בה כשמעתא אלבא
דהאי פירושא משכחת לה כולה קושיי חדא
דהאי תורה אחת בענין יחיד כתי' ולא בעינן
עבור ואם כן להאי פירושא הוה ליה האי
תנא מהדר אעבורא ונסיב קרא דיחיד
ועיר כי האי תנא איחידים קא מהדר דליתו
קרבן עבור אמאי קאמרי מאי ליתו ליתו
פר עולה ושעיר לחטאת האי עבור בע"ז
הוא דמייתי דשמעת מינה דהכי לאו עבור
נינהו ולא אפשר דניתי קרבן זה לאו הכי
הוה איבעי ליה למימר ליתו פר לעולה
ושעיר לחטאת עבור נמי הינו קרבן
וליכא חלוקה בקרבן לידרהו מקרבן עבור
יתו כי אמרי שא מאי ליתה שעירה אמאי
צריכן יחיד נמי היינו קרבנו לאו הכי
הוה ליה למימר האי יחיד בע"ז הוא דמייתי
ולא אפשר להנו יחידים לאיתויי קרבן יחיד
כדפריכנן בכלהו ועיר בר מן דל דין
היכי מייתו בין הני ובין הכי קרבן עבור והא
קיימ' לן דלא מייתי קרבן עבור שלא בעבור

מיניה למידי אחריתא משום דמלוגא דשטרי
לא יכלה למימר לקוחין הן בידי דאי אמרה
לקוחין הן בידי אמרינן לה אחוי שטריך דקיימ
לן אין אותיות נקנות במסירה הלכך צריכה
עדים דתבעיה מיניה ולא יהבה לה
ניהליהו אבל מידי אחרינא דיכיל למימר
לקוחין הן בידי ומהימן כי אמ' מחיים תבשש
ליה מהימן כדתניא לעיל בההוא בקרא
דיתמי והא רב נחמן גופיה הוא דאמ' בההוא
בקרא דיתמי דבקרא יצריך לאיתויי ראיה
דלאחר מיתה תבשיה בעל חוב מיניה
והוא דאמ' במלוגא דשטרי דבעל חוב צריך
לאיתויי ראיה דמחיים תבש דשמעת מינה
דשנו דינא דמלוגא דשטרי משאר מילי
ובפרק חזקת הבתים נמי אמרי הנהו עיזי
דאבלין חושלי בנהרדעא אתא מרי חושלי
קא תבעים בהו ויקא טענן טובא אמ' אביי
דשמוט יכול לטענן ערד בדי רמיהן והאמר
שמעון בן לקיש הגדרית אין להן חזקה שאני
עיזי דמסירן לרועה למימרא דבר
דיכא דיכיל למימר לקוח הוא יכיל למימר
בחוב דילי תבשתיה גרקאמ' רב נחמן הבא
בבקרא דיתמי ומסתברא לן נמי דהאי
מלוגא דשטרי בתירת משכון הוא דתבשה
ליה אבל לענין מגבא כהו לא מהנא לה
תבישתה ולא כלום בין מחיים בין לאחר
מיתה דאין אותיות נקנות במסירה
והיא איתתא דאיחייבא שבועה כבי דינא
דרבא אמרה להו פת רב חסדא ידענא בה
דחשידא אשבועתא אפבא רבא אשבנגרה
זמנין הוה יתיב רב עפא ורב ארא בר
מתנה קמיה אייתי החוא שטרא לקמיה אמ'
ליה רב עפא ידענא ביה כהאי שטרא
דשטרא פריעא היא אמ' ליה איבא אינש
אחרינא בהדי מר אמ' ליה רב אחא בר מתנה
ולא יהא רב עפא כפת רב חסדא אמ' ליה פת
רב חסדא קים לי בגויה ומר לא קים ליה בגויה
אמ' רב עפא השתא דאמור רבנן קים לי
בגויה מילתא היא דבנן אבא מרי דקים לי
בגויה קדענא שטרא אפומיה קדענא סד
דמדענא שטרא אפומיה ולא מפרעמינה
דלא בשבועה אי נמי בשודא דדייני יהבינן
ליה והא דלא אתרע שטרייה וחזינן לגאון
דאמ' דהאידנא ליתליה לדין למימר קים
ליה דלא בריר לן קים לי בגויה היכי הוא
דליתלן לאהדועי שטרא או לא משכי
שבועה לא בעדות ברורה ואפ"ג בעדות
אדם נאמן מחמיצין הדין וחוקרין ודורשין
עד שיתברר הדבר ויוציא הדין לאמתו
היא אתתא דאיחייבא שבועה כבי דינא
דרב ביבי בר אביי אמ' ליה בעל דין תיתי
ותשתבע לי במאתין אמרה ליהו תהבו לי
זבוניתאי דכי משתבענא יהבו לי אמ' להו רב
ביבי כתיבו לה אמ' רב עפי משום ראתי
ממולאי אמריתו מילי ממול אתא הא אמ'
רבא האי אשרתא דדייני רמכתבא מקמיה
דליחזו שהדי חתמות דיהו עסולה אלמא
מיחזי כשוקרא הבא נמי מיחזי כשוקרא
וליתה מדרב נחמן דאמ' רב נחמן אומ' היה
לי מאיר אני מצאתי בא ששה חתמו ונתנו לה
כשר ואני רבנן לא עליבי עליה דר' מאיר שא
בביטי נשים דבעינן כתיבה לשמה וליבא
אבל בשאר שטרות מודו ליה דאמ' רב אסי
אמ' לי יוחנן שטר מלוה שלוה בו ועדיו אינו
חוזר ולוה בו שכבר נמחל שעבודו טעמא
דנמחל שעבודו אבל לשקרא לא חיישינן
ההוא גברא דאפקיד שב מרגניתא ניעיירן
כם דיניה בי ר' מאשא בר בריה דר' יהושע בן
לוי שכבר מיאשא ולא עקיד אתא לקמיה
דר' אמי אמ' ליה חדא דידענא בי בר מיאשא
דלא אמיד ועוד הא קא יהיב סימנא ולא אמרן
שא באינש דלא רגיל דעייל ונפיק בביתיה
אבל רגיל דעייל ונפיק בביתיה אימר אחריני
אפקיד בהדיה ומיחזא חזא וההוא
גברא נמי דאפקיד כסא דכספא בי חמא שכיב
חסא ולא עקיד אתו לקמיה דרב נחמן וזן
להו בי האי דינא דר' אמי ותו ההוא גברא
דאפקיד מטסכא בי רב דימי אחוה דרב ספרא
ושכיב רב דימי ולא אפקיד ואתו לקמיה דר'
אבא וזן להו בי בר אמי וברב למימרא
דהלכה רווחת היא וליתה בה עלונתא
ההיא דאמ' להו נכסי לטוביה שכיב אתא
טוביא אמ' יוחנן הרי בא טוביה אמ' לטוביה
ואתא רב טוביה לטוביה אמ' רב טוביה לא
אמ' ואי אינש דנים ביה הא גמ ביה
אתו שני טוביים שכן ותלמיד חכם תלמיד
חכם קודם קריב ותלמיד חכם תלמיד חכם
קודם איבעיא להו שכן קריב מאי תשמ
טוב שכן קריב מאח רחוק שניהם שכנים
שניהם קריבים שניהם תלמידי חכמים שוה
דדייני אמ' ליה רבא לבריה דרב חייא
בר אבין בר אריאתא ואימא לך מילתא מע

לבעל הבית שאם עבר זמנו אינו נשבע ונוטל

תני חייא לסיועיה אם יש עדים שתבעו
בזמנו אפי' אחר שנה נשבע ונוטל אמ' יוסי
אין לו אלא אותו היום כלבר וקימא לן כר' יוסי

אמ' רב נחמן אמ' שמואל לא שנו שהשכיר
נשבע ונוטל אלא ששכרי בעדים אבל שכרי
שלא בעדים מתוך שיכול לומ' לו לא שכרתיך
מעולם יכול לומ' לו שכרתיך ונתתי לך
שכרך וכן הלפתנא אמ' ר' ירמיה שלחו
מבי רב לשמואל למדנו רבינו אומן אומר
שתים קציצת לי והוא אומ' אחת מי נשבע
אמ' להם כדו ישבע בעל הבית קציצה ואי
רבי תניא הנותן טליתו לאומן אומן
אומ' שתים קציצת לי והוא אומ' אחת כיצד
זמן שהטלית בידי האומן על בעל הבירת
להביא ראיה הנגזל כיצד
היו מעידין אותו שנכנס מתני'
לביתו למשכנו שלא ברשות אמ' לו תן לי
כלי שנגזלת והוא אומ' לא נטלתי הרי זה
נשבע ונוטל לי יהודה אומ' עד שיהא שם
מקצת הודייה אמ' לו תן לי שני כלים
שנגזלת והוא אומ' לא נגזלתי אלא אחד וכו'

למשמעינן דלא משבענו מי לא אמ'
רב נחמן האי מאן דנקיט נרגא ואמ' איזיל
איגזוד דיקלא דפלוני ואשתכח דגזיר לא
אמרי' דהוא גזדיה עביד אינש דגזים ולא
עביד אמא ומשבענו וליחזי מאי משבענו אמ'
רבה בר רב חנא בטוענו כלים הנטלין תחת
כנפיו דאמ' רב יהודה דאהדו שהטמין כלים
תחת כנפיו וייצא ואמ' לקוחין הן בידי אינו
נאמן ולא אמרן אלא בעל הבית שאינו עשוי
למכור את כליו אבל בעל הבית שעשוי
למכור את כליו נאמן ולא אמרן אלא באינש
דלא שכיח אבל באינש דשכיח הייני אורחיה
ובאינש דשכיח נמי לא אמרן אלא בדברים
שדרכן להטמין אבל דברים שאין דרכן
להטמין אינו נאמן ולא אמרן אלא זה אומר
שאולין וזה אומ' לקוחין אבל נטבחו לא
אחזוקי אינשי בבנכי לא מחזקינן ובגלהו
לא אמרן אלא בדברים שאין עשויין להשאיל
ולהשכיר אבל בדברים העשויין להשאיל
ולהשכיר ואמ' לקוחין הן בידי אינו נאמן
שמועה זו למדנו ממנה כמה שערים

השער הראשון הוא ששנינו הנגזל כיצד
היו מעידין אותו שנכנס לתוך ביתו למשכנו
שלא ברשות וכו' כנון שהעדים מעידין

עליו שנכנס למשכן את חבירו ולא היה
תחת כנפיו כלום וייצא וכלים מוטלין תחת
כנפיו והלך לו לביתו ולא ידענו מה הן כלים
שנטל ואחר כך תבענו חבירו ואמ' לו תן לי
כלי שנטלת והוא אומ' לא נטלתי כלים כיון
שהעדים מעידין עליו שנטל ואינן יודעין
מה היא והוא אומ' לא נטלתי ישבע בעל
הבית שכך וכך נטל מביתו ונוטל וכלבר
שיטענו דברי שהוא אמר בו בדבעינן למימר
קמן ומפני מה אין חבירו נשבע שלא נטל
כלים מביתו של חבירו ונפטר הרא מפני
שהוא גזלן ועד שאין מקבלין שבועה להמחש
את העדים שהרי העדים מעידין עליו שנטל
ושו היו ערים יודעין מה היא שנטל היה חייב
להחזיר לבעל הבית בלא שבועה שא כיון
שהן מעידין שנטל ואינן יודעין מה הוא הוא
אומ' לא נטלתי כלים הרי זה נשבע ונוטל

והשער השני אם ראוהו העדים שייצא
וחבצן מוטל לו תחת כנפיו ולא ידענו מה הוא
והלה אומ' לו שני כלים שנטלת והוא אומ'
לא נטלתי שא אחד אבל מכחיש את
העדים שהרי העדים אינן יודעין כמה נטל
ואיפשר שלא נטל שא אחד כמו שאמר כיון
שנכנס לביתו של חבירו ונטל כלים שלא
ברשותו הזה ליה גזלן וישבע הנגזל ששנים
נטל מביתו ויטול ולא תימא הא אליבא דר'
יהודה בלחוד היא שא אבי לרבנן דר' יהודה
אמ' עד שיהא שם מקצת הודייה אחמורי
קא מחמיר ואמ' אין הנגזל נשבע ונוטל
עד שיהא שם מקצת הודייה ורבנן לא שנא
הכי ולא שנא הכי נשבע ונוטל

והשער השלישי אם ראוהו שנכנס למשכן
את חברו וייצא ולא ראוהו בשעה שייצא ור
והלה אומ' תן לי כלי שנטלת והוא אומ' לא
נטלתי כלים אינו נשבע ונוטל ואפי' שראוהו
שנכנס ליטול בינו שלא ראוהו שנטל נשבע
שבועת הסת שלא נטל כלום ונפטר רעביד
אינש דגזים ולא עביד שא שלשה שערי

בחוקי הממשכן את חבירו שלא ברשות
והשער הרביעי הא דאמר רב יהודה דאוהדו
שהטמין כלים תחת כנפיו וייצא ואמ' לקוחין
הן בידי אינו נאמן בעסק הממשכן את
חבירו שלא ברשות שא טעם הדבר מפני
הוא כנון שנכנס לביתו של חבירו וראוהו
ערים שייצא וכלים טמונין תחת כנפיו ואמ'
לקוחין הן בידי ואמ' לו חבירו לא כי שא שאולין

מציה וזה שבע שאין לזכה פרות מציה
וחלוקו ובזמן שהן מודים או שיש להן ערים
חולקין שלא בשבועה היה רוכב על
גבי בהמה וראה את המציאה ואמר להבירו
תנה לי נטלה ואמ' אני זכיתי בה זכה בה ואם
משנתנה לו אמ' אני זכיתי בה תחלה לא אמ'
כלום אמ' חייה בר אבא אמ' יוחנן
המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו ואם ת
תאמר משנתינו ראמ' ליה תנה לי ולא אמ
ליה זכה לי **מתני** ראה את המציאה
ונפל לו עליה וכא אחר
והחזיק בה זה שהחזיק בה וכה בה ראה
אותן רצין אחר מציאה אחר עבי שבור
אחר גוזלות שלא ניירחו ואמ' זכת לי שדי
זכת לו היה עבי רץ כדרכו וגוזלות מפרחין
ואמ' זכת לי שדי לא אמ' כלום אמ'
שמעון בן לקיש משום אבא כהן ארבעאמו
של ארם קונות לו בכל מקום מאי טעמא
תקינו להו רבנן דלא ניתי לאינצויי
וכל מקום דקא אמרינן לאו כל מקום ממש
אלא בשדה דעלמ' אינמי בסימטא אי נמי כ
ביצידי רשות התבים דלא דחיקי בהו רבים
אבל ברשות הרבים דרחיקי רבים אי נמי
בשדה חברו לא קני ליה ארבעאמו ריריה
ואמ' שמעון בן לקיש משום אבא
כהן בר דלא קטנה אין לה חצר ואין לה
ארבעאמות וי יוחנן משום ר' ינאי אמ' יש
לה חצר ויש לה ארבע אמות והלכת קטנה
יש לה חצר ויש לה ארבע אמות אבל קטן
אין לו חצר ואין לו ארבע אמות דחצר
דקטנה משום ירה אתי רבי ורבת וכתב
לה ספר כריתות ונתן בירה ותניא אין לי
אלא ירה גינה חצר קרפיף מניין תל ונתן
מכל מקום וילפינן מציאה מגט וכשם חצר
כירה לענין גט כך חצרה כירה לענין
מציאה אבל חצר הבבא משום שליחות
איתרבאי וקטן הואיל ואין לו שליחות אין
לו חצר ואין לו ארבע אמות דלא ילפינן
קטן מקטנה פ"ק ראה אותן
רצין אחר המציאה אמ' רב יהודה
אמ' שמואל והוא שעומד בצד שדהו וכן אמ'
ר' עזרא והוא שעומד בצד שדהו וכן אמ' ר'
אסי והוא שעומד בצד שדהו וכן אמ' רבא
בר בר חנה אמ' ר' יוחנן והוא שעומד בצד
שדהו והא ראמ' ר' יוסי בר' חנינה חצרו של
ארם קונה לו שלא מדעתו הני מילי בחצר
המשתמרת אבל חצר שאינה משתמרת
אי עומד בצד שדהו אין ואי לא לא
ויוקא לענין מציאה אבל לענין גט כגון שזרק
גט לחצרה אע"פ חצר המשתמרת אי עומדת
בצד חצרה הוי גט ואי לא לא האי גט דהא
חצר איתרבאי משום יד ולא ברצון משלוחות
גבי גט רחוב הוא לה אין חבין לו לארם ש"א
בפנינו גבי מתנה דזכות הוה ליה זכין לארם
שלא בפנינו פ"ק אחר עבי
שבור אחר גוזלות שלא ניירחו ואמר זכת
לי שדי זכת לו אמ' ר' ירמיה והוא שדרץ
אחריהן ומניין בעי ר' ירמיה במתנה היאך
קבלה מיניה ר' אבא במתנה אע"פ שדרץ
אחריהן ואין מגיען כיון דמתגלגלין במוניהן
ראמו ומאי שנא גבי מציאה דלא
קני וגבי מתנה דקני גבי מתנה דעת אחרת
מקנה אותן וגבי מציאה לא **מתני**
מציאת בנו ובתו הקטנים
ומציאת עבדו ושפחתו הכנעניים ומציאת
אשתו הרי זו שלו מציאת בנו ובתו הגדולים
ומציאת עבדו ושפחתו העברים ומציאת
אשתו שגרשה אע"פ שלא נתן לה כתובתה
הרי זו שלהן אמ' ר' חייה בר אבא אמ' יוחנן
לא גדול גדול ממש ולא קטן קטן ממש
ש"א גדול וסומך על שלהן אביו זה הוא קטן
קטן ואינו סומך על שלהן אביו זה הוא גדול
מציאת אשתו שגרשה אע"פ שלא
נתן לה כתובתה הרי זו שלהן פשיטו משום
דלא נתן לה כתובתה תהא מציאתה שלו
במגורשת ואינה מגורשת ראמ' זירא אמ'
רבה בר ירמיה אמ' שמעתי כל מקום שאמרו
חכמים מגורשת ואינה מגורשת כעדה
חייב במזונותיה וטעמ' מאי מציאת האשה
לבעלה כי היכי דלא תהוי לה איבה הכא
איבא איבה ירוש' ר' יוסי ברה
דר' אחא ארם שגירש את אשתו ולא נתן
לה כתובתה חייב במזונותיה ער שיתן לה
פרוטה אחרונה אמ' ר' יוסי מתניתא אמרה
כן מציאת אשתו שגירשה אע"פ שלא נתן
לה כתובתה הרי היא שלה אמ' ר' אושעיא
שלא תאמר הואיל וחייב במזונותיה ער
שיתן לה פרוטה אחרונה תהא מציאתה
שלו לפיכך צריך מתניתא ומיסתברא
לן דגמרא דילן לית ליה הא סברא ראיאת
ליה האי סברא לא צריך לאוקומי מתניתין
במגורשת ואינה מגורשת ואשכחן סיעתא

והיכן אומרה ר' זעירא בשם רב אמי אפלי יחיד
שנזדר על עצמו אומ' בלילי שבת וביומו
בי בערבית שחרית ומנחה וגרסינן כבמה
מדליקין ומים שאין בהן קרבן מיסף כגון שני
וחמשי ותעניות ומועדות שני וחמשי מאי
עבידתיהו לא שני וחמשי של תעניות ומועדות
ערבית שחרית ומנחה מתפלל שמונה עשרה
ואומ' מעין המאורע בשומע תפלה ואם לאו
אמ' אין מחזירין אותו לא צריך לומ' עניינו בר'
בתעלת ערבית ושמעינן מינה שאם טעה
ולא אמ' עננו בתפלת ערבית אין מחזירין אותו
והני מילי דעקר ליה לרגליה אבל אדכר מקמי
דעקר להו רגליה נימא הכי עננו ' ענינו כי
בעדה גדולה אנחנו וכו' כי אתה שומע תפלה
ועידה ומעיל ועונה בכל עת צרה וצוקה יהיו
לרצון אמרי בי וכו' מתני' הגיע
ראש חדש כסליו ולא
נשמעים כ"ד גוזרין שלש תעניות על העבור
אוכלין ושותין משחשיכה ומותרין במלאכה
ובסיכה ובנעילת הסנדל וכתשמיש המטה
עברו ולא ענו בית דין גוזרין שלש תעניות
אחרות על העבור אוכלים ושותין מבעוד יום
ואסורין במלאכה וברחיצה ובסיכה ובנעילת
הסנדל ובתשמיש המטה ונועלין את המרחצאו
היכי עבדי אמ' אביי מעברא לנגלא דיומא
מעיינן במיקדמתא ומגלגא לענייא
דיבעא דיומא קדמין ועטרינן דרבעא דיומא
מעלינן ובענין רחמי רחמי ויקראו בספר
תורת השלהים דבי עית היום ודבי עית חוזם
מתודין ומשתחוים לי' שהיכם תנא
עיברית ומניקות אינן מתענות לא בראשונות
ולא באחרונות אבל מתענות באמצעיות
תנו רבנן כשאמרו אסור ברחיצה לא אמרו
אלא פל גופו אבל פניו ידיו ורגליו מותר
וכשאמרו אסור בנעילת הסנדל לא אמרו
אלא בעיר אבל בדרך מותר כיצד יצא לדרך
נועל הגיע לחוץ חולץ ירוש'
תניא אבל ומנודה שהיו מהלכין בדרך מותרי
בנעילת הסנדל וכשיבא לעיר חולצין וכן
בתשעה באב וכן בתענית עבור אמ'
ר' יוסי בר' בון אמ' רבי חסדא כל שהיא משום
אבל כגון תשעה באב ואבל אסור בין בחמין
בין בצונן וכל שהוא משום תענוג כגון תענית
עבור בחמין אסור בצונן מותר והלכתא
אבל אסור בין בחמין בין בצונן כל נועי ופניו
ידיו ורגליו בחמין אסור בצונן מותר ולמיך

אני כל שהוא אסור יאם להעביר את הזוהמא
מיתר ' מתני' עברו אלו ולא נענו
גיזרין עיר שכנגן שהן שלש
עשרה תעניות על העבור ומה אלו יתירות על
הראשונות שבשלו מתריעין ונועלין את החנויות
בשני מטין עם השיכה ובחמשי מותרין מפני
כבוד השבת אמרי ליה רבנן לרב ששת
קא אתו רבנן לבי תעניתא בי סיימי מקמאי קמיך
ואמ' לה ריממא מיכל נמי קא אכילי אבי
ורבא סיימי אפנתא אמימר ומר זוטרא
מחליפי ריממא לשמעלה ודשמעלה לימינא
רבנן דבי רב אשי סיימי כי אתייהו סברי
ליה כדשמואל דאמ' אין תענית עבור בכבל
אלא כתשעה באב בלבד וכן הלכתא '
יהודה נשיאה גזר תליסר תעניתא ולא
איענו סבר למגזר טפי אמ' ליה ר' אמי הרי
אמרי אין מטריחין על העבור יותר מדאי
אמ' ר' חייא בר אבא אמ' ר' יוחנן לא שנו אלא
לגשמים אבל לשאר מיני פורעניות מתענין
והולכין ער שיענו תניא נמי הכי משאמרו
שלש וכשאמרו שביע לא אמרו אלא לגשמים
אבל לשאר צרעניות מתענין והולכין ער
שיענו שלחו ליה בני ננוה לר' בנן אנן
דציכינן למטרא ואפי' בתקופת תמוז כיחידים
רמינן ובשומע תפלה או בעבור רמינן ובברית
השנים שלחו ליה כיחידים רמיתו ובשומע
תפלה וכן הלכתא בשני מטין עם
חשיכה וכו' תניא בשני מטין לעת ערב
וחמשי עושתין כל היום מפני כבוד השבת
יש שם שני פתחים פותח אחד ונועל אחד
יש לו אצטבא פותח בדרכו ואינו חושש
מתני' עברו אלו ולא נענו ממעטין במשא
ובמתן באירוסין ובנשואין בבנין
ובנטיעה של שמחה בשאילת שלום שבין
אדם לחבירו ועומדין בפני אדם הנזופין
לפני המקום והיחידים חוזרין ומתענין ער
שיצא ניסן יצא ניסן ולא ירדו גשמים אינן
אלא סימן קללה שנא הלא קציר חטים היום
אקרא אל ' ויתן קולות ומטר וידעו ראו כי
רעתכם רבה תנא בנין בנין שמחה נטיעה
נטיעה של שמחה ואי זהו בנין של שמחה זה
הבונה בית חתונתו לבנו ואי זהו נטיעה של
שמחה זה הנוטע אכורנקי של מלכים
ירוש' הרא דתימא בבנין של שמחה
אבל אם היה כותלו נוהה מותרו ובונהו
ובשאילת שלום תנו רבנן חבירים אין בינהם

201
193

ראיכו׳ דאכיל נהמא דארמאי ירוש׳
אמ׳ ר׳ חלבו גוי למאי אסיר משום תערובת
נהמיה טמאה פת׳ ר׳ יעקב בשם ר׳ יוחנן
פת מהלכות של עימעום היא דבמקום שאין
פלטר ישר׳ מעיו ברין הוא שתהא פת של
גויים אסורה ועמעמו עליה והתירוה מפני
חיי נפש רבנן דקסרי בשם ר׳ יעקב כ
כרכרי המתיר ובלבד מן הפלטר ושמן
של גוים מותר דדרש׳ שמלאי בנציבין
ר׳ יהודה הנשיא ובית דינו נמנו על שמן של
גויים והתירוהו ואעפ״ג שהוא משמנה עשר דבר
לא נפשט איסורו בכל ישר׳ ואמ׳ רב שמוט
בר אבא אמ׳ יוחנן שכו ובדקו על השומן
שלא נפשט איסורו בריב ישראל וסמכו רבותי
על דברי רבן שמעון בן גמליא ועל דברי ר׳
לעזר בר צדוק שהיו אומ׳ אין נזירין גזירה על
העבור שלא אם כן רוב עבור יכולין לעמיד בה
ירוש׳ אמ׳ ליה שמוט להב אכול
מישחא ואי לא כתיבנא עלך וקן ממרא ואטרח
עלוי ואכיל והשלקת והכבשין שדרכן
לתת להן יין וחומץ אמ׳ ר׳ שמוט בר רב
יצחק אמ׳ רב כל הנאכל כמות שהוא חי אין
בו משום בשולי גוים מאי ביניהו איכא ביניהו
דגים קטנים וארדי ורייסא אמ׳ רב אתי
אמ׳ רב דגים קטנים מלוחין אין בהן משום
בישולי גוים בסורא מתנו הכי בעיבורייתא
מתנו אמ׳ ר׳ שמש בר רב יצחק אמ׳ רב כל
שאינו עולה על שלחן מלכים לאכל גוי את
הפת אין בו משום בישולי גוים מאי ביניהו אינ
איכא בינייהו דגים קטנים וארדי ורייסא
אמ׳ רב אתי אמ׳ רב דגים קטנים מלוחין אין
בהן משום בישולי גוים אמ׳ רב יוסף ואם עלאן
גוי סומך עליו משום עירובי תבשילין ואי
עבדינהו גוי כמאן דהדסנא אסירי פשיטא מהו
דתימא הדסנא עיקר קא משמע לן קמחא
עקר אמ׳ רב ברונא אמ׳ רב גוי שהיצית
אור באגם כל החגבים שבאגם אסורין היכי
דמי אילימא דלא ירעי הוי טמא הוי טהור ג
פשיטא מאי איריא גוי אפי׳ ישר׳ נמי ואלא
משום בישולי גוים וכי האי גוונא מי אסיר
והאמ׳ רב חנא בר חיימי אמ׳ ר׳ פרת אמ׳ ר׳ יוחנן
האי גוי דחריך רישא שדי למיכל אפי׳ מריש
אוניה אלמא לעבודי שעד קא מיכוין הכא
נמי לגלויי אגם קא מיכוין לעולם דלא יריע
הוי טמא הוי טהור כמעשה שהיה בגוי חיה
אמ׳ רבינא הילכך האי גוי דשדא סכתא ל

לאתונא יקבר כה׳ ישר׳ קרא מעיקרא שעיר
דמי לבסוף אסיר פשיטא מהו דתימא לבשולי
מאני קא מיכוין קא משמע לן לשחורי מנא קא
מיכוין אמ׳ ר׳ אסי אמ׳ ר׳ יוחנן כל שהוא כ
כמאכל בן דרוסאי אין בו משום בשולי גוים
תנא מניח ישר׳ בשר על גבי נחלים וכא גוי
ומהפך בו ער שיבא מבית הכנסת ומבית ה
המדרש ואינו חושש שופתת אשה קדירה על
גבי כירה וכאה גויה ומניסה בה ער שתבא
מבית המרחץ או שתבא מן השוק ואינה
חוששת איבעיא להו הניח גוי והיכך
ישר׳ מהו אמ׳ רב נחמן בר יצחק קל וחומר
גמרו ביר גוי מותר גמרו ביר ישר׳ לא כל
שכן אתמר נמי אמ׳ רבה בר בר חנה אמ׳ ר׳
יוחנן בין שהניח גוי והיכך ישר׳ בין שהניח
ישר׳ והיכך גוי מותר ואיבו אסיר ער שתהא
תחלתו וגמרו ביר גוי פת אמ׳ אחאי
שלש מלאכות ישכה הילכך האי ריפתא
דשגר גוי ואפה ישר׳ אי נמי שגר ישר׳ ואפה
גוי ואי נמי שגר גוי ואפה גוי ואתא ישר׳ חדי
חדויי שפיר דמי דג מליח כיצה עלויה
חזקיה ובר קפרא שרו ור׳ יוחנן אסר ר׳ חייא
ערחאה איקלע לבי ריש גלותא אמרו ליה
ביצה עלויה מאי אמ׳ להו חזקיה ובר קפרא
שרו ור׳ יוחנן אסר אמ׳ להו רב זכיר לא תעשיתו
ליה הכי אמ׳ אביי הלכתא כר׳ יוחנן דאסר
ורקאמ נאון לא איפסיקא הלכתא כר׳ יוחנן
לא כביצה עלויה אבל ברג מליח הלכתא
כחזקיה ובר קפרא דשרו דהוו להו דגים
לגבי יהיר תנו רבנן הקפריסין וה
והקפלוטות והמטליא והחמן והקליורת
שלהן מותרין ביצה עלויה אסורה
וחני מילי קפריסין וקפלוטות הבאות מן
האויר כרבעינן למימר קמן וכוספן
של גוים שהוחמו חמין בין ביורה נרולה בין
ביורה קטנה מותר רקימא לן נותן טעם לפגם
מותר אמ׳ רב ששת האי מישחא שליקא
דארמאי שרי אמ׳ רבספרא פשיטא למאי
ניחוש לה אי משום איעיבוי מיסרא סרי אי
משום בשולי גוים נאכל כמות שהוא חי ואי
משום ניעולי גוים נותן טעם לפגם מותר
ואהיני סליקי דארמאי חלי ואי שרו מירי
ואי אפירי מיעבי איבעיא לן מיניה דרב אסי
ופשט דלי אפר שתיתא דטלפחאי כן
כחלא בן במיא אסירא אבל חמיטי ורשעי
דלא עבדי כהו חלא שרין דהא בנהדרעא

אחריהן קורין תלמידי חכמים הממונים על
העבור ואחריהן תלמידי חכמים הראויין ל
למנותן פרנסין על העבור ואחריהן בני תלמידי
חכמים שאבותיהן ממונין על העבור ואחריהם
ראשי כנסיות וכל אדם · רבה ורב יוסף דאמרי
תריהו אין קורין בח משיון בבית הכנסת משום
כבוד עבור · גרסינן בפרק שלשה שאכלו
אמ׳ רב חנן בר אבא מנין לעונה אמן שלא יגביה
קולו יותר מן המברך שנא׳ גדלו לי׳ אתי וגו׳
אמ׳ ר׳ שמעון בן פזי מנין למתרגם שלא
יגביה קולו יותר מן הקורא שנא׳ משה ידבר
והאלהים יענגו בקול ממשמע שנא׳ ענגו אינו
יודע שבקול שא מה תלמ בקולו של משה ·
תנא נמי הכי אין המתרגם רשאי להגביה
קולו יותר מן הקורא ואם אינו יכול להגביה
קולו כנגד הקורא כיצד הקורא קולו ויקרא ·
גרס׳ בסוטה פרק ושו נאמרין בכל לשון אמ׳
רב חסדא אין הקורא רשאי לקרות בתורה
עד שיכלה אמן מפי הצבור ואין המתרגם
רשאי לתרגם עד שיכלה הנסוק מפי הקורא
ואין הקורא רשאי לקרות נסוק אחר עד שיכלה
התרגום מפי המתרגם · וגרס׳ בה בפרקא
קמא אמ׳ רב איקא בר אבין אמ׳ רב חנגאל אמ׳
רב מאי דכתי׳ ויקרא בספר בתורת השהים
מפורש ושום שכל ויבינו במקרא ויקראו בספר
בתורת השהים זה מקרא מפורש זה תרגום
ושום שכל שו הפסוקים ויבינו במקרא זה
נסוק הטעמים · ואמרי לה שו המסורות ·
אמ׳ ר׳ תנחום אמ׳ ר׳ יהושע בן לוי המפטיר אינו
מפטיר עד שיגלל הספר · גרסינן בפרק
מאמתי אמ׳ ר׳ חייא בר אמי משמיה דעולא
מאי דכתי׳ ועזבי׳ יכלו זה המניח ספר תורה
כשהוא פתוח ויוצא · רב אפהו נפיק בין
גברא לגברא בעי רב עמא בין פסוקא לפסוקא
מאי תיקו · גרס׳ בפרק שו נאמרין בכל לשון
אמ׳ ר׳ תנחום אמ׳ ר׳ יהושע בן לוי אין הצבור
רשאין לעמת עד שיגמר ספר תורה ושמואל
אמ׳ עד שיצא ולא עליבי הא דאיכא פתח
אחרינא והא דליכא פתחא אחרינא אמ׳ רבה
כי אהינא אסברה לי אחרי׳ לא תהיכם תלכו ·
פי׳ גאון וששאלתם הא דאמ׳ ר׳ תנחום אמ׳ ר׳
יהושע בן לוי אין הצבור רשאין לעמת עד
שיגמר ספר תורה ושמואל אמ׳ עד שיצא מאי
עד שיגמר ומאי עד שיצא דברים הללו שאמ׳
שמואל במקום שאין מניחין ספר תורה בבית
הכנסת שא מיד בית הכנסת או שיש עמו ב׳
כמבוי בית ששומרין בו את ספרי התורה ·
ודר׳ תנחום אמ׳ ר׳ יהושע בן לוי בכל מקום קאמ׳
כשהלית עבור אומ׳ עשה שלום אחר גמר
התפלה אין הצבור רשאין לעמת עד שיגמר
ספר תורה להצניען והוסף שמוש כי במקום
שמוציאין אותי מבית הכנסת להצניען אין
רשאין לעמת עד שיצא ויהלכו אחריו ויעשו
לו הדור דאמ׳ רבה בר אהינא אסברה לי אחרי
׳׳ לא תהיכם תלכו לי׳ עבדו לספר תורה עד דנפיק
והאי אחוריה ולא נפקי מקמיה ואי איכא פתחא
אחרינא רשאין · וגרס׳ תי התם אמ׳ רבה בר
רב הונא כיון שנפתח ספר תורה אסור לספר
ואפי׳ בדבר הלכה שנא׳ ובפתחו עמדו כל העם
ואין עמידה שא שתיקה שנא׳ יהוחלתי כי לא
ידברו עמדו ולא ענו עד ר׳ זירא אמ׳ רב ספרא
מהכא ואזני כל העם אל ספר התורה · וקשיא
לן ההיא דברכות רב ששת מהדר אפיה וגרים
אמ׳ אנן בדידן ואינהו בדידהו · וכתב בעל
הלכות הני מילי היכא דאיכא עשרה דיעתין לא
לספר תורה אבל ליכא עשרה דיעתין לא
ורבואת אחריני עריקו להאי קושיא וקאמ׳ הוקא
בגון רב ששת דתורתי אומנתי אבל כולי עלמ׳
לא ומסתברא כוותיהו ·

מתני׳

המפטיר בנביא הוא עורס
על שמע ואם היה קטן אביו או רבו עוברין על
ידו קטן קורא בתורה ומתרגם אבל אינו עורס
על שמע ואינו עובר לפני התיבה ואינו נושא
את כפיו פורס על שמע ומתרגם אבל
אינו קורא בתורה ואינו עובר לפני התיבה ואינו
נושא את כפיו סומא פורס על שמע ומתרגם
אבל אינו קורא בתורה ואינו יורד לפני התיבה
ואינו נושא את כפיו ר׳ יהודה אומ׳ כל שלא ראה
מאורות מימיו לא יפרוס על שמע · גרס׳
בחולין בפרק קמא תנו רבנן נתמלא זקנו
ראוי להיות שליח צבור ולירד לפני התיבה
ולישא את כפיו · המפטיר בנביא הוא פורס
על שמע · מאי טעמ׳ אמ׳ רב פפא משום כבוד
רבא בר רב שומי אמ׳ משום אינשוי
עיס פורח פורס על שמע כו׳ פורח
מי שלובש בגד קריע וכתפיו וזרועותיו
ערומות שנמצא בגדי שעליו בעין אזור תחת
איבריו וידיו ולמטה כגון זה נקרא פורח ברכתי
לך ופתחת השק מעל מתניך ומתרגמי אזיל
ותיסר שקא מעל חריצך וכתי ויעש כן הלוך
ערום ויחף ואמר ׳׳ כאשר הלך עבדי ישעיהו
ערום ויחף ומתרגמי ואמר ׳׳ כמה דמהלך

קמא ור' יוסי ור' יהודה כתנא קמא סבירא ליה
כרקמא לן במאי דוסתא דלא אפסיקא כה
הלכתא כהדיא הלכתא כתנא קמא גרסינן
בפרק הגוזל אמ' רב הונא אמ' רב מנה לי בידך
והלא אומ' אין לך בידי ושבע ובאו עדים ופטור
שנא' ולקח בעליו ולא ישלם כיון שקבלו הבעלים
שבועה שוב אין משלמין ממון ולית הלכתא
הכי שלא אם באו עדים אחר שבועה חייב לשלם
כראמרי אמ' ליה רמי בר רחמא לרב נחמן מכדי
דיב' לא סבירא לך משכוני נפשך אדרב למה
לך אמ' ליה לתרוצה לדרב בעלמא והא רב
קרא קאמ' קרא למה לי השבעין שבתורה נשבעין
ולא משלמין הוא דאתא

סליק נידרקא

ארבעה שומרין הן שומר חנם והשואל נושא
שכר והשוכר שומר חנם נשבע על הכל
והשואל משלם את הכל נושא עובר והשוכר
נשבעין על השבר ועל העוביה ועל המיתה
ומשלמין את האבידה ואת הגניבה הני
ארבעה תניתא הוו שומר חנם חד והשואל חד
נשוא שכרי והשוכר חד דתרויהו חד דינא את
להו אמ' רב נחמן בר יצחק ארבעה שומרין
וד' יהן שלשה

סליק נידרקא וסליק אמסכתא

מסכת עבודה זרה

לפני אידיהן של גוים שלשה ימים אסור לשאת
ולתת עמהן להשאיל ולשאול מהן להלוותן
וללוות מהן לפרעון ולפרע מהן ר' יהודה
אומ' נפרעין מהן מפני שמוציא אמרי לו אקנע
שמוצא עבשיו שמח הוא לאחר זמן ר' שמעון
אומ' שלשה לפני יהן ושלשה לאחר יהן אסור
וחכמים אומ' לפני אידיהן אסור לאחר אידיהן
מותר איבעיא להו שלשה ימים הן ואידיהן
או דילמא הן כלא אידיהן ומסקנא הן כלא
אידיהן אמ' שמואל וכגוילה אינו אסור שלא
יום אחר כלבר והא רב יהודה שרא ליה לדב
כהנא לזבוני חמרא ולרב גרל לזבוני חיטי
בחנתא דטייעי שאני חנתא דטייעי דלא קביע

איבעיא להו נשוא ונתן לפני אידיהן מהו
ר' יוחנן אמ' אם נשוא ונתן אסור וריש לקיש אמ'
אם נשוא ונתן מותר והלכתא כר' שמעון בן לקיש
דתניא כותיה כשאמרו אסור לשאת ולתת
עמהן לא אמרו שלא כדבר המתקיים אבל בדבר
שאין מתקיים מותר ואפי' דבר המתקיים אם
נשוא ונתן מותר תני תיב וביד בר אושעיא
דבר שאין מתקיים מוכרין להם אבל לא לוקחין
מהן ולכולי עלמא נשוא ונתן יום אידיהן אסור
וכן הלכתא ההוא מינאה דשדר ליה
דינרא מטבע של קיסר לר' יהודה נשיאה יום
אידו הוה יתיב ר' שמעון בן לקיש קמיה אמ'
היכי איעביד אשקליה אדיל מודה קמיה ע"ז
לא אשקליה הויא ליה איבה אמ' לו ר' שמעון
בן לקיש טול והשליכו לכור לפנינו כל שכן
דהויא ליה איבה כלאחר יד נרסי' בפרק
השוכר את הפועל ת"ב יהודה משדר ליה ק
קרבנא לאבי חרבו פיום אידו אמ' ידענא ניה
דלא פלח לע"ז אמ' ליה רב יוסף יהא תניא אי
זהו גזר הושב כל שקבל עליו כפני שלשה
חברים שלא לעבור ע"ז כי תניא ההיא להחייתו
והאמ' רבה מר רב חנא אמ' ר' יוחנן גר תושב
שעברו עליו שנים עשר חדש ולא מל הרי הוא
כמין שבאומות התם כגון שקבל עליו למול
ולא מל תניא ר' נתן אומ' מנין שלא ישיט
אדם כוס יין לנזיר ואבר מן החי לבני נח תל
ולבני עיר לא תתן מכשול ויקרא היכא דהוה
קאים בתרי עברי נהרא דלא מצי אייהו שקיל
ליה דיקא נמי דקתני לא ישיט שמע מינה
לנזירין ולעריעמהן מתניתי דלא כר'
יהושע בן קרחה דתניא ר' יהושע בן קרחה אומ'
מלוה בשטר אין נפרעין מהן מלוה על פה ג
נפרעין מהן מפני שהוא כמציל מיד אמ' רב
הונא הלכה כר' יהושע בן קרחה תנו רבנן
הנשאל לסכם ויטהר לחכם ואסר לא ישאל
לחכם ויתיר היו שנים אחד מטמא ואחד
מטהר אחד אוסר ואחד מתיר אם היה אחד
מהן גדול מחבירו בחכמה ובמנין הלך אחריו
ואם לאו הלך אחר המחמיר ר' שמעון בן קרחה
אומ' בשל סופרים הלך אחר המיקל אמ' רב יוסף
הלכה כר' יהושע בן קרחה תנו רבנן כל
השעין שחזרו אין מקבלין אותן עולמית דברי
ר' מאיר ר' יהודה אומ' חזרו בהן כבתחילה
אין מקבלין אותן בבת אחת מקבלין אותן ר'
שמעון ור' יהושע בן קרחה אומ' בין כך ובין כך
מקבלין אותן שאין שוכו בנים שובבים אמרי'

יהבינן זמן לחבלא דמסריה ממונא אבל
לבשת דלא מסריה ממונא יהבינן הקוצץ
את נטיעותיו וכו׳ תאני רבא נרבי תנה
קמיה דרב שורי הרגת נטיעיתי קצצת אתה
אמרת לי להרגן אתה אמרת לי לקצצן
עטור אמ׳ ליה לא שנקת חיי לבריה כל כמיניה
אמ׳ ליה איממיה אמ׳ ליה תתרגם מתניתך
בשור העומד לחריגה ובאילן העומד לקיץ
לקציצה אמ׳ ליה אי הכי מאי קא טעין דאמ׳
ליה אנא נאעינא מעברא להאי מיטרא
כדתניא ושנאך וכסה מה ששנאך הוא יכסה
ומעשה באחד ששנאך וקדם חברו וכסה וחייבו
רבן שמעון בן גמליאל ליתן לו עשרה זהובים
איכא מאן דאמ׳ האי דחייביה רבן שמעון בן
גמליאל להאי גברא עשרה זהובים קנסא הוא
דקנסיה ולא גמרינן מינה לדינא אחרינא
וכדמעייתי נגמרא לא משכחת להאי סברא
ראי סלקא דעתך קנסא הוא דקנסיה רבן
שמעון בן גמליאל ולא גמרינן מינה לדינא
אחריני אמאי קא גמר מינה רב להא דתניא
נטיעיתי קצצת אתה אמרת לי לקצצן
עטור דשמעת מינה טעמא דאמ׳ הכי הא
לא אמ׳ הכי חייב אמ׳ רב ריקלא דטעין קבא
אסיר למיקצייה מיתיבי וכמה יהא כדית
ולא יקצנו רובען שאני זתים דחשיבי
אמ׳ רחמינה לא שכיב שיכחת בני לא דקץ
תאנה בלא זמנה אמ׳ הבינא ואם היה
מעולה גרמים מוקצין תניא נמי הכי רק
עץ אשר תדע זה אילן מאכל כי לא עץ מ
מאכל הוא זה אילן סרק וכי מאחר שסופנו
לרבות כל דבר מה ת׳ל כי לא עץ מאכל הוא
להקדים סרק למאכל יכול אפי׳ מעולה
גרמים ת׳ל רק שמוש איתי ליה אריסה
תמרי כי קא אכיל טעים בהו טעמא דחמרה
אמ׳ ליה מאי האי אמ׳ ליה כי נועבי קימאד
אמ׳ ליה כחשא בחמרא כוליה האי למחר
איתי לי מקוריכהו רב חסדא חזא תאלי
כי נועבי אמ׳ ליה לאריסיה עקרנהי נועבי
קאנו דיקלי דיקלי נועבי לא קאנו

מתני׳ אף על פי שנתן לו אין נמחל
לו עד שיבקש ממנו שנא ועתה
השב אשת האיש כי נביא הוא ומנין שלא
יהא המוחל אכזרי שנא ויתפלל אברהם
אל האלהים האומ׳ סמא את עיני קטן
את ידי שבר את רגלי חייב על מנת לעטור
חייב קרע את כסותו שבר את כדי חייב על
מנת לעטור חייב כדי שיעור ממונו
תנו רבנן כל זו שאמרו דמי בשתי אבל בערי
אפי׳ הביא כל זו נביות אין נמחל לו עד שיב
שיבקשנו ממנו שנא ועתה השב אשת האיש
גרסי׳ בפרק ניגמר הדין אמ׳ ר׳ שמעון בן
לקיש כל המגביה ידו על חברו אפי׳ שלא
הכהו נקרא רשע שנא ויאמר לרשע למה
תכה רעך הכיתה לא נאמר אלא תכה
רב חנן כל המוסר דין על חברו הוא נעשה
תחלה שנא ותאמר שרי אל אברם חמסי
עליך וכתי ויבא אברהם להספיד לשרה וכ
ולבכותה ותני מילי דאית ליה דיאנא באריא
אמ׳ ר׳ יצחק אוי לי לצועק יתר מן הנצעק
תניא נמי הכי אחר הצועק ואחר הנצעק
כמשמע שא שממהרין לצועק יתר מן
הנצעק אמ׳ ר׳ אסי לעולם יהא ארם מן
הנרדפין ולא מן הרודפין שאין נרדפין ב
בעולם יותר מתירין ובני יונה והכשירין הכתו
לבני מזנה גרסי׳ בפרק שואל אדם
מהכרי אמ׳ רב יעקב בריה דבת יעקב כל
שחברו נענש על ידו אין מכניסין אותו ל
למחיצתו של הקב״ה מנא לן מהכא שם עגש
לעדיך לא טוב לא טוב הוא שא רע וכתיב
עדיך אתה ׳ לא יגורך רע לא יגור בפגורך
רע האומ׳ סמא את עיני קטן את ידי וכו׳
אמ׳ ליה רב יוסף כר חמא לתבא מאי שנא
רישא ומאי שנא סיפא ואסיקנה ר׳ יוחנן אמ׳
יש הין שהוא כלאי ויש לאו שהוא כהין תניא
נמי הכי הכוני ועצעוני על מנת עטור יש הין
שהוא כלאי ויש לאו שהוא כהין שבר את
כדי קרע את כסותו חייב ורמינהי לשמור
ולא לאבד לשמור ולא לקרוע לשמור ולא
להלק לעניים אמ׳ רבא לא קשיא הא דאתא
לידיה בתורת קריעה הא דאתא לידיה בתורת
שמירה ההוא ארנקא דצרקה הואתי
לעניים כדיתא אפקדיה רב יוסף בניבה דההוא
נברא עשעביה אתו גבאי גניבה חייביה רב
יוסף אמ׳ ליה אביי תניא לשמור ולא לחלק
לעניים אמ׳ ליה עניי דשם כדיתא מיקץ קיץ
להו לשמור הוא

סליק עירקא

הגוזל עצים ועשאן כלים עמר ועשאו כגרים
משלם תשעת הגזלה גזל פרה מעוברת
וילחה רחל טעונה וגזזה משלם דמי פרה

פתוחות אסורות וסתומות מותרות כשעת
מלחמה ו"ו מותרות לכל שאין בנאי לנסך
אומנין ישראל ששלח להן גוי חבית של יין
נסך מותר שיאמרו לו תן לנו את דמיה ואם
משנכנסה לרשותן אסור המוכר יין
לנכרי בפסק עד שלא מדד דמיו מותרין מדד
עד שלא בפסק דמיו אסורין נפל משפך
ומדד ונתן לתוך צלוחיתו של נכרי ונטל
ומדד לתוך צלוחיתו של ישראל אם יש כו
עכבת יין אסור המערה מכלי לכלי ה
המערה ממנו מיתר ואת שעירה לתוכו אסור
אמ' רב הונא נעוץ לטומאה ולטהרה לא
הוי חיבור לענין יין נסך הוי חיבור ואי קשיא
לך הא דתנן המערה מכלי לכלי המערה
ממנו מיתר ואת שעירה לתיכו אסור התם
דמקטף קטופי כראמ' להו רב חסדא להנהו
סבוואתא כי ניילתו חמרא לגויים איקטופו
קטופי אי נעיבו נעופי אמ' להו רבא
להנהו שבוואתאי כי שפכיתו חמרא לגוי לא
ליקרב גוי לסיינ כה דיכו דילמא משתליתו
ושדיתו ליה עיליוייה ואתי מכרו ואסור
ההוא גברא דאסיק חמרא בבשתא ובת נשתא
אתא גוי אנה ידיה אבשתא אסריה רבא לכולי
עלמא שמעת מינה נגיעה חיבור שאני התם
דכוליה אבושתא ובת נושתא גזיר אמ'
מר זוטרא כריה דרב נחמן קנישקניז שדיא
והני מילי דקדים בפסק ישדנ אבל קדים
בפסק גוי לא מתני' יין נסך אסור
ואסר בכל שהו יין כיין ימים
במים כל שהן יין במים ומים ביין בנותן טעם
זה הכלל מידמינו כל שהו ושלא במינו
בנותן טעם רב ושמוש דאמרי תרוייהו
כל אסורין שבתורה מין במינו במשהו ושלא
במינו בנותן טעם ר' יוחנן וריש לקיש
דאמרי תרוייהו כל איסורין שבתורה בין
במינו בין שלא במינו בנותן טעם חוץ מטבל
ויין נסך במינו במשהו ושלא במינו בנותן
טעם אינא מרבואתא מאן דפסק הלכת
כר' יוחנן וריש לקיש דקיימ לן בכל מקום ור'
יוחנן ושמוש ור' יוחנן הלכה בר' יוחנן ואיכא
מאן דאמ' אע"ג דקיימ לן בכל מקום ור' יוחנן
ושמוש ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן הכא קיימא
לן כרב ושמואל ומסתברא נותיה דתלונתא
דאביי ורבא בחמירא דחיטי וחמירא דשעורי
כרב ושמוש שיכא מתני' שו אסורין
ואוסרין כל שהן יין נסך ועד

ועירות לבובין ושור הנסקל ועגלה ערופה
ועפרי מצורע ושעיר נזיר ופטר חמור ובשר
בחלב וחולין שנשחטו בעזרה הרי שו אסורין
ואוסרין בכל שהן וליתה להאי כללא ר'
דקיימא לן דחמץ בפסח אסור ואוסר כל
שהו מתני' יין נסך שנפל לבור כול
אסור בהנאה רשכב אומ'
יכר כלי לעני חוץ מדמיו יין נסך שכו
אמ' רב הלכה כרבן שמעון בן גמליא חבית
בחבית אכל לא יין ושמוש אמ' אע"פ יין ביין
אמ' רב נחמן הלכה למעשה יין כיין אסור
חבית בחבית מותר סתם יינן אע"פ יין כיין
מיתר בהנאה דבן שמעון בן גמליא דאמ'
יכר כלי לגוים חוץ מדמיו יין נסך שכו
וגרס' נמי כשל כל העלמים חהוא גברא
דאיערבא ליה חבית דסתם יינן בחמרי
אתא לקמיה דרב חסדא אמ' ליה זיל שקול
ארבעמאה זוזי דמי חביתא ושדי בנהרא
ואידך תשתרי ליה בהנאה מתני'
נת של אבן שזפתה בוי
מנגבה והיא טהורה ושל עץ ר' אומ' ינגב
וחכמים אומ' יקלוף הזפת ושל חרס אע"פ
שקילף את הזפת הרי זו אסורה אמ' רבא
דוקא שזפתה גוי אבל דרך כה לא סגיא
בנגוב שא בעיא קלוף תנ רבנן הנת
והמחץ והמשפך של גוים ר' מתיר בנגוב
וחכמים אוסרין מודה ר' בקנקנים של גוים
שהן אסורין ומה הפרש בין זה לזה זה
מכניסו לקיום וזה אין מכניסו לקיום
של עץ ושל אבן ינגב ואם היו מזופתין אסורין
והא אבן הנינת של אבן שזפתה גוי כ
מנגבה והיא טהורה מתניתין דלא דרך כה
בריתא דדרך כה רבא שדר נולסי
להרשבא סחיף ליה אפומיהו וחתים להו
אברזיהו קסבר כל דבר שמכניסו לקיום
אע"ג דלפי שעה גזרו ביה רבנן במה מנגן
רב אמ' במים ואפר רב הונא אמ' באפר
ובמים ולא פליגי הא בריטיבתא הא ביבישתא
איתמר בי רב משמיה דרב אמרין ת
תרתין תלת ושמוש אמ' תלת ארבעי נסורא
מתנו הכי בנהרדעא מתנו הכי בי רב משמיה
דרב אמרי תלת ארבעי ושמוש אמ' ארבעי
חמש מר חשיב מיא כתראה ומר לא חשיב
מיא בתראה אמ' רב יהודה הני זיקי
דארמאי דמזיא מריחן דחמרא מנגבן
דיתנא מישנן שנים עשר חדש ואי אית

בידי מאה
הדרן עלך אין צדדין

המביא כדי יין ממקום למקום לא
יביאם בסל ובקופה אבל
מביא הוא על מתיניו או לפניו מתחילין
בערימת התבן אבל לא בעצים שבמיקצה
תנא אם אינעשה לשנות מיתר אתקין רבא
במחיוא דרדרן ברוחקא לידרן בדינגלא דדרו
כרנגלא לידרן כאנדא דדרן כאנדא לידרן
אכפתא נפריס סודרא עליה ואי לא אפשר
שרי דאמ' מר אי אפשר לשנות מיתר
אמ' ליה רבה בר בר חנן לאביי תנן אין מספקין
ואין מטפחין ואין מרקדין והאידנא דרקא
חזינן רקא עבדי ולא אמרינן להו ולא מידי
אמ' ליה הנח להן לישרו מוטב שיהו שוגגין
ואל יהו מזידין והני מילי בדרבנן אבל בדאורייתא
לא ולא היא לא שנא בדאורייתא ולא שנא
בדרבנן לא אמרי להו ולא מידי דהא תוספת
ענוי דיום הכפורים דאורייתא הוא וקא חזינן
להו דקא אכלי ושתו ערב שחשיכה ולא אמרי
להו ולא מידי פיס מתחילין
בערימת התבן אוקמה רב כהנא לר' יהודה
דאית ליה מוקצה והאי דמתחילין בערימת
התבן בתיבנא סדיא דאית ביה קוצי דלא עביד
ליה איצר **מתני'** אין נוטלין עצים
מן הסוכה אא מן הסמוך לה
מביאין עצים מן השדה מן המבוגש וכן
הקרקף אפי' מן המפייר אי זהו קרקף כל שמסמיך
לעיר דברי ר' יהודה ר' יוסי אומ' כל שנבנסין
לו כעיתרת אפי' בתוך תחום שבת מאי
שנא מן הסוכה דלא משום דקא סתר איהו לא
מן הסמיך לה נמי קא סתר אהדלא אמ' רב יהודה
אמ' שמואל מאי מן הסמיך לה מן הסמיך
לדפנות רב מנשיא אמ' מהכא דתניא ר' חייא
בר יוסף קמיה דר' יוחנן אין נוטלין עצים מן
הסוכה ולא מן הסמוך לה ור' שמעון מתיר
ושיין בסוכת החג בחג שאסורה ואם התנה
עליה הכל לפי תנאו ומי מהני בה תנאה
והא אמ' רב נשים משום ר' עקיבא מנין לעצי
סוכה שאסורין בהנאה כל שבעה תל חג הסכות
שבעת ימים ל"ו ותנא ר' יהודה בן בתירא
אומ' מנין שכשם שהל שם שמים על החגיגה
כך הל שם שמים על הסוכה תל חג הסיכורת
ל"ו מה חג ל"ו אף סוכה ל"ו ולא מהני בה תנאה
והתנא סנכה כהלכתא ועטרא בקרמין וב
ובסדינין המצויינין ותלה בה אגוזים אפרסקין
ורמונים ערבילי ענבים ועטרות של שבולים
ינות שמנים וסלתות אסור להסתפק מהן
ער מיצאי יום טוב האחרון ואם התנה עליה
הכל לפי תנאו אביי ורבא דאמרי תרוייהו באומ'
אין אני בורל מהן כל בין השמשות דלא חיילא
עליהו קדושה כלל אבל עצי סוכה דחיילא
קדושה עליהו איתקצו לשבעה ומאי
שנא מהא דאיתמר הפריש שבעה איתרונן
לשבעת הימים אמ' רב כל אחד ואחד יוצא בה
ואוכלה לאלתר ורב אסי אמ' כל אחת ואחת
יוצא בה ואוכלה למחר התם דאפסקי לילות
מימים כל חד וחד יומא באפי נפשיה הוא הכא
דלא מפסקי לילות מימים כולהו ביומא אריכא
רמי עיס מביאין עצים מן
השדה אמ' רב יהודה אמ' שמואל אין מביאין
עצים לא מן המבוגש בקרקף והא אנן תנן
מן הקרקף ואפי' מן המפייר מתני' יחידאה היא
דתניא אמ' ר' שמעון בן לעזר וכו אמרבא
עלי קנים ועלי נפנים ואגב דמיבנבי ומיתבי
כיון דמידלי להו זיקא ומבדר להו למפייר
רמי ואסורין ואם אנח מנא עליהו מאיתמר
שניר דמי אי זה הוא קרקף כל שהוא סמוך
לעיר אבעיא להו ר' יוסי לקולא קאמר
דקאמ' ר' יהושע כל הסמוך לעיר והוא דאית
ליה עיתרת ואתא ר' יוסי למימר כיון דאית
ליה עיתרת אפי' בתוך התחום נמי או דלמא
לחומרא קאמ' דקאמ' ר' יהודה אי זה הוא קרקף
כל שסמוך לעיר בין אית ליה עיתרת בין לית
ליה עיתרת ואתא ר' יוסי למימר דוקא דאית
ליה עיתרת הא לית ליה עיתרת אפי' סמוך
לעיר נמי לא ושטנא דר' יוסי לקולא קאמ'
והלכתא כותיה **מתני'** אין מבקעין
עצים מן הקורות ולא מן הקורה
שנשברה ביום טוב אין מבקעין לא בקרדום
ולא במגל ולא במגרה לא בקופיס בית שהוא
מלא עירות סתום ונעשת נוטל ממקום הנשרת
ר' מאיר אומ' אף פותח לכתחלה ונוטל והא
מרת רישא אין מבקעין כלל אמ' רב יהודה
אמ' שמואל חסורי מחסרה והכי קתני אין מבקעין
עצים מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה
ביום טוב אבל מן הקורה שנשברה מערב יום
טוב מבקעין וכשהן מבקעין אין מבקעין לא
בקרדום ולא בנגר ולא במגרה לא בקופיס
תניא נמי הכי אין מבקעין עצים מן הצואר
של קורות ולא מן הקורה שנשברה ביום טוב
לפי שאינו מן המוכן ולא בקרדום אמ' רב

רשאי ללקחו בשביעית · תנא ר כופל כה
דברים ר שעזר בר פרטא מוסיף כה ברכים ·
מאי מוסיף אמ אביי מוסיף לכפול מאורך
ולמטה · לברך אחריו יברך · אמ אביי
לא שנו שא לאחריו אבל לפניו מצוה לברך
דאמ רב יהודה אמ שמוש כל המצות כלן
מברך עליהן עובר לעשייתן · מאי משמע
דהאי עיבר לישנא דאקדומיה הוא אמ רב
נחמן בר יצחק דאמ קרא ויעבור את הפושי
אביי אמ מסכא והוא עבר לפניהם
ואיבעית אימא מהכא ויעבר מלכם לפניהם ·
מתני׳ בראשונה היה לולב נטל במקדש
שבעה ובמדינה יום אחד משחרב
בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא
לולב נטל במדינה שבעה זכר למקדש ·
מנא לן דעבדינן זכר למקדש אמ ר יוחנן
דאמקרא כי אעלה אריכה לך וממכותיך ·
ארפאך נאם ה׳ כי נדחה קראו לך ציון היא
דורש אין לה מכלל דבעיא דרישה ·
מתני׳ יום טוב הראשון שחל להיות ב
בשבת כל העם מולידין את לולבהן
לבית הכנסת למחר כל אחד ואחד מביר
את שלו ונוטל מפני שאמרו אין אדם יוצא
ידי חובתו בלולבו של חבירו · מנא הני
מילי דתנו רבנן ולקחתם לכם שתהא לקיחה
לכל אחד ואחד לכם משלכם להויצא את
השאול ואת הגזול מכאן אמרו אין אדם
יוצא ידי חובתו ביום טוב הראשון בלולבו
של חברו שא אם כן נותנו לו במתנה ומעשה
ברבן גמליא ור יהושע ור שעזר בן עזריה ור
עקיבא שהיו באין בספינה ולא היו להן לולב
שא לרבן גמליא כלבר שלקחו באלף זוז נ
נטלו רבן גמליא ויצא בו ונתנו לר יהושע
כמתנה נטלו ר יהושע ויצא בו ונתנו לר
שעזר בן עזריה במתנה נטלו ר שעזר בן עזרי
ויצא בו ונתנו לר עקיבא ויצא בו והחזירוהו
לרבן גמליא · למה לי למימר החזירוהו
מלתא אגב ארחיה קמ״ל דמתנה על מנת
להחזיר שמה מתנה וכדרבא דאמ רבא
בפרק יש נוחלין הילך אתרוג במתנה ועל
מנת שתחזירוהו לי נטלו ויצא בו החזירו
יצא לא החזירו לא יצא · וגרס׳ נמי התם
אמ רבה בר רבחונא האחין שקנו אתרוג
בתענית הבית נטלו אחד מהן ויצא בו אם
יכול לאכלו יצא ואם לאו לא יצא ודוקא
אתרוג לכל אחד ואחד אבל פרוש או רמון לא

יצא · ושמעינן מינה דהני בתרי רזבני
לולבא בשותפיותא לא נעקיר חד מינייהו ידי
חובתייה ביומא קמא עד שיהיב ליה חבריה
מנתא דיליה ואי לא לא נעקיר · אמ ליה מר
בר אמימר לרב אשי אבא מצלי ליה ·
ואותבינן עליה מהא דתניא לא יאחז אדם
תפלין בידו וספר תורה בזרועו ויתפלל ופריך
התם לא מצוה ניטהו וטרוד הבא מצוה הוא
ולא טרוד · תניא אמ ר שעזר בר עזריה כך
היה מנהגן של אנשי ירושלם אדם יוצא
מביתו ולולבו בידו נכנס לבית הכנסת לולבו
בידו קורא את שמע לולבו בידו קורא בתורה
ונושא את כפיו מניחו על גבי קרקע לבקר
חולים ולנחם אבלים לולבו בידו נכנס לבית
המדרש משגרו ביד כבו ביד עבדו ביד שלוחו ·
מתני׳ ר יוסי אומ יום טוב הראשון של חג
שחל להיות בשבת שבה והיו יא
הלולב לרשות הרבים מפני שהוציאו
ברשות · אמ אביי לא שנו שא שלא יצא בו
אבל יצא בו חייב והא מדאגבייהו נפק ביה
אמ אביי בשהפקיד דאמ חזקיה אמ ר ירמיה
משום ר שמעון בן יוחאי כל המצות כלן אין
אדם יוצא בהן שא בדרך גדילתן שנא עצי
שטים עומדים שעומדין דרך גדילתן ·
רבא אמ אפי תימא בשלא הפקיד הכא במאי
עסיקינן בגון שהוציאו בכלי והא רבא הוא ד
דאמ לקיחה על ידי רבר אחר שמה לקיחה
הני מילי דרך נכרי אבל דרך בזיון לא ·
מתני׳ מקבלת אשה מיד בנה ומיד בעלה
ומחזרת למים בשבת ר יהודה אומ
בשבת מחזירין ביום טוב מוסיפין ובמוע
מחליפין · קטן שישבו רעתו לנענע חייב
בלולב · תנו רבנן קטן היודע לנענע חייב
בלולב · והיודע להתעטף חייב בציצית
והיודע לשמור תפלין אביו לוקה לו תפלין ·
והיודע לדבר אביו מלמדו תורה וקש ·
אמ רב המנונא תורה תורה צוה לנו משה
קריית שמע בסוף ראשון · יודע לשמר ידיו
אוכלין טהרות על ידו · יודע לשאול ברשות
היחיד ספקו טמא ברשות הרבים ספקו טהור ·
לפרוש ידיו חולקין לו תרומה בבית הגרנות ·
היודע לשחוט אוכלין משחיטתו אמ רב
הונא והוא שגדול עומד על גביו · ואם יכול
לאכול כזית דגן מרחיקין מיטאתו וממימי
רגליו ארבע אמות · אמ רב חסדא והוא
שיכול לאכלו בכדי אכילת פרס דבת יסף

עקיבא

98A

סליק עזרא

כל אונסה דאתי מחמתיה משנתא
ליה בה משום רינא דבר מיארא דאמ' רבאשי
אפרו לי סבי דמתא מחסיא מאי משנתא
דשפוניי נבי מאי נעקא מיניה דבר מיארא
למכיד ברחוק ולגאול בקרוב ברע ולינאול
מיבה ליה בית משום רינא דבר מיארא מאי
טעמ' דרחישין דילמא אדמעכב ליה לבר
מיארא נעקא ליה ארעא מן ידיה ויבין לה
אינש אחרינא לאפרנא למזוני ולקבורה
מזכנין כלא אפרזתא לאשה ליתמי ולשותפי
ליה בה משום רינא דבר מיארא

שכיני חעיר ושכיני שרה שכיני העיר קורמין
שקן ותלמיד חכם תלמי' חכם קידם
איבעיא להו שקן וקרוב מאי תש טוב שקן
קיתם מאחרחוק הני כולהו דאמרינן
בחזקת דקרמי ליה מיניהו חד בר מיארא שא
תרוייהו חזיקי אינו מהאי ארעא שא מיקדם
הוא הוא דמקדמין חד אחבריה ואי קדים
אידך וזבן לאמעקינן מיניה אבל בהדי בר
מיארא כולהו אית בהו משום רינא דבר
מיארא זוזי טאבי וזוזי תקלי ליה בה
משום רינא דבר מיארא הני עירי
יהבי שרו ליה בהו משום רינא דבר מיארא
אמ' איטרח ואיתי זוזי לא נטרינן ליה אידיל
איתי זוזי חזינן אי אינש דאמיד הוא דאזיל
ומיתי נטרינן ליה ואי לא לא נטרינן ליה
ארעא דחד ובתי דחד מאי ארעא מעכב
אמארי בתי מאי בתי לא מעכב אמארי
ארעא ארעא דחד ויקלי דחד מאי ארעא
מעכב אמארי ויקלי מאי מאי ויקלי לא
מיעכב אמארי ארעא וקא מפרשי רבנן
היכי דאמרינן מאי ארעא מעכב אמארי
בתי ואמרי ויקלי הני מילי היכא דליתיה ליה
למארי בתי ולמארי ויקלי זבותא בארעא
משום הכי איה למרי ארעא לעכובי עליהו
וליתי להו לזבוניהו שא למאן דבעי או
דשקיל להו לנפשיה דאי לא אמ' ליה עקור
בינתיים או ויקלי ויקל ואזיל אבל היכא
דאית ליה למארי בתי או למארי ויקלי זבותא
בתרי ארעא למיקבע בה הנך בתי או
הנך ויקלי כגון ההיא דהגן הקוטה שני
אילנות בתוך שלחברו לא קנה קרקע קטה
שלשה קנה קרקע וכגון ההיא דאמרינן
בשוטא מכה קרקע ושייר אילנות לעניי
שני קרקע ואעפ"י לא עקיבא דאמ' מוכר
פרה מוכר הני מילי נבי בזר דלא

קא מכחשי בארעא אבל אילנות הקא מכחשי
בארעא שיורי שיור דאי לא אמ' ליה עקור אילך
שקול וזיל כל חד מנהון אית ליה לעכובי
אחבריה וכל חד מנהון אית ליה דינא דבר
מיארא בזביני דחבריה וכן הלכתא
ארעא לזרעא וארעא לבתי ישוב עריף ולית
ביה משום רינא דבר מיארא בני ליה למיזרעא ואינש אחרינא בעי לה
לבתי ישוב עריף ולית בה משום רינא דבר
מיארא אפסיק משעיתא או ריבא
דריקלי חזונן אם יכול להכנס אפי' תלם
אחד אית ביה משום רינא דבי מיארא עיי
משוניתא נמא כרמת גמא ויש שפירשו
בנין גבוה וחזק שכונין אותו כדי לסגור בפני
המים חעולין בזעף והוא ששפנו אי זו היא ה
השוניות מקום שהים עולה בזעפו הני
ארבעה בני מיארא דקדים חד מיניהו וזבן
זביני זביני אתו בהדי הדדי פלגי לה נקרנזול
כותני המקבל שדה מחברו שנים
מועטות לא זרעינה עשתן
ואין לו קורות שיקמה קבלה ממנו שבעשנים
זרעה שנה ראשונה עשתן ויש לו קורות
שקמה אמ' אבי בקורות שקמה אין לו
בשבח שקמה יש לו ורבא אמ' אפי' בשבח
שקמה אין לו והלכתא כרבא רב פפא
קבול ארעא לאספתא קדחוה תאלי בי
קא מיסתלק אמ' להו הבו לו שבחאי אמ' ליה
רב ששת כדי דרב אידי ריקלא ואלום בעי
מר שבחיה אמ' ליה התם לאו ארעתא דהכי
נחת אנא ארעתא דהכי נחתי כמאן דאני
דאמ' בשבח שקמה יש לו אפי' תימא כרבא
התם ליה ליה עסידא הכא אית ליה עסידא
אמ' ליה מאי עסידיך ידא דאספסתא שקיל
ידך דאספסתא וזיל אמ' ליה אנא פורכמא
דישקא רבי אמ' ליה גליתי ארעתך דלמ' שקל
ואיסתלקי עברת שקיל כורכמך דישקא וזיל
אין לך שא דמי עצים כלבר רב ביבי
בר אביי קביל ארעא וגדרה משוניתא קדרא
מה זרעתא בההיא משוניתא כי קא מיסתלק
אמ' להו הבו לו שבחא אמ' ליה משום דאתו
מכולאי אמריתו מילי ממולאתא אפי' רב
עמרא לא קאמ' שא דאית ליה עסידא הכא מאי
עסידא אית ליה דהא במקום דליתיה דאוי
לזרוע קדחא הך זרעתא ההוא שתאלה
דאמ' אי מיעסידנא מיסתלקנא אעסיד רב
יהודה אמ' מסלקין ליה בלא שבחא רבנתא

עליני וירשו שדה עליני ועליני שנתתים
להם במתנה ויירשום · ואידך הכותב
נכסיו לבנו לאחר מותו האב אינו יכול
למכור מפני שכתובין לבן והבן אינו יכול
למכור מפני שהן ברשות האב מכר האב
מכורין עד שימות מכר הבן אין ללוקח
בהם כלום עד שימות האב ואתמר מכר
הבן בחיי האב ומת הבן בחיי האב ר׳ יוחנן
אמ׳ לא קנה לוקח קנין פירות בקנין הגוף
דמו ורישא לקיש אמ׳ קנה לוקח קנין פירות
לאו כקנין הגוף דמי · פיס
אין הולד של קיימ׳ יקיים · תניא לא ישא
אדם מעוברת חברו ומינקת חברו ואם
נשא יוציא ולא יחזיר עולמית דברי ר׳ מאיר
וחכמים אומ׳ יוציא ולכשיגיע זמנו לכנוס
יכנוס · וגרסי׳ לקמן טעמ׳ דהא מילתא
דסתם מעוברת למינק קיימא וחיישי׳ דילמ׳
מתעברא ומעכר חלבה וקטלא ליה ·
ואקשינן אי הכי דידיה נמי ופרקי׳ דידיה
ממסמסא ליה בביצים ובחלב דיה יבלה
בעל · אבל לדידה לא יהיב לה בעל
ומתביישא למתבעינהו ליורשים בכד
וקטלה ליה לבריא · אמ׳ רבא ולדברי
חכמים יוציא כגט · אמ׳ מר זוטרא דיקא
נמי דקתני יוציא ולא קתני יגרש שמ׳ וכן
הלכתא ואפי׳ הוא כהן · תניא רשב״ג
אומ׳ כל ששהא שלשים יום באדם אינו
נעקר הא לא שהא מפיקא ליה איתמר מת
בתוך שלשים יום ועמדה ונתקדשה אמ׳
רבינא משמיה דרבא אם אשת ישראל
היא חולצת ואם אשת כהן היא אינה
חולצת רב שרביא משמיה דרבא אמ׳ אחת
זו ואחת זו חולצת וקיימ׳ לן כרבינא דכיון
דאיכא רבנן דעליני עליה דדבן שמעון
בן גמליאל דאמ׳ אעג״ד דלא שהה ולר מעליא
הוי גבי אשת כהן דלא אינשר דאי חליץ
לה איתסרא על בעלה עבדינן כרבנן ולא
מצרכינן לה חליצה · וגבי אשת
ישראל דלית ליה עסידא עבדינן כר״ש
הלכך חליץ לה ועיילה ליה לגבריא ואי
כשנתקדשה מותיב לה גבי גבריא כל
שכן אם נשאת דלא מפקינן לה מתותי
ידיה · והך דאמרי התם לענין שומרת
יבם שנשאת בלא חליצה לא שיבא בהא
מילתא דהתם ודאי הוא דבעיא חליצה
אבל הכא כיון דמת בתוך שלשים יום
ספיקא הוי ומספיקא לא מפקינן איתתא
מתותי גברא ואי בעלה כהן דאי חליץ לה
כמה איתסרא עליה יתבה תותי בעלה ח
חליצה כדכתבינן · אתמר קדש שמנת
חבירו או נרושת חבירו בתוך שלשה חדשים
וברח עליני בה ר׳ אחא ורבינא אמ׳ מ
משמתינן ליה וחד אמ׳ נעירוקיה מסתייה ·
הוה עובדא ואמ׳ להו רבינא נעירוקיה
מסתייה · וכן הלכה · תניא ר׳ שמעון
בן יעקב אומ׳ לא יקח אדם אשה במדינה
זו וילך ויקח אשה אחרת במדינה אחרת
שמא יזדווג זה על זה ובמיעא אח נושא
אחותו ועל זה נאמ׳ ומלאה הארץ זמה ·
ועוד תניא ר׳ שמעון בן יעקב אומ׳ לא ישא
אדם אשה ודעתו לגרשה שמא לא תתרושש
אל רעך רעה והוא יושב לבטח אתך ·
ספק בן תשעה לראשון או בן שבעה לאחרון
יוציא והולד בשר ואם לא הוציא הנולד
אחרכן ספק ממזר הוי ואסור בבת ישראל
ואסור בממזרת דקיימ׳ לן כר׳ שמעון דאמ׳
בעל׳ עשרה יוחסין יצאו בודאן מותר בספק
בודאן וודאן בספיקן וספיקן בספיקן אסור ·
ספק ויבם שבאו לחלוק בנכסי מיתא
ספק אמ׳ אנא בר מיתנא אנא ונכסי דידי
נינהו ויבם אמ׳ ליה את בראי דידי את
ולית לך ולא מידי הוי ממון המוטל בספק
וממון המוטל בספק חולקין · נקוט
האי כללא בידך כל היכא דחד ודאי בישא
וחד ספק מוקמינן נכסי בחזקת הודאי
ואמרי להיאך אייתי ראיה ושקול ·
והיכא דתרוייהו ספיקא הוה ליה ממון ה
המוטל בספק וממון המוטל בספק
חולקין ספק ובני יבם שבאו לחלוק בנכסי
יבם בתר תליגי יבם כהדיה בנכסי כ
מיתנא עלוותא דר׳ אבא ור׳ ירמיה ר׳ אבא
אמ׳ אעג״ד אמ׳ להו מה נפשך אי אחיכן
אנא הבו לי מנתא בהדיכו ואי לאו אחיכן
אנא אהדרו לי נכסאי ראבא דתליג אנטלן
כהדאי לא הדר דינא ולא מפקינן מיניהו
ולא מידי · ור׳ ירמיה אמ׳ הדר דינא
ומפקינן מיניהו כמה נפשך · ופסקו
רבוואתא דהלכתא כר׳ אבא דקם ליה
כרבנן דעליני עליה דאדמון במי שהלך
למדינת הים ואבדה דרך שדהו אדמון
אומ׳ ילך לו בקיצרה וחכמים אומ׳ יקח
לו דרך במאה מנה או יצרח באויר ·

לזה מנה ולזה מנה מפני שהורה מפי עצמו
ריקנין מדקתני שהורה מפי עצמי מכלל
דאינהו לא קא תבעי ליה שא נבא לאצאת ידי
שמים עסיקנן ומשום הכי נתן לזה מנה ולזה
מנה דמידינא ליכא עליה לשלומי שא חד מנה
אבל הכא דקא תבעי ליה אינהו וכל חד מינייהו
אמ' לדידי גזל משתבע כל חד מינייהו בגזרה
דגזלה לדידיה ושקיל מיניה מנה דתנן גזל
אחד מחמשה ואינו יודע אי זה מהן גזל וכל
אחד ואחד אמ' אותי גזל מניח גזלה ביניהן
ומסתלק דברי ר' טרפון ר' עקיבא אומ' לא זו
דרך מציאתו מידי עברה עד שישלם גזלה
לכל אחד ואחד וקימ' לן הלכה כר' עקיבא כ
מחבירו ואע"ג דקימ' לן מספיקא לא מפקינן
ממונא שא אמרינן אוקי ממונא בחזקת מריה
כראמרינן מנה לי בידך והלה אומ' איני יודע
רב נחמן זו' יוחנן אמרי בטור וקימא לן כותיהו
הכא הינו טעמ' דחייב דקנסא קנסוה רבנן
משום העבד איסורא כר אמרינן עלה בגמרא
קדש קתני בעל לא קתני גזל קתני לקח לא
קתני ואמרינן מאי קדש קדש בביאה להורע
להודיעך כוחו דר' עקיבא דאע"ג דאיסורא ד
דרבנן עבד קנס ונותן כתובה לכל אחת וי
ואחת וכל שכן גזל דעבד איסורא דאוריתא
דקניה ליה ומשלם גזלה לכל אחד ואחד
אבל לוקח מקח מחמשה בני אדם ואינו יודע
מאי זה מהן לקח דלא קא עבד איסורא בין
לר' טרפון בין לר' עקיבא נותן דמי מקח ביניהן
ומיסתלק ובהכין סלקא שמעתא התם
והאי דקתני הכא אביו של אחד מכם הפקיד
אצלי מנה ואינו יודע אי זה הוא נותן לזה מ
מנה ולזה מנה דאלמא מספיקא מפקינן
ממונא דמינן עלה הא דקתני סופא שנים
שהפקדו אצל אחד זה מנה וזה מאתים זה
אומ' מאתים שלי וזה אומ' מאתים שלי נותן
לזה מנה ולזה מנה והשאר יהא מונח עד
שיבא אליהו דאלמא מספיקא לא מפקינן
ממונא ופריק רבא האי דקתני רישא נותן לזה
מנה ולזה מנה שנמצא מפסיד מנה משלו
משום פשיעותא דיליה הוא דהוה ליה למיכתב
שמא דנבדא דאפקיד גביה כי היכי דלא
ליחלף ליה וסופא דקתני אינו מפסיד כלום
שא נותן לזה מנה ולזה מנה והשאר יהא מונח
עד שיבא שיהו בנין שהפקדו אצלו שניהם
בכרך אחד זה מנה וזה מאתים דלא הוה ליה
למירק דבין דאפקדו תרוויהו בהדי הדדי

כחד זימנא בכרך אחד אמ' להו אתו גופיכו
לא קפדיתו אהדדי הילכך לא מיחייב לשלומי
מדיליה כלום דאינהו קא פשעי כהדיהו איהו
לא קא פשע ובן הלכתא ובן שני כלום

מתני׳ המפקיד פירות אצל חברו אפי' בן אומרין

הדי זה לא יגע בהן רבן שמעון בן גמליאל אומ'
מכרם בפני בית דין מפני השב אבדה לבע
לבעלים אמ' רבה בר בר חנה אמ' ר' יוחנן
מחלוקת בכדי חסרונן אבל ביתר מכדי חסרון
חסרונן דברי הכל מוכרן בבית דין איתמר
רבה בר יעקב אמ' ר' יוחנן הלכה כר' שמעון בן
גמליאל ורבא אמ' רב נחמן הלכה כדברי חכמים
והלכתא כרב נחמן דבתרא הוא תנו רבנן
המפקיד אצל חברו פירות והרקיבו יין והחמיץ
שמן וחבאיש רבש והרבש הרי זה לא יגע בהן
דברי ר' מאיר וחכמים אומ' עושה להן תקנה
ומוכרן בבית דין וכשהוא מוכרן לאחרים ואין
מוכרן לעצמו כיצד נבאי צרכה
שאין להם עניים לחלק פורטין לאחרים ואין
פורטין לעצמן גבאי תמחוי שאין להן עניים
לחלק מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמן
חזינן להבואתא דאוקמו לחכמי דבריתא
כרבן שמעון בן גמליאל דמתניתין ואפקורי
מהלכתא משום רקא פסק רב נתן הלכה
כחכמים דמתניתין ואנן לא סבירא לן הכי
דהאי דקתני בבריתא לעניין יין והחמיץ שמן
והבאיש רבש והרבש ליתה במתניתין כל
עיקר והא אמרינן בגמרא דתקנת קנקנין
עליני דר' מאיר סבר להפסד מרובה דאינון
העירות ביתר מכרי חסרונן והאי יין והחמיץ
דבש שה הרבש ושמן והבאיש כיון דקם קם
ולא מיתוקף ביה פסידא הילכך לא יגע בהן
ואי משום הפסד הקנקנים הפסד הקנקנים
הפסד מועט הוא ולהפסד מועט לא חששו
ורבן העליני עליה סברי להפסד מועט נמי
חששו ומזכין ליה להאי יין שהחמיץ ושמן
שהבאיש ורבש שהרבש ואע"ג דקם ולא
מתוקף ביה פסידא משום תקנת קנקנים
דלא ליפסדן והא מילתא ליתא במתניתין
הילכך הלכה נמי כרבן דבריתא
גרסי' בנפחים אמ' רבן בר רב אדא אמ' ר'
יצחק מעשה באדם אחד שהפקיד ריאסיקא
מלאת חמץ אצל יוחנן חקוקה ונקבוי
עכברים והיה חמץ מכעבץ וייצא ובא ושאל
לר' שעה ראשונה אמ' לו המתן שניה אמ' לו

מת אישׁ פלוני נהרג אל ישיאו את אשתו ·
ואע"ג דקיימ"ל לך רבל מסיח לפי תומו הימוני
מהימן הני מילי במילתא דלא שיך בה אבד
במילתא דשיך בה עבידי לא חזקי שקריהו
רבנן אשה פיהם רבר שוא וימינם ימין שקר"

מתני' המביא גט בארץ ישראל וחלה
הרי זה משלחו ביד אחר שאין
ריבונו שיהא פקדונו ביר אחר · אמ' רב
כהנא חולה תנן · פשיטא חלה קתני מהו
דתימא הוא הדין דאע"ג דלא חלה והאי
דקתני חלה אורחא רמילתא קתני · קמ"ל
חלה רוקא · ישמי שאומ' הולך גט זה
לאשתי משלחו ביד אחר ואע"ג דלא חלה
את הולך גט זה לאשתי לא ישלחנו ביד
אחר שא אם כן חלה כרבנן רבריתא ·
ויש מי שאומ אפי' הולך גט זה לאשתי לא
ישלחנו ביד אחר שא אם חלה או נאנס כרבן
שמעון בן גמליאל רמסקנא דסתם מתניתי
כותיה ולא איכפת לן במחלוקת דברייתא
וכן היערת נוטה · פיס ואם אמ'
לו טול לי חפץ פלוני וכו · אמ' שמעון בן
לקיש כאן שנה ר' אין השואל רשאי להשאל
ואין השוכר רשאי להשכיר · אמ' לו ר'
יוחנן זו אפי' תיכוקות של בית רבן יורעין
אותה שא זימנין דאפי' ניטא נמי לא הוי
נעשה כאומר לו אל תגרשה שא נבית ו
וגרשה בעליה אל תגרשה שא בימין וגרשה
בשמאל רכולי עלמא היכא דאמ' ליה טול
לי ממנה חפץ פלוני ותן לה גט זה ושלח
השליח גט ביד אחר והלך אותו האחר
ונפקא איתתא לאפיה ויהבה לה חפץ והדר
שקלא מיניה ניטא כולי עלמא לא פליגי
רניטא מעליא הוא כי פליגי היכא דאמ' ליה
שקול מינה חפץ והדר הב לה ניטא ואזל
איתו והבלה ניטא והדר שקיל מינה חפץ
ר' יוחנן פסיל בו ומ"ל שכן בעלוחו רישׁ לקיש
מכשיר בשלוחו וכל שכן בו והלכתא כר'
יוחנן · **מתני'** המביא גט ממדינת
הים וחלה עושה ב"ד ומשלחו
ואומר לפניהם בפני נכתב ובפני נחתם
שא אומ שליח ב"ד אני · מדקתני אין
השליח האחרון ולא קתני אין השליח השני
שמע' מינה השליח השליח אם חלה משוי שליח
וכן ער כמה שלוחין · ומדקתני שליח
ב"ד אני שמעינן דכל חד מיניהו לא משוי
שליח שא בב"ד אמ' רבא ושליח בארץ ישר

עושה כמה שלוחין · פס פי שלא
בב"ד לפי שאינו צריך לומ' בפני נכתב ובפני
נחתם · אמ' רב אשי ואם מת ראשון בטלו
כלן אמ' בר רב אשי הא דאמ' אבא דקטנותא
ה"א שו מת בעל מידי משמא אית ליה בבלהו
בלחו מכח בעל קא אתו אי איתיה לבעל
איתנהו לכלהו ליתה לבעל ליתנהו לבלהו
אבל ראשון לא איכפת לן כין מת בין לא מת ·
והלכתא כמ"ר בר רב אשי · ההוא גברא
דשדר לה גיטה לרביתהו אמ' ליה שליח
לא ידענא לה אמ' ליה זיל הבייה ניהליה
לאבא בר מניומי דהוא ידע לה וליתבי לה
ניהלה אנא לא אשפחיה לאבא בר מניומי ·
יתיב ר' אבהו ול' חנינא בפני ול' יצחק
בעכא ויתיב רב ספרא גביהן אמרי ליה
מסור מילך קמן דירדן רכי אתי אבא בר
מניומי ניתביה ניהליה ואזיל וממטי לה
ניהלה אמ' להו רב ספרא קפחינהו רב ס
ספרא לתלתא סבי סמכי בטעותא אמ' רב
אשי מאי טעותא הכי קאמ' ליה אבא בר
מניומי ולא את · וכן הלכתא דשליח
שלא נתן לנירושין הוא ולא משוי שליח ·
ההוא גברא דשדר גיטא לרביתהו אמ' ליה
לשליח לא תיתביה ניהלה עד תלתין יומין
אתגים בנו תלתין יומין אתא לקמיה דרבא
אמ' ליה חלה טעמא מאי משום דאנים הא
נמי קא אנים אמ' ליה מסור מילך קמן ד
דלבתר תלתין יומין משוינן שליח ויהיבלה
ניהלה · אמרו ליה רבנן לרבא והא שליח
שלא נתן לנירושין הוא אמ' להו כיון דלבתר
תלתין יומין מנרש שליח שניתן לנרושין
הוא ד' ויחוש שמא פיס מי לא נתן תנן
מעכשו אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר
חדש ומת בתוך שנים עשר חדש הרי זה
גט והיינו בה ויחוש שמא כא ואמ' רבה בר
רב הונא הכי אמ' אבא מרי משמיה דרב
באומר נאמנת עלי לומ' שלא באתי איכסיף
איגלי מילתא דאריסה הואי · אמ' רבא
אם אמרו בנשואה · אמרו באריסה
אמ' רבא הא ודאי מיבעיא לי שליח כי משוי
שליח ב"ד בפני או אפי' שלא בפני ·
הדר פשטה כין בפני כין שלא בפני ·
שלחו מתם כין בפני כין שלא בפני ·
ההוא דאמ' להו אי לא אתינא ער תלתין
יומין ליהוי גיטא ואתא ופסקיה מברא זאמ'
חזו דאתאי חזו דאתאי אמ' שמואל לא שמיה

נהא שליח שלא
נתן לנירושין הוא
עיבסוק אמ' רבא

ישנן שינת עראי חוץ לסוכה · מאי טעמא
אמ' רבא לפי שאין קבע לשינה · אמ' רב
אסור לאדם לישן ביום יותר משינת הסוס וכמה
שינת הסוס שיתין נימי · אביי הוה נאים
כמיזל מעים נדיתא לבי כובי קדי עליה רב
יוסף ער מתי תעצל תשכב · מתני' ר
ישמעאל אומ' ארבע עשרה
סעודות חייב אדם לאכול בסוכה אחת ביום
ואחת בלילה · וחכמים אומ' אין לדבר קצבה
חוץ מלילי יום טוב הראשון כלבד ועוד אמ'
ר' ישמעאל כל מי שלא אכל בלילי יום טוב ה
הראשון ישלים בלילי יום טוב האחרון
וחכמים אומ' אין לדבר תשלומין ועל זה נאמ'
מעוות לא יוכל לתקון · וחכמים אומ' אין
לדבר קצבה חוץ מלילי יום טוב הראשון
דגמרי המשה עשר חמשה עשר מחג המצות
מה חג המצות לילה הראשון חובה רבית
בערב תאכלו מצות מכאן ואילך רשות אף
כאן לילה הראשון חובה מכאן ואילך רשות ·
תנא ר' ישמעאל בן יעקב אומ' אין יוצאין מסכה
לסוכה ואין עושין סוכה בחלו של מועד ·
וחכמים אומ' יוצאין מסכה לסוכה ועושין סכה
בחלו של מועד · ושוין שאם נפלה ג
שהוזר ובונה אותה בחלו של מועד · תניא
ר' ישמעאל אומ' כשם שאין אדם יוצא ביום טוב
הראשון של חג בלולבו של חברו רבית ולקחתם
לכם משלכם יצא אין אדם יוצא ידי חובתו
ביום טוב הראשון של חג בסוכתו של חבירו
רבית חג הסכות תעשה לך לך משלך ·
וחכמים אומ' אעפ"י שאמרו אין אדם יוצא
ביום טוב הראשון של חג בלולבו של חברו
אבל יוצא אדם ידי חובתו ביום טוב הראשון
של חג בסוכתו של חבירו רבית כל האזרח
בישראל ישבו בסכות מלמד שכל ישראל ראויין
לישב בסוכה אחת · מתני' מי שהיה
ראשו ורובו בסוכה ושלחנו ב
בתוך הבית בית שמאי פוסלין ובית הלל ב
מכשירין · אמרו בית הלל לבית שמאי וכו'
אמ' רב שמוש כר רב יצחק אמ' רב הונא הלכה
כריבה שתהא מחזקת ברי ראשו ורובו ו
ושולחנו אמ' ליה ר' אבא כמאן כבית שמאי
ושא כמאן · איכא דאמרי אמ' ליה ר' אבא
דאמ' לך מני בית שמאי הוא ולא תזוז מינה ·
מתקיף לה רב נחמן בר יצחק ממאי
דבסוכה קטנה פליגי דלמא בסוכה גדולה
פליגי בגון דיתיב אעיומא דמטללתא ושולחנו
כתוך הבית רבית שמאי סברי גזרינן שמא
ימשך אחר שולחנו ובית הלל סברי לא גזרינן
ודייקינן נמי דקתני מי שהיה ראשו ואסיקנא
רבתרתי פליגי בסוכה גדולה ופליגי ב
בסוכה קטנה והסורי מחסרא והכי קתני מי
שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית
בית שמאי אומ' לא יצא ובית הלל אומ' יצא
ושאינה מחזקת ראשו ורובו ושולחנו בית
שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין והלכה כבית
שמאי בתרוייהו · וכמה כדי ראשו ורובו ושלחנו
שבעה טפחים על שבעה טפחים ·
מתני' נשים ועבדים וקטנים פטורין מן
הסוכה · וקטן שאינו צריך לאמו
חייב בסוכה · מעשה וילדה כלתו של שמאי
הזקן ופרחת את המעזיבה וסכך על גבי המטה
בשביל קטן · היכי דמי קטן שאינו צריך ל
לאמו אמרי דבי ר' יאי כל שעתה ואין אמו
מקנחתו · ריש לקיש אמ' כל שניעור ואינו
קורא אימא אימא · מתני' כל שבעת הימים
עושה אדם את סוכתו קבע
ואת ביתו עראי · מנא הני מילי דתנו רבנן
בסוכות תשבו אין תשבו שלא כעין תדורו מכאן
אמרו היו לו כלים מעלין לסוכה אוכל ושותה
בסוכה ומשכן בסוכה והני מילי למגרס אבל
לעיוני בסברא בר ממטללתא · אמ' רבה
מאני משתיא כמטללתא מאני מכלא בר
ממטללתא שרתא אמרי לה במטללתא
ואמרי לה בר ממטללתא ולא פליגי הא
בסוכה גדולה הא בסוכה קטנה · ירדו גשמים
מאימתי מותר לפנות משתסרח המקפה ·
תנא משתסרח המקפה של גריסין
משלו למה הדבר דומה לעבד שבא למזוג
כוס לרבו והתך קיתון על פניו · אביי הוה
יתיב קמיה דרב יוסף במטללתא נשא זיקא
וקא מייתי עבוותא אמ' לחו רב יוסף פנו לי
מנאי · אמ' ליה אביי והא אנן תנן משתסרח
המקפה אמ' ליה לדידי כמי שתסרח המקפה
דמי לי · תנו רבנן היה אוכל בסוכה וירדו
גשמים וירד אין מטריחין אותו לעלות עד
שיגמור סעודתו · מי שהיה ישן בסוכה
וירדו גשמים וירד אין מטריחין אותו לעלות
עד שיאור משיעלה עמוד השחר · משלו
למה הדבר דומה וכו' · איבעיא להו מי שפך
למי · תשמ"ר תניא ושפך לו רבו קיתון על פניו
כלום אי אפשי בשמושך ·
סליק פירקא ·

מאכילתו שאינו מעושר ומשמשתו נדרה
ולא קיימה לה חלה ונודרת ואינה מקיימת
ואי זו היא דת יהודית יוצאה וראשה פרוע
וטווה בשוק ומדברת עם כל האדם · אבא
שאול אומ אף המקללת יולדיו בפניו ר טרפון
אומ אף הקולנית ואי זו היא קולנית כל שהיא
מדברת בתוך ביתה ושכיניה שומעין את
קולה · מאכילתו שאינו מעושר · היכי
דמי אי דידע גפרוש ואי דלא ידע ממאי ידע
לא צריכא דאמ ליה בעלוני טהרי לי ארד
הברי ואזל שיילי ואשתכח שיקרא ·
ומשמתינן נדה · היכי דמי אי דידע גיפרוש
ואי דלא ידע נסמוך עלילה דאמ רב חיננא
בר רב כהנא אמ שמוא מנין לנדה שסופה
לעצמה שנא וספרה לה לעצמה דאמרה
ליה בעלוני טהרי לי את הפתם אזל שיילי
ואשתכח שיקרא ואיבעי אימא כדרב יהודה
דאמ רב יהודה הוחזקה נדה בשכנותיה
בעלה ליקח עליה משום · וחלה נמי כגון
דאמרית ליה בעלוני תקן לי את העיסה ואזל
שיילי ואשתכח שקרא · ונודרת ואינה
מקיימת דאמ מר בעון נדרים בנים מתים ·
אי זו היא דת יהודית · יוצאה וראשה פרוע
ראשה פרוע דאוריתא היא דכתי ופרע את
ראש האשה · ותנא דבי ר ישמעאל אדהדר
לבגנות ישראל שלא יצאו במצרים בפרוע ראש ·
אמ רב יהודה אמ שמוא בקלתה דאוריתא
קלתא שניר רמי · דת יהודית אפי קלתה
נמי אסיר · אמ ר אסי אמ ר יוחנן קלתה אין
בה משום פרוע ראש אמ אבי ואיתימא רב
פנא מחיצר לחיצר ודרך מבוי · ירושל
חיצר שהרבים בוקעין בו הרי הוא כמבוי
שאין הרבים בוקעין בו הרי הוא כחיצר ·
וטווה בשוק אמ רב יהודה אמ שמוא כמראה
זרועתיה לבני אדם · אמ רב חסדא אמ
אביתי בטווה ויד כנגד עינה ומדברת עם
כל אדם · אמ רב יהודה אמ שמואל
במשחקת עם הבחורים · אבא שאול אומ
אף המקללת יולדיו בפניו · אמ רב יהודה
אמ שומוא במקללת יולדיו בפני מילדיו
כדתני שמואל דתניא אשר הולדת אחריהם ·
אמ רבא לא תימא דליה בריא אריא דמכיך
ולבריה לא כגון דאמרה ליכליה אריא למכא
באפי בריה · ר טרפון אומ אף הקולנית ·
אמ רב יהודה אמ שמוא במשמעת קולה על
ידי תשמיש כגון דתבעיה ליה בפה ·

גרסינן בסוטה גבי ארוסה איבעיא להו היעבות
על דת צריכה התראה להפסידה כתובתה
או לא ואסיקנא צריכה · ירוש
תמן תנינן נשים שאמ יוצאות בלא כתובה
צריכות התראה ואם לא התרה בהן יוציא
ויתן כתובה · ולא מנה מאתים שלא אפלו
כתובה של שלף דינר מאברית הכל ונוטלת
בליות שבפניה ויוצאה " מתני׳
המקדש את האשה על
מנת שאין עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים
תצא שלא בכתובה על מנת שאין בה מומין
ונמצאו בה מומין אינה מקודשת
בגסה סתם ונמצאו עליה מומין תצא שלא
בכתובה שכל המומין העוסלין בכהנים ג
עוסלין בנשים · בגסה סתם ונמצאו
עליה נדרים תצא של כתובה · כתובה
הוא דלא בעיא הא גיטא בעיא מאי שנא כ
כתובה דלא בעיא דאמ אי איעשי באשה ג
נדרנית גט נמי לא תבעי אמ רבה גר גט
מדבריהם וקן אמ רב חסדא גט מדבריהם ·
רבא אמ תנא מעוקי מפקא ליה גבי כ
ממונא לקולא גבי איסורא לחומרא ·
אמ ר יוחנן אמ ר שמעון בן יהוצדק באו
נדרים אמרו שלא תאכל בשר ושלא תשתה
יין ושלא תתקשט בכנדי צבעונין ודוקא
נדרים גו שישבהן עינוי נפש דקנדי נהו
אנשי אבל נדרים שאין בהן עינוי נפש ולא
קנדי נהוא אינשי אינה יוצאה שלא בכתובה
ואע דקנדיד בהו איהו מיין דלא קנדי בהו
אינשי אינה קנדידה קנדידא · אתמר קדשה
על תנאי וכנסה סתם רב אמ צריכה הימנו
גט ושמוא אמ אינה צריכה הימנו גט ·
והאי שמעתא צריכין לפרושי משום דחזינן
כמה מרבואתא דשקלו וטרו בעיבורשה ולא
סליקו לחד מיניהו מהו דאיכא מיניהו מאן
דעריש טעמא שתי נשים בנין שקדש שתי
נשים אחת על תנאי ואחת שלא על תנאי
וטעה ביניהו הוי קדושי על תנאי והי מיניהו
הוי קדושי קדושין נמורין וכנס את שהיו
קדושיה על תנאי סתם ולא דק מי איתיה
לתנאיה או לא בהא אמרי מידע ידעו דיר
ליה שקדש על אחת על תנאי והוה ליה למידק
ולא דק מר סבר מנו דלא דק אחליה לתנאי
וכו · והאמ בטעות אשה אחת כגון שתי
נשים שיש בדבר ספק בין שתי המדות והוה
ליה למידק ולא דק כמה יש בין שתי נשים

מאי טעמא עבד הכי אמ' ליה לא הוה ידע
ידענא השתא נמי נזבנה ניהליה מר אמ'
ליה זבוני לא מזבנינא ליה ארעא קמיתא
היא לי ולא מסמנא מילתא דאמ' מר המוכר
נכסיו הראשונים אינו רואה סימן ברכה אי
בעי במתנה נשקליה רב גדל לא נחית לה
רבת ושוא מתנות יחיה לא מר נחית
לה ולא מר נחית לה ומתקריא ארעא דרבנן

מתני' וכן האומ' לאשה התקדשי לי
לאחר שלשים יום וכא אחר
וקדשה בתוך שלשים יום מקודשת לשני
לא כא אחר וקדשה בתוך שלשים יום מהו
רב ושמואל דאמ' תרויהו מקודשת ואעפ"י
שנתאכלו המעות רבי יהבינהו להו בתורת
קדושין יהבינהו להו לא כא אחר והזרה
בה מהו ר' יוחנן אמ' חוזרת וריש לקיש אמ'
אינה חוזרת ר' יוחנן אמ' חוזרת אתי דבור
ומבטל דבור ריש לקיש אמ' אינה חוזרת לא
אתי דבור ומבטל דיבור רב זביד מתני
לה להאי שמעתא אהא וכן היא שנתנדו
רשות לשלוחה לקדשה והלכה היא וקדשה
את עצמה אם שלה קדמו קדושיה קדושין
ואם של שלוחה קדמו קדושיו קדושין לא
קדשה עצמה וחזרה בה מהו כלום וחזרה
בה ועדין לא קדשה שלוחה ר' יוחנן אמ'
חוזרת אתי דבור ומבטל דבור וריש לקיש
אמ' אינה חוזרת היא אתי דבור ומבטל דבור
והלכתא כותיה דר' יוחנן יאני בקמיתא

עיסה מקודשת לשני

אמ' רב מקודשת לשני לעולם ושמואל אמ'
מקודשת לשני עד שלשים יום לאחר
שלשים יום פקעי קדושי שני וגמרו קדושי
ראשון והלכתא כרב האומ' לאשה הרי
את מקודשת לי מעכשיו ולאחר שלשים יום
וכא אחר וקדשה בתוך שלשים יום מקודשת
ואינה מקודשת אמ' רב מקודשת ואינה
מקודשת לעולם ולא פקעי קדושי שני כבנט
ושמואל אמ' מקודשת ואינה מקודשת עד
שלשים יום לאחר שלשים יום פקעי קדושי
שני וגמרו קדושי ראשון וקיימ"ל כרב

מתני' האומ' לאשה הרי את מקודשת
לי על מנת שאתן לך מאתים
זוז הרי זו מקודשת וייתן על מנת שאתן לך
מכאן ועד שלשים יום נתן לה בתוך שלשים
יום מקודשת ואם לאו אינה מקודשת על
מנת שיש לי מאתים זוז הרי זו מקודשת יש

לי על מנת שאראך מאתים זוז הרי זו מקודשת
ויראנה הראה על השלחן אינה מקודשת
איתמר רב הונא אמ' והוא יתן ורב יהודה אמ'
לכשיתן מאי בינייהו איכא בינייהו שנפשטה ידיה
וקבלה קדושין מאחר לרב הונא לא תפסי
בה קדושין ולרב יהודה תפסי והלכתא
כרב הונא דקיימ"ל כל האומ' על מנת כאומ'
מעכשיו דמי על מנת שיש לי מאתים זוז
הרי זו מקודשת ויש לו וניחוש שמא יש
לו ועיד תניא חיישינן שמא יש לו לא קשיא
הא בקדושי ודאי הא בקדושי ספק על
מנת שאראך מאתים זוז הרי זו מקודשת
ויראנה הראה עם השולחני אינה מקודשת
תנא לא נתכוונה לו שלא לראות משלו
תשיטא לא צריכא דאקיט זוזי בעסקא
גרסי' בפרק האומר לאשה הרי את מקודשת
לי על מנת שאין לי עלי שאר כסות ועונה הרי
זו מקודשת ותנאו בטל דברי ר' מאיר ר' יהודה
אומ' ברבר של ממין תנאו קיים ואיתמר
בפרק הזהב **מתני'** ר' מאיר אומר
כל תנאי שאינו כתנאי בני גד
ובני ראובן אינו תנאי שנא ויאמר משה אליהם
אם יעברו בני גד ובני ראובן אתכם וכו
המקדש את האשה ואמ' סבור הייתי שהיא
כוהנת והרי היא לויה והרי היא כוהנת
עניה והרי היא עשירה עשירה והרי היא עניה
הרי זו מקודשת מפני שלא הטעתו על
מנת שאדכר עליך לשלטון ואעשה עמך
כפועל דבר עליה לעלטון ועשה עמה כ
כפועל מקודשת ואם לאו אינה מקודשת
אמ' ריש לקיש והוא שנתן לה שוה פרוטה
משלו אבל בשבר לא מאי טעמ' משום דשנה
לשכירות מתחלה ועד סוף והויא ליה כמליה
והמקדש במליה אינה מקודשת

מתני' על מנת שיראצה אבא ראצה האב
מקודשת ואם לאו אינה מקודשת
מת האב הרי זו מקודשת מת הבן מלמדין
את האב שיאמר איני רוצה קדשתי את
בתי ואיני יודע למי קדשתיה וכא אחר ואמ'
אני קדשתיה נאמן זה אומ אני קדשתיה וזה
אומ אני קדשתיה שניהם נותנין גט ואם רצו
אחד נותן גט ואחר כונס אמ' רב נאמן
ליתן גט ואינו נאמן לכנוס נאמן ליתן גט ואין
אדם חוטא ולא לו ואינו נאמן לכנוס אימר
יצרו תקפו ורב אסי אמ' אף נאמן לכנוס
ומודה רב אסי באומרת נתקדשתי ואינו

כפל כעין שנגב והיינו דקאמ' רבא טלאים
כפל מעיקרא המים עכשיו אבל תשלומי
ארבעה וחמשה אינו משלם כי' שנא' דאמ'
ר' שנא' גנב טלה ונעשה איל עגל ונעשה
שור נעשה שנוי בידיו וקנאו טבח ומכר
שלו הוא טובח ושלו הוא מוכר והלכתא
כותיה דאמרינן לקמן כל הגזלנין משלמין
בשעת הגזלה כל לאיתויי מאי לאיתויי הא
ר' שנא' וכו' איתמר המוכר לפני
יאוש רב נחמן אמ' חייב ורב ששת אמ' פטור
רב נחמן אמ' חייב אי מכרו אמ' רחמנא לא
שנא לפני יאוש ולא שנא לאחר יאוש ורב
ששת אמ' פטור חיובא לאחר יאוש הוא
דאהנו מעשיו דקניה לוקח אבל לפני י"א
יאוש דלא אהנו מעשיו דלא קניה לוקח
פטור וקא אמ' יוחנן חיובא בין לפני יאוש
בין לאחר יאוש וקימא לן כריב נחמן חדא
דהלכתא כוותיה בריני ועוד הא ר' יוחנן
קאי כוותיה אמ' יוחנן גיד ולא נתיאשו
הבעלים שפיקר אינן יכולין להקדיש לפי
שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו דאמ'
קרא ואישכי יקדיש את ביתו קודש לה' מה
ביתו ברשותו אף כל ברשותו אמרי
נהרדעי לא כתבינן אורכתא אמטלטלי
דכיון דמיחזי כי שיקרא אבל לא בעריה
כתבינן היכי דמי אורכתא א"ל
אמטלטלי דכפריה לא מהניא ליה ולא
מידי ולית ליה רשותא לאשבועי ולא
ליאשתעויי דינא בהדייה כלל ולא כתבינן
דקימ' לן בנהרדעי ואמרי נהרדעי כל
אורכתא דלא כתיב בה זיל דין ודבי והגעיק
לנעשך ליית בה משמא מאי טעמ' משום
דאמ' ליה האיך לאו בעל דברים דידי את
אמ' אביי ואי כתיב בה למחיצה ולרביע
מנו דמישתעי לנעלנא משתעי לכולהו
אמ' אמימר ואי תימא לא מצקיק מיכיר
רב אשי אמ' מדכתיב ליה כל דמתענית מן
דינא קבלית עילאי שליחא שויא ואיכא
דאמרי שותבא שויה למאי נפקא מינה
למיתבעם עלנא ואיתמר משמיה דמר
רב יהודאי גאון דכל דאמ' קימא לן דשליחא
שויה הילכך איבעי לבטולי שליחותיה
ולאורוכי אינש אחרינא מיבי למעבד הכי
מתני' נגב על פי שנים וטבח ומכר
על פיהם או על פי שנים אחרים
משלם ארבעה וחמשה נגב ומכר בשבת
נגב ומכר לעכו"ם נגב וטבח ומכר ביום הכפורים
נגב משל אביו וטבח ומכר ואחר כך מת
אביו נגב וטבח ואחר כך הקדיש משלם
תשלומי ארבעה וחמשה נגב וטבח לדעתו
או לכלבים השוחט ונמצא טרפה השוחט
חולין בעזרה משלם תשלומי ארבע וחמשה
ר' שמעון פוטר בשני לו נגב וטבח ביום
הכפורים משלם תשלומי ארבעה וחמשה
אמאי נהי דקטלא ליכא מלקות מיהא איכא
הא קימא לן דאין לוקה ומשלם אמרו ג'
משמא דר' יוחנן בטובח על ידי אחר וכי זה
חוטא וזה מתחייב אמ' רבא שאני הכא דאמ'
קרא וטבחו או מכרו מה מכירה על ידי
אחר אף טביחה על ידי אחר רבי ר' ישמעאל
תנא או לרבות את השליח רבי חזקיה
תנא תחת לרבות את השליח בעא
מיניה רבא מרב נחמן נגב שור של שני
שותפין וטבחו והודה לאחד מהן מהו
חמשה בקר אמ' רחמנא ולא חמשה חצאי
בקר או דילמא חמשה בקר אמ' רחמנא
ואפי' חמשה חצאי בקר ונשטו ליה חמשה
בקר אמ' רחמנא ואפי' חמשה חצאי בקר
מתני' נגב על פי שנים וטבח ומכר
על פיהם ומצאו זוממין
משלמין לו את הכל נגב על פי שנים וטבח
ומכר על פי שנים אחרים ושוה נמצאו
זוממין הראשונים משלמין תשלומי כפל
והאחרונים משלמין תשלומי שלשה נמצאו
האחרונים זוממין הוא משלם תשלומי ג'
כפל והן משלמין תשלומי ארבעה שלשה
אחר מן האחרונים זומם בטלה עדותן
שניה אחר מן הראשונים זומם בטלה כל
העדיות שאם אין גנבה אין טביחה אין מכי'
מכירה איתמר עד זומם אביי אמ'
למעריץ הוא נפסל ורבא אמ' מיכן ולהבא
הוא נפסל אביי אמ' למעריץ הוא נפסל
מעידנא דאשתיד הוה ליה רשע והתורה
אמרה אל תשת רשע עד ליזיל למעריץ
מעידנא דאשתיד בכי דינא ויש מעידין
מעידנא דחתם בשטרא וליתיה להאי
עיזושא משום דלא הוי זומם ולא עד
שיזום בעצמו בריתנן אין העדים נעשין
זוממין עד שיזומו בעצמן כגון דאישתמ
חתמות ידיה בשטרא דזמנית פתי בעשרה
בניסן שנת כך וכך במקום פלו ואתו שהדי
ואשהידו דההוא יומא הוה שהדא

ירו
43

אבל עושין כרי טפולה לא תמכור שעדין נכוד
בית אביה קים מתני׳ המוציא הוציאו
על נכסי אשתו הוציא הרבה
ואבל קימעא וכל הרבה מה שהוציא
הוציא ומה שאכל אכל הוציא ולא אכל ישבע
כמה הוציא ויטול וכמה קימעא אמ׳ רב
אסי אני נרונרית אחת והוא שאכלה דרך
כבוד לא אכלה דרך כבוד מאי אמ׳ רבא בגליגי
בה תרי אמוראי במערבא חד אמ׳ בבאי סרי
וחד אמ׳ ככדי דיעבד אמרי דייני דפום
בדיתא עבד רב יהודה עיבדא בחביליו זמורות
וכן הלכתא אמ׳ ר׳ יעקב אמ׳ רב חסדא
המוציא הוצאות על נכסי אשתו קטנה כמוציא
על נכסי אחר ברשות דמי מאי טעמא
עביד רבנן תקנתא כי היכי דלא נפסדינהו
הא אתתא דנפלו לה ארבע מאה זוזי כי
חזאי אזל גברא אפיק שית מאה ואייתי ארבע
מאה בהדי דקא אתי אעטריך לי זוזי אפיק
מיניהו אתא לקמיה דר׳ אמי אמ׳ להו מה
שהוציא הוציא ומה שאכל אכל אמרי ליה
רבנן הני מילי דקא אכיל פירא האי קרעא קא
אכיל והוצאה היא אם כן היה ליה היוצא ולא
אכל ישבע כמה הוציא ויטול אמ׳ רב אשי
והוא שהיה השבח כנגד ההוצאה למאי
הלכתא אמ׳ אביי שאם היה השבח יתר על
ההוצאה נוטל הוצאה בלא שבועה אמ׳ ליה
רבא אם כן אתי לאערומי שא אמ׳ רבא שאם
היתה הוצאה יתירה על השבח אין לו אלא
היוצאה שיעור שבח ובשבועה מתני׳
נכסי מלוג אבל כנכסי צאן ברזל כל שבח
ששבחו נכסים בין מחמת הוצאה בין שלא
מחמת הוצאה דבעל הוי כרתנן אם מתו
מתו לו ואם הותירו הותירו לו ואמרי נמי
בגמ׳ אמ׳ רב יהודה הכניסה לו שני כלים בשוה
זוז ושבחו ועמדו על שני שלשים זוז אחד
נוטלתו ואחד נותן דמים ונוטלתו משום
שבח בית אביה מסתברא לן כמתניתין
דקתני מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל
בשהבעל רוצה לגרשה היא אבל כמורדת
על בעלה בין אכל בין לא אכל ישבע כמה
הוציא ויטול ולא יהא שא מתנה הוא דיהב
לה הא אמרי כי אקני לה אדעתא למיקם
קמיה אבל אדעתא למשקל ומיפק לא אקני
לה הלכך בין אכל בין לא אכל ישבע
כמה הוציא ויטול והוא שהיתה הוצאה יתירה
על השבח אבל הוצאה יתירה על השבח אין

לו לא הוצאה כשיעור שבח ובשבועה כדאמ׳
רבא איבעיא להו בעל שהוריד אריסין
מתחתיו מהו אדעתא דארעא נחות וארעא
לאריסי קיימא או דילמא אדעתא דארעא נחות
וארעא לאריסי קיימא או דילמא אדעתא
דבעל נחות אסתלוקי ליה בעל איסתלוקי להו
עירות ואסיקנא אמ׳ רב הונא בריה דרב יהוש
יהושע חזינן אי בעל אריס הוא אסתלוק ליה
בעל אסתלוקי להו כלהו ואי בעל לאו אריס
הוא ארעא לאריסי קיימא איבעיא להו
בעל שמכר קרקע לעירות מאי מי אמרינן
מאי רקני ליה אקנו או דילמא כי תקינו רבנן
משום רוח ביתא אבל לזבוני לא יהודה ני׳
מימר אמ׳ משמיה דרבא מה שעשה עשוי
רב נחמן משמיה דרבא אמ׳ לא עשה ולא כלום
אמ׳ רב פפא הא דיהודה בר מרימר לאו
בעדי איתמר שא מכללא איתמר דיהודה א
אתתא רעיילא ליה לגבריא תריתי אמיתא
אזל גברא נסיב איתתא אחריתי עיילל לה
חד מיניהו אתת לקמיה דרבא צווחא צוחא
ולא אשגח בה מאן דחזא סברי מה שעשה
עשוי ולא היה משום ריוח ביתא הוא והא קא
רוח דהא איכא אחריתי והלכתא בעל
שמכר קרקע לעירות לא עשה מיום מאי
טעמא אמ׳ אביי היישינן שמא תכסוף רבא אמ
משום רוח ביתא מאי ביניהו איכא בינייהו
ארעא דמקנצא למתא אי נמי בעל אריס
הוא הא נמי זוזי נקא עביד טהו עסקא והלכתא
נרבא מתני׳ שומרת יבם שנפלו לה
נכסים מודים ב״ש וב״ה
שהיא מוכרת ונותנת וקיים מתה מה יעשה
בכתובתה ובנכסים והיוצאין עמה ב״ש אומ׳
יחלקו יורשי הבעל עם יורשי האב ובית הלל
אומ׳ נכסין בחזקתן כתובה בחזקת יורשי
הבעל ונכסין הנכנסין והיוצאין עמה בחזקת
יורשי האב איבעיא להו שומרת יבם
שמתה מי קובעין יורשי הבעל קברי לה
דהא ירשי כתובתה או דילמא יורשי האב
קברי לה דקא ירתי נכסין הנכנסים והיוצאין
עמה אמ׳ רב עמרם תא שמע דתניא
שומרת יבם שמתה יורשי הבעל חייבין
בקבורתה אמ׳ אביי אף אנן נמי תנינא
אלמנה נזונת מנכסי יתומים ומעשה יהיה
שלהן ואין חייבין בקבורתה יורשיה יורשי
כתובתה וחייבין בקבורתה אי זו היא אלמנה
שיש לה שני יורשין הוי אומ׳ זו שומרת יבם

כל היום כולו · פשיטא מהו דתימא כיון
דבשבתא לא נפיק במעלי שבתא נמי לא נפיק
והאי כחמשא בשבתא נפיק לישתרי ליה
למעבד תרי יומי קמ"ל זימנין דמשכרא שייכתא.
ומקרי ונפיק · מתני׳ אבות מלאכות
ארבעים חסר אחת הזורע ור
והחורש והקוצר וכו׳ · תניא חזורע והזומר
והנוטע והמבריך והמרכיב כולן מלאכה אחת
הן · אמ׳ רב יוסף האי מאן דקטיל אספסתא
בשבתא חייב שתים אחת משום קוצר ואחת
משום נוטע · אמ׳ אביי האי מאי דקניב ס
סלקא חייב שתים אחת משום קוצר ואחרת
משום נוטע · תנא החורש והחופר והחורץ
כולן מלאכה אחת הן · אמ׳ רב ששת היתה
לו גבשושית ונטלה בבית חייב משום בונה
ובשדה חייב משום חורש · אמ׳ אביי היתה
לו גומא וסתמא בבית חייב משום בונה ובשדה
חייב משום חורש · אמ׳ אביי החופר גומא
בשבת ואינו צריך לא לעפרה פטור עליה
ואני לו יהודה דאמ׳ כל מלאכה שאינה צ
צריכה לגופה חייב עליה הני מילי מתקן אבל
האי מקלקל הוא · תנא הקוצר והבוסר
והגודר והמוסק והאורה כולן מלאכה אחת
הן · אמ׳ רב פפא האי מאן דשרא פיסא ל
לדיקלא ואתי תמרי חייב שתים אחת משום
תולש ואחת משום מפרק אמ׳ רב אשי אין
דרך תלישה בכך ואין דרך פריקא בכך ·
והמעמר · אמ׳ רב פפא האי מאן דמכנף ס
מלחא ממלחתא חייב משום מעמר אביי אמ׳
אין עמור אלא בגדולי קרקע · והרש · אמ׳
אביי תנא הרש והמנפץ והמכנף כולן משום
מלאכת אחת הן · והזורר והבורר והטוחן ·
תנו רבנן היו לפנינו שני מיני אוכלין בורר ו
ואוכל בורר ומניח ולא יברור ואם בירר חייב
חטאת · מאי קאמ׳ אמ׳ אביי הכי קאמ׳ בורר
ואוכל לשתר בורר ומניח לאלתר ולבו ביום
לא יברור ואם בירר נעשה כבורר לאוצר וחייב
חטאת · אמרוה קמיה דרבה ואמ׳ לה
שפיר קאמ׳ נרמני · היו לפנינו שני מיני אוכלין
ובירר ואכל ובירר והניח רב אשי מתני חייב
ור׳ ירמיה מדפתי מתני פטור והא רב אשי ס
מתני חייב לא קשיא כאן בקנון ובתמחוי כאן
בנפה וכברה · אמ׳ חזקיה הבורר תורמוסין
מתוך עפולת שלהן חייב חטאת לימא קסבר
חזקיה אוכל מתוך עפולת אסור לא שני תרמים
דשלקי לה שבעה זמני בקדרה ואי לא שקלי

מינה עפולת מסרח וכעפולת בתוך אוכל
דמי ולסכי חייב · והטוחן · אמ׳ רב פפא האי
מאן דפרים סלקא בשבתא חייב משום טוחן
אמ׳ רב מנשי האי מאן דסלית סלתי חייב משום
טוחן אמ׳ רב אשי ואי קפיד אמשחתא חייב ס
משום מחתך · עי׳ דסלית סילתי טן עיבי ד
דקלים שעמדין שיבי שיבי בנימין נימין וכ
וכשמפרק אותן הנימין יוצא מביניהן כגון קמח
רק ומתוך כך נחשב כמי טוחן · והלש והאופה
אמ׳ רב אדא בר רב עיירא האי מאן דשלא ס
סיכתא לאתונא חייב משום מבשל · עי׳
סיכתא כלי בהמה דקיקין · אמ׳ רבה בר רב
הונא האי מאן דארתח כופרא חייב משום מבשל ·
הגוזז העמר המלבנו המנפצו והטובען
והטווהו · תנו רבנן התולש הכנף והקוטמו
והמורטו חייב שלש חטאות · והקושר והמתיר
והתופר שתי תפירות · והא לא קימא
אמ׳ רבא ברבי חנא אמ׳ ר׳ יוחנן והוא שקשרן ·
והקורע על מנת לתפור שתי תפירות רבא
ור׳ זירא דאמרי תריהו שפן יריעה שנפל בה
דרנא קורעין אותה ותופרין אותה · אמ׳ רב
זוטרא בר טוביה אמ׳ רב חמותה חוט של ת
תפירה בשבת חייב חטאת · והלמד דבר
מן המנגש חייב מיתה · והיודע לחשב כתקופות
ומזלות ואינו חושב אסור לספר הימנו ·
העבר עבי השזחטו והמפשיטו והמעבדו וה
והמולחו · היינו מעבר היינו מולח ר׳ יוחנן
ורישא לקיש דאמרי תרוייהו אפיק חדא מינייהו
ועייל שרטוטו · והמוחקו אמ׳ ר׳ אחא בר חנינא
השוה בין העמודים חייב משום ממחק · אמ׳ ר
חייא בר אבא שלשה דברים סח לי ר׳ אסי משמיה
דר׳ יהושע בן לוי המגרר ראשי כלונסות חייב
משום מחתך והממרח רטיה בשבת חייב משום
ממחק · והמסתת את האבן בשבת חייב
משום מכה בפטיש · אמ׳ שמעון בן אסינא
אמ׳ רישי לקיש היצר בכלי צורה והמנפח ק
בכלי זכוכית חייב משום מכה בפטיש והני מילי
דקניד עליהו · והאי מאן דשקיל חוטא ס
מגלימא חייב משום מכה בפטיש והני מילי
דקניד עליהו · והכותב שתי אותיות והמוחק
על מנת לכתוב שתי אותיות · תנו רבנן כתב
את אחת גדולה ויש במקומה כדי לכתוב שתים
פטור · מחק את אחת גדולה ויש במקומה
כדי לכתוב שתים חייב · אמ׳ ר מנחם בר יוסי
זה חומר במוחק מבכותב · הבונה והסותר
והמכבה והמבעיר וכו׳ · רבה ור׳ זירא דאמרי

הלכתא · מזגו לו כוס שלישי מברך על
מזונו רביעי גומר עליו את ההלל ואומר
עליו ברכת השיר · בין חכוסות הללו
אם רצה לשתות ישתה בין שלישי לרביעי
לא ישתה · ירושלמי למה כדי שלא
ישתכר כבר משיכר הוא מה בין יין שבתוך
המזון ליין שלאחר המזון יין שלאחר המזון
משכר שבתוך המזון לא משכר · אמ׳ ליה
רבינא לרבא שמעת מינה ברכה טעונה
כוס אמ׳ ליה ארבעה כסי תקינו רבנן דרך
חירות הואיל ואיכא כל חד וחד נעביד ביה
מצוה · רביעי גומר עליו את ההלל ואומר
עליו ברכת השיר · מאי ברכת השיר רב
יהודה אמ׳ יהללוך וי׳ יחנן אמ׳ נשמת כל
חי · תנו רבנן חמשי אומ׳ עליו הלל הגדול
הכרי ר׳ טרפון וישראל אומ׳ רועי לא אחסר ·
מהיכן הלל הגדול אמ׳ רב יהודה מהודו עד
על נהרות בבל רב אחא בר יעקב אמ׳ מכי יעקב
בחר לו יה ער על נהרות בבל · ומנהגא
דעלמא כרב יהודה כתרויהו ברכת השיר
ובהלל הגדול · **מתני׳** אין מפטירין
אחר הפסח אפיקומן
ישנו מקיצתן יאכלו וכלן לא יאכלו ר׳ יוסי
אומ׳ נתנמנמו יאכלו נרדמו לא יאכלו מאי
אפיקומן אמ׳ רב שלא יעקרו מחבורה לחבורה
ושמואל אמ׳ כנגן ארדיאלי וניזלא לאכא חנניה
בן שילא ור׳ יוחנן אמרי כנגן קליות תמרים
ואגוזים תניא כותיה דר׳ יוחנן אין מפטירין
אחר הפסח אפיקומן כנגן תמרים קליות
ואגוזים · אמ׳ רב יוסף אמ׳ רב יהודה אמ׳
שמואל אין מפטירין אחר מצה אפיקומן מר
זוטרא מתני הכי אמ׳ רב יוסף אמ׳ רב יהודה
אמ׳ שמואל אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן
אבל לאחר מצה מפטירין מסתברא
דלישנא קמא אליבא דגמרא הוא דלישנא
בתרא אליבא דמר זוטרא הוא הילכך עבדינן
כלישנא קמא דהיא אליבא דגמרא והכי נהוג
עלמא כלישנא קמא בתר דאכלי כל מגדני
ומיני לציירי אכלין בסוף כזית מצה דמנטרא
ולא טעמי לבתר הכי כלום כרמכסא דברכת
המזון וכסא דהלילא ומאן דצחי ליה
רשותא למשתי שא מיא אבל חמרא לא
והיכא דליתיה כלה סעודתא ממצה
דמנטרא שא מזית בלחוד דמנטר הוא
דאית ליה אכיל ברישא מהאיך דלא מנטר
ומברך עליה המוציא ולבסוף מברך על

כשנה תשוב שנה וכי בעו שלשים יום לקליטה
וברין הוא דלבעי שלשים ואחד יום שלא דקא סבר
ר׳ מאיר יום שלשים עולה לאן ולכאן · ותניא
אידך אין נוטעין ואין מבריכין ואין מרכיבין ערב
שביעית פחות שלשים יום לפני ראש השנה ואם
נטע והבריך והרכיב יעקר ר׳ יהודה אומ׳ כל
הרכבה שאינה קולטת לשלשה ימים שוב אינה
קולטת ר׳ יוסי ור׳ שמעון אומ׳ שתי שבתות ·
אמ׳ רב נחמן אמ׳ רבה בר אבוה לדברי האומר
שלשים צריך שלשים ושלשים לדברי האומר שתי
שבתות צריך שתי שבתות ושלשים · ובפרק
בפרק הערל אמרי בי רב משמיה דרב הלכה
כר׳ יוסי באנדרונינוס והרכבה ואמרי כהרכבה
מה לי אמ׳ שמואל תשמע דאמ׳ ליה שמואל לרב ענן
תני כמאן דאמ׳ שלשה ושלשים והא מלתא
אסורה היא והלכתא כרב באיסורי · תניא ·
שועזר אומ׳ בתשרי נברא העולם בתשרי נולדו
אבות בתשרי מתו אבות בפסח נולד יצחק בראש
השנה נפקדה שרה רחל ואנה בראש השנה יצא
יוסף מבית האסורין בראש השנה נגלה עבודה
מאבותינו ממצרים בניסן נגאלו ובניסן עתידין
להגאל ר׳ יהושע אומ׳ וכו׳ · תנא לירקות ולמעשרות
ולנדרים · למאי הלכתא לנדתניא המוכר
הנאה מחבירו לשנה מונה שנים עשר חדש
מיום ליום ואם אמ׳ לשנה זו אפי׳ לא עמד אלא
בעשרים ושבעה לחדש אחרון כיון שהגיע באחד
בתשרי עלתה לו שנה ואפי׳ למאן דאמ׳ יום אחד
בשנה אינו חשוב שנה הכא לענייה נפשיה
קניל עליה והא איעטר · ואימא ניסן בנדרים
הלך אחר לשון בני אדם · **מתני׳**
בארבעה פרקים העולם
נדון בפסח על התבואה · בעצרת על פירות
האילן בראש השנה עוברין כל באי עולם לפנינו
כבני מרון שנא היוצר יחד לבם המבין אל כל
מעשיהם · וברגל נדונין על המים · תניא
תניא שאירע בה קרי או אונס קודם הפסח
נדונת לשעבר לאחר הפסח נדונת להבא אדם
שאירע בו קרי או אונס קודם יום הכפורים נדון
לשעבר לאחר יום הכפורים נדון להבא אמ׳
רבא שמע מינה תרי דיני מתרגא · תניא רבי
ר׳ ישמעאל בארבעה פרקים העולם נדון בפסח
על התבואה בעצרת על פירות האילן וברגל
נדונין על המים וארם נדון בראש השנה וגזר
דין שלו נחתם ביום הכפורים · תניא ר׳ יהודה
אומ׳ כשם ר׳ עקיבא מפני מה אמרה תורה תניא

מקיף ... עשו עקה ומק עתן לא עשו עקה
את שעשו עקק מותרץ אותן שלא עשו עקה
אמר ... מאי טעמא אמ רבא מפני שאדם
עשה להסהפק מאתים מים בגבול יום בארבע
אמות אדם רוצה לזלזל פחות מארבע אמות
שופכין אי איכא עוקא שרי ואי לא אסיר
פ' נעשה כשופך לרשות הרבים מאי בינייהו אריך
ורבוץ איכא בינייהו לרבא אסיר כיון דקטיגא
מתוך ... לך דירא כיון דאיכא היזקא בה
מלא ולא נפקי לרשות הרבים ... וחכמים
אומ אפי גתואפי חצר וכו' תנא בריא
בימות החמה אבל בימות הגשמים שופך
ושותה ואם נמצא מאי טעמא אדם רוצה

מאי איכא למימר ...
... מקלקלים בשבת מתם עבירות
אמר רב נחמן בימות הגשמים
... מותים ... ומתיים
... נותן בין לה
... מאתים מאתים
... אתי למעבד מאתים
... לבת
... רבא אמר רבא לא שנו אלא
שלא עירבו אבל עירבו מטלטלין וכי לא עירבו
אמר ... אמר
... לטלטול מאי רמתים בחצר

סליק פירקא

כל גבות רשות אחת ואפילו שלא ... גג גבוה
עשרה ... מויר עשרה דברי ר' מאיר וחכמי
... רשות בשבת עצמו
שמעון אומ אחד גגות ואחד חצירות ואחד
קרפיפות למילין שעוברין בתוך לילין
עשוהו בתוך הבית אמ ... יהודה
משתמא לום לדברי ר' מאיר גגון וחצירות
רשות לעצמן וקרפיפות רשות לעצמן
לדברי חבמים גגון רשות לעצמן וחצר רשות
רשות לעצמן וקרפיפות רשות לעצמן לדברי
ר' שמעון בדין רשות אחר הן אמ ריב הלוי
כר' שמעון והוא שלא עירבו אבל עירבו

ריש אתי לאפוקי מאני רבתים לחצר ושמו
אמ הלכה כר' שמעון בין ערבו בין לא ערבו וכן
אמ ר' יוחנן בין ערבו בין לא ערבו וקימא לן
כשמוא ר' יוחנן סבינה רב אמ מותר
לטלטל בכלי ושמוא אמ אין מטלטלין בה שלא
בארבע מ' ר' טבל לשמוא הלכת כותך או
הלכת כרב אמ ליה הלכת כותיה ברב

מתני' גג גדול סמוך לקטן הגדול מותר
והקטן אסור חצר גדולה שנעשרה
לקטנה גדולה מותרת וקטנה אסורה מפני
... פתוחה של גדולה ... רוש מבית ניחד
חמשה ומחייצה חמשה מעשה בן הלכת
בערב השביעית דיורין הבאים בשבת מהו
שיאכלו אמ רב חנינא אתא שמע חצר גדולה
שנפרצה לקטנה גדולה מותרת וקטנה אסורה
אמרה שהיא כפתוחה של גדולה
אמ רב ולעביד יבעוד יום נפרצה אמ ליה
אביי לאתני מילי לאומור שלא ורבי מבעוד יום
נפרצה דהא מחא ראמ כעי מינה מרב
הונא וכעי מינה מרב יהודה ערב דרך הפתח
ונסתם הפתח ערב דרך חלון ונסתם חלון
מהו ואמרו ליה שבת הואיל והותרה מקצתה
הותרה מקצתה הותירה כולה ... אתמר
מותל שבין שתי חצרות שנפל רב אמ אין
מטלטלין בה שלא בארבע ושמוא אמ זה מטלטל
עד שיקח מחיצה וזה מטלטל עד שיקח מחיצה
שמוא ומר חזו יתבי בהדי אחצר ש
גודא דיבוי ביני אמ להן שמוא נגזרו ל"ה
גלימי מצטרי ורינהן רב לאפיה אמ שמוא אין
קא קפיהרי מר ב"ה המיניה
הכי וציגנות ... טברא ולמעלה עשרה מחיצה
וזה נסרא מתנה ... ד מ"
לעבור ... שלא ב ... אמ רב א
... ראמ שמוא הוה ומא ...
... לה לא ... מרן הדר ביה רב
... ותה והלכתא כשמוא
... ר
... ת

חייב אבריו ר"
הרבים או מרשות
שהיא כרמלית
יחרבים קא משמע לן דרך שיעור קבר
יחרבים כרשות הרבים רמו ורבנן סבר

יאכלוהו בזמן דאיכא פסח אין בזמן דליכא
פסח לא מיבה נמי הא כתיב על מצות
ומרורים יאכלוהו מיבה הדר אהדרה
קרא שבא בערב תאכלו מצות תניא כותיה
דרבא ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי
עצרת לה׳ תהיה מה שביעי רשות אף ששת
ימים רשות מאי טעמא הוי דבר שהיה בכלל
ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו
יצא שלא ללמד על הכלל כלו יצא יכול אף ל
לילה הראשון רשות תל׳ על מצות ומרורים
יאכלוהו אין לי שלא בזמן שבית המקדש קיים
אבל בזמן שאין בית המקדש קיים מנין תל׳
בערב תאכלו מצות הכתוב קבלן חובה

ירוש׳ בשבועות פרק שלישי שבועה שלא
אוכל מצה אסור לאכול מצה בלילי הפסח
שבועה שלא אוכל מצה בלילי הפסח לוקה
ואוכל מצה בלילי הפסח שבועה שלא אשב
בצל אסור לישב בצל סוכה שבועה שלא אשב
בצל סוכה לוקה וישב בצל סוכה כת׳
בספרי רבי רב מיין ושכר יזיר לעשות יין מצה
כיון הרשות וכו׳ ר׳ שמלאי אקלע לבי
עדיין הבן בעו מיניה על עדיין הבן ודאי אבי
הבן מברך שהחיינו וקיימנו מאן מברך אבי
הבן מברך דקא עביד מצוה או דלמא כהן
מברך דקא מטי הנאה לידיה לא הוד
בידיה אתא ושאיל ביה מדרשא אמרי ליה
אבי הבן מברך שתים והלכתא אבי הבן מברך
שתים ומחייבין למימני יומי רשבועא
שבועני מאירתא דת מיסר בניסן נגהי שתסר
דכת׳ וספרתם לכם ממחרת השבת ותנו
רבנן וספרתם לכם כל אחד ואחד ממחרת
וממחרת יום טוב ותניא נמי חבי מיום הביאכם
תספרו חמשים יום יכול יקיצור ויביא יום עור
אימתי שירצה תל׳ מהחל חרמש בקמה תחל
לספור יכול יקיצור ויספור ויביא אימתי שירצה
תל׳ מיום הביאכם תספרו יכול יקיצור ביום
ויספור ביום ויביא ביום תל׳ שבע שבתות ת
תמימות תהיינה אימתי הן תמימות בזמן
שהוא מתחיל מבערב וכי היכי דמיצוה
למימני יומי הכי נמי מיצוה למימני שבועי דאמ׳
אבי מיצוה למימני יומי ומיצוה למימני שבועי
וכי מברכינן מברכינן מעומר דתנן רבנן
בקמה תחל לספור ואסיר לך למיכל
חדש עד אותה השיבסר בניסן נגהי תמני
סר דכת׳ ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד
עצם היום הזה וגו׳ ותנן החדש אסור

וקא טרישׁ רב יהודה הכי קאמ׳ כל העושה מיצוה
אחת יתרה על זכיותיו מטיבין לו וכו׳ תנו
רבנן לעולם יראה אדם את עצמו כאילו הוא חציו
זכאי וחציו חייב עשה מיצוה אחת אשריו שהכריע
את עצמו לכף זכות עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע
את עצמו לכף חובה שנא וחוטא אחד יאבד טובה
הרבה כשכיל חטא יחידי שחטא זה אבד ממנו
טובה הרבה ר׳ שמעון אומ׳ לעי
שהעולם נדון אחר רובו והיחיד אחר רובו לפיכך
צריך אדם שיראה את עצמו כאלו כל העולם כולו
תלוי ועליו עשה מיצוה אחת אשריו שהכריע
את עצמו ואת העולם כולו לכף זכות עבר עבירה
אחת אוי לו שהכריע את עצמו ואת העולם כולו
לכף חובה שנא וחוטא אחד יאבד טובה הרבה
כשכיל חטא יחידי שחטא אבד ממנו ומן העולם
כולו טובה הרבה ר׳ שמעון בן יוחאי אומ׳
אפי צדיק גמור כל ימיו ומרר באחרונה אבד
כל הראשונות שנא צדקת הצדיק לא תעילנו
ביום רשעו ואפי רשע גמור כל ימיו ועשה
תשובה באחרונה אין מזכירין לו שום רשעו שנא
ורשעת הרשע לא תכשל בה ביום שובו מרשעתו
ונהוי במרירה זכאי ומריבה חייב אמ׳ ר׳ שמעון
כתוהא על הראשונות תניא כית שמאי אומ׳
שלשׁ כתות הן ליום הדין אחת של צדיקים גמורים
ואחת של רשעים גמורים ואחת של
בינונים צדיקים גמורים נכתבים ונחתמין
לאלתר לחיי העולם הבא רשעים גמורים נכתבין
ונחתמין לאלתר לגיהנם שנא ורבים מישיני
אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות
לדראון עולם בינונים שעונותיהם וזכיותיהם
שקולים יורדין לגיהנם ומצטערין ועולים שנא
והבאתי את השלישית באש וצרפתים כצרף את הכסף
אמרה חנה ה׳ ממית ומחיה מוריד שאול ועל
וכית הלל אומ׳ רב חסד מטה כלפי חסד ועליהם
אמ׳ דוד אהבתי כי ישמע ה׳ ועליהם נאמרה כל
העבשה כלה הריותי ולי יהושע בינוני
רקא אמרי בית הלל רב חסד מטה כלפי חסד
דוקא שאין בכלל עוונותיהם עון פשעי ישראל
בגופן וכאי גיסא דרקפתא דלא מנח תשילי
מעולם אבל אם בכלל מחצה עוונות פושעי
ישראל בגופן יורדין לגיהנם ומצטערין ועולין
בזכות ויהבאתי את השלישית באש ועליהם א
אמרה חנה ה׳ ממית ומחיה אבל שעונותיהם
מרובים מזכיותיהם ובכלל עוונותיהם עון פשעי
ישראל בגופן וכן פושעי אומות העולם בגיהנם והן
עובדי עבודה כוכבים יורדין לגיהנם ונדונים

תיבה ומגדל לנעוץ בהן מסמר ושברן א
אבל נתן לחרש עצים לעשות בהן שידה
תיבה ומגדל ועשה מהן שידה תיבה ומגדל
ושברן פטור מאי טעמא אומן קונה בשבר
כלי ואסקה רבא רכולי עלמא אין אומן קונה
בשבח כלי ושמעינן מינה דליתיה לדרב
אסי גא חייב לשלם דמי שידה וכן הלכה
תנו רבנן המוליך חטיו לטחון ולא לתתן
ועשאן טובין או מורסן קמח לנחתום ועשאו
עת ניפולים בהמה לטבח וניבלה חייב
מפני שהוא כנושא שכר ותרייעבה לא תימא
מפני שהוא כנושא שכר גא אימא מפני
שהוא נושא שכר אמ׳ ר׳ יוחנן טבח
אומן שקלקל חייב לשלם והוא דעביד ב
בשכר כי האי דאמ׳ ר׳ זירא הריעה שיתחייב
לו טבח יקרים לו דינר אבל אומן ד
דעביד בחנם פטור כי ההוא גברא דאתא
לקמיה דר׳ יוחנן ואמ׳ ליה זיל איתי ראיה ד
דמהה לתרנגלי ופטירת המראה
דינר לשלחני ונמצא תנן תני חדא אומן
הרי זה פטור הדיוט הרי זה חייב ותניא אידך
בין אומן בין הדיוט חייב אמ׳ רב פפא כי תניא
הוהיא אומן הרי זה פטור כגון דאגבו ואסור
דלא ערכי למיגמר כלל ההיא איתתא
אחויא ליה דינרא לר׳ חייא אמ׳ לה שפיר א
הוא לסוף אתאי אמרה ליה אזלי אחזיתיה
ואמרו לי דסניא הוא ולא קא נפיק לי אמ׳
ליה לרב זיל הלציה ניהליה וכתוב אפינקסין
דין עסק ביש והא ר׳ חייה לא צריך למיגמר
ר׳ חייה לפנים משורת הדין הוא דעבד כי
דתני רב יוסף והודעת להם זו בית חייהם
את הדרך זו גמילות חסדים ילכו זו ביקור
חולים בה זו קבורה ואת המעשה זה הדין
אשר יעשון זה לפנים משורת הדין
ר׳ שמעון בן לקיש אחוי דינרא לר׳ שמעון
אמ׳ ליה מעליא הוא אמליה חזי דעלך קא
סמכנא אמ׳ ליה אמאי דאי משתכח בישא
בעינא לשלומי לך והא את הוא דאמרת
מאן דאין דיכא דנרמי ר׳ מאיר מאי לאו ר׳
מאיר וסביר לא כותיה אמ׳ ליה לא ר׳
מאיר וסביר לן כותיה דתנן מחיצת הכרם
שנפרצה אומ׳ לו גדור נתיאש ממנה ולא
גדרה הרי זה קידש וחייב באחריותו שמעינן
מיהא דהדיוט לא מיחייב לשלומי ערך המוקצ
ליה דעליה קא סמיך דאי לא מוקצ ליה
מצי אמ׳ ליה לא ידענא דעלי קא סמכת

מתני׳ נתן צמר לצבע והקריחתו
יורה נותן לו דמי צמרו צבעו
כעכר אם השבח יתר על היציאה נותן לו
את היציאה ואם היציאה יתירה על השבח
נותן לו את השבח לצבוע לו אדום וצבעו
שחור שחור וצבעו אדום ר׳ מאיר אומ׳ נותן
דמי צמרו ר׳ יהודה אומ׳ אם השבח יתר על
היציאה נותן לו את היציאה ואם היציאה
יתר על השבח נותן לו את השבח מאי
כעכר אמ׳ רב נחמן אמ׳ רבה בר אבוה שצבעו
כלבוס תנו רבנן הנותן עצים לחרש
לעשות מהן כפא ועשה מהן ספסל ספסל
ועשה מהן כפא ר׳ מאיר אומ׳ נותן לו דמי
עצים ר׳ יהודה אומ׳ אם השבח יתר על היציאה
נותן לו את היציאה ואם היציאה יתירה על
השבח נותן לו את השבח ומודה ר׳ מאיר
בנותן עצים לחרש לעשות מהן כפא גאה
ועשה מהן כפא כעור ספסל גאה ועשה מהן
ספסל כעור אם השבח יתר על היציאה
נותן לו את היציאה ואם היציאה יתירה על
השבח נותן לו את השבח והלכה כר׳ יהודה
אביגיא להו יש שבח בממנין על גבי
היצמר או אין שבח בממנין על גבי היצמר
היכי דאמי אי דגזל מממנין ודיקינהי ור
ותרגינהו ויצבע בהן תיפוק לי דהא קנגהו
בשינוי לא צריכא בגון דגזל צמר וממנין
שריין דחד ויצבעיה לההיא צמר בהנך
ממנין יקא מהדר ליה ניהליה לצמר ואי
יקר ליה ברמי לא קא מבעיא לן דהא יש
שבח בממנין גא קא מיבעיא לן דזל ציבעיה
מאי מי אמרינן יש שבח בממנין על גבי
היצמר והא קא מתדר ליה או דילמא אין
שבח בממנין על גבי היצמר ויצמר קא כ
מהדר ליה וממנין לא קא מהדר ליה אי
נמי כגון דיצמר דחד וממנין דחד ואתא
קונם צבעיה להאי צמר בהני ממנין יש
שבח בממנין על גבי היצמר ואמ׳ ליה הב
לי ממנאי דנבך גינהו או דילמא אין שבח
בממנין על גבי היצמר ואמ׳ ליה לית לך
גבאי ולא מידי ולא אפשיט תנו רבנן
הנותן מעות לשליחו ליקח בהן חטין ולקח
בהן שעורין שעורין ולקח בהן חטין תני חדא
אם פחתו פחתו לו ואם הותירו היתירו לו
ותניא אידך אם פחתו פחתו ואם הותירו
הותירו לאמיגע אמ׳ ר׳ יוחנן לא קשיא הא
ר׳ מאיר דאמ׳ קנגהו בשינוי והא ר׳ יהודה

אמ' רב הנא תלמיד חכם שנרדם לכבודו נדויו
נדוי דתניא מנורה לרב מנורה לתלמיד מנוחה
לתלמיד אינו מנודה לרב לרב הוא דאינו
מנודה האלבולי עלמא מנודה למאי אילימא
למילי דשמיא והכתיב אין חכמה ואין עיצה ואין
תבונה לנגד ה' לא לכבוד עצמו אמ' רב
יוסף עורבא מרבנן עביד דינא לנפשיה
במילתא דעסיקא אמתא דר' חזייה לההוא
גברא דהוה מחי לבריה אמ' ליה להוי חהוא
גברא בשמתא דקא עבר אלעני עיר לא תתן
מכשול דתנא דבי ר' ישמעאל ולעני עיר לא תתן
מכשול כמטה בנו גדול הדבר מדבר ולא נהגו
הכמים קלות ראש בנדויו שלש שנים ההוא
עורבא מרבנן דהוה סני שומעניה אמ' רב
יהודה היכי לעביד לישמתיה צריכי רבנן לא
לישמתיה קא מיחל שמא דשמיא אמ' ליה
לרבה בר בר חנא מידי שמיע לך בהא אמ' ליה
חכי אמ' ר' יוחנן מאי דכתי כי שפתי כהן ישמרו
דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות
הוא אם דומה למלאך ה' צבאות יבקשו
תורה מפיהו ואם לאו אל יבקשוהו שמתיה
רב יהודה למוקי חלש רב יהודה עיילו רבנן ל
לשיולי ביה עיול נבי איהו בהדיה רבנן כד
חזיה רב יהודה אחיך אמ' לא מסתייה לשמתיה
להההוא גברא שא אחוכי קא מחיך ביה אמ' ליה
לאו בדידך קא מחיכנא שא האי דקא מחיכנא
הכי אזילנא לעלמא דאתי בדיחא דעתיה
דאפי' לגברא רבא כותך לא חנפי ליה נר
נעשיה דרב יהודה אמרי ליה רבנן גברא רבה
ניד יהודה הבא ליכא דשרי לך זיל לגבי ר'
יהודה נשיאה דלשרי לך אזל לגביה אמ' ליה
לר' אמי עיין ליה בדיניה אי מבעיה ליה שרי
ליה עיין ר' אמי בדיניה סבר למשרי עמד ר'
שמעון בר נחמן על רגליו ואמ' שנאחה של בית
ר' לא נתנו העם בנדויה קלות ראש שלש שנים
ר' יהודה חברינו על אחת כמה וכמה ן אמ'
רב ענבא מאי דקמא דליתי סבא האידנא לבי
מדרשא דהא כמה שני לא אתי ליה שמעמינה
לא מיבעיא לשרי ליה לא שרא ליה נעלך כי קא
בעי ואזיל אתא זבורא טרקיך אאמתיה ומית
עיילוה למערתא דחסידי ולא קבלוה למערתא
דר"י וקבלוה דעבד כר' שנאי דתנא ר' שנאי
הזקן אומ' אם ריאה אדם שיצרו מתגבר עליו
ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורים
ויתכסה שחורים ויעשה מה שלבו חפץ ואל
יחלל שם שמים בפרהסיא ולימה לרבי שנאי

לא אנפי שיצרו מתגבר עליו מבעי ליה
לאינשי ליתובי דעתיה וייצריה דקיימ"ל לך המל
בידי שמים חוץ מיראת שמים ריש לקיש
הוה מנטר ערדיסא אתא ההוא גברא הוה אביל
בתאיני רמא ביה קלא ולא אשגח ביה אמ' ליה
להוי ההוא גברא בשמתא אמ' ליה אדרבה נהוי
ההוא גברא בשמתא אם ממין נתחייבתי לך
נדוי נתחייבתי לך אתא לבי מדרשא ושאיל
אמרו ליה דידיה נדוי דידך אינו נדוי מאי
תקנתיה זיל לגבי דלשרי לך לא ידענא ליה
זיל לגבי נשיאה דלישרי לך דתניא נדוהו ואינו
יודע מי נדהו לך אצל נשיא ויצר לו נדויו
גרסי' בשלהן הגולן אמ' רב יהודה נדוי על תנאי
ואפי' מעצמו צריך הפרה מנלן מיהודה דכת'
אם לא הביאותיו וגו' ואמ' ר' שמואל בר נחמן
אמ' ר' יונתן מאי דכת' יחי ראובן ואל ימות ידאת
ליהודה כל אותן ארבעים שנה שהיו ישראל
במדבר עצמותיו של יהודה מגולגלין בארון
עד שעמד משה ובקש רחמים עליהם אמ' ל
לפנינו רבונו של עולם מי נרם לראובן שיודה
יהודה וזאת ליהודה מיד שמע ה' קול יהודה
עלאי בריה לשנאי וכו' גרסינן בנדרים ב
בפרק קמא אמ' ר' אילא אמ' רב נדרוהו אין
מתירין לו שא בפניו נדרוהו שלא בפניו מתירין
לו בין בפניו בין שלא בפניו אמ' ר' חנין אמ' ר'
חנינא השומע הזכרה מפי חבירו צריך לנדותו
ואם לא נדרוהו הוא בעצמו יהא בנדוי שכל
מקום שהזכרת השם מצוי עניות מצוי ועניות
במיתה שנא' כי מתו כל האנשים ותנא רבן
שמעון בן גמליאל אומ' כל מקום שעתנו חכמים
עיניהם או מיתה או עניו אמ' רב ייבא הורי
קאימנא קמיה דרב הונא שמעה להההיא אתתא
דאפקה להזכרת השם מעומה לבטלה שמתא
זשרא לשתר כאנפה שמע מינה תלת שמע
מינה השומע הזכרה מפי חבירו צריך לנדותו
ושמע מינה נדרוהו בפניו אין מתירין לו אלא
בפניו ושמע מינה אין בין נדרי להפרה כלום
אמ' רב גדל אמ' רב תלמיד חכם מנדה
לעצמו מהו דתימא אין חבוש מתיר עצמו
מבית האיסורין קמ"ל אמ' רב יוסף נדוהו
בחלומו צריך עשרה בני ארם להתיר לו והוא
דתנו הלכתא אבל מתנן ולא תנו לא ואי
ליכא ליזול וליתיב אעשרת דרכים ויהיב שלמא
לבי עשרה עד דמקלקלן ליה עשרה דתנו ה
הלכתא אמ' ליה רבינא לרב אשי ידעמאן
שמתיה מהו בשלהו ליה אמ' ליה לשמותיה

בעיירות משום תכשיטי נשים שלא יתגנו
בנות ישראל על בעליהן לא יגדל אדם
את הכלב שלא אם היה קשור תנו רבנן לא
יגדל אדם את הכלב שלא אם היה קשור כ
בשלשלת אבל מגדל הוא בעיר שמיכרה
לסגר ביום קושרו ובלילה מתירו

סליק פירקא

החובל בחברו חייב בחמשה דברים בנזק
בצער בריפוי בשבת ובושת בנזק כיצד
סימא את עינו קטע את ידו שבר את רגלו
רואין אותו כשהוא עבד נמכר כמה היה יפה
ובמה הוא יפה צער כואב בשפוד או
במסמר ואפי' על צפרניו מקום שאין עושה
רבורה אומרין כמה אדם כיוצא בזה רוצה
ליטול להיות מצטער כך רפוי הכהו
חייב לרפואתו עלו בו צמחים מחמת המכה
חייב ושל מחמת המכה פטור חיתה ונסתרפה
חיתה ונסתרפה חייב לרפואתה חיתה כל
צרכה אין חייב לרפואתה ירושלמי
תני הרובל בחברו חמשה נותן לו חמשה
ארבעה נותן לו ארבעה שלשה נותן לו
שלשה שנים נותן לו שנים אחד נותן לו
אחד והיכי דאמי הכהו על ידו וקטעה נותן
לו חמשה נזק צער ריפוי שבת ובושת הכהו
על ידו ועצת נותן לו ארבעה צער ריפוי
שבת ובושת הכהו על ראשו ועצה נותן
לו שלשה צער ריפוי ובושת הכהו כמקום
שאינו נראה נותן שנים צער ורפוי הכהו
בטומום שבידו נותן לו אחת בשת תהוא
תורא דאלם ירא ריגוקא אתא לקמיה דרבא
אמ' להו זילו שימוה כעבדא אמרי ליה רבנן
והא מר הוא דאמ' כל הנישום כעבד אין נובין
אותו כבבל אמ' להו נפקא מינה דאי תפיס
רבא לטעמיה דאמ' רבא נזקי שור בשור
ונזקי שור בארם נובין אותו כבבל נזקי ארם
בארם ונזקי ארם בשור כעין ולוקא נזקי
שור בשור ונזקי שור בארם נמי בעינן ולוקא
התם שליחותיה וקא עבדין מירי דהוה
אהוראת והלואות ארם בארם נמי של חוקיהו
קא עבדין ואסיקנה כי עבדין שליחותיהו
בלילתא דשכיחא ואית בה חסרון כיס מילתא
דשכיחא ולית בה חסרון כיס אי נמי אית בה
חסרון כיס ולא שכיחא לא עבדין שליחותיהו
הלכך ארם בארם אע"ג דאית ביה חסרון כיס
כיון דלא שכיחא לא עבדין שליחותיהו
ושור בשור נובין אותו כבבל והאמ' רבא שורו
שהזיק אין נובין אותו כבבל התם בתם והכא
במועד והאמ' רבא אין מועד בבבל כי קאמ'
רבא רניזקי שור בשור נובין אותו כבבל בשן
ורגל רמועדין מתחלתן ניהו מהב
שתי ישיבות שאף על פי שאין נובין קנס בבבל
מנדין ליה עד רמציים לבעל דיניה וכך יהיב
ליה שיעור מאי דחזי למיתב ליה שרו ליה
לאלתר בין אציים ליה מרי דיניה בין לא אציים
כמה ארם כיוצא בזה רוצה ליטול וכו
צער במקום נזק היכי שימין אמ' אביי דא
דשמואל אומ' כמה ארם רוצה ליטול לקטוע
לו ידו לקטוע לו ידו לאו צער להודיה הוא
כולהו חמשה דברים איבא ואסיקנה שלא
אומ' כמה ארם רוצה ליתן לו לקטוע לו ידו
המוכתבת למלכות בין סף לסם האי ליטול
ליתן מיבעי ליה אמ' רב הונא בריה דרב יהוש
יהושע ליטול זה מה שנתן זה מתני'
הכהו חייב לרפואתו עלו בו
צמחין מחמת המכה חייב וכו תניא
הרי שעבר על דברי רופא ואכל דבש וכל
מיני מתיקה מפני שדבש וכל מיני מתיקה
קשים למכה והעלתה מכתו גרגיותני יכול
יהא חייב לרפואתו תל"ת ואי אמ' ליה
אסייך אנא אמ' ליה רמית עלי כי אריא ארבא
ואי אמ' ליה אית לי אסיא ראמנן אמ' ליה אסיא
ראמנן ענבא עוואר ואי אמ' ליה האיך
הב לי לרידי ואנא מסינא נפשאי אמ' ליה ניתן
עשעת בנפשך ושקלת מינאי טפי ואי אמ'
ליה קוץ לי מיקץ אמ' ליה עשעת בנפשיך
וקרו לי שור המזיק תנא וכולן משתלמין
כמקום נזק מתני שבת ראין
אותו כאלו
היא שיומר
קישואין שכבר נתן לו דמי ידו ודמי רגלו
בשת הכל לפי המכייש והמתבייש המכייש
את העלום המכייש את הסומא המביש את
הישן חייב וישן שבייש פטור נעל מן הגג
וה זיק ובייש חייב על הנזק ופטור על הבושת
שנא' ושלחה ידה והחזיקה כמכושיו אינו
חייב על הבשת עד שיהיה מתכוין אמ'
רבא קטע את ידו נותן לו דמי ידו ושבת
ראין אותו כאלו הוא שומר קשואין שכר
רגלו נותן לו דמי רגלו ושבת ראין אותו
כאלו הוא שומר על הפתח סימא את עינו
נותן לו דמי עינו ושבת ראין אותו כאלו הוא